This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

Tydsk-Dansk og Dansk-Tydsk

Haand-Ordbog.

Ved

B. C. Grönberg.

Første Deel. Tydsk-Dansk.

Anden forøgede og forbedrede Udgave.

Kjøbenhavn.

Trykt paa den Gyldendalske Boghandlings Forlag,
i det Brünnichske Bogtrykkeri.

Lund, hos C. W. K. Gleerup. Christiania, hos J. Dahl.

1836.

LIBRARY OF THE TAYLOR INSTITUTION
27 FEB

Fuldstændig alphabetisk Fortegnelse over de tydske, uregelmæssige, ikke sammensatte Verber.

Anm.: 1) Præsens Indicativ er regelret ved alle de Verber, hvor ingen Uregelmæssighed derved er anført.
2) En * antyder, at det dermed betegnede Verbum el. den Tid, ved hvilken Stjernen staaer, ogsaa bliver conjugeret regelret.
3) Tallene vise hen til de nedenunder staaende Anmærkninger.
4) Alle med Partikler sammensatte Verber maae søges under Stamverbet, f. Ex. gebieten og verbieten under bieten; verschreiben under schreiben ꝛc.

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Backen 1)	buck	(sjeld.) bücke	backe	gebacken, m. h.
Befehlen 2)	befahl	beföhle 3)	befiehl 4)	befohlen, m. h.
Befleißen(sich)5	befliß	befliffe	befleiße	befliffen, m. s.
Beginnen	begann	begänne 6)	beginne	begonnen, m. h.
Beißen	biß	bisse	beiß, -e	gebissen, m. h.
Beklommen	beklomm*	beklömme*	(mangler)	beklommen, m.s.*
Bergen 7)	barg	bärge 8)	birg	geborgen, m. h.9)
Bersten 10)	barst 11)	bärste 12)	birst*	geborsten, m. s.*
Besinnen	besann	besänne	besinne	besonnen, m. h.
Betrügen	betrog	betröge	betrüge	betrogen, m. h.
Bewegen 13)	bewog	bewöge	bewege	bewogen, m. h.

1) Præsens Indicativ: ich backe, du bäckst, er bäckt (ogsaa du backst, er backt). Dette Verbum er nu sædvanlig især i transitiv Betydning regelret, f. Ex. der Bäcker backte das Brod. — 2) Præs. Ind. ich befehle, du befiehlst, er befiehlt. — 3) eller befähle. — 4) eller befehle. — 5) Sich befleißigen gaaer regelret m. h. — 6) bedre begonne. — 7) Præs. Ind. ich berge, du birgst, er birgt. — 8) ogsaa bürge. — 9) fig. ogsaa m. s. f. Ex. Nun bin ich geborgen. Beherbergen gaaer regelmæssig m. h. — 10) Præs. Ind. ich berste, du birst, er birt (ogsaa berstest, berstet). — 11) ogsaa borst. — 12) ogsaa börste. — 13) Bewegen, bestemme, lede eller forlede til en Beslutning, er uregelmæssig, men naar det bemærker: sætte et Legeme i Bevægelse el. ogsaa: røre, gjøre Indtryk paa Følelsen, er det regelmæssigt: der Wind bewegte die Blätter. Er

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. AndenPers.sg.	Præteritum Participii.
Biegen 1)	bog	böge	biege	gebogen, m. h.
Bieten 2)	bot	böte	biete 3)	geboten, m. h.
Binden	band	bände	binde	gebunden, m. h.
Bitten	bat	bäte	bitte	gebeten, m. h.
Blasen 4)	blies	bliese	blase	geblasen, m. h.
Bleiben	blieb	bliebe	bleibe	geblieben, m. s.
Bleichen 5)	blich	bliche	bleiche	geblichen, m. s.
Braten 6)	briet	briete	brate	gebraten, m. h.
Brechen 7)	brach	bräche	brich	gebrochen, m. h.
Brennen 8)	brannte	brennete	brenne	gebrannt, m. h.
Bringen	brachte	brächte	bringe	gebracht, m. h.
Denken	dachte	dächte	denke	gedacht, m. h.
Dingen	dung	dünge	dinge	gedungen, m.h.9)
Dreschen 10)	drosch 11)	dröische 12)	drisch	gedroschen, m. h.
Dringen	drang	dränge	dringe	gedrungen 13).
Dürfen 14)	durfte	dürfte	(mangler)	gedurft, m. h.
Empfangen 15)	empfing	empfinge	empfange	empfangen, m. h.
Empfehlen 16)	empfahl	empföhle 17)	empfiehl 18)	empfohlen, m. h.
Empfinden	empfand	empfände	empfinde	empfunden, m. h.
Erbleichen	erblich	erbliche	erbleiche	erblichen, m. s.
Erküren	erkor	erköre	erküre	erkoren, m. h.
Erlöschen 19)	erlosch	erlösche	erlisch	erloschen, m. s.
Erschallen 20)	erscholl	erschölle	erschalle	erschollen, m. s.
Erschrecken 21)	erschrack	erschräcke	erschrick	erschrocken, m. s.
Erwägen	erwog	erwöge	erwäge	erwogen, m. h.
Essen 22)	aß	äße	iß	gegessen, m. h.
Fahen 23)	sieh	siehe	fahe	gefahen, m. h. [h.
Fahren 24)	fuhr	führe	fahre	gefahren, m. s. og

fühlte sig durch die Predigt bewegt. — 1) Biegen, bringe en Ting i en anden Stilling, saa at man nærmer dets Endepunkter til hinanden, ogsaa: krumme, give en krum Stilling, er uregelm.; men beugen, bøie det Øverste til Jorden, nedtrykke el. ogsaa lade sig bøie, er regelm. — 2) Præs. Ind. ich biete, du bietest, er bietet (forældr. og digter. du beutst, er beut). — 3) Iforæld. og digter.) beut. — 4) Præs. Ind. ich blase, du bläsest, er bläst. — 5) Bleichen, afblege, tabe Farve, er uregelm., men blege er regelm.: die Sonne hat mich gebleicht; der Mann hat die Leinwand gebleicht. — 6) Præs. Ind. ich brate, du brätst, er brät (ogsaa du bratest, er bratet). Dette Verbum conjugeres regelm., især naar det bruges som transitivt Verbum: die Köchinn bratete einen Hasen; men dr Hase briet. — 7) Præs. Ind. ich breche, du brichst, er bricht. Brechen er regelmæssigt, naar det betyder, at bryde Sor el. Samp. Radebrechen er regelmæssigt. — 8) Brennen er som intransitivt Verb. stedse uregelmæssigt, men conjugeres som transitivt undertiden og rigtigere regelmæssigt. — 9) Dette Verbum gaaer ogsaa regelmæssigt. Imperf. dung forekommer især i afledede Ord, som: er bedung, er dung sich aus, er verdung sich. — 10) Præs. Ind. ich dresche, du drischest, er drischt. — 11) af Nogle drasch. — 12) af Nogle dräsche. — 13) baade med s. og h. s. Ex. der Feind ist in die Stadt gedrungen; die Noth hat ihn dazu gedrungen. Verbet drängen gaaer regelmæssigt. — 14) Præs. Ind. ich darf, du darfst, er darf, wir dürfen; Conj. ich dürfe. Saaledes ogsaa bedürfen. — 15) Præs. Ind. ich empfange, du empfängst, er empfängt. — 16) Præs. Ind. ich empfehle, du empfiehlst, er empfiehlt. — 17) ogsaa empfähle. — 18) eller empfehle. — 19) Præs. Ind. ich erlische, du erlischest, er erlischt. Erlöschen er ligesom verlöschen og auslöschen som v. a. regelmæssigt m. h., men som v. n. uregelmæssigt. — 20) Stamverbet schallen gaaer regelmæssigt m. h. — 21) Præs. Ind. ich erschrecke, du erschrickst, er erschrickt. Som v. n., at forc Skræk, er erschrecken altid uregelm., men som v. a., at foraarsage Skræk, gaaer det regelmæssigt m. h. — 22) Præs. Ind. ich esse, du issest, er ißt. — 23) Præs. Ind. ich fahe, du fähest, er fähet. Dette Verbum, som er forældet, og kun bruges af Digtere for fangen, er i Imperfectum usædvanligt. — 24) Præs. Ind. ich fahre, du fährst, er fährt. Alle af fahren afledede Verber ere uregelmæssige, undtagen willfahren: ich willfahrte,

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Falden 1)	fiel	fiele	falde	gefalden, m. ſ.
Falten	faltete	faltete	falte	gefalten, m. h. 2).
Fangen 3)	fing 4)	finge 5)	fange	gefangen, m. h.
Fechten 6)	focht	föchte	ficht*	gefochten, m. h.
Finden	fand	fände	finde	gefunden, m. h.
Flechten 7)	flocht	flöchte	flicht*	geflochten, m. h.
Fliegen 8)	flog	flöge	fliege 9)	geflogen, m. ſ.
Fliehen 10)	floh	flöhe	fliehe 11)	geflohen, m. ſ.
Fließen 12)	floß	flöſſe	fließe 13)	gefloſſen m.ſ.og h.
Freſſen 14)	fraß	fräße	friß	gefreſſen, m. h.
Frieren	fror	fröre	friere	gefroren, m. h.
Gähren	gohr	göhre	gähre	gegohren, m. h.
Gebären 15)	gebar	gebäre	gebäre	geboren, m. h.
Geben 16)	gab	gäbe	gieb (gib)	gegeben, m. h.
Gebieten 17)	gebot	geböte	gebiete 18)	geboten, m. h.
Gedeihen	gedieh	gediehe	gedeihe	gediehen, m. ſ.
Gehen	ging	ginge	gehe (geh)	gegangen, m. ſ.
Gelingen	es gelang	es gelänge	gelinge	gelungen, m. ſ.
Gelten 19)	galt	gälte 20)	gilt	gegolten, m. h.
Geneſen	genaß	genäße	geneſe	geneſen, m. ſ.
Genießen 21)	genoß	genöſſe	genieſe 22)	genoſſen, m. h.
Geſchehen 23)	es geſchah	es geſchähe	(ſjeld.) es. geſchehe	geſchehen, m. ſ.
Gewinnen	gewann	gewänne	gewinne	gewonnen, m. h.
Gießen 24)	goß	göſſe	gieß (-e) 25)	gegoſſen, m. h.
Gleichen 26)	glich	gliche	gleiche	geglichen, m. h.
Gleiten 27)	glitt	glitte	gleite	geglitten, m. ſ.
Glimmen	es glemm*	es glömme*	glimme	geglommen,m.h.*
Graben 28)	grub	grube	grabe	gegraben, m. h.
Greifen	griff	griffe	greif (-e)	gegriffen, m. h.
Haben 29)	hatte	hätte	habe	gehabt, m. h.
Halten 30)	hielt	hielte	halt (-e)	gehalten, m. h.

ich habe gewilfahret. — 1) Præs. Ind. ich falle, du fällſt, er fällt; Verbet fällen er regelmæssigt m. h. — 2) dog bruges ogſaa gefaltet. Man ſiger: mit gefalteten og gefaltenen Händen beten. — 3) Præs. Ind. ich fange, du fängſt, er fängt. — 4) Nogle ſkrive fieng. — 5) Nogle ſkrive fienge. — 6) Præs. Ind. ich fechte, du fichſt, er ficht, ogſaa du fechteſt, er fechtet. — 7) Præs. Ind. ich flechte, du flichſt, er flicht, ogſaa du flechteſt, er flechtet. — 8) Præs. Ind. ich fliege, du fliegſt, er fliegt, foræld. og digter.: du fleugſt, er fleugt. — 9) foræld. og digter. fleug. — 10) Præs. Ind. ich fliehe, du fliehſt, er flieht, foræld. og digter. du fleuchſt, er fleucht. — 11) foræld. og digter. fleuch. — 12) Præs. Ind. ich fließe, du fließeſt, er fließt, foræld. og digter. du fleußeſt, er fleußt. — 13) foræld. og digter. fleuß. — 14) Præs. Ind. ich freſſe, du friſſeſt, er frißt. — 15) Præs. Ind. ich gebäre, der gebärſt, er gebärt, ogſaa: du gebierſt, er gebiert. — 16) Præs. Ind. ich gebe, du giebſt (gibſt), er giebt (gibt). — 17) Præs. Ind. ich gebiete, du gebieteſt, er gebietet, foræld. og digter. du gebeutſt, er gebeut. — 18) foræld. og digter. gebeut. — 19) Præs. Ind. ich gelte, du giltſt, er gilt. — 20) ogſaa gölte. — 21) Præs. Ind. ich genieße, du genießeſt, er genießt, foræld. og digter. du geneußeſt, er geneußt. — 22) foræld. og digter. geneuß. — 23) Præs. Ind. es geſchieht. — 24) Præs. Ind. ich gieße, du gießeſt, er gießt, foræld. og digter. du geußeſt, er geußt. — 25) foræld. og digter. geuß. — 26) Gleichen er kun uregelm. ſom v. n., men ſom v. a. gjøre lige, er det regelm.; ogleichen, gjøre Afregning, jævne, liquidere er regelmæssigt, men vergleichen, sammenligne, er, ſkjøndt et v. a., uregelmæssigt. — 27) Fra gleiten er geleiten forſkjellig. Dette er ſom det deraf afledede begleiten (af begeleiten) regelm. — 28) Præs. Ind. ich grabe, du gräbſt, er gräbt. — 29) Præs. Ind. ich habe, du haſt, er hat. Conj. ich habe, du habeſt, er habe. Handhaben, ſom ivrigt ingen Sammenſætning er af haben men af heben, gaaer regelm. — 30) Præs. Ind.

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Hangen 1)	hing 2)	hinge	hange	gehangen, m. h.
Hauen 3)	hieb	hiebe	haue	gehauen, m. h.
Heben	hob	höbe	hebe	gehoben, m. h.
Heißen	hieß	hieße	heiße	geheißen, m. h.
Helfen 4)	half	hülfe	hilf 5)	geholfen, m. h.
Keifen *	kiff *	kiffe *	keife	gekiffen, m. h.
Kennen	kannte	kennete	kenne	gekannt, m. h.
Klimmen	klomm	klömme	klimme	geklommen, m. s.
Klingen 6)	klang	klänge	klinge	geklungen, m. h.
Kneifen 7)	kniff	kniffe	kneife	gekniffen, m. h.
Kommen 8)	kam	käme	komm (-e)	gekommen, m. s.
Können 9)	konnte	könnte	—	gekonnt, m. h.
Kriechen 10)	kroch	kröche	kriech (-e) 11)	gekrochen, m. s.
Küren	kor	köre	küre	gekoren, m. h.
Laden	lud	lüde	lade	geladen, m. h.
Laſſen 12)	ließ	ließe	laß (laſſe)	gelaſſen, m. h.
Laufen 13)	lief	liefe	lauf (-e)	gelaufen, m. s.
Leiden 14)	litt	litte	leide	gelitten, m. h.
Leihen	lieh	liehe	leihe	geliehen, m. h.
Leſen 15)	las	läſe	lies	geleſen, m. h.
Liegen 16)	lag	läge	liege	gelegen, m. h.
Lügen 17)	log	löge	lüge 18)	gelogen, m. h.
Mahlen 19)	muhl	mühle	mahl (-e)	gemahlen, m. h.
Meiden	mied	miede	meide	gemieden, m. h.
Melken 20)	molk *	mölke *	melke	gemolken, m. h.
Meſſen 21)	maß	mäße	miß	gemeſſen, m. h.
Mögen 22)	mochte	möchte	möge	gemocht, m. h.
Müſſen 23)	mußte	müßte	—	gemußt, m. h.
Nehmen 24)	nahm	nähme	nimm	genommen, m. h.

ich halte, du hältſt, er hält. — 1) Hangen maa adſtilles vel fra det regelmæssige hängen, bevirke, at Noget hænger, f. Ex. der Rock hangt an der Wand; ich hänge den Rock an die Wand. Derfor maa man af hangen ikke danne hängſt, hängt; ligeledes maa man adſtille anhangen og anhängen; abhangen og abhängen. I Sydt. ſkeer dette altid, at man lader a uforandret heelt igjennem, for at adſkille det fra hängen; men i Soit. og Nordt. ſkeer det ofte ikke. Nogle give deri 2den og 3die Person præs. sg. Omlyd, og beholde e i de øvrige Former; Andre bruge heeltigjennem ä, undtagen i præterit. partic., ſom hos alle Alle hedder gehangen. — 2) urigtigt hieng. — 3) i d. T. og ſædv. kun i Betydn. hugge i Stykker, ſaae ved at hugge, dearbeide huggende, er dette Verb. regl.: er haute Holz; er haute ein Bild aus Stein. — 4) Præs. Ind. ich helfe, du hilfſt, er hilft. — 5) eller helfe. — 6) Klingen er kun ſom v. n. tone, lyde, uregelm., men ſom v. a. bringe til at tone, at lyde, er det regelm., f. Ex. ſie klingten mit den Gläſern; wir haben die Gläſer angeklingt. — 7) el. kneipen. — 8) Unødvendigen har man ſøgt at indføre i Præs. Ind. du kömmſt, er kömmt iſtedetfor du kommſt, er kommt. Denne ſidſte Form er den ældſte. Bewillkommen gaaer regelm. — 9) Præs. Ind. ich kann, du kannſt, er kann, wir können; Conj. ich könne. — 10) Præs. Ind. ich kriesche, du kriechſt, er kriecht, forældr. og digter. du kreuchſt, er kreucht. — 11) forældr. og digter. kreuch. — 12) Præs. Ind. ich laſſe, du läſſeſt, er läßt. Vranlaſſen gaaer regelm. — 13) Præs. Ind. ich laufe, du läufſt, er läuft. — 14) Verleiden, gjøre led og ked af, er regelm., f. Ex. er verleidete mir den Genuß, er hat es mir verleidet. — 15) Præs. Ind. ich leſe, du lieſeſt, er lieſt. — 16) legen, lægge, gaaer regelm. — 17) Præs. Ind. ich lüge, du lügſt, er lügt, forældr. og digter. du leugſt, er leugt. — 18) forældr. og digter. leug. — 19) Mahlen gaaer ogſaa ganſke regelm., undtagen Præter. partic., ſom altid hedder gemahlen. Malen, male med Penſel ꝛc. gaaer regelm. — 20) Præs. Ind. ich melke, du melkſt (milkſt), er melkt (milkt). — 21) Præs. Ind. ich meſſe, du miſſeſt, er mißt. — 22) Præs. Ind. ich mag, du magſt, er mag, wir mögen; Conj. ich möge. — 23) Præs. Ind. ich muß, du mußt, er muß, wir müſſen; Conj. ich müſſe. — 24) Præs. Ind. ich nehme,

Forerindring.

Da det første, temmelig store Oplag af denne tydsk-danske Ordbog efter ti Aars Forløb næsten var udsolgt, og den ærede Forlægger anmodede mig om at besørge en ny Udgave, var det tillige hans Ønske, at den, uagtet de betydelige Forøgelser jeg fandt nødvendige deri, dog maatte kunde sælges til en meget lav Priis. For at opnaae dette blev deels en langt finere Tryk valgt end den i første Udgave; men som, da Typerne vare nye, og Papiret er godt, vil findes at være tilstrækkelig tydelig; deels bleve mange, især sammensatte Ord samlede under een Artikel, og saa mange Forkortelser anbragte, som Tydeligheden og Nøiagtigheden kun vilde tillade.

Jeg haaber, at den her hyppigen brugte, megen Plads sparende Forkortelse med en Streg (-) vil findes passende i en Bog, hvori det er magtpaaliggende at vinde Plads saavel med Hensyn til Prisen, som for at have saa mange Ord paa hver Side som muligt, og jeg mener, at denne Forkortelse ikke medfører nogen Vanskelighed eller Utydelighed. Jeg har tilladt mig at sætte en saadan Streg deels istedetfor hele Ord, f. Ex. **Einheit**, f. -en, Enhed, c.; **die - Gottes**; **die - des Ortes**; **die - eines Gemäldes**; deels for en enkelt For- eller Bagsta-

ſtavelſe, ſ. Ex. Feilbieten, n. -s pl. ſ. sg. -bietung, f. -en, Fal-byden, -bydelſe, c.; og deels for enkelte Bogſtaver eller Stavelſer midt i Ordet, ſ. Ex. Fleiſchig, aj. kjødfuld; -keit, f. ub. pl. K-hed, c.

Med Hensyn til de øvrige Forkortelser giver den her tilføiede Forklaring derover den nødvendige Oplysning.

For ligeledes at spare Plads har jeg af det, som efter min Mening syntes overflødigt i første Udgave, tilladt mig at udelade Følgende:

1) den Bemærkning, at et Verbum conjugeres regelmæssigt, efterſom dette er Tilfældet med de fleste Verber, og kun ved de uregelmæssige staaer et i. (irregulare), men uden at Verbets Conjugation er anført ved Stamverbet, eller uden at der er henviist til samme, saaledes som i første Udgave. Derimod findes efter denne Forerindring en fuldstændig, nøiagtig, alphabetisk Fortegnelse over samtlige tydske, uregelmæssige Stamverber med deres Conjugation, hvor altsaa den rigtige Underretning derom let og snart kan erholdes. Det Verbum, ved hvilket intet i. staaer, conjugeres altsaa regelmæssigt.

2) Da den almindelige Regel, at et transitivt Verbum har dets umiddelbare Object i Accusativ, forudsættes som bekjendt, saa er ved de transitive Verber den Bemærkning i første Udgave m. Acc. (med Accusativ) udeladt. Hvor der altsaa ved et Verbum staaer v. a. (verbum activum), der underforstaaes tillige de Ord: "som har sit umiddelbare Object i Accusativ," hvilket desuden ofte ved et Exempel oplyses. De Tilfælde, naar en anden Casus fordres, ere nøiagtigen bemærkede.

3) De Tal og Bogstaver, hvormed Ordenes forskjellige Betydninger i første Udgave vare adskilte, ere her udeladte, og de forskjellige Betydninger i denne Udgave kun adskilte ved et (;).

4) De i første Udgave anførte forskjellige tydske Benævnelser paa den samme Gjenstand, f. Ex. i d. T. (daglig Tale) vulg. (i det platte

Sprog); i Sydt. el. Nordt. ꝛc. ere i denne Udgave udeladte ved de rette Ord, f. Ex. ved Ordet **der Rocken** er udeladt, at det i Nordtydsk hedder **der Wocken** og forældet **die Kunkel**, da man ikke vil søge **Wocken** og **Kunkel** under **Rocken**; men disse og slige Ord staae paa deres Plads i den alphabetiske Orden, og ville samlede med behørige Bemærkninger findes ved det danske Ord i den dansk-tydske Deel, hvor der f. Ex. ved det danske Ord Rok staaer, at den hedder **der Rocken**, Spinn-; (Nordt.) **der Wocken**; (foræld.) **die Kunkel**.

Som jeg formener, at disse og nogle enkelte flere Udeladelser have været hensigtsmæssige, saaledes haaber jeg, at Tilsøielsen af en stor Mængde tydske Ord, Berigtigelserne i Ordenes Oversættelse, Opmærksomheden for at undgaae Trykfeil, og den sammentrængte Form, at dette tilsammen har gjort denne Udgave betydelig bedre end den forrige, og saaledes gjort Bogen værdig til den Yndest, hvoraf den tør rose sig, idet et betydeligt Antal Exemplarer i omtrent 10 Aar blev solgt.

Uagtet den omhyggeligste Afbenyttelse af en Deel Hjelpekilder til dette Arbeide, en Deel af de bedste og nyeste Skrifter om det tydske Sprog, vil der naturligviis dog findes Mangler og Urigtigheder, for hvilke jeg maa bede om Undskyldning. Det vil maaskee bebreides mig, at ikke alle i tydske Skrifter brugelige fremmede Ord ere optagne i Bogen, og at de, der findes, ikke ere fuldstændigen oversatte og forklarede; men hertil maa jeg svare, at det er gjort forsætligen for at spare Plads; at det fornemmeligen var fremmede Substantiver, jeg vilde optage, for at man kunde see deres Genus, især naar dette ikke af en almindelig Regel, f. Ex. at Substantiver, der endes paa **ion** ere Femininer, let oar at vide, og at deres Oversættelse maatte forudsættes bekjendt fra det Sprog, hvortil de høre.

Mange Bemærkninger vil der imidlertid vist kunne gjøres, hvortil jeg intet har at svare, og jeg kunde derfor have ønsket, at Udgivelsen af denne anden Udgave var udsat længere; men jeg vil trøste mig med

de Ord af Göthe, som staae anførte i Fortalen til 4de Udgave af Heises allgemeines Fremdwörterbuch: "daß so eine Arbeit eigentlich nie fertig wird; daß man sie für fertig erklären muß, wenn man nach Zeit und Umständen das Möglichste daran gethan hat," og da jeg har gjort dette, saa haaber jeg, man vil finde, at denne tydsk-danske Haandordbog kan kaldes ferdig; at den i Almindelighed vil svare, naar den spørges, og at dens Svar maae være bestemte, rigtige, tydelige og tilfredsstillende.

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Rennen	rannte	rennete	renne	genannt, m. h.
Pfeifen	pfiff	pfiffe	pfeif (-e)	gepfiffen, m. h.
Pflegen 1)	pflog	pflöge	pflege	gepflogen, m. h.
Preisen	pries	priese	preise	gepriesen, m. h.
Quellen 2)	quoll	quölle	quill	gequollen, m. s.
Rächen	rächte	rächte	räche	gerochen, m. h.
Rathen 3)	rieth	riethe	rathe	gerathen, m. h.
Reiben	rieb	riebe	reibe	gerieben, m. h.
Reißen	riß	risse	reiß (-e)	gerissen, m. s. og h.
Reiten 4)	ritt	ritte	reite	geritten, m. s. og h.
Rennen 5)	rannte	rennete	renne	gerannt, m. s.
Riechen	roch	röche	riech (-e)	gerochen, m. h.
Ringen 6)	rang	ränge	ringe	gerungen, m. h.
Rinnen	rann	rönne	rinne	geronnen, m. s. og h.
Rufen	rief	riefe	rufe	gerufen, m. h.
Salzen	salzte	salzte	salze	gesalzen, m. s. 7)
Saufen 8)	soff	söffe	sauf (-e)	gesoffen, m. h.
Saugen 9)	sog	söge	saug (-e)	gesogen, m. h.
Schaffen 10)	schuf	s(sjeld.) schüfe	schaffe	geschaffen, m. h.
Scheiden 11)	schied	schiede	scheide	geschieden, m. s.
Scheinen	schien	schiene	scheine	geschienen, m. h. 12)
Scheißen	schiß	schisse	scheiß	geschissen, m. h.
Schelten 13)	schalt	schälte 14)	schilt	gescholten, m. h.
Scheren 15)	schor	schöre	schere	geschoren, m. h.
Schieben	schob	schöbe	schiebe	geschoben, m. h.
Schießen 16)	schoß	schösse	schieß (-e) 17)	geschossen, m. h.
Schinden	schund	schünde	schinde	geschunden, m. h.
Schlafen 18)	schlief	schliefe	schlafe	geschlafen, m. h.
Schlagen 19)	schlug	schlüge	schlage	geschlagen, m. h.
Schleichen	schlich	schliche	schleiche	geschlichen, m. s. 20)
Schleifen 21)	schliff	schliffe	schleife	geschliffen, m. h.

du nimmst, er nimmt. — 1) Pflegen er i det juridiske Udtryk: die Güte pflegen, forsøge i Mindelighed at ende en Strid, som ogsaa i de Udtryk: Freundschaft, Umgang, Unterhaltung pflegen uregelm., men i andre Betydninger, som vente, pleie, være vant til, er pflegen regelm. — 2) Præs. Ind. ich quelle, du quillst, er quillt. Som v. n. er det i., men som v. a. saae til at svulme, er quellen regelm., s. Ex. die Erbsen sind gequollen; das Blut ist gequollen; ich habe die Erbsen aufgequellt. — 3) Præs. Ind. ich rathe, du räthst, er räth. Saaledes conjugeres det, naar det betyder: gjette, men betyder det: raade, give Raad, da bedder det i Præs. Ind. ich rathe, du ratheſt, er rathet. Helrathen gaaer regelm. m. h. — 4) Bereiten komme ridende et Sted hen, er som andre med reiten sammensatte Verber uregelm., men maa adskilles vel fra bereiten, berede, som er regelm. — 5) Berennen, løbe paa Dørene, bestorme en Fæstning, gaaer regelm. — 6) Umringen gaaer regelm. — 7) Derimod bruges ogsaa Particip. m. h. regelm., s. Ex. die Köchinn hat die Suppe zu stark gesalzt, men die Suppe ist zu stark gesalzen. — 8) Præs. Ind. ich saufe, du säufst, er säuft. — 9) Säugen, give at drikke, gaaer regelm., s. Ex. die Mutter säugte das Kind. — 10) Schaffen er kun uregelm. i Betydn. at skabe, frembringe, men i enhver anden Betydn. og i Sammensætninger, s. Ex. anschaffen, er det regelm. — 11) Scheiden er egentligen kun uregelm. som v. n., da det derimod som v. a. skulde være regelm. Derfor siges: er scheidete das Geld, og ein geschiedter (el. geschelter) Mann. Verabscheiden gaaer altid regelm. — 12) Erscheinen conjugeres m. s. — 13) Præs. Ind. ich schelte, du schiltst, er schilt. — 14) ogsaa schölte. — 15) Bescheren, bescære, tildele, skjænke, give, gaaer regelm. I Præsens er scheren ogsaa undert. uregelm.: ich schere, du scherst, er schert. — 16) Præs. Ind. ich schieße, du schießest, er schießt, forældet og digter. du scheußest, er scheußt. — 17) forældet og digter. scheuß. — 18) Præs. Ind. ich schlafe, du schläfst, er schläft. — 19) Præs. Ind. ich schlage, du schlägst, er schlägt. Rathschlagen og berathschlagen gaae regelm. — 20) som Verb. recipr. m. h. — 21) Schleifen er kun

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Imperfectum. Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Schleißen	ſchliß	ſchliſſe	ſchleiße	geſchliſſen, m. h.
Schliefen	ſchloff	ſchlöffe	ſchliefe	geſchloffen, m. ſ.
Schließen 1)	ſchloß	ſchlöße	ſchließe 2)	geſchloſſen, m. h.
Schlingen	ſchlang	ſchlänge	ſchlinge	geſchlungen, m. h.
Schmeißen	ſchmiß	ſchmiſſe	ſchmeiß, -e	geſchmiſſen, m. h.
Schmalzen 3)	ſchmalzte	ſchmalzte	ſchmalze	geſchmalzen, m. h.
Schmelzen 4)	ſchmolz	ſchmölze	ſchmilz	geſchmolzen, m. ſ.
Schnauben	ſchnob	ſchnöbe	ſchwobe	geſchnauben, m. h.
Schneiden	ſchnitt	ſchnitte	ſchneide	geſchnitten, m. h.
Schnieben 5)	ſchnob	ſchnöbe	ſchniebe	geſchnoben, m. h.
Schrauben*	ſchrob*	ſchröbe*	ſchraube	geſchroben, m. h.*
Schreiben	ſchrieb	ſchriebe	ſchreibe	geſchrieben, m. h.
Schreien	ſchrie	ſchrie	ſchreie	geſchrien, m. h.
Schritten	ſchritt	ſchritte	ſchreite	geſchritten, m. ſ.
Schroten	ſchrotete	ſchrotete	ſchrote	geſchroten, m. h.
Schwären	ſchwor	ſchwöre	ſchwäre	geſchworen, m. h.
Schweigen 6)	ſchwieg	ſchwiege	ſchweig (-e)	geſchwiegen, m. h.
Schwellen 7)	ſchwoll	ſchwölle	ſchwill	geſchwollen, m. ſ. [h.
Schwimmen 8)	ſchwamm	ſchwämme	ſchwimm (-e)	geſchwommen, m. ſ. og
Schwinden	ſchwand	ſchwände	ſchwinde	geſchwunden, m. ſ.
Schwingen	ſchwang	ſchwänge	ſchwinge	geſchwungen, m. h.
Schwören	ſchwor 9)	ſchwöre 10)	ſchwöre	geſchworen, m. h.
Sehen 11)	ſah	ſähe	ſieh (-e)	geſehen, m. h.
Senden	ſandte	ſendete	ſende	geſandt, m. h. 12)
Seyn 13)	war	wäre	ſey	geweſen, m. ſ.
Sieden	ſott	ſötte	ſiede	geſotten, m. h.
Singen	ſang	ſänge	ſinge	geſungen, m. h.
Sinken	ſank	ſänke	ſinke	geſunken, m. ſ.
Sinnen	ſann	ſänne	ſinne	geſonnen, m. h.
Sitzen	ſaß	ſäße	ſitze	geſeſſen, m. h.
Sollen 14)	ſollte	ſollte	(mangler)	geſollt, m. h.
Spalten	ſpaltete	ſpaltete	ſpalte	geſpalten, m. ſ. 15)
Speien 16)	ſpie	ſpie	ſpeie	geſpien, m. h.
Spinnen	ſpann	ſpänne	ſpinne	geſponnen, m. h.
Spleißen	ſpliß	ſpliſſe	ſpleiß	geſpliſſen, m. h. og ſ.
Sprechen 17)	ſprach	ſpräche	ſprich	geſprochen, m. h.

uregelm., naar det betyder: ſlibe, og derved glatte el. ſkærpe; det er regelm., naar det betyder: ſløife, trække langs hen ad Jorden, ſ. Ex. die Feſtung iſt geſchleift worden; er hat ihn bei den Haaren geſchleift. — 1) Præs. Ind. ich ſchließe, du ſchließeſt, er ſchließt, foræld. og digter. du ſchleußeſt, er ſchleußt. — 2) foræld. og digter,, ſchleuß. — 3) bruges ligeſom ſalzen; ſee dette Verd. — 4) Præs. Ind. ich ſchmelze, du ſchmilzeſt, er ſchmilzt. Schmelzen ſom v. a. ſaae til at ſmelte, er regelmæſſig, ſ. Ex. er ſchmelzte das Wachs. — 5) Schnieben bliver iſær af Digtere brugt ifstedetfor det regelmæſſige ſchnauben. — 6) Schweigen er kun uregelm. ſom v. n., og betyder: tie, forholde ſig rolig, være ſtille, men ſom v. a. er det regelm., og betyder: bringe til Rolighed, til Tavshed; i hvilken Betydn. det undertiden hos Digtere forekommer for beſchwichtigen, ſ. Ex. er hat ihn geſchweigt, han har beroliget ham. 7) Præs. Ind. ich ſchwelle, du ſchwillſt, er ſchwillt. Dette Verb. er kun uregelm. ſom v. n., men ſom v. a. ſaae til at ſvulme, er det regelm., ſ. Ex. der Schlag hat die Wange geſchwellt; der Regen hat den Fluß geſchwellt; men: die Wange iſt geſchwollen; der Schlag ſchwellte die Wange; der Fluß ſchwoll an. — 8) Verbet ſchwemmen, lade ſvomme, er regelm., ſ. Ex. die Dragonen ſchwemmten ihre Pferde. — 9) ogſaa ſchwur. — 10) ogſaa ſchwüre. — 11) Præs. Ind. ich ſehe, du ſiehſt, er ſieht. — 12) ogſaa geſendet. — 13) Præs. Ind. ich bin, du biſt, er iſt, wir ſind, ihr ſeyd, ſie ſind; Conj. ich ſey, du ſeyſt, er ſey, wir ſeyn, ihr ſeyd, ſie ſeyn. — 14) Præs. Ind. ich ſoll, du ſollſt, er ſoll; Conj. ich ſolle. — 15) ogſaa regelm. m. h. ſ. Ex. das Holz iſt geſpalten; ich habe das Holz geſpaltet. — 16) Verſpeien er regelm. — 17)

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Spriețen 1)	sproß	sprösse	spriețe 2)	gesprossen, m. s.
Springen	sprang	sprænge	springe	gesprungen, m. s. og h.
Stechen 3)	stach	stäche	stich	gestochen, m. h.
Stecken 4)	stack	stäcke	stick	gestocken, m. h.
Stehen	stand	stände 5)	steh (-e)	gestanden, m. h.
Stehlen 6)	stahl	stähle 7)	stiehl 8)	gestohlen, m. h.
Steigen	stieg	stiege	steige	gestiegen, m. s.
Sterben 9)	starb	stürbe	stirb	gestorben, m. s.
Stieben	stob	stöbe	stiebe	gestoben, m. s.
Stinken	stank	stänke	stinke	gestunken, m. h.
Stoßen 10)	stieß	stieße	stoß (-e)	gestoßen, m. h.
Streichen	strich	striche	streich (-e)	gestrichen, m. h.
Streiten	stritt	stritte	streite	gestritten, m. h.
Thun 11)	that	thäte	thue	gethan, m. h.
Tragen 12)	trug	trüge	trage	getragen, m. h.
Treffen 13)	traf	träfe	triff	getroffen, m. h.
Treiben	trieb	triebe	treibe	getrieben, m. h.
Treten 14)	trat	träte	tritt	getreten, m. s. og h.
Triefen 15)	troff*	tröffe*	trief (-e) 16)	getroffen, m. h.*
Trinken 17)	trank	tränke	trink (-e)	getrunken, m. h.
Trügen	trog	tröge	trüge	getrogen, m. h.
Verderben 18)	verdarb	verdürbe	verdirb	verdorben, m. s.
Verdrießen 19)	verdroß	verdrösse	(mangler)	verdrossen, m. h.
Vergessen 20)	vergaß	vergäße	vergiß	vergessen, m. h.
Verhehlen	verhohl*	verhöhle*	verhehl:	verhohlen, m. h.
Verlieren	verlor	verlöre	verliere	verloren, m. h. 21)
Verlöschen 22)	verlosch	verlösche	verlisch	verloschen, m. s.
Verwirren	verwirrte	verwirrte	verwirre	verworren, m. s. 23)
Wachsen 24)	wuchs	wüchse	wachse	gewachsen, m. s.
Waschen 25)	wusch	wüsche	wasche	gewaschen, m. h.
Wägen) 26) Wiegen	wog	wöge	wäge	gewogen, m. h.
	wog	wöge	wiege	gewogen, m. h.

Præs. Ind. ich spreche, du sprichst, er spricht. — 1) **Præs. Ind.** ich spriețe, du spriețest, er spriețt, foræld. og digter. du spreußest, er spreußet. — 2) foræld. og digter. spreuß. — 3) **Præs. Ind.** ich steche, du stichst, er stichr. — 4) **Stecken** er et v. a. og n. Det betyder (som v. a.), at bringe Noget i et **snevert Rum**, eller befæste Noget, og er da altid regelm., s. Ex. er stekte **das Schwert** in die Scheide; **stecke**, el. sie steckt die Nadel fest; el. det hedder (som v. n.) at befinde sig i et snevert Rum, være fæstet, og da bliver det undert. brugt uregelm., s. Ex. das Schwert stickt schon in der Scheide; wo **stackst** du denn? ich stack im Sumpfe; omendskjøndt ogsaa her den regelmæssige **Form** er den sædvanlige. — 5) ogsaa men sjeldnere stünde. — 6) **Præs. Ind.** ich stehle, du stiehlst, er stiehlt. — 7) el. stöhle. — 8) maaskee rigtigere stehle. — 9) **Præs. Ind.** ich sterbe, du stirbst, er stirbt. — 10) **Præs. Ind.** ich stoße, du stößest, er stößt. — 11) **Præs. Ind.** ich thue, du thust, er thut. — 12) **Præs. Ind.** ich trage, du trägst, er trägt. — 13) **Præs. Ind.** ich treffe, du trifft, er trifft. — 14) **Præs. Ind.** ich trete, du trittst, er tritt. — 15) **Præs. Ind.** ich triefe, du triefst, er triest, foræld. og digter. du treufst, er treuft. — 16) foræld. og digter. treuf. — 17) tränken, at give at drikke, er regelm. — 18) Verderben er kun som v. n., blive slettere, uregelm., men som v. a., gjøre slettere, er det regelm. **Præs. Ind.** ich verderbe, du verdirbst, er verdirbt. — 19) **Præs. Ind.** es verdrießt, forældr. og digter. es verdreußt. — 20) **Præs. Ind.** ich vergesse, du vergissest, er vergißt. — 21) fig. ogsaa m. s., s. Ex. ich bin verloren. — 22) Verlöschen, udslukke, hvorfor dog sædvanlig bruges **auslöschen**, er regelm. — 23) ogsaa regelm. verwirrt. — 24) **Præs. Ind.** ich wachse, du wächsest, er wächst. — 25) **Præs. Ind.** ich wasche, du wäscheſt, er wäscht. — 26) wägen, undersøge en Tings Vægt; ved Vægt udforske dens **Tyngde**, conjugeredes vel rigtigst regelm., men Sprogbrugen vil det anderledes; wiegen, være svær, have en vis Vægt, er altid uregelm., hvorimod **wiegen, wugge**, bevæge frem og tilbage, gynge, er regelm.; abwägen, gaaer

Præsens Infinitiv.	Imperfectum. Indicativ.	Conjunctiv.	Imperativ. Anden Pers. sg.	Præteritum Participii.
Weben 1)	wob	wöbe	webe	gewoben, m. h.
Weichen 2)	wich	wiche	weiche	gewichen, m. s.
Weisen	wies	wiese	weise	gewiesen, m. h.
Wenden 3)	wandte	wendete	wende	gewandt, m. h.
Werben 4)	warb	würbe	wirb	geworben, m. h.
Werden 5)	wurde 6)	würde	werde	geworden, m. s. 7)
Werfen 8)	warf	würfe	wirf	geworfen, m. h.
Winden	wand	wände	winde	gewunden, m. h.
Wissen 9)	wußte	wüßte	wisse	gewußt, m. h.
Wollen 10)	wollte	wollte 11)	(mangler)	gewollt, m. h.
Zeihen	zieh	ziehe	zeihe	geziehen, m. h.
Ziehen 12)	zog	zöge	ziehe 13)	gezogen, m. h.
Zwingen	zwang	zwänge	zwinge	gezwungen, m. h.

uregelm., naar Talen er om legemlige Gjenstande, men regelm., naar det har Sensyn til noget Aandeligt, f. Ex. der Kaufmann hat die Waaren abgewogen; men: der Gelehrte hat die Gründe abgewägt. — 1) Weben bruges kun undertiden af Digtere og i figurlig Betydn. uregelm. — 2) kun naar det betyder vige, bortfjerne sig, er det uregelm., men naar det betyder blive blød eller gjøre blød, gaaer det regelm. — 3) Som v. a. er wenden regelm. Ligeledes gaaer verwenden regelm. — 4) Præs. Ind. ich werbe, du wirbst, er wirbt. 5) Præs. Ind. ich werde, du wirst, er wird; Conj. ich werde, du werdest, er werde. — 6) Naar werden ikke er et Hjelpeverbum, kan det i Imperfectum ogsaa hedde: ich ward, du wardst, er ward, wir wurden. — 7) Kun som selvstændigt Verbum heder det i Participium geworden, men som Hjelpeverbum worden, f. Ex. er ist krank geworden; er ist geliebt worden. — 8) Præs. Ind. ich werfe, du wirfst, er wirft. — 9) Præs. Ind. ich weiß, du weißt, er weiß, wir wissen, Conj. ich wisse. — 10) Præs. Ind. ich will, du willst, er will, wir wollen, Conj. ich wolle. — 11) el. würde wollen. — 12) Præs. Ind. ich ziehe, du ziehst, er zieht, foræld. og digter. du zeuchst, er zeucht. — 13) foræld. og digter. zeuch.

Forklaring

over de i denne Bog brugte Forkortelser.

---

a. Activum.
Acc. Accusativus.
aj. Adjectivum og Adverbium.
alm. almindelig.
av. Adverbium.
Bem. Bemærkelse.
Bjergv. Bjergværket.
c. (ved det danske Ord) Genus commune, Fælleskjøn.
Canc. i Cancelliestill.
Chym. i Chymien.
cj. Conjunction.
Dat. Dativus.
Dim. Diminutivum.
d. T. daglig Tale.
d. e. det er.
D-, Durch.
Dim. Dinem.
el. eller.
etw. etwas.
f. Femininum.
Fegtek. Fegtekonsten.
fig. figurligt, i billedlig Bemærkelse.
foragt. foragteligt, med Foragt.
forn. fornemmeligen.
foræld. forældet, ikke mere brugelig.
Fruent. Fruentimmer.
Gen. Genitivus.
Gj- (gj-) Gjennem (gjennem).
Haandv. Haandværker.
Høit. Høitydst; s. Anm. 3.
i. irregulare.
Jagtfv. i Jagtsproget.
indecl. indeclinabilis.
Infin. Infinitivum.
igj-, igjennem.
ins. som ikke adskilles; s. Anm. 1.
interj. Interjection.
istdf. istedetfor.
l. læs.
ligel. ligeledes.
m. Masculinum.
Mske. Mstr. Menneske, Mennester.
M=Tal, Mængde=Tal (Cardinalia).
n. Neutrum; (ved de danske Ord) Intetkjøn, Hværkenkjøn.
Nordt. Nordtydst; s. Anm. 3.
Nom. Nominativus.
Ordsp. Ordsprog.
O=Tal, Ordens=Tal (Ordinalia).
partic. Participium.
pl. Pluralis.
pl. s. sg. Pluralis ligesom Singularis.
pron. Pronomen.
pron. demonstr., Pronomen demonstrativum.
pron. interro., Pronomen interrogativum.
pron. pers., Pronomen personale.
pron. poss., Pronomen possessivum.
pron. relat., Pronomen relativum.
præp. Præposition.
rgl. regulare, regelmæssig conjugeret Verbum.
s. see.
S. Sache.
Sammens. Sammensætning.
sep. som adskilles; s. Anm. 2.
sg. Singularis.
sich, Reciprocum.
sjeld. sjelden.
smf. sammensat.
Subst. Substantivum.
sædv. sædvanlig.
Sydt. Sydtydst; s. Anm. 3.
Talem. Talemaade.
Theol. Theologien.
ud. uden, foruden.
undert. undertiden.
undt. undtagen.
urigt. urigtigt.
v. i. Verbum irregulare.

v. a. **Verbum activum** } som conjugeres regelmæssigt, naar intet i staaer derved.
v. n. m. h. **Verbum neutrum** med **Hjelpeverbet haben.**
v. n. m. ſ. **Verbum neutrum** med **Hjelpeverbet ſeyn.**

vulg. vulgo, efter lavere el. Menigmands Talebrug.

: staaer ofte istedetfor f: Ex.

En ¨ over en Vokal betegner, at Stavelſen, hvori den staaer, er langtrukken.

Anm. 1. De ſammenſatte Verber, ved hvilke staaer **ins.** (uadſtillelig), beholde Tonen, den med ſamme forbundne Partikel (durch, über, um, unter) adſtilles i Verbets Conjugation ikke fra ſamme, ligeſom Verbet i **Præteritum participium** heller ikke faaer det ſædvanlige Kjendemærke **ge**, f. Ex. durchreiſen, ich durchreiſe; **Participium**, durchreiſet; ſ. Anm. 2.

Anm. 2. Ved de ſammenſatte Verber, ved hvilke staaer **sep.**, adſtillelig, falder Tonen paa den dermed ſammenſatte Partikel (durch, über, um, unter), ſom ved Conjugationen adſtilles fra Verbet, hvilket desuden i **Præteritum participium** ſætter **ge** og i **Præsens infinitiv** zu mellem Partiklen og Verbet, f. Ex. durchſtechen, ich ſteche durch, **Part.** durchgeſtochen; **Infinit.** durchzuſtechen. Hvor **sep.** el. **ins.** ikke staaer ved et ſammenſat Verbum, der staaer ved Partiklen, om den er adſtillelig, ſaa altſaa ikke Verbet men Partiklen har Tonen, og i **Partic. ge**, eller uadſtillelig, ſaa altſaa Verbet har Tonen og ikke i **Partic. ge**; ſ. Anm. 1.

Anm. 3. De to Hovedmundarter, ſom det tydſke Sprog allerede fra de tidligere Tider beſad, ere den ſydlige (den allemaniſke; Sydtydſk; Overtydſk) fornemmeligen i Østerrig, Baiern, Schwaben og Franken, og den nordlige (den ſaſſiſke; plattydſke; Nordtydſk; Nedertydſk) i det forrige Nederſachſen, Weſtphalen og Nederrhinen. Af begge Mundarter dannede ſig ved Reformationens Tid en tredie, den høitydſke, ſom først opſtod af det ſachſiſke Provindsſprog, og ſiden uafhængig af nogen anden Mundart har dannet ſig til Skriftſprog og til alle Dannedes høiere Omgangsſprog.

Deutsch-Dänisches und Dänisch-Deutsches

Hand-Wörterbuch.

Von

B. C. Grönberg.

Erster Theil. Deutsch-Dänisch.

Zweite vermehrte und verbesserte Ausgabe.

Kopenhagen.
Gedruckt im Verlage der Gyldendalschen Buchhandlung,
in der Brünnichschen Buchdruckerei.

1836.

Vorerinnerung.

Als die erste ziemlich große Auflage dieses deutsch-dänischen Wörterbuches nach Verlauf von zehn Jahren größtentheils verkauft war, und der Herr Verleger mich aufforderte, eine neue Ausgabe zu besorgen, war es zugleich sein Wunsch, daß sie, der beträchtlichen Vermehrungen ungeachtet, die ich darin nothwendig fand, doch zu einem sehr wohlfeilen Preise könnte verkauft werden. Um dieses zu erreichen wurde theils ein weit feinerer Druck als der in der ersten Ausgabe gewählt, der aber, da die Schriften neu waren und das Papier gut ist, ohne Zweifel wird hinlänglich deutlich gefunden werden; theils wurden viele, besonders zusammengesetzte Wörter unter einen Artikel gesammelt, und so viele Abkürzungen angebracht, als die Deutlichkeit und Genauigkeit nur verstatteten.

Ich hoffe, daß die hier häufig gebrauchte, vielen Platz ersparende Abkürzung mit einem Striche (-) werde in einem Buche passend gefunden werden, worin es von Wichtigkeit ist Raum zu ersparen, sowohl mit Rücksicht auf den Preis als um so viele Wörter als möglich auf jeder Seite zu erhalten, und ich meine, daß diese Abkürzung keine Schwierigkeit oder Undeutlichkeit mit sich führe. Ich habe mir erlaubt einen solchen Strich theils statt eines ganzen Wortes zu setzen, z. B. Einheit, f. -en, Eenhed, c.; die - Gottes; die - des Ortes; die - eines Gemäldes; theils statt einer einzelnen Vor- oder Nach-

silbe, z. B. Feilbieten, n. -s pl. s. sg. -bierung, f. -en, Falbyden, -bydelse, c.; und theils statt einzelner Buchstaben oder Silben mitten im Worte, z. B. Fleischig, aj. kjødfuld; -keit, f. ud. pl. K-hed, c.

Mit Rücksicht auf die übrigen Abkürzungen giebt die unten hinzugefügte Erklärung die nothwendige Erläuterung.

Ebenfalls um Platz zu ersparen habe ich von dem, was meiner Meinung nach in der ersten Ausgabe überflüssig schien, folgendes weggelassen:

1) die Bemerkung, daß ein Verbum regelmäßig conjugirt wird, da dies mit den meisten Verben der Fall ist; nur bei den unregelmäßigen Verben steht ein i. (irregulare), aber ohne daß die Conjugation des Verbums bei dem Stammverbum angeführt oder auf dasselbe so wie in der ersten Ausgabe hingewiesen ist. Dagegen findet man nach dieser Vorerinnerung ein vollständiges, genaues, alphabetisches Verzeichniß über sämmtliche unregelmäßige Stammverba mit ihrer Conjugation, wo man also die Auskunft darüber leicht erhalten wird. Das Verbum, wobei kein i. steht, wird also regelmäßig conjugirt.

2) Da die allgemeine Regel, daß ein transitives Verbum sein unmittelbares Object im Accusativ bei sich hat, als bekannt vorausgesetzt wird, so ist bei den transitiven Verben die Bemerkung in der ersten Ausgabe "m. Acc." (mit Accusativum) weggelassen. Wo also bei einem Verbum v. a. (verbum activum) steht, werden zugleich die Wörter: "das sein unmittelbares Object im Accusativ hat" darunter verstanden, welches außerdem oft durch ein Beispiel erläutert wird. Die Fälle, wo ein anderer Casus erfordert wird, sind genau bezeichnet.

3) Die Zahlen und Buchstaben, wodurch die verschiedenen Bedeutungen der Wörter in der ersten Ausgabe getrennt waren, sind hier weggelassen, und die verschiedenen Bedeutungen in dieser Ausgabe nur durch ein (;) getrennt.

4) Die in der ersten Ausgabe angeführten, verschiedenen, deutschen Benennungen desselben Gegenstandes, z. B. in der täglichen Rede, in der vulgaren Sprache, in Süd- oder Norddeutsch ꝛc., sind in dieser Ausgabe bei dem rechten Worte weggelassen, z. B. bei dem Worte: der Rocken ist die Bemerkung, daß er im Norddeutschen der Wocken und veraltet die Kunkel heißt weggelassen, da man Wocken und Kunkel nicht unter Rocken sucht; aber solche Wörter stehen auf ihrem Platze in der alphabetischen Ordnung, und werden sämmtlich mit gehörigen Bemerkungen bei dem dänischen Worte in dem dänisch-deutschen Theile gefunden werden, wo z. B. bei dem dänischen Worte Rok steht, daß er der Rocken, Spinn-; (Nordd.) der Wocken; (veralt.) die Kunkel heißt.

Ich darf glauben, daß diese und mehrere Weglassungen zweckmäßig gewesen sind, und ich hoffe, daß die Hinzufügung einer großen Menge deutscher Wörter, die Berichtigung der Uebersetzung, die Aufmerksamkeit um Druckfehlern zu entgehen, und die zusammengedrängte Form das Buch um einen großen Theil verbessert habe, und auf diese Weise es der Gunst würdig mache, deren es sich rühmen darf, indem in ungefähr 10 Jahren eine beträchtliche Anzahl Exemplare vergriffen wurde.

Ungeachtet der sorgfältigsten Benutzung einer Menge Hülfsmittel zu dieser Arbeit, einer Menge der besten und neuesten Schriften über die deutsche Sprache, werden natürlicherweise doch Mängel und Unrichtigkeiten gefunden werden, wofür ich um Entschuldigung bitte. Es wird mir vielleicht vorgeworfen werden, daß nicht alle in deutschen Schriften gebräuchliche fremde Wörter in das Wörterbuch aufgenommen sind, und daß die, welche darin gefunden werden, nicht vollständig übersetzt und erklärt sind; ich bitte aber zu bemerken, daß es absichtlich um Platz zu ersparen gethan ist; daß es vorzüglich fremde Hauptwörter waren, die ich aufnehmen wollte, damit man ihr Geschlecht ersehen konnte, besonders wenn dieses aus einer allgemeinen Regel, z. B. daß die Hauptwörter, welche auf ion ausgehen, Feminina sind, leicht zu er-

kennen war, und daß ihre Ueberſetzung aus der Sprache, wozu ſie gehören, als bekannt vorausgeſetzt werden müſſe.

Ohne Zweifel werden doch manche Bemerkungen gemacht werden können, worauf ich nichts zu erwiedern habe, und ich hätte daher wünſchen können, daß die Ausgabe dieſer zweiten Auflage länger ausgeſetzt wäre; ich werde mich aber mit den Worten von Göethe tröſten, welche in der Vorrede der vierten Ausgabe des allgemeinen Fremdwörterbuches von Heiſe ſtehen: "daß ſo eine Arbeit eigentlich nie fertig wird; daß "man ſie für fertig erklären muß, wenn man nach Zeit und Umſtänden "das Möglichſte daran gethan hat," und da ich dieſes gethan habe, ſo hoffe ich, daß dieſes deutſch-däniſches Handwörterbuch fertig genannt werden kann; daß es in der Regel antworten werde, wenn es gefragt wird, und daß man ſeine Antworten beſtimmt, richtig und deutlich finde.

Erklärung

der in diesem Wörter-Buche gebrauchten Abkürzungen.

---

a. Activum.
Acc. Accusativus.
aj. Adjectivum und Adverbium.
alm. gewöhnlich.
av. Adverbium.
Bem. Bemerkung.
Bjergv. Bergwesen.
c. (bei dem dänischen Worte) Genus commune.
Canc. in den Cancelleien.
Chym. in der Chymie.
cj. Conjunction.
Dat. Dativus.
Dim. Diminutivum.
d. T. im gemeinen Leben üblich.
d. e. das ist.
D-, Durch.
Cim. Einem.
el. oder.
etw. etwas.
f. Femininum.
Fegtek. die Fechtkunst.
fig. figürlich, in bildlicher Bemerkung.
foragt. verächtlich, mit Verach.
forn. vorzüglich.
foræld. veraltet, nicht mehr gebräuchlich.
Fruent. Frauenzimmer.
Gen. Genitivus.
Gj- (gj-) Gjennem (gjennem) (Durch-).
Haandv. Handwerker.
Høit. Hochdeutsch; s. Anm. 3.
i. irregulare.
Jagtsp. in der Jagdsprache.
indecl. indeclinabilis.
Infin. Infinitivum.
igj-, igjennem (durch).
ins. nicht zertrennlich; s. Anm. 1.
interj. Interjection.
istdf. anstatt.
l. lies.
ligel. ebenfalls.
m. Masculinum.
Mste. Mstr. Mensch, Menschen.
M-Tal, Mengezahl (Cardinalia).
n. Neutrum; (bei einem dänischen Worte) Kein-Geschlecht, Weder-Geschlecht.
Nordt. Norddeutsch; s. Anm. 3.
Nom. Nominativus.
Ordsp. Sprichwort.
O-Tal, Ordnungszahl (Ordinalia).
partic. Participium.
pl. Pluralis.
pl. s. sg. Pluralis wie Singularis.
pron. Pronomen.
pron. demonstr., Pronomen demonstrativum.
pron. interro., Pronomen interrogativum.
pron. pers., Pronomen personale.
pron. poss., Pronomen possessivum.
pron. relat., Pronomen relativum.
præp. Præpositio.
rgl. regulare, regelmäßig conjugirtes Verbum.
s. siehe.
S. Sache.
Sammens. Zusammensetzung.
sep. zertrennlich; s. Anm. 2.
sg. Singularis.
sich, Reciprocum.
sjeld. selten.
sms. zusammengesetzt.
Subst. Substantivum.
sædv. gewöhnlich.
Syhd. Süddeutsch; s. Anm. 3.
Talem. Redeart.
Theol. in der Theologie.
ud. ohne, außer.
undert. bisweilen.
undt. ausgenommen.
urigt. unrichtig.
v. l. Verbum irregulare.

v. a. Verbum activum
v. n. m. h. Verbum neutrum mit dem Hülfsverbum haben.
v. n. m. ſ. Verbum neutrum mit dem Hülfsverbum ſeyn.
} die regelmäßig conjugirt werden, wenn kein i dabei ſteht.

vulg. vulgo, nach dem Sprachgebrauche des gemeinen Mannes.
: ſteht oft anſtatt z. B.
Ein ¨ über einem Vocal zeigt an, daß die Silbe, worin er ſteht, gedehnt iſt.

Anm. 1. Die zuſammengeſetzten Verben, bei welchen ins. (nicht zertrennlich) ſteht, behalten den Ton, und der mit demſelben verbundne Partikel (durch, über, um, unter) wird in der Conjugation des Verbums nicht von demſelben getrennt, ſo wie das Verbum in **Præteritum participium** auch nicht das gewöhnliche Kennzeichen ge bekommt, z. B. durchreiſen, ich durchreiſe; **Participium** durchreiſet; ſ. Anm. 2.

Anm. 2. Bei den zuſammengeſetzten Verben, bei welchen sep. (zertrennlich) ſteht, fällt der Ton auf den damit zuſammengeſetzten Partikel (durch, über, um, unter), welcher bei der Conjugation von dem Verbum getrennt wird, welches außerdem in **Præteritum participium** ge und in **Præsens infinitiv** zu zwiſchen den Partikel und das Verbum ſetzt, z. B. durchſtechen, ich ſteche durch, **Partic.** durchgeſtochen; **Infinit.** durchzuſtechen. Wo **sep.** od. **ins.** nicht bei einem zuſammengeſetzten Verbum ſteht, da ſteht bei dem Partikel, ob er zertrennlich iſt, ſo daß er alſo den Ton und das Verbum im **Partic.** ge hat, oder unzertrennlich, ſo daß das Verbum den Ton und im **Partic.** nicht ge hat; ſ. Anm. 1.

Anm. 3. Die zwei Hauptmundarten, welche die deutſche Sprache ſchon von den frühern Zeiten beſaß, ſind die ſüdliche (die allemaniſche Art; Süddeutſch; Oberdeutſch) vorzüglich in Oeſterreich, Baiern, Schwaben und Franken, und die nördliche (die ſaſſiſche, plattdeutſche; Norddeutſch; Niederdeutſch) in dem vorigen Niederſachſen, Weſtphalen und Niederrhein. Aus beiden Mundarten bildete ſich zur Zeit der Reformation eine dritte, die hochdeutſche Mundart, die erſt aus der ſächſiſchen Provinzſprache entſtand, und nachher von irgend einer andern Mundart unabhängig ſich zur Schriftſprache und zu der höhern Umgangsſprache aller Gebildeten gebildet hat.

A.

A, n. Vocal; det første Bogstav i ABC; von A bis Z, fra A til Ø. Wer A sagt, muß auch B sagen, den, der siger A, maa ogsaa sige B. (den, der begynder, maa fortsætte).

Å, *a*, n. Omlyd af *a*.

Aa-, enkelt, langtonet *a*, f. Ex. Aal, Haar. [Fartøi paa Rhinen.

Aak, f. og n. -es -e, et fladbundet

Aal, m. -es -e (Dim. Aelchen, n. -s, pl. s. sg.) Aal, c. (Fisk; Fold i Klæde, Stremper ꝛc.).

Aal-beere, f. s. Alantb -; -fang, m. -es, Aalefangst, c.; (Handlingen ud. pl. Tiden, Stedet; pl. -e); -mutter, f. Aalemoder, c. (Blennius viviparus); -quappe, f. -raupe, f. Aaleqvabbe, c. (Gadus lota); -wehr, n. -es -e, Aalekiste, c., -gjerde, n.

Aalen, v. n. m. h. fange Aal.

Aar, m. -es -e, (ogsaa -en -en) enhver stor Rovfugl; Ørn, c.

Aas, n. -es, pl. Aeser, Aadsel, n.; fig. alt Stinkende og Hæsligt; især: et foragteligt Fruent.; -fliege, f. -n, Spyflue, c.; -geier, m. -s pl. s. sg. Aadselgrib, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Aadselgraver, Aadselbille, c. (Insect).

Aasen, v. 1) n. m. h. (Jagtsp.) æde; vulg. rode uordentlig om. 2) a. skrabe Kjødet fra Skindet. [hæslig.

Aashaft, *aasig*, aj. aadselagtig;

Ab, 1) av. af, fra, ned, bort. 2) en adskillelig Partikel, kun brugelig i Sammens. [Hulken.

Abächzen, v. rec. sich, udmatte ved

Abackern, v. a. Eim. etw. bortpløie.

Abändern, v. a. forandre; declinere; -derlich, aj. foranderlig; declinabel; -derung, f. -en, Forandring, c.; Declination, c.; (i Naturh.) Varietet, c.

Abarbeiten, v. a. løsarbeide; opslide ved Arbeide; afarbeide (en Gjeld).

Abart, f. -en, Afart, Varietet, c.

Abarten, v. n. og abartig, aj. s. Ausa-.

Abäschern, v. a. afskolde (med heed Aske); sich, vulg. udmatte sig ved Anstrængelse; udase.

Abäugeln, v. a. Eim. etw., ved skottende venlige Blik see, hvad Een mener; opnaae paa den Maade; (Jagtsp.) opsøge Vildtets Spor med Øinene.

Abbauen, v. a. tage fra hinanden, nedrive. (Bjergv.) drive i Dybden; standse Drivningen; betale af Udbyttet.

Abbeißen, v. i. a. afbide; er hat aller Scham den Kopf abgebissen, bidt Hovedet af al Skam; sich (om Hunde), bide sig træt.

Abbekommen, v. i. a. faae noget af; faae af, skille fra.

Abbestellen, v. a. afbestille.

Abbeten, v. a. bede, fremsige Bøn; afbede.

Abbezahlen, v. a. afbetale.

Abbild, n. -es -er, Billede, n. Copie, c.; -en, v. a. afbilde, copiere; -ung, f. -en, Afbildning, c. Billede, n.

Abbinden, v. i. a. afbinde (gjøre noget Bundet løst: eine Warze; ein Gewächs; samle, som hos Tømmermænd, Bødkere o. fl.).

Abbiß, m. -sses -sse, Afbid, n.

Abbitte, f. ud. pl. Afbigt, c.; -n, v. i. a. Eim. etw. afbede, gjøre Afbigt.

Abblasen, v. i. 1) a. afblæse, borthl-; ein Lied, blæsende foredrage; eine Kanone, blæse af (med lidt Krud). 2) n. m. h. (Jagtsp.) blæse til Bortgang.

Abblättern, v. a. afblade, blæde, plukke Blade af, fælde Løv; -rung, f. ud. pl. Løvfald, n.

Abbläuen, v. a. gjøre tilstrækkelig blaa; d. T. banke guul og blaa.

Abbleichen, v. 1) i. n. m. s. afblege. 2) rgl. a. tilberligen blege.

Abblitzen, v. n. 1) m. h. ophøre at lyne. 2) m. s. klikke (om Gevære).

Abblühen, v. n. m. h. (mindre rigtigt m. s.) afblomstre. [lidt, c.

Abbrändler, m. -s, pl. s. sg. Brand-

Abbrauchen, v. a. afbenytte.

Abbrechen, v. i. 1) a. afbrække, afbryde, standse pludselig; ein Haus -; eine abgebrochene Rede, afbrudt, (i korte, uforbundne Sætninger) Eim. etw. am Lohne -, afkorte; das Bier -,

rere om i Sralekarret; die Hunde - (Jagtsp.), med Magt aadne dem Munden. 2) n. m. s. afbrydes, gaae itu; -chung, f. -en, Afbrækning, Afbrydning, c.

Abbrennen, v. 1) n. m. s. afbrænde, fortæres af Ild; er ist abgebrannt, brandlidt; ein Gewehr brennt ab, klikker. 2) a. afbrænde: ein Haus -; afsvre: ein Gewehr -; -nnung, f. -en, Afbrænding, Affyring, c.

Abbreviren, v. a. og -viatur, f. s. Afkurzen, -zung.

Abbringen, v. i. a. bringe bort; eine Person von etw. -, bringe fra, faae til at lade være; afskaffe; -gung, f. ub. pl. Bortbringelse, Bringen fra; Afskaffelse, c.

Abbruch, m. -es, 1) ub. pl. Afbrydelse, Afbrækken, Formindskelse, c.; Eim. - thun, Afbræk, Skade, c. 2) pl. -üche, afbrudt Stykke.

Abbrüchig, ad. som let afbrydes, skjært.

Abbrühen, v. a. afkoge, afkolde.

Abbüßen, v. a. afbede, affone; -ßung, f. -en, Affoning, c.

Abc, n. -ees, ub. pl. Abc, c.; -buch, n. -es -ücher, Abcet, c.

Abdachen, v. a. tage Taget af; gjør skraat som et Tag; sich, skraane sig lidt efter lidt; abdachig, skraa; -chung f. -en, Skraaning, Skraahed, c.

Abdämmen, v. a. afdæmme, afstede.

Abdampfen, v. n. m. s. dampe bort.

Abdämpfen, v. a. afdampe; -pfung, f. -en, Afdampning, c.

Abdanken, v. 1) a. aftakke (give Afsked). 2) n. m. h. takke af (fra et Embede, ved en Liigbegjængelse ꝛc.); -kung, f. ub. pl. Aftakten, Takten af; Aftakning, c. [mir etw.

Abdarben, v. a. afknappe (yderlig):

Abdecken, v. a. berøve Dækket, blotte; ein Pferd -, flaae; -cker, m. -s pl. s. sg. Skinder, Rakker, c.; -ckerei, f. Skinderens Haandtering og Bolig.

Abdeichen, v. a. afdige.

Abdicken, v. 1) a. koge tyk. 2) n. m. s. koge tilberlig tyk.

Abdienen, v. a. aftjene.

Abdingen, v. i. a. aftinge, afprutte.

Abdorren, v. n. m. s. afterres.

Abdörren, v. a. afterre, gjennemterre.

Abdrechseln, v. a. afdreie.

Abdrehen, v. a. afdreie, dreie bort, vende bort.

Abdreschen, v. i. a. aftærske; d. T. afryngle; abgedroschen, fig. forslidt, almindelig befjendt.

Abdrieseln, s. Abdrehen.

Abdringen, v. i. a. aftvinge, afnede.

Abdruck, m. -es, 1) ub. pl. Aftrykning, c. (Handlingen at aftrykke). 2) pl. -ücke, Aftryk, Exemplar, n. fig. Gienskin, Billede, Præg, n.; - eines Schießgewehres, Trykkeren; -cken, v. 1) a. aftrykke, afpræge: ein Buch -; 2) n. m. h. smitte af; abdrücken, v. 1) a. trykke af: das Gewehr, eine Citrone -; afnede: Eim. Geld; 2) n. m. h. vom Ufer --, stede fra; fig. er wird bald -, dee.

Abdunsten, v. n. m. s. dunste bort.

Abdunsten, v. a. lade bortdunste; -stungsbaus, n. -es -äuser, Gradeerhuus, n. [borttoe.

Abeifen, v. 1) a. ise bort. 2) n. m. s.

Abend, m. -s 1) pl. -e, Aften, c. 2) ub. pl. Besten (modsat Osten); es ist noch nicht aller Tage -, man maa see paa Udfaldet.

Abend-brod, n. -es ub. pl. Nadvere, c.; ogsaa det samme som -essen, n. -s ub. pl. og -mahlzeit, f. -en, Aftensmad, c. Aftensmaaltid, n.; -falter, m. -s pl. s. sg. Natsværmer, c. (Sommerfugl); -land, n. -es -änder, med Besten liggende Land, Occidenten; -länder, m. -s pl. s. sg. Beboer af vestlige Lande, Occidentaler, c.; -landisch, aj. occidental, vestlig; -lich, aj. Aftens-, Aften- (som skeer ved Aftentid, hører til Aftenen); -liche Sonne, Aftensol, c.; -mahl, n. -es ub. pl. (forhen) Aftensmaaltid, n. (nu) Alterens Sacramente; -mahlzeit, f. s. -brod; -regen, m. -s ub. pl. Aftenregn, c. (i Bibel.) Regntid kort før Besten; -roth, n. -es ub. pl. bigtrist for -röthe, f. ub. pl. Aftenrede, c.; -s av. om Aftenen (ogsaa am Abende); -stern, m. -es ub. pl. Aftenstjernen, (Venus); -wärts, av. vestlig, mod Best; -wind, m. -es -e, Bestenvind, Aftenvind, c.

Abenteuer, n. -s pl. s. sg. Eventyr, n.; -lich, aj. eventyrlig; -lichkeit, f. -en, E-ligheb, c.; -teurer, m. -s pl. s. sg. Eventyrer, Lykkeridder, Avanturier, c.

Aber, 1) av. (foræld.) atter: tausend und - tausendmal. 2) cj. men; es hat ein Aber, et Men (en Betænkelighed); s. Men i anden Deel.

Aberglaube, m. -ns ub. pl. Overtro, c.; -glaubig og -gläubisch, aj. overtroisk. (Det første havende Overtro, det sidste kommende af Overtro, vidnende derom: die Indier sind ein abergläubiges Volk, ste haben viele abergläubische Meinungen.)

Aberkennen, v. i. a. fratjende, bemme fra. [engang; -ig, aj. gjentagen.

Abermal og -s, av. igjen, endnu

Abername, m. -ns -n, Øgenavn, n.

Abernten, v. 1) a. afheste. 2) n. m. h. heste færdig.

Aberwitz, m. -es ub. pl. indbildt Vittighed, c.; Vanvid, c. -ig, aj. vittig i sine egne Tanker; sprænglærd, tosset; vanvittig.

Abeſſen, v. i. 1) a. afſpiſe, ſpiſe op. 2) n. m. b. afſpiſe, holde op at ſpiſe.

Afſachen, v. a. inddele i Fag.

Afſahren, v. i. 1) a. kjøre af, kjøre itu; eine Schuld –, afbetale ved Kjørſel. 2) n. m. ſ. kjøre, ſeile bort; die Art iſt abgef–, fleiet af Skafter; er iſt abgef–, (foragt.) død; –fahrt, f. ud. pl. Afſart, Afreiſe, Afſeilen, fig. Død, c.; –fahrtsgeld, n. –es –er, Afgift af Arv, el. andre Penge, der gaae ud af Landet (Gjette- og Tiendepenge).

Afſall, m. –es –älle (pl. ſjel.) Affald, Nedfald, Frafald, n. Afſtagen, c.; –en, v. i. 1) n. m. ſ. falde af, falde ned; von Eim. –, falde fra; afſtage, tabe ſig, b. T. blive mager. 2) a. ſlaae af ved at falde; –fallig, aj. ſom affalder; afſældig; ein abfälliges Urtheil, afvigende. Ein Abfalliger, En, ſom har forandret Religion, Apoſtat, c.

Afſangen, v. i. a. ſange bort; (Jagtſp.) dræbe der anſkudte Vildt.

Afſarben, v. 1) a. farve færdig. ,2) n. m. b. ſmitte, farve af.

Afſaſſen, v. a. affatte; ein Urtheil –, opkræve; –ſſung f. –en, Affatning, c.

Afſaulen, v. n. m. ſ. raadne af.

Afſaumen, v. a. afſkumme; ein abgeſäumter Böſewicht, fig. udlært, forvorpen.

Afſegen, v. a. affeie, feie bort.

Afſeilen, v. a. affile; –licht, n. –s, ud. pl. Fiilſtøv, n. Fiilſpaan, c.

Afſeimen, og abgeſeimt, ſ. Abſäumen.

Afſertigen, v. a. afværdige: eine Arbeit –, gjøre færdig, expedere; Einen –, afviſe kort; –gung, f. –en, Afværdigelſe, c. [–en, Afſyring, c.

Afſeucrn, v. a. afſyre; –rung, f.

Afſinden, v. i. a. Einen, affinde, tilfredsſtille med Penge; ſich mit Eim. –, forlige; –dung, f. –en, Affindelſe, Forligelſe, c.

Afſliegen, v. i. n. m. ſ. flyve ned, flyve bort; (Forſtv.) forterres (om Stammer).

Afſließen, v. i. n. m. ſ. flyde af, nedflyde.

Afſluß, m. –ſſes, 1) ud. pl. Afløb, n. Ende, c. 2) pl. –üſſe, Afløbsſted, n.

Afſolgen laſſen, v. n. m. b. udlevere efter Forlangende; –gung, f. –en, Udlevering, c.

Afſordern, v. a. eine Perſ. fordre ned; Eim. etw. –, affordre, –rung, f. –en, Affordring, c.

Afſormen, v. a. afforme.

Afſragen, v. a. adſperge; Eim. etw. ſaae ud af ved at ſpørge, udfritte.

Afſreſſen, v. i. a. afæde, opæde; fig. ſich das Herz –, græmme ſig tildøde, fortæres af Sorg.

Afſrieren, v. i. n. m. ſ. affryſe.

Afſröhnen, v. a. bringe Hoveritjeneſten til Ende; afbetale ved Hoverit–.

Afſuhre, f. ud. pl. Bortkjørſel, c.

Afſühren, v. a. kjøre bort, føre bort, lede bort; er hat Arzenei genommen, weil er – will, føre af; eine Schuld –, afbetale; Einen –, b. T. med Beſkæmmelſe bringe til at tie; ſich –, (foragt.) pakke ſig; die Goldſtangen –, trække Traaden færdig; –rung, f. –en, Bortkjørſel, Bortførſel, c. Ogſaa det ſamme ſom –rungsmittel, n. –s pl. ſ. ug. Afføringsmiddel, Laxativ, n.

Afſuttern, v. a. afføre.

Abgabe, f. –n, Afſlevering, Afgift, c.

Abgang, m. –es, 1) ud. pl. Afgang, c. – eines Schauſpielers, Bortgang, c. – der Waaren. Afſætning, c. – der Kräfte, Svagtelſe, Forringelſe, c. Aftagende, Tab, n. 2) pl. –änge, hvad der gaaer af, Affald, n.

Abgangig og –nglich aj. afſættelig; forſlidt, uduelig; manglende.

Abgängling, m. –s –e, utidigt Foſter; Affald, n.

Abgangſel, n. –s ud. pl. Affald, n.

Abgeben, v. i. a. afgive, afſlevere; ſeine Afgift; ſich mit etw. –, give ſig af med; ſich mit Eim. –, befatte ſig med, have at beſtille med; Karten –, give ſidſte Gang; due til, tjene til, kunne bruges til, agere.

Abgeſaumt (urigt. –ſeimt), aj. afſkummet; fig. liſtig, udlært, forſlagen.

Abgehen, v. i. 1) a. die Sohlen –, opſlide ved at gaae; eine Wieſe –, maale ved at gaae. 2) n. m. ſ. afgaae, gaae af, gaae bort, ſende bort; fig. (om Vare) gaae af, have Afſætning; von etw. –, opgive, give efter, afſtaae fra; von Eim. –, forlade, hæve Forbindelſe med; von einem Amte –, nedlægge, reſignere; mit Tode –, afgaae, dse; es geht mir vieles ab, mangler, fattes (med von og an); wie wird das –, falde ud, lede af.

Abgelebt, partic. udlevet, kraftesløs, død.

Abgelegen, aj. afſides liggende; –heit, f. ud. pl. afſides Beliggenhed, Fraliggenhed, c.

Abgeneigt, partic. Eim. –, ugunſtig; –heit, f. ud. pl. Ugunſt, c.

Abgeordnete, m. –n –n, Afſending, Deputeret, c. (iſær fra et Borgerſkab).

Abgeſandte, m. –n –n, et fyrſteligt, kongeligt Sendebud.

Abgeſchieden, aj. død; – leben, vidt afſkilt fra, eenſom, afſondret; –heit, f. ud. pl. Eenſomhed, c.

Abgeſchmackt, aj. ſom ingen rigtig Smag har; fig. ſmagløs, urimelig, flau, uforſnuftig; –heit, f. ud. pl. Smagsløshed, U-hed, c.

Abgeſpannt, aj. nedſpændt, løsſpændt;

fig. svækket, slevet; -heit, f. ub. pl. Svækkelse, Slevhed, c.

Abgewinnen, v. i. a. vinde fra: Eim. Geld -; paa moisommelig Maade erholde.

Abgewöhnen, v. a. Eim. etw., lidt efter lidt vænne fra; ein Kind, vænne fra; (bedre entw-).

Abgezogenheit, f. ub. pl. Affordring, Genfomhed, c.

Abgießen, v. i. a. Fumme af, øse af; einen Kopf -, afstede; -gung, f. -en, Affumming, Affstedning, c.

Abglanz, m. -es ub. pl. Gjenskin, n.; fig. Afglands, c. (blot om Gud).

Abglätten, v. a. afglatte.

Abgleichen, v. a. gjøre lige; jævne; gjøre Afregning; -chung, f. ub. pl. Jævnen, Afregning, c.

Abgleiten, v. i. n. m. f. glide af.

Abglitschen, vulg. f. Abgleiten.

Abgluhen, v. a. afglede.

Abgott, m. -es -ötter, Afgud, c. -ötter (ötterer), m. -e pl. f. sg. Afgudsdyrker, c.; -ötterei, f. ub. pl. Afguderi, n. -öttisch, aj. afgudisk; -ottschlange, f. -n, Kæmpeslange, c. Dvæleren.

Abgraben, v. i. a. afgrave; ved Graven gjøre lavere, gjøre fjendelig, betegne, berove: Eim. etw. -; betale: eine Schuld; afledе: einen Teich; gjøre utilkket til videre Brug, afstære; einen Weg. [Græmmelse.

Abgrämen, v. a. sich -, hentæres af

Abgrasen, v. a. afgræsse; -sung, f. ub. pl. Afgræsning, c.

Abgrund, m. -es -ünde, Afgrund, Dybde, c. [afsure ved at see.

Abgucken, v. a. Eim. etw., afkikke,

Abgunst, f. ub. pl. Ugunst, c.; -ünstig, aj. ugunstig. [c. Billede, n.

Abguß, m. -sses -üsse, Afstedning,

Abhaaren, abharen, v. 1) n. m. h. miste Haar. 2) a. tage Haarene af.

Abhacken, v. a. afhakke; -ckung, f. -en, Afhakning, c.

Abhägen, v. a. afhegne, afgjerde; -gung, f. -en, Afhegning, c.

Abhalten, v. i. a. afholde, holde borte; fig. Einen von etw., afholde fra, hindre fra; seine Stunde -, holde til Ende; ein Kind -, holde frem; -tung, f. Afholden, c. ub. pl. Forhindring, c. pl. -en.

Abhandeln, v. a. Eim. etw., von Eim. etw. tilforhandle af, kjøbe; tinge, prutte; einen Vergleich, underhandle; afhandle (skriftlig el. mundtlig); -dlung, f. -en, Afhandling, c.

Abhanden, aj. (ab Sanden; von Sänden) - seyn, være borte; - kommen, kommet bort; forlagt, tabt.

Abhang, m. -es -änge, Skraaning, Brink, c. (som et Bjergs).

Abhangen, v. i. n. m. h. hænge ned, være skraat, hælde; hænge borte fra; fig. afhænge af (en Ting el. Perf.), beroe paa. [gende.

Abhangen, v. a. tage ned det Hæn-

Abhängig, aj. nedhængende, skraa; afhængig; -keit, f. ub. pl. Afhængighed, c.

Abhärmen, v. a. sich -, hentæres af Grædmmelse.

Abharten, v. a. eine S. -, hærde, gjøre haard; fig. sich gegen etw. -, afhærde, gjøre ufølsom.

Abhaspeln, v. a. afhaspe; -lung, f. ub. pl. Afhaspning, c.

Abhauen, v. a. afhugge; -uung, f. ub. pl. Afhugning, c.

Abhäuten, v. 1) a. (ogsaa abhäuteln) flaae, aftage Huden. 2) n. m. h. (om Insecter) kaste Hud.

Abheben, v. i. a. lefte ned, tage af.

Abhelfen, v. i. a. hjelpe af, hjelpe ned: Eim.; Eim. etw.; fig. einer S. afhjelpe. -fung, f. ub. pl. Hjelpen af, Afhjelpning, c.

Abhellen, v. a. gjøre lyst, opklare.

Abhobeln, v. a. afhevle; fig. vulg. Einen, afhevle, forbedre ved Dadel; -lung, f. ub. pl. Afhevling, c.

Abhold, aj. (forælb.) Eim., ugunstig.

Abholen, v. a. eine S., hente ned; Einen, afhente; -lung, f. ub. pl. Afhentning, c.

Abholzen, v. a. fove bort: einen Wald; -zig, aj. ein -ziger Baum, som er for svagt til Bygningstømmer.

Abhorchen, v. a. Eim. etw., afsure.

Abhören, v. a. Eim. etw., afsure, lære af ved at høre; einen Zeugen, afhøre; -rung, f. ub. pl. Afhørelse, c.

Abhülsen, v. a. tage Bælgene af.

Abhungern, v. a. udhungre.

Abhüten, v. a. afgræsse; -tung, f. ub. pl. Afgræsning, c.

Abjagen, v. a. jage træt; afjage; ende Jagten; Eim. etw., berove med Magt el. uforvarendes; Eim. eine Angst, d. T. pludselig foraarsage; indjage.

Abirren, v. n. m. f. fare vild; -rung, f. -en, Vildfarelse, Afvigelse, c.

Abkalben, v. n. m. h. ende Kalvningen.

Abkämmen, v. a. aftæmme; -mmung, f. ub. pl. Aftæmning, c.

Abkanzeln, v. a. d. T. forkynde fra Prædikestolen; bebreide fra P-; skjelde.

Abkappen, v. a. den Falken, tage Kappen af; den Mast, afkappe; fig. d. T. Einen, give Besked, spare haardt; -ppung, f. ub. pl. Afkapning, c.

Abkargen, v. a. Eim. etw., karrig berove.

Abkarten, v. a. lægge Raad op, hemmelig aftale noget Ondt.

Abkauf, m. -es -äufe, Afkjøbning,

e.; (ſjeldn. med pl.) den afſjedte Ting; -en, v. a. afſjede: Eim. etw., ved Kjeb bringe til ſig; eine Strafe, for Penge befrie ſig for; -ſung, f. Afſjedsning, e.; -auſer, m. -s pl. ſ. sg. Kjeder, e.; -auſich, aj. tilforhandelig.

Abkehren, v. 1) a. afkerſte. 2) n. m. h. vende bort; -rung, f. -en, Afkerſtning; Bortvenden, e.

Abklaren, v. n. m. h. afklare.

Abkleiden, v. a. afklæde; ein Zimmer, afdele ved en Skillevæg; -dung, f. Afdelen, e. ud. pl.; Skillerumsvæg, e. pl. -en.

Abklopfen, v. a. afdanke: den Staub; den Rock; danke færdig; (i Spog) prygle. [d. T. aftnide.

Abkneipen (Nordt. abknappen) v. a.

Abkochen, v. a. afkoge.

Abkommen, v. i. n. m. ſ. komme bort fra, fare vild; fig. gaae af Brug; d. T. er kann-, undværes; -n -s, Forliig, n. Abkömmling, m. -s -e, Deſcendent, e.

Abkragen, v. a. kradſe ned; afkradſe.

Abkriegen, v. a. d. T. faae af; fig. faae noget Skadeligt deraf: einen Verweis -.

Abkühlen, v. a. afkjele; (om Uveir) lyne i det Fjerne; -lung, f. -en, Afkjelning, e.

Abkundigen (abkünden), v. a. forkynde fra et opholdt Sted; lyſe fra Prædikeſtolen; -gung, f. -en, Killysning, Bekjendtgjørelſe fra Prædikeſtolen.

Abkunft, f. ud. pl. Herkomſt, e.; Forliig, n.

Abküpfen, abkuppen (d. T. abküpfen) v. a. eine Feder, ſkære Spidſen af.

Abkürzen, v. a. afkorte: eine S. -, gjøre kortere; Wörter -, abbrivere; Eim. etw. an einer S. -, afknappe, afkrække fra; -zung, f. -en, Afkortning, e.; die - eines Wortes, Abbreviatur, e.

Abladen, v. i. a. afkæſſe, læſſe; -dung, f. ud. pl. Afkæsning, Løsning, e.; -der, m. -s pl. ſ. sg. Litſendroder, e. [e.; Oplagsſted, n.

Ablage, f. -n, Arvedelingsforretning,

Ablager, m. -s pl. ſ. sg. Nattelele paa Reiſer.

Ablang, aj. (forældn.) aflang.

Ablaß, m. -ſſes -aſſe, - des Waſſers, Afled, Udled, n.; (i den romerſke Kirke) Klad, e.; -brief, -handel ꝛc., Afladsbrev, Afladshandel, e. ꝛc.; (n. St.) Feſtlighedher ved Kirkeindvielſer, aarligt Marked ꝛc.

Ablaſſen, v. i. 1) a. leslade, lade lede ud; ein Faß -, aftappe; Eim. etw., afkræde, overlade; ein Schreiben -, afſende; etw. am Preiſe, ſlaae af. 2) n. m. h. von etw., afſtaae fra, undlade, ophere med.

Ablativ, m. -s -e, Ablativ, e.

Ablauben, v. a. berove Løv.

Ablauern, v. a. afſure.

Ablauf, m. -es, 1) ud. pl. Afled, n. - des Meeres, Ebbe, e.; vor - der Woche, Udgang, Ende, e. 2) pl. -äufe, Udled, n. (Stedet); -rinne, f. -n (paa et Skib) Spyggatten.

Ablaufen, v. i. 1) a. lede itu, lede fordærvet, lede af; Eim. etw. -, vinde fra ved at lede; afſkære; ſich -, lede ſig træt; ſich die Hörner -, lede Hornene af ſig; das Erz - (i Bjergv.) ſkaffe Ertſen bort. 2) n. m. ſ. lede ned, lede fra (om Vandet); afgaae (om Poſten); udløbe (om Vexler); udlebe, ſtandſe (om et Uhr); ſalde ud, lede af, ende ſig; ſeinen Gegner - laſſen, afparere; Einen - laſſen, afviſe med Foragt.

Ablaugnen, v. a. negte; Eim. etw., berove ved at negte; -gnung, f. -en, Negtelſe, e.; -gnungseid, m. -es ud. pl. Negtelſeseed, e.

Ablauſchen, v. a. Eim. etw., afſure.

Ablautern, v. a. afluttre.

Ableben, v. n. m. h. dse; -, n. -s ud. pl. Deb, e.

Ablecken, v. a. afſlikke.

Ablegen, v. 1) a. afſlægge: ein Kleid, einen Fehler, einen Eid, einen Beſuch; tage Afſlegger af. 2) n. m. h. fede (om Dyr og foragt. om leſe Fruent.); (forældn.) aftage, blive mager og hæslig; Eim. -, modſige.

Ableger, m. -s pl. ſ. sg. Afſlægger, e.

Ablehnen, v. a. Eim. etw., laane af; afſlaae, afparere, undſlaae ſig for, fralige ſig.

Ableihen, v. a. Eim. etw., laane af.

Ableiten, v. a. afſede, bortlede: den Blitz, das Waſſer; udlede, afſede, derivere; abgeleitete Wörter, afledede Ord, Derivata; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Afleder, Lyn-, e.; -tung, f. -en, Afledning, Derivation, e.

Ablenken, v. 1) a. dreie af, føre bort. 2) n. m. h. dreie af fra, tage en anden Retning.

Ablernen, v. a. Eim. etw., lære af (ved at ſee og here paa en Anden).

Ableſen, v. i. a. afplukke, affamle, affanke; opleſe heit; opſlide ved at læſe.

Ableugnen ſ. Ablaugnen.

Abliefern, v. a. afleverе; -rung, f. -en, Afleverіng, e.

Abliegen, v. i. 1) a. d. T. udmatte ved at ligge; ſich die Haare (om Heſte), miſte Haarene ved at ligge. 2) n. m. ſ. ligge afſides, langt borte; (om Viin og Øl) ligge tilſtrækkelig længe.

Abliſten, v. a. Eim. etw., liſte fra.

Ablocken, v. a. Eim. etw., afſokke, lokke fra.

Ablohnen, v. a. Einen, give ſin fulde Løn; ogſaa afſtedige ham med det ſamme.

Ablöſchen, v. a. afkjele; udſlukke;

Geſchriebenes –, udviſte; -chung, f. Afhjeling, Udſlukning, Udviſkning, c.

Ablöſen, v. a. løſe af, løſe fra; (i Chirurg.) ſætte af; ſich –, gaae løs; (om grove Skyts) affyre (bedre löſen); fig. indløſe (et Pant); Einen, afløſe (paa Poſt, i Embede); -ſung, f. -en, Afløsning, c.; -elich, aj. ſom lader ſig løſe fra; afſtillelig. [fralyve.

Ablugen, v. i. a. d. T. Eim. etw.,

Ablugſen, v. a. (Nordt.) ſ. Ablauern.

Abmachen, v. a. løsne; gjøre fuld færdig; einen Streit, afgjøre, bilægge, bringe til Ende. [-en, A-iſe, c.

Abmähen, v. a. afmeie; -hung, f.

Abmahlen, v. a. (rgl. undt. partic. abgemahlen) das Getreide, afmale.

Abmahnen, v. a. Einen von etw., Einen, fraraade.

Abmalen, v. a. afmale.

Abmargeln, v. a. udmatte i høi Grad.

Abmarſch, m. -es ub. pl. Afmarſch, c.; -iren, v. n. m. ſ. sep. afmarſchere.

Abmäßigen, v. a. beſtemme anderledes, rette efter Omſtændighederne; modificere.

Abmatten, v. a. afmatte; fig. das Gold ꝛc. –, gjøre mat, glandsløſt; -ttung, f. Afmattelſe, c.

Abmeißeln, v. a. afmeisle.

Abmergeln, ſ. Abmargeln.

Abmerken, v. a. Eim. etw., mærke ham af.

Abmeſſen, v. i. a. afmaale; fig. eine S., an etw., beſtemme, bedemme; -ſſung, f. Afmaalning, Bedemmelſe, c.

Abmiethen, v. a. Eim. etw., leie af; -ther, m. -s pl. ſ. sg. Leier, c.

Abmodeln, v. a. afmodelere.

Abmüßigen, v. a. tage ſig Frihed fra et Arbeide.

Abnagen, v. a. afgnave; fig. (om Hjertet) fortære; -gung, f. -en, Afgnavning, c.

Abnähen, v. a. afdele ved at ſye; efterdanne ved at ſye; eine Schuld, afbetale ved at ſye.

Abnahme, f. ub. pl. Aftagen, Formindſkelſe, c.; – einer Waare, Afſætning, c.

Abnehmen, v. i. 1) a. den Hut, tage af; Früchte, afbryde; Eim. etw., tage fra, ſtille ved; løſe fra, ſtære fra; (i Strikning) tage af (formindſke Maſkerne); fig. Eim. eine Waare, afſtjæbe; Eim. eine Laſt, aftage, befrie for; Eim. einen Eid, eine Rechnung, lade afſægge; ſtille ved, berøve; an el. aus einer S. etw. –, ſlutte, lære at indſee. 2) n. m. h. aftage, formindſkes: der Mond nimmt ab; an Größe, Kraft (Dat.) –; -hmer, m. -s pl. ſ. sg. Kjeder, c.; -hmung, f. -en (bedre das –) Aftagelſe, Aftagen, Formindſkelſe, c.

Abneigen, v. a. bøie fra, ſtraane; den Wein –, aftappe det, der er paa Heldingen; ſich von Eim. –, utilbeielig for, faae mindre Agtelſe for; -gung, f. ub. pl. Skraaning; Utilbøielighed, c. Uvillie for.

Abnöthigen, v. a. Eim. etw., afnøde.

Abnutzen, abnützen, v. a. have Nytten af; forbruge, gjøre ſlettere ved Brugen; afſlide.

Aboliren, v. a. ophæve, afſkaffe; -lition, f. Ophævelſe, Afſkaffelſe, c.

Abonniren, v. a. undertegne, forudbetale; -nnent, m. -en -en, Undertegner, Forudbetaler, Deeltager, c.; -nnement, n. -es (l. -mang), Undertegning, Forudbetaling, c.

Abordnen, v. a. Einen, ſende med en Befaling; (ſjeldn.) ordne anderledes.

Abortiren, v. n. m. h. abortere, føde for tidlig; -rtus, m. for tidlig Nedkomſt, c.

Abörtern, v. a. (jurid.) fælde Dom.

Abpachten, v. a. Eim. etw., forpagte af.

Abpacken, v. a. pakke af, læſſe af.

Abpaſſen, v. a. afpaaſſe.

Abpfahlen, v. a. afpæle.

Abpflucken, v. a. afplukke.

Abpflugen, v. a. bortpløie; bersove ved at pløie; betegne ved at pløie; betale ved at pløie; pløie færdig.

Abplagen, v. a. Eim. etw., faae fra ved Plagen; Einen, ſich, plage meget.

Abpochen, v. a. ved Banken ſtille fra; banke til Ende; banke, faae heftigt.

Abprägen, v. a. afpræge.

Abprallen, v. n. m. ſ. an el. von etw., tørne bort fra.

Abprellen, v. a. eine S., faae til at tørne bort.

Abpreſſen, v. a. afpreſſe; ein Buch, preſſe færdig; Eim. etw., afpreſſe, afnøde; -ſſung, f. -en, Afpresning, c.

Abprügeln, v. a. d. T. afprygle.

Abpuffen, v. a. puffe bort; ein Stück Vieh –, trække Huden af; d. T. ſlaae bredt med knyttet Næve; (i Chym.) brænde af med et Puf.

Abputzen, v. a. afpudſe; das Licht –, pudſe; die Wand –, gjøre glat og jævn; Bäume –, renſe; vulg. Einen, feie bygtig af, give en Viſter.

Abqualen, v. a. Eim. etw., faae ved vedholdende Beden; pine af.

Abrahmen, v. a. afſkumme Fleden.

Abrathen, v. i. a. Einen von etw., Eim. etw., fraraade, raade imod; ſege at erfare ved at raade; -thung, f. -en, Fraraaden, c.

Abrauben, v. a. Eim. etw., fraroe.

Abrauchen, v. n. m. ſ. opleſe ſig i Reg.

Abraum, m. -es ub. pl. Qvas (af fældede Træer); Levning, Gruus; (ſjeldn.) Bortrydden, c.

Abräumen, v. a. bortrydde, ſtaffe bort; temme, gjøre ryddelig.

Abraupen, v. a. den Baum, pille Ormene af.

Abrechen, v. a. das Stroh, afrive; ein Beet, rive reent.

Abrechnen, v. a. Eim. etw. el. etw. von einer Summe, regne fra, afkorte; mit Eim., gjøre Afregning med; -chnung, f. pl. -en, Afdrag, n. Afkortning, c.; ub. pl. Afregning, c.

Abrechten, v. a. Eim. etw., faae ved Retsſtrid.

Abrede, f. ub. pl. Aftale, c.; nicht in - ſeyn, ikke negte; -n, v. a. etw. mit Eim., aftale; Eim. etw., ſnakke fra, bringe fra, fraraade, faae ved at overtale; (ſjeldn.) ſich, tale ſig træt.

Abregnen, v. 1) n. m. h. afregne, bere op at regne. 2) a. regne af: die Bluthen ſind abgeregnet.

Abreiben, v. i. a. afrive, gnide bort, gnide reent, forbruge ved at gnide.

Abreichen, v. a. naae, række ned.

Abreifen, v. 1) n. m. ſ. fuldkommen modnes. 2) a. tage Tendebaandene af.

Abreiſe, f. ub. pl. Afreiſe, c.; -n, v. n. m. ſ. afreiſe, reiſe bort.

Abreißen, v. i. 1) a. afrive, isrive; die Kleider, iturive, ſlide op; afridſe, afregne. 2) n. m. ſ. gaae itu; isrives.

Abreiten, v. i. 1) n. m. ſ. afride, ride bort. 2) a. nedride, forſtyrre ved at ride; einen Platz, maale ved at ride; ein Feld, ride fra Ende til anden; ein Pferd, ride træt; (ſjeldn.) tilride; eine Schuld, formindſke ved at ride.

Abrennen, v. i. 1) n. m. ſ. rende bort; die Spule rannte ab, rente af. 2) a. Eim. den Hut, rende af; Einen, komme foran ved at løbe.

Abrichten, v. a. eine S., give tilberlig Retning, rigtig afmaale; fig. Einen, ein Thier zu etw., afrette; -tung, f. en Afretning, c.

Abricoſe, f. -n, ſ. Apricoſe.

Abriechen, v. i. a. eine Blume, berøve Lugten, ved at lugte meget til; einer Blume den Duft, ved Lugten fjende den.

Abrieſeln, v. n. m. ſ. risle ned.

Abrinden, v. a. ſtræle Barken af; tage Skorpen fra; -indig, ad. (om Bred), ſom har en fra Krummen isnet Skorpe.

Abringen, v. i a. Eim. etw. erholde ved Meie og Beſvær; die Wäſche, afvrie; ſich-, bryde ſig træt.

Abrinnen, v. i. a. rinde ned, rinde bort.

Abriß, m. -ſſes -ſſe, Afridſ, Omridſ, n. Plan, c.

Abritt, m. -es ub. pl. Bortriden, c.

Abrohren, v. a. einen See, tage Rørene op; eine Wand, f. Berohren.

Abrollen, v. 1) n. m. ſ. rulle ned. 2) a. rulle fra hinanden; die Wäſche, rulle færdig.

Abroſten, v. m. m. ſ. afruſte.

Abröthen, v. 1) n. m. ſ. ſmitte den røde Farve af. 2) a. gjøre rødt.

Abrucken, v. a. eine S., rykke bort; die Zeilen-, affætte, begynde paa ny.

Abrudern, v. n. m. ſ. roe bort.

Abruf, m. -es ub. pl. Forkyndelſe, Tilbagekalden, c.

Abrufen, v. i. 1) a. Einen, raade ned, raade bort fra et Sted; kalde; kalde tilbage; (om Vægterne) raabe; von der Kanzel- lyſe fra; 2) n. m. h. raabe af, raade ſidſte Gang (om Vægterne); -fung, f. ub. pl. Forkyndelſe; Opfordring til Bortfjernelſe, c.

Abrühren, v. a. røre godt om; abgerührte Eier, Røræg.

Abrunden, abrunden, v. a. afrunde; -dung, f. en Afrunding, c.

Abrupfen, v. a. afpille; eine Gans-, afplukke; -pfung, f. en, Afpillen, Afplukning, c.

Abſabeln, v. a. afhugge med Sabelen. [fordele i Sække.

Abſacken, v. a. tage Sækkene af; fordele i Sække.

Abſage, f. -n, Fraſigelſe, Forkyndelſe, Udfordring, c.; -brief, m. -es-e, Udfordringsbrev, n.

Abſagen, v. 1) a. eine S., opſige, gjenkalde, afbeſtille; Eim. etw., fraſomme. 2) n. m. h. Eim.; einer S., fraſige, forſage; ein abgeſagter Feind, afſagt, erklæret; -gung, f. -en, Opſigelſe, Gjenkaldelſe, Frademmelſe, c.

Abſägen, v. a. affave; -gung, f. -en, Affavning, c.

Abſahnen, v. a. ſ. Abrahmen.

Abſatteln, v. a. ein Pferd, ſadle af; (om Heſten) d. T. den Reiter, kaſte af Sadlen.

Abſatz, m. -es -ätze Afbrydelſe, c.: ohne -austrinken; Nedſætten; -der Zeilen, Afdeling, c.; -der Waaren, Afſætning, c.; -einer Münze, Nedſætteiſe, Reduction, c.; -einer S., Standsning, c. Ophold, n.; Affats, c. Trin, Led, n.; -an den Schuhen, Hæl, c.

Abſaufen, v. i. a. vulg. drikke af; eine Schuld, betale ved at drikke op; ſich-, afdrætſes ved Drik.

Abſaugeln, v. a. ſ. Abſäugen.

Abſaugen, v. i. a. affuge; ſvække ved Sugen.

Abſaugen, v. a. ein Rind-, give Patte nok; vænne fra; einen Zweig-, indpode paa en anden Stamme, uden at afſkære; ogſaa abſaugeln.

Abſceß, m. -ſſes -ſſe, Bylb, Vdder-, c.

Abſchaben, v. a. afſtrabe, ſtrabe bort, glatte ved at afſtrabe; -bſel, n. -s ub.

pl. Affrab, n. [skakkre af.
Abschachern, v. a. vulg. Eim. etw., **Abschachteln**, v. a. afgnide med Skavgræs.
Abschaffen, v. a. skaffe bort; afskaffe, ophæve; -ffung, f. ud. pl. Bortskaffen, Afskaffelse, c.
Abschälen, v. a. afskalle; -lung, f. -en, Afskalning, c.
Abscharfen, v. a. sløve, berove Skarpheden; gjøre skarp.
Abscharren, v. a. afskrave.
Abschatten, v. a. Einen, tage Skyggerids af (silhouettere); -tung, f. -en, Skyggebillede, n. Silhouettering, c.
Abschätzen, v. a. bestemme Værd, vurdere, taxere; nedsætte; -tzer, m. -s pl. s. sg. Vurderingsmand, Taxator, c.; -tzig, aj. ringeagtet, foragtelig.
Abschaum, m. -es ub. pl. Skum, n. den afskummede Urenlighed; fig. det Sletteste, Skammeligste i sin Art; Affum, n. et skjændigt Møde.
Abschäumen, v. a. afskumme.
Abscheiden, v. i. 1) a. adskille, afsondre; (jurid.) give Børn deres Andeel af den tilkommende Arv. 2) n. m. s. bortskjerne sig; dee. [glat.
Abscheren, v. a. klippe bort, klippe
Abscheu, m. -es ub. pl. Afsky, c.: vor Eim.; fig. den afskyelige Ting; en Afskyelighed; -lich, aj. afskyelig, verdenstyggelig; vulg. meget stor, meget heftig; -lichkeit, f. -en, Afskyelighed, Verdenstyggelighed, c.
Abscheuern, v. a. afskure; skure bort; vulg. Einen, skrubbe af, give en dreis Trætteskættelse.
Abschicken, v. a. afsende, skikke bort.
Abschieben, v. i. 1) a. skyde af, skyde bort; (i Keglespil) Einen, slaae flere Kegler; etw., slaae af, formindske ved at slaae; indhente det Tabte; ein Verbrechen von sich, bortskjerne, retfærdiggiøre sig. 2) n. m. h. (om Hoste, Hornsvæg og Faar) fælde de sidste Tænder.
Abschied, m. -es -e, Afsked, c. (Handlingen og Afskedsbevisset); (jurid.) Dom, Kjendelse, c.
Abschieds-besuch, -lied, -thräne ꝛc. **Afskedsbesøg**, -sang, -taare ꝛc.
Abschienen, v. a. tage Skinner af; forsyne godt med Skinner.
Abschießen, v. i. 1) a. skyde hurtig ned; eine Pistole, afskyde; einen Vogel, skyde ned; Einen, skyde nærmere til Maalet; (i Jagtsp.) skyde af, holde op at jage. 2) n. m. h. skyde af, skyde sidste Gang. 3) n. m. s. (om Vandet) lobe hurtig ned; (om Farver) tabe sig, falme (bedre verschießen).
Abschiffen, v. 1) a. afskibe, forsende til Skibs. 2) n. m. s. affegle.
Abschildern, v. a. afskildre; -rung, f. -en, Afskildring, c.
Abschinden, v. a. vulg. afslaae; Einen, udmatte ved alt for haardt Arbeide.
Abschieren, v. a. tage Seletøiet af.
Abschlachten, v. 1) a. slagte tilberligt; fig. Mennesker, slagte, dræbe. 2) n. m. h. slagte færdig.
Abschlag, m. -es -äge, Afslag, Tilbageslag; Affald, Dvas; Afdrift, n. (ved at slaae el. hamre); Afsted, Udsteb, n. (Vandets); Afslag (paa Varer); auf-, Afdrag, n. tilkommende Afregning; (om Veiret) Aftagen, Formindskelse, c.
Abschlagen, v. i. 1) a. slaae ned, afslaae, drive tilbage; tage Mødet af; afpareret; ein Ei, afpidske; die Wache, afkromme; Bier-, aftappe; sein Wasser-, lade; sich von dem Wege-, udskeie; etw.; Eim. etw., afslaae, negte. 2) n. m. s. ofte m. h. slaae af, falde i Pris; die Kuh schlägt ab, giver mindre Melk; (om Veiret) mildnes, aftage i Strenghed. [Antwort.
Abschlagig, aj. afslaaende: eine -e
Abschlaglich, aj. paa Afdrag: eine -e Bezahlung.
Abschleichen, v. i. 1) n. m. s. snige sig afsted. 2) a. Eim. etw., faae fra ved List, liste fra.
Abschleifen, v. a. 1) i. afslide, slide tilderligt; fig. Einen, afslide, give udvortes Dannelse; -fel, n. -s ub. pl. det, der afslides. 2) rgl. slæbe bort; opslide ved at slæbe.
Abschleimen, v. a. rense for Sliim.
Abschlendern, v. n. m. s. slendre af.
Abschleudern, v. 1) a. slynge afsted. 2) n. m. s. fare slyngende af.
Abschlichten, v. a. afglatte.
Abschließen, v. i. a. læslade; die Thür, lukke i Laas; eine Rechnung, einen Vergleich, afslutte; -ßung, f. -en, Afslutning, c. [c.
Abschluß, m. -sses -üsse, Afslutning,
Abschmack, m. -es ub. pl. Afsmag, c.
Abschmecken, v. 1) a. einer S. etw., erfjende ved Smagen. 2) n. m. h. kun i partic. -d, affmagende.
Abschmeicheln, v. a. Eim. etw., smigre fra.
Abschmeißen, v. i. a. d. T. affmide.
Abschmelzen, v. i. 1) a. (ofte rgl.) affmelte; smelte op. 2) n. m. s. smelte, opsmeltes.
Abschmieren, v. 1) a. (foragt.) smøre af, afstrive flet; den Wagen, smøre godt; Einen, smøre (prygle) hygtig. 2) n. m. h. smøre af; Stiefel schmieren ab; -erer, m. -s pl. s. sg. Affmører, flet Afstriver, c.
Abschmunzen, v. a. affmudse.
Abschnallen, v. a. spænde af.
Abschnappen, v. 1) n. m. s. springe af, -i (om Laase). 2) m. m. h. vulg.

pludſelig afbryde i Skrift og Tale. 3) a. ſmække i, tilluke.

Abſchneiden, v. i. 1) a. afſkære, afklippe; bræde, ſlagte; fig. Eim. etw., afſkære, berove; ſich, ſtandſe, pludſelig en ophere; efterſkære, danne ved at kære. 2) n. m. h. ſtikke af, være paafaldende forſkjellig.

Abſchnellen, v. 1) a. drive hurtig frem. 2) n. m. ſ. ſpringe pludſelig en af. -ſkæring, c.

Abſchnitt, m. -es -e, Afſnit, n. Afſnuren, v. a. afſnore, ſnøre los; afmaale, afſondre ved en Snor.

Abſchöpfen, v. a. aføſe. [geld.

Abſchoß, m. -ſſes -ſſe, ſ. Afgaardts-

Abſchragen, v. a. ſkraane, gjøre ſkraa.

Abſchrauben, v. a. afſkrue.

Abſchrecken, v. a. afſtrække; Fiſche mit Eſſig, bdstænke.

Abſchreiben, v. i. a. afſtrive; opſlide ved at ſtrive; Eim. eine Summe, afſtrive paa Regning; eine Schuld bei Eim., afbetale ved at ſtrive; afſige, ſkriftlig opſige; -iber, m. -s pl. ſ. sg. Afſtriver, c.; -, n. (ſjeldnere) -bung, f. -en, Afſtriven, Afſtrivning, c.

Abſchreien, v. i. a. ſkrige ud, forkynde ſkrigende; Eim. etw., faae fra ved at ſkrige; Einen, ſkrige op; ſich, ſkrige ſig træt.

Abſchreiten, v. i. 1) n. m. ſ. ſkride ud fra. 2) a. afmaale med Skridt.

Abſchrift, f. -en, Afſkrift, c. -lich, aj. i Afſkrift.

Abſchröpfen, v. a. den Weizen, afhugge Spidſen med Seglen.

Abſchuppen, v. a. ſkrabe Skællene af.

Abſchuß, m. -ſſes -üſſe, Nedlsb, Afled, n. (Vandets); Afledsſted, Udled, n. Skraaning, Skrænt, c.; - durch einen runden Thurm, Vindeltrappe, c.

Abſchüſſig, aj. ſkraa, ſkak; -keit, f. ub. pl. Skraahed, Skakhed, c.

Abſchütteln, v. a. afryſte; fig. Verweiſe-, ryſte af ſig; d. T. Einen-, give en dvi Iretteſættelſe.

Abſchütten, v. a. das Waſſer, ſtømme, el. ved at trække Faldbrættet op lade flyde. [buldne.

Abſchwaren, v. i. n. m. ſ. bort-

Abſchwärmen, v. 1) n. m. h. afſværme (om Bierne). 2) n. m. ſ. ſværme bort; ſich-, ſværme ſig træt.

Abſchwarzen, v. n. m. h. ſværte af.

Abſchwatzen, v. a. Eim. etw., ſladdre fra; etw., aftale; vidtløftig omtale.

Abſchweifen, v. 1) a. Garn, udkylle; (hos Snedk.) kramt udſkære. 2) n. m. ſ. ſkeie ud (von).

Abſchwemmen, v. a. afſkylle.

Abſchwinden, v. i. n. m. h. ſvinde hen.

Abſchwitzen, v. 1) a. ſvede bort; ſich, udmattes ved Sveden. 2) n. m. h. høre op at ſvede.

Abſchwören, v. i. a. einen Eid, (forſkærket for ſchwören); eine S., afſværge; negte ved Ed; -rung, f. -en, Afſværgelſe, c.

Abſegeln, v. 1) m. ſ. afſeile. 2) a. drage Seilene ind.

Abſehbar, aj. overſkuelig.

Abſehen, v. i. a. von etw., ſee bort fra; ſee til Ende; overſee; indſee; das abgeſehen, uden at ſee hen derfil; einen Vortheil, ſee ſit Snit; auf etw., have til Hensigt, rette ſit Maal paa; Eim. etw., lære af ved at ſee; Eim. etw. an den Augen, gjette ſig til ved at ſee paa Ens Øine.

Abſeide, f. ub. pl. Flokſilke, Floretſ-, c.

Abſeifen, v. a. afſæbe.

Abſeihen, v. a. afſie.

Abſein, n. -s ub. pl. Fraværelſe, c.

Abſeite, f. -n, Vagſide; Sidebygning, c.

Abſeits, av. (forældl.) afſides (beſkt.) [m. -s pl. ſ. sg. Afſender, c.

Abſenden, v. i. a. afſende; -ſender,

Abſengen, v. a. afſvie.

Abſenken, v. a. forplante ved Afſlægge; einen Schacht, arbeide nedad; -ker, m. -s pl. ſ. sg. Afſlægger, c.

Abſetzen, v. 1) a. ſætte ned; vom Lande, ſætte af; das Gewehr, tage fra Kinden; die Trompete, tage fra Munden; er trank ohne abzuſetzen, tage Glaſſet fra Munden; (om Hefte) ſlaae af; ein Bein, ſætte af, amputere; eine S. von etw., ſætte bort, flytte fra; eine S. bei Eim., ſætte af, lade ſkive tilbage; die Zeilen, bryde af; die Waaren, afſætte, ſælge; eine Münze, nedſætte, reducere; einen Beamten, afſætte, afſkedige (Einen ſeines Amtes entſetzen); ein Fullen ꝛc., vænne fra Patten; die Farben, høve ved at ſætte merkere ved lyſere; (hos Bogtr.) ſætte færdig; (i Brætfy.) ſlaae. 2) n. m. h. ſtikke af imod, afbrydes, forandres. 3) uperſ. es ſetzt Schläge ab, det vil have Hug til Følge, der vanker Hug.

Abſicht, f. 1) ub. pl. in - auf eine S., med Henſyn til, i Betragtning af. 2) pl. -en, Henſigt, c. Diemed, n.: -auf eine S. haben; -lich, aj. med beſtemt Henſigt; -los, aj. henſigtsløs.

Abſieden, v. i. a. afkoge.

Abſingen, v. i. a. afſynge.

Abſitzen, v. i. 1) a. eine Schuld, afbetale, afſone ved at ſidde i Fængſel; ſeine Beinkleider, opſlide ved at ſidde. 2) n. m. ſ. vom Pferde-, ſtige af. 3) u. m. h. ſidde borte fra.

Abſolut, aj. abſolut, i og for ſig, uundgaaelig. [c.

Abſolution, f. Afladd, Synds forladelſe,

Absolvieren, v. a. absolvere, frikjende, give Syndsforladelse; tilendebringe.

Absonderbar, aj. som lader sig adsondre. [der, -s.

Absonderlich, aj. (foræld.) s. besonder.

Absondern, v. a. adsondre; abstrahere; ein Kind, forud adfinde med Arven; -rung, f. -en, Adsondring, c.

Absonnig, aj. i Skygge; ikke udsat for Solen.

Absparten, v. i. a. spalte fra.

Abspannen, v. a. spænde los, trykke af; die Pferde-, spænde fra; svække, slove; (foræld.) for abwendig machen.

Abspanstig, aj. adspændig, opsætsig, utro.

Absparen, v. a. spare fra.

Abspeisen, v. 1) a. bespise; adspise; Einen mit leeren Worten, adspise, snakke for. 2) n. m. h. ophøre at spise.

Abspiegeln, v. a. adspejle.

Abspielen, v. a. holde op at spille; spille af.

Abspinnen, v. i. a. adspinne.

Absprechen, v. i. 1) a. Eim. etw., frademme, fratjende; eine S.-, s. Besprechen. 2) n. m. h. adsige Dom; -cherei, f. ub. pl. Rasthed i at fælde Dom over alt; -cherisch, aj: som gjerne dømmer anmasende.

Absprengen, v. 1) a. springe af. 2) n. m. s. jage hurtig bort.

Absprießen, v. i. n. m. s. nedstamme.

Abspringen, v. i. n. m. s. springe af, -ud fra, -tilbage; fig. von einer S.-, pludseligen falde fra, opgive.

Abspritzen, v. a. adspreite.

Absprossen, v. n. m. s. nedstamme; -ßling, m. -es -e, Descendent, c.

Absprung, m. -es -ünge, Spring fra, Tilbagespring, n.; Frafald, n. Afvigelse, c.

Abspülen, v. a. adskylle.

Abstamm, m. -es -amme, Nedstammen, c.; -en, v. n. m. s. nedstamme.

Abstämmen, v. a. afhugge af Stammen.

Abstampfen, v. a. adstampe.

Abstand, m. -es -ände, Afstand, Frastand, Forskjel, c. (jurid.) Afstaaelse, Afstrædelse, c.

Abstatten, v. a. aflægge, give; (sjeld.) udstyre (ausst-); -ttung, f. -en, A-lse, c.

Abstauben, v. a. afstove.

Abstechen, v. i. 1) a. stikke af, ned, ihjel; Einen, overgaae i at stikke; (i Kortsp.) stikke; das Wasser, den Teich, aflede, afstikke; den Wein, aftappe; mit dem Grabstichel, esterstikke; einen Platz, betegne ved opkastet Jord. 2) n. m. h. stikke af, gjøre Contrast.

Abstecher; m. -s pl. s. sg. Afstikker, c.: einen -machen.

Abstecken, v. a. afstikke (ved nedrammede Pæle); tage Maale af.

Abstehen, v. i. 1) n. m. s. staae borte fra; fig. von etw., afstaae fra, opgive; (om flydende Ting) fordærves; (om Træer) gaae ud; (om Fiste) dø. 2) a. Eim. etw., afstaae (abtreten); sich, staae sig træt.

Abstehlen, v. i. a. stjæle; fig. hemmelig lære af (ved at see en Anden gjøre det); dem lieben Gott die Zeit, anvende Tiden slet. [stione.

Absteifen, v. 1) a. afstive. 2) n. m. s.

Absteigen, v. n. m. s. stige af, ned; (paa Reiser) tage ind hos; die -de Linie, nedstigende (om Slægtregistere).

Abstellen, v. a. stille borte, stille ned; ein Uebel, afskaffe, ophæve.

Absterben, v. i. n. m. s. dø, hend-, bortd- udd-; fig. (om Legemets Lemmer) blive følelsesløs, hendøe; einer S., tabe Følelsen for.

Abstich, m. -es -e, Afstik, n.; (undert.) Afstikning, c. Affald, n. Contrast, c.

Abstimmen, v. 1) a. ein Clavier, stemme; eine Forderung, nedstemme; Einen, overstemme, stemme imod. 2) n. m. h. give sin Stemme, saa Sagen derved afgjøres; ikke stemme overeens; -mig, aj. ikke sammenstemmende.

Abstoßen, v. i. 1) a. afstøde; sich die Hörner, støde af; (hos flere Haandværk.) afhøvle, afhugge; Lammer, vænne fra; die Kalberzahne, fælde; eine Schuld, betale; Bienen, dræbe og tage Honningen; etwas -des haben, noget Frastødende, Ubehageligt; 2) n. m. h. (i Jagtsp.) blæse af. 3) n. m. s. vom Lande, støde fra, seile bort.

Abstract, aj. abstract, almindeligt; ein -er Kopf, som kan fatte abstracte Begreber; abspredt; -ion, f. Abstraheren, Abstraction, abstract Begreb; Mangel paa Opmærksomhed, -um, n. -s, Abstractum, Begrebsnavn, n.

Abstrafen, v. a. afstraffe.

Abstrahiren, v. 1) a. abstrahere, i Tankerne adsondre. 2) n. m. h. von etw., adsondre Kjendetegn; (undert. d. T.) opgive.

Abstrahlen, v. 1) a. afstraale. 2) n. m. h. afstraales.

Abstreichen, v. i. 1) a. afstryge; (i Jagtsp.) ein Feld, afjage. 2) n. m. s. (om Rovfugle) begynde at flyve ud af Reden. 3) n. m. h. (om Fiskene) holde op at lege.

Abstreifen, v. a. einen Zweig, afrive (Bladene); die Haut, afstaae, afkrænge.

Abstreiten, v. i. a. Eim. etw., vinde fra ved Proces; afdisputere, gjøre stridig.

Abstrich, m. -es ub. pl. Afstreg, n. det Afstregne.

Abstricken, v. a. strikke af; Eim.

etw. (sjeld.) voldsomt røve.

Abstriegeln, v. a. afstrigle.

Abströmen, v. 1) n. m. s. stremme ned; (om en Folkemængde) bortfjerne sig. 2) a. Holz, slaade bort; das Ufer, affondre ved Strømmen.

Abstufen, v. a. das Erz, afhugge stykkevis; afdele i Stykker; aftage gradviis; classificere; -fung, f. -en, Gradation, c.

Abstumpfen, v. a. afstumpe; sløve.

Abstürmen, v. 1) a. storme bort; Eim. etw., erholde ved en stormende Opferfel. 2) n. m. h. afstorme, ophøre at storme. 3) n. m. s. stormende bortfjerne sig.

Abſturz, m. -es -ürze, Brink, c. (et Bjergs, en Klippes steile Skraaning).

Abſtürzen, v. 1) n. m. s. styrte ned. 2) a. nedstyrte; sich den Hals, brække ved at styrte.

Abſtutzen, v. a. afstudse.

Absuchen, v. a. afsøge.

Absud, m. -es ud. pl. Afkogning, c. Affod, Afkog, Decoct, n.

Absurd, aj. d. T. absurd, urimelig, smagles; -itat, f. -en Absurditet, U-hed, S-hed, c.

Absüßen, v. a. afsøde, forsøde; (i Chym.) adskille de salte og sure Dele.

Abt, m. -es pl. Aebte, Abbed, c.; Aebtinn, f. -en, en protestantisk Abbeds Kone; Aebtißinn, f. -en Abbedisse, c.; äbtlich, aj. abbedlig.

Abtakeln, v. a. aftakle; -lung, f. ub. pl. Aftakling, c.

Abtanzen, v. 1) a. berøve ved at dandse; afslide ved at dandse. 2) n. m. h. dandsende bortfjerne sig; ende Dandsen.

Abtei, f. -en, Abbedi, n.; -lich, aj. som hører dertil.

Abtheil, m. (n.) -es -e, Deel, Andeel, Apanage, c.

Abtheilen, v. a. in mehrere Theile, afdele, inddele; feine Kinder, dele Arv forud imellem dem; -lung, f. -en, Afdeling, c.; -lig, aj. havende en Deel; -ligen, v. a. sætte i Besiddelse af en Deel (apanagere).

Abthun, v. i. a. ein Kleid, afsøge, tage af; fig. afgjøre, bilægge, tilendebringe; henrette, slagte.

Abtoben, v. n. m. h. afrase.

Abtrab, m. -es, en liden Troppeafdeling, Detaschement, n.

Abtraben, v. n. m. s. d. T. (forægt.) trave afsted.

Abtrag, m. -es ub. pl. Afdrag, n. (paa en Gjeld); (jurid.) Eim. -thun, give Skadeserstatning, Godtgjørelse, Erstatning; das thut mir vielen-, Skade.

Abtragen, v. i. a. die Speiſe, bære bort; den Tiſch, bære Maden bort af Bordet; ein Gebäude, lidt efter lidt nedrive; einen Riß (hos Landmaal.) afmaale et Land efter en Regning; eine Schuld, afdrage, betale; einen Rock, opslide; einen Falken, afrette; -ſich, dære sig træt.

Abtrauſeln, v. n. m. s. nedbryppe.

Abtreiben, v. i. 1) a. bortdrive; ein Vieh, udmatte ved megen Driven; einen Wald, omhugge. 2) n. m. s. drives bort.

Abtrennen, v. a. adskille; die Treſſen, sprætte fra; -ennlich, aj. adskillelig.

Abtreten, v. i. 1) a. eine S., træde af, itu; ein Gartenbeet, aftræde, afmaale med Trin; Torf, træde sammen, fast; Eim. etw., aftræde, overlade; 2) n. m. s. bei Eim., tage ind; von einem Orte, bortfjerne sig, træde tilside, gaae bort; von ſeinem Rechte, afstaae fra; von Eim., forlade hans Parti.

Abtrieb, m. -es ub. pl. Bortdriven, c.; Træernes Fældning og Bortskaffen i Skoven.

Abtrieſen, v. n. m. s. bryppe ned; fig. es wird etw. für dich-, bryppe, være lidt at fortjene.

Abtrift, f. ub. pl. Græsningsret, c. (for Faar paa fremmed Mark).

Abtrinken, v. i. a. drikke det Øverſte af; Einen, overgaae i at drikke.

Abtritt, m. -es 1) ub. pl. Beden (paa Reiser); Bortgang; Aftrædelse, Afstaaelse, c.; von einer Kirche, Frafald, n. 2) pl. -e, Trin, n. Afsats, c.; Vandhuus, Locum, n.; (i Jagtsp.) Sæd- el. Græs, som Hjorten har aftraadt; -spredigt, f. s. Abzugspredigt.

Abtrocknen, v. 1) a. afterre. 2) n. m. s. terre af, terres og derved affalde.

Abtrommeln, v. a. aftromme.

Abtrotzen, v. a. aftrodse.

Abtrumpfen, v. a. stikke med en høiere Trumf; Einen, afærdige med haarde Ord.

Abtrünnig, aj. utro, troløs, oprerſt, affalden; ein -er, en Frafalden, en Apostat; -heit, f. U-ſtab, T-hed, D-hed, c.

Aburtheilen, v. 1) a. Eim. etw., frakjende. 2) n. m. h. fælde endelig Dom.

Abverdienen, v. a. d. T. eine Schuld, betale ved Tjeneste; Eim. etw., ved Tjeneſte bringe fra ham til sig.

Abvieren, v. a. gjøre firkantet, tærningformig; fig. abgeviert, snild, forslagen, listig.

Abwägen, v. a. (ofte i.) eine S., afveie; fig. bestemme nøie; Eim. etw., uddele efter Vægten; (ſ - i Fortegnelsen over uregelmæssige Verber).

Abwälzen, v. a. vælte bort, ned; fig. alles von ſich, befrie sig for, vælte fra.

Abwandeln, v. a. ein Zeitwort, conjugere; (foræld.) bede for, erstatte; -lung, f. -en, Conjugation, c.

Abwandern, v. n. m. s. vandre bort.

Abwarten, v. a. Einen, eine S., opbie; ein Amt, passe vel, anvende Flid paa; einen Termin, indfinde sig veb; -tung, f. Oppebien, Passen, c.

Abwarts, av. nedad (-des Fluſſes; den Fluß-); afflides; (i Sesp.) soværts, fra Landet.

Abwaſchen, v. i. a. afvaske; einen Schandfleck, udslette.

Abwechſeln, v. 1) a. Eim. Gold gegen Silber, omverle, tilverle sig, ein Regiment, aflese; etw. el. mit etw. afvexe med. 2) n. m. h. afvexle, folge vexelvis, stifte om; -lung, f. -en, Afvexling, c.

Abweg, m. -es -e, Afvei, Snigvei; fig. Afvei, c. (Afvigelse fra det Rette); -ig, og -ſam, aj. afveis; -s, av. (sjeld.) afveis. [værge, c.

Abwehr, f. ub. pl. Modstand, Mod-

Abwehren, v. a. Einen von etw., afværge, holde borte, drive tilbage; einer S. (Dat.), afhjelpe, styre.

Abweichen, v. 1) rgl. a. ein Pflaſter, afbløde; 2) rgl. n. m. ſ. gaae af ved at blive blødt. 3) i. n. m. ſ. vige bort; von einer S., afvige fra, være forskjellig, abgewichen, forloben, forbigangen; -chung, f. -en, Afstagelse ved Bløbgjøren, Afvigen fra, Afvigelse, c.

Abweiden, v. a. afæde, afgræsse.

Abweiſen, v. i. a. afvise, bort-; -ſung, f. ub. pl. Afvisning, c.

Abweißen, v. 1) a. hvidte. 2) n. m. ſ. smitte den hvide Farve af.

Abwendbar, aj. bortvendelig, som kan afvendes.

Abwenden, v. 1) rgl. vende fra; einen Sieb, afvende, afværge. 2) i. die Augen, vende fra, bort; -dig, aj. anderledes sindet; utro, ugunstig, oprørſt.

Abwerfen, v. i. 1) a. kaste ned, af; afslaae; eine Brücke, afbryde; fig. Einen (i Tærningsp.), kaste flere Øine; das Joch, afkaste; ſich mit Eim., blive venig; von ſich, kaste af sig, indbringe. 2) n. m. h. das Geweih, tabe; (om nogle Dyr) kaste Unger.

Abweſend, partic. fraværende; fig. afspredt, distrait; -ſenheit, f. ub. pl. Fraværelse, c. [fra ved at vædde.

Abwetten, v. a. Eim. etw., saae

Abwetzen, v. a. afslide.

Abwickeln, v. a. afvikle.

Abwiegen, v. i. a. afveie. (ſ. i Fortegnelsen over uregelmæssige Verber).

Abwirken, v. a. den Teig, gjennemælte; virke, vøve færdig; (i Jagtsp.) die Haut, ein Thier, flaae.

Abwiſchen, v. a. afviske. [tordne.

Abwittern, v. n. m. h. ophøre at

Abwürdigen, v. a. Einen, nedværdige; eine Münze, nedsætte, forringe, gjøre ugyldig; -gung, f. ub. pl. N-gelse, N-telse, F-lse, c.

Abwurf, m. -es ub. pl. Afkasten, det Afkastede, Indkomst, c.

Abwürgen, v. a. ombringen, slagte (især Fjederkreature).

Abwürzen, v. a. krydre godt; fig. b. T. Einen, affærdige med et bittert Svar.

Abzahlen, v. a. Einen eller eine Schuld, betale fuldt, afbetale (vulg. abbezahlen); Einen, b. T. behandle slet; saare haardt.

Abzählen, v. a. aftælle; mir etw. an den Fingern-, letteligen begribe; an den Fingern-, tælle.

Abzahnen, v. n. r. h. miste de sidste Børnetænder.

Abzanken, v. a. Eim. etw., aftrætte.

Abzapfen, v. a. aftappe; fig. Einen, berøve sit. [Bidsel af.

Abzäumen, v. a. tage Remme og

Abzäunen, v. a. afgjerde; indhegne; Eim. ein Stück Garten-, berøve ved Gjerde. -unung, f. ub. pl. A-dning, I-ning, c.

Abzehenten, v. 1) a. betale Tiende; tage Tiende. 2) n. m. h. ganske afdrage Tiende.

Abzehren, v. 1) a. seinen Körper, hentære, spinde hen, blive mager; b. T. eine Schuld, betale ved at fortære. 2) n. m. ſ. hentæres; -rung, f. ub. pl. Tæring, c.

Abzeichnen, v. a. aftegne; afslikke, bemærke; -chnung, f. -en, Aftegnen, Aftegning, c.

Abziehen, v. i. 1) a. aftrække; seine Sand von Eim., drage bort; intet mere gjøre for ham; das Gemüth, afdrage, fjerne fra; ein Thier, flaae; den Hut vor Eim., hilse ved at tage Hatten af; fig. Eim. etw., afdrage, afkorte; (i Regnek.) subtrahere, trække fra; ein abgezogener Begriff, abstraheret; Einen von etw., bortfjerne, bringe fra; afledе; Wein, Bier, aftappe; Branntwein, destillere; (i Bogtr.) trække af, aftrykke (en Correctur); ein Meſſer, strøge af, gjøre skarp; ein Bret, trække af, gjøre glat og glindsende; ein Gewicht, justere; afmaale; ſich, smitte af. 2) n. m. ſ. flytte, drage bort, reise bort; stifte Tjeneste.

Abzielen, v. 1) n. m. h. sigte til. 2) a. have til Maal, sege at opnaae.

Abzirkeln, v. a. afcirkle; fig. nøie afpasse.

Abzucht, f. -ühte, Tillæg af Dyr af en vis Stamme; Udledsrende, Rendesteen, Skarnkiste, Kloak, c.

Abzug, m. -es 1) ub. pl. Bortgang, Afmarsch, c. Stiften af Tjeneste; Afdrag, n. Afkortning, c.; en Afsægger af Vinstokken. 2) pl. -üge, et Instrument til at trække af med; Trykkeren paa et Gevær; Afledsted, n. Kanal,

Sluse, c.; -spredigt, f. -en, Affeds-prædiken, c.

Abzwecken, v. n. m. f. auf eine S., have til Hensigt, sigte til.

Abzwingen, v. t. a. afstvinge.

Acacie, f. -n, Acacie, c.

Academie, f. f. Akad-.

Accent, m. -es, 1) ub. pl. Tone i Udtalen. 2) pl. -e, Accent, c. (Tegn); (hos Digterne) Stemmen, Ordene; (i Musiken) Forslag, n.

Acceptiren, v. a. acceptere, antage; -tant, m. -en -en, Acceptant, c.

Access, m. -sses ub. pl. (Canc.) Adgang, Alttrædelse, c.

Accidenz, n. -es -ien, uvis Indkomst, Sportel, c.

Accise, f. 1) ub. pl. Accise, Afgift. 2) pl. -n, Accisebod, c. -disbar, aj. hvoraf Accise skal betales.

Accompagnement, n. -es, ub. pl. Accompagnement, n.

Accord, m. -es -e, (i Musik) Accord, c.; fig. Accord, Overeenskomst, c.; -iren, v. 1) a. faae til at stemme; fig. gjøre overensstemmende; d. T. eine S., bevilge, indremme. 2) n. m. h. harmonere, stemme sammen; fig. stemme overens; wegen einer S., accordere, gjøre Accord om. [punktlig.

Accurat, aj. accurat, nøie, rigtig,

Accusativ, m. -es -e, Accusativ, c.

Ach! interj. ak! o! Auf Weh und -folgt Freude nach, paa Regn følger Solskin.

Achat, m. -es -e, Agat, c.

Achel, f. ſ. Age.

Achse, (l. Akse) f. -n, Axel, c. (hvorom noget dreier sig); etw. zur - fortschaffen, paa Axelen, (kjøre bort).

Achsel, f. -n, Axel, c.; -band, n. -es -änder, Axelbaand, n.; -traget, m. -s pl. ſ. sg. Hykler, c.; -tragerei, f. ub. pl. Hykleri, n.

Acht, M.-Tal, otte; mit -en fahren, fjære med otte Heste. Die -, pl. -en, Ottetal, n. Otten (i Kortsp.); -e, O.-Tal, ottende; -ehalb (ikke -halb) aj. (indecl.) halvottende; -eck, n. -es -e, Ottekant, c.; -eckig, aj. ottekantet; -el, n. -s pl. ſ. sg. Ottendedeel, Otting, c.; -ens, (zum -en) av. for det ottende; -er, m. -s pl. ſ. sg. en Otter (et Hele som bestaaer af otte Dele, el. den ottende Deel af et Hele); -erlei, aj. (indecl.) af otte Slags; -fach (sjeld. -faltig) aj. ottefold, ottobbelt; -füssig, aj. ottefødd; -jährig, aj. ottears; -jährlich, aj. som skeer hvert ottende Aar (saaledes ogsaa -stündig og -stundlich; -tägig og -täglich; -wöchig og -wöchentlich; -mal, av. otte Gange; -malig, aj. som gjentages otte Gange; -pfündig, aj. ottepundig; -pfündiger, m. -s pl. ſ. sg. Ottepundiger, c. -seitig, aj. ottesidet; -theil, m. -s -e, ſ. -el; -zehn, M.-Tal, atten; -zehnte, O.-Tal attende; -zehnter, m. -s pl. ſ. sg. en Mynt paa 18 Groschen; Medlem af et Selskab paa 18 Personer; -zig, M.-Tal, firsindstyve; -ziger, m. -s pl. ſ. sg. en 80 Aar gammel Person; Medlem af et Selskab paa 80 Medlemmer; -zigste, O.-Tal, firsindstyvende.

Acht, f. ub. pl. (sjeld. med Art.) Agt, Opmærksomhed, c.; etw. el. sich in - nehmen, tage i Agt, vogte, skaane; auf etw. - haben, geben, mærke neie, give Agt paa; aus der - lassen, forglemme, forsømme.

Acht-bar, aj. (blot i Titler) agtbar, agtværdig; -geber, m. -s pl. ſ. sg. Agtpaagiver; -los, aj. uagtsom, skjedesløs; -losigkeit, f. ub. pl. Uagtsomhed, Skjedesløshed, c.; -sam, aj. agtsom, agtpaagivende; -samkeit, f. ub. pl. Agtsomhed, Agtpaagivenhed, c.

Acht, f. -en, Forfølgelse og Fængsling efter Dom; Fredløshed, c.; Einen in die - thun, erklären, erklære fredløs; -serklarung, f. -en, Fredløshedserklæring, c.

Achten, v. a. auf mich - el. Gen. meiner -, agte, give Agt paa, bekymre sig om; etw. für etw., holde for, anse; Einen, eine S., agte, holde for, skatte; -tung, f. ub. pl. Agt, Opmærksomhed; Agtelse, Anseelse, c.

Aecht, aj. ſ. echt.

Aechten, v. a. erklære fredløs, landsforviise. [sukte dybt.

Aechzen, v. n. m. h. udstøde et Ak;

Acker, m. -s (Dim. Aeckerchen, n. -s pl. sg.) 1) pl. Aecker, Ager, c. Agerland, n. 2) pl. Acker, et Flademaal af forskjellig Størrelse; en Dags Pløieland.

Acker-bau, m. -es ub. pl. Agerdyrkning, c.; -bauer, m. -s pl. ſ. sg. -mann, el. -smann, m. -s -leute, Agerdyrker, Landmand, c.; -galle, f. -n, Vandpyt paa en Ager; -hof, m. -es -öfe, Avlsgaard, c.; -land, n. -es ub. pl. Agerland, n. (modsat Havelandt); -lerche, f. -n, Sanglærke, c.; -männchen, n. -s pl. ſ. sg. blaa Vipstjert (Motacilla alba; Fugl), c.; -rain, m. -es -e, Agerreen, c.; -ried, n. -es -e, en med Siv bevoxet Sump i en Ager; -wurz, f. ub. pl. Calmus (Plante), c.

Ackern, v. a. pløie.

Act, m. -es -e, Akt, c. (i et Skuespil), Handling, c. [n.

Acte, f. -n, Forhandling, c. -sskrift,

Acten, pl. ub. sg. Acter, Documenter.

Acteur, (l. -ör) m. -s -s el. -töre, Acteur, Skuespiller; Actrice, (l. -isse) f. -n, Actrice, S.-inde, c.

Actie, (l. Akzie) f. -n, Actie, c.
Action, f. -en, Action, Handling, e.
Activ, aj. activ, handlende, virksom; -handel, m. -s, ub. pl. Activhandel, c.; -skuld, f. ub. pl. Activgjeld, c.; -itat, f. Activite, Virksomhed, e.
Activum, n. -s -ver, Activum, n.
Actuarius, m. -es -rier el. -ici, Actuarius, e. [dagio, e.
Adagio, n. (l. -schio;) (indecl.) Adagio.
Adam, m. nom. prop. Adam; fig. der alte -, Arvesynden; den alten - ausziehen, aflægge det Onde; -æpfel, m. -s -æpfel, Adamsæble, n. (paa vorne Mandfolks Luftrør; ogsaa en Art Citroner); -skind, n. -es -er, et svagt Mste. [Pigebarn.
Adder, f. (Nordt.) ondt Barn, især
Addiren, v. a. addere, lægge sammen; Addition, f. ub. pl. Addition, Sammenlægning, e.
Addresse, f. -n, s. Adresse.
Ade! interj. Adieu! lev vel!
Adebar, m. -s -en, (Nordt.) Stork, c.
Adel, m. -s ub. pl. Adelskab, n. Adelen, adelige Personer; fig. Sjelsadel, Sjelsstorhed, c.; -ig (d. T. -ich) aj. adelig; fig. tapper, fortræffelig, ædel, heimodig.
Adel-herrschaft, f. ub. pl. Aristokrati, n. -sbrief, m. -s -e, Adelsbrev, n. -stand, m. -es, -ub. pl. Adelsstand, c.; -stolz, m. -es ub. pl. Adelstolthed, c.; -stolz, aj. adelstolt.
Adeln, v. a. adle.
Ader, f. -n (Dim. Aederchen, n. -s pl. s. sg.) Aare, c. (saavel i dyriske Legemer, som i Planter og Stene); die goldene -, den gyldne Aare (Hæmorrhoider); eine Wasser-, metallene -, Vandaare, Metalaaare; ich lasse mir zur -, lader mig aarelade; -laß, m. -sses -ässe, (undert. men mindre rigtigt f.) Aareladning, c.; -ig el. ädericht, aj. fuld af Aarer.
Adjectiv, n. -s -e, Adjectivum, Egenskabsord, n. [hjelper, c.
Adjunkt, m. -en -en, Adjunkt, Medhjelper, c.
Adjutant, m. -en -en Adjutant, c.
Adler, m. -s pl. s. sg. Ørn, c.; -blick, m. -es -e, Ørneblik, n.; -nase, f. -n, Ørnenæse, c.; -stein, m. -es -e, Ørnsten, Ørne-, c.
Administration, f. -en, Administration, Forvaltning, c.; -strator, m. -en -en, Administrator, c.
Admiral, m. -es -e d. T. -äle, Admiral, c.; -itat, f. ub. pl. A-itet, n.; -schaft, f. ub. pl. A-sværdighed, c.
Adresse, f. -n, Adresse, c.; -siren, v. a. adressere; -escomtoir, n. -s -e, Adressekontor, n.; -shaus, n. -es -äuser (n. St.) Assistentshuus, n.
Advent, m. -es, ub. pl. Advent, c.
Adverbium, n. -s -bien el. -bia, Adverbium, Omstændighedsord, n.
Advocat, m. -en -en, Advocat, Sagfører, c.; -ur, f. -en, Advocatur, n. Sagers Forelse for Retten.
Aëronaut, m. -en -en, Luftseiler, c.; -rostat, m. -en -en, Luftballon, c.
Affe, m. -n -n, (Dim. Aeffchen, n.; Aefflein, n.) Abe, c. (ogsaa) Storkesnabel, c. til at forsterre og formindske en Tegning med; Aeffinn, f. -en, Hunabe, c.; -nart, f. -en, Abert, c.; -nartig, aj. abeagtig; -ngesicht, n. -es -er, Abeansigt, n.; -nmäßig, aj. abemæssig.
Affect, m. -es -e og -en, Affect, Sindsbevægelse, c.; -iren, v. a. affectere, efterligne tvunget, konstle; -irt, aj. affecteret, efterabet, tvunget; -ation, f. ub. pl. Affectation, Forstillelse, e. tvunget Væsen.
Aeffen, v. a. spille Gjæk med, have til Bedste; -ffer, m. -s pl. s. sg. En, som gjækker en Anden; -fferei f. -en, Aberi, n.
Afholder, m. -s ub. pl. Vandhyld, c.
Afrika, n. -s ub. pl. Afrika, n.
After, 1) m. -s -n Bag, Bagdeel, Rumpe, c. (undert.) Mastarm, c. 2) n. (undert. m.) -s pl. s. sg. Affald, n.
After, præp. (forældr.) efter; nu kun brugelig i nogle Sammens. med Verb. og Subst. og betegner: 1) hvad der efter en Tid, Sted og Orden følger efter en anden Ting. 2) fig. hvad der er ringere, slettere, falsk, uægte, ikke af rette Art, og som derfor staaer tilbage for en anden Ting af samme Art; saasom:
After-bier, n. -s ub. pl. Skillingsøl, tyndt Øl; -bürge, m. -n -n, Contracaution, c.; -geburt, f. ub. pl. Efterbyrd, c.; -darm, m. -es -ärme, Mastarm, c.; -erklarung, f. -en, falsk Erklæring, c.; -glaube, m. -ns ub. pl. gal Tro; -größe, f. ub. pl. indbildt Storrelse; -heu, n. -es ub. pl. Efterslæt, c.; -holzbock, m. -es -öcke, Barsinge, c. (Insect); -jungfrau, f. -en, Myredæmer, c. (Insect); -kind, n. -es -er, et Barn, født efter Faderens Død, og (jurid.) efterat han har gjort Testamente; -könig, m. -es -e, (fordum) Vicekonge, c. (nu) uretmæssig Konge, c.; -korn, n. -es -örner, og -getreide, n. -s ub. pl. Sæd af ringere Slags; -leder, n. -s pl. s. sg. Bagtappe, c. (paa Stovler); -mehl, n. -es ub. pl. baarligt Meel; -rede, f. -n, Bagtalelse, c.; -reden, v. n. m. h. sep. (partic.) geafterredet Eim.; von Eim., bagtale; -reder, m. -s pl. s. sg. Bagtaler, c.; -redner, m. -s pl. s. sg. baarlig Taler, c.; -spinne, f. -n, Meier (Insect); -wespe, f. -n, Rovhveps (Insect); -wurm, m. -es -ürmer, den lille Spolorm.
Agat, s. Achat.
Age, f. især i pl. -n, Avne, c. (af Sæd), Skjæve, c. (af Hør).

Agende, f. -n, Agende, c. Kirkeritual, n.
Agent, m. -en -en, Agent, c. -ur, f. -en og -ſchaft, f. -en, Agentſtab, n.
Agio, n. (f. Aſchio; indecl.) Agio, Orgield, c.
Aglei, ſ. Akelei.
Agraffe, f. -n, Agraffe, c.
Agtſtein, m. -es ub. pl. Bernſteen, Rav, c.
Ah! interj. ah! aha! ak! ei!
Ahle, f. -n, Syl, c.; (i Bogtr.) Ial, c.
Ahm, f. -en (el. -e, m. -n -n, Ohm, n. -es -e) (med et Talord foran pl. ſ. sg.) Ame, c. (et ſtort Vinſad) -ig, aj. ſom indeholder en Ame.
Ahn, m. -en -en, Bedſtefader, c.; -f. -en, el. -e, f. -n, Bedſtemoder, c.; iſær kun pl. Aner, adelige Forfædre; -herr, m. -n -en, -vater, m. -s -äter, Stamfader, c.; -frau, f. -en, -mutter, f. -utter, Stammoder; -enſtolz, f. ub. pl. Aneſoltheb, e.
Ahnden, v. 1) n. m. h. es ahndet mir; mir ahndet; ich ahnde etw.; ich ahnde, daß, ane (d. T. men mindre rigtigt ahnen). 2) a. revſe, trettesætte; -dung, f. -en, A-liſe, R-liſe, Z-liſe, c.
Ahneln, v. p. m. h. Eim. ligne.
Ahnen, v. n. m. h. ane; (- bruges ſædvanligt, ſjendt ahnden er rigtigere; ſ. Ahndenl.); -hnung, f. -en Aneliſe, c.
Ahnlich, aj. Eim. l- ſeyn, liig; -keit, f. -en, Lighed, c. Lighedstegn, n. [ligne. 2) a. Eim., gjøre liig.
Ahnlichen, v. 1) n. m. h. Eim., Ahorn, m. -s -e, Ahorn, Valdirk, c.; -nen, aj. Ahorns-, af Ahorn.
Ahre, f. -n, Ar, n.; -nleſe, f. ub. pl. Arefankning, c.; -nkranz, m. -es -anze, Arekrands, c.; -nſtein, m. -es ub. pl. almindelig Asbeſt. [Ar.
Ahren, v. a. ſamle Ar; ſig, ſtyde
Ahrig, aj. ſom har Ar, vippebærende.
Ai, m. -s -s, Dovendyr, n.
Air, n. (l. Aehr) Air, c.
Akademie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.), Akademi, n. -demiſch, aj. akademiſk; -demiſt, m. -en -en Akademiſt, c.
Akelei, 1) f. -en, Akkeleie, (Blomſt) c. 2) m. ſ. Akelei.
Alabaſter, m. -s pl. ſ. sg. Alabaſt, c. -n. aj. Alabaſtes-, af Alabaſt, hvidt ſom A-.
Alant, m. -s -e, Smelt (Fiſk) c.; Alant, Glensrod, c.; -beere, f. -n, Soldær, n.; -blecke, f. -n, Alandblik (Fiſk) c. [c.
Alarm, (Allarm) m. -es -e, Alarm,
Alaun, m. -s -e, Alun, n.; -artig, aj. alunagtig; -en, v. a. alune; -ig, aj. Alunś-, ſom indeholder A-.
Albatros, m. Stormfugl, Krigsſkibsfugl (Svømmefugl), c.
Albe, f. -n, (-r, f. -n) -baum, m. -es -aume, Hvidpoppel, c.
Albern, aj. taabelig, enfoldig, uforſtandig, fjantet, dum; -heit, f. ub. pl. T-hed, E-hed. U-hed, F-hed, D-hed, c.
Albern, v. n. m. h. d. T. handle taabeligt, enfoldigt.
Alchymie, f. ub. pl. Alchymi, c. Guldmageri, n.; -miſt, m. -en -en, Alchymiſt, Guldmager, c. [Stærkel.
Ale, n. (l. Aehl) en Art engelſk
Alfanzen, v. n. m. h. ſige el. gjøre noget naragtigt, taabeligt; -zerei, f. -en, N-ghed, T-ghed, c.
Algebra, f. ub. pl. Algebra, Bogſtavregning, c.
Alkali, n. ub. pl. Alkali, c. Ludſalt, n.
Alkoran, m. -s -e, Alkoran, Koran, c.
Alkoven, m. -s pl. ſ. sg. Alkove, c.
All, (-er -e -es) alm. Talord, (dekl. ſom den beſt. Art.) al, alle; alle guten (ogſaa gute) Menſchen, alle gode Mænder.; alle Tage, hver Dag; alle drei Wochen, hver tredie Uge; alle beide, begge to; alle Welt, hele Verden; in allem, ialt; alles in allem, alt i alt; mein Alles, mit Alt; all ſein Geld, all ſein Reichthum (for alles, aller) alle hans Penge, al hans Rigdom; das All, -s ub. pl. det hele Alt, hele Verden, Univerſum; das Geld iſt all el. alle, av. opbrugt; der Wein iſt all el. alle, fortæret, ſuppet.
All-barmherzig, aj. alforbarmende; -bereits (i Canc.) allerede; -erbarmer, m. -s pl. ſ. sg. Alforbarmer, c.; -da av. (forald.) der; -dieweil, conj. (i Canc. forald.) ſaaſom, efterſom; -gegenwart, f. ub. pl. Alleſtedsnærværelſe, c.; -gegenwärtig, aj. alleſtedsnærværende; -gemach, -gemächlich, av. efterhaanden, lidt efter lidt; -gemein, aj. almindelig, d. T. fælles, overalt; -gemeinheit, f. ub. pl. Almindelighed, c. Fællesſkab, n.; -genugſam, aj. (kun om Gud) ſom er ſig ſelv nok; -gewalt, f. ub. pl. Almagt, c. -gewaltig, aj. almægtig; -gutig, aj. al god; -hier, av. her; -jährlich, aj. aarlig, hvert Aar; -macht, f. ub. pl. Almagt, c.; -mächtig, aj. almægtig; -mählig, aj. efterhaanden, lidt efter lidt, gradviis, ſucceſſiv; -tag, m. -es -e, Hverdag, c.; -tagig, aj. daglig, hverdags; -täglich, aj. daglig, hverdaglig, hverdags; d. T. ſimpel, ſlet; -täglichkeit, f. ub. pl. Hverdaglighed, Simpelhed, Slethed, c.; -tags, av. (bruges kun i Sammenſ. med Subſt.) hverdags: -tagskleid, -menſch, -geſchichte, -geſicht oſv.; -vater, m. -s pl. ſ. sg. Alfader, c.; -verbreitet, aj. overalt ud-

bredt; -waltend, aj. altſtyrende; -weiſe, aj. alvilſ; -wiſſend, alvidende; -wiſſer, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom tillægger ſig el. tillægges -wiſſerei, f. ub. pl. overfladiſt Kundſkab om alle Ting; -wo, av. (i Canc.) hvor; -zu, av. altfor; -zuviel, altfor meget; -zugleich, av. alle paa eengang; -zumal, av. alle tilſammen, ſamtligen.

Alle, ſ. All.

Alle=mal, av. altid, hvergang, ſaa ofte; ein für allemal, engang for alle; (undert.) ſikkert, viſt; -ſammt, av. alle tilſammen; -wege, av. (foræld.) altid; overalt (allerwegen); fuldkommen, aldeles; juſt nu; -weile, av. (foræld.) ſtedſe, juſt nu; -zeit, altid, ſtedſe, beſtandig.

Allee, f. -n, Allee, c. [Allegori, c.

Allegorie, f. (4 Stav.), -n (5 Stav.)

Allegro, n. (indecl.) Allegro, c.

Allein, 1) av. ene, alene; einzig und -, ene og alene. 2) cj. men; -handel, m. -s ub. pl. Enehandel, c. (Monopol, n.); -herrſchaft, f. ub. pl. Eneherſtad, (Monarkie) n.; -herrſcher, m. -s pl. ſ. sg. Eneherſter, (Monark) c.; -ig, aj. ene i ſit Slags, eneſte; (ſjeld.) alene.

Allenfalls, av. b. T. i al Fald, ſagtens; maaſkee, til Nød; -ig, av. det ſom af flere Tilfælde vil finde Sted.

Allenthalben, av. overalt, allevegne.

Aller, ſ. All.

Aller=dings, av. visſeligen, viſnok; (ſjeld.) ganſke, under alle Omſtændigheder; -erſt, D=Tal, allerførſt, -gnædigſt, aj. allernaadigſt; -hand, aj. (indecl.) alleſlags, allehaande; -heiligen, alle Helgens Dag; -heiligſte, n. -n, det Allerhelligſte (i Templet); -höchſt, aj. allerhøieſt; -lei, aj. (indecl.), ſ. -hand; -lei, n. (indecl.) Miſtmaſt, Ruſtomſnuſt, n.; -leigewürz, n. -es -e, Allehaande, n. (Krydderi). -liebſt, aj. allerkjæ=reſt; (ogſaa) artig, ſmuk, nydelig; -maßen, (i Canc.) 1) av. i alle Maader, aldeles. 2) conj. efterdi, eftersom; -meiſt, aj. allermeſt; -nächſt, aj. allernærmeſt; -ſeits, av. tilſammen; (foræld.) overalt, allevegne; -unterthänigſt, aj. (i Canc.) allerunderdanigſt (til Konger og Keiſere); -warts, av. (ſjeld.) overalt, allevegne. [Forbund, n.

Allianz, (-nce) f. -en, Alliance, c.

Alliirte, m. -n -n, Allieret, Bundsforvandt, c. [-en, Alludering, c.

Alludiren, v. a. alludere; -dirung, f.

Almanach, m. -s -e, Almanak, Kalender, c.

Almoſen, n. -s pl. ſ. sg. Almiſſe, c.; b. T. (og da ub. pl.) det ſamme ſom -amt, n. -es -ämter, Fattigvæſen, n. Pleieanſtalt, c.; -ier, m. -s pl. ſ. sg. (hos Cathol.) Almisſeuddeler, c.; -pfleger, m. -s pl. ſ. sg. Fattigforſtander, c.; -ſtock, m. -s -öcke, Fattigblok, c. [ſort).

Aloe, f. ub. pl. Aloe, c. (indiſk Træ=

Alоſe, f. -n, et Slags ſtor Sild.

Alp, m. -es -e, Mare, c.; -drucken, n. -s ub. pl. Mareridt, n.; -zopf, m. -es -öpfe, Mareflok, c.

Alp, f. -en, (i Schweits) et lavere, græsbevoxet Bjerg; zu - fahren, drive Kvæget ud paa diſſe Græsgange; pl. -en, Alperne; -enbewohner, -enhirt, -enſchnee, -envolk o. ſ. v. Alpebeboere o. ſ. v. [o.

Aelpner, m. -s pl. ſ. sg. Alpehyrde,

Alphabet, n. -es -e, Alphabet, n.

Alraun, m. -es -e, Alrune, c. (Plante); foræld. f. -en, klog Kvinde, Sandhedsſigerſte, c.

Als, cj. ſom: ſo groß -; ſo ſchnell - möglich; ſo wahr - Gott lebt; ſo wohl - auch; - ob, - wenn, ſom om (med conjunct.); er ſtarb - Held; (- naar det virkeligen er, hvad det ſynes, derimod wie, naar det kun ſynes ſaa, eller ligner: er wohnt hier - Herr, ſom virkelig Herre; men wie ein Herr, ſom om han var Herre); iſær efter Comparativ: Tugend iſt beſſer - (end) Gold (ikke wie, men vel poet. denn); die Hausthiere - (ſaaſom, f. Ex.) Pferde ꝛc.; er iſt zu klug - (til at) er ꝛc.; nichts - (uden) der Tod; - (da) ich ihn ſah; kaum war er angelangt, - (førend) ich es erfuhr.

Alsbald, 1) ej. (foræld.) ſaaſnart ſom. 2) av. ſtrax, ſtux.

Alsdann, av. da, derpaa.

Alſe, f. -n, ſ. Aloſe.

Alſo, 1) av. ſaa, ſaaledes, paa den Maade. 2) ej. alſaa, derfor, følgelig.

Alſter, Aelſter, ſ. Elſter.

Alt, alter, alteſte, aj. gammel; (modſat ung, ny, friſk: -e Leute; -e Kleider, -e Butter); die -en leſen, læſe de Gamle (Romernes og Grækernes Skrifter); jung gewohnt, - gethan, hvad man i Ungdommen nemmer, man ſjelden i Alderdommen glemmer; wie die -en ſungen, zwitſchern die Jungen, ſom de Gamle ſjunge pibe de Unge.

Alt, m. -es ub. pl. Altſtemme, c.; -geige, f. -n, Bratſch, c.

Alt=backen, (-geb-), aj. gammelbagt; -bekannt, aj. fra gamle Tider bekjendt; -deutſch, aj. de gamle Tydſkere egent; -flicker, m. -s pl. ſ. sg. Lappeſtrædder, Skoflikker, c.; -fränkiſch, aj. gammel fransk, gammeldags, af Mode; -geſell, m. -en -en, Oldgeſel, c.; -gläubig, aj. orthodox; -klug, aj. klogere end de Gamle, for tidlig klog; -modig el. -modiſch, gammeldags; -mutter, f. -mutter, Bedſtemoder, c;

-vater, m. -s -äter, Bedstefader, c.; -väterisch, aj. bedstefaderagtigt.
Altan, m. -es -e, Altan, c.
Altar, m. -es -äre, Alter, n.; -tuch, n. -es -ücher, Alterklæde, n., -dug, c.
Aelteln, (altern, alten) v. n. m. h. elves, blive gammel; (om Mad og Drikke) blive gammelt, lugte, smage deraf.
Alter, n. -s pl. s. sg. Alder, -dom, c.; vor -s, fordum; vor -s her, fra Arilds Tid; -schwach, aj. alderdomssvag. [te, Oldermand, c.
Aeltermann, m. -es -anner og -leu-
Aeltermutter, f. -ütter, Oldemoder, c. [aj. f-les.
Aeltern, pl. ub. sg. Forældre; -los, Altern, s. Aelteln.
Alterthum, n. -es 1) ub. pl. Alderdom, c.; Oldtiden. 2) pl. -ümer, Oldsager; -thümlich, aj. antik; -sforscher, m. -s pl. s. sg. Antiqvar, c. [c.
Aeltervater, m. -s -äter, Oldefader, Aelteste, m. -n -n, Ældste (i et Selskab, en Menighed); Bisidder, c. (i et Laug). [spnger Altstemmen.
Altist, m. -en -en, Altist, c., (som
Aeltlich, aj. gammelagtig, lidt forældet.
Am, præp. (sammentr. af an og dem) s. An. (Staaer altid foran Adverbernes Superl.: am besten, bedst; am klügsten, klogest).
Amalgam, n. -s ub. pl. Amalgam, n.
Amarant, m. -es -en, Tusindfirjen, c.
Amarelle, f. -n, Morel, c.
Amazone, f. -n, Amazone, c.
Ambassadeur, (l. -dör) m. -s -s, Gesandt, c.; -ssade, f. -n, G-skab, n.
Ambe, f. -n, Ambe, c.
Ambition, f. ub. pl. Ambition, c.
Amboß, m. -es -e, Amboldt, c.
Ambra, m. (indecl.) el. Amber, m. -s ub. pl. Ambra, c.
Ambrosia, f. ub. pl. Ambrosia, c.
Ameise, f. -n, Myre, c.; die weise -, hvid Myre, Termit, c.; -nbär, m. -en -en, M-bjørn, c. (Pattedyr); -nhaufe, m. -ns -n, M-tue, c.; -möwe, m. -n -n, M-løve, (Insect). [c.
Amelkorn, n. -s ub. pl. Spelthvede,
Amethyst, m. -en -en, Amethyst, c.
Amidam, m. -s ub. pl. Stivelse, c.
Ammann, m. -s -änner, (Schdt.) Amtmand, c.
Amme, f. -n, Amme, c.; -nmährchen, n. -s pl. s. sg. Ammestueventyr, n.
Ammei, f. ub. pl. Kummen, c.
Ammer, f. -n, Morel, c. (et Slags Kirsebær); Gulspurv, c. (Emberiza); Berling, c.; die graue -, Hirsevorlingen, Hirsfuglen.
Amnestie, f. ub. pl. Amnesti, c.
Ampel, f. -n, (sjeldn.) Lampe, c.; Salveflaske, a. (hos Katholik.)
Ampfer, m. -s ub. pl. Syre, c.
Amphibium, n. -s -bien, Amphibium, n.
Amphitheater, n. -s pl. s. sg. Amphitheater, n.
Aemse, f. for Ameise.
Amsel, f. -n, Drossel, Solsort, c. (Turdus merula).
Aemsig, s. emsig.
Amt, n. -es pl. Aemter, Embede; Prediget-, Præstekald, n.; von -swegen, paa Embeds Vegne; (hos Cathol.) das - halten, singen, læse Messe, (undert.) uddele Alterens Sacrament; Amt, n. (verdslig Inddeling). I Sammensætn.: Væsen, n., Anstalt, c.: Post-, Plegesager; ogsaa: Amt, Collegium, Laug, Haandværk, n.
Amt-haus, n. -es -äuser, Amtshuus, Amtmandens Hus, n.; Amtstue, c.; Laugshuus, n.; -los, aj. uden Embede; -mann, m. -es -änner og -leute, Amtmand, Amtsmester, c.; -manninn, f. -en og -frau, f. -en, Amtmandens Kone, c.; -sbrief, m. -es -e, Amtsbrev, Laugs-, Laugsartikler. -sverwalter, m. -s pl. s. sg. Amtsforvalter, c.; -swesen, n. -s pl. s. sg., den som forvalter et Embede i en Andens Sted; -svogt, m. -es -ögte, Amtsfoged; Dommer, Birkedommer, c.
Amulet, n. -es -e, Amulet, c.
An, 1) præp. a) (med Dat. paa Spørgsmaal: hvor? paa hvilket Sted?) paa, ved, af, i, til: - sich, - und für sich, i og for sig; es ist nicht viel - ihm, ved ham; habe ich das - dir verdient, af dig; jetzt ist es - mir, nu er Touren til mig; er hat - mir schlecht gehandelt, mod mig; es ist nichts - dem, der er intet om, det er usand; an dem sammentrækkes ofte til am. b) (med Acc. paa Spørgsmaal: hvorhen? betegnende en legemlig el. aandelig Bevægelse el. Retning mod et Maal) til, paa, ved: - einen Ort gehen; - die Wand hangen; - die Arbeit gehen; - die Thür klopfen; - eine Blume riechen; - Einen schreiben; - einen Stein stoßen, mod; bis -, til, indtil; sich - eine Sache kehren, bryde sig om; - das sammentrækkes ofte til ans. 2) av. von Jugend -, fra Ungdommen af; von nun -, fra nu af; Berg -, op ad; Himmel -, mod; oben -, oven for; - zehn, henved, næsten. (I Sammensætn. med Verber er - en adskillelig Partikel). [der, c.
Anabaptist, m. -en -en, [Gjende-
Anachronismus, m. pl. -men, Anachronisme, c. (Forverling af Alden).
Analogie, (4 Stav.) f. -n (5 Stav.) Analogie, c.
Analysis, f. ub. pl. Analysis, c.
Ananas, f. pl. s. sg. Ananas, c.

Anarchie, f. -n, Anarkie, n.

Anarten, v. a. (hvoraf kun bruges part. angeartet) medfødt. ke-, c.

Anathem, n. -s ub. pl. Band, Kirs

Anatomie, f. 1) ub. pl. Anatomie, c. 2) pl. -n, Anatomiekammer, n.; -omist, m. -en -en, (ogsaa -omiker, m.) Anatomist, Anatomiker, c. [hexe paa.

Anbannen, v. a. Eim. etw., (vulg.)

Anbau, m. -es, ub. pl. Dyrkning; Opelskning, Dyrkning; Bebyggelse, Tilbygning, c.; -en, v. a. opryddе; opelske, dyrke; begynde at bygge, bygge til; sich an einem Orte -, nedsætte sig; -er, m. -s pl. s. sg. Colonist, Planter, Nybygger, c.

Anbefehlen, v. i. a. Eim. eine S. -, befale; (ogsaa) anbefale (empf-).

Anbeginn, m. -es ub. pl. (i ædre Skrifter og hos Digtere) Begyndelse, c.

Anbei, av. herhos, tillige,

Anbeißen, v. i. 1) a. bide i: einen Apfel -. 2) n. m. h. (om Fiskene) bide paa Krogen; fig. bequemme sig til, begynde paa en Ting.

Anbelang, m. -s ub. pl. (foræld.) Henseende, c.; -en, v. a. (foræld.) anbelange, angaae. [grov imod.

Anbellen, v. a. gjøe ad; fig. være

Anberaumen, -raumen, v. a. fastsætte, beramme, bestemme: einen Tag -.

Anbeten, v. a. Gott, tilbede; fig. Einen, elske høit; -ter, m. -s pl. s. sg. Tilbeder, Elsker, c.; -tung, f. T-lse, c.; -s tungswürdig, aj. tilbedelsesværdig.

Anbetreffen, v. i. a. (for be-) angaae, vedkomme.

Anbetteln, v. a. d. T. Einen, gaae tiggende til.

Anbey, av. s. anbei.

Anbiegen, v. i. a. beie til, tilsøie.

Anbieten, v. i. 1) Eim. etw., tilbyde; sich zu etw. -, tilbyde, erklære sig villig til; (om en Leilighed) vise sig, tilbyde sig. 2) n. m. h. auf etw., (ved Auction) gjøre Bud.

Anbinden, v. i. a. binde til; einen Baum an die Wand -, anbinde; Einen, binde (især en sig Arbeidere Nærmende, som da affordres Drikkepenge); Einen am Geburtstage, give Foræring; mit Eim. -, binde an, vove en Dyst med; kurz angebunden seyn, være kort for Hovedet, opfarende; einen Bären, slaae Plade, gjøre Gjeld; -dung, f. -en, Binden til, c.

Anbiß, m. -sses -sse, Biden paa, i; Stedet, hvor man har bidt; Mellemmad.

Anblasen, v. i. a. blæse paa; Einen, modtage med blæsende Instrumenter; das Feuer, die Kohlen -, blæse op; give Ægn til Jagtens Begyndelse.

Anblick, m. -es, 1) ub. pl. Syn, Diekast, n.; Beskuelse, c. 2) pl. -e, Syn, n., hvad man seer; Udsigt, c.; -en, v. a. see paa, kaste Øinene paa.

Anblöcken, v. a. Einen, brøle ad, vise Tænder.

Anbohren, v. a. begynde at bore.

Anbrechen, v. i. 1) a. bryde, stære, tøge Hul paa: einen Käse, ein Brod, ein Faß -. 2) n. m. s. frembrydе: der Tag bricht an. 3) partic. angebrochen, bedærvet, ankommen.

Anbrennen, v. 1) a. rgl. antænde; Eim. ein Maal -, indbrænde, brænde Mærke paa; das Essen -, svide, lade svides. 2) i. n. m. s. antændes, begynde at brænde; angebrannt riechen, lugte svedent.

Anbringen, v. i. a. eine S., anbringe; Eim. einen Stoß -, bibringe; seine Tochter -, forsørge; eine S. bei Eim. -, forebrage, forebringe; gerichtlich, bei Gerichte -, melde, andrage for Retten.

Anbringer, m. -s pl. s. sg. Anmelder, Angiver, c.; -gung, f. -en, Forsørgelse; Andragelse, c.

Anbruch, m. -es, 1) ub. pl. Anbrud, Frem-, Komme, n.: mit dem -e des Tages; (undert.) Raadenhed, Tanke, c. 2) pl. -üche, Stedet hvor en Ting er afbrækket.

Anbrüchig, aj. bedærvet, ankommen, som har Tanke.

Anbrüllen, v. a. Einen, brøle ad; fig. d. T. (om Mstr.) fare heftig løs paa.

Anciennität, f. ub. pl. Anciennitet, c.

Andacht, f. 1) ub. pl. Andagt, c. 2) pl. -en, Andagtsøvelse, Bøn: Morgen- und Abend-en; -ächtig, aj. andægtig; -ächteln, v. n. m. h., anstille sig andægtig, hykle; -ächtelei, f. ub. pl. Hykleri, n.; -ächtler, m. -s pl. s. sg. Hykler, c.

Andante, n. (indecl.) Andante, c.

Andenken, v. n. (blot brugelig i partic.) -d, erindrende, ihukommende, -ken, n. -s ub. pl. Erindring, c.; Minde, n.

Ander, der, die, das -e, 1) D-Tal for zweite (fornemmelig hvor der kun er to) anden: der Eine und der -e; der erste Theil, und der -e; Einer um den -rn, den Ene efter den Anden; vexelvis; Eines nach dem -n, efterhaanden; ein -es ist versprechen, ein -es halten, et er at love, et andet at holde; Eines über das -e, det Ene ovenpaa, hurtig efter det Andet. 2) aj. anden, modsat, forskjellig.

Ander-mal, ein, av. en anden Gang; -nfalls, av. i andet Fald, i modsat Fald; -ntheils, og -seits, av. paa den anden Side, i andet Fald; -wartig, aj. og -warts, av. andensteds, paa, til et andet Sted; -weit, av. og -weitig, aj. andensteds, til anden Tid, paa

anden Maade.

Aendern, v. a. ændre, forandre, (undert.) forbedre; -rung, f. -en, Ændren, Forandring, Forbedring, e.; -rei, f. -en, ideelig Forandren, e.

Anders, 1) av. anderledes, paa anden Maade; nicht-, ikke andet. 2) ej. ellers: wenn -, wo -, om ellers; -wo, av. andensteds, paa et andet Sted.

Anderthalb, aj. og M:Tal, (indeel.) halvanden.

Andeuten, v. a. Tim. etw., antyde, tilkjendegive, betegne; (undert.) befale; -tung, f. -en, A-dning, A-lse, e.

Andichten, v. a. Tim. etw., paadigte, lyve paa; -tung, f. -en, P-lse, e.

Andrang, m. -es ub. pl. Trængen op til.

Andrängen, v. a. trænge, trykke til, op til: Einen an die Wand -; sich -, trænge sig paa.

Andrechseln, v. a. einer S. etw., dreie paa.

Andrehen, v. a. dreie paa; Tim. eine Nase -, sætte Een en Vognæse paa.

Andringen, v. i. n. m. s. trænge ind paa: auf Einen -; -glich, aj. paatrængende. [med.

Androhen, v. a. Tim. etw., true

Andrucken, v. a. eine Schrift an die andere, trykke til.

Andrücken, v. a. Einen, sich an die Wand, trykke op til; das Wachs fest -, trykke fast.

Andurch, av. (foræld.) herved.

Anecdote, f. -n, Anekdote, e.

Aneignen, v. a. sich etw., tilegne; optage i sig; -gnung, f. ub. pl. Æ-lse, e. Optagen i sig: die Pflanzen wachsen durch -gnung (inden fra).

Anekeln, v. n. m. h. Einen, faae til at væmmes.

Anemone, f. -n Anemone, e.

Anempfehlen, v. i. a. s. emp-.

Anerben, v. a. testamentere til, give ved Fødselen; angeerbt, tilfalden ved Arv; medfødt.

Anerbieten, v. i. a. s. anb- og erb-.

Anerkennen, v. i. a. erkjende, ved-, vedgaae; -nnung, f. -en, E-lse, B-lse, e.; -nntniß, f. ub. pl. tydelig Erkjendelse.

Anerschaffen, v. i. a. tildele ved Skabelsen: es ist ihm -, medfødt. [paa.

Anfacheln, v. a. Einen, difte sagte

Anfachen, v. a. oppuste, opflamme.

Anfahen, s. anfangen.

Anfahren, v. i. 1) a. Holz, Steine -, kjøre til et Sted; Einen, tiltale haardt. 2) n. m. s. an das Haus, die Insel, kjøre, seile til; angef- kommen, komme kjørende, seilende; an die Mauer -, kjøre paa, tørne paa.

Anfahrt, f. -en, Kjøren, Seilen til; Stedet, man kjører, seiler til (Anfurt).

Anfall, m. -es -älle, Fald imod en en Ting, n.: - an eine Sache; Tilfalden (især ved Arv); Anfald, Angreb, Anfæd, n.: vom Feinde, vom Podagra; det, som tilfalder: (især den tilfaldende Arv).

Anfallen, v. i. 1) n. m. s. an eine S. -, falde hen, ned paa; die Vögel fallen hier gern an, trække hen til, kaste sig ned paa; Tilfalde (ved Arv). 2) a. Einen, anfalde, angribe. [som.

Anfällig, aj. som kan tilfalde; smit-

Anfang, m. -es, sjeld. pl. -änge, Begyndelse, Begynden, e.: den - machen; im -e; vom -e an.

Anfangen, v. i. 1) a. eine Rede -, zu reden -, begynde; was soll ich nun-? foretage? mit ihm ist nichts anzufa-, gjøre, udrette (til Nytte); eine S. recht -, bære sig ad, gribe sat; es ist auf mein Leben ange- (afgesehen), lægge an paa, sigte til, stile imod. 2) n. m. h. begynde, tage sin Begyndelse, (zu): es fangt an zu regnen (ikke: zu regnen an); -änger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Begynder, (-inde) Stifter, Ophavsmand (med Gen.); Begynder, Lærling (in med Dat.), e.; -s änglich, 1) aj. først, 2) av. i Begyndelsen.

Anfangs, av. i Begyndelsen; -buchstabe, m. -ns, -n, B-stavsbogstav, n.; -grund, m. -es især pl. -ünde, B-stavsgrund, e.

Anfassen, v. a. Einen bei der Hand -, tage fat paa; Perlen - (anreihen) trække paa Traad.

Anfaulen, v. n. m. s. begynde at raadne, have en Tanke.

Anfechten, v. i. a. svagt angribe (om Sygdom); (i Theol.) friste, anfegte; er laßt sich nichts -, bekymre, forurolige, anfegte; gjendrive, bestride; -tung, f. -en, Anfegtelse, e. [paa.

Anfeilen, v. a. begynde at file; file

Anfeinden, v. a. Einen -, nære og yttre Fjendskab imod.

Anfertigen, v. a. (i Canc.) Tim. einen Befehl -, tilsende.

Anfesseln, v. a. Einen; eine S. an etw., lænke til; -lung, f. ub. pl. Lænken til.

Anfeuchten, v. a. fugte, be-; -tung, f. ub. pl. Fugten, Be-, e.

Anfeuern, v. a. antænde, gjøre Ild paa; fig. Einen, opflamme, anspore, ophidse; -rung, f. ub. pl. A-lse, O-lse, A-sporen, e.

Anflammen, v. a. einen Pfahl, brænde lidet i den nederste Ende; fig. opflamme, ophidse.

Anflechten, v. i. a. flette til; -tung, f. -en, Tilfletning, e.

Anflehen, v. a. Einen um eine S.,

anraabe, bede indstændigt; benfalde; -hung, f. ud. pl. R-lse, Benfalden, e.

Anflicken, v. a. eine S. an etw., flikke til; -ckung, f. -en, Tilflikning, e.

Anfliegen, v. i. u. m. f. flyve til, paa, imod.

Anfließen, v. i. n. m. f. an einen Ort -, flyde imod, hen til, tæt forbi.

Anflößen, v. a. flaade til, lade flyde til: Holz, Balken -.

Anflößungsrecht, n. -es ud. pl. Ret til et Stykke Land, som Strømmen har tilført.

Anfluß, m. -ffes, 1) ud. pl. Tilleb, Tilflyden, e.; f. Anflößungsrecht. 2) pl. -üsse, et tilflydt Stykke Land.

Anfordern, v. a. etw., gjere Fordring paa; -rung, f. -en, an Einen, Fordring, e.; Krav, n.; auf etw., Fordring, Prætension, e.

Anfrage, f. -n, Spergsmaal, n. Forespørgsel, e.: bei Eim. um eine (wegen einer) S. - thun; -n, v. a. spørge, forespørge sig: bei Eim.; -r, m. -s pl. f. sg. Sperger, e.

Anfressen, v. i. a. begynde at æde, begnave, fortære; sich -, vulg. æde sig tyk, proppe sig.

Anfrieren, v. i. n. m. f. an etw., fryse til.

Anfrischen, v. a. opfriske, gjere frist, forbedre; Einen zu etw., opmuntre, ophidse; -schung, f. ub. pl. O-lse, O-tring, e.

Anfügen, v. a. fælbe til, foie til; (i Canc.) tilfoie, melde, berette; -gung, f. -en, Foien til, Tilfoielse, e.

Anfuhr, f. ub. pl. Tilførsel, Tilkjørsel, e.

Anführen, v. a. Einen zu etw. -, føre, vise Vei; veilede, underwise; anføre, commandere; Einen -, b. T. narre, bedrage; etw., føre til, kjore til; eine Stelle aus einem Buche -, anføre, fremføre, citere; -rer, m. -s pl. f. sg. Anfører, e.; -rung, f. -en, Anførsel, e.; -rungszeichen, n. -s pl. f. sg. Anførselstegn, n. (" el. „).

Anfuhrt, f. -en, f. Anfurt.

Anfullen, v. a. opfylde (mit); vulg. sich -, fylde sig (spise og drikke for meget); -llung, f. Opfylden, e.

Anfurt, f. -en Sted, hvor man kan kjere eller seile til, Stæbested, n.

Angabe, f. fjeld. pl. -n, Udkast, n., Plan, Grundtegning, e.; Angivelse; Klage, Besværing, e.; Penge paa Haanden (ved Kjøb), Haandpenge.

Angaffen, v. a. gabe paa, gloe paa.

Angahnen, v. a. see gabende paa; fig. (om et Svælg, en Afgrund) gabe mod.

Angeben, v. i. 1) a. Eim. eine S., give paa Afdrag; seinen Namen-, den Ton -, einen Diebstahl -, angive; ein Gebäude, udkaste Plan til, gjere Udkast til; sein Handwerk, opgive, holde op med, forlade; (bedre aufgeben); sich zu etw. -, melde, tilbyde, indstille sig. 2) n. m. h. (i Kortsp.) give først; -ber, m. -s pl. f. sg. Angiver, Anklager, e.; -blich, aj. i Følge Angivelse, foregiven.

Angebinde, n. -s pl. f. sg. Fødselsdags Foræring, Navnedags-, e.

Angeboren, partic. (gebaren), medfødt: es ist mir -.

Angebot, n. -es ud. pl. Tilbud, n. (paa Auction) første Bud.

Angedeihen, v. i. n. m. f. kun i Forbindelse med lassen: Eim. etw. - lassen, forunde, tilstaae, lade vederfares; (i Canc.) partic. angediehen, forundt, tilstaaet, vederfaret.

Angedenken, n. f. Andenken.

Angeerbt, f. anerben.

Angehänge, (-henke), n. -s pl. f. sg. det, som hænges paa, især: Smykke, n. Dingelbangel, n. Talismand, e.

Angehen, v. i. 1) a. nærme sig gaaende; Einen, gaae les paa, angribe; den Richter -, henvende sig med Bon til; es geht mich nicht an, angaae, vedkomme. 2) n. m. f. es wird dir nicht -, gaae fra Haanden, lykkes, lade sig gjere; es geht an, gaaer an, er taaleligt; das Schauspiel geht an, begynder; komme i Brand; begynde at raadne, ankomme, faae en Tanke; -d, aj. begyndende.

Angehören, v. n. m. h. Eim., tilhøre; være i Slægt med; -rig, aj. tilhørende; beslægtet med; -rigen, pl. ub. sg. Paarørende; Huusfolk.

Angel, f. -n, Spids, Braad, e.; Spids, hvormed Redskaber sættes fast i Skaftet; Hage i Dørposten, hvorom Hængslen dreier sig, Stabel, i Alm.; Hængsel, e.; zwischen Thür und -seyn, maatte vælge mellem to onde Ting; Angel, Medekrog, e.; (ogsaa) Medetsi, n.

Angelangen, v. n. f. anlangen.

Angeld, n. -es ub. pl. Penge paa Haanden, Haandpenge, Fæste-.

Angelegen, partic. (anliegen) som ligger tæt ved, tilgrændsende; es ist mir -, magtpaaliggende, om at gjere; ich lasse mir diese Sache -seyn; -heit, f. -en, Anliggende; vigtigt Ærinde, n.; -tlich, aj. magtpaaliggende; indstændig; vigtig.

Angelhaken, m. -s pl. f. sg. Angel, Medekrog, e.

Angeler, (Angler, Angelfischer) m. -s pl. f. sg. Angler, Angelfisker, e.

Angeln, v. a. angle, mede; fig. nach etw. -, stræbe, tragte meisomt efter.

Angeloben, v. a. Eim. (el. für Einen) etw., love heitideligt; -löbniß, n.

-ſſes -ſſe, Løfte, Tilſagn, n.
Angelruthe, -ſtange, f. -n, Medſtang, c.
Angelweit, av. heelt aaben, paa vidt Gab: - offen ſtehen.
Angemeſſen, partic. (anmeſſen) overensſtemmende med, ſvarende til (med Dat.); -heit, f. ub. pl. Ø-melſe, c.
Angenehm, aj. hvad man gierne modtager, velkommen; behagelig.
Anger, m. -s pl. ſ. sg. gron Plads, Grønplet, Grønning, Fælled; Agerreen.
Angeſehen, aj. og partic. (anſehen) anſeet, agtet, fornem.
Angeſicht, n. -es, 1) pl. -er, Anſigt, n. 2) ub. pl. Paaſyn, n. Nærværelſe, c.: im -e des Heeres; -s, av. (med Gen.) i Paaſyn af: -s aller Menſchen.
Angewöhnen, v. a. Einen zu etw., Eim. etw., vænne til; -hnung, f. -en, Vænnen til, tilvant Handlemaade.
Angießen, v. i. a. overgydе, beſtænke; Einen -, bagtale, ſværte; ſeine Kleider ſitzen, als ob ſie ihm angegoſſen waren, ſom om de vare ſtøbte paa ham.
Angränzen, ſ. Angre-.
Angreifen, v. i. a. eine S., tage fat paa; gribe, holde faſt, anholde; angribe, forgribe ſig, fornærme; udmatte, ſvække; eine S. gut od. ſchlecht -, lægge Haand paa, bære ſig ad med; ſich -, anſtrenge, angribe ſig; -fer, m. -s, pl. ſ. sg. Angriber, c.; -ffiſch, aj.: -e Waare, ſom Alle gribe efter; ein -er Menſch, tyvagtigt.
Angriff, m. -es -e, Griben, Tagen paa; Paagriben, Anholden, c.; Angreb (auf eine S.); Fornærmelſe; Anfaſtelſe; Begyndelſe, c.; Skaft, Haandgreb, n.; -skrieg, m. -es -e, Angrebskrig; -swaffe, f. -n, A-vaaben; -sweiſe, aj. angrebsvis.
Angrenzen, v. n. m. h. grændſe til, (an etw. el. med Dat.); -zung, f. -en, Tilgrændsning, c.
Angſt, 1) f. (pl. Aengſte kun med in) Angeſt, Angſtelſe, c. 2) av. angeſt, bange: mir iſt -, wird dabei -; Eim. - machen.
Angſt-geſchrei, n. -es, ub. pl. Angeſtskrig, n.; -ruf, m. -es -e, A-raab, n.; -ſchweiß, m. -es ub. pl. A-ſved, c.; -voll, aj. angeſtfuld.
Aengſten, (ängſtigen) v. a. ængſte, gjøre bange; -ſtigung, f. ub. pl. Ængſten, c.
Aengſtlig, (ängſtlich) aj. ængſtelig, bange; frygtſom, ſtrælſom; overdreven omhyggelig, ængſtelig.
Angucken, v. a. b. T. kikke paa.
Angürten, v. a. befæſte med Belte.
Anhaben, v. i. a. ein Kleid -, bære paa, bære; Eim. etw. - können el. werden, kunne, ville ſkade, vinde en Fordeel fra.
Anhacken, v. 1) a. begynde at hakke; die Erde an die Kartoffeln, hakke op om. 2) n. m. h. b. T., klæbe paa. [will nicht -, klæbe, hænge paa.
Anhaften, v. n. m. h. das Pflaſter
Anhäkeln, v. a. befæſte med ſmaae Hager; (om Fugle) holde faſt med Kleerne.
Anhaken, v. a. hage faſt; ſich an ein Schiff -, entre.
Anhalten, v. i. 1) a. ſich el. eine S. an eine andere -, holde faſt til; die Pferde -, holde an, ſtandſe; -de Arzeneien, ſom ſtoppe; Einen, anholde, lægge Beſlag paa, fængſle; Einen zu etw. -, holde til noget, drive, formane. 2) n. m. h. an einer S. -, hænge faſt ved; mit etw., vedvare, vedblive; an einem Orte -, holde ſtille; bei Eim. um eine S. -, anholde, bede om; (ſjeld.) holde inde, ſtandſe; inne halten; -d, partic. vedholdende, uafbrudt; -ter, m. -s, pl. ſ. sg. (hos forſk. Haandv.) Holder, c. (den Perſ. el. Ting, ſom holder noget); -tſam, aj. vedholdende, vedvarende.
Anhang, m. -es, 1) pl. -änge, hvad der hænges paa el. ved en Ting: - eines Buches, Anhang, Tillæg, Appendix, n. 2) ub. pl. Tilhængere, Anhang, n.; -en, v. i. n. m. h. einer S. (Dat.) -, hænge ved, here til; Eim. -, holde med, være hengiven.
Anhängen, v. a. eine S. an eine andere -, hænge, hefte paa el. til; Eim. etw., tilſøie, beſtylde for, ſmitte; er hängt ſich (Dat.) ſelbſt alles an, han ſætter, eder Alt paa ſig ſelv; ſich (Acc.) -, hænge ſig paa, være paatrængende; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Tilhænger, c.; -gig, aj. (vulg. anhängiſch) paatrængende, paahængende; tilherende, vedkommende (med Dat.); eine S. -gig machen, gjøre anhængig, indklage for Retten; ſich -gig machen, (Bjergv.) betale paa Afdrag; -glich, aj. Eim. el. an Einen, hengiven, vedhængende; -glichkeit, f. ub. pl. Ø-hed, Vedhængenhed, c. [aande paa.
Anhauchen, v. a. Einen el. etw.,
Anhauen, v. i. a. eine S., begynde at hugge paa; hugge lidt bort af.
Anhaufen, v. a. opdynge; ſammenſtrabe; ſich -, formeres, tiltage.
Anheben, v. 1) a. løfte, ſlytte op el. hen til (an den Ort); begynde paa; 2) n. m. h., tage ſin Begyndelſe, begynde.
Anheim, av. (for heim) hiem; (juridſ.) Eim. - fallen, tilfalde; Eim. eine S. - geben el. ſtellen, overdrage, indſtille til, overlade til Afgiørelſe.
Anheiſchig, aj. ſich (Acc.) zu etw. - machen, forpligte ſig til.

Anher, og -o, av. (for her) herhid, her; bis-, hidtil.

Anhetzen, v. a. ein Wild -, begynde at forfølge; ein Hund an ein Thier -, hidse paa; fig. Einen zu etw. -, ophidse, tilskynde til; -gung, f. ub. pl. Ophidsning, Tilskynden, c.

Anhöhe, f. -n, Hei, Bakke, Brink, Heide, c.

Anhören, v. a. Einen, etw., høre paa, laane Øre til; Eim. etw., iagttage hos ham ved at høre.

Anjagen, v. 1) a. den Hirsch, begynde at jage; die Hunde, jage frem. 2) n. m. ſ. komme jagende.

Animosität, f. ub. pl. Animositet, c.

Anis, (Anieß) m. -es ub. pl. Anis, c.

Anjetzt, av. (bedre jetzt) nu, for nærværende Tid.

Ankauf, m. -es ub. pl. Kjøb, n. Kjøben; den kjøbte Ting; -en, v. a. eine S., kjøbe; ſich (Acc.) -, kjøbe faſte Eiendomme; -ung, f. ub. pl. Kjøben, c.

Ankel, m. -s pl. ſ. sg. Ankel, Anker, m. -s pl. ſ. sg. Anker, m. (38 Potter); Anker, Skibs-, Muur-, n. fig. Beſkyttelſe, c.

Anker-feſt, aj. ankerfaſt; -grund, m. -es -ünde, Ankergrund, c.; -haken, m. -s pl. ſ. sg. Ankerhage, c.; -platz, m. -es -äze, Ankerplads, c.; -tau, n. -es -e, Ankertoug, n.

Ankern, v. 1) n. m. h., ankre, kaſte Anker; (vulg.) nach etw. -, tragte efter. 2) a. forbinde ved Muuranker.

Anketten, v. a. eine S. an eine andere -, lænke til, ſammenfjæde med; fig. ſich an Einen -, forbinde ſig med; ſlutte ſig faſt til.

Ankind, n. -es -er, et ſom sit eget antaget (adopteret) Barn; -en, v. a. adoptere, antage i Barns Sted; -ung, f. ub. pl. Adoption, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Den, ſom adopterer et fremmed Barn.

Anklage, f. -n, Anklage, Beſkyldning (wegen); Klage, c.; Klagemaal (Skriftet), n.; -n, v. a. Einen, an Einen einer S. el. wegen einer S., beſkylde, klage, angive, dadle; -ager, m. -s pl. ſ. sg. Anklager, c.

Anklammern, v. a. ſich an eine S., hænge, klynge, holde ſig faſt ved.

Anklang, m. -es -ange, en Klangs Begyndelſe; Accord, c.

Ankleben, v. 1) a. einen Zettel an die Wand -, klæbe faſt, kline faſt. 2) n. m. h. an einer S. -, klæbe ved, hænge faſt ved; fig. Eim., hænge ved (om en Vane).

Ankleiben, v.a. d. T. klæbe faſt, faae til at klæbe.

Ankleiden, v. a. Einen, ſich, klæde paa; -dung, f. ub. pl. Klæden paa.

Ankleiſtern, v. a. kliſtre paa.

Anklingeln, v. a. ringe paa.

Anklingen, v. i. 1) n. m. h. begynde at lyde; (i Muſ.) accordere. 2) a. lade lyde, frembringe en Klang; auf das Wohl der Freunde -, klinke.

Anklopfen, v. 1) n. m. h. die Thür -, banke paa; fig. bei Eim., ſøge at erfare hans Mening om en Sag. 2) a. banke faſt; -fung, f. ub. pl. Banken paa; -fer, m. -s, pl. ſ. sg. Ring el. Hammer paa en Dør, hvormed man banker paa.

Anknüpfen, v. a. knytte til, ſammenknytte; fig. ein Geſpräch -, bringe i Gang.

Ankommen, v. i. n. m. ſ. komme, an-, med zu, bei, in og an; auf Einen -, komme til, nærme ſig, komme hen imod; es kommt mich (i det daglige Liv hyppigt men urigtigt mir) eine Luſt an, paakommer, kommer over; was kommt ihm (og ihn) an? hvad faaer han i Sinde? es kommt mir ſchwer an, falder mig tungt; es kommt auf mich an, beroer paa; laß es auf mich -, overlad det til mig; ich will es darauf -laſſen, lade det komme an derpaa, opebie; auf dieſe Summe ſoll es mir nicht -, komme an, bryde mig om; gut -, blive anſat, befordret, forſørget, gift; bei Eim. mit etw. nicht -, ikke udrette noget; vulg. (ſchön el. übel) -, komme ſmukt, ilde an.

Ankömmling, m. -s -e, Fremmed, der ankommer for at forblive, at nedſætte ſig paa Stedet.

Ankreiden, v. a. eine Schuld, ſkrive paa Regning.

Ankriechen, v. a. m. ſ. kryde hen til.

Ankündigen, (i den høiere Skrivemaade ankunden) v. a. Eim. etw., forkynde, melde; -gung, f. -en, F-lſe, c.

Ankunft, f. ub. pl. Ankomſt, c.; Komme, n.

Ankuppeln, v. a. kobble, binde ſammen; fig. d. T. Eim. eine Frau, kobble til; -lung, f. -en Sammenkobling, c.

Anlächeln) anlachen, v. a. ſmile ad.

Anlage, f. -n, Anlæg, n. (i dette Ords Bem. i Dansk); ſ. Anlegen; Skat, c. (Canc.) Bilag, n.

Anlande, f. -n, Landingsſted, n.

Anlanden, v. u. m. ſ., lande; -dung, f. ub. pl. Landning, c.

Anlanden, v. a. ſtede paa Land.

Anlangen, v. 1) n. m. h. was mich anlanget, angaaer. 2) u. m. ſ. ankomme. 3) a. Einen um etw. (Canc.), anſøge, bede; -gung, f. -en, Ankomſt, c.

Anlaß, m. -ſſes, ub. pl. fri Adgang, frit Tilloeb, Sætten i Gang; Stin, Udſeende af. 2) pl. -laſſe, Anledning, Tarſag, c.

Anlaſſen, v. i. a. lade blive ved ne-

get, lade komme til (hvorved underforstaaes et Infin.), Eim. ein Kleid –, lade beholde paa; die Sunde auf Einen –, hidse paa; das Waſſer eines Teiches –, lade komme til at lobe; fig. Einen hart –, tiltale haardt; ſich zu etw. –, tegne til, have Skin af; tee ſig.

Anlauf, m. -es (ſjelb. pl. -läufe), Leben til, Fart (naar man vil ſpringe) e.; Kilde, n. Kilvært ꝛc.; An- und Ablauf des Meeres, Flod og Ebbe, e.; Overhæng; Angreb, Overfald, n.

Anlaufen, v. i. 1) a. Einen –, lebe imod; angribe, overhænge. 2) n. m. ſ. begynde at lobe; (om Vandet) ſvulme op, ſtige, (om en Summe) formeres; er kam angelaufen, lobende; auf den Feind –, angribe; (om Staal, Glas ꝛc.) lobe an, tabe ſin Glands; (om Fiſk) forbærves, gage i Forraadnelſe; ſvulme, hovne op; an, gegen Einen –, lebe paa; ſtobe imod; übel –, komme galt afſted; Einen – laſſen, behandle En ſom han fortjener bet.

Anlegen, v. 1) a. lægge tæt til el. paa; Holz an das Feuer –; Feuer an ein Gebäude –, ſætte Ild paa; dem Pferde die Zügel –; das Gewehr an den Backen –, lægge an til; einen Hund –, lægge i Lænke; ein Kleid, die Trauer –, anlægge, ifere ſig; ſich anlegen (ankleiden) klæde ſig paa; Hand (an die Arbeit) –, lægge Haand paa Værket, tage fat, arbeide; Hand an Einen –, lægge Haand paa, ſlaae; der Roſt legt ſich an das Eiſen an, lægger ſig paa; die Speiſe legt ſich an den Topf an, feies; ſein Geld zu etw. –, anvende, bruge; eine Stadt –, anlægge; auf eine S. –, lægge an paa, ſigte til; etw. Böſes –, have i Sinde; aftale; ſich mit Eim. –, give ſig i Kaſt med; eine Abgabe –, paalægge Skat. 2) n. m. h. mit dem Schiffe –, lægge til Land, lande. [gelaas, e.

Anlegeſchloß, n. -ſſes -öſſer, Hængelaas, e.

Anlehen, n. -s pl. ſ. sg. Laan, n.

Anlehnen, v. a. ſich an eine S. –, lænt, ſætte op til; die Thür –, lukke paa Klem. [lære, give Underviisning.

Anlehren, v. a. Einen, Eim. etw.,

Anleihe, f. -n, Laan, n.; -n, v. a. laane (af en Anden, iſær om ſtore Summer).

Anleimen, v. a. eine S., lime til.

Anleite, f. -n, Beſtigtigelſe efter Rettent Ordre; Indførſel i den Anklagedes Gods.

Anleiten, v. a. an einen Ort, lede hen til; Einen zu etw., veilede, anføre til; -tung, f. -en, Henledning, Veiledning, Foranledning, e.

Anlernen, v. a. etw., lære.

Anleuchten, v. a. ſlyſe nær til, belyſe.

Anliegen, v. i. n. m. h. ligge, ſlutte tæt til (om et Huus, en Klædning); Eim. –, bede indſtændigt og vedholdende; ſ. Angelegen.

Anliegen, n. -s, 1) ub. pl. Slutten til, e. 2) pl. ſ. sg. hvad der ligger paa Hjertet: Anliggende, n. Rob, e. Onſke, n.; Forben, e.; Overhæng, n.

Anlocken, v. a. lokke til ſig; Einen zu etw., tilſkynde; -ckung, f. -en, Tillokkelſe, Tilſkyndelſe, e.

Anlöthen, v. a. lodde til; -thung, -en, Tillodning, e. [lyde paa.

Anlügen, v. i. a. Eim. eine S. –,

Anmachen, v. a. ſæfte, ſlaae, lukke til: die Schnallen –, die Segel –; die Thür –, lukke; Feuer –, gjøre Ild paa; Wein –, blande, forfalske; Speiſen –, anrette, tilberede; den Kalk –, gjøre vaad; ſich, trænge ſig paa, indſmigre ſig.

Anmachtigen, v. a. ſich einer S. (Gen.) el. eine S., tilmaaſe ſig; uſurpere.

Anmarſch, m. -es, ub. pl., Anmarſch; -iren, v. n. m. ſ. (iſær om Soldater) rykke frem.

Anmaßen, v. a. ſich, anmaaſe, tilegne, tillade; ich maße mir den Vortheil el. mich des Vortheiles an; -ßung, f. -en, A-iſe, Z-iſe, e.; -ßlich, aj. paa en anmaaſende Maabe, ulovlig, egenraadig.

Anmelden, v. a. Eim. etw., anmelde; -dung, f. -en, A-iſe, e.

Anmerken, v. a. Eim. eine S. –, mærke paa, af, lagttage; eine S., anmærke, optegne; omtale, bemærke; -kung, f. -en, Anmærkning, e. (iſær) Note, e.

Anmeſſen, v. i. a. Eim. ein Kleid –, maale; fig. gjøre overeensſtemmende; partic. ange-, overeensſtemmende med; Angemeſſenheit, f. -en, Overeensſtemmelſe, e.

Anmuth, f. ub. pl. behagelig Fremtræden; Ynde, Behagelighed, e.

Anmuthen, v. a. Eim. eine S., bede, anmode om; forlange af; die S. muthet mich an, tiltrækker, tiltaler, interesſerer mig; -thung, f. -en, Anmodning, e.

Anmuthig, aj. behagelig, yndig, indtagende; -tbvoll, aj. yndefuld; -threich, aj. rig paa Ynde.

Annageln, v. a. nagle faſt; (part. angenagelt bruges ogſaa fig. om den, der af Skræk eller andre Aarſager ei kan røre ſig af Stedet). [ſtunde til.

Annahen, v. n. m. ſ. nærme ſig,

Annahen, v. a. ſye til; -hung, f. -en, Tilſyening, e.

Annahern, v. n. m. ſ. komme nærmere; -rung, f. -en, Nærmelſe, e.

Annahme, f. ub. pl. Modtagelſe, An-

tagelſe, c. [beger; Krønike, c.
Annalen, pl. ud. sg. Annaler, Aar-
Annehmen, v. i. a. eine Einladung –, modtage; ein Geſchäft –, paatage ſig; einen Bedienten –; an Kindes Statt –, antage; tage til ſig; einen Rath, eine Meinung, eine Geſtalt –, følge, antage, paatage ſig; angenommen, paatagen, forſtilt; ſich (Acc.) eines Menſchen –, antage ſig, ſørge for; antage, indremme; etw. für Ernſt –, antage, anſee for; ſich (Dat.) eine S. –, hentyde paa ſig, tage ſig af; -mlich, aj. antagelig; (ogſaa) behagelig, ydig; -mlichkeit, f. 1) ub. pl. Antagelighed, c. 2) pl. -en, Behagelighed, Ydelſe, c.
Annexen, v. a. væde, fugte.
Annoch, av. (for noch) endnu.
Annonce, f. -n, Annonce, c.
Anomalie, f. -n, Anomalie, c.; -aliſch, aj. anomalſk.
Anonym, (-miſch), aj. anonym; -ität, f. ub. pl. Anonymitet, c.; -nymus, m. Anonymus.
Anordnen, v. a. anordne, ordne; -dnung, f. -en, Anordning, Ordnen, c.; (ved en Fest, i et Skuespil, et Maleri ꝛc.) Ordning, Indretning, c. [ſat.
Anpacken, v. a. Einen, gribe haardt
Anpaſſen, v. 1) a. Eim. eine S., prøve, ſee om det paaſer. 2) n. m. ſ. paaſe, hvoraf partic. -d (bedre angemeſſen) med Dat. paaſende.
Anpflanzen, v. a. begynde at plantes opdyrke, beplante; -zer, m. -s pl. ſ. sg. Nybygger, Coloniſt, c.; -zung, f. -en, Opdyrkning, Beplantning, Koloni, c. [Veg.
Anpichen, v. a. bege, kline til med
Anpochen, v. n. m. h. banke paa.
Anprallen, v. n. m. ſ. ſtøte paa; fig. nærme ſig voldſomt en Ting, og igjen fjerne ſig.
Anpreiſen, v. i. a. Eim. eine S. –, anprise, anbefale; -ſung, f. ub. pl. Anpriſning, A-ling, c.
Anpuz, m. -es, ub. pl. Puds, c.; alle Klædningsſtykkerne dertil.; -en, v. a. Einen el. ſich, pudſe, pynte.
Anranken, v. a. ranke op.
Anrathen, v. i. a. Eim. eine S. –, raade, raade til; -thung, f. -en, (bedre das Anrathen) Raad, n.
Anrauchen, v. a. Einen, lade ryge paa (bedre anräuchen); eine Pfeife, tilryge.
Anrechnen, v. a. Eim. etw., ſkrive paa Regning; Eim. eine S. als eine Wohlthat –, tilregne, ſordre, at han ſkal anſee for; -chnung, f. -en, Skriven paa Regning; Tilregnelſe, c.
Anrecht, n. -es -e, Ret til Tingen.
Anrede, f. -n, Tiltale, kort Tale, c.: an Einen.
Anreden, v. a. Einen, tiltale, tale til; Einen um etw. –, anmode, bede om; Eim. eine S. –, overtale til.
Anregen, v. a. Einen zu etw. –, varſomt tilſkynde; eine S. –, ſagte røre ved, berøre; bringe i Erindring, bedre: eine S. in-gang bringen.
Anreihen, v. a. ſætte i Rad, trække paa Traad; ſich, ſlutte til Rækken.
Anreißen, v. i. a. begynde at rive; fig. begynde at bruge, at tage af.
Anreiten, v. i. 1) a. ein Pferd –, ride første Gang. 2) n. m. ſ. an den Baum –, ſtede paa, idet man rider; fig. übel –, komme galt afſted; er kam bei mir angeritten, reed hen til.
Anreiz, m. -es -e, Tilſkyndelſe, c.; -en, v. a. tilſkynde, bevæge til; -ung, f. -en, T-lſe, c.
Anrennen, v. 1) i. n. m. ſ. an einen Baum –, rende paa, imod; fig. übel –, komme galt afſted; angerannt kommen, komme rendende. 2) rgl. a. angride.
Anrichte, f. -n, Anretterbord, n.
Anrichten, v. a. die Speiſen –, anrette; Eim. el. für Einen –, rette an for En; Skaden –, anrette, foraarſage; -tung, f. -en, Anretning, c.; -tiſch, m. -es -e, Anretterbord, n.
Anriechen, v. i. 1) a. eine Blume –, lugte til; mærke, erfare af Lugten: man riecht es ihm an, wo er geweſen iſt; man riecht ihm den Stuzer an, at han er en Sprødebaſſe. 2) n. m. h. (ſjeldn.) give Lugt fra ſig.
Anroſten, v. n. m. ſ. ruſte til.
Anrüchtig (anrüchig) aj. (jurid.) lidt berygtet; -keit, f. ub. pl. Berygtethed, c.; en Forbryndelſe el. Omſtændighed, ſom gjør berygtet.
Anrücken, v. 1) a. langſomt (ſtedevis) bringe nærmere. 2) n. m. ſ. rykke frem, langſomt nærme ſig; -ckung, f. ub. pl. Fremrykning, c.
Anrufen, v. i. a. Einen, raabe paa, kalde heit paa; raabe an; Einen zum Zeugen –, kræve til Vidne; Einen um Hülfe –, anraabe, bede indſtændigt; -ſung, f. ub. pl. Raaben paa, Anraaben, c.
Anrühren, v. a. røre ved; (i Kogek.) røre ſammen; -rung, f. -en, Røren ved, Sammenrøren, c.
Ans, ſammentr. for an das; ‡(ſjeldn. i den ældere Stil) ſ. An.
Anſäen, v. a. begynde at ſaae, tilſaae, beſaae.
Anſage, f. 1) ub. pl. Forkyndelſe, Melden, c. 2) pl. -n, det ſom forkyndes.
Anſagen, v. a. Eim. etw., forkynde, melde, bekjendtgjøre; -gung, f. -en, F-lſe, B-lſe, c.
Anſäßig, aj. boſiddende, ſom har ſa-

ſte Eiendomme; -keit, f. ub. pl. Tilſtanden, at En er boſiddende.

Anſatz, m. -es, 1) ub. pl. Anlæg til Noget, n.; Anſats, n.; Embouchure (om En, der ſpiller et blæſende Inſtrument). 2) pl. -ætze, alt hvad der ſættes til en anden Ting; Tilſætning, Regning; Art, c.; -rechnung, f. Differentialregning, c.

Anſaugen, v. i. 1) a. ſuge til; b. T. ſuge ſig fuld. 2) n. m. h. begynde at ſuge; -gung, f. ub. pl. Sugen til.

Anſchaffen, v. a. 1) rgl. eine S. -, anſkaffe; -ffung, f. ub. pl. A-lſe, c. 2) i. ſ. Anerſchaffen.

Anſchäften, v. a. ſtæfte, forſyne med nyt Skæft; -tung, f. ub. pl. Skæftning, c.

Anſchauen, v. a. ſee paa, beſkue; anſkue, fornemme; -uung, f. -en, B-lſe, A-lſe; -ulich, aj. anſkuelig; -ulichkeit, f. ub. pl. Anſkuelighed, c.

Anſchein, m. -es, ub. pl. Sandſynlighed, c., Udſeende, Skin, n.; -en, v. i. 1) a. ſkinne paa. 2) n. m. h., hvoraf iſær partio. -d, tilſyneladende.

Anſchere, f. -n, Rending, c. (hos Bøtterne).

Anſcheren, v. a. 1) i. begynde at klippe; beſkippe lidt. 2) rgl. ſlaae Rendingen op.

Anſchicken, v. a. ordne, berede; ſich zu etw. -, gjøre ſig færdig til, lave ſig til; tee ſig, bære ſig ad, anſtille ſig.

Anſchieben, v. i. 1) a. den Tiſch an die Wand -, ſyde, flytte. 2) n. m. h. begynde at ſlaae Kegler; -ber, m. -s pl. ſ. sg. den, der ſyder en Ting hen; -bet, der Henſydes, f. Ex. Tilſætning til et Bord; -bſel, n. -s pl. ſ. sg. det Henſydte.

Anſchießen, v. i. 1) a. ſaare ved Stud, anſyde; angeſchoſſen ſeyn, vulgt. være forlibt, have en lille Ruus, have en Struе los; ein Gewehr -, ſyde ferſte Gang med; (ſom Konſtord) forbinde. 2) n. m. ſ. ſyde ſig frem med Fart; an eine S. -, ſtede heftig imod; grændſe til; hæve ſig, kryſtalliſeres. 3) n. m. h. ſyde ferſt.

Anſchlag, m. -es, 1) ub. pl. Slaaen paa, Opſlaaen, c. 2) pl. -äge, et Skrift, ſom opſlaaes offentlig, Placat, c. Leiebræt, n. o. ſ. v.; (paa et Gevær) Kolbe, c.; Overſlag, n., Regning, Vurdering, c.; eine S. in - bringen, føre paa Regning; fig. tage i Betragtning; Anſlag, n. (ond Hensigt); Steedet, hvor noget ſlaaer paa el. imod; -en, v. i. 1) a. begynde at ſlaae; den Ton -, ſlaae an; das Gewehr -, lægge an; eine S. an eine andere -, ſlaae ſæt til, hefte til, kline til; ein Haus -, ſaldbyde ved Placat; einen Ausreißer -, opſlaae hans Navn paa Galgen; Feuer -, ſlaae Ild; fig. etw. hoch, gering, anſlaae, vurdere, anſætte; (hos Skrædderе) eie til. 2) n. m. ſ. tonge imod, ſlaae imod: die Wellen ſchlugen an das Ufer an. 3) n. m. h. die Hunde ſchlagen an, begynde at gjøe; das Mittel ſchlägt an, ſlaaer an, gjør Virkning; -ägig, aj. fuld af Anſlag, forſlagen, ſnu.

Anſchleichen, v. i. n. m. ſ. nærme ſig ſnigende; angeſchlichen kommen, kommen ſnigende.

Anſchleifen, v. i. a. begynde at ſlibe, ſlibe paa; -fung, f. -en, Paaſliben, c.

Anſchließen, v. i. 1) a. ſlutte tæt til; einem Brief einen Zettel -, vedlægge, hoſfele; ſich -, træde nær til hinanden; ſich an Einen -, ſøge Ens Selſkab; an eine S., ſlutte, lænke faſt; -ßung, f. -en Tilſlutten, Vedlæggen, Faſtlænken, c. 2) n. m. h. ſlutte, ſidde, paſſe tæt til (om en Dør el. en Klædning).

Anſchluß, m. -ſſes, 1) ub. pl. Paſſen, Slutten til, c.; Fald, n.; der Rock hat einen guten -, ſlutter godt. 2) pl. -üſſe, Bilag, n.

Anſchlingen v. i. a. ſlynge faſt; -ung, f. -en Faſtſlyngen, c.

Anſchmecken, v. a. einer S. etw., ſmage noget paa.

Anſchmeicheln, ſ. Ein-.

Anſchmelzen, v. i. og rgl. a. begynde at ſmelte, ſmelte til; -zung, f. -en, Tilſmeltning, c.

Anſchmieden, v. a. etw. an eine S., ſmedde til; -dung, f. Tilſmeden, c.

Anſchmiegen, v. a. ſich an eine S. -, bøie ſig til; ſich Jemandem, ydmyge ſig for.

Anſchmieren, v. a. etw., ſmøre paa; fig. Eim. eine S. -, ſmøre paa; bedrage, narre med; den Wein -, forfalſke; -rung, f. -en, Paaſmøren, c.

Anſchnallen, v. a. ſpænde paa.

Anſchnauben, (anſchnarken, anſchnauzen) v. a. ſnuſe til, beſnuſe; b. T. tiltale grovt, overfuſe.

Anſchneiden, v. i. a. begynde at ſkære af, ſkære Hul paa; etw. el. Eim. etw., bemærke ved at ſkære.

Anſchnitt, m. -es -e, Snit, Skaar, n.; afſkaaret Stykke, n.; Stedet, hvor en Ting er anſkaaren.

Anſchnüren, v. a. ſnøre til; -rung, f. -en, Tilſnøren, c.

Anſchovis, m. indecl. Anſchovis, [Anſjos, c.

Anſchrauben, v. a. ſkrue til; -bung, f. -en, Tilſkruen, c.

Anſchreiben, v. i. a. etw. an die Tafel -, ſkrive paa, opſkrive; Eim. etw. -, ſkrive noget paa Regning; fig. bei Eim. gut (ſchlecht) angeſchrieben ſeyn (ſtehen), være vel (ſlet) anſkreven (yn-

det, ikke yndet); -ber, m. -s pl. ſ. sg. Opskriver; -bung, f. -en, Skriven paa, Opskrivning, c.

Anſchreien, v. i. a. Einen -, ein Skiff -, ſtrige til; prale; Einen um Sülfe -, anraabe.

Anſchreiten, v. i. n. 1) m. ſ. ſtride hen til; iſær med kommen. 2) m. h. begynde at ſtride frem.

Anſchub, m. -es ub. pl. Udſlag, n. (det første Slag i Kegleſpil); Tilſætning, c. (til et Bord).

Anſchuhen, v. a. ſætte Sko paa; ſich -, tage Sko paa.

Anſchüren, v. a. (Sybl.) antænde; fig. paa ny opvække, opfriſke.

Anſchuß, m. -ſſes, 1) ub. pl. Skyden paa; Tilvært, Stigen, c. 2) pl. -üſſe, Stedet, hvor Noget törner imod, el. hvor Vildtet er anſtudt.

Anſchütt, f. -en, opkyllet Land; -en, v. a. ſtörte fuld, opfylde.

Anſchwängern, v. a. beſvangre, beſrugte; fig. forſætte Metaller med Noget; -rung, f. -n, Beſvangren, Beſrugten, c.

Anſchwärzen, v. a. ſværte, male ſort; fig. Einen, bagtale, ſætte i Ret Lys; -zung, f. -en, Sværten, Bagtalelſe, c. [-, paaſnakke, forſnakke til.

Anſchwatzen, v. a. Eim. eine S.

Anſchweißen, v. a. ſammenſvéiſe, -ſmedde; (Jagtſp.) ſaare ved et Skud; anſtyde.

Anſchwellen, v. 1) rgl. a. (ſjeldn.) der Wind ſchwellt die Segel an, bonner. 2) i. n. m. ſ. das Waſſer ſchwillt an, ſvulmer op, voxer, ſtiger; -llung, f. ub. pl. Svulmen op, c.

Anſegeln, v. n. m. ſ. ſeile paa; -lung, f. -en, Paaſeilen, c.

Anſehen, v. i. a. ſee paa; betragte; udholde, taale, lide; tage Hensyn til; Einen für etw. -, anſee, holde for; Eim. eine S. -, ſlutte af Ens Udvortes; Einen wegen einer (el. um eine) S., anſee, ſtraffe; eine S. nicht -, ikke ſee paa, ikke tage Hensyn til, ikke bryde ſig om; eine S. -, ſee an, oppebie Udfalbet; es iſt auf dieſe S. angeſ-, (bedre abgeſ-), det ſigter dertil; partic. angeſ-, anſeet, agtet, fornem; -n, n. -s, ub. pl. Beſeen, Betragten, c.; allem - nach, Anſeende, n.; Kjennen, c.; ein gutes - haben, Udſeende, Udvortes, n.; er giebt ſich das - eines klugen Mannes, Udſeende af, Skin af, n.; Anſeelſe, Agtelſe; Pragt, e: - machen, viſe Pragt; -ehnlich, aj. værd at ſee paa; anſeelig, betydelig, vigtig, prægtig, koſtbar; -ehnlichkeit, f. ub. pl. Anſeelighed, Betydelighed, c.; -hung, f. ub. pl. in Anſehung eines Dinges, i Betragtning af, med Hensyn til; (undert.) i Sammenligning med.

Anſetzen, v. 1) a. ſætte (hen) til, feie til; ſye til (an eine S.); vurdere, taxere, anſætte (zu etw.); Eim. eine S. -, ſkrive paa Regning; anſætte til et Embede; einen Tag -, ſaſtſætte, beramme; ſich an eine S., ſætte ſig faſt, klæbe ſig til; Aehren-, ſtyde, ſætte Ax; 2) n. m. h. (om Rytteri) gribe fat, falde an; (om Ertſer) vedvare; (om Dyr) blive fede; (om Træer) blive tykke; die Stute hat angeſetzt, Hoxpen er med Fol.

Anſicht, f. ub. pl. Beſtuelſe, Betragtning, c. 2) pl. -en, Proſpect, c.; Synspunkt, n.; Maade at betragte en Ting paa, Synsmaade, c.; -ig, aj. Eines - werden, faae Die paa En, blive vaer.

Anſiedel, n. -s pl. ſ. sg. Stamsgods, n.; Selveiergaard, c.

Anſiedeln, v. a. ſich -, nedſætte ſig, bygge og boe; -lung, f. ub. pl. Nedſættelſe, Boſ-, c.; -dler, m. -s pl. ſ. sg. Colonift, Nybygger, c.

Anſinnen, v. i. n. Eim. eine S. -, anmode, erindre om.

Anſitzen, v. i. n. m. ſ. an einer S., ſidde faſt paa; an einem Orte, være boſiddende. [ſpand; Hoverie, n.

Anſpann, m. -es -e, Spand, Forſ-

Anſpannen, v. a. den Wagen -, die Pferde - an den Wagen, ſpænde for; vulg. Einen zu etw. -, drive, bringe med Magt til; ein Tau -, ſtramme; ſeine Kräfte -, anſpænde; -änner, m. -s pl. ſ. sg. Hoverieboude, c.; -nnung, f. Spænden for, Driven, Strammen, Anſpændelſe, c.

Anſpeien, v. i. a. Einen, ſpytte paa; fig. d. T. viſe Foragt imod.

Anſpielen, v. n. m. h. begynde at ſpille; auf eine S., ſigte til, alludere til; -lung, f. -en Henpegen, Sigten til, Allufion, c.

Anſpießen, v. a. ſætte paa Sped, ſpedde; -ßung, f. ub. pl. Spedden, c.

Anſpinnen, v. i. a. einen Faden an den andern, ſpinde til, ſammen; begynde at ſpinde; fig. einen Aufruhr, opvække; anſtifte; ſich -, opſtaae, opkomme lidt efter lidt; -nnung, f. -en, Sammenſpinden, Anſtiftelſe, c.

Anſpornen, v. a. ſpore frem; fig. anſpore; -rnung, f. -en, A-liſe, c.

Anſprache, f. bedre Anrede.

Anſprechen, v. i. 1) a. Einen, tiltale; Einen um etw. -, bede, anmode; ſein Vorſchlag ſpricht mich an, behager mig, gier Indtryk paa mig; (ſjeldn.) indſtæone; anklage. 2) n. m. h. (om muſikalſke Inſtrum.) give Tone fra ſig; yttre ſig; bei Eim. -, (bedre ein-), tage ind til, beſøge underveis.

Anſprengen, v. 1) a. einen Felſen

-, begynde at sprænge; sprænge Noget hen imod eller paa (an el. gegen einen Ort); bestenke, fugte, besprænge; Linen - eller 2) n. m. s. auf Linen - el. angesprengt kommen, galoppere hen imod.

Anspringen, v. i. u. 1) m. s. an Linen el. an eine S. -, springe hen imod; fare, terne imod. 2) m. h. begynde at springe, gjere det første Spring.

Anspritzen, v. 1) a. sprøite paa, besprøite. 2) n. m. s. kastes sprøitende mod.

Anspruch, m. -es -üche, Tiltale; Paastand, Fordring, Prætension: - auf eine S. machen, -; in - nehmen; (ogsaa) Rettigheden dertil; -los, aj. som ikke gjer Fordringer; fordringsløs; besteden; -losigkeit, f. ud. pl. Fordringsfrihed, Bestedenhed, c.

Ansprung, m. -es ud. pl. Tilleb, n.; - nehmen, Fart, naar man vil springe, c.; Ansald, Spring til, n.; Udstat paa Vens Hoveder, n.; Arpe, c.

Anspucken, v. a. d. T. for Anspeien.

Anspühlen, v. 1) a. der Fluß spühlt Land an, spyller til, sætter til. 2) n. m. h. spylle op imod (an); -lung, f. Tilspyllen, Opst-, c.

Anstalt, f. -en, Anstalt, Tilberedelse; Foranstaltning, c.; öffentliche -, Anstalt, Indretning, c.

Anstammen, v. a. s. Anerben.

Anstand, m. -es ud. pl. Standsen; Venten; Opsættelse, Forhaling, Henstand: - über eine S.; eine S. in - ziehen, Tvivl, Betænkelighed, c.; der- in der Rechnung, Indvending, c.; gute -, Anstand, c., Maneer; (Jagtsp.) Stedet, hvor Vildtet oppebies; -ig, aj. anstændig, sømmelig, antagelig; hvad der behager, er efter Ønske; -igkeit, f. ud. pl. Anstændighed, Sømmelighed, c. [paa.

Anstarren, v. a. stirre paa, see stivt

Anstatt, præp. med Gen. istedetfor: - meiner el. an meiner Statt, i mit Sted; foran et Verb. med zu og daß: - es zu sagen el. - daß er es sagt. [lidt stevet.

Anstauben, v. u. m. s. tilstøves, blive

Anstäuben, v. a. tilstøve.

Anstaunen, v. stirre paa, betragte med Forundring.

Anstechen, v. i. a. stikke i; vulg. angestochen kommen, komme stikkende (mit); stikle paa; stikke an; begynde at bruge af, stikke Hul paa: ein Faß -.

Anstecken, v. a. sætte fast paa ved at stikke: den Braten an den Spieß -; das Band an den Hut -, stikke fast med Naale; das Licht -, tænde, antænde; das Haus -, sætte Ild paa; Linen -, smitte, besænge; ein Faß Bier -, begynde at tappe af; -d, partic. smittende, smitsom.

Anstehen, v. i. u. 1) m. h. Tim. anstaae, klæde, somme sig; behage; mit Tim. -, hjede i Fællesskab, gaae i Compagnie; være tvivlraadig, tage i Betænkning (ogsaa med seyn); um etw. -, bede, anholde om. 2) m. s. an einer S., staae tæt op til, staae imod; eine S. - lassen, henstaae, vare, vedvare.

Ansteigen, v. i. u. m. s. gaae op ad, blive høiere (om en Egn, et Bjerg); d. T. angestiegen kommen, komme anstigende (gravitetisk).

Anstellen, v. a. an eine S., stille, sætte op til; sich auf einen Fasen -, stille sig paa Luur efter; Linen zu etw., bestille til; Linen als etw., ansætte, bestikke til; stifte, foranstalte, anordne, indrette; eine S. mit Tim. -, aftale; Betrachtung -, anstille; sich gut (schlecht) -, tee sig, opføre sig; sich -, anstille, forstille; -eller, m. -s pl. s. sg., Stifter, Ophavsmand, c.; -llig, aj. som godt kan brusges til Noget, duelig.

Anstemmen, v. a. stemme imod, trykke med Anstrængelse imod; -mmung, f. -en, Stemmen imod.

Ansterben, v. i. n. es ist mir angestorben, tilfaldet ved Ens Død.

Anstiften, v. a. eine S., anstifte, afstedkomme (i ond Betydn.); Linen zu etw. -, anspore, lokke til; -tung, f. -en, A-lse, Ansporen, c.; -ter, m. -s, pl. s. sg. Ophavsmand, c.

Anstimmen, v. a. ein Instrument -, stemme; einen Gesang -, Klagen -, istemme, lad høre; -mmung, f. ud. pl. Istemmen, c.

Anstoß, m. -es, 1) ud. pl. Steden imod, c.: (an og gegen eine S.); Anstød, n., Forargelse; Forseelse, c. (wider eine S.). 2) pl. -ße, Anstød, Angreb, n.: (von einer Krankheit); Anstødssteen, Hindring, c.

Anstoßen, v. i. 1) a. Linen -, eine S. an eine andere -, stede til; im Reden -, stamme; angest-es Obst, stødt Frugt; die Erde, stede, stampe fast; ein Gebäude an ein anderes -, bygge til; den Aermel an den Rock -, sye til; Bretter -, sælde sammen; die Gläser -, mit den Gläsern, klinke. 2) n. m. h., an og gegen eine S., stede an, terne imod, snuble; gegen seine Pflicht, wider gute Sitten, stede an, forsee sig; an einen Ort -, stede til, grændse til; (i Jagtsp.) stede i Hornet til Tegn paa Jagtens Begyndelse. 3) n. m. s. tilstede, mede: es ist ihm ein Unglück, eine Krankheit angest-, (bedre zugest-); -ßig, aj. anstedelig, foragtelig (med Dat.); let til at snuble; som begynder at raadne; -ßigkeit, f. -en,

Anstødelighed, Forargelighed, c.

Anstraalen, v. a. straale paa, til; fig. see fyrig paa; -lung, f. ub. pl. Straalen paa.

Anstreeben, v. a. strøbe til.

Anstreichen, v. i. 1) a. eine S., bestryge, an-, over-; einer S. eine Farbe -, sætte Farve paa, fig. undskylde, besmykke; sich -, sminke sig; betegne ved en Streg, understrege; vulg. ich werde es dir -, jeg skal huske dig det. 2) n. m. h. an etw., stryge paa, i Forbigaaende let berøre; -cher, m. -s, pl. s. sg. Smører, en slet Maler.

Anstreifen, v. n. m. h. an etw., streife paa.

Anstrengen, v. a. stramme; sich el. Einen zu etw. -, anstrenge; -gung, f. -en, Strammen, A-lse, c.

Anstrich, m. -es, 1) ub. pl. Bestrygen, An-, Over-, c.; Anstreg, Skin, n. 2) pl. -e, hvad der stryges paa; Sminke, c.

Anstricken, v. a. strikke til, forlænge; -cking, f. -en, Tilstrikning, A-lse, c.

Anströmen, v. 1) a. tilstramme. 2) n. m. s. stramme mod, nærme sig strømmende; fig. (om Mstr.) stramme til, komme farevilis; -mung, f. -en, Tilstrømning, c. [ker til.

Anstücken, v. a. flikke til, sætte Styk-

Anstürmen, v. a. storme mod, nærme sig stormende.

Ansuchen, v. a. Einen el. bei Einm. um etw., ansøge, anholde om; anmode, opfordre; -chung, f. -en, el. Ansuchen, n. -s, pl. s. sg. Ansøgning, Anmodning, c.; Ansuchung thun, ansøge.

Anta, m. Anta, c. (det største Landdyr i Sydamerika; Tapir).

Antagonist, m. -en -en, Modstander, Contrapart, c.

Antakeln, v. a. tiltakle, udruste.

Antanzen, v. n. m. h. begynde at dandse, nærme sig dandsende.

Antasten, v. a. befole, tage fat paa; antaste, angribe; -stung, f. -en, Befelen, A-lse, c.

Ante, f. Ente.

Anter, m. -s pl. s. sg. Ankrik, c.

Anthal, n. -es -e, et ungerst Vinmaal (60 til 70 Kander).

Antheil, m. -es -e, Andeel; fig. ub. pl. Andeel; an einer S. - nehmen, tage Deel i, Deeltagelse; Deling, Tildeling.

Anthologie, f. -n, Anthologie, c.

Anthun, v. i. a. ein Kleid -, tage paa, ifsre sig; Einm. etw., tilfeie (i ond Betydn.); sich Zwang -, paalægge.

Antichambre, f. -bern, Forgemak, n.

Antichrist, m. -en -en, Antichrist, c.

Antik, aj. antik; -e, f. -n Antike, c.

Antimonium, n. -e ub. pl. Antimonium, Spidsglas, n.

Antipathie, f. -n, Antipathie, c. (gegen etw.) [Modstander, c.

Antipode, m. -n -n, Antipode; fig.

Antiquar, m. -s -e, Antiquar, c.; -quität, f. bruges meest i pl. -en, Antiquitet, c.

Antitheſe, f. -n, Antitheſe, c.

Antlitz, n. -es -e, (i den høiere Stil) Aasyn, n.; - eines Gebäudes, Forside, Façade, c.

Antoniusfeuer, el. Antonsfeuer, n. -s ub. pl. Rosen, c. (Sygdom).

Antrag, m. -es -age, Tilbud, Forslag, n.; -en, v. i. 1) n. m. h. auf etw., andrage paa, bringe i Forslag. 2) a. Einm. eine S., tilbyde; foreslaae.

Antrauen, v. a. Einm. eine Frau -, vie til, copulere.

Antreffen, v. i. a. Einen -, træffe, stede paa, møde; angaae, vedkomme (dedre betreffen).

Antreiben, v. i. 1) a. an einen Ort el. an eine S. -, drive til, affted; fig. Einen zu etw., drive, nede til, opmuntre, tilskynde. 2) n. m. s. an einen Ort -, drive, flyde hen til; -bung, f. -en, Driven affted, Opmuntring, Tilskyndelse, Drivefieber, c.

Antreten, v. i. 1) a. die Erde an den Baum -, træde fast, - sammen; Einen -, træde hen til, for at sige noget; Einen um etw. -, bede, anmode; eine Reise -, ein Amt -, tiltræde; sein zehntes Jahr -, træde ind i. 2) n. m. s. an einen Ort -, træde nærmere hen til; (i Fegtek.) begynde at fegte, lægge an.

Antrieb, m. -es, 1) ub. pl. Tilskyndelse; aus eigenem -e, af egen Drift. 2) pl. -e, Aarsag, Drivefieber, Bevæggrund, c.

Antritt, m. -es, 1) ub. pl. Tiltrædelse, Nærmelse, Begyndelse; Anmodning, Begiering (um); Pasgang (om Hefte) c. 2) pl. -e, Trin, Fodtrin, n.; -spredigt, f. -en, Tiltrædelsesprædiken, c.

Antrinken, v. i. 1) n. m. h. begynde at drikke. 2) a. sich, beruse.

Antrocknen, v. n. m. s. begynde at tørres, tørres til. [Ænder.

Antvogel, m. -s -ögel, alle Slags

Antwort, f. -en, Svar, n.; -en, v. n. m. h. (partic. ge-et) Einm. el. auf eine Frage -, svare.

Anvertrauen, v. a. ein Kleid -; Einm. ein Kleid -, prøve ved at tage paa.

Anvertrauen, v. a. Einm. eine S. -, anbetroe, betroe til.

Anverwandt, aj. Einm. - seyn, beslægtet med, Paarørende af; -e, m. (f.) ein -ter, Beslægtet, Paarørende, c.; -schaft, f. -en, Slægtskab, n.

Anwachs, m. -es ub. pl. Tilvext, Forøgelse, c.; et Stykke Land, som

Stremmen har tilført.

Anwachſen, v. i. n. m. ſ. an eine S. –, vore ſammen med; voxe til, formeres, tiltage, blive ſtørre: das Kind, das Waſſer, der Fluß, (foulmer op), die Krankheit, das Land wächſt an.

Anwalt (ikke -ld), m. -es -e, Advocat, Sagfører; (unbert.) Fuldmægtig, c.; -ſchaft, f. -en, en Sagførers Embede el. Forretning; Advocatur, c.

Anwandeln, v. 1) n. m. ſ. nærme ſig vandrende. 2) a. es wandelt mich eine Ohnmacht an, paakommer, kommer over; -lung, f. -en, Paakommen, c.; Anfald, n.; Paroxysmus; Upaaſelighed, c.

Anwarten, v. n. m. h. auf eine S., vente paa, gjøre ſig Haab om; -tſchaft, f. -en, Haab om, n.; Expectance paa.

Anwehen, v. a. være til; -bung, f. -en, Tilvœxning, c.

Anwehen, v. a. Einen, vifte paa; vifte hen, blaſe hen paa.

Anweinen, v. a. Einen, vende ſig grædende til, tiltale grædende.

Anweiſen, v. i. a. Holz –, udviſe; Em. etw., anviſe; Einen an einen andern –, give Anviſning; (jurid. for ein-): indſætte, ſætte i Beſiddelſe; Einen zu etw. –, anføre, underviſe; (i Canc.) befale; tilholde; -ſung, f. -en, Udviſning; Anviſning, Aſſignation: auf Einen; Indſættelſe; Underretning; Befaling; Tilholdelſe (zu), c.

Anwenden, v. rgl. og i. a. eine S. zu etw., anvende, bruge; er hat die Zeit übel geanwendet, (Act.); übel angewandte Zeit (Pass.); -dung, f. -en, A-lſe, c.; Brug, n.; -dbar, aj. anvendelig, brugelig (zu); -dbarkeit, f. ub. pl. A-hed, B-hed, c.

Anwerben, v. i. 1) a. hverve (zu). 2) n. m. h. um ein Mädchen –, frie til, beile til (für Einen); -rber, m. -s pl. ſ. sg. Hverver; Frier, Beiler, c.; -rbung, f. -en, Hvervning, c.; Frieri, n.; Beilen, c.

Anwerden, v. i. n. m. ſ. eine S. el. Einen, blive af med, blive quit, faae affat.

Anwerfen, v. i. 1) n. m. h. begynde at kaſte (Kærninger). 2) a. kaſte til, imod (an eine S.); ſeine Kleider –, kaſte paa, ifere ſig.

Anweſen, n. -s (ſjeld. for) -heit; -d, aj. nærværende, tilſtedeværende; -s heit, f. ub. pl. Nærværelſe, Tilſtedeværelſe, c.

Anwirken, v. 1) n. m. h. (ſjeld.) begynde at arbeide. 2) a. være til; -s kung, f. -en, Tilvœxning, c.

Anwohnen, v. n. m. h. boe nær ved; -hner, m. -s, pl. ſ. sg. den, der boer nær ved; -hnung, f. ub. pl. Boen nær ved.

Anwuchs, m. -es, 1) ub. pl. Sammenvoxen; Tilvœxt, Formerelſe. 2) pl. -üchſe, hvad der er voxet til, Gevœxt, Udvœxt, c.

Anwünſchen, v. a. Em. etw., tilœnſte; -ſchung, f. -en, Tilœnſkning, c.

Anwurf, m. -es, ub. pl. Paakaſten, Opkaſten (an eine S.); Kalkning, Hvidten. 2) pl. -ürfe, hvad der kaſtes til: Klinke, c.; Overſlag for en Dør, til at ſætte Hængelaas for; Rending; Klædeliſte, c.; et af Stremmen tilført Stykke Land.

Anwurzeln, v. n. m. ſ. ſlaae Rødder, feſte Rod, rodfæſte, c.; er ſteht wie angewurzelt, fig. ſom om han var groet faſt, ubevœgelig.

Anzahl, f. ub. pl. Antal, n.

Anzahlen, v. a. begynde at betale; etw. an eine S., afbetale ſtrax ved Kjøbet.

Anzapfen, v. a. tappe an, begynde at tappe; Einen, fig. d. A. gjennemtrœkke, g-hegle; -pfung, f. -en, Intappen, G-hegling, c.

Anzaubern, v. a. Em. etw., trylle paa; -rung, f. -en, Paatryllen, c.

Anzeichen, n. -s pl. ſ. sg. Kjendetegn, Mœrke; Forvarſel, Forbud, Symptom, n.

Anzeichnen, v. a. ſætte Tegn; antegne, anmœrke; -chnung, f. -en, A-lſe, A-kning, c.

Anzeige, f. 1) ub. pl. Angivelſe, Tilkjendegivelſe, Betegnelſe. 2) pl. -n, Beretning, Efterretning, c.; Kjendetegn; Forbud paa en Ting, n.; Advarſel, c.; -n, v. a. Em. etw., viſe, betegne; bekjendtgjøre; betyde, tilkjendegive; ſpaae; -r, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom anviſer, tilkjendegiver Noget; et offentligt Blad, hvori Noget bekjendtgjøres; -gung, f. -en, Bet-s lſe, Bek-lſe, A-lſe, c.

Anzetteln, v. a. (hos Vœverne) rende, ſætte i Vœven; fig. etw. Böſes –, anſtifte, foranledige, vulg. være Meſter for; -lung, f. -en, Rending, A-s lſe, F-lſe, c.; -ttler, m. -s pl. ſ. sg. Ophavsmand, Anſtifter, c.

Anziehen, v. i. 1) a. begynde at trœkke; den Rock –, tage, trœkke paa, ifere ſig; ſich –, klœde ſig paa; (rigtigere ſich ankleiden); eine -de Kraft, tiltrœkkende; trœkke til, ſtramme; opelſte, opklœlte; tiltrœkte, fængſle, intereſſere; -d, aj. tiltrœkkende, intereſſant; ſich, mir etw., tage ſig af, henſyde paa ſig; anføre, omtale, nœvne. 2) n. m. ſ. rykke frem, nœrme ſig langſomt; angezogen kommen, komme anſtigende, drivende; tiltrœde et Embede; gaae i Tjeneſte. 3) n. m. h. der Leim zieht gut an, holder faſt; binder; hœnger ved; d. T. die Schläge

ziehen an, trække igjennem, smerte meget; -hung, f. -en, Tiltrækken, Fjeren, c. [horn, n.; Stovlehage, c.
Anzieher, m. -s pl. ſ. sg. Sto=
Anzucht, f. -ügte, Opelſning, c.; Tillæg, n.; Kanal, Rendeſteen, c.
Anzug, m. -es, 1) ub. pl. Fremrykken, Anmarſch; Fjerelſe; Tiltrædelſe, c. 2) pl. -üge, Dragt, Klædning, Goſtume, c.; -üglich, aj. (ſjeld. for anziehend) tiltrækkende, forførſt; fornærmelig, bidende, ærerørende; -üglichkeit, f. meſt pl. -en, fornærmeligt, ærerørende Udtryk.
Anzünden, v. a. antænde, ſætte Ild paa; -dung, f. -en, A-liſe, c.
Anzwacken, v. a. fig. Linen, ſtikke paa, angribe med ſaarende Ord.
Anzwecken, v. a. das Leder, beſæſte med Pleke; -ckung, f. -en, Baſtpleſten. [tvinge.
Anzwingen, v. a. Lim. etw., paa=
Anzwirnen, v. a. tvinde ſammen.
Apanage, (l. -aſche) f. ub. pl. Apanage, c.
Apartement, n. -s -s, Apartement, n.
Apathie, f. ub. pl. Apathie, c.
Apfel, m. -s pl. Aepfel (Dim. Aepfelchen, n. pl. ſ. sg.) Eble, n.
Apfel=baum, m. -es -äume, Ebletræ, n.; -grau, aj. (om Heſte) ablbgraa; -grün, aj. bleggrøn; -kern, m. -s -e, Ebleſtjerne, c.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Ebletage, c.; -moſt, m. -es ub. pl. Eblemoſt, c.; -rund, aj. æblerund; -ſchale, f. pl. Aepfelſchalen (vel rigtigere Apfel=) Ebleſtrælling, c.; -=ſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. ablbgraa Skimmel, c.; -ſtne, f. -n, Abelſin, c.
Apokalypſe, f. ub. pl. Johannes Aabenbaring, c.
Apologie, f. -n, Apologie, c.
Apoplexie, f. ub. pl. Apoplexie, c.
Apoſtel, m. -s pl. ſ. sg. Apoſtel, c.
Apoſtroph, m. -es -e, Apoſtroph, c.
Apotheke, f. -n, Apothek, n.; -r, m. -s pl. ſ. sg. Apotheker, c.
Apparat, m. -es -e, Apparat, n.
Appell, m. -s ub. pl. Appell, c. (Signal i Krigskonſten).
Appellation, f. -en, Appell, c. (Indſtævning for en høiere Ret); -liren, v. a. appellere.
Appendix, m. (f.) pl. -dices, (i alle Caſus) Appendix, c.
Appetit, m. -es ub. pl. Lyſt, Tilbøielighed (zu); Appetit, Madlyſt, c.
Applicatur, f. ub. pl. Applicatur, Fingerſætning, c.
Appretur, f. ub. pl. Appretur, c.
Aprikoſe, f. -n, Aprikos, c.
April, m. -s -e, April, Aprilmaaned, c.; Linen in den - ſchicken, narre April; in den - gehen, lade April; -=narr, m. -en -en, Aprilnar, c.; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. Aprilveir, n.
Aequator, m. -s ub. pl. Aquator, c., Linien.
Aqua Tinta, f. ub. pl. Aqua Tinta.
Aqua Toffana, f. ub. pl. Aqua Toſana, c. [c. (aqua vitæ).
Aquavit, m. -s -e, Aquavit, Akevit,
Arabeske, f. iſær pl. -n, Arabeske, c.
Arak, m. -s ub. pl. Arak, c.
Aras, m. den indianſte Ravn (Psittacus macæo).
Arbeit, f. -en, Arbeide, n., Gjerning, Møie, Beſværlighed, c.; Værk, n.
Arbeit=los, aj. uden Arbeide; -ſam, aj. arbeidſom; -ſamkeit, f. ub. pl. Arbeidſomhed, c.; -ſcheu, aj. bange for at arbeide; -ſelig, aj. (Sydt.) meiſommelig, elendig.
Arbeiten, v. a. bearbeide, forarbeide; afrette, dreſſere; ſich, ſein Pferd zu Tode -, arbeide til døde. 2) n. m. b. arbeide, være virkſom: an einer S. -, in Gold -; være i heftig Bevægelſe, gjære: das Herz, der Wein arbeitet; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Arbeider, c.
Arbeits=biene, f. -n, Arbeidsbi, c.; -haus, n. -es -äuſer, A-huus, n.; -=lohn, m. (n.) -es ub. pl. A-løn, c.; -mann, m. -es, -leute A-mand, c.; -=ſtunde, f. -n, A-time, c.
Arbitrage, (l. -aſche) m. Arbitrage, c.
Arcade, f. -n, Arcade, Buegang, Hvælving, c.
Arche, f. -n, die - Noäh, Noahs Ark; Vindkaſſe i Orgeler, c.; flabbundet Skib, n.; Kanal, c.; (foræld.) Kiſte, Lade, c., Skrin, n. [gus, n.
Archipelagus, m. indecl. Archipelagus.
Architect, m. -en -en, Architect, Bygmeſter, c.; -ur, f. 1) ub. pl. Architectur, Bygningskonſt, c. 2) pl. -en, Bygningsſtrat, c.
Archiv, n. -es -e, Archiv, n.; -ar, m. -es -e, Archivarius, c.
Aeren, v. a. (ſjeldn.) pleie.
Arg (ärger, ärgſt), aj. ſlet; ond, ugudelig; der -e, den Onde, Djævelen; das -e, det Onde, Ugudelighed: die Welt liegt im -en, Verden er fuld af Ondſkab; laad, letfærdig, ſtjelmſk; liſtig, trædſk; ſtreng, haard, ſkarp; ſtor, farlig, vigtig.
Arg=liſt, f. ub. pl. Trædſkhed, Underfundighed, c.; -liſtig, aj. trædſk, underfundig, ſnu; -liſtigkeit, f. ub. pl. A=hed, U-hed, S-hed, c.; -los, aj. uden Trædſkhed, harmløs, uſkyldig; -loſigkeit, f. ub. pl. H-hed, U-hed, c.; -=willig, aj. ondſkabsfuld, ſtadefro; -=willigkeit, f. ub. pl. O-hed, S-hed, c.; -wohn, m. -es ub. pl. Mistanke: auf, wider Linen - haben; -wohnen og -wöhnen, v. a. eine S. wegen einer S. auf Linen, miſtænke (partic. gearg=wohnet); -wöhnig, d. T. -wöh=

niſch, aj. miſtænkſom, miſtænkelig.
Argali, n. et Faar i Siberien.
Aerger, m. -s ub. pl. Vrgrelſe, Forttrædelighed; Forargelſe, c.; -lich, aj. ærgerlig, (tilbøielig til at ærgre ſig el. blive vred); forbittret, ærgerlig, vred på auf Einen; til at ærgre ſig over, forttrædelig: das iſt mir eine -e S.; forargelig; -niß, n. -ſſes, 1) ub. pl. Vrgrelſe: über eine S.; Forargelſe: ein - an eine S. nehmen. 2) pl. -ſſe, hvad der forvolder Vrgrelſe, Forttrædelighed, c.; hvad der ſtrider mod Vrbarhed; hvad der forarger.
Aergern, v. a. Einen, ſich über eine S., ærgre; ſich an allem, forarge.
Argument, n. -es -e, Argument, n. Bevæggrund, c.
Arie, f. -n, Arie, c.
Ariſtokrat, m. -en -en, Ariſtokrat, c.; -ie, f. -n, Ariſtokratie, n.
Arithmetik, f. ub. pl. Arithmetik, Regnekonſt, c.
Aerker, m. ſ. Erker.
Arle, f. ſ. Ahorn, Erle.
Arm, (ærmer, ærmſt,) fattig, uden Formue, trængende; fig. - an Geiſt, an Freunden, fattig paa, blottet for; arm, elendig, ulykkelig, beklagelſesværdig, ſtakkels; ærm=lich, aj. kummerlig, uſel; -lichkeit, f. -en, K-hed, U-hed, c.; armſelig, aj. meget fattig, elendig, ulykkelig, uſel, ſlet; -ſeligkeit, f. -en, megen Fattigdom, E-hed, Ulykke, U-hed, E-hed, c.
Arm, m. -es -e (Dim. Aermchen, n. -s pl. ſ. sg.) Arm; fig. Dim. unter die -e greifen, understøtte; ſich Dim. in die -e werfen, ſøge Tilflugt hos; der geiſtliche, weltliche -, Styrke, Magt, c.; (i Anatom.) det Stykke af Armen fra Skulderen til Albuen; heftens Forlaar til Knæet, n.; Bjørnens Forlap; fig. Arm, c.; der - des Meeres, eines Fluſſes, Gebirges, - einer Wage, eines Kronleuchters.
Arm=band, n. -es -änder, Armbaand, n.; -bruſt, f. -üſte, Flitsbue, c.; -förmig, aj. armeformig; -geige, f. -n, Bratſch, c.; -leuchter, m. -s pl. ſ. sg. Armlysestage, c.; -ſäule, f. -n, Veiſtette, Veiviſer; -ſchiene, f. -n, Armſtinne, c. (paa Harniſter); det mindre Been i Albuen (radius); -ſeſſel, m. -s pl. ſ. sg. og -ſtuhl, m. -es -ühle, Lænestol, c.; -ſtück, aj. tyk ſom en Arm; -ſtücke, f. ub. pl. Arms Tykkelſe.
Armadill, n. -es -e, Bæltedyr, n.
Armatur, f. ub. pl. Armatur, c.
Armee, f. -n, Armee, c.
Aermel, m. -s pl. ſ. sg. Arme, n.
Armen=anſtalt, f. -en, Fattiganſtalt, c.; -haus, n. -es -äuſer, F-huus, n.; -pfleger, m. -s pl. ſ. sg. F-forſtander, c.; -ſchule, f. -n, F-ſkole, c.; -ſteuer, f. -n, F-ſkat, c.; -ſtock, m. -es -öcke, F-blok, c.; -vogt, m. -es, -ögte (vulg. Bettelvogt Staadderkonge, c.
Armuth, 1)ſ. ub. pl. Armod, Fattigdom, Mangel, c.; (an einer S.); det Lidet, man eier: er theilt ſein Bischen - mit mir. 2) n. -es, ub. pl. fattige Folk.
Aernte, f. ſ. Ernte. [ment, n.
Arrangement, n. -s -e, Arrange=
Arreſt, m. -es -e, Arreſt, Fængſling, c., Beſlag, n.; mit - belegen; -ant, m. -en -en, Arreſtant, c.; -iren og arretiren, v. a. arreſtere, fængſle, lægge Beſlag paa.
Arroganz, f. ub. pl. Arrogance, c.
Arrondiſſement, n. -es -e, Arrondiſſement, n.
Arſch, m. -es pl. Aerſche vulg. Rumpe, Bagdeel, Arts, c.; -backe, f. -n, Artsbalde, c.; -leder, n. -s pl. ſ. sg. Artslæder, n. (ſom Bjergfolkene bruge). [huus, n.
Arſenal, n. -es -äle, Arſenal, Tø=
Arſenik, m. -es ub. pl. Arſenik, c. Rottekrud, n.
Art, f. (af æren) (forældr.) 1) ub. pl. Pleining. 2) pl. -en, dyrket og frugtbar Ager, c., ogſaa der -acker, das -feld, -land.
Art, f. 1) pl. -en, Art, c., Slags, n.; aus der - ſchlagen, vanſlægte; - läßt von - nicht, Ulvet falder ei langt fra Stammen. 2) ub. pl. Beſtaffenhed, c., Væſen, n.: - eines Landes; Maade, Viis: meine - zu reden (at tale paa); Art, Stik, Maneer, Artighed: es hat keine - mit ſeinem Studieren, (ingen Art, han tager det ikke alvorligt); es iſt keine Art, daß ꝛc., det er ingen Maneer, at.
Artbar, aj. (forældr.) ſom kan dyrkes.
Arten, v. 1) n. m. h. nach Eim., arte, ſlægte paa; (iſær om Sæden) lykkes, ſlaae an. 2) a. danne, indrette: ſich nach etw. -; dog bruges kun meeſt perf. partic. geartet, beſtaffen.
Arterie, f. -n, Pulsaare, c.
Arthritis, f. ub. pl. Gigt, c.
Artig, aj. artig, vakker; behagelig, ſmuk, indtagende; fødelig, venlig, høflig; beſynderlig, forunderlig; -keit, f. 1) ub. pl. Artighed, Høflighed, Behagelighed, c. 2) pl. -en, Artighed, ſmukke Ord, Galanterier.
Artikel, m. -s pl. ſ. sg. Artikel, c. (Deel af en Tale eller Skrift; Stiftet ſelv; Varefort, c.; Kjønsord, n.)
Artillerie, f. ub. pl. Artillerie, n. (det grove Skyts med Tilbehør); (Vidensfaben); -riſt, m. -en -en, Artilleriſt, c.

Artischocke, f. -n, Artistok, Artestok, c. [c.

Artist, m. -en -en, Artist, Konstner,

Arzenei, f. -en, Lægemiddel, Medicament, n.; -en, v. 1) a. give Medicin. 2) n. m. h. tage Medicin, medicinere.

Arzt, m. -es, pl. Aerzte, Læge, Doktor, c.; -lich, aj. doktoragtig.

Asbest, m. -es -e, Asbest, c.

Asch, m. -es pl. Aesche, Krug; libet Fartoi, n.

Aesche, f. ſ. Esche.

Asche, f. ub. pl. Aske, c.; fig. jordiske Levning, c., Støv, n.

Aschen-brenner, (Aescherer) m. -s pl. ſ. sg. Askebrænder, c. (ved Smeltehytter); -brödel, m. -s pl. ſ. sg. Stedsøn, Askepot, c.; -farbe (Asch-) f. ub. pl. Askefarve, c.; -farbig, (asch-, aschfarben, aschgrau), aj. askegraa.

Aescher, m. -s pl. ſ. sg. (hos Garv.) affiet Blanding af Aske og lædsket Kalk, hvori Huderne nedlægges, c.; Kar, hvori det lægges, n. Reitballe, c.; (hos Sæbesyd.) Luud, c.; Luudkar, n.

Aschermittwoch, m. -es -e (-e, f. -n) Aske-Onsdag, (første Onsdag i Fasten).

Aeschern, v. a. forvandle til Aske, brænde til Aske; bestree med Aske; sich -, ſ. Abäschern.

Aschicht, aj. askeagtig, som ligner Aske.

Aschig, aj. som har Aske paa sig, fuld af Aske.

Asia, (Asien) n. -'s (-s) ub. pl. Asien; -ner, m. -s pl. ſ. sg. el. -t, m. -en -en, Asiat, Asiater, c.; -tisch, asiſch, aj. asiatiſk.

Aspe (Aespe) f. -n, Asp, c., Aspetræ, n.; aespen, aj. æspe-, som er af, ligner Asp.

Aspecten, pl. ub. sg. Planeternes Stilling mod hinanden i Dyrekredsen; fig. Udsigter (i Fremtiden).

Aß, (Aeß) (udtal. kort) n. -sses -sse (med et Talord foran pl. Aß (Aeß); Es (i Kort) n; Eneren (paa Tærninger); Es (Æs) n. den mindste Guldvægt; en firesogtredsfindstyvende Deel af en Dukat); et Apothekerpund (24 Lod).

Aß, (med langt a) ſ. Aas.

Assecuranz, f. -en, Assecurance, c.

Assel, f. -n, Skaalorm, Skolopender, Tusindbeen, c. (Insect).

Assemblee, f. -n, Assemblee, c.

Assessor, m. -s -en, Assessor, c.

Assiette, f. -n, Assiette, c.

Assignat, n. (ogsaa m.) -es -en, Assignat, n. Anvisning, c.; Papirspenge.

Assistance, f. ub. pl. Assistance, Bistand, c.; -stent, m. -en -en, Assistent, c.

Ast, m. -es pl. Aeste (Dim. Aestchen, n. -s pl. ſ. sg.) Green, c.; fig. om Dele af ethvert Legeme, der udbrede sig som Grene ſ. Ex. Aarer, Slægtregistre; Knast, c.: ein Brett voll Aeste. [(Blomst).

Aster, m. -s pl. ſ. sg. Aster, c.

Aesterich (Aestrich) n. -es -e, Stengulv; Leergulv, n.; (fjeld.) brolagt Vei, c.

Aesthetik, f. ub. pl. Æsthetik, c.

Asthma, n. indecl. Asthma, c.

Aestig, aj. grenet, knastet, fuld af Grene. [-ie, f. -n, Astrologie, c.

Astrolog, m. -en -en, Astrolog, c.; Astronom, m. -en -en, Astronom, c.; -ie, f. -n, Astronomie, c.

Asyl, m. (n) -es -e, Asyl, n.

Atelier, n. -s -s, Atelier, n.

Atheist, m. -en -en, Atheist, Gudsfornegter, c.; -ismus, m. indecl. Atheisternes System, n.

Athem, m. -s, ub. pl. Aande, c. -drag, n. Luft, c. Vejr, n.; - holen, schöpfen, drage Aande.

Athem-holen, n. -s pl. ſ. sg. Aandedrag, n.; -los, aj. aandeløs, forpustet; -losigkeit, f. ub. pl. Aa-hed, Æ-hed, c.; -zug, m. -es -üge, Aandedrag, -dræt, n.

Athemen (athmen) v. 1) a. die reine Luft -, drage i sig ved at aande; fig. das Vergnügen -, nyde; laß mich meine Seele in die deinige -, meddele ved at aande, udaande i; die Blumen - Wohlgerüche, uddunste, udaande, udbrede. 2) n. m. h. aande, drage Aande; fig. dufte.

Athenäum, n. -s -e Athenæum, n.

Aether, m. -s ub. pl. Æther, c.; -risch, aj. ætheriſt, himmelſt.

Atlant, m. -en -en, Atlant, c.

Atlaß, m. -sses -sse, Atlas, n. (en Samling af Landkort), Atlas, c. (Statue i Architecturen); Hvirvelbeen i Halsen; Atlask, n.

Atlassen, aj. Atlasses-, af Atlask.

Atmosphäre, f. -n, Atmosphære, Dunstkreds, c.

Atom, m. -es -en, Atom, n.

Attaschement, (l. -mang) n. -es -e, Attaschement, n.

Attaque, f. -n, Attaque, c.

Attelier, n. ſ. Atelier.

Attentät, m. (n.) -s -e, Attentat, n.

Attestät, (Attest) n. -es -e, Attest, c.

Attich, m. -es -e, Sommerhyld, c.

Attisch, (athenienſisch), aj. attisk.

Attitüde, f. -n, Attitude, c.

Attribut, m. (n.) -es -e, Attribut, c.

Atz, f. ub. pl. Lokkemad, c.

Aetzen, v. 1) a. bespise, made; lægge Lokkemad for; ætse; beitse; radere. 2) n. m. h., æde (om Rovdyr).

Aetz-kunst, f. ub. pl. Ætsekonst, Raderkonst, c.; -taube, f. -n, Lokkedue, c.

Azel, f. -n, ſ. Elſter; d. T. Parpt, c.

Au! interj. au! - weh! o! vee!

Au, f. ſ. Aue.

Auberge, (l. Oberſch') f. -n, Auberge, n.

Auch, ej. ogſaa; endog, endogſaa; - nicht, ogſaa ikke, heller ikke; er ſagt es -, ogſaa, ligeledes.

Auction, f. -en, Auction, c.; -ſted, n.; -ator, m. -s -s og -en, Auctionator, Auctionarius, c.

Auctor, m. ſ. Autor.

Audienz, f. -en, Audients, c.

Auditeur, (l. -tör) m. -s -s, Auditeur.

Auditorium, n. -s -ien, Auditorium, n.

Aue, f. -n, en frugtbar Egn ved et Vand; en god Græsgang; enhver med Græs bevoxet Plads, Eng, Mark, Fælled (Anger) c.; (forældl.) et rindende Vand, en Bæk.

Auer-hahn, m. -es -ähne, ſtor Aarfugl, Tjur, c.; -ochs, m. -en -en (-s kuh, f. -kalb, n.) Urox, c.

Auf, 1) præp. a) med Dat. (naar man kan ſpørge hvor? hvorpaa?) paa, i, ved: - dem Berge; - der Welt; - der Hochzeit, ved Bryllupet; es beruhet - mir; er iſt - meiner Seite; - der Harfe ſpielen; - ſeinem Kopfe beſtehen, ſtaar paa ſin Mening; - ſeiner Hut ſeyn, være paa ſin Poſt. b) med Acc. (naar en Retning, en Bevægelſe o. ſkal udtrykkes, og man altſaa kan ſpørge hvorhen? hvorop?' eller man hverken kan ſpørge hvor eller hvorhen, naar der hverken betegnes en Hvile eller en Bevægelſe) paa, hen paa, op paa, ud paa, ned paa; til; indtil; omtrent, henved; efter; ved o. ſ. v.: - das Papier ſchreiben, paa; - den Baum klettern, op paa; - die Spitze ſtellen; Einen auf den Fuß treten; er trat - meine Seite, over paa; - eine S. Acht geben; es gehet - mich, gaaer ud over; gaaer ud paa, ſigter til; - eine S. begierig ſeyn, efter; - eine S. ſtolz ſeyn, af; er iſt - mich getauft, opkaldt efter; - Einen zeigen, pege paa; es kommt - mich an, beroer paa; - mich zu, hen imod mig; bis -s Blut, tildlods; bis -s Wiederſehen, til vi ſees igjen; bis - weiteren Befehl, indtil; bis - einen Einzigen, paa en Eneſte nær; - die Univerſität gehen, til; - meine Ehre; - einen Thaler gehen 96 Schilling, zwei Thaler - die Perſon, for hver Perſon; es geht - drei Uhr, Kl. gaaer til 3; - die Nacht, til Natten; es kommt - einen Thaler, kommer paa, koſter; - den Mittag, til Middag; ſich - Einen verlaſſen, ſtole paa; - die Mahlzeit muß man ſtehen, oder tauſend Schritte gehen, efter, ovenpaa Maaltidet; ſich - beſſere Zeiten vertrøſten, haabe paa; er hat Urlaub - drei Monate, Permiſſion paa, i. 2) av. op, opad, fra, af, henved: von klein -, fra lille af; es koſtet mir - hundert Thaler, henved; von unten -, nedenfra op; Berg -, opad; Himmel -, himmelhøit; - und ab, op og ned; - und nieder, lodret. 3) ej. med daß; - daß, paa det at. 4) interj. op! 5) ℨ Sammenſ. med Verb. er - adſkillelig og har Hovedtonen: aufmachen; mache die Thür auf.

Aufackern, v. a. oppleie; -rung, f. ud. pl. D-ining, c.

Aufarbeiten, v. a. oparbeide; -tung, f. -en, D-iſe, c.

Aufbacken, v. n. m. h. opdage.

Aufbau, m. -es ud. pl. Opbygning, c.; -en, v. a. opbygge; -uung, f. -en, Opbyggen, c.

Aufbäumen, v. a. (hos Væverе) ſnoe omkring Væverdommen; ſich -, (om Heſte) ſtile.

Aufbehalten, v. i. a. opbevare, gjemme; d. T. den Hut -, beholde paa; -tung, f. ud. pl. D-ring, c.

Aufbewahren, v. a. opbevare, gjemme.

Aufbieten, v. i. a. bydе at ſtaae op; ein Heer -, opbyde, opfordre; ſeine Kräfte, ſein Genie -, opbyde, anſtrenge; zum Tanze -, engagere; forkynde, lyſe fra Prædikeſtolen; falbyde; opſige; Lim. -, vulg. ſjælde ud, holde Huus med; -tung, f. -en, Opbyden, Opfordring, Anſtrengelſe, Forkyndelſe, c.

Aufbinden, v. i. a. binde op, i Veiret, ſammen, faſt; løſe op, tage Bindſelet af; fig. Lim. etw., d. T. binde paa Ærmet; narre; -bung, f. -en, Opbindning, Oplosning, c.

Aufblahen, v. a. blæſe op, puſte op; fig. ſich -, blæſe ſig op, gjøre ſig til, være ſtolt; -hung, f. -en, Opblæsning, Opblæſthed, c.

Aufblaſen, v. i. a. blæſe op, puſte op: die Backen -; der Wind blies das Fenſter auf; das Feuer -; opfordre ved blæſende Inſtrumenter; ſich -, blæſe ſig op, gjøre ſig til, være ſtolt.

Aufblättern, v. a. ein Buch, opſlaae, aabne; -rung, f. ud. pl. Opſlaaen, Aabnen, c.

Aufbleiben, v. i. n. m. ſ. die ganze Nacht -, blive oppe, ikke gaae i Seng; (uvigt. for offen bleiben).

Aufblicken, v. n. m. h. ſee op i Veiret; give et hurtigt Stik fra ſig.

Aufblitzen, v. n. m. h. give et opadſtigende, hurtigt Stik fra ſig.

Aufblühen, v. n. m. ſ. begynde at blomſtre, ſpringe ud; fig. opblomſtre, blive udvortes ſjønnere.

Aufbrauchen, v. a. opbruge (verb-).

Aufbrauſen, v. n. m. h. bruſe i Vei-

ret; begynde at bruse; gaae i Gjæring; fig. bruse op, blive hidsig, vred.

Aufbrechen, v. i. 1) a. aabne ved at brække, opbryde; (i Jagtsp.) aabne Vildret, og tage Indvoldene ud. 2) n. m. s. bryde op, springe op, aabne sig: das Geschwür, die Wunde bricht auf; bryde op, drage bort: mit dem Lager –; -chung, f. -en, Opbrydning, c.

Aufbrennen, v. i. 1) a. das Holz –, eine Stadt –, opbrænde; einem Fasse, einem Pferde (el. auf ein Pferd) ein Zeichen –, indbrænde, brænde Mærke paa; ein Faß –, svvole. 2) n. m. s. brænde hurtigt i Veiret.

Aufbringen, v. i. a. bringe op, paa; ein Haus –, opføre, gjøre færdig; einen Kranken –, helbrede; Geld –, tilveiebringe, skaffe; kein Wort, fremføre, sige; ein Bergwerk, bringe i Flor, sætte i god Stand; etw. Neues, bringe i Brug, indføre; einen Flüchtling, bringe op, fange; ein Schiff, opbringe, gjøre vred; -gung, f. -en, Opbringelse, Opførelse, H-lse, Æ-lse, F-lse, c.

Aufbruch, m. -es, ud. pl. Opbrud, n. Opbryden, c. (om et Saar, en Byld); Opbrud, n. Bortreise, Afmarsch, c.; (i Jagtsp.) Indvoldenes Udtagelse og disse selv.

Aufbürden, v. a. Dim. etw., paabyrde, bebyrde med; læsse paa; fig. bestylde, give Skyld for, tillægge, –dung, f. -en, Paabyrden, Bestyldning, c.

Aufdamen, v. a. (i Damspil) sætte en Brik paa en anden; faae en Dam.

Aufdämmen, v. a. einen Fluß, dæmme op.

Aufdämmern, v. n. m. s. dæmre op; fig. lidt efter lidt blive synlig.

Aufdampfen, v. n. m. s. dampe op.

Aufdecken, v. a. den Tisch, dække; das Tischtuch, brede over; tage Dækket af, blotte; fig. Dim. eine S. –, blotte, aabenbare, betjendtgjøre; -ckung, f. -en, Dækken over, Blotten, Aa-lse, B-lse, c.

Aufdingen, v. i. a. einen Lehrling –, antage under visse Betingelser.

Aufdrängen, v. a. trænge, trykke op; sich Dim. –, paatrænge, nede sig paa; sich –, trænge sig op, i Veiret; -gung, f. ud. pl. Optrængen, Paatrængen, c.

Aufdrehen, v. a. dreie op; -hung, f. -en, Opdreining, c.

Aufdringen, v. i. a. Dim. etw., paanede, paatvinge; sich Dim. –, trænge sig paa En, paanede ham sit Selskab; -glich, aj. paatrængende; -gung, f. -en, Paanøden, Paatvingen, Paatrængen, c.

Aufdrucken, v. a. einem Briefe das Siegel –, paatrykke.

Aufdrücken, v. a. die Feder –, trykke paa; ein Geschwür –, trykke op.

Aufdunsen, v. n. m. s. hvoraf kun bruges partic. aufge–, hoven, opsvulmet; fig. svulstig.

Aufdunsten, v. n. m. s. dunste op.

Aufeisen, v. a. ise op; -sung, f. ud. pl. Opisning, c.

Aufenthalt, m. -es, 1) ud. pl. Ophold: an einem Orte; (sjeld. for Aufhalt) Ophold, n. Forsinkelse, c. 2) pl. -e, Opholdssted, n.

Auferlegen, v. a. (bedre auflegen) Dim. etw., paalægge, tilkjende, andefale; -gung, f. ud. pl. Paalæggen, c. (Dette og de følgende med auferer sammens. Verb. udelade er, naar de afstilles; altsaa ikke: ich erlegte, men legte ihm eine Burde auf.

Auferstehen, v. i. n. m. s. opstaae fra de Døde; -hung, f. ud. pl. Opstandelse, c. (s. Auferlegen).

Auferwachen, v. n. m. s. (i Bibel.) opvaagne paa Dommens Dag. (s. Auferlegen).

Auferwecken, v. a. (i Bibel.) opvække fra Døden; -ckung, f. ud. pl. D-lse, c. (s. Auferlegen).

Auferziehen, v. i. a. ein Kind, opdrage; -hung, f. ud. pl. D-lse, c. (s. Auferlegen); s. Opdrage i anden Deel.

Aufessen, v. i. a. spise op, reent op.

Auffädeln, (auffädmen) Perlen –, trække paa Traad; einen Strumpf –, optrevle, oplose.

Auffahren, v. i. 1) n. m. s. fare op, i Veiret (vor Schrecken); kjøre opad: an einem Berge –; blive heftig vred, fare op; bryde frem, staae ud (om Kopper og Udslæt); kjøre, seile paa, stede paa; springe op; fare op (om Vinduer og Døre). 2) a. das Thor, den Weg, kjøre op; aabne ved at kjøre paa; opkjøre, kjøre Huller i.

Auffahrisch, aj. d. T. for auffahrend, opfarende, tilsindet, fremfusende.

Auffahrt, f. 1) ud. pl. Opfart, Himmelfart; Reise; Opkjørsel; Opfaren, Fremkomst, c. 2) pl. -en, Opkjørsel, c. (Stedet, hvor man kjører op).

Auffallen, v. i. 1) a. die Thür –, falde imod, faa den springer op; sich den Kopf –, falde og staae Hul i Hovedet. 2) n. m. s. falde paa, hen paa; falde op (om Fuldbøre); fig. es fiel mir auf, forundrer, paafalder, frapperer; fornærmer.

Auffällig, (auffallend), aj. paafaldende, frapperende.

Auffangen, v. i. a. den Regen in einem Fasse, opfange, opsamle; einen Brief –, opsnappe; eine Krankheit –, blive smittet af; eine Neuigkeit –, op-

snappe; Jemandes Worte –, opsnappe, lægge Mærke til.

Auffassen, v. a. tage og lefte, gribe op; fig. opfatte; bemærke og begribe; -ssung, f. ub. pl. Opfatning, c.; -ssungsevermögen, n. -s ub. pl. Opfatteevne, c. [en, Opfiling, c.

Auffeilen, v. a. opfile; -lung, c. -s

Auffinden, v. i. a. opsøge og finde.

Auffischen, v. a. opfiske; opsnappe; einen Teich –, fiske alle Fiskene af en Dam.

Auffammen, v. 1) n. m. f. flamme op. 2) a. fig. opflamme; -mmung, f. ub. pl. Opflammen, c.

Aufflechten, v. a. die Haare, flette op; den Zopf, løse, tage Fletningen ned; -tung, f. -en, Opfletning, Løsen, c.

Auffliegen, v. i. n. m. f. flyve op, i Veiret; springe i Luften (ved Krud); vulg. springe op, flyve op (om Dore og Vinduer).

Auffordern, v. a. Einen zu etw., byde at staae op; zum Tanze, indbyde, opfordre (zu); zur Uebergabe, formane, opfordre; -rung, f. -en, Opfordring, c. [Hul paa.

Auffreſſen, v. i. a. æde op; æde

Auffrischen, v. a. opfriske, gjøre friskere; opmuntre, ophidse (zu); -schung, f. -en, Opfriskning, Opmuntring, c.

Aufführen, v. a. kjøre Noget op; ein Gebäude, opbygge, opføre; ein Stück, opføre, spille; anføre, fremføre; sich –, opføre sig; føre sig op, føre en Levemaade; -rung, f. ub. pl. Kjøren op, Opførelse, Anførsel, Opførsel, c.

Auffüttern, v. a. føre op; ein Kind, ein Thier, opfede; -rung, f. ub. pl. Opføring, c.

Aufgabe, f. 1) ub. pl. Opgivelse, Overgivelse. 2) pl. -n, Opgave, c., Spørgsmaal, Problem, n.

Aufgabeln, v. n. tage med Gaffel; fig. d. T. faae fat paa, opdage.

Aufgang, m. -es, 1) ub. pl. - der Sonne, Opgang; Øst, c.; am Weine, Holz, Opgaaen, c. Forbrug, n.; Pragt, Ødselhed, c. (Opvand). 2) pl. -gänge, Opgang, c. (Stedet).

Aufgeben, v. i. a. give, række op; anrette, sætte paa Bordet; Eim. etw., levere, aflevere; den Geist –, opgive; eine Stadt –, overgive; einen Plan, Vorsatz, Kranken –, opgive, give Slip paa; ein Amt, nedlægge; Eim. ein Geschäft, eine Frage, ein Räthsel –, opgive, give at forrette, at besvare, at opløse; -ber, m. -s pl. f. sg. Opgiver, c.; -bung, f. Opgivelse, c.

Aufgeblasen, partic. opblæst, stolt; -heit, f. -en, O-hed, St-hed, c.

Aufgebot, n. -es ub. pl. Paabud, n. Opbydelse, Befaling, c.; Tillysning fra Prækestolen.

Aufgebracht, partic. opbragt, vred.

Aufgehen, v. i. 1) n. m. f. gaae op, op ad; (om Himmelleg.) staae op; im Rauche –, gaae op, opbrændes; (om Deig) hæve sig; (om Vandet) svulme op, hæve sig; (om Stev) stige i Veiret; (om Storm og Uveir) reise sig; (om Vørter) spire frem, komme frem; (om Blomster, Vinduer og Dere, en Knude, en Som, en Byld) aabne sig, gaae op, gaae Hul paa; fig. es sind mir die Augen aufgegangen, jeg har faaet Øinene op, er bleven klogere; es geht mir ein Licht in dieser S. auf, gaaer op for mig, jeg indseer tydeligt; es geht viel Holz auf, gaaer op, gaaer med, forbruges; (i Regnek.) gaae op. 2) a. sich die Füße –, gaae sine Fødder itu, tilblods.

Aufgeklart, partic. oplyst. [sune.

Aufgekratzt, partic. opremt, i godt

Aufgeld, n. -es -er, Opgeld, Agio, c.; Penge paa Haanden, Haandpenge.

Aufgeräumt, partic. opremt, munter.

Aufgerichtet, aj. oprettet, opreist.

Aufgeweckt, partic. opvakt, levende; ein -er Kopf, opvakt, bygtigt.

Aufgeworfen, partic. opstaaende.

Aufgießen, v. i. a. Wasser –, gyde, øse, skjenke paa; Thee –, skjenke Vand paa Theen; -ßung, f. Paagydning, c. Stjenken paa.

Aufglimmen, v. i. n. m. f. ulme op.

Aufgraben, v. i. a. grave heiere, op i Veiret; opgrave; grave løs; aabne ved at grave; -bung, f. -en, Graven heiere, Opgravning, Graven løs, c.

Aufgreifen, v. i. a. gribe og holde; einen Landstreicher, paagribe.

Aufgürten, v. a. opgjorde, binde op med Bælte; das Pferd; dem Pferde den Sattel, opsadle; løse Gjorden op, afsadle, tage Sadelen af; -tung, f. ub. pl. Opgjorden, Opsadlen, Afsadlen, c.

Aufguß, m. -sses -üsse, Paagydning, Paaskjenken, c.; -thierchen, n. -s pl. f. sg. Infusionsdyr, n.

Aufhaben, v. i. a. den Hut, have paa; urigt. for offen haben; d. T. have for, have en Opgave.

Aufhacken, v. a. hakke op; -chung, f. -en, Ophakning, c.

Aufhalt, m. -es ub. pl. Ophold, n. Forsinkelse, c. (i Ridek.) Pareren, c.

Aufhalten, v. i. a. opholde, standse, forhale; holde ude; huse, laane Huus; sich an einem Orte, opholde sig; urigt. for offen halten, holde aaben; sich über eine S., opholde sig over, udsætte paa, dadle.

Aufhangen, v. a. Wäsche, hænge op; einen Dieb an den Galgen –, hænge; Eim. etw., hænge paa, hefte paa;

binde paa Armet, indbilde; -gung, f. ub. pl. Opbængning, c.

Aufhaſchen, v. a. optage løbende; fig. opfange, opſnappe.

Aufhaſpeln, v. a. haſpe op; fig. vulg. reiſe, rette, komme ſig med Møie; -lung, f. ub. pl. Opbaſpning, c.

Aufhauen, v. a. aabne ved at hugge, ophugge, hugge Hul i; hugge reent op; eine Zeile -, ophugge, ſkjærpe; afſyre en Kanon.

Aufhäufeln, v. a. ſtable i ſmaae Hobe paa hinanden.

Aufhäufen, v. a. opdynge, opſtable, lægge i Hobe paa hinanden.

Aufheben, v. l. a. opleſte, løfte i Veiret; das Pflaſter, opbrække; i den Talemaade: viel -s von etw. machen, gjøre megen Opbævelſe over, meget Væſen af; einen Verbrecher, arreſtere; einen feindlichen Poſten, overrumple og fange; ſich etw., opbevare, gjemme, forvare; die Tafel -, die Belagerung -, eine Verſammlung -, ein Geſetz -, eine Verbindung -, hæve, ophæve; ein Lager -, bryde op med; das Eine hebt das Andere auf, hæver det Andet, det gaaer lige op med; einen Bruch -, forkorte; aufgeſchoben iſt nicht aufgehoben, gjemt er ikke forglemt; -bung, f. -en, Opleſtelſe, Opbævelſe, Opbevaring, Forkortning, c.

Aufheften, v. a. hefte op; Eim. etw. -, hefte paa, paahefte; (for heften) ein Buch, hefte; løſe op hvad der er heftet; fig. Eim. etw. -, binde paa Armet, narre med; -tung, f. Opheftning, Paah-, Opløſen, c.

Aufheitern, v. a. opklare, gjøre klarere; (om Himlen el. Veiret) ſich, ox klares; fig. Einen el. ſich -, opmuntre, gjøre glad; -rung, f. -en, Opklaring, Opmuntring, c.

Aufhelfen, v. l. a. hjelpe op: Eim. von der Erde -; hilf mir den Sack auf; ophjelpe, understøtte, bringe i Veiret: einem Nothleidenden -, einer Kunſt -; -tung, f. ub. pl. Opbjelpning, c.

Aufhellen, v. a. opklare, gjøre lys igjen; ſich -, klares op; opklares, blive tydelig.

Aufhenken, v. a. einen Dieb (an den Galgen), hænge; -kung, f. ub. pl. Hængning, c.

Aufhetzen, v. a. einen Haſen, opjage; Einen zu etw. (el. wider Jemand) ophidſe, tilſtynde, opbringe; -tzung, f. Opjagtn, Opbidſen, c.

Aufhiſſen, v. a. die Segel -, Waaren -, hidſe, - op.

Aufhocken, v. a. (vulg. -hucken) etw., tage paa Ryggen; das Getreide -, ſætte Kornet i Hob (Hov).

Aufhorchen, v. n. m. h. auf eine S. -, lytte med ſpændt Opmærkſomhed.

Aufhören, v. n. m. h. lytte til med Opmærkſomhed; ophøre, holde op, aflade; være til Ende, forbi, høre op, endes.

Aufhülfe, f. ub. pl. Opbjelp, c.

Aufhüpfen, v. n. m. ſ. hoppe op, i Veiret; -pfung, f. ub. pl. Hoppen i Veiret.

Aufhuſten, v. 1) n. m. h. hoſte høit. 2) a. Schleim, hoſte op.

Aufjagen, v. a. jage op.

Aufkauf, m. -es ub. pl. Opkjøb, n.; -en, v. a. opkjøbe, ſammen-; -äufer, m. -s pl. ſ. sg. Opkjøber, c.; -ung, f, -en, Opkjøben, c. [frem.

Aufkeimen, v. n. m. ſ. ſpire op,

Aufklaftern, v. a. das Holz, ſætte op i Faone.

Aufklären, v. a. (om Veiret) opklares, blive lyſere; ſich -, fig. blive lys, munter; Eim. ein Räthſel, ein Geheimniß -, forklare, oplyſe; Einen -, oplyſe, bibringe Kundſkaber og Begreber; -rung, f. 1) ub. pl. Opklarelſe; Oplysning, Cultur, c. 2) pl. -en, Forklaring, Oplysning, c. (der kan give Lys i en Sag).

Aufklauben, v. a. oppille; fig. Fejler, misſommeligen opſøge, for at dadle.

Aufkleiſtern, v. a. kliſtre paa; -rung, f. ub. pl. Paakliſtren, c.

Aufklopfen, v. 1) n. m. h. banke paa; 2) a. ved Døren aabne, laae op.

Aufknöpfen, v. a. den Rock, knappe op; -fung, f. ub. pl. Opknapning, c.

Aufknüpfen, v. a. einen Dieb an den Galgen -, hænge op; ein Band, einen Knoten -, opløſe.

Aufkochen, v. 1) a. opkoge, koge om igjen. 2) n. m. h. koge op, i Veiret; begynde at koge; -chung, f. -en, Opkogning, c.

Aufkommen, v. l. n. m. ſ. komme op, i Veiret; (om Planter) voxe, trives, komme frem; (om Syge) blive friſt, komme ſig; fig. komme i Anſeelſe, til Formue; eine Sitte, efterhaanden komme i Brug, i Mode, opkomme.

Aufkratzen, v. a. ein Thür, kradſe op; ſich, kradſe tilblods; Tuch, kradſe op; -tzung, f. -en, Opkradsning, c.

Aufkündigen, v. a. Eim. eine S., opſige; -gung, f. -en, Opſigelſe, c.

Aufkunft, f. ub. pl. Opkomſt, Helbredelſe, c.

Auflachen, v. n. m. h. lee høit.

Aufladen, v. l. a. Holz, Waaren -, læſſe paa; Eim. etw. -, læſſe paa, bebyrde med, paabyrde; -dung, f. ub. pl. Paalæſſen, Paabyrden, c.

Auflage, f. -n, 1) (af auflegen) Oplag af en Bog, af Varer; Paalæg, a. Skat, c.; hvad der paalægges ved en

Collect; Indſtævning; vulg. Beſkyldning, c. (iſær en falſk). 2) (af aufliegen) Liggen paa egen Haand, ledig (om Tjeneſtefolk) ub. pl.; Laugsforſamling, c. med pl.

Auflaſſen, v. i. a. Linen –, (vulg. for aufſtehen laſſen) ſlade ſtaae op; die Thür –, lade ſtaae aaben; fig. Eim. eine S. –, overlade, aftræde.

Auflauern, v. a. Eim., lure op, efterſtræbe, lure paa; -erer, m. -s pl. ſ. sg. Lurer, c.; -rung, f. ub. pl. Luren, G-liſe, c.

Auflauf, m. -es, 1) ub. pl. Oplsben, Stigen i Veiret; Tilvært, Forhoielſe, c. 2) pl. -aufe, Opleb, n. (Bobelens Sammenſtimlen); den falſke Verden (Navn paa en Bakkelſe); -en, v. i. 1) n. m. ſ. lobe op, i Veiret; (om Planter) ſpire frem, komme frem; (om Vandet) voxe, ſtige, lobe til; der Teig läuft auf, hæver ſig; die Haut läuft auf, hooner op, ſvulmer; die Koſten, lobe op, formeres. 2) a. die Thür, aabne ved at lobe imod; ſich die Füße, lobe Hul paa, itu.

Aufleben, v. n. m. ſ. leve op igjen; fig. blive munter, virkſom.

Auflecken, v. a. ſtikke op.

Auflegen, v. a. etw., lægge paa; fig. Eim. etw., paalægge; zu etw. aufgelegt ſeyn, være oplagt, ſtikket, ſtemt til; ein Buch –, oplægge, trykke paa ny; ein Schiff – lægge ind i Havn; -gung, f. -en, Paalægning, Op-, Ind-, c.

Auflehnen, v. a. ſich auf den Tiſch, lene ſig op, ſtotte ſig til; ſich wider Einen, ſætte ſig op imod, gjøre Oprør; (undert.) ſteile. [men ved Laan.

Aufleihen, v. a. Geld, bringe ſam-

Aufleimen, v. a. lime paa.

Aufleſen, v. a. opſamle; fig. d. T. ſtumpe til; -ſung, f. -en, Opſamling, c.

Aufliegen, v. i. n. ligge paa; es liegt mir auf (bedre ob), det paaligger mig, er min Pligt; ligge paa egen Haand, ledig (om Tjeneſtefolk); vulg. ſich, ligge ſig fordervet.

Auflodern, v. n. m. ſ. flamme op; fig. (om Lidenſkaber) opflamme.

Auflöſen, v. a. einen Knoten –, løſe, oploſe; das Salz, Gold, ſmelte, oploſe; einen Begriff in ſeine Merkmale –, oploſe, adſtille, analyſere; ſich, oploſe ſig, brydе ub i: der Schmerz löſete ſich in Thränen (Acc.) auf; aufgelöſt werden, doe; einen Zweifel, ein Räthſel, eine Aufgabe –, oploſe, hæve, forklare, beſvare; -bar og -erlich, aj. oploſelig; -barkeit -erlichkeit, f. ub. pl. Oploſelighed, c.; -ſung, f. -en, Oplosning, c. (i alle Verbets Bet.)

Aufmachen, v. a. lukke op, aabne; ſich –, ſtaae op, brydе op; lave ſig til; (undert.) for ſich ermannen, tage Mod til ſig, ſamle ſin Kraft; vulg. hefte op; hefte faſt; ſpille et Stykke; ophidſe; lokke.

Aufmahnen, v. a. opmuntre, formane; eine Stadt zur Uebergabe, opfordre; Einen wider einen Andern, ophidſe.

Aufmalen, v. a. opbruge ved at male, opmale, male op, opfriſke med Farver.

Aufmarſch, m. -es -e, Opmarſch, c.; -iren, v. a. opmarſchere.

Aufmauern, v. a. opmure; forbruge ved Muren; -rung, f. -en, D-ring, c.

Aufmerken, v. 1) a. etw. in ein Buch, anmærke, optegne. 2) n. m. h. auf eine S., give Agt, være opmærkſom, høre nøie efter; -kſam, aj. opmærkſom, agtpaagivende: auf eine S.; høflig, forekommende, beredvillig; -kſamkeit, f. D-hed, A-penhed, c. ub. pl. H-hed, F-menhed, B-hed, c.; pl. -en.

Aufmuntern, v. a. einen Betrübten –, einen Schlafenden –, opmuntre, muntre op; Einen zu etw. –, opmuntre, tilſtynde; -rung, f. -en, Opmuntren, Opmuntring, c.

Aufmutzen, v. a. (foræld.) oppudſe; fig. d. T. Eim. etw., dadle, gjennemhegle; -zung, f. ub. pl. Oppudſen, Dadlen, c.

Aufnähen, v. a. ſye faſt paa; opbruge ved at ſye; -hung, f. -en, Paaſyening, Opſ-, c.

Aufnahme, f. ub. pl. Optagelſe; Antagelſe; Modtagelſe; Opkomſt, Forbedring, god Stand, c. (modſat Abnahme): Einen in – bringen; in – ſeyn, kommen.

Aufnehmen, v. i. 1) a. etw. von der Erde, tage op; ein Feld, eine Gegend, opmaale, optage; die Salſte ſeines Lohnes, zehn Thaler an ſeinem Lohne –; Geld auf eine Verſchreibung –, optage, laane paa; ein Verhör, ein Verzeichniß –, optage; eine Rechnung von Eim., lade aflægge Regnſkab; Einen gut –, modtage vel; in eine Geſellſchaft –, zum Bürger –, optage; an Kindesſtatt –, antage; für Scherz, optage, anſee for; es mit Eim., maale ſig med, give ſig iſærd med, vulg. tage paa ſin Samvittighed. 2) n. m. h. voxe, tiltage; (om nogle Dyr) være med Unger; ſich –, (ſjeld. for in Aufnahme kommen) komme ſig, tiltage i Velſtand; -mer, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom tager noget op; vulg. Skarnager, c.; -mung, f. Optagelſe, Optagen, Antagelſe, Antagen.

Aufnöthigen, v. a. Eim. etw., paanøde, paatvinge; -gung, f. -en, P-liſe.

Aufopfern, v. a. Einen –, sich Eim. el. für Einen –, opoffre, give til Priis, hengive; sich den Wissenschaften – (widmen) hellige; -rung, f. Opoffrelse, c. (Handlingen ud. pl.; det, man opofrer, pl. -en) Helligelse, c.

Aufpacken, v. a. pakke paa, læsse paa: auf den Wagen; oppakke, udpakke; -ckung, f. -en, Paalæsning, Oppakning, Udp–, c.

Aufpassen, v. 1) a. passe til, bringe til at passe: den Rock –, den Dekkel auf die Dose –. 2) n. m. h. Eim., passe op, paa, holde Die med; opvarte, være Oppasser hos; vulg. give Agt, være opmærksom: auf Einen el. etw. –; -sser, m. -s pl. s. ag. Oppasser, c.; -ssung, f. -en, Tilpasning, Paa–, Opp–, Opvartning, c.

Aufpflanzen, v. a. die Bajonetten, die Kanonen, opplante; -zung, f. ub. pl. O-tning, c.

Aufpflügen, v. a. oppløie.

Aufpicken, v. a. pikke op, hakke op.

Aufplagen, v. n. m. s. springe op med et Knald.

Aufputz, m. -es ub. pl. Oppyntning, Pynt, Stads, c.; -en, v. a. pynte op, udpynte, udsmykke, afpudse, rense, polere; -ung, f. ub. pl. Oppyntning, Udp–, Udsmykning, Afpudsning, c.

Aufquellen, v. 1) rgl. a. bringe til at buldne ud, lægge i Blod. 2) i. n. m. s. (om Vand) vælbe op; das Getreide quillt im Waſſer auf, buldner ud, svulmer op.

Aufraffen, v. a. sammenskrabe; opsnappe; sich –, reise sig hurtig.

Aufrauchen, v. 1) a. den Tabak, opryge. 2) n. m. s. opstige som Reg.

Aufräumen, v. a. rydde op, gjøre i Orden; udtomme, plyndre; vulg. gjøre reent Bord; s. aufgeräumt.

Aufrechnen, v. a. opregne; gjøre Afregning, opgjøre, liqvidere.

Aufrecht, aj. men meest av. opreist, lige, rank; im Unglucke –, opreist, opret, fiet, standhaftig; die Gesetze – halten, holde i Kraft, i Hævd, opretholde.

Aufreden, v. a. Eim. etw., snakke paa, overtale til at modtage; sich den Mund –, opslide ved at tale; einen Gesellen –, lokke til at gaae af Ens Arbeide.

Aufregen, v. a. die Kohlen, røre op i; opmuntre, gjøre munter; tilskynde, ophidse, anspore (zu); -gung, f. ub. pl. Røren op i, Opmuntren, Tilskyndelse, c.

Aufreiben, v. i. a. sich die Haut, oprive, opgnide, gnide Hul paa; das Tuch –, opkradse, oprive; das Stroh, rive sammen; alle Farben, alles Brod –, rive reent op; durch eine Kugel, durch die Pest –, bortrive, ødelægge, bringe af Dage; -bung, f. -en, Oprivning, Opgnidning, Sammenrivning, Bortriven, c.

Aufreihen, v. a. Perlen, trække paa [Traad.

Aufreißen, v. i. 1) a. das Fenster, oprive med Magt; die Nath –, opsprætte; das Maul –, opspile, opspærre; sich –, springe, fare hurtig op; opridse, gjøre Tegning til. 2) n. m. s. gaae itu, revne, sprække.

Aufreiten, v. i. a. sich –, ein Pferd, ride fordærvet.

Aufrennen, v. 1) rgl. a. die Thür, aadne ved at rende paa, rende op. 2) i. n. m. s. rende paa: auf einen Felsen.

Aufrichten, v. a. reise op, i Veiret; opbygge, opføre, oprette: Eim. eine Ehrensaule –, (errichten); stifte, oprette (for errichten); trøste, husvale; sich –, fatte Mod, samle sin Kraft (im Unglücke); -tung, f. ub. pl. Opreisen, Opbyggen, Opførelse, Trøsten, c.

Aufrichtig, aj. ægte, uforfalsket; oprigtig, uden Forstillelse; (forældet. for aufgerichtet); -keit, f. ub. pl. Ægthed, U-hed, O-hed, c.

Aufriß, m. -sses -sse, Afrids, Udkast, u. Tegning, c. (eines Gebäudes).

Aufrücken, v. 1) a. oprykke, rykke op; vulg. Eim. etw., kaste i Næsen, lade høre (bedre vorwerfen); 2) n. m. s. rykke op, befordres.

Aufruf, m. -es ub. pl. Raaben, Kalden paa; Opfordring; Bækken; -en, v. i. a. raabe, kalde paa, op; opfordre; -ung, f. ub. pl. Opraaben, c.

Aufruhr, m. -es ub. pl. Oprør, u. Opstand, c.; seine Seele war in –, voldsom Bevægelse, c.; -ühren, v. a. røre op, svulpe; oprippe, røre op i, igjen bringe paa Bane; bringe i heftig Bevægelse; bringe i Oprør, oprøre; -ührer, m. -s pl. s. ag. Oprører; Oprørsstifter, c.; -ührisch, aj. oprørsk.

Aufs, sammentr. af auf og das, s. Auf.

Aufsagen, v. a. fremsige, opramse; Eim. etw. –, opsige; -gung, f. B-lse, Opramsen, Opsigelse, c.

Aufsatz, m. -es, 1) ub. pl. (sjeld.) Paasættelse, Indsættelse, Tilsættelse, c. 2) pl. -ze, hvad der sættes paa, eller opsættes; Porcellainsfiel, u.; (Opsats) Hovedpynt, c.; Opsæt, Udkast, u. Concept; Afhandling, c.

Aufsässig, aj. opsætsig, gjenstridig; hadelig, fiendsk; -keit, f. -en, O-hed, G-hed, c.; Fjendskab, u.

Aufschärfen, v. a. opskære; sich –, sich die Haut –, rive, stode Huden itu; skærpe, slibe, sætte op; -fung, f. ub. pl. Opskæring, Skærpning, Slibning.

Aufschauen, v. n. m. h. skue op, i Veiret.

Aufscheuchen, v. a. das Wild, opskræmme, opjage; -chung, f. ub. pl. Opskræmning, Opjagning, c.

Aufschieben, v. i. a. die Thür, aabne ved at skyde eller trykke; fig. eine S. -, opsætte, forhale, udsætte; -bung, f. ub. pl. Skyden, Trykken op, c.

Aufschießen, v. i. 1) a. den Wall, die Mauer, skyde op, aabne ved Skud; 2) n. m. s. lobe op, skyde op (om Planter el. Mfter.); fare hurtig op; -ßung, f. ub. pl. Skyden op, c.

Aufschlag, m. -es, 1) ub. pl. Opslaaen (i en Bog el. i Kort); Faren, Vippen i Veiret; Stigen i Prisen, c. 2) pl. -äge, hvad der slaaes eller sættes paa; Opslag (paa Kjoler); Paaleg, n. forhøiet Told, c.; -en, v. i. 1) a. slaae op; sammen; fra hinanden; slaae fast paa: auf eine S.; dem Pferde ein Sufeisen, beslaae; das Fenster -, slaae, smække op; seine Wohnung an einem Orte -, opslaae, bosætte sig; die Augen -, slaae op; Einen -, prygle op, twinge ved Prygl til at staae op; Feuer -, slaae Ild; ein Gelächter -, opslaae en Latter, skoggerlee; ein Buch -, opslaae; etw. in einem Buche -, opsøge; sich den Kopf, ein Faß -, slaae itu, slaae Hul paa. 2) n. m. s. vippe op, fare op; spire frem; stige i Prisen.

Aufschließen, v. i. a. lukke op med Regle; sich -, aabnes; springe ud; Eim. sein Herz -, aabne sit Hjerte, aabenbare sine Tanker; Eim. eine dunkle Stelle -, forklare, oplyse; -ßung, f. s. Aufschluß. [opsluge.

Aufschlingen, v. i. a. synge op;

Aufschlitzen, v. a. opsplitte, opskære, kløve.

Aufschluß, m. -sses, 1) ub. pl. Oplukning. 2) pl. -üsse, Oplysning, Forklaring, c.: über eine S.

Aufschmeicheln, v. a. Eim. etw., smigre paa; sich Eim., smigre sig paa.

Aufschmelzen, v. 1) i. n. m. s. smeltes op. 2) rgl. a. smelte paa, op, paa ny, ganske. [smede.

Aufschmieden, v. a. smede paa, op-

Aufschmieren, v. a. smøre paa, opsmere.

Aufschmücken, v. a. opsmykke; -ckung, f. ub. pl. Opsmykning, c.

Aufschnallen, v. a. dem Pferde den Mantelsack -, spænde fast paa; die Schuhe -, spænde op; -llung, f. ub. pl. Spænden fast paa; Opspænden, c.

Aufschnappen, v. 1) a. snappe op, gribe; fig. ein Wort, opsnappe, lægge Mærke til. 2) n. m. s. springe hurtigt op, fare, vippe op.

Aufschneiden, v. i. 1) a. auf etw., mærke ved Snit, skære i; Brod -, skære (for at lægge det paa Tallerkenen); einen Fisch -, opskære, aabne ved at skære; das Brod, das Stroh -, skære reent op. 2) n. m. h. prale, gjøre Vind; vulg. skære op; -der, m. -s pl. s. sg. Praler, Vindmager, c.; -derei, f. -en, Praleri, Vindmageri, n.

Aufschnellen, v. 1) n. m. s. vippe op, springe hurtig i Veiret. 2) a. bringe til at springe op, drive hurtig i Veiret.

Aufschnitt, m. -es, 1) ub. pl. Opskæren, Paa-, Af-, Mærken ved Snit, Skaar, n. Skæren reent op, c. 2) pl. -e, hvad der er skaaret op, eller Stedet, hvor det er skeet, Split, Aabning paa Klæder, c.

Aufschnuren, v. a. sich -, die Schnurbrust, opsnøre, løse hvad der er snøret; Eim. etw. snøre paa, fast paa; -rung, f. ub. pl. Opsnøren, Paas-, c.

Aufschobern, v. a. Heu, Stroh, sætte i Stak.

Aufschossen, v. n. m. s. lobe op, skyde i Veiret (om Planter og Mfte.); -ßling, m. -es -e, hurtig opvoxen Plante, c.; fig. et ungt, oplobet Mfte.

Aufschrauben, v. rgl. og i. a. skrue op, i Veiret; skrue op, skrue los; der Flinte einen Stein, skrue fast paa.

Aufschrecken, v. 1) rgl. a. skrække op. 2) i. n. m. h. fare forskrækket i Veiret.

Aufschreiben, v. i. a. opskrive, optegne, anmærke; (sjeld.) opsige skriftligt.

Aufschreien, v. i. 1) n. m. h. skrige høit, skrige op, overlydt; 2) a. vække ved at skrige.

Aufschrift, f. -en, Opskrift, Paaskrift, Udskrift, c. (med Gen. el. auf og Dat.)

Aufschub, m. -es ub. pl. Opsættelse, Forhaling; Udsættelse, Frist, c.

Aufschüren, v. a. das Feuer -, rage op i Ilden, for at den skal brænde.

Aufschürzen, v. a. sich -, die Kleider -, opskjerte, opkiltre; -zung, f. ub. pl. O-tning, O-tring, c.

Aufschüsseln, v. a. die Speisen, komme i Skaalen, sætte Skaalen paa Bordet; er ließ mir gut -, beværte, sætte Mad for.

Aufschütten, v. a. Erde um einen Baum -, dynge op, i Veiret; auf eine S. -, styrte paa, ose paa; sammendynge, op-.

Aufschwämmen, v. a. Brod, bringe til at buldne ud som en Svamp; -geschwämmt, opbovnet; -mmung, f. ub. pl. Buldnen ud, Opbovning, c.

Aufschwänzen, v. a. ein Pferd -, rumpe op, opbinde Halen.

Aufschwatzen, v. a. Eim. etw.,

nakke paa, paansde.

Aufschweifen, s. aufschwänzen.

Aufschwellen, v. 1) rgl. a. bringe til at hovne el. svulme; udvide, hæve. 2) i. n. m. s. hovne, svulme op, udspændes; der Fluß, das Meer schwillt auf, stiger, voxer, hæver sig; fig. blive stolt; blive meget ført; -llung, f. Opsvovnen, Opsvulmen, c.

Aufschwemme, f. -n, Stedet, hvor en Tømmerflaade trækkes i Land; -n, v. a. das Flößholz, staade i Land.

Aufsehen, v. i. n. m. h. see op, i Veiret, staae Vinene op; auf Einen -, (foræld.) iagttage, rette sig efter; -, n. -s ub. pl. sjeld. Opsyn, Tilsyn, n.; -erregen, machen, Opsigt, c.; -her, m. pl. s. sg. (-herinn, f.) Opsynsmand, (-skone) c.

Aufsetzen, v. a. sætte op; die Regeln, reise op; (om smaae Træer) sætte sammen; sætte i Vove; ein Frauenzimmer -, accommodere, friserе; den Hut -, sætte paa Hovedet; die Speisen -, sætte paa Bordet; sich -, sætte sig op (auf das Pferd, den Wagen); sich wider Einen -, sætte sig op, vise sig trodsig; seinen Kopf -, være egensindig, haardnakket; einen Flecken -, sye til; sætte op; eine Schrift -, skrive, opsætte, concipere; vulg. die Leute -, narre, bedrage, forføre; -zung, f. -en, Sætten op, paa, Opsætning, c.

Aufseyn, v. i. n. m. s. være oppe, opstaaet; være oppe, opbrugt; være aaben; wohl, übel -, befinde sig vel, ilde.

Aufsicht, f. ub. pl. Opsyn, n.

Aufsieden, v. i. 1) a. opkoge, koge paa ny. 2) n. m. h. koge op, i Veiret.

Aufsitz, m. -es ub. pl. Sidden til Hest; Væbning, c.; -en, v. i. n. 1) m. h. sidde fast paa, være heftet paa; 2) m. s. im Bette, sidde opreist; die ganze Nacht -, sidde oppe, vaage; sætte sig til Hest; ruste sig.

Aufspalten, v. 1) i. n. m. s. opspaltes. 2) rgl. a. opspalte; -tung, f. -en, Opspaltning, c.

Aufspannen, v. 1) a. auf eine S., spænde fast paa; gelindere Saiten -, nedstemme sine Fordringer, give Kjøb; alle Segel -, spænde op, i Veiret: fig. anvende alle Midler; den Zahn eines Gewehrs, spænde tilbage, opspænde. 2) n. m. h. vulg. spidse Øren, lytte nysgjerrig til: hoch -; -nnung, f. ub. pl. Spænden paa, op, i Veiret, Opspænden, c.

Aufsparen, v. a. opspare, opbevare; -rung, f. ub. pl. O-ring, c.

Aufspeisen, v. a. opspise.

Aufsperren, v. a. opspærre, opspile; -rrung, f. ub. pl. Opspærren, Opspilen, c. [spille; spille op til Dands.

Aufspielen, v. a. Vim. etw., forе-

Aufspießen, v. a. spedde, sætte paa Sped; -ßung, f. ub. pl. Spedden, c.

Aufsplittern, v. 1) a. aabne saa Splinterne skyve omkring. 2) n. m. s. splintres op.

Aufsprengen, v. a. sprænge op; opjage; -gung, f. ub. pl. Opsprængning, Opjagen, c.

Aufsprießen, v. i. n. m. s. (om Vexter) spire frem; fig. lidt efter lidt opstaae og voxe.

Aufspringen, v. i. n. m. s. springe op, føre op, staae hurtig op; springe op, pludselig aabnes; sprække, revne.

Aufsprossen, v. n. m. s. (rgl. undt. partic. aufgesprossen); (poetisk) spire op; -ößling, m. -es -e, Spire, c.

Aufsprudeln, v. n. m. s. sprudle op; fig. fare op. [aabne Spundsen.

Aufspunden, (-ünden) v. a. ein Faß,

Aufspüren, v. a. opspore.

Aufstampfen, v. 1) a. stampe paa, op. 2) n. m. h. stampe frem, træde haardt frem.

Aufstand, m. -es ub. pl. Opstand, c. Oprør, n.

Aufstarren, v. n. m. h. staae stift i Veiret; see stift i Veiret.

Aufstauben, v. 1) a. drive i Veiret som Støv. 2) n. m. s. støve op.

Aufstechen, v. i. a. opstikke, aabne ved at stikke; (hos Kobberst.) stikke op, opfriske en Plade; Vim. etw., (undert) opholde sig over Smaating; røbe Noget til Skade for en Anden; -chung, f. -en, Opstikning, c.

Aufstecken, v. a. opstikke, med Naale opsætte.

Aufstehen, v. i. n. 1) m. h. staae aaben, (bedre offen stehen); staae ovenpaa noget. 2) m. s. staae op, reise sig (med von og aus); von einer Krankheit -, komme sig; von dem Tode -, (bedre auferstehen); wider Einen -, sætte sig op imod, gjøre Opstand imod; fremstaae, fremtræde, vise sig, opstaae; (om Haandværk.) gaae af Tjeneste.

Aufsteifen, v. a. stive op.

Aufsteigen, v. i. n. m. s. auf das Pferd, in den Wagen, stige op paa; (om rørig Mad) stige i Veiret; støde op; (om Uveir) reise sig; (Begjærlighed, Tvivl) opstaae, opkomme; die -de Linie, Rækken af Descendenter i lige Linie fra Stamfaderen; die -de Mutter, das - der Mutter, h. T. Kolik, Moderssyge (hos Fruent.)

Aufstellen, v. a. opstille, stille opreist, sætte i Orden; lade staae aaben; einen Zeugen -, fremstille; einen Beweis -, fremføre, anføre; Vim. eine Falle -, sætte Snare for; wegen el. nach einer S. -, lade anstille Efterforsk-

ninger; -ilung, f. -en, Opſtilling, Frem-, Fremføreſen, c.

Aufſlieben, v. i. ſ. Aufſtäuben.

Aufſtöbern, v. a. ſtøve op; blot fig. opſøge meiſomt mellem ſtøvede Sager; (Jagtſp.) ſtøve op, opjage (Fuglevildt.)

Aufſtoßen, v. i. 1) a. ſtede op, aabne ved at ſtede; ſtede Hul paa; ſtede op i Veiret; bringe til at reiſe ſig ved at ſtede. 2) n. m. ſ. og h. die Speiſe ſtößt mir auf, ſteder op; (om Vinen) gaae i Ardelde, blive ſuur; auf den Grund, lede paa, ſtede paa; Eim. -, træffe paa, ſtede paa, mede; ſtembyde ſig; -=ößig, aj. ſuur, bedærvet; upaſelig, lidt ſyg (om tamt Dyreg).

Aufſtreichen, v. i. a. beſtryge, ſtryge paa; opſtryge, ſtryge opad; -ſtrich, m. -es -e, Opſtreg, n. (paa en Fiolin).

Aufſtreifen, v. 1) a. den Aermel, ſmøge op; ſich die Haut -, opridſe. 2) n. m. h. ſtreife, leſelig berøre, ſlæbes hen ad; -ſung, f. ub. pl. Opſmegning, Opridſen, Streifen, c.

Aufſtreuen, v. a. ſtree paa; -uung, f. ub. pl. Streen paa.

Aufſtülpen, v. a. ſlaae Hatteſkyggen op; lægge Læppe paa; eine aufgeſtülpte Naſe, opadſtaaende.

Aufſtürmen, v. 1) n. m. ſ. ſtige ſtormende i Veiret. 2) a. drive, aabne ſtormende, ſtorme op.

Aufſtürzen, v. 1) a. dem Topfe den Deckel, lægge paa; die abgewaſchenen Teller, ſtille op. 2) n. m. ſ. ſtyrte paa.

Aufſtutzen, v. a. krampe op; fig. oppudſe, forſkjenne; -ſung, f. -en, Opkrampen, Oppudsning, Forſkjennen, c.

Aufſuchen, v. a. opſøge; -chung, f. ub. pl. Opſøgning, c.

Aufſummen, v. n. m. ſ. (hyppigere) ſich -, m. h. ſumme ſig op, voxe til en ſtor Sum.

Auftafeln, v. a. d. T. Eim., dække op for, opparte med; -lung, f. -en, Opdækning, Opvartning, c.

Auftagen, v. a. opſætte fra en Dag til en anden.

Auftakeln, v. a. ein Schiff, optakle; fig. d. T. Vinen, ſich, optakle, oppynte.

Auftauchen, v. n. m. ſ. dukke op.

Auftakt, m. -es -e, Optakt, c. (i Muſiken).

Aufthauen, v. 1) a. optee, bringe til at ſmelte: die Sonne thauet den Schnee auf; fig. das Herz -, røre. 2) n. m. ſ. tee op, ſmelte, opleſes, der Schnee iſt aufgethauet; fig. (om Mſtr.) blive munter, ſnakſom; der Schmerz thauet in ſanfte Wehmuth auf, opleſer ſig i; -uung, f. ub. pl. Optøening, c.

Aufthun, v. i. a. aabne, oplukke; tage Hul paa, begynde at drage af; ſich -, aabne ſig; vulg. lægge Noget op.

Auftiſchen, v. a. Eim., ſætte for; dække op; fig. alltägliche Sachen, forebringe, foredrage.

Auftrag, m. -es -äge, Ordre, Hverv, u. Forretning, Commiſſion, c.: an Einen; -en, v. i. die Speiſe auf den Tiſch, bære op, hen paa, ſætte; eine Farbe, lægge paa; Eim. eine S. -, overdrage, give i Ordre; aftræde; ein Kleidungsſtück, opſlide. 2) n. m. h. blive for tyk, lægge ſig ud.

Auftreiben, v. i. 1) a. drive op; i Veiret; udvide, opfylle; drive faſt paa (ved at ſlaae); opjage, drive til at ſtaae op; fig. einen Flüchtling -, Geld -, opſpore, meiſomt faae fat paa. 2) n. m. ſ. das Schiff trieb auf, drev paa Grund; -bung, f. ub. pl. Opdriven, Driven i Veiret, Opjagen, Opſporen, c.

Auftreten, v. i. 1) a. eine Fallthür, aabne ved at træde paa; eine Nuß -, træde itu. 2) n. m. ſ. hart, leiſe, træde, ſætte Foden paa Jorden; als Redner, Schauſpieler, fremtræde, optræde; mit etw. -, komme frem med, fremføre.

Auftritt, f. -en (i Marſken) Veien til en Dige.

Auftritt, m. -es, 1) ub. pl. Optrædelſe, Fremtrædelſe, c. 2) pl. -e, Begyndelſe, c. (af en Præken); Optrin, n. Scene, c.; Begivenhed, Tildragelſe, c.; Trin, Trappetrin, n.

Auftrocknen, v. 1) a. opterre, bortø; 2) n. m. ſ. optørres; -cknung, f. ub. pl. Opterring, c.

Aufwachen, v. n. m. ſ. opvaagne; fig. blive munter, virkſom.

Aufwachſen, v. i. n. m. ſ. opvære.

Aufwagen, v. i. a. løfte med en Løftſtang; fig. eine S. mit Gold -, oppeile; -gung, f. ub. pl. Opveining.

Aufwallen, v. n. m. ſ. koge op; bruſe op; belge op; fig. geraade i heftig men kortvarende Sindsbevægelſe, bruſe op; -ilung, f. -en, Opkogning, Opbruusning, c.

Aufwalzen, v. a. vælte i Veiret; forhøie ved at vælte paa; fig. Eim. eine Arbeit, bebyrde med.

Aufwand, m. -es ub. pl. Omkoſtning, Bekoſtning, Udgift, c.

Aufwärmen, v. a, opvarme; fig. bringe frem paa ny (en forglemt Sag); -mung, f. ub. pl. Opvarmelſe, c.

Aufwarten, v. n. m. h. Eim. -, el. bei einer S. -, være Opvarter hos, opparte; Eim. -, gjøre ſin Opvartning, beſøge; Eim. mit etw. -, byde, forære; ſpille op til Dands; -ärter,

m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Opvarter, c. (-ſke, c.); -tung, f. -en, Opvartning, c.

Aufwärts, av. opad.

Aufweſchen, v. i. a. vaske op, terre op med en Klud; die Seife -, opbruge ved Vask; ſich die Hände -, opslide ved at vaske; -ſchung, f. ub. pl. Opvaskning, c.

Aufwechſel, m. -s, ub. pl. Opgeld, Agio, c.; -n, v. a. veksle; eine Geldſorte -, indveksle, og derved bringe ud af Circulation.

Aufwecken, v. a. vække, opvække (af Søvn); fig. opmuntre, gjøre livlig: ein aufgeweckter Kopf, et opvakt Hoved; -geweckheit, f. ub. pl. Opvakthed, c. [blæse op.

Aufwehen, v. a. blæse i Veiret,

Aufweichen, v. i. 1) a. gjøre blød, opblede. 2) n. m. ſ. opbledes; -chung, f. ub. pl. Opbledning, c.

Aufweiſen, v. a. ophaſpe; -ſung, f. ub. pl. Ophaſpning, c.

Aufweiſen, v. i. a. opvise, lægge for Dic; -ſung, f. ub. pl. Opvisning, c.

Aufwenden, v. rgl. og i. a. anvende; koſte paa, sætte paa: viel Geld auf ſein Vergnügen -.

Aufwerfen, v. i. a. aabne ved at kaste paa; kaste op paa; kaste i Veiret, kaste op; opkaſte, opgrave, opfere; ſich -, boie ſig opad; aufgeworfene Lippen, eine - Naſe, opſtaaende; ſich zu etw. -, opkaſte ſig til; ſich wider Einen -, ſætte ſig op imod, gjøre Opſtand imod; eine Frage, einen Zweifel -, opkaſte, fremſøre; -fung, f. ub. pl. Kaſten i Veiret, c, Opkaſtning, c.

Aufwichſen, v. 1) a. vøre op. 2) n. m. h. fig. d. T. Eim., bakke op for, give overſtedigen at ſpiſe og drikke; ſich, vire op, klæde prægtig.

Aufwickeln, v. i. Garn auf einen Knäuel -, die Haare -, vikle paa, vikle op i Veiret; opvikle, vikle fra hinanden; ein Kind -, løſe Svøbet af; -lung, f. -en, Opvikling, Paa-, c.

Aufwiegeln, v. a. Einen wider einen Andern -, forlede til Oprør; opbidſe; -ler, m. -s pl. ſ. sg. Oprører, c.; -lung, f. ub. pl. Opbidſen, c.; -leriſch, aj. oprørſk.

Aufwiegen, v. i. a. løfte med en Løftestang; have ſamme Vægt; fig. opveie, kunne lignes med; overgaae.

Aufwinden, v. i. a. ſnoe i Veiret, vinde op.

Aufwirbeln, v. 1) a. hvirvle i Veiret. 2) n. m. h. hvirvles op.

Aufwirken, v. i. (Jagtſp.) opkære; (hos Bagerne) ſlaae Brødet op; ein Gewebe, væve reent op; opløſe, hvad der er vævet; -kung, f. ub. pl. Opkæring, Slaaen op, Opvæven, c.

Aufwiſchen, v. a. opviſte; -ſchung, f. ub. pl. Opviſkning, c.

Aufwittern, v. a. lugte op.

Aufwühlen, v. a. oprode; -lung, f. ub. pl. Oprodning, c.

Aufwurf, m. -es -ürfe, hvad der opkaſtes, fornemmelig: opgravet Jord, c.

Aufzählen, v. a. optælle; -lung, f. ub. pl. Optælling, c.

Aufzäumen, v. a. optemme, lægge Temme, Bidſel paa; -mung, f. ub. pl. Optemning, c.

Aufzeichnen, v. a. paategne; -chnung, f. -en, Paategning, c.

Aufzeigen, v. a. paaviſe; -gung, f. ub. pl. Paaviſning, c.

Aufziehen, v. i. 1) a. trække op, aabne ved at trække, trække Hul paa; opſpænde; trække paa; ſpænde paa; trække op, i Veiret; eine Uhr -, trække op; opſætte, forſinke; veie; opklække, opeſſke, opſede; byde op til Dandſ, engagere; Linen -, Linen mit etw. -, have til Bedſte, ſpotte. 2) n. m. ſ. (om Veir) trække op; trække op, (trække paa Vagt); fare ſig op, (i Klæder); vulg. mit etw. aufgezogen kommen, forebringe, fremfere.

Aufzug, m. -es 1) ub. pl. Optrækken, c. i alle Betydn. af aufziehen; Rending, c. Rendegarn, n. 2) pl. -üge, Optog, n. Proceſſion; Vinde; Kran, c.; Optog, n., en Act i et Skuespil.

Augapfel, m. -s ub. pl. Øiesteen, c.

Auge, n. -s -n, (Dim. Aeuglein og Aeugelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Øie, n.; vor meinen -n, i mit Paasyn; Meget ſom ligner Øine (paa Kærninger og Kortblade, paa Paafugleſjedre, Spiren til et Blad eller en Blomſt, Fedtdraaber paa Suppe, Glands paa Tøi, Hul i en Øſt, en Syenaal, ꝛc.).

Aeugeln, v. 1) a. oculere. 2) n. m. h. blinke.

Augen=arzt, m. -es -ärzte, Øienlæge, c.; -blende, f. -n, Skyklap, c. (paa Seletøi); -blick, m. -es -e, Øieblik, n.; -blicklich, aj. øieblikkelig, i Øieblikket; -braune (el. -braue) f. -n, Øiebryn, n.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. Øientjener, c.; -förmig, aj. øieformig; -glas, n. -es -äſer, Øieglas, n.; (paa en Kikkert) Oculærglas; -lied, n. -es -er, Øielaag, n.; -luſt, f. ub. pl. Øienslyſt, c.; -maß, n. -es ub. pl. Maal efter Øiesyn, paa Stump; Øiemaal, n.; -merk, n. -es ub. pl. det, man har fæſtet Øinene paa; fig. Øiemed, n.; -ſchein, m. -es ub. pl. Øiesyn, n. Synsforretning, c.; -ſcheinlich, aj. ſeinefaldende; fig. eienſynlig, indlyſende; (evident); -ſcheinlichkeit, f. ub. pl. Øienſynligheb (Evidence); -ſprache, f. -n, Øienſprog, n.; -ſtern,

m. -es -e, f. Augapfel; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Dienvand, n.; -weh, n. -es ud. pl. og -ſchmerz, m. -ens -en, Dienſmerte, c.; -weide, f. ud. pl. Dienslyſt, c.; -weite, f. ud. pl. ſaavidt det blotte Die ſeer, Synskreds, c.; -s wimmer og -wimper, f. -n, Dienhaar, n.; -winkel, m. -s pl. ſ. sg. Dievig, c.; -zahn, m. -es -ähne, Dientand, c.; -zeuge, m. -n -n, Dienvidne, n.

Augen, v. n. m. h. (Jagtſp.) ſee ommærkſomt omkring; (om Planter) ſpire, knoppes.

Aeugig, aj. kun i Sammenſ. f. Ex. einäugig, tenſiet, trieſ-, ſom har rindende Dine.

Augment, n. -es -e, Augment, n. Tilſætning, Formerelſe, c.

Auguſt, m. -es ud. pl. Auguſt Maaned, c.

Aurikel, f. -n, Aurikel, c.

Aurora, f. -rens ud. pl. Aurora, Morgenrødens Gudinde; Morgenrøden ſelv.

Aus, 1) præp. med Dat., af, fra, ud af, ud fra: - dem Hauſe, - dem Wege; - Holz gemacht; es wird etw. Großes - ihm; - etw. ſchließen, følgen; - Haß, - Liebe; er iſt - Schweden; - einander gehen, gaae fra hinanden, ſtilles ad. 2) av. ude, forbi, til Ende, es iſt - mit ihm; die Predigt iſt -; weder - noch ein, hverken ud eller ind; Jahr - Jahr ein, Aar ud Aar ind; von Grund -, fra Grunden af; 3) I mange Sammenſ. med Verb. er aus afſtillelig, har Tonen, og bedder iſær: ud-, f. Ex. ausreiben, ausbreiten, ausbilden, uddrive ꝛc.

Ausantworten, v. a. (i Canc.) Eim eine S. -, overleverе, overgive.

Ausarbeiten, v. 1) a. udarbeide, (et forhydet Arbeide; et Aandsarbeide, en Plan); Einen el. ſich -, ved behørig Legemsbevægelſe gjøre ſig fikket til noget. 2) n. m. h. holde op at arbeide, være færdig dermed; -tung, f. -en, Udarbeiden, Udarbeidning, c.

Ausarten, v. n. m. ſ. udarte, blive ſlettere; -tung, f. ud. pl. Udartning, c.

Ausathmen, v. 1) a. etw., udaande. 2) n. m. h. aande; -mung, f. ud. pl. Udaanden, c.

Ausbaden, v. 1) n. m. h. bade færdig, ophøre at bade. 2) a. fig. d. T. etw. - müſſen, bøde for en Andens Feil.

Ausbauen, v. 1) a. bygge færdig, fuldende en Bygning indvendig. 2) n. m. h. holde op at bygge.

Ausbedingen, v. i. a. ſich etw., betinge ſig forud; forbeholde ſig.

Ausbeißen, v. i. a. bide ud, brække ud ved at bide: ſich die Zähne -; bide ud af, bide Hul paa; fig. Einen -, ſtikke ud, bringe i Unaade.

Ausbeſſern, v. a. udbedre; -rung, f. -en, Udbedring, c.

Ausbeute, f. ud. pl. Udbytte, n.

Ausbeuteln, v. a. das Mehl, ryſte af Poſen; fig. d. T. Einen el. ſich -, blotte for rede Penge.

Ausbezahlen, v. a. udbetale.

Ausbiegen, v. i. 1) a. bøie udad. 2) n. m. h. Eim -, el. vor Eim. -, gaae af Veien for; undvige; -gung, f. ud. pl. Udbøining, c.

Ausbieten, v. i. a. eine S., falde bydе offentligt; overbyde (paa Auction); Einen, opſige; -tung, f. ud. pl. offentlig Fi-liſe, Overbydeu, O-liſe, c.

Ausbilden, v. a. uddanne, gjøre fuldkommen; -dung, f. -en, U-liſe, c.

Ausbinden, v. i. a. aabne og udtage; -dung, f. ud. pl. Aabnen og Udtagen, c. [uddede.

Ausbitten, v. i. a. ſich eine S. -,

Ausblaſen, v. i. a. ein Ei, udblæſe, blæſe det Indvendige ud; bekjendtgjøre (ved blæſende Inſtrumenter); udbaſune, fortælle overalt; das Licht -, blæſe ud, puſte ud; vulg. Eim. das Lebenslicht -, dræbe; -ſung, f. ud. pl. Udblæsning, Udbaſunen, c.

Ausbleiben, v. i. n. m. ſ. blive udenfor, ude; udeblive, ikke indfinde ſig; mit etw., tøve; afbrydes, ſtandſes; holde op, være forbi; udelades, mangle, glemmes; ikke ſtee; (om Planter) ikke komme frem.

Ausbleichen, v. 1) i. n. m. h. ophøre at blege. 2) i. n. m. ſ. bleges, af-. 3) rgl. a. blege ud, blege færdig.

Ausblühen, v. n. m. h. afblomſtre.

Ausbluten, v. 1) n. m. h. afbløde, udøſe alt Blod. 2) a. (digt.) ſein Leben, udblode, opgive med Blodets Tab. [ſ. ud. pl. Udboring, c.

Ausbohren, v. a. udbore; -rung,

Ausborgen, v. a. udlaane; -gung, f. ud. pl. Udlaaning, c.

Ausbraten, v. i. 1) a. ſtege færdig; faae ud af ved at ſtege. 2) n. m. h. ſtege nok. 3) n. m. ſ. ſtege ud.

Ausbrauſen, v. n. m. h. udbruſe, ophøre at bruſe.

Ausbrechen, v. i. 1) a. einen Zahn, udbrække, af-; einen Baum -, beſtære; die Bienen -, dræbe og tage Honningen; Galle, Blut -, brække op. 2) n. m. ſ. brydes af, ud; brække ud, undvige; bryde frem, komme frem; (om Ild, Sygdom, Krig) udbryde, opſtaae; pludſelig blive bekjendt; in ein lautes Gelächter, udbryde i; -chung, f. ud. pl. Udbrækning, Af-, Beſkæring, c.

Ausbreiten, v. a. die Arme -, udbrede, udſtrække; etw., udbrede, bekjendtgjøre, udſprede; ſich -, udſtrække,

udbrede, formere sig, tiltage; sich über eine S. –, udbrede sig vidtløftigt over; -tung, f. ub. pl. Udbreden, Udstrækten, Formering, Tiltagen, c.

Ausbrennen, v. i. 1) a. udbrænde, rense ved at brænde; Töpfe, Ziegelsteine –, brænde færdig. 2) n. m. s. afbrændes; brænde ud, ophøre at brænde; -nnung, f. -en, Udbrænding, c.

Ausbringen, v. i. a. bringe ud, frem; kaffe bort; ein Geheimniß –, gjøre bekjendt, bringe ud iblandt Folk; eine Gesundheit –, udbringe, proponere en Skaal; einen Befehl –, udvirke; -sung, f. ub. pl. Udbringen, Bortskaffen, Proponering, c.

Ausbruch, m. -es -üche, Udbrud, Frembrud, n. Fremkomst, c.

Ausbrühen, v. a. udkolde.

Ausbrüten, v. 1) a. udruge, udklække; fig. etw. Böses –, have i Sinde, gaae svanger med, udtænke. 2) n. m. h. holde op at ruge.

Ausbügeln, v. a. falten, udstryge; ein Kleid –, stryge færdig; -lung, f. ub. pl. Udstrygning, c.

Ausbund, m. -es ub. pl. det Fortrinligste i sit Slags, Kvintessents, c.; Mønster paa en Ting: – von Tugend, Schönheit, Bosheit; -bündig, aj. fortræffelig, overordentlig i sit Slags.

Ausbußen, v. 1) a. Garn, bede paa, reparere. 2) n. m. s. affone, bede for; -ßung, f. -en, Affoning, c.

Ausdampfen, v. 1) n. m. s. udbampe. 2) n. m. h. ophøre at dampe. 3) a. eine Pfeife, udryge; -fung, f. -en, Uddampning, c.

Ausdämpfen, v. a. lade udbampe; Kohlen, slukke; -fung, f. -en, Udbampning, Slukning, c.

Ausdauer, f. ub. pl. Udholden, Vedholdenhed, Standhaftighed, c.; -n, v. 1) a. udholde, fordrage. 2) n. m. h. holde ud, die til Enden; (om Planter) overvintre i det Fri, være perenerende.

Ausdehnen, v. a. udstrække, forlænge, udvide; sich –, udvide sig, udbrede sig; -hnbar, aj. som lader sig udstrække; -hnbarkeit, f. ub. pl. Udstrækkelighed; -hnung, f. ub. pl. Udstrækken, Udviden, c.; -hnungskraft, Udstrækningsevne, c.

Ausdenken, v. a. sich etw. –, udtænke; etw., tænke til Ende.

Ausdeuten, v. a. udtyde; -tung, f. -en, Udtydning, c.

Ausdienen, v. n. m. h. tjene ud, ophøre at tjene; ein ausgedienter Soldat, udtjent.

Ausdingen, v. i. a. rigtigere ausbedingen, s. dette Ord.

Ausdorren, v. n. m. s. forterres, blive tør; blive mager, svinde hen.

Ausdörren, v. a. udtørre, gjennem-

Ausdreschen, v. i. 1) a. Getreide, udtærske. 2) n. m. h. tærske færdig; -schung, f. ub. pl. Udtærskning, c.

Ausdruck, m. -es -ücke, Udtryk; Afstryk, n.; -en, v. 1) a. afstrykke, afpræge: ein Siegel, einen Kupferstich –; udtrykke, fremstille, lægge for Dagen. 2) n. m. h. holde op at trykke, være færdig dermed; -ücken, v. a. eine Citrone –, den Saft –, trykke ud, af; das Licht –, slukke; sich undeutlich –, udtrykke; -ücklich, aj. udtrykkelig, tydelig, bestemt; forsætlig, med Flid.

Ausdrusch, m. -es ub. pl. Udtærskning, c.; det udtærskede Korn.

Ausdusten, v. n. m. s. uddufte; -stung, f. -en, Uddustning, c. [brede.

Ausdüften, v. a. einen Geruch, ud-

Ausdulden, v. 1) a. taale til Enden, udholde. 2) n. m. h. udlide; er hat ausgedultet, udlidt.

Ausdunsten, v. n. m. s. dunste ud; -stung, f. -en, Uddunsten, c.

Ausdünsten, v. a. uddunste; -stung, f. -en, Uddunstning, c.

Auseinander, av. fra hinanden; (rigtigere aus einander); – setzen, v. a. sætte ud fra hinanden.

Auseisen, v. a. ise ud.

Auserkoren, aj. udvalgt.

Auserlesen, v. i. a. hvoraf kun bruges partic. auserlesen, udsegt, fortræffelig.

Auersehen, v. i. a. sich eine S. –, udsege, udsee. (Stjendt aus er adskillelig, bruges deg dette Verb. og auserwählen kun i de uadskillelige Former, f. Ex. isedetfor: ich ersehe ihn dazu aus, bruges: ich habe ihn dazu –.) [s. Auersehen.

Auserwählen, v. n. m. h. udvælge;

Ausfahren, v. i. 1) a. einen Weg –, opkjøre, kjøre huller i; Waaren –, udkjøre, bortk–, udføre; Einen, kjøre forbi. 2) n. m. s. kjøre ud, fra; fare ud; mit dem Fuße, glide ud; im Geschichte, an den Sanden –, slaae ud, faae Udslyt.

Ausfahrt, f. 1) ub. pl. Udkjørsel, c. 2) pl. -en, Stedet, hvorigjennem man kjører ud, Udkjørsel, Port, c.

Ausfall, m. -es -alle, Udfald (af Beleirede og i Fegtekonsten): einen – thun; det Troppecorps, som gjør Udfald; den hemmelige Udgang, hvorigjennem det steer; einen – auf el. gegen Einen thun, et heftigt Angreb med Ord; -en, v. i. 1) a. stede, slaae ud ved at falde: sich das Auge, einen Zahn –. 2) n. m. s. die Zahne, die haar falden ihm aus, falde ud, af, fra; falde ud, gjøre Udfald (i Beleiring og Fegtek.); udarte (om Blomster); gut oder schlecht –, falde ud,

fane et Udfald; lebe af; lykkes eller mislykkes.

Ausfechten, v. i. 1) a. eine S. mit Einen –, afgjøre (enten i Duel eller ved Grunde). 2) n. m. h. holde op at fegte.

Ausfegen, v. a. den Unrath, die Stube, udfeie; -gung, f. ud. pl. Udfeining, c.

Ausfeilen, v. a. udfile; -lung, ud. [pl. Udfiling, c.

Ausfeilern, v. a. vulg. Einen, udfrieide.

Ausfertigen, v. a. udfærdige; gjøre færdig til Forsendelse; (undert.) udføre; -ger, m. -s pl. f. sg. Udfærdiger, Expedient, c.; -gung, f. -en, Ud-lig, c.

Ausfeuern, v. 1) a. opvarme ved Ild, udbrede. 2) n. m. h. ophøre at føre, at flyde.

Ausfilzen, v. a. besætte med Filt; fig. d. T. Einen, give en drei Frettesættelse.

Ausfinden, v. a. udfinde; (sædv.) -findig (ikke -fündig) machen, udfinde; -dung, f. ud. pl. Udfinden, c.

Ausfischen, v. a. einen Teich, udfiske; -schung, f. ud. pl. Udfisken, c.

Ausfliegen, v. n. m. f. flyve ud.

Ausfließen, v. n. m. f. udflyde.

Ausflucht, f. 1) pl. -üchte (af fliehen) Flugt fra et Sted; Udflugt, u-grundet Undskyldning, c., Paaskud, n. 2) ud. pl. f. Ausflug.

Ausflug, m. -es -üge, Udflyven, c.; Stedet, hvorfra der flyves ud; das ist sein erster –, det er første Gang han forlader sine Forældres Huus; eller: dens første lille Reise, c. (i denne Bet. bruges ofte urigtigt Ausflucht); der junge –, de unge udflyvende Fugle.

Ausfluß, m. -sses -üsse, Udflyden, c.; en Flods Munding; det, som udflyder.

Ausfordern, v. a. udfordre; -derer, m. -s pl. f. sg. Udfordrer, c.; -rung, f. -en, Udfordring, c.

Ausforschen, v. a. etw., Einen, udforske; -schung, f. -en, Udforskning, c.

Ausfuhre, f. ud. pl. Udførsel, c.

Ausführen, v. a. Waaren –, udføre, føre ud; fjere ud; eine S., udføre, sætte i Værk, fuldbringe; fuldstændig bevise; -brbar, aj. som lader sig udføre; -brbarkeit, f. ud. pl. Muligheden at udføre det; -rlich, aj. udførlig, fuldstændig, nidkjærlig; -rlichkeit, f. ud. pl. U-hed, F-hed, V-hed; -rung, f. -en, Udførelse, Fuldbringelse, c.

Ausfüllen, v. a. den Wein aus dem Gefäße –, hælde ud, temme; einen leeren Raum –, udfylde, opfylde; -llung, f. -en, Udhældeu, Udfyldning, c.

Ausfündig, f. Ausfinden.

Ausfuttern, v. a. ein Kleidungsstück, udføre, forsyne med Foder; -rung, f. -en, Udføring, c.

Ausfuttern, v. a. das Vieh, føre godt; einen Sack, temme Fodret af; -rung, f. -en, Foren godt; Temmen af, c.

Ausgabe, f. -n, Udlevering; Udgave (af en Bog); Udgift, c.

Ausgähren, v. i. n. m. h. udgjære; ophøre at gjære.

Ausgang, m. -es, 1) ud. pl. Udgang (fra et Sted); Slutning, Ende, c. Udfald, n. 2) pl. -änge, Udgang, c. (Stedet, hvor man gaaer ud; fig. hos Bogtr., naar en Linie afbrydes og et nyt Stykke begynder).

Ausgaten, v. a. das Unkraut –, luge bort, udluge; -tung, f. -en, Udlugning, c.

Ausgeben, v. i. 1) a. Briefe, give fra sig, afgive; Geld, ein Buch –, udgive; sich für etw. el. Einen, give sig ud for; vulg. sich ganz –, give alle sine Penge ud. 2) n. m. h. give af sig, indbringe; (Jagtsp.) gjse; -ber, m. -s pl. f. sg. Udgiver; -berinn, f. -en, Husholderske, c.

Ausgebrauchen, (rigtigere end ausbrauchen) v. a. fordruge.

Ausgeburt, f. -en, Foster, n.; især vulg. fig. et slet Aandsproduct.

Ausgehen, v. i. n. m. f. gaae ud, ud fra, forlade, reise fra; auf Abentheuer –, drage ud; auf eine S. –, gaae ud paa, sigte til; leer –, ikke faae noget for sin Umage; frei –, slippe for Straf; ich werde es dir nicht ungenossen - lassen, du skal ikke have gjort mig det omsonst (ustraffet); ein Buch - lassen, udgive, give i Trykken; (om Planter) gaae ud; (om Ild og Lys) gaae ud, slukkes; (om Haar) falde af; (om Farver) gaae ud, falme; (om Pletter) gaae ud, bort; (om Varer) gaae af, afsættes; (om Penge) gaae med, gives ud; das Wort geht auf ein 3 aus, endes paa; über Einen –, gaae ud over, ramme; (om Dromme) indtræffe, gaae i Opfyldelse.

Ausgelassen, f. auslassen.

Ausgemacht, partic. afgjort, vis, upaatvivlelig. [ubmarket; udpibket.

Ausgemärgelt, (-mergelt) partic.

Ausgenommen, partic. undtagen.

Ausgießen, v. i. a. udgyde, udøse, hælde ud; udfylde med en smeltet Materie; das Feuer –, slukke ved at hælde noget Flydende paa; Geld –, øse Penge ud, give overflødigt; fig. sein Herz vor Einen –, (bedre ausschütten), udgyde, udøse sit Hjerte, aabenbare alle Tanker; seinen Zorn über Einen –, lade falde paa, udøse over; -ßung, f. -en, Udgydeu, Udøsen, c.

Ausgleichen, v. i. a. jævne, gjøre

lige; liqvidere; bilægge; -chung, f. ud. pl. Jævnen, Liqvideren, Bilæggen.

Ausgleiten, v. i. n. m. s. glide ud; vulg. ausglitschen.

Ausglühen, v. 1) a. udgløde. 2) n. m. h. ophøre at gløde; -hung, f. ud. pl. Udglødning, c.

Ausgraben, v. i. a. einen Schatz, udgrave; einen Teich, udhule; -bung, f. ud. pl. Udgravning, c.

Ausgründen, v. a. udgrunde; (hos Snedk.) udhøvle Fordybninger.

Ausguß, m. -sses, 1) ud. pl. Udøsning; Udfylden, Fuldstøbning; Slukning, c. 2) pl. -üsse, hvad der øses ud, og Stedet, hvorigjennem det skeer, Udløbsrende, c.

Aushacken, v. a. die Augen, udhakke, udhugge; einen Rock, udtakke, udtunge; -ckung, f. -en, Udhakning, Udhugning, Udtakken, Udtungen, c.

Aushalten, v. i. 1) a. udholde, fordrage; modstaae; overstaae; holde ud (i Musiken). 2) n. m. h. forblive til Enden, holde ud; være standhaftig, holde Stand.

Aushändigen, v. a. Eim. eine S. -, overlevere, levere fra sig; -gung, f. -en, O-lse, c.

Aushangen, v. n. m. h. hænge ude.

Aushängen, v. a. udhænge; -gebogen, m. -s pl. s. sg. (i Bogtr.) Udhængeark, n.; -geschild, n. -es -er, udhængt Skildt; -gung, f. ud. pl. Udhængen, c.

Aushauchen, v. a. udaande; die Seele, udaande, opgive Aanden, døe.

Aushauen, v. i. a. hugge ud; udhugge; udhule; einen Wald -, borthugge; das Fleisch -, hugge ud i mindre Stykker (til Salg); -uung, f. -en, Udhugning, c.

Ausheben, v. i. a. løfte ud, op; Recruten -, udtage, udsøge; fig. udhæve, udvælge og fremsætte; lægge Vægt paa; -bung, f. ud. pl. Løften ud, op, Udtagen, Udhæven, c.

Aushecken, v. 1) a. udklække; fig. d. T. einen Plan, udspeculere; frembringe, foranledige. 2) n. m. h. holde op at hække.

Aushelfen, v. i. a. Eim. mit etw. -, hjelpe ud af Forlegenhed; understøtte.

Aushieb, m. -es -e, det Udhuggede; Udhug, n. (det første Hug i en Duel).

Aushöhlen, v. a. udhule; -lung, f. -en, Udhuling, c.

Aushöhnen, v. a. Einen, spotte, forhaane; -hnung, f. ud. pl. Forhaanen, c.

Aushöken, (-hökern), v. a. udhøkre; -kung (-rung) f. -en, Udhøkring.

Ausholen, v. 1) a. Einen -, hente ud; fig. udforske; udfritte. 2) n. m. h. strække, svinge Armen ud, naar man vil slaae eller kaste; tage Fart, for at springe; weit -, udbrede sig vidtløftigt i sin Tale; -lung, f. ud. pl. Henten ud, Udforsken, Udsvingen, Udbreden, c.

Aushorchen, v. a. Einen, lurende udforske.

Aushören, v. a. Einen el. etw., høre til Ende.

Aushub, m. -es ud. pl. udtaget Mandskab.

Aushungern, v. a. udhungre.

Aushunzen, v. a. vulg. udskjelde.

Ausjagen, v. a. udjage; fig. Eim. den Angstschweiß -, heftig forskrække.

Auskalten, v. n. m. s. blive gjennemkold.

Auskämmen, v. a. Federn, bortkæmme; Haare, udkæmme; -mmung, f. -en, Bortkæmmen, Udk-, c.

Auskaufen, v. a. Einen -, afkjøbe En alle hans Varer; løskjøbe; Eim. eine S. -, kjøbe hvad en Anden har i Sinde at kjøbe, komme i Forkjøbet; fig. die Zeit, anvende godt; -fung, f. ud. pl. Afkjøben, Kommen i Forkjøbet.

Auskehren, v. a. feie ud, bort; afbørste; feie reen; -hricht el. -hrig, n. -es ud. pl. Feieskarn, n.

Auskeilen, v. 1) a. udkile. 2) n. m. s. (i Bjergv.) løbe kileformig ud.

Auskeltern, v. a. udperse.

Ausklagen, v. 1) a. Einen el. etw., ved en Retsklage drive til det Yderste. 2) n. m. h. ophøre at klage.

Ausklatschen, v. a. Einen -, spotte ved at klappe i Hænderne; vulg. afprygle; eine S. -, fortælle vidt og bredt, udbasune.

Auskleiden, v. a. afklæde, klæde af; -dung, f. ud. pl. Afklædning, c.

Ausklopfen, v. a. Staub, Kleider, udbanke; -pfung, f. ud. pl. Udbankning, c.

Ausklügeln, v. a. udspeculere; -lung, f. -en, U-ring, c.

Auskochen, v. 1) a. Fett, udkoge; ein Gefäß, koge ud. 2) n. m. h. ophøre at koge. 3) n. m. s. koge bort, bortdunste; -chung, f. ud. pl. Udkogning, Kogen ud, c.

Auskommen, v. i. n. m. s. komme ud; unter die Leute -, rygtes, blive bekjendt; (om Ildebrand) opkomme, udbryde; mit etw. -, komme ud med, have nok, opnaae sin Hensigt, komme nogen Vei med; kunne leve af; mit Eim. -, komme ud med, enes med.

Auskommen, n. -s ud. pl. Udkomme, n. (hvad man kan leve af); ich sehe kein - dazu, Udvei, c.; mit ihm ist kein -, intet Udkomme, ingen Maade at komme ud af det paa.

Auskramen, v. a. Waaren, Gelehrsamkeit, udkramme; -mung, f. ud. pl. Udkrammen, c.

Auskragen, v. 1) a. udkradse. 2) n. m. s. d. T. smøre Hafer, lade hurtig dort; -sung, f. -en, Udkradsning, hurtig Bortleden, c.

Auskriechen, v. i. n. m. s. udkrybe.

Auskundschaften, (-kunden) v. a. udspionere, udspeide; -tung, f. -en, Udspionering, c.

Auskunft, f. ud. pl. Udkomme, n. Underholdning; Udvei; Oplysning, Underretning, c.: Eim. - über eine S. geben.

Auslachen, v. 1) a. Einen -, udlee. 2) n. m. h. lee ud, til Ende; sich -, lee sig mæt.

Ausladen, v. i. a. ein Schiff -, die Waaren -, losse; udlosse; ein Gewehr -, tage Ladningen ud; udbygge; -dung, f. -en, Udlosning, c.

Auslage, f. -n, Udlæg (af Penge): die - thun; de udlagte Penge selv, Udlæg, Forskud, n.; Dikt, c.

Ausland, n. -es, ud. pl. Udlandet, fremmede Lande; -ländet, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Udlænding, Fremmed, c.; -länderei, f. -en, Forkjærlighed for alt udenlandsk; -ländisch, aj. udenlandsk, fremmed.

Auslangen, v. n. m. h. naae ud, til Ende, have nok, komme ud med, strække til; -gung, f. ud. pl. Naaen ud, Kommen ud med, Strækken til.

Auslassen, v. i. a. Butter, lade smelte; ein Kleid, lægge ud, gjøre videre; ein Wort, udelade; lukke ud, slippe ud; einen Befehl, lade udgaae, bekjendtgjøre; sich über eine S. -, udlade sig, yttre sig, erklære sig; seinen Zorn an Eim., give frit Leb, lade udbryde; ein ausgelassener Mann, vild, fræt, overgiven, uvorn, uregjerlig; -gelassenheit, f. -en, Vildhed, Frækhed, U-hed, U-hed, c.; -ssung, f. -en, Smeltning, Udeladelse, Lukken ud, Slippen ud, c.

Auslauf, m. -es ud. pl. Udløb, n. Udløben, c.: - des Wassers, der Flotte; -en, v. i. n. m. s. løbe ud; (om Bærter) udbrede sig; rage frem, staae frem; løbe ud, indtage mere Plads; über Einen -, gaae ud over; sich -, gjøre sig tilstrækkelig Bevægelse, løbe sig træt; -läufer, m. -s pl. s. sg. en Tjener, som leder Vrinde; et Rodstud fra Træer og Planter.

Auslaugen, v. a. udbygge; Asche, befrie fra Saltdele; Jässer, skylde med Lud; -gung, f. ud. pl. Udbygen, c.

Ausläuten, v. 1) a. die Kirche -, die Messe -, ringe af (Kirke); 2) n. m. h. holde op at ringe; -tung, f. ud. pl. Ringen af, c.

Auslecken, v. 1) a. udslikke. 2) n. m. s. Wein aus dem Fasse, lække ud af.

Ausleeren, v. a. udtomme; -rung, f. -en, U-lse; c.

Auslegen, v. a. zur Schau, zum Verkaufe, lægge ud, frem; ein Schiff, lægge ud (paa Reden); für Einen, lægge ud, gjøre Udlæg; Geld auf Zinsen, udlaane; mit Gold, belægge, indlægge; fig. eine Schrift, einen Traum, ꝛc., udlægge, fortolke, tyde; -ger, m. -s pl. s. sg. Udlægger, Fortolker, c.; -gung, f. -en, Udlægning, Fortolkning.

Auslehren, v. a. einen Lehrling, udlære.

Ausleiden, v. i. n. m. h. udlide; især partic. ausgelitten, udlidt.

Ausleihen, v. i. a. udlaane (til Andre); -her, m. -s pl. s. sg. Udlaaner, c.; -hung, f. -en, U-ning, c.

Auslernen, v. 1) n. m. h. lære til Ende, lære ud, staae sin Læretid ud; auf eine S. ausgelernt haben, være meget erfaren deri. 2) a. Einen -, lære at kjende nøie.

Auslese, f. -n, Udvalg, n.

Auslesen, v. i. a. sich eine S. -, udsøge, udvælge; ein Buch -, læse ud; -sung, f. ud. pl. Udsøgen, Udvælgen, Udlæsen, c.

Ausliefern, v. a. Eim. eine S. od. Person, udlevere, overgive; -rung, f. -en, U-ring, c.

Ausliegen, v. i. 1) a. ligge Reget huult: das Bett -. 2) n. m. h. ligge længe nok, ligge sin Tid (om Vin); -ger (-leger) m. -s pl. s. sg. (i Seværs.) ethvert Skib paa en Post, Vagtskib, n.

Auslocken, v. a. udlokke, lokke frem; fig. udforske; -ckung, f. -en, Udlokning, c.

Ausloosen, v. a. vælge ved Lodkastning; sætte paa Spil.

Auslöschen, v. 1) i. n. m. s. (om Ild og Lys) slukkes, gaae ud; (om Skrift) slættes ud, blive ulæselig; fig. dse. 2) rgl. a. udslukke; udslette, udraderе; tilintetgjøre; -schlich, aj. udslukkelig, som lader sig udslukke; -schung, f. ud. pl. Udslukken, Udslettelse, Udraderen, c.

Auslösen, v. a. udlese, befrie, indfrie; holde skadesløs; -sung, f. ud. pl. Udlesning, Løsepenge, c.

Ausmachen, v. a. einen Flecken, tage ud, bringe ud, skaffe ud; (Jagtsp.) udfinde, tilveiebringe; ein Quartier -, bestille; Feuer -, slukke; bestemme, udpynte med; eine Summe -, udgjøre, beløbe; være tilstrækkelig; etw. mit Eim. -, afgjøre, komme overeens; vulg. Eim. etw. -, bestemme, fastsætte; Einen -, udskjelde; s. Ausgemacht; -chung, f. ud. pl. Tagen ud, Bringen ud, Skaffen ud, c.

Ausmalen, v. a. udmale, male færdig; sætte Farver paa, illuminere; ma-

le indvendig; fig. fortælle omstændeligt, udmale; -lung, f. -en, Udmalen, Illumineren, Udmaling, c.

Ausmauern, v. a. indvendig opmure.

Ausmergeln, (-ärgeln) v. a. udmarve, udpine, svække; -lung, f. ub. pl. Udmarven, Udpinen, Svækken, c.

Ausmerzen, v. a. fille det Slette fra det Bedre; udstøde, udelukke.

Ausmessen, v. i. a. udmaale, op-; maale ud, følge efter Maal; -ssung, f. -en, Udmaaling, Op-, c.

Ausmiethen, v. a. ein Zimmer -(bedre ver-) udleie; Einen -, forttrænge ved at byde heiere Leie.

Ausmitteln, v. a. opspørge, udfinde, opdage; bilægge; -lung, f. ub. pl. Opspørgen, Udfinden, Opdagelse, c.

Ausmünzen, v. a. Gold, udmynte; -zung, f. -en, Ud-tning, c.

Ausmustern, v. a. mynstre, forkaste det Slette; -rung, f. ub. pl. Forkasten af det Slette.

Ausnahme, f. -n, Undtagelse, c.

Ausnehmen, v. i. a. einen Zahn, tage ud; tage paa Credit; ein Thier -, tage Indvoldene ud; Einen el. etw. -, undtage, gjøre Undtagelse med; ausgenommen, undtagen; sich -, tage sig ud, klæde; udmærke sig; deraf -d, adj. fortrinlig, særdeles; -mung, f. ub. pl. Udtagen, c. [f. -en, Udpakning, c.

Auspacken, v. a. udpakke; -ckung,

Auspeitschen, v. a. udpidske; fig. vulg. ausgepeischt, udpidsket, Enhver bekjendt; -schung, f. ub. pl. Udpidskning, c.

Auspfänden, v. a. einen Schuldner, udpante; -dung, f. -en, U-tning.

Auspfeifen, v. i. 1) a. Einen, udpibe. 2) n. m. h. ophere at pibe.

Auspflastern, v. a. brolægge; -rung, f. ub. pl. Brolægning, c.

Auspflügen, v. 1) a. pleie ud, pleie færdig. 2) n. m. h. ophere at pleie.

Ausplaudern, v. 1) a. udpludbre. 2) n. m. h. høre op at pludbre; -rung, f. -en, U-bring, c.

Ausplündern, v. a. Einen, udplyndre; -rung, f. -en, U-bring, c.

Auspochen, v. a. banke ud; bestæmme ved at banke; -chung, f. ub. pl. Banken ud, c.

Auspofaunen, v. a. udbasune.

Ausprägen, v. a. udpræge; -gung, f. -en, Udprægning, c.

Auspressen, v. a. den Saft, udpresse, udperse; Einen. etw. -, afvinge, afpresse; -ssung, f. ub. pl. Udpresning, c. [nemprygle.

Ausprügeln, v. a. prygle ud, gjen-

Auspumpen, v. a. udpumpe.

Auspugen, v. a. das Licht -, pudse ud, slukke; udpynte, smykke; afpudse, rense indvendig; vulg. Einen -, give en drei Frettesættelse; -zer, m. -s pl. s. sg. en drei Frettesættelse.

Ausraden, (Nordt.) s. Ausrotten.

Ausrauchen, v. 1) a. den Fuchs (Fagtsp.) røge ud, udbrive af dens Hule ved Røg; die Pfeife, ryge ud. 2) n. m. h. holde op at røge; -chung, f. ub. pl. Røgen ud, Udrygning, c.

Ausrauchern, v. a. ein Faß -, Fleisch -, gjennemrøge, røge tilstrækkeligt; -rung, f. ub. pl. G-gning, c.

Ausrausen, v. a. udbrive, udrykke; -sung, f. ub. pl. Udbriven, Udrykken.

Ausräumen, v. a. ein Zimmer, rømme ud; -mung, f. ub. pl. Udrømmen, c. [f. -en, Udregning, c.

Ausrechnen, v. a. udregne; -chnung,

Ausrede, f. 1) ub. pl. (sjeld.) Udtale, c. 2) pl. -n, Undskyldning, Udflugt, c. Paaskud, n.; -n, v. 1) a. udsige, udtale, bestrive; sich -, sige alt hvad man veed; snakke sig fri, sege at undskylde sig; Eim. etw. -, bringe fra, afdisputere. 2) n. m. h. tale ud, til Ende.

Ausreichen, v. n. m. h. række ud, strække til; mit etw. -, komme ud med. [2) n. m. h. høre op at reise.

Ausreisen, v. 1) n. m. s. reise ud.

Ausreißen, v. i. 1) a. udrive, rykke ud, trække ud: Eim. die Saare -; rive fra hinanden. 2) n. m. s. gaae itu, rives fra hinanden, splittes ad, flækkes, kløves, revne; (om Taalmodigheden) udtemmes, forgaae; (om Hefte) løbe løbsk; (om Mstr.) desertere; løbe bort; -ßer, m. -s pl. s. sg. Deserteur, Overløber, c.

Ausreiten, v. i. 1) a. den Hafer -, udtørske (ved at ride derpaa); ein Pferd -, ride ud med den i fri Luft, rære den; einen Raum, tilbagelægge ridende. 2) n. m. s. ride ud; ride en Tour. 3) u. m. h. høre op at ride; -ter, m. -s pl. s. sg. Ubrider, c.

Ausrenken, v. a. Eim. el. sich ein Glied -, vride af Led; -kung, f. -en, Forvridning, c. [Ausrotten.

Ausreuten, (Sydt. og bigt.) s.

Ausrichten, v. a. rette ud, gjere lige (hvad der er blevet kroget el. buglet); bringe i Orden; tilendebringe; einen Schmaus -, foranstalte, bekoste; udrede, betale (entrichten); ubrette, iværksætte, besørge, forrette, udvirke: (i Bjergv.) einen Gang, opdage; (Jagtsp.) ein Wild, opspore; vulg. Einen -, irretteſætte; udskjelde; -tung, f. -en, Foranstaltning, Bekostning, Udretten, c.

Ausriechen, v. 1) a. udfinde ved at lugte. 2) n. m. h. holde op at lugte.

Ausringen, v. i. 1) a. sich den Arm, vride af Led; Wäsche, vride ud. 2) n. m. h. kæmpe til Ende (især om Dyende); er hat ausgerungen, udstridt;

-gang, f. ub. pl. Driben af Leb, Ud-driben, Udſtriben, c. [Tour.

Ausritt, m. -es ub. pl. Riden

Ausrotten, v. a. Unkraut, Aber-glaube, udrydde, ødelægge, rykke op med Rod; -ttung, f. ub. pl. U-lſe, Ø-lſe, c.

Ausrücken, v. n. m. ſ. rykke ud (iſær om Soldater); -ckung, f. ub. pl. Udrykning, c.

Ausruf, m. -es ub. pl. Opraaben, c.; Udraab, n.; -en, v. i. 1) n. m. h. raabe høit, udraabe; afraabe, holde op at raabe. 2) a. udraabe, beſiendtgiøre ved Raab; zum Könige; zum Verkaufe; -er, m. -s pl. ſ. sg. Herold, offentlig Udraaber, c.; -ungszeichen, n. -s pl. ſ. sg. Udraabstegn, n. (!).

Ausruhen, v. n. m. h. udhvile.

Ausrupfen, v. a. udplukke; -pfung, f. ub. pl. Udplukken, c.

Ausrüſten, v. a. ein Heer, ein Schiff, udruſte; -ſtung, f. -en, Udruſtning, c.

Aussaat, f. ub. pl. Udſæd, c.; -ſäen, v. a. udſaae; -ſäung, f. ub. pl. Udſaaening, c.

Aussage, f. 1) ub. pl. Fremſigen, Udſigen, c. 2) pl. -n, Udſagn, Vidnesbyrd, n. Beſkjendelſe, c.; -n, v. a. ſige, fremſige, udſige, udtrykke; etw. wider Einen (vor Gerichte) -, udſige, aflægge Beſkjendelſe, vidne; -wort, n. -es -örter, Verbum, n.

Aussatz, m. -es ub. pl. (i Billard) Udlæggen, og Stedet hvor man lægger ſin Bal ud; Alt hvad der ſættes ud; Spedalſkhed, c.; -ſätzig, aj. ſpedalſk.

Aussaugen, v. i. 1) a. udſuge; af-trætte, ſvække; forarme. 2) n. m. h. ſatte ſin Lid ud; -gung, f. -en, Udſugning, Aftrætten, Udpatten, c.

Aussäugen, v. 1) a. give tilſtræk-kelig Die. 2) n. m. h. ophøre med at give Die.

Ausschälen, v. a. tage Skallen fra; fig. valg. Einen, udplyndre; -lung, f. -en, Tagen Skallen fra; U-bring, c.

Ausscharren, v. 1) a. udſtrabe; b. I. Einen, beſtæmme ved at ſtrabe med Fodderne. 2) n. m. h. ophøre at ſtrabe; -rung, f. ub. pl. Udſtraben, c.

Ausschäumen, v. 1) a. udſtumme; udſtøde, udſige i Forbittrelſe: Läſte-rungen wider Gott -. 2) n. m. h. holde op at ſtumme; fig. afraſe, ud-raſe.

Ausscheiden, v. 1) i. n. m. ſ. ad-ſtille ſig fra et Selſkab, affondre ſig fra. 2) rgl. a. affondre fra; -dung, f. -en, I-lſe, Affondring, c.

Ausschelten, v. i. 1) a. udſkjelde. 2) n. m. h. ophøre at ſkjelde; -tung, c. -en, Udſkjældning, c.

Ausschenken, v. a. ſkjenke, helde ud; ſkjenke ud (i ſmaae Maal, til Salg); (hos Haandv.) ved Vortvandring ræcke en Svend Wredrikken; -kung, f. -en, Udſkjenkning. [pe færdig.

Ausscheren, v. i. a. udklippe; klip-

Ausscheuern, v. a. ſkure ud; fig. Ei-nen, udſkjælde.

Ausschicken, v. a. Einen, udſtikke; nach Eim., ſtikke Bud efter; -ckung, f. ub. pl. Udſtikken, c.

Ausschieben, v. i. a. ſtyde ud, træcke ud; (i Kegleſp.) ſlaae ud; -ber, m. -s pl. ſ. sg. Skydeklap, c. (paa et Bord).

Ausschießen, v. i. 1) a. Eim. ein Auge, ſtyde ud; udſkyde, forkaſte (det Slette), affondre; einen Wald -, ſtyde alle Dyrene deri; ein Gewehr -, ſtyde til. 2) n. m. ſ. udvoxe, ſtyde ud; -ßung, f. -en, Udſkydning, c.

Ausschiffen, v. 1) a. udſkibe, bringe i Land. 2) n. m. ſ. ſeile ud; -ffung, f. -en, Udſkibning, c.

Ausschimpfen, v. a. Einen, udſkamme.

Ausschlachten, v. a. ſlagte til Salg.

Ausschlafen, v. 1) n. m. h. ſove ud. 2) a. einen Rauſch, ſove ud; -ſung, f. ub. pl. Udſoven, c.

Ausschlag, m. -es, 1) ub. pl. Slaa-en ud, c.; Udſlag (i Vægt); Udſlag, n.: den - geben, machen, gjøre Udſlaget, beſtemme Udfaldet; 2) pl. -äge, Udſlæt, n. Beklædning; Garnering, Kantning, c.; -en, v. i. 1) a. Eim. einen Zahn, ſlaae ud; den Regenſchirm -, ſlaae ud, fra hinanden; ein Zimmer mit Tep-pichen -, indvendig betrække, beklæde, beſlaae; (hos Skrædderе og Bundtma-gere) garnere, kante; fig. eine Bitte, afſlaae, ſige Nei til; forkaſte; (i Fegt.) afparere. 2) n. m. h. begynde at ſlaae; (om Hefte) ſlaae ud; (om Vægten) helde til en Side; (om Uhre og Sangfugle) ſlaae til Ende, holde op at ſlaae. 3) n. m. ſ. (om Knopper) ſpire frem, ſpringe ud; (om Udſlæt) ſlaae ud; (om Sygdom og Ild) bryde ud, ſlaae ud; fig. falde ud, løbe af; -gung, f. ub. pl. Udſlaaen, c.

Ausschlämmen, v. a. opmuddre.

Ausschleifen, v. i. 1) a. Scharten, udſlibe; Glas, ſlibe huult. 2) n. m. h. ophøre at ſlibe; -fung, f. ub. pl. Udſlibning, c.

Ausschließen, v. i. a. lukke ud, luk-ke ude; einen Gefangenen -, løslade; Einen von etw. -, udelukke, undtage, fraregne; ſich -, affondre; -ßung, f. ub. pl. Lukken ud, L-lſe, U-lſe, c.; -ßlich, aj. udelukkende.

Ausschluß, m. -ſſes ub. pl. Udeluk-kelſe, Undtagelſe, c.

Ausschmähen, v. a. Einen, udſpotte.

Ausschmälen, v. a. Einen, udſkjelde.

Ausſchmauchen, v. a. einen Fuchs, udryge.

Ausſchmeißen, v. i. a. d. T. udſmide.

Ausſchmelzen, v. 1) rgl. a. ſmelte ud, renſe ved at ſmelte. 2) i. n. m. ſ. udſmelte. 3) i. n. m. h. ophøre at ſmelte; -zung, f. -en, Udſmeltning, c.

Ausſchmieden, v. a. ſmede færdig; einen Feſtungsgefangenen, ſmede Jernet løſt.

Ausſchmieren, v. a. udſmøre; fig. (foragt.) udſtrive ſmørende; -rung, f. ud. pl. Udſmøring, c.

Ausſchmücken, v. a. udſmykke; -ckung, f. -en, Udſmykning, c.

Ausſchnauben, v. rgl. og i. 1) a. die Naſe, ſnyde ud; (ogſaa ausſchnäuzen). 2) n. m. h. puſte ud, komme til Vejr igjen; -bung, f. ud. pl. Udſnyden, Udpuſten, c.

Ausſchneiden, v. i. a. Eim. die Zunge -, ein Blatt aus dem Buche -, udſkære; udklippe, ſkære ud af; Baume -, beſkære, udſkære, udklippe (efter en vis Form); in Holz, in Papier (Acc.) ſkære ud, ſælge ud i ſmaae Partier; -ſchnitt, m. -es, 1) ud. pl. Udſkæren, Udſælgen i ſmaae Partier, c. 2) pl. -e, hvad der ſkæres ud, Udſnit, n.; (i Mathem.) Udſnit, n. Sector, c.

Ausſchnizen, (-itzeln) v. a. udſnitte, udſkære.

Ausſchnüren, v. a. udſnøre, opſ-; -rung, f. ud. pl. Udſnøren, Opſ-, c.

Ausſchöpfen, v. a. Waſſer -, den Brunnen -, øſe ud; -pfung, f. ud. pl. Udøsning, c.

Ausſchoſſen, v. n. m. h. ſætte Skud, drive Skud; -ſchößling, m. -es -e, Skud, n. liden Oviſt, c.

Ausſchrauben, v. a. udſkrue; -bung, f. ud. pl. Udſkruening, c.

Ausſchreiben, v. i. 1) a. udſkrive, ſkrive Steder ud af: ein Buch -; ſkrive færdig, til Ende; ſkrive heelt ud, ikke forkorte; udſkrive, paabyde, ved Skrivelſer tilveiebringe. 2) n. m. h. holde op at ſkrive, være færdig dermed; -, n. -s ud. pl. Skrivelſe, c., en udſendt ſkriftlig Bekjendtgjørelſe.

Ausſchreien, v. i. 1) a. udſkrige, udraabe: Einen für el. als etw. -, udſkrige, bringe i Rygte for; raabe med (paa Gaden, for at ſælge); ſich -, forſkrige ſig, ſkrige ſig træt; ſeine Stimme -, ſkrige til, ud, uddanne ved at ſynge. 2) n. m. h. holde op at ſkrige, ſkrige af.

Ausſchroten, v. a. (rgl. undt. partic. ausgeſchroten) udgnave, udhule, øde huul; ein Faß, vælte ud.

Ausſchuß, m. -ſſes, 1) ud. pl. Udſøgning, Udvælgen, Forkaſtelſe, c.; Udſkud, Vraggods, n. 2) pl. -üſſe, Udnalg, Udſkud, n. Deputerede.

Ausſchütten, v. a. ryſte ud; komme ved at ryſte; udøſe, rundeligen tildele: Gott ſchuttet ſeinen Segen über die Erde aus; ſein Herz vor Eim. -, udøſe for, (aabenbare hvad man har paa Hjertet); -ttung, f. -en, Udryſtning, Temmen, Udøsning, c.

Ausſchwaren, v. i. 1) n. m. ſ. bulne ud, komme ud ved at bulne. 2) n. m. h. ophøre at bulne; -rung, f. ud. pl. Udbulnen, c.

Ausſchwarmen, v. n. m. h. ophøre at ſværme. [Vidtleftighed, c.

Ausſchweif, m. -es -e, Omſved, n.

Ausſchweifen, v. 1) a. udſkære, udbue; (Sydt.) udkylle. 2) n. m. ſ. ſkeie ud, afvige (von); være udſvævende (ausſchweifend); -ſung, f. -en, Afvigelſe, Udſkeielſe, Digreſſion; Udſvævelſe, c. Excceſſer.

Ausſchwitzen, v. 1) a. ſvede ud; etw., udſvede, forglemme, 2) n. m. ſ. udſvede. 3) n. m. h. ophøre at ſvede.

Ausſehen, v. i. 1) a. das Schauſpiel, ſee til Ende; ſich etw. -, udſee, udſøge; ſich faſt die Augen über eine S. -, næſten ſee ſig blind paa, anſtrænge ſig for at ſee. 2) n. th. h. zum Fenſter (bedre hinaus-) ſee ud; gut, geſund -, ſee ud, have et Udvortes; ligne, ſee ud, være beſkaffen (med um og mit); -, n. -s ud. pl. Udſeende, n. Udvortes Beſkaffenhed, c.; weit -d, langt udſeende, ſom ſynes langvarig.

Ausſein, ſ. -ſeyn.

Außen, av. ude; von -, udenfra; -ding, n. -es -e, udvendig Ting; -linie, f. -n, ydre Linie, Omrids, n.; -ſeite, f. -n, Yderſide, c. Udvortes, n.; -wand, f. -wande, Udvæg, c.; -werk, n. -es -e, Udenværk, n. (omkring Fæſtninger).

Außer, 1) præp. med Dat. udenfor; uden, foruden; - ſich vor Freude, ude af ſig ſelv (ſig ikke bevidſt); - mir fehlte Niemand, - Gefahr ſeyn, (i denne Bet. ſjaaer - ved et v. a. ogſaa med Acc.: - den Stand ſetzen); - der Stadt, udenfor; men man ſiger: - des Landes ſeyn, være udenlands. 2) ej. undtagen (foran daß, wenn, wo og da).

Außer-dem, av. desuden, desuagtet, med Undtagelſe heraf; -ehelich, -gerichtlich, og flere ſlige aj. udenfor Ægteſkab, Retten ꝛc.; -halb, præp. med Gen. udenfor; -ordentlich, aj. overordentlig, uſædvanlig, fortrinlig; -weſentlich, aj. uvæſentlig, tilfældig.

Aeußer, der, die, das -e, ein -er ꝛc., aj. udvortes; ſein -es verſpricht viel, Udvortes; der ꝛc. -ſte, yderſte, heieſte, ſtørſte; das -ſte wagen, thun, Yderſte; -ſt, av. yderſt, i høi Grad; -lich, aj. yderlig, udvendig, udvortes;

-lichkeit, Yderligghed, c.; -n, v. a. etw., yttre, lade mærke, give tilkjende (ved Ord); sich -, yttre sig, kommetil-syne; sich über eine S. -, yttre sig om, erklære over, sige sin Mening om; sich einer S. -, skye, afstille sig fra; -rung, f. -en, Yttring, Udladelse, Erklæring, c.

Aussegeln, v. a. indvendig beklæde, besætte; ein Kind -, ein Boot vom Schiffe -, sætte ud; Truppen -, sætte af, i Land; sætte fra hinanden, affondre; einen Bogen -, sætte færdig; Eim. etw. -, udsætte, bestemme; dem Wetter, udsætte, stille blot for; die Geschäfte für einige Tage, udsætte, opsætte; etw. an Eim. -, udsætte paa, dadle; -gung, f. -en, Udsætten, Udsætning, Udsættelse, c.

Ausseyn, v. i. n. m. s. være bortforreist; d. T. være udtømt, endt.

Aussicht, f. -en, Udsigt, Prospect, e. Udsigt i Fremtiden, Aspect, c.

Aussichten og aussieden, v. a. udsælde, udsigte.

Aussieden, v. i. 1) a. kaage ud. 2) a. m. s. udkaage. 3) n. m. h. ophøre at kaage; -dung, f. -en, Udkaagning.

Aussingen, v. i. 1) a. synge ud, til Ende. 2) n. m. h. høre op at synge.

Aussinnen, v. i. a. udtænke, udgrunde; -nnung, f. ub. pl. Udtænken, Udgrunden, c.

Aussitzen, v. i. 1) n. m. h. sidde ud. 2) a. seine Zeit -, sidde (ligge) sin Tid (om Arrestanter og rugende Hønsfugle).

Aussöhnen, v. a. Einen el. sich mit Eim. -, forsone, udsone; -hnung, f. -en, Forsoning, Udsø-, c.

Ausspähen, v. a. udspeide; -her, m. -s pl. s. sg. Udspeider, Spion, c.; -hung, f. ub. pl. Udspeidning, c.

Ausspann, m. -es, ub. pl. (ogsaa s.) Bedested, n. Kro, c.; -en, v. 1) a. udspænde, udstrække; spænde les, spænde fra. 2) n. m. h. bede (paa Reiser); -nnung, f. -en, Udspænden, Udstrækken, Fraspænden, c. Bedested, n.

Ausspeien, v. a. udspytte; über etw., el. vor Eim., spytte ad; Feuer -, udkaste, udspye; fig. Læsterungen, udstøde.

Ausspicken, v. a. einen Braten, fig. den Beutel, udspække.

Ausspielen, v. 1) a. Trumpf -, spille ud; Geld, sætte paa Spil, bortspille; ein Klavier -, tilspille, forbedre ved at spille paa; ein Spiel, eine Sonate, seine Rolle -, udspille, spille til Ende. 2) n. m. h. spille ud (det første Kort); holde op at spille; -lung, f. ub. pl. Udspillen, Bortsp-, Tilsp-, c. Udspil, n.

Ausspinnen, v. i. a. udspinde; eine S., udspinde, trække langt ud (med Ord); holde op at spinde.

Ausspioniren, v. a. d. T. udspionere.

Ausspotten (-spötteln) v. a. Einen, udspotte, forhaane; -ttung, f. ub. pl. Udspotten, Forhaanen, c.

Aussprache, f. ub. pl. Udtale; (unbest.) Dialect, c.

Aussprechen, v. i. 1) a. udtale, udsige; bestride; sich -, udtale sig, være tjendelig; fælde Dom, afsige Kjendelse. 2) n. m. h. ophøre at tale; -chung, f. ub. pl. Udtalen, Udsigen, c.

Aussprengen, v. a. sprænge noget ud; udsprede, fortælle overalt; -gung, f. ub. pl. Sprængen ud, Udspreden, c.

Aussspringen, v. 1) n. m. s. springe ud. 2) n. m. h. ophøre at springe. 3) a. sich einen Fuß -, forvride ved at springe.

Aussprützen, v. 1) a. udsprøite; udfylde ved at sprøite. 2) n. m. s. fare ud, sprøite ud (Blod af et Saar); -zung, f. ub. pl. Udsprøitning, c.

Ausspruch, m. -es -üche, Udsagn, n.; Dom, Kjendelse, c.

Aussprudeln, v. 1) a. sprudle ud. 2) n. m. s. sprudle frem. 3) n. m. h. ophøre at sprudle.

Ausspülen, v. a. skylle ud af; skylle reen; udhule ved at bekylle.

Ausspüren, v. a. Einen el. etw., udspore, udforske; -rung, f. -en, Udsporen, Udforskning, c.

Ausstaffiren, v. a. udstaffere; Einen, d. T. udmeie; -rung f. -en, U-ring, c.

Ausstand, m. -es -ände, Tilgodehavende, n., udestaaende Gjeld; -ändig, aj. udestaaende.

Ausstatten, v. a. eine Tochter, udstyre; einen Verbrecher, udlevere; von der Natur reich ausgestattet seyn, udstyret; -ttung, f. -en, Udstyr, n. Udstyren, c.

Ausstechen, v. i. a. Eim. ein Auge -, stikke ud; einen Graben, udhule ved Stik; Spitzen, udstikke efter et Mønster; fig. d. T. udstikke, udbrikke; vulg. einen Nebenbuhler -, stikke ud, fortrænge; -chung, f. ub. pl. Udstikken, Udhulen, Stikken ud, c. [ub.

Ausstecken, v. a. eine Fahne, stikke

Ausstehen, v. i. 1) n. m. s. og h. staae ude; mit Waaren -, falholde dem paa Gaden; -des Geld, udestaaende, tilgodehavende Penge. 2) a. staae indtil Enden; seine Lehrjahre -, staae ud; udstaae, lide, udholde, overstaae; -hung, f. ub. pl. Staaen til Ende, Staaen ud, Udstaaen, Udholden, c.

Aussteigen, v. i. n. m. s. udstige.

Ausstellen, v. a. Posten, zur Schau -, udstille, sætte ud; einen Wechsel -,

udstede; dem Spotte -, stille blot for; an einer S. -, dadle, udsætte paa; -s llung, f. -en, Udstilling, Udstedelse, Dadlen, Udsætten paa, c.

Aussterben, v. i. n. m. s. udde.

Ausſteuer, f. -n, Udstyr, n.; Medgift, c.; -n, v. a. s. ausstatten.

Ausstöbern, (-stäubern) v. a. støve ud; d. T. fig. Linen, uddrive; etw., opstøve, finde med Møie.

Ausstocken, v. a. (i Forstv.) grave fældede Træers Stubbe op; einen Wald, rydde; -ckung, f. ub. pl. Opgraven, Rydning, c.

Ausstopfen, v. a. udstoppe.

Ausstoß, m. -es -ße (i Fegtek.) Udfald, n.; -en, v. i. 1) a. stode ud, udstode, udjage (aus); Eim. ein Auge -, stede ud, slaae ud; Seufzer, Schimpfreden -, udstode. 2) n. m. h. (i Fegtek.) falde ud, gjøre Udfald; -ung, f. ub. pl. Udstøden, Udjagen, c.

Ausstrecken, v. a. die Arme, sich, Metall, udstrække, udbrede; -ckung, f. ub. pl. Udstrækken, Udbreden, c.

Ausstreichen, v. i. 1) n. m. s. streife omkring, løbe gal. 2) a. einen Dieb aus Stadt -, udpidske, kagstryge og udjage; stryge, glatte ud; ein Wort, slette ud, viske ud; -chung, f. -en, Udpidsken, Udstrygen, Udsletten, c.

Ausstreiten, v. i. 1) a. einen Streit, udstride, stride til Ende. 2) n. m. h. ophøre at stride.

Ausstreuen, v. a. udstrøe; give rundelig; udbrede, bringe ud iblandt Folk.

Ausströmen, v. 1) n. m. s. udstrømme. 2) n. m. h. ophøre at strømme. 3) a. lade udstrømme.

Ausstudiren, v. 1) a. udstudere, udtænke; Linen -, lære at at kjende Ens Characteer. 2) n. m. h. være færdig med at studere.

Ausſuchen, v. a. udsøge; gjennemsøge; -chung, f. ub. pl. Udsøgning, Gjennemsø-, c.

Austanzen, v. 1) a. einen Tanz -, dandse ud, til Ende. 2) n. m. h. ophøre at dandse.

Austauſchen, v. a. ombytte (især give noget Slettere for det Bedre); (undert.) udveksle; -schung, f. -en, Ombytning, Udvexling, c.

Auſter, 1) m. -s pl. s. sg. Sønden-vind, c. 2) f. -n, Østers, c.; -bank, f. -änke, Ø-banke, c.; -dieb, m. -es -e, Strandskade (Sumpfugl) c.; -nfiſcherei, f. -en, Ø-fiskeri, n.; -ſchale, f. -n, Ø-skal, c.

Austheilen, v. a. uddele.

Austhun, v. i. a. (for ausziehen) tage af, affere sig; ſich -, klæde sig af; Licht -, udslukke; eine Schuld -, udslette, slaae Streg over; Geld -, udlaane; forpagte bort.

Austiefen, v. a. uddybe, udhule; -s fung, f. -en, Uddybning, Udhulning, c.

Austilgen, v. a. udslette, udrydde; -gung, f. -en, Udsletning, Udrydning, c.

Austoben, v. n. m. h. udrase.

Austraben, v. n. m. h. trave ud.

Austrag, m. -es, (sjeld.) pl. -äge, endeligt Udfald, n. Afgjørelse; Kjendelse, c.; -en, v. i. 1) a. bære ud, bort, omkring; bringe ub blandt Folk; bagtale; (sjeld.) afgjøre: einen Streit -. 2) n. m. h. belobe, udgjøre; -ung, f. ub. pl. Bæren ud, bort, omkring, Afgjørelse, c.

Austrauern, v. n. m. h. sørge til Ende, ophøre at sørge.

Austraufeln, -traufen, -tropfen, -s tröpfeln, v. n. m. h. udbryppe.

Austreiben, v. i. a. das Vieh, drive ud; den Teufel, udbrive; -bung, f. ub. pl. Driven ud, Udbriven, c.

Austreten, v. i. 1) a. die Körner, einen Funken, die Schuhe, udtræde; opslide ved at træde paa: die Treppe. 2) n. m. s. træde, stride, glide ud; gaae ud over sine Grændser, løbe over; desertere, undvige.

Austrieb, m. -es -e. Driven ud, c.; Skud, n. (paa Træer og Vexter).

Austrien, n. -s ub. pl. Østerrig, n.

Austrinken, v. i. 1) a. udbrikke, drikke ud. 2) n. m. h. ophøre at drikke.

Austritt, m. -es, 1) ub. pl. Udtrædelse; Løben over; Undvigelse, c. 2) pl. -e, Stedet, man træder ud paa, n. Balcon, c.

Austrommeln, v. a. bekjendtgjøre ved Trommeslag; udtromme, forvise; tilkjendegive sit Mishag ved at trampe, udtrampe.

Austropfen -tröpfeln, s. Austräufeln.

Ausuben, v. a. udbanne ved Dvelse, øve (en Konst); udøve, begaae, iværksætte; ein -der Arzt, practiserende; -bung, f. -en, Uddannelse, Udøvelse, Praxis, c.

Auswachſen, v. i. n. 1) m. s. udvoxe, blive voxen; (om Korn) voxe ud, blive knudret; (om Mstr.) forvoxe, blive pukkelrygget. 2) m. h. holde op at voxe, have udvoxet.

Auswägen, v. rgl. og i. a. veie ud, følge efter Vægt; Dukaten -, sortere efter Vægt.

Auswahl, f. ub. pl. Udvælgen, Udvælgelse, c.; Udvalg, n. udsøgt Samling, c.; -ählen, v. a. udvælge; -ählung, f. -en, Udvælgen, Udvælgelse, c.

Auswandern, v. n. 1) m. s. udvandre, emigrere. 2) m. h. ophøre at vandre; -derer, m. -s pl. s. sg. Udvandrer, Emigrant, c.; -rung, f. -en, Udvandring, c.

Auswärmen, v. a. gjennemvarme.

Auswärtig, aj. udenlandsk; -ärts,

av. udad; ud til Beens; andensteds, udenbyes, udenlands.

Auswaſchen, v. i. 1) a. udvaſke, vaſte ud, af, reen; ſladdre af Skole. 2) n. m. h. holde op at vaſke, være ferdig dermed; -ſchung, f. ud. pl. Udvaſkning, c.

Auswäſſern, v. a. udvande; -rung, f. ud. pl. Udvanding, c.

Auswechſeln, v. a. udvexle; -lung, f. -en, Udvexling, c.

Ausweg, m. -es -e, Vei til at komme ud igjennem; Udvei, c. Middel, n.; Redning, Udflugt, c.

Ausweichen, v. 1) a. blødgjøre, udbløde. 2) n. m. ſ. blødes, blive blød; -chung, f. ud.-pl. B-lſe, Blødgjøren, Udbløden, c.

Ausweichen, v. i. n. m. ſ. vige ud, glide ud, undvige; Eim. el. vor Eim. -, gaae af Veien for; einer S. -, ſøge at undgaae; -chung, f. -en, Undvigen, Undvigelſe, c.

Ausweinen, v. 1) a. ſige noget grædende; ſein Leben -, græde ſig ihjel; ſich -, græde ſig mæt el. forkjørvet. 2) n. m. h. holde op at græde.

Ausweis, m. -es -e, Udviſende, Udviſning, c.; -en, v. i. a. forviſe, udviſe; fig. viſe, udviſe, lære; ſich als Jemand -, beviſe ſig ſom; legitimere ſig; -ung, f. ud. pl. Udviſning, c.

Ausweißen, v. a. hvidte indvendig; -ung, f. ud. pl. Udhvidtning, c.

Auswendig, aj. udvendig; (meſt ſom av. ſjeld. ſom aj.: die -e Seite, bedre die äußere S.); etw. - lernen, udenad.

Auswerfen, v. i. 1) a. Geld, ein Netz, Feuer -, kaſte ud; udkaſte, udſøge; ſchlechtes Geld beim Zählen -, forkaſte, udſkyde; eine Summe -, opſtrive in mente; ſtrive for ſig ſelv; Eim. etw. -, beſtemme, udſætte. 2) n. m. h. kaſte, bevæge udad; (iſær om Perpendikelen i et Uhr) beſtrive en ſtor Bue; (i Tærningſp.) begynde at kaſte; -fung, f. -en, Udkaſtning, Udſpyening.

Auswegen, v. a. eine Scharte, udfile; fig. gjøre en Feil god igjen.

Auswickeln, v. a. vikle ud; -lung, f. -en, Vikken ud, c.

Auswiegen, v. i. a. ſ. -wägen.

Auswinden, v. i. a. vride ud; Eim. etw. -, vriſte af Hænderne; -dung, f. ud. pl. Udvriden, Udvriſten, c.

Auswintern, v. 1) a. gjemme, bevare Vinteren over. 2) n. m. ſ. forderves af Vinterkulden.

Auswirken, v. 1) a. arbeide bort, ſtræ bort; ein Wild -, ſlaae, tage Indvoldene ud; Gnade für Jemanden -, udvirke, erholde ved Umage; den Teig -, gjennemarbeide; gjennemælte. 2) n. m. h. virke færdig; holde op at virke; -kung, f. ud. pl. Bortarbeiden, Bortſtræren, Flaaen, Udvirkning, Gjennemarbeiden, c.

Auswiſchen, v. a. viſte reen indvendig; den Staub -, viſte ud; Geſchriebenes -, udſlette; fig. (i Fegtek.) give et Hug el. Stik; d. T. Eim. etw. -, give en Viſter, en Vebreidelſe; -ſchung, f. ud. pl. Udviſkning, Udſletten, c.

Auswittern, v. 1) n. m. ſ. opleſes ved Veiret; eine S. - laſſen, lade luftes ud. 2) n. m. h. holde op at tordne, aftordne; afraſe; 3) a. lufte ud; opleſe ved Veiret.

Auswuchs, m. -es, 1) ud. pl. Udvoxen. 2) pl. -üchſe, Udvæxt, Knude, Pukkel, c.

Auswurf, m. -es, 1) ud. pl. Udkaſtning, c. 2) pl. -ürfe, hvad der udkaſtes; Udſkud, n.; Sliim, c.

Auswürfeln, v. a. udſpille med Tærninger.

Auswurzeln, v. a. oprykke med Rod.

Auswüthen, v. n. m. ſ. udraſe.

Auszacken (-zäcken), v. a. udkakke.

Auszahlen, v. a. udbetale; -lung, f. -en, U-ling, c.

Auszählen, v. a. udtælle, gjennem-; følge efter Tal; -lung, f. -en, Udtælling, Gjennemt-, c.

Auszapfen, v. a. udtappe; -pfung, f. ud. pl. Udtapning, c.

Auszehren, v. 1) a. udtøre, afſtræfte. 2) n. m. h. udtøres, ſvinde hen; -rung, f. -en, Udtøren, Tæring, Ud-, Svindſot, c.

Auszeichnen, v. a. aus einem Buche, udtegne, udſtrive; Holz, Waaren, udſøge og ſætte Mærke paa; tegne færdig; fig. ſich -, udmærke ſig; adſkille ſig fra; Linen -, udmærke; -chnung, f. -en, Udtegnen, Udſtriven, Udmærkelſe, c.

Auszieben, v. i. 1) a. Eim. einen Zahn, træfte ud; ſich -, klæde ſig af; ſich den Rock -, træfte af; Linen -, klæde af; fig. berøve Alt; etw. aus einem Buche -; einen Schluß -, udbrage; ſich etw. -, betinge, forbeholde; Eiſen -, udtræfte, ſtrække, gjøre længere; udhule. 2) n. m. ſ. flytte ud; bruge, marſchere ud; isbe bort; -bung, f. ud. pl. Udtræften, Afflæden, Udbragen, c. [-en, Udziring, c.

Auszieren, v. a. udzire; -rung, f.

Auszirkeln, v. a. eine S. -, udmaale med Paſſer; fig. paa det neieſte udmaale.

Auszifchen, v. a. Linen -, udpibe; -ſchung, f. ud. pl. Udpibning, c.

Auszug, m. -es, 1) ud. pl. Udflytning; Udmarſch; Forbeholdning, c. 2) pl. -üge, hvad der træfkes ud, Udtræk; Udtog, Uddrag, n. Extract, c.; -weiſe, aj. udtogsvis.

Authentie (-ticität) f. Authentie, c.; -tiſch, aj. authentiſk.

Autocrat, m. -en -en, Autokrat, e.
Automat, m. -en -en, Automat, n.
Autor, m. -s -en, (undeut. -es) Autor, Forfatter, e.; -ſchaft, f. ub. pl. (i Sysg) A-ſkab, F-ſkab, n.
Autorität, f. -en, Autorite, e.
Avance, f. -n, Avance, e.; in - ſeyn, have noget tilgode; -ment, n. -s -s, Avancement, n. [tage, e.
Avantage, (l.-ahſch) m. -s, Avan-
Avers, m. Avers, e. (Forſiden paa en Mynt).
Avis, og -o, m. Avis, e.
Axe, f. Axhe. [ſætning, e.
Axiom, n. -es -e, Axiom, n. Grund-
Axt, f. pl. Aexte (Dim. Aextchen, n. -s pl. ſ. sg.) Øxe, e.; -helm, m. -es -e, den bageſte Deel af Øxen, hvori Skaftet ſidder; -ſtiel, m. -es -e, Øxeſkaft, n.
Azimuth, n. -es ub. pl. Azimuth, Jöſevinkel, e.
Azur, m. -s ub. pl. (ogſaa der Lazur) Azur, himmelblaa Steen, e.; -n, aj. af Azur, azurblaa.

B.

B, (det andet Bogſtav i ABC; det udtales blødere end p og haardere end v).
Ba el. Bah! interj. b. A. ba! bah!
Bä! interj. bæ! (efter Lammene).
Baake, ſ. Bake. Baar, ſ. Bar.
Baal, m. -s ub. pl. Baal, e. (Afgud); -pfaffe, m. -n -n, Baalspræſt, e.
Babbeln, v. n. m. h. d. T. bable (pjatte barnagtigt).
Bacchanal, n. -s -ien, Bachanal, n.
Bacchant, m. -en -en, Bachant, e.
Bach, m. -es -äche (Dim. Bächlein, n. -s pl. ſ. sg.) Bæk, Aa, e.
Bache, f. -n, Hun-Vildſviin, n.; -r, m. -s pl. ſ. sg. et toaarigt Han-Vildſviin. [hund, e.
Bachhund, m. -es -e, Grævlinge-
Bachſtelze, f. -n, Havrevimpe, Vipſtjert, e. (Motacilla).
Back, n. -es -e, (paa et ſtort Skib) Bak, e.; -bord, m. -es ub. pl. Bagbord, e. (venſtre Side); back, av. bagud, agterud.
Back-gerechtigkeit, f. -en, Bagerrettigheb, e.; -haus, n. -es -äuſer, Bagers, n. et med Bagerrettigheb forſynet Huus; -obſt, n. -es, ub. pl. ovnterret Frugt; -ofen, m. -s -öfen, Bageroon, e.; -ſtein, m. -es -e, Muurſteen, brændt Steen, e.; -trog, m. -e, -ögе, Deitrug, n.; -werk, n. -es ub. pl. Bagværk, n.
Backe, f. -n el. -n, m. -s, pl. ſ. sg. Kind, e.; fig. de kjødfulde Dele paa Mſrs. og Dyrs Bag; Rumpeballe; Huulningen paa Geværkolben; (ligel. Sideſaden paa forſkjellige andre Ting).
Backen, v. t. (ofte rgl.) 1) a. Brod-, bage; Fiſche -, indbage, indhylle i Dei; Ziegelſtein -, brænde. 2) n. m. h. ſteges, bages.
Backen-bart, m. -es -ärte, Bakkenbart, e.; -ſchlag, m. -es -äge, og -ſtreich, m. -es -e, Ørefigen, Kindbaſk, n.; -taſche, f. -n, Kjævepoſe, e. (paa Aber og Hamſtere); -zahn, m. -es -ähne, Kindtand, e.
Bäcker, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Bager, (Bagerkone) e.
Bäcker-brod, n. -es ub. pl. Bagerbrod, n. (modſat hjemmebagt); -burſch, m. -es -e, B-dreng, e.; -ei, f. -en, Bageri, n.; -handwerk, n. -es -e, B-haandværk, n.; -ſcheider, m. -s pl. ſ. sg. en Bagerdreng, ſom ſigter Deet paa Mellen Skraaebe.
Bäckig, aj. (i Sammenſ.) roth-, med røde Kinder; baus-, pluskfævet.
Bad, n. -es, 1) ub. pl. Badning; Brugen af Bad. 2) pl. -äder, ein mineraliſches -, Bad; Badeſted, n.; ins - reiſen, reiſe til Badet; -en, v. a. bade ſig, bade, vaſke; fig. ſich in einer S. -, udtrykker en Overſtodighed, f. Ex. in Thranen, im Blute; -er, m. -s pl. ſ. sg. Bader, Badſtuemand; -eſchwamm, m. -es -ämme, almindelig Sueſvamp. [(paa Præſtekraven.)
Bäffchen, n. -s pl. ſ. sg. Flip, e.
Bäffen, v. n. m. h. bjeffe.
Bagage, (l. -aſche) f. ub. pl. Bagage, e.; vulg. Pak, n. liderlige Folk.
Bagatelle, f. -n, Bagatel, e.
Baggert, (Bagger, m.; -maſchine, f.) m. -es -e, Muddermaſtine, e.
Bähen, v. a. varme; Semmeln -, riſte; kranke Glieder, -, gnide med varme Klæder; rege; lægge varmt Omſlag paa.
Bahn, f. -en, banet Vei, e.; die - brechen, fig. begynde en Ting, bryde Iſen; Løb, n. Bane, e.: - der Sterne, des Lebens; en jævnet Plads, Bane, e.: Kegelbahn, Reitbahn; den jævne glatte Flade paa forſkjellige Værktøi; die - des Hobels, des Hammers; -en, v. a. einen Weg, bane, jævne; ſich einen Weg zu etw. -, fig. bane ſig Vei til, finde Middel til at opnaae; -enlos,

aj. ubanet, uveisom.

Bahre, f. -n, Baare, Bør, c.; fig. von der Wiege zur -, fra Vuggen til Graven.

Bahrtuch, n. -es -ücher, Ligklæde, n.

Bai, f. -en, en liden Havbugt, (mindre end Meerbusen, større end Bucht).

Bajonet, n. -es -e, Bajonet, c.

Bake, f. -n, Vaertegn, n. Boie, c.

Bakel, m. -s pl. ſ. sg. Stok, c. (til at ſlaae med).

Balance, f. -n, Balance, c.

Balcon, m. -s -s, Balcon, c.

Bald, av. (for bälder, am bäldeſten bruges eher, am eheſten), ſnart, om kort Tid; hurtig; tidlig, itide; let, uden Meie; ich hätte es - vergeſſen, nær, næſten; ſo bald, als, ſaaſnart, ſom.

Baldachin, m. -s -e, Baldachin, c.

Baldig, aj. ſnarlig, ſnart paafølgende, nærforeſtaaende; -ſt, aj. ſom ſnareſt. [c. (Plante).

Baldrian, m. -s ub. pl. Baldrian,

Balg, m. -es -älge, Skal, Bælg; Hud, Ham; Blæſebælg; Bælg, c. (ved Orgeler); (i Spøg el. Vrede) et Barn, en Unge.

Balgen, v. a. ſich mit Dim. -, ſlaaes, brydes.

Bälgen, v. a. ſich -, ſlifte Hud.

Bälgentreter, m. -s pl. ſ. sg. Bælgtræder, c.

Balger, m. -s pl. ſ. sg. Slagsbrøder, c.; -ei, f. -en, Slagsmaal, n.

Balken, m. -s pl. ſ. sg. Bjelke, c.

Ball, m. -es -älle, Bold, c.; Schneeball, Sneebold; Erdball, Jordklode; (i Billardſp.) Bille, c.; einen - geben, give et Bal, en Dandſefeſt.

Ball-Kleid, n. -es -er, Baldragt, c.; -König, m. -es -e, Balkonge; -Königinn, f. -en, Baldronning, c.; -ſchuh, m. -es -e, Kaket, c. (til Fjederboldſpil); Dandſeſko, c.; -ſpiel, n. -es -e, Boldſpil, n.; -tafelſpiel, n. -es -e, Billardſpil, n.; -tafelſtock, m. -es -s öcke, Queue, (i Kbh)c. (til Billardſpil).

Ballade, f. -n, Ballade, c.

Ballaſt, m. -es ub. pl. Ballaſt, c.; -en, v. a. ein Schiff, ballaſte.

Ballen, m. -s pl. ſ. sg. Balde, (Balle) c. (Musen inde i Haanden og under Foden; i Bogtrykk.); Balle, c. (ſtor Pakke med Varer; en Balle Papir er 10 Riis).

Ballet, n. -es -e, Ballet, c.

Ballei, f. -en, et viſt Diſtriet hos den tydſke Ridderorden.

Ballon, m. -s -s, Ballon, Luftballon.

Balſam, m. -es -e, Balſom, lugtende Saft; fig. Vellugt; (digt.) Troſt, Lindring, c.; -iſch. aj. balſamiſt, vellugtende; fig. vederqvægende, ſtyrkende; -ine, f. -n, Balſamine, c. (Blomſt); -iren, el. -en, v.a. balſamere; -irung, f. -en, Balſamering, c.

Balſe, f. -n, en Art Seilpram; (Sydt.) en balſamiſk lugtende Mynte.

Balz, f. ub. pl. (i Jagtſp.) de ſterre Fugles iſær Urhenſenes Parring; -en, v. n. m. h. parre ſig (om ſterre Fugle; ogſaa om Katte).

Bamme, f. -n, ſ. Butterb-.

Bammel, f. -n, b. T. en nedhængende Qvaſt og deslige.

Bame, m. -es -e, (Sadelm.) en udſtoppet Sadelpude.

Bambus, m. -rohr, n. -es -öhre, Bambus, c. -rer, n.

Bammeln, v. n. m. h. vulg. lade hænge og dingle; ſich -, gynge, vippe.

Banco, m. ſ. Bank.

Band, 1)n. -es a)pl. -änder, (Dim. Bändchen og Bändlein, n. -s pl. ſ. sg.) Baand, n. (af Silke, Linned, Straa, Træ, Metal ꝛc.) Bændel, n. b) pl. -e Baand, n. (Forening, Forbindelſe): die -e der Natur, der Freundſchaft; Baand, n. Lænke, c. Fængſel, n. Hindring, c.; 2) m. -es -ände, Bind, n. (om en Bog) Bind, n. (Deel af et Værk).

Bandage, f. -n (naar e ikke udtales m.) Bandage, c.

Bande, f. -n, Rand, c. (om et Billaed); Bande; Krup, c.; Complot, n.

Bandelier, m. -s -e, Bandeleer, Gehæng, n.

Bandenlos, aj. lænkefri.

Bändereich, aj. bindrig, ſom beſtaaer af mange Bind.

Bändig, aj. tæmmelig, ſom lader ſig tæmme: ein Thier - machen, tæmme; -en, v. a. tæmme, bevinge; -er, m. -s pl. ſ. sg. Tæmmer, Bevinger, c.; -gung, f. ub. pl. Tæmmen, Bevingen, c. [mord er, c.

Bandit, m. -en -en, Bandit, Snig-

Bandwurm, m. -es -ürmer, Bændelorm, c.

Bang, el. -e (-er el. -bänger, -ſt, el. bangſt) 1) ſom av. bange, ræd, frygtſom: mir iſt, wird -; Dim. -machen. 2) ſom aj. bekymret, ængſtelig; ſom vækker Angeſt eller Frygt, ængſtende, bedrøvelig, gruelig, rædſom.

Bangel, ſ. Bengel.

Bangen, v. n. m. h. føle Bangheb, Angeſt: ich bange; ſædv. uperſ. mir bangt vor der Zukunft, frygter for, er bange for.

Bangigkeit, f. ub. pl. Bangheb, Frygt, Angeſt, c.

Bänglich, aj. lidt bange, lidt frygtſom; -keit, f. ub. pl. lidt Bangheb.

Banier, ſ. Panier.

Bank, f. 1)pl. -änke, (Dim. **Bänkchen**, -s pl. ſ. sg.) Banke: Sand-, Auſter-; Terraſſe; Bænk, c.; durch die -, under eet, i Flæng, uden Forſkiel; etw.

auf die lange Bank schieben, opsætte; Bord, n. Bænk, c. (hos Haandv. og Sælgere); Vexeleerbord, Pengene derpaa; (i Hazardspil) Bank, c. Pengene, hvorom der spilles. 2) pl. -en, Banco, Bank (offentlig Kasse, c. Stedet hvor den findes).

Bankart, -kert, m. -es -e, et uægte Barn, (hvis Fader er ubekjendt).

Bankbruch, m. -es -üche, Bankerot, c.; -ückig, aj. bankerot.

Bänkelsänger, m. -s pl. s. sg. Gadesanger, c. (der synger Viser paa Gaderne); slet Poet, Rimsmed, c.

Bankerott, 1) aj. bankerot. 2) m. -es -e, Bankerot, Fallit, c. Opbud, n.; -sirer, m. -s pl. s. sg. Bankerotspiller, Fallent, c.

Bankett, n. -es -e, Banket, høitideligt Gjestebud, n. [tosseddel, c.

Bankzettel, m. -s pl. s. sg. Bans

Bann, m. -es ub. pl. Band, c. Kirkeband: Linen in den - thun, sætte i Band; -en, v. a. besværge, mane, fremkalde: Geister -; bandlyse, forbrive; -er, m. -s pl. s. sg. Maner, Besværger, c.; -forst, m. -es -e indhegnet, fredet Skov; -strahl, m. -es -en, Bandstraale, c.

Banner, n. -s pl. s. sg. Banner, n. Krigsfane, c.; -herr, m. -n -en, Bannerherre, c. [quier, c.

Banquier, m. -s -s, Vexeleer, Ban-

Banse, Banze, f. -n, Ladegulv, n. (paa begge Sider af Logulvet, hvor Kornet er opdynget); en stor flirkantet Kurv.

Bansen, v. a. pakke, lægge fast paa hinanden; lægge i Laden.

Bansen, m. -s pl. s. sg. Vom, c. (første Mave hos drøvtyggende Dyr).

Bar, aj. bar, blot, nogen; -es Geld, rede, contant; -e Münze, uforfalsket; aller Ehre -, dersvet; aller Schuld -, frie for.

Bär, m. -en -en, el. -es -en, Bjørn, c.; der große und kleine -, Stjernebilledet; fig. et groft, trættekjært Mfk.; en Klods til at nedramme Pæle med; en muret Værdemmning i Fæstningsgrave.

Barake, f. -n, Barake; Soldaterhytte, c.; et slet, lidet Huus.

Baranke, f. -n, Baranke, Skind af usødte Lam. [bariet.

Bärbar, m. -s -n, en Hest fra Bar-

Barbar, m. -en -en, Barbar, c.; -ei, f. 1) ub. pl. Barbarie, n. (Uvidenhed, Vildhed ɔc.); ethvert sødt, vildt Land, især Barbariet (i Afrika). 2) pl. -en, en grusom, barbarisk Handling; -isch, aj. barbarisk, (vild, raa, uculiveret); (i Sprogl.) mod Sprogets Aand.

Barbe, f. -n, Skægkarpe, Barbe, c. (Cyprinus barbus; en Art Ferskvandsfisk).

Bärbeißig, aj. bjørnebidst; fig. opfarende; trættekjær.

Barbier, m. -s -e, Barbeer, c.; -en, v. a. barbare, rage; fig. d. T. bedrage.

Barchent, m. -es -e, Dimerdug, c.; -en, el. sædv. -, aj. Dimerdugs-, af Dimerdug.

Bardaus! interj. d. T. bump! bomp!

Barde, m. -n -n, Barde, Sjald, Digter, c.

Bare, f. -n, (Nordt.) utilberedt Fiskebeen; (Sydt.) et med Buske men ingen heistammede Træer bevoxet Sted.

Bären-beißer, m. -s pl. s. sg. Bjørnehund, c.; -fang, m. -es, Bjørnefangst, c. ub. pl.; Stedet, hvor Bjørnen fanges, pl. -änge; -führer, m. -s pl. s. sg. Bjørnetrækker, c.; -haut, f. -äute, Bjørnehud, c.; -häuter, m. -s pl. s. sg. Ledinggænger, Usling, c.; -mütze, f. -n, Bjørneskinds Hue, c.; -tatze, f. -n, Bjørnelab, c. [c.

Baret, n. -s -e, Baret, Doctorhat.

Barfrost, m. -es -öste, Barfrost, c. (forend der er falden Snee).

Barfuß, av. barfodet.

Barfüßer, m. -s pl. s. sg. En, der gaaer barfodet; Fraciskanermunk, c.

Barfüßig, aj. barfodet.

Barg, m. -es -ärge, Galt, c. (skaaren Orne). [vedet.

Barhaupt, av. -äuptig, aj. barhos

Bärinn, f. -en, Hundbjørn, c.

Barke, f. -n, Barkskib, n. (med tre Master); Barcasse, c.

Barkopf, av. -köpfig, barhovedet.

Bärme, f. ub. pl. Bærme, c. Blæsum, n.

Barmherzig, aj. barmhjertig (gegen); d. T. ynkværdig, ynkelig, usel; -keit, f. ub. pl. Barmhjertighed, c.

Barmütze, f. -n, Grenadeerhue, c.

Barmutter, f. -mütter, Moderen (Fosterets Leie).

Barock, aj. (om Perler) sjævrund; barok, selsom, latterlig.

Barometer, n. -s pl. s. sg. Barometer, Veirglas, n.

Baron, m. -s pl. -s el. -e, Baron, Friherre, c.; -sse, f. -n og -ssinn, f. -en, Baronesse, Friherinde, c.; -ei, f. -en el. -ie, f. -n, Baronie, Friherrestad, n. [bebidet, c.

Barnbeißer, m. -s pl. s. sg. Krybs

Barre, f. -n, el. -n, m. -s pl. s. sg. Barre, Stang (Guld-, Sølv- el. Barrensølv).

Barricade, f. -n, Barricade, c.

Barriere, f. -n, Barriere, Slagbom, c.; Stakit, n. [Aborre, c.

Bars, el. Barsch, m. -es -ärsche, Barsch, aj. barsk.

Barschaft, f. meest pl. -en, rede Penge, (el. hvad der har ligesaa god

Bærdi).

Bart, m. -es -ärte, (Dim. Bärtchen, Bärtlein, n. -s pl. ſ. sg.) Skæg, n. (paa Mſtr. el. Dyr); Neglekam, c.; de rede Lapper paa Hanens Hals, c.; Efterſkæg, n.; Straalerne foran Cometen, c.; Areſkæg, n.

Barte, f. -n, Hoalfiſtebarde, c.; Tømmermandsøxe, c.

Bartig, aj. ſkægget.

Bartlos, aj. ſkæggeløs.

Bartſcherer, m. -s pl. ſ. sg. Barbeer, Badſker, c.

Barutſche, f. -n, en tohjulet Vogn med Kaleſche over i Østerrig.

Baſalt, m. -es (pl. -e om flere Arter), Baſalt, Seilſtreen, c.

Baſe, f. -n, Moſter, Faſter (Tante) c.; ogſaa Sødſtendebarn, n. (Couſine); enhver gjendelig Slægtning.

Baſilisk, m. -en -en, Baſiliſk, c. gul, giftig Slange i Afrika.

Baſis, f. Baſis, Grundlinie, Grundflade, c. [lief, n.

Basrelief, m. og n. -s -s, Basrelief, n.

Baß, av. (foræld.) godt, dygtigt, bra: - gehen.

Baß, m. -ſſes -äſſe, Basſtemme, Bas, c. (Inſtrument); -geige, f. -n, Bas, Basfol, c.; -geiger, m. -s pl. ſ. sg. Basſpiller, c.; -ſänger, m. -s pl. ſ. sg. Basſanger, Baßiſt, c. [n.

Baſſin, (l. -ſäng) m. -s -s, Baſſin, n.

Baſſiſt, m. -en -en, Baſſiſt, Basſanger, c.

Baſſon, m. (n.) -s -s, Fagot, c.

Baſt, m. (n.) -es ub. pl. Baſt, c. (i Træer); den yderſte Hud paa Planter el. paa dyriſke Legemer; fig. Halvfilke, n. (Tei af Silke og Kamelgarn).

Baſtard, m. -es -e, Baſtard, c. uægte Barn, n.; fig. hvad der udarter fra det Bedre til det Slettere; -jungeſer, f. -n, Myrelove, c. (Inſect).

Baſten, aj. Baſt-, ſom er af Baſt.

Baſtei, f. -en, Baſtie, Baſtion, c.

Baſthut, m. -es -üte, Baſthat, c.

Baſtion, n. -es -en, og (undert.) f. -n, Baſtion, c.

Bataille, f. -n, Bataille, c.

Bataillon, n. -s -s el. -e og -en, Bataillon, c. [hvidt Lerred.

Batiſt, m. -es -e, Batiſt, c. (fint

Batterie, f. -n, Batterie, n.

Bagen, m. -s pl. ſ. sg. (Mynt paa 4 Kreuzer) Halsſmykke, n. (af Guld el. Sølv).

Bau, m. -es -e, d. A. (naar Talen er om Opførelſen af Bygninger) pl. -ten, Bygning, c.; der - eines Hauſes, Byggen, c.; der - eines Feldes, Dyrkning, c.; der - einer Uhr, Bygning, Indretning, c.; der - des Fuchſes, Hule, c.; auf den - geſchickt werden, i Slaveriet, paa Faſtningsarbeide; Wein-, Blinavl; Seiden-, Silkeavl, c.; Körper-, Legemsbygning, c.

Bau=amt, n. -es -ämter, Bygmeſterembede, n.; Bygningscommiſſion, c.; -anſchlag, m. -es -äge, Bygningsoverſlag, n.; -arbeit, f. -en, Bygningsarbeide; Slaveri, Faſtningsarbeide, n.; -art, f. -en, Bygningsmaade, c.; -fällig, aj. bygfældig, bræſtfældig; ſtrøbelig; -fälligkeit, f. ub. pl. Bygfældighed, Bryſtfældighed, Skrøbelighed, c.; -gefangene, m. -n-n, Slave, c.; -herr, m. -n -en, Bygherre, c.; -holz, n. -es, ub. pl. Bygningstræ, n.; -kunſt, f. ub. pl. Bygningskonſt, c. (Architectur); -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. Bygningskyndig (Architect) c.; -leute, pl. ub. sg. Bygningsfolk; -lich, aj. (kun i den Talem.) im -en Stande, beboelig; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Bygmeſter; -ordnung, f. -en, Bygningsforordning, c.; -platz, m. -es -ätze, Byggeplads, c.; -ſtoff, m. -es -e, Bygningsmateriał, n.; -weſen, n. -s ub. pl. Bygningsvæſen, n.

Bauch, m. -es -auche, Bug, c. (enhver udgaaende Runding); iſær Mave, c. (undert.) der - der Erde, des Meeres, Skjød.

Bauch=diener, m. -s pl. ſ. sg. Fraadſer, c.; -fluß, m. -ſſes -üſſe, Bugleb, n.; Diarrhoe, c.; -förmig, aj. bugbannet; -grimmen, n. -s ub. pl. Bugvrid, n. Mavepine, Kolik, c.; -redner, m. -s pl. ſ. sg. Bugtaler, c.; -weh, n. -es, ub. pl. Mavepine, Kolik, c.

Bauchen, v. a. forſyne med Bug.

Bauchig, bauchig, aj. buget.

Bauen, v. a. bygge (auf med Acc.); ſammenſætte; dyrke; anlægge; auf eine S. -, bygge paa, ſætte ſin Lid til; partic. gebauet, bygget, ſtadt (om Mſtr. og Heſte).

Bauer, 1) n. -s pl. ſ. sg. Buur, Fugle-, n. 2) m. -s pl. ſ. sg. Dyrker, c.: Ackerbauer; Bygger, c.: Ørgelbauer. 3) m. -s -en, (ſædv.) -n, Bonde, Landmand, c.; et grovt, udehovlet Mſte.; Bonde, Pion, c. (i Skakſpil).

Bauer=dirne, f. -n, Bondepige, c.; -frau, f. -en, B-kone, c.; -gut (-ngut) n. -es -üter, B-gaard, Hoverigaard, c.; -haus (-nhaus) n. -es -äuſer, B-huus, n.; -haft, aj. b-agtig; -hof (-nhof) m. -es -öfe, B-gaard, c.; -junge, m. -n -n; -knabe, m. -n -n, B-dreng, c.; -krieg, m. -es -e, B-krig, c.; -ſchaft, (-nſchaft) f. -en, ſamtlige Bønder i en By el. Egn; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. B-pige, c.; -smann, m. -es -sleute, d. A. -nvolk, n. B-mand, c. Bønderfolk, n.; -ſtolz, (-nſtolz) m. -es ub. pl. B-ſtolthed, c.

(dum, latterlig Stolthed); -stolz (-n-stolz), aj. bondestolt.

Bauerinn, f. -en, Bondekone, c.; et Fruentimmer af Bondestanden.

Bauerisch, (baurisch) aj. bondeagtig, landlig; udannet, uhøflig, grov.

Bäuerlich, aj. Bonde-, bondeagtig.

Baum, m. -es -äume (Dim. Baumchen, n. -s pl. ſ. sg.) Træ, n. fig. Alt hvad der ligner en Træstamme, Bom, c.

Baum-brand, m. -es ub. pl. Træbrand, c. (en Sygdom ved Træer); -gang, m. -es -änge, Allee, c.; -garten, m. -s -arten, Frugthave, c.; -hacker, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -läufer; -holder, m. -s pl. ſ. sg. Hyld, c. Hyldetræ, n.; -lang, aj. meget hei og for; -laufer, m. -s pl. ſ. sg. Træpikker (Fugl; Certhia); -marder, m. -s pl. ſ. sg. Maar, Skov-, c.; -maſt, f. ub. pl. Olden, c.; -nachtigall, f. -en, den blaa Vipſtjert, c.; -öl, n. -s ub. pl. Bomolie, c.; -rinde, f. -n, Træbark, c.; -ſchere, f. -n, Gartnerſax, c.; -ſchröter, m. -s pl. ſ. sg. Eghjort, Træhjort, c. (Inſect); -ſchule, f. -n, Træſkole, c. (hvor unge Træer opelſtes); -ſeide, f. ub. pl. Vommeſie, n.; -ſpecht, m. -es -e, Træpikker, c.; -ſtark, aj. bomſtærk, meget ſtærk; -wachs, n. -es ub. pl. Trævox, c; -wolle, f. ub. pl. Bomuld, c.; -wollen, aj. Bomulds-, af Bomuld; -zucht, f. ub. pl. Træopelſtning, c.

Baumel, f. -n, Qvaſt, c.

Baumeln, v. n. m. h. hænge ned og dingle.

Baumen, v. n. m. h. (i Jagtſp.) flyve, klattre, ſpringe op i et Træ.

Baumen, v. a. ein Fuder Heu -, forſyne, befæſte med Læsſetræ; ſich -, (om Heſte) ſtejle.

Bausback, m. -es -e, Pluskjæve, c.; -en, v. a. puſte Kjæverne op; fig. prale; -äckig, aj. pluskjævet.

Bauſch, m. -es -auſche, enhver halvrund Fremragen, Pude; Bærekrands; Bylt; Compreſſe, c. udſtoppet Bryſt (paa Klæder), bruſende Kjolearme; - und Bogen kaufen, Rub og Stub.

Bauſchen, (foræld. bauſen) v. n. m. h. hæve ſig, ſvulme op, bruſe.

Bavian, m. -s -e, Bavian, c.

Baxen, v. n. m. h. baxe; -per, m. -s pl. ſ. sg. Baxer, c.

Bay, f. ſ. Bai.

Be, (en uadſtillelig Partikel, ſom aldrig har Tonen. De dermed ſammenſ. Verber ere ſom oftest a. m. Acc., og faae ikke Stavelſen ge i perf. partic.)

Beabſichten, (beabſichtigen) v. a. have til Hensigt.

Beachten, v. a. etw., Einen, agte paa, give Agt.

Beamte, m. -n -n (ein Beamter, -s pl. ſ. sg.) Embedsmand, c.; Amtmand, Amtsforvalter, c.

Beängſten, (beangſtigen) v. a. Einen, ængſte. [f. -en, B-liſe, c.

Beantworten, v. a. beſvare; -tung,

Bearbeiten, v. a. bearbeide; ſich, beſtræbe ſig for; Einen, bearbeide, (gjøre duelig til et Maal el. vinde derfor); -tung, f. -en, B-liſe, c.

Beaufſichten, (beaufſichtigen) v. a. Einen, have Opſyn med; tage under Opſyn. [ubføre.

Beauftragen, v. a. Einen, give at

Beaugeln, v. a. plire til; betragte nøie, med forlidte Øine.

Bebandern, v. a. forſyne, pryde med Baand.

Bebauen, v. a. bebygge; beſaae.

Beben, v. n. m. h. bæve, zittre: ich bebe vor der Gefahr; ich bebe für dich, er bange for din Skyld; ich bebe vor dir, at du ſkal gjøre mig Fortred; ich bebe um dich, er bekymret for dit Vel; -bung, f. ub. pl. Bevelſe, c.

Bebrämen, v. a. garnere.

Beblumen, v. a. bedække, ſmykke med Blomſter.

Bebruten, v. a. ruge paa; omhyggeligen bevogte, ruge over.

Becaſine, f. -n, Bekaſine, Vandſneppe, c.

Becher, m. -s pl. ſ. sg. Bæger, n. et Maal til flydende og tørre Sager.

Bechern, v. n. m. h. (i Spøg) drikke dygtig.

Bechen, n. -s pl. ſ. sg. Bækken, n. fig. Baſſin, n. (Fordybning i Jorden til Vandbeholdning); (i Anatom.) Bækkenet; i pl. Bækkenerne til Janitſcharmuſik.

Becher, ſ. Bäcker.

Bedacht, m. -es ub. pl. Betænkſomhed, Eftertanke, c. Overlæg, n.; bruges ub. Artikel: ohne -, uden Betænkning; mit -, forſigtig, betænkſomt, med Overlæg.

Bedacht, aj. (indeel.) betænkſom; auf eine S. - ſeyn, være betænkt, belavet paa; ſørge for.

Bedächtig, (ikke -chtlich) forſigtig, varſom; -keit, f. ub. pl. F-hed, B-hed, c.

Bedachtſam, aj. betænkſom, forſigtig; -keit, f. ub. pl. B-hed, F-hed, c.

Bedanken, v. a. ſich für etw. bei Einem, takke En for Noget; ſich -, betakke ſig, ſige nei, ikke ville.

Bedarf, m. -s ub. pl. (ſjeldn.) Fornødenhed, c.

Bedauern, v. a. Einen, beklage, nære, yttre Medlidenhed; etw., ſørge over, fortryde, være fortrædelig over.

Bedauern, n. -s ub. pl. Medlidenhed, Bedrøvelſe, Deeltagelſe, c.; -s-

-swerth, -swürdig, aj. beklagelses-værdig.

Bedecken, v. a. bedække, tildække, tilhylle, skjule; sich -, sætte Hatten paa; fig. beskytte, forsvare; dække, sikre; gaae i Caution for; (om Heste og Hjerte) bedække; (i Mathem.) dække, congruere; -, n. -s ud. pl. og -ckung, f. -en, **Bedeckten**, **Bedeckelse**, **Bedæk-ning**, c.

Bedenken, v. i. a. betænke, overveie; sich -, betænke sig; være tvivlraadig; sich wieder anders -, tage en anden Beslutning; sich eines Bessern -, sætte en bedre Beſl.; eine S. -, auf eine S. bedacht seyn, sørge for, være betænkt paa; Einen el. sich -, betænke, ikke glemme, sørge for sin Fordeel.

Bedenken, n. -s, 1) ub. pl. Overlæg, n. Eftertanke, Betragtning, c.; eine S. in - ziehen, tage under Overveielse; Betænkning, Betænkelighed, Tvivl, Skrupel, Vanskelighed, c.; - tragen, tage i Betænkning; sich (Dat.) über eine S. - machen, gjøre sig Skrupler over. 2) pl. s. sg. Betænkning, skriftlig ytret Mening, c.: über eine S.

Bedenklich, aj. (om Personer) eftertænksom, tankefuld; (om Ting) betænkelig, mislig, farlig; -keit, f. 1) ub. pl. Eftertænksomhed, Tvivlraadighed, Ubestemthed; betænkelig Beskaffenhed, Betænkelighed, Vanskelighed, Mislighed, Farlighed. 2) pl. -en, Tvivl, Skrupel, Betænkelighed, Indvending, c.

Bedenkzeit, f. ub. pl. Betænkningstid, c.

Bedeuten, v. 1) a. Einen, betyde, belære, oplyse, vise tilrette; (i Canc.) Eim. eine S. -, give at forstaae, bemærke. 2) n. m. h. forud betyde; bemærke, tilkjendegive, betyde; viel -, være vigtig, af Anseelse; have Følger; være af Betydenhed; -d, partic. betydelig, vigtig, af Vigtighed; -tung, f. -en, Betydning, c.; ein Mann von -, af Indflydelse; -tungsleer, -los, -schwer, -voll, betydningstom, -les, -fver, -fuld; -tsam, aj. meget betydende, heist vigtig; -tsamkeit, f. ub. pl. megen Betydelighed, stor Vigtighed, c.

Bedienen, v. a. betjene, tjene, opvarte; Eim. bedient seyn, (om Konstnert el. Læger) have til Kunde el. Patient; ein Amt -, forvalte; die Kanonen -, passe, betjene; sich (Acc.) einer S. (Gen.) -, betjene sig af, benytte.

Bediente, m. -n -n, (f. die Bediente, -n) Betjent, Tjener, Opvarter, c.; (i Sammens., En som har en offentl. Betjening): ein Polizeibedienter ꝛc.

Bedienung, f. -en, Betjening, Opvartning, c.; Husstyende, Tjenerskab, n. Husfolk; Embede, n. Tjeneste, c.

Beding, m. -es -e, (foræld. for -ung, og kun endnu brugl. i Talm.) mit dem -e, paa det Vilkaar.

Bedingen, v. i. a. etw. unter sich, aftale, afgjøre, eine Arbeit bei Eim., bestille, accordere om; mir eine S. -, betinge. (I dette Tilfælde bruges det rgl. partic. bedingt, betinget, forsynet med en Betingelse, og derved afhængig); -gung, f. 1) ub. pl. Betingen, Bestillen. 2) pl. -en, Betingelse, c. Vilkaar, n. Pagt, Omstændighed, Clausul, c.; -gungsweise, aj. betingelsesviis.

Bedornen, v. a. forsyne med Torne; fig. gjøre besværlig; især partic. bedornt, tornefuld.

Bedrängen, v. a. Einen -, trænge haardt; fig. ængste, bedrøve, bekymre, undertrykke; -gte Lage, betrængt, trykket, kummerfuld Forfatning; -gung, f. -en og -gniß, f. -sse, Betrængthed, Trængsel, Nød, Gjenvordighed, c.

Bedrohen, (digt. -dräuen) v. a. Einen mit etw. -, true med; -blich, aj. truende med; -hung, f. -en, Trudsel, c.

Bedrucken, v. a. trykke fuldt.

Bedrücken, v. a. trykke haardt; især fig. plage, ængste, undertrykke; -cker, m. -s pl. s. sg. Undertrykker, c.; -ckung, f. -en, Undertrykkelse, Besværlighed, c. Tryk, n.

Bedünken, v. a. bruges kun impers. m. Acc. mich bedünkt, es bedünkt mich, mig synes, forekommer, efter min Mening; ich lasse mich bedünken, jeg mener, holder for; -, n. -s ud. pl. Mening, Formening, c.; meines Bedunkens, efter min Mening.

Bedurfen, v. i. n. m. h. einer S. (Gen.) -, behøve, have nødig, trænge til; -fniß, n. -sses -sse, trængende Tilstand, Trang, Mangel, Armod (unbest. t.); Fornødenhed, c.; -ftig, aj. fattig, trængende; einer S. (Gen.) -; trængende til; -ftigkeit, f. ub. pl. Trang, c.

Beehren, v. a. Einen mit el. durch etw, bære.

Beeiden, el. beeidigen, v. a. bedige, bekræfte med Ed; Einen -, tage i Ed, forbinde ved en Ed; -gigung, f. -en, Beedigelse, Edstagelse, c.

Beeifern, v. a. sich, ivrig bestræbe sig; kappes (um).

Beeinträchtigen, v. a. Einen (in einer S.) -, forurette, gjøre Indgreb i Ens Rettigheder, skade; -gung, f. -en, F-lse, Skade, c.

Beeisen, v. a. bedække med Is; sædv. blot partic. beeiset, bedækket med Is.

Beenden, beendigen, v. a. ende, bringe til Ende; -digung, f. ub. pl. Tilendebringelse, c.

Beengen, v. a. indstrænke meget; bringe i Knibe, i Forlegenhed.

Beerben, v. a. Linen –, arve (hans Efterladenskab); (undert.) eine S. auf Linen –, lade gaae i Arv til; ikkun part. beerbt, som har Børn, Livsarvinger.

Beerdigen, v. a. begrave, jorde; -gung, f. -en, B-lse, c.

Beere, f. -n, Bær, n.

Beet, n. -es -e, Bed, n. (i Haver og paa Agre); -en, v. a. afdele i Bede.

Befähigen, v. a. Linen, gjøre duelig til.

Befahren, v. 1) rgl. a. (foræld.) befrygte; 2) i. a. einen Weg, ein Meer –, befare, beseile, ofte fjøre el. seile paa.

Befallen, v. i. a. (sjeld.) von el. mit einer S. – seyn el. werden, være, blive bedækket med; (sædv. fig.) anfalde, angribe: von einer Krankheit – werden; paakomme, hænde, tilstøde: es befiel mich ein Unglück, eine Furcht.

Befangen, v. i. a. forvikle, indslutte; indbefatte; sich mit etw. –, indlade sig, give sig af med; paakomme; partic. – som aj. tvungen, geneert, forlegen, frygtsom; indtaget for eller imod; -heit, f. ub. pl. tvungent Væsen, n. Ængstelighed, Forlegenhed, c.

Befassen, v. a. gribe paa, omslutte, slutte i sig; sich mit etw., befatte sig med, give sig af med.

Befehden, v. a. (foræld.) bekrige.

Befehl, m. -es -e, Befaling, c. Bud, n. Ordre, Commando, c.; was ist zu Ihrem -e? hvad befaler De? -en, v. i. a. Lim. eine S. –, (el. befehlen, daß), befale, byde, beordre; (sjeld. for empfehlen) anbefale, befale, overgive: Gott seine Seele –; herske, beherske, commandere; (uden Tingens Acc.) einem Lande el. über ein Land –; über sein Vermögen zu – haben, raade over; forlange, have Lyst til, befale: was befehlen Sie? -erisch, aj. bydende, myndig; -igen, v. a. Linen, beordre; ein Kriegsheer, anføre, commandere; -shaber, m. -s pl. ſ. sg. Befalingsmand, Anfører, Commandeur, c.; (Sydt.) Fuldmægtig, c.; -shaberisch, aj. bydende; -sweise, aj. paa befalende Maade.

Befestigen, v. a. in og an einer S. –, fæste, gjøre fast; eine Stadt –, sich –, befæste, forstærke, forstandse; sich in der Tugend, in der Freundschaft eines Menschen –, befæste sig, sætte sig fast i; -gung, f. -en, Befæstigelse, c.; -gungskunst, f. ub. pl. Fortification, c.

Befeuchten, v. a. væde, gjøre fugtig.

Befeuern, v. a. opflamme, gjøre ivrig, hidsig, modig. [med Fjeder.

Befiedern, v. a. befjedre, forsyne

Befinden, v. i. a. befinde, finde, erfare, erfjende; anse, holde for, synes om; sich –, befinde, opholde sig; die S. -det sich anders, befinder, forholder sig, er beskaffen; sich wohl, übel –, befinde sig, leve; være; –, n. -s, ub. pl. forefunden Beskaffenhed, c.: nach der Umstände, saaledes som Omstændighederne forholde sig; Befindende, n. Sundhedstilstand, c.; -dlich, aj. som opholder, befinder sig, er tilstede, findes, nærværende.

Beflecken, v. a. beplette, tilsmudse, gjøre Pletter paa; besmitte, vanhellige, skjænde, nedsætte, forkleine; Schuhe –, dagsmikke, slikke paa.

Befleißen, v. i. a. el. -ßigen, v. a. sich einer S. (Gen.) –, befliitte sig paa, lægge Vind paa; einer S. (Gen.) (undert. auf eine S.) beflissen seyn, have studeret, lagt sig efter, være hengiven; beflissen, b. T. tjenstvillig; -flissenheit, f. ub. pl. Omsorg, Bestræbelse, Umage, c.; b. T. Tjenstvilligheb, c.

Beflügeln, v. a. bevinge, forsyne med Vinger; fig. fremskynde, drive hurtig afsted, bevinge (Aaben).

Befolgen, v. a. einen Befehl, Rath, eine Vorschrift –, følge, adlyde, efterkomme, -gung, f. ub. pl. Følgen, Adlyden, Efterkommen, c.

Beförderlich, aj. behjelpelig, til Fordeel, nyttig; -dern, v. a. die Wissenschaften, bringe fremad, bringe i Opkomst, i Flor, udbrede; ein Unternehmen –, fremme, bringe til Maalet; den Tod eines Menschen –, fremskynde, befordre; Linen –, befordre, forskaffe Embede, ophjelpe; einen Brief –, besørge; ein Geschäft –, udrette; -derung, f. -en, Fremmen, Fremskynding, Iværbefordring, c.; ogsaa Embede, n.; -derer, m. -s pl. ſ. sg. Befordrer, Fremskynder, c. [med Fragt.

Befrachten, v. a. befragte, forsyne

Befragen, v. a. Linen um el. über etw. –, spørge, ab-, udskitte, forhøre; sich bei Lim. –, erkyndige sig, spørge til Raads, spørge sig for, raadspørge.

Befreien, v. a. Linen von el. aus etw. –, befrie, gjøre fri, los, udløse, indløse, frelse, lade være fri for; -ier, m. -s pl. ſ. sg. Befrier, c.; -iung, f. ub. pl. Befrielse, c.

Befremden, v. a. es -det mich, det forundrer, overraasker mig; er mig paafaldende, forekommer mig besynderligt, utroligt; -dlich, aj. overraskende, paafaldende, besynderlig.

Befreunden, v. a. sutte Venskabs-

forhold; mit Eim. befreundet seyn, staae i venskabeligt Forhold til; sich mit Jemand –, træde i Venskabsforhold, i Slægtskab med; der, die -dete, Beslægtede.

Befriedigen, v. a. Einen, tilfredsstille; seine Gläubiger, betale; einen Wunsch, opfylde; einen Erzürnten, stille tilfreds, formilde, forsone; ein Feld, indhegne; einen Ort, indslutte (med Muur og desl.); -gung, f. -en, L-lse, F-lse, Forsoning, Indhegning, c.

Befruchten, v. a. befrugte, gjøre frugtbar; -tung, f. ub. pl. Befrugtning, B-lse, c.

Befugen, v. a. Einen zu etw. –, beføie, give Ret til; -gniß, f. (el. u. -ffes) -ffe, Ret, Føie, Grund, c.; -gt, aj. beføiet, som har Ret til, retmæssig, lovlig.

Befühlen, v. a. beføle.

Befund, m. -es ub. pl. nach – der Umſtänden, ſ. nach Befinden der U-.

Befürchten, v. a. befrygte; -tung, f. ub. pl. Befrygten, c.

Begaben, v. a. Einen mit etw. –, begave, forsyne, udruste med, fjenke.

Begaffen, v. a. begabe, begloe, stirre paa.

Begängniß, n. -ſſes -ſſe ſ. Leichen-.

Begatten, v. a. ſich –, parres; (ſjeld.) forliges, fordrage hinanden; -ttung, f. -en, Parring, c.; -ungstrieb, m. -es ub. pl. P-ddrift, c.; -ungszeit, f. ub. P-stid, c.

Begeben, v. i. a. ſich an einen Ort –, auf den Weg –, begive, forføie ſig; iſær upers. es begiebt ſich, begiver, tildrager ſig; hændes, ſkee; ſich einer S. (Gen.) –, afſtaae fra, lade fare, opgive, ſtaae af Tankerne, affige; -heit, f. -en, Begivenhed, Tildragelse, Hændelse, c.; -bung, f. -en, Begiven, Afſtaaen, c.

Begegnen, v. n. m. ſ. Eim. –, møde, komme imøde; es begegnete mir ein Unglück, ramme, møde, hænde, tilstede; Eim. wohl, übel –, begegne, behandle, omgaaes; einem Unglücke, eitler Gefahr –, møde, modstaae, forebygge, afværge; es -gnet oft, det ſkeer, hændes; -gnung, f. -en, Møden, Imødekommen, Begegnelse, Behandling, Forebyggen; -gniß, f. -ſſe, Hændelse, Begivenhed, c.

Begehen, v. i. a. gaae hen for at eftersee, beſee, besigtige; eine Sitte, følge, gjøre med; ein Feſt –, høitideligholde, feire; einen Fehler –, einen Diebſtahl –, begaae, udøve; ſich –, (meſt Sdt.) forliges; (undert.) parre ſig; -hung, f. ub. pl. Gaaen hen, Høitideligholdelse, Begaaen, Udøven, c.

Begehr, n. -s ub. pl. (foræld.) for das -en; -en, v. a. attraae, ønske, føle Lyſt til; begjere, forlange, bede om; fordre, ſom en Skyldighed; -en, n. -s ub. pl. Attraa, Begjeren, c.; -lich, aj. begjerlig, ſom er vant til at forlange; -ungsvermögen, n. -s ub. pl. Begjerevne, c. (i Sjelen).

Begeiſtern, v. a. oplive, beſjele, ſtyrke, gjøre modig; begeiſtre, oplive Indbildningskraften; -rung, f. -en, Begeistring, c.

Begier, f. ub. pl. ſor -de, f. -n, Begjerlighed, Attraa, c. Ønſke, n. Lidenſkab, Lyſt, Graadighed, c.; -ig, aj. nach, auf etw. –, begjerlig, længselfuld; -igkeit, f. -en, B-hed, L-hed, c.; -lich, aj. ſ. begehrlich.

Begießen, v. i. a. gyde paa, overøſe, væde; beſtænke, vande; omgive med et ſmeltet Legeme: mit Wache, mit Blei –; -ßung, f. ub. pl. Gyden paa, Overøſen, Vanding, c.

Beginn, m. -es ub. pl. Begyndelse, c.; -en, v. i. 1) a. begynde; foretage ſig, gribe til. 2) n. m. h. begynde, tage ſin Begyndelse.

Beglänzen, v. a. etw., beſkinne, udbrede Glands over. [Glas i.

Beglaſen, v. a. die Fenſter –, ſætte

Beglauben, -bigen, v. a. ſtadfæſte, bekræfte, bevise, gjøre troværdig, vidimere; ſich –, ligitimere ſig; -bigung, f. ub. pl. S-lse, B-lse, c.; -gungsſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. kriftlig Fuldmagt, c.; Creditiv, n.

Begleiten, v. a. ledſage, følge; geleide, convojere; hoſeie, lade følge med; accompagnere; -ter, m. -s pl. ſ. sg. (-terinn, f. -en) Ledſager; Beſyttet, c. (-inde, c.); -tung, f. ub. pl. L-lse, Følgen, Geleiden, c. Følge, n.

Begliedern, v. a. forſyne med Lemmer el. Leder.

Beglücken, v. a. gjøre lykkelig, lykſaliggjøre; velſigne, lade lykkes; -ckt, aj. lykkelig; -cker, m. -s pl. ſ. sg. Lykſaliggjører, c.; -ckung, f. ub. pl. Lykſaliggjørelſe, c.; -ckwünſchen, v. a. Einen, ønſke ham Lykke til.

Begnadigen, (foræld. og digt. begnaden) v. a. benaade, fritage for Straf; Einen mit etw. –, ſjenke En noget ſom en Naade; -gung, f. -en, Benaadning, c.; -gungsrecht, n. -es, ub. pl. Benaadningsret, c.

Begnügen, v. a. ſich mit etw. –, lade ſig nøie med, være tilfreds med; (n. St. uregtigt.) es begnüget mir an einer S.; -glich og -gſam, aj. bedre gennøgſam.

Begraben, v. i. a. begrave; nedgrave; ſig. ſkjule; -äbniß, n, -ſſes -ſſe, Begravelse, Liigbegængelse, c.; Gravſted, n.

Begraſen, v. 1) a. afæde Græsset; ſlaae Græsſet: eine Wieſe –; ſich –, bliive fed ved at æde Græs. 2) n. m.

ſ. blive begroet med Græs; partic. -ſet, begroet med Græs.

Begraut, aj. graa af Alder.

Begreifen, v. i. a. begribe, fatte, forſtaae; (ſjeld.) gribe, gribe fat paa; befole, famle paa; in einer S., træffe, gribe, attrapere; ſich -, gribe for ſig, naar man falder; fig. fatte ſig, komme til ſig ſelv, være ſig bevidſt; auf, über el. (rigt.) in einer S. begriffen ſeyn, være ifærd med, beſkæftige ſig med; mit Worten, indeſlutte, udtrykke; in ſich - (Dat) indbefatte; indeholde, rumme; -ſlich, aj. begribelig, fattelig, tydelig, klar.

Begrenzen, v. a. forſyne med Grændſer, indhegne; begrændſe, indſtrænke; -zung, f. -en, Indhegning, Begrændsning, c.

Begriff, m. -es -e, in - ſeyn el. ſtehen, være i Begreb med, ifærd med, i Beredſtab til; Omfang; Indhold, Indbegreb, Udtog; Begreb, n. Forestilling, Idee: von etw.; Fatteevne, c.; -obeſtimmung, f. -en, Beſtemmelſe af Begreb, n. Definition, e.

Begründen, v. a. begrunde, ſtadfæſte, bevise med Grunde; -dung, f. -en, B-iſe, c.

Begrünen, v. a. beklæde med Grønt; iſær partic. begrunt, grønkladt.

Begrüßen, v. a. hilſe, ønſke velkommen; Einen um etw. -, af Høflighed ſperge om Tilladelſe, give En et Ord for Noget; -ſung, f. -en, Hilsning, Ønſken velkommen, c.

Begucken, v. a. d. T. for Begaffen.

Begunſtigen, v. a. begunſtige, vise Gunſt; befordre, fremme, være til Fordeel for, hjelpe.

Begutachten, v. a. etw., meddele ſin Mening, ſin Dom om.

Beguten, v. a. ſ. begütigen.

Begütern, v. a. forſyne med Midler el. Gods, begave, berige; partic. -ert, bemidlet, velhavende, ſom har mange Midler.

Begütigen, v. a. formilde, gjøre god igjen, ſtemme gunſtig.

Behaaren, v. a. forſyne med Haar; ſich -, faae Haar; iſær partic. behaart, haaret.

Behacken, v. a. hakke paa, hakke dørt, bearbeide med Hakke; hugge til, hugge dørt; den Kohl -, hyppe.

Behaftet, aj. mit etw. - ſeyn, beſlagt, bebyrdet, beſængt, plaget, beſat.

Behagen, v. n. es behagt mir, behager, anſtaaer; -, n. -s, ub. pl. Behag, Ønſte, n.; es geht ihm nach -, efter Ønſte; -glich, (vulg. behaglich) aj. behagelig, bequem; foielig; (Nordt.) naiſom; -glichkeit, f. -en, B-hed, c.

Behalten, v. i. a. beholde, holde tilbage, ikke lade komme fra ſig; bei ſich -, holde hemmeligt, tie med; im Gedächtniſſe, huſke, erindre; (foræld.) bevare, vedligeholde; partic. behalten, beholden, i god Beholdning, uſkadt; -älter, m. -s pl. ſ. ag. Gjemmeſted, n. (iſær Hyttefad, n.; -ältniß, n. -ſſes -ſſe, Gjemme, Gjemmeſted, Opbevaringsſted, n. (iſær for Vare); -tſam, aj. ſom kan huſke noget.

Behandeln, v. a. etw., bearbeide, udarbeide (ſaavel med Hænderne ſom Forſtanden); Einen, behandle, begegne; eine Waare -, accordere om, blive enig om Prisen, kiøbe, ſælge; -lung, f. -en, B-iſe, U-iſe, Behandling, Begegnelſe.

Behändigen, v. a. tilſtille, overgive; bedre einh-.

Behängen, v. a. behænge; der Hund iſt wohl behängt, har lange nedhængende Øren; ſich mit etw. -, (foræagt.) give ſig af med, befatte af med.

Beharren, v. n. m. ſ. bei Einm., an einem Orte -, forblive, tøve, opholde ſig; auf ſeiner Meinung -, paaſtaae el. forſvare ſin Mening; in ſeiner Lebensart, im Laſter, in der Tugend -, vedblive, fremture, være ſtandhaftig i; -harrlich, aj. ſtandhaftig, vedholdende, ſtadig, idelig; -rlichkeit, f. ub. pl. S-hed, B-idenhed, c.

Beharſchen, v. n. m. ſ. blive haard; (iſær om Flydenheder) ſtærkne, ſtivne, fryſe. [hugge.

Behauen, v. i. a. tilhugge; dørt-

Behaufen -ſeln, v. a. die Kartoffeln, den Kohl -, hyppe.

Behaupten, v. a. vedblive at ſig Ja eller Nei; paaſtaae; forfegte; forſtikre; haandtheve, forſvare; eine Feſtung, holde ſig i Beſiddelſe af; ſich -, ſtaae ſig, holde ſig; den Platz -, ſeire; -tung, f. -en, Paaſtaaen, Paaſtand, c.

Behauſen, v. a. huſe, laane Huus; ſich -, boſætte ſig; -ſung, f. ub. pl. Huſen, c.; Huusly, n.; pl. -en, Huus, n. Baaning, Boſætten, c.

Behelf, m. -es -e, Udflugt, c. Paaſtud, n.; -en, v. i. a. ſich mit etw., ſege at hjelpe ſig; ſtaae ſig igjennem, lade ſig neie; leve; -lich, aj. ſom man bruger til Undſkyldning, tom, intetſigende.

Behelligen, v. a. Einen mit etw., (Canc.) falde beſværlig, ulellige; -gung, f. -en, Forulelligelſe, Beſværligfalden.

Behelmen, v. a. behjelme; forſyne, bedække med Hjelm.

Behende (behend), aj. hurtig; behændig; færdig; ſnild; -digkeit, f. ub. pl. H-hed; B-hed; F-hed; S-hed, c.

Beherbergen, v. a. Einen, huſe, laane Huus.

Beherrſchen, v. a. beherſke, ſtyre, regiere; overvinde, holde i Tømme; das Schloß beherrſcht die Stadt, kan

beſtyde; dominerer; -ſcher, m. -s pl. ſ. sg. (-ſcherinn, f. -en) Beherſker, (-inde) Styrer, Regent, c.; -ſchung, f. ub. pl. Beherſkning, Styren, Regjeren, e.

Beherzigen, v. a. lægge paa Hjertet, med Følelſe overveie; -gung, f. ub. Lægen paa Hjerte.

Beherzt, aj. behjertet, modig, uforfærdet.

Behner, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) en oval Kurv.

Behoelen, aj. behjelpſom, ſom let ved at hjelpe ſig.

Behorchen, v. a. helure, lytte efter; give Agt paa.

Behörde, f. -n, hvad der er fornedent, beherige Anſtalter; Tilbehør, n.; Stedet, hvor en Ting henhører, Inſtants, c.; etw. an die - berichten, Vedkommende.

Behörig, aj. (bedre geh-) beherig, tilherende, tilbørlig, vedkommende, paſſende.

Behuf, m. -es ub. pl. bruges meeſt kun med zu: zu ſeinem -e, og i Gen. -s einer S., Brug, Nytte, Fordeel, Bequemmelighed, c.

Behuft, aj. ſom har Hov.

Behülflich, aj. Eim. in zu el. bei etw. - ſeyn, behjelpelig, hjelpſom.

Behüten, v. a. ein Feld mit Vieh -, lade Qvæget græsſe paa en Mark; Gott behüte dich, bevare, beſkytte; behüte Gott, Gud bevares! -hutſam, aj. varſom, forſigtig; -hutſamkeit, f. ub. pl. V-hed, F-hed, c.

Bei, (bey) 1) præp. m. Dat. ved, hos, i, under, paa, om; - Zeiten, itide; - Strafe, under; - Waſſer und Brod, paa; - Tage, om Dagen; (undert.) uagtet: - dem Allen el. - all dem, uagtet alt det, med alt det; (foran Talord) henved, henimod, omtrent: - hundert Mann. 2) bruges ogſaa i Sammenſ., og har da de ſamme af de anførte Betydninger). 3) (i adſillige andre Forbindelſer) f. Ex. - Paaren, parviis, - Pfunden, pundeviis, - Tauſenden, i Tuſindeviis, i Tuſindtal; - Jahren, tilaars, gammel; - Zeiten, itide, betids, til rette Tid, Mann - Mann, Mand for Mand; Fuß - Fuß, Fod for Fod; - Leibe nicht, for Guds Skyld ei.

Bei, m. -en -en, Bei, Regenten i Tunis.

Beian, av. (for neben an) tæt ved.

Beibehalten, v. i. a. bibeholde.

Beibiegen, v. i. a. (Canc.) hosføie.

Beibringen, v. i. a. fremføre, fremlægge, anføre ſom Beviis; Eim. etw. -, bibringe, meddele; -gung, f. ub. pl. Bibringelſe, c.

Beichte, f. -n, Skrifte, c. -maal, n.; Tilſtaaelſe, c.; -n, v. a. ſkrifte, tilſtaae, bekjende; -tiger, m. -s pl. ſ. sg. (forældl. for) -tkind, n. -es -er, Skriftebarn, n. og -tvater, m. -s -ter, Skriftefader, c.; -tſtuhl, m. -es -uhle, Skriftestol, c.

Beide, Gen. -r, Dat. -n, ubeſt. pron. begge; wir -, vi to; alle -, begge to; eins von -n, eet af to; -s, ſom Subſt. ub. pl. begge Dele; -rlei, aj. (indecl.) begge Slags; -rſeitig, aj. og -rſeits, av. fra (paa) begge Sider, gjenſidig, indbyrdes, fælles; -dlebig, aj. levende paa Land og i Vand; -dlebiges Thier, Amphibium, n.

Beidrehen, v. a. (Skibsſp.) broſe op, lægge bi.

Beidrucken, v. a. trykke til.

Beiern, v. a. (Nordt. men uundværligt i Høitydſt) lime.

Beiſſen, n. -s pl. ſ. sg. Biret, c.

Beifall, m. -es ub. pl. Bifald, Samtykke, Minde, u.; -en, v. i. n. m. ſ. Eim. -, falde ind, rinde i Tankerne; Eim. el. einer S. bifalde, give ſit Samtykke, ſit Minde til, være af ſamme Mening, holde med, billige; tage Ens Partie; -fällig, aj. (ſjeld.) hvad der falder En ind: es iſt mir nicht -, jeg erindrer det ikke; favorabel, gunſtig, bifaldende (Dat.); tilfældig.

Beifeſte, f. -n Beifeſtung, f. -en, en lille Fæſtning ved et Sted, Citadelle, n.

Beifolgen, v. n. m. ſ. hoſfølge; - des Schreiben, hoſfølgende.

Beifrau, f. -en (vulg. -weiber) Medhjelperſke; Svohekone, c.

Beifuge, f. -n, Bilag, u.; -fügen, v. a. einer S. eine andere -, hoslægge, vedlægge; ſich Eim. -, forene ſig med.

Beifuß, m. -es ub. pl. Bynke, c. en Plante; (Artemisia).

Beigeben, v. i. a. give til; dem Geiſtlichen einen Gehülfen -, adjungere.

Beigehen, v. i. n. m. ſ. være hoſfølgende, vedlagt; -d erhalten Sie, hoslagt; ſich eine S. - laſſen, lade komme i Tankerne, lade falde ſig ind, underſtaae ſig.

Beigeſellen, v. a. gjøre Selſtab med.

Beigethan, part. (af det ubrugl. beithun) (næſten foræld.) hengiven, bevaagen, gunſtig.

Beiher, av. for neben her, ved Siden af; ſom Bilag.

Beihülfe, f. ub. pl. Medhjelp, Biſtand, fælles Underſtøttelſe, c.; Bidrag, n.

Beikommen, v. i. n. m. ſ. - des Schreiben, hoſfølgende, hoslagte, vedlagte; Eim. el. einer S. -, komme paa Livet, komme nær, angribe og overvinde; Eim. -, an el. in etw., ſvare til, ligne, komme nær, kunne maale ſig med; einem Schaden, einem Verluſte

-, erſtatte, oprette; ſich eine S. - laſſen, lade falde ſig ind.

Beil, n. -es -e, Biil, c. (Øxe med bredt Blad).

Beilage, f. -n, Bilag, Indlagte; (undert.) Depoſitum, n.

Beilager, n. -s pl. ſ. sg. Bilager, n. (fyrſtelige Perſoners Formæling, c.)

Beilaſſen, ſ. zulaſſen.

Beilaufer, m. -s pl. ſ. sg. Bitjener (ſom bruges til at ſendes i Ærinder); Bilsber, c.; (undert.) en ubetydelig Biting.

Beiläufig, aj. i Forbigaaende, ſom Bilag, loſelig; (urigt.) omtrent, henved, næſten.

Beilegen, v. 1) a. einer S. etw. -, vedlægge, hosføie, lade følge med; eine S., lægge til Side, henlægge, lægge bort; einen Streit -, bilægge, tilendebringe, jævne; Eim. etw. -, tillægge; beſkylde for, tilſkrive. 2) n. m. h. Eim. -, give En Ret, tiltræde Ens Mening; (i Sosp.) lægge bi.

Beileid, n. -es ud. pl. Deeltagelſe, (i Andres Sorg), Condolation, c.

Beilken, v. n. m. h. ſpille tydſk Billard (et Kugleſpil, ſom er gaaet af Brug.)

Beim, (for bei dem) ſ. Bei.

Beimeſſen, v. i. a. Eim. eine S. -, give Skyld for, tillægge, tilſkrive; Eim. Glauben -, troe, fæſte Xro til.

Beimiſchen, v. a. blande ind i.

Bein, n. -es -e, Been, n. (i dets forſtjellige Bem. i Danſk).

Bein-bruch, m. -es -üche, Beenbrud, n.; -brüchig, aj. ſom har brækket Benet; -bruchiges Vieh, ſom ikke duer til Slagtning; -drechsler, m. -s pl. ſ. sg. Beendreier, c.; -fraß, m. -es ud. pl. Beenedder, -kræft, c.; -hart, aj. beenhaard; -haus, n. -es -äuſer, Beenhus, n. (ved en Kirke); -haut, f. -e aute, Beenhinde, c. (Periosteum); -e icht, aj. beenagtig, ſom ligner Been; -ig, aj. benet (fuld af Been); -kleider, pl. ud. sg. Beenklæder, Buxer; -ſchiene, f. -n, Beenſtinne, c.

Beinahe, av. næſten, henved.

Beiname, m. -ns -n, Binavn; Øgenavn, n. [af, coordinere.

Beiordnen, v. a. ſætte ved Siden

Beipferd, n. ſ. Sandpferd.

Beipflichten, v. n. m. h. Eim., give Ret, billige, være af ſamme Mening.

Be-irren, v. a. (Gaut.) føre vild, bringe i Vildfarelſe.

Beiſammen, av. ſammen, tilſammen, hos hinanden.

Beiſatz, m. -es -ätze, Tilſætning, c. (iſær i Sprogl.) Appoſition, c.

Beiſchlaf, m. -es ud. pl. Beſøven, c. Boleri, n.; -afer, m. -s pl. ſ. sg. Boler; Sovekammerat, c.; -äſerinn, f. -en, Bolerſke, Concubine; Sovekammerat, c.

Beiſchlag, m. -es -äge, en falſk, efterlaget Mynt; fig. alt Slet, Uægte, iſær et uægte Barn; -en, v. i. n. m. ſ. Eim., være ligeſindet med En, handle ligeſom han, bifalde.

Beiſchließen, v. i. a. vulg. tillukke; einer S. (Dat.) etw. -, hosſøie, vedlægge; -ſchluß, m. -ſſes -üſſe, Bilag, Hoslagte, n.

Beiſchlüſſel, m. ſ. Nachſchlüſſel.

Beiſeyn, n. -s, ub. pl. Nærværelſe, Tilſtedeværelſe, c. (med in el. ohne).

Beiſeit el. -s, av. afſides; for ſig ſelv, i Cenrum.

Beiſetzen, v. a. (undert.) einer S. etw. -, ſætte noget hos el. ved, ſøie noget til; eine Leiche, biſætte, begrave; die Segel -, ſætte til, udſpænde.

Beiſitzer, m. -s pl. ſ. sg. Biſidder, Aſſeſſor, c.

Beiſpiel, n. -es -e, Exempel; Monſter, n.; zum -, for Exempel.

Beiſpringen, v. i. n. m. ſ. Eim., ſpringe til Hjelp; hjelpe, underſtøtte.

Beißen, v. i. 1) n. m. h. bide: nach Eim. el. etw. -; auf einen Knochen -; um ſich -, (ogſaa fig. om trætteſyge Mſtr.); ſich (mir) auf die Zunge, auf die Lippen -, (fig. med Moie afholde ſig fra at tale, at lee); in einen ſauern Apfel -, (beſtemme ſig til noget Ubehageligt); ins Gras -, (døe); der Pfeffer beißt mir auf der Zunge, der Rauch in den Augen; -der Spott, -de Bemerkungen, bidende, ſtærende. 2) a. Einen el. etw. bide: er biß mich in den Finger; die Zahne zuſammen-, (fig. undertrykke en heftig Smerte); ich kann es nicht -, itubide; nichts zu - und zu brechen haben, hverken have at bide (ſpiſe) eller brænde; die Flöhen -, ſtikke; der Argwohn, die Reue beißt ihn, piner, qvæler, nager, ængſter; ſich -, bide ſig (paa Tungen af Vanvare); die Sunde - ſich um einen Knochen, bides, bide hinanden; fig. (om Mſtr.) trættes, kives.

Beiß-ig, aj. bidſk, tilbøielig til at bide; fig. d. X. trættekjær; -korb, m. -es, -örbe, Mundkurv, c.; -zahn, m. -es -ähne, Skæretand, Fortand, c.; -zange, f. -n, Knibtang, c.

Beiſtand, m. -es -ande, Biſtand, c. ud. pl.: Eim. - leiſten, ſtaae bi, hjelpe; Hjelper, Secundant, Forſvarer, Defenſor, c.

Beiſtecken, v. i. a. ein Schiff -, holde nærmere til Vinden.

Beiſtecken, v. a. Eim. eine S. -, ſtikke, putte til; Einen - laſſen, d. X. lade arreſtere. [hjelpe.

Beiſtehen, v. i. n. m. h. ſtaae bi,

Beiſteuer, f. -n, Sammenſkud, Bidrag af Penge, n.; -n, v. a. zu einer

S. -, sammenskyde, give Bidrag.

Beistimmen, v. n. m. h. Tim. -, give sit Bifald, give Ret, være af samme Mening; -mmung, f. ud. pl. Bifald, n.

Beistrich, m. -es -e, Komma, n. (,)

Beitrag, m. -es -äge, Bidrag, n. Understøttelse, c.; (undert.) Tillæg (i Skrifter); -en, v. i. a. bidrage, medvirke, hjelpe til (zu); give Bidrag, bære hen til.

Beitreiben, v. i. a. d. T. inddrive; Leute zum Kriegesdienste -, presse, samle ved Tvang.

Beitreten, v. i. n. m. s. Tim. el. einer S. -, bifalde; holde med, tage Ens Parti; tage Deel i; -tritt, m. -es, ud. pl. Tiltræden, Tiltrædelse, c.; Samtykke, Bifald, n.; Mellemkomst, c.

Beiurtheil, n. -es -e, Interimsdom, (før saldes over et Punkt i Sagen); Kjendelse, c. [ten; Bivouac.

Beiwache, f. -n, Feltvagt om Nat-

Beiwagen, m. -s pl. s. ag. Bivogn, c.

Beiweib, n. -es -er, Medhustru, Fælle, c. [kta, ikke nær.

Bei weitem el. **bei weiten**, av. langt

Beiweg, m. -es -e, Bivei, c.

Beiwerk, n. -es -e, Bitværk, n.

Beiwesen, n. -s, pl. s. ag. Biting, Tilæg, c.

Beiwohnen, v. n. m. h. einer S. (Dat.) -, bivaane, være tilstede ved, overvære; einer Person ehelich -, holde Bryllup med; -hnung, f. -en, Bivaanen, Overværen, c.; (især) ægteskabeligt Samleie.

Beiwort, n. -es -örter, Adjectivum, Beskaffenhedsord, n.; -örterlich, aj. adjectivisk, som Adjectivum.

Beizahlen, v. a. tælle med.

Beize, f. 1) ud. pl. Jagt, c. (med afrettede Rovfugle); Beidsen, Beidsning, c. 2) pl. -n, Materien, hvormed man beidser; -n, v. a. beidse, overdrage med en skarp Vædske; Høsen mit einem Falken -, einen Falken auf einen Hasen -, jage.

Beizeichen, n. -s pl. s. ag. Bitegn, Kjende-, n. Ittribut, c.

Beizeit, el -en, (for bei Zeiten) itide, betids, til rette Tid. [paa, eller i.

Bejagen, v. a. eine Gegend, jage

Bejahen, v. a. etw., bejae, bekræfte, tilstaae; (i videre Bet.) paastaae, affirmere; -hung, f. ud. pl. Bejaen, Bekræften, Paastaaen, Affirmeren.

Bejahrt, aj. bedaget, alderstegen.

Bejammern, v. a. etw. el. Einen, bejamre; -ewehrt, -swürdig, av. værd at bejamre.

Bejauchzen, v. a. etw., juble over.

Bejochen, v. a. Iægge i Aag.

Bekämpfen, v. a. bekæmpe, overvinde, betvinge; -fung, f. ud. pl. Bekæmpen, c.

Bekannt, aj. mit Tim. el. etw. -, bekjendt med, i Bekjendtskab med; ein -er, der -e, -n -n, en Bekjendter; bekjendt, vitterligt, bevidst: Tim. eine S. - machen; -lich, -ermaßen, aj. som bekjendt, vitterlig, som man veed; -schaft, f. -en, Bekjendtskab med, Kjendskab til En, n.; Bekjendter, c.; -machung, f. -en, Bekjendtgjøren, Bekjendtgjørelse, c.

Bekehren, v. a. omvende, forbedre; -hrer, m. -s pl. s. ag. Omvender, c.; -hrung, f. -en, Omvendelse, c.

Bekennen, v. i. a. Christum -, bekjende, tilstaae sin Overtydning om; seine Sünden -, bekjende, tilstaae; auf Einen -, angive En som Medskyldig, udlægge; sich zu etw. -, bekjende sig til; vedkjende sig; (i Kortspil) bekjende, kaste samme Farve til; -nner, m. -s pl. s. ag. Bekjender, c.; -nntniß, n. -sses -sse, Bekjendelse, Tilstaaelse: ein - thun, aflegen; Bekjendelsesformular, Confession, c.

Beklagen, v. a. sich über Einen -, beklage sig over, klage over; Einen el. etw. -, beklage, ynke, begræde; -es werth, aj. beklagelsesværdig; -gte, m. -n -n, (f. -n) Anklaget, Indstævnet, c.

Beklatschen, v. a. beklappe, applaudere; vulg. dagtale. [(mit).

Bekleben, v. a. bekline, overtrække

Bekleiben, v. n. m. s. klæde ved, hænge ved; slaae an, lykkes, sætte Rod.

Bekleiden, v. a. forsyne med Klæder, klæde; bekkæde, betrække, overtrække; smykke som med en Klædning; Einen mit etw. -, bekkæde med, skjenke, udnævne til; ein Amt -, bekkæde, forestaae; -dung, f. -en, Bekkædning, c.

Bekleistern, v. a. bekliste.

Beklemmen, v. a. bringe i Forlegenhed, ængste; trykke; partic. bedder i de sammens. Ider beklemmt: es hat mir das Herz beklemmt; seine Umstände sind -; men som selvstændigt aj. sædvanlig beklommen, beklemt; sig. ængstlig, bange: mit beklommenem Herzen; -ommenheit, f. ud. pl. Beklemthed, c.; -emmung, f. -en, Beklemmelse, c.

Bekommen, v. i. 1) a. faae, erholde, bekomme; pagdrage sig. 2) n. m. s. es bekommt mir wohl, übel -, bekommer, gereader til Gavn, Skade; wohl bekomm's! vel bekomme!

Bekorken, v. a. sætte Propper i.

Beköstigen, v. a. forsyne med Kost; (sjeldn.) bekoste, have Omkostninger med; -gung, f. ud. pl. Kostforsynen, c.

Bekräftigen, v. a. give Kraft, styrke; sig. d. T. bekræfte, stadfæste, sige

Ja til; -gung, f. -en, B-lſe, St-elſe, c. [f. -en, Bekrandsning, c.
Bekränzen, v. a. bekrandſe; -zung.
Bekreiſen, v. a. beſtrive en Kreds, gaae rund om.
Bekreuzen, v. a. etw., ſich, bekorſe.
Bekriechen, v. i. a. krybe op paa.
Bekritteln, v. a. ſmaaligen bedemme, ubilligen dadle.
Bekümmern, v. a. ſich über og um eine S., wegen einer S. -, bekymre, bedrøve, foraarſage Kummer; um og für eine S. bekümmert ſeyn, ængſteligen ſørge for; ſich um eine S. -, bryde ſig om, bekymre ſig om; -rniß, f. -ſſe, Bekymring, Kummer, c.
Bekunden, v. a. kundgjøre.
Belachen, belächeln, v. a. etw. -, belee.
Beladen, v. i. a. forſyne med Ladning el. Læs, lade, læſſe; overlæſſe; Einen, ſich mit etw., beſvære, bebyrde, plage.
Belagern, v. a. leire ſig paa et Sted; einen Ort -, beleire, bloquere; fig. Einen, ibelig forurolige, plage; -rer, m. -s pl. f. ag. Beleirer, den Beleirende; -rung, f. -en, Beleiring, c.
Belang, m. -es ub. pl. von -, Vigtighed, Betydenhed, c.; -en, v. a. (ſjeldn.) vække, naae, faae fat; d. T. angaae, vedkomme, have Indflydelſe paa: was mich belangt, hvad mig angaaer; Einen gerichtlich -, anklage for Retten, indſtævne, ſagſøge.
Belappen, v. a. forſyne, behænge med Lapper; (Jagtſp.) ein Gehölz -, omgive med ophængte Lapper, for at ſtræmme Vildtet.
Belaſten, v. a. forſyne med Ladning el. Læs, lade, belæſſe; overlæſſe, overdrive; bebyrde, betynge, være til Beſvær.
Beläſtigen, v. a. blot fig. Einen mit el. durch etw., belæſſe, bebyrde, betynge; beſvære, forulempe, være til Byrde; -gung, f. ub. pl. Belæſſen, Bebyrden, Betyngen, Beſværen, c.
Belatten, v. a. belægge med Lægter.
Belauben, v. a. beklæde med Løv.
Belauern, v. a. belure; vulg. bedrage.
Belauf, m. -es ub. pl. Beløb, n. Sum, c.; -en, v. i. a. beſøge, bereiſe, gaae omkring for at beſee; (om ſmaae Dyr) løbe hen over; (om Hundene) lede; ſich auf eine gewiſſe Summe -, beløbe ſig til, udgjøre.
Belauſchen, v. a. belure, lytte efter.
Beleben, v. a. bringe til Live; opilde, ſtyrke, opmuntre; partic. belebt, levende, munter, oppakt; -bung, f. ub. pl. Opilvelſe, c.
Beleg, m. -es -e (og -e, n. -s pl. ſ. ag.) det, hvormed en Ting belægges, Belægning, c.; Bilag, Document; Bevis, n. Atteſt, Opſkrivning, c.; -en, v. a. belægge, beklæde med; (om nogle Dyr) parre ſig; etw. -, documentere, legitimere; forſyne med Bilag; eine Stadt mit Truppen -, lægge ind i, indkvartere; mit Strafe, mit Steuern -, belægge med, paalægge.
Belegen, aj. beliggende. [belehne.
Belehnen, v. a. Einen mit etw. -,
Belehren, v. a. belære, underrette; ſich eines andern, eines beſſern -, blive anderledes, bedre underrettet; -rung, f. -en, B-lſe, Underretning, c.
Beleibt, aj. forſynet med et ſtort og tykt Legeme; wohl -, vel ved Magt, fyr, tyk.
Beleidigen, v. a. Einen, fornærme, krænke; gjøre Fortræd; -ger, m. -s, pl. ſ. ag. Fornærmer, c.; -gung, f. -en, Fornærmelſe, c.
Beleſen, aj. beleſt, lærd, bevandret; -heit, f. ub. pl. Beleſtheb, c.
Beleuchten, v. a. oplyſe; belyſe, lyſe for (mit dem Lichte); fig. prøve, underſøge, belyſe, oplyſe; -tung, f. ub. pl. Oplysning, Belysning, c.
Belfern, v. n. m. h. gjøe ofte, bjæffe; fig. d. T. ſtjænde, knurre; kives, mundhugges, egenſindig modſige.
Belieben, v. 1) n. m. h. Einem, behage, ſtaae an; finde for godt: thuen Sie was Ihnen beliebt; - Sie doch zu eſſen, behag dog. 2) a. have Lyſt til, ville, ønſke: - Sie noch etwas? - n. -s ub. pl. Behag, n. Tilbøielighed, c. Godtbefindende, n.: - an einer S. haben, finden, finde Behag i; nach -, efter Behag; -big, aj. Einem. behagelig, velbehagelig, ſom behager; -bt, aj. elſket, yndet, behagelig; -theit, f. ub. pl. Yndeſt, c. [drage.
Beliſten, v. a. Einen, beſnære, bedrage.
Bellen, v. n. m. h. gjøe; fig. trættes, klamres; ſtjænde; der Magen bellt, Tarmene ſrige af Sult.
Belletriſt, m. -en -en, Belletriſt, c. (Dyrker af de ſkjønne Videnſkaber).
Beloben, v. a. omtale med Roes; (ſjeldn.) roſe; -bung, f. ub. pl. Omtalen med Roes.
Belohnen, v. a. eine That el. Einen für etw. -, belønne; give Løn; (ogſaa) ſtraffe; -bnung, f. -en, Belønning, Løn, c.
Belt, m. -es -e, Belt, Sund, n.; der große, kleine -.
Belügen, v. i. a. Einen, lyve paa, bagtale; lyve for En.
Belugſen, v. a. d. T. belure; beſnære, bedrage.
Beluſtigen, v. a. ſich mit el. an einer S. -, forneie, forlyſte, more; -gung, f. -en, B-lſe, Morſkab, c.

Belz, ſ. Pelz.

Bemaalen, v. a. (Jagtſp.) betegne, forſyne med Mærke.

Bemächtigen, v. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.) –, bemægtige ſig, ſætte ſig i Beſiddelſe af, anmaaſe ſig.

Bemalen, v. a. bemale; ſmykke med Maleri. [med Mandſkab.

Bemannen, v. a. bemande, forſyne

Bemänteln, v. a. bedække med en Kappe; fig. d. T. beſmykke, undſkylde, ſætte Sminke paa.

Bemaſten, v. a. forſyne med Maſt.

Bemauſen, v. a. knibe fra, ſtjæle Smaating fra.

Bemeiſtern, v. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.) –, bemeſtre, bemægtige ſig, gjøre ſig til Herre af; etw., ſich –, beherſke.

Bemelden, (hvoraf kun partic. -s det, Canc.) bemeldt, ommeldt, omtalt.

Bemengen, v. a. ſich mit etw. –, bemænge, befatte ſig med, blande ſig i.

Bemerken, v. a. bemærke, ſee, blive vaer, faae Die paa; lægge Mærke til; anmærke, bemærke, omtale, kortelig fortrædrage; -swerth, -swürdig, aj. værd at bemærke; -kung, f. -en, Bemærkning, Anmærkning, Jagttagelſe, c.

Bemiſten, v. a. einen Acker –, bemøge, føre Meg ud paa.

Bemitleiden, v. a. ynke, beklage, have Medlidenhed med.

Bemittelt, aj. bemidlet, rig.

Bemooſen, v. a. beklæde med Mos; ſædv. kun partic. -ſet el. -ſ't, mosbegroet.

Bemühen, v. a. Einen, forulempe, bebyrde, beſvære, falde beſværlig (mit); ſich um etw. el. für Einen –, beſtræbe ſig, gjøre ſig Umage for; ogſaa bemühet ſeyn; -hung, f. -en, Ulempe, Umage, Beſvær, c. [ſage.

Bemüßigen, v. a. (ſjeldn.) tvinge, nødBenachbaren, v. a. mit Eim. –, blive Ens Nabo; partic. -bart, Nabo-, nærliggende.

Benachrichtigen, v. a. Einen von etw. –, underrette, give Efterretning om; -gung, f. -en, Underretning, c.

Benachtheiligen, v. a. Einen, tilføie Skade, forurette, præjudicere.

Benageln, v. a. beſlaae med Søm, ſlaae Søm i, nagle; beklæde.

Benagen, v. a. gnave af; begnave.

Benamen, v. a. d. T. benævne, give Navn.

Benarbt, aj. fuld af Ar, arret, ſtrammet.

Benebeln, v. a. omgive med Taage; hindre Fornuftens og Sandſernes Brug; omtaage, ſlove; vulg. ſich –, drikke ſig en lille Ruus.

Benebſt, av. i Canc. for nebſt.

Benedeien, v. a. love, priſe; velſigne.

Beneſiz, n. -es -e, Velgjerning, Benefits, Begunſtigelſe, c.; geiſtligt Gods.

Benehmen, v. i. a. Eim. eine S. –, berøve; betage; ſich –, opføre, forholde, tee ſig, tage ſig ud; –, n. -s ub. pl. Opførſel, Adfærd, c. Forhold, n.; -hmung, f. ub. pl. Berøvelſe, Betagelſe, c.

Beneiden, v. a. Eim. eine S. –, bedre: Einen um eine el. wegen einer S. –, miſunde; -swerth, -swürdig, aj. miſundelſesværdig.

Benennen, v. i. a. benævne, navngive, kalde; (ſjeld. for ernennen) udnævne (zu); Eim. Zeit und Ort –, beſtemme, faſtſætte; -nnung, f. 1) ub. pl. Nævnen, Navngivelſe, Udnævnelſe, Beſtemmelſe. 2) pl. -en, Benævnelſe, c., Navn paa en livløs Ting, n.

Benezen, v. a. væde, befugte.

Bengel, m. -s pl. ſ. sg. Bængel, (Knæbel; Knippel; fig. d. T. et grovt, klodſet Meſte.); -haft, aj. bængelagtig, tølperagtig, klodſet.

Beniemen, v. a. (foræld.) ſ. benennen.

Benieſen, v. a. nyſe paa, bekræfte ved Nyſen.

Benne, f. -n, en ſlettet Kurv.

Benöthigen, v. 1) a. (ſjeldn.) tvinge, nøde (zu). 2) n. hvoraf kun bruges part. einer S. (Gen.) benöthiget ſeyn, have Behov, have nødig, trænge til.

Benuzen, v. a. benytte, bruge; -zung, f. ub. pl. Benytten, Brugen, c.

Benzoe, f. (undert. n. -s) ub. pl. Benzoe, en Art ſiør, vellugtende Gummi.

Beobachten, v. a. ſee, blive vaer, faae Die paa; iagttage, lægge Mærke til, holde Die med, paaſe paa; iagttage, efterkomme, opfylde, holde over: ein tiefes Stillſchweigen –; ſeine Pflichten –, die Geſetze –; -ter, m. -s, pl. ſ. sg. Jagttager, Bemerker, c.; -tung, f. -en, Jagttagelſe, c.

Beordern, v. a. beordre, give Befaling, i Commiſſion, paalægge (zu).

Bepacken, v. a. bepakke.

Bepanzern, v. a. bepandſre.

Beperlen, v. a. ſmykke med Perler, el. fig. digt. med Dugdraaber: die -lte Roſe. [f. -en, Beplantning, c.

Bepflanzen, v. a. beplante; -zung,

Bepflaſtern, v. a. brolægge.

Beplanken, v. a. ſætte Plankeværk el. Stakit om.

Bepudern, v. a. bepudbre.

Bequem, aj. zu etw., bequem, ſtikket, paſſende, tjenlig, beleilig; doven, magelig, uvirkſom; let, magelig, ugenært, ſom ikke generer; -en, v. a. gjøre bequem, indrette, lempe; ſich nach etw. –, bequemme, lempe, rette ſig ef-

ter, ſtikke ſig i; ſich zu etw. –, bequemme ſig til, finde ſig i at gjøre; –lich, aj. bequemmelig, magelig, let; –lichkeit, f. 1) ub. pl. Bequemhed, Magelighed, Dovenſkab. 2) pl. –en, bequem, magelig Ting, Bequemmelighed, Behagelighed, c.; (for der Abtritt, das geheimliche Gemach) Locum, n.

Berahmen, v. a. forſyne med Ramme; (Canc.) beramme, anſætte; ſ. anberaumen. [med Kalk.

Berappen, v. a. udſpække, overtrække

Berasen, v. 1) a. bekkede med Grønſyer. 2) n. m. ſ. blive overtrukket med Græs.

Berathen, v. i. a. (ſjeld.) forſyne med det Nødvendige, udſtyre; beſlutte; ſich mit Dim. über eine S. –, beraade, raadſlaae, raadføre ſig med; wohl, übel – ſeyn, være vel, ilde faren; –ther, m. –s pl. ſ. sg. Raadgiver; Hjelper, c.; thſchlagen, v. 1) rgl. a. ſich –, beraadſlaae, raadføre ſig. 2) i. n. m. h. raadſlaae; –thſchlagung, f. –en, Beraadſlaaen, c.; –thung, f. –en, Forſynelſe, Forſørgelſe, Raadgivning, c., Raad, n.

Berauben, v. a. Dinen el. eine S. –, beſtjæle, udplyndre; Dinen einer S. (Gen.) –, berøve, ſtille ved, fratage, unddrage; –bung, f. –en, Beſtjælen, Udplyndring, c.

Berauſchen, v. a. beruſe, drikke fuld; fig. beruſe, gjøre fortumlet, henrykke, henrive; (om Vildſvin) parre ſig.

Berberige, f. –n, Berberis, c.

Berechen, v. a. rive ſammen, gaae over med en Rive.

Berechnen, v. a. beregne, udregne, overregne, gjøre Overſlag over; føre paa Regning; belægge med Regning; ſich mit Dim. –, gjøre Afregning med, liquidere, ſammenligne de gienſidige Regninger; –chnung, f. –en, Beregning, Overregning, Afregning, c.

Berechtigen, v. a. berettige, befeie, give Ret til (zu); –gung, f. –en, B–lſe, Befeielſe, c.

Bereden, v. a. Dinen zu etw. –, overtale, tilſkynde; indbilde; Dinen einer S. (Gen.), overbeviſe, overtyde om; ſich (Acc.) mit Dim. –, tale ſammen, aftale, raadføre ſig med, overlægge; eine S. el. Dinen –, omtale, dadle, dagtale; –dſam, aj. veltalende; (ſjeld.) ſnakſom; –dſamkeit, f. ub. pl. Veltalenhed, c.; –dt, aj. ſom kan tale; ſnakſom; veltalende.

Beregnen, v. a. regne paa.

Bereiben, v. a. rive paa.

Bereich, m. –es ub. pl. Omfang, n. Skudvidde, c.: in dem –e der Kanonen, ſaa langt Kanonerne række.

Bereichern, v. a. berige; –rung, f. –en, B–lſe, c.

Bereifen, v. a. bedække med Rimfroſt; forſyne med Tøndebaand.

Bereiſen, v. a. bereiſe; –ſung, f. ub. pl. Bereiſen, c. [villig.

Bereit, aj. færdig, beredt, rede;

Bereiten, v. 1) rgl. a. berede, tilberede, tillave; ſich zu etw., auf eine S. –, berede, forberede ſig til, belave ſig paa. 2) i. a. das Feld, die Grenzen –, omride, ride omkring paa; ein Pferd –, tilride, afrette; partic. bereitten, bereden, forſynet med Heſt; wohl – ſeyn, have en god Heſt.

Bereiter, m. –s pl. ſ. sg. i Sammenſ. ſ. Ex. Leder –, Læderbereder, (ſom breder, præparerer); Forſt–, Straßen–, Forſtberider, Veid–, (ogſaa) Berider, Konſtberider, c.

Bereits, av. allerede. [redſkab.

Bereitſchaft, f. ub. pl. in –, i Be-

Bereitwillig, aj. beredvillig, redebon; –keit, f. ub. pl. B–hed, R–hed, c.

Berennen, v. a. indſlutte med Tropper, beſtorme. [ſion.

Berenten, v. a. give Rente el. Pen-

Bereuen, v. a. angre, fortryde.

Berg, m. –es –e, (Dim. Bergkein, n. –s pl. ſ. sg.) Bjerg, n.; fig. ſtor Forhindring eller Vanſkelighed, c; (Ordſp.) wir ſind noch nicht über den –, die Ochſen ſtehen am –e, (der moder en ſtor Hindring); die Haare ſtehen zu –e, reiſe ſig paa Hovedet, (man gyſer af Skræk); Dim. goldene – verſprechen, love Guld og grønne Skove.

Berg=ab, av. nedad Bjerget, kraat nedad; –amt, n. –es –ämter, Bjergret, c. (høieſte Inſtants for Bjergværksſager); –an, av. og –auf, av. opad Bjerget, ſteilt opad; –bau, m. –es ub. pl. Bjergværk, alt Bjergværksarbeide, n.; Bjergværksvidenſkab, c.; –fall, m. –es –älle, Bjergfald, Fjeldſtred, n.; –elſter, f. –n, graat Tornſkade, graae Harpax (Rovfugl); –gegend, f. –en, Bjergegn, c. bjergig Egn; –geiſt, m. –es –er, ſ. –männchen; –gut, n. –es –üter, Mineral, n.; –haſelhuhn, n. –es –ühner, Hjerp, c. (Fugl); –hauptmann, m. –es –änner, Berghauptmand, Bjergværks Beſtyrer, c.; –icht, aj. bjergagtig, ſom ligner Bjerge; –ig, aj. bjergfuld, bjergig; –kette, f. –n, Bjergkjæde, c.; –knapp, m. –en –en, en ung Bjergmand; –knappſchaft, f. –en, Bjergmændenes Selſkab, Laug eller Forſamling; –mann, m. –es –leute, Beboer af en Bjergſtrækning; Bergmand, Bjergmand (Arbeider i Bjergværkerne); en Kyndig i Bjergværksvidenſkaben; –männchen, n. –s pl. ſ. sg. Bjergtrold, c.; –männiſch, aj. paa Bjergmandsvis; Bjergmænd angaaende; –maus, f. –

äuſe, Lemming, c.; -ſl, n. -es ub. pl. Bjergolie, c.; -prædigt, f. ub. pl. Chriſti Bjergprædiken (Matth. 5-7); -ſ reihe, f. -n, Bjergrad, c.; -rücken, m. -s pl. ſ. sg. Bjergryg, c.; -ſchloß, n. -ſſes -öſſer, Bjergſlot, n.; -ſchüſſig, aj. der er blandet med Steen, ſom inteet Ertś indeholder; -ſegen, m. -s ub. pl. vulg. Indkomſt af et Bjergvært, c.; -ſtadt, f. -æder, Bjergſtad, c. (ſom ligger paa et Bjerg el. beboes af Bjergfolk); -ſtraße, f. -n, Bjergvei, c.; -ſtrom, m. -es -öme, Bjergſtrøm, c.; -ſucht, f. ub. pl. en Art Svindſot, der hjemſøger Bjergfolk; -ſunter, av. nedad Bjerget, nedad; -ſwærts, av. hen mod Bjergene; -værk, n. -es -e, Bjergværk, n.; -væſen, n. -s, ub. pl. Bjergvæſen, n. (Alt hvad der herer til Bjergværkerne).

Bergamotte, f. -n, Pergamotte, c.

Bergen, v. i. a. Eim. eine S. -, bolge, ſkjule; wo berg' ich mich vor ſeinem Zorn, bjerger, redder, frelſer, bringer i Sikkerhed; partic. geborgen, ſikker, i god Beſkyld, uden Fare, forſørget; geſtrandete Güter -, bjerge; deraf Bergegeld, -lohn, m. -es ub. pl. Bjergelen, c.

Bericht, m. -es -e, Beretning, -ſtrivelſe; Underretning; Beſked, c.: - von Eim. an einen Andern abſtatten; -en, v. a. Einen, underrette, belære; Eim. etw. -, berette, melde, fortælle; einen Kranken -, berette, give den ſidſte Olie, Nadveren; einen Falken -, afrette.

Berichtigen, v. a. eine Schrift, berigtige, forbedre; eine Rechnung -, tilendebringe, afgjøre; betale, klarere; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Berigtiger, Forbedrer, Tilendebringer; -gung, f. -en, B-liſe, Forbedring, A-liſe, A-ſſe, c.

Beriechen, v. i. a. lugte til.

Berkan, m. -es -e, Barkan, c. (et Slags Asi af Ulb og Gjedehaar.)

Berline, f. -n, Berlinervogn, c.

Berloque, f. -n, Berloque, c.

Berme, f. -n, (i Fortific.) Voldvand, c. (en ſmal Gang mellem Graverne og Foden af en Vold).

Bernſtein, m. -s ub. pl. Rav, c.; -ern, aj. Rav-, ſom er af Rav.

Beroden, v. a. (Nordt.) hyppe.

Berohren, v. a. rore, beklæde med Rør.

Berſten, v. i. u. m. ſ. briſte, ſprække, revne; fig. vor Zorn, vor Lachen -.

Berüchtigen, v. a. bringe i ondt Rygte; meeſt partic. -gt, berygtet, ſom har et ſlet Rygte.

Berücken, v. a. fange med Nøt; fig. uformodentligen overfalde, overraſte; bedrage, besnære, ſnuſſe.

Berückſichtigen, v. a. Einen, etw., tage Hensyn til.

Beruf, m. -es ub. pl. Kald, n. (Udnævnelſe til et Embede; naturlig Tildeielighed el. Drift; Beveggrund; Embede, Embedspligt); Ret, Fole (zu) c.; -en, v. i. a. kalde, udnævne (iſær om geiſtlige Embeder [zu]); zu ſich -, kalde til ſig, fordre for ſig; die Gemeine -, ſammenkalde; ſich auf eine S. -, beraabe ſig paa, fremføre ſom Bevis, henholde ſig til; partic. -, kaldet; ogſaa: udraabt, beromt, bekjendt, berygtet; -fung, f. ub. pl. Kaldelſe, Vocation, c.

Beruhen, v. n. m. h. laß es dabei -, bero, forblive; eine S. - laſſen, opfatte, udfætte; auf Eim. el. einer S. -, bero paa, have ſin Grund i, afhænge af, beſtaae i.

Beruhigen, v. a. berolige, bringe til Rolighed, ſtille tilfreds; ſich el. Einen bei og wegen einer S., über eine S. -, berolige, ſtaae ſig til Ro; troſte; -gung, f. -en, B-liſe, Troſt, c.

Berühmen, v. a. ſich (Acc.) einer (Gen.) el. mit einer S. -, roſe ſig, gjøre ſig til, prale af; -mt, aj. beromt, navnkundig.

Berühren, v. a. berore, rore ved; ſtode op til; eine S. -, berore, leſelig omtale; -rung, f. -en, B-liſe, Berøring, f.

Berußen, v. a. tilſmøre med Sod.

Beryll, m. -es -e, Beryl, c. (ſeegron Ædelſteen) Aquamarin, c.

Beſacken, v. a. belæſſe med fyldte Sække.

Beſäen, v. a. beſaae.

Beſage, av. med Gen. (foræld. Gans.) ifølge, i Forlydende af.

Beſagen, v. a. (ſjeld.) melde, omtale, bevidne, udſige; -gt, partic. ommeldt, forommeldt, ovennævnt.

Beſamen, v. a. beſaae (bedre beſäen); befrugte; ſich -, forplantes ved Frø.

Beſänftigen, v. a. einen Zornigen, formilde, ſtille tilfreds; betvinge, dæmpe, tæmme; den Schmerz, lindre, mildne; -gung, f. -en, F-liſe, Tilfredsſtillelſe, B-liſe, Lindren, c.

Beſanmaſt, m. -es -en, Beſan- el. Mesanmaſt, c.

Beſatz, m. -es -ätze, Beſætning, c. (paa Klæder); -ung, f. -en, Beſætning, c. Mandſkab, n. Garniſon, c.

Beſauen, v. a. ſøle til, ſvine til.

Beſaufen, v. i. a. drikke fuld.

Beſchädigen, v. a. beſkadige, ſkade; forbærve, ødelægge.

Beſchaffen, av. beſkaffen: es iſt übel mit ihm -, det ſtaaer ſig ſlet med ham; -heit, f. -en, Beſkaffenheid, c. (en Tings Natur og Væſen; tilfældi-

ge Beſtemmelſer og Biomſtændigheder, Egenſkaber); -heitswort, n. -es -örter, Beſkaffenhedsord, Adverbium, n.

Beſchäftigen, v. a. beſkæftige, ſyſſelſætte, forſyne med Arbeide; -gung, f. -en, B-elſe, S-elſe, Syſſel, Forretning, e.

Beſchalen, v. a. ein Meſſer -, ſætte Skaft paa; die Decke eines Zimmers, forſkalle (forſtale).

Beſchälen, v. a. afſkalle, pille Skallen el. Barken af; (om Hingſter) bedække, beſtele.

Beſchäler, m. -s pl. ſ. sg. Stodhingſt, Beſteler, e.; Karlen, ſom fører den til Hoppen.

Beſchämen, v. a. beſtamme, gjøre ſtumfuld, ſtamred; overgaae; gjøre til Skamme; -mung, f. -en, B-elſe, e.

Beſchatten, v. a. beſkygge, overſkygge.

Beſchatzen, v. a. belægge med Skat, lægge Skat paa.

Beſchauen, v. a. beſkue, beſee; betragte nøie, underſøge; -uer, m. -s pl. ſ. sg. Beſkuer, Betragter, Underſøger; -ulich, aj. beſkuelig, anſkuelig, tilfaldende; ein -uliches Leben führen, føre et beſkueligt Liv (alene ſyſſelſætte ſig med aandelige Betragtninger).

Beſcheid, m. -es -e, Beſked, e. Svar, n. Kjendelſe, Dom, e.: - auf eine Frage geben, ertheilen; vulg. Eim. - thun, gjøre Beſked, drikke en Skaal med; vulg. mit og um etw. - wiſſen, vide Beſked med, kjende til, være underrettet om; -en, v. i. a. Eim. eine S. -, tildele, meddele, udviſe, ſkjenke, beſtære; iſær partic. beſchieden, tildeelt, tilmaalt, beſtæret; Einen an einen Ort -, indkalde, ſtævne, befale el. bede at indfinde ſig; Einen einer S. (Gen.) el. über eine S., belære, underrette, give Beſked; ſich einer S. (Gen.) -, indremme, give efter, med Overbevisning afſtaae fra, finde ſig i.

Beſcheiden, aj. beſkeden, maadeholdende, fordringsløs, høflig, ſemmelig, erbar; ein -er Theil, (foræld.) beſtemt, tilmaalt; -heit, f. ud. pl. B-hed, Maadeholdenhed, F-hed, H-hed, S-hed, V-hed, e. [paa.

Beſcheinen, v. i. a. beſkinne, ſtinne

Beſcheinen, v. a. el. ſædv. -inigen, v. a. forſyne med Bevis el. Qvittering, ſkriftlig bevidne, qvittere; -gung, f. -en, Qvitteren, e. ſkriftligt Bevis, n. Qvittering, e.

Beſchenken, v. a. Einen mit etw., forære, gjøre Foræring med.

Beſcheren, 1) v. i. a. beklippe. 2) v. rgl. a. Eim. etw., beſtære, ſkjenke, forære; -rung, f. -en, Beſtæring, e. fig. d. T. Tilfældelſe, e. (en uglædelig).

Beſchicken, v. a. die Erze, tilbereede, indrette; tilſætte, blande; ſeine Sachen, beſtikke, bringe i Orden, ordne; das Vieh, paſſe, pleie; regte; Einen um etw. el. wegen einer S. -, ſende Bud til En om; -ckung, f. -en, T-elſe, Indretning, Tilſætten, Beſtikken, Paſſen, Regt, e.

Beſchiffen, v. a. beſeile, ſeile ofte paa el. hen til.

Beſchilft, aj. bevoxet med Siv.

Beſchimpfen, v. a. beſkæmme, forhaane, fornærme; -pfung, f. -en, B-elſe, F-elſe, F-melſe, e.

Beſchirmen, v. a. (vor) bedække med en Skjerm, fjule; (gegen) beſkjerme, værne, forſvare; -mung, f. -en, Beſkjermelſe, e.

Beſchlafen, v i. a. eine S. -, opſætte den, indtil man har ſovet, ſove paa den; gaae til Sengs dermed; lade Solen gaae ned derover; eine Perſon -, beſove, beſvangre.

Beſchlag, m. -es, 1) ud. pl. Beſlaaen, e.; - auf eine S. legen, Beſlag, n. Arreſt, e.; eine S. in - nehmen; Skimmel, Muggenhed, e. 2) pl. -äge, Beſlag, n.: - einer Thür, eines Pfeifenkopfes. [ſchlag 2.

Beſchläge, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Be-

Beſchlagen, v. i. 1) a. Balken, Stein, give Form ved at ſlaae, tilhamre, tilhugge; ein Rad, ein Pferd, beſlaae; etw. mit Leinwand -, beklæde, overtrække; einen Baum -, mærke ved et Slag; (Jagtſp. om nogle Dyr, iſær Hjortene) befugte; in einer S. gut od. ſchlecht - ſeyn, være erfaren eller uerfaren, ovet el. uovet deri. 2) n. m. ſ. ſtimle, mugne; das Glas -, ſlaae ſig, lobe an, blive overtrukken med Aande; -gung, f. -en, Tilhamren, Beſlaaen, Bekladning, Befugten, e.

Beſchleichen, v. i. a. beſnære.

Beſchleunigen, v. a. fremſkynde, ile med, befordre, forſtærke, fordobble; -gung, f. -en, Fremſkynden, e.

Beſchließen, v. i. a. ſlutte, ende, tilendebringe; beſlutte, beſtemme, faſtſætte; (ſjeld.) tillukke, indelukke, indſlutte.

Beſchließer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Huusholder (-ſke) e.

Beſchluß, m. -ſſes, 1) ud. pl. Lukken for, Indelukken, Forvaring; Ende, Slutning, Tilendebringelſe. 2) pl. -üſſe, Beſlutning, e.

Beſchmeißen, v. i. a. d. T. overſlaae, ſmide paa, overſtænke, beſudle.

Beſchmieren, v. a. ſmere paa; vulg. beſmøre, beſudle.

Beſchmutzen, v. a. beſmudſe, beſudle.

Beſchneiden, v. i. a. beſtære, beklippe, ſkære af, klippe af; (hos Jeſuiterne) omſtære; Eim. eine S. -, be-

tage, berøve; afknappe; -dung, f. -en, Beſkæring, Beklipning, Omſkærelſe, c.

Beſchneien, v. a. beſnee.

Beſchneiteln, v. a. die Bäume -, beſkære, beklippe.

Beſchocken, v. a. belægge med Skat.

Beſchönen, ſædv. -önigen, v. a. beſmykke, ſege at undſkylde, at retfærdiggiere, ſætte Sminke paa; -gung, f. -en, B-liſe, c.

Beſchränken, v. a. omgive med, indeſlutte i Skranker, indſkrænke, begrændſe; meſt fig. die Ausſicht, die Gewalt eines Menſchen -; ein -kter Kopf, indſkrænket, borneert; ſich auf etw. -, indſkrænke ſig til, lade noie med, ikke række videre; -kung, f. -en, Indſkrænkning, c.; -ktheit, f. ub. pl. Indſkrænkethed, c.

Beſchreiben, v. i. a. ein Blatt Papier, ſkrive fuldt; eine Begebenheit -, beſkrive (mundtl. el. ſkriftl.); einen Cirkel -, beſkrive, tegne; die abgeſchoſſene Kugel beſchreibt einen Bogen, beſkriver, danner; -bung, f. -en, Beſkrivelſe, c.

Beſchreien, v. i. a. (ſjeld.) ſkrige med; etw. -, ſkrige, græde over, beklage, bejamre, raabe Ak og Vee over; ein Kind, udraabe, udſkrige, roſe alt for meget; ogſaa: bringe i ondt Rygte, udſkrige, bagtale; iſær partic. beſchrien, udraabt.

Beſchuhen, v. a. beſkoe, forſyne med Sko; einen Pfahl -, forſyne med Jernſko.

Beſchuldigen, v. a. Einen einer S. (Gen.) -, beſkylde, give Skyld for; -ger, m. -e pl. ſ. ſg. Beſkylder, Anklager, Inculpant, c.; -gte, m. -n -n, Beſkyldt, Anklaget, Inculpat, c.; -gung, Beſkyldning, c.

Beſchuppen, v. a. blot partic. ſkældebækt; vulg. bedraget.

Beſchütten, v. a. mit Waſſer, overøſe, overſkænke; mit Erde, beſtræe, bedække; fig. rigeligen forſyne.

Beſchützen, v. a. beſkytte, ſikkre, ſtræe, forſvare (gegen); -zer, m. -e pl. ſ. ſg. Beſkytter, c.; -gung, f. ub. pl. B-liſe, c. Forſvar, n.

Beſchwängern, v. a. d. T. beſvangre.

Beſchwatzen, v. a. beſnakke, forſnakke; indbilde; tage ved Næſen; bagtale; ſich mit Einem -, holde Sladder med.

Beſchwer, f. -en, ſædv. -de, f. -n, Beſværlighed, Bryderi, Vanſkelighed; Byrde, c.; hvad der falder tungt, Tyngde; Sorg, Nød, Sygdom; - über eine S. führen, Klage, c.

Beſchweren, v. a. beſvære, betynge, belæſſe, bebyrde; falde til Byrde, Beſvær; plage, pine; ſich über eine S. -, beſvære, beklage ſig, - anke paa, klage over; -rung, f. -en, Beſværing, c.

Beſchwerlich, aj. beſværlig; -keit, f. -en, B-hed, c.

Beſchwichtigen, v. a. bringe til at tie, berolige; ogſaa fig. ſein Gewiſſen -.

Beſchwingen, v. a. (digt.) bevinge, forſyne med Vinger; fig. fremſkynde.

Beſchwören, v. i. a. ſværge paa, beſværge, betræte med Ed; Geiſter -, beſværge, mane; Einen -, beſværge, bede indſtændigt; -rer, m. -s pl. ſ. ſg. Beſværger, Maner, Hexemeſter, c.; -rung, f. -en, Beſværgelſe, c.

Beſeelen, v. a. beſiele, oplive, opfylde med Liv og Munterhed.

Beſegeln, v. a. ein Meer, ein Land -, beſeile, ſeile ofte paa el. hen til; die Linie -, paſſere Linien; ein Schiff -, forſyne med Seil.

Beſehen, v. a. beſee.

Beſeitigen, v. a. rydde af Veien; bortrydde; tilſideſætte; bilægge.

Beſeligen, v. a. lykſaliggiøre, ſaligøre, velſigne; -gung, f. -en, ub. pl. S-liſe, S-liſe, B-liſe, c.

Beſen, m. -s pl. ſ. ſg. Koſt, Feiekoſt, c.; -binder, m. -s pl. ſ. ſg. Koſtebinder, c.; -ſtiel, m. -es -e, Koſteſkaft, n.

Beſeſſen, aj. (partic. af beſitzen) [beſat, forrykt.

Beſetzen, v. a. beſætte: den Tiſch mit Speiſen; einen Weg mit Bäumen; ein Kleid mit Gold; eine Stadt mit Truppen; ein Amt; eine Rolle; -zung, f. -en, Beſætning, c.

Beſichtigen, v. a. beſigte, neie beſee, tage i Øiesyn; viſitere, underſøge; -gung, f. -en, B-liſe, c.

Beſiegeln, v. a. beſegle, forſegle; fig. ſtadfæſte.

Beſiegen, v. a. beſeire, ſeire over, overvinde; -ger, m. -s pl. ſ. ſg. Seierherre, Overvinder, c.; -gung, f. ub. pl. Seiren, Overvindelſe, c.

Beſingen, v. a. beſynge.

Beſinnen, v. i. a. ſich; ſich einer S. (Gen.) el. auf eine S. -, huſke, erindre, mindes; ſich auf eine S. - beſinde, huſke efter, ſege at huſke; overlægge, betænke ſig; beſtemme ſig, beſlutte; komme til ſig ſelv, fatte ſig; -nung, f. -en, Beſindelſe, Eftertanke, c. Overlæg, n. Fatning, c.; -nnungslos, aj. uden Beſindelſe.

Beſippen, v. a. (ſjeld.) blot partic. beſippt, beſlægtet.

Beſitz, m. -es ub. pl. Beſiddelſe, Eiendomsret, c.; -en, v. i. a. (ſjeld.) ſidde længe og ofte paa et Sted el. en Ting, ruge over; Verſtand ꝛc. -, beſidde, eie, have, være forſynet med; beſeſſen ſeyn, være beſat, forrykt; vom Teufel, von dem Hochmuthe, dem Geize -, være beſat af; -er, m. -s pl. ſ. ſg. Beſidder, Eier, c.; -nahme, f. -n, -s

nehmung, f. -en, Beſtöbelſesſtagen, Occupation, c.; -thum, n. -es, -thümer, og -ung, f. -en, Eiendom, Beſtöbelſe, c. (iſær om Landeiendom).

Beſoffen, aj. beſtjenket, fuld, drukken.

Beſohlen, v. a. forſaale.

Beſolden, v. a. beſolde, lonne, give Sold; have i ſin Sold; -dung, f. 1) ub. pl. Beſoldning, Lønning. 2) pl. -en, Sold, Løn, c.

Beſonder, aj. ſæregen, ſærſkilt, ſærdeles, enkelt; udmærket, fortrinlig, uſædvanlig; d. T. beſynderlig, ſelſom, forunderlig; -heit, f.-en, S-nhed, S--thed, B-hed, c.; -heiten, Egenheder, ſæregne Omſtændigheder, Details.

Beſonders, av. enkelt, aſſondret, for ſig ſelv, neie; fortrinlig, ſærdeles, overmaade, i Særdeleshed, fornemmelig, i høi Grad.

Beſonnen, partic. af beſinnen, beſindig, ſom bruger Overlæg; bevidſt, ſom er ved Bevidſthed; -heit, f. ub. pl. Bevidſthed; Eindighed; Aandsnærværelſe, c.

Beſonnt, aj. ſolbeſkinnet.

Beſorgen, v. a. beſørge, ſørge for, drage Omſorg for, forrette, foranſtalte, paaſe, anordne; etw. Unangenehmes -, bekrygte; um et. wegen etw. beſorgt ſeyn, være i Frygt for, bekymret for; -glich, aj. frygtagtig; farlig, ſom ſtaaer til at befrygte; -glichkeit, f. -en, Frygtagtighed, Bekymring, c.; -gniß, f. -ſſe, med Gen. Omſorg, Omhu; (für) Frygt, Angſtelſe, Bekymring, c.

Beſpannen, v. a. ſpænde (med udſpændt Haand) einen Wagen -, ſpænde Heſte for.

Beſpeien, v. i. a. beſpytte.

Beſpicken, v. a. beſpække, d. T. fig. berige.

Beſpiegeln, v. a. beſpeile.

Beſpötteln, beſpotten, v. a. beſpotte.

Beſprechen, v. i. a. mundtlig afhandle, aftale, beſtille; eine Krankheit, forhexe med Ord; ſich mit Einem über eine S. -, tale med, raadſlaae, gjøre Aftale om.

Beſprengen, v. a. beſtænke, beſprøite, væde; beſtrøe; mit Salz, ſprænge.

Beſpringen, v. i. a. ſpringe; bedække.

Beſpritzen, v. a. beſprøite.

Beſpucken, v. a. beſpytte.

Beſpülen, v. a. beſtylle.

Beſſer, aj. (Compar. af gut), bedre (i alle det danſke Ords Betydninger); Jemand eines -en belehren, lære En noget bedre.

Beſſern, v. a. bedre, forbedre; iſtandſætte, reparere; ſich - forbedre ſig; blive kriſt; blive velhavende; -rung, f. -en, Forbedring, Iſtandſættelſe, Reparation; Bedring, Omvendelſe, Helbredelſe, c.

Beſt, ſ. Beſte.

Beſtallen, v. a. (Canc.) indſætte, beſtikke; -llung, f. -en, Beſtikkelſe til et Embede; Embedsbrev, c.; -llungsbrief, m. -es -e, Beſtalling, c.

Beſtand, m. -es 1) ub. pl. Beſtandighed, Varighed, c.; blivende Sted. 2) pl. -ande, Overſtud, n. Beholdning; (Sybt.) Forpagtning, Leie, c.

Beſtändig, aj. beſtandig, uafbrudt, vedvarende, ſtedſeoarende, varig; ſtandhaftig, uforanderlig; ſom av. ſtedſe, altid, beſtandig; -keit, f. ub. pl. B-hed, St-ghed, U-hed, c.

Beſtandtheil, m. -es -e, Beſtanddeel.

Beſtärken, v. a. blot fig. etw. -, bekræfte, ſtadfæſte; Einen in einer S. -, beſtyrke.

Beſtäter, rigtig. Beſtätter, ſ. Güter-.

Beſtätigen, v. a. ſtadfæſte, erklære for gyldig, confirmere; ſich -, bekræfte, bevidne, ſtadfæſte, bevile; -gung, f. -en, St-lſe, Bekræftelſe, c.

Beſtatten, v. a. eine Leiche zur Erde -, ſtæde til Jorden, høitideligen begrave; (i Handelsſproget) ſørge for Varers rigtige Bortſendelſe; eine Tochter -, udſtyre.

Beſtauben, v. n. m. ſ. blive ſtøvet.

Beſtäuben, v. a. beſtøve, tilſtøve.

Beſtauden, v. a. ſich -, buſkes, faae gode Buſke (om Planter).

Beſte, (der, die, das) aj. (Superl. af gut) den, det bedſte (i alle det danſke Ords Betydn.); av. am -en, bedſt; das Beſte, Bedſte, Gavn, n. Fordeel, Velfærd, c.: das gemeine -; Einen zum -n haben, have En til Bedſte, gjøre Nar af ham; ſein -s thun, gjøre ſit Bedſte; ich empfehle mich aufs - el. -ns, paa det Bedſte; zum -n geben, give til Bedſte, til Priis.

Beſtechen, v. i. a. beſtikke, ſye paa, udſye; Einen -, beſtikke, underkjøbe; -chung, f. -en, Beſtikken, B-lſe, c.; -chlich, aj. beſtikkelig; -chkeit, f. ub. pl. B-hed, c.

Beſteck, n. -es -e, Beſtik, n.; Beſtecken, v. a. ſtikke i el. paa.

Beſtehen, v. i. 1) a. Einen, etw., modſtaae, overſtaae, overvinde; einen Abentheuer, beſtaae, foretage; (Sybt.) leie, forpagte. 2) n. m. ſ. beſtaae, ſtaae ſig, udholde Prøve; holde Stand, være varig, gyldig; auf einer S. -, vedblive, fremture i, paaſtaae; auf ſeinem Kopfe -, blive haardnakket ved ſin Mening el. Beſlutning; være til, exiſtere, findes; (ſjeld.) blive ſtaaende, ſtørkne; fryſe, ſtivne. 3) n. m. h. beſtaae af, indbefatte (i Henſeende til ſi-

nt Dels) (aus); bestaae i, grunde sig i, beroe paa, (i Henseende til sit Væsen) (in med Dat.)

Bestehlen, v. i. a. bestjæle.

Besteigen, v. i. a. bestige; -gung, f. ub. pl. Bestigning, c.

Bestellen, v. a. Einen wohin, bestille, lade kalde, bede at indsinde sig; Einen zu etw. -, bestikke, udnævne, indsætte; give i Hænde; etw. -, bestille, foranstalte, anordne, foreskrive; einen Brief -, besørge; forrette, udrette; den Acker -, tilberede; besørge, ordne, bestikke; dyrke; -llung, f. -en, Bestillen, Bestikken, Besørgelse, Dyrkning, c.

Bestens, av. paa bedste Maade, bedst, fordeelagtigst. [ner.

Besternen, v. a. forsyne med Stjer-

Besteuern, v. a. eine Stadt -, belægge med Skat, paalægge Skat.

Bestialisch, aj. dyrisk, sælst, bestialsk; dum; umenneskelig, grum; -ität, f. -en, D-heb, F-heb; Bestialitet, D-heb; U-heb, Grusomhed, c.

Bestie, f. -n, Bæst, Dyr, Fæ, n.; et dumt, nedrigt el. grusomt Mske.

Bestimmen, v. a. bestemme, nøie betegne; fastsætte, beramme; Einen zu etw. -, bestemme; zu einem Entschlusse, formaae; sich -, bestemme sig, satte en Beslutning; afgjøre; Eim. eine S. -, bestemme, udsætte til, tiltænke; eine S. zu etw. -, bestemme, udsette til et eller andet Diemed; -mmbar, aj. bestemmelig, hvad der kan bestemmes, fastsættes, betegnes; -mmt, aj. bestemt, fastsat, nøie, nøiagtig, sikker, vis; -mmtheit, f. ub. pl. Bestemthed, Nøiagtighed, Klarhed, c.; -mmung, f. 1) ub. pl. Bestemmen, Fastsætten, Betegnelse, c. 2) pl. -en, Bestemmelse, c. Kjendetegn, det, som nøie er betegnet ved en Ting, Prædicat, n. Bestemmelse, Hensigt, c. Diemed, n.

Bestmöglich, aj. saa god (godt) som muligt, efter bedste Evne.

Bestocken, v. n. m. s. (om Nærter) saae Stok og Stamme, sætte Straa.

Bestoßen, v. i. a. eine S. -, støde ofte imod; beskle, behøvle, glatte, jævne; beskadige ved at støde, afstede.

Bestrafen, v. a. Einen, etw., afstraffe; -fung, f. -en, A-lse, c.

Bestrahlen, v. a. bestraale.

Bestreben, v. a. sich nach el. um etw. -, bestræbe sig for, bestitte sig paa, gjøre sig Umage for; tragte efter; -bsam, aj. meget stræbsom; -bung, f. -en, Bestræbelse, c.

Bestreichen, v. i. a. bestryge, overstryge, bemale; besmøre, oversmøre; berøre i hurtig Fart; beskybe, bestryge.

Bestreiten, v. i. a. bestride, stride imod, angribe, bekrige; bekæmpe, overvinde, modstaae, gjendrive; die Kosten -, bestride, overkomme, udrede; eine Arbeit -, være voxen.

Bestreuen, v. a. bestrøe.

Bestricken, v. a. omgive med Reb, tilsnøre, snøre om; fængsle, arrestere, lægge i Lænker; fig. besnære, hilde, bedaare, forblinde.

Beströmen, v. a. overstrømme.

Bestürmen, v. a. eine Stadt, bestorme, storme ind paa, heftig angribe, løbe Storm imod; fig. Einen mit Bitten -, bestorme, plage, overhænge; -mung, f. ub. pl. B-lse, Bestormen, c.

Bestürzen, v. a. kaste, styrte i el. paa; sædv. fig. bestyrte, forbause, forfærde, forskrække; gjøre forlegen, forvirre; næsten blot -zt, partic. bestyrtet, forbauset, forundret, forlegen, forvirret; -zung, f. ub. pl. Bestyrtelse, Forbauselse, Forfærdelse, c.

Besuch, m. -es -e, einen - bei Jem. el. Eim. einen - ablegen, abstatten, Besøg, n.; ich hatte -, ub. pl. Fremmede; (Jagtsp.) Søgen, Opsøgen, c. -en, v. a. besøge, freqventere; (Jagtsp.) søge, op-.

Besudeln, v. a. besudle, beplette; -lung, f. ub. pl. Besudling, c.

Betäfeln, v. a. belægge med Brædder, panele, lægge Gulv.

Betagt, aj. bedaget, meget gammel; (undert. om Renter) forfalden.

Betakeln, v. a. tiltakle.

Betasten, v. a. ofte tage og gribe paa, besøle; randsage; -stungssinn, m. -es ub. pl. Følelse, Hudfølelse (Sands), c.

Betäuben, v. a. døve, gjøre døv, bedøve; fig. berøve Fornemmelsen el. Bevidstheden, bedøve, forskrække, forvirre, bestyrte, fortumle; -bung, f. -en, Bedøvelse, c.

Bet-bruder, m. -s -üder, (-schwester, f. -n) Helligpeer, c. en af Hykleri bedende Person; -glocke, f. -n, Bedeklokke, c.; -haus, n. -es -äuser, Bedehuus, n.; -stunde, f. -n, Bedetime, c.; -tag, m. -es -e, Bededag, c. [-werden.

Bete, f. -n, Beet, c. (i Kortspil); Beten, v. n. m. h. bede, forrette sin Bøn, sin Andagt; zu Gott -; ein Gebet -.

Beter, m. -s pl. f. sg. En, der beder, en Gudsdyrker, en Beder.

Bethätigen, v. a. (sjeld.) iværksætte, bevise i Gjerningen, opfylde.

Bethauen, v. a. bedugge; især partic. -uet, bedugget, vædet med Dug.

Betheiligen, v. a. Einen, give Andeel, lade tage Deel i; især bei etw. betheiligt, deeltagende i; der, die -gte, Deeltager, -inde, Interessent, c.

Betheuern, v. a. heitideligen forſikkre; **-rung**, f. **-en**, heitidelig Forſikkring, c. [forſøre, ſtuffe.

Bethören, v. a. bedaare, forblinde.

Bethränen, v. a. væde med Taarer; begræde; iſær partic. **bethränt**, taarevædet. [med Taarn.

Bethürmen, v. a. (digt.) forſyne

Betiteln, v. a. betitle.

Betonen, v. a. betone, accentuere; **-onung**, f. **-en**, Betoning, c.

Betracht, m. **-es** ub. pl. Betragtning, c., Henſyn, n. (m. Gen.); **-en**, v. a. betragte, ſee paa, beſee; fig. betragte, overveie, tage i Betragtning, tage Henſyn til; Einen als ſeinen Freund –, betragte ſom, anſee for; **-ung**, f. 1) ub. pl. eines Gemäldes, Betragten, Beſkuen, Beſkuelſe; etw. in – ziehen, Betragtning, Overveielſe, c.; in – ſeiner Jugend, Henſyn, n. 2) pl. **-en**, Betragtning, Overveielſe, Underſegelſe, Tanke, Foreſtilling, c.; **-ungen** über eine S. anſtellen.

Beträchtlich, aj. betydelig, anſeelig, vigtig; **-keit**, f. ub. pl. B-hed, A-hed, B-hed, c.

Betrag, m. **-es** ub. pl. **-einer Summe**, Beløb, n.; **-en**, v. i. 1) a. lægge, ſætte, komme, ſtryge paa; ſich –, opføre, forholde, tee ſig. 2) n. m. h. **belobe ſig til**, udgiøre; **-en**, n. – s ub. pl. Opførſel, c. Forhold, n. [klage.

Betrauern, v. a. ſørge over; be-

Betreffen, v. i. a. Einen über einer böſen That –, træffe, attrapere; deraf partic. **betroffen**, forbauſet, beſtyrtet, ſlaaet; wenn ein Unglück ihn **-wird**, møde, tilſtøde, træffe; es betrifft ihn, angaaer, vedkommer.

Betreiben, v. i. a. ein Feld mit Vieh –, drive ud paa; ein Geſchäft –, drive, ivrig beſørge; ein Gewerbe –, drive; **-bung**, f. ub. pl. Udbriven, Driven, c.

Betreten, v. i. a. træde paa, betræde, træde ind i, komme ind i el. paa; (om Fjederkræ) træde; Einen auf friſcher That –, træffe, attrapere, gribe, komme over; –, partic. betraadt; ſom aj. forundret, forbauſet, beſtyrtet, overraſket, forlegen; **-tungsfall**, m. **-es -älle**, Overrumplingstilfælde, n.

Betrieb, m. **-es** ub. pl. Driven, ivrig Beſørgen, Drift; vulg. Drift, Tilſtyndelſe, c.; Forretning, Haandtering, c.; **-ſam**, aj. driftig, virkſom, vindſkibelig, arbeidſom; **-ſamkeit**, f. ub. pl. D-hed, B-mhed, B-ghed, A-hed, c.

Betriegen, ſ. **Betrügen**

Betrinken, v. i. a. Einen el. ſich –, drikke fuld; partic. **betrunken**, fuld, beruſet; **-un Dnheit**, f. ub. pl. beruſet Tilſtand, Fuldſtad, Beruſelſe, c.

Betrüben, v. a. (forælb.) plumre, oprøre, gjøre dunkel; das Gemüth –, mørkne; ſich über eine S. –, bedrøve; bekymre; **-niß**, f. 1) ub. pl. Bedrøvelſe, Sorg, Sorgmodighed, Kummer, c. 2) pl. **-ſſe**, hvad der volder Bedrøvelſe, Bekymring, Sorg; **-bt**, aj. bedrøvet, bekymret, ſorgmodig: um og über eine S. – ſeyn; bedrøvelig, ſørgelig; mørk.

Betrug, m. **-es** ub. pl. Bedrageri, n. Liſt, Svig, c. **-üglich**, aj. bedrageriſk, liſtig, ſnedig; ſtuffende, falſk, ugrundet; **-üglichkeit**, f. ub. pl. B-shed, L-hed, S-hed, F-hed, U-hed, c.

Betrügen, v. i. a. Einen um etw. bedrage, trække op; ſich –, narre, ſtuffe, indbilde; tage feil; Einen in ſeiner Hoffnung –, ſtuffe, ikke opfylde; **-ger**, m. **-s** pl. ſ. ſg. Bedrager, Optrækker, c.; **-gerei**, f. **-en**, Bedrägerie, n. Liſt, Svig, c.; **-geriſch**, aj. bedragerſk, ſtuffende, falſk, rænkefuld, liſtig; (meſt om Perſoner).

Betſtande, f. Bettag, m. ſ. Bet-.

Bett, n. **-es -en** (Dim. **-chen** og **-lein**, n. **-s** pl. ſ. ſg.) Leie, Hvilested, n.; Seng: das – machen, rede; zu og ins – gehen, gaae til Senge; zu – liegen, ligge til Sengs; Sengklæder, (rettere Senge-) meſt pl. **-en**; fig. Flodſeng, Elvſang, c. en Flods Leie, n.

Bett-bank, f. **-änke**, Slagbænk, c. **-decke**, f. **-n**, Sengetæppe, n.; – genoß, m. **-ſſes -ſſe**, (**-inn**, f. **-en**) Sengekammerat, Sove –, c.; – geräth, n. **-es -e**, Sengklæder (Senge-); **-geſtell**, n. **-es -e**, Sengeſted, n. Seng, c.; **-himmel**, m. **-s** pl. ſ. ſg. Sengehimmel, c.; **-lägerig**, aj. ſengeliggende, ſyg; **-ſchirm**, m. **-s -e**, Skjermbræt, -ſtollen, m. **-s** pl. ſ. ſg. Sengeſtolpe, c.; **-ſtroh**, n. **-es** ub. pl. Sengehalm, c.; **-tiſch**, m. **-es -e**, Slagbænk, c.; **-tuch**, n. **-es -ücher**, Lagen, Senge –, n.; **-überzug**, m. **-es -üge**, el. **-züge**, f. **-n**, Vaar, Dyne –, n.; **-vorhang**, m. **-es -änge**, Omhæng, Senge –, n.; **-wanze**, f. **-n**, Sengetæge, Væggeluus, c.

Bettel, m. **-s** pl. ſ. ſg. Übetydelighed, Bagatel, c. Lapperi, n.; (undert.) Tiggeri, Bettleri, n.

Bettel-arm, aj. yderlig fattig, uſſel; **-brief**, m. **-es -e**, Tiggerbrev, n. (hvori der bedes om en Gave); **-haft**, aj. tiggeragtig, uſſel, fattig; **-frau**, f. **-en**, Tiggerkjærling, c.; **-junge**, m. **-n -n**, og **-knabe**, m. **-n -n**, Tiggerdreng; c.; **-mönch**, m. **-es -e**, Tiggermunk; c.; **-orden**, m. **-s** pl. ſ. ſg. Tiggermunkenes Orden, c.; **-ſack**, m. **-es -äcke**, Tiggerpoſe, c.; **-ſtaat**, m. **-es** ub. pl. uſſel Pynt, Tiggerpragt, Stodderſtads, c.; **-ſtab**, m. **-es** ub. pl. Bettelſtav; fig. Bettelſtand, Armod, c.; **-ſtolz**, m. **-es** ub. pl. latterlig

Stolthed, Tiggerstolthed, c.; -vogt, m. -es -ögte, Stodderkonge, Fattigfoged, c.

Betteln, v. 1) n. m. h. um etw. bede, tigge om, bede om Almisse. 2) a. (sjeldn.) sein Brod -, tigge; -telei, f. 1) ub. pl. Betleri, Tiggeri, n. 2) pl. -en, Overhæng, n. uforskammet Tryglen.

Betten, v. 1) n. m. h. Eim., rede Seng for; vulg. Eim. eine S. -, berede noget Ondt; 2) a. Linen el. sich -, vælge el. berede et Sovested, en Seng; sich gut -, sørge for sin Fordeel; wie man sich bettet, so schlaft man, som man reder, saa ligger man.

Bettler, m. -s pl. f. sg. Betler, Tigger; Trygler, c.; fattigt Mske.; -inn, f. -en, B-ske, T-ske, c.

Bettung, f. 1) ub. pl. Sengereden, Sengens Allerede lse, c. 2) pl. -en, (i Fortificat.) Underlag af Træ, hvorpaa Kanonerne staae; Platform, c.

Beze, f. -n, Hunhund, Tæve, Tispe, c.; gemeent Fruentimmer, n.

Beuche, f. 1) ub. pl. Bygen, Læggen i Lud. 2) pl. -n, Byg, Vask, c.; saa mange Klæder, som man paa eengang vil byge el. vaske; -n, v. a. byge, lægge i Lud.

Beuge, f. -n, (sjeldn.) en krum boiet Flade; -n, v. a. (Dette Verbum indstrænker sig i Heitydsken blot til den høiere Skrivemaade og billedlig Brug, og overlader biegen til d. T.) boie, krumme, bukke; sich vor Eim.; fig. das Recht -, fordreie Retten, begaae Uretfærdighed; Einen, ydmyge; trænke, bedrøve, nedtrykke, nedboie; (i Sprogl.) boie, flectere; -gsam, aj. boielig, smidig; som kan declineres el. conjugeres, fleribel; -gsamkeit, f. ub. pl. B-hed, S-hed, c.; -gung, f. -en, Boien, Krummen, Bukken, Fordreien, Ydmygen, K-lse, Be-lse, c.

Beule, f. -n, Bugle, Hævelse; Byld,

Be-unruhigen, v. a. forurolige; besvære; ængste; overhænge; -gung, f. -en, A-lse, Besværing, Ængsten, c. Overhæng, n.

Be-urbaren, v. a. opdyrke, gjøre frugtbar.

Be-urkunden, v. a. belægge el. bevise med Documenter.

Be-urlauben, v. a. give Orlov, Permission, Afsked; sich bei Eim. -, tage Afsted med En, andefale sig.

Be-urtheilen, v. a. fælde Dom over, bedømme; fjelne; Linen nach sich -, eine S. nach einer andern, bedømme, bestemme, afmaale, vurdere efter; -ler, m. -s pl. f. sg. Bedømmer, Kritiker, Recensent, c.; -lung, f. -en, Bedømmelse, Kritik, Recension, c.; -lungskraft, f. ub. pl. Dømmekraft, e.

Beute, f. 1) ub. pl. Bytte, Rov, n., Fangst, Prise, c.: - machen, 2) pl. -n, stort Deigtrug, n.; Bistade af Træ, c.

Beutel, m. -s pl. f. sg. Pung, især Pengepung; fig. Pengene deri, Bors, Formue, c.; auf eines Andern -zehren, Omkostning, Bekostning; (n. St.) ofsentlig Kasse; (hos Tyrkerne) en Sum af 500 Daler; Tærstel, c. (et rundt Træ til at banke Horren med); (hos Mellerne) Meelsigte, c.

Beutel-förmig, aj. pungformig; -krabbe, f. -n, Tasketrabbe, c.; -meise, f. -n, Pendulinmeise, c. (Fugl); -ratze, f. -n, el. -thier, n. -es -e, Pungrotte, c. Pungdyr, n.; -schneider, m. -s pl. f. sg. Lommetyv, listig Tyv, c.; -schneiderei, f. -en, Lommetyveri, listigt Tyveri, n.

Beuteln, v. a. das Mehl -, sigte, (Sydt.) ryste:, stumple; den Flachs-, banke; sich -, (om Klæder) slaae Folder, pose.

Beuten, v. a. gjøre Bytte.

Beutler, m. -s pl. f. sg. Handskemager, Randsel-, c.

Bevölkern, v. a. befolke; -rung, f. 1) pl. -en, Befolkning, Besætning med Folk. 2) ub. pl. Folkemængde, c.

Bevollmachtigen, v. a. Linen zu etw. -, befuldmægtige, give Fuldmagt til; der -tigte (ein-r) Befuldmægtiget, c.; -gung, f. -en, B-lse, c.

Bevor, av. forend, for; etw. vor einem Andern-haben, forud, fremfor; Eim. -kommen, komme i Forkjøbet, forekomme; Eim. eine S. -thun, overgaae.

Bevormunden, v. a. Kinder, give Formynder.

Bevorrechten, -chtigen, v. a. give Forret, privilegere; især partic. -chtet, -chtiget, med Forrettighed, privilegeret.

Bevorstehen, v. i. n. m. h. sep. forestaae, vente; være tilkommende: in der Woche, næstkommende Uge; es steht mir ein Unglück bevor, forestaaer, truer, venter.

Bevortheilen, v. a. Linen in einer S. -, forfordele, gjøre Uret, bedrage, bevige.

Bevorworten, v. a. forsyne med Forord.

Bewachen, v. a. vaage over, bevogte; -chung, f. ub. pl. Vaagen over, Bevogtning, c.

Bewachsen, v. i. 1) n./m. f. blive bevoxet, begroet (mit). 2) a. begroe, bevoxe.

Bewaffnen, v. a. bevæbne, væbne; give Anledning til at gribe til Vaaben; sich gegen etw. -, forsyne sig med Grunde imod, hærde, styrke, væbne sig imod; das Auge -, bevæbne, forstærke ved konstige Glas; -ffnung,

f. -en, Bevædning, c.

Bewahren, v. a. (ſjeld.) forvare, gjemme; etw., bevare, bevogte, beſkytte, holde over, vedligeholde; Gott-hre mich! Gud bevare mig! Gott-hre! Gud bevare! -hrung, f. ub. pl. Bevaren, Bevogten, Beſkyttelſe, Sikkerhed, c.

Bewähren, v. a. beviſe, overbeviſe om; prøve, og derved finde, at Noget er ſandt el. agte; partic. -ährt, prøvet; ſikker; ſtandhaftig; troværdig; (ſjeld.) ſtyrke, beſtyrke, bekræfte, gjøre varig.

Bewahrheiten, v. a. bekræfte, godtgjøre Sandheden. [Humle.

Bewallen, v. a. hyppe, omgrave

Bewandert, aj. in einer S. -, bevandret, erfaren, kyndig, duelig, øvet.

Bewandt, aj. beſkaffen; -niß, f. (ſjeld. n - ſſes) ub. pl. Sammenhæng, Omſtændighed, c.

Bewäſſern, v. a. vande, ſætte under Vand; -rung, f. -en, Vanding, c.

Bewegen, v. a. 1) rgl. bevæge, flytte, røre, rokke, ryſte, oprøre; ſich -, gjøre ſig Motion; das Volk -, volde Uro, Stræt, Tummel, Bevægelſe, Oplød; bedre: in Bewegung ſetzen; fig. Einen -, røre, bevæge. 2) i. med zu og daß, bevæge, bringe til en Beſlutning; -glich, aj. bevægelig, rørlig, ſom kan bevæges, flyttes; rørende, bevægelig, ynkelig; -glichkeit, f. ub. pl. Bevægelighed, Ynkelighed, c.; -gung, f. -en, Bevægelſe, Motion: ſich - machen; Bevægen; Flyttен; eine S. in - ſetzen, ſætte i Gang, bringe i Drift; Opſigt, c. Oplød, n.; Uroligheд, Beſtyrtelſe, Forbauſelſe; Bevægelſe, Rørelſe, Følelſe, Lidenſkab; etw. aus eigener - thun, Drift, Tilſkyndelſe, c.; -gungsgrund, m. -es -ünde, Bevægegrund, Drivfjeder; Tilſkyndelſe, c.; -gungskunſt, f. ub. pl. Mekanik, c.

Bewehren, v. a. bevæbne, forſyne med Værge; udruſte; -rung, f. -en, Bevæbning, Udruſtning, c.

Beweiben, v. a. vulg. forſyne med Kone; ſich -, gifte ſig.

Beweinen, v. a. begræde.

Beweis, m. -es -e, Bevis, Vidnesbyrd; Argument; Pant, Tegn, n.; -en, v. i. a. gegen Einen, ſich -, viſe, beviſe, lægge for Dagen, udviſe; Eim. etw., beviſe, oplyſe, bekræfte ved Bevisligheд, c.

Bewenden, v. i. n. m. h. ich laſſe es dabei -, lade beroe derved, lade være nok, ikke drive det videre; n. -s ub. pl. Forblivende, n.: es hat ſein - dabei, det bliver derved.

Bewerb, m. -es -e, vulg. Beſtræbelſe, Umage; Forretning, c. Hverv, n.: -en, v. i. a. ſich um etw. -, gjøre ſig Umage for at faae, ſøge; frie til; -er, m. -s pl. ſ. ag. Supplikant, Frier, c. [klatte.

Bewerfen, v. i. a. udſprøite; overBewerkſtelligen, v. a. iværkſætte, udføre; fuldbringe.

Bewilligen, v. a. Eim. eine S. -, bevilge, tilſtaae, forunde; -gung, f. -en, Bevilling, Tilladelſe, c., Samtykke, Bifald, n.

Bewillkommnen, v. a. ønſke velkommen, tage høfligt imod En; -mmung, f. ub. pl. Velkomſt, høflig Modtagelſe, c. [vikle, embaллere.

Bewinden, v. i. a. bevikle, omBewirken, v. a. bevirke, tilveiebringe, foraarſage.

Bewirthen, v. a. beværte, tractere; -thung, f. -en, Beværtning, Tractering, c. [beſtyre, forvalte.

Bewirthſchaften, v. a. ein Gut, Bewohnen, v. a. beboe, -hner, m. -s pl. ſ. ag. Beboer, c. (med Stedet i Gen.); -hnbar, aj. beboelig.

Bewölken, v. a. bedække med Skyer; mørkne, omtaage.

Bewundern, v. a. beundre; (unbert.) undres over; -rer, m. -s pl. ſ. ag. Beundrer, c.; -rung, f. -en, Beundring, c.; -swerth, -swürdig, (bedre end -rungsw.) aj. beundringsværdig.

Bewußt, m. (indeel.) (Sybt.) Vidende, n.; bruges kun med ohne og mit: ohne meinen -.

Bewußt, aj. es iſt mir -, det er mig bevidſt, bekjendt, vitterligt; ſich (Dat.) einer S. (Gen.) - ſeyn, være ſig bevidſt, erindre, føle, vide hos ſig ſelv; ſich ſeiner - ſeyn, være ved ſin Bevidſthed; ſich einer S. - werden, erindre, huſke paa; die bewußte S., den bevidſte, bekjendte, forhen omtalte Sag; -ſeyn, n. -s ub. pl. Bevidſthed (med Gen.); Sands og Samling; Eftерindring; Samvittighed, c.

Bey, ſ. Bei.

Bezahlen, v. a. Geld, betale, udbetale; Eim. etw -, betale; Einen -, betale En, hvad man er ham ſyldig; ſich mit el. an einer S. bezahlt machen, gjøre ſig betalt med el. i Noget, ſelv tage ſin Betaling; b. T. Einen, gjengjelde, forſtylde; -ler, m. -s pl. ſ. ag. Betaler, c.; -lung, f. ub. pl. Betaling, c.; de udbetalte Penge.

Bezähmbar, aj. betømmelig.

Bezähmen, v. 1) a. tømme, gjøre tam (zahm machen); betvinge, dæmpe, ſtyre; ſich -, (unbert.) anvende paa ſig ſelv, unde ſig ſelv. 2) n. m. h. Einen - laſſen, lade En have ſin Villie.

Bezaubern, v. a. forhexe, fortrylle; b. T. Einen, indtage, henrive, henrykke, fortrylle; gjøre menneſkelig, for-

milde; lindre; -rung, f. -en, Forbedren, Fortryllen, Indtagen, Henrykken, c. [tæmme, betvinge.

Bezäumen, v. a. lægge Tømme paa, Bezäunen, v. a. ein Feld, omgjerde.

Bezechen, v. a. sich, (i Spog) berusse.

Bezeichnen, v. a. betegne, forsyne med Tegn, mærke, gjøre kjendelig fra andre; Tim. eine S., betegne, udtrykke, tilkjendegive, vise; -chnung, f. -en, Betegnen, Betegning, c.

Bezeigen, v. a. Tim. etw. -, bevise, vise, lægge for Dagen, yttre, bevidne; sich als etw. -, opføre, forholde, vise sig som; -, n. -s ud. pl. Opførsel, c. Forhold, n. Adfærd, c.; -gung, f. -en, Bevisning, c.

Bezeugen, v. a. bevidne, bekræfte med et Vidnesbyrd; forsyne med Vidner; Tim. etw. -, forsikkre, bevidne, bekræfte; -gung, f. -en, B-nelse, B-telse, Forsikkring, c.

Bezichtigen, v. a. (foræld.) Einen einer S. (Gen.) -, beskylde; -gung, f. -en, B-dning, c.

Beziehen, v. i. a. ein Instrument mit Saiten -, trække paa; ein Bett mit Ueberzügen, overtrække, betrække; trække om; hænge om; die Grenzen -, reise hen til; ein Haus -, flytte ind i; einen Wechsel, trække; ein Gehalt, have, faae i Løn; (undert.) for opziehen, narre, trække op; sich auf eine S. -, staae i Forbindelse med; refereres sig, henholde sig til; sigte til; have sin Grund i; beraabe sig paa; -de Fürwörter, tilbageførende, relativa; -blich, aj. som har Hensyn til; relativ; -bung, f. -en, Trækken paa, Overtrækken, Beklædning; især; in - auf eine S., med Hensyn til, i Henseende til; Henhold, n., Forbindelse, c.; -bungspunkt, m. -es -e, Hensynspunkt; Foreningspunkt, Forbindelsespunkt, c.

Beziehen, v. a. sigte til, have til Hensigt.

Bezirk, m. -es -e, Omkreds, c. Omfang, n. Strækning, c. District, n.; -en, v. a. (sjeld.) bestemme Grændsen, indskrænke.

Bezoar, m. -s -e, enhver Modgift; Bezoarsteen, c. (som findes i nogle Dyrs Mave).

Bezüchtigen, s. bezichtigen.

Bezug, m. -es, 1) ud. pl. Forhold, Hensyn, n.: in - auf eine S.; auf eine S. - haben, sigte til (s. Beziehung). 2) pl. -üge, Betræk, Overtræk, n.; Besætning, c. (af Strænge).

Bezüglich, aj. som har Hensyn til, relativ.

Bezwecken, v. a. have til Hensigt, sigte til; (hos Skom.) staae fast med Plekker el. Skopinde.

Bezweifeln, v. a. omtvivle, drage i Tvivl.

Bezwingbar, aj. betvingelig.

Bezwingen, v. i. a. betvinge, overvinde; styre, tæmme, dæmpe; -glich, aj. betvingelig, som kan betvinges, overvindes; -gung, f. ud. pl. Betvingelse, c.

Bezwisten, v. a. bestride, stride om, trætte om; Tim. etw. -, gjøre stridigt, aftviste.

Bibel, f. -n, Bibelen; -fest, aj. bibelfast; -freund, m. -es -e, Bibelven, c.; -gesellschaft, f. -en, Bibelselskab, n.; -spruch, m. -es -üche, Bibelsprog, n.

Biber, m. -s pl. s. sg. Bæver, Castor, c.

Biber-bau, m. -es -e, Bæverens Bolig, c.; -geil, n. -es ud. pl. Bævergel, n.; -haar, n. -es -e, Bæverhaar, Castorhaar, n.; -hären, aj. Bæverhaars-, forfærdiget af Bæver- el. Castorhaar; -hut, m. -es -üte, Castorhat, c.

Biblio-graph, m. -en -en, Bibliograph, c.; -thek, f. -en, Bibliothek, n.; -thekar, m. -s -e, Bibliothekar, c.

Biblisch, aj. bibelsk, udtaget af Bibelen; bibelmæssig, skriftmæssig.

Bicke, f. -n (Dim. Bickel, m. -s pl. s. sg.) s. Picke.

Bickel-, s. Pickel-.

Bicken, v. a. s. Picken.

Bieder, aj. brav, dydig, retskaffen, ærlig, vakker, dannis, gjæv; (foræld.) nyttig; -herz, n. -ens, -en, det ærlige Hjerte; -herzig, aj. inderlig god; -mann, m. -es -änner, Dannemand; en brav, gjæv Mand; Ydling, c.; -sinn, m. -es ud. pl. Dannished, c.

Biege, f. s. Beuge.

Biegen, v. i. 1) a. bøie, krumme; sich-, bøie, krumme sig, bøies, blive krum, dreie sig, snoe sig. 2) n. m. s. bøies, krummes; s. Beugen; -sam, aj. bøielig, smidig; føielig; -samkeit, f. ud. pl. B-hed, S-hed, c.; -gung, f. -en, Bøjen, Bøining, Krummen, Krumning; (i Grammat.) Bøining, Flexion, c.

Biene, f. -n, Bi, c.

Bienen-bau, m. -es ud. pl. Biavl, c.; -flug, m. -es -üge, den Samling af Bistader, som findes paa eet Sted; Biavl, c.; -fresser, m. -s pl. s. sg. Bifluger (Fugl.) c.; -harz, n. -es ud. pl. Jomfruvox, n.; -korb, m. -es -örbe, Bikube, c.; -kraut, n. -es -äuter, enhver Blomst, hvoraf Bierne suge; Hjertensfryd, Melisse, c.; -specht, m. -es -e, Grønspet, c.; -stock, m. -es -öcke, Bistade, c.; Bierne deris -zucht, f. ud. pl. Biavl, c.; Bierne selv.

Bier, n. -es (om flere Arter pl. -e)

Øl, n.; en Bryg Øl.

Bier=baß, m. -ſſes-ſſe, d. T. en ſtærk Baſſtemme; -brauer, m. -s pl. ſ. sg. Brygger, c.; -brauerei, f. -en, Bryggeri, n.; -bruder, m. -s -üder, Øldiſp, c. (en ſtærk Øldrikker); -eſſig, m. -es ub. pl. Øleddike, c.; -fiedel, f. -n, d. T. Fiddel, c. (ſlet Fiol); -fiedler, m. -s pl. ſ. sg. Birkfidler, Kroſpillemand, (daarlig Spillemand); -glas n. -es -aſer, Øglas, n.; -kanne, f. -n, Økande, c.; -ſchenk, m. -en -en, Øltapper, Kromand, c.; -ſchenke, f. -n, Øhuus, n.; -ſuppe, f. -n, Øllebrød, c.

Bieſt, f. ub. pl. el. -milch, f. ub. pl. Raamelk, c.

Bieſter, aj. (Nordt.) mørk, ode, vild, frygtelig; -n, v. n. m. h. ſværme vildt omkring.

Bieſter, n. -s pl. ſ. sg. Konrøgsfarve, c.

Bieten, v. i. a. byde; Eim. eine S. -, tilbyde, række; Grobheiten, tillade ſig imod; Eim. einen guten Tag, ønſte; Eim. eine Summe für et. auf eine S -, byde; auf eine Waare -, gjøre Bud paa; eine Waare um einen Preis -, tilbyde til Salg for en vis Priis; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Byder, c.

Biez, m. -es -e, vulg. Vorte, c. (paa Fruentimmernes Bryſt); Fruentimmerbryſt, n.

Bigamie, f. ub. pl. Bigamie, n.

Bilanz, f. -en, Balancebog, c. (hos Kjøbm.); Balance, c.

Bilchmaus, f. -äuſe, et Slags ſtor Hasſelmuus.

Bild, n. -es -er, (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. pl. -erchen) Billede, n. (i alle det danſke Ords Betydninger) -en, v. a. danne, give Form; uddanne (Aandens og Hjertets Evner), oplyſe, forbedre; efterligne, afbilde: die -enden Künſte, de dannende (Maler-, Billedhugger- og Tegnekonſten).

Bild-gießer, m. -s pl. ſ. sg. Billedſtøber, c.; -hauer, m. -s pl. ſ. sg. B-hugger, c.; -hauerei, f. -en, B-huggerl, n.; -hauerkunſt, f. ub. pl. B-huggerkonſt, c.; -lich, aj. b-lig; figurlig; -ner, m. -s pl. ſ. sg. billdende Konſtner, c.; -nerei, og -nerkunſt, f. ub. pl. Plaſtik, c.; -niß, n. -ſſes -ſſe, Billede, Portrait, n.; -ſam, aj. dannelig; -ſamkeit, f. ub. pl. Dannelighed, c.; -ſäule, f. -n, B-ſtotte, c.; -ſchnizer, m. -s pl. ſ. sg. B-ſkærer, c.; -ſchön, aj. meget ſkjøn; -werk, n. -es -e, B-værk, n.; -wirker, m. -s og -weber, m. -s pl. ſ. sg. Damaſtvæver, c.

Bilder-bibel, f. -n, Billedbibel, c.; -buch, n. -es -ücher, B-bog, c.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. B-dyrker, c.; -dienſt, m. -es -e, B-dyrkelſe, c.; -halle, f. -n, B-hal, c.; -reich, aj. b-rig; -ſchrift, f. -en, B-ſkrift, Hieroglyph, c.; -ſtürmer, m. -s pl. ſ. sg. B-ſtormer, c.

Bildern, v. n. m. h. blade efter Billeder i en Bog; tale el. ſkrive i en ſøgt, billedlig Stiil.

Bildung, f. -en, Dannen, Formen, Afbilden; Dannelſe, Oplysning, Forbedring; Skabning, c. Udſeende, n. Dannelſe, c. (iſær Anſigtets); -sanſtalt, f. -en, Dannelſesanſtalt, c.; -slehre, f. -n, Dannelſeslære, c.

Bill, f. -s, Lovforſlag, n. Bill, c.

Billard, (l. Billiahr) n. -es -e, Billard, -ſpil, n.; Billardbord meb Tilbehør.

Bille, f. -n, Billardkugle, Bal, c.; eine - machen, gjøre en Bal; Bild, c. (et Redſkab til at hugge i Steen med); Tap i en Møllebom; Laaringen af en Skibs -n, v. a. bilde, (hugge Furer i Mølleſtene).

Billet, (l. Biljet) n. -s -e, Billet, c. lidet Brev, n. Indgangsbillet, c. Udgangskort; Gjeldsbeviis, n.

Billig, aj. eine -e Belohnung, billig, ret; paſſende; eine -e Forderung, beſteden, maadeholdende; ein - er Preis, billig, ringe, ikke dyr, rimelig, antagelig; -en, v. a. billige, erkjende for ret og billigt; bifalde, ſamtykke i, give ſit Minde til; -keit, f. ub. pl. Billighed, Retfærdighed, Maadeholdenhed, Rimelighed, c.; -ung, f. ub. pl. Bifald; Samtykke, n.

Billion, f. -en, Billion, c.

Bilſe, f. -n ſædv. -nkraut, n. -es -äuter, Bulmeurt, c.

Bilz, m. -es -e, ſ. Pilz.

Bimsſtein, m. -es ub. pl. Pimpſteen, c.

Bin, biſt, ſ. Seyn. [ere, c.

Bindart, f. -ärte, Temmermandsbinde, f. -n, Bind, Bindſel, n. bredt Baand; Linning, c. (paa Skiorter); (das Bindchen). [hul, n.

Bindeloch, n. -es -öcher, Sneres

Binden, v. i. a. binde om, vikle om (um); an eine S., binde til, faſt til; Linen -, fængſle, binde; Beſen, Bürſten, Feſſer -, binde, ſammenbinde og derved forfærdige; (om Liim, Kalk ꝛc.) binde, holde faſt; Eim. die Zunge, hemme, ſtandſe, binde; ſich an eine S. -, binde, forpligte ſig til, gjøre ſig afhængig af; die gebundene Rede, bunden Stiil.

Bindeſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Magt til at negte Syndernes Forladelſe, c. [ord, n., Conjunction, c.

Bindewort, n. -es -örter, Binde-

Bindezeichen, n. -s, pl. ſ. sg. Bindetegn, Hyphen, n. (=).

Bindfaden, m. -s ub. pl. Seilgarn, n.

Bineſch, m. -s ub. pl. Spinat, c.

Bingelkraut, n. -es -äuter, Bingelurt, c. Mercurialis.

Binnen, præp. med Dat. inden, forend; (underf.) indenfor, i.

Binnen-land, n. -es -e og -änder, et af andre Lande omsluttet Land; -=länder, m. -s pl. ſ. sg. Beboer af et saadant Land; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Indſø, c. (ogſaa) Bugt, c. (modſat aaben Se).

Binſe, f. -n, Siv, n.; -ndecke, f. -n, Sivdække, n.; -korb, m. -es -örbe, Sivkurv, c.; -matte, f. -n, Sivmaatte, c.

Binſicht, aj. ſivagtig.

Binſig, aj. fuld af Siv, ſivbevoxet.

Biographie, f. -n, Biographie, c.

Birk, n. -es -e, Birk, Diſtrict, n.

Birke, f. -n, Birk, c. Birketræ, n.; -n, aj. Birketræes-, af Birketræ; -=baum, m. -es -äume, Birketræ, n.

Birkhahn, m. -es -ähne, Tjur, c. (Fugl), Tetrao tetrix. [c.

Birkvogt, m. -es -e, Birkedommer,

Birn (-e) f. -en (-n) (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg.) Pære, c.; -nbaum, m. -es -äume, Pæretræ, n.; -nbaumen, aj. Pæretræes-, af Pæretræ; -=moſt, m. -es -e, Pæremoſt, e.

Birſchen, ſ. Bürſchen.

Bis, 1) av. indtil (baade om Tid og Sted); - auf eine S., paa en Ting nær, med Undtagelſe deraf; drei - vier, til - zehn Thaler, henimod, henved. 2) ej. indtil, ſaalænge indtil, ſerend (bis daß)

Biſam, m. -s ud. pl. Muſkus, Desmer, c.

Biſchen, ſ. Bißchen.

Biſchof, m. -es -öfe, Biſkop, Biſp; Biſkop, c. (en Drik).

Biſchöflich, aj. biſkoppelig, episcopal,

Biſchofs-mütze, f. -n, Biſpehue, c.; -ſtab, m. -es -äbe, Biſpeſtav, c.

Biſchofthum, n. -es -ümer, Biſpedømme, n.

Biſcote, f. -n og

Biscuit, n. -s -e, Skibsbrød, c.; en Art Sukkerbrød, Biscuit, c.; Porcellain uden Glaſur, n.

Bisher, av. hidindtil, hidtil, indtil nu (bis hieher); -ig, aj. hidtilværende, forrige.

Bismer el. Bismar, m. -s pl. ſ. sg. Bismer, c.

Biſon, m. -s -e, Uroxe, Pukkeloxe, vild amerikanſk Oxe, c.

Biß, m. -ſſes -ſſe, Bid, c.; Bid, Stik; Saar af et Bid el. Stik; Stedet, hvor noget er afbidt: - eines Apfels; -chen, n. -s pl. ſ. sg. en lille Bid, Bidte; fig. ſ. T. lidet, en Smule: warte ein - (i denne Betd. ſædv. Bischen).

Biſſen, m. -s pl. ſ. sg. Bid, Mundfuld; Smule, c. (kun om ſpiſelige Ting).

Biſthum, n. -es -ümer, afkortet for Biſchofthum.

Biſt, ſ. Seyn.

Biſten, v. n. m. h. d. T. Tim., kalde ad ved at raabe bſt.

Biswеilen, av. undertiden, ſtundom.

Bitt-lich, aj. bønlig, paa en bedende Maade; -ſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. og -ſchrift, f. -en, Bønſkrift, n. Supplik, Anſøgning, c.; -weiſe, av. paa en bedende Maade, ved Bøn, bønlig.

Bitte, f. -n, Bøn, Begjering, Anmodning, c.; eine - an Einen um etw. thun; -n, v. i. a. Einen um etw. -, bede; für Einen - laſſen, lade bede i Kirken for En; Einen zu etw. el. auf eine S. -, bede, indbyde.

Bitter, aj. bitter, beeſk, fig. ſmertende, ubehagelig; bidende, fornærmende; hadelig, fiendſk; -e, Fiende, bedelige.

Bitter-böſe, aj. d. T. biſter, bitterlig vred, meget vred; meget ond; -=holz, n. -es ud. pl. Ved af -halsbaum, m. -es -äume, Quaſſa, c.; -=keit, f. -en, Bitterhed, c.; -klee, m. -s, Bukkeblade; -lich, aj. noget bitter; fig. bitterlig; -ſalz, n. -es -e, Bitterſalt, n.; -ſüß, aj. bittерſød. [gen.

Bitzeln, v. n. m. h. bide paa Tun-

Bivouac, m. Bivouac, c.

Blach, aj. (forældr.) flad, flet, jævn; -feld, n. -es -er, flad Mark, Slette, c.; -froſt, m. ſ. Barfroſt. [giſe.

Blaffen, v. n. m. h. (Nordt.) bjeffe,

Blaffert, m. -s -e, Skillemynt i Rhinegnene, (8 Kreuzer).

Blähen, v. a. blæſe op, puſte op; fig. ſich -, kroe ſig; hovne op; hovmode ſig, blive ſtolt; gjøre ſtolt, opfylde med Stolthed; -hung, f. -en, Opblæsning, c.; (den derved i Indvoldene udviklede Luft) Vind, c. iſær pl. Winde.

Blak, m. -es ud. pl. (Nordt.) den med Røg blandede Tilflamme; -en, v. n. m. h. oſe, brænde og ryge ſtærkt; -erig el. -ig, aj. ſom brænder ryggende, ſom lugter el. ſmager af Røg.

Blaker, m. -s pl. ſ. sg. Lyſeplade; Lyſekrone; Hængeſtage, c.

Blank, aj. blank, glindſende; (om Viin) hvid; d. T. nøgen, blot, ubedækket; dragen.

Blanke, ſ. Planke.

Blänken, v. a. blanke, gjøre blank.

Blänkern, v. n. m. h. d. T. blinke, ſtinne; (om de lette Tropper) blinke, (løbe frem og gjøre uviſe Stød).

Blankett, n. -es -e, Blanket, c.

Blankſcheit, n. -es -e, Blankſtjet (i Fruentimmers Snerliv) Blanchet.

Blanquet, n. -es -e, Blanket, c.

Blappert, ſ. Blaffert. Blärren, ſ. Plärren.

Blase, f. -n, (Dim. -äschen, -s pl. f. sg.) Blære, Boble; -n werfen, boble, fyde Bobler; -n im Brode, Huller, Piber; Bable, Blegn; Blæren, (hos Mstr. og Dyr); Destilleerpande, e.

Blasebalg, m. -es -älge, Blæsebælg, e.

Blasen, v. i. 1) a. blæse, puste; die Flöte el. auf der Flöte -, blæse, fylle; zur Tafel, zum Aufbruche -, give Signal ved blæsende Instrumenter; Glas -, puste; Eim. etw. in die Ohren, hviske. 2) u. m. h. (om Vinden) blæse.

Blasen=bandwurm, m. -es -ürmer, Blæreorm, c.; -fuß, m. -sses, Blæresod, c. (Insect); -bruch, m. -es -üche, Blærebrok, n.; -pflaster, n. -s pl. f. sg. Spanskflueplaster, n.; -stein, m. -es -e, Blæresteen, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Blæreorm, c. Tænia.

Blaserohr, n. -es -öhre, Blæserør (hos Glaspusterne); Pusterør, n. (til at fyde med).

Blasicht, aj. blæreagtig, som ligner Blærer.

Blasig, aj. blæret, fuld af Blærer.

Blaß, -sser, -sseſt, aj. bleg; lys: die -sse Krankheit, Tæring; das Blaß, Bleghed, c.

Blässe, f. 1) ub. pl. Bleghed. 2) pl. -n, Blis, c. (hvid Plet i Panden paa Hefte); en blisset Hest; en Blis.

Blaßgelb, aj. blegguul, lysguul.

Blaßhuhn, n. -es -ühner, Blisfugl (Sumpfugl) c.

Blassen, v. n. m. h. (sjeld. for er-) blegne, blive bleg.

Blatt, n. -es -ätter (Dim. -ättchen, n. -s pl. f. sg. og pl. -ätterchen) Blad, n. (paa Planter; af Papir; Dag el. Ugeblad; paa Sauge, Knive, Kaarder ꝛc.; forskjellige bladlignende kunstige Legemer, f. Ex. Bordblad, Kortblad, Skulderblad, Vovblad); Hoirvelen (i nyfødte Børns Hoveder); das -hat sich gewendet, Bladet, Sagen har forandret sig; kein - vor das Maul nehmen, b. T. tage Bladet fra Munden, tale frit; das wandelnde - det vandrende Blad, (en Art Græshopper i Brasilien); (paa Klædningsstykker) Blad, n. Flig, Fold c.; Brede af en Fruentimmerkjole.

Blatt=förmig, aj. bladdannet; -gold, n. -es ub. pl. Bladguld, Vogguld, n.; -laus, f. -äuse, Bladluus, c.; -los, aj. f. Blätterlos; -scheide, f. -n, Bladstede, c. (i Botanik); -scheu, aj. meget sky; -seite, f. -n, Side i en Bog, Pagina, n.; -silber, n. -s ub. pl. Bladsølv, n.; -weise, aj. bladvis; -zinn, n. -es ub. pl. Tinfolium, n. Staniol, c.

Blatten, v. a. einen Baum, blæde, afpille Bladene.

Blatter, f. -n, Blegn, Hede-, Finne, c.; (hos Hornqvæg) Byld, c.; blot i pl. Bornekopper: an den - n sterben, dse af Kopper.

Blätter=gold, n. s. Blattgold; -ig, aj. bladet, som bestaaer af Blade; -los, aj. bladløs; -magen, m. -s pl. f. sg. Psalmebogen (drøvtyggende Dyrs tredie Mave); -reich, aj. bladrig; -tabak, m. -es -e, Bladtobak, c.; -teig, m. -es ub. pl. Butterdeig, c.

Blattergrube, f. s. -narbe.

Blattern, v. n. m. h. have, faae Kopper.

Blättern, v. n. m. h. blade, vende Bladene om: in einem Buche; sich -, skilles ad i Form af tynde Blade.

Blatternarbe, f. -n, Koppear, Kopar, n.; -narbig, aj. koppearret, koparret.

Blattern=einimpfung, f. -en, Koppeindpodning, c.; -krank, aj. syg af Kopper.

Blau, aj. blaa; Eim. einen -en Dunst vormachen, sætte Blaar i Øinene, bilde noget ind; -en Montag machen, holde Frimandag.

Blau, n. des- el. -es ub. pl. blaa Farve, Blaahed, c.; Ting, hvormed man farver blaat, Blaat, n.

Blau=äugig, aj. blaaøiet; -beere, f. -n, Blaabær, n. (Seidelbeere); -kehlchen, n. -s pl. f. sg. blaabrystet Vipstjert; -säure, f. ub. pl. Blaasyre, c.; -specht, m. -es -e, Spetmeise, Natvakke, (Fugl) c. [c.

Bläue, f. ub. pl. Blaat, n. Lakmus,

Bläuel, m. -s pl. s. sg. Banketærskel, c. (rundt Træ til at slaae med).

Bläuen, v. a. banke mør (især om Hør og Stokfisk); (undert.) prygle; s. Blauen.

Blauen, v. 1) a. gjøre blaa, farve blaa, blaane. 2) u. m. h. blive blaa.

Bläulich, aj. blaalig, blaaagtig.

Blech, n. -es -e, Blik, n.

Blech=gefäß, n. -es -e, Blikkar, n.; -münze, f. -n, Brakteat, c.; -schläger, m. -s pl. s. sg. og -schmied, m. -es -e, Blikkenslager, c.

Blechen, v. a. d. T. og i Spog, betale, punge ud.

Blechern, aj. Blik-, af Blik.

Blecken, v. a. die Zähne -, vise Tænder; (af Foragt el. Vrede).

Beckzahn, m. -es -ähne, en fremstaaende Tand.

Blei, n. -es ub. pl. Bly, n. (i Jagtsp.) Kugle, Hagl, n.; (ogsaa) Blylod, n. (til at lodde med).

Blei=dach, n. -es -ächer, Blytag, n.; -en, v. a. forsyne med Bly; -ern,

aj. Bly-, som er af Bly; -feder, f. -n, Blyantspen, c.; -icht, aj. blyagtig, som ligner Bly; -ig, aj. som indeholder Bly; -glanz, m. -es ub. pl. Blyglands, c. (en Blyerts); -kalk, m. -es ub. pl. Blykalk, c.; -kolik, f. ub. pl. Blycolik, Malercolik, c.; -loth, n. -es -e, Blylod, n. (at lodde med); -recht, aj. lodret, perpendiculair; -roth, n. ſ. Mennig; -ſalz, n. -es ub. pl. Blyſalt, n.; -ſtift, m. -es -e, Blyant, Blyantspen, c.; -wage, f. -n, Vaterpas, c.; -weiß, n. -es ub. pl. Blyhvidt, Bleghvidt, n.; -wurf, m. -es -urfe, Blylod, n. (at lodde med); -zukker, m. -s ub. pl. Blyſukker, n.

Bleiben, v. i. n. m. ſ. blive, forblive, vedblive at være: -d, varig; ſtreben, liegen -, blive ſtaaende, liggende; laß es -, lad det være, fare, derved; in der Schlacht-, blive, dee, falde; ich begreife nicht, wo er bleibt, bliver af; von ſeinem Reichthume iſt ihm nichts geblieben, bleven tildage; ich bleibe des Entſchluſſes, vedbliver ved.

Bleich, aj. bleg; lys, falmet; -e, f. 1) ub. pl. Blegheb; Blegekonſt. 2) pl. -n, Blegeplads, Bleg, Blegdam, c.; saa meget Linned, ſom bleges paa engang, Bleg; Leerveg, c.; -en, v. 1) a. blege, gjøre hvid. 2) n. m. h. blege, blive hvid; -er, m. -s pl. ſ. sg. Bleger, Blegemand, c.; en Art bleg Vin, c.; -ſucht, f. ub. pl. Blegſot, c.; (Chlorosis).

Blend-fenſter, n. -s pl. ſ. sg. blindt Vindue, n.; -laterne, f. -n, Blindlygte, c.; -leder, n. -s pl. ſ. sg. Skyklap, c.; -rahmen, m. -s pl. ſ. sg. Blindramme, c.; -werk, n. -es -e, Blendværk, n.

Blende, f. -n, Skyklap, c.; Skillerum, n., ſpanſk Væg, c.; Niſche, blindt Vindue, en blind Dør.

Blenden, v. a. gjøre blind, blinde; forblinde, forføre, blænde; -dung, f. -en, Blinding, Blinden, Forblindelſe, Blindgjøren, c.

Blendling, m. -es -e, Blanding, Bastard, c. (uægte Børn el. Race).

Blick, m. -es -e, Blink, Glimt, hastigt Skin; Blik, Blikkaſt; Die; Syn, Ineſyn, n.; -en, v. n. m. h. give et hastigt Skin fra ſig, glimte, blinke; nach etw. -, ſee efter noget; der Geiz blickt ihm aus jeder Miene, viſer ſig, lader ſig ſee, fremkommer, fremſkinner; ſich el. eine S. - laſſen, (digt. ogſaa a.) ytre, udviſe, lægge for Dagen, røbe.

Blickfeuer, n. -s pl. ſ. sg. Blinkfyr, Blikfyr, n.

Blickgold, n. -es ub. pl. Guld, ſom endnu indeholder Sølv; -ſilber, n. -s ub. pl. reent Sølv.

Blind, aj. blind, uden Syn; dunkel, mat, uden Glands, ugjennemſigtig; ſom kun har Skin af noget: -e Fenſter, Thüren, blinde (ikkun malede); -er Lärm; die - e Ruhe, Dødsbud, c. (en Leeg); ein - er Poſtreiſender, (ſom kjører hemmeligt med); -e Klippen, (ſom ikke ſees); fig. uforſtandig, dum, blind (gegen); uovervlagt, blindthen.

Blind-darm, m. -es -arme, Blindtarm, c.; -geboren, aj. blindfødt; -glaubig, aj. ſom troer blindthen; -heit, f. ub. pl. Blindhed, c.; -lings, av. blindthen, i Blinde, uovervlagt; -ſchleiche, f. -n, Stualorm, Blindorm, c.

Blinken, v. n. m. h. glindſe, glimre, blinke, ſkinne; blinke med Linene.

Blinzen, el. -zeln, v. n. m. h. blinke med Linene.

Bliz, m. -es -e, haſtigt Skin, Glimt; Lyn, n. Lynild, c.; -ableiter, m. -s pl. ſ. sg. Tordenafleder, c.; -en, v. n. m. h. blinke, ſkinne, glimte; lyne: es blizt; -eseile, f. ub. pl. Lynets Fart, c.; -ſchnell, aj. lynſnar; -ſtrahl, m. -es -en, Lynſtraale, c.

Block, m. -es -öcke, Blok, Klods, Bul, c.; Fængſel, Slaveri, n.; Stock und -, Bolt og Lænker.

Blockade, f. -n, Blokade, Indeſpærring, c.

Blöcken, v. a. vulg. Linen ſtöcken und -, lægge i Bolt og Lænker.

Blöcken, v. n. m. h., ſ. Blöken.

Blockiren, v. a. blokere, indſlutte.

Blöde, aj. ſvag, ſlev (om Sinene og Forſtanden); frygtſom, undſeelig, bly; feig, modløs, forſagt; -digkeit, f. ub. pl. Svaghed, Slevhed, F-hed, U-hed, c.; -dſichtig, aj. ſvagſynet, kortſynet; ſlev, dum; -dſichtigkeit, f. ub. pl. S-hed, K-hed, S-hed, c.; -dſinn, m. -es ub. pl. Forſtands Svaghed, Slevhed, Dumhed, c.; -dſinnig, aj. ſvag, ſlev paa Forſtanden, dum, ſtupid; -dſinnigkeit, f. ub. pl. ſ. -dſinn.

Blokade, ſ. Blockade.

Blöken og blöcken, v. n. m. h., bræge (om Faar); brøle (om Hornqvæget).

Blond, aj. blond, lys af Farve og Haar.

Blonde, 1) f. -n, Blonde, c. (Fruentimmerpynt). 2) m. -n -n, et blondt Mſte.; die - el. -dine, f. -n, Blondine, c.

Bloquade, ſ. Blockade.

Bloß, aj. blottet, bar, negen, ubedækket; blot, alene, kun; bar, uden Penge (von); den Waffen der Feinde-, ſtillet blot for; ſich - geben, røbe ſig, give ſin ſvage Side til Priis.

Blöße, f. 1) ub. pl. Negenhed, Blusel, Barhed, c. 2) pl. -n, Svaghed, Skrøbelighed (i Henſeende til Hjerte el. Forſtand); ſvag Side, c.; ſeinem Gegner eine - geben, (i Fegtek.) give ſig blot for ſin Modſtander, lade en

Deel af Legemet udeſtjermet; ogſaa fig. viſe ſig fra en ſvag Side; (i Skovv.) et ſor Træer blottet Sted i Skoven.

Blühen, v. n. m. h. blomſtre, floreere; fig. befinde ſig i en god, tilfreds, ſund, ungdommelig Tilſtand, blomſtre.

Blume, f. -n, (Dim. -ümchen og -ümlein, n. -s pl. ſ. sg.) Blomſt, c. (Plante); Myrefedt; Iſter, n.; Viis paa Hefte; Top paa en Bold, c.; fig. Blomſt, c. det Bedſte og Fineſte i forſkjellige Konſtværker; (i Jagtſpr.) Hjortens, Hindens og Harens Hale (Blümchen) og Ræven Halefpids.

Blümeln, v. n. m. h. ſmykke Talen med blomſtrende Billeder.

Blumen-beet, n. -es -e, Blomſterbed, n.; -garten, m. -s -ärten, B-have, c.; -kelch, m. -es -e, B-kalk, c.; -kohl, m. -es ud. pl. Blomkaal, c.; -leſe, f. 1) ud. pl. B-ſamling c.; 2) pl. -n, et Udvalg af Digtere og andre Skribenter, Anthologie, c.; -monat, m. -es -e, B-maaned, c. et Navn til April og Mai; -reich, aj. b-rig; -ſtrauß, m. -es -äuße, B-koſt; Bouquet, c.; -ſtück, n. -es -e, B-bed, B-parti; Maleri, der foreſtiller Blomſter, B-ſtykke; (hos Slagterne) Rumpeſtykket paa en Oxe; -topf, m. -es -öpfe, B-potte, c.; -zucht, f. ud. pl. B-opelſkning, c.

Blümen, v. a. forſyne med, pryde med Blomſter: einen Zeug.

Blumicht, aj. ſom ligner Blomſter, blomſterlig.

Blumig, aj. rig paa Blomſter; (om Stilen) blomſtrende; ziirlig; blommet (vulg. blümig).

Blumiſt, m. -en -en, Blumiſt, c.

Blüſe, f. ſ. Bake.

Blut, n. -es ud. pl. Blod, n. (i alle det danſke Ords Betydninger).

Blut-ader, f. -n, enhver Blodaare; Aare, ſom forer Blodet til Hjertet, Vene, c.; -arm, aj. yderlig fattig; -bad, n. -es ud. pl. Blodbad, n.: ein -bad an den Feinden anrichten; -bühne, f. -n, Skafot, Retterſted, n.; -durſt, m. -es ud. pl. Blodtorſt, Gruſomhed, c.; -dürſtig, aj. blodterſtig, gruſom; -egel, (vulg. -igel) m. -s pl. ſ. sg. Blodigle, Igle; fig. Blodſuger, c. (ſom plager, udſuger ſine Undergivne); -fink, m. -en -en, Dompap; Rødfinke, c.; -fluß, m. -ſſes (om flere Arter, pl. -üſſe), alt Slags Blodlsb, n.; Blodgang; den gyldne Aare, c.; -freund, m. -es -e, Blodsforvandt, Paarorende, c.; -gefäß, n. -es -e, Blodkar, n.; -geld, n. -es -er, Blodpenge; -gerüſt, n. -es -e, Skafot, n.; -gier, f. ud. pl. Blodgjerrighed, Gruſomhed, Myrdelyſt, c.; -hochzeit, f. ud. pl. Blodbryllup, (den hiſtoriſke Begivenhed i Frankrig 1512); -ig, aj. blodig (i alle danſke Betydninger); -igel, ſ. -egel; -jung, aj. meget ung; puur ung; -laſſen, n. -s ud. pl. Aareladning, c. (der Aarelaß); -los, aj. blodles; -rache, f. ud. pl. Blodhævn, c.; -reinigend, aj. blodrenſende, blodrensende, f. 1) ud. pl. Blodrenſelſe, c. 2) pl. -en, blodrenſende Middel, n.; -roth, aj. blodred; -runſt, f. (forældd.) Blodets Lob efter et erholdt Saar; -ſtillend, aj. blodig, bledende; -ſauer, aj. meget ſuur, meiſommelig, beſværlig; -ſchande, f. ud. pl. Blodſkam, c.; -ſchander, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom begaaer Blodſkam; Blodſtænder, c. -ſchuld, f. -en, Blodſkyld; grov Forbrydelſe, c.; -ſfreund, m. -es -e, Blodsforvandt, Nærbeſlægtet, Paarorende, c.; -ſfreundſchaft, f. ud. pl. Blodsforvandtſkab, n.; -ſpeien, n. -s ud. pl. Blodſpytning, c.; -ſturz, m. -es ud. pl. Blodſtyrtning, c.; -tropfen, m. -s pl. ſ. sg. Draabe Blod; (digt.) Blodsdraabe, c.; -verwandte, m. -n -n, ſ. -ſfreund; -wenig, av. overmaade lidt, ubetydeligt; -wurſt, f. -ürſte, Blodpølſe, c.; -zehente, m. -n -n, Tiende af Kvæg, Kvægtiende, c.; -zeuge, m. -n -n, Martyr, c.; -zwang, m. -es ud. pl. en mindre Grad af Blodgang.

Bluten, v. n. m. h. blode; fig. dse en voldſom Død, blode: für das Vaterland -; mein Herz -tet, blober, feler heftig Smerte; vulg. bode, lide ſtort Tab: für etw.

Blüthe, f. 1) ud. pl. den Tilſtand hos en Plante, at den blomſtrer, og Tiden dertil, Flor, c. Blomſter, n. Blomſtring, c.; fig. den blomſtrende Alder: die - des Lebens; den ſorſte Begyndelſe af en Ting; lykkelig Tilſtand, Lykſaligheb. 2) pl. -n, Blomſt, c. (iſær paa Frugttræer og Buſke); fig. haabefulde Egenſkaber, c.

Bobern, v. n. m. h., ſjælve, bæve.

Bock, m. -es -öcke, (Dim. Böckchen n. -s pl. ſ. sg.) Buk (Hannen til Geder, Faar, Raa- og Daadyr) iſær Gedebuk, c.; fig. et udſvævende Mſke.; Sættepibe; Muurbrækker (Aries); Buk, Blok; Feiltagelſe, Forſeelſe, Buk: einen - ſchießen, machen; Kran; Dunkraft; Hævebom; Buk paa en Karet; ſ. Nabe.

Bock-fell, n. -es -e, Bukkeſkind, n.; -flöte, f. -n, Hyrdeſlojte; Sættepibe, c.; -fuß, m. -ſſes-üſſe, Bukkefod, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Træbuk, c. (Inſect); -lamm, m. -es -ämmer, Bukkekid, Bukkelam, n. (ſom ei er et Aar gammelt); -leder, n. -s ud. pl. Bukkelæder, n.; -ledern, aj. Bukkelæders-; -mühle, f. -n, almindelig Veirmølle,

e.; -pfeife, f. -n, Sækkepibe, c.; -sbart, m. -es -ärte, Bukkeſkæg, n.; -sbeutel, m. -s ub. pl. gammel Sædpose, gammel latterlig Skik; Bedhængenheden derved hedder -sbeutelei, f. ub. pl.; -shorn, n. -es -örner, Bukkehorn, n.; Linen in das - jagen, ſtramme, bringe i Angeſt, i Forlegenhed, jage i et Muſehul; -ssprung, m. -es -ünge, Bukkeſpring, n. Capriol, c.

Bocken, v. n. m. h. (om en Ged) være bukkegéil; ſtinke ſom en Buk; ogſaa böckeln, bockſeln, bockſen, bokkenzen.

Boden, m. -s pl. ſ. sg. og Böden (det underſte, nederſte af en Ting). 1) ub. pl. Jorden; zu - ſchlagen, kuldkaſte. 2) med pl. Jorddund; Grundeiendom, Grund: Grund und -; Bund, Grund, c.: eines Gefaſſes, des Meeres; zu -, tilbunds; Gulv (Fuß-); Dæk, n. (Schiffs-) Grund, Bund, Bundcouleur, c.: eines Zeuges; Loft, n. (Korn-, Holz-); Tanz-, Dandſebod, c.; Jecht -, Fegteſtue; rund Kage: ein - Wache, Talg.

Boden-geſchoß, n. -ſſes, -ſſe, Stueetage, c.; -kammer, f. -n, Loftkammer, n.; -los, aj. bundløs; -matte, f. -n, Gulvmaatte, c., Gulvtæppe, n.; -ſatz, m. -es ſjeld. pl. -äze, Bundfald, n.; -ſee, m. -s -n, ſtilleſtaaende Vand, n.; -treppe, f. -n, Loftstrappe, c.; -zoll, m. -es -ölle, Afgift af ſtydende Varer, c.

Bodmen, v. a. tage paa Bodmeri.

Bödmen, v. a. ſætte Bund i; lægge Gulv el. Loft.

Bodmerei, f. -en, Bodmeri, n.

Boſiſt, m. -es -e, en Art Stovſvamp, c.

Bogen, m. -s 1) pl. ſ. sg. og -ögen, Bue, c. (af en Cirkellinie; af en Hvælving; til Inſtrumenter; til at ſyde med); Krumning, Bugt, c.; in Bauſch und -, paa Slump, det Gode med det Slette. 2) pl. ſ. sg. Art Papir, n., Bue, Flits-, c.

Bogen-decke, f. -n, buet, hvælvet Loft, n.; -förmig, aj. buedannet; -gang, m. -es -ange, Buegang; Arkade, c.; -größe, f. ub. pl. et Arks Størrelſe, Folio, c.; -macher, m. ſ. Bogener; -ſchuß, m. -ſſes -üſſe, Bueſkud, n. (Skud med en Bue, ogſaa, i en bueformig Linie); -weiſe, av. i Form af en Bue el. Hvælving; arkevis; -weite, f. ub. pl. et Bueſkuds Strækning, c.; -zahl, f. ub. pl. Arktal, n.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. (hos Bogtr.) Signatur, c.

Bogener, m. -s pl. ſ. sg. Buemager, c. (ſom forfærdiger Flitsbuer).

Bogig, aj. buet, udbuet; tunget, takket.

Bogſpriet, ſ. Bugſpriet.

Bohle, f. -n, Planke, c. (et tykt Bræt); -n, v. a. belægge med Planker.

Böhme, m. -n -n, en Behmer; -miſch, aj. behmerſk, behmiſt; das ſind ihm -e Börſer, ſelſomme, ubekjendte Ting.

Bohne, f. -n, (Dim. Böhnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Bonne, c.; enhver Plante, der bærer Bønner ſom Ærs; ſort Plet i Heſtes Hjornetænder, Alderskjende, n.

Bohnen, v. a. bone, blanke.

Bohnenſtange, f. -n, Bønnestang, c.

Bohnenſtroh, n. -es ub. pl. Bønnehalm, c.

Böhnhaſe, m. -n -n, Benhas, Fuſker, c.

Bohnlappen, m. -s pl. ſ. sg. Bonekud, c.

Bohren, v. a. bore; ein Schiff in Grund -, bore, ſyde i Sænk.

Bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Borer, c. (En, ſom borer), Boer, n. (Værktei).

Bohrmehl, n. -es ub. pl. og -ſpäne, pl. ub. sg. Spaaner, ſom fremkomme ved Boringen.

Boi (Boy) m. -es ub. pl. Bai, n. (et Slags grovt uldent Tei).

Boje, f. -n, Boie, Ankerboie, c.

Boier, m. -s pl. ſ. sg. Boiert, c. lille eenmaſtet Skib med flad Bund.

Bokal, ſ. Pokal.

Bökel, m. ſ. Pökel.

Bole, ſ. Bohle.

Boleine, f. -n, (i Geſp.) Tange paa begge Sider af Seilene.

Boll, aj. d. T. haard, ſtiv, ubielig; (Nordt.) rund, rundagtig; huul.

Bolle, f. -n, en rundagtig Rod, iſær Leg. [c.

Böller, m. -s pl. ſ. sg. Ildmorſer,

Bollig, ſ. Boll.

Bollwerk, n. -es -e, Bolværk, n. Forſkandsning; Baſtion, c.

Bolus, m. indecl. Bolus, c., en fiin Leerjord til Farvning.

Bolze, m. -n -n (Nordt.) Hankat, c.

Bolzen, m. -s pl. ſ. sg. Pil til Flitsbuer; Strygbolt, Pibebolt, Vinduesbolt, Vognbolt; en Art Kile, c.; -ſchloß, n. -ſſes, -öſſer, cylinderformig Hængelaas, c.

Bombar-de, f. -n, (fordum) Bilde, c. et Krigsinſtrument til at ſlynge ſtore Stene med (Catapult, c.); et Slags Orgelpiber; -dieren, v. a. bombardere, beſkyde med Bomber; -dier, m. -s -s og -dierer, m. -s pl. ſ. sg. Bombardierer, c.; -dierkäfer, m. -s pl. ſ. sg. Bombardeerlebe, c. (Inſect); -, dement, n. -es -e, Bombardement, n.

Bombaſin, m. -s -s, Bombaſin, n.

Bombaſt, m. -es ub. pl. Svulſt, Bombaſt, c. (i Stilen).

Bombe, f. -n, Bombe, c.
Bonhomie, f. ub. pl. naturlig Godmodighed, c.
Bonität, f. -en, Bonitet, c.
Bonmot, n. -s -s, Bonmot, n.
Bonnet, n. -es -e, Bonnet, c.
Bonton, m. -s ub. pl. Bonton, c.
Bonze, m. -n -n, Bonze, c.; fig. overtroisk Præst.
Boot, n. -es, pl. -e og Böte, Baad, c.; (sjeld.) libet Skib, n.
Boots-knecht, m. -es -e, Matros, c.; -mann, m. -es -änner, Baadsmand, c.; -leute, Matroser.
Borax, m. -es ub. pl. Borax, c.
Bord, m. -es -e, Rand, Kant, c.; Bord, Skibsbord: an - gehen, gaae ombord; an - des Schiffes, ombord paa Skibet; Skibet selv (ogsaa das).
Borde, (sædv. Borte) f. -n, Bord, Rand, Indfatning, Kant, Lister: eines Kleides; (i Bygningsk.) Fries, c.
Börde, f. -n, en frugtbar Slette ved et Vand.
Bordell, n. -es -e, Bordel, n.
Bordenmacher og -wirker, m. -s pl. s. sg. Possementmager, c.
Borden el. Borten, v. a. randse, kantse, indfatte, forsyne med Bord.
Bordiren, v. a. forsyne med Bord, Indfatning, garnere, bræmme; -rung, f. 1) ub. pl. Garneren, Indfatten. 2) pl. -en, Garnering, Kant, Indfatning, c.
Boreas, m. Boreas, Nordenvind, c.; -ealisch, aj. nordlig.
Borg, m. -es, -e, Galt, c. vulg. indecl. Borg: Waaren auf - nehmen.
Borgen, v. a. etw. von Lim. -, laane; borge, tage paa Borg; Lim. etw. -, laane; borge, give paa Credit.
Borke, f. ub. pl. den ydre grove Bark paa Træer; Skorpe, Roe, c. (paa et Saar el. en Byld).
Born, m. -es 1) pl. -e, (sjeld.) Kilde; gravet Brønd, c. 2) ub. pl. vulg. Kilde- el. Brøndvand, n.
Börse, m. -es -e, Aborre, c.
Börse, f. -n, Børs, c. Pengepung; Kjøbmændenes Samlingsplads.
Borst, m. -es -e, Revne, Sprække, Rift, c. Bræk, n.
Borstbesen, m. -s pl. s. sg. Gulvstrubbe, c. [c.
Borste, f. -n, Børste, Svinebørste,
Borsten, v. a. sich, reise Børster.
Borstig, aj. forsynet med Børster, børstet; som ligner Børster, børsteagtig.
Borstwisch, m. -es -e, Støvekost med langt Skaft, Ugle, c.
Borte, f. s. Borde.
Borwisch, m. (Sydt.) s. Borst -.
Bösartig, aj. ond, ondskabsfuld; ondartet, farlig; -keit, f. ub. pl. D-sdhed, D-thed, c.
Böschen, v. a. (i Fortifik.) gjøre skraa; -schung, f. -en, Skraaning, c.
Bose, f. -n, et Bundt Hør; Pennepose, c. (Pose); (i Bjerga.) Pause, c.
Böse, (afkortet bös) aj. ond; slem; skammelig; daarlig, slet; forfalsket, ubrugelig; ubehagelig; forkrøblig; vred, vredagtig, arrig; skadelig, farlig; vulg. das - Wesen el. die - Krankheit, Epilepsie, c.; der -, den Onde, Djævlen, det onde Princip; das -, Ondt, n. Ubehageligheb, Skade, Ulykke, Synd, c.; Lim. -s thun, gjøre En Fortræd.
Bösewicht, m. -es -er, (Sydt. pl. -e) Skurk, Nidding, c. Skarn, Afskum, n.
Boshaft, aj. ondskabsfuld, ond, slettænkende; vredagtig, hevngjerrig; skadefro.
Bosheit, f. 1) ub. pl. Ondskab, Nedrighed; Vrede, Arrighed, Hevngjerrighed, c. 2) pl. -en, slet Handling, Nederdrægtighed, Forbrydelse, Synd, Last, c.
Böslich, aj. ondskabsfuld, ond, paa en slet Maade, af Ondskab, falskelig.
Bossel, f. -n, s. Bosskugel.
Bossel-bahn, f. -en og -leg, n. -es -e (og f. -en), Keglebane, c.; -platz, m. -es -äze, Keglebane, c.; -schub, m. -es -e, Keglebane, c.; Keglespil, n.
Bosseln, v. n. m. h. d. A. spille Kegler.
Bossen, (bosseln) v. a. pousere.
Bosskugel, f. -n, Bossel, Keglekugle, c.
Bossiren, v. a. pousere, (afbilde i Gibs el. Vox.)
Boston, n. -s ub. pl. Boston, c.
Bot, (Both) n. (forældr.) s. Gebot.
Botanik, f. ub. pl. Botanik, Plantelære, c.
Böswillig, aj. af ond Villie, villig, modstridig.
Bote, m. -n -n, Bud, Sendebud, n.; -nlohn, m. -es ub. pl. Drikkepenge for et besørget Ærinde, for at gaae som Bud; -nstelle, f. -n, Budtjeneste, c.
Botmäßigkeit, f. ub. pl. Herredømme, n., Magt, Befaling, c.
Both, n. (forældr.) s. Gebot.
Botschaft, f. 1) ub. pl. Budtjeneste, et Buds Forretning; Ærinde, n. 2) pl. -en, Budskab, n. Efterretning, c.; (sjeld.) Bud, Sendebud, n.; Gesandtskab, n.; -er, m. -s pl. s. sg. Gesandt, c. (sjeld.) Sendebud, n.
Böttcher, (bedre Böttticher) m. -s pl. s. sg. Bodker, Fasbinder, c.; -ei, f. -en, Bødkerhaandværk; ub. pl. Bødkerværksted, n.
Botte, f. s. Butte. [gerkar, n.
Bottich, m. -es -e, stort Kar, Bryg-

Bouillon, m. -s (ogsaa f.) ub. pl. Bouillon, Kjødsuppe, c.

Bouquet, n. -es -e, Bouquet, Blomsterkost, c.

Bousfole, f. -n, Compas, n.

Bouteille, f. -n, Bouteille, Flaske, c.

Boutique, f. -n, Boutique, c.

Bowl, (-e) f. -en (-n), Bolle, Punsche -, c.

Boy, s. Boi.

Brach, aj. brak, uplojet, ubefaaet; udannet, ubearbeidet.

Brach-acker, m. -s -äcker, Brakager, (som ligger el. har ligget brak); -feld, n. -es -er, f. -acker; -huhn, n. -es -ühner, Spaasneppe, Regnspove (Fugl) c.; -man, m. -en -en, Brachman, indisk Philosoph, c.; -monat, m. -es -e, Juni, Skjærsommer, c.; -se, f. f. Brassen; -vogel, m. -s -vögel, Brokfugl, Pytter-Hellor (Sumpfugl) c.

Brache, f. 1) ub. pl. Agerens Hvile, Brak, c.; en Agers Pløining første Gang, Rispning, og Tiden dertil. 2) pl. -n, en Brakager, et Brakland; en Mark, som første Gang er opdyrket; -en, v. a. einen Acker -, pløie den første Gang efter Brak, rispe; (undert.) lade ligge Brak; einen Teich -, lade løbe ud og derefter besaae den.

Brack, 1) m. -en -en, Steverhund, c. 2) n. -es -e, Udskud, Vraggods, n. (undert.) Vrag, n.; -en, v. a. vrage, affondre det Slette fra det Gode; -er, m. -s pl. f. sg. Vrager, c.; -waſſer, n. -s ub. pl. Brakvand, n.

Bram, m. -es -e el. -e, f. -n (Nordt.) Præen, c.; (næsten forældet.) Bræmme, c.; **Pram**, c. [ler, c.

Bramarbas, m. -es -e, Storpra-

Bräme, f. f. Bremse.

Bramin, m. -en -en, Bramin, indisk Geistlig, c.

Brämſe, f. -n, f. Bremse.

Bram-ſegel, n. -s pl. f. sg. Bramſeil, n.; -ſtange el. -ſtenge, f. -n, Bramſtang, c.

Brand, m. -es -ände, 1) ub. el. ſjeld. med pl. Brand, Lue, Ild; Ildebrand; Indbrænding; Koldbrand; Brand paa Træer el. Korn; heftig fortærende Lidenskab, Kjærlighed; Smudsighed i et affødt Gevær. 2) pl. -ände (ogsaa -änder), Brand, c. et brændende el. ſluk Stykke Træ); vulg. Brænde, n. Ildebrand, c.; ein-Ziegel od. Töpfe, saa mange Tegistene el. Potter, som man paa engang kan sætte i Ovnen; **Brandſted**, n.

Brand-ader, f. -n, Brandaare, c.; -bock, m. -es -öcke, Brandbuk, Ildbuk, c. (i Skorstene); -brief, m. -es -e, Brandbrev, n.; -eimer, m. -s pl. f. sg. Brandspand, c.; -fuchs, m. -es -uchſe, Kulræv, Brand -, c.; en rødbruun Hest; -icht, aj. som smager el. lugter brændt, svedet, el. seer saaledes ud; -ig, aj. brændt, forbrændt (om Træer og Korn); -korn, n. -es ub. pl. forbrændt Korn, n.; -leiter, f. -n; Brandstige, c.; -mahl, n. -es -ähler, Brændemærke, n.; Ar af brændt Skade, p.; -mahlen el. -marken, v. a. (part. gebrandmarkt) brændemærke; vanære, besmitte; indbrænde Tegn; -mauer, f. -n, Brandmuur, c.; -mittel, n. -s pl. f. sg. Middel mod brændt Skade, n.; -ordnung, f. -en, Brandforordning, c.; -pfahl, m. -es -ähle, Pæl, hvorved Misbædere brændemærkes, c.; -ſchaden, m. -s -ſchäden, Brandſkade: (an einem Gebäude); brændt Skade, c. brændt Saar, n.; -ſchatzen, v. a. brandſkatte, paalægge Brandſkat; -s ſchatzung, f. 1) ub. pl. Brandſkatning. 2) pl. -en Summen, ſom kræves i Brandſkat; -ſohle, f. -n, Bindſaal, c.; -ſtätte, f. -n, Brandſted, Sted, hvor der har været Ildebrand; Ildſted, n.: Vaaning, c. Huus, n.; -ſtelle, f. -n, f. -ſtätte; -ſteuer, f. -n, Brandhjelp, Brandcontingent, c.; -wache, f. -n, Brandvagt (til at forebygge Ildebrand); Vagt i en Leir ved Kogehullerne, c.; Vagtſkib ved en Flaade, n.

Branden, v. n. m. h. (om Havbolgerne) brydes paa Klipper og Skjær.

Brander, m. -s pl. f. sg. Brander, c. Brandſkib, n.

Brandung, f. -en, Brænding, c. Bølgebrud, n.; ogsaa Stedet i Havet, hvor dette ſteer.

Brange, f. -n, (i Saugmeller) det Haandgreb, ved hvilket Saugen sættes i Bevægelse.

Branke el. **Brante**, f. -n, (Jagtſp.) Bjernelap, (ogsaa) Ulvekile, c.

Branntwein, m. -es -e, Brændevin, c.; -blaſe, f. -n, B-spande, c.; -ſpülicht, n. -es og -trank, m. -es ub. pl. B-bærme, Drank, c.

Braß, m. -ſſes ub. pl. en Hob unyttige Ting.

Braſſe, f. -n (Sesp.) Bras, c. (et af de to fra Raaerne nedhængende Touge); -n, v. a. braſe, (vende ved Hjelp af Braserne).

Braſſen, m. -s pl. f. sg. Brasen (Fisk), c.

Bratapfel, m. -s -äpfel, Stegeæble, n.

Braten, v. i. 1) a. ſtege. 2) n. m. h. ſteges.

Braten, m. -s pl. f. sg. Steg; (forældet.) Brad, c.; den-riechen, lugte Lunten; -kehrer og -wender, m. -s pl. f. sg. Stegevender, c. (baade en Maskine og en Person).

Brätling, m. -es -e, en Art spiselig Champignon.

Bratpfanne, f. -n, Bradpande, Stegepande, c.

Bratſche, f. -n, Bratſch, Altviolin, c.; -ſchiſt, m. -en -en, Bratſchiſt, Bratſchſpiller, c.

Bratſpieß, m. -es -e, Stegeſpid, Bradſpid, n. [c.

Bratwurſt, f. -ürſte, Mediſterpolſe,

Brätzel, ſ. Bretzel.

Brauch, m. -es ub. pl. (forældr. for Gebrauch) Brug, c.; -bar, aj. brugbar, nyttig, anvendelig; -barkeit, f. ub. pl. B-hed, A-hed, c.

Brauchen, v. a. bruge; ich brauche dich, Bücher; ich brauche es dir nicht zu ſagen; (i høiere Stil med Gen.): er braucht meiner, har nødig, behøver; es braucht, er nødvendigt, behøves; (ogſaa med Gen.): was braucht es weiterer Zeugniſſe; ſ. Gebrauchen.

Bräuchlich, aj. (forældr.) ſ. gebräuchlich.

Brauen, v. a. brygge; (foragt.) blande, forfalſte, ſpæde.

Brauer, m. -s pl. ſ. sg. Brygger, En, ſom forſtaaer el. forretter Bryggeri, Bryggerſvend, c.; Eier af et Bryggeri.

Brauerei, f. 1) ub. pl. Brygning, c. 2) pl. -en, Bryggeri, Bryghuus, n.

Braugerechtigkeit, f. ub. pl. Ret til at brygge, c.

Brauhaus, n. -es -äuſer, Brygghuus, Bryggerhuus, Bryggers, n.

Brauherr, m. -n -en, Brygger, Eier af et Bryggeri, c.

Braun, (-äuner -äuneſt) aj. bruun; (ſig. digt.) dunkel; das Braune, den brune Farve; der -e, vulg. en bruun Heſt; der, die -e, et Mſk. af bruun Anſigts- el. Haarfarve, Brunet, Brunette, c.

Braunbier, n. -s ub. pl. bruunt Øl.

Bräune, f. ub. pl. bruun Farve; Halsbrynde, c. Inflamation i Halſen; Halsbetændelſe (Angina).

Bräunen, v. 1) a. brune, gjøre bruun, farve bruun. 2) n. m. h. brunes, blive bruun (an der Sonne).

Braunkohl, m. -es ub. pl. Bruunkaal; Rødkaal, c. [agtig.

Bräunlich, aj. bruunlig, bruun-

Braunſtein, m. -es -e, Bruunſteen.

Braus, m. -es ub. pl. bruges kun i Talem. in Saus und - leben, leve i Suus og Duus.

Brauſe, f. ub. pl. Gjæring, c.; Sprøite, c. (paa en Vandkande); Vandkanden ſelv; -kopf, m. -es -öpfe, Bruushoved, n.

Brauſen, v. n. m. h. (om Luften og Havet ꝛc.) bruſe, larme; (om Viin og Øl) gjære; fig. bruſe, ſteie (af heftige Lidenſkaber).

Braut, f. -äute, (Dim. Bräutchen, n. -s pl. ſ. sg.) Brud, c. (det tydſte Ord betegner et forlovet Fruentimmer indtil el. iſær paa Bryllupsdagen); wer das Glück hat führt die Braut heim, den Lykkelige fører Bruden hjem (har Fordelen).

Braut-bett, n. -es -en, Brudes-ſeng, c.; -gemach, n. -es -ächer og -kammer, f. -n, B-kammer, n.; -jungfer, f. -n, B-pige, B-jomfru, c.; -kranz, m. -es -änze, B-krands, c.; -leute, pl. ub. sg. B-folk; -mahl, n. -es ub. pl. Bryllupsgilde, n.; -meſſe, f. -n, Muſiken for Vielſen; (undert.) hele Vielſen; -nacht, f. -ächte, Bryllupsnat, c.; -paar, n. -es -e, Brudepar, n.; -ſchatz, m. -es -äze, B-gave, Morgengave, c.; Udſtyr, n.; -ſuppe, f. -n, Mad, ſom tilſendes Brudefolkene Morgenen efter Bryllupsaftenen; en liden Beværtning, ſom Bruden giver ſine Slægtninge fer Brylluppet; -werber, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom frier for en Anden.

Bräutigam, m. -s -e, Brudgom, c.

Bräutlich, aj. ſom tilkommer, ſom ſømmer ſig en Brud.

Brav, aj. brav: gjæv, god, fortræffelig i ſit Slags; retſkaffen, ærlig, vakker; kjek, modig, tapper; -heit, f. ub. pl. den brave Tænke-, brave Handlemaade.

Brech-bar, aj. brydelig, ſom kan brækkes itu, kan brydes; -barkeit, f. ub. pl. B-hed, c.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Brækkejern, n.; Kofod, c.; -fieber, n. -s pl. ſ. sg. Feber, hvormed følger Brækning; -lich, aj. ſ. zerbrechlich; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Brækmiddel, Vomitio, n.; -ruhr, f. ub. pl. Colera morbus, c.; -weinſtein, m. -es, ub. pl. Brækvinſteen, c.; -zaum, m. -es -äume, Stangbidſel, n.

Breche, f. 1) ub. pl. Brydning, Afbrydning. 2) pl. -n, Herbryder, c. (Redſkab.)

Brechen, v. i. 1) a. brække, bryde; ſønderbryde, bryde itu; die Bahn, das Eis -, bryde Iſen, gjøre Begyndelſen, bane Vei; bryde op, brække les; die Zähne -, (om Hefte) fælde; einen Bogen Papier, einen Brief -, ſammenlægge, ſammenfolde; ein gebrochenes Dach, gebrokkent, brudt; eine gebrochene Treppe, med Repoſe; (hos Malerne) die Farben -, blande; Eines Stolz -, med Magt overvinde, dele, knække; eine gebrochene Zahl, et brudbent Tal, en Brøk; gebrochene Worte, afbrudte; gebrochenes Deutſch, gebrokkent, ſlet, uforſtaaeligt; den Frieden, den Bund, ſeine Zuſage -, bryde, ikke overholde; das Stillſchweigen -, afbryde, ikke tie længer; der Kummer bricht mir das Herz, knuſer Hjertet, inderlig bedrøver, ſmerter; er hat we-

der zu beißen noch zu –, har hverken at bide el. brænde, mangler Alt; sich–, brække sig, vomere; (om Lysstraalerne og Bølgerne) brydes; (om Skyerne) skilles ad; (om Veiret og Sygdomme) forandre sig; (om Viin og Urin) faae en anden Farve. – 2) n. m. s. briste, revne, gaae itu; es muß biegen oder–, briste eller bære; spille Bankerot, falleere; fig. das Herz bricht mir, mit Hjerte brister (af Smerte el. Medlidenhed); aus dem Gefängnisse –, bryde ud; in ein Haus, ein Land, bryde ind, gjøre Indbrud, Indfald; (om Solens Lys) pludseligen bryde frem; die Augen – ihm, briste (om en Dsende). 3) n. m. h., (om Erter) brydes, findes, træffes paa et Sted.

Brei, m. -es -e, Vælling, lind Grød, Pap, c.; viele Köche verderben den–, mange Kokke forderve Suppen; -ig, aj. vællingagtig, bled som lind Grød.

Breihan, s. Broihan.

Breit, aj. bred: eine Elle 3 Zoll –; vidtløftig, omstændelig; sich mit etw.–machen, gjøre sig stolt af, prale med; Linien–schlagen, fig. tage ved Næsen, overtale et godvilligt Mfk. til noget, som er ham skadeligt; -art, f. -ärte, og -heit, n. -es -e, Skarexe c.; -blätterig, aj. bredbladet; -fußig, aj. bredfodet; -lich, aj. en Smule bred; -schulterig, aj. bredskuldret.

Breite, f. 1) ud. pl. Brede, c.: eines Flusses. 2) pl. -n, Brede, et Steds Afstand fra Æquator, Polhøide; en Stjernes Afstand fra Ecliptica; bred Flade, (især stor, jævn Mark, c.; -n, v. a. brede, udbrede, udstrække.

Bremse, f. -n, Bræms, c.; Næsejern paa Hæste; -n, v. a. ein Pferd–, lægge Næsejernet paa den, for at den skal være rolig; vulg. trykke, presse.

Brenn-bar, aj. brændbar; -barkeit, f. ud. pl. Brændbarhed, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Brændejern, n. (til Brænden el. Indbrænden især til Haarkruusning); -glas, n. -es -äser, Brændeglas, n.; -nessel, f. -n, Brændenelde, c.; -ofen, m. -s -öfen, Brændeovn, c.; -öl, n. -es ud. pl. Roeolie, Lampeolie, c.; -punkt, m. -es -e, Brændepunkt, n. Fokus, c.; -spiegel, m. -s pl. s. sg. Brændespeil, Huulspeil, n.

Brennen, v. 1) a. rgl. sich an einer S.–, brænde sig; Holz, Licht, brænde, lade fortæres af Ild; ich brennte bisher Holz, weil es besser brannte als Torf; Kalk, Kohlen, Töpfe, Branntwein, Kaffee, brænde, tilberede ved at brænde; ein Pferd, mærke med gloende Jern, brænde; seine Thränen – mich auf der Seele, brænde, smerte heftigt; (om Solen) brænde, hede stærkt. 2) n. m. h. brænde: (om Ild og Lys): das Haus brennt; være brændbar, fænge; glindse, straale, brænde (om Pine); foraarsage en brændende, bidende Fornemmelse: auf der Zunge; være meget heed, give megen Hede fra sig; føle en heftig Lidenskab, blusse, brænde: vor Zorn, Liebe; für eine Person –, føle heftig Kjærlighed til En.

Brennerei, f. -en, Brænderi, n.

Brenzeln, v. n. m. h. lugte el. smage brændt el. svedet; -zlich, aj. som har en brændt el. sveden Lugt el. Smag.

Bresche, f. -n, Bresche, Aabning i en Muur el. Vold, Stormaabning, c.

Brest, m. -es -e, (foræld.) Mangel, Gebrækkelighed, c.; -haft, aj. (foræld.) gebrækkelig, lemlæstet, lam.

Brett (el. Bret) n. -es -er, Bræt, n. Fjel, c.; Spillebræt, Dambræt, Brætspil, n.; hoch am -e stehen, være høit anskrevet, staae i Gunst.

Brett-(Bret-) baum, m. -es -äume, Træ, hvoraf kan tilskæres Brædder; -meister, m. -s pl. s. sg. s. -schneider; -säge, f. -n, Brædesaug, c.; -schneider, m. -s pl. s. sg. Brædesauger, c.; (hos Stom.) Mesterswend, som foresaaer en Enkes Værksted; -spiel, n. -es -e, Dambræt; Brætspil, Damspil, n. [Bræder.

Brettern, aj. Brædes, forfærdiget af

Brettern, v. a. belægge med Bræder.

Breve, n. (indecl. i sg.) pl. -n, Breve, n. pavekigt Reskript i mindre vigtige Sager.

Brevier, n. -es -e, Breviarium, n. de catholske Geistliges Bønneformular.

Brey s. Brei.

Bregel, f. -n, Kringle, c.; fig. Haandjern, n. (som lægges paa Forbrydere).

Bricke, f. -n, stegt og i Eddike nedlagt Lampret; et lille Bræt (Nordt.)

Brief, m. -es -e, Document, Brev, n.: Adels –, Fracht –; Brev, n. Skrivelse, c.: an Linen; (i Sammensf.) ein – Stecknadeln, et Brev Knappenaale; (undert.) Wexel, c. Vexelbrev, n.

Briefs-buch, n. -es -ücher, Brevbog, (til at lære at skrive Breve af); Copiebog, c.; -geld, n. -es ud. pl. Postpenge, Porto, c.; -lich, aj. (sjeldn.) skriftlig; i Brevform; -papier, n. -es -e, Postpapir, n.; -post, f. -en, Brevpost, c.; -schaften, pl. ud. sg. Brevskaber, Breve, Documenter; -steller, m. -s pl. s. sg. Brevskriver; Copist, c.; s. -buch; -tasche, f. -n, Brevtaske, c; -taube, f. -n, Postdue, c.; -träger, m. -s pl. s. sg. Brevbrager, c. Postbud, n.; -wechsel, m. -s ud. pl. Brevvexling, Correspondence, c.; -s wechseln, v. n. m. h. inf. brevveksle, correspondere; -wechsler, m. -s pl. s.

sg. Brevvexler, Correspondent, c.

Brig, f. Brigg.

Brigade, f. -n, Brigade, Armees-Afdeling, c.; -dier (l. Brigadieb) m. -s -s, Brigades-Anfører, c.

Brigantine, f. -n, Brigantine, Brig, c. (Skib).

Brigg, f. -en, Brig, c.

Brillant, m. -en -en, Brillant, Diamant, c.; -iren, v. a. einen Ædelstein-, ſlibe til Diamant; Stahl -, ſlibe det ſom Diamanter.

Brille, f. -n, Brille, c. Vieglas, n. (iſær pl. Briller); Tim. -n verkausen el. anſegen, narre, gjøre Nar af; fig. Brille, c. (Hullet i et Locum el. paa en Natſtol.)

Brillensglas, n. -es -äſer, Brilles glas, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. B-mager, c.; -ſchlange, f. -n, B-ſlange, c.

Bringen, v. i. a. bringe: etw. von einem Orte zu, nach einem andern el. in Sicherheit, an einen andern -; Tim. etw. -, etw. zu Tim. -, føre, bringe, ledſage; es dahin -, bringe det ſaa vidt; auf 80 Jahre -, blive ſaa gammel; etw. an ſich -, erhverve; es weit, hoch -, bringe det vidt, opnaae noget Stort; eine Tochter an den Mann, d. T. bortgifte; es an Tinen-, opægge, opirre En; etw. an den Tag, ans Licht -, opdage, aabenbare; etw. auf die Seite -, ſkaffe bort; etw. auf Tinen -, overbevise En om et Feiltrin, beſkylde En derfor; etw. über das Herz -, bringe over ſit Hjerte, nænne, overtale ſig til; Unglück über Tinen -, paaføre; Tinen um etw. -, ſtille ved, berøve; etw. unter die Leute -, fortælle, gjøre bekjendt; etw. vor ſich -, erhverve ſig Formue, lægge ſig noget til Bedſte; Früchte -, kaſte Fordeel af ſig, gavne; Tim. Ehre-, gjøre, forſkaffe; etw. davon -, erholde, vinde; Tinen zu etw. -, bevæge; etw. aus Tim. -, bringe til at tilſtaae, lokke ud af.

Brink, m. -es -e, (Nordt.) Brink; Rand, Kant, Bred; Fælled, c.

Britſche, f. ſ. Pritſche.

Britte, m. -n -n, Britte, Englænder, c.; -ttinn, f. -en, E-derinde, c.; -ttiſch, aj. brittiſk, engelſk.

Brocat, m. -es -e, Brocade, Gyldenſtykke, Solvſtykke, n.

Brocke, f. -n, ſ. Brocken.

Bröckeln, v. 1) a. brække i ganſke ſmaae Stykker, ſmulre. 2) n. m. h. gaae i ſmaae Stykker, ſmulres.

Brocken, m. -s (Dim. Bröckchen, n. -s pl. ſ. sg.) Brokke, Smule, Krumme, Levning, c.; Bloksbjerg (det høieſte Bjerg i Harzen); gelehrte -, lærde Brokker, Brudſtykker.

Brocken, v. a. brække Brødet i ſmaae Stykker.

Bröcklich, aj. ſom let ſmulres, ſpred. Brod, (Brot) n. -es, 1) ub. pl. Brød, n.; Næring, Underholdning, c. Udkomme; Levebrød, Embede, n.; Fortjeneſte; Alterens Sacramente; Mid-tags-, Middagsmad, c. Maaltid, n.; Bienen-, Blomſterſtov, n. Binæring, c.; 2) pl. -e (Dim. Brödchen, n. -s pl. ſ. sg.) et Brød, (naar det er bagt i en vis Form) ein - Zucker, Top, c.

Brod-backen, n. -s pl. ſ. sg. Brødbagning, c.; -bäcker, m. -s pl. ſ. sg. Brøddager, c.; -bank, f. -änke, Bagerbod, Bagerdiſk, c.; iſær pl. offentligt Brødudſalgsſted, n.; -baum, ſ. -fruchtbaum; -freſſer, m. -s pl. ſ. sg. graadig Ulder; Brødtyv, Næringstyv, c.; -fruchtbaum, m. -es -äume, Brødfrugttræ, n.; -herr, m. -n -en, Huusbond, Huusfader, c.; -los, aj. brødløs: (ſom Intet har at fortjene, at leve af, og hvorved Intet er at fortjene: -loſe Künſte); -neid, m. -es, ub. pl. Brødnid, n.; -rinde, f. -n, Brødſkorpe, c.; -ſchabe, f. -n, almindelig Kakerlak, c. (Inſect); -ſchnitt, m. -es -e, (Dim. -ſchnittlein, n. -s pl. ſ. sg.) afſkaaret Stykke Brød, n. Brødſkive, c.; -waſſer, n. -s ub. pl. Brødvand, n.; Brændevin, ſat paa Brødkorper; et Slags würtenbergſt Viin; -wiſſenſchaft, f. -en, Brødvidenſkab, c. -ſtudium, n.

Brodeln, v. n. m. h. dampe, dunſte.

Broden el. -dem, m. -s ub. pl. Damp, Dunſt, c. (af kogende el. andre hede Ting).

Brödling, m. -s -e, Tjeneſtetyende, ſom faaer Koſt og Løn.

Brödung, f. ub. pl. (ſjeldn.) Brødbagning, c.; det i en Huusholdning nødvendige Brødkorn.

Broihan, m. -es -e, en Art Hvidtel, Broihan, n.

Brokat, ſ. Brocat.

Brom, m. -es -e, (i Schweits) Buſk, c.

Brombeere, f. -n, Brombær, n.

Bronze, f. ub. pl. Bronze, c.

Broſame, f. 1) ub. pl. Krummen af Brødet (modſat Skorpen; i hvilken Betydn. die Krume er brugeligere); 2) meeſt pl. -n, Brødkrummer; (i hvilken Betydn. das Brodkrümchen er brugeligere).

Bröschen, n. -s pl. ſ. sg. den blede Bryſtirtel iſær hos Kalve og Lam.

Broſchiren, v. a. broſchere; ein Buch -, hefte og overtrække med Papir; die Zeuge -, væve Blomſter deri af mange Farver.

Bröſeln, ſ. bröckeln.

Bröſling, m. -s -e, hvidt Jordbær, Havejordbær, n.

Brot, n. ſ. Brod.

Brozen, ſ. prozen.

Brozwagen, m. ſ. Prozwagen.

Bruch 1) m. -es -üche, Brydden, Brækning, c.; Brud, n. (Bein-; Fries dens-; Kalk-); Bræk, n., Revne, Riſt, Sprække, c.; Brok, n. (Sygdom); et afbrudt Stykke af noget; Brek, c. (i Regnek.). 2) m. og n. -es -ücher, (Nordt.) en ſumpig, ofte med Skov bevoxet Egn.

Bruch-band, n. -es -änder, Brokbaand, n.; -ſtein, m. -es -e, Sten af et Steenbrud; -ſtück, n. -es -e, Brokket, p. afbrudt Stykke af et haardt Legeme; Brudſtykke, Fragment, n.; -ſtückweiſe, aj. brudſtykkevis, fragmentarisk; -zahl, f. -en, Brøktal, n.

Brüche (Brüchte), f. -n, (Nordt.) Forſeelſe, Lovens Overtrædelſe, c.; Pengebøde, Mulct, c.; -n (-chten) v. a. ſtraffe med Pengebøde; mulctere.

Brüchig, aj. ſom har el. faaer Bræk (om Tøi); ſprød, ſkjør.

Brücke, f. -n (Dim. Brückchen, n. -s pl. ſ. sg.) Bro; fig. ſtærk Bom, ſtærk Liſte, c.; Stillads, n.; -n, v. a. forſyne med Bro, forbinde med Bro.

Brücken-geld, n. -es -er, Bropenge; -kopf, m. -es -öpfe, Brohoved, n. (i Feſtningsv.); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Brobygger; Bromand, c.; -zoll, m. -es -ölle, Brotold, c.

Brückung, f. -en, ſtraat og huult Gulv i Heſteſtalde, hvorved Fugtigheden kunne komme bort.

Brudel, m. -s. 1) ub. pl. Damp, Dunſt, c. 2) pl. ſ. sg. et med Larm fremvældende Vand; (i Jagtſp.) Sump, Pyt, c.; -n, v. 1) a. tillave Maden ſiedelyſt, ſluſte den af. 2) n. m. h. bruſe op, vælde op med Larm.

Bruder, m. -s -üder, (Dim. Brüderchen, n. -s pl. ſ. sg.) Broder; vulg. Svoger; Ven, Kammerat, Collega, Embedsbroder, c.; Medmenneſte, n.; Munke og Ordenslemmer; Herrnhuter; Benævnelſe imellem kongelige Perſoner indbyrdes.

Bruder-kind, n. -es -er, Broderbarn, n.; ub. sg. Sødſtendebørn; -haus, n. -es -äuſer, (hos Herrnhuterne) Brødrehuus, n.; -liebe, f. ub. pl. Broderkjærlighed, c.; -los, aj. broderløs; -s mord, m. -es ub. pl. Brodermord, n.; -mörder, m. -s pl. ſ. sg. Brodermorder, c.; -ſohn, m. -es -öhne, Broderſøn, c.; -ſtochter, f. -öchter, Broderdatter, c.; -theil, n. -es -e, Broderlod, c.

Brüderlich, aj. broderlig; -keit, f. ub. pl. B-hed, c.

Brüdern, v. a. (undert.) ſich -, omgaaes hinanden ſom Brødre; kalde hinanden Brødre.

Brüderſaal, m. -es -ſäle, Brødreſal, c.; (hos Herrnhuterne).

Brüderſchaft, f. 1) ub. pl. Broderſkab, broderligt Slægtſkab; Venſkab, Kammeratſkab. 2) pl. -en, Selſkab; Laug; religieſt Broderſkab, n.

Brühan, ſ. Broſhan.

Brühe, f. -n, Lage, Lud; Suppe, Kraftſuppe; Sauce, c.; fig. d. T. langtrukken, vandet Tale, c.

Brühen, v. a. ſkolde; overſlaae med hedt Vand.

Brüh-futter, n. -s ub. pl. Foder til Qvæger, ſom man har overſlaaet med hedt Vand; -heiß, og -warm, aj. kogheed, ſkoldheed; fig. ganſke ny; nylig ſagt el. ſkeet: eine Nachricht -überbringen.

Brühl, m. -es -e, (Sydt.) ſumpigt, morabligt Sted, bevoxet med Krat, n.; Ellemoſe, c.

Brüll, m. -es -e, d. T. Brøl, n.; -en, v. n. m. h. brøle; bulbre, larme; -ochs, m. -en -en, Tyr, c. (i en Flok).

Brumms-bär, m. -en -en, en brummende Bjørn; fig. et knarvornt Mikke., Knurrepotte, Brumbasſe, c.; -bart, m. -es -ärte, Knurrepotte, c.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg., Mundharpe, c.; -s ochs, m. -en -en, Tyr, c. (i en Flok).

Brummeln, v. n. m. h. brumle, ſmaaeſtjende.

Brummen, v. n. m. h. brumme; brøle ſvagt; ſurre, ſumme; fig. brumme, knurre, ſjende.

Brummer, m. -s pl. ſ. sg. Alt hvad der brummer; Tyren i en Flok; en Brumlebi.

Brummig, aj. vulg. meget knarvorn.

Brünelle, f. -n, Prunel, c. (Plante); Cathrineblomme, (en Art ſtore Blommer).

Brünett, aj. brunet, noget bruun af Haar og Farve.

Brunſt, f. ub. pl. Hjortenes Brunſt, Parrelyſt; Brunſttid, c.; -en, v. n. m. h. brunſte; parre ſig.

Brunnen, m. -s, (forkt. Brunn, m. -en -en, Dim. Brünnlein, n. -s pl. ſ. sg.) 1) ub. pl. Brendvaand, Kildevand, mineralſk Vand: den - brauchen, bruge Brendkuren. 2) pl. ſ. sg. Brønd, c.: Sundhedsbrønd, mineralſk Kilde; gravet Brønd med Tilbehør.

Brunnen-gaſt, m. -es -äſte, Brøndgjeſt, c.; -kraut, n. -es -äuter og -s kreſſe, f. -n, B-karſe, c. (vulg. Brunkarſe); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. B-meſter, c. Vandkiger, Opſynsmand over et Stedes Brønde, el. en Sundhedsbrønd); -quelle, f. -n, Kildevæld, n.; -rad, n. -es -äder, B-hjul, n. B-vinde, c.; -ſalz, n. -es ub. pl. Salt af Saltkilder; -ſchwengel, m. -s pl. ſ. sg. B-vippe, c.; -waſſer, n. -s ub. pl.

B-vand, n.

Brunnkresse, f. ub. pl. og -quelle, f. ſ. Brunnen-.

Brunſt, f. -ünſte, Brand, kun i Sammenſ. Feuers-; fig. heftig Lidenſkab, Brynde, c.; (om Dyr) Brunſt, c.; fig. en inderlig, ſværmeriſt Andagt, Ujn-); -ünſtig, aj. opflammet af heftig Lidenſkab el. iſær af Brynde; (om Dyr) brunſtig, parrelyſten; ein -es (ind -) Gebet, inderlig, heftig; -zeit, f. ub. pl. Brunſttid, c.

Brunz, f. ub. pl. vulg. n. St. d. T. Urin, c.; -en, v. n. m. h., lade ſit Vand; ſtalde; -ünzeln, v. n. m. h. lugte af Urin; -ünzlich, aj. lugtende af Urin.

Bruſt, f. -üſte, Bryſt, n. (i det danſke Ords Betydn.); Livſtykke, Snerliv; Bryſtværk, n. (paa Orgeler).

Bruſt-baum, m. -es -äume, Bryſtbom, c.; (paa en Væv); -bein, n. -es -e, B-been, n.; -bild, n. -es -er, B-billede, n.; Buſte, c. B-ſtykke, n.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Blankſmet, c.; -fell, ſ. Sværchfell; -finne, f. -n, -e floſſe, f. -n, Bryſtfinne, c.; -fleck, m. -es -e, B-ſmække, n.; -höhle, f. f. -n, B-huling, Hjertekule, c.; -kern, m. -es -e, B-ſtykke (af en Ore el. Kalv); -krankheit, f. -en, B-ſyge, c.; -latz, m. -es -ätze, B-dug, c. Fruentimmerpuf, n.; -lehne, f. -n, et Rokværk el. en Muur, hvortil man kan læne ſig med Bryſtet; -ſtück, n. -es -e, B-ſtykke; B-harniſk, n.; et med Perler el. Ædelſtene beſat B-ſmykke hos Fruentimmer; B-billede, n.; -tuch, n. -es -ücher, ſ. -latz; -warze, f. -n, B-vorte, c.; -wehr, f. -en, og -wehre, f. -n, B-værn, n.; -werk, n. -es -e, B-værk paa Orgeler, n.

Brüſten, v. a. ſich, bære Bryſtet høit; fig. ſich mit etw., bryſte ſig af, prale med, være ſtolt af.

Brüſtung, f. -en, Bryſtværk, n. bryſthøit Gitter, Bryſtværn, n.

Brut, f. 1) ub. pl. Rugen, Liggen paa Æg; Yngel, Unger; fig. ſlette, uopdragne Børn. 2) pl. -en, Udrugning, c.: Junge von verſchiedenen -en, af forſkjelligt Kuld.

Brut-henne, f. -n, -ente, f. -n, -s -gans, f. -änſe, Liggehøns, -and, -s gaas, c.; -biene, Drone, c. (en Art Bier).

Brüt-ofen, m. -s -öfen, Udklækkeovn, c.; -zeit, f. ub. pl. Yngletid, c.

Brutal, aj. brutal, uforſkammet, fæſk, dyriſk; vild, grum, grov; -ität, f. -en, Brutalitet, c.

Brüten, v. 1) a. ruge paa, udruge, udklække; etw. Böſes -, efterhaanden frembringe, udruge; über eine S. -, udruge, ponſe, grunde paa. 2) n. m. h. udklækkes, udruges; ligge ſkjult, ſtikke under; komme til Modenhed.

Brütig, aj. ſom der er ligget, ruget paa.

Bſt! (pſt) interj. bſt! hys!

Bubbeln, v. n. m. h. boble.

Bubbern, v. n. m. h. (Nordt.) d. T. vor Froſt, bæve, zittre.

Bube, m. -n -n (Dim. Bübchen, n. -s pl. ſ. sg.) Dreng; (ſædv.) ſlem, uopdragen Dreng, Knegt, Krabat, c.; ſlet Mſke., n. Skurk, Nidding, c. (ogſaa ſom f. Bübinn); (i Kortſp.) Knegt.

Buben, (bübeln) v. n. m. h. begaae grove Udſvævelſer.

Buben-ſtreich, m. -es -e og -ſtück, n. -es -e, Skurkeſtreg, c., Skarnsſtykke, n.

Büberei, f. -en, ſlet Streg, c., Skarnsſtykke, Bedrageri, n.

Bubiſch, aj. drengeagtig; ſkarnagtig; gavtyveagtig.

Buch, n. -es -ücher, (Dim. Büchelchen og Büchlein n. -s pl. ſ. sg. ogſaa i pl. Bücherchen) Bog, c.: Værk, n. Deel, Afdeling af et Værk; -halten, holde Bog, Regnſkab, n.; tredie Mave hos drøvtyggende Dyr, Pſalmebogen; ein-Papier (pl. ſ. sg. drei Buch) en Bog Papir ($\frac{1}{20}$ Riis) ein - Gold, Silber, en Bog udhamret Guld, Sølv.

Buch-bäumen, aj. ſom er af Bøgetræ; -binder, m. -s pl. ſ. sg. Bogbinder, c.; -drucker, m. -s pl. ſ. sg. Bogtrykker, c.; -druckerei, f. 1) ub. pl. Bogtrykkerkonſten. 2) pl. -en, Bogtrykkeri, Bogtrykkerværkſted, Officin, n.; -ecker, f. -n, (Nordt.) og -eichel, f. -n, Bog, Olden, c. (Bøgetræets Frugt); -eſche, f. -n, Hviddeg, c.; -s fink, m. -en -en, Bogfinke, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Bogfører, c.; (ſjeld.) Boghandler, c.; -halten, n. -s ub. pl. Bogholderi, n.; -halter, m. -s pl. ſ. sg. Bogholder, c. Redſkab til at holde Bladene i en Bog faſte med. -halterei, f. 1) ub. pl. Bogholderi, n. 2) pl. -en, Bogholdercontor, c.; -handel, m. -s ub. pl. Boghandel, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg., Boghandler, c.; -handlung, f. 1) ub. pl. Boghandel. 2) -en, Boglade, c.; -laden, m. -s -läden, Boglade, c.; -maſt, f. ub. pl. Olden, Bog, c. (Fedning til Svin); -nuß, f. -üſſe, ſ. -eichel; -ſchuld, f. ub. pl. Boggjeld, c. (i en Kjøbmands Bøger); -trödler, m. -s pl. ſ. sg. Bogheler, c.; -weizen, m. -s pl. ſ. sg. Boghvede, c.; -weizengrütze, f. -n, Boghvedegryn, n.

Buche el. Büche, f. -n, Bøg, c. Bøgetræ, n.

Buchen el. büchen, aj. Bøgetræs-, ſom er af Bøgetræ.

Buchen=hain, m. -es -e, Bøgelund, c.; **-holz**, n. -es ub. pl. B-brænde, B-træ, n.; **-wald**, m. -es -ælder, B-skov, c.

Bücher=brett, n. -es -er, Boghylde, Bogreol, c.; **-handel**, m. -s pl. ſ. sg. Boghandel, c. (iſær med gamle Bøger); **-händler**, m. -s pl. ſ. sg. Boghandler, c. (ſom iſær handler med gamle Bøger; Antiqvar); **-ſaal**, m. -es -e og **-ſammlung**, f. -en, Bibliothek, n. Bogſamling, c.; **-ſprache**, f. -n, Bogſprog, n. (ſom bruges i Skrifter); **-wurm**, m. -es **-ürmer**, Bogorm, c. (et Mol og fig. i Spøg om et Mſke).

Bücherei, f. -en (forældl.) Bibliothek, n. [ǽume, Buxbom, c.

Buchsbaum, m. -es (ſjeldn.) pl. **-e Buchsbäumen**, aj. Buxbomtræs=, af Buxbom.

Büchſe, f. -n, Bøſſe, c. (Daaſe, c. Gevær n.); Bøsning, c. (paa et Hjul ꝛc.); (Nordt.) b. T. Buxer.

Büchſen=futter, n. -s pl. ſ. sg. Bøſſe=hylſter, n.; **-macher**, m. -s pl. ſ. sg. B-mager, c.; **-ſchafter**, m. -s pl. ſ. sg. B-ſtæfter, c.; **-ſack**, m. -es **-äcke**, B-hylſter, n.; **-ſpanner**, m. -s pl. ſ. sg. Livſhytte, c.

Buchſtab (el. -e) m. -ens (-ns), -n, Bogſtav, n.; **nach dem -en**, bogſtavelig.

Buchſtäbeln, v. n. m. h. forſte meiſommeligen efter et Ords Bemærkelſe.

Buchſtabenrechnung, f. -en, Bogſtavregning, Algebra, c.

Buchſtabiren, v. a. bogſtavere, ſtave.

Buchſtäblich, aj. bogſtavelig; meget nøiagtig.

Bucht, f. -en, Bugt, Vig; (Nordt.) Skillerumsvæg, c.; et elendigt Leie; en liden, flet Hytte.

Buckel, 1) m. -s pl. ſ. sg. Pukkel; b. T. Ryg, c. 2) f. -n, Bukkel, Haar-, Beile, c. Metalbeſlag, n. (paa Seletøi, Døre, Bøger).

Buckelig el. **-cklig**, aj. pukkelrygget, pukket; krum, kroget.

Buchelochs, m. -en -en, Pukkeloxe, c.

Bücken, v. a. ſich -, bukke, krumme ſig: vor Eim.

Bucklicht, aj. pukkelagtig, ſom ligner en Pukkel.

Bückling, m. -s -e, rsget Sild, c.; b. T. Buk, n.

Bude, f. -n (Dim. Büdchen, n. -s pl. ſ. sg.) Bod, Fjeldebod; (undert.) Hytte, c.

Budel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Pudel.

Budget, n. -es -e, Budget, c.

Büffel, m. -s pl. ſ. sg. Bøffel, vild Oxe, c.; fig. grovt Mſke.; grovt Kadmel; en Overkjole deraf.

Büffelhaut, f. -äute, Bøffelhud, c.

Büffelhaft og **-licht**, aj. vulg. bøffelagtig, grov, plump. [Arbeide.

Büffeln, v. a. vulg. forrette grovt

Bug, m. -es pl. (ſjeldn.) **-üge**, Krumning, Bøining; Fold; Bov, c. (paa Dyr og den bugede Deel af et Skib paa begge Sider af Forſtavnen).

Bügel, m. -s pl. ſ. sg. Beile, Bue, c.

Bügeleiſen, n. -s pl. ſ. sg. Perſejern; (n. St.) Strygejern n.

Bügelfeſt, aj. ſaddelfaſt.

Bügellos, aj. uden Stigbeiler, eller ſom har tabt dem.

Bügeln, v. a. perſe, glatte med Perſejern; ſtryge.

Buglahm, aj. bovlam; **-ähme**, f. ub. pl. Bovlamhed, c.

Bugſtren, v. a. bugſere, trække frem med en Baad.

Bugſpriet, n. -es -e, **Bugſpryd**, n. (paa et Skib).

Bühel, m. -s pl. ſ. sg. (forældl.) Høi, Bakke, c.

Buhle, m. -n -n (-, f. -n) (forældl.) en elſket Perſon, en Kjæreſte; -n, v. n. m. h. (forældl. og hos Digt) **um** eine Perſon -, beile, frie til; **mit ihr, bole**, have utilladelig Omgang med; fig. **um Ehre**, gjøre ſig Umage for; **-r**, m. -s pl. ſ. sg. Beiler; Boler, c.; **-rinn**, f. -en, Bolerſke, c.; **-rei**, f. -en, Coquetterie, n. Lyſt til at behage; Boleri, n. forlibt Omgang, (meeſt i ond Betd.) **-riſch**, aj. bolerſk, coquet. **-hlſchaft**, f. Bolſtab, n. 1) ub. pl. forlibt Omgang. 2) pl. -en, Gjenſtanden derfor (ſaavel i god ſom ond Betdn.)

Bühne, f. -n, Skueplads, Scene; Stillads, n.; **Skuespillerkonſt**, c.; -n, v. a. belægge med Bræder; ein Faß-, gjøre faſt. [betræk, n.

Bühre, f. -n (Nordt.) Vaar, Pude-

Buhu, m. -s pl. ſ. sg. b. T. Steenugle, c.

Büken, v. a. (Nordt.) ſ. Beuchen.

Bülge, f. -n, (Nordt.) en ſvær, druſende Havbølge.

Bulle, 1) m. -n -n, Bul, Buloxe; Tyr, c. 2) f. -n, opholet Segl af Vox el. Metal paa offentlige Documenter; et med et ſaadant Segl forſynet Document; (iſær) en pavelig Bulle.

Bullenbeißer, m. -s pl. ſ. sg. Bulbider, c. (Hund).

Bulletin, (i. Bülletäng) n. -s -s, Bulletin, Bekjendtgjørelſe, c.

Bullochs, m. -en -en, ſ. der Bulle.

Bülte, f. -n, (Nordt.) en rund Bunke Tørv, hvælvet, for at Vandet kan løbe af.

Bund 1) m. -es **-ünde**, Baand, n. (i flere Betydn.); Forbund, n. Forbindelſe, Forening, Pagt c.; de forenede Perſoner ſelv (pl. Bündniſſe); **der alte und neue -**, det gamle og ny

Testamente; 2) n. -es -e, (med et Talord foran pl. Bund) (Dim. Bündchen, -dlein d. T. Bündel, n. -s pl. s. sg.) Bundt, Knippe, n.

Bund-brüchig, aj. troløs, som bryder en Pagt; -esfreund, m. -es -e, og -esgenoß, m. -sses -sse, Bundsfortvandt, Forbundsfælle, Allieret, c.; -esgenossenschaft, f. -en, Bundsfortvandtskab, n.; -eslade, f. ub. pl. (hos Jøderne) Pagtens Ark, c.; -esstadt, f. -ädte, Forbundsstad, c.; -esstaat, m. -es -en, Forbundsstat, c.; -estag, m. -es -e, Forbundsdag, et Forbunds Forsamlingsdag; Forsamlingen selv; -frei, aj. (om Claverer) hvor enhver Tangent har Strenge; -holz, n. -es ub. pl. Rilsbrænde, n.

Bündel, n. -s pl. s. sg. et lille Bundt, Knippe; en lille Bylt, Pakke; -weise, av. bundtvis.

Bündig, aj. forbindende, fyldig, lovgyldig; grundig, overbevisende, rigtig; syndig, kraftig; -keit, f. ub. pl. L-hed, G-hed, R-hed, F-hed, c.

Bündniß, n. -sses -sse, Forbund, n. Pagt; Bande, c.

Bunt, aj. buntet, spraglet; broget; som har anden Farve end sort og hvid; bunte Reihe, Bundterad, c., buntet Rad (naar Fruentimmer afvexle med Mandfolk ved et Bord); d. T. forvirret, broget, op og ned; -scheckig, aj. broget, spraglet, spættet.

Bunzen, m. -s pl. s. sg. Stempel, n. (Staalredskab hos Metalarbeidere).

Bürde, f. -n, Dragt, Byrde, c. (saavel egentligt som fig.); -n, v. a. Dim. eine S. - (bedre auf-) belæsse med, paahyrde.

Bureau, m. og -n. -s -s, Skriverpult, c.; Contoir, Bureau, n.

Burg, f. -en, Borg, Ridderborg, c., Slot, n.; (foræld.) Fæstning, c., Kastel, n.; fig. Beskytter, Tilflugt, c.

Bürge, m. -n -n, Borgen, Cautionist, c.: sich zum -en für Jemanden erbieten, tilbyde sin Caution for En.

Burgemeister, s. Bürgermeister.

Bürgen, v. n. m. h. für Einen el. etw. -, borge, gaae i Borgen for, indestaae for.

Bürger, m. -s pl. s. sg. Borger, c.

Bürger-brief, m, -es -e, Borgerbrev, n.; -eid, m. -es ub. pl. B-ed, c.; -inn, f. -en, B-inde, c.; -krieg, m. -es -e, B-krig, c.; -lich, aj. b-lig; fævn, simpel; -mädchen, n. -s pl. s. sg. B-pige, c.; b-lig Pige; -meister, m. -s pl. s. sg. Borgemester, c.; -pflicht, f. -en, B-pligt, c.; -recht, n. -es -e, B-ret, c.; -schaft, f. ub. pl. B-skab, n.; -schule, f. -n, B-skole, c.; -sfrau, f. -en, B-kone, c.; -smann, m. -es -änner, B-mand, c.; -stand, m. -es 1) ub. pl. B-stand, c. 2) pl. -stände, samtlige Borgere i en Stat el. Provinds; -stochter, f. -öchter, B-datter, c.; -wesen, n. -s pl. s. sg. B-væsen, n.

Burggraf, m. -en -en, Borggreve, c. (Befalingsmand og Dommer i en Borg og dens Omegn); -schaft, f. 1) ub. pl. dennes Værdighed, c. 2) pl. -en, hans District, Borggrevskab, n.

Bürgschaft, f. -en, Caution: für Einen el. etw. - leisten, gaae i Caution; Cautionist, Borgen, c.

Burgstall, m. -es -älle, (foræld.) Stedet, hvor en Borg har staaet; (Sydt.) Borg, c.

Burling, m. -s -e, (Sydt.) Hestak, c.; -en, v. a. sætte Hø i Stak.

Bursch, m. -en (-es) -e, el. -e, m. -n -n, Kammerat, c.; et ungt Mdr., Bursch, Dreng, Knøs; Krabat, Knegt, c.

Bürsch el. -e, f. 1) ub. pl. Skydning med en Riffel; Jagtrettighed paa et Sted. 2) pl. -en, District, hvor man tør eller kan jage; -en, v. a. skyde med Riffel: skyde, fælde.

Burschen-schaft, f. -en, og -verein, m. -es -e, (paa Universiteter) Burschestab, n., Burscheforening, c.

Bürste, f. -n, Børste; (undert.) Duft, Top, c.; -n, v. a. børste; -nbinder, m. -s pl. s. sg. Børstenbinder, c.

Bürtig, aj. s. gebürtig.

Burzel, m. -s pl. s. sg. kort Hale hos visse Dyr; vulg. Bagdeel paa Mdr. og Dyr; -baum, m. -es -äume, Kolbøtte: einen - baum machen el. schießen, stede Kolbøtter; -kraut, n. -es ub. pl. Portulak, c.; -n, v. n. m. h. vulg. falde hovedkulds; stede Kolbøtte.

Busch, m. -es -üsche, lavt Krat, n. (bedre Gebüsch); Buskt; flere sammenbundne Ting, Buskt, c. Knippe, n. Visk, Lok, c.

Busch-affe, m. -n -n, Urang-Utang, c.; -holz, n. -es -hölzer, Buskkræ, Underskov, Kratskov, c.; -icht, aj. buskagtig, som ligner en Buskt; -ig, aj. fuld af Buskke, bevoxet med Krat; -klafter, f. -n, frisk slaget Favnebrænde; -klepper, m. -s pl. s. sg. Rever, som skjuler sig i Buskene; Skovtyv, c.; -spinne, f. -n, Fugleedderkop, c.

Büschel, m. (af Nogle n.) -s pl. s. sg. (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg.) Buskt, c. Bundt, Knippe, n., Lok, Dvast, Duft, Visk, c.; -artig, aj. buskagtig; -kohl, m. -es ub. pl. Kruuskaal, c.; -weise, aj. buskvis.

Buscht, m. -es -e, (hos Papirm.) en Pakke af 182 Ark.

Buse, f. -n, (n. St. d. T.) de gamle fine Haar f. Ex. paa Katte.

Büse, f. -n, et let Partøi med en stor Mast og en lille Besanmast.

Busen, m. -s pl. s. sg. enhver bøiet Flade; Bugt (Meer-); Folderne og Aabningen i Klæderne foran Brystet; Fruentimmerbryst, n., Barm, c.; fig. Hjerte, n.

Busen-freund, m. -es -e, inderlig fortrolig Ven, Hjertensven, c.; -krause, f. -n, Kalvekrøds, n.; -nadel, f. -n, Brystnaal, c.

Bußaar, m. -en -en, Muusvaag, c.

Buße, f. 1) pl. -n, Bøde, Straf, Mulct. 2) ud. pl. Bod, Poenitentse, Anger, Syndsfortrydelse, Omvendelse: -thun, gjøre Bod.

Büßen, v. 1) a. forbedre, bøde, slikke paa, (forældd. undtagen i Talem. die Lücken-müssen, Lückenbüßer seyn, gjøre Andres Forseelse god igjen); einen Schaden -, erstatte, oprette; Einen-, (næsten forældd.) paalægge Straf, især Pengestraf; seine Lust -, tilfredsstille. 2) n. m. h. für etw. -, bøde, lide Straf; gjøre Bod, Poenitentse, angre.

Büßend, aj. angrende, poeniterende, bodfærdig.

Büßer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Poenitent, Bodfærdig, c.

Buß-fertig, aj. bodfærdig, angergiven; -keit, f. ud. pl. B-hed, A-hed, c.; -prediger, m. -s pl. s. sg. Bodspræditant, En, som præker Bod og Omvendelse; -tag, m. -es -e, offentlig Bods- og Poenitentsedag, c.

Büste, f. -n, Buste, c., Brystbillede, n.

Butt, aj. but, kort, tyk; ensoldig, [dum.

Butte el. Bütte, f. -n, Kar af forskjellig Størrelse og Form, n., Bøtte, c.; fig. en lille Person, et lille Dyr; flere Arter flad Fisk, Tunge o. s. v. c.

Buttel, f. -n, d. T. Flaske, c.

Büttel, m. -s pl. s. sg. Bøddel, c.; den laveste Retsbetjent; -ei, f. -en, (undert.) offentligt Fængsel, n.

Butteln, v. n. m. h. d. T. rode med Fingerspidsen; (Nordt.) stumme, sprudle. d. T. Mave, c.

Butten, m. -s pl. s. sg. n. St.

Butter, f. ud. pl. Smør, n.

Butter-bämme, f. -n, d. T. Smørrebrød, n.; -blume, f. -n, Løvetand; Smørblomst; Koblomme, c.; -bohrer, m. -s pl. s. sg. Smørsøger, c.; -brod, n. -es -e, Smørrebrød, n.; -faß, n. -sses, -ässer, Smørkande; Smørkjerne, c.; -fliege, f. -n, Sommerfugl, c. (især af de hvide); -gebackene, n. -n, ud. pl. (el. ud. Artik.) Smørbakkelse, Butterdeigskage, c.; -hose, f. -n, et langagtigt smalt Fad til at gjemme Smør i; -milch, f. ud. pl. Kjernemelk, c.; -schnitte, f. -n, Smørrebrød, n.; -stecher, m. -s pl. s. sg. Smørstikker, c.; -stempel, m. -s pl. s. sg. Kjernestang, c.; -teig, m. -es ud. pl. Butterdeig; -vogel, m. -s -ögel, Kaalens Papillon (Dagsommerfugl); -weck, m. -es -e, et Slags Bagværk af Butterdeig af Form som en dobbelt Kile; et Stykke Smør af samme Form.

Buttern, v. 1) a. kjerne (Smør) 2) n. m. h. blive til Smør.

Büttner, m. -s pl. s. sg. (undert.) Bødker, c.

Butz, m. -es -e, el. -en, m. -s pl. s. sg. Spidsen el. det Yderste af adskillige Ting; Ende, Top, c.: der - in einem Geschwüre, am Obste, am Lichte (Tanden).

Butzig, aj. d. T. liden, kort, tyk, afstumpet, uanseelig; lystig, spasfuld.

Butzkopf, m. -es -öpfe, Nordkaper, c. (en Art Valfisk).

Buxbaum, m. s. Buchs-.

C.

C, det tredie Bogstav i ABC; en Consonant, som udtales foran a, o, u og foran en anden Cons. som k, men foran ä, e, i, y, ö og ü som z, undtagen i nogle Egennavne, som Cöln, Cöthen, Cüstrin, og Cärnthen, der udtales Köln, Küstrin ꝛc. C bliver ikke brugt i noget ægte tydsk Ord, nogle Egennavne, som Celle, Cüstrin undtagen; ogsaa i Ord af fremmed Oprindelse, men som have Borgerret, blive k el. z brugte for c, f. Ex. Körper, Kaiser, Kloster, Krone, Kanzel, Zirkel, Zither, Zitrone, med Undtagelse af faa Egennavne, som Cassel, Cöln, Coblenz. Kun i Forbindelse med k og h findes c i ægte tydske Ord.

Cabale, f. -n, Cabale, c. (hemmelig Forening imellem Flere til et Øiemed; Rænker).

Cabinett, n. -es -e, (sjelden -er) Cabinet, n. (lidet Værelse; Collegium af de fornemste Ministre; Værelse til at gjemme sjeldne og kostbare Sager i: Naturalien-, Münz-; disse Sager selv; -stück, n. -es -e, Cabinetsstykke, n. (sjeldent kostbart Stykke, som fortjener Plads i et Konstcabinet).

Cabriolet, n. -es -e, Cabriolet, c.

Cacao, m. -s ub. pl. el. -bohne, f. -n, Cacaobenne, c.
Cachelott, m. -es -e, ſ. Pottfiſch.
Cachot, m. -es -e, Cachot, c. (et dybt, mørkt Fængſel).
Cadaver, m. og n. -s pl. ſ. sg. Cadaver, n. (dødt Legeme, Liig; Aadſel).
Cadence, f. -n, Cadence, c. Takt i Dands; Tonefald; Pasgang.
Cadett, m. -es og -en pl. -en, Cadet, c.; -encorps, n. -es -e, Cadetcorps, n.
Caffee, m. -s ub. pl. Kaffee, c.
Caftan, m. -s -s, Kaftan, c.
Calamank, m. -es -e, Kalamank (uldent Tøi), n.; -en, aj. Kalamankes-.
Calcant, m. -en -en, Calcant, c. (Bælgtræder).
Calcedon, m. -es -e, ſ. Chalc-.
Calciniren, v. a. calcinere, (forvandle til Kalk).
Calcül, m. -s -e, Calcül, c.
Calculiren, v. a. calculere.
Calecut, m. -en -en, (el. der calecutiſche Hahn, die - Henne) Kalkun, kalkunſk Hane, Høne, c.
Calender, ſ. Kalender.
Calesche, ſ. Kalesche.
Caliber, m. -s pl. ſ. sg. Caliber, c.
Calmank, m. -es ub. pl. Kalmank, c.
Calmuck, m. -es ub. pl. Kalmuk, c.
Calotte, f. -n, Kalot, c.
Calumniant, m. -en -en, Calumniant, c. [Reformeert, c.
Calviniſt, m. -en -en, Calviniſt,
Camée, m. -s -n, Camee, c.
Camelia, f. Camelia, c. (Blomſt).
Camelott, m. -es -e, Camelot, n. (uldent Tøi).
Camerad, m. -en -en, Kammerat, Fælle, c.; -ſchaft, f. Kammeratſkab, 1) ub. pl. Venſkab, n. 2) pl. -en, (flere Perſoner, der leve i Forbindelſe med hverandre).
Cameraliſt, m. -en -en, Cameraliſt, c. (En, der forſtaaer eller er anſat ved Cameralvæſenet).
Camin, og Camiſol, ſ. Kam-.
Campagne, f. -n, (l. -panje) Campagne, c., Feldttog, n. [blomſt).
Campanula, f. Campanula (Klokke-
Campher, ſ. Kampher.
Campiren, v. n. m. h. campere.
Canaille, (l. -nalie), f. -n, Canaille, c.
Canal, m. -s -äle, Canal, c. (Vandrende; Vandledning, Vei el. Middel til at opnaae en Hensigt).
Canapé, n. -s -e, Kanapee, c.
Canarienfect, m. -es ub. pl. Canariſect, c. (en Art Brændevin).
Canarienvogel, m. -s -vögel, Canarifugl, c. [Knaſter, c. (Tobak).
Canaſter, m. -s ub. pl. Canaſter,
Cancelle, f. -n, Cancelle, c. (det ſmalle Rum over Vindladen i Orgeler, der bækkes af Ventilerne).
Candelzucker el. Candiszucker, m. -s ub. pl. Candisſukker, n.
Candidat, m. -en -en, Candidat, c.
Candiren, v. a. candere, (overdrage med Sukker; ſylte); -diter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Conditor.
Caneel, m. -s ub. pl. d. T. (iſær Nordt.) Caneel, c.
Cannewaß, m. -ſſes -ſſe, Cannevas, c. (en Art Bomuldstøi med ophøiede Striber; ubleget Hørlerred).
Cannibal, m. -en -en, Cannibal, (Menneſtæder, c.; fig. et gruſomt Uſte.); -iſch, aj. cannibaliſk, yderſt gruſom.
Canon, m. -s pl. -s el. -es, Canon, c. (de første Chriſtnes Fortegnelſe over de bibelſke Bøger, og denne Samling ſelv; Fortegnelſe over Helgene; Beſlutning af Concillerne; en af Øvrigheden beſtemt Deel af en Afgift eller af et Pengebidrag; i Muſiken: Canon, n. Compoſition for to eller flere Stemmer, der hver have een Melodi; ſtor Skrift i Bogtryk.); -icat, n. -es -e, Canonicat, Prøbende, n. (Indkomſt af en geiſtlig Stiftelſe el. et geiſtligt Embede); -icus, m. -ci -ci, Canonicus, Domherre, Chorherre, Stiftsherre, c.; -ie, f. -n, Canonicat n.; Stiftelſe for Fruentimmer; -iſch, aj. canoniſk; (overeensſtemmende med Kirkens Love og Regler); -iſation, f. -en, Canoniſation, c. (Udnævnelſe til Helgen); -iſiren, v. a. canoniſere, (erklære for Helgen); -iſſinn, f. -en, Canoniſſe, Stiftsdame, c.; -iſt, m. -en -en, Lærer i den canoniſte Ret.
Cantate, f. -n, Cantate, c.
Canton, m. -s -e, Canton, Diſtrikt, n., Landſtrækning, c.
Cantoniren, v. n. m. h., (om Tropper) cantonere (ligge ſamlede i Stæder el. Landsbyer under Krigen.)
Cantor, m. -s -en, Cantor, c.; -rat, n. -es -e, Cantorembede, n.; Cantorbolig; c.; -ei, f. -en, Cantorbolig; Cantorens Syngeſkole, c., muſikaliſk Selſkab, n.
Canzel, og -llei, ſ. Kanz-.
Cap, n. -s -s, Cap, Forbjerg, n.
Capable, (l. -bel) aj. capable; -pacität, f. -en, Capacitet, c.
Capellan, m. -es -äne, (hos Cathol.) en Geiſtlig, der er ſat over et Capel; (hos Proteſtant.) Capellan, Underpræſt, c. (vulg. Caplan).
Capelle, f. -n, Capel, n. (ilden Kirke; de Geiſtlige, ſom høre dertil; Selſkab af Muſici i en Fyrſtes eller Herres Tjeneſte); -llmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Capelmeſter, c.
Caper, 1) f. -n, Capers, c. (Frugt). 2) m. -s pl. ſ. sg. Kaper, c., privile-

geret Sørsover; hans Skib; -ei, f. -en, Kaperi, Sørsoveri, n.; -n, v. a. capre, røve til Søes.

Capitain, ſ. Capitän.

Capital, aj. capital= (i Sammenſ: det Fortrinligſte i ſit Slags; hvad der findes i Begyndelſen af en Ting); -buchſtab, m. -ens -en, Begyndelſes=bogſtav; ſtort Bogſtav.

Capital, n. -es 1) pl. -äler, Capitæl, (den øverſte Deel af Roget, iſær af en Søile). 2) pl. -ien, Capital, c. Pengeſum, der er beſtemt til at bære Renter; -iſt, m. -en -en, Capitaliſt, c. (En ſom eier ſtore Capitaler).

Capitän, m. -s pl. -e el. -s, Capitain, c.

Capitel, n. -s pl. ſ. sg. Capitel, n. (Affnit af et Skrift; Gjenſtanden for en Samtale el. et Skrift; vulg. Irettesættelſe: Eim. ein-leſen, læſe En hans Text; Capitel, n. (geiſtlige el. verdslige Ordeners Sammenkomſt; Stedet dertil; Medlemmerne deraf, Canoniti, Capitularer, Capitelsherrer).

Capitulation, f. -en, Capitulation, c. (Overgivelſe; Forpligtelſe); -liren, v. n. m. h. capitulere, indgaae Capitulation.

Caprice, m. og f. Capriee, c.

Caprifolium, n. -s -lien, Caprifolium, c.

Capriole, f. -n, Capriol, c. Luftſpring, n.: eine - machen.

Captur, f. -en, Arreſt, Paagribelſe; Confiſkation, c.

Caput, aj. indecl. caput, ødelagt: Linen - machen, ødelægge En.

Caputt, m. -es -e, Hætte, c.; Kjole med Hætte i.

Capuze, f. -n, Kabudſe, Hætte, c.

Capuziner, m. -s pl. ſ. sg. Capuciner, -munk, c.

Capwein, m. -es ub. pl. Capsvin.

Carabiner, m. -s pl. ſ. sg. Carabin, c. (kort, let Gevær el. Riffel hos Rytteriet); -binier, m. -s -s, Carabinier, Rytter (uden Kyrads), c.

Caraffine, f. -n, Karaffel, c. [c.

Carbonade, f. ub. pl. Carbonade,

Carbunkel, ſ. Carfunkel.

Carcer, n. -s pl. ſ. sg. Carcer, n. (Fængſel).

Cardamome, f. -n, Cardamome, c.

Cardinal, aj. kun i Sammenſ. f. Ex. -zahl, Cardinaltal, Hovedtal, -winde, de fire Hovedvinde.

Cardinal, m. -es -äle, Cardinal, c. (Medlem af Cardinalcollegiet); -at, n. -es -e, Cardinalværdighed, c.

Careſſe, f. -n, Careſſe, c. Kjærtegn, n.; -ſſiren, v. a. careſſere, bevise Kjærtegn, ſmigre.

Carfiol, m. -es ub. pl. Blomkaal, c.

Carfunkel, m. -s pl. ſ. sg. Karfunkel, c. (heired Rubin).

Cargo, m. indecl. Cargo, c.

Caricatur, f. -en, Caricatur, c.

Carmen, n. -s pl. -mina, Carmen.

Carmeſin (carmoiſin), aj. (indecl.) carmeſin.

Carmin, m. -s ub. pl. Carmin, c.

Carnaval, n. -s ub. pl. Carnaval, n.

Carneol, m. -es -e, Carneol, c.

Carotte, f. -n, Carotte, c.

Carrè, n. -es -en, Carre, c.

Carrière, f. -n, Carriere, c.

Carricatur, f. -en, ſ. Caric-.

Carriol, n. -es -e, el. -e, f. -n, Carriol, c.

Carroussel, n. -es -e, Carroussel, n.

Cartel, n. -es -e el. -s Cartel, n. (Forlig angaaende Fangers og Deſerteurers Udlevering; Udfordringsbrev, n.)

Carthauſe, f. -n, Carthäuſerkloſter, n.; -hauſer, m. -s pl. ſ. sg. Carthäuſermunk, c.

Caſematte, f. -n, Caſemat, c.

Caſerne, f. -n, Caſerne, c.

Caſſe, f. -n, Kaſſe, (Pengekaſſe; Pengene deri; rede Penge: bei-ſeyn, have Penge; Penge, beſtemte til en vis Brug, f. Ex. Armen-, Fattigkaſſe, c.); -nbeſtand, m. -es ub. pl. Kaſſe=beholdning, c.

Caſſerolle, f. -n, Caſſerolle, c.

Caſſier, m. -es -e el. -er, m. -s pl. ſ. sg. Caſſerer, c.; -ſſiren, v. a. for eincaſſiren, indcaſſere; d. T. caſſere, forkaſte, afkaſſe, affætte.

Caſte, f. -n, Caſte, c. [Feſtning, c.

Caſtell, n. -es -e, Caſtel, n. lille Caſtellan, m. -es -e, Caſtellan, c.

Caſtor, m. -es -e, Caſtor, Bæver, c.; -hut, m. -es -üte, Caſtorhat, c.

Caſtrat, m. -en -en, Caſtrat, Gilding, Eunuch, c.

Caſtriren, v. a. fordærve, lemlæſte; kaſtrere, gilde. [ſuar, c.

Caſuar, m. -s -e (og -en -en) Kaſ

Caſuiſt, m. -en -en, Caſuiſt, c.

Catacomben, pl. Catacomber.

Catalog, m. -es -e, Catalog, n.

Catharr, m. -s, Catharre, c.

Catechet, Categori, Catheder, Catholik, ſ. K-.

Cautel, f. -en, Forſigtighed, -øvelſe, c. (i at ſlutte Contracter).

Caution, f. ub. pl. Caution, c.: - machen, gaae i Caution; -iſt, m. -en -en, Cautioniſt, c.

Cavalier, m. -s -s og -e, Cavaleer, c. (en Herre af Stand; i Feſtningsv. en Forſtandſe, et Ubenværk).

Cavallerie, f. ub. pl. Cavallerie, n.; -riſt, m. -en -en, Cavalleriſt, c.

Caviar, m. -s ub. pl. Kaviar, c.

Caviren, v. n. m. h. cavere, gaae i Caution: für Linen-.

Ceder, f. -n, Ceder, c., Cedertræ, n.;

-n, aj. af Cedertræ, Cedertræes-.
Celebrität, f. ub. pl. Celebritet, c.
Celle, f. Zelle.
Cement, n. -es ub. pl. Cement, n. (en Art Kalk; i Chemien, et ædende Pulver, hvormed Metaller beitses).
Censiren, v. a. censurere.
Censor, m. -s -en, Censor, c.
Censur, f. ub. pl. Censur, c.
Centner, m. -s pl. f. sg. Centner (100 Pd.) n.; -last, f. -en, Centnerlæst; tig. en meget tung Byrde.
Centrum, n. -s ub. pl. Centrum, Middelpunkt, n.
Ceremonie, f. -n, Ceremonie; ceremonteus Handling, c.; -ll, n. -s ub. pl. Ceremoniel, n. (Inddegred af alle Ceremonier).
Certificat, n. -s -e, Certificat, n.
Chagrin, (l. Schagräng) m. -s ub. pl. Chagrin, n.
Chaise, (l. Schäse) f. -n, Chaise, c.
Chalcedon, m. -s -e, el. -ier, (l. Kal-) m. -s pl. f. sg. Chalcedon, c. (en Halvædelsteen). [Chalon, n.
Chalon, (l. Scha.) m. -s ub. pl.
Chaloupe, (l. Sch...) f. -n, Schaluppe, c.
Chamæleon, (l. Ka.-) n. -s pl. f. sg. Chamæleon, c.
Champignon, (l. Schæmpinjong) m. -s -s Champignon, c.
Chaos, n. indecl. ub. pl. Chaos, n.; (uordentlig Hob; Miskmask).
Character, (l. K...) m. -s -e, Characteer, c. (Betegner det en Kings Eiendommelighed, Sindsbeskaffenheden, Tænkemaaden, da er Tonen paa næstsidste Stavelse; men er det en Kreditel, et Skrifttegn el. et Legn overhovedet, da er Tonen paa sidste Stavelse og da er pl. f. sg.); -teristik, f. ub. pl. Characteristik, c.; -terisiren, v. a. characterisere; -tiristisch, aj. characteristisk. [Langfredag, c.
Charfreitag, (l. K...) m. -es -e,
Charlatan, (l. Scha...) m. -s -e, Charlatan, c. (Markskriger, Kvaksalver, Praler); -erie, f. Charlataneri, n. 1) ub. pl. Kvaksalveri, Markskrigeri, Fusteri. 2) pl. -n, Praleri, Bindmageri).
Charnier, (l. Sch...) n. -es -e el. -e, f. Charnering c.
Charpie, (l. Sch...) f. ub. pl. Charpie, c.
Charwoche, (l. K...) f. -n, den stille Uge; Dimmelugen. [see, c.
Chaussee, (l. Schosseh), f. -n, Chaus-
Chef, (l. Sch...) m. -s -s, Chef, c.
Chemie, f. f. Chymie.
Chemise, (l. Sche-) f. -n, Chemise, c.
Chenille, (l. Sche-) f. -n, Chenille, c. [Cherub, c.
Cherub, (l. K...) m. -s -s (-en),
Chicane, (l. Sch...) f. -n, Chicane, c.; -neur, (l. Schikanør) m. -s -s, Chicaneur, c.; -niren, v. a. chicanere.
Chiffre (l. Schiffer) f. -n, Ciffre, n.
Chimære, (l. Sch...) f. -n, Chimære, c. Hjernespind, n.
China, (l. K...) f. ub. pl. China, Chinabark, c. (Kiebærrinde).
Chiragra, n. ub. pl. Chiragra, c.
Chirurgie, (l. K...) f. ub. pl. Chirurgi, Saarlægekonst, c.; -gus, m. sg. indecl. pl. -gi, el. -gen, Chirurg, Saarlæge, c.
Chits, f. Zits. [Chocolade, c.
Chocolate, (l. Sch...) f. ub. pl.
Cholera, f. ub. pl. Cholera, c.
Chor, 1) m. -es -öre, Chor, n. (af syngende Personer). 2) n. -es -e, Chor, n. (i en Kirke); -al, m. -es -ale, Choral, c.; -alist, m. -en -en, Choralist, Cantor, c.; -hemd, n. -es -en, Messeskræt, c.; -ist, m. -en -en, Chorist, Chorsanger, c.
Chrestomatie, f. -n, Crestomatie, c.
Christ, 1) f. Christus. 2) m. -en -en (-inn, f. -en) Christen, c.; -abend, m. -es -e, Julcaften, c.; -beere, f. -n, glatte Stikkelsbær; -enheit, f. ub. pl. Christenhed, c. (samtlige Christne); -enthum, n. -es ub. pl. Christendom, c. (den christelige Religion); -fest, n. -es -e, Julefest, c.; -lich, aj. christelig, christen; -monat, m. -es -e, Christmaaned, December, c.; -nacht, f. -ächte, Julenat (Natten for 1ste Juledag); -tag, m. -es -e (1ste) Juledag, c.; -wurz, f. ub. pl. guul Nyskrod, c.
Christus, m. (Gen. -sti, Dat. -sto, Acc. -stum) nom. prop. Christus, c.
Chronik, f. -en, Krønike, Aarbøger, c.
Chronologie, f. ub. pl. Chronologie, Aldsregning, c.; -gisch, aj. chronologisk.
Chronometer, n. -s pl. f. sg. Chronometer, n. (Aldmaaler; Taktmaaler).
Chur, (l. K...) f. 1) ub. pl. Ret til at vælge den romerske Keiser. 2) pl. -en, Land, som har denne Rettighed (i Sammensætn.); -fürst, m. -en -en, Churfyrste, c.; -fürstenthum, n. -es -ümer, Churfyrstendømme, n.; -hut, m. -es -üte, Churhat, Churfyrstehat, c.; -würde, f. ub. pl. Churværdighed, churfyrstelig Værdighed, c.
Chymie, f. Chymie, c. (Bidenskaben, ub. pl., Lærebogen derom, pl. -n.)
Chymist, m. -en -en, Chymist, Chemiker, c.
Chicori, f. ub. pl. Chicorie, c.
Cider, m. -s ub. pl. Most, Frugtvin, c.
Ciffer, f. Ziffer.

Cigarre, f. -n, el. Cigaro, n. -s -s, Cigar, c.
Cirkel, s. Zirkel.
Cirkular, n. -s -e el. -schreiben, n. -s pl. s. sg. Circulaire, c. og n., Circulairskrivelse, c.; -lation, f. ud. pl. Circulation, c., Kredsløb, Omløb, n.; -liren, v. n. m. h. circulere, være i Omløb.
Circumflex, m. -es -e, Circumflex, c.
Circus, m. Circus, c. [kumme).
Cisterne, f. -n, Cisterne, c. (Vand-
Citadelle, f. -n, Citadel, Castel, n.
Citat, n. -es -a el. -e, Citat, c.
Citiren, v. a. citere, (indkalde, indstævne, indbyde: vor med Acc.; anføre Steder af Skrifter).
Citrone, f. -n, Citron, c.; -nat, m. -es ud. pl. syltede umodne Citronskaller.
City, f. (l. Szitti) Stad, c.; især den gamle Deel af London.
Civil, aj. civil, borgerlig; høflig, sædelig; moderat, billig; -isiren, v. a. civilisere, cultivere, danne.
Claret, m. -es ud. pl. Krydervin, Kirsebærvin; en Art fransk, blegrød Vin, c.
Clarinett, n. -es -e, el. -e, f. -n, Clarinet, c.
Classe, f. -n, Classe, c.
Classisch, aj. classisk, (fortræffelig, exemplarisk).
Classiker, m. -s pl. s. sg., Classiker, classisk Skribent (især de græske og romerske).
Clausel, f. -n, Clausel, Clausul, c.
Clausur, f. -en, Clausur, c. (Munkes Pligt at holde sig indefluttede i deres Celler; Spænde og Beslag paa Bøger; Krølle i Bøger, Æseløre).
Clavicymbel, n. -s pl. s. sg. Clavecin, n.
Clavier, (l. -wier) n. -es -e, Claveer, n. (Instrument; Jernhagerne paa Klæderammerne).
Clerisei, f. ud. pl. Geistligheden.
Client, m. -en -en, Client, c.
Clima, n. s. Klima.
Cloak, m. -es -en el. -e, f. -n, Cloak, Skarnkiste; Rendesteen, c.; Privet, n.
Club, (Klubb) m. -s -s, Klub, c.
Cochenille, (l. Cochenillje) f. -n, Cochenille, c. (Insect; Farve).
Cocarde, f. -n, Cocarde, c.
Cocon, m. -s -s, Cocon, c. (Silkeormens Hylster).
Cocosnuß, f. -üsse, Cocosnød, c.
Codex, m. pl. -dices, Codex, c. (Lovbog; Samling af gamle Manuscripter).
Codicill, n. -es -e, Codicill, c.
Cölibat, n. -s ud. pl. (ogsaa m.) Cölibat, n.
Colibrit, m. -en -en, (-bri, m. -s -s) Kolibrit, Honningsuger, c.
Colik, f. ud. pl. s. Kolik.
Collecte, f. -n, Collect, c.
College, m. -n -n, Collega, Embedsbroder, c.
Collegium, n. -s pl. -gia og -gien, Collegium, n.
Collet, n. -es -e, Halstørklæde, n.; Kollert, Ridevams, c.
Colonie, f. -n, Colonie, c.; -nist, m. -en -en, Colonist, c.
Colonne, f. -n, Colonne, c.
Colonnade, f. -n, Colonnade, c. (Søilerække, Søilegang).
Colophonium, n. -s ud. pl. Colophonium, Harpix, n.
Colorit, n. -es ud. pl. Colorit, Farveblanding, c.
Columne, f. -n, (hos Bogtr.) Columne, c. (Side). [Comite, c.
Comité, (l. -teh) m. og n. ud. pl.
Commando, n. -s -s, Commando, c.; -diren, v. a. og n. m. h., commandere; -dant, m. -en -en, Commandant, c.
Commende, f. -n, Commende, n.
Commentchen, n. -s pl. s. sg. liden flad Sauceskaal; Tumling, c.
Commenthur, m. -es -e, Commenthur, c. (en Ordensridder, der har et Commende); -ei, f. -en, Commenthurie, Commende, n.
Commerz, n. -es -ien, Kommers, c. Betyder det Omgang, Forbindelse, Drikkelag, er det sædv. m., men lyder da gjerne Commersch.
Commercium, n. -s pl. -erzien, Handel, Commerce, c.; -erzienrath, m. -es -äthe, Commerceraad, c.
Commissär, m. -s -e, Commissair, Commissarius, c. [sariat, n.
Commissariat, n. -es -e, Commis-
Commission, f. -en, Commission, c. -är, m. -es -e, Commissionair, c.
Commode, f. -n, Commode, c.
Communicant, m. -en -en, Communicant, c. (En, der gaaer til Alters); -ciren, v. 1) n. m. h., communicere, (gaae til Alters). 2) a. give Alterens Sacramente; Eim. etw. -, communicere, underrette om, meddele; -union, f. ud. pl. vulg. Fællesskab, n.; Communion, Altergang, c.
Comödie, s. Komödie.
Compagnie, f. 1) ud. pl. Compagnie, n. Handelsforbindelse, c. 2) pl. -n, Selskab, n. Compagnie, n. (Afdeling af en Bataillon).
Compagnon, m. -s -s, Compagnon, c.
Compaß, m. -sses -sse, Compas, n.
Competent, m. -en -en, Medsøgende, c.
Competent, aj. competent (Ekket, beføiet, berettiget); -etenz, f. ud. pl. Competence, c.

Compliment, n. -es -e, Compliment, c. (Hilsen, Høflighedsbeviisning, Galanterie).
Complott, n. -es -e, Complot, n.
Componiren, v. a. componere; -onist, m. -en -en, Componist, c.; -ostion, f. -en, Composition, c.
Comptoir, el. Comptor (l. Kontor) n. -s -s og -e, Contor, n.
Concept, n. -es -e, Concept, c.
Concert, n. -es -e, Concert, c.
Concilium, n. -s -cilien, Concilium, n. (Forsamling; Kirkeforsamling).
Conclave, n. -s -n, Conclave, n.
Concordat, n. -es -e, Concordat, n. (Contract, Accord).
Concubinat, n. -es -e, Concubinat, n.; -bine, f. -n, Concubine, c. (Frille).
Concurs, m. -es -e, Concurs, c.
Condition, f. -en, Condition, c.
Conditor, m. -s -s, Conditor, c.
Condolenz, f. ud. pl. Condolence, c.
Condor, m. -s -e, Condor, c. (den største blandt Gribberne).
Confect, n. -es ud. pl. Confect, c.
Conferenz, f. -en, Conferents, c.; -rath, m. -es -äthe, Conferentsraad, c.
Confirmation, f. -en, Confirmation, c.; -miren, v. a. confirmere.
Confisciren, v. a. confiskere.
Confitüren, pl. ud. sg. Confiturer.
Congreß, m. -sses -sse, Congres, c.
Conjugation, f. -en, Conjugation, c. (Verbets).
Conjunction, f. -en, Conjunction, c. (Forbindeord).
Connossement, n. -es -e, Connossement, n. (Fragtbrev).
Conrector, m. -s -en, Conrector, c.
Conscribiren, v. a. conscribere, (udskrive til Krigstjeneste).
Conseil (l. Konselj'), m. -s, Conseil, n.
Consens, m. -es ud. pl. Consens, c.
Consequenz, f. -en, Consequens, c. (Vigtighed; Overeensstemmelse).
Consistorium, n. -s -orien, Consistorium, n.
Consonant, m. -en -en, Consonant, c.
Constabler, m. -s pl. s. sg. Constabel, c.
Consul, m. -s -n og -s, Consul, c.; -at, n. -es ud. pl. Consulat, n. (Consulværdighed).
Continent, n. (ogsaa m.) -es ud. pl. Continenter, (Fastlandet).
Contingent, n. -es -e, Contingent, c. og n.
Conto, n. (indecl.) dog ogsaa pl. -nti, Conto, c. (Regning).
Contoir, n. -s -s og -e, Contoir, n.
Contract, m. -es -e, Contract, c. (Fordrag).
Contract, aj. contract (Legemssvaghed).
Contrast, m. -es -e, Contrast, c. Modsætning; Tingene selv, der modsættes hinanden); -iren, v. n. m. h. mit etw. -, contrastere med, stikke af imod.
Contrebande, f. ud. pl. Contrebande, n.
Contribution, c. -en, Contribution, c.
Controle, f. ud. pl. Controle, c.
Controvers, f. ud. pl. Controvers, c.
Convenienz, f. -en, Convenients, c.
Convent, m. -es -e, Convent, c. (Sammenkomst, Forsamling).
Convention, f. -en, Convention, c. (Sammenkomst; de deri tagne Beslutninger; Fordrag; Overeenskomst).
Convoi, m. -s -en, Convoi, c.
Convolut, n. -es -en, Convolut, c.
Convulsion, f. -en, Convulsion, c.
Copenhagen, s. K.
Copie, f. -n, Copie, c. (Afskrift; Efterligning); -iren, v. a. copiere, (afskrive; efterligne); -pist, m. -en -en, Copiist, c.
Copula, f. Copula, n.
Coquett, (l. kokett) aj. koquet.
Cordon, (l. Kordong) m. -s -s, Cordon, c. (en Linie Tropper, til at forhindre Communication; Hattekrampe).
Corduan, m. -es -e, Corduan, n.
Cornet, m. -es -e, Cornet (ung Lieutenant ved Rytteriet).
Cornette, f. -n, Fruentimmer-Natsæt, n., Dormeuse, c.
Cornut, m. -en -en, (hos Bogtryk.) en udlært Dreng, som dog endnu ikke er gjort til Svend.
Corporal, m. -es -e, Corporal, Underofficeer, c.
Corps, n. (indecl.) Corps, n.
Corrector, m. -s pl. -es el. -en, Correcteur, c.
Correctur, f. -en, Correctur, c.
Correspondent, m. -en -en, Correspondent, c.; -denz, f. ud. pl. Correspondance, Brevvexling, c.
Corsar, m. -en -en, Korsar, c. (Søerøver; hans Skib).
Corset, n. -es -e, Corset, n. (Livstykke, Snørliv).
Corvette, f. -n, Corvette, liden Fregat, c.
Costum el. -stüme, n. -es ud. pl. Costume, c. og n.
Couleur, (l. Kulohr) f. -en Couleur, Farve, c.
Coup, m. -s -s, Coup, n.
Coupon, m. -s -s, Coupon, c.
Cour, f. -en, Cour, c.
Courage, (l. Kurasch') f. ud. pl. Courage, c.
Courant, n. ud. pl. Courant, c.
Curier, (l. Kurier) m. -s pl. s. sg. Coureer, c., Jilbud, n.
Courtage, m. og n. Courtage, c.
Cousin, (l. Kusäng) m. -s -s, Cousin, c.; -e, f. -n, Cousine, c.
Couvert, (l. Kuwert) n. -es -e, Couvert, c. (Omslag om et Brev; Opdækning for en Person).

Creatur, f. -en, Kreatur, n. (Skabning, skabt Væsen; (foragteligt) En, som er dragt i Veiret af en Anden, og derfor afhængig af ham).

Credenzen, v. a. credence, (smage af de Retter eller Drikkevarer, som man byder; byde; presentere); -ztisch, m. -es -e, Skjenkebord, n.

Credit, m. -es ud. pl. Credit, c. (Tro, Troværdighed; Andres Tillid til Ens Vederhæftighed el. en Tings gode Beskaffenhed; Borg: etw. auf - nehmen; Magt, Anseelse, Indflydelse); -iren, v. a. Eim. eine S. -, creditere, (give paa Credit; føre En Noget tilgode i Regnskabsbøger); -iv, n. -es -e, Creditiv, n.; -or, m. -s -es el. -en, Creditor, c.

Creme, f. -n, Creme, c.

Creole, m. -n -n, Creoler, c.

Crimen, n. -s pl. s. sg. Crimen, grov Forbrydelse, c.

Criminalist, m. -en -en, Criminalist, c. (En som beskæftiger sig med Criminalretten).

Crucifix, n. -es -e, Crucifix, n.

Cubus, m. (indecl.) Cubus, c.

Cucuyo, m. -s, lysende Smelder (et Insect i Amerika).

Culisse, f. -n, Culisse, c.

Cultur, f. ud. pl. Cultur, c. (saavel Jordens som Forstandens og Sædernes Dyrkning).

Cultus, m. Cultus, c.

Cur, f. -en, Kuur, c.: Einen in die - nehmen; glückliche -en thun.

Curator, m. -s -en, Curator, c. (Formynder, Værge).

Curcuma el. Curcumei, f. ud. pl. Gurgumeie, c.

Curiosität, f. -en, Curiositet, c.

Currende, f. -n, (n. St.) Circulaire i Kirkesager; fattige Skolebørn, der synge paa Gaderne for Almisse; Fattigskolen selv.

Current, aj. current (i Sammens. gangbar, løbende). [Bogtryk).

Cursivschrift, f. -en, Cursivtyper (i

Cursus, m. (indecl.) pl. s. sg. Cursus, n.

Custos, m. (indecl.) pl. -stodes, Custos, c. (Bevogter, Opsynsmand; den Stavelse nedenfor en trykt Side, der viser, hvad den følgende Side begynder med).

Cutter, m. -s pl. sg. Kutter, c. (Krigsskib).

Cyder, s. Cider.

Cylinder, m. -s pl. s. sg. Cylinder, c.

Cymbel, f. -n, Cymbel, c.

Cyper, 1) m. -s pl. s. sg. Cyper, (det bedste Tøi af Bomuld og Silke); en Kat paa Cypern, graa med sorte Striber og Pletter. 2) f. -en, en Art Blommer.

Cypresse, f. -n, Cypres, c.

Czar, m. -en -en, Czar, c. (russisk Keiser).

D.

D, en Consonant; det fjerde Bogstav i ABC.

Da, 1) av. der: da bin ich; (undert. for wo) hvor; da, dengang, paa den Tid; saa, i saa Fald; (undert. staaer det blot for at afrunde Perioden, og oversættes da ofte ikke): thue es wer da wolle. 2) cj. da, efterdi, siden; saa.

Dabei, av. derved, derhos; tillige, desuden, derhos.

Dableiben, v. i. n. m. s. blive der, blive tilstede.

Dach, n. -es -ächer, (Dim. Dächlein; d. T. Dächelchen, n. -s pl. s. sg.) Tag; fig. Huus, Huusly, n.

Dachdecker, m. -s pl. s. sg. Tækker, Tækkemand, c.; -fenster, n. -s pl. s. sg. Tagvindue, n.; -forst, m. -es -e el. -förste, f. -n, (undert.) Tagmenning, Tagryg, c.; -latte, f. -n, Taglægte, c.; -nase, f. -n, Qvist, c.; -rinne, f. -n, Tagrende, c.; -schwelle, f. -n, Tagbjelke, c.; -stein, m. -es -e, Tagsteen, c.; -stroh, n. -es ud. pl. Tagstraa, n., Tækkehalm, c.; -traufe, f. -n, Tagdryp, n.; -ziegel, m. -s, pl. s. sg. Tagsteen, c.

Dachs, m. -es -e, Grævling, Brok; Grævlingehund, c.; -bau, m. -es -e, Grævlingegrav, c.; -hund, m. -es -e, Grævlingehund, c. [Grævlinger.

Dächseln, v. n. m. h. jage efter

Dachsinn, (Däch-) f. -en, Hungrævling, c.

Dacht, s. Docht.

Dachtel, f. -n, vulg. Ørefigen, n.; -n, v. a. give et Ørefigen.

Dachung, f. 1) ud. pl. Tækken, Tækning, c. 2) pl. -en, Tag, n.

Dadurch, av. derigjennem; derved, ved Hjelp deraf, paa den Maade.

Dafern, av. (sjeld.) dersom, i Fald, saafremt.

Dafür, av. derfor; istedet derfor; - halten, holde for, mene; - halten, n. -s ud. pl. Menen, Mening, c.

Dagegen, 1) av. derimod, imod samme. 2) cj. derimod, tvertimod.

Daheim, av. (forældr.) hjemme.

Daher, 1) av. derfra (fra et Sted); (i den høiere Stil) frem; især med mange Verber: – brausen, – schreiten ꝛc., bruse, stride frem; es kommt –, deraf, af den Aarsag; vulg. hidindtil, indtil nu. 2) oj. derfor, af den Grund.

Dahin, av. derhen; saavidt; bis –, (indtil den Tid; (i den høiere Stil) hen; bort; borte, forbi; død og borte.

Dahinten, av. (sjeld.) tilbage.

Dahinter, av. bagved; es steckt was –, der stikker noget under; ich kam –, jeg kom efter det, opdagede det; er ist sehr – her, driver ivrig paa den Sag.

Dahlen, v. n. m. h., d. S. gjøre Børnestreger, skabe sig.

Damalig, aj. som var dengang, den Tids, daværende.

Damals, av. dengang, paa den Tid.

Damascener, aj. (indecl.) damascener.

Damasciren, v. a. damascere.

Damast, m. -es -e, Damascering, c.; **Damask**, c.; -en, aj. af Damask, damaskes.

Dambock, m. -es -öcke, Daahjort, c.

Dambrett, n. -es -er, Dambræt, n.

Dame, f. -n, Dame, c. ogsaa: Dronningen i Skakspil og Damen i Kort; en Dam i Damspil: eine – bekommen; zur el. in die – kommen; Damspil, n.; -nbrett, s. Dambrett; -nspiel, n. -es -e Damspil; Dambræt med Brikker. [c.

Damgeiß, f. -en, (undert.) Daahind,

Damhirsch, m. -es -e, Daadyr, n. Daahjort, c. [forrykt.

Dämisch, aj. vulg. dum, fjantet,

Damit, 1) av. dermed. 2) oj. paa det at, for at.

Dämlich, aj. s. Dämisch.

Damm, m. -es -ämme, enhver betydelig Forhøining af Jord og Stene; Dæmning; ophøiet, brolagt Kjørevei, c.; -bruch, m. -es, 1) ud. pl. en Dæmnings Gjennembrydning. 2) pl. -üche, Stedet, hvor Vandet har gjennembrudt Dæmningen.

Dämmen, v. a. dæmme; das Wasser –, sætte Dæmning for; fig. dæmpe, standse, undertrykke.

Dämmerig, aj. noget mørk, noget lys, skummel.

Dämmern, v. n. m. h. (meest impers.) dæmre; give et dunkelt Skin fra sig langt borte; (om Forstanden) begynde at faae Tydelighed, eller efterhaanden tabe den; -rung, f. ud. pl. Dæmring, c. (Tusmørke, n. Dagbrækning; Skumring, c.).

Dämon, m. -s -en, Dæmon, ond Aand; Djævel, c.

Dampf, m. -es -ämpfe, Damp, Dunst; Røg; d. S. Trangbrystighed, c. (især hos Dyr).

Dampf-bad, n. -es -äder, Dampbad, n.; -kugel, f. -n, D-kugle, Blændkugle, c. (hos Pyrværkere); -maschine, f. -n, D-maskine, c.; -schiff, n. -es -e, D-skib, n.

Dämpfen, v. n. m. h. dampe (give Damp fra sig); dunste (stige op som Damp).

Dämpfen, v. a. dæmpe (gjøre Tonen svagere); ein Feuer, dæmpe, undertrykke; (i Kjøkkenet) koge under lukket Laag ved Dampen; fig. d. S. foraarsage svært Aandedrag, betage Veiret; -pfung, f. ud. pl. Dampning, c.

Dämpfer, m. -s pl. s. sg. Lydslukker; Dæmper til at sætte paa Instrumenter, c.

Dampfig, aj. trangbrystet (om Dyr).

Damthier, n. -es -e, Daahind, c.

Damwildpret, n. -es ud. pl. Daadyr, Daavildt, n.

Danach, av. derefter: gleich –; strebe –; er sieht nicht – aus.

Dane, m. -n -n, Danst, c.; -mark, n. -es ud. pl. Danmark, n.; dänisch, aj. dansk.

Daneben, av. derved, derhos, i Nærheden deraf; tillige, desuden, desforuden. [Danebrogsorden, c.

Danebrogsorden, m. -s pl. s. sg.

Danieder, av. ned, til Jorden; krank – liegen, ligge syg; være svag; -schlagen, kuldkaste; fig. gjøre modløs.

Dank, m. -es ud. pl. Tak, c.; Eim. eine S. zu -e machen, vulg. gjøre tilpas, til Fornøielse; (sjeld.) Samtykke, n., Løn, Belønning; Takkigelse; (i Bibelen) Priis, Ære, c.; -bar, aj. taknemmelig; -barkeit, f. ud. pl. Taknemmelighed, c.; -barlich, aj. taknemmelig; -beflissen, (sjeld.) frydende efter at vise Taknemmelighed; -enswerth, aj. som er værd at takke for; -fest, n. -es -e, Takkefest, c.; -sagen, v. n. m. h. sige Tak; -sagung, f. -en, Takkigelse, c.

Danken, v. a. Eim. für etw., takke (med Ord og i Gjerning); Eim. etw. zu – haben, have at takke for, have faaet af; Eim. –, hilse igjen; d. S. betakke sig, afslaae (paa en høflig el. spøgfuld Maade).

Dann, av. da, paa den Tid, især naar wenn staaer foran el. bagefter; saa, siden; – und wann, nu og da, undertiden.

Dannen, av. (med von foran) derfra; -der el. -hero, (Sydt.) derfor.

Dar, av. (kun i Sammensl. for da, som: daraus, -in, -ein (ikke darnach -mit ꝛc) og for daher, som: darbringen, -legen ꝛc.) der, hen, frem.

Daran (d. S. dran naar Tonen er paa an) av. deri, derpaa, dertil, derom; -kommen, komme til, komme for Tour; es liegt mir viel –, det er mig meget om at gjøre, af stor Vigtighed;

-ſetzen, vove; eifrig - ſeyn, arbeide ivrig paa; übel - ſeyn, være ilde faren, ſidde ſlet i det; unrecht - ſeyn, tage feil; es iſt nichts -, der er intet om, det er ikke ſandt, det duer ikke.

Darauf (d. T. drauf naar Tonen er paa auf) av. derpaa, dertil, derefter; -gehen, d. T. døe, blive opbrugt: vieles Volk iſt - gegangen, ere døde derved; der Wein iſt - gegangen, bleven opbrugt.

Daraus (d. T. draus naar Tonen er paa aus) av. deraf, derudaf; was ſoll ich - machen? tænke derom?

Darben, v. n. m. h. lide Nød, trænge.

Darbieten, v. i. a. sep. Eim. etw., tilbyde, frem-, række hen; -tung, f. ub. pl. Tilbyden, e.

Darbringen, v. i. a. sep. bringe frem, bringe ſom Gave; -gung, f. ub. Frembringelſe, e. [heni?)

Darein (d. T. drein) av. deri (hvor-

Dargeben, v. i. a. sep. give hen, hengive, opoffre.

Darhalten, v. i. a. sep. holde hen.

Darin, (d. T. drin) deri (hvori?)

Darlegen, v. a. sep. fremlægge, beviſe, lægge for Dagen.

Darlehen, (Darlehn) n. -s pl. ſ. sg. (Sydt. die Darleihe) Laan, Udl-, n.

Darlehnen, v. a. (Sydt. darleihen) sep. laane, udl-: Eim. einen Thaler.

Darm, m. -es'-ärme, Tarm, e.; -bruch, m. -es -üche, Tarmebrok, n.; -gicht, f. ub. pl. Bugvrid, n., Kolik, e.; -ſaite, f. -n, Tarmeſtræng, e.

Darnach, av. derefter, efter den Tid; -es ſich trifft, efterſom det træffer.

Darnieder, ſ. danieder.

Darob, av. (foræld. for darüber, daraus).

Darre, (Dörre) f. 1) ub. pl. Tørring, e. 2) pl. -n Tørreovn, e. Tørrehuus, n. Kulle, e. 3) ub. pl. en Sygdom hos Dyr og Planter, hvorved Saftterne hentørre; (hos Mſtr.) Svindſot, Tæring, e. (Dörrſucht).

Darreichen, v. a. sep. Eim. etw., række, frem-, over-; -chung, f. ub. pl. Fremrækning, e.

Darren, v. a. tørre paa Tørreovn.

Darrfieber, n. -s ub. pl. tørrende Feber, Tæring, e. [n.

Darrmalz, n. -es ub. pl. Kollemalt,

Darrſucht, f. ub. pl. Svindſot, Tæring, e.

Darſetzen, v. a. sep. (Sydt.) fremſætte; -ſung, f. F-iſe, e.

Darſtellen, v. a. sep. fremſtille; fig. afbilde, ſkildre; -llung, f. -en, Fremſtilling, e.

Darſtrecken, v. a. sep. (ſjeld.) ſtrække frem; Eim. Geld, forſtrække, laane; -ckung, f. ub. pl. F-ækning, e.

Darthun, v. i. a. sep. gjøre tydeligt, anſkueligt; godtgjøre, beviſe, lægge for Dagen.

Daruber (d. T. drüber) av. derover, derved; desangaaende; es geht darunter und -, Hulter til Vulter; ich will mich - machen, tage fat derpaa, give mig i Færd dermed; wenn er - kommt, kommer efter det; etw. - geben, oven i Kjøbet.

Darum, (d. T. drum) av. derom, derfor; ich bin - gekommen, bleven ſtilt derved; es mag - ſeyn, det kan være lige meget; - daß (foræld. for weil).

Darunter (d. T. drunter) av. derunder, derimellem, deriblandt; vier Thaler und -, derunder.

Darwägen, v. i. a. sep. tilveie.

Darzählen, v. a. sep. tilkælle, op-.

Das, ſ. der.

Daſelbſt, av. der, paa det Sted.

Daſeyn, n. -s ub. pl. Tilværelſe, e.; er that es in meinem -, Nærværelſe, e.

Daſjenige, ſ. derjenige.

Daſig, av. d. T. derværende.

Dasmal, av. dengang.

Daß, cj. at, ſaa at, over at, for at, paa det at; ich will es thun, doch - du es Niemanden ſageſt, paa Vilkaar at; es iſt noch keine Stunde, - ich ihn geſehen habe, ſiden jeg ſaae ham; - doch dieſes nicht geſchehen ware, o! at dog el. gid dog. I afſkillige Udraab, hvor - ikke overſættes: ach! - Gott! da kommt der Vater, ak! Gud! der kommer Fader.

Daſſelbe, ſ. Derſelbe.

Datiren, v. a. datere.

Dativ, m. -s -e, Dativ, e.

Dattel, f. -n, Dabbel, e. Frugten af -baum, m. -es -äume, Dabbeltræ, n.

Datum, n. -s ub. pl. Datum, e.

Daube, f. -n, Stave, Tønde -, e.

Däuchten, v. a. (kun impers. med Dat. ſjeld. med Acc.) mir däucht, ſynes, tykkes; formode, holde for.

Dauer, f. ub. pl. Tidens Længde; Vedvarenheb, Varighed, e.; etw. auf die - machen, ſom kan holde; -haft (ikke -haftig) aj. varig, vedvarende; dieſes Gerüſt iſt nicht -haft, ſtærkt; -haftigkeit, f. ub. pl. Vedvarenheb, e.

Dauern, v. n. m. h. vare, vedvare, holde ſig; d. T. er kann nicht lange an einem Orte -, udholde, fordlive; es dauert ihn ſehr, fortryder, angrer; du dauerſt mich, jeg ynker dig; ynkes over dig.

Daumen, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. Däumchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tommelfinger; Tomme; Hævarm, e. (i Vandmellerne); -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. -ſchraube, f. -n og -ſtock, m. -es -öcke, Tommeſtrue (et Jernredſkab ved Tortur).

Däumling, m. -es -e, Fingerhytte;

Syering hos adskillige Haandværkere; fig. et dværgagtigt Mske.
Daune, f. -n, s. Flaumfeder.
Daus, n. -es -äuser, Toen (i Kortspil og Tærninger).
Davidsharfe, f. -n, Davidsharpe, c.
Davon, av. deraf, derfra, derom; etw. - bringen; der Vogel flog -, bort.
Davor, av. derfor, foran; ich kann nichts -, jeg er ikke Skyld deri.
Dawider, av. derimod.
Dazu, av. dertil, saavidt, til det; thue -, daß, gjør dit til, at.
Dazumal, av. d. T. dengang, paa den Tid.
Dazwischen, av. derimellem, deriblandt; - kommen, komme i Veien, hindre, afbryde; sich (Acc.) - schlagen, forsætlig forhindre; -kunft, f. ud. pl. Mellemkomst, c.
Debatten, blot pl. Debatter, Strid, Ordstrid, c.; -ttiren, v. a. stride med Ord; forhandle. [Gjeld, c.
Debet, n. -s ud. pl. Debet, Skyld,
Debit, m. -s, ud. pl. Afsætning, Salg af Varer; -itiren, v. a. debitere; -itor, m. -s -en (ogsaa -es), Debitor, Skyldner, c.
Debüt, m. -es -e, Debut, c.
Decan, m. -es -e, Decanus, c.
Decanat, n. -es -e, Decanat, n.
Decanei, f. -en, Decanens Bolig.
Decem, s. Zehent.
December, m. -s pl. s. sg. December, Christmaaned, c.
Decenz, f. ud. pl. Decents, c.
Decher, m. -s pl. s. sg. Deger, n. (10 Stykker).
Deckbett, n. -es -en, Overdyne, c.
Decke, f. -n, Dække, Tæppe; Loft, n. (modsat Gulv); sich nach der - strekken (Ordsp.), sætte Tæring efter Næring.
Deckel, m. -s pl. s. sg. (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg.) Laag, Dæksel, n.
Deckelglas, n. -es -äser, et stort Drikkeglas med Laag; Kalk, c.
Decken, v. a. den Tisch, dække, das Dach, bedække; tække; die Anhöhe deckt das Haus, skjuler; eine Stadt, beskytte, forsvare; sich, dække, skjule, sætte sig i Sikkerhed.
Deckengemälde, n. -s pl. s. sg. og Deckenstück, n. -es -e, Loftmaleri, Loftstykke, n. (Plafond).
Deckmantel, m. -s pl. s. sg. fig. Skjul, Paaskud, n.
Declamiren, v. a. deklamere; tale affecteret; -mation, f. -en, Deklamation, c.
Decliniren, v. a. deklinere; -nation, f. -en, Deklination, c.
Decoct, n. -es -e, s. Absud.
Decret, n. -es -e, Decret, n. Beslutning, c.; -tiren, v. a. decretere, beslutte.
Dedication, f. -en, Dedication, c. Tilegnelsesskrift, n.; -ciren, v. a. dedicere, tilegne.
Deduciren, v. a. deducere, forklare: einen Satz, ein Recht; -ction, f. -en, Deduction, c.
Defect, m. -es -e, Defect, c.
Defect, aj. defect, mangelfuld, ufuldstændig.
Defendiren, v. a. defendere, forsvare; -nsion, f. Forsvar, n.
Defensiv, aj. forsvarsvils.
Defile, n. en snever Vei.
Definiren, v. a. definere; -ition, f. -en, Definition, c.
Definitiv, aj. afgjørende, endelig.
Degen, m. -s pl. s. sg. Kaarde, c.; (forældr.) en redelig Mand, en brav Kriger.
Degen-futter, n. -s pl. s. sg. Kaardeskede, c.; -gefäß, n. -es -e, K-fæste, K-greb, n.; -gehenk, n. -es -e, K-hæng, n.; -knopf, m. -es -öpfe, K-knap, c.; fig. (i Spøg) en vakker Kriger; en brav Mand.
Dehnbar, aj. udstrækkelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.
Dehnen, v. a. einen Körper, udvide, strække; sich -, strække sig; etw. -, vare længe, ingen Ende faae; die Wörter -, udtale meget langt; -hnung, f. -en, Strækning, Rækning, c. Ordenes Strækning.
Deich, m. -es -e, Dige, Dæmning, c.
Deichen, v. n. m. h. dige.
Deichsel, f. -n, Vognstang, c.; (hos forskjellige Haandv.) en krum Øxe; -arm, m. -es -e, Vognstangsgaffel, c.; -pferd, n. -es -e, Stanghest, c.
Dein, pron. poss. din, dit, dine. (I Forbindelse med Subst. deklineres det: Nom. sg. dein, deine, dein, pl. deine; Gen. sg. deines -er -es, pl. -er, Dat. sg. deinem -er -em, pl. -en; Acc. sg. deinen, deine, dein, pl. deine. Uden Subst. staaer - som av.: es ist dein, d. T. det tilhører dig; d. T. for der, die, das deinige, og dekl. som med Subst. undt. Nom. sg. deiner, deine, deines, og Acc. sg. deinen, deine, deines).
Deiner, s. du og dein.
Deinethalben, - wegen, - willen, el. um deinetwillen, av. for din Skyld, til din Gavn.
Deinige, el. deine (der, die, das-) pron. 1) ud. Subst. saa meget som dein. 2) som Subst. selv: das -, dit, (din Eiendom, Formue, Skyldighed); die -n, dine (Slægtninge, Paarørende).
Deist (l. De-ist), m. -en -en, Deist, c. (som negter Aabenbaring).
Deliberiren, v. n. m. h. über etw.

deliberere; -beration, f. -en, Deliberation, c.

Delicat, aj. delicat, fiin, øm, fordrende Varsomhed; velsmagende, lækker; fiint følende, fiint tænkende; -esse, f. -n, Delikatesse, Lækkerbidsken; øm Følelse, c.

Delice, f. ud. pl. Delice, c.

Delinquent, m. -en -en, Delinqvent, Forbryder, c.

Delphin, m. -es -e, Delphin, c. (Dyr); et Stjernebillede, der bestaaer af ti Stjerner i Nord; Drue (ved Kanoner).

Dem, s. der.

Demagog, m. -en -en, Demagog, c., Folkeforfører, c.

Demant, s. Diamant.

Demaskiren, v. a. demaskere, tage Masken af.

Demission, f. Demission; Afsked, c.; Eim. seine - geben, aftakke.

Demnach, aj. altsaa, derefter, derfor, i Følge deraf.

Demokrat, m. -en -en, Demokrat, c.; -atie, (4 Stavels.) f. -n (5 Stavels.) Demokratie, n.

Demonstriren, v. n. m. h. demonstrere, gjøre anskueligt; -stration, f. -en, Demonstration, c.

Demuth, f. ud. pl. Ydmyghed, c.; -üthig, aj. ydmyg; -üthigkeit, f. ud. pl. (forældd.) for Demuth.

Demüthigen, v. a. Einen, sich, ydmyge; fig. tvinge, underkaste; -gung, f. -en, Ydmygelse, Krænkelse, c.

Den, og denen, s. der.

Dengeln, v. a. hamre Odden paa Leer skarp. De dertil brugelige Redskaber kaldes -elhammer, m. -s pl. s. sg. og -lzeug, n. -es -e.

Denk-art, f. -en, s. -kungsart; -bar, aj. tænkelig; -freiheit, f. ud. pl. Tænkefrihed, c.; -kraft, f. ud. pl. T-kraft; -lehre, f. ud. pl. T-lære, c. (Logik); -mahl, (el. -maal) n. -es -e og -ähler, Mindesmærke, n.; -münze, f. -n, Skuepenge, c. (Medaille); -schrift, f. -en, Erindringsskrift, n. (Memoire); -spruch, m. -es -üche, Tankesprog, n.; -ungsart, f. -en, Tænkemaade, c.; -vermögen, n. -s ud. pl. Tænkeevne, c.; -würdig, aj. mærkværdig; mindeværdig; -würdigkeit, f. Mindeværdighed, c. ud. pl.; den mindeværdige Begivenhed selv, pl. -en; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Mindetegn, n.; -zettel, m. -s pl. s. sg. Erindringsseddel; vulg. Sandsekage, c. (Øresigen, n.).

Denken, v. i. a. og n. m. h. tænke; ein -der Kopf, tænkende, philosophisk; etw. -, tænke, rette Opmærksomheden paa; mir etw. -, tænke, forestille; auf etw. -, tænke paa, være betænkt paa; an etw. -, tænke paa, erindre; einer S. (Gen.); meiner -, tænke paa, erindre; ich dächte, es wäre am besten, tænkte, holdt for, formodede; was soll man davon -, tænke, dømme; ich denke, zu reisen, tænker, har i Sinde, er tilsinds.

Denker, m. -s pl. s. sg. Tænker, c.

Denn, cj. thi; da: so bleibt es - dabei; ich sähe - nicht recht, med mindre jeg; wer ist reicher - er, end. Undert. blot for at afrunde Sætningen, og oversættes da ikke: so wie es - kommt, ligesom det træffer sig.

Dennoch, cj. dog, ikke desto mindre, alligevel, desuagtet.

Departement, n. -s -s, Departement, n. (i Statsbestyrelsen); Omkreds, Landstrækning, c.

Depeche (l. -sche), f. -n, især pl. Depeche, c.

Dependiren, v. a. dependere, (von).

Deponiren, v. a. deponere; -ositengeld, n. -es -er, deponerede Penge; -ositum, n. -s el. Depot, n. -es, den deponerede Ting; Stedet, hvor der deponeres.

Deputirte, m. -n -n, Deputeret, c.; -utation, f. -en, Deputation, c.

Der, die, das, pl. die 1) best. Art. den, det, pl. de. Dekl. sg. Nom. der, die, das, Gen. des, der, des, Dat. dem, der, dem, Acc. den, die, das; pl. Nom. die, Gen. der, Dat. den, Acc. die. 2) pron. demonst. denne, dette, disse; den, det, de. Dekl. foran et Subst. som ovenst. der, die, das og ligel. ud. Subst. undt. Gen. sg. dessen (deß), deren, dessen (deß), Gen. pl. derer, Dat. pl. denen. 3) pron. relat. hvilken, hvilket, hvilke, som, der. Dekl. som pron. demonst. ud. Subst. undt. Gen. pl. deren, og uden Sammentrækkelsen deß. Es ist an dem, det er sandt; mit alle dem, el. bei dem allen, uagtet alt det; vor dem, forhen, fordum; zu dem, d. T. desuden; es ist dem also, det forholder sig saaledes; es war an dem, det var nær ved.

Derangiren, v. 1) a. bringe i Uorden. 2) n. m. s. være forgjeldet.

Derb, Superl. -este el. -ste aj. fast, tæt; (i Bjergv.) righoldig; d. T. haard, dygtig, følelig; -heit, f. ud. pl. Fasthed, Tæthed, R-hed, H-hed, c.

Dereinst, av. engang, i Fremtiden.

Derenthalben, -twegen, um -twillen, av. for deres Skyld; derfor.

Dergestalt, 1) av. saaledes, saa meget, paa saadan Maade, under den Betingelse.

Dergleichen og desgl-, aj. (indecl.) deslige, saadan, slig, ligesaa.

Derhalben, cj. (sjeld.) derfor.

Derjenige, die- das-, pl. diejenigen, pron. demonst. den, det, de.

Derlei, aj. ſ. Dergleichen.
Dermaleinſt, av. (forælb.) engang, i ſin Tid. [nu.
Dermalen, av. (forælb.) dennegang.
Dermalig, av. (forælb.) nærværende.
Dermaßen, av. d. Æ. ſaa meget.
Dero, -ſelben, pron. (Nu kun brugelig i Høflighedsſproget iſtedetfor pron. poss. ihr og ihre, i alle Kjøn, Tal og Kaſus); -wegen, (Sybt.) for deswegen el. daher.
Derſelbe, die -, das -; pl. dieſelben, Gen. desſelben, derſ-, desſ- ꝛc. pron. demonst. den, det, de; den ſamme, det - de -; eben -, den ſelv ſamme. Staaer ofte iſtdſ. er, ſie, es, ſein, ihr: der Vater hat nur einen Sohn, er läßt denſelben ſtudiren; er hat eine Schweſter; kennen ſie dieſelbe? Ein ſchöner Garten, wer iſt der Beſitzer deſſelben? Dieſelben bruges ſom et Høflighedsord for Sie, denenſelben (denſ-) for Ihnen, naar der tales til el. om høie Perſoner.
Des, ſ. der.
Deſerteur (l. -tør), m. -s -e, Deſerteur, Rømningsmand, c.; -tiren, v. n. m. h., deſertere, rømme.
Desfalls, av. d. Æ. derfor, af den Aarſag.
Desgleichen, 1) aj. ſ. der-. 2) cj. iligemaade, ſom og.
Deshalb, el. -en, av. og cj. derfor.
Deſperat, aj. deſperat, fortvivlet; -ion, f. ub. pl. D-ion, Fortvivlelſe, c.
Deſpot, m. -en -en, Deſpot, c.; -ismus, m. ub. pl. D-iſme, c.; -iſch, aj. deſpotiſk.
Deß, ſ. pron. demonst. der.
Deſſenthalben, -wegen, um -willen, av. derfor, for dens, dets Skyld.
Deſſert, n. -s -s, Deſert, c.
Deſſin (l. -ſäng) n. -s -s, Afridsning, c. Udkaſt, n. Tegning, c.; Mønſter, n.
Deſtilliren, v. a. deſtillere.
Deſto, av. (foran Comparat.) deſto; je - deſto, jo - deſto. [aarſag.
Deswegen, av. og cj. derfor, deS-
Deswillen, av. (med um foran) derfor, desaarſag.
Detail (l. -talj') n. -s -s, det Enkelte, det Omſtændelige; ins - gehen, anføre, fortælle enkelt og udførligt; -s handel, m. -s -ændel, Kræmmerhandel, c.
Detailliren, v. n. m. h. dele i ſmaae Dele, udſtykke; beſkrive udførligt, ſætte ud fra hverandre.
Deube, f. -n (forælb.) Tyveri, n.
Deut, m. -es -e, Døit, c. (en lille hollandſk Kobbermynt).
Deute f. -n, ſ. Düte.
Deuteln, v. a. (forælb.) udlægge paa en barnagtig el. tvungen Maade.
Deuten, v. 1) a. tyde, ud-, udlægge, forklare; eine S. auf etw. -, forklare den deraf. 2) n. m. h. viſe, betegne; mit den Augen -, give Tegn; -tung, f. -en, Tydning, Udlægning, Forklaring, c.
Deutlich, aj. tydelig, forſtaaelig; -s keit, f. ub. pl. T-hed, D-hed, c.
Deutſch, aj. tydſk; fig. og d. Æ. tydelig, aabenhjertig, redelig, retſkaffen; -e, m. -n -n, Tydſker, c.; -e, f. -n, et tydſk Fruentimmer; -e, n. -n, ub. pl. det tydſke Sprog; -heit, f. ub. pl. den Egenſkab ved en Ting, at den er tydſk; (i Sprogl. Germanisme); -land, n. -es ub. pl. Tydſkland, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stormeſter, Ordensmeſter, c.
Deviſe, (l. -wiſe) f. -n, Deviſe, c. Ønskeſprog, n.
Diaconus, m. -es -onen el. -onici, Aftensangspræſt, c.
Diadem, n. -es -e, Diadem, n.
Dialect, m. -en -en, Dialect, Mundart, c.
Dialog, m. -s -e, Dialog, Samtale, c.
Diamant, m. -es -en, Diamant, c.; -en, el. Demanten, aj. Diamants-, af Diamanter, med - beſat.
Diarrhöe, f. ſ. Durchfall.
Diät, f. ub. pl. Diæt, c.
Dich, ſ. du.
Dicht, aj. tæt, faſt, nær ved; -es Silber, maſſivt; -e, f. ub. pl. bedre -heit, f. ub. pl. Tæthed, Fasthed, c.
Dichten, 1) v. a. digte, tætte, gjøre tæt. 2) v. a. og n. m. h. digte; (forælb.) ønſke, eftertænke; fein- und Trachten, Digten (Ønſen) og Tragten.
Dichter, m. -s pl. ſ. sg. Digter, Skjald, c.; -iſch, aj. digterisk, poetiſk; -ling, m. -s -e, Rimſmed, c.
Dichtkunſt, f. ub. pl. Digtekonſt, Poeſie; Poetik, c.
Dichtung, f. 1) ub. pl. Færdigheden at digte. 2) pl. -en, Digtning, c.
Dick, aj. tyk: einen Finger el. eines Fingers -; ein -es Buch; ein -es Bein, tykt, hovent; ſich - thun, tyk, (fig.) opblæſt; prale; ein -es Fell haben, uigjennemtrængeligt, fig. være ufølſom; -e Ohren haben, ikke høre godt, fig. være døv mod Foreſtillinger.
Dick-armig, aj. tykarmet; -bauch, m. -es -äuche, d. Æ. -wanſt, m. -es -änſte, Tykmave, Tykvom, Tykkert, c.; -bein, n. -es -e, det Tykke af Benet, Laar, n.; -häutig, aj. tykhudet; -kopf, m. -es -öpfe, (foragt.) et Mſk. med et tykt Hoved; Grødhoved; fig. et trøbſigt, udeieligt Mſk.; -köpfig, aj. tykhovedet; fig. dum; -lich, aj. tykagtig; -naſig, aj. tyknæſet; -ſchalig, -ſchalig, aj. tykſkallet; -thaler, m. -s pl. ſ. sg. en ſtor ſpanſk Solvmynt.
Dicke, 1) n. -s, ub. d. Æ. Bund-

fald, n. 2) f. ud. pl. Tykkelſe, Tykhed, Tæthed, c. [en Skov).
Dickicht, n. -es -e, Tykning, c. (i
Dickung, f. -en, ſ. Dickicht.
Dictionnaire el. Dictionär, n. -s-en, Dictionaire, Ordbog, c.
Dictiren, v. a. diktere; paalægge (Straf, Mulkt).
Die, ſ. der.
Dieb, m. -es -e, Tyv, c.; fig. Tyv (i Lyſet); -inn, Tyvekvind, c.
Diebel, m. -s ub. pl. ſ. Döbel.
Dieberei, f. -en, Tyveri, n.
Diebiſch (-er -te), aj. tyvagtig.
Diebs-bande, f. -n, Tyvebande, c.; -baumen, m. -s pl. ſ. sg. Tommelfingeren af en hængt Tyv (efter Overtroen heldbringende); -hehler, m. -s pl. ſ. sg. Tyveſkjuler, c.; -laterne, f. -n, Tyvelygte, c.; -ſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Tyvenøgle, c.
Diebſtahl, m. -es -ähle, Tyveri, n.
Diele, f. -n, Bræt, n. Planke, Bord, Fjæl, c.; Gulv, Leer-, Lo-, n. Forſtue, c.
Dielen, v. a. lægge Gulv.
Dienen, v. a. tjene: Eim. el. bei Eim.; als Magd-; dem Staate-; der Kirche-; fig. Gott-, tjene, dyrke; Eim. mit etw. -; kann ich ihnen -? være til Tjeneſte? das dient zu nichts, tjener, nytter; darauf kann ich ihnen -, (foræld.) ſvare.
Diener, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Tjener (-inde) c.; ein - Gottes; Kammer -; ihr gehorſamer -.
Dienerſchaft, f. ub. pl. ſamtlige Tjenende, Tyender.
Dienlich, aj. tjenlig, nyttig.
Dienſam, aj. (foræld.) ſ. Dienlich.
Dienſt, m. -es -e, Tjeneſte, c. (en enkelt): Frohn-, Hof-; Eim. einen - leiſten; ich bin ganz zu Ihren -en; (ogſaa hele Omfanget af Tjeneſteforretningerne): ein leichter -; in Jemands - en ſeyn; der Staate-; in Kriegs- treten; einen - kaufen, Tjeneſte, c. Embede, n. Beſtilling, c.
Dienſt-alter, n. -s pl. ſ. sg. Tjeneſtealder, c.; -bar, aj. tjeneſtepligtig; livegen, vorned; (jurid.) forpligtet til noget; (ſjeld.) tjenſtfærdig; -barkeit, f. ub. pl. Tjenſtpligtighed, c. Livegenſkab, Vornedſkab, n. (jurid.) Forbindtlighed til at gjøre el. lide noget (Servitut); -befliſſen, -gefliſſen, aj. tjenſtvillig; -befliſſenheit, f. ub. pl. Tjenſtvillighed, c.; -bote, m. -n -n, Tjeneſtebud, n.; -eifer, m. -s ub. pl. Tjeneſtelyver, c.; -eifrig, aj. tjenſtivrig; -fähig, aj. tjeneſtedygtig; -fertig, aj. tjenſtfærdig, -agtig; -fertigkeit, f. ub. pl. Ä-hed, c.; -frei, aj. fri for Tjeneſten; -geld, n. -es -er, Hoveribetaling; -haft, aj. (Sydt.) tjenſtpligtig, tjenſtfærdig; -herr, m. -n -en, en Herre, hoem Hoveritjeneſte ydes; (ogſaa) Husbond, c.; -jahr, n. -es -e, Tjenesteaar; -kleidung, f. -en, Embedsdragt, c.; -knecht, m. -es -e, Tjeneſtekarl, c.; -korn, n. -s ub. pl. Embedskorn; (Deputat); -leiſtung, f. -en, Tjeneſteyden, c.; -lich, aj. tjenſtlig, tjenſtfærdig; -los, aj. tjeneſteles; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. og -magd, f. -ägde, Tjeneſtepige, c.; -mann, m. -es -leute, (fordum) Lehnsmand, c. (nu) Hoveribonde, Livegen, c.; -pflicht, f. -en, Embedspligt, Hoverforpligt, c.; -pflichtig, aj. tjenſtpligtig; -thuend, aj. tjenſtgjørende; -willig, aj. tjenſtvillig, -færdig (iſær ſom Høflighedsunderſkrift paa Breve); -willigkeit, f. -en, Ä-hed, c.; -zeit, f. -en, Tjeneſtetid, c.; -zwang, m. -es ub. pl. Ret til at tvinge en Anden til visſe Tjeneſter. [dag, c.
Dienstag (Dinstag), m. -es -e Tirs-
Dieſer, -ſe, -ſes, (ſork. dies el. dieß) pl. -ſe, pron. demonst. Dekl. med den beſt. Art. Endelſer, denne, dette, disſe; undtd. fig. nærværende. Dieſes el. dieß ſtaaer ofte for alle Kjøn og Tal: ſind dieß die Männer, die ꝛc.
Dießfalls, av. i ſaa Fald; i dette Tilfælde. [Aar, dette Aars.
Dießjährig, av. i, fra nærværende
Dießmal, av. dennegang, nu; -ig, aj. nærværende.
Dieſeit, præp. med Gen. paa denne Side: -des Fluſſes. [denne Sidt.
Dieſeitig, av. befindende ſig paa
Dieſeits, av. paa denne Side (uden efterfølgende Gen.: der Fluß trennt beide Grundſtücke; das meinige liegt -). Som Subſt. das -, fig. det nærværende, jordiſke Liv.
Dietrich, m. -es -e, Dirik, c.
Dieweil, 1) cj. fordi, efterdi, ſiden, da dog. 2) av. ſaa længe ſom, imedens at, da, idet.
Differenz, f. -en, Differences, Forſkjel, Afvigelſe, c.
Differiren, v. n. m. h. differere, være forſkjellig, afvige.
Digeſtiv, n. -es -e, Digeſtiv, Fordøielſesmiddel, n.
Dikaſterium, n. -s -rien, Retskollegium, n. [Lidhaver, c.
Dilettant, m. -en -en, Dilettant,
Dill, 1) m. -es ub. pl. el. -e f. ub. pl. Dild, c. (Urt.) 2) -e, f. -n, kort Ror, n. (paa forſkjellige Redſkaber, til at ſtikke noget i, f. Ex. paa en Lampe).
Dimiſſion, f. Dimiſſion, c.
Diner el. Diné (l. Dineh) n. Diné, n.
Ding, n. -es 1) pl. -e, Ting, c. (phyſiſk tilværende og alt, hvad man kan tænke ſig af Gjenſtande, Egenſtaber, Handlinger ꝛc.); das - iſt nicht

übel, Ting, Sag, c.; geſchehene -e ſind nicht gut zu ändern, ſete Ting, gjort Gjerning; guter -e ſeyn, være ved godt Mod; aller guten -e ſind drei, alle gode Ting; die vier letzten -e, de fire ſidſte Ting (Død, Dom, Himmerig, Helved); (foræld.) Thing, n. Ret, c. 2) pl. -er, (med Ringeagt) Ting, Tingeſt, c. (ethvært for ſig Beſtaaende, naar man ikke vil bruge ſammes egentlige Benævnelſe) das - möchte ich wohl haben; fig. ein artiges -elchen, lille Pige; ſeine Töchter ſind niedliche -erchen, Smaapiger, unge Fruentimmer.

Dinglich, aj. (jurid.) hvad der vedkommer en Sag og har Henſyn derpaa.

Dingen, v. l. (ogſaa rgl.) 1) n. m. h. tinge, prutte. 2) a. Linen-, tinge, fæſte, leie, hyre.

Dinkel, m. -s ub. pl. Spelt (et Slags Hvede).

Dinstag, ſ. Dienst-.

Dinte, f. ſ. Tinte.

Diöces, f. -en, et biſkoppeligt Gebet; Sogn, n. [Dobbeltlyd, c.

Diphthong, m. -es -en, Diphthong,

Diplom, n. -s -e, Diplom, n.

Diplomatie, f. Diplomatie, c.; -atik, f. Diplomatik, c.; -atiſch, aj. diplomatiſk.

Dir, ſ. du.

Direct, aj. directe, ligeſtrem, umiddelbar; -ion, f. -en, Direction, c.; -or, m. -s pl. -es el. -en, Directeur, c.

Dirigiren, v. a. dirigere.

Dirne, f. -n, Tjenestepige, c. (forældr.) Pige, Jomfru, c.; eine liederliche -, Løs, Kvindmenneske, n.

Dis, n. (i Musik) Dis, c.

Discant, m. -s -e, Discant, c.; -ſiſt, m. -en -en, den ſom synger Discant.

Diſcipel, m. -s pl. ſ. sg. Diſcipel, c.

Diſciplin, f. Diſciplin, c.

Disconto, m. (indecl.) Disconto, c.

Diſcret, aj. diſcret; -ion, f. ub. pl. Diſcretion, c.

Diſpüt, m. -es -e, Diſput, c.; -putiren, v. n. m. h. über etw., diſputere (iſær over lærde Sager); -ation, f. -en, en Afhandling ſkreven for at diſputeres over; Diſputeringen ſelv.

Diſſonanz, f. -en, Diſſonance, c. (en ſkurrende Lyd); -oniren, v. n. m. h. diſſonere, ſkurre.

Diſtance, el. -ſtanz, f. -en, Diſtance, c.

Diſtel, f. -n, Tidſel, -blomſt, -plante, c.; -ſink, m. -en -en, Stillits, c. (Fugl); -icht, aj. tidſelagtig; -ig, aj. fuld af Tidsler. [ſkrebs, c.

Diſtrict, m. -es -e, Diſtrict, n. Om-

Divan, m. -s ub. pl. Divan, n. (det tyrkiſke Statsraad). [ſig.

Divertiren, v. a. divertere, fornøie

Dividiren, v. a. dividere (underſøge, hvor ofte et mindre Tal (Deviſor, m. -s -en) er indeholdt i et ſtørre (Deviſend, m. -s -e); -viſion, f. -en, Diviſion, c.

Döbel, 1) m. -s pl. ſ. sp. (d. T. Diebel) Heslingen, (et Slags Elvefiſk, der ligner Brasen); Tap, Plet, c. (ved forfjellige Haandv.). 2) n. ub. pl. Heire, c. (Bromus; Ukrud).

Döbeln, v. a. ſlaae Pisken i.

Doberig, aj. (n. St.) lummer (om Luften paa varme og vindſtille Dage).

Docent, m. -en -en, Lærer, c. (iſær paa Høiſkoler).

Doch, cj. dog, alligevel. Ofte forhøier det ſom blot av. Eftertrykket: ja -! nein -! nicht -!

Docht, m. -es -e, Væge, c. (i Lys og Lampe).

Docke, f. -n, Dogge, c. (Hund); Dokke, (hvori Skibe iſtandſættes); en-hver tyk, kort Pille; fig. Dukke, c.; en Dukke Garn el. Traad; Tangent, c. (paa et Klaveer); forfjellige Haandværkredſkaber; en Art Hovedpynt for Damer.

Docken, v. 1) a. gjøre Dukker Garn, el. Traad; kun ſammenſ. med auf og aus. 2) n. m. h. lege med Dukker, forfærdige D-. [Doctor, c.

Doctor, m. -s -en (undert.) -es,

Document, n. -es -e, Document, n.

Doge, (l. -ſche) m. -n -n, Doge, c. (i Venedig og Genua). [Docke.

Dogge, f. -n, Dogge, c. (Hund) ſ.

Dogma, n. -s -ta, Dogma, c.; -tik, f. ub. pl. Dogmatik, c.

Dohle, f. -n, Allike, c. (Fugl).

Dohne, f. -n, Dont, c. (Snare for Fugle); -nſtrick, m. -es -e, Række af Doner.

Dolch, m. -es -e, Dolk, c.

Dolde, f. -n, (næſten foræld.) Dold, c. Skjærm, m. Top, c. (f. Ex. af en Plante el. et Træ); -nblume, f. -n, Skjærmblomſt, c.; -förmig, ad. ſkjærmformet. [Huſartrøie, c.

Dollman el. Doliman, m. -s -e,

Dollmetſchen el. dolm-, v. a. overſætte (iſær mundtlig); tolke; -ſcher, m. -s, pl. ſ. sg. Tolk, Fortolker, c.

Dom, m. -es -e, Kuppel, c.; fig. Domkirke, c.

Dom-dechant, m. ſ. Decan; -herr, m. -n -en, Domherre, Canonicus; -herrlich, aj. Domherres, Domherren vedkommende; -pfaff, m. -en -en, (foragt.) Domherre, c.; Dompap, c. (Fugl); -probſt, m. -es -öbſte, Domprovſt, c.

Domaine, f. -n, Domaine, Kronsgods, n.

Domeſtik, m. -en -en, Domeſtik, c.

Domino, m. -s, Domino, c. (et Slags Kappe og et Spil).

Domicellar, m. -en -en, en ung

Domherre, der endnu ikke har Sæde i Capitelet. [Sproglære).

Donat, m. -es -e, Donat, c. (latinſk

Donau, f. Donau (Flod).

Don-lage, f. -n, (Bjergv.) ſtr ta-Retning; -legig, aj. ſtraa; -holz, n. -es -ölzer, Tværtømmer i en ſtraa Schacht, hvorpaa -bretter og -latten, Bræder og Lægter i den ſtraa Schacht, faſtgjøres.

Donner, m. -s pl. ſ. sg. Torden, c.; fig. Lyn, n.: von dem - getroffen; Torden lignende Larm: der - des Geſchützes.

Donner-gott, m. -es ub. pl. Tordengud, c.; -keil, m. -es -e, T-kile, c.; -ſchlag, m. -es -äge, T-ſkrald, n.; fig. T-ſlag, n. (en ſtrækkelig Ildende); -ſtimme, f. -n, T-ſtemme, c.; -ſtrahl, m. -es -en, Lynſtraale, c.; -wetter, n. -e, T-veir, n. (meſt fig. ſom et Ødsubsbrud); -wolke, f. -n, T-ſky, c.; -s wort, n. -es -örter, T-ord, n. (et ſtrækkeligt Ord, en frygtelig Tale).

Donnern, v. n. m. h. es -rt, det tordner; Gott -rt, tordner; fig. tordne, give Skrald, tale med Iver: die Kanonen -, eine -de Stimme.

Donnerstag (-rſtag), m. -es -e, Torsdag, c.; der grüne -, Skærtorsdag, c.

Doppel-adler, m. -s pl. ſ. sg. ſlakt Ørn, c. (Rigsvaaben); -becher, m. -s pl. ſ. sg. Dobbeltbæger, n. (hvis Fod ligeledes er et Bæger); -bier, n. -es pl. (om flere Sorter) -e, dobbelt Øl, ſtærkt Øl; -deutig, aj. ſom kan tydes paa dobbelt Maade; tvetydig; -ehe, f. -n, Bigami, n.; -fenſter, n. -s pl. ſ. sg. dobbelt Vindue, Forſætsvindue, n.; -ſtinte, f. -n, Dobbeltflint, c. (med to Løb); -gänger, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom tror at ſee ſig ſelv udenfor ſig; -geſang, m. -es -änge, toſtemmig Sang (Duet); -kinn, n. -es -e, dobbelt Hage; -laut, m. -es -e, Dobbeltlyd (Diphthong) c.; -lauter, m. -s pl. ſ. sg. Diphthongtegn, n.; -punkt, m. -es -ünkte, Colon, n. (:); -ſchlag, m. -es -äge, Dobbeltſlag, n. (i Muſik); -ſinn, m. -es, dobbelt Mening, Tvetydighed, c.; -ſinnig, aj. ſom har dobbelt Mening, tvetydig; -züngig, aj. fig. tvetunget, falſk.

Doppeln, v. a. tage dobbelt, gjøre -, fordoble; ſpille Kærninger, Dam; doble.

Doppelt, aj. dobbelt; i Sammenſ., hvor det hedder doppel og betegner det, der har en dobbelt el. overh. forøget Størrelſe, Godhed, Styrke: Dobbelterche; d. T. (om Blomſter) fyldt, dobbelt.

Dorf, n. -es -örfer, Landsby, Bondeby, c.; das ſind mir böhmiſche Dörfer, ubekjendte Ting; Dörfchen, -lein, n. -s pl. ſ. sg. Flække, Torp, c.; -flur, f. -en, Bymark, c.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. Landjunker, Landsby-, c.; -mark, f. -en, Bygrændſe, c.; -recht, n. -es ub. pl. Byret, c.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Dommer i Byen; -ſchaft, f. -en, Landsby, c.; alle en Bondebyes Beboere tilſammen; -ſchuldheiß, m. -en -en, og -ſchulze, m. -n -n, Foged, c.

Dorn, m. -es, pl. -e (undert. d. T. Dörner) naar Talen er om flere enkelte, og -en, naar en ubeſtemt Mængde bliver ſammenfattet, Torn, Pig, c. (iſær paa Vexter); Torn (i Spænder og i forſkjellige Værktei); fig. Torn, c. (enhver Buſk, ſom har Torne) pl. -en; Grene af en ſaadan Vext, ub. sg.; Torn, (hemmelig Smerte, Hindring) pl. -en. [buſk, c.

Dornbuſch, m. -es -üſche, Tornebuſk

Dornen, aj. ſom er af Torne, Torne-.

Dornen-hecke, f. -n, Tornehække, c.; -kranz, m. -es -änze, T-krands, c.; -s -krone, f. -n, T-krone, c.; -ſtrauch, m. -es -äucher, T-buſk, c.; -voll, aj. tornefuld.

Dornicht, aj. tornagtig, lig Torne.

Dornig, aj. tornet, tornefuld.

Dorren, v. n. m. ſ. torres, forblive tør, viſne. [terre.

Dörren, (b. T. darren) v. a. Obſt, Dörrſucht, f. ſ. Darre.

Dorſch, m. -es -e, Torſk, c.

Dort, (vulg. dorten) av. hiſt, hiſſet, hiſt henne; der; von - aus, derfra; -her, av. derfra, hiſt fra; -hin, av. derhen, bidhen, hiſt hen; -ig, av. der værende.

Doſe, f. -n, (Dim. Döschen, n. -s pl. ſ. sg.) Daaſe; Doſis, c.

Döſe, f. -n, Træballie, c. (ſædvanlig paa 3 lange Been).

Doſenſtück, n. -es -e, Maleri paa el. i en Daaſe.

Döſig, aj. (n. St. d. T.) døſig.

Doſis, f. pl. -oſes og -oſen, Doſis, c.

Doſt, m. -es el. -en, m. -s pl. die -enkräuter, Merian, Toſt, c. (Plante).

Dotter, m. -s pl. ſ. sg. Blomme, c.; Ei-, Æggeblomme; -blume, f. -n, Benævnelſe paa forſkjellige gule Blomſter, ſom: Smørblomſt, Koblomme; -s gelb, aj. guul ſom Æggeblomme.

Doublette, f. -n, ſ. Dubl-.

Douceur, 1) n. -s -e el. -s, Douceur, Belønning, Gave, c. Drikkepenge. 2) f. -e, Douceur, Høflighed, Smigreri, Forbindtlighed, c.

Drache, m. -n -n, Drage, c. (i dette Ords forſt. Betyd. i Dank); der alte -, (i Bibelen) den gamle Drage, Djævelen; fig. Drage, c. en vredagtig, trættekjær Perſon, iſær en ſaadan Kvinde.

Drachen-baum, m. -es -äume, Dragetræ, iſær et Palmetræ i Oſt- og Veſt-

indien, hvoraf udflyder -blut, n. -es ub. pl. D-blod, c.; -kopf, m. -es -öpfe, D-hoved, n.

Drachme, f. -n, Drachma, c., ¼ Lod, et Quintin; Mynt hos de gamle Grækere og hos Jsberne.

Dragoner, m. -e pl. ſ. sg. Dragon, c.

Draht, (da det kommer af drehen, dor det ſkrives Drath ligeſom Nath, Gluth, Blüthe af nähen, glühen, blühen) ſ. Drath.

Drall, aj. drei, tyk, ſtram.

Drama, n. -e -men, Drama, n.; -tiſch, aj. dramatiſk; -tiſiren, v. n. m. h. dramatiſere.

Dran, ſ. daran.

Drang, m. -es ub. pl. Tilſtanden, i hvilken man trænges; trykkende Mængde, Paatrængenhed; indvortes Drift, Trang, c.

Drängen, v. a. trænge, trykke: Einen an die Wand -; fig. ſich, trænge frem, ſtræbe at indtage et Sted; gedrängt marſchiren, i tæt ſluttede Geleder; gedrängt voll, propfuld; gedrängt ſchreiben, ſkrive ſammentrængt; eine gedrängte Schrift, gnedret; ſeine Gläubiger -, ihn, presse, plage.

Drangſal, n. -es -e, Trængſel, Kummer, Gjenvordighed, c.

Drath, m. -es -äthe (ikke -ther) Traad, c. (iſær af Metal).

Drath-arbeit, f. -en, Traadarbeide, n.; -fenſter, n. -s pl. ſ. sg. Vindue af Staal el. Meſſingtraad; -förmig, aj. traadformig; -händler, m. -s pl. ſ. sg. T-handler, c.; -kugel, f. -n, Lænkekugle, c.; -puppe, f. -n, T-dukke, c. (Marionette); -ſaite, f. -n, Metalſtreng, c.; -ſieb, n. -es -e, Sigte med Traadbund; -ſpinnen, n. -s ub. pl. T-ſpinden, Arbeidet af -ſpinner, m. -s pl. ſ. sg. T-ſpinderen, ſom forfærdiger Guld-, Sölv- og Meſſingtraad; -ziehen, n. -s ub. pl. T-trækken, c.; -zieher, m. -s pl. ſ. sg. T-trækker, Guldtrækker, Sölv-, c.; -zug, m. -es -üge, T-trækning, c.; ogſaa Værkſtedet, hvor dette ſteer.

Drathern, aj. d. T. Traads-, ſom er af Traad.

Dräuen, ſ. Drohen.

Drauf, ſ. Darauf.

Dräuſchen, v. n. m. h., d. T. plaskte; (vulg. dröſchen og draſchen, ſom ogſaa betyder at pludre, larme).

Draußen, av. derude, udenfor.

Drechſelbank, f. -änke, Dreierbænk, c. (d. T. Drehbank).

Drechſeln, (d. T. drehen) v. a. dreie: eine Kugel -, in Holz -.

Drechsler (Dreher) m. -s pl. ſ. sg. Dreier, m.

Dreck, m. -es, ub. pl. vulg. Dræk, Skarn, Snavs, n.; fig. en ſlet, ringe Ting; -ig, aj. ſnavſet, beſudlet med Skarn; ſmudſig, ureen. [Anker.

Dreg, m. -es -e, Dræg, n. et libet

Dreh-bank, f. -änke, d. T. Dreierbænk, c.; -baſſe, f. -n, Svingbøsſe, c. (en lille Skibskanon); -baum, m. -es -äume, Svingel, Svingbom, c. (hvormed en Vei ſpærres for Ridende og Kjørende); -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Dreierjern, -redſkab, n.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. -holzbille, c. (Jnſect); -krankheit, f. ub. pl. Svimmelſygdom (hos Faar); -kreuz, n. -es -e, ſ. -baum; -lade, f. -n, Kandeſtsberens Dreierbænk, -s -ling, m. -s -e, forfjellige til Ombreining tjenende Værktsi, ſ. Ex. Armen paa en Silbeſteen; et ſvimmelſygdom (hos Faar); -orgel, f. -n, Haandorgel, Poſitiv, n.; -rad, n. -es -äder, Dreierhjul, n.; -ſcheibe, f. -n, Drieſkive, c.; -ſtahl, m. -es -ähle, ſ. -eiſen, -ſtuhl, m. -es -ühle, Skruestol, c.; Metalarbeidernes Dreierbænk.

Drehen, v. a. ein Rad, dreie; Tim. etw. aus der Hand, vriſte; die Augen, dreie om, bevæge Hid og Did; Tim. den Rücken, vende; ein Seil, ſnoe; ſich, dreie ſig (iſær om Vinden); Tim. eine Naſe -, fig. dreie en Næſe (faae til at troe noget Uſandt); -d, d. T. ſvimmel; -her, m. -s pl. ſ. sg. d. T. i Sammenſ. Dreier: Sorndreher; forfjellige Værktsi.

Drei, N. Tal (Gen. -er, Dat. -en) tre; die -en, Tretal, n. Treen i Kort.

Drei-armig, aj. trearmet; -beinig, aj. tredenet, -decker, m. -s pl. ſ. sg. Tredækket, c.; -drath, m. -es -äthe, Tsi vævet af tredobbelte Traader, Dreil, n. (Drillich) treſtaftet Tsi; -dräthig, aj. treſtaftet; -eck, n. -es -e, Trekant, c.; -eckig, aj. trekantet; -einig, aj. treenig; -einigkeit, Treenighed, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. tre Eenheder forenede til et Hele; iſær en liden Skillemynt, Trilling, c.; -erlei, aj. (indecl.) tre Slags; -fach, aj. tredobbelt, trefold; (ogſaa -fältig men ikke -doppelt); -fädig, aj. tretraadet; -faltig, aj. trefoldig; -faltigkeit, f. ub. pl. Trefoldighed, c.; -farbig, aj. treſarvet; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Trefod, c.; -füßig, aj. trefodet; -geſang, m. -es -änge, treſtemmet Stykke (Kerzet); -herr, m. -n -en, og -herrſcher, m. -s pl. ſ. sg. Triumvir, c. een af Tre, ſom regjere en Stat; -herrſchaft, f. -en, Triumvirat, n.; -jährig, aj. treaarig; -jährlich, aj. ſom gjentages hvert tredie Aar; (ſaaledes ogſaa -ſtündig, -ſtündlich, -tägig, -täglich, -wöchig, -wöchentlich og (ſjeld.) -monatig, -monatlich); -kantig, aj. trekantet; -königsfeſt, n. -es ub. pl. Helligtre-Kongers Feſt; -ling, m. -s -e, Trilling, c. tredie Delen af et Hele; et Maal

paa tre Tænder el. tre Spande; -mal, (-Mal) av. tre Gange; -malig, aj. som steer tre Gange; -master, m. -s pl. sg. Tremaster, e.; -pfünder, m. -s pl. s. sg. Trepunder, e.; -schlag, m. -es -age, Pasgang, e.; -seitig, aj. treſidet; -silbig, aj. treſtavelſes; -sitzig, aj. med tre Sæder; -spännig, aj. med tre Heſte for; -tägig, M-Tal, tredive; -tiger, m. -s pl. s. sg. Medlem af et Selſkab paa 30 Perſ.; en Perſ., ſom er 30 Aar gl.; -tägſte, O-Tal, tredivte; -tägſtel, n. -s pl. s. sg. tredivte Delen; -tägſtens, av. for det tredivte; -stimmig, aj. treſtemmig; -zack, m. -es -e, Arefork, tregrenet Gaffel, e.; -zackig, aj. tregrenet; -zehn (-zehen) M-Tal, tretten; -zehner, m. -s pl. s. sg. Medlem af en Forening af 13 Perſ.; -zehnte, O-Tal, trettende; -zehntens, av. for det trettende.

Dreiſt, aj. driſtig, behjertet; ugenert i Selſkab; uforſkammet, fræk; -igkeit, f. ub. pl. O-hed, B-hed, U-hed, e.

Drell, aj. d. T. unødv. levende, munter; rund, faſt.

Drellbohrer, ſ. Drillb-.

Dreſchen, v. i. a. tærſte; leeres Stroh-, tærſte Langhalm (gjøre forgiæves Arbeide); fig. vulg. ſlaae; pluddre, ſladdre; -ſcher, m. -s pl. s. sg. Tærſter, e.

Dreſchflegel, m. ſ. Flegel; -maſchine, f. -n, Tærſkemaſkine, e.; -tenne, f. ſ. Tenne; -zehend, m. -en -en, Tiende af udtærſket Sæd.

Dreſſiren, v. a. dreſſere, aftette, (ſom Hunde).

Drey, ſ. Drei. [tredie Gang.

Driebrachen, v. a. einen Acker, pløie

Drillbohrer, m. -s pl. ſ. sg. Dril, e. (et ſpidſt Boer hos Metal- og Steenarbeidere) d. T. Drell-.

Drillen, v. a. dreie om i en Kreds; drille (bore med en Dril); Einen, drille, ſalde besværlig; (d. T. ogſaa trillen).

Drillhaus, n. -es -äuſer, Exerceerhuus, n.

Drillich, m. -es -e, ſ. Dreidrath.

Drilling, m. -es -e, Drev, n. (ſom ſætter en Maſkine i Gang); d. T. ogſaa Drebling og Dreiling; Trilling, e. (et af tre paa engang fødte Børn).

Drin, d. T. ſ. Darin.

Dringen, v. i. 1) a. trænge, nøde, tvinge; -d, partic. yderlig, uopſættelig, nær foreſtaaende. 2) n. m. ſ. trænge ind; in Einen, trænge ind i, bede indſtændigen; auf etw., trænge paa, ville absolut, paastaae bestemt; -glich, aj. indtrængende, bevægende ved kraftige Midler; -glichkeit, f. ub. pl. Indtrængenhed, e.

Dritte, O-Tal, tredie.

Dritthalb, aj. (indeckl.) halvtredie.

Drittheil, n. -es -e, eller sædvanlig Drittel, n. -s pl. ſ. sg. tredie Deel (af et Hele, ſ. Ex. af en Daler).

Drittens, av. for det tredie.

Drob, ſ. Darob, Daruber.

Droben, av. (d. T. for da oben, dort-) der oppe, hiſt oppe.

Droguerie, f. ogſaa Droguerei, f. (l. gu ſom et k) Materialvare, raa Apothekervare; -guiſt, m. -en -en, den, der handler dermed; Materialiſt, e.

Drohen, v. n. m. h. (forældr. dräuen) Eim. mit der Hand; Eim. etwas, das Haus drohet den Einfall, truе; -hung, f. Trudſel, e. ub. pl.; truende Tale, e. Trudſelsord, n. pl. -en.

Drohne, (Thrane) f. -n, Drone, Vandbi, e.

Dröhnen, v. n. ſ. Drönen.

Drohr ꝛc, n. -es -örter, Trudſelsord, n.

Drollig, aj. leierlig, pudſeerlig; -keit, f. -en, L-hed, Ø-hed, e.

Dromedar, m. -s -e, Dromedar, e.

Drommete, drommeten, ſ. Trompete, trompeten.

Drönen, v. n. m. h. drøne, give en ſtærk, bævende Lyd.

Dronte, f. -n, Dronte (Fugl) e.

Droſchke, f. -n, Droſchke, e.

Dröſchen, ſ. Dräuſchen.

Droſſel, f. -n, d. T. Adamsæble, n. Luftrør, Spiſe -, n. Strube, e.; Droſſel, e. (Sangfugl); -ader, f. -n, Halsaare, e.

Droſt, m. -en -en, Landdroſt, e. (i nogle Egne, en Øvrighedsperſon paa Landet); -ei, f. -en, Landdroſtens Embedsdiſtrict. [derovre.

Drüben, av. d. T. paa hiin Side,

Druber, ſ. darüber.

Druck, m. -es -e, ein - der Hand, der - der Luft, Tryk, n.; der - der Trauben, Udpreſſen, e.; fig. unter einem ſchweren -, Tryk, n. Undertrykkelſe; ein Schrift in den - geben, i Trykken; ein reiner -, Tryk, e. ub. pl.; (ogſaa) det trykkede Skrift, ub. pl.

Druck-buchſtabe, m. -ns -n, trykt Bogſtav; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Trykfeil, e.; -fertig, aj. færdig til Trykken; -freiheit, f. ub. pl. Trykkefrihed, e.; -jahr, n. -es -e, Trykkeaar; -koſten, pl. ub. sg. Trykkeomkoſtninger; -ort, m. -es -e, Trykkeſted, n.; -papier, n. -es -e, Trykpapir, n.; -ſchrift, f. -en, trykt Skrift, Prent, n.; -tiſch, m. -es -e, Trykkebord, n. (til at trykke Kattuner paa); -werk, n. -es -e, Trykværk, n. (iſær til at preſſe Vandet i Hoiden). [prente.

Drucken, v. a. Bücher ꝛc. trykke,

Drücken, v. 1) a. trykke: den Thon in die Form; Eim. die Hand; Einem ans Herz; die Schuhe - ihn; das Volk -; ſich -, faae Skade ved at

trykkes. 2) n. m. h. trykke: die Last drückt auf mich; die Uhrfeder drückt; drückende Luft; dieſe Speiſe drückt im Magen, ligger tungt; d. T. brøve, være ubeſtemt og langſom; bei Tiſche ſitze ich nicht gern gedrückt, knebet.

Drucker, m. -s pl. ſ. sg. Trykker, c. (i Bogtrykkerier).

Drücker, m. -s pl. ſ. sg. Trykker, c. (Værktøi); iſær paa en Laas.

Drucker-ballen, m. -s pl. ſ. sg. Trykballe, c.; -farbe, -ſchwärze, f. Trykkerſoærte, c.; -lohn, m. -es ub. pl. Trykkerlon, c.

Druckerei, f. -en, Trykkeri, n. (Værkſted); Konſten, at trykke, ub. pl.

Druckſen, v. n. m. h. d. T. brøve, være ubeſtemt og langſom.

Drud, m. -en -en, (-e, f. -n) Hexemeſter, (Hex), ond Aand, c.) Spegelſe, n., Maren, c.

Druide, m. -n -n, Druide, c. (Præſt hos Celterne ꝛc.)

Drum, ſ. darum.

Drunten, av. (da unten, dort -) d. T., der nede, hiſt nede.

Drüſchling, m. -es -e, Champignon, c.

Druſe, f. 1) ub. pl. Krop, c. (Hæſteſygdom); Børme, c. 2) pl. -n, Mineral, ſom paa Overfladen er ſtudt ud i ſmaae Krystaller.

Drüſe, f. -n, Kjertel, c. (ogſaa) Krop, ſ. Druſe.

Druſen, pl. ub. sg. (n. St.) Børme, c.; Dvaſet af udpreſſede Vindruer.

Druſig, aj. beladt med Krop.

Drüſig, aj. ſom har Kjertler.

Du, pron. pers. Gen. deiner (fork. dein) Dat. dir, Acc. dich, du, dig; pl. Nom. ihr, Gen. euer, Dat. og Acc. euch, I, eder.

Dubiös, aj. tvivlſom, uvis.

Dublette, f. -n, Dublet, c.

Ducaten, m. -s pl. ſ. sg. Ducat, c.

Ducken, v. a. ſich, bukke, (beie Hovedet og Overkroppen); fig. føie ſig efter Omſtændighederne.

Duckmäuſer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) (foragt.) Lurendreier, c.; -ei, f. -en, Lurendreieri, n.

Duckſtein, m. -es ub. pl. ſ. Tuf; Hvidtel, ſom brygges i det Brunsvigſke.

Dudeldei, n. -es ub. pl. Viſvas, n. Ubetydelighed, c. og det ſamme ſom Dudelei, f. -en, Tuderi, Klimperi, Bierfjedlen, ſlet Sang, c.

Dudeln, v. n. m. h., vulg. blæſe paa Sækkepibe, c. klimpre, ſynge ſlet.

Dudelſack, m. -es -äcke, d. T. Sækkepibe, c.

Dudu, m, **Drontе**, c. (Fugl).

Duell, n. -es -e, Duel, Tvekamp, c.

Duett, n. -es -e, Duet, c.

Duft, m. -es -üfte, Dunſt, Taage, c.; Duft, Blomſter-, c.

Duftbruch, m. -es -üche, kaldes i Skovvæſenet, naar et Træ el. en Green brækkes ved Sneens el. Iſens Tyngde.

Duften, v. a. dufte; die Wände -, ſvede. [brede Duft.

Düften, v. a. give Duft fra ſig, ud-

Duftig, aj. duftende, givende Duft fra ſig.

Duldbar, aj. ſom kan taales.

Dulden, v. a. ein Unglück -, taale, lide taalmodig; hier duldet man alle Religionen, taaler, fordrager; -dung, f. ub. pl. taalmodig Liden; Taalen, Fordragen; Tolerance, c.; -der, m. -s pl. ſ. sg. (-derinn, f. -en) Taaler, c. taalmodig Lidende; -ſam, aj. taalig, overbærende, tolerant; -ſamkeit, f. ub. pl. T-hed, Overbærenhed, Tolerence, c. [ked, n.

Dult, m. -es -e (Sybt.) aarligt Marked.

Dumm (dümmer, dümmſt), aj. dum; fig. kraftesløs; -dreiſt, aj. dumdriſtig; -dreiſtigkeit, f. ub. pl. Dumdriſtighed, c.; -heit, f. Dumhed, c. ub. pl.; en dum Handling, dum Opførſel, pl. -en; -kopf, m. -es -öpfe, (d. T. -hart, m. -es -e, Nordt. -erjan, d. e. dummer Johann) Dosmer, c. Dummerhoved, n, Dumrian, c.

Dumpf, aj. (om Lyd) huul, dæmpet; -er Schmerz, bedøvende, undertrykt; ein -es Schweigen, mørk; ſein Kopf iſt ganz -, forvirret, bedøvet; -heit, f. -en, Bedøvelſe, c.; -ig, aj. muggen.

Dümpfel, m. ſ. Tümpel.

Dune, f. -n, (Nordt.) Duun, n.

Düne, f. -n, en Sandbanke ved Havkyſten. [Dünger.

Dung, m. -es ub. pl. (Sybt.) ſ.

Düngen, v. a. gjøde: das Feld; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Gjødſle, Gjødning, Mødding, Møgdynge, c.; -gung, f. -en, Gjødſel, c.

Dunkel, aj. (dunkeler el. ſædv. dunkler; dunkelſt) dunkl; eine -e Höhle, mørk; eine -e Rede, dunkel, utydelig; er iſt von -er Herkunft, ubekjendt; das - des -s og -heit, f. ub. pl. Dunkelhed, c. Mørke, n. Utydelighed, c. (i ſidſte Bet. pl. -heiten); -n, v. n. m. h. mørkne, ſkumre; -blau, -gelb, -grün, -roth ꝛc. mørkeblaa ꝛc.

Dünkel, m. -s ub. pl. Fordom, forudfattet Mening, c.; Indbildning, c. høie Tanker om ſig ſelv; -haft, aj. indbildſk.

Dünken, v. ſynes, forekomme, tykkes, holde for, mene. (Som v. n. m. h. med Perſonen i Dat. ſie dünkte mir ſchön; thue, was dir gut dünkt; ſom recip. med Perſ. i Acc.: du dünkſt dich klug; ſie - ſich tugendhaft; ogſaa med laſſen: Laß dich nicht klug -; ſom impers. med Perſ. i Acc.: es dünkt mich).

Dünn, aj. tynd: ein -es Blatt: die Leinwand iſt -, (aabent); -es Saar; -es Bier.

Dünn-haarig, aj. tyndhaaret; -ſchalig el. -ſchällig, tyndſkallet; -ſtämmig, aj. tyndſtammet.

Dünne, f. Tyndhed, c. ub. pl.; Slag, n. det Tynde af Livet under Ribbenet (die Dünnung, Weiche).

Duns, m. -es -e, Dumrian, c.; en naragtig Lærd.

Dünſen, v. i. n. m. ſ. nu kun i partic. ge-, aufge-, ophovnet, opblæſt.

Dunſt, m. -es -ünſte, Dunſt, c.; Eim. einen blauen - vormachen, binde Roget paa Ærmet; (i Jagtſp.) Spurvehøgel, n.

Dunſten, v. n. m. h. dunſte op, dampe.

Dünſten, v. a. das Fleiſch, ſtuve, koge under lukt Laag.

Dunſtig, aj. fuld af Dunſter.

Dunſtkreis, m. -es -e, Dunſtkreds, Atmoſphære, c.

Dupfen, ſ. Tupfen el. Tüpfen.

Duplik, f. -en, Duplik, c.

Dupliren, v. n. m. h. houblere el. duplere, fordoble.

Duodez, n. -es -e, Duodez, c.

Durch, 1) præp. med Acc. igjennem: ich ging - das Thor; das Fenſter ſehen; es ging ihm -e Herz; Eim. - die Finger ſehen; - das ganze Jahr el. das ganze Jahr - (hindurch); - einander mengen, werfen; (en virkende Aarſag; et Middel) ved: - ihn bin ich glücklich geworden. 2) av. ich bin nicht mit dem Buche -, færdig, til Ende; - und -, heelt igjennem; die Strümpfe ſind -, hullede, itu. (De med - ſammenſ. Verb. ere deels ægte ſmſ. altſaa uadſkillelige (ins.); i hvilket Tilfælde Hovedtonen ligger paa Verbet, ge i præter. part. bortfalder og zu ſættes foran infinit.: er durchreiſet die Schweiz, har ſie -reiſet, wünſcht ſie zu -reiſen; deels ægte ſmſ., altſaa adſkillelige (sep.); i hvilket Tilfælde Hovedtonen ligger paa durch, og ge i præter. partic. og zu ved infinit. ſættes imellem durch og Verb.: er reiſet nur durch, iſt durchgereiſet, gedenkt nur durchzureiſen).

Durchackern, v. a. 1) sep. gjennemploie; ploie tilgavns; 2) ins. gjrode, mislomt gj-arbeide; -rung, f. -en, Gjennemploining, c.

D-arbeiten, v. a. sep. ſich, eine S. gj-arbeide; -tung, f. -en, Gj-dning, c.

D-aus, av. (Tonen paa aus) ganſke, aldeles, heel igj-; endeligen, uden Modſigelſe, absolut.

D-backen, v. i. n. m. ſ. sep. gj-bage.

D-baden, v. a. ins. gj-bøve.

D-beißen, v. i. a. 1) sep. gj-bide; ſich, hane ſig Vei ved at bide, hjelpe ſig frem ved at ſtænde. 2) ins. gj-bide: das Brod-.

D-beizen, v. sep. 1) n. m. ſ., gj-ædes, -ædſes. 2) a. gj-æde, -ædſe.

D-beten, v. a. gj-bede: 1) sep. bede til Ende. 2) ins. tilbringe med at bede.

D-betteln, v. a. 1) sep. ſich, betle ſig igj-. 2) ins. das Land, gj-betle, -tigge.

D-blaſen, v. i. a. 1) sep. blæſe igj-; ein Tonſtück, blæſe til Ende. 2) ins. (om Vinden) gj-blæſe.

D-blättern, v. a. sep. og ins. gj-blade; fig. læſe flygtigt igj-.

D-blick, m. -es -e, Gj-blik, n.; -en 1) v. a. ins. ſeinen Plan, gj-ſtue. 2) n. m. h. sep. ſee gj- en Aabning; in ſeinem Betragen blickt Neid durch, ſtinner frem.

D-blitzen, v. n. m. h. ins. gj-lyne.

D-bohren, v. a. 1) sep. bore igj-. 2) ins. fig. Einen mit dem Degen, den Augen, gj-bore.

D-braten, v. 1) n. m. ſ. sep. gj-ſteges. 2) a. ins. gj-ſtege.

D-brauſen, v. 1) n. m. ſ. sep. bruſe igj-. 2) a. ins. gj-bruſe.

D-brechen, v. i. 1) a. a) sep. gj-bryde, med Magt gjøre Aabning ind i et Legeme. b) ins. fig. med Magt bane ſig Vei ud af et Sted; d-brochene Arbeit, udſtaaret, udfliet, udſpet; Filigran. 2) n. m. ſ. sep. bryde igj-.

D-brennen, v. i. 1) n. m. h. sep. brænde igj-. 2) a. ins. gj-brænde.

D-bringen, v. i. a. sep. bringe igj-; fig. einen Kranken, hjelpe at komme ſig; Pflanzen -, overvintre; ſich -, ſlaae ſig igj-, ernære ſig; ſein Vermögen, forede, tilſætte.

D-bruch, m. -es, Gj-bryden, c. Gj-brud, n. ub. pl.; Stedet, hvor Gj-brudet er ſket, pl. -üche; (undert.) Bugleb, n.

D-brüllen, v. a. ins. gj-brøle.

D-dampfen, v. a. ins. gj-dampe.

D-denken, v. i. a. sep. og ins. gj-tænke, overveie.

D-drängen, v. a. sep. gj-trænge.

D-dringen, v. i. 1) a. ins. gj-trænge. 2) n. m. ſ. sep. trænge tilgavns igj-; fig. opnaae ſin Hensigt, ved at overvinde viſſe Hindringer; -glich, aj. gj-trængelig; -igkeit, f. ub. pl. Gj-hed, c.

D-drücken, v. a. sep. gj-trykke; das Pferd, trykke forværket.

D-duften, v. a. ins. gj-dufte.

D-eilen, v. n. m. ſ. sep. og a. ins. gj-ile. [lem hverandre.

D-einander (bedre durch ein-) mel-

D-fahren, v. i. 1) a. a) sep. einen Weg, opkjøre. b) ins. fig. gj-fare. 2) n. m. ſ. sep. kjøre igj-; gj-fare.

D-fahrt, f. Gj-kjørſel, c. (ſaavel Handlingen, at kjøre igj-, ub. pl. ſom Stedet, hvorigj- der kjøres, pl. -en).

D-fall, m. -es, Gj-fald, n. ub. pl. Bugløb, n. pl. -álle.

D-fallen, v. i. n. m. ſ. sep. falde igj- en Aabning; fig. bei der Wahl, falde igj-; im Spiele, intet vinde.

D-falten, v. a. ins. lægge i Folder; folde.

D-faulen, v. n. m. ſ. sep. raadne

D-fechten, v. i. a. sep. fig. ſich, eine S., med Ord forſvare, paaſtaae, fætte igj-.

D-feilen, v. a. sep. gj-file.

D-feuchten, v. a. ins. fugte heelt igj-.

D-feuern, v. sep. 1) a. gj-hede. Undert. fig. og ins., ophidſe. 2) n. m. b. ſyde gj- en Aabning.

D-flammen, v. a. ins. gj-flamme.

D-flattern, v. n. m. ſ. sep. og a. ins. gj-flagre.

D-flechten, v. i. a. ins. gj-flette.

D-fliegen, v. i. n. m. ſ. sep. og a. ins. flyve igj-; fig. læſe flygtigt igj-.

D-fliehen, v. i. n. m. ſ. sep. og a. ins. flygte igj-.

D-fließen, v. i. n. m. ſ. sep. og a. ins. gj-flyde, flyde igj-.

D-flößen, v. a. sep. das Holz, flaade

D-flug, m. -es ub. pl. Gj-flyven; fig. hurtig Gj-reiſe, c.

D-fluß, m. -es ub. pl. Gj-flyden, c.

D-forſchen, v. a. ins. gj-forſke; -ſkning, f. -en, Gj-forſkning, c.

D-fragen, v. a. sep. gj-ſpørge.

D-freſſen, v. i. a. sep. og ins. gj-æde, gj-gnave; vulg. ſich (sep.) ſnylte ſig igj-.

D-frieren, v. i. n. m. ſ. sep. gj-fryſe.

D-fuhre, f. ub. pl. Gj-kjørſel, c.

D-führen, v. a. sep. føre igj-; -rung, f. ub. Gj-førſel, c.

D-fuhrzoll, m. -es -ölle, Tranſit-

D-füttern, v. a. sep. das Vieh, fore Vinteren over.

D-gähnen, v. a. ins. tilbringe gabende: den Abend -.

D-gang, m. -es, Gj-gang, c. (Handlingen, at gaae igj-) ub. pl., (Stedet, hvorigj- man kan gaae) pl. -ænge; -sgut, n. -swaare, f. -shandel, -szoll, m. Tranſitgods, n. T-vare, T-handel, T-told, c.

D-gängig, aj. ſom har en Gj-gang; fig. uden Forſkjel, det ene ſom det andet, tilſammen, heelt igj-, overalt; i Almindelighed.

D-geben, v. i. 1) n. m. ſ. sep. gaae igj- et Sted; fig. flygte, løbe bort; blive bevilget. 2) a. a) sep. die Füße, die Schuhe, gaae ihul paa, gaae itu; ein Buch, læſe flygtigt igj-. b) ins. einen Wald, gaae igj-, gaae fra Ende til anden; ein Gedicht, gj-gaae, prøve.

D-gebende, av. ſ. -gängig, fig.

D-gerben, v. a. sep. garve igj-; fig. Einen, gj-prygle.

D-gießen, v. i. a. sep. gyde, ſte gj- (en Aabning).

D-glühen, v. a. 1) sep. gj-gløde; -hung, f. ub. pl. Gj-glødning, c. 2) fig. ins. gj-trænge, -pine.

D-graben, v. i. a. sep. gj-grave (ogſaa undtd. ins. iſær fig.); ſich, gj-grave.

D-greifen, v. i. a. sep. gribe gj- (en Aabning); fig. ingen Omſvøb gjøre; ein -des Mittel, gj-gribende.

D-grübeln, v. a. sep. og ins. gj-gruble, gj-grandſke.

D-gründen, ſ. Ergr-.

D-gucken, v. n. m. b. sep. b. T.

D-guß, m. -ſſes, Gj-gyden, Gj-ſten, ub. pl.; Skyllerende, Afløbs-, c., Dræg, n. pl. -üſſe.

D-hallen, v. sep. 1) n. m. b. lyde igj-. 2) a. gj-lyde.

D-hauchen, v. 1) sep. n. m. b. aande igj-. 2) ins. a. gj-aande.

D-hauen, v. i. a. sep. hugge igj- (ogſaa ins.).

D-hecheln, v. a. sep. den Flache, gj-hegle; fig. d. T. Einen, gj-hegle (ſpottende dadle hans Opførſel).

D-heizen, v. a. sep. gj-hede; -zung, f. ub. pl. Gj-hedning, c.

D-helfen, v. i. a. sep. hjelpe igj- (et Sted); fig. Eim., hjelpe ud af en Forlegenhed, understøtte.

D-hellen, v. a. ins. lyſe igj-.

D-herrſchen, v. a. ins. (digter.) herſke overalt.

D-heulen, v. a. ins. gj-hyle.

D-hin, av. (Sydt.) for hindurch.

D-hitzen, v. a. sep. ög fig. ins. gj-hede.

D-holen, v. a. sep. fig. d. T. gj-trænge; Einen, fig. gj-hegle.

D-höhlen, v. a. sep. og ins. gj-hule.

D-höhnen, v. a. sep. forhaane meget.

D-hüpfen, v. 1) sep. n. m. ſ. hoppe igj-. 2) ins. a. gj-hoppe.

D-jagen, v. 1) sep. a. das Vieh, jage igj- (et Sted); n. m. b. og ſ. jage igj-, gj-jage. 2) a. ins. jage igj-, haſte igj-; jage overalt.

D-irren, v. a. ins. gj-vanke; fig. eine Gegend mit den Augen, gj-ſue flygtigt.

D-kalten, v., a. ins. gj-kjøle; iſær partic. d-kältet, meget forkjølet.

D-kämmen, v. a. sep. die Saare, kæmme igj-.

D-kämpfen, v. a. sep. eine S., ſich,

D-kauen el. -käuen, v. a. 1) sep. gj-tygge. 2) fig. og ins. fortygge; einen Satz, indtil Vømmelſe gj-gaae.

D-klettern, -klimmen, v. 1) sep. n. m. ſ. klattre igj-; 2) ins. a. die Gebirge -, gj-klattre.

D-klingen, v. n. m. b. sep. lyde igj-; (ogſaa) lyde fremfor.

D-klopfen, v. a. sep. banke igj-; nerbanke; d. T. gj-prygle.

D-kneten, v. a. sep. gj-ælte.

D-kommen, v. n. m. s. sep. komme igj- (et Sted); fig. komme fuldt i Stand med, blive færdig, overstaae Fare, Sygdom ꝛc.

D-kosten, v. a. sep. smage en Ting efter den anden.

D-kragen, v. a. sep. krabse igj-.

D-kreuzen, v. a. ins. gj-skære korsvis; fig. gj-krydse, vandre paa kryds og paa tværs.

D-kriechen, v. i. 1) n. m. s. sep. krybe igj- (en Aabning). 2) a. ins. einen Raum, gj-krybe; vulg. fig. gjelage, (el. ogsaa) have samlet Erfaring.

D-laß, m. -sses -ässe, Gj-laden, Gj-sten, ub. pl. Stedet, hvorigj- Noget lades, ligel. forskjellige Maskiner, gj- hvilke man lader andre Legemer lade; Saald, c., Dørslag, n.

D-lassen, v. i. a. sep. lade gaae, lede el. flyde igj-.

D-laucht, f. pl. -en (en Titel, som gives fyrstelige Personer) Eure (fork. Ew.), Seine (Se.), Ihro (rigt. Ihre) -, Durchlauchtigkeit, c.; -ig, -igst, aj. durchlauchtig, -igst.

D-lauf, m. -es, Gj-løb, n. ub. pl. Dugløb, n.; Stedet, hvor Noget har sit Gj-løb, pl. -äufe; -en, v. i. 1) n. m. s. sep. løbe igj- (et Sted). 2) a. ins. die Schuhe, løbe itu; einen Raum, gj-løbe, løbe fra Ende til anden; fig. ein Buch, gj-løbe, læse flygtigt igj-; (ligel.) betragte flygtigt.

D-läutern, v. a. ins. luttre tilgavns.

D-leben, v. a. sep. og ins. gj-leve.

D-lesen, v. i. a. sep. og ins. gj-læse.

D-leuchten, v. 1) n. m. h. sep. lyse igj-, durch etw., lyse igj-; fig. blive synlig, vise sig; Eim. durch einen Ort leuchten, lyse igj-. 2) a. ins. lyse overalt.

D-liegen, v. i. a. sep. d. T. sig, ligge Huller i; (bedre auflegen).

D-löchern, v. a. ins. gjøre Huller i.

D-lügen, v. i. a. sep. hjelpe sig igjmed Løgn, lyve sig frem.

D-machen, v. a. sep. bringe til Ende, i Stand; er hat schon viel dgemacht, fig. gaaet meget igj-; havt mangeslags Forretninger.

D-marsch, m. -es -ärsche, Gj-marsch, c.; -iren, v. n. m. s. sep. gj-marschere.

D-mengen, v. a. 1) sep. blande sammen, tilgavns mellem hverandre; -gung, f. -en, Sammenblanding, c. 2) ins. fig. forblande, blande med.

D-messen, v. a. sep. gj-maale, udmaale; -sser, m. -s pl. s. sg. Gjsnit, n. (Diameter).

D-mischen, s. D-mengen.

D-müssen, v. i. n. m. h. sep. (d. T., og forudsætter altid et udelabt Verb.) f. Ex. er muß durch, nemlig gaae, kjøre ꝛc.

D-mustern, v. a. sep. og ins. d. T. gj-mønstre, nøie undersøge; vulg. Einen, opholde sig over ham; -rung, f. -en, Gj-menstren, c.

D-nachten, v. a. ins. (digt.) gjøre mørk som Natten.

D-nagen, v. a. sep. og ins. fig. gj-gnave, gnave itu.

D-nähen, v. a. sep. og ins. sye igj-.

D-nässen og -netzen, v. a. sep. og ins. gj-vøde.

D-nehmen, v. a. sep. foretage efter Tour; Einen, dadle, gj-hegle.

D-passiren, v. n. m. s. sep. d. T. passere igj-.

D-pflügen, v. a. 1) sep. eine Wurzel, pløie igj-; den Acker, pløie færdig. 2) ins. gj-pløie; fig. d. T.: die Wellen-, pløie igj-.

D-pilgern, v. 1) n. m. s. sep. vandre som Pilgrim igj-. 2) a. ins. ein Land, gj-vandre som Pilgrim.

D-plagen, v. a. sep. sich, med Møie hjelpe sig igj-.

D-pressen, v. a. sep. presse igj-.

D-prügeln, v. a. sep. d. T. gj-prygle.

D-rädern, v. a. sep. harpe igj-.

D-rasseln, v. a. ins. rasle igj-.

D-rauchern, v. a. sep. og ins. gj-ryge.

D-rauschen, v. a. ins. rasle igj-; [bruse igj-.

D-rechnen, v. a. sep. og ins. gj-regne; tilbringe med at regne.

D-regnen, v. n. m. h. upers. sep. regne igj-. [rive itu, rive Huller i.

D-reiben, v. i. a. sep. rive igj-;

D-reichen, v. sep. 1) a. række, give igj-. 2) n. m. h. række igj-, være lang nok (for at rage frem gj- en Aabning); være lang nok, strække til.

D-reise, f. -n, Gj-reise, c.; -n, v. 1) n. m. s. sep. reise igj-. 2) a. ins. gj-reise (et Sted fra Begyndelsen til Enden).

D-reißen, v. i. sep. 1) a. gj-rive. 2) n. m. s. gj-rives.

D-reiten, v. i. 1) n. m. s. sep. ride igj-. 2) a. sep. ride Hul i, Huden af. 3) a. ins. gj-ride (fra Ende til anden).

D-rennen, v. 1) a. sep. Einen, gjbore, gj-stikke; gj-rende (fra Ende til anden). 2) i. n. m. s. sep. rende igjet Sted. [igj-.

D-riechen, v. i. n. m. h. sep. lugte

D-rieseln, v. 1) n. m. s. sep. gjrisle. 2) a. ins. gj-risle.

D-rinnen, v. i. n. m. s. og a. ins. rinde igj-.

D-rollen, v. 1) n. m. s. sep. rulle

igj-. 2) a. ins. gj-rulle.

D-rudern, v. 1) n. m. f. roe igj-. 2) a. ins. gj-roe.

D-rühren, v. a. sep. omrøre, røre i

D-rutteln, v. a. sep. gj-ryste, ryste tilgavns.

Durchs (ikke durch's) f. Durch.

D-sagen, v. a. sep. og ins. gj-save.

D-salzen, v. i. a. sep. gj-salte.

D-sauern, v. a. sep. og unbtd. ins. gjøre heelt igj- suur.

D-sauseln, -sausen, v. a. ins. gj-

D-schaben, v. a. sep. skrabe igj-.

D-schallen, v. 1) a. ins. gj-lyde. 2) n. m. h. sep. trænge igj- med sin Lyd.

D-schauen, v. 1) a. sep. og ins. gj-skue, trænge igj- med skarpt Blik; -schauung, f. ub. pl. Gj-skuen, c. 2) n. m. h. sep. skue gj- (en Aabning).

D-schauern, v. a. ins. gj-trænge med Gysen.

D-scheinen, v. i. 1) n. m. h. sep. skinne igj-; -d. partic. som man kan see igj- (om saadanne Legemer, som kun lade et Skin af Lys men ikke Lysstraalerne gaae igj- sig, forskjellig fra d-sigtig). 2) a. ins. gj-skinne, opfylde med sit Skin.

D-scherzen, v. a. ins. (digter.) tilbringe spøgende.

D-schieben, v. i. a. sep. skyde igj-, skubbe igj-.

D-schießen, v. i. a. 1) sep. og ins. skyde igj-. 2) sep. das Geld, tælle igj-, kaste efter. 3) ins. ein Buch, gj-skyde, gj-drage med rene Blade.

D-schiffen, v. 1) n. m. f. sep. seile igj-. 2) a. sep. og ins. gj-seile (fra Ende til anden); -ffung, f. ub. pl. Gj-seilen, c.

D-schimmern, v. n. m. h. sep. og a. ins. skinne igj-. [med at sove.

D-schlafen, v. i. a. ins. tilbringe

D-schlag, m. -es -äge, (sjeld.) Gj-slagen, c. ub. pl.; Hul, n. Aabning, c.; forskj. Værktøi, især: Dørslag, n.; -en, v. i. sep. 1) a. (undtd. ogsaa ins.) slaae igj-; Bohnen, sie igj-; (ogsaa ins.) gj-prygle; sich, slaae sig igj-, ved Fegten bane sig Vei. 2) n. m. h. slaae igj-, trænge igj-; ligel. lade gj-trænge. [Slangelinier.

D-schlängeln, v. a. ins. gj-lede i

D-schleichen, v. i. n. m. f. el. a. og sich sep. snige igj-.

D-schleifen, v. 1) rgl. a. sep. føre igj- et Sted paa en Slæde. 2) i. a. sep. slibe Hul i.

D-schlüpfen, v. n. m. f. sep. og a. ins. smutte igj-, krybe igj-.

D-schmettern, v. a. ins. gj-trænge med en klingrende Tone.

D-schneiden, v. i. a. sep. og ins. gj-skære; fig. dele i to Dele.

D-schneien, v. n. m. h. uperf. sep. sne igj-.

D-schnitt, m. -es -e, Gj-skæring, c.; fig. Deling, c. ub. pl.; im -, i Gj-snit (det ene regnet med det andet); Gj-snit, n. (hvad der er gj-skaaret, Stedet, hvor det er gj-skaaret, og Aabningen, som derved er gjort) Profil, c.; -ansicht, f. -en (i Bygningsk.) Profil, c.; -elinie, f. -n, Diameter, c.; -ezahl, f. -en, Middeltal, n.

D-schreien, v. i. n. m. h. sep. gj-trænge med Skrig.

D-schreiten, v. i. 1) n. m. f. sep. skride igj-. 2) a. ins. gj-skride.

D-schütteln, v. a. sep. ryste igj-, tilgavns.

D-schwärmen, v. 1) n. m. f. sep. sværme igj-. 2) a. ins. die Stadt, gj-sværme; die Nacht, tilbringe sværmende.

D-schweben, v. a. ins. gj-svæve.

D-schwimmen, v. i. n. m. f. sep. og a. ins. svømme igj-.

D-segeln, v. n. m. f. sep. og a. ins. seile igj-, gj-seile.

D-sehen, v. i. sep. 1) n. m. h. see igj-. 2) a. trænge igj- med Synet; gj-see med skarpt Blik.

D-seihen, v. a. sep. sie igj-; -her, m. -e pl. f. sg. (n. St.) Sigte, c.

D-segen, v. sep. 1) n. m. h. sætte igj- (om Hefte og Ryttere). 2) a. fig. eine S., seine Absicht-, sætte, drive igj-.

D-seufzen, v. a. ins. tilbringe sukkende.

D-sicht, f. ub. pl. Gj-syn; Efterspn, n. Bedømmelse, c.; -ig, aj. gj-sigtig; -igkeit, f. ub. pl. Gj-sigtighed, c.

D-sieden, v. a. sep. gj-sigte; (Nordt. -sichten, i Bjergo. -sezen).

D-sickern, v. n. m. f. sep. sive igj-.

D-sinken, v. i. n. m. f. sep. synke igj-.

D-sintern, v. n. m. f. sep. sive igj- (fornemmelig i Bjergv.).

D-sitzen, v. i. a. 1) sep. sidde igj-, sidde Hul i. 2) ins. tilbringe siddende.

D-spähen, v. a. ins. gj-speide.

D-spicken, v. a. ins. spække overalt; fig. blande i.

D-spielen, v. a. 1) sep. ein musikalisches Stück -, gj-spille. 2) ins. tilbringe spillende; fig. bringe spillende igj-.

D-spießen, v. a. sep. og ins. gj-bore, gj-stikke med et Spyd, et Spid ꝛc.

D-sprengen, v. sep. 1) n. m. f. ride i fuld Galop igj-. 2) a. einen Weg, aabne ved at sprænge; die Felsen, sprænge ganske. 3) a. ins. die Stadt -, ride i fuld Fart igj-; das Haus mit Wasser, bestænke overalt.

D-springen, v. i. n. m. f. sep. springe igj-. [spreite igj-.

D-spritzen, v. a. og n. m. h. sep.

D-stanken, v. a. sep. b. T. stinke igj-, opfylde med Stank; vulg. nøie

gj-ſege, have ſin Næſe allevegne.
D-ſtauben, v. n. m. h. sep. ſtøve igj-, trænge igj- ſom Støv.
D-ſtaubern, ſ. -ſtöbern.
D-ſtechen, v. i. 1) a. ins. og sep. einen Körper -, ſtikke igj-; fig. gj-grave; das Getreide, gj-kaſte; mit Eim., hemmelig aftale el. udføre noget Ondt med. 2) n. m. h. sep. være ſtukket igj- noget, og ſtikke frem; -cherei, ſ. -en, d. Z. hemmelig Forſtaaelſe, c. (til et forbudt Øiemed).
D-ſtecken, v. a. sep. ſtikke igj- (en Aabning).
D-ſtehlen, v. i. a. sep. ſich, ſtjæle ſig igj-, ſtjæle ſig bort.
D-ſteigen, v. i. n. m. ſ. sep. ſtige igj-.
D-ſtick, m. -es, Gj-ſtikning, Gj-graven, Kaſten, c. (Sædens) ub. pl.; Stedet, hvor et Dige er gj-gravet, og den derved gjorte Aabning, pl. -e.
D-ſtöbern, v. a. sep. d. Z. gj-ſnuſe, opſtøre, nysgjerrig gj-ſege.
D-ſtochern, v. a. sep. ſ. D-ſtöbern.
D-ſtopfen, v. a. sep. ſtoppe igj-.
D-ſtören, ſ. D-ſtöbern.
D-ſtoßen, v. i. a. 1) sep. ſtede igj- (en Aabning). 2) ins. gj-ſtede, gj-ſtikke. [ins. gj-ſtraale.
D-ſtrahlen, v. n. m. h. sep. og a.
D-ſtreichen, v. i. 1) a. sep. gj-ſtrege, ſlaae Streg over: eine Rechnung. 2) a. ins. gj-ſtryge (iſær foragtelig paa Landſtrygeres Viis). 3) n. m. ſ. sep. ſtryge, fare igj-.
D-ſtreifen, v. a. sep. og ins. gj-ſtreife, (iſær om Soldater).
D-ſtreuen, v. a. sep. ſtree igj-.
D-ſtrich, m. -es -e, Kvæſtreg, Overſtregning; Fuglenes Træk.
D-ſtrömen, v. 1) n. m. h. sep. gj-ſtrømme. 2) a. ins. gj-ſtrømme; udbrede ſig ſtrømmende, iſær ſig.
D-ſtürmen, v. a. ins. ſtorme igj-, iſær ſig.
D-ſtürzen, v. 1) n. m. ſ. sep. ſtyrte igj-. 2) a. sep. ſtyrte, ſtøde igj-; fig. ins. bevæge ſig hurtigt, ſtyrtende igj-.
D-ſuchen, v. a. sep. og ins. gj-ſege (iſær for at finde Noget); -chung, ſ. -en, Gj-ſøgning, Gj-iſe, c.
D-ſüßen, v. a. ins. gjøre ſød heelt igj-.
D-tanzen, v. 1) n. m. ſ. sep. dandſe igj-. 2) a. sep. die Schuhe, dandſe Hul paa; einen Tanz, gj-dandſe, (fra Begyndelſen til Enden). 3) a. ins. die Nacht, tilbringe med at dandſe.
D-taumeln, v. n. m. ſ. sep. og a. ins. tumle igj-.
D-thauen, v. n. m. h. sep. (iſær upers.) tøe igj-, gj-tee.
D-toben, v. 1) n. m. ſ. sep. og a. ins. raſe igj-. [ins. gj-tone.
D-tönen, v. n. m. h. sep. og a.
D-tragen, v. i. a. sep. bære igj-.
D-traufen, -träufeln, -tropfen, -tröpfeln, v. n. m. ſ. sep. dryppe igj-, flyde draabevis igj-. [drømmende.
D-traumen, v. a. ins. tilbringe
D-treiben, v. i. a. 1) sep. drive igj-, tvinge til at gaae; fig. eine S., drive igj-, opnaae ſit Øiemed. 2) ins. (kun brugelig i partic.) d-trieben, forſlagen, liſtig; -triebenheit, ſ. ud. pl. Forſlagenhed, Liſt, c.
D-treten, v. i. a. sep. træde itu; træde igj-; gj-træde, arbeide igj- ved at træde: den Teig -.
D-trieb, m. -es ub. pl. Qvægets Driven over anden Mands Eiendom, og Rettigheden dertil.
D-trieben, partic. ſ. D-treiben.
D-triefen, v. n. m. ſ. sep. dryppe heelt igj-.
D-tröpfeln, -tropfen, ſ. D-traufen.
D-wachen, v. a. ins. gj-vaage; tilbringe vaagen.
D-wachſen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. vore igj- ſ. Gr. en Aabning. 2) a. ins. vore imellem el. under Noget; durchwachſen, particip. d. Z. om Kjød, hvori Fedt og Magert er voxet i afverlende Lag.
D-wagen, v. a. sep. ſich, vove ſig igj-.
D-walken, v. a. sep. gj-valke; vulg. Einen, gj-prygle. [gj-vandre.
D-wallen, v. a. ins. gj-ſtrømme,
D-wandeln, v. a. ins. gj-vandre.
D-wandern, v. a. ins. og n. m. ſ. sep. vandre igj- (fra Begyndelſen til Enden). [varme.
D-wärmen, v. a. sep. og ins. gj-
D-wäſſern, v. a. ins. gj-vande, gj-væde, vande tilgavns.
D-waten, v. n. m. ſ. sep. og a. ins. vade igj-.
D-weben, v. a. ins. væve i med gjden hele Væv; fig. blande.
D-weg, m. -es -e, Gj-vei, Gj-gang, c.
D-wehen, v. 1) n. m. h. sep. blæſe igj-. 2) a. ins. gj-trænge blæſende, gj-blæſe.
D-weichen, v. 1) a. ins. gj-blede. 2) n. m. ſ. sep. blive gj-bledt.
D-weinen, v. a. ins. tilbringe grædende, hengræde. [harpe, ſigte.
D-werfen, v. i. a. sep. kaſte igj-;
D-wetzen, v. a. sep. ſlibe, hvæſſe itu.
D-winden, v. i. a. 1) sep. vride igj-, ſnoe igj-; fig. ſich (Acc.) ſnoe ſig igj-, med Meie hjelpe ſig ud af en Forlegenhed, el. gj- Verden. 2) ins. fig. ſlette ind i, ſnoe ind i.
D-wintern, v. a. sep. overvintre.
D-wirbeln, v. a. ins. virvle igj-, opfylde med virvlende Toner.
D-wirken, v. a. 1) sep. gj-ælte. 2) ins. virke, væve ind i.
D-wiſchen, v. n. m. ſ. sep. ſnige igj-, ubemærket komme bort; fig. ſlippe

vel fra, gaae fri.

D-wühlen, v. a. ins. gj-rode, rode i hverandre. [pe, c.

D-wurf, m. -es -ürfe, Sigte, Harpe.

D-würgen, v. a. sep. dræbe overalt, ødelægge; vulg. fig. qvæle sig igjen-Livet.

D-würzen, v. a. ins. gj-krydre.

D-zählen, v. a. sep. gj-tælle.

D-zeichnen, v. a. sep. efterstegne en Figur paa et derpaa lagt gj-figtigt Papir.

D-ziehen, v. i. sep. 1) n. m. s. drage, reise igj- (et Sted). 2) a. trække igj- (en Aabning); ins. drage, reise fra Ende til anden; fig. Linen, gj-hegle.

D-zischen, v. a. sep. og fig. pibe, hvine igj-.

D-zoll, m. -es -ölle, Transittold, c.

D-zug, m. -es, Gj-dragen, Gj-reise, c. ud. pl.; Hovedbygning i en Bygning, pl. -üge.

D-zwängen, v. a. sep. tvinge igj-.

Dürfen, v. i. n. m. h. og sædv. et derpaa følgende Verb. i præsens infin. uden zu, turde, (drifte sig til, understaae sig, vove); maatte (have Magt til, have Lov til); have nødig; behøve; dog kun med et Verb. uden zu: du darfst es nur sagen; have Aarsag til: du darfst dich nicht fürchten; (Imperf. conju. dürfte bruges til at udtrykke en sandsynlig Følge el. en formodentlig Begivenhed): ich dürfte es bald selbst glauben, jeg kunde snart selv troe det. (I Forbindelse med et Infinitiv staaer partic. gedurft istdf. infinitiv dürfen): er hat nicht kommen dürfen, han har ikke turdet komme.

Dürftig, aj. nødlidende, nødtørftig, meget saftig; fig. ufuldkommen, utilstrækkelig, af ringe Forraad, u.; -keit, f. ub. pl. Fattigdom, Nød, Mangel; Ufs-hed, Ut-hed, c.

Dürre, aj. tør; tørret (om Frugt gedörrt); fig. ein -r Boden, ufrugtbar; - Beine, b. T. magre; Lim. etw. mit -n Worten sagen, upyntet, lige ud, uden Omsvøb; -, f. ub. pl. Tørhed, Tørke, Ufrugtbarhed, Magerhed; -rrmaden, pl. ub. sg. b. T. Orm, c. (hos Born) s. Uliteſſer; -rrſucht, f. ub. pl. ſ. Darre.

Durſt, m. -es ub. pl. Tørst, c.; fig. brændende Begjerlighed, heftig Lyst, c.; -en (dürſten) v. n. m. s. tørste; (sædv. uperſ.) es durſtet mich, jeg tørster; fig. perſ. og uperſ. nach etw. -, føle heftig Attraa efter; -ig, aj. tørstig; fig. higende efter.

Duſel, 1) f. -n (Jagtsp.) Hunnen blandt de smaae Fugle; valg. Dreſigen, n. 2) m. -s ub. pl. (Nordt.) Svimmel, Bedøvelse, c.; -ig, aj. svimmel, bedøvet; -n, v. 1) n. m. h. svimle, være tankelss. 2) a. give Dreſigen.

Düſter, aj. skummel, mørk; (dog kun om det Mørke, som gjør sørgmodig el. foraarsager Frygt); diſig; fig. sørgmodig, knarvorn, forstrødelig; -nheit, -rkeit, -rniß, f. ub. pl. Skummelhed, c., Mørke, n.; Sørgmodighed, c. Forstrødelighed, c.; -n, v. (lidet brugel.) 1) n. m. h. være, blive mørk. 2) a. mørkne, gjøre mørkt.

Dütchen, n. -s pl. ſ. sg. et Navn paa forskjellig Slags Mynt: 18 Pfennige.

Düte, f. -n (-tchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tut, c. Krømmerhuus, n. (Nordt. Tute el. Tüte; Sydt. Deute).

Düten, v. n. m. s. d. T. tude i Horn (Nordt. tuten).

Dütte (Dute) f. -n, d. T. (Sydt.) Brystvorte, c.

Dutzend, n. -s -e (med et Talord foran er pl. ſ. sg.) Dusin, n. (12 Stk.); -weiſe, av. dusinvis.

Duzen, v. a. d. T. Linen, dute, kalde du; sich mit Lim. -, gjensidigen kalde du; -zbruder, m. -s -üder, Duusbroder, c.; -zſchweſter, f. -n, (sjeld.) Duusseſter, c. [dert, c.

Dwall, m. -es -e, (Skibsſp.) Svar-

Dynaſt, m. -en -en, Dynaſt, c.; -ie, f. -n, Dynasti, n.

Dyſenterie, f. ub. pl. Dysenteri, n. Blodgang, c.

E.

E, det femte Bogstav i A B C udtales 1) klart el. aabent og langt, som i første Stavelse i jeder, seden. 2) dunkelt, el. dybt og langt, nærmende sig ä, i wer, leben, Weſen. 3) dybt og skarpt, i Welt, Berg, denn. 4) kort, afbrudt, neppe hørligt i de tonløse Bistavelser: Gefahr, vertragen, Stube ꝛc.

Ebbe, f. ub. pl. Ebbe, c. - und Fluth, Ebbe og Flod; -n, v. n. m. h. blive Ebbe; fig. træbe tilbage, vakle.

Eben, 1) aj. lige, jævn, glat, slet; fig. d. T. nsie; (næsten foralb.) smuk: ein Jüngling von -er Geſtalt. 2) blot av. d. T. nslagtig, accurat; (tjener især til et Ords og fornemmeligen en Tids nøiere Bestemmelse): - damals, - jetzt, just, nerop dengang, - nu,

(Foran nicht kan det ombyttes med zwar).

Eben-baum, m. -es -äume, Ibenholtstræ, n.; **-bild**, n. -es -er, udtrykte Billede; (i Theol.) Liigheden selv, Mønster, Forbillede, n.; **-bürtig**, aj. af lige Herkomst; **-bürtige Kinder**, hvis Forældre ere af lige Stand; **-derselbe**, **-dies-**, **-dasz-**, pron. demonst. den (det) selv samme; **-falls**, av. ligeledes, i samme Tilfælde, ogsaa; **-holz**, n. -es, ud. pl. Ibenholt, n.; **-maß**, n. -es ud. pl. (i Bygningsk.) Jevnmaal, n. Symmetrie, Proportion, c.; **-mäßig**, aj. symmetrist; **-teuer**, n. s. Abenteuer.

Ebene, f. -n, Slette, jævn Mark, c.; (i Geomet.) enhver lige Flade.

Ebenen, v. a. einen Platz, jævne, slette; **-benung**, f. (sjeld.) pl. -en, Jevnen, Sletten, c.; **-benheit**, f. ub. pl. Jævnhed, c.

Eber, m. -s pl. s. sg. Orne, c. (saavel vild som tam) **-schwein**.

Ebhappiren, (l. Eschap-) v. n. m. s. endlede, løbe bort.

Ebhauffiren, (l. Eschof-) v. n. m. d. sich, gjøre sig meget varm, heed.

Echo (l. Echcho) n. -s pl. s. sg. Ekko, n. Gjenlyd, c.

Echt, aj. ægte; **-er Wein**, uforfalsket; **-e Kinder**, Ægtebørn, af lovmæssigt Ægteskab; **-e Farben**, som holder sig; **-heit**, f. ub. pl. Ægthed, c.; **-igen**, v. a. gjøre ægte, erklære for ægte; **ein uneheliches Kind -igen**, legitimere; **-maß**, n. s. Eichmaß.

Eck-fenster, n. -s pl. s. sg. Hjørnevindue, n.; **-haus**, n. -es -äuser, H-s huus, c.; **-pfeiler**, m. -s pl. s. sg. H-ille, c.; **-schrank**, m. -es -änke, H-skab, n.; **-semmel**, f. -n, Struttc, c. (et Slags Hvedebrød); to Hvedeknopper el. Rundebrød, der hænge sammen; **-stein**, m. -es -e, H-steen; Avisier, c.; **-zahn**, m. -es -ähne, H-tand, c.; **-zimmer**, n. -s pl. s. sg. H-værelse, n.

Ecke, f. -n, (Dim. Eckchen; n. -s pl. s. sg.) Hjørne, n.; fig. d. T. Krig, Vraa, Krog, c.; vulg. den yderste Ende af en Ting; die - vom Brode, Enden af Brødet; en kort Strækning: darf ich nicht ein Eckchen mitgehen?

Eckig, aj. kantet, som har Hjørner.

Eclat, m. Eclat, Glands, c.

Ecossaise, f. -n, en slotsk Dands.

Ecu, m. Ecu, c. (en fransk Daler).

Edda, f. Edda, c. de gamle nordiske Folkeslags hellige Bog.

Edel, (-er, edler, -st) aj. ædel, (wohledel, hoch-, ꝛc.); fig. ypperlig, fortræffelig, det Bedste i sit Slags; kostbar, slatterlig; opheiet: **edle Metalle**; **-handeln**; **ein edler Mensch**; **edler Anstand**; **edle Schreibart**.

Edel-bürtig, **-geboren**, aj. adelsbaaren; **-dame**, f. -n, Adelsdame, adelig Dame; **-falke**, m. -n -n, Hønsehøg, Jagt-, c.; **-frau**, f. -en, adelig Frue; **-fräulein**, n. -s pl. s. sg. Adelsfrøken, c.; **-herzig**, aj. ædelsindet; **-hof**, m. -es -öfe, adelig Gaard, c. (især paa Landet); **-knabe**, m. -n -n, Page, c. en adelig Junker, som opvarter fyrstelige Personer; **-knecht**, m. -es -e, Riddersvend, c.; **-mann**, m. -es -änner, Adelsmand, c.; **-männisch**, aj. adelsmandsagtig, som tilkommer en Adelsmand; **-muth**; m. -es ub. pl. Ædelmodighed, c.; **-müthig**, aj. ædelmodig; **-sinn**, m. s. **-muth**, **-sinnig**, aj. ædelsindet; **-stein**, m. -es -e, Ædelsteen, c.; **-stolz**, aj. ædel stolt (paa en ædel Maade).

Eden, n. -s, Eden, Paradiis, n.

Edict, n. -es -e, Edict, n.

Edition, f. -en, Edition, Udgave, c. (Retsſp.) Udleverinq, c.

Effect, m. -s ub. pl. Effect, Virkning, c.

Effecten, pl. ub. sg. Effecter, Løsøre, n., rørlig Eiendom, c.

Egal, aj. egal, lige, ligeformig: es ist mir -, det er mig ligegyldigt, et og det samme; **-ite**, f. (l. -teh) Egalite, Liighed, Ligeformighed, c.

Ege, (**Egge**) f. -n, Harve, c.; -n, v. a. einen Acker, harve.

Egel, m. -s pl. s. sg. Igle (**Blut-**); Flyndre, c. (en gulgraa Orm i Faars, Hornqvæqs og Ulvers Lever).

Egge, f. og eggen, s. Ege.

Egle, m. -n -n, s. Börs.

Egoist, m. -en -en, Egoist, c.; **-isch**, aj. egoistisk; **-ismus**, m. ub. pl. Egoisme, c.

Ehe, (eher, am ehesten el. aufs eheste) av. før, forend, inden, (om en Tid og Begivenhed, der gaaer forud for en anden); **-ste** bruges undtd. som aj.: mit **-ster** Gelegenheit, med første Leilighed; **-ster Tage**, saasnart muligt; aufs **-ste**, snarest; med det første; am **-sten**, tidligst, først. Undtd. betyder ehe og eher forbum, i forrige Tider, og fig. hellere, meget mere: ich wollte eher sterben, als so handeln.

Ehe, f. -n, Ægteskab, n.

Ehe-band, n. -es, Ægteskabsbaand, n.; **-bett**, n. -es ub. pl. Ægtesenq, c.; fig. ægteskabelig Troskab; **-brechen**, v. n. (kun brugelig i Infinit.) være utro i Ægteskab; **-brecher**, m. -s pl. s. sg. (f. -inn) utro Ægtefælle; Horkarl, (-qvinde, c.); **-brecherisch**, aj. som er utro i Ægteskab, troløs; **-bruch**, m. -es -üche, Ægteskabsbrud, n., Tilsidesættelse af den ægteskabelige Troskab, Horeri, n., Ægtesengs Besmittelse, c.; **-brüchig**, aj. begaae Troløshed i Æg-

teskab, fl. grundet i samme; -frau, f. -en, d. T. Ægtekone, Ægtehustru, c. (Om fornemme Personer -gemahlinn); -gatte, m. -n -n, Ægtefælle (saavel om Mand som Kone); -genoß, m. -en -en; Ægtefælle, c.; især om Manden der- gemahl; -haft, aj. (forældl.) som er en retmæssig, lovmæssig Hindring; -hasten, pl. ub. sg. i Lovene dilliget Hindring, c.; -halt, m. -en -en, (især Sydt.) Tjenestetyende, n.; -herr, m. -n -en, Ægtemand, -herre (naar der tales med Ærbedighed el. i Spøg om ham); -leiblich, aj. (Retssp.) ægtefødt, ægtebaaren; -leute, pl. ub. sg. Ægtefolk; -lich, aj. ægteskabelig; -liche Kinder, Ægtebørn; -lichen, v. a. eine Person, ægte, tage til Ægte; sich -, gifte sig; -los, aj. ugift; -losigkeit, f. ub. pl. ugift Stand, c.; -lustig, aj. giftesyg; -mann, m. -es -änner, d. T. Ægtemand, c.; -paar, n. -es ub. pl. Ægtepar, n.; -pakten, f. f. -stiftung; -scheidung, f. -en, Ægteskabs Skilsmisse, c.; -segen, m. -s ub. pl. fig. Ægtebørn; -stand, m. -es ub. pl. Ægtestand, c.; -stiftung, f. -en, Ægtepagt; Ægteskabscontract, c. (die -beredung, -pacten, der -vergleich); -teufel, m. -s pl. f. sg. Ægteskabsdjævel, c.; -weib, n. -es -er, d. T. Ægtequinde, c.

Ehedem, av. (-dessen, -hin), for, forhen, fordum.

Ehegestern, av. i Forgaars.

Ehegestrig, aj. Forgaars-, som var (Rette) i Forgaars: bei dem -en Schmause. [stede i forrige Tider.

Ehemalig, aj. fordums, som var el.

Ehemals, av. forhen, fordum, i forrige Tider.

Ehern, aj. Ertz-, Metal-, af E-, af M-; fig. haard, fast; eine -e Stirn, uforskammet; das -e Zeitalter, Kobberalder, c. (hos Digt.).

Ehestens, av. snarest, med det første, ret snart, om kort Tid.

Ehr, -n -n (forældl., en Titel, som især af Høiere gives geistlige Personer; mindre end Herr): - Johann Pfarrer zu.

Ehr-bar, aj. ærbar, anstændig, sædelig (forældl. -barlich, av.); -begierde, f. ub. pl. Ærbegjerlighed, c. (Attraa efter Ære saavel i god som ond Bet.); -begierig, aj. ærbegjerlig, attraaende Ære; -eifer, m. -s ub. pl. Iver for Ære; -furcht, f. ub. pl. Ærefrygt, c.; -fürchtig, sædv. -furchtsvoll, aj. ærefrygtefuld; -gefühl, n. -es ub. pl. Æresfølelse, c.; -geiz, m. -es ub. pl. Ærgjerrighed, c.; -geizig, aj. ærgjerrig; -haft, aj. f. -würdig; -lich, aj. ærlig; ein -es Begräbniß, anstændig; ein -er Mann, ærlig, redelig, retskaffen, som holder Ord og Love; -lichkeit, f. ub. pl. Ærlighed, Redelighed, Retskaffenhed, c.; -liebe, f. ub. pl. Ærekjærhed, c.; -liebend, aj. ærekjær; -los, aj. ærels; -losigkeit, f. ub. pl. Ærelshed; -sam, aj. (i Titler) holdende paa Ære, hæderlig, agtbar: ein -es Mädchen; -sucht, f. ub. pl. Ærgjerrighed, c.; -süchtig, aj. ærefyg; -vergessen, aj. æreforglemmende; -würden, pl. ub. sg. (forældl. Titel til Geistlige især Landsbypræster) Ew. -, deres Ærværdighed; -würdig, aj. ærværdig (ogsaa et Titelord til Geistlige).

Ehre, f. ub. pl. Ære, Anseelse, c.; er ist zu großen -n erhoben, til store Værdigheder, Æresposter; ich habe es ihm zu -n gethan, af Høiagtelse for ham; bei meiner -, auf meine -, paa min Ære, ved mit gode Navn og Rygte; ein Ruß in -n, i al Anstændighed; -n halber, for Velanstændighedens Skyld; sie hat ihre - verloren, Ufyldighed, Fornuftdom, Mødom, c.; er hat - im Leibe, d. T. Ærefølelse.

Ehren, v. a. Einen, ære, hædre.

Ehren-amt, n. -es -ämter, Æresembede, n. Æresport, c.; -bahn, f. -en, Æresbane, Hædersbane, c.; -bezeigung, f. Høiagtelsesytring, c. ub. pl. Æresbevisning, c. pl. -en; -dieb, m. -es -e, Æretyv, c.; -erklärung, f. -en, Æreserklæring, c. (i Retssp.); -fest, (-veſt) aj. (forældl. Titelord) ærværdig, som holder paa Æren; dannis; -haft, aj. nydende borgerlig Ære, ansеet; -klage, f. -n, Injurieklage, c.; -kränkung, f. -en, Ærestrænkelse, c.; -kranz, m. -es -änze, Æreskrands, c.; -lüge, f. -n, Ærdlegn, c. (for at redde sin el. Andres Ære); -mahl, n. -es -e el. -ähler, Æreminde, n.; -mann, m. -es -änner og -leute, Hædersmand, c. (i Spøg); -mitglied, n. -es -e, Æresmedlem, n.; -name, m. -ns -n, Æretitel, c. Hædersnavn, n.; -pfennig, m. -es -e, Skuepenge, c. (præget til Ære for Regen); d. T. Penge, henlagte til Udgifter, som den udvortes Stilling udkræve; -pforte, f. -n, Æreport, Triumfbue, c.; -preis, m. -es ub. pl. Ærenpris, c. (Plante); -punkt, m. -es -ünkte, Æresprik, c. (point d'honneur); -räuber, s. -schänder; -rührig, aj. ærerørende, ærerørig; -sache, f. -n, Æressag, c. (Sag, der foretages for Æres og Velfærds Skyld); -säule, f. -n, Æresstotte, c.; -schänder, m. -s pl. s. sg. Æresskjender, Dagsaster, Dagstaler, c.; -stelle, f. -n, Æresport, c.; -strafe, f. -n, (Retssp.) Straf paa Æren, Æres Forbrydelse, c.; -trunk, m. -es -ünke, Skaaldrikken, c. Drikken paa Ens Sundhed; -voll, aj. ærefuld; -wache, f. -n, Æresvagt, c.;

-reft, aj. ſ. -feſt; -wort, n. -es -e, d. T. Compliment, c. blot Høflighed; Ærebord, n. (ſom man giver ved ſin Ære) ub. pl.; -tegichen, n. -s pl. ſ. ag. Kræſteen, n.

Ehrerbietig, aj. ærbødig; -keit og -ietung, f. Æ-hed, c.

Ei (forhen ey) interj. ih! aa! ei! eien, v. (Barneord) klappe.

Ei (forhen Ey) n. -es -er (Dim. -s chen, n. -s pl. ſ. ag.; pl. ogſaa Eierchen) Æg, n.; d. T. Testikel, c.; -dotter, m. ſ. Eier-; -förmig, aj. æggeformig; -rund, aj. æggerund; -weiß, n. -en, ub. pl. Æggehvide, c.

Eia! interj. eia! -popeia! visſelul!

Eibe, f. -n, og -nbaum, m. -es -äume, (det gamle tydſke Navn paa) Taxus; Taxtræ, n.

Eibiſchbaum, m. -es -äume, almindelig Ren.

Eich-apfel, m. -s -äpfel, Galæble, n.; -elle, f. -n, jufteret Alen, c.; -herr, m. -n -en, ſ. Eicher; -holz, (-enholz) n. -es -hölzer, Egetræ, n. Egeſkov, c.; -born, n. -es -örner, ſædv. -hörnchen, n. -s pl. ſ. ag. Egern, n. (et lidet fürfedet Dyr); -maß, n. -es -e, Jufteermaal, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. ag. ſ. Eicher; -pfahl, m. -es -ahle, en jufteret Pæl, ſom foreſkriver Vandheiden i Mølledamme; -ſtab, m. -es -äbe, Jufteerſtok, c., Jufteermaal, n. (hvorefter andre Maal juſteres); -wald, m. -es -älder, Egeſkov, c.

Eiche, f. -n, el. -nbaum, m. -es -äume, Eeg, c. Egetræ, n.

Eiche, f. Juſteren, Juſtering, c. ub. pl.; den juſterede Vægt og Maal ſelv, pl. -n; den foreſkrevne Vandheide i Mølledammen, ſ. Eichpfahl.

Eichel, f. -n, Agern, n. (Egetræets Frugt); fig. hvad der ligner Agern, iſær: Glans; (paa tydſke Kort) Spader, c.

Eichelmaſt, f. ub. pl. Mæſt af Agern til Svin.

Eichen, aj. Ege-, ſom er af Egetræ; ein -er Schrank, et Egeſkab.

Eichen, v. a. juſtere.

Eichen-blatt, n. -es -ätter, Egeblad, n.; -laub, n. -es ub. pl. Egeløv, n.; -kranz, m. -es -änze, Egekrands, c.; -rinde, f. ub. pl. Egebark, c.; -ſtamm (Eichſt-) m. -es -ämme, Egeſtamme, c.

Eicher el. Eichner, m. -s pl. ſ. ag. Juſteermeſter, c.

Eid, m. -es -e, Ed; Edsformular, c.; det, man ved Ed har forbundet ſig til.

Eid-bruch, m. -es ub. pl. Eds Brydden, Forſværgen, c.; -brüchig, aj. meneder, meensvoren; -genoß, m. -ſſen -ſſen, Medſvoren, c. (En, der er med i et ædeligt ſvoret Forbund. Iſær kalde Schweitſerne hverandre -ſſen, Edsforbundne, deres Forbund -ſſenſchaft Edsforbundskab); -lich, aj. ædelig; -ſchwur, m. -es, Eds Aflæggelſe, c. ub. pl.; Ed, Sværgen, Vanden, c. pl. -üre. [Svigerſøn, c.

Eidam, m. -es -e, (næſten foræld.)

Eidechſe, f. -n, Flirbeen, c. (et Amphibium). [Ederdunn.

Eiderdaunen el. -dunen, pl. ub. sg.

Eidergans, f. -änſe, -vogel, m. -s -ögel, Ederfugl, c.

Eier-apfel, m. -s -äpfel, Æggeplante, c.; -brod, n. -es ub. pl. Æggekringle, c.; -faden, m. ſ. -kuchen; -dotter, m. -s pl. ſ. ag. Æggeblomme, c.; -käſe, m. -s pl. ſ. ag. Æggoſt, c.; -klar, n. -en ub. pl. Æggehvide, c.; -krebs, m. -es -e, en Art Krebs, der føre Æg med ſig; -kuchen, m. -s pl. ſ. ag. Æggekage, c.; -pflaume, f. -n, Æggeblomme, c.; -ſchale, f. -n, Æggeſkal, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Æggeſtok, c.; -tanz, m. -es -änze, Æggedands, c.

Eifer, m. -s ub. pl. Iver, Nidhjærheb, d. T. heftig Uvillie, Vrede, c.: er kam in -, i Vrede; Sydt. Efterlignen, c.; iſær Misundelſe, Skinſyge, c.

Eiferer, m. -s pl. ſ. ag. Ivrer; ivrig, nidhjær Mand, c.

Eiferig, (eifrig) aj. vredagtig, hidſig, haſtig; ivrig, nidhjær; efterlignende.

Eifern, v. n. m. h. für etw., ivre, lægge Iver, lægge Uvillie for Dagen; über etw. el. mit Em., blive vred, ſtjænde paa.

Eiferſucht, f. ub. pl. Iverſyge, Misundelſe, Nid, Avind, c.; Skinſyge, c.; -ſüchtig, aj. iverſyg, misundelig, nidſk, avindſyg; ſkinſyg.

Eige, m. -n -n (foræld.) ſ. Eigner.

Eigen, aj. egen, eget. (Dm Mskts. Legemsdele og Sjeleevner, iſær med pron. poss. mein, dein, ſein ꝛc. foran: mit meiner -en Hand; es war dein -er Wille; om Ting uden om os: kein -es Haus haben); fig. egen, ſom har ſin Grund i en Tings Væſen: es iſt ihm -; tilegne: ſich etw. - machen; for ſig ſelv, (aparte): in einem -en Buche; d. T. neie, paa en Prik: ich weiß es ſehr -, neie; egen, ſær, ſærſindet, beſynderlig, forunderlig: er iſt ein -er Mann.

Eigen-dünkel, m. -s ub. pl. Indbildſkhed, c.; -händig, aj. egenhændig; -heit, f. -en, Egenhed, c.; -liebe, f. ub. pl. Egenkjærlighed, Selvk-, c. (i god og iſær i ond Betydn.); -liebig, aj. egenkjærlig, ſelvk-; -lob, n. -es ub. pl. Egenroes, c.; -macht, f. ub. pl. Egenmagt, c.; -mächtig, aj. egenmægtig, egenraadig, ſelvraadig; -name, m. -ns -n, Egennavn, n.; -nutz, m. -es ub. pl. Egennytte, c.; -nützig, aj. egennyttig; -nützigkeit, f. ub. pl. Egen-

nyttighed, c.; -skaft, f. -en, Egenskab, c.; -skabsword, s. Adjectiv; -sinn, m. -es ub. pl. Egensindighed, Selvraadighed, c.; -sinnig, aj. egensindig, selvraadig; -sucht, f. ub. pl. Selvsyge, Egoismus, c.; -süchtig, aj. selvsyg, egoistisk; -thum, n. -es ub. pl. Eiendom; Eiendomsret, c. (-srecht, n.); -thümer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Eier, (Eierinde) c.; -thümlich, aj. Eiendoms-; som Eiendom, eiendommelig, egen, særegen, charakteristisk; -s-thümlichkeit, f. -en, Eiendommelighed, c. (Tilstanden); Egenhed, c. (som adskiller en Ting fra en anden); -tlich, aj. egentlig; som av. nei, med Rette; -wille, m. -ns ub. pl. Egenvillie, egen Villie, Selvraadighed, c.; -willig, aj. egenraadig, selvraadig.

Eigenen, (eignen) v. 1) a. (forældr.) tilegne. 2) n. m. h. Eim., tilkomme med Rette, tilhøre: wie es ihm eignet und gebührt; sich zu etw. -, egne sig til, passe sig for, sømme. [lig.

Eigens, av. i Særdeleshed, udtrykke-

Eigner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Eier (-inde), c.

Eiland, n. -es -e el. -änder (forældr. og digt.) Eiland (Ø), c. [reer, c.

Eilbote, m. -n -n, Ilbud, n. Gou-

Eile, f. ub. pl. Il, Hast, c.

Eilen, v. n. 1) m. s., ile: Eim. zu Hülfe -, in die Stadt -, nach Hause -. 2) m. h. ile, haste, stynde sig: mit etw. [stig, med Fart.

Eilend, og -s av. ilende, iilsom, ha-

Eilf, M.-Tal, rigtigere efter alm. Udtale elf, elleve. Foran Subst. indecl. men ub. Subst. Nom. og Acc. die Eilfe Dat. den Eilfen; -, f. -en, 11 (Talfiguren).

Eilf-fach, aj. ellevefold; -mal, av. elleve Gange; -te, O.-Tal, ellevte; -tehalb, aj. (indecl.) halvellevte; -tel, n. -s pl. s. sg. ellevte Deel, c.; -tens, av. for det ellevte; -erlei, aj. (indecl.) elleve Slags.

Eilfertig, aj. iilfærdig.

Eilig, aj. iilsom, hastig, hurtig, havende Il; som av. fordrende Il.

Eimer, m. -s pl. s. sg. Spand, Vandspand, c.; et Maal til flydende Ting (især Vin); -ig, aj. som holder et saadant Maal (Eimer); sædvanlig 2 Amer.

Ein, 1) ubest. Artik. en, et (har ikke Tonen); dekl. altid med Subst. Nom. ein, eine, ein; Gen. eines, einer, eines; Dat. einem, einer, einem; Acc. einen, eine, ein, ub. pl.; - staaer ofte, især i d. T. og i Canc. for den best. Artik.: ein hochedler Rath, det høiædle. Foran et Talord betyder det: omtrent: wir wollen noch eine acht Tage warten.

2) M.-Tal een, ee (har altid Tonen) hvortil man ofte, for at adskille det fra den ubest. Artik. føier nur og einzig. Med Subst. dekl. det ligesom den ubest. Artikel, men uden Subst. hedder det i Nom. einer, eine, eines (eins); Gen. eines, einer, eines; Dat. einem, einer, einem; Acc. einen, eine, eines (eins). Med den bestemte Art. el. et andet Bestemmelsesord foran dekl. det som et Adjectiv: der eine, des einen, diesem einen, diesen einen; mein einer, deine eine, sein eines ꝛc. Tæller man uden Subst. og uden Hensyn til et saadant, og intet andet Talord følger derpaa, da hedder det uforandrer eins: eins, zwei, drei; hundert und eins; einmal eins ist eins; es hat schon eins geschlagen; men ein und zwanzig. For at bestemme Arten, hvorom der tales, bruges enten Gen. einer meiner Freunde, el. præp. aus, unter el. von: einer von ihnen; fig. sie sind ein Herz und eine Seele, eet, een, uadskillelige; in einem fort, i et væk, uden Afbrydelse; er ist mir in einem Alter, een, i samme; das läuft auf eins hinaus, kommer ud paa et; ein und derselbe, ein und dies-, ein und dass-, ein und desselben, ꝛc., et og det samme; es ist mir eins, ligemeget.

3) pron. indeterm. einer, eine, eines (eins), En, man, Nogen: einer meiner Freunde el. - von meinen Freunden; eines deiner Bücher; Einer unter uns; unser einer, En af vort Slags; was Einer nicht kann, hvad man; solch einer, so eine, saadan En; was für einer, eine, eines, hvad for En.

4) staaende ene er det forældr. og kun endnu i d. T. for hinein, ind: Jahr aus, Jahr ein, Aar ud, Aar ind. I mange Sammensætninger med Tonen og adskillelig. [plele ind i.

Einackern, v. a. indpleie, nedpleie,

Einander, av. el. pron. (indecl.) hinanden, hverandre, især med præp. an, auf, durch, von, für, nach, unter ꝛc.

Einantworten, v. a. (forældr.) Eim. etw., overantvorde, overlevere, overgive.

Einarten, v. n. m. s. antage en Maade, slaae ind i en Maade; die Neigung zum Bösen ist dem Menschen eingeartet, grundet i hans Natur.

Einartig, aj. eensartet, af samme Art.

Einäschern, v. a. d. T. brænde til Aske, lægge i -, opbrænde: ein Dorf -; heidse, kaage i Askelud.

Einathmen, v. a. indaande; -mung, f. ub. pl. Indaanden, c.

Einäugen, v. a. indædse.

Einäugig, aj. eensiet; -keit, f. ub. pl. Eensietthed, c.

Einbacken, v. i. a. indbage.

Einballen, v. a. (d. T. einballiren, emballiren) indpakke i Ballet, emballere.

Einbalſamen, ſædv. -miren, v. a. indbalſamere.

Einband, m. -es ub. pl. Indbinding, c. (en Bogs); pl. -ænde, Bindet ſelv.

Einbegreifen, v. i. a. indbefatte; (Rigtigere end inbegriffen; dog ſiger man almindeligen mit Inbegriff ꝛc.)

Einbehalten, v. i. a. ikke udlevere, indeholde, (bedre inne behalten).

Einbeißen, v. i. n. m. h. bide ind i; fig. trænge bidende ind, ſ. Ex. om Hug.

Einbeizen, v. a. indbeidſe.

Einbekommen, v. i. n. m. h. vulg. indtage: die Stadt.

Einberichten, v. a. indberette; -ung, f. -en, Indberetning, c.

Einbetteln, v. a. ſammenbette; fig. ſich, forſtaffe ſig Adgang ved megen Beben, trygle ſig frem.

Einbeuchen, v. a. ſ. Beuchen.

Einbeugen, el. d. T. -biegen, v. i. 1) a. bøie ind, indbukke, bøie ind ad. 2) n. m. h. in den Weg, bøie ind ad; -biegung, f. -en, Indbøining, Indbukning, Indbøining, c.

Einbilden, v. a. Eim. etw. bilde ind; ſich (Dat.) indbilde ſig, foreſtille ſig; -gebildet, falſk, ugrundet; ein-gebildeter Menſch, indbildſk, indbildt; -dung, f. Indbildning, c. falſk Foreſtilling om Noget, ub. pl.; Indbildſkhed, c. pl. -en; (ſjeld.) Indbildningskraft, c.; -dungskraft, f. Indbildningskraft, c.

Einbindegeld, n. -es -er, Faddergave.

Einbinden, v. i. a. einen Körper, binde ind i en anden Ting; ein Buch, indbinde; fig. give Faddergave; d. T. Eim. etw., lægge paa Hjerte, indſkærpe.

Einblaſen, v. i. a. indblæſe; ein Kartenhaus, blæſe om; fig. Eim. etw., ſige bemmeligt; -ſung, f. -en, Indblæsning, c.

Einblauen, v. a. fig. Eim. etw. indprygle, prygle til at lære; -uung, f. -en, Indprygling, c.

Einbohren, v. a. d. T. (unbert.) bore.

Einbohrig, aj. ſom kun er boret een-gang.

Einbrechen, v. i. 1) a. indbryde, ned-. 2) n. m. ſ. brække, briſte og ſtyrte ind; die Diebe brechen ein, bryde voldſomt ind; die Nacht bricht ein, bryder frem.

Einbrennen, v. i. a. ein Zeichen-, paabrænde, indbrænde; ſkolde med hedt Vand; gjennemtrænge ved Hjelp af et brændende Legeme, f. Ex. ſvovle; -nung, f. -en, Indbrænding, c.

Einbringen, v. i. a. vom Felde -, bringe ind; fig. vor Gericht -, friſtlig el. mundtlig anføre; das Verſäumte -, indhente; den Verluſt -, erſtatte; bringe Manden ſom Medgift; bringe ind, give Fordeel, kaſte af ſig; -gung, f. -en, Indbringning; Anførſel, c. (for Retten).

Einbrocken, v. a. brokke i; fig. vulg. forſee ſig; was er eingebrockt hat, muß er auch auseſſen, han maa bøde for ſin Brede.

Einbruch, m. -es -üche, eines Diebes, Indbrud; der Nacht, Fremdrud; des Eiſes, Opdrud, n.

Einbrühen, ſ. Brühen.

Einbürgern, v. a. Einen, ein Wort, meddele Borgerret, naturaliſere; -rung, f. ub. pl. Optagen til Borger, Naturaliſering, c.

Einbuße, f. Tab, n. ub. pl.; det man taber, iſær Penge, pl. -n; -büßen, v. a. lide Tab (paa timeligt Gods); fig. eine S., tabe, miſte.

Eincaſſiren, v. a. d. T. indcaſſere.

Eindammen, v. a. Solz, forbruge til Dige.

Eindämmen, og -deichen, v. a. indbæmme, indbige; fig. indſtrænke; -dämmung, f. -en, Indbæmning, Indbigning, Indſtrænkning, c.

Eindeutig, aj. ſom kun har een Betydning. [til en vis Tykkelſe.

Eindicken, v. a. Saft, lade indkoge

Eindienen, v. a. gjøre brugbarere ved længere Tjenes.

Eindingen, v. i. a. eine S., tinge i med. [hen-.

Eindorren, v. n. m. ſ. indtorres,

Eindörren, v. a. indtorre.

Eindrang, m. -es ub. pl. Indtrængen, c.

Eindrängen, v. a. ſich, indtrænge ſig; -gung, f. ub. pl. Indtrængning, c.

Eindringen, v. i. 1) n. m. ſ. trænge ind. 2) a. ſich, indtrænge ſig; -glich, aj. indtrængelig.

Eindruck, m. -es, ub. pl. Indtrykken; pl. -ücke, Indtryk, (den ved Indtrykningen gjorte Forbydning); fig. Indtryk, n. (paa Sindet); -drücken, v. a. Butter in die Büchſe, trykke ind i; ſein Bild iſt in meinem Herzen eingedrückt, præget i; die Augen -, trykke faſt ſammen; ein Ei -, trykke itu; -drucken, v. a. Holzſchnitte in ein Buch, trykke ind i; -drücklich, aj. ſom gjør Indtryk.

Eine, ſ. Ein.

Einebenen, v. a. albelæg jævne; -nung, f. ub. pl. Jævnen, c.

Einegen, (-eggen) v. a. harve Sædkorn i Jorden.

Einen og einer, ſ. Ein.

Einer, m. -s pl. ſ. ug. Gener, s. (i Regnet.).

Einerlei, aj. (indecl.) een og den ſamme, et og det ſamme; af en og

samme Art, sammeslags, samme; deraf og i samme Bem. das Einerlei, (indecl.) Ensformighed, c.

Einernten, v. a. indhøste; fig. etw. indhøste, erholde i rig Maade.

Einfach, aj. enkelt; fig. af ringere Styrke og Godhed: -es Øier; ufyldt (om Blomster); ikke sammensat (i Regnet.); fig. simpel, ukonstlet; -heit, f. ub. pl. Enkelthed, Simpelhed, U-hed, c.

Einfädeln, v. a. eine Nadel, træde, stikke Traaden igjennem Naaleøiet; fig. eine S., foranstalte med Snuhed, anlægge sint.

Einfahren, v. i. 1) a. das Getreide, indkjøre, kjøre ind, -til Huus; die Pferde, tilkjøre; kjøre paa, nedkjøre, kjøre i Stykker. 2) n. m. s. kjøre ind; in den Hafen -, seile ind, løbe ind i; (i Bjergv.) stige ind i, nedstige i en Grube; -hrt, f. -en, Indkjørsel, Indseiling, Nedstigen, c. (i en Grube); Stedet, hvor man kjører el. seiler ind, Indkjørsel, Indseilling, c.

Einfall, m. -es -älle, eines Hauses, Indfald, n. Indstyrtning, c.; ein feindlicher -, Indfald, Overfald, n.; Stedet, hvorigj- Lyset el. Solstraalerne falde; (Nordt.) Udsæd, c.; ein kluger -, Indfald, n. Flyvetanke, c.; -en, v. i. n. m. s. die Klinke fällt gut ein, falder ind i; indfalde, falde ind ad, falde sammen: das Haus ist eingefallen; fig. falde ind; (om fiendtligt Indfald; i Musiken; om Lyset; om Tanker); eine Kälte ist eingefallen, indfaldet, indtruffet; være indfaldet, ligge dybt inde: eingefallene Augen.

Einfalt, f. ub. pl. fig. (ved Smagsværker) ædel Simpelhed, Ukonstlethed, c.; (anvendt paa Sædelighedsbegreber) Ligefremhed, Naturlighed, Jævnhed, umistænkelig Aabenhed og Redelighed, c.; (med Hensyn til Forstanden) Enfoldighed, Dumhed, c.; -ältig, aj. simpel, ukonstlet; ligefrem, jævn; enfoldig, (foræld.) enkelt; -ältigkeit, f. ub. pl. s. Einfalt; -spinsel, m. -s pl. s. sg. d. T. Taabe, Tosse, c., et enfoldigt Mske. [smaae Folder.

Einfälteln, (-falten) v. a. lægge i

Einfangen, v. i. 1) a. fange og indesperre; fig. omgive; stuffe i, fylde i. 2) n. m. h. bide i (om Rovdyr og Hunde).

Einfärbig, el. einfarbig, aj. ensfarvet; -keit, f. ub. pl. E-hed, c.

Einfassen, v. a. fylde i, - paa, (ogsaa blot fassen); d. T. omgive, omgjerde, indfatte, kante; -ssung, f. Indfatning, c. (saavel Handlingen, at indfatte, ub. pl., som det, hvormed Noget indfattes, pl. -en).

Einfehmen, v. a. die Schweine, drive paa Olden; -mung, f. ub. pl. Driven paa Olden.

Einfeilen, v. a. indfile, file ind i.

Einfeuchten, v. a. fugte, be-, gjøre fugtig; stænke, die Wasche ein-; -tung, f. ub. pl. Fugten, Be-, Stænkning, c.

Einfeuern, v. n. m. h. fyre stærk i; -rung, f. -en, stærk Fyren i; Stedet, hvor der fyres i ved Done.

Einfinden, v. i. a. sich, indfinde sig.

Einflechten, v. i. a. sammenflette; indflette, flette imellem; fig. sich, blande sig i alt, befatte sig med; -tung, f. -en, E-etning, J-etning.

Einfleischen, v. a. kun brugeligt i partic. eingefleischt, indgroet, medfødt, bedækket med Kjød; eingefleischter Teufel, en Djævel i menneskelig Skikkelse.

Einflicken, v. a. vulg. indflikke; sich, sledske sig ind, forskaffe sig Adgang.

Einfliegen, v. i. n. m. s. flyve ind.

Einfließen, v. i. n. m. s. indflyde i; fig. etw. - lassen, berøre, melde leselig om; auf etw. -, indvirke paa, have Indflydelse paa.

Einflößen, v. a. hælde i, øse i, gyde i; fig. Eim. etw., lære, indprente, vulg. give ind med Skeer; -ßung, f. ub. pl. Hælden i, Øsen i, Indprentning, c.

Einfluß, m. -sses, ub. pl. Indflyden i, c.; er hat - bei Hofe, Indflydelse, c.; das hat keinen - auf mich, Indflydelse, Virkning, c.; -reich, aj. indflydelsesrig.

Einfordern, v. a. das Geld, indfordre, indkræve; -rung, f. -en, Indfordring, Indkrævning, c.

Einförmig, aj. eensformig, eensdannet; -keit, f. E-ghed, c. ub. pl., en eensformig Ting, pl. -en.

Einfressen, v. i. 1) a. d. T. synge i sig; især fig. Aerger, Verdruß, tie til, taale; sich, æde sig ind. 2) n. m. h. indæde.

Einfreien, v. a. sich, d. T. ved Giftermaal skaffe sig Adgang til Noget: sich in das Bäckerhandwerk -.

Einfrieden, (-friedigen) v. a. indfredе; -dung, f. -en, Indfredning, c.

Einfrieren, v. i. n. m. s. indefryse, tilfryse.

Einfügen, v. a. indfalse, passe i; -gung, f. -en, Indfalsning, c.

Einfuhr, f. ub. pl. Indførsel, c.; -zoll, m. -es ub. pl. I-stold, c.

Einführen, v. a. indføre; neue Wörter -, føre i Brug; Einen redend -, indføre (anføre hans egne Ord); -rung, f. ub. pl. Indførselse, c.

Einfüllen, v. a. fylde i, - paa; fylde, opfylde; -llung, f. -en, Fylden i, paa, c.

Einfurth, f. -e, Indseilling, c. (Sted, hvor Skibe seile ind).

Eingabe, f. -n, et Skrifts Indlevering, og det indleverede Skrift selv.

Eingang, m. -es -änge, Indgang, c.: das Haus hat zwei -gänge; er gestattet mir den -; meine Bitten fanden keinen -, fig.; der - einer Rede, Begyndelsen, Indledningen; (undert.) Varers Indførsel.

Eingeben, v. i. a. Eim. die Arznei, give ind; indgive, gjøre stemt for; Eim. ein Zimmer, overlade, indrømme til Brug; eine Bittschrift, indgive, indlevere; -bung, f. -en, Indgiven, Indgivelse, Indlevering, c.

Eingebinde, n. -s, pl. s. sg. Fadbergave, c.

Eingeboren, aj. eenbaaren, (kun i Bibelen om Christus); indfødt; er ist ein-orner, Indfødt; -geburt, f. ub. pl. det Tilfælde at være indfødt; -geburtsrecht, n. -es ub. pl. Indfødsret, c.

Eingedenk, av. einer S. (Gen.) -seyn, i Erindring, have i friskt Minde.

Eingefleischt, s. einfleischen.

Eingehen, v. i. n. m. s. (sjeld. for hinein-) gaae ind i, gaae ind ab; fig. indbringes, indføres; d. T. begribes, forstaaes: das ging ihm schwer ein, begreb han vanskeligt; (ligel.) han var vanskelig at bevæge dertil; eine Bedingung, indgaae, bevilge, samtykke; eine Wette -, (om Penge) indgaae, komme ind, indløbe; in etw. (sjeld.) begynde at undersøge; (om Klæder) krybe ind, krympes, (om Bygninger) indfalde, falde sammen; (om Vexter) lidt efter lidt ophøre, forbørves; etw. - lassen, gaae ind, holde op, ophøre, standse; ein - der Winkel, indad gaaende.

Eingenommen, aj. indtagen; -heit, f. ub. pl. Y-hed, c. [richtung.

Eingerichte, n. -s pl. s. sg. s. Ein-

Eingeschränkt, aj. indstrænket, som ikke strækker sig vidt, middelmaadig; -heit, f. ub. pl. Y-hed, M-hed, c.

Eingesessene, m. -n -n, Indvaaner, c.

Eingeständniß, n. (Sydt.) s. Geständniß.

Eingestehen, v. i. a. eine S., tilstaae, bekjende; Eim. etw., indrømme, tilstaae, vedgaae, tillade; -ständniß, n. -sses -sse, Tilstaaelse, Bekjendelse, c.

Eingeweide, n. -s pl. s. sg. Indvold, Indmad, c.

Eingewohnen, v. n. m. s. d. T. eines Ortes, være hjemme i, være vandt til.

Eingezogen, aj. for sig selv, eensom, stille, uden megen Omgang: er lebt sehr -; ærbar, sædelig: ein -es Frauenzimmer; -heit, f. ub. pl. eensom Levemaade, Stilhed, Ærbarhed, c.

Eingießen, v. i. a. gybe, øse, skjenke i; befæste med et smeltet Legeme, støbe fast, smelte -.

Eingraben, v. i. a. forskandse sig; eine Schrift in Stein -, indgrave i; den todten Körper, nedgrave i; -bung, f. -en, Forskandsning, Indgravning, Nedgravning, c.

Eingreifen, v. i. n. m. h. gribe ind i; især fig.; -griff, m. -es -e, Indgriben, c.; især fig. Indgreb, n. (i Andres Rettigheder).

Einguß, m. -sses -üsse, Indgydning, Iskjenkning, c.; det, der iskjenkes; det, hvori et andet Legeme gydes, støbes.

Eingrenzen, v. a. begrændse, indeslutte i Grændser.

Einhacken, v. a. d. T. slaae itu med Hakke, hakke itu; -ckung, f. -en, Ituhakken, c.

Einhägen, v. a. indhegne, indgjerde; -gung, f. -en, Indhegning, c.

Einhäkeln, v. a. indhage, sætte Hage i; sich - (om Fugle og Katte) slaae Kloerne i Noget, hage sig fast.

Einhaken, v. a. slaae Hage i; holde fast med en Hage; -kung, f. -en, Indhagning, c.

Einhalt, m. -s ub. pl. Standsning, c.; især fig. einer S. (Dat.) - thun, standse; -en, v. i. 1) a. standse, opholde; sich el. Einen, holde inde, i Stuen, hjemme. 2) n. m. h. mit etw., holde op med, opsætte; mit der Bezahlung, standse med, d. T. ogsaa saa meget som: yde Betaling til rette Tid.

Einhandeln, v. a. tilforhandle sig, tilkjøbe sig; etw. mit -, indesutte med i Kjøbet; d. T. forarmes ved Handelen, sætte til; -lung, f. -en, Tilforhandling, c.

Einhändig, aj. eenhaandet.

Einhändigen, v. a. Eim. etw., give i Hænder, overlevere, overgive; -gung, f. -en, Overlevering, c.

Einhängen, v. a. hænge i, - ind i; -gung, f. -en, Hængen ind, c.

Einhängig, aj. (i Bygningsk.) som kun hænger ned til een Side: ein -es Dach.

Einhauchen, v. a. etw., indaande; Eim. etw., indaande i; fig. indgybe, begeistre, inspirere, indaande i.

Einhauen, v. i. 1) a. ein Kreuz in einen Baum -, hugge ind i; die Thür -, slaae ind, aabne med Magt; das Fleisch -, hugge itu, for at nedfalte det. 2) n. m. h. in den Feind, hugge ind paa; -uung, f. -en, Indhugning, c.

Einhauig, aj. (i Landv.), som kun eengang kan meies, slaaes, afhugges: -e Wiesen.

Einheben, v. i. hæve ind paa, løfte -: eine Thür in ihre Angeln -; -bung, f. -en, Indhævning, c.

Einheften, v. a. hefte ind i; indhefte; -tung, f. -en, Indheftning, c.

Einhegen, v. a. s. Einhägen.

Einheilen, v. a. Læge ind i med, lade vore i med i Saaret: eine Kugel mit -; -lung, f. -en, Lægen i med.

Einheimisch, aj. indenlandſk, indfødt: er iſt hier -, har hjemme her.

Einheirathen, v. a. ſich in eine Familie -, ved Giftermaal komme i Familien.

Einheit, f. -en, Enhed, e.: die - Gottes; (at der er kun een); die - des Ortes, (i Dramaturgien); die - eines Gemäldes; Eenet, e. (i Regnek.) Enkelttal, n. (i Grammat.)

Einheizen, v. n. m. h. gjøre Ild i, lægge i Kakkelovnen, (Sydt. ogſaa a.: den Ofen, das Zimmer); fig. Eim. gjøre varm, bangk, ꝛc.; -zung, f. -en, Fyren i, e.

Einhelfen, v. i. a. Eim. -, komme hans Hukommelſe til Hjelp; einem Schauſpieler -, indgive ham, hvad han ſkal ſige; -fung, f. ub. pl. Kommen til Hjelp, e.

Einhellig, aj. eenſtemmig, ſamdrægtig; -keit, f. ub. pl. Overeenſtemmelſe i Meninger og Domme, Samdrægtighed.

Einhemmen, v. a. ein Rad, ſtandſe i Løbet, lægge Holdkjæden paa: -mung, f. ub. pl. Standsning i Løbet.

Einhenken, v. a. d. T. for einhängen, hænge i, - paa.

Einher, av. (forældr.) herind fra et Sted. Nu blot i Forbindelſe med Verber, iſær for at betegne en høitidelig og afmaalt Bevægelſe, f. Ex. einherſchreiten, -treten, ſtride, træde ind, frem.

Einhetzen, v. a. einen Hund, afrette til Jagten; fig. d. T. afrette, ſvø; -zung, f. -en, Afretten til Jagt, Afretten, Øven, e.

Einholen, v. a. Einen, hente ind, gaae imøde, for at føre høitidelig ind til hans Beſtemmelsesſted; die Stimmen -, ſamle, ind-; Nachricht -, indhente; den Feind -, faae fat paa; Jemanden im Lernen -, naae; -lung, f. -en, Indhentning, e.

Einhorn, n. -es -örner, Enhjørning, e. (et opdigtet firfødet Dyr); Narhval el. Søenhjørning, e. (Monodon); fig. et Slags ſmaae lange Kanoner; -iſch, m. -es -e, Narhval, e.

Einhufig, aj. ſom har heel Hov.

Einhüllen, v. a. indhylle, ſvøbe, dække, ogſaa fig. das Geſicht war in Schwermuth eingehüllt.

Einig, 1) aj. (forældr.) eneſte; fig. enig (ville det ſamme; undert. ogſaa for eins, d. e. have ſamme Mening); fredelig, eendrægtig: - mit einander leben. 2) ubeſt. pron. ſom bruges ub. Art., med el. uden Subſt. i sg. for etwas, nogen, noget, i pl. for etliche, nogle, ſomme; -ermaßen, av. nogenlunde, nogenledes, i viſſe Maader; -keit, f. ub. pl. Enhed, e. (en Tings Egenſkab, ifølge hvilken den kun er eengang til); Enighed, Samdrægtighed, e.; -en, v. a. gjøre til et, forene; d. T. ſich über etw., enes om, komme overeens om; -ung, f. ub. pl. Ening, Overeenskomſt, e.

Einimpfen, v. a. indpode; einem Rinde die Blattern; -fung, f. -en, Indpodning, e.

Einjagen, v. a. blot fig. Eim. Furcht, indjage, foraarſage; einen Hund, afrette til Jagt. [Aar gammel.

Einjährig, aj. eenaarig, ſom er eet

Einjochen, v. a. ſpænde i Laget.

Einkauen, v. a. (Sydt.) putte En tygget Mad i Munden; fig. vulg. Eim. etw., tygge det i ham, gjøre ret tydeligt; (Sydt. einkäuen).

Einkauf, m. -es ub. pl. Indkjøb, n.; -en, v. a. indkjøbe, kjøbe ſammen til Huusholdningen; ved Penge indlemmes i et Selſkab: ſich in eine Zunft -. I denne Bem. -ung, f. ub. pl. Kjøben ind i, e.; -käufer, m. -s pl. ſ. sg. Indkjøber, e.

Einkehr, f. 1) ub. pl. Beden, e. (paa Bedeſteder); Søgen, e. (paa Værtshuus). 2) pl. -en, b. T. Bedeſted, n., Kro, e.; -en, v. n. m. ſ. bede, (paa en Reiſe).

Einkeilen, v. a. indkile, kile faſt; -lung, f. -en, Indkiling, e.

Einkellern, v. a. lægge ned i Kjelderen, bringe i Kj-.

Einkerben, v. a. indkarve, ſtære Karver, Ridſer i; d. T. bemærke ved Karver: eine Schuld -; -bung, f. -en, Indkarvning, e.

Einkitten, v. a. kitte faſt i, ſætte faſt i med Kit; -ttung, f. -en, Indkitning, e.

Einklagen, v. a. eine Schuld, indbrive ved Rettens Hjelp.

Einklang, m. -es ub. pl. (i Muſiken) Samklang, Samlyd, e.; fig. fuldkommen Overeensſtemmelſe: - der Herzen.

Einkleben, el. einkleiben, v. a. indkline, indklæbe.

Einkleiden, v. a. einen Mönch, eine Nonne -, iklæde, (optage i Ordenen, ved paa en høitidelig Maade at iføre dem Ordensklæderne); fig. eine S., indklæde, (foredrage paa en god, en paſſende Maade); -dung, f. -en, Iklædning, Indklædning, e.

Einkleiſtern, v. a. kliſtre ind i; -rung, f. -en, Indkliſtren, e.

Einklemmen, v. a. klemme i el. mellem Noget; -mmung, f. -en, Indklemning, e.

Einklinken, v. 1) a. eine Thür, lade Klinken falde i Hagen. 2) n. m. h. falde, paaſe i Hagen.

Einklopfen, v. a. banke ind; -pfung,

f. -en, Indbankning, c.

Einknebeln, v. a. sætte fast ved Hjelp af en Knevel; -lung; f. -en, Indknevlen, c.

Einkneten, v. a. indælte.

Einknicken, v. 1) a. gjøre et Knæk, en Krone i. 2) n. m. f. sammenbrydes.

Einknupfen, v. a. knytte ind: das Geld in das Schnupftuch; knytte i med; fig. d. T. Eim. etw., indskærpe, indprente; -pfung, f. -en, Indknytning, Indskærpning, c.

Einkochen, v. 1) n. m. f. koge ind, -hen, forminskes ved at koge. 2) a. lade koge ind, lade henkoge; -chung, f. -en, Indkogning, c.

Einkommen, v. i. n. m. f. (sjeld.) komme ind i; fig. indkomme med, fremkomme med: mit einer Bittschrift -; bei dem Rathe -; indkomme, indløbe: kein Geld ist eingek-; komme i Tanker, falde ind: was kommt ihm ein? d. T. nedkomme, komme i Barselseng; -, n. -s pl. f. sg. Indkommen med et Indragende; Penges Indløb; Indkomst, aarlig Indtægt, c.

Einkorn, n. -es ub. pl. en Art Spelt.

Einkramen, v. a. ligge de fremlagte Kramvare ind; d. T. ophøre at handle med Kramvare, gaae til Grunde derved; -mung, f. -en, Indlægning af de fremlagte Vare.

Einkreisen, v. a. (Jagtsp.) omringe Buskn, hvori Vildtet har skjult sig.

Einkriechen, v. i. n. m. f. krybe ind i; (om Læder og Klæde) krybe ind, sammenrympe.

Einkünfte, pl. ub. sg. Indkomst, c.

Einladen, v. i. a. die Last, indlade, indskibe, laste; Einen el. Einen zu etw., indbyde, invitere; -dung, f. -en, Indladning, Indskibning, Indbydelse, Indvitering, c.; -ader, m. -s pl. sg. Indbyder, Indviterer, Bedemand, c.

Einlage, f. -n, Varers Indlæggelse om Aftenen, naar Boden skal lukkes; alt hvad der lægges inden i noget andet: die - eines Briefes; Indsæt, Indsats, c. (f. Ex. i Lotteriet).

Einlager, m. -s pl. f. sg. Indqvartering, Cantonering, c., Qvarteer, n.; -n, v. a. indqvartere, cantonere.

Einländisch, f. Inländisch.

Einlangen, v. d. T. 1) a. lange, række, give ind. 2) n. m. f. ankomme, indtræffe, indkomme (sjelnere anlangen); -gung, f. -en, Indlangen, c.

Einlaß, m. -sses, 1) ub. pl. Indladelse, Indlukkelse, c. 2) pl. -ässe, (n. St.) en liden Dør paa Stadsporten.

Einlassen, v. i. a. lade flyde ind; indlade, lade gaae el. komme ind; (hos afskillige Arbeidere) nedsænke, som: eine Schraube, Strue saa dybt ind, at Struehovedet ikke staaer over Træet; fig. d. T. indlade: sich mit Einem, give sig af med; sich mit Eim. in eine S., in ein Gespräch -, begynde og fortsætte Sagen, Samtalen med ham; sich auf eine Klage -, svare derpaa; sich nicht auf etw. -, ikke bevilge det, ikke befatte sig dermed; -ssung, f. -en, Indflyden, Indladning, Indladen, c.

Einlauf, m. -es, ub. pl. Indløb, n.

Einlaufen, v. i. n. m. f. løbe ind, lade løbe ind, indsegle; (om Tøier) løbe ind, krybe ind, krybe sammen; die Materie läuft ein, (hos Bogtrykk.) optager mindre Plads end første Udgave el. end Manuskriptet; Klagen, Nachrichten, Geld, indløbe, komme ind.

Einlaugen, v. a. lægge i Luud, c.; -gung, f. ub. pl. Læggen i Luud.

Einläuten, v. 1) a. ringe til, forkynde ved Ringen: die Messe -. 2) n. m. h. d. T. ringe til Kirke; -tung, f. -en, Ringen til.

Einlegen, v. a. lægge ind i; lægge i; ein Messer, sammenlægge; die Waaren -, borttage og lukke Boden; betyder ogsaa fig. d. T. gaae til Grunds; fig. Geld in eine Büchse, henlægge (til Brug i Fremtiden); Gurken -, nedsylte, nedlægge: Nelken -, afsægge, gjøre Afsægger af; indlægge, forfærdige indlagt Arbeide; ein gutes Wort für Jemanden -, lægge et godt Ord ind, tale til hans Bedste; Lob, Ehre, Schande -, indlægge sig; -gung, f. -en, Læggen ind i, Henlæggen, Nedlægning, Indlæggen, c.

Einlegemesser, n. -s pl. f. sg. Foldeknив, c.

Einleger, m. -s pl. f. sg. Afsægger, c. af en Plante).

Einleimen, v. a. lime ind i; -mung, f. -en, Indlimen, c.

Einleiten, v. a. indlede, d. T. fig. eine S., forberede til sin Hensigts Opnaaelse; -tung, f. 1) Indledeu, c. ub. pl. 2) Indledning, c. pl. -en: - zu der Naturkunde; Indledning (Forerindring, Fortale).

Einlenken, v. 1) a. bringe i Led igjen. 2) n. m. h. dreie ind paa (den rette Vei); fig. wieder -, komme igjen til Sagen, efter at have talt om andet; -kung, f. -en, Bringen i Led, Dreien ind paa.

Einlesen, v. i. a. das Obst, indsamle.

Einleuchten, v. n. m. h. blot fig. blive klar og tydelig: ein - der Beweis.

Einliefern, v. a. indlevere: den Brief -; -rung, f. -en, Indlevering, c.

Einliegen, v. i. n. m. f. d. T. boe til Leie; være indqvarteret; -ger, m. -s pl. f. sg. Leier, c.

Einlösen, v. a. indløse, indfrie: ein Pfand -; -sung, f. -en, Indløsning, c.

Einlöthen, v. a. lodde i, -fast; -s

-thung, f. -en, Indlodning, c.

Einmachen, v. a. lægge ind i, indsyde, indvikle; indsylte, nedsalte, lægge i Lage; den Teig -, gjennemælte med Vand; Kalk -, lødste, komme Vand paa; -chung, f. -en, Indlæggen, Indsyddning, Indsyltning, Nedsaltning, Gjennemæltning, Læstning, c.

Einmahnen, v. a. (sjeld.) inddrive: Skulden -; søge at faae i sin Magt.

Einmal, av. 1) (Tonen paa ein og skrives da rigtigere ein Mal) eengang, een eneste Gang. Deraf das Einmaleins (indecl.), Multiplicationstabel, c.; auf -, pludselig, med eet. 2) (Tonen paa mal) engang, (en ubestemt saavel forbigangen Tid: es war - ein Mann, som nærværende: kommst du endlich -, og tilkommende: ich hoffe, ihn - wieder zu sehen); Einmal bruges ofte for at forstærke en Negtelse, en Paastand, en Opfordring ꝛc.: ich kenne ihn nicht -; es ist nun - so; denke dir -!

Einmalig, aj. som kun skeer eengang.

Einmännerig, aj. (i Botanik) -e Gewächse, eenhannede (første Classe efter Linnæ).

Einmännisch, aj. d. T. indrettet kun for een Mand, een Person: - es Bett (ogsaa einschläferig).

Einmarsch, m. -es ub. pl. Indmarsch, c.; -iren, v. n. m. s. Indmarschere.

Einmaß, n. -es ub. pl. Soinden, c. (Kornvarets).

Einmaster, m. -s pl. s. sg. Skib med een Mast; -stig, aj. eenmastet.

Einmauern, v. a. einen Stein -, indmure, mure ind i; einen Schatz -, indmure, omgive med Muur; -rung, f. -en, Indmuring, c.

Einmeischen, v. a. (hos Bryggerne) maste: das Malz -, slaae kogende Vand paa, for at trække Kraften deraf; -schung, f. ub. pl. Mæskning, c.

Einmeißeln, v. a. hugge ind med en Meisel; -lung, f. -en, Indmeislen, c.

Einmengen, v. a. mænge i, blande i, sammenblande; -gung, f. -en, Blanden i, c.

Einmessen, v. i. a. maale i (Sække, Fade); sich -, formindskes, svinde: das Korn hat sich eingemessen, er svundet; -ssung, f. -en, Maalen i, c.

Einmiethen, v. 1) a. Einen el. sich bei Einn., leie Værelser (for en Anden el. for sig selv). 2) n. m. h. leie et Sogi til sig; -thung, f. -en, Leien, c.

Einmischen, v. a. blande i, mest fig.: sich -, blande sig i; -schung, f. -en, Blanden i, c.

Einmünden, v. n. m. h. have sin Munding i, udsyde sig.

Einmünzen, v. a. mynte i Penge; -zung, f. -en, Myntning, c.

Einmuth, f. ub. pl. sjelden for Einmüthigkeit.

Einmuthen, v. a. (forældr.) optage i et Laug; sich, anholde om at optages deri.

Einmüthig, aj. eendrægtig, samd-; -keit, f. ub. pl. E-hed, S-hed, c.

Einnähen, v. a. einen Aermel in das Hemd -, sye i, sye fast til; Verzierungen, sye i (ogsaa ausnähen); das zu weite Kleid-, sye ind; -hung, f. -en, Syen i, Indsyening, c.

Einnahme, f. 1) ub. pl. Indtagelse, c.: - einer Stadt; Mødtagelse, Opbørsel, c.: wer hat die -. 2) pl. -en, Indtægt, Indkomst, c.: gute - haben; ligel. Regnskab over Indtægten, og Stedet, hvor Penge indtages: die Accis -.

Einnehmen, v. i. a. tage ind: die Segel, die Wäsche, die Arzenei, das Gift -, in seine Wohnung -; indtage, bemægtige sig: die Stelle eines Andern, die Stadt, einen Sügel -; tage ind, imodtage, oppebære: das Geld -; fig. høre ret efter: eine S. genau -; høre taalmodig paa: Stachelreden, Vorwürfe -; indtage, opfylde: sein Gefolge nahm das ganze Haus ein; dieser Wein nimmt den Kopf ein, berører; bestemme Sjælens Kræfter: sich von Einn. -, lade sig overtale; eine -de Beredsamkeit, henrivende; Einen mit etw. -, Einen ganz -, vinde hans Velvillie og Kjærlighed; -mung, f. -en, Indtagen, Indtagelse, Imodtagelse, c.; -mer, m. -s pl. s. sg. Oppebærer, Oppebørselsbetjent, c.

Einnetzen, v. a. fugte, væde heelt igj-; die Wäsche - (ogsaa einsprengen) stænke; Saringe ꝛc. - (bedre auswässern, ein-) lægge i Bled, udvande.

Einnicken, v. n. m. s. sove nikkende ind.

Einnisten, v. a. sich, bygge Rede et Sted; fig. d. T. hemmelig dosætte sig et Sted; (sich einnisteln).

Einnöthigen, v. a. nede i: Einn. die Arzenei -; -gung, f. -en, Neden i, c.

Einöde, f. -n, Ørk, c., øde, ubeboet Sted, n.; fig. et forfaldet Sted.

Einölen, v. a. gjøre indvendig vaadt med Olie, lade gj-trænge af Olie.

Einpacken, v. a. indpakke, pakke sammen; fig. vulg. nedes til at tie, stikke Piben ind; -ckung, f. -en, Indpakning, c.

Einpappen, v. a. indpappe, klistre en Ting fast i en anden; -ppung, f. -en, Indpappen, c.

Einpassen, v. d. T. 1) a. gjøre at Noget passer i; -ssung, f. -en, Indpasning, c. 2) n. m. h. passe neie i (en Aabning).

Einpaſſiren, v. n. m. ſ. d. Z. indpaſſert.

Einpfählen, v. a. indpæle; -hlung, f. -en, Indpæling, c.

Einpfarren, v. a. indlemme i et Sogn; eingefahrte Dörfer, ſom høre til et Sogn.

Einpflanzen, v. a. plante ned i Jorden: Bäume -; fig. die Sünde iſt dem Menſchen eingepflanzt, indplantet, medfødt, dybt rodfæſtet.

Einpflaſtern, v. a. lægge ned med i en Steendrø; omgive, indeſlutte med Steendrø.

Einpflöcken, v. a. indpløke, gjøre en Ring faſt i en anden med Pløke; -ſtckung, f. -en, Indpløkning, c.

Einpflügen, v. a. den Luft, pløie ned i Jorden; kaſte til, tillufte ved at pløie; -gung, f. -en, Nedpløining, c.

Einpfropfen, v. a. einen Zweig -, indpøde, proppe faſt i; pfung, f. -en, Indpødning, c.

Einpichen, v. a. tilbege, gjøre faſt med Beg; -chung, f. -en, Tilbegen, c.

Einplaudern, v. a. Dim. etw. -, ſnadre En noget for, til han troer det; Einen -, ſnadre, ſnø han ſover ind derover.

Einplumpen, d. Z. ſ. -pumpen.

Einpökeln, v. a. lægge i Lage; ſ. Pökeln; indſalte; -lung, f. -en, Læggen i Lage, Indſaltning, c.

Einprägen, v. a. indprøge, meſt fig. prøge dybt i Sinder; Dim. etw. -, indſkærpe, eftertrykkeligen anbefale; -gung, f. -en, Indprøgning, c.

Einpredigen, v. a. d. Z. Dim. etw. -, indprøve, ſaae til at troe ved mange og eftertrykkelige Ord.

Einpreſſen, v. a. preſſe ind (i et ſnevert Rum); -ſſung, f. -en, Indpreſſning, c.

Einprügeln, v. a. vulg. Dim. etw., prygle ind i, bringe til at forſtaae ved Prygl.

Einpudern, v. a. d. Z. indpuddre.

Einpumpen, v. a. pumpe i: das Waſſer -.

Einquartieren, v. a. indkvartere; iſer die Soldaten -; -rung, f. -en, Indkvartering, c.; ogſaa de indkvarterede Soldater.

Einquellen, v. a. bønſe, lægge i Vand, for at faae til at give ſig ud: Erbſen -.

-Einquerlen, v. a. tvære ind i.

Einrammeln, el. -rammen, v. a. einen Pfahl, nedramme; -lung, el. -mung, f. -en, Nedramning, c.

Einrathen, v. i. a. Dim. etw., ſige at bevæge til ved ſit Raad.

Einräuchern, v. a. Kleider, Fleiſch, indtryge, lade gjennemtrækkes af Røg; -rung, f. -en, Indrygning, c.

Einräumen, v. a. Sachen -, ramme til Side (ved at lægge hver Ting i ſit Rum); Dim. einen Platz, indramme, overlade; fig. einen Satz -, indramme, lade gielde ſor ſand; Freiheit -, tilſtaae; -mung, f. -en, Rommen til Side, Indrammen, c.

Einrechnen, v. a. regne i med, bringe med i Regningen.

Einrede, f. -n, Indſigelſe, Modſigelſe, c.; -n, v. 1) a. d. Z. Dim. etw., overtale, bevæge, faae til at troe ved Tale; -dung, f. -en, Overtalelſe, c. 2) n. m. h. falde (En) i Tale; Dim. -, modſige, gjøre Indſigelſe; ligel. dadle lemfældigt, formane, tale tilrette, irretteſætte.

Einreffen, v. a. die Segel, rebe.

Einreiben, v. i. a. die Salbe -, rive ind; Fleiſch mit Salz, indgnide; -bung, f. -en, Riven ind, Indgnidning, c.

Einreichen, v. a. lange ind, overrække; -chung, f. -en, Langen ind, Overrækken, c.

Einreihen, v. a. etw., ſætte i Række; ogſaa: rynke; -hung, f. -en, Sætten i Række; Rynkning, c.

Einreißen, v. i. 1) a. ridſe i, gjøre Riſt i; ein Gebäude -, rive ned. 2) n. m. ſ. ſaae en Riſt indad, rives, ſpaltes; das Holz reißet ein, naar Spalten gaaer ſor dybt; (om ſtadelige og farlige Ting) udbrede ſig, gribe om ſig, blive almindelig: die Laſter reißen mehr ein; -ßung, f. -en, Ridſen i, Nedriven, Spaltning, c.

Einreiten, v. i. 1) n. m. ſ. (ſjeld.) ride ind i: in eine Stadt -. 2) a. ride ind, ride ned, kaſte om ved at ride paa.

Einrenken, v. a. bringe i Led: ein verrenktes Glied wieder -; -kung, f. -en, Bringen i Led, c.

Einrennen, v. a. rende ind, ſtøde ind el. op ved at rende paa.

Einrichten, v. a. (Jagtſp.) indeſlutte det ſtore Vildt; ein Glied, bringe, ſætte i Lave; fig. indrette, bringe i en vis Orden: ſein Hauswesen -; die Schlachtordnung -; (i Regnek.) gjøre Hele og Brøk til en uegentlig reen Brøk; -tung, f. -en, Indretten, Sætten i Lave, Indretning, c.: die -eines Geſchäftes; de Ting, der høre til at indrette en Huusholdning, en Haandtering; (hos Laasſmede) de Stykker Jern, ſom paaſe i Neglekammens Figurer, (das Eingerichte).

Einriegeln, v. a. ſkyde Slaaen el. Skodden ſor; Einen -, lukke inde, ved at ſkyde Slaaen ſor.

Einritt, m. -es ud. pl. (ſjeld.) rideude Indtog, n., Indriden, c.

Einritzen, v. a. gjøre en Ridſe i; ridſe ind i: ſeinen Namen -; -tzung, f. -en, Indridsning, c.

Einrollen, v. a. rulle ind i; ogsaa: indskrive i en Rulle; indrulere.

Einrosten, v. n. m. s. ruste fast i; -stung, f. -en, Rusten fast i, e.

Einrücken, v. 1) a. eine Zeile -, rykke ind (om Hrevne el. trykte Sager); fig. indrykke, indføre: eine Stelle in einen Brief -. 2) n. m. s. langsomt drage ind i: gestern rückten die Truppen ein; indtage en Andens Plads, rykke op: er ist nach dem Tode seines Vormannes eingerückt; -ckung, f. -en, Rykken ind, Indrykning, e.

Einrühren, v. a. røre i; røre sammen.

Eins, s. Ein.

Eins, f. Tettal, n.; eet eneste, eet, (fremfor et andet, og modsat et andet): - ist nöthig; - um das andre, saa et, saa et andet.

Eins, av. enig, af een og samme Mening, have samme Villie: des Handels -, enige om Handelen; vulg. engang: wir wollen - trinken; - bruges ogsaa som ubest. pron.; in - fort, in - weg, i et væk; - und das Andere, dette og hiint; (Nordt.) libet: lassen sie uns - plaudern; (Sydt.) Nogen: es ist - draußen; mir ist alles -, et og det samme. [Aussaat).

Einsaat, f. ub. pl. Udsæd, e. (bedre

Einsacken, v. a. pakke i Sække; vulg. stikke dygtig til sig, putte i Lomme; -ckung, f. -en, Pakken i Sæk, e.

Einsäen, v. a. saae (sin Jord) til.

Einsagen, v. a. Eim. etw., hjelpe ham paa det, han skal sige; (Sydt. ogsaa indskærpe; Nordt. ogsaa modsige, gjøre Indsigelse).

Einsaugen, v. a. sauge ind i.

Einsalben, v. a. indsalve, indbalsamere; -bung, f. -en, Z-ning, Z-mering, e.

Einsalzen, v. i. a. indsalte, nedsalte; -zung, f. -en, Z-tning, N-tning, e.

Einsam, aj. eenlig, alene, adskilt fra det menneskelige Selskab; - leben, - seyn, leve, være ugift; fig. eensom: ein -er Ort; stille: eine -e Nacht; som føles i Eensomhed: ein -es Vergnügen; -keit, f. 1) Eenlighed, Eensomhed, e. ub. pl. 2) eensomt Sted, n. pl. -en.

Einsammeln, v. a. indsamle; -lung, f. -en, Z-ling, e.

Einsatz, m. -es -ätze, Indsætten, e. ub. pl.: den - thun; Indsæt, Indsats, n. (det, som indsættes); Indskud, n.; Sæt, n.: ein - von Schachteln, von Bechern, von Gewichten, (som staae inden i hverandre); Stedet, hvori Noget sættes, især: Sættedam, e., Hvtteføb, n. [Suurdei.

Einsäuern, v. a. sure, blande med

Einsaugen, v. i. a. indsuge; fig. ved Vane antage: eingesogene Vorurtheile. [med Speesm.

Einsäumen, v. a. somme, omgive

Einschalig, aj. som har een el. en heel Skal; eenfallet.

Einschalten, v. a. flyde ind, sætte ind (i Rækken el. Ordenen af andre Ting); især om Tiden: einen Tag -, og om Skrift: etw. in einen Brief -; -tung, f. -en, Indskydsel, Indsættelse, e.

Einscharren, v. a. Eim. etw., indskærpe; -rung, f. -en, Z-pning, e.

Einscharren, v. a. grave, rode ned i et andet Legeme: einen todten Körper -, begrave; -rrung, f. -en, Nedgraaben i; Begravelse, e.

Einschattig, aj. som kaster Skygge kun til een Side.

Einschenken, v. a. skjenke i, gyde i; das Glas -: skjenke i Glasset; -kung, f. -en, Skjenkning, e.

Einschicken, v. a. indsende; -ckung, f. -en, Z-ise, e.

Einschieben, v. i. a. flyde ind; putte ind (mellem andre Ting, især hemmeligt, el. en uægte for en ægte Ting); eine eingeschobene Stelle, en Parenthese; ein eingeschobener Knabe, forbyttet; ein eingeschobenes Testament, falsk; d. T. sich, faae Færdighed i Keglespil; -bsel, n. -s pl. s. ag. det Indskudte; Parenthese, e.; -bung, f. -en, Skyden ind, e.

Einschießen, v. i. a. das Brod, flyde ind (i Ovnen); schlechte Münzsorten, flyde, slænge ind mellem andre; die Thür -, flyde ind; einen Thurm -, flyde ned; sich, sve sig i, gjøre sig dueslig til at flyde, ogsaa til at spille Kegler; ein Gewehr, indflyde.

Einschiffen, v. 1) a. indskibe. 2) n. m. s. seile ind; er hat sich nach Kiel - lassen, er gaaet ombord, for at seile til Kiel; -ffung, f. -en, Indskibning, e.

Einschlachten, v. a. indslagte.

Einschlafen, v. i. n. m. s. sove ind; fig. (om Lemmerne) sove: das Bein ist mir eingef-; die S. ist eingef-, faldet bort, lidt efter lidt ophørt, omtales ikke mere; hensove, døe en rolig Død.

Einschläferig, aj. s. Einmännisch.

Einschläfern, v. a. bringe i Søvn; fig. dysse i Søvn, gjøre ubetymret og tryg: Einen mit falscher Hoffnung -; -rung, f. -en, Bringen i Søvn, Søvndyssen, e.

Einschlag, m. -es -äge, Indslaaen, e. (Sømmets); Haandslag, n.; Islæt, e. (i Væven); Indlæg, n., Indslutede: Eim. etw. durch - überschicken, under en Andens Adresse; Indlæg, n. (paa Klæder); Paasætning paa Viin, (for at forbedre dens Kraft, Smag og Farve); d. T. Anslag, n., Raadslagning, e.: ein kluger -; (undert.) Om-

slag, (udvortes Lægemiddel men alene paa Heste); -en, v. i. 1) a. slaae ind, driveind med Slag: den Nagel in die Wand; das Fenster; Eim. die Zähne; slaae Islætten i Væven: den Eintrag; lægge ind, bøie indad og sye fast (for at gjøre kortere og snevrere): ein Kleid; fig. slaae i, lægge i, fylde i: den Wein, sætte Svovl el. Muskatnødder paa Vinen el. Fadet; Getreide, komme i Sække; Holz, sætte i Favn; slaae ind, indvikle, omslaae, løseligen indpakke: Waaren in Papier; etw. in ein Tuch; einen Brief, lægge det i et andet Brev, Omslag el. en Brevpakke; Bäume (bedække Rødderne med Jord, naar de ere tagne op); Rüben in den Sand -, bedække med Sand (for at bevare dem); einen Weg, slaae ind paa, vælge og betræde. 2) n. m. h. d. T. slaae til (slaae sin Haand i en Andens Haand som Tegn paa Indvilligelse ved Forliig og Overeenskomst); slaae ned (om Lynild); ligel. upers. es schlägt ein; grave i Jorden (især hos Bjergfolk); betræffe, høre til, angaae, vedkomme: das schlägt in diese S. ein, slaaer ind deri, vedkommer; es schlägt in die Rechte ein, løber ind i Lovkyndigheden. 3) n. m. s. slaae ind, trænge ind paa de indre Dele, (om Farver, Hudsygdomme ꝛc.); slaae ind, lykkes, falde ud efter Hensigten: das Getreide schlägt ein; alle seine Kinder sind vortrefflich eingeschlagen; -ung, f. -en, Indslaaening, Indlægning, Læggen i, c.

Einschläger, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Favnsætter, c. (ogsaa Holzein -).

Einschlägig, aj. blot fig. havende Hensyn til, sigte til, betræffende, hørende til; die Mühlsteine - behauen, med ulige Slag.

Einschleichen, v. i. n. m. s. el. a. og sich, snige ind, liste ind: die Katze ist eingeschlichen; fig. indsnige: es sind viele Druckfehler mit (el. neben) eingeschlichen; Mißbräuche haben sich bei (unter) uns eingeschlichen; sich bei jemanden -, sledske sig ind.

Einschleifen, v. a. 1) rgl. indføre paa Slæde; indsmugle. 2) i. indslibe; -fung, f. -en, Indføren paa Slæde, Indsmuglen, I-bning, c.

Einschleppen, v. a. d. T. slæbe ind (mest om forbudne Vare).

Einschließen, v. i. 1) a. faae til at slutte i, passe ind i; indslutte, forvare, lukke for: einen Vogel in einen Käfich -; sein Geld -; Jemanden -; lægge hos, lade følge vedlagt: einen Brief -; fig. indslutte, omgive; eine Stadt -, beleire, bloquere; Jemanden in sein Gebet -. 2) n. m. h. slutte til, passe i en vis Aabning; -ssung, f. -en, Indpasning, Indslutning, Indlægning, c.

Einschließlich, aj. indbefattende, med Indbefatten af, inclusive.

Einschlucken, v. a. sluge i sig, nedsluge, indsluge.

Einschlummern, v. 1) n. m. s. indslumre, falde i Slummer; fig. døe roligt hen. 2) a. faae til at indslumre.

Einschlürfen, v. a. slubre ind.

Einschluß, m. -sses -üsse, Indefluttede, Indlagte, n.; mit -, med Indbefatten af; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Indfluttelsestegn, n., Parenthese, c.

Einschmeicheln, v. a. sich bei Jemanden, indsmigre, sætte sig i Gunst ved Smigreri; -lung, f. -en, Indsmigring, c.

Einschmeißen, v. i. a. d. T. smide ind, slaae itu ved at smide; -ßung, f. -en, Smiden ind, c.

Einschmelzen, v. i. og rgl. a. smelte ind: alte Münze -; -zung, f. -en, Indsmeltning, c.

Einschmieden, v. a. einen Missethäter -, lægge Lænker paa.

Einschmieren, v. a. indsmøre: das Leder -; die Schlösser -; vulg. gjøre ganske skiden; -rung, f. -en, Indsmøring, c.

Einschmutzen, v. a. gjøre smudsig [heelt igj-.

Einschnallen, v. a. spænde ind, spænde ret fast; -llung, f. -en, Indspænding, c.

Einschneiden, v. i. 1) a. gjøre et Indsnit, skære Hul i el. paa; seinen Namen in einen Baum -, skære ind i; Brod in die Milch -, skære i, skære itu, og komme i; (om Lerred), sich -, tabe i Alenmaal ved Udsalget i smaae Partier; -dung, f. -en, Indskæring, c. 2) n. m. h. indpræge sig dybt.

Einschneidig, aj. som kun har een Eg (skarp Kant).

Einschnitt, m. -es -e, Indsnit, Skaar, n.; Stedet, hvor et Legeme er indsnittet; -thier, n. -es, -e, Dyr med Indsnit, Insect, n.

Einschnüren, v. a. indsnøre; sich, indsnøre sig, tage Snørliv paa; -rung, f. -en, Indsnøring, c.

Einschöpfen, v. a. øfe i: Wasser in ein Gefäß -; -pfung, f. -en, Øsen i, c.

Einschränken, v. a. omgive med Skranker; indskrænke, sætte Grændser for: seine Begierden -; sich auf etw. -, lade sig nøie dermed; s. eingeschränkt; -kung, f. -en, Omgiven med Skranker, Indskrænkning; es ist dir erlaubt unter der -kung, Betingelse, c.

Einschrauben, v. rgl. og i. a. skrue ind; skrue fast; -bung, f. -en, Skruen ind, c.

Einschreiben, v. i. a. indskrive, indføre skriftlig (i en Bog, et Register, en Fortegnelse, et Regnskab); -bung, f. -en, I-vning, c.

Einschreiten, v. i. n. m. ſ. Fride ind; (jurid.) forholdes videre.

Einschroten, v. a. ein Faß –, vælte ned i Kjelderen.

Einschrumpfen, d. T. -ſchrumpeln, v. n. m. ſ. krympes ſammen, faae Rynker, Krumpes, blive mindre.

Einschub, m. -es ub. pl. (undert.) hvad der indſtydes, indputtes.

Einschulen, v. a. ein Pferd, afrette Kolemæſſig, dreſſere.

Einſchürig, aj. ſom kun ſæres, klippes eengang om Aaret: -e Wolle, Schafe, ſom kun klippes eengang aarlig.

Einſchuſtern, v. n. m. h. vulg. ſætte til, tabe; ganſke komme i Forfald med ſin Næringsvei.

Einſchütten, v. a. -ete i, ſlaae i; -tung, f. -en, Øſen, Slaaen i, e.

Einſchwärzen, v. a. indſværte, gjøre ganſke ſort el. ſmudſig; (Sydt.) indſmugle; -zung, f. -en, I-tning, I-gling, e.

Einſchwatzen, v. a. Dim. eine S., ſladdre for ham, til han troer el. antager det, binde paa Ermet; ſich bei Jemanden, ved Sladdren indſmigre ſig; -zung, f. -en, Sladdren for, Indſmigren, e.

Einſchweſeln, v. a. indſvovle.

Einſegnen, v. a. meddele Velſignelſe til en foreſtaaende Forandring, indvie: einen Sterbenden –; ein Paar Verlobte –; Brod und Wein – (conſacrere); -gnung, f. -en, Velſignen, e.

Einſehen, v. i. 1) n. m. h. (ſjeld.) ſee ind, kige ind: in des Nachbars Hof –. 2) a. eine S. indſee, foreſtille ſig tydelig Sammenhængen; have Tilſyn med; irretteſætte, afſtreffe; ein – haben, have Indſeende med, tage ſig af.

Einſeifen, v. a. indſæbe.

Einſeitig, aj. eenſidet, ſom kun har een Side; fig. eenſidig; -keit, f. ub. pl. fig. Eenſidighed, e.

Einſenden, v. i. a. eine S., indſende; -der, m. -s pl. ſ. sg. Indſender, e.; -dung, f. -en, Indſendelſe, e.

Einſenken, v. a. ſænke ned: eine Leiche, (i Graven); einen Stein –, (i Vandet); -kung, f. -en, Nedſænkning, e.

Einſer, m. -s pl. ſ. sg. Eneren (i Regnek.).

Einſetzen, v. a. ſætte ind (paa et beſtemt Sted): ſich in den Wagen; eine Scheibe in das Fenſter; Edelſteine; Brod (ind i Ovnen); Geld (i Lotteriet, paa Spil); Bäume, Blumen (i Jorden, plante); fig. indſætte i Beſiddelſe af en Ting: Jemanden in ein Amt, in die Güter des Schuldners; anbetroe ſom Underpant: ihm den Ring –, ſætte i Pant hos ham; indſætte, beſtemme, ſtifte, anordne: Einen zum Erben –; einen Feiertag –; -gung, f. -en, Indſætning, Faſtſættelſe, Anordning, e.

Einſicht, f. -en, Indſigt, e. (ſom til en Gaard); iſær fig. tydelig Foreſtillingsevne, e.; ub. pl. Indſigt, e. (Kyndighed, grundig Kundſkab); -ig, aj. d. T. ſom har Indſigter; -svoll, aj. indſigtsfuld, ſom har mange Indſigter.

Einſieden, v. i. 1) n. m. ſ. koge ind, formindſkes ved lang Kogning. 2) a. lade koge ind.

Einſiedler, m. -s pl. ſ. sg. Eneboer, e. (enhver, der boer ene, iſær En, der lever paa et eenſomt Sted); Eremit, e. (ogſaa et Slags Brokfugl og et Slags Krebs); -delei, (-dlerei) f. -en, Eremitbolig, e.; fig. Eremitliv, n.; en ved Konſt efterlignet Eremitbolig, Eremitage, e.; -iſch, aj. eremitagtig, ſom en Eremit, eenſom.

Einſiegeln, v. a. indelukke i et Brev, en Pakke ved Forſeglingen.

Einſilbig, aj. Eenſtavelſes-, ſom kun har een Stavelſe; ein -er Menſch, ordſnap; -keit, f. ub. pl. O-hed, e.

Einſingen, v. i. a. ſynge i Søvn: ein Kind –. [ſynke ſammen.

Einſinken, v. i. n. m. ſ. ſynke ind,

Einſitzen, v. i. 1) a. einen Sig, ſætte ned, forbydde ved at ſidde paa. 2) n. m. ſ. in den Wagen, ſætte ſig ind. 3) n. m. h. d. T. ſidde hjemme, i Stuen; boe paa et Sted.

Einſitzig, aj. eenſædet.

Einsmals, **Einſtmals**, av. d. T. engang.

Einſöhlig, aj. ſom kun har een Saale.

Einſpannen, v. a. ſpænde i, ſpænde faſt: Zeug, ſpænde i Ramme; die Pferde, ſpænde for; fig. einen Fluß, omgive med en Dæmning, for derved at faae den til at ſtige; -nnung, f. -en, Spænden i, faſt, for, e.

Einſpänner, m. -s pl. ſ. sg. en Bonde, ſom kun holder een Heſt; (n. St.) Enſpænder, e. (Vogn el. Plov med een Heſt for).

Einſpännig, aj. kun forſpændt med een Heſt; fig. kun for een Perſon: ein -es Bett.

Einſperren, v. a. indſpærre; iſær Sydt. indeſlutte med Laas; -rung, f. -en, Indſpærring, e.

Einſpinnen, v. i. a. ſpinde ind i; ſpinde omkring, omgive med ſit Spind: die Seidenraupen ſpinnen ſich ein; -nung, f. -en, Indſpinding, e.

Einſprache, f. ſ. Einſpruch.

Einſprechen, v. i. 1) a. fig. Dim. Herz, Muth, Troſt, indgive, indgyde (ved Ord el. Tiltale). 2) n. m. h. Dim., modſige; einen Einſpruch thun, formelig Modſigelſe for Retten; bei Dim., beſøge underveis.

Einſprengen, v. a. ſprænge ind i: eine Thür, ſprænge ind, brydde ind;

Wäſche, beſprænge, beſtænke; -gung, f. -en, Sprængen ind i, Beſprængen, c.

Einſpringen, v. i. 1) a. d. T. gaae ind ved at ſpringe. 2) n. m. ſ. fig. ſpringe i en beſtemt Aabning: das Schloß ſpringt ein; fig. ſpringe ind, ſtrække ſig indad.

Einſprigen, v. a. ſprøite ind.

Einſpruch, m. -es -üche, Indſigelſe, Protеſt, c., lovformelig Indſigelſe mod en Handlings Fuldbyrdelſe, iſær et Vgtefkabs.

Einſt, (Sydt.) einſten (ogſaa) einſtens, av. engang (i den forbigangne Tid): - war ich glücklich; (i Fremtiden): - werden wir uns wiederſehen.

Einſtallen, v. a. d. T. das Pferd -, ſætte paa Stald; Vieh, indſtalde.

Einſtämmig, aj. eenſtammet, (kun hvende el. kun beſtaaende af een Stamme).

Einſtampfen, v. a. ſtampe ind; -pfung, f. -en, Indſtampning, c.

Einſtand, m. -es ub. pl. Indtrædelſe i en Kjøbers Rettigheder, og denne Rettighed ſelv; jus retractus.

Einſtechen, v. i. a. ſtikke i: Löcher in das Papier; ſtikke (i Kortſpil).

Einſtecken, v a. ſtikke ind: Geld in die Taſche; d. T. einen Dieb, ſætte i Fængſel; fig. vulg. Vorwürfe -, ſtikke i Lommen, tie dertil, høre, bære taalmodig.

Einſtehen, v. i. 1) n. m. h. indeſtaae, ſtaae til Anſvar, være Borgen, ſige gob for. 2) n. m. ſ. (Sydt.) tiltræde; in einen Kauf, indtræde i Kjøberens Rettigheder.

Einſtehlen, v. a. ſich, ſtjæle ſig ind, ſmige ſig hemmelig ind; ogſaa fig.: ſich in ein Amt -.

Einſteigen, v. i. n. m. ſ. ſtige ind.

Einſtellen, v. a. ſtille ind, - hen, (paa et Sted): das Pferd - (i Stalden), Gänſe - (paa Sti); fig. holde inde (en kort Tid), lade fare, afſtaffe: den Feſtungsbau -; die Reiſe -; den Aufwand -; indſtille ſig, møde, komme: ſich vor Gericht -; komme igjen, die Grillen ſtellen ſich wieder ein; -llung, f. -en, Stillen ind, hen, Holden inde, Afſtaffelſe, Indſtillelſe, c.

Einſten og -s ſ. Einſt.

Einſticken, v.a. brodere i: eine Roſe-.

Einſtig, aj. engang; tilkommende; ſom var el. ſom vorder.

Einſtimmen, v. n. m. h. ſtemme i med; (iſær naar Andre allerede ſynge); fig. bifalde, ſamtykke; -mmung, f. -en, Iſtemmen, c., Bifald, Samtykke, n.; die Tonwerkzeuge ſtimmen nicht ein, ſtemme ikke; fig. ſamſtemme, ſtemme overeens; -mmig, aj. eenſtemmig (i Muſiken: -er Geſang, og fig.: er wurde - gewählt); -mmigkeit, f. ub. pl. Eenſtemmighed, c.

Einſtmals, ſ. Einsmals.

Einſtopfen, v. a. ſtoppe ind i; -pfung, f. -en, Indſtopning, c.

Einſtoßen, v. i. a. ſtøde ind i: den Dolch in die Bruſt -; ſtøde itu: das Fenſter -; -ßung, f. -en, Støden ind, itu, c.

Einſtreichen, v. i. a. ſtryge ind: das Geld in den Beutel -; indfile (hos Saafesmede); -chung, f. -en, Indſtrygning, Indfiling, c.

Einſtreuen, v. a. indſtrøe; -uung, f. -en, Indſtrøening, c.

Einſtrich, m. -es -e, Indfiling, c. (i en Regiekam).

Einſtücken, v. a. ſtykke i, flikke i; -ckung, f. -en, Stykken, Flikken i, c.

Einſtürmen, v. n. m. h. og ſ. ſtorme ind i; fig. Alles ſtürmte auf mich ein, ſtormede ind paa mig; ſtormende overlægge.

Einſturz, m. -es ub. pl. Indſtyrtning, c.: das Haus drohet den -.

Einſtürzen, v. 1) n. m. ſ. ſtyrte ind: auf Einen -. 2) indſtyrte, bringe til at ſtyrte ind.

Einſtweilen, av. d. T. imidlertid, paa kort Tid. [big, interimiſtiſk.

Einſtweilig, aj. midlertidig, foreløbig

Einſylbig, ſ. Einſilbig.

Eintägig, aj. Eendags-, (ſom kun varer een Dag, el. kun er een Dag gammel); -es Inſect, Dagnatſue, c.

Eintagsfliege, f. -n, Dagnatſue, c.

Eintauchen, v. a. dyppe i, dykke i; -chung, f. -en, Dyppen i, Dykken, c.

Eintauſchen, v. a. bytte ſig til, tiltuſte; -ſchung, f. -en, Tiltuſkning, c.

Eintheilen, v. a. inddele, afdele: ſeine Zeit -, die Felder, die Predigt -. (Skal Delene udtrykkes, bruges theilen med in: den Zirkel in 360 Grade theilen); -lung, f. -en, Inddeling, Afdeling, c.

Einthun, v. i. a. komme i, lægge i, ſætte i ꝛc.: Getreide, i Forvaring; Wein -, paa Flaſker el. i Mad; d. T. indſpærre, indeſtutte: das Vieh -; Einen -.

Eintönig, aj. eenstonet, ſom kun har een Tone: ein -es Lied; -keit, f. ub. pl. E-hed, c.

Eintracht, f. ub. pl. Eendrægtighed, Samd-, god Forſtaaelſe, c.; -trächtig, aj. eendrægtig, ſamd-; -trächtigkeit, f. ub. pl. E-hed, S-hed, c. (ſom Tilſtand el. Færdighed).

Eintrag, m. -es ub. pl. Iſlæt, c.; (hos Væverne); Indgreb, n., Forfang, Skade, c., Afbræk, n., Krænkelſe, c.: Sim. el. einer S. (Dat.) -thun; -en, v. i. a. bære ind, føre til Huus, ſamle; fig. ſaae Iſlætten i, væve; indføre, føre til Vogs; indbringe, forkaſſe Fordeel: ſein Amt trägt viel ein; -ung, f. ub. pl. Indbæren, Væven, Indførſel, c.

Einträglich, aj. indbringende: ein -es Gut; -keit, f. ub. pl. Fordeelagtighed, c.

Eintränken, v. a. uddløde, lægge i Blød; fig. d. T. Eim. etw. -, lade undgjelde for, hevne sig paa.

Einträufeln, f. Eintröpfeln.

Eintreffen, v. i. n. m. f. blot fig. indtræffe, komme paa et Sted, ankomme: wir trafen gestern hier ein; træffe, stemme med, komme overeens med: die Rechnung trifft ein; indtræffe, blive opfyldt, hændes: es trifft zuweilen ein; ogsaa n. m. h.

Eintreiben, v. i. a. drive ind: das Vieh -; einen Pfahl in die Erde 2; fig. Geld -, inddrive ved Rettens Hjelp, fordre alvorligt; Einen -, bringe i Knibe, i Forlegenhed; -bung, f. -en, Inddrivning, c.

Eintreten, v. i. 1) n. m. f. træde ind: in das Zimmer -; fig. d. T. indtræde i, tiltræde, gaae i Plads: ein Amt -; einen Dienst -; begynde, lade sig see, komme frem: die Hundstage werden bald -; wenn der Neumond eintritt, tændes. 2) a. træde fast i, træde sammen: Wurzeln -; das Pferd hat einen Nagel eingetreten, ind i Foden; træde ind, sparke ind: die Thür -; die Schuhe -, nedtræde til Tøfler; træde itu: den Boden eines Fasses -; -tung, f. -en, Iatræden, Sammen-, Indt-, Itut-, c.

Eintrichtern, v. a. tragte i, fylde i ved Hjelp af en Tragte; Eim. etw. (dog kun fig. og d. T.) indprøge.

Eintritt, m. -es ub. pl. Indtrædelse, Tiltrædelse; fig. Begyndelse, c.

Eintrocknen, v. n. m. f. indterres, hentørres, svinde ind; -cknung, f. -en, Indterring, Indsvinding, c.

Eintröpfeln, v. a. komme draabevis i el. paa; (Sybt. eintropfen); -lung, f. -en, draabevis Paahelden, c.

Eintunken, i d. T. og vulg. eintütschen, v. a. f. Eintauchen.

Einüben, v. a. Einen, sich, Eim. etw., indøve; -bung, f. -en, Indøven, c.

Einverleiben, v. a. indlemme, sætte i Forbindelse med: einem Collegio etw. -; -bung, f. -en, I-lse, c.

Einverständniß, n. -sses ub. pl. Forstaaelse, fredsommelig Omgang, c., flere Personers Overeensstemmelse i Planer og Stemed.

Einverstehen, v. i. a. sich mit Eim., el. sædv. mit Eim. einverstanden seyn, leve i Forstaaelse, være enige, af eens Mening; søge at opnaae eens Hensigt; være vidende om samme Sag.

Einwachsen, v. i. n. m. f. indvoxe med, voxe sammen med; fig. nsie forenes.

Einwägen, v. rgl. og i. a. veie i, efter at have veiet Roget, komme det i en Pose ɔc.); sich, formindskes ved gjentagen Veien.

Einwalken, v. a. valke ind i: den Thran in das Leder -; indvalke, gjøre kortere og tykkere ved Valkning: das Tuch -; -kung, f. -en, Indvalkning, c.

Einwand, m. -es -ände, (sjeld.) Indvending, c.

Einwandern, v. n. m. f. indvandre: in ein Land -; bei Eim. (hos Haands v.), tage ind til paa Reisen; -rung, f. -en, Indvandring, c.

Einwarts, av. indad; ind til Beens.

Einwässern, v. a. lægge i Blød, udvande; -tung, f. -en, Udvanden, c.

Einweben, v. a. væve ind i; fig. forbinde nsie med Noget: es ist in den ganzen Plan so eingewebt; -bung, f. -en, Indvævning, c.

Einwechseln, v. a. indvexle; -lung, f. -en, Indvexling, c. [falder ind.

Einwehen, v. a. blæse om, saa det

Einweichen, v. a. lægge i Blød, i Vand; -chung, f. -en, Indblødning, c.

Einweihen, v. a. indvie; -hung, f. -en, I-lse, c.

Einweisen, v. i. a. blot fig. vise ind, føre ind; -sung, f. -en, Indvisning, c.

Einwenden, v. rgl. og i. a. indvende; -dung, f. -en, Indvending, c., Paastud, n.

Einwerfen, v. i. a. kaste ind, slaae itu ved at kaste udenfra: die Bomben; die Fenster; fig. indvende, anføre Modgrunde mod Andres Mening; -fung, f. -en, Indkastning, Indslagning, c.

Einwickeln, v. a. indvikle, indsvøbe: sich in seinen Mantel; -lung, f. -en, Indvikling, c.

Einwiegen, v. a. 1) i. f. Einwägen. 2) rgl. ein Rind, vugge i Søvn; -gung, f. -en, Indvugning, c.

Einwilligen, v. n. m. h. indvilge, samtykke; -gung, f. -en, I-lse, Samtykke, n. [i Svøb.

Einwindeln, v. a. das Kind -, svøbe

Einwintern, v. 1) a. bevare Sommerøen over til Brug om Vinteren. 2) n. m. h. og uperf. d. T. Vinteren begynder, det bliver Vinter.

Einwirken, v. 1) a. virke, væve ind i. 2) n. m. h. in el. auf etw., indvirke, virke i el. paa; -kung, f. -en, Indvirkning, c.

Einwittern, v. n. m. f. (i Bjergv.) indvittre, bringes ind ved Hjelp af underjordiske Dunster; -rung, f. -en, Indvittring, c.

Einwöchig, aj. eenuges-, som varer een Uge.

Einwohnen, v. 1) n. m. f. blive hjemme i. 2) n. m. h. være hjemme, bor; fig. være nsie forbunden med.

Einwohner, m. -s pl. f. ag. Indvaaner, c.

Einwühlen, v. a. rode ind i: sich in die Erde – (om Dyr).

Einwurf, m. -es -ürfe, Indvending, Modgrund, c.

Einwurzeln, v. n. m. s. rodfæstes, fæste Rødder, groe fast: der Baum ist eingewurzelt; ogsaa fig.: eine eingewurzelte Krankheit; das Laster ist ihm eingewurzelt; -lung, f. -en, Rodfæstelse, c.

Einzahl, f. ub. pl. Enkelttal, n., Singularis, c.

Einzählen, v. a. tælle i el. til, (komme i Roget el. give til Rogen, efter at have talt); tælle med, regne med i Tallet; -lung, f. -en, Tællen i, Medberegning, c.

Einzapfen, v. a. tappe i el. paa; gjøre Tap el. befæste ved Tap: eine Säule –; -pfung, f. -en, Tappen i el. paa, c.

Einzäunen, v. a. indgjerde; -unung, f. -en, Indgjerdning, c.

Einzehren, v. n. m. h. indtære.

Einzeichnen, v. a. tegne ind i el. paa; fig. indtegne, indskrive; -chnung, f. -en, Tegnen ind i; Indtegning, Indskrivning, c.

Einzel-ding, n. -es -e, -wesen, n. -s pl. s. sg. en enkelt Ting, et enkelt Væsen, Individ, Individuum, n.

Einzeln, aj. ene, alene, eneste: die -e Welt; kein -er Zeuge; fig. fritstaaende, som staaer ene, eensstig: ein -es Haus; d. T. enkelt: -e Tropfen; d. T. ugift, for sig alene: eine -e Person; -es Geld, Smaapenge, Enestekillinger; een efter anden, een for een: sie kamen –.

Einziehen, v. i. 1) a. einen Balken –, trække ind i; die Hörner – (om Sneglene) trække ind ad; Segel –, tage ind; einen Wall –, trække ind, og derved gjøre sneverere; fig. Gelder –, inddrage, indkassere; Jemandes Güter, optage, anholde, confiskere; ein Amt –, eine Besoldung, inddrage, ikke længer besætte el. betale; die Diebe, sætte i Fængsel; den Aufwand –, indskrænke, formindske. 2) n. m. s. trække ind (i heitideligt Øyemed): die Besazung wird Morgen –; flytte ind i en Bolig: wann werden sie –; trække i, trænge ind i (om flydende Legemer); -hung, f. -en, Trækten ind, Tagen ind, Indbragen, Indskrænkning, Formindskelse, c.

Einzig, aj. eneste; fig. ein -er Mensch, usorligneligt, overordentligt; – und allein, ene og alene.

Einzögling, m. -es -e, Hjemfødning; indfødt Undersaat, c.; -srecht, n. -es -e, Indfødsret, c.

Einzug, m. -es -üge, Indbragen, c., Indtog, n.: der König hielt seinen –; det, der indtrækkes, som: en Bjælke.

Einzwängen, v. a. tvinge ind i; tvinge sammen, klemme imellem; fig. presse i et sneverere Rum, indskrænke, indesslutte.

Einzwingen, v. i. a. tvinge ind i, tvinge til at spise eller drikke.

Eirund, aj. s. Æi.

Eis, n. -es ub. pl. Jis, c.; fig. Kulde, Ufølsomhed, c.

Eis-bär, m. -en -en, Jisbjørn, Hvid-, c.; -bein, n. -es -e, Skambeen, n.; -bock, m. -es -öcke, Jisbuk, c. (skarpkantet Pille af Træ el. Muur foran en Bro, for at afværge Stødet af Driisis; -ogsaa -brecher, m. -s pl. s. sg. Jisbryder, c. og en i den Hensigt nedrammet Pæl -pfahl, m. -es -ähle); -fischerei, f. -en, Jisfiskeri, n. (om Vinteren med de saakaldte Jisnæt); -gang, m. -es, Jisgang, c. (naar Jisen ved Tøveir bryder op, og driver bort); -grau, aj. iisgraa (især om det ved Alderen graat blonde Hovedhaar); ældgammel; -grube, f. -n, Jiskjelder, c.; -icht, aj. iisagtig, som ligner Jis; -ig, aj. iisbedækket, iiskold, som indeholder Jis; -kalt, aj. iiskold; -lauf, m. -es, ub. pl. Skøiteleben, c.; -meer, n. -es ub. pl. Jishav, n.; -pfahl, m. -es -ähle, s. -bock; -punkt, m. -es ub. pl. Frysepunkt, n. (paa Thermometret); -scholle, f. -n, Jisflage, c.; -schuh, m. -es -e, Skøite, c.; -sporn, m. -es -en, Jisspore, c.; -vogel, m. -s -ögel, Jisfugl, c.; -zacken el. -zapfen, m. -s pl. s. sg. Jistap, c.

Eisen, v. n. m. h. ise.

Eisen, n. -s pl. s. sg. Jern, n. ub. pl.; fig. Ting som forfærdiges af Jern el. Staal, som alle Slags Værktøi: Brech-, Pflug-; især: Hestesko, c.; Fernlænker, blot pl.

Eisen-bergwerk, n. -es -e, Jernværk, n.; -blech, n. -es ub. pl. (flere Slags pl. -e) Jernblik, n.; -draht, m. -es ub. pl. Jerntraad, Staaltraad, c.; -farbe, f. ub. pl. Jernfarve, c.; -feil, n. -es, -feilicht, n. -es ub. pl. og -feilspäne, f. -n, Jernfilispaan, c.; -fleck, m. -es -e, Rustplet, c.; -fresser, m. -s pl. s. sg. Storpraler, c. (som praler med sin Styrke og Tapperhed); -gang, m. -es -änge, Jernaare rig paa Ertz (i Jernminer); -giesser, m. -s pl. s. sg. Jernstøber, c.; -giesserei, f. -en, Jernstøberi, n.; -haltig, aj. jernholdig, indeholdende Jern; -hammer, m. -s pl. s. sg. en stor Hammer, hvorved Jernet udsmedes i store Stykker; Hytten el. Bygningen hvori dette skeer: die Sammerhütte; ogsaa alle disse Hytter tilsammen; Jernværk, n.: eine -hütte, ein -werk; -handel, m. -s ub. pl. Jernhandel, c.;

-händler, m. -s pl. ſ. sg. Jernhandler, -kræmmer, c.; -hart, aj. jernhaard; haard ſom Jern; -harte, f. ub. pl. Jernhaardhed, c.; -hutte, f. -n, ſ. -hammer; -kram, m. -es ub. pl. Iſenkram, n., Iſenkræmmerhandel, Iſenkræmmerboutique, c.; -kræmer, m. -s pl. ſ. sg. Iſenkræmmer, c.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Vaffel, Vaffelkage, c.; -ofen, m. -s -öfen, Jernſmelteovn, c.; -platte, f. -n, Jernplade, Kakkelovnsplade, c.; -probe, f. ub. pl. Jernprøve. c. (andre Ertſers Probering ved Jern); Jernhyrd, c. (Jernprøve, Ildprøve, c.); -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Stempelſtærer, c. (i Myntvæſenet); -ſtab, m. -es -äbe, Jernſtang, c.; -waare, f. -n, Jernvare, c.; -werk, n. -es -e, Jernværk, n., Jernkram, n. (allehaande Kar af Jern).

Eiſern, aj. Jern-, af Jern: das Gitter iſt -; ſig. d. T. bomſterk, varig: eine -e Geſundheit; haard, uforſom: ein -es Herz; hvad i ſit Slags beſtandig maa vedligeholdes ved en Ting: -es Vieh (ved et Landgods) el. vedblive at være: ein -es Capital; ein -er Brief, Moratorium, n.; die -e Zeit, Jernalderen.

Eitel (eitler, eitelſt), aj. tom, alene, blot, bar, bevoget Forbindelſe med andre Ting: das Brod - eſſen, bart, uden Smør; ſig. lutter, idel, intet uden: ihm träumt von -er Rache; ugrundet: -e Hoffnung; uſand: -es Geſchwatz; unyttig: -e Künſte; forgjeves: -e Gedanken; forfængelig, ſlanevoren: ſie iſt ſehr -; ein -er Anzug; ein -es Betragen; -keit, f. 1) ub. pl. Tomhed, Barhed, Intetſigenhed, Forgængelighed, Forfængelighed, Flanevorenhed, c. 2) pl. -en, Tingene, der beſidde disſe Egenſkaber.

Eiter, m. (Syht. n.) -s ub. pl. Edder, c.; -beule, f. -n, Edderbyld, c.; -fraß, m. -ſſes ub. pl. Edderæden, Kræft, c.; -icht, aj. edderagtig; -ig, aj. edderfuld, ſom indeholder Edder; -neſſel, f. -n (n. St. d. T.), Brændenælde, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Edderrod, Igten i en Byld.

Eitern, v. n. m. h. bulne, ſætte Edder; -rung, f. ub. pl. Buldnen, c.

Eiweiß, n. ſ. Ei.

Ekel, m. -s ub. pl. Qvalme, c.; ſig. Ækelhed, Væmmelſe, c. (ſandſelig Afſky for ſaadanne Ting, ſom kunne foraarſage Opkaſtelſe); Afſky for, Uvillie: ſie iſt bis zum - garſtig; en Gjenſtand, der opvækker ſaavel ſandſelig ſom aandelig Afſky.

Ekel, aj. ækel, væmmelig; mir iſt -, det qvalmer for mig; ein -er Kunſtrichter, kræſen; eine -e Farbe, ſom let forbærves; -haft, aj. væmmelig, modbydelig; -haftigkeit, f. ub. pl. V-hed, M-hed, c.; -ig el. eklig, aj. ſ. -haft.

Ekeln, v. n. m. h. Eim., opvække Ækelhed, vamle; ſich (Dat.) el. ſædv. uperſ. es ekelt mir (ikke mich) vor einer S., jeg føler Væmmelſe ved; (digter. mich ekelt deiner Thorheit (Gen.).

Ekelname, m. -ns -n, Øgenavn, Spottenavn, n.

Ekliktiſch, aj. udvælgende, prøvende.

Eklipſe, f. -n, et Himmellegemes Formørkelſe; (i Medicinen) Afmagt, c.

Ekliptik, f. ub. pl. Ecliptica, Solbane, Dyrekreds, c. (i Aſtron.).

Ekſtaſe, f. ub. pl. Henrykkelſe, høieſte Grad af Glæde; ſig. Iver, c.

Elaſticität, f. ub. pl. Elaſticitet, Fjederkraft, Spændkraft, c.; -ſiſch, aj. elaſtiſk.

Elbe, f. ub. pl. Elben (en Flod).

Elbling, m. -es el. -er, m. -s ub. pl. en Art Viinſtokke, ſom giver en ſlet Viin, ogſaa der Elbricht.

Elbogen, m. -s pl. ſ. sg. Albue, c.

Elegang, f. ub. pl. Elegance, c.

Elegie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Elegie, c., Klagedigt, n.

Elektricität, f. ub. pl. Electricitet, c.; -triſch, -er -te, aj. elektriſk; -triſiren, v. a. electricere.

Element, n. -es -e, Element, n., Grundſtof, c.; ſig. hvad der er uundværligt til det høieſte Liv: Waſſer iſt das - der Fiſche; ſaal. ogſaa, hvad der ved Vanen er blevet Mſket uundværligt til hans Tilfredshed, ub. pl.: der Sof iſt ſein -; en Videnſkabs første Begyndelsesgrunde, ub. sg.; -ariſch, aj. elementariſt. I Sammenſ. Elementar-: -bucher.

Elend, n. -es -e, ſ. -thier.

Elend, n. -es ub. pl. (næſten foræld.) Forvitsning til et langtbortliggende Land; Landflygtighed, c.; (nu) Elendighed, c. (enhver høi Grad af en Tings Ufuldkommenhed; yderſte Armod og Trang; ſvær Sygdom, legemlig Nød; yderſte Bedrøvelſe, Kummer, vedholdende Smerte; Undertrykkelſe, Trængſel).

Elend, aj. elendig, (ſlet i høieſte Grad; meget fattig, uſel, foragtelig, ſvagelig, vanfer; uſund, mager, yntelig, ynkværdig); ein -er, en Elendig, Uværdig, ſom fortjener Foragt; -ig, aj. (foræld. for -); -iglich, av. (næſten foræld.) paa en elendig Maade.

Elend- el. **Elent-thier**, n. -es -e, **Elsdyr**, n.; **-horn**, n. -es -örner, **Elsdyrshorn**, n.; **-ſleder**, n. -s pl. ſ. sg. **Elsdyrsſkind**, n.

Elephant, m. -en -en, Elefant, c.; **-enorden**, m. -s ub. pl. Elefantorden, c. (dannſ Ridderorden); **-enſchwein**, n. -es -e, Anta, Tapir, c.

Eleve (l. Elæwe), m. -n -n, Elev,

Særling; Pleiesøn el. -datter, c.

Elf, s. Elf.

Elfe, m. -n -n, og f. -n, Ellefolk, Elverfolk, Alf, c.

Elfenbein, n. -es ub. pl. Elfenbeen, n.; -beinen el. -beinern, aj. Elfenbens-, af Elfenbeen.

Elite, f. -n, Udvalg, det Udvalgte, Kjærnen f. Ex. af en Armee; die Elite ub. sg. de udsøgte Soldater.

Elixir, n. -es -e, Elixir, Kraftdrik, c.

Elle, f. -n, Alen, c.; -nhandel, m. -s ub. pl. Handel med Alenvare, der maales i alenvis; -lang, aj. alenlang; fig. meget lang; -maß, n. -ſes -ſe, Alenmaal, n.; -weiſe, av. alenvis.

Ellenbogen, m. ſ. Albogen.

Eller, f. ſ. Erle.

Eloge, (l. -ſche) f. -n, Lovtale, c.; -n, pl. ub. sg. Beromelser. [ſiſt].

Elrige, f. -n, Elritſe, c. (Ferſkvands-Elsebeere, f. -n, Korsbær; Veitorn-, Hegge-, Hagetorn-, n.

Elſter, f. -n, Skade, c. (Fugl).

Eltern, pl. ub. sg. ſ. Aeltern.

Elyſium, n. -s ub. pl. Elyſium, n.

Email, (l. Emalj') m. -s ub. pl. Email, Smeltglas, n.; -liren, v. a. emaillere.

Emballiren, ſ. Einballen.

Emballage, f. (l. Angballaſch') Indpakning, c., ligel. Materien, hvori Noget indpakkes.

Embargo, n. (indecl.) Embargo, c.

Emblem, n. -es -e, Emblem, n.

Embryo, m. pl. -nen, Embryo, n. (det ikke fuldt udbannede Foſter i Moders Liv).

Emendiren, v. a. forbedre, berigtige; -ndation, f. -en, et Skrifts Forbedring og Berigtigelſe.

Emeritus, m. pl. -iti, Udtjent, c.: En, ſom er entlediget fra ſit Embede.

Emigration, f. -en, Udvandring, c.; -grant, m. -en -en, Udvandret, c.; -griren, v. n. m. ſ. udvandre.

Eminenz, f. Eminenz (Cardinalernes Æresttitel).

Emir, m. -s -e, de arabiſke Fyrſters Titel; Befalingsmand, c.

Emmerling, m. -es -e, guul Værling, Guulſpurv, c., Maddike, hvoraf Oldenborrer komme.

Emolument, n. -es.-e, Fordeel, Gevinſt, Nytte; Embedsindkomſt, Biforbeel, c. [ſ. Empfangen.

Empfahen, v. a. (forældr. og digt.)

Empfang, m. -es ub. pl. Modtagelſe, c. (en Tings el. Perſons); etw. in -nehmen, imodtage; -en, v. i. a. eine S., modtage, faae i ſin Forvaring, annamme; fig. Timen, modtage, bede velkommen; meſt v. n. m. h. undfange, blive ſvanger; -fänger, m. -s pl. ſ. sg. Modtager, c.; -fänglich, aj. modtagelig; für etw. el. einer S. -; -keit, f. ub. pl. Modtagelighed, c.; -fängniß, f. ub. pl. Undfangelſe, c.

Empfehl, m. -es -e, ſ. Empfehlung; -en, v. i. a. Tim. etw., anbefale, overgive til hans Beſkyttelſe, hans Omſorg; ſich Tim., anbefale ſig, recommandere ſig; tage Afſked fra; fig. das gute empfiehlt ſich ſelbſt, anbefaler; -ung, f. -en, Anbefaling: es gereicht ihm zur -; mache ihm meine -, bring ham min Hilſen; -ungsbrief, m. -es -e, Anbefalingsbrev, n.; -enswerth, -enswürdig, aj. anbefalelſesværdig; -bar, aj. anbefalelig, ſom kan anbefales.

Empfind-bar, aj. følelig; -barkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -ein, v. n. m. h. føle overdrevent og uden fornuftige Grunde; -elei, f. -en, Følerі, n.; -en, v. i. a. eine S., fornemme, føle; den Schimpf hoch -; für Jemand, følе; etwas übel -, tage ilde op; -lich, aj. følſom, bedre -ſam; vrippen, pirrelig, ſtikken, ſom let bliver fornærmet el. endog vred; ſom foraarſager levende iſær ubehagelig Fornemmelſe; -m, hærtlig, læggende Følſomhed for Dagen; -lichkeit, f. ub. pl. Følſomhed, Vrippenhed, Pirrelighed, c.; -ſam, aj. følſom, let vakt til ſande iſær blide Følelſer; forraadende el. opvækkende diſſe; -ſamkeit, f. ub. pl. Følſomhed, c.; -ung, f. -en, Følelſe, c.; -ungslaut, m. -es -e, Følelſeslyd, Interjection, c.; -ungsleer, -los, aj. følelsløs, uſelſom; -ungsvermögen, n. -s ub. pl. Føleevne, c.; -ungsvoll, aj. følelſesfuld.

Empirie, f. ub. pl. Erfaringskundſkab, c.; -iriſch, aj. grundet paa Erfaring.

Emploi, (l. Angploa) n. Emploi, c.

Empor, av. forekommer kun endnu i nogle Aſtedninger og Sammenſ., og er da sep., opad, op i Høiden, i Veiret, oven paa: -bleiben, (ikke ſynke, fig. vedligeholde ſin Anſeelſe); -bringen, til Ære og Værdighed; -geben, ſvulme, hæve ſig; -halten, i Veiret, ogſaa haandhæve: die Geſetze --; -heben, optage, (fra Jorden), ophelſe (fra Fald), ophøie (til Ære); -helfen, tilrette, i god Stand; -kirche, f. -n, Choret i Kirken; -kommen, oven paa, vore i Høiden; fig. opheles; -kömmling, m. -es -e, Lykkensbarn, n., Parvenü, c.; -ſchcune, f. -n, den øverſte Deel af en Lade; Loftet over Loen; -ſchweben, holt oppe, ſich - -, ſvinge ſig i Veiret (om Fugle); fig. være lykkelig, være oven paa, faae Bugt med; -ſtarren, op ad; -ſteigen, i Veiret; fig. fra een Æresposſt til en anden; -tragen, fig. holde lige i Veiret, gaae rank, kneiſe; -wachſen, i Høiden; -wollen, op ad; fig. ophøies.

Empören, v. a. hæve i Høiden; fig.

b. T. oprøre, gjøre yderſt vred: eine -de Handlung, oprørende; iſær: gjøre oprørſk, forlede til Oprør; ſich gegen die Obrigkeit -, opſætte ſig mod; -örer, m. -s pl. ſ. sg. Oprørsſtifter, c.; -örung, f. -en, Oprør, n.

Emſig, aj. vedholdende flittig, virkſom i heieſte Grad; -keit, f. ub. pl. vedholdende Flid, c.; -lich, (foræld. og Sybt.) ſ. Emſig.

Encyclopadie, f. (5 Stav.) -n (6 Stav.) Encyclopædie, c.

Endabſicht, f. -en, den endelige, ſidſte, heieſte Henſigt; Hovedhenſigt, c.

Ende, n. -s -n, Ende, c.: - eines Tiſches, - eines Dorfes, - des Buches; et lille Stykke af et langt Legeme, b. T. das Endchen, Stump, c., ein - Strick; Takkerne paa Hjortehorn; - des Jahres, ub. pl. Ende, Slutning, Udgang, c.; ein ſeliges -, (undert.) Ende, c., Endeligt, n., Død, c.; zu dem -, til den Ende, i den Henſeende; am -, endeligen, tilſidſt; der am - Unterſchriebene el. -unterſchriebene, der -ogenannte, Undertegnede, Underſtrevne. [hurtig.

Endelich, aj. (foræld.) arbeidsom,

Endemiſch, aj. endemiſt (om Sygdom, egen for et viſt Folk, Land el. Himmelſtrog).

Enden el. ſædv. -digen, v. 1) n. m. h. (ſædv. enden) ende, ophøre, (iſær at tale); er har geendet, han er død. 2) a. (ſædv. endigen) ſich, endes, ikke ræke, vare længer: die Gränze endigt hier; der Streit wird -; eine S., ende, gjøre Ende paa, ſtilendebringe, bringe i Stand, ſlutte; -gung, f. ub. pl. Ziilendebringelſe, Slutning, Ende, c.

Endivie, f. -n, Endivie, c. (Urt).

Endlich, 1) aj. endelig: ein -er Geiſt; mein -er Entſchluß; der -e Untergang. 2) av. endeligen, omſider, tilſidſt, til Slutning: kommſt du -; wir wollen - bemerken; ofte ſtaaer - blot for mere Eftertryks Skyld el. med Henſyn til foregaaende Indvendinger: leugne es nicht, ich kann - auch leſen; -keit, f. ub. pl. Endelighed, c.

Endſchaft, f. ub. pl. (næſten foræld.) Ende, Fuldendelſe, c.; iſær brugeligt med erreichen.

Endung, f. -en, Endelſe, Ende, Slutning, c.; iſær - eines Wortes.

Endurſache, f. -n, Hovedaarſag, den ſidſte Aarſag.

Endurtheil, n. -es -e, endelig Dom; Slutningsdom; Dom i ſidſte Inſtants.

Endzweck, m. -es -e, Øiemed, n. endelige Henſigt, c.

Endoſſemeng, n. -s (l. Angdoſſemang) Endoſſement, n.; -ſſant, m. -en -en, Endoſſent, c.; -ſſat, m. -en, -en, Endoſſat, c.

Energie, f. ub. pl. Energie, c., Eftertryk, n., Kraft, c.; -giſch, aj. kraftfuld, eftertrykkelig.

Engagiren, (l. anggaſchiren) v. a. Einen el. ſich, engagere; -gement, n. -s -s, Antagelſe, Forpligtelſe, c.; Embede, n., Tjeneſte, c.

Engbrüſtig, aj. trangbryſtet, ſtalaandet, aandepuſtende, ſneverhjertet; -keit, f. ub. pl. T-hed, St-hed, Sn-hed, c.

Enge, aj. ſnever, knap, trang: - Zimmer; - Schuhe; ein -r Kamm, Tætkam, c.; die Truppen - zuſammenziehen, tæt; fig. in -re Bedeutung, mere indſtrænket; eine -re Wahl, af færre Perſoner.

Enge, f. ub. pl. Sneverhed, Knaphed, Tranghed, c.; et ſmalt, ſnevert Sted: -des Fluſſes; Land -; Meer -; fig. Forlegenhed, Knibe, c.; Valg blandt færre Perſoner.

Engel, m. -s pl. ſ. sg. Engel, c.; fig. b. T. min -, (i fortrolig Kjærlighedstale).

Engel-gut, aj. englegod; -gleich, aj. englelig; -rein, aj. englerein; -ſchar, f. -en, Engleſtare, c.; -güte, f. ub. pl. Englegodhed, c.; -skopf, m. -es -öpfe, Englehoved, n.; -ſeele, f. -n, Engleſjæl, c. [pl. England, n.

Engelland, ſædv. England, n. -s ub.

Engerling, m. -es -e, et Navn paa forſkjellige Slags Maddiker og Orme; ſom: Oldenborrelarve, c.

England, n. -s, (ſædvanligere end Engelland) England, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Englænder, Engelsmand; ogſaa: en fra England nedſtammende Heſt; en ſtumprumpet Heſt; -ländern, v. a. ein Pferd -, engliſere, hugge Halen af.

Engliſch, aj. (af Engel) englelig; yppertig, fortræffelig, himmelſk; (ſammendraget af engländiſch) engelſk, brugelig i England.

Enkauſtik, f. ub. pl. indbrændt Maleri, Voxmaleri, n.; -ſtiſch, aj. indbrændt.

Enke, 1) m. -n -n, (Nordt.) Skeldkarl, Hefterøgter, c. 2) f. -n, Plovgaffel, c.

Enkel, m. -s pl. ſ. sg.; -inn, f. -en, Barnebarn, n.; Sønnesøn, -datter; Dattersøn, -datter, c.

Enkel, aj. (Nordt.) ſimpel.

Ennüyiren, (l. annüjiren) v. a. foraarſage Kedſomhed; ſich, kede ſig.

Enorm, aj. enorm, uhyre, overdreven, overordentlig, affkyelig.

Ent, en uadſkillelig Partikel, ſom aldrig har Tonen, og er kun brugelig i Sammenſ., hvor det betegner: en Afſondring, for: weg, ab, los, ver, aus; en Handlings el. Tilſtands Begyndelſe,

ifredetfor en. [fig. fornedre, vanære.

Entadeln, v. a. ſtille ved Adelsſtabet;

Entarten, v. n. m. ſ. udarte, vanſlægte; -tung, f. ud. pl. Udarten, Vanſlægten, e.

Entäußern, v. a. ſich (Acc.) eine S. (Gen.), lade fare, afholde ſig fra; forſømme, ikke udøve: ſich des Gehorſams -; -rung, f. -en, Afholdelſe fra, Forſømmelſe, e.

Entbehren, v. a. einer (Gen.) og eine S., undvære; -rung, f. -en, Undværen, e.; -rlich, aj. undværlig; -rlichkeit, f. ud. pl. U-hed, e.

Entbieten, v. i. a. befale, formelde; Einen zu ſich, lade komme; (ſjelb.) ſich Em., tilbyde; -tung, f. -en, Befaling, Formeldning, Tilbydelſe, e.

Entbinden, v. i. a. løſe; fig. med Gen. el. von, befrie (En fra Noget); iſær: føde, blive forløſt: von einem Sohne entbunden werden; -dung, f. -en, Løſen, Befrien, iſær: Foden, Forløsning, e.; -dungshaus, n. -es -äuſer, Fødſelsſtiftelſe, e.; -dungskunſt, f. ud. pl. Jordemoderkonſt, e.

Entblättern, v. a. blæde, tage Bladene af, ſtille ved Blade.

Entblöden, v. a. ſich, vove, briſte ſig, underſtaae ſig; ſtamme ſig ved, undſee ſig for.

Entblößen, v. a. blotte: den Degen -; fig. von einer S., el. Gen. einer S., være bar for; -ßung, f. -en, Blotten, e.

Entbrechen, v. i. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.), med Magt rive ſig løs fra; fig. afholde ſig fra (Omgang med en Person el. Brugen af en Ting); holde tilbage, undlade; tvinge: ich kann mich kaum der Thränen -.

Entbrennen, v. i. n. m. ſ. antændes, opflammes, begynde at brænde; (iſær om heftige Begjerligheder og Lidenſkaber): in Liebe el. vor Liebe gegen eine Person -; vor Zorn -, blive hidſig.

Entbürden, v. a. Einen, befrie fra en Byrde.

Entdecken, v. a. (ſjelb.) berøve Tildækningen; fig. eine S., opdage, blive vær, iſær en hidtil ubekjendt Ting; eine S. entdeckt ſich, viſer ſig, kommer til Syne; Em. ſein Vorhaben, aabenbare, lægge for Dagen; -cker, m. -e pl. ſ. ag. Opdager, e.; -ckung, f. Opdagelſe, ub. pl.; den opdagede Ting, pl. -en; -ckungsreiſe, f. -n, Opdagelſesreiſe, e.

Entchen, n. -s pl. ſ. ag. Ælling, e.

Ente, f. -n, And, e.; -nei, n. -es -er, Indeæg, n.; -ſtößer, m. -s pl. ſ. ag. Fiskefalk, e.

Entehren, v. a. vanære, berøve En ſin Ære; fig. fornedre, behandle uærbødig; -rung, f. -en, U-lſe, F-lſe, e.

Enteilen, v. n. m. ſ. bortile, hurtig hengaae.

Enterben, v. a. Einen, gjøre arveles; -bung, f. ud. pl. Arveløsgjøren, e.

Enterich, m. -s -e, Andrik, e.

Entern, v. a. ein Schiff, entre; -rung, f. -en, Entring, e.

Entfahren, v. i. n. m. ſ. fare af, ſmutte bort fra; fig. (om Ord og Lyd) ſlippe ud; undſlippe: es entfuhr ihm ein Seufzer.

Entfallen, v. i. n. m. ſ. falde fra, falde ud af Hænderne; fig. lade fare, tabe; forglemme: es iſt mir -.

Entfalten, v. a. glatte; udfolde; fig. udvikle, forklare i ſin hele Sammenhæng; -tung, f. -en, Glatten, Udfolden, Udviklen, e.

Entfärben, v. a. ſich (Acc.), ſkifte Farve, (iſær om Anſigtsfarve, naar det foraarſages ved en heftig Sindsbevægelſe i kort Tid).

Entfernen, v. a. eine S., bringe bort, bortfjerne (fra et Sted): aus der Stadt -; fig. bortfjerne (fra en Tilbøjelighed, Forbindelſe, Lighed): ſich von der Wahrheit -; -fernt, aj.: ein -er Ort, bortfjernet; langt fraliggende; ein -er Verwandter, langt ude; -e Aehnlichkeit, fjern; etw. auf eine -e Art deuten, forblommet; -rnung, f. Bortfjernelſe, e. ub. pl.; Fraſtand, Fraliggenhed, Afſtand, e. pl. -en.

Entfeſſeln, v. a. befrie fra Lænker, iſær fig.: von Vorurtheilen -.

Entflammen, v. a. opflamme, iſær fig. opvække heftige Begjerligheder.

Entfleiſchen, v. a. ſtille ved Kjødet; iſær partic. -ſcht, mager, tynd.

Entfliegen, v. i. n. m. ſ. flyve fra, flyve bort: der Vogel iſt mir entflogen; eine Gelegenheit - laſſen.

Entfliehen, v. i. n. m. ſ. flye fra, undflye.

Entfließen, v. i. n. m. ſ. flyde ud fra; iſær fig. eine Thräne entfloß ſeinem Auge.

Entfremden, v. a. fig. gjøre fremmed for, bortfjerne; Em. etw., fravende, bortſtjæle.

Entführen, v. a. føre bort fra, bortføre, iſær hemmeligt og voldſomt bortføre et Fruentimmer; -hrer, m. -s pl. ſ. ag. Bortfører, e.; -hrung, f. -en, Bortførelſe, e.

Entgegen, præp. med Dat. (ſom altid ſtaaer foran -) imøde: Em. - gehen; fig. modſætte, modſtaae; imod: ſich einer S.; Em. el. einer S. - ſeyn. Mange med - adſtillelig ſammenſatte Verber, ſom -gehen, gaae imøde; -ſtreben, ſtræbe imod, have alene egentlig Betydn. Følgende bruges ogſaa fig.: Em. - kommen, bevise Heftighed, være behjelpelig; einer Perſon

od. S. -ſehen, vente; etw. - ſetzen, mobſætte, ſtride imod, anſere imod; iſær -geſætt, ſom aj. modſat, modſigende, aldeles forſkjellig; -ſtehen, modſtaae, hindre, gjøre Modſtand.

Entgegnen, v. a. (ſammendr. af entgegenen) ſvare, gjenſvare.

Entgehen, v. i. n. m. ſ. fig. (ſjeld.) -tabe: die Kräfte - ihm; einem Uebel -, undgaae, undvige.

Entgelt, (urigt. -geld) n. ub. pl. kun med ohne, omſonſt, uden Betaling.

Entgelten, v. i. n. m. h. iſær med müſſen, ſollen og laſſen, bøde; Eim. etw. - laſſen, lade ham bede, undgjelde, lide Straf for.

Entgleiten, v. i. n. m. ſ. glide bort, glide ud af.

Entglimmen, v. i. n. m. ſ. opulme, opflamme (iſær fig. om Sindsbevægelſer).

Entglühen, v. n. m. ſ. opglødes.

Entgöttern, v. a. (digter.) berøve den guddommelige Værdighed.

Enthaaren, v. a. berøve Haarene; iſær enthaart, aj. ſkalbet, uden Haar.

Enthalten, v. i. a. indeholde, indbefatte i ſig: der Brief enthält viele Neuigkeiten; ſich (Acc.) einer S. (Gen.), afholde ſig fra (Brugen af ſamme); unbertrykke, undlade; I denne Betydn. -tung, f. ub. pl. Afholden fra; Undladen, c.; ſich an einem Orte -, holde ſig tilbage; -tſam, aj. afholden; -tſamkeit, f. ub. pl. A-hed, c.

Enthaupten, v. a. halshugge; -tung, f. -en, H-lſe, c.

Entheben, v. i. a. løfte bort; fig. (foræld.) for überheben.

Entheiligen, v. a. vanhellige; -gung, f. -en, V-lſe, c.

Enthüllen, v. a. blotte, afhylle, aabenbare; iſær fig. ein Geheimniß; -lung, f. -en, Blotten, Afhyllen, Aabenbaren, c.

Enthuſiasmus, m. ub. pl. Enthuſiasmus, c., Sværmeri, n.; -ſiaſt, m. -en -en, Enthuſiaſt, Sværmer, c.

Entjungfern, v. a. krænke en Mø.

Entkerkern, v. a. befrie fra Fængſel.

Entkleiden, v. a. Einen, afklæde; ſich, klæde ſig af; fig. blotte: die Wahrheit alles Schmuckes -; -dung, f. -en, Afklæden, Blotten, c.

Entkommen, v. i. u. m. ſ. undkomme, komme bort.

Entkräften, v. a. Einen el. etw., ſvække, tage Kræfterne fra; fig.: einen Beweis, gjendrive; -tung, f. ub. pl. Svækken, Svækkelſe, c.

Entladen, v. i. a. aflæſſe, udloſſe, befrie fra en Byrde, ogſaa fig.: Jemanden (Acc.) der Furcht (Gen.) el. von der Furcht -, befrie for.

Entlang, av. iſær Nordt. m. Acc. el. Gen. langs ad, - med, paa langs: den Weg -; des Weges -.

Entlarven, v. a. berøve Masken; ogſaa fig. das Laſter -; -vung, f. ub. pl. Maskens Berøven.

Entlaſſen, v. i. a. fig. eftergive, befrie fra en Forpligtelſe, leslade, afſtedige: einen Sclaven -; Einen ſeines Dienſtes (Gen.) -; -ſſung, f. -en, E-lſe, L-lſe, A-lſe, c.

Entlaſten el. -läſtigen, v. a. befrie fra en Byrde: Einen ſeiner Bürde (Gen.) -.

Entlauben, v. a. (poetiſk) berøve Løvet, ſtille ved -; plukke Bladene ganſke af.

Entlaufen, v. i. n. m. ſ. undlebe, lebe bort fra; einer Gefahr (Dat.) -, undgaae.

Entledigen, v. a. gjøre los fra, befrie: Einen der Bande (Gen.) -; ſich (Acc.) ſeiner Pflicht, (Gen.), opfylde; -gung, f. ub. pl. Gjøren los fra; Opfyldelſe, c.

Entlegen, aj. bortliggende, fraliggende; -heit, f. ub. pl. Afſtand, c.

Entlehnen, v. a. etw. von Eim., laane af, borge af; -nung, f. ub. pl. Laanen, c.

Entleiben, v. a. Einen el. iſær ſich, dræbe, aflive, ombringe, myrde, tage af Dage; -bung, f. ub. pl. Dræben, Afliven, Ombringen, Myrden, c.

Entlocken, v. a. lokke ud af, aflokke.

Entmannen, v. a. Einen, gilde, caſtrere; berøve mandig Kraft; -nnung, f. ub. pl. Gilden, Caſtreren, c.

Entmaſten, v. a. ein Schiff, berøve Masten.

Entnehmen, v. i. a. Eim. etw., fratage, berøve, ſtille ved; ſeinen Vorſchuß auf Einen (hos Kjøbm.) trække paa ham; fig. Einen der Gefahr (Gen.) -, befrie fra; Geld von Eim. -, laane, borge; aus etw. -, ſlutte, erfare, forſtaae.

Entnerven, v. a. ſvække, udmatte, betage Kræfterne; -vung, f. ub. pl. S-lſe, U-lſe, c.

Entrathen, v. i. n. (kun brugelig i Infinit.) eine el. ſædv. einer S. (Gen.), undvære.

Entrathſeln, v. a. ein Räthſel -, opløſe, gjette; fig. forklare. [tree, c.

Entree (l. Angtreh) f. ub. pl. En-

Entreißen, v. i. h) u. m. ſ. (foræld.) rive ſig løs, flygte, lebe bort. 2) a. frarive, rive fra med Magt: Eim. etw.; fig. udrive, frelſe: Einen der Gefahr (Dat.) -.

Entrich, m. -es -e, Andrik, c.

Entrichten, v. a. eine Schuld -, betale; -tung, f. ub. pl. Betaling, c.

Entriegeln, v. a. den Riegel -, ſlaae Slaaen fra.

Entrinnen, v. i. n. m. ſ. undlebe.

Entrollen, v. 1) n. m. ſ. fig. rulle bort, - ned. 2) a. oprulle.

Entrücken, v. a. fig. bortrykke.

Entrunzeln, v. a. tage Rynkerne bort.

Entrüſten, v. a. Einen, gjøre vred, opirre, bringe i Harniſk; ſich, vredes, ivre ſig; -ſtung, f. -en, Opirren, c.

Entſagen, v. n. m. h. einer Perſon el. S. (Dat.), forſage, opſige, afſtaae fra, lade fare, fraſige ſig ganſke; -gung, f. -en, Fraſigen, Afſtaaen fra, Reſignation, c. [Hjelpetropper.

Entſatz, m. -es ub. pl. Undſætning,

Entſchädigen, v. a. Einen, holde ſkadesløs, erſtatte den lidte Skade; -s -gung, f. -en, Skadesløsholdelſe, c.; det, hvorved Skaden erſtattes.

Entſcheiden, v. i. a. eine S. paa-ſkjende, domme, afſige, fælde Dom; afgjøre, tilendebringe; ſich über etw. -, beſtemme, fatte en faſt Beſlutning; -s dung, f. -en, Paakjenden, Afgjørelſe, A-ſe, Dom, c.; -dungsgrund, m. -es -ünde, Afgjørelſesgrund, c.

Entſchieden, aj. afgjort, beſtemt, ut-tvivlſom; -heit, f. ub. pl. A-hed, B-hed, U-hed, c.; (ogſaa) Kjekhed, c.

Entſchlafen, v. i. a. falde i Søvn, ſove ind; fig. hensove, dee ſtille hen.

Entſchlagen, v. i. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.), undſlaae ſig for, rive ſig løs fra.

Entſchleiern, v. a. afſløre; fig. gjøre klart og tydeligt, hvad der var dunkelt.

Entſchließen, v. i. a. ſich, beſtemme ſig, beſlutte, foreſætte ſig; -ßung, f. -en, Beſlutning, c., Forſæt, n.

Entſchloſſen, aj. ſom har fattet Beſlutning; reſolveret, raſk, hurtig til at beſlutte; -heit, f. ub. pl. R-hed, Reſolution, Kjekhed, c.

Entſchlummern, v. n. m. ſ. ſlumre ind; fig. dee ſtille hen.

Entſchlüpfen, v. n. m. ſ. ſmutte bort, liſte ſig uformærket bort; fig. ein Wort, vilkaarligen ubfare.

Entſchluß, m. -ſſes -üſſe, Beſlut-ning, c.; det fattede Forſæt, Foredøvende, n.

Entſchuldigen, v. a. Einen el. etw. el. ſich mit etw., undſkylde; -gung, f. -en, Undſkyldning, c.

Entſchwinden, v. n. m. ſ. forſvinde, ſvinde bort for.

Entſeelen, hvoraf kun bruges partic. entſeelt, afſjælet, død.

Entſehen, v. i. a. ſich, undſee ſig, ſtamme ſig, blues ved.

Entſetzen, v. a. Einen eines Amtes, afſætte (for begaaet Forſeelſe), d. A. ebſetzen; eine belagerte Stadt -, undſætte; ſich vor el. über etw. forſtræk-kes, forfærdes, forbauſes; -glich, aj. forfærdelig, forbauſende; -, n. -s pl. f. ag. Undſætning, c. (en Fæſtnings); -gung, f. -en, Afſættelſe, c. (fra Embede).

Entſiegeln, v. a. einen Brief -, brække Seglet, aabne; -lung, f. ub. pl. Segl-ets Brækning, c.

Entſinken, v. i. n. m. ſ. ſegne ned, ſynke kraftløs ned; fig. forgaae.

Entſinnen, v. i. a. ſich (Acc.) einer S. (Gen.), beſinde ſig, erindre ſig, huſke.

Entſpinnen, v. i. a. frembringe, op-ſpinde; ſich, frembringes, lidt efter lidt opſtaae, blive til efterhaanden, reiſe ſig.

Entſprechen, v. i. n. m. h. fig. ei-ner S. (Dat.), ligne, ſvare til, komme overeens med.

Entſprießen, v. i. n. m. ſ. udſpire, udſpringe, egentl. om Vexter, fig. og-ſaa om andre Ting: aus dem Hochmuthe -; von Fürſten entproſſen, ned-ſtammet.

Entſpringen, v. i. n. m. ſ. ſpringe bort fra, undløbe; udſpringe, (egentlig om Bække og Kilder; fig. ogſaa om andre Ting): von Selden -.

Entſtammen, v. n. m. ſ. (poetiſk) nedſtamme fra.

Entſtehen, v. i. n. m. ſ. opſtaae, opkomme, fremkomme, reiſe ſig af, blive til af; ſjeld. m. b. Eim., mangle, fat-tes, ſlaae feil; -hung, f. -en, Oprin-delſe, Opkomſt, Begyndelſe, c.

Entſteigen, v. i. n. m. h. ſtige bort fra, fremſtige.

Entſtellen, v. a. vanſkabe, fordærve en Tings Stikkelſe; -llung, f. ub. pl. B-lſe, c. [fra.

Entſtrömen, v. n. m. ſ. ſtrømme ud

Entſtürzen, v. n. m. ſ. (digt.) frem-ſtyrte.

Entſündigen, v. a. renſe fra Synd, ſone, tilſige Syndsforladelſe; -gung, f. -en, Renſen fra Synd, Sonen, c.

Entthronen, v. a. ſtede fra Tronen, tage Regieringen fra; -nung, f. -en, Stedet fra Tronen.

Entübrigen, v. a. einer S. (Gen.) -get ſeyn, undtaget fra, befriet for; etw. - uritgtigt for erübrigen.

Entvölkern, v. a. ein Land -, ſtille ved, berove dets Indvaanere; -rung, f. ub. pl. Folkeformindſtelſe, c.

Entwachſen, v. i. n. m. ſ. fig. voxe fra: den Kleidern -; der Ruthe -.

Entwaffnen, v. a. afvæbne; ogſaa fig. ſeinen Feind durch Wohlthaten -; -ffnung, f. -en, Afvæbning, c.

Entwähren, v. a. Einen (Retsſp.), berove, ſtille ved.

Entweder, ej. enten, (har altid oder efter ſig, og bruges, naar iblandt to el. flere Ting kun een maa være el. ſkee, i hvilket Tilfælde - ofte kan ude-lades: gehorche, oder du wirſt ge-ſtraft, og naar flere Tings Inddeling ſkal udtrykkes).

Entwehren, v. a. undert. for erwehren.'

Entweichen, v. i. n. m. ſ. undvige, hemmelig forſøie ſig bort, pakke ſig; -chung, f. -en, U-lſe, e.

Entweihen, v. a. einen Prieſter -, ſtille ved Værdighed; einen Ort -, vanhellige; -hung, f. -en, U-lſe, e.

Entweilen, v. a. fornøle, more.

Entwenden, v. rgl. og i. a. Eim. eine S., fravende, ſtille ved, ſtjæle fra; -dung, f. ub. pl. Fravenden, Stjælen, e.

Entwerden, v. i. n. m. ſ. (forældr.) ophøre at være; einer S. (Gen.) el. eine S., blive løs, tabe.

Entwerfen, v. i. a. udkaſte (løſelig): ein Gemälde -; einen Brief -; ogſaa ordne og afbilde et Heles væſentlige Dele, gjøre udkaſt.

Entwickeln, v. a. ſkille fra hverandre, iſær ſig. udvikle (en Sag); ſich, udvikle ſig (Sjælevnerne); -lung, f. -en, Udvikling, e.

Entwildern, v. a. tæmme, gjøre dannet, civiliſere; -rung, f. ub. pl. Tæmmen, Civiliſeren, e.

Entwinden, v. i. a. ſnoe ſig bort fra.

Entwirren, v. a. jævne, udvikle, klare; ſich, løſe ſig, opklares.

Entwiſchen, v. n. m. ſ. undløbe, ſmutte fra, undſlippe.

Entwohnen, v. n. m. ſ. einer S. (Gen.) entvohnt ſeyn, være afvant med.

Entwöhnen, v. a. Einen el. ſich einer S. (Gen.), afvænne, vænne fra: ein Kind -; -nung, f. ub. pl. Afvænnen, Vænnen fra.

Entwölken, v. a. befrie for Skyer, ogſaa ſig. der trübſte Tag -kte ſich, opklaredes. [ved Værdighed.

Entwürdigen, v. a. nedværdige, ſtille

Entwurf, m. -es -ürfe, Udkaſt, n., Plan, e., Concept, Project, n.

Entwurzeln, v. a. berøve, ſtille ved Roden. [fra Trolddom.

Entzaubern, v. a. løſe fra Tryllerie,

Entziehen, v. i. a. Eim. etw., fratage, ſtille ved; unddrage, negte; ſich (Acc.) einer S. (Dat.), unddrage, fjerne ſig fra, ſtye, ſtubbe af ſig; -hung, f. ub. pl. Fratagen, Unddragen, Negten, e.

Entziffern, v. a. dechiffrere; ſig. eine S., forklare, udlægge; -rung, f. -en, D-n, F-n, U-n, e.

Entzücken, v. a. henrykke, foraarſage den høieſte Grad af Fornøielſe; -, n. -s ub. pl. H-n, e.; -ckung, f. -en, H-lſe, e. [frie for Temme.

Entzügeln, v. a. (digt. iſær ſig.) be-

Entzünden, v. a. antænde, ſætte Ild paa, iſær ſich, antændes, komme i Brand; ſig. betændes, inflammeres, mit Liebe -; mit Eiferſucht -, opvække, ophidſe; ſich, opkomme: es hat ſich ein Krieg entzündet; -dbar el. -dlich, aj. antændelig; -dbarkeit, -dlichkeit, f. Antændelighed, e.; -dung, f. ub. pl. Betændelſe, Inflammation, e. (Sygdom).

Entzwei, av. i to Dele, itu, i Stykker; ſønder; -en, v. a. b. A. gjøre uenige, ſtifte Splid imellem; ſich -, blive uenige; -ung, f. ub. pl. Uenighed, Ubſtillelſe, e.

Epaulette (l. Epolett') f. -n, Epaulette, e.

Ephemeriden, blot pl. Dagblade, Aviſer; Dagbøger; -riſch, aj. ſom kun varer een Dag.

Epheu, m. -s ub. pl. Vedbende, e.

Epidemie (4 Stav.) f. -n (5 Stav.) Epidemie, e.

Epigramm, n. -es -e, Epigram, n.

Epilepſie, f. ub. pl. Epilepſie, e. Slag, n.

Epilog, m. -es -e, Epilog, e.

Epiſode, f. -n, Epiſode, e.

Epiſtel, f. -n, Epiſtel, e.

Epitaphium, n. -s -ien, Gravſkrift, e., Gravmælet ſelv.

Epoche, f. -n, Epoche, e., Tidsafſnit, n., Tidspunkt, e. (hvorfra man regner en Kings Vilde). [Epope.

Epos, n. Epopöe el. Epopée, f.

Eppich, m. -s ub. pl. Vedbende, Vintergrønt; Silleri, e.

Equipage, (l. Ekipahſche) f. -n, Equipage, e. (Heſt og Vogn med Tilbehør; Huusgeraad, Klæder; et Skibs Bemanding el. Beſætning; undert. ogſaa alt, hvormed et Skib er forſynet); -piren, v. a. equipere, udruſte, forſyne, (iſær med Klæder og Huusgeraad).

Er, m. pl. ſ. sg. d. A. Hannen, (iſær af Fugle).

Er, pron. pers. tredie Perſon m. sg. Gen. ſeiner (ſammentr. ſein), Dat. ihm, Acc. ihn; han, ham, den, det; pl. Nom. ſie, Gen. ihrer, Dat. ihnen, Acc. ſie, de, dem. (Dette pron. udtales langttrukket, men ſjeldn. med Tonen, og bruges i Tiltale til en anden Perſon, i sg., naar man taler kun med liden Agtelſe, men i pl., naar man taler med ſærdeles Agtelſe og Høflighed).

Er, (en uadſtillelig Partikel ſom aldrig har Tonen, udtrykker en Handlings Opfyldelſe, og ſtaaer undert. for: auf, aus, an ꝛc.).

Erachten, v. a. agte, anſee, holde for, mene, dømme; (ſjeldn.) begribe, indſee; das -, Skjønnende, n., Dom, e.

Erarbeiten, v. a. erhverve ved Arbeide, arbeide ſig til.

Erbadel, m. -s ub. pl. Arveadel, e.; -amt, n. -es -ämter, arveligt Embede; -beamte, m. -n -n, Betjent, der har et ſaadant; -begräbniß, n. -ſſes Arvebegravelſe, e.; -eigen, aj. tilhørende ſom Arv; -einigung, f. -en, Arveforening, e.; -fähig, aj. arveberet-

tiget; -fähigkeit, f. ub. pl. Arveberetti-gelſe, c.; -fald, m. -es -älle, Arvefald, a. (ogſaa) Ret til at arve Underſaatters efterladte Formue; -fällig, aj. tilfalden ved Arv; -feind, m. -es -e, Arvefiende, c.; -folge, f. ub. pl. Arvefolge, c.; -fürſt, m. -en -en, -fürſtinn, f. -en, Arvefyrſte, -fyrſtinde, c.; -genoß, m. -ſſen -ſſen, Medarving, c.; -gericht, n. -es -e, og -obarkeit, f. -en, arvelig Jurisdiction, c.; iſær Underret, ringere Jurisdiction, c.; -gerichtsherr, m. -n -en, Beſidderen af en ſaadan arvelig og ringere Jurisdiction; -graf, m. -en -en, og -gräfinn, f. -en, nærmeſte Arving til et Grevſkab; -grind, m. -es ub. pl. d. T. arvet Udſlæt, arvet Skurv, c.; -gut, n. -es -üter, Arvegods, arveligt Eiendomsgods, n.; -herr, m. -n -en, Arveherre, c.; -herrlich, aj. en Arveherre tilkommende; -land, n. -es -änder, Arveland, n.; -laſſer, m. -s pl. ſ. sg. Arvelader, c.; -lehen, n. -s pl. ſ. sg. Arvelehn, n.; -lich, aj. arvelig; -los, aj. arveløs; uden Livsarvinger; -nehmer, m. -s pl. ſ. sg. Arvetager, c.; -pacht, m. -es (ogſaa f.) ub. pl. arvelig Forpagtning, c. (ogſaa) den aarlige Afgift deraf; -prinz, m. -en -en og -prinzeſſinn, f. -en, Arveprinds, -prindſeſſe, c.; -recht, n. -es -e, Arvret, Arverettighed, c.; -ſchaden, m. -s -äden, medfødt Legemsbrøst, Naturfeil, c.; en paa Arvingerne overgaaende Mangel el. Skade ved en Eiendom; -ſchaft, f. -en, Arv, c., Arvegods, Efterladenſkab, n.; -ſchaftlich, aj. ſom angaaer, hører til Arvegods; -ſchicht, ſ. -theilung; -ſchuld, f. -en, arvet Gjeld; -ſünde, f. -n, Arveſynd, c.; -theil, m. -es -e, Arvedeel, Arvelod, c.; en arvelig Eiendomsjord; -theilung, f. -en, Arvedeling, Arvs Uddeling, c., Skifte, n.; -vergleich, m. -es -e, og -vertrag, m. -es -äge, Arveforening, c.; -vermächtniß, n. -ſſes -ſſe, Legat, n.; -volk, n. -es -ölker, Eiendomsfolk, n. (i Bibelen Gottes -, om det jødiſke Folk); -zins, m. -es -e, Rente for den arvede Beſiddelſe af et Gods, ſom En drager Nytten af, og ſom kaldes -zinsgut, n. -es -üter.

Erbarmen, v. a. forbarme ſig over, ynkes over: ſich (Acc.) eines el. über Einen; impers. es -met mich el. underr. mich -met dieſes Elendes.

Erbarmen, n. -s el. Erbarmung, f. ub. pl. Forbarmelſe, Medynkſomhed, c.

Erbärmlich, aj. ynkelig, ynkværdig, jammerlig; d. T. uſel, elendig; -keit, f. -en, Y-lighed, Y-dighed, J-hed, U-hed, E-hed, c.

Erbauen, v. a. bygge, opbygge; fig. Frugter, Gemüſe, byrke, opelſke; (bedre bauen); Einen el. ſich, opbygge, bevæge til det Gode, frembringe gode, iſær religiøſe Følelſer; ſein Betragen -uet mich nicht, behager, tilfredsſtiller ikke; -uer, m. -s pl. ſ. sg. Bygger, Opbygger, c.; -uung, f. ub. pl. Byggen, Opbyggen, Opbyggelſe, c.; -ulich, aj. opbyggelig; -ulichkeit, f. ub. pl. Opbyggelighed, c.

Erbe, 1) n. -s pl. ſ. sg. Eiendomsgrund, c.; Eiendomsgods, n. (modſat Lehnsgods); Gods, ſom er Skifte underkaſtet; Eiendomshuus, n.; Arv, c. Arvegods, n. ub. pl.: das mütterliche -; das - einnehmen, tage i Beſiddelſe. 2) m. -n -n (binn, f. -en) Arving, c.; ægte Børn, Livsarving, c.

Erbeben, v. n. m. ſ. bøve, fjælve.

Erbeißen, v. i. a. opbide, gjennembide.

Erben, v. 1) a. arve (iſær Gods: etw. von Einem.; fig. ogſaa andre Ting: er hat die Krankheit von ſeinen Aeltern geerbt). 2) n. m. h. Einen, være hans Arving, arve efter ham. 3) n. m. ſ. tilfalde ſom Arvedeel.

Erbeten, v. a. faae ved Bøn.

Erbetteln, v. a. d. T. tilbetle, trygle ſig til.

Erbeuten, v. a. faae til Bytte.

Erbieten, v. i. a. ſich zu etw., tilbyde; -tung, f. -en, Tilbud, n.

Erbietig, ſædv. erbötig, av. ſom tilbyder ſig, beredvillig.

Erbitten, v. i. a. erholde ved Bøden; bede los, bede fri for; Eipen, formaae, faae til, overtale, bevæge ved Bøn.

Erbittern, v. a. fig. Einen, forbitre, opirre, bevæge til Vrede el. Had; -rung, f. -en, F-iſe, Op-iſe, c. iſær en heftig med Had forbunden Vrede.

Erbittlich, aj. ſom benhører.

Erblaſſen, v. n. m. ſ. og erbleichen, v. i. n. m. ſ. blegne, blive bleg; fig. dø: im Tode -; -ſſung, f. ub. pl. Blegnen, Død, c.

Erblicken, v. a. Einen el. etw., blive vaer, faae at ſee; -ckung, f. -en, Syn, n., Blive vaer, c.

Erblinden, v. n. m. ſ. blive blind.

Erblöden, v. a. gjøre undſeelig; iſær partic. erblødet, ſkamfuld; ſich, ſkamme ſig.

Erborgen, v. a. borge, laane.

Erboßen, (rigtigere erbosen) v. a. Einen, opbringe, gjøre meget vred; ſich, opbringes, blive meget vred.

Erbötig, av. ſ. Erbietig.

Erbrauſen, v. n. m. ſ. bruſe op, begynde at bruſe.

Erbrechen, v. i. a. (Sydt.) brække itu, bryde itu; die Schlöſſer -, brække op, bryde op; einen Brief -, aabne; ſich (Acc.) brække ſig, kaſte op (vomere); -chung, f. -en, Opbrækken, Opbrydning,

Aabnen, c.; -, n. -s pl. ſ. sg. Opkaſtelſe, Brækning, c. [udgrunde.
Erbruten, v. a. udruge; iſær fig.
Erbſe, f. -n, Wrt, c. (pl. alene bruges om Planten ſelv); -nkette, f. -n, et Slags Guld- el. forgyldte Kjæder med ærtedannede Led.
Erd-achſe, f. ub. pl. Jordens, Jordkuglens Axel, c.; -apfel, m. -s -äpfel, Jordæble, n. (afſtillige ſpiſelige Rødder og Bær: Kartoffeln, Kruſſel, Nudel, Grundbirn, Erdbirn ꝛc.); -art, f. -en, Jordart, c.; -artig, aj. jordagtig, jordet; -ball, m. -es -älle, Jordkugle, c.; -beben, n. -s pl. ſ. sg. Jordryſtelſe, c. Jordſkjælv, n.; -beere, f. -n, Jordbær, n.; -beſchreibung, f. 1) ub. pl. Jordbeſkrivelſe, c. 2) pl. -en, Geographie, c. (en Bog, hvori hiin Videnſtab foredrages); -birn, f. ſ. -apfel; -boden, m. -s ub. pl. Jordens Overflade, c.; Jordsmon, n.; (undert.) Jordkuglen, Jorden, vi beboe; -brand, m. -es -ände, Jordbrand, c.; -bürger, m. -s pl. ſ. sg. Jordborger, Jordbeboer, Mſk.; -enge, f. -n, Iſthmus, Jordtunge, c.; -erſchütterung, f. -en, Jordryſtelſe, c.; -fahl, aj. guſten, bleggladen; -fall, m. -es -älle, Jordens Nedſynken paa en enkelt Deel af Overfladen; ligel. det paa denne Maade ſiunkne Stykke Jord, og den derved foraarſagede Fordybning; -farbe, f. 1) Jordfarve, der ligner Jordens Farve, ub. pl. 2) en Farveart, der beſtaaer af farvet Jord, pl. -n; -farben og -farbig, aj. jordfarvet; -floh, m. -es -öhe, Jordloppe, c. (Inſect); -geſchmack, m. -es ub. pl. Smag efter Jord; -grün, aj. jordgrøn; -gurtel, m. -s pl. ſ. sg. Jordbælte, n. Zone, c.; -haft, aj. jordagtig; -haltig, aj. ſom indeholder Jord; -harz, n. -es ub. pl. (undt. om flere Arter pl. -e) Jordharpix, c. (f. Ex. Bernſteen ꝛc.); -icht, aj. jordagtig, lig Jord; -ig, aj. jordet, indeholdende Jorddele; -kloß, m. -ſſes, -öſſe og öſſer, Jordklump, c.; -körper, m. -s pl. ſ. sg. Jordlegeme, n.; -kugel, f. -n, Jordkuglen (ſom vi bebor) ub. pl.; Jordkugle, (Globus) c.; en Art Luftkugle hos Fnrværkerne; -kunde, f. ub. pl. ſ. -beſchreibung; -meßkunſt, f. ub. pl. Landmaalerkonſt, c., Geometrie, c.; -meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Landmaaler, c.; -öl, n. -es ub. pl. Jordolie, c.; -pech, n. -es ub. pl. Jordbeg (en Art Jordharpix); -reich, n. -es ub. pl. Jorderige, hele Jordens Kreds; ſ. -boden; -roſe, f. -n, vild Markroſe, c.; -rükken, m. -s, Jordryg, c. (en ſig i Længden ſtrækkende Opheining paa Jorden. Har denne en betydelig Høide, kaldes den ein Bergrücken); -ſchildkröte, f. -n, Landpadde, c.; -ſcholle, f. -n, ſ. -kloß; -ſchwamm, m. -es -ämme, Jordſvamp, c.; -ſtoß, m. -es -ße, et eneſte heftigt Stød ved en Jordryſtelſe; -ſtrich, m. -es -e, Jordſtrøg, Jordbælte, n. Zone, c.; -vielfuß, m. -ſſes, almindelig Tuſindbeen c. (Inſect); -zunge, f. -n, Jordtunge, c.
Erde, f. pl. (om forſkjellige Arter) -n, (forældr. og digter. i Gen. og Dat. der Erden, iſær auf der Erden) Jord, c.; Jordens Overflade: zur - fallen; faſt Land (modſat Vand); Jorden (Kloden, ſom Mſtene beboe).
Erden, (forældr. for irden) af Jord.
Erden-bürger, m. -s pl. ſ. sg. Jordborger, c.; -freude, f. -n, jordiſk Glæde, c.; -glück, n. -es ub. pl. jordiſk Lykke, c.; -gott, m. -es -ötter, jordiſk Gud, c.; -leben, n. -s ub. pl. Jordeliv, n.; -ſohn, m. -es -öhne, Jordſøn, c.; -traum, m. -es -äume, det drømmelignende Jordliv.
Erdenken, v. i. a. udtænke, udfinde; -bar el. ſædv. -klich, aj. optænkelig.
Erdichten, v. a. opdigte (iſær Uſandheder); ſich Ruhm -, erhverve, forſtaffe ſig ved at digte; -n. -s pl. ſ. sg. og -chtung, f. -en, Digt, n.; Opdigtning, c.; en mildere Benævnelſe paa en Løgn.
Erdolchen, v. a. ſtikke ihjel med Dolk.
Erdreiſten, v. a. ſich, driſte, forbriſte ſig til. [Trudsler.
Erdrohen, v. a. etw., erholde ved
Erdroſſeln, v. a. qvæle; -lung, f. ub. pl. Qvælen, c.
Erdrücken, v. a. ihjeltrykke.
Erdulden, v. a. taale, lide, udholde; -dung, f. ub. pl. Taalen, c.
Erdurſten, v. n. m. ſ. blive tørſtig.
Ereifern, v. a. ſich, ivre ſig, blive vred, forternes.
Ereignen, v. a. ſich, hændes, viſe ſig, træffe ind, tildrage ſig; -nung, f. -en el. -gniß, n. -ſſes -ſſe, Hændelſe, Begivenhed, c.
Ereilen, v. a. naae, indhente ilende; -lung, f. -en, Indhentning, c.
Eremit, m. -en -en, ſ. Einſiedler; -age, f. -n, Eremitage, c.
Ererben, v. a. arve, faae ved Arv; -bung, f. ub. pl. Arven, c.
Erfahren, v. i. a. erhverve ved at fjære: der Fuhrmann hat ſich ſein Vermögen -; fig. erfare, opdage, komme efter, lære at kjende gjennem Sandſerne: ich werde es bald -; lide, gaae igjennem; udſtaae: viel Noth -; herr, faae Kundſkab om, mærke, fornemme: eine Seimlichkeit -; es ſchmeckt bitter, das habe ich -.
Erfahren, aj. erfaren, forſagt: ein -er Mann; er iſt in den Sprachen -; -heit, f. ub. pl. Erfarenhed, c.

Erfahrung, f. 1) Erfaring, c. (at erfare) ub. pl. 2) Erfaringen selv, pl. -en; -skunde, f. ub. pl. Erfaringskundskab, Empirie, c.

Erfassen, v. a. gribe fat; især fig. opfatte, begribe.

Erfechten, v. i. a. tilfegte, erholde

Erfinden, v. i. a. opfinde, udfinde, opdage; -der, m. -s pl. s. sg. Opfinder, c.; -derisch, aj. d. T. opfinderisk, opfindsom; bedre -dsam; -dsamkeit, f. ub. pl. Opfindsomhed, c.; -dung, f. 1) ub. pl. Opfindelse, c.; Opfindsomhed, c. 2) pl. -en, Opfindelse (den opfundne Ting, den udfundne Sandhed).

Erfischen, v. a. fiske op; fig. fiske til sig, forskaffe sig ved List.

Erflehen, v. a. erholde ved megen Bøden, tiltrygle.

Erfodern, s. Erfordern.

Erfolg, m. -es -e, det Følgende, (som følger efter noget andet), Resten (der Versolg); Følgen (Virkningen af en Aarsag); Udfald, u.; -en, v. n. m. s. raaskolge, følge paa, - efter, - af, flyde af, (især som Virkning af en Aarsag).

Erforderlich, aj. fornsden, nedvendig.

Erfordern, v. a. udfordre, udkræve: mein Amt erfordert es; -iß, u. -sses, 1) Fornsdenhed, c. ub. pl. 2) det Fornedne, pl. -sse.

Erforschen, v. a. udforske, udfritte; -schung, f. -en, Udforskning, c.

Erfragen, v. a. opspørge.

Erfrechen, v. a. sich, have den Frekhed: er -chte sich ihm zu drohen.

Erfreuen, v. a. fornsie, opvække Glæde; sich (Acc.) über etw. el. sich einer S. (Gen.), glæde, fornsie sig over; fig. nyde: ich werde mich dieses Glückes nicht lange zu - haben.

Erfreulich, aj. glædelig, fornselig; -keit, f. ub. pl. G-hed, F-hed, c.

Erfrieren, v. i. n. m. s. fryse forbrrret, - ihjel; gjores folelss af Kulde; d. T. ogsaa sich (Dat.) ein Glied; giennemfryse.

Erfrischen, v. a. Linen el. sich, forfriske; vederqvæge, styrke (ved kolende Ting); -schung, f. 1) Forfriskelse, c. (at forfriskes) ub. pl. 2) Forfriskning, c. (som forfrisker) pl. -en.

Erfüllen, v. a. opfylde: ganske indtage; (i Bibelen) forsyne rigeligen: du -lest alles, was lebt, mit Wohlgefallen; gjore sand, bringe i Opfyldelse: eine Weissagung -; fyldestgjøre: seine Pflichten -; bøslge: Jemandes Bitte -; -llung, f. ub. pl. Opfyldelse, c.

Ergänzen, v. a. eine S., gjøre heel igien, sætte i Stand, istandsætte, erstatte, fuldstændiggjere; fig. sætte det til, som fattes, supplere: ein Buch -; -zung, f. -en, Gjøren heel, Erstatten, Fuldstændiggjøren; Istandsættelse, Tilsætning, c., Supplement, n.

Ergattern, v. a. d. T. opsnappe, faae i sin Magt ved List og Luren.

Ergeben, v. i. 1) a. sich, overgive sig (i en Andens Vold): die Besatzung hat sich -; fig. sich in etw. (Acc.), lade sig det befalde, behage, tage for godt; sich Eim., overgive, overlevere sig til ham og hans Tjeneste; sich einer Neigung, lade faae Magt, faae Herredomme over sig, gjøre sig til Slave af; (sjeld.) tildrage sig, begive sig. 2) u. m. h. (sjeld.) give af sig; fig. hieraus ergiebt sich, daß, følger det, udviser det sig.

Ergeben, aj. Eim. el. einer S., hengiven, henfalden til, tilbøielig til; ofte et blot Høflighedsudtryk: ihr -er, -ster Diener; darf ich -st (mest hengiven, ærbødigst, ydmygst) bitten? -heit, f. ub. pl. Hengivenhed, c.

Ergebniß, n. -sses -sse, Følge, c. Udfald, Resultat, n.

Ergebung, f. ub. pl. bruges blot i den Talem. die - in Gottes Willen, Hengivelse i.

Ergehen, v. i. 1) a. erholde ved at gaae; d. T. især Sydt. sich (Acc.) -, bevæge sig, gjøre sig en Legemsbevægelse, spadsere. 2) u. m. s. fig. udgaae, bekjendtgjøres (om Befalinger ꝛc.); etw. über sich - lassen, lide taalmodig; (næsten foræld.) skee, hændes, falde ud; uperf. es wird dir wohl -, det vil gaae dig vel.

Ergeizen, v. a. tilpuge sig, erhverve

Ergetzen, v. a. s. Ergötzen.

Ergiebig, aj. drei, som giver, kaster meget af sig; (om Kornavrer) giftig, som giver godt i Skjeppen; betydelig: eine -e Quelle; -keit, f. ub. pl. Dreiheb, Giftighed, c.

Ergießen, v. i. a. udgyde: seine Zärtlichkeit über Einen -; der Fluß -ßt sich in das Meer; sich, overstemme: der Strom -ßt sich über das Land; die Galle -ßt sich bei ihm, leder over; -ßung, f. -en, Udgydelse, Overstemmelse.

Erglänzen, v. n. m. h. (digter.) begynde at glindse.

Erglühen, v. 1) n. m. s. blive glødende; fig. in Liebe, in Zorn -, bluſe. 2) a. gjøre glødende.

Ergötzen, v. a. Linen, forlyste, forvaarsage sandselig Velbehag; sich an einer el. über eine S. - (foræld. og digter.) sich einer S. (Gen.) gotte, fornsie, more, forlyste sig; -zlich, aj. lystelig, fornselig, glædelig; -zlichkeit, f. -en, Lysteligheb, c.; en Tings forlystende Beskaffenheb; Forlystelse, Fornsielse, Morskab, c.; -zung, f. -en, Fornsielse, Morskab, Underholdning, c.

Ergrauen, v. n. m. s. blive graa,

eldes; der Tag ergrauet, dæmrer, gryer; (fjeld.) grue.

Ergraufen, v. n. m. ſ. gyſe.

Ergreifen, v. t. a. gribe (faſt paa i Haſt og holde): Einen bei der Hand; Einen auf friſcher That; fig. die Krankheit ergriff ihn, angreb; Angſt ergreift mich, griber, bemægtiger ſig; ein Mittel –, vælge og bruge; die Flucht –; -fung, f. -en, Griben, Faſtholden, Tagen i Beſiddelſe, c.

Ergrimmen, v. n. m. ſ. forbittres, blive vred i høi Grad; -mmung, f. ub. pl. Forbittrelſe, c.

Ergrübeln, v. a. udgrandſke, udgrunde; erholde derved; -lung f. -en, U-fkning, c.

Ergründen, v. a. finde, naae Grunden: einen Brunnen –; fig. udgrunde, begribe tydeligt; -dung, f. ub. pl. Udgrunden, c.

Erhaben, aj. høi, ophøiet: ein -er Hügel –; -e Arbeit (hos Metalarb.), ophøiet; overlegen i Værdighed og Magt: er iſt weit über mir –; ligel. udmærkende ſig ved Dyb og Ydelmodighed; -heit, f. 1) ub. pl. Høihed, Opheiethed, Fortræffelighed, c. (et Mfes, en Tings el. Handlings ophøiede Beſtaffenhed). 2) pl. -en, Høide, Forhøining, c., et fremragende Sted.

Erhalten, v. t. a. holde, holde paa, (hindre et Legemes Bevægelſe ved at holde): der Kutſcher konnte die Pferde kaum –; erholde, faae af, faae ud af: aus dem Salzwaſſer erhält man das Salz; fig. beholde (i Fred. i ſin Beſiddelſe): man kann nichts vor den Dieben –; bevare, vedligeholde: ſich geſund –; Eim. das Leben –; ernære, underholde: Weib und Kinder zu – haben; erholde, vinde, ved ſin Beſtræbelſe bringe i Beſiddelſe: den Sieg –; erholde, faae: Briefe –; -tung, f. ub. pl. Opholdelſe, Erholden, Vedligeholdelſe, Underholdning, c.; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Underholder, Ernærer, c.

Erhandeln, v. a. tilforhandle; erhverve ved Handel.

Erhängen, v. a. ſich, hænge ſig.

Erharten, v. n. m. ſ. hærdes, blive haard.

Erhärten, v. a. blot fig. beviſe, godtgiøre: etw. mit einem Eide –; -tung, f. ub. pl. B-n, G-n, c.

Erhaſchen, v. a. eine S., ſnappe; -ſchung, f. ub. pl. S-n, c.

Erheben, v. t. a. løfte op, løfte i Vetret: das Rind –; die Augen – (om Vinden), høve, reiſe: der Wind -bt den Staub; fig. ſich, høve ſig, ſtige: der Rauch -bt ſich; reiſe ſig, faae op; (om Perſoner af høi Stand) begive ſig, forføie ſig: der König hat ſich in den Garten erhoben; ſætte ſig op imod, ſøge at ſkade, angribe fjendtlig: ſich wider Einen; lade opſtaae, begynde, give Tonen til: ein Geſchrei –; viſe ſig, begynde: ein Streit erhob ſich; høve, oppebære, tage imod; Geld –; ophøie, meddele Værdighed og Anſeelſe: Einen in den Edelſtand –; høve, opløfte: ſein Herz zu Gott –; love, priſe: meine Seele erhebe den Herrn; roſe meget, opløfte til Skyerne; hovmode ſig: ſich über Einen; ſich einer S. (Gen.) –, være ſtolt af; høve, forſtærke (ſom hos Malerne): -bung, f. ub. pl. Høven, Løften, Reiſen op, Ophøielſe, c.

Erheblich, aj. fig. vigtig, magtpaaliggende, betydelig; -keit, f. ub. pl. Ø-hed, M-genhed, V-hed, c.

Erheirathen, v. a. faae ved Giftermaal.

Erheiſchen, v. a. (ſjeld.) udfordre, [udkræve.

Erheitern, v. a. opmuntre; der Himmel -tert ſich, bliver klar; -rung, f. -en, O-tring, Opklaren, c.

Erheizen, v. a. ophede, gj-hede.

Erhellen, v. 1) a. opklare, gjøre klar. 2) n. m. h. fig. blive klart, tydeligt, begribeligt; ſees, forſtaaes; -llung, f. -en, Opklaren, c.

Erhenken, v. a. ſich, ſ. Erhängen.

Erheucheln, v. a. tilhykle ſig, faae ved Hykleri.

Erheurathen, ſ. Erheirathen.

Erhitzen, v. a. hede tilgavns, gj-hede; hidſe (om ſtærke Drikke, ſtærk Bevægelſe); fig. ſich, ophidſes, blive heftig vred; være begjerlig efter; auf etw. erhitzt ſeyn, forhippet paa; -tzung, f. ub. pl. Heden, Hidſen, Ophidsning, c. [bende.

Erhoffen, v. a. vente, erholde haa-

Erhöhen, v. a. forhøie, gjøre høiere; fig. ophøie (give mere Værdighed, Magt og Anſeelſe); forhøie (forøge en Tings udvortes Værd): eine Münze –; forhøie, forſtærke: eine Farbe –; forhøie, forædle (forøge den indvortes Styrke, det indvortes Værd): die Hoffnung -het den Muth; (i Bibelen) ophøie, love, priſe; -hung, f. -en, Ophøielſe, Ophøining, Forhøielſe, c. (i Verbets Bem.); det, hvorved Noget gjøres høiere.

Erholen, v. a. ſich, drage Aande, puſte, trække friſk Veir: laſſen ſie mich erſt –; komme ſig, faae nye Kræfter: ſich nach einer Krankheit –; ſeine Sachen werden ſich –; ſøge Skadesløsholdelſe hos, gjøre ſig betalt ved, ſich an einer Perſon; ſich ſeines Schadens; ſperge til Raads hos, ſich bei Eim. Raths –; -lung, f. -en, Hvile, Samlen Kræfter, Forfriſtning, c.; -lungsſtunde, f. -n, Hviletime, c.

Erhören, v. a. høre, (dog kun i den

Talem.): das iſt nicht erhört, ikke hørt; eine Bitte –, bønhøre; -rung, f. ud. pl. Bønhørelſe, c.; -hörlich, aj. lydelig, ſom kan bønhøres.

Erhungern, v. n. m. ſ. ſulte ihjel, dee af Hunger.

Erjagen, v. a. opjage, indhente paa Jagt; fig. hige efter, erholde ved ivrig Bestræbelſe: ein Amt –. [Erindring.

Erinnerlich, aj. ſom kan erindres, i

Erinnern, v. a. Einen el. ſich an eine S. el. (ſjeld.) ſich (Acc.) einer S. (Gen.) erindre, ihukomme, bringe til at huſke; bemærke, anføre: dieſes einzige will ich noch –; -rung, f. 1) pl. (men ſom ſjeld. bruges) -en, Erindring, Ihukommelſe. 2) pl. -en, Erindring, Paamindelſe, Formaning, c.

Erinnyen, pl. ſ. Furien.

Erkalten, v. n. m. ſ. kolnes, blive kold; -kung, Koling, Afkoling, c.

Erkälten, v. a. gjøre kold; ſich, forkole ſig; -tung, f. Forkoleiſe, c.

Erkämpfen, v. a. tilkæmpe.

Erkargen, v. a. gnie ſammen, erhverve ved Karrighed.

Erkaufen, v. a. kjøbe, tilkjøbe ſig; (i Bibelen) løskjøbe: Chriſtus hat uns mit ſeinem Blute –ft; underkjøbe, beſtikke: Einen; -äuflich, aj. ſom lader ſig kjøbe, underkjøbe, beſtikke; -äuflichkeit, f. ud. pl. Beſtikkelighed, c.

Erkennbar, aj. erkjendelig, ſom kan erkjendes, kan fattes.

Erkennen, v. i. a. Einen el. etw., kjende; Einen an der Stimme; etw. an el. aus etw., kjende tilgavns paa el. af, foreſtille ſig tydelig; Dim. etw. zu – geben, give at forſtaae, vække Foreſtilling om hos ham; gjenkjende; erkjende, indſee, ſtjønne paa, iſær Wohlthaten –; Einen el. etw. für el. als etw., erkjende og antage, tage for gyldig: eine Unterſchrift –; kjende ſor Ret, domme, paadomme, fælde Dom, iſær om Retsbomme: in einer S. –; (foræld.) have legemlig Omgang med: ſeine Tochter haben noch keinen Mann erkannt.

Erkenntlich, aj. (ſjeld.) ſor Erkennbar; (ſædv.) erkjendtlig, taknemmelig, ſjønſom; -keit, f. ud. pl. E-hed, T-hed, Sk-hed, c.

Erkenntniß, 1) f. -ſſe, Erkjendelſe, Overbeviisning, Overtydning, c. men iſær Indſigt, Kundſkab, c.; Foreſtillingen, man hat om en Ting; Inddegrebet af alle vore tydelige Foreſtillinger; (i denne Bem. ogſaa Sydt. og foræld. u.; deraf der Baum des Erkenntniſſes); -vermögen, n. -s ud. pl. Erkjendelſesevne, c. 2) n. -ſſes, Kjendelſe, Doms Afſigelſe, c. ud. pl.; Dommerens Dom ſelv, pl. -ſſe. [Karnap, c.

Erker, m. -s pl. ſ. sg. Uddygning,

Erkieſen, v. a. (ſjeld.) udſøge, udkaare, udvælge.

Erklären, v. a. eine S., forklare, udlægge, udtyde, fortolke, oplyſe; erklære (declarere), aabenbare for, bekjendtgjøre, opdage, tydelig beſtemme ved Ord: Einen zum Bürgermeiſter; Einen für etw.; Dim. etw.; ſich für el. wider etw. el. Einen; ſich über etw.; -rer, m. -s pl. ſ. sg. Forklarer, Udlægger, c.; -rlich, og -rbar, aj. forklarlig, ſom lader ſig forklare; -rung, f. 1) Forklaring, Udlæggelſe, Fortolkning, c. ud. pl. 2) Erklæring, Tilkjendegivelſe, Declaration, Definition, c. pl. -en.

Erklecken, v. n. m. h. (ſjeld.) klekke, forſtaae, ſtrække til; -cklich, aj. klekkelig; tilſtrækkelig; ligel. anſeelig, betydelig; (iſær Sydt.).

Erklettern,) v. a. klattre op paa:
Erklimmen,) einen Baum.

Erklingen, v. i. n. m. ſ. klinge, lyde høit; give Gjenklang, Gjenlyd, c.

Erklopfen, v. a. Einen, banke op, vække ved at banke paa; eine S., banke, mørbanke. [ſen faae ud.

Erklügeln, v. a. udgrunde, ved Ponsdr**Erkoren**, aj. (ſjeld.) udvalgt, udſøgt.

Erkranken, v. n. m. ſ. blive ſyg.

Erkriechen, v. i. a. eine S., krybe ſig til, erholde ved lav Ydmygbed, c.

Erkriegen, v. a. tilkrige ſig, erholde ved Krig.

Erkühnen, v. a. ſich, fordriſte ſig, understaae ſig; ſich einer S. (Gen.), foretage med Kjækhed.

Erkunden, v. a. etw. (digter.) ſege at faae Kundſkab om; udforſke.

Erkundigen, v. a. ein Land, udforſke, udſpionere; iſær: ſich nach etw., erkyndige ſig om, ſøge Underretning om; -gung, f. -en, Efterforſkning, Underretning, c.

Erkünſteln, v. a. konſtle, konſtle paa, frembringe ved Konſt; -lung, f. ud. pl. Konſtlen, c.

Erladen, v. a. vederqvæge.

Erlahmen, v. n. m. ſ. blive lam: die Hand iſt ihm erlahmt.

Erlangen, v. a. eine S., naae, indhente; fig. række til, naae til, nærme ſig; erlange, opnaae, erholde (ved Bestræbelſe el. Beden): Freiheit –; -gung, f. ud. pl. Naaen, Opnaaen, Opnaaelſe, c.

Erlaß, m. -ſſes, ud. pl. Eftergivelſe, c. Afſlag, n. Forſtaanelſe, Tilladelſe, Forlov, Orlov, c.; -ſſen, v. i. a. lade udgaae, udfærdige: einen Befehl; eftergive, fritage for, forſtaane for: Einen einer S. (Gen.) el. Dim. etw., tilgive, forlade: die Sünden –; -ßlich, aj. ſom kan eftergives, kan fritages for, kan tilgives.

Erlauben, v. a. Dim. etw., tillade,

tilstede, bevilge; -bt, aj. tilladt, tilstedet; bevilget; -bnis, f. ud. pl. Tilladelse, Forlov, c.

Erlaucht, aj. (fordum) beremt; nu som Grdst. et Titelord for grevelige Personer, Seine -; som aj. eine -e Gesellschaft, fornemt, heladeligt.

Erlauern, v. a. eine S., lure sig til, erholde ved at lure.

Erlaufen, v. i. a. oplebe, indhente ved at lobe efter: einen Dieb -; faae ved at lobe: ein Amt -.

Erlauschen, v. a. tilliste, erholde ved at liste.

Erläutern, v. a. fig. eine S., oplyse, forklare, gjore begribelig; -rung, f. -en, Oplysning, Forklaring, c.

Erle, f. -n, Elle, c., Ellertræ, n.

Erleben, v. a. eine Zeit, opleve, leve til den kommer; eine S., opleve, leve til samme Steer; fig. oplevе, erfare: er hat viel Unglück erlebt.

Erledigen, v. a. befrie for, fritage for, gjore ledig, udesat, fri, stille ved, satte paa fri Fod: Einen el. sich einer S. (Gen.) el. von etw.; ein -gtes Amt, ledigt, vacant; -gte Geschäfte, afgjorte, endte; -gung, f. -en, Fritagelse for, Ledigværen, c.

Erlegen, v. a. nedlægge, fælde, dræbe: den Feind -; erlægge, betale: Geld -; -gung, f. ud. pl. Nedlæggen, Erlæggelse, c.

Erleichtern, v. a. eine Last -; Tim. etw., lette, gjore lettere; ein Jahrzeug -, losse; sich, forrette sin Nedtorft; -rung, f. -en, Lettelse, c.

Erleiden, v. i. a. lide, taale, udstaae, udholde, fordrage; -dlich, aj. udholdelig, fordragelig, som kan taales.

Erlen, aj. Elle-, som er af Ellertræ.

Erlen-baum, m. -es -äume, Ellertræ, n.; -finf, m. -en -en, Sisgen (Fugl), c.; -könig (Erlk-) m. -es -e, Ellekonge.

Erlernen, v. a. lære tilgavns, lære ud; -rnung, f. ud. pl. Udlæren, c.; vährend die -, medens han lærte ud.

Erlesen, v. i. a. udlede, udsege, udvælge: sich etw.

Erleuchten, v. a. opklare, oplyse, gjore meget lys, illuminere; fig. begave med Indsigt, oplyse med Religionens Lys; er ist -chtet, inspireret; -tung, f. ud. pl. Opklaring, Oplysning, Illumination; guddommelig Oplysning, Inspiration, Salvelse, c.

Erliegen, v. i. u. m. h. el. s. ligge under, bukke under, segne under, undertrykkes: unter der Last, el. blot der Last (Dat.) -.

Erlogen, s. Erlügen.

Erlös, m. -es, Indtægt, Gevinst, de indtagne Penge.

Erlöschen, v. 1) i. n. m. s. udslukkes: das Licht wird bald -; fig. udslettes, blive ukjendelig: die Schrift ist ganz erloschen; uddøe, ophøre at være: dieses Geschlecht ist -; ophøre at være gyldig: das Privilegium ist -. 2) a. rgl. faae til at udslukkes, udslukke.

Erlösen, v. a. befrie, gjore fri for et Ondt: einen Gefangenen -; (især i Bibelen om Christus) forløse, befrie fra Syndens Straf: -ser, m. -s pl. s. ag. Forløser, Frelser, c. (især om Christus); -sung, f. ud. pl. Befrien; Forløsning, c. (især Menneskehedens fra Syndeskyld).

Erlügen, v. i. a. lyve, opdigte, (kun brugelig i partic. erlogen).

Erlustigen, v. a. d. T. forlyste: Einen mit etw.; sich an el. über etw.

Ermächtigen, v. a. (Sydt.) bemægtige: sich (Acc.) einer S. (Gen.); Einen zu etw., befuldmægtige, give Fuldmagt til; -gung, f. -en, Bem-lse, Bes-lse, c.

Ermahnen, v. a. Einen zu etw., formane (d. T. vermahnen); -hnung, f. -en, Formaning, c.

Ermangeln, v. n. m. h. einer S. (Gen.) felle, mangle, fattes; ogsaa unpers. es -gelt mir am Gelde; (med nicht) undlade, forsømme: ich werde nicht -; -lung, f. -en, Mangel, c.

Ermannen, v. a. sich, faae nyt Mod, ny Kraft, og anvende det; vise sig igjen som en Mand; (sjeld.) opmande.

Ermäßigen, v. a. (blot i Retsfø.) holde Maade med, ikke overdrive, moderere: die Kosten -; holde for, være af den Mening: wir haben es billig zu seyn -get; -gung, f. ud. pl. Holden Maade, Modereren, den antagne Mening.

Ermatten, v. 1) a. gjore mat, matte. 2) n. m. s. udmattes, blive ganske mat. -ttung, f. ud. pl. Matten, Mathed, c.

Ermel, m. s. Aermel.

Ermessen, v. i. a. (forældr.) udmaale, afmaale, maale; fig. skattere, overbere, bedømme: andre Leute nach sich -; holde for: wir haben -, daß es nöthig sey; formode, slutte sig til, gjette: das Uebrige ist leicht zu -; overveie, eftertænke: etw. bei sich selbst -; -eßlich, aj. udmaalelig, som kan udmaales.

Ermorden, v. a. Einen, myrde; -dung, f. ud. pl. Myrden, c.

Ermüden, v. 1) a. gjore træt, trætte. 2) n. m. s. trættes, blive træt; -dung, f. ud. pl. Trætten, Trathed, c.

Ermuntern, v. a. muntre, opvække: einen Schlafenden -; gjore muntre, opvakt, lystig, forneiet, opmuntre: der Wein -tert den Geist; einen Traurigen zu - suchen; -rung, f. -en, Muntren, Opvækken, Opmuntring, c.

Ermuthen, el. sædv. -thigen, v. a. Einen, gjøre modig; sich -, fatte Mod, (sjeld.) opmande.

Ernähren, v. a. nære, ernære, underholde; -rung, f. ub. pl. Ernæring, e.; -rer, m. -s pl. s. sg. Ernærer, Underholder, e.

Erndte, f. s. Ernte.

Ernennen, v. i. a. Einen zu etw., udnævne, kalde; -nnung, f. -en, U-lse, e.

Erneuen, el. erneuern, v. a. fornye, gjøre ny igjen, forbedre, istandsætte, forfriske: ein Kleid -; ein Gemælde -; fig. indføre, indsætte, affatte Gammelt og bringe Nyt derfor: Beamten -; begynde paa ny: einen Proceß -; giftetage: sein Gelübde -; faffe ny Kraft: die Freundschaft -; ein Privilegium -; -euung, og -rung, f. -en, Fornyelse, e.

Erniedern, el. sædv. -drigen, v. a. gjøre lav; fig. Einen, fornedre, forringe, berøve sin Værdighed; sich, forringe sig, vanære sig, begaae noget Uværdigt; -gung, f. -en, Fornedrelse, e.

Ernst, m. -es, ub. pl. Alvor, Iver, e., Nidkjærhed i at udføre Noget: mit - arbeiten; Alvorlighed, Strenghed, e.

Ernst, aj. alvorlig, som forraader Alvor; (sjeld.) streng; -haft, aj. alvorlig, streng; -haftigkeit, f. ub. pl. A-hed, St-hed; -lich, aj. alvorlig, streng; -lichkeit, f. ub. pl. A-hed, St-hed, e.

Ernte, f. -n, (Blandt Skrivemaaderne Aerndte, Aernde, Erndte og Ernte er den sidste mest overeensstemmende med Udtalen og den herskende Skrivebrug) Høst, e.; fig. Høsten, Høstens Tid; Høst, e., det, som kan indhøstes.

Ernte-kranz, m. -es-änze, Høstkrands, e.; -monat, m. -es -e, Høstmaaned, e. (August); -wagen, m. -s pl. s. sg. Høstvogn, e.; -zeit, f. ub. pl. Høsttid, e.

Ernten, v. a. høste: Korn -, Wein -; fig. nyde rigelig: Lob -.

Eroberer, m. -s pl. s. sg. Erobrer, e. (især den, som har erobret mange Lande).

Erobern, v. a. einen Ort, erobre, indtage; fig. ein Herz, erobre, vinde, gjøre sig elsket af; -rung, f. Erobring, e. (at erobre) ub. pl. (erobrede Lande el. Steder) pl. -en; -rungssucht, f. ub. pl. Erobringssyge, e.

Eröffnen, v. a. aabne: oplade, lukke op: die Thür -; fig. lette Midlerne til at komme et el. andet Sted hen; tilsade fri Adgang til en Ting: die Weide -, einen Wald -; begynde, gjøre Begyndelse: einen Ball -; Einen. etw., aabenbare, opdage, bekjendtgjøre, i Fortrolighed el. hemmeligt gjøre bekjendt med; ein eröffnetes Lehn, som, berøvet dets Besidder, er hjemfalden til Lehnsherren; -ffnung, f. -en, Aabnen, Aabenbarelse, Aabenbaring, e.

Erörtern, v. a. undersøge, afgjøre, sætte ud fra hverandre: eine Frage -; -rung, f. -en, U-lse, A-lse, e.

Erotisch, aj. erotisk, Kjærligheden betræffende, forelsket: -e Gedichte.

Erpel, m. -s (Nordt.) s. Enterich.

Erpicht, aj. b. A. auf etw., meget begjærlig efter, forhippet paa; forditret, ophidset.

Erpressen, v. a. udpresse, erholde ved at presse; blot fig.: die Wahrheit -; -ssung, f. -en, Udpresning, e.

Erproben, v. a. prøve, især partie. erprobt, prøvet, paalidelig.

Erquicken, v. a. Einen el. sich, vederqvæge, forfriske, styrke; -ckung, f. -en, V-lse, Forfriskning, e.; -cklich, aj. vederqvægende, som forskaffer Vederqvægelse.

Errathen, v. i. a. gjette, udforske, udfinde, hitte paa: ein Räthsel -; -thung, f. -en, Gjetning, Udforskning, e.

Erregbar, aj. bevægelig, pirrelig; -keit, f. ub. pl. B-hed, P-hed, e.

Erregen, v. a. sætte i Bevægelse opad, bevæge, hæve, reise: der Wind -get den Staub; fig. opvække, bringe frem, volde, faae til at opstaae: einen Lärm -; seine Galle ist leicht zu -, han bliver let vred; -gung, f. -en, Bevægelse, Opvækkelse, e.

Erreichbar, aj. opnaaelig, som kan opnaaes; -keit, f. ub. pl. O-hed, e.

Erreichen, v. a. naae, række til, opnaae; ogsaa fig. seine Absicht -; -chung, f. -en, Opnaaelse, e.

Erretten, v. i. opnaae ved at ride: den Preis; indhente ridende: Einen.

Errennen, v. a. rende op, lobe op, indhente ved at lobe: ich kann ihn nicht -; faae ved Loben og Renden: ein Amt -.

Erretten, v. a. redde, frelse, udvine fra en overhængende Fare; -tter, m. -s pl. s. sg. Redder, Frelser, Befrier, e.; -ttung, f. ub. pl. Redning, Frelse, e.; -ttbar, aj. reddelig, som kan reddes.

Errichten, v. a. oprette, opreise, indgaae; blot fig.: Einm. ein Denkmal -; Freundschaft mit Einm. -; stifte, grunde, indrette: eine Anstalt, einen Vertrag; -tung, f. -en, O-lse, Opreisen, Stiften, Grunden, e.

Erringen, v. i. a. tilsegte, stride sig til: sich den Preis -; fig. erhverve besværligt.

Errörthen, v. n. m. s. blive rød, rødme, blive skamfuld: vor el. über etw.; -thung, f. ub. pl. Rødmen, e.

Errufen, v. i. a. Einen, opraabe, raabe op, raabe, saa han hører det.

Errungenschaft, f. -en, (blot i Gane.) Eiendom, erhvervet ved egen Flid (mod-

ſat arvet Eiendom, Stamgods).

Erſättigen, v. a. mætte, gjøre mæt; ogſaa fig. ſein Geiſt iſt nicht zu –; ſich an etw. el. ſich einer S. (Gen.), blive mæt, ſjed af; **-gung**, f. -en, M-liſe.

Erſatz, m. -es, ub. pl. Erſtatning, Godtgjørelſe, c., Vederlag, n.

Erſaufen, v. i. n. m. ſ. d. T. ſ. Ertrinken; fig. d. T. være umaadelig hengiven til Vellyſt ꝛc., ſøle deri.

Erſäufen, v. a. ſ. Ertränken; fig. den Kalk, fordærve ved alt for meget Vand; **-ſung**, f. ub. pl. Druknen, c.

Erſchachern, v. a. erhverve ved Skatren.

Erſchaffen, v. i. a. Labe; (iſær om Gud): Gott hat die Welt –; **-ffer**, m. -s pl. ſ. eg. Skaber, c.; **-ffung**, f. ub. pl. Skaben, Skabelſe, c.

Erſchallen, v. rgl. og i. n. 1) m. ſ. give ſtærk Lyd, lyde; ogſaa fig. ryges tes: ſein Ruhm wird weit und breit –. 2) m. h. gjenlyde, ſtingre: das Haus –allte von dem Jauchzen.

Erſcharren, v. a. Skatze, ſammenſtrabe.

Erſchaudern, v. n. m. ſ. gyſe, gribes af Gyſen: ich erſchaudere vor der That.

Erſchauen, v. a. (digter.) ſee, iagttage.

Erſchauern, v. n. m. ſ. ſ. Erſchaudern.

Erſcheinen, v. i. n. m. ſ. blive ſynlig, komme frem, viſe ſig, lade ſig ſee, fremſtinne: ein Komet wird –; komme tilſtede, møde, fremſtille ſig perſonlig; lade ſig ſee: vor dem Richter –; der Verſtorbene erſchien ſeinem Freunde; ſees, indſees, forſtaaes: daraus wird –, daß; **-nung**, f. -en, Tilſynekommen, perſonlig Fremſtillelſe, c., Møde, n.; Ytring, c., Fingen, ſom lader ſig tilſyne; et Foſter af Indbildningskraften, et Syn; (undert.) enhver uventet Begivenhed el. Sag.

Erſchießen, v. i. 1) a. ihjelſkyde. 2) n. m. ſ. Lyde i Veiret, hurtig opvore.

Erſchinden, v. i. a. vulg. puge ſammen, aagre ſig til.

Erſchlaffen, v. 1) n. m. ſ. ſlappes; fig. aftage. 2) a. ſlappe, ſvække; **-ffung**, f. ub. pl. Slappen, Svækken, c.

Erſchlagen, v. i. a. ihjelſlaae, dræbe; (vulg. todt ſchlagen).

Erſchleichen, v. i. a. liſte ſig til, gribe uformærket, komme bag paa: einen Dieb –; ſnige ſig til, faae ved Liſt, falſke Foreſtillinger og andre uretmæſſige Midler: ein Amt –; **-chung**, f. ub. pl. Tilliſten, Tilſnigen, c.

Erſchließen, v. i. a. (digter.) ſ. Aufſchließen; fig. die Wahrheit, bringe ud ved Slutning.

Erſchmeicheln, v. a. tilſmigre ſig, erholde ved Smigreri, n.

Erſchnappen, v. a. fange med den opſperrede Mund; fig. d. T. opſnappe, ſnappe fat paa.

Erſchöpfen, v. a. udøſe, udtømme: einen Brunnen –; fig. udmatte, udſuge: der Krieg wird das Land –; udtomme, ſige alt, hvad der kan ſiges derom: eine Materie; **-pfung**, f. -en, Udøſen, Udtømmen, Udmattelſe, c.

Erſchrecken, v. 1) i. n. m. ſ. über el. vor etw., forſtrækkes, forfærdes, blive beſtyrtet; (ſædv. over en uventet Ulykke, undert. ogſaa over en behagelig og pludſelig overraſkende Ting). 2) rgl. a. Einen, forſtrække, forfærde, indjage Skræk, gjøre bange. Das – er brugeligt ikke. die –kung, Forſtrækkelſe, c.; **-klich**, aj. forſtrækkelig, forfærdelig; d. T. meget, overmaade: –groß.

Erſchreiben, v. i. a. erhverve ved Skrivt: drei Stufen auf einmal –.

Erſchreien, v. i. a. Einen, ſtrige, ſaa han kan høre det.

Erſchüttern, v. 1) a. ryſte, ſætte ganſke i en zittrende Bevægelſe; ogſaa fig. bevæge heftigt: es wird ſeine Seele –. 2) n. m. ſ. ryſte, ſjælve, bæve; **-rung**, f. -en, Ryſtelſe, c.; ryſtende Bevægelſe, c.

Erſchweren, v. a. gjøre tungt, beſværligt, vanſkeligt; blot fig.: das wird ihm dieſe Arbeit –; **-rung**, f. ub. pl. Vanſkeliggjøren, c.

Erſchwinden, v. i. a. ſ. Erſchwingen.

Erſchwingen, v. i. a. naae, opvinge til: der Geiſt will ſich zu Gott –; tilveiebringe med Møie, ogſaa erſchwinden: eine Geldſumme –; **-glich**, aj. (ſjeld.) tilveiebringelig; **-gung**, f. -en, Tilveiebringelſe, c.

Erſehen, v. i. a. d. T. ſee: wer ſie erſiehet, der liebet ſie; kjende: die Schrift kann man nicht –; ſine, blive vaer: ich erſah von Ungefähr einen Haſen; d. T. ſee ſig om, forlyſte ſig ved at ſee (dog kun ſjeld.); udvælge, udſee: ſich Einen zum Freunde –; fig. udſee, afpaaſe: ſeine Zeit –; die Gelegenheit –; fig. iagttage, bemærke: ſeine Unſchuld kann man daraus –.

Erſeſſen, ſ. Erſitzen.

Erſetzen, v. a. beſætte (en ledig Plads); godtgjøre, erſtatte, oprette, bøde paa, vederlægge; **-glich**, aj. erſtattelig.

Erſeufzen, v. a. erholde ved at ſukke, ſukke ſig til. (Undert. blot for ſeufzen).

Erſichtlich, aj. iagttagelig, bemærkelig; **-keit**, f. ub. pl. J-hed, B-hed, c.

Erſiegen, v. a. erholde ved Seieren.

Erſingen, v. i. a. erhverve ved at ſynge.

Erſinnen, v. i. a. optænke, udtænke, udgtunde, opfinde, hitte paa, opdigte: ich weiß kein Mittel zu –; neue Mo-

den -; -anlich, aj. optænkelig.

Erſitzen, v. i. 1) u. m. ſ. (Eydt.) for ſitzen; d. T. erſeſſen el. verſeſſen auf etw., forhippet paa. 2) a. erholde ved lang Sidden; faae Hævd paa.

Erſpahen, v. a. udſpeide, ſege udſpeidende.

Erſparen, v. a. ſpare, erhverve ved Sparſommelighed; Eim. el. ſich etw., forſtaane for, ſlippe for; -rung, f. -en, Sparen, Beſparelſe, c.; -rniß, f. -ſſe, iſær: det Sparede; ogſaa: Sparen, c.

Erſpielen, v. a. ſpille ſig til, erhverve ved Spil. [nen.

Erſpinnen, v. i. a. erhverve ved Spin-

Erſprießen, v. i. u. m. ſ. (ſjeld.) nytte, gavne, frugte: das wird dir ſehr -; -ßlich, aj. nyttig, gavnlig, fordelagtig; -ßlichkeit, f. -en, N-hed, G-hed, F-hed, c.

Erſt, av. (egentl. Superl. af ehe) 1) (med Tonen) forſt, i Forſtningen, i Begyndelſen, i Forveien, forub: ich gebe -; das brauche ich nicht - zu beweiſen; Erſtgedacht, -erwähnt, -gemeldet, forſtomtalt, -nævnt, -meldt. 2) (uden Tonen) nu forſt, ikke før nu, ikke meer end, ikke videre, længer end: es ſchlägt - zwei; biſt du - da? Ofte ſtjener - blot til Talens fordeles Eftertryk el. nærmere Beſtemmelſe: höre ſie - ſingen, dann wird ſie dir - gefallen; nun ging es - recht an, begyndte det forſt rigtigt.

Erſtarken, v. n. m. ſ. blive ſtærk.

Erſtarren, v. n. m. ſ. ſtivne, blive ſtiv, følesløs; ſtubſe, blive forbauſet: er wird vor Schrecken -, af Skræk; -rung, f. ub. pl. Stivnen, c.

Erſtatten, v. a. erſtatte, gjengjelde, godtgjøre, vederlægge; (for ab -) aflægge: einen Bericht -, Bericht von etw. -; -ttung, f. -en, Erſtatning, Gjelſe, Go-lſe, c., Vederlag, n., Aflæggelſe, c.

Erſtaunen, v. n. m. ſ. über etw., blive i høieſte Grad forundret, forbauſet, beſtyrtet; ſtubſe: man muß -; -nung, f. -en, ſædvanligere das -, Forbauſelſe, Beſtyrtelſe, c.; -unlich, aj. forfærdelig, forſtrækkelig; d. T. meget.

Erſte, der, die, das -, ein, mein -r, ꝛc. aj. (bruges med og ub. Subſt.) den, det forſte, allerforſte, fornemſte: der - Tag des Jahres; der - Sohn; der - Miniſter. Naar der tales om to Ting, ſiger man ogſaa erſter med og ub. Art. (modſat legter): Haß und Liebe, erſtere iſt ꝛc. Jüro erſte, am erſten, zum erſten, ſtaae ofte for: erſt, zuerſt, erſtens; am erſten, i d. T. ogſaa den letteſte, den bedſte Maade.

Erſtechen, v. i. a. thjelſtikke; -chung, f. -en, Thjelſtikning, c.

Erſtehen, v. i. 1) u. m. ſ. (forældr. og digt.) opſtaae: Chriſt iſt erſtanden. 2) a. eine S., erholde ved at ſtaae, ſtaae ſaalænge, til man faaer, hvad man vil have; (iſær om Kjøbere ved Auction); -hung, f. ub. pl. Opſtandelſe, c., Kjøb, n. (paa Auction).

Erſteigen, v. i. a. beſtige, ſtige op paa: einen Berg; die höchſten Ehrenſtufen; -glich, aj. beſtigelig; -gung, f. ub. pl. Beſtigen, Beſtigelſe, c.

Erſtens, av. for det forſte.

Erſterben, v. i. u. m. ſ. dee, udogſaa fig. dein Ruhm kann nicht -; ſeine Hand iſt erſtorben, bleven følesløs; ich erſterbe in tiefſter Ehrfurcht Ihr ꝛc. (ved Breves Slutning), jeg forbliver til min Død.

Erſtgeboren, aj. forſtefødt.

Erſtgeburt, f. 1) pl. -en, det forſtefødte Mſke. el. Dyr. 2) ub. pl. Forſtefødſelsret, c. (ogſaa das -recht.

Erſticken, v. 1) u. m. ſ. qvæles, ogſaa fig. der Same erſtickt in Froſt. 2) a. qvæle; -ckung, f. -en, Qvælen, c.

Erſtigkeit, f. -en, Forſtefortrin, n., Prioritet, c.

Erſtinken, v. i. u. m. ſ. hvoraf kun den lave Talem.: das iſt erſtunken und erlogen, ſtammeligen løiet, er drugelig.

Erſtlich, av. d. T. forſt, allerforſt, for det forſte.

Erſtling, m. -es -e, det forſte i ſit Slags med Henſyn til Tiden: die -e unſrer Söhne, de Forſtefødte; die -e der Weizenernte, Forſtegrøde, c.

Erſtreben, v. a. erholde ved anſtrengt Beſtræbelſe.

Erſtrecken, v. u. m. ſ. udſtrakte, udvide, forlænge: der Verfaſſer wird ſeinen Plan -; ſich, ſtrække ſig, naae til: ſo weit erſtreckt ſich der Garten.

Erſtreiten, v. i. a. tilſtride ſig, erholde ved Strid. [forſtumme.

Erſtummen, v. u. m. ſ. blive ſtum,

Erſtumpfen, v. u. m. ſ. afſtumpes.

Erſtürmen, v. a. eine Feſtung, indtage med Storm.

Erſuchen, v. a. Einen um etw., anſøge, anmode, bede, begjære; -, n. -s, pl. ſ. ſg. Anſøgning, Beden, c.

Ertappen, v. a. gribe, tage fat paa, attrapere.

Ertauſchen, v. a. tilbytte, tiltuſte ſig.

Ertheilen, v. a. Eim. etw., give, meddele; -lung, f. -en, Given, M-n, c.

Ertödten, v. a. dræbe: die ſinnlichen Begierden -.

Ertönen, v. 1) n. m. h. tone, begynde at lyde, gjenlyde. 2) a. (digter.) lade lyde: das Lob Gottes.

Ertrag, m. -es, Indkomſt, Indtægt, c.; (iſær af en Jord); -en, v. i. a. bære: der Grund konnte ein ſolches Gebaude nicht -; fig. taale, udſtaae, udholde, d. T. fordrage: Hitze -; etw.

gerne sættes); -haut, f. -äute, Æselhud, c.; -kopf, m. -es -öpse, Æselhoved, n.; fig. vulg. Dosmerhoved, n., -pandt, c.; -ohr, n. -es -en, Æselore, n.; -treiber, m. -s pl. s. sg. Æseldriver, c.

Æsterisch, aj. hemmelig, blot bestemt for Indviede; videnskabelig, lært.

Æsparsette, f. ub. pl. Æsparsette, Vikkelever, c.

Æspe, f. s. Æspe.

Æsplanade, f. -n, Æsplanade, c. (jævn, fri Plads foran store Bygninger, og Brystværnets Skraaning paa en bedækket Vei).

Æsping, m. -es -e, Æsping, c. (et Slags Smaaskibe, og en Baad ved et større Skib).

Æß el. Æßchen, s. Aß.

Æßbar, aj. spiselig; -keit, f. ub. pl. S.-hed, c.

Æßbegier, f. ub. pl. Spisebegjerlighed, c.; -ig, aj. spisebegjerlig.

Æsse, f. -n, Æsse, Smede -, c.; b. T. enhver Skorsteen, Ildsted, n.

Æssen, v. i. a. spise, faae Mad.

Æssen, n. -s pl. s. sg. Spisen, c. (at spise) ub. pl.; Spise, Mad, c. ub. pl.; b. T. Maaltid, n., Ret, c. (Mad).

Æssenkehrer, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Skorsteensfeier, c.

Æssenszeit, f. -en, Spisetid, c.

Æssenz, f. -en, Æssents, c. (i Apotheker).

Æsser, m. -s pl. s. sg. b. T. Ader, c.

Æssig, m. -es (om sære Slags pl. -e) Eddike, c.; -brauer, m. -s pl. s. sg. Eddikebrygger, c.; -gurken, pl. ub. sg. Lageagurker; -sauer, aj. surt som Eddike, b. T. pilsuur.

Æß-lust, f. ub. pl. Spiselyst, Madlyst, Appetit, c.; -lustig, aj. spiselysten; -löffel, m. -s pl. s. sg. Spisested, c.; -stube, f. -n, Spisestue, c.; -tisch, m. -es -e, Spisebord, n.; -waare, f. -n, Spisevare, c. (Levnetsmidler, betragtede som Vare).

Æstrich, m. -es -e, s. Aesterich.

Etabliren, v. n. m. h. etablere, anlægge, grunde, oprette, bringe i Stand: eine Handlung -; sich, nedsætte sig, slaae sin Bopæl op; -blissement, n. (l. -mang) -s -s, Etablissement, n.

Etage, f. -n (l. -sche) Etage, c.

Etat, m. -s ub. pl. (l. Etah) Etat, Stand, Tilstand, Bestaffenhed, c.; Liste, Udvisning, c.: der Kriegs-Etat ist so groß; der Hof-Etat, Hofunderholdning; der Civil-Etat, det borgerlige Bestyrelsesvæsen; Staten selv; -srath, m. -es -äthe, Etatsraad, c.

Ethik, f. ub. pl. Ethik, Sædelære, Dydelære, c.; -bisch, aj. ethisk, hørende til, grundet i Sædelæren.

Etiquette, f. ub. pl. (l. -kette) en Sedbel, hæftet ved el. paa Vare; Etiquette, Hofsikk, c. [Bestik, n.

Etui, n. -s -s, (l. Etwih) Etui.

Etliche, Gen. -cher, Dat. -chen, et ubest. pron. hvis Brug i sg. er forældt., og i hvis Sted altid einige kan bruges. Det betegner et ubestemt Antal af Ting, der ligesom høre til et Hele; nogle, endeel: - wenige Aepfel; - meiner Freunde; ihrer -; - und zwanzig, nogle og (over) tyve.

Etwa, av. (forældt. etwan) nogensinde, nogentid, imellemstunder, en eller anden Gang: es ist kein Mensch, der nicht - fehlen sollte; er kommt - hieher; maaskee, kanskee: kommen sie deswegen? (etwanig) omtrent, næsten, henimod, henved: es waren ihrer - acht.

Etwas, ubest. pron. indecl. n. ub. pl. (b. T. hyppigt forkortet til was) Nogen, Noget (modsat Intet). Det kan nærmere bestemmes ved adskillige Tilsætninger, som: - zu thun; - Neues; fig. betegner det noget, en Deel af et Hele; sage Niemand - davon; libet: - Geld; er befindet sich - besser; meget: das will - sagen; in -, paa nogen Maade; um -, i en vis, i ringe Grad.

Etymologie, f. ub. pl. Etymologie, c. Ordenes Herkomst og Slægtskab.

Euch, og euer, Jer, eder, s. Du.

Euer, pron. poss. jer, jert, eders, jere. Det bruges 1) med Subst., og deklineres da i Nom. sg. euer; euere (eure); euer; pl. euere (eure); Gen. sg. eueres (eures, euers); euerer (eurer); eueres (eures, euers); pl. eurer (eurer); Dat. sg. euerem (eurem, euerm); euerer (eurer); euerem (eurem, euerm); pl. eueren (eurer, eurn); Acc. sg. eueren (eurer, euern); euere (eure); euer; pl. euere (eure). 2) ub. Subst. a) euer som av. med seyn, b. T. tilhører: es ist -. b) med Hensyn til et Subst. b. T. for der, die, das eurige, og deklineres i dette Tilfælde som ovenstaaende, undtagen at Nom. sg. har i masc. euerer (eurer), og i neut. eueres (eures). Dette pron. bruges ogsaa om en enkelt Person, fornemmeligen foran høie Personers Titler, men Verbet staaer i pl.: euere (eure; skrives Ew.) Majestät geruhen allergnädigst.

Euertwegen, -halb el. -halben, um euertwillen (mindre rigtigt euret-), av. b. T. for eders Skyld.

Eule, f. -n, Ugle, Natugle, c.; fig. en Art Sommerfugl, Natfugl; (Nordt.) en rund Stavkost paa en lang Stang; -nflucht, f. ub. pl. (n. St.) Aftendæmring, c.; -ngesicht, n. -es -er, Uglesiæs, n.; -spiegel, m. -s pl. s. sg. Ugelspil, c.

Eumeniden, pl. ub. sg. Plagegudinder.

Eunuch, m. -es -en, Gilding, Castrat, c.

Euphonie, f. ub. pl. Velklang, c.

Eure, euret, f. Euer, euert og eurige.

Eurerseits, av. fra eders Side.

Europa, n. Gen. -pa's el. -pens, Europa, n.; -päer, m. -s pl. f. sg. Europæer, c.; -päisch, aj. europæist.

Eurige, der, die, das -, efte sammentr. euere el. eure, pron. poss. 1) ub. Subst. eders. 2) som Subst. selv: thue damit, was ihr wollet; es ist ja das-, eders Eiendom, eders Formue; thut das -, eders Pligt, hvad der staaer i eders Magt; die -n el. Euren, de, som høre eder til; eders Slægtninge.

Euter, n. -s pl. f. sg. Yver, n.; -n, v. n. m. h. faae fulde Yver.

Evangelisch, aj. evangelisk; -gelist, m. -en -en, Evangelist, c.; -gelium, n. -s -lien, Evangelium, n.

Eventuell, aj. eventuel (indrettet paa muneligt Tilfælde).

Evident, aj. evident, (sienfynlig, forklar); -denz, f. Evidence (aabenbar Sandhed, Vished, c.).

Ewig, aj. evig, evindelig; (sjeldn.) paa Livstid: ein -es Gefängniß; varende en lang, ubestemt Tid: zum -en Gedächtnisse; d. T. megen, meget: es ist -Schade; aldeles ikke, visselig ikke, ingenlunde: - nicht; som ingen Ende har med Hensyn til Tiden: die Seele des Menschen ist -; som hverken har Begyndelse el. Ende: Gott ist -; -keit, f. ub. pl. Evighed c.: d. T. om en utænkelig lang Tid: das ist von - der so gewesen; in - nicht, aldrig, i Evighed ei; en Vedvaren uden Ende: die selige -.

Ewiglich, av. (forælb.) evindeligen.

Examen, n. -s, Examen, Prøvelse, c.; -miniren, v. a. Linen, examinere, prøve; -minator, m. -s -en, Examinator, c. (den, der anstiller Prøvelsen).

Excellent, aj. fortræffelig.

Excellenz (die) pl. -en, Excellence, en Titel, som gives adskillige høie Rangspersoner.

Excess, m. -sses -sse, Excess, Udsvævelse, c.

Excommuniciren, v. a. excommunicere (udelukke af det christelige Samfund, sætte i Kirkens Band).

Excrement, n. -es især pl. -e, Excrement, n. (Mysters og Dyrs Skarn).

Excursion, f. -en, Excursion, c. (Streiferi, n.).

Excusation, f. -en, Excuse, f. -n, Excuse, (Undskyldning, Forevending, c.); -siren, v. a. undskylde.

Execution, f. -en, Execution, c.

Exempel, n. -s pl. f. sg. (bedre Beispiel) Exempel, n.

Exemplar, n. -es -e, Exemplar, n. -isch, aj. exemplarisk.

Exequiren, v. a. exequere, (fuldbyrde, inddrive Gield); -quirer, m. -s pl. f. sg. Exequerer, c.

Exerziren, v. l) a. øve. 2) n. m. h. exercere (om Soldater).

Exercitium, n. -s -tien, Øvelse, c. (det, man skal øve; i Skolerne, en Opgave til Oversættelse).

Existenz, f. ub. pl. Existence, (Tilværelse, c.); -stiren, v. n. m. h. existere (være til).

Exorcismus, m. ub. pl. Djævelens Bortmanen ved Daaben: (især Formularen dertil).

Exoterisch, aj. som er bestemt for Uindviede, offentlig, almindelig.

Expectant, m. -en -en, Expectant, (En, der venter paa Noget, el. har Forventning (Expectance, die Expectanz) paa Noget, f. Ex. et Embede).

Expediren, v. a. expedere, (udfærdige, af-, affende); -dition, f. -en, Expedition, c.: 1) Feltlag, n. 2) Udfærdigelse, Aff-, Besørgelse, c. 3) Stedet el. Værelset, hvori Noget expederes: die Post -.

Experiment, n. -es -e, Experiment, (Forsøg, n.).

Expliciren, v. a. explicere, udlægge, forklare; -cation, f. -en, Explication, c.

Expreß, aj. expres, udtrykkelig.

Expresser, m. -s pl. f. sg. et eget Bud.

Exterieur, n. (l. -riör) ub. pl. et Mskes udvortes Anseelse.

Extract, m. -es -e, Extract, c. (Udtog, n. f. Ex. af Acter; udpresset Saft af Urter el. Frugter).

Extrahiren, v. a. extrahere, (uddrage, gjøre Udtog, bringe i det Korte).

Extrapost, f. -en, Extrapost, c.

Extrem, n. -s -e, Extrem, c. (hinanden modsatte Ting; Yderlighed, c.); -ität, f. Extremitet, c. (det Yderste; pl. -en, de yderste Dele paa Legemet).

Ey, n. s. Æi.

F.

F, det sjette Bogstav i ABC, en Consonant, beslægtet med w, b, p; i Udtalen ikke forskjellig fra v og ph.

Fabel, f. -n, Fabel, c.; -haft, aj.

fabelagtigt, opdigtet, lilig en Fabel, usandfærdig, urimelig; -lehre, f. -n, Fabellære, Mythologie, e.; -n, v. 1) a. fabulere, fortælle Eventyr. 2) n. m. h. tale over sig, phantasere: in der Hitze des Fiebers -; sluddre, vøve: sie thut nichts als fabelt.

Fabrik', f. -en, Fabrik, e. (undert. Varene selv, som forfærdiges i en Fabrik); -icat, n. -es -e, Fabricat, n. (de i en Fabrik forfærdigede Vare); -iciren, v. a. fabrikere, forfærdige; -icant, m. -en -en, Fabrikant, e. (enhver Arbeider i en Fabrik; Fabrikens Eier).

Façade, f. -n (l. Fassade) Facade, e. (Forside af en Bygning).

Face, f. -n (l. Fatze) Face, e. (Forside, den forreste Deel af en Bygning; den forreste Linie paa et Bolværk, Synslinien; (hos Træarbeiderne), en skarp Kant el. Liste).

Fach, n. -es 1) pl. Fächer (Dim. Fächlein, n. i pl. ogsaa Facherchen) Fag, n. (ethvert indesluttet Sted til forskjellige Tings Opbevaring; især Afdeling, Lebike, Hylde, Skuffe, Rum: das - eines Kastens, eines Schrankes; fig. Fag, n. (den Konst el. Videnskab, hvortil En fortrinlig har opofret sig; den Forretning, hvortil man er kaldet, forbunden; den Glasse, hvortil en Ting hører). 2) pl. Fache, Fag, n. (i en Væg); Mellemrum mellem Sparrerne, Rummet i en anbundet men endnu ikke tilmuret Væg; (hos Fiskerne) et indesluttet Sted i Nædet at fange Fiske i.

Fachbaum, m. -es -äume, Stigbøer, n. (ved en Vandmølle); et Værktøi hos Reis- og Hattemagerne, til at slaae den korte Ild med, sædvanlig -bogen, m. -s pl. s. sg. Slagbue, e.

Fächel, m. -s pl. s. sg. s. Fächer.

Fächeln, v. a. Binen el. sich, vifte; d. T. ogsaa fächern, især naar det skeer med en Vifte.

Fachen, v. a. vifte, foraarsage Vind ved Bevægelse; s. Anf-.

Fächer, m. -s pl. s. sg. Vifte, Ild-, Fruentimmer-, e.

Fächern, v. a. s. Fachen.

Fächser, m. -s pl. s. sg. Aflægger, e. (enhver i Jorden plantet Green af en-Vært; især en Vinranke, naar den er to Aar gammel).

Facit, n. -s -e, Facit, n. (i Regnek.).

Fackel, f. -n, Fakkel, e., Blus, n.; -baum, m. -es -äume, Vandhyld, e.; -jagd, f. -en, en ved Fakkelskin anstillet Jagt; -schein, m. -es -e, Fakkelskin, n.; -träger, m. -s pl. s. sg. Fakkelbærer, e.; -zug, m. -es -üge, Fakkeltog, n.

Fackeln, v. n. m. h. flamme, give kei Flamme; (om et Lys) d. T. mit dem Lichte herum-, vimse, soeie, løbe unødvendig hid og did med det; fig. nsle, gjøre mange Dysseb, meget Væsen: ich werde da nicht lange -; spøge, skjemte: hier ist nicht zu -.

Façon, f. -s (l. Jasong) Facon, e. (Stikkelse, Form, e., Udseende, n.).

Factor, m. -s -en, Factor, e. (en Mand, der forestaaer visse Sager og Forretninger paa en Andens Vegne; (i Handelssager) Commissionair, e.); -ei, f. -en, Factorie, n. (Factors Embede; ogsaa hans Oplag og Bolig); -eihandlung, f. ub. pl. Factorhandel, Commissions-, e.

Factum, n. -s pl. -cta, Factum, n.

Factur, f. usædv. med pl. -en, Factura, e. (Varefortegnelse samt Beregning, som den ene Kjøbmand tilsender den anden); -buch, n. -es -ücher, Faturabog, Vareberegningsbog, e.

Facultat, f. -en, Facultet, n. (de til een Art af Videnskaber henherende Professorer tilsammen; deres Forsamling, og Stedet, hvor de forsamles); -ist, m. -en, -en, Facultist, e. [Medlem af et Facultet, især det juridiske).

Fade, aj. fad, vidløs, taabelig, dum; -heit, f. -en, Fadhed, e.

Fadeln, v. a. d. T. die Nadel -, træde (bringe Traaden gjennem Naalesiet); sich -, trævle.

Faden, m. -s 1) pl. s. sg. el. sædv. Faden, (Dim. Fädchen, n. -s pl. s. sg.) Traad, e. (af Hør, Hamp, Uld, Silke ɔc.); (i Traadhandelen) Traad af en vis Længde, sædv. 4 Alen. 2) pl. Faden, Favn, e., Favnemaal, n.; (især Nordt.) en Favn Brænde.

Faden-förmig, aj. traaddannet; -gerade, aj. som har lige Traade; -leinwand - schneiden, klippe efter Traaden; -holz, n. -es ub. pl. (Nordt.) Favnebrænde, n.; -nackend, aj. vulg. splitternøgen; -recht, aj. efter en Traad, snorlige; -scheinig, aj. som lader Traadene skinne igjennem; luftidt; -silber, n. -s pl. s. sg. Solotraad, e.; -weise, aj. traadvis; -wurm, m. -es -ürmer, Traadorm, e.

Fadenig el. sædv. fädig el. ogsaa d. T. fadenicht, aj. traadet, som har Traader; kun i Sammens. s. Ex. grob-.

Fagott, n. -es -e, s. Basson.

Fahe, f. -n (Jagtsp.) Tæve, e. og alle fiirfeddede Dyrs Hund.

Fahen, v. i. a. (foræld.) faa meget som: fangen, fassen.

Fahig, aj. flittet, duelig, dygtig, i Stand til, bequem: zu etw.; ogsaa med Gen. einer S. -; ein -er Kopf, et godt Hoved, der har Nemme; -keit, f. -en, Duelighed, Dygtighed, Bequemhed, e.

Fahl, aj. (d. A. for falb) bleg, bleggul, blakket; (om Farverne) falmet; erd-, todten-, bleg som et Lig, bedbleg; -heit, f. ub. pl. Blegbed, c.

Fahm, f. Fehm.

Fahne, f. -n, (Dim. Fähnchen, n. -s pl. f. sg. som ogsaa bemærker i d. A. et ſlet, aabent Klæde); Fane, c.; fig. Flei, Veirhane, c. (paa Taarne og Huſe); den bløde Deel paa begge Sider af Pennepoſen; (Jagtſp.) Harens eg Ugernets Hale; (i Kroſtuer) det med Kridt opſtrevne Regnſkab over det Fortærbe.

Fahnen-junker, m. -s pl. f. sg. Fanejunker, c.; -ſchmied, m. -es -e, Fanesmed, c.; -ſchuh, m. -es -e, Fanesko, c. (hvort den nederſte Ende af Fanen ſtikkes, naar den bæres); -träger, m. -s pl. f. sg. Fanebrager, c.

Fahnjunker, m. f. Fahnen-.

Fahnrich, m. -es -e, Fændrik, Fanebærer, c.

Fährden, forælb. undt. partic. geſährdet, bragt i Fare.

Fahr-bar, aj. befarlig; ſom kan befares; (ogſaa) ſom kan kjøres; -gut, n. -es -üter, rørlig Eiendom, c., Møbel, n.; -ig, aj. (n. St.) uſtadig, ſom bevæger ſig overdrevent; heftig, opfarende; -läſſig, aj. efterladen, forſømmelig, ſjødesløs; -läſſigkeit, f. ub. pl. S-hed, F-hed, St-hed, c.; -leiſe, f. -n, Vognſpor, Hjul-, n.; -niß, f. -ſſe, (Sybt.) rørligt Gods, Løsøre; Huusgeraad, n.; -poſt, f. -en, kjørende Poſt, c.; -recht, n. -es -e, Strandret, c.; -waſſer, n. -s pl. f. sg. Farvand, n.; -weg, m. -es -e, Kjørevei, c.; -wind, m. -es ub. pl. Medbør, c.; -zeug, n. -es -e, Fartsi, n.; -zins, m. -es -e, Bropenge; (ogſaa) Rente, ſom ſtiger, naar den ikke erlægges i rette Tid.

Fähr-geld, n. -es -er, Færgepenge; -lohn, m. -es ub. pl. F-løn, c.; -mann, m. -es -leute, F-mand, c. pl. F-folk; -ſchiff, n. -es -e, F-ſkib, n., Bort, c.

Fahrte, f. -n, (n. St.) Fure, c.; Færge, -baad, c. [n.

Fahre, f. -n; Færge, c.; Færgeſted,

Fahren, v. i. 1) u. m. f. fare, bevæge ſig, blive bevæget, forandre Sted: (om en hurtig, fædv. uventet Bevægelſe): mit der Sand in die Schüſſel -; begive ſig hen, reiſe, (forandre Sted ved at kjøre, ſeile med Baade el. ſmaae Fartsier; med ſtørre bruges ſegeln og rudert. ſchiffen); auf Schlittſchuhen -, lobe; wir ſind heute ſpazieren gefahren, tagne ud for Fornøielſe. (I dette Tilfælde forbundet med præs. infin. uden zu); die Art wird vom Stiele -, ſlyver, ſpringer af; die Sicten - noch zu Alp, drager; in die Grube-, ſtige; ogſaa fig. dse; ein -der Bettler, Ritter, omlsbende, omvankende; die -de Wuth der Hunde, Hundegalſkab, c. (modſat fallende Wuth); der Maurer fahrt auf den Thurm, hibſes op; nach etw. -, ile; - laſſen, lade fare, give ſlip paa, opgive; fig. udbryde (om Talen): ei, fuhr er aus; Eim. über das Maul -, ſoare overfuſende, bide af: (forælb.) handle, virke; behandle, opfere ſig, omgaaes: wohl el. übel bei el. mit einer S. -; ich bin ſehr wohl mit dieſem Kaufe gefahren, tjent med. 2) u. Einen el. etw., kjøre, ſeile hen til et Sted: Holz -; - lernen, lære at kjøre.

Fahrig, aj. (i Forſtv.) ungt Træ, men, ſom dog er ſkudt ſaa heit, at Vildtet ikke kan naae dets Top.

Fahrt, f. -en, Fart, c.: Reiſe; iſær Skibets el. paa et Skib. I Sammenſ.: Auf-, Ab-, Ein-, Wall-, Schiff-; det, hvorpaa man gaaer og reiſer: Vei, Kjørevei, Stige, c., (hvorpaa man i Bjerge. gaaer op og ned i Gruben); Læs, n.: eine - Holz; d. A. Dragt, c.: eine - Waſſer holen. [ſtort Vildt.

Fährte, f. -n, (Jagtſp.) Spor af Jaiſch, m. -es ub. pl. (Sybt.) Blod, n.

Faland, m. -es ub. pl. (n. St.) Djævelen.

Falb, aj. bleggul, blakket.

Falbe, f. el. m. -n -n, blakket, bleggul Heſt, c.

Falbel, f. -n, Falblad, c. (paa Fruentimmerkløder). [vlsne.

Falben, v. n. m. f. blive bleggul,

Falbicht, aj. lider bleggul: ein -es Pferd. [Gang; f. Felgen.

Falgen, v. a. pleie anden el. trædie

Falke, m. -n -n, Falk, c. (Rovfugl); (forbum) en Art grov Skyts; ogſaa kaldet Falkaune, f. -n.

Falken-auge, n. -s -n, Falkeøie, n.; fig. et ſkarpt gj-trængende Syn; -blick, m. -es -e, F-blik, n.; -jagd, f. -e, F-jagt, c.; -haube, f. -n, F-hætte, c.

Falkenier, m. -s -s, el. Falkener, m. -s pl. f. sg. Falkenert, c.

Falknerei, f. Falkeneerkonſt ub. pl.; de til Falkejagten henhørende Perſoner; (ogſaa) Falkegaard, c. pl. -en.

Falkonett, n. -es -e, en Kanon halv ſaa ſtor ſom die Falkaune.

Fall, m. -es, 1) ub. pl. Falden, c. Fald, n.: te größer der Baum, je ſchwerer der -; der - des Queckſilbers in der Röhre; das Waſſer hat hier einen ſtarken -, Fald, Redſald; der - eines Falken; der - des Preiſes, Dalen; eine Jungfrau zu - bringen, beſove; ſie iſt zu - gekommen, beſovet; en utgtig Mands Død: der - dieſes Helden; Ravnecordenes Endelſer (die Fallendung). 2) pl. -älle, det,

ſom falder, iſær: (Jagtſp.) det faldne Vildt; (i Bjergv.), en vis Art Klofter; (fremdeles) en uventet behagelig el. ubehagelig Begivenhed, og alt, hvad der hændes, tildrager ſig el. kan tildrage ſig, tilfælde, n.: ſich auf alle Fälle gefaßt halten, være belavet paa, hvad der vil møde; auf den – el. in dem –, daß er, el. im – er ſterben ſollte; ein trauriger –; im –, i Fald: im – der Noth, i Nødsfald.

Fall-baum, m. -es -äume, Bom, c. (i Fæſtningsporte); -brücke, f. -n, Faldbro, Træfbro, c.; -endung, f. -en, Bøining, Deklination, c.; -gatter, n. -s pl. ſ. sg. Faldgitter, n.; -hut, m. -es -üte, Faldhat, Faldehat, c.; -s-mütze, f. -n, ſ. -hut; -ſchirm, m. -es -e, Faldſkjerm, c.; -ſtrick, m. -es -e, Faldſtrikke, Snare, c. (for at fange Dyr; fig. liſtig Efterſtræbelſe); -ſucht, f. ud. pl. Faldſot, c. faldende Syge, Epilepſie, c.; -ſüchtig, aj. ſom har faldende Syge, epileptiſk; -thür, f. -e, Faldbør, c.

Falle, f. -n, (et Redſkab, ſom under visſe Omſtændigheder falder til el. ned, iſær et med Faldbøre forſynet Indelukke): Fælde, Muſe-; ogſaa fig. Snare, c.: Prov. eine – ſtellen, lægge Snarer for.

Fallen, v. i. n. m. ſ. falde, – ned: die Blätter – vom Baume; – om: über den Haufen –, ſaa lang man er; mit der Thür ins Haus –, (fortælle ubetænkſomt); (uperſ. om Snee, Hagel, Dug og ſtærk Regn): es fiel ein heftiger Hagel; (om levende Skabninger ogſaa ſich, og m. h.): ſich wund; ſich todt el. zu Tode –; er hat ſich den Arm aus dem Gelenke ge–; die –de Sucht, Faldſot, Epilepſie, c.; die –de Wuth der Hunde, en Hundeſygdom; fig. falde: (modſat ſtige): der Nebel fällt; (bevæge ſig fra et høiere til et lavere Sted, iſær om Floder): der Main fällt in den Rhein; (ſynke, blive ydbere; om Stemmen og Tonen); formindſkes, blive ringere i Prris, Godhed, indvortes Styrke, Magt, Anſeelſe, borgerlig Velſtand, Sæder ꝛc.): das Korn, ſein Anſehen, ſeine Liebe gegen mich iſt ge–; Adam fiel; omkomme, dø (om Dyr): ſein beſtes Pferd iſt ihm ge–; ligel. blive i et Slag: wie ſind die Helden ge–; (om mange frivillige Handlinger, ſom udføres hurtigt og undertr. med Voldſomhed): Linen um den Hals, zu Fuße –; in Ohnmacht –; Prov. in die Rede, in das Wort –; dem Feinde in die Arrièrgarde –, anfalde; das Feſt fiel auf einen Sonntag; Prov. in das Amt –, gjøre Indgreb i; Prov. in den Kauf –, overbyde; von einer Perſon el. S. –, falde fra (hans Parti), afſtaae; die Vögel – auf das Aas, ſtyve til det; (om vilkaarlige, uventede Handlinger og Forandringer): in eine Krankheit, einen Schlaf, dem Gerichte in die Hände, auf die Gedanken –; auf Linen –, (ſaavel i god Bem., udſee til, ſom i ond, have mistænkt for); Prov. beſchwerlich –; (om ſtorre Dyr) ſødes: von ſchönen Pferden – ſchöne Füllen.

Fällbar, aj. ſom kan fældes.

Fällen, v. a. gjøre at Noget falder: einen Baum, fælde, omhugge; einen Schacht, gjøre dybere; Waſſer –, bortlede; den Anker –, udkaſte, lade falde; fig. (iſær i Jagtſp.) fælde, dræbe ved et Skud; ein Urtheil –, fælde, afſige; -llung, f. -en, Fælden, Gjøren dybere, Bortleden, Udkaſten, c.

Fällig, aj. fig. (om Pengeſummer, Afgifter ꝛc.) forfalden: ein –er Wechſel.

Falliment, el. -iſement, n. -es -e, Fallit, c.; -iren, v. n. m. h. fallere.

Falls, av. d. T. i Fald, ſaafremt, om.

Falſch, aj. falſk: ægte: -es Geld; eftergjort: ein -es Siegel; bedragerisk: ein -er Spieler; forſtilt: ein -er Freund; uſand: -ſchwören; ein -er Eid, Meneed, c.; mod Konſtens Regler: -ſingen; om Vare ꝛc., der ikke have deres tilbørlige indvortes Godhed: -e Farben; der Grund iſt –; das Eis iſt –; (n. St.) vred, fornærmet: Linen – machen.

Falſch, n. el. m. -es ud. pl. (Sybt.) Mangel, Feil, c.: die Schafen haben keinen –; Falſkhed, Uſandhed, c., Bedrageri, n.: ohne – handeln.

Falſchen, v. a. (forældr.) forfalske.

Falſchheit, f. 1) Falſkhed, c. (i Opførſel ud. pl. 2) Bedrageri, n., Underfundighed, c. pl. -en.

Falſchlich, aj. uſand: ein -es Vorgeben; bedragerisk, falſkelig: -umgeben.

Falſchmünzer, m. -s, -s pl. ſ. sg. Falſkmyntner, c.

Falte, f. -n (Dim. Fältchen, n. -s pl. ſ. sg.) Folde, Ombøining, Rynke, c. Læg, n. (iſær paa et Klædningsſtykke); die –n in der Haut, Rynke i Huden; fig. die –n des Herzens, hemmelige Tilbøieligheder. [kruſe.

Fälteln, v. a. lægge i ſmaae Folder, Falten, v. a. lægge i Folder; die Hände –, folde, (lægge ſammen, for at bede); einen Brief, lægge ſammen.

Faltenmagen, m. -s, Pſalmedyrets, (den tredie Mave hos drøvtyggende Dyr).

Falter, m. -s pl. ſ. sg. (en almindelig Benævnelſe paa alle bevingede Inſecter); iſær: Sommerfugl, c.

Faltig, aj. foldet, ſom har Folder; i Sammenſ., hvor det ogſaa hedder fältig, ſaa meget ſom fach, ſ. fach.

Falz, 1) f. (Falzen) ſ. Balz (Balzen). 2) m. -es -e, Fals, c. (en re-

gelmæssig Fold, især hos adskillige Konstnere og Haandværkere); Rende, Riste, Fure, c. [(især hos Bogbinderne).

Falzbein, n. -es -e, Falsbeen, n.

Falzen, v. a. false, lægge i Fals, sammenlægge og stryge glat: einen Brief -; forsyne med Render, Falser, Furer.

Falzicht, aj. som ligner en Fals.

Falzig, aj. falset, med Fals.

Familiär, aj. familiær, fortrolig.

Familie, f. (4 Stav.) -n, Familie, c. (i dette Ords Bem. i Dansk): wie stark ist ihre -; eine berühmte -; eine Pflanzen -.

Familien-begräbniß, n. -sses -sse, Familiebegravelse, c.; -stück, n. -es -e, F-stykke, n.

Famulus, m. pl. -uli, Famulus, c.

Fanatiker, m. -s pl. s. sg. Fanatiker, Religionsfværmer, c.; -atisch, aj. fanatisk, fværmerisk; -atismus, m. Fanatisme, c., Troesraseri, n.

Fang, m. -es -änge, Fangen, Fangst, c. ud. pl.; Stedet, hvor og Redskabet, hvormed Noget fanges; (Jagtsp.) et Rovdyrs Tænder, ligel. Løsters og Rovfugles Kler; et Stik med Hirschfængeren el. Jagtspydet; Hundens Bid.

Fangeisen, n. -s pl. s. sg. Jagtspyd, n.

Fangen, v. i. a. fange: gribe, faae fat paa, gjøre til Fange: einen Ball, einen Vogel, einen Verbrecher -; fig. ved List el. konstige Værktøi faae i sin Magt: Jemanden mit seinen eigenen Worten -, die Fische mit der Angel -; opfange, indeslutte: den Rauch; (Jagtsp.) stikke ihjel, sædv. abs-; Feuer -, fenge, antændes; fig. leicht Feuer -, let blive vred.

Fänger, m. -s pl. s. sg. kun i Sammens. som Anf-, Empf- ꝛc.

Fant, m. -es -e, el. sædv. Fändchen, n. -s pl. s. sg. (foræld.) Fante, c. (et ungt, især lapseagtigt, vindigt Mske.).

Fantaste, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Phantaste, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); -siren, v. a. phantasere; især tale over sig i Sygdom; d. T. for fasele; -tast, m. -en -en, Phantast, Svermer, c.; -tasterei, f. -en, d. T. Phantasteri, Grillefængeri, n.; -tastisch, aj. phantastisk.

Farbe, f. -n, Farve, c.; ste veränderte die -, den natürliche, sunde Ansigtsfarve; Oel -, Wasser -, (hvormed der males); fig. Einen mit häßlichen -n abmalen; (Jagtsp.; af Kolke og Galtsydere) Blod, n.; (i Kortspil) Kort, hvis Tegn have ett Slags Farve og Stikkelse; ogsaa: Trumf, Valt, c.

Färberholz, n. -es ud. pl. Farvetræ, n.; -kessel, m. -s pl. s. sg. F-kjedel, c.; -kunst, f. ud. pl. F-konst, c.; -röthe, f. ud. pl. F-rede el. Farvertrøde, Krap, c.; -stoff, m. -es -e, F-stof, n.

Färben, v. a. eine S. farve; stich, saae en vis Farve; ogsaa plette Haar: der Hirsch hat gefärbt; -bung, f. -en, Farvning, c.

Farbenbrechung, f. -en, Farvebrydning, c.; -brett, n. -es -er, F-bræt, n., Palet, c.; -gebung, f. -en, F-blanding, Colorit, c.; -kassen, m. -s pl. s. sg. F-kasse, c.; -mischung, f. -en, F-blanding, c.; -spiel, n. -es -e, F-spil, n.

Färber, m. -s pl. s. sg. Enhver, som farver; især: Farver, c.

Färber-handwerk, n. -es -e, Farverhaandværk, n.; -kunst, f. ud. pl. F-konst, c.; -geselle, m. -n -n, F-svend, c.

Färberei, f. -en, Farvevidenskab, Farvekonst, c. ud. pl.; Farvearbeide, Farverens Forretning; Farverie, Farverens Værksted.

Färberröthe, f. s. Färberöthe.

Farbig, aj. farvet; (især i Sammens., hvor det ogsaa hedder: farben).

Farblos, aj. farveløs, som er uden Farve.

Farce, f. -n, Farce, c.: (Fylding, c. i Kogekonsten; Gjøglespil, et lidet comist Theaterstykke).

Farn, m. (u.) bedre: -kraut, n. -es -äuter, Bregne, c. (Plante).

Farre, m. -n -n (foræld.) Tyr, Ore, c.; -nschwanz, m. -es -anze, Tyremie, c.

Farse, f. -n, Kvie, c.; -nkalb, n. -es -alber, Kviekalv, c.

Fasan, m. -es -e, el. -en -en, Fasan, c.; -erie, f. Fasanhuus, n., -sgaard, c. pl. -n; Videnskaben, at omgaaes Fasaner, ud. pl.

Fasch, 1) m. -es -e, et Stykke Saaleleder (1 Alen langt, 2 Alen bredt); Træste, c. (en Sygdom i Munden paa Patteborn) ud. pl. 2) n. -es ud. pl. (Jagtsp.) visse Dyrs Blod. [lis).

Fasche, f. -n, d. T. Corset, n. (Snørs

Faschine, f. -n, Fastine, c. (ved Stormisbeden).

Fasching, m. -s -e, s. Fastnacht.

Fase, f. -n el. sædv. Fasen, m. -s pl. s. sg. (Dim. -Fäßchen, n. -s pl. s. sg.) tynd Kraad, Kræol, c. (og hvad der ligner den): Fnug, c., Planternes tynde Rødder: die - an den Wurzeln, im Leibe.

Fasel, f. (fjeldnere) m. -s ud. pl. (Sydt. og Nordt.) Avl, Opdræt, Yngel, c.; Bedækning, Forplantning, c. (især Dyrs); Slags, n., Art, c.: ein Pferd von guter -.

Faselei, f. -en, Fjanteri, Fusentasteri, n., flygtig, letsindig Tænkes- og Handlemaade, ud. pl.; de flygtige, letsindige Tanker og Handlinger seld.

Faselhaft, og -selig, aj. fjantevorn,

letſindig.

Faſeln, v. n. m. h. forplante ſin Slægt, (iſær om Sviin) fare; fig. formere ſig; unrecht Gut faſelt nicht, lykkes ikke; tænke og handle ſlanevornt, letſindigt; tale vanvittigt, phantaſere (om Syge).

Faſelvieh, n. -es ud. pl. Opdrætsqvæg, der til Avling beſtemte Dyr.

Faſen, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Faſe.

Faſen el. Faſern, v. a. trække Traaber ud, trævle op; ſich, trævles, lede op.

Faſennackend, aj. ſ. Fadennackend.

Faſeole, el. Faſele, f. -n, tyrkiſt Bønne, Sminkbønne, c.

Faſer, f. -n, (Dim. Faſerchen, n. -s pl. ſ. sg.) Trævl, c. (iſær hos Dyr og Planter).

Faſericht, aj. trævlagtig.

Faſerig, aj. trævlet.

Faſern, ſ. Faſen.

Faß, n. -ſſes -äſſer, ethvert Kar, dog kun i Sammenſ. Tinten-, Blækhorn, n.; Salz-, Saltkar, n. ꝛc.; Kar, n. (ſammenſat af Træſtaver og Tondebaand, og enten i een el. i begge Ender forſynet med Bund); et beſtemt Maal paa flydende el. tørre Ting, pl. [de, Dunk, Bimpel, c.

Faßchen, n. -s pl. ſ. sg. liden Tønde.

Faßbinder, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Böttcher.

Faßdaube, ſ. Daube.

Faſſen, v. a. Linen el. etw., gribe fat og holde; d. T. Bier-, komme paa Fade; d. T. Korn -, ſtyrte i Sække; einen Ring -, indeſlutte og gjere faſt, indfatte; der Sack kann ſo viel -, rumme, holde, tage imod; fig. fatte, ſøge at opnaae en el. anden Hensigt; Linen bei ſeinem Worte -, tage paa Ordet; etw. kurz -, ſige med faa Ord; ſich kurz -, udtrykke ſig kort; etw. in die Augen -, ſee opmærkſomt paa; etw. zu Herzen -, lægge paa Hjerte; ich werde es -, beholde i Hukommelſe; er wird es leicht -, begribe, forſtaae; Muth, Herz -; einen Anſchlag -, fatte, lade opſtaae hos ſig; ſich, blive ſig igjen bevidſt, ſamle ſine Tanker, fatte ſig; ſich in Geduld -, ſikke ſig i Taalmodighed; partic. gefaßt: auf etw. - ſeyn; ſich auf etw. - machen, fattet, beredt.

Faßfaul, aj. ſom smager af Fadet.

Faßlich, aj. fattelig, begribelig, tydelig: ein -er Vortrag; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Faſſung, f. ud. pl. Indfatten, Indfatning, c.; fig. Fatning, Standhaftighed, c., Mod, n.

Faſt, av. næſten, hartad: ich habe es - von Allen gehört; (foræld.) meget.

Faſten, pl. ud. sg. (Sydt.) Faſte, f. -n, Faſte, c. (Afholdenhed fra Spiſe; Faſtetid, c. iſær de nærmeſte 40 Dage før Paaske: die - ſind (ikke iſt) nahe).

Faſten, v. n. m. h. faſte.

Faſten-abend, m. -es -e, ſ. Faſtnacht; -bretzel, f. -n, Faſtekringle, c.; -predigt, f. -e, Faſteprædiken, c.; -zeit, f. -en, Faſtetid, c.

Faſtnacht, f. ud. pl. Faſtelavn, Faſtenat; (egentligen Natten før Aſkeonsdag; ogſaa Dagen før denne-Nat, hvide Tirsdag; ogſaa Faſtenabend, n. St. d. T. Faſtelabend, og ud. Art. Faſtnachten); den hele Tid fra heilig tre Konger til Aſkeonsdag, Garnaval; d. T. Faſenacht, (Sydt.) Faſching.

Faſtnachts-luſt, f. -üſte el. -luſtbarkeit, f. -en, Faſtelavnsleier; -ſpiel, n. -es -e, F-ſpil, n.

Faſttag, m. -es -e, Faſtedag, c.

Fatal, aj. fatal: (d. T. uheldig, Ulykke bringende: es iſt ein -er Tag; imod, uforbragelig, modbydelig, om Perſoner og Ting: es iſt mir -; ein -es Geſicht); -iſt, m. -en -en, Fataliſt, c. (En, ſom troer paa en uundgaaelig Skjebne, og negter al Frihed. Hans System kaldes der -ismus); -ität, f. Fatalitet, c. (uundgaaelig Nødvendighed, c. ud. pl.; d. T. ulykkeligt Tilfælde, n., Gjenvordighed, c. pl. -en).

Fatſche, Fätſche, f. -n, (Sydt. d. T.) Svøb, n.; fatſchen, v. a. svøbe (ſpædt Barn).

Faul, aj. raadden: -es Waſſer; fig. doven, fuul, lad, dorſk, uvirkſom, ſønnig.

Faul-bett, n. -es -en, Lsibørnt, Canapee, Sofa, c.; -fieber, n. -s ud. pl. (om flere Arter pl. ſ. sg.) Forraadnelſesfeber, c.; -fleckig, aj. ſom har raadne Pletter; -heit, f. ud. pl. Dovenſtab, Ladhed, c.; -thier, n. -es -e, Dovendyr, n.

Faule, f. ud. pl. Forraadnelſe, c.; et raaddent Sted i Træet.

Faulen, v. n. m. h. raadne.

Faulenzen, v. n. m. h. vulg. dovne, drøſe, leie, ſtrække ſig af Dovenſkab; -zer, m. -s pl. ſ. sg. Lad, Dovenkrop, Dagdriver, c.; -zerei, f. Dovenſkab, Ladhed, c., Dagdriveri, n.

Faulicht, aj. raaddenagtig.

Faulig el. faulig, aj. angrebet af Forraadnelſe.

Faulniß, f. ud. pl. Forraadnelſe, c.

Faum, m. -es ud. pl. (iſær Sydt.) Skum, Fraade, c.

Faumen, v. 1) a. ſtumme: die Brühe -. 2) n. m. h. ſtumme, fraade.

Fauſt, f. -äuſte (Dim. Fauſtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Næve, knyttet Næve, Haand, c. (naar man taler med Eftertryk): mit dem Degen in der -, med nøbnet Haand, med Magt; in die - lachen, i Skjægt; vor der - abſchlagen, affaae ganſke; zur - kommen, i Haandgemeng, i Haar ſammen.

Faust=birn, f. -en, Keiserpære, c.; -degen, m. -s pl. ſ. sg. Dolk, c.; -dick, aj. nævetyk; -gerecht, aj. hvad man kan opfatte med Næven; -handſchuh, m. -es -e, Bælgvante, Bulvante, c. (alene med Tommelfinger); -kampf, m. -es -ämpfe, Nævekamp, c. (Baren); -kampfer, m. -s pl. ſ. sg. Nævekæmper, c. (Bøxer); -recht, n. -es ub. pl. Næveret, c.; -ſchlag, m. -es -äge, Næveſlag, n. [Jernhammer, c.

Fauſtel, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.)

Fauſten, v. a. (Sybt.) ſlaae med knyttet Næve. [beelagtig.

Favorabel, aj. gunſtig, velvillig, for-

Favorit, m. -en -en, Favorit, c.; -inn, f. -en, Favoritinde, c.

Fazen, pl. ub. sg. vulg. løierlige Ideſtreger, pudſeerlige Bevægelſer.

Fayence (l. -jangß) f. Fayence, ægte Porcelain, Steentøi, n.

Februar, m. -s ub. pl. Februar, c.

Fecht=boden, m. -s -öden, Fegteſal, c.; -degen, m. -s pl. ſ. sg. F-kaarde, c. (Rappier); -handſchuh, m. -es -e, F-handſke, c.; -kunſt, f. -ünſte, F-konſt, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. F-meſter, c.; -ſchule, f. -n, F-kole, c.

Fechten, v. i. n. m. h. fegte: (ſtride, ſlaaes ſammen; lære el. øve ſig i Fegtekonſten; gjøre Bevægelſer ſom En, der fegter; ſtride med Ord; d. A. iſær ogſaa i Sammenſ.: an-, aus-, ver-); d. A. bette, (om Haandværksſvende).

Fechter, m. -s pl. ſ. sg. Fegter, c. (iſær Sybt.) en uforſtammet Tigger; -ſtreich, m. -es -e, fig. forſtilt Angreb, Blendværk, n., Finte, c.

Feder, f. -n, Fjeder (Fjæder, Fjer) c.: (ſærdeles Arter: Hut-; Schreib-, Pen, Skrivepen, Pennefjeder, c.; Reiß-, Ridſefjeder (af Metal); Fiſtenes Finner; ogſaa Fjederſeng, c., Seng med Fjedre i, d. A. ub. sg.); fig. Staalfjeder, iſær Uhr-; (i Jagtſp.) Børſterne paa Roggen af Vildſvin, Pindene paa Pindſvin og Harens korte Hale; Jagtſpyd, n., Fangjernet, mod hvilket man lader Vildſvinene løbe; forſkjellige Slags kilformige Redſkaber.

Feder=ball, m. -es -älle, Fjederbolt, c.; -beſen, m. -s pl. ſ. sg. F-vinge, c. (til at ſtøve af med); -bett, n. -es -en, Seng med Fjederdyner i; -büchſe, f. -n, Pennefoderal, Penalhuus, n.; -buſch, m. -es -üſche, F-buſk, c.; -fechter, m. -s pl. ſ. sg. (foragteligt) en trættekjær Advocat el. en ſtriddar Skribent; -händler, m. -s pl. ſ. sg. F-handler, c.; -hart, aj. haard ſom en Staalfjeder, elaſtiſk; -icht, aj. fjederagtig; ſom ligner Fjeder; -ig, aj. ſom har Fjeder, fuld af F-; -kiel, m. -es -e, Pennepoſe, c.; -kiſſen, m. -s pl. ſ. sg. F-pude, c.; -kraft, f. ub. F-kraft, Elaſticitet, c.; -krieg, m. -es -e, Pennekrig, c., ſtriftlig Strid, c.; -leicht, aj. let ſom en Fjeder, meget let; -leſen, n. -s ub. pl. Fjederpluk-ken, c.; fig. nicht viel -s machen, ingen Omſtændigheder, ikke nele længe; -meißel, f. -n, Linſkav, n. (Gharpie til Saar); -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. Penneknib, c.; -muff, m. -es -üffe, F-muffe, c.; -nelke, f. -n, F-nellike, c.; -ſchmücker, m. -s pl. ſ. sg. F-mager, c.; -ſpiel, n. -es -e, ſammenknyttede Bundter Fjeder, til at dortſtrække Vildtet med; ſammenbundne Fuglevinger, til ved Falkejagt at lokke den udkaſtede Falk tilbage; Falkejagt, ub. pl.; (Sybt.) Fjedervildt; Skraanæſepil, n.; -ſpule, f. ſ. -kiel; -ſtaub, m. -es ub. pl. Duun, n. (Slaumfeder, Staub-); islandiſcher -ſtaub, Ederdduun, n.; -ſtäuber, m. -s pl. ſ. sg. F-handler, c.; F-koſt, c. (til at afſtøve med); -ſtrich, m. -es -e, Pennetrøg, n.; -ſtutzer, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -ſchmücker; -vieh, n. -es ub. pl. tamme F-kreature.

Federn, v. n. m. h. die Betten, fjedre, forſyne med Fjedre; ſich, (om Fugle) fælde, faae nye Fjedre.

Fee, f. -n (2 Stav.) Fee, c.; -n-marchen, n. -s pl. ſ. sg. Feeeventyr, n.

Fege, f. (ſjeldn.) Feien, Renſning, c. ub. pl.; et Værktei til at renſe iſær Sæden med; Kornharpe, c. pl. -n; -feuer, n. -s pl. ſ. sg. Skjærild, c.; -geld, n. -es ub. pl. Skorſtens og Renovationspenge.

Fegen, v. a. renſe, gjøre reen: einen Graben -; (iſær Nordt.) feie, udfeie, berſte; die Bienen -, (n. St.) beſkære Vorſtkverne; ein Schwert, pudſe, kure; fig. Getreide, renſe gjennem et Sold; Tlm. den Beutel, gjøre tom; Linen, d. A. give en dreí Fretteſættelſe.

Feger, m. -s pl. ſ. sg. Feier, c. (iſær i Sammenſ. Schwert- ꝛc.)

Fegſel, n. -s ub. pl. (Sybt.) Feieſkarn, n.

Fehde, f. -n, Feide, c. (forældr.) Sikkerhed; -brief, m. -es -e, Feidebrev, n.; -n, v. a. (ſjeldn.) feide.

Fehe, f. -n, ſiberiſk og tartariſk Egern, n.; udenlandſk Maar, c.; hlins og dettes Skind; -hwamme, f. -n, diſſe Dyrs Vom, Bug.

Fehl, av. feil, urigtig, falſk, (imod Henſigten el. Reglerne); ligel. forgjeves, (dog kun i abſtilleilig Forbindelſe med forſkjellige Verber).

Fehl=bar, aj. feilbar, ſom kan feile, kan fare vild; -barkeit, f. ub. pl. F-heb, c.; -bitten, v. n. m. h. bede forgjæves; -bitte, f. -n, forgjæves Bøn, c.; -drucken, v. a. trykke feil; -fahren, v. n. m. ſ. fare vild; -führen, v. a. føre vild; -gebären, v. a. føde

for tidlig, abortere; -geburt, f. -en, for tidlig Nedkomst, c.; -gang, m. -es -gange, forgjæves Gang, Irrgang, c.; -gehen, v. n. m. s. gaae vild; -greifen, v. n. m. b. gribe feil; forgribe sig; især fig. gribe urigtige Midler; -griff, m. -es -e, Feilgreb, Misgreb, n.; -jahr, n. -es -e, Misvækstaar, n.; -laufen, v. n. m. s. løbe feil; -schießen, v. n. m. b. skyde feil, skyde forbi; fig. tage feil i sin Formodning; -schlag, m. -es -age, Feilslag, n.; -schlagen, v. i. n. m. b. slaae feil; sædv. fig. m. s. mislykkes, falde galt ud; -schlagen, n. -s ub. pl. Mislykken, c.; -treten, v. i. n. m. b. træde feil; -tritt, m. -es -e, feilt Trin; fig. Feiltrin, n.

Fehl, m. -es -e, (foræld. for Fehler).

Fehlen, v. n. m. b. feile: ikke træffe: die Schießer -; tage feil, fare vild: des rechten Weges, el. den rechten Weg-, (bedre ver-); in der Aussprache -; slaae feil, gaae glip af, mislykkes: es kann ihm nicht -; mangle, fattes, ikke være tilstede; især uperf.: es fehlt ihm Geld el. am Gelde; an mir soll es nicht-, jeg skal intet undlade fra min Side; fig. begaae en Feil, handle uklogt: große Leute können auch -; være fjern, langt fra, kun uperf.: es fehlt viel, der mangler meget i; weit gefehlt, langt fra; es fehlet noch weit; føle en Ufuldkommenhed saavel paa Legeme som Sjæl: was - ihm die Augen? was fehlt ihm?

Fehler, m. -s pl. f. sg. en Ting, som feiler el. slaaer feil, i forskjellige Spil modsat Træffen; Feil, Mein, Skade, c.: ein - am Auge; Forseelse, Urigtighed, Skyld, Last, c.: einen - begehen; - in der Rechnung; es ist nicht mein -; ein grober -.

Fehler-frei el. -los, aj. feilfri; -losigkeit, f. -en, Feilfrihed, c.; -haft, aj. feilagtig; -haftigkeit, f. -en, Feilagtighed, c.; -voll, aj. feilfuld.

Fehm, f. 1) pl. -en, Blodret, Criminalret, c.; sammes Udøvelse, og Retten, som udøver den; (især en forhenværende, meget hemmelig, pinlig Ret i Westphalen); (das heimliche Gericht, Fehmgericht, die Vehm, Feim). 2) ub. pl. (Sydt. og Nordt.) Dlden, c., (Egens og Bygens Frugt, forsaavidt den tjener til Svinenes Mæstning; denne Mast selv, og Rettigheden, at drage Nytten deraf).

Fehmen, m. -s pl. f. sg. en Dynge Grenebrænde, Kornneg, Halm el. Hø; Stavl, Stak, c.

Fehmgeld, n. -es ub. pl. Oldenpenge, (som Skovfogeden faaer for Olden).

Fehmstatt, f. -ätte, el. Fehmstätte, f. -n, Stedet, hvor Ret holdes, og Retterplads, c.

Fehn, n. -es -e, (n. St.) Torvemark, n., -mose, c.

Fehwamme, f. -n, f. Fehe.

Feier, f. pl. (sjeld.) -n; Ferie, c., Hvile fra de daglige Arbeider; Helligholdelse, c. (især af en religiøs hellig Dag); Høitidspynt, festlig Prydelse, c.

Feier-abend, m. -es -e, arbeidsfri Aftentid, Hviletid, c., Ende paa Dagarbeidet; (fordum) Helligaften, c.; -bursche, m. -n -n (hos Haandv.) en Svend, som intet Arbeide har; -gesang, m. -es -ange, Festsang, c.; -kleid, n. -es -er, Høitidsklædning, c.; -lich, aj. høitidelig, festlig; -lichkeit, f. -en, Høitidelighed, Festlighed, Ceremonie, c.; -stunde, f. -n, Hviletime, c.; -tag, m. -es -e, Hviledag; Høitidsdag, Fridag, Feriedag, c.

Feiern, v. 1) n. m. b. holde fra Arbeidet; fig. gaae ledig, nøle, dreie; (digter.) tie andægtig. 2) a. etw., einen Tag, ein Ereigniß, høitideliggholde, feire, helligholde; Linen, prise, ære, forherlige: Gott den Herrn -; Göthe, Schiller sind gefeierte Namen, høit hædrede.

Feifel, m. el. f. -n, en af Hestens Spyttkjertler, og Vædderen, som skal findes dert, og foraarsage en Sygdom, der ligeledes kaldes die Feifel.

Feig, el. sædv. -e, aj. løs, mør, blød, (foræld. og kun endnu i Bjergv.); fig. feig, modløs, forsagt; -heit, f. ub. pl. F-hed, M-hed, F-hed, c.

Feigblatter, f. -n, f. Feigwarze.

Feige, f. -n, Figen, c.; -nbaum, m. -es -äume, Figentræ, n.; -nblatt, n. -es -ätter, Figenblad, n.; fig. (Jagtsp.) Hindens og Tævehundens Fødselsdeel, c. [ub. pl. F-hed, c.

Feigherzig, aj. feighjertet; -keit, f.

Feigling, m. -es -e, Kujon, c., et feigt Mske.

Feigwarze, f. -n, enhver større, fra Ufuldhed hidrørende, blød el. haard Opsvining paa Huden, især paa Legemets Bagdeel; især som Følger af venerisk Syge.

Feil, aj. tilfalds, til Kjøbs, som falbydes; das Leben ist ihm -, han hader Livet; eine -e Seele, en lav, nedrig, som gjør Alt for Penge.

Feilbieten, n. -s pl. f. sg. -bietung, f. -en, Falbydelse, F-bydelse, c.

Feile, f. -n, Fil, c.

Feilen, v. a. file.

Feilenhauer, m. -s pl. f. sg. Filmager, c. (en Smed, som forfærdiger File).

Feilicht, n. -es -e, Filspaan, c. det, som affiles, ub. sg.; Filstøv, n. ub. pl.

Feilschaft, f. -en, vulg. hr til Salg bestemte Vare.

Feilschen, v. n. vulg. byde tilfalds,

have at falbyde; eine Waare –, sperge om Prisen; um etw. –, tinge, prutte, handle om. [prutter.

Feilscher, m. -s pl. f. sg. En, som

Feilspane, pl. ud. sg. Fillspaan.

Feilstock, m. -es -öcke, Skruestik, e.

Feim, 1) m. d. T. f. Fehmen. 2) f. f. Feim.

Fein, aj. fiin: (tynd, subtil, ikke grov): -er Sandstein; -e Arbeit; -es Garn; (luttret, reen, puur, ublandet, renset for fremmed Tilsætning): -es Gold; (som er forfærdiget el. bestaaende af kostbare Materialier): ein -er Hut; -es Mehl; (gjort med Konst og særdeles Flid): -e Waaren; fig. (skjult paa en konstig el. meget klogtig Maade): ein -es Lob; ein -er Unterschied; (duelig til at opdage en Tings skjulteste Egenskaber): eine -e Nase; (have Færdighed i ved sine Handlinger at skjule sin sande Hensigt, snu, forslagen, snild, snedig): wie -! er ist sehr –; (som har et godt Udvortes; smuk, skjøn; i denne Bem. mindre end schön): eine -e Gestalt; (pæn, reenlig, pudset): -gekleidet seyn; (velanstændig, høflig, sædelig): ein -er Mensch, eine -e Lebensart; (d. T. god, anseelig, ikke almindelig): ein -es Vermögen; (som av. alene d. T. tilborlig, behørig, brav): -stille; er wird es – empfinden, vil nok; er blieb – weg, blev smukt borte; (ofte tjener det blot til at forstærke det efterfølgende Ords Eftertryk, for) meget, ret: damit der Kalk – fest halte; mach – geschwinde; seyd – ruhig.

Feind, av. fjendsk, hadefuld, hadsk, (kun med seyn og werden): Einem el. einer S.

Feind, m. -es -e, Fjende, c. (fjendtlige Krigsfolk, især ud. pl., en Hob fjendtlige Soldater; Persons el. Tings Uven, Modstander, Hader, c.); der böse –, Djævelen.

Feindinn, f. -en, Fjende, Modstanderinde, c.; -lich, aj. fjendtlig, fjendsk, hadefuld; vaasende for, herende til Fjenden; fig. ugunstig, ubehagelig, uvaasende; -lichkeit, f. -en, Fjendtlighed, c.; -schaft, f. -en, Fjendskab, n.; -schaftlich, aj. (sjeld.) fjendtlig; -selig, aj. fjendtlig, fjendsk, hadefuld, hadsk; -seligkeit, f. Fjendtskab, n. ub. pl. Fjendtlighed, c. pl. -en.

Feine, f. ud. pl. f. Feinheit.

Feinen el. feinern, Dim. feineln, v. a. gjøre fint el. finere, forfine.

Feinheit, f. Fiinhed, c. (den fine Beskaffenhed ved en Ting, i alle de Bem. Objekt. fein har) ub. pl.; en fiin Tanke, en fin Vending, pl. -en.

Feist, aj. (især Sydt.) fed, vel ved Magt, lasket, ved Mæstning fed; -heit el. -igkeit, f. ub. pl. Fedme, Fedhed, c.

Feist, n. -es ub. pl. (Jagtsp.) Hjortens og Hindens Fedt; -jagen, n. -s pl. f. sg. Jagt, som anstilles, naar Hjortene ere fede.

Feisten, v. a. (Sydt.) fede, mæste.

Felbel, m. -s pl. f. sg. Bomuldsfloiel, c.

Feld, n. -es -er, Mark, c. (en lige Deel af Jordens Overflade, modsat Bjerg); fig. lige, med Lister el. paa anden Maade indfattede Fordybninger, f. Ex. i Bygningsk. Mellemrummene mellem Bjælkerne paa Lofterne; Fag, n. (de tomme Pladse i en Træveg; Rummet mellem Tondebaandene; Rude, c. (paa Dambrættet); Bed, n. (i en Have); Felt, n. (Overfladen af et Skjold el. en Deel af samme) Derfylding; Fælled, c., Felten, Marken (om en Krigshær, naar den ligger i Leir) ub. pl.; ogsaa Pladsen, som to Krigshære indtage i Slaget; Valplads, c.: das – behalten; mit Einem zu – ziehen, begynde Proces; (i Bjergv.) den Deel af et Bjerg, som drives el. kan drives, Mine, c. ub. pl.; Ager, c. den til Sædebrykning bestemte Deel af Jordfladen: das –bauen; das Brach– Braakmark; d. T. ogsaa Agerdyrkningen selv; Fag, n. (den Ting, man fortrinlig er kyndig i).

Feld-arbeit, f. -en, Markarbeide, n.; -bäcker, m. -s pl. f. sg. Feltbager, c. -bäckerei, f. -en, Feltbageri, n.; de dertil herende Personer; -bau, m. -es ub. pl. Agerdyrkning, c. de dertil nødvendige Agre; -bett, n. -es -en, Feltseng, c.; -biene, f. -n, en Art vilde Bier; -binde, f. -n, Officierstærf, n.; -blume, f. -n, Markblomst, c.; -geräth, n. -es -e, Markredskab, n.; Feltsei, Feltredskab, n.; -gericht, n. -es -e, Ret over Markfager; (n. St.) Krigsret, c. (forsaavidt den holdes i Felten); -geschrei, n. -es -e, Feltskrig, n. (vildt Skrig ved Angred); Feltraab, n.; -grille, f. -n, Markgrille, Græshoppe, c. (Insect); -herr, m. -n -en, Felther re, c. (Høistbefalende over en Armee); -huhn, n. -es -ühner, Agerhøne, c. (Fugl); -hüter, m. -s pl. f. sg. Hyrde, Markvogter, c.; -jäger, m. -s pl. f. sg. Hønsejæger, c.; (ved Armeer) Feltjæger, c.; -keller, m. -s pl. f. sg. en i Felten anlagt Kjelder; Flaskefoder, n.; -kümmel, m. -s ub. pl. vild Kummen, c.; -lerche, f. -n, Sanglærke, c.; -mark, f. -en, Markesfjel, n. Agerreen, (ogsaa die -markung, -scheidung, Mark-); Indbegrebet af alle til et Sted el. en Eiendom herende Marker, samt disses Grændse; Bymark; -marschall, m. -es -älle, Feltmarskalk, c.; -maus, f. -äuse, Markmuus, c.; -meister, m. -s pl. f. sg. Mestermand,

c. vulg. Rakker, c.; -meisterei, f. -en, Mestermandens og hans Karles Bolig, c.; -messen, n. -s ub. pl. Landmaaling; Landmaalerkonst, c.; -messer, m. -s pl. s. sg. Landmaaler, c.; -prediger, m. -s pl. s. sg. Feltpræst, c.; -scherer, m. -s pl. s. sg. (d. A. der -scher) Feltskærer, Saarlæge, c.; -scheidung, f. -en, s. -mark; -schlacht, f. -en, Feltslag, n.; -schlange, f. -n, en Art Slanger; et Slags lange Kanoner; -schön, aj. (Nordt.) smuk langt fra, i Afstand; -stück, n. -es -e, Feltkanon, c.; Landskabsmaleri, n.; -taube, f. -n, Skoddue, c.; -wache, f. -n el. -wacht, f. -en, Feltvagt, c. (enhver Vagt i Felten; en udenfor Leirens Linier staaende Vagt, som udstiller Forposter); -webel, m. -s pl. s. sg., Commandeersergeant, c.; -weg, -es -e, Markvei, c., Sti, c.; -weges, n. pl. s. sg. (forældr.) et Stykke Vei paa 125 geographiske Skridt; en Markes Længde; -wiese, f. -n, Engmark, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Feltegn, n. (Skærf, Ovast ɔc.); -zeugmeister, m. -s pl. s. sg. Feltteimester, c.; -zug, m. -es -üge, Felttog, n.

Feldung, f. -en, Fyldning (i en Dør ɔc.).

Felge, f. -n, Ager, som er rispet el. skal rispes; Hjulfælge, c.; -n, v. a. den Acker, rispe; das Rad, forsyne med Fælger; -nhauer, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Hjulmand, c.

Fell, n. -es -e, (Dim. Fellchen, n. -s pl. s. sg.) Hud, c. (af Dyr, Fiskene undtagen; vulg. ogsaa Mennesket Hud; især de mindre Dyrs Bedækning); fig. Hud, Hinde, c. (forskjellige Slags hos Mskr. og Dyr): das - im Auge; das Zwerg -, Mellemgulvet ɔc.; ein gutes -, er godt Skind, et godt Mske.

Felleisen, n. -s pl. s. sg. Randsel, Badsæk, c., Læderskrekken, hvori Brevene med Brevposten befordres.

Fels, m. -es -en, digter. for Felsen, m. -s pl. s. sg. Klippe, c., Fjeld, n., Klint, c. (en stor, fast Steenmasse over el. under Jorden).

Felsen-fest, aj. klippefast; -hart, aj. klippehaard, meget haard, forhærdet; -kluft, f. -üfte, Klippekløft, c.; -wand, f. -ände, Klippevæg, c.

Felsicht, aj. klippeagtig.

Felsig, aj. klippefuld.

Felsklippe, f. -n, Klippespids, c.

Felsstein, m. -es -e, den Steenart, af hvilken en Klippe bestaaer; enkelt Klippestykke, n.

Felucke, f. -n, Feluke, Gondole, c. (et lidet Fartei).

Fench, m. -es, ub. pl. vild Hirse, c.

Fenchel, m. -s ub. pl. Fennikel, c. (Urten og Frøet deraf).

Fenn, n. -es -e, el. -e, f. -n, (Nordt.) et sumpet Stykke Land; Mose, c.

Fenster, n. -s pl. s. sg. Vindue, n.; to Aabninger dag i Øret; Flyvehul i et Dueslag.

Fenster-bank, f. -änke, Vindues-karm, c.; ogsaa V-forheining, c.; -beschlag, m. -es -äge, V-beslag, n.; -blei, n. -es ub. pl. V-bly, n.; -futter, n. -s pl. s. sg. V-karm, c.; -geld, n. -es ub. pl. (n. St.) V-skat, c.; -glas, n. -es ub. pl. V-glas, n.; -kissen, n. -s pl. s. sg. V-pude, c.; -scheibe, f. -n, V-rude, c.; -schirm, m. -es -e, V-e sjerm, Marquise, c.; -schwalbe, f. -n, Bysvale, c.; -spinne, f. -n, Vindues-edderkop, c.

Fenstern, v. a. (sjeldn.) sætte Vinduer i; vulg. Einen, give Karp Irettesættelse, hvole af (ogsaa ausf-).

Ferch, 1) m. -es -e (Bjergv.) fovolagtig Dunst. 2) n. -es ub. pl. (forældr.) Blod, Liv, n., Død, c.

Ferien, (3 Stavelsf.) pl. ub. sg. Ferier, Fritid, c.

Ferkel, n. -s pl. s. sg. Pattegris, c. (til den bliver et Fjerdingaar gammel); -n, v. n. m. h. fare, kaste Grise; fig. d. A. svine, opføre sig ureenligt, usædeligt.

Fern, aj. fjern, langt fraliggende, meget lang; (især som av. med von): - von der Stadt; von -, langt fra; (undert. med Dat.): die S. ist mir zu -; fig. langt borte, (i Tiden; især som av.); langt fra (Tilbøielighed, Tanterne) især som av.: es sey -, det være langt fra, Gud forbyde; i Forbindelse med da, wo, so og wie, som ej.; dafern og wo- s. Da-, Wo-; so fern el. in so -, saavidt, for saavidt, i saa Henseende, fordi; ogsaa for wenn, naar, om; wie fern og in wie -, hvorvidt.

Fern-glas n. -es -äser, Dienglas, n. Kikkert, c.; -her, av. fjernt fra; -hin, av. ud i det Fjerne; -rohr, n. -es -röhre, Kikkert, Gudus, c.; -scheinlehre, f. ub. pl. Perspectivlære, c.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Telegraphist, c.; -sichtig, aj. som kun seer godt i det Fierne; langsynet.

Fernambuck, m. -s ub. pl. Fernambuk (Vedet af et brasiliansk Træ, som bruges til Farvning).

Fernd, av. (Sydt.) i forrige Aar.

Ferne, f. -n, Længde, Fraliggenhed, Afstand, c. ub. pl.; fraliggende Sted, n. - Gjenstand, c. med pl.; en fjern Tid: das ist noch in weiter -, der er langt til.

Fernen, v. 1) a. (sjeldn.) fjerne, bortsjerne. 2) n. m. d. naae fjernt: das Augenglas fernt gut; (n. St.) see godt ud i en Afstand.

Ferner, 1) aj. videre, mere, fremdeles, som hidindtil: etw. - thun; leben

Sie - gut; und so - (u. s. f.), og saa fremdeles (o. s. f.). 2) ej. hdermere, fremdeles, endvidere: es folgt - daraus; -hin, av. videre, fremtidig, længer; -weit, el. sædv. -weitig, aj. fremdeles, nedvarende, herefter; (især Sydt.).

Ferse, f. s. Farse.

Ferse, f. -n, Hæl, c.; -ngeld geben, lade sin Vei, vulg. smøre Haser.

Fertig, aj. færdig; bered (især til at gaae, at reise); fig. svet, duelig: ein -er Schreiber; villig, redebon: - Lim. zu dienen; fuldendt: mit etw. - seyn; i Sammens. læggende for Dagen: buß-, dienst- ꝛc.; -en, v. a. gjøre færdig, forfærdige, fuldende; -keit, f. -en, Færdighed, stor Dvelse, Duelighed, e.

Fessel, f. -n, (ethvert Redskab, hvormed man gjør Noget fast, binder det), især: Slavelænker, Bolt og Jern, (i denne Bem. har sg. baade m. og f., men er lider brugeligt, hvorimod pl. bruges, men hedder oftere die - end die -n); ogsaa fig.: die - der Liebe tragen; den Deel af Hestens Fod, hvor man pleier at lænke den paa Græsgangen; en Hjorteskeders Rem, der lægges Falkene om Fødderne (die Wurffessel); -frei, -los, aj. lænkefri; -n, v. a. Vinen, lægge Lænker paa, lænke; fig. indtage Ens Sind, drage til sig; forbinde nøie med En, fængsle: Liebe und Freundschaft - uns.

Fest, aj. fast: (ikke løs): ein -es Tuch; (ikke bled): ein -er Grund; -es Soll; (ikke flydende): das -e Land; fig. vis, bestemt, ikke vaklende; Friheden bevaret (som av.); bestandig, fot sirdse; standhaftig, uforanderlig; velbefæstet (om Steder, som ikke let indtages); varig, af Varighed; d. T. sich - machen, unangribelig; (foræld.) vis, forstandig; ligel. tapper, stærk (og Kriges da ogsaa vest).

Fest, n. -es -e, Fest, Høitid, c.

Festabend, m. -es -e, Helligaften, Høitidsaften, c.; -kleid, n. -es -er, Høitidsklædning, c.; -lich, aj. festlig; fig. høitidelig, herlig; -lichkeit, f. -en, Festlighed, Høitidelighed, c.; -mahl, n. -es -ähler, Høitidsmaaltid, n.; -s tag, m. -es -e, Festdag, c.; -taglich, aj. hørende til Festdagen.

Feste, f. -n, (foræld.) Fasthed, c.; Firmament, n.; (i Bjergv.) en fast, haard Steen; (især) et fast, indesluttet Sted; Fæstning, Skandse, c., Fængsel, n. ꝛc.

Festen el. sædv. festigen, v. a. (foræld.) gjøre fast, befæste; sætte fast, arretere; fig. gjøre sikkert, stadfæste.

Festigkeit, f. ud. pl. Fasthed, Bestandighed, Bestemthed, Standhaftighed, c.; s. Fest.

Feston, m. (l. -stong) -s -s, Feston, c.; -iren, v. a. udzire med Blomsterværk el. Frugtranker (Festons).

Festung, f. -en, Fæstning, c.; -sbau, m. -es ud. pl. Fæstningsbygning, Befæstning, c., Fæstningsarbeide, n.; -swerk, n. -es -e, Fæstningsværk, n.

Fete, f. -n, s. das Fest.

Fetisch, m. -es -e, en fortryllende, guddommelig Ting, Afgud, c., Trylleniddel, Afgudsbillede, n.

Fett, n. -es, ud. pl. Fedt, n.

Fett, aj. fed, fedt: (vel næret, mæsket; som har Fedt; besmurt med Fedt; fedtet; fig. fedtet at sele paa; saftig (om Planter); som har rig Gjødning, frugtbar; ligel. hvad der viser denne Frugtbarhed; d. T. rigelig, indbringende; vulg. rig, fornem, bemidlet); er sitzt -, varmt inden Vægge; (hos Malere og Kobberstikkere) tyk, komme Farven tyk paa.

Fettammer, f. -n, Ortolan, c. (en Fugl af Verlingeslægten); -bauch, m. -es -äuche, Tykmave, c.; -bauchig, aj. tykmavet; -feder, f. -n, (paa Fjedercreature) Gumpefjeder; -finne, f. -n, (hos Sviin) Tinte, c.; (hos Fisk) Fedtfinne, c.; -gans, f. -anse, Pinguin, c.; -glanz, m. -es ud. pl. en fedtagtig, mat Glands; -haut, f. -äute, Fedthud, c. (i det dyriske Legeme); -kram, m. -es, ud. pl. Spekhøkeri, n.; -krämer, m. -s, pl. s. sg. Spekhøker, c.; -magen, m. -s, pl. s. sg. Fedtmave, c. (den fjerde Mave hos drøvtyggende Dyr); -waare, f. -n, Fedevare; -wanst, m. -es -änste, (i Spot) Tykvom, c. [Fedhed, c.

Fette el. Fetthelt, f. ud. pl. Fedme,

Fetten, v. a. (n. St.) fede, gjøre fed, blande med Fedt.

Fetticht, aj. fedtagtig.

Fettig, aj. fedtet, besmurt med Fedt; -keit, f. Fedme, Fedhed, c. (Beskaffenheden, ud. pl. Materien, Fedt, pl. -en).

Fettlich, aj. lidet fedtet.

Fetzen, m. -s pl. s. sg. d. T. Stump, c., Stykke, n., Pjalt, Klud, Lap, Lase, c.

Fetzen, v. a. flenge, flære ubehændig; d. T. hudflette.

Fetzer, m. -s pl. s. sg. d. T. og især i Spog, Flenger, c.; Værktøi til at flenge med; Riis paa Rumpen; Rumpen.

Fetzig, aj. laset, pjaltet.

Feucht, aj. fugtig, lidt vaad, klam.

Feuchte, f. s. Feuchtigkeit.

Feuchten, v. 1) a. fugte, væde, gjøre fugtig, stanke (be-). 2) n. m. h. vædske, give Fugtighed fra sig; (Jagtsp. om vilde Dyr) pisse, stalle.

Feuchtigkeit, f. Fugtighed, Vaadhed, c. ud. pl.; Vædske, c. (et fugtigt Legeme, som gjør vaadt) pl. -en.

Feuer, n. -s pl. s. sg. Ild, c.: (Elementarild; d. T. Ild, som den viser

sig ved at lyse, varme og fortære; for-Fyellige Slags brændende Legemer, f. Ex. i Krigen Geværers og Kanoners Affyring, og de derved fremdrevne Kugler; Lygter paa Stibe, hvormed om Natten gives visse Tegn; Fyrværkeri; ligel. den dertil hørende Blanding; fig. Blussen, c., stærk red Farve i Ansigtet; ligel. Rosen (en Sygdom); das heilige -, die Rose; Lys og Glands: - aus den Augen; Hede, Navnet paa forskjellige Sygdomme, især hos Dyr; bidende Skarphed (ved Vexter og Krydderi); Spiritus (ved stærke Drikke); stor Munterhed, Fyrighed, c.: der alte Mann hat noch vieles -; Heftighed, c., heftige Lidenskaber: er redede mit -; Ildens fortærende, edelæggende Egenskab, c.: das - des Krieges.

Feuer-anbeter, m. -s pl. f. sg. Ildtilbeder, c.; -assel, f. -n, elektrisk Skolopender, c. (Insect); -bake, f. -n, Fyrtaarn, Vare-, n.; -beständig, aj. (i Chymien) ildbestandig, fix (som modstaaer Ildens Magt; især om Metaller); -drache, m. -n -n, d. T. Ildbrage, flyvende Drage, c. (antændte Dunster i Luften); -eimer, m. -s pl. f. sg. Brandspand, c.; -farbe, f. ub. pl. Ildfarve, c.; -faß, n. -sses -äſſer, Brandtonde, c.; -fest, aj. brandfri; (især om Bygninger); -flamme, f. f. Flamme; -folge, f. ub. pl. den Pligt, der paaligger et Steds Indvaanere, at ile til for at hjelpe med at slukke en Ildebrand; -geräth, n. -es -e, Brandredskab, n.; -gewehr, n. -es -e, Skydegevær, n. (Flint, Bøsse, Riffel, Carabine, Pistol, c.); -glocke, f. -n, Brandklokke, c.; -haken, m. -s pl. f. sg. Brandhage, c.; -herd, m. f. Herd; -hüter, m. -s pl. f. sg. (i Bjergv.) Fyrbeder, c.; -kanze, f. -n, et Slags Kanon, Svingbasse, c.; -kröte, f. -n, en Art Tudser med ildrøde Pletter; Peder Oxes Fre; Klokkefre, c.; -kugel, f. -n, (i Artilleriet) enhver Kugle, som kan antændes; Ildkugle, c. (et Luftsyn i Skikkelse af en Kugle); -land, n. -es ub. pl. Ildlandet (den sydlige Spidse af Amerika); -länder, m. -s pl. f. sg. Beboer af Ildlandet; -lärm, m. -s ub. pl. Ildebrandsallarm, c.; -leiter, f. -n, Brandstige, c.; -mahl, n. -es -ähler, Brændemærke, n.; medfødt, brunrød Plet; -mannchen, n. -s pl. f. sg. Legtemand, c.; -mauer, f. -n, Skorsteen, Esse, Kamin, c.; -mauerkehrer, m. -s pl. f. sg. Skorsteensfeier, Kamin-, c.; -mörser, m. f. Mörser; -ordnung, f. -en, Brandanordning, c.; -probe, f. -n, Ildprøve, c.; -rad, n. -es -äder, Ildhjul, n. (i Fyrværkeri); -roth, aj. d. T. ildred, rød som Ild; -sbrunst, f. -ünste, Ildebrand, Ildsvaade, c.; -schirm, m. -es -e, Ildfjerm, Kakkelovnsskjerm, c.; -schlange, f. -n, Ildslange, c.; -schloß, n. -sses -össer, Geværlaas, c.; -schlund, m. -es -ünde, Ildsvælg, n.; sig. Skyts, n.; -schwalbe, f. -n, Forstuesvale, c.; -schwamm, m. -es -ämme, Fyrsvamp, c.; -sgefahr, f. -en, Ildsfare, c.; -snoth, f. ub. pl. Ildsnød, c.; -speiend, aj. ildsprudende; (især om Bjerge); -spiegel, m. -s pl. f. sg. Brændeglas, n.; -sprize, f. -n, Brandspreite, c.; -stahl, m. -es -ähle, Fyrstaal, n.; -stätte, f. -n, Ildsted, Arnested, n.; Stedet, hvor der har været Ildsvaade, Brandsted, n.; -stein, m. -es -e, Fyrsten, Flintesteen, c.; -thurm, m. -es -ürme, Fyrtaarn, Fyr, Varetaarn, n.; -trommel, f. -n, Brandtromme, c.; -versicherung, f. -en, Brandforsikkring, c.; -wache, f. -n, Brandvagt, c.; -werk, n. -es -e, Fyrværk, n., Kunstild, c.; -werker, m. -s pl. f. sg. Fyrværker, Artilleriist, c.; -werkskunst, f. ub. pl. Fyrværkerkonst, c., Artillerie, n.; -wurm, f. -assel; -zange, f. -n, Ildtang, c/; -zeug, n. -es -e, Fyrtei, n.

Feuern, v. 1) a. brænde: hartes Holz -; d. T. tænde Ild; den Wein, svovle. 2) n. m. h. give Ild fra sig: der Stahl feuert gut; fyre, skyde: auf Jemand; blusse, brænde som Ild: das Gesicht feuert ihm; -rung el. Feurung, f. ub. pl. Brænden, Fyren, c.; Brændsel, n.; -rungsmittel, n. -s pl. f. sg. Brændselsmiddel, n.

Feurig, aj. ildagtig, som har el. ligner Ild; fig. hidsig, stærk; fyrig, yderst levende, lidenskabelig: eine -e Liebe; ein -es Gedicht.

Feyer, f. f. Feier.

Fiacker, m. -s pl. f. sg. Hyrevogn, c.

Fibel, f. -n, (d. T. og især Nordt.) Fibelbræt, n., ABC, c.

Fiber, f. -n, Fibrer (i det dyriske Legeme).

Fichte, f. -n el. -nbaum, m. -es -äume, Gran, c. Grantræ, n.; -napfel, m. -es -äpfel, Grankogle, -tee, c., -öhle, n. (Grantræets Frøhuus); -nkäfer, m. -s pl. f. sg. Træklanner, c. (Insect); -nraupe, f. -n, og -nspinner, m. -s pl. f. sg. Granphalæne, c.

Fichten, aj. Gran-, som er af Gran.

Ficke, f. -n, vulg. Fikke, c. (Buresomme). [og her; give Kiis.

Ficken, v. n. d. T. rive, kradse hist

Fickfacken, v. n. m. h. tænke paa slemme Streger, og udføre dem.

Fiction, f. -en, Fiktion, Opdigtelse, c., Foregivende, n.

Fidel, aj. fidel, tro, aabenhjertig, -itat, f. ub. pl. Fidelitet, Aabenhjertighed, c. [tænde Tobaksrøde med).

Fidibus, m. (indeel.) Fidibus, c. (at

Fieber, n. -s pl. ſ. sg. Feber, iſær Kold-, Kolde, c.

Fiber-artig, aj. feberagtig; -haft, aj. feberagtig; -hitze, f. ub. pl. Feberhede, c.; -iſch, el. fibriſch, aj. feberagtig; -klee, m. ſ. Bitterklee; -rinde, f. ub. pl. Chinabark, c.; -ſchauer, m. -s pl. ſ. sg. Febergyſen, c.

Fiebern, v. n. m. h. have Feberanfald; tale forvirret ſom i Feberhede.

Fiedel, f. -n, vulg. Fiol, c., Fiddel, c. (et Træinſtrument i Form af en Fiol, ſom til offentlig Straf og Skam lægges Perſoner om Hals og Hænder); (fordum) den første Torturgrad; -bogen, m. -s pl. ſ. sg. Fiolbue, c.

Fiedeln, v. a. rive hiſt og her med et tyndt Værktøi; vulg. gnide paa Fiol (ſpille ſlet).

Fiedern, v. n. beſiedre, ſætte Fjeder paa: einen Pfeil.

Fiedler, m. -s pl. ſ. sg. Spillemand, ſom ſpiller ſlet; Bitrfidler, c.

Fiemen, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Hæſe, Heſtak, c.

Figur, f. -en (Dim. Figürchen, n. -s pl. ſ. sg.) Figur, c. (en Tings Dannelſe, Stiftelſe; Foreſtilling, Billede; ogſaa fig. die -en in der Redekunſt; Form, Model, c.; -ant, m. -en -en, Figurant, c. (ved Skueſpil og Dands; fig. en uberydelig Forretningsmand); -gurlich, aj. figurlig, billedlig, uegentlig: die -e Bedeutung eines Wortes; -ſchneider, ſ. Formſ-.

Filet (l. -leh) n. -s ub. pl. Filet, n. (et Slags Næt, ſammenknyttet af fiin Traad og Stifte).

Filial, n. -es -e, Annex, n., -kirke, c.

Filtriren, v. a. filtrere, ſie igj-.

Filtrum, n. -s -tra, Filtrerklæde, n.

Filz, m. -es -e, Filt, n. (et Slags Ulddtei); Ting, ſom ere gjorte af Filt; Filthat, c.; fig. en ſmudſig Gniev; d. T. en drøi Frettefættelſe; -en, v. a. filte; Einen, (n. St.) d. T. give en drei Frettefættelſe; ſich, filtes, forvirre i hverandre; -hut, m. -es -üte, Filthat, c.; -ig, aj. filtet, uredt, uredet; fig. meget gierrig, lavt karrig; -igkeit, f. ub. pl. Filteri, n., Karrighed, c.; -laus, f. -aufe, Fladluus, c.; -ſchuh, m. -es -e, Filtſko, c.

Fimmel, m. -s ub. pl. Stokhamp, Hunplanten af Hamp; -n, v. a. (ved Hampeavlen) udtrække og affondre Hunſtra Han-Planten. [Ende, c.

Final el. -e, n. -es (-s) -e, Final,

Finanzen, pl. ub. sg. Finantſer.

Findegeld, n. -es -er, Findelon, Hittelon, c.

Findel, f. -n (Sydt.) og -haus, n. -es -auſer, Opfostringshuus, n., en offentlig Stiftelſe, hvori Hittebørn optages og opdrages; -kind, n. -es -er, Hittebarn, n.; -mutter, f. -ütter, Plejemoder, c.; -vater, m. -s -äter, Plejefader, c.

Finden, v. i. a. finde: antræffe, uventet blive vaer paa ſin Vei: einen Schatz; ich fand ihn ſchlafen, ſigtend el. ſigen; hitte, komme over en ſegt Ting: verlorenes Geld; ſig. opdage: ein unbekanntes Land -; føle: Vergnügen an etw. -; Freude im Herzen -; erkjende, befinde: wir werden ſtets -; fælde: Urtheil -; agte, holde for: etw. gut el. für gut -; erholde, bekomme, faae: Gnade bei Ihm.; finde (for at ſtraffe, heone): Gott wird ihn ſchon -; ſich, findes uventet; ſich in etw. -, grundig indſee, og handle efter denne Indſigt, d. T. finde, ſtikke ſig i; ſich zurecht -, orientere ſig; ſich zuſammen -, komme.

Finder, m. -s pl. ſ. sg. Finder, c.

Findling, m. -es -e, Hittebarn, n.

Findung, f. ub. pl. (ſjeld.) Finden, Træffen, c.; (n. St.) Dom, c.

Fineſſe, f. -n, Fineeſe, Fiinhed, Forſlagenhed, c., Kneb, n.

Finger, m. -s pl. ſ. sg. Finger, c.; fig. (Jagtſp.) de afrettede Falkes Kloer; (i Bibelen) Magt, Vælde, c.: der -Gottes; Finger paa Handſter.

Finger-breit, aj. fingerbred; -handſchuh, m. -es -e, Fingerhandſke, c.; -hut, m. -es -üte, Fingerbelle, n.; -ling, m. -es -e, Fingerhætte, c.; -ſetzen, n. -s pl. ſ. sg. el. -ſetzung, f. -en, Fingerſætning, c.; -zeig, m. -es -e, Fingertegn, n. (iſær fig. en dunkel el. kort udtrykt Betegnelſe af en Ting); Vink, n.

Fingern, v. 1) n. m. h. ſpille med Fingrene, bevæge dem ofte. 2) a. Handſchuhe, forſyne med Fingre.

Fink, m. -en -en, Finke, Bog-, c. (Sangfugl); fig. d. T. et letſindigt, liderligt Mekke.

Finkeljochen, m. -s ub. pl. vulg. Finkeljofum, n. (ſlet Kornbrændevin).

Finkenritter, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Finkeridder, c. (en indbildt Ridder).

Finne, f. -n, Bjergaas, -top, c. og Bjerget ſelv; den tyndeſte Side af en Hammer; Stifte, Pisk, c.; Finne, c. (i Anſigtet); Tinte, c. (iſær i Svinenes Kjød); Fiſkefinne, c. (ved ſtore Fiſke).

Finnfiſch, m. -es -e, Finnfiſk, Rorhval, c., en Art Walfiſk (Balaena rostrata).

Finnig, aj. finnet, tintet.

Finſter, aj. mørk, (el. ogſaa blot) meget dunkelt; fig. ſom ikke tilſtedet Lyeſtraalernes fri Gj-gang; fortrædelig, knarvorn; bedrøvet, nedſlagen; utydelig, uvis; -ling, m. -es -e, Mørkets Barn, n., Obſcurant, c.; -niß, f. -ſſe, Mørke, n., Mørkhed, c. (un-

dert.) Nat, c.; fig. Formerkelse, c.; s. Sonnens und Maand-; Utydelighed, Uforstaaelighed, Uvished, c.

Finte, f. -n, Finte, c. (t Fegtek.); fig. Dydigtelse, Løgn, c., Lurendreieri, n.

Fips, m. -es -e, vulg. Knep paa Næsen, Næsestyver, c.; -en, v. a. kneppe.

Firlefanz, m. -es, ub. pl. el. -erei, f. -en, Barnestreg, taabelige Gjøglerier; Tant, c.

Firma, f. -s, Firma, n.; - geben, give en Betjent Fuldmagt til at handle og underskrive i Principalens Navn.

Firmament, n. -es -e, Firmament, n.

Firmeln, v. a. (hos Catholikerne) ein Kind, stadfæste og velsigne i Religionen; (hos Lutheranerne) confirmere; -lung, f. ub. pl. Confirmation, c.

Firn, aj. (fordum) gammel; (Sydt.) forrige Aars, i el. fra forrige Aar; -es wein, m. -es -e, Viin fra forrige Aar; ogsaa: gammel Viin.

Firn, m. -es -e, el. -er, m. -s pl. s. sg. (Sydt. især i Schweits) de bestandig med Snee bedækkede Bjergtoppe.

Firniß, m. -sses -sse, Fernis, c.; -ssen, v. a. fernisere.

Firste, f. -n, (Sydt.) Bjergtop, -aas, c.; (i Bjergv.) Overdelen af en Mine el. Bjergværksgang; Menning, Tagryg, c.; fig. ogsaa et Huus.

Fiscal, m. -es -ale, Fiscal, c.; (ved nogle Universiteter) en Professors Famulus, c.

Fisch, m. -es -e, Fisk, c.; fig. alle i Vandet levende Dyr; det tolvte Himmeltegn, Fisken; s. Fische; das sind faule -e, mistænkelige Taler, Handlinger.

Fisch-aar, m. -en -en, Fiske-ørn, c. (en Rovfugl, som lever af Fiske); -angel, f. -n, F-snøre, c.; -band, m. -es -ander, et Slags Derhængsler, hvoraf en Deel staaes ind i Træet; -bein, n. -es -e, Fiskebeen, n.; weißes - (af Søekatten), schwarzes -, (af Walfiskens Finner); -beinern el. -beinen, aj. F-beens-, som er af F-been; -blase, f. -n, F-blære, c.; -fang, m. -es ub. pl. F-fangst, c.; -gräte, f. -n, F-been, n.; -halter, m. -s pl. s. sg. Hyttefad, n. (Gjemmested for levende Fiske); -käfer, m. -s pl. s. sg. Vandkalv, c. (Insect); -laich, m. -es ub. pl. F-leg, c.; -leim, m. -es ub. pl. F-lim, Husblas, c.; -ohr, n. s. Kieme, Kiefer; -otter, f. -n, F-odder, c.; -reich, aj. s-rig; -tag, m. en Dag, paa hvilken der fiskes; ogsaa paa hvilken man spiser el. er forpligtet at spise Fisk; -weib, n. -es -er, Fiskerkone, -hærling, c.

Fische, f. -n, den i Træet sjulte Deel af et Derhængsel.

Fischen, v. a. fiske; einen Teich, fange Fiskene ud deraf; fig. etw. d. Æ. ved List faae i sin Magt.

Fischer, m. -s pl. s. sg. Fisker, c.; -inn, f. -en, Fiskerkone, -hærling, c.

Fischerei, f. Fisken, c., Fiskeri, n.; ligel. Rettigheden til at fiske, ub. pl.; Fiskedam, -park, c. pl. -en.

Fischerring, m. -es -e, Pavens Segl.

Fischerstechen, n. -s pl. s. sg. (n. St.) en heitidelig Lystighed hos Fiskerne, hvorved de stede hverandre af Baadene med lange Stænger.

Fischicht, aj. fiskeagtig.

Fisel, 1) m. -s pl. s. sg. (n. St. d. Æ.) Kjønsdeel, c., især større Handyrs. 2) f. -n (Sydt. d. Æ.) s. Faser.

Fispern, v. n. m. h. d. Æ. hviske, hvisle, fisle, tale i Dret.

Fistel, f. -n, (i Musiken) Fisteltemme, c.; (hos Lægerne) Fistel, c. (et Slags dyb, rørformig Byld).

Fistuliren, v. n. m. h. fistulere, synge gjennem Fistelen.

Fittig, (sædvanligere end Fittich) m. -es -e, Vinge, Fugle-, c.; fig. Beskyttelse, Beskiermelse, c.: die -e Gottes; vulg. Arm, c. (urigt. Flittig): Einen bei dem -e nehmen; -en, v. a. (fjeld.) bevinge, forsyne med Vinger.

Fitze, f. -n, Feddebaand, n. (Nordt. Fisse); Fed, n.; fig. Fold, Rynke, c.; -n, v. a. binde i Fed; rynke: die Stirne -; etw. zusammen-, sye uordentlig sammen; trække traadevis ud, el. ogsaa bringe det Forvirrede hver for sig i Orden.

Fix, aj. fast, bestandig, ubevægelig; ildbestandig; d. Æ. fix, hurtig, færdig, klar, flink, rask.

Fixum, n. -s pl. Fixa, fast Løn, vis, bestemt Indkomst, c.

Fixstern, m. -es -e, Fixstjerne, c.

Fladde, f. -n, vulg. Flab, Snude, Torsk, Kjæft; (foragt.) Mund, c.

Flach, aj. flad, plat, jævn, bred uden synderlig Høide og Dybde; fig. ikke saa dyb, saa udhulet el. saa ophøiet som andre lignende Ting; ein -es Urtheil, vrang, overfladisk.

Flache, f. Fladhed, Jævnhed, Slethed, Stumphed, Skakhed, c. ub. pl.; Overflade, c. (den flade Side af et Legeme, og det flade Legeme selv) pl. -n; -nmaß, n. -es -e, Flademaal; (især i Geometrien) Quadratmaal, n.; -nzahl, f. -en (i Regnek.) Quadrattal, n.

Flachheit, f. ub. pl. Fladhed; fig. [Plathed, c.

Flachnasig, aj. fladnæset, drat-.

Flachs, m. -es ub. pl. Hør, Hørplante, c.

Flachs-artig, aj. høragtig; -bärtig, aj. buunhaaget; -fink, m. -en -en, Zeisk, c. (Fugt); -haar, n. -es -e, Hørhaar, n., lysegult Haar; -händler, m. -s pl. s. sg. Hørhandler, c.; -land, n. -es ub. pl. Hørager, c.; -reiste, f.

-n, Hortot, c., en Haandfuld heglet Hør.

Flächsen, aj. Hør-, som er af Hør.

Flacken, v. 1) a. gjøre tynd, flosse; spalte, oprive. 2) n. m. b. f. Flackern.

Flackern, v. n. m. b. flakke, (bevæge sig hurtig hid og did; især om Flammen) flagre.

Flacon, n. (ogsaa m.) -s -s, Flacon, c.

Fladen, m. -s pl. ∫. sg. Fladbrød, n.; (især Jødernes usyrede Brød); Pandekage, flad, tynd Kage, c.; Kokøe, c.

Flader, f. -n, ∫. Uflæser.

Flage, f. -n, (Nordt.) en lav, sumpig Egn; en tyk Uveirsky; (Bjergv.) en fast Steen, som har sat sig mellem den anden Steen. [schinett.

Flageolet, n. (L. -scholet) ∫. Fla-

Flagge, f. -n, Flag, n., Flei, Vimrel. c.; (ved en Flaade) Admiralsflag, n.

Flaggen, v. n. m. b. flagge.

Flahme, f. -n, (Sydt.) det Tynde i Siderne paa det byriske Legeme.

Flamant el. Flamingo, m. Flamingo, c. (Sumpfugl).

Flame, f. -n, et Staalredskab, hvormed Hefte aarelades.

Flamisch, aj. født i Flandern, flamsk, flandersk el. hjemmehørende i Flandern el. i Nederlandene; fig. vulg. yderst kranten; trodsig, ond.

Flamme, f. -n, Flamme, Lue, c.; fig. en heftig Lidenskab; (især Kjærlighed el. Vrede).

Flammen, v. 1) n. m. b. flamme, blusse, lue, kaste Flamme. 2) a. brænde ved Flammeild, føie; meddele en flammelignende Skikkelse; fig. udbrede hurtig.

Flammen-blick, m. -es -e, Flammeblik, n.; -meer, n. -es -e, ∫-hav, n.; Ildhav, n.; -ſchrift, f. ub. pl. ∫-ſtrift, c.

Flammicht, aj. flammende, blussende, lysende; vatret. [mer.

Flammig, aj. flammende, som i Flam-

Flanell, m. -es -e, Flonel, n.

Flanke, f. -n, Siden af en Ting, især: Siden af Bugen paa slirteddede Dyr; (i Krigsøef.) Flanke, c. (Sidefladen af en Hob Soldater).

Flankiren, v. n. m. b. d. T. herum -, streife, fare omkring, flankere.

Flasche, f. -n, (Dim. Flaſchchen, n. -s pl. ∫. sg.) Flaske, c.

Flaschen-bier, n. -es ub. pl. afproppet Øl; -büchſe, f. -n, et Slags Vindbøsse, c.; -futter, n. -s pl. ∫. sg. og -keller, m. -s pl. ∫. sg. Flaskefoder, n., -fjelder, c.; -korb, m. -es -örbe, Flaskekurv, c.; -kürbiß, m. -ſſes -ſſe, Flaskegræskar, n. (et amerikansk Græskar); -zug, m. -es -üge, Skibsblok, Talje, c.

Flaſchinett, n. -es -e, Flageoletfleite, c.; et Register i Orgelet, som har denne Fleites Klang.

Flaſchner, m. -s pl. ∫. sg. en Haandværksmand, som forfærdiger Flasker af Blik, Blikkenslager, c.

Flatſche, f. -n, vulg. et bredt, tyndt Legeme af bethelig Størrelse, en stor Flade; især smaae, runde Hestakke paa Marken.

Flattern, v. n. 1) m. b. flagre. 2) fig. m. ∫. flane, bevæge sig letsindig hid og did.

Flattergeiſt, m. -es -er, et letsindigt, ubestandigt Mske.; Flane, c.

Flatterhaft, aj. flanevoren, letsindig, uagtsom, ubestandig; -igkeit, f. ub. pl. F-hed, L-hed, U-mhed, U-gked, c.

Flattiren, v. a. Eim., flattere, smigre, vise Kjærtegn.

Flau, aj. (især Nordt.) flau, lunken, afkølet, svag, kraftesløs, mat; -heit, el. -igkeit, f. ub. pl. Flauhed, c.

Flauen, v. a. b. T. die Wäſche -, ſtylle, af-. [Duunfjeder, c.

Flaum, m. -es ub. pl. Duun, n.,

Flaumen, pl. ub. sg. (n. St. b. T.) Flomme, c.

Flaumig, aj. dunet.

Flauſch, m. -es -e, vulg. Dusk, c. (af Uld, Haar ꝛc.); Vams, c. (en grov Frakke af Klæde el. Filt).

Flauſen, pl. ub. sg. de ved Jernets Hamren afspringende Funker; fig. d. T. falske Foregivelinger, tomme Udflugter. Den, der kommer med slige kaldes -macher, m. -s pl. ∫. sg.

Flaz, m. -es -e, vulg. et plumpt, grovt Mske.

Flechſe, f. -n, Sene, c.

Flechſicht, aj. lig Sener, seneagtig.

Flechſig, aj. senet.

Flechte, f. -n, Udslæt, Skab, n.; Flerning, c. især sammenflettet Haar; Kurv, Kurvefading, c.

Flechten, v. i. 1) n. m. b. (forældr.) udbrede sig, hurtig forandre Sted; deraf endnu Nordt. -gehen, undslippe, gaae bort. 2) a. flette, slynge i hverandre: die Haare -; forfærdige ved saaledes at slynge: Kränze -; fig. sammenføie, slutte: einen Bund.

Fleck, m. -es -e, Plet, c. (ubestemt Deel af Land, Jord ꝛc.); nicht vom -e kommen, af Pletten; fig. ingen Fremskridt gjøre; den rechten - treffen, det rette Punkt, et Stykke af et Hele, især: Flik, Lap, Stump, c. (af Læder, Tøi); ligel. forskjellige saadanne Stykker til visse Brug, som Brystlap ꝛc.

Flecken, v. a. flikke, bag-: die Schuhe -; (Jagtsp.) flyde til Skive, til Maals.

Flecken, m. -s pl. ∫. sg. Plet, c. (paa Klæder ꝛc.); Flække, Torp, c. (en liden Stad); fig. Plet; Vanære, Skam, Feil, c.

Flecken, v. 1) a. plette, forsyne med

Pletter, iſær partic. gefleckt; die Schuhe –, flikke, ſætte Flikker under. 2) n. m. h. plette, ſmudſe, tilſmøre; plettes, ſmudſes; vulg. flaske ſig, lykkes, gjøre Fremſtridt. [ſig. feilſri.

Fleckenlos, aj. plettfri, reen; iſær

Fleckfieber, n. -s pl. ſ. sg. Pletfeber, enhver Feber, ved hvilken rede og blaae Pletter vise ſig paa Huden.

Fleckicht, aj. plettagtig.

Fleckig, aj. plettet.

Fleckkugel, f. -n, Plettkugle, c. (Sædekugle, at borttage Pletter med).

Flectiren, v. a. (i Sprogl.) ein Wort –, bøie, forandre ſammes Endeſtavelſe; Flexion, f. -en, Bøining, c.

Flexibel, aj. ſom lader ſig bøie, forandre.

Fledermaus, f. -äuſe, Flagermuus, Aftenbakke, c.; en gammel fleſiſt Mynt.

Flederwiſch, m. -es -e, Fjederving, c. (at afſtøve med).

Flegel, m. -s pl. ſ. sg. Pleiel, c. (at tærſte med); fig. vulg. Tølper, c. grovt, ubehovlet Mſk.; -ei, f. -en, vulg. Tølperagtighed, c.; -haft, aj. tølperagtig; -haftigkeit, f. -en, T-hed, c.; -jahre, pl. ub. sg. Lapſeaar; -kappe, f. -n, Pleielrem, c.

flegeln, v. a. d. T. opføre ſig tølperagtigt.

flehen, v. n. m. h. um etw.; Einen, vor el. zu Einem, anraabe, bede indſtændig, henfalde; (digter. med Perſ. i Dat. ich flehe dir iſtdſor zu dir).

flehentlich, aj. bønlig, indſtændig.

Fleiſch, n. -es ub. pl. Kjød, n. (hvad der ikke er Skind, Been el. Bruſk; ikke Fedt; ſirſoddede Dyrs og Fugles bløbere ſpiſelige Dele til Forſkiel fra Fiſkenes; fig. de Dyrenes Kjød lignende Subſtancer ved Planter og Frugter; (hos Malerne) Kjødfarve, c.; (i Bibelen) det menneſkelige Legeme; hele Menneſkeſlægten; alle levende Skabninger; de ſandſelige Begjerligheder og Lyſter.

Fleiſch-bank, f. -änke, Slagterbod, c.; -bruch, m. -es -üche, et Slags falſk Brok, n.; -brühe, f. -n, Kjødſuppe, c.; -farbe, f. -n, Kjødfarve, c.; -farben, aj. kjødfarvet; -freſſend, freſſig, aj. kjødædende; -hauer, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Fleiſcher; -kloß, m. -ſſes -öſſe, Kjødbolle, c.; -markt, m. -es -ärkte, Kjøbtorv, Slagtertorv, n.; -ſchätzung, f. -en, Kjødtaxt, c.; -ſeite, f. ub. pl. Kjødſide, c. (paa Huder og Skind); -ſuppe, -f. -n, Kjødſuppe, c.; -tag, m. -es -e, Kjødbag, c.; -wunde, f. -n, Saar, hvorved blot Kjødet, ikke Been, Sener ꝛc. er beſkadiget; -zehnte, m. -n -n, Told, Accise af levende, tamt Qvæg.

fleiſchen, v. n. (hos Garvere og Feldberedere) ſkrabe Kjødet af.

Fleiſchen, aj. ſ. Fleiſchern.

Fleiſcher, m. -s pl. ſ. sg. Slagter, c.; -inn, f. -en, Slagterkone, c.

Fleiſcher-geſell, m. -es -e, Slagterſvend, c.; -handwerk, n. -es -e, S-haandværk, n.; -hund, m. -es -e, S-hund, c.

Fleiſchern, aj. Kjøds, af Kjød.

Fleiſchesluſt, f. ub. pl. (bibelſt) Kjødslyſt, c. ſandſelig Begjerlighed.

Fleiſchicht, aj. kjødagtig, kjødlignende.

Fleiſchig, aj. kjødfuld; -keit, f. ub. pl. K-hed, c.

Fleiſchlich, aj. kjødelig, legemlig, ſandſelig; -e Vermiſchung, Beſoven, c.

Fleiß, m. -es ub. pl. Flid, Vindſtidelighed; Omhyggelighed, Opmærkſomhed, c.; mit –, med Flid; mit Fer-ſæt, Overlæg, n., velberaadt Hu, c.

fleißig, aj. flittig, vindſtidelig; omhyggelig, agtſom, opmærkſom; d. T. ofte, gjentagen.

fleißigen, v. (forælb.) ſ. Be-.

flennen, v. n. m. ſ. vulg. vrænge; (iſær grøde el. Ice, og derved tillige forbreie Munden).

flenſen, v. 1) n. ſ. Flennen. 2) a. (Nordt.) ſkære ſtore Stykke Valfiſkeſpæk ſmaat. [iſær i Hamborg) Kanal, c.

fleth, n. -es -e el. -, f. -n, (Nordt.

flethe, f. -n, ſaa megen Uld, ſom paa engang kartes paa Karten.

fletſchen, v. a. Metalle, ubbanke, hamre bredt; das Maul –, gjøre bred; die Zähne –, viſe, ſkære (iſær til Tegn paa Vrede).

fleute, f. -n, ſ. Flüte.

Flick-arbeit, f. -en, Lappearbeide, n.; -gans, f. -änſe, d. T. (Nordt.) Halvdelen af en reget Gaas; -haring, m. -es -e (Nordt.) reget Flækkefild, c.; -werk, n. -es -e, Flikkeværk, n.; -wort, n. -es -örter, Flikkeord, n. Fyldekalk, c.

flieboot, n. -es -böte, et tomaſtet, hurtigtſeilende, engelſk og hollandſk Skib.

flicken, v. a. flikke, lappe, ubdedre, iſtandſætte; (iſær Nordt.) ſlaae, rive, bryde itu. [Flik, c.

flicken, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Lap,

flicker, m. -s pl. ſ. sg. Flikker, c.

flickerei, f. -en, Flikkeri, n.; det flikkede Arbeide.

flieder, m. -s ub. pl. (Nordt.) Hyld, c.; ſpaniſcher –, Syrene, c.

fliege, f. -n, Flue, c.; fig. Kornet paa et Gevær; blinde –, Kræg, Qvægbræmſ, c. (Insect).

fliegen, v. i. n. m. ſ. flyve: (ved egen Kraft): die Vögel –; (ved fremmed Kraft): der Stein flog in das Fenſter; fig. flagre, vaie: die Haare – laſſen; flyve (om Ting, ſom i en Haſt kan bringes el. bringe ſig ſelv fra

Sted til andet): eine -de Brücke; ein -des Korps; ile meget, haste; ile hurtig forbi, gaae snart over: eine -de Sitze.

Fliegen-netz, n. -es -e, Fluenet, n. (som lægges over Hestene, for at frie dem for Fluer); -schimmel, m. -s pl. ſ. sg., en hvid el. lysegraa Hest med smaae sorte Pletter, Skimmel, c.; -schrank, m. -es -änke, Flueskab, n.; -wedel, m. -s pl. ſ. sg. Fluevifte, c.

Fliehen, v. i. 1) n. m. ſ. flye, flygte; fig. zu Eim. el. etw., indflye til, tage Tilflugt til. 2) a. Einen el. etw., flye, undgaae, flye.

Fliese, f. -n, (Dim. Flieschen, n. -s pl. ſ. sg.) Fliise, Steen-, c.

Fließ, n. -es -e, Skind med Ulden el. Haarene paa; kun endnu i: der Orden des goldenen Fließes; (forælb.) en Buk Uld el. Haar.

Fließen, v. i. n. 1) m. ſ. flyde, rinde, lobe, ile; ogsaa fig. eine -de Rede; aus etw. her-, hidrere fra, komme af, følge af. 2) m. h. flyde, vædske, rinde: die Augen.-; das Papier fließt, laaer igj-.

Fließpapier, n. -es, ub. pl. (Sybt.) Textrapir, n.

Fließwasser, n. -s pl. ſ. sg. rindende Vand af Bække og Floder.

Fliete, f. -n, Jæreladeredskab, n. Lancet, c. (især til Brug ved Dyr).

Flimmen, el. sædv. flimmern, v. n. m. h. glimre.

Flimmer, m. -s ub. pl. Glimmer, (en glimrende Ertsart); -n, v. n. m. h. glimre, tindre.

Flinder, m. -s pl. ſ. sg. Flitter, c. især: visse af tyndt Messing forfærdigede Figurer; en tynd sachsisk Skillemynt; ſ. Flunder.

Flink, aj. flink, munter, hurtig, ferm.

Flinken el. sædv. flinkern, v. n. m. h. glimre, glindse, blinke.

Flinker el. Flinkerchen, n. -s pl. ſ. sg. Paillette, c.

Flinte, f. -n, Flint, Bøsse, c.; -nkugel, f. -n, Flintekugle, c.; -nstein, m. -es -e, Flintesteen, c.

Flintglas, n. -es ub. pl. Flintglas, n.

Flirren, v. n. m. h. blænde (for Øinene).

Flispern el. flistern, v. a. og n. m. h. hvisle; Eim. etw. ins Ohr, hvisle.

Flitschrose, f. -n, d. Æ. Valmue, Kornrose, c.

Flitter, m. -s pl. ſ. sg. el. f. -n, Paillette, Flitter, c.; -glanz, m. -es ub. pl. Flitterglandse, c.; -gold, n. -es ub. pl. G-guld, n.; -sand, m. -es ub. pl. Glimmersand, c.; -staat, m. -es ub. pl. Flitterstads, c.; (især fig.); -wochen, pl. ub. sg. Hvedebrødsdage (den første Tid i Ægtestanden, el. i enhver ny Stilling).

Flittich, m. -es -e, d. Æ. ſ. Fittich; (hos Slagt.) et Stykke Drefjed, som følger strax efter Drebryftet; Filp, c. (paa et Klædningsstykke).

Flitz-bogen, m. -s pl. ſ. sg. Flitsbue, c.; -pfeile, vulg. Flitschpfeile, f. -n, Flitsbuepil, c.

Flocke, f. -n, el. -n, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. Flöckchen, n. -s pl. ſ. sg.) Fnug, n. Flok, c.

Flocken-asche, f. ub. pl. Fnugaske, c.; -feder, f. -n, Dun, n.; -federn, n. -s ub. pl. d. Æ. Blusfeild, c. (som snart gaaer ud); -seide, f. ub. pl. Flokfilke, Floretfilke, c.

Flocken, v. 1) a. laae til Fnug. 2) n. m. h. falde ned i Flokke; d. Æ. snee.

Flocken-asche, -seide, ſ. Flocke-.

Flockicht, aj. fnugagtig, lig Fnug.

Flockig, aj. fnugget.

Floh, m. -es -öhe, Loppe, c.

Flohen, el. flöhen, v. a. søge at fange Lopper; Einen, sich, loppe.

Flöhig, aj. fuld af Lopper.

Flohstich, m. -es -e, Loppestik, n.

Flor, m. -es 1) ub. pl. Safforblomst, c. (nilb Saffran). 2) pl. -e el. -en, Flor, Blomstring, c. (især i Sammens.): Nelken -; fig. d. Æ. Velstand, lykkelig Tilstand, c.; 3) pl. -öre, Flor, n.

Flor-band, n. -es -änder, Flordaand, Flors Baand, n.; -hut, m. -es -üte, Flors Hat, c.; -weber, m. -s pl. ſ. sg. Florvæver, c.

Floren, m. -s -e, Gylden, c. (Mynt, skrives forkortet Fl.)

Floren, aj. Flors-, af Flor.

Floret-band, n. -es -änder, Floretes Baand, n.; -seide, f. ub. pl. Floretsilke, Flok-, c.

Floriren, v. n. m. h. florere, blomstre, befinde sig i Velstand.

Floß, n. (ogsaa m.) -es -öße, (Sybt.) Flaade, c. (sammensatte Træstammer, for at sætte f. Ex. Tropper over Vandet med; forfjellig fra Flößе; ſ. dette Ord); Færge, c.; Flaadegarn, flydende Fiskergarn, n.; Flod, c. et flydende Vand.

Floß-feder, f. -n, Finne, Fiske-, c.; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Flaaderettighed, c.; -graben, m. -s pl. ſ. sg. Grav, Canal, hvorpaa Tømmer flaades; -platz (Flößplatz) m. -es -ätze, Tømmerplads, c.

Flößbutter, f. ſ. Schmelz-.

Flosse, f. -n, Finne, Fiske-, c.; (ved Fisteri) Flydholt, Flodholt, n.

Flöße, f. -n, Flaaden, c.; Flaade, Tømmer-, c.

Flößen, v. a. Eim. etw. in den Mund, gyde i, indgyde; Zimmerholz, flaade; fiske med Flaadegarn; die Milch -, stumme Fleden af.

Flößer, m. -s pl. ſ. sg. Flaadebetjent, c.

Flöte, f. -n, Fleite, c.; Spole, c. (hos Linnedvæverne) en Buſt Uld, en Art Stib, ſ. Flüte; (Nordt.) Champagneglas, n.

Flöten-ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Fluiteſpiller, c.; -uhr, f. -en, Fluiteuhr, n.

Flöten, v. a. og n. m. h. blæſe paa Fleite; (Nordt.) fleite med Munden; er geht -, gaaer fleiten, - tabt; (Nordt.) die Milch -, ſtumme.

Flott, aj. flot: ſvømmende paa Vandet; fig. d. T. overdaadig, fraadſende.

Flott, m. -es ub. pl. (Nordt.) Flode, c.

Flotte, f. -n, Flaade, Krigs-, c.; (hos Farverne) Farveſuppe, c.

Flötz, n. -es -e, (Sydt.) Steengulv, Fliſe-, n.; (i Bjergv.) Flets, c. et ſtraa ſig i Breden udſtrækkende Lag; -berg, m. -es -e, -gebirge, n. -s pl. ſ. sg. Flotsbjerg, n.

Flucht, m. -es -üche, Forbandelſe, c.; (i Bibelen) det Onde ſelv, hvormed der trues; letſindig Svørgen, c.

Fluchen, v. 1) n. m. h. forbande: Eim. el. undert. auf Einen; (i Bibelen) beſpotte. 2) a. etw., bande; d. T. Eim. etw. an den Hals, ønſte Ondt over.

Flucher, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom ønſter Ondt over en Anden; Bander, c.; (i Bibelen) Gudsbeſpotter, c.

Flucht, f. ub. pl. Flugt, c.: (i Bygningsk.) Spillerum, n. det til Bevægelſe fornødne Rum: die Thür hat zu viel -; d. T. en lige Linie el. Flade: in einer - fortbauen; Flygten, c. (iſær af Frygt for et foreſtaaende Onde); d. T. ogſaa Ild, Hurtighed, c.; in der - ſeyn, d. T. være i Farten, ile meget.

Flüchten, v. 1) n. m. ſ. flygte, tage Flugt, c. 2) a. eine S. el. ſich, bringe i Sikkerhed ved at flygte, paa Flugten.

Flüchtig, aj. flygtende; flygtig: forgængelig, let henflyvende, let opløſende ſig i ſine Dunſter: der Salzgeiſt iſt ſehr -; hurtig, med Lethed: ein -er Pinſel; løſelig, overfladelig, i Haſtværk: eine -e Vorſtellung; ich ſah ihn -; flyvende, fritſvævende, (iſær hos Malerne): ein -es Gewand; -keit, f. -en, Flygtighed, c.

Flüchtling, m. -es -e, Flygtning, c.; et flygtigt, uſtadigt letſindigt Menneſke.

Flück, aj. flyg, flyveſærdig (om Fugleunger).

Fluder, n. -s pl. ſ. sg. Udlebsrende, c. (ved Bjergværker og Mølle-).

Flug, m. -es -üge, Flugt, Fart, Flyven, c. ub. pl.; ogſaa fig. enhver hurtig Bevægelſe: deine Tugend hebt ſich voll edlem -e; Flok, Sværm, c.: ein - Bienen; fig. den forreſte Deel af en Morſer.

Flug-biene, f. -n, Arbeidsbi, c.; -loch, n. -es -öcher, Flyvehul, n.; -ſand, m. -es ub. pl. Flyveſand, n.; -blatt, n. -es -ätter, Flyveblad, n., Piece, c.

Flügel, m. -s pl. ſ. sg. Vinge, c.: (hvormed Fuglene ſvinge ſig i Luften; ogſaa naar Fjedrene ere deraf; paa Vindmøllerne); ogſaa fig.: auf -n der Liebe; - der Morgenröthe; Fløi, c.: (paa Huſe; paa Skibe; Vimpel, c.; de yderſte Ender af opſtillede Krigsfolk; den høire og venſtre Side af en Jagt; Tilbygning ved Enderne af en Hovedbygning; hver Halvdeel af en Fløidor; enkelt Vindue; et Slags Claveer, Claverin, n.).

Flügel-decke, f. -n, Skælvinge, c.; -horn, n. -es -örner, Jagthorn, n.; en Art Conchylie, c.; -kleid, n. -es -er, Hængeærme, n. (et fordum brugeligt Klædningsſtykke paa ſmaae Piger); -männ, m. -es -änner, Fløimand, c.; -pferd, n. -es ub. pl. Pegaſus, c.; -werk, n. -es ub. pl. d. T. Fjedrerarture, ſpiſelige Fugle.

Flügeln, v. a. bevinge, forſyne med Vinge; iſær partic. geflügelt, bevinget; fig. fremſkynde; (Jagtſp.) einen Vogel, ſkyde i Vingen.

Flugs, av. d. T. flux, ſtrax, hurtig.

Fluh, Fluhe el. Flühe, f. -n, (Sydt. iſær i Schweits) en bar Klippeflade, en ſteil, nogen Klippevæg.

Flunder el. Flünder, m. -s pl. ſ. sg. den almindelige Flynder.

Flunkern, v. n. m. h. vulg. glimre, glindſe, blinke; fig. d. T. blænde med Ord, prale, ſige Uſandheder.

Flur, f. -en, Eng, c. (jævn, flad Mark; iſær alle indenfor et Steds Grændſer beliggende Jorder) Fælled, c.; et brolagt el. dog jævnet Gulv; (i denne Betd. n. St. m.); iſær: Forſtue, c., brolagt Forſtue, c.

Flur-buch, n. -es -ücher, Jordebog, c.; -recht, n. -es -e, Ret, hvorunder et viſt Diſtricts Jorder here, ub. pl.; de Forrettigheder, ſaadanne Jorder nyde; -regiſter, n. -s ub. pl. ſ. -buch; -ſcheide, f. -n, Markeſkjel, m.; -ſchüg, m. -en -en, Hyrde, Markvogter, c.; -ſtein, m. -es -e, Markeſkjel, n. Grændſeſteen, c.; Fliſeſteen, c.

Fluß, m. -ſſes -üſſe, Flyden, c. Flaad, n. (Tilſtanden, i hvilken et Legeme flyder); om egentlig flydende Legemer: der - eines Stromes; om faſte Legemer, ſom ved Hede gjøres flydende: das Eiſen geräth in -; om Talen: der - der Rede; Flaad, n. (Sydom); Flod, c. (Dim. Flüßchen, n. -s pl. ſ. sg.); alle paa hverandre følgende Kortblade af een Farve; et Legeme, ſom let ſmelter el. befordrer Smeltning; et

Legeme, som er fremkommet ved Smeltning: Rubinfluß, efterlignet Rubin.

Fluß-fieber, n. -s ub. pl. Flaadfeber, c.; -fisch, m. -es -e, Flodfisk, Ferskvandsfisk, c.; -galle, f. ub. pl. Flaadgalle, c. (Hestesygdom); -pricke, f. -n, Flodnegeneie, c.

flüssig, aj. flydende; behæftet med og tilbøielig til Flaad; -keit, f. -en, Flydenhed, c. (Tilstanden, i hvilken et Legeme er flydende; et flydende Legeme selv).

Flüstern, s. Flisper.

Flüte, f. -n, Fløite, c. (et Slags Gevardiesti).

Fluth el. **Flut**, f. Flod, c. (modsat Ebbe) ub. pl.; Vandflod, Oversvømmelse, c. pl. -en; en stor Vandmasse; især: Havet; fig. rigelig Udgydelse, stor Mængde, c.; -bett, n. -es -en, Vandrende, Ud- el. Indløbsrende, c. (som leder Vandet til bestemte Steder); Kenden, hvorigi- Vandet ledes til Møllehjulet; (i Digevæsenet) en Forhøining, over hvilken Vandet uden Skade kan flyde; -en, v. n. m. h. vore, hæve sig; uperf. es fluthet, Vandet stiger, det bliver Flod; -zeit, f. -en, Flodtid, c.

Fock-mast, m. -es -en, Fokkemast, c.; -rah, f. -en, Fokkeraa, c.; -segel, n. -s pl. ſ. sg. Fokkeseil, n.

Focke, f. -n, en Art Heire; (paa et Stib) Fok, c. (det underſte Seil paa Fokkemasten).

Föderation, f. -en, Forbund, n.; -ativ, aj. forbundsmæssig; -rirte, pl. ub. sg. Forbundne.

Fohle, f. -n, Fole, en ung Hest, c.; -n, n. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Fol, n.; -n, v. n. m. h. fole, kaste Fol.

Folge, f. -n, Følge, Rad, Række, Fortsættelse, Ledvaren, c.; Eim. - leisten, adlyde; deinem Verſprechen zu - (dette zufolge) el. zu - deines Verſprechens, i Følge; die - wird es lehren, Fremtiden; in der -, i Fremtiden; die Sache hat wichtige -n, Følger; die -n des Lasters, Følgerne af; eine - aus etw. ziehen, Slutning, c.; in -, følgeligen.

Folgen, v. n. 1) m. ſ. følge, ledsage, komme efter: Eim. el. einer S.; auf Einen el. etw.; nach Eim. el. etw.; Eim. im Amte; fig. Eim. etw. - laſſen, lade følge med, sende med; aus etw. -, være Følge af hvad der er sagt, være Virkning af en Aarsag. 2) m. h. blot fig. rette sig efter, adlyde, følge: Eines Rath; seinen Lüsten; Eim.

Folgzleistung, f. ub. pl. Følgsomhed, Følgagtighed, Adlyden, c.

Folgends, av. (forældr. og Sydt.) siden, herefter, i Fremtiden; videre, følgelig, altsaa.

Folgereich, aj. følgerig.

Folgerichtig, aj. følgerigtig, consequent; -keit, f. ub. pl. F-hed, Consequens, c.

Folgern, v. a. slutte, udbrage Slutning; -rung, f. Slutning, c. (at slutte) ub. pl.; (det, man har sluttet sig til) pl. -en.

Folgezeit, f. -en, Fremtid, c.

folglich, 1) aj. (Sydt.) fremtidig. 2) cj. følgeligen, altsaa.

Folgſam, aj. følgagtig, lydig; -keit, f. ub. pl. F-hed, L-hed, c.

Foliant, m. -en -en, Foliant, c.

Folie, f. -n (3 Stav.) Folie, c. (tyndt Metalblad).

Folio, indecl. kun i Talem.: in -, i Folio.

Folium, n. -s -lien, Folium, n.

Folter, f. -n, Pineredskab, n.; pinligt Forhør, n., Tortur, c.; fig. Pinsel, Marter, Sjælangst, c.; -bank, f. -änke, Pinebænk, c.

Folterer, m. -s pl. ſ. sg. Piner, c.

Foltern, v. a. lægge paa Pinebænken; fig. martre, pine, qvæle.

Foment, n. -es -e, Foment, varmt Omslag, n.

Fond, m. pl. -s (l. Song) Fond, n., Bund, Grund, c.; Pengesum, Hovedstol, Grundcapital, c.

Fondiren, ſ. Fundiren.

Fontaine, f. -n, Vandspring, n.

Fontanell, n. -es -e, el. -e, f. -n, Fontenelle, c.; Hoirvel, c. (i Hjernestallen paa nyfødte Børn).

Foppen, v. a. d. T. Einen, drille, trække op, have til Bedste, spotte; -pser, m. -s pl. sg. Drillepose, Optrækker, c.; -pperei, f. -en, Drilleri, Optrækkeri, n.

Force, f. ub. pl. (l. -ße), Force, Styrke, Kraft, Magt, c.; -ciren, v. a. forcere, tvinge; udspille et Kort, som kun kan stikkes med Trumf.

Förchling, m. -es -e, (Sydt.) en Art spiselig Champignon.

Förder, av. (forældr.) siden, videre, i Fremtiden.

Förderlich, aj. (sjeldn.) behjelpelig, tjenstlig, tjenstagtig; auf das -ſte, snareſt, snareſt muligt.

Fordern, v. a. stævne: Einen vor Gericht; fig. fordre, begjære, forlange, kræve.

Fördern, v. a. bringe fremad, bringe videre; Einen, hurtigt tilfredsstille, afærdige: seine Kunden; eine S., fremskynde; sich, skynde sig, haste; -rt euch, skynder eder, tsver et; es -rt, gaaer fremad, gaaer fra Haanden, lykkes; eine S. -, befordre, bringe i Gang, hjelpe afsted.

Förderniß, f. (d. T. især Sydt.) Fremskynden, c., ub. pl.; det som fremskynder en Ting, pl. -ſſe.

Förderſam, aj. (Sydt.) behjelpelig,

tjenstlig; (Canc.) uden Ophold, hurtig; (især superlat. -st).

Forderung, f. Fordren, c. ub. pl.; Fordring, c. (det, man fordrer) pl. -en.

Förderung, f. Fremskynden, c. ub. pl.; Arbeide, som skal fremskyndes; bestinget Arbeide; Stedet, hvor dette Arbeide skeer, pl. -en.

Forelle, f. -n, Forelle, c. (Fisk).

Forke, f. -n, Høsork, -tyv, c.

Form, f. -en, Form, c. (Dannelse, Skikkelse; Viis, Maade; det, hvori en Ting erholder dens Form, som: Smelteform, Lyse-; (sjeld.) den formede, dannede Ting).

Formalien, pl. ub. sg. (4 Stav.) Formaliteter.

Format, n. -es -e, Format, c.

Formel, f. -n, Formel, c.

Formen, v. a. eine S., forme, danne, modellere.

Formenschneider, m. -s pl. ſ. sg. Formskærer, c.

Former, m. -s pl. ſ. sg. Former, Modellerer, c.

Förmig, aj. blot i Sammensf. som einförmig.

Formiren, v. a. d. T. formere, danne; ſich - (om Soldater) danne Geleder, Rober.

Förmlich, aj. formelig; (sjeld.) veldannet, som har den tilbørlige Form; -keit, f. Formelighed, Lov-, c. ub. pl.; Formaliteters Jagttagelse, pl. -en.

Forſchen, v. n. m. h. forske: nach Wahrheit; in der Schrift; -cher, m. -s pl. ¨ sg. Forsker, c.; -chung, f. -en, Forskning, c.

Forſt, m. -es 1) pl. Förſte, Tagmønning, c. ſ. Firste. 2) pl. -e el. Förſte, d. T. Forsten, Skov, c. (behandlet efter Forstvidenskabens Regler).

Forſt-amt, n. -es -ämter, Forstamt, n.; -beamte, el. -bediente, m. -n -n, Forstbetjent, c.; -gerecht, aj. forstkyndig, som forstaaer ſig paa Forstvæsenet; -kunde, f. -n, Forstvidenskab, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Skovinspecteur, c.; -rath, m. -es -äthe, Forstraad, c.; -recht, n. -es -e, uindskrænket el. indskrænket Eiendoms el. Brugsret over en Skov; Inddegrebet af Forstlove og Anordninger; -weſen, n. -s ub. pl. Forstvæsen, n.; -wiſſenſchaft, f. -en, Forstvidenskab, c.

Förſter, m. -s pl. ſ. sg. Forstmand og Jæger, c. (som har Opsyn over et Skovdistrict); -ei, f. -en, Skovdistrict, som staaer under en Skovbetjents Opsyn; denne Betjents og de under hans staaende Personers Bolig.

Forſteilich el. forſtlich, aj. Skovs-, som angaaer, hører til Skovvæsenet.

Fort, n. -es -s, Fort, n. (liden Fæstning).

Fort, av. fremad, videre; bort, afsted, fra et Sted til et andet; (saaledes ogsaa i afstillende Sammensf. med Verber: -ſtrecken; -eilen ꝛc.); fig. fort, fremdeles, endvidere, i et væk, (især i afstillende Sammensf. med v. n.: -arbeiten; -leben; -ſingen ꝛc.); hurtig, d. T. især i -machen; ſo -, ſtraks, paa Stedet, i en Snup; und ſo -, og saa fremdeles, saa videre; (forældl.) i Fremtiden. [fra den Tid af; videre.

Fortan, av. (forældl.) i Fremtiden;

Fortblaſen, v. i. 1) a. blæse bort. 2) n. m. h. vedblive at blæse paa et Instrument.

Fortbringen, v. i. a. fortbringe, bringe bort, bringe med ſig; fig. drive, fremdringe af Jorden: Pflanzen -; ſich, faae ſig igj-, hjelpe ſig frem; -gung, f. ub. pl. Bringen bort, Fremdriven, c.

Fortdauer, f. ub. pl. Vedvaren, c.; -n, v. n. m. h. vedvare.

Fortfahren, v. i. 1) n. m. ſ. kjøre, reise bort fra et Sted. 2) n. m. h. fare fort, vedblive, fremture i: - zu ſchreiben. 3) a. bringe fort til Vogns el. til Skibs. [vedblive at flyde.

Fortfließen, v. i. n. m. ſ. flyde bort;

Fortführen, v. a. bortføre; vedblive at føre; -rung, f. -en, Bortføren, c.

Fortgang, m. -es ub. pl. blot fig. Vedvaren; (undert.) Fortſættelſe; Fremme; Fremgang, c.

Fortgehen, v. i. n. m. ſ. gaae bort, vedblive at gaae; fig. fortſættes; vedblive.

Forthelfen, v. i. n. m. h. Eim., hjelpe bort; fig. hjelpe fremad, - videre; -fung, f. ub. pl. Hjelpen frem, c.

Forthin, av. ſ. Fortan.

Fortification, f. ub. pl. Fæstningsværk, n., Befæstning, c., Ingenieurvidenskab, Fortifikationskonſt, c.

Fortkommen, v. i. n. m. ſ. komme fort, bort, undkomme; komme fremad, - afsted; fig. (om Vexter) trives; (om Mkr.) have ſit Ophold ved; -, n. - ub. pl. Fremkomſt, Fremgang, c.

Fortkönnen, v. i. n. m. h. d. T. for fortkommen können, kunne komme fort.

Fortlaſſen, v. i. a. Einen, lade gaae, reise bort.

Fortlaufen, v. i. n. m. ſ. løbe bort; n. m. h. vedblive at løbe; fig. n. m. ſ. løbe fort; især partic. -d, fortløbende: -de Seitenzahlen.

Fortmachen, v. 1) a. d. T. ſich, pakke ſig, løbe ſin Vei, undvige. 2) n. m. h. vulg. ile.

Fortpflanzen, v. a. plante videre; forplante: Gewächſe -; ogsaa fig.: ſein Geſchlecht, eine Krankheit -; -zung, f. -en, Planten videre; Forplantning, c. [fremad; fig. henrive.

Fortreißen, v. i. a. rive bort; rive

Fortſatz, m. -es -ätze, Fortſætning, c. (i Anatom.) den fremragende Deel paa et Been.

Fortſchaffen, v. a. bortſkaffe, ſkaffe af Veien; borthjelpe, befordre; afſtakke, give Afſked.

Fortſcheren, v. n. m. h. klippe fort; ſich, d. T. pakke ſig, gaae ſin Vei.

Fortſchreiten, v. i. n. m. ſ. ſkride videre el. fremad, gaae varſomt, betænkſomt frem (til Værks).

Fortſchritt, m. -es -e, Fremſkridt, n.; (iſær flg.).

Fortſetzen, v. a. udplante, om-; flytte frem, flytte hiere op (i Skolen); fortſætte: eine Handlung; -zung, f. -en, Udplantning, Forflyttelſe, Fortſættelſe, c.; ogſaa den Deel ſelv, ved hvilken Noget fortſættes.

Fortſtoßen, v. i. 1) a. bortſtøde; ſtøde fremad, videre. 2) n. m. h. vedblive at ſtøde. [gaae, reiſe bort.

Fortwollen, v. n. m. h. d. T. ville

Fortwurzeln, v. n. 1) m. ſ. uddrede Rødderne videre. 2) m. h. vedblive at ſlaae Rødder.

Fortziehen, v. i. 1) n. m. ſ. drage, marſchere bort. 2) n. m. h. vedblive at drage. 3) a. bortdrage, trække bort: den Wagen -. [-e Rüben.

Foß, aj. d. T. ſeit: -es Holz; træet:

Foſſil, n. -s -ien, Foſſilier, Mineralier.

Fourier og **Fournier**, ſ. Fur-.

Fourrage (l. Furraſche) f. ud. pl. Foder for en Armees Hefte; fig. Levnetsmidler overhovedet; -agiren (l. -aſchiren) v. n. m. h. hente Foder el. ogſaa Levnetsmidler.

Fracht, f. -en, Fragt, c.: (alt hvad Vognen er paalæſſet med, el. Skibets hele Ladning; undert. Varene, Vognmanden el. Skipperen befordrer; Lønnen derfor).

Fracht-brief, m. -es -e, Fragtbrev, Connoisſement, n.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Fragtmand, c.; -geld, n. -es ub. pl. Fragt, c.; -ſchiff, n. -es -e, Fragtſkib; n.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Fragtvogn, c.

Frachten, v. a. fragte (ſaavel føre ſom ſende Gods). [Befragter, c.

Frachter, m. -s pl. ſ. sg. Fragter,

Frack, m. -es -e, Frak, c.

Fractur, f. ub. pl. Fractur, c.

Frage, f. -n, Spørgsmaal, n.

Fragen, v. a. ſperge, Einen; Einen um, nach, über etw.; ogſaa Lingen i Acc. das - ſie; el. med et dobbelt Acc. er fragte mich Vieles; ogſaa ub. Casus: er fragte, ob, wie, warum -; fig. nach etw., bekymre ſig om, drage Omſorg for, agte, (kun b. T. og benegtende); es fragt ſich, man kan ſpørge, det er tvivlſomt, uafgjort.

Frage-punkt, m. -es -e, Spørgsmaals-Gjenſtanden; -weiſe, av. ſ.-s vis; -weiſe, f. -n, Spørgemaade, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. S-tegn, n.

Fragen, m. -s pl. ſ. sg. Sperger, c.

Fraglich, aj. Spørgsmaals-, hvorefter der ſpørges; tvivlſom, uafgjort; det, hvorom Talen er.

Fragment, n. -es -e, Fragment, Brudſtykke, n.; -ariſch, aj. ſom er i Brudſtykker.

Fragſelig, aj. ſpørgeſyg.

Fraiß d. Fraiſch, f. ud. pl. (Sybt.) Skræk, Frygt, Fare, c.; Faldſot, c.; Inquiſitionsret, Hals-, c.; -ſam, aj. ſkrækkelig, frygtelig; -ſam, f. ub. pl. Skræk, Angſt, c.; -ſlich, aj. (forældr.) ſkrækkelig; (Sybt.) ſom hører til Inquiſitionsretten. [ciskaner, c.

Franciskaner, m. -s pl. ſ. sg. Franſ-

Franco, av. fri, frigjort.

Frank, aj. (forældr.) fri; - und frei, frank og fri, fuldkommen fri.

Franke, m. -n -n, Franker, c. (af den frankiſke Nation); **Frank**, c. (en franſk Mynt).

Franken, n. -s ub. pl. Franken, n. (et tydſk Land); ogſaa -land, n. -es ub. pl.; -wein, m. -es -e, Vin, ſom dyrkes i Franken. [tale Postrengene.

Frankiren, v. a. frankere, frigjøre, be-

Fränkiſch, aj. frankiſk.

Frankreich, n. -es ub. pl. Frankrig, n.

Franſe, f. -n, Frynds, c.; (i Sreg) Fjæſer, Tjavſer, løsflidre, løshængende Traade; -ſicht, aj. lig Frynder, frynde ſeagtig; -ſig, aj. frynder.

Franz-apfel, m. -s -äpfel, franſk Æble, n., Rainet, c.; -band, n. -es -ände, Franſkbind, n.; en Bog, der er indbunden i et ſaadant Bind; -branntwein, m. -es -e, franſk Brændevin, c.; -brod, n. -es -e, Franſkbrød, n.; -geld, n. -es ub. pl. franſke Penge (iſær Dalere og Gylden); -gold, n. -es ub. pl. franſk Guld; -obſt, n. -es ub. pl. Frugt af franſke, (lavſtammede) Træer; -wein, m. -es -e, franſk Vin; iſær hvid Vin.

Franzmann, m. -es -änner el. Franze, m. -n -n, ſtrygende el. ſportende for det ſædv. Franzoſe, m. -n -n, Franſkmand, c.; -zöſinn, f. -en, franſk Fruentimmer.

Franzoſen, pl. ub. sg. Frantſoſer (veneriſk Syge); ogſaa en Sygdom hos Svin, Hornqvæg ꝛc. [Frantſoſer.

Franzöſig, aj. veneriſk; beladt med

Franzöſiſch, aj. franſk.

Frappant, aj. paafaldende, overraſkende; -ppiren, v. n. m. h. overraſke, ſætte i Forundring: es -ppirt mich.

Fraß, m. -es, Aben, Fraadſen; Graadighed, Slugenhed, c. ub. pl.; Ade, n., Mad, c.; d. T. ogſaa Menneſke-

godt Nabeskabs Skyld; -skaft, f. Venskab, n. ud. pl.; Bekjendtskab, n., Fortrolighed, c. pl. -en; (fordum) Slægtskab, n.; Paarørende, Familie, c.; Venskabsbevisning, bevist Feieligheb, Tieneste, c.; -skaftlich, aj. venskabelig; -skaftlichkeit, f. -en, Venskabelighed, c.; -skaftsbeweis, m. -es -e, Venskabsbevis, n.; -skaftsstück, n. -es -e, d. S. Venskabsstykke, n.; -willig, aj. (i Canc.) venskabelig og beredvillig.

Frevel, aj. (undert.) s. -haft.

Frevel, m. -s pl. s. sg. Riddingsværk, n., Ondskab, Forbrydelse; Gjenstridighed, Letfærdighed, c.; -haft, aj. starnagtig, ondskabsfuld; ugudelig, lastefuld, modvillig, uforskammet, letfærdig, formastelig.

Freveln, v. n. m. h. begaae Riddingsværk, handle ugudeligt, trodse Gubs og Mstes Love.

Frevelthat, f. -en, Riddingsdaad, c.

Freventlich, av. s. Frevelhaft.

Frevler, m. -s pl. s. sg. Nidding, Misgjerningsmand, c., et forvorpent Mste., Ildgjerningsmand, c.

Frey, Freyen, Freyheit, Freylich, Freytag, Freyung, s. Frei-.

Fricassee, n. pl. s. sg. (ogsaa f.) (3 Stavmen i pl. 4 Stav.) Fricasse, c. (Ret Mad).

Friction, f. -en, Rivning, Gnidning, c.

Friede, m. -ns, el. -n, m. -s, ub. pl. Fred, c.: (offentlig Rolighed og Sikkerhed; udvortes Enighed, modsat Kiv, Strid, især modsat Krig); fig. Sindsro, c.

Friedeliebend, aj. fredelskende.

Frieden, v. a. (foræld.) frede.

Friedens-bedingung, f. -en, Fredsbetingelse, c.; -bruch, m. -es -üche, F-brud, n.; -fest, n. -es -e, F-fest, c.; -fuß, m. -sses ub. pl. F-fod, c.; -richter, m. -s pl. s. sg. F-dommer, c. (i England); -schluß, m. -sses -üsse, F-slutning, c.; -stifter, m. -s pl. s. sg. F-stifter, Mægler, c. (Mediateur); -störer, m. -s pl. s. sg. F-forstyrrer, c.; -zeit, f. -en, F-tid, c.

Friedfertig, aj. fredelig, fredsommelig; -keit, f. ub. pl. F-hed, c.

Friedliebend, aj. fredelskende.

Friedlich, aj. fredelig, fredsommelig, fredelskende; (om livløse Ting) fredelig, rolig, censom; -keit, f. -en, F-hed, c., Rolighed, c.

Friedsam, aj. og -keit, f. s. Friedlich.

Frieren, v. i. n. 1) m. h. fryse: die Füße haben mir gefroren; es friert mich el. mich friert; (om Veiret, blot uperf.) es friert, det fryser: es -rt Eis, til Is. 2) m. s. forvandles til Is.

Fries, m. -es 1) pl. -e, et Slags langhaaret, grovt Klæde. 2) pl. -en, (i Bygningsk.) Frise, c.

Friesel, m. el. n. -s pl. s. sg. Frisler (en Sygdom).

Frisch, aj. frist: kold, kølig; fig. endnu ubedærvet (især om Madvare); ny, i sin fuldkomne Godhed; nylig, nu først, ganske nylig; von -em, paa ny; auf -er That, paa frist Gjerning; -er Schnee, nyfalden; das Brod, das Bier ist -, nybagt, nybrygget; endnu ikke brugt; munter, ved frisk Mod, livlig, levende; - auf! kun frisk!

Frische, f. ub. pl. Friskhed, c.

Frischen, v. 1) a. forfriske, afkøle, gjøre det Bedærvede igjen godt; die Hunde - (Jagtsp.) give et Laxativ ind; eine S. -, opfriske, atter bearbeide, igjen forbedre; (ogsaa blot som et Konstord). 2) n. m. h. (om Vildsviin) kaste Unger; -chung, f. -en, Forfriskelse, Afkølning, Opfriskelse, c.

Frischling, m. -es -e, (Jagtsp.) et Vildsviin til det er et Aar gammelt.

Frischofen, m. -s -öfen, Smelteovn, (hvor Selvet stilles fra Kobberet).

Friseur, (l. -sör) m. -s -e, Friseur, Haarskærer, c.

Frisiren, v. a. frisere, kruse, gjøre kruset (som Klæde af Dugmagere, og Haarene paa Hovedet); garnere Frueentimmerklæder med Baand, Knipliuger, Fryndser ɔc.

Frist, f. -en, Frist, Termin, c. (bestemt Tid, inden hvilken Noget bør skee); Udsættelse, Forlængelse af denne Tid (Dilation); (sjeld.) Tid, c., Tidsrum, n.

Fristen, v. a. friste, give Frist, udsætte, opsætte, forlænge; -stung, f. ub. pl. Fristen, Opsættelse, Forlængen, c.

Frisur, f. -en, Frisur, c. (Haaret's Opkslen; Kleders og andre Tings krusede Besætning).

Fritte, f. -n, Glasstof, n. (den første Sammenblanding af de til Glas nødvendige Materialier).

Frivol, aj. frivol; letfærdig; smaalig; -ität, f. -en, Frivolite, Letfærdighed, Smaahedsaand, c.

Froh, aj. fro, glad, forneiet, vel til Mode; fig. det, som opvækker, røber, er forbundet med Glæde: das -e Bewußtseyn; einer S. (Gen.) - werden, nyde den med Glæde.

Fröhlich, aj. der samme som froh, men især visende denne Glæde ved udvortes Kjendetegn; lystig, glad; -keit, f. Glæde, Fryd, Freidighed, c. ub. pl.; glædelig Høitidelighed, Lystighed, pl.-en.

Frohlocken, v. n. m. h. juble, lægge en høi Grad af Glæde for Dagen: über etw.; (sjeld.) einer S. (Gen.) -.

Frohn, aj. (foræld.) hellig; beremt; prægtig, herlig, stjen; Øverigheds-, herskabelig; offentlig.

Frohn, m. -es el. -en pl. -e el. -en, s. Frohnbote.

Frohn, f. ſ. Frohne.

Frohn-acker, m. -s -äcker, Hovmark, c.; **-alter**, m. -s pl. ſ. sg. Hoialter, n.; **-bar**, aj. hoveritpligtig; **-bote**, m. -n -n, Bysvend, Raadſtuetjener, c.; **-dienſt**, m. -es -e, Hoveritjeneſte, c., Hoveri, n.; **-feſte**, f. -n, (n. St.) Slutteri, offentligt Fængſel, n.; **-leichnam**, m. -es ub. pl. (i den catholſke Kirke) Chriſti Legeme i Alterets Sacramente; deraf **-leichnamsfeſt**, n. -es ub. pl. Chriſti Legemsfeſt.

Frohne, f. -n, Hoveri, n., Hoveritjeneſte, c.

Fröhnen, v. 1) n. m. h. gjøre Hoveritjeneſte; Eim. (foragt.) trælle for; fig. ſeinen Luſten, være en Træl af. 2) a. Einen, fordre Hoveri af; være dydende imod, behandle haardt; etw. (Dydt.) belægge med Beſlag.

Fröhner, m. -s pl. ſ. sg. Hoveriforpligtet, c.

Fröhnerei, f. -en, ſ. Frohnfeſte.

Frölen, n. -s pl. ſ. sg. (Nordt. d. T.) ſ. Fräulein.

Fromm, (-ömmer -ömmeſt), aj. from, taalmodig, ſpagfærdig; gudfrygtig; god, medlidende; (om Børn) artig, vel artet.

Frömmeln, v. n. m. h. hykle, anſtille ſig gudfrygtig, andægtig; **-lei**, f. ub. pl. Hykleri, n., forſtilt Fromhed, c.

Frommen, n. -s ub. pl. (foræld.) Fromme, Nytte, Fordeel, Gavn, Baade.

Frommen, v. n. m. h. (foræld.) gavne, nytte, baade.

Frömmigkeit, f. ub. pl. Fromhed, Gudfrygtighed, c.

Frömmler, m. -s pl. ſ. sg. el. **-ling**, m. -es -e, Hykler, En, der anſtiller ſig from, Pietiſt, c.

Fronte, f. -n, Front, c. (forreſte Deel af adſkillige Ting): die - eines Hauſes, einer Armee ꝛc.

Frontiſpice, n. Frontiſpice, c.

Fronton, n. -s -s, Fronton, c.

Frosch, m. -es -ösche, (Dim. Frösch-chen, n. -s pl. ſ. sg.) Fre, Padde, Ludſe, c.; en Hævelſe i Munden paa Heſte og under Tungen paa Børn; Opheininger og fremragende Dele paa forſtjellige Ting, f. Ex. det Stykke Træ paa en Violinbue, hvorover Haarene ſpændes; **-fiſch**, m. -es -e, Bredſlab, c. (Fiſk); **-laich**, m. -es ub. pl. Froskes, (Fræernes i Sillim indeſluttede Æg); **-ſattel**, m. -s pl. ſ. sg. et Slags Sadel med ſmaae Bylder for og bag.

Froſt, m. -es -öſte, Froſt, ſtreng Kulde, Fryſen, Kuldens Fornemmelſe, c.; ligel. froſne, gj-froſne Legemer; fig. Uſelſomhed, Kulde, c.; (i de ſtjønne Videnſkaber) Mathed, Mangel paa Livlighed; **-beule**, f. -n, Froſtbyld, c.; **-ſalbe**, f. -n, Froſtſalve, c.; **-wetter**, n. -s ub. pl. Froſtvejr, n.

Fröſteln, v. n. m. h. upers. mich fröſtelt, fryſe lidet, føle lidt Kulde.

Froſtig, aj. kold, ſom bringer Kulde med ſig; fig. ein -es Compliment, ſpodſk, ligegyldig; ein -er Witz, mat; er iſt ſehr -, kuldſkær; **-keit**, f. ub. pl. Kulde, Kuldſkærhed, c.

Fröſtler, m. -s pl. ſ. sg. el. Fröſtling, m. -es -e, Froſſenpind, c.

Frucht, f. -üchte, Frugt, iſær Sæd og Træfrugt, c.; Afgrøde, c.; fig. d. T. det, der befordrer Frugtbarheden i Planteriget, Grøde, c.; et endnu ufødt el. nylig født Barn; (i Bibelen ogſaa om Dyr); det, en Ting indbringer, Indkomſt, Løn, c.; Følge af en Handling, et Sindelag: die - deiner Bosheit; Nytte, Fordeel, Baade, c.: - daraus ſchöpfen.

Frucht-bar, aj. frugtbar, frugtbringende: ſom befordrer Planterigets Frugtbarhed: ein -er Regen; **-barkeit**, f. ub. pl. F-hed, c.; **-baum**, m. -es -äume, ſ. Obſtbaum; **-born**, n. -es -örner, ſ. Fuldhorn; **-knoten**, m. -s pl. ſ. sg. Frugtknude, Æggeſtok, c.; **-los**, aj. fig. frugtesles, uden Nytte; **-loſigkeit**, f. ub. pl. F-hed, c.; **-nießung** el. **-nuzung**, f. -en, Nytten, Brugen af det, en Ting giver af ſig; (Usus fructus); **-ſtück**, n. -es -e, Frugtſtykke, n.

Früchtchen, n. -s pl. ſ. sg. en liden Frugt; fig. d. T. en ſlet artet, ung Perſon.

Fruchten, v. n. m. h. frugte; blot fig. bringe Nytte: mein Rath hat nichts gefruchtet.

Früh el. -e, aj. tidlig, betids, betimelig, aarle; - Morgens, aarle om Morgenen; heute -, i Morges.

Früh-erbſen, pl. ub. sg. tidlige Ærter; **-geburt**, f. ub. pl. for tidlig Nedkomſt (Abortus) c.; **-jahr**, n. -es -e, d. T. ſ. Frühling; **-klug**, aj. forklog; klog før Tiden; **-mahl**, n. -es -ähler, ſ. **-ſtück**; **-meſſe** og **-mette**, f. -n, Morgenmeſſe, Ottesang, c.; **-predigt**, f. -en, Fropræbiken, c.; **-reife**, f. ub. pl. tidlig Modenhed, c.; **-roth**, n. -es ub. pl. (digt.) Morgenrøde, c.; **-ſtück**, n. -es -e, Frokoſt, Davre, c.; **-ſtücken**, v. n. m. h. ſpiſe Frokoſt, holde Davre; haſt du ſchon gefrühſtückt; **-ſtunde**, f. -n, Morgentime, c.; **-zeitig**, aj. tidlig: -es Obſt, -er Verſtand, tidlig moden. [gentid, -ſtund, c.

Frühe, f. ub. pl. (blot med in) Morgenfrühe, av. det tidligſte.

Frühling, m. -es -e, Foraar, n. -stid, Vaar, c.; Dyr, ſom i Aarets Begyndelſe fødes, ligel. tidligere end andre; d. T. et Barn, ſom fødes for huſtig efter Vielſen.

Grühlings-monat, m. -es -e, -tag, m. -es -e, ꝛc. Foraarsmaaneb, -bag, c. ꝛc.; -fliege, f. -n, Ugger, Foraarsflagrer, c. (Sommerfugl); -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Blaatorbiſt, c. (Inſect).

Fuchs, m. -es -üchſe (Dim. Füchschen, n. -s pl. ſ. sg.) Ræv, c. (Dens Hun, Hunræven, kaldes Füchsinn, f. -en); ſig. Ræevbalg, c., -ſkind, -ſkinds Foderværk, n. ub. Artik.; rødlybt, rødplettet Heſt; (foragt.) et Mſte. med rødlige Haar; et lyſtigt Mſte.; Rus, c. (en ung Student).

Fuchs-eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Rævesax, c.; -haar, n. -es -e, Rævehaar, n.; -icht, aj. ræveagtig; rød ſom en Ræv; -pelz, m. -es -e, Rævepels, Rævſkindspels, c.; -prellen, n. -s pl. ſ. sg. Himmelſprætsleg med en Ræv; -roth, aj. rød ſom en Ræv, ræverød; -ſchwanz, m. -es -änze, Rævehale, Ræverumpe, c. (ogſaa Navnet paa en Plante); ſig. den - -ſtreichen, ſlebſte, ſmigre, tale efter Munden; -ſchwänzen el. -är:eln, v. n. m. h. ſlebſte, ſmigre, tale efter Munden; -ſchwänzer, m. -s pl. ſ. sg. vulg. Slebſter, lav Smigrer, c.

Fuchtel, f. -n, Kaarde med bred Klinge; ſig. Straf ved Slag med en ſaadan Kaarde; -n, v. 1) a. Linen, give Prygl med en bredklinget Kaarde. 2) n. m. h. fare med dragen Sabel ubeſindig hid og did.

Fuder, n. -s pl. ſ. sg. (Dim. Füderchen, n. -s pl. ſ. sg.) Læs, Bonde-, Vognmands-, n.; et Maal for forſkjellige tørre og flydende Ting: (f. Ex. et Stykke Eng, hvorpaa kan avles 1 Læs Hø; et ſtort Vinmaal, 6 Ahm ꝛc.).

Fufzehn, -zig, ſ. Funf-.

Fug, m. -es ub. pl. (ogſaa brugelig ub. Artik.) Ret, Feie, c.

Fuge, f. -n, Fældning, Skarring, c. (Stedet, hvor to Legemer ere ſatte i hinanden); ſig. Fuga (i Muſiken).

Fügebank ſ. -änke, Langhøvl, Strygs, Skot-, c.

Fügeeiſen, n. -s pl. ſ. sg. (hos Snedk.) Jernet i Langhøvlen; (hos Glarm.) Glarmeſterkniv, c. (hvormed det afſkaarne Glas afknibes).

Fugen, v. 1) n. m. h. paſſe; ſig. es fugt mir, nytter, tjener, paſſer mig; Dim. -, give efter for, finde ſig i. 2) a. fælde ſammen.

Fügen, v. 1) a. ſammenfoie: Bretter -; ſig. hinzu, ſoie til, ſætte til; ſich in Linen, in etw. -, ſoie, ſikke, lempe, rette ſig derefter; anordne; foie, beſtikke (kun om Gud); ſich -, ſemme, ſikke, paſſe ſig; ſkee, tildrage ſig efter viſſe Love, foranſtaltes. 2) n. m. h. (ſjeld.) Dim., foie, være til Villie, til Nytte, gunſtig (ogſaa fugen).

Fügewort, n. -es -örter, Bindeord, n., Conjunction, c.

Füglich, aj. es kann - geſchehen, bequemt, uden Vanſkelighed; eine -e Antwort, paſſende; ich kann nun - gehen, med Foie, med god Grund; -keit, f. ub. pl. Bequemhed, Paſſelighed, Beſkelſe, c. [pl. U-heb, c.

Fuglos, aj. ubeſkiet; -igkeit, f. ub.

Fügſam, aj. ſammenfkielig, beſkelig, ſmidig; eftergivende; -keit, f. ub. pl. S-hed, Eftergivenhed, c.

Fügung, f. Førelſe, Beſtyrelſe, c. (iſær om Guds Forſyn), ub. pl.; Tilfkkelſe, c. (Guds) pl. -en.

Fühl-bar, aj. følſom, følelig; -barkeit, f. ub. pl. F-mhed, F-ghed, c.; -faden, m. -s pl. ſ. sg. (-fäden) Føletraad, c.; -horn, n. -es -örner, Følehorn, n. (paa Inſecter); -los, aj. følesløs; -loſigkeit, f. Følesløshed, ub. pl.; følesløs Handling, Opførſel, pl. -en; -ſpitze, f. -n, Spids el. Traad uden Ledemod paa Dremes og Inſecters Hoveder.

Fühlen, v. a. og n. m. h. føle, føle paa, beføle: Dim. den Puls; fornemme, føle til, mærke: Hitze, Kälte ꝛc. -; ſig. fornemme, føle: einen Trieb zu etw.; ſich, være ſig viſſe Fortrin el. Svagheder bevidſt: er fühlt ſich in ſeinem Fache, er overbevidſt om at være i. [danſke S).

Fühnen, n. -s ub. pl. Fyen (den

Fuhr-lohn, m. el. ſædv. n. -es ub. pl. Løn for Kjørſel; Vognleie, Fragt, c.; -mann, m. -es -leute, Vognmand, Kubſt, c.; -mann ſpielen, lege Hyrhefk; -weg, m. -es -e, ſ. Fahrweg; -werk, n. -es -e, Kjøretei, Befordringstei, n.; Vogn, c.; -weſen, n. -s ub. pl. Befordringsvæſen, n.

Fuhre, f. -n, Agen, Kjøren, Kjørſel, c.; Vogn, c., Kjøretei, n.; Læs, n.; Vognleie, c.

Führen, v. a. føre: eine S., kjøre el. ſeile med; Waaren -, handle med; Einen bei (an) der Hand, auf den Weg (den Weg el. undert. des Weges) lede, ledſage; ſig. die Feder, ſtyre; den Graben, trække; forfærdige i en vis Retning; Linen bei der Naſe herum -, narre; die Armee; den Tanz, føre an (beſtemme en Perſons el. Tings Bevægelſe, ved at vise Vei, ledſage, befale, overtale ꝛc.); foreſtaae, forvalte, foranſtalte, anordne, behandle, omgaaes: die Bücher, einen Bau, den Proceß, den Handel -; ſom v. n. indeholde i ſig, føre med ſig, have: einen Namen; etw. im Schilde -; Gottes Namen unnütz -, tage forfængelig; ein Leben -, leve. [Veiviſer, Anfører, c.

Führer, m. -s pl. ſ. Fører, Leder,

Führung, f. Føren, c. (i alle Bem., Verbet führen har) ub. pl.; Fering, c. (Gods, en Reiſende har med el. Vare, en

Skibsbetjent maa have frit med); Forsørelse, e. (Guds Foranstaltning med Hensyn til Mstes. Sjæbner, og disse Sjæbner selv) pl. -en.

Fülle-bier, n. -es ud. pl. Øl, som fyldes efter i Fadet; -hals, m. -es -älse, fler Trætragt, c.; -horn, n. -es -örner, Fyldehorn, Overflødighedshorn, n.; -mund, m. -es -e, Fundament, n. (til en Bygning); -sel, n. -s pl. sg. Fylding; Fyldekalk, c.; -wein, m. -es -e, Vin, som fyldes efter i Fadet; -wort, n. s. Fluckwort.

Fülle, f. Fylde, Fuldhed, c. (Tilstanden, i hvilken en Ting er opfyldt med en anden) ud. pl.; fig. Overflødighed, fuldt op af; Rigdom, Fuldkommenhed, c.; die Fülle und die -, Klæde og Føde; det, hvormed en anden Ting opfyldes, Fylding, c. pl. -n.

Füllen, v. 1) a. fylde, komme fuld; er iſt nicht zu -, er umættelig; gefüllte Blumen, dobbelte; fig. oft: zwei Maß aus einem Faſſe. 2) n. m. h. fole, kaste Fol.

Füllen, n. -s pl. s. sg. Fol, n.

Füllerei, f. s. Völlerei.

Füllung, f. Fyldning, c. ud. pl.; Fylding, c. pl. -en.

Fummel, f. -n, Rand, c. (paa Mandfolkeklæder); (Nordt.) et efterladende, flaneovrnt Fruentimmer; -holz, n. -es -ölzer, Poleretræ, n.; -n, v. 1) n. m. h. d. T. fare let hid og did paa et Legemes Overflade. 2) a. (hos Skom.) glatte med Poleretræet.

Function, f. -en, Function, c.; -iren, fungiren, v. n. m. h. fungere, udøve sin Embedspligt.

Fund, m. -es -unde, Finden, Hitten, c. ud. pl.; Hittegods, n., Opfindelse, Opdagelse, c. og den opfundne Ting; (fordum) Liſt, Ræнke, Finte, c., Kneb, n.

Fundament, n. -es -e, Fundament, n.: Grundvold, -ſtøtte, c.; fig. Begyndelsesgrund, c., Grundbegreb, n.

Fundation, f. -en, Fundation, c.

Fundgrube, f. -n, Mine, Grube, c.

Fünf, M=Tal, fem; (brugt med Subſt. er det indecl., men ud. Subſt. har det i Nom. og Acc. fünfe eg fünf, Gen. fünfer, Dat. fünfen: er kann nicht fünfe zählen, tælle til fem, er meget enfoldig; es waren ihrer fünfe, fem af dem).

Fünf, f. -en, Fem, c. (Talfiguren, Femtal, n., Kortbladet, Femmen).

Fünf=blätterig, aj. fembladet; -eckig, aj. femkantet; -fach el. -faltig, aj. femfold, femdobbelt; -füßler, m. -s pl. s. sg. femfodet Vers, Pentameter, n.; -jährig, aj. fem Aar gammel el. retvarende i fem Aar; -jährlich, aj. som kommer igjen hvert femte Aar; -mal, av. el. - Mal, fem Gange; -malig, aj. som skeer fem Gange; -stimmig, aj. femstemmet.

Fünf=zehn, (Sydt. fünfzehn, Nordt. d. T. fufzehn) M=Tal, indecl. femten; -zehnte, O=Tal, femtende; -zehntens, av. for det femtende; -zehner, m. -s pl. s. sg. et Hele af 15 Eenheder; -zig, M=Tal indecl. (Sydt. fünfzig, Nordt. d. T. fufzig) halvtredsindstyve; er iſt in den - zigen, mellem 50 og 60 Aar; -ziger, m. -s pl. s. sg. et Hele af 50 Eenheder; Medlem af en Forening paa 50 Personer; d. T. som er mellem 50 og 60 Aar gammel; -zigſte, O=Tal, halvtredsindstyvende; -zigſtens, av. for det halvtredsindstyvende.

Fünfer, m. -s pl. s. sg. Femmer, c., et Antal af fem, betragtet som et Hele.

Fünferlei, aj. indecl. fem Slags.

Fünfte, O=Tal, femte; -halb, aj. indecl. halvfemte.

Fünftel, n. -s pl. s. sg. Femtedeel, c.

Funke, m. -ns -n, (Dim. Fünkchen, n. -s pl. s. sg.) Funke, Gnist, c.; fig. Funke, c. (en liden Deel, som Begyndelse til el. Reſt af noget Større).

Funkeln, v. n. m. h. funkle.

Funkelneu el. fædv. funkelnagelneu, aj. d. T. funklende ny.

Funken, v. n. m. h. funkle, tindre stærkt, kaste Funker fra sig.

Für, 1) av. (Sydt.) s. fort; (forældd.) - und -, stedse, uophørlig; was für ein (ikke einen) hvad for en; (i Sammensætninger): Fürbitte ꝛc. 2) præp. med Acc. for, (til Nytte, Brug, Bedſte for), istedetfor, med, i-, i Henseende til, i Betragtning af; - das sammendrages hyppigt til füre; für jetzt, nu; - mein Leben gern, overmaade gjerne. (- maa ikke forveksles med vor, der betegner den tidligere Tilværen med Hensyn til Tid og Sted).

Fürbaß, av. (forældd.) videre fort, -hen, fremad.

Fürbitte, f. -n, Forbøn, c.; -r, m. -s pl. s. sg. Talsmand, Forbeder, c.

Furche, f. -n, Fure; fig. Rynke, c. (i Huden); -n, v. a. fure.

Furcht, f. ud. pl. Frygt; fig. Ærefrygt, c.

Furcht=bar, aj. frygtelig; -barkeit, f. ud. pl. F-hed, c.; -los, aj. ufrygtſom, uforfærdet; -loſigkeit, f. ud. pl. U-mhed, U-thed, c.; -sam, aj. frygtſom; (undert.) undſeelig, forsagt; -samkeit, f. ud. pl. F-hed, U-hed, F-hed.

Fürchten, v. a. frygte: Einen el. etw.; ſich vor einer S. -; fig. Gott -, bevise Ærefrygt for; wir -, daß es, el. wir -, es wird geſchehen, befrygte.

Fürchterlich, aj. frygtelig; d. T. ogſaa: overordentlig.

Fürder, av. ſ. Förder.

Furie, f. (3 Stav.) -n, Furie, c.; fig. Raſenhed, c.; en yderſt forbittret el. ondſkabsfuld Perſon.

Furier, m. (2 Stav.) -s -e, Fourcer, c.

Fürlieb, av. d. T. mit etw. - nehmen, tage til Takke med, være tilfreds med.

Furnier, n. (2 Stav.) -s -e, tyndt ſtaarne Blade af fjønt Træ, til dermed at bekkæde Møbler ꝛc.

Fürſorge, f. ub. pl. Forſorg, c.

Fürſprache, f. -n, Forbøn, c. (Tale for en Anden); -ſprecher, m. -s pl. ſ. ſg. Talsmand, c.; -ſpruch, m. -es ub. pl. ſ. -ſprache.

Fürſt, m. -en -en, Fyrſte, c.

Fürſten, v. (hvoraf kun gefürſtet er brugelig) ophøie i Fyrſteſtand.

Fürſten-bank, f. -änke, Fyrſternes Sæde paa Rigsforſamlingen; -brief, m. -es -e, Documentet, i hvilket En ophøies til Fyrſte; -rath, m. -es ub. pl. Fyrſteraad, n.; -ſchule, f. -n, fyrſtelig Skole; -thum, n. -es -ümer, Fyrſtendømme, n.; (forælb.) fyrſtelig Værdighed.

Fürſtlich, aj. fyrſtelig: (en Fyrſte tilhørende; paaſende for en Fyrſte); -keit, f. ub. pl. F-hed, c.

Furt, f. -en, Vaad, Badeſted, n.

Fürwahr, av. i Sandhed, ſandeligen, for viſt.

Fürwort, n. -es, Forbøn, c., (iſær Sydt. og ub. pl.); Stedord, Pronomen, n. pl. -örter.

Furz, m. -es -ürze, vulg. Fjert, c.; -en, v, n. m. h. fjerte.

Fuſcheln, v. n. m. h. (Nordt.) bedrage liſtigen.

Fuſel, m. -s ub. pl. d. T. Finkel, ſlet Kornbrændevin, n.

Füſilier, (3 Stav.) m. -s -e, Skarpſkytte, let Soldat, c.

Fuß, m. -es -üße, (Dim. Füßchen, n. -s pl. ſ. ſg.) Fod, c.: (Benet hos Dyr og Mſtr.; iſær den underſte Deel deraf hos Mſtr.); fig. Eim. auf dem -e folgen, i Hælene; feſten - faſſen, tage Fodfæſte, ſætte ſig faſt et Sted; Einen auf freien - ſetzen, paa fri Fod, i Frihed; Eim. etw. unter den - geben, melde, raade underhaanden; ſtehendes -es, paa ſtaaende Fod, ſtraks; der - eines Berges, einer Säule, eines Glaſes; die Sache hat Sand und -, er brugbar; die Sache ſteht auf gutem -e; ein Heer auf den Kriegsfuß ſetzen; auf großem -e leben; der Uhrz-; (et Længdemaal, 12 Tommer; pl. Fuße, men med et Talord foran pl. ſ. ſg.: vier Fuß hoch); (i Digtek.) Stavelsemaal, n.

Fuß-angel, f. -n, Fodangel, c.; -bad, n. -es -äder, Fodbad, n.; Band til Fodbad, ub. pl.; -bank, f. -änke, Skammel, c.; -blatt, n. -es -ätter, Fodblade, Fodbalde, c.; -boden, m. -s -öden, Gulv, n.; -eiſen, n. -s pl. ſ. ſg. ſ. -angel; Jern, at lægge Forbryderne om Fødderne; -fall, m. -es -älle, Knæfald, n.; -fällig, aj. falden-de til Fode; -gänger, m. -s pl. ſ. ſg. Fodgænger, c.; -geſtell, n. -es -e, Fodſtykke, Poſtament, n., Piedeſtal, c.; -gicht, f. ub. pl. Podogra, c.; -knecht, m. -es -e, Sfodbetjent, ſom tjener til Fods; (forælb.) Infanteriſt, c.; -kuß, m. -ſſes, -üſſe, Kys paa Foden; -pfad, m. -es -e, Fodſti, c.; -ſohle, f. -n, Fodſaale, c.; -ſtapfe, m. -ns, (meſt brugelig i pl. -n) Fodtrin, Spor, Fod-, n.; -ſteig, m. -es -e, Fodſti, c.; -tritt, m. -es -e, Træden med Foden, Gang, c.; Trin, n.; Fodſti, c.; Skammel, Fod-, c.; -volk, n. -es ub. pl. el. -ölker, pl. ub. sg. Fodfolk, Infanteri, n.; (i Spøg) Foden ſelv.

Fußen, v. n. m. h. fæſte Fod, ſætte Fødderne op og ned; auf etw. -, tage Fodfæſte; fig. ſtøtte, forlade ſig paa.

Füßling, m. -es -e, Sokke, Fodſokke, c. (i en Strømpe).

Foufstage (l. -abſche) f. -n, Fuſtage, n.

Futter, n. -s pl. ſ. ſg. d. T. Foderal, n.; (iſær i Sammenſ.: Brillen-, Flaſchen-); Foder, (i Klæder ꝛc. Underfoder, n.; Foder (for Dyr og i Spøg for Mſtr.), ub. pl.; ſaa meget, ſom paa engang gives et Dyr til Næring, med pl.

Futteral, n. -es -e, Foderal, n.

Futter-bank, f. -änke, Hakkelſekiſte, c.; -klinge, f. -n, Hakkelſekniv, c.; -kräuter, pl. Foderurter; -lade, f. -n, ſ. -bank; -macher, m. -s pl. ſ. ſg. Foderalmager, c.; -ſchneide, f. -n, ſ. -bank; -ſchwinge, f. -n, Foderkurv, c. (at renſe Hefteſoderet i).

Futtern, v. a. fore (fodre), forſyne med Foder; -rung, f. -en, Foring, c.

Füttern, v. 1) a. fore (fodre): ein Thier, og i Spøg einen Menſchen, give Foder; etw., give ſom Foder. 2) n. m. h. tjene til Foder: Klee füttert gut; -rung, f. -en, Foring, c., Foder, n., Fouragering, c.

G.

G, (det ſyvende Bogſtav i A B C, en Conſonant, ſom udtales haardere

end j, bisdere end k, og ogsaa forskjellig fra ch; ug i een Stavelse udtales noget gjennem Næsen.

Gabe, f. -n, Gave, Foræring, c.; Almisse, c.; Naturgave, Færdighed, c., Talent, n.; (om Medicin) Portion, Dosis, c. [pl. s. sg.) Gaffel, c.

Gabel, f. -n (Dim. Gabelchen n. -s

Gabel-anker, m. -s pl. s. sg. Gaffelanker, n. (ved Skibe og i Bygningsk.); **-deichsel**, f. -n, Vognstang for en Enspændervogn; **-förmig**, aj. gaffelformig; **-gehörn**, n. -es -e, Gaffelhorn, n., (Hjortetakker med to gaffellignende Ender; en Hjort, der har saadanne Takker, kaldes) **-hirsch**, m. -es -e, el. Gabler, m. -s pl. s. sg.; **-geier**, m. -s pl. s. sg. Glente, c.; **-icht**, aj. gaffellig, gaffelagtig; **-ig**, aj. gasset; **-schwanz**, m. -es -änze, Hermelinspalæne, c. [n., Skat, c.

Gabelle, f. -n, Afgift, c., Paalæg,

Gabeln, v. a. sætte paa Gaffel; fig. d. T. n. m. h. nach etw. -, tragte ivrig efter at erholde.

Gabler, s. Gabelhirsch.

Gackern, **gackeln**, **gacksen**, v. n. m. h. kagle.

Gaden, m. -s pl. s. sg. d. T. Bod, Lade, c.; Skab, Kammer, n.; Hytte; Stage, c., Stokværk, n.

Gaffel, f. -n, (Nordt.) s. Gabel; (Sydt.) Skat, Afgift, c.; **-segel**, n. -s pl. s. sg. Gaffelseil, n.

Gaffen, v. n. m. h. gabe, gloe paa.

Gagat, m. -es -e, sort Rav (et sort, glindsende Beg, som er electrist).

Gage, (l. -sche) f. -n, Pant, Under-, n.; Gage, Løn, Sold, c.

Gäh, **Gähling**, s. Jäh, Jähling.

Gähnen, v. n. m. h. gabe.

Gahre, f. ub. pl. Gjæren; (især om Surdeien hos Bagerne); den tilbørlige Grad af Gjæring; det, der frembringer Gjæring; især Bærme og Surdei.

Gähren, v. i. n. m. h. gjære; fig. være i Bevægelse; endnu ikke være udbrudt; **-rung**, f. -en, Gjæring, c.

Gaksen, v. n. m. h. kagle.

Gala, f. ub. pl. festlige Klæder; **Gala**, c. [Melkejaspis, c.

Galaktit, m. -s ub. pl. Melkesteen,

Galan, m. -es -e, Galan, c.

Galander, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) brunn Kornorm, c., Springer (i Flesk); (Sydt.) Kornlærke, c.

Galant, aj. galant, artig, høflig, forelsket, pyntet; **-erie**, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.) d. T. Pynt, Stads, c.; der af **-waare**, **-händler**; Høflighed, Artighed, fin Levemaade, c.; Kjærlighedshandel, c.

Galeere, f. -n, Galei, c.; **-nsclave**, m. -n -n, Galeislave, c.

Galgen, m. -s pl. s. sg. Galge, c.; **-frist**, f. ub. pl. Galgefrist, kort Opsættelse, c.; **-strick**, m. -es -e, Galgestrik, **Gaufrik**, c.; **-vogel**, m. -s pl. s. sg. Galgefugl, Gautyv, c.

Galimatias (-thias) m. (n.) indecl. og ub. pl. Gallimatias, (n.) Snikksnak, c., Vaas, n., Ordforvreining, c.

Gallapfel, m. -s -äpfel, Galæble, n.

Galle, f. ub. pl. Galde, c.; fig. Vrede, Sindets Bitterhed, fiendtligt Sindelag, n.; (forskjellige Udvæxter under Hestens Tunge; en Hævelse paa dens Knæ); Galle, c. (paa et Blad; især paa Egetræets, Galæble, n. (forgaarsaget af Stikket af en liden Gedehams); (forskjellige urigtige Pletter i Hestehoven; i Øiet af en frodt Kanon; i det klare Skin paa Himmelen, ligeover for Solen; en ufuldkommen Regnbue; det hvide, flydende Skum, som skiller sig fra det smeltede Glas); (Jagtsp.) Halen paa det rede Vildt; s. Ackergalle. [med Galæble,

Gallen, v. a. die Seide, tilberede

Gällen, v. n. m. h. skingre, gjalde, skralde.

Gallen-bitter, aj. barsk, bitter som Galde: **-fieber**, n. -s pl. s. sg. Galdefeber, c.; **-sucht** el. Gallsucht, f. ub. pl. Galdesygdom, Gulsot, c.; **-süchtig** el. gallsüchtig, aj. galdesyg, gulsottig, som har Gulsot, c.; fig. knarvorn, forkrædelig, vredagtig.

Gallerie (3 Stav.) f. -n (4 Stav.) **Gallerie**, n.

Gallerte, f. -n, Gelee, c.

Gallinsect, n. -es -e, s. Gallwespe.

Gallicht, aj. galdeagtig, bitter som Galde. [dende Bitterhed.

Gallig, aj. galdefuld; fig. indeholdende

Gallion, m. -es -e, Gallion, c.

Gallosche el. Gallüsche, f. -n, Galoshe, Oversko, c.

Gallsucht og **-süchtig**, s. Gallen-.

Gallwespe, f. -n, Galleveps, c.

Galmei, m. -es ub. pl. Galmei, c.

Galone, f. -n, Galon, Brømme, c. (af Guld, Sølv el. Silke).

Galop (-pp) m. -s ub. pl. Galop, c.; **-iren**, v. n. m. h. galopere.

Galvanismus, m. ub. pl. den galvaniske Lære; **Galvanisme**, c.

Gamander, m. -s el. -lein, n. -s, **Gamanderurt**, **-kræget Urenpris**, c.

Gamasche, f. -n, **Gamask**, c.

Gamel el. **Gämel**, m. -s d. T. (Sydt.) Lyst, Fornøielse, Gammen, c.

Gämlich, aj. (n. St.) ubehagelig, forbunden med Vømmelse.

Ganasse, f. -n, Hestens Under-Kjæveben, n. [arving, Medeier, c.

Gänerbe, m. -n -n, (n. St.) Med-

Gang, m. -es -änge, Gang, c. (især med Hensyn til Maaden, paa hvilken

man gaaer); Gaaen, c. (at gaae til et vist Maal); (i Jagtſp.) Stridt, n. (iſær) d. T. Stedet, hvorhen man gaaer; Stedet, man gaaer paa: Vei, Gang, c.; Gallerie, n.; fig. et livlest Legemes Bevægelse: der - der Uhr; en Sags Gang og Maaden, paa hvilken den gaaer frem; Tænke- og Handlemaade; Anretning, c. (saa megen Mad, som paa eengang frembæres): der Braten kam im zweiten -; (i Fegtek.) Tour, Dyst, c.; (i Møllerne) Malen, Om-, c.; Gangværket i en Mølle; Gang, Skure i en Strue; Rør, n., Canal, Gang, c. (hvori flydende Legemer bevæge sig, iſær hos Dyr og Planter); Malmaare, Metal-, c.

Gangbar, aj. gangbar: (gængs, brugelig, almindelig; som kan gaaes paa; som gaaes meget paa); -keit, f. ub. pl. G-hed, c.

Gänge el. gäng, aj. gængs, gangbar (kun i Forbindelse med gebe) - und gebe Münze, brugelig i Handel og Vandel, overalt bekjendt.

Gängelband, n. -es -änder, Ledebaand, n. [gaae.

Gangeln, v. a. ein Kind -, lære at

Gängelwagen, m. -s pl. ſ. sg. Gangvogn, c.

Gangfisch, m. -es -e, Helt, c. (Fisk).

Ganggebirge, n. -s pl. ſ. sg. Gangbjerg, n.

Gans, f. -änse (Dim. Gänschen, n. -s pl. ſ. sg. Gæsling, c.) Gaas, c. (iſær Hunnen); fig. et dumt, taabeligt Mſte. (iſær Fruentimmer); (n. St.) et Bundt afskaaren Halm; den grove Steenart, som bruges til Mellestene ꝛc.; en Klump tilberedet Salt.

Gänse-auge, n. -s -n, Gaaseøie, Anforelsesstegn, n. („ ”); -blume, f. -n, Gaaseblomme, c. (Urt); -feder, f. -n, Gaasefjeder, c.; -gekröse, n. -s pl. ſ. sg. d. T. Gaasekraas, c. ogsaa -klein, n. -es ub. pl. og, kogt med Peber og Gaasens Blod, -pfeffer, m. -s ub. pl. -schwarz, n. -es ub. pl.

Gänserich, m. -es -e, Gase, Gusse, c., Gaaseurt, c. [serich.

Ganser el. -t, m. (n. St.) ſ. Gän-

Gänsig, rigtigere gänsicht, aj. gaaseagtig, dum som en Gaas.

Gant, f. -en, (Sydt.) Auction, c. (iſær ifølge Execution).

Gante, m. (Nordt.) ſ. Gänserich.

Ganz, aj. ganske, heel, fuld, heel og holden; (undert.) alt; fig. (d. T. og kun som aj.) fuldkommen; aldeles, fuld. Som Subſt. das -e, ein -es, Hele; im -en, i det Hele, i Almindelighed. Som av. gandske, aldeles, temmelig; - und gar nicht, aldeles ikke, slet ikke; (undert. forstærker det blot Betydn.): - Ohr seyn, være lutter Øre, høre nøie efter; - Erbarmen seyn, være lutter Forbarmelse; -heit, f. ub. pl. Heelhed, Integritet, Totalitet, c.

Ganzlich, aj. ganske, aldeles, fuldkommen.

Gar, aj. tilberedet, færdig (hos nogle Haandværkere, og iſær om Mad); fig. blot som av. (med Tonen) fuldkommen, ganske, aldeles, fuld; ogsaa i Forbindelse med ganz; (uden Tonen, undtagen naar so gaaer foran) meget, saare, overmaade; gar zu staaer stundom for allzu, alt for; endog, endogsaa; undert. ogsaa med so: er weiß es so gar nicht, endog ikke, ikke engang.

Garantie, f. ub. pl. Garantie, n.; -tiren, v. n. m. h. garantere.

Garaus, n. (indeel.) d. T. Ende, Slutning, c.; (iſær Sydt.) Ringningen ved Solens Op- og Nedgang; (feræld.) Glasſets Udskrivning ved Skaaledrikken; (sædv. i den Talem.) Eim. el. einer S. das - machen, gjøre Ende paa.

Garbe, f. -n, Neg, Kornneg, n.; -nband, n. -es -änder, Negbaand, n.; -nbinder, m. -s pl. ſ. sg. Negbinder, o.; -nzehnte, m. -n -n, Tiende af Neg.

Gärben, Gärber, ſ. Ge-.

Garde, f. -n, Garde, c.

Garderobe, f. -n, Garderobe, c. (Klædekammer, Klædeskab, n.; samtlige Klæder; (ved Hoffer) Tjenerkammer og samtlige Tjenende). [For-, n.

Gardine, f. -n, Gardin, Dmhæng,

Gardist, m.-en -en, Gardist, Garder, c.

Gare, f. ub. pl. Tilstanden, da en Ting er færdig, tilberedt; eine - Säute (hos Feldbered.) 24 Stykker, som paa engang gjøres færdige; die - des Weisels, Viserens Duleevne, og Maaden, den lægger sine Æg paa; (n. St.) Redding, Gjedning, c.

Garenne, f. -n, Kaninhuus, n., -skov, c., -bjerg, n.

Garkoch, m. -es -öche, Spisevært, c.

Garküche, f. -n, Spisevarteer, n.

Garleder, n -s ub. pl. hvidt Læder, Alunskind, n.

Garn, n. -es -e, Garn, n. (flachsenes-, Hørgarn; wollenes -, Uldgarn); Garn, n. (at fange Fiske el. Fugle i); fig. Eim. ins - gehen, lade sig fange, overliste af ham; Kongshatten (den anden Mave i drøvtyggende Dyr).

Garn-sack, m. -es -äcke og -schlauch, m. -es -äuche, Vod, n. (et Slags Fiskergarn); -stück, n. -es -e, 20 Fod spundet Garn; -weber, m. -s pl. ſ. sg. Linnedvæver, c.; -winde, f. -n, Garnvinde, c.

Garneele, f. -n, Reie, c. (Insect).

Garniren, v. n. m. h. garnere.

Garnison, f. -en, Garnison, c.

Garstig, aj. stiden, smudsig; fig. hæslig, styg, vanskabt; stammelig, utug-

tig; (Sydt.) forderver, harſk; -keit, f. -en, St-hed, Sm-hed, H-hed, B-hed, U-hed, c.

Garten, m. -s -ärten, Have, c. (fordum) et indgjerdet, indhegnet Sted; et befeſtet Sted, en Borg; en indfredet Iger.

Garten-bau, m. -es ud. pl. Havedyrkning; Havekonſt, c.; -diſtel, f. -n, Artiſkok, c.; -haus, n. -es -äuſer, Havehuus, n. (til Havefagets Opbevaring); Lyſthuus, n.; -kafer, m. -s pl. ſ. sg. Gaafeſtue, c. (Nordiſt); -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. Havekniv, c.; -thür, f. -en, Havedor, c.

Gärtner, m. -s pl. ſ. sg. Gartner, Ureegaardsmand, c.; -inn, f. -en, Gartnerſte, c.

Gärtnerei, f. ud. pl. d. T. Gartneri, n., Gartnerkonſt, c.

Gas, n. -es -e, Gas, c., Luftſtof, n.

Gaſchen, v. n. m. h. bruſe, ſkumme, gjære; d. T. hoisle.

Gäſcht, m. -es ud. pl. Skum, c., Gjær, n. (iſær paa Øl).

Gäſpe, f. -n, d. T. ſaa meget, man kan holde i begge Hænder.

Gaſſe, f. -n, Gade, c.; (i mere indſtrænket Betdg.) Stræde, n.; Gyde, c. Rummet mellem Teltene i en Leier; det lange, ſmalle Rum mellem to Rækker Mſkr., iſær Soldater; Mellemrummene mellem Stiverne i en Bistade.

Gaſſen-hauer, m. -s pl. ſ. sg. Gadeviſe, c., ligel. Melodien derpaa; -hauptmann, m. -es -änner, Gadecommiſſair, c.; -laufen, n. -s ud. pl. Spidsrodsleben, c.; -lied, n. -es -er, ſ. -hauer; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -hauptmann; -rinne, f. -n, Gaderende, Rendeſteen, c.; -treter, m. -s pl. ſ. sg. Gadeſtryger, c.; -wiz, m. -es -e, Pøbelvittighed, c.

Gaſt, m. -es -äſte, Gjeſt, c.: ſey mein -; das Wirthshaus iſt voll von Gaſten; Bade-; d. T. Kunde, c.: Mahl-; Gaſt, c.: Bootmanns-; (d. T. i Spog) Gaſt, Perſon, c.; (oprindeligen) Fremmed, c.

Gaſt-frei, aj. gieſtfri; -freiheit, f. ud. pl. Gjeſtfrihed, c.; -freund, m. -es -e, Gjeſteven, c.; -freundlich, aj. gjeſtevenlig; -freundſchaft, f. ud. pl. Gjeſtevenſkab, n.; -geber, m. -s pl. ſ. sg. Gjeſtgiver, c.; -gebot, n. -es -e, Gjeſtebud, n.; -gericht, n. -es -e, Gjeſteret, c.; -halter, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Gjeſtgiver, Vertshuusholder, c.; -haus, n. -es -äuſer, Gjeſtgiverſted, d. T. Vertshuus; (undert. blot) Spiſequarter, n. (Sydt. undert.) Hoſpital, n.; -hof, m. -es -öfe, Gjeſtgivergaard, c.; -kleid, n. -es -er, Stadsklædning, c.; -mahl, n. -es -ähler, Gjeſtebud, n., Smaus, c.; -mutter, f. -ütter, Gangkone, c. (i Hoſpitaler); -recht, n. -es -e, Gjeſteret, c.; -rolle, f. -n, Gjeſterolle, c.; -ſtube, f. -n, Gjeſteſtue, c.; -tiſch, m. -es -e, Gjeſtgiverbord, n. (Gjeſternes fælles Spiſebord, table d'hôte); -zimmer, n. -s pl. ſ. sg. Gjeſtekammer, n.

Gaſte, ud. Art. zu - bitten, til Gjeſt, Maaltid, Smaus.

Gaſteret, f. -en, Gjeſtebud, n.

Gaſtiren, v. n. m. h. beverte, gjeſterere; gjeſte.

Gaſtlich, aj. paaſende for en Gjeſt; Linen - aufnehmen, gjeſtfri; -keit, f. ud. pl. Gjeſtfrihed, c.

Gaſtung, f. -en (n. St.) Gjeſtgiveri, n.

Gat, n. -es -e (foræld. og endnu i Nordt.) Gat, c., Hul, n., Aabning, c.

Gäten, v. a. luge; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Luger, c.; -terinn, f. -en, Lugekone, c.

Gatte, m. -n -n, Ægtefælle, Mage, c. (i pl. -n, Ægtefolk, om Mand og Kone; fordum i sg. ogſaa om begge, men nu meſt om Manden; Gattinn, om Konen).

Gatten, v. a. forene, forbinde; (Sydt.) die Waare -, ſortere; ſich, parre ſig (blot om Dyr).

Gatter, n. -s pl. ſ. sg. Gitter, Tralværk, Sprinkel-, n.; -thür, f. -en, Gitterdor, c.; -werk, n. -es -e, Gitterværk, n.

Gattern, v. 1) a. gjøre gitterdannet; (Nordt.) forſamle. 2) n. m. h. vulg. auf etw., beſure, gaae paa Luur efter.

Gattinn, f. -en, Ægtefælle, Mage, c., ſ. Gatte.

Gattung, f. -en, Slags, n.; (iſær i Naturlæren) Art, c.; (- er et heiere Begreb end Art, et ringere end Geſchlacht); -sname, m. -ns -n, (i Sprogl.) Fællesnavn, Arts-, n. (Nomen appellativum).

Gau, m. (n.) -es -e el. -en, (foræld. og Sydt.) Landet (modſat Staden); (poetiſk) Diſtrict, n., Omkreds, Egn, c.

Gauch, m. -es el. -en -e el. -en, (Sydt.) Gronſtolling; Nar, Toſſe, c.; forſkjellige Slags Fugle, ſom Gjøg, Ulke, Ugle, c.

Gauchbart, m. -es -ärte, Duun paa [Hagen.

Gauche, f. ſ. Jauche.

Gaudieb, m. -es -e, d. T. Gautyv, c.

Gaukel, m. -s (foræld. for) -ei, f. -en, Gjøgleri, Taſkenſpilleri, n., Forblindelſe, c.

Gaukelhaft, aj. og d. T.

Gaukellicht, aj. gjøgleragtig.

Gaukellicht, n. -es -er, et blændende, uſtadigt Lys; (n. St.) Praas, c.

Gaukeln, v. 1) n. m. h. øve Taſkenſpilleri, n.; (ligel.) blinde derved. 2) a. gjøgle, narre: Eim. etw. in die Taſche, aus der Hand -.

Gaukelposſen, pl. ud. sg. Gjøglerier, Narrestreger.
Gaukeltasche, f. -n, Gjøglertaske, c.
Gaukler, m. -s pl. ſ. sg. Gjøgler, Tastenspiller, c.
Gaul, m. -es -e el. -äule, Hest, c. (især i Spog); overh. en middelmaadig og slet Hest; Dg, n.
Gaum, m. -es -e el. Gaumen, m. -s pl. ſ. sg. Gane, c.
Gauner, m. -s pl. ſ. sg. d. T. en listig, ovet Bedrager; -ei, f. -en, listigt Bedrageri, n.
Gaze, (udtales Ga-se) f. ud. pl. Gaze, c. (et Slags Flor).
Ge, (en uadskillelig, tonels Partikel, som sættes foran adskillige Subst., Adjec., Adv. og Verber, og tjener dernæst til at danne perf. part. ved næsten alle Verber, der ikke begynde med en uadskillelig Partikel og ikke endes paa iren). [rer i et Legeme.
Geäder, n. -s ud. pl. samtlige Aa-
Geäik, n. -es -e, Bjælkeværk, n.; fig. den sværste Deel af en Pilleorden.
Gebären, v. i. a. ein Kind -, fede, bringe til Verden; (undert. ogsaa om Dyr); fig. frembringe, foraarsage.
Gebärerinn, f. -en, Barselkone, Fødende, c. [stiftelse, c.
Gebärhaus, n. -es -äuſer, Fødsels-
Gebärmutter, ſ. Bärmutter.
Gebäude, n. -s pl. ſ. sg. Bygning, c.
Gebauer, n. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Fuglesuur, n.
Gebe, aj. ſ. Gänge. [Dativ, c.
Gebefall, m. -es -älle, (i Sprogl.)
Gebein, n. -es ud. pl. el. Gebeine, pl. ud. sg. samtlige Been i det dyriske Legeme; fig. Lemmerne paa det menneskelige Legeme; hele Legemet; (især dødt).
Gebell, n. -es ud. pl. vedholdende Gjøen, Bjæffen.
Geben, v. i. 1) a. give, overgive, levere: Eim. etw.; etw. an Einen; fig. give bort, ſkjenke, forære; overdrage Brugen af en Ting; meddele, overlade: Eim. Unterricht -; tilstede, foraarsage, give: die Erlaubniß -; sein Wort -, forbinde ſig mundtlig til; seine Gedanken von ſich -, bekjendtgjøre, fremføre for Andre; die Zeit wird es -, lære; ſich Mühe -, gjøre ſig Umage for; ſich zufrieden -, give ſig tilfreds, beroliget ſig; ſich -, give ſig, - efter, - tadt; ſich bloß -, ſtille ſig blot, lade sine Svagheder see; ein Wort durch ein anderes -, udtrykke, oversætte, forklare; d. T. zuſammen -, vie; (om Skrifter, Breve ꝛc.) gegeben zu ꝛc., skrevet, udfærdiget i. 2) n. m. h. give af ſig, bære: der Baum giebt vieles Obſt; agte, regne paa: nicht viel auf Eines Worte -; stee, gaae for ſig, opstaae; (kun uperſ.): was giebt Neues? hvad Nyt, hvad er paa Færde; gives, findes, være tilstede; (ogsaa uperſ.) es giebt viele ꝛc.; viſe, oplyſe, lære: das giebt die gesunde Vernunft.
Geber, m. -s pl. ſ. sg. Giver, c.
Geberde, f. -n, Geberde, Lade, Fagte, Node, c.; især Ansigtstrækkene, og disses Bevægelser, Mine, c.; fig. den hele Ansigtsbannelse, Aasyn, n.
Geberden, v. a. ſich, skabe ſig, gjøre Lader, Fagter; -dung, f. -en, Geberden.
Geberdenkunſt, f. ud. pl. Pantomime, Mimik, c.
Gebet, n. -es -e, Beden, Bønfalden, c. (til, for Gud); Ben, c. (til Gud); -buch, n. -es -ücher, Bønnebog, c.
Gebett, n. -es -e, en Sengs Klæder; saa mange enkelte Sengeklæder, som udfordres til en fuldstændig Seng.
Gebettel, n. -s ud. pl. vedholdende Betlen, Tryglen, c.
Gebiet, n. -es -e, Herredømme, n.; Distrikt, Omfang, n.; ogsaa fig. das - der Dichtkunſt; -en, v. i. a. byde, befale: Eim. etw.; über Einen.
Gebieter, m. -s pl. ſ. sg. Herſker, Herre, Regent, Befalingsmand, c.; -inn, f. -en, Herſkerinde, c.; -iſch, aj. byhende, herskende; uindskrænket.
Gebilde, n. -s pl. ſ. sg. Billede, n., noget Dannet; Skikkelse, Sprogform, c.
Gebinde, n. -s pl. ſ. sg. Bundt, n., Pakke, c., Neg, n.; sammenbundne Tings bestemte Størrelse, ud. pl.
Gebirge, n. -s pl. ſ. sg. Bjergstrækning, -kjede, c.; (hos Bjergfolk) enhver Steenart, c. [c.
Gebirger, m. -s pl. ſ. sg. Bjergbeboer,
Gebirgig, aj. bjerget, bjergfuld.
Gebirgiſch, aj. som er paa et Bjerg, fra et -.
Gebirgs-bewohner, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Gebirger; -gegend, f. -en, Bjergegn, c.; -ſtadt, f. -ädte, Bjergstad, c.
Gebiß, n. -ſſes -ſſe, det, hvormed man bider; Munden og Tænderne; Bidsel, n. [ved Smeltehytten.
Gebläſe, n. -s pl. ſ. sg. Blæseværk
Geblöck, n. -es ud. pl. vedholdende Bræken el. Brølen, c.; Brækeri, Brelen, n.
Geblümt, aj. blommet, forsynet med Blomster; fig. -e Schreibart, blomstrende.
Gebüt, n. -es ud. pl. Blodet (den hele Masse i et Legeme); fig. Blod, n., Familie, c., nært Slægtskab, n.
Geborgen, aj. sikker, i god Behold, uden Fare, forsørget.
Gebot, n. -es -e, Bud, n. (Befaling): die zehn -e; Eim. zu -e ſtehen, adlyde hans Befaling; ſtaae til Tjeneste; Noth kennt kein -, Nød bryder alle Love; Bud, n. (Byden, c. og Summen, der bydes): - auf etw. thun;

-ebrief, m. -es -e, (n. St. Sydt.) en Overmands skriftlige Befaling, Mandat.

Gebræme, n. -s pl. ſ. sg. Bræmme, Kant, Garnering, c.

Gebrauch, m. -es -äuche, Brug, n.: von etw.; Brug, Mode, Skik, Sædvane, c.: Kirchen -; nach Landes -; -en, v. a. eine S., bruge; (Sydt.) ſich (Acc.) einer S. (Gen.) -, betjene ſig af; (- er, at anvende Noget til et Øiemed; men brauchen er, have Noget nødig: ich brauche Geld zu etw.; und wenn ich das Geld bekommen habe, werde ich es gleich dazu gebrauchen).

Gebräuchlich, aj. brugelig, almindelig, ſædvanlig; -keit, f. ub. pl. B-hed, A-hed, S-hed, c.

Gebräude, n. -s pl. ſ. sg. Bryg, Gebrauſe, n. -s ub. pl. vedholdende Bruſen.

Gebrechen, n. -s pl. ſ. sg. d. A. gjentagen, vedholdende Brækning, c.; et Sted, hvor Solin have robet; Vildſvinerygne, c.

Gebrechen, v. n. m. h. mangle, fattes, feile; (iſær uperſ.): es gebricht mir an einer S.

Gebrechen, n. -s pl. ſ. sg. Ufuldkommenhed, Feil, c.; iſær Brøst; Lyde, c. (paa det menneſkelige Legeme).

Gebrechlich, aj. ſkrøbelig, ſvag, vanfør, gebrøstlig, ſom har Legemslyde; -keit, f. ub. pl. Sk-hed, B-hed, G-hed, Legemslyde, c.

Gebrochen, partic. af brechen, brudt.

Gebrüder, pl. ub. sg. Brødre (to eller flere tilſammentagne).

Gebrüll, n. -es ub. pl. gjentagen, vedholdende Brølen, c., Brøleri, n.

Gebühr, f. -en, Pligt, Skyldighed, c.; ſeine - beobachten; Velanſtændighed, Sømmelighed, c.: über die - trinken; Len, Belønning, Afgift, c.; iſær pl.; -en, v. n. m. h. es gebührt ſich, ſchickt, ſømmer, bør ſig; es - ihm, er overeensſtemmende med hans Pligt; ihm gebührt der Dank, tilkommer, tilhører; -lich, aj. ſømmelig, anſtændig, tilbørlig, pligtig, ſkyldig; -lichkeit, f. ub. pl. S-hed, A-hed, Sk-hed, c.

Gebund, n. -es -ünde, ſ. Bund.

Geburt, f. -en, Fødſel, Børſel, c.; Foſter, n., Livsfrugt, c.; ſig. Herkomſt, Byrd, c.; Begyndelſe, Opkomſt, c.

Gebürtig, aj. af Fødſel, født, baaren, barnfødt.

Geburts-adel, m. -s ub. pl. Arveadel, c.; -brief, m. -es -e, ſkriftligt Beviis, at En er et Ægtebarn; -feſt, n. -es -e, Fødſelsfeſt, c.; -glied, n. -es -er, F-lem, c.; -helfer, m. -s pl. ſ. sg. F-hjelper, c. (Accoucheur); -hülfe, f. ub. pl. F-hjelp, c.; -ort, m. -es -örter, og -ſtadt, f. -ädte, Fødeſted, -ſtad, -by, c.; -tag, m. -es -e, F-dag, c.; -theil, m. -es -e, F-deel, c.

Gebüſch, n. -es -e, Buſkværk, Smaakrat, n., Kratſkov, Buſk, c., et Sted, der er bevoxet med Underſkov, Krattet.

Geck, 1) m. -en -en, Gjek, Taabe, Aaſe, Nar, c.; der - el. -o, et Slags oſtindiſk nøgen Fiirbeen. 2) m. -es -e, (n. St.) Hjerneſkallens Forbindelſe ved Øret paa Kalve og Lammehoveder; -en, v. a. gjække, narre, fixere, have til Nar; -erei, f. -en, d. A. Gjekkeri, n.; -haft, el. -enhaft, aj. lig en Gjek.

Gedächtig, aj. (digter.) erindrende.

Gedächtniß, n. -ſſes ub. pl. Erindring, Ihukommelſe, c.; Amindelſe, c. Mindesmærke, Monument, n.; Hukommelſe, c.

Gedächtniß-buch, n. -es -ücher, Erindringsbog, c.; -kunſt, f. ub. pl. Hukommelſeskonſt, c.; -rede, f. -n, Mindetale, c.

Gedanke, m. -ns -n, el. -n, m. -s pl. ſ. sg. Tanke, c.; ſig. (hyppigſt pl.) Mening; Formodning, c., Sind, n., Erindring, c.; ſkriftlig opſatte Tanker; Haab, n., Beſlutning, c., Forſæt, Forehavende, Udkaſt, n. (de første Ideer, hvilke en Konſtner udkaſter paa Papiret).

Gedanken-freiheit, f. ſ. Denkfreiheit; -gang, m. -es ub. pl. Tankegang, c.; -leer, aj. tom paa Tanker; -los, aj. tankeløs; -loſigkeit, f. ub. pl. Tankeløsheb, c.; -voll, aj. tankefuld; -ſtrich, m. -es -e, Tankeſtreg, c. (—).

Gedärm, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. ſamtlige Tarme; Kallunene, Indvoldene.

Gedeck, n. -es -e, Dække, Tag, n.; Opdækning for een Perſon (Couvert, c.); Dækketøi, n.; (i Orgelet) et Register af lukte Piber.

Gedeihen, v. i. n. m. ſ. voxe, trives, tage til; nære, fede: es -het ihm; ſig. formeres, tage til; lykkes, have forenſket Vært og Fremgang; falde ud, bekomme; komme, naae.

Gedeihen, n. -s ub. pl. Vært, Tilvært, Velſignelſe, Fremgang, c.

Gedeihlich, aj. nærende, fedende; ſig. tjenlig, nyttig, forenſket, lykkelig.

Gedenken, v. i. 1) n. m. h. tænke; iſær ſig. an Einen el. etw.; (ſjeldn.) Eines el. einer S. - (Gen.), erindre, huſke paa; bei Menſchen -, i Mands Minde; Eines el. einer S., (ſjeldnere) etw. -, omtale, melde om; haabe; have i Sinde, ville. 2) a. Eim. etw., huſke En Noget.

Gedicht, n. -es -e, Digtning, Fabel, c.; Digt, n.

Gediegen, aj. (om Metaller) gedigen; ſig. reen, ægte, uforfalſket; -heit, f. ub. pl. G-hed, R-hed, U-hed, c. (Indholds Fylde og Formens Sammentrængthed).

Gedinge, n. -s, Betingen, Accord, Prutten, c. pl. ſ. sg.; vedholdende Tingen, Prutten, c. ub. pl.

Gedoppelt, aj. dobbelt, fordoblet.

Gedrange, n. -s ub. pl. gjentagen, vedholdende Trængen; Trængſel, Folkemængde, c.; fig. Nød; Forlegenhed, c.

Gedritt, av. (næſten forældr.) ſom beſtaaer af tre Dele; ein -es, et af tre Dele beſtaaende Hele; (i Kortſp.) Ters.

Gedrungen, partic. af dringen, faſt ſammenhængende, compact, gedigen.

Gedüft, n. -es ub. pl. (digter.) ſtærk Duft, c.

Geduld, f. ub. pl. Taalmodighed; Langmodighed, Eftergivenhed, c.; d. T. üben, c., Forbliven paa et Sted; (n. St.) Skjul, Ly, Læ, n. (mod ondt Veir).

Gedulden, v. a. ſich, die, blive paa et Sted, ſlaae ſig til Ro; give ſig tilfreds, være taalmodig, langmodig, eftergivende. [lig.

Geduldig, aj. taalmodig, lang-, taa-

Geeſt, f. ub. pl. (Nordt.) heitligende, tørt Land; -land.

Gefahr, f. -en, Fare, c.; es hat keine -, ingen Nød; auf deine -es wagen, paa dit Anſvar.

Gefahrde, f. -n (ſjeldn. og iſær i Retsſp.) Svig, Liſt, c., forſætligt Bedrageri, n.; (Sydt.) Fare, c.

Gefährden, v. a. (d. T. og i Retsſp.) ſøge at ſtyrte i Fare.

Gefahre, n. -s ub. pl. gjentagen, vedholdende Faren, Kjøren, Kjørſel; Færſel, c.

Gefährlich, aj. farlig; d. T. overordentlig; -keit, f. Farlighed, c. ub. pl.; (undert.) Fare, c. pl. -en.

Gefahrlos, aj. fareløs, uden Fare; -igkeit, f. ub. pl. F-hed, c.

Gefahrvoll, aj. farefuld.

Gefährt, n. -es -e, (n. St. d. T.) Kjøretøi, n., Vogn, c.; (Jagtſp.) Spor, n.

Gefährte, m. -n -n (-tinn, f. -en), Reiſekammerat, c.; fig. Selſkabsbroder, Stalddroder, Medhjelper, Medtjener, Mage; Følgesvend, Medtjener, c.

Gefälle, n. -s pl. ſ. sg. Fald, n. (et flydende Legemes, iſær Vandets ved Vandmøllerne).

Gefälle, pl. ub. sg. Indkomſter, Udbytte (af en faſt Eiendom); Afgift, Skat, c. (af ſamme).

Gefallen, v. i. n. m. h. Dim., behage, ſtaae an; ſich etw. - laſſen, give ſit Samtykke til, ſamtykte i, ikke modſætte ſig; laſſen Sie ſich es bei uns -, tag til Takke hos os; das gefallt mir, det kan jeg lide.

Gefallen, m. (Sydt. n.) -s ub. pl. Behag, n., Forneielſe, Lyſt, c.; Dim. einen - thun el. erweiſen, Tjeneſte, Høflighed, c.

Gefällig, aj. behagelig, forneielig, ynbet; tjenſtagtig, -færdig; høflig, feielig; -ſt, (i Høflighedstale): kommen Sie gefälligſt näher, behag at komme nærmere; fig. die Zinſen ſind -, forfaldne; das Feſt iſt morgen -, indtræffer; -keit, f. B-hed, T-hed, Feielighed, c. ub. pl.; Tjeneſte, Høflighed, c. pl. -en.

Gefangen, aj. fangen; -ſchaft, f. ub. pl. Fangenſkab, Fængſel, n.

Gefänglich, av. fængſlet, ſom Fange.

Gefängniß, n. -ſſes -ſſe, Fængſel, n.; (ſjeld.) Fangenſkab, n.; -ſtrafe, f. -n, Fængſelsſtraf, c.

Gefäß, n. -es -e, Kar, n.: hölzernes -; Trink-, (i Dyr og Plantelegemer) Blut-; Fartøi, Skib, n.; Greb, Kaardehefte, n.; fig. Hylle, det Omfluttende: der Körper iſt das - der Seele.

Gefecht, n. -es -e, Fægtning, c.

Gefieder, n. -s ub. pl. ſamtlige Fjedder paa en Fugl, (Sydt.) i en Seng; fig. i et Uhrværk; Fjeder-værk, n.; (forhen) Fjedercreature.

Gefilde, n. -s pl. ſ. sg. (digter.) Mark, Ager, Eng, Slette; Egn, c., Landſkab, n.

Gefliſſen, aj. ſ. Befleißigen; -heit, f. ſ. Befl-. [med velberaad Hu.

Gefliſſentlich, aj. forſætlig,

Geflifter, n. -s ub. pl. idelig Hvisken, c. [den, c.

Geflucht, n. -s ub. pl. idelig Ban-

Geflügel, n. -s ub. pl. el. -, pl. ub. sg. Fjedercreature, Fugleviltdt, n.

Gefolge, n. -s ub. pl. Følge, n.; fig. Følge, Virkning, c. [gen, c.

Gefrage, n. -s ub. pl. idelig Spørgefrägig, aj. graadig, ſlugen, ſlugvoren; -keit, f. ub. pl. G-hed, G-hed, c.

Gefräſſe, n. -s ub. pl. idelig Æden.

Gefreite, m. -n -n, Gefreider, c. (blandt Soldaterne ved Vagter).

Gefreund, m. -es -e, (d. T. og ſjeld.) Ven, Beſlægtet, c.; -et, aj. d. T. beſlægtet, beſlægtet.

Gefrieren, v. i. n. 1) m. h. (blot uperſ.) es gefriert, fryſer, forvandles til Is. 2) m. ſ. fryſer, forvandles til Is. [punkt, n.

Gefrierpunkt, m. -es -ünkte, Fryſe-

Gefrorenes, ſom Subſt. Is, c.

Gefüge, n. -s ub. pl. Nødvendighed, c., Behov, n.; alle Sammenføininger paa et Legeme; (Sydt.) Skjedne, c.

Gefügig, aj. bøielig; fikket, ſvet; -keit, B-hed, c.

Gefühl, n. -es el. -s -e, Evne at føle, Følelſe, c. (Legemets, og fig. Hiertets); Fornemmelſe, c.; -los, aj. følesløs; -loſigkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -ſinn, m. -es ub. pl. Følesſands, c.; -voll, aj. følſom, følelsesfuld.

Gefünft, aj. fem bestaaer af fem; ein -es, el. das -e, et af fem Dele bestaaende Hele.

Gefürſtet, ſ. Fürſten.

Gegen, 1) præp. med Acc. imod, den-: die Füße - Linen richten; fig.: er iſt dankbar - mich; (undert. ogſaa) for: Geld - Waare geben; (- kan ogſaa bruges for wider: - den Wind ſegeln). 2) av. (ſjeldn.) omtrent, nærſten. 3) i Sammenſ. hvor det betegner: a) modſat, Mod-, Contra-: Gegenanſtalt, -befehl, -beweis, -forderung, -gewicht, -gift, -grund, -wind, modſat Anſtalt, Contrabefaling, Modvegt ꝛc. b) paa den anden Side, Gjen-: Gegenliebe, -beſuch, -dienſt, -gunſt, -verſprechen, Gjenkjærlighed, Gjentjeneſte ꝛc., Lefte fra ſin Side.

Gegen-Bild, n. -es -er, modſat Billede, n.; det, ſom ved et foregaaende Billede er bleven foreſtillet; -falls, ej. (ſjeldn.) derimod, tvertimod, i modſat Fald, ellers; -füßler, m. -e pl. ſ. sg. Antipode, c.; -klage, f. -n, Modklage, c.; -part, m. -es -e, d. Z. Contrapart, Modſtander, c.; -rechnung, f. -en, Contraregning, c., Regning, for dereſter at prøve en Andens Regning; -rede, f. -n, Tale modſat en foregaaende; (i Retsſp.) Gjenſvar, n., Replik, c.; (undert.) Udflugt, Undſkyldning, Undtagelſe, c.; -ſatz, m. -es -ze, Contraſætning, Antitheſe; Modſætning, Contraſt, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Controleur, c.; -ſeite, f. ut. pl. den modſatte Side; Modſide, c.; -ſeitig, aj. modſidig, modſat; gjenſidig, vexelviis; -ſiegel, n. -s pl. ſ. sg. Contraſegl, n.; -ſpiel, n. -es -e, Modſpil, n.; Modſætning, c.; -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Modſpiller, c.; -ſtand, m. -es -ande, Gjenſtand, c. (foræld.) Hindring, Modſætning, c.; -ſtändlich, aj. Gjenſtanden betræffende, objectiv; -keit, f. ut. pl. Objectivitet, c.; -ſtellung, f. -en, (i Retsſp.) Confrontation, c. (hos Malerne) Contraſt, c.; -theil, 1) m. -es -e, Modpart, -ſtander, c. 2) n. -es -e, det Modſatte; im -, ogſaa -s, av. tvertimod; -theilig, aj. ſom hører til det Modſatte; -theils, av. tvertimod; -über, præp. med Dat. ligeoverfor (ſtaaer altid efter det Ord, hvortil det hører, og adſtilles ikke gjerne: er ſtand mir -, ikke gegen mir über); -vermächtniß, n. -ſſes -ſſe, den Gave, ſom en Mand teſtamenterer en Fiende til Gjengjeld for hendes Udſtyr (Antipherna); -wart, f. ut. pl. Nærværelſe, Tilſtedeværelſe, c.; (undert.) Tilværelſe, c.; Nuet, (det nærværende Øieblik, den nærværende Tid); -wärtig, aj. nærværende; fig. det, vi foreſtille os ſom nærværende: das iſt meinem Gedächtniſſe noch -; hvad der nu er el. ſteer: die -e Noth; -wärtigkeit, f. ub. pl. Nærværelſe, c.; -wehr, f. ub. pl. Modværge, n., Modſtand, c.; -wind, m. -es -e, Modvind, c.

Gegend, f. -en, Egn, c.; eine ſchöne -, die - um die Stadt; eine waldige -; die umliegende -, Omegnen; in dieſer - der Stadt, i denne Deel; Himmels-, Himmelegn, c.; Kant, c.

Gegner, m. -s pl. ſ. sg. Modſtander, c.

Gehaben, v. a. ſich (foræld.) opføre ſig; -be dich wohl, befind dig.

Gehäge, n. -s pl. ſ. sg. et indhegnet Sted; iſær Vildbane, c.; Gjerde, Stakitværk, n.

Gehalt, 1) m. -es -e, Indhold, n.: ein Faß von hundert Kannen -; der - einer Münze, Gehalt, c.; der - einer Schrift, Værd, n. 2) n. -es -e (ogſaa m.) Løn, Sold, Beſoldning, c.; -los, aj. indholdsløs; -reich og -voll, aj. indholdrig; -ig, aj. indeholdende, ſom indeholder.

Gehänge, n. -s pl. ſ. sg. det, ſom hænger; (iſær i Bjergv.) nedhængende Dele af et Bjerg; nedhængende Zirater: Ohren-; Jagthundenes Brelapper, ub. pl.; Gehæng, n. ſ. Gehenk.

Gehäſſig, aj. hadſk, hadefuld; forhadt; -keit, f. ub. pl. H-fhed, H-hed, F-hed, c.

Gehau, n. -es -e, den Deel af Skoven, hvor der ſkoves, el. er ſkovet; Hugſt, c.

Gehäuſe, n. -s pl. ſ. sg. - einer Schnecke, Huus, n.; - des Kernobſtes, Kjernehuus, Frø-; - einer Uhr, Foderal, n., Kaſſe, c.; - eines Sobels, Træet, hvori Hovejernet ſidder.

Gehege, n. ſ. Gehäge.

Gehehlen, v. a. og n. m. h. (foræld.) etw., taale, ſee igj- Fingre med; in etw., ſamtykke i.

Geheim, aj. ſjult, ubekjendt, ikke offentlig; b. Z. hemmelig; ſig. ſom er nær om Fyrſter; deraf ein -er Rath, fædv. der Geheimerath, Geheimeraad, c.; -niß, n. -ſſes, Hemmelighed, c. ub. pl.; en hemmelig Ting, pl. -ſſe; -nißvoll, aj. hemmelighedsfuld.

Geheiß, n. -es ub. pl. mundtlig Befaling, Ordre, c.

Gehen, v. i. n. m. ſ. (men naar det er et Reciprocum m. h.) gaae: langſom; an den Berg; auf das Feld; aus dem Hauſe; durch die Thür; Eim. entgegen; in die Kirche; mit Eim.; nach Hauſe; über eine Brücke; zu Bette; Eim. aus dem Wege; ſich müde ꝛc.; (i Forbindelſe med et Infinit., for at betegne Gangens Hensigt): betteln, ſpazieren, ſchlafen; (ogſaa med et Acc. til Betegning af

Kummet, man gaaende tilbagelægger, Tiden, man tilbringer gaaende og Veien, man gaaer): eine Meile; den ganzen Tag; einen andern Weg –; (i dette Tilfælde ogsaa med Gen.): seines Weges –; fig. gaae bort: einen Käufer – lassen; handle, forholde sig: in einer S. bedachtsam –; (i afklikkige Udtryk betegner det Tilstanden, man gaaer i): müßig –; verloren –; einer S. verlustig –; prächtig gekleidet –; (om livløse Legemer) bevæge sig el. bevæges, gaae: die Uhren – zu schnell; fig. afgaae, (især om Posten); gaae i Veiret, gjøres, (især om Dei); gaae i, rummes i, inddefattes i; d. T. lyde, klinge; række, naae til; være rettet paa: es geht an ein Fragen, d. T. for: man begynder at spørge; blot fig. (i en stor Mængde Talem. om ulegemlige Ting, hvilke ingen egentlig Bevægelse kunne tilskrives): die Arbeit geht ihm von der Hand; (især upers. el. dog blot med tredie Person; om Begivenheders Udfald): es geht gut; (om Begivenheder, der angaae Midlene., og især deres udvortes Velstand): wie geht es Ihnen? [rater; Gehæng, n.

Gehenk, n. –es –e, nedhængende Zier.

Geheuer, aj. sikkert, uden Fare (især for Spøgerі). [den, c.

Geheul, n. –es ub. pl. Hylen, Tu-

Gehirn, n. –es –e, Hjerne, c.; fig. d. T. Forstand, Indsigt, c.; –los, aj. hjerneløs; fig. uden Forstand.

Gehöft, n. –es –e, (især Nordt.) Avlsgaard, c. (med alle dertil hørende Bygninger). [Træværket paa en Ting.

Gehölz, n. –es –e, Skov, c. d. T.

Gehör, n. –es ub. pl. Høreise, c., Gehør, n.; Tilstanden, naar man hører; er sand kein –, man hørte ikke paa ham; Eim. – geben, høre paa, opfylde, rette sig efter det Hørte; Trene; (i Jagtsp.) Soens Øren.

Gehorchen, v. n. m. h. Eim.; den Gesetzen –, adlyde, følge; være underdanig.

Gehören, v. n. m. h. Eim. –, tilhøre; fig. høre under, staae under, (in, unter og vor); høre til, være en Deel af, (zu); udfordres, (zu); høre til, have hjemme, have Sted, have Plads (in, auf, unter, zu); sich (Acc.) (blot i tredie Person) passe sig, somme sig, anstaae; tilhøre, tilkomme.

Gehörig, aj. tilhørende, behørig, tilbørlig; –keit, f. ub. pl. B–hed, T–hed, c.

Gehörlos, aj. døv; –igkeit, f. ub. pl. Døvhed, c.

Gehörn, n. –es –e, Hjortens og Raabukkens Horn med deres Takker.

Gehörnt, aj. hornet.

Gehorsam, aj. lydig, hørsom.

Gehorsam, m. –s ub. pl. Lydighed, c.; (n. St.) et Fængsel for ulydige Borgere. [lydig, adlydе.

Gehorsamen, v. n. m. h. (sjeldn.)

Gehorsamkeit, f. (lidet brugeligt) s. Gehorsam.

Gehre, f. –n, (n. St.) Voxskive, c.; (hos nogle Haandv.) Skraaning, c., skraa Stilling; (ogsaa Gehrung, f.; Gehren, m.); et en Spids dannende Stykke Land; Kile, c. (i en Sært); Svikkel, c. (i Stremper); (forældr.) Fold, c. (i Klæder); (n. St.) et spidst Redskab, især Baaden: Pikl, c., Spyd, n. (ogsaa Gehr, n. –es –en el. –en, m.–s).

Gehülfe, m. –n –n, (–ilinn, f. –en) Hjelper, Medhjelper, (–ske), c.

Geier, m. –s pl. s. sg. Grib, c. (Rovfugl); –adler, m. –s pl. s. sg. Aadselgrib, c.; –könig, m. –es –e, Munkegrib, c.; hol dich der –, Fanden tage dig; geh zum –, gaae Fanden i Vold.

Geifer, m. –s ub. pl. Sagl, Fraade, Skum, c.; fig. (forældr.) den heftige i Trætte udbrydende Vrede; –bart, m. –es –ärte, Saglskæg, c.; –läppchen, n. –s pl. s. sg. Hagesmække, c.

Geifericht, aj. fraadeagtig.

Geiferig, aj. som indeholder el. er besmurt med Sagl el. Fraade.

Geifern, v. n. m. h. sagle; fig. über etw., blive heftig vred og kives.

Geige, f. –n, d. T. Violin, c. (vulg.) Viol, c.; (hos Kammagere) et Værktøi at polere Kamme med.

Geigen-bogen, m. –s pl. s. sg. Violindue, c.; –spiel, n. –es –e, Violinspil, n.; –spieler, m. –s pl. s. sg. Violinspiller, c.

Geigen, v. a_e d. T. spille paa Violin; fig. Eim. etw., ikke ville gjøre, hvad en Anden ønsker.

Geiger, m. –s pl. s. sg. d. T. Violinspiller, Violinist, c.

Geil, aj. (om Dyrenes Kjød) fedt; især d. T. vammel; fig. (om Jordbunden) geil, for stærkt drivende; (om Mark. og Dyr) geil, ukydst, letfærdig; –heit, f. ub. pl. Fedme, Vammelhed, Geilhed, Ukydskhed, c. [kel, c.

Geile, f. især pl. –n, Redde, Testi-

Geilen, v. 1) n. m. h. være geil. 2) a. (forældr.) gilde; den Acker, gjøde.

Geiß-bart, m. –es ub. pl. (Navn paa forskjellige Planter, som): Mjødurt, c., Gedeskæg, n. o. fl.; –baum, m. –es –äume, Balbirk, c.; –blatt, n. –es ub. pl. Gedeblad, n.; –bock, m. –es –öcke, (Shdt.) Gedebuk; Raabuk, c.

Geiße, f. –n, (Shdt.) Ged, Raaged, c.

Geißel, 1) m. –s pl. s. sg. (ogsaa f. –n) Gidsel, c. 2) f. –n, Pidsk, Svebe, c. (især til at straffe med) Kat, c; fig. bitter Dadel, Spot, Tugtelse, Plage, c.

Geiheler, m. -s pl. ſ. sg. Hubſtetter, c.

Geißein, v. a. pidſte, hubſtette, hubſtryge; fig. plage haardt, ſnerte, ſkarpt dadle el. ſpotte; -lung, f. -en, Pidſtning, Hubſtetten, Snerten, c.

Geiſt, m. -es -er, Aand, Geiſt, c.: (Spiritus, c.; ligel. det Bedſte, Kjernen af et Skrift; ub. pl.; Liv, n., Livskraft, Nervesaft, e. blot pl. Lebensgeiſter; den virkende Kraft ved en Ting; Sjæl, c. ub. pl.; iſær Tænkekraft, Skarpſindighed, c.; undert. Gemyt, n.; ligel. Tænke- og Handlemaade, Sindelag, n.; en Person, iſær med Hensyn til hans Forſtandskræfter, ein ſtarker, ſchöner -; d. T. ofte: Spøgelſe, n.).

Geiſter-bann, m. -es ub. pl. Aandemanen, c.; -erſcheinung, f. -en, A-ſyn, n.; -haft, aj. ſpøgelſeagtig; -ſeher, m. -s pl. ſ. sg. A-ſeer, c.; -ſtunde, f. -n, Midnatstime, c.; -welt, f. ub. pl. A-verden, c.

Geiſter-anſtrengung, f. -en, Aands-anſtrengelſe, c.; -bildung, f. ub. gl. A-dannelſe, c.; -gegenwart, f. ub. pl. A-nærværelſe, c.; -kraft, f. -äfte, A-kraft, c.; -krankheit, f. -en, A-ſygdom, c.; -ſtärke, f. ub. pl. A-ſtyrke, c.; -verwandt, aj. a-beſlægtet; -verwirrung, f. -en, A-forvirring, c.

Geiſtig, aj. ſpirituss, kraftig, ſkarpſindig, aandrig, ſpirituel; aandelig, aandig, ulegemlig; -keit, f. ub. pl. Spirituoſitet, Sk-hed, Aandrighed, Aandelighed, c.

Geiſtlich, aj. aandelig, (ulegemlig; egſaa betræffende Mſtis evige Vel); geiſtlig; deraf ein -er, en Geiſtlig; -keit, f. ub. pl. A-hed, G-hed, c.

Geiſtlos, aj. aandsløs; -igkeit, f. ub. pl. A-hed, c.

Geiſtreich, aj. aandrig.

Geiz, m. -es 1) ub. pl. uordentlig Begjerlighed efter meer, end man bedøver; Gjerrighed, c. 2) pl. -e, (n. St.) Udvext paa Planter; Sideſkud, n.

Geizen, v. 1) a. ſkjærde Sideſkudene paa Planter. Syn. m. h. gnie, være gjerrig; nach etw., attraae umaadeligen, ſtræbe heftig efter; mit etw., omgaaes ſparſomt med.

Geizhals, m. -es -älſe, Gnier, Pengegyger, c.

Geizig, aj. gjerrig, gnieragtig, gnidſk.

Geklaffe, -klämper, -klapper, -klatſche, -klingel, -klopfe, -krache, -kreiſche, n. -s ub. pl. vedholdende, gjentagen, idelig Bjæffen, Klimpren, Klapren, Kladſken, Klingren, Banken, Knagen, Skrigen.

Gekräge, n. -s pl. ſ. sg. Affald af Metaller ved deres Forarbeidning.

Gekrizel, n. -s ub. pl. idelig Beklakken, c.; Kragetæer (ſlet Skrift).

Gekröſe, n. -s pl. ſ. sg. Kraas, c.

Gelächter, n. -s ub. pl. Skoggerlatter, c.; Spot, c., Gjenſtanden for ſamme.

Gelag, n. -es -e, Gilde, n., Smaus, c., Drikkeſelſkab, n.; ins - hinein reden, tale udeſindigt, uden Overlæg.

Gelahrt, aj. lærd (foræld. og nu kun brugelig i hoch-); -heit, f. ub. pl. (foræld.) Lærdom, c.

Geländer, n. -s pl. ſ. sg. Rækværk; Bolværk, n.; Tralværk, (hvortil Spallietræer opbindes).

Gelänge, n. -s pl. ſ. sg. et Stykke Agerland af betydelig Længde.

Gelangen, v. n. m. ſ. (ſjeld.) ankomme, komme til (an, zu); eine Bitte an Einen - laſſen, foredringe; zu etw. -, erholde, opnaae, erlange; -gung, f. ub. pl. Ankomſt, Tilkomſt, Foredringelſe, Opnaaelſe, c.

Gelärm, n. -es ub. pl. idelig Støi, c.

Gelaß, m. -ſſes ub. pl. Rum, n., Plads, Bequemmelighed, Leilighed, c.; (ſjeld. og kun Spdt.) Efterladenſkab efter en Afdød.

Gelaſſen, aj. ulidenſkabelig; ſagtmodig, taalmodig; (ſjeld.) ſindig, rolig; -heit, f. ub. pl. U-hed, S-hed, A-hed, G-hed, M-hed, c.

Geläufig, aj. vant, bevant, let, færdig; -keit, f. ub. pl. Lethed, F-hed, c.

Geläut, n. -es, Ringen, Kimen, c. ub. pl.; Klokkeſpil, Bjældetøi, n. pl. -e.

Gelb, aj. guul.

Gelb, n. (indecl.) ub. pl. den gule Farve; viſſe naturlige og konſtige Legemer, hvormed der farves guult.

Gelb-braun, aj. guulbruun; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Gjørtler, c.; -lich, aj. guulagtig; -ling, m. -s -e, ſ. Goldammer; -ſchecke, f. -n, hvid Hest, ſom har gule Pletter; -ſchnabel, m. -s -äbel, en Fugl el. Fugleunge med guult Næb; fig. (foragt.) Grønſkolling, c.; -ſucht, f. ub. pl. Guulſot, c.; -s ſüchtig, aj. guulſottig.

Gelbe, 1) n. ub. pl. Æggeblomme, c. 2) f. ſ. Gelb, n.

Gelben, v. 1) a. farve, gjøre guult; ſich -, blive guul. 2) n. m. h. guulnes, falde i det Gule.

Geld, n. -es -er, Penge, Mynt, c.; eine Summe -es; bei -e ſeyn; - und Gut, rede Penge og anden Eiendom; er hat -, Rigdom, Formue, c.; - ſchreit die Welt, efter Penge Alle hænge.

Geld-angelegenheit, f. -en, Pengeanliggende, n.; -beutel, m. -s pl. ſ. sg. P-pung, c.; -büße, f. -n, P-bod, c.; -geſchäft, n. -es -e, P-forretning, c.; -gürtel, m. -s pl. ſ. sg. og -kälſchen, n. -s pl. ſ. sg. P-bælte, n.; -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. og -käſtchen, n. -s pl. ſ. sg. P-kaſſe, c.; -

katze, f. -n, P-kat, c.; -mangel, m. -s ub. pl. P-mangel, c.; -ſtock, m. -es -öcke, P-blok, c. [Gallerte.

Gelee, n. (l. Scheleh) -s -s, ſ.

Gelege, n. -s pl. ſ. sg. Afſtægning, c. (af Vinſtokke); en liden Dynge afhugget Sæd paa Marken.

Gelegen, aj. godt beliggende; fig. bequem, beleilig; vigtig, magtpaaliggende.

Gelegenheit, f. -en, Lelligheb, c.; die - des Hauſes, Indretning, c.; nach -, Omſtændighederne; et bequemt Sted; Privetet; ſeiner - pflegen, Bequemmelighed; - zu etw. geben, Anledning; etw. durch el. mit - ſchicken, Leiligheb, under Haanden.

Gelegenheits-gedicht, n. -es -e, Leilighedsdigt, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Kobler (-ſke), Kuffer, (-ſke), c. [lighedsvis.

Gelegentlich, aj. ved Lelligheb; leis

Gelehrig, aj. lærvillig, nem; -keit, f. ub. pl. L-hed, Nemhed, c.

Gelehrſam, aj. (Sybt.) ſ. gelehrig; -keit, f. ub. pl. Lærdom; Videnſkab, c.; (Sybt.) Lærvilligheb, c.

Gelehrt, aj. lærd; unbervliſt, erfaren i; ein -er, der -e, Lærde; -heit, f. ub. pl. ſ. Gelehrſamkeit.

Geleiſe, n. -s pl. ſ. sg. Spor, Hjul-, n.; fig. im alten - bleiben.

Geleit, n. -es -e, Ledſagelſe, c. ub. pl.; (iſær Sybt.) Følge, -ſkab, n.; Friheb for Arreſt; Leide, Geleide, Convoi, c.; fig. Ret til at forſkaffe denne, (das -srecht) ub. pl.; Pengene, ſom de Reiſende erlægge derfor, (das -sgeld); Diſtricteet, hvort denne Ret haves; Stedet, hvor Afgiften erlægges.

Geleiten, v. a. Linen, følge, ledſage, gjøre Følgeſkab; geleide, convoiere.

Geleiter, 1) m. -s pl. ſ. sg. Leder, Ledſager, Beſkytter, c. 2) n. -s pl. ſ. sg. (Jagtſp.) Jagtnet, Fægergarn, n.

Geleitlich, aj. ſom er grundet i og hører til Leide, Convoi, c.

Geleits-brief, m. -es -e, Leidebrev, n.; Bevis for en Skipper, at han maa ſeile under et Convoiſkibs Beſkyttelſe; -mann, m. -es -änner, Ledſager, c.; en Dvrighedsperſon, ſom ſkal ledſage Reiſende, og modtage Leibeafgiften af dem; -zeichen, n. -s og -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Tegn paa, Bevis for at Leibeafgiften er betalt.

Gelenk, aj. ſmidig, bsielig, bevægelig.

Gelenk, n. -es -e, Led, Ledemod, n.

Gelenkig, aj. ledet, ſom har Leder; bsielig, ſmidig.

Gelenkſam, aj. beielig, bevægelig; -keit, f. ub. pl. Bs-hed, Be-hed, c.

Geleſe, n. -s ub. pl. (foragt.) Læſen, c.; (hos Væverne) Traadenes Afſtillelſe.

Geleucht, n. -es ub. pl. d. T. Lysning, Ilumination, c. [tube.

Gelfern, v. n. m. h. d. T. vraale,

Gelichter, n. -s ub. pl. blot i Gen. med et pron. poss.: deines -s, din Mage, Lige, Art, dit Slags.

Gelieben, v. a. (forældl.) behage: geliebt es Gott. [Elſkede.

Geliebt, aj. elſket; der, die -e, den

Gelieſern, v. n. m. ſ. ſtærkne.

Gelinde, aj. bleb, glat; ſvag, lemfældig; fig. ein -r Hauch, eine -e Ausſprache, ein -r Regen, ikke ſtærk; -s Wetter, ikke ſtrengt; Linen - behandeln, overbærende; eine - Strafe, mild, taalelig; -digkeit, f. ub. pl. Blsdhed, Glatheb, Lemfældighed, Blidheb, Overbærenheb, Mildheb, c.

Gelingen, v. i. n. m. ſ. Lim., lykkes; das -, det forønſkede Udfald.

Gellen, ſ. Gällen.

Geloben, v. a. Lim. etw., love heitideligt, forſætte. [te, Tilſagn, n.

Gelöbniß, n. -ſſes -ſſe, (Sybt.) Lef-

Gelock, n. -es -e, Lokke, Haar-; Lokkefugl, c.

Gelos, n. -es ub. pl. (Jagtſp.) Dyrs (undtagen Rovfugles) Skarn.

Gelt? et ſpørgende av. (vulg.) hvad gielber bet? hvad vædde vi om? ikke ſandt? [dyr).

Gelt, aj. ufrugtbar, gold (om Hun-

Gelte, f. -n, Spand, Bytte, Ballie, c.

Gelten el. gelzen, v. a. gilde, ſtære, (iſær Svin).

Gelten, v. i. n. m. h. gielde, gaae for, koſte: das gilt dein Leben; være værd; fig. have Kraft, Gyldighed, c.: vor Gott gilt nur Tugend; formaae, have Anſeelſe, c. (om Perſoner): ſein Wort gilt viel bei dir; ſich - el. -d machen, gjøre ſig gieldende; angaae, ſigte til: das gilt mir, deinem Kopfe; komme an paa: es gilt einen Verſuch; d. T. være tilladt; -tung, f. ub. pl. (blot i Muſikken) Nodernes Værd, n.

Gelübde, n. -s pl. ſ. sg. heitideligt Løfte, Tilſagn, n.

Gelüſt (Gelſt), n. -es -e, Lyſt, Lyſtenheb, ſandſelig Begierlighed, c.

Gelüſten, v. n. m. h. lyſte, attraae; (meſt uperſ. el. dog i tredie Perſ.): es -ſtet ihn nach etw.; er thut, was ihn gelüſtet, lyſter; (forhen med Tingen i Gen.: ſich (Acc.) einer S. -laſſen).

Gelzen, ſ. Gelten.

Gemach, aj. langſom; ſagte, ſagtmodig, koldſindig; magelig, bequem.

Gemach, n. -es -ächer, Kammer, Gemak, n.; das heimliche -, Privet, n.; ſ. Gemächlichkeit.

Gemächlich, aj. langſom; bequem, magelig; -keit, f. L-hed, B-hed, M-hed, c., ub. pl.; en magelig Ting, pl.

-en (egſaa Gemach, m. el. n.).

Gemacht, n. -es -e, ethvert fremſbragt Værk; iſær ſlet Arbeide; Fuſkeri, n.; d. T. (n. St.) Fodſelslem, n. (det mandlige).

Gemahl, m. -s -e (-inn, f. -en) Gemal, (-inde) c.; (forhen das - om begge Kjøn).

Gemahnen, v. 1) a. (digter.) Einen an etw. (ſjeldn.) mane, erindre. 2) n. m. h. og uperſ. es -hnet mich, ſynes, bæres for.

Gemalde, n. -s pl. ſ. sg. Maleri, n.; fig. Beſtrivelſe, Skildring, Foreſtilling, c.

Gemangkorn, ſ. Mang-.

Gemäß, n. -es -e, Magl, n.

Gemäß, aj. (ſjeldn. deklineret, og ſædv. av. med Dat., ſom - fødv. ſætres bag ved) i Følge; einem Dinge -, overeensſtemmende med, paſſende til; -heit, f. ub. pl. D-ſtemmelſe, c.; in -heit, i Følge. [tempererede.

Gemäßigt, aj. moderat; -e Zonen,

Gemäuer, n. -s ub. pl. Muurværk, n., Muur, c.

Gemein, aj. hyppig, ſædvanlig, almindelig, ſimpel, gemeen, offentlig; etw. -es, Sædvanlighed, Middelmaadigt; der -e Mann, Menigmand, c.; ein -er Soldat, el. ein -er, ſimpel Soldat; das Haus der -en, Underhuſet (i England); ſich mit Einm. - machen, gjøre ſig gemeen med, nedlade ſig; -e Sache machen, fælles.

Gemein-faßlich, aj. almeenfattelig; -faßlichkeit, f. ub. pl. A-hed, c.; -feld, n. -es -er, Fællesmark, Fælled, c.; -geiſt, m. -es ub. pl. Almeenaand, c.; -gut, n. -es -üter, Fællesgods, n.; -heit, f. -en, Almindelighed, Middelmaadighed, Laahed, en lav, nædel Handling; Fællesſtab; Menighed, c.; -hin, av. (n. St.) i Almindelighed, ſædvanligen; -name, m. -ns pl. ſ. sg. Fællesnavn, n. (Nomen commune); -iglich, av. ſædvanligen, for det meſte, i Regelen; -nützig, aj. almeennyttig; -nützlich, aj. nyttig for Alle; -ode, m. -en -en, Bytyr, c.; -ſam, aj. fælles, ſammen; -ſamkeit, f. ub. pl. Fællesſkab, m.; -ſchaft, f. ub. pl. Fællesſkab, m., Forbindelſe, fortrolig Omgang, c.; -ſchaftlich, aj. fælles, ſammen; -ſpruch, m. -es -üche, en almindelig, forſjidt Getning; -wohl, n. -es ub. pl. Almeenvel, n.

Gemeine el. **Gemeinde**, f. -n, et Steds, iſær en Byes Indvaanere; Commune; Menighed, c., Kirkeſogn, n.; Forſamling af ſamtlige et Steds Indvaanere, og en diſſe tilhørende Jordlod; -glied, n. -es -er, Sognebarn, n.; -vorſteher, m. -s pl. ſ. sg. Menighedsforſtander, c.

Gemenge, n. -s pl. ſ. sg. Blanden, Sammen-, c.; Blanding, c.

Gemerk, n. -es -e, d. T. (iſær hos Jægere og Bjergfolk) Mærke, Tegn, n.; vulg. Hukommelſe, c. [men-, c.

Gemiſch, n. -es -e, Blanding, Sam-

Gemme, f. -n, Gemme, c.

Gemſe, f. -n, Gemſe, c.; **Gemsbock**, m. -es -öcke, Hannen, og -ziege, f. -n el. -thier, n. -es -e, Hunnen.

Gemſen-jagd, f. ub. pl. Gemſejagt, c.; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Gemſejæger, c.

Gemüll, n. -es ub. pl. d. T. Affald, n., det, der falder af ved Bygninger, ſom Steen, Kalk, Spaaner ꝛc.

Gemurmel og **Gemurre**, n. -s ub. pl. idelig Knurren, c.

Gemüſe, n. -s pl. ſ. sg. Grønt (Mark- og Havevæxter, ſom ſpiſes til Kjød). [lag, Gemyt, n.

Gemüth, n. -es -er, Sind, Hjerte-

Gemüth-lich, aj. ret tilpas, hjertelig, behagelig; ein -er Dichter, fiint og dybt følende; -lichkeit, f. ub. pl. Tilpashed, B-hed, dyb Følſomhed, c.; -los, aj. uden godt Sindelag; -voll, aj. ſ. -lich.

Gemüths-art, f. -en, Sindelag, n. Character, c.; -beſchaffenheit, f. ub. pl. Sindsbeſkaffenhed, c.; -bewegung, f. -en, Sindsbevægelſe, c.; -krank, aj. ſindsſyg, melancholſk; -krankheit, f. -en, Sindsſygdom, Melancholie, c.; -ruhe, f. ub. pl. Sindsrolighed, c.

Gen, præp. med Acc. mod, til, (forældt. undtagen foran Simmel, ſom da ſtaaer uden Art).

Genäſchig, ſ. Naſchhaft.

Genau, aj. ſnæver, liggende nær og tæt paa: das Kleid ſchließt -; fig. nøie: eine -e Verbindung; nøiagtig, fuldſtændig, punktlig, accurat: eine -e Unterſuchung; ſtreng, ſtarp; es - mit einer S. nehmen; - genommen, ſtrengt taget; d. T. meget ſparſomt; mit -er Noth, med Nød og Neppe; -igkeit, f. -en, Sneverhed, Nøiagtighed, Strenghed, engſtelig Sparſomhed, c.

Gene, f. (l. Schäne) Gene, c.

Genehm, av. med Verb. halten: etw. - halten, holde for fordeelagtig, og derfor bevilge; -haltung, f. -en, Bevilgning, Tilladelſe, Efterlevelſe, c.; -igen, v. a. etw., tillade, bevilge, tilſtaae; (om Foreſatte el. blot Fornemmere: ein Geſuch); antage: einen Wechſel; -igung, f. -en, Bevilgning, Antagelſe, c.

Geneigt, aj. zu etw., tilbøielig til, hengiven til; Einm., gunſtig, bevaagen, velvillig; -heit, f. ub. pl. A-hed, H-hed, B-hed, V-hed, c.

General, m. -s -e, (-inn, f. -en) General, c. (-inde, c.); -at, n. -s -e, Ge-

nerals Værdighed, c.; -itåt, f. ub. pl. Generalitet, n., Generalſtab, c.; -ſtaaten, pl. ub. ag. Generalſtaterne (i Holland).

Generös (l. ſchenerös) aj. ædelmodig, gavmild, rund; -itåt el. ite, f. Æ-hed, c.

Geneſen, v. i, n. m. ſ. helbredes, blive karſk; (ſjeld.) eines Rindes -, komme ned med, fode; -ſung, f. ub. pl. Helbredelſe, c.

Genettkatze, f. -n, ſpanſk Kat; tyrkiſk Stinker, c.

Genick, n. -es -e, Nakke, Hals, c.; -fang, m. -es -änge, (Jagtſp.) Stik, ſom Jægerne give Dyret i Nakken med -fänger, m. -s pl. ſ. ag. en dertil beſtemt Kniv.

Genicke, n. -s ub. pl. ideelig Nikken.

Genie (l. Schenie, 2 Stav.) n. -s -s, en Tings eiendommelige Art og Natur, ub. pl.; Genie, n., medfødt Færdighed, c. ub. pl.; en med Genie begavet Perſon.

Geniren (l. ſche-) v. a. genere, falde el. være beſværlig; ſich -, genere ſig, paalægge ſig Tvang (Gene).

Genießbar, aj. nydelig, ſom kan nydes, ſpiſelig; -keit, f. ub. pl. Spiſelighed, c.

Genießbrauch, m. ſ. Nießbrauch.

Genießen, v. i. a. nyde: einen guten Unterricht; Ehre; die Freude des Lebens; das Glück; (undert.) des Glückes; die Speiſe iſt nicht zu -, ſpiſe; der Hund hat genoſſen (Jagtſp.), lugtet, ſporet; Kim. etw. für genoſſen hingehen laſſen, upaatalt, ſtraffet, uhørnet. [bar; egennyttig.

Genießlich, aj. (Sydt.) ſ. Genieß-

Genießling, m. -es -e, Nydelyſten, c. (et Mſk., ſom higer efter Nydelſer).

Geniſt, 1) n. -es -e, Halmſtraa, Smaaqviſte (ſom Fuglene bygge Rede af); Buſtværk, n. (hvori Fugle have bygget Reder). 2) -e, f. -n, Gyvel, (Plante).

Genitiv, m. -s -e, Genitivus, c.

Genius, m. pl. -nien, Genie, c.

Genoß, m. -ſſen -ſſen (-inn, f. -en) Selſkabsbroder (-ſøſter), Stalddroder, Deeltager (-inde), Kammerat, c. (iſær i Sammenſ. Tiſch-, Bett-); -ſſenſchaft, f. -en, Samfund, n., Forening, c., Selſkab, Laug, n.; -ſſame, f. -n (i Schweits) ſ. -ſſenſchaft.

Genſter, m. -s ub. pl. Gyvel, Farve Viſſe, (Plante), c.

Genug, av. og aj. (ſom ikke deklineres) nok, tilſtrækkelig: mir el. für mich iſt es -; (undert.) meget, temmelig. (Som av. ſættes det altid bag efter aj.: klug -; ſom aj. ſættes det undert. foran, men ſædv. bag ved Subſt. -Zeit, ſædv. Zeit -ogſaa Gen. Brodes -).

Genüge, f. ub. pl. Tilbørlighed, c. Behov, n.; zur - haben, nok, tilſtrækkeligt; Fyldeſtgjørelſe, Tilfredsſtillelſe, c. (ub. Art. og med thun el. leiſten): Kim. el. einer S. (Dat.) - thun.

Genügen, v. n. m. h. (blot upers.) es -get mir, er nok, tilſtrækkeligt for mig; jeg er tilfreds dermed.

Genugen, n. -s ub. pl. Tilfredshed, c.

Genüglich, aj. tilfredsſtillende, tilſtrækkelig; neiſom, maadeholden; (Sydt.) fornøielig, behagelig; -keit, f. ub. pl. Tilſtrækkelighed, N-hed, M-hed, F-hed, B-hed, c.

Genugſam, aj. nokſom, tilſtrækkelig.

Genügſam, aj. neiſom; -keit, f. ub. pl. N-hed, c. [Erſtatning, c.

Genugthuung, f. -en, Fyldeſtgjørelſe,

Genus, n. -us -nera (Dat. pl. Genus) Genus, n.

Genuß, m. -ſſes -üſſe, Nydelſe, c.; Nytte, Fordeel, c.; -reich, aj. nydelſerig; -ſüchtig, aj. nydelyſten.

Geograph, m. -en -en, Geograph, c.; -ie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.) Jordbeſtrivelſe, c.

Geomantie, f. ub. pl. Puncteerkonſt, c.

Geometer, m. -s pl. ſ. ag. Geometer, Jordmaaler, c.; -trie, f. (4 Stav.) -n (6 Stav.) Geometrie, c.

Gepäck, n. -es -e, ſammenpakkede Ting, Bagage, c., Trods, n.

Geplapper, n. -s ub. pl. ideelig Plapren, c. [n.

Geplärr, n. -es ub. pl. Raab, Straal,

Geplatze, n. -s ub. pl. Pladſten, c.

Geplauder, n. -s ub. pl. ideelig Pludren, c. [Larmen, Støi, c.

Gepolter, n. -s ub. pl. Bulder, n.,

Gepräge, n. -s pl. ſ. ag. Præg, n. (paa Mynt); fig. Kjendemærke, -tegn, n.

Gepränge, n. -s ub. pl. Pragt, Pomp, Prunk, c.; (iſær med Hensyn til et talrigt Følge); Wort -, Soulſt, c.

Gerade, f. ub. pl. (Retsſp.) det Huusgeraad, ſom efter Mandens Død forud tilkommer Konen el. dennes nærmeſte Arving.

Gerade, 1) aj. lige; der - Weg iſt der beſte; -s Weges gehen, den lige Vei; (fig. om Tal). 2) av. (blot fig.) lige, flux, lige Retning; ligefrem, uden Omſvøb; nøie, netop, accurat; nach -, d. T. lidt efter lidt; - zu, lige til; fig. uden Omſvøb, directe; er iſt ſehr geradezu, ligefrem, plump, uhøflig.

Geradheit, f. ub. pl. Tilſtanden, i hvilken en Ting er lige (gerade); et Mſks. oprigtige Tænke og Handlemaade; der Geradſinn.

Geräth, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. ag. Redſkab, Værktøi, n.; (iſær): Huusgeraad, Bordtøi, n.

Gerathen, aj. fordeelagtig, nyttig.

Gerathen, v. i. n. m. ſ. (med unter,

in, an el. auf) geraade, ſtippe, komme; zu etw., blive, falde ud til; Eim. ikkes; wohl -e Kinder, Born, ſom ſitte ſig vel.

Gerathewohl, n. (indecl.) (blot med auf ſem av.): aufs -, paa Lykke og Fremme, paa et Træf.

Geräthſchaft, f. ub. pl. -en, pl. ub. sg. Huusgeraad, Bordtøi, n.

Geraum, aj. rummelig, vid; fig. (blot ſom av. om Tiden) temmelig længe.

Geräumig, aj. (n. St. -mlich) rummelig; -keit, f. ub. pl. R-hed, c.

Geräuſch, n. -es -e, Raslen, Suſen, c.; fig. Allarm, Tummel, urolig Beſkæftigelſe, c. (hos Jægere og Kokke) Hjerte, Lunge og Lever af et ſlagtet, ſtort Dyr; -los, aj. larmfri; fig. ſtille, prunkles; -loſigkeit, f. ub. pl. Larmfrihed, Prunkloshed, c.; -voll, aj. larmfuld.

Gerben, v. a. garve; fig. Linen, d. T. gjennemprygle; ein Metall, glatte, polere.

Gerber, m. -s pl. ſ. sg. Garver, c.; -ei, f. -en, Garveri, n.

Gerecht, aj. retfærdig, rettaffen, retmæſſig, billig; das Kleid iſt ihm -, paſſer ham; kunſt-, ſvarende til Kunſtens Regler; (Jagtſp.) kyndig; (i Bibel.) god, dydig, ſædelig, fuldkommen; -igkeit, f. -en, R-igheb, R-enhed, R-igheb, B-hed, K-hed, c.; fig. Retsperſoner, Rettigheb, Forrettigheb, c.

Gerechtſame, f. -n, Rettigheb, c.

Gerede, n. -s ub. pl. Omtale, Snak, c., Rygte, n., Folkemunde.

Gereichen, v. n. m. h. Eim. zu etw., geraade, bringe.

Gereiße, n. -s ub. pl. d. T. og fig. Riſt, Riven: um dieſe Waare iſt -.

Gereuen, v. u. m. h. angre, fortryde; (blot i tredie Perſon): es el. das -et mich.

Gergeln, v. a. gjøre Fure (Gergel, m. -s pl. ſ. sg.) i Tondeſtaver, i hvilken Bunden ſtal ſættes.

Gericht, n. -es -e, Dom; Jurisdiction, c.; (ofte blot pl.) (i Theol.) Straffedom, Guds Straf, c.; en Rets Perſoner og deres Forſamling; (ofte blot pl.); Ret, c., Ting, -ſted, n.; Jurisdictions Diſtrict, n.; Ret, -Mad; (Jagtſp.) Done, Slynge, c. (til Fuglefangſt).

Gerichts-barkeit, f. -en, Jurisdiction, e. (Rettigheden til at domme, ub. pl.; Omkredſen, hvori ſamme ſtrækker ſig); -diener, m. -s pl. ſ. sg. Retsbud, n.; -folge, f. ub. pl. Underſaatternes Pligt, at ſtaae Retten bi, naar det behoves; -halter, m. -s pl. ſ. sg. Underdommer, c.; -herrſchaft, f. -en, Jurisdiction, ub. pl.; Godseier, ſom har Jurisdiction; -pflege, f. ub. pl. Retspleie, c.; Rettens Haandhævelſe; -platz, m. -es -ätze, Domſtol, c.; Retterplads, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Skriver ved Retten; -ſtand, m. -es -ände, Forbindtlighed, at lade ſig domme af en Ret, ub. pl.; Inſtants, c.; -tag, m. -es -e, Retsdag, c.; -zwang, m. -es -änge, Magt til at fælde Dom over Andre; Jurisdiction, c. ub. pl.; Jurisdictions-Diſtrict, n.

Gerichtlich, aj. for Retten, i Retten, Rets-, lovformelig; -keit, f. ub. pl. Overeensſtemmelſe med Retten, L-hed, c.

Geridon el. **Gueridon**, m. -s -s, [Gueridon, c.

Gering el. -e, aj. liden, ſmal; ſlet, ubetydelig; ringe, uvigtig, ſlet og ret, gemeen, ikke fornem; im -ſten nicht, ingenlunde, paa ingen Maade.

Gering-fügig, aj. uvigtig, liden, ringe, ubetydelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, Ringhed, U-ghed, c.; -haltig, aj. af ringe Gehalt; -ſchätzig, aj. ringeagtende, ſlet; (ſjeld.) beſkjæmmende ringe Værd; -ſchätzigkeit, f. ub. pl. Ringeagten, c.; (ſjeld.) Ubetydelighed, Ringhed, c.; -ſchatzung, f. ub. pl. Ringeagtelſe, c.

Gerinne, n. -s pl. ſ. sg. konſtig Rende, Canal, Vandledning, (i hvilken Vandet bringes i et ſnevrere Rum, og derved rinder ſtærkere).

Gerinnen, v. i. n. m. ſ. ſterknes; d. T. lede ſammen.

Gerippe, n. -s pl. ſ. sg. Beenrad, c., Skelet, n.; fig. de ſammenſatte Hoveddele af en Maſtine; iſær af et Skib; en meget mager Perſon. [me.

Germ, m. -es ub. pl. (Sydt.) Bær-

Germanismus el. -nism, m. pl. -en, Germanisme, c.

Gern, av. gjerne, med Fornøielſe; fig. (om livløſe Ting med ſamme Bem.); let; villig; ſædvanlig, almindelig; med Forſæt, Villie, Flid; (d. T. ſiges gerner, am gernſten for lieber, am liebſten).

Geröhrich el. -t, n. -es -e, en med Rør bevoxen Plads; Rørene ſelv, ub. pl.

Gerönne, n. -s ub. pl. (n. St.) alle Vinſtokkenes Rødder; iſær de øverſte Sideredder.

Gerſte, f. ub. pl. Byg, n.

Gerſten-acker, m. -s -äcker, Bygager, c.; -brod, n. -es -e, Bygbrød, n.; -graupe, f. -n, Bankebyg, c.; -korn, n. -es -örner, Bygkorn, n.; fig. en liden Bylb paa Øienlaaget, der ligner et Bygkorn; -ſaft, m. -es ub. pl. (poetiſk) Øl, n.

Gerte, f. -n, Qviſt, c., Riis, n., Baand, c.; (n. St.) et Længdemaal, Rode, c.

Geruch, m. -es -üche, Lugt, c. (Sands-

sen); ub. pl. Duft, Lugt, Stank, c.; -loš, aj. manglende Lugtesandsen; uden Lugt; -sinn, m. -es -e, Lugtesands, c.

Gerücht, n. -es -e, Rygte, n.; fig. Omtale, c. (om En blandt Folk), ub. pl.

Geruhen, v. n. m. h. (om høie Personer) naadigst behage, -værdige, finde for godt.

Geruhig, aj. og -hsam, aj. (Sydt.) rolig, paa en rolig Maade.

Gerülle, n. -s ub. pl. en Hob løse Ting, som rulle ned fra andre Ting, el. ligne dem; d. T. det samme som

Gerümpel, n. -s ub. pl. Skrammel, n., gammelt, unyttigt Bohave.

Geruft, n. -es -e, Stillads, n.

Gesame, n. -s ub. pl. el. -, pl. ub. sg. Frø (flere Slags).

Gesammt, av. samtlig, samtfuld, heel, samlet; fælles; (især i Sammens.): -gut; -kauf; -rath.

Gesammt-eindruck, m. -es -ücke, Indtrykket af det Hele, Totalindtryk, n.; -gebrauch, m. -es -äuche, Fællesbrug, n.; -gut, n. -es -üter, Fællesgods, n.; -heit, f. ub. pl. Heelhed, Totalitet, c. (ogsaa det samme som) -skaft, f. -en, alle Ting af een Art tilsammen; Samling, c.; Selskab, Laug, n.; -heitsname, m. -ns -n, Collectiv, n.

Gesandte, m. -n -n, Sendebud, n. (f. om et Fruentimmer); Gesandt, c.; -dtinn, f. -en, Gesandtens Gemalinde, c.

Gesandtschaft, f. -en, Gesandtskab, n.; Gesandten stlv; -sposten, m. -s pl. ſ. sg. Gesandtsskabspost, c.; -lich, aj. herende til Gesandtskabet, dixlomatiſt.

Gesang, m. -es -änge, Sang, Syngen, c. ub. pl.; Melodie, Klang, Tone; Digten, c.; Sang, Vise, Qvad, n., Psalme, c.; fig. en Deel af et større Digt; -buch, n. -es -ücher, Psalmebog, c.

Gesäß, n. -es -e, Bagdeel, Rumpe, c.; Sæde, n. (paa en Stol el. Bænk).

Gesause, -säusel, -schabe, n. -s ub. pl. ibelig Drikken (Suus og Duus), -Susen, -Skraben, c.

Geschäft, n. -es -e, Forretning, Bestilling, c., Arbeide, n.

Geschäft-los, aj. uden Forretninger; -losigkeit, f. ub. pl. Frihed fra Forretninger; -serfahrung, f. ub. pl. Erfaring i Forretninger; Routine, c.; -sfreund, m. -es -e, Handelsven, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Forretningsfører, Mandatarius, Agent, c.; -sgang, m. -es ub. pl. Forretningsgang, c.; -sleben, n. -s ub. pl. Forretningsliv, n.; -smann, m. -es -änner, Forretningsmand, c.; -sträger, m. -s pl. ſ. sg. ſom besørger en Andens Forretninger; især Chargé d'affaires, c.

Geschäftig, aj. virksom, arbeidsom, flittig; -keit, f. ub. pl. V-hed, A-hed, F-hed, c.

Geschäftlich, aj. Forretnings-, som har Hensyn til Forretninger.

Geschehen, v. i. n. m. ſ. ſkee, tildrage sig; hændes, vederfares, tilfeies: es ist ihm Unrecht -; er wußte nicht, wie ihm geschah, vederfares ham, hvorledes han blev til Mode; (i Retsforhandlinger) ſkrevet, fuldbyrdet; es ist um ihn -, han er fortabt, død, det er ude med ham. [Vildtets Tarme.

Geschneide, n. -es pl. ſ. sg. (Jagtſp.)

Gescheit el. -scheidt, (sædv. men urigt.) gescheut, aj. fornuftig, besindig, forstandig, klog, -heit, f. ub. pl. V-hed, F-hed, Klogskab, c.

Geschenk, n. -es -e, Gave, Foræring, Skjenk, c.; Vim. ein -; ihm mit etw. ein -; ihm etw. zum -e machen.

Gescheut, aj. ſ. Gescheit.

Geschichte, f. -n, Tildragelse, Hændelse, Begivenhed; Fortælling, Historie, c.; Historien, ub. pl. [storiebog, c.

Geschichtenbuch, n. -es -ücher, Hi-

Geschichtlich, aj. historiſk.

Geschichtschreiber, m. -s pl. ſ. sg. Historieskriver, c.

Geschichts-buch, n. -es -ücher, historiſk Bog, c.; -erzählung, f. -en, historiſk Fortælling, c.; -forscher, m. -s pl. ſ. sg. Historieforsker, c.; -kundiger, m. -s pl. ſ. sg. Historiker, c.; -maler, m. -s pl. ſ. sg. Historiemaler, c.

Geschick, n. -es -e, Skjebne, Tilstikkelse, c.; Beqvemhed, c. (en Tings); Dygtighed, Dvelighed, Færdighed, c.; (i Bjergv.) alle til Ertsers Fremdrivelse tjenlige Jord og Steenarter; -lichkeit, f. -en, Dygtighed, Dueliged, Beqvemhed, Færdighed, c.

Geschickt, aj. ſtikket, duelig, dygtig, beqvem; færdig, ferm, flink; -heit, f. ſ. Geschicklichkeit.

Geschiebe, n. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) enhver Jord- og Steenart, ſom ved en udvortes Magt er revet ud af ſit Sted.

Geschirr, n. -es -e, Kar, Fad, n., Skaal, c.; Tøi, Værk-, Redskab, n.; Vogn med Tildeher, især Seletøi, n.; -meister, m. -s pl. ſ. sg. den, der har Opsyn over Redskaberne ved en Indretning.

Geschlacht, aj. (forældd.) af god Art; (især Sydt.) blød, mør.

Geschlank, aj. ſ. Schlank.

Geschlecht, n. -es -er, Art, c., Slags, n.; das männliche, das weibliche -, Kjøn, n.; Slægt, Stamme, Familie, c.

Geschlechtlich, aj. ſom hører til Slægten; Slægts-.

Geschlechtlos, aj. uden Kjøn.

Geschlechts-alter, n. -s pl. ſ. sg. en Slægts Alder; Generation, Menneskealder, c.; -kunde, f. ub. pl. Gene-

alogie, c.; -name, m. -ns -n, Familienavn; Tilnavn, n.; -register, n. -s pl. s. sg. Slægtregister, n.; -theil, m. -es -e, Kjønsdeel, c.; -trieb, m. -es -e, Kjønsdrift, Axle-, c.; -wort, n. -es -örter, Kjønsord, n. (Artikel, c.).

Geschlepp, n. -es -e, (foragt.) Slæng (stort Følge), n.; (Jagtsp.) Lokkemad paa en Snor.

Geschliffen, aj. (sjeldn. og blot fig.) sleben; d. T. meget listig, forslagen.

Geschlinge, n. -s pl. s. sg. et slagtet Dyrs Strube med Lunge, Lever og Hjerte.

Geschmack, m. -es ub. pl. Smag, c.: (Egenskaben ved en Ting, at den smager, og Sandsen, hvormed man smager); fig. ein Gemälde von gutem -e; seinem -e folgen.

Geschmack-los, aj. uden Smag; fig. smagles; -losigkeit, f. ub. pl. Smagsløshed, c.; -voll, aj. smagfuld; -widrig, aj. stridende mod god Smag.

Geschmackslehre, f. -n, Smagslære, Æstetik, c.

Geschmeide, n. -s ub. pl. el. pl. ub. sg. Ting smedede af Metal, især af Jern; alleslags smaae Arbeider af Metal; alleslags Smykker af Guld, Selv, Perler ɔc.; -händler, m. -s pl. s. sg. Juveleer, c.; -kästchen, n. -s pl. s. sg. Æske til Smykker, Juvelkasse, c.

Geschmeidig, aj. som let lader sig smede og udvide; fig. blød; smidig, deilig; eftergivende, feielig; -keit, f. ub. pl. B-hed, S-hed, B-hed, Eftergivenhed, F-hed, c.

Geschmeiß, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. (Jagtsp.) Rovfuglenes Skarn, n.; d. T. Spy, n. (af Fluer og Insecter); fig. Insecter, Utøi; vulg. liderligt Pak.

Geschmiere, n. -s ub. pl. vedholdende, gjentagen Smøren, c.; fig. d. T. Smøreri, n.

Geschöpf, n. -es -e, Skabning, c., Kræ, Kreatur, n.; enhver Ting, man danner; (i Spog og foragt.) Person, c.

Geschoß, 1) n. -sses -sse, Pil, c., Kastespyd, n.; Skydegevær, n.; Skud, n. (paa en Plante el. et Træ); fig. Etage, c. 2) m. -sses -sse (Sydt.) Afgift, Grundskat, c.

Geschrei, n. -es ub. pl. Skrigen, Skraalen, c., Skrig, Skraal, n.; fig. Klagen, Jamren; Snak, c., Ordgyderi, n.: viel - von etw. machen, gjøre meget Væsen af; viel - und wenig Wolle, megen Skrig og liden Uld (sagde Manden, da han klippede sin So); Vanrygte, n.: in das - kommen.

Geschröt, n. -es -e, Pungen hos de større Handyr.

Geschütze, n. -s pl. s. sg. Remme, som lægges Falkene om Fødderne (Geschütz); d. T. Sko, c., Skotøi, n.

Geschütte, n. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) en Hob Mineralier, som ligge lagvis i Gange og Aarer.

Geschütz, n. -es ub. pl. Skyt, (Skyts) Skydegevær, n.; grobes -, Kanon, Mørser, c.; s. Geschütze; -kunst, f. ub. pl. Artillerie, n., Skydekonst, c.

Geschwader, n. -s pl. s. sg. Escadron, c.; Escadre, c.

Geschwätz, n. -es -e, Snak, Sladder, Sludder, Pjat, Snikksnak, c.

Geschwätzig, sladderagtig, -vorn, snaksom; -keit, f. ub. pl. S-hed, S-nhed, c.

Geschweigen, v. i. 1) n. m. h. tie, for-, ei omtale (blot i første Pers. præs. samt i præs. infin. med zu, og Tingen i Gen.): ich -ge seiner Laster; seiner Laster zu -; -ge el. -, daß, end sige, (staaer blot som et Slags Gradation): ich habe ihn nicht gesehen, -ge gesprochen. 2) a. (foræld.) Tinen, tysse, bringe til at tie; fig. tilfredsstille. [len.

Geschwellen, v. i. n. m. s. s. Schwel-

Geschwind (-e), aj. hurtig, hastig, (om Bevægelsen); fig. hurtig: -arbeiten; meget snart, uden Opsættelse; i Hast; -ludseligen; -igkeit, f. ub. pl. Hurtighed, c. [-hurtigskriver, c.

Geschwindschreiber, m. -s pl. s. sg.

Geschwister, pl. ub. sg. el. -, n. -s ub. pl. Søstende; -kind, n. -es -er, Søstendebarn, n.; -liebe, f. ub. pl. Søstendekjærlighed, c.; -lich, aj. som Søstende.

Geschworene, m. -n -n, Sedsvoren, c.; -ngericht, n. -es -e, de Sedsvornes Ret, Jury, c.

Geschwulst, f. -ülste, (ogsaa m.) Svulst, Hævelse, c.; -wulstig, aj. som har Svulst.

Geschwür, n. -es -e, Byld, c.; -ig, aj. med Byld el. Bylder.

Gesechst, aj. som bestaaer af sex Genheder el. Dele.

Gesegnen, v. a. (undert. for) segnen.

Gesell, m. -en -en, Svend, c.; Kammerat, Skaldbroder, Compagnon, c.; (især d. T. i Sammensætninger: Spiel-, Schlaf-, Tisch-); Knegt, Karl, c. (blot foragt., og med et aj. foran).

Gesellen, v. a. Tinen el. især sich zu Tim., give til Selskabsbroder; søge Omgang med; især sich -; træde i Forening med, gjøre fælles Sag: sich wider Tinen -.

Gesellig, aj. selskabelig, omgængelig; -keit, f. ub. pl. S-hed, c.; selskabelig Omgang, c.

Geselligen, v. a. gjøre selskabelig, danne til Selskabelighed.

Gesellschaft, f. -en, Selskab, n.; -er, m. -s pl. s. sg. (-erinn, f. -en)

Selskabsbroder (-fester), Kammerat, Compagnon, Omgangsven (Selskabsdame) c.; -lich, aj. selskabelig; -lichkeit, f. ub. pl. Selskabelighed, c.

Gesellschafts-handel, m. -s ub. pl. Selskabshandel, c.; -lied, n. -es -er, S-sang, c.; -rechnung, f. -en, S-regning, c.

Gesenk, n. -es -e, Lod, n., Vægt, Tyngde, c. (hvorved Noget nedsænkes); det, som bliver nedsænket, el. det, Noget nedsænkes i.

Gesetz, n. -es -e, Lov, c., Bud, n., Forordning, c.; Regel, Grund-, c.; (foræld.) Affnit af et Digt el. et Skrift; Strophe, c., Vers, Capittel, n.

Gesetz-buch, n. -es -ücher, Lovbog, c.; -eskraft, f. ub. pl. Lovskraft, c.; -geber, m. -s pl. s. sg. Lovgiver, c.; -kunde, f. ub. pl. Lovkyndighed, c.; -lich, aj. retlig, lovret, lovmæssig, legal; -lichkeit, f. ub. pl. Rettighed, L-thed, L-ghed, L-itet, c.; -mässig, aj. lovmæssig; -keit, f. ub. pl. L-hed, c.

Gesetzt, aj. sat, stadig, rolig, fast; -heit, f. ub. pl. Sathed, St-hed, R-hed, F-hed, c.

Gesicht, n. -es, 1) ub. pl. Syn, n. (Evnen at see, og Jagttagelsen, ved at see): das - verlieren; aus dem -e verlieren. 2) pl. -er, (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg. og d. T. -erchen) Ansigt, Aasyn, n.: das Blut stieg ihm ins -; ein schönes -; fig. d. T. Mine, c. (især pl.): -er machen; Person, c.: ich sah da viele neue -er. 3) pl. -e, Syn, n. (Phantasiens Foreställing): nächtliche -e; Sigte, n. (paa Gevører).

Gesichtlos, aj. uden Syn, blind; -igkeit, f. ub. pl. Blindhed, c.

Gesichts-betrug, m. -es -üge, Sandsbedrag, optisk Bedrag, n.; -bildung, f. -en, Ansigtsdannelse, Physiognomie, c.; -farbe, f. -n, Ansigtsfarve, Teint, c.; -kreis, m. -es -e, Synskreds, Horizont, c.; -punkt, m. -es -ünkte, Synspunkt, c. og n.; -zug, m. -es -üge, Ansigtstræk, n.

Gesims, n. -es -e, Gesims, c.

Gesinde, n. -s ub. pl. Tyende, n., Tjenestefolk; -lohn, n. -es ub. pl. Tyendelen, Folke-, c.

Gesindel, n. -s ub. pl. (foragt.) gemeent, liderligt Pak.

Gesinnen, v. i. 1) n. m. s. (blot i partic.) gesonnen, være til Sinds, have i Sinde. 2) n.: etw. an Einen -, (foræld. Canc.) forlange.

Gesinnt, aj. sindet: feindlich - seyn.

Gesinnung, f. -en, Sindelag, n.

Gesittet (-er -sitteste) aj. sædelig; -heit, f. ub. pl. (sjeld.) Sædelighed, c.

Gesittung, f. ub. pl. sædelig Dannelse, Civilisation, c.

Gesöff, n. -es ub. pl. (vulg. og foragt.) Suppen, c.; Drikken selv, man supper i sig.

Gesott, n. s. Siede.

Gespann, 1) m. -es -e, (foræld.) Staldbroder, Kammerat, c.; en ungersk Greve. 2) n. -es -e, Spænden, c.; (blot i Herz -); Spænd, n.: ein - Pferde.

Gespannt, aj. fig. spændt: mit -er Aufmerksamkeit; ein -es Verhältniß; -heit, f. ub. pl. Spændthed, c.; spændt Tilstand.

Gespenst, n. -es -er, Spegelse, n., Geist, c.; Spegelselarve, c.

Gespenster-erscheinung, f. -en, Spegelsesyn, n.; -geschichte, f. -n, S-historie, c.: -stunde, f. -n, S-time, c.

Gespenstisch, aj. spegelseagtig.

Gesperre, n. -s pl. s. sg. Spærren, c.; fig. Vægring, c. d. T. Spilen, Ud-, Op-, c. ub. pl.; det, som spiles, som: Sparreværk, Spærværk, n.; det, hvormed Noget spærres, som: Spændet paa Spændebøger.

Gespiele, 1) m. -n -n, (-linn, f. -en) Legebroder (-fester), Legekammerat, c. (især om Børn); fortrolig Ven (-inde) c.; -ischaft, f. ub. pl. Legekammeratskab, n., fortrolig Omgang, c. 2) n. -s pl. s. sg. vedholdende, ideelig Spillen. [Näherrecht.

Gespilde, n. -s ub. pl. (Nordt.) s.

Gespinnst, n. -es -e, Spind, n.

Gespött, n. -es ub. pl. Spotten, c.; Spot, Spee, c. (Gjenstanden for Spotten).

Gespräch, n. -es -e, Samtale, c.; (undert.) Nygte, n.; Gjenstanden for den almindelige Tale.

Gesprächig, aj. snakkesom; -keit, f. ub. pl. S-hed, c. [tale.

Gesprächsweise, av. i Form af Sam-

Gesprenge, n. -s pl. s. sg. Sprængen, ub. pl.; det, som afviger fra den lige Linie; (især i Bjergv.).

Gestade, n. -s pl. s. sg. Strandbred, Flod-, Kyst, Sø-, c.

Gestalt, f. -en, Gestalt, Figur, Skikkelse, c. ligel. en god saadan; fig. Maaden, paa hvilken en Ting lader sig see, el. virkeligen er; solcher -, paa saadan Maade; Skin af et Legeme, Syn, n.: es erschien mir eine - im Traume; et Legeme, en Person; das Abendmahl unter beiderlei -, som Brød og Viin.

Gestalten, v. a. danne, give Form; ein wohl-lteter Mensch, velbannet; sich -, gebærde, fremstille, udvikle sig; -tung, f. -en, Dannen, Skikkelse, c.

Gestaltlos, aj. uden Gestalt, uden Skikkelse (især regelmæssig).

Gestände, n. -s pl. s. sg. Stillads, n.; (Jagtsp.) Rovfuglenes Fedder.

Geständig, av. einer S. (Gen.) el. Dim. etw. - seyn, tilstaae.

Gestændniß, n. -sses -sse, Tilstaaelse, c.: Ingen, man tilstaaer.

Gestank, m. -es ud. pl. Stank, c.; fig. vulg. stet Eftermæle, n.

Gestatten, v. a. Eim. etw., tilstaae, tilstede, tillade, taale.

Gestaude, n. -s pl. ſ. sg. Krat, Buskværk, n., Kratskov, c.; (Jagtsp.) en Falks Rede.

Gesteck, n. -es -e, ſ. Besteck.

Gestehen, v. i. 1) n. m. ſ. stærkne, lobe ſammen. 2) a. tilstaae, bekjende: einen Fehler, ein Verſehen -; (undert.) tilstede, indremme.

Gestein, n. -es -e, Steen, c., flere Maaſer el. Arter af Steen; -kunde, f. ub. pl. Kundskab om Steenarterne, Mineralogie, c.

Gestell, n. -es -e, Stillads, n. Fod, c. (at sætte Noget paa); Reol, Hylde, r.; das - eines Wagens, Underdelen; (i nogle Tilfælde) det, der sættes om et andet Legeme: das - eines Salzbrunnens, Indhegningen; -en, v. a. stille; sich fromm -, stille sig erbar an; -macher, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Vognmager, c. [kort Tid siden.

Gestern, av. i Gaar; ogsaa fig. for

Gesternt, aj. bestjernet (især med Ordensstjerner).

Gestick, n. -es -e, Broderen, c. (Maaden at brodere paa); Broderi, n. (broderede Sager).

Gestirn, n. -es -e, Stjerne, c.; alle Stjernerne, ub. pl; Stjernebillede, n., Constellation, c.

Gestirnt, aj. stjernefuld.

Gestöber, n. -s ub. pl. vedholdende Sneefog, n.

Gesträuch, n. -es -e, Buskværk, Krat, n., Kratskov, c.

Gestreng, aj. (forældr.) streng; (Sydt.) fast, stærk; (fordum en Kreſtitel): -er Herr, tapprer.

Gestrick, n. -es ub. pl. Strikken, Knytten, c.; Strikkekonst, c.; strikket Arbeide, n. [Tag, Gaarsdagen.

Gestrig, aj. i Gaar, Gaars-: der -e

Geströhde, n. -s ub. pl. d. A. Straa, n., Streelse, c.

Gestübe, n. -s ub. pl. Støv, n. (el. heap der ligner Støv).

Gestück, n. -es -e, (Sydt.) Kanon, c., Stykke, n.

Gestühl, n. -es -e el. -e, pl. ub. sg. Stole, (flere af eet Slags): das Kirchen -. [Opsættelse.

Gestunden, v. a. (Retsſp.) tilstaae

Gestürme, n. -s ub. pl. vedholdende Stormen.

Gestus, m. (indecl.) Gestus, c.

Gestüte, n. -s pl. ſ. sg. Stutteri, n.

Gesuch, n. -es -e, Ansegning, Begjering, c. [lig Segen, - Suſen, c.

Gesuche, -sumse, n. -s ub. pl. ide-

Gesund, aj. sund, karsk, frisk, (ikke syg); fig. sund (ikke usund): eine -e Luft; frist, usordærvet: -es Fleisch; d. A. fig. nyttig, tjenlig: dieſe Züchtigung iſt ihm -; -heit, f. Sundhed, Karskhed, Helbred, Helsen, c. ub. pl.; Sundhed, Skaal, c. pl. -en; zur -heit! prosit! (til en Nysende).

Getäfel, n. -s ub. pl. Paneelværk, n.

Getöse, n. -s pl. ſ. sg. Støi, Allarm, c.; et stærkt, forvirret Skrald; fig. Uro, c.

Getränk, n. -es -e, Drik, c.

Getrauen, v. a. sich (Dat.), vove, briste sig til: ich getraue mir dieſes nicht.

Getreide, n. -s ub. pl. Sæd, c., Korn, n.; -land, n. -es -änder, Kornland, n.; -handel, m. -s ub. pl. Kornhandel, c.; -markt, m. -es -ärkte, Sædetorv, n.

Getreu, aj. tro, trofast; troværdig, sand, tilforladelig; fig. der Wahrheit, ſeinen Pflichten - seyn, tro, ikke forsætlig overtræde. [redeligen.

Getreulich, av. troligen; oprigtigen,

Getriebe, n. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) Sydſiden af et Bjerg; Stilladsет, hvormed man understetter et falbefærdigt Sted; (i Møllebyg.) Drev, Drivhjul, n.

Getrost, aj. trøstig, uforfærdet.

Getrösten, v. a. sich (Acc.) einer S. (Gen.), fortrøste sig til, haabe med Tillid.

Getümmel, n. -s ub. pl. Tummel, Tumult, c.; Personerne, der gjøre Tummel; - der Waffen, Vaabengny, c.

Geubt, aj. svet; -heit, f. ub. pl. Øvelse, c.

Gevatter, m. -n -n, (-inn, f. -en), Fadder, Gudfader, Gudmoder, c.; -schaft, f. -en, Fadderskab, n.

Geviere, n. -s pl. ſ. sg. Firkant, Qvadrat, c.

Geviert, aj. deelt i fire Dele; bestaaende af fire; firkantet; ein -es, Qvadrat, c.; (i Kortspil) fire Kort i een Farve efter hinanden; Qvart, c.; -elle, f. -n, -fuß, m. -sses, pl. ſ. sg. ꝛc. Qvadratalen, -sod, c. ꝛc.

Gevierte, n. -s pl. ſ. sg. Firkant, Qvadrat, c.

Geviertelle, f. -n, Qvadratalen, c.

Gevögel, n. -s ub. pl. Fugle, allehaande ſpiſelige Fugle; (Jagtsp.) det mindste Fuglevildt. [magt, ſ. Be-

Gevollmachtigen, v. a. give Fuld-

Gewächs, n. -es -e, Vært, c.: ſie hat ein - wie ein Rohr; Vært, Plante, c.: Küchen -; udenlandiſche -e; Gevært, Udvært, c.; -erde, f. ub. pl. Havejord, frugtbar Jord; -haus, n. -es -äuſer, Drangerie, n.

Gewäff, n. -es ub. pl. (Jagtsp.) Dyrenes Vaaben, ſom: Vildſvinenes

Huggetænder ꝛc.

Gewahr, av. (blot med werden): Einen el. etw., blive vaer, see, faae Die paa; opdage, erfare.

Gewähr, 1) f. -en, Sikkerhed, Borgen, c.; (i Bjergv.) skriftligt Bevis paa Ens Andeel; (i Retsfp.) forbinde sig til at fortsætte sin Klage; Sikkerhed for det, man sælger el. afstaaer en Anden: dem Käufer die - leisten; (sjeld.) Besiddelse, Eiendom, c. 2) n. -es -e, (i Bjergv.) et Stykke Jord, som gives en Bjergmand til Lehn.

Gewähren, v. a. (i Bjergv. i de sammensf. Ord: ab- og zu-), bevidne skriftlig; Eim. etw., love heitideligt; Eim. seinen Schaden, sige god for, indestaae for; Einen seiner (Gen.) el. Eim. seine Bitte, el. Eines Bitte, tilstaae, bevilge, opfylde; Eim. etw., meddele, yde, give, skjenke; (i nogle Tilfælde) foraarsage; være, afgive; -rung, f. -en, Sigen god for, Bevilgen, Opfyldelse, Yden, Foraarsagen, c.

Gewährleisten, v. a. Eim. etw., stille Sikkerhed for, borge for; garantere; -stung, f. -en, Borgen, Caution, Garantie, c.

Gewährmann (d. T. ogsaa -smann), m. -es -änner, Cautionist, Borgen, Hjemmelsmand, c.

Gewahrsam, m. -es el. -e, f. ub. pl. (Retsfp.) Forvaring, c.; Forvaringssted, Tilflugtssted, n.

Gewährschaft, f. ub. pl. (næsten foræld.) Borgen, Caution, c., Sikkerhed for det, man sælger.

Gewalt, f. ub. pl. Magt, c.; Vold, Voldsomhed, c.; Myndighed, c., Herredsmme, Herstab, n.

Gewaltig, aj. voldsom, stærk, heftig, meget; d. T. vældig, meget stor; -sam, aj. voldsom, heftig; -samkeit, f. -en, Voldsomhed; Vold, voldsom Handling; -that, f. -en, Vold, voldsom Handling, c.; -thäter, m. -s pl. s. sg. Voldsmand, c.; -thätig, aj. voldsom; -thätigkeit, f. -en, Voldsomhed, Vold, voldsom Handling, c.

Gewältigen, v. a. bevinge, faae Magt over; (Sybt.) befuldmægtige; -gung, f. ub. pl. Bevingen, c.

Gewand, n. -es -änder, (digter. -e) Gevandt, vidt Overklædning, Draperi, n. (sædv. kun poetisk); (Nordt.) al Slags vævet Tøi til Klæde, og uldent, vævet Tøi, ub. pl.; -haus, n. -es -äuser, Huus, hvori paa det aarlige Marked Klæde og Lærred udsælges; -schneider, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Kræmmer el. Dugmager, som har Ret til at udsælge Klædet alenvis.

Gewandt, aj. bøielig, behændig, smidig, snu, svet; -heit, f. ub. pl. Bø-s-hed, Be-hed, Sm-hed, Snuhed, Dvelse, Færdighed, c.

Gewarten, v. 1) a. etw. zu - haben, at vente, haabe. 2) n. m. h. med Gen. seines Amtes -, punktligen forvalte.

Gewärtig, av. einer S. (Gen.) - seyn, vente, haabe; Eim. treu, hold und - seyn, være tro, huld og lydig.

Gewärtigen, v. a. etw., vente, forudsee som forestaaende.

Gewäsch, n. -es, Vaasen, Væven, unyttig Talen, c. ub. pl.; Vaas, n., Væv, unyttig Tale, c. pl. -e.

Gewässer, n. -s pl. s. sg. Samling af meget Vand, Vandløb, n.; wohlriechende -, vellugtende Vande.

Gewebe, n. -s 1) ub. pl. Væven, vedholdende -; Vævemaade; fig. das - eines Baumblattes. 2) pl. s. sg. Væv, vævet Tøi; fig. et Hele, som bestaaer af flere Dele: es ist ein - von Erdichtungen.

Gewehr, n. -es -e, Vaaben, Værge, n. ub. pl.; Vaaben, Gevær, n.

Geweih, n. -es -e, Hjortehorn, n., Hjortetakker. [deri, n.

Geweine, n. -s ub. pl. d. T. Græ-

Gewende, n. -s pl. s. sg. Venden, Om-; (især med Plogen ved Pløining); et vist Maal paa Marken; det Sted, hvor flere Agre stode sammen, og endes; hvad der omvendes og omvexles; (undert.) Garnitur, c., Spænd, n. ꝛc.

Gewendig, aj. (foræld.) bøielig, smidig, bevægelig.

Gewerb-fleiß, m. -es ub. pl. Industrie, c.; -fleißig, aj. industriös; -geld, n. -es -er, Næringsskat, c.; -kunde, f. ub. pl. Technologie, c.; -sam, aj. virksom i sin Haandtering; -schule, f. -n, politechnisk Skole, c.; -smann, m. -es -leute, Haandværksmand, c.

Gewerbe, n. -s pl. s. sg. et breielligt Legeme, Led, Hvirvel, c., -been, n.; Forretning, c., Commission, c. (udrettet ved at gaae); Haandtering, c., Haandværk, n., Profession, c., Embede, n., Handel og Vandel, c.

Gewerbefreiheit, f. ub. pl. Haandteringsfrihed, c. (uden Indskrænkning af Laug).

Gewerf, n. -es -e, s. Gewäff.

Gewerk, n. -es -e, Laug, n. (sjeld.) Værk, Arbeide, n., Fabrik, c.

Gewerke, m. -n -n, (i Bjergv.) Medlem af et Selskab, paa hvis fælles Bekostning en Grube bearbeides.

Gewerker, m. -s pl. s. sg. Fabrikarbeider, c.

Gewerkschaft, f. -en, samtlige Interessenterne i en Grube.

Gewicht, n. -es -e (d. T. -er) Vægt, c. ub. pl.; Vægtens Slags: ein Centner Leipziger -; Lod, n. (til Skaale el. Bismer-Vægt); fig. Vægt, c.

(Vigtighed; indvortes Styrke; Eftertryk; Indflydelse paa Klulen).

Gewichtig, aj. vægtig, tung; fig. betydelig, som har Indflydelse; -keit, f. ub. pl. Vægtighed, c.

Gewichtlos, aj. uden Vægt; fig. uvigtig, ubetydelig. [bifaldende.

Gewierig, aj. (i Canc.) samtykkende,

Gewimmel, n. -s vb. pl. Vrimmel, c.

Gewimmer, n. -s ub. pl. Jamren; idelig -, c.

Gewinde, n. -s pl. f. sg. Vinden, Dy-, Dm-, c.; Nagle Garn, (saa meget Garn, som man sædv. vinder op paa engang); abstillige omvundne Ting, som: Grebet paa en Kaarde, Gangene i en Skrue ꝛc.

Gewinn, m. -es -e, Gevinst, Profit, c., Overskud, n.; Fordeel, Priis, c.; (sjeld.) Vinden, c. ub. pl.

Gewinnen, v. i. a. faae, forskaffe sig: einen **Platz** -; eine Person lieb -; opnaae, fortjene, erhverve: sein Brod -; faae Overhaand, overvinde, indtage, vinde: eine **Schlacht**; Heu, Gerste -, indhøste, avle; vinde; d. A. fortjene: wir - an dieser **Waare** viel; vinde (ved Spil); erholde, faae, lide en vis Forandring: ein **Ansehen**, ein **Ende** -; (blot - el. med av. viel, wenig, sehr ꝛc.) have Nytte, Fordeel af; wie gewonnen so zerronnen, som det kommer, saa gaaer det. [c. (i Spil).

Gewinner, m. -s pl. f. sg. Vinder,

Gewinnst, m. -es -e, Gevinst, Fordeel, **Priis**, c.

Gewinn-sucht, f. ub. pl. Vindesyge, c.; -süchtig, aj. vindesyg; -voll, aj. fordeelagtig. [Klynkert, n.

Gewinsel, n. -s ub. pl. Flæberi,

Gewirk, n. -es ub. pl. Virken, Væven, c.; virket Tøi, n.; Biernes Vokspiver.

Gewirre, n. -s ub. pl. Forvirren, Forvirring, c., Virvar, n. (enhver forvirret Ting).

Gewiß, 1) aj. (-sser, -sseſt) fast, ubevægelig, sikker: der Tisch steht nicht -; fig. vis, vist: bestemt: mein Einkommen ist mir -; tilforladelig, sikker: -sse **Nachricht**; afgiort, uundgaaelig, undeblivelig: der Tod ist uns allen -; upaatvivlelig, fuldkommen overbeviist om: eine -sse **Wahrheit**; ich bin dessen, meiner S. ꝛc. -; bestemt, fast, uforanderlig, (blot som aj.) einen -ssen Entschluß fassen; vis (alene som aj.) ein -ser **Mensch** hat gesagt. 2) av. vist, sikkert, visselig, vist nok, ganske rigtig: er kommt -.

Gewissen, n. -s ub. pl. Samvittighed, c.; Vidskeben, hvormed man veed sin egen Handling; Overbeviisningen om sammes Ret- el. Uretmæssighed; Scrupel, c.; (foræld.) Medviden, c.

Gewissens-haft el. -haftig, aj. samvittighedsfuld; -igkeit, f. ub. pl. S-s hed, c.; -los, aj. s-les; -losigkeit, f. ub. pl. S-hed, c.

Gewissens-biß, m. -sses -sse, S-snag, n.; -fall, m. -es -älle, S-sag, c.; -frage, f. -n, S-spørgsmaal, n.; -freiheit, f. -en, S-frihed, Religionsfrihed, c.; -rath, m. -es -athe, den, der høver S-nag, n.; -ruhe, f. ub. pl. S-ro, c.; -sache, f. -n, S-sag, c.

Gewißheit, f. Vished, c., Egenskaben, i hvilken en Sag er vis, s. Gewiß, ub. pl.; en saadan vis Sag, pl. -en. [forladeligen.

Gewißlich, av. visselig, sikkerlig, til-

Gewitter, n. -s pl. s. sg. Uveir, n., Torden, c., Uveirskty, c.; fig. Lidenskabernes, Ulykkens, Farens heftige Udbrud; -ableiter, m. -s pl. s. sg. Tordenafleder, c.; -haft, aj. tordenagtig, uveirsliig; -luft, f. ub. pl. Tordenluft, c.; -regen, m. -s ub. pl. Tordenregn, c.

Gewitzigt, s. Witzigen.

Gewogen, aj. Elm., bevaagen, gunstig; -heit, f. ub. pl. Bevaagenhed, Gunst, c.

Gewohnen, v. n. m. h. vænnes: eine el. einer S. (Gen.) - el. sæd.: gewohnt seyn el. werden: ich bin dessen (das) nicht gewohnt, ikke vant dertil; eine -hnte Lebensart, vant, sædvanlig.

Gewöhnen, v. a. vænne, til-: einen Menschen zur Arbeit -; ein Kind -, sich an el. zu etw. -; -hnung, f. -en, Vænnen til, c.

Gewohnheit, f. Vane, c. ub. pl.; Sædvane, Stik, Mode, c.; -srecht, n. -es ub. pl. Havd, c.

Gewöhnlich, aj. sædvanlig, almindelig, for det meste; ein ganz -er Mensch, et almindeligt Mske., Hverdagsmenneske; -keit, f. -en, S-hed, A-hed, c.

Gewölbe, n. -s pl. s. sg. Hvælving, Bue, c. [af -.

Gewölk, n. -es -e, Skyer, Samling,

Gewüchs, s. Wuchs.

Gewühl, n. -es, idelig Roden, c. ub. pl.; fig. Vrimmel, c. pl. -e.

Gewürm, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. alle Ormene, el. beg flere Orme.

Gewürz, n. -es -e, Krydderi, n.

Gewürz-haft, aj. krydderagtig, krydret; -haftigkeit, f. ub. pl. K-hed, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Specieshandler, Materialist, Urtekræmmer, c.; -krämer, m. -s pl. s. sg. Urtekræmmer, c.; -laden, m. -s -äden, Urtebod, c.; -nägelein, n. -s pl. s. sg. el. -nelke, f. -n, Nellike, Krydder-, c.

Geyer, m. s. Geier.

Gezäh, n. -es -e (i Bjergv.) Tøi, Værk-, n.

Gezänk, n. -es -e, Kiv, Trætte, c. Klammeri, n.
Gezeit, f. -en (i Søsp.) en fastsat Tid; Ebbe- og Flodtid.
Gezelt, n. -es -e (foræld.) Telt, n.
Gezeug, n. -es ub. pl. d. T. Tøi, Værk-, n.
Gezieser, n. -s el. pl. ub. sg. Insect, n., Dyr med Indsnit.
Geziemen, v. n. m. h. (blot i tredie Person) es -mt sich nicht, passer sig ikke (med Hensyn til Tid, Sted og Omstændigheder); es -mt sich el. ihm nicht, sømmer, anstaaer ikke (med Hensyn til Velanstændigheden); være ret, billigt, tilkomme: dieses -mt dir nicht.
Geziemlich, aj. passelig, sømmelig, anstændig. [Sømmer-, n.
Gezimmer, n. -s ub. pl. Træværk,
Gezücht, n. -es ub. pl. Yngel, Afkom, Sæd, c.
Gezweit, aj. dobbelt, deelt.
Gezwitscher, n. -s ub. pl. Qvidren; gjentagen, vedholdende -, c.
Gicht, f. -en, Overfladen paa de store Smeltevoxne; ethvert Lag af frist Kul og Jernsteen; Gigt, c. (ub. pl. og Sybt. n.); (foræld.) Slagflod, n., Apoplexie, c.
Gichtbrüchig, aj. (foræld. og i Bibelen) værkbruden; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Gichtisch, aj. gigtisk.
Gichtkörner, pl. ub. sg. Pionkjerner.
Giebel, m. -s pl. s. sg. Gavl, Mønning, c.; (Sybt.) Steenkarudse, c.
Gieben, v. n. m. h. d. T. gispe, høese.
Gieke, f. -n (Nordt.) d. T. en Blik- el. Messingkasse, til at sætte en Ildpotte i. [hed, c.
Gier, f. ub. pl. (foræld.) Begjerlig-
Gieren, v. n. m. h. (sjeld.) begjere, være gridsk paa.
Gierig, aj. begjerlig, gridsk.
Gießbad, n. -es -äder, Styrtebad, n.
Gießbechen, n. -s pl. s. sg. Vandsad, Vaske-, Haandbækken, n.
Gießen, v. i. a. gyde, øse; fig. d. T. vande; regne stærkt, øse ned; Blei-, Zinn-; eine Glocke-, støbe; Gott wird seine Liebe in uns -, meddele rigeligen. (især i Sammensætn.).
Gießer, m. -s pl. s. sg. Støber, c.
Gießerei, f. -en, Støberi, Gjethuus.
Gießkanne, f. -n, Vandbøtte, Haand-, n.; Vandkande, c.
Gift, 1) n. -es -e, Gift, Forgift, c.; fig. enhver Sundheden skadelig Ting: Wein ist oft Kindern ein -. 2) d. T. m. el. ogsaa f. Ondskab, Arrighed, c. - und Galle ausspeien. 3) f. -e, (foræld.) Gave, Skjenk; Dosis, c.
Giftig, aj. giftig; fig. arrig, ond; -keit, f. ub. pl. G-hed, A-hed, Ondskab, c.
Gift-becher, m. -s pl. s. sg. Giftbæger, n.; -blase, f. -n, Giftblære, c.; -fang, m. -es og -mehl, n. -es, den Arsenik, som ved Tilberedelsen stiger op med Røgen, og sætter sig fast paa Storsteenskappen; -mischer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en), Giftblander, (-ske), c.; -zahn, m. -es -ähne, Gifttand, c.
Gigant, m. -en -en, Gigant, c.
Gilbe, f. -n, Gulhed, gul Farve, c. ub. pl.; et Legeme, som har en gul Farve; el. hvormed der farves gult.
Gilben, v. (Sybt.) 1) n. m. h. gulnes, blive gul. 2) a. gjøre gul, farve -. [agtig, lidt gul.
Gilbicht el. -blich, aj. d. T. gul-
Gilbig, aj. d. T. gul.
Giler (l. Schi-) n. -s -s, Brystdug, kort Vest, c.
Gilde, f. -n, sluttet Selskab, Gilde; (Nordt.) Laug, Haandværks-, n.; -bruder, m. -s -üder, Laugsbroder, c.
Gimpel, m. -s pl. s. sg. d. T. Dompap, Blodfinke, c.; fig. Tossehoved.
Gingang, m. -s ub. pl. Gingang (Gingham, et Slags Tøi).
Ginst, m. -es el. -er, m. -s ub. pl. s. Genster.
Gipfel, m. -s pl. s. sg. Top, Spidse, c. (især af Bjerge og Træer); fig. den høieste Grad, det høieste Trin: der - der Ehre, des Glückes.
Gips el. Gyps, m. -es (pl. sjeld. -e) Gips, n.; -abdruck, m. -es -ücke, Gipsaftryk, n.; -decke, f. -n, Gipsloft, n.; -mehl, n. -es ub. pl. Gipsmeel, n. [af Gips.
Gipsen (bedre end gipsern) aj. Gips-,
Gipsen, v. a. gipse.
Gipser, m. -s pl. s. sg. Gipser, c.
Giraffe, f. -n, Giraffe, c.
Girren (l. Dschi-) v. a. sende et Vexeldrev til en Anden, for at indfordre el. beregne Betaling.
Girobank, f. -änke, Girobank, c.
Girren, v. n. m. h. kurre.
Gischt, f. Gischt.
Gitter, n. -s pl. s. sg. Gitter, -værk, Sprinkel, Tralværk, n.; -fenster, n. -s pl. s. sg. Gittervindue, n.; -thor, n. -es -e, G-port, c.; -werk, n. -es -e, G-værk, n.
Gitterig, aj. gitterdannet.
Gittern, v. a. forfærdige som Gitter; (især partic. gegittert).
Glacis (l. Glaßi) n. pl. s. sg. Glacis, Feltbrystværn, n.
Glahrke, f. -n, Skrubbe, c. (Fisk).
Glander, f. -n, (Nordt.) Jisklump; Glidebane, c.; -n, v. n. m. h. glide paa Isen.
Glanz, m. -es ub. pl. Glands, c.; fig. Pragt, Herlighed, c.; et glindsende Legeme; -leinwand, f. ub. pl. Glandslerred, n.; -los, aj. glandsløs;

-voll, aj. glandsfuld.

Glänzen, v. 1) n, m. h. glindse, glimre; fig. vække Opsyn, Forundring: eine -de Schönheit. 2) a. glatte, polere, glitte.

Glas, n. -es -äser, Glas, n.; fig. en af Glas forfærdiget Ting: Wein-, Augen-.

Glas-artig, aj. glasagtig; -blaser, m. -s pl. ſ. sg. Glaspuſter, c.; -galle, f. ub. pl. Glasſkum, n. (ſom aſſondrer ſig, naar Glas ſmeltes); -glocke, f. -n, Glasklokke, c.; -handler, m. -s pl. ſ. sg. Glashandler, c.; -haus, n. -es -äuſer, Glashuus, koldt Drivhuus, n.; -hutte, f. -n, Glashytte, c. (hvor Glas forfærdiges); -kramer, m. -s pl. ſ. sg. Glashandler, c.; -maler, m. -s pl. ſ. sg. Glasmaler, c.; -röhre, f. -n, Glasrør, n.; -ſchrank, m. -es -änke, Glasſkab, n.

Gläſer, m. -s pl. ſ. sg. Glarmeſter, c.

Gläſerklang, m. -es ub. pl. Glaſſenes Klang; Klinken, c.

Glaſern, aj. af Glas, Glas-; (undert.) glasagtig.

Glasicht, aj. glasagtig. [Glas.

Glaſig, aj. af Glas, ſom indeholder

Glaſur, f. -en, Glaſur, Glaſering, c.; -en, el. ſædv. -ſiren, v. a. glaſere, give Glaſur.

Glätſcher, ſ. Gletſcher.

Glatt, aj. glat, jævn, flet; fig. (om ſeet, flydende Ting): - wie Oel, glat; eine -e Doſe, ſimpel, ligefrem; ein -es Kinn, Fæggeløs; eine -e Stirn, uden Rynker; eine -e Zunge, ſmigrende, ſedſk, ſødtalende; ein -es Mädchen, b. T. (iſær Nordt.) ſmuk, pyntet, nydelig; Kædrig, fedtet; Dim. etw. - abſchlagen, glat væk, reent, ganſke, heel.

Glatte, f. Glathed, c. ub. pl.; Selvergled, c.; et glat Legeme, pl. -n; (iſær Blyets glasagtige Affald ved Smeltningen).

Glatteis, n. -es ub. pl. Iisſlag, n.; -en, v. n. m. h. (b. T. og blot uperſ.) es -ſet, der falder Iisſlag.

Glätten, v. a. glatte; (iſær med et Værktøi) glitte; -tung, f. -en, Glatten, Glitning, c.

Glatter, m. -s pl. ſ. sg. Glitter, c., Glitte, c., Værktøi til at glitte med.

Glattheit, f. ub. pl. Glathed, c. (iſær fig. die - ſeiner Worte).

Glatthobel, m. -s pl. ſ. sg. Sletthøvl, c. [-e, Glitteſteen, c.

Glättkäule, f. -n og -ſtein, m. -e

Glattrocke, m. -n -n, Platrokke, Platfiſk, c. [Iöſe, Konſur, c.

Glaze, f. -n, Skaldepande, ſkaldet

Glazig, aj. ſkaldet.

Glau, aj. (n. St.) klar, munter; ſanſtſeende, klog.

Glaube, m. -ns, (pl. ſjeld. -n) Tro, Troværdighed, c.; fig. (i Handel og Vandel) Credit, c.: ſeinen -n retten; (i Theol.) Tro, c.: der - ſtärkt; der apoſtoliſche-, Troesbekjendelſe, c.; der chriſtliche -, Religion.

Glauben, v. a. troe, holde for ſandt: einen Gott; Geſpenſter; etw.; Dim.; Dim. etw.; an Gott; an etw.

Glaubens-artikel, m. -s pl. ſ. sg. Troesartikel; Troeslærdom, c.; -bekenntniß, n. -ſſes -ſſe, Troesbekjendelſe, c.; -ſache, f. -n, Trosſag, c.; -zeuge, m. -n -n, Troesvidne, n., Martyrer, c.

Glaubersalz, n. -es ub. pl. Glauberſalt, n.

Glaubhaft, aj. troværdig; -igkeit, f. ub. pl. T-hed, c.

Gläubig, aj. troende, ſom har Tro; (i Sammenſ.): leicht-, aber-, lettroende, overtroiſk.

Gläubiger, m. -s pl. ſ. sg. Creditor, c.

Glaublich, aj. troelig; -keit, ub. pl. T-hed, c.

Glaubwillig, aj. tilbøielig til at troe; lettroende; -keit, f. ub. pl. Lettroenhed, c. [f. ub. pl. T-hed, c.

Glaubwürdig, aj. troværdig; -keit,

Gleich, 1) aj. lige, ſamme, ſelv ſamme, fuldkommen lig: in gleichem Alter; zu -er Zeit; Dim. el. einer S. an etw. - ſeyn; b. T. overeensſtemmende med, lig, lignende: der Sohn ſieht dem Vater ſehr -. 2) av. lige, ligeſaa, ligeſaa meget: das iſt - viel; netop, juſt: es langt - noch zu einem Kleide; (om Tiden): netop nu; meget ſnart, ſtrax; (b. T. er det ofte blot et Fyldord): da iſt alles - ganz anders. 3) ej. med wenn og ob, omendſkjøndt, om ogſaa: wenn du - hundert Augen hätteſt; (undert. udelades wenn og ob, og gleich ſtaaer da bag efter Verbet: hat ſie - nicht ꝛc.).

Gleich-artig, aj. eens, eensartet; -keit, f. ub. pl. E-thed, c.; -bedeutend, aj. eenbetydig; ſynonym; ogſaa -deutig, aj.; -deutigkeit, f. ub. pl. Eenstydighed, c.; -falls, ej. ligeledes, ligeſaa; ogſaa; -förmig, aj. eensformig, ligedannet; blot fig. overeensſtemmende med; der Natur - förmigkeit, f. ub. pl. Eensformighed, c.; -gewicht, n. -es ub. pl. Ligevægt, c.; -gültig, aj. ligegyldig; lige gyldig, lige gjældende; (undert.) et og det ſamme, uvigtig; -gültigkeit, f. ub. pl. L-hed, Uvigtighed, c.; -heit, f. ub. pl. Lighed; Jævnhed; Overeensſtemmelſe, c.; -heitszeichen, n. -s pl. ſ. sg. Lighedstegn, n.; -laufend, aj. ligelobende, parallel; -laut, m. -es ub. pl. Eenslyd, c.; Rim, n.; -lautend, aj. eenslydende; ligelydende; -maß, n. -es -e, Forhold, n., Proportion;

Symetri, c.; -mäßig, aj. ligedan, forholdsmæssig, i samme Forhold; -mäßigkeit, f. ub. pl. Forholdsmæssighed, c.; -muth, m. -es ub. pl. Sindighed, Sindsrolighed, c.; -müthig, aj. sindig, sindsrolig; -namig, aj. af samme Navn; -niß, n. -sses -sse, Lignelse, c.; (foræld.) Lighed, c.; Billede, n.; -nißweise, aj. lignelsesvis; -sam, ej. ligesom; saa at sige; -schenkelig, aj. ligedenet; -seitig, aj. ligesidet; fig. lig paa begge Sider; -seitigkeit, f. ub. pl. Ligesidethed, c.; -sinn, m. -es ub. pl. samme Sind, Harmoni, Overensstemmelse, c.; Eensstydighed, c.; f. -muth; -sinnig, aj. ligesindet; eensstydig; f. -muthig; -stellung, f. -en, Ligestillen, c.; -stimmig, aj. ligestemmende, overensst-; fig. tonsemmig; -theilend, aj. ligedelende; -viel (rigtigere i to Ord) ligemeget; -wie, av. og cj. (foræld. og i Bibel.) som, ligesom; -winkelig, aj. ligevinklet; -wohl, av. og cj. alligevel, desuagtet, dog; -zeitig, aj. samtidig, paa eens Tid; -zeitigkeit, f. ub. pl. Samtidighed, c.

Gleiche, f. ub. pl. Jævnhed, Lighed.

Gleichen, v. 1) i. n. m. h. ligne, være lig: Eim. -, Eim. an Größe -. 2) rgl. a. (sammens. med ab, aus og ver er det i.) gjøre lige: der Tod gleicht uns Alle; Gewichte -; eine Wage -; *den Boden -, jævne; wem* soll ich dich -, (foræld. og digt.) sammenligne; -chung, f. -en, Jævnen, Sletten, Ligning, c.

Gleicher, m. -s pl. s. sg. En, som jævner, el. som deler lige; især: Æquator, c. [Hjul-, n.

Gleis, n. -es -e (Geleise) Spor,

Gleißen, v. 1) n. m. h. hykle, anstille sig, lade; (mest foræld.) glimre, glindse. 2) a. (foræld.) ved Forstillelse efterligne.

Gleißner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Hykler, (-ske); Skinhellig, c.; -ei, f. ub. pl. Hykleri, Skinhelighed, c.; -isch, aj. hykleisk, skinhellig.

Gleitbahn, f. -en, Glidebane, c.

Gleiten, v. i. n. 1) m. s. glide; gjøre Feiltrin; flyde let. 2) m. h. glide, løbe, kjøre paa Is.

Gletscher, m. -s pl. s. sg. (i Schweits) Gletscher, Ismark, c.; (i Island) Jokel.

Glied, n. -es -er, Led, Lemmed, Lem, n.; fig. Led, n. (paa Planter, især Græsarter); Geled, n. (Række Krigsfolk); (i Bygningsk.) de smaae Dele, som udgjøre en Orden; (i Logiken) Delene i en Syllogysme; (i Regnek.) Delene i en Proportion; Led, n. (enkelt Person af en Familie i nedstigende Linie); Medlem, n. (af et Selskab).

Gliedermaß, n. -es (især) pl. -en, Lemmed, n.; -schwamm, m. -es -ämme, Lemsvamp, c.; -wasser, n. -s ub. pl. Lemvand, n.

Glieder-kette, f. -n, Halskjede med Led; -krankheit, f. -en, Gigt, c.; -lahm, aj. værkbruden, lam; -lähmung, f. ub. pl. Lamhed, c.; -mann, m. -es -änner, Træfigur med bevægelige Lemmer; -weise, av. Led for Led, i Geleder.

Gliederig, aj. ledet, som har Led, el. Lemmer.

Gliedern, v. a. forsyne med Lemmer, Lemmed; især partic. gegliedert: fein gegl., slinlemmet; ein gegliedertes Ganzes, sammenledet; gegliederte Töne, articulerede; ein wohl gegliederter Staat, organiseret.

Gliedlich, aj. som Medlem, n.

Glimmen, v. n. m. h. ulme; (Sydt. ogsaa v. i.).

Glimmer, m. -s pl. s. sg. Glimmererts, c. b. T. Katteguld, -sølv, n.; -ig, aj. glimrende, indeholdende Glimmererts. [re, tindre.

Glimmern, v. n. m. h. b. T. glimGlimpf, m. -es ub. pl. Lemfældighed, Lempe, Mildhed, Overbærelse, c.; -lich, aj. lemfældig, mild; -lichkeit, f. ub. pl. Lemfældighed, c.

Glitsche, f. -n, (Nordt.) Glidebane, c.; -n, v. n. m. h. og s. glide.

Globus, m. pl. -bi el. -ben, fig. Globus, c.

Glocke, f. -n (Dim. Glöckchen, n. -s pl. s. sg.) Klokke, c.; b. T. Uhr, Slaguhr, n.; Dykkerens og Luftpumpens Klokke, adskillige Blomster og flere klokkedannede Ting.

Glöckeln, v. a. (n. St.) ringe med smaae Klokker.

Glocken-blume, f. -n, Klokkeblomst, c. (en klokkedannet Blomst); -förmig, aj. klokkeformig; -gießer, m. -s pl. s. sg. Klokkestøber, c.; -gut, n. -es, s. -speise; -schlag, m. -es -äge, Klokkeslag, n.; -seil, n. -es -e, Klokkesnor, -streng, c.; -speise, f. ub. pl. Klokkemalm, -materie, c.; -spiel, n. -es -e, Klokkespil, Sangværk, n.; -stuhl, m. -es -ühle, Klokkestol, c. (det Stillads, hvori en Klokke hænger).

Glöckner, m. -s pl. s. sg. Klokker, c.

Gloms, m. -es ub. pl. (n. St.) tyk Melk.

Glorie, f. (3 Stav.) ub. pl. Glorie; Herlighed, Hoihed, Ære, c.; (hos Malerne) en Afbildning af den aabne Himmel med Engle og Helgener.

Glorios el. -ös, aj. prisværdig, roes-, herlig. [høieste Ære og Majestæt.

Glorreich, aj. ærefuld, ziret med den

Glorwürdig, aj. prisværdig, ær-.

Glosse, f. -n, Glose, Anmærkning, Forklaring, c.; ogsaa das Glossem; Glosesamling, Glosebog, c.; -siren, v. n. m. h. give Gloser, gjøre An-

mærkninger og dadlende Bemærkninger.
Glozen, v. n. m. h. vulg. gloe paa.
Glozer, m. -s pl. f. sg. Gloer, c.
Gluchzen, v. n. m. h. kagle; (n. St.) hulke.
Glück, n. -es ub. pl. Lykke, c., Held, n.; fig. Lykken, Lykkens Gudinde.
Glucke, f. b. T. f. Gluckhenne.
Glucken, v. n. m. h. klukke, strukke.
Glücken, v. n. m. h. hyppigere m. f., blot uperf. es glückt mir, lykkes.
Glückhaft, aj. (mest foræld.) forbunden med Lykke, lykkebringende.
Gluckhenne, f. -n, Klukhøne, Struk-.
Glücklich, aj. lykkelig, heldig.
Glücks-fall, m. -es -älle, Lykketræf, n., Slumpelykke, c.; -gut, n. -es, især pl. -üter, Lykkens Gode, n.; -kind, n. -es -er, Lykkens Barn, n.; -ritter, m. -s pl. f. sg. Lykkeridder, Avanturier, c.; -stand, m. -es ub. pl. god Forfatning, c., udvortes Omstændigheder, lykkelig Tilstand, c.; -stern, m. -es -e, lykkelig Stjerne; fig. Lykke, c.
Glücksselig, aj. lykkalig; -keit, f. -en, L-hed, c.
Gluckſen, v. n. m. h. klukke, strukke.
Glückwunsch, m. -es -ünsche, Lykønskning, Gratulation, c.; -ünscher, m. -s pl. f. sg. Lykønsker, Gratulant, c.; -ünschung, f. -en, Lykønskning, c.; -ünschungsschreiben, n. -s pl. f. sg. Lykønskningsskrivelse, c.
Glühe, f. ub. pl. Glöden, c.
Glühen, v. 1) n. m. h. være glødende, blive -, glede: das Eiſen glühet; fig. -der Sand, glødende heed; die Augen -, funkle; das Geſicht glühet, blusser; Alle - nach Ehren, brænde af Begierlighed efter. 2) a. gjøre glødende, glede.
Glühfeuer, n. -s ub. pl. Kulild, c.
Glühwein, m. -es ub. pl. afbrændt Vin, heed Vin, krydret Vin.
Glupen, v. n. m. h. see skjevt, skele til.
Gluth, (Glut) f. -en, Gled, Hede, Lue, Flamme, c.; (fig. heftig Lidenskab).
Gluthpfanne, f. -n, (Sydt.) Fyrfad.
Gluthſchaufel, m. -s pl. f. sg. Ildskuffe, c.
Gnade, f. ub. pl. Naade, Yndest, c.; (b. T. ogsaa Gnaden, pl. ub. sg.) Gunst, Godhed, Bevaagenhed; Naadesbevisning, c.; blot pl. en Krestitel: Tw. fürſtliche -n; Se. -n, Ihre -n.
Gnaden-bezeigung, f. -en, Naadesbevisning, c.; -brod, n. -es ub. pl. Naadensbrod, n.; -bund, m. -es ub. pl. Naadeforbund, n.; -geld, n. -es -er, Naadepenge, Pension, c.; -jahr, n. -es -e, Naadsensaar, n.; -mittel, n. -s pl. f. sg. Naademiddel, n.; -stoß, m. -es -össe, Naadestød, n.
Gnaden, v. n. m. h. være naadig (næsten foræld. undt. i: gnade uns Gott).
Gnädig, aj. naadig; b. T. gunstig, bevaagen (især som en Krestitel); ligel. b. T. mild, vederqvægende; -lich, av. foræld. for gnädig.
Gnäze, f. og Gneiß, m. f. Kräze.
Gnom, m. -en -en, Gnome, (Jordaand, c.). [Gaardhane, c.
Gökelhahn, m. -es -ähne, b. T.
Gold, n. -es ub. pl. Guld, n.
Gold-adler, m. -s pl. f. sg. Guldørn, Steen-, Land-, c.; -ammer, f. -n, Gruulspurv, c.; -braſſen, m. -s pl. sg. Guldbrasen, c.; -butte, f. -n, Rødspætte, c.; -droſſel, f. -n, Kirsebærfugl, guul Pirol, c.; -farbe, f. ub. pl. Guldfarve, c. (hos Malerne) Bladguld, n.; -farben el. -farbig, aj. guldguul; -finger, m. -s pl. f. sg. Gulddrand, Ringfinger, c.; -fliege, f. -n, Guldsmed, c. (Insect); -flimmer, f. -n, et lidet Guldblad, som undertiden findes i Floders og Bækkes Sand; -fuchs, m. -es -üchſe, en rødguul Hest; -gelb, aj. guldguul; -geier, m. -s pl. f. sg. Lammegrib, c.; -gier, f. ub. pl. Guldbegierlighed, c.; -haar, n. -es -e, guldguult Haar; -hähnchen, n. -s pl. f. sg. Fuglekonge, c. (en Art Vipstjert); -käfer, m. -s pl. f. sg. Guldkorbist, spranſk Flue, c.; -kind, n. -es -er, (b. T. n. St.) et smigrende Navn til et kjært Barn; -krone, f. -n, Guldkrone, c.; -küſte, f. -n, Guldkysten (ved Vestkysten af Nordafrika); -lack, m. -es -e, guldguul Lakfirnis, c., Gyldenlak (Blomst), f. Lack; -macher, m. -s pl. f. sg. Guldmager, Alchymist, Adept, c.; -reich, aj. guldrig; -reif el. -ring, m. -es -e, Guldring, c.; -ſchaum, m. -es ub. pl. Bladguld, Bog-, n.; -ſchmid, m. -es -e, Guldsmed, c.; -ſohn, m. -es -öhne, bedste Søn; -ſpinner, m. -s pl. f. sg. Guldtrækker, c.; -ſtoff, m. -es ub. pl. Guldstof, Guldstykke, n.; -ſtück, n. -es -e, et endnu uforarbeidet Stykke Guld; Guldmynt, -penge, c.; b. T. Guldstof, Gyldenstykke, n.; -tochter, f. -öchter, bedste Datter; -wage, f. -n, Guldvægt, c.; -weſpe, f. -n, Muurhveps, c.; -waſſer, n. -s pl. f. sg. Gyldenvand, n.
Golden, aj. (foræld. og digt. gülden) Guld-, af Guld; gylden; forgyldt; die Zeit iſt -, gylden, høist fortræffelig; -e Tage, gyldne, meget lykkelige; die -e Zeit, Guldalderen; die -e Zahl, Regula de Tri; die -e Ader, den gyldne Åre.
Golf, m. -es -e, Havbugt, c.
Gonagra, n. ub. pl. Gigt i Knæet.
Gondel, f. -n, Gondole, c.; -ier, m. -s pl. f. sg. Gondolskipper, c.
Gönnen, v. a. Dim. etw., unde; forunde, tilstaae, give, lade vederfa

fares: - Sie mir die Ehre Ihres Besuches.

Gönner, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Velynder; Velgjerer; (-inde); Patron, c. (-ésse) c.; -ſchaft, f. ub. pl. Velynderforhold, n.

Gonorrhee, f. ſ. Tripper.

Göpel, m. -s pl. ſ. sg. det lodret ſtaaende Høieredſkab, hvorved Erts og andre Ting drages op af Gruberne.

Gork, m. -es ub. pl. Kork, c.

Göſch, f. -en (Søſp.) Gjøs, c. (et lidet Flag).

Goſche, f. -n, (Nordt.) en ſtor Mund, Snude, Kjæft, Flab, c.; Kys, n.

Goſe, f. ub. pl. et Slags hvidt Øl.

Göſpe, f. ſ. Gäſpe.

Goſſe, f. -n, Vaſterrende; Rendeſteen.

Gothe, m. -n -n, Gothe, c.; -thiſch, aj. gothiſk; (undert.) ſmagles, plump.

Gott, m. -es 1) ub. pl. og uforandret i Dat. Gud, c. (den ſande): - iſt allmächtig; - dienen; an - glauben; auf - vertrauen; - erbarme ſich; daß ſich - erbarme! ſo - will, will's -, ſom det Gud behager; - helfe! helf -! (ved Nyſen); - weiß es; weiß -, det veed Gud; - bewahre; - behüte; behüte -; bei -! - ſey Dank! - Lob; um -es willen, for Guds Skyld; (Staaet Artikelen foran hedder Dat. -e: dem ewigen -e Sohn ſprechen). 2) pl. Götter (Göttinn, f. -en) hedenſk Gud (-inde); fig. Götter der Erde, Jordens Guder, mægtige Perſoner, Fyrſter ꝛc.; Göttinn, tilbedte Elſkede.

Gott-ähnlich, aj. gudlig; -ähnlichkeit, f. ub. pl. Gudlighed; -gefällig, aj. guddehagelig; -gefälligkeit, f. ub. pl. Guddehagelighed, c.; -gleich, aj. gudlig; -heit, f. -en, Guddom, det guddommelige Væſen, den g- Natur; Gud ſelv; en opdigtet Gud; -los, aj. ugudelig; -loſigkeit, f. -en, Ugudelighed, Gudsfornegtelſe, ugudelig Handling, c.; -menſch, m. -en ub. pl. Gudmenneſke (Chriſtus); -ſelig, aj. gudelig, gudfrygtig; -ſeligkeit, f. ub. pl. Gudelighed, Gudfrygtighed, c.; -vergeſſen, aj. ſom forglemmer Gud, ugudelig; -vergeſſenheit, f. ub. pl. Gudsforglemmelſe, Ugudelighed, c.

Götter-ähnlich, aj. guderliig; -bild, n. -es -er, Gudebillede, n.; -bote, m. -n -n, Gudernes Sendebud, n.; -dienſt, m. -es -e, Afgudstjeneſte, c.; -gedanke, m. -ns -n, guddommelig Tanke, c.; -lehre, f. -n, Gudelære, Mythologie, c.; -ſage, f. -n, Gudeſagn, n.; -ſchaft, f. ub. pl. en Guds Værdighed, Væſen; -ſpeiſe, f. ub. pl. Gudeſpiſe, Ambroſia, c.; -ſtunde, f. -n, guddommelig, nydelsesrig Time; -trank, m. -es -änke, Gudedrik; Nektar, c. (ogſaa, en guddommelig, fortræffelig Drik.

Gottes-acker, m. -s -äcker, Kirkegaard, c.; -dienſt, m. -es ub. pl. Gudstjeneſte, Gudsdyrkelſe, Religionsøvelſe, Gultus, c.; -dienſtlich, aj. ſom hører til Gudstjeneſten; -furcht, f. ub. pl. Gudsfrygt, Gudfrygtighed, c.; -furchtig, aj. gudfrygtig; -furchtigkeit, f. ub. pl. Gudfrygtighed, c.; -gelehrſamkeit, f. ub. pl. Lære om Gud; Theologie, c. (foræld. -gelahrtheit); -gelehrte, m. -n -n, Theolog, c.; -gericht, n. -es -e, Gudsdom, c.; -haus, n. -es -äuſer, Gudshuus, n., Kirke, c.; -jammerlich, aj. gudsjammerlig; -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. Kirkeblok, Fattig-, c.; -läſterer, m. -s pl. ſ. sg. Gudsbeſpotter, c.; -läſterlich, aj. gudsbeſpottelig; -läſterung, f. -en, Gudsbeſpottelſe, c.; -leugner, m. -s pl. ſ. sg. Gudsfornegter, Atheiſt, c.; -leugneriſch, aj. gudsfornegterſk, atheiſtiſk; -leugnung, f. ub. pl. Gudsfornegtelſe, c., Atheiſterie, n.; -lohn, m. -es ub. pl. Guds Løn, c., Løn af Gud; -ſohn, m. -es ub. pl. Gudsſøn, c. (Jeſus); -tiſch, m. -es -e, Gudsbord, n.; -urtheil, n. -es -e, Gudsdom, c. (fordum fuldt Beviis, efter hvilket Aabenbarelſen af Uſkyld el. Brøde ventedes umiddelbar af Gud, ved f. Ex. Tvekamp, Ildprøve ꝛc.); -vergeſſen, aj. ſ. Gottvergeſſen.

Göttinn, f. -en, ſ. Gott.

Göttlich, aj. guddommelig; fig. d. A. af Nogle: ſkjøn, fortræffelig, fortrinlig; -keit, f. ub. pl. G-hed, c.

Götze, m. -n -n, Afgud, c., Afgudsbillede, n.; -nbild, n. -es -er, Afgudsbillede, n.; -ndiener, m. -s pl. ſ. sg. Afgudsdyrker, c.; -ndienſt, m. -es ub. pl. Afguderi, n., Afgudsdyrkelſe, -tjeneſte, c.; -nopfer, n. -s pl. ſ. sg. Afgudsoffer, n.

Gouache, (l. Guaſch) f. ub. pl. Maleri med Vandfarve.

Gout (l. Gub) m. -s, Smag, c.; fig. Velbehag, n.

Grab, n. -es -äber, Grav, c.: zu -e begleiten, følge til Jorden; ſich auf ein - ſetzen; fig. Død; Ende, Undergang, c.

Grab-geſang, m. -es -änge, Gravſang, c.; -gewölbe, n. -s pl. ſ. sg. Gravhvælving, c.; -hügel, m. -s pl. ſ. sg. Gravhøi, c.; -maal, n. -es -e el. -äler, Gravmæle, -minde, Monument, Epitaphium, n.; -ſchaufel, f. -n, Spade, Skovl, c.; -ſcheit, n. -es -e, Spade, c.; -ſchrift, f. -en, Gravſkrift, c.; -ſtätte, f. -n, Gravſted, n., Grav, c.; -ſtein, m. -es -e, Liigſteen, c.; -ſtichel, m. -s pl. ſ. sg. Gravſtikke, Meiſel, c.; -thier, n. -es -e, Hyæne, c.; -tuch, n. -es -ücher, Liglagen, Liigklæde, n.

Grabbeln, v. a. vulg. og Nordt. overgramſe, befole.

Graben, v. i. a. grave: ein Loch in die Erde; einen Brunnen; Eim. eine Grube; Torf; ſich in etw., arbeide ſig ind i; fig. indprøge ſig; ein Wappen in Metall, gravere; fig. Eim. etw. ins Herz, indprøge.

Graben, m. -s -aben, Grøvt, Vandledning, c.; -leitung, f. -en, Vandledning gjennem Greſt.

Graber, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Graver, (-ſte) c. (En ſom graver, iſær ogſaa i Sammenſ. Schanz-, Schaz-, Todten-).

Grad, m. -es -e, Grad, c.: Beſtaffenhedens Størrelſe, et Trin, et Maal for Tingens Egenſkab. (Naar det er en 360de Deel af en Cirkel, da er pl. ſ. sg.).

Grad-bogen, m. -s pl. ſ. sg. Gradbue, c., Sextant, c.; -eintheilung, f. -en, Gradinddeling, c.; -meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Gradmaaler, c.; -weiſe, av. gradvis.

Gradiren, v. a. bringe til en høiere Grad af Fuldkommenhed; das Gold -, give høiere Farve ved at afloge det i et, med adſkillige Saltarter forſat Vand (Gradirwaſſer); die Sohle -, give Saltmaſſen mere Faſthed, ved i det dertil beſtemte Huus (Gradirhaus) at lade Saltvandet dryppe gjennem Riisqviſte ned i Pander.

Gradir-haus, n. -es -äuſer og -s waſſer, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Gradiren.

Graf, m. -en -en, Greve, c.; -enſtand, m. -es ub. pl. Greveſtand; -entitel, m. -s pl. ſ. sg. Grevetitel, c.; -äſinn, f. -en, Grevinde, c.; -äflich, aj. grevelig; -ſchaft, f. -en, Grevſkab, n.

Gram, av. (blot med ſeyn og werden) Eim. el. einer S. - werden, gram, vred, fortørnet, fiendſk.

Gram, m. -es ub. pl. Græmmelſe; Harme, c.

Grämelei, f. -en, Vranteri, Tværeri.

Grämeln, v. n. m. h. vrante, tvære, være knarvorn. [etw., græmme ſig.

Grämen, v. a. ſich über el. um

Grämiſch, aj. vulg. ſ. Grämlich.

Grämlich, aj. d. T. vranten, fortræden, ſom er i ondt Lune, ſuurmulet, knarvorn.

Grämling, m. -es -e, Knurrepotte, Vrantenpoſe, Suurmule, c.

Gramlos, aj. harmløs. [fuld.

Gramvoll, aj. harmfuld, kummer-

Grammatik, f. -en, Grammatik, Sprogiære, c.; -tiſch, aj. grammatikalſk.

Gran, n. (d. T. ogſaa m.) -es pl. -e -e, (med et Talord foran er pl. ſ. sg.) Gran, n. (iſær Apothekervægt, 20de Delen af en Skrupel).

Grän, n. -es -e, (med et Talord foran er pl. ſ. sg.) Gran, n. (Guld- og Sølvvægt).

Granat, m. -en -en, Granat, -ſteen, c.; -apfel, m. -s -apfel, G-æble, n.; -kugel, f. -n, G-kugle, c.; -ſtein, m. -es -e, G-ſteen, c.

Granate, f. -n, Granatſteen, c.; Granatæble, n.; Granat, c. (en med Krud opfyldt huul Kugle).

Granatier, m. -s -e, d. T. ogſaa -adier el. Grenadier, Grenadeer, c.

Grand, m. -es -e, (Nordt. d. T.) Gruus, n., grov Sand, c.; -icht, aj. gruusagtig, ſandagtig; -ig, aj. ſandet, fuld af Gruus, n.

Graniren, ſ. Granuliren.

Granit, m. -es -e, Granit, c.

Granne, f. -n, enhver fiin, bielig Spidſe, iſær Axeſkeg, n., Vippe, c.; Børſterne paa Svin, Haarene om Kattens og andre Dyrs Mund ꝛc.

Granuliren, v. a. gjøre til Gran, til ſmaae Korn.

Grane, m. -es -e el. -en, m. -e pl. ſ. sg. (Shdt.) Enden af et Skib; Vorder-, Hinter-, Forenden, Bag-.

Gränze, ſ. Grenze.

Grapen, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) en ſtøbt Jern- el. Metalgryde; -braten, m. -s pl. ſ. sg. en deri ſtegt Steg.

Grapp, m. -es ub. pl. Krap, c. (Plante). [ſtil fig.

Grapſen, v. a. vulg. gramſe, rave

Gras, n. -es -äſer, (Dim. Gräschen, n. -s pl. ſ. sg.) Græs, n.

Gras-artig, aj. græsagtig; -blume, f. -n, Græsnellike, c.; -butter, f. ub. pl. Græsmør, n.; -garten, m. -s pl. ſ. sg. Græshave, Eng-, c.; -grün, aj. græsgrøn; -hecht, m. -es -e, Græsgjedde, c.; -hirſch, m. -es -e, (Jagtſp.) en mager Hjort; -huhn, n. -es -ühner, Vagtelkonge, c. (Fugl); -hüpfer, m. -s pl. ſ. sg. Græshoppe, c.; -icht, aj. græsagtig; -ig, av. græsbevoxet; -keim, m. -es -e, Græsſpire, c. (hvoraf Stengelen dannes); -keimig, aj. om Malt, naar det faaer Græsſpirer, og derved en græsagtig Smag; -land, n. -es -änder, Bang, Eng, Græsgang, c.; -magd, f. -ägde, d. T. Pige, ſom beſorger Græſſet og andet Hoder til Kreaturene; -mücke, f. -n, Græsſmutte, Gjegemoder, c. (Fugl).

Graſen, v. n. m. h. græſſe, gaae paa Græs; d. T. ſlaae Græs; fig. nach etw. -, tragte, ſtræbe; eine Kanonenkugel graſet, naar den mat berører Jorden, og ſpringer op igjen; -ſung, f. -en, Græsning, c.

Graſer, m. -s pl. ſ. sg. Meier, c. (ſom ſlaaer Græſſet); (Jagtſp.) Hjortens Tunge.

Gräſerei, f. ub. pl. Høſtet, c., Græſſets Slaaen; Græs, ſom ſlaaes til

Staldforing.

Graß (-ſſer -ſſeſt) aj. n. St. for

Gräßlich, aj. græſſelig, ſtrækkelig; -keit, ſ. -en, G-hed, c.

Graſſiren, v. n. m. h. graſſere.

Grat, m. -es -e, den øverſte paa langs gaaende ſkarpe Kant af en Ting; ofte blot ſammes Spidſe; iſær Kræmmereg, c. [i Fiſk, Fiſtebeen, n.

Gräte, f. -n, ſ. Grat; iſær: Been

Grätig, aj. fuld af Been (om Fiſk).

Gratial, n. -s -e, Gratial, n.

Gratie, f. ſ. Grazie.

Gratis, av. gratis, for intet.

Grätſchen el. -ſcheln, v. n. m. h. d. T. ſtræve. [ſom ſtræver.

Grätſchig el. -ſchelig, aj. ſtrævende,

Gratulant, m. -en -en, Gratulant, c.; -liren, v. n. m. h. gratulere, ønſke til Lykke; ſich (Dat.) -, prise ſig lykkelig. [forløben.

Grau, aj. graa; fig. gammel, længſt

Grau, n. indecl. og ub. pl. den graa Farve; et Legeme, ſom farver graat. [ſkag, c.

Graubart, m. -es -ärte, d. T. Graa-

Grauel, m. -s ub. pl. d. T. Gruen, Gyſen, c.

Gräuel, m. -s pl. ſ. sg. Ækelhed, Væmmelſe, c.; Rædſel, Gru; Affyelighed, affyelig Ting, c.; -geſtalt, f. -en, væmmelig Skikkelſe, c.; -haft, aj. ſ. Gräulich; -that, f. -en, Rædſelsdaad, c., en gruelig, affyelig Handling; -voll, aj. rædſelsfuld.

Grauen, v. n. m. h. graane, blive graa; fig. (om Dagens Indbrud) grye; grue for, have Affyn for; (blot i tredie Person); es grauet mir vor der S.; d. T. væmmes, have Modbydelighed for.

Grauen, n. -s ub. pl. Gru, Gyſen, c.

Grauenhaft, aj. ſ. Gräulich.

Grauerlich, ſ. Graulich.

Graulich, aj. graaagtig.

Graulich el. -erlich, d. T. for Gräulich, aj. gruelig; d. T. affyelig, væmmelig; overordentlig ſtor (dog kun om modbydelige Ting).

Graupe, f. -n (Dim. Gräupchen, n. -s pl. ſ. sg.) Gryn, n. et libet afbrudt Stykke, (iſær i Bjergv.) Smaaſtykker Erts. [blot uperſ., hagle.

Gräupeln el. graupeln, v. n. m. h.

Graus, m. -es ub. pl. (foræld.) Gruen, Gyſen, c.; Gruus, n.

Graus, aj. (foræld.) gruelig, gyſelig.

Grauſam, aj. gruſom, grum; d. T. overordentlig ſtærk, heftig; (fordum) gruelig, græſſelig; -keit, f. -en, Gruſomhed, c.

Grauſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. Graaſtimmel, c.; (i Spog) Æſel, n.

Grauſen, v. n. m. h. gyſe, bæve, ſtiælve: die Haut -ſet mir; fig. gruе for, blot uperſ.: mir -ſet.

Grauſpecht, m. -es -e, Træpikker (Fugl) c.

Grauwerk, n. -es -e, Graawærk, n., Pelsværk af Graaſkind.

Gravitätiſch, aj. gravitetiſk.

Grazie, f. -n (3 Stav.) Grazie, Huldgudinde, c.; fig. Ynde, c.

Grebe, f. -n, den toppede Lom (Fugl).

Greif, m. -es -e, Grif, c. (et fabelagtigt Dyr); d. T. Grib, c. (Rovfugl).

Greifen, v. i. 1) a. m. h. gribe: nach, an, in ꝛc. etw.; fig. um ſich -, gribe om ſig; Lim. in ſein Amt, an ſeine Ehre -, gribe ind i hans Beſtilling, angribe hans Ære; es mit Sanden -, tage og føle derpaa; zur Feder -; zum Degen -; dem Kranken an den Puls -, føle, tage paa, berøre; in ſeinen eigenen Buſen -, prøve ſig ſelv. 2) a. gribe, fange: einen Vogel -.

Greifbar, aj. ſ. Greiflich.

Greifig, aj. ein -er Baum, ſom kan omſpændes med begge Hænder; d. T. -e Waaren, hvorefter man gjerne griber.

Greiflich, aj. gribelig, ſom kan gribes.

Greinen, v. n. m. h. vulg. grine, flæbe, vræle, tudſkraale.

Greis, aj. d. T. lyſegraa; fig.: ein -es Alter, hvidgraa (høi) Alder.

Greis, m. -es -e, Olding, c.

Greiſen, v. n. m. h. (ſjeld.) blive graa; ældes. [Oldingsalder, c.

Greiſenalter (Greiſes-) n. -s ub. pl.

Grell, aj. frigende, ſkærende: (om Farver) alt for lyſ, alt for glindſende; (om Stemmen) alt for ſtærk, alt for gj-trængende. [del, c.

Grempel, m. -s ub. pl. Smaahan-

Grenadier, m. ſ. Granatier.

Grendel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. (Sydt. og Nordt.) Stodde; Bom, Slag-; Plovſtjert; Stillepind, c. (paa en Flitsbue).

Grenz-feſtung, f. -en, Grændsefæſtning, c.; -fluß, m. -ſſes -üſſe, G-ſtod, c.; -graben, m. -s pl. ſ. sg. G-grøft, c.; -hügel, m. -s pl. ſ. sg. G-bakke, c.; -ort, m. -es -örter, G-ſted, n.; -pfahl, m. -es -ähle, G-pæl, c.; -ſtein, m. -es -e, G-ſteen, c.; -ſtreitigkeit, f. -en, G-ſtridighed, c.

Grenze, f. -n, Grændſe, c.: -des Meeres; - ſeiner Gewalt; - eines Landes; die -n verrücken, flytte Grændſeſtellene. [til.

Grenzen, v. n. m. h. an etw., grændſe

Grenzenlos, aj. grændſeløs; fig. umaadelig, uendelig; -igkeit, f. ub. pl. G-hed, Um-hed, Ue-hed, c.

Greuel, ſ. Gräuel.

Gricklich, aj. d. T. ſ. Kricklich.

Griebe, f. -n, Fedtgreve, Talg-, c., Skover (i en Pande).

Griebs, m. -es -e, Kjærnehuus, n.

Grieche, m. -n -n (-chinn, f. -en)

Græker, (-inde) c.; -chisch, aj. græsk; -cheit, f. ub. pl. græsk Aand, det græske Folks Eiendommelighed.

Griechſäule, ſ. Griesſäule.

Gries, m. -es -e, Gruus, n., grov Sand, c.; Blære el. Nyresteen, c.; grovt malet Korn; fine Gryn.

Grieſeln, v. 1) a. knuſe smaat. 2) n. m. h. ſmulne, ſmuldre; (blot uperſ.): es -lt mich, d. T. gyſe lidet.

Grieſen, v. a. grutte, ſtraae, male grovt.

Griesgramen, v. n. m. h. (forældr.) ſkære Tænder af Vrede; fuurmule; es -gramt, (Sybt.) det er bitterligen koldt.

Grieshorſt, f. -e, en af grovt Sand beſtaaende Ø i en Flod.

Grieſicht, aj. gruusagtig, ſandagtig.

Grieſig, aj. fuld af Gruus el. grovt Sand, ſandet, grumſet.

Griesmehl, n. -es ub. pl. Meel efter Grutningen.

Griesſäule, f. -n, (ved Vandmøller) de Pæle, ſom ſtaae paa Fagbommene; (i Landv.) Sulen, Plov-.

Griff, m. -es -e, Greb, Haand-, Hefte, Fæſte, n. (at holde ved); Griben, Greb, n.; fig. Haandgreb, Konſt-, Kneb, n.; Haandfuld, c.; (i Skoov.) Spænd (med Fingrene); det, hvormed der gribes, ſ. Ex. (Jagtſp.) Rovfuglenes Kloer. [(paa Fioliner ꝛc.).

Griffbrett, n. -es -er, Grebbræt, n.

Griffel, m. -s pl. ſ. ag. Griffel, c.; (at ſkrive med; paa en Plante).

Griffig, aj. ſ. Greifig.

Griffſaule, ſ. Griesſ-.

Grille, f. -n, Faarekylling, c.

Grille, f. -n, Grille, ſeltſomt Indfald, n., Lune, c.; Nykke, c.; -nfang, m. -es ub. pl. (i Speg) Grillefængeri, n.; -nfänger, m. -s pl. ſ. ag. Grillefænger, c.; -nfängerei, f. -en, Grillefængeri, n., Grille, c.; -nhaft, aj. tildøielig til Griller, lunefuld; -nſpiel, n. -es -e, Tankeſpil, n. (paa et Bræt med 35 Huller); -nwerk, n. -es -e, ildt Billedværk; grotesk Arbeide, n.

Grillig, aj. grillefuld, tilbøielig til Griller.

Grimaſſe, f. -n, Grimaſſe, c.; -ſiren, v. n. m. h. gjøre Grimaſſer.

Grimm, m. -es ub. pl. raſende Vrede, Forbittrelſe, c.

Grimmdarm, m. -es -ärme, en ſtor Tarm nærmeſt Endetarmen.

Grimmen, v. n. m. h. foraarſage heftig Smerte; (blot uperſ. og om Bugorid): es grimmt mich (Nogle have mir) im Leibe.

Grimmig, aj. raſende vred; d. T. ogſaa heftig, frygtelig; -keit, f. ub. pl. raſende Vrede.

Grind, m. -es ub. pl. Skorpe, Roe, s. (paa et Saar); Udſlæt, n., Fnat, Skurv, c.; vulg. Hoved, n.; (Jagtſp.) Hjortens Hoved.

Grind-icht, aj. ſkurvagtig, ſom ligner Skurv; -ig, aj. ſkurvet; -kopf, m. -es -öpfe, ſkurvet Hoved, n., Skurvepande, c.; -kraut, n. -es -äuter, og -wurzel, f. -n, Urt, Rod, ſom bruges mod Udſlæt og Skurv; Vandſtræppe, c.

Grinſen, ſ. Greinen.

Grob (gröber, gröbſt) aj. ſtor, ſtærk: -es Geſchütz; grov: -es Brod; fig. i Stand til at fornemme blot meget ſandſelige Ting: ein -es Gefühl; plump, ikke konſtig: -e Arbeit; (om Stemmen) dyb, grov; (i Bjergv.) af ringe Gehalt; (om Løgne og Vildfarelſer) ſtor, grov, ſaa at det let kjendes; -ſcherzen, uhøfligt, uanſtændigt; d. T. ilde, ſtemt: das iſt zu -; -heit, f. Grovhed, c. (Beſkaffenheden, ub. pl.); en grov Handling, pl. -en).

Grobian, m. -s -e, vulg. Grobian, Studenſtrup, Kælper, grov Bengel, c.

Gröblich, 1) av. groveligen, paa en grov Maade. 2) aj. grovtagtig, libt grov. [Kjærnehuus, n.

Gröbs, m. -es -e, (Sybt.) d. T.

Grobſchmid, m. -es -e, Grovſmed.

Grobſchwanger, aj. (n. St.) høifrugtſommelig.

Groll, m. -es ub. pl. Nag, indgroet, hemmeligt Fjendſkab, n.

Grollen, v. 1) n. m. h. der Donner grollt, ruller huult; auf, gegen Jemand; Vim. -, vredes paa, være opbragt imod. 2) n. St. a. opvække Vrede. [træbe.

Grolzen, v. n. m. h. (Sybt. d. T.)

Grönlandfahrer, m. -s pl. ſ. ag. Grønlandsfarer, c.

Gröſchel, n. -s pl. ſ. ag. en liden Groſchen (2½ Pfennige).

Groſchen, m. -s pl. ſ. ag. Groſchen, c. (Selvmynt paa 12 Pfennige).

Groß, (größer, größeſt el. forkt. größt) aj. ſtor: der Garten iſt -, eine -e Stadt; das Waſſer wird -, ſtiger; die Kinder werden -; die -n, de Store, de Vorne; eine -e Anzahl; der -e Haufe, den ſtore Hob; Folket; ein -es, meget, en betydelig Mængde, en ſtor Sum; -e Hitze, -es Glück; ein -er Künſtler; eine -e Frage, ſtort, vigtigt; ein -er Geiſt, udmærket; die -e Welt, fornemme.

Groß, n. indecl. og ub. pl. Gros, n. (12 Duſin).

Groß-achtbar, aj. høigtbar (ſjeld. og blot i Titler); -ältern, pl. ub. ag. Bedſteforældre; -artig, aj. af opheiet, ædel Beſkaffenhed, grandiøs; -baſe, f. -n, Bedſtefaders el. Bedſtemoders Søſter; -enkel, m. -s pl. ſ. ag. (-inn, f. -en) Børneborns Børn; -fürſt, m. -en -en, Storfyrſte, c.; -fürſtinn, f. -en,

Storfyrstinde, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Grosserer, c.; -herr, m. -n -en, Storherre, Storſultan, c.; -herzig, aj. ſtormodig, hei-; -herzog, m. -es -e, Storhertug, c.; -hundert, n. -es -e, ſtort Hundrede, n. (120 Stk.); -jährig, aj. myndig; -knecht, m. -es -e, (n. St.) Adelskarl, c.; -kreuz, n. -es -e, Storkors, n. (i adſkillige Ridderordener); -mächtig, aj. ſtormægtig (i kronede Hoveders Titel); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stormeſter, c.; -mögend, aj. en Titel, ſom gives Stænderne i Holland; -muth, f. ub. pl. Stormodighed, Heimodighed, c.; -müthig, aj. heimodig; -mutter, f. -ütter, Bedſtemoder, c.; -mütterlich, aj. bedſtemoderlig; -oheim, m. -es -e, Faders el. Moders Onkel, c.; -prahler, m. -s pl. ſ. sg. og -ſprecher, m. -s pl. ſ. sg. Storpraler, Pralhals, Skryder, c.; -ſprecherei, f. -en, Praleri, Skrydery, n.; -ſprecheriſch, aj. ſtorpralende; -tauſend, n. -es -e, ſtort Tuſinde (1200 Stk.); -thuer, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Skryder, Storpraler, c.; -thun, v. n. m. h. prale, bryſte ſig af, ſkryde; -urenkel, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Barnebørns Børnebørn; -vater, m. -s -äter, Bedſtefader, c.; -väterlich, aj. bedſtefaderlig; -vaterſtuhl, m. -es -üble, d. T. Bedſtefaderſtol, Lænestol, c.; -vezier, m. -s -e, Storvizir, c.; -vogt, m. -es -ögte, (n. St.) den øverſte, fornemſte Foged.

Größe, f. -n, Størrelſe, c.: die - eines Körpers, einer Geſellſchaft, der Size; Storhed, c.: die - einer Wahrheit, eines Gedankens; die - Gottes, Høihed, c. [relſer, Geometrie, c.

Größenlehre, f. -n, Læren om Stør-

Größentheils, av. for en ſtor Deel.

Größern, v. a. gjøre ſtørre (blot i ver-). [for ſtor.

Größlich, aj. d. T. noget ſtor, lidt

Größtentheils, av. for ſtørſte Delen, for det meſte. [lemmynt.

Grot, m. -es -e, en neberlandſk Skil-

Groteſk (-tteſk) aj. grotteſk, unaturlig, beſynderlig, forunderlig.

Grotte, f. -n, enhver Hule; iſær: Grotte, c.

Grube, f. -n, Grube, Hule, Grøft, Kule, c.; (i nogle Tilfælde og meſt fig.) Grav, c.; fig. Fordybning, c. (konſtig el. naturlig).

Grübchen, n. -s pl. ſ. sg. Smilehul, n.; das - ſpielen, ſpille Bolten i Hul. [Grublen, c. pl. -en.

Grübelei, f. Grublerі, m. ub. pl.

Grübelkopf, m. -es -öpfe, Grubler, c.

Grübeln, v. n. m. h. (ſjeld.) grave ſmaae Stykker ud, gjøre ſmaae Huller, pille ud; fig. über etw., gruble.

Grübelnuß, f. -üſſe, et Slags ſmaae Valnødder.

Gruben-licht, n. -es -er, Lampe, ſom Bjergfolkene bruge; -ſteiger, m. -s pl. ſ. sg. Stiger, c., Opſynsmand over Arbeiderne i en Grube.

Grubig, aj. ſom har Fordybninger; arret.

Grübler, m. -s pl. ſ. sg. Grubler, c.; -iſch, aj. grublende, tilbøielig til Grubleri. [Giftſvamp; Troffel, c.

Grübling, m. -es -e, en Art Ødder;

Gruft, f. -üfte, Grav, Grøft, c.; iſær en muret, hvælvet Begravelſe; (Sydt.) Hule, Grube, c.

Grube, f. -n, Hundeſteile, c.

Grume, f. ſ. Krume.

Grummet, n. -s ub. pl. Efterſlæt, c., Avre, n.

Grün, aj. gren; fig. bevoxet med grønt Løv, grønt Græs, grønne Bærter; -e Kräuter, ſaftfulde, friſke; -er Aal, ferſk; -es Obſt, umoden; der -e Donnerstag, Skærtorsdag, c.; Eim. - ſeyn, gunſtig, bevaagen.

Grün, n. -s ub. pl. Grønt, n.; das -der Wieſen; den grønne Farve: ein lebhaftes -; et grøntfarvende Farveſtof: braunſchweigiſches -.

Grün-beere, f. -n (n. St.) Stikkelsbær, n.; -fuß, m. -ſſes -üſſe, grønfodet Vandhøne; -ſink, m. -en -en, Svenſken (Fugl); -gelb, aj. grønguul; -kohl, m. -es ub. pl. Grønkaal, c.; -land, n. -es ub. pl. (Nordt.) Engbund, c.; -lich, aj. grønlig, ſom falder i det Grønne; -ſpan, m. -s ub. pl. Spanſkgrønt, n.

Grund, m. -es -ünde, Bund, c. (paa et Kar el. huult Legeme) meſt ub. pl.; Grund, c. (Havets, Seens, Flodens ꝛc.); Dal, lav Egn, c. (modſat en høiere); Grund, Bund, c. ub. pl.: der - des Zeuges; (i Maleri) den førſte Farve, hvorpaa Figurene ſiden males; ogſaa den dageriſte Deel af et Maleri; fig. ſammenſatte Legemers fornemſte Beſtanddeel: die Cacao iſt der - der Chocolade; Grund, -vold, c.: der - zu einem Gebäude; Jordens Overflade, ub. pl.; (dog kun med Hensyn til Beſtanddelenes Beſkaffenhed og til Eiendommen, iſær i Forbindelſe med Ordet Boden); ein Feld in den - legen, geometriſk opmaale; fig. auf den - gehen, grundig underſøge; Hjertets, Sjælens, Tankernes, Følelſernes Inderſte; en Tings Begyndelſe, (iſær med Hensyn til dens Fremgang, og med legen, ub. pl.): den - zu Eines Glücke legen; en Tings ſorte Beſtaffenheder: ſein Gemüth iſt im -e verdorben; en Tings ſande Beſkaffenhed, ub. pl. undert. ogſaa for Sandhed, Ret; eine Krankheit aus dem -e

heilen; Beweggrund, Aarſag, Grunden til Erkjendelſe, til Beviis.

Grund-begriff, m. -es -e, Grundbegreb, n.; -birn, f. -en, ſ. Erdapfel; -blei, n. -es -e, Lodbebly, n. (at lodde Vandets Dybde med); -böſe, aj. d. Æ. erkjond; -eis, n. -es ub. pl. Bundis, c.; -ehrlich, aj. grundærlig; -falſch, aj. g-falſk; -farbe, f. -n, G-farve, c.; -faul, aj. ſindbooven, lub-; -feſte, f. -n, G-vold, c.; -fläche, f. -n, G-flade, c.; -gelehrt, aj. g-lærd; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Jurisdiction, ſom er forbundet med Eiendommen af en Grund; -geſetz, n. -es -e, G-lov, c.; -gütig, aj. riegod; -herr, m. -n -en, G-eier, Proprietær, c.; -herrſchaft, f. -en, Eiendomsherre; Eiendomsret over en Grund; -lage, f. -n, G-lag, n.; fig. G-ſtof, n.; G-aarſag, c.; -lehre, f. -n, G-lære, c.; -linie, f. -n, G-linie, c.; -los, aj. g-løs, bundløs; (om Vei) morads, ſumpet; fig. uudgrundelig, uendelig: die -e Barmherzigkeit Gottes; ugrundet, uden Grund: ein -er Beweis; -loſigkeit, f. ub. pl. G-hed, B-hed, U-hed, c.; -mauer, f. -n, Muur, ſom tjener til Grund for en Bygning; -regel, f. -n, G-regel, c.; -riß, m. -ſſes -ſſe, G-rids, n., G-tegning, c.; -ſatz, m. -es -ätze, G-ſætning, c.; -ſäule, f. -n, G-pille, c. iſer fig.; -ſprache, f. -n, G-ſprog, Original-, n.; -ſtein, m. -es -e, G-ſteen, c.; -ſteuer, f. -n, G-ſkat, c.; -ſtoff, m. -es -e, G-ſtof, Element, n.; -ſuppe, f. -n, G-ſuppe, c., Bundfald, n.; -zahl, f. -en, Grundtal, n. (1—10); -zahlwort, n. -es -örter, Grundtalord; M-Tal; -zins, m. -es -e, G-ſkat, c.; -zug, m. -es -üge, G-træk, n.; fig. en Tings fornemſte, væſentligſte Deel.

Gründel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Gründling; (n. St.) Plovjern, n.

Gründen, v. a. grunde: die Maler -; ein Haus -, lægge Grunden til; ein Reich -, ſtifte; ich will meine Hoffnung auf dich -, ſtøtte; es iſt in der Erfahrung gegründet; es iſt nicht gegrundet, grundet, beviiſt, ſandt; ſich auf etw. -; -dung, f. ub. pl. Grunden, Stiften, Oprettelſe, c.

Gründer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Grunder, Stifter (-inde) c.

Grundiren, v. a. (af Malerne) grunde, ſtrøge første Gang.

Gründlich, aj. grundig; -keit, f. ub. pl. G-hed, c.

Gründling, m. -es -e, Grundling, Gompel, c. (Fiſk: Cyprinus gobio); (i Stoxv.) krumt, knubret, klovet Brænde.

Grüne, f. ub. pl. (n. St.) det Grønne, den grønne Sæd, friſk, grønt Græs.

Grünen, v. n. m. h. grønnes, blive grøn; fig. trives; (digter.) være grøn.

Grunzen, v. n. m. h. grynte.

Gruppe, f. -n, Gruppe, c.; -nweiſe, aj. gruppeviis; -ppiren, v. a. gruppere.

Grus, m. -es ub. pl. Gruus, n.

Grüſe, f. ub. pl. (Nordt.) Grønfoer, n.; grøn Sæd.

Gruß, m. -es -üße, Hilſen, Lykønſkning, c., Compliment, c.

Grüßen, v. a. Linen, hilſe, complimentere, lykønſke; Gott -e dich, Gud være med dig. [tets Yngletid.

Grußzeit, f. ub. pl. (Jagtſp.) Vildt-

Grütze, f. ub. pl. Gryn, n.; Grød, c.; fig. vulg. Hjerne: - im Kopfe haben, være klog; (ogſaa modſat) være dum.

Grützkopf, m. -es -öpfe, vulg. Grødhoved, n., Dosmer, c.; -öpfig, aj. grødhovedet, dum.

Gucken, v. n. m. h. d. Æ. kige; fig. ſtikke frem af.

Gucker, m. -s pl. ſ. sg. Kiger, c., En ſom kiger: Stern-; Kikkert, c.; Kighul, n.

Guckguck, m. ſ. Kuckuck.

Guckkaſten, m. -s pl. ı. sg. Kigkaſſe, Perſpectiv-, c.

Guhr, f. -en, d. Æ. (n. St.) Gjæring, Gjæren, c.; (i Bjergv.) de Mineralier, ſom Vandet undertiden fører opløſt med ſig. [Guillotine, c.

Guillotine, (l. Ghiljotine) f. -n,

Guinee, (l. Ghi-) f. -n, Guinee, c.

Guirlande, (l. Ghir-) f. -n, Guirlande, c. [tarre, c.

Guitarre, (l. Ghit-) f. -n, Gui-

Gulden (forældr. Gülden) m. -s pl. ſ. sg. Gylden, c. (Solmynt).

Gülden, aj. ſ. Golden.

Gülte, f. -n (n. St.) Landgilde, c.

Gültig, aj. gyldig, gangbar; fig.: eine -e Entſchuldigung; -keit, f. ub. pl. G-hed, c.

Gummi, n. indecl. og ub. pl. Gummi, c.; -harz, n. -es -e, Gummiharpix, c.; -ren, v. a. gummere, beſtænke el. bæde med -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Gummivand, n. [vedbende, c.

Gundermann, m. -es ub. pl. Fordc

Gunſt, f. ub. pl. Gunſt, Yndeſt, Bevaagenhed, c.: zu -en, foræld. for: zu Gefallen; d. Æ. Tilladelſe, Tilſtædelſe; (Canc.) ſtriftlig Indvilligelſe, c. (i denne Bem. undert. pl. Günſte).

Gunſtbezeigung, f. -en, Gunſtbeviisning, c.

Günſtig, aj. gunſtig, bevaagen; fig. fordeelagtig, forenſtet: eine -e Gelegenheit.

Günſtling, m. -es -e, Yndling, c.

Gurgel, f. -n, Strube, Qvært, Hals, c., Svælg, n.; -n, v. 1) a. ſich, gurgle ſig, ſkylle Halſen. 2) n. m. h. jugle, ſynge.

Gurke, f. -n, Agurke, c.; -nkern, m. -es -e, Agurkekjerne, c.; -nſalat, m. -s ub. pl. Agurkeſalat, c.

Gurre, f. -n, d. T. Hoppe, c. (af ringe Slags).

Gurren, v. n: m. h. kurre.

Gurt, m. -es -e, Gjord, c., Bælte, n.; (i Bygningsk.) en Jirat paa Søiler, ſom ganſke omſlynger ſamme.

Gürtel, m. -s pl. ſ. sg. Bælte, Livbaand; fig. Bælteſted, n.; -thier, n. -es -e, Bælteldyr, n., Armadil, c.

Gurten, v. a. gjorde; ſich -, opklikre.

Gürtler, m. -s pl. ſ. sg. Gjørtler, c.

Guſche, f. ſ. Goſche.

Guß, m. -ſſes -üſſe, Støbning, Gydning, c.; Skyl, iſær: Regnſkyl, n. (Regen-); Vaſt, Udlebsrende, c.

Guß-eiſen, n. -s ub. pl. ſtøbt Jern, n.; -regen, m. -s pl. ſ. sg. Pladſregn, c., Regnſkyl, n.; -ſtein, m. -es -e, Vandrende, Vaſt, c. (i Kjekkenet); -werk, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. ſtøbte Jernvare.

Güſt, aj. (Nordt.) gold, ufrugtbar.

Güſter, m. -s pl. ſ. sg. Blikken (Fiſk).

Guſto, m. ub. pl. Smag, c.

Gut, (beſſer, beſt) 1) aj. god, godt: die Roſe riecht -; -es Muthes, -er Dinge ſeyn, være forneiet; ein -es Zeichen, ſom forkynder Held; -e Perlen, ægte, uforfalſkede; -en Morgen (nemlig wünſche ich dir); -es Geld, ikke ringe el. let; ein -er Wille, fri, utvungen; d. T. kjær: -er Freund; behagelig, ikke ſlet, fordeelagtig, forenſket, nyttig, tjenlig, rigelig, betydelig, ſtærk, faſt, ikke ond, ſagtmodig, kjærlig. 2) av. let: er hat - reden; tilgive, forglemme, lade upaatalt: laſſen Sie es - ſeyn; ſtærk, meget; (i Sammenlign.) meget, vel: eben ſo -; beroliget (naar En har været vred); gunſtig, bevaagen: Eim. - ſeyn; für etw. - ſeyn el. werden, - ſagen, god, Borgen, anſvarlig for; ſom en interj. for at give ſit Bifald tilkjende, el. ogſaa undert. at lebſage en forſtærket Irudſel; d. T. kurz und -, kort og godt, med eet Ord, uden mange Omſtændigheder; zu -e, tilgode.

Gut, n. -es -üter, Gode, n., god Ting, c.; Eiendom, d., timeligt Gods, n., Formue, c., Midler; urerligt Gods, n., faſt Eiendom, c., Jordegods, Landgods, n. (Gütchen, n. -s pl. ſ. sg. et lidet Gods); Gods, n., Vare, c. (i Handel og Vandel) deels ub. pl. deels pl. ub. sg.

Gutachten, n. -s pl. ſ. sg. Tykke, Godtbefindende, n., Mening, Dom, c.; -artig, aj. godartet, velartet; -artigkeit, f. ub. pl. Godartethed, c.; -befinden, n. -s ub. pl. Godtbefindende, n.; -dünken, n. -s ub. pl. Godtbefindende, Tykke, Behag, n.; -haben, n. -s pl. ſ. sg. (hos Kjøbm.) Tilgodehavende, n.; -heißen, n. -s ub. pl. Bifald, Samtykke, n., Approbation, c.; -heit, f. ub. pl. (n. St.) ſ. Gütigkeit; -herzig, aj. godhjertet, godhjertig; -herzigkeit, f. ub. pl. G-hed, c.; -müthig, aj. godmodig; -müthigkeit, f. ub. pl. G-hed, c.; -ſagen, v. a. ſige god for, gaae i Borgen for; -ſagung, f. -en, Caution, c.; -that, f. -en, god Gjerning, Velgjerning, c.; -thäter, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Velgjører, c.; -thätig, aj. godbedig, godgjørende; fig. tjenlig, nyttig; -thätigkeit, f. -en, G-hed, c.; -willig, aj. godvillig; (ſjeld.) godbedig; d. T. villig, fjeilig, tjenſtagtig; ſom av. frivillig, uden Tvang; -willigkeit, f. ub. pl. Godvilligheb, c.

Gütchen, n. ſ. Gut.

Güte, f. ub. pl. Godheb, c.: die - eines Zeuges, des Herzens; er iſt die - ſelbſt, Godheden, Sagtmodigheden, Mildheden ſelv; haben Sie die -, den Godheb, det Venſtab, den Feielighed.

Güter-beſchauer, m. -s pl. ſ. sg. Taxadeur, Viſiteur, c.; -beſtäter, m. -s pl. ſ. sg. Varemægler, c.; -brief, m. -es -e, Fragtbrev, n.; -kauf, m. -es -äufe, Godskjøb, n.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Fragtvogn, c.

Gütig, aj. god, mild, velvillig; velgjørende, godbedig; -keit, f. -en, Godheb, Mildheb, c., Godheds Beviis, n., Tjeneſte, c.

Gütlich, aj. med det Gode, mindelig, i Mindelighed; utvunget; ſom av. ſagtmodig, mild; d. T. ſich, mir - thun, gjøre tilgode.

Gutsherr, m. -n -en, Godsherre, Jordegodseier, c.

Gyps, m. ſ. Gips.

H.

H, det ottende Bogſtav i ABC; en Conſonant; er ſtumt, naar det ender en Stavelſe: Floh; ſieh!

Ha, interj. ha! (Uvillie, Forundring) ha, ha! (levende Glæde); ha, ha, ha! (Efterligning af Latter).

Haar, n. -es -e, (Dim. Härchen, n. -s pl. ſ. ag.) Haar, n.; (iſær Hovedhaar; enten blot sg. el. blot pl.).

Haar-beutel, m. -s pl. ſ. sg. Haarpung, c.; fig. einen - haben, el. ſich einen - trinken, have, drikke ſig en Rus; -icht, aj. haaragtig, ſom ligner Haar; -ig, aj. haaret, bevoxet med Haar; -klein, aj. d. Z. liden, tynd ſom et Haar; fig. neie, paa et Haar; -los, aj. haarles, uden Haar; -nadel, ſ. -n. Haarnaal, c.; -ſcharf, aj. d. Z. meget ſkarp; fig. meget ivrig; -ſieb, n. -es -e, Haarſigte, c.; -tuch, n. -es -ücher, Haardug, n.; -wachs, n. -es ub. pl. Haarvox, n., et Slags Pomade; Muſklernes Ender i det dyriſte Legeme; -wuchs, m. -es ub. pl. Haarets Vext.

Haaren, aj. ſ. Hären.

Haaren, v. 1) a. ſtrabe Haarene af. 2) u. m. h. fælde Haar, ſkifte Haar; ſædv. ſich - el. hären.

Habe, f. ub. pl. Eiendom, Formue, c., rerligt Gods; Alt, hvad man beſidder.

Habedank, m. -s ub. pl. Takſigelſe, c.

Haben, v. i. 1) a. have: kein Geld -; haſt du es, holder du det; ein Pfund hat 32 Loth, holder, beſtaaer af; Junger -, ſøle; er will es -, beſidde; was haſt du davon, hvad Nytte; etw. - wollen, attraae; Eim. etw. zu danken -, ſkulle takke; etw. zu hoffen -, turde; zu thun -, ville gjøre; etw. nicht Umgang - können, ikke kunne undgaae; etw. nicht Wort -wollen, ikke tilſtaae; es iſt nicht zu -, at faae; ich habe Zeit zu gehen, det er Tid, jeg gaaer; Geld auf Zinſen ſtehen -; er hat gut ſagen, gut machen, har let ved; uperſ. for: der er, der gives: es hat keine Eile; viel Selden hat es jetzt. 2) ſom Hjelpeord til at danne præterit. ved alle v. a. og reeipr. ſamt en Deel v. n.

Habenichts, n. pl. -e, (i Spot) Uſelfrug, fattig Djævel, c.

Haber, m. -s ub. pl. Havre, c. -

Haberecht, m. -es -e, d. Z. Rettræber, c., En, ſom altid vil have Ret.

Habgier, f. ub. pl. Havedegierlighed, c.

Habhaft, av. med werden: eines Dinges - werden, faae fat paa, faae i ſin Magt.

Habicht, m. -es -e, et Slags Chamæleoner; Hog, Duefalk, Slet-, Graa-, c.; Rovfugl i Almindelighed; -skraut, n. -es ub. pl. Dild, c. (Urt); -snaſe, f. -n, en kroget Næſe, Ørnenæſe, c.

Habil, aj. duelig, færdig; -ität, f. -en, D-hed, F-hed, c.; -itiren, v. a. ſich, gjøre ſig duelig; melde ſig, for at bevise ſin Dueligbed. [Habit, c.

Habit, m. -es -e, d. Z. Klædning,

Habſeligkeit, f. ub. pl. el. ſædv. -en, pl. ub. sg. Eiendom, c.; Bohave, n. Alt hvad man beſidder af bevægelige Ting; (iſær i Ringhed).

Habſucht, f. ub. pl. Havedegierlighed, Gjerrighed, c.; -ſüchtig, aj. havedegierlig, gjerrig.

Hachſe, f. ſ. Häckſe.

Hack, m. -es -e, d. Z. Hak, n., et enkelt Slag med en Hakke.

Hack-block, m. -es -öcke, Hakkeblak, c.; -bord, m. -es -e, det Forſte af Bagdelen paa et Skib; -brett, n. -es -er, Hakkebræt, n.: (i Kjøkkenerne, og et muſikalſk Inſtrument).

Hacke, f. -n, Hakken, Dyhakning, c.; Hakke, c.; d. Z. Nordt. Hæl, c.; ogſaa Hæl i en Strømpe og paa Skotøi.

Hacken, v. 1) a. hakke: das Fleiſch -; hugge i ſmaae Stykker: Holz -; bearbeide med Hakke: den Weinberg -; fig. d. Z. ſich -, løbe ſammen (om Melk). 2) u. m. h. n. St. d. Z. hænge faſt, klæbe; fig. wo hackt er? hvor ſtikker han?

Hacker, m. -s pl. ſ. sg. Hakker, c.

Hackerling, m. -es ub. pl. Hakkelſe, c.; -sbank, f. -änke, Hakkelſekiſte, c.

Hackſch, m. -es -e, d. Z. og blot n. St. en tam Galt el. Orne; fig. vulg. et ſoinſt Mkk., og En, ſom fører ſmudſig Snak. [ſtorre Dyr).

Häckſe, f. -n, Knæhaſe, c. (paa de

Häckſel, n. -s ub. pl. d. Z. ſ. Säckerling.

Hader, m. -s (rigtigere vel -n) 1) pl. -n, Klud, Pjalt, gammel Lap, Karklud, c.; d. Z. ub. sg. iſær de Klude, der opſamles til Papirmøllerne. 2) ub. pl. Trætte, Kiv, Strid, c. iſær over vigtigere Ting.

Hader-balg, m. -es -älge, d. Z. ſ. Haderer; -lump, m. -es -e, et pjaltet Mkk.; -ſucht, f. ub. pl. Trætteſyge, c.

Haderer, m. -s pl. ſ. sg. Trætteſkjær, Skændegiest, c.

Hadern, v. n. m. h. trætte, ſkændе, kive, klamre, mundhugge.

Hafen, m. -s -äfen, Havn, c.; (iſær Sydt.) Kar, n., Potte, Grydе, c.; -sgeld, n. -es -er, Havnepenge, ſom betales af Skibe; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Havnefoged, c.; -räumer, m. -s pl. ſ. sg. Muddermaſkine, -pram, c.

Hafer, m. -s ub. pl. (i Hoitydſt ſædvanligere end Haber) Havre, c.; ihn ſticht der -, han er overmodig, kaad; -brod, n. -es -e, Havrebrød, n.; -grütze, f. -n, Havregryn, n.; -ſchleim, m. -es ub. pl. den ſeie Suppe af kogte Havregryn.

Haferei, f. -en, Haveri, n.; (Nordt.) Lodspenge; den Erſtatning, ſom de Redere, hvis Gods i en Storm er kaſtet over Bord el. blot beſtadiget, erholde af de Redere, hvis Vare komme

med samme Stik beholdne i Havn; alle overordentlige Omkostninger, som Skipperen har paa Reisen; s. Safengeld.

Saff, n. -es -e (foræld.) Hav, n., Havbugt, c. [ger, c.

Safner, m. -s pl. s. sg. Pottemas-

Saft, 1) n. el. m. -es -e, et lidet Insect med Vinger som et Nøt, hvilket kun lever nogle Timer; Døgnflue, c. 2) m. -es, Fasthed, Hold, c. ub. pl.; det, hvorved en Ting hæftes til en anden, pl. -e (Dim. Saftchen, n. -s pl. s. sg.). 3) f. ub. pl. især i Retsfp. Arrest, Hæftelse, c., Beslag, n., Fængsling, c.

Saft-brief, m. -es -e, Stikbrev, n.; -geld, n. -es -er, el. -pfennig, m. -es -e (n. St.) Haandpenge, Fæste-.

Säftel, n. -s pl. s. sg. Sybt. d. T. Knappenaal, c.

Saften, v. n. m. h. fæste, holde fast, sidde fast, blive ubevægelig paa; fig. auf etw., opholde sig ved, dvæle; fatte, hufse; auf einer S., holde paa, være forbundet med; für Einen el. für eine S., være Borgen for, ansvarlig for.

Sag, m. -es -e, (foræld.) Gjerde, n.; fig. Buft, Hække, Indhegning, indhegnet Skov, c. [rider, c.

Sägebereiter, m. -s pl. s. sg. Skov-

Sagebuche el. -büche, f. -n, Avnbeg.

Sagebutte, f. -n, Hyben, c.; Frugt af -nstrauch, m. -es -äucher, Hyvenbusk, c.

Sagedorn, m. -es -en, Hvidtorn, c.; (undert.) Hyvenbusk, c. [Hækker.

Sageiche, f. -n, Eeg, c.; især til

Sagel, m. -s ub. pl. Drænkning, c. (l et Vg), der Eier-; Hagel, n. (som falder ned af Luften, og at skyde med); -gans, f. -änse, Vildgaas, Sneegaas, c.; -kugel, f. -n, Kartetsk, c.; -schaden, m. -s -äden, Skade, foraarsaget ved Hagel, især paa Sæden; -schrot, m. -es -e, (Jagtsp.) firkantede Hagel, til at skyde Vildender med; -wetter, n. -s pl. s. sg. Hageloir, n., Tordenveir med Hagel. [ligt) hagle.

Sageln, v. n. m. h. (blot upersonl. Sägen, v. a. indhegne, indgjerde; frede, holde Hævd over, søge at bevare: das Wild -; fig. (d. T. hegen) taale, skjule og beskytte: Diebe -; nære, vedligeholde: Freundschaft -; have: eine hohe Meinung von ihm -; (n. St.) holde Ret.

Sager, aj. mager.

Säger, m. -s pl. s. sg. af Vandet opkyllet Sand- el. Jordbanke i Stremme el. ved Bredder. [Skovrider, c.

Sägereiter, m. -s pl. s. sg. d. T.

Sagerkeit, f. ub. pl. Magerhed, c.

Sägerose, f. -n, vild Rose, c.

Sageſtolz, m. -en -en, Peberſvend, gammel Ungkarl, c.; -e, f. -n el. -izinn, f. -en, (n. St.) en gammel Pige, som kunde men vil ikke gifte sig; Peverms, c.

Sägezeit, f. -en, den Tid, da Vildtet hverken jages el. fanges.

Sägung, f. ub. pl. Indhegnen, Indgjerden, Freden, Vedligeholdelse, c.

Saha, n. indecl. pl. s. sg. en Aabning i et Havehegn, hvorigj- man erholder en Udsigt i det Fri.

Saher, m. -s pl. s. sg. Grankade, Nøddekrig, c. (Fugl). [hemmelig.

Sahl el. hal, aj. (Nordt.) fjult,

Sahn, m. -es -en el. sædv. -ahne, (Dim. Sähnchen, Sydt. Sähnlein, n. -s pl. s. sg.) Hane, c.: (paa Fade, Tønder ꝛc.; paa Geværer; et Dyr; alle Hanfugle; Veirhane, s. Wetter-).

Sahnbutte, f. Sage-.

Sahnen-balken, m. -s pl. s. sg. Hønebjelke, c. (øverst i Huset); -ei, n. -es -er, Hanerøg, et meget lidet Vg, som Hønsene undert. pleie at lægge; -gefecht, n. -es -e, Hanefegtning, c.; -geschrei, n. -es -e, Hanegal, n.; -kamm, m. -es -ämme, Hanekam, c.; -kampf, m. -es -ämpfe, Hanekamp, c.: (mellem Haner; fig. en latterlig, ubetydelig Strid, der føres med megen Pomp, men uden Kraft); -krähen, n. -s ub. pl. Hanegal, n.; -sporn, m. -es -en, Hanespore, c.; -tritt, m. -es -e, Drænkning, c.; et Slags Spat hos Hestene.

Sahnrei, m. -es -e, d. T. Hanrei, c.; -schaft, f. ub. pl. Hanreiskab, n.

Sai, m. -es -e, Hai, c. (Fisk).

Sain, m. -es -e, (foræld.) enhver Skov; især: Lund, c. el. ogsaa en stor, ærværdig Skov: Eichen-; Freund-, Døden.

Säkchen el. Säkel, n. -s pl. s. sg. liden Hage, Hægte, c.; Tambourernaal, c.; Apostroph (’); -stickerei, f. -en, Tamboureren, c.

Säkelei, f. -en, Tamboureren, c.; fig. Drilleri, Stikkeri, n.

Säkelig, aj. (bakkig) d. T. forsynet med Hægter; fig. betænkelig, vanskelig, kitlen (om Ting og Personer); -keit, f. ub. pl. B-hed, W-hed, K-hed, c.

Sakeln, v. a. hage fast, hægte; sich -, drille, tirre; tambourere.

Saken, m. -s pl. s. sg. Hage, Kreg, c.; et skarpt Værktøi til at stikke med, mest foræld. og endnu blot de skarpe Tænder, som Hesten faaer i det femte Aar; (især Nordt. et Slags meget simpel Plov uden Hjul; (fordum) et Slags Skydegevær. (-büchse).

Saken, v. a. hage fast, især i Sammens.; es hakt, d. T. het hænger fast; einen Acker -, bearbeide med et Slags simpel Plov uden Hjul.

Saken-band, n. -es -änder, Hæng-

sel, som bevæger sig omkring Stabelen; -büchse, f. -n, (fordum) et Slags Skydegevær; -lachs, m. -es -e, d. T. Hanlax, c.; -pflug, m. -es -üge, Plov med et tvægget Hagestær istedetfor Ploskær; -schar, f. -e, brædt, tvægget Stært paa -pflug; -schlüssel, m. -s pl. f. sg. et Slags Hovednøgle med en Krog istedetfor Kam, Dirrik, c.

Håker, m. -s pl. f. sg. (n. St.) Pleiemand, som pleier med en Plov uden Hjul.

Håkicht, aj. som ligner Hager.

Håkig, aj. haget.

Hald, -en og -er, forældr. som Subst., nu hald, -en, i nogle Sammensætn.: außerhalb, ober-; allenthalben; fig. blive halben og halber brugte som præp. med Gen., og oversættes ved: for, formedelst, for Skyld, paa en Kings Vegne. Begge staae bag efter Subst., halben, naar det har Art. el. Pronoun., der Freundschaft -; halber, naar dette ikke er Tilfældet: Scheines -; ogsaa i nogle Sammensætn. med pron. i d. T.: meinethalben ꝛc.

Hald, aj. halv: eine -e Stunde; ein -es Jahr; der -e Mond, Halvmaane, c.; - und -, halv om halv; sammensætn. med Ordenstal: andert-, halvandet; dritte-, halvtredie ꝛc.; det, der er i Midten: im -en März, midt i; auf der -en Zeit seyn, være halvgaaen (i Svangerskab); fig. om Beskaffenhedens, den indvortes Styrkes Grader, dog uden at bestemme dem nøie; især for: ufuldstændig, ufuldkommen, middelmaadig: Gott nur - diesnen; ein -er Gelehrter; i mange Sammensætn. med Subst. og Verber.

Hald-bauer, m. -s -n, (n. St.) en Bonde, som kun har halv saa megen Ager, som udfordres til en fuldstændig Bondegaard; en Forpagter, som svarer Eieren det Halve af Indkomsterne; -s bier, n. -es -e, tyndt Øl, Bordøl, n.; -bruder, m. -s -brüder, Halvbroder, c.; -bürtig, aj. som kun har een af Forældrene tilfælles med sine Søstende; -dunkel, n. -s ub. pl. Halvmørke, n.; -edelstein, m. -es -e, Halvædelsteen, c.; -gelehrte, m. -n -n, Halvlærd, c.; -geschwister, n. -s pl. f. sg. Halvsøstende; -gott, m. -es -ötter, Halvgud, c.; -jährig, aj. halvaarig; -jährlich, aj. halvaarlig; -insel, f. -n, Halvø, c.; -kreis, m. -es -e, Halvkreds, c.; -metall, n. -es -e, Halvmetal, n.; -mond, m. -es -e, Halvmaane, c.; -rund, aj. halvrund; -scheid, f. -e, d. T. Halvdeel, c.; -schürig, aj. d. T. om den anden Gang klippede Uld; vulg. slet, overflødig, utidig, overlilet; -schwester, f. -n, Halvsøster, c.; -stiefel, m. -s pl. f. sg. Halvstøvle, c.; -tuch, n. -es -ücher, et vævet Tøi, som kun paa den ene Side ligner Klæde; Jagdtücher, (s. dette Ord) som kun ere tre Alen høie.

Halbe, f. -n, (forældr. og n. St.) Side, c.; ogsaa: Halvdeel, c.

Halben, halber, s. Hald.

Halberling, m. -es -e, (n. St.) Avstulle, Bastard, c.

Halbheit, f. -en, Halvhed, c.

Halbig, av. n. St. d. T. halv; ogsaa: halv om halv, saa temmelig; i denne Betdg. sædv. halbweg el. halbwege.

Halbiren, v. a. d. T. halvere.

Hald, aj. (Sydt.) brat, steil.

Halde, f. -n, (forældr. og Sydt.) Høi, Bakke, c.; (i Bjergv.) Gruusbunke, c.

Halen, v. a. vulg. Sosp. hale, trække.

Halfte, f. -n, Halvpart, -deel, Hælvte, c.: um die - größer, halv saa stor; Midte, c.: bis zur (auf die) - voll machen, fylde til Midten.

Halfter, f. -n, Grime, c.; (hos Saarlæger) et Slags Bind, som lægges under Kinderne, og gaaer sammen over Hovedet; (n. St.) Sele, Bure-, c.; -geld, n. -es -er, Grimepenge, Drikkepenge til Karlen, som fører en kjøbt Hest til Kjøberen. [Grime paa.

Halftern, v. a. ein Pferd -, lægge

Hall, m. -es -e, (sjeldn.) Lyd, c.

Halle, f. -n, Hal, c.; en bedækket Bygning, et bedækket Sted; især en ved en større Bygning tilbygget, for oven tildækket Hytte el. Bod; (n. St.) Krambod, c.; Vaabenhuus, n. (for en Kirke), og en for oven bedækket Forbygning for andre offentlige Bygninger; Vestibule, c.

Halleluja, n. Halleluja, n.

Hallen, v. n. m. h. lyde, klinge, skralde.

Halljahr, n. -es -e, (hos Jøderne fordum) Jubelaar, n., hvert 50de Aar.

Halleute, pl. ub. sg. s. Hallor.

Hallo! hallo! et opmuntrende Tilraab, f. Ex. til Jagthunde og til Jægerne selv. [Saltværker.

Hallor, m. -en -en, Arbeider ved

Hallunke, s. Halunke.

Halm, m. -es pl. -e, naar de ere enkelte, el. -en, naar de ere i utallig Mængde; (Dim. Hälmchen, n. -s pl. s. sg.) Halm, c., -straa, n.; (fordum) Pennepose, Skriverpen, c.; (Sydt.) Straa, Hakkelse, c.

Halmen, v. n. m. h. faae Stengel, fylde ud i Stengel.

Halmknoten, m. -s pl. s. sg. Knude, Led paa Halmstraa, n.

Halonen, pl. ub. sg. Dunstkreds om Solen og Maanen.

Hals, m. -es -älse, Hals, c.: den - drehen; Tim. den - brechen; Tim.

um den - fallen; ogsaa det Indvendige af Halsen, Strube, c., Luftrør, n.: der unrechte -, Vrangstruben; fig. Livet, i nogle Talem.: es kostet dir den -; Personen selv, i nogle Sammensætn.: Geizhals; d. T. der - an einem Gemde, Skjortelinning, c.; den smalle, øverste Deel paa forskjellige Ting: der - einer Flasche, einer Violine, an einem Anker ꝛc.

Hals-band, n. -es -änder, Halsbaand, n.; -binde, f. -n, Halsbind, n.; -bräune, f. s. Bräune; -brechend, aj. d. T. halsbrækkende, meget farligt; -drüse, f. -n, Halskjertel, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Halsjern, n.; -gericht, n. -es -e, Halsret, Criminal-, c.; pl. -e, (undert.) den criminelle Jurisdiction; -krause, f. -n, Pibekrave, c.; -starre, f. ub. pl. Halsstivhed, c.; -starrig, aj. blot fig. halsstarrig; -starrigkeit, f. ub. pl. Halsstarrighed, c.; -tuch, n. -es -ücher, Halsdug, c., -tørklæde, -bind, n.

Halschen, n. -s pl. s. sg. en liden Hals; fig. et Slags Krave, lidet Halstørklæde.

Halse, f. -n, (Jagtsp.) Jagthundenes Halsbaand; (n. St.) Aaget paa Vognhefte; (Sosp.) Hals, c., to stærke Reb i Seilet, til dets Strammen.

Halsen, v. a. halse, hale Halsrebet til sig; d. T. omfavne, falde om Halsen.

Hälsing el. Hälsling, m. -es -e, (Sydt.) en Strikke til at hænge Fordrydere op i.

Halt, m. -es, Hold, Styrke, Varighed, c. ub. pl.; Standsning, c., Bag-hold, n. pl. -e.

Halt el. -er, av. (Sydt.) nu engang, netop, da, ja, visseligen, saa vidt jeg veed.

Haltbar, aj. fast, varig, som holder, som kan forsvares; -keit, f. ub. pl. F-hed, V-hed, c.

Halten, v. i. 1) a. holde: eine S. mit el. in der Hand -; fig. Einen bei seinem Worte -; sich an Einen -, forlade sig paa; einen Dieb -; die Hand vor das Gesicht -; sich nicht länger - können, holde, bare sig; etw. geheim -; Einen gut -, behandle; sich -, blive i en Tilstand, ilgel. forsøge sig vel; Gesinde -, underholde; eine Rede -; sein Wort -, opfylde; Ordnung -, iagttage; auf el. über etw. -, sørge for Orden ved Noget; eine S. hoch -, skattere, holde i Pris; ligel. med auf og von: viel auf el. von sich -, holde meget af sig selv; dafür -, mene, troe, holde for; Einen für etw. -; sich etw. für eine Ehre -; Eim. etw. zu gute -, overse, ikke lægge til Last; Eines Partei -, forsvare ham; sich rechter Hand -, blive paa høire Haand; sich zu Eim. -; sich dazu -. 2) n. m. h. holde, holde op, bære, indeholde, rumme, beholde, bevare; es mit Eim. -, være hengiven; die Probe -, findes ægte beri; das wird hart, schwer -, være vanskeligt at opnaae; es läßt sich -, det gaaer an, slæber af, er middelmaadigt, ikke udmærket; d. T. wie hälts? hvorledes gaaer det? hvorledes staaer det sig? halt! holdt! bliv staaende!

Halter, av. vulg. Sydt. s. Halt.

Halter, m. -s pl. s. sg. Holder, c.: en Person, som holder Noget; blot i Sammensætn.; et Værktei, hvormed man holder.

Hälter, m. -s pl. s. sg. et Sted, hvori man opbevarer Noget; især i Sammensætn.: der Fisch- ꝛc.

Haltung, f. Holden, Holdelse, c.; Holdning, c. (Legemets); (i Maleri) Holdning, c., den rigtige Fordeling af Lys og Skygge, ub. pl.; Fasthed, c., Hold, n.; det, hvorved en anden Ting holder sig, pl. -en; -los, aj. uden Holdning, uden Hold, med upassende Opførsel [Slyngel, c.

Halunke, m. -n -n, vulg. Skurk,

Hamen, m. -s pl. s. sg. et pungdannet Næt, hvis Aabning er spændt paa et Tondebaand; (Jagtsp.) et Næt til Agerhønefangst.

Hämisch, aj. ond, stem, trædsk.

Hämling, m. s. Hämmling.

Hamme, f. -n (m. -n) (n. St.) Skinke, Dyre- el. Kalvekølle, c.; (Sydt.) f. -n, Ryggen af en Lee.

Hammel, m. -s pl. s. sg. el. -ämmel, Bede, c. [stære, gilde.

Hämmeln, v. a. einen Schafbock -,

Hammer, m. -s -ämmer, Hammer, c. (Dim. Hämmerchen, n. -s pl. s. sg.); fig. Hammermølle, c., -værk, n.; især i Sammensætn. Eisen- ꝛc.

Hammer-fisch, m. -es -e, en Art Haifisk, hvis brede og flade Hoved udbreder sig til begge Sider som en Hammer; -herr, m. -n -en, et Hammerværks Eier, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Mesteren ved et Hammerværk; -schlag, m. -es, Hammerslag, m.; pl. -äge; Hammerstøl, n.; ub. pl.; -schmid, m. -es -e, enhver, der arbeider som Smed i et Hammerværk; -werk, n. -es -e, Hammerværk, n.

Hämmerling, m. -es -e, (n. St.) Nisse, Kobold, Bjergtrold, c.; Skarpretter, Natmand; (fordum) Harlekin i Marionetspil.

Hämmern, v. a. hamre.

Hämmling, m. -es -e, en Gilding, Castrat, c. [den gyldne Aare.

Hämorrhoiden (5 Stav.) pl. ub. sg.

Hamster, m. -s pl. s. sg. Hamster, Markmuus, Skov-, c.

Hand, f. -ænde, (Dim. Hændchen, n. -s pl. s. ug.) Haand, c.; fig. Side, e. blot i Forbindelse med recht og link; Bestjdelsen af en Ting: Dim. etw. in die Hände spielen; Magt, Vold, e.: es steht in Gottes -; de arbeidende el. ejende Personer selv: viele Hände machen kurze Arbeit; der Wechselbrief ist schon in der dritten -; Haand, -skrift, især Underskrift, c.: - und Siegel; vor der -, nu, for nærværende Tid; nach der -, siden.

Hand-arbeit, f. -en, Haandarbeide, n.; -becken, n. -s pl. s. sg. H-bækken, n. (at vaske sig i); -brieschen, n. -s pl. s. sg. et libet, fortroligt Brev, Billet, c.; -buch, n. -es -ücher, H-bog, c.: begnem at bruge; som man næsten daglig bruger; som indeholder Grundlæren til en Konst el. Videnskab; -dienst, m. -es -e, H-tjeneste, c.; især Hoveri med H-arbeide; -eisen, n. -s pl. s. sg. H-jern, n. (at lænke en Fange med); -faß, n. -sses -ässer, s. -becken; -fest, aj. b. T. haandfast, stærk; -fest machen, arrestere, sætte fast; -geld, n. -es -er, H-penge, Handsel, c., de første Penge en Sælgende modtager om Dagen; -gelöbniß, n. -sses -sse, høitideligt H-slag, som gjøres til Sikkerhed for et Løfte; -gemein, av. blot med werden, komme i H-mænge, -gemæng, c.; -gemenge, n. -s pl. s. sg. H-mænge, -gemæng, c.; -geschmeide, n. -s pl. s. sg. H-smykke, Armbaand, n.; s. -eisen; -greiflich, aj. blot fig. h-gribelig, meget let at begribe, som man kan tage og føle paa; -griff, m. -es -e, H-greb, Haandelag, n.; Greb, Haand-, n. (hvorpaa man griber); -habe, f. -n, holet Greb, n., Hank, c., Skaft, n.; -haben, v. a. ins. (konjugeres ikke som haben, men regl. er - habt; ich - habte; gehandhabt) eine S., føre, styre med Haanden; fig. udøve, iagttage, bestyre: die höchste Gewalt -; haandhæve, holde over; Einen bei seinen Rechten -, bestøtte, forsvare; -habung, f. -en, Føren med Haanden; li-lse, J-lse, B-lse, H-lse, c.; -kauf, m. -es ud. pl. Salg af Vare efter indseelig Bestemmelse af Vægt el. Maal (aus freier Hand el. nach der Hand); -kerker, c., Hekeri, n., Smaahandel, c.; Handsel, c.; -kuß, m. -sses -üsse, H-tys, n.; -langen, v. n. m. h. ins. være H-langer; -langer, m. -s pl. s. sg. H-langer, c.; (undert.) Daglenner, c.; -leiter, m. -s pl. s. sg. Leder, Fører, c.; -leitung, f. -en, Leden, Føren ved Haanden; fig. Underviisning, c., godt Raad, n. ub. pl.; ogsaa en Bog, som indeholder samme; -med pl.; -leuchte, -laterne, f. -n, H-lygte, c.; -lich, aj. b. T. handelig, som let kan haandteres; fig. middelmaadig stor el. sær: ein -er Stein; ligel. taalelig, billig; Sybr. haandfast, behjertet; -lohn, m. -es pl. (om flere Slags) -løne, den Løn, man fortjener ved Haandarbeide; (n. St.) de Penge, som ved et Lehnsfald maae svares; -pferd, n. -es -e, den Hest for en Vogn, som spændes paa høire Side af den Fjærmer; en Rideheſt, som en Herre lader sin Rideknegt føre efter sig, for i Nødsfald at benytte sig af; -quele, f. -n, (n. St.) H-klæde, n.; -reichung, f. -en, H-rækning; fig. Hjelp, Bistand, c.; -schlag, m. -es ub. pl. blot fig. H-slag, n., H-rækning, c., til Tegn paa et Løftes Forbindtlighed; -schreiben, n. -s pl. s. sg. H-billet, c. (en stor Herres, hvori han taler om sig selv i sg. og ikke som ellers med wir); -schrift, f. -en, H-strift, c. (Gjeldsbrev, n., Gjeldsforskrivning, c. ogsaa Maaden at skrive paa med Hensyn til Trækkene); Manuskript, n.; -schriftlich, aj. skrevet (ikke trykt); egenhandig; -schuh, m. -es -e, Handske, c.; -schuhleder, n. -s pl. s. sg. Handskestind, n.; -schuhmacher, m. -s pl. s. sg. Handskemager, c.; -siegel, n. -s pl. s. sg. en regjerende Herres Privatsegl, n.; -teller, m. -s pl. s. sg. den indvendige, flade Haand; -treue, f. ub. pl. Troskabsløfte, n., som steer ved Haandslag; -tuch, n. -es -ücher, H-klæde, n.; -voll, (rigtigere i to Ord) f. pl. Hænde voll, H-fuld, c.; fig. d. T., en liden Mængde, et lille Antal; -werk, n. -es -e, H-værk, n., Profession, c.; fig. samtlige Personer, som drive et fælles H-værk, Laug, n.; -werker, m. -s pl. s. sg. H-værker, H-værksmand, Professionist, c.; -werksbursch, m. -en -en, H-værksvend, c., især naar han er paa Vandring; -werksmäßig, aj. haandværksmæssig; -werkszeug, n. -es ub. pl. Værktei, Redskab, n.; -wurzel, f. -n, H-led, n.; -zeichnung, f. -en, H-tegning, c.

Hände-druck, m. -es -ücke, Haandstryk, n.; -klatschen, n. -s pl. s. sg. Haandklap, n.

Handel, m. -s 1) ub. pl. Handel, c. 2) pl. -ändel, Begivenhed, c., Tilfælde, Anliggende, n.; især: Stridighed, Tvist, c., Slagsmaal, n.

Handeln, v. 1) n. m. h. handle: virke, være virksom; mit Dim. über el. um etw., afgjøre med, slutte Handel om; mit etw.; von etw., afhandle, være Gjenstand for en mundtlig el. skriftlig Fremstilling; es handelt sich um etw., det angaaer, det kommer an paa, Talen er om.

Handelschaft, f. ub. pl. Handel, c., Kjøbmandskab, n.; -lich, aj. Kjøb-

mandskab betræffende, merkantilsk.

Handels-diener, m. -s pl. ſ. sg. Handelsbetjent, c.; -genoſs, m. -ſſen -ſſen, H-fælle, c. (Aſſocie); -genoſſenſchaft, f. -en, H-fælleskab, n.; -geſellſchaft, f. -en, H-ſelskab, n.; -haus, n. -es -äuſer, H-huus, n.; -herr, m. -n -en, den forſte og vigtigſte ved et H-huus; en anſeelig Kjøbmand, Groſſerer, c.; -mann, m. -es -leute, H-mand, en ringere Kjøbmand, Kræmmer, c.; -platz, m. -es -ätze, H-plads, c.; -recht, n. -es -e, H-ret, c.: Ret at handle; ub. pl.; en Rettighed for Handlende; ſamtlige Love i H-ſager; -ſtand, m. -es ub. pl. H-ſtand, c.

Händler, m. -s pl. ſ. sg. Handler, c.; -inn, f. -en, Handlerſte, c.; ſædv. blot i Sammenſ.: Buch-, Korn-; (Nordt.) Mellemhandler, Voldgiver, c.

Handlung, f. -en, Handling, c.: eine gute -; es iſt keine - in dem Stücke; die erſte -, Act, c., Optog, n.; körperliche -, Bevægelſe, Holdning, Stilling (iſær en Skuefpilleres); die - blühet in dem Lande, Handelen; eine Buch-, Gewürz-, Boghandel, Urtekramhandel, c.; die - lernen, Handelen (de dertil nedvendige Kundſkaber); (Nordt.) Opferſel, c.

Handlungs-freiheit, f. -en, Handelsfrihed, c.; -ſchule, f. -n, Handelsſkole, c.; -weiſe, f. -n, Handlemaade, c.

Hanf, m. -es ub. pl. Hamp, c.; Hampekorn, n.

Hanf-fink, m. ſ. Hänfling, c.; -korn, n. -es -örner, Hampekorn, c.; -leinwand, f. ub. pl. Hampelerred, n.; -öl, n. -es ub. pl. Hampeolie, c.; -ſamen, m. -s ub. pl. Hampefrø, n.

Hänfelein, n. (Sydt.) ſ. Hänfling.

Hanfen, ſædv. hänfen, aj. Hampe-, af Hamp.

Hänfling, m. -es -e, Iriſt, (Fugl) c.

Hang, m. -es ub. pl. fig. Hang, n., Drift, c., ſtærk Tilbøielighed til Noget; (ſjeldn.) Skraaning, Brink, c.

Hange-birke, f. -n, Hængebirk, c.; -brücke, f. -n, Hængebro, c.; -leuchter, m. -s pl. ſ. sg. Lyſekrone, c.; -matte, f. -n, Hængekøie, c.; -weide, f. -n, Sorgepil, c.; -werk, n. -es -e, Hængeværk, n.

Hänges-ſchloß, n. ſ. Vorlegeſchloß; -ſtock, m. -es -öcke, Hængetræ, n.

Hangen, v. i. n. m. h. hænge: an, über etw.; fig. om det Legeme, paa hvilket andre hænge: der Baum hängt voll Früchte; b. T. ogſaa hænges: was - ſoll, erſauft nicht, den drukner ei, ſom hænges skal; ſvøve: über unſerm Kopfe -; hælde, være ſtraa: die Wände -; hænge: den Kopf - laſſen; hænge ſammen: die Ausſagen - nicht zuſammen; ogſaa fig. være grundet, forbundet i hinanden; fig. om Blikke, Øine og Mund: ich hing ſtarr an ſeinen Blicken; an eine Perſon el. S. -, elſke, være hengiven; b. T. og ſjeldn., ingen ſjendelig Fremgang have, gaae i Staa.

Hängen, v. a. hænge med: die Ohren, den Kopf - laſſen; hænge: das Kleid an die Wand -; den Dieb an den Galgen -, i Galgen; hænge ved, ſætte ſig faſt paa: Kletten - ſich an die Kleider; fig. b. T. og foragt.: viel Geld an etw. -, anvende, ode, ſætte paa; ſich el. ſein Herz an Einen el. etw. -, være bevaagen, hengiven; ſ. Fortegnelſen over de uregelrette Verber, hangen.

Hanke, f. -n, Heftens Hofte, c.; undert. Heftens hele Bagdeel, c.

Hans, m. -ens, -en, -e el. Sänſe, b. T. Hans, forkortet af Johannes, ub. pl.; fig. (foræld.) ein großer-, Storhans, ſtor, fornem Herre; den großen -en ſpielen, agere fornem, pl. Sänſe; - Wurſt, Hansvurſt, Harlekin, Nar, c. ub. pl.; vulg. Møſe.: ein dummer -; iſær i Sammenſ. Prahl-, pl. -anſe; - in allen Gaſſen, ſom er allevegne; ogſaa Pebelen; - hinter der Mauer, Kujon, c.

Hänschen, n. -s pl. ſ. sg. b. T. Hanſemand, c.: ſom Kjærtegnsudtryk: en Perſoner, over hvem Andre gjøre ſig lystige: Einen zum - machen.

Hanſe (foræld. Hanſa) f. ub. pl. (foræld.) Selſkab, Forbund, n., en Forbindelſe mellem Flere til eet fælles Maal, og diſſe forbundne Perſoner ſelv.

Hanſeſtadt, f. -ädte, Hanſeſtad, c., en Stad af det forhenværende hanſeatiſke Forbund.

Hänſeln, v. a. optage i et Selſkab, ved diſſe latterlige Skikke indvie til Noget, hanſe; fig. vulg. Einen, have til Bedſte, gjøre latterlig.

Hansgraf, m. -en -en, (n. St.) Dommer i Handelsſager.

Hantiren el. hantieren (utigt. hanthieren el. handthieren) v. a. og n. m. h. haandtere, handle med; beſtille, forrette Haandarbeide; ſtøie, larme, buldre; handle, drive Haandtering, c.; -rung, f. -en, b. T. Haandtering, Handel og Vandel, c. [Opholb.

Saperig, aj. afbrudt, med idelige

Sapern, v. n. m. h. og blot i tredie Perſon: es hapert, gaaer i Staa, vil ikke fort.

Happ, m. -es -e, b. T. iſær Nordt. Smaft, Snap, (med Munden); -en, m. -s pl. ſ. sg. Mundfuld; -en, v. n. m. h. ſmaſte, ſnappe, bide; -ig, aj. tilbøielig til Smaſken; graadig; fig. b. T. begierlig.

Harangue, f. (l. -ghe) -n, en høitidelig Tale, Tiltale; -guiren (l. -ghiren)

v. n. m. h. holde høitidelig Tale; fig. føre store Ord, tale meget om Smaating.

Harde, f. -n, Herred, n. (i det Slesvigske); -svogt, m. -es -ögte, Herredsfoged, c.

Harem, m. -s, Harem, n.

Hären, aj. Haar-, af Haar.

Hären, v. ſ. Haaren.

Harſe, f. -n, Harpe, c.; -ner, m. -s pl. ſ. sg. Harpeſpiller, c.; -nett, n. -es -e, liden Harpe, hvis Spids ſtaaer i Veiret; -niſt, m. -en -en (-inn, f. -en) Harpeſpiller, (-inde), Harpeſlager, c.

Häring, m. -es -e, Sild, c.; der fliegende -, den flyvende Sild, almindelig Flaiſiſt; -sblick, m. -es -e, Sildeglimt, n.; -sbüſe, f. -n, et lidet Skib til Sildefangſt; -sjäger, m. -s pl. ſ. sg. en tom Jagt, ſom ſeiler de ſmaae Sildeſkibe imede, tilfører dem af med det Fangne. [m.

Harke, f. -n, Rive, c.; (n. St.) -n,

Harken, v. a. rive; Linen, fig. d. T. rykke, dadle.

Harlekin, m. -es -e, Harlekin, c.

Härling, m. -es -e, en liden Legplante; Hypoxis.

Harm, m. -es ub. pl. Harme, Vrgreelſe, Grømmelſe, c.; -los, aj. harmfri; -loſigkeit, f. ub. pl. Harmfrihed, c.; -voll, aj. harmfuld.

Härmen, v. a. ſich, harme, grømme, ærgre ſig.

Harmonie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Harmonie, c.; fig. Enighed, god Forſtaaelſe, ub. pl.; harmonerende Ting, iſær Toner, med pl.; -niſch, aj. harmoniſk; -nika, f. -ken, Harmonika, c. (et muſikalſk Inſtrument).

Harn, m. -es ub. pl. Pis, n., Urin, c.; -en, v. n. m. h. lade Vandet, piſſe; -fluß, m. -ſſes -üſſe, Urinſtrøm, n. (naar Vandet gaaer uformærkt fra En); -gang, m. -es -änge, Uringang, c.; -kraut, n. -es -äuter, urindrivende Urt; -röhre, f. -n, Urinrør, n.; -ſtrenge, f. -winde, f. og -zwang, m. -es ub. pl. Koldpis, c. (Sygdom).

Härniſch, m. -es -e, Harniſk, n.; -en, v. blot i partic. geharniſcht, harniſklædt; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Vaabenſmed, Plattenſlager, c.

Harpun, m. -es -e, el. -e, f. -n, Harpun, c.; -iren, m. -s pl. ſ. sg. Harpunerer, c. [læren).

Harpye, f. -n, Harpye, c. (i Fabel-

Harre, f. ub. pl. d. T. og blot med in: in die -, i Tidens Længde.

Harren, v. n. m. h. (iſær Sydt. og digter.) vente, bie: hoffen und - macht Manchen zum Narren; auf etw. -; einer S. (Gen.); auf Gott -, haabe paa; mit etw. -, tøve; (Nordt.) holde ud: ich kann hier nicht -.

Harſch, aj. haard (dog kun om den Haardhed, ſom hidrører fra et flydende el. fugtigt Legemes Bortdunſten el. Bortflyden).

Harſchlachtig, ſ. Herzſch-.

Hart (härter, härteſt el. härtſt) aj. haard: -e Steine; -es Holz; fig. haard, -før (ikke blødagtig, ikke tjælen): - gewohnt ſeyn; ubeielig, haardknakket: ein -er Kopf; ufelſom, ubarmhjertig: gegen den Dürftigen (Eim.) - ſeyn; ſtreng, ſtarp: ein -er Richter; Eim. -e Vorwürfe machen; ſom av. undert. tæt, tæt hos, nær ved: - an der Stadt; ein -er Buchſtab, d. T. ſom er ſvært at udtale; umild, ugunſtig, bitter: eine -e Antwort; ikke flydende (i de ſtjønne Konſter): eine -e Schreibart; ein -er Pinſel; d. T. lidt ſuur: -er Wein; das Bier iſt -; meget ubehagelig: eine -e Stimme; ſmertelig: eine -e Krankheit; beſværlig: eine -e Zeit; tung: es kommt mir - an; heftig, ſtærk: ein -er Streit; ſet: ein -es Leben; ſeen: ein -er Bezahler; eine -e Stirn haben, være ublu, uforſkammet; einen -en Kopf haben, være tungnem; - hören, tunghør; mit -er Mühe, ſtor, megen; -e Eier, haardkogte; -es Geld, grov Courant, Sølvpenge i ſtørre Stykker; -es Waſſer, ſom indeholder mange jordagtige Dele; -es Getreide, d. e. Rug, Hvede og Byg (modſat Havre); -es Futter, d. e. Sæd og Vælgfrugter (modſat Hø).

Hart-häutig, aj. haardhudet; fig. ufelſom; -herzig, aj. haardhjertet, ubarmhjertig; -herzigkeit, f. ub. pl. H-hed, U-hed, c.; -hörig, aj. tunghør, lidt døv; -hörigkeit, f. ub. pl. Tunghørighed, c.; -kopf, m. -es -öpfe, En, ſom vanſkeligt begriber; et ſtivt, egensindigt Hoved; -lebig, aj. og -lernig, aj. tungnem; -leibig, aj. haardlivet, forſtoppet; fig. vulg. gjerrig, ſei (til at give); -leibigkeit, f. ub. pl. H-hed, c.; -mäulig, aj. haardmundet, -mulet, iſær om Heſte, ſom ikke lyſtre Bidſelet; -mäuligkeit, f. ub. pl. H-hed, c.; -näckig, aj. blot fig. haardknakket, ubeielig, halsſtarrig; ogſaa om livløſe Ting: eine -e Krankheit; -näckigkeit, f. -en, H-hed, U-hed, H-hed, c.; -riegel, m. -s pl. ſ. sg. almindelig Liguſter; vild Kornel, c.; -ſchlächtig, ſ. Herzſ-.

Härte, f. ub. pl. Haardhed, c. (den Egenſkab ved Noget, at det er haardt; ſ. Hart).

Härten, v. a. hærde, gjøre haard: Eiſen; fig. (ſjeld.) afhærde, forhærde.

Harten, v. n. m. ſ. (ſjeld.) blive haard.

Hartheit, f. ub. pl. (fjeld.) Haardhed, c. (legemlig).

Härtigkeit, f. ub. pl. (næsten forældr.) Haardhed, c. (i aandelig Forstand).

Härtiglich, av. (forældr.) haard.

Härtlich, aj. haardagtig, lidt haard; lidt suur; -keit, f. ub. pl. H-hed, c.

Hartschier, m. -s -e, Hestgarde, c. (ved det wienske Hof).

Härtung, f. ub. pl. Hærden, c.

Harz, 1) m. -es -e, fordum: en skovbevoxet Bjergstrækning; nu: Harzen, Navnet paa en saadan i Nedersachsen. 2) n. -es -e, Harpix, c. og n.; -baum, m. -es -äume, Harpixtræ, n., ethvert Træ, som giver Harpix, især Grantræ, n.: -en, v. n. m. h. skrabe Harpixen af Grantræer, for at brænde Beg deraf; -icht, aj. harpixagtig; -ig, aj. som indeholder Harpix, harpixet.

Haschen, v. a. gribe, fange, snappe: Hühner -; nach etw. -.

Häscher, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Politibetjent, Bysvend, c.

Hase, m. -n -n, (Dim. Häschen, -n. -s pl. s. sg.) Hare, c.; overh. om Hannen og Hunnen, men især om Hannen, da Hunnen til Forskjel kaldes Häsinn; fig. et frygtsomt, el. et pudseerligt, el. ogsaa et taabeligt Mske.; en Nar.

Hasel, f. -n, s. -staude; -busch, m. -es -üsche, s. -gebüsch, og -staude; -gebüsch, n. -es -e, Haselskov, -lund, c., -krat, n.; -huhn, n. -es -ühner, Haselhøne; -käzchen, n. -s pl. s. sg. Haselkatkin, c. (Haseltræets Blomst); -maus, f. -mäuse, Haselmuus, et Slags Markmuus, næsten saa store som en Rotte; -nuß, f. -üsse, Haselnød, c.; -ruthe, f. -n, Haselqvist, c., -rits, m.; -staude, f. -n, Hasel, el. Hæsel, c., Haselbusk, c., -træ, n.; -zäpfchen, n. s. -käzchen. [ligner Brasen.

Häseling, m. -es -e, en Elvfisk, som

Haseliren, v. n. m. h. haselere, spøge; gjere spøgefulde, snurrige Bevægelser. [af Haseltræ.

Häseln el. häseln, aj. Haseltræs-,

Häseln, v. 1) n. m. h. s. Haseliren. 2) a. Linen, drille, have til Bedste.

Hasen-ange, n. -s -n, blot fig. Hareøie, n. (naar det øverste Øienlaag er trukket tilbage, saa at Øiet bliver aabent i Sønne); -fuß, m. -es -üße, Harefod, c.; fig. d. T. et letfindigt, flaanevornt Mske., Gjek, Nar, c.; -haft, aj. hareagtig; spøgefuld; -klein, n. -es -e, Hoved, Hals, Forfødder og Indvolde af en Hare, hvoraf der tillages især ved Hjelp af Harens Blod en Ret, som kaldes -schwarz, n. -es; -kopf, m. -es -öpfe, Harehoved, n.; fig. d. T. et enfoldigt el. ogsaa et spøgefuldt Mske.; -öhrchen, n. -s pl. s. sg. Anførelsestegn, n. (") ; -panier, n. -s -e, blot fig. i den Talem. das - ergreifen, nehmen el. auswerfen, tage Flugten; -pappel, f. -n, Skovkatost, c.; -schärte, f. -n, Harestaar, n. (Spalte i Harens Overlæbe; en af Naturen el. ved Beskadigelse spaltet Læbe hos Mske.); -schrot, n. -es -e, Harehagel, n.; -schwarz, n. -es ub. pl. s. -klein; -sprung, m. -es -ünge, Harens Spring, n.; (Jagtsp.) Harens Bagfødder; ligel. Sporet af en flygtende Hare; et lidet krumt Been i Ledet nede paa Harens Bagbeen.

Häsinn, f. -en, s. Hase.

Häsitiren, v. n. m. h. hæsitere, stamme i Talen, være uden Beslutning.

Haspe el. Häspe, f. -n (m. -n -n) Dorangel, c.

Haspel, m. -s pl. s. sg. Haspe, c. (at haspe Garn paa); Vinde, c. (at bevæge Byrder med); fig. (Sydt.) Fusentast, c.; som f. bruges det urigtigt som die Haspe.

Haspeln, v. 1) a. vinde, hidse, bevæge, rykke frem ved Hjelp af en Vinde. 2) n. m. h. haspe.

Haspen, m. s. Haf pe.

Haß, m. -sses ub. pl. Had, Nag, n. - auf Jemanden werfen; - wider, auf ihn haben; - an ihn auslassen, udse paa. [etw. an (hos) Vim.

Hassen, v. a. Linen el. etw., hade;

Hassenswerth, -würdig, aj. hadværdig, værd at hade.

Hasser, m. -s pl. s. sg. Hader, Fiende, Avindsmand, c.

Häßlich, aj. hæslig, vanskabt, styg; skammelig, lastværdig; d. T. smudsig, ureen, fæl; meget ubehagelig, slem; -keit, f. ub. pl. H-hed, B-hed, St-hed, L-hed, S-hed, U-hed, c.

Hast, f. ub. pl. Hast, c.; -en, v. n. m. h. haste; -ig, aj. hastig, snar; fig. hidsig, opfarende, ilsfardig; -igkeit, f. ub. pl. Hastighed, Hidsighed, Opfarenhed, J-hed, c.

Hätscheln, v. a. Sydt. leste for.

Hatschier, m. -s -e, s. Hartschier.

Satz, f. -en el. Saze, f. -n, (Jagtsp.) Hidsen, c.

Hau, m. -es -e, (undert.) Hag, n. (i Skov.) Hugst, c.

Haubar, aj. s. hauig.

Haube, f. -n (Dim. Häubchen, n. -s pl. s. sg.) Hue, c.; især hos Fruentimmer, Sæt, Hovedtøi, n., Kappe, c.; Hætte, Top, c. (forskjellige Slags Bedækning af den øverste Deel af lavere Legemer; den øverste Deel af mange Ting, f. Ex. paa Fuglene; den øverste Deel af Hovedet, el. ogsaa en Buk Fjeder paa Hovedet af nogle Fugle); Kongehatten (den anden Mave des drøvtyggende Dyr).

Haubeln, v. a. og [paa.
Hauben, v. a. fætte Hue el. Hætte
Hauben-drosſel, f. -n, Sidenſaands, c.; -lerche, f. -n, Toplærke, c.; -meiſe, f. -n, Topmeiſe, c.; -ſtock, m. -es -ſtöcke, Hueblok, c., Skabilkenhoved, n.
Hauberg, m. -es -e, (i Slesvig) en Bygning med høit Sivtag.
Haubitze, f. -n, Haubits, c.
Hauch, m. -es -e, Aandepuſt, n., Aande, c., Aandens Udſteden; fig. enhver Luft; ligel. den blidt bevægede Luft; ſ. Hauk.
Hauch-buchſtab, m. -ens -en, ethvert Bogſtav, der udtales med et betydeligt Aandepuſt; iſær Bogſtavet h.; -laut, m. -es -e, Aandelyd, c.
Hauchen, v. 1) n. m. h. aande, udſtøde Aanden; fig. (om Vinden) blæſe. 2) a. aande: die Blumen - Wohlgeräuche; fig. Eim. Muth in die Seele -.
Haudegen, m. -s pl. ſ. sg. Sabel, c. (forſtjellig fra Stoß-); fig. Svorraler, c.
Hauderer, m. -s pl. ſ. sg. (Sydt.) Hyrekudſk, c. (ſvarende til den italienſke Vetturino).
Haue, f. -n, Hakke, c.; (i Bjergv.) en Træhammer, hvormed Jernſtene bankes ſmaae.
Hauen, v. i. (ogſaa undert. rgl.) a. hugge: Einen mit dem Degen -; fig. Holz -, hugge, fælde; Gras, Getreide -, meie, ſlaae; Fleiſch -, Holz -, hugge ſmaat, hugge itu; Balken ꝛc. -, tilhugge, danne ved Hugning; (om adſkillige Dyr) ogſaa v. n. hugge, hakke, rikke, bide, ſaare med Tænderne el. Snabelen; hugge, ſaae el. bearbeide ved Meiſel el. Hammer; ſlaae, pidſte; iſær med Kiis.
Hauer, m. -s pl. ſ. sg. Hugger, En, ſom hugger; et Værktøi til at hugge med; (i Bjergv.) den ſom hugger Ertſen los i Gruben (ein Säuer); (Jagtſp.) et Han-Vildſvin, naar det er 5 Aar gammelt; ligel. Svinenes iſær Vildſvinenes fremſtaaende Tænder (die Hauer, Hauzähne).
Hauſe, m. -ns -n el. -n, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. Häuſchen, n. -s pl. ſ. sg.) Hob, Bunke, Dynge, c.: in, zu Hauſen el. zu Hauſe tragen, ſammeln, drage, ſamle i Dynge; etw. über den Hauſen ſtoßen, werfen, ſtede, kaſte omkuld, tilintetgjøre; über den Hauſen fallen, falde ſaa lang man er; über den Hauſen ſchießen, ſkyde ned; fig. Hob, Mængde, Klynge, Flok, c.; der große, el. gemeine -, den ſtore Hob, den gemene Mand, Almuen; ein - Holz, (n. St.) 4 Favne.
Häufeln, v. a. gjøre ſmaae Hobe.
Häufeln, n. -s ub. pl. Rambus, c. (et Slags Kortſpil).
Häufen, v. a. dynge, hobe, ſamle i Bunke; fig. Verbrechen mit Verbrechen -; ſich -, blive talrigere.
Haufenweiſe, av. i Hobe, hobeviis; fig. i Mængde, c.
Häufig, aj. i Mængde; fig. hyppig, ofte; -keit, f. ub. pl. Hyppighed, c.
Häufung, f. -en, (ſjeld.) Dyngen, Samlen i Bunke.
Hauig, aj. (i Skovv.) voxet, gammel nok til at hugges.
Hauk, m. -es -e, d. Z. Drøbel, c. (i Halſen); et Slags Stær paa Heſtenes og Hornqvægets Dine.
Haukling, f. -n, Sabelklinge, c.
Haupt, n. -es -äupter, Hoved, n.; ogſaa i mange Sammenſ.: -binde; -weh ꝛc.; fig. den Deel af en Seng, Ligkiſte el. Grav, hvor Hovedet hviler; Hovedgjerde, n.; ogſaa med et gammelt, pl.: zu den Häupten; den fornemſte blandt flere Perſoner; iſær naar deres Værdighed ogſaa medfører Magt til at befale; undert. ogſaa enhver Perſon: es fehlt kein theures -; ein graues -, en Olding; den Feind aufs - ſchlagen, total; Hoved, Qvægs -, n.; iſær Nordt.; en Tings øverſte rundagtige Deel, iſær paa Kaal og Salat; (der Kopf); det Øverſte af en Ting, f. Ex. af en Blomſt; (der Kopf); forſkjellige fremragende Dele af en Ting; iſær for ſaavidt de ſkulle afholde andre Tings Magt, f. Ex. Skraaningen af et Dige el. en Vold; Bolværk ꝛc.; det ypperſte, vigtigſte, fornemſte; iſær i mange Sammenſ.: -artikel; -ſumme ꝛc.
Haupt-fall, m. -es -älle, Hovedfald, n., et vigtigt Fald, der indeholder Grunden til mange andre; (i Lehnsv.) en Lehnsherres el. ogſaa en Lehnsmands Død; -mann, m. -es -änner el. -leute, Høvding, Hovedsmand, Øverſte, c., blot i Sammenſ.: Landes - -; iſær: Capitain, c.; hans Kone hedder -mannsfrau, f. -en, men i Ældre -männinn, f. -en; -mannſchaft, f. -en, Hovedsmands Værdighed, Capitainsplads, c. ligel. det Diſtrict, Hovedsmanden er ſat over; blot i Sammenſ.; -nenner, m. -s pl. ſ. sg. General-Nævner, c. (i Regnek.); -quartier, n. -es -e, Hovedquarteer, n. (ved en Armee el. et Corps); -ſächlich, aj. fornemmelig; iſær ſom av. nærmeſt, umiddelbar og egentlig; -ſeite, f. -n, (paa Mynter) den Side, paa hvilken Brøſtbilledet findes; Overs, c.; Hovedſide, den vigtigſte, fornemſte Side; -ſprache, f. -n, Stammesprog, Moder-, n.; -ſtadt, f. -ädte, Hovedſtad, c.; -ſtädter, m. -s pl. ſ. sg. Hovedſtads Beboer; -wort, n. -es -örter, Hovedord, Subſtantiv, n.; -zahl, f. -en, Hovedtal, Grund-, Cardinal-, n.

Häuptel, n. -s pl. ſ. sg. Dim. af Haupt; ſ. dette Ord.

Häuptein, v. a. ſich, ſætte Hoved (om Salat og Kaal).

Häuptling, m. -es -e, Overhoved, n., en Mængdes, et Folks Anfører; -s, av. hoveduls, paa Hovedet.

Haus, n. -es -äuſer, Huus, n.; (med egen Indkjerſel) Gaard, c.; indeſluttet Rum, n.; i Sammenſ.: Korn-; Sühner- ꝛc.; en bedækket Bygning til alleſlags Forretninger; i Sammenſ.: Back-; Waſch- ꝛc.; en til Bolig for Mſk. beſtemt Bygning; med præp. nach, von og zu ſtaaer det ſom av.: nach Hauſe gehen, gaae hjem; zu -ſeyn, være hjemme; von - kommen, komme hjemme fra; ein Schalk von -aus, ret en ublært Skjelm; zu -e, (om livloſe Ting), indenlandſt; Forſtue, c.; fig. alle i et Huus boende Perſoner, ub. pl.; Familie, Huusholdning, c. ub. pl.; Handelshuus, n.; Familie, Slægt, Ut, c.

Haus-arm, aj. huusarm; -backen, ſ. -geb-; -blaſe, ſ. Hauſenblaſe; -ehre, f. ub. pl. Huſets (Familiens) Ære, c.; fig. Konen i Huſet; iſær i Spog; -fiur, f. -en, Forſtue, c.; -frau, f. -en, Huſtru, Kone, c.; Konen i Huſet, Madmoder, c.; en Kone, ſom har at ſørge for et Huſes Sikkerhed og Reenlighed, el. ogſaa d. T. Konen til den Mand (-mann, m. -es -änner), ſom i nogle Stæders ſtore Huſe ſørger derfor; -mannsfrau; -friede, m. -ns el. -n, m. -s ub. pl. Huusfred, c.; -gebackken, aj. (blot om Brød) hjemmebagt; d. T. -backenes Brød, -brød; -geflügel, n. -s ub. pl. Fjederkreature; -genoß, m. -ſſen -ſſen (ſſinn, f. -en) de, der boe tilſammen i et fælles Huus, Meddeboer, c.; (n. St.) Leier, c.; Huusfolk, Familie og Tyende; -geräth, n. -es ub. pl. Huusgeraad, Bohave, Beſkad, n.; -geſinde, n. -s ub. pl. Huusfolk, Tyende; -gottesdienſt, m. -es ub. pl. Huusandagt, c.; -hahn, m. -es -ähne, Gaardhane, c.; -halten, v. i. n. m. h. (bedre Haus halten) holde Huus, forestaae et Huus el. Huusvæſen; mit etw. -, ſvare paa; fig. larme, ſtøie, huſere; -halter, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Huusholder, (-ſte), c.; -hälteriſch, vulg. for -häitig, aj. huusholderſk; ſparſom; -häitigkeit, f. ub. pl. Sparſomhed, c.; -haltung, f. Huusholdning, Oeconomie, c. ub. pl.; Familie, c., det huuslige Selſkab, pl. -en; -hammel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. i Speg, en Perſon, ſom altid ſidder hjemme; Stuesidder, c.; -herr, m. -n -en, Huuseier, Huusvert, c.; Herren i Huſet, Huusbonde, c.; -hoch, aj. d. T. høi ſom et Huus; -hofmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Hofmeiſter; -jungfer, f. -n, Huuseierens ugifte Datter; Huusjomfru, Huusholderſke, c.; -kauf, (Häuſer-) m. -es -äufe, Huuskjøb, n.; -knecht, m. -es -e, Gaardskarl, c.; -koſt, f. ub. pl. d. T. daglig Mad, Huusmandskoſt, c.; -kreuz, n. -es ub. pl. Huuskors, n.; -laub, n. -es ub. pl. Huusløg, almindelig Sempervin, c.; ogſaa -lauch, n. -es, og -wurz, f.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Huuslærer, -leinwand, f. ub. pl. hjemmegjort Lærred, n.; -leute, pl. Huusfolk; Tjeneſtetyende, Leiere; -magd, f. -ägde, Tjeneſtepige, c.; -mann, m. -es -änner, Huusmand, c.; (Nordt. undert.) enhver Bonde; (n. St.) Taarnvægter, c.; ſ. -frau; -mannskoſt, f. ub. pl. d. T. Huusmandskoſt, daglig Mad, c.; -marder, m. -s pl. ſ. sg. Huusmaar, Steen-, c.; -miethe, f. -n, Leiecontract; Huusleie, c.; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Huusraad, n., et ſimpelt Lægemiddel; -mutter, f. -ütter, Huusmoder, c.; -mütterlich, aj. huusmoderlig; -poſtille, f. -n, Huuspoſtil, c.; -rath, m. -es -äthe, Huusgeraad, Bohave, n.; -recht, n. -es ub. pl. Ret at befale i ſit eget Huus, Huusret, c.; -ſäſſig, ſ. Anſaſſig; -ſchlachten, n. -s ub. pl. Indſlagtning til Huusholdningen for et Aar; -ſchlange, f. -n, Øſkulapſnog, c.; -ſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Gaderdørsnøgle, Port-, c.; -ſchwalbe, f. -n, Landsbyſvale, c.; -ſtand, m. -es ub. pl. Huusſtand, c., den huuslige Stand; -ſuchung, f. -en, Huusunderſøgelſe, c.; -tafel, f. -n, ub. pl. Huustavle, c. (i Catechismusſen); -teufel, m. -s pl. ſ. sg. Huusdjævel, c.; en trættekjær Perſon i den huuslige Familie; Bruſhane (Fugl), c.; -thier, n. -es -e, Huusdyr, n.; -unke, f. -n, Kjeldertudſe, c.; -vater, m. -s -äter, Huusfader, Familie-, c.; -väterlich, aj. huusfaderlig; -verwalter, m. -s pl. ſ. sg. Huushofmeſter, c.; -vogt, m. -es -ögte, (n. St.) Huusfoged, c.; (andre St.) Stokkemand, Slutter, c.; -vogterei, f. -en, Huusfogderi, n.; (n. St.) offentligt Fængſel, n.; -weſen, n. -s ub. pl. Huusvæſen, n.; -wirth, m. -es -e, Huuseier, -vert, Vert, c.; Herre i Huſet, Huusbonde, Huusholder, c.; -wirthinn, f. -en, Vertinde; Kone i Huſet, Madmoder, c.; -wirthſchaft, f. ub. pl. Huusvæſenets Beſtyrelſe, Huusholdning, c.; -wurm, m. -es -ürmer, ſ. Blindſchleiche; -zins, m. -es -en el. -e, Huusleie, c.

Häuschen, n. -s pl. ſ. sg. Dim. af Haus; ſ. dette Ord; (n. St.) d. T. Privet, Lillehuus, n.

Hauſen, v. 1) n. m. h. fig. larme, ſtøie, haandtere, behandle ilde, holde

ſlemt Huus med; (iſær Shdt.) boe, være tilhuſe; holde Huus, føre Huusholdning. 2) a. Einen, huſe, herbergere.

Hauſen, m. -s pl. ſ. sg. Huusblaſter (Fiſt), c.; -blaſe, f. -n, Luftblæren i denne Fiſt; Huusblas, c. ud. pl.; -rogen, m. -s ub. pl. ſ. Caviar.

Hauſiren, v. n. m. h. falbyde Vare el. dette fra Huus til Huus; huſere, larme, ſtele, holde ilde Huus.

Hauſirer, m. -s pl. ſ. sg. Biſeſkræmmer, c.

Hausler, m. -s pl. ſ. sg. Inderſte, Huusmand, c.; -inn, f. -en, Inderſtes Kone, Huusmandskone, c.

Hauslich, aj. huuslig, Huus-, ſom hører til Huſet; ſich - niederlaſſen, beſætte ſig; fig. huuslig, huusholderſk, ſparſommelig; -keit, f. -en, Huuslighed, Sparſommelighed, c.

Hauſen, av. n. St. d. T. uden for Huſet, ude, derude.

Haut, f. -äute, Hud, c., Skind, n.; Skal paa Frugter, Kjerner, Blomſterleg ꝛc.; Skind paa Melk; Flede; eine gute -, d. T. et godt Skind.

Hautbois (d. T. die Hoboh) m. pl. ſ. sg. Hoboe, c. (et muſikalſk Inſtrument); -boiſt, m. -en -en, (d. T. Hoboiſt) Hoboiſt, c.

Häutchen, n. -s pl. ſ. sg. (Dim. af Haut) liden el. tynd Hud; Hinde, c.

Häuteln, v. a. (i Kjekkener) einen Haſen -, aftrække den fine paa Kjødet værende Hud, efterat Bælgen er afflaaet.

Häuten, v. a. flaae, trække Huden af: einen Haſen; ſich -, ſkifte Hud, ſtyde ſin gamle Hud, (om Slanger og nogle Inſecter).

Häutſcht, aj. huudagtig.

Häutig, aj. ſom har Hud; iſær i Sammenſ.: dick- ꝛc.

Hauzahn, m. -es -ähne, Huggetand, c. (hos Svin). [rei.

Haverei, el. -rie, f. ub. pl. ſ. Haſe-

Hay og Hayn, m. ſ. Hai og Hain.

Hazard (l. Haſahr) m. -es ub. pl. Hazard, c.; -iren, v. a. hazardere, ſætte paa Spil, vove.

He! el. Heh! interj. d. T. he! (til at ſpørge med); hei! hoad! hei da! (be da) (til at kalde med); til at betegne en Uvillie, en lydelig Glæde, og, oftere gientaget, Efterlignelſen af en høi Latter.

Hebamme, f. -n, Jordemoder, c.

Hebarm, m. -es -e, Høvearm, c. (i Mekaniken). [per, Accoucheur, c.

Hebarzt, m. -es -ärzte, Fødſelshjelſ-

Hebe, f. -n, hvad der høves, løftes; (n. St.) Afgift, c.

Hebebaum, m. -es -äume, Løftestang, Vægt-, Haandſpade, c.

Hebeiſen, n. -s pl. ſ. sg. Koſod, c., Brækjern, n.

Hebekorb, m. -es -örbe, Haandkurv, en flad, langagtig Kurv med Hanke paa begge Sider.

Hebel, m. -s pl. ſ. sg. Høvert el. Høver, Løftestang, c. (i Mekaniken); fig. Bevæggrund, bevægende Aarſag, c.; (n. St.) Suurdei, c.

Hebelade, f. -n, et Redſtad i Form af en langagtig Kaſſe, til dermed at løfte ſmære Byrder paa en Vogn; Løftemaſkine, c.

Hebemahl, n. -es -ähler, (n. St.) Reiſegilde, n. (for Haandværksfolkene, naar de have reiſt en Bygning).

Heben, v. i. a. Einen el. etw., høve, løfte; fig. om adſtillige Handlinger, der ere forbundne med en Høven, en Opleſten: einen Schatz -, grave op; ein Kind aus der Taufe -, holde over Daaben; ein Haus -, reiſe; høve, oppebære, tage imod: Einkünfte, Abgaben, Geldſummen -; høve, ende, ſtaffe bort: einen Streit, eine Krankheit -; høve, gjøre fremſtaaende (iſær hos Maslere); Einen, ſich -, tildele Ære, Anſeelſe, Formue, c.; (foræld.) begive ſig bort.

Heber, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom høver el. løfter op, iſær i Sammenſ.; Høvert, Høver, c., det ſamme ſom Hebarm og Hebeiſen.

Hebezeug, n. -es -e, Løfteredſtab, n., -maſkine, c.

Hebung, f. Høven, Løften, c. ud. pl.; Høvelſe, Opheiethed, c.; (n. St.) Indkomſt, Afgift, c. pl. -en.

Hechel, f. -n, Hegle, c.; -n, v. a. den Hanf, den Flachs -, hegle.

Hechſe, f. ſ. Hækſe.

Hecht, m. -es -e, Gjedde (Fiſt), c.; -grau, aj. graa ſom en Gjedde; -kraut, n. -es ub. pl. Vandax, c. (Plante); -ſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. graa Skimmel, c.

Heck, n. -es -e, iſær Nordt. en Indhegning med Lægter; en bred Stakitdør; Laage, c., Leb, n.; (paa Stike) den hele flade Deel af Speilet.

Heck-feuer, n. -s ub. pl. Fyren af Blinkerne; -groſchen, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -thaler; -jagen, n. -s pl. ſ. sg. Kryhſtytteri, n.; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Kryhſtytte, c.; -icht, aj. hækkelignende; -ig, aj. bevoxet med Hækker; -männchen, n. -s pl. ſ. sg. en Aand, ſom paa Befaling bringer Penge; -pfennig, m. -s -e, ſ. -thaler; -thaler, m. -s pl. ſ. sg. Hækkedaler, c. (ſom efter Overtroen formerer ſig; (n. St. d. T.) ægte, falſk Daler; -zeit, f. -en, Hækketid, Yngle-, c.

Hecke, f. -n, Fuglenes Yngling; Hækken, c. ud. pl.; Yngletid, Hækketid, c. ud. pl.; Hække, c., Hækkebuur, n.; en Rede Fuglesunger; en tornet

Buſk; Hække, c. (i Have); levende Gjerde, n.

Hecken, v. n. m. h. hække, yngle, klække ud; egentl. blot om Fugle, ſom parre ſig; fig. vulg. om Mſkr.

Hecken-beere, f. -n, Stikkelsbær, n.; -hopfen, m. -s ub. pl. vild Humle; -roſe, f. -n, vild Roſe, Hyben, c.; -ſchere, f. -n, Hækkeſax, c.; -ſchnarre, f. -n, Vagtelkonge (Fugl) c.; -weißling, m. -es -e, Hvidtornens Papillon (Sommerfugl).

Heckerling, m. og Heckſel, n. -s ub. pl. ſ. Häckerling.

Hede, f. ub. pl. (Nordt.) Blaar, n., Tave, c. (af Hamp og Her); -n, aj. Blaar-, ſom er af Blaar.

Hederich, m. -s ub. pl. Agerkaal, c. (Plante).

Hedſchira, f. ub. pl. Muhameds Flugt fra Mekka til Medina; den tyrkiſke Tidsregnings Begyndelſe.

Heer, n. -es -e, Hær, Skare, Mangfoldighed; iſær: Krigshær, c.

Heer-bann, m. -es ub. pl. (foræld.) den Opfordring, ſom fordum udgik til Ridderſkabet, at indfinde ſig ved Hæren; -biene, f. -n, en Bi, ſom ikke ſelv ſamler Honning, men rover den fra andre Biſtader; -flüchtig, aj. forladende Fanen; --werden, deſertere; -flüchtiger, m. -s pl. ſ. sg. Deſerteur, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Hærfører, Feltherre, c.; -gans, f. -änſe, blaa, graa el. aſkefarvet Heire, c. (Fugl); -geräth, n. -es ub. pl. (fordum) alle de Krigsredſkaber, ſom udfordres i Krigen og til ſammes Førelſe; -gewette, n. -s ub. pl. (fordum) en Krigsmands Rustning, hans bedſte Klæder og Klenodier; -rauch, m. -es ub. pl. Brandtaage, c.; -raupe, f. -n, ſtor Mængde Orme; -ſchaar, f. -en, Hær, Hærſtare, c.; (foræld.) Legion, c., Regiment, n.; -ſchnepfe, f. -n, Bekaſine, (Fugl) c.; -ſtraße, f. -n, Kongevei, Lande-, c.; -ſtrom, m. -es -öme, en ſtor, bred Strøm; et Lands Hovedſtrøm; -wurm, m. -es -ürmer, Mange ved Siden af hverandre krybende Maddiker af viſſe Inſecter; -zug, m. -es -üge, Hærtog, n., Marſch, c.

Heerd, m. og -e, f. ſ. Herd, -e.

Heeren, v. a. (foræld.) bekrige.

Hefen, pl. ub. sg. Bærme, c., Bundfald, n.; fig. die - eines Volks, den ringeſte Pøbel; auf die - kommen, auf den - ſitzen, d. T. være paa det ſidſte, ikke kunne videre.

Heſicht, aj. ſom ſmager af Bærme, ſeer ud ſom -.

Heſig, aj. bærmet, tyk af Bærme.

Heft, 1) n. -es -e, Hefte, Greb, Haand-, Haandfang, Skaft, n., Hank, c.; Hage, Hægte, Krog, c.; Hefte, n. (Papir). 2) m. -es -e, Forbindelſesmiddel, n.

Heftchen, n. el. Heftel, m. el. n. -s pl. ſ. sg. (Dim. af Heft); Sydt. ogſaa: Knappenaal, c. [naal.

Hefteln, v. a. befæſte med Knappe-

Heften, v. a. hefte: befæſte for kort Tid med Søm: eine Leiſte -; befæſte med Knappenaal; iſær Sydt. binde faſt; ſye faſt; iſær: rte med lange Sting; fig. ſeine Augen, Gedanken ꝛc. auf etw. -, hefte, rette vedholdende.

Heftfaden, m. -s -äden, Rietraad, c.

Heftig, aj. heftig; iſær om Lidenſkaber; ſtærk, ſtor, voldſom, hidſig; -keit, f. ub. pl. H-hed, Styrke, V-hed, H-hed, c.

Hegen, ſ. Hägen.

Heh! interj. ſ. He!

Heher, m. ſ. Häher.

Hehl, m. el. n. indecl. (foræld.) Skjul, Dølgsmaal, n.; -en, v. a. (foræld.) bedre ver-; -er, m. -s pl. ſ. sg. Hæler, c.

Hehr, aj. (foræld.) hoi; fig. opheiet, hellig, kjær, dyrebar; (ſjeldn.) glad.

Hei! interj. hei! ogſaa heida! heiſa! heida! heiſa!

Heide, 1) m. -n -n, (-dinn, f. -en) Hedning, c.; overh. Vantro, c. 2) f. -n, Hede, Lyng-, c.; en med Naaletræer bevoxet Slette; Naaletræ, n.; (n. St.) Skov, c.

Heide-bereiter, ſ. Heidereiter; -biene, f. -n, Bier, ſom om Efteraaret bringes ud paa Heder; -grütze, f. ub. pl. Boghvedegrød, c.; -korn, n. -es ub. pl. Boghvede, c.; -kraut, n. -es -äuter, Hedeurt, Lyng, c.; -lerche, f. -n, Skovlærke, c.; -reiter, m. -s pl. ſ. sg. Skoviider, c.; -torf, m. -es -e, Græstørv, c.

Heidelbeere, f. -n, Bølle, c., Blaabær, n.; Tyttebær, Tyttebær, n.

Heiden-bekehrung, f. -en, Hedningeomvendelſe, c.; -glauben, m. -s ub. pl. H-tro, c.; -haut, f. ub. pl. Arpt, c. (paa ſpæde Børns Hoveder); -leben, n. -s ub. pl. H-liv, c.; -thum, n. -es ub. pl. Hedenſkab, n.; Hedningene.

Heidniſch, aj. hedenſk.

Heiduck, m. -en -en, Heidukke, c.; (i Ungarn) en let bevæbnet Soldat.

Heile, f. -n, Træhammer, c. (hos forſjellige Haandv.); -n, v. a. ſlaae med Træhammeren; n. St. fig. forurolige, plage.

Heil, aj. heel, lægt, helbredet; d. T. uſkadt, uforſæret; (Nordt.) heel, gandſke, udeelt, uadſtilt; (foræld.) ſund.

Heil, n. -s ub. pl. Held, n., Lykke, Velfærd, Lykſalighed, c.; med Dat. -dir ꝛc., vel dig; - Gott, lovet være Gud, Gud ſkee Tak; (foræld.) Sundhed.

Heil-anſtalt, f. -en, Lægeanſtalt, c.;

-bad, n. -es -äder, Sundhedsbad, n.; -bar, aj. lægelig, helbredelig; -bringend, aj. helbringende; -brunnen, m. -s pl. ſ. sg. Sundhedsbrønd, c.; -butt, m. -es, Helleflynder, c.; -jahr, n. -es -e, et helbringende Aar; (forældr.) ethvert Aar efter Chriſti Fødſel; -kraft, f. ub. pl. Lægekraft, c.; -kräftig, aj. ſom har Lægekraft; -kunde, f. ub. pl. Lægevidenſkab, c.; -kundig, aj. lægekyndig; -los, aj. uſalig, ugudelig, laſtefuld, forvorpen; fig. vulg. yderſt ubehagelig, daarlig, taadelig; -loſigkeit, f. ub. pl. Uſalighed, Ugudelighed, L-hed, F-hed, Daarlighed, c.; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Lægemiddel, n.; -monat, m. -es -e (forbum) December, c.; -ſam, aj. lægende, helbredende, ſund; fig. god, nyttig, tjenlig, fordeelagtig; -ſamkeit, f. -en, Sundhed, Godhed, Tjenlighed, c.; -ſmittel, n. -s pl. ſ. sg. Raademiddel, n.; -wurzel, f. -n, Lægerod, c.

Heiland, m. -es -e, Frelſeren (Jeſus); (forældr.) Beſtier, Frelſer, c.

Heilen, v. 1) n. m. ſ. helbredes, heles, lægts. 2) a. hele, læge: eine Wunde -; Dim. eine Wunde -; fig. helbrede: Einen von einer Krankheit -; Einen, el. eine Krankheit -; ogſaa befrie: Einen von einem Grame; Sydt. ſkaaren.

Heiler, m. -s pl. ſ. sg. Helbreder, Læge, c.; (Sydt.) en ung ſkaaren Heſt.

Heilig, aj. hellig; iſær om Gud; der -e Geiſt, den Helligaand; om Mſtr.: efter Doden Salige; Helgen, c.; gudelig, gudfrygtig; ukrænkelig, ſikker for Misbrug; adſondret fra profant Brug; helliget til Guds Tilbedelſe; d. T. (foragt.) Hykler, Skindhellig, c.; die -e Schrift, den hellige Skrift, Bibelen; die -e Geſchichte, Religionshiſtorien; der -e Tiſch, Alteret; die -e Woche, den ſtille Uge; der -e Abend, Helligaften; der -e Monat, Chriſtmaaned (December); fig. høitidelig, ærværdig, majeſtætiſk.

Heiligen, v. a. helliggjøre, hellige, indvie; (i Bibelen) erkjende og bekjende Guds Helligheid: geheiliget werde dein Name; -gung, f. -en, H-relſe, H-gelſe, I-liſe, c.

Heiligen-bild, n. -es -er, Helgenbillede, n.; -dienſt, m. -es -e, H-tjeneſte, c.; -ſage, f. -n, H-ſagn, n., Legende, c.; -ſprechung, f. -en, Erklæring for Helgen; Canoniſation, c.

Heiligkeit, f. ub. pl. Helligheid, c.

Heiligthum, n. -es -ümer, Helligdom, c., Gudshuus, Tempel, n.; Reliquie, Helgenlevning, c.

Heiligung, ſ. Heiligen.

Heilung, f. -en, Helen, Lægen, Helbredelſe, c.; -smittel, n. -s pl. ſ. sg. Lægemiddel, Helbredelſes-, n.

Heim, m. og n. -es -e, (forældr.) Gjerde, n., Indhegning; Omkreds, c.; Huus, n.; Bolig, c.; By, Flække, c. (Manheim ꝛc.); Hjem, n.

Heim, av. d. T. hjem (om ſit Huus, Fødeſted, Opholdsſted og Fædreland); i Forbindelſe med mange Verber: -gehen (fig. ogſaa: dee); -kommen (fig. ogſaa: blive gjengjeldet); Dim. -leuchten, fig. affærdige; -reiſen; -entbieten el. ſagen, lade dem vide hjemme; -ſchicken, hjemſalde; -geben og -ſtellen, henſtille, overgive: ſeine Sache Gott (Dat.) - -; ſich - machen, pakke, forſøie ſig hjem; ſich - ſehnen, længes hjem, have Hjemvee; -weiſen, hjemviſe, afviſe.

Heim-bürge, m. -n -n (n. St.) en Byes Kæmner el. undert. Syndicus; Birkedommer; en Øverighedsperſon, ſom dømmer i Markſtridighedeer; Raadſtuetjener, c., Retsbud, n.; -fahrt, f. -en, Hjemreiſe, c.; ligel. at fare ſin Brud hjem; -fall, m. -es -älle, (Retsſp.) Hjemfald, n.; -fällig, aj. hjemfaldelig, ſom kan hjemfalde; -führung, f. -en, Hjemførelſe; (iſær en Brudes); -kehr, f. ub. pl. Hjemkomſt, c.; -lich, aj. hemmelig, ſtjult, forborgen, dulgt; (forbum) hjemme værende; beſlægtet; fortrolig; (om Dyr) tam; (endnu) behagelig, ſtille, ſikker; eine -e Laterne, Tyvelegte, c.; das -e Gemach, Privetet; -lichkeit, f. Hemmelighed, c. ub. pl.; Ting en, ſom holdes hemmelig, pl. -en; -ſteuer, f. -n, (n. St.) Udſtyr, n., Medgift, c.; -ſuchen, v. a. fig. (i Bibelen og Theol. om Gud) være nær hos; iſær: hjemſøge, ſtraffe; Einen, (forældr.) beſøge; -chung, f. -en, Beſøgelſe, Hjem-, c.; -tücke, f. Lumſkhed, ſtjult Ondſtab, Underſundighed, c., Luſt til hemmeligt at ſkade Andre, ub. pl.; det Onde, den Skade, ſom hemmelig paaføres en Anden; -tückiſch, aj. lumſk, ondſkabsfuld, trædſk, underfundig; -wärts, av. hjemad; -weg, m. -es -e, Hjemvei, -reiſe, c.; -weh, n. -es ub. pl. Hjemvee, c.

Heimath, f. pl. (ſjeldn.) -en, Hjem, Fødeſted, Fædreland, n.; -lich, aj. hjemlig, fædrelandſk; -los, aj. uden Hjem, uden Fædreland; -srecht, n. -es ub. pl. Indfødsret, c., Indigenat.

Heimchen, n. -s pl. ſ. sg. og Heime, f. -n, Faarekylling, c.

Heimeln, v. n. m. h. vække hjemlige Følelſer; føle Hjemvee.

Heimiſch, aj. hjemlig; ſom haves i Hjemmet; fremſtaaet paa et Sted, og herende hjemme der.

Heimzen, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) et Kornmaal holdende noget over en Skjeppe. [gangne -.

Heint, av. underr. d. T. i Nat, forHeinze, f. -n, (n. St.) Bi, c.

Heirath, f. -en, Ægteskab, Giftermaal, n.; -en, v. 1) a. ægte, tage til Ægte, gifte sig med: Einen –; eine Jungfer –. 2) n. m. h. gifte sig: reich –; nach Gelde –, frie til: -efærdig, aj. giftefærdig; -egut, n. -es ub. pl. Medgave, c.

Heisch, aj. d. T. (n. St.) hæs.

Heischen, v. a. (fjeldd.) ægte, fordre, begjære, forlange, bede.

Heischesatz, m. -es -ätze, Postulat, n. (en Sætning, som man med Rette kan fordre, at den indrømmes).

Heiser, aj. hæs, huul (blot om Stemmen); -keit, f. ub. pl. Hæshed, c.

Heiß, aj. heed; fig. om Sindsbevægelser og Lidenskaber, heftig, meget forrig, meget stærk.

Heißgeliebt, aj. inderlig elsket; -geliebte, f. -n, inderlig Elskede, c.; -egrätig, aj. (n. St.) tør, ufrugtbar; -ehunger, m. -s ub. pl. heftig Hunger, c. (især betragtet som en Sygdom); Ulvehunger, c.; fig. heftig Begierlighed, c.; -hungerig, aj. skrupsulten, hundesulten, umættelig.

Heißen, v. i. 1) a. kalde: Einen el. sich Johann; Einen du –; fig. udtrykker – en Forundring over den høie Grad af en Ting: das heiße ich arbeiten (ikke zu arb.); eine Sandlung gut –, erklære for god; befale, byde: Einen, bedre: Eim. etw.; Einen gehen – (ikke zu g-); es ist mir (ikke mich) ge- worden. 2) n. m. h. det hedder, der siges, blot uperf.: es heißt; kaldes, hedde; ogsaa fig. betyde: wissen sie, was das heißt; være det samme som: stets beten, heißt nicht beten; have paa sig, have til Følge; være; was soll das –, d. T. hvorfor skeer det, hvad skal det betyde; das heißt Freundschaft, det fortjener Venskabs Navn.

Heister, f. -n, (Nordt.) et ungt Løvtræ; især: en ung Eeg, en ung Bøg; Skade (Fugl) c.

Heiter, aj. klar, reen, lys (om Luften og Dunstkredsen); fig. eine -e Stimme, klar, reen; især om Sindet: ein -es Gemüth, lyst, muntert; (Sydt.) tydelig, klar: ein -er Beweis; -keit, f. ub. pl. Klarhed, Reenhed, Munterhed, c.

Heitern, v. a. (digter.) klare, oplyse, opmuntre; især blot i Sammensf. auf-, er-.

Heizbar, aj. hebelig, som kan hedes.

Heizen, v. a. einen Ofen, hede; ein Zimmer, varme, gjøre varmt.

Hektik, f. ub. pl. Svindsot, c.

Held, m. -en -en, Helt, c.

Helden-gedicht, n. -es -e, Heltedigt, n., Epopee, c.; -haft, aj. og -mäßig, aj. heltemæssig, heroisk; -muth, m. -es ub. pl. Heltemod, n.; -müthig, aj. heltemodig, heroisk; -that, f. -en, Heltedaad, -gjerning, c.; -thum, n. -es ub. pl. Heltemæssighed, Heroismus, c.; -thümlich, aj. heltemæssig, heroisk; -tugend, f. -en, Heltedyd, c.

Heldinn, f. -en, Heltinde, c.

Helfen, v. i. u. m. h. hjelpe; Eim. in, bei, zu, auf etw.; ich habe ihm arbeiten – (ikke geholfen); Einem –, igjen forskaffe sin Helbred; befrie fra (von, aus) en Ned, Fare el. Forlegenhed; Gott helf! hjelp Gud! (siges til En, som nyser); (undert.) nytte: das hilft zu nichts.

Helfenbein, n. (foræld.) s. Elfen-.

Helfer, m. -s pl. s. sg. Hjelper, c.; -shelfer, m. -s pl. s. sg. Hjelpershjelper, c.

Helfrecht, n. -es ub. pl. (n. St.) Auctionsret over en Debitors Panter.

Helfrede, f. -n, (jurid.) Undskyldning, Udflugt, c., Paaskud, n.

Heliotrop el. -ium, 1) n. -s Heliotrop (Plante) c. 2) m. -s, orientalsk Jaspis (en grønlig Steen).

Hell (-er -este el. -ste) aj. (om Tonen) klartlydende, reen, meget høi og tydelig; (om Lyset) klar, lys, glindsende, stinnende, blank; fig. aabenbar, tydelig; som har meget klare og tydelige Begreber, lys; d. T. ganske, aldeles.

Hell-blau, -braun, -gelb ꝛc., aj. lysblaa, -bruun, -guul ꝛc.; -denkend, aj. klarttænkende; -dunkel, n. -s ub. pl. Dæmringslys, Klardunkelhed, c. (clair-obscur); -farbig, aj. lysfarvet; -schreier, m. -s pl. s. sg. Dompap (Fugl) c.; -seher, m. -s pl. s. sg. den som i magnetisk Søvn seer det Forborgne (clair-voyant).

Helle, f. ub. pl. Klarhed, Glandd, c., Lys, Skin, n.; fig. Tydelighed, c.

Hellebarde, f. el. -barthe, f. -n, Hellebarde, c.

Hellen, v. a. gjøre hell, s. dette Ord; især blot i Sammensf.: auf-.

Heller, m. -s pl. s. sg. Hvid, c. (den mindste Myntfort).

Helligkeit, f. ub. pl. d. T. Klarhed, Glandd, c., Skin, Lys, n.

Helm, m. -es -e, Skaft, især Ærestaft, n.; Roerpind, c.; Hjelm, Stormhue, c.; forskjellige Legemers hjelmdannede Bedækning, f. Ex. det øverste Blad paa hjelmdannede Blomster, Kuppel paa et Taarn, Laag paa en Destilleerpande, Hinde om Hovedet, med hvilken endeel Børn fødes; Seierhud, c.; -binde, f. -n, et Baand, hvormed man undert. pryhede Hjelmen; -dach, n. -es-ächer, Kuppel, c. (paa et Taarn); -decke, f. -n, Hjelmdække, n.; alle krusede Zirater, der hænge ned af et Vaabens Hjelm, og see ud som Løvværk.

Helmen, v. a. sætte Skaft paa; isøre Hjelm.

Hemde, n. -s -n, el. d. T. Hemd, n. -es -er, Skjorte, Særk, c.; (i Sammens.) ethvert Klædningsstykke for det menneskelige Legeme, som: Chor- ꝛc.

Hemmen, v. a. hemme, standse, stoppe: einen Wagen, die Räder, das Wasser -; fig. hindre, afbryde; -mung, f. -en, Hemmen, Standsning, Hindring.

Hemmkette, f. -n, Holdkjede, c. (paa en Vogn).

Hengst, m. -es -e, Hingst, c.; (n. St.) Stangen i en Brønd, hvorved Spanden hænges; Haspen paa en Farvekjedel; -füllen, n. -s pl. s. sg. Hingstfol, n., en ung Hingst.

Henkel, m. -s pl. s. sg. Hank, c., Øre, Greb, n.; -n, v. a. forsyne med Hank el. Øre.

Henken, v. a. hænge, hænge op; især blot: einen Verbrecher an (i) den Galgen -.

Henker, m. -s pl. s. sg. Bøddel, Skarpretter, Mestermand, c.: von (ved) des -s Hand sterben; fig. et grusomt, blodtørstigt Mske.; Fanden, Pokker: er ist ganz des -s, som bare Fanden (saa vred ꝛc.); das dich der - hole, det du faae en Ulykke: gehe zum -, gaae Fanden i Vold; das wäre der - el. des -s, det var Pokker; ich frage den - danach, slet ikke; er ist ganz des -s, ellevild, reent gal.

Henker-geld, n. -es -er, Mestermandspenge, Betalingen, Bøddelen faaer for en Execution; Delinqventomkostninger; -isch, aj. bøddelagtig; -mahl, n. -es -ähler, d. T. det sidste Maaltid en til Døde dømt Forbryder holder; -mäßig, aj. bøddelagtig; -s-knecht, m. -es -e, Bøddelknegt, c.; fig. d. T. Menneskepiner, c.

Henne, f. -n, Høne, c.

Her, av. her, hid, herhid; især i Sammens. med Verb. som en adskillelig Partikel: herbestellen, bestille, kalde hid; saaledes ogsaa herbitten, -rufen, -fahren, -fliegen, -fließen, -führen, -holen, -lassen, -laufen, -legen, -rekken, -reichen, -reisen, -schaffen, -schikken ꝛc. Undert. har Bevægelsen blot Hensyn til den Gjenstand, om hvilken Talen er: über etw. -fallen, ofte betyder her blot i Nærheden af den Talende: er ging neben mir -; sie standen um uns -; hin und -, hid og did, her og der; ligel. hin, her! d. T. at lægge Foragt for Dagen for det, der tales om: Freundschaft hin, Freundschaft -, jeg agter ikke dette Venskab; wo kommet ihr -, fra; fig. (om Tiden) siden; enten i Forbindelse med von: von Alters -, von Ewigkeit -; el. ogsaa for sig alene sat efter et Acc.: er war die Zeit - krank. Her beholder Tonen i alle Sammens., undt. naar det sættes foran andre aj. og av., i hvilket Tilfælde disse faae Tonen: herab, herauf.

Herab, av. ned, - af, - fra (fra et høiere Sted ned imod el. bort fra den Talende; men bliver Retningen med Hensyn til den Talende ubestemt, kan lige saa godt bruges hinab som herab): vom Himmel -. NB. Nogle Sprogkyndige antage det for urigtigt, at skrive saadanne av. som herab, -aus, -bei, -um, -unter, -vor, hinab, - aus ꝛc. i eet Ord med de Verber, som det kan staae i Forbindelse med, uagtet det er tilladt ja nødvendigt, at de skrives i eet Ord med adj. og subst., men Andre antage og rette sig altsaa ikke heller herefter. Sprogbrugen er i Følge heraf lige saa vaklende.

Herab-lassend, aj. nedladende (mod Ringere); -lassung, f. -en, Nedladen, Nedhidsen; Nedladenhed, c.; -setzen, v. a. sætte ned, sætte af; nedsætte, reducere, degradere: den Preis -; einen Officier -.

Heraldik, f. ud. pl. Heraldik, c.

Heran, av. hid, nærmere, frem til, op; især staaer det i Forbindelse med mange Verber: - nahen, komme nærmere; komme hid: - kommen; s. herab NB.

Herannahung, f. -en, Nærmen, Nærmelse, c.

Herauf, av. hidop, herop, op; især med Verb.: - kommen; einen Berg - führen; s. Herab NB.

Heraufwärts, av. herop ad.

Heraus, av. herud, ud, udaf, reentud; især med mange Verb.: - kommen; - gehen ꝛc. Ofte staaer det fig.: ein Buch -geben, udgive; s. Herab NB.

Heraus-bekommen, v. i. a. faae en Deel af det Givne tilbage; -bringen, v. i. a. bringe ud; einen Fleck, skaffe bort; eine Aufgabe, løse; -fahren, v. i. n. m. s. fig. mit etw., fare ud med; -fordern, v. a. etw., tilbagefordre; Einen, udfordre; -forderer, m. -s pl. s. sg. Udfordrer, c.; -forderung, f. -en, Udfordring, c.; -geben, v. i. a. give ud; ein Pfand, give tilbage; ein Buch, udgive; -geber, m. -s pl. s. sg. Udgiver, c.; -halsen, v. a. d. T. bringe ud af Halsen; fig. Wörter, meisømt fremføre; -kommen, v. i. n. m. s. udkomme; fig. blive bekjendt; blive opdaget el. forraadt; blive befundet rigtig; dabei kommt nichts -, der kommer intet udaf, ingen Nytte; -nehmen, v. i. a. etw., udtage; fig. sich (mir) etw., tillade, understaae sig at gjøre; -streichen, v. i. a. fig. Einen, rose meget fremfor Andre.

Herbarium, n. -s -ien, Herbarium, n.

Herboriſt, m. -en -en, Herboriſt, c.

Herb el. -e, aj. ſuur, ſnærpende, ſkarp (af Smag); fig. meget ubehagelig; ſtreng, umild, barſk, bitter.

Herbe, f. ub. pl. (ſjeldn.) Suurhed, Skarphed; Haardhed, Bitterhed, Barſkhed, c.

Herbei, av. hid, herhid; iſær i adſtillelige Sammenſ. med Verb.: -kommen, -ſchaffen ꝛc.; herbei! kom hid! ſ. Herab NB.; -kunft, f. ub. pl. Tilkomſt, Ankomſt, Nærmelſe, c.

Herberge, f. -n, Herberg, n.: Værtshuus, Gjeſtgiverſted, n.; Herbergeren, c.: Laugshuus, n., Haandværkskro, c.; -n, v. 1) n. m. h. bei Eim., tage ind hos, logere. 2) a.: Linen -, herbergere, huſe; fig. nære; -ger, m. -e pl. ſ. sg. Herbergerer, c. [ramſe op.

Herbeten, v. a. bede ubenab og'heit;

Herblich, aj. ſyrlig ꝛc.; libet herb, ſ. dette Ord.

Herbringen, v. i. ſ. sep. bringe hid; fig. faae Hærd paa: eine hergebrachte Gewohnheit, en hævdet Sædvane.

Herbſt, m. -es -e, Høſt, Høſtens Tid, Efteraar, n.; (Sybdt.) Indhøſtning, Markfrugternes Indſamling; Vinhøſt.

Herbſt-abend, m. -es -e, Høſtaften, Efteraars-, c.; -blume, f. -n, Efteraarsblomſt, c.; -frucht, f. -ühte, Efteraarsfrugt, c.; -haft, b. T. for -lich, aj. efteraarsagtig; Høſt-, høſtlig; -ling, m. -es -e, Oxæg, ſom er født i Høſten; b. T. ogſaa Frugter, ſom modnes i Høſten, Efteraarsfrugt, c.; -monat, m. -es -e, Høſtmaaned, c. iſær September (i Danmark Auguſt); -ſaat, f. ub. pl. Efteraarsſæd, Vinter-, c.; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. Efteraarsveir, n.; -zeit, f. -en, Høſtens Tid.

Herbſten, v. n. m. h. (Sybdt.) høſte (iſær Vin); es herbſtet, det bliver Efteraar.

Herd, m. -es -e, Arne, c., Arnefted, n., Skorſteen, c.; en jævn, undertiden ophøiet Plads paa Jorden, til derpaa at foretage viſſe Forretninger, f. Ex. hos Fuglefængere, en ſaadan beſat med Lokkefugle, at fange Fugle paa (Vogelherd); fig. Arne, c., Huus og Hjem: eigener - iſt Goldes werth.

Herde, f. -n, Hjord, c.; fig. b. T. Flok, Hob, e.; -reich, aj. rig paa Hjorde; -weiſe, aj. flokkevis.

Herdurch, av. igjennem, herigj-, derigj-.

Herein, av. ind, her-; i Forening med Verber: - kommen; herein! kom ind! ſ. Herab NB.

Herfür, (forældr.) ſ. Hervor.

Hergang, m. -es -änge, Tilgang, Ankomſt, c.; fig. Maaden, hvorpaa en Ting er gaaet til.

Hergeben, v. i. a. sep. give hid, levere, ſkaffe frem; give ud, give fra ſig.

Hergegen, cj. (forældr.) herimod, tvertimod.

Hergehen, v. i. n. m. ſ. sep. gaae hid, gaae frem; fig. gaae til, ſtee, tildrage ſig: es ging luſtig her; es geht alſo her, ſaaledes gaaer det i Verden; b. T. begynde paa: jetzt ſoll es darüber -.

Herhalten, v. i. 1) a. holde hid, holde frem, række frem. 2) n. m. h. fig. holde her, undgjelde: er wird - müſſen.

Hering, m. Nordt. ſ. Häring.

Herkommen, v. i. n. m. ſ. komme hid; b. T. bruges det oftе til med Eftertryk at betegne Begyndelſen til en Handling, og denne ſelv, hvorfor ogſaa her ſeyn er brugelig: da kam el. war ich her, und machte es ſo; fig. von etw. -, oprinde fra, være afledet (om Ord og Sædvaner); foraarſages af; es iſt ſo hergekommen, ved lang Brug ſaaledes indført; (forældr.) nedſtamme fra.

Herkommen, n. -s ub. pl. Skik, Brug, Sædvane, Vedtægt, c.; Herkomſt, Familie, c.

Herkömmlich, aj. brugelig, vedtaget.

Herkunft, f. ub. pl. Hidkomſt, Indkomſt; Herkomſt, Oprindelſe, c.

Herlallen, v. a. sep. lalle frem, ſige lallende.

Herleiten, v. a. sep. lede, - hid, - hen, - hen til; fig. udlede, udfinde, betivere (et Ord af et andet; en Ting af en anden); -tung, f. -en, Leden, Hid-, Hen-; Udledelſe, Derivation, c.

Herleſen, v. i. a. sep. b. T. læſe heit, oplæſe; -ſung, f. -en, Oplæſning.

Herling, m. -es -e, umoden (ſuur) Vindrue, c.

Hermine, f. -n, (n. St.) Cornelkirſebær, n.; -nbaum, m. -es -äume, Cornelcræ, n.

Hermachen, v. a. ſich, b. T. begive ſig hid; gjøre ſig ſtolt af Noget; ſich über etw. -, give ſig i Færd med.

Hermaphrodit, m. -en -en, Tvetulle.

Hermel, f. ſ. Kamille.

Hermelin, n. -es -e, Hermelin, c. (en Art Væſel og Pelsværket af den); en hvidgrul Heſt med rødlig Man og Hale. [ſtrem.

Hermurmeln, v. n. m. h. sep. mumle

Hernach, av. herefter, efter, ſiden.

Hernehmen, v. i. a. ina. tage hid, tage til ſig; iſær fig. tage fra: wo ſoll er das Geld -? von etw. -, udlede af. [-; ſ. Herab NB.

Hernieder, av. vulg. ned, her -, hid

Heroiſch, aj. heroiſk, heltemæſſig.

Heroismus, m. (indecl.) Heroismus.

Herold, m. -es -e, Herold; e, s; fig. offentligt, høitideligt Bud, n.

Herr, m. -en (ſædv. -rrn) -en, Herre, c.: den, der har at byde og raade: Gott, der -; die Frau iſt hier - im

Hause; gestrenge -en regieren nicht lange, Herrer strenge regjere ei længe; den, som eier Noget: der - eines Hauses; enhver Mandsperson af nogen Stand; saaledes ogsaa Herrchen, n. -s pl. s. sg.; Herr, Hr. (en Titel); i Brevudskrift: an den el. an el. dem -n el. blot -n N. N.

Herrechnen, v. a. Dim. etw., opregne; især fig. forekaste, bebreide, foreholde hver enkelt Forseelse.

Herren-huter, m. -s pl. s. sg. Herrenhuter, c.; -los, aj. herreløs: uden Herre, uden Tjeneste (om Personer); uden Eier (om Ting); -losigkeit, f. ub. pl. Herreløshed c.; -stand, m. -es ub. pl. Herrestand; især: Adelsstand, Ridder-, c.

Herrgott, m. -es ub. pl. i Folkesproget for Herr und Gott, Herre Gud.

Herrinn, f. -en, (i den høiere Skrivem.) Herskerinde, c.; fig. Elskede.

Herrisch, aj. herreagtig, lig en Herre; især bydende; befalende med en fornærmende Stolthed.

Herrlich, aj. herlig, prægtig; meget skjøn, behagelig, fuldkommen, brugbar; -keit, f. Herlighed, c.: Egenskaben, ub. pl.; den herlige Ting, pl. -en.

Herrschaft, f. Herredømme, n., Magt, Regjering, c. ub. pl.; Herskab, n.; saavel sg. ub. pl. som pl. -en ub. sg.; Regjerings Distrikt, Herskab, n., Stat, c.: die - Pinneberg; -lich, aj. herskabelig, Herskabs-; -lichkeit, f. ub. pl. Herskabelighed, c.

Herrschen, v. n. m. h. herske, regjere: über ein Land; über Dinen; fig. herske (især om Tilbøieligheder, Tidenskaber ꝛc.); være almindelig, gængs, gaae i Svang, have Overhaand: -de Laster; die -de Mode; hier - noch eben dieselben Ursachen, finde endnu Sted.

Herrscher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Hersker, Regent (-inde) c.

Herrschsucht, f. ub. pl. Herskesyge, c.; -süchtig, aj. herskesyg.

Herrühren, v. n. m. h. sep. von etw., hidrøre fra, komme af, have sin Oprindelse af.

Hersagen, v. a. sep. eine Rede -, fremsige, recitere; -gung, f. -en, Fr-lse, Reciteren, c.

Herschießen, v. i. sep. 1) a. skyde til, forstrække, lægge ud: Geld zu etw. -. 2) n. m. h. skyde hid, - her henad (med en Bøsse). 3) n. m. s. komme meget hurtig frem, skyde frem i en Fart.

Herschreiben, v. i. a. skrive herhid; sich, fig. skrive sig fra, hidrøre fra.

Hersenfzen, v. sep. 1) n. m. s. sukke af Længsel efter at komme hid. 2) a. fremkalde ved Suk. [gjennemsynge.

Hersingen, v. i. a. sep. synge ud,

Herstammen, v. n. m. s. sep. nedstamme fra; -mmung, f. -en, Nedstamning, c.

Herstellen, v. a. eine S. -, stille hid; sich -, indstille sig, indfinde sig; fig. etw. wieder -, sætte i den forrige Stand, oprette, gjøre god igjen, helbrede; -llung, f. ub. pl. Helbredelse, c.

Herüber, av. herover, hid over, over paa denne Side; s. herab NB.

Herum, av. om, omkring, rundtom: um das Haus -; om, til den anden Side: drehe es -; om, omkring, hid og did, hist og her, allevegne, overalt omkring; især med mange Verber: laufen, reisen, ziehen; es geht -, det spøger; omkring, i Nabolavet af, omtrent: es muß dort el. da - liegen; um den Abend -, i Aften omtrent; s. herab NB.

Herunter, av. ned, herned: das Glas fiel -; er stieg vom Baume -; er stieg die Treppe -; fig. komme i Forfald, komme paa Knæerne: der Mann ist -; Linen - machen el. reißen, d. T. rive ned, hegle slemt igj-; nichts - el. herab lassen, intet slaae af Prisen; s. herab NB.; -warts, av. ned, nedad, fra oven ned.

Hervor, av. ud, frem, herud, herfrem; med mange Verber: - blicken, - kommen, - ziehen ꝛc.; s. herab NB.

Hervorbringen, v. i. a. etw., frembringe; bringe for Lyset; er konnte kein Wort -, fremføre; Gott hat alle Dinge hervorgebracht, frembragt, skabt; -gung, f. -en, Frembringen, Frembringelse, c.

Hervorgehen, v. i. n. m. s. fig. fremgaae, opstaae, flyde af; daraus geht hervor, daß ꝛc., deraf er det klart, at ꝛc.

Hervorstechen, v. i. n. m. h. fig. fremstikke, udmærke sig for Andre; -d, aj. fremstikkende.

Hervorthun, v. i. a. sep. sich, række frem, komme frem med; yttre sig, vise sig; fig. udmærke sig, overgaae Andre i Noget.

Herwärts, av. hidad, herhid ad.

Herweg, m. -es -e, Veien hid, Hjemvei, c.

Herz, n. -ens, Dat. -en, Acc. Herz, pl. -en, (Dybt. pl. ogsaa -e) Hjerte, n.; fig. den udvendige Deel af Legemet, bag hvilken Hjertet befinder sig; det Midterste, Inderste af en Ting: im -en des Landes; das - des Winters; das - einer Pflanze; Mistets, Sjæl (Hjerte) med Tanker, Følelser, Begjerligheder og Tilbøieligheder; Villie, c., Sind, n.; mein - og mein -chen, d. T. som Udtryk paa en fortrolig Ømhed, min Hjerte! sigel. i Sammens.: Herzenskind, inderlig elskede Barn;

von -en, inderlig, hjertelig, af Hjertet; d. T. meget, overmaade; Herz fassen, Mod, n. (blot i Nom. og Acc. sg.).

Herz-beutel, m. -s pl. ſ. sg. Hjertepung, c.; -blatt, n. -es -ätter, Mellemgulv, n. (i Legemet); Hjerteblad, n. (paa Vægter); fig. en inderlig elſket Person; iſær: et elſket Barn; -brechend, aj. høiſt ynkelig, beklagelig; iſær ironiſk: hjertebrækkende: -e Worte; -eleid, n. -es ud. pl. Hjertesorg, c.; -fell, n. -es -e, ſ. -beutel; -finger, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) den tredie Finger fra Tommelfingeren; -förmig, aj. hjerteformig; -gespann, n. -es ud. pl. en smertelig Spænding i Underlivet nær ved Hjertet, Hjertespænding, c.; -grube, f. -n, Hjertekule, c.; -haft, aj. behjertet, modig; -haftigkeit, f. ud. pl. Mod, n., Kjækhed, c.; -haut, f. -äute, ſ. -beutel; -ig, aj. d. T. venskabelig, øm, Hjertens, allerkjæreſte; i Sammenſ.: barm- ꝛc.; -innig, aj. (ſom av. ogſaa -inniglich) inderlig, meget oprigtig, af ganſke Hjerte; -kammer, f. -n, Hjertekammer, n.; -kirſche, f. -n, et Slags ſøde Kirſebær, ſom have Skikkelſe ſom et Hjerte; -klopfen, n. -s ud. pl. Hjertebanken, c.; -lich, aj. hjertelig; -lichkeit, f. ud. pl. Hjertelighed, c.; -lieb, aj. hjertenskjær; -los, aj. hjerteløs; (ſjeldn.) modløs, forſagt; -loſigkeit, f. ud. pl. Hjerteløshed; (ſjeldn.) Modløshed, Forſagthed, c.; -pochen, n. -s ud. pl. ſ. -klopfen; -ſack, m. -es -äcke, ſ. -beutel; -ſchlächtig, aj. ſom Hjertet ſlaaer ſtærkt paa; iſær til at betegne en Sygdom hos Heſte, ſom kaldes -ſchlächtigkeit, f. ud. pl.; -ſtärkend, aj. hjertestyrkende; -ſtärkung, f. -en, Hjertestyrkning, c.; -weh, n. -es ud. pl. Hjerteondt, n.; -wurzel, f. -n, Hjerterod, (paa Planter); den midterſte, tykkeſte Deel af Roden.

Herzen, v. a. omarme, trykke til Hjertet.

Herzen-blatt, n. -es -ätter, en Hjerter, et Kortblad med Hjerter paa; -s-bube, -könig ꝛc., Hjerterknegt, -konge ꝛc.; -fänger, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Hjertefanger, (-inde) c.

Herzens-angſt, f. ud. pl. -freude, f. -n, -noth, f. ud. pl. Hjerteangſt, -glæde, -nød, c.; -bruder, m. -s -üder, -freund ꝛc., Hjertensbroder, -ven, c. (inderlig elſtede); -dieb, m. -es -e, Hjertetyv, c.; -gut, aj. hjertegod, af Hjertet god; -güte, f. ud. pl. Hjertensgodhed, c.; -luſt, f. ud. pl. Hjertenslyſt, c.; nach -luſt, efter Godtbefindende; -meinung, f. -en, Hjertensmening, ſande, oprigtige Mening; -wunſch, m. -es -ünſche, Hjertensønſte, n., inderligt Ønſte.

Herzog, m. -es -e, Hertug, c.; (fordum) Hærfører, c.; -lich, aj. hertugelig; -thum, n. -es -ümer, Hertugdomme.

Herzu, av. hertil, hid, herhid; ſ. Herab NB.

Heſpe, f. ſ. Haſpe, Häſpe.

Heterodox, aj. ſ. Irrlæubig.

Hetze, f. -n, (d. T. ogſaa Hatze) Hidſen, c.; ogſaa fig. in der - ſeyn, fra alle Sider i Fare, i Forlegenhed; Stedet, hvor Dyr til Skuespil paahidſes med Hunde; Hidſeplads, -bane, c. (Hetzbahn, -haus, -platz, -garten); (Fagtſp.) ſaa mange Hunde, ſom tilſammen ere paahidſede; d. T. en ſtor Mængde, Hob, c.

Hetzen, v. a. hidſe, jage, forfølge: einen Ochſen mit Hunden -; einen Fuchs zum Tode -; hidſe, pudſe: den Sund auf Linen; zwei Perſonen an einander, ſætte ud paa hinanden, ſætte ſammen; fig. Linen, forhaane, ſpotte; er iſt mit allen Hunden gehetzt, kjender alle Rænker og Snigveie; lader ſig ikke fange. [m. ſ. Hetze.

Hetzgarten, m. -haus, n. og -platz, Heu, n. -es ud. pl. Hø, n.

Heu-fuhre, f. -n, Hølæs, n.; -gabel, f. -n, Høſork, Høtyv, c.; -hauſen, m. -s pl. ſ. sg. Høſtak, c.; -mahd, f. ud. pl. (Nordt.) Høſlæt, o.; -monat, m. -es -e, Hømaaned, Juli Maaned; -pferd, n. -es -e, Græshoppe, c.; Guldſmed, c. (Inſect); -ſchober, m. -s -öber, Høſtak, c.; -ſchrecke, f. -n, Græshoppe, Grylle, c. (Inſect).

Heuchelei, f. 1) Hykleri, n., Forſtillelſe, c.; iſær Skinhellighed, c. ud. pl. 2) en hykkelſk, ſkinhellig Handling, pl.-en.

Heucheln, v. 1) n. m. h. hykle, ſpedſte: Lim. el. gegen Linen -; (fordum) ſmigre. 2) a. hykle: Freundſchaft -.

Heuchler, m. -s pl. ſ. sg. Hykler, Skinhellig, Helligpeer, c.; -iſch, aj. hykkelſk, hykleragtig, ſkinhellig.

Heuen, v. n. m. h. d. T. høſte, bjerge Hø, ſprede og vende Høet, for at tørre det.

Heuer, av. d. T. i Aar. [ning, c.

Heuer, f. -n, (Nordt.) Leie, Forpagt-

Heuerig el. heurig, av. dette Aars, fra i Aar, hvad der er ſkeet, er el. vil ſkee i Aar. [ret, c.

Heuerkutſche, f. -n, Hyrevogn, -kar-

Heuerling, m. -es -e, Leier, Forpagter, c.

Heuern, v. a. d. T. iſær Nordt. ein Grundſtück -, leie, forpagte.

Heulen, v. n. m. h. (om Ulven, Hunde, Ulve ꝛc.) hyle, tude; (om Mſkr.) hyle, græde høit og tillige klagende.

Heurath, f. ſ. Heirath.

Heurig, av. ſ. Heuerig.

Heute, av. i Dag; heut zu Tage el. heutiges Tages, nu omſtunder; den Dag i Dag; i den Tid, vi nu leve.

Heutig, aj. hvad der er el. skeer i Dag; noch -es Tages, endnu den Dag i Dag; nuværende, nulevende, paa vor Tid.

Hexe, f. -n, d. T. Her, Trolddvinde, e.; fig. -ogsaa et listigt, forslagent Fruentimmer; (foragt.) en gammel Kjærling.

Hexen, v.n. m. d. here, bruge Trolddom.

Hexen-kunſt, f. -ünſte, Hexekonſt, e.; -mehl, n. -es ud. pl. Heremeel, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Heremeſter, e.; -tanz, m. -es -änze, Heredands, e.

Hexerei, f. Hexeri, n., Trolddom, Fortryllelſe, e. ud. pl.; en derved ſkeer Handling, pl. -en. [Seie.

Hey, interj. eg Heye, f. -n, ſ. Sei!

Hie, ſ. Hier.

Hiebei, -durch, -für, -gegen, -her, -mit, -nach, -nächſt, -neben, -ſelbſt, ſ. Hierbei ꝛc.

Hieb, m. -es -e, Hug, n. (Handlingen at hugge) ud. pl.; Hug, n., et med et huggende Redſkab givet Slag; det derved foraarſagede Saar; fig. Eim. einen Hieb geben, et Hyp, en ſtarp Dadel el. Spot; er hat einen -, en Hivert, en let Ruus; (i Skovv.) Hugſt, e.

Hiebig, aj. ſ. Hauig.

Hief, m. -es -e, Tone af, Stød i -horn, n. -es -örner, Jagthorn, Jæger-, n.

Hienieden, av. her nede; (digter.) paa denne Jord, i dette Liv.

Hier, av. her (paa dette Sted, i denne Egn, i denne Stad ꝛc.; fig. i denne Verden) hier außen, - außerhalb, -draußen, - nieden el. hienieden, - unter, herude ꝛc.; fig. i el. ved denne Sag: - iſt viel zu bedenken; ved disſe Ord, nu: - konnte ſie ſich der Thränen nicht enthalten.

Hier- (ſammenſat med en præp. el. et av., ſom begynder med en Conſonant, bliver hier-fødvanlig ſammentrukket til hie-) hier-an, herpaa, paa dette; -auf, av. herpaa, -over, paa dette; -s aus, av. heraf, her udaf, af dette; -s bei, av. herved, ved dette; -durch, av. herigj-, herved, formedelſt dette; -ein, av. heri, i dette; -für, av. herfor, for dette; -gegen, av. herimod, imod dette; -her, av. herhid, hid; bis hieher, til denne Tid, indtil nu; -herwärts, av. herhid ad; -hin, (ikke hiehin) av. herhen; -in, av. heri, i dette; -mit, av. hermed, med dette; -nach, (bedre end hienach) av. herefter, herpaa; -nächſt, (ikke hienächſt) av. herneſt, fremdeles, videre; d. T. herneſt ved, ſtræx i Nærheden; -neben, av. herved, herhos; d. T. ved denne Sag; -nieden, av. ufædv. for hienieden; ſ. dette Ord; -ſelbſt, av. her; -ſeyn, n. -s ud. pl. Nærværelſe, Tilſtedeværelſe, e.; -s über, av. herover, over dette; -um, av. herfor, -om, for dette, om -; -s unter, av. herunder, under dette; -s von, av. heraf, - om, - paa, af dette, om -, paa -; -wider, av. herimod, imod dette; -zu, (ſædv. hiezu) av. hertil; -zwiſchen, av. herimellem.

Hierarchie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.) Hierarchie, n.

Hieroglyphe, f. (5 Stav.) -n, Hieroglyph, e.; fig. ethvert uforſtaaeligt Skrifttegn.

Hieſig, av. herværende; indenlandſk.

Hieß, m. -es -e, el. -e, f. -n (n. St.) Kat, e.

Himbeere, f. -n, Hindbær, n., Frugten af -beerſtrauch, m. -es -auche, Hindbærbuſk, e.

Himmel, m. -s pl. ſ. sg. Himmel, e. (i dette Ords Bem. i Dansk); Thronhimmel, Baldachin, e.; Dækket paa en Karet; Himmel over en Seng.

Himmel-an, av. himmelhøit, op imod Himlen; -bett, n. -es -en, Himmelſeng, e.; -blau, aj. himmelblaa; -fahrt, f. ud. pl. Himmelfart, e.; -fahrtstag, m. -es -e, Chriſti Himmelfartsdag, e.; -hoch, aj. himmelhøi, meget høi; -s reich, n. -es ud. pl. Himmerige, n.; fig. en høi Grad timelig Lyksalighed; -ſchreiend, aj. himmelraabende; -ſtürmer, m. -s pl. ſ. sg. Himmelſtormer, e.; -trunken, aj. (digter.) beruſet af himmelſk Salighed; -wärts, av. op imod Himlen; -weit, aj. d. T. blot fig. himmelvid, meget vid (vidt).

Himmeln, v. n. m. h. vulg. himle, bøe; (Sydt.) lyne.

Himmels-bewohner, m. -s pl. ſ. sg. Himmelbeboer, e.; -bote, m. -n -n, H-ſendebud, n.; -braut, f. -äute, (digt.) H-brud, e.; -brod, n. -es ud. pl. H-brød, n., Manna, e.; -gabe, f. -n, H-gave, Guds Gave, e.; -gegend, f. -en, H-egn, e.; -geſtalt, f. -en, himmelſk Skikkelſe, e.; -gewölbe, n. -s pl. ſ. sg. H-hvælving, e.; -König, m. -es -e, Gudernes Konge, Jupiter, e.; -Königinn, f. ud. pl. (i den romerſke Kirke) Jomfru Maria; -körper, m. -s pl. ſ. sg. H-legeme, n.; -leiter, f. -n, H-ſtige, e.; -licht, n. -es -er, H-lys, n.; -luft, f. -üfte, himmelſk Luft, e.; -ſpeiſe, f. ud. pl. H-ſpiſe, Ambroſia, e.; ogſaa: Brødet i Nadveren; -ſtrich, m. -es -e, H-ſtreg, n., H-egn, e.; Clima, n.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. H-tegn, n.

Himmliſch, aj. himmelſk: ſom er i el. paa Himlen; aandelig, ſalig; fig. i høi Grad fortræffelig, fuldkommen.

Himten, m. -s pl. ſ. sg. el. Himt, m. -en -en, (iſær Nordt.) et Maal til tørre Ting; ($\frac{1}{4}$ Skp.).

Hin, av. hen, bort, væk, afsted; - und wieder, - und her, hid og did, frem og tilbage. Hin sammensættes som en adskillelig Part. med mange Verber: hindestellen, bestille derhen; -fahren, kjøre hen, - bort; saaledes ogsaa -fliegen, -fliehen, -fließen, -führen, -reisen, -reiten, -treten ꝛc. Naar - forbindes med können, sollen, wollen, müssen og seyn, saa maa gehen, kommen el. reisen forstaaes derunder: er will -, han vil gaae, el. komme el. reise. Hin seyn staaer ogsaa sig. for: borte, være taabt, hin ist hin, hvad der er borte, er borte. [Serab NB.

Hinab, av. ned, nedad, ned af; s. Hian, av. hen, derhen, hen til, hen imod, op til, op af, op efter: den Berg -, s. Serab NB.

Hinauf, av. op, derop, op ad, op af: den Berg; den Strom -. s. Serab NB.

Hinaus, av. ud, derud; wo denken Sie -, hvor vil De hen? hvad mener De dermed? wo will das -? hvad Ende skal det faae? s. Serab NB.

Hinbringen, v. i. a. sep. bringe hen, føre hen: die Zeit, sein Leben -, tilbringe, henbringe. [Hind, c.

Hinde, f. -n, (forældr. og digter.)

Hinderlich, aj. hinderlig, til Hinder: Eim. in, an el. zu etw. - seyn.

Hindern, v. a. eine S. -, hindre: Einen -; Einen an el. in einer S. -.

Hinderniß, n. -sses -sse, Hindring, c.

Hinderung, f. Hindren, c. ub. pl.; Hindring, c. pl. -en.

Hindinn, f. -en, Hind, c., Hunnen til en Hjort. [NB.

Hindurch, av. igj-, derigj-; s. Serab

Hinein, av. ind, ind i, i, deri; schäme dich in dein Herz -, inderlig for dig selv; s. Serab NB.

Hineinwärts, av. indad, ind imod.

Hinfahren, v. i. sep. 1) a. kjøre (føre, bringe) hen, - bort. 2) n. m. s. kjøre, fare, reise hen, bort.

Hinfahrt, f. ub. pl. Henfart, Bortreise, c.; fig. Henfart, Død, c.

Hinfallen, v. i. n. m. s. sep. falde hen, - ned, - omkuld.

Hinfällig, aj. let henfaldende; blot fig. henfaldende, svag, skrøbelig, brøstfældig, affældig; forgængelig; -keit, f. -en, Svagelighed, Skrøbelighed, B-s heb, F-heb, c.

Hinfort, av. fra nu af, i Fremtiden, fremdeles, herefter.

Hinfür el. -o, av. Sydt. s. Hinfort.

Hingang, m. -es -änge, Hengang, Bortgang; fig. Død, c.

Hingeben, v. i. a. sep. give hen, - bort; afstaae, overlade Andre; fig. hengive, opoffre; sich -, hengive; -s bung, f. ub. pl. Given hen, Given bort; Afstaaelse, Hengivelse, c.

Hingegen, ej. derimod.

Hingehen, v. i. n. m. s. sep. gaae hen, - bort; fig. hengaae, gaae forbi: die Zeit geht bald hin; es geht noch so hin, d. T. det gaaer saa an, kan passere; etw. - lassen, ikke paatale, lade det være ustraffet, ubadlet.

Hingeschieden, aj. afdød; der -e, den Afdøde.

Hinhalten, v. i. a. sep. holde frem, ud fra sig; fig. opholde ved Toven, berolige med opdigtet Haab; -tung, f. ub. pl. Holden frem, Opholden, c.

Hinhelfen, v. i. a. sep. hjelpe hen, - frem; sich kümmerlich -, d. T. klaae sig igj- (med Hensyn til Udkomme).

Hinken, v. n. m. h. hinke, halte; fig. dieses Gleichniß hinkt, halter, passer ikke; es hinkt damit, har ingen rigtig Fremgang; ligel. blive forbegtig-, tvetydig.

Hinknien, v. a. m. s. sep. knæle ned, falde paa Knæ.

Hinlangen, v. sep. 1) a. række hen, lange -, slye -. 2) n. m. h. række til, strække -, naae -, naae -, være nok.

Hinlänglich, aj. tilstrækkelig, nok; -keit, f. ub. pl. T-heb, c.

Hinmachen, v. a. sep. sich, begive sig hen; gjøre saa saa, rive fra sig, jaske af.

Hinnehmen, v. i. a. sep. tage hen; tage til sig, tage imod; einen Schimpf -, drikke i sig.

Hinnen, av. blot med von: von -, herfra, bort herfra.

Hinraffen, v. a. sep. rive bort; især fig. rapse, snappe bort.

Hinreichen, v. sep. 1) a. række hen, slye -. 2) n. m. h. række til, naae -, strække -, være nok; -d, aj. tilstrækkelig.

Hinreißen, v. i. a. sep. rive hen, - bort; fig. henrive, pludselig bemægtige: der Zorn riß mich hin.

Hinrichten, v. a. sep. rette, stille, styre hen ad; einen Missethäter, henrette; (undert.) ombringe, tage af Dage: Einen mit Gift -; -tung, f. -en, Retten hen, Henrettelse, c.

Hinscheid, m. -es ub. pl. (Sydt.) Død, c. [fra; fig. dsc.

Hinscheiden, v. n. m. s. klæ bort

Hinschießen, v. i. sep. 1) a. slyde til, forklyde: Geld zu etw. -. 2) n. m. h. slyde hen (mod et Maal med et Gevær). 3) n. m. s. slyde frem, ile meget hurtigt frem.

Hinschlagen, v. i. sep. 1) a. slaae hen, - bort. 2) n. m. s. falde om, styrte omkuld.

Hinschmeißen, v. i. sep. d. T. 1) a. smide, slænge hen el. bort. 2) n. m. s. falde om, styrte omkuld.

Hinsetzen, v. a. sep. sætte hen, bort, fra sig, ned; fig. Einen -, sætte fast

(i Fængſel).

Hinſicht, f. -en, Henſeen, c.; fig. Henſigt, c., Henſyn, n.; in - deiner, el. auf dich, med Henſyn paa, i Henſeende til; -lich el. -ſichts, av. med Henſyn til, i Betragtning, med Gen.: -lich deſſen, deiner ꝛc.

Hinſtellen, v. a. sep. ſtille hen, bort, fra ſig. [bortdøe.

Hinſterben, v. i. n. m. ſ. hendøe,

Hinſtrecken, v. a. sep. ſtrække hen, - bort, udſtrække.

Hinſtreichen, v. i. sep. n. 1) m. h. ſtryge hen, - bort. 2) m. ſ. ſtryge, trække hen, - bort; iſær om Trækfugle.

Hintan, av. (for hinten an) iſær Sydt. tilbage, bag ved, bag efter; etw. - ſetzen, forſømme, undlade, el. ogſaa tilſideſætte, foretrække en anden Ting; -ſetzung, f. ub. pl. Tilſideſættelſe, Forſømmelſe, Foragt, c.

Hinten, av. bag, bag ved, bag til; - nach, (undert.) ſiden efter.

Hinter, bag, bag ved, - om, - efter, efter: 1) præp. a) med Dat. (paa Spørgsmaal: hvor?) - dem Ofen liegen; - der Thür Abſchied nehmen, liſte ſig bort; - Eim. her ſeyn, være efter En, forfølge; - einer S. her ſeyn, være ſtærkt i Færd med, for at faae færdig; etw. - den Ohren haben, have i Sinde; er hat es - meinem Rücken, - mir, - ſeinem Vater gethan, mig, hans Fader uafvidende. b) med Acc. (paa Spørgsmaal: hvorhen?) etw. - den Tiſch werfen; fig. i mange Tilfælde: - die Wahrheit kommen, komme efter, faae Nys om, opdage; ſich - Einen ſtecken, ſkjule ſig bag En, bruge ham hemmeligt til ſine Henſigters Opnaaelſe; - her, bag efter, ſiden. 2) i Sammenſ. a) med mange Subſt. og Adj.: das Hinterbein, die -thür ꝛc., hvor - beholder Tonen paa den første Stavelſe; dette gjelder ogſaa, naar det i Sammenſ. med Verb. ſom en adſtillelig Partikel tages i dets egentl. Bem., og udtrykker en Bevægelſe et el. andet Sted hen, bag ved, bag ud: gehet - (Alle diſſe Verb. anføres ikke her). b) med Verb. ſom en uadſtillelig Part. i en fig. Bem., hvor det altid kaſter Tonen paa Verbet; dette gjelder ogſaa om de deraf afledede Ord. 3) av. d. T. for: hinunter, ned, med mange Verb.: -eſſen, -trinken, -bringen ꝛc.; ſee Herab. 4) aj. uden Comparativ, Superl. -ſte, ſom er bag til, ved, efter, Bag-: der -e Theil, Bagdelen; das -ſte zu vorderſt, el. das Vorderſte zu -ſt kehren, vende bag for, el. for bag.

Hinter-backe, f. -n, Artsbalde, c.; -bein, n. -es -e, Bagbeen, n. (paa et firfødet Dyr); fig. auf die -e treten ti. ſich auf die -e ſetzen, ſætte ſig paa Bagbenene, gjøre Modſtand, c.; gaae fra ſit Forſæt, ikke opfylde en Forening el. holde et Løfte; -bliebenen, pl. ub. sg. de Efterlevende; -bringen, v. i. a. ins. Eim. etw., lade vide hemmeligt, underhaanden; ſ. Hinter 3; -drein, av. d. T. bag efter, ſiden; -führen, v. a. ins. (forſtjelligt fra hinter führen) (ſjeld.) for -geben; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Bagfod, c.; -gebäude, n. -s pl. ſ. sg. Bagbygning, c.; -gehen, v. i. a. ins. Einen, narre, ſnuſſe, bedrage, fjære, føre bag Lyſet; -grund, m. -es -ünde, Baggrund, c., iſær i et Maleri; -halb, av. og præp. med Gen. (ſjeld.) paa den bageſte Side; -halt, m. -es -e, Bagholdt, n., ſaavel om Sted ſom Perſoner; iſær i Krig; -halten, v. a. ins. (forſkjellig fra hinter halten) Eim. etw., holde tilbage, forholde, holde hemmeligt; -haltig, (d. T.) hältig el. -hältiſch, aj. tilbageholdende, ſkjult og forſtilt; -hand, f. -ände, den bageſte Deel af Haanden; (i Kortſpil) Baghaand, c.; -laſſen, v. i. a. ins. Eim. etw., efterlade, iſær efter ſin Død; -laſſenſchaft, f. -en, Efterladenſkab, n. (en Afdøds); -legen, v. a. ins. lægge tilbage; (iſær Sydt.) neblægge, bepønere, give i Forvaring; -liſt, f. ub. pl. Liſt, Underfundighed, c.; -liſtig, aj. liſtig, underfundig; -liſtigkeit, f. ub. pl. Liſtighed, Underfundighed, c.; -mann, m. -es -ánner, Bagmand, c.; -rad, n. -es -äder, Baghjul, n.; -rücks, av. d. T. baglængs, tilbage, bag til; fig. i Ryggen, hemmelig; -ſaß, m. -ſſen, -ſſen, (n. St.) Beſidder, Indvaaner; Indſidder, Huusmand, c.; -ſeite, f. -n, Bagſide, c.; -ſitz, m. -es -e, Bagſade, n.; -theil, n. -es -e, Bagdeel, c.; -thür, f. -en, Bagdør, c.; ſich eine -thür offen laſſen, fig. en Udvei; -treffen, n. -s pl. ſ. sg. den bageſte Deel af en i Slagorden opſtillet Armee; Arriergarde, c.; -treiben, v. i. a. ins. eine S., drive tilbage, forhindre, gjøre til intet; -treibung, f. -en, Tilbagedriven, Forhindren, c.; -viertel, n. -s pl. ſ. sg. Bagfjerding, c.; -wärts, av. bag til, bag ud; ligel. paa Ens Bag, i Ens Fraværelſe. [Rumpe, Arts, c.

Hintere, m. -n el. Hintern, m. Bag,

Hinthun, v. i. a. sep. d. T. ſætte hen, ſtille -, lægge -.

Hintritt, m. -es -e, blot fig. dødelig Afgang, Henfart, Død, c.

Hinüber, av. henover, over, paa den anden Side; ſ. Herab NB.

Hinum, av. (ſjeld.) hen om.

Hinunter, av. ned; ſ. Herab NB.; -wärts, av. ned ad.

Hinwärts, av. hen ad.

Hinweg, m. -es -e, Henvei, c.

Hinweg, av. væk, bort; f. Herab NB.

Hinwerfen, v. t. a. sep. kaste bort, slenge hen, kaste paa Gulvet; fig. ein Wort, henkaste.

Hinz, forkortet for Heinrich; es kümmert mich nicht, was - oder Kunz dazu sagen wird, Peer eller Povl; en Kat.

Hinzählen, v. a. sep. tælle op.

Hinziehen, v. t. sep. 1) a. trække hen; fig. trække i Langdrag, forhale; hensladde: sein Leben. 2) n. m. s. drage, flytte, reise bort, - hen; -hung, f. ud. pl. Trækken hen. [sab NB.

Hinzu, av. hen, til, hen til; f. Her-

Hinzug, m. -es -üge, Dragen hen, Flytten hen, c.

Hiobspost, f. -en, fig. Hiobspost, e. Hippe, f. -n, en Benævnelse paa adskillige krumme Værktøi til at hugge og skære med; især: Segel, Lee, c.; en krum Gartnerkniv; (n. St.) Vaffel, c., Goderaad, n. (et Slags Kage); (n. St.) Hjørnebrød, ung Gjed, c.

Hippokraß, m. -sses ud. pl. Hippocras, en med Krydderi tillavet Vin.

Hirn, n. f. Hjerne; fig. Forstand, Aandskraft, c.

Hirn-gespinnst, n. -es -e, Hjernespind, n.; -haut, f. -äute, H-hinde, c.; -schädel, m. -s pl. f. sg. og -schale, f. -n, H-skal, Panddeskal, Panddeskraft, c.; -wurst, f. -ürste, Pølse af Svinehjerne; Hjernelatpølse, c.; -wuth, f. ud. pl. Forvildelse i Hovedet, Affindighed, som opstaaer af Inflammation i Hjernen.

Hirsch, m. -es -e, (Sydt. -en -en) Hjort, c.

Hirsch-bock, m. -es -öcke, Hanhjort, c.; ogsaa en Art vilde Faar i Afrika af en Kalvs Størrelse; -brunst, f. ud. pl. Hjortebrunst, c.; Hjortens Brunsttid. Parretid; et Slags Svampe; -sänger, m. -s pl. f. sg. Jagtdolk, c.; -geweih, n. -es -e, Hjortetakke, c., -horn, n.; -horn, n. -es, s. -geweih, pl. -örner; den horn- el. beenagtige Materie, hvoraf Hjortetakker bestaae, ud. pl.; -kalb, n. -es -älber, Hjortekalv, c., naar den endnu ikke er eet Aar; -kolben, m. -s, især pl. f. sg. de unge, blede, med laadden Hud overtrukne Takker, som Hjorten' faaer hvert Aar; -krankheit, f. ud. pl. en krampagtig Sygdom hos Hjorte, Mstr. og især hos Heste; -kuh, f. -ühe, Hind, c.; -leder, n. -s pl. f. sg. Hjortefind, n.; -ledern, aj. Hjortefindes, af Hjortefind; -ruthe, f. -n, Hjortens Lem, c.; -schröter, m. -s pl. f. sg. Eeghjort, c. (Insect); -wildpret, n. -es ud. pl. Hjortevildt, n., Hjort og Hind; Dyrekjød, Vildt, n.; -ziemer, m. -s pl. f. sg. Mørbraden af en Hjort; f. T. -zimmer, m. -s pl. f. sg.

Hirse, f. ud. pl. (ogsaa m. -n el. -n, m. -ns) Hirse, c.; -nfieber, n. -s ud. pl. Hirsefeber, c.

Hirt (el. forlænget -e) m. -en -en, Hyrde, c., En, som vogter Qvæg; fig. Geistlig, Sjæleforger, c.

Hirten-brief, m. -es -e, Hyrdebrev, n., Brev fra en Biskop til sine underhavende Geistlige angaaende Sjæleforgen; -gedicht, n. -es -e, Hyrdedigt, n., Idylle, c.; -leben, n. -s ud. pl. Hyrdeliv, n.; -stab, m. [illegible]-ābe, Hyrdestav, c.; fig. et Sindbillede paa Sjæleforgen og den dermed forenede geistlige Ret; Ret, at indsætte Qvægshyrder; Ret at bemme i Sager angaaende Eng og Græsgange; -tasche, f. -n, Hyrdetaske, c.: (som Hyrderne bære; en Plante). [heise op.

Hissen, v. a. (Nordt. Ssp.) heise,

Historie, (4 Stav.) f. -n, Historie, e.

Hitzblase, f. -n, el.

Hitzblatter, f. -n, el. Hedeblegn, e.

Hitze, f. ud. pl. Hede, c.: den Tilstand ved et Legeme, i Følge hvilken samme frembringer en høi Grad af Varme; især den af Solens Straaler i høi Grad opvarmede Dunstkreds; fig. om Krydderier, stærke Drikke ꝛc., naar de foraarsage en heftig Bevægelse i Blodet; Følelsen af en høi Grad af Varme; fig. Hede, Heftighed, Hidsighed, Fyrighed, Vrede, e.

Hitzen, v. n. m. b. hede, hidse.

Hitzig, aj. heed; fig. hidsig, heftig, let vred; ein -es Erdreich, som driver Vexterne for stærkt; -keit, f. ud. pl. Hede, Hidsighed, Heftighed, c.

Ho! ho ho! interj. ho! hoho!

Hobel, m. -s pl. f. sg. Høvl, c.; der grobe -, Skrubhøvl, c.; -bank, f. -änke, Høvlebænk, c.; -eisen, n. -s pl. f. sg. og -klinge, f. -n, Høvljern, n.; -span, m. -es, især pl. -äne, Høvlspaan.

Hobeln, v. a. høvle; fig. Linen, lære bedre Levemaade.

Hoch, aj. (som blot Adject. hohe) høier, høiest, høi (ikke lav, dyb); fig. (om Farver, lys): -roth, heired; (om Toner, ikke dybe): sie singt -; (om Brede): zwei, drei Mann -, især om Soldater, i to, tre Geleder efter hverandre; (om Tiden): es ist hohe Zeit; ein hohes Alter; die höheren Wissenschaften, som ikke uden Forkundskaber kunne forstaaes el. benyttes; hohe Schulen, Høiskoler, Universiteter; (om Prisen, ikke lav, ringe): es steht mir -; (som overgaaer andre Ting af sin Art i Fortrin, i Heitideligheder): ein hohes Fest; die hohe Jagd, Overjagt, Jagt efter det store Vildt (Jagd des hohen Wildprets) d. e. Hjorte, Daadyr, Vildsvin, Agerhøns, Fasaner, Ræve ꝛc.; (om borgerlige Værdigheder, især

Fødsels og Stands Fortrin): der hohe Adel; die hohe See, den aabne; ein Thier geht – beſchlagen, (Jagtſp.) drægtigt; Bim. ein – bringen, et Hurra, et jublende Hyſte for hans Vel; ogſaa i Sammenſ.: hochfürſtlich, –gräflich, –edel, –würdig ꝛc.; ſtolt, blot ſom aj.: mit einer hohen Miene; (om den Grad af indre Styrke, ſom liden el. ingen Tilſætning taaler): –halten, –ſchätzen; ogſaa i Sammenſ.: hochbetrübt, –gelehrt ꝛc. ꝛc.

Hoch=achten, v. a. Linen, hsiagte; –achtung, f. ub. pl. Hsiagtelſe, c.; –achtungsvoll, aj. hsiagtelſesfuld; –=alter, m. –es –ære, Hsialter, n., det helligſte, fornemſte Alter i en catholſk Kirke, hvorved –amt, n. –es –ämter, Heimeſſe, ſtor Meſſe paa Søn= og Helligdage, læſes; –beinig, aj. hsibenet; fig. –beinige Zeiten, (i Speg) dyre, næringsloſe; –bootsmann, m. –es –leute, Hsibaadsmand, c.; –deutſch, aj. hsitydſk; ſ. Forklaring over Forkortelſerne, Anmærkn. 3; –edel, aj. hsiædel; (blot i Titler, mere end –wohledel og wohledel); –edelgeboren, aj. velbyrdig (blot ſom en Titel, mere end wohledelgeboren og hochw.); –ehrwürdig, aj. hsiærværdig, (i Titel til geiſtlige Perſoner); –erhaben, aj. hsitophsiet; –fahrend, aj. ſtolt, bydende; –geboren, aj. hsibaaren (i Titel); –=geehrt, aj. hsiæret (iſær i Titler, hvor det ſom oftſt hebder –geehrteſter; ogſaa d. Z. –zuehrend, –zuverehrend); –gelehrt, aj. hsilært (blot i Titler til Lærde af Profeſſion; foræld. –gelahrt); –gericht, n. –es –e, Retterſted, n.; iſær Galge, c.; –gefang, m. –es –e, Hsiſang, c.; –her, av. fra Hsiden, fra oven; –herzig, aj. hsihjertet; –herzigkeit, f. ub. pl. Hsihjertethed, c.; –=land, n. –es –e, Hsiland, n.; –länder, m. –s pl. ſ. sg. Hsilænder, c.; –löblich, aj. hellovlig; –meiſter, m. –s pl. ſ. sg. ſ. Deutſch=; –mögend, aj. hsiformaaende, blot ſom Titel til Generalſtaterne i Holland; –muth, m. –es ub. pl. Hovmod, n., Hovmodighed, Stolthed, c.; (fordum) høit, ædelt Mod, Hsihjertighed; hei Glæde; –muth kommt vor dem Falle, Hovmod ſtaaer for Fald; –müthig, aj. hovmodig, ſtolt; –preislich, aj. hsipriselig; blot ſom Titel til viſſe hsie Collegier; –ſchätzen, v. a. sep. ſtatte høit, hsiagte; –ſchätzung, f. ub. pl. Skatten høit; Hsiagtelſe, c.; –ſchule, f. –n, Hsiſkole, c.; –ſchüler, m. –s pl. ſ. sg. academiſk Borger, Student, c.; –ſchwanger, aj. hsifrugtſommelig; –ſtämmig, aj. hsiſtammet; –ſtift, n. –es –e, Hsiſtift, n. (ved en Dom= el. Cathedralkirke); –=trabend, aj. hsitravende: (om Hefte); fig. (om ſoulſtige Tanker og Udtryk); d. T. ofte: hovmodig, ſtolt; –verdient, aj. hsifortjent; –verrath, m. –es –e, Landsforræderi, n., Majeſtætsforbrydelſe, c.; –verräther, m. –s pl. ſ. sg. Landsforræder, Majeſtætsforbryder, c.; –verrätheriſch, aj. landsforræderſk; –=wohledel, aj. hsivelædel, (en Titel, mindre end –edel, men mere end wohledel); –wohlerwürdig, aj. hsivelærværdig (blot i Titel til geiſtlige Perſoner; mindre end –erwürdig, men mere end wohle=); –wohlgeboren, aj. hsivelbaaren (Titel); Ew. –, deres Hsivelbaarenhed; –würdig, –ſt, aj. hsiværdig; das –e (hos Catholikkerne) den indviede Hoſtie; iſær ogſaa geiſtlige Perſoners Titel, –würdigſt for dem af første, –würdig for dem af anden Rang; –zuehrend el. –zuverehrend, aj. (et Høflighedsudtryk) høiſtærede.

Hochzeit, (et ſkarpt o, hvilket i hoch ellers overalt er langtrukket) f. –en, Bryllup, n.; (foræld.) Høitid, c.; –er, m. –s pl. ſ. sg. (–erinn, f. –en) d. T. Brudgom, (Brud), c.; –lich, aj. ſom hører til Bryllup; bryllupsmæſſig; –=lied, n. –es –er, Bryllupsſang, c.; –=mäßig, aj. bryllupsmæſſig.

Höchlich, aj. blot fig. høilig, i høi Grad, meget; (blot foran Verber og partic.) bedauern, –erfreut.

Höchſt, aj. ſ. Hoch.

Höchſtens, av. høiſt, i det høieſte, i det længſte.

Hocke, f. –n, (n. St.) Trave, c.: (af opſtillede Kornneg paa Marken, af Halmbundter el. Kofte); Ryg, c.

Hocken, v. 1) a. ſætte i Traver, i Hob (Hov); Linen –, tage paa Ryggen; (ſ. auf–, ſom er ſædvanligere). 2) n. m. ſ. ſidde paa Ryggen af en Anden; ſidde paa Hug; fig. d. T. leve ledig paa eet og ſamme Sted; nole, dvæle.

Höcker, m. –s pl. ſ. sg. Pukkel, c.; Bulk, c.; en rundagtig Opheining paa viſſe Legemer; Jordtue, Jordbanke, c.; –icht, aj. ujævn, knuddret, ſom ligner en Pukkel; pukkelagtig; –ig, (–ckrig) aj. ujævn, bulket, pukket, ſtruktrygget, ſtrutrygget.

Hode, f. iſær pl. –n, Teſtikel, c.; –=ſack, m. –es –äcke, Pungen (for Teſtiklerne).

Hof, m. –es –öfe, (Dim. Höfchen, n. –s pl. ſ. sg.) Gaard, c., Gaardsplads ved et Huus; ogſaa en frit liggende, paa en el. anden Maade omſluttet, for oven aaben Plads; fig. en lys, rund Kreds om Solen el. Maanen: Havgaard, c.; Gaard, c., Huus med Indkjørſel, iſær paa Landet; Bondegaard, Avls–, Hoved–, Herre–, c., Slot, n. fig. Hof, n.; Hofſtat; ogſaa i mange

Sammensf.: Hofarzt, -schneider ꝛc.; (sjeld.) en høitidelig Sammenkomst, især af fornemme Personer; einer Person den - machen, af Høflighed el. Tilbøielighed gjøre ofterе Opvartning; bevise sin Opmærksomhed.

Hof-amt, n. -es -ämter, Hofembede, n.; -arbeit, f. -en, Hofarbeide, n.; Hoveritjeneste, c.; -arzt, m. -es -ärzte, Hoflæge, c.; -dame, f. -n, Hofdame, c.; -fähig, aj. berettiget til at komme til Hoffet; -gericht, n. -es -e, Hofret, c.; -haltung, f. -en, Hof, -hold, n., -stat, c.; -hund, m. -es -e, Gaardhund, c.; -lager, n. -s pl. s. sg. Residerin, c., Hoffets Opholb; Residents, c.; -leute, pl. ub. sg. Hoffolk; -luft, f. ub. pl. fig. Levemaaden ved Hoffet, den der herskende Aand; den foranderlige Hofgunst; -mann, m. -es -änner og -leute, Hofmand, fornem Hofbetjent; fig. sin Verdensmand, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Forvalter, Inspecteur, c. (ved et Gods); Ladefoged, Ride-, c. (ved en Avlsgaard); Præsidenten i et Justitskollegium, især i Hofretten; Hofmester, Overh-, c. (ved store Hoffer); Hovmester, c. (i et fornemt Huus); Huuslærer, c.; fig. En, som vil rette og mønstre paa Andre; -meisterei, f. -en, Forvalterbolig, Inspecteur-, c. (paa et Gods); -meisterinn, f. -en, Forvalterens Kone; Meierske, c.; Hovmesterinde, c.; -meisterlich, aj. hovmesterlig; -meistern, v. a. Linen, hovmesterere; -rath, m. -es -äthe, Hofraad, c. (ofte blot :n Titel); Hofraad, n. (et af Hofraader bestaaende Collegium); -raum, m. -es -äume, Gaardsrum, n., -plads, c.; -recht, n. -es -e, en adelig Gaards Ret over de til samme hørende Livegne; Vornedrettighed, c.; Samling af de Love, hvorefter de over Hoflehn opstaaede Stridigheder afgjøres; Hofrettighed, c., -privilegium, n.; Eim. auf - etw. bewilligen, erlauben, tilstaae noget Usædvanligt, ellers Utilladt; -schranz, m. -en -en, (-e, f. -n) Hofsnog, c.; -sitte, f. -n, Hofskik, Etiquette, c.; -staat, m. -es -en, Hofpragt, c.; Hofstat, c., Hofbetjenterne; -stadt, f. -ädte, Residentsstad, c.; -statt, f. -ätte, Residents, c. (Stad og undert. Slot); -stätte, f. -n, Stedet, hvor en Bondes el. Herregaard ligger el. har lagt; Gaardsrum, n. (ved en Lands el. Bondegaard); Residentssted, n.; -tracht, f. ub. pl. Hofdragt, c.; -trauer, f. ub. pl. Hofsorg, c.; -wehr, f. el. -wehrung, f. -en, Mark- og Avlsredskaber, som høre til en Bondegaard.

Hofen, (foræld.) v. 1) n. m. b. holde Hof; residere; Eim., opvarte hofmæssigt. 2) a. herberge, give Huusly.

Höfener (Höfner) m. -s pl. s. sg. (n. St.) Gaardmand, c. (med en heel Gaards Jorder).

Hoffart (-fahrt) f. ub. pl. Hofferdighed, c.; -ärtig, aj. hofferdig.

Hoffen, v. n. m. h. og a. haabe: ich hoffe, ihn zu sehen, daß er lebt, auf bessere Zeiten, auf Gott, zu Gott, daß; das Beste -; (oprindel.) staae stille, holde inde; der Hirsch hofft, (Jagtsp.) standser og seer sig om; -tlich, av. som jeg haaber, venteligen, formodentligen; -fer, m. -s pl. s. sg. (-fferinn, f. -en) (sjeld.) den, der haaber; Haaber, c.; -fnung, f. -en, Haab, n., Forhaabning, c.; - auf (til) etw. setzen; guter - seyn, være frugtsommelig, paa gode Veie; den haabede Gjenstand selv: meine - ist vereitelt; -fnungslos, aj. haabløs; -fnungslosigkeit, f. ub. pl. Haabløshed, c.; -fnungsvoll, aj. haabefuld; -fnungsschimmer, m. -s pl. s. sg. (poet.) Haabglimt, n.

Höhe, f. Høide, c., Egenskaben ved en Ting, at den er hoch, s. dette Ord; ub. pl.; Høi, Bakke, c.; fig. en over mange andre ophøiet Fortrinsgrad; Høihed, c.: die - seines Geistes, seines Standes.

Hoheit, f. blot fig. og mest ub. pl. -en, Høihed, c.: (Standens, formedelst mange og store Fortrin; Standens); Herredømme, n., Regjering, c.; blot i nogle Tilfælde: Landes -; fürstliche -; en Titel for fyrstelige Personer af begge Kjøn: Ew. Königliche -; Ihre Königlichen -n.

Hohe-lied, n. -nliedes -nlieder, tigtigere: das hohe Lied, Høisangen; - - Salomonis, Salomons Høisang; -priester, m. -npriesters pl. -npriester, rigtigere: der hohe Priester, Ypperstepræst, c.; -priesterlich, aj. ypperstepræstelig.

Höherauch, m. -es -e, Brandtaage.

Höher, aj. høiere, s. hoch.

Hohl, aj. huul: ein -er Zahn; med Huulning: die -e Sand; -e Augen, dybtliggende; fig. (om Stemmen og Lyden) huul; -augig, aj. huuleiet, som har indfaldne Øine; -spiegel, m. -s pl. s. sg. Huulspeil, n.; -weg, m. -es -e, Huulvei, c.

Höhle, f. -n, Hule, Huulhed, c.

Hohlen, s. Holen. [udhule.

Höhlen, v. a. hule; sædv. aush-,

Hohlkrähe, f. -n, sort Spæt (Fugl.

Hohlunder el. Hohllunder, s. Holunder.

Höhlung, f. Hulen, Udh-, c. ub. pl.; Huulning, Fordybning, c.; en liden, ikke meget dyb Hule, pl. -en.

Hohn, m. -es ub. pl. Haan, c.; Einem - sprechen, spotte, trodse; Gjenstanden for Haanen.

Hohn-ecken, v. a. have til Nar; -s eckerei, f. gjentagen Forhaanelse, c.; -gelächter, n. -s ub. pl. Haanlatter, c.; fig. Gjenstanden derfor; -lache, f. ub. pl. b. T. Haanlatter, c.; -lacheln el. -lachen, v. n. m. h. smile, lee spodsk; -sprecher, m. -s pl. s. sg. En, som taler med foragtende Krods; Krodser.

Höhnen, v. a. Linen, haane.

Höhner, m. -s pl. s. sg. Haaner, c.

Höhnerei, f. -en, idelig Haanen, c.

Höhnisch, aj. haanende, haanlig.

Höhnlich, aj. (sjeld.) haanlig.

Höke, m. -n -n, el. -r, m. -s pl. s. sg. (-kinn el. -kerinn, f. -en) b. T. Høker, Spek- (-ske), c.

Höken el. Hökern, v. n. m. h. høkre, handle med Spekhøkervare.

Hökerei, f. -en, Høkeri, Spek-, n.

Hokus Pokus, m. (n.) indecl. Hokus Pokus.

Hold, aj. Lim. el. einer S. -, huld, gunstig, bevaagen; ein -es Kind, meget behageligt, tækkeligt, yndigt.

Holde, m. -n -n (-dinn, f. -en), (sjeld. og blot undert. digter.) Elskede; Ven (-inde), c.; (n. St.) Undersaat, c.

Holder, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Hyld, c.

Holdselig, aj. artig, behagelig, belæven; huldsalig, yndig, indtagende; -s keit, f. ub. pl. A-hed, B-ghed, B-nhed, H-hed, c.

Holen, v. a. hale, drage, bringe nærmere: etwo. -; Athem -; hente: einen Brief von der Post -; einen Arzt -; etwo. - lassen; fig. sich etwo. -, paadrage sig; hol' ihn der Teufel! Fanden tage ham!

Holster, f. -n, Hylster, Pistol-, n.

Holk (Sulk), m. -en -en, Holk, c. (et gammelt til en Pram indrettet Skib).

Holla! interj. b. T. holla; (undert.) holdt!

Holländer, m. -s pl. s. sg. Hollænder, c.; fig. en fra Holland kommen el. paa hollandsk Maade forfærdiget Ting; især i Papirmøllerne, et i Holland opfundet Mølleværk; Forpagteren af en Gaards Hollænderi (-ei, f. -en); -inn, f. -en, Hollænderinde, c.; -disch, aj. hollandsk.

Hölle, f. pl. (sjeld.) -n, Afgrund, c., Helvede, n. ub. pl.; fig. ub. pl. de i Helvede værende Djevle; den for de Fordømte bestemte Qval; overh. den høieste Grad af Qval.

Höllen-angst, f. ub. pl. Helvedsangest, c.; -brand, m. -es -ände, blot fig. vulg. Helvedesbrand, c., et rygsesløst Mske.; -hund, m. -es -e, Helvedshund, Cerberus, c.; -marter, m. -s pl. s. sg. -pein, m. -es -e, -qual, m. -es -en, Helvedsmarter, -pine, -s qval, c.; -stein, m. -es -e, Helvedessten, c.

Höllisch, aj. Helvedes.

Holm, m. -es -e, (Nordt.) (sjeld.) Høi, Bakke; liden Ø, Holm, c.; Skibsværft, n.; (undert.) Værbjælke, som besættes over to Pæle.

Holper, m. -s pl. s. sg. el. sædv. -n, Knort, c. (paa en Vei); Stedet, en Vogn giver, naar den træffer paa en Knort i Veien.

Holpericht, aj. som ligner Knorter; er lief't sehr -, stedende, hakkende.

Holperig (holprig) aj. knortet.

Holpern, v. a. es holpert hier sehr, steder; fig. er holpert sehr, Kuddren, udfører Noget med oftere Anstød.

Holunder, m. -s pl. s. sg. Hyld, c.

Holunke, m. s. Halunke.

Holz, n. -es 1) ub. pl. Træ, n. (Materien, Maasen): hartes -; Ved, Brænde, n.: - einlegen; Grene: der Baum hat zu viel -. 2) pl. -e, Træsorter. 3) pl. -ölzer, (Dim. -ölzchen, n. -s pl. s. sg.) Træ, n., Buskc. (med Hensyn til disses Art el. Beskaffenhed): Laub-, Nadel-; Skov, Lund, c.; fig. et til et bestemt Brug bannet Stykke Træ: Auer-; (i Bibelen) Kors, n., Galge, c., Afgudsbillede af Træ; (i Keglespil) Kegle, c.: viel - werfen.

Holz-apfel, m. -s pl. s. sg. Skovæble, n.; -arm, aj. fattig paa Træ; skovløs; -art, f. -ärte, Skovsort, Brænde-, c.; -birn, f. -en, Skovpære, c.; -bock, m. -es -öcke, Saugeblok, -buk, c.; Buk, Blok, c.; Træbuk, c. (Insect); Faarelus, c. (Insect); fig. d. T. om Mstr. især om en Dreng, der har en stærk Helbred, og kan taale meget; -boden, m. -s -öden, Brændeloft, n.; Skovgrund, c.; -dieb, m. -es -e, Skovtyv, c.; -förster, m. -s pl. s. sg. Forst-Inspecteur, c. (som ikke tillige er Jægermester); -gerecht, aj. (Jagtsp.) s. Gerecht; -hacker, m. -s pl. s. sg. Brændehugger, c.; d. T. Træspalter; fig. Træpikker (Fugl), c.; -hauer, m. -s pl. s. sg. En, som skover; Brændehugger, c.; -icht, aj. træet, træagtig; -ig, aj. som indeholder Træ, træbevoxet; -kohle, f. -n, Trækul, n.; -laus, f. -äuse, s. -wurm; -mast, f. ub. pl. Kilden, Bog, Agern, c.; Overgets Mastning i Skovene; -reich, aj. skovrig; -schlag, m. -es, Skoven, c.; Rettigheden til at skove, ub. pl.; s. Hau, Gehau; pl. -äge; -schläger, m. -s pl. s. sg. Skover, c.; -schnitt, m. -es -e, Træsnit, n.; -taube, f. -n, Skovdue, c.; -waare, f. -n, Trævare, -wurm, m. -es -ürmer, Træorm; især Væggesmed, (Dødningeuhr), c.

Holzen, v. 1) n. m. h. fælde Træer, hente, hjore Brænde; (Jagtsp.) klattre op i et Træ, springe op deri (om nogle Dyr). 2) a. beklæde, beslaae med

Bræder; den Ofen – (hos Bagerne lægge Brænde i.

Hölzern, aj. Træ-, som er af Træ; fig. stiv, ubehjelpelig, ubeielig; (om Klangen) ubehagelig, flau.

Holzung, f. Træfældning, Brændekjørsel, c., ud. pl.; Skovegn, Skov; Træveg, c., pl. -en.

Honig, m. (fjeld. n.) -s ud. pl. Honning, c.; -bau, m. -es ud. pl. Honningavl, Biavl, c.; -bauer, m. -s pl. s. sg. Bonde el. Landmand, som især lever af Honningavl, c.; -sauger, m. -s pl. s. sg. s. Colibrit; -seim, m. -es ud. pl. urenset Honning, Skive-, Jomfru-, c.; -thau, m. -es ud. pl. Honningdug, c.

Honnet, aj. honnet, brav, redelig, retskaffen, anstændig, ærbar; -ete, f. ud. pl. (l. Onnæteth) Honnetete, Ærlighed, Redelighed, Retskaffenhed, c.

Honneurs, pl. ud. sg. (l. Onnöhrs) Æresbevisning, c.; die – machen, bevise den tilbørlige, skyldige Ærbødighed.

Honorar, n. -s -s el. -ium, n. -s -ien, Honorar, n. (en Forfatters, en Professors).

Hop! interj. hop! hopsa! el. hop sa! Hopsa! hop he! og hop hei! vulg. (af Glæde), hop hei!

Hopfen, m. -s ud. pl. Humle, c.; -bau, m. -es ud. pl. Humleavl, c.; -s eule, f. -n, Humlephalæne, c.; -keimchen, n. -s pl. s. sg. Humlespire, c., spædt Humlestud, n. [paa.

Hopfen, v. a. das Bier, sætte Humle

Höpfner, m. -s pl. s. sg. Gartner ved en Humlehave.

Hops, m. -es -e, vulg. Hop, n., Spring i Veiret.

Hörbar, aj. som kan høres.

Horchen, v. n. m. h. lytte: auf etw. –; dem Schlage der Nachtigall – (ogsaa med Acc.): er horchet ihr Lied; lure paa: an (ved) der Thür –; d. T. ofte: høre: – Sie einmal; fig. adlyde, følge; auf Jemand; einem Triebe –.

Horcher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Lytter, Lurer, c.

Horde, f. -n, en af flere omvandrende Mstr. bestaaende Hyrdeleir; fig. Bande, c.; d. T. s. Hürde.

Hören, v. a. høre; (som v. n. m. h. for sig alene el. med auf); Einen, el. etw.; ich höre, daß er redet, el. ich höre ihn reden; ved Forbindelse med et Infinitiv brugte man ifædetfor præt. partic. forhen meer end nu præs. infin.: ich habe ihn sprechen hören (bedre gehört); sich auf einem Instrumente – lassen, spille derpaa; das läßt sich –, lader sig høre, er værd, at man agter derpaa; høre paa: die Messe –; erfare ved Hørelsen, høre sige: etw. von etw. el. von Einem, af, fra el. om; fig. auf Einen (ogsaa med Dat.: er hört mir nicht) høre, følge, lyde: wer nicht – will, muß fühlen; s. erhören.

Hörensagen, n. -s ud. pl. (rigtigere var Sagenhören) von –, af hvad man har fortalt.

Hörer, m. -s pl. s. sg. Hører, Til-, c.

Horizont, m. -es -e, Horizont, Synskreds, c.; das ist über seinen –, fig. over hans Forstand.

Horn, n. -es -örner (Dim. Örnchen, n. -s pl. s. sg.) Horn, n. (paa Panden af visse firfoddede Dyr, mange Fiske, Insecter ɔc.); fig. Horn (til at drikke af, el. som et Instrument, at blæse paa); das – el. auf dem -e blasen; ins -stoßen; (Materien) (om flere Sorter pl. -e): hart wie –; (undert.) den yderste Rand paa Hestehoven, og paa andre Dyrs Kloer; en fremragende Spids; en fremspringende Vinkel; en fremspringende Spids Deel af Jordstaden; en i Vandet sig udstrækkende Landspidse; (foræld.) et Legems Kanter, Hjørner.

Hornaffe, m. -n -n (n. St.) et Slags Butterbeisklager i Form af to i hinanden foiede Horn; -artig, aj. hornagtig; -band, m. -es -ande, Hornbind, n. (et Slags Bind paa Beger); -bläser, m. -s pl. s. sg. Hornblæser, c.; -blende, f. ub. pl. Hornblende, c. (et Mineral); -drechsler el. -dreher, m. -s pl. s. sg. Hornbreier, c.; -erz, n. -es -e, Hornerts, c.; -eule, f. -n, Hornugle, c.; -fessel, n. -s pl. s. sg. Rem til Jagthornet; -fisch, m. -es -e, Hornfisk, c.; -haut, f. -äute, Hornhinde, c. (i Diet); -icht, aj. hornagtig, som ligner Horn; -ig, aj. Horn-, af Horn; -kluft, f. -üfte, en Spalte, Ridse i Hoven og i Kloerne paa nogle Dyr; -sag, m. -es -äge, en Zirat af Snore paa Jægernes Jagthorn; -schein, m. -es -e, Nyet i Fødraar; -stein, m. -es -e, Hornsteen, c. (i Mineralogien); -vieh, n. -es ud. pl. Hornqvæg, n.; -werk, n. -es -e, Hornværk, n. (i Fortifikationen).

Hörnen, v. a. (fjeld.) forsyne med Horn; sædv. kun partic. gehörnt, hornet; fig. ein gehörnter Schluß, Vereisslutning, c., Dilemme; (Sydt.) stede med Hornene. [Horn.

Hörnen el. hörnern, aj. Horn-, af

Hörnerträger, m. -s pl. s. sg. Hanrei.

Horniß, f. -ssen (ogsaa -sse) Gedehams, stor Stikhveps, c. (Insect).

Hornung, m. -es -e, Februar, Blidemaaneb, c.; -sblume, f. -n, Vintergjek og Sommernar (Blomst) c.; -sschein, m. s. Hornschein.

Hörrohr, n. -es -öhre, Høreror, Tale-, n.

Hörfaal, m. -es -e, Høresal, c., Auditorium, n.

Hörft, 1) f. -e, en Buſk tæt voxet Græs, Korn og desl.; Buskværk, n., liden Lund, c.; (Jagtſp.) en Rovfugls Rede, c.; (n. St.) en Jord el. Sandbonge (iſær i Floder). 2) m. -es -e (forældd.) Skare, Hob, Flok, c.

Hörſten, v. n. m. h. (Jagtſp. om Rovfugle) bygge Rede.

Hort, m. -es -e (forældd.) Klippe, c.; fig. et fikkert, faſt Sted; (i Bibelen og digter.) Tilflugt, Beſkyttelſe; (forældd.) Skat, c., Liggendeſæ, n.

Höschen, n. -s pl. ſ. sg. de fine Hinder paa Rødderne af Hør; ſmaae Buxer; fig. Biernes med Voxmeel overtrukne Bagbeen.

Hoſe, f. -n, Vandſtette, -hvirvel, c. (Meerhoſe, Waſſer-); ethvert Slags Kar af Træ: Spand, Bytte, Strikpe, Die, c. ꝛc.; iſær pl. Buxer, Beenklæder; (fordum) Hoſe, Strømpe, c.

Hoſen-band, n. -es -änder, Buxebaand; (fordum) Strømpebaand, n.; -bund, m. -es -ünde, Buxelinning, c.; -beder, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -träger; -klappe, f. -n, el. -laz, m. -es -aze, Buxeklap, c.; -los, aj. buxeles; -ſchalle, f. -n, Buxeſpænde, n.; -träger, m. -s pl. ſ. sg. Buxeſele, c.

Hoſpital, n. -es -äler, Hoſpital, n.

Hoſtie, f. (3 Stav.) -n, Hoſtie, Brødet i Alterets Sacramente.

Hotel, n. -s -s, Hotel, ſtort Værtshuus, n.

Hott! -oh! interj. d. T. hy! (til Heſte, naar de ſkulle gaae; iſær vende til Høire, hvorimod hoh, har, wist, ſchwude! naar de ſkulle gaae til Venſtre).

Hoze, f. -n, vulg. og blot n. St. Bugge, Gynge, c.; -n, v. a. bugge, gynge.

Hozeln el. huzeln, v. n. m. ſ. d. T. blive rynket, ſammenkrympet.

Hozelig el. huzelig, aj. d. T. rynket, ſammenkrympet.

Hub, m. -es ub. pl. Høvn, c., Skub, n.; det, ſom høves, den bedſte Ting blandt flere af eet Slags.

Hübel, m. -s pl. ſ. sg. liden Banke, liden Ujævnhed, c.

Hübſch, aj. d. T. ſmuk: (af Udſeende); artig, vakker, hevist (Opførſel); god (i ſit Slags); ſom av. til, ligeſom ſein, at formilde en Befaling, en Formaning: ſey - artig.

Hucke, f. ſ. Hocke.

Hudeler el. Hudler, m. -s pl. ſ. sg. Sjuſter; (undert.) Stymper, Fuſter, c.; Drillepose, c.

Hudelei, f. -en, Sjuſteri, n., Sjuſken, Forhutlen, c.; Foraarſagen af unødvendig, forgjeves Umage, c., Bryderi, n.

Hudeln, v. a. d. T. eine H, -, ſjuſte af, kluddre paa, fuſte i; Einen -, el. Einen herum -, gjøre forgjeves og unyttig Besvær; plage, bryde; narre, fixere, have til Bedſte.

Huf, m. -es -e, Hov, c. (under mange firfødde Dyrs Fødder).

Huf-eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Hefteſko, c.; -lattich, m. -es ub. pl. Hefteblad (Plante) c.; -nagel, m. -s -ägel, Hefteſkoſøm, n.; -räumer, m. -s pl. ſ. sg. Virkejern, n.; -ſchlag, m. -es -äge, Hestens Skoen, Beſlaaen, c.; ub. pl.; Heſteſpor, n.; ub. pl.; Gangſti for Heſte ved Floder, naar de trække Skibe; -ſchmid, m. -es -e. Hovſmed, Beſlag-, Grov-; (naar han er ved en Krigshær) Faneſmed, c.; -zange, f. -n, Hovtang, c.; -zwang, m. -es ub. pl. Hovtrang, Ringhove, c. (Feil ved Hefthoven); -zwängig, aj. ænghovet (om Heſte).

Hufe, f. -n, en efter de forſkjellige Egne forſkjellig Størrelſe af Jordlod; 14 til 20 Tender Land; Boel, -ſted, n.

Hufen, v. 1) a. forſyne med Hov; kun brugelig i partic. gehuft, forſynet med Hov. 2) u. m. b. ſlaae ud med Hoven; (forældd.) have nødig, behøve.

Hüfener el. Hüfner, m. -s pl. ſ. sg. Lodseier i Hartkorn; Eier af en Gaard med en Gaards Hartkorn; Boelsmand, c.

Hufen-ſchoß, m. -ſſes -ſſe, og -ſteuer, f. -n, Jordſkyld, ſom svares efter Hartkorn.

Hufig, aj. ſom har Hov; iſær i Sammenſ.: zwei - ꝛc.

Hüfner, ſ. Hüfener.

Hüft, m. ſ. Hief; -horn, ſ. Hiefhorn; -weh, n. -es ub. pl. Hoftevee, c.

Hüfte, f. -n, Hofte, c.

Hügel, m. -s pl. ſ. sg. Bakke, Høi, Banke, c.; en over den horizontale Flade ophøiet Deel paa en Ting; -icht, aj. der ſeer ud ſom Bakke el. Ophøining, c.; -ig, aj. bakket.

Hügeln, v. a. gjøre til Bakke; ſich, bakke ſig, høine ſig.

Hugenott, m. -en -en, Hugenot, c.

Huhn, n. -es -ühner (Dim. Hühnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Hane el. Høne, c. pl. Høns; undert. blot Høne.

Huhner-aar, m. -en -en, ſ. -geier; -auge, n. -s -n, fig. Ligtorn, c.; -beize, f. -n, Hønſejagt, Falkejagt efter Agerhøns, c.; -biß, m. -ſſes ub. pl. Hønſebid, almindelig Fuglegræs (Plante), c.; -darm, m. -es ub. pl. Hønſetarm (Plante), c.; -dieb, m. -es -e, og -geier, m. -s pl. ſ. sg. Hønſetyv, c.; -haus, n. -es -äuſer, Hønſehuus, n.; -hund, m. -es -e, Hønſehund, c.; -leiter, f. -n, Hønſeſtige, c.; -ſteige, f. -n, Hønſehæk, c. (til at bære el. føre tamme Høns i); Hønſeſtige, c.; -weh, n. -es ub. pl. (n. St.) Kighoſte, c.

Hui, interj. hui! ogsaa som subst. in einem –, i Hast.

Huk, m. -es -e el. -e, f. -n, (Ssp.) en fremragende Landspidse, Cap, n.

Huker, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Hukkert, c. (et Slags Skib).

Huld, f. ub. pl. Gunst, Yndest, Bevaagenhed, c.; -göttinn, f. -en, Huldgudinde, c.; -reich, aj. huldrig.

Huldigen, v. n. m. h. hylde: einem Landesherrn, der Obrigkeit –; fig. Eim. –.

Huldigung, f. -en, Hylding, c.; -seid, m. -es -e, Hyldingsed, c.; -smünze, f. -n, Hyldingsmynt, c. (som pleier at udkastes ved Hyldinger).

Hülfe, f. 1) ub. pl. Hjelp; Bistand; Hjelp af Rettens Middel, Doms Execution, c.: Eim. die – thun, gjøre Indførsel hos. 2) pl. -n, einem Pferde die – geben, minde den ved et el. andet Tegn om dens Pligt; Hjelp, c., den Person el. Ting, hvorved man hjelpes.

Hülf-lich, aj. behjelpelig, hjelpende; -los, aj. hjelpeløs; -losigkeit, f. ub. pl. Hjelpeløshed, c.; -rede el. -srede, f. -n, (jurid.) Behjelpning, Udflugt, c., Paaskud, n.; -reich, aj. hjelpsom, hjelperig; -bedürftig, aj. trængende til Hjelp (især Pengehjelp); -sbedürftigkeit, f. ub. pl. Trang til Hjelp; -sgeld, n. -es -er, Executions Betaling, c.; blot pl. -er, Subsidier, Subsidiepenge; -sleistung, f. -en, Hjelp, Hjelpsbevisning, c.; -smittel, n. -s pl. s. sg. Hjelpemiddel, n.; -sprediger, m. -s pl. s. sg. Hjelpepræst; Diakonus, c.; -squelle, f. -n, Hjelpekilde, c.; -srede, f. s. -rede; -swort, n. -es -örter, Hjelpeord, -verbum, n.

Hülle, f. -n, Dække, Skjul, n., Omgivning, Emballage; Maste, Skal, c.; især foragt. et vidt Klædningsstykke; die – und die Fülle, Klæder og Fede; men fig. med Gen. Mængde, Overflødighed, c.: Jammers die – und Fülle, fuldt op af. [Mantel –.

Hüllen, v. a. indhylle: sich in einen

Hülse, f. -n, Bælg (om Ærter ꝛc.); Hase (om Nødder ꝛc.); Frøbælg, c., Frøhuus, n.; Kenden til Ladestokken paa et Gevær; Papirstud til Raketter, og flere især paa Instrumenter gjorte hule Rum for andre Ting; -nfrucht, f. -üchte, Bælgfrugt, c.; -ngewächs, n. -es -e, Bælgvæxt, c. [–, faae Bælge.

Hülsen, v. a. tage Bælgene af; sich

Hülsicht, aj. bælgagtig.

Hülsig, aj. som har Bælge.

Hum! ogsaa hm! interj. hum! hm!

Humber, m. s. Summer.

Humeur (l. Hümör) n. -s, (ogsaa f. dog mest kun i den Talem. guter, schlechter – seyn) Humeur, n.

Hummel, f. -n, Humle, -bi, c.; et Slags Sækkepibe.

Hummen, v. n. m. h. b. T. brumme, fumme (som Bier).

Hummer, m. -s pl. s. sg. Hummer, c. (det første Slags Sokrebs).

Humor, m. -s ub. pl. Humeur, n., Sindsstemning, c., Lune, n., Oplagthed, c.; -ist, m. -en -en, Humorist, c.

Humpe, f. -n, el. -n, m. -s pl. s. sg. en usædvanlig stor Drikkestaal.

Hümpel, m. -s pl. s. sg. n. St. især Nordt. Hsi, Dynge, Hob, Bunke, c.

Humpeln, v. n. m. h. humpe, hinke.

Hümpeln, v. 1) a. (n. St.) forstøre; fuske. 2) n. m. h. humpe, hinke.

Hümpler, m. -s pl. s. sg. Fuster, Stymper, c. (i sit Arbeide); Hinker, c.

Humsen, v. 1) a. synge med en eensstonet, dum Melodi. 2) n. m. h. summe, brumme, surre.

Hund, m. -es -e (Dim. Hündchen, n. -s pl. s. sg.) Hund, især: Hanhund, c.; der fliegende –, den flyvende Hund, Vampyr, c.; der große –, der kleine –, to Stjernebilleder; auf den – kommen, d. T. komme i slette Omstændigheder; du –, et lavt Skjældsord; (især i Bjergv.) Navnet paa et Værktøi til at holde el. standse Noget; et hult Gjemme, et Kar; en Kasse med fire Hjul, til at føre Gruus og Ertz bort med; (fordum og endnu Sydt.) Skatkiste, skjult Skat; deraf: da liegt der – begraben, deri ligger Hovedpunktet, Vanskeligheden, hvorpaa det kommer an.

Hunde-arbeit, f. -en, vulg. Hundearbeide, n. (lavt, besværligt); -haus, n. -es -äuser, Hundehuus, n.; -loch, n. -es -öcher, Hundehul, n.; fig. et elendigt mørkt Værelse, Fængsel ꝛc.; -stern, m. -es ub. pl. Hundestjerne (Sirius); -wache, f. -n, (Sssp.) Hundevagt, c. (fra Midnat til Kl. 4).

Hundeln, v. n. m. h. faae Hvalpe.

Hundert, M=Tal, hundrede (hundred); ein-, zwei- (strives ogsaa i eet Ord); indecl. undtagen, naar det staaer uden efterfølgende Subst., da har Dat. -en: unter -en nicht einer; d. T. undert. meget ofte, en betydelig Mængde: es waren wohl – Menschen da; ich habe es schon – Mal gesagt; –, n. -s -e, Hundrede, n.

Hundert-füßig, aj. hundredfeddet; -fach, el. -fältig, aj. hundredfold; -jährig, aj. hundredaarig; -jährlich, aj. som kommer igjen hvert hundrede Aar; -mal av. el. – Mal, hundrede Gange; fig. meget ofte; -malig, aj. som skeer el. er skeet hundrede Gange el. meget ofte; -pfündig, aj. hundredpundig; der, die, das -ste, O=Tal, hundrede; (sjeld.) hundredste; -stens, av. for det hundrede.

Hunderterlei, aj. indecl. hundrede Slags.

Hunderter, m. -s pl. ſ. sg. (i Regnet.) Hundredestørrelſen; det tredie Tal fra høire Haand.

Hündinn, f. -en, Hunhund, Tæve, e.

Hündiſch, aj. (foragt.) Hunde-, hundſk.

Hunds-baum, m. -es -äume, Vridtorn, Korsbærtorn, e.; -beere, f. -n, Hundebær, bitterſød Natſkygge, e. (et Træ); -flechte, f. ub. pl. Hundemos, n.; -fott, m. -es -ötter, (et lavt Skjelbsord) lumpen Karl, e.; -gerecht, aj. (Jagtſp.) hundetyndig; -hunger, m. -s ub. pl. den høieſte Grad af Hunger; -kopf, m. -es -öpfe, Hundehoved, n.; en Hunds Hoved; en Art Aber, en Art Fiſk, en Art Flaggermuus; -melde, f. -n, Hundeurt, Bulmeurt (Plante), e.; -ſtern, m. ſ. Hundſtern; -tag, m. -es -e, Hundebag, e.; -wuth, f. ub. pl. Vandſtræk, e.; -zahn, m. -es -ähne, Hundetand, iſær een af de paa begge Sider fremſtaaende ſkarpe Tænder paa en Hund; (hos Mſtr.) Hientand, Spids-.

Hüne (Hühne) m. -n -n, (forhen) Fremmed, Udlænding, e.; (n. St. iſær Nordt.) Kæmpe, e.; -ngeſtalt, f. -en, Kæmpeſtikkelſe, e.; -ngrab, n. -es -äber, Kæmpegrav, e.; -nmäſſig, aj. kæmpemæſſig.

Hunger, m. -s ub. pl. Hunger, Sult, e.: vor (af) - ſterben, el. -s ſterben; fig. Hungersnød, e.; Attraa, Begjerlighed: - nach dem Worte des Herrn.

Hunger-harke, f. -n, ſ. -rechen; -ig, (hungrig) aj. hungrig, ſulten; fig. vulg. meget begjerlig efter Fordeel; ſich -ig thun, viſe ſig nærig; -leider, m. -s pl. ſ. sg. (blot foragt.) Sultentand, forſulten Stakkel; Gnier, Uſelrygg, e.; -ling, m. -es -e, en Art røde, tidlig modne Vindruer, ſom give ſlet Viin; -quelle, f. -n, et Slags Kilde, ſom kun flyder i vaade Aaringer; -rechen, m. -s pl. ſ. sg. Efterrive, e., en ſtor Rive, ſom i Høſten river de tilbageblevne Ax ſammen; -snoth, f. ub. pl. Hungersnød, e.; -ſtelle, f. -n, et Embede med faa ringe Indkomſter, at man maa ſulte ved det; -tod, m. -es ub. pl. Hungersdød, e.; -tuch, n. -es -ücher, ſort Klæde, ſom n. St. i Faſten hænges over Alteret; am -tuche nagen, d. T. ogſaa -pfoten ſaugen, ſuge paa Lappen, hjelpe ſig kummerlig igj-, lide Mangel paa det Nødvendigſte.

Hungern, v. n. m. h. hungre, ſulte, lide Hunger: ich hungere el. fædv. uperſ.: es hungert mich; fig. nach etw., hungre, være yderſt begjerlig efter.

Hunten, av. vulg. her nede.

Hüpfen, v. n. 1) m. ſ. hoppe. 2) m. h. ſpringe ofte op og ned: wie hüpfet mein Herz (el. mir das Herz) vor (af) Freude.

Hürde, f. -n, en af Kviſte, Grene el. Staaltraad flettet bevægelig Væg; Vidiekurv, Skandſekurv, e., Riisgjerde, n., Kvægfold, e.; -nſchlag, m. -es ub. pl. Faarefoldens Opſlaaen paa Marken, og Faarenes Overnatten i ſamme.

Hürden, v. 1) n. m. h. opſlaae Kvægfold. 2) a. indeſlutte med Kvægfold.

Hure, f. -n, Hore, Horqvinde, Skjøge, e.; -nhaus, n. -es -äuſer, Horehuus, n.; -nkind, n. ſ. Surkind.

Huren, v. n. m. h. vulg. hore, bedrive Hor.

Hurer, m. -s pl. ſ. sg. vulg. Horkarl, Skjørlevner, e.; -ei, f. -en, Horeri, Skjørlevnet, n.

Hureriſch (forældr. huriſch) aj. Hore-, horagtig, løsagtig.

Hurkind, n. -es -er, vulg. Horeunge, e., uægte Barn, n.

Hurrah! interj. hurra!

Hurtig, aj. hurtig, haſtig (blot om levende Skabninger); fig. ſlink, forretende i kort Tid meer end ſædvanligt; uden Opſættelſe; -keit, f. ub. pl. H-hed.

Huſar, m. -en -en, Huſar, e.

Huſch! interj. vips! tyſ! holla! pſt!

Huſch, m. -es -e el. -e, f. -n, d. T. om forſkjellige med en viſlende Lyd forbundne, hurtige Bevægelser; iſær: Regnſkyl, e.; Drefigen, n.; pludſelig Skade el. Tilfælde; -en, v. 1) n. m. ſ. ſmutte bort. 2) a. Linen - (n. St.) med Hurtighed give En Drefigen el. en Dragt Prygl. [e. (et Slags tynd Line).

Huſing, n. -es -e (Oſn.) Hyſſing,

Huſten, v. n. m. h. hoſte; fig. d. T. Eim. etw., ikke tilſtaae det Indſtede, det Ventede.

Huſten, m. -s pl. ſ. sg. Hoſte, Hoſten.

Hut, m. -es -üte, Hat, e.: (at bære paa Hovedet; paa en Deſtilleerpande; Overdelen af Jordſvampe ꝛc.); en Top Sukker, Sukkertop, e.

Hut, f. 1) ub. pl. Vogten, e. (iſær Kvægets); Opſyn, n., Agt, Vagt, Bevogtning, Varetægt, en Tings Forvaring, e.; auf ſeiner - ſeyn, fig. være paa ſin Poſt, ſee ſig for, tage ſig i Agt. 2) pl. -en, en Hjord, en Drift Kvæg; Græsgang, Kvægmark, e.; Græsningsret, e., Ret til at græſſe ſit Kvæg paa anden Mands Græsgang.

Hut-futter, m. -s pl. ſ. sg. Hattefoder, n.; -geld, n. -es -er, Løn for Bevogtning; -kopf, m. -es -öpfe, Hattepul, e.; -los, aj. ſom er uden Opſyn; hatteløs, uden Hat; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Hattemager, e.; -ſchachtel, f. -n, Hatteæſke, e.; -zucker, m. -s pl. ſ. sg. Topſukker, n.

Hüten, v. a. vogte, paaſe paa: das Haus -; fig. das Bett, das Zimmer -, holde Sengen, Stuen, være ſyg;

ſich - daß el. vor Lim., hytte, vogte ſig, tage ſig Vare; das Vieh, (Sydt. des Viehes) -, vogte.

Hüter, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Hattemager; (undert.) Vogter, Tilſynsmand, c.

Hütſche, f. -n, vulg. Skammel, Fod-.

Hütſchen, v. n. m. ſ. vulg. glide, fare let og haſtig over.

Hütte, f. -n, Hytte, c. (i Ordets Bem. i Dansk); forſtjellige til Værkſteder og Fabrikker beſtemte, ofte meget rummelige men ſædvanlig lave Bygninger, ſ. Ex. Glas-, Pech-; iſær i Bjergv. Schmelz-; (paa Skibe) Hytten (et Dæk 6 Fod over Skandſen).

Hütten-amt, n. -es -ämter, Smeltehytte-Collegium, n.; -arbeiter, m. -s pl. ſ. sg. Hyttearbeider, c. (ſom arbeider i en Smeltehytte); -deck, n. -es -e (paa Skibe) Hytten (et Dæk over Skandſen); -hundert, n. -es -e (i Glashytterne) 25 Stk.; -katze, f. ub. pl. et Slags Lungeſyge hos Hyttearbeiderne; -leute, pl. ub. sg. Hytteſolk, alle ved en Hytte, iſær en Smeltehytte anſatte Folk; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Hyttemeſter, c.; -rauch, m. -es ub. pl. Hytterog, c. (en giftagtig Sod, ſom ved Ertſernes Smeltning ſtiger op med Røgen, og ſætter ſig faſt paa Donen); -tauſend, n. -es -e, (i Glashytterne) 250 Stk.; -zentner, m. -s pl. ſ. sg. (i Smeltehytterne) et Centner til 115 Pund. [ning, c.

Hütung, f. ub. pl. Vogtning, Paſs-

Hutung, f. -en, bequemt Sted, at græſſe Qvæget paa; Græsgang, Qvægmark, c.

Huzel, f. -n, d. T. tor Frugt, iſær af ſlet Slags; -ig, aj. vulg. liden, ter, ſtrumpen.

Huy, f. Hui.

Hyacinth, m. -es -e, Hyacinth (Ædelſteen) c.; -e, f. -n, Hyacinth (Blomſt).

Hyäne, f. -n, Hyæne, c.

Hyder el. Hydra, f. ub. pl. Hydra, c. (i Fabellæren).

Hydraulik, f. ub. pl. Hydraulik, c.

Hymen, 1) m. -s ub. pl. Hymen (i Mythol. Ægteſkabsguden). 2) n. -s pl. ſ. sg. Hymen, c., Mødomsmærke, n.

Hymne, f. -n, Hymne, Højtidssang, c.

Hyperbel, f. -n, Hyperbel el. -bel, c. (i Talekonſten).

Hyphen, n. -s -s, Hyphen (=).

Hypochondrie, f. ub. pl. Hypochondrie, Miltſyge, c.; -driſch, aj. hypochondriſk, miltſyg; -der, m. -s pl. ſ. sg. el. ſædv. -driſt, m. -en -en, Hypochondriſt, c.

Hypothek, f. -en, Hypothek, n.

Hypotheſe, f. -n, Hypotheſe, c.

Hyſterik, Hyſterie, f. ub. pl. Hyſterit, -rie, Moderſyge, c.; -riſch, aj. hyſteriſk, ſom har Moderſyge.

I.

I, Vocal; det nionde Bogſtav i A B C, udtales ſkarpt i hin, in, Sitte, Bild ꝛc.; langtrukket i mir, dir, wir, wider ꝛc.

I el. Je! interj. d. T. for: ei!

Ibe, f. ſ. Ibe.

Ibis, m. (indecl.) Ibis, c. (Fugl).

Ich, pron. pers. Gen. meiner (mein) Dat. mir, Acc. mich, pl. Nom. wir, Gen. unſer, Dat. og Acc. uns, jeg, mig, vi, os. Det ſtaaer uden Subſt. undtagen naar første Person neie ſkal erklæres: ich der König; mir armen Manne. Mir ſtaaer i d. T. ofte overſtedigt: denke mir nicht mehr an ihn. Ich bruges undert. ſom et Subſt. indecl.: mein anderes Ich; -heit, f. ub. pl. (ſjeld.) mit Væſen; Jeghed, c.; -ler, m. -s pl. ſ. sg. et ſelvſygt Riſte.; Egoiſt, c.; -ſucht, f. ub. pl. Selvſyge, Egoiſme, c.; -ſüchtig, aj. ſelvſyg, egoiſtiſk.

Icht, agtig, en Endeſtavelſe, ſom ſammenſat med et aj. betegner en Lighed med det Subſt., hvoraf Ordet er dannet: kupfericht, thöricht.

Ideal, n. -es -e, Ideal, n.; -iſch, aj. idealſk. [e.

Idee, f. (2 Stav.) -n (3 Stav.) Idee,

Idylle, f. -n, Idylle, c., Hyrdedigt.

Ig, en Endeſtavelſe, ſom ſammenſat med et aj. betyder en Haven, en Alſtedeværen af Subſtantivets, Verbets el. Adverbets Begreb, hvoraf det udledes.

Igel, m. -s pl. ſ. sg. Pindſviin, n.; ſ. Blutegel.

Ignorant, m. -en -en, Ignorant, c.

Ihm, Ihn, Ihnen, Ihr, ſ. Er, Es, Sie og Du.

Ihr, pron. poss. hendes, ſin, ſit, deres, dens, dets. Det bruges: 1) med Subſt., og deklineres da: sg. Nom.: ihr, ihre, ihr, Gen. ihres, ihrer, ihres, Dat. ihrem, ihrer, ihrem, Acc. ihren, ihre, ihr; pl. Nom. ihre, Gen. ihrer, Dat. ihren, Acc. ihre. Meiner Mutter ihr Bruder, vulg. og feilagtigt ſaaledes at ſætte dette pron. efter Gen. for: meiner

Mutter Bruder. 2) ub. Subſt. a) d. T. ihr og ihre ſom av. med ſeyn: der Vortheil davon iſt ihr, tilkommer hende. b) ſom aj. for: der, die, das ihrige; beklineres ſom Dvenſtaaende, undt. ag. Nom. hedder ihrer, ihre, ihres, og Acc. ihren, ihre, ihres. At ſætte dette for ſig alene ſtaaende ihr efter Gen. iſtedetfor det gjentagne Subſt. er lavt og feilagtig: es ſind nicht die Kleider meines Bruders, ſondern deiner Schweſter ihre, for die Kleider deiner ꝛc. Dette gielder ogſaa om ſein.

Ihrer, ſ. Ihr og Sie.

Ihrethalben, Ihretwegen, um Ihretwillen, av. d. T. for hendes, deres Skyld.

Ihrige, der, die, das el. d. T. das Ihre, det ſyr ſig alene beſtaaende pron. poss., ſom enten har Henſyn til et Subſt. el. bruges ſom Subſt. felv: das -, hendes, deres Formue el. Pligt; der -, hendes, deres Ven; die -n, hendes, deres nærmeſte Paarørende.

Ihro, forældl. og nu kun brugelig i Hof- og Curialſtil ſaavel om Fruentimmer ſom Mandspersoner, endog da, naar de umiddelbar tiltales, for: Ihr, Ihre, Ew. el. Eure og Seine: Ihro Kaiſerl. Majeſtät, ſaavel om Keiſeren ſom Keiſerinden.

Ihrzen, v. a. d. T. ſige I til En.

Illuminat, m. -en -en, Illuminat, Oplyſer, c.; -ion, f. -en, Illumination, c.; -iniren, v. a. og n. illuminere.

Iltiß, m. el. n. -ſſes -ſſe, Ilder, c. (et Dyr.) [dem; ſ. In.

Im, præp. ſammendraget af in og

Imagination, f. -en, Imagination, Indbildning, c.; -giniren, v. n. m. h. imaginere, indbilde, foreſtille ſig.

Imbiß, m. -ſſes -ſſe (forældl.) Mundbid, c., en liden For- el. Mellemret; Frokoſt, Middagtensmad, c.

Immaßen, cj. (blot i Canceliesp.) ſaaledes ſom, paa den Maade; ſiden, ſaaſom, efterſom, efterdi.

Imme, f. -n, (n. St.) Bi, c.; -wolf, m. -es -ölfe, Bilove, Smalnekke (Inſect).

Immer, av. altid; auf -, for ſtedſe, i den hele tilkommende Tid; ſtedſe, i alle forekommende Tilfælde. Ofte er det blot et Fyldeord og overſættes ikke; ſtaaer ogſaa undert. aldeles overflødigt, og kan da hedde paa Danſk: endelig, dog, gierne, længe nok, imidlertid, kun, altid, nogenlunde.

Immer-dar, av. (forældl. og endnu blot Sydt.) ſtedſe, altid; -fort, av. ſtedſe, beſtandig, uden Afbrydelſe, uafladelig; -hin, av. forældl. for -fort; ſig. gierne, længe nok, kun, for mig gierne; -mehr, av. (ſjeldn.) dog: was denkſt du -? (undert.) nogentid, nogenſinde; -während, aj. rigtigere immer während, ſtedſevarende; -zu, av. d. T. undert. ſtedſe, altid.

Immittelſt, cj. (ſjeldn.) imedens, imidlertid.

Immobilien, pl. ub. ag. faſte Eiendomme, urørligt Gods, nagelfaſte Ting.

Imperativ, m. -es -e, Imperativ, n.

Impertinenz, f. -en, Impertinence, c.

Impfen, v. a. ympe, pode: Aepfel auf Birnſtämme; fig. indpode: die Pocken.

Impoſt, m. -es -en, Paalæg, n., Afgift, c. (iſær af bevægelige Ting).

Impromptu, n. (l. Aengpromptüh) Impromtu, n.

Impuls, m. Impuls, c.

In, præp. 1) med Dat. (paa Spørgsmaal: hvor? hvori?) i, hos; in der Stadt wohnen; er iſt in meiner Aufſicht, under; ich ſage dir's im Guten, med det Gode; um drei Uhr in der Nacht, om Natten; ved en Tid kan det forvexles med innerhalb: in einer Stunde kommt er wieder, inden en ꝛc.; im Ganzen. 2) med Acc. (paa Spørgsmaal: hvori? hvorhen i?) i, ind i: er gebt in das zwanzigſte Jahr; in das Haus brechen; in die Wette laufen, om Kap; in ſein Unglück eilen, til ſin Ulykke; zehn Fuß in die Höhe; in die funfzig Jahr alt, omtrent; bis in die Nacht ſpielen, ud paa Natten; treu bis in den Tod; in alle Ewigkeit; in den Tag hineinleben, ſich in ſein Schickſal finden; ſich in die Menſchen ſchicken; Einen in Erſtaunen ſetzen; in Kupfer ſtechen; Blumen in einen Strauß binden.

Inbegriff, m. -es -e, (ſjeldn.) en vis Omkreds, et Diſtrikt; fig. Indbefatning, c., Indbegreb, n.

Inbrunſt, f. ub. pl. blot fig. Inderlighed, heftig Kjærlighed: mit - beten, lieben; -brünſtig, aj. inderlig; ivrig; heftig elſkende: wie - ſchloß er ihn an ſeine Bruſt.

Incarnat, aj. kjødfarvet; -farbe, f. el. Incarnat, n. -es ub. pl. Kjødfarve, c.

Inconſequenz, f. -en, Inconſequents, c. [Beſkyldet, Anklager, c.

Inculpant, m. -en -en, Inculpant,

Inclination, f. -en, Inclination, c.

Incompetenz, f. ub. pl. Incompetence, c. [Beſkyldte, Anklagede.

Inculpat, m. -en -en, Inculpat, den

Indelt, n. -es -e, d. T. og iſær Sydt. Vaar, Dynevaar, n.

Indem, 1) av. d. T. bedre in dem, i dette Øieblik, nylig, ſtrax paa Øieblikket: er wird - kommen. 2) cj. (ſaavel i For- ſom Efterſætninger) da, i det, ret ſom, juſt ſom: - ſie ihm danken wollte, ging er; er umarmte ihn, - er weinte; (i Efterſætn.) ferdi, ef-

terdi: er hatte es ihm versprochen, - er es für billig hielt.

Indessen, (indeß) cj. imidlertid, saa længe, imedens (saavel i Forsætninger, hvor det har da el. daß efter sig, og forkortes undert. til indeß, som i Efterssætn.); desuagtet, dog, ikke desmindre (blot i Efterssætn.)

Indicativ, m. -es -e, Indicativ, n.

Indien, n. -s, Indien, n.

Indig, (-o) m. -s ub. pl. Indigo, c.

Indigenat, n. -es ub. pl. Indignat, Indfødt, Indfødsret, Borgerret, c.

Individ, n. -s -uen, (-uum, n. -s -ua), Individ, n., enkelt Ting el. Væsen.

Indossement, s. Endossement.

Indult, m. -es -e, (Retssp.) Indult, Frist, Eftergivelse, c.

Industrie, f. ub. pl. Industrie, c.

Infam, aj. (Retssp.) infam, ærelös; d. T. stet, stændig, skammelig; -ie, f. Infamie, Ærelöshed, Skændsel, c.

Infant, m. -en -en (-inn, f. -en) Infant (-inde), c., kongelig Prinds (Prindsesse) i Spanien og Portugal.

Infanterie, f. ub. pl. Infanteri, n.

Infel (Inful) f. -n, Infel (Inful) Biskophue, c.

Infinitiv, m. -es -e, Infinitiv, n.

Information, f. -en, Information, c.; -tor, m. -s -en, Informator, c.

Ingber, m. -es ub. pl. Ingefer, c.

Ingeheim, av. bedre in geheim, s. Geheim. [niör) Ingenieur, c.

Ingenieur, m. -s -e (i. Aengsche-

Ingleichen, (el. -chem) cj. saa og, i ligemaade, ligeledes.

Ingrediens, n. -es -ien, el. -dienz, f. -en, Ingrediens, Bestanddeel, c.

Ingrimm, m. -es ub. pl. indtændt Forbittrelse, c.; -ig, aj. indtændt, forbittret.

Ingrün, n. -es ub. pl. forstfjellige Planter, som forblive grønne om Vinteren, saasom: Vintergrønt ɔc.

Ingwer, m. -s ub. pl. d. T. s. Ingber.

Inhaben, v. i. (sjeld.) a. beſidde, have i sin Magt; fædv. inne haben; -ber, m. -s pl. s. sg. Beſidder, Ihændehaver, c.; (Sybt.) Indvaaner, c.; -bung, f. ub. pl. Beſiddelse, c.

Inhaftiren, v. a. d. T. og i Retsp. hefte, belægge med personlig Arrest; -rung, f. -en, H-lse, c.

Inhalt, m. -es -e, Indholb, n: der - einer Predigt, eines Fasses; -s (Canc.) i Følge Indholdet: -s des Testamentes; -leer, aj. tomt paa Indhold; -reich, -schwer, aj. indholdsrig; -sverzeichniß, n. -sses -sse, Indholdsfortegnelse, c. [holt, n.

Inholz, n. -es -hölzer, (Sesp.) Ind-

Injurie, f. -n (4 Stav.) (Retssp.) Injurie, c.

Inlage, f. -n, Indlæg, n.

Inland, n. -es ub. pl. Fædrelandet, Hjemmet.

Inländer, m. -s pl. s. sg. Indfødt, c. el. dog En, som har Borgerret; -disch, aj. indenlandsk. [Dyne-, n.

Inlet el. -lett, n. -es -e, Vaar,

Inliegen, v. i. a. hvoraf blot bruges part. inliegend, indlagte, indestuttede.

Inne, av. d. T.: mitten-, midt i, bedre: in der Mitte; zwischen beiden - stehen, staae inde mellem, bedre zwischen beiden in der Mitte stehen; især med følgende Verb.: -bleiben, blive inde, hjemme, ikke gaae ud; -haben, have i Beſiddelse, -behalten, beholde hos sig, i sin Forvaring; -halten, holde inde, ophøre at gjøre, i det mindste for nogen Tid; sich -halten, holde sig inde, blive hjemme, d. T. ogsaa -stecken; einer S. (Gen.) bedre end eine S. -werden, blive vaer, føle Lyst, blive overbeviist om.

Innen, av. undert. inde, inden i, indvendig; især med von og nach: nach - zu; -welt, f. ub. pl. det aandelige Liv, den aandelige Verden i os.

Inner, præp. med Dat. blot Sybt. i, inden, indenfor.

Innere, superl. **Innerste**, aj. indvendig, indre, inderst. Bruges ofte som Subst. med Artikel: das - eines Hauses; das - el. Innerste eines Menschen.

Innerhalb, præp. med Gen. inden, forinden, inden for, i mindre end, (om Tid og Sted).

Innerlich, aj. indvendig, inden i; indvortes, inderlig; -keit, f. ub. pl. Inderlighed, c.

Innig, aj. inderlig, af ganske Hjerte: -lieben; -keit, ub. pl. H-hed, c; -lich, av. undert. for innig.

Innung, f. -en, Laug, n.

Inoculiren, v. a. Impfen.

Inquiriren, v. a. inquirere.

Inquisit, m. -en -en, (Retssp.) Inquisit, c.; -or, m. -s -en, Inquisitor, c.

Ins, præp. sammensat af in og das, s. In.

Insbesondere, el. bedre ins besondere, av. i Besynderlighed, paa en fortrinlig Maade, fornemmeligen.

Inschlitt, n. -es ub. pl. Talg, c.

Inschrift, f. -en, Indskrift; fig. Pagtskrift, Overskrift, c.

Insect, n. -es -en, Insect, n.

Insel, f. -n, Ø, c.; -bewohner, m. -s pl. s. sg. Øboer, c.; -meer, n. -es -e, et Hav af mange Øer tæt ved hverandre; Archipelagus.

Inserat, n. -es -e, en Bekjendtgjørelse til Indrykkelse i et offentligt Blad; (Retssp.) Indlæg, Bilag, n., Indskyden, c.

Insgeheim, bedre ins geheim, av. demmeligen. [meenligen, sædvanlig.
Insgemein, av. i Almindelighed, gesinsgesamt, av. alle, allesammen, samtlig. [Segl, Signet, n.
Insiegel, n. -s pl. s. sg. (sjeld.)
Insinuiren, v. a. bedre: einhändigen, übergeben; sich -, bedre: sich einschmeicheln.
Insofern, bedre in so fern, s. Fern.
Insolvenz, f. -en, Insolvens, c.
Insonderheit, s. Besonders, Insbesondere. [ders.
Insonders, av. (Cancell.) s. Beson-
Inspector, m. -s -en, Inspecteur, c.
Inständig, aj. indstændig; -keit, f. ub. pl. I-hed, c.
Instanz, f. -en, Instans, c.
Instehend, partic. af det sjeldne Verb. instehen, tilstundne, forestaaende.
Inster, n. -s pl. s. sg. (n. St.) Indvold, Indmad af slagtede Dyr, især af Kalve. [drift, c.
Instinct, m. -es -e, Instinct, Naturinstitut, n. -s -e, Institut, n.
Instrument, n. -es -e, Instrument, n.
Insulaner, m. -s pl. s. sg. Øbeboer, c.
Insurgent, m. -en -en, Insurgent, c.
Intendant, m. -en -en, Intendant, c.
Interdict, n. -es -e, Interdict, n.
Interessant, aj. interessant.
Interesse, 1) n. -s ub. pl. d. T. Interesse, Fordeel, Nytte, c.; (i de fjonne Konster) det Helts Skjønhed og Fuldkommenhed, hvortil alle Delene maae medvirke. 2) f. især pl. -n, Rente, c.
Interessiren, v. a. d. T. interessere, gærne, nytte.
Interessirt, partic. bei einer S. - seyn, have Deel deri; d. T. ogsaa: egennyttig.
Interjection, f. -en, Interjection, c.
Intermezzo, n. pl. -zzi, Intermezzo, Mellemspil, n. tius, c.
Internuncius, m. -cien, Internun-
Interpret, m. -en -en, Interpres, Fortolker, c.
Interpunction el. -ctation, f. -en, Interpunction, c.
Intervall, n. -es -e, Interval, n.
Intoleranz, f. ub. pl. Intolerance, c.
Intrigue, f. (l. Intrige) -n, Intrige, c.
Invalide, m. -n -n, Invalide, c.
Inventarium, n. -s -rien, Inventarium, n.
Inwärts, av. indad; bedre einwärts.
Inwendig, aj. indvendig.
Invitation, f. -en, Invitation, c.
Inwohnen, v. n. m. h. sep. (rigtigere end einw-) boe i; især blot fig. einer S. (Dat.) -, inderlig forbunden med, ligesom sammenvoxet med; -hner, m. -s pl. s. sg. rigtigere men usædv. ter Einwohner, Indvaaner, c.

Inzicht, f. -en (n. St.) Beskyldning, Sigtelse, c.
Inzwischen, av. og cj. d. T. imidlertid.
Irden, aj. Jords, Leers, brændt af Pottemageren af Leerjord.
Irdisch, aj. herende til Jordens Overflade, blot i Sammensætninger: über- og unter-; jordisk, timelig, verdslig, forgængelig; (fordum) Jords, af Jord beredet.
Irgend, av. nogensteds, især med wo: -wo; nogensinde, engang; undertiden, imellemstunder, nu og da; fig. maaskee; omtrent, næsten, henved, henimod; en eller anden, et eller andet: auf - eine Art; - jemand; - einer, Nogen, nogensomhelst.
Iris, f. Iris, Regnbuen.
Irisch, irländisch, aj. irlandsk.
Ironie, f. ub. pl. Ironie, c.
Irr-gang, m. -es -änge, Irrgang, Vild-, Labyrinth, c.; -garten, m. -s -ärten, labyrinthisk Have, Have med Irrgange; -glaube, m. -ns ub. pl. vildledende, falsk Tro; -gläubig, aj. vantro; (undert.) heterodox; (i den romerske Kirke) kjætterst; -gläubige, m. -n -n, Vantro, Kjætter, c.; -gläubigkeit, f. ub. pl. Heterodoxie, Kjætteri, n.; -läufer, m. -s pl. s. sg. Omløber, Landstryger, c.; -lehre, f. -n, vrang Lære, c.; især i Troesfager; Kjætteri, n.; -lehrer, m. -s pl. s. sg. Vranglærer, c. (som udbreder falsk Lærdom i Troesfager); -lehrig, aj. heterodox; -licht, n. -es -er, Lygtemand, c.; -stern, m. -es -e, Planet, c., en bevægelig Stjerne; -thum, m. -es -ümer, Vildfarelse, c. ub. pl.; uforsætlig Forseelse, c.; -thümlich, aj. vildfarende; -wahn, m. -es -e, falsk Mening, Indbildning, c.; -weg, m. -es -e, Afveі, uret Vei, Fordærvelsens Vei, c.; -wisch, m. -es -e, d. T. Lygtemand, c.; fig. et ustadigt, flygtigt Mikke.
Irre, aj. især av. vildfarende, forvildet, afvigende fra den rette Vei; fig. forstyrret, forvildet, som har urigtige Forestillinger; an Verstand - werden, finde sig skuffet ved; forvirret, confus, tabende Sammenhængen; d. T. forvirret, forrykt, vanvittig, afsindig.
Irre, f. egentl. blot i den Talem. in der - gehen, Afveі, uret Vei; (digter.) Labyrinth. Irrgang, Vildgang, c.
Irregulär, aj. uliig; uregelret, uregelmæssig; -ität, f. -en, U-ghed, U-thed, U-ghed, c.
Irreligiös, aj. ureligies, gudsforgaaen, ugudelig; -ität, f. ub. pl. U-itet, c.
Irren, v. 1) n. m. h. (kun med udtrykkelig Angivelse af Stedet og Maalet m. s.: er ist im Walde umherge-

irrt) vanke om, drive hid og did; blive vildfarende, forvildes (paa en Vei); og saa fig. sich –, tage feil, bedrage sig; undert. irre, forsee sig. 2) a. Einen el. sich, forvilde, vildlede, forstyrre, hindre; fig. sich – lassen, lade sig ved Andre bringe til Tvivl el. Betænkelighed; mistyde; ærgre, irre, tirre, blot d. T. i den Talem. es irret ihn eine Fliege an der Wand. [Sindssvage.

Irrenanstalt, f. -en, Anstalt for

Irrig, aj. (om Personer) – seyn, være vildfarende, forvildet; mit Dim. – seyn, i Strid med; (om Ting, Meninger ꝛc.) vrang, falsk, urigtig, usand; -keit, f. -en, Forvildethed, Vranghed, hed, U-hed, c.

Irrung, f. -en, Irring: Vildfarelse, Feiltagelse, Forseelse; Misforstaaelse, Tvist, c.

Isabellfarbe, el. -lienfarbe, f. ub. pl. Isabelfarve, c.; -lfarben el. -big, aj. Isabelfarvet.

Isegrimm, m. -es –e, Ulv, c. (hos de gamle tydske Digtere); fig. (n. St.) et knarvorent, trodsigt Mske.

Island, n. -s ub. pl. Island; -länder, m. -s, pl. s. sg. Islænder, c.; -ländisch, aj. islandsk.

Islam, -iemus, m. -es ub. pl. egentl. den rette Tro; fig. Mahomeds Lære, den mahomedanske Religion.

Isop, m. -es ub. pl. Isop (Plante), c.

Ist, s. Seyn.

Izo, izt, izunder, (foræld.) s. Jetzt.

J.

Jot, Jod, en Consonant; det tiende Bogstav i ABC.

Ja, av. ja. Undert. bruges det som Subst.: etw. mit einem Ja antworten; fig. jo, just: es ist ja nicht schwer; sie wissen es ja; endeligen, for alting: sage es ja Niemanden; endnu mere, endelig, især som en Ej., naar det forstærker Forsætningen, som indeholder Betingelsen: wenn er es ja nicht thun will, so ꝛc.

Jacht, f. -en, Jagt, c. (et let, eenmastet Fartøi). [Jahzorn.

Jachzorn, m. (foræld. og Sydt.) s.

Jacke, f. -n (Dim. Jäckchen, n. -s pl. s. sg.) Jakke, kort Troie, Kofte, c.

Jagd, f. -en, Jagen, blot i Sammens. og i den Talem. – auf etw. machen; Jagt, c.; (Jagtsp.) hvad der jages, ub. pl.; ligel. hvor der jages, Jagtdistrict, n. Vilddane, c. med pl.; fig. ub. pl. (Nordt.) Larmen, Riv, Strid, c.; d. T. larmende, sværmende Personer; Mængde, Vrimmel, Sværm, c.; især: Jægerkonst, Jagtvidenskab; Jagtret, c.; die hohe –, Ret at jage Hjorte, Urhens ꝛc.; die Mittel –, Ret at jage Raadyr og Vildsvin; die niedere od. kleine –, Ret at jage Harer, Ræve, Agerhens ꝛc.

Jagd-bar, aj. som med Nytte el. efter Jagtvidenskabens Regler kan jages; -barkeit, f. ub. pl. Beskaffenheden, at der kan jages med Nytte; (undert.) Jagtrettighed, c.; -bezirk, m. -es –e, Jagtdistrict, n., Vilddane, c.; -gerecht, aj. (Jagtsp.) jagterfaren; -hund, m. -es –e, Jagthund, c.; -junker, m. -s pl. s. sg. Jagtjunker, c.; -kundig, aj. jagtkyndig; -schloß, n. -sses -sser, Jagtslot, n.; -stück, n. -es –e, Jagtstykke, n.; -tasche, f. -n, Jagttaske, c.; -tuch, n. -es -ücher, de Stykker Seildug, hvormed en vis Strækning af en Skov undertiden indelukkes af Jægerne.

Jagen, v. 1) n. m. s. d. T. jage, løbe hurtigt; fig. jage, ile med. 2) a. jage (ud af, bort, bort fra), faae til at løbe, ile, flye; ogsaa fig. drive hurtig frem: Dim. ein Messer in den Leib –; jage, forfølge og fange el. fælde et Dyr: Hasen, Hirsche –; især naar man dertil betjener sig af Hunde: auf Hasen –.

Jagen, n. -s, 1) ub. pl. Jagen, c. 2) pl. s. sg. (Jagtsp. undert.) Jagt, c.; en til Jagningen indsperret Plads i en Skov.

Jäger, m. -s pl. s. sg. Jæger, c.; s. Häringe–.

Jäger-bursche, m. -n –n, Jægerdreng, Jagtlærling, c. (i det tredie Aar af hans Læretid; i det første Aar hedder han -junge, i det andet Lehrbursche); -mäßig, aj. jægermæssig; -recht, n. -es –e, Jægerret, c.: den Betaling, som tilkommer Jægeren for et fældet Dyr; den Deel Jægeren faaer af det fældede Dyr; den Straf, som hos Jægerne er sat paa en Feil med Jægersproget.

Jägerei, f. Jægerkonst, Jagtvidenskab; Jægerhaandtering; alle Jægere og Jagtbetjente i et Land el. ved en Jagt.

Jäh (-e) aj. hurtig, pludselig, uformodet: -laufen; ein -r Zufall; hidsig; fremfusende, ubetænksom; brat, meget straa nedgaaende, lobret nedhængende; d. T. (undert.) steil.

Jähe, f. 1) ub. pl. Hurtighed, Uformodethed; Hidsighed, Fremfusendhed, U-

betænksomhed, Bratheb, c. 2) pl. -n, Straaning, c., en brat nedgaaende Ring. [brober, c.

Jaberr, m. -n -en, (foragt.) Ja-

Jæblich, aj. ſ. Jäh.

Jæhling, (-e) av. b. T. brat, ſteil, ſkudſelig, uformodet.

Jahn, m. -es -e (n. St.) b. T. Staar, n., det tomme Rum, ſom Meierne lade efter ſig; det nedhuggede i en Række opſtablede Grenebrænde.

Jahr, n. -es -e, Aar, n.: in dieſem -e; ſie iſt ſechzehn -e alt, b. T. ſechzehn - (og ſaaledes ſædvanlig efter et Talord i Nom. og Acc. uden Pluralisendelſe); fig. die -e bei Jemanden ſteben, Læreaar; Alderens, iſær den menneſtelige Alders Aar: er iſt ſchon von (bei) -en; zu ſeinen -en kommen, blive myndig, naae ſine myndige Aar; den Ring el. Cirkel ſom et Træ aarlig ſætter i Stammen; Jahrwuchs, -zirkel; om Tiden overhovedet, dog blot pl. Aaringer.

Jahr-buch, n. -es -ücher, Aarbog, Annal, Kronike, c.; -fünf, n. -es -e, et Tidsrum af fem Aar, Luſtrum, n.; -gang, m. -es -änge, Aargang, c.; -geld, n. -es -er, aarlige Penge, aarlig Raadegave, Penſion, c.; -gewächs, n. -es -e, Aarvæxt, c., hvad aarlig voxer af Mark- og Havefrugter; -hundert, n. -es -e, Aarhundrede, n.; -lohn, m. -es -öhne, aarlig Løn, c.; -markt, m. -es -ärkte, aarligt Marked, n.; Stedet, hvor dette Marked holdes; b. T. Markedsgave, c.; -ſchuß, m. -ſſes -üſſe, Aarsſkud, n., de unge Skud, ſom en Bært i eet Aar gjør i Høiden; -ſtag, m. -es -e, Aarsdag, c. en heitidelig Dag, ſom eengang hvert Aar heitideligholdes, ſom Fødſelsdag ꝛc.; -zeit, f. -en, Aarstid, c. (Foraar, Sommer, Efteraar el. Vinter); fig. b. T. om et Beirligt, ſom varer en Tid; -tauſend, n. -es -e, Aartuſinde, n.; -wuchs, m. -es -üchſe, ſ. Jahr, -gewächs, -ſchuß; -zahl, f. -en, Aarstal, n., Aarsregning, Tids-, c.; -zehn el. ſædv. -zehend, n. -e -er, et Tidsrum af ti Aar; Decennium, n.; -zirkel, m. -e pl. ſ. sg. ſ. Jahr.

Jahres-feier, f. -n, -feſt, n. -es -e, Aarsfeſt, c.; aarlig Feſt; -viertel, n. -e pl. ſ. sg. Fjerdingaar, n.; -wechſel, m. -e pl. ſ. sg. Aarvexling, c.; -zeit, ſ. Jahrszeit.

Jährig, aj. Aars-, ſom er et Aar gammel, har varet et Aar; b. T. es iſt nun -, er et Aar ſiden; i Sammenſ.: hundert-, hundredaarig; vor-, forrige Aars ꝛc.

Jährlich, aj. aarlig, hvert Aar.

Jährling, m. -es -e, et eetaarigt Dyr, iſær Lam.

Jähzorn, m. -es ub. pl. Iilſindighed, Flyvevrede, Fremfuſenhed, c.; -ig, aj. iilſindet, ſom let bliver vred, fremfuſende.

Jalouſie, f. (l. Schaluſie 3 Stav.) 1) ub. pl. Jalouſie, Skinfyge, Nidſærhed, c. 2) pl. -n, Vindueſjalouſie, m.

Jammer, m. -s ub. pl. Jamren, Veeklage; Jammer, Ynk, Elendighed; Mebynk, en hei Grad af Mebliidenhed, c.; b. T. undert. Slag, n., Epileppſie, c.

Jammer-geſchrei, n. -es -e; Jammerſtrig, n.; -lied, n. -es -er, J-ſang, c.; -ſchade, m. -ns ub. pl. b. T. J-ſtade, c.; -thal, n. -es -äler, J-dal, c.; -voll, aj. ſ-fuld, (undert.) erbarmelig.

Jämmerlich, aj. jammerlig, ynkværdig, i høieſte Grad elendig; -keit, f. -en, J-hed, P-hed, c.

Jammern, v. 1) n. m. h. jamre, veeklage; 2) a. røre, bevæge til den høieſte Grad af Mebliidenhed; b. T. ynkes over: du -rſt mich; iſær uperſ.: es -rt mich, daß; ligel. mich -rt ſeine Noth; (foræld. og digt. med Gen.): ihn -rte des Volkes.

Janitſchar, m. -en -en, Janitſchar, c.; -enmuſik, f. Janitſcharmuſik, tyrkiſt Muſik, c.

Janken, v. a. (Nordt.) tude (iſær om Hunde, ſaavel af Smerte ſom af Begjerlighed efter Noget); jamre, veeklage.

Jänner rigtigere end Jenner, m. -s pl. ſ. sg. Januar, Slugmaaned, c.; -ſchein, m. -es -e, Nytaarsny, n.

Januar, m. -s ub. pl. Januar, Slugmaaned, c.

Japen, v. n. m. h. (Nordt.) gabe.

Jäſchen og Jäſcht, ſ. Gäſchen og Gäſcht.

Jaſmin, m. -es ub. pl. Jaſmin

Jaspis, m. -es ub. pl. Jaſpis, c. (en ædel Steen).

Jäten, v. a. luge.

Jauche, f. -n, ureent, ſtinkende Vand; fig. en daarlig, tyk Drik.

Jauchert, n. -es -e, (Shdt.) et Markmaal af forſtjellig Størrelſe, omtrent ſaa meget, ſom paa een Dag kan pløies.

Jauchzen, v. n. m. h. juble, give Frydeſtrig; -zer, m. -s ub. pl. Glædesſtrig, Frydeſtaab, n.; Jubler, c.

Jawort, n. -es ub. pl. Jaord, n.

Je, 1) interj. b. T. for ei, ih! ei! Herre Je! o Je! (forkortet) Herre Jeſus! o -! 2) av. ſom overh. betegner en Tids el. et Steds Almindelighed; wer hat es je gehört, nogenſinde; ſie gingen je zwei und zwei, altid, hver Gang; rechte Freude lobte ich je, (naſten foræld.) altid; von je her, fra alle Tider, fra Begyndelſen af; je nachdem, alt efterſom; je größer, je beſſer,

jo ſtørre, jo bedre; je fleißiger du biſt, deſto (el. nun ſo) mehr wirſt du lernen.

Jedenfalls, av. i ethvert Tilfælde.

Jedennoch, ej. undert. i Sanc. for: dennoch, jedoch.

Jeder, ubeſtemt pron. el. alm. Talord, hver, enhver, ethvert. Deklineres med el. ub. Subſt. a) uden Art Nom. sg. jeder, -de, -des, Gen. jedes, -der, -des, Dat. jedem, -der, -dem, Acc. jeden, -de, -des, pl. Nom. og Acc. jede, Gen. -der, Dat. -den, blot med alle: alle und jede, alle og enhver. Desuden betjener man ſig hellere af jeder ꝛc. med von el. med Gen. b) med den ubeſt. Art. foran dekl. det ſom et Adj.

Jedermann, pron. pers. enhver; indecl. undt. Gen. -s, alle Mennesker, alle og enhver. [ſtedſe.

Jederzeit, av. til enhver Tid, altid,

Jedesmal, av. for: jedes Mal, hver Gang, enhver Gang; -ig, aj. ſom er el. ſteer hver enkelt Gang: die -igen Umſtände, de ſtedfindende; bei -iger Wiederholung, hver.

Jedoch, ej. desuagtet; imidlertid, dog alligevel; dog, saa dog.

Jedweder, jeglicher, ubeſt. pron. el. alm. Talord, ſom bruges for jeder, og dekl. ſom det. [Jehova, e.

Jehovah, m. -s el. -vens, Dat. -ven,

Jelängerjelieber, n. -s pl. ſ. sg. Gedeblad, Caprifolium, e.

Jemals, av. nogentid, nogenſinde.

Jemand, -s (undert. Dat. -em, Acc. -en) pron. pers. Nogen, En; -Fremmedes (Folkeſp.) en fremmed, ubekjendt Perſon. [hiin. Dekl. ſom dieſer.

Jener, -ne -nes, pron. demonst.

Jenner, ſ. Jänner.

Jenſeit, præp. med Gen. paa hiin Side: - des Fluſſes; -ig, aj. paa hiin Side værende; -s, av. (uden efterfølgende Gen.) paa hiin Side: er wohnt -s.

Jeſuit, m. -en -en, el. -er, m. -s pl. ſ. sg. Jeſuit, e.; -erkloſter, n. -s -ö-ſter, Jeſuiterkloſter, n.; -erorden, m. -s ub. pl. Jeſuiterorden, e.

Jeſus, m. (Gen. og Dat. -ſu, Acc. -ſum) nom. prop. Jeſus.

Jetzig, aj. nærværende, nuværende, ſom er el. ſteer nu.

Jetzt, av. nu, ſtrax, i Øieblikket; für -, for nærværende Tid; d. T. ogſaa igt, jetzo el. itzo, jetzund el. itzund og valg. jetzunder el. itzunder; -welt, f. ub. pl. den nuværende Verden.

Jeweilig, aj. (Sydt.) ſom undertiden ſteer.

Joch, n. -es -e, (d. T. Jöcher) Aag, n.: en paa Pæle hvilende og til Bæren beſtemt Træerbjælke, iſær ved Træ-broer; Halsaag, n. (til Arbeidsſtude); fig. ub. pl. Undertrykkelſe, paalagt Byrde, e.; ein - Ochſen, et Par Oxer, to i eet Aag ſpændte Oxer, efter et Talord pl. ſ. sg.; faa megen Ager ſom med et Par Oxer paa een Dag kan pløies; iſær Sydt. pl. ſ. sg.

Joch-bein, n. -es -e, Aagbeen, n. (under Viet); -brücke, f. -n, Træbro, ſom hviler paa Tværbjælker, ſom kaldes -träger, m. -s pl. ſ. sg.; -fiſch, m. -es -e, Hammerfiſk, e.

Jochen, v. a. forſyne med Aag; ſædv. kun i Sammenſ.: unter- ꝛc.

Jockei, m. -s -s, Forrider, Ridekneegt, Staldkarl, e.

Jodel (Joel) m. -s, Sydt. d. T. et larmende, grovt Miſte.; -n, v. n. m. h. Sydt. ſtrige, larme, ſynge høit iſær ſom Alpeſægerne.

Johannis-beere, f. -n, Ribs, n.; ſchwarze-, Solbær, n.; -blut, n. -es, tydſk Cochenille, e.; -feſt, n. -es ub. pl. St.-Hansdag, e.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. St.-Hans Torbiſk; den lille Oldenhorre; -kraut, n. -es ub. pl. St. Hans Urt, prikbladet Perikon (Plante), e.; -tag, m. -es -e, St. Hansdag, e.; -wurm, m. -es -ürmer, St. Hans Orm.

Jölle, ſ. -n, (Nordt.) Jolle, e.

Jope, ſ. ſ. Jupe.

Journal, n. -es -e (ſ. Schurnal) Journal, e.: Dagbog, e., Tidsſkrift, n.; -iere, f. -n, Dagpoſt mellem to Steder, e.; -iſt, m. -en -en, Journaliſt, et Tidsſkrifts, en Aviſes Forfatter, e.

Jovialität, ſ. ub. pl. Jovialitet, e.

Jubel, m. -s pl. ſ. sg. Jubel, e., Fryderaab, Glædesſkrig, n.

Jubelabraut, f. Brud og -bräutigam, m. -s ub. pl. Brudgom, ſom feirer deres Guldbryllupsdag (-hochzeit, f.); -feſt, n. -es -e, Jubelfeſt, e; -greis, m. -es -e, Jubelolding, e.; -jahr, n. -es -e, Jubelaar, n.; -prediger, m. -s pl. ſ. sg. Jubelpraſt, e.; -ſtimme, f. -n, Jubelſtemme, e.

Jubeläum, n. ſ. Jubelfeſt.

Jubelei, ſ. -en, d. T. Jublen, Lyſtighed, e. [Jubelolding, e.

Jubeler, m. -s, pl. ſ. sg. (ſjeld.)

Jubeln, (forhen ſædvanlig jubiliren), v. 1) n. m. h. juble, jubelere, fryde ſig overmaade. 2) a. (n. St.) entlede en Embedsmand for Alderdoms Skyld med Penſion. [heiſa! frik!

Juch! -hei! -heiſa! [interj. vulg.

Juchart, m. (n.) ſ. Jauchert.

Juchten (ægtigere Juften), m. -s, pl. ſ. sg. Ruslæder, Rhe-, n.

Juchzen, v. n. m. h. juie, ſtrige, raabe af Glæde.

Jucken, v. 1) n. m. h. klæe, kille: die Wunde juckt; mir juckt die Haut: die Kehle juckt ihm; fig. d. T. der

Buckel juckt ihm, hans Skind klør; die Ohren - ihm, han gad gjerne høre Noget; han er nysgjerrig. 2) a. kile, klø; es juckt mich auf der Haut, an dem Finger; Einen - el. jücken, klø, kile; das -, -s, Kilden, Kløen, c.

Jucks, m. ſ. Juks.

Jude, m. -n -n, Jøde, c.; fig. d. T. Jagrer, c.; iſær i Sammenſ. Kornjude ꝛc.

Judeln, v. n. m. h. vulg. aagre, ſege overdreven, utilladelig Fordeel; tale, ſtrive, udtrykke ſig jødiſk.

Juden-kirſche, f. -n, Jødekirſebær; (n. St.) Kornel-, n.; -pech, n. -es ub. pl. Jødebeg, n.; -ſchaft, f. -en, ſamtlige Jøder i et Land el. i en Provinds; -ſchule, f. -n, Jødekirke, Synagoge; ligel. Jødeſkole, c.; -thum, n. -es ub. pl. (ſjeldn.) Jødedom, n., den jødiſke Religion.

Jüdinn, f. -en, Jødinde, c.

Jüdiſch, aj. jødiſk; jødeagtig; vulg. paa en utilbørlig Maade vindesyg.

Juften, m. -s pl. ſ. sg. Ruslæder, Kys-, n.

Jugend, f. ub. pl. Ungdom, c.: ung Alder; fig. unge Mſtr. af begge Kjøn; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Ungdomsfeil, c.; -freund, m. -es -e (-inn f. -en) U-ven (-inde) c.; -kraft, f. -æfte, U-kraft, c.; -lich, aj. ungdommelig, Ungdoms-, ung; -lichkeit, f. -en, Ungdommelighed, c.

Juks el. Jux, m. -es ub. pl. vulg. (n. St.) Smuds; Jux, utilladelig Fordeel; Leier, lyſtig Spads, c.

Julep, m. -es ub. pl. Julep, en kjølende Drik.

Julius, m. ub. pl. Juli, Drnemaaned, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Sandtorbiſt, c.

Jumfer, f. (Nordt.) ſ. Jungfer.

Jung, (jünger, jüngſt) aj. ung: -er Wein, ung; -es Bier, friſk, nybrygget; -e Milch, Kaamelk; -e Roſen, nylig udſprungne; iſær om Mſtr. og Dyr: ein -er Mann; fig. - werden, fedes; ein jüngeres Datum, yngre, ſildigere; jüngſt (undert.) det ſidſte blandt flere: der -e Tag; das -e Gericht, den yderſte Dag, Dommedag, c.; das Junge; ein -s, pl. die -n, Unge, c., ungt Dyr; die -n und die Alten, de unge og gamle Perſoner.

Junge, m. -n -n, (ein - ikke -r) Dreng, Knøs, c.; Drengebarn, n.; Lærdreng; d. T. Dreng, ung Tjener, c.

Jungen, v. n. m. h. (om fiirfødede Hundyr) faae Unger, kaſte -.

Jungen-haft, aj. drengeagtig; -haftigkeit, f. ub. pl. D-hed, c.: -ſtreich, m. -es -e, Drengeſtreg, c.

Jünger, m. -s pl. ſ. sg. (i Bibelen) Diſcipel, Lærling, c.; Forbundsfter, c. (Mellemting mellem Svend og Dreng).

Jungfer, f. -n, (afkortet af Jungfrau, dog mindre ædelt end dette: Jungfer Schwarz; die Haus-; eine alte -) Jomfru, c.; lig. Heſtebræmſ, Ko-, c.; - im Grünen, Jomfruen i det Grønne (Plante); Jomfru, c. (hos Brolægger ne) at nedſtøde Broſtene med; Vantblok, c. (til Skibs); (i Fængſler) en Klods, at ſmede Fangernes ed; d. T. (i Spog) en ny, endnu ikke brugt Ring.

Jungfer-biene, f. -n, Bi af den ferſk. Sværm af en Stade; -nhäutchen, n. -s pl. ſ. sg. Mødomshinde, Hymen, c.; -nhonig, m. -es ub. pl. Jomfruhonning, c.; -nkloſter, n. -s -öſter, J-kloſter, n.; -nkranz, m. -es -änze, J-krands, c.; -nöl n. -es ub. pl. J-olie, c.; -ſchwefel, m. -s ub. pl. J-svovel, c.; -wachs, n. -es ub. pl. J-vox, c.

Jungferlich og d. T. jüng-, ſ. Jungfräulich.

Jungfrau, f. -en, Jomfru, Mø, c.; fig. en Stad, ſom endnu aldrig har været indtaget.

Jungfräulich, aj. jomfruelig, jomfruagtig; -keit, f. ub. pl. J-hed, c.

Jungfrauſchaft, f. ub. pl. Jomfruſtand, Jomfrudom, Mødom, c.; fig. den Egenſkab ved en Ting, at den er ny og ubrugt.

Junggeſell, m. -en -en, yngſte Svend i et Laug; Ungkarl, ugift Mandsperſon, c. I denne Bem. -enſchaft, f. ub. pl. Ungkarlsſtand, Svenddom, c.

Jungheit, f. ub. pl. Beſkaffenheden, at en Ting er ung.

Jüngling, m. -es -e, Yngling, ung Mandsperſon, c.

Jungmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. den yngſte Meſter i et Steds Laug.

Jüngſt, (n. St.) -ens, -hin, av. nylig, for kort ſiden.

Jüngſte, ſ. Jung.

Junius, m. ub. pl. Junius, Skærſommer, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. den lille Oldenborre.

Junker, m. -s el. -n, pl. ſ. sg. ſammenſ. af junger Herr, Junker, c.; d. T. Adelsmand, c.; iſær i Sammenſ.: Land- ꝛc.; Dagdriver, Ledigganger, c.; -mäßig, -haft, -lich, aj. junkeragtig; -n, el. -iren, v. a. junkerere.

Junta, f. ub. pl. Junta, c.

Juri el. Jury, f. Jury, c.

Jupe, f. -n (Dim. Jüpchen, n. -s pl. ſ. sg.) vulg. Corſet, Livſtykke, n. (hos Fruentimmer); Bryſtdug, c. (hos Mandsfolk).

Jupiter, m. -s ub. pl. Jupiter, c. (Gudens og Planetens Navn).

Jurisprudenz, f. ub. pl. Jurisprudens, c.

Juriſt, m. -en -en, Juriſt, c.; -iſch, aj. juridiſk.

Juſt, av. d. T. juſt, netop, neie; juſt nu, i dette Øieblik.

Juſtiren, v. a. ein Gewicht, juſtere.

Juſtiz, f. ub. pl. Juſtits, c.; -iar, m. -s -e, Juſtitiarius, c.; -pflege, f. ub. pl. Retspleie; dobre: Rechtspf-, -s-rath, m. -es -räthe, Juſtitsraad, c.

Juwel, m. -s -en, (ogſaa n. -es -e) Juvel, c.; ub. sg. Smykker; -ier, m. -es -e, Juvelerer, c.: ſom handler med Juveler; ſom indfatter Ædelſtene i Guld og Sølv.

Jux, m. ſ. Juks.

K.

K, en Konſonant, det ellevte Bogſtav i ABC, udtales haardere end g.

Kaan, m. (Sydt.) ſ. Kahm.

Kabale, f. -n, ſ. Cabale.

Kabbala, f. ub. pl. Kabbala, Jødernes mundtligen forplantede Lærdomme, deres Myſtik.

Kabel, f. -n, Kabel (tykt Skibstoug), Ankertoug, Kabeltoug, n.; (meſt Nordt.) Lod, Deel, c.; overh. en Deel af flere Ting, ſom fordeles el. ſælges i Lodder. [(et Slags ſtor Torſk).

Kabeljau, m. -es -e, Kabliau, c.

Kabellänge, f. -n, Kabellængde, c. (omtrent 120 Favne).

Kabeln, v. (iſær Nordt.) 1) a. indbele i Lodder. 2) n. m. h. kaſte Lod m; -lung, f. -en, Lodkaſtning, c., Indbelen i Lodder.

Kabuſe, f. -n, d. T. iſær Nordt. et lidet, ſnevert Værelſe; Lukaf, n., Alkove, c.; Kabys, c. (Skibskjøkken); Kjærnehuus, n. (i Frugt).

Kachel, f. -n, et firkantet Leerkar; fig. vulg. en gammel Kjærling; -ofen, m. -s -öfen, Kakkelovn, Stueovn af Leer; Grydeovn, c.

Kacke, f. -n, vulg. Lort, c.; -n, v. a. og n. m. h. vulg. kakke, forrette, gjøre ſin Nødtorft.

Kader, m. -s, pl. |. sg. (n. St.) dobbelt Hage, c.

Käfer, m. -s pl. ſ. sg. Skarnbasſe, Tordiſt, Bille, c.

Kaff, n. -es ub. pl. (iſær Nordt.) Avne; fig. en ſlet, værdiløs Sag.

Kaffee (ſordum Kaffeh) m. -s ub. pl. Kaffe, c.; -bohne, f. -n, K-bønne, c.; -haus, n. -es -äuſer, K-huus, n. ꝛc.

Käſich, (-t, mindre rigtigt Käſig) Buur, Fugle-; lidet ſnevert Fængſel, n.

Kaſſiller, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Natmand, c.; -ei, f. -en, Natmandens Bolig, c.

Kaftan, m. -s -e, Kaftan, c. (tyrkiſt Nationaldragt).

Kahl, (-er -hſt) aj. kaldet, nøgen, luſtdt; fig. (foragt.) ugrundet, dumt, enfoldigt; ringe, ſlet, ſtakkels, uſelt; -heit, f. ub. pl. St-hed, N-hed, L-hed, U-hed, Enfoldighed, Ringhed, Uſelhed, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Skaldehoved, n. -pande, c.; -köpfig, aj. med kaldet Hoved; -ſchwanz, m. -es -änze, Snyltekrebs, c.

Kahm, m. -es ub. pl. Skimmel, c.; -en, v. n. m. h. ſkimle; -ig, aj. ſkimlet.

Kahn, m. -es -ähne (Dim. Kähnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Baad, Færge-, Fiſter-, c.

Kai, m. -es -e el. -e, f. -n, (Nordt.) Kyſt, Strandbred, c.; (iſær en med Muur indfattet Bred); (i Marſklandene) et lidet Dige.

Kaiſer, m. -s pl. ſ. sg. Keiſer, c.; -geld, n. -es -er, keiſerlige Penge; -s-groſchen, m. -s pl. ſ. sg. Keiſergroſchen, c.; -inn, f. -en, Keiſerinde, c.; -krone, f. -n, Keiſerkrone, c.: den keiſerlige Krone; en Plante; -lich, aj. keiſerlig, ſom tilhører Keiſeren; deraf die K-lichen, d. T. Keiſerens Tropper; blot av. keiſerlig ſindet, Keiſeren hengiven; -ling, m. -es -e, en Art ſpiſelig Champignon; -ſchnitt, m. -es -e, Keiſerſnit, n.; -thee, m. -s ub. pl. Keiſerthee, c.; -thum, n. -es -ümer, Keiſerdømme, n.

Kajüte, f. -n, Kahyt, c.

Kakadu, m. (indecl.) Kakadu (Fugl) c.

Kakerlak, m. -en -en, Kakerlak, c. (Inſect).

Kalands, m. -es -e, (n. St. iſær Nordt.) en aarlig Forſamling af Geiſtlige; en Smaus.

Kalb, n. -es -älber (Dim. Kälbchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kalv, c.: fig. er iſt ein rechtes -, ret et Fjog, en dum Dreng; ein - machen el. anbinden, vulg. kaſte op, bræke ſig.

Kalb-fell, n. -es -e, Kalveſkind, n.; fig. Tromme, c.; -fleiſch, n. -es ub. pl. K-kjød, n.

Kälbe, f. -n (Sydt.) Qvie, c.

Kalben, v. n. m. h. kalve el. kælve (om Koer).

Kälber-ſang, m. -es ub. pl. (Jagtſp.) Stik i Brystet af Vildt; -haft, aj. d. T. taabelig, barnagtig lyttig; -milch, f. ſ. Kalvedrüſe; -ſtreich, m. -es -e, n. St. d. T. en dum Streg;

-zahn, m. -es -ähne, Kalvetand, c.; fig. visse Zirater i en Hovedgesims.

Kälbern, aj. (Sydt.) Kalves, af Kalve.

Kälbern, v. n. m. h. d. T. gjøre taabelige, overdrevne Narrestreger; valg. kaste op, brække sig.

Kalbs-braten, m. -s pl. s. sg. Kalvesteg, c.; -drüse, f. -n, den bløde Brystkirtel hos en Kalv; -keule, f. -n, Kalvelår, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Kalvehoved, n.; fig. d. T. et dumt Mkt.; -milch, f. ub. pl. s. -drüse.

Kalbaunen, pl. ub. sg. Kallun, n.; især større Dyrs Indvolde; vulg. ogsaa Tarme i Mstr. [cop, c.

Kaleidoscop, n. -s -e, Kaleidos-

Kalender, m. -s pl. s. sg. Kalender, Almanak, c.; fig. - machen, faae Griller.

Kalesche, f. -n, Galeske, c.

Kalfatern, v. a. ein Schiff -, kalfatre.

Kaliber, m. s. Caliber.

Kalife, m. -n -n, Kalife, c.

Kalk, m. -es ub. pl. ombragen om flere Glags -e, Kalk, c.; (i Chymien) Kalk, c., ethvert Product af et Legeme, som ved Ild, Luft, el. andre Tilsætninger er berøvet dets brændbare Væsen.

Kalk-artig, aj. kalkagtig, som har Kalkens væsentlige Egenskaber; -artigkeit, f. ub. pl. K-hed, c.; -brenner, m. -s pl. s. sg. Kalkbrænder, c.; -brennerei, f. -en, Kalkbrænderi, n.; -bruch, m. -es -üche, Kalkbrud, Kalksteens-, n.; -grube, f. -n, Kalkkule, c.; -haltig, aj. som indeholder Kalk; -icht, aj. kalkagtig, som ligner Kalk; -ig, aj. kalket, som indeholder Kalk; -malerei, f. -en, Freskomaleri, n; -ofen, m. -s -öfen, Kalkovn, c.; -stein, m. -es -e, Kalksteen, c.

Kalken, v. a. tilberede, blande med Kalk, lægge i Blød i Kalk.

Kalligraph, m. -en -en, Kalligraf, Stjønskriver, c.

Kalmank, m. s. Calamank.

Kalmäuser, m. -s pl. s. sg. (foragt.) et Mkt., som styer Lyset, og i Ensomhed overlader sig til Grublen; ligel. om et meget kjærrig, gjerrig; en folkesky Person; Særsindet; -n, v. n. m. b. gruble i Ensomhed, ligel. leve kjærrig.

Kalmen, v. n. m. h. (n. St.) døse, ligge i halv Slummer; (om Vind og Vejr) sagtnes, blive stille.

Kalmus, m. ub. pl. Kalmus (Urt), c.

Kalt, (Kälter, Kalteſt) aj. kold; die -e Schale, Koldskaal, c.; eine -e Liebe, kold, liggegyldig; das -e Fieber, Koldfeber, c.

Kalt-blütig, aj. koldblodig el. koldblodet, rolig; -blütigkeit, f. ub. pl. K-hed, c.; -schale, f. s. Kalt; -sinn, m. -es ub. pl. Koldsindighed, Liggegyldighed, c.; -sinnig, aj. kold, koldsindig, liggegyldig; -sinnigkeit, f. ub. pl. K-ghed, L-ghed, c.

Kälte, f. ub. pl. Kulde, c.; fig. Koldsindighed, c.

Kälten, v. a. kole, gjøre kold.

Kältlich, aj. køl, kølig, lidt kold.

Kältling, m. -es -e, et koldt, følesløst Mkt.

Kameel, n. -es -e, Kameel, c.; fig. en Maskine til at hæve fuldt ladte Skibe i Vejret, og føre dem over Grunde; (i Bibelen) et tykt Tov.

Kameel-garn, n. -es -e, Kameelgarn, n.; -haar, n. -es -e, Kameelhaar, -garn, n., som faaes af -ziege, f. -n, angorisk Ged, Kameelged, c. [C-.

Kamelot, Kamerad og Kameralist, s.

Kamille, f. Kameelblomst (Plante) c.; -nthee, m. -s ub. pl. Kameelthee, c.

Kamin, m. -es -e, Kamin, c.; (Sydt.) Skorsteen, c.; -feger, m. -s pl. s. sg. Kaminfeier; (Sydt.) Skorsteensfeier, c.

Kamisol, n. -es -öler (Dim. Kamissölchen, n. -s pl. s. sg.) Vest, c.; (n. St.) Corset, Livstykke, n.

Kamm, m. -es -ämme, Kam, c. (at rede Haar, Uld ꝛc. med; ein weiter -, Redekam; ein enger -, Tætkam, Kæmmekam); Kam, c. (paa Høns og andre Fugle; paa en Negle; i Østersskaller; den øverste fremstaaende Deel paa forskjellige forfærdigede Ting; hos Væverne til at holde Rendegarnets Traader fra hverandre med; Stilken paa Vinranker, hvorpaa Druerne hænge; den Deel af Hestens Hals, hvorpaa Manen vorer, undert. ogsaa denne Deel hos Hornqvæget; (i Bjergv.) en Steen el. heel Stenmasse, som standser Brudet; (n. St.) en i Længden sig strækkende Bakke; Ryggen af en Bjergstrækning; (undert.) en ikke af Naturen dannet Ophøining paa Jordoverfladen; Dynge, Hob, c. s. Kamm-haken, -rad, -stück.

Kamm-fett, n. -es ub. pl. Fedt af en Øres el. Hestes Kam; -förmig, aj. kambdannet; -futter, n. -s pl. s. sg. d. T. Kumfoderal, n.; -haar, n. -es -e, Man, d. T. Hestemanke, c.; -haken, m. -s pl. s. sg. vulg. Nakken paa det menneskelige Legeme; (ogsaa blot Kamm); -macher, m. -s pl. s. sg. Kammager, c.; -rad, n. -es -äder, Kamhjul, n. (ogsaa blot Kamm); -stück, n. -es -e, (hos Slagterne) det Stykke, som afhugges mellem Nakken og Boven; (ogsaa blot Kamm).

Kammen, v. a. kæmme: die Haare, die Wolle, sich -; (hos Tømmerm.) forbinde Bjælker saaledes med hinanden, at de kunne bære en vis Last; fig. vulg. udstjælde.

Kammer, f. -n, (Dim. Kämmerchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kammer, n.; (hvori der ingen Kakkelovn er); ethvert hult Rum, Hule, c.; et Regjerings-collegium, Rets-, n. og Stedet, hvor Collegiet ſamles, el. Retten holdes; (i mange Sammenſ.: Kunſt-, Schatz-, Kammerdiener ꝛc.

Kammer-amt, n. -es -ämter, Kammerembede, Beſtilling under et Kammercollegium; -becken, n. -s pl. ſ. sg. -potte, Nat-, c.; -bediente, m. -n -n, K-tjener; K-betjent, Kammeraliſt, c.; i begge Bem. pl. ogſaa -leute; -bote, m. -n -n, Bud ved et K-collegium; -capelle, f. -n, K-capel: hvori Gudstjeneſte holdes; de til en fornem Herres K-muſik hørende Personer; -collegium, n. -s -gien, K-collegium, Rentekammer, n.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. K-tjener, c.; et Slags ſmaae Borde; -feſt, n. -es -e, Feſt, ſom holtideligholdes ved Hoffer af Herſtadet ſelv og deres nærmeſte Omgivning; -frau, f. -en, K-frue, c.; -fräulein, n. -s pl. ſ. sg. K-frøken, c.; -gericht, n. -es -e, K-ret, c.; -gut, n. -es -üter, K-gods, et Landsherren tilhørende Gods; -herr, m. -n -en, K-herre, c.; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. K-jæger; Muus- og Rotteſanger, c.; -jungfrau, f. -en, K-jomfru, c.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. K-junker, c.; -kätzchen, n. -s pl. ſ. sg. blot fig. d. Æ. et Fruentimmer, ſom paa en uanſtændig Maade har indſmigret ſig hos en Anden; iſær foragtel. K-jomfru, K-pige, K-terne, c.; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. K-pige, c.; -magd, f. -ägde, vulg. K-jomfru, K-pige, c.; -menſch, n. -es -er, Opvarterſte af det ringeſte Slags; Krapyndes, c.; -muſik, f. ub. pl. K-muſik, c.; K-capel, n.; -page, m. -s -n, (l. -paaſche), K-page, c.; -rath, m. -es -äthe, K-raad, c.; -ton, m. -es ub. pl. (i Muſiken) K-tone, c.; -trauer, f. -n, K-ſorg, c. (forſkjellig fra Hof- og Landestrauer); -tuch, n. -es ub. pl. Kammerdug, n. (meget fint Linned); -wagen, m. -s pl. ſ. sg. et Slags lange, bedækkede Reiſevogne; -weib, n. -es -er, ſ. -menſch; -zofe, f. -n, f. -jungfrau.

Kämmerei, f. -en, Kæmnerens Embede, Kontor ꝛc.; Kæmneri, n.

Kämmerer, m. -s pl. ſ. sg. Kæmner, Kæmmererer, c. [rer, c.

Kämmerier, m. -s -e, Kæmmere-

Kämmerling, m. -es -e, (forældl.) Kæmmererer, Kammerherre, Kammertjener, c.

Kämmern, v. a. afdele i Kamre; ſædvanlig blot i partic. gekämmert.

Kämmlinge, pl. ub. sg. det, der gaaer af Ulden ved Kæmningen.

Kamp, n. -es -ämpe, en med en Grøft indgjerdet Mark.

Kampeln, v. a. ſich, vulg. mundhugges, kives, ſtændes, klamres, trættes.

Kampf, m. -es -ämpfe, Kamp, Strid, Fegtning, c.; -bahn, m. -es -ähne, Kampbane, Brugshane; fig. et ſtridslyſtent Mſke.; -jagen, n. -s pl. ſ. sg. vilde Dyrs Kamp i et indeſluttet Rum; -luſtig, aj. kamplyſten; -platz, m. -es -ätze, Kampplads, c.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Kampdommer, c.; -ſpiel, n. -es -e, Kamplez, c.

Kämpfen, v. n. m. h. kæmpe, ſtride, fegte: mit Dim.; ogſaa om Dyr; fig. kæmpe, ſøge at overvinde en Modſtand; iſær i moralſk Forſtand; (digter.) einen Kampf -, beſtaae.

Kämpfer, m. -s pl. ſ. sg. Kæmper, Fegter, Stridsmand, c.; (i Bygningskl.) en fremſtaaende Gesims paa en Piviile, ſom bærer en Hvælvings Bue; Impoſt, c.

Kampher (Kampfer) m. -s ub. pl. Campher, c.; -öl, n. -es ub. pl. Campherolie, c.

Kanal, Kandel, Kaneel, ſ. C-.

Kaninchen, n. -s pl. ſ. sg. Kanin, c.; -gehage, n. -s pl. ſ. sg. Kaninholm, c., indelukket Plads til Kaniner.

Kanker, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Ebberkop, c.; en Sygdom ved Neller, ſom et Slags Kræft.

Kanne, f. -n, (Dim. Kännchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kande, c., Kruus, Kandemaal, n.; -ngieſſer, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Kandeſtøber, c.; -nkraut, n. -es ub. pl. d. Æ. Stor-Padderokke, Skavgræs, ſtor Heſterumpe, Studekræ (Plante); -nweiſe, aj. kandevis.

Kanone, f. -n, Kanon, c.; (foræld.) et vidt Rør; -nkugel, f. -n, Kanonkugle, c.; -nſchuß, m. -ſſes -üſſe, Kanonſkud, n.

Kanonier, m. -s -e, d. Æ. ſ. -nirer.

Kanoniren, v. a. kanonere, beſtyde med Kanoner: ſine Stadt.

Kanonirer, m. -s pl. ſ. sg. Kanonerer, Conſtabel, c.

Kante, f. -n, Kant, Rand, c.; fig. Knipling, c., Blonder.

Kanteln, v. a. vende, ombreie.

Kanten, v. a. d. Æ. kantre, ſætte over Ende: ein Faß -; vende, kante, ombreie. [trehage, c.

Kanthaken, m. -s pl. ſ. sg. Kan-

Kantig, aj. kantet.

Kanzel, f. -n, Prædikeſtol, c.

Kanzellei, (Kanzelei, Kanzlei) f. -en, Cancellie, n. (ſaavel Stedet, hvor Collegiet ſamles, ſom Personerne, hvoraf det beſtaaer); -buchſtab, m. -ens -en, Cancelliebogſtav, Fractur-, n.; -ſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. Cancelliepriveliſe, c., -brev, n.; -ſchrift, f. -en, Cancelliſkrift, c., Skrift med Cancelliebogſtaver; -ſtyl, m. -es -e, Cancelliſtil, c.

Kanzelist, m. -en -en, Cancellist, c.
Kanzelrede, f. -n, Tale fra Prædikestolen. [Cancelle-Præsident, c.
Kanzler, m. -s pl. ſ. sg. Kantsler.
Kapaun, m. -es -e, Kapun, gildet Hane, c.; -en, v. a. kapune; foragt. ogsaa om Mstr., gilde, castrere.
Kapelle, Kaper, ſ. C.
Kappe, f. -n (Dim. Käppchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kappe, Kyse, Kaabe, Hette, c.; især en rund Bedækning el. den øverste Ende= Bedækning paa en Ting.
Kappen, v. 1) a. sætte Hæl el. Taa i en Strømpe; kapune; d. T. slaae, stede; fig. stride, trættes; (især Nordt.) kappe, afhugge, afskære: das Ankertau, den Mast. 2) n. m. h. træde, befrugte (om Haner). [vindue, n.
Kappfenſter, n. -s pl. ſ. sg. Tagkappbahn, m. -es -ähne, d. T. Kapun, c. [Grime, Hest-, c.
Kappzaum, m. -es -äume, Kapsun,
Kappziegel, m. -s pl. ſ. sg. et Slags store Tagsteen, som lægges over de mindre Tagvinduer.
Kapſel, f. -n, Kapsel, c.; (undert.) Foderal, n. [kaput, fortabt, itu.
Kaput, aj. indecl. d. T. især Nordt.
Karat, n. -es -e, Carat, c.
Karauſche, f. -n, Karudse (Fisk), c.
Karavane, f. -n, Caravane, c.
Karbatſche, f. -n, Krabask, Tamp af Læderremme; -n, v. a. krabaske.
Karbe, (Karve, Garve) f. ud. pl. (n. St.) vild Kummen, c.
Kardatſche, f. -n, Strigleborste, c.; Uldkam, Uldkarte c.; -n, v. a. ein Pferd, børste (efter Striglingen); die Wolle, karte, kæmme.
Karde, f. -n, Karde; Strigleborste, c.; -nditſtel, f. -n, Kardetidsel, c. (som Dugmagerne bruge).
Karduſe, f. -n, Karduus, c.; -uskiſte, f. -n, Karduuskiste, c.
Karfiol, m. -es ud. pl. (Sydt.) Blomkaal, c. [kel, c.
Karfunkel, m. -s pl. ſ. sg. Karfunkarg, aj. karrig, gnieragtig, paaholden, overdreven sparsom; -en, v. 1) n. m. h. gnie, være karrig. 2) a. strabe sammen, erhverve ved -heit, f. ud. pl. Karrighed, c.
Kärglich, aj. lidt karrig, sparsom, nærregnende, kummerlig; -keit, f. ud. pl. Karrighed, Sp-hed, c.
Karnieß, n. -es -e og -chen, n. -s pl. ſ. sg. Karnis, c.
Karniffeln (-nuffeln) v. a, n. St. især Nordt. d. T. karnisse, prygle.
Karpfen, m. -s pl. ſ. sg. Karpe, c.
Karre, f. -n, Trillebør, c.; -n, v. a. kiøre med Trillebør.
Karren, m. -s pl. ſ. sg. Karre, Gumpekærre, c. (en Arbeidsvogn paa to Hjul); (undert.) Kasse, f. Gr. ved Bogtrykkerpresser; (Sydt.) det samme som die Karre, Schub-.
Karren=buchſe, f. -n, (forald.) Kanon, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Kärrner.
Kärrner, m. -s pl. ſ. sg. En, som kiører el. arbeider med en Trillebør; En, som kiører en Karre; Skarnager, c.
Karſt, m. -es -e, togrenet Hakke til Brug i Bjergegne og paa Vindbjerge. At arbeide med denne Hakke hedder -en, v. a.
Kartätſche, f. -n, Carteste, Straasæk, c.
Karte, f. 1) ud. pl. den Stivhed, som gives Silketøi ved Gummi (Appretur). 2) pl. -n, Kort, n. (Spillekort, et enkelt el. et heelt Spil, og Landkort).
Karten, v. 1) n. m. h. vulg. spille Kort. 2) a. fig. snoe, dreie, vende.
Karten=blatt, n. -es -ätter, Kortblad, n.; -König, m. -es -e, Kongen (paa Kortbladet); fig. (foragtel.) en Konge uden stor Magt; -kunſt, f. -ünſte, Kortkonst, c.; -ſpiel, n. -es -e, Kortspil, n. (Spil med Kort og hvert enkelt Slags Spil; forskjelligt fra ein Spiel Karten, et Spil Kort); -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Kortspiller, c.
Karthaune, f. -n, Kartove (kort, tyk Kanon), c.
Kartoffel, f. -n, d. T. Kartoffel, c.
Käſe, m. -s pl. ſ. sg. Ost, c.; ud. pl. sammenløben Melk; fig. forskjellig deraf tilberedet Mad: Eier-; -made og milbe, f. -n, Ostmid, Oste-, Ostmaddik, Springer (i Ost), c.
Käſen, v. 1) n. m. ſ. ostes, blive til Ost, stilles ad, løbe sammen. 2) a. lave Ost.
Käſicht, aj. ostagtig, som ligner Ost.
Käſig, aj. indeholdende Ost.
Kaſſe, f. ſ. Casse.
Kaſtanie, f. (4 Stav.) -n, Kastanie, c.; -nbraun, aj. kastaniebruun.
Kaſteien, v. a. spæge; -iung, f. -en, G-iſe, c.
Kaſtell, n. ſ. C-.
Kaſten, m. -s pl. ſ. sg. (n. St. Kasten) (Dim. Käſtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kiste, Koffert, Lade, Kasse, især: Pengeskrin, c.; ethvert vel beyaret Gjemme.
Kaſtrol, n. -es -e, d. T. Kasserolle, c.
Kaſuar, m. -s -e, Kasuar, c.
Katakomben, pl. ud. sg. Catakomber.
Katalog, m, -es -e, Catalog, n.
Kataſter, n. -s pl. ſ. sg. Cataster, Skattebog, Jordskyldsbog, c.
Kataſtrophe, f. -n, Catastrophe, c.
Katechet, m. -en -en, Catechet, c.; -chismus, m. pl. -men, Catechismus,

c.; -chiſiren, v. a. catechiſere; -chiſation, f. -en, Catechiſation, c.

Kategorie, f. (4 Stav.) -n (5 Stav.), Categorie, c.

Kater, m. -s pl. ſ. sg. Hankat, c.

Katharr, m. -es ub. pl. Catharre, Snue, c.; -aliſch, aj. catharralſk, ſnuagtig.

Katheder, n. (n.) -s pl. ſ. sg. Cathedr

Kathedralkirche, f. -n, Cathedralkirke, c.

Katholik, m. -en -en, Catholik, c.; -liſch, aj. catholſk; (i Kongen af Spaniens Titel) rettroende; -iciſmus, m. ub. pl. Catholiſisme, c.

Kattun, m. -es -e, Kattun, n.; -drucker, m. -e pl. ſ. sg. Katduntrykker, c.

Katz-bahn, f. -en, Pladſen, hvorpaa der ſpilles Langbold; -balgen, v. a. ſich, rives og kradſes; ligel. heftig kives; -balgerei, f. -en, Riven og Kradſen, c.; Slagsmaal, n.; -ball, m. -es -älle, Bold, at ſpille Langbold med.

Katze, f. -n (Dim. Kätzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kat, iſær: Hunkat, c.; d. T. Blomſten paa Pilетræer, Haſſelnødder, Birke ꝛc.; Langbold, c.; et libet, hurtigſeilende Skib; et høit Sted paa et Bolværk el. en Vold; d. T. Kat, c.; Læderpengepung, ſom gjemmes i et Bælte; Geldgürtel; -katze.

Katzen, v. n. m. h. ſpille Langbold.

Katzen-auge, n. -s -n, Kattesie, n.; -äugig, aj. med Kattesine; -buckel, m. -s pl. ſ. sg. Katteryg, krum Ryg; einen -buckel machen, fig. bukke, krybe, ſmigre; -eule, f. -n, Katugle, c.; -fell, n. -es -e, Kattefind, n.; -gold, n. -es ub. pl. Kattegulb, n.; -grau, aj. graa ſom en Kat; etw. -grau feilen, med den grove Fill; -kopf, m. -es -öpfe, Katthoved, n.; fig. d. T. Dumhoved, n.; -ſilber, n. -s ub. pl. Kattefølv, n.; -ſprung, m. -es -ünge, Kattefpring, n.; fig. en liden Bortfjernelſe.

Kauder, m. -e ub. pl. (Sydt.) Blaar af Hør el. Hamp.

Kaudern, v. n. m. h. ſtrige ſom en kalkunſk Hane; fig. tale utydeligt; uforſtaaeligt; (Sydt. foragt.) drive ſmaalig Handel.

Kauderwälſch, aj. uforſtaaelig (om Tale, Sprog).

Kauen, v. a. tygge.

Kauern, v. n. m. h. d. T. ſidde paa Hug.

Kauf, m. -es -äufe, Kjøb, Kjøbmandſkab, n.; fig. d. T. Kjøbeſum, c.

Kauf-anſchlag, m. -es ub. pl. Taxt, ſom Øvrigheden ſætter paa viſſe Vare, der ſkulle udſælges; -bar, aj. ſom kan kjøbes; -brief, m. -es -e, Kjøbebrev, n., Kjøbecontract, c.; -fahrer, m. -e pl. ſ. sg. Koffardiſkib, Handels-, n.; Koffardifarer, -capitain el. Skipper, c., -fahrtei, f. ub. pl. Koffardi, c.; -fahrteiſchiff, n. -es -e, Koffardiſkib, n.; -frau, f. -en, en Kone, ſom ſelv driver Handel; -geld, n. -es -er, Kjøbeſum, c.; -handel m. -s, ub. pl. Handel, c., Kjøbmandsſkab, n., Kjøb og Salg; -haus, n. -es -äuſer, Handelshuus, n., Krambod, c., Pakhuus, n.; -herr, m. -n -en, ſ. Handelsmann; -laden, m. -s -äden, Krambod, c.; -leute, ſ. -mann; -luſt, f. ub. pl. Kjøbelyſt, c.; -luſtig, aj. kjøbelyſten; -luſtigen, pl. ub. sg. Kjøbere, Lidhavere (ved Auctioner); -mann, m. -es -leute, Kjøbmand, c.; iſer En, ſom handler i det Større, Grosſerer, c.; d. T. Kjøber, c.; iſær pl. -leute el. undert. ogſaa -männer; -männinn, f. -en, (Sydt. iſær ſom Titelord) Kjøbmandskone, c.; -männiſch, aj. paa Kjøbmandsviis, kjøbmandsagtig; -mannſchaft, f. Kjøbmandsſkab, n.; Handel, c., Kjøb og Salg, n. ub. pl.; ſamtlige et Steds Kjøbmænd og Handelsmænd, pl. -en; -mannsfrau, f. -en, Kjøbmandskone, c.; -mannsgut, n. -es -üter, Kjøbmandsgods, n., -vare, c.; -preis, m. -es -e, Kjøbepriis, c.; -ſchilling, m. -es -e, Kjøbeſum, c.; Penge paa Haanden, Haandpenge.

Kaufen, v. a. (n. St. i. Käufſt, Käuft, imperf. Kief) kjøbe: etw. von Einem; für el. um zehn Thaler; ſich, Einem etw. -; erhverve: kaufet euch Weisheit; ſich in ein Amt; ſom v. n. handle, drive Handel.

Käufer, m. -s pl. ſ. sg. Kjøber, c.

Käuflich, aj. tilfals, ſom er at faae til kjøbs; ſom av. etw. - an ſich bringen, ved Kjøb.

Kaulbars, m. -es -ärſe, Horken, et Slags Aborre med kugleraundt Hoved.

Kaulkopf, m. -es -öpfe, Stenbiderulk (Fiſk).

Kaule, f. -n, vulg. Kugle, c.

Kaum, av. neppe, knap, næſten ikke; vanſkeligen, vel ikke; nylig, juſt nu: - war er da.

Kaute, f. -n, d. T. Herlokke, c.

Kauz, m. -es 1) pl. -äuze (Dim. -äuzchen, n. -s pl. ſ. sg.) den mindſte Art Katugle. 2) pl. -e, fig. (i Folkeſp.) ein wunderlicher -, Særling; ein närriſcher -, en naragtig Fyr; ein guter -, et godt Stykke Karl; ein reicher -, en rig Stær, en rig Knaſt.

Kauzen, v. n. m. h. d. T. iſær med ſich, egentlig om Hunde, krybe, logre; fig. ydmyge ſig.

Kebs-ehe, f. -n, Boleri, Concubinat, n.; -frau, f. -en, el. -weib, n. -es -er, Bolerſte, Concubine, Frille, c.; -mann, m. -es -änner, Bolær, c.

Keck, aj. ſtink, ferm, hurtig og uden Betænkning; djær, driftig, ſaavel i god

sem end Betyd., derfor ofte: forsoven, dumdristig, fræk; -heit, f. Kjækhed, Dristighed, især Dum-, ud. pl.; en kjæk Handling, kjæk Opførsel, Frækhed, Næsvished, c. pl. -en; -lich, av. (næsten foræld.) hastig, hurtig, uden Betænkning.

Kegel, m. -s pl. s. sg. Kegle, c.: (i Keglespil; (i Mathem.) Conus; Visiren, Sigtet paa Kanoner; Knipletok; Hestens Forbeens Laarbeen); (foræld.) ægte Barn: er hat weder Kind noch -, ingen nære Arvinger.

Kegel-bahn, f. -en, Keglebane, c.; -formig, aj. kegleformig; -junge, m. -n -n, Keglereiser, c.; -kugel, f. -n, Keglekugle, c.; -platz, m. -es -ätze, Keglepladz, c. (rund el. firkantet, hvor man fra alle Sider kan kaste efter de i Midten staaende Kegler); -schnitt, m. -es -e, (i Mathem.) Keglesnit, n.; -schub, m. -es -e, Keglespil, n.; ud. pl. Keglebane, c.

Kegeln, v. n. m. h. spille Kegler.

Kehl-balken, m. -s pl. s. sg. Vindingsbjælke i et Tag; -deckel, m. -s pl. s. sg. en brusket Klap paa Luftrøret, Luftrørklap, c.; -hobel, m. -s pl. s. sg. Plovhovl, c.; -knoten, m. -s pl. s. sg. Adamsæble, n.; -laut, m. -es -e, Strubelyd, c.; -rinne, f. -n, Skotrende, c. (paa et Tag); -sucht, f. ud. pl. Halsbrynde, c.

Kehle, f. -n, (Dim. Kehlchen, n. -s pl. s. sg.) Strube, c., Svælg, n. (ogsaa den udvendige Side af Halsen under Hagen; Eim. das Messer an die - setzen; en Fordybning, som fremstringes ved to i en Vinkel sammenstødende Flader; (i Fæstningsv.) Indgang til enkelte Fæstningsanlæg, Palisaderort, c.; (hos forskjellige Haandv.) et hvert hvulet el. indbøiet Led; die unrechte -, Vrangstruben, Luftrøret.

Kehlen, v. a. (især hos Snedkere og Tømrere) pløie, gjøre Rende i; einen Fisch, gjælle, tage Indvolden ud.

Kehr-ab el. -aus, m. ud. pl. en lang, hurtig Dands, hvormed et Bal sædv. endes; -besen, m. -s pl. s. sg. Feiekost, c.; -bürste, f. -n, Klædebørste, c.; -seite, f. -n, Medside; Revers, c. (paa en Mynt); -wisch, m. -es -e, Visketud, Støve-, c.

Kehren, v. a. feie, børste; vende, rette, dreie: Eim. den Rücken; fig. alles zum Besten -, mage, indrette; udlægge paa bedste Maade; sich an etw. -, bryde, (d. T. kere) sig om; -rung, f. ud. pl. Vending, Retning, Dreining, c.

Kehricht, n. -es ud. pl. Feiestarn, n.; -faß, n. -sses -æsser, Skarnsjerding, -bette, c.

Keichen (keuchen) v. n. m. h. være trangbrystet, stakaandet, have Kighoste.

Keichhusten, m. -s pl. s. sg. Kighoste, c.

Keifen, v. i. n. m. h. d. T. kives, skjelde, skjændes; (om smaae Hunde) bjæffe.

Keil, m. -es -e, Kile, c.

Keil-bein, n. -es -e, Kilebeen, n. (i Hjerneskallen); -förmig, aj. kileformig, kiledannet; -haue, f. -n, en kileformig Hakke.

Keilen, v. a. og n. m. h. kiøve, spalte ved Hjelp af Kile, el. forkile, gjøre fast ved Kile; vulg. stode, slaae, kile: daraus los -.

Keiler, m. -s pl. s. sg. (Jagtsp.) Hanskrin, n., Orne, c.; Feldhuter.

Keim, m. -es -e, Spire, c., Stud, n.; fig. en Tings første Begyndelse, c.; -en, v. n. m. h. spire, grylle, skyde; fig. tage sin Begyndelse.

Kein, aj. el. ubest. Talord, ingen, intet, ikke nogen, ikke een. Det kan ikke compareres, taaler ingen Art. forved sig, staaer saavel med som uden Subst., er modsat og deklineres som Talordet ein, 1) ud. pl. - Mensch; -er von beiden; -er der Unsrigen. 2) med pl. Nom. og Acc. -e, Gen. -er, Dat. -en: er hat - Geld; sie sind -e Thoren. 3) Ingen, som et pron. bog blot ud. Subst. og ud. umiddelbart Hensyn til et foregaaende; fædv. i masc.: Keiner von, aus, unter euch; sag es Keinem.

Keinerlei, aj. indecl. ikke nogen, intet Slags, ingen mulig.

Keinesweges, av. ingenlunde, aldeles ikke, paa ingen Maade.

Keinmal, av. bedre kein Mal, d. T. ingensinde, aldrig; ein Mal ist kein Mal, een Gang er ingen Gang.

Kelch, m. -es -e, Kalk, c., Bæger, n.; fig. (i Botaniken) Bægeret; -glas, n. -es -äser, et Glas i Form af et Bæger, Bægerglas, n.

Kelle, f. -n, Skumskee; Murskee, c.

Keller, m. -s pl. s. sg. Kjelder, c.; et hvælvet Gjemmested under Jorden; et hvulet Rum; Flaskefoder, n.; -ei, f. -en, stor Vins el. Ølkjelder; (ved Hoffer) samtlige over Vinkjelderne ansatte Personer; -esel, m. -s pl. s. sg. s. -wurm; -hals, m. -es -älse, Kjelderhals, c.; en Plantes Navn; -meister, m. -s pl. s. sg. Kjeldermester, c.; -recht, n. -es -e, en fyrstelig el. offentlig Kjelders Rettighed, Fribed; -wurm, m. -es -ürmer, Bænkebider, c. (Insect).

Kellner, m. -s pl. s. sg. Kjeldermester, -mand, c.

Kelter, f. -n, Stedet, hvor de modne Vindruer trædes med Fødderne; (m. St.) Vinpresse, c.

Kelterer, m. -s pl. s. sg. Vinpres-

Keltern, v. a. perse Vindruer.
Kemnate, f. -n, d. T. Steenbygning, c.
Kennbar el. kenntbar, aj. kjendelig, er-; -keit, f. ub. pl. K-hed, c.
Kennen, v. i. a. kjende: Einen von weitem; ein Land; Einen; seinen Vortheil nicht; kjende igjen, erkjende: eine Person an (paa) ihre Stimme.
Kenner, m. -s pl. f. sg. Kjender, c.; -blick, m. -es -e, Kjenderblik, n.; -ling, m. -es -e, indbildt Kjender, c.; -miene, f. -n, K-mine, c.
Kenntlich, aj. kjendelig, er-; -keit, f. ub. pl. K-hed, E-hed, c.
Kenntniß, f. -sse, Kundskab, Indsigt, c.; Bekjendtskab, n.; Inddegrebet af alle de tydelige Foreſtillinger, man har; meſt pl.
Kennung, f. -en, d. T. de sorte Pletter paa Hestens Ænder; Aldershjende, n.; (Søfp.) Kjending, c. (Kjendetegn, hvoraf Skipperen bedømmer Stedet, hvor han befinder ſig.)
Kennzeichen, n. -s pl. f. sg. Kjendetegn, Mærke, Kjende-, n.
Keper, m. f. Köper.
Kerbe, f. -n, Snit, Skaar, n., Skure, c.
Kerbel, m. -s ub. pl. Kervel, c.
Kerben, v. a. karve, skære smaat, snitte i, gjøre Skaar i.
Kerbholz, n. -es -ölzer, Karvestok, c.; et Værktøi, til bermed at gjøre Skaar i Lerred og Kniplinger.
Kerbſtock, m. -es -öcke, ſ. Kerbholz.
Kerker, m. -s pl. f. sg. Fængsel, Fangetaarn, Fangehul, n.; -meiſter, m. -s pl. f. sg. Fangevogter, Slutter, Arreſtforvarer, c.
Kerl, m. -s -e el. -s Karl, c.
Kermes, m. ub. pl. Navnet paa den ægte Cochenille.
Kern, m. -es -e, Kjærne, c.: Apfel-; Nuß-; der - des Holzes, der - des Heeres; der - einer Kanone, den indvendige Huulning; Huulheden i Hestens Skæretænder; (Jagt.) det i smale Striber ſtaarne og tørrede Kjød af omſtyrtet Dvæg, hvormed Hundene fores; (n. St.) Ulves, Ræves og andre ikke ſpiſelige Dyrs Kjød.
Kern-beißer, m. -s pl. f. sg. Kjærnebider, c.; (Fugl); -deutſch, aj. k-tydſk, ægte tydſk; -frucht, f. -ichte, K-frugt, c.; -gehäuſe, n. -s pl. f. sg. K-huus, n.; -gut, aj. eiegod; -haft, aj. k-fuld, kraftig; -haftigkeit, f. ub. pl. K-fuldhed, Kraft, c.; -icht, aj. k-agtig; -ig, aj. k-rig, ſom har mange Kjærner; fig. k-fuld, kraftig; -milch, f. ub. pl. (n. St.) Kjernemelk, c.; -obſt, n. -es -e, K-frugt, c.; -raupe, f. -n, gruul Kaalorm, ſom afgnaver Kaalens og Byrreplanternes Kjærne; -truppen pl. ub. sg. K-tropper.
Kernen, v. a. pille Kjærnen af Skallen; forvandle til Kjærner el. Korn; (n. St.) tjerne, lave Smer.
Kerze, f. -n, Lys (Voks- el. Tællelys), n.; fig. og digter. Lysglands, c.
Keſſel, m. -s pl. f. sg. Kjedel, c.; enhver Fordybning, et dybt Sted; en rund fædv. flad Fordybning i Jorden.
Keſſel-fang, m. -es, Vandproven (med hedt Vand); -flicker, m. -s pl. f. sg. Kjedelflikker, c.; -ſchmid, m. -es -e, Kjedelſmed, c.
Keſſeler el. Keßler, m. -s pl. f. sg. Kobberſmed; Kjedelbøder, -flikker, c.
Keſſeln, v. a. sich, faae Kjedelform.
Keſte, f. -n, den hornagtige Knub indvendig paa Hestens Been.
Kette, f. -n, Kjede, Lænke, c.; (hos Væverne) Rending, c.; fig. Slaveri, Vornedskab, n.; en Række af hverandre følgende og i hverandre grundede Ring.
Kettel, f. -n, et Slags smaae Kjeder el. Hager, til at lukke en Dør med.
Kettеln, v. a. lede ſammen, ſammenknytte; befæſte med en lille Kjede.
Ketten, v. a. befæſte med Kjede, Lænke; fig. binde fast til: ſich an Einen.
Ketten-baum, m. -es -äume, Rendebom, c. (paa en Væv); -brücke, f. -n, Lænkebro, c.; -hund, m. -es -e, Lænkehund, c.; -kugel, f. -n, Lænkekugle, c.; -ſtich, m. -es -e, Kjedeſting, n. (i Syening); -wurm, ſ. Bandorm.
Ketzer, m. -s pl. f. sg. Kjætter, c.; -ei, f. Kjætteri, n.: Afvigelſe fra de herſtende Lærebegreber, ub. pl.; enhver af disſe afvigende Meninger, pl. -en; -iſch, aj. kjætterſk.
Keuchen, ſ. Keichen.
Keule, f. -n, Kolle, c.: at ſlaae el. ſtede med; Baglaaret paa nogle Dyr, ſom ſpiſes; -nförmig, aj. kjøllebannet; -nlahm, aj. bovlam.
Keulen, v. a. kile, ſlaae med Kile.
Keulich, aj. kileagtig.
Keuſch, aj. kydſk, tugtig; -heit, f. ub. pl. K-hed, T-hed, c.
Kibitke, f. -n, Navnet paa et ruſſiſk Kjøretøi.
Kibitz, m. -es -e, Vibe (Fugl), c.; -ei, n. -es -er, Vibeæg, n.
Kicher, f. -n, almindelig Ærtragel (Plante), c.
Kichern, v. n. m. h. d. T. fniſe, gniffe.
Kicks, m. -es -e, (i Billiardſpil) Kiks, Feilſtød paa en Bal; fig. vulg. Feil, Forſeelſe, c.; -en, v. n. m. h. begaae en Feil.
Kiefe el. -r, f. (Nordt.) Kjæve; Gjælle, c.; -nfuß, m. -fes -üſſe, Genſiet, Gjællefod, c. (Inſect).
Kiefer, 1) m. -s pl. f. sg. el. f. -n,

Kjævebeen, Kind-, n.; Kjæve, c. 2) f. -n, Fyr (y kort) c., Fyrretræ, n.; (Nordt.) Gjælle, Fiske-, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Bas-Iglen (Fisk).

Kiefern, aj. Fyrre-, Fyrretræs, af Fyrretræ.

Kiefe, f. ſ. Gicke.

Kiel, m. -es -e, Kjel, Skibs-, c.; Pennefjeder, Pennepoſe; fig. Skriverpen, c; (hos Gartnerne) Blomſterleg, u., Soibet, c.

Kiel-förmig, aj. kjeldannet; -holen, v. a. kjølhale: ein Schiff einen Verbrecher - (en Straf); -kropf, m. -es -öpfe, d. T. en Halsdeformitet iſær paa nyfødte Børn; et Barn med en ſaadan Deformitet; (n. St.) Vantrivning, c., et vanfort Barn; -ſchwein, n. -es -e, Kjelſvin, u. (i Bunden af et Skib); -waſſer, n. -s ub. pl. Kjelvand, n.

Kielen, v. 1) n. m. h. (om Fugle) faae Poſer til ſtørre Fjeder. 2) a. einen Vogel, befiedre, forſyne med Pennepoſer; ein Schiff -, lægge ny Kjel under.

Kieme, f. -n, Gjælle, c. (Fiſteere).

Kien, m. -es ub. pl. harpixfuld Fyrregran; -baum, m. -es -äume, Fyrretræ, u.; -öl, n. -es -e, Olie, beredet af den fede Fyrregrans Brænde; -ruß, m. -ſes ub. pl. Kentæg, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Stubben med dens Rødder af en fældet Fyrregran.

Kiepe, f. -n, iſær Nordt. Vidiekurv, ſom bæres paa Ryggen.

Kies, m. -es pl. om ſtere Slags -e, Gruus, grov Sand med Smaaſtene i; Kiis, iſær Svovel-, c.; Quarts (Steensort), c.

Kieſel, m. -s pl. ſ. sg. et lidet Stykke Quarts; ogſaa Flintefteens der -ſtein. [udſegt, vælge.

Kieſen, v. a. (forældl.) kaare, udlede,

Kieſicht, aj. ſom ſeer ud ſom Gruus el. Kiis.

Kieſig, aj. gruſet.

Kieze, f. -n, Hunkat, c.

Kimme, f. -n, en ſkarp Fordybning, et Skaar; en ſkarp Forhøining, Rand; iſær hos Bødkerne, den Deel af Staverne, ſom gaaer neden for Bunden; at forſyne og ſammenſeie dermed hedder -n, v. a.

Kind, n. -es -er, Barn, n. (i dette Dobs Bem. i Dandſk): kein - haben; die -er Adams, Gottes; Landes -; von - aus, fra Barnsbeen af.

Kind-bett, n. -es ub. pl. Barſelſeng, c.; -betterinn, f. -en, Barſelkone, c.; -bettfieber, n. -s ub. pl. Barſelfeber, c.; -chen, n. -s pl. -erchen, et ganſke lille el. ungt Barn; -heit, f. ub. pl. Barndom, c.; -iſch, aj. barnagtig; -lich, aj. barnlig; -lichkeit, f. ub. pl. Barnlighed, c.; -ſchaft, f. ub. pl. (Retſp. og i Bibelen) Barnets Forhold til dets Forældre, Mfts. til Gud, og de deraaa hvilende Rettigheder; -taufe, f. -n, Barnedaab, c.; (n. St.) Barſelgilde, n.

Kindelbier, n. -es -e, ſ. Kindtaufe.

Kindeln, v. n. m. h. komme i Barſelſeng.

Kinder-blattern, pl. ub. sg. Børnekopper; -ei, f. -en, Børneværk, n. -ſnak, Barneſtreg, c.; -frau, f. -en, Goldamme, c.; -freund, m. -es -e, Børneven, c.; -haft, aj. barnagtig (ikke ſaa haardt ſom kindiſch); -lehre, f. -n, Børnelærdom, Catechismuslæsning, c.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Børnelærer, Catechet, c.; -leicht, aj. ſaa let, at et Barn kan begribe det; -liebe, f. ub. pl. Forældres Kjærlighed til deres Børn; -los, aj. barnlös; -loſigkeit, f. ub. pl. Barnlosheb, c.; -magd, f. -ägde, eg -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. Barnepige, c.; -mord, m. -es ub. pl. Børnemord, n.; -mörder, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en, rigtigere Kindes-) Barnemorder (-ſke), c.; -mutter, f. -ütter, (forældl.) Moder til flere Børn; (n. St.) Jordemoder, c.; -ſchuhe, pl. ub. sg. fig. blot i den Talem.: - ausgezogen, abgelegt haben, have traadt Børneſtøvne; -ſpiel, n. -es -e, Børneleg, c.; -ſprache, f. -n, Barnesprog, n.; -ſtreich, m. -es -e, Barneſtreg, c.; -ſtube, f. -n, Barneſtue, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Barneſtol, c.; -taufe, f. ub. pl. umyndige Børns Daab; -welt, f. ub. pl. Børneverden, c.; -zucht, f. ub. pl. Børnetugt, c.

Kindes-alter, n. -s pl. ſ. sg. Barndomsalder, c.; -beine, pl. ub. sg. blot i den Talem.: von -n an, fra Barnsbeen af; -kind, n. -es iſær pl. -er, Barnebarn, n.; Efterkommere; -liebe, f. ub. pl. barnlig Kjærlighed, el. Barns Kjærlighed til dets Forældre; -mörder (-inn) ſ. Kinder-; -noth, f. blot pl. i den Talem. in -öthen, i Barnsnød; -theil, n. -es -e, Barns Andeel el. Lod i Arvefager.

Kindern, v. n. m. h. n. Gt. komme i Barſelſeng; være barnagtig, bære ſig ad ſom et Barn.

Kinkhorn, n. -es -örner, et blæſende Inſtrument.

Kinn, n. -es -e, Hage, c.; en fremſtaaende Deel paa mange Ting; -backen, m. -s pl. ſ. sg. Kjævebeen, n.; -kette, f. -n, Stangtjæde, c. (paa et Bidſel); -lade, f. -n, ſ. -backen.

Kippe, f. ub. pl. den Tilſtand, i hvilken et Legeme er i Fare for at vippe; vulg. Hjørne, n., den yderſte Rand.

Kippen, v. 1) n. m. h. vippe. 2) a. kantre, reiſe paa Kant; ſædv. auf-,

um-; d. T. (undert.) støde, trille imod hinanden.

Kipper, m. -s pl. s. sg. (forældr.) die - und Wipper, saadanne Personer, som i 30 Aars Krigen udsegte de bedre Myntsorter, og bortfjernede dem fra Handel og Vandel.

Kirch-dach, n. -es -ächer, Kirketag, n.; -dorf, n. -es -örfer, K-by, c.; -eule, f. -n, K-ugle, c.; -fahrt, f. -en, (Sydt.) Valfart; høitidelig Prosession til en Kirke; K-sogn, n.; -gang, m. -es -änge, K-vei, c.; K-gang, c. (en Barselkones); fig. (Jagtsp.) Hjortens Gang til Skoven; -ganger, m. -s pl. s. sg. K-gænger, c.; -hof, m. -es -öfe, K-gaard, c.; -lich, aj. k-lig, Kirkens, Kirken tilhørende, vedkommende; -lichkeit, f. ub. pl. K-lighed, c.; -messe, f. -n, aarlig Fest, som holdes til Erindring om en Kirkes Indvielse; det derved sædvanlige Gilde og Lystighed; -ner, m. -s pl. s. sg. Klokker, Degn, c.; -rechnung, f. -en, K-regnskab, n.; -schwalbe, f. -n, K-svale, c.; -spiel, n. -es -e, Sogn, Kirke-, n.; -spielleute, pl. ub. sg. Sognefolk; -spielvogt, m. -es -ögte, Herredsfoged, c.; -sprengel, m. -s pl. s. sg. Herred, n., et geistligt Jurisdictions Distrikt; -vater, m. -s -äter (n. St.) Kirkeværge, c.; -weg, m. -es -e, Kirkevei, c.; -weihe, f. -n, en Kirkes Indvielse.

Kirche, f. -n, Kirke, c.: in die - gehen, gaae i Kirke; zur - gehen, holde sin Kirkegang; in die - lauten, ringe til Kirke.

Kirchen-ageude, f. -n, f. -ordnung; -älteste, m. -n -n, Kirkeværge, c.; -amt, n. -es -ämter, Kirkeembede, n.; (n. St.) et over Kirkegodser sat Collegium; Consistorium, Kirkeraad, n.; -bann, m. -es, s. Bann; -buch, n. -es -ücher, Kirkebog, c.; -buße, f. s. Buße; -diener, m. -s pl. s. sg. Kirkebetjent, som: Klokker, Gravere ɔc.; -dienst, m. -es -e, Kirketjeneste, c.; -dienstlich, aj. liturgisk; -fest, n. -es -e, Fest, som helligholdes til Erindring om en Kirkes Indvielse; (i den romerske Kirke) enhver af Kirkens synlige Overhoved anordnet Fest; -gut, n. -es -uter, Kirkegods, n.; -haft, aj. kirkeagtig, som i en Kirke; -jahr, n. -es -e, Kirkeaar, n.; -lehrer, m. -s pl. s. sg. geistlig Lærer, c. som Præst ɔc.; især: Kirkefader, c.; -ordnung, f. -en, Kirkeanordning, c., -rittal, n.; Agende, c.; -patron, m. -es -e, Kirkepatron, c.; -rath, m. -es -äthe, Kirkeraad, Consistorium, n.; Medlem af et saadant Raad; -recht, n. -es -e, en Kirkes Rettigheder og Friheder; Kirkeret, c.; (for saavidt den hidrører fra Paver) den canoniske Ret; -satz, m. -es ub. pl. Ret at bortgive Præstekald (jus patronatus); -sitz, m. -es -e, -stand, m. -es -ände el. -stuhl, m. -es -ühle, Stolestade, n. (i en Kirke); -vater, m. -s -äter, Kirkefader, c.; -versammlung, f. -en, Kirkeforsamling, c., Synode, c., Consistorium, n.

Kireh el. **Kire**, m. -es -e, en Slimpels; en stor laadden Reisekappe.

Kirmse, f. -n, n. St. d. T. Gildet i Anledning af en Kirkes Indvielses aarlige Fest.

Kirre, aj. tam; (egentlig om Fugle) der Vogel ist -, fuglen er tam; fig. d. T. fvag, bolelig, ydmyg (om stolte og trodsige Personer); -n, v. 1) a. d. T. gøre tam, tæmme; lokke, kalde paa (ved et Slags Kurren); das Wildpret (Jagtsp.) lægge Lokkemad for; fig. d. T. lokke, indtage. 2) n. m. h. (om Dyr) turre, give en zittrende Lyd fra sig, især for at lokke Ungerne; (n. St.) die Nader -, knirke, knarke; mit den Zähnen -, skære, gnidske; -rheit, f. ub. pl. Tamhed, Eftergivenhed, c.; -rung, f. -en, Tæmmen, Lokken, c.; (Jagtsp.) Lokkemad, c.

Kirsch-baum, m. -es -äume, Kirsebærtræ, n.; -blüthe, f. -n, K-blomst, c.; -kern, m. -es -e, K-kjærne, c.; -saft, m. -es ub. pl. K-saft, c.; -suppe, f. ub. pl. K-suppe, c.; -vogel, m. -s -ögel, Guldbrøsel (Fugl); -wein, m. -es ub. pl. K-vin, c.

Kirsche, f. -n, Kirsebær, n.

Kirsei, m. el. n. -es ub. pl. Kersei el. Kirsei, n. (et Slags Uldtøi).

Kissen, (nu sædvanligere end Kuessen) n. -s pl. s. sg. (**Dim.** Kißchen, n. -s pl. s. sg.) Pude, Hynde, c.; -bezug el. -überzug, m. -es -üge, Pudebetræk, n.

Kiste, f. -n, Kiste, Kasse, c.

Kitt, m. -es pl. (sjeldn.) -e, Kit, n.

Kittel, m. -s pl. s. sg. Kittel, c.

Kitten, v. a. kitte: ein zerbrochenes Glas -.

Kitze, f. -n, d. T. Kid, m., en ung Buk; Hunkat, c.

Kitzel, m. -s ub. pl. den høieste Grad af Kilden; Kildenhed, c.; en høi Grad af sandselig behagelig Fornemmelse; sædv. blot i ond Betydn.; fig. en hemmelig, selvbehagelig Glæde, Skadeglæde, c.; -husten, m. -s pl. s. sg. Krillehoste, c.

Kitzelig el. **-zlig**, aj. kilden: som let fornemmer Kilden; fig. som let heider sig fornærmet; vrippen; eine -e S., betænkelig, farlig; -keit, f. ub. pl. K-hed, Vrippenhed, c.

Kitzeln, v. a. kilde, kildre: Einen, sich -; es -lt mich, pirrer, kildrer, indtager; sich über etw. -, inderlig glæde sig (især af Skadeglæde).

Ritzelung, f. unbest. for Ritzel.

Kladde, f. -n, Kladde, c., første Udkast til et Skrift; (hos Kjøbm.) Kladdebog, c.

Klaffen, v. n. m. h. gabe, spalte, forrække, ikke tilbørlig sluttе; (Sybdt.) sladdre, snddre, pjatte, dagvaske; klaprе, bragе. [Ræv) kave.

Kläffen, v. n. m. h. bjæffe; (om en Klaffer, m. -s pl. s. sg. (Sybdt.) Sladdrer, Dagvasker, c.

Kläffer, m. -s pl. s. sg. Bjæffer, c.

Klaffmuschel, m. -s pl. s. sg. Perleskjel (Conchylie).

Klafter, f. -n, Favn, c., Favnemaal, n.; -holz, n. -es ub. pl. Favnebrænde, n.; -ig, aj. som holder en Favn, blot i Sammens.; zwei- ꝛc; -setzer, m. -s pl. s. sg. Favnsætter, c.

Klaftern, v. a. Holz-, sætte i Favn; maale med udbredte Arme; um-.

Klagbar, aj. saaledes beskaffen, at derover kan klages for Retten; som blot av. virkelig klagende for Retten; anbragt for Retten som Klage.

Klage, f. -n, Klagen, Klynken, c.; Klage, c. (for en Dommer); Klagemaal, n.; -lied, n. -es -er, og -gedicht, n. -es -e, Klagedigt, n., -sang, Elegie, c.; -schrift, f. -en, Klageskrift, n.; -ton, m. -es -öne, Klagetone, c.

Klägeln, v. n. m. h. (sjeldn.) klynke, klage med heelt Stind (uden Grund.)

Klagen, v. 1) n. m. h. klage: etw. zu - haben; über Linen el. etw.; bei Em. über etw.; beklage sig hos en Dommer: vor Gericht; über el. wider Linen; foran Maalet for Klagen settes auf: auf die Ehescheidung-. 2) a. Em. etw., beklage sig for, klage (sin Ned) for; med sig, blot d. T. klage sig over legemlige Ubelser; sig mit Em. -, føre Proces med.

Kläger, m. -s pl. s. sg. Klager, Ir-, c.

Kläglich, aj. klagende, beklagelig, bedsovelig, ynkværdig; -keit, f. ub. pl. Beklagelighed, c.

Klaglos, av. ikke klagende; (Jurid.) Einen - stellen el. machen, tilfredsstille En, og derved betage ham al Aarsag til Klage.

Klamm, aj. d. T. fig. fast, gedigen; trykkende; stiv, ubsielig; vanskelig at faae, rar; (Nordt.) snever; fig. bestemt, beængstet.

Klammer, f. -n, Klampe, Krampe, Klammer, c.; hölzerne -, Klemme, c. (hvormed Vasketøi gjøres fast paa Klædsnoren); -n, v. a. og n. m. h. klamre, holde fast med Klamre; sich an etw., med Hænder og Fødder el. (om Dyr) med Kloerne klamre sig fast; (n. St.) d. T. klemme.

Klang, m. -es -änge, Klang, c.

Klappe, f. -n, (Dim. Klappchen, n. -s pl. s. sg.) Klap, Lem, Falddør, c.; Laag, Dækſel, n.; Klap (over en Lomme); Opslag, n.

Klappen, v. 1) n. m. h. klappe, give en klapprende Lyd fra sig. 2) a. slaae Klappen op el. ned; især i Sammens. -e auf-, nieder-; slaae paa Noget, saa det klapprer.

Klapper, f. -n, Skralde, c.; -jagd, f. -en, Klapjagt, c.; -maul, n. -es -äuler, Sladdermund, c.; -mühle, f. -n, Klappermølle, c.; fig. Sladdermund, c.; -rose, f. -n, Korn-Valmue (Plante), c.; -schlange, f. -n, Klaprerslange, c.; -storch, m. -es -örche, d. T. Stork, c.

Klappern, v. n. m. h. klappre: mit den Zähnen, vor Frost -; knebdre (som Storken).

Klappholz, n. -es -ölzer, Klapholt, n. (det Træ, som Bødkere bruge i Bunden af Kar).

Klapps, d. T. et indecl. Ord, som efterligner Lyden af to haarde, sammenstødende Legemer; Kladsk!

Klappe, m. -es -e, Klaps, Kladsk, n.; -en, v. n. m. h. klapse, kladske.

Klar, klärer, klärste, aj. klar: (om Stemmen) tydelig, reen; (om Luften og flydende Legemer) lys, gjennemsigtig; fig. tydelig, forstaaelig, fattelig; stær; tynd, fiin; puur, reen, uforfalsket: die -e Wahrheit; mit etw. im -en seyn, paa det Rene; (Nordt. og Sosp.) klar, færdig, fri for hver Hindring.

Klare, f. ub. pl. (i Smeltehytter) fiin, brændt Beenaske; d. T. Fiinhed, c.

Klären, v. a. klare, gjøre klar; især sich - (om flydende Legemer).

Klarheit, f. ub. pl. Klarhed, Tydelighed, Gjennemsigtighed; fig. Fiinhed, Skarhed, c. [gen.

Klärlich, av. (næsten forældr.) klarlig.

Klasse, f. -n, Klasse, c.

Klatsch, d. T. et indecl. Ord, som efterligner Lyden, der opstaaer ved Stødet af visse blode Legemer paa ligesaa blode el. paa haarde.

Klatsch, m. -es -e, Kladsk, n.; -büchse, f. -n, Blæffert, c.; vulg. Sladderpose, c.; -haft, aj. sladdervoren, sladderagtig; -haftigkeit, f. ub. pl. Sladdervorenhed, Sladderagtighed, c.; -maul, n. -es -äuler, Sladdermund, c.; -rose, f. -n, Korn-Valmue (Plante) c.

Klatsche, f. -n, Fluesmække; fig. d. T. Sladderhank, c.

Klatschen, v. 1) n. m. h. kladske, give en kladskende Lyd fra sig, el. frembringe den; klappe; sladdre, sladdre af Skole. 2) a. eine S., udbasune, bringe ud iblandt Folk; Em. Beifall, tilklappe. [c.; s. Klätscher.

Klatscher, m. -s pl. s. sg. Klapper,

Klätscher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f.

-en) Sladdrer, Klaffrer, c. (Sladderkjærling, -taske, c.); -ei, (sædvanligere end Klatscherei) f. -en, Klaffer, Sladder, Slidderfladder, c.

Klauben, v. a. pille; fig. sortere: die Wolle -; an einer S. -, gnave; lange über etw. -, gruble; etw. heraus -, udgrunde, udfinde.

Klaue, f. -n, Klov, c. (Hornvægets kløftede Fod); Klo, c.; fig. vulg. Fingre; (foragt.) Hænd, c.; -n, v. a. og n. m. h. gribe og holde fast el. trædse med Kloerne; (Nordt.) lede hurtigt; (Sefp.) kalfatre.

Klause, f. -n, Munkecelle, Eremithytte, c.; (Sydt.) snevert Bjergpas, n.; -sener el. -sner, m. -s pl. f. sg. (-snerinn, f. -en) Munk (Nonne), Eremit, Einboer (Eneboerske), c.

Klavier, n. -es -e, Klaveer, n.

Kleben, v. 1) n. m. h. og (Sydt.) m. f. klæbe; an el. in einer S., hænge ved; fig. an einem Orte - bleiben, opholde sig længere paa et Sted, end der gjøres fornedent; die Sande - lassen, være tvagtig, gierne borttage Noget hemmeligt; es bleibt nichts bei ihm -, han kan intet beholde i Hukommelsen; an etw. -, være hengiven til, indtaget af. 2) a. faae til at klæbe; (rigtigere kleiben).

Kleber, m. -s pl. f. sg. Klæber, c. (en Person som klæber Noget); Klister, n.; (n. St.) Gummi, c.; hos Tømmerne) Klaveer, n. (Jernhage paa Klæderammen).

Kleber, (Sydt.) 1) aj. svag, fiin. 2) av. netop, neppe. [hed.

Klebericht, aj. som ligner Klæbrighed.

Klebrig, (Klebrig) aj. klæbrig; -keit, f. ub. pl. K-hed, c.

Kleck, b. T. -s, m. -es -e, Klat, Klat, Plet, c.; -buch, n. -es -ücher, f. Kladde; -erei (-ferei) f. -en, Klatteri, Smøreri, n.

Klecken, (-ckfen) v. n. m. h. klakke, klatte, dekliktes fig. smøre, strive el. male slet; (Sydt. og Nordt.) indbringe, hjelpe; forslaae, strække til, klække.

Klecker, (-ckfer) m. -s pl. f. sg. d. T. Smører; En, som striver el. maler slet. [besmurt.

Kleckfig, aj. d. T. klattet, klakket.

Klee, m. (1 Stav.) -leses (2 Stav.) (samment. Klees, 1 Stav.) ub. pl. Kløver, c.; -blatt, n. -es -ätter, Kløverblad, n.; fig. et Antal af tre; (i Kortsp.) Træf, c.; -roth, aj. blaalig rød, smudsig rød.

Kleffen, f. Kläffen.

Kleí, m. -es ub. pl. (Nordt.) fed, klebrig Jordart; Mergel; feit Dynd; -en, v. a. opmuddre, rense for Dynd; -erde, f. ub. pl. Mergeljord, Mergel, c.

Kleiben, v. 1) n. m. f. klæbe; blot i be-. 2) a. kline: ein Bild an die Wand; d. T. lime, klistre; eine Wand -, el. blot kleiben, opkline en Muur.

Kleiber, m. -s pl. f. sg. En, som opkliner en Muur.

Kleid, n. -es -er, (Dim. -chen og i Folkesp. pl. -erchen, n. -s pl. f. sg.) Klædning, Kjole, c.; Klæder, Klædemon, n.; Beklædning, c.; das - einer Pumpe, Omvikling af Tong.

Kleiden, v. 1) a. Einen, sich, etw., klæde, paaklæde; fig. beklæde, overden Altar. 2) n. m. h. klæde, anstaae, give Udseende: es kleidet ihm gut (Nogle bruge Acc. es kleidet ihn gut; men Dat. er vistnok rigtigere).

Kleider-kammer, f. -n, Klædekamer, n., Garderobe, c.; -laus, f. -ause, Kroplus, c.; -motte, f. -n, Klædemel, n.; -pracht, f. ub. pl. K-pragt, c.; -tracht, f. -en, K-dragt, c.

Kleidung, f. 1) ub. pl. Paaklæden, Be-, c. 2) pl. -en, Klædning, c.; -sstuck, n. -es -e, Klædningsstykke, n.

Kleie, f. ub. pl. el. (n. St.) -n, pl. ub. sg. Klid, n.; -üig, aj. klidet, som indeholder Klid.

Klein, aj. liden, smaae, smaat, kort, tynd, fiin; fig. ikke voren; af kort Varighed; uvigtig, af lidet Værd; ringe; lavt, foragteligt.

Klein-fugig, aj. blot fig. liden, ringe, ubetydelig; -gläubig, aj. (i Bibelen) svagtroende; -gläubigkeit, f. ub. pl. Svagtroenhed, c.; -handel, m. -s ub. pl. Smaahandel, c.; -heit, f. ub. pl. Lidenhed, c. blot fig.; -herzig, aj. sneverhjertet; -herzigkeit, f. ub. pl. S-hed, c.; -igkeit, f. -en, Ubetydelighed, Smaating, c.; -laut, aj. som giver en svag Lyd fra sig; fig. d. T. nedslagen, forsagt; - werden, forroade sin Forsagthed ved Ord og Toner; tabe Modet, aflade noget af sin Krodsighed og Stolthed; -lich, aj. liden, sped, spinkel; ogsaa: smaalig; -lichkeit, f. -en, Lidenhed, Smaaligheb, c.; -muth, f. (ogsaa m.) el. -müthigkeit, f. ub. pl. Forsagthed, Modløshed, c.; -müthig, aj. forsagt, modløs; -schmid, m. -es -e, (n. St.) Kleinsmed, Laase-, c.; -städter, m. -s pl. f. sg. (-städterinn, f. -en) Kjøbstadboer; Beboer i en liden Stad; -städtisch, aj. kjøbstedagtigt; som Stik og Brug er i Smaasteder.

Kleinod, n. -es -e, Canc. og d. T. -odien, Klenodie, n., en liden, fiin Ting, (hos Slagterne) Smaamaben af slagtede Kreature; fig. en kostbar, meget kosteerlig Ting.

Kleister, m. -s pl. (om flere Slags) f. sg. Klister, n.; -n, v. a. klistre; især i Sammensætn.: an-, auf-.

Klemm, aj. f. Klamm.

Klemme, f. -n, Klemme, c. (Værk-

tei at klemme med); snevert Rum, snevert Pas; en Muskelkrampe hos nogle Dyr, som fornemmeligen klemmer Kjæverne sammen; fig. en betrængt Tilstand, Knibe, Forlegenhed, c.; -n, v. a. d. T. klemme; især med sich: ich habe mir den Finger, habe mich geklemmt.

Klempern, v. n. m. h. klimpre.

Klempner, m. -s pl. s. sg. Blikkenslager, c.

Klepper, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) en Person, som løber gjerne og meget omkring; Rideheſt af ringere Slags, Klepper el. Kleppert, c.; Hest, som blot bliver brugt til Løben; en god Traver.

Klerus, m. el. Klerisei, f. ud. pl. Clereſie, n. [geistlig Mand, c.

Kleriker, m. -s pl. s. sg. Klerk,

Klette, f. -n, Træspet (Skovfugl); Burre (Plante), c.

Kletterer, m. -s pl. s. sg. Klattrer, c.

Klettern, v. n. klattre, klavre opad (bruges m. h., naar Handlingen at klattre for sig og med Hensyn til Tiden, den varer, bliver betegnet: er hat lange geklettert; bruges m. s., naar det gjennemklattrede Rum el. det naaede Maal bliver betegnet: er ist auf den Baum, über den Berg geklettert).

Klick el. -s, m. -es -e, n. St. s. Kleck -s. [med Leer.

Klicken, v. a. d. T. kline, f. Ex.

Klieben, v. i. (blot Sydt.) 1) n. m. s. spaltes, flækkes, kløves. 2) a. spalte, flække, kløve.

Kliebig, aj. (Sydt.) som let lader sig spalte, kløve; spaltet.

Klima, n. pl. -ta el. -te, Climat, n.; -tisch, aj. climatisk, efter Jord- og Himmelstrøget.

Klimmen, v. rgl. og i. n. m. s. (digter.) klattre, klavre, meisommeligen stige op.

Klimpern, v. n. m. h. klimpre; auf einem Saiteninstrumente -, spille slet; -perei, f. -en, Klimpren, c.

Klinge, f. -n, Klinge, c., Blad, n.: Messer-, Degen-, Sensen-; især: Kaardeklinge; fig. Kaarden selv; Einen vor die - fordern, udfordre paa Kaarde; über die - springen lassen, fig. lade springe over Klingen; nedhugge; nicht bei der - bleiben, ikke blive ved Hovedsagen, ved Stridsspørgsmaalet.

Klingel, f. -n, en lille Metalklokke; -beutel, m. -s pl. s. sg. Pung med en Klokke ved, som ombæres i nogle Kirker istedetfor Tavle; -n, v. n. m. h. klingre, ringe: an (paa) der Thür; Einem -, ringe paa En.

Klingen, v. n. m. h. 1) i. klinge; fig. (om Ord og Udtryk) lyde. 2) rgl. klinke. [udøvende Lægekonst.

Klinik, f. ud. pl. Clinik, c.; den

Klinke, f. -n, Klinke, Dør-, c.

Klinken, v. n. m. h. trykke paa Dørklinken, for at aabne el. lukke Døren.

Klinker, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Klinke, c. (et Slags smaae haardt brændte Muursteen). [te, Sprække, c.

Klinse, f. -n, (Sydt.) Ridse, Spal-

Klippe, f. -n, Klippe, c.; en steil Fjeldspids; fig. truende Fare; farlig Hindring, c.; Klipping, c. (et Slags ringe Mynt i ældre Tider).

Klipper, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Blikkenslager, c.

Klippfisch, m. -es -e, Klipfisk, c.

Klippicht, aj. klippeagtig, som ligner en Klippe.

Klippig, aj. klippefuld.

Klipping, m. -es -e, Klipping, c.; s. Klippe.

Klippkram, m. -es ud. pl. d. T. Handel med allehaande Smaating; -kramer, m. -s pl. s. sg. En, som handler med allehaande Smaating.

Klippschenke, f. -n, d. T. Kippe, c., et slet, ringe Vertshuus.

Klippschule, f. -n, Nordt. d. T. ABC Skole, Skole, hvori Børn undervises i Bogstaveren og Læsen.

Klirren, v. n. m. h. klirre, dirre: die Fenster -; mit den Degen; mit den Gläsern, klinke.

Klitoris, f. Klitoris, c.

Klitsch, m. -es -e, d. T. Klat, Kladsk, Klump, c.; -en, v. n. m. h. kladske; -ig, aj. vulg. (om Brød) klæget.

Klitter, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Klak, Klat, c.; -n, v. a. smøre, skrive slet; -schulden, pl. ud. sg. Klatgjeld, Smaa-, c.

Kloben, m. -s pl. s. sg. en med en Spalte forsynet Ting; især: (i en Vægt) den togrenede Deel, hvori Vægtbjælken med Tungen bevæger sig frem og tilbage; to med hinanden forbundne, tynde Pinde med en Traad til Fuglefangst; Dørhængsel, n.; Vindeblok, Hisse-, c.; et udhulet Værktøi, f. Ex. en Træklods, til deri at opbevare en Biviser; (n. St.) Neg, n.; ein - Flachs, et Bundt; ein - Getreide, en Bunke; (undert.) et Værktøi til at binde el. holde med; -holz, n. -es -ölzer, (i Skovv.) heelt, ukløvet Favnebrænde; -säge, f. -n, en stor Sav til at save Planker til Bræder med; Langsav, c.

Klopfe, f. -n, (hos Naalem.) den smalle, gjennemskaarne Lineal, som tjener til at stikke Knappenaalene i Breve; fig. vulg. Klemme, Knibe, c.: Einen in der - haben, in die - kriegen.

Klöpfel, m. -kissen, -lade, (n. St.) for Klöppel.

Klopfen, v. 1) n. m. h. banke: das Herz klopft; an die Thür -; slaae: in die Hände -; klappe: Eim. auf die

Backen; fig. forsøge, at lokke Noget ud af En. 2) a. banke; den Klaths, die Wäsche; einen Nagel in die Wand; Einen, d. T. slaae, klapse; ein Pferd –, knuse dens Testikler med en Træhammer.

Klopfer, m. -s pl. f. sg. En, som banker; især: Dørhammer, c.

Klopfechter, m. -s pl. f. sg. En, som for Penge fegter med aflestags Vaaben; fig. en Skribent, som altid er rede til Strid.

Klopfhengst, m. -es -e, Klaphingst (halvgildet Hingst), c.

Klöppel, m. -s pl. f. sg. Knippel; Trommestik; Knebel, Klokkeknebel, c.; især: Kniplepind, c.; -kissen, m. -s pl. f. sg. Kniplepude, c.; -lade, f. -n, Kniplestrikin, n.; -n, v. a. kniple; einen Sund –, hænge en Klods paa.

Klos, m. -es -öße, (Dim. Klößchen, n. -s pl. f. sg.) Klump, Klimp, Jord–, c.; en liden rund Klump; især i Kjøkkenerne: Bolle, Kjød–, Brød–, c.; fig. d. T. et kluntet Mske.; en Klunt.

Kloßig, aj. som indeholder Klunter, Klumper, Boller; klunteagtig; klæget.

Kloster, n. -s -öster, Kloster, n.; -bruder, m. -s -üder; -gelübde, n. -s pl. f. sg.; -kirche, f. -n ɔc. Klosterbroder, -løfte, -kirke, ɔc.

Klösterlich, aj. klostermæssig; fig. for sig, eensom.

Klotz, m. -es -özze, (Dim. Klötzchen, n. -s pl. f. sg.) Klods c.; fig. (foragt.) en Klods, et uvirksomt; ilsgel. et grovt, udueligt Mske.; -ig, aj. d. T. klumpet; vulg. grov, ubehovlet, klodset. [Klub, c.

Klub el. -ubb, m. -s -ubbe el. -ubs, **Kluse**, f. -n (Sydt.) Knappenaal, c.

Klust, f. -üfte, (Dim. Klüftchen, n. -s pl. f. sg.) Kløft, især: Bjerg–, Klippe–; Spalte, c.; (især Sydt.) en klovet, spaltet Ting.

Klüftig, aj. kløftet, som har Kløft, Spalte.

Klug, klüger, klügst, aj. klog; d. T. nicht –, ikke klog, ikke ved Forstand; fornuftig; duelig; lærd.

Klügelei, f. -en, Spidsfindighed, Speculeren, c., Haarkloveri, n.

Klügeln, v. n. m. d. vanse paa, haarkløve, speculere; mest foragt. og i Spøg. [tighed, c.

Klugheit, f. ud. pl. Klogskab, Klog-

Klügler, m. -s pl. f. sg. Haarklover, Spidsfindighedskræmmer, c.

Klüglich, aj. klogelig, snildelig.

Klügling, m. -es -e, Haarklover; (ironisk) Vilsmand, c.

Klump, m. -es -ümpe, d. T. -ümper, (Dim. Klümpchen, n. -s pl. f. sg.) Klump, c.; (n. St.) Bolle, c. (i Suppe ɔc.).

Klumpen, m. -s pl. f. sg. Klump; Hob, Dynge, c.; -weise, av. klumpevis, hobevis.

Klumperig, aj. d. T. klumpet.

Klümpern, v. a. sich, smulres, falde hen i Brokker; især klumpe sig, blive klumpet. [fod, c.

Klumpfuß, m. -fses -üsse, Klump-

Klumpicht, aj. klumpeagtig, plump.

Klumpig, aj. klumpet, som er i Klumper.

Klunker, m. -s pl. f. sg. el. f. -n, d. T. en nedhængende, udannet, lille Maase af flet Art, f. Ex. Gadesnavs paa Klæder. [te, c.

Klunse, f. -n, (Sydt.) Ridse, Spal-

Kluppe, f. -n, Klemme, Knibe, c.: Einen in die – bekommen; et spaltet Værktøi til at holde Noget fast med; Tang–, Klemme, c.

Klüver, m. -s pl. f. sg. (Søv.) Klyver, c. (et trekantet Skibsseil).

Klystier, n. -es -e, Clysteer, c., Lavement, n.; -en, v. a. d. T. Einen, give Lavement, sætte Clysteer; -sprize, f. -n, Clysteersprøite, c.

Knabe, m. -n -n, (Dim. Knäbchen, n. -s pl. f. sg.) Dreng, c.; (foreld.) enhver ung Mandsperson.

Knaben-alter, n. -s ud. pl. Drengealder, c.; -haft og -mäßig, aj. drengeagtig; -schänder, m. -s pl. f. sg. en Mandsperson, som begaaer Sodomiterie med en Dreng el. en ung Mandsperson. Denne Last kaldes -schänderei, f. ud. pl.; -schule, f. -n, Drengeskole; c.; -streich, m. -es -e, Drengestreg, c.

Knack el. -s, et indeel. Drd, knæk.

Knack el. -s, m. -es -e, Knæk, n.

Knacken, v. 1) n. m. h. knække. 2) a. aabne ved at knække: Nüsse –.

Knacker, m. -s pl. f. sg. Knækker, c., (n. St.) Knæk, n.

Knackern, v. n. m. h. d. T. knække ofte men ikke høit.

Knackmandel, f. -n, Knækmandel, c.

Knacks, f. Knæk.

Knackwurst, f. -ürste, røget Spegepølse, lyhøst Pølse. [Smæld, n.

Knall, m. -es -e, Knald, Strøld,

Knall-büchse, f. f. Knatsch-; -glas, n. -es -äser, Knaldglas, n.; -gold, n. -es ud. pl. Knaldguld, n. (i Chymien); -pulver, n. -s pl. f. sg. Knaldpulver, n.; -silber, n. -s ud. pl. Knaldsølv, n.

Knallen, v. n. m. h. knalde; d. T. ogsaa a. Einen –, nedstyde; fig. stusse, bedrage.

Knapp, aj. tætsluttende; knap, snever, trang; fig. vanskelig at faae og at erhverve, rar; knap, neppe tilstrækkelig; sparsommelig, nøieregnende; nærpe; kort, strax derpaa.

Knappe, m. -n -n, en Svend hos forskjellige Haandværkere, især hos Mellere og Dugmagere; ligel. hos Bjerg-

folk; (fordum) en ung Mand; især: en ung Adelig, Page, Baabendrager, c.

Knappen, v. 1) n. m. b. (n. St.) knække; (Sybt.) knistre (om Ilden); vakle, halte lidt. 2) a. (Sybt.) knække; knibe.

Knappsack, m. -es -ække, s. Schnapsack.

Knappskaft, f. -en, samtlige Svende i et Laug el. paa et Sted.

Knarpelkirsche, f. -n, et Slags Kirsebær med fast og haardt Kjød.

Knarpeln, v. n. m. b. knase (Noget med Tænderne).

Knarre, f. -n, Stralde, c.; -n, v. n. m. b. knirre, knarke, knarre, stralde (med en Stralde).

Knast, m. -es -e, (n. St.) Knast, c.

Knaster, s. Canaster.

Knasterbart, m. -es -ärte, Knurrerotte, Gnavpose, c.

Knastern, v. n. m. b. knittre, knage, brage, især om Ilden; fig. b. T. (Sybt.) brumme, knurre.

Knauel, m. -s ub. pl. Weibred (Plante) c.; en Art Stjernemoos.

Knauel, b. T. Knauel, m. el. n. -s pl. s. sg. Regle, n. (Kraad ꝛc.); -n, v. a. etw., vinde til Regle.

Knauer, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) stor, haard, til visse Ting udrugbar Steen; -ig, aj. (om Bjergminer) som indeholder saadan Steen.

Knauf, m. -es -äufe, (forældr.) Knap, c.; den øverste Deel af en Søile, Capitæl, c.

Knaupeln, v. n. m. b. b. T. gnave, gnaske; fig. have travelt, uden at udrette meget.

Knauser, m. -s pl. s. sg. b. T. Gnier, c.; -ei, f. -en, Gnieri, n.; -ig, aj. gnieragtig; -n, v. n. m. b. gnie, være karrig. [Klods, c.

Knebel, m. -s pl. s. sg. Knevel,

Knebelbart, m. -es -ärte, Knevelsbart, m. [binde med en Knevel.

Knebeln, v. a. trække sammen el.

Knebelspieß, m. -es -e, Knevelsspyd, n., et Spyd med et Tværjern nedenfor Spydet selv.

Knecht, m. -es -e, Knegt, en Mandsperson, som er forpligtet til visse Forretninger for en Anden; fordum om alle Slags Tjenester, nu: en ringe Øvrighedsperson: Stadt-, Gerichts-; Svend hos forskjellige Haandværkere, f. Ex. Bäcker-, Fleischer- ꝛc.; Tjenestekarl, c.; i Sammens. som: Weiber-, Pfaffen- ꝛc.; fig. Træl, Slave, c.; fig. Knegt, c., et Værktøi, el. en Deel af et Værktøi, som staaer, og tjener til Understøttelse for en anden Ting, f. Ex. Kamlebuk, c.; den Række i Fiskekenerne, hvorpaa de optoede Kar sættes for at tørres ꝛc.

Knecht-geist, m. -es ub. pl. Trælleaand, c.; slavisk Sindelag, n.; -gestalt, f. -en, Tjeners Skikkelse; -isch, aj. (foragt.) slavisk, trælleagtig; -lich, aj. (i god Betydn.) sømmelig for en Tjener; -schaft, f. ub. pl. Trældom, c., Livegenskab, Slaveri, n.

Kneif, m. -es -e (n. St.) Kniv, c. især: Krumkniv (hos Skomagerne).

Kneifen, v. i. a. knibe (haardt): Linen in den Arm.

Kneipe, f. -n, (n. St.) et Værktøi at knibe el. klemme med; Kniben (i Maven), Bugorid, n.; (foragt.) Kipse; et ringe Værtshuus.

Kneipen, v. rgl. og i. a. fig. forraarsage Smerter, der ligne Bugorid; knibe (lemfældigt): Linen in die Backen.

Kneipschenke, f. -n, Kippe, et ringe Værtshuus.

Kneipzange, f. -n, Knibtang, c.

Kneten, v. a. ælte: den Teig.

Knick, et indeol. Ord, knæk.

Knick el. -s 1) m. -es -e, Knæk, c.; fig. Revne, Spalte, c.; (Sosp.) Hjerne, n., Bening, c. 2) n -es -e, s. Knickicht.

Knicken, v. 1) n. m. b. knække, give et Knæk fra sig; fig. bøie, især gaae med krumme Knæ; prutte, tinge noie; gnie, være karrig. 2) a. knække, bræke: ein Reiß, ein Ei.

Knicker, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Stjottel, Rumlepotte, c.; s. Knauser; -ei, f. s. Knauserei; -ig, aj. s. Knauserig; hyppig neiende.

Knickicht, n. -es -e, levende Gjerde, n.

Knicks, m. -es -e, d. T. et kort Buk el. en liden Neien; s. der Knick.

Knie, n. (1 Stav.) -iees (2 Stav.) el. sammetr. -ies (1 Stav.) pl. -iee (2 Stav.) Knæ, n.; -band, n. -es -änder, s. -riemen; -beuge, f. -n; -bug, m. -es, Hase, Knæ-, c.; -beugung, f. -en, Knælen, c., Knæfald, n.; -gürtel, m. -s pl. s. sg. og -riemen, m. -s pl. s. sg. Strempebaand, n.; (hos Skomagerne) Knærem, c. (hvormed Listen holdes til Knæet); -scheibe, f. -n, Knæskal, c.; -stück, n. -es -e, Knæstykke, n.

Knieen, (2 Stav.) el. forkortet knien (1 Stav.) v. n. 1) m. s. knæle, falde paa Knæ. 2) m. b. knæle, ligge paa Knæ.

Kniff, m. -es -e, Kniben, c.; den ved Knibning forøarsagede Plet; fig. Kneb, n., Rænke, c.

Knipp, m. -es -e, d. T. Kniben, c.; Knep, n. (med Fingrene).

Knippen, s. Knippsen.

Knippkäulchen, n. -s pl. s. sg. Rumlepotte, c.

Knipps, m. -es -e, d. T. en lille Person; et Knep (med Fingrene); Slag med en Lineal paa Fingerenderne; sædv. das -chen.

Knippsen, v. 1) n. m. h. kneppe (med Fingrene). 2) a. Linen, kneppe, gloe Knep.

Knirren, v. n. m. h. knirke.

Knirschen, v. 1) n. m. h. knase, støre, f. Ex. med Tænderne, gnidske. 2) a. knuse.

Knistergold, n. -es ub. pl. Bladguld, n.

Knistern, v. n. m. h. knistre, knittre.

Knittel, m. s. Knüttel.

Knittern, v. n. m. h. knittre.

Knöbel, m. -s pl. s. sg. d. T. Kno, Knokkel, c.

Knoblauch, m. -es ub. pl. Hvidleg, n.

Knöchel, 1) m. -s pl. s. sg. Kno, Knokkel, Ankel, c. 2) n. -s pl. s. sg. et lille Ben...

Knochen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Knöchelchen, n. -s pl. s. sg.) Knokkel, c., Been, n.; fig. vulg. Lemmer; Lebemod.

Knochen-artig, aj. knokkelagtig; -drechsler, m. -s pl. s. sg. Beendreier, c.; -hand, f. -ände, Knokkelhaand, c.

Knöchern, aj. Been-, af Been.

Knochicht, aj. beenagtig, som ligner Been.

Knochig, aj. benet, fuld af Been.

Knocke, f. -n, Hørlokke, c.

Knödel, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Bolle, Mad-, c.

Knollen, m. -s pl. s. sg. Knold, Klump, Stump, Gnalling, c.; en stor Bule, en haard Bylb.

Knollicht, aj. knoldeagtig.

Knollig, aj. knoldet, knudret, bulet; fig. d. T. plump, grov.

Knopf, m. -es -öpfe, Knap (som sidder paa Toppen el. Enden af en anden Ting); Knap, c. (til Klæder).

Knopf-form, f. -en, Knappeform, c.; -gießer, m. -s pl. s. sg. Knappestøber, c.; -loch, n. -es -öcher, Knaphul, n.; -macher, m. -s pl. s. sg. Knapmager, c.

Knöpfen, v. a. knappe; især i Sammensl. an-, auf-, zu- ꝛc.

Knopper, f. -n, (n. St.) Galæble, n.

Knorpel, m. -s pl. s. sg. Brusk, c.; -artig og -icht, aj. bruskagtig; -ig, aj. brusket, som har megen Brusk.

Knorpeln, v. n. m. h. d. T. knase (Noget med Tænderne).

Knorren, m. -s pl. s. sg. forskjellige faste, rundagtige Fremragninger, f. Ex. en Træknast, Ankelknode, et Led, Knæ (paa Halmstraa el. Siv); et udannet, rundagtigt, haardt Legeme; især en Kartoffel.

Knorrhahn, m. -es -ähne, Knurrhane, c. (Fugl i Afrika); Pantserulk, c. (Fisk).

Knorricht, aj. som ligner Knorren; knorrig, aj. som har Knorren, s. dette Ord.

Knorz, m. -es -e, Knast, Knude, c.; fig. Grobian, grov Stud, c.

Knospe, f. -n, (Dim. Knöspchen, n. -s pl. s. sg.) Knop, Træ-, Blomster-, c.; -n, v. n. m. h. knoppes, faae, sætte, fyde Knop.

Knospig, aj. knoppet.

Knote, m. s. Knoten.

Knöteln, v. a. gjøre smaae Knuder; især: fye Knudesting.

Knoten, m. -s pl. s. sg. (Dim. Knötchen, n. -s pl. s. sg.) Knude, Knort, c.; enhver rund el. rundagtig, d. T. uregelmæssig, fast Opheining paa et Legeme, f. Ex. Ankelknode, c.; ligel. et rundagtigt, uregelmæssigt, haardt Legeme selv; især: Knude (paa Traad og andre tynde, dselige Legemer); fig. Knude, c. (en Hindring, hvis Bortryddelse er svær og usis).

Knoten-perrücke, f. -n, Lokkeparyk, Klonge-, c.; -stock, m. -es -öcke, Knortestok, -tjep, c.

Knotig, aj. knudret, knortet; fig. plump, raa, udannet.

Knuff, m. -es -üffe, d. T. Knubs, Puf med knyttet Næve; -en, v. a. Linen, d. T. knubbe, puffe.

Knüllen, v. a. d. T. krølle, for-.

Knupfen, v. a. knytte: ein Band -; fig. forene neie, forbinde; Linen an den Galgen -, hænge; -pfung, f. -en, Knytning, c.

Knüppel, m. -s pl. s. sg. d. T. Klods, Knippel; fig. d. T. Ryksat, Klods, c. (et lille, tykt el. ogsaa groot, plumt Mske.); -n, v. a. slaae med en Knippel.

Knurren, v. n. m. h. knurre, brumme; die Hunde -; især fig. d. T. knurre, murre, dadle murrende.

Knurrig, aj. altid knurrende; -hahn, m. s. Knorr-; -kater, m. -s pl. s. sg. fig. d. T. Knurrepotte, c. (et altid knurrende Mske.)

Knust, m. -es -e (Nordk.) Endestive, c. (af Brød).

Knute, f. -n, Knute (en Straf i Rusland); -n, v. a. Linen, knute, straffe med Knute.

Knüttel, m. -s pl. s. sg. Knippel, c.; -n, v. a. Linen, slaae med en Knippel; Strømpse, knytte, strikke; -vers, m. -es -e, et slet Digt, slette Vers.

Koax, n. -es ub. pl. Dræk, n. (Frøernes Skrig); -en, v. n. m. h. qværke, skrige som Frøerne.

Kobalt, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Kobolt, c.; -isch, aj. koboltagtig; som ligner Kobolt.

Kobel, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Dueslag, n.; Kjelder i en Karet el. Reisevogn.

Koben, m. -s pl. s. sg. Svinesti, c.; Kober, m. -s pl. s. sg. Vaandkurv, Vidie-, c.

Kobold, m. -es, 1) ub. pl. d. T. Kolbette, c. 2) pl. -e, Nisse, Busse-mand, c.; d. T. Kobolt, c.

Koch, m. -es -öche, Kok, c.; en vælingagtig Spise.

Koch-æpfel, m. -s -äpfel, Madæble, n.; **-buch**, n. -es -ücher, Kogebog, c.; **-kunſt**, f. ub. pl. Kogekonſt, c.; **-löffel**, m. -s pl. ſ. sg. Kokkeſkee, c.; fig. d. T. et Mſke., ſom blander ſig i Alt; **-ſalz**, n. -es ub. pl. Kjekkenſalt, n.; **-topf**, m. -es -öpfe, Potte at koge i; **Kochpotte**, c.

Kochen, v. 1) n. m. h. koge: laß das Waſſer -; fig. die Weintrauben -, naar deres Saft modnes ved Solens Hede; das Blut kocht, naar det er i ſtærk Bevægelſe. 2) a. koge: Speiſe -; fig. (om Maven) die Speiſe -, fordeie; (om Solen) den Wein -, ved dens Varme bringe til Modenhed.

Köcher, m. -s pl. ſ. sg. Kogger, Pile-, n. [foragt.).

Kocherei, f. -en, Kogeri, n. (iſær

Köchinn, f. -en, Kogekone, c.

Köcken, ſ. **Köken**.

Köder, m. -s pl. ſ. sg. (hos Jægere og Fiſkere) Lokkemad, Mading, Aas, c.; -n, v. a. lokke med Mading, ſætte Lokkemad for; forſyne med Mading (bek-): die Angel-. [Stillingsſt, n.

Kofent, m. -es ub. pl. tyndt Øl,

Koffer, m. -s pl. ſ. sg. Koffert, c.

Kog, m. -es -öge, (i Schleswig) et lavt af Diger indeſluttet Land.

Kohl, m. -es ub. pl. Kaal, c.

Kohl-becken, n. -s pl. ſ. sg. ſ. **Kohlen-**; **-blatt**, n. -es -ætter, Kaalblad, n.; **-feuer**, n. d. T. ſ. **Kohlen-**; **-fuchs**, m. d. T. ſ. **Kohlen-**; **-garten**, m. -s -ärten, Kaalhave, Kjekkenhave, c.; **-gärtner**, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, ſ. -en) Gartner (-ſke) ved en Kjekkenhave; Urtegaardsmand, c.; **-meiſe**, f. -n, en Art Musvit med ſort Hoved; **-rabi**, m. -s ub. pl. Kaalrabi, c.; **-rübe**, f. -n, Kaalroe, c. (en Art Kaalrabi); **-ſchwarz**, aj. kulſort.

Kohle, f. -r (Dim. Köhlchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kul, n.; glühende -n, Gloder.

Kohlen, v. a. brænde til Kul; brænde Kul.

Kohlen-becken, n. -s pl. ſ. sg. Fyrfad, **-dæmpfen**, m. -s pl. ſ. sg. Kulbrænder, **-feier**, c.; **-feuer**, n. -s ub. pl. Kululd, c.; d. T. ogſaa Fyrfad; n.; **-fuchs**, m. -es -üchſe, en mørkerød Fux; **-korb**, m. -es -örbe, Kulkurv, c.; **-ſäure**, f. ub. pl. Kulſyre, c.; **-ſchiff**, n. -es -e, Kulſkib, n.

Köhler, m. -s pl. ſ. sg. ſ. **Kohlenbrenner**; **-glaube**, m. -ns ub. pl. Kulſyretro, c. (ſom grunder ſig paa andre Menneſkers blotte Vidnesbyrd).

Köhre, f. -n, (forældr.) Valg, n., Valgret, c.; -n, v. i. (forældr.) udſøge, vælge, kaare.

Köje, f. -n, Køie, c.

Köken, v. a. og n. m. h. vulg. ſpye, dræmme ſig; fig. og foragt. tale uden Overlæg, ſige, hvad der først falder i Munden.

Kolbe, f. -n, el. -n, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. Kölbchen, n. -s pl. ſ. sg. Kelle, Strids-; (Sydt.) Kalvekolle, Bedekelle, c.; Kolbe, Gevær-, c.; Hirſevippe, Havrevippe; d. T. et ſkalbet, glat klippet Hoved; fig. et med en Kelle forſynet Inſtrument; (i Chymien) Kolbe, Retorte, c., et Glas el. Kar med ſnever Hals.

Kolben, v. 1) a. forſyne med Kolle; bearbeide, ſlaae med Kolle; **Hirſe -**, afmeie de modne Hirſevipper; 2) n. m. h. (Jagtſp.) faae Takker.

Kolben-hirſch, m. -es -e, en Hjort, ſaalænge den endnu ikke har fuldkomne Hjortetakker; **-recht**, n. -es ub. pl. Nøieret; Voekamp, c.; **-zirkel**, m. -s pl. ſ. sg. Sirkel, hvis ene Fod er ſpids, den anden ſtump.

Kolbicht, aj. kolledannet.

Kolbig, aj. ſom har een el. flere Kolber.

Kolibri, m. ſ. **Colibri**.

Kolik, f. pl. om flere Slags -en, Kolik, c.

Kolk, m. -es -ölke, el. -e, f. -n, (forældr.) dyb Pyt, Sump; et dybt Sted i en Dam, Flod el. Sø.

Koller, 1) n. (ogſaa m.) -s pl. ſ. sg. Krave, Hals-, c.; d. T. Brystdug, c., Livſtykke, n., (uden Ærmer); **Kelert**, c. (Lædertarniſt); **Hagesmække**, c. 2) m. -s pl. om flere Slags ſ. sg. Kuller (Hefteſygdom), c.; fig vulg. ogſaa om Mſker., en høi Grad af Vrede; der wüthende -, Flyvekuller; der ſtille -, Dødkuller, Solkuller.

Kolleradet, f. -n, en Aare mellem Heftens Øren, ſom aabnes, naar den har Kuller.

Kollerig, aj. kullerſt, ſom har Kuller.

Kollern, v. n. m. h. og ſ. d. T. rulle; iſær m. h. have Kuller.

Köllniſch, aj. kelnſk; **-e, Gewicht**, kelnſk Vægt.

Kolon, n. -s, Colon, n. (:).

Koloß, m. -ſſes -ſſe, Colos, c. -oeſſiſch el. ſædv. -oſſaliſch, aj. coloſſalſk.

Kolter, 1) m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Sengeteppe, n. 2) n. -s pl. ſ. sg. Plovjern, n.

Komet, m. -en -en, Komeet, c.

Komiker, m. -s pl. ſ. sg. Comiker, c.

Komiſch, aj. comiſk; lyſtig; leierlig, ſom ophæfter Latter.

Komma, n. pl. ſ. sg. Comma, n. (,).

Kommen, v. i. n. m. ſ. komme. Bruges baade om levende og livløſe

Ting, saavel for sig alene: da kommt unser Freund, som med an, auf, aus, durch, in, nach, unter, von, vor, zu ꝛc., og med herunter, weiter, wieder, zusammen, nahe, herbei, entgegen ꝛc.; fig. komme i alleslags handlende og lidende Forandringer, Omstændigheder, Tilstande ꝛc. med alleslags præp. og av. f. Ex. um etw. -, miste, tabe; zu etw. -, fortjene, erhverve, især Formue; im Reden auf eine S. -, komme til at tale om; Waaren - lassen, forstrive; aus der Mode -, gaae af Brug; an den Tag -, blive bekjendt; über Einen -, komme efter, straffe; Eim. mit etw. -, foredringe, omtale; Eim. so und so -, behandle; es kommt ein Wind, opstaaer; hidrører (især med aus og von); es kann -, det kan ske; wie hoch kommt das Gut, koster. Weg og Straae sættes med Acc. (sjelden med Gen.): einen Weg (eines Weges) -. [forst-.

Kommend, partic. kommende, til-.

Kommlich, aj. (Sydt.) bequem, passende; -keit, f. -en, B-hed, c.

Komödiant, m. -en -en, Skuespiller, Comediant, c.; -isch, aj. (foragt.) skuespilleragtig; -ödie, f. (4 Stav.) -n, Comedie, c., Skuespil, især Lystspil, n.; fig. en lystig el. forvirret Tildragelse.

Kompan el. Kum-, m. -es -e, (forældr.) Kammerat, Stalbroder, c.

Komst, m. -es ub. pl. Spitemelk, c.; (Sydt.) ituskaarne, kogte og derefter nedsyltede Kaalhoveder; Suurkaal, c.

König, m. -es -e, Konge, c.; fig. d. T. en Person, som iblandt flere af een Art nyder en fortrinlig Ære og nogen dermed forbunden Magt, f. Ex. Schützen-, Vogel- ꝛc.; den fornemste Ting af eet Slags, f. Ex. den mellemste og høieste Kegle i et Keglespil; (i Chymien) fuldkommen renset Metal el. Halvmetal.

König-inn, f. -en, Dronning, c.; -isch, aj. (forældr. og endnu blot i Bibelen): und es war ein -ischer, kongelig Mand, Hofbetjent, c.; -lich, aj. kongelig; -reich, n. -es -e, Kongerige, n.; -seidechse, f. -n, Basilisk, c.; -sfischer, m. -s pl. s. sg. Isisfugl, c.; -skerze, f. ub. pl. Kongelys, n.; ogsaa -skraut, n. -es ub. pl.; -skrone, f. -n, en kongelig Krone; en Plantes Navn; -smörder, m. -s pl. s. sg. Kongemorder, c.; -spferd, n. -es -e, en Hest med Blis og fire hvide Fødder; -pulver, n. -s ub. pl. Kongeregelse, c.; -sschlange, f. -n, Kongeslange, Kæmpe-, Asgubs-, Boa, c.; -thum, n. -es -ümer, Kongedemme, n., Kongemagt, (undertr.) Kongerige, n.; -swürde, f. ub. pl. Kongeværdighed, c.

Können, v. i. n. m. b. kunne: er kann es nicht; er hat es nicht sehen können (ikke gekonnt); være muligt; ikke indstrænkes el. hindres; nicht anders -, als ꝛc., maatte; have Evne, Magt til; have Anledning, Leilighed, være i Stand til; ingen Ret have til Noget; ingen Tilladelse have; besidde Færdighed, Evelse i en Ting; (sem v. a.) vide udenad: seine Lection -; kunne for, være Skyld i.

Konterfei, n. -es -e, (forældr.) Contrafei, Billede, Skilderi, n.; -en, v. a. afbilde, afmale.

Kontusche, f. -n, en kort Overklædning for Fruentimmer.

Kopal, m. -es ub. pl. Copal, c.: et Slags Gummi; et Slags Jordharpix, som ligner Rav.

Köper, m. -s pl. s. sg. Kipper, en Maade at væve paa, ved hvilken Fletten ligger nogle Traader over Rendingen; flammet Arbeide. At forfærdige saadant vævet Tøi kaldes -n, v. a.

Kopenhagen, n. -s, nom. prop. Kjøbenhavn.

Kopf, m. -es -öpfe, (Dim. Köpfchen, n. -s pl. s. sg.) Hoved, n.; den runde, øverste Deel af en Ting; især: den øverste, sædvanlig runde Deel af Dyrs og Menneskers Legeme; vom - bis zu den Füßen, fra Hoved til Fod, fra Top til Taa; fig. Tanke, Forestilling; Hukommelse; fortrinlig Færdighed, c.; Genie; Sindelag, n.; Person, Mand, c.; (undertr.) et kugle- el. halvkugleformigt Kar; en dyb Skaal; (n. St.) Overkop, c., Kop at kopsætte med ꝛc.; (Sydt.) Bøger, n., Kalk, c.

Kopf-arbeit, f. -en, d. T. Hovedarbeide, n., Arbeide, som især udføres ved Eftertanke; -brechen, n. -s ub. pl. fig. d. T. Hovedbrud, n., Eftertankens Anstrengelse; -geld, n. -es -er, Folkeskat, f. Ex. i Danmark den forrige Extraskat; -hänger, m. -s pl. s. sg. Heldøre, Pietist, c.; -hängerei, f. ub. pl. Religionshykleri, Pietisteri, n.; -kohl, m. -es ub. pl. Hovedkaal, c.; af Slags Kaal, som sætter Hoved; -laus, f. -äuse, Hovedlus, c.; -los, aj. hovedløs; fig. uden Forstand; -putz, m. -es ub. pl. Hovedpynt, c.; -reißer, m. -s pl. s. sg. stet, svovlet Viin, hvoraf man faaer Hovedpine; -salat, m. -es ub. pl. Hovedsalat, c.; -scheu, aj. fly (om Dyr og især om Heste, som ikke gierne lade sig tage ved Hovedet); fig. som erholden Klog ved Skade; -schmerzen, m. -s pl. s. sg. Hovedpine, c.; -schüttelnd, part. og aj. rystende med Hovedet; -steuer, f. -n, s. -geld; -stimme, f. -n, Fistelstemme, c.; -stück, n. -es -e, et Stykke af Hovedet; Hovedstykke; et Slags Selvmynt, -über, av. med Benene over Hovedet; -unter, aj. paa Hovedet; -weh, n. -es ub. pl. Hoved-

ning, c.; -zeug, n. -es -e, Hovedtøi, n., Fruentimmerhovedpynt, c.

Köpfeln, v. a. Einen, kopfætte.

Kopfen, v. n. m. h. fætte Hoved, danne Hoved.

Köpfen, v. a. hugge Hovedet af: einen Verbrecher; kappe, fære Toppen af: die Weiden; kopfætte: Einen.

Köpfig, aj. som har Hoved; især i Sammensætninger: dick-, drei-; fig. egensindig; -keit, f. ub. pl. Egensindighed, c.

Köpflings, av. med Hovedet foran.

Koppe, f. -n, d. Æ. Toppen, Spidsen af en Ting.

Koppel, f. -n, Kobbel, n.; et Baand til at befæste Noget med, f. Ex. Kaardegehæng; (ogsaa n.); Kobbel, n. f. Ex. Hunde, Heste; en Omkreds, i hvilken flere Personer have lige Ret til især at jage, fiske el. græsse deres Dyr; et indhegnet Stykke Mark af middelmaadig Størrelse; især Nordt. en saadan indhegnet Plads, som ingen Have er.

Koppeln, v. a. koble, forbinde med Kobbel; fig. (om Mstr.) koble, stifte Giftermaal; (Nordt.) indhegne, indgjerde; -lung, f. -en, Kobling, c.

Koppen, v. 1) n. m. h. (Sydt.) ræve; (om Heste) fætte Fortænderne fast i Krybben, og heftig knappe efter Luft. 2) a. (især Sydt.) kappe.

Kopper, m. -s pl. s. sg. Krybbebider, c.

Koralle, f. -n, Koral, c.; -nfischer, m. -s pl. s. sg. Koralfisker, c.

Koran, m. s. Alkoran.

Koranzen, v. a. vulg. kærnisle, prygle dygtig af.

Korb, m. -es -örbe (Dim. Körbchen, n. -s pl. s. sg.) Kurv, c.; fig. (i Frieri) et afslaaende Svar; -macher, m. -s pl. s. sg. Kurvemager, c.; -pfennig, (n. St.) m. -es -e, de Skillinger, som Tjenestefolk bedrage deres Herskab fra ved Indkjøb; -wagen, m. -s pl. s. sg. Kurvevogn, c.; -weide, f. -n, Kurvepiil, c. (hvoraf Kurve forfærdiges).

Kören, s. Köhren.

Koriuthe, f. -n, Corende, c.

Kork, m. -es -e, Kork, Korkprop, c.; -zieher, m. -s pl. s. sg. Proptrækker, c.

Korn, n. -es -örner, (Dim. Körnchen, n. -s pl. s. sg.) Korn, n.: (et lidet, rundt, haardt Legeme; Sandkorn, Salt-; Korn paa Geværet og Kanoner, hvorigj- Sigte tages; Frøkorn; Sæde-; (som collectiv. ub. pl. Sæd; i mere indskrænket Betydn. den paa hvert Sted hyppigst dyrkede Sæd; især Rug; i Vestfyhalen: Havre; i Sjelland og flere Steder i Danmark: Byg); eine Münze von gutem Schrot und -, Vægt og Gehalt; fig. ein Mann von altem Schrot und -, gammelt Præg; (hos Smede) et Maal ($\frac{1}{72}$ Tomme); smaae Huller i tyndt Jern; (n. St. fig.) liden, lidet; ein -Zeit; ein Körnchen Brod, et lille Korn.

Korn-ähre, f. s. Aehre; -blume, f. -n, Kornblomst, c., Blaakorn, n.; -boden, m. -s -öden, Kornloft, n.; Kornhund, Sædhund, c. (som egner sig for Sæd); -ernte, f. ub. pl. Kornhøst, c.; -fege, f. -n, Kornharpe, c.; -handel, m. -s ub. pl. Kornhandel, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Kornhandler, c.; -jude, m. -n -n, d. Æ. Kornjøde, c. (foragt.) Kornpuger, c.; -kammer, f. -n, Kornkammer, n.; fig. et kornrigt Land; -reich, aj. kornrig; -wage, f. -n, Kornvægt, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Kornorm, c. (Insect).

Kornelle el. -elkirsche, f. -n, Kornelkirsebær, n.

Körnen, v. 1) n. m. h. fætte Kjærne, begynde at modnes; forvandles til Korn, smulne; sich -. 2) a. korne, danne til Korn: das Schießpulver -; die Gerste -, afslaae Spidserne af Kornet, efterat det er tærsket; lokke: Vögel -, lægge Korn el. anden Lokkemad for. [agtig.

Körnicht, aj. som ligner Korn, korn-

Körnig, aj. kornet, grynet, som har Korn; fig. (om et Foredrag, en Skrivemaade) kort og eftertrykkelig; fyndig; dybre kernig. [mad, c.

Körnung, f. -en, (Jagtsp.) Lokke-

Körper, m. -s pl. s. sg. Legeme, n.: enhver i Sandserne faldende Ting (modsat Geist); den stærkere, tykkere Deel af en Ting, især Krop, c. (Dyrs el. Mstrs.); et Dyrs el. Mstes. hele Legeme (modsat Seele).

Körper-bau, m. -es -e, Legemsbygning, c.; -bildung, f. -en, Legemsdannelse, c.; -lich, aj. legemlig, materiel; ein -licher Eid, corporlig; -lichkeit, f. ub. pl. Legemlighed, c.; -los, aj. legemløs; -losigkeit, f. ub. pl. Legemløshed, c.; -schaft, f. -en, Corporation, c.; -welt, f. ub. pl. Legemverden, c.

Korte el. -l, f. -n, (n. St. og hos forskjellige Haandv.) Seglgarn, Garn, n.

Kosbeere, f. -n, (n. St.) s. Seldelbeere.

Kosel, f. -n, (Sydt.) So, c.; fig. en fiden Kone; -n, v. a. fare, kaste Grise.

Kosen, v. 1) n. m. h. tale fortrolig sammen. 2) a. bevise Kjærtegn, sladske for.

Kossat el. -äth, m. -en -en, (Nordt.) Husmand, Indsidder, c.

Kost, f. 1) ub. pl. Kost, Spise, Næ-

ring, Underhold, c.; (foræld.) Underse-gelse, Prøvelse, c. 2) blot pl. -en, Omkostning, c.; fig. Bekostning, Sta-de, c., Afbræk, n.

Kost-bar, aj. kostbar; fig. tvungen, søgt; pretiøs; (sjeld. som tillægger sig et stort Værd; **-barkeit**, f. ub. pl. Kostbarhed, c.; **-frei**, aj. som har fri Kost, frit Underhold; **-gänger**, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Kostgænger; **-geld**, n. -es -er, Kostpenge; **-haus**, n. -es -äuser, Spiseqvarteer, slutter Bord, n.; **-schule**, f. -n, Pensionsan-stalt, c.; **-schüler**, m. -s pl. s. sg. Pensionair, c.; **-spielig**, aj. kostbar, som gier el. udfordrer mange enkelte, gjentagne, ofte unyttige unødvendige Udgifter: eine -spielige Reise; men ein -bares Geräth; **-spieligkeit**, f. ub. pl. Kostbarhed, c.; **-verachter**, m. -s pl. s. sg. Kostforagter, ✠ (som forag-ter sædvanlig Næring); fig. d. T. kein - - seyn, ikke være kræsen, tage til Takke med alt.

Kosten, pl. af Kost; s. Kost 2.

Kosten, v. 1) a. smage; nyde lidet af, tage lidet til sig af (Mad el. Drik-ke); fig. lade smage, føle, prøve: das Pferd die Sporn - lassen. 2) n. m. b. koste: das kostet mir (sjeld. og urig-tigt mich) viel; fig. udfordres; med-tage, drage en Tings Tab efter sig: das kostet ihm seine Gesundheit.

Kosten-anschlag, m. -es -age, Over-slag, n. (over Omkostningerne); **-ersatz**, m. -es ub. pl. Omkostningernes Er-statning; **-frei**, aj. fri for Omkostninger.

Köstlich, aj. kostelig, kostbar; **-keit**, f. -en, K-ghed, K-rhed, c.

Köter, m. -s pl. s. sg. (n. St. d. T.) Køter, Bondehund, c.

Koth, 1) m. -es ub. pl. Dynd, Skarn, Snavs, n. 2) n. -es -e, et ringe, simpelt Huus; især (Nordt.) et Husmandshuus; (i nogle Saltværker) de Hytter, i hvilke Salten koges.

Koth-hahn, m. -es -ähne, (n. St.) Hørfugl, c.; **-lache**, f. -n, Skarnkiste, c.; **-meister**, m. -s pl. s. sg. Mester ved Saltkogningen; **-saß**, m. -ſſen -ſſen, Husmand, c.; **-wanze**, f. -n, Fluetæge, c.

Köthe, f. -n, (paa Hestene) det ne-derste Led paa Foden mellem Skinne-benet og Hoven; Kode, c., Hildested; Reibingsstedet; d. T. (n. St.) Skab, Striin, n. [sg. Huusmand, c.

Köthener el. **Köthner**, m. -s pl. s.

Köther, m. s. Köter.

Kothig, aj. besudlet, tilsmurt, snav-set; skiden, bestidt.

Kothurn, m. -es -e, Cothurn, c.; fig. en høitravende, soulstig Skrivemaade.

Koze, f. -n, (Sydt.) Dække, (især et stridt, grovt); Kurv, Bære-, c.

Kozen, v. n. m. b. vulg. kaste op, spye, brække sig.

Kozer, m. -s pl. s. sg. en altid høstende gammel Mand.

Kozerlich, aj. ækel, som foraarsager Qvalme: es ist mir -.

Kozern, v. n. m. b. qvalme for.

Krabbe, f. -n, Krabde; fig. d. T. (foragt. el. fortrolig) et lidet Barn.

Krabbeln, v. 1) n. m. s. kraele: auf der Erde herum -. 2) a. Linen, famle paa, gramse paa; klee, krudse sagte. [Pileoaand.

Krabe, f. -n, (Sydt.) en Kurv af

Kra-b, m. -es -e, el. -en, n. -s pl. s. sg. Knæk, Knald, n., Bragen, c.

Krachen, v. 1) n. m. b. knække, knage, brage. 2) a. knække: Nusse -.

Krachmandel, f. -n, Krakmandel, c.

Krachzen, v. n. m. b. give en stærk, grov Lyd fra sig; skrige; især om vilde Dyrs Skrig; (undert.) falde dybt, stønne.

Krack, m. -es -e, (n. St.) Spalte, Hule, Kleft, c.; (Sydt.) Ravn, Krage, c.

Kracke, f. -n, vulg. en liden, slet Ting i sit Slags; især: Krak el. Krakke, c. (en liden, usøsel Hest).

Kraft, f. -afte, Kraft; ofte: Evne, Styrke, c.; bruges undert. adverbia-liter med Gen. for vermøge: - meines Versprechens, i Følge, i Kraft af.

Kraft-anstrengung, f. -en, Kraft-anstrengelse, c.; **-brühe**, f. -n, Kraft-suppe, c.; **-los**, aj. kraftles; **-losig-keit**, f. ub. pl. Kraftløshed, c.; **-voll**, aj. kraftfuld.

Kräftig, aj. kraftig, stærk; syndig; (i Retsfø.) gyldig; **-keit**, f. ub. pl. K-hed, F-hed, G-hed, c.

Kräftigen, v. a. (foræld.) give Kraft.

Kräftiglich, av. (foræld.) kraftig.

Kragen, m. -s pl. s. sg. Krave, Hals-, c.; d. T. især Nordt. Kraasen af slagtede Dyr; fig. vulg. Hals, c.; Halsen, Grebet paa forskjellige Værktei.

Kragstein, m. -es -e, (i Bygningsk.) Kragsteen, c.

Krahe, f. -n, Krage, c.; **-nauge**, n. -s -n, Krageøie, n.; fig. Ligtorn; et ostindisk Træes Frugtkjærne; **-nfuß**, m. -ſſes -uſſe, en Art Vidbred; pl. -nfüſſe (i Spyg) Kragetæer (stette Skrift-træk).

Krähen, v. a. og n. m. b. (om Ha-ner) gale; fig. d. T. (om Mdr.) skrige, tale, synge, lee høit og ubehageligt.

Krahn, m. -es -e, Kran, c.; **-bal-ken**, m. -s pl. s. sg. Kranbjelke; (til Skibe) to fremstaaende Bjelker, hvorpaa Ankeret opvindes; **-recht**, n. -es ub. pl. Kranrettighed, c.: Ret til at have en offentlig Kran; Øvrighedens Ret til af Skipperne at hæve Kranpenge; die -gerechtigkeit.

Krake, m. -ns el. -n, m. -s, Krake,

c. (et opdigtet Sauhyre).

Krakkel, m. -es -e, (Nordt. vulg.) heftig Kiv og Strid, Klammeri, n.; -en, v. n. m. h. trættes heit og heftigt; -er, m. -s pl. s. sg. et trættesiært Mikke.

Kralle, f. -n, (Dim. -älichen, n. -s pl. s. sg.) Klo, c. [erne.

Krallen, v. a. rive, krabse med Kle-

Krallicht, aj. som ligner Kleer.

Krallig, aj. som har Kleer.

Kram, m. -es ub. pl. (Dim. -ämchen, n. -s pl. s. sg.) Handel, Kram-, c.; Kramvare; Kram, n.; Krambod, c.; fig. Gjenstanden, hvormed En sædvanlig beskæftiger sig; Kram, c. (foragt.) enhver Handel, Forretning, Sag.

Krambude, f. -n, Krambod, c.

Kræmen, v. n. m. h. med en vis Stei sætte el. lægge Ting frem og tilbage; have, føre Kramhandel.

Krämer (n. St. egsaa **Kramer**) m. -s pl. s. sg. Kræmmer, c.

Krämer-handwerk, n. -es -e, et hvert Haandværk, som gjør sit Arbeide paa Kjøb; -haus, n. -es -auser, et offentlig Huus, i hvilket Kræmmerne falbyde deres Vare; ligel. hvor -innung, f. -en, Kræmmerlaug, n., samtlige et Stedø Kræmmere have deres Forsamling; -meister, m. -s pl. s. sg. Oldermand for et Kræmmerlaug.

Krämerei, f. ub. pl. d. T. Kræmmerhandel, Krambod-, c.

Krämerei, f. ub. pl. Krammen, c.

Krammetsvogel el. **Krams-**, m. -s -ögel, Kramsfugl, c.; der gemeine -, den dobbelte Rørdrossel.

Krampe, f. -n, Krampe (Jernkrog), c.; Bøgjærnde, n.

Krampe, f. -n, Hattekygge, c.

Krämpel, f. -n, Uldkam, -karte, c.; -n, v. a. karte, kæmme.

Krampen, v. a. einen Hut, give en Krampe, opkrampe.

Krampf, m. -es -ämpfe, Krampe, c. (Sygdom); -ader, f. -n, Krampeaare, c.; -artig, aj. krampeagtig; -s fisch, m. -es -e, Krampefisk, c.; -haft, aj. krampeagtig; -haftigkeit, f. ub. pl. -heb, c.; -husten, m. -s ub. pl. Krampehoste, c.; -stillend, aj. krampestillende. [agtig.

Krampfen, v. a. forttrække krampe-

Krampfig (Kramp-) aj. som er plaget med Krampe.

Kramsvogel, f. **Krammetsv-**.

Kran, m. -es ub. pl. (Sybdt.) Pesterred, c.

Kranich, m. -es -e, Trane, c. (Fug.); Kran, c.; -feder, f. -n, Tranefieder, c.

Krank (kranker, krankest), aj. syg, daarlig, svag; (om Sjælens Kræfter) udueli til deres sædvanlige Forretninger: am Gemuthe, am Verstande -.

Kränkelei, f. -en, vedholdende Sygelighed, c.; Skranteri, n.

Kränkeln, v. n. m. h. krante, være sygelig, upasselig.

Kranken, v. n. m. h. være syg; an etw. -, især fig. lide af, have Mangel paa.

Kränken, v. a. krænke: Einen an seiner Ehre; in seinem Rechte gekränkt werden; skade, komme for nær; Einen -, krænke, foraarsage Sorg, Grædmelse; sich -, ærgre sig, grædme sig.

Kranken-besuch, m. -es -e, Sygebesøg, n.; -bett, n. -es -e, Sygeseng, Sotteseng, c.; -haus, n. -es -auser, Sygehuus, Lazareth, Hospital, n.; -lager, n. -s pl. s. sg. Sygeleie, n.

Krankhaft, aj. (blot om Tilstand) sygelig, som har Udseende af Sygdom; -igkeit, f. ub. pl. S-hed, sygelig Beskaffenhed, c.

Krankheit, f. -en, Sygdom, c.; -sgeschichte, f. -n, Sygdomshistorie, c.; -slehre, f. -n, S-lære, Pathologie, c.; -swechsel, m. -s ub. pl. Krisis, c.; -szeichen, n. -s pl. s. sg. S-tegn, Symptom, n.

Kränklich, aj. lidt syg; sygelig, svagelig, skranten; -keit, f. ub. pl. Sy-hed, Sø-hed, Sk-hed, c.

Krankling, m. -es -e, Skrantling, c.

Kränkung, f. -en, Krænkelse, c.

Kranz, m. -es -änze, (Dim. Kränzchen, n. -s pl. s. sg.) Krands, c.: (i dette Ords Bem. i Dansk); fig. d. T. en venskabelig Forening blandt Flere til selskabelig Forsamling; Omgang, Tour, c.; sædv. das Kranzchen, den jomfruelige Ære, Jomfrudom, Mødom, c.

Kranzen, v. a. krandse, be-, pryde med Krands; die Baume -, afskrælle Barken rundt om Stammen.

Krapf, m. -en -en, el. -en, m. -s pl. s. sg. Pandekage, c.; der -kuchen; (Sybdt.) Hage, Krog, c. (at holde Noget fast ved).

Krapp, m. -es ub. pl. Krap, -plante, c.; -roth, aj. krapred.

Krater, m. -s pl. s. sg. et ildsprudende Bjergs tragtdannede Aabning.

Kratz-beere, f. -n, (n. St.) Brombær, Stikkelsbær, n. ɔc.; -bein, n. -es -e, Pandebeen, n.; -bürste, f. -n, Krabsebørste, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Krabsejern, n.; Skrabejern, n. (ved en Dør); -fuss, m. -sses -üsse, et ubehændigt overdrevent dybt Buk; Skrabenud, c.; -füssen, v. n. m. h. ins. krabe ud, være overdrevent heftig; -wolle, f. ub. pl. Krabsuld, c.

Kratze, f. -n, Krabser, c., et Værktøi at krabse med; især: Uldkam, c.

Krätze, f. ub. pl. Snat, c., Skab, n.; (Bjergv.) Affald af Metaller; das geht in die -, fig. fordærves, gaaer tabt.

Kratzen, v. a. og n. m. h. krabse: Linen mit den Nägeln –; fig. klee; stride stet; spille fusteragtigt paa et Strengeinstrument; gnie; vulg. sege ved Smigren at faae Noget af En.

Kratzer, m. –s pl. s. sg. Krabser, c.: En, som krabser; et Værktsi at krabse med; især: Geværkrabser; fig. slet Vin, som river i Halsen.

Kratzig, aj. krabsende, ru; (n. St. fig.) uvenlig, forkrædelig.

Krätzig, aj. snattet, skadet.

Kräuel, m. –s pl. s. sg. (sjeld.) Gaffel med boiede Grene.

Kraueln, v. 1) a. krabse lemfældigt med Fingerenderne. 2) n. m. h. krybe, klattre, kravle.

Krauen, v. a. krabse lemfældigt med Fingerenderne.

Kraus, aj. kruset, krollet, rifset, rynket, som har Folder.

Kraus-haar, n. –es ub. pl. Krolhaar; –haarig, aj. krolhaaret, krus-; –kohl, m. –es ub. pl. Krussaal, c.; –kopf, m. –es –öpfe, et krolhaaret Hoved; fig. Krushoved, n.

Krause, f. –n, Krusning, c., den krusede Beskaffenhed; Kruse, Kruus, n., Krolle, c.; et kruset Klædningsstykke; sich die – zerreißen, yttre stor Utaalmodighed.

Kräusel, m. –s pl. s. sg. Kruse, Kalvekrøs, n.; (urigt.) Top, c. (som snurrer rundt); –eisen, n. –s pl. s. sg. Krusejern, n.

Kräuseln, v. 1) a. kruse, krolle; die Saare –; das Meer kräuselt sich, kruser sig, slaaer smaae Bolger. 2) n. m. h. fig. slaae Triller (i Sang).

Krauſemünze, f. ub. pl. Krusemynte (Urt), c.

Krausen, v. 1) n. m. h. kruses, være kruset. 2) a. kruse, slaae Krøller paa; sich –, krølles, kruses.

Kräusen, v. a. og sich, kruse, slaae Krøller paa; krølles, kruses.

Kraut, n. –es (Dim. Kräutchen, n. –s pl. s. sg.) 1) pl. –äuter, Urt, c.; (n. St.) Kaal. 2) som Mængdeord ub. pl. Bladene af ikke overvintrende Vækster; Toppen. 3) ub. pl. (foræld.) Krud, n.

Kraut-acker, m. –s –äcker, Urtebed, Kaalbed, n.; –faul, aj. (i Bjergv. og hos Tømmerm.) pilraaden; –garten, m. –s –arten, Kaalhave. Kjøkken-, c.; –stück, n. –es –e, et Stykke Kaalland.

Kraute, f. ub. pl. Ukrudets Bortlugen, og Tiden, naar det steer; –n, v. a. affære eller udluge Gras og Ukrud: einen Weinberg –.

Kräuter-brod, n. –es, Krydderbrød, n.; –buch, n. –es –ücher, Urtebog, c. (hvori Urter ere beskrevne og afbildede); –herbarium, n.; –frau, f. –en, (–mann, m. –es –änner) en Kone, (Mand) som paa rette Tid indsamler Lægeurter, og handler dermed; –käſe, m. –s pl. s. sg. en med velsmagende Urter tilberedet Ost; Krydderost, c.; –kunde, f. ub. pl. Botanik, c.; –kissen, n. –s pl. s. sg. Krydderpose, c.; –thee, m. –s, Krydderthee, c.

Kräuterig, aj. bevoxet med Urter.

Kräutern, v. a. sege, samle Planter; botanisere.

Kräutler, m. (–inn, f.) s. Kräuterfrau.

Kreatur, f. s. Creatur.

Krebs, m. –es –e, Krebs, c. (Vanddyr); fig. (i Astronomien) Krebsens Tegn; Kræft, c. (en Sygdom); en Kræft lignende Skade paa Træer og Planter.

Krebs-artig, aj. kræftagtig, krebsagtig; –auge, n. –s –n, en Krebsets Øie; fig. Krebssteen, c., Krebsøie, n. (i Krebsens Mave); –gang, m. –es ub. pl. Krebsgang, c., mest fig. den – – gehen, gaae baglænds, have en Hensigten modsat Følge; ogsaa –gängig werden; –schaden, m. –s pl. s. sg. Kræftskade, c.; –suppe, f. –n, Krebsesuppe, c.

Krebsen, v. n. m. h. fange Krebs; (n. St.) samle.

Krebsicht, aj. kræftagtig.

Kreide, f. pl. (om forskjellige Slags) –n, Krid, n.; –n, v. a. kride, overstryge med Krid; ogsaa: føre paa Regning; –artig, aj. kridagtig; –erde, f. Kridjord, c.; –weiß, aj. kridhvid; –zeichnung, f. –er, Kridtegning, c.

Kreidicht, aj. kridagtig, som ligner Krid.

Kreidig, som indeholder Krid; besmurt med Krid, kridet.

Kreis, m. –es –e, Kreds, Rundbeel, Ring, c.; ogsaa fig.: der – seiner Bekanntschaft.

Kreis-abschied, m. –es –e (i den tydske Statsret) Beslutning, som Stænderne af en Rigskreds fatte og underskrive, for de skilles ad; –amt, n. –es –ämter, et Embede ved en tydsk Rigskreds; Kredsamtmandskab, n.; –ausschreibend, aj. om en tydsk Fyrste, som udskriver Kredsforsamlinger; –förmig, aj. kredsformig; –förmigkeit, f. ub. pl. K-hed, c.; –gang, m. –es –änge, Kredsgang, c.; –gesang, m. –es –änge, Kanon, c.; –hauptmann, m. –es –leute, Kredsoverste, c.; –lauf, m. –es ub. pl. Kredsløb, Omløb, n., Circulation, c.; –tanz, m. –es –änze, Kals, c.; –vierung, f. Cirkelens Kvadratur.

Kreiſchen, v. n. m. h. hvine, frigehvit.

Kreisel, m. –s pl. s. sg. Top, c. (som snurrer rundt, naar den sættes i Bevægelse); –n, v. n. m. h. snurre rundt, dreie sig rundt.

Kreiſen, v. n. m. h. krydse; bevæge

sig i Kreds; gjøre Kredsløb; (Jagtsp.) gaae omkring en Skov, for at see, hvor Vildtet har skjult sig.

Kreißen, v. n. m. h. være i Barnsnød, ligge i Fødselssmerter.

Kreißerinn, f. -en, en sødende Qvinde, Kone i Barnsnød.

Krellen, f. Krallen.

Krempe, -l, f. Krämpe, -l.

Krengen, v. n. m. h. (Søsp.) trænge.

Krepp, m. -es -e, Krep, c. (et Slags Tøi).

Kresse, f. 1) pl. -n, et Slags spiselig Rodfrøst. 2) ub. pl. Karse (Plante) c.

Krethi und Plethi, indeel. alleslags Folk mellem hverandre.

Kreuz, n. -es -e, Kryds, n. (paa Legemet, især Hestens); Kors, n.; fig. Lidelse, Nød, c.

Kreuz-beere, f. -n, Korstornbær, Korsbær, n.; -bild, n. -es -er, Crucifix, n.; -brav, aj. d. Y. meget brav; -estod, m. -es ub. pl. Korsets Død; Død paa Korset; -fahrer, m. -s pl. f. sg. Korsfarer, c.; -fahrt, f. f. -zug; -gang, m. -es -ange, en Processjon med Christi Kors; Korsgang, c. (som overstærer en anden); Korsgang, c. (en bedækket, sædvanlig hvælvet Gang, som gaaer omkring en Kirke el. et Kloster); -gasse, f. -n, Tvergade, c.; -gewölbe, n. -s pl. f. sg. d. Y. -r, Korshvælving, c.; -herr, m. -n -en, Korsherre, Korsridder, c.; -kirche, f. -n, Korskirke, c.; -lahm, aj. krydslam, bov-, hofte-; -ritter, m. -s pl. f. sg. Korsridder, c.; -ruthe, f. -n, (hos Landmaalerne) Quadratrode, c.; -schnabel, m. -s -ebel, Korsnæb, n. (Fugl); -träger, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Korsdrager (-inde) c.; -vogel, m. -s -ögel, Korsnæb, Krumsnabel (Fugl), c.; -weg, m. -es -e, Korsvei, c.; -weise, aj. korsvis, krydsvis, over Kors; -zug, m. -es -üge, Korstog; Krydstog, n.

Kreuzen, v. 1) a. korse; die Beine -, lægge over Kors; sich -, korse sig, gjøre Korsets Tegn for sig; die Wege - sich, krydse hverandre. 2) u. m. h. (især om Skibe) krydse; lavere.

Kreuzer, m. -s pl. f. sg. Krydser, c.; især: Serover, c.; en tydsk Skillemynt; Kreuzer, c.

Kreuzigen, v. a. Einen, korsfæste; fig. (i Bibel.) sein Fleisch -, undertrykke sine sandselige Begjerligheder; sich, korse sig, gjøre Korsets Tegn for sig; -iger, m. -s pl. f. sg. En, som lader en Anden korsfæste; -gung, f. -en, Korsfæstelse, c.

Kribbelkopf, m. -es -öpfe, (Nordt.) et iilsindet, fremsusende Mske.

Kribbeln, v. n. m. h. mylre, vrimle; krille (med Fingerenderne); krille, kløe; blot uperf.: es kribbelt mich in der Nase; fig. es kribbelt ihn im Kopfe, pirrer ham i Panden, opirrer ham til Brede.

Krickelei, f. -en, d. Y. Krantenhed, Knarvornhed, c.; en killen Sag.

Krickeln, v. n. m. h. d. Y. vrante, være knarvorn.

Kricklich, aj. d. Y. vranten, knarvorn, egensindig, vanskelig at gjøre til Pas; fig. killen, betænkelig: eine -e Sache.

Kriechbohne, f. -n, Krybbønne, c.

Kriechen, v. i. u. m. s. og h. krybe; fig. om Vexter, som voxe langs hen ad Jorden; (foragt.) gaae, liste: zu Bette, in das Bett -; vor Dim. -, paa en vanskændig Maade ydmyge sig for; (- bruges m. h., naar Handlingen at krybe i og for sig el. med Hensyn til Tiden, den varer, bliver betegnet: das Kind hat gekrochen; er hat lange vor ihm gekrochen; m. s., naar det gjennemkrobne Rum el. det ved Krybningen naaede Maal antydes: die Katze ist durchs Fenster gekrochen; er ist hinter den Ofen gekrochen).

Kriecher, m. -s pl. f. sg. Krydser, c.; -ei, f. -en, Kryberi, n.

Krieg, m. -es -e, Krig, Feide, c.; (i Spøg) Kiv, Strid, c.

Kriegen, v. 1) u. m. h. krige, føre Krig, kives, trættes. 2) a. d. Y. gribe fat paa; faae, bekomme.

Krieger, m. -s pl. f. sg. Krigere, c.; -isch, aj. krigersk.

Kriegs-bedarf, m. -es -e el. -bedürfnisse, Krigsfornødenhed, c., Krigsbehov, n.; Munition, c.; -casse, f. -n, Krigskasse, c.; -dienst, m. -es mest pl. -e, Krigstjeneste, c.; -erklärung, f. -en, Krigserklæring, c.; -fackel, f. ub. pl. Krigens Fakkel; -flotte, f. -n, Krigsflaade, Orlogs-, c.; -fuß, m. -sses ub. pl. Krigsfod, c.; -gefangene, m. -n -n, Krigsfange, c.; -gepäck, n. -es -e, Bagage, c.; -gericht, n. -es -e, Krigsret, c.; -geschichte, f. -n, Krigshistorie, c.; -heer, n. -es -e, Krigshær, Armee, c.; -knecht, m. -es -e, (foræld.) simpel Soldat, c.; -list, f. -en, Krigslist, c., Krigspuds, n.; -mann, m. -es, 1) især pl. -leute, Soldat, c. 2) pl. -änner, Krigsmand, c.; -rath, m. -es -äthe, Krigsraad, c. og n. (Krigscollegium; et Medlem af et saadant Collegium; undert. blot en Titel; en Armees Anføreres Beraadslagning); -recht, n. -es -e, Krigsret, c.; -schauplatz, m. -es -ätze, Krigens Skueplads; -steuer, f. -n, Krigsskat, c. (som udredes af Undersaatterne; som paalægges de fiendtlige Undersaatter) Brandskat, c.; -volk, n. -es ub. pl. men især -ölker pl. ub.

sg. Krigsfolk, Krigshær, Tropper.

Krimmen, v. n. m. h. (forældr.) klæe, krille (i Huden).

Krimpe, f. ub. pl. (Nordt.) Krympning, c.; -n, v. 1) n. m. s. krympe ind. 2) a. das Tuch, krympe; -mpfrei, aj. ukrympet.

Kringel, m. -s pl. s. sg. d. T. især Nordt. Kringle, c. [le, c.

Krinne, f. -n (Sydt.) Ridse, Sprække-

Krippe, f. -n, Krybbe, Hække, c.; Gjerde, Riis-, n.; især et saadant, som gjøres for at dæmme Vandet.

Krippen, v. a. dæmme Vandet ved at gjerde derfor; (hos Laaseſmede) bøie vinkelret. [ſ. sg. Krybbebider, c.

Krippenbeißer og **-ſeßer**, m. -s pl.

Kriſe, f. -n, Criſis, Criſe, c.

Kriſpeln, v. a. ſætte Narv paa Læderet.

Kriſtall, ſ. Kryſtall.

Kritik, f. -en, Kritik, c.; **-er**, m. -s pl. -ſ. sg. Kritikus, Konſtdommer, c.; **-tiſch**, aj. kritiſk; **-tiſiren**, v. a. kritiſere.

Kritteln, v. n. m. h. ſmaaligen kritiſere. [bedømmer ſmaaligen.

Krittler, m. -s pl. ſ. sg. En ſom

Krixeln, v. a. kraſle, ſprutte: die Feder -lt; fig. gnidbre, ſkrive alt for ſmaat og ulæſeligt; **-gler**, m. -s, En, ſom ſkriver gnidbret; **-gelei**, f. -en, Gnidbreri, n.; **-gelig** el. **-glig**, aj. gnidbret.

Kröbe, m. ſ. Gröbe.

Krokodill, m. (n.) -es -en, Crocodil, c.; **-æthräne**, f. iſær pl. -n, Crocodilgraad, hykleiſke Taarer.

Krollen, v. 1) a. ſkolde. 2) n. m. h. krympe ſammen i hedt Vand; (Jagtſp.) klukke, ſkrige (om Urhøns).

Kroll-erbſe, f. -n, d. T. Krølerter, halvkaagte Erter; **-becht**, m. -es -e, en Gjedde, ſom ved Tillavningen ſaaledes flækkes, at begge Sider af Halen ſtikkes ind i Munden; d. T. en lille Gjedde.

Kron-glas, n. -es ub. pl. Kronglas n.; **-gut**, n. -es -üter, Krongods, n.; **-hirſch**, m. -es -e, Kronhjort, c.; **-leuchter**, m. -s pl. ſ. sg. Lyſekrone, c.; **-prinz**, m. -en -en (-eſſinn, f. -en) Kronprinds (-prindſeſſe) c.; **-ſteuer**, f. ſ. -enſteuer.

Krone, f. -n, (Dim. **Krönchen**, n. -s pl. ſ. sg.) Krone, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); etw. in der - haben, vulg. have Noget i Hovedet, paa Skalden.

Krönen, v. a. krone, kranſe, be-; eine Preisſchrift -, tilkjende Prisen; zire, pryde; krone: Einen zum Könige; ein gekrön-es Haupt, kronet Hoved, Keiſer, Konge el. Pave; (i Spøg) Hanrei, c.

Kronen-förmig, aj. kronedannet; **-gold**, n. -es ub. pl. Kronguld, n. (af en vis Fiinhed); **-ſteuer**, f. -n, Kronſtat, c.; **-thaler**, m. -s pl. ſ. sg. Kronthaler, c.

Krönung, f. -en, Kroning, c.; **-sfeſt**, n. -es -e, Kroningsfeſt, c.

Kröpel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. iſær Nordt. en liden, uanſeelig Ting i ſit Slags; Krak, Krukke, Stindmør, c.; **-ſtuhl**, m. -es -ühle, lav Lænestol, c.

Kropf, m. -es -öpfe, (Dim. **Kröpfchen**, n. -s pl. ſ. sg.) Kro, Fugle-, c.; Krop, c. (en Høvelſe i Halſen; en Hefteſygdom); d. T. (i Spøg) Hals, Mave, c.

Kröpfen, v. a. eine Gans, fylde, ſtoppe, fede; Linen, fig. d. T. proppe, gjøre meer end mæt; (hos forſtjellige Haandv.) krumme, bøie i en ret Vinkel; (i Jagtſp.) ſom v. n. æde (om Rovfugle); **-ſung**, f. -en, Fylden, Stoppen, Proppen, c.

Kröpfer, m. -s pl. ſ. sg. Kropdue, c.

Kropfgans, f. -anſe, Pelikan, c. (Svømmefugl).

Kropfig, aj. ſom har Kro; ſom har Krop; bøiet i en ret Vinkel.

Kropftaube, f. -n, Kropdue, c.

Kröſchen, v. 1) n. m. h. kraſe, gjøre ſaadan Larm, ſom naar der kraſes. 2) a. kraſe, riſte, ſtege: Semmel in Butter -.

Krösel, m. -s pl. ſ. sg. eg **-eiſen**, n. -s pl. ſ. sg. Glarmeſterkniv, c. (hvormed det ved Snidtet tilbagebleevne Glas afknibes).

Kröte, f. -n, Tudſe, Skrud-, c.; en ſtinkende, ondartet Pyld, iſær hos Lam og Heſte; fig. vulg. og foragt. et libet, vredagtigt el. ondſkabsfuld Mø-ke.

Krücke, f. -n, Krykke, c. (et Værktøi og en Stok).

Krücken, v. 1) a. trække til ſig med Krykke; rense med Krykke: einen Fluß -. 2) n. m. h. gaae ved Krykke.

Krückſtock, m. -es -öcke, Krykkeſtok.

Krug, m. -es -üge, (Dim. **Krügelchen**, n. -s pl. ſ. sg.) Krukke, c.; Kruus, n.; fig. (Nordt.) Kro, c., Værtshuus, n.

Krüger, m. -s pl. ſ. sg. Kremand, Værtshuusmand, c.

Krullbecht, m. ſ. **Krollbecht**.

Krume, f. -n, Krumme, Brød-, c. (Dim. Krümchen el. Krümelchen); Krummen af Brødet (modſat Skorpe) ub. pl. [ne, ſmulre.

Krümeln, v. a. eg n. m. h. ſmul-

Krumen, v. a. krumme: das Brod -.

Krumm (krümmer, krümmſt) aj. krum, kroget; fig. utilladt, uret.

Krumm-beinig, aj. krumbenet, fjer-; **-darm**, m. -es -arme, Krumtarm, c.; **-holzbaum**, m. -es -aume, et Slags Fyrretræ med krumme, lave Grene; Olien af dette Træ kaldes **-holzöl**, n.

-s -e; -linig, aj. krumliniet, som har, som bestaaer af krumme Linier; -stab, m. -es -abe, Krumstav, Biskop-, c.; -strod, n. -es ub. pl. alt Foder el. Streelse med itutnækket Halm.

Krumme, f. 1) ub. pl. Krumhed, c. 2) pl. -n, Krumning, c.; fig. Labyrinth.

Krümmen, v. a. krumme, bøie; sich vor Eim. -, fig. krumme, ydmyge sig, smigre paa en lav Maade; -mmung, f. -en, Krummen, Krumning, c.

Krümpen, s. Krimpen.

Kruppel, m. -s pl. s. sg. Krebling, Krympling, c.; -ei, f. et Virvar, som gier megen Ulciligheb; -haft, aj. vanfer, krebbel; -ig, aj. vanfer, vanfkabt, krebbel.

Kruste, f. -n, Skorpe; Brod-; Aoe, c. (paa Saar).

Krustig, aj. som har Skorpe el. Aoe, skorpet.

Krystall, m. -es -e, Krystal, c.; Krystalglas, n.; -en, av. bestaaende af Krystal, krystalagtig; -glas, n. -es -asser, Krystalglas, n.; -isiren, v. a. krystallisere, forvandle til Krystal; -linse, f. -n, Stjernen i Diet.

Kubel, m. -s pl. s. sg. Trækar, n., Balle, Ballie; Pøs, c.

Kubik, Kubisch, blot i Sammensf. f. Ex. Kubikmeile, Cubikmiil, c. ꝛc.

Küche, f. -n, Kjekken, n.: Stedet, hvor der koges; Værelset, i hvilket Maben koges el. tilberedes; fig. Madens Tilberedning, og alt hvad dertil hører; b. T. Maben selv, f. Ex. kalte-.

Küchen-fenster, n. -s pl. s. sg. Kjekkenvindue, n.; -geräth, n. -es -e, K-tsi, n.; -latein, n. -es ub. pl. (i Spog) K-latin, n., slet, barbarisk Latin; -salz, n. -es ub. pl. K-salt, Kogsalt, n.; -schabe, f. -n, almindelig Kakkerlak, c. (Insect); -zettel, m. -s pl. s. sg. K-seddel, c.

Küchen el. **Küchelchen**, n. s. Küchlein.

Kuchen, m. -s pl. s. sg. (Dim. **Küchelchen**, n. -s pl. s. sg.) Kage, Bakkelse, c.; fig. enhver sammenpresset el. sammensmeltet Masse, i Form af Kager: Weinbeer-, Erz- ꝛc.

Kuchen-bäcker, m. -s pl. s. sg. Kagebager, c.; -form, f. -en, Kageform, c.; -förmig, aj. kageformig; -teig, m. -es -e, Kagedei, c.

Küchen, n. -s pl. s. sg. Kylling, c.

Kuchlein, n. -s pl. s. sg. Kylling, c.

Kucken, (Nordt.) s. Gucken.

Kuckuck, m. -s -e, Gjøg, Kukuk, c.; (i Folkesp.) Fanden: hol's der -.

Kufe, f. især pl. -n (Dim. **Küfchen**, n. -s pl. s. sg.) Slædegange, Kjelke, c.; Kar, Skylle-, Brygger-, n.; Bitsnde, c.; ogsaa et bestemt Maal raa Øl; -nbier, n. s. Lagerbier.

Küfer el. **Küfner**, m. -s pl. s. sg. Bedker, Faddinder, c. (som kun forfærdiger Viin- og Sukkerfade).

Kuff, n. -es -e (f. -e), (Nordt.) Kuf, c., -stib, n.

Kugel, f. -n, (Dim. **Kügelchen**, n. -s pl. s. sg.) Kugle, c.; Erd-, Jordklode, c.; fig. Hovedet, den runde Ende af Arm- og Laarbenet.

Kugel-bahn, f. b. T. das -leich, s. Kegelbahn; -büchse, f. -n, Kugledsse, Riffel, c.; -fisch, m. -es -e, pigget Kuglefisk, c.; -form, f. -en, Kugleform, c.; -förmig, aj. kugleformig, kugledannet; -icht, aj. kuglerund, som ligner en Kugle; -ig, aj. kugleformig; -rund, aj. kuglerund; vulg. tyk, velnæret; -wahl, f. ub. pl. Valg ved Stemmekugler, Ballotering, c.

Kugeln, v. 1) n. m. s. rulle, trille. 2) n. m. h. b. T. spille med Kugler; især: spille Kegler; über etw. el. Einen -, ballotere. 3) a. etw., rulle; **Blei**, forme til Kugler; sich -, støde Kolbøtter; -lung, f. -en, Rullen, Trillen, Spillen med Kugler, Ballotering, c.

Kuh, f. -ühe, Ko, c.; die blinde -, Blindebuk (en Leg); (n. St.) Gjemmested; Stillads, n.; (Jagtsp.) en Lerreds Sæk.

Kuh-blume, f. -n, Koblomme, (Plante) c.; -blattern, pl. ub. sg. Kokopper; -dreck, m. -es ub. pl. Kostarn, n.; -haut, f. -äute, Kohud, c.; -kalb, n. -es -älber, Drikalv, c.; -milch, f. ub. pl. Komelk, c.; -pocken, pl. ub. sg. Kokopper; -stall, m. -es -älle, Kostald, c. [c. (paa et Skibsdæk).

Kühbrücke, f. -n, (Sesp.) Kobrygge, c.

Kühl, aj. kølig, svalt; b. T. kol.

Kühl-faß, n. -sses -äßer, Kølefad, n.; -pflaster, n. -s pl. s. sg. Kølepflaster, n.; -salbe, f. -n, Kølesalve, c.; -schiff, n. -es -e, og -stock, m. -es -öcke, Kølekar, Svalekar, n. (i Bryggerier).

Kühle, f. 1) ub. pl. Køle, Kølighed, c. 2) pl. -n, Kølekar, n. (i Bryggerier); (Sesp.) Kuling, c.

Kühlen, v. 1) a. køle, afk-; fig. (om Lidenskaber og Sindsbevægelser, især Vrede og Hevn) køle, tilfredsstille. 2) n. m. h. køles.

Kühlig, aj kølig, lidt kol.

Kühlung, f. 1) ub. pl. Kølning, Afk-; Køle, Kølighed, Svale, c. 2) pl. -en (Sesp.) Kuling, c.

Kühn, aj. djær, behjertet, modig, dristig; fig. (i de stjønne Konster) dristig, djærk, overstridende de sædvanlige Skranker: ein -er Gedanke, Pinsel ꝛc.

Kühnheit, f. Kjærhed, Dristighed, c. ub. pl.; en djærk, dristig, behjertet Handling; pl. -en.

Kühnlich, av. dristigen, djærk.

Kuhr el. **Kühr**, f. -en, (sjeld.) Kaar,

Valg, n. [vælge.
Kühren, v. i. a. (foræld.) kaare,
Kucks, m. ſ. Kux.
Kullern, ſ. Kollern.
Kümmel, m. -s ub. pl. Kummen (Urt), c.; -branntwein, m. -s ub. pl. Kummenbrændevin, n.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Ormeſtikker (Inſect) c.; -ſpalter, m. -s pl. ſ. sg. (med Spot) et gjerrigt Mſte.
Kummer, m. -s ub. pl. Kummer, Sorg, Jammer, Elendighed, c.; (n. St.) Grund, n., -bygge, c.; (foræld. Retsſp.) Bemægtigelſe, Arreſt, c., Beſlag, n. (paa Eiendom).
Kummerhaft, aj. kummerfuld.
Kümmerlich, aj. kummerlig, beſværlig; (Sybt.) knap, neppe.
Kummerlos, aj. ſorgloſ, fri for Kummer.
Kümmern, v. n. m. h. opvække Kummer, foraarſage Sorg, gjøre bekymret: das kümmert mich; was kümmert dich das? hvad kommer det dig ved? rager dig? ſich über etw. -, være bekymret over, ſørge, græmme ſig over; ſich um etw. -, bekymre ſig om, beſatte ſig med, tage Deel i.
Kümmerniß, f. -ſſe, Kummer, Qvide, Elendighed, c.
Kummervoll, aj. kummerfuld.
Kummet el. Kummt, n. -es -e, Træaag, n. (ſom lægges om Heſtens Hals).
Kumpen, m. -s pl. ſ. sg. el. Kumpf, m. -es -e, en Fordybning, et dybt Kar; et Trug, en Kumme; (Sybt.) et dybt Vandſted.
Kumſt, m. ſ. Komſt.
Kund, av. d. A. bekjendt, vitterlig.
Kundbar, aj. kundbar, bekjendt.
Kunde, 1) f. -n, (foræld.) Efterretning, Kundſkab om; Videnſkab, c. 2) m. -n -n, el. f. -n, -dinn, f. -en, Kunde, c.; (forbum) Kjender; Bekjendt, c.; (Sybt.) Elſter, c.
Künden, v. a. (foræld.) gjøre kundbart, forkynde. [bar.
Kündig, aj. (foræld.) bekjendt, kund-
Kundig, aj. einer S. (Gen.) - ſeyn, have Kundſkab om, være bekjendt med; kyndig, forfaren.
Kündigen, v. a. (ſjeld.) giere kundbart; opſige; -gung, f. -en, Opſigelſe.
Kündlich, aj. (foræld.) bekjendt, kundbart.
Kundmachung, f. -en, Kundgjørelſe.
Kundſchaft, f. 1) ub. pl. (foræld.) Kjendſkab til en Ting, Kundſkab derom; d. A. Bekjendtſkab, n. (iſær med Hensyn til Næringsſtanden); ſamtlige Kunder; Søgning, c. 2) pl. -en, d. A. Efterretning, mundtligt Vidnesbyrd om en ſteet Ting; Spelden, c.; (hos Haandv.) Lærebrev, n.; ſtriftligt Bevis fra en Meſter til en Svend; -en, v. a. indhente el. ſege at indhente Kundſkab, ſpelde; -er, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom ſeger at indhente Efterretninger om en hemmelig el. ubekjendt Sag; Speider, c.; (foragt.) Spion, c.
Kunft, f. ub. pl. (foræld.) Tilkomſt, c.; die - Chriſti, Advent.
Künftig, aj. kommende, til-, i Fremtiden, herefter; -hin, av. i Fremtiden; -keit, f. ub. pl. (ſjeld.) Fremtiden.
Kunkel, f. -n, d. A. Rok, Spinde-, c.; in die - gehen, i Spindeſtuen; -adel, m. -s ub. pl. Adel paa mødrene Side; -n, v. n. m. h. (n. St. d. A.) have hemmelig Samtale, underhandle hemmeligen med.
Kunſt, f. -ünſte, Konſt, c. (i dette Ords Bem. i Dansk).
Kunſt-drechsler, m. -s pl. ſ. sg. Konſtdreier, c.; -färber, m. -s pl. ſ. sg. K-farver, c.; -feuer, n. -s pl. ſ. sg. K-ild, c., Fyrværkeri, n.; -fleiß, m. -ſſes ub. pl. K-flid, Vindskibelighed, c.; -gemäß, aj. overeensſtemmende med Konſtens Regler; -griff, m. -es -e, K-greb, n.; iſær fig. et utilladeligt Middel til at opnaae ſine Henſigter ved; -handel, m. -s ub. pl. K-handel, c. (med Malerier ꝛc.); -kammer, f. -n, K-kammer, n.; -los, aj. uden Konſt, K-les; naturlig, ukonſtlet; -loſigkeit, f. ub. pl. K-losheд, Ukonſtlethed, c.; -mäßig, aj. k-mæſſig; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Vandmeſter, c.; -pfeifer, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Stadsmuſikant, c.; -rad, n. -es -äder, et ſtort Hjul ved et Vandſpring; -reich, aj. k-rig; -richter, m. -s pl. ſ. sg. K-dommer, c.; -richteriſch, aj. ſmaalig og dadelſyg i Bedømmen; -richterlich, aj. konſtdommeragtig, udgaaende fra en K-dommer; -richtern, v. n. m. h. (foragt.) bedømme med ſmaalig inddildſt Dadelſyge; -ſache, f. -n, K-ſag, c.; -ſinn, m. -es ub. pl. K-ſands, c.; -ſprache, f. -n, K-ſprog, n. -ſtraße, f. -n, en konſtig anlagt Vei; Chauſſee, c.; -ſtück, n. -es -e, K-ſtykke, n.; -voll, aj. meget konſtig; -werk, n. -es -e, K-værk, n.; -wort, n. -es -örter, K-ord, n.
Künſtelei, f. 1) ub. pl. Konſtleri, n. 2) pl. -en, et ved Konſtlen frembragt Værk.
Künſteln, v. 1) n. m. h. konſtle; an etw. -, konſtle paa. 2) a. etw., fremkonſtle; iſær partic. gekünſtelt, konſtlet.
Künſtler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Konſtner (-inde) c.; -iſch, aj. konſtneragtigt, ſom er egent for Konſtnerne; -leben, n. -s ub. pl. Konſtnerlie.
Künſtlich, aj. konſtig; (unbert.) konſtlet; uægte, efterglort, falſk; for-

ftilt, liftig, rænkefuld; -keit, f. ub. pl. K-ghed, K-thed, c. (iſær dadlende).

Kunz, 1) m. -ens, nom. propri. Konrad; iſær i Forbindelſe med Hinz. 2) m. -es -e (n. St.) Kat; Orne; Hyben, c.

Kuppe, f. -n (n. St.) Kar; Balle, Tende, c.; (hos Farverne) Kype, c.

Küper, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) ſ. Küfer.

Kupfer, n. -s ub. pl. Kobber (Metal), n.: fig. bruunrøde Finner i Anſigtet; d. T. Kobberkar, n.; Kobberſtykke, n., med pl. ſ. sg.

Kupfer=bergwerk, n. -es -e, Kobberværk, -bjergværk, n.; -blatt, n. -es -ätter, Kobber-, -ſtykke, n.; -blau, n. indecl. (i Bjerge.) Laſur, c.; -braun, n. indecl. Hammerſkæl af Kobber, n.; (n. St.) en brunn, kobberholdende Jordart; -drucker, m. -s pl. ſ. sg. Kobbertrykker, c.; -erz, n. -es -e, Kobbermalm, c.; -grün, n. indecl. Spanſkgrønt, n.; -icht, aj. kobberagtig; -ig, aj. ſom har bruunrøde Finner i Anſigtet; ogſaa kuperig; kobberholdende, med Kobber i; ſædv. -haltig; -münze, f. -n, Kobbermynt, c.; -platte, f. -n, Kobberplade, c.; -ſchmied, m. -es -e, Kobberſmed, c.; -ſtecher, m. -s pl. ſ. sg. Kobberſtikker, c.; -ſtich, m. -es -e, Kobberſtik, -ſtykke, n.

Kupfern, aj. Kobber-, af Kobber.

Kuppe, f. -n, en rund Top, en afrundet Spids: die - eines Berges, eines Baumes, des Fingers; Naalehoved, Somhoved, n.

Kuppel, 1) f. -n; Kuppel, c. 2) n. og f. ſ. Koppel; -ei, f. Kobleri, n. ub. pl.; Kobling, c., pl. -en; -n, v. a. og a. m. h. fig. vulg. koble; ſ. Koppeln; -pelz, m. -es -e, (blot fig. og i Spøg) Belønningen for at ſammenkoble et Ægteſkab.

Kuppen, v. a. einen Baum, ſtudſe, afhugge Toppen; die Nägel an den Fingern, klippe, ſkære.

Kuppler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Kobler, (-ſke), c.

Küraß, m. -ſſes -ſſe, Kyrads, c., Brynharniſk, n.; -ſſier, m. -s -e, Kyradsérer, c.

Kurbe el. -l, f. -n, en krum Hank, et krumt Haandgreb, hvor man bet tjener til at dreie Noget am med.

Kürbiß, m. -ſſes -ſſe, el. d. T. **Kürbs**, m. -es -e, Græskar, n.

Kuren, vulg. v. I) n. m. h. bruge Medicin. 2) a. Einen, kurere, helbrede.

Küren, v. t. a. (forældr.) vælge, kaare.

Kurfürſt, m. -en -en, ſ. Chur-.

Kurſchmied, m. -es -e, Guurſmed, c.

Kürſchner, m. -s pl. ſ. sg. Bundtmager, c.

Kurz (kürzer, kürzeſt) aj. kort (ikke lang); d. T. ogſaa: liden: fig. kort, ſtakket (med Hensyn til Tiden og Vanskeligheden); vor -em, for kort Tid ſiden; in -em, i kort Tid; über - oder lang, tidlig eller ſildig; av. kort, kort ſagt, med eet Ord; eine -e Brühe, kort, tyk, kraftig; den -ern ziehen, tabe, blive overvundet, ligge under; zu - kommen, komme tilkort, lide Tab; Verb. zu - thun, gjøre Afbræk.

Kurz=gewehr, n. -es -e, Korsgevær, n.; -ſichtig, aj. kortſynet (ſom ſeer kort; ſom har ſvag Forſtand, ſaae Indſigter); -ſichtigkeit, f. ub. pl. Kortſynethed, c.; -um, av. kort og godt; -weg, av. kort, med eet Ord; -weile, (forkortet -weil) f. -n, d. T. blot fig. ſpøgende, lyſtig Tidsfordriv, c.; Leier; -weilen, v. I) n. m. h. d. T. ſpøge, gjøre Leier. 2) a. Einen, ſig, underholde behageligt, amuſere; -weilig, aj. d. T. ſpøgefuld, lyſtig, lekerlig, pudſeerlig; -wierig, aj. (iſær Sybt.) kortvarig.

Kürze, f. I) ub. pl. Kortheb, c. 2) pl. -n, en kort Tone- eller Sprogſyd; en kort Stavelſe; -n, v. a. korte (ſædv. ab-, ver-); -zung, f. -en, Kortning, For-, Af-, c.; -zlich, av. korteligen, med faa Ord; for kort ſiden; (forældr.) om kort Tid, ſnart.

Kuſchen, v. n. m. h. vulg. (om Hunde) lægge ſig paa Bugen; fig. ydmyge ſig, give efter, give Kjeb.

Kuß, m. -ſſes -üſſe, (**Dim.** Küßchen, n. -s pl. ſ. sg.) Kys, **S.** (især paa Munden).

Küſſen, v. a. kyſſe: Einen -; einer Perſon die Hand, den Mund, den Fuß; eine Perſon auf den Mund, auf die Stirn, auf die Backen, auf die Augen (ikke auf die Hand el. auf den Fød).

Kußhand, f. ub. pl. Haandkys, n.

Kußlich el. **küßlich**, aj. (ſjeld.) ſom indbyder til Kys, ſkabt til Kys, ſom kan kyſſes med Lyſt.

Küſſen, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Kiſſen.

Küſte, f. -n, Kyſt, c.; -nbewohner, m. -s pl. ſ. sg. Kyſtbeboer, c.

Küſter, m. -s pl. ſ. sg. Klokker, Degn, c.; -ei, f. -en, Degnebolig, c.; -embede, n.

Kutſch=fenſter, n. -s pl. ſ. sg. Karetvindue, n.; -pferd, n. -es -e, Karetheſt, c.; fig. d. T. en ſtærk, plump Perſon.

Kutſche, f. -n, Kareet, lukket Vogn, c.; en med Bræder indfattet Miſtbænk; -n, ſ. Kutſchiren.

Kutſchen=ſchag, m. -es -äge, Kareetbør, c.; -tritt, m. -es -e, Kareettrin, n.

Kutſcher, m. -s pl. ſ. sg. Kubſk, c.

Kutſchiren, v. n. 1) m. h. d. T.

kjøre en Vogn, være Kudsk. 2) m. s. kjøre i Kareet.

Kütt, m. s. Kitt.

Kutte, f. -n, Munkekappe, Munkestand, c.

Kuttel, f. ud. pl. el. -n, pl. ud. sg. d. T. (n. St.) Kallun, n., Indmaden især af de større Dyr; -stecke, pl. ud. sg. smaaskaaret og kogt Kallun; -hof, m. -es -öfe, Slagtergaard, Slagterbod.

Kutter, m. -s pl. s. sg. Kutter, c.

Kuttler, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Slagter, c.

Kuzel, m. s. Kitzel.

Kux, m. -es -e, (foræld.) enhver Deel, Stykket af et Helt; nu blot: Kux, c. (Part i Bjergværk); -krämzler, m. -s pl. s. sg. eedsvorne Folk, hvis Forretning er, at bortforhandle Kuxerne ved Bjergværker.

L.

L, en Consonant; det tolvte Bogstav i ABC; udtales med Tungen.

Laab el. Lab, n. -es ud. pl. Lebe, Dstelebe; (n. St.) Kalvemave, c., den fjerde Mave hos drøvtyggende Dyr: -magen, m. -s pl. s. sg.

Labbe, f. -n, vulg. Læbe, c.; fig. Mund, Flab, c.

Labberdan el. Laberdan, m. -s ud. pl. nedsaltet Kabliau.

Labbern, v. a. og n. m. h. vulg. sludre hen i Vinget, lade Kjæften løbe.

Laben, v. a. lede (komme Lede i Melk); styrke, qvæge, vederqvæge; einen Durstigen mit einem frischen Trunke; sich mit etw. -; fig. sich an etw., gotte sig ved, finde stor Forneielse i; sein Herz nicht -, d. T. ikke gjøre ham den Fornøielse.

Labét, adv. beet (i Spil); fig. vulg. - werden, komme i Forfald med Næringen; komme tilkort; - machen, udmatte.

Labkraut, n. -es ud. pl. guul Snerre, Marie Sengehalm (Vante), c.

Labmagen, m. s. Laab.

Laborant, m. -en -en, Laborant, c.; -ratorium, n. -s pl. s. sg. Laboratorium, n.

Labsal, n. -es -e, og

Labung, f. Qvægelse, c. ud. pl.; Forfriskning, c.; Alt, hvormed man qvæger sig og Andre, pl. -en.

Labyrinth, n. -es -e, s. Irrgang; fig. enhver forviklet Sag, især en Række af Gjensvorbigheder, hvis Udgang er dunkel og uvis; (i Anatom.) en Huling ved Ørets Trommehinde.

Lache, f. -n, Pøl, Pyt, Sump, c.; et i et Grændsetræ hugget Tegn, og dette Træ selv; ein Lachbaum; det for Barken blottede Sted paa Grantræer; en gjennem Kratskov hugget Sti; ud. pl. Leen, Latter, c.; ligel. Maaden at lee paa.

Lächeln, v. 1) n. m. h. smile, smaalee; opvække behagelige Følelser. 2) a. tilsmile.

Lächeln, n. -s pl. s. sg. Smilen, c., Smil, n.

Lachen, v. 1) a. (i Skove.) hugge; især: einen Baum -, gjøre visse Hug i, for dermed at betegne en Omkredses Grændser; die Harzbaume -, afskrælle Barken, for at Harpixen kan lede ud; hugge Sti i en Kratskov. 2) n. m. h. lee: über Einen el. eine S. (fjeld. Gen. einer S.); auf Einen, lee ad, belee En; Einen (ikke zu) lachen machen, faae til at lee; fig. glæde sig, være glad; spøge, skjemte; være gunstig, bevaagen: das Glück lacht ihm; opvække behagelige Følelser: eine -de Aussicht.

Lacher, m. -s pl. s. sg. En, som leer; Grinebider, c.

Lacherhaft, aj. tilbøielig til at lee; lattermild.

Lächerlich, aj. lattermild, tilbøielig til Latter; latterlig, værd at udlees, især af Foragt.

Lächern, v. a. være tilbøielig til Latter; faae til at lee; blot i tredie Pers.: es -rt mich nicht.

Lächler, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) (foragt.) Grinebider (-ske) c.

Lachs, m. -es -e, Lax, c.; er hat eine -suppe bekommen, faaet Prygl; -fang, m. -es, Laxefangst, c. ud. pl.; det i Floden dertil indrettede Sted, og Fangetiden, pl. -änge; -forelle, f. -n, Laxerred, Laxforelle, c.

Lachtaube, f. -n, en Skoggerdue, c. (hvis Stemme ligner Latter).

Lachter, 1) n. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Favn, c. (paa 4 Alen). 2) m. -s pl. s. sg. Mestersvend i Bagerier.

Lachung, f. -en, Hugning, Afskrælning, c.; s. Lachen, v. a.

Lack, m. -es pl. om flere Slags -e, en ostindisk, gjennemsigtig Gummi el. Harpix, Lakfernis, c.; (d. T. m.) Lak, Seglak, n.; Guldlak (Blomst), c.; Navnet paa adskillige af Blomsterssaft el. af forskjellige Træarter uddragne Farver; -mus, n. -ses ud. pl. Lakmus,

c.: -stock, m. -es -öcke, Gyldenlaksplante, c.; -viole, f. -n, Gyldenlak, c.

Lackei, m. -en -en, Lakei, Tjener, c.

Lackiren, v. a. lakere; -irer, m. -s pl. s. sg. Lakerer, c.

Laconisch, s. Lakonisch.

Lade, f. -n, (Dim. Ladchen, n. -s pl. s. sg.) Skrin, n., Kiste, c.; Lade, c. (især hos Haandv.); Kasse, c.; et Stillads til at optage andre Dele, og udgjøre et Hele med samme, f. Ex. hos Bogbindere die Seftlade.

Lade-brief, m. -es -e, Stævningsbrev, n.; -geld, n. -es, Stævningspenge; -kette, f. -n, Ladningskjæde, c.; -stock, m. -es -öcke, Ladestok, c.

Laden, m. -s 1) pl. s. sg. (Dim. Ladchen, n. -s pl. s. sg.) Skodde, Vindues-; Luge, c. 2) pl. -aden, Bod, c.; Kram-, Krambod; der Buch-, Boglade, c.

Laden, v. i. a. lade (i Skibe), læsse (paa Vogne, Creature ꝛc.); lade: ein Schießgewehr; paabyrde; udsætte sig for Virkningerne af en besværlig Ting: Eines Saß auf sich -; stævne, citere; fremkalde: Einen vor Gericht -; indbyde, indvitere: Einen zur Hochzeit -.

Ladenhüter, m. -s pl. s. sg. d. T. en Vare, som ingen Afsætning har.

Lader, (d. T. Lä-) m. -s pl. s. sg. Læsser, c., som paalæsser Vare.

Ladung, f. -en, Paalæsning, Indladning, c. ud. pl.; Last, Fragt, Ladning (i et Skib og et Gevær); Stævning, Indkaldelse (for Retten); Indbydelse, Invitation, c.

Ladungs-platz, m. -es -ätze, Laderlads, c.; -schein, m. -es -e, Fragtbrev, Connoissement, n.

Laff, aj. (n. St.) slap, flattet; smagles; fig. taabelig, tosset, flau, lapset.

Laffe, m. -n -n, Laps, c.

Läffelei, f. -en, Lesteri, n.

Läffeln, v. 1) n. m. h. bei einem Frauenzimmer -, lefle, være uforskammet ved. 2) a. ein Frauenzimmer, lefle med, alt for uanstændigt caresfere.

Laffenmäßig, aj. lapseagtig.

Laffette, f. -n, Lavet, c. (til Kanoner og Mørsere).

Läffler, m. -s pl. s. sg. En, som lesser.

Lage, f. -n, Beliggenhed, c., Leie, n., Maaden hvorpaa en Ting ligger, især med Hensyn til andre Tings Plads; Lag, n.; en Række af flere ved Siden af og paa hverandre liggende Ting; især et Antal Kanoner paa begge Sider af hvert Skibsdække; ligel. alle paa den ene Side værende Kanoner, og sammes Affyring; die ganze -, det glatte Lag; fig. Forfatning, Stilling, Omstændighedernes Beskaffenhed, Forhold til andre.

Lägel, n. -s pl. s. sg. Vimpel, c.

Lagenweise, aj. lagvis.

Lager, n. -s 1) pl. Läger, Leier, c.; Leie, n. (hvorpaa Mstr. ligge). 2) pl. s. sg. Leie, n. (hvorpaa Dyr ligge) el. Tilstanden, at en Ting ligger el. lægger sig; Lager, n., Stedet, hvor Forraadsvare gjemmes, og Varene selv; Pakhuus, Oplagshuus, Vareoplag; flere paa hverandre liggende Ting; ogsaa: Bærme, c., Bundfald, n.

Lager, av. blot om Sæd: -werden, nedfalder el. nedslaaet.

Lager-apfel, m. -s -äpfel, Gjemmeable, n.; -bier, n. -es -e, stærkt Øl, som brygges i Marts el. April, og lægges hen til Sommeren; -buch, n. -es -ücher, Jordebog, c.; (hos Kjøbmænd) Pakhuusjournal, c.; -fieber, n. -s pl. s. sg. en Art hidsig Feber, som Soldater i Leiren hyppig faae; -haft, aj. Sydt. for: bestlagerig; -holz, n. -es -ölzer, (i Skovv.) Vindfæld, n. (omblæste Træer); stærkt Tømmer i Kjelderne, til at lægge Drchoveder paa; -statte, f. -n el. -statt, f. -ätte, Leirsted, n.

Lagern, v. 1) a. lægge ned; især med sich; (om Krigsfolk) leire, opslaae Leir; Einen el. etw. -, leire, berede et Leie. 2) n. m. h. leire; ligge, være beliggende.

Lagio, f. ud. pl. Lagio, c.

Lahm, aj. kirkeles, ledeles (om Sæxe ꝛc.); lam, værkbruden, contract; især am Fuße -, haltende; fig. tom, uden Kraft, Sandhed og Grundighed.

Lahme, f. s. Lahmung.

Lahmen, v. n. m. h. være lam, halte.

Lähmen, v. a. lamme, gjøre lam.

Lahmheit, f. ud. pl. Lamhed, c.

Lähmung, f. -en, Lammen, c., Lamhed, c. ud. pl.

Lahn, m. -es ud. pl. flad Træsse, c.; -tresse, f. -n, Guld- el. Selvtræsse.

Laib, m. -es -er, (Sydt.) et rundt el. aflangt Brød.

Laich, n. (m.) -es ud. pl. Leeg, c. (Fiskes og nogle Vanddyrs Sæd); -en, v. n. m. h. lege, yngle.

Laie, m. -n -n, de, som ikke ere Ordenspersoner el. Geistlige, især i den romerske Kirke; -nbruder, Lægbroder, c.; Læg, Ulærd, Ukyndig, Sinke, c.

Lake, f. -n, Lage, Salt-, c.

Laken, n. -s pl. s. sg. (Nordt.) Tøi, n. (saavel uldent som linned).

Lakonisch, aj. laconisk.

Lakritze, f. -n, Lakrits, c.; -nsaft, m. -es ud. pl. Lakritssaft, c.

Lallen, v. a. og n. m. h. lalle; in den Schlaf -, lulle.

Lama, 1) n. -s -s, Lama, c. 2) m. -s -s, Navnet paa en Præst i Tartariet.

Lambertsnuß, f. -üsse, lombardsk Nød.
Lamm, n. -es pl. d. T. Lämmer (Dim. Lämmchen, n. -s pl. d. T. Lämmerchen) Lam, n.; -en, v. n. m. d. læmme, lamme, kaste (fede) Lam.
Lammergeier, m. -s pl. s. sg. Slagsørn, Lammegrib, c. [fjed, n.
Lammfleisch, n. -es ub. pl. Lammes-
Lammsbraten, m. -s pl. s. sg. Lammestej, c.
Lammzeit, f. ub. pl. Lammetid, c.
Lampe, 1) f. -n (Dim. Lämpchen, n. -s pl. s. sg.) Lampe, c. 2) m. -n (i Fabeldigte) Hare, c.; -ndocht, m. -es -e, Lampevæge, c.; -nröhre, f. -n, Lamperør, n.
Lamprete, f. -n, Lampret (Fisk), c.
Land, n. -es -änder, Sybt. og digt. pl. Lande (I Heit. bruges ogsaa pl. Lande, naar der tales ubestemt om flere forskjellige Egne, om ubestemte og ubegrændsede Dele af Jordoverfladen: aus fernen Landen kam er; alle Lande durchreisen; alle Lande sind deiner Ehre voll; ogsaa: die Niederlande; die Binnenlande) (Dim. Ländchen, n. -s pl. s. sg.) Land, n.: fast Land, modsat Vand; Agerland, n.; Sædjord, c.; Landet, modsat Staden; Havebed, n.; Landskab, n., Provinds, c.
Land-accise, f. ub. pl. (i Churfachsen) en Accise for Landmanden og hans Producter; -bau, m. s. Ackerbau; -bote, m. -n -n, (i Polen) Landsbud, n., Deputeret fra en Provinds til Rigsdagen; s. -knecht; -flüchtig, aj. landflygtig; -frau, f. -en, Landsbykone, c.; -fremd, aj. fremmed i Landet; fig. ganske fremmed; -friede, m. -ns ub. pl. Landefred, c.; -gericht, n. -es -e, Landret, Landstingsret, c.; -graf, m. -en -en, Landsgreve, c.; (n. St.) Præsidenten i Landretten; -gräflich, aj. landgrevelig; -grafschaft, f. -en, Landgrevskab, n.; ogsaa -grafthum, n. -es -ümer; -gut, n. -es -üter, Landgods, n.; -haus, n. -es -äuser, Landsted, n., Lyststed paa Landet; et Huus, hvori en Provindses Landstænder forsamle sig; -junker, m. -s pl. s. sg. en Adelig paa Landet, Landsbyjunker; blot foragt.; -karte, f. -n, Landkort, n.; -knecht, m. -es -e, Landstingsbud, n.; -krankheit, f. -en, Landsfarsot, c.; -kundig, aj. bekjendt i hele Landet; -kutsche, f. -n, Fragtvogn, Reise-, Post-, c.; -kutscher, m. -s pl. s. sg. Fragtkudsk, Vognmandskarl, c.; -läufer, m. -s pl. s. sg. Landløber, c.; -läufig, aj. løbende om i Landet; (om Mynt) gængs, gjeldende; (Sybt.) brugelig i Landet; efter Landets Stik og Brug; -leben, n. -s ub. pl. Landliv, n.; -leute, pl. Landfolk; -lust, f. ub. pl. landlig Forneielse, c.; -macht, f. ub. pl. Landmagt, Krigsmagt til Lands; -mädchen, n. -s pl. s. sg. Landsbypige, c.; -mann, m. -es -änner og -leute, Landmand, c.; -miliz, f. ub. pl. Landmilice, c.; -pfarre, f. -n, Landsbykald, n., Præstekald paa Landet; -pfarrer, m. -s pl. s. sg. Landsbypræst, c.; -pfleger, m. -s pl. s. sg. (foræld.) Landsfoged i en heel Provinds; -plage, f. -n, Landeplage, c.; -recht, n. -es -e, Landret, Landstingsret, c.; -reiter, m. -s pl. s. sg. ridende Politi, n.; -richter, m. -s pl. s. sg. Landsdommer, c.; Dommer paa Landet; -saß, m. -ssen -ssen, Eier af en Landeiendom, især naar han har Sæde og Stemme paa Landdage; -sässig, aj. som har Sæde og Stemme paa Landdagen; -schaft, f. -en, Landskab, n., landlig Egn, c.; Land, n., Provinds c.; en Provindses Landstænder, betragtede som et Hele; Huset, hvori Landstænderne forsamles; fig. et Maleri, som fremstiller en landlig Egn; -schafter, m. -s pl. s. sg. Landskabsmaler, c.; -schaftlich, aj. som hører til Landstænderne; provincial; -schaftmaler, m. -s pl. s. sg. Landskabsmaler, c.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Landstingsskriver, c.; Skriver ved en Underret paa Landet; -schulmeister, m. -s pl. s. sg. Landsbyskolemester, c.; -seuche, f. -n, Landsfarsot, c.; -skind, n. -es -er, d. T. Indfød, c., Landets Barn; -sknecht, m. -es -e, (foræld.) Landsfoldat, c.; et eget Slags Kortspil; -smann, m. -es -leute (-änninn, f. -en) Landsmand, c.; -smannschaft, f. Landsmandskab, n. ub. pl.; flere Landsmænd under eet betragtede, f. Ex. ved Universiteter; pl. -en; -stand, m. -es -ände, Landstænder, som have Stemme paa Landdagene; -straße, f. -n, f. Heer-; -streicher, m. -s pl. s. sg. Landstryger, c.; -streicherisch, aj. paa Landstrygermaneer; -stube, f. -n, Værelse, hvori Landstænderne forsamles og Landretten holdes; -sturm, m. -es ub. pl. Landstorm, c., eget Lands Forsvar; -tag, m. -es -e, Landdag, c., Landstændernes Forsamling; -tagen, v. n. m. d. holde Landdag; -üblich, aj. brugelig i Landet; -verderblich, aj. fordærvelig, ødelæggende for et Land; -vogt, m. -es -ögte, Landsfoged, Amtmand, c.; -vogtei, f. -en, Landsfogderi, Amtmandskab, n.; -volk, n. -es ub. pl. Landsbyfolk, Bønder-; -wärts, av. til, imod det faste, terre Land; -wehre, f. -n, Landværn, n.; Volde, Grave ɔc. paa et Lands Grændser; -wein, m. -es -e, indenlandsk Viin; -wirth, m. -es -e, Kromand, c., Gjæstgiver paa Landet; enhver Huusvært paa Landet; -wirthschaft, f. ub. pl. Landhuusholdning,

Landoeconomie, e.

Lände, f. -n, Landingssted, n.

Landen, v. 1) n. m. s. lande, gaae til, i Land. 2) a. landsætte; ogsaa lauden.

Länder-kunde, f. ub. pl. Geographie, e.; -los, aj. uden Land.

Länderei, f. mest pl. -en, Landeiendom, e., Jordegods, n.

Landes-art, f. ub. pl. Lands Skik og Brug; Jordbundens og Veirets Beskaffenhed i en Egn; -herr, m. -n -en, Landsherre, e.; -herrlich, aj. som tilhører Landsherren; som er grundet i hans Værdighed; -herrschaft, f. -en, den høieste Magt i et Land; Landets Herskab; den regierende Fyrste el. Fyrstinde; -mutter, f. -ütter, Landsmoder, e.; -regierung, f. et Lands Regiering, ub. pl.; Regierings Collegium for et heelt Land, pl. -en; -üblich, aj. brugelig i Landet; -vater, m. -s -äter, Landsfader, e.

Ländlich, aj. landlig; simpel, ukonstlet; Landets, sedvanlig i Landet.

Landung, f. -en, Landing, Landgang.

Lang (länger, längst), aj. lang: eine Elle -; høi: ein -er Mensch; fig. (om Tiden) heel; hyppigst som av.: Jahre -; langvarig, som har længere Vedvarenhed end sædvanligt el. end man ønster: eine -e Nacht; -e Jahre, d. T. mange; eine -e Brühe, lang, tynd, vandet.

Lang-muth, f. ub. pl. Langmodighed, e.; -müthig, aj. langmodig; -müthigkeit, f. ub. pl. Langmodighed, e.; -ohr, n. -es -e (ikke -en) Langøre, e.; -sam, aj. langsom; -samkeit, f. ub. pl. Langsomhed, e.; -schub, m. -es -e, s. Regelschub; -stroh, n. -es ub. pl. Langhalm, e.; -weilen, v. n. kede; -weilig, aj. langvarig, seendragtig; kedsommelig; -weiligkeit, f. ub. pl. L-hed, S-hed, K-hed, e.; -wierig, aj. langvarig (især om ubehagelige Ting); -wierigkeit, f. ub. pl. Langvarighed, e.

Lange (länger, längst), av. længe, lang Tid; aufs längste, i det længste, i det seneste; fig. til at betegne Udtrykets Forstærkelse: was fragst du -? langt fra, ikke nær: sie sieht - nicht so schön aus; vist, dog engang: ihr giebt mir eure Tochter - doch; tilstrækkelig: es ist - gut für mich; endog, om ogsaa: wenn ich - hingehe.

Länge, f. ub. pl. Længde, e.; in die - el. nach der - spalten, paa langs, efter Længden; fig. Tidens Længde: etw. in die - spielen, trække i Langdrag.

Langen, v. 1) n. m. b. række, strække sig, naae, være tilstrækkelig, forslaae, være nok til; d. T. blive længere. 2) a. tage; d. T. Eim. etw. -, give, række, lange; fig. gaae den og hente el. bringe. [udvide i Længden.

Längen, v. a. blot d. T. gjøre lang,

Längen-maß, n. -es -e, Længdemaal, n.; -sage, f. -n, Langsav, e.

Langeweile, f. dedre lange Weile, ub. pl. d. T. en lang Tid; fig. Kedsomhed, Kedsommelighed, e.

Länglich, aj. langagtig; -rund, aflang.

Längs, præp. med Gen. el. Dat. langs med: - des Weges el. - dem Wege.

Längst, av. for længe siden.

Längstens, av. i det længste, i det seneste.

Lanke, f. -n, Side, e.; (hos Fiskerne) den Side af Vandet, hvor der maa fiskes; (Nordt.) Laaret paa et Dyr.

Lanne, f. -n, Gaffelvognstang, e.

Lanste, m. -n -n, (i Slesvig) Fæstebonde, e.

Lanze, f. -n, Landse, e., Spyd, n.

Lanzette, f. -n, Lancette, e.; -förmig, aj. lancettformig.

Lapp el. Lappicht, s. Laff.

Lappe, m. -n -n, Laplænder, e.

Lappen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Läppchen, n. -s pl. s. sg.) Flip, Stre-, e.; Lap, Pjalt, Klud, e.; et Stykke Tøi el. Lerred af bestemt Størrelse; især hos Jægerne.

Lappen, v. a. lappe, flikke.

Lapperei, f. -en, (foragt.) Lapperi, n.; en ubetydelig, uvigtig Ting.

Läpperschuld, f. ub. pl. Klatgjeld, e.

Lappig, aj. lappet, pjaltet.

Lappinn, f. -en, Laplænderinde, e.

Läppisch, aj. lapseagtig; eine -e Rede, flau.

Lärche, f. -n, -nbaum, m. s. Lerche.

Laren, pl. ub. sg. Huusguder.

Lärm, m. -es el. -en, m. -s ub. pl. Skrl, Larm, Alarm, Tummel, e.; Opslob, n.; -en, v. n. m. h. larme, støie, gjøre Tummel.

Larve, f. -n, et fra det øvrige Legeme adskilt, malet eller dannet Mennesteansigt; Maske, e.; vulg. Ansigt, n.; Insectlarve, Puppe, e.

Lasche, f. -n, Kile, e. (i et Wrme); Lommeklap, e.; et indkilet, tilsyet Stykke paa en Klædning; Storem, e.; en Som, en Syening paa Læder; -n, v. a. laske, forsyne med Kile, med Rem; vulg. prygle En dygtig af.

Lase, f. -n, Leerkrukke med Hank og Tud.

Laß (lasser, lassest), aj. mat, træt, kraftløs; doven; -heit, f. ub. pl. Trøthed, Mødighed, Kraftesløshed, Mathed, Ladhed, Dovenskab, e.

Laß-becken, n. -s pl. s. sg. Lareladebækken, n.; -binde, f. -n, Lareladebind, n.; -dünkel, m. -s ub. pl. indbildt Klogskab, Selvklogskab, Stolthed,

e.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Lancette, c.

Laſſen, v. i. n. m. h. lade: have en udvortes Stikkelſe, paa denne eller hiin Maade falde i Vinene; blot i tredie Person: daß läßt ſchön, klæder smukt; das läßt ihm nicht gut, paaſer, ſtikker ſig ikke; ikke hindre, forholde ſig lidende: Einen gehen -, lade gaae; ich habe mir ſagen -, har ladet mig ſige. Ofte ſtaaer det ogſaa overflødigt: er läßt ſich's wohl ſchmecken, det ſmager ham godt; fig. v. a. hvor det dertil herende Verb. bliver underforſtaaet: die Thür offen -, (nemlig ſtaae); tilade, tilſtede: enten u. med et andet Verb. i infin. uden zu; Einen etw. befehlen -, tillade, at han befaler det (forſtjellig fra Eim. etw. befehlen -, tillade, at det befales ham) el. a. uden andet Verb.: Eim. den Vorzug -; Einen hinaus, herauf ꝛc.; fig. u. forlade, und-, efter-: das Böſe -; ſein Thun und Laſſen, hans Maade at handle paa; være mueligt, raadeligt, gjerligt, blot i tredie Person: ſein Betragen läßt das erwarten; ligel. med ſich: das läßt ſich nicht ſagen; befale, foranſtalte en Ting, foraarſage, at den ſteer: Einen etw. ſehen -; ich laſſe dir ſagen, jeg foranſtalter, at der bliver ſagt til dig; ich laſſe dich ſagen, jeg tilader, at du ſiger; ich laſſe dir ein Buch vorleſen, forelæſe for dig; ich laſſe dich ein Buch vorleſen, tilader, at du forelæſer den.

Läſſig, aj. mat, træt, medig, lad, doven; -keit, f. ub. pl. M-hed, T-hed, M-hed, L-hed, e.

Laſt, f. -en, Laſt, Sværhed, Tungshed, e. ub. pl.; Byrde; Afgift; fig. Beſvær, Beſværlighed, e. ub. pl.; Skibslaſt, e.; et Legeme af en vis beſtemt Tyngde, pl. ſ. sg. ſ. Ex. til Skibs: en Läſt (12 Tønder); Eim. etw. zur - legen, (ſjældn.) til Laſt (ſom Ufuldkommenhed, Mangel, Forſeelſe). [kan bære Byrder.

Laſtbar, aj. laſtbar, ſom bærer el.

Laſten, v. n. m. h. tynge, hvile tungt paa.

Laſter, n. -s pl. ſ. sg. Laſt, Brøde; d. T. ofte: Feil, Lyde, Ulyd, e.

Läſterer, m. -s pl. ſ. sg. grov Bagtaler, Spotter, Skumler, e.

Laſterfrei, aj. fri for Laſt; feilfri.

Laſterhaft, aj. laſtefuld, laſtværdig; -igkeit, f. ub. pl. L-hhed, L-ghed, e.

Läſterlich, aj. ſkumlende, forargelig, ſom er grundet i el. ligner grov Bagtaleliſe; d. T. ſkammelig.

Läſtern, v. a. Einen el. etw., krænke, vanære, forhaane, paa en grov Maade beſkamme, ſkumle, bagtale.

Läſterrede, f. -n, beſpottelig, fornærmelig Tale; Bagtaleliſe, e.

Läſterſchrift, f. -en, Skændſkrift, n., Pasquil, e.

Läſterung, f. -en, grov Bagtaleliſe, Beſpotten, Forhaanen.

Läſtig, aj. til Beſvær, meget beſværlig; -keit, f. ub. pl. megen Beſværlighed.

Laſtthier, n. -es--e, Laſtdyr, n.

Laſtträger, m. -s pl. ſ. sg. Laſtbærer, Drager, e.

Laſur, 1) m. -s pl. om ſiere Slags -e, ſ. Azur. 2) f. el. -farbe, f. lazurblaa Farve; Ultramarin.

Latein, n. -es ub. pl. Latin, e., det latinſte Sprog; -er, m. -s pl. ſ. sg. Latiner, e.; -iſch, aj. latinſk.

Laterne, f. -n, Laterne, Lygte, e.; fig. en Indretning paa en Skorſten, ſom forhindrer, at Vinden ikke driver Regen tilbage; et lidet Taarn paa en italienſk Kuppel; -ntrager, m. -s pl. ſ. sg. Lygtebærer, e. (Inſect).

Latſche, f. -n, Slæber (i Dansk meſt pl.), nedtraadte Sko; -n, v. n. m. h. ſlæbe, gaa: med Slæbeg; vulg. gaae; -r, m. -s pl. ſ. sg. Sjokke, Slædhel.

Latſchig, aj. ſlæbende, ſjokket; ein -er Menſch, ſjuſket; ein -es Wetter, ſjasket.

Latte, f. -n, Lægte, tynd Stage, e.; mit der - laufen, være naragtig, letſindig, løbe med Limſtangen; (i Skove.) et ungt, rankt Træ.

Latten, v. a. lægte, belægge med Lægter; -ttung, f. ub. pl. Lægten, e.

Lattich (Lattig), m. -es ub. pl. (n. St.) Salat Laktuk.

Latwerge, f. -n, Latverge, e.

Latz, m. -es -ätze, (Dim. Lätzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Smække, e. (paa Frøentimmerklæder); Burſtlap, e.; d. T. Corſet, Livſtykke, n., Brydſtdug, e.

Lau, aj. lunken; fig. koldſindig, meget ligegyldig; -igkeit, d. T. -lichkeit, f. ub. pl. L-hed, K-hed, e.; -lich, aj. lidt lunken; -warm, aj. d. T. lunken.

Laub, n. -es ub. pl. Løv, n.; fig. (hos Konſtnere) Løvværk, n.; (paa tydſke Kort) Spader, e.

Laub-froſch, m. -es -fröſche, Løvfrø, Træ-, e.; -holz, n. -es -hölzer, Løvtræ, n. (modſat Naaletræ); en Skov af Løvtræer; -icht, aj. lovlignende; lovhyttagtig; -ig, aj. løvfuld, ſom har meget Løv; -thaler, m. -s pl. ſ. sg. Løvdaler, e.; -werk, n. -es -e, Løvværk, n.

Laube, f. -n, Løvhytte, e., en foroven bedækket, men paa Siderne aaben Deel af en Bygning; (fordum) Forſtue, e., Galleri, n., Hal, e.

Lauberhütte, f. -n, Løvhytte; iſær: Løvſal, e.; -nfeſt, n. -es ub. pl. Løvſalsfeſt, e.

Lauch, m. -es -e, Løg, n.; -farbe, f. ub. pl. Løgfarve, e.; -farbig, aj.

legfarvet; -grün, aj. leggrøn.

Lauer, 1) m. -s ub. pl. (i Vinegne) en ringe Drik, som tilberedes af det udpresſede Vand. 2) f. ub. pl. Luren, Luur, c., Vagthold, n.; ſædv. med auf: auf der - ſtehen. [Lurer, c.

Lauerer el. **Laurer**, m. -s pl. ſ. sg.

Lauern, v. n. m. h. lure: auf eine bequeme Gelegenheit -; lytte: an der Thür -; vente: auf Jemandes Tod -; efterſætte: Vim. auf den Dienſt -.

Lauf, m. -es -äufe, Løb, n. (hurtig Bevægelſe) meſt ub. pl.; (Jagtſp.) alle firſoddede, vilde Dyrs Been, ogſaa: der Lauft; Løb, n. (det, hvorpaa en Ting løber) ſ. Ex. paa et Gevær; fig. Løb, n., Gang, Fremgang, c.; der - der Natur.

Lauf-bahn, ſ. -en, Løbebane, c.: at løbe Vadderleb paa; fig. ofte for: Liv: das Glück ſætt Gefahren in unſrer -; -band, n. ſ. Gängelband; -feuer, n. -s pl. ſ. sg. Løbetid, c.; -graben, m. -s -aben, Løbegrav, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Løber, c. (Inſect); -zeit, f. -en, Løbetid, c.

Laufel, f. -n, (Jagtſp.) Spor paa Igenhøns, Rapper ꝛc.

Laufen, v. i. 1) u. m. ſ. løbe (med Fødderne): ſeinen Weg (ſeines Weges) -; den ganzen Tag -; das Pferd lauft einen guten Trab; (om forſkjellige livløſe iſær flydende Ting) løbe, flyde: das Faß läuft; (i Bjergv.) gaae; bære; fig. løbe bort, undſlippe: aus dem Dienſte -; nach etw. -, gjøre ſig ivrig Umage for; Gefahr -, komme i Fare for; wider die Wahrheit -, være imod; das Gebirge lauft nach Morgen, d. T. ſtrækker ſig; im -den Jahre, indeværende; der -de Preis, nærværende. 2) u. m. h. (dog ogſaa m. ſ.) (om nogle Dyr) løbe, rarre fig. 3) a. med ſich: ſich müde -, løbe ſig træt; ich habe mir die Füße wund gelaufen; ich habe mich wund gelaufen.

Läufer, m. -s pl. ſ. sg. Løber, c. (i dette Ords Bem. i Dansk).

Laufig, aj. (i Sammenſ.) ſom har et vist Løb; (om Dyr, iſær Hunde) løbelyſten; vulg. läufiſch; d. T. for gelaufig.

Lauft, m. -es -äufte, ſ. Lauf.

Laugbar, aj. ſom kan negtes.

Lauge, f. -n, Lud, c.; -n, v. 1) a. lude, bygge, lægge i Lud; ſlaae togbedt Vand paa Noget, for at berøve det viſſe opløſelige Dele. 2) n. m. h. blot fig. ſmage af Fabeth friſte Træ; -artig el. -ahaft, d. T. laugicht el. laugig, ſom i Lugt og Smag ligner Lud; alcaliſt.

Laugnen, v. a. eine S., negte, fornegte; (forældl.) bolge, ſtjule, fortie.

Laugner, m. -s pl. ſ. sg. Negter, For-, c.

Laugkeit og **laulich**, ſ. Lau.

Laune, f. -n, Lune, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); -nhaft, aj. lunefuld.

Launig, aj. lunefuld, iſær: lyſtig, ſpøgefuld.

Launiſch, aj. d. T. ſom har Luner, knarvorn, forttrædelig, vranten.

Laurerei, f. -en, Lureri, n.

Laus, f. -äuſe, (Dim. Läuschen, n. -s pl. ſ. sg.) Luus, c.

Lauſche, f. ub. pl. Luur, Luren, c.; -n, v. n. 1) m. h. lytte; lure: an der Thür -; im Bette -. 2) m. ſ. durch einen Ort einher -, liſte ſig uformærkt, ſmutte igj-.

Lauſcher, m. -s pl. ſ. sg. Lurer, c.

Lauſekerl, m. -es -e, luſet (jammerlig, ſtoddragtig) Karl.

Läuſe-kamm, m. -es -ämme, Tætkam, c.; -krankheit, f. ub. pl. Luſeſyge, c.; -ſalbe, f. -n, Luſeſalve, c.

Lauſen, v. 1) a. vulg. luſe, leſte, ville Utei af. 2) n. m. h. vulg. ſaae Luus; nole, være ſeendragtig, ſeenfærdig; fig. gnie, være karrig.

Lauſig, aj. luſet, vulg. fuld af Luus; fig. i heieſte Grad fattig og foragtelig; vulg. nolevorn, ſeendragtig, doven; fig. karrig.

Laut, aj. tydelig, heit; iſær meget heit; fig. blot ſom av. offentlig, bekjendt.

Laut, m. -es -e, Lyd, Klang, Røſt, Stemme, c.; fig. Indhold af en Tale el. et Skrift; forældl. og nu blot ſom præp. med Gen. i Følge (om Udſagn): - des Befehles; - dieſes Briefes, ſom dette Brev lyder. [kjendt.

Lautbar, av. herlig; offentlig, be-

Laute, f. -n, Lut, c.

Lauten, v. n. m. h. lyde, klinge; ogſaa fig.: der Brief lautet ſo; auf dieſes - ſeine Worte, ſigte; wie lautet es? hvorledes ſtaaer det?

Läuten, v. a. ringe: man läutet die Glocken, und ſie lauten; ſie werden geläutet; zur Kirche, zum Grabe lauten; Feuer -, klemte.

Lauteniſt, m. -en -en, Lutenist, c., En, ſom ſpiller paa Lut.

Lauter, aj. ublandet, uforfalſket; ofte for: puur, reen, lutter, bare; ogſaa fig.: die -e Wahrheit; fig. d. T. ſom av. lutter; intet uden; ganſke og aldeles; alt; (forældl.) klar, blank; -keit, f. ub. pl. Ub-hed, Uf-hed, Puurhed, Reenhed, c.

Läutern, v. a. luttre, renſe, klare; (i Retsſp.) forlænge af Dommeren Forklaring paa el. Formildelſe i en Dom, der er dunkel el. ſjnes ubillig; d. T. ogſaa lauteriren; -rung, f. -en, Luttren, Renſen, Klaren, c.

Lautlos, aj. lydløs.

Lauwarm, aj. d. T. lunken.

Lauwine (Lavine, Lauine), f. -n, Lavine, c.

Lava (Lave), f. ub. pl. Lava, c.

Lavement (l. -mang), n. -s -s, f. Klyſtier.

Lavendel, m. -s ub. pl. Lavendel, c.

Lavette, f. ſ. Laffette.

Lavezſtein, m. -es -e, ſ. Topſ-.

Lavīren, v. n. m. h. (i Søfp.) laverе; fig. d. T. leve betænkſom; gaae varſomt til Værks.

Laxanz, f. -en, Laxativ, n., Laxativ.

Laxīren, v. d. T. 1) n. m. h. laxere, purgere. 2) a. ſom bevirker Laxeren.

Lazareth, n. -es -e, Lazareth, n.

Lebeboch, m. (indeel.) Vivatraab, n.

Leben, v. n. m. h. leve, have Liv; fig. zu - wiſſen, vide at opfere ſig anſtændigt el. at gjøre ſig tilgode; nichts zu - haben, d. T. intet have at ſpiſe og drikke; zu - haben, have ſit gode Udkomme; Eim. zu Willen -, leve efter Ens Forſkrift; der Hoffnung, des Zutrauens -, i det Haab, den Tillid; für die Seinigen - el. den Seinigen -; dem Geſchäfte -; (digter.) ein Leben -, leve, føre.

Leben, n. -s pl. ſ. sg. Liv, n.; ſjeld. meb pl.; fig. Levnet, n., Levemaade, c.; ub. pl.; Levnetsbeſkrivelſe, c., Liv og Levnet, n.; d. T. Ting man iſær elſker, ub. pl.: dieſe Speiſe iſt mein -; et Konſtværk har Liv (Leben), naar Handlingen, man vil fremſtille, er ſtærkt og tro fremſtillet.

Lebens-lang, n. (indeel.) det hele Liv igj-; -leer, aj. uden Liv, tomt paa Liv; -los, aj. ſ. Leblos.

Lebendig, aj. levende, ſom har Liv; livagtig; fyrig, virkſom; ein -er Zaun, levende Gjerde; -es Waſſer, altid rindende; -er Kalk, ulæſket; -keit, f. ub. pl. Liv, n., Livagtighed, Fyrighed, c.; die -keit der Erkenntniß, den Egenſkab ved ſamme, formedelſt hvilken den virker paa Villien; -machung, f. ub. pl. Levendegjørelſe, c.

Lebens-art, f. -en, Levemaade, c.; -gefahr, f. -en, Livsfare, c.; -geiſter, pl. ub. sg. Livsaander; -jahr, n. -es -e, Leveaar, n.; -kraft, f. ub. pl. Livskraft, c.; -lang, aj. Livstid, ſaa længe man lever; -länge, f. ub. pl. Livets Længde; -länglich, aj. paa Livstid; -lauf, m. -es -äufe, Liv, n., Levetid, c.; Levnetsløb, n., Levnetsbeſkrivelſe, c.; -luft, f. ub. ub. pl. Livsluft, Levelyſt, c.; -luſtig, aj. levelyſten; -mittel, n. -s iſær pl. ſ. sg. Levnetsmidbel, Nærings-, n.; -ſtrafe, f. -n, Livsſtraf, c.; -wandel, m. -s ub. pl. Levevandel, c.; -waſſer, n. -s pl. om flere Slags ſ. sg. deſtilleret Brændevin, Aquavit, n.; -zeit, f. ſ. Lebtage.

Leber, f. -n, Lever, c.; -fleden, m. -s pl. ſ. sg. Fregne, Hedebiegn, c., en leverbruun Plet, iſær paa Huden af det menneſkelige Legeme; -kraut, n. -es -äuter, Navn paa forſkjellige Urter, ſom bruges mod Leverſyge; -reim, m. -es -e, Leverrim, n. (et Slags Skjemteverſ); -wurm, m. -es -ürmer, Ikten (en flab Indvoldsorm iſær i Faar) Leverflyndren.

Lebewohl, n. (indeel.) Levvel, Farvel.

Lebhaft, aj. levende, livagtig, fyrig, munter; raſk; ogſaa fig.: ein -er Verſtand; ein -er Gedanke; eine -e Farbe; -igkeit, f. ub. pl. Liv, n., Livagtighed, F-hed, M-hed, K-hed, c.

Lebkuchen, m. -s pl. ſ. sg. (Sybt.) Peberkage, c.

Leblos, aj. livløs; -igkeit, f. ub. pl. L-hed, c.

Lebtage, pl. ub. sg. d. T. blot med mein, dein, ſein ꝛc., Levedage; ſor: Lebenstage, -zeit.

Lebzeiten, pl. ub. sg. d. T. og blot meb bei: bei meinen -, ſaa længe jeg lever, i min Levetid.

Lechzen, v. n. m. h. blive læt, revne, ſprække (af for ſtærk Tørke); tørſte i høi Grad; ſele brændende Tørſt; ſnapſende efter Veiret af Tørſt; fig. ſele den høieſte Grad af Begierlighed efter.

Leck, aj. d. T. iſær Nordt. læt, ſom lækker. [c., iſær i et Skib.

Leck, m. -es -e, Læk, Revne, Spalte,

Lecken, 1) v. a. ſlikke: die Teller; an etwas. 2) v. n. m. ſ. lække, flyde draabevis af et Fad. 3) v. n. m. h. rinde: -de Augen; d. T. lede: die Lichter -; (forældr.) ſpringe, ſlaae dag ud; fig. modſætte ſig meb Magt.

Lecker, aj. lækker, meget velſmagende; kræſen; fig. (i Spog) kræſen i ſit Valg.

Lecker, m. -s pl. ſ. sg. Lækkermund, c.; fig. i Teller-, Speichel-, Tallerkenſlikker, Spyt-, c.; (Sybt.) Tunge, c.; -biſſen, m. -s og -biſſchen, n. -s pl. ſ. sg. Lækkerbidſken, c.; -ei, f. iſær pl. -en, Lækkeri, n., Lækkerbidſken, c., lækre Sager; -haft, aj. lækker, meget velſmagende; kræſen; -haftigkeit, f. ub. pl. Kræſenheb, c.; -heit, f. -en, Lækkerheb, c.; -maul, n. -es -äuler, og -ſahn, m. -es -ähne, d. T. Lækkermund, -tand, c.

Lection, f. -en, Lectie; Underviisning, Læretime, c.

Lectüre, f. Lecture, c.

Leder, n. -s pl. ſ. sg. Læder, n.; en af Læder tilberedet Ting; vulg. Hud, c., Skind, n.; -n, aj. Læder-, af Læder; fig. ſlet, elendig; -n, v. a. forſyne meb Læder; vulg. Einen -, prygle dygtig af.

Ledig, aj. ledig, tom; fig. ledig,

udeſat; ugift; fri, ſtiftjendt, losladt; -keit, f. ub. pl. L-hed, Tomhed, ugift Stand, c.

Lediglich, av. d. T. ganſke og aldeles.

Lee, n. (Sofp.) Le, c.; -warts, av. i Le.

Leede, f. ſ. Lehde.

Leene, f. -n, (n. St.) Vildſvinſo, c.

Leer, aj. tom; fig. uden Videnſkaber el. nyttige Kundſkaber; berovet nærende Kraft; uden Virkning, uden Eftertryk, berovet Grundighed; følesles, ſti. [tomt Rum.

Leere, f. ub. pl. Tomhed, c.; et

Leeren, v. a. temme: die Gläſer -.

Leerheit, f. ſ. Leere.

Leſze, f. -n, (undert.) Løbe, c.

Legat, 1) n. -es -e, Legat, n. 2) m. -en -en, Legat, Geſandt, c.

Legen, v. a. lægge: das Buch auf den Tiſch; ſich zu Bette; ſich -, d. T. dvels til Sengs, dvels vore ſenge-liggende; ein Schloß vor die Thur; Eier -, el. blot legen, om Fugle og Inſecter; fig. lægge: (hos Søfolk) ſtyre hen; bevirke Noget: den Grund zu etw. -; Geld an etw. -; in die Lotterie -; ſich auf eine S. -; Eim. das Handwerk -, d. T. forbyde, forbindre ham, at drive hans Haandværk; forhindre ham i at opnaae en Henſigt; ſich -, efterlade, ophøre.

Legende, f. -n, Legende, c.

Legion, f. -en, Legion, c.; fig. en ſtor, ubeſtemt Mængde.

Legiren, v. 1) a. (i Myntv.) legere. 2) n. m. h. legere, teſtamentere.

Lehde, f. -n, et ode, udyrket Stykke Land; Brakmark, c.

Lehen (Lehn), 1) n. -s pl. ſ. sg. Laan; Lehn, n. 2) f. ub. pl. Forlehning, c.; laante Penge.

Lehens-bar (lehnbar), aj. ſom er i Stand til at bortforlehne; lehnspligtig; -brief (ogſaa Lehn-, Lehens- el. Lehns-), m. -es -e, Lehnsbrev, n.; -s geld, n. -es -er, Lehnspenge; -haft, (lehnhaft), ſ. -bar; -herr (ogſaa Lehn-, Lehens- el. Lehns-), m. -n -en, Lehnsherre, c.; -mann (ogſaa Lehn-, Lehens- el. Lehns-), m. -es -leute (om begge Kjøn) Lehnsmand, c.; -recht el. Lehn-, n. -es -e, Lehnsret, c.; -träger el. Lehn-, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom i en Andens Navn modtager Lehn, og paa hans Vegne opfylder Lehnspligterne; -waare, f. ſ. -geld.

Lehm, m. -es ub. pl. Leer, n., Leerjord, c.; -en, v. a. kline, udfylde med Leer; -ern, aj. Leer-, af Leer; -grube, f. -n, Leergrube, Leergrav, c.; -icht, aj. ſom ligner Leer; leeragtig; -ig, aj. leret.

Lehn-beet, n. -es -e, et for Solen ſtraat Bed op til en Muur; -bret, n. -es -er, Lænebræt, n.; -kutſche, f. -n, Hyrevogn, c.; -lakei, m. -es -e, Leietjener, c.; -ſeſſel, m. -s pl. ſ. sg. og -ſtuhl, m. -es -uhle, Læneſtol, c.

Lehne, aj. d. T. ſtraa, brat, ſteil; mager, tynd.

Lehne, f. -n, Brink, Skrent, c.; Rækværk, Rygſted, n.; den Deel paa en Ting, hvortil man læner ſig; (n. St. d. T.) Skraahed, c. ub. pl.

Lehnen, v. 1) n. m. h. være ſtraa, berøre i en ſtraa Stilling; afhænge ſom Lehn af En: das Gut lehnet dem Fürſten; ligel. være forpligtet til at ſvare Lehnsvare, iſær Renter. 2) a. eine S. el. ſich auf el. an etw. -, læne, ſætte i en ſtraa Stilling op til; von Eim. etw., laane, borge; d. T. men urigtigt for leihen.

Lehr-art, f. -en, Læremaade, c.; -begierde, f. ub. pl. ſ. Lernbegierde; -begierig, aj. ſ. Lernbegierig; -begriff, m. -es -e, Lærebegreb, n.; kort Begreb af en Lære; iſær hele Omfanget af Troesſandhederne; -brief, m. -es -e, Lærebrev, n.; -burſch, m. -es -e, Laredreng, c.; ſ. Jägerburſche; -gebäude, n. -s pl. ſ. sg. Lærebygning, c., Syſtem, n.; -gedicht, n. -es -e, Læredigt, n.; -geld, n. -es -er, Lærepenge; fig. - - geben, blive kleg af Skade; -jahr, n. -es -e, Læreaar, n.; -junge, m. -n -n, Læredreng, c.; -ling, m. -es -e, (om begge Kjøn) Lærling, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Læremeſter, c.; -meiſterlich, aj. hovmeſterrerende; -prinz, m. -en -en, (Jagtſp.) den, der lærer Jagtvidenſkaben fra ſig; -reich, aj. lærerig; -ſatz, m. -es -ätze, Læreſætning, c.; Theorema, n.; -ſtand, m. -es ub. pl. Lærerſtand, c.; -ſtuhl, m. -es -üble, Lærerſtol, c., Cathedet, n.; -ſtunde, f. -n, Lærertime, c.; ſædv. Stunden; -werk, n. -es -e, Lærlings Arbeide, Lærekluds, c.

Lehre, f. -n, Lære, Lærdom, c.; (hos Haandv.) Lære, c.: in der - ſterben; Model, c., Menſter, n. (at danne Noget efter).

Lehren, v. a. lære (give Underviisning). Naar Tingen, ſom læres, ikke ſtaaer derved el. kun er udtrykt ved et Infinitiv, ſaa bruges altid med Perſonen i Acc.: ich lehre einen Knaben; ich lehre dich leſen, tanzen; men ſtaaer Tingen, ſom læres, udtrykt ved et Subſtantiv, ſaa ſtaaer dette i Acc. og Perſonen rigtigſt i Dat., og ikke, ſom hos nogle Skribenter, ogſaa i Acc.: ich lehre dir den Fiſchfang. Ich habe ihn ſchreiben - (ikke gelehrt).

Lehrer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Lærer, (-inde) c.

Lei, n. -es -e, Laag, n., Skjerm. c.

Leib, m. -es -er, Legeme, n.; Krop, c.; Underliv, n.; fig. Personen selv, især i Sammens.: Leibarzt, -schneider ꝛc.; Liv, n. (i Klæder); d. Y. Leibchen, n. -s pl. s. sg.; (undert.) Liv, n. ub. pl.: bei -e nicht, saa kjært som Livet er dig: gut bei -e seyn, være godt ved Magt, være fed.

Leibs-arzt, m. -es -ärzte, Livlæge, c.; -buch, n. -es -ücher, Livbog, c. (som man særdeles ynder); -eigen, aj. livegen, vorned; -eigenschaft, f. ub. pl. Livegenskab, Vornedskab, n.; -eigenthum, n. -es ub. pl. Vornedret, c.; -eserbe, m. -n -n, Livsarving, c.; -esfrucht, f. ub. pl. Livsfrugt, c.; -esstrafe, f. -n, Legemsstraf, corporlig Straf, c.; -esübung, f. -en, Legemsøvelse, c.; -farbe, f. -n, Livfarve, c. (som man især ynder); Kjødfarve, Incarnat, c.; -gedinge, n. -s pl. s. sg. en bestemt, betinget Underholdning for Livstid, Pension, c.; -haft el. -s haftig, aj. legemlig; fig. livagtig, virkelig, sand, stindarlig; -ig, aj. d. Y. vel ved Magt, tyk og fed; lasket; (især om Dyr); -lich, aj. legemlig; ein -er Bruder, kjødelig; -rente, f. mest pl. -n, Livrente, c.; -rock, m. -es -öcke, Kjole, c.; -stuhl, m. -es -ühle, (i det anstændigere Sprog) Natstol, c., Natstrilin, n.; -wache, f. -n, Livvagt, c.; -zucht, f. s. -gedinge.

Leiben, v. n. m. s. d. Y. undert. wie er leibt und lebt, saa livagtig som han gik og stod.

Leich, n. -es -e, en jævn Plads; et Maal, der ledes til; s. Laich.

Leichdorn, m. -es -örner, Liigtorn, c.

Leiche, f. -n, Liig, dødt Legeme, n, s. Leichnam.

Leichen-begängniß, n. -sses -sse, Liigbegængelse, c., som kaldes das - gepränge, naar særdeles Pragt er forbunden dermed, og uden det die -bestattung; -begleitung, f. -en, Liigfølgen, c.; Liigfølge, n.; -bitter, m. -s pl. s. sg. Bedemand, c.; -essen, n. -s ub. pl. Begravelsesmaus, c.; -predigt, f. -en, Liigprædiken, c.; -stein, m. -es -e, Liigsteen, c.; -tuch, n. -es -ücher, Liigklæde, n.; -zug, m. -es -üge, Liigfølge, Liigtog, n.

Leichnam, m. -s -e, Liig, dødt Legeme, n. (ædlere end Leiche).

Leicht, aj. let: ikke tung; fig. tynd (om Klæder); das Herz ist -, naar det er frit for Grædmelse og Sorg; uden Møie, uden Anstrengelse, som har liden indvortes Styrke; utvungen; hurtig, uden Anstrengelse: -tanzen; d. Y. letsindig, ubestandig; som av. d. Y. snart, kun; nicht -, meget sjelden.

Leicht-fertig, aj. letfærdig; -keit, f. -en, -heb, c.; -glaubig, aj. lettroende; -glaubigkeit, f. ub. pl. Lettroenhed, c.; -hörig, aj. lydher; -igkeit, f. ub. pl. Lethed, c.; -lich, av. let, letteligen; -sinn, m. -es ub. pl. Letsind, n.; Letsindighed, c.; -sinnig, aj. letsindig; -sinnigkeit, f. -en, Letsindighed, c.

Leid, av. gjøre lidt endt for, frygte lidet for: es ist, wird, thut mir - für dich, um sie.

Leid, n. -es ub. pl. Sorg, Grædmelse, Kummer, Bedrøvelse, c.; Fortræd, Fornærmelse, Uret, c.: Lim. etw. zu -e thun el. ihm -es thun; sich ein -es thun, d. Y. ombringe sig; Sorg for en Død; fig. d. Y. Sorgeklæder; (n. St.) Liigbegængelse; d. Y. og sjeld. Had, n., Uvilje, c.

Leid-bitter, m. (n. St.) s. Leichen-; -kleid, n. -es -er, (n. St.) Sorgeklædning, c.; -lich, aj. taalelig, udholdelig, lidelig; fig. middelmaadig, temmelig, saa nogenlunde; -lichkeit, f. ub. pl. Y-hed, U-hed, M-hed, c.; -tragend, aj. sørgende, som bærer Sorg; -wesen, n. -s ub. pl. d. Y. Elendighed, Jammer, Nød, Sorg, c.

Leiden, v. i. a. lide, udstaae, taale; tillade, tilstede: die Sache leidet keinen Verzug; lade stee, overse, ikke hindre, see gjennem Fingre med; die -de Gattung der Zeitwörter, passive.

Leiden, n. -s pl. s. sg. Liden, Taalen, Kummer, Lidelse, c.

Leidenschaft, f. -en, Lidenskab, c.; Sindsbevægelse, Affect, c.; en Forandring, som udvortes fra bevirkes i en Ting; -lich, aj. lidenskabelig.

Leidentlich, aj. lidende: sich bei etw. - verhalten, lade det stee; s. Leidlich.

Leider! interj. desværre!

Leidig, aj. led, styg, fæl, besværlig, kedsommelig; elendig.

Leier, f. -n, Lire, Lyre, c.; fig. vulg. es ist die alte -, Sang, Hisserie, Snak; es ist immer eine -, et og det samme; -mann, m. -es -änner, Liremand, -spiller, c.; -n, v. a. og n. m. h. spille paa Lire; fig. tale, synge et og det samme; handle ensformigt.

Leihbank, f. -änke, Laanebank, Girobank, c.

Leihen, v. i. a. laane, borge: Lim. etw.; Geld auf Pfander -; (d. Y. urigtigt for lehnen).

Leihkauf, m. -es -äufe, Lidkjøb, n.; Penge paa Haanden; Lehnspenge.

Leilaken, n. -s pl. s. sg. d. Y. (n. St.) Sengelagen, n.

Leim, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Lim, c.; s. Lehm; -en, v. a. lime: ein Bret; das Papier -; -farbe, f. -n, Limfarve, c.; -icht, sei som Lim; -ig, aj. som indeholder Lim; -ruthe,

f. -n, (hos Fugleſængere) en med Fugleliim overſtrøgen Qviſt; -tiegel, m. -s pl. ſ. sg. Limpotte, c.

Lein, m. -es ub. pl. Hør, Liin, n.

Lein-ſink, m. -en -en, Friſk, c.; -ôl, n. -s -e, Linolie, c.; -ſame, m. -ns ub. pl. Hørfrø, n.; -wand, f. ub. pl. Lerred, n.; -wanden, aj. Lerreds-, af Lerred; -weber, m. -s pl. ſ. sg. Linvæver, Linned-, c.

Leine, f. -n, Line, Snor, c.

Leinen, aj. linned, Hør-, Lerreds-, af Lerred.

Leinen, n. -s ub. pl. d. T. linned Garn, Hørgarn, Lerred, n.

Leiſe, aj. let, ſagte; ſig. ſom kan fornemme den ſvageſte Lyd; -treter, m. -s pl. ſ. sg. Spion, c., En, ſom feler ſig for, handler overdrevent forſigtigt.

Leiſte, f. -n, (n. St. Leiſt, m. -en -en, el. Leiſten, m. -s pl. ſ. sg.) Liſt, Træ-, Klæde-, Rand, Bræmme, c.; (i Anatom.) Lyſke, c.

Leiſten, m. -s pl. ſ. sg. Læſt, Ske-, c.; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Læſtemager, c.

Leiſten, v. a. efterkomme, opfylde, forrette, gjøre, yde: viel -; Eim. Dienſte, Hülfe, Geſellſchaft -; -ſtung, f. ub. pl. Efterkommen, Y-iſe, Forretten, Yden, c.

Leit-faden, m. -s -äden, ſig. Ledetraad, c.; -hammel, m. -s -ammel, Klokkefaar, n.; -hund, m. -es -e, (Jagtſp.) Ledehund, Spor-, Stover, c.; -ſeil, n. -es -e, Skaglereb, n., Langtemme, c.; -ſtern, m. -es -e, Ledeſtjerne, c.

Leite, f. -n, d. T. et Bjergs el. en Bakkes ſtraa Side, Skrent, Brink, c.

Leiten, v. a. lede, føre: einen Blinden -; ſig. føre, an-: Einen zum Guten -.

Leiter, 1) m. -s pl. ſ. sg. Leder, Lei-, c. 2) f. -n, Stige, c.; Gradſtok, c. (Scala) paa Thermometre, Barometre ꝛc.; -baum, m. -es -äume, el. -ſtange, f. -n, Sidetræerne paa en Stige; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Høſtvogn, Binde-, c.

Leitung, f. -en, Leden, Forelſe, c.

Lemming, m. -es -e, Lemming, c. (en Art Muus).

Lende, f. -n, Lend; d. T. Hofte, c., Lagr, n.; -nbraten, m. -s pl. ſ. sg. Mørbrad, c.; -nlahm, aj. lendelam, beſtelam; (om Hofte) berlam.

Lenken, v. n. lede, ſtyre; ſig. ſnoe, dreie, vende: ſich rechter, linker Hand -; des Geſpräch auf etw. -; -kung, f. -en, Leden, Styrelſe, Sneening, Dreining, c.

Lenkſam, aj. beielig, regierlig, ſom lader ſig ſtyre; -keit, f. ub. pl. W-hed, Ø-hed, c.

Lenz, m. -es -e, Vaar, c., Foraar, n.; -en, v. n. m. h. optee, blive luun; -monat, m. -es -e, Morts Maaned.

Leopard, m. -en -en, Leopard, c.

Lerche, f. -n, Lærke (Sangfugl), c.; -nbaum, m. -es -aume, Lærketræ, n.

Lernbegierde, f. ub. pl. Lærelyſt, c.

Lernen, v. a. lære (underviſes): etw. auswendig -; eine Sprache -; etw. von Eim. -; das Kind hat erſt gehen lernen (iſtdſ. gelernt, men nu egſaa hyppigt gelernt); d. T. meget ofte men ganſke urigtigt for lehren.

Lerſchen, v. n. m. h. ſynke.

Lesbar, aj. d. T. læſelig.

Leſe, f. Indſamling, Indhøſtning, c. ub. pl.; Læs, Spil, n. pl. -n (i nogle Kortſpil).

Leſe-buch, n. -es -ücher, Læſebog, c.; -pult, n. -es -e, Læſepult, c., Pulpet, n.

Leſen, v. i. n. læſe (i dette Ords Bem. i Dankt); die Meſſe; ein Collegium -; etw. aus Jemandes Geſichte -; ſamle, ſanke, op-: Aehren -; ſig. pille, plukke: Erbſen -, den Weinberg -.

Leſer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Samler, Sorterer, c., den, ſom ſamler, ſanker, plukker, ſorterer; Læſer, (-inde), c.

Leſerlich, aj. læſelig.

Letten, m. -s ub. pl. en Benævnelſe paa forſkjellige ſeie og fede Jordarter; (Sybdt.) Leerjord, c.

Letter, f. -n, Bogſtav, n.; iſær bleet det ſtøbte og det dermed aftrykte Bogſtav.

Lett-icht, aj. ſom ligner, og -ia. z. ſom indeholder Letten, ſ. bet. Ord.

Letzen, v. a. (foreldd.) glæde, forneie, forlyſte ſig; iſær ſich mit Eim. -, ved Affteden endnu engang forneie ſig medEn.

Letzt, aj. ſidſt (med Hensyn til Tid, Sted og Orden). Naar kun to Ting ere tilſtede, el. naar man vil betegne den nærmeſt foregaaende Ting, ſiger man egſaa -ere el. der -ere; zu guter -: auf die -, d. T. endeligen, tilſidſt, til ſyvende og ſidſt, til Slutning; -ens, av. d. T. nylig, nyligen, ſidſt; bedre: -hin; -lich.

Leu, m. -en -en el. -e, m. -n -n, (digter.) Løve, c.

Leucht-feuer, n. -s pl. ſ. sg. Fyr, n. (y langt); -kugel, f. -n, (i Fyrværkerie) Ildkugle, c.; -thurm, m. -es -ürme, Fyrtaarn, n.

Leuchte, f. -n, Lys, n., Lygte, Laterne, c.

Leuchten, v. n. m. h. lyſe, give Skin fra ſig, glindſe, fremſtinne; lyſe, holde Lyſet for: Eim. zu etw.; bære Lyſet foran: Eim. nach Hauſe; ſig. Eim., gjøre indlyſende for; (digter.) jage bort med Stokkeſlag; das Wetter leuchtet,

det lyner; das leuchtet Allen in die Augen, fremlyser, er indlysende for Alle; i den høiere Skrivem. ogsaa som v. a. ihr Antlitz leuchtet Liebe, straaler af.

Leuchter, m. -s pl. ſ. sg. Lyseſtage, c.; (i Speq) en Perſon, ſom lyſer.

Leuen, v. n. m. h. brøle (iſær om Hornqvæg).

Leugnen, ſ. Løgnen.

Leumund, m. -es ub. pl. (forældl.) Rygte, Ry, n.; iſær godt Rygte, god Omtale.

Leutchen, pl. ub. sg. d. T. blot naar man taler med Kjærlighed og Venlighed det ſamme ſom

Leute, pl. ub. sg. Folk: Mſtr., uden Forſkjel af Kjøn; ringe Folk; Undergivne; meine -, mine Tyende, mine Underſaatter, min Familie.

Leutenant, m. -s -s, Lieutenant, c.

Leuteſcheu, aj. folkeſky.

Leutſelig, aj. venneſæl, meget venlig, ſaare mild, omgængelig; -keit, f. ub. pl. V-lhed, V-ghed, M-hed, O-hed, c.

Levante, f. ub. pl. Levanten.

Levantine, m. -s, Levantin, m.

Levit, m. -en -en, Levit, c.

Leokoſe, f. -n, Leukoi, c.

Lexicón, n. -s -ika, Lexicon, n.

Leyer, f. -n, ſ. Leier.

Licentiat, m. -en -en, Licentiat, c.

Licht, aj. lys: ein -es Feuer; eine -e Nacht; fig. om Farver: -es Haar; (om Forſtanden, om Begreber) tydelig, klar: ein -er Begriff, ein -er Verſtand; einen Wald - machen, lyſe op i, hugge; (i Bygningsk.) im -en, det indvendige, fri Rum; dieſer Edelſtein iſt - gefaßt, indfattet à jour.

Licht, n. -es 1) ub. pl. Lys, Skin, Dagslys, n., Klarhed, Lysning, c.; fig. Lys, n. (i dette Ords fig. Bem. i Dansk). 2) med pl. Lys, n. (af Vox, Talg ꝛc.); (naar det er tændt og lyſer pl. -er ellers -e: der Lichtzieher kann in ſeinem Laden viele Lichte und des Abends doch vielleicht nur zwei Lichter haben).

Licht-blau, -braun, -grau, -roth ꝛc., aj. lyſeblaa, -bruun, -graa, -rød ꝛc.; -form -erform, f. -en, Lyſeform, c. (at ſtøbe Lys i); -gießen, n. -s ub. pl. Lyſeſtøbsen, c.; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Lyſeſtøber, c.; -hut, m. -es -üte, Lyſeſlukker, c.; -knecht, m. -es -e, Lyſeprofit, c.; -meſſe, f. Kyndelmiſſe, c.; Mariæ Renſelſesfeſt; -puze, f. -n og -ſchere, f. -n, Lyſeſax, c.; -ſcheu, aj. lysky, ſom flyer Lyſet; fig. ſom har en ond Samvittighed; -ſchirm, m. -es -e, Lyſeſkjerm, c.; -ſeite, f. -n, Lysside, c.; -voll, aj. meget lys; fig. fuld af Tydelighed; -ziehen, n. -s ub. pl. Lyſeſtøbning, c.; -zieher, m. -s pl. ſ. sg. Lyſeſtøber, c.

Lichten, v. a. (Nordt.) lette: eine Tonne, tomme; ein Schiff, udloſe; die Anker, vinde op; -tung, f. ub. pl. Letten, c.

Lichter, m. -s pl. ſ. sg. et lidet Fartøi, hvormed ſtørre Skibe udloſes.

Lichterchen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. for Lichtchen, ſ. Licht. [Lue.

Lichterloh, av. d. T. -brennen, i lys

Lichtung, f. -en, Lysning, c. (iſær i en Skov ved at fælde Træer).

Lieb, aj. kjær, elſtet: mein Lieber; meine -e; mein -er Freund; meine -e Freundinn; - Kind! for -es Kind! unſere -e Frau, Jomfru Maria; etwas -es haben; der, die -ſte, d. T. ſaavel om gifte ſom ugifte Perſoner; behagelig; virkelig elſkende, blot med haben, bekommen og gewinnen: Einen - gewinnen, bedre: lieben.

Liebsäugeln, v. n. m. h. kaſte forelſkede Øine til, lægge ſin Kjærlighed til en Perſon for Dagen med Øinene; -chen, n. -s pl. ſ. sg. Kjæreſte, c.; -den, et Ord, der betyder det ſamme ſom geliebt, og hvormed forſkellige Perſoner af lige Rang pleie at tiltale hverandre; -haber, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Frier, Beiler, Elſker, Armateur, Lyſthaver, c.; ofte: enhver Kjøber; -haberei, f. -en, Lyſtheri, n.; -koſen, v. a. bevise Kjærtegn, kyſſe og klappe, careſſere, holde meget af; (Mange Skribentere bruge - - ſom v. a. med Acc.: eine Perſon - -, men Andre bruge vist nok rigtigere - - ſom v. n. og Dat.: einer Perſon - -. Ogſaa bruges baade geliebkoſet og liebgekoſet; zu liebkoſen og liebzukoſen); -koſung, f. -en, Kjærtegn, n., Careſſering, c.; -lich, aj. tiltlig, elſkelig, behagelig, yndig; -lichkeit, f. ub. pl. L-hed, E-hed, B-heb, c.; -ling, m. -es -e, Yndling, c.; i Sammenſ. ogſaa om Ting: -lingsideen, Yndlingsideer; -lingsſünde, Stjedeſynd, c.; -los, aj. ulkjærlig; -loſigkeit, f. ub. pl. Ulkjærlighed, c.; -reich, aj. (blot om Mſtr.) meget kjærlig, mild, bevaagen; -reiz, m. -es -e, Indtagenhed, Ynde, Tækkelighed, c.; -reizend, aj. indtagende, yndig, tækkelig; -ſchaft, f. -en, Kjærligheds Gjenſtand, Kjærlighedshandel, Inclination, c.; -werth, aj. d. T. i Brevſtil for lieb und werth, kjær og dyrebar.

Liebe, f. ub. pl. Kjærlighed, Elſkov, c.; -lei, f. -en, Elſkeri, Ganteri, n.

Liebeln, v. n. m. h. elſke legende, careſſere, gante.

Lieben, v. a. Einen; etw., elſke, have Kjærlighed til, holde meget af.

Liebenswerth og **-würdig**, aj. elſkværdig.

Lieber, 1) av. hjærere, hellere; ſma-

rere, meget meer, bedre. 2) subst. Kjære!

Liebes-brief, m. -es -e, Kjærligheds-brev, n.; **-geſchichte**, f. -n, K-hiſtorie, c.; **-handel**, m. -s -ändel, d. Æ. K-handel, c.

Liebig, m. -es -e, Dompap (Fugl), c.

Lied, n. -es 1) pl. -er, Sang, Pſalme, Viſe, c. 2) pl. -e og -er, (forældr.) Led, Lem, n.

Liederlich, aj. liderlig, udſvævende; let, let bevægelig; iſær foragtel. om en ſvigagtig, let bevægelig Tilſtand ved ſaadanne Ting, ſom ſkulde ligge faſt; fig. ſom har ringe, libet Værk, let; efterladende, ſkjødesløs, uordentlig; **-keit**, f. -en, L-hed, Lethed, Efterladenhed, Skjødesløshed, Uordentlighed, c.

Lieferant, m. -en -en, d. Æ. Leverandeur, c.

Liefern, v. 1) a. levere: Eim. etw.; fig. eine Schlacht -, levere, holde; er iſt geliefert, d. Æ. leveret, tabt. 2) u. m. ſ. d. Æ. ſterknes; **-rung**, f. -en, Overlevering, c.; Levering, den overleverede Ting, iſær ſaa meget, ſom paa engang leveres; Rettigheden, Forpligtelſen til at levere Noget for Penge; Leverance, c. [nehuus, n.

Liegehaus, n. -es -äuſer, Quarantai-

Liegen, v. i. n. m. h. og ſ. ligge: auf dem Bette, im Bette; das Feld liegt voller Steine, der ligger en Mængde Stene paa Marken; auf den Knien -; mit Eim. im Streite -; das liegt vor Augen, er let at erkjende; es liegt nichts (viel) daran, el. es iſt nichts (viel) daran gelegen, Sagen er af ingen (megen) Vigtighed; an ihm iſt nichts gelegen, man behøver ham ikke; daran liegt alles, alt kommer an derpaa.

Lieger, m. -s pl. ſ. sg. Handelscommis, c. [ſtid, c.

Liegezeit, f. ub. pl. Quarantaine, -s

Lien, f. -en, Reb, Toug, n.

Lienbaum, m. -es -äume, Thorn, c.

Lieſe, f. -n, d. Æ. et ſpidſt, lige Ker.

Lieſpfund, n. -es -e, Liſpund, n.

Lieutenant, m. -s -s, (l. Leutnant), Lieutenant, c.

Ligufter, m. -s pl. ſ. sg. Liguſter, c.

Lilie, f. (3 Stav.) -n, Lilie, c.; **-nförmig**, aj. liliedannet; **-nſtengel**, m. -s pl. ſ. sg. Lilieſtengel, c.; **-nweis**, aj. lilliehvid.

Limonade, f. -n, Lemonade, c.

Limone el. **-onie**, f. -n, Lemon, c.

Linde, f. -n, Lind, c., -etræ, n.; **-nallee**, f. -n, Lindeallee, c.

Linde, av. (forældr. og digt.) ſ. Gelinde; ogſaa: klam.

Linderer (Lindrer), m. -s pl. ſ. sg. Lindrer, c.

Lindern, v. a. linde, gjøre lindere: Eines Kummer; die Strafe -, mildne; **-rung**, f. -en, Lindring, c.

Lindwurm, m. -es -ürmer, Lindorm.

Lineal, n. -s -e, Lineal, c.

Linie, f. (3 Stav.) -n, Linie, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); **-nſchiff**, n. -es -e, Linieſkib, n.

Liniment, n. -es -e, Liniment, n., udvortes Lægemiddel, n.

Link, aj. venſtre: die -e Seite, (i Søfp.) Bagbord; die -e Hand, Keithaanden; **-heit**, f. -en, Keithed, c.; **-iſch**, aj. keitet; **-s**, av. til venſtre (Side); vrang, paa Vrangſiden; **-s ſeyn**, være keithaandet; **-s ſchreiben**, eſſen ꝛc., ſtrive, ſpiſe ꝛc. med Keiten.

Linnen, n. -s ub. pl. d. Æ. Linned Garn, Hørgarn, Lærred, n.

Linon, m. Linon, c.

Linſe, f. -n, Linſe, c.; ethvert libet, fladt trykket, i Midten ophøjet, rundt Legeme; (Sydt.) Fregne, c.; **-nglas**; **-nförmig**, aj. linſedannet; **-nglas**, n. -es -æſer, et til begge Sider convex ſlebet Glas.

Lippe, f. -n, Læbe, c.; fig. blot i pl. Mund, c.

Liſpel, m. -s pl. ſ. sg. Hviſten, en blid Suſen; **-er**, m. -s pl. ſ. sg. Læſpende, c.; En, ſom læſper; **-n**, v. a. og u. m. h. læſpe; tale ſagte; d. Æ. hviſke; (om Vinden) ſuſe paa en behagelig Maade; (om en Bæk og om Træernes Løv) riſle, hviſle.

Liſt, f. Liſt, Rænke, c., Puds, n.; ſjeld. med pl. -en.

Liſte, f. -n, Liſte, Fortegnelſe, c.

Liſtig, aj. liſtig, ſnedig.

Litanei, f. -en, Litanie, n.

Literator, m. -s -en, Literator, c.; **-tur**, f. -en, Literatur, c.

Lithograph, m. -en -en, Lithograph.

Liturgie, f. -n, Liturgie, c.

Lize, f. -n, d. Æ. Lidſe, c.; **-nbruder**, m. -s -üder, Litſenbroder, c.

Livre (l. Liwer) m. -s -s, Livre (2) Sous).

Livree, f. -n, Livree, Liberi, n.

Lob, n. -es ub. pl. Roes, Beremmelſe.

Lob-begierde, f. ub. pl. Attraa, Begjerlighed efter Roes; **-begierig**, aj. ſom er begjerlig efter Roes; roesfjær; **-preiſen**, v. i. a. (ſjeld.) lovprife; (partic. lobgeprieſen, dog forekommer men urigtigt gelobpreiſet og lobpreiſete for lobpries); **-rede**, f. -n, Lovtale, c.; **-redner**, m. -s pl. ſ. sg. Lovtaler, c.; **-ſingen**, v. n. m. h. Eim.; dem Herrn (hos nogle Digtere ogſaa med Acc.) lovſynge; **-ſpruch**, m. -es -üche, Lovtale, c.; **-ſucht**, f. ub. pl. Roeſyge.

Loben, v. a. og n. m. h. roſe, beremme, love, priſe: Einen um etw. -; d. Æ. ofte recipr. ich lobe mir das Land, foretrækker det.

Lobens-werth, **-würdig**, aj. roes-

værdig; -würdigkeit, f. ud. pl. R-hed.
Lobesam, aj. (forældl.) roesværdig, priis-.
Lobeserhebung, f. -en, Lovtale, c.
Löblich, aj. roesværdig, priis-; -keit, f. ud. pl. R-hed, P-hed, c.
Loch, n. -es -öcher (Dim. Löchelchen, n. -s pl. f. sg. ogsaa pl. Löcherchen) Hul, u. [træ, u.
Lochbaum, m. -es -äume, Grændse-
Löcheln, v. a. d. X. bore, gjøre smaae Huller. [det samme som lachen 1.
Lochen, v. a. gjøre Hul igj- el. i; Scherig, aj. hullet, som har Huller.
Locke, f. -n, Lok. Haar-, c. (Dim. Löckchen, n. -s pl. f. sg.); Lokken, c. ud. pl.; en Fugl el. et Redskab, hvormed Fugle lokkes.
Löckeln, v. a. lægge i smaae Lokker.
Locken, v. a. lægge i Lokker; lokke: Vögel, wilde Thiere -; Einen zu sich, an sich, auf seine Seite.
Locker, aj. løs, løseligen, smulrende; tynd, utæt; (foragt.) edsel, liderlig, løs paa Traaden; især lig. letsindig; -heit, f. ud. pl. Løshed, Tyndhed, Utætheed, Letsindighed, c.
Lockern, v. 1) a. slappe, løsne. 2) n. m. h. fig. løsnes, d. X. leve edselt, uordentligt. [som bestaaer af Lokker.
Lockig, aj. lokket, krøllet, som har,
Lockpfeife, f. -n, Lokkefløite, c.
Lockpfeife, f. -n, Lokkemad, c.; ogsaa fig. om enhver Tillokkelse.
Lockung, f. -en, Tillokkelse, Lokken, c.
Lode, f. -n, d. X. Lap, Pjalt, c.; (i Skovv.) et Træes Vært i eet Aar; de unge Lovtræer, saalænge de endnu ligne Skud; Einen bei den -n kriegen, ved Haarene.
Loder, 1) m. -s pl. s. sg. Tyr, c. 2) n. -s pl. f. sg. flydent Vand (især Sæbevand, hvori der er vasket).
Loderasche, f. ud. pl. den lette, holde Aske af brændte Legemer.
Lodern, v. u. m. h. (om Ilden) blusse, flamme, brænde hurtigt og klart; d. X. flagre.
Lof, n. -es -e, et Maal paa tørre Ting; (i Riga) en Vægt af 100 Pund.
Loff, f. ud. pl. (Sesp.) Luv, -side, -art.
Löffel, m. -s pl. s. sg. Skee, c.; fig. (Jagtsp.) Harens Øren.
Löffel-ente, f. -n, Brednæb, c. (en Art Vildænder); -gans, f. -änse, en Art Sumpfugle med et kegledannet Næb; Skuffelnæb, n.; Skeegaas, c.; -kraut, n. -es ub. pl. Kokleare, Skeeurt, c.; -n, v. u. m. h. (i Spog) spise med Skee; f. Læffeln.
Log, m. og n. -es -e, Log, c. (at logge med til Skibs, loggen, v. n. m. h.)
Loge f. (l. -sche) -n, Loge (i et Skuespilhuus); Frimurerloge, c.
Logik, f. Logik, c. ud. pl.; en Bog, som afhandler Logikken, pl. -en.
Lob, aj. flammende.
Lob-ballen, m. -s pl. s. sg. Barktørv, -lage, c.; -farbe, f. ud. pl. rødbruun Farve, Barkfarve, c.; -gerber, m. -s pl. s. sg. Garver, c.; -mühle, f. -n, Barkmølle, c.
Lohe, f. ud. pl. Flamme, Lue, c.; Bark, Garverbark, c.
Lohen, v. 1) a. barke, tilberede, beitse med Bark; glede, ud-, bearbeide ved Flamme. 2) u. m. h. flamme, brænde i Lue.
Lohn, m. (i nogle Sammensf. n.) -es ub. pl. Løn, Belønning, Betaling, Sold, c.
Lohn-kutsche, f. -n, Hyrevogn, c.; -lackel, m. s. Løn-; -tag, m. -es -e, Lønningsdag, c.
Lohnen, v. n. og u. m. h. lønne: Einen mit Undank; Einen seine Mühe; der Herr lohne dir; belønne, bevise Godt; straffe (i disse Betydninger bruges det ogsaa høppigt med Acc.): Einen für etw. -; d. X. das Gesinde, den Fuhrmann; es lohnt der Mühe cl. es lohnt sich der Mühe (Gen.), det er Umagen værd.
Löhnung, f. -en, Lønning, Sold, c.; -stag, m. -es -e, Lønningsdag, c.
Loich, m. -es, Klinte, c. (Ukrud).
Lombard, n. -es -e, s. Leihbank.
Lomber, n. -s cl. -spiel, n. -es ud. pl. Lomber, c. (et Kortspil; egentlig l'hombre).
Loos, n. -es -e, Lod, Deel, Stjehne, c.; -en, v. n. m. h. um etw. -, kaste Lod, afgjøre ved Lodkastning.
Lootse, m. -n -n (som Nogle skrive, der afledes Ordet fra det forældede Verb. loden, lede, ferc) Leds, c.
Lorbeer, m. -s -n, Laurbær, n.; -baum, m. -es -äume, Laurbærtræ, n.; -blatt, n. -es -atter, L-blad, n.; -zweig, m. -es -e, L-green, c.
Lorbeere, f. -n, Laurbær, n., Laurbærtræets Frugt. [titel i England).
Lord, m. -s -s, Lord, c. (Hædres-
Lorgnette, f. -n, Lorgnet, c.
Lork, m. -es -e, (Nordt.) Skrubtudse, c.; vulg. et Skjeldsord.
Lorke, f. -n, en daarlig, uvelsmagende Drik.
Los, 1) aj. løs, ikke fast, ikke tæt; især Nordt.; fig. letfærdig; sædvanlig løse; berøvet en Ting, bruges i Sammensf.: hulf-, kraft-, namen- ꝛc. 2) av. løs; Einen - geben, løs, fri; hyppigst med seyn og werden: jetzt bin ich seiner, d. X. ihn cl. von ihm -; nun geht es -, nu begynder det for Alvor. I Forbindelse med Verber sammendrages det i de fleste Tilfælde rettest med samme: losarbeiten, -lassen, -drücken; kun i det Tilfælde, naar -

betegner en Retning, og staaer for zu, maa det ikke sammendrages med Verbet: auf Einen los gehen, schlagen, schimpfen ꝛc.

Löschen, v. a. slukke: das Feuer; lædske: den Kalk –; fig. den Durst –, slukke; etwas Geschriebenes –, udslette; Waaren, ein Schiff –, udlosse, losse; -schung, f. -en, Slukning, Lædskning, c.

Löschpapier, n. -es -e, Trækpapir, n.

Lose, aj. d. T. ikke fast; los; let: -s Geld; fig. letfærdig, fjelmsk, flem, end; ryggesløs, liderlig.

Lösegeld, n. -es -er, Løsepenge, c.

Lösen, v. a. løse, løsne: das Halsband; opløse: einen Knoten; die Kanonen –, affyre; fig. udøse, befrie: sich mit Geld –, kjøde sig frie fra Fangenskab; Geld –, tage Penge ind; -sung, f. -en, Løsning, Op-, Ud-, c.

Lösung, f. 1) pl. -en, (n. St.) enhver i Penge bestaaende Afgift til Øvrigheden; (andre St.) den Andeel, som Enhver har at betale af en fælles Gjeld; (hos Kjøbm., Kræmmere ꝛc.) de for Varer erholdte Penge; Kassen, hvori disse forvares. 2) ub. pl. et vist Mærke, Tegn, især de Ting, der lægges som Kjendemærke under Mark- og Grændsestene; Lotteri, n.; Løsemet, Ordet, Feldraaber (das' -swort).

Lotb, n. -es 1) pl. -e, Lod, n. (hvormed Hovets Dybde el. et Legemes lodrette Stilling maales); Kugle, Kanon-, Flint-, c.; Lod, n. (4 Qvintin) pl., naar et Talord staaer foran, Lotb. 2) ub. pl. Lodighed, c. (Solvets); Slaglod, n. (at sammenlodde med).

Lothen, v. n. m. h. lodde, maale med et Lod; b. T. diese Sache lothet, veier flere Lod.

Löthen, v. a. lodde, sammen-.

Löthig, aj. lodig.

Lothrecht, aj. b. T. lodret.

Lothse, m. -n -n el. -thsmann, m. -es -änner, Lodś, c.; -n, v. a. lodse; -ngeld, n. -es ub. pl. Lodspenge.

Lotter, -ig, aj. (m. St. i Sydt.) sjoddesløs, uordentlig, ustadig, flygtig, liderlig; -bube, m. -n -n, vulg. en liderlig Knegt, et udsvævende Møtte.

Lotterie, f. (3 Stav.) -n, (4 Stav.) Lotteri, n. [-e, Tallotteri, n.

Lotto, n. (indecl.) el. -spiel, n. -es

Löwe, m. -n -n (-winn, f. -en), Løve, (Løvinde), c.; Løven (Himmelteqnet); -nklaue, f. -n, Løveklo, c.; -nthaar, n. -s pl. ſ. sg. Løvehaar, c., en holländsk Solvmynt; -nzahn, m. -es, Løvetand, c.; Tanden af en Løve, pl. -ähne; en Plantes Navn, ub. pl.

Lucerne, f. ub. pl. Lucerne (Plante).

Luchs, m. -es -e (-inn, f. -en), Los (Hunlos), c. (et Rovdyr); -auge, n. -s -n, Lossie, n.

Luciser, m. -s ub. pl. Morgen- og Aftenstjernen; Djævelen.

Lucke, f. -n, Hul, n., Aabning, Bræk, c., Skoar, n., den Mangel ved en Række af flere Ting, at en eller flere af dens Dele mangler; -nbußer, m. -s pl. ſ. sg. En, som i Nødsfald besætter en Andens Plads, eller som maa lide for ham; for at fylde Tallet; Fyldekalk, c.; -nhaft og -ckig, aj. hullet, som har Hul, Aabning, Bræk, Skaar; mangelfuld.

Luder, n. -s ub. pl. vulg. Fylderi, liderligt Liv, n.; Kjød, n. især: syge el. ubrugbare, dræbte Dyrs usmilelige Kjød; Aadsel, dødt Dyr, n.; (Jagtsp.) enhver skarp lugtende Lokkemad for vilde Dyr; -n, v. 1) n. m. h. vulg. være liderlig, leve i Suus og Duus. 2) a. ein Thier, lægge Lokkemad for; -ung, f. -en, Lokken med Lokkemad, og Lokkemaden.

Luf, f. el. -seite, f. Luv, -art, c. (Vindsiden til Sees); -warts, av. til Luvart, rettet mod Vindsiden.

Luft, 1) f. ub. pl. Luften; - einziehen, drage Veiret, aande. 2) f. pl. -üfte, en sagte, mild Vind; i denne Bem. ogsaa Lüftchen, n. -s pl. ſ. sg. 3) m. -es -e, et letsindigt, vindigt Møtte.

Luft-ball, m. -es -älle, Luftballon, c.; -beſtändig, aj. som modstaaer Luftens Indvirkning; -blaſe, f. -n, Luftblære, c.; -erſcheinung, f. -en, Luftsyn, Phænomen, n.; -gegend, f. -en, Luftegn, Himmelegn, c.; -ig, aj. luftig: som har, bestaaer af let bevægelig Luft; b. T. lüftig; som alene bestaaer af Luft; som har fri, frist Luft; som strækker sig vidt i den fri Luft; eine -e Kleidung, let, luftig, som den fri Luft kan gjennemstryge; fig. letsindig, utilforladelig; -kunde, f. ub. pl. Kundskab om Luftens Egenskaber, Aerometrie, c.; -loch, n. -es -öcher, Lufthul, n.; -malz, n. -es ub. pl. vindtørret Malt, som er tørret i Luften; -meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Luftmaaler, c., Thermometer, Barometer, n.; -pumpe, f. -n, Luftpumpe, c.; -raum, m. -es -äume, Luftrum, n.; -röhre, f. -n, Luftrør, n.; især i det dyriske Legeme; -ſchloß, n. -ſſes -öſſer, fig. Luftcastel, Hjernespind, n., Chimære, c.; -ſpringer, m. -s pl. ſ. sg. Luftspringer, c.; -ſtreich, m. -es -e, et Slag i Luften, som ikke træffer Det Sted, hvorpaa det var sigtet; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Luftvand, n.: det i Luften værende og af samme kommende Vand; et Slags destilleret Brændevin; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. b. T. ſ. -erſcheinung.

Lüften, v. a. lufte, sætte i frist Luft, forskaffe frist Luft; einen Stein, løfte,

høve; -tung, f. Luftning, c.

Lug, 1) m. ub. pl. forældr. og endnu blot d. T. i den Talem. Lug und Trug, Løgn og Bedrageri. 2) n. -es -e, (Jagtsp.) Hule, c., Hul, n. (især til Opholdfor en Bjørn).

Lüge, f. -n, Løgn, c.; -n, v. i. u. m. h. og a. lyve; (i den høiere Skrivemaade: Eim. -, lyve for); Eim. Freundschaft -, hykle; forstille sig.

Lugen, v. n. m. h. (Sydt. og digt.) see, spæide, lure.

Lügenhaft, aj. (d. T. ogsaa -ig, lügnerisch, verlogen) usandfærdig, som ligner el. indeholder Løgn; løgnagtig, som har Færdighed i at lyve; -igkeit, f. ub. pl. Løgnagtighed, c.

Lügenmaul, u. -es -äuler, vulg. Løgnhals, c.

Lugger, m. -s pl. f. sg. Lugger, c. (et tomastet Fartøi).

Lügner, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Løgner (-ske), c.

Luke, f. -n, Luge; Faldder, c.

Lullen, v. a. og n. m. h. lulle.

Lümmel, m. -s pl. f. sg. Lømmel, c.

Lump, m. -es -e, Pjalt, Las, Lap, c.; vulg. Pratker, Staader, c.; fig. Gnieping, c.

Lumpe, f. -n og -n, m. -s pl. f. sg. (Dim. Lümpchen, n. -s pl. f. sg.) Pjalt, Las, Lap, Klud, c. I mange Sammens. bemærker det i d. T. noget Foragteligt, Uværdigt: Lumpengeld, -waare ꝛc., lumpne Penge, Vare ꝛc.

Lumpen, v. a. Einen el. sich -, vulg. behandle som en Staader; ringeagte, nedsætte; lade sig lumpe.

Lumpen-sammler, m. -s pl. f. sg. Kludesamler, c.; -zucker, m. -s ub. pl. Lumpensukker, et Slags grovt Sukker.

Lumperei, f. -en, d. T. Lumperi, Lapperi, n., Usselhed, c.

Lumpicht, aj. pjaltagtigt; fig. lumpen, elendig, foragtelig, stakkels.

Lumpig, aj. laset, pjaltet; fig. lumpen, elendig.

Luna, f. Luna, Maane, c.

Lunge, f. -n, Lunge, c.

Lungen-faul, aj. som har Skade i Lungen, en bedærvet Lunge; -fieber, n. -s pl. f. sg. Lungefeber, c.; -bieb, m. -es -e, fig. et dreit Hug, en haard Grettefættelle; -muß, n. -sses -sse, Lungemos, c. (en Ret); -sucht, f. ub. pl. Lungesyge, tærende Syge, c.; -süchtig, aj. lungesottig.

Lünse, d. T. Lunse, f. -n, Lundstikke.

Lunte, f. -n, Lunte, c.

Lupe, f. -n, et Slags Forstørrelsesglas.

Lüpfen, v. a. lette, løfte, hæve.

Lust, f. 1) ub. pl. Lyst, Glæde, Fornøielse, c. 2) pl. -üste, Attraa, Begjerlighed, Drift, c. 3) pl. ub. sg. Lyster.

Lust-barkeit, f. -en, Lystighed, Forlystelse, c.; -dirne, f. -n, Skjøge, c.; -fahrt, f. -en, Lystfart, Lystseilads, c.; -garten, m. -s -arten, Lysthave, c.; -gärtner, m. -s pl. f. sg. Gartner ved en Lysthave; -haus, n. -es -äuser, Lysthuus, n.; -kugel, f. -n, Lystkugle, c. (i Fyrværkerier); -reise, f. -n, Lystreise, c.; -schloß, n. -sses -össer, Lystslot, n.; -seuche, f. ub. pl. venerisk Syge, Frantseser; -spiel, n. -es -e, Lystspil, n., Komedie, c.; -stück, n. -es -e, Blomsterparterre i en Have; -wald, m. -es -älder, Lystskov, c.; -wandeln og -wallen, v. n. m. f. og h. spadsere, lystvandre.

Lüsten, v. 1) n. m. h. lyste, have Lyst til, attraae: ich lüste sehr danach; (undert.) es lüstet mir nach der Sache; (sædv. som impers. med Personen i Acc.): mich lüstet zu tanzen; es lüstet mich. 2) (undert.) a. have Attraa til: ihr Geliebter lüstet sie.

Lüstern, v. n. m. h. være lysten efter, føle en heftig, vedholdende Lyst: er lüstert, ihm lüstert danach; (hyppigst impers. med Personen i Acc.): es lüstert mich nach dieser Speise; fig. (Sesp.) lyste: das Schiff lüstert gut aufs Steuer.

Lüstern, aj. lysten; -heit, f. ub. pl. -hed, c.

Lustig, aj. lystig; glad; d. T. som vækker Latter, spøgefuld; i Sammens.: bau-, kauf-, byggelysten, kjøbe-; -keit, f. -en, Lystighed, c.; -macher, m. -s pl. f. sg. Spøgefugl, c.; d. T. Harlekin.

Lutheraner, m. -s pl. f. sg. Lutheraner, c.; -therisch, aj. luthersk; -thertum, n. -es ub. pl. den lutherske Lære.

Lutschbeutel, m. -s pl. f. sg. Sut, c. (til Pattebørn).

Lutschen, v. n. m. h. d. T. sutte, patte, drikke.

Lutter, m. -s ub. pl. (ved Brændevinsbrænderi) Fordraaber.

Luv, f. f. Luf.

Luxus, m. ub. pl. Luxus, c.

Lyceum, n. -s, Lyceum, n.

Lymphe, f. -n, klar, vandagtig Fugtighed i det dyriske Legeme; Materie af Kokopper.

Lyncur, m. -es -e, en Art Hyacinther; en Art gul Halvædelsteen.

Lyra, f. Lyra, c.

M.

M, n. en Consonant; det trettende Bogstav i I B C.

Maal, Maar, Maaß, s. Mahl, Mahr, Maß.

Machbar, aj. gjørlig.

Mache, t. ub. pl. vulg. ein Kleid in der - nehmen, i Arbeide, n.; fig. Einen in die - nehmen, in der - haben, tage i Skole, tvinge ved Bebreidelser, Slag ɔc., spotte.

Machen, v. a. gjøre, frembringe Forandring: ein Kleid, Eim. Platz, Einen zum Sclaven, sich Einen zum Freunde -; Eim. etw. deutlich -; (ofte) mache, daß ɔc., mag, foranstalt, at ɔc.; sich -, begive sig; sich davon -, sich aus dem Staube -, pakke sig, begive sig bort; sich auf den Weg -, begive sig paa Veien; sich über etw. -, begynde for Alvor med, give sig i Færd med; sich an Einen -, vende, (ogsaa) angribe; (om Helbredstilstanden) b. T. befinde sig; das Essen -, tilberede; b. T. sich etw., viel, wenig -, erhverve, fortjene, forskaffe; etw. sehr groß -, forestille, udlægge, foregive; viel aus etw. -, skatte, agte, gjøre til af; Butter -, kjerne; Bank -, lægge (i Hazardspil); Jemanden lachen -, bringe til, faae til at lee; das macht, kommer af; das Bett -, rede; Feuer -, Licht -, tænde, faae; Holz -, hugge smaat; (i Kegleſp.) staae mange Kegler; Eim. Luft zu etw. -, vække; einen weiten Weg zu - haben, at tilbagelægge; - Sie Grüße von mir, hils fra mig; sich Luft -, befrie sig; mache doch, mach fort! afsted! ild! seine Rolle gut -, spille; ein gut gemachtes Pferd, godt skabt; gemachtes Gold, eftergjort, ægte; eine Ueberſetzung, Bücher -, skrive; ein Haus -, føre egen Husholdning, og gjestfri; das Rind hat in das Bett gemacht, gjort (forrettet sin Nødtørft); Eim. das Saar -, flette, rede; täglich sechs Meilen -, reise; er macht es mir zu lange, tever; die Sache hat sich schon gemacht, begivet sig; er wird sich schon -, banne; dreimal drei macht neun, gjør, udgjør.

Macherei, f. -en, b. T. og foragt. Makken, c. Makkeri, n.

Macherlohn, n. -es ub. pl. Arbeidsløn.

Macht, f. -ächte, Magt, Kraft, Evne, c.; fig. Magt, Myndighed, c.; Stat, Krigsmagt, Krigshær, Armee, c.

Machtsbote, m. -n -n, overordentlig Gesandt, c.; -haber, m. s. Gewalthaber; -los, aj. magtesløs, kraftløs; -losigkeit, f. ub. pl. Magtesløshed, Kraftesløshed, n.; -sprecher, m. -s pl. s. sg. Magtsprogstaler, c.; -spruch, m. -es -üche, Magtsprog, n.; -voll, aj. kraftfuld; -wort, n. -es -e, s. -spruch, et mægtigt Ord.

Mächtig, aj. mægtig, kraftig, einer S. (Gen.) el. seiner - seyn, have i sin Magt, være Herre over, betvinge; fig. der Buckelochs hat eine -e Brust, mægtigt, stort og stærk; -e Umrisse, stærke; ein -es Haus, mægtigt, stort; - viel Geld haben, overmaade mange; (i Bjergv.) bred, tyk, eg i denne Betyd. -keit, f. ub. pl. Brede, Tykkelse, c.

Machwerk, n. -es ub. pl. d. T. (sædv. foragt.) Makkeri, Klubberarbeide.

Mack, vulg. blot i den Talem. Sack und -, Ridsraps, Pøbel; (ogsaa) slette, mellem hverandre blandede Ting.

Maculatur, n. (f.) -s ub. pl. Maculatur, n.

Madame, f. -n, Madam, c.

Mädchen (Mädel, Mägdlein), n. -s pl. s. sg. Pige, c.: von einem - entbunden worden; ich habe zwei Knaben und drei -; ogsaa en Pige, som opvarter en Anden især et Fruentimmer; ein anderes Städtchen ein anderes -. [dom hos Kalve, ub. pl.

Made, f. -n, Maddik, c.; en Sygdom

Madeken (samment. Mäken) f. Nordt. s. Magd.

Mädel, n. Sydt. s. Mädchen.

Mademoiſelle, f. (forkortet Mamſell) Jomfru, c.

Maden-fresser, m. -s pl. s. sg. Sopspeeder (Fugl), c.; -sack, m. -es -äcke, Ormesæk, c. (foragt. om det menneskelige Legeme); -wurm, m. -es -ürmer, liden Spolorm, c.

Mader, m. -s ub. pl. (i Bjergv.) en skovet, ogsaa fugtig Fordøbt.

Madig, aj. som der er Maddiker i.

Madrigal, n. -es -e, Madrigal, (et Slags Digt).

Magazin, n. -es -e, Magasin, n.; -verwalter, m. -s pl. s. sg. Magasinsforvalter, c.

Magd, f. -ägde (Dim. Mägdchen, Mägdlein, n.), Pige, ethvert ungt, ugift Fruentimmer; Tjeneste-, c.; -dienst, m. -es -e, Pigetjeneste, c.; -lohn, m. -es ub. pl. Pigeløn, c.

Mage, m. -ns -n, el. Magen, m. -s pl. s. sg. (forældr.) Slægtning, Blodsforvandt, c. [Mave, Vom, c.

Magen, m. -s pl. s. sg. og Mägen,

Magen-arzenei, f. -en, Mavemedicin; -brennen, n. -s ub. pl. Halsbrynde, c.; -bruch, m. -es ub. pl. M-brok, n.; -drücken, n. -s ub. pl. Benauelse, Hjertebeklemmelse, c.; -entzündung, f. ub.

pl. Inflammation i Maven; -sieber, n. -s ub. pl. M-feber, c.; -huften, m. -s ub. pl. M-hoste, c.; -krampf, m. -es -ämpfe, M-krampe, c.; -krankheit, f. -en, M-sygdom, c.; -mund, m. -es -e, M-mund, c.; -pflaster, n. -s pl. f. sg. M-plaster, n.; -fchmerz, m. -ene -en, M-smerte, -pine, c.; -ſtärkend, aj. mavestyrkende; -ſtärkung, f. -en, M-ſtyrkning, c.; -tropfen, pl. M-draaber; -waſſer, n. -s pl. f. sg. d. T. M-aqvavit, c.; -weh, n. f. -ſchmerz; -wein, m. -es -e, M-vin, c.; -wurſt, f. -ürſte, M-polſe, c.; -zipfel, m. -s pl. f. sg. Kongehat, c. (anden Mave i dresstyggende Dyr).

Mager, aj. mager; fig. mager, ikke nærende, ufrugtbar, ringe, slet; -keit, f. ub. pl. M-hed, c. [aj. magisk.

Magie, f. ub. pl. Magie, c.; -giſch,

Magiſter, m. -s pl. f. sg. Magister, c.; -inn, f. -en, Magisterens Kone.

Magiſtrat, m. -es -e, Magistrat, c.; -sperſon, f. -en, Magistratsperson, c.; -ur, f. -en, Magistratur, c.

Magnat, m. -en -en, Magnat, c.

Magneſie, f. ub. pl. Magnesia, Bitterjord, c.

Magnet, m. -es -e, Magnet, c.; -iſch, aj. magnetisk; -ismus, m. (-isme, m. -es) ub. pl. Magnetisme, c.; -iſiren, v. a. magnetisere; -nadel, f. -n, Magnetnaal, c.

Magnificenz, f. -en, Magnificence, c.; (Titel, som gives Universitets Rectorer).

Mahagoniholz, el. -honienholz, n. -es ub. pl. Mahagonietræ, n.

Mahd, f. Meien, Meining, c. ub. pl.; Græsset paa Skaar (liggende afmeiet) pl. -en.

Mähder, m. -s pl. f. sg. d. T. Meier.

Mähdig, aj. blot i Sammensf. som: ein -, zwei - ꝛc., som afmeies engang, to Gange om Aaret.

Mähen, v. a. meie, af-, slaae: das Gras; eine Wieſe -; -her, m. -s pl. f. sg. Meier, c.

Mahl, n. -es 1) pl. -e og -ähler, Tegn, Erindrings-, Mærke, Kiende-, n. (foræld. -zeichen); Udvisningstegn, n. (paa et Træ); - in einem Fluße, Mærke, n. (hvor der er farlige Steder); Mähler, Grændsestjel; Mærke, n., Plet, c. (paa Legemet). 2) pl. -ähler, Maaltid, n. 3) f. Mal.

Mahl-art, f. -ärte, -barte, f. -n, -eiſen, n. -s pl. f. sg. -hammer, m. -s -ämmer, Udvisningsøxe, c., -jern, n., -hammer, c.; -gaſt, m. -es -äſte, Mollegjest, c.; -geld, n. -es -er og -groſchen, m. -s pl. f. sg. Maleppenge; -graben, -hügel, f. Grenzgraben ꝛc.; -menge, f. -n, Molletold, c. (som Molleren faaer istedetfor Penge, $\frac{1}{16}$ Stjeppe); -mühle, f. -n, Meelmolle, Gryn-, c.; -müller, m. -s pl. f. sg. Meelmoller, Gryn-, c.; -ſchatz, m. f. Brautſchatz; -ſtein, m. f. Grenzstein; -ſtrom, m. -es -öme, Malstrøm, c. (i Havet); -zeichen, n. -s pl. f. sg. Kjendetegn, Mærke, n. (især paa Legemet); -zeit, f. -en, Maaltid, n.

Mahlen, v. a. (rgl. undt. partic. gemahlen, d. T. eſte ogſaa i.) male; wer zuerſt kommt, mahlet zuerſt, først til Molle, faaer først malet; (foræld.) bevæge i en Kreds, hid og did; f. Malen.

Mahlen, f. Malen.

Mahlen, v. rgl. (undtag. partic. gemahlen; d. T. ogſaa eſte i.) a. prale; (foræld.) bevæge sig hid og did, bevæge sig i en Kreds.

Mählich (-lig), av. (sjeld.) efterhaanden, lidt efter lidt.

Mahnbrief, m. -es -e, Manebrev, n.

Mähne, f. -n, Man, d. T. Manke, c.

Mahnen, v. a. (foræld.) trække; fig. Einen -, Einen wegen einer Schuld -, mane; dies mahnt mich an die Zeit, erindrer om; es mahnet mich, forekommer mig; -bnung, f. ub. pl. Mæning, c.

Mahometaner, m. -s pl. f. sg. Mahomedaner, c.; -taniſch, aj. mahomedansk. [c., Mærerid, n.

Mahr, m. -es -en, (Nordt.) Mæren,

Mähr, f. f. Mähre.

Mährchen (Mährlein), n. -s pl. f. sg. Eventyr, n., Fabel, c.; -haft, av. eventyragtig.

Mahrd, n. -es -e, d. T. Maar, c.

Mähre, f. -n, Eventyr, n., Fabel, opdigtet Fortælling; (sædv.) das Mährchen (foræld.) enhver Hest; især en ædel Hest, Turneerhest; vulg. Skindmær, c. (en usøl Hest); (n. St.) Mær, Hoppe, c.; et ungt Fruentimmer, en Pige; Rygte, n., Efterretning om en Begivenhed. [om i med Hænderne.

Mähren, v. n. m. h. vulg. rode

Mahrenzopf, m. -es -öpfe, Mareflok, c.; (ogsaa) Mahrflechte, f. -n, og Mahrklatte, f. -n.

Mährisch, aj. fra Mæren; -e Brüder, mæriske Brødre.

Mährte, f. -n, (n. St.) Koldkaal, c.

Mai, m. -es -e (Sjdt. -en -en) Mai, -maaned, c.; Stud, m., grøn Qvist, Løvgreen, c., Mailev, Forsaarslov, n. (sædv.) die Maie.

Mai-baum, m. -es -äume, (der Mai, die Maie) Birk, c., Birketræ, n.; -blume (-enblume) f. -n, Lilleconval, Ranunkel, Løvetand, c. (Foraarsblomster); -butter, f. ub. pl. Maimaanedssmør, n.; -froſt, m. -es ub. pl. Maifrost, c.; -holz, n. -es -ölzer, Guldpil, c.; -käfer, m. -s pl. f. sg. Oldenborre, c.; -katze, f. -n, Maikat, c.

(født i Maimaaned); -kirsche, f. -n, Maikirsebær, n.; -thau, m. -es ub. pl. Maidug, c.; -wurm, m. -es -ürmer, den forte Diebille, c.

Maid, f. -en, f. Mädchen.

Maien-lüftchen, n. -s ub. pl. Maimaanedsluft, c.; -mond, (Mai-) m. -es ub. M-maaned, c.; -sonne, (Mai-) f. ub. pl. M-sol, c.

Maier, m. f. Meier.

Maikensháring, m. -es -e, (Nordt.) en tidlig fanget Sild med stint Kjød, men hverken Rogn eller Melk.

Mais, m. (Maiz) (2 Stav.) indecl. ub. pl. Mais, c. (tyrkisk Hvede).

Maischen, f. Meischen.

Maiseldrath, m. -es ub. pl. d. T. de tykke Steder af en spunden Traad; der -faden, d. T. Meeseldrath.

Majestät, f. -en, Majestæt, c.; -isch, aj. majestætisk; -sbrief, m. -es -e, Friheds-brev, Privelegium, n.; -sverbrechen, n. -s pl. f. sg. Majestætsforbrydelse, c.; -sverbrecher, m. -s pl. f. sg. Majestætsforbryder, c.

Major, m. -s pl. -s -e, Major, c.

Majoran, m. -s ub. pl. vild Merian, Toft, c. (Plante).

Majorat, n. -es -e, Majorat, n.; -reun, aj. majoren, myndig, fuldaarig.

Makel, m. -s pl. f. sg. Plet, Skamplet, Smuds, Fell, c.; -ig, aj. plettet.

Mäkeln, v. 1) a. og n. m. h. d. T. (Nordt.) laste, dadle Smaating. 2) n. m. h. udføre Mæglerforretning; (undert.) handle med gamle Sager.

Mäkler, m. -s pl. f. sg. Mægler, c.; Dadler, Kritikagler; Pjalterkræmmer, Skakrer (som driver Handel i det Smaa paa en aagrende Maade); Mæglepæl, c.

Mäkler-geschäft, n. -es -e, Mæglerforretning; -lohn, m. -es ub. pl. Mæglerlon, Provision, c.

Makrele, f. -n, Makrel, c.

Makrone, f. -n, Makron, c.

Mal, n. -es -e og pl. f. sg. Gang, c.: zwei -, jenes -, zu verschiedenen -en; (det sammendrages ofte, og behandles som et av.) dreimal, viel-, manch-.

Malaga, m. ub. pl. Malaga, -vin, c.

Malen, v. a. ein Bild; auf Glas; in Oel, male; (undert.) anstryge; fig. Eim. etw. vor Augen -, male, forestille, skildre; -ler, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Maler, c. (-inde, c.).

Malerei, f. Maleri, n.; d. T. Maleriforretning, c.; ligel. Maaden at male paa, ub. pl.; -risch, aj. malerisk.

Malter, m. el. n. -s pl. f. sg. et Keramaal af forskjellig Storrelse (i Berlin f. E. 14 Stjepper til 1920 Pund); et Maal pag smaahugget Brænde; (n. St.) et Antal af 15 Stykker; -holz, n. -es ub. pl. smaaklovet Brænde, opstablet i Maal; -n, v. a. das Holz -, sætte i Maal.

Malvasier, m. -s ub. pl. Malvasier, c. (et Slags sød Vin).

Malve, f. -n, Katost, c., Plante (Malva).

Malz, n. -es ub. pl. Malt, n.

Malz-dörre, f. -n, Maltkolle, c.; -macher, m. -s pl. f. sg. f. Malzer; -mühle, f. -n, Maltmolle, c.; -müller, m. -s pl. f. sg. Maltmoller, c.; -steuer, f. -n, Maltskat, c.

Malzen, v. n. m. h. gjøre Malt; h. T. malzen.

Malzer, m. -s pl. f. sg. Maltgjører, c.; d. T. Mälzer.

Mamma, f. ub. pl. Mama, Moder, c.

Mamme (Memme) f. -n, (foragt.) Qvindekjæl, Kjærlingepræst, c.

Mammeluck, m. -en -en, Mammeluk, c. (christent Barn, som opdrages i den mahomedanske Religion); Renegat; Overløber til et andet Parti; Hykler, Bedrager, c.

Mammon, m. -s ub. pl. Mammon, n. (timeligt Gods, forsaavidt det tillægges et for høit Værd).

Mammuth, m. -s -e, Mammut, c.

Mamsel, f. -en, Jomfru, c.

Man, 1) et ubestemt pron. pers. indecl. som kun forbindes med tredie Person sg. man: - findet. 2) ej. (n. St.) for aber, men, og nur, kun.

Mancher, -che -ches, ubestemt pron. (bruges med og uden Subst. men altid ub. Artikel om Personer og Ting) mange, mangen En, mangt.

Mancherlei, aj. indecl. mange Slags, mangehaande, adskillig.

Manchester (l. Mansch-) m. -s ub. pl. Manchester, n. (et Slags Tøi).

Manchmal, av. d. T. for: manches Mal, mangen Gang, ofte, undertiden, nu og da.

Mandat, n. -es -e, Mandat, n.

Mandel, f. -n, (n. St.) Rulle, Mangle, c.; f. og n. et Antal af 15 Stykker; fig. en paa Marken opstillet Række Sæd af 15 Neg; Mandel, c.; fig. Halsskjertel, c.

Mandel-brei, n. -es -er, Manglefjæl, c., -bræt, n.; -holz, n. -es -hölzer, Manglestok, Rullestok, c.

Mandel-brei, m. -es -e, Mandelvælling, c.; -brezel, f. -n, Sukkerkringle med Mandler paa; -brod, n. -es -e, M-bred, n.; -butter, f. ub. pl. M-smer, n.; -kleie, f. ub. pl. el. -n pl. ub. sg. M-klid, n.; -kuchen, m. -s pl. f. sg. M-kage, c.; -milch, f. ub. pl. M-melk, c.; -muß, n. -es -e, M-most, c.; -öl, n. -es -e, M-olie, c.; -seife, f. -n, M-sæbe, c.; -teich, m. -es -e, M-deig, c.; -torte, f. -n, M-tærte, c. (som er lavet af ei. hvori er kommet

Mandster).

Mandeln, v. 1) a. die Wäsche –, (n. St.) rulle, mangle, glatte med Mangleſtæl; das Schnittholz –, tælle 15 af Gangen; die Garben –, ſætte i Hob, 15 Neg i hver. 2) n. m. h. give meget i Stjeppen, være giftig (om Sæd).

Mandoline, f. -n el. Mandore, f. -n, Mandoline el. Mandore, c. (et Slags Lut).

Manen, pl. ub. sg. Maner, de Afdødes Sjæle eller Skygger.

Mandrill, m. -es -e, Mandril, c. (en Abeart).

Mange, f. -n el. -l, f. -n, Rulle, [Mangle, c.

Mangel, m. -s, Mangel, c., 1) ub. pl.: – an Lebensmitteln, an Waſſer; aus – der Gelegenheit. 2) pl. Mängel, Ufuldkommenhed, Feil, Skade, Lyde, Brøk, c.; -haft, aj. mangelfuld, ſom har Mangel, Feil, Lyde; -haftigkeit, f. ub. pl. Mangelfuldhed, c.

Mangeln, v. n. m. h. mangle, fattes, feile; (blot i tredie Perſon) das Geld mangelt mir; es mangelt mir am Gelde; (forældr. og Sybk. ogſaa perſ.) ſie mangeln des Ruhmes ꝛc.

Mangeln el. mangen, v. a. rulle, mangle: die Wäſche.

Manger, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom ruller vadſet Tøi; (n. St.) Skjenfarver.

Mangkorn, n. -es ub. pl. d. T. Blandingskorn, Mangk-, n.

Mangold, m. -es-e, (Navn paa forſkjellige Planter) Lungeurt, Gaaſefod, Spidsſtræppe, Bede, Rødbede.

Manichäer, m. -s pl. ſ. sg. Manichæer, c.

Manie, f. (2 Stav.) ub. pl. Manie, c.

Manier, f. -en, d. T. Maneer, Viis, Maade, Stik, c., Sæder; den enhver Konſtner eiendommelige Maade at arbeide paa; -lich, aj. d. T. maneerlig, ſædelig, beleven; -lichkeit, f. ub. pl. M-hed, S-hed, B-hed, c.; -irt, aj. manierert, ſøgt, tvungen, konſtlet.

Manifeſt, n. -es -e, Manifeſt, n.

Manille, f. -n, (l. -ille) Manille, c.

Mann, m. -es (pl. leute (Folk, Mænd), naar det danner en Sammenſætning, der ikke betegner en Embedsſtilling: Edelleute, Berg-, Lands-, Fuhr-; men pl. -änner (Mænd), naar Ordet betegner et Embede: Staatsmänner, Forſt-) Mand, c.; der gemeine-, menig Mand (Almuen); Mandsperſon, c., Mandfolk, n. (ſædv. -sperſon, og om fornemme Perſoner Herr); Mand, c., iſær: en alvorlig, fat M-; en tapper M-; en Soldat, ſtridbar M- (pl., naar et Talord ſtaaer foran, Mann, unbert. ogſaa pl. Mannen: der Graf mit allen ſeinen Mannen, ſine Vaſaller); en Fyrster (i Modſætning til hans Heſt), ub. pl.; Mand, Ægtemand, gift M-; – und Weib ſind ein Leib; M- og Kone ere eet; (i Sprog ogſaa om Handyr).

Manna, m. (f.) ub. pl. Manna, c.

Mannbar, aj. mandbar, giftefærdig; -keit, f. ub. pl. M-hed, G-hed, c.

Männchen (Männlein), n. -s, 1) pl. ſ. sg. d. T. (i Sprog) et libet Drengebarn, Smaadreng, en Mandsperſon af liden Vært; kjære Mand, bedſte lille Mand. 2) pl. Männerchen, (foragt.) en ubetydelig Mand. 3) pl. ſ. sg. Handyr, n., Hannen.

Männerig, aj. (i Botanik) handet: ein –, eenhandet.

Männern, v. n. m. h. vulg. (om Piger) være giftefyge; (om en Yngling) begynde at blive Mand.

Männerſcheu, aj. mandſky.

Mannesalter, n. -s pl. ſ. sg. Mands Alder, mandig Alder. [Mand.

Mannfeſt, aj. tapper, ſtærk ſom en

Manngierig, aj. ſ. -ſüchtig.

Mannhaft, aj. mandhaftig, mandig, ſtridbar; -igkeit, f. ub. pl. M-hed, St-hed, c.

Mannheit, f. ub. pl. Manddom, c.

Mannigfaltig (mannichf-), aj. (forældr.) ſom har mange Folder; fig. mangfoldig, mangehaande, forſkjellig, paa mange Maader; -keit, f. ub. pl. M-hed, c.; -en, v. a. mangfoldiggiere.

Männiglich, pron. indeel. (forældr. blot n. St. i Cant.) enhver, alle og enhver. [c. (iſær i Sammenſ.).

Männinn, f. -en, Mandinde, Kone,

Mannlehen, n. -s pl. ſ. sg. Mandslehn, n.

Männlich, aj. Mands-, mandlig, mandig; das -e Geſchlecht, Mandkjøn, Hankjøn, n.; -keit, f. ub. pl. Mandighed, c.

Manns-bild, n. -es -er, Mandsperſon, c.; -gedenken, n. -s ub. pl. M-minde, n.; -hand, f. -ände, Mandfolkhaand, -ſtrift, c.; -handſchuh, m. -es -e, M-handſke, c.; -hemde, n. -s -n, Skjorte, c.; -herz, n. -ens -en, M-hjerte, n.; -hoch, aj. m-høi; -kleid, n. -es -er, M-klædning, c.; -lange, f. -n, M-høide, c. (3 Alen); -leute, pl. ub. sg. Mandfolk, M-perſoner; -name, m. -ns -n, M-navn, Mandfolkenavn, n.; -perſon, f. -en, M-perſon, c.; -rock, m. -es -öcke, M-kjole, c.; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. M-ſtrædder, c.; -ſchuſter, m. -s pl. ſ. sg. Skomager, ſom ſyer Mandfolkefodtøi; -ſtamm, m. -es -ämme, M-ſtamme, Sværdſide, c.; -ſtimme, f. -n, Mandfolkeſtemme, c.; -ſtühle, pl. (i Kirken) Stole for Mandfolk; -tracht, f. -en, M-dragt, c.; -zucht, f. ub. pl. M-tugt, c. (Orden iſær blandt Soldater).

Mannſchaft, f. -en, Mandſkab, n.

Mannsen, n. -s pl. f. sg. vulg. Mandsperson, c.

Mannsyge, f. ub. pl. Mandsyge, Gifteyge, c.; -fyge, -fyge, aj. mandsyg, mandgal, giftesyg.

Mannthier, n. -es -e, Hanbyr, n.

Manntoll, aj. og -heit, f. ub. pl. f. Mannsyge.

Mannweib, n. -es -er, Tretulle, Hermaphrobit, c.; et mandhaftigt Fruentimmer. [f. sg. Manoeuvre, c.

Manoeuvre, (l. -nöwer) n. -s pl.

Manschen (mantschen), v. n. m. b. d. T. sjaske, rode med Hænderne i Baadt; -scher, m. -s pl. f. sg. Sjasker, c.; -scherei, f. -en, Sjaskeri, n.

Manschette, f. -n, Manket, Haandkruse, c.

Mantel, m. -s -äntel, (Dim. Mäntelchen, n. -s pl. f. sg.) Kappe, Kaabe, c.; (hos Dugmagere) Klædeliste, c., Enden af et Klæde; (i mange Tilfælde, hvor en Bedækning, en Omslutning finder Sted, f. Ex. et Lag nyt Straa over et gammelt Straatag); Hætte, c. (over et Ildsted); -sack, m. -es -äcke, Mantelsæk, Kab-, c.

Manual, n. -es -e, Manual, c. (ved Orgeler) Grebbret, n.; (hos Kjøbmænd) Dagbog, c.

Manufactur, f. -en, Manufactur, n.

Manuscript, n. -es -e, Manuskript, Haandskrift, n.

Mappe, f. -n, Portefeuille, Mappe, c. (til Kort, Kobbere ɔc.).

Marcipan, m. f. Marzipan.

Marder, m. -s pl. f. sg. Maar, c.; d. T. das Mard.

Marginalien, pl. ub. sg. Marginalier, Randglofer.

Maria, m. -s -ien (-rie, f. -ns -n, -riechen, n. -s pl. f. sg.) Maria (-rie).

Mariage (l. -ašche) f. -n, Mariage.

Marien-apfel, m. -s -äpfel, tidlig modne Æbler; -bad, n. -es -äder, Mariebad, n.; -bild, n. -es -er, M-billede, n.; -diſtel, m. -s pl. f. sg. M-tidſel, c.; -feſt, n. -es -e, en Fest til Jomfru Maries Ære; -glas, n. -es -äſer, M-glas, n.; -gras, n. -es -äſer, hvid Klover, engelſk Græs og flere Planter; -groſchen, m. -s pl. f. sg. en Sølvmynt (M-groſchen) 8 Pendinge (Pfenninge) værd.

Marine, f. ub. pl. Marine, Sømagt.

Mariniren, v. a. nedhylte ſtegt Fisk.

Marionette, f. -n, Marionette, c.

Mark, 1) m. -es ub. pl. Marv, c.; das - aus einem Kalbskopfe, Hjernen; das verlängerte -, Hjerne. 2) f. -en, Landskab; Mærke, Kjende, -tegn, n.; Grændſe, c., -ſtjel, n.; Mark, c. (ſædvanlig Vegt paa Guld og Sølv, 16 Lod el. 8 Unzer; i Guld 24 Karat); fig. (n. St.) Mark (16 Skilling).

Mark-baum, m. -es -äume, Grændsebom, c.; -gewicht, n. -es -e, Marken ſom en Vægt; -graf, m. -en -en, (-grafinn, f. -en) Markgreve (-grevinde), c.; -gräflich, aj. markgrevelig; -gräfſchaft, f. -en, Markgrevſkab, n. (ogſaa -grafthum, n. -es -ümer); -kreuz, n. -es -e, Grændſekors, n.; -pfahl, m. -es -äble, Grændſepæl, c.; -ſcheide, f. -n, Grændſeſkjel, n.; (i Bjergv.) Grændſen mellem to Gruber; -ſcheidekunſt, f. ub. pl. Konſten at beſtemme, -ſcheiden, n. -s pl. f. sg. Beſtemmelſen og -ſcheider, m. -s pl. f. sg. den, der forſtaaer at beſtemme en Grubes Grændſer.

Marke, f. -n, d. T. Mærke, Kjende-, -tegn, n.; (i Kortſpil) Xal, Fisk, c.

Marken, v. 1) a. mærke; (iſær blot i Sammenſ.). 2) n. m. h. (i Bjergv.) om Ertſet, naar det indeholder flere Mark Sølv i hvert Centner.

Marketenter, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en), Marketenter (-ſte), c.; -ei, f. -en, Marketenteri, n.

Markicht, aj. marvagtig.

Markig, aj. marvfuld.

Markt, m. -es -ärkte, Marked, n.; -ſpläte, c., Torv, n.; Flække, ſom har den Ret, at deri aarlig maa holdes Marked; Markedsgave, c.

Mærkt-ſahne, f. -n, Markedsſane, Torve-, c.; -ſlecken, m. -s pl. f. sg. Flække, c. (ſom har Markedsrettighed); -frau, f. -en, -weib, n. -es -er, Torvekone, c. (ſom ſælger paa Torvet); -freiheit, f. 1) ub. pl. M-rettighed. 2) pl. -en, M-friheder, c.; -gängig, aj. gangs paa Markedet, paa Torvet; -gaſt, m. -es -äſte, M-gjeſt, c.; -geld, n. -es ub. pl. M-penge, Torve- (baade ſom man udgiver og modtager); n. St. Stadepenge; -gerechtigkeit, f. ub. pl. M-rettighed, c.; -kauf, m. -es ub. pl. Torvekjøb, c.; -korb, m. -es -örbe, Torvekurv, c.; -leute, pl. ub. sg. M-folk; -meiſter, m. -s pl. f. sg. Torvemeſter, c.; -platz, m. -es -äze, Torv, n., Torvepladſ, M-pladſ, c.; -preis, m. -es -e, Torvepriis, c.; -recht, n. -es -e, M-ret, c. (til at holde Marked; mellem Kjøber og Sælger); Ugel. en Afgift af Sælgerne til Øvrigheden); -ſchiff, n. -es -e, M-ſkib, n. (ſom fører M-varer); -ſchreier, m. -s pl. f. sg. Markſkriger, c. (Quakſalver; ogſaa En, ſom praler af egne Fortrin); -ſchreierei, f. -en, Markſkrigeri, n.; -ſchreieriſch, aj. markſkrigeragtig; -tag, m. -es -e, M-dag, Torvedag, c.

Markten, v. n. m. h. kjøbſlaae, tinge.

Markung, f. -en, Mærkning, Grændſe, c., -ſtjel, n.

Marli, m. -s ub. pl. en nætformig, ſtiv Væbning; Hyloſilke, c.

Marmel, m. b. T. ſ. **Marmor**.

Marmelade, f. -n, Marmelade, c.

Marmor, m. -s ub. pl. Marmor, c.

Marmor-arbeit, f. -en, Marmorarbeide, n.; -artig, aj. m-agtig; -band, m. -es -ænde, M-bind, n.; -bild, n. -es -er, M-billede, n.; -bruch, m. -es -üche, M-brud, n.; -mühle, f. -n, M-mølle, c.; -ſtein, m. -es -e, M-ſteen, c.

Marmoriren, v. a. marmorere; -oſirer, m. -s pl. ſ. sg. Marmorerer, c.

Marmorn, aj. Marmor-, af Marmor.

Marode, aj. marode, udmattet, træt.

Marodiren, v. n. m. h. (blot om Soldater) marodere. [rodeur, c.

Marodeur (l. -dör) m. -s -e, Ma-

Marone, f. -n, et Slags ſtore Kaſtanier, ſom voxe paa -nbaum, m. -es -äume.

Mars, 1) m. ub. pl. Mars, c. (Krigsguden og Planeten); (i Chym.) Jern. 2) n. -es -e, (i Skibsſp.) Mærs, m.

Marſch, 1) f. -en og -ärſche, Marſk, c., -land, n. 2) m. -es -ärſche, Marſch.

Marſch-commiſſarius, m. -rii -rien, Marſchcommisſalr; -fertig, aj. m-færdig; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Marſklænder, c.; -linie, f. -n, M-linie, c.

Marſchall, m. -es -älle, Marſkal, el. Marſkalk, c.; -amt, n. -es -e, Marſkalat, Marſkals Embede, n., Collegium, hvori en Marſkal præſiderer; -ſtab, m. -es -äbe, Marſkalsſtav, c.

Marſchieren, v. n. m. h. marſchere.

Marſegel, n. -s pl. ſ. sg. Mærsſeil, n.

Marſtall, m. -es -älle, ſtore Herrers Heſteſtald; -er, m. -s pl. ſ. sg. Staldmeſter ved en ſaadan Stald.

Marter, f. -n, Marter, Qval, Pine; Tortur, Pinedænk, c.

Marter-bank, f. -änke, Pinedænk, c.; -holz, n. -es -ölzer, Martertræ, n.; dieſer Bediente iſt das -holz ſeines Herrn, plages meget af ham; -kammer, f. -n, Torturkammer, n.; -leben, n. -s pl. ſ. sg. martervuldt Liv; -ſtrafe, f. -n, martervuld Straf; -tod, m. -es ub. pl. martervuld Død; -voll, aj. martervuld; -woche, f. -n, den ſtille Uge. [-en), Plager (-ſte) c.

Marterer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f.

Märterer, m. -s pl. ſ. sg. Martyr.

Martern, v. a. Pinen, martre, pine, plage, lægge paa Pinedænken. I vidtloftigere Bem. om enhver Grad af Mske, Irdeibe ꝛc. [rerthum, -tod.

Märtherthum og **-tod**, ſ. Martyr-

Martialiſch, aj. martialſk, krigerſk.

Martins-abend, m. -es -e, Mortensaften; -feſt, n. -es -e, M-feſt, c.; -gans, f. -änſe, M-gaas, c.; -horn, n. -es -örner, M-horn, n. (et Slags Bakkelſe); -ſchmaus, m. -es -e, Spiisning M-aften; -tag, m. -es -e, M-dag, c.; -vogel, m. -s -ögel, den philippinſke Paradisfugl; den graa Gienter el. blaa Hæg.

Märtyrer, m. -s pl. ſ. sg. Martyr, c.; -thum, n. -es ub. pl. (b. T. Märter-) Martyrdom, c.; -tod, m. -es ub. pl. (b. T. Märter-) Martyrdød, c.

Marunke, f. -n, et Slags ſmaa Aprikoſer; et Slags ſtore Blommer.

März, m. -es -e, Marts, Tordmaaneb, c.; -bier, n. ſ. Lager-; -blume, f. -n, Martsblomſt, c. (ſom blomſtrer i Marts, ſom Narciſſe, Sneeklokke, Hyacint, Løvetand ꝛc.); -haſe, m. -n-n, ung Hare, Vaarhare, c.; -ſchnee, m. -s ub. pl. Martsſnee, c. (ſom falder i Marts Maaned); -waſſer, n. -s ub. pl. Vand af Martsſnee; -wurz, f. -el, f. Reuliker-ød, Benedicturt, c.

Marzipan, m. -es -e, Marſipan, c. (et Slags Sukkerbakkelſe).

Maſche, f. -n, (Dim. Maſchchen, n. -s pl. ſ. sg.) Done, Fuglefnet, c.; Maſke, c. (i Strikning); fig. (undert.) det Strikkede ſelv; Maſkeværk, n., b. T. Sloiſe, Cokarde, c.

Maſchen, v. a. maſke.

Maſchig, aj. maſkeknytket, ſom beſtaaer af Maſker.

Maſchine, f. -n, Maſkine, c.; -nmäſſig, aj. maſkinmæſſig; -nmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Maſkinmeſter, c. (ved et Theater).

Maſe, f. -n, Ar, et medfødt Mærke.

Maſer, 1) f. -n, Plet, Flamme, Aare i Træ; Modermærke, n., feilagtig Plet paa Huden; (iſær pl.) Meslinger. 2) m. -s pl. ſ. sg. aarefuldt, flammet, plettet Træ, og ub. pl. denne Beſkaffenhed ved Træet.

Maſericht, aj. ſom ligner flammet, arret, plettet, aarefuldt Træ.

Maſerig, aj. flammet, arret, plettet, aarefuld.

Maſs-erle, f. -holder, m. -s og -lieben, f. ub. pl. Maur, et Slags Thorntræ med et ſmukt flammet Ved.

Maſern, v. a. gjøre ſmukt flammet.

Maſern, aj. af flammet Træ.

Maſke, f. -n, Maſke, c.; fig. en maſkeret Perſon; Skin, n., Foreſillelſe, Liſt, c., Bedrageri, n.; -nball, m. -es -älle og -rade, f. -n, Maſkerade, c.

Maſken, v. a. maſkere.

Maſkiren, v. a. maſkere, forſtumme, forſtiæde.

Maſkopei, f. -en, Handelsſelſkab, n.; (foragt.) en hemmelig Forbindelſe til Nogens Skade.

Maſsleidig, aj. kedelig, forkedelig.

Maß, (a langt, derfor ogſaa Maaß el. Maas) n. -es -e (men efter et Talord el. et ſamme lignende aj. pl. ſ. sg.: zwei Maß, einige-) (Dim. Mäßchen, n. -s pl. ſ. sg.) Maal, n.; ein

-Gerste, et Maal, en Maade (en Skjeppe); ein - Wein, en Pot; in vollem -e, i fuld Maade, rigeligen; er ist im hohen -e verschwiegen, yderst taus; man wird nicht immer nach dem -e seiner Verdienste belohnt, efter Størrelsen af; ihre Liebe stieg in dem -e, als sie ihn kennen lernte, i Forhold til.

Maßgabe, f. ud. pl. (med nach) Forhold, n.; -gebung, f. ud. pl. Bestemmelse af Maal, af Slags og Maade; ohne - -, uden Indskrænkning; (ogsaa) Forhold, n.; -holder, m. f. Maaerle; -kanne, f. -n, og -krug, m. -es -üge, Kande, Kruus til et vist Maal, Potte-maal, n.; -lade, f. -n, Maalestok, c. (hos Skom., hvormed Fodens Længde maales); -liebe, f. -n, Gaasefiomst, Tusindstjon, Smørblomst, c. (og flere Markblomster); s. Maserle; -los, aj. umaalelig, uden Grænser; -losigkeit, f. ud. pl. Umaaleligheb, c.; -ofen, m. -s -öfen, Masovn, c., Smelteovn til Jernsteen; -rad, n. -es -äder, Maalehjul, n. (ved Veiarbeide); -regel, f. -n, Forholdsregel, c.; -stab, m. -es -äbe, -stock, m. -es -öcke, Maalestok, c.; -topf, m. -es -öpfe, s. -kanne.

Maße, f. 1) ud. pl. blot b. T. pl. -n, Maade; die - wissen, det rette Forhold; über die - el. -n, over al Maade, usædvanlig meget; auf die -, paa den Maade; einiger -n, nogenlunde, paa nogen Maade; gewisser -n, paa visse Maader; folgender -n, paa følgende Maade; ziemlicher -n, saa temmelig; was -n, paa hvad Maade. 2) pl. -n, et Aabdemaal (især i Bjergv.).

Maßen, conj. (foræld.) idet, fordi.

Mäßig, aj. -mæssig, overeensstemmende med, (blot i Sammensj.): pflicht-, regel-; b. T. som indeholder et vist, bestemt Maal; liberal; taalelig, afholden, maadeholden, tarnelig, som der er Maade med; middelmaadig; -keit, f. ud. pl. Maadeholdenhed, Maadelighed, c.

Mäßigen, v. a. holde Maade med, moderere, nedstemme; seine Leidenschaften, tæmme; die Strafe, lindre, formilde; eine gemäßigte Wärme, temperereet; sich -, styre, tvinge; -gung, f. ud. pl. Maadehold, n., Modereren, c.; - der Auflage, Formindskelse, c.

Maße, f. -n, Maase, c.: die - der Luft; die Lichter in großen -n anlegen (hos Malerne); die Erbschafts - besteht aus 10,000 Thalern; in - aufstehen; fig. ein stor Hammer hos Billedhuggerne; (ved Billard) (i b. T. oste m.) et stuffelignende Redskab, hvormed Ballen mere bliver studt end stedt frem.

Masette, f. -n, et jammerligt Dg; fig. en slet, liderlig Person.

Massiv, aj. massiv, tæt, vægtig; ein -es Gebäude, grundmuret; fig. grov, usleben.

Mast, 1) m. -es -en, Mast, c.; fig. (undert.) Stib, n.; (hos Tømmerm.) en stor, lodret Bjælke, som hjelper til at danne en Taarnspidse. 2) f. ud. pl. Mast, Svinefede, c.; Mæstning, Feden, c.; fig. saavel om Maaden som Tiden at fede Kreature paa.

Mast, aj. mæstet.

Mast-baum, m. -es -äume, Mastetræ, n.; -korb, m. -es -örbe, Mærb, n.; -los, aj. mastløs; -topp, m. -es -e, Mastetop, c.

Mast-ader, f. -n, Endetarmsaare, c.; -aderfluß, m. -flsses ub. pl. den gyldne Aare, Hæmorrhoider; -aderstockung, f. -en, blinde Hæmorrhoider; -buche, f. -n, Blobbeg, c.; -darm, m. -es -ärme, Endetarm, c.; -eiche, f. -n, rød Eeg, c.; -feder, f. -n, Gumpefieder, c. (som udrættes, naar Gaasen sættes paa Sti); -gans, f. -änse, Fedegaas, c. (som er sat paa Sti); -gefälle, pl. ud. sg. Indkomster af en Oldenskov; -geld, n. -es -er, Oldenpenge; -holz, n. -es -hölzer, Eeg, Bøg, Egeskov, Bøge-, c.; -kalb, n. -es -älber, Fedekalv, c.; -kuh, f. -ühe, Ko, som fedes; -ochs, m. -en -en, mæstet Dxe, c.; fig. ogsaa om et stort, plumpt Mske.; -schwein, m. -es -e, Mæskesvin, n.; -stall, m. -es -älle, Fedestald, c.; -vieh, n. -es ub. pl. Fedequæg, n.; -wurm, m. -es -ürmer, liden Spolorm.

Mästen, v. n. m. h. Kartoffeln - gut, give Mast; diese Schweine - gut, fedes.

Mästen, v. a. mæste, fede.

Mastix, m. -es ub. pl. Mastix, c. (et Slags Harpix ꝛc.).

Mastung, f. ud. pl. Mæstning, Feden; Mast, c.

Matador, m. -s -e, Matador, c.

Material, n. -s især pl. -ien, Material, n.; -ist, m. -es -en, Materialist, c.; -waare, f. -n, Materialvare, c. (raae Vare af Mineral- og Planteriget).

Materie, f. -n, Materie, Bestanddeel, c., Stof, n.; ub. pl. Materie; b. T. Ebber, c. [sætte Materie.

Materien, v. n. m. h. b. T. bulne,

Mathematik, f. ub. pl. Mathematik, c.; -er, m. -s pl. s. sg. Mathematiker, c.; -tisch, aj. mathematisk.

Matratze, f. -n, Matras, c.; -n, v. a. udstoppe med Uld el. Haar; aus-.

Matrikel, f. -n, Matrikel, c., Register, Mandtal, n.

Matrize, f. -n, Matrice, c. (en Kobberform, hvori Bogstaverne af Skriftstøberne afstøbes).

Matrone, f. -n, Matrone, c.

Matrose, m. -n -n, Matros, c.; -n-haube, f. -n, Matroskasket, c.; -n-kleid, n. -es -er, Matrosklædning, c.

Matsch, aj. jan (i Spil); mat (i Skak).

Matsch, m. -es -ätsche, Jan, c. (i Spil); -en, v. n. m. h. gjøre Jan.

Matschig, aj. -es Obst, mæset.

Matt, aj. mat, kraftesløs, meget svag; fig. eine -e Stimme, -e Farbe; der Wein schmeckt -; (i Skakspil) mat; det samme som Matsch; -igkeit, f. ub. pl. (ikke saa godt som Mattheit) Mathed, Kraftesløshed, c.

Matte, f. -n, Maatte, c. (af Siv, Lister ꝛc.) Bugle, Indbukning, c.; (Gyldt.) Eng, Græsgang, c.; d. Æ. n. St. ub. pl. el. pl. -n, sammenløben Melk (hvoraf Oste laves) die Käse -.

Matten, v. a. Binen (i Skakspil) gjøre mat.

Mattheit, f. ub. pl. Mathed, c.

Matz, 1) m. -ens -e, forkortet for Matthias; Matthäus. 2) m. -es -e, Mads, c. (et enfoldigt Mske.); (i Bjergv.) uduelig Ertz- og Steenart; d. Æ. ub. pl. sammenløben og suur Melk, som smøres paa Brød.

Matze, f. -n, Jedekage, c.

Matzenseide, f. ub. pl. raa Silke, c.

Maucheln, v. n. m. h. skakkre; -chler, m. -s pl. ſ. sg. Skakkrer, c.

Mauen, v. n. m. h. miaue (om og som Katte).

Mauer, f. -n, (Dim. Mäuerchen, n. -s pl. ſ. sg.) Muur, c.

Mauer-anker, m. -s pl. ſ. sg. Muuranker, n.; -band, n. -es -änder, M-baand, n.; -biene, f. -n, M-bi, c. (et Slags vilde Bier, som ikke leve i Selskab); -brecher, m. -s pl. ſ. sg. M-brækker, Stormbuk, c.; -fest, aj. fast som en M-, befæstet, omgivet med M-; -fraß, m. -es ub. pl. M-hensmuren, c.; -kelle, f. -n, M-skee, c.; -klammer, m. -s pl. ſ. sg. M-krampe, c.; -latte, f. -n, M-lægte, c.; -lehm, m. -s ub. pl. M-leer, n.; -meister, m. -s pl. ſ. sg. M-mester, c.; -sand, m. -es ub. pl. M-sand, n.; -schwalbe, f. -n, M-svale, Kirkesvale, c.; -stein, m. -es -e, -ziegel, m. -s pl. ſ. sg. M-steen, c.; -werk, n. -es -e, M-værk.

Mauerer, m. ſ. Maurer.

Mauern, v. a. mure.

Mauke, f. 1) ub. pl. Muk, c. (Hestesygdom). 2) pl. -n, Frugtkammer, n.; Jordloppe, c. (en lille, gren).

Maul, n. -es -äuler, (Dim. Mäulchen, n. -s pl. ſ. sg.) Mund, Snude, Mule, Flab, c. (især hos Dyr; undert. ogsaa hos Mster.); fig. Mäulchen, d. Æ. Kys, n.; Maul, Mund, c., en Person med Hensyn til hans Færdighed i at spise, drikke el. tale; Aabningen i en Hvol til Hvoljernet; (foræld. for) -thier; das - wässert ihm, Tænderne løbe i Vand; Eim. ums - gehen, smigre for; ein grosses - haben, prale, gjøre Vind, dadle; Eim. über das - fahren, svare trodsig; halt das -, hold Mund, hold Kjæft.

Maul-affe, m. -n -n, vulg. Maaber, Dumrian, Torskeflab, c.; -affen, v. n. m. h. vulg. maabe, staae og gloe hen i Veiret; -afferei, f. -en, Maaberi, c.; -beere, f. -n, Morbær, n.; -christ, m. -en -en, d. Æ. Hykler, c.; -drescher, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Prater, c. (som taler meget af liden Betydning); -esel, m. -s pl. ſ. sg. Muuleſel, c.; fig. Arbeidsdi, c.; -eselkreiber, m. -s pl. ſ. sg. Muuleſeldriver, c.; -faul, aj. ordknap; -freund, m. -es -e, Mundven, c. (som hykler Venskab); -fromm, aj. forstilt from; -fülle, f. ub. pl. (fortrolig) nedterstig Underhold, n.; -held, m. -en -en, Storpraler, Skryder, c.; -korb, m. -es -örbe, Mundkurv, Mule-, c.; Mulepose, c.; -leder, u. -s ub. pl. vulg. Mundlæder, Snakketsi, n.; -pferd, n. -es -e, ſ. -esel; -schelle, f. -n, Dreſigen, u.; -tasche, f. -n, en Person, som furer, tværer; Suurmule; Sladdermund; d. Æ. ſ. -schelle; -thier, n. -es -e, ſ. -esel; -trommel, f. -n, Mundharpe, c.; -voll, aj. mundfuld; -werk, u. -es ub. pl. Snakketsi, Taleredskab, n., Talegave, c.; -wurf, m. -es -ürfe, Muldvarp, c.; -wurfshügel, m. -s pl. ſ. sg. Muldvarpeſtud, n.

Maulen, v. u. m. h. suurmule, tvære; (fortrol.) smage.

Mauler, m. d. Æ. ſ. Meiler.

Maunzen, v. n. m. h. miaue; fig. klage ynkeligen; lamentere.

Maurer (d. Æ. Mäurer) m. -s pl. ſ. sg. Murer, Muurmester, c.

Maus, f. -äuse, (Dim. Mäuschen, -lein, n. -s pl. ſ. sg.) Muus, c.; (Ordsp.) mit Speck fängt man Mäuse, med Flæsk fanger man Muus (hver har sin svage Side); die blinde -, el. Blindzeck-, Blindebuk, c. (en Leeg); Muskel, Muus, c. (paa det dyriske Legeme).

Mauschel, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) Smaus (Jøde), c.; et Slags Hammer paa Kobbervarker.

Mäuschenstill, aj. saa stille som en Muus.

Mause, f. 1) ub. pl. Fælbning, c. (Fuglenes, Krebsenes ꝛc.); Fældetid, c. 2) pl. -n, et Fuglebuur, hvori man sætter Falke, naar de fælde.

Mäuse-darm, m. -es ub. pl. el. -ärme, pl. ub. sg. Fuglegræs, Arve, Hønsebid, c. (Planter); -dreck, (Maus-) m. -es ub. pl. Museskarn, n., -lert,

c.; -fahl, aj. ſ. Mausfahl; -falke, (Maus-) m. -n -n, Mausheg, -vaage, c.; -falle, (Maus-) f. -n, Muſefælde, c.; -gerſte, f. ub. pl. gold Byg, c.; -geier, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -falk; -gift, n. -es -e, Muſegift, c., Rottetrud, n.; -habicht, m. -es -e, ſ. -falk; -haber, m. -s ub. pl. et Slags vild Havre; -korn, n. -es ub. pl. vild, gold Korn; -loch, (Maus-) n. -es -öcher, Muſehul, n.

Mauſe-ſeder, f. -n, Fældeſieder, c. (ſom Fuglene miſte ved Fældning; -katze, f. -n, Muſekat, c. (ſom godt fanger Muus); -ſtill, aj. ſ. Mauschenſtill; -todt, aj. d. Æ. ſtendød; -zeit, f. ub. pl. Fældetid, c.

Mauſen, v. 1) n. m. h. fange Muus 2) a. (Jagtſp.) beiure Vildtet, liſte ſig til at fauge det; d. Æ. eine S., muſe, ſmaaſtiæle ſig, (om Fugle) fælde; (om Krebs) faae ny Skal; (n. St. ogſaa om Silkeorme) ſifte Hud.

Mauſer, m. -s pl. ſ. sg. en begſinget Perſon (ſom ſtiæler Smaating).

Mausfahl, aj. musgblakket, -graafarvet. [aſkegraa Farve, c.

Mausfarbe, f. ub. pl. Muſefarve,

Mausſicht, aj. muſeagtig.

Mauſig, aj. d. Æ. muſig, trodſig, modſtridende; ſødd. blot i den Talem.: ſich - machen, gjøre ſig ub til Beens.

Mauſoleum, n. -s -leen, Mauſolee, n.

Maußlich, aj. d. Æ. ſeendrægtig, nslevorn.

Mauth, f. -en, (Sybt.) Told, c. (af Vare); Toldhuus, n., -bod, c.; -frei, aj. toldfri; -ner, m. -s pl. ſ. sg. Tolder, Toldkaſerer, c.

Mauzen, ſ. Mauen. [mynt.

Mard'or, m. -es -e, en baierſk Guld-

Maxime, f. -n, Maxime, c.

May, m. -es -e, Mays, ſ. Mai, -s.

Mechanik, f. ub. pl. Mechonik, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. el. -icus, m. -ci -ci, Mechanicus, c.; -iſch, aj. mechaniſk.

Meckern, v. n. m. h. bræge, ſtrige ſom en Gedebuk.

Medaille (l. -daljə) f. -n, Medallie, c.; -lon (l. -daljong) u. (ogſaa m.) -s -s, Medaillon, c.

Median, blot i Sammenſ., ſom: -papier, -octav ꝛc., Medianpapir, -octav ꝛc.

Medicament, n. -es -e, Medicament, Lægemiddel, n.

Medicin, f. ub. pl. Lægevidenſkab, c.; d. Æ. (undert.) Medicin, c., Lægemiddel, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Mediciner, c. (ſom ſtuderer Lægevidenſkaben ved et Univerſitet); (undert. ogſaa) Læge, c.; -iren, v. n. m. h. medicinere, bruge Lægemidler; -iſch, aj. medicinſk. [ge, Doctor, c.

Medicus, m. -cus -ci, Medicus, Læ-

Meditation, f. -en, dyb Eftertanke, Betragtning, c.

Meditiren, v. n. m. h. meditere, ponſe, eftertænke, overlægge, betragte.

Medoc, m. -s ub. pl. Medoc, c. (en Art rød Vin).

Meduſe, f. -n, Meduſa, c.

Meer, n. -es -e, Hav, Verdenshav, n.; Sø, aaben Sø; fig. er ſchwimmt in einem -e von Wonne, i et Hav; Anwohner des -es, Kyſtbeboer, c.

Meer-aal, m. -es -e, Havaal, c.; -adler, m. -s pl. ſ. sg. Havorn, Fiſkeørn, c.; -baake, f. -n, Fyrtaarn, n.; -bucht, f. -en, Havbugt, c.; -buſen, m. -s pl. ſ. sg. Havbugt, Bai, c.; -ekel, m. -s ub. pl. Søſyge, c.; -enge, f. -n, Stræde, Sund, n., Fjord, Vig, c.; -ſtille, ſ. Meereesſtille; -ente, f. -n Vildand, c.; -fiſch, m. -es -e, Saltvandsfiſk, c.; -frau, f. -en, Havfrue, c.; -gans, f. -anſe, Vildgaas, c.; -grün, aj. ſøgrøn; -hafen, m. ſ. Seehafen; -hoſe, f. -n, ſ. Hoſe; -igel, m. -s pl. ſ. sg. Søpindſvin, n.; -kalb, n. -es -älber, Havkalv, c.; -katze, f. -n, Marekat, c. (langhalet Abe); -kirſche, f. -n, Meerbær, Heggebær, n.; -linſe, f. ub. pl. Indvoldsorm, n., Indvemad, c.; -mann, m. -es -änner, Havmand, c.; -nadel, f. -n, Sønaal (Fiſk), c.; -rettig, m. -es ub. pl. Peberrod, c.; -ſalz, n. -es ub. pl. Havſalt, n.; -ſand, m. -es ub. pl. Havſand, n.; -ſchaum, m. -es ub. pl. Skum af Havet; Meerſkum, n. (hvoraf Tobakspibehoveder forfærdiges); Navpaa et Slags negne Orme i Havet; -ſchaumen, aj. Meerſkums-, ſom er af Meerſkum; -ſchäumer, m. -s pl. ſ. sg. Sørover, c.; -ſchlund, m. -es -ünde, Havſvælg, n.; -ſchoß, m. -es ub. pl. Havets Skjød, n.; -ſchwein, n. -es -e, Marſvin, n., Delphin, c.; -ſpargel, m. -s ub. pl. vild Asparges; -ſtill, aj. blikſtille; -ſtrudel, m. -s pl. ſ. sg. Malſtrøm, Havhvirvel, c., Havſvælg, n.; -ungeheuer, n. -s pl. ſ. sg. Havuhyre, n.; -unter, aj. under Havfladen; -wärts, aj. mod Havet; -waſſer, n. -s ub. pl. Søvand, n.; -weib, n. -es -er, Havfrue, Sirene, c.; -wirbel, m. ſ. -ſtrudel; -wolf, m. -es -ölfe, Sæulv, c. (en Art ſirſsddede Sobyr); en Art Strandbaarre; -wunder, n. -s pl. ſ. sg. Søuhyre, n. (et Monſtrum i Havet); fig. d. Æ. en meget ſjelden, beſynderlig Sag el. Begivenhed.

Meeres-boden, m. -s ub. pl. Havets Bund, c.; -fläche, f. ub. pl. Havflade, c.; -gott el. Meergott, m. -es -ötter (-göttinn, f. -en) Havets Gud (-inde), c.; -küſte el. Meerküſte, f. -n, Havskyſt, c.; -ſtille, f. ub. pl. Havſtille, Havblik, n.; -ſtrom, m. -es -öme, Havſtrøm, c.; -welle, f. -n,

Havsbolge, c.; -woge, f. -n, stor Havsbolge, c. [tig.
Meercht, aj. havagtig, saltvandsag-
Meerfeldrath, s. Maisel-.
Mehl, n. -es ub. pl. Meel, n.
Mehl-apfel, m. -s -æpfel, melet Vble; -bahn, f. -en, den indvendige Side af Maleværket i en Mølle med det deri værende Meel; -baum, m. -es -æume, (et Navn paa forskjellige Buskvæxter, som bære melede Frugter el. Bær) f. Ex. Sagopalme, c.; -beere, f. -n, Meelbær, n. (Busk) Arbutus; -birne, f. -n, melet Pære, c.; -brei, m. -es -e, Meelsuppe, -vælling, -pap, c.; -faß, n. -sses -æsser, Meeltønde, c.; -fäßchen, n. -s pl. s. sg. Meelbøtte, c.; b. T. et Navn paa visse melede Bær, Hvidtornbær; -fleck, m. -es -e, smaae af Nuddelbei staarne Stykker; -icht, aj. meelagtig; -ig, aj. melet; -handel, m. -s ub. pl. Meelhandel, c.; -händler, m. -s pl. f. sg. Meelhandler, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Meelorm, c.; -kasten, m. -s pl. s. sg. Meelkasse, c.; -kleister, m. -s ub. pl. Meelklister, n., -pap, c.; -kloß, m. -sses -össe, Meelklump, c.; -milbe, f. -n, Meelmidde, c.; -pulver, n. -s ub. pl. Fængkrud, n.; -sack, m. -es -äcke, Meelsæk, c.; -sieb, n. -es -e, Meelsigte, -sold, c.; -speise, f. -n, Meelmad, c.; -staub, m. -es ub. pl. Meelstøv, n.; -suppe, f. -n, Meelsuppe, -vælling, c.; -thau, m. -es ub. pl. Meeldug, Honning-, c.; vulg. Bladlus (Insect); -wurm, m. -es -ürmer, Meelorm, c. (en Insectlarve).

Mehr, aj. (comparat. af det forældede meh, viel) meer, mere: ich will nicht -, er hat - als (b. T. meh denn etter sig) nöthig ist; sig. sündige hinfort nicht -, igjen, oftere, tievе; ich bin nicht - dein Freund, længer; (blot negtelsesvis og meh nogle andre aj. der bestemme Tid, Mængde rc.) desuden, videre; (som av. bruges - til at danne comparat., dog blot naar aj. selv ingen Compareren antager, sey künftig meines Rathes - eingedenk; el. naar Sammenligningen udtrykkes formedelst to av. ich bin - traurig als lustig (som aj. indeel. og ub. Artikel med et Subst.): er hat - Einsichten als andere; (men naar Subst. har en Artikel el. et Pronomen foran sig, el. naar det ifsbf. samme staaer et Pronomen, saa følger paa - enten en præp.: - von dieser Art, - von ihnen, el. det sætter Ordet i Gen. og staaer bag ved samme: ich habe des Zeuges -, als rc. undtagen pron. solch, som kan have - saavel foran som efter sig: - solche el. solcher Leute, el. solche el. solcher Leute -; ogsaa kan - staae bag efter, naar præp. fordrer en anden Casus end Gen.: so gehts mit andern Dingen -. Mehrerer, -ere, -eres, tjener til at betegne en en ubestemt Mængde modsat Enhed, blot med et Subst., og kan ogsaa have den bestemte Art. foran sig; dernest tjener det ogsaa til at to med hinanden sammenlignede Størrelser som et direkte ligt Comparativ at angive den større, med og uden Subst., og kan ogsaa have den ubestemte Art. foran. Der, die, das Mehrste, Superl. af mehr, s. Meist.

Mehr, n. -es -e, (Sybt.) Stemmeflerhed, Stemmesamlen, Vovring, c.; das - oder Weniger, det Mere el. Mindre.

Mehr-braten, m. -s pl. s. sg. (i Jagtsp.) Mordrad, c.; -deutig, aj. som har meer end een Betydning; -fach, aj. paa flere Maader; -gebot, n. -es ub. pl. Overbud, n.; -haberei, f. ub. pl. Begjerlighed, c.; -heit, f. ub. pl. Flerhed, Pluralitet, c.; -jährig, aj. flereaars; -malig, av. som er el. skeer flere Gange; -mals, av. flere Gange, oftere; -seitig, aj. Flersidig; -seitigkeit, f. ub. pl. Flersidighed, c.; -silbig, aj. flerstavelses; -zahl, f. -en, Flertal, n., Pluralis, c.

Mehren, v. a. formere, forøge; (dedre ver-). [stedelen, som oftest.

Mehrentheils, av. mestendeels, for-

Mehrer, m. -s pl. s. sg. Formerer, c.; allezeit - des Reichs (den forrige tydske Keisers Titel).

Mehrung, f. -en, Formerelse, Forøgelse, c.; Clodt, Afsbørende, Skarnifts.

Meide, m. -n -n (forældr.) Vallat, c.

Meiden, v. 1) regl. a. (forældr.) fære, gilde, kastrere. 2) i. a. Linen el. etw., stye, gaae af Veien for, vogte sig for; des Laster, holde sig fra, unddrage sig, sege at undgaae; -dung, f. ub. pl. Styen, Unddragen, Undgaaen, c.

Meier, m. -s pl. s. sg. Meier, c. (-inn, f. -en, Meierske, c.); (n. St.) Bestyrer af en ufri Bondegaard; en Forvigtighedsperson; Navn paa forskjellige vilde Dyr, som: Rodarve, Knægræs, vor Frues Sengehalm rc.; (forældr.) de frankiske Kongers øverste Pfalzgreve.

Meiersbrief, m. -es -e, Meierikontract, c.; -ei, f. -en, Meieri, n.; Bondegaard, hvoraf soares en eis Meieriafgift; -hof, m. -es -öfe, Forpagtergaard, c.; -statt, f. (Nordt.) Meieri, n.

Meile, f. -n, Mil, c.

Meilen-maß, n. -es -e, Milemaal, n.; Maalestok paa et Kort; -recht, n. -es -e, den Rettighed ved et Sted, at Ingen een eller flere Mil nær samme maa drive en eis Næring; -säule, f. -n, og -stein, m. -es -e, og -zeiger, m. -s pl. s. sg. Milepæl, -steen, -viser, c.; -stiefel, m. -s pl. s. sg. Spømtilsstøvler; -weit, aj. milevidt.

Meiler, m. -s pl. s. sg. Mile, Kul-.

Meiler-holz, n. -es ub. pl. Milebrænde, n.; -kohle, f. -n, Milekul, n.; -föhler, m. -s pl. s. sg. Kuldrænder, Kulfoier, c.

Mein, 1) interj. (d. T. som ledsager et med Forundring forbundet Spørgsmaal) -? (el!) wie geht das Ding zu? 2) s. Ich. 3) pron. poss. min, mit, pl. mine (Deklineres ganske som dein, og retter sig ogsaa derefter i alle Henseender) s. Dein.

Meineid, m. -es -e, Meeneed, falsk Ed, c.; -ig, aj. meeneedersk, meensoeren; -igkeit, f. ub. pl. M-hed, c.

Meinen, v. 1) n. m. h. mene, holde for, troe; tænke; (dog blot d. T. 1) anders -, anders handeln, tænke et, gjøre et andet; (foræld.) erindre sig; ogsaa v. a. mene: wen - Sie? (d. T. undert.) sige: was, wie - Sie? være til Sinds, ville, (især blot Sydt. i) gemeinet seyn; es gut, böse ꝛc. mit Dim. -, have Godt, Ondt ꝛc. i Sinde. 2) a. (foræld.) Einen el. etw., elske, være bevaagen, ville vel.

Meiner, s. Ich, Mein og Meinige.

Meinerseits, av. fra min Side.

Meinet-halben, -wegen, um - willen, av. d. T. for min Skyld, for mig gjerne, hvad mig angaaer.

Meinige, der, die, das -, af pron. poss. mein, (bruges ub. Subst. men med Hensyn til samme) min, mit; fordum der, die, das Meine; d. T. mein el. meiner, meine, meines; ich habe das - gethan, mit, min Pligt, hvad der stod i min Magt; es ist das -, mit, min Eiendom; die -n, mine Paarerende, Beslægtede.

Meinung, f. -en, Mening, c., Tykke, Skjønnende, n.; Hensigt, c., Sindelag, n.: ich habe es aus keiner bösen - gethan; (i Canc.) Villie, c.

Meiran, m. -s ub. pl. d. T. Merian.

Meisch, m. -es -e, Mask, Drev, c. (til Ølbrygning og Brændevinsbrænden); -bottich, m. -es -e, -faß, n. -sses-äßer og -kufe, f. -n, Mæskekar, n.

Meischen, v. a. mæske (omrøre Malten i Mæskekarret); -schung, f. -en, Mæskning, c.

Meise, f. -n, Meise, Musvit, c. (Fugl).

Meisen-hütte, f. -n, -kasken, m. -s pl. s. sg. og -kloben, m. -s pl. s. sg. Musvitfælde, c.; -könig, m. -es -e, Tommelkiden, c. (Fugl); -pfeife, f. -n, en lille Fløite, til dermed at lokke Musvitter i Fælden; -schlag, m. -es -äge, s. -hütte; -tanz, m. -es -änze, et Stillads med Gitterværk til Musvitfangst.

Meiß, m. -es -e, (i Skoov.) Hugst, c.; en til Fældning anvist Skovstrækning.

Meißel, 1) f. -n, Linkav, Charpke, c. 2) m. -s pl. s. sg. Meisel, Gravstikke, c.

Meißeln, v. a. bearbeide med Meiselen; (i nogle Allefelde) stære, be-, -lung, f. -en, Bearbeiden med Meiselen.

Meist, der, die, das -e, aj. mest, flest, størst, høiest; das pflegt am -en (oftest, almindeligst) im Sommer zu geschehen; ich bin - (for -ens) fertig.

Meistbietend, aj. d. T. blot som Subst. der, die -e, Mestbydende, Høist-.

Meistens, av. for det meste, mestendeels, størstedelen. [oftest.

Meistentheils, av. mestendeels, som

Meister, m. -s pl. s. sg. Mester, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); -inn, f. -en, Mester, (sjeldn.) -inde, c.

Meister-arbeit, f. -en, Mester-arbeide, n.; -ei, f. -en, M-mandsforretningen og hans Bolig; -geld, n. -es -er, Penge, som betales til Lauget for at blive Mester; de Penge, Svenden giver Mesteren, for Brugen af Værktøiet; -gesell, m. -es -e, M-svend; -haft, aj. mesterlig; -hand, f. -ände, M-haand, c.; -lich, aj. m-lig; -los, aj. uden Mester; -recht, n. -es -e, M-ret, c.; (undert.) M-stykke, n.; -sänger el. -singer, m. -s pl. s. sg. M-sanger, c.; -schaft, f. ub. pl. M-stab, m.; -stück, n. -es -e, M-stykke, n.; -werk, n. -es -e, M-værk, n.

Meistern, v. a. og n. m. h. Einen el. etw., mynstre, mesterere; (foræld.) regiere, bemægtige sig, faae Bugt med; lære, forfærdige.

Melancholie, f. ub. pl. Melankolie, Tungsindighed, c.; -cholisch, aj. melankolsk.

Melde, f. ub. pl. Melde (Plante), c.

Melden, v. a. sich el. Einen -, melde; Eim. etw. -, anmelde, berette, meddele Efterretning om; etw. von etw. -, ommælde, omtale, gjøre Anmeldelse om; ohne Ruhm zu -, mit Ehren zu -, at sige uden at rose mig, uden at fornærme Velanstændigheden; -dung, f. ub. pl. Melden, Meldning, c.

Melilote, f. ub. pl. Melot (Plante), c.; -npflaster, d. T. Meloten-, n. -s ub. pl. Melotenplaster, n.

Melisse, f. ub. pl. Hjertensfryd (Plante), c. [sukker, n.

Melis-zucker, m. -s ub. pl. Melis-

Melk, aj. som giver Melk.

Melk-eimer, m. -s pl. s. sg. -faß, n. -sses -äßer, -gefäß, n. -es -er, -gelte, f. -n, Malkespand, c.; -kuh, f. -ühe, M-ko, c.; -schämel, m. -s pl. s. sg. M-skammel, c.; -vieh, n. -es ub. pl. M-qvæg; -zeit, f. ub. pl. M-tid, c.; -ziege, f. -n, M-geed, c.

Melken, v. rgl. og i. a. malke: die Kühen, Ziegen ꝛc.; vulg. stryge og befele; klappe; vulg. blot i Sundermelker, Katzen-.

Melodie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Melodie, c.
Melodram, n. -s -e, Melodram, n.
Melone, f. -n, Melon, c.
Melote, f. b. T. f. Melilote.
Memme, f. f. Mämme.
Memorial, n. -es -e, Memorial, c.
Menage, f. ub. pl. (l. -aſche) Menage, c.
Menge, f. pl. (om flere Arter) -n, Mængde, c.; eine - Geldes, Holzes ꝛc. oftere Geld, Holz ꝛc.; ligel. den ſtørſte Hob, de fleſte Mſtr.; b. T. ogſaa ſom av., overmaade mange, meget: Arbeit die - haben.
Mengen, v. a. mænge, blande i hinanden, ſammenblande (iſær blot om tørre Ting); b. T. ogſaa for miſchen; fig. ſich in etw. -, blande, ville have Deel i, befatte ſig med; das Sommergetreide mengt ſich, begynder at gulne, at modnes; -maß, n. -es -e, Maal til at maale Tings Mængde med.
Mengſel, n. -s pl. ſ. sg. Blandingsgods, Mæng-; (foragt.) Miſkmaſk, n.
Mennig, m. -es ub. pl. Minie, Mønnie, c. (en høirød Farve).
Menſch, 1) m. -en -en, Menneſke, m. (Naar det bruges overhovedet om en Perſon af Hankjønnet har det i pl. Leute: ein ſchöner -, pl. ſchöne Leute. 2) n. -es -er, (foragt.) Qvindemenneſke.
Menſchenadel, m. -s ub. pl. Menneſkeadel, c.; -ähnlich, aj. menneſkelig; -alter, n. -s pl. ſ. sg. M-alder, c.; -art, f. -en, M-art, Race, c.; -feind, m. -es -e, M-hader, -fjende, Miſantrop, c.; -feindlich, aj. m-fjendſk; miſantropiſk; -freſſer, m. -s pl. ſ. sg. M-æder, c.; -haaſtjærding, c. (Fiſk af Halſlægten); -freund, m. -es -e, M-ven, Philantrop, c.; -freundlich, aj. aj. m-hjærlig; -gebot, n. -es -e, M-bud, n.; -gedenken, n. -s ub. pl. Mandsminde, n., bei -; -haß, m. -ſſes ub. pl. M-had, n.; -kenntniß, f. ub. pl. M-kundſkab, c.; -kind, n. -es -er, (foræld.) M-barn, Mſte., c.; -liebe, f. ub. pl. M-kjærlighed, c.; -möglich, aj. b. T. ſom er muligt for et Mſte.; -raub, m. -es ub. pl. M-rov, n.; -räuber, m. -s pl. ſ. sg. M-røver, c.; -ſatzung, f. -en, en Befaling, Gudstjeneſten vedkommende, forſaavidt den hidrører fra Mſtr.; -ſcheu, aj. ſ. leutſcheu; -ſohn, m. -es -öhne, Menneſkes Søn; (iſær i Bibelen om Chriſtus); -ſtimme, f. -n, M-ſtemme, c.; -verſtand, m. -es ub. pl. M-forſtand, c., gob, ſund Forſtand; Meningen i en Tale; -werk, n. -es -e, M-værk, n., m-lig Handling, c.
Menſchheit, f. ub. pl. Menneſkehed, c. (den menneſkelige Natur; det hele menneſkelige Kjøn; iſær med Henſyn til ſammes Kultur); (undert.) Menneſkelighed, c.
Menſchlich, aj. menneſkelig (i dette Ords Bem. i Dansk); -keit, f. ub. pl. M-hed, c.
Menſchwerdung, f. ub. pl. (blot om Chriſtus) Menneſkenaturs, Kjøds Paatagelſe.
Menſur, f. -en, Maal, n. (blot i nogle Tilfælde, f. Ex. i Muſik: Tidsmaal, Takt).
Menuett, f. pl. -s, Menuet, c.
Mergel, m. -s ub. pl. Mergel, c.; -n, v. a. einen Acker, mergle; -grube, f. -n, Mergelgrav, c.
Meridian, m. -s -e, Meridian, Middagslinie, c.
Merite, f. -n, Merite, Fortjeneſte, c.
Merk, n. -es -e, b. T. Mærke, Tegn, Kjendemærke, n.
Merk-bar, aj. bemærkelig, ſom mærkes; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Mærkejern, n.; -lich, aj. mærkelig, hjendelig; -lichkeit, f. -en, Mærkelighed, Kjendelighed, c.; -maal, n. -es -e, Kjendemærke, Kjendetegn, n.; -würdig, aj. værdig; -würdigkeit, f. -en, Mærkværdighed, c.
Merken, v. a. eine S., mærke, forſyne med Mærke, ſætte Mærke paa; fig. etw. -, mærke, fjønne, forſtaae, begribe; ſich etw. - laſſen, lade ſig mærke med: laß dir nichts gegen ihn -; beholde i Hukommelſe; ſom v. n. m. h. auf etw. -, give Agt paa, være opmærkſom paa, høre nøie efter.
Merkewohl, n. -s ub. pl. Notabene, n.
Merkur, m. -s ub. pl. Merkur, c. (Guden, Planeten og i Chymien); Qvikſølv. [en Art Solſort.
Merle, f. -n, Lærkefalk, c. (Sydt.)
Merz, m. ſ. März.
Merzen, v. a. ſ. Ausmerzen.
Merzſchaf, n. -es -e, udſat, udſtødt Faar, n.
Meſpel, f. ſ. Miſpel.
Meß-amt, n. ſ. Meſſe; -bar, aj. ſom kan maales; -brief, m. -es -e, ſ. -wechſel; -faß, n. -ſſes -äſſer, Maalekar, n. (Tønde, Skeppe); -freiheit, f. -en, Tilladelſe at holde Meſſe; et Stеds Friheder under Meſſen; -geld, n. -es -er, Maalerpenge; ogſaa de paa Meſſen indbragte el. dertil beſtemte Penge; -geräth, n. -es ub. pl. Meſſedragt, c.; -geſchenk, n. -es -e, Markedsgave, c.; -gewand, n. -es -ender, Meſſehagel, c.; -glocke, f. -n, Meſſeklokke, c.; -gut, n. -es -üter, Markedsgods, n.; -hemd, n. -es -en, Meſſeſærk, c.; -kanne, f. -n, Kandemaal, n.; -kette, f. -n, Maaleklæde, c. (til Brug ved Opmaaling); -kunſt, f. ub. pl. Geometri, c.; -künſtig, aj. geometriſk; -leute, pl. ub. sg. Markedsfolk;

-marked, m. -es -ärkte, Markedsplads, c.; -priester, m. -s pl. s. sg. Messepræst, c.; -ruthe, f. -n, Maalestang, c.; -wechsel, m. -s pl. s. sg. Vexel, stilet til Betaling i en vis Messe; -woche, f. -n, Messeuge, Markeds-, c.; -zeit, f. -en, Messetid, Markeds-, c.

Messe, f. -n, (hos Cathol.) Messe, c. (Maar Præsten, ved selv at nyde Sacramentet, læser den foreskrevne Formular, kaldes det das Meßopfer, Meßamt, og naar han ved høie Fester afsynger det, die hohe Messe, das Hochamt; deraf - lesen, hören, in die - gehen ꝛc.); Messen (for Alteret); en Fest, især blot i Kirke-, og Licht-; die leipziger -, Messe, c., Marked, u.; fig. Markedsgave, c.

Messen, v. i. 1) a. maale: die Länge; mit dem Scheffel; mit el. nach der Elle; nach der Klafter; sich mit Einm. (i Duelighed; prøve Styrke med); Einen mit den Augen (betragte, fra overst til nederst); den Koth (vade igjennem). 2) n. m. b. holde et vist Maal: dieser Zeug mißt zwei Ellen in die Breite.

Messer, 1) m. -s pl. s. sg. Maaler, c. (En, som maaler). 2) n. -s pl. s. sg. Kniv, c.

Messer-besteck, n. -es -e, Knivbestik, n.; -heft, n. -es -e, Knivskaft, n.; -klinge, f. -n, Knivsblad, n.; -lohn, m. -es ud. pl. Maalerpenge; -schmid, m. -es -e, Knivsmed, c.; -spitze, f. -n, Knivspids, Knivsæd, c.; eine -spitze voll, saa meget som man kan tage med Knivsodden.

Messias, m. ud. pl. Messias, c.

Messing, n. -es ud. pl. Messing, n.

Messing-blech, n. -es -e, Messingblik, n.; -brennen, n. -s ud. pl. Messingets Forfærdigelse; -draht, m. -es -e, Messingtraad, c.; -hammer, m. -s -ämmer, den store Hammer, hvormed Messinget hamres; Messingfabrik, c., Messinghammerværk, n.; -hütte, f. -n, Messingfabrik, c.; -platte, f. -n, Messingglade, c.

Messingen, aj. Messing-, af Messing.

Meßner, m. -s pl. s. sg. (n. St. især catholske) Kirketjener, som har Messeklæderne ꝛc. i Forvaring.

Meste, f. -n, (n. St.) et Slags Kar, Bytte, Træbimpel; især Salt-, Saltbytte, c.

Mestiz, m. -en -en, (-inn, f. -en) Afkom af en Europæer og en Indianer.

Metall, n. -es -e, Metal, n.

Metall-glas, n. -es -äser, Metalglas, n.; -icht, aj. metalagtig; -ig, aj. som indeholder Metal; -isch, aj. metalagtig, som ligner el. indeholder Metal; -mutter, f. -ütter, Metalmoder, c. (Jord- og Stenarten i Metaller); -urgie, f. Metallurgie, c. (Videnskaben ud. pl.); en Bog, som afhandler samme, pl. -n); -urgist, m. -en -en el. -urge, m. -n -n, Metallurg, Metalkyndig, c.

Metallen, aj. Metals-, af Metal.

Metamorphose, f. -n, Metamorphose, Forvandling, c.

Metapher, f. -en, Metapher, c.

Meteor, n. -s -e, Meteor, n.

Meth, m. -es -e, Mjød, c.

Methode, f. -n, Methode, c.

Metier (f. -tjeh), n. -s ud. pl. Metier, c.

Mett, n. -es ud. pl. (d. T. n. St.) Medister (Svinekjød til Medisterpølse).

Mette, f. -n, Morgenmesse; Frosprædiken, Ottesang, c.; de om Efteraaret hyppige Spindelvæve paa Marker og i Haver.

Mettwurst, f. -ürste, Medisterpølse, c.

Metze, f. -n, Fjerdingkar, n. (el. et omtrent saa stort Maal til tørre Ting); et løst Fruentimmer, Salsjomfru, Stjege, c.; (fordum) Kartove (stor Kanon).

Metzelbank, f. -änke, Slagterbord, n.

Metzelei, f. -en, d. T. Slagteri, Blodbad, n.

Metzeln, v. a. d. T. slænge, stære ubehændigt; (Sydt.) slagte; hugge ned for Fode; -lung, f. -en, Nedhugning, c.

Metzen, v. u. m. b. tolde, tage den bestemte Deel af det til Malen bragte Korn til Betaling for Malingen.

Metzger, v. a. (Sydt.) slagte; -ger, m. -s pl. s. sg. Slagter, c.; -zig, f. -en, Slagterbod, c.

Metzner, m. -s pl. s. sg. den Mellersvend, som modtager Betalingskornet for Husbonden.

Meuble (f. Möbel) n. -s s. Mobilien; -bliren, v. n. m. h. møblere.

Meuchel-mord, m. -es ud. pl. Snigmord, n.; -mörder, m. -s pl. s. sg. Snigmorder, c.; -mörderisch, aj. snigmorderist; -chlings, av. (sjeld.) paa en hemmelig, lumsk Maade.

Meuler, m. d. T. s. Meiler.

Meute, f. -n, et Kobbel Jagthunde; (omtrent 50 til 60 Stykker).

Meuterei, f. -en, Mytteri, n., Sammenrottelse, c.; -terer, m. -s pl. s. sg. og -tmacher, m. -s pl. s. sg. Mytteristifter, Oprørs-, c.

Mewe, f. -n, Maage, Strand-, c.

Meye, f. -r, m. s. Mai, Meier.

Miauen, v. n. m. h. miaue.

Mich, s. Ich.

Michael (Michel) m. -s -en, Mikkel (Navn); -sfest, n. -es -e, Mikkelsdag (29 September).

Mieder, n. -s pl. s. sg. Livstykke, [Corset, n.

Mieler, m. d. T. s. Meiler.

Miene, f. -n, Mine, Geberde, c., Ansigtstræk, n.; -machen, gjøre Mine,

lade som man vil.

Mieth=contract, m. -es -e, Leiecontract, c.; -frau, f. -en, Kone, som leier ud, el. som boer til Leie; -geld, n. -es -er, Fæstepenge, Haand-; Leie, -sum, c.; -groschen, m. s. -geld; -= knecht, m. -es -e, Leietjener, c.; -= kutsche, f. -n, Hyrevogn, -karet, c.; -kutscher, m. -s pl. s. sg. Hyrekudsk, c.; -lakei, m. -en -en, Leietjener, c.; -leute, pl. ub. sg. Leiere, Folk som boe til Leie; -ling, m. -es -e (forældr. og nu blot foragt.) Leiesvend, c.; -= lohn, m. -es ub. pl. Tyendelon, c.; -mann, m. -es -änner, Leier, c.; -= pfennig, m. s. -geld; -pferd, n. -es -e, Leiehest, Hyre-, c.; -truppen, pl. ub. sg. leiede Tropper; -vertrag, m. -es -e, Leiecontract, -forening, c.; -= weise, av. til Leie, leiet; -zeit, f. ub. pl. Leietid, c.; -zins, m. -es -e, Leie, -sum, c.

Miethe, f. -n, Leie; -forening; -= sum, c.; den leiede Bolig; Mid, n. (i Meel og Dst).

Miethen, v. a. einen Knecht, eine Magd-, fæste, tage i Tieneste; ein Haus, leie, tage til Leie; -thung, f. ub. pl. Fæsten, Leien, c.

Miether, m. -s pl. s. sg. Leier, c.

Miethig, aj. mibret, fuld af Midder.

Mieze, f. -n, Kat, c. (saaledes kaldet efter dens Skrig).

Migräne, f. ub. pl. Migræne, c.

Mikroscop, n. -es -e, Microscop, n.

Milan, m. -es -e el. -e, f. -n, (en Art Rovfugl) Gaaseern, Honseglent, c.

Milbe, f. -n, Mid, n.; (n. St.) Mel, n., en Art Mabiker.

Milbig, aj. mibret, fuld af Midder.

Milch, f. ub. pl. Melk, c.; fig. forfiellige Arter flydende Legemer; die -der Fische, Melken (Hanfiskenes Sæd).

Milch=ader, f. -n, Melkeaare, c.; -= artig, aj. melkeagtig; -asch, m. -es -e, M-staal, c.; et Kar til at sætte Melk op i; -bart, m. -es -ärte, Dunn paa Hagen; et blødt, dunagtigt Skæg; fig. Dunhage, Fledeskæg, Grønskolling, c.; -brei, m. -es -e, M-velling, c.; -brezel, f. -n, M-kringle, c.; -brod, n. -es -e, Brød, hvortil Deien er æltet i Melk; -bruder, m. -s -üder, Patteброder, c. (som har diet med en Anden af eet Bryst); d. T. M-mund, c.; -= cur, f. -en, M-cuur, c.; -dieb, m. -es -e, M-tyv, c.; d. T. Sommerfugl, c.; -farbe, f. ub. pl. -farve, c.; -fieber, n. -s pl. s. sg. M-feber, c.; -fleisch, n. -es ub. pl. de blode, saftige Blodkirtler hos unge Kalve; ligel. Patteбørns fine Kjød; -flor, m. -es, M-= flor, n. (et Slags fint Flor); -frau, f. -en, M-kone, c. (som sælger Melk); -gefäß, n. -es -e, M-kar, n.; -grütze, f. ub. pl. M-grød, c.; -haar, n. -es -e, Duun, n. (paa Hagen); -hut, m. -es -üte, f. -asch; -kanne, f. -n, M-= kanne, c.; -keller, m. -s pl. s. sg. M-kjelder, c.; -krug, m. -es -üge, M-krukke, c.; -lamm, n. -es -ämmer, Pattelam, n.; -magd, f. -ägde, M-= pige, c. (som sælger Melk); Malkepige, c. (som malker Dyrget); -mund, m. -es -e, M-mund, c. (d. T. en ster Elster af Melk og M-mad); -napf, m. -es -äpfe, M-bytte, c.; -saft, m. -es -äfte, M-saft, Nærings-, c.; -schauer, m. -s pl. s. sg. M-gysen, c. (hos Barselqvinder); -schwein, m. -es -e, Patstegriis, c.; -schwester, f. -n, s. -bruder; -speise, f. -n, M-mad, c.; -strasse, f. ub. pl. M-veien paa Himlen; -suppe, f. -n, M-suppe, Vælling, c.; -topf, m. -es -öpfe, M-potte, c.; -= tuch, n. -es -ücher, Sieklæde, n. (at sie den nymalkede Melk igjennem); -= wasser, n. -s ub. pl. Valde, Melk-, c.; (ved Perler) den med en Selvglands forbejede rene M-farve; -weg, m. -es -e, s. -straße; -weib, n. -es -er, s. -frau; -zahn, m. -es -ähne, M-tand, c. (som Dyrenes Unger bringe med til Verden; ogsaa Børns første Tænder; de bageste, med en melkehvid Saft opfyldte Kindtænder paa hver Side af et kegt Kalvehoved); s. -bart; -zucker, m. -s ub. pl. M-sukker, n. (et sukkerlignende Salt, som man faaer af Melk).

Milchen, aj. melkende, som giver Melk.

Milchen, v. n. m. h. malke, give Melk: diese Kuh milcht gut.

Milcher el. **Milchner**, m. -s pl. s. sg. Melkefisk, Hanfisk, c.

Milchicht, aj. melkeagtig.

Milchig, aj. som indeholder Melk.

Milchling, m. -es -e, et Dyr, som patter; Pattebarn, n.

Mild (-e) aj. mild; -es Fleisch, mørt; -es Leder, blødt; -es Kupfer, bøieligt; fig. -er Regen, -er Himmel; -e Luft; -es Lächeln, blidt; -es Obst, sød, mør og saftig; ein -er Geber, godgjørende, rund; -e Gaben, Almisse, c.; Ludwig der -e, fromme.

Milde, f. ub. pl. Mildhed, c. (den Egenskab, i Følge hvilken en Person el. Ting er mild, s. ovenfor).

Mildern, v. a. milde, lindre; formilde: die Strafe; -rung, f. ub. pl. Mildnen, Lindren, Formilden, c.

Mildherzig, aj. godhjertet, som har et fromt Hjerte; -keit, f. ub. pl. G-hed.

Mildigkeit, f. ub. pl. Godgjørenhed.

Mildiglich, aj. (Sydt.) s. Mild.

Mildreich, aj. god, hjertlig, mild, from.

Milderthätig, aj. veldædig, godgjørende; -keit, f. ub. pl. V-hed, c.

Militair, n. -s -e, Militair, n.

Miliz, f. ub. pl. Militie, c.

Million, f. -en, Millon, c.; -är, m. -s -e, Millionær, c.; fig. en meget rig Person.

Miltz, f. -en, Milt, o.; -krankheit, f. -en, Miltſygdom, c. (ogſaa det ſamme ſom) -ſucht, f. ub. pl. Miltſyge, Hypochondrie, c.; -ſüchtig, aj. miltſyg, hypochondriſk.

Miltzig, aj. ſom har en Milt; miltſyg.

Mimik, f. ub. pl. Mimik, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Mimiker, c.; mimiſch, aj. mimiſk.

Minder, aj. mindre (af Storrelſe); (iſær blot Sybt.) mindre, ringere; fig. (Sybt.) yngre; ringere (i Værdighed og Fortrin).

Minderjährig, aj. mindreaarig; -keit, f. ub. pl. M-hed, c.

Mindern, v. a. mindſke, gjøre mindre, ringere; (i Strikning) tage ind; -rung, f. -en, Mindſkelſen, Tagen ind, c.

Mindeſt, (der, die, das -e, superl. af det gamle min) mindſt, yngſt, ringeſt; (i ſamme Bem. ſom minder).

Mindeſtens, av. (Sybt.) i det ringeſte, i det mindſte.

Mine, f. ſ. Miene.

Mine, f. -n, Mine, c. (i Befæſtningsk.; ſjeld. i Bjergv.); -kammer, f. -n, Minekammer, n.

Miner, f. -n, ſ. Mineral.

Mineral, n. -es -ien, Mineral, n.; -iſch, aj. mineralſk; -ogiſt el. -og, m. -en -en, Mineralog, c.; -reich, n. -es ub. pl. Mineralrige, n.

Miniatur, f. el. -malerei, f. ub. pl. Miniaturmaleri, n. [Mine.

Miniren, v. n. m. h. minere, grave

Minirer, m. -s pl. ſ. sg. Minerer, Minegraver, c.

Miniſter, m. -s pl. ſ. sg. Miniſter, c.; -ium, n. -s pl. -ien, Miniſterium.

Minne, f. ub. pl. (foræld.) Kjærlighed, c.; -r, Elſter; -rinn, Elſterinde; minniglich, forelſket; elſkværdig; -ſänger el. -finger, m. -s pl. ſ. sg. (foræld.) Digter, ſom beſang Kjærlighed; Troubadour, c.

Minute, f. -n, Minut, n.; -nuhr, f. -en, Minutuhr, n.; -tlich, aj. minutvis.

Mir, ſ. Ich.

Mirakel, n. -s ub. pl. Mirakel, n.

Mirrhe og **Mirthe**, f. ſ. My.

Miſanthrop, m. -es -e, Miſantrop, Menneſkeſiende, c.

Miſchbar, aj. blandelig, ſom kan blandes; -keit, f. ub. pl. B-hed, c.

Miſcheln, v. a. (foragt.) blande, jaſke ſammen.

Miſchen, v. a. blande, ſammen-; fig. ſich in etw.-, blande i, tage Deel i; ſ. Ein-.

Miſcher, m. -s pl. ſ. sg. Blander, c.; -inn, f. -en, Blanderſte, c.

Miſchmaſch, m. -es -e, d. T. (foragt.) Miſkmask, n. [Sammen-, c.

Miſchung, f. ub. pl. Blanding,

Miscellen el. -llanen, Miſceller.

Miſereòre, n. indecl. Miſerere, c.: Tarmegigt, c.; en catholſk Kirkeſang.

Miſpel, f. -n, Miſpel (Frugt), c.

Miſſen, v. l) n. m. b. (Nordt.) feile; ligel. ſlaae feil. 2) a. eine S., undvære; ſ. Ver-.

Miſſethat, f. -en, Misgjerning, c.; -thäter, m. -s pl. ſ. sg. Misgjerningsmand, Misdæder, c.

Miſſion, f. -en, Miſſion, c.; -är, m. -s -e, Miſſionær, c.

Miß, en gammel Partikel, ſom i de fleſte Sammenſ. har Tonen, og herer, ved nogle faa v. n. undtagen, til de uadſkillige. Participets ge ſtaaer ſnart foran ſnart efter miß, og falder ved nogle Verber dort; ſ. de enkelte Ord; haben iſt gewiß, kriegen iſt -, uvis; darin ſind Sie -, tager De feil.

Mißachten, v. a. (partic. ge-tet), misagte; -tung, f. ub. pl. M-iſe, c.

Mißbehagen, n. -s ub. pl. (Sybt.) Mishag, n., Misforneielſe, c.

Mißbieten, v. i. n. m. h. (partic. mißgeboten) misbyde.

Mißbilligen, v. a. (partic. ge-get) misbillige; -gung, f. -en, M-iſe, c.

Mißbrauch, m. -es -äuche, Misbrug, c.; -en, v. a. (partic. ge-cht, el. -cht) misbruge; -bräuchlich, aj. misbrugende.

Mißcredit, m. -es ub. pl. Miscredit.

Mißdeuten, v. a. (partic. ge-tet el. mißdeutet) mistyde; -tung, f. -en, Mistydning, c.

Mißempfehlen, v. i. a. (partic. -pfohlen) misandefale.

Mißfall, m. -es -älle, Ulykke, for tidlig Nedkomſt, Abortus, c.; -en, v. i. n. m. h. (partic. -fallen, Eim. -, mishage; -en, n. -s ub. pl. Mishag, n.; -fällig, aj. mishagelig, ubehagelig; -s älligkeit, f. ub. pl. M-hed, c.

Mißgebären, v. i. n. m. h. (partic. -geboren) fede for tidlig, komme for tidlig ned, fare ilde, abortere.

Mißgeberde, f. -n, Grimaſe, c.; -n, v. a. (partic. -geberdet) gjøre Grimaſer.

Mißgebot, n. -es -e, Misbud, n.

Mißgeburt, f. -en, Misbyrd, Misfødſel, for tidlig Fødſel, c.; Misfoſter.

Mißgeſchick, n. -es ub. pl. Uheld, Vandheld, n., ublid Stjebne, c.

Mißgeſtalt, f. -en, Vanſkabning, c.; -et, aj. vanſkabt.

Mißglücken, v. n. m. ſ. (partic. -s geglückt el. mißglückt) mislykkes.

Mißgönnen, v. a. (partic. ge-nnt) Eim. etw., misunde.

Mißgreifen, v. i. n. m. h. (partic. -gegriffen) misgribe, gribe feil; -griff, m. -es -e, Misgreb, Feil-, n.; fig.

Forseelse, Vildfarelse, c.

Mißgunst, f. ub. pl. Ugunst, Misundelse, Nid, c.; -günstig, aj. ugunstig, misundelig, nidsk, avindsyg.

Mißhandeln, v. 1) a. m. h. (partic. -gehandelt) handle ilde, synde. 2) a. (partic. ge-lt) Einen, mishandle; -lung, f. -en, Synd; Mishandling, c.

Mißheirath, f. -en, Misforbindelse, (mesalliance) ulige Ægteskab, n.

Mißhellig, aj. blot sig. uforholdsmæssig; især ueens, stridig; -keit, f. -en, U-hed, St-hed, c., Forskjelligheb i Meninger og Grundsætninger.

Mißjahr, n. -es -e, Misvæxtaar, et ufrugtbart Aar.

Mißkennen, v. i. a. (partic. ge-kannt el. mißkannt) miskjende.

Mißklang m. -es -änge, Misklang.

Mißlaut, m. -es -e, Mislyd, c.; -en, v. n. m. h. (partic. -gelautet) lyde ilde.

Mißleiten, v. a. (partic. -geleitet) mislede; -tung, f. -en, Misledning, c.

Mißlich, aj. mislig; -keit, f. ub. pl. M-heb, c.

Mißlingen, v. i. n. m. s. (partic. -lungen) Eim., mislykkes, slaae feil.

Mißmuth, m. -es ub. pl. Mismod, n.; -ig el. -üthig, aj. mismodig.

Mißpickel, m. -s pl. s. sg. et Slags hvid Arsenikkies.

Mißrathen, v. i. 1) n. m. s. (partic. -rathen) mislykkes. 2) a. (partic. -gerathen) raade slet; fraraade: Eim. etw.

Mißrechnen, v. n. m. h. (partic. -gerechnet) misregne, forregne sig; -chnung, f. -en, Misregning, c.

Mißschaffen, v. i. a. (partic. -geschaffen) vanskabe.

Mißschätzen, v. a. (partic. -geschätzt) ikke skatte tilbørligt; forsmaae.

Mißschießen, v. i. n. m. h. (partic. -geschossen) skyde feil.

Mißschlagen, v. i. n. m. h. og s. (partic. -geschlagen) slaae feil, ikke lykkes.

Mißschwören, v. i. n. m. h. (partic. -geschworen) sværge falsk; -schwur, m. -es -üre, Mened, c.

Mißstand, m. -es ub. pl. mislig, slet Tilstand, c.

Mißton, m. -es -öne, falsk Tone, c.; -tönen, v. n. m. h. (partic. -getönt) give en falsk Tone fra sig.

Mißtrauen, v. n. m. h. (partic. ge-trauet) mistroe, mistænke: Eim.; -, n. -s ub. pl. Mistro, Mistillid, c.; -rauisch, aj. mistroisk, mistænkelig.

Mißtreten, v. i. n. m. s. (partic. -getreten) træde feil, træde forbi.

Mißtritt, m. -es -e, Feiltrin, n.

Mißvergnügen, n. -s ub. pl. Misfornøielse, c.; -gnügt, aj. misfornøiet.

Mißverhältniß, n. -sses -sse, Misforhold, n.

Mißverstand, m. -es el. -änoniß, n. -sses, ub. pl. Misforstand, Vildfarelse; Misforstaaelse, en ringe Uenighed.

Mißverstehen, v. i. a. (partic. -verstanden) misforstaae.

Mißwachs, m. -es ub. pl. Misvæxt.

Mißwahl, f. ub. pl. slet Valg, n.; -wählen, v. n. m. h. (-gewählet) gjøre et slet Valg.

Mißweisen, v. i. a. (-gewiesen) misvise; -sung, f. -en, Misviisning, c.

Mist, m. -es ub. pl. Mog, n., Gjødning, c.; Geld wie haben, som Snavs.

Mist-bahre, f. -n, Megbør, c.; -beet, n. -es -e, Mistbænk, c.; -fliege, f. -n, Skarnbasse, Tordist, c.; -gabel, f. -n, Moggreb, c.; -gauche, f. -n, Mogvand, n.; -grube, f. -n, Moggrav, c.; -haufen, m. -s pl. s. sg. Mogdynge, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Skarnbasse, Gaasebille, (Tordist) c.; -karre, f. -n, Megbør, Mogvogn, c.; -lache, f. -n, Mogpøl, c.; -pfuze, f. -n, Mogpøl, c.; -trage, f. -n, Megbør, c.; -wagen, m. -s pl. s. sg. Mogvogn, c.

Mistel, f. -n, Mistel, c. (Snyltevæxt paa Træer); Bærrene heraf kaldes -beere, f. -n.

Misten, v. 1) n. m. h. møge sig (om større Dyr). 2) a. Blut-, qvittere; den Acker -, gjøde; føre Møget af Stalden; sædv. aus-; -stung, f. ub. pl. Gjødning, c.

Mistig, aj. besmurt med Skarn; (Sesp.) taaget; især naar Taagen falder som fiin Regn.

Mit, 1) præp. (med Dat.) med; Einen mit Namen nennen, ved. 2) av. med, tilligemed, tillige; - unter, b. I. hist og her, af og til; - nichten, ingenlunde. 3) Partikel i Sammens. a) med av. som: damit, womit ꝛc., f. disse Ords. b) med Subst. og nogle Adj. og Adv., hvor det betegner et Fællesskab, en Deeltagelse i de samme Omstændigheder. c) næsten med alle Verber, som en afskillelig Partikel og for det meste med Tonen, som: mitlaufen, -rechnen, -singen, -weinen ꝛc., lobe, regne, synge, græde med ꝛc.

Mitarbeiter, m. -s pl. s. sg. Medarbeider, c.

Mitbediente, m. -n -n, Medtjener.

Mitbewerber, m. -s pl. s. sg. Medbeiler, Concurrent, c.

Mitbruder, m. -s -üder, Medbroer

Mitbuhler, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Medbeiler, (-inde) c.

Mitbürger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Medborger (-inde) c.

Mitchrist, m. -en -en, Medchristen.

Mitdiener, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Medtjener (-ste) c.

Miterbe, m. -n -n, Medarving, c.
Miteſſer, pl. ub. sg. d. T. Medæder, Nereorm, c. (den hos Born ſig underſtiden ſamlende Ureenlighed, ſom hindrer dem i at trives); Medſpiſer, c. (ſom ernærer ſig af ſamme Mad med en Anden).
Mitfahren, v. i. u. 1) m. ſ. fjøre med. 2) m. h. fig. (meſt foræld.) Eim. -, begegne, behandle.
Mitführen, v. a. medføre, føre med.
Mitgabe, f. -n, Medgift, c., Udſtyr, u.
Mitgeben, v. i. a. og u. m. h. Eim. etw., medgive; give med.
Mitgehen, v. i. u. m. ſ. gaae med, følge med; d. T. fig. es geht noch mit, det gaaer ſaa an, det ſlæber af, det er taaleligt.
Mitgeſchöpf, u. -es -e, Medſtabning.
Mitgift, f. ub. pl. Medgift, c.
Mitglied, n. -es -er, fig. Medlem, n.
Mithalten, v. i. u. m. h. holde med; iſær fig. være af Ens Parti; ein Feſt -, holde heitidelig med Andre, tage Deel i.
Mithelfer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Medhjelper (-inde) c.
Mithin, cj. (d. T. og i Canc.) følgeligen, altſaa.
Mithülfe, f. ub. pl. Medhjelp, c.
Mithridat, m. -es -e, Modgift, c.
Mitlaut, m. -es -e, Medlyd, Conſonnant, Hovedlyd, c.; -ac, m. -s pl. ſ. sg. Conſonanttegn, medlydende Bogſtav.
Mitleid, n. -es el. -en, u. -s ub. pl. Medlidenhed, Medynkſomhed, c.
Mitleiden, v. i. u. m. h. lide med; -heit, f. ub. pl. (hos Læger) den Tilſtand, da een Deel af Legemet lider med ved en anden Deels Smerter; (n. St.) den Tilſtand, i hvilken En bærer de ſamme borgerlige Tyngder med en Anden.
Mitleidenswürdig, (bedre) mitleidswürdig, aj. værd at have Medlidenhed med.
Mitleidig, aj. medlidende, medynkſom; -keit, f. ub. pl. Medlidenhed, M-hed, c.
Mitleidlos, aj. medynksløs.
Mitleidvoll, aj. medynkſom.
Mitmachen, v. a. eine Mode, einen Gebrauch -, gjøre med, følge ſtrax med; d. T. leve utugtig; (iſær om Fruentimmer); -cher, m. -s pl. ſ. sg. En ſom gjør med, hvad Andre gjøre; iſær: Hoerkarl, c.; -cherinn, f. -en, Skjøge, Dulle, c.
Mitmenſch, m. -en -en, Medmenneſke, n.
Mitnehmen, v. i. a. tage med; fig. medtage, udmatte, ſvække.
Mitrechnen, v. a. og n. m. h. regne med.
Mitreder, m. -s pl. ſ. sg. Medreder, c.
Mitſchuldig, aj. medſkyldig.
Mitſchüler, m. -s pl. ſ. sg. Medbliſcipel, c.
Mitſchweſter, f. -n, Medſøſter, c.
Mitſpielen, v. 1) a. ſpille med. 2) n. m. h. fig. Eim., ſpille med, begegne, behandle ilde.
Mitſtifter, m. -s pl. ſ. sg. Medſtifter.
Mitſtreiter, m. -s pl. ſ. sg. Medſtrider, c.
Mittag, m. -es -e, Middag; Sønder, Syd, c.; fig. (hos Digterne) den mandlige Alder.
Mittägig, -äglich, aj. til Middag, om Middagen, Middags-; -äglich, ſom ligger mod Sønder, ſydlig.
Mittags, av. om Middagen.
Mittags-eſſen, n. -s ub. pl. d. T. Middagsmad, c.; -fläche, f. -n, enhver mod Syd liggende Overflade paa Jorden; (i den mathematiſke Jordbeſkrivelſe) en Slette mellem Jordaxelen og Zenith; -höhe, f. -n, M-høide, c.; -kreis, m. -es -e, og -linie, f. -n, M-kreds, -linie, Meridian, c.; -land, n. -es -ander, ſydligt Land, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Sydlænder, c.; -mahl, n. -es -e el. -ähler, M-maaltid, n. (koſtbart, ellers) -mahlzeit, f. -en; -predigt, f. -en, Tolvprædiken; Aftenſang, c.; -ruhe, f. d. T. -ſchlaf, m. -es ub. pl. M-ſøvn, c.; -ſeite, f. ub. pl. Sydſide, c.; -ſonne, f. ub. pl. M-ſol, c.; -ſtunde, f. -n, M-time, -tid, c.; -tiſch, m. -es ub. pl. M-bord, -s maaltid, u. (blot i nogle Tilfælde); -s wind, m. -es -e, M-vind, c.; Sønden-vind, c.; -zeit, f. -en, M-tid, c.; -wärts, av. mod Syd.
Mitte, f. (pl. -n, kun ſjeld.) Midte, c.; fig. Einer aus unſerer -, En af os, af vort Selſkab.
Mittel, aj. ſom er i Midten, befinder ſig i Midten; (foræld. og nu blot brugelig i Sammenſ.; iſtedetfor mittler ſiger man mittler, ſ. dette Ord).
Mittel, n. -s pl. ſ. sg. Middel, n., Maade, Udvei, c.; Lægemiddel, n.; pl. d. T. Midler, Rigdom, Formue, c.; (for aj. -) Midte, c.; ins -, (foræld.) imellem, iblandt; fig. ſich in das - ſchlagen el. legen, in das - treten, lægge ſig imellem, ſøge at bilægge en Stridighed; Berg-, Bjergart, c.; (i nogle Tilfælde) Selſkab, Laug, u., flere Perſoners Forening.
Mittel-alter, n. -s ub. pl. Middelalder, c.; -art, f. -en, Middelſlags, n., -art, c.; -bar, aj. middelbar; -bare Reichsſtände, ſom ere underkaſtede høiere Rigsſtænder; -barkeit, f. ub. pl. Middelbarhed, c.; -baum, m. -es -äume, Middeltræ, u. (af Middelſtørrelſe); et Træ, ſom ſtaaer i Midten; -blau, aj. mellemblaa; -ding, n. -es -e, Mellemting, Middel-, c.; -farbe, f. -n, Mellemfarve, c.; -finger, m. -s pl. ſ. sg.

Mellemfinger, c.; -gattung, f. -en, Middelslags, Mellem-, n.; die - - der Talwörter, verba neutra; -glied, n. -es -er, mellemste Led, n.; -grund, m. -es -ünde, Mellemgrund, c.; -hand, f. -ände, den midterste Deel af Haanden; Mellemhaand, c.; -holz, n. -es -ölzer, Mellemskov, c.; Træer af middelmaadig Storrelse; -jahr, n. -es -e, Middelaar, m.; -ländisch, aj. middellandsk; (blot om Havet mellem Europa, Asien og Afrika); -los, aj. uden Midler; -mann, m. -es -änner, d. T. en Mand af Middelstand el. af maadelig Formue; -mäßig, aj. middelmaadig; fig. ringe; -mäßigkeit, f. ub. pl. Middelmaadighed, c.; -meer, n. -es ub. pl. Middelhavet; -mehl, n. -es ub. pl. Meel af Mellemsort; -punct, m. -es -e, Middelpunkt, c.; -salz, n. -es -e, Middelsalt, n. (i Chymien); -schlag, m. -es ub. pl. Mellemslags, -sort, c.; -smann, m. -es -änner, og -sperson, f. -en, Mellemmand; Mægler, Fredsstifter, c.; (ogsaa om Fruentimmer); -stand, m. -es ub. pl. Middelstand, c.; -stimme, f. -n, Mellemstemme, c.; die hohe - -, Alt, c.; die tiefe - -, Tenor, c.; -straße, f. -n, den mellemste af tre Gader; fig. Middelvei, c.: -stück, n. -es -e, Mellemstykke, n.; et Stykke af middelmaadig Storrelse, Godhed ꝛc.; -treffen, n. -s pl. s. sg. den midterste Deel af en Hoedebarmee mellem begge Flojene; -wand, f. -ände, Mellemvæg, c.; -weg, m. -es -e, s. -straße; -wort, n. -es -örter, Participium, n.; et Ord, som i Bem. ꝛc. staaer mellem to andre.

Mittelst, 1) aj. s. Mittler, aj. 2) av. med Gen. (ogsaa mittels) d. T. undert. for ver-, formedelst.

Mitten, av. i Midten, midt i, midt igi-; (har en præp. efter sig: - in, -unter ꝛc.). [Nord, c.

Mitternacht, f. -ächte, Midnat; Mitternächtig, (-chtlich) aj. midnatlig, som er el. steer ved Midnat; nordlig.

Mitternacht-stunde, f. -n, Midnatstime, c.; -wind, m. -es -e, Nordenvind, c.; -zeit, f. ub. pl. Midnatstid.

Mittfasten, pl. ub. sg. Midfaste, c.

Mittheilbar, aj. meddelelig.

Mittheilen, v. a. Eim. etw., meddele, gjøre beelagtig i; sich Eim. -, aabne ham sine Tanker ꝛc.; -lung, f. -en, Meddeling, Meddelelse, c.

Mittheilsam, aj. meddeelsom; -keit, f. ub. pl. M-hed, c.

Mittler, aj. midterst, mellemst; sædv. mittelste; fig. middelmaadig, maadelig, (som holder Middelvei mellem to andre forskjellige Ting); mellemliggende.

Mittler, m. -s pl. s. sg. Fredsstifter, Mægler, c.; Christus ist der - zwischen Gott und den Menschen, Midleren; (hos nogle Haandværkere) Mellemting mellem Svend og Dreng.

Mittlerweile og -zeit, av. d. T. imidlertid.

Mittschiffs, av. midtskibs.

Mittwoche, f. -n, (Mittwoch, m. -es -e) Onsdag, c.; -wöchentlich, aj. som sædvanlig steer om Onsdagen, el. steer hver Onsdag.

Mitunter, f. Unter.

Miturſache, f. -n, Medaarsag, c.

Mitwerber, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Medbeiler (-inde), Concurrent, Rival, c.

Mitwirken, v. n. m. h. medvirke; (om Gud) forunde de nødvendige Kræfter paa en vedvarende Maade; -kung, f. -en, Medvirkning, c.

Mitwiſſen, n. -s ub. pl. Medvidenhed, c.; -ſſer, m. -s pl. s. sg. Medvider, c.

Mixtur, f. -en, Mixtur, c.

Mnemonik, f. ub. pl. Mnemonik, Hukommelseskonst, Erindringskonst, c.

Möbel, n. -s -n, Møbel, n.

Mobilien (4 Stav.) pl. ub. sg. d. T. Mebler, Løsøre, rørligt Gods.

Mode, f. -n, Mode, c.

Mode, av. efter Moden, sædvanlig, brugelig; -dame, f. -n, Modedame, c.; -narr, m. -en -en, Modenar, c.; -sucht, f. ub. pl. Modesyge, c.; -süchtig, aj. modesyg.

Modèll, n. -es -e, Model, c.; -iren, v. 1) n. m. h. modellere. 2) a. aformе; -kunſt, f. ub. pl. Modelleerkonst, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. Modelleerer, c.

Modeln, v. a. og n. m. h. die Zeuge, das Band -, forsyne med Figurer; forme, danne, give en vis Stikkelse.

Modelſchneider, m. -s pl. s. sg. Formstærer, c.

Modeltuch, n. -es -ücher, Ravneklud.

Moder, m. -s ub. pl. Mudder, Dynd.

Moderig, aj. muddret; som smager el. lugter raadnet.

Modern, v. n. m. h. raadne, gaae i Forraadnelse.

Modèrn, aj. modern, paa Moden, efter den nyeste Mode.

Modiſch, aj. modens, paa, efter Moden; iagttagende Moden.

Mögen, v. i. n. m. h. maatte, kunne, ville, monne, gide: du magſt (meat) dich in Acht nehmen; wie mag (kan, monne) das zugehen? er hätte es immer thun - (for gemocht); graben mag (gider) ich nicht; mochte er doch kommen, gid han dog vilde komme; ich

mag das nicht, holder ikke deraf, lider der ikke.

Möglich, aj. mulig; d. T. ofte for: sandsynlig, trolig, virkelig; -keit, f. -en, M-hed, c.; -en falles el. -enfalle, av. i det mulige Tilfælde.

Mohn, m. -es (pl. om flere Slags -e) Valmue (Plante), c.

Mohn-haupt, n. -es -äupter, Valmueknop, c. (Valmuens Frehuus); -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. et Slags med hvidt Valmuefrø bestrøede Kager; -öl, n. -es -e, Valmueolie, c.; -ſaft, m. -es ub. pl. Valmuesaft, c.

Mohr, 1) m. -es -e, Mör, n. (et Slags Silketøi). 2) m. -en -en, Mor, Morian, Neger, Sort, c.; fig. et Slags Sommerfugle; et Miſt. af en sortebruun Anſigtsfarve. 3) n. ſ. Moor.

Möhre, f. -n, Gulerod, c.; weiße -, Paſtinak, c.

Mohren-geſicht, n. -es -er, Morianseanſigt, n.; -kopf, m. -es -öpfe, Morianshoved, n.; forſkjellige Dyr, iſær Heſte og Duer, med ſort Hoved kaldes Mohrenköpfe; -land, n. -es ub. pl. Morland, n. (ſom beboes af Morer), Æthiopien, n.

Mohriſch, aj. morianſagtig.

Mohrrübe, f. -n, Gulerod, c.

Molch, m. -es -e, et Slags ſort Firbeen med gule Pletter; Salamander.

Molke, f. -n, Valle, c. (ogſaa pl. ub. sg. el. -n, m.). [merfugl.

Molkendieb, m. -es -e, en Art Som-

Molkicht, aj. valleagtigt, ſom ligner Valle. [Valle.

Molkig, aj. vallet, indeholdende

Moll, m. -es -e, et Slags ulident Ærj; (i Muſik) Moll, c.

Molſch, aj. (n. St. Syd- og Nordt.) blomraaden (om Frugt).

Moment, m. (ogſaa n.) -es -e, Moment, n.

Monade, f. -n, Monade, c., Atom, n.

Monarch, m. -en -en, Monark, c.; -ie, f. -n, Monarkie, n.; -iſch, aj. monarkiſk.

Monat, m. -es -e, (efter et Talord bruges ſaavel -n ſom pl. ſ. sg.) Maaned, c. [Maaned.

Monatig, aj. Maaneds-, varende en

Monatlich, aj. maanedlig.

Monats-fluß, m. -ſſes, det Maanedlige (hos Fruentimmer); -geld, n. -es -er, Maanedspenge; -roſe, f. -n, M-roſe, c.; -tag, m. -es -e, M-dag, c.; -uhr, f. -en, M-uhr, n.

Monatweiſe, aj. maanedsviis.

Mönch, m. -es -e, Munk, Ordensgeiſtlig, c.; d. T. et Slags Salie, en forlænget Spids, en fremragende Ting; ligel. et Værktøi til at ſtøde og ſlaae med; iſær forſkjellige Slags Spindler; (n. St.) et ſtaaret Dyr, iſær en Vallak; fig. d. T. Navnet paa forſkjellige Dyr, ſom: Munkeheire, Gjegemoder, Havestade ꝛc.

Mönchen, v. a. gilde, ſtære, caſtrere.

Mönch-erei, f. ub. pl. (foragt.) Munkelin, n.

Mönchheit, f. ub. pl. Munkeſtand, c., alle Munke tilſammentagne.

Mönchiſch, aj. munkeagtig.

Mönchs-bogen, m. -s pl. ſ. sg. (hos Bogtr.) Munkeark (feil aftrykt Ark, Udſtudsark, n.; -ſchag, m. -es -äge, (hos Bogtr.) et mishlykket Slag med Ballen, hvorved Farven ikke bliver overalt lige ſtærk paatrykt; -kappe, f. -n, (foragt.) M-kappe, c.; -kloſter, n. -s pl. ſ. sg. M-kloſter, n.; -leben, n. -s ub. pl. M-liv, n.; -orden, m. -s pl. ſ. sg. M-orden, c.; -platte, f. -n, Munkes ſkaldede Isſe; -ſchrift, f. -en, M-ſtrift, c.

Mond, m. -es -e, (Sydt. -en -en) Maane, c.; fig. forſkjellige Værktøi og andre Ting, ſom have Skikkelſe af en Maane i første og ſidſte Quarteer; Maaneb, c. (Tiden fra en Nymaane til en anden).

Mond-auge, n. -s -n, Navnet paa en Mangel ved Heſtenes Øine, (naar nemlig deres Syn af- og tiltager med Maanen); -äugig og -blind, aj. maaneblind (ſom har den nys beſtreene Sygdom); -jahr, n. ſ. Mondenjahr; -finſterniß, f. -ſſe, Maaneformørkelſe, c.; -fluß og -flüſſig, ſ. -auge, -äugig; -hell, aj. maaneklar; -kalb, n. ſ. Monkalb; -licht, n. ſ. Monden-; -e milch, f. ub. pl. en let, hvid, kalkagtig Jord; -ſucht, f. ub. pl. Maanesyge, c., Gaaen i Sovne, c.; -ſüchtig, aj. maanesyg, ſom gaaer i Sovne; der, die -ſüchtige, Maanesyge, Mattevandrer, -ſte, c.; -ſüchtigkeit, f. ub. pl. Mattevandring i Sovne; -tag, m. ſ. Montag; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Maaneeirkel, c. (det Antal Aar, efter hvilket Nye- og Fuldmaane igjen indtræffe paa een og ſamme Dag).

Monden-glanz, m. -es ub. pl. Maaneglands, c.; -jahr, n. -es -e, Maaneaar, n.; -licht, n. -es ub. pl. Maanelys, n.; -monat, m. -es -e, Maanemaaned, c.

Monde-bahn, f. ub. pl. Maanens Bane om Jorden; -blick, m. -es -e, Maaneſkin, n. (nu og da formørket af Skyer); -brüche, pl. d. T. ſ. -wandelung; -glanz (Mondesglanz), m. -es ub. pl. Maaneglands, c.; -uhr (Mondenuhr, Monduhr) f. -en, Maaneuhr, n. (ſom ligeſom en Solviſer om Dagen viſer Timen i Maaneſkin); -viertel, m. -s pl. ſ. sg. Maaneqvarteer, n.; -wandelung, f. -en, Maaneforandring, Maanens Til- og Aftagen.

Monkalb, n. -es -e, en tjødagtig Gevæxt, som undertiden kommer i Fosterets Leie; ogsaa: en utidig høist mangelfuld Livsfrugt.

Monolog, m. -es -e, Monolog, c.

Monopol, n. -es -e, Monopol, n.

Monstranz, f. -en, Monstrants, c. (i den romerske Kirke).

Monstrum, n. -s -stra, Monstrum, n.

Montag (rigtigere **Mondtag**) m. -es -e, Mandag, c.

Montur, f. -en, Mondur, c.; d. Æ. Montirung, Mondering, c.

Monument, n. -es -e, Monument, n.

Mook, m. -es -e, Honninggjeg, c.

Moor, n. -es -e, Mose, c.; -meise, f. -n, langhalet Meise.

Moorig, aj. sumpig, moradsig, moset.

Moos, n. -es -e, Mos, c. (Plante); (d. Æ. især Sydt.) en med Mos bevoxet Egn; -beere, f. -n, Tranebær Bolle, c.

Moosicht, aj. mosagtig.

Moosig, aj. mosdækket, mosklædt, bevoxet med Mos.

Moosrose, f. -n, Mosrose, c.

Mope, m. -es -e (Dim. Möpschen, n. -s pl. ſ. sg.) Mops, c.; -ig, aj. mopset.

Moral, f. ub. pl. Moral, Sædelære, c.; -isch, aj. moralſk, sædelig; -isiren, v. n. m. h. moralisere; -ist, m. -en -en, Moralist, c.; -ität, f. ub. pl. Moralitet, c.

Moræne, f. -n, et Navn paa forskjellige, spiselige Fiske; især: Murene; bruunplettet Laxerred, c.

Morask, m. -es, Morads, Dynd, n., Sele, c. ub. pl.; Morads, Hængedynd, c., Mosegrund, c. pl. -æste.

Moraſtig, aj. moradsig.

Mörbraten, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Mørbrad, c.

Morchel, f. -n, Morkel, c. (en Art spiselige Jordsvampe).

Mord, m. -es ub. pl. (i den høiere Stilart. undert. pl. -e: deine -e werden dich einſt ängſtigen) Mord, n.

Mord-brand, m. -es ub. pl. Mordbrand, c.; -brenner, m. -s pl. ſ. sg. M-brænder, c.; -brennerisch, aj. m-brænderſk, paa M-brændervis; -geſchichte, f. -n, M-historie, c., Mord, n., en strækkelig Begivenhed; -geſchrei, n. -es -e, M-skrig, n.; fig. et meget heftigt, strækkeligt Skrig; -gewehr, n. -es -e, M-gevær, n.; -grube, f. -n, Mordergrube, c.; -keller, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Kasematte; -ſchlag, m. -es -äge, dræbende Slag, n.; -that, f. -en, Mord, n.; (især pl., naar Mord skal udtrykkes i Flertallet); -weg, m. -es -e, en stem, næsten ufremkommelig Vei.

Morden, v. 1) u. m. h. begaae Mord. 2) a. dræbe, myrde, ihjelslaae.

Mörder, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Morder (-ske) c.; -ei, f. -en, Myrderi, n.; -grube, f. -n, Morderhule, -grube, c.; -hand, f. -ände, Morderhaand, c.; -isch, aj. morderſk, paa Mordervis; -lich, aj. d. Æ. fig. meget heftig; morderlig.

Mordio! interj. Mord! Mord! Jeker - skreien, strige meget heftigt.

Morelle (-ille), f. -n, Morel, c. (et Slags Kirsebær).

Morgen, av. i Morgen.

Morgen, m. -s pl. ſ. sg. Morgen, c.; fig. Øst, c. ub. pl.; (hos Digterne) Ungdommens Alder; (i Landb.) saa megen Ager, som een Mand med to Heste kan pløie een Dag; (2½ Morgen Land udgjør omtrent 1 Tønde Land dansk geometrisk Maal).

Morgen-andacht, f. -en, Morgenandagt, c.; -brod, n. -es ub. pl. ſ. Frühstück; -dämmerung, f. ſ. Dämmerung; -gabe, f. -n, M-gave, c.; -gebet, n. -es -e, M-bøn, c.; -geſang, m. -es -änge, M-sang, c.; -land, n. -es -änder, Østerland, n., Orienten; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Østerlænder, c.; -ländisch, aj. østerlandſk, orientalſk; -lied, n. -es -er, M-psalme, -sang, c.; -luft, f. mild Østenvind, ub. pl.; hjelig Luft om Morgenen, pl. -üfte; -regen, m. -s pl. ſ. sg. M-regn, c. (som falder om Morgenen); -roth, aj. Morgenrøden lig i Farve; -roth, n. -es ub. pl. og -röthe, f. ub. pl. M-røde, c.; -segen, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -gebet; -seite, f. -n, Østside, c. (som vender mod Øst); -sonne, f. ub. pl. M-sol, c.; -sprache, f. -n, (n. St.) et Selskabs Lemmers Forsamling og Raadslagning om Morgenen el. Formiddagen; -stern, m. -es -e, M-stjerne, c.: (Stjernen Venus ub. pl.; et Slags især forhen brugt Maaken); -stunde, f. -n, M-stund, -time, c.; fig. Morgen, c.; -thau, m. -es ub. pl. ſ. Thau; -wärts, av. mod Østen, Øster paa; -wind, m. -es -e, ſ. -luft.

Morgend, aj. i Morgen; ehe der -e Tag vergeht, den Dag i Morgen.

Morgendlich, aj. ſom er el. ſteer om Morgenen: die -e Sonne, Morgensolen; auf unſerm -en Spaziergange, Spadseretour om Morgenen.

Morgens, av. d. Æ. om Morgenen.

Morille, f. ſ. Morelle.

Morksen, v. n. m. h. n. St. d. Æ. slit af, ikke glat afstære; rode i en Ring.

Mornelle, f. -n el. -nell, m. -es -, Pomerantsfuglen; en Art Biber.

Morsch, aj. stjør, frønnet, raaden; som let brækker; (d. Æ. som av.) pludseligen, med eet: das Bein ging - entzwei.

Morſelle, f. -n, (i Apoth.) Morſelle, [en Art Brystsukker.

Mörſer el. -ſel, m. -s pl. ſ. sg.

Mørter; (i Artill.) Mørser, Bombe-, c.; -keule, f. -n, Mørterstøder, c.

Mørtel, m. -s ub. pl. Murkalk, c.; -hane, f. -n, Kalkekulle, c.; -kelle, f. -n, Murskee, c.; -slåger, m. -s pl. s. sg. Kalkslager, c.

Mosaik, f. ub. pl. og -saiske Arbeit, s. Mustvarbeit.

Mosch, m. -es -e, s. Meisch; Spurv.

Mosche, f. -n, (d. T. n. St.) Ko, c.; (især en ung, som endnu ikke har kalvet).

Moschee, f. (2 Stav.) -n (3 Stav.) Mostee, c. (tyrkist Bedehus).

Moschus, m. ub. pl. s. Bisam.

Moskovade, s. ub. pl. raat Sukker (det første Sukker, som man faaer af Sukkerrørets Saft).

Most, m. -es -e, Most, c. (af Frugt).

Mosteln, v. b. T. 1) s. pørse Most, 2) n. m. h. smage som Most.

Mosten, v. a. lave, pørse Most.

Mostig, aj. b. T. som ligner Most.

Mostler, m. -s pl. s. sg. Mostpørser, c. (som laver Most).

Møstrich (Mostrich) m. -es ub. pl. tillavet Senep.

Motette, f. -n, Syngestemmen til Motion, f. -en, Motion, c. [en Kirkemusik.

Motiv, n. -es -e, Motiv, n.; -iren, v. a. motivere.

Motsche, s. Mosche.

Motte, f. -n, Mol, n. (Insect); -n-fræßig, aj. mslædt; -nkraut, n. -es ub. pl. et Navn paa forskjellige Planter, som skulle fordrive Mol, som vild Rosmarin ꝛc.

Motto, n. (indecl.) Motto, n.

Mørke, f. s. Mewe.

Mucheln, v. n. m. h. b. T. mugne.

Muck, m. -es -e, s. Mucks.

Mücke, f. -n, Myg, c.; -nstick, m. -es -e, Myggestik, n.

Mucke, f. b. T. Suurmulen; Grille, Nykke, c., enhver Ytring af en skjult Feil el. et skjult Onde.

Mucken, v. n. m. h. knye, mukke, give et Muk fra sig; suurmule.

Mucker, m. -s pl. s. sg. Hykler, Skinhellig, c. [miskjornoiet.

Muckisch, aj. knarvorn, avindsyg.

Mucks, m. -es -e, Muk, n.

Muckſen, v. n. m. h. s. Mucken.

Müde, aj. træt, mat, mødig; fig. kjed af: einer S. (Gen.) -; -digkeit, f. ub. pl. T-hed, Mathed, M-hed, c.

Muff, m. -es, 1) pl. -üffe (Dim. -üfchen, n. -e pl. s. sg.) Muffe, c. 2) ub. pl. (Sybt.) Stimmel, Muggens bed, c. 3) pl. -en, (n. St.) Glam, Hunde-, n.

Muffel, 1) m. -s pl. s. sg. b. T. Mops, c.; fig. et hæsligt Ansigt, Bredflab, Suurmule, c. 2) f. -n, en lille Træhvælving over en Smeltedigle.

Muffeln, v. n. m. h. b. T. gumle, tygge med Gummerne.

Muffelthier, n. -es -e, det vilde Faar i Sardinien, Grækenland ꝛc.

Muffen (müffen) v. n. m. h. mugne, lugte, smage muggent; (om Tobak undert.) lugte godt; (om store Hunde) glamme, gjøe.

Muffig, aj. b. T. muggen, stimlet; fig. suurmulet, tørr, vranten.

Mühe, f. -n, Meie, Umage, Besvær, c.; -los, aj. uden Meie; -voll, aj. meiefuld.

Mühen, v. a. foraarsage Meie, Besvær; sich -, anvende Meie, anstrenge sine Kræfter, gjøre sig Umage.

Muhen, v. n. m. h. b. T. bøge, brøle (om Kjør).

Mühl-arzt, m. -es -ärzte, Mølle-bygger, c.; -bach, m. -es -äche, M-s bæk, c.; -bursch, m. -es -e, Mølle-karl, c.; -gerechtigkeit, f. ub. pl. M-s rettigheb, c.; -knappe, m. -n -n, Mølle-svend, c.; -meister, m. s. Müller; -rad, n. -es -äder, M-hjul, n.; -stein, m. -es -e, M-steen, c.; -wagen, m. -s -ägen, Møllevogn, c.; -werk, n. -es -e, M-værk, n.

Mühle, f. -n, Mølle, c., -værk, n.; (i Mølleſpil) tre Brikker i lige Linie.

Mühlen-bau, m. -es ub. pl. Mølle-bygning, -skonst, c.; -spiel, n. -es -e, Mølleſpil, n. (et Slags Brætſpil).

Muhme, f. -n, Moster, Faster, c. (Dim. Mühmchen, n. -s pl. s. sg.); b. T. Barnepige, Goldamme, c.

Mühſal, n. -es ub. pl. Meie, c. (Tilstanden, i hvilken man taaler Meie, Besvær).

Mühſam, aj. meisom; b. T. stittig, strædsom; -keit, f. ub. pl. M-hed, B-hed, St-hed, c.

Mühſelig, aj. meisommelig, meget besværlig, jammerlig, kummerlig; (næsten foræld.) elendig, usel; -keit, f. -en, M-hed, c.

Mühwaltung, f. -en, Meie, Besvær, Forretning, Commission, c. (især som man har paataget sig uden at være forpligtet dertil).

Mulde, f. -n, Trug, n.

Muldengewölbe, n. -s pl. s. sg. (i Bygningsk.) en Korshvælving, som i Midten har en firkantet Tavl, som ligner et Trug.

Müll, n. -es ub. pl. Muld, c.

Müller, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Møller (-kone) c.

Mulm, m. -es ub. pl. b. T. Muld, c. (tør, sprød Jord); Steb, n.; -icht, aj. muldagtig, som ligner Muld; -ig, aj. muldet, som indeholder Muld.

Multiplicíren, v. a. multiplicere; -cation, f. -en, Multiplication, c.

Multon, m. -s ub. pl. Multum, n.

Mumie, f. -n, (3 Stav.) Mumie, c.

Mumme, f. 1) ub. pl. Mumme, c. et Slags stærkt Øl, som brygges i Brunsvig). 2) pl. -n, Maske, c., en maskeret Person.

Mummel, m. -s pl. ſ. sg. d. Y. Busſemand, Knegt Robbert, c.

Mummeln, v. 1) n. m. h. gumle, mumle. 2) a. maskere.

Mummerei, f. -en, Maskering; Maskerade, c., Mummeri, n.; fig. Forstillelse, c.

Mumpfeln, v. n. m. h. d. Y. gumle.

Mund, m. -es -ünde, (Dim. Mündchen, n. -s pl. ſ. sg.) Mund, c.: Einen auf den - ſ; Dim. den - küſſen; Dim. das Brod vor dem -e wegnehmen; fig. Munding, Aabning: der - einer Kanone; Magen-, Mutter-.

Mund-art, f. -en, Mundart, Dialect, c.; -bäcker, m. -s pl. ſ. sg. (ved Hoffet) en Bager, ſom kun bager for de fyrſtelige Perſoner; -becher, m. -s pl. ſ. sg. det Bæger, hvoraf man pleier at drikke; -biſſen, n. -s pl. ſ. sg. vulg. Munddib, n.; -fäule, f. og -fäulniß, f. ub. pl. Skjørbug, c. (Sygdom); -klemme, f. -n, M-kurv; M-krampe, Krampetrækning i Munden; -koch, m. -es -öche, M-kok, c.; -leim, m. -es -e, M-lim, n.; -pomade, f. -n, M-pomade, Læbe-, c.; -portion, f. -en, M-portion, c.; -ſchenk, m. -en -en, M-ſkjænk; c.; -ſtück, n. -es -e, M-ſtykke, n., Tud, c.; -todt, aj. (i Retsſp.) erklæret umyndig; -voll, m. (indecl.) M-fuld; vorrath, m. -es -e, M-forraad, n., Provision, Proviant, c.; -wein, m. -es -e, M-vin (for Herſtabets egen Mund); ligel. den Vin, ſom En helſt drikker; -werk, n. -es ub. pl. fig. M-ſnak, Snakkeri, n.; (Sybd.) Munden med Læberne og Tænderne; -winkel, m. -s pl. ſ. sg. M-vig, c.

Mündel, (uden Hensyn til Kjøn) n. -s pl. ſ. sg. Myndling, c. (n. St. naar man vil adſkille Kjønnet m. el. f.); -geld, n. -es -er, Umyndiges Penge.

Munden, v. n. -m. h. ſmage; fig. behage. [pl. Fuldmyndighed, c.

Mündig, aj. myndig; -keit, f. ub.

Mündlich, aj. mundtlig.

Mündung, f. -en, Munding, c.

Munition, (l. Munizion) f. ub. pl. Skyts, Krigsfornødenhed, c.

Munkeln, v. n. m. h. mørkne; fig. ſmaaſnakke, mumle om.

Münſter, n. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Domkirke, c.

Munter, aj. munter: (ikke ſvonig; fig. ikke ſvonig, ikke doven; hurtig, ſyrig; friſk og ſund; (om Farverne) ikke døde, lidt levende); -keit, f. ub. pl. M-hed, c.

Münz-amt, n. -es -ämter, Myntcollegium, n.; -anſtalt, f. -en, Mynt, M-anſtalt, c.; -bediente, m. -n -n, M-betjent, c.; -cabinet, n. -es -e, M-cabinet, n.; -fälſcher, m. -s pl. ſ. sg. M-falſtner, c.; -freiheit, f. -en, M-frihed, M-rettighed, c.; -fuß, m. -ſſes -üſſe, M-fod, c.; -herr, m. -n -en, M-herre, c. (ſom har Myntrettighed); (n. St.) en Raadsherre, ſom har Opſyn over Myntен; -kenner, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Münzenkenner; -kunde, f. ub. pl. videnſkabelig M-kundſkab, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. M-meſter, c.; -ordnung, f. -en, M-anordning, c.; -recht, n. -es; M-rettighed, c.; -regal, n. -es ub. pl. M-regal, n.; -ſorte, f. -n, b. Y. M-fort, c.; -ſtadt, f. -ädte, en Stad, ſom enten har en Mynt el. ogſaa M-rettighed; -ſtand, m. -es -ände, den el. de af Rigsſtænderne, ſom beſidder M-rettighed; -verfälſcher, m. ſ. -falſcher; -wardein, m. ſ. Wardein; -weſen, n. -s ub. pl. M-veſen, n.; -wiſſenſchaft, f. ub. pl. M-videnſkab, c.

Münze, f. -n, Mynt, c. (præget Metal); haben ſie keine - bei ſich, Smeermynt, Smaapenge; Silberſtangen in die - tragen, i Myntен (Stedet, hvor der præges); (i Botaniken) forſkjellige Planter, iſær: Mynte, c.

Münzen, v. a. mynte, ſlaae Mynt; fig. das war auf mich gemünzt, galt mig, var mig meent; neue Wörter -, danne; -zung, f. -en, Myntning.

Münzen-beſchreibung, f. -en, Myntbeſtrivelſe, c.; -kenner, m. -s pl. ſ. sg. M-kjender, c.; -ſammlung, f. -en, M-ſamling, c.

Münzer, m. -s pl. ſ. sg. Myntudpræger, c.; -ei, f. -en, (iſær med Haan) Myntudprægning, c.; Mynten (hvor der myntes).

Moräne, f. ſ. Moræne.

Mürbe, aj. mør, blød; fig. Einen - machen, heilig, eftergivende; mat; -bheit (-bigkeit) f. ub. pl. Mørhed, c.

Murks, b. Y. et Ord, ſom efterligner unge Svins Grynten; -en, v. n. m. h. grynte ſom et ungt Svin; ſ. Morkſen.

Murmeln, v. a. og n. m. h. murmle, brumle, mumle; fig. tale ſagte, uforſtaaeligt.

Murmelthier, n. -es -e, Murmeldyr.

Murner, m. -s pl. ſ. sg. Kat, c.

Murren, v. n. m. h. murre, knurre.

Mürriſch, aj. knarvorn, gnæren, vranten. [potte, c.

Murrkopf, m. -es -öpfe, Knurre-

Muscat, ſ. Muskat.

Muſche, f. -n, (Sybd.) Gjøgemoder (Fugl); Skjenplet, c.

Muſchel, f. -n, Musling; Muslingſkal, c.; fig. (om enkelte muslingdan-

nede Ring).

Muſchel-formig, aj. muslingbannet; **-gehäuſe**, n. ſ. **-ſchale**; **-gold**, n. -es ub. pl. **Muſkelguld**, n. (opløſt Guld i en Muslingſkal); **-ſammler**, m. -s pl. ſ. sg. **Conchiliſamler**, c.; **-ſchale**, f. -n, **Muſkelſkal**, **Muslingſkal**, c.; **-ſilber**, n. -s ub. pl. **Muſkelſelv**, c.; **-werk**, n. -es -e, **Muſkelværk**, n. (de af muſkelbannede Figurer beſtaaende Prydelſer, ſom Billedhuggere og Malere anbringe).

Muſe, f. -n, Muſe, c. (i den græſke og romerſke Gudelære); fig. enhver Kunſt el. Videnſkab; iſær Digtekonſten.

Muſelmann, m. -es **-änner**, Mahomedaner, c. (-änninn, f. -en, et mahomedanſk Fruentimmer).

Muſelmänniſch, aj. mahomedanſk.

Muſenſitz, m. -es -e, fig. Høiſkole, c., Academie, n. [dent, c.

Muſenſohn, m. -es -öhne, fig. Stu-

Muſeum, n. -s, Muſeum, n.

Muſiciren, v. n. m. h. d. T. muſicere, gjøre Muſik. [aj. muſikalſk.

Muſik, f. -en, Muſik, c.; **-aliſch**, **Muſikant**, m. -en -en, Muſikant, c.

Muſikus el. **Muſiker**, m. -s pl. ſ. sg. **Muſikus**, Tonekonſtner, c.

Muſivarbeit, f. -en, Moſaikarbeide.

Muskate, f. -n, **Muſkat**, c.; **-nblume**, f. -n, **Muſkatblomme**, c.; **-nnuß**, f. **-üſſe**, **Muſkatnød**, c.; **-wein**, m. -es ub. pl. **Muſkatviin**, c.

Muskatellet, m. -s ub. pl. **Muſkatviin**, c.; **-birn**, f. -en, **Muſkatpære**, c.; **-kraut**, n. -es ub. pl. en Art Salvie.

Muskatwein, m. ſ. **Muskatellerwein**.

Muskel, m. -s -n, Muſkel, c.; **-kraft**, f. ub. pl. **Muſkelkraft**, c.

Muskelig, aj. muſkelfor, muſkelſtærk, muſkuløs.

Muskete, f. -n, **Muſket**, Baſſe, Flint, c.; **-nkugel**, f. -n, **Muſkettugle**, c.

Musketier, m. -s -s, el. -e, **Muſketeer**.

Muskus, m. ſ. Biſam.

Muß, n. indecl. og ub. pl. d. T. Nødvendighed, Tvang, c.

Muß, n. -es **-üße** (n. St.) **-üßer**, Mos, c., enhver til en Bælling kogt Nasſe; jævn Suppe; Bælling, c.

Muße, f. ub. pl. Fritid fra Embedsforretninger; fuldkommen Frihed fra alle Embedsforretninger.

Muſſelin, m. -es -e, **Muſſelin**, n.

Muſſen, v. i. n. m. h. maatte, ſtulle, (være el. blive tvungen til en Handling el. Tilſtand): er muß es thun; er hat es thun - (for gemußt); die Sache muß wieder herbei; (fig. bliver det i denne Bdg. brugt i paatrængende Bønner, Formaninger og Underretninger; ligel. i bydende, belærende Tone); være nødvendig: du mußt Geduld haben; (fig. udtrykker det ogſaa en indbildt Nødvendighed, en Skinnet havende Ting, en Formodning; ligel. en Ubiſhed el. Ubidenhed, ſom ogſaa et muligt Tilfælde, et Enkte): es müſſe ihm nicht gelingen, gid det ikke maatte lykkes ham.

Mußicht, aj. ſom ligner en tyk kogt Nasſe; vellingagtig. [Muß.

Mußig, aj. ſom indeholder Mos; ſ. **Müßig**, aj. ſom har Fritid; ſ. **Muße**; ligel. ledig, ørkesløs, forretningsløs, uvirkſom; fig. (om livløſe Ting) ubrugt, uvirkſom.

Müßigen, v. a. (Sydt. og Canc.) tvinge, nødſage; ſich (Acc.) einer S. (Gen.) -, afholde ſig fra, ikke befatte ſig med.

Müßig-gang, m. -es ub. pl. Lediggang, Ørkesløshed, c.; **-gänger**, m. -s pl. ſ. sg. **Ledliggænger**, **Løsgænger**, c.

Muſter, n. -s pl. ſ. sg. **Monſter**, n., Model, c.; d. T. Prove, c. (iſær hos Kjøbmændene, paa Varer); **Monſter**, n., Figur, c. (iſær paa Tøi).

Muſter-buch, n. -es **-ücher**, **Monſterbog**, **Provebog**, c.; **-haft**, aj. følgeværdig, efterlignelſesværdig; **-karte**, f. -n, ſ. **-buch**; **-kartenreuter**, m. -s pl. ſ. sg. Gommiš, c.; **-plan**, m. -es **-äge**, Mønſtreplads, c. (hvor Tropperne mønſtres); **-rolle**, f. -n, **Monſterrulle**, c.; **-ſchreiber**, m. -s pl. ſ. sg. **Monſterſtriver**, c.; **-ſchule**, f. -n, **Modelſkole**, c.; **-zettel**, m. ſ. **-rolle**.

Muſtern, v. a. mønſtre: die Truppen; fig. ſtykkeviis beſee og bedømme; forfærdige Monſtre; ſich recht heraus -, d. T. klæde, udmale ſig; **-rung**, f. **-en**, Mønſtring, Revue, c.

Muter, m. -s pl. ſ. sg. el. **-krebs**, m. -es -e, **Krebs**, ſom har faaet ny Skal. [Krebſene) faae ny Skal.

Mutern (mütern) v. n. m. h. (om

Muth, m. -es ub. pl. Mod, n.; wie iſt ihm zu -e, til Mode, til Sinds; ich habe nicht den -, es ihm zu ſagen, har ikke Mod, ikke Hjerte til; gutes -es ſeyn, ved godt Mod, være forneiet; ſein -, ſein Müthchen an Einm. kühlen, kole ſin Vrede, hævne ſig paa.

Muth-jahr, n. -es -e (hos Haandv.) det ſidſte Svendeaar (hvori der ſeges om at blive Mester); **-los**, aj. modløs, modfalden; **-loſigkeit**, f. ub. pl. M-s-heb, M-nhed, c.; **-maßen**, v. a. eine S., formode, ſutte ſig til; **-maßlich**, aj. formodentlig, efter ſandſynlige Grunde, formodet; **-maßlichkeit**, f. ub. pl. Rimelighed, Sandſynlighed, c.; **-maßung**, f. **-en**, Formodning, Formening, c.; **-voll**, aj. modig, fuld af Mod; **-wille**, m. -ns ub. pl. Modvillie, Gjenſtridighed, c.; **-wille treiben**, gjøre Hokus Pokus; **-willig**, aj. modvillig, gjenſtridig, uvillig; overgiven, ſjelmſk; letfærdig; eine -e Sünde, forſætlig; **-**

willigkeit, f. -en, Modvillighed, Gjenstridighed, Overgivenhed, Letfærdighed, lidt Ondskabsfuldhed, c.

Muthe, f. -n, s. Muthen 2.

Muthen, v. 1) n. m. s. (Sydt.) være sindet, have i Sinde. 2) a. forlange, begjære, formelig ansøge om; (især blot hos Haandv.): das Meisterrecht -; (og i Lehnsv.): ein Lehn -; -thung, f. el. Muthe, f. ud. pl. Forlangen, Begjering, Ansøgning, c.

Muthig, aj. modig, behjertet; munter, opvakt; -keit, f. ud. pl. Munterhed, Opvakthed, c.

Mutschieren, v. n. m. h. d. T. (n. St.) afverle; -rung, f. -en, Afverling, Ombytning, c.; Selskabscontract, c.

Mutter, m. -s pl. s. sg. en Krebs, som endnu er i Skalskiftningen, el. først nylig har kastet den gamle Skal; der Mutterkrebs; der Mauser.

Mutter, f. 1) pl. -ütter, Moder, c.: sie ist - von vier Kindern; fig. sie ist eine - der Armen; Gottesfurcht ist die - aller Tugenden; wie steht es Mütterchen! gamle Moder! (en gammel Kone); die - an einem Schraubstocke, Skruemoderen; (hos Qvinder) Moderen, Frugtmoder, c., Fosterleie, n.; (i Bjergv.) de Jord- og Steenarter, hvori Ertsen er indeholdt. 2) ud. pl. Bærme, c., Bundfald, n. (især af Viin og Eddike).

Mutter-allein, aj. ganske alene; -beschwerde, f. -n, el. -beschwerung, f. -en, Modersyge, Hysterik, c.; -biene, f. -n, Bidronning, c.; d. T. s. -stock; -bruch, m. -es -üche, Moderbrok, n.; s. Vorfall; -bruder, m. -s -üder, Morbroder, c.; -erde, f. -n, den sædvanlige Havejord; -flecken, m. -s pl. s. sg. s. -maal; -fluß, m. -sses -üsse det hvide Flaad; -füllen, n. -s pl. s. sg. Hoppeføl, n.; -grund, m. -es, den øverste og -hals, m. -es, den nederste Deel af Frugtmoderen; -herz, n. -ens -en, Moderhjerte, n., et ømt Hjerte, som en Moders mod hendes Børn; -kalb, n. -es -älber, Qviekalv, c.; -kind, n. -es ud. pl. d. T. Modersbarn, Barn, n.; -kirche, f. -n, Hovedkirke, Sogne-, c.; -krankheit, f. -en, s. -beschwerde; -krebs, m. s. Muter-; -kuchen, m. -s pl. s. sg. s. Nachgeburt; -lamm, n. -es -ämmer, Gimmerlam, Hun-, n.; -leib, m. -es ud. pl. Modersliv, n.; vom -e an, fra Fødselen af; -los, aj. moderløs; -mahl, n. -es -ähler, Modermærke, n., medfødt Plet; -milch, f. ud. pl. Modermelk, c.; -mörder, m. -s pl. s. sg. Modermorder, c.; -mund, m. -es -ünde, Frugtmoderens Aabning, c.; -nackend el. -nackt, aj. d. T. splitternøgen; -pfeife, f. -n, (i Bistaderne) Cellerne for den unge Yngel; -pfenninge, pl. ud. sg. Penge, som Mødre hemmeligen og især mod Fædrenes Vidende give Børnene; -pferd, n. -es -e, Hoppe, c.; -röhrchen, n. -s pl. s. sg. Røret paa et Flintestæfte, i hvilket Ladestokken stikkes; -scheide, f. -n, Moderskede, c.; -schmerzen, pl. ud. sg. s. -beschwerde; -schwester, f. -n, Moster, c.; -seele, f. ud. pl. vulg. Moderssjæl, ud. Art. (eet eneste Mske.); -söhnchen, n. -s pl. s. sg. d. T. Moders egen Søn, en af Moderen forkjælet Søn; Kjæledægge, c.; -sprache, f. -n, Modersprog, -maal; Hovedsprog, Grund-, n.; -stock, m. -es -öcke, Bistade, som tjener til Forplantelse; -theil, n. -es -e, Mødrenearv, c.; -vorfall, m. s. -bruch; -witz, m. -es ud. pl. naturlig, sund Forstand.

Mütterlich, aj. moderlig; Einen - lieben; von -er Seite verwandt, fra mødrene Side; fig. das -e Land, Fædrenelandet; die -e Stadt, Fødebyen; -keit, f. ud. pl. moderligt Sindelag.

Mutz, m. -es -e, d. T. Stump, c.; et tilovers blevet Stykke, lille Ting; Stumprumpe, c. (om Heste og Hunde); vulg. en usædvanlig lille Person.

Mütze, f. -n, Hue, Kaskjet, c.; fig. Kongehatten (den anden Mave hos drøvtyggende Dyr).

Mutzen, v. a. (d. T. Syd- og Nordt.) sich, pynte, pudse.

Myriade, f. -n, Myriade, c.

Myrrhe, f. ud. pl. Myrrhe, c.

Myrthe, f. -n, Myrte, c.; -nbaum, m. -es -äume, Myrtetræ, n.; -nbeere, f. -n, Myrtebær; ogsaa en Art af Blaabær.

Mysterien, pl. ud. sg. Mysterier.

Mystik, f. ud. pl. Mystik, c.

Mythologie, f. ud. pl. Mythologie, c.; -gisch, aj. mythologisk.

N.

N (en Consonant, det fjortende Bogstav i A B C, bliver især foran g og k udtalt gjennem Næsen).

Na! interj. naa! nu!

Nabe, f. -n, Nav, Hjul-, n. (I engere Betydn. kun den forreste Deel af denne Valtse; den tykkere, bagerste Deel kaldes der Stoß og den tykkeste i Midten der Boek).

Nabel, m. -s -äbel, (Dim. Näbelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Navle, c.; (i nogle Tilfælde) en ſneglebannet, rund Forhøjning el. lignende Ophøining; **-binde**, f. -n, Navlebind, n.; **-bruch**, m. -es -üche, Navlebrok, n.; **-ſchnur**, f. -üre, Navleſnor, -ſtreng, c.; **-tuch**, n. -es -ücher, Navleklud, c.

Nabeln, v. a. ein Kind, underbinde Navlen. [bor, n.

Nabenbohrer, m. -s pl. ſ. sg. Nav-

Näber, m. -s pl. ſ. sg. d. Æ. Bor; (iſær) Nav-, n.

Nach, 1) præp. med Dat. til, hen til: - Leipzig; - Hauſe; - der Stadt; - Dim. ſchlagen, ſchicken ꝛc.; fig. efter: - Linien ſchreiben; - dem Gewichte verkaufen; Biner - dem andern; - der Zeit. (Naar - er det ſamme ſom gemäß, zu Folge, ſættes det ogſaa efter Subſtantivet): - meiner Meinung el. meiner Meinung -. 2) av. hinten -, bag efter; (ogſaa fig.) efter ſteet Sag; vor wie -, el. - wie vor, før ſom ſiden, ſiden ſom før; - gerade, lidt efter lidt, endelig; - und -, lidt efter lidt. 3) Partikel (i Sammenſ. a) med andre Partikler: darnach, demnach ꝛc., dereſter; b) med Subſt.: Nachklang, Nachruhm ꝛc., Efterklang, Eftermæle; c) med Verber, ſom en adſkillelig Partikel, der har Tonen. Alle disſe Verber forbre Perſonen i Dativ).

Nachachtung, f. ub. pl. (Sydt. og i Gamt.) Jagttagelſe, Efterlevelſe, c.

Nachäffen, v. a. efterabe: Eines Handlungen; Dim. -; **-ffung**, f. -en, G-liſe, c.

Nachahmen, v. a. efterligne: Eines Beiſpiel; Dim. in einer S.; eftergive: Einen; einen Dichter -, er at danne ſig efter hans Exempel, vælge dem til Mønſter; die Stimme, den Gang eines Andern -, er at man forſøger at tale, at gaae ſom en Anden; **-mung**, f. -en, Efterligneliſe, c.

Nachahmer, m. -s pl. ſ. sg. Efterligner, c. [efter en Anden.

Nachähren, v. n. m. h. ſamle Ax

Nacharbeit, f. -en, et Arbeide, ſom forrettes efter et andet; **-en**, v. n. m. h. Dim., arbeide efter en Anden; fig. forbedre en Andens Arbeide; (i Jagtſp. om Hundene) ſøge efter; hænge efter.

Nacharten, v. n. m. ſ. Dim., arte efter, ſlægte paa; **-tung**, f. -en, Arten efter, c.

Nachbar, m. -n el. -s pl. -n, Nabo, c.; **-inn**, f. -en, Naboerſte, c.

Nachbar-lich, aj. grundet i Naboſkab; nærliggende; ſømmelig for en ſtedbelig, god Nabo; **-recht**, n. -es -e, Ret, ſom tilkommer En med Henſyn til hans Nabo og ſammes Eiendom; Ret at boſætte ſig i en Landsby; ub. pl.; **-ſchaft**, f. Naboſkab, n.; ub. pl.; **Nachholz**, n.; pl. -en; **-weg**, m. -es -e, Naboveien, c.

Nachbellen, v. n. m. h. gjøe ad, - efter; einem Hunde, gjøe ſom en Hund, efterligne dens Gjøen.

Nachbeten, v. a. Dim. etw., bede, ſom en Anden har bedet forſt; fig. (og foragt.) ramſe op; uden Eftertanke gjentage, hvad en Anden har ſagt; **-tung**, f. ub. pl. Beden efter, Opramſen, c. [ſenk.

Nachbier, n. -es -e, tyndt Øl, f. Ko-

Nachbild, n. -es -er, ſ. Copie.

Nachbilden, v. a. og n. m. h. eine S., afbilde, danne efter, copiere; **-dung**, f. -en, Afbildning, Efterdannen, Copieren, c.

Nachbinden, v. i. a. binde efter en Anden; Dim. -, endnu engang binde, hvad En har bundet.

Nachbleiben, v. i. n. m. ſ. d. Æ. blive tilbage; udeblive, ikke ſtee.

Nachbohren, v. a. og n. m. h. Dim. -, bore efter; endnu engang bore, hvad En har boret.

Nachbrechen, v. i. n. 1) m. ſ. bryde, briſte efter. 2) m. h. (i Bjergv.) arbeide efter med Brydning.

Nachbringen, v. i. a. Dim. etw., bringe efter; d. Æ. das Verſäumte -, indhente, bringe ind.

Nachbürgen, v. n. m. h. Dim., contracavere; **-ürgſchaft**, f. -en, Contracaution, c.

Nachdem, 1) av. d. Æ. ſiden, dereſter, ſiden efter; eftерſom, ligeſom; (bedre: nach dem). 2) cj. (ſom altid har Indicativ hos ſig) efterat, da.

Nachdenken, v. n. m. h. einer S. (Dat.) el. über eine S., eftertænke, overveie; -, n. -s ub. pl. Eftertænken, Overveielſe, c.

Nachdenklich, aj. d. Æ. eftertænkende, betænkſom; værd at eftertænkes, eftertænkelig; **-keit**, f. B-hed, E-ighed, c.

Nachdruck, m. -es -ücke, Eftertrykken, gjentagen Trykken; ub. pl.; det,

der erholdes ved det andet Tryk; især en saadan erholdt Most el. Vin; fig. Eftertryk, n., Fynd, Klem, c.; anvendt stærk Kraft: mit-reden; Eftertryk, n. (af en Bog, og den eftertrykte Bog selv).

Nachdrücken, v. n. m. h. trykke efter, trykke anden Gang.

Nachdrucken, v. n. 1) m. s. (Sybt.) s. Nachdrücken. 2) m. h. eftertrykke; (især en Bog). [trykker, c.

Nachdrucker, m. -s pl. s. sg. Efter-

Nachdrücklich, aj. eftertrykkelig, fyndig; -keit, f. ub. pl. E-hed, Fynd, c.

Nachdunkeln, v. n. m. h. (hos Malerne om Farver) blive mørk, falde i det Sorte.

Nachdurst, m. -es ub. pl. d. T. Svireretorst, c. (som føles Morgenen efter en Svirt).

Nacheifer, m. -s ub. pl. Kappen, Efterlignelse, Efterstræben, c.; -er, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Efterligner (-ske) c.; -n, v. n. m. h. Eim. el. einer S., kappes, stræbe efter at blive lig; -ung, f. -en, Kappen, Efterlignen, n.

Nacheile, f. ub. pl. Efterfætten, c.; -n, v. n. m. h. einer Person el. S. (Dat.) ile efter, efterfætte. [c.

Nachen, m. -s pl. s. sg. Baad, Jolle,

Nacherde, m. -n -n, indsat Arving, naar den virkelige Arving mangler.

Nachessen, v. i. a. og n. m. h. spise efter, spise bag efter.

Nachessen, n. -s pl. s. sg. Efterret, Mellemret, c.

Nachfahren, v. i. n. 1) m. s. følge hastig efter, fætte efter. 2) m. h. kjøre efter. [rer, falde bag efter.

Nachfallen, v. i. n. m. h. falde ef-

Nachfärben, v. 1) n. m. h. finne igj- (om Farver). 2) a. farve endnu engang, farve om igjen.

Nachfolge, f. ub. pl. Efterfølgelse, Efterfølgen, c.; -n, v. n. m. s. følge, følge efter, følge paa: Eim. auf dem Fuße; Eim. im Amte; fig. efterfølge, efterabe, rette sig efter; -nds, av. siden-efter, herefter; -r, m. -s pl. s. sg. Efterfølger, Eftermand, Tilhænger, c.; -gung, f. ub. pl. Efterfølgelse, Efterfølgen, c.

Nachforschen, v. n. m. h. efterforske; -schung, f. -en, Efterforskning, c.

Nachfrage, f. -n, Efterspørgsel, c.; -n, v. i. n. m. h. efterspørge.

Nachführen, v. a. Eim. etw., føre bag efter, føre efter.

Nachfüllen, v. a. fylde paa ny, fylde igjen: den Wein, ein Faß.

Nachgebären, v. a. føde senere; ein nachgebornes Kind, som har flere ældre Sødskende; el. som er født efter Faderens Død.

Nachgeben, v. i. 1) a. give paa ny, give igjen, fyde til. 2) n. m. h. give efter, blive slap; give efter, ophøre at gjøre Modstand; fig. Eim., ophøre at modstige el. modstaae; Eim. nichts -, intet give En efter, ikke staae tilbage for; -d, eftergivende; -, n. -s ub. pl. og -bung, f. -en, Given paa ny, Given efter, Slappen, Eftergivelse, c.

Nachgeburt, f. -en, Efterbyrd, Moderkage, c.

Nachgehen, v. i. n. m. s. einer S., Eim., gaae efter, følge, følge efter; fig. s. Nachstehen; einer Person, frie til, gjøre sig Umage for at blive elsket af; seinen Geschäften, dem Trunke ꝛc., hænge efter, varetage, staae sig til; einem Befehle, adlyde. [efter.

Nachgehends, av. d. T. siden, siden

Nachgerade, av. lidt efter lidt; endeligen. [smag, c.

Nachgeschmack, m. -es ub. pl. Efter-

Nachgiebig, aj. eftergivende; (bedre nachgebend); -keit, f. ub. pl. Eftergivenhed, c.

Nachgießen, v. i. a. endnu øse Noget til; efterstøbe.

Nachgraben, v. i. n. m. h. der Spor, følge ved Gravningen; eftergrave, søge ved at grave; -bung, f. -en, Eftergravning, c.

Nachgras, n. -es ub. pl. Efterslet, c.

Nachgrübeln, v. n. m. h. einer S. (Dat.) eftergruble, søge at udforske ved Grublen. [efter.

Nachgucken, v. n. m. h. d. T. kige

Nachguß, m. -sses -üsse, Efterstøbning, c.

Nachhall, m. -es -e, Gjenlyd, c., Ekko, n.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Ekko.

Nachhängen (bedre -hangen) v. i. n. m. s. fig. einer S. (Dat.), hænge efter, have Hang til; søge at tilfredsstille.

Nachhänglich, aj. hengiven, som har Hang til.

Nachheben, v. i. n. m. h. hæve, løfte efter, ved Hæven bagfra hjelpe heiere.

Nachhelfen, v. i. n. m. h. einer S.; Eim., hjelpe efter, hjelpe til, hjelpe videre. [efter.

Nachher, av. siden, siden efter, der-

Nachherbst, m. -es -e, Efterhøst, c. (smukt Vejr kort før Vinteren).

Nachherig, aj. som skeer siden, senere; vordende.

Nachhieb, m. -es -e, Efterhug, n.

Nachhinken, v. 1) n. m. s. hinke efter, følge hinkende efter. 2) n. m. h. Eim., efterabe Ens hinkende Gang.

Nachhochzeit, f. -en, Andendags Bryllup, n.

Nachholen, v. a. hente efter; hente endnu noget; fig. das Versäumte -, indhente; -lung, f. ub. pl. Henten efter, Indhenten, c.

Nachhut, f. -en, Eftergræsning, c.; ogsaa: Arriergarde, c.

Nachhüten, v. n. m. h. have Efterdrift, ikke turde drive sit Kvæg paa en Græsning, for en Anden har afgræsset der.

Nachjagen, v. n. m. h. Tim., jage efter; einer S., efterjage, søge at opnaae.

Nachjahr, n. -es -e, Efteraar, n., Høst, c.; (n. St.) Raadsensaar, n.

Nachklang, m. -es ub. pl. Efterklang, Resonants, c., Ekko, n.

Nachklingen, v. n. m. h. klinge efter, resonere. [mer, c.

Nachkomme, m. -n -n, Efterkom-

Nachkommen, v. i. n. m. f. komme efter, følge efter; fig. efterkomme, opfylde, fuldbyrde: einem Befehle, seiner Pflicht. [mere, Afkom, c.

Nachkommenschaft, f. -en, Efterkom-

Nachkömmling, m. -es -e, Efterkommer, c.

Nachkost, f. ub. pl. Eftermad, c.

Nachkünsteln, v. a. efterkonstle.

Nachlaß, m. -sses ub. pl. Dvhør, n. Hvile, c., Efterladenstab, n., Arv, c., Stervbo, Dødsbo, n.; Afdrag, Afslag, n., Rabat, c., Eftergivelse, c.

Nachlassen, v. i. 1) a. efterlade, lade blive tilbage; især efter sin Død i Verden; (i Saltværker) fylde paa ny (naar det, der var i Saltpanden, er indkogt); slappe, løsne: eine Schraube; fig. Tim. etw., tillade, tilstede; seine Ansprüche, seinen Widerstand, formindske, eftergive; (sjeldn.) umblade, lade fare. 2) n. m. h. formindskes i Heftighed, tage af, sagtnes; (undert.) høre op; -schaft, f. -en, Efterladenstab, Bo, n.

Nachlässig, aj. efterladen, forsømmelig, sjedesløs; -keit, f. -en, E-hed, F-hed, Sk-hed, c. ub. pl.; Forsømmelse, c., en efterladende Handling, pl. -en.

Nachlassung, f. ub. pl. Efterladen, Slappen, Formindskelse, c.

Nachlaufen, v. i. n. m. f. Tim., løbe efter, rende efter (for at indhente); einer Pers. -, gjøre Cour til, vise Opmærksomhed.

Nachleben, v. n. m. h. efterleve, adlyde, følge: deinem braven Vater -; die - den, de Efterlevende, Efterkommerne; -bung, f. ub. pl. E-lse, Adlydelse, c.

Nachlegen, v. a. lægge til.

Nachlese, f. -n, Efterlæsning, Efterhøst, c.; -n, v. i. 1) a. samle efter, op= el. indsamle det Tiloversblevne; efterslaae og læse, efterlæse. 2) n. m. h. einem Andern, følge i Læsning, læse efter; -sung, f. -en, Efterlæsning, c.

Nachmachen, v. a. gjøre endnu; er soll noch einige Dutzend Knöpfe -; eftergjøre: meine Handschrift; seine Stimme; -gemachte Blumen, eftergjorte, konstige. [Copie af.

Nachmalen, v. a. eftermale, tage

Nachmalig, av. siden fædte, siden blevne, paafølgende.

Nachmals, av. d. A. siden efter, siden.

Nachmast, f. ub. pl. Efterold, c.

Nachmessen, v. i. og n. m. h. eftermaale; -ssung, f. -en, Eftermaaling, c.

Nachmittag, m. -es -e, Eftermiddag, c.; des -s, om Eftermiddagen; -tägig, aj. Eftermiddags=, om Eftermiddagen; -ttäglich, aj. hver Eftermiddag.

Nachordnen, v. a. efterordne, underordne.

Nachpfeifen, v. i. n. m. h. og a. Tim., fisite, pibe bag efter; efterpibe; pibe, fisite som en Anden; eine Melodie, pibe efter, gjentage fisitende.

Nachraum, m. -es -äume, f. Abraum.

Nachräumen, v. n. m. h. rydde op der, hvor en Anden alt har ryddet, ogsaa efter en Anden, som har gjort urydderligt.

Nachrechnen, v. n. m. h. og a. Tim. etw., efterregne; beregne Ens Udgift el. Omkostning, uden hans Vidende; -chner, m. -s pl. f. sg. Efterregner, Revisor, c.

Nachrede, f. -n, Eftertale, Epilog, c.; Eftermæle, Ry, n., Bagtalelse, c.

Nachreden, v. a. og n. m. h. Tim. etw., bagtale, paasige, tale ilde om; Tim., tale efter, gjentage Ens Ord med Efterligning af Stemmen ɔc.; fortælle efter Andre, gjentage, hvad en Anden har sagt. [efter.

Nachreisen, v. n. m. h. Tim., reise

Nachreißen, v. i. 1) n. m. f. (om en Ridse), forlænges, gaae mere itu. 2) a. rive, efterat en Anden har revet, el. ride endnu engang; eine Zeichnung, efterridse, -tegne, copiere.

Nachreiten, v. i. n. m. f. Tim., ride efter, følge til Hest.

Nachrennen, v. i. n. m. f. f. Nachlaufen.

Nachreue, f. ub. pl. bitter Anger, Fortrydelse, c. (som først kommer sildig paa en Handling).

Nachricht, f. -en, Efterretning, Be-, c.; (undert.) Rygte, n., Tidende, c.

Nachrichten, v. a. rette siden efter, rette igjen, rette en allerede rettet Ting endnu engang; (Jagtsp.) opstille Garn bag ved Driverne; forfølge Sporet med Hundene.

Nachrichter, m. -s pl. f. sg. Skarpretter, c.; -ei, f. -en, Skarpretterens Bolig og Embede.

Nachrichtlich, av. til Efterretning; i Form af Efterretning.

Nachrücken, v. a. og n. m. h. seinen Stuhl -; ihm -, rykke efter; -ckung, f. ub. pl. Rykken efter.

Nachruf, m. -es ub. pl. Raaben efter, e.; der - eines Verſtorbenen, Rygte, Eftermæle, n.; undert. Forſammelſe efter Døden; -en, v. i. n. m. h. Eim., raabe efter.

Nachruhm, m. -es ub. pl. godt Eftermæle, n., Forſammelſe efter Døden.

Nachrühmen, v. a. Eim. etw., roſe, forſomme for (i hans Fraværelſe).

Nachſagen, v. a, ſige efter; ſige igjen, fortælle; ſige paa, ſige i Ens Fraværelſe, bagtale.

Nachſammeln, v. n. m. h. og a. ſamle efter; -mmlung, f. -en, Efterſamling, e.

Nachſatz, m. -es -ätze, Efterſætning, e.

Nachſchaffen, v. i. a. ſtabe bag efter; ſkaffe, forſkaffe ſiden efter.

Nachſchallen, v. n. m. h. ſ. Nachhallen. [ſehen.

Nachſchauen, v. n. m. h. ſ. Nach-

Nachſchein, m. -s ub. pl. Efterſkin, n.

Nachſchicken, v. a. ſ. Nachſenden.

Nachſchieben, v. i. a. ſtyde efter; (i Kegleſpil) ſlaae efter at en Anden har ſlaaet.

Nachſchießen, v. i. 1) a. Geld -, efterſtyde, give Efterſtud. 2) n. m. h. ſtyde efter. 3) n. m. ſ. falde ind, pludſeligen falde ſammen; ſtyde efter; voxe op, følge i hurtig Vært.

Nachſchiffen, v. n. m. h. og a. Eim., ſeile efter (for at indhente); forſende til Stids bag efter.

Nachſchlachten, v. n. m. h. (d. T. ifær Nordt.) ſlagte paa.

Nachſchlag, m. -es -äge, Efterſlag, n. (i Muſikken).

Nachſchlagen, v. i. a. og n. m. h. ſlaae efter; eine Münze, efterſlaae; (i Bjergv.) opſøge ved at ſlaae, grave; eftergrave; ſlaae efter (i en Bog); (i Muſiken) efterſlaae, ledſage en Hovednode; -gung, f. -en, Efterſlaaen, e.

Nachſchleichen, v. i. n. m. ſ. Eim., ſnige efter; fig. einer S., hemmeligen ſøge at faae, at opdage.

Nachſchleppen, v. a. og n. m. h. ſlæbe efter; -ppung, f. -en, Efterſlæben, e. [Regle, Tyvenøgle, e.

Nachſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. falſk

Nachſchneiden, v. i. a. efterſkære, efterdanne ved at ſkære.

Nachſchnitt, m. -es -e, Efterſnit, n., eftergjort Træſnit.

Nachſchreiben, v. i. a. efterſkrive; Eim., ſkrive efter, hvad En ſiger el. ſkriver; indhente det i Skrivning Forſømte; Eim., ſende Brev efter En.

Nachſchreien, v. i. a. Eim., ſkrige efter En; efterligne Ens Skrig.

Nachſchrift, f. -en, en efterlignet Skrift; Affkrift, e., efterſkrevne Ord; Efterſkrift, e. (Poſtſcriptum).

Nachſchuß, m. -ſſes -üſſe, Efterſtud, n.

Nachſchwarm, m. -es -ärme, Efterſværm, e. (den anden Sværm af een Biſtade i een Sommer).

Nachſchwimmen, v. i. n. m. ſ. ſvømme efter.

Nachſegeln, v. n. m. h. ſeile efter.

Nachſehen, v. i. sep. 1) n. m. h. einer Perſon el. S., ſee efter. 2) a. eine S., efterſee, gj-ſee, gj-tælle; fig. einem Schuldner; Eim. ſeine Fejler, være eftergivende, ſee igj- fingre med; -, n. -s ub. pl. Efterſeen, Overbærelſe, e.; fig. das - von etw. haben, være ſluffet i ſin Forventning.

Nachſenden, v. i. a. Eim. etw., ſende efter.

Nachſetzen, v. 1) a. ſætte efter, ſætte bag efter (med Henſyn til Tid, Orden el. ogſaa fig. til Værdighed, f. Ex. Einen Eim. el. einer S.). 2) n. m. h. Eim., efterſætte; -sung, f. -en, Efterſætten, Efterſættelſe, e.

Nachſicht, f. ub. pl. Efterſyn, n.; Overbærelſe, Skaanſel, e.; (i Handelen) Frift, e.

Nachſichtig, aj. overbærende, ſkaanſom, ſom ſeer igj- fingre; -keit, f. -en, Overbærenhed, Skaanſomhed, e.

Nachſichtlich, aj. med Overbærelſe, vidnende derom, grundet deri.

Nachſichtvoll (-svoll) aj. meget overbærende.

Nachſingen, v. i. 1) n. m. h. Eim., ſynge efter. 2) a. etw., efterſynge, gjentage ſyngende. [efter.

Nachſinken, v. i. n. m. ſ. ſynke bag

Nachſinnen, v. i. n. m. h. einer S. el. über eine S., eftergrunde, penſe efter.

Nachſitzen, v. i. n. m. h. ſidde efter; er muß -, ſidde over (i Skolen); -sung, f. -en, Extraſamling, e. (et Collegium).

Nachſommer, m. -s pl. ſ. sg. Efterſommer, e.

Nachſorge, f. ub. pl. Sorgen over en ond el. uoverlagt Handling.

Nachſpähen, v. n. m. h. einer S., efterſpore, ſøge at udſpeide.

Nachſpiel, n. -es -e, Efterſpil, n.; -en, v. a. og n. m. h. ein Stück; Eim. -, ſpille efter, efterſpille.

Nachſpotten, v. n. m. h. Eim., ſpotte efter En (ved at efterligne hans Dd, Gang, Stemme ꝛc.).

Nachſprechen, v. i. a. og n. m. h. Worte; Eim., efterſnakke, ſnakke efter; -cher, m. -s pl. ſ. sg. Efterſnakker, e.; -cherei, f. ub. pl. Efterſnakkeri, n.

Nachſpringen, v. i. n. m. ſ. Eim., ſpringe efter; -ſprung, m. -es -üge, Efterſpring, n.

Nachſpüren, v. n. m. h. einer S., efterſpore; -rung, f. -en, Efterſpøring, e.

Nächſt, (superl. af nahe) 1) av. d.

T. nærmeſt, aller-, ganſke nær; her næſt, her ſtrax i Nærheden; nylig, kort for; ſnareſt; -er Tag el. -en Tages, med det første, ſaasnart muligt; (især i Forbindelse med Steds og Tids aj.) næſt: in der - vergangenen Nacht; den - folgenden Sonntag. 2) præp. med Dat.: - mir, nærmeſt mig, ganſke nær ved Siden af mig el. ogſaa: efter mig; - dem el. dem -, dernæſt, umiddelbar derpaa.

Nachſtand, m. -es -ände, Reſt, Reſtance, c.; -ändig, aj. reſterende.

Nächſte, m. -n -n, ein -r, (om begge Kjøn) Næſte, c.

Nachſtechen, v. i. 1) a. efterſtikke: ein Gemälde. 2) u. m. h., efterſee Bjergfolkene, om de forrette deres Arbeide tilbørligt.

Nachſtehen, v. i. n. m. ſ. og h. endnu ſtaae ude, pære reſterende med; være i det Følgende; iſær partic. -d, efterſtaaende; Eim. an el. in etw., ſtaae efter, ſtaae nedenfor, holdes for ringere.

Nachſteigen, v. i. n. m. ſ. ſtige efter.

Nachſtellen, v. 1) a. (Jagtſp.) opſtille Garnet bag ved Driverne. 2) u. m. h. Eim., efterſtræbe; einer S., eftertragte; -lung, f. -en, Efterſtrøbelſe, Eftertragten, c.

Nächſtens, av. ſnareſt, med det første.

Nachſteuer, f. -n, Efterſtud, n. (af Skatter); Afgift af arvede Penge ꝛc.; -n, v. a. d. T. hjelpe til, hjelpe efter; ſtatte endnu engang til den ſamme Ting.

Nachſtich, m. -es -e, Efterſtik, n.

Nachſtopfen, v. a. ſtoppe efter.

Nachſtoppeln, v. a. ſamle Halmſtubbe og Ax op; meiſommeligen ſamle efter.

Nachſtoßen, v. i. a. ſtøde endnu engang; forøge en Bevægelſe ved at ſtøde; ſtøde bag efter.

Nachſtreben, v. n. m. h. einer S., ſtræbe efter; Eim., kappes med, efterligne i Stræben; -bung, f. -en, Efterſtræbelſe, c.; -, n. -s ub. pl. Efterſtræben, c.

Nachſtreuen, v. a. og n. m. h. ſtrøe efter, ſtrøe endnu engang.

Nachſtürzen, v. n. m. ſ. ſtyrte efter.

Nachſuchen, v. n. m. h. efterſøge, opſøge, efterſee; iſær ub. Subſt.; -ſchung, f. -en, Efterſøgelſe, c.

Nacht, f. -ächte, Nat, c.; gute -, god Nat; bei der -, el. d. T. bei -, el. -s (urigtigt des -s), om Natten, ved Nattetid; über -, Natten over, Natten igj-; auf die -, til Natten; zu - eſſen, d. T. ſpiſe til Aften; es wird -, det bliver mørkt; fig. in der - und Finſterniß, et Billede paa dyb Sorg og Elendighed, paa Død og Grav, og paa Uvidenhed.

Nacht-arbeit, f. -en, Nattearbeide, n.; -arbeiter, m. -s pl. ſ. sg. Natte-arbeider, c.; iſær Natmand, c. (ſom renſer Privetter); -becken, n. -s pl. ſ. sg. ſ. -topf; -brod, n. -es ub. pl. Aftensmad, c.; -eule, f. -n, Natugle, c.; Natſværmer, c. (et Slags Sommerfugle, ſom ogſaa kaldes -falter, m. -s pl. ſ. sg.); -froſt, m. -es -öſte, Nattefroſt, c.; -gewand, n. -es -ände, Nathabit, Negligee, c.; -gleiche, f. -n, Jævndøgn, n.; -haus, n. -es -äuſer, el. -häuschen, n. -s pl. ſ. sg. Natthuus, n. (til Skibs, hvori Compasſet er); -herberge, f. -n, Natteherberg, n.; -kälte, f. ub. pl. Nattekulde, c.; -kappe, f. -n, Natkappe, c.; -kleid, n. -es -er, Nathabit, Negligee, c.; -koſt, f. -en, Aftensmad, c.; -lager, n. -s pl. ſ. sg. Nattelei, n.; -lampe, f. -n, Nattelampe, c.; -leuchter, m. -s pl. ſ. sg. Natlyſeſtage, c.; -licht, n. -es -er, Natlys, n.; -luft, f. ub. pl. Natteluft, c.; -mahl, n. -es -ähler, (forældl.) Aftensmaaltid, n.; Alterens Sacramente; -männchen, n. -s pl. ſ. sg. Mare, c., -rid, n.; -muſik, f. ub. pl. Nattemuſik, c.; -münze, f. -n, Nathue, c.; fig. et ſlovt Mſte.; -nebel, m. -s ub. pl. Nattetaage, c.; -quartier, n. -es -e, Natteqvarteer, n.; -rabe, m. -n -n, almindelig Aftenbakke, Natteravn, c. (forſkjellige Slags Fugle; fig. om et Mſte.); -ruhe, f. ub. pl. Nattero, c.; -runde, f. -n, Natterund, c.; -ſchatten, m. -s pl. ſ. sg. Natſkygge, c. (forſkjellige Væxter); der knollige -, Kartoffel, c.; -ſchwärmer, m. -s pl. ſ. sg. Nattefværmer, c.; -ſchwärmerei, f. -en, Natteſværmeri, n.; -ſchwarz, aj. ſort ſom Natten; -ſtück, n. -es -e, Natſtykke, n.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Natſtol, c.; -ſtunde, f. -n, Nattetime, c.; -tiſch, m. -es -e, Natbord, n.; -topf, m. -es -öpfe, Natpotte, c.; -viole, f. -n, Natviol, c.; -wache, f. -n, Nattevagt, c.; -wächter, m. -s pl. ſ. sg. Nattevægter, Vægter, c.; -wandler, -wandrer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en), Nattevandrer (-ſte) c.; -zeit, f. ub. pl. Nattetid, c.; -zeug, n. -es -e, Nattøi, n. [Natten.

Nächtelang, aj. Natten igj-, hele

Nachten, v. n. m. h. (d. T. n. St.) blive Nat, nattes, være Nat.

Nächten, av. (d. T. n. St.) nylig, i Gaar, i Gaar Aftes.

Nachtheil, m. -es -e, Skade, c., Tab, n.; - des Windes, den Skade, Vinden foraarſager; -ig, aj. ſkadelig, ufordeelagtig; uhelbig; -igkeit, f. ub. pl. Skadelighed, Ulempe, c.

Nachthun, v. i. a. Eim. etw., eftergjøre; thue noch etw. Salz nach, kom endnu i.

Nächtig, aj. ſ. mitter-, über-.

Nachtigall, f. -en, Nattergal, c.

Nachtisch, m. -es ub. pl. Dessert, Confect, c. (efter Maaltidet).

Nächtlich, aj. natlig, Natte-; bei -er Weile, ved Natteti; - und täglich, Nat og Dag.

Nachtrab, m. -es -e, Bagtrop, Arrièregarde, c.; -en, v. n. m. s. og h. Tim., trave bag efter.

Nachtrachten, v. n. m. h. einer S., efterstræbe; -tung, f. -en, E-tning, c.

Nachtrag, m. -es -äge, Efterstud, Supplement, Tillæg, n.; -en, v. i. a. Tim. etw., drage, bære bag efter; fig. forekaste, bebreide, huske en Fornærmelse, for ved Leilighed at hevne sig; etw. in einem Buche, in einer Rechnung, føre ind bag efter, skrive ind; -ung, f. -en, Dragen, Bæren bag efter; Forekastelse, c.

Nachträglich, aj. Supplements-, som Tillæg.

Nachtreiben, v. i. a. drive bag efter; drive efter, fremskynde en Bevægelse ved Driven bag ved; (alene og ub. Subst.) vogte Qvæg, græsse efter en Anden.

Nachtreten, v. i. n. m. s. Tim., træde bag efter, gaae efter.

Nachtrieb, m. -es ub. pl. s. **Nachhut.**

Nachtrillern, v. a. Tim., slaae Triller efter; etw., synge efter.

Nachtrupp, m. -es -e, s. **Nachtrab.**

Nachurtheil, n. -es -e, senere Dom.

Nachwachsen, v. i. n. m. s. voxe efter, voxe igjen.

Nachwagen, v. a. sich, vove sig efter.

Nachwägen, v. i. a. efterveie.

Nachwandeln, v. n. m. s. Tim., vandre efter; fig. efterfølge, tage Ens Opførsel ɔc. til Mønster.

Nachweh, n. -es -en, el. sædv. -en, pl. ub. sg. Efterve, c. (især hos Barselkoner).

Nachwein, m. -es -e, s. Lauer.

Nachweisen, v. i. a. Tim. etw., vise efter; vise, vise hen til, give Anvisning paa; -sung, f. -en, Visen efter, Henvisning, Citat, c.

Nachwelt, f. ub. pl. Efterverden, Efterkommer, c. [kaste efter.

Nachwerfen, v. i. a. Tim. etw., s.

Nachwinter, m. -s pl. s. sg. Eftervinter, c.

Nachwirken, v. 1) n. m. h. virke bag efter. 2) a. indhente det Forsømte ved ny Virksomhed.

Nachwünschen, v. a. ønske efter, lade Ønsker følge efter.

Nachzahlen, v. a. og n. m. h. d. L. Geld, betale efter den forlsbne Betalingstid; betale endnu; -hlung, f. -en, Efterbetaling, c.

Nachzählen, v. a. og n. m. h. efterlælle; -hlung, f. -en, Eftertælling, c.

Nachzeichnen, v. a. og n. m. h. efterlegne; -chnung, f. -en, Eftertegning, c.

Nachziehen, v. i. 1) a. trække efter. 2) n. m. s. drage efter, reise bag efter; Tim., flytte efter, følge efter En ved hans Bopæls Forandring.

Nachzug, m. -es ub. pl. Følge, n. s. **Nachtrab.**

Nacken, m. -s pl. s. sg. Nakke, c.; er fiel ihr um den -, Halsen; fig. d. L. Fruentimmernes lange Nakkehaar (naar det er opbundet).

Nackenhaar, n. -es -e, Nakkehaar, n.; -schlag, m. -es -äge, Nakkedrag, n.; fig. vulg. -schläge bekommen, staae i ondt Rygte.

Nackend, nacket, nackig, aj. s. **Nackt.**

Nackisch, aj. (sjeldn.) spasfuld, snurrig.

Nackt, aj. negen, bar; fig. slet klædt; -heit, f. ub. pl. N-hed, c.

Nadel, f. -n, (Dim. Nadelchen, n. -s pl. s. sg.) Naal, c.; Bar, n. (modsat Løv).

Nadel-büchse, f. -n, Naalehuus, n.; -förmig, aj. naaleformig; -geld, n. -es -er, (undert.) Drikkepenge, som gives Fruentimmer; Knappenaalspenge; -holz, n. -es -ölzer, Barktræ, Naaletræ, n.; Barskov, Naaleskov, c.; -kerbel, m. -s ub. pl. et Slags Kørvel med meget langt, spidst Frø; -kissen, n. -s pl. s. sg. Naalepuds, c.; -öhr, n. -es -e, Naaleøie, n.; -streu, f. ub. pl. Strøelse af Naalerræers Bar.

Nadler, m. -s pl. s. sg. Naalemager, c.

Nagel, m. -s -ägel, Negl; Nagle, c., Sem, n.; fig. den nederste Deel af et Blomsterblad; en hvid Hinde i Øiet.

Nagel-blüte, f. -n, Negleplet, c.; -bohrer, m. -s pl. s. sg. Triddor, n.; -fell, n. -es -e, en hvid Hinde i Øiet; -fest, aj. d. L. naglefast; blot i den Talem. nieth- und nagelfest; -hammer, m. -s -ämmer, et Hammerværk, hvor der forfærdiges Sem; -kopf, m. -es -öpfe, Semhoved, n.; -maal, (Nagel-) n. -es -e, Naglegab, n. (i Bidslen, Saaret og Arret af indslagne Nagler); -neu, aj. d. L. fig. ganske ny, splinterny; -schmid, m. -s -e, Negelsmed, Sem-, c.; -werk, n. -es ub. pl. et af Lægter sammennagtet Arbeide, s. Ex. Portal, Lysthuus, ɔc.

Nägelchen, -lein, n. -s pl. s. sg. lille Negl, lille Sem; Krydderinellike, c.

Nageler, m. -s pl. s. sg. En, som nagler; Nagelsmed, c.

Nageln, v. a. nagle.

Nagen, v. a. og n. m. h. gnave: an einem Knochen; fig. d. L. an etw. zu - haben, have mistommeligt Arbeide med, uden at udrette meget; nage, pine, qvæle, foraarsage vedholdende Smerte el. Kummer.

Nagenthier, n. -es -e, Gnavedyr, n. (som har fire spidse Skæretænder).

Nah-garn, n. -es -e, Syegarn, n.; -kasten, m. -s pl. s. sg. el. -kastchen, n. -s pl. s. sg. Syestrin, n.; -kissen, m. -s pl. s. sg. Syepude, c.; -nadel, f. -n, Syenaal, c.; -pult, n. -es -e, Syestrin, n.; -rahm, m. -en -en, Syeramme, c.; -ring, m. -es -e, Syering, c.; -selde, f. -n, Syeslikt, c.; -stunde, f. -n, Syetime, c.; -zwirn, m. -es -e, Syetraad, c.; -zeug, n. -es -e, Syetøi, n.

Nahe, (näher, nächst) aj. nær, nær ved: ein -r Ort; die Zeit ist -; - dabei, - an dem Hause; Bim. - seyn; fig. nær beslægtet; neie, umiddelbar, umiddelbar følgende; das geht mir -, gaaer mig nær, smerter, krænker mig; Bim. etwo. - legen, - bringen, overtyde, faae til at indsee, el. opirre, gjøre ved; der nähere el. nächste Preis, nøieste Pris; es näher geben, eftergive, være beleiligere; eine Person el. S. zu - treten, sprechen, handeln, træde, tale, handle En for nær; skade, fornærme En. [hed, c.

Nähe, f. ub. pl. Nærhed, Nærliggen-

Nahen, v. 1) n. m. h. nærme sig; iser med heran. 2) a. sich Bim. el. einer S., nærme sig, komme nærmere.

Nähen, v. a. og n. m. h. sye: -lernen; ein Hemd -.

Näherei, f. -en, Syening, c.

Näherinn, f. -en, Syepige, Syerske, c.

Näherkauf, m. -es ub. pl. s. Näherrecht.

Nähern, v. a. nærme, bringe nær; komme nær: Bim. etwo.; sich einem Dinge. [ret, c.

Naherrecht, n. -es ub. pl. Forkjøbs-

Nahme, m. s. Name.

Nahren, v. 1) n. m. h. nære, være nærende. 2) a. nære, ernære, forskaffe Underhold: Einen, sich mit seiner Arbeit, sich vom Raube; fig. nære, underholde, vedligeholde: das Holz nähret das Feuer; den Haß -.

Nahrhaft, aj. nærende, fedende, som giver Næring; d. T. (undert.) nærsom: ein -er Ort; begierlig paa at ernære sig; -igkeit, f. ub. pl. Evnen til at nære; Nærekraft, Nærsomhed, c.

Nährlich, aj. d. T. sparsomt, til Red, nøie, kummerlig.

Nahrlos, aj. unærerig, unærende, som ingen Næring giver; bredløs, berøvet Leilighed til at erhverve Næring; -igkeit, f. ub. pl. Unærerighed, Brødløshed, c.

Nahrsaft, m. -es -säfte, Næringssaft, c.

Nahrsam, aj. nærsom. [stand, c.

Nährstand, m. -es ub. pl. Nære-

Nahrung, f. (sjeld. pl. -en), Næring, Føde, c., Mad og Drikke; Underholdning, c.; Livs Ophold, n.; Haandtering, c.; fig. Næring, c. (hvad der befordrer og nærer Ildens og i videre Bem. ogsaa andre Tings Vedvaren).

Nahrungs-los, aj. næringsløs; -s mittel, n. -s pl. s. sg. N-middel, n.; -saft, f. -äfte, N-saft, c.; -sorge, f. -n, N-sorg, c.

Naht, f. -äthe, Syening; Sem, c.

Nähterei, Nähterinn, s. Näherei.

Naiade, f. -n, Najade, Flodgudinde, c.

Naiv, aj. naiv; -ite el. -ität, f. ub. pl. (Tonen paa sidste Stavelse) Naivitet, c.

Name, m. -ns -n, Navn, n.; fig. Paaskud, Foregivende, n., Maske, c.; unter dem -n der Freundschaft; in Eines -n, i Ens Navn, i hans Sted, (undert.) paa hans Befaling: (i Bibelen) i Zillid til Ens Løfte; auf Jemandes -n etw. kaufen, borgen ꝛc., paa Ens Credit; im -n Gottes, (i Bibelen og i Dobsformularen) i Forening med Gud, til Guds Bekjendelse; Navn, Rygte, Eftermæle, n.; (sjeld.) Folk, n., Nation, c.; (blot i Bibelen) Efterkommere. [lig, c.

Namenchrist, m. -en -en, Skinhel-

Namenlos, aj. navnløs, som intet Navn har; uudsigelig, ubeskrivelig, overordentlig; (sjeld.) uberømt.

Namenregister, n. -s pl. s. sg. Navneregister, n.

Namenstag, m. -es -e, Navnedag, c.

Namentlich, aj. navnlig, ved Navn.

Namhaft, 1) av. etw. - machen, benævne; (i Canc.) benævnt, bekjendt. 2) aj. bethydelig, anseelig.

Nämlich, 1) aj. den selv samme, den forhen nævnte. 2) av. nemlig.

Nanking, m. -s ub. pl. Nanking, n. (et Slags Tøi).

Napf, m. -es -äpfe, (Dim. Näpfchen, n. -s pl. s. sg.) Skaal, c., dybt Fad, n., Bolle, c. (sædv. med Hanke).

Naphtha, f. ub. pl. Naphtha, c.

Narbe, f. -n, (Dim. Närbchen, n. -s pl. s. sg.) Ar, n., Skramme, c.; die -n im Leder, Narven, Haarsiden paa tilberedet Læder.

Narben, v. 1) n. m. h. d. T. (om et Saar) sich, sætte Ar. 2) a. ein Fell, narvsætte, frembringe konstig Narv.

Narbig, aj. arret, som har Ar; som har Narv.

Narcisse, s. Narzisse. [græs, n.

Narde, f. ub. pl. Senegræs, Sin-

Narr, m. -en -en, Nar, Gjek, c. (om begge Kjøn); Taabe, Tosse, Fjante, Daare, c., (undert. ogsaa om Fruent., men ogsaa die Närrinn); en Vanvittig; Aandssvag.

Närrchen, n. -s pl. s. sg. Dim. af Narr; d. T. en lille, lolerlig, pudseerlig Ting.

Narren, v. 1) n. m. h. d. T. (un-

hert.) opføre sig som en Nar; mit Eim., spøge, skjemte. 2) a. vulg. Einen, narre, fjerre, drille, gjøre Nar af, spotte.

Narren-haus, n. -es -äuser, Daareliste, c.; -kappe, f. -n, Narrekappe, c.; fig. Nar, Narrestreg, c., Narreri, n.; -posse, f. -n, Narrestreg, c., Narreri, Gjækkeri, n.; -possen! jeg troer det ikke; det har intet at betyde; -seil, n. ud. pl. blot fig. i de Talem.: am - -ziehen, gjentagne Gange begaae naragtige Handlinger; Einen am - - führen, gjøre Nar af, drille; -spital, n. -es -äler, Daareliste, c.

Narrheit, f. -en, Naragtighed, Daarskab, c.; en naragtig Handling, Narrestreg, c.

Närrinn, f. -en, s. Narr.

Närrisch, aj. naragtig; lystig, spøgefuld, taadelig; forunderlig; tosset, vanvittig, forrykt; -heit, f. (sjeld.) s. Narrheit. [Narhval, c., s. Einhorn.

Narwall, m. -es -e, Esenhjerning, Narzisse, f. -n, Narcisse (Blomst) c.

Nasch-haft, og -haftig, aj. slikvorn, lækkermundet; -haftigkeit, f. ud. pl. S-hed, L-hed, c.; -lust, f. ud. pl. Slikkesyge, c.; -markt, m. -es -ärkte, (n. St.) Frugttorv, n. (hvor Frugt og Slikkerier sælges); -maul, m. -es -äuler, Slikmund, c.; -werk, n. -es ud. pl. Slikkeri, n.; -wildpret, n. -es ud. pl. Vildt, som gaaer over i en fremmed Vildbane.

Naschen, v. n. m. h. og a. von etw., slikke; naske; af Lystenhed nyde forduven Spise; fig. søge at tilvende sig smaae Caresser af det andet Kjøn.

Näscher, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Slikmund, Lækker-, c.; -ei, f. -en, Slikken, c.; Slikkeri, n., Lækkerbidsken, c.

Näschig, aj. slikken, slikvorn, kræsen; -keit, f. ud. pl. S-hed, S-vornhed, K-hed, c.

Nase, f. -n, (Dim. Näßchen, n. -s pl. s. sg.) Næse, c.; fig. d. T. om flere fremragende Ting; eine feine -, vulg. Lugt, c.; (især i Jagtsp. om Hundene); eine - bekommen, Krettesættelse, c.; mit einer langen - abziehen, med skuffet Forventning; Eim. eine - aufhesten, binde paa Armet, bilde ind; Einen bei der - herumführen, narre. [Snovle-, c.

Näsellaut, m. -es -äute, Næselyd, Näseln, v. n. m. h. snovle; (i Jagtsp.) snuse.

Nasen, v. 1) n. m. h. snuse. 2) a. forsyne med Næse; fig. give en Næse, en Krettesættelse.

Nasen-band, n. -es -änder, Næsebaand, n. (især paa et Hestebidsel); -bein, n. -es -e, Næsebeen, n.; -bluten, n. -s ud. pl. Næseblod, n.; -hauch, m. -es -e, Luftens Udsteden gjennem Næsen, Snøsten, c.; -loch, n. -es -öcher, Næsebor, n.; -quetsche, f. -n, (d. T. n. St.) en simpel Liigkiste med et fladt Laag; -ring, m. -es -e, Næsering, c.; -schneller, m. -s pl. s. sg. og -stüber, m. -s pl. s. sg. Næsestyver, c. (et Knep paa Næsen).

Naseweis, aj. næsviis; -heit, f. -en, N-hed, c.

Nashorn, n. -es -örner, Næsehorn, n., Rhinoceros, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Næsehorntorbist, c. (Skarnbasken Scarabæus nasicornis); -vogel, m. -s -ögel, Næsehornfugl, c.

Naß, aj. vaad; meget fugtig; ein -er Bruder, fugtig (som gjerne pimper).

Naß, n. -sses ud. pl. Vædske, c., et flydende Legeme; das heilige -, Vinen; das dunkle -, Havet.

Nässe, f. ud. pl. Vaadhed, Fugtighed, c.; vaadt Veir.

Nässeln, v. 1) n. m. h. være lidt vaad. 2) a. vædske lidet.

Nässen, v. n. m. h. og a. vædske, væde, give Væde, Fugtighed fra sig.

Naßkalt, aj. vaadkold.

Naßlich, aj. d. T. klam, lidt vaad.

Nather, m. -s pl. s. sg. Vanddemning, c. (af Pæle og Qvidse ved Damme og Floder).

Nation, f. -en, Nation, c., Folk, n.

Nativität, f. die - stellen, stille Nativiteten.

Natter, f. -n, Otterslange, Hugorm, Ogle, c.; -zunge, f. -n, Ogletunge, c.; en vis Urt; en Art Forstening; fig. en ond, bagtalersk Tunge.

Natur, f. -en, Natur, c. (i de samme egentlige og figurlige Bem., som Ordet har i Dansk).

Natur-anlage, f. -n, Naturanlæg, n.; -begebenheit, f. -en, N-begivenhed, c.; -fehler, m. -s pl. s. sg. N-feil, c.; -forscher, m. -s pl. s. sg. N-forsker, c.; -forschung, f. -en, N-forskning, c.; -gabe, f. -n, N-gave, c.; -gemäß, aj. overeensstemmende med Naturen; -geschichte, f. -n, N-historie, c.; -gesetz, n. -es -e, N-lov, c.; (i Moralen) N-ret, c.; -kind, n. -es -er, N-barn, n.; -kunde, f. ud. pl. N-kyndighed, c.; -lehre, f. N-lære, -videnskab, c.; ud. pl.; en Bog, hvori denne Videnskab foredrages; pl. -n; -mensch, m. -en -en, N-menneske, n.; -recht, n. -es -e, N-ret, c.; Naturens Ret; -reich, n. -es, den hele synlige Legemsverden; ud. pl.; N-rige, n.; (i Naturhistorien); pl. -en; -spiel, n. -es -e, N-spil, n.; -trieb, m. -es -e, N-drift, Instinkt, c.; -volk, n. -es -ölker, N-folk, n.; -wissenschaft, f. -en, N-videnskab, c.

Naturalien, pl. ud. sg. Naturalier, Naturproducter; -cabinett, n. -es -e,

Naturalliecabinet, n.

Naturaliſiren, v. a. naturaliſere; -rung, f. -en, N-ſering, c.

Naturell, n. -es -e, Naturel, n.

Natürlich, aj. naturlig; ein -es Kind, uægte; -es Haar, eget; das iſt -er Weiſe nicht möglich, naturligviis; -keit, f. ub. pl. N-hed, c.

Nebel, m. -s pl. ſ. sg. Taage, c.

Nebel-bogen, m. -s pl. ſ. sg. et Slags Regnbue, ſom danner ſig i Taagen; -grau, aj. graa ſom Taage; -icht, aj. taageagtig; -ig, aj. taaget.

Nebeln, v. impers. a. es nebelt, det er taaget, der falder Taage.

Neben, 1) av. i Forbindelſe med andre av. - an, - her ꝛc. 2) præp. ved Siden af; med Dat. ved Begrebet om Hvile og Bevægelſe paa et Sted: er ſitzt - ihm; er ritt - dem Könige; med Acc. ved Begrebet om legemlig Bevægelſe til et Sted: ſetzen ſie ſich - mich; (ſjeld.) foruden: du ſollſt keine Götter haben - mir.

Neben-abſicht, f. -en, Bihenſigt, c.; -allee, f. -n, Sideallee, c.; - an, av. tæt ved Siden af, nær ved; -arbeit, f. -en, Biarbeide, n.; -ausgabe, f. -n, Biudgift, Extra-, c.; -ausgang, m. -es -änge, Sideudgang, c.; -bedeutung, f. -en, Bibetydning, c.; -begriff, m. -es -e, Bibegreb, n.; -bei, av. ved Siden af; -bruder, m. -s -üder, Medbroder, c.; -buhler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Medbeiler (-inde) c.; -buhlerei, f. ub. pl. Medbeilleri, n.; -buhleriſch, aj. medbeilerſt; -bürge, m. -n -n, Medborgen, c.; -chriſt, m. -en -en, Medchriſten, c.; -dienſt, m. -es -e, Bitjeneſte, c.; -ding, n. -es -e, Biting, c.; -einander, av. ved Siden af hinanden; -einanderſtellung, f. -en, Sammenſtilling, c.; -einkünfte, pl. ub. sg. Biindkomſter; Emolumenter; -fach, n. -es -ächer, Bifag, c.; -flügel, m. -s pl. ſ. sg. Sideflöi, c.; -frage, f. -n, Bijpørgsmaal, n.; -frau, f. ſ. Rebsweib; -gang, m. -es -änge, Sidegang, c.; -gebäude, n. -s pl. ſ. sg. Sidebygning, c.; -geſchöpf, n. -es -e, Medſkabning, c.; -geſtalt, f. -en, Bifigur; -gewinn, m. -es -e, Bifortjeneſte, c.; -grund, m. -es -ünde, Bigrund, aparte Grund, c.; -handel, m. -s pl. ſ. sg. Bihandel, c.; -handlung, f. -en, Bihandling, c.; -her, av. nær ved, ved Siden af, besuden; tilligemed; -hin, av. ved Siden af, tæt forbi; -hülfe, f. ub. pl. Bihjelp, c.; -kirche, f. -n, Annexkirke, c.; -linie, f. -n, parallel Linie; Sidelinie, c.; -mann, m. -es -änner, Sidemand; Bolet, Galan, c.; -menſch, m. -en -en, Medmenneſte, n.; -mond, m. -es -e, Bimaane, c.; -perſon, f. -en, Biperſon, c.; -rolle, f. -n, Birolle, c.; -ſache, f. -n, Biſag, c.; -ſchoß, m. -ſſes -öſſe, Sideſtud, n.; -ſonne, f. -n, Biſol, c.; -ſtraße, f. -n, Sidegade, c.; -ſtunde, f. -n, Fritime, c.; -thür, f. -e, Sidedør, Bidør, c.; -umſtand, m. -es -ände, Biomſtændighed, c.; -urſache, f. -n, Biaarſag, c.; -weg, m. -es -e, Sidevei, Bivei, c.; -weib, n. ſ. Rebsweib; -wort, n. -es -örter, Biord, Omſtændighedsord, Adverbium, n.; -wörtlich, aj. adverbialſk; -zweck, m. -es -e, Bihenſigt, c.

Nebſt, præp. med Dat. tilligemed: ſie empfehlen ſich ihnen - mir.

Necken, v. a. Linen, drille, tirre; -kerei, f. -en, Tirren, c.; Drilleri, n.; -kiſch, aj. d. S. drillende, ſpøgefuld, pudſeerlig.

Nectar, m. -s ub. pl. Nectar, c.

Neffe, m. -n -n, Broderſøn, Søſterſøn, c.; (Sydt.) Sønneføn, Dotterſøn, c.

Neger, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Neger (-inde), c.; -handel, m. -s ub. pl. Negerhandel, c.

Negligee, n. -s ub. pl. Negligee, c.

Negociant, m. -en -en, Negociant, Kjøbmand, Handelsmand, c.

Nehmen, v. i. a. tage: Ueberhand -; Schaden -; einen Anfang -; ein Ende -, ophøre; es nimmt mich Wunder, det forundret mig; Einen bei der Hand -, tage, gribe; einen Mann, eine Frau -, tage, ægte; Eim. alles -, betage, med Magt tilvende ſig; Eim. das Leben -, dræbe; fig. die Flucht; einen Weg; ein Beiſpiel an etw.; das Wort -; ſich die Mühe; Theil an etw. - o. ſ. v.; ſich wobei gut, ſchlecht -, opfore; etw. zu Ohren -, høre; etw. zu Herzen -, lægge paa Hjertet, rores derved; etw. übel -, tage ilde op, udtyde, udlægge til det Værre; etw. für etw. -, holde; man nehme es, wie man wolle, tage, betragte; im Ganzen genommen, i det Hele taget; daraus kann ich mir nichts -, tage mig af, anvende paa mig ſelv; ich habe noch nichts zu mir genommen, nydt.

Nehmlich, ſ. Nämlich.

Nehrung, f. -en, en lav iſær ved Seen liggende Egn.

Neid, m. -es ub. pl. Nid, Misunbelſe, Avind, c.; -en, v. a. Einen, misunde; bedre: beneiden; -enswerth, aj. misundelſesværdig; -er, m. -s pl. ſ. sg. vulg. -hammel, m. -s pl. ſ. sg. Misunder, Avindsmand, c.; (om begge Kjøn); -iſch, aj. nidſuld, avindſyg; nidſt, misundelig; -nagel, m. ſ. Nietnagel.

Neige, f. 1) ub. pl. Hælding, c.: das Faß geht auf die -, er ſnart tomt; ſein Glück iſt auf der -. 2) pl. -n, Bundfald, n.

Neigen, v. a. bøie, hælde, bevæge

nærmere til Jordens Overflade; sich –, bukke sig, neie (af Høflighed el. Ærefrygt); sig. sich zu seinem Ende –, nærme sig; sich zu einer S. –, beslutte og bestræbe sig for at udføre; das Herz zu etw. –, blive gunstig, bevaagen for.

Neigung, f. -en, Hældning, Hælden, Boien, c.; (sjeld.) Bukken, Neien, c.; sig. Tilbøielighed, Lyst, c., Hang, m., Kjærlighed, c.

Nein, av. nei.

Nekrolog, m. -s -e, Nekrolog, c.

Nektar, m. -s ub. pl. Nektar, c.

Nelke, f. -n, Nellike (en Blomst); Krydderinellike, c.

Nelken-beet, n. -es -e, Nellikebed, n.; -braun, aj. n-brun; -flor, m. -s -e, N-flor, c.; -kraut, n. -es, N-rod, c.; -pfeffer, m. -s ub. pl. Allehaande, c.; -strauß, m. -es -äuße, N-buft, c.; -zimmt, m. -es ub. pl. N-bark, c.

Nennbar, aj. nævnelig, som kan nævnes.

Nennen, v. i. a. nævne, kalde: Einen David; Einen bei seinem Namen –; sich –, kalde sig; hedde; give et Navn; benævne: Einen einen Helden.

Nennendung, f. -en, Nominatio, c.

Nenner, m. -s pl. s. sg. Nævner, c. (i Regnek.).

Nennwerth, m. -es -e, Navneværdi, c.

Nennwort, n. -es -örter, Navneord, Nomen, n. [c.; d. T. Sene, c.

Nerve, m. -n -n, (-, f. -n) Nerve, Nerven, v. a. (blot i Ridek.) ein Pferd nervet sich, naar den, i det den gaaer, med Bagfødderne Sko bestadiger Forfødderne Nerver.

Nerven-fieber, n. -s pl. s. sg. Nervefeber, c.; -krankheit, f. -en, N-sygdom, c.; -saft, m. -es ub. pl. N-saft, c.; -salbe, f. -n, N-salve, c.; -system, n. -es -e, N-system, n.; -warze, f. -n, el. sædv. -wärzchen, n. -s pl. s. sg. Nerveenden paa Tungen og i Næsen; -wurm, m. -es -ürmer, Hudtraadorm, c.

Nervig, aj. nervestærk, senefuld; sig. kraftfuld, syndig.

Nervös, aj. d. T. s. Nervig.

Nessel, f. -n, Nælde, c. (Plante); Brændenælde, c.

Nessel-brand, m. -es ub. pl. Brænden af Nælder; -fieber, n. -s pl. s. sg. Nældefeber, c.; -garn, n. -es -e, Nældegarn, n. (spundet af Brændenældens Blade); sig. et meget fint Bomuldsgarn; -krankheit, f. -en, og -sucht, f. ub. pl. s. -fieber; -tuch, n. -es -ücher, Netteldug, c.; -tuchen, aj. Netteldugs-, af Netteldug.

Nest, n. -es -er, Rede, c.; sig. Vrangene el. Ungerne i en Rede; (foragt.) et slet, elendigt Huus, el. et saadant Opholdssted; vulg. Seng, c.; (undert.) Hob, c. s. Ex. Ærts; ein – Haare, et opflettet Nakkehaar.

Nestel, f. -n, Snorebaand, n., Libst, smal Læderrem, c.; (Sydt.) opflettet Nakkehaar; -beschlag, m. -es -äge, Dop paa Snorebaand; -macher, m. s. Nestler; -nadel, f. -n, Haarnaal, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Baandorm, Vændelorm, c.

Nestei, n. -es -er, Redæg, n.

Nestkuchen, n. -s pl. s. sg. d. T. den sidste og sædvanlig fogagte Kylling af de i en Rede udrugede Vg; sig. d. T. det yngste Barn, som sædv. af Forældrene forkjæles; Skrabekage, c.

Nestler, m. -s pl. s. sg. Snorebaandmager, c.

Nett, aj. d. T. net, reen, peen, ziirlig; nøie, accurat; netto; -heit, -igkeit, f. ub. pl. Nethed, Nøiagtighed, c.

Netz, n. -es -e, Net, Garn, Vod, n.; sig. Net, n. (i Underliver).

Netz-bruch, m. -es -üche, Netbrok, n.; -förmig, aj. netdannet, i Form af et Net; -haut, f. -äute, Nethinde, c.; -melone, f. -n, et Slags Meloner med en netformet Skal; -stange, f. -n, Retstang, Netgaffel, c.

Netzen, v. a. s. Benetzen.

Neu, aj. ny: ein -er Hut; -er Wein, ung; -es Getreide, frist; was gibt es -es? hvad Nyt? er ikke gang – in diesem Geschäfte, ubekjendt med; aufs -e, von -em, paa ny, endnu engang.

Neu-backen, aj. d. T. nybagt; sig. og foragt. først for nylig blevet til; -begierde, f. ub. pl. Nysgjerrighed; ofte: Videbegierlighed, c.; -begierig, aj. (i god Bem.) videbegjerlig; (i ond Bem.) nysgjerrig; -bekehrte, m. -n -n, nys Omvendt, Proselyt, c.; -bruch, m. -es -üche, s. -land; -geboren, aj. nyfødt; ich bin wie –, som nyfødt, foler ny Kraft, ny Munterhed; -gier, el. -de, f. s. Neubegierde; -gierig, aj. nysgjerrig; -gierigkeit, f. ub. pl. Nysgjerrighed, c.; -grieche, m. -n -n, Nygræker, c.; -griechisch, aj. nygræsk; -heit, f. ub. pl. Nyhed, c. (en Tings Egenskab, at den er ny); sjeld. for -igkeit; -igkeit, f. -en, Nyhed, c., en ny Forandring- ny Efterretning, ny Begivenhed; sjeld. for Neuheit; -jahr, n. -es -e, d. T. og ud. Artikel, Nytaar, n.; -jahrstag, m. -es -e, Nytaarsdag, c.; -jahrswunsch, m. -es -üsche, Nytaarsønske, n.; -land, n. -es -änder, Nyland, n., nyploiet Hvilejord; -lich, aj. nylig, for kort siden; for nogle Dage siden; -ling, m. -es -e, en Person, som endnu er uerfaren i en Ting; Begynder, c.; Nyhedskræmmer, -digter, c.; -modisch, aj. nymodens; -mond, m. -es -e, Nymaane, c., Ny, n.; -stadt, f. -ädte, den nybyggede Stad; (blot i Modsætning til Altstadt);

-vermählt, aj. nygift.

Nene, (m. f. n.) die Alten und die -n, de Gamle og Nutiden; das - (digter.) Nymaanen; das -, den nyfaldne Snee; die -, Dug, taaget Veir; die -, Nyhed, c.

Neuen, neuern, v. a. ſ. er-, ver-.

Neuerdings, av. og

Neuerlich, aj. nylig, for kort ſiden.

Neuerung, f. -en, Nyhed, ny Skik, c.; -sbegierde, el. -sſucht, f. ub. pl. Nyhedsſyge, c.

Neun, M=Tal, ni; (foran et Subſt. er det indeel., men uden ſamme har det i Dat. neunen).

Neun=auge, f. (Nogle bruge baade n. og m.) Negeneie (en Fiſk); -bazner, m. -s pl. ſ. sg. (Shdt.) Mynt, ſom gjelder ni Batzen, ſ. dette Ord; -eckig, aj. nikantet; -fach, aj. nifold, nidobbelt; -hundert, M=Tal, ni Hundrede; -hundertſte, O=Tal, den, det niende Hundrede; -jährig, aj. niaarig, ni Aar gammel, ſom har varet i ni Aar; -jährlich, aj. niaarig, ſom ſker hvert niende Aar; -mal, av. ni Gange; (bedre neun Mal); -malig, aj. ſom ſker ni Gange; -tägig, aj. ni Dages-, ſom varer i ni Dage; -te, O=Tal, niende; -tehalb, aj. indeel. halvniende; -tel, n. -s pl. ſ. sg. Niendedeel, c.; -tens, av. for det niende; -tödter, m. -s pl. ſ. sg. Tornſlade, c. (Rovfugl; Lanius Collurio); -zehen el. -zehn, M=Tal, indeel. nitten; -zehnte, O=Tal, nittende; -zig, M=Tal, halvfemſindstyve; -ziger, m. -s pl. ſ. sg. et af 90 Enheder beſtaaende Hele, ſ. Ex. i Piquetſpil en Halvfems; en Mandsperſon paa 90 Aar og derover; ſaaledes ogſaa die -zigerinn; hvad der er fra 1790, ſ. Ex. en Vin fra det Aar; -zigſte, O=Tal, halvfemſindstyvende.

Neune, f. -n, Ni, c. (Talfiguren, Nitallet, Kortbladet, Nien).

Neuner, m. -s pl. ſ. sg. Nier, c. (et Hele af ni Enheder); Nitallet; -lei, aj. (indeel.) ni Slags.

Neutral, aj. neutral; -ität, f. ub. pl. Neutralitet, c.

Neutrum, n. -s -tra, Neutrum, n.

Nicht, m. -es -e, (i Smeltehytter) en metalagtig Sod af Zinkens Smeltning.

Nicht, av. ikke (benegter blot i Forbindelſe med andre Ord og med hele Sætninger; ofte tjener det blot til Indklædning for et Spørgsmaal, iſær naar det indeholder en Forundring el. et Udraab, f. Ex. warum - gar? wie liſtig iſt er -! etw. zu nichte machen, gjøre til intet, gjøre ugyldig, ubrugbar; fordærve, tilintetgjøre; mit nichten, ſlet ikke, aldeles ikke, ingenlunde.

Nicht=achtung, f. ub. pl. Mangel paa Agtelſe, Ringeagt, c.; -daſeyn, n. -s ub. pl. Ikkетilværelſe, c.; -erſcheinung, f. -en, Udeblivelſe, c.; -gedenken, n. -s ub. pl. Forglemmelſe, Amneſti, c.; -kenner, m. -s pl. ſ. sg. Ikkekjender, c.; -ſeyn, n. -s ub. pl. Ikkетilværelſe, c.; -theilnahme, f. ub. pl. Ikkedeeltagelſe, c.; -weiter, n. (indeel.) Uoverträffelighed, non plus ultra; -wollen, n. -s ub. pl. Uvillie, Mangel paa Villie; -zahlung, f. -en, Ikkebetaling, c. Mangel paa Betaling.

Nichte, f. -n, Broderdatter, Søſter-, Sønnedatter, Datter-, c.

Nichtig, aj. ugyldig: etw. null und - machen, gjøre gantke ugyldig; intetbetydende; forgængelig; forgængelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, I-ydenhed, F-hed, c.

Nichts, indeel. prou. intet, (om Ting, modſat etwas); fig. b. T. lidet, meget lidet: er kann -; intetbetydende, uvigtig; das -, ein -, et Intet; fig. noget Uvigtigt, Intetbetydende; -nützig, aj. b. T. unyttig, uduelig, ubrugbar, til Intet nyttig; -würdig, aj. uværdig; nedrig, lumpen, ſom intet moralſk Værd har; -würdigkeit, f. ub. pl. Uværdighed, Nedrighed, L-hed, c.

Nick, m. -es -e, Nik, n.

Nickel, m. -s 1) ub. pl. Nikkel, c. (Halvmetal). 2) pl. ſ. sg. et liderligt Fruentimmer.

Nicken, v. n. m. h. og a. nikke: Eim. mit dem Kopfe -; Einen -d grüßen; Eim. Dank -.

Nickfang, m. ſ. Genickfang.

Niclas, nom. prop. Nicolai, Nicolaus.

Nie, av. aldrig, ingenſinde.

Niece, f. ſ. Nichte.

Nieden, av. neden, nu blot med hier, ſ. Hienieden.

Nieder, (-er el. -drer, -ſte) 1) aj. lav (modſat ober og hoch); ſædv. niedrig; fig. ringe, ubetydelig; ogſaa ofte: nedrig, nederdrægtig: ein -er Eigennutz. 2) av. auf und -, op og ned; iſær i Sammenſ. ſom en abſtillelig Partikel.

Nieder=beugen, v. a. og -biegen, v. i. a. nedbøie; -bord, m. -es -e, lavt Bord paa et Skib; fig. et lavbords Skib; -brechen, v. i. a. nedbryde; -brennen, v. 1) i. n. m. ſ. brænde ned til Grunden. 2) rgl. a. afbrænde, forſtyrre ved aldes Opbrænden; -bringen, v. i. a. bringe ned, nedbringe, ved anvendt Kraft bringe til Jorden; -bücken, v. a. ſich -, bøie, bukke ſig ned; -deutſch, aj. nordtydſk; (ſ. Anm. 3 til Forklaring over Forkortningerne); -drücken, v. a. trykke ned (mod Jordens Overflade); fig. nedtrykke; undertrykke; gjøre mobles, nedſlaae; -e, f. -n, ſ. -rung; -fahren, v.

i. 1) n. m. f. fare ned. 2) a. hjøre ned, hjøre omkuld, overkjøre; -fahrt, f. ub. pl. Nedfart, c.; -fallen, v. i. n. m. f. falde ned, falde til Jorden; vor Eim., knæle ned for; -fliegen, v. i. n. m. f. flyve ned; -gang, m. -es ub. pl. Nedgang, c. (Solens); -gehen, v. i. a. gaae ned, hælde ned ad; (undert. om Solen) gaae ned; -gericht, n. -es -e, Underret, c.; (Jagtsp.) lav Fuglesnøre, Done, c.; -geschlagen og -heit, f. -schlagen; -halten, v. i. a. holde ned; -hangen, v. i. n. m. f. hænge ned; d. T. -hängen; -hauen, v. i. a. nedhugge; -hocken, v. n. m. f. sidde ned paa Hug; -jagd, f. ub. pl. Ret til at jage det mindre Vildt; -kippen, v. 1) n. m. h. synke vippende ned. 2) a. faae til at vippe ned; -klappen, v. a. slaae Klappen ned: einen Tisch; -knien, v. n. m. f. nedknæle: vor Eim.; -kommen, v. i. n. m. f. komme ned; d. T. gjøre Barsel: mit einem Sohne -; -kunft, f. ub. pl. Neddemst, Forløsning, c.; -lage, f. -n, Nederlag, n.; Depositum, n.; Oplag, Forraadshuus, Magasin, n.; Stabelrettighed, c.; -land, n. -es -änder el. -ande, et lavtliggende Land; pl. -e, Nederlandene, Holland; -länder, m. -s pl. s. sg. Nederlænder, c.; -ländisch, aj. nederlandsk; -lassen, v. i. a. nedlade, lade synke ned; sich - -, nedlade; nedhidse; d. T. sætte sig; fig. sich an einem Orte - -, bosætte sig, tage sit Opholb paa, slaae sin Bopæl op et Sted; -lassung, f. -en, Nedladen, Nedhidsning, Nedsættelse, c., Plantested, n., Colonie, c.; -legen, v. a. eine S., lægge ned, nedlægge; ein Kind -, sich -, lægge til at sove, lægge til Sengs; fig. ein Amt, eine Würde, Stelle ꝛc., nedlægge, frivillig tage Afsted fra; etw. bei Eim., nedlægge hos, deponere, give i Forvaring; -legung, f. ub. pl. Nedlæggelse, Deponering, c.; -liegen, v. i. n. m. h. ligge lavt, ligge paa Jorden; krank-, være sengeliggende; -machen, v. a. foraarsage, at Noget rettes nedad; d. T. nedlade; fig. nedhugge, nedsable; -menzeln, v. a. hugge ned for Fode, nedsable; -menzelung, f. -en, Nedsabling, c.; -reißen, v. i. a. nedrive; nedbryde, rive om; -ßung, f. -en, Nedriven, Nedrivning, c.; -reiten, v. i. a. ride ned; d. T. ride omkuld; -rennen, v. rgl. eg i. a. rende ned; d. T. rende omkuld; -säbeln, v. a. nedsable, nedhugge; -säbelung, f. -en, Nedsabling, c.; -saufen, vulg. f. -trinken; -schießen, v. i. 1) n. m. f. flyde ned, falde hurtig ned. 2) a. flyde ned, (med et el. flere Skud); -schlag, m. -es -äge, Nedslag, n. (i Chymien) Præcipitat, n.; -schlagen, v. i. 1) n. m. h. slaae nedad; især i Musiken ved Taktslagen. 2) n. m. f. d. T. slaae ned, falde pludselig og med Hestighed ned. 3) a. slaae til Jorden, slaae ned, nedslaae; die Augen, slaae ned; (i Chymien) nedslaae, lade synke til Bunds, præcipitere: das Kupfer mit Eisen; fig. ein -des Pulver, -lelende; die Hitze im menschlichen Körper -, dæmpe; Eines Hoffnung -, nedslaae, betage, tilintetgjøre; einen Beweis -, gjøre ugyldig el. erklære derfor; Einen -, nedslaae, sætte i sienssynlig Bedrevelse; deraf -geschlagen, partic. nedslaaet, og -geschlagenheit, f. ub. pl. Nedslagenhed, Modlesshed, c.; -schlagung, f. Nedslaaen, c.; -schlüpfen, v. a. nedsluge, nedsvælge; -schreiben, v. i. a. nedskrive, omhyggelig opskrive; -senken, v. a. nedsænke; -setzen, v. a. nedsætte, sætte ned: ein Kind von dem Arme; sich; -setzung, f. -en, Nedsættelse, c.; -sinken, v. i. n. m. f. synke ned; -sitzen, v. i. 1) n. m. f. (Sybt.) sætte sig ned. 2) a. sidde ned, trykke ned ved at sidde paa; -stämmig, aj. lavstammet; -stechen, v. i. a. stikke ned, stikke ihjel; -steigen, v. i. n. m. f. nedstige, stige ned; -stoßen, v. i. a. stede ned, stede omkuld; stikke ihjel; -stoßung, f. -en, Nedstødning, c.; -stürzen, v. 1) n. m. f. styrte ned; styrte omkuld. 2) a. nedstyrte, styrte om; -thun, v. i. a. nedlekte, nedsætte; (Jagtsp. om Dyr) lægge sig ned; -trächtig, aj. nederdrægtig (forældd.) lav, af liden Heide; fig. ydmyg; -trächtigkeit, f. -en, N-hed, c.; -treten, v. i. a. nedtræde, træde ned; -tretung, f. -en, Nedtræden, c., Nedtrædelse, c.; -trinken, v. i. a. Einen, drikke fuld, drikke under Bordet; -ung, f. -en, en lavtliggende Egn; -warts, av. ned ad; -werfen, v. i. a. nedkaste, kaste ned; -werfung, f. -en, Nedkastelse, c.; -ziehen, v. i. a. trække ned.

Niedlich, aj. nydelig, zirlig, pyntet, net; d. T. -e Speise, lækker; -keit, f. ub. pl. N-hed, Z-hed, L-hed, c.

Niednagel, m. f. Nietnagel.

Niedrig, aj. lav; fig. (om Tonen og Stemmen) dyb; (om Priser) ringe; (om Sindelaget, Udtrykket) lav, nedrig, uanstændig; -keit, f. ub. pl. Lavhed, Dybde, Ringhed, Uædelhed, Nedrighed, c.

Niedrigen, v. a. (sjeldn.) fornedre, gjøre lavere.

Niedrigung, f. -en, f. Niederung.

Niemals, av. aldrig, ingensinde.

Niemand (Gen. -s, Dat. og Acc. - og -en, ub. pl.) pron. pers. Ingen, intet Mske.; es war - Fremdes da, ingen Fremmed.

Niere, f. -n, Nyre, c.

Nieren-braten, m. -s pl. f. sg. Ny-

reteg, c.; -fett, n. -es ub. pl. Nyrefedt, n.; -fleber, n. -s pl. f. sg. Nyrefeber, c.; -formig, aj. nyreformig; -gries, m. -es ub. pl. Nyregrnus, n.; -fchnitte, f. -n, el. -fchnittchen, n. -s pl. f. sg. Simlefkive, beftrøet med hakket Nyre, Mg ꝛc.; -ftein, m. -es -e, Nyreften, c.; -ftück, n. -es -e, el. -ftückchen, n. -s pl. f. sg. Nyreftykke, n.; -weife, av. i Nyreform (iſær i Bjergv.). [ſmaae Stykker.

Nierig, aj. -es Erz, ſom brydes i

Nieſe=mittel, n. -s pl. f. sg. Nyſemiddel, n.; -pulver, n. -s pl. f. sg. Nyſepulver, n.; -wurz, f. -ürze, Nyſerod, c.

Nieſeln, v. a. og n. m. h. ſnevle.

Nieſen, v. n. m. h. nyſe.

Nießbrauch, m. -es ub. pl. Nytten og Brugen (usus fructus).

Niet, n. -es -e, Klinkſom, n., Netnagel, c.

Niete, f. -n, Nite, c. (i Lotteri).

Nieten, v. a. nette, nitte, vegne (et Sem). [Regierod, c.

Nietnagel, m. -s -ägel, Netnagel;

Niſſeln, v. a. d. T. rive, gnave.

Niſtelgerade, f. -n, det Huusgeraad, ſom den nærmeſte Arvetagerinde paa Moderens Side arver efter hendes afdøde Tante.

Nil, m. -es ub. pl. Nilen; -pferd, n. -es -e, Flodheſt, Nil-; -reiher, m. -s pl. f. sg. Ibis, c.

Nimbus, m. Nimbus, Straalekrands.

Nimmer, av. (ſjeldn.) aldrig, ingenſinde; d. T. ikke mere, ikke igien; -froh, (indecl.) En, ſom aldrig er glad; -mehr, av. aldrig, plat ud aldrig, ingenſinde, (blot om en kommende Tid); -mehrstag, m. -es -e, d. T. (i Spøg) den Dag, ſom aldrig vil komme igien; -nichtern, (indecl.) En, ſom aldrig er ædru; -ſatt, m. (indecl.) d. T. Kværfolding, c. (en Perſon, ſom aldrig bliver mæt); en Art Pelikan.

Nippen, v. n. m. h. d. T. nippe, drikke lidet af Gangen.

Nirgend el. -s, av. ingenſtedś.

Niſche, f. -n, Niche, c.

Niſchel, m. -s pl. f. sg. d. T. foragt. og i Spøg, Hoved, n.

Niſſe, pl. ub. sg. Gnid, n. (Lusæg).

Niſten, v. n. m. h. bygge Rede; fig. ogſaa i Spøg el. foragt., nedſætte ſig paa et Sted; ſich ein-.

Nix, m. -es -e, d. T. Nøk, c., en opdigtet Vandaand.

Noch, 1) aj. og av. ikke heller, ogſaa ikke; weder, -, hverken, eller. 2) av. endnu, indtil nu; nok, endnu; desuagtet, alligevel; (tidt tjener det ogſaa blot til Talens Eftertryk); -malig, aj. gjentagen, hvad der er el. ſteer endnu engang; -mals, av. endnu engang, nok engang. [en Gildsraa).

Nock, n. -es -e, Nok, c. (Enden af

Nomade, m. -n -n, Nomade, c.

Nomen, n. -s -mina, Dat. pl. Nomen, Nomen, n.

Nominativ, m. -s -e, Nominativ, c.

None, f. -n, (i Kloſtrene) den niende Time om Dagen, d. e. Kl. 3 Efterm.; (i Muſiken) den en Octav forhøiede Secunde.

Nonne, f. -n, (Dim. Nönnchen, n. -s pl. f. sg.) Nonne, c. (hos adſkillige Haandv.) et huult Rum el. et forhøiet Kar; ligel. en huul Træfugle med en Stilt, til at lege med for Børn; -nkloſter, n. -s pl. f. sg. Nonnekloſter, n.; -nleben, n. -s ub. pl. Nonneliv, n.

Noppen, v. a. d. T. neppe, fx. Klæde. [e.; (ſjeldn.) Nord, c.

Nord, m. -es ub. pl. Nordenvind,

Nordamerika, n. -s ub. pl. Nordamerika, n.; -deutſch, aj. nordtydſk; (ſ. Anm. 3 til Forklaring over Forfatterinderne); -kaper, m. -s pl. f. sg. Nordkaper, c. (et Slags Hvalfiſk); -licht, n. -es -er, Nordlys, n.; -oſt, m. -es ub. pl. Nordoſt, c. (blot med præp.); Nordoſtwind, c.; -öſtlich, aj. nordoſtlig; -pol, m. -es ub. pl. Nordpol, c.; -ſchein, m. -es -e, f. -licht; -ſee, f. ub. pl. Nordſøen; -ſtern, m. -es ub. pl. Nordſtjernen; -wärts, av. mod Nord; -weſt el. -westen, Nordveſt; blot brugelig ub. Art. med nogle præp. og av.; -weſtwind, m. -es -e, Nordvestwind, c.; -wind, m. -es -e, Nordenvind, c. [nach -, Nord.

Norden, n. -s ub. pl. aus, gegen,

Norderbreite, f. ub. pl. nordre Brede.

Nordiſch, aj. nordiſk.

Nördlich, aj. nordlig.

Nörgeln, v. n. m. h. d. T. knurre, brumme, murre.

Norm, f. -en, Norm, c.

Norwegen, nom. prop. Norge, n.; -weger, m. -s pl. f. sg. Nordmand, c.

Noß, n. -es -öſſer, (efter et Talord pl. f. sg.) d. T. Ned, Qvægshoved, n. et enkelt, tamt, ſtirfeddet Dyr, men iſær af Heſte, Faar og Hornqvæg.

Nöſſel, n. -s pl. f. sg. et huult Kar; n. St. et beſtemt Maal for ſlydende og tørre Ting; Pægel, halv Kande.

Notar, m. -s -e el. -ius, m. pl. -ien, Notarius, c.; -iat, n. -s -e, Notariat, n.

Note, f. -n, Node, c.; d. T. Note, Anmærkning, c., en kort Opſkrift; (hos Kjøbm.) en kort Regning; et Bevis, en Banknote.

Notel, f. -n, d. T. en kort, uden al ordentlig Form gjort Optegning; en Clauſel.

Noten=buch, n. -es -ücher, Nodebog, c.; -druckerei, f. -en, Nodetrykkerie,

n.; -plan, m. -es -e, Nødesystem, n., de fem Linier til Noder; -pult, n. -es -e, Nødestol, c.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Nødeskriver, c.

Noth, av. (næsten forældet.) nødig, nødvendig.

Noth, f. (pl. sjeldn. Nöthe) Nød, c., Trang, Elendighed, c.; zur -, til Nød; mit genauer -, med Nød og neppe; etw. aus - thun, af Nødvendighed; es wird - haben, det vil koste Møie, Anstrengelse; das Schiff befindet sich in -, Fare; sie sind in der äußersten -, Armod; Bim. viele - machen, Kummer; - kennt kein Gebot, - bricht Eisen, Nød bryder alle Love; die schwere -, den faldende Syge; daß dich die schwere -! Fanden tage dig!

Noth-anker, m. -s pl. s. sg. Nødanker, n.; -bau, m. -es -e, Interimsbygning, c. (som opføres i Hastværk paa kort Tid); -behelf, m. -es -e, Hjelp i Nød, Udflugt, c.; -brunnen, m. -s pl. s. sg. Nødbrønd, c.; -damm, m. -es -amme, Nøddige, n.; -dienst, m. -es -e, en Tjeneste, som ydes i Nødstilfælde; -dringen, v. i. a. (Sydt. og i Canc.) nødsage, tvinge; -durft, f. ub. pl. Nød, Nødtørft, Trang, c. (Sydt.) Mangel, c.; (i Canc.) det Nødvendige, Fornødne, det, som udfordres; seine - - verrichten, forrette sin Nødtørft (blot om Mstr.); -dürftig, aj. nødtørftig; neppe tilstrækkelig, til Nød, til Huusbehov; (Sydt.) trængende; usel, i høieste Grad fattig; -dürftigkeit, f. ub. pl. Nødtørftighed, c.; -erbe, m. -n -n, Arving, som man uden særdeles Nød ikke tør forbigaae, d. e. Forældre og Børn, modsat fremmed Arving; -erbschaft, f. -en, den Deel af Arven, som man er nødt til at efterlade sine Paarørende; -fall, m. -es -alle, Nødsfald, n.; -gedrungen, aj. nødtvungen, nødsaget; -geschrei, n. -es -e, Nødskrig, n.; -helfer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) d. Tl. Nødhjelper, c.; (-inde, c.); -hülfe, f. ub. pl. Nødhjelp, c.; -leidend, egentl. partic. af Noth leiden, som aj. nødlidende; deraf der, die -e, den Nødlidende; -lüge, f. -n, Nødløgn, c.; -pfennig, m. -es ub. pl. Nødskilling, c.; -schuß, m. -sses -üsse, Nødskud, n. (især paa Skibe); -stall, m. -es -älle, et Slags Stillads til at tvinge vælige Heste at staae stille i, for at bestaaes, faae Medicamenter ind ꝛc.; -stand, m. -es ub. pl. en betrængt Tilstand; -taufe, f. -n, Hjemmedaab, c.; -thür, f. -en, en Dør, som man kun i Nødsfald betjener sig af; -übel, n. -s pl. s. sg. nødvendigt Onde; -weg, m. -es -e, en Vei, som man kun i Nødsfald betjener sig af; -wehr, f. ub. pl. Nødværge, n.; -wendig, aj. nødvendig; fornøden; naturlig; ikke tilfældig; u-undværlig; -wendigkeit, f. -en, N-hed, F-hed, c.; -werk, n. -es -e, et for vort eget og Andres Velfærd nødvendigt Arbeide; Nødværk, n.; -zucht, f. ub. pl. Voldtægt, c.; -züchtigen, v. a. eine Person, voldtage; -züchtiger, m. -s pl. s. sg. Voldtager, c.; -züchtigung, f. ub. pl. Voldtægt, c.

Nöthig, aj. etw. - haben, have nødig, have behov, behøve, bruge; fornøden; nødvendig; das -e, det Nødvendige, Fornødne; -en, v. a. nøde, nødsage: die Stadt zur Uebergabe -; (af Høflighed) Einen zum Essen -; (forældet.) tvinge; -keit, f. -en, Nødvendighed, Fornødenhed, c.; -ung, f. -en, Nøden, Nødsagen, c.

Notiz, f. -en, Notice, c.; von etw. - nehmen, tage Notice af, bekymre sig om. [ber, Slagtemaaned, c.

November, m. -s pl. s. sg. Novem-

Noviz, m. -e, f. Novice, c.

Nu, f. Nun; in einem -, i et Nu.

Nüchtern, aj. fastende; ædru; ikke mere drukken; fig. smagløs; igien frisk for Livenskabens Fortumlen; maadeholden i Spise og Drikke; -heit, f. ub. pl. fastende Tilstand, Ædruelighed; fig. Smagsløshed; die -heit seines Geistes, Roligheed, c.; die -heit beim Essen, Maadeholdenheden.

Nudel, f. -n, Nudel, c. (af Dei); -bret, n. -es -er, Nudelbræt, n.; -teig, m. -es -e, Nudeldei, c.

Nüffeln, v. n. m. h. d. Tl. snøvle.

Null, f. -en, Nul, n.

Null, av. brugelig i: - und nichtig, ugyldig, at anse som ikke Fleet.

Nummer, f. -n, Nummer, n.; d. Tl. Talfigur, c.; -n el. numeriren, v. a. tælle (især blot i Regnet., udtale og skrive Tal); nummerere, (betegne med Tal).

Nun (d. Tl. nu), av. nu, i dette Øieblik; von - an, fra nu af; - freudig, - traurig, snart; in einem Nu (ikke Nun), i et Øieblik, i et Nu; fig. for det meste som ej. nu: es ist - einmal so; -, das muß ich bekennen; -, - nur gemach! -mehr, av. nu; -mehrig, aj. nærværende, som er el. skeer nu.

Nuncius, m. pl. -cien, Nuncius, c.

Nur, 1) av. nu ylig, netop nu, for et Øieblik siden. 2) ej. kun, ikun, kuns; ikke mere, oftere, længere end; intet uden, Ingen uden. (Ofte tjener det til Forstærken: es ist - zu schlimm, og fig. i mange Tilfælde, f. Ex. ved en Undtagelse, for: undtr, ved en Formaning, et frygtsomt Ønske o. s. v.).

Nuß, f. -üsse (Dim. -üßchen, n. -s pl. s. sg.) Nød, c. (især Hasselnød, c.; in die Nüsse gehen, gaae og plukke Nødder; fig. gaae tabt; die - an einer

Armbrust, den runde Fure, hvori Snoren hviler; fig. aus der - seyn, i Lidenskab være ude af sig selv; Linen in die - bringen, til Besindighed; (Jagtsp.) Ulvindens og flere Dyrs Fødselsdeel.

Nußallee, f. -n, Nøddeallee, c.; **-band**, n. -es -änder, en Dorhængsel, hvis to Dele ere sammensiede med en hul Jernkugle; **-baum**, m. -es -aume, N-træ, n.; **-baumen**, aj. N-træes, af N-træ; **-beißer**, m. -s pl. s. sg. forskjellige Fugle, som: Nøddekrig, Kjærnebider; **-braun**, og **-farben** el. **-farbig**, n-bruun; **-hülse**, f. -n, N-hase, c.; **-kern**, m. -es -e, N-kjærne, c.; **-knacker**, m. -s pl. s. sg. N-knækker, c.; **-öl**, n. -es -e, N-olie, c.; **-schale**, f. -n, N-skal, c.; **-wald**, m. -es -älder, N-skov, c.

Nuth, f. -en, Fuge, Rende, c.; **-hobel**, m. -s pl. s. sg. Fughøvl, Plov-, c. (hvormed Fuger høvles i Bræder til Sammenplisning).

Nutz=anwendung, f. -en, Anvendelse til Nytte (af en Lærdom, Sandhed, Prædiken); die - - einer Fabel, Moralen; **-bar**, aj. nyttig, fordeelagtig; **-barkeit**, f. ub. pl. N-hed, F-hed, c.; **-eiche**, f. -n, Eeg, som er brugelig til Gavntømmer; **-holz**, n. -es ub. pl. Gavntræ, Gavntømmer, n.; **-los**, aj. unyttig; **-losigkeit**, f. ub. pl. Unyttighed, c.; **-nießung**, f. f. Nießbrauch; **-ung**, f. -en, Fordeel, Indkomst, Indtægt, c.; **-ungsanschlag**, m. -es -age, en Kings Taxation efter hvad den indbringer.

Nutze el. **nütze**, av. (med nichts og seyn) brugbar, nyttig; zu -, til Nytte.

Nutzen, v. u. m. h. nytte, gavne.

Nutzen, v. a. die Zeit, nytte; eine S., bruge; sein Geld, anvende med Fordeel.

Nutzen, m. -s ub. pl. Nytte, Fordeelagtig; ein -es Gewerbe, indbringende; **-keit**, f. ub. pl. N-hed, G-hed, c.

Nymphe, f. -n, Nymphe, c. (i Mythol. et Slags Halvgudinder; fig. et letfærdigt Fruent. og en Puppe).

O.

O, n. en Vokal; det femtende Bogstav i ABC.

O! (oh!) interj. o!

Ob, 1) cj. om. 2) av. oven for (blot i nogle Sammensf. f. -befagt, -erwähnt ꝛc.). 3) præp. med Dat. og Gen. (forældr.) over: der Staat hält - den Gesetzen; ved: das Land - der Ems; henimod, omtrent: - funfzig Mann.

Obacht, f. ub. pl. d. T. Agt, Agtpaagivenhed, c., Opsyn, n.; **-en**, v. a. agte paa.

Obbemeldet, obbenannt, obberührt, obbesagt, aj. (Cant.) ovenfor meldt, nævnet, berørt, sagt.

Obdach, n. -es **-ächer**, Tag, n.; fig. Skjul, Huusly, Herberg, n.

Obduction, f. -en, Obduction, c.

Obelisk, m. -es -e og -en, Obelisk, c.

Oben, av. oven, oventil, ovenfor, oppe; fig. - an sitzen, geben, overst, paa den fornemste Plads; er ist - auf, ovenpaa (har naaet Maalet); er ist - aus, flygtig, ubetænksom; er ist gleich - aus, i Vrede; **-drein** el. **-ein**, desuden, oven i Kjøbet; **-gesagt**, ovenfor, forhen, i det Foregaaende (af et Skrift); **-hin**, aj. overfladisk, sjældesløst, for det Øse.

Ober, aj. over, øvre, overst; im -en Stockwerke, i overste; zu -st auf dem Berge, overst paa; die -e Stadt, høiere liggende; die -ste Gewalt, høieste; die -en Stände, høiere.

Ober=admiral, m. -es -e, Overadmiral, c.; **-älteste**, m. -n -n, f. -meister; **-arm**, m. -es -e, Overarm, c.; **-arzt**, m. -es -ärzte, Overdoktor, c.; **-aufseher**, m. -s pl. f. sg. Overopsynsmand, c.; **-aufsicht**, f. ub. pl. Overopsyn, n.; **-balken**, m. -s pl. f. sg. overste Bjelke, c.; **-befehl**, m. -es -e, Overbefaling, c.; **-befehlshaber**, m. -s pl. f. sg. Overbefalingsmand, c.; **-bereiten**, m. -s pl. f. sg. Overberider, c.; **-bett**, n. -es -en, Overdyne, c.; **-decke**, f. f. Bettdecke; **-deutsch**, aj. sydtydsk; (f. Anm. 3 til Forklaringen over Forfortningerne); **-e**, m. el. f. Overmand, Foresat, c.; **-fläche**, f. -n, Overflade, c.; **-flächlich**, aj. paa Overfladen; fig. overfladelig, overfladisk; **-flächlichkeit**, f. ub. pl. O-ghed, O-fhed, c.; **-förster**, m. -s pl. f. sg. Overforster, c.; **-fuß**, m. -fses -üsse, den overste Deel af Foden; Brist, c.; **-gericht**, n. -es -e, Overret, c.; **-geschoß**, n. -sses -sse, overste Stokverk; **-gesell**, m. -es -e, Oldgesel, c.; **-gewalt**, f. ub. pl. høieste, overste Magt; **-gewehr**, n. -es -e, Overvaaben, n. (som Gevær, Sypd ꝛc.); **-gott**, m. -es -ötter, Overgud, c. (i

Mythol.); -halb, av. som præp. med Gen. ovenfor: - - der Stadt; -hand, f. -ände, Bagen af Haanden; Haandled, n.; fig. den fornemste Magt; Overhaand, c.; -haupt, n. -es -äupter, fig. Overhoved, n.: das ſichtbare - - der Kirche; -haus, n. -es -äuſer, den øverſte Deel af et Huus; (i England) Overhuſet; -hemd, n. -es -en, Overſtjorte, Manſtjet-, c.; -herr, m. -n -en, Overherre, Lands-, c.; -herrlich, aj. Overherrens-, landsherlig; -herrſchaft, f. -en, Overherredomme, n.; (undert.) Overhaand, c.; -hof, m. -es -öfe, den øverſte Gaard, Borggaarden; der - -, das - hofgericht, -es -e, Overhofret, c.; -hofmarſchall, m. -es -älle, Overhofmarſkal, c.; -holz, n. -es, Træernes tykke Grene; (i Skovv.) Overſkov, c.; -irdiſch, aj. ovenfor Jorden; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Overjæger, c.; -kiefer, m. -s pl. ſ. sg. Overkjæve, c.; -kleid, n. -es -er, Overklædning, c.; -koch, m. -es -öche, Overkok, c.; -körper, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -leib; -land, n. -es -änder, Opland, Høiland, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Høilænder, Op- (-inde) c.; -ländiſch, aj. høilandſk; -lauf, m. -es -äufe, Overdæk, n. (paa et Skib); -leder, n. -s pl. ſ. sg. Overlæder, n.; -leſze, f. ſ. -lippe; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Overlærer, c.; -leib, m. -es -e, Overkrop, c.; -lippe, f. -n, Overlæbe, c.; -loff, m. ſ. -lauf; -mann, m. -es -änner, Overmand, c. ſ. Obmann; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. den øverſte Mester, Oldermand, c.; -pfarrer og -prediger, m. -s pl. ſ. sg. Sognepræſt, c.; -prieſter, m. -s pl. ſ. sg. Overpræſt, Øverſtepræſt, c.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Overdommer, c.; -richterlich, aj. Overdommers, hørende til en Overdommer; -rinde, f. -n, Overſkorpe, c.; -rock, m. -es -öcke, Overtøie, c.; -ſchale, f. -n, Overſkaal, c.; -ſchenkel, m. -s pl. ſ. sg. Laar, n.; -ſchlachtig, aj. Overſaldes- (ved Vandmøller); -ſchule, f. -n, Høiſkole, c., Gymnaſium, n.; -ſeite, f. -n, Overſide, c.; -ſtg, m. -es -e, Forſæde, Høiſæde, n.; -ſtallmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Overſtaldmeſter, c.; -ſtelle, f. -n, Høiſædet, n.; det øverſte Sted; -ſteuermann, m. -es -änner, Overſtyrmand, c.; -taſſe, f. -n, Overkop, c.; -theil, n. -es -e, Overdeel, c.; -verdeck, n. -es -e, ſ. -lauf; -vormund, m. -es -ünder, Overformynder, c.; -vormundſchaftsamt, n. -es -ämter, Overformynderi, Overformynderſkab, n.; -wärts, av. opad; -welt, f. ud. pl. Oververden, c.; -wuche, m. -es ud. pl. ſ. -holz; -zahn, m. -es -ähne, Overtand, c., Tand oven i Munden; -zeug, n. -es ud. pl. Overtøi, n.

Oberſte, m. -n -n, Overſte, c. (ſom blandt flere har den øverſte Magt); Oberſt, c.; -ſtlieutenant, m. -es -en, Oberſtlieutenant, c.; -ſtwachtmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Major, c.

Oberwähnt, aj. ovennævnt, ovenomtalt.

Obgedacht, -meldet, -nannt, aj. (Canc.) ovenomtalt, ovennævnt, -nørnt.

Obgleich, obſchon, obwohl, ej. om end, endſkjøndt, omendſkjøndt, ihvorvel. (Foran pron. og foran ændre ej. bliver det nødvendigen udſtillt, men foran Nomine blot undert., ſ. Ex. ob er gleich arm iſt; ob nun ſchon; ob die Menſchen ꝛc.)

Obhanden, aj. (Sydt.) forhaanden, forestaaende.

Obhut, f. ub. pl. (næſten forald.) Beſkjermelſe, Varetægt, c., Opſyn, Tilſyn, n.

Obig, aj. ovenſtaaende.

Object, n. -es -e, Object, n.

Oblate, f. -n, Oblat, c.

Obliegen, v. i. u. 1) m. ſ. (forald.) være oven paa, ligge forover; fig. faae Overhaand. 2) m. h. einer S., lægge ſig efter, befliitte ſig paa; die Pflichten, die uns -, paaligge, ere forpligtede, forbundne til. [telſe, Skyldighed.

Obliegenheit, f. -en, Pligt, Forplig-

Obligation, f. -en, Obligation, c.

Obmann, m. -es -änner, Opſynsmand; Voldgiftsmand; Seierherre, c.

Obrigkeit, f. -en, Øvrighed, c.; (i Stæderne) Magiſtrat, c.; -lich, aj. Øvrighedes-, for, tilherende, tilkommende Øvrigheden.

Obriſt, m. -en -en, d. Æ. Oberſt, c.

Obſchon, ej. d. Æ. ſ. Obgleich.

Obſchweben, v. u. m. h. (ſjeld.) være over; fig. være nær, være tilſtede, forestaae. [Sedvane, c.

Obſervanz, f. -en, Obſervants, Skik,

Obſervation, f. -en, Obſervation, Jagttagelſe, c.; -torium, n. -es -ien, Obſervatorium, n.

Obſicht, f. ub. pl. (Sydt.) Opſyn, n.

Obſieg, m. -es -e, (Sydt.) Seier, c.; -en, v. u. m. h. (Sydt.) ſeire.

Obſorge, f. ub. pl. (Sydt.) Forſorg, c.

Obſt (o langt) n. -es ub. pl. Frugt; Træfrugt, c.; -baum, m. -es -äume, Frugttræ, n.; -eſſig, m. -es -e, Frugtedike, c.; -frau, f. -en, Frugtkone, c.; -garten, m. -s -ärten, Frugthave, Vildgaard, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) og -höfe, f. -n (-inn, f. -en) Frugthandler (-ſte) c.; -jahr, n. -es -e, Frugtaar, n.; -kammer, f. -n, Frugtkammer, n.; -krämer, m. -s pl. ſ. sg. es -mann, m. -es -änner, Frugthandler, c.; -markt, m. -es -ärkte, Frugtorv, n.; -moſt, m. -es -e, Moſt af Frugt, ſom, efterat det har gjæret, hedder -wein, m. -es -e, Frugtvin, c.

Obſtand, m. -es ub. pl. og **Obſtatt**, f. ub. pl. (ſjeldn.) Modſtand, c.: Eim. - halten, holde Stand imod.

Oebſter (-ſtler) m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) d. T. Frugtbevogter (-ſte) c. (i en Have); Frugthandler (-ſte) c.

Obwalten, v. n. m. h. (Canc.) være forhaanden, tilſtede, nærværende, herſkende, bydende.

Obwohl, ej. ſ. Obgleich.

Occident, m. -es ub. pl. Occident, c., Veſten; -aliſch, aj. veſtlig.

Ocean, m. -s -e, Ocean, Verdenshav.

Ocher, m. -s ub. pl. Okker, c. (et Mineral); Okkergunlt; -gelb, aj. okkergunl.

Ochs (Ochſe) m. -en -en, (Dim. Oechschen, n. -s pl. ſ. sg.) Tyr, Oxe, Stud, c.; fig. vulg. (et Skjelsord).

Ochſen, v. n. m. h. d. T. (n. St.) være tyregal.

Ochſen=auge, n. -s -n, Oxeøie, n. (Oxens Øie; fig. et rundt el. aflangt Vindue); en Art Gjerdesmutte (Fugl); (i Kogekonſten) Speilæg, n.; -bauer, m. -s pl. ſ. sg. en Bonde, ſom pløier med Oxne; -fleiſch, n. -s ub. pl. Madfeber, c. (et Slags Febergysen, ſom Mange fornemme efter at have ſpiſt); -fleiſch, n. -es ub. pl. Oxekjød, n.; -galle, f. Oxegalle, c.; ub. pl.; fig. det runde, i Midten opheiede, grønne Glas i ſmaae Lygter; -haft, aj. vulg. oxeagtig, ſtude-, grov, plump, dum; -handel, m. -s ub. pl. Studehandel, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. Studehandler, c.; -haut, f. -äute, Oxehud, c.; -kalb, n. -es -älber, Oxekalv, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Oxehoved; fig. Oxe, en grov Dumrian; -leder, n. -s pl. ſ. sg. Oxelæder, n.; fig. ein - - haben, have tyk Hud, være uſelſom; -markt, m. -es -arkte, Oxemarked, Oxæg-, Stude-; Oxetorv, Studе-, n.; -mäßig, aj. ſ. -haft; -ſehne, f. -n, og -ziemer, m. -s pl. ſ. sg. Oxremme, c.; -zunge, f. -n, Oxetunge, c.

Ochsbolt, n. ſ. Oxbolt.

Octav, n. indeel. Octav, c.: ein Buch in -; das -format.

Octave, f. -n, (i Muſik.) Octav, c.

October, m. -s pl. ſ. sg. October, Sædemaaned, c.

Octroy, f. -en, Octroi, c.

Oculiren, v. a. oculere; die Blatteru -, indpode, indoculere.

Oculiſt, m. -en -en, Oculiſt, Øienlæge, c.

Ode, f. -n, Ode, c.

Odem, m. ſ. Athem.

Oede, aj. øde, ubeboet, udyrket.

Oede, f. -n, Ørk, c.

Oder, ej. eller: entweder alles - nichts; thun ſie es, - es wird ſie reuen, eller, hvis ikke ſaa.

Oder, f. ub. pl. Oderen (Flod).

Ofen, m. -s pl. Oefen, (Dim. Oefchen, n. -s pl. ſ. sg.) Ovn; Kakkeloon, c.

Ofen=bank, f. -änke, en Bænk i Kakkelovnskrogen; Ovnbænk, c.; -blaſe, f. -n, en i Stueovnen el. dens Brandmuur indſat Kjedel; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Kakkelovnsfod, c.; -gabel, f. -n, Ovngaffel, -rage, c.; -heißer, m. -s pl. ſ. sg. Fyrbøder, c.; -krücke, f. -n, Ovnkrykke, c. (til at trække Ild, Kul og Aſke ud af Ovnen med); -loch, n. -es -öcher, Ovnhul, n., -mund, c.; -s meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Ovnmeſter, c. (ved Smeltehytter, ſom har Opſyn over en Smelteovn); -platte, f. -n, Kakkelovnsplade, c.; -röhre, f. -n, Kakkelovnsrør, n.; -ſchaufel, f. -n, Ovnſkuffe, c.; -ſchirm, m. -es -e, Kakkelovnsſkjerm, c.; -ſtange, f. -n, Ovnſtang, c.; -thür, f. -en, Ovndør, Kakkelovns-, c.; -zins, m. -es -e, Ovnspenge, Bager-, el. ogſaa Afgift for den Ret at holde Bageovn el. anden Ovn.

Offen, aj. aaben: eine -e Thür; ein -er Korb, ubedækket; ein -er Brief, uforſeglet; -e Briefe (Canc.) ſom angaae Enhver; eine -e Stadt, ſom ingen Feſtningsværker har; -er Leib, ikke forſtoppet; die Erde iſt -, opteet; -e Rechnung, uindſtrænket; -e Caſſe, hvor man kan faae ſaa mange Penge, ſom man vil; ein -er Wechſel, ikke ſtilet paa nogen vis Sum; ein -es Lehn, ſom hjemfalder til Lehnsherren; eine -e Zeit, den Tid, da Nydelſen og Brugen af en Ting ſtaaer fri; -e Tafel, for Alle og Enhver; ein -er Kopf, nemt, lyſt, ſom hurtigt og tydeligt begriber; das -e e (i Sprogl.) det e, ſom udtales ſom ä; (om Mine, Aaſyn og Hjerte) fri, uforſtilt, ikke tilbageholdende.

Offen=bar, aj. aabenbar, almindelig bekjendt, kundbar, vitterligt; die -bare See, aaben, rum Sø; -baren, v. a. (partic. geoffenbart) aabenbare; Eim. etw., bekjendtgjøre; es wird ſich bald -; (i Theologien) aabenbare, bekjendtgjøre overnaturlige Sandheder; -barlich, aj. (ſjeldn.) bekjendt, offentlig; -barung, f. -en, Aabenbarelſe, c.; (i Theol.) Aabenbaring, c.; (undert.) hele Bibelen; -heit, f. -en, Aabenhed, c.; uden Tilbageholdenhed og Forſtillelſe; -herzig, aj. aabenhjertig, gunſte oprigtig; -herzigkeit, f. ub. pl. Aa-hed, c.; -s kundig, aj. (ſjeldn.) almindelig bekjendt.

Oeffentlich, aj. offentlig; -keit, f. ub. pl. O-hed, c.

Officiat, m. -es -e, (i den romerſke Kirke) Dommer i en geiſtlig Ret.

Officiant, m. -en -en, Officiant, c., Underbetjent, c.

Officier, m. -s -e el. -e, Officier, c. (ved Soldater); (n. St.) en Embedsmand.

Officin, f. -en, **Officin**, n.

Officier, m. ſ. **Officier**.

Oeffnen, v. a. aabne: die Thür, eine Åder -; fig. aabne: forſkaffe og tillade fri Tilgang til, fri Nydelſe, frit Brug af en Ting; Eim. ſein Herz -, betroe ſig til; Eim. die Augen -, forſkaffe Indſigt og Erkjendelſe; -ffnung, f. Aabning, c. (Aabnen, c.; ub. pl.; et aabnet Sted; pl. -en) keine - - haben, Aabning (have Forſteppelſe).

Oft, (öfter, am öfteſten) av. ofte, tidt (iſær med ſo og wie); mange Gange; d. Æ. hyppig.

Oefter, aj. oftere, ſom ſteer flere Gange, jævnlig, idelig.

Oeſters, av. d. Æ. oftere, meer end engang, adſtillige Gange.

Oftmalig, aj. ſom er el. ſteer ofte, mange Gange.

Oftmals, av. mange Gange; d. Æ. egſaa: oftmalen og öftermals.

Oh! ſ. **O**!

Oheim, m. -es -e, Farbroder, Morbroder, c.; d. Æ. Fætter, c.; -e, f. -n, (ſield.) Faſter, Moſter, c.

Oehl, n. ſ. **Oel**.

Ohm, m. og -e, f. -n, ſ. **Oheim**.

Ohm, n. el. **Ohme**, f. ſ. **Ahm**.

Ohne, 1) præp. uden: - dich; - deine Hülfe; foruden: wir waren zehn Perſonen - die Kinder; es wäre - dieß, - hin (urigt. - dem) geſchehen, desuden, uden det, alligevel; - Zweifel (urigtigt Zweifels -) uden Tvivl. 2) av. uden: - es zu wiſſen; (ſield.) es iſt nicht -, ugrundet, ikke at negte; -fehlbar, -geachtet, -gefähr ꝛc., ſ. **Un-**.

Ohnmacht, f. 1) ub. pl. Afmægtighed, Vanmagt, Svaghed, c. 2) pl. -en, Afmagt, Beſoimelſe, c.; -mächtig, aj. afmægtig, ſvag, kraftløs; (ſom av.) afmægtig, beſoimet.

Ohnſchattig, aj. -e Völker, ſkyggeløſe (om Folkene mellem Vendekredſene, fordi de, naar Solen ſtaaer lodret over deres Hoveder, ingen Skygge kaſte).

Oho! interj. oho!

Ohr, n. -es -en (Dim. **Oehrchen**, n. -s pl. ſ. sg.) Øre, n.; fig. ein feines - haben, Gehør; davon hat er kein -, vil inter høre derom; ich bin ganz -, hører opmærkſomt til; adſtillige ſaavel fordybede ſom fremſtaaende Ting: die -en des Ankers, der Kanonen; ein - an ein Blatt, eine Karte machen, bøie Hjørnet om.

Oehr, n. -es -e: das - einer Nadel, Øiet; das - eines Napfes, Øret, Hanken; das - zu einem Saken, Mallen til en Hægte.

Ohr-band, n. d. Æ. Dopſko, c. (paa en Kaardeſtede); -eule, f. -n, ſtore Slags Ugler; Hornugle; die große - -, Uhu, c. (med opſtaaende Fjedre, der ligne Øren); -feige, f. -n, d. Æ. Øreſigen, u.; -finger, m. -s pl. ſ. sg. Øreſinger, den lille Finger; -flügel, m. -s pl. ſ. sg. Øret (den udvendige ovenſte Deel); -förmig, aj. øreformig; -gehenk, n. -es -e, Øreberlok, c.; -höhler, m. ſ. -wurm; -käfer, m. ſ. -wurm; -kauz, m. ſ. -eule; -kiſſen, n. -s pl. ſ. sg. Ørepude, c.; -läppchen, n. -s pl. ſ. sg. Øreflip, c.; -löffel, m. -s pl. ſ. sg. Øreſtee, c.; -los, aj. øreles; -muſchel, m. -s pl. ſ. sg. Øremuſkel, c.; -ring, m. -es -e, Ørering, c.; -wurm, m. -es -irmer, Øretviſt; Skruketrold, c. (Inſecter); en Hygdom ved Jagthundes Øren; ub. pl.; -zipfel, m. -s pl. ſ. sg. Øreflip, c.

Oehren, v. a. forſyne med Øie, med Øre, med Hank.

Ohren-baumel, f. -n, ſ. -gehenk; -beichte, f. ub. pl. hemmeligt Skriftemaal, n., (ſom hviſtes Skriftefaderen i Øret); -bläſer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) d. Æ. Øretuder, Vagvakter (Ø-ſte, Ø-ſte) c.; -bläſerei, f. ub. pl. Øretuderi, n., Vagvakkelſe, c.; -brauſen, n. -s ub. pl. Bruſen, Lyden, Suſen for Øret; -gehenk, n. -es -e, Øreberlok, Ørering, c.; -kigel, m. -s ub. pl. Øretikkeren, c.; fig. Lyſtenheb efter at høre Nyt; -klingen, ſ. -brauſen; -knorpel, m. -s pl. ſ. sg. Ørebruſk, n.; -ſauſen, ſ. -brauſen; -ſchmalz, n. -es ub. pl. Ørevox, Øreſidt, n.; -ſchmerz, m. -es og -zwang, m. -es ub. pl. Øreſine, c.

Ohrling, m. -es -e, ſ. **Ohrwurm**.

Oekonom, m. -en -en, Økonom, Huusholder; iſær: Land-, c.; -ie, f. ub. pl. Økonomie, c.; -iſch, aj. økonomiſk.

Oel, n. -s -e, Olie, c.; fig. viſſe ved Konſt tilberedte Olie lignende Legemer.

Oel-baum, m. -es -äume, Olietræ, Oliven-, n.; -baumen, aj. Olietræs-; -beere, f. -n, Olive, c. (Olietræets Frugt); -berg, m. -es -e, Oliebjerg (bevoxet med Olietræer); -bild, n. -es -er, et Billede, Portrait, malet med Oliefarve; -blatt, n. -es -ätter, Olieblad, n.; -druſen, pl. ub. sg. Varme, Rundfald af Olie, iſær af Bomollen; -farbe, f. -n, Oliefarve, c.; -flaſche, f. -n, Olieflaſke, c.; -flecken, m. -s pl. ſ. sg. Olieplet, c.; -garten, m. -s -ärten, Oliehave, c. (med Olietræer bevoxet); -göze, m. -n -n, d. Æ. og blot fig. Klods, Dumrian, Dogenigt, c., Drog, n.; -hefen, pl. ub. sg. ſ. -druſen; -icht, aj. olieagtigt; -ig, aj. oliet, blandet med Olie; -krug, m. -es -üge, Oliekrukke, c.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Olietage, c.; -lampe, f. -n, Olielampe, c.; -malerei, f. Oliemalen, c.; ub. pl.; Oliemaleri, n., pl. -er; -

mühle, f. -n, Oliemølle, c.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. og -ſchlæger, m. -s pl. ſ. sg. Oliemøller, c.; -shaut, f. -äute, et Slags godt, med Olie tilberedet, gualt Pergament; -tonne, f. -n, Olietønde, c.; -zweig, m. -es -e, Oliegreen, c.

Oleander, m. -s ub. pl. en Buskvext; Laurbærroſe, c. (Nerium oleander). [træ, n.

Oleaſter, m. -s pl. ſ. sg. vildt Olietræ.

Oelen, v. a. overſtryge, bæde, forſyne med Olie.

Olive, f. -n, Olive, c. (Olietræets Frugt); -nfarbe, f. -n, Olivenfarve, c.; -nfarben el. -big, aj. olivenfarvet, -agrun, aj. olivengreen.

Oelung, f. ub. pl. Salvelſe, c.: die letze - (hos Cathol.).

Olymp, m. -es ub. pl. Olymp, c.; -iade, f. -n, Olympiade, c.

Omen, n. -s, Omen, n.

Onkel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Oheim.

Onyx, m. -es -e, Onyx, c. (en Halvædelſteen). [ædelſteen).

Opal, m. -es -e, Opal, c. (en Halv-

Oper, f. -n, Oper, Opera, c.; -ette, f. -n, Operette, c.; -iſt, m. -en -en, Operiſt, Operaſanger, c.

Operment, n. -es ub. pl. en af Svovl, Arſenik og Jord beſtaaende Erts.

Opern-haus, n. -es -äuſer, Operahuus, n.; -ſänger, m. -s pl. ſ. sg. Operaſanger, c.

Opfer, n. -s pl. ſ. sg. Offer, n.

Opfer-altar, n. -es -äre, Offeralter, n.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. O-tjener, c.; -dienſt, m. -es ub. pl. O-tjeneſte, c.; -feſt, n. -es -e, O-feſt, c.; -flamme, f. -n, O-flamme, c.; -geld, n. -es -er, O-penge; -herd, m. -es -e, O-ſorſteen, c. (hvorpaa forhum Offeret blev lagt og opbrændt); -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. O-blok, c. (hvori O-pengene kommes); -pfennig, m. -es -e, ſ. -geld; -prieſter, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) O-præſt (-inde) c.; -ſchale, f. -n, O-ſkaal, c.; -ſchmaus, m. -es -äuſe, et feſtligt Gjeſtebud, hvorved det fra Offringen tilovers blevne Kjød fortæres; -thier, n. -es -e, O-dyr, n.; -tiſch, m. -es -e, O-bord, n.

Opfern, v. a. offre; -rung, f. -en, Offring, c.

Opiat, n. -es -e, et Sove- og Lindringsmiddel, tilberedet af

Opium, n. -s ub. pl. Opium, c.

Opponent, m. -en -en, Opponent, c.

Optik, f. ub. pl. Optik, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Optiker, c.

Orakel, n. -s pl. ſ. sg. Orakel, n.

Orange (l. -gſche) f. -n, Pomerants, c.; Pomerantstræet, og hos os tillige Citrontræet med dets Blomſter, Grene og umodne Frugter; Orangefarve; -farbe, f. ub. pl. Orangefarve, c.; -farben, aj. orangefarvet; -gelb, aj. orangegnul; -rie, f. -n, Orangerie, n.

Orangutang, m. -es -e, Orangutang, c., Skovmenneſte, n.

Oratorium, n. -s -rien, Oratorium, n.

Orcheſter, n. -s pl. ſ. sg. Orcheſter, n.

Orden, m. -s pl. ſ. sg. Orden, c.: der - der Freimaurer; Ordenstegn, n.

Ordens-band, n.; -es -ænder, Ordensbaand, n.; -bruder, m. -s pl. ſ. sg. O-broder, c.; -kette, f. -n, O-kjæde, c.; -kleid, n. -es -er, O-klæder; -kreuz, n. -es -e, O-kors, n.; -mann, m. -es -ænner, O-mand, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. O-meſter, c.; -perſon, f. -en, O-broder, c.; -ritter, m. -s pl. ſ. sg. O-ridder, c.; -ſchweſter, f. -n, O-ſoſter, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. O-tegn, n.

Ordentlich, aj. ordentlig; die -e Poſt, den regelmæssige; der -e Richter, den ſædvanlige; er iſt ein -er Narr, ſand; er hat - getrunken, godt, alvorligt. [Befaling, c.

Order, f. (pl. -n uſædvanlig) Ordre,

Ordinanz, f. d. T. ſ. Ordonanz.

Ordiniren, v. a. d. T. ordinere; befale; einen Geiſtlichen -, ordinere; -nation, f. -en, Ordination, c.

Ordnen, v. a. ordne.

Ordnung, f. -en, Ordnen, c. ub. pl.; Orden; Sollеorden, c.; Claſſe, ſærſtilt Inddeling, c.; Regel, Forſkrift, Anordning, c.; -szahl, f. -en, Ordenstal, n.

Ordonanz, f. -en, Ordonanz (Ordinanz) c. [dre, c.

Ordre, f. indecl. (i Handelsſp.) Or-

Orgàn, n. -es -e, Organ, n.

Organiſt, m. -en -en, Organiſt, Orgelſpiller, c.

Organſin, m. el. -ſeide, f. ub. pl. Orgaſin el. Organſin (det fineſte Slags ſpundne el. ſnoede Silke).

Orgel, f. -n, Orgel, -værk, n.; d. T. ogſaa Pladſen i Kirken, hvor Orgelet er.

Orgel-bau, m. -es ub. pl. Orgelbygning, c.; Orgelbyggerkonſt, c.; -s bauer, m. -s pl. ſ. sg. Orgelbygger, c.; -pfeiſe, f. -n, Orgelpibe, c.; -swerk, n. -es -e, Orgelværk, n.

Orgeln, v. n. m. h. vulg. ſpille paa Orgel.

Orient, m. -es ub. pl. Orient, Oſt; -aliſch, aj. orientaliſk; oſterlandſk; -aliſt, m. -en -en, Orientaliſt, c.

Original, n. -es -e, Original, c. (modſat Kopie; et overordentlig Genie; et beſynderligt Mske.); -ität, f. -en, Originalitet, c.

Originell, aj. original.

Orkan, m. -es -e, Orkan, c.

Orlean, m. -es ub. pl. den ſtærke, gulrøde Farve, ſom Frøet af -obaum,

m. -es -äume, Orlesantræct giver; ogſaa Froskornene ſelv.

Orlog, m. -es -e, (Nordt.) Orlog, Krig, c.; -ſchiff, n. -es -e, Orlogsſkib, Krigsſkib, n.

Ornat, m. -es -e, Ornat, n.

Ort, m. -es (Dim. Oertchen, n. -s pl. ſ. sg.) 1) pl. -e, Sted, n., Plads, c.; en beſtemt af Mſtr. beboet Deel af Jorden: ein abgelegener -; (i denne Bem. pl. Oerter: wüſte Oerter); ich meines -es, hvad mig angaaer; jeder ſeines -es, hvad enhver iſær angaaer; ſeine Klage höheren -es anbringen, paa høiere Steder, hos en høiere Autoritet; (i af en Mynt el. et Maal) Ort, Rigsort, c. (n. St. i denne Bem. m.); (hos Skom.) en trum Syl. 2) pl. Oerter (i Bjergv.) Begyndelſen, Enden; d. T. n. St. Skarpen, Spidſen, Kanten af en Ring.

Ort-band, n. -es -änder, Dopſko, c. (paa en Kaardeſtede); -beſchreibung, f. -en, Steds-Beſtrivelſe, Topographie, c.; -buch, n. -es -ücher, Vindebog, c. (den øverſte og underſte i en Rids Papir); -ſchaft, f. -en, Landsby, Flække, lille Stad, c., Diſtrict, n.; -ſcheit, n. -es -e, d. T. Hammelſtok, Svingel, c.; -ſchief, aj. ſkjevvinklet.

Oertern, v. a. affave Enden af Bræder og Brænde.

Orthodox, aj. orthodox; -ie, f. ub. pl. Orthodoxie, c. [ſphie, c.

Orthographie, f. ub. pl. Orthogra-

Oertlich, aj. Steds-, ſom har, ſom indtager et Sted; paſſende for et viſt Sted; local; -keit, f. -en, Localitet, c.

Ortolan, m. -es -e, Ortolan, c. (Fugl af Verlingeſlægten).

Orts-befehlshaber, m. -s pl. ſ. sg. Stedets Befalingsmand, Commandant, c.; -geiſtlichkeit, f. ub. pl. Stedets Geiſtlighed; -gulden, m. -s pl. ſ. sg. ½ Gylden; -pfarrer, m. -s pl. ſ. sg. Stedets Præſt; -thaler, m. -s pl. ſ. sg. Rigsort, c., ½ Daler.

Oſt, m. -es, Øſten, ub. pl.; Øſtenvind, c., pl. -e.

Oſt-indien, n. -s ub. pl. Oſtindien, n.; -indiſch, aj. oſtindisk; -ſee, f. ub. pl. Østerſøen; -ſeite, f. -n, Oſtſide, c.; -wärts, av. mod Øſten; -wind, m. -es -e, Østenvind, c.

Oſten, av. blot med nogle præp. ſom: aus, nach -, Øſten.

Oſter-abend, m. -es -e, Paaskeaften, c.; -blume, f. -n, P-lillie, c. (og flere Blomſter); -dienſtag, m. -es -e, Ugedagen efter P-; -ei, n. -es -er, d. T. P-æg, n.; -feiertag, m. -es -e, P-helligdag; -feiertage, pl. ub. sg. P-ferier; -feſt, n. -es -e, P-feſt, c.; -fladen, m. -s og -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. P-kage, c.; -lamm, n. -es -ämmer, P-lam, n.; -lilie, f. -n, P-lillie c.; -markt, m. -es -ärkte, og -meſſe, f. -n, P-marked, n., P-meſſe, c.; -monat, m. -es -e, P-maaned, c., April; -montag, m. -es -e, P-mandag, c., anden P-dag; -rechnung, f. -en, P-regning, P-feſtens Udregning; -ſonntag, m. -es -e, P-ſøndag, første P-dag; -tag, m. -es -e, P-dag, c.; -woche, f. -n, P-uge, c.

Oſtern, pl. ub. sg. Paaske, c. [c.

Oeſterlich, aj. Paaske-; -e Zeit, P-tid,

Oeſterreich, n. -es ub. pl. Østrig, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. (-erinn, f. -en) Østriger, (-inde) c.; -iſch, aj. østerrigſk.

Oeſtlich, aj. østlig.

Othem, m. ſ. Athem.

Otium, n. Otium, n.

Otter, f. -n, Otterſlange, Hugorm, Ogle, c. (en lille Slange); Odder, Fiſke-, c. (et fiirfoddet Dyr); -ngezücht, n. -es -e, Ogleyngel, c.; (i Bibelen) onde Forældres ſtændige Afkom.

Ottomann, m. -es -en, el. -e, f. -n, Ottoman, c. [verture, c.

Ouvertüre (l. Uwertüre) f. -n, Ku-

Oval, aj. oval, langrund, egrund; -, n. -s -e, Oval, c.

Oxhoft, n. -es -e, Oxehoved, n. (et ſtort Viinfad).

P.

P, en Conſonant, det ſextende Bogſtav i ABC. Naar h følger efter p udtales de begge ſom f.

Paar, n. -es -e, og efter et Talord pl. ſ. sg. Par, n. (Dim. Pärchen, n. -s pl. ſ. sg.); d. T. ein -, et Par, faa el. nogle; bruges ogſaa ſom av.: - und un- ſpielen, gjette effen eller ueffen; dieſe Sandſchuhe ſind nicht -, parrede; zu -en treiben, holde Styr paa gienſtridige Folk; bringe dem til Orden; -en, v. a. parre, forbinde parviis; ſich -, parre ſig; -ung, f. -en, Parring, c.; -weiſe, av. parviis, to og to.

Pabſt, m. ſ. Papſt.

Pacht, m. -es -ächte, (ogſaa f. -en)

Forpagtning, Forpagtningscontract, c.; fig. Forpagtningspenge, -afgift, c.

Pacht-anſchlag, m. -es -age, Forpagtnings Overſlag, n.; -bauer, m. -s -n, Fæſtebonde, c.; -brief, m. -es -e, og -contract, m. -es -e, Forpagtningscontract, c.; -geld, n. -es -er, Forpagtningsafgift, c.; -gut, n. -es -üter, et forpagtet Gods, Fæſtegaard, c.; -herr, m. -n -en, Eieren af en bortforpagtet Ting; -jahr, n. -es -e, Forpagtningsaar, n.; -inhaber, m. -s pl. ſ. sg. Forpagter, c.; -leute, pl. ud. sg. Forpagterfolk; -mühle, f. -n, Fæſtemølle, forpagtet Mølle, c.; -ſchilling, m. -es -e, ſ. -geld; -weiſe, av. ſom er paa ſamme Maade, ſom om det var forpagtet; -zins, m. -es -e, ſ. -geld.

Pachten, v. a. forpagte, tage i Forpagtning.

Pachter (Pächter) m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Forpagter (-ſke, -kone) c.

Pack, m. el. n. -es -e, (Dim. Päckchen, n. -s pl. ſ. sg.) Pakke, c.; mit Sack und - auszíehen, flytte med Alt, med Luft og Faſt; das -, ub. pl. vulg. Pak, n., liderligt Kram, ſlette Perſoner.

Pack-boden, m. -s -öden, Pakloft, n.; -boot, n. ſ. Packetboot; -bret, n. -es -er, og -brücke, f. -n, de i en Reiſekaret for og bag værende Bræder, hvorpaa Ting kan pakkes; -eſel, m. -s pl. ſ. sg. fig. (om Mſtr.) Pakeſel, c.; -faß, n. -es -äſſer, Pakfad, n.; -gerath, n. -es ub. pl. Pakgods, Bagage; -haus, n. -es -äuſer, Pakhuus, n.; -knüttel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -ſtock; -leinwand, f. ub. pl. Pakkerred, n.; -nadel, f. -n, Paknaal, c. (til at indſye Pakker med); -papier, n. -es -e, Pakpapir, n.; -pferd, n. -es -e, Pakheſt, Laſt-, c.; -riemen, m. -s pl. ſ. sg. Pakrem, c. (hvormed en Pakke iſær paa Pakheſten bliver faſtgjort); -ſattel, m. -s pl. ſ. sg. Pakſadel, c.; -ſcheit, n. -es -e, og -ſtock, m. -es -öcke, Pakſtok, c. (et kort, tykt Stykke Træ, til at ſnøre Touget om ſtore Pakker faſt med); -tuch, n. -es -ücher, ſ. -leinwand; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Pakvogn, Fragt-, Ruſt-; -weſen, n. -s ub. pl. Pakvæſen, n., alt, hvad der angaar Pakker og deres Indpakning.

Packen, v. a. b. T. Linen beim Kragen, gribe, tage fat; fig. Entſetzen packte den Wandrer, overfaldt hurtigt; Bücher -, pakke ſammen; ſeinen Koffer -, pakke i; die Karten -, blande konſtigt; ſich -, pakke ſig, hurtig begive ſig bort; packe dich zum Henker! gaae Fanden i Vold! [Ballebinder, c.

Packer, m. -s pl. ſ. sg. Pakkarl, Packerei, f. -en, b. T. Pakkeri, n.; ſamtlige Pakker, Bagage, c.

Packet, n. -es -e, (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg. lille Pakke, c.; -boot, n. -es -e, Paketbaad, c.

Packt, m. -es -e, Pagt, Forening, c., Forbund, n.

Paff, indecl. Plaf, n.; -en, v. n. m. h. b. T. plaffe. [n.

Pagament, n. -es ub. pl. Pagament, Page (l. -ſche) m. -n -n, Page, c.

Pagina, f. ub. pl. Pagina, n.

Pagode, f. -n, Pagode, c.

Pah! interj. ha! [ſvedel-.

Paille (l. Palje) aj. paille, biegguul, Palais, n. Palais, n.

Palatin, m. -es -e, Palatin, c. (et Slags Damepynt).

Palette, f. -n, Palet, c., Malerbræt, n.

Pallaſch, m. -es -e, Pallaſt, c., Slagsværd, n. [reſlot, n., Borg, c.

Pallaſt, m. -es -äſte, Pallads, Herr-

Palliativ, n. -es -e, Palliativ, n.

Paliſade, f. -n, Paliſade, Stormpæl.

Palme, f. -n, Palme, c.; Palmetræ, n.; Palmegreen, c. (i Viinlanden) Eine el. Knopper paa Viinſtokkene; Blomſterknopperne paa Pil, Elle, Haſeler og andre Vexter; Palme, c. (et udenlandſk Længdemaal; omtrent en Haandsbred).

Palm-baum, m. -es -äume, Palmetræ, n.; -blatt, n. -es -ätter, Palmeblad, n.; -honig, m. -s ub. pl. Honning, ſom Bierne ſamle af Blomſterknopperne om Foraaret; -öl, n. -es -e, Palmeolie, c.; -ſect, m. -es ub. pl. et Slags Viin fra den canariſke Ø Palma; -ſonntag, m. -es -e, Palmeſøndag, c.; -wein, m. -es -e, Palmevin, c.; -zeit, f. ub. pl. den Tid, Pilens, Ellens og flere Træers uldne Blomſterknoppe ſpringe ud; -zweig, m. -es -e, Palmegreen, c. [Skandſtrift, n.

Pamphlet, n. -s -s, Pamphlet, c.,

Panacee, f. -n, Panacee, Univerſallægemiddel, c. [Lut).

Pandore, f. -n, Pandor, c. (et Slags

Pandur, m. -es -en, Pandur, c. (unggerſk Soldat). [ſ. Pandore.

Pandurzither, m. -s pl. ſ. sg. b. T.

Panele, f. -n, (Nordt. das Paneel) Paneel, n. [Hovedbanner, n.

Panier, n. -es -e (fordum) Banner,

Paniſch, aj. paniſk.

Panorama, n. -s -en, Panorama, n.

Panſe og Panſen, ſ. B-e og B-n.

Panſter, n. -s pl. ſ. sg. Underſlags-hjulet ved en Vandmølle, ſom driver to Værker. [Slags ſtort Klaveer).

Pantalon, n. -s -s, Pantalon (et

Pantalons, pl. ub. sg. Pantalons, lange, vide Benklæder.

Pantheon, n. -s ub. pl. Pantheon, n.

Panther, m. el. n. -s pl. ſ. sg. Panther, n.; -thier, n. -es -e, Pantherdyr, n.

Pantoffel, m. -s -n, Toffel, c.; -holz, n. -es ub. pl. Korktræ, n.

Panthograph, m. -en -en, Pantograph, c.
Pantomime, f. -n, Pantomime, c.
Pantſch, m. -es -e, vulg. ſ. Wanſt.
Panzen, m. ſ. Banſen.
Panzer, m. -s pl. ſ. sg. Pandſer, Harniſk, n., Brynie, c.
Panzer-handſchuh, m. -es -e, Pandſerhandſke, c.; -hemd, n. -es -en, P-ſkjorte, c.; -kette, f. -n, P-kjæde; (paa Bidſelet) Mulekjæde, c; -ſchurze, f. -n, P-ſkjørt, n.; -thier, n. -es -e, Skjældyr, Bældedyr, n.
Panzern, v. a. forſyne med Pandſer el. en dette lignende Beklædning.
Pæonie, f. -n, Pæon, Gigtroſe, c.
Papa, m. pl. uſædv. -s, Papa, Fader, c.
Papagei, m. -en -en, Papegøie, c.
Papagei-feder, f. -n, Papegøieſjeder, c.; -grün, aj. p-grøn; -ſchnabel, m. -s -äbel, P-næb, n.; -taucher, m. -s pl. ſ. sg. Alken (Fugl).
Papageien-bauer, n. -s pl. ſ. sg. Papegøiebuur, n.; -mäßig, aj. papegøieagtig.
Papern, v. a. og n. m. b. b. T. tjaddre, ſladdre, pjatte; (om ſmaae Børn) pludre.
Papier, n. -es, Papir, n.; ub. pl.; b. T. et Stykke Papir af ubeſtemt Størrelſe; pl. -e, (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg.).
Papier-geld, n. -es ub. pl. Papirpenge; -handel, m. -s ub. pl. P-handel, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. P-handler, c.; -mühle, f. -n, P-mølle, c.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. P-møller, c.; -ſchere, f. -n, P-ſax, c.; -ſtaude, f. -n, en ægyptiſk Buſkvæxt, af hvis indre Bark det første Slags Papir blev tilberedet.
Papieren, aj. Papirs-, af Papir.
Papiſt, m. -en -en, Papiſt, Catholik, c.; -erei, f. ub. pl. Papiſterie, n.; -iſch, aj. papiſtiſk.
Papp-arbeit, f. -en, Papirbeide, n., -band, m. -es -ände, Papbind, n.; -ſchachtel, f. -n, Papæſke, c.
Pappe, f. -n, Pappapir, n.; b. T. Pap, Meelpap, Kliſter, c.
Pappel, f. -n, Poppel, c. og flere forſkjellige Planter og Træer.
Pappen, aj. Pap-, af Pap.
Pappen, v. a. b. T. ein Kind -, give Barnemad; (vulg. ſom v. n. ſpiſe Grød, ogſaa: gumle, ſpiſe med tandløs Mund); pappe, kliſtre; b. T. arbeide i Pap, forfærdige af Pap.
Pappenſtiel, m. -es -e, b. T. fig. Ubetydelighed, c.; en uvigtig Ting; en ringe Sag.
Papſt, m. -es -äpſte, Pave, c.
Päpſtiſch, aj. papiſtiſk.
Päpſtler, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) en Pavelig, Catholik; Papiſt, c.
Päpſtlich, aj. pavelig.
Papſtthum, n. -es ub. pl. Pavedomme, n.: (forældr.) den pavelige Værdighed; (foragt.) den romerſk-catholſke Religion.
Par, Paren, ſ. Paar, Paaren.
Parabel, f. -n, Parabel, c.
Parade, f. -n, Parade, Paradeplads, c.; -diren, v. n. m. h. paradere.
Paradies, n. -es -e, Paradiis, n.: (Eden, n.; et høiſt behageligt Sted; de Saliges Opholdsſted efter dette Liv).
Paradies-apfel, m. -s -äpfel, Paradisæble, n.; -holz, n. -es ub. pl. det Slags Aloetræ, ſom bruges til Medicin; -iſch, aj. paradiſiſk; -vogel, m. -s -ögel, Paradisfugl, c. [(§), c.
Paragraph, m. -en -en, Paragraph
Parallel, aj. parallel, ligelsbende; fig. lige, ligelydende; -ogramm, n. -es -e, Parallelogram, n.
Paraphraſe, f. -n, Paraphraſe, c.
Paraplüe, m. -s pl. ſ. sg. Paraply, Regnſkjerm, c.
Paraſol, n. -es -e, Paraſol, Solſkjerm.
Parchent, m. ſ. Barchent.
Pardel el. -der, m. -s pl. ſ. sg. Panther, c.
Pardon, m. -s ub. pl. Pardon, c.
Pardune, f. -n, (Søfpr.) Bardun, c.
Perentheſe, f. -n, Parentheſe, c.
Parforce (l. -fors) av. med Magt; -jagd, f. -en, Parforcejagt, c.
Pari, av. pari, lige; -, n. Pari, c.
Pariren, v. a. og n. m. b. parere: adlyde, lyſtre; vædde; (i Fegtek.) ei nen Stoß -, afværge; (i Ridek.) ſtandſe.
Park, m. -es -e, Park, Lyſtſkov, Dyrehave, c.
Parket, n. -es -e, Parket, n.
Parlament, n. -es -e el. -er, Parlament, n.; -sglied, n. -es -er, P-slem, n.
Parodie, f. -n, Parodie, c.
Parole, f. -n, Parole, c., Ord, Feltraab, n. [ſom, c.
Paroxysmus, m. pl. -men, Paroxysmus.
Part, m. -es -e, b. T. Part, c.: Deel, An-, c.; Partie, n., Modpart, c.; (iſær i Retsſp.).
Parterre, n. -s pl. ſ. sg. Parterre, n.: (Lyſtſtykke, Blomſterbed; den paa Gulvet i et Skuespilhuus værende Plads for Tilſkuere; det underſte Stokværk).
Parthei, f. -en, Parti, n.: (flere Ting el. Stykker af eet Slags; Sect, Faction, Sammenrottelſe, c.; Modpart, c.); -gänger, m. -s pl. ſ. sg. Partigænger, Fribytter, c.; -iſch, aj. partiſk; partiſt; -lichkeit, f. ub. pl. Partiſkhed, c. [-en) Participium, n.
Particip, n. -es -e (-ium, n. -s
Partie, f. (2 Stav.) -n (3 Stav.)

Parti, n.
Partikel, f. -n, Partikel, c.
Partiren, v. a. partere, dele; anvende bedrageriſke Konſtgreb, el. bevare ved ſaadanne.
Partite, f. -n, b. T. (Sybt.) Parti, n.; fjulte, liſtige Ränker; -nmacher, m. -e pl. ſ. ag. Rænkemager, -ſmed, c.
Partiſane, f. -n, Partiſan, Helleharde, c. [tur, c.
Partitur, f. -en, (i Muſiken) Partis
Parze, f. -n, Parce, c.
Paſch, m. -es -e, Paſch (i Tærningſpil) naar to el. flere Tærninger viſe lige mange Øine.
Paſcha, l) n. ub. pl. el. f. ub. pl. Jødernes underk. ogſaa de Chriſtnes Paaſkefeſt. 2) m. (hos Tyrkerne) Paſcha, c.
Paſchen, v. 1) n. m. h. b. T. ſpille med Tærninger. 2) a. (Sybt.) indſmugle; bevirke Noget hemmeligen.
Paſcher, m. -e pl. ſ. ag. Smugler, c.
Pasquill, n. -es -e, Pasquil, c., Skandſkrift, n.; -ant, m. -en -en, Pasquillant, c., En, ſom ſtriver Skandſkrifter. [til Maade.
Paß, av. b. T. iſær Nordt. til Pas,
Paß, m. -ſſes -ſſe, Pas, Skridt, Trin, n., Pasgang, c.; Pas, n., trang Gjennemgang, Kloftvei, Sneoring, c.; Pas, Reiſepas, n.; b. T. (underk.) et viſt Maal, en vis Vægt; die Schuhe ſind zu - gemacht, have det rette Maal; zu - kommen, til Pas, til rette Tid; fig. es iſt wohl zu -, til Pas, beſinder ſig vel; - geben, give Agt.
Paſſage (l. -aſche) f. -n, Pasſage, c.; -gier, (l. -aſchier) m. -es -e, Pasſagier, c. [ſatvind, c.
Paſſat, m. el. -wind, m. -es -e, Pas-
Päſſeln, v. n. m. h. b. T. (n. St.) forrette uvigtigt Huusarbeide; nykle.
Paſſen, v. 1) a. (Nordt.) maale (med Paſſer); b. T. eine S. auf etw., paſſe paa, - efter. 2) n. m. h. b. T. paſſe, være til Pas, have det rette Maal; fig. paſſe ſig, ſikke ſig; auf Einen, paſſe, vente, lure paa, paſſe op; (i Kortſpil) paſſe.
Paß-gang, m. -es -änge, Pasgang; -gänger, m. -s pl. ſ. ag. Pasgænger, c. (en Heſt, ſom gaaer i Pasgang).
Paſſion, f. -en, Paſſion, c. (Lidenſkab; Lidelſe, c.; iſær om Chriſti Lidelſer); -sblume, f. -n, Paſſionsblomſt, c.; -swoche, f. -n, den ſtille Uge.
Paſſiren, v. 1) n. m. ſ. paſſere, reiſe, vandre, gaae; være taalelig; ſkee, tildrage ſig; für etw., holdes for Noget. 2) a. die Zeit -, tilbringe.
Paſſirzettel, m. -s pl. ſ. ag. Paſſereſeddel, c.
Paſſiv, aj. paſſiv, lidende.
Paſſivum, n. Paſſivum, n.
Paßlich, aj. paſſelig, ſom paſſer.
Päßlich, aj. (ſjeldn.) taalelig, middelmaadig.
Paßport, ſ. Paß.
Paſte, f. -n, Paſte, c.
Paſtell, m. -es -e, Paſtel, c.; -maler, m. -s, pl. ſ. ag. Paſtelmaler, c.; -malerei, f. -en, Paſtelmaleri, n.
Paſtete, f. -n, Poſtei, c.; -nbäcker, m. -s pl. ſ. ag. Poſteibager, c.
Paſtinake, f. -n, Paſtinak, c.
Paſtor, m. -s -en (underk.) -es, Paſtor, Præſt, c.; -at, n. -es -e, Paſtorat, Sognekald, n.
Patate, f. -n, Kartoffel, c.
Patene, f. -n, Patene, c., Oblattalerken paa Alteret.
Patent, n. -es -e, Patent, n.
Pater, m. -s -tres, Pater, c. (i den catholſke Kirke); -noſter, n. -s pl. ſ. ag. Paternoſter, n.; -noſterwerk, n. -es -e, en Vandmaſtine med en af Lærkugler beſtaaende Kjæde, til at hente Vandet fra Dybden med.
Pathe, m. -n -n (f. -n), Fadder, Gudfader (Gudmoder), c.; Gudſøn (Gudbatter), c.; -nbrief, m. ſ. -nzettel; -ngeld, n. -es -er, og -ngeſchenk, n. -es -e, Faddergave, c.; -nzettel, m. -s pl. ſ. ag. en pynteliig Seddel, hvori Fadderne ſædvanlig indſvøbe Faddergaven.
Pathos, n. ub. pl. Pathos, c.
Patient (l. Pazient) m. -en -en, Patient, c.
Patriarch, m. -en -en, Patriark, c.; -aliſch, aj. patriarkaliſk; -at, n. -es -e, Patriarkat, n.
Patriot, m. -en -en, Patriot, c.; -iſm, m. -es ub. pl. Patriotiſme, c.
Patrize, f. -n, (hos Skriftſtøberne) Skaalſtempel til Skrifternes Forſærdigelſe.
Patrolle, f. -n, Trompetqvaſt, c.
Patrolle el. -trulle, f. -n, Patrolle, c., omgaaende Vagt; -olliren el. -uliren, v. n. m. h. patrollere; fig. b. T. ſærdeles virkſom og vedholdende gaae omkring.
Patron, m. -es -e, (-n) Patron, c.; -at, n. -es -e, -atrecht, n. -es -e, Patronat, n.
Patrone, f. -n, Patrone, c.: (hos forſkjellige Haandv.) Model, c., Menſter, n.; (hos Soldaterne) Ladningen til et Skud, og det hele Skud ſelv.
Patrontaſche, f. -n, Patrontaſke, c.
Patſch, et indecl. Ord, klabſt, bomp, plabſt.
Patſch, m. -es -e, Plabſt, Klabſt, n., et Slag, iſær med den flade Haand.
Patſche, f. -n, b. T. (i nogle Tilfælde) Klapper, et Værktøi til at ſlaae med; (i Spog og i Barnesprog) Haand, c.; b. T. Einen in die - bringen, bringe i Forlegenheb, paadrage en ubehage-

ligheb.

Patſcheln, v. 1) n. m. ſ. piaſke (i Vaat). 2) a. klappe, ſtryge jævnt meb Haanben.

Patſchen, v. 1) n. m. b. kladſte, pladſte. 2) a. ſlaae ſaa bet kladſter.

Patſchfuß, m. -ſſes -üſſe, Vandfuglenes Svommefob; Vandfugl, b.

Patzig, aj. vulg. trobſig, opfarende, ſtuds.

Pauke, f. -n, Pauke, Kjebeltromme, e.; fig. Kaffebrænder, e.; -n, v. b. T. 1) n. m. b. pauke, ſlaae paa Pauke. 2) a. fig. undert. prygle; -r, m. -s pl. ſ. sg. Paukeſlager, e. [Ba-.

Pausbäckig, Pauſch, m. Pauſen, ſ.

Päuſchel, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) en tung Hammer (30 til 40 Pb.).

Pauſchen, v. a. ſlaae; (iſær i Bjergv.) knuſe.

Pauſe, f. -n, Pauſe, e. (iſær i Muſikken); -ſiren, v. n. m. b. pauſere.

Pauſken, v. a. og n. m. b. ſ. Ba-.

Pavedette, f. -n, en Art tamme Duer, ſom bruges til Brevdragen.

Pavian, m. -es -e, (B-) Bavian, e.

Pavillon (l. -wiljong) m. -s -e, Pavillon, e.

Pech, n. -es ub. pl. Beg, n.

Pech-blende, f. -n, (i Bjergv.) en ſort, glindſende Mineral meb klare, tynde Blade; -brenner, m. -s pl. ſ. sg. Begbrænder, e.; -draht, m. -es -e, Begtraad, e., -riſp, e. (hos Skomag.); -fackel, f. -n, Begfakkel, e.; -haube, f. -n, Beghue, -hætte, e.; -hütte, f. -n, Beghytte, e.; -icht, aj. begagtig; -ig, aj. beget; -kappe, f. -n, Beghætte, e.; -kerze, f. -n, Beglys, n.; -kohle, f. -n, Begkul, n.; -kranz, m. -es -anze, Begkrands, e.; -mütze, f. -n, Beghætte, e.; -nelke, f. -n, en Art vild Nellike; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. Begplaſter, n.; -ſchwarz, aj. ſort ſom Beg; iſær b. T. meget ſort; -torf, m. -es -e, bet bebſte Slags Tørv.

Pechen, v. a. brænde Beg; bege, beſmøre meb Beg.

Pedal, n. -es -e, Pedal, n.; -harfe, f. -n, Pedalharpe, e.

Pedant, m. -en -en (-inn, f. -en) Pedant, e.; -erei, f. -en, Pedanteri, n.

Pedell, m. -es -e og -en, Pedel, e.

Pegaſus, m. ub. pl. Pegaſus; den - reiten, ſatteln, forſøge ſig ſom Digter, ſkrive Digte.

Peilen, v. a. (Søſp.) pelle.

Peilſtock, m. -es -öcke, (Søſp.) Pelſtok, e.

Pein, f. ub. pl. Pine, Pinſel, Oval; Marter, Tortur, e.; -igen, v. a. Pinen, pine, martre, qvæle; -iger, m. -s pl. ſ. sg. Piner, Plager, Martrer, e.; -igung, f. -en, Pinſel, e.; -lich, aj. pinlig; meget ſmertelig, qvalfuld, mærterfuld; criminel; das -liche Recht, Criminalretten; fig. pinagtig, engſtelig, bange; -lichkeit, f. -en, Pinlighed, Pinagtighed, e.; -voll, aj. pinefuld.

Peitſche, f. -n, Pidſt, Svebe, e.; Knurreſiſt, e.; -n, v. a. ſmælde, pidſte; ein Pferd.

Peitſchen-hieb, m. -es -e, Pidſtereq, -ſnert, n.; -knall, m. -es -e, P-knald, n.; -riemen, m. -s pl. ſ. sg. P-ſnert, e.; -ſtiel, m. -es -e og -ſtock, m. -es -öcke, P-ſkaft, n.

Pelikan, m. -es -e, Pelikan, e.: (en ſtor Vandfugl; fig. et Inſtrument til at udtrække Tænder meb).

Pelz, m. -es -e, Pels, e. (vilde Dyrs meb lange, blebe Haar bekjædte Skind; fig. Mſtrs. Hud); Pelsværk, n., Kaabe, Frakke ɔc. af el. foret meb Pelsværk; dieſe Wieſe iſt mit einem dicken - bewachſen, tætvoxet Moos; der - auf der Milch, Pelſen, den tykke Fløde paa opſat Melk; overh. enhver, iſær fiint, tyk Beklædning; Dim. den - weſchen, prygle, give en haard Irretteſættelſe; Dim. den - waſchen, ynd ihn doch nicht naß machen, behandle meb overdreven Skaanſel.

Pelz-futter, n. -s pl. ſ. sg. Foder af Pelsværk; Pelsfodet, n.; -icht, aj. ſom ligner en ſel, tyk Hud; -ig, aj. ſom har Pels; -kragen, m. -s -ägen, Pelskrave, laabden Krave; -mütze, f. -n, Pelsværks Hue, laabden Hue; -ſammt, m. -es -e, ſ. Felbel; -ſtiefel, m. -s pl. ſ. sg. Støvler, foredе meb Pelsværk; laadne Støvler; -werk, n. -es -e, Pelsværk, n.; af Pelsværk forfærdigede Klædningsſtykker.

Pelzen, v. a. trække Pelſen af: die Kartoffeln; fig. Einen, prygle; (n. St.) pode, oculere.

Penaten, pl. ub. sg. Penater, Husguder; fig. (digteriſk) Bolig, bet egentlige Huus.

Pendul, n. (m.) -s -en, el. -del, n. (m.) -s pl. ſ. sg. (egſaa f.) Pendul; Perpendikel, e. (i et Uhr); -deluhr, f. -en, et Uhr meb Perpendikel, e.

Pennal, 1) n. -es -äle, Pennehuus, -foderal, n. 2) m. fig. (fordum paa Univerſ.) en ung Student, en Rus.

Penſel, m. ſ. Pinſel.

Penſion (l. Pangſion) f. -en, Penſion, e.; -är, -s -en, Koſtgænger, e.; Penſioniſt, e.

Peperling, Peping, Piping, m. -es -e, Pipling, e. (et Slags ſmaae, fine Æbler).

Pergament, n. -es -e, Pergament, n.; -band, m. -es -ände, P-bind, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. P-mager, e.; -haut, f. -äute, P-hud, P-hinde, e.

Periode, f. -n, Periode, e.; -odiſch, aj. periodiſt.

Peripherie, (4 Stav.) f. -n, (5 Stav.) Peripherie, c.

Perle, f. -n, Perle, c.; fig. forskjellige Perler lignende Ting: en glindsende Dugs el. Vanddraabe; (digter.) Taare; d. T. Guldsmed, c. (Insect); en Person af fortrinlige Egenskaber.

Perlen, v. n. m. h. perle, (om et flydende Legeme) kaste smaae Blærer.

Perle-fang, m. -es -ænge, **-fangst**, c., **-fiskeri**, n.; ub. pl.; Tiden (ub. pl.) og Stedet (med pl.) naar og hvor Perler fanges; **-farbe**, f. ub. pl. Perlefarve, c. (lysgraa Farve); **-farben** el. **-big**, aj. perlefarvet (lysegraa); **-kranz**, m. -es -ænze, Perlekrands, c.; **-krone**, f. -n, Perlekrone, c.; **-küste**, f. -n, Perlekyst, c. (hvor Perlemuslinger fiskes); **-mutter**, f. ub. pl. Perlemor, n.; **-saamen**, m. -s ub. pl. et Navn paa de mindste Perler; **-schmuck**, m. -es -e, Perlesmykke, n.; **-schnur**, f. -üre, Perlesnor, c.; **-sticker**, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Perlestikker (-ske), c.

Perlgraupe, f. -n, Perlegryn, n.

Perlhuhn, n. -es -ühner, Perlehøne, c., **-hens**. [Perler.

Perlicht, aj. perleagtig, som ligner

Perpendikel, m. -s pl. s. sg. Perpendikel, c. (i et Uhr).

Perrucke el. **-ücke**, f. -n, Paryk, c.; **-nmacher**, m. -s pl. s. sg. Parykmager, c.; **-nschachtel**, f. -n, Parykæske, c.; **-nstock**, m. -es -öcke, Parykstok, **-blok**, c. [Slags Brændevin).

Persico, m. (indecl.) Persico (et

Persiflage (l. -flasche) f. -n, Persiflage, c.

Person, f. -en, (Dim. -önchen, n. -s pl. s. sg.) Person, c.; **-age** (l. -asche) f. -n, Personage, c.

Personale, n. -s ub. pl. Personale, n.

Personalien, pl. ub. sg. Personalier, personlige Omstændigheder; d. T. personlige Hentydninger og Fornærmelser; Personligheder.

Personlich, aj. personlig; **-keit**, f. Personlighed, c. ub. pl.; d. T. ub. sg. for Personalien.

Perspectiv, n. -es -e, Perspectiv, Seeter, n., Kikkert, c.

Perspective, f. Perspective, c. ub. pl.; Perspectivetegning, pl. -n; **-ivisch**, aj. perspectivisk.

Pertinenzien, pl. ub. sg. el. **-stück**, n. -es -e, d. T. Pertinentier, Tilbehør.

Pest, f. ub. pl. Pest, c.; fig. en meget skadelig og fordærvelig Ting.

Pest-artig, aj. pestagtig; **-arzt**, m. -es -ärzte, Pestlæge, c. (som er ansat ved Pestsyge); **-beule**, f. -n, Pestbyld, c.; **-blase**, f. -n, Pestblegn, c.; **-blatter**, f. -n, Pestbyld, c.; **-essig**, m. -es -e, Pesteddike, c. (som bruges for at frelse sig for Pestsmitte); **-haft**, aj. pestagtig; **-haftigkeit**, f. ub. pl. Pestagtighed, c.; **-lich**, aj. pestagtig, som Pest; **-ordnung**, f. -en, Pestanordning, c.; **-prediger**, m. -s pl. s. sg. en Præst, som i Pesttid skal betjene de Pestsyge; **-zeit**, f. -en, Pestens Tid.

Pestilenz, f. -en, Pestilentse, Pest, c.; **-isch**, -ialisch, aj. pestagtig.

Petarde, f. -n, Petarde, c.

Peter, m. -s -n, Peter (Navn); **-s-lein**, n. -s ub. pl. Persille, c.

Peterſilie, f. ub. pl. Persille, c. (Urt); **-nwurzel**, f. -n, Persillerod, c.

Petſchaft, n. -es -e, Signet, n.; Aftryk af samme; Segl, n.; **-ring**, m. -es -e, Signetring, c.; **-stecher**, m. -s pl. s. sg. Signetstikker, c.

Petſchier, n. -es -e, d. T. s. Petschaft; **-en**, v. a. d. T. forsegle.

Petze, f. Betze.

Pfad, m. -es -e, Vei, Sti, Fodsti, c.; **-los**, aj. uden Vei, uden Sti; (i den høiere Skrivemaade) vildsom.

Pfaffe, m. -n -n, (foragt.) Præst, Geistlig, Klerk, En af Clerisiet; d. T. Tappen i et Fad.

Pfaffen-baum, m. s. Spindelbaum; **-beere**, f. -n, Solbær, n.; **-bischen**, n. -s pl. s. sg. d. T. det lækkreste Stykke af en Steg, en Fisk ꝛc.; **-futter**, n. -s pl. s. sg. en herlig Spise; **-hödlein**, n. -s, **-holz**, n. -es og **-hut**, m. -es ub. pl. s. Spindelbaum; **-schnitt**, m. -es -e, og **-stück**, n. -es -e, s. **-biss-chen**; **-thum**, n. -es ub. pl. Clerus; s. Pfafferei.

Pfafferei, f. -en, (foragt.) Geistlighedens eiendommelige Tænke- og Handlemaade. [stagtig.

Pfaffisch, aj. (foragt.) geistlig, præ-

Pfaffling, m. -es -e, (sjeldn.) en Person, som ligner en Præst; et Slags Geistlige i Frankrig; Abbed, c.

Pfahl, m. -es -ähle, (Dim. -ählchen, n. -s pl. s. sg.) Pæl, Stage, c.; in meinen vier Pfählen, inden mine fire Vægge.

Pfahl-bau, m. -es ub. pl. Pælebygning, c.; **-gericht**, n. -es -e, et Slags Jurisdiction, som kun strækker sig over en Gaard paa et andet Gods; **-halter**, m. -s pl. s. sg. Stiver, c.; **-mühle**, f. -n, Pælemølle (en Vandmølle, som staaer paa Pæle); **-ramme**, f. -n, Pælerramme, **-huk**, c.; **-werk**, n. -es -e, Pæleværk, n.; **-zaun**, m. -es -äune, Stagegjærde, n.

Pfählen, v. a. afpæle, forsyne med Pæle; spidde paa en Pæl.

Pfalz, f. -en, (fordum) Pallads, n.; s. **-grafschaft**; **-graf**, m. -en -en, (-äfinn, f. -en) Pfalsgreve (-inde), c.; **-gräflich**, aj. pfaltsgrevelig; **-grafschaft**, f. -en, Pfaltsgrevskab, n. sædv. blot

die Pfalz.

Pfand, n. -es -änder, Pant, n., Borgen, Gidfei, c.; d. T. Underpant, n.; Pfänder spielen, lege Panteleg.

Pfand-brief, m. -es -e, Pantebrev, n., -forftrivning, -obligation, c.; -buch, n. -es -ücher, Pantebog, c.; -haus, n. -es -äuſer, Löſſtencehuus, n.; -recht, n. -es ub. pl. Panteret, c.; -ſchaft, f. Egenſkaben ved en Ting, at den er Pant; ub. pl.; Pant, Under-, n.; pl. -en; -ſchilling, m. -es -e, de Penge, ſom faaes tillaans paa Pant; Penge, ſom en Udpantet maa betale i Straf, iſær ſom Skadeserſtatning; (n. St.) Dommersportel for Antegning i Pantebogen; -ſchuldner, m. -s pl. ſ. sg. den, ſom har optaget Penge mod Pant; Pantſætter, c.; -ſpiel, n. -es -e, Panteleg, c.; -weiſe, av. ſom Pant.

Pfändegeld, n. -es -er, d. T. Penge, hvormed man indløſer et Pant. [der.

Pfändemann, m. -es -änner, ſ. Pfänder.

Pfänden, v. a. Einen, pante, ub-.

Pfänder, m. -s pl. ſ. sg. Udpanter, c.; iſær den Øvrighedsperſon, ſom beſørger Udpantningen.

Pfändern, v. n. m. h. lege Panteleg.

Pfänderſpiel, n. -es -e, Panteleg, c.

Pfändung, f. -en, Pantning, Ud-, c.

Pfanne, f. -n, (Dim. -ännchen, n. -s pl. ſ. sg.) Pande, c. (at koge i; paa en Geværlaas; die Zünd-; og flere ſlat forbyhede Flader); fig. den Feind in die - hauen, hugge ſønder og ſammen.

Pfannen-deckel, m. -s pl. ſ. sg. Pandelaag, n.; -geld, n. -es -er, Pandepenge (ſom erlægges til Øvrigheden for Rettigheden at brygge); -knecht, m. -es -e, et Redſkab, hvori Kokkenpandens lange Skaft hviler ligeſom i en Gaffel; -ſchmid, m. -s -e, Pandeſmed, c.

Pfänner, m. -s pl. ſ. sg. Saltværksejer, c.; -ſchaft, f. dennes Værdighed; ub. pl.; Saltværksinteresſentſkab, n.; pl. -en. [dekage, c.

Pfannkuchen, m. -s pl. ſ. sg. Pan-

Pfarr-acker, m. -s -äcker, Præſtegager, c., -jorder; -dienſt, m. -es -e, Præſtekald, n.; -frau, f. -en, d. T. Præſtekone, c.; -fuhre, f. -n, Præſtekjørſel, -reiſe, c.; -gebühren, pl. ud. sg. Præſteindkomſt, c., -penge, Offer, n.; -genoß, m. -ſſen -ſſen, En, ſom hører til Sognet, Sognemand, -kone, c.; -gut, n. -es -üter, Præſtejord, c.; -haus, n. -es -äuſer, Præſtegaard, c.; -herr, m. -n -en, ſ. Pfarrer; -hof, m. -es -öfe, Præſtegaard, c.; -hufe, f. -n, Præſtejord, c.; -kind, n. -es -er, Sognebarn; Præſtebarn, n.; -kirche, f. -n, Sognekirke, c.; -lehen, n. -s pl. ſ. sg. Ret til at kalde Præſt, Kirkepatronat, n.; -leute, pl. ub. sg. Sognefolk; -wohnung, f. -en, Præſtebolig, c.; -zehent, m. -en -en, Præſtetiende, Kirke-, c.

Pfarre, f. -n, Pfarrei, f. -en, Kirkeſogn, n., Menighed, c., Præſtekald, -embede, n., -værdighed, -bolig, c.

Pfarreilich, aj. præſtelig.

Pfarren, v. n. m. h. d. T. (blot om Landsbyer) høre til et Sogn.

Pfarrer, m. -s pl. ſ. sg. Sognepræſt, -herre, c.; -inn, f. -en, Præſtekone, c.

Pfau, m. -es el. -en, pl. -e el. -en, Paafugl, c.

Pfau-faſan, m. -es -e, Paafugleſaſan, c.; -hahn; m. -es -ähne, P-hane, c.; -henne, f. -n, P-høne, c.; -huhn, n. -es -ühner, P-høns; -taube, f. -n, P-due, c.

Pfauen-auge, n. -s -n, Paafugleøie, n.; fig. et Slags Marmor; et Inſect; nogle Fiſkearter; -feder, f. -n, Paafuglefieder, c.; -ſchwanz, m. -es -änze, Paafuglehale, c.; fig. et Navn paa forſkiellige Paafuglehalens farvede Pletter lignende Ring, f. Ex. en Art Sommerfugle; en Art Duer ꝛc.

Pfebe, f. -n, en Art Græskar med takkede Blade.

Pfeffer, m. -s ub. pl. Peber, c.; være er doch, wo der - wächſt, langt borte.

Pfeffer-artig, aj. peberagtig; -baum, m. -es -äume, Pebertræ, n.; -büchſe, f. -n og -faß, n. -ſſes -äſſer, P-bøſſe, c.; -fraß og -freſſer, ſ. -vogel; -gurke, f. -n, ſmaae Spiregurker; -haft, aj. p-agtig; -korn, n. -es -örner, P-korn, n.; -kraut, n. -es ub. pl. P-urt, c.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. P-kage, c.; -ling, m. -es -e, ſ. -ſchwamm; -mühle, f. -n, Peberværn, c.; -münze, f. -n, P-mynte, c.; -nuß, f. -üſſe, P-ned, c.; -pflanze, f. -n, ſ. -baum; -ſchwamm, m. -es -ämme, flere Arter ſpiſelige Champignoner; -ſtaude, f. -n, ſ. -baum; -vogel, m. -s -ögel, P-fugl, Tukan, c.; (egſaa) Sidenſaands, c.

Pfeffern, v. 1) n. m. h. brænde ſom Peber. 2) a. pebre, krydre med Peber; ogſaa fig. gepfefferte Worte, bidende; das iſt gepfeffert, d. T. meget besværligt; meget heit i Priis; meget ſtærkt.

Pfeife, f. -n, Pibe. Fløite, c., et Rør el. en med et Rør forſynet Ting; d. T. et ungt Skud, en ung Kvist paa et Træ.

Pfeifen, v. a. oculere.

Pfeifen, v. i. 1) u. m. h. pibe, f. Ex. om Vinden. 2) a. og n. m. h. pibe, fløite; mit dem Munde: einem Hunde, fløite ad en Hund; wer gern tanzt, dem iſt leicht gepfiffen, den er let at lokke, ſom efter vil hoppe; auf dem letzen Loche -, ſynge paa det ſidſte Vers (ligge paa ſit Yderſte).

Pfeifens-beſchlag, m. -es -ăge, -beſlag, n.; -deckel, m. -s pl. ſ. sg. -hytte, c., Hætte til Tobaksſpiber; -erde, f. ſ. -thon; -knochen, m. -s pl. ſ. sg. -bibebeen, Ror-, n.; -kopf, m. -es -öpfe, -bibehoved, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. -bibemager, c.; iſær Leerpibers Forfærdiger; -räumer, m. -s pl. ſ. sg. -bibekradſer, c.; -rohr, n. -es -e, -biberør, n. ; -ſtiel, m. -es -e, -bibeſtilk, c.; -ſtück, n. -es -e, -bibeſtilk, c.; -ſtoßtyhkte, n.; -thon, m. -es ub. pl. -bibeleer, n.; -zünder, m. -s pl. ſ. sg. -bibidus, c.

Pfeifer, m. -s pl. ſ. sg. -biber, c. (ſom forſtaaer at ſpille paa Pibe el. Fleite); d. T. Larven til mange Arter Snudebiller; -ei, f. -en, -biberi, n.

Pfeil, m. -es -e, -bil, c.

Pfeil-fiſch, m. -es -e, en Art Gjedde med en ſpids Mund; -köcher, m. -s pl. ſ. sg. -bilekogger, n.; -kraut, n. -es ub. pl. -bileurt (Polygonum); -bilblad (Sagittaria); -ſchnell, aj. -bilſnar, hurtig ſom en Pil; -ſchuß, m. -ſſes -üſſe, -bileſkud, n.; -ſchutz, m. -en -en, -bueſkytte, c. [c.

Pfeiler, m. -s pl. ſ. sg. -bille, Støtte,

Pfennig, m. -es -e, (naar med Udelabelſe af Ordet und en ſtørre Myntſort er nævnet foran bliver pl. ſ. sg.: 2 Groſchen 6 Pfemig) Penge, Pending, Hvid, c. (det mindſte Slags Skillemynt); man bat die Zinſen auf den 16ten - beſtimmt, til 6¼ p. C.; er hat einen ſchönen - dabei gewonnen, en ſmuk Skilling, betydeligt; ¿ Quintin; -gewicht, n. -es -e, (i Bjergv.) en Prøvevægt, $\frac{1}{576}$ Mark; -fuchſer, m. -s pl. ſ. sg. Pengepuger, Erkegnier, c.

Pferch, m. -es ub. pl. Faaremeg, n., Gjedſel, Gjødſle, c.

Pferche, f. -n, Fold, c. (hvori Faarene overnatte paa Marken); Maaden, at lade Faarene overnatte ſaaledes.

Pferchen, v. 1) n. m. h. (om Oxeget) møge, lade Skarnet fra ſig. 2) a. einen Acker -, gjede, udſøre Gjødſle derpaa; ſlaae Fold op paa Marken; flytte Folden efterhaanden hele Marken over, og derved tilſige gjøde denne; d. T. ſtoppe ſammen, proppe, trænge flere Ting ſammen i et ſnevert Rum.

Pferchhütte, f. -n, Faarehyrdes Hytte, c. (ſædv. gjort faſt paa en trehjulet Karre).

Pferchrecht, n. -es og -ſchlag, m. -es ub. pl. Rettighed til at opſlaae Fold paa ſin Mark, for at overnatte Faarene deri.

Pferd, n. -es -e, Heſt, c.; fig. unbert. Heſt og Rytter; auf dem fahlen -e ertappt werden, gribes i Uſandhed, paa urette Vei.

Pferde-arbeit, f. -en, Heſtearbeide, n.: (ſom forrettes ved Heſte; fig. d. T. meget ſvært, møiſommeligt); -arzt, m. -es -ärzte, -Heſtelæge, -doktor, c.; -bauer, m. -s -n, en Bonde, ſom holder Heſte; -bremſe, f. -n, -Heſtebremſe, c.; -bohne, f. -n, -Heſtebønne, c., et Slags ſtore Bønner; -decke, f. -n, -Heſtedækken, n.; -dieb, m. -es -e, -Heſtetyv, c.; -dienſt, m. -es -e, -hoveritjeneſte med Heſte; -fliege, f. -n, -Heſteflue, -bræmſ, c.; -frohne, f. -n, ſ. -dienſt; -futter, n. -s pl. ſ. sg. -Heſtefoder, n.; -geſchirr, n. -es -e, -Heſtetøi, n.; -glück, n. -es ub. pl. (ſield.) -Heſtelykke, c. (ſtor Lykke); -haar, n. -es -e, -Heſtehaar, n.; (iſær af Heſtehalen; de kortere Haar paa Kroppen kaldes Roßhaare); -hai, m. -es -e, -haamæren (Fiſk); -handel, m. -s ub. pl. -Heſtehandel, -prangen, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. -Heſtehandler, -pranger, c.; -junge, m. -n -n, en Dreng, ſom vogter Heſtene paa Marken; -kaſtanie, f. -n, -Heſtekaſtanie, vild Kaſtanie, c.; -knecht, m. -es -e, -Heſtedrager, Stalkkarl, c.; -laus, f. -äuſe, -Lægflue, c., -Heſtens Oxegbider (Inſect); -markt, m. -es -ärkte, -Heſtetorv, n.; -mühle, f. -n, -Heſtemølle, c.; -nuß, f. -üſſe, -Heſtenød, det ſtørſte Slags Valnødder; -rennen, n. -s ub. pl. -Heſteveddeløb, n.; -ſattel, m. -s -ättel, -Sadel, -Heſte-, c.; -ſchau, f. ub. pl. -Heſteſtue, n.; -ſchwanz, m. -es -änze og -ſchweif, m. -es -e, -Heſtehale, -rumpe, c.; fig. en Pluntes Navn; -Padderokke (Equisetum); -ſchwemme, f. -n, et Sted, hvor Heſtene ſvømme; -ſtecher, m. -s pl. ſ. sg. -Stingflue, almindelig Oxegſtikker (Inſect); -ſtriegel, f. -n, -Heſteſtrigle, c.; -verleiher, m. -s pl. ſ. sg. -Heſteudleier, c.; -zaum, m. -es -äume, -Heſtebidſel, n.; -zeug, n. -es -e, -Heſtetøi, n.; -zucht, f. ub. pl. -Heſteavl, c., -Stutteri, n.

Pferdner, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) en Bonde, ſom holder Heſte.

Pferſig, m. ſ. Pfirſich.

Pfiff, m. -es -e, Fleiten, den ved Fleitning med Munden frembragte Tone; fig. d. T. Kneb, Puds, n., en ſlin Liſt; en Løgn el. Ränke.

Pfifferling, m. -es -e, d. T. et Slags ſpiſelig Champignon; ich möchte keinen - darum geben, en Priis Tod, en Døit; keinen - werth, ikke værd en Bønne.

Pfiffig, aj. d. T. paa en ſlin Maade liſtig, ſnedig, forſlagen, ſnu.

Pfingſt-abend, m. -es -e, -Pindſeaften, c.; -bier, n. -es -e, -Pindſeøl, n. (en vis Quantitet Øl, ſom et Stedø Indvaanere, el. et Laugs Medlemmer drikke ſammen ved Pindſen, og denne Sammenkomſt ſelv); -blume, f. -n, -Gigt-

rose, c. (Paeonia); -fest, n. -es -e, Pindsefest, c.; -feiertag, m. -es -e, Pindsehelligdag, c.; -tag, m. -es -e, Pindsedag, c.; -weide, f. -n, en almindelig Græsgang, hvorpaa Ingen maa græsse før Pindse; -woche, f. -n, Pindseuge, c.; -zeit, f. -en, Pindsetid, c.

Pfingsten, pl. ub. sg. Pindse, c.

Pfingstlich, aj. Pindse-, sædvanlig i Pindsen. [dom hos Høns).

Pfippe, m. -es ub. pl. Pip, c. (Sygd.

Pfirsche, f. -n, d. T. f. Pfirsiche.

Pfirsich-baum, m. -es -äume, Ferskentræ, n.; -blüte, f. -n, Ferskenblomst, c.; -blütfarbe, f. -n, Farve som Ferskenblomstens; -blütfarben, -farbig, aj. som har Farve, der ligner Ferskenblomstens; -stein, m. -es -e, Ferskensteen, c.

Pfirsiche, f. -n, Fersken, c.

Pflanz-bürger, m. -s pl. f. sg. Colonist, Nybygger, c.; -holz, n. -es -ölzer, Plantepind, c.; -schule, f. -n, Planteskole, c.; fig. Seminarium, n.; -stadt, f. -ädte, Colonie, c.; -stock, m. -es -öcke, Plantepind, c.; en til Slægtens Forplantning bestemt Bistade.

Pflanze, f. -n, (Dim. -anzchen, n. -s pl. f. sg.) Plante, c.; fig. (undert.) Born, Yoder: Ehe- el. -anzchen.

Pflanzen, v. a. plante: Bäume; Blumen; einen Weinberg; eine Zehne; fig. plante: lægge Grunden til en vedvarende Virkning: gute Gesinnungen in Jemandes Herz -; paa en varig Maade omsætte paa et Sted, grunde, oprette.

Pflanzen-beet, n. -es -e, Plantebed, n.; -garten, m. -s pl. f. sg. Planteshave, c., botanist Have; -kunde, f. ub. pl. Botanik, c.; -lehre, f. ub. pl. Plantelære, Botanik, c.; -reich, n. -es -e, Planterige, n.

Pflanzer, m. -s pl. f. sg. Planter, c., En, som planter; Plantepind, c.; f. Colonist, c. [lig. Elev, c.

Pflänzling, m. -es -e, Stikling, c.;

Pflanzung, f. Planten, c.; ub. pl.; Plantning, c., ethvert beplantet Sted; pl. -en; f. Colonie.

Pflaster, n. -s pl. f. sg. (Dim. -ästerchen, n. -s pl. f. sg.) Plaster, n.; Steenbro, c.; das - treten, slide Brostene, gaae om paa Gaderne uden Ærinde; fig. London ist ein theures -, i London er dyrt at leve.

Pflaster-geld, n. -es -er, Brolægningspenge, Bropenge (som de Reisende betale); -käfer, m. -s pl. f. sg. spansk Flue, c.; -ramme, f. -n, f. -stößel; -stein, m. -es -e, Brosteen, c.; -stößel, m. -s pl. f. sg. Jomfru, c. (at nedstøde Brostene med); -treter, m. -s pl. f. sg. fig. Leddiggænger, Brosteensslider, c. (som tilbringer sin Tid paa Gaden). [ger, c.

Pflasterer, m. -s pl. f. sg. Brolæg-

Pflastern, v. a. brolægge: einen Weg; lægge Plaster paa.

Pflaum, m. -es ub. pl. f. Flaum.

Pflaume, f. (-äumchen, n. -s pl. f. sg.) Blomme, c., Frugten af -nbaum, m. -es -äume, Blommetræ, n.; -nmuß, n. -es -üße, Blommemos, c. (udpresset Saft af Blommer).

Pflege, f. -n, Pleie, Opsyn, Forsorg, Forvaltning, c.; ub. pl.; (f. Rechts- og Gerichts-); en Egn, som er anbetroet til en Andens Opsyn og Forvaltning; og overh. enhver Egn med Hensyn til det, den indbringer.

Pflege-ältern, pl. ub. sg. Plieforældre; -befohlen, aj. som er anbetroet til Ens Pleie; -haus, n. -es -äuser, P-huus, Hospital, n.; -kind, n. -es -er, P-barn, n.; -mutter, f. -ütter, P-moder, c.; -sohn, m. -es -öhne, P-søn, c.; -tochter, f. -öchter, P-datter, c.; -vater, m. -s -äter, P-fader, c.

Pflegen, v. (kun i nogle Tilfælde i.) 1) a. pleie, have em Omsorg for (med Objectet i Acc. el. Gen.): einen fl. eines Kranken; seinen Leib el. seines Leibes; seiner Gesundheit; einen Hund wie ein Kind; der Ruhe -, overlade sig til; eines Amtes -, omhyggeligen forvalte; (i.) Rathes el. Rath mit Vim. -, beraadslaae sig med; Unterhandlungen -, underhandle; Freundschaft -, vedligeholde; Umgang -, have; der Güte -, underhandle i Mindelighed. 2) n. m. h. pleie, være vant til (blot med Infin. med zu foran af et andet Verb.: er pflegte zu sagen).

Pfleger, m. -s pl. f. sg. Pleiefader, c., en Person, som gjør den til Fornødenhed og Bequemmelighed nødvendige Haandstrækning; Bestyrer, Curator, c.; Formynder, c.; (forældr. og nu blot Sydt.) Foresat, Opsynsmand (over en Ting el. en Egn).

Pflieglich, aj. som stemmer overens med en klog Forvaltning, huusholderisk; sædvanlig. [Myndling, c.

Pflegling, m. -es -e, Pleiebarn, n.,

Pflegschaft, f. -en, Pleie, c., Formynderskab, n.

Pflicht, f. -en, Pligt, c.; Skyldighed, Forpligtelse, c.; ædeligt Troskabsløfte, n.; (n. St.) Afgift, Skat, Tiende, c.; (Sosp.) Pligten (paa et Skib).

Pflichts-anker, m. -s pl. f. sg. Pligtanker, Nød-, n., Pligten; -bar, aj. pligtig, forpligtet; -brüchig, aj. som bryder sin Pligt; meeneedersk, uordholden, troløs; -frei, aj. befriet fra en Pligt; især befriet fra visse Tjenester og Afgifter; -gefühl, n. -es -e, Pligtfølelse, c.; -ig, aj. pligtig, som er forbunden til visse Pligter; -leistung, f.

-en, Udsvelse af sin Pligt; især Troskabseds Aflæggelse, c.; -los, aj. som ingen Pligt har, imod Pligten, pligtstridig; -losigkeit, f. ub. pl. Pligtstridighed, c.; -mæßig, aj. pligtmæssig; -mæßigkeit, f. ub. pl. Y-hed, c.; -theil, m. -es -e, den Deel, som en Arvelader efter Lovene er pligtig til at efterlade de nærmeste Slægtninge; -vergessen, aj. pligtforglemmende, som er grundet i Pligtens Tilsidesættelse; utro, meneedersk; -vergessenheit, f. ub. pl. Pligtforglemmelse, c., Tilsidesættelse af Pligt; Meneederskhed, c.; -widrig, aj. pligtstridig, utilbørlig; -widrigkeit, f. -en, Y-hed, U-hed, c.

Pflock, m. -es -öcke, (Dim. -öckchen, n. -s pl. s. sg.) en liden, kort Pæl; Plek, Pleg, c. (Træpind, Sko-); et Slags Fiskernæt.

Pflöcken, v. a. befæste med Pleke; fastpleke; (sædv. an-); stöcken und -, kaste i Vænsel.

Pflücken, v. a. plukke: Obst; eine Gans; Blumen -, afbryde; Wolle -, pille; fig. Linnen -, udplyndre i Spil.

Pflug, m. -es -üge, Plov, c.; fig. en forspændt Plov; (n. St.) saa megen Ager, som en Landmand hele Aaret kan bearbeide med een Plov; (Nordt.) et Selskab, Parti, en Bande.

Pflug-balken, m. -s pl. s. sg. Plovaas, c.; -beil, n. -es -e, Plovøxe, c.; -dienst, m. -es -e, Hoverigsleining, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Plovjern, n.; -frohne, f. -n, Hoverigsleining, c.; -haupt, n. -es -aupter, Plovleb, -hoved, n. (hvori Skæret befæstes); -land, n. -es ub. pl. Ploieland, n.; -messer, n. -s pl. s. sg. Plovkniv, Haandplov, c.; -recht, n. -es -e, Plovret, c.: (som Lovene tillægge en Plov, naar den f. Ex. bortstjæles; (n. St.) Agerens Inddeling i tre Slags; andre St. kaldes ogsaa Agereen saaledes); -reute, f. -n, Plovskjep, c.; -schar, f. -en, Plovskær, n.; Plovbeen, n. (Vomer; i Mstrs. Hoved); -sech, n. -es -e, Plovjern, n.; -sterze, f. -n, Plovstjert, c.; -wetter, n. -s pl. s. sg. Ploieveir, n.; Plovrulle, c.

Pflügen, v. a. pløie: den Acker; Holz -; (digter.) das Meer -; (Ordsp.) den Sand -, foretage et forgjeves Arbeide.

Pflüger, m. -s pl. s. sg. Plovmand, c.

Pflügung, f. -en, Pløining, c.

Pfneischen, v. a. (Jagtsp.) lokke med Lugten af Mad, fore, give at spise af det med Blod besmurte Kjød.

Pfortader, f. -n, Portaare, c., een af de tre store Blodaarer, som føre Blodet fra Underlivet ind i Leveren.

Pforte, f. -n, (Dim. -örtchen, n. -s pl. s. sg.) Port, Dør, liden Indgang, c.; Porten (den tyrkiske Keiser, hans Cabinet el. ogsaa det hele tyrkiske Rige).

Pförtner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Portner, (-ske) c.

Pfosch, m. -es -e, (Jagtsp.) Fede for vilde Dyr.

Pfoste, f. -n, Post, Stolpe, c.; en Pfote, f. -n, (Dim. -ötchen, n. -s pl. s. sg.) Pote, Lab, Lalle, c. (Dyrefod); fig. og foragt. om Mstrs. Hænder og Fødder.

Pfriem, m. -es -en, el. -e, f. -n, Preen; Syl, c.; (fordum) ethvert langt spidst Legeme.

Pfriemenkraut, n. -es -äuter, Gyvel (Spartium); Bisse (Genista) (Urter).

Pfropf, m. -es -e, el. -en, m. -s pl. s. sg. (Dim. -öpfchen, n. -s pl. s. sg.) Prop, Tøl, Flasketøl; Forladning, c.

Pfropfmesser, n. -s pl. s. sg. Podekniv, Pmpe-, c.; -reis, n. -es -er, Podevidst, Pmpe-, c.; -säge, f. -n, Podesaug, c.; -schule, f. -n, en Planteskole af unge Træer, som ere podede, el. skulle podes; -wachs, n. -es ub. pl. Podevox, n.; -zieher, m. -s pl. s. sg. Proptrækker, c.

Pfropfen, v. a. proppe, stoppe: die Flaschen, sætte Prop i; die Kirche war gepfropft voll, proppet fuld af Mstr.; fig. pode, ympe; etw. in Einen, proppe i, lære med Besvær; (hos Tømmerm.) flikke, indsætte et friskt Stykke Træ paa et bedærvet Sted i en Plante; -pfung, f. -en, Propning, c.

Pfröpfling, m. -es -e, et podet Træ.

Pfründe, f. -n, Præbende, n. (aarlig Indkomst af geistlige Godser; disse Godser selv; Plads i et Hospital); -r, el. -dner, m. -s pl. s. sg. Præbendar, c.; Hospitalslem, n.

Pfuhl, m. -es -ühle, Pøl, Sump, c., et urent, stinkende Kjær.

Pfühl, m. -es -e, Pude, Hynde, Dyne, Underdyne, c.

Pfuhlicht, aj. d. A. sumpagtig, som ligner en ureen Pøl.

Pfuhlig, aj. sumpig, muddret.

Pfui (Pfuy!) interj. fy!

Pfund, n. -es -e (Dim. -ündchen, n. -s pl. s. sg.) Pund, n. (32 Lod; i Apoth. 12 Unzer); et bestemt Antal Ting ofte uden Hensyn til Vægt: ein -Groot el. Slämisch (6 Gylden); ein französisches -, (Livre); das englische -, (Sterling); (undert.) Navnet paa et Flademaal (i disse Bem. er pl. efter et Talord lig sg.); fig. Pund, Talent, n., naturlig Færdighed; (i Bjergv.) et Stykke Tømmer i Vindebommen, hvori den krumme Tap gaaer omkring; (Jagtsp.) Slag af Jagtkniven for Feiler mod Jagtsproget.

Pfund-gewicht, n. -es -e, Pundslod,

n.; Maaden, at bestemme Legemers Tyngde efter Pund; -kirsche, f. -n, et Slags store, spanske Kirsebær; -leder, n. -s pl. ſ. sg. Pundlæder, n.; -stein, m. -es -e, d. Æ. Pundslod, n.; -weise, av. pundevis. [el. mere.

Pfunden, v. n. m. h. veie et Pund

Pfunder, m. -s pl. ſ. sg. en Ting, som er et Pund tung; (især i Sammenſ.)

Pfündig, aj. som veier et el. flere Pund; pundig; eine sechs-e Kanone, en sexpundig.

Pfuſchen, v. n. m. h. futte; fig. fuske (især hos Haandv. og Konſtnere); arbeide og handle ilſærdigt og overſladisk; jatte af.

Pfuſcher, m. -s pl. ſ. sg. et Fut, ſ. Ex. af Fængſkrudet, naar det brænder af, og Geværet klikker; fig. d. Æ. Fell, Forfeelſe, c.; Jatter, Fuſter, Benhas, c.; -ei, f. Jatteri, Fuſteri, n.; ud. pl.; et i Haſt og med Feil forfærdiget Arbeide; Jatværk, Fuſterarbeide, u.; pl. -en. [Vandhul, n.

Pfütze, f. -n, Pyt, Pøl, Sump, c.; Pfützicht, aj. ſumpagtig. [pøle.

Pfützig, aj. ſumpig, ſom har Vand-

Pfützmade, f. -n, d. Æ. et Slags Orme, ſom pleie at opholde ſig i Dynd ved Mægdynger.

Pfützнaß, aj. dynvaad.

Pfuy, ſ. Pfui.

Pb udtales ſom f.

Phaeton, m. -s -e, Phaeton, c.

Phänomen, n. -s -e, Phænomen, Luftſyn, n.

Phantaſie, -taſt o. ſ. v. ſ. S.

Phantom, n. -es -e, Phantom, n.

Pharaoſpiel, n. -es -e, Pharaoſpil, n.

Phariſäer, m. -s pl. ſ. sg. Phariſæer, c.; fig. Hykler, Stinkhellig, c.

Philiſter, m. -s pl. ſ. sg. Philiſter, c. (m. St.) den, ſom ikke har Borgerſtab, men driver dog borgerlig Næring; (foragt.) enhver ſimpel Borger.

Philolog, m. -en -en, Philolog, c.; -ie, f. ud. pl. Philologie, c.

Philomele, f. -n, Philomele, Nattergal, c.

Philoſoph, m. -en -en, Philoſoph, c.; -em, n. -es -e, Philoſophem, n.; -ie, f. -n, Philoſophie, c.; -ieren, v. n. m. h. philoſophere, n.; -iſch, aj. philoſophiſk.

Phlegma, n. -s ub. pl. Phlegma, n.; -tikus, -tiker, m. -s pl. ſ. sg. Phlegmatikus, c.

Phönix, m. -es el. ſom Nom. pl. -e, Phenix, c.; fig. noget Selſomt, Forſtræffeligt.

Phosphor, m. -es -e, Phosphor, c.

Phraſe, f. -n, Phraſe, c.

Phyſik, f. ub. pl. Phyſik, c.; -at, n. -es -e, Phyſikat, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Phyſiker, c.; (ſædv. Phyſikus) en af Øvrigheden beſtikket Læge i Stæden el. paa Landet. [ſiognomie, c.

Phyſiognomie (-ſiognomie) f. -n, Phy-

Phyſiſch, aj. phyſiſk; ligel. naturlig (modſat moraliſk).

Pianoforte, n. -s -n, Pianoforte, n.

Piaſter, m. -s pl. ſ. sg. Pjaſter, c.

Pichen, v. 1) a. bege, beſmøre, overdrage med Beg; (i Skovv.) ſ. Sarzen. 2) n. m. h. ſuppe, pimpe.

Pick, m. -es -e, Pik, n. (med et Fuglenæb, med Haanden, i Uhret).

Picke, f. -n el. -l, m. -s pl. ſ. sg. Pik, c. (en Stang med en Jernpig i den ene Ende); Pikhammer, c.

Pickel-flöte, f. -n, Pikkelfløite, c.; -häring, m. -es -e, Gjøgler, Harlekin, c., lystig Perſon i et Skuespil; -haube, f. -n, Pikkelhue, c., (et Slags Hjelm).

Picken, v. 1) a. pikke: die Steine -, tilhugge med Pikhammeren. 2) n. m. h. pikke: die Uhr pickt.

Picket, n. -es -e, Piketſpil, n.; Piketvagt, c.

Picknick, m. -es -e, Pikkenik, n. (et Gjeſtebud, hvortil Enhver i Selſkabet giver ſin Andeel).

Piedeſtal, n. -s -e, Pideſtal, c.

Piek, n. -es -e, Spader, c. (i Kort).

Pieke, f. -n, Pig, c. (Spids, Sppd); eine - auf Jemand haben, have Pik til, Nag til; (i Kort) Spader, c.

Pietiſt, m. -en -en, Pietiſt, c.

Piff, ſ. Paff.

Pike, f. -n, ſ. Picke.

Pilaſter, m. -s pl. ſ. sg. Pille, c.

Pilger, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en el. i ældre Form om begge Kjøn Pilgrim, m. -es -e) Pilegrim, c.; en fremmed Vandrer; enhver Fodvandrer; (ſerdeles.) Fremmed, Udlænding, c.

Pilger-fahrt, f. -en, Pilegrimsreiſe, c.; -flaſche, f. -n, Pilegrimsflaſke, c.; -hut, m. -es -üte, Pilegrimshat, c.; -kleid, n. -es -er, Pilegrimsdragt, c.; -mantel, m. -s pl. ſ. sg. Pilegrimskappe, c.; -ſchaft, f. ub. pl. Pilegrimstilſtand; -ſtab, m. -es -äbe, Pilegrimsſtav, c.

Pilgrim, m.; -ſchaft, f. ſ. Pilger.

Pille, f. -n, Pille, c.; fig. Stikpille.

Pillenkafer, m. -s pl. ſ. sg. Kugleforbiſt, c. (Inſect).

Pilot, m. -en -en, Styrmand, c.; Lods, c.; -iren, v. n. lodſe; (i Bygningskl.) indramme, indſlaae Pæle.

Pilz, m. -es -e, Paddehat, c., en Art Jordſvamp; in die -e gehen, gaae for at ſege Paddehatte; fig. (ſjeld.) gaae tabt; blive fordervet.

Piment, n. (m.) -es -e, Peber fra Jamaika; Piment, Allehaande.

Pimpelmeiſe, f. -n, (n. St.) Blaa-

meiſe, c. [klage ynkeligen, lamentere.
Pimpeln, v. n. m. h. d. T. pibe,
Pimpernuß, f. -üſſe, Frugten af den ægte Piſtacie; (n. St.) Haſſelnød, c.
Pimpinelle, f. ub. pl. Pimpinelle, Stenbræt (Urt).
Pimpler, m. -s pl. ſ. ſg. Piber, Klynker, c. (En ſom klager altid).
Pinaſſe, f. -n, Pinaſſe, (et Slags Slibe med ſtirkanter Agterdeel).
Pincette (l. Pängſette) f. -n, Pincette, c. (en liden chirurgiſk Tang).
Pinguin, m. -es -e, Pinguin, c. (Svømmefugl).
Pinie, f. -n, den langagtige, ſpidſe Kjærne af -nbaum, m. -es -aume, en Art Fyr.
Pinke, f. -n, Pink, c. (et Slags Fragtſkib med flad Bund og lang Agterdeel).
Pinne, f. -n, (Nordt.) den tyndeſte Deel af en Hammer; Stifte, Plok, c.
Pinſel, m. -s pl. ſ. ſg. Penſel, c.; fig. d. T. et enfoldigt Mſk., Taabe, Tøſe, c.; en Gnier; (Jagtſp.) Vildſvinets og Raabukkens mandlige Lem.
Pinſel-ei, f. -en, Smøreri, n., ſlet Malen; Taadelighed, c.; Klynkeri, Gnieri, n.; -haft, aj. enfoldigt, taadeligt; -haftigkeit, f. -en, Enfoldighed, Taadelighed, c.; -ſtiel, m. -es -e, Penſelſkaft, n.; -ſtrich, m. -es -e, Penſelſtrog, n.
Pinſeler, m. -s pl. ſ. ſg. Smører, ſlet Maler, c.; Klynker, Gnier, c.
Pinſeln, v. a. ſtryge med Penſelen; male ſlet; fig. d. T. jamre, klynke, uophørlig klage; gnie.
Pinte, f. -n, (n. St.) et Maal til flydende Ting, ſom omtrent holder en Kande.
Pipe, f. -n, Pibe, c. (et langt Fad til Viin og Olie); et beſtemt Maal til nogle flydende Legemer, ſom omtrent holder 5 Eimer; (Nordt.) Pibe, Fiſite, c.
Pipp, Pippa, m. d. T. ſ. Pipps.
Pique, ſ. Picke og Piquet, ſ. Picket.
Piraß, m. -ſſes -ſſe, d. T. Regnorm, for ſaavidt den ſættes paa Fiſterkrogen ſom Madding.
Piſang, m. -es -e, Piſang, c.
Piß-pott, m. -es -e el. -topf, m. -es -öpfe, Piſkepotte, c.; -winkel, m. -s pl. ſ. ſg. Piſkekrog, c.
Piſſe, f. ub. pl. vulg. Piſ, n. (Urin); -n, v. a. og n. m. h. vulg. piſſe, labe ſit Vand.
Piſtazie, f. -n, Kjærnen af -nbaum, m. -es -aume, et Slags Nøddetræ.
Piſtill, n. -s -e, Stsveien paa Hunplanterne.
Piſtole, f. -n, Piſtol, c.: (at ſyde med; en franſk og ſpanſk Guldmynt); -nholſter, f. -n, Piſtolhylſter, n.; -nſchuß, m. -ſſes -üſſe, Piſtolſkud, n.
Pitſchaft, Pitſchier, n. d. T. ſ. Petſchaft.
Pitzeln, v. a. foraarſage en ſtikkende Fornemmelſe paa Tungen.
Placat, n. -es -e, (n. St.) Placat, c.
Placken, v. 1) a. d. T. befæſte, ſlaae faſt; plette, klatte, gjøre Pletter paa; fig. Linen, ſtjæl, plage, pine, udſuge. 2) n. m. h. plettes, faae Pletter; plaſſe, tiraillere.
Placker, m. -s pl. ſ. ſg. Plaf, n.; d. T. Plet, Klat; fig. Fell, Forſeelſe, c.; Plager, Udſuger, c.; -ei, f. -en, Plagerі, Udſugeri, n.
Plackern, v. n. m. h. plaſſe.
Plage, f. -n, Plage, c.; -geiſt, m. -es -er, d. T. Plageaand, c.; -n, v. a. plage, qvæle: Linen mit el. um etw.; (forældl.) hudſtryge, ſlaae; ſtraffe, tugte; (blot om Guds Straffedomme, ſom udgaae over et heelt Land el. Folk); -r, m. -s pl. ſ. ſg. og -teufel, m. -s pl. ſ. ſg. vulg. Plageaand, c.
Plaiſir, (l. Pläſib) n. -s ud. pl. Plaiſir, c. [med en bred Klinge.
Plämpe, f. -n, d. T. en kort Kaarde
Plan, aj. fig. plat, ligeſtem, almindelig forſtaaelig, tydelig, fattelig; (forældl.) lige.
Plan, m. -es 1) pl. -äne (ſædvanligere Pläne, f. -n) Plan, Slette, jævn Mark; d. T. en til en beſtemt Forretning jævnet Plads, ſ. Ex. Schieß-, Kampf- ꝛc.; (Sybdt.) Gulvet, Jorden. 2) pl. -e, Plan, Grundtegning, c., Udkaſt, n. (ogſaa naar det blot gjøres i Tanterne).
Plan-los, aj. planlös; -loſigkeit, f. ub. pl. Planlöshed, c.; -macher, m. -s pl. ſ. ſg. Projectmager, c.; -mäßig, aj. planmæſſig.
Plane, f. -n, d. T. Presenning, c.
Pläne, f. -n, ſ. Plan 1).
Planet, m. -en -en, Planet, c.; -enjahr, n. -es -e, Planetaar, n.; -enſyſtem, n. -es -e, Planetſyſtem; n.
Planieren, v. a. planere: (jævne, ſlette; hos Bogb. overtrække Trykpapir med aluneret Limvand).
Planierwaſſer, n. -s pl. ſ. ſg. Planervand, n.
Planke, f. -n, d. T. Planke, c.; Plankeværk, n., Brædevæg, c.; (Nordt.) et lidet Maal til flydende Ting.
Plänkeln, v. n. m. h. ſkjermydſle.
Plänkler, m -s pl. ſ. ſg. Tirailleur, c.
Plankwerk, n. -es -e, Plankeværk, n.
Planſche el. -ntſche, f. -n, (i Myntv. og hos Metalarb.) Plade, c.
Plantage, (l. -ahſche) f. -n, Plantage, c.
Plantſche, f. ſ. Planſche.
Plantſchen, ſædv. plätſchern, v. n. m. h. pladſke: im Waſſer -.
Plapper-ei, f. -en, Tadbren, Glib-

derſladder, Pluddren, Snikſnak, c.; -er, m. -s pl. ſ. sg. (-erinn, f. -en) Tjabberagtig, pluddervoorn; -haſtigkeit, f. ud. pl. T-hed, P-hed, c.; -maul, n. -es -äuler d. T. og -taſche, f. -n, vulg. Tjabbrer, Sludderpoſe, c.

Plappern, v. 1) n. m. h. tjabbre, ſladdre. 2) a. etw., pluddre.

Plärrauge, n. -s -n, Suursie, c., Plirer, c.; -äugig, aj. ſuursiet; pliirsiet. [ſtor).

Plarre, f. -n, d. T. Blegn, c. (iſær

Plärre, f. -n, vulg. bred Mund, Flab, c.

Plärren, v. n. m. h. ſtrige, ſtraale; d. T. ſynge, græde ſtrigende.

Plärrmaul, n. -es -äuler, bred Mund, Flab, c.; Bredſlab, c.

Plaſtik, f. ud. pl. Plaſtik, c.

Platfond, m. -s -s (i. Plafong) Platfond, c. [Guld.

Plätina, f. ud. pl. Platina, holdt

Platſch, m. -es -e, Pladſt, n.; -en, v. n. m. h. og ſ. pladſte.

Plätſchern, v. n. m. h. pladſte; (en Leg) ſlaae ſent (en Steen hen ad Vandets Overflade). [ſod, c.

Platſchfuß, m. -ſſes -üſſe, Klump-

Platt, aj. bred, flad, plat, ikke opheiet; fig. plat; (i Maleri) flad, ſom har liden Opheining og Runding; -ſprechen, tale Plattyds, Nordt.; plat, ligefremt, lavt, ſom har liden moraliſk Heihed; almindelig; uden Omſeb, ligefrem; iſær Nordt. ganſke, aldeles.

Platt-deutſch, aj. plattydſk, nord-; -eiſen, n. ſ. Platteiſen; -eiße, f. -n og -fiſch, m. -es -e, Platfiſk (af Flynderarten); -erdſe, f. ſ. Richer; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Platfod, c.; -füßig, aj. platfodet; -häupter, pl. Plathoveder (et Slags Søm); -heit, f. -en, Plathed, Fladhed, c.; -laus, f. -äuſe, Fladluus, c.; -loth, n. -es -e, en Blyplade paa Kanonernes Fænghul; -mühle, f. -n, en Maſkine til at gjøre Guld- og Sølvtraad fladt; -naſe, f. -n, en flad Næſe; -naſig, aj. flabnæſet.

Plätt- (Platt-)bret, n. -es -er, Strygebræt, n.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Strygebolt, c.; d. T. Strygejern, n.; -tiſch, m. -es -e, Strygebord, n.; -tuch, n. -es -ücher, Strygeklæde, n.; -wäſche, f. ud. pl. Strygetøi, n.

Plättchen, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Platte.

Platte, f. -n, (Dim. Plättchen, n. -s pl. ſ. sg.) en jævn Flade; iſær en ſtallet Pleir oppe om Iøſen; Tonſur, Kronragen, c.; Plade (af Steen el. Metal); en af en Metalplade forfærdiget Ting; iſær et Strygejern; (iſær Sydt.) et Slags ſladt Fartøi, en Færge; d. T. (Sydt. og Nordt.) en flad Tallerken, et fladt Fad, en flad Skaal; Platmenage, c.

Platten el. -ätten, v. 1) n. m. h. blive flad. 2) n. m. ſ. være flad. 3) a. gjøre flad, trykke flad: den Drath; die Wäſche -, ſtryge; (hos Kemmerm.) lægge to Bjælker med de flade Sider paa hinanden, og nagle dem faſt.

Platter, m. -s pl. ſ. sg. Glatter, c., en Perſon, ſom gjør glat, flat, el. ſom ſtryger.

Platterdings, av. d. T. ganſke og aldeles, platud, abſolut.

Plattner, m. -s pl. ſ. sg. Pladeſlager (Platten-).

Platz, m. -es 1) -e, Pladſt, Kladſt, Smæt, n.; 2) pl. -äze, (Dim. -äzchen, n. -s pl. ſ. sg.) et bredt, ſtadt, tyndt Legeme; en flad Kage; Plads, c.; Rum; Sted, n.; Stilling, c.; ein oſſener -, Plads, Sted, Flække, c.; ein feſter -, Feſtning, c.

Platz-adjutant, m. -en -en, Pladsadjutant, c.; -büchſe, f. -n, Blaffert, c.; -gold, n. -es ud. pl. Knaldguld, n.; -major, m. -s -s el. -e, Pladsmajor, c.; -regen, m. -s ud. pl. Pladſtregn, c.; -regnen, v. n. m. h. pladſtregne.

Platzen, v. n. 1) m. h. pladſte; knalde. 2) m. ſ. og fig. ſpringe itu med et Knald; briſte; revne; træde el. falde paa Noget, ſaa det pladſter; pludſeigen og paa en uſommelig Maade komme til Syne; falde med Døren ind i Huſet.

Platzen, v. a. pladſte, kladſte, frembringe en pladſende Lyd; ſlaae med den flade Haand el. med et bredt Værktøi; faae til at briſte; plaſſe.

Plauder-haft, aj. pluddervoorn; ſladderagtig; -haftigkeit, f. ud. pl. P-hed, S-hed, c.; -markt, m. -es -arkte, foragt. og fig. Sladdertorv, n.; -man, m. -es -äze, vulg. og -maul, n. -es -äuler, Sladdermads, -mund, c.; -taſche, f. -n, Sladdertaſte, -tjærling, c.

Plauderei, f. -en, Pluddren, Sladdren, c. ud. pl.; Sladder, ſom ſlader Andre.

Plauderer, m. -s pl. ſ. sg. (-derinn, f. -en) Sladdrer, Sladdermund (Sladdertaſte) c.

Plaudern, v. n. m. h. pluddre; d. T. ſluddre; (foragt.) ſladdre.

Plauz, m. -es -e, d. T. Pladſt, Kladſt, n.

Plerren, ſ. Plärren. [ſlage.

Plinſe, f. -n, et Slags tynd Pande-

Ploton el. Peloton, m. -s -e, Ploton, c. (et lidet Antal Tropper).

Plott, m. -es -e, en Ting el. et Dyr med uſædvanlig brede Fødder.

Plotz (Plutz), m. -es ud. pl. et groot Kladſt; d. T. fig. auf den -, paa Stedet, ſtrax, paa en Stubs.

Plötze, f. -n, Rødtalle, c. (Fisk).
Plötzlich, aj. pludselig, uformodet, paa engang, brat.
Pluderhosen, f. ſ. Pomphosen.
Plump! -s! interj. plump! bomp!
Plump, aj. plump, ſom har en udanſnet, tung Maſſe; fig. grov, udehevlet; -heit, f. -en, Plumphed, c.
Plumpe, f. -n, d. Æ. Pumpe, c.
Plumpen, v. n. m. h. plumpe, give den Lyd plump! fra ſig; plumpe: in das Waſſer -; d. Æ. pumpe.
Plumpſack, m. -es -äcke, Krabaſk, c.; - ſpielen, lege den Leg, at lade Krabaſken gaae rundt; fig. et plumpt Mfk.
Plunder, m. -s ub. pl. Lapper; gammelt, udueligt Kram; fig. enhver ſlet, foragtelig og unyttig Ting, Snavs, n.; -kammer, f. -n, Kludekammer, n.; -kram, m. -es ub. pl. Handel med gamle Klæder, gammelt Vadſtad ꝛc.
Plunderei, f. -en, Plyndreri, n.
Plünderer, m. -s pl. ſ. sg. Plyndrer, c. [-en, Plyndring, c.
Plündern, v. a. plyndre; -rung, f.
Plural, m. -es -e, Pluralis, c.
Plus, n. -es -e, Værk, n. (ſom bruges ved Skibes Kalfatren); (i Mathem.) Pluſ, n. (+). [Tei).
Plüſch, m. -es -e, Plyds, n. (et Slags
Plüſchen, aj. Plydſes, af Plyds.
Pluz, m. -es ub. pl. d. Æ. Pladſk, Kladſk, Smæk, n.
Pöbel, m. -s ub. pl. Pøbel, c. (den gemene Mand, den ſtore Hob; fig. Perſoner uden Sædelighed og Dyd); -haft, aj. pøbelagtig; -haftigkeit, f. ub. pl. Pøbelagtighed, c.; -volk, n. -s ub. pl. den laveſte Pøbel.
Poch, m. -es -e (fjeld.) Slag, n.
Poch-bret, n. -es -er, Pukbræt, n. (at ſpille Puk paa); -erz, n. -es -e (i Bjergv.) Pukerts, c.; -mehl, n. -es ub. pl. Pukmeel, n.; -mühle, f. -n, Pukmølle, c.; -ſpiel, n. -es -e, Pukſpil, n. (et Slags Kortſpil); -werk, n. -es -e, Pukværk, n.; Pukerts, c.
Poche, f. -n, Banketærkel, c.
Pochen, v. 1) n. m. h. bundre, give en huul Lyd fra ſig; banke, klappe, pikke; pukke, ſpille Puk; fig. (foræld.) trættes med Heftighed; Einen -, ængſte, qvæle, true trodſig og med Heftighed; auf etw. -, pukke paa, forlade ſig trodſig paa, prale trodſig med; Eim., trodſe; 2) a. Einen, ſlaae ſaa det bunder; das Erz, pukke, ſtampe ſlint.
Pocher, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom pukker, knuſer, banker, iſær i Pukværker.
Pocke, f. -n, d. Æ. Bernekopper.
Pocken, v. n. m. h. (Nordt.) faae Smaakopper, vaccinere.
Podagra, n. -s ub. pl. Podagra, c.; -griſt, m. -en -en, Podagriſt, c.
Poeſie (3 Stav.) f. ub. pl. Poeſie, c., Digtekonſt, c.; d. Æ. pl. -n (4 Stav.) et Digt.
Poet (2 Stav.) m. -en -en, Poet, c.; -iſk, f. ub. pl. Poetik, c.
Poſel, m. -s ub. pl. Udſkud, Bragods, n. [Pocal, c.
Pokal, m. -es -e, (næſten foræld.)
Pökel, m. -s ub. pl. d. Æ. Saltvand, n.; Lage, Salt-, c.; -fleiſch, n. -es ub. pl. indſaltet, raadt Kjød; -n, v. a. lægge i Lage, indſalte; ſædv. ein-.
Pol, m. -es -e, Pol c.
Polak, m. -en -en, Polak, Poler, c.; Kapun, c.; fig. Slag paa Rumpen; Reſten i en ikke udrøget Tobakspibe; Slaten i et ikke uddruket Glas.
Polar-bär, m. -en -en, Iisbjørn, Hvidbjørn, c.; -ſtern, m. -es -e, Polarſtjerne, Nord-, c.; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Polarzirkel, Polkreds, c.
Polemik, f. ub. pl. Polemik, c.
Polei, m. ub. pl. Polei, Agermynte (Menta arvensis).
Polhöhe, f. -n, Polhøide, c.
Polieren, v. a. polere; fig. polirt d. Æ. fiin, poleret.
Polier-er, m. -s pl. ſ. sg. Polerer, c.; -feile, f. -n, Polerefil, c.; -hammer, m. -s pl. ſ. sg. Polerehammer, c.; -mühle, f. -n, Poleremølle, c.; -ſtahl, m. -es -äble, Polereſtaal, n.; -zahn, m. -es -ähne, Poleretand, c.
Poliſch, polniſch, aj. polſk.
Politeſſe, f. ub. pl. Politeſſe, c.
Politik, f. ub. pl. Politik, c.
Politur, f. -en, Politur, c.; fig. Fiinhed, Artighed, Høflighed, c.
Polize, f. -n, Police, c.; (i Søſteder) en Sedbel, et Bevis; en trykt Vexelcourſeſedbel; Aſſurancepolice, c.
Polizei, f. ub. pl. Politie, n. (Ordens Indretning og Forvaltning i Staten; Politividenſkab).
Polizei-beamte, m. -n -n, Politiembedsmand, c.; -diener, m. -s pl. ſ. sg. Politibetjent, c.; -ordnung, f. -en, Politieanordning, c.; -reiter, m. -s pl. ſ. sg. ridende Politi; -ſache, f. -n, Politiſag, c.; -wiſſenſchaft, f. ub. pl. Politividenſkab, c.
Poll, 1) m. -es -e, Trætop, c. 2) n. -es ub. pl. ſ. Pollmehl.
Pollmehl, n. -es ub. pl. Meel af Mellemſlags.
Polniſch, aj. polſk.
Polonäſe, f. -n, Polonoiſe, c., en polſk Dands og Muſikſtykke dertil; et Slags Pelskappe for Fruentimmer.
Polſter, m. el. (fjeldnere) n. -s pl. ſ. sg. Pude, Hynde, c.; Eim. ein-unterliegen, gjøre tryg.
Polſtern, v. a. udſtoppe: einen Stuhl.
Polter-abend, m. -es -e, Aftenen før

et Bryllup, da der i Brudehuset omflyttes og opryddes; -geist, m. -es -er, Huusfogelse, n., Riise, c.; d. T. en Person, som larmer og støier meget ved sine Forretninger; -kammer, f. -n, Pulterkammer, n.

Polterer, m. -s pl. s. sg. Larmer, Støier; fig. et opfarende Mske.

Poltern, v. n. m. h. buldre, larme: an die Thür -; fig. tale med Heftighed og hastigt; stænde; d. T. larme.

Polygamie, f. ub. pl. Polygamie, n.

Polyglotte, f. -n, Polyglotte, c.

Polygon, n. -es -e, Polygon, c.

Polyhistor, m. -s -en, Polyhistor, c.

Polyp, m. -en -en, Polyp, c.; -ös, aj. polypagtig.

Pomade, f. -n, Pomade, c.

Pomeranze, f. -n, Pomerants, c.; -nbaum, m. -es -äume, Pomerantstræ, n.

Pomesine, f. -n, Abelsin, c.

Pommer, m./-s pl. s. sg. Pommer, Pommerer, Pommeraner; (Dim. -chen, n. -s pl. s. sg.) en Art Hunde, Spids, c.; -isch, aj. pommersk.

Pomp, m. -es ub. pl. Pomp, stor Pragt, c.

Pompe, f. s. Pumpe.

Pompernikel, m. s. Pump-.

Pomphaft, aj. pompes; -igkeit, f. ub. pl. Pompsshed, c.

Pomphosen, pl. ub. sg. d. T. lange, vide Buxer, som gaae ned til Hælene; Amagerbuxer.

Pontak, m. -es ub. pl. Pontak, (en merkersd Viin).

Ponton, m. -s -s, Ponton, c.

Popanz, m. -es -e el. Popelmann, m. -es -anner, Busemand, c., Ugletillede, n. [pl. Popularitet, c.

Populär, aj. populær; -ität, f. ub.

Porcellan, n. s. Porzellan.

Poren, pl. ub. sg. Pori, c., Svedehul, n.

Porkirche, f. s. Empor-.

Porös, aj. poros; -rosität, f. ub. pl. Porositet, c.

Porphir, (-phyr) m. -es pl. (om flere Slags) -e, Porphyr, c. (en Steenart).

Porree, m. -s ub. pl. Purre, c.

Porschüssig, aj. (om Ertser) liggende i Jordens Overflade.

Port, m. -es -e, Havn, Es-, c.; fig. Tilflugtssted, n., Sikkerhed, c.

Portal, n. -es -e, Portal, c.

Portechaise (l. Portschäse) f. -n, Portechaise, c.

Portefeuille, n. -s, Portefeuille, c.

Portepee, n. -s, Portepee, c.

Porter, m. -s ub. pl. Porter, c. (en geistlig Dl).

Portion, f. -en, Portion, c.

Porto, n. -s ub. pl. Porto, c.

Portrait, n. -s -s (l. Porträ) Portrait, n. [(-Haveurt), c.

Portulak, m. -es ub. pl. Portulak

Porzellan, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Porcelain, n.; -en, aj. Porcelains-, af Porcelain; -erde, f. -n, Porcelainsjord, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Porcelainshandler, c.

Posament, n. -es -e, (sjeldn.) Posement, n., Border, Snore og lignende Besætninger til Klæder; -irer, m. -s pl. s. sg. Posementmager, c.

Posaune, f. -n, Basun, c.; -n, v. n. og n. m. h. d. T. basune; fig. tale med stærk Stemme; uddasune; -nbläser, m. -s pl. s. sg. Basunblæser, c.; -nregister, n. -s pl. s. sg. (i Orgeler) Basunregister, n. [Basunblæser, c.

Posaunist, m. -en -en, Basunist,

Position, f. -en, Position, c.

Positiv, 1) n. -es -e, Positiv, lidet Orgel, n. 2) m. Positiv (Adjectivets første Grad).

Positur, f. -en, Positur, c.

Posse, f. -n el. Pößchen, n. -s pl. s. sg. Narrestreg, c., Abekatteri, n., Gjøgleri, n.

Possekel, m. -s -n, en stor, tung Hammer hos forskjellige Haandværkere.

Possen, m. -s ub. pl. d. T. Pude, n., Finte, c.; List, Ranke, Krankelse, c.; Vim. etw. zum - thun, til Trods.

Possenshaft, aj. lystig, naragtig, leierlig, munter; -haftigkeit, f. ub. pl. L-hed, N-hed, L-hed, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. og -reißer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Pudsmager, Spøgebroder, Harlekin, c.; -spiel, n. -es -e, Farce, c. [sjddelse, c.

Possess, m. -es ub. pl. Possess, Besiddelse, c.

Possierlich, aj. pudsseerlig, leierlig, snurrig; -keit, f. ub. pl. P-hed, L-hed, S-hed, c.

Post, f. -en, Post, c.: (i Handel og Vandel) en Sum Penge som bringes i Regning (i denne Bem. ogsaa Posten, m. -s pl. s. sg.); Postindretning, c., Postvæsen, n.; d. T. (undert.) Poststation, c.; Posthuus, n.; d. T. en med Posten erholdt Efterretning; erhvert Budskab.

Post-amt, n. -es -ämter, Postembede, n., -betjening, c.; Postamt, -collegium, n.; Postmesters Embede og Værdighed; -beamte, m. -n -n, Postbetjent, c.; om de ringere Postbetjente bruges -bediente, m. -n -n; -bericht, m. -es -e, en Fortegnelse over Posternes Afgang fra og Ankomst til et Sted; -bote, m. -n -n, Postbud, n.; -buch, n. -es -ücher, Postbog, c.; -direction, f. -en, Postdirection, c.; -einkünfte, pl. ub. sg. Postindkomster; -frei, aj. portofri, franco; -freiheit, f. -en, Postfrihed, Portofrihed, c.; -fuhre, f. -n, Postkjørsel, c.; -führer, m. -s pl. s.

sg. Postfører, c.; -geld, n. -es -er, Postpenge; -halter, m. -s pl. s. sg. Postholder, c.; -halteri, f. -en, Postbold, n.; Postholderens Bolig; -hus, n. -es -huser, Posthuus, n.; -horn, n. -es -horner, Posthorn, n.; -kalesche, f. -n, Postcalesche, c.; -karte, f. -n, Postkort, n.: (Liste paa Postbrevene fra et Sted til et andet; Landkort, hvorpaa Postveiene og Poststationerne ere betegnede); -kjerl, m. -s -e, og -knecht, m. -es -e, Postkarl, c.; -kutsche, f. -n, Postkareet, c.; -kutscher, m. -s pl. s. sg. Postkarl, c.; -meile, f. -n, Postmill, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. Postmester, c.; -nachricht, f. -en, Posteftertretning, c.; -ordnung, f. -en, Postanordning, c.; -papier, n. -es -e, Postpapir, n.; -pferd, n. -es -e, Posthest, c.; -recht, n. -es -e, Rettighed, at holde, befordre og expedere Post; -saule, f. -n, Milepæl, c.; -schein, m. -es -e, Postbevis, n.; -schiff, n. -es -e, Postskib, n.; -schleicher, m. -s pl. s. sg. blind Passageer, c.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Postskriver, c.; -secretär, m. -s -e, Postsecretair, c.; -station, f. -en, Poststation, c.; -stall, m. -es -alle, Poststeststald, c.; -straße, f. -n, Postvei, c.; -tafel, f. -n, Postta-vle, c.; -tag, m. -es -e, Postdag, c.; -verwalter, m. -s pl. s. sg. Postforvalter, c.; -wagen, m. -s pl. s. sg. Postvogn, c.; -weg, m. -es -e, Postvei, c.; -wesen, n. -s ud. pl. Postvæsen, n.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Postmærke, n. [ment, n.

Postement, (Posta-) n. -es -e, Postes

Posten, m. -s pl. s. sg. Post, c. (især i Krigsv.) Plads, Skildvagt, c.; fig. Post, c., Embede, n., Betjening, c.; (Jagtsp.) Zegn med Jagthornet.

Postille, f. -n, Postil, c.; -reiter, m. -s pl. s. sg. Postillant, Postilrytter, c.

Postillion, m. -s -e, Postillon, Postkarl, c.

Posto, indecl. -fassen, faae fast Fod, besætte et Sted, sætte sig fast.

Postscriptum, n. -s, Postscriptum, Efterskrift, n.

Postulat, n. -es -e, Postulat, n., Paastand, c.; (hos Bogtr.) en Halvsvends Optagelse til fuldkommen Svend.

Postuliren, v. n. m. h. postulere, fordre, paastaae; (hos Bogtr.) optages heltideligen til Svend.

Potage (i. -asche) f. -n, Potage, Kjødsuppe, c.; -nöffel, m. -s pl. s. sg. Potageskee, c.; -nschüssel, f. -n, Potageskaal, Terrine, c. [tat, c.

Potentat, m. -en -en, d. T. Potentz, f. -en, Potents, c.

Pott, m. -es -e (Nordt.) Potte, c.; Pot, c. (et bestemt Maal for flydende Ting); -asche, f. ud. pl. Potaske, c.; -fisch, m. -es -e, Kaskelot, c. (et Slags Hvalfisk).

Pox, interj. vulg. ei! (udtrykker en Forundring): -tausend! - Henker! ei! for Pokker!

Präbende, f. s. Pfründe.

Pracher, m. -s pl. s. sg. (fjeld.) s. Bettler.

Pracht, f. ud. pl. Pragt, c.; fig. Tilbøielighed til Pragt; overdreven Luxus, Yppighed, Hoffærdighed, v.

Pracht-aufwand, m. -es ud. pl. Luxus, c.; -bau, m. -es -e, Pragtbygning, c.; -bett, n. -es -e, Paradeseng, c.; -blume, f. -n, Pragtblomst, c.; -gebäude, n. -s pl. s. sg. s. -bau; -grabmaal, n. -es -maler, Mausolee, n.; -himmel, m. -s pl. s. sg. Thronhimmel, Baldachin, c.; -käfer, m. -s pl. s. sg. Pragtbille, c.; -kegel, f. -n, Obelisk, c.; -liebend, aj. pragtelskende; -los, aj. pragtløs; -losigkeit, f. ud. pl. Pragtløshed, c.; -stück, n. -es -e, Pragtstykke, n.; -sucht, f. ud. pl. Pragtsyge, c.; -süchtig, aj. pragtsyg; -voll, aj. pragtfuld; -werk, n. -es -e, Pragtværk, n.

Prachtig, aj. prægtig; vandt, tilbøielig til at vise Pragt; -keit, f. s. Pracht.

Präcipitat, n. -es -e, (i Chym.) Præcipitat, n.

Präcition, f. ud. pl. Præcition, c.

Präctik, f. ud. pl. Practik, c.

Praktike, f. -n, d. T. Practic, Udsvelse, Ranke, listig, snedig Streg, c.

Prädestination, f. ud. pl. (i Theol.) Prædestination, c.

Prädicat, n. -es -e, Prædicat, n.

Präfect, m. -en -en, Præfect, c.

Prägeln, v. a. (n. St.) riste, stege i Smør.

Prägen, v. a. præge: Geld, Münze; trykke, indprente; fig. gjøre nye Ord; -gung, f. -en, Prægning, c.

Präger, m. -s pl. s. sg. Præger, c.; især den Arbeider i Mynten, som præger Skillemynt.

Prahlen, v. n. m. h. prale; tale store Ord; fig. klinne, glindse, braske; (foræld.) tale med klingrende Stemme.

Prahler, m. -s pl. s. sg. Praler, Stor-, Stortaler, c.; -ei, f. 1) Pralen, Tilbøielighed til og Færdighed i at prale, ud. pl. 2) Praleri, n., Ord og Handlinger, hvormed man praler; pl. -en; -isch, aj. praleryk, praleragtig.

Prahlhaft, aj. praleryk, praleragtig; -igkeit, f. ud. pl. s. Prahlerei.

Prahlhans, m. -es (-en) -anse, (-en) d. T. Pralhans, c.

Prahlsucht, f. ud. pl. Praleshge, c.

Prahm, m. -es -e, Pram, c., et slabt Fartøi; (n. St.) et Maal til Kalk.

Prahme, f. -n, d. T. Ranke; især

Humleranke, c.
Præjudiz, m. (f.) -es, Præjudits, c.
Pralåt, m. -en -en, Prælat, c.; -ur, f. -en, Prælatur, n.
Prall, aj. d. T. fram, ſtarp ſpændt el. udſtoppet; elaſtiſk. [ſpringen, c.
Prall, m. -es -e, Tilbageſtød, n., -
Prallen, v. n. 1) m. h. frembringe den Lyd, ſom et faſt ſpændt elaſtiſk Legeme gjør, naar det med Heftighed drives mod et andet Legeme. 2) m. ſ. paa denne Maade ſtedes tilbage, ſpringe tilbage; tørne; (undert. fig. om andre Legemer, ſom ikke ere elaſtiſke).
Prallig, aj. ſ. prall; fig. freil, brat (iſær i Bjergv.).
Prælltriller, m. -s pl. ſ. sg. (i Muſik) en Trille, ſom ſlaaes kort og hurtigt.
Præmie (3 Stav.) f. -n, Præmie, c.
Præmiſſe, f. -n, Præmiſe, c.
Prangen, v. n. m. h. fig. drage Andres Øine paa ſig, iſær ved udvortes Glands, prange, prunke, braſke; ligel. i god Bem. ved fortrinlig glimrende Egenſkaber; roſe ſig af, gjøre ſig til af; (forældr.) tale meget, gjøre mange Omſtændigheder, meget Væſen.
Pranger, m. -s pl. ſ. sg. Gabeſtok, c.; en Indbildſk, ſom prunker, praler.
Pranke, f. -n, Bjerneklo, c.
Præparation, f. -en, Præparation, c.
Præpoſition, f. -en, Præpoſition, c.
Prærogativ, n. -es -e, Prærogativ, n.
Præſent, n. -es -e, Præſent, c.
Præſer, m. -s pl. ſ. sg. en glasagtig, gruulgrøn Ædelſteen. [tiv, n.
Præſervativ, n. -es -e, Præſerva-
Præſes, m. -'s pl. ſ. sg. Præſes, Præſident, c.
Præſident, m. -en -en, (-inn, f. -en) Præſident, (-inde), c.
Præß, m. ſ. Bræß.
Præſſeln, v. n. m. h. knage, brage, knittre, kniſtre.
Præſſen, v. n. m. h. føre et udſvævende, ødſelt Liv, iſær i Nydelſen af Mad og Drikke; leve flot, fraadſe, ſviire.
Præſſer, m. -s pl. ſ. sg. et udſvævende Mſke.; en Ødeland, Fraadſer, Sviregaſt. [dent, c.
Prætendent, m. -en -en, Prætenſ-
Prætenſion, f. -en, Prætention, c.
Præteritum, n. -s -ta, Præteritum, n.
Prætext, m. -es -e, Prætext, c.
Praxis, f. ud. pl. Praxis, c.
Predicant, m. -en -en, Prædikant, c.
Predigen, v. a. og n. m. h. prædike (udtales prække). [c.
Predigen, n. -s pl. ſ. sg. Prædiken,
Prediger, m. -s pl. ſ. sg. Prædiker, Præſt, Prædikant, c.; -mönch, m. -es -e, Dominikanermunk, c.; -ſchule, f. -n, Seminarium, n.; -ſtand, m. -es ud. pl. Præſteſtand, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Præſtens og hans Families Plads i Kirken; -tracht, f. -en, Præſtedragt, c.; -wittwe, f. -n, Præſteenke, c.
Predigt, f. -en, Prædiken (udtales Præken), c.; fig. d. T. enhver eftertrykkelig Tale, Formaning, Bebreidelſe; -amt, n. -es ub. pl. Præſteembede, n.; -buch, n. -es -ücher, en Bog, ſom indeholder Prædikener, Poſtil, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, ſ. Kanzel.
Predigung, f. -en, (ſjeldn.) Prædiken, c.
Preis, m. -es -e, Priis, c.: (Belønning, Hædersløn; Værdi; Roes, Berømmelſe, c.); etw. - geben, give til Priis, overlade til Andres Vilkaarlighed; ſich - geben, give ſig til Priis, opoffre ſig; (Dim. -chen, d. T. Priischen, n. -s pl. ſ. sg.) n. St. Linning, bred Søm, Stribe, Rem, c.
Preis-aufgabe, f. -n, Priisopgave, c.; -courant, m. -es -e, Priiscourant, c.; -frage, f. -n, Priisſpørgsmaal, n.; -lauch, m. -es -e, ſpanſk Løg, n.; -lich, aj. priiſelig, priisværdig (iſær i Speg.); ſich -lich beluſtigen (ſjeldn.), overordentligen; -ſchrift, f. -en, Priisſkrift, n.; -würdig, aj. priisværdig, i høi Grad roesværdig; (ſjeldn.) forſvarlig, forenende til ſin Priis; -würdigkeit, f. ub. pl. Priisværdighed, c.
Preiſe, f. -n, (n. St.) Linning, bred Søm, Stribe, Rem, c.
Preiſelbeere, f. -n, Tyttebær Belle, Tyttebær, n. (Frugten og Buſken); Vaccinium Vitis Idæa.
Preiſen, v. a. 1) rgl. ſætte Priis paa, vurdere. 2) i. priſe, berømme: Gott -; Einen glücklich -.
Preß, m. -es ub. pl. d. T. Overſtaden af en paa langs udſpændt Ting.
Prelle, f. -n, et ſtærkt Klæde, ſom man paa Rævejagt trækker ſtramt i begge Ender.
Prellen, v. a. tørne; drive, ſlaae tilbage; einen ſuchs -, pippe, lege Himmelſprøt med; fig. Einen -, bedrage, føre bag Lyſet, ſnyde; tage ved Næſen (ved Kjød og Salg).
Preller, m. -s pl. ſ. sg. Tørnen, c., et tilbageſpringende Stød el. Slag; et Slag paa et ſtramt ſpændt Legeme; Strambux, c.; -ei, f. -en, Bedrageri, Snyderi, n.
Prellſchuß, m. -ſſes -üſſe, Stud af en Kanon, der er ſtillet ſaaledes, at Kuglen ſtøder til Jorden, men ſpringer op igjen; (undert.) Streifſkud, m.
Premſen, v. a. d. T. trykke, ſtoppe, preppe tæt ſammen.
Preſenning, f. -en, Præſenning, c.
Preß, aj. liggende tæt til, klos paa.
Preß-baum, m. -es -äume, Preſſebom, c.; -bengel, m. -s pl. ſ. sg. Preſſebengel, c.; -freiheit, f. ub. pl. Preſſefrihed, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Kiſ-

det af Øre- og Svinehoveder, efterat det er smaahakket; (paa flere Presser) den nederste trykke Deel af Skruen; -s-schraube, f. -n, -Pressestrue, Perse-, c.; -schwengel, m. s. -bengel.

Presse, f. -n, Presse, Perse; Bogtrykkerpresse, c.; Glands, som Tøi erholder ved Pressning; (undert.) et Legeme, som trykker paa et andet.

Pressen, v. a. presse, perse: die Zeuge, Wein -; fig. presse: d. T. trænge, trykke meget; med Magt bortage til Krigstjeneste; der Saal ist gepreßt voll, propfuld; -ssung, f. -en, Pressning, c.

Presser, m. -s pl. s. sg. Pressere, c.; en Person, som presser, især Vindruer; -lohn, m. -es ub. pl. Pressersen, c. [siken).

Presto, u. (indecl.) Presto, c. (i Musik).

Preußelbeere, s. Preisel-.

Preußisch, aj. preussisk.

Prickeln, v. a. og n. m. h. prikke, især om Mad, som viser i Ganen og paa Tungen; eine -de Rede, pikant, stikkende.

Priester, m. -e pl. s. sg. (-inn, f. -en) Præst, (-inde), c.

Priester-amt, n. -es -ämter, Præstembede, n.; Præsteværdighed, c.; -herrschaft, f. -en, Præsteherredømme; Hierarchie, n.; -joch, n. -es -e, Præsteaag, n.; -lich, aj. præstelig; -rock, m. -es -öcke, Præstekjole, c.; -schaft, f. -en, Præstestab, n.; -thum, n. -es ub. pl. Præsteværdighed, c.; -weihe, f. -n, Præsteindvielse, -ordination, c.

Primas, m. sg. indecl. pl. -en, Primas, c.

Primat, n. -es -e, Primat, n.

Prime, f. -n, Prime, c. (i Fegtek. og i Musik.); (hos Bogtrykk.) den første Side paa ethvert trykt Ark; (hos Landm.) tiende Delen af en Tomme.

Princip, u. -es -ien, Princip, n.

Principal, 1) m. -es -e, d. T. (-inn, f. -en) Principal (-inde), c. 2) n. -es -e, Principal, c. (i Orgeler).

Prinz, m. -en -en, Prinds, c.

Prinzenfarbe, f. ub. pl. d. T. Prindsefarve, c. (guldgul Farve).

Prinzessinn, f. -en, Prindsesse, c.

Prinzlich, aj. prindselig.

Prinzmetall, n. -es ub. pl. Prindsmetal (et af Kobber og Tin sammensmeltet Metal af rødgul Farve).

Prior (i langt) m. -s -ren (o langt) (-inn, f. -en) Prior (-inde), c.; -at, n. -es -e, Priorat, n.

Prise, f. -n, Prise, c.: en Prise Tobak; Prise, c. (et erobret Skib).

Prisma, n. -s -men, Prisma, n.

Pritsche, f. -n, Brix, c.; -n, v. a. Einen -, brixe, slaae med en Brix.

Privat, aj. privat; især: -andacht, f. ub. pl. Huusandagt; -beichte, f. ub. pl. hemmeligt Skriftemaal; -leben, n. -nutzen, m. -person, f. -stunde, f. Privatlio, -nytte, -person, -time.

Privet, n. -es -e, d. T. Privet, Vandhuus, n. [um, n.

Privilegium, n. -s -gien, Privilegi-

Probat, aj. probat.

Probe, f. -n, Prøve, c.: die - bestehen; Einen auf die - setzen; eine - seiner Freundschaft; et Redskab af gjæst Prøve med.

Probe- (i mange Sammensætn., f. Ex.) -arbeit, f. -en, Prøvearbeide, n.; -blatt, n. -es -ätter, Prøve-blad, n.; -bogen, m. -s pl. s. sg. Prøve-ark, Correctur-, n.; -jahr, n. -es -e, Prøve-aar, Noviciat, n.; -mäßig, aj. overeensstemmende med Prøven; -schrift, f. -en, Prøve-skrift, c.; -stück, n. -es -e, Prøve-stykke, n.

Proben, v. a. Einen el. etw., stille paa Prøve, forsøge, probere; prøve.

Probiren, v. a. d. T. prøve, forsøge, probere: Gold, Silber -.

Probirer, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Proberer, En, som prøver Ertse og Bjergarten.

Probir-gewicht, n. -es -e, Probeervægt, c.; -kunst, f. ub. pl. Probeerkonst, c.; -nadel, f. -n, Probeernaal, c.; -wage, f. -n, Probeervægt, c.

Problem, n. -es -e, Problem, n.

Probst, m. s. Propst.

Procedur, f. -en, Procedur, c.

Procent (-zent) n. -es -e, Procent, c. (efter et Talord pl. s. sg.)

Proceß, m. s. Prozeß.

Procession, f. -en, Procession, c.

Proclama, n. Proclama, n.

Proclamiren, v. a. proclamere; -mation, f. -en, Proclamation, c.; -mator, m. -s -en, Proclamator, c.

Procurator, m. -s -en, Procurator, c.

Product, 1) m. -es -e, Product, c. (Tugtelse). 2) n. -es -e, Product, n. (Frembringelse). [densløfte).

Proceß, f. ub. pl. Proces, n. (Ordsprocession, f. -en, d. T. Procession, c.; -ist, m. -en -en, Processionist, c.

Professor, m. -s -en, Professor, c.; -at, n. -es -e, Professorat, n.

Professur, f. -en, Professorat, n.

Profit, m. -es -e, Profit, c.

Profit, m. -es ub. pl. d. T. Profit, c.

Profoß, m. -es -e, Profos, c.

Programm, n. -es -e, Program, n.

Progreß, m. -sses -sse, Progres, n.

Project, n. -es -e, Project, n.

Prolog, m. -es -e, Prolog, c.

Promenade, f. -n, Promenade, c.

Promt el. prompt, aj. prompt.

Pronomen, n. -s pl. -nomina, Pronomen, n.

Propagande, f. -n, Propagande, c.

Prophet, m. -en -en (-inn, f. -ed) Prophet (-inde), c.; -engurke, f. -n, et Slags kugleformede, piggede Agurker; -enkuchen, m. -s pl. s. sg. (n. St.) et Slags store, meget tynde, haardt bagte Kager; -isch, aj. prophetisk.

Prophezeien, v. a. spaae, forudsige; -zeiung, f. -en, Spaadom, Forudsigelse, c.

Proportion, f. -en, Proportion, c.

Propst, m. -es -öpste, (-öpstinn, f. -en) Provst (-inde), c.; -ei, f. -en, Provsti, n.

Prorector, m. -s -en, Prorector, c.; -at, n. -s -e, Prorectorat, n.

Prosa, s. Prose.

Prosaisch, aj. prosaisk.

Prosaist, m. -en -en, Prosaist, c.

Prose, f. ud. pl. Prosa, c.

Proselyt, m. -en -en, Proselyt, c.

Prosit! interj. prosit!

Prosodie, f. -n, Prosodie, c.

Prospect, m. -es -e, Prospect, c.

Protest, m. -es -e, Protest, c.; -ant, m. -en -en, Protestant, c.; -antisch, aj. protestantisk; -ation, f. -en, Protestation, c.

Protokoll, n. -es -e, Protocol, c.

Prozen, v. 1) n. m. h. d. T. trodse. 2) a. bevæge med Møie fra et Sted til et andet (om Kanoner og andre tunge Legemer).

Prozig, aj. stiv, ubsielig; trodsig, overmodig.

Prozkette, f. -n, en Kjede, hvormed Kanoner gjøres fast paa

Prozwagen, m. -s pl. s. sg. en Axel med to Hjul til en Kanons bequemme Transport.

Proviant, m. -es ub. pl. Proviant, c.

Provinz, f. -en, Provinds, c.; -ialism, m. pl. -en, Sprogbrug i en Provinds.

Provision, f. -en, Provision, c.

Provisor, m. -s -e el. -en, Provisor, c.

Prozeß, m. -sses -sse, Proces, c.: (Fremgangsmaade i Chymien; Kettergang; fig. Retssag, c.); -kosten, pl. ud. sg. Processomkostninger; -ordnung, f. -en, Processanordning, c. (efter hvilken Retssager ved Retten skulle forhandles).

Prozessiren, v. n. m. h. procedere.

Prudel, m. s. Brudel.

Prüfen, v. a. prøve, undersøge; b. T. probere; -swerth, -swürdig, aj. værd at prøve; -fung, f. -en, P-lse, U-lse, c.

Prüfer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) den, som anstiller Prøve; Examinator, c.

Prüfling, m. -es -e, den, som prøves; Lærling, Examinand, c.

Prügel, m. -s pl. s. sg. Prygl, Stok, Knippel, c.; blot pl. Prygl, (at faae Slag af en Prygl); -ei, f. -en, Prygleri, n.; -n, v. a. Einen el. ein Thier, prygle; -suppe, f. ud. pl. en Dragt Prygl; -weg, m. -es -e, Faschinevei, c.

Prünelle, f. s. Brünelle.

Prunk, m. -es ub. pl. Prunk, Pragt, Bram, c.; -en, v. n. prunke; (især Nordt.); -voll, aj. fuld af Prunk, pragtig, pragtfuld.

Psalm, m. -es -e el. -en, Psalme, c.; -buch, n. -es -ücher, Psalmebog, c.; -ist, m. -en -en, Psalmist, c.

Psalter, m. -s pl. s. sg. et meget gammelt, musikalsk Strengeinstrument, med hvilket man pleiede at ledsage Sangen; (bibelsk) Psalmebog.

Pfiffig, m. -es -e, Papegøie, c.

Psychologie, f. -n, Psychologie, c.

Ptisane (l. Tisane) f. -n, Ptisane, Svaledrik, c.

Publicität, f. ud. pl. Publicitet, c.; -licum, n. -s ub. pl. Publikum, n.

Pucht, f. -en, (i Saltv.) Karreloft, n.

Pud, n. -es -e, Pud, m. (en russisk Vægt paa 40 Pund).

Pudding, m. -es -e, Budding, c.

Pudel, m. -s pl. s. sg. Pudel, -hund, c.; b. T. Skjeve (Feil i Keglespil); (m. St.) Pøl, Pyt, Sump, c.; (Nordt.) et lort Fad til Viinopslag; en forhen brugelig Damefrisur; einen - machen, begaae en Feil, en Buk; -hund, m. -es -e, Pudelhund, c.; -kopf, m. -es -öpfe, en forhen brugelig Damefrisur; -mütze, f. -n, saadan Mandspikehue, polsk Hue; -narrisch, aj. d. T. i heieste Grad lystig, pudseerlig, søgefuld, snurrig; -naß, aj. dybvaad.

Pudeln, v. n. m. h. slaae Skjøt, begaae Feil i Keglespillet.

Puder, m. -s ub. pl. Pudder, c.; -beutel, m. -s pl. s. sg. Pudderpung, -pose, c.; -bläser, m. -s pl. s. sg. Pudderpuster, c.; -ig, aj. puddret; -n, v. a. puddre; -püster, m. -s pl. s. sg. s. -bläser; -quast, m. -es -e, Pudderqvast, c.; -schachtel, f. -n, Pudderæske, c.; -zucker, m. -s pl. s. sg. Puddersukker, n.

Puff! interj. puf, paf!

Puff, m. -es 1) pl. -uffe, Puf, n.: (Knald; især d. T. Stød, m. fornemmelig med knyttet Næve); s. Puffspiel. 2) pl. -e el. -en, Puf, n. (en brusende, foldet Deel paa Klædningsstykker).

Puffbohne, f. -n, d. T. Sobonne, c.

Puffbrett, n. -es -er, det indvendige Dambret, hvorpaa spilles Puffspiel, s. dette Ord.

Puffen, v. b. T. 1) n. m. h. puffe, knalde; fig. (forældd.) opsvulme, hæve sig, blive tyk; das pufft, vulg. det hæver og fornemmer man vidt og tydeligt, det kan forstaae, det har Eftertryk. 2)

a. vulg. puffe, ſtode til, ſaa det puffer; forſyne med Puf.

Puffer, m. -e pl. ſ. sg. Puffert, c. (en liden Piſtol); En, ſom puffer.

Puffſpiel, n. -es -e, et Spil med 2 Tærninger og 30 Dambrikker; Krokodille.

Pulpèt, n. -es -e, Pulpet, c.

Puls, m. -es -e, Puls, c., Pulsaarens Slag; Pulsaaren ſelv med Henſyn til dens ſlaaende Bevægelſe; (Syds- og Nordt.) Klokkernes Ringen, iſær fra en Pauſe til en anden; -ader, f. -n, Pulsaare, c. (Arterier); -ſchlag, m. -es -ăge, Pulsſlag, n.

Pulſen, v. n. m. h. (om Blodet i Pulsaaren) ſlaae, pulſere.

Pult, n. -es -e, Pult, c.

Pulver, n. -s pl. ſ. sg. (Dim. Pülverchen, n. -s pl. ſ. sg.) Pulver, n.; Krud, n.

Pulver-flaſche, f. -n, og -horn, n. -es -örner, Krudhorn, n.; -icht, aj. pulveragtig, krudagtig; -ig, aj. i Pulver, ſom Pulver; -iſiren, v. a. d. L. pulveriſere; -kammer, f. -n, Krudkammer, n.; -karren, m. -s pl. ſ. sg. Krudkarre, c.; -magazin, n. -es -e, Krudmagaſin, n.; -maß, n. -es -e, Krudmaal, n.; -mühle, f. -n, Krudmelle, c.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. Krudmeller, c.; -ſack, m. -es -äcke, Krudpoſe, -ſæk, c.; fig. det Sted paa Geværer ved Svandſtruen, hvor Krudet gjør ſtærkeſt Virkning; -thurm, m. -es -ürme, Krudtaarn, n.; -tonne, f. -n, Krudtonne, c.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Krudvogn, c.

Pulvern, v. a. ſtode til Pulver, pulveriſere, beſtrøe med Pulver.

Pump! interj. plump!

Pump, m. -es ud. pl. etw. auf -nehmen, paa Puf, paa Borg.

Pumpe, f. -n, Pompe, c.

Pumpen, v. 1) a. pompe. 2) n. m. h. plumpe; tage paa Puf, paa Borg.

Pumpens-bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Pompebor, Renſe-, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Vandmeſter, Pompeſætter, c.; -ſchuh, m. -es -e, Pompeſko, c.; -ſchwängel, m. -s pl. ſ. sg. Pompeſtang, c.; -ſtock, m. -es -öcke, Pompetud, c.; -werk, n. -es -e, Pompeværk, Suge-, n.

Pumper, m. -s pl. ſ. sg. Pomper, c.

Pumpermette, f. -n, (i den katholſke Kirke) et Navn paa den Meſſe, ſom ſynges Skærtorsdags Eftermiddag.

Pumpernickel, m. -s ud. pl. d. L. en Benævnelſe paa grovt Brød i Weſtphalen.

Pumphoſen, pl. ſ. Pomp-.

Punct, m. -es -e (Dim. Pünctchen, n. -s pl. ſ. sg.) Punkt, c. og n.: (en fiin Spids, og Stikket dermed); fig. Prik, c., Punktum, n.; en fuldſtændig Sætning; Periode, et Afſnit af et Skrift; Stykke, Sag, Gjenſtand, c.; en liden, for Stet neppe kjendelig Deel; das trifft auf den - zu, meget nøie, paa et Haar; auf dem -e ſeyn, ſtehen, være i Begreb med.

Puncten, v. a. punctere.

Punctir-buch, n. -es -ücher, Punctirbog, c.; -kunſt, f. -ünſte, Punctirkonſt, c.

Puncticren, v. a. punctere.

Pünctlich, aj. blot fig. punktlig, meget nøiagtig; -keit, f. ud. pl. Punktlighed, c.

Punctum, n. Punktum, n.

Punctur, f. -en (hos Bogtr.) Punctur, c. (to Jernſpidſer i Preſſen; Hullerne i Arket, ſom diſſe gjøre).

Punſch, m. -es ud. pl. Punſch, c.; -en, v. n. m. h. drikke Punſch; -napf, m. -es -äpfe, Punſchebolle, c.

Pupill, m. -en -en, og -e, f. -n, Pupille, c. (umyndig Mandsperſon, umyndigt Fruentimmer).

Pupille, f. -n, Pupille, Bliſteen, c.

Pupillen-collegium, n. -gii -gien, Overformynderi, n.; -gelder, pl. ud. sg. Umyndiges Penge.

Puppe, f. -n (Dim. Püppchen, n. -s pl. ſ. sg.) Dukke, en cylinderdannet, ſammenviklet Maſſe, og hvad der ligner ſamme; Puppe, c. (et Inſect i dens anden Forvandlingstilſtand); Nymphe, c.; fig. (kjælende) et lidet Barn; Glut, c.

Puppen, v. 1) n. m. h. giere Dukker, lege med Dukke. 2) a. hylde, indvikle.

Puppen-geſicht, n. -es -er, Dukkeanſigt, n.; -mäßig, aj. dukkeagtig; -ſpiel, n. -es -e, Dukkeſpil, Marionetſpil, n.; fig. enhver uvigtig Beſkæftigelſe; -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Marionetſpiller, c.; -ſtand, m. -es ud. pl. Puppetilſtand, c. [intet uden.

Pur, aj. d. L. puur, reen, ſtær; blot.

Purganz, f. -en, Purgants, c.

Purgiren, v. a. og n. m. h. purgere; (i Retsſp.) frigjøre ſig ved Ed.

Purpur, (Purper) m. -s pl. ſ. sg. Purpur, c.; et purpurfarvet Gevand, Purpurkaabe, c.

Purpur-farbe, f. -n, Purpurfarve, c.; -farben el. -big, aj. p-farvet; -hut, m. -es -üte, P-hat, Cardinals-, c.; -kleid, n. -es -er, P-klædning, c.; -mantel, m. -s pl. ſ. sg. P-kaabe, c.; -roth, aj. p-rød; -röthe, f. ud. pl. P-rødhed, c.; -ſchnecke, f. -n, P-ſnegl, c.

Purpurn, aj. purpurfarvet, -rød; Purpurs-, i Purpur.

Purzeln, ſ. Burzeln.

Puſtel, f. -n, Blegn, Hede-, c.; iſær Kokopper, naar de ere fyldte med Lym-

phe.

Püster, m. -e pl. s. sg. (Nordt.) en Person el. Ting, som puster; Puster, c.

Pute, f. -n (Puthenne, f. -n) kalkunsk Høne, c.; -nbraten, m. -e pl. s. sg. Kalkunsteg, c.

Puter, m. -e pl. s. sg. (Puthahn, Puter-, m. -es -ähne) kalkunsk Hane, c.; -braten, m. -e pl. s. sg. Kalkunsteg, c. [der kaldes paa Høns).

Putt! interj. d. T. put! (hvormed

Puz, m. -es ub. pl. Pynt, c.: (paa Klæder, især paa Fruentimmernes; pyntelig Paaklædning); (undert.) Pynten, Pyntning, c.; -en, v. a. pudse das Licht, den Bart, sich (Dat.) die Nase; die Schuhe, ein Gewehr; fig. pudse: forskjønne, zire, pynte, især ved pyntelige Klæder; Linen -, give Irettesættelse.

Puz-docke, f. -n, Pyntedukke, c.; -gemach, n. -es -ächer, Pyntekammer, n.; -handel, m. -s ub. pl. Galanterihandel, c.; -holz, n. -es -ölzer, Pudsholt, n. (hos Skomag.); -macherinn, f. -en, Modehandlerinde, c.; -schere, f. -n, Lysesax, c.; -sucht, f. ub. pl. Pyntesyge, c.; -süchtig, aj. pyntesyg; -tisch, m. -es -e, Toilette, n.

Puze, f. -n, Lysesax, c.; Tænde, c.

Pygmäe, m. -n -n, Pygmæer.

Pyramide, f. -n, Pyramide, c.

Q.

Q, en Consonant, det syttende Bogstav i I B C, har altid u efter sig, med hvilket det lyder som kw.

Quaal, f. s. Qual.

Quabbe, f. -n, (Nordt.) Qvabbe, c, (Dogløp paa Qvæg). [sket, fed.

Quabbelig, aj. qvabbet, qvabsет, las-

Quabbeln, v. n. m. h. vulg. qvabre, bitre af Fedme.

Quackſalber, m. -s pl. s. sg. (foragt.) Qvakſalver, Markſtriger, c.; -ei, f. -en, Qvakſalveri, n.; -n, v. n. m. h. qvakſalve.

Quader, m. -s pl. s. sg. sædv. -stein, m. -es -e, Qvadersteen, c. (tilhuggen Brudsteen).

Quadrant, m. -en -en, Qvadrant, c.

Quadrat, n. -es -e, Qvadrat, c.; -elle, f. -n, Qvadratalen, c.; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Q-fod, c.; -maß, n. -es ub. pl. Q-maal, n.; -meile, f. -n, Q-miil, c.; -ur, f. -en, Qvadratur, c.

Quadrille (f. Kadrille) f. -n, Quadrille, c.

Quadriren, v. 1) a. qvadrere. 2) n. m. h. d. T. stikke sig, passe sig.

Quadrupel, m. -s pl. s. sg. Qvadrupel, c. [pludbrende Barn.

Quakelchen, n. -s pl. s. sg. d. T. et

Quakeln, v. n. m. h. Dim. af

Quaken, v. n. m. h. qvække, (som Frøer og Ænder); d. T. pludbre, sludbre, svadse.

Quäken, v. n. m. h. qvække, give den Lyd qvak fra sig; især om Harens Skrig.

Quäker, (Quaker) m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Qvæker, c. (-inde); et Dyr, som qvækker; især en Art Finker.

Quál, f. -en, Qval, Pine, Marter, c. (en høi Grad af Legems- og Sjælesmerter); -envoll, aj qvalfuld.

Quälen, v. a. Linen, qvæle, pine, martre, plage.

Quäler, m. -s pl. s. sg. Qvæler, Plageaand, c.; -ei, f. -en, Qvælleri, n.

Qualität, f. -en, Qvalitet, c.

Qualle, f. -n, Vandmand, c.

Qualm, m. -es (pl. sjeld. -älme) Qvalm, Dunst, tyk Damp, c.; Qvalme, c., Hjerteondt, n., Vœmmelse, c.; -en, v. n. m. h. give tyk Damp fra sig.

Qualmig, aj. qvalm.

Qualſter, m. -s pl. s. sg. Qvalſter, tyk Slim, c.; Bærtœge, c.; -n, v. n. m. h. d. T. udkaste Qvalſter.

Qualvoll, aj. qvalfuld.

Quant, m. -es -e, Qvant, c., en listig, snu el. lystig, spegefuld Person; Skin, n., forstilt Handling; -eweiſe, av. qvantsvis, paa Skrømt.

Quantität, f. -en, Qvantitet, c.

Quappe, f. -n, (Nordt.) Qvappe, Aale-, c. [tantaine, c.

Quarantäne, f. -n (l. Kar-) Qva-

Quark, m. -es pl. (om flere Slags) -e, sammenloben Melk, som Fisken er stummet af; Dynd; d. T. ogsaa foragt. enhver ubetydelig Ting, Bagatel, c., Snavs, n.

Quarkhänge, f. -n, et hængende Stillads, til at tørre friske Oſte paa; -käſe, m. -s pl. s. sg. Suurmelksoſt, c.; -kloß, m. -es -ößе, Klumper, Boller og -nudel, f. -n, Nubler af sammenloben Melk samt Meel, Æg og Smer.

Quarre, f. -n, et vrantent, altid skraalende Barn; Vrantepotte, c.; er hat eher eine - als eine Pfarre ge-

babt, han var gift, for han havde Em-bede.

Quarren, v. n. m. h. d. T. knurre, vrante, frige som et lille Barn.

Quart, n. -es -e, Qvart, c.

Quartal, n. -es -e, Qvartal, n.

Quartantfeber, n. -s pl. ſ. sg. Fjer-dedagsfeber, c. [(Bog i Qvart).

Quartant, m. -en -en, Qvart, c.

Quarte, f. -n, Qvart, c.

Quartett, n. -es -e, Qvartet, c.

Quartier, n. -es -e, Qvarteer, n. (i de Bem., hvori dette Ord bruges i Dansk); -en, v. a. forkaffe, anvise Qvarteer (fornemmelig i ein- og aus-); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Qvarter-meſter, c.; -ſtadt, f. -ädte, den første Stad i de fire Glasſer af de forrige Hanſeſtæder.

Quarz, m. -es -e, Qvarts, c. (en Steenart); -fluß, m. -ſſes -üſſe, far-vet, flammet Qvarts; -icht, aj. qvarts-agtig; -ig, aj. ſom indeholder Qvarts.

Quaſſia, f. ub. pl. Qvaſſia, c.

Quaſt, m. -es -en el. -aſle (f. -en) Qvaſt, Duſk, c. [ber, c.

Quatember, m. -s pl. ſ. sg. Qvatem-

Quaterne, f. -n, Qvaterne, c.

Quatſchen, (quatſeln) v. n. m. h. vulg. qvappe; ſvoppe, give en Lyd fra ſig, ſom naar man træder i leret Jord.

Quatſchlicht, (quatſchelig) aj. vulg. blødt, fedt og ſaftigt at ſole paa.

Queck, aj. qvik, friſk, munter, levende.

Quecke, f. -n, Rødderne paa alle Slags Græs, ſom ſætte Straa; iſær Rødderne af -ngras, n. -es -äſer, Qvik-hvede, c., -græs, n.

Queckſilber, n. -s ub. pl. Qvikſølv, n. (ſkrives ogſaa Qvæg- og Qveg-).

Quehle, f. -n, Haandkløde, n.; (i Bjergv.) Afſlidsrende, c.

Quell, m. n. St. for -e, f. -n, Kil-de, Oprindelſe, c., Udſpring, Væld, n.

Quell-ader, f. -n, Kildeaare, c.; -grund, m. -es -ünde, en ſumpig Egn med ſkjulte Kilder; -ſalz, n. -es ub. pl. Kildeſalt, n.; -ſand, m. -es ub. pl. Flydeſand, c.; -waſſer, n. -s ub. pl. Kildevand, n.

Quellen, v. 1) i. n. m. ſ. og h. qvæl-de; ligel. udvides ved at der kommer Vaadt paa; fig. udſpringe, have ſin Grund i en anden Ting, flyde af, (med Bibegreb om Rigdom). 2) rgl. a. bulds-ne, udvide ved at komme Vaadt paa, f. Ex. Erdſen -.

Quendel, m. -s pl. ſ. sg. (hos Kul-ſviere) Midten af en Mile; den lodrette Stang deri; Timian, c.

Quengeln, v. n. m. h. d. T. tale med grædende qvindelig Stemme; (n. St.) opfere ſig gjeslende, barnagtig.

Quent, n. -es -e, el. ſædv. -chen, n. -s pl. ſ. sg. Quintin, n.

Quer, aj. tværk, paa tværs; ſkraat; fig. (forkelb.) forkeert; forbittret, vred.

Quer-axt, f. -axte, Tværøxe, c. (i Form af et T, at hugge Taphuller med); -balken, m. -s pl. ſ. sg. Tværbjælke, c.; -band, n. -es -ander, Tværbaand, n.; -bank, f. -anke, Tværbænk, c.; -bret, n. -es -er, Tværbræt, n.; -büs-gel, m. -s pl. ſ. sg. Tværbøile, c.; -feldein, aj. fig. uventet, paa Tværs, ikke beleiligt; -finger, m. -s pl. ſ. sg. Fingersbred, c.; -flöte, f. -n, ſ. -pfei-fe; -gang, m. -es -ange, Tværgang, c.; -gaſſe, f. -n og -gaßchen, n. -s pl. ſ. sg. Tværgade, c.; -giebel, m. -s pl. ſ. sg. Tværgavl, c. (paa et Huus); -hand, f. -ande, Haandsbred, c.; -haus, n. -es -auſer, Tværhuus, n. (ſom vender med Siden til Gaden); -holz, n. -es -ölzer, Tværtræ, n.; -kopf, m. -es -öpfe, Tværdriver, c. (et tværk, egenſindigt Mſke.); -köpfig, aj. paa Tværdrivermaneer; -pfeife, f. -n, Tver-fløite, c.; -pfeifer, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom ſpiller Tværfløite; -ſack, m. -es -äcke, Tværſæk, c.; -ſattel, m. -s -ättel, Tvær-ſadle, c.; -ſchlag, m. -es -age, Tvær-ſlag, n.; -ſinn, m. -es ub. pl. Tvær-drivери, n.; -ſtraße, f. -n, Tværgade, c.; -ſtrich, m. -es -e, Tværſtreg, c.; fig. Streg i Regningen; -ſtück, n. -es -e, Tværſtykke, n.; -zwickel, m. -s pl. ſ. sg. Tværſpikkel, c.

Quere, f. ub. pl. Brede, c.; in die Länge und in die -, paa langs og tværs; ins Kreuz und in die -, paa kryds og paa tværs; Wim. in die - kommen, komme paa tværs, være hinderlig, af-bryde.

Querl, m. -es -e, Tvære, c., Kage-riis, n.; -en, v. 1) a. tvære, ſætte i Bevægelſe ved en Tvære; Eier, pibſe. 2) n. m. ſ. d. T. vimſe om og gaae Andre i Veien.

Queſten og **queſtern**, v. n. m. h. d. T. n. St. vimſe frem og tilbage; uden Nødvendighed løbe hid og did.

Quetſche, f. -n, Qvæſtning, c., et Redſkab til at qvæſte med; fig. Knibe, ſtor Forlegenhed, c.; d. T. Svedſte, c.

Quetſcheiſen, n. -s pl. ſ. sg. Bræns-bejern, n.

Quetſchen, v. a. qvæſte, knuſe, klem-me: ſich den Finger; Sanf-, bryde, bræke; das Wachs -, ælte; -ſchung, f. -en, Qvæſtning, Knuſen, Klemmen, c.

Queue (l. Kö) f. -n, (l. d. T. ofte m.) Kueue, c. (i Billardſpil).

Quick, aj. d. T. (blot n. St. og i Sammenſ.) qvik, bevægelig, opvakt; munter, friſk, vever, roſk.

Quick, m. (n.) -es ub. pl. d. T. ſ. Quecksilber; -mühle, f. -n, en Mølle til ved Qvikſølv at adſkille Selvet fra dets Erts; -ſand, m. -es ub. pl. Qvik-

ſand, Quæg-, Quæld-, n.

Quieken, v. n. m. h. d. T. pibe, ſtrige (ſom f. Gx. Rotter og andre Dyr).

Quietſchen, v. n. m. h. d. T. ſtrige med en ſturrende, ubehagelig Stemme.

Quint, ſ. Quent.

Quinte, f. -n, Quint. c.; fig. d. T. Finte, Rænke, liſtig Streg, c.; -nmacher, m. -e pl. ſ. ag. Ræntemager, -ſmed, c.

Quinterne, f. -n, Quine, Quinterne, c.

Quinteſſenz, f. -en, Quinteſſens, c.

Quintett, n. -es -e, Quintet, c.

Quirl, m. (Nordt.) ſ. Querl.

Quitt, av. d. T. quit, los, fri, friſgjort; einer S. (Gen.) -.

Quitte, f. -n, Quæde, c. (Frugt).

Quitten-apfel, m. -ø -æpſel, Quæbæble, n.; -baum, m. -es -æume, Q-træ, n.; -birn, f. -en, Q-pære, c.; -brod, n. -es ub. pl. en meb Sukker nedſyltet, torret Q-moſt; -gelb, aj. guul ſom Q-frugten; d. T. meget guul; -kern, m. -es -e, Q-kjerne, c.; -muß, n. -ſſes ub. pl. Q-moſt, c.; -pfirſche, f. -n, Q-færſken, c.; -wein, m. -es ub. pl. Q-vin, c.

Quittiren, v. a. quittere: Linen über etw., eine Summe; d. T. eine S., quittere, opgive, forlade, give Slip paa; -ttung, f. -en, Quittering, c.

Quodlibet, n. -ø ub. pl. Quodlibet, n.

Quotient, m. -en -en, Quotient, c.

R.

R, det attende Bogſtav i NBC, en Conſonant.

Raa, f. -en, ſ. Rah.

Raapfen, m. -ø pl. ſ. ag. Blaaſpolen (Fiſk).

Rabatt, m. -es ub. pl. Rabat, c.

Rabatte, f. -n, Rabat, c. (paa Klæder og fig. omkring et Havebed).

Rabbiner, m. -ø pl. ſ. ag. (i Talm. Rabbi) Meſter, Rabbiner, Jødepræſt, c.; -bbiniſch, aj. rabbinſk.

Rabe, m. -n -n, Ravn, c. (Fugl).

Raaben-aas, n. -es -æſer, et lavt Skjældord paa et laſtefuldt Menneſke; Ravneaadſel, n.; -ältern, pl. ub. ag. Ravneforældre; -art, f. ub. pl. fig. Ravneart, -natur, c.; -feder, f. -n, Ravnefjeder, c.; -kiel, m. -es -e, Pennefieder af Ravnepoſe; -mutter, f. -ütter, Ravnemoder, c.; -ſchwarz, aj. d. T. ravnſort, kulſort; -ſtein, m. -es -e, et muret Rettersted; -vater, m. -ø -äter, Ravnefader, c.

Rabuliſt, m. -en -en, Rabuliſt, c.

Race (l. Raße) f. -n, Race, c.

Rachbegierde, f. ſ. Rachgier.

Rache, f. -n, Hevn, c.: vor - blühen, brænde af Hevn; - an Einem nehmen.

Rächen, v. a. hevne, gjengjelde: einen Schimpf; ſich an Einem, partic. bruges undert. uregl. nun bin ich gerochen; (i Bibelen) ſtraffe.

Rachen, m. -ø pl. ſ. ag. Svælg, n. (iſær de ſtorre Dyrs aabnede Gab); (foragt.) Mund, Hals, c.; fig. en Tings frygtelige Afgrund.

Rächer, m. -ø pl. ſ. ag. Hevner, c.

Rachgier, f. el. -de, f. -n, Hevngjerrighed, c.; -ig, aj. hevngjerrig.

Rachſucht, f. ub. pl. Hevnesyge, c.; -ſüchtig, aj. hevneſyg.

Rack, m. ſ. Arrack.

Räck, m. -es -e, Rak, el. Rakke, c. (til Stibs; en Stands af Arekugler paa et Toug).

Racker, m. -ø pl. ſ. ag. vulg. iſær Nordt. Rakker, Meſtermand; Natmand, c.; (foragt.) en Hund; iſær et lavt Skjældord paa et foragteligt Mikke.

Racket, n. -es -e, Raket, Ketſer, c. rigtigere: die Rackette, -n, Raket, c. (til Fjederbolbſpil); (i Fyrværkerier).

Rad, n. -es -äder (n. St. -e) Hjul; Vogn-, n.; zum -e verurtheilt, til Stegle og Hjul; er wurde aufs - gelegt, paa Stelle; Kreds, Cirkel, c.; eingeſchlagen, en Melle.

Rad-bärge, f. -n, (d. T. n. St.) Hjulbør, Trillebør, c.; -brechen, v. a. d. T. radbrække; fig. die Wörter -, udtale forkeert; -förmig, aj. hjulformig; -macher, m. -ø pl. ſ. ag. Hjulmager, -mand, c.

Rader-berge, -macher, ꝛc. ſ. Rad-.

Radehaue, f. -n, Rydbehakke, c.,

Rädel, 1) m. -ø pl. ſ. ag. en ſtor Saalb. 2) n. -ø pl. ſ. ag. et lille Hjul.

Rädeln, v. a. d. T. (n. St.) dreie om i en Kreds; ſigte, ſæibe.

Rädelsführer, m. -ø pl. ſ. ag. Anfører for en oprørſk Hob; Opbævsmand, c. (til noget Onbt).

Raden, m. -s ub. pl. Klinte, c. (Urt).

Rader, m. -ø pl. ſ. ag. Saald, Sigte, c.; iſær til Korn; en Perſon, ſom ſælber, ſigter.

Rädern, v. a. knuſe meb Hjul; reb-

brække; sigte, sælde.

Raderværk, n. -es -e, Hjulværk, n. (i en Maskine).

Radieß, m. -es -e, -chen, n. -s pl. s. sg. Radiis, Rædike, c.

Radiren, v. a. radere; -rkunst, f. ub. pl. Radeerkonst, c.; -rmesser, n. -s pl. s. sg. Radeerkniv, c.; -rnadel, f. -n, Radeernaal, c.

Raff, m. -es ub. pl. Rækling, c. (visse Dele af Helleflynderen, især Finnerne, som afskæres og tørres).

Raffel, f. -n, et Redskab til at kradse med.

Raffen, v. a. skrabe til sig: seine Sachen zusammen -; fig. rapse.

Raffinade, f. -n, Raffinade, c. (fint Sukker).

Raffiniren, v. 1) a. raffinere: den Zucker. 2) n. m. b. d. T. auf etw., raffinere, søge at udgrunde, ogsaa slibe, konstle paa, forfine; raffinirt, raffinert, duelig, forslagen, listig.

Raffzahn, m. -es -ähne, Fortand, c. (hos Dyr); d. T. lange, fremstaaende Tænder hos Mstr.; -zähnig, aj. som har saadan Tand.

Ragen, v. n. m. b. (heraus, hervor) rage ud, - frem, staae frem, stikke frem.

Ragout (l. -gub) n. -s -s, Ragout, c.

Rah, f. -en, Raa, c.; -segel, n. -s pl. s. sg. Raaseil, n.

Rahm, m. -es, 1) ub. pl. Flode, c.; s. Sahne; enhver tykkere Substants, som adskiller sig fra et flydende Legeme, f. Ex. Weinstein-; (n. St.) Sod, c. 2) pl. -e, cl. -en, m. -s pl. s. sg. Ramme, Indfatning, c., Bræt, n. (die Rahme cl. Rahme).

Rähmel, m. -s pl. s. sg. et Bundt Her paa 20 Pd. (ogsaa n.); s. Scharre.

Rahmen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Rahmchen, n. -s pl. s. sg.) s. Rahm 2.

Rahmen, v. 1) n. m. b. sætte Flode. 2) a. die Milch -, skumme, tage Floden af, flode.

Rahmnäherei, f. 1) Rammesyening, c. ub. pl. 2) Tøi, som er syet i Ramme; pl. -en.

Rain, m. -es -e, Grenning, gren Plads, c.; Reen (imellem Agre), Ager-, c.; -en, v. n. m. b. (n. St.) grændse (om Marker og andre Grundeiendomme).

Raisonniren cl. Räs-, v. n. m. b. raisennere. [Pæle-, c.

Rammblock, m. -es -öcke, Rambuk,

Rammbock, m. -es -öcke, og

Ramme, f. -n, Pælebuk, c.

Rammel, m. -s pl. s. sg. Vædder (Væder) c.

Rammeln, v. 1) n. m. b. d. T. tumle, baltre sig, sprætte; (om Harer, Kaniner, Katte, Bukke og flere Dyr) ramle, parre sig. 2) a. ramme, ned-, nedstede; (i Bjergv. om Gange) sich -, gaae aldeles i hverandre. [re-, c.

Rammelzeit, f. -en, Ramletid, Par-

Rammen, v. a. Pæle in die Erde, ramme, ned-. [Hanhare, c.

Rammler, m. -s pl. s. sg. Ramler;

Rammskopf, m. -es -öpfe, Vædderhoved, n.; sig. et Vædderhovedet lignende Hoved; især paa Arbeidsheste.

Rand, m. -es -änder, (Dim. Randchen, n. -s pl. s. sg.) Rand, Kant, Bredde, Margen, c.; fig. d. T. mit etw. zu -e kommen, komme til Ende med; das versteht sich am -, det forstaaer sig selv; eine S. zu -e bringen, i Orden. [Rand.

Rändern, v. a. rande, forsyne med

Randglosse, f. -n, Randglose, c.

Randschrift, f. -en, Randskrift, c.; (især paa Randen af Mynter).

Ranft, m. -es -änfte, (Dim. Ränftchen, n. -s pl. s. sg.) (Sydt.) Randen, det Yderste af en Ting; Skorpe, Brød-, Endeskive, Skalk, c.

Rang, m. -es -e, Rang, Værdighed, Stand, c.; fortrinlig Rang; Vim. den - lassen, den øverste Plads; (undert.) Rad, Række, c.

Rang-ordnung, f. -en, Rangforordning, c.; -schiff, n. -es -e, Linieskib, n.; -streit, m. -es -s, Rangstrid, c.; -sucht, f. ub. pl. Rangsyge, c.; -süchtig, aj. rangsyg.

Range, 1) m. -n -n, Rækel, c. (en foragtelig Benævnelse paa en oplsben Knøs); en ondskabsfuld Knægt. 2) f. -n (n. St.) So, c.; Grændse, c., -stiel, n.; et Slags Redskab; et langt oplebent Fruentimmer.

Rank, m. -es -änke, (foræld.) Krumning, c.; fig. blot pl. Ranke, List, Snedighed, c.

Ranke, f. -n cl. -n, m. -s pl. s. sg. Ranke, c.; -n, v. a. (undert.) n. m. b. ranke, snoe sig i Ranker; (d. T. undert.) rekke, bevæge frem og tilbage.

Rankett, n. -es -e, et Slags Snurrevært i Orgeler.

Ränkevoll, aj. rænkefuld.

Rankig, aj. ranket.

Ranunkel, m. -s pl. s. sg. cl. f. -n, Ranunkel, c. (Urt).

Ranze, f. -n, So, c., Hunsvin, n.

Ränzel, n. -s pl. s. sg. d. T. Ransel, c.

Ranzen, m. -s pl. s. sg. (Dim. Ränzchen, n. -s pl. s. sg.) Ransel, Vadsæk, c.; (vulg. og foragt.) et Mstes. cl. Dyrs Legeme; Bug, Vom, c.

Ranzen, v. a. og n. m. b. d. T. larme, lede, springe; (Sydt.) sich -, række og strække sig; (om mange Dyr) porre sig, lede, være i Brunst.

Ranzig, aj. harsk, ankommen, stinkende, raadden; som er i Parring, i Brunst.

Ranzion, f. -en, Rantion, c.
Ranzzeit, f. -en, Lobetid, Brunft-, c.
Rapp, m. -en -en, Blindruekam, c.
Rappe, 1) m. -n -n, en Art Rovfisk; en kulfort Heft. 2) f. pl. -n, et Værktei til at rive Tobaksſtængerne paa til Snustobak; ub. pl. en Sygdom hos Heſtene, ſom fornemmeligen beſtaaer i en Hævelſe paa Bagfodderne.
Rappee, m. (n.) -s ub. pl. Rappee, et Slags Snustobak, c.
Rappel, m. -s pl. ſ. sg. Raptus, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et egenſindigt, iliſindet Mſte.; Krippenhoved, -Krus-, n.; -köpfiſch, aj. d. T. krushovedet, opbragt, vred, heftig.
Rappell, m. -es, Rappel, c.
Rappeln, v. n. m. h. klappre, rasle; fig. have en Skrue los, have en Raptus, ikke være ved fulde Fem.
Rappen, d. T. ſ. Raffen.
Rappier, n. -es -e, Floret, c.
Rapport, m. -es ub. pl. Rapport, c.; -iren, v. n. m. h. rapportere.
Rapps, m. -es ub. pl. Raps, c.; (hos Møllerne) det Korn, ſom bliver ſiddende mellem Mølleſtenene.
Rappſen, v. a. d. T. rapſe.
Rappuſe, f. ub. pl. d. T. Rov, Plyndring, c.; etw. in die - geben el. werfen, give til Priis, kaſte i Grams.
Raps, m. -es ub. pl. (n. St.) Rapsfæd, Raps, c.
Raptus, m. Raptus, c.
Rapunzel, m. el. f. ub. pl. d. T. ogſaa Rapünzchen, n. -s pl. ſ. sg. Rapunzel (Plante) c.
Raquete, f. ſ. Rackete.
Rar, aj. rar, ſjelden; Nordt. d. T. fiøn, ſmuk, fortrinlig; -ität, f. -en, Raritet, Sjeldenhed, c.
Rasch, aj. raſt, hurtig, ſnar, flink; fig. kjæk, hidſig; -heit, f. ub. pl. Raſthed, Hurtighed, Kjækhed, Hidſighed, c.
Rasch, m. -es -e, Raſt, n. (et Slags Uldſtof); -macher, m. -s pl. ſ. sg. Raſtmager, c.
Rasen, m. -s pl. ſ. sg. Grenſoer, n.; Grønning, Eng, c.; Græstoro, c.
Rasen, v. n. m. h. raſe: larme, ſtoie; fig. handle uforſnuftigt, være fra ſig ſelv, være gal.
Rasenbank, f. -änke, Græsbænk, c.
Rasend, partic. og aj. raſende, gal, affindig; (undert.) høiſt driſtig.
Rasenrain, m. -es -e, Græsrand, c.
Rasenweg, m. -es -e, Græsvei, Mark-, c.
Raserei, f. Raſeri, n., Affindighed, Galenſkab, c., ub. pl.; Galſkab, c., et affindigt Foretagende, pl. -en.
Raſiren, v. a. den Bart, rage, barbere; -rmeſſer, n. -s pl. ſ. sg. Rageknif, Barbeer-, c.; -feur, (l. -föhr) m. -s -e, Barbeer, c.
Raſpel, f. -n, Raſp, c.; -haus, n. -es -äuſer, Raſphuus, n.; -n, v. a. raſpe; -ſpan, m. -es -äne, Raſpeſpaan, c.
Raſſel, f. -n, Skralde, et Redſkab til at raſle med; -n, v. n. m. h. roſle.
Raſt, 1) m. -es ub. pl. (i Krigsv.) Trommeſlag til Tegn naar Tropperne ſkulle bryde op. 2) f. -en, Raſt, Hvile, c.; iſær i Forbindelſe med Ruhe; et Værktei el. en Deel af et Værktei, hvorpaa en enden Deel hviler; iſær (hos Bøſſem.) Holdſteb, n.
Raſten, v. n. m. h. (digter.) have Ro paa ſig, hvile.
Raſtlos, aj. raſtløs, hvile-; -igkeit, f. ub. pl. R-hed, c.
Raſttag, m. -es -e, Raſtdag, Hvile-, c.
Raſtral, n. -es -e, Raſtral, Redepen, c.
Ratafia, m. ub. pl. Ratafia, c.
Rath, m. -es pl. (naar det er Raadgivning) -ſchäge, (naar det er Raadgiver) Räthe, Raad, n., Beraadſlagning, Raadsforſamling, c., Collegium, n., Magiſtrat, c.; et Medlem deraf (ofte blot en Titel); dazu kann - werden, det kan være, at man beſlutter ſig dertil, at det ſteer; ich weiß meinem Leibe keinen - mehr, veed ikke mine levende Raad; (i Bibelen) Beſlutning, Villie; etw. zu -e zu halten, holde til Raade, omgaaes ſparſomt med.
Rathen, v. i. a. raade: Dim. etw., zu etw.; wem nicht zu - iſt, dem iſt nicht zu helfen; (undert. med Bibegreb af Tvivl): ich rathe dir es; fig. hjelpe: Dim. in el. mit etw.; d. T. partic. gerathen, tjent; ogſaa ſom a. m. h. gjette, gjette rigtigt, formode. For -thung f. bruges -, n. -s ub. pl. Raaden, Hjelpen, Formoden, c.
Rathgeber, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Raadgiver (-inde), c.; -haus, n. -es -äuſer, Raadhuus, n., -ſtuv, c.; -los, aj. raadløs, hjelpe-; -loſigkeit, f. ub. pl. Raadløshed, c.; -mann, m. -es -änner el. -leute, Tingmand, Stokkemand, Biſidder, c.; (n. St.) Raadmand, Raadsherre, c.; -ſam, aj. raadelig, tjenlig, nyttig; ſparſom, ſom holder til Raade; (n. St.) vifelig, vel betænkt; -ſamkeit, f. ub. pl. R-hed, T-hed, S-hed, c.; -ſchlag, m. -es -äge, Raad, -ſlag, n.; (hyppigſt i pl. iſtedetfor Räthe); -ſchlagen, v. n. m. h. raadſlaae; -ſchlagung, f. -en, Raadſlagning, c.; -ſchluß, m. -ſſes -üſſe, Raadſlutning, c. (iſær ſig. i Theologien, om Guddommens Beſlutninger).
Räthinn, f. -en, Raadsherrens Frue, el. en Mands Frue, ſom har en Titel, der ender ſig paa Raad: Etatsräthinn, Etatsraadinde, c.
Räthlich, aj. ſparſom; raadelig, tjenlig, ſom er at tilraade.
Raths-bedüeftig, aj. trængende til

Raad;-bedürftigkeit, f. ub. pl. Trang til Raad; -bote, m. -n -n, og -diener, m. -s pl. f. sg. Collegiebud, n., Raadstuetjener, c.; -enge, f. -n, Raadets el. Magistratens Deputerede; -fähig, aj. raadsberettiget; som kan blive Raadsmedlem; -glied, n. -es -er, Medlem af Raadet; -herr, m. -n -en, Raadsherre, c.; -keller, m. -s pl. f. sg. Raadstuekjelder, c.; en Vins el. Ølkjelder, som tilhører Raadstuen; -kisten, n. -s pl. f. sg. (n. St.) Hynde, hvorpaa Raadsherrerne sidde i Raadstuen; -person, f. -en, Magistratsperson, c.; -schluß, m. -sses -üsse, Raadsbeslutning, et Collegiums Beslutning, c.; -schreiber, m. -s pl. f. sg. Skriver ved et Collegium; Raadstueskriver, c.; -stelle, f. -n, en Post, et Embede, som et Raad el. et Collegium har at besætte; en Plads i Raadet; -stube, f. -n, Raadstuesal, Collegiestue, c.; -tag, m. -es -e, Collegidag, Raadstue-, Forsamlings-, c.; -versammlung, f. -en, Raadsforsamling, Raadstuesamling, c.; -verwandte, m. -n -n, Magistratsperson; deputeret Borger, c.; (i Kjøbenhavn d. T.) En af Stadens 32 Mænd; -wage, f. -n, en af Magistraten justeret Vægt; Veierbod, c.; -wahl, f. -en, Raadsherrevalg, n.; det heitidelige Valg af en ny Raadsherre; -zimmer, n. -s pl. f. sg. Raadstueværelse, n.

Räthsel, n. -s pl. f. sg. Gaade, c.; fig. en ubegribelig Ting; (Sydt.) Eventyr, n.; -haft, aj. gaadefuld, uforklarlig, forunderlig, betænkelig; -n, v. a. og n. m. h. tale i Gaader; løse Gaader.

Ration, f. -en, Ration, c.

Rationalismus, m. ub. pl. Rationalisme, c.; -list, m. -en -en, Rationalist, c.

Ratsche, f. -n, Skralde, c.; -n, (a langt) v. u. m. h. d. T. skrøppe, rapre, (som Gjæs og Ænder); skratte, klapre, give en skrattende, ubehagelig Tone fra sig, skraide.

Ratte, f. -n, d. T. Rotte, c.

Ratteln, v. a. og n. m. h. d. T. skrøppe, skratte; ligel. fælde, sigte.

Rattern, v. n. m. h. vulg. rasle, rumle, rulle.

Ratz, m. -es -e, i d. T. et Navn paa Murmeldyret, Spysoveren og Ilderen.

Ratze, f. -n, Rotte, c.; -nfalle, f. -n, Rottefælde, c.; -ngift, n. -es -e, Rottegift, Arsenik, c.; -nkönig, m. -es -e, Rottekonge, c. (et Monstrum, efter Almuens Forestilling flere med Halerne sammengroede Rotter); -npulver, n. -s pl. f. sg. Rottekrud, n.

Raub, m. -es ub. pl. Rov, n.: auf - ausgehen; røvet Gods: vom -e leben; (underl.) Bytte, Krigs-; fig. ein - des Todes, der Flammen, et Rov for; auf den -, d. T. i al Hast, meget ilfærdig.

Raub-begierde, f. ub. pl. Rovbegjerlighed, c.; -begierig, aj. rovbegjerlig; -biene, f. -n, Rovbi, c.; -fisch, m. -es -e, Rovfisk, c.; -geflügel, n. -s ub. pl. samtlige Rovfugle; -gier, f. ub. pl. Rovgjerrighed, c.; -gierig, aj. rovgjerrig; -nest, n. -es -er, Roverrede, -kule, c.; -schiff, n. -es -e, Gereverskib, n.; -schloß, n. -sses -össer, Roverslot, n., -borg, c.; -schütz, m. -en -en, Krybskytte, Vildttyv, c.; -sucht, f. ub. pl. Rovlyst, c.; -thier, n. -es -e, Rovdyr, n.; -vogel, m. -s -ögel, Rovfugl, c.

Rauben, v. a. røve; rane; fig. berøve: Bim. die Ehre; plyndre.

Räuber, m. -s pl. f. sg. Røver, Ransmand, c.; fig. en Tyv i Lyset; en Vandgreen paa Træer og Buske; -ei, f. -en, d. T. ogsaa Rau-, Roveri, Ran, n.; især pl.; -höhle, f. -n, Roverhule, -kule, c.; -isch, aj. roverisk, roveragtig.

Rauch, aj. laaden, haaret, flygget; das -e auskehren, vende det Laadne ud; vise sig streng; (i Skovv.) Træet, som staaer med dets Løv.

Rauch, m. -es ub. pl. Røg, c.; fig. n. St. med pl. -e, Arnested, Ildsted, Røgfang, n.

Rauch-altar, m. -s -äre, Regalter, n.; -bad, n. -es -äder, Dampbad, n.; -dicht, aj. tæt saa Røgen ikke trænger ind; -fang, m. -es -ange, Røgfang, n., Storsteen, c.; -fanggeld, n. -es -er, Storsteensfeierpenge, Storsteenspenge; -farber, m. -s pl. f. sg. et Slags Bundtmager, som farver Pelsværk; -faß el. Rauch-, n. -sses -ässer, Røgelsekar, n.; -füssig, aj. som har laadne Fødder; -frost, m. f. Raahreif; -gar, aj. (om Skind) ru tilberedet (med Haarene paa); -gelb, aj. sorteguul (af Røg); -handler, m. -s pl. f. sg. Pelsværkshandler, c.; -kammer, f. og -kerze, f. f. Rauscher-; -krystall, m. -s -e, Røgkrystal (en Art Quarts); -leder, n. -s pl. f. sg. Ruslæder, n. (hvorpaa Fjedsiden vender udad); -loch, n. -es -öcher, Røghul, n.; fig. et Væreise, hvori det ryger; -opfer, n. -s pl. f. sg. Røgoffer, n.; -pulver, n. f. Rauscher-; -schwalbe, f. -n, Forstuesvale, c.; -schwarz, n. -en, ub. pl. f. -leder; -tabak, m. -es -e, Røgtobak, c.; -topas, m. -es -e, Røgtopas, c.; -werk, n. -es -e, (Jagtsp.) de fürstedede Rovdyr, som have Haar; Pelsværk, n.; Røgelse; (Rauchwerk, og Rauscher-).

Rauchen, v. 1) n. m. h. ryge, dampe. 2) a. ryge, røge, smøge: Tabak, die Pfeife.

Rauchenzen, aj. (Sybk.) ſ. Räuchers rig. [Tobaks-, c.
Raucher, m. -s pl. ſ. sg. Ryger.
Raucher-faß, n. -ſſes -äſſer, Regelſelar, n.; -kammer, f.-n, Regkammer, m.; -kerze, f. -n (-kerzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Regelſelys, Roglys, n. (velugtende, hvormed der reges); -pulver, n. -s pl. ſ. sg. Regelſe, c., Regpulver, n.; -werk, n. ſ. Rauchwerk.
Räucherig, aj. roget; ſmagende, lugtende af Reg.
Räuchern, v. 1) n. m. h. ryge, iſær med vellugtende Ting. 2) a. das Fleiſch -, rege. [hagelig Reg.
Rauchig, aj. roget, indeholdende ube-
Raude, f. -n, Roe, Skorpe, c. (paa Saar).
Räude, f. ub. pl. Skab, n., Skurv, Fnat, c.: en Sygdom paa Træer, naar Barken bliver ſtrumpet.
Raudig, aj. ſkabbet, ſkurvet, fnattet; -keit, f. ub. pl. Skabbethed, Skurvethed, c.
Raufbold, m. ſ. Raufer.
Raufdegen, m. -s pl. ſ. sg. en lang, ſtor Kaarde.
Raufe, f. -n, Horkam, c. (til Hornes Behandling); (i Stalde) Hohække.
Räufeln, v. a. kamme Hor.
Raufen, v. a. ruſſe, rykke: Eim. die Haare aus dem Kopfe; ſig. ſich mit Eim., brydes, fegte, duellere, ſlaaes, ſtride.
Raufer, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Raufdegen; Slagsbroder, Duelliſt, c.; -ei, f. -en, Slagsmaal, n.
Raufhandel, m. -s -ändel, Slagsmaal, n., Duel, c.; (iſær naar deraf opſtaaer Proces).
Raufwolle, f. ub. pl. den Uld, ſom rykkes af Faarene, el. af ſig ſelv gaaer af; Laad, n.; den Uld, ſom Feldberederne, efterat Skindene ere klippede, endnu rykke ud.
Rauh, aj. eine -e Oberfläche, ru, ujævn, hvaß; eine -e Stimme, tyk, grov, hæs, barſk; ein -er Ort, ujævnt; ein -er Weg, knudret; eine -e Gegend, vild, udyrket; ein -er Winter, barſk; -e Witterung, raat; in -es Klima, umildt; ein -er Geſchmack, ſtarp; ein -er Menſch, raat, udannet, uſiedet.
Rauh-froſt, m. -es ſ. -reif; -futter, n. -s ub. pl. Græs, Hø og Halm (modſat Kjærnefoder); -hobel, m. -s pl. ſ. sg. Skrubhøvl, c.; -reif, m. -es ub. pl. Riimfroſt, ſom gjør Gjenſtandene ru; -zeit, f. -en, Fældetid, c.
Rauhe, f. ub. pl. ſ. Rauhigkeit; Fuglenes Fælden. [ſtich -, fælde.
Rauhen, v. a. gjøre ru; kradſe op; Rauhigkeit, f. ub. pl. Ruhed, Tykhed, Hæshed, Ujævnhed, Barſkhed, Vildhed, Raahed, Uſiedenhed, c.
Raum, m. -es -äume, Rum, n., Pladſ, c., Skibsrum, n.
Räumen, v. a. rydde, kaſſe bort: eine Brandſtelle; remme tilſide, - op, renſe, gjøre reent og ryddeligt: einen Teich, die Pfeife; ſig. Einen el. etw., kaſſe bort; einen Ort, remme, forlade; -, n. -s ub. pl. el. -mung, f. ub. pl. Rydden, Rydning, Rømmen, Rømning.
Räumer, m. -s pl. ſ. sg. Renſer, c., en Person el. et Redſkab, ſom renſer Roget.
Räumig, aj. d. T. ſ. Geräumig.
Räumlich, aj. ſ. Ge-; rummelig, ſom indtager og udfylder et Rum; (blot i den philoſophiſke Skrivemaade).
Raunen, v. 1) n. m. h. (Jagtſp.) rylle; lobe hid og did (om Harer). 2) a. og n. m. h. tale ſagte, hviſke.
Rauner, m. -s pl. ſ. sg. Holker, c.
Raup, m. -en -en, (digter.) et grovt, uopdragent Menneſke.
Raupe, f. pl. -n (Dim. Räupchen, n. -s pl. ſ. sg.) Orm, Larve, Inſectlarve, c.; ſig. d. T. i pl. ſnurrige Indfald, Pudſeerligheder.
Raupeiſen, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Raupenſchere.
Raupen, v. a. pille Orme af.
Raupen-neſt, n. -es -er, Ormerede, c.; -ſchere, f. -n, Kaalormeſax, c.; -ſtand, m. -es ub. pl. Larvetilſtand, c.; -töter, m. -s pl. ſ. sg. et Inſect (Ichneumon), ſom ſtikker ſine Æg i Ormenes Legemer; Rovhvepſe, c.
Rauſch, m. -es -äuſche, (Dim. Räuſchchen, n. -s pl. ſ. sg.) Ruus, c.; Brand paa nogle Vexter iſær paa Viinſtokkens Blade; (ſjeld.) Raslen, c.
Rauſch-gelb, n. -es ub. pl. ſvovlet Arſenik, c.; -gold, n. -es ub. pl. ſ. Flittergold; -grün, n. -es ub. pl. en grøn Saftfarve; -ig, aj. (poet.) beruſet; -pfeife, f. -n, et eget Regiſter i Orgelet.
Rauſchen, v. n. 1) m. h. raſle, bruſe, ſuſe; ſig. (n. St.) gjære, bruſe; (om Vildſvin) parre ſig, lobe; (hos Guldtræk.) trække den grove Traad tvm engang gjennem de leſſpændte Valtſer; (d. T. ogſaa a.: den Drath). 2) m. ſ. bevæge ſig hurtig med en Larm: hervor-, vorbei-; gjøre Larm, ville gjøre Opſigt, prale; gjøre beruſet, bedøve.
Rauſpern, v. n. m. h. harke; ſich -, remme ſig.
Raute, f. -n, (Dim. Räutchen, n. -s pl. ſ. sg.) Rude, c. (Urt); Ruder, c. (i Kortſpil); Rude, c. (paa Brætſpil); en ligeſidet Firkant med ſkiæve Vinkler; den runde Ring paa en Regle; (hos Haandv.) den opholdte Deel mellem Hunlfordybningen; et Rom paa Lovkrandſen i det ſachiſke Baaben.
Räute, f. -n, den runde Ring paa en Regle.

Rauten-æß, n. -ſſes -ſſe, Ruderes, n.; -haus, n. -es -äuſer, Ruderto, c.; -formig, aj. rudebannet; -könig, m. -es -e, Ruderkonge, c.; -kranz, m. -es -änze, en af den Urt Rude flettet Krandz; en Krands i det ſachſiſke Vaaben; -ſtich, m. -es -e, Rudeſting, n. (i Gymnaſtik); -vierung, f. -en, en ligeſidet Firkant med fjeve Vinkler; -weiſe, aj. rudevis, i Ruder.

Ravage (L.-aſche) f. ub. pl. Ravage, c.

Ravelin, m. og n. -es -e, Ravelin, c. (i Feſtningsb.).

Real, b) m. -en -en, Real, c. (en ſpanſk Mynt). 2) n. -s -e, (hos Bogtr.) det Stilladz, hvorpaa Skriftkaſſen hviler; Real, n.

Reale, f. -n, Hovedgalei, fornemſte Galei.

Realität, f. -en, Realitet, c.

Rebben, v. a. og n. m. ſ. ſpringe, dække (om Hingſter og Tyre); brunſte, ville parre ſig.

Rebe, f. -n el. m. -n -n, Ranke, c.: Vinſtokkens lange, tynde Grene; fig. Vinranke, -ſtok, c.; (fig. digt.) Efterkommere.

Rebell, m. -en -en, Rebellerer, c.; -ion, f. -en, Rebellion, c.; -iren, v. n. m. b. rebellere; -iſch, aj. rebelſk.

Reben-ſaft, m. -es -afte, (digt.) Drueſaft. Vin, c.; -ſticher, m. -s pl. ſ. sg. Vinſtokkens Snudebille (Inſect); -ſtock, m. -es -öcke, Vinſtok, -ranke, c.; -thräne, f. -n, og -waſſer, n. -s ub. pl. Draaber, ſom om Foraaret dryppe af de beſtaarne Vinranker.

Rebhuhn, n. -es -ühner, Agerhøne, c. (Fugl).

Recenſent, m. -en -en, Recenſent, c.; -ſion, f. -en, Recenſion, c.; -ſiren, v. a. ein Buch, recenſere.

Recept, n. -es -e, Recept, c.

Receß, m. -ſſes -ſſe, Receß, c.; (n. St.) en Advocats mundtlige el. ſkriftlige Forhandling for Retten; Reſtance, c., forſømt Betaling paa en Gjeld; iſær i Bjergv.; -buch, -ſchreiber ꝛc., Regningsbog, -ſkriver ꝛc.

Rechen, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Rive, c.; fig. nogle en Rive lignende Ting, f. Ex. en Ærarift ved Damme; Knagrække, c. (at hænge Klæder paa).

Rechen, v. a. (n. St.) rive.

Rechen-bank, f. -änke, og -bret, n. -es -er, Regnebræt, n. (inddeelt i Rubriker, for at lette Regningen); -buch, n. -es -ücher, Regnebog; Cifferbog, c.; -ei, f. -en, (n. St.) ſ. -kammer; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Regnefeil, c.; -kammer, f. -n, Rentekammer, -collegium, n.; -kunſt, f. ub. pl. Regnekunſt, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Regnemeſter, c.; (n. St.) Rentekammer-Præſes, c.; -pfennig, m. -es -e, Regnepenge, c.; -ſchaft, f. ub. pl. Regnſkab, m., Rede og Rigtighed, c. (for vort Forhold); -ſchule, f. -n, Regneſkole, c.; -ſtab, m. -es -äbe, Regneſtok, c. (hvorpaa ſædvanlig Multiplicationstabellen er ſkrevet); -ſtift, m. -es -e, Griffel, c.; -ſtunde, f. -n, Regnetime, c.; -tafel, f. -n, ſ. -bret; Tavle, c. (af Skiferſteen, at regne paa); (n. St.) Multiplicationstabel, c.; -tiſch, m. -es -e, ſ. -bret.

Rechling, m. -es -e, ſ. Börs.

Rechnen, v. a. og n. m. h. regne; eins zum andern, tælle; ſich zu et. unter etw., bringe med i Fortegnelſen paa et Tal el. en Mængde; eine Menge auf hundert -, anſlaae, omtrentlig beſtemme; für nichts -, anſee, holde; auf ſeine Güte -, forlade ſig paa, ſtole paa; mit Dim. -, regne ſammen med.

Rechner, m. -s pl. ſ. sg. Regner, En, ſom regner, tæller; Regnemeſter, c.; (n. St.) En, ſom er betroet offentlige Udgifter og Indtægter, Kaſſerer, c.

Rechnung, f. -en, Regnen, Regnemaade, c.; Regnſkab, n.; Regning, c.; etw. auf - nehmen, (undert.) Credit, Borg, c.; fig. nach meiner -, min Mening, c.; ſeine - dabei finden, Fordeel, c.; das kommt weiter nicht in -, Betragtning, c.; ſich - auf etw. machen, Haab om.

Rechnungs-art, f. -en, Beregningsmaade, c.; -buch, n. -es -ücher, Regnſkabsbog, c.; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Regnings- el. Regnſkabsfeil, c.; -führer, m. -s pl. ſ. sg. Regnſkabsfører, c.; -kunſt, f. ub. pl. Bogholderi, n.; -münze, f. -n, Regningsmynt, c. (ſom ikke er præget, men kun antaget til Settelſe i Regnſkabet, f. Ex. Pund Sterling); -weſen, n. -s ub. pl. Regnſkabsvæſen, n.

Recht, 1) aj. høire (modſat venſtre); ret, rigtig: eine -e Linie, lige; ein -er Winkel, Retvinkel, c.; die Schuhe ſind -, paſſe; die -e Bedeutung, den rette, den ſande; der -e Bruder, Heelbroder, c.; die -n Kinder, egne (ikke Stifbørn); eine -e Freude, fortrinlig; d. T. retkaffen; eine -e Sorge, ſtor; -e Perlen, d. T. ægte; -e Kinder, retmæſſige; -e Wage, lovmæſſig, juſteret; -e Seite, Retten (modſat Vrangen); (i Seſp.) Styrbord. 2) av. das iſt mir -, tilpas, ſtemmer med mit Ønſke; ſchon -, vel, det er godt; es iſt mir nicht -, jeg er upaaſelig; - leſen, rigtig; - wie ſichs gebührt, neie, ganſke; - oft, meget; - handeln, ret; etw. zu - machen, tilberede; ſich zu - machen, lave ſig til, klæde ſig ordentligen paa; etw. zu - ſetzen, legen, ſtellen, til Rette, til Lave, i Orden.

Recht, n. -es -e, Ret, c. (uden Art.):

du haft -; Eim. - geben; mit -; Ret, Rettighed, c.; ſein - behaupten; alle haben gleiche -e; das - beugen; Eim. zu ſeinem -e verhelfen; -e der Ehe; Loven, Lovgivningen: die -e ſtudiren; die -e bringen es ſo mit ſich; Indbegrebet af een Art Love: das Völker -, das kanoniſche -, Ret; Retsvidenſkab, c.: ſich der -e befleißigen; Proces: das - fliehen; Dom, c.: das - ſprechen; (n. St.) Retſted, Tingſted, n.

Rechte, f. ud. pl. høire Haand, høire Side.

Rechten., v. n. m. h. mundhugges, trættes; procedere, ſtride for Retten.

Recht-fertig, aj. (forældr.) retfærdig, retſkaffen, retmæſſig; -fertigen, v. a. retfærdiggiøre; -fertigung, f. -en, R-liſe, c.; -glaubig, aj. rettroende, orthodox; -glaubigkeit, f. ud. pl. Rettroenhed, Orthodoxi, c.; -haberei, f. -en, haarbnakket Paaſtaaenhed, c.; -lich, aj. lovlig; retlig, for Retten; (Nordt.) lovmæſſig, anſtændig, ærbar; -lichkeit, f. ud. pl. Lovlighed, Redelighed, Retlighed, c.; -linig, aj. retliniet; -los, aj. lovløs, uretmæſſig, ulovlig; -loſigkeit, f. ud. pl. L-hed, Ur-hed, Ul-hed, c.; -maßig, aj. retmæſſig, lovlig, tilladt; ret, tilbørlig; -maßigkeit, f. ud. pl. R-hed, c.; -ſchaffen, aj. retſkaffen, ret, ſand, ægte; d. T. brav, ærlig, redelig; fig. d. T. retſtaffen, dygtig, færdeles meget; -ſchaffenheit, f. ud. pl. Retſkaffenhed, c.; -ſchreibung, f. -en, Retſtriving, Orthographie; Skrivemaade, c.; -winkelig, aj. retvinklet. [om!

Rechts, av. til Høire; - um! høire

Rechts-beiſtand, m. ſ. Advocat; -ſall, m. -es -älle, et juridiſt Tilfælde; -frage, f. -n, Retsſpørgsmaal, n.; -gang, m. -es ub. pl. Rettergangsmaade, Proces, c.; -gelahrheit, f. og -gelehrſamkeit, f. ub. pl. Lovkyndighed, Jurisprudence, c.; -gelehrt, aj. lovkyndig; -e, m. -n -n, Lovkyndig, Jurist, Retslærd, c.; -gelehrtheit, f. ſ. -gelehrſamkeit; -gültig, aj. ſom har Retskraft; retsgyldig; -handel, m. -s -ändel, Sag for Retten, Retsſag, Proces, c.; -hängig, aj. ſom er anhængig for Retten; -kraftig, aj. ſom har Retskraft; -lehre, f. Retslære, c.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Retslærer, c., Lærer i Lovkyndigheden; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. et i Lovene grundet Middel; et i Lovene anordnet Middel, til at fremſtynde en Retsſag; -pflege, f. ub. pl. Retsplei, d., Lovenes Haandhævelſe; -ſache, f. -n, Retsſag, Proces, c.; -ſpruch, m. -es -üche, Rettens Kiendelſe; -ſtand, m. -es -ände, Værneting, n.; -ſtändig, aj. ſom hører under en vis Jurisdiction; -ſtreit, m. -es -e, Retsſag, Proces, c.; Strid over en juridiſk Sag; -wegen, von -, i Kraft af Lovene; -wiſſenſchaft, f. ub. pl. ſ. -gelehrſamkeit; -wohlthat, f. -en, Begunſtigelſe efter Loven.

Recidiv, n. -es -e, Reidiv, n.

Recitativ, n. -es -e, Recitativ, n.

Reckbank, f. -änke, Pinebænk, c.

Recken, v. a. d. T. udvide; rætte, ſtrække, ud-: den Kopf in die Höhe.

Reconvalescent, m. -en -en, Reconvalescent, c.

Recreation, f. -en, Recreation, c.

Recrut, m. -en -en, Recrut, c.

Rector, m. -s -en, Rector, c.; -at, n. -es -e, Rectorat, n.

Redacteur, m. -s -s, Redacteur, c.

Rede, f. -n, Tale, c.: davon iſt die -; Eim. in die - fallen; es gebt die -, Rygte, n.; in die - kommen, ondt Rygte; Einen zur - ſetzen, Regnſkab; Eim. - ſtehen, ſvare paa; - vor dem Volke, høitidelig Tale; die - wieder bekommen, Mælet, Maalet; Einen an der - erkennen, paa Udtalen, Stemmen.

Rede-art (Redart) f. -en, ſ. Mundart; Schreibart; -kunſt, f. -unſte, Talekonſt, c.; -ſcheu, aj. bange for at tale; -theil, m. -es -e, Taledeel, c.

Reden, v. a. og n. m. h. tale: durch die Naſe; ſehr gut; mit Eim.; von Eim. el. etw.; über Einen el. etw.; an das Volk, vor dem Volke, holde Tale; fig. die S. redet ſelbſt, taler for ſig ſelv; ein -der Beweis, talende.

Redensart, f. -en, Talemaade, c.

Redlich, aj. redelig, retſkaffen, ærlig; -keit, f. ub. pl. R-ghed, R-nhed, E-ghed, c.

Redner, m. -s pl. ſ. sg. Taler, c.

Redner-bühne, f. -n, ſ. -ſtuhl; -iſch, aj. oratoriſk; -kunſt, f. -unſte, Overtaleſeskonſt; Talerkonſt, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Talerſtol, c.

Redoute (i. Redüte) f. -n, Redoute, c.

Redſelig, aj. ſnakkeſalig, ſnakſom; -keit, f. ub. pl. S-ghed, E-nhed, c.

Reduciren, v. a. eine Münze -, reducere; -ction, f. -en, Reduction, c.

Reede (ſædv. Rhede) f. -n, Red, c. (aaben Havn); -n, v. a. ein Schiff, (Nordt.) udrede, udruſte; -r, m. -s pl. ſ. sg. Reder, Skibs-, c.; -rei, f. -en, Rederi, n.

Reell (2 Stav.) aj. reel.

Referat, n. -es -e, Referat, n.

Referendar, m. -s -e (Referent, m. -en -en) Referendar (Referent) c.

Reff, n. -es -e, (Nordt.) Rev, n.; Skind, n., Hud, c.; Leggaffel, c.; d. T. et Slags Pindekurv til dem at bære Noget, iſær ſmaathugget Brænde paa Nakken; Eim. etw. aufs - geben, paa Nakken.

Reffe, f. -n, Hørhegle, c.

Reffen, v. a. reve (Seil).

Reflectiren, v. a. og n. m. h. auf etw. –, reflectere; (i Optiken) reflectere, kaste tilbage.

Reflexion, f. -en, Reflection, c.

Reform, f. -en, el. -ation, f. -en, Reformation, c.; -iren, v. a. reformere; -irt, aj. reformert: die -irte Kirche; ein -irter, Reformert, c. (som bekjender sig til den reformerte Kirke).

Regal, aj. (i Sammensf.) -papier, Regalpapir, n.

Regal, n. -es -e, Regal, n. (i Orgeler); b. T. Bogreol, Hylde, Række, c.

Regale, n. -e -lien, Regale, n.

Rege, aj. opvakt, munter, livlig, virksom; -machen, opvække, sætte i Bevægelse; das Wild – machen, opjage; eine – Einbildungskraft, fyrig.

Rege, f. Bevægelse, Livlighed, c.; et Stillads, hvorpaa Lokkefugle bevæges op og ned.

Regel, f. -n, Lineal, c., Retholt, n.; fig. Regel, Forskrift, Rettesnor, c.

Regel-los, aj. uregelmæssig; regelløs, uordentlig; -losigkeit, f. -en, U-hed, R-hed, c.; -mäßig, aj. regelmæssig; ret, rigtig, ordentlig; -mäßigkeit, f. ub. pl. R-hed, c.; -recht, aj. regelret.

Regeln, v. a. (sjeld.) ordne, regulere, afmaale tvungent og stift; (især partic. geregelt).

Regen, v. a. einen Fuß; sich, røre, bevæge; fig. sich, yttre, reise, opvaagne, vise sig; (især om Følelser og Sindsbevægelser); (Sybt.) berøre, omtale.

Regen, m. -s pl. f. sg. Regn, c.

Regen-bach, m. -es -äche, Regnbæk, c.; -bogen, m. -s pl. f. sg. Regnbue, c.; -bogenfarbe, f. -n, Regnbuefarve, c.; -dach, n. -es -ächer, Tagskjæg, n.; -frosch, m. -es -ösche, Regnfrø, c.; -guß, m. -sses -üsse, Regnskyl, n.; Jling, c.; -kappe, f. -n, og -kleid, n. -es -er, og -mantel, m. -s pl. f. sg. Regnkappe, c.; -pfeifer, m. -s pl. f. sg. Pytter, Regnfugl, c.; -schirm, m. -es -e, Regnskjerm, Paraply, c.; -tropfen, m. -s pl. f. sg. Regndraabe, c.; -tuch, n. -es -ücher, Regnklæde, n.; -vogel, m. -s -ögel, Regnfugl, c.; -voll, aj. regnfuld; -waſſer, n. -s ub. pl. Regnvand, n.; -wetter, n. -s ub. pl. Regnvejr, n.; -wurm, m. -es -ürmer, Regnorm, c.

Regent, m. -en -en, (-inn, f. -en) Regent (-inde) c.

Regenten-pflicht, f. -en, Regentpligt, c.; -spiegel, m. -s pl. f. sg. Regentspeil, n.

Regentſchaft, f. -en, Regentstab, n.

Regieren (-giren) v. a. regjere: die Welt; den Staat; sich selbst; (som n. m. h.): als König –; regiert ihn der Teufel, plager Fanden ham; (i Sprogl.) fordre.

Regierer, m. -s pl. f. sg. Regjerer, Styrer, c.

Regierung, f. -en, Regjering, c.

Regierungs-antritt, m. -es -e, Regjeringstiltrædelse, c.; -art, f. -en, el. -form, f. -en, R-form, c.; -geſchäft, n. -es -e, R-forretning, c.; -kunſt, f. -ünſte, R-konst, c.; -rath, m. -es -äthe, R-raad, c. og n.

Regiment, n. -es -er, Regiment, n. (næst. forælb.) Regjering, c.; -ſchreiber, m. -s pl. f. sg. R-skriver, c.

Region, f. -en, Region, c.

Regiſter, n. -s pl. f. sg. Register, n.; -papier, n. -es -e, R-papir, n.

Regiſtrator, m. -s -en, Registrator, c.; -atur, f. -en, Registratur, n.; -s riren, v. a. registrere.

Reglement, n. -es -e, Reglement, n.

Regnen, v. n. m. h. regne; (sædv. impers. es regnet). [Regn-.

Regneriſch, aj. b. T. regnagtig.

Regreß, m. -ſſes -ſſe, Regres, c.

Regſam, aj. bevægelig, let opvakt, fyrig, virksom; -keit, f. ub. pl. B-hed, V-hed, R-hed, c.

Regulär, aj. regulær; regelmæssig; regelret.

Regulíren, v. a. regulere.

Regung, f. -en, Bevægelse, Rørelse, c.; Anfegtelse, Yttring, c.

Reh, n. -es -e, Raa, c., Raadyr, n.; (især Raaged, c.).

Reh-bock, m. -es -öcke, Raabuk, c.; -braten, m. -s pl. f. sg. Raadyrsteg, c.; -farbe, f. -n, Raadyrs-Farve, c.; -farben, aj. el. -farbig, aj. som har Farve lig et Raadyrs; -fuß, m. -ſtes -üſſe, Raadyrsfod, c.; -geiß, f. -en, Raaged, c.; -kalb, n. -es -älber, Raakalv, c.; -wildpret, n. -es ub. pl. Raavildt, n.: Raadyr (baade Han og Hun); Raadyrskjød; -ziege, f. -n, Raaged, c.; -ziemer, m. -s pl. f. sg. Bagdelen af Ryggen af et Raadyr.

Rehe, aj. (om Hefte) stivbenet, stivlemmet. [(om Hefte).

Rehe, f. ub. pl. Stivbenethed, c.

Rehling, m. -es -e, Iborre, c.; en Art spiselige Jordsvampe af glindsende guul Farve.

Reibaſch, m. -es -e, et Trug, til at rive Noget klart i.

Reibe, f. -n, Rivejern, -kalle ꝛc.

Reibeiſen, n. -s pl. f. sg. Rivejern, n.

Reiben, v. i. a. rive, gnide: eine Hand mit der andern, sich die Augen; tilberede; den Flachs (n. St. forſchwingen); rive smaat, udgnide: Senf, Farbe –; fig. sich an Etw., brille, spotte, fornærme ved Stikkerier; Etw. etw. unter die Naſe, rive i Næsen, bebreide; -bung, f. -en, Rivning, Gnidning, c.

Reiber, m. -s pl. f. sg. River, c.:

(en Person, som river; et Værktøi, at rive med).

Reibestein, m. -es -e, Rivesteen, c.

Reich, aj. riig; som av. med an: - an Verstand; som Subst.: ein -er, en Riig; die -en, de Rige.

Reich, n. -es -e, Rige, n.

Reichen, v. 1) n. m. h. an etw., række, naae, strække efter; zu etw., være tilstrækkelig, være nok; mit etw., have nok, komme ud med. 2) a. række hen, flye, byde, give: Sim. die Hand; er reicht ihm das Wasser nicht, er stet ikke at sammenligne med ham, staaer langt under ham; -chung, f. -en, Rækken hen, c.

Reichhaltig, aj. som er af riig Gehalt, af stor Værdi: -e Erze; -keit, f. ub. pl. rigt Indhold, n.

Reichlich, 1) aj. rigelig. 2) av. rundeligen, fuldkommen tilstrækkelig; -keit, f. R-hed, c.

Reichs-abschied, m. -es -e, Rigdags Kjendelse, c.; -acht, f. ub. pl. Forviisning fra et Riges, især det forrige tydske Riges Grændser; s. Acht; -adel, m. -s ub. pl. Rigsadel, c.; -adler, m. -s pl. s. sg. Rigsørn, c.; -amt, n. -es -ämter, Rigsembede, n.; -apfel, m. -s -äpfel, Rigseble, n.; -armee, f. -n, Rigsarmee, c.; -bank, f. -en, Rigsbank, c.; -bauer, m. -s -n, en Bonde, som ene staaer under den tydske Keiser; -bürger, m. -s pl. s. sg. et Riges, især en fri Rigsstads Borger; -contingent, n. -es -e, Rigscontingent, c., -bidrag, n.; -folge, f. -n, Regieringsfølge, Thron-, c.; -frei, aj. rigsfri, som ene er underkastet den tydske Keiser; -freiherr, m. -n -en, Rigsfriherre, -baron, tydst Baron, c.; -fürst, m. -en -en, Rigsfyrste, c.; -fuß, m. -ßes -üße, det tydske Riges Myntfod; -geld, n. -es -er, Rigspenge; -gericht, n. -es -e, Rigsret, c.; -geschichte, f. -n, et Riges, især det tydske Riges Historie; -graf, m. -en -en, Rigsgreve, tydst Greve, c.; -gräflich, aj. rigsgrevelig; -grafschaft, f. -en, Rigsgrevskab, n.; -grenze, f. -n, Rigsgrændse, c.; -gulden, m. -s pl. s. sg. Rigsgylden, c.; -hofrath, m. -es, en høi keiserlig Hofret, ub. pl.; Rigshofraad, c.; pl. -äthe; -hülfe, f. -n, Rigshjelp, c.; -kammergericht, n. -es -e, Rigskammerret, c.; -kleinod, n. -es -e og d. T. -ien, Rigsklenodie, n.; -krieg, m. -es -e, Rigskrig, c., som angaaer det hele tydske Rige; -ritter, m. -s pl. s. sg. Rigsridder, c.; -ritterschaft, f. ub. pl. Rigsridderskab, n.; -stadt, f. -ädte, Rigsstad, c.; -städtisch, aj. rigsstadsmæssig; -stand, m. -es -ände, Rigsstand, c.; Lem af et Rige, som har Sæde og Stemme paa Rigsdagen; -ständisch, aj. rigsstandsmæssig; -ständschaft, f. ub. pl. en Rigsstands Rettighed; -tag, m. -es -e, Rigsdag, c.; -thaler, m. -s pl. s. sg. Rigsdaler, c.; -versammlung, f. -en, Rigsforsamling, c.; -verweser, m. -s pl. s. sg. den, som i Mangel af et Riges Overhoved, bekleder dennes Post; -vicarius, m. -es -en, Rigsvikarius, c.; -zepter, n. -s pl. s. sg. Rigscepter, n.

Reichthum, m. -es -ümer, Rigdom, c.

Reichung, f. -en, Rækken hen, c.

Reif, aj. moden.

Reif, m. -es -e, Rim, -frost, c.; Ring, c., Baand, Ende-, n.; (i Bygningsk.) Forbydning, som strækker sig i Længden; (Nordt.) Red, Toug, n.

Reife, f. ub. pl. Modenhed, c.

Reifeln, v. a. d. T. rifle, gjøre smaae Furer.

Reifen, v. 1) n. m. h. og s. modnes, blive moden. 2) a. fig. modne, gjøre moden; (undert.) forsyne med Rand; fure, rifle. 3) impers. m. h. es reift, der falder Rimfrost. [Rebslager, c.

Reifer, m. -s pl. s. sg. (Nordt.)

Reiflich, aj. og hyppigst av. blot fig. moden, paa en moden Maade, længe og noie.

Reifmonat, m. -es -e, November, c.

Reifrock, m. -es -öcke, Fiskebenssiært, n.

Reifschläger, m. -s pl. s. sg. (Nordt.) Rebslager, c., i Sættøder, undert. blot den, der forfærdigede Stibetøgværk, til Forskjel fra Spitzerbeiter.

Reigen, m. -s pl. s. sg. s. Reihen.

Reiger, m. d. T. s. Reiher.

Reihe, f. -n, Række, Rad, Linie; ub. pl. Rad, Tour, Orden, c.

Reihen, v. 1) a. stille i Række, ordne, sætte i Rad. 2) n. m. h. (n. St.) fare (ftrige som en Ræv).

Reihen, m. -s pl. s. sg. el. -tanz, m. -es -anze, Ringdands, c.; (forældr.) Sang, Viise, c.; -semmel, f. -n, s. Eckf-; -weise, aj. rækkeviis.

Reiher, m. -s pl. s. sg. Heire, Fiskehøg (Sumpfugl), c.; -beize f. -n, Heirejagt, c.; -busch, m. -es -üsche, en liden Fjederbusk af lange Heirefjeder.

Reim, m. -es -e, Rim, n.; d. T. undert. Vers, n.; ub. pl. et rimet Digt.

Reim-frei, aj. rimfri; -füller, m. -s pl. s. sg. Fyldekalk, c.; -los, aj. s. -frei; -schmid, m. -es -e, Rimsmed, Rimer, c.; -silbe, f. -n, Rimstavelse, c.; -sucht, f. ub. pl. Rimesyge, c.; -wort, n. -es -örter, Rimord, n.

Reimen, v. 1) a. og sich, rime sig; fig. stikke sig, passe sig, stemme overeens; sich zu etw., auf etw. 2) a. m. h. rime; skrive rimede Vers el. Digte; fig. opdage Sammenhængen

mellem to Ting, f. Ex. etw. nicht zusammen – können.

Reimer, m. -s pl. ſ. sg. Rimer.

Rein, aj. reen: ein -es Hus; eine -e Hand; fig. puur, ſær, lutter, ublandet; ubeſmittet, ſyldfri, uſtyldig: eine -e Jungfrau; -e Liebe; -es Latein; ein -es Herz; -e Thiere, ſom maa ſpiſes efter Jødernes Ritual; einen Becher – austrinken, reent, ganſke; etw. ins -e bringen, paa det Rene, i Orden, i Rigtighed.

Reineke, m. -n -n, et Mandsnavn; (ogſaa) Ræven; (n. St.) Storken.

Reingeiſtig, aj. reen aandelig, ganſke –.

Reinheit, f. ub. pl. Reenhed, c.

Reinigen, v. a. eine S. el. ſich von etw., renſe, gjøre reen; gjøre glindſende, polere.

Reinigkeit, f. ub. pl. Reenhed, c.

Reinigung, f. -en, Renſning, Renſelſe, Reengjøring, c.

Reinigungsfeſt, n. -es -e, Renſelſesfeſt, c.; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. R-middel, n.; -opfer, n. -s pl. ſ. sg. R-offer, n.

Reinlich, aj. reen, befriet for Smuds; reenlig, reenſærdig; -keit, f. ub. pl. Reenhed, Reenlighed, c.

Reinſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Reenſriver, c.

Reis, 1) m. -es ub. pl. Riis, c. (Plante) Riisengryn. 2) n. -es -er, Riis, n., Qviſte, Qvas; Qviſt, Vaand, c.; et ungt Stud; -brei, m. -es Riisvælling, c.; -brod, n. -es -e, Riisbrod, n.; -bund, n. -es -ünde, Riisbundt, n.; -holz, n. -es 1) ub. pl. Qviſtebrænde, Qvas; Riisſtrø, n. (ſom bærer Riis) f. Ex. Birk. 2) pl. -ölzer, Riiskrat, n., en med Riisſtræer bevoxet Egn.

Reiſe, f. -n, Reiſe, c.; eine – Leinwand, en Vævning fra Kammen til Bommen; eine – Steine, et Læs.

Reiſe-apotheke, f. -n, Reiſeapotheke, n.; -beſchreibung, f. -en, R-beſtrivelſe, c.; -bündel, n. -s pl. ſ. sg. R-hylt, Vadſæk, c.; -fertig, aj. r-færdig; -freund, m. -es -e og -gefährte, m. -n, -n, R-kammerat, c.; -geld, n. -es -er, R-penge; -geräth, n. -es ub. pl. R-tøi, n.; -geſellſchaft, f. -en, R-ſelſkab, n.; -geſellſchafter, m. ſ. -gefährte; -hut, m. -es -üte, R-hat, c.; -kappe, f. -n, R-kåppe, c.; -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. R-kaſſe, c.; -kleid, n. -es -er, R-kjole, c., -klæder; -koffer, m. -s pl. ſ. sg. R-koffert, c.; -koſten, pl. ub. sg. R-omkoſtninger; -luſt, f. -üſte, R-lyſt, c.; -luſtig, aj. r-lyſten; -mantel, m. -s -äntel, R-kappe, c.; -plan, m. -es -äne, R-plan, c.; -rock, m. -es -öcke, R-kjole, c.; -ſack, m. -es -äcke, Vadſæk, Randſel, c.; -taſche, f. -n, R-taſke, c.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. R-vogn, c.; -wetter, n. -s ub. pl. R-veir, n.; -ziel, n. -es -e, R-maal, n.; -zug, m. -es -üge, R-tog, n., Caravane, c.

Reiſen, v. 1) n. m. ſ. reiſe: zu Fuß, zu Pferde, zu Schiffe, im Wagen, zu Lande, zu Waſſer, in die Fremde, reiſe udenlands; nach Italien, durch einen Ort, über Feld – ꝛc.; vor einem Orte vorbei; ſechs Meilen –, reiſe ſex Mile, tilbagelægge reiſende; eine Straße, reiſe paa en Vei. 2) n. m. h. foretage Reiſe, være paa Reiſe. 3) a. reiſe: ſich müde –.

Reiſig, n. -es -e, ſ. Reisholz.

Reiſig, aj. (foræld.) reiſefærdig; ſom hører til Rytteriet; der -e, ein -er, Rytter, Cavallerift, Væbner, c.

Reiß, m. ſ. Reis.

Reiß-aus, n. indecl. vulg. das – nehmen, tage Flugten, ſmøre Hæſer; -blei, n. -es, Blyant, n. (at ridſe, tegne med); -bret, n. -es -er, Tegnebræt, n.; -feder, f. -n, Ridſefjen, c.; -kohle, f. -n, Ridſekul, n.; -kunſt, f. ub. pl. Ridſekonſt, c.; -ſchiene, f. -n, Ridſelineal, c.; -zeug, n. -es -e, Ridſetøi, n., et mathematiſk Veſtik; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Ridſepasſer, c.

Reißen, v. i. 1) n. m. ſ. og d. T. undert. m. h. briſte itu; ſpaltes, ſprække; bevæge ſig frem hurtigt, med Magt; der Wind reißt; ein -der Strom, rivende, ſtrid; -de Thiere, glubende; raſe, tage ſtemt affted, rive og ſlide; iſær fig. om en heftig med Riven forbunden Smerte; das – im Leibe, in den Gliedern ꝛc., Riven og Sliden i Kroppen ꝛc. 2) a. rive (af, igjennem, op, itu, bort, om); einen Faden entzwei –; Einen zu Boden –; klove, ſpalte: Latten, Holz –; ſtære, grave, pleie; einen Hengſt, caſtrere; einen Karpfen, opſkære; einen Acker, opbryde, pleie første Gang; Zoten, Poſſen –, føre raaden Tale, ſlaae om ſig med Smudſigheder, Grovheder, Narreſtreger; fig. ridſe, tegne Contour.

Reißer, m. -s pl. ſ. sg. i Sammenſ. en Perſon el. Ting, ſom river af, itu, op ꝛc.; d. T. Afridſer, Tegner, c.

Reiſte, f. -n, et libet Bundt heglet Hør; Hørtot, c.

Reit-bahn, f. -en, Ridebane, c.; -bar, aj. ſom er i Stand til at rides paa; -gurt, m. -es -e, Ridebelte, n.; -haus, n. -es -äuſer, Ridehuus, n.; -hengſt, m. -es -e, ſ. Beſchäler; -knecht, m. -es -e, Ridefnegt, c.; -kröte, f. -n, (n. St.) Fordrebs, c. (et Slags Græshoppe; Gryllus gryllotalpa); -kunſt, f. ub. pl. Ridekonſt, c.; -kiſſen, n. -s pl. ſ. sg. Ridehynde, c.; -lehn, n. -s pl. ſ. sg. (n. St.) et

Lehn, hvis Besidder er forbunden at tjene Lehnsherren til Hest; -linge, av. d. T. stræv, paa stræv; -ochs, m. -en -en, s. Zuchtochs; -pferd, n. -es -e, Ridehest, e.; -plag, m. -es -äge, Ridebane, e.; -rock, m. -es -öcke, Ridetjole, e.; -schule, f. -n, Rideskole, e.; -stall, m. -es -älle, Ridestald, e.; -swurm, m. s. Riehwurm; -zeug, n. -es -e, Ridetøi, n.

Reitel, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Stok, Knippel, Prygl, e., især paa en Plov. [ogsaa raiten.

Reiten, v. a. (Sydt.) regne, ud-;

Reiten, v. i. 1) n. m. s. ride: auf einem Pferde; geritten kommen, ankomme ridende; einen Weg, tilbagelægge ridende; upers. ogsaa m. d.: es hat noch niemand auf diesem Pferde geritten; d. T. der Hund reitet auf dem Hintern, stubber sig frem paa. 2) a. ride: einen Hengst; Einen el. etw. zu Boden -; sich müde -; fig. d. T. einen Schriftsteller -, udstrive; der Teufel reitet ihn, rider, bevæger, driver; fig. (om de større Dyr) springe, bedække.

Reiter, m. -s pl. s. sg. Rytter, e. (en Mandsperson, som rider; en Cavallerist); (i denne Bem. er Udtalen næsten overalt Reuter); rød Kornorm, e.; fig. s. Rader; spanische el. friesische -, spanske, frisiske Ryttere (i Krigsv.); -ei, f. ub. pl. Ridning, n.; Riden (Maaden at ride paa); -gar, aj. d. T. halvt mørt, halvt kogt; -sgeld, n. -es -er, Landstat til Krigsfolkets Underhold; -salbe, f. -n, Fuatsalve, o.; -wache, f. -n, Rytteravagt, e.

Reiz, m. -es -e, Ynde, Yndighed, Indtagenhed, e.; Tillokkelse, Pirring, e.; -bar, aj. pirrelig, vrippen; -barkeit, f. ub. pl. Y-hed, U-hed, e.; -en, v. a. pirre, opirre, tirre, ægge, opvække, friste; (Jagtsp.) lokke Ræve, Harer ɔ. ved at efterligne deres Stemmer; -end, partic. yndig, tiltrækkende, fjen, indtagende, pirrende, fristende; -los, aj. uden Ynde, utiltrækkende; -smittel, n. -s pl. s. sg. Pirremiddel, n.; -ung, f. -en, Pirren, Opirren, Tirren, Opvækten, Fristen, e.; Ynde, Indtagenhed, e.; -voll, aj. yndefuld, tillokkende, tiltrækkende.

Rekel, m. -s pl. s. sg. Rækel, e. (en stor Hund og et Skjældsord paa et Mske.); -haft, aj. rækelagtig.

Relation, f. -en, Relation, e.; -stiv, aj. relativ.

Relief, n. -s -e, Relief, n.

Religion, f. -en, Religion, e.

Religions-beschwerde, f. -n, Klage over krænket el. hindret Religionsøvelse; R-s-Unterdrykkelse, e.; -eid, m. -es -e, R-sed, e.; -freiheit, f. ub. pl. R-sfrihed, e.; -friede, m. -ns -n, R-sfred, e.; -übung, f. 1) ub. pl. R-sovelse, fælles Gudstjeneste. 2) pl. -en, Udøvelsen af en Religions Forskrifter i enkelte Tilfælde; -verwandte, m. -n -n, En, som bekjender sig med en Anden til samme Religion; -zwang, m. -es ub. pl. R-tvang, e.

Religios, aj. religiøs; -ität, f. ub. pl. Religiøsitet, e.

Religiose, m. -n -n, (f. -n) Ordensperson, Munk, (Nonne) e.

Reliquie (4 Stav.) f. -n, Reliquie, e.

Rellmaus, f. -äuse, s. Sasselmaus; ogsaa: Spysover, e.

Remel, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Knude, Brænde-, e.

Remesse el. Remisse, f. Remisse, e. (i Handelsst.).

Reminiscenz, f. -en, Reminicents, e.

Remise, f. -n, Remise, e.

Remittent, m. -en -en, Remittent, e.; -ttiren, v. a. remittere.

Rencontre, n. -s -s, Renconter, e.

Rendevous, n. Rendevous, e.

Renegat, m. -en -en, Renegat, e., en Christen, som er gaaet over til den mahomedanske Lære.

Renette, f. -n (-ttapfel, m. -s -äpfel) Renette, e. (et Slags Æbler).

Renken, v. a. blot i Sammens. (Sydt.) vende, vride, række, strække.

Renn-bahn, f. -en, s. Løbsbahn; -pferd, n. s. Renner; -schlitten, m. -s pl. s. sg. Kjælsbærkane, e.; russisk Slæde paa Is; -spiel, n. -es -e, Væddeløb, -ridt, n., -kjørsel, e.; -stein, m. d. T. Rendesteen, e.; -thier, n. -es -e, Rensdyr, n.; -thierflechte, f. ub. pl. Rensdyrsmoos, n.; -wagen, m. -s pl. s. sg. Vedkjørselsvogn, e.

Renne, f. -n, d. T. Rendesteen, e.; (i Bjergv.) for Gerinne.

Rennen, v. i. (unbert. rgl.) 1) n. m. s. rende, løbe meget hurtigt; ogsaa ride, kjøre, felle meget hurtigt. 2) a. Einen el. etw. zu Boden, løbe over Ende; fig. Vim. den Degen durch den Leib -, stode, rende.

Renner, m. -s pl. s. sg. Løber, e.

Renommee, f. (ogsaa n.) Renommee, n.

Renommist, m. -en -en, d. T. Renommist, Slagsbroder, Udhaler, e.

Rent-amt, n. -es -ämter, Oppebørselsembede, n.; Rentekammercollegium, n.; -amtmann, m. -es -änner, Amtsforvalter, e.; -beamte, m. -n -n, Rentekammerbetjent, e.; -ei, f. -en, s. -amt; -enirer el. -ner, m. -s pl. s. sg. Rentenerer (som lever af Rentepenge); -erei og -ei, f. -en, og -kammer, f. -n, Rentekammer, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. Rentemester, e., Præsident for et Rentekammer; -schrei-

ber, m. -s pl. ſ. sg. Renteſkriver, c.
Rente, f. ub. pl. el. sædv. die -n, pl. ub. sg. Rente, Skat, Afgift, c.; -n, v. n. m. h. forrente, indbringe i Renter.
Rentriren, v. a. Tuch -, ſye ſaaledes ſammmen, at man ikke ſeer Traaden.
Reparatur, f. -en, Reparatur, c.
Repertorium, n. -s -rien, Repertorium, n. [c.
Replik (Tonen paa i) f. -en, Replik,
Repoſitorium, n. -s -rien, Repoſitorium, n.
Repphuhn, n. ſ. Rebhuhn.
Repræſentant, m. -en -en, Repræſentant, c.
Repreſſalien, pl. ub. sg. Repreſſalier.
Reprimande, f. -n, Reprimande, c.
Republik (i langt) f. -en, Republik, c.
Repule, m. -es -e, Repuls, n.
Reſcript, n. -es -e, Reſcript, n.
Reſede, t. -n, Reſeda (Blomſt) c.
Reſervat, n. -es -e, Reſervat, n.
Reſervoir, m. Reſervoir, n.
Reſerve, f. -n, Reſerve, c.; -corps, n. -es -e, Reſervecorps, n.
Reſident, m. -en -en, Reſident, c.
Reſidenz, f. -en, Reſidents, c.; -ſidiren, v. n. m. h. reſidere.
Reſolution, f. -en, Reſolution, c.
Reſonanz, f. -en, Reſonants, c.
Reſpect, m. -es ub. pl. Reſpect, c.; -tage, pl. ub. sg. Reſpectdage (ved Verter).
Reſpittage, pl. ſ. Reſpecttage.
Reſt, m. -es -e, Reſt, Levning, endelig Beholdning, c., Overſkud, n.
Reſtant, m. -en -en, d. T. En, ſom har Reſtance.
Reſten el. reſtiren, v. n. m. h. reſtere, reſte, endnu være ſyldig.
Reſultat, n. -es -e, Reſultat, n.
Retirade, f. -n, Retirade, c.
Retorte, f. -n, Retorte, c. (i Chymien).
Retour, f. -en, Retour, c.
Rette, f. -n, Hanhund, c.
Retten, v. a. redde, frelſe: Einen; Sim. das Leben; ſich durch die Flucht.
Retter, m. -s pl. ſ. sg. Redder, Frelſer, c. [ſort).
Rettig, m. -es -e, Reddike, c.; (iſær
Rettung, f. ub. pl. Redning, Frelſe, c.; -slos, aj. redningsløs; -smittel, n. -s pl. ſ. sg. Redningsmiddel, n.
Reue, f. ub. pl. Anger, Rueliſe, Fortrydelſe, c.; -n, v. n. m. h. angre, fortryde: die Sache reuet mich; ogſaa uperſ. es reuet ihn; (undert.) es reuet mich der That.
Reugeld, n. -es -er, ſ. Reukauf.
Reuig, aj. angergiven, angrende, ſom føler Anger og lægger den for Dagen.
Reukauf, m. -es -äufe, (ved Kjøb og Salg) Penge, ſom den, der fortryder en tilbagegaaende Handel, efter Contracten er forbunden at give den Anden til Skadesløsholdelſe.
Reumüthig, aj. ſ. Reuvoll.
Reuſe, f. -n, Ruſe, Fiſke-, c.
Reuße, m. -n -n, Ruſſer, c.
Reuſſiren (4 Stav. og u ſom ü) v. n. m. h. reuſſere.
Reute, f. -n, Rydning; Rydbehakke, c.
Reuten, v. a. rydde, udrydde, udluge; ſ. Reiten.
Reuter, m. ſ. Reiter; -ei, f. -en, Rytteri, n.
Reuthacke, f. -n, Rydbehakke, c.
Reuvoll, aj. angerfuld, angergiven.
Revanche (i. -ngſche) f. -n, Revanche, c.
Revenü, f. -en, Revenü, c.
Reverenz, f. -en (ogſaa m.) Reverence, c.
Revers, m. -es -e, Revers, c.
Revidiren, v. a. revidere.
Revier, n. -es -e, Revier, n.
Revieren, v. n. m. h. (Jagtſp.) om Hønſehunde og Rovfugle) ſøge frem og tilbage i en vis Omkreds.
Reviſion, f. -en, Reviſion, c.; -viſor, m. -s -en, Reviſor, c.
Revolte, f. -n, Revolte, c.
Revolution, f. -en, Revolution, c.
Revüe, f. -n, Revue, c.
Rhabarber, f. ub. pl. (ogſaa ofte m.) Rhabarber, c.
Rhede, f. ſ. Reede.
Rhein, m. -es ub. pl. Rhinen; -gegend, f. -en, Rhinegn, c.; -iſch, aj. rhinſk, Rhin-; -ländiſch, aj. rhinlandſk; -ſtrom, m. -es ub. pl. Rhinſtrom, c.; -wein, m. -es -e, Rhinſtvin, c.
Rhetorik, f. ſ. Redekunſt.
Rhinoceros, n. -ſſes -ſſe, ſ. Næshorn.
Ribbe, f. ſ. Ribbe.
Richt-beil, n. -es -e, Skarpretterøxe, c.; -blei, n. -es -e, Lodblyl, n.; -bühne, f. -n, Skafot, Retterſted, n.; -eſſen, n. -s pl. ſ. sg. -ſchmaus; -haus, n. -es -äuſer, (forældr.) Domhuus, Ting-, Raadſtue, c.; -maß, n. -es -e, Rettesnor, Vaterpas, Lineal, c.; -platz, m. -es -ätze, Retterplads, c.; -ſcheit, n. -es -e, Retholt, n., Lineal, c.; -ſchmaus, m. -es -äuſe, Reiſegilde, n. (ved en Bygnings Opforelſe); -ſchnur, f. -üre (hos Haandv.) Loddesnor, c.; fig. Rettesnor, Forſkrift, Regel, c.; -ſchwert, n. -es -er, Skarpretterſværd, n.; -ſtatt, f. -ätte, el. -ſtätte, f. -n, Retterſted, n.; -ſteig, m. -es -e, Gjenvei, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Domſtol, c.; Stol, hvorpaa en Domt henrettes.
Richte, f. d. T. en Tings lige Redning, ub. pl.; (Sydt.) en lige Række; pl. -n.
Richten, v. a. rette, iſær rette lige

i Veiret; d. T. ein Haus –, reise, sætte det tilhuggede Tømmerværk paa hverandre, og gjøre det fast; fig. rette, stille; tilberede, frembringe, iværksætte: etw. ins Werk –; Linen zu Grunde –, ødelægge, bevirke hans Undergang; die Augen auf etw.; seine Gedanken auf etw.; sich nach etw., nach Vim. –, bestemme sit Forhold efter; dømme, fælde Dom, jævne omtvistede Sager; d. T. die Leute –, bedømme, erklære for straffskyldig; Linen mit dem Schwerte, rette, henrette.

Richter, m. -s pl. s. sg. Dommer; Bedømmer; -inn, f. -en, Bedømmerinde, c.

Richter-amt, n. -es -ämter, Dommerembede, n.; -lich, aj. Dommer-, dommerlig; -spruch, m. -es -üche, Dommerpaakjendelse, c.; -stuhl, m. -es -ühle, Domstol, c., Dommersæde, n.

Richtern, v. a. d. T. dømme, bedømme, dadle, kritisere.

Richtig, aj. rigtig; ret, regelmæssig, ordentlig; d. T. sand, tilforladelig; (foræld.) lige; mit einander über etw. – werden, komme overeens; -keit, f. ub. pl. Rigtighed, c.

Richtung, f. -en, Retning, Reisning, Retten, Stillen, c.; s. Richten.

Ricke, f. -n, (Jagtsp.) Raageed, c.; (n. St.) Geed, c.; en Art Krager.

Ridicüle, n. Ridicule, c.

Riebs, m. -es el. -bsel, f. -n, Ribs, n.

Riech-bar, aj. som kan lugtes; -büchse, f. -n, Lugtedaase, c.; -flasche, f. -n (Dim. -fläschchen, n. -s pl. s. sg.) Hovedvandsflaske, c.; -wasser, n, -s ub. pl. lugtende Vand, Hovedvand, n.

Riechen, v. i. 1) n. m. h. lugte, give Lugt fra sig; stinke, lugte ilde, bedærvet. 2) a. lugte: etw.; an etw., lugte til, stikke Næsen til; fig. vulg. er riecht den Braten, lugter Lunten, mærker Uraad; an etw. d. T. komme nær.

Riecher, m. -s pl. s. sg. (d. T. i Spøg) Næse, c.

Ried, f. Rieth.

Riese, f. -n, d. T. Riste, c. (fordybede Striber); -in (riesen) v. a. riste.

Rieg, m. -es -e (Nordt.) Hylde, c.

Riegel, m. -s pl. s. sg. Slaa, Skodde, c. (for en Dør ꝛc.); Tværbaand, Bindingstømmer, n.; Lim. einen – vorschieben, sætte en Pind for; -schloß, n. -sses -össer, Laas med Slaa til; -werk, n. -es -e, Bindingsværk, n.

Riehwurm, m. -es -ürmer, Muldvarpegrylle, Jordkrebs, c. (Insect).

Riemen, m. -s pl. s. sg. Rem, c.; -pferd, n. -es -e, Forspændshest, Forløber, c.

Riemer, m. -s pl. s. sg. Remmesnider, Sadelmager, c.; -arbeit, f. -en, Remmesnideriarbeide, Sadelmager-, n.

Riepel, m. -s pl. s. sg. d. T. n. St. Hankat; Lømmel; Skorsteensfeier; Hansnar, c.

Ries, n. -es -e og efter et Talord pl. s. sg. Riis, n. (20 Bøger).

Rieſe, m. -n -n, Kæmpe, Jette, c.; (undert. om Fruentimmer, endskjøndt man siger bedre die -sinn, Kæmpequinde, c.)

Riesen-art, f. -en, Kæmpeart, Jettestørrelse, c.; -bett, n. -es -e, K-begravelse, -høi, c.; -förmig, aj. k-formig; -gebirge, n. -s, K-bjergene (mellem Böhmen og Schlesien); -geschlecht, n. -es -er, K-slægt, c.; -größe, f. ub. pl. K-størrelse, c.; -haft, aj. k-mæssig, k-agtig; -hügel, m. -s pl. s. sg. K-høi, c.; -mäßig, aj. k-mæssig; -schildkröte, f. -n, K-skildpadde, c.; -schlange, f. -n, K-slange, c.; -schritt, m. -es -e, K-skridt, n.; -stärke, f. ub. pl. K-styrke, c.; -topf, m. -es -öpfe, Ifturne, c. (i K-begravelser). [hagle.

Rieſeln, v. n. m. h. risle; smuldre; Riesbænge, f. -n, (hos Papirm.) et Træværktøi, dannet som et T, til bermed at hænge de færdige Ark op til Tørren.

Riesinn, f. -en, s. Rieſe.

Rieth, n. -es -e, d. T. Kor, Siv, n.; (hos Dugm. og andre Bøvere) Rit, n., Kammen; (Nordt.) Bæk, c.; en sumpig Egn, et Morads, en Mose; en udyrket Egn, om den ogsaa ikke er sumpig; (n. St.) Egn, c.; -gras, n. -es -äser, Mosegræs, Strand-, n.

Riff, n. -es -e, Red, n., Sandred i Havet; s. Reff. [s. Riffe.

Riffe, f. -n, (paa Planterne) n. St.

Riffel, 1) f. -n, Harkam, c. 2) m. -s pl. s. sg. Riffel, Kugleboøse, c.

Riffeln, v. a. den Flachs, kæmme, riste; d. T. (hos nogle Haandv.) gnide, rive ofte og meget; d. T. Linen –, behøvle, ved Dabel, Bebreidelser ꝛc. søge at forbedre.

Rigolen, s. Riolen.

Rille, f. -n, d. T. Fure, Ilden Rende, c.

Rind, n. -es -er, Dvæg, Horn-, n.; (n. St.) Øren alene; (andre St.) Tyrekalv el. Oviekalv, c.

Rinde, f. -n, Bark, Træ-, Skorpe, Brød-, Roe (paa Saar) c.

Rinderbraten el. Rinds-, m. -s pl. s. sg. Dresteg, c.

Rindern, v. n. m. h. (om Kvæg) være tvregal, ville springes, lade efter el. med Lyr. [Ko-, n.

Rindfleisch, n. -es ub. pl. Dreiskød,

Rindig, aj. barket, skorpet.

Rindsbraten, s. Rinder-.

Rindvieh, n. -es ub. pl. Hornqvæg, n.

Ring, m. -es -e, Ring, Finger-, c., rund Figur, Kreds, Cirkel, c.; ein goldener –, Guldring, c.

Ring-finger, m. -s pl. s. sg. Ring-

finger, c.; -förmig, aj. ringformig, ringdannet; -futter, n. -s pl. f. sg. Foderal til Fingerringe; -kragen, m. -s pl. f. sg. Ringkrave, c. (tilforn et Stildt af Sølv for Officerer i Tjenesten); -mauer, f. -n, Ringmuur, c.; -rennen, n. -s pl. f. sg. Ringrennden, c. (et Slags Ridderspil); -uhr, f. -en, Ringuhr, n.

Ringel, 1) n. -s pl. f. sg. og -chen, n. -s pl. f. sg. en lille Ring; Lok, c. 2) m. -s pl. f. sg. Ring, c. (f. Ex. om Halsen paa mange Fugle).

Ringels-blume, f. -n, Solsikke, c. (Plante, Calendula); -drossel, f. -n, Ringdrossel, c. (Turdus torquatus); -ente, f. -n, Ringand, c. (Anas clangula); -gans, f. -anse, Ringgaas, c.; -icht, aj. d. T. ringagtig; -ig, aj. d. T. ringet, som har Ring; fig. er, forvirret; -ode, f. -n, et Slags Ode (hvor første Linie gjentages ved Enden af hver Strophe); -raupe, f. -n, en Art Kaalorm, som lægger sig omkring Træernes Stub; Livrephalæne, c.; -rennen, n. f. Ringrennen; -taube, f. -n, Ringeldue, c. (Columba palumbus).

Ringeln, v. a. d. T. ringe, sætte Ring i, forsyne med Ring; geringelte Haare, buklede.

Ringen, v. a. f. ringeln; einen Baum - (i Skovv.) afbræde Barken rundtom.

Ringen, v. i. 1) n. m. h. brydes, kæmpe: mit Einem.; fig. anstrenge sig, stride for, med Mele stræbe at overvinde alle Hindringer; nach etw. -, stræbe efter, søge at opnaae ved Anstrengelse af al Kraft. 2) a. (blot om dsielige Legemer) vride; die Wäsche, die Hände; Einem. den Dolch aus der Hand -, vriste. [Kæmper, c.

Ringer, m. -s pl. f. sg. Bryder, Ringern, v. a. f. Ver-.

Ringe, av. rundt; blot med um, herum og umher.

Rinken, m. -s pl. f. sg. d. T. en for, dreb el. tyk Ring.

Rinnäugig, aj. f. triesäugig.

Rinne, f. -n, Rende, c.; (f. Ex. Tagrende); fig. (Jagtsp.) f. -ngarn.

Rinnen, v. i. n. 1) m. f. rinde, flyde sagte; løbe sammen, stærkne. 2) m. h. lade udrinde el. udflyde; dryppe, lække.

Rinnengarn, n. -es -e, et opstillet Garn med en Due i Midten, til dermed at fange Rovfugle. [Land, riole.

Riolen, v. a. einen Acker, ein Stück

Rippe, f. -n, Ribbeen, n.; fig. et sig i Længden strækkende, rundt Legeme, f. Ex. Krumholt, n., Spanter (paa Skibe); de ophøiede Aarer paa Kaalblade og andre Blade ic.

Rippeln, v. a. gjøre gjentagne, smaae Bevægelser; d. T. sich, røre, tumle, baltre sig.

Rippen, v. a. fig. blot i partic. gerippt, stribet, riflet, som har ophøiede Striber.

Rippen-braten, m. -s pl. f. sg. Ribbenssteg, c.; -baut, f. -äute, R-hinde, c.; -stoß, m. -es -öße, R-stød, n.

Risch, aj. rask, hurtig.

Risico, n. -s -s, Risico, c.

Rispe, f. -n, (paa Planter) Rispe, c.; -ngras, n. -es -äser, Rapgræs, n.

Riß, m. -sses -sse, Rift, Spalte, Aabning, c.; -sse bekommen, dreie Slag; fig. vor dem -sse stehen, vor den - treten, tage Skaden paa sig, indestaae for Faren; Ridsning, Af-, c.; (især i Bygnings- og Landmaalerkonsten).

Rissig, aj. revet, forrevet.

Rist, m. -es -e, d. T. Vrist, c. (paa Foden) og den ophøiede, forreste Deel af Haanden, og andre Ophøininger.

Riste, f. f. Reiste.

Ritt, m. -es -e, Ridt, n.

Ritter, m. -s pl. f. sg. Ridder, -smand, c.; (n. St.) En af ringere Adel; (foræld.; endnu undert. i Spog) Ryster, c.

Ritter-akademie, f. -n, ridderligt Academie, n.; -band, n. -es -änder, Ridderbaand, n.; -burg, f. -en, R-borg, c.; -dienst, m. -es -e, R-tjeneste, c.; -geist, m. -es ub. pl. R-aand, c.; -gut, n. -es -üter, R-gods, et adelligt Gods; -hof, m. -es -öfe, adelig Herregaard, c.; -kreuz, n. -es -e, R-kors, n.; -lehen, n. -s pl. f. sg. et adeligt Lehn; -lich, aj. r-lig; fig. tapper; -orden, m. -s 1) ub. pl. (sjeld.) R-stand, c. 2) pl. f. sg. R-orden, c.; -pferd, n. -es -e (fordum) en til Krig udrustet Hest, med hvilken en Ridder var forbunden at følge sin Lehnsherre i Krig; (nu) en Afgift i Penge derfor; -roman, m. -es -e, R-roman, c.; -schaft, f. ub. pl. en fordums Ridders Stand og Værdighed; R-stab, n.; i begge Bem. ogsaa -stand; -schaftlich, aj. som hører til R-stadet, r-lig; -schlag, m. -es -äge, R-slag, n.; -sig, m. -es -e, Herresæde, n.; -spiel, n. -es -e, Ridderspil, n., Turnering, c.; -sporn, m. -es -en, R-spore (Plante), c.; -stand, m. -es ub. pl. f. -schaft.

Rittlings, av. f. Reitlings.

Rittmeister, m. -s pl. f. sg. Ritmester, c.

Ritual, n. -es -e, Ritual, n.

Ritus, m. Ritus, n.

Riz, m. -es -e el. -e, f. -n, Ridse, Sprække, Spalte, c. (i haarde Legemer); -en, v. a. ridse (med et spidst Redskab); -icht, aj. som ligner en Ridse; -ig, aj. d. T. ridset.

Rival, m. -es -e, Rival, c.

Robbe, m. -n -n el. f. -n, Sælhund, Sæl, c.

Robber, m. (i Skibsspil) Robbert, c.

Robe, f. -n, Robe, c. (en qvindelig Stadsklædning til Hove).

Roche, m. -n -n, Rokke (Fisk) c.; en Art Krager; (i Skalsp.) Taarn, n.

Röcheln, v. n. m. h. ralle, stønne.

Röchler, m. -s pl. s. sg. En, som raller, stønner.

Rock, m. -es -öcke (Dim. Röckchen, n. -s pl. s. sg.) Kjole, Kjortel, c.; Skjørt, n.

Rocken, m. -s 1) ub. pl. Rug, c. 2) pl. s. sg. Rok, c.; saa megen Hør el. Hamp, som paa engang tages paa Rokken.

Rocken-blatt, n. -es -ätter, **Rokke-brev**, n. (som vikles om Hørtotten paa Rokkehovedet); **-brod**, n. -es -e, **Rug-bred**, n.; **-mehl**, n. -es ub. pl. **Rug-meel**, n.; **-stock**, m. -es -öcke, **Rokke-hoved**, n.; **-stroh**, n. -es ub. pl. **Rug-halm**, c.

Rodeland, n. -es -änder, (Nordt.) [ryddet Land.

Roden, v. a. (Nordt.) rydde, op-.

Rof, m. -es -e, Ruf (paa Skibe) n.

Rogen, m. -s ub. pl. Rogn (i Fisk), c.; **-er**, m. -s pl. s. sg. **Rognfisk**, **Hun-**, c.; **-stein**, m. -es -e, et Slags Drypsteen, som bestaar af smaae, Fiskerogn lignende Legemer.

Roggen, m. -s ub. pl. (Nordt.) Rug, c.

Roh, aj. raa, ikke bearbeidet, ikke kogt el. stegt; fig. ubannet, uden al fødelig Forfinelse; **-heit**, f. ub. pl. Raahed, c.; undert. ogsaa **-igkeit**.

Rohm, m. s. Rahm.

Rohr, n. -es -e, (i Sammens. pl. **-öhre**, f. Ex. **Feuerröhre**) Rør, Siv, n.; i mange Tilfælde for Röhre, Rør, n., Pibe, c.; især: Løbet i et Gevær.

Rohr-busch, m. -es -üsche, **Rørbusk**, **Siv-**, c.; **-dickig**, n. -es -e, et med Rør el. Siv tæt bevoxet Sted; **-dom-mel**, f. -n, **Rørdrum**, c. (Sumpfugl); **-falke**, m. -n -n, **Fiskegjø**, c.; **-flöte**, f. -n, **Rørfløite**, c.; **-ig**, aj. **rørbevoxet**; **-schmid**, m. -es -e, den, som forfær-diger Løbene til Geværer; **-sperling**, m. -es -e, **Rørspurv**, **-verling**, c.; **-stab**, m. -es -äbe, **Rørstok**, c.; **-stuhl**, m. -es -ühle, **Rørstol**, c.

Röhr-bein, n. -es -e, **Rørbeen**, n. (f. Ex. **Armbenet**, **Laarbenet**); **-brun-nen**, m. -s pl. s. sg. **Springvand**, n.; **-enförmig**, aj. **rørformig**; **-enmeister**, m. -s pl. s. sg. **Vandmester**, c. (som har Opsyn med Vandrørene); **-ig**, aj. bestaaende af Rør, indeholdende Rør; **-kasten**, m. -s pl. s. sg. **Cisterne**, c.; **-meister**, m. d. Æ. s. **-enmeister**; **-s-trog**, m. -es -öge, s. **-kasten**; **-wasser**, n. -s pl. s. sg. **Springvand**, n.; **-ferst Vand**, som ledes gjennem Rør.

Röhre, f. -n, Rør, n., Pibe, Rende, Kanal, c.; (Jagtsp.) de lange, hule Gange under Jorden, som afskillige Dyr grave sig; **lederne -n**, **Læderslange** (ved Spreiter).

Rohren, v. a. og n. m. h. afstøde og indsamle Rørene om Vinteren ovenfor Isen; die **Wände -**, **rore**, bekiede med Rør.

Röhren, v. n. m. h. (om tørre Legemer) s. **rieseln**; (Jagtsp.) **strige heit**; (især om Hjortene).

Röling, m. -es -e, **grøn Vandfro**, c.

Rollbret, n. -es -er, **Mangle**, c.

Rolle, f. -n, **Rulle**, **Trille**, c., **Hjul**, n.; **Valse** (Waltse), c.; en **Ting**, som trækkes frem og tilbage paa Valtser; især: **Rulle**, c. (til Vaskeret) s. **Mandel**; **Rulle**, **Rolle**, c., sammenrullet Ting, c. (i forskjellige Tilfælde, s. Ex. sammen-rullede Tøier; **Pergamentrulle**, **Skue-spillers Rolle** ɔc.); Et **Redskab** til at lade andre Legemer **rulle** over el. igjen-nem; især: **Harpe**, c.

Rollen, v. 1) n. m. h. og s. rulle, trille; fig. (om flydende Legemer) rulle, flyde, hurtig bølge frem; (Jagtsp. om flirfoddede Rovdyr) parre sig, brunst, løbe. 2) a. rulle, trille, vælte: **Steine von dem Berge hinab**; rulle, mangle; s. **Mandeln**; **harpe**: **Erde -**; rulle, vikle rundt: ein **Papier zusammen -**.

Rollentabak, m. -es -e, **Rulletobak**, c. (som sælges i Ruller).

Rollwagen, m. -s pl. s. sg. en **Vogn**, som staaer paa Ruller istedetfor Hjul; **Gangvogn**, c.

Rollwäsche, f. ub. pl. **Rulletøi**, n.

Roman, m. -es -e, **Roman**, c.; **-en-dichter**, m. -s pl. s. sg. **Romandigter**, c.; **-enheld**, m. -en -en, **Romanheld**, c.; **-enheldinn**, f. -en, **Romanheltinde**, c.; **-enmæßig**, aj. **romanagtig**; **-haft**, aj. **romanagtig**; **-tisch**, aj. **romantisk**; **-ze**, f. -n, **Romance**, c.

Römer, m. -s pl. s. sg. **Romer**, c. (**-inn**, f. -en, **Romerinde**, c.); et Slags **udbuget Vinglas**; **-monat**, m. -es -e, den Skat, som Rigsstænderne bevilge til en Krig el. til andre Fornødenhe-der; **-misch**, aj. **romersk**.

Ronde, f. -n, **Rund**, c.; s. **Runde**.

Rondel, n. -es -e, en rund **Plads**; et rundt Taarn, **Rotunde**, c. (forøvrigt til Befæstning); et Slags rundt Hjem-værk ved Fæstningsv.; s. **Rundel**.

Rose, f. -n, **Rose**, c. (i egentl. og fig. Bem.); som **Fruentimmerfornavn** Gen. -ns -n el. **Rosa**, f. -s, i begge Bem. Dim. **Röschen**, n. -s pl. s. sg.; **Rosen** (Sygdom) ub. pl.

Rosen-busch, m. -es -üsche, **Rosen-busk**, c.; **-dorn**, m. -es -en, **R-torn**, **Hyben**, **vild Rose**, c.; **-farbe**, f. -n, **R-farve**, c.; **-farben** el. **-farbig**, aj. **r-farvet**; **-holz**, n. -es -ölzer, **R-ved**, et udenlandsk Ved, som lugter ligesom

Roser; -honig, m. -es ub. pl. R-honning, c.; -kranz, m. -es -änze, R-krands, c. (en Krands af Roser; Paternoster, n.); -nobel, m. -s pl. ſ. sg. Rosenobel, c. (en gammel engelſk Guldmynt); -öl, n. -es -e, R-olie, c.; -roth, aj. r-rød; -ſtein, m. -es -e, R-ſteen (en Diamant, ſteben paa en egen Maade); -ſtock, m. -es -öcke, R-træ, n., -buſk, c.; (Jagtſp.) den nederſte Deel af Hjortens Horn; -wange, f. -n, (digter.) R-kind, en rosenrød Kind; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. R-vand, n.

Roſette, f. -n, Roſette, c.

Roſicht, aj. og roſig, aj. roſenfarvet, -rød; lugtende ſom Roſer; -ge Wangen, Roſenkinder, roſenrøde Kinder.

Roſinante, f. -n, fig. Roſinante, Ekindmær, c.

Roſine, f. -n, Roſin, c.; -nmeth, m. -es -e, el. -wein, m. -es -e, Roſinmiød, -viin, c.; (ſom ved Gjæring tilberedes af Roſiner, Honning og Vand).

Roſmarin, m. -es -e, Roſmarin (Plante), c.

Roß, n. -ſſes -ſſe (Dim. Rößchen, n. -s pl. ſ. sg.) Heſt, (iſær af god Art); Ganger, c.

Roß-apfel, m. -s -äpfel, Heſtepære, c., -ſtarn, n.; -arzenei, f. -en, Heſtemedicin, c. (et for Heſte beſtemt Lægemiddel); Heſtelægekonſt, c.; -arzt, m. ſ. Pferde-; -egel, m. -s pl. ſ. sg. Heſteigle, c.; -haar, n. ſ. Pferde-; -käſer, m. -s pl. ſ. sg. Heſtekorbiſt, Skarnorbiſt, c.; -kamm, m. -es -ämme, Heſtekam, c.; Heſtehandler, -pranger, c.; -kunſt, f. -ünſte, Heſtemaſtine, c. (ſom drives ved Heſte); -markt, m. ſ. Pferde-; -mühle, f. -n, Heſtemølle, c.; -pflaume, f. -n, Heſteblomme, c. (et ſtort Slags Blommer); -ſchweif, m. -es -e, Heſtehale, -rumpe, c.

Roſſen, v. n. m. h. d. Z. (om Hopper) være hingſtgal, ville bedækkes.

Roſſig, aj. hingſtlyſten.

Roſt, m. -es, 1) pl. -öſte, Riſt, c.; iſær paa Skorſtene og i Kakkelovne; (i Bjergv.) en af Ertz, Træ og Kul tilberedet Bunke, for, naar Brændet antændes, at drive de uægte Maſſer ud af Ertſen, hvilket kaldes at riſte, (röſten). 2) pl. -e, Ruſt, c. (iſær paa Metaller, men ogſaa paa andre Legemer, f. Ex. Sæd). [ſter.

Roſtbrenner, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Röſt-

Röſte, f. -n, Herriſt, c., Horbledningsſted, n. (i en Flod el. Dam, hvor Hørren el. Hampen lægges i Blød).

Roſten, v. n. m. ſ. ruſte; fig. blive gammelt, ufynligt, ubrugbart, lidt efter lidt forgaae.

Röſten, v. 1) a. rødne, lægge i Rede (Forraadnelſe): den Flachs. 2) a. og n. m. h. riſte: Brod in Butter; brune, branke: Mehl; (i Bjergv.) ſ. Roſt 1); das - og -ſtung, f. -en, Rødning, Riſten, Riſtning, c.

Röſter, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) den Arbeider, ſom beſørger Riſtningen, ſ. Roſt 1; der Roſtbrenner.

Roſtflecken, m. -s pl. ſ. sg. Ruſtplet, c.

Roſtig, aj. ruſten, bedækket med Ruſt.

Roſtral, n. ſ. Raſtral.

Roth, röther, röthеſt, aj. rød; -e Rübe, Rødbede, c.

Roth, n. (indecl.) undert. for die Röthe, ſ. dette Ord.

Roth-auge, n. -s -n, Rudſkalle, c., et Slags Ferſkvandsfiſk; -äugig, aj. rødeiet; -bäckig, aj. rødkindet, rødmuſet; -barbe, f. -n, Skægmulle (Fiſk); -bart, m. -es -ärte, (foragt.) Rødſkæg, c. (en Perſon med rødt Skæg); en Art graae Vildænder; -bärtig, aj. rødſkægget; -binder, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Böttcher; -braun, aj. rødbruun; -büche, f. -n, Rødbøg, c.; -erle, f. -n, almindelig Elle; -feder, f. -n, et Navn paa forſkjellige Fiſke med røde Finner el. røde Haler; -fiſch, m. -es -e, Alpelax, c.; -fleckig, aj. rødplettet; -fuchs, m. -es -üchſe, en rødlødet Heſt; -gerber, m. -s pl. ſ. sg. Garver, c.; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Klokkeſtøber, Metalſtøber, c.; -glühend, aj. rødgloende, glødrød; -haarig, aj. rødhaaret; -hals, m. -es -älſe, Rødhals (Fugl), c.; -hirſch, m. -es -e, Hjort, c. (formedelſt dens rødbrune Farve); -holz, n. -es -ölzer, Rødtræ, n., Brunnſpaan, c. (at farve med); -kehlchen, n. -s pl. ſ. sg. Rødbrelk, rødbryſtet Vipſtjert, c. (Fugl); -kohl, m. -es ub. pl. Rødkaal, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Rødhoved, c. (et Mſk. el. et Dyr med rødt Haar el. røde Hovedfjeder); -lauf, m. -es ub. pl. Rosen (en Sygdom); Blodgang, c. (Sygdom); -ſchimmel, m. -s pl. ſ. sg. Rødſtimmel, c.; -ſchnabel, m. -s -äbel, Rødnæb, n. (Fugl); -ſchwanz, m. -es -änze, rødhalet Vipſtjert (Fugl), c.; -ſtein, m. -es -e, Rødſteen, c.; -wälſch, aj. om det blandede Sprog, ſom de europæiſke Zigeunere, Røvere og ſlige Folk tale; pluddervolſk, hørende til Landſtrygerſproget, Typeſproget, (das -wälſch); -wangig, aj. rødkindet; -wildpret, n. -es ub. pl. Hjort og Hind; -wurſt, f. ſ. Blut-.

Röthe, f. ub. pl. det Røde, Rødhed, Rødme, c., Rede, Farverrede, c.

Röthel, m. -s pl. ſ. sg. Rødkrid, c.

Röthein, pl. ub. sg. Mæslinger.

Röthen, v. 1) a. gjøre rød, rødne. 2) n. m. h. blive red, rødme.

Röthlich, aj. rødlig, rødagtig, rødlaben.

Röthling, m. -es -e, rødhalet Vipſtjert (Fugl) c.; Rudſkalle (Fiſk) c.;

en Art roblige, ſpiſelige Svampe; en blegrød el. lyſerød Vin.

Rothſchild, n. -es ub. pl. Rocskilde (By i Danmark).

Rotte, f. -n, Flok, c. (Mſkr. el. Dyr); Rode, Bande, Complot, c.; (foragt.) Sect, c., Parti, n.; -n, v. a. rotte; ſich zuſammen-, ſammenrotte ſig, flokke, forſamle ſig i ond Henſigt; (ſjeld.) udrydde; -nmacher, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Rottirer; -nweiſe, aj. rodevis, troppevis; (iſær om Soldater); -ttiren, v. a. ſich zuſammen -, b. T. ſ. Rotten; -ttirer, m. -s pl. ſ. sg. b. T. Complotmager, Partiſtifter, ein -nmacher; Deeltager i en Complot, Partigænger; ein -ttgeſell; -ttmeiſter, m. -s pl. ſ. sg.; (n. St.) Corporal, c.

Rotunde, f. -n, Rotunde, c.

Rotz, m. -es ub. pl. vulg. Snot, n.; Snive, c. (en Sygdom hos Hefte og Faar); -en, v. n. m. b. vulg. ſnude ſig; -ig, aj. ſnottet; ſnivet (om Hefte); -löffel, m. -s pl. ſ. sg. vulg. Snotteprog, c.; (foragt.) et ungt, upoleret Mſke.; -naſe, f. -n, vulg. en ſnottet Næſe, Snotnæſe, c. (et Barn med en ſnottet Næſe); ſ. -löffel.

Route (l. Rute) f. -n, Rpute, c.

Routine (l. Rutine) f. -n, Routint, c.

Rübe, f. -n, Roe, c.; den Deel af Heſtens Rygrad, ſom gaaer ned i Rumpen; -ſaat, f. ub. pl. og -ſamen, m. -s ub. pl. Rapsfæd, b. T. Raps, c.

Rubel, m. -s pl. ſ. sg. Rubel, c. (en ruſſiſk Solvmynt).

Rubin, m. -es -en (ogſaa -e) Rubin, c.; -fluß, m. -ſſes -üſſe, ægte Rubin, c.

Rüböl, n. -es ub. pl. Rapsfædsolie, c.

Rubrik, f. -en, Rubrik, c.

Rübſen, m. -s ub. pl. b. T. Raps (Rapsfæd) c.

Ruchlos, aj. rygesløs, gudsforgaaen; (b. T. Sydt. og Nordt.) forglos, ubekymret, ubeſindig; -igkeit, f. -en, R-hed, G-hed, c.

Ruchſen, v. n. m. h. kurre.

Ruchtbar, aj. almeendekjendt; - werden, rygtes, blive kundbar; -keit, f. ub. pl. Kundbarhed, c.

Ruck, m. -es -e, Ryk, n.

Rück-bürge, m. -n -n, Efter-Borgen, Contra-Cautioniſt, c.; -erinnerung, f. -en, Tilbageerindring, c.; -fahrt, f. -en, Tilbagereiſe, c.; -fall, m. -es -älle, Tilbagefald, n. (i en Sygdom, og i Theologien til de forrige Synder); -- eines Lehns, Hjemfald, n.; -fällig, aj. tilbagefaldende, hjemf-; -fracht, f. -en, Retourfragt, c.; -frage, f. Foreſpørgſel, c., Spørgsmaal paa et Spørgsmaal; pl. -n, Efterſpørgſel, c.; ub. pl.; -gang, m. -es -änge, Tilbagegang, c.; -gängig, aj. (Sydt.) tilbagegaaende; fig. ſom gaaer til Agters, Kredsgang, ſom gaaer ind igjen; -geben, v. i. n. m. ſ. gaae tilbage, retournere; -grat, (-grath) m. (n.) -es -e, Rygrad, c.; -halt, m. -es ub. pl. blot fig. Tilbageholdenhed, c. (Sky, Selvtvang, Undſeelſe); -kehr, f. ub. pl. Tilbagevenden, c.; -kunft, f. ub. pl. Tilbagekomſt, c.; -lehne, f. -n, ſ. Rückenlehne; -linge, av. b. T. for -wärts; -marſch, m. -es -ärſche, Tilbagemarſch, c.; -reiſe, f. -n, Tilbagereiſe, c.; -ſchein, m. -es -e, Reverts, n.; -ſeite, f. -n, Bagſide, c.; -ſicht, f. -en, blot fig. Henſyn, Tilbageſyn, n., Betragtning, c.; - - nehmen auf etw., tage med i Betragtning, i Overveielſe; Vim. die ſchuldige - - verſagen, Agtelſe, c.; nur nach - -en handeln, egennyttigt, partiſt; -ſichtlich, aj. med Gen., med Henſyn til; -ſiegel, n. -s pl. ſ. sg. Contraſegl paa Dokumenter, Expeditioner ꝛc.; -ſtig, m. -es -e, Bagſæde, n. (i en Vogn); -ſprache, f. -n, i den Talem. mit Vim. - - halten el. nehmen, Referat, have Samtale med en Perſon, ſom har noget at ſige ved en Rings Afgjørelſe, før den endeligen afgjøres; -ſtand, m. -es -ände, Reſt, Reſtance, c., det endnu ikke Betalte af en ſkyldig Pengeſum; -ſtändig, aj. tilbageſtaaende (i Betaling), reſterende; - - ſeyn, ſtaae til Reſtance; -ſtellig, aj. (Sydt.) ſ. -ſtändig og -gängig; -tritt, m. -es -e, Tilbagetrin, n.; -wand, f. -ände, Bagvæg, c.; -wärts, av. baglængs, med Ryggen vendt imod; (undert. b. T. for zurück) tilbage; -weg, m. -es -e, Tilbagevei, c.; -weiſe, av. rykkis, ſtedevis, i Stedetal; -zug, m. -es -üge, Tilbagetog, n.; ſær om Krigshære.

Rücken, v. 1) n. m. ſ. rykke: zuſammen -; mit der Armee in ein Land -; höher -, rykke høiere, ſtige i Rang. 2) a. rykke: den Hut in die Augen; (undert.) rive, trække.

Rücken, m. -s pl. ſ. sg. Ryg, c.: ſeinem Feinde den - kehren; der - eines Meſſers, eines Buches, eines Berges; Vim. etw. hinter dem - nachſagen, paa hans Bag; Vim. den - halten, være til Rygſtød; Vim. den - wenden, vende Ryggen, forlade.

Rücken-halt, m. -es -e, (i Krigsv.) Baghold, Reſervecorps, n.; fig. Rygſtød, n.; -lehne, f. -n, Rygſtød, n.; -mark, n. -es ub. pl. Rygmarv, c.; -wind, m. -es -e (i Sſp.) Agterwind, c.

Rüde, aj. raa, udannet, voldende.

Rüde, m. -n -n (Jagtſp.) Hannen af Hunde, Ræve og Ulve; (i vidtløftigere Bem.) en ſtor, ſtærk Hund, Pudelhund, Bulbider, Lænkehund.

Rudel, n. (m.) -s pl. ſ. sg. en Mængde Ting af eet Slags; Klump,

Heden, c.; især (Jagtsp.) en Trop Hjorte el. Vildsviin.

Rüdenhorn, n. -es -örner, Jagthorn af Been, Horn el. Træ, som giver en dyb Lyd.

Ruder, n. -s pl. s. sg. Aare, c. (at roe med); Ror, Skibs-, n.; fig. den øverste, fornemste Fører, Leder: das - des Staates; (i Bryggerier) et Redskab til at røre om med.

Ruder-bank, f. -änke, Rorbænk, Toft, c.; -er, m. -s pl. s. sg. og -knecht, m. -es -e, Rorskarl, Sluproer, c.; -s-loch, n. -es -öcher, Aarehul, n.; Rorgat, n. (den Aabning bag i Skibet, hvori Roret gaaer); -los, aj. uden Ror; -meister, m. -s pl. s. sg. Qvartermester paa en Sluppe, Opsynsmand over Rorskarlene; -nagel, m. -s -ägel, Aaretol, c.; -schiff, n. -es -e, Rorfartei, Aareskib, n.; -schlag, m. -es -äge, Aareslag, n.; -zug, m. -es -üge, Aaretag, n.

Rudern, v. a. og n. m. h. roe.

Ruf, m. -es pl. (i nogle Tilfælde) -e, Raab, Skrig, n.; (Jagtsp.) et vist Sted i Jagthornet; ethvert Redskab, hvormed man efterligner Dyrs Stemme; fig. Kald, n. (til visse Forretninger); undert. for Beruf; Rygte, n., Omtale, c.; in - kommen, i Folkemunde; einen guten - haben, et godt Rygte, et godt Lov; Einen in übeln - bringen, i ondt Rygte, i slet Ry. [Saar).

Rufe, f. -n, Skorpe, c. (især paa

Rufen, v. l. 1) n. m. h. raabe, kalde; (især Sydt.) Elm., raabe til, kalde ad. 2) a. die Stunden -, bekjendtgjøre ved at raabe, udraabe; Einen -, raabe ad, raabe til, kalde paa.

Rufendung, f. -en, Ruffald, m. -es -älle, Vocativ, n.

Rüge, f. -n (næsten forældr.) Beskyldning; Anklage, Denunciation, c.; Forbrydelse, c. (Overtrædelse af en Lov); en Forbrydelses lovmæssige Undersøgelse; Straf for en Forbrydelse; især Afstraffelse efter Loven; s. Rügegericht; Politieanordning, Øvrigheds-, c.; -s-amt, n. -es -ämter, Justitskollegium, n. (Politiekammer), som underseger Klager, og straffer Forseelser; -gericht, n. -es -e, et Slags Underret, Politieret, c., -kammer, n.; -n, v. a. (Sydt.) anføre, omtale; (n. St.) bekjende, bevidne; (sjeld.) beskylde, anklage; ein Vergehen -, dadle, irretsætte for; straffe efter Lov og Dom, ansee (med Pengebøde); -gung, f. -en, Irretsættelse, Afstraffelse, c.

Ruhe, f. 1) ub. pl. Ro, Rolighed, Stilhed, Fred, Hvile, c. 2) pl. -n, (undert.) Stedet, hvor' en Person el. Ting holder.

Ruhe-bank, f. -änke, Hvilebænk, Lei-, c.; Müßiggang ist des Teufels -, Hovedpude; -bett, n. -es -e, Sopha, Canapee, Løibænk, c.; -kammer, f. -n, Hvilekammer, n.; fig. Graven; -los, aj. hvileløs; -platz, m. -es -ätze, Hvileplads, c., -sted, n.; -punct, m. -es -e, Hvilepunkt, c. (n.); -stand, m. -es ub. pl. Ro, Rolighed, rolig Tilstand, c.; er ist in den - - versetzt, paa Pension; -stelle, f. -n, Hvilested, n.; -s-stunde, f. -n, Hviletime, c.; -tag, m. -es -e, Hviledag, c.

Ruhen, v. n. m. h. hvile, være rolig; fig. sove; hvile i Graven; sein Blick ruhete auf dem Gemälde, hvilede, var heftet paa.

Ruhig, aj. rolig, stille.

Ruhm, m. -es ub. pl. Roes, Hæder, Berømmelse, c.; (undert.) Gjenstanden for Berømmelsen, Fortrinet selv; ohne - zu melden, uden at rose mig selv.

Ruhm-begierde, f. ub. pl. Begjærlighed efter Roes, Ærefærdighed, c.; -s-begierig, aj. ærefjær; -gier, f. ub. pl. Ærefjærhed, c. (i ond Bem.); -gierig, aj. ærefjær (i ond Bem.); -los, aj. uberømt; -losigkeit, f. -en, Ubersmithed, c.; -redig, aj. fortalende, prælende, frydende; -redigkeit, f. ub. pl. Fortalenhed, c., Praleri, Skrydert, n.; -sucht, f. ub. pl. Ærefygge, c.; -süchtig, aj. ærefyg; -würdig, aj. roesværdig; -würdigkeit, f. ub. pl. Roesværdighed, c.

Rühmen, v. a. eine Person; eine S., rose, berømme; sich (Acc.) einer S. (Gen.) -, rose sig af.

Rühmer, m. -s pl. s. sg. (sjeld.) Roser, c.

Rühmlich, aj. berømmelig, roesværdig, priselig; -keit, f. ub. pl. B-hed, R-hed, P-hed, c.

Ruhr, f. -en, die weiße, Bugflaab, tyndt Liv, Bugløb, n.; die rothe -, Blodgang, c.

Rühr-ei, n. -es -er, d. T. Roræg, c.; -haken, m. -s pl. s. sg. s. Sakenpflug; -ig, aj. rørig; -kelle, f. -n, en Slev til at røre om med i andre Ting; -löffel, m. -s pl. s. sg. Rørestee, c.; -scheit, n. -es -e, -stange, f. -n, -stecken, m. -s pl. s. sg. Rørestang, -stok, c.

Rühren, v. 1) n. m. h. røre, naae, række; hidrøre fra, komme af. 2) røre, bevæge, sætte i Bevægelse; Einen -; Elm. das Herz -, røre, bevæge til Medlidenhed, til Deeltagelse; die Trommel -, røre, slaae; vom Blitze gerührt, truffet; den Brei -, omrøre; einen Acker - (ruhren), pleie anden Gang; rühre dich! ild! muntert! hurtigt! -s-rung, f. ub. pl. Roren, c.; især fig. Rørelse, inderlig Bevægelse, c.; die - des Ankers, Køring, c.; -rungslos, aj. uden at røres.

Ruin, m. -es -en, Ruin, c.

Rülps, m. -es -e, vulg. Ræben, c.; -en, v. n. m. h. ræbe.

Rum, m. -es ub. pl. Rum, c.

Rummel, m. -s pl. ſ. sg. Rummel, megen Larm, c.; Skrammel, Kram, n., en Mængde af flere Ting, Godt og Slet mellem hverandre; fig. (foragt.) ſnavs Hiſtorie; (i Piketſpil) Rummel, c.; -abend, m. -es -e, ſ. Polter-; -el, f. ub. pl. gamle, forlagte Ting; Skrummel, n.; et gammelt, brøſtfældigt Huus; (Nordt.) Rumlen; -n, v. n. m. h. d. T. rumle.

Rumör, m. -es ub. pl. Støi, Bulder, ſtærk Allarm, c.; -en, v. n. m. h. larme, ſtøie, buldre; -er, m. -e pl. ſ. sg. En, ſom gjør Larm.

Rumpelkasten, m. -e pl. ſ. sg. Skrammelkiſte, c.

Rumpeln, v. n. m. h. rumle, larme (men ſtærkere end rummeln).

Rumpf, m. -es -ümpfe, Krop, c.: der - ohne Kopf; der - eines Skibes, Strog, n.; der - eines Fiendes, Bul, c.; der - in einer Mühle, Tragten. [ler paa; das Maul, vrænet.

Rümpfen, v. a. die Naſe, ſlaae Krol-

Rund, aj. rund; fig. d. T. trind, kjødfuld, feed; uden Omſvøb, ligefrem, oprigtig, reent ud; eine -e Zahl, et rundt Tal, ſom beſtaaer af lutter Tiere; länglich -, oval; - erhaben el. erhaben -, convex; -hohl, concav.

Rund, n. -es -e, (Dim. Ründchen, n. -s pl. ſ. sg.) Rundkreds, c.; das ganze - der Erde, den hele Jordens Kreds. [Skaaldrikken).

Runda, n. ub. pl. Fanfare, c. (ved

Runde, f. 1) ub. pl. Rundheed, Kreds, Runding, c.; Rundhed, c. (Beſtaffenheden, at være rund). 2) pl. -n, Rund, c. (i Krigsſp.). [Afrunding, c.

Ründe, f. ub. pl. Rundhed, c.; fig.

Ründen, v. a. runde, gjøre rund, d. T. ogſaa rundiren.

Runden, v. n. m. h. rundes.

Rundgesang, m. -es -änge, et Slags muntre Sange, ſom ſynges rundt af Flere. [c.

Rundheit, f. ub. pl. d. T. Rundhed,

Rundiren, v. a. d. T. runde, gjøre rund.

Rundlich, aj. rundagtig, lidt rund.

Rundung, f. -en, Runding, Rundhed, c., en rund Skikkelſe; en Kreds; (Jagtſp.) en rund i Skoven kaaren Vei.

Rundung, f. ub. pl. Runden, c.

Rune, f. -n, Rune, c.; -nſchrift, f. ub. pl. Runeſkrift, c.; -nſtab, m. -es -äbe, Runeſtav, Prim-, Runekjevle, c. [Bede, Rodbede, c.

Runkel, f. -n el. -rübe, f. -n, rød

Runkunkel, f. -n, gammel Kjærling, c.

Runks, m. -es -e, (Skjeldsord paa et plumpt Mſk.) Kieds, Tølper, c.

Runzel, f. -n, Rynke, c.; (iſær i Huden); -ig (-zlig) aj. rynket; krumpen; -n, v. a. og n. m. h. rynke, ſlaae Rynker.

Rupf, m. -es -e, Ryk, n.; -e, f. Rykken, c. ub. pl.; ſaa megen Her el. Hamp, ſom paa engang vikles om Rokkehovedet, pl. -n; -en, v. a. rykke, plukke.

Rupie, f. -n, Rupie, c.

Ruppig, aj. vulg. laſet, pjaltet (i Klæder); ſattig, uſel, elendig; fig. gnidſk, meget karrig.

Ruprecht, m. -es -e, (et Dobenavn) Robert; der Knecht -, den Knegt Robert.

Rusch, m. -es -üſche, Ror, Siv, n.: über - und Busch, over Stok og Steen.

Ruſcheln, v. n. m. h. raſle, gjøre Larm; handle med ſjødesløs Iilfærdighed.

Ruſchlich, aj. d. T. ſuſentaſtegtig, hjappende, ubeſindigen iilfærdig.

Rüß, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Sod, c.; -bukte, f. -n, Kanregsbøtte, c.; -bütte, f. -n, Kanregskyſte, c.; -icht, aj. ſodagtig, liig Sod; -ig, aj. ſodet, beſmurt med Sod; -ſchwarz, n. -es ub. pl. Kanregsfarve, c.

Ruſſe, m. -n -n, Ruſſer, c.

Rüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Tryne, Snabel, Snude, c.: der - des Elephanten, Elefantſnabel, c.; -icht, aj. tryneagtig, ſnabelagtig; -ig, aj. trynet, ſnabelet; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Snudebille, c. (Inſect).

Ruſſiſch, aj. ruſſiſk.

Ruſt, f. -en (foræld.) Ro, c.; (i Søfp.) Røſt, n. (hvorpaa Vanterne beſæſtes).

Rüſt-baum, m. -es -äume, Stillads-tømmer, n.; -bret, n. -es -er, Stilladsbræt, n.; -haus, n. -es -äuſer, (undert.) Iſihuus, n.; -kammer, f. -n, Ruſtkammer, n.; -leiter, f. -n, Sideſtykterne paa en Ruſtvogn; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Ruſtmeſter, c.; ſ. Bogener; -ſtange, f. -n, Stilladsbom, c.; -tag, m. -es -e, (i Bibelen) Dagen før Sabbaten el. før en Feſt, Forberedelſesdag, c.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Ruſtvogn, c.; -zeug, n. -es -e, Redſkab, Værktøi, n.; (iſær) Ruſtning, c.

Rüſte, f. -n, d. T. ub. pl. Hvile, Ro, c. (iſær Gravens); die Sonne geht zu -, baler; (hos Kulbrænderne) Arefladſe, ſom lægges omkring Milen.

Rüſten, v. a. ruſte, ud-; ſich zum Kriege, ſich zu Lande, zur See; tilberede, gjøre Anſtalter til; (hos Haandv.) v. n. m. h. reiſe et Stillads.

Rüſter, 1) m. -s pl. ſ. sg. Løv paa Overlæder. 2) f. -n, Wilmetræ, n., Alm. Ulm, c.

Rüstern, aj. Ulmetræes-, af Ulmetræ.
Rüstig, aj. stærk, haandfast; vever, rask; (Sybt.) hurtig; -keit, f. ub. pl. Styrke, H-hed, B-hed, R-hed, c.
Rüstung, f. -en, Rustning, Ud-, c.; (til Krig); en Krigers Rustning, Krigsfornødenheder; (undert.) Stillads, n.; Skaftet paa en Skaalflitsbue samt Spænderen og det øvrige Tilbehør; fig. ogsaa et vist Slags Flitsbue.
Ruthe, f. -n, (Dim. Rüthchen, n. -s pl. s. sg.) Vaand, lang, tynd, bøielig Green, c.; Riis, n.; Rode, c. (Maal paa 5 Alen); (Jagtsp.) den lange, tynde Hale hos de fleste firfødde Dyr; det mandlige Lem hos Mkr. og Dyr.
Ruthen-gänger, m. -s pl. s. sg. en Bjergmand, som forstaaer at bruge Ertsfegeren; -kappe, f. -n, Pileiskrem, c.; -mann, m. -es -änner, og -schläger, m. -s pl. s. sg. s. -gänger.
Rutschen, v. n. m. s. d. T. glide; flytte sig sildende frem.
Rutscherrecht, n. -es -e, en Grundeiers Ret til at lade en skyldig Afgift, naar den ikke erlægges paa den bestemte Dag, forbøde fra Dag til Dag efter Forfaldstiden. Renter, som erlægges efter denne Ret, kaldes Rutscherzins, Werthozins, m. -es -e.
Rütteln, v. a. Linen el. etw., ruske, ryste, knuge.
Rüttelstroh, n. -es ub. pl. s. Krummstroh.

S.

S, (det nittende Bogstav i A B C. I Udtalen finder ingen Forskjel Sted mellem ſſ og ß; ß skulde egentligen kun sættes efter en langtrukket, ſſ efter en skarp Vokal; den almindeligste Skrivemaade er dog, at dette kun sagttages i Midten af et Ord, men i Enden af Ordet sættes ß).
Sa! interj. frisk! lystig! hopsa!
Saal, m. -es pl. Sale, Sal, c.; (fordum) Bolig, c., Huus, n., en fornem Herres Pallads; (n. St.) Pladsen foran en Etages Værelser; -thür, f. -en, Salsdør, c.
Saat, f. -en, ub. pl. Saaening, c. (især Sædens); Sæd, c., Frø, n. (som saaes; ung Grøde); -bohne, f. -n, Bønne, man vil saae; -feld, n. -es -er, Sædemark, c.; -korn, n. -es -örner, Saaekorn, n.; -zeit, f. -en, Saastid, Sæde-, c.
Sabbath, m. -es -e, Sabbat, c.; fig. (undert.) Søndag, c.; -er, m. -s pl. s. sg. (i Luthers Bibeloversættelse) en Hverdag.
Säbel, m. -s pl. s. sg. Sabel, c.; -bohne, f. -n, Sabelbønne (en Art tyrkisk Bønne); -fuß, m. -sses -üsse, Hestefod, c. (en krum, vanskabt Fod); -schnäbler, m. -s pl. s. sg. forkeertnæbbet Klyde (Sumpfugl); -tasche, f. -n, Husarrtaske, c.
Säbeln, v. a. s. Niedersäbeln.
Säbenbaum, m. -es -äume, Sevenbom, c. (et Slags Enebær).
Sach-erklärung, f. -en, Sagforklaring, c.; -fällig, aj. (jurid.) sagfaldet, tabt sin Sag; -führer, m. s. -walter; -kenntniß, f. -sse, Sagkundskab, c.; -register, n. -s pl. s. sg. Sagregister, n.; -verständige, m. -n -n, Sagkyndig, c.; -walter, m. -s pl. s. sg. Sagfører, Advocat, c.; (undert.) Agent, Fuldmægtig, c.
Sache, f. -n, Sag; Retssag, Anliggende, Forretning, c.; Ting, c.; seine -n, hans Sager (Bosskab, Klæder ꝛc.).
Sachelchen, n. -s pl. s. sg. liden Sag, liden Forretning; die -, Smaating, Legetsi, n.
Sachlich (sædv. sächlich) aj. Ting angaaende; das sachliche Geschlecht (i Grammat.) Intetkjøn, n. genus neutrum.
Sachse, m. -n -n, Sachser, c.
Sächsisch, aj. sachsisk.
Sacht, aj. sagte, lav; langsom; magelig, lemfældig; som av. sagtens, let (at iværksætte).
Sack, m. -es -äcke, (Dim. Säckchen, n. -s pl. s. sg.) Sæk, Pose; d. T. ofte Pung, Penge-, c.; ethvert huult i een Ende lukket Rum; (n. St.) en Gade uden Udgang; (Sybt- og Nordt.) Lomme, c., Hungen (Scrotum); mit- und Pack ausziehen, med Pik og Pak; rufe nicht eher Hase, ehe du ihn im -e hast, sælg ikke Huden, før du har skudt Bjørnen; (hos Jøder) en snever Sørgeklædning.
Sack-band, n. -es -änder, Sækkebaand, n.; -garn, n. -es -e, et aflangt Fiskergarn; -geige, f. -n, Stokfiol, c.; -leinwand, f. ub. pl. Sækkelerred, n.; -nadel, f. -n, Pakknaal, c.; Snaal (Fisk) c.; -pfeife, f. -n, Sækkepibe, c.; -pistole, f. -n, s. Puffer; -träger, m. -s pl. s. sg. Drager, Strandebæt, c.;

-tuch, n. -es -tücher, Sækkelærred, n.; -uhr, f. -en, (Sybt.) Lommeuhr, n.; -zwilich, m. -es -e, grovt Dvelg, som bruges til Sække.

Sacken, v. a. fylde i Sæk; fig. proppe begjerlig (ein -, be-); vulg. sich (om Klæder) slaae Folder, pose.

Säcken, v. a. putte i en Sæk, og drukne.

Sacrament, n. -es -e, Sacrament, n. (vulg. som en letsindig Bandemaade); -iren, v. n. m. h. vulg. bande og larme; -lich, aj. Sacramentes-, som hører til Sacramentet.

Sacristan, m. -es -e, (n. St.) Degn, Klokker, c.

Sacristei, f. -en, Sacristie, n.

Sadebaum, m. s. Säben-.

Sadrach, m. -es -e, vulg. et ondskabsfuldt, rasende Mæst.

Säemann, m. -es -änner, Sædemand, Saae-, c.; -tuch, n. -es -ücher, Saaesæk, c.; -zeit, f. -en, Sædetid, Saaetid, c.

Säen, v. a. saae, udstrøe Sæd: Gerske; udstrøe, udkaste med fuld Haand: Geld; fig. sehr dünne gesäet, i ringe Mængde tilsammen.

Saffian, m. -es ub. pl. Safian, n.

Saflor, m. -es -e, Saflor, n.

Safran, m. -es ub. pl. Safran, c.; -farbig, aj. safranfarvet, -guul.

Saft, m. -es -äfte, Saft, c.; fig. seine Rede war voll - und Kraft, Aand og Kraft; (i Apoth.) Saft, c. (i denne Bem. Dim. Säftchen, n. -s pl. s. sg.).

Saft-farbe, f. -n, Saftfarve, c. (som tilberedes af Safter); -grün-, n. -es ub. pl. Saftgrønt, Blærgrønt, n.; -ig, aj. saftig; saftfuld; -ige Reden, fig. d. A. smudsig, raaden, ukydsk; -igkeit, f. ub. pl. Saftighed, c.; -los, aj. saftløs; fig. eine -lose Rede, tør, kraftløs; -reich, aj. saftrig; -röhre, f. -n, (i Dyrer) Saftrør, n.; -voll, aj. saftfuld.

Sage, f. -n, Sagn, Rygte, n.; d. A. Efgende, Udsagn, n.

Säge, f. -n, Sav, c.

Säge-blatt, n. -es -ätter, Savblad, n.; -block, m. -es -öcke, Savelad, n., Savebløk, c. (at save Brænde paa); -bock, m. -es -öcke, Savebuk, c. (at save Tømmer paa); -fisch, m. -es -e, Savfisk (Squalus pristis); -mehl, n. -es ub. pl. s. -späne; -nstiege, f. -n, Træhoveps, c.; -nschmid, m. -es -e, Savsmed, c.; -späne, pl. ub. sg. Savspaaner; -zähn, m. -es -ähne, Savtand, c.

Sagen, v. a. sige: die Wahrheit; Dim. etw., zu Dim. etw., von Dim. etw.; Dim. Dank -, takke; für Einen gut -, sige god for, være Borgen for; ogsaa n. m. h. for: tale; fig. sige: er hat hier nichts zu -, befale; gjøre hvendt paa enhver hvendelig Maade; was soll das -, betyde; være af Vigtighed.

Sagen, v. a. save.

Sager, m. -s pl. s. sg. Savskærer, c.

Sago, m. ub. pl. Sago, c.

Sahne, f. ub. pl. (n. St.) sød Fløde, c.

Saite, f. -n, Streng, c. (paa et Instrument); -nhalter, m. -s pl. s. sg. Violinstol, c.; -ninstrument, n. -es -e, Strengeinstrument, n.; -nspiel, n. -es -e, Strengeleg, c.: (foræld.) et Strengeinstrument; ub. pl. Musiken derpaa.

Salamander, m. -s pl. s. sg. Salamander, c.; -eidechse, f. -n, Salamanders-Firfoden, c.

Salangäne, f. -n, indisk Svale, c. (hvis Rede er spiselig).

Salar (-är) n. -s -e, Salar, n.

Salat, m. -es -e, Salat, c.

Salbader, m. -s pl. s. sg. d. A. Vaaser, Vrøvler, c.; -quakſalver, Marktskriger, c.; -ei, f. -en, Vaas, Vrøvl, n., Pølsesnak, c.; -quakſalberei, Marktskrigeri, n.

Salband, n. -es -änder, Liste, Bord, c. (af vævet Asi); (i Bjergv.) den Steenart, som indfatter Ertsen i Gangene.

Salbe, f. -n, Salve, c.; -n, v. a. salve, bestryge med vellugtende Olie el. Salve. [Stav.) (Urt).

Salbei, f. ub. pl. Salvie, c. (3

Salben-büchse, f. -n, Salvebøsse, c.; -handel, m. -s ub. pl. Salvehandel, c.; -händler, m. -s pl. s. sg. Salvekræmmer, c.

Salböl, n. -es -e, Salveolie, c.

Salbung, f. -en, Salvelse, Salving, c.

Saldirung, f. el.

Saldo, m. (indecl.) Saldo, c.

Salep, m. -s ub. pl. Salep, c.

Saline, f. -n, Saltværk, n.

Salleiste, f. s. Salband.

Salm, m. -es -e, (m. St. især Eyst.) Lax, c.

Salmiak, m. -s ub. pl. Salmiak, c.

Salon, m. -s -s, Salon, c.

Salpeter, m. -s ub. pl. Salpeter, n.

Salpeter-erde, f. -n, Salpeterjord, c.; -fraß, m. -es -e, en Feil ved Bygge og Mure, hvor Kalken og Stenene blive flore og falde ud; -geist, m. -es ub. pl. s. -saure; -hütte, f. -n, Salpeterhytte, c.; -icht og -ig, s. Salpetricht, -ig; -saure, f. -n, Salpetersyre, c.; -sieder, m. -s pl. s. sg. Salpetersyder, c.; -siederei, f. -en, Salpetersyderi, n.

Salpetricht, aj. salpeteragtig.

Salpetrig, aj. som indeholder Salpeter. [mortale, n.

Saltomortale, n. (ogsaa m.) Salto-

Salve, f. -n, Salve, c. (Krudt); -garde, f. -n, Salvegarde, c.

Salveide, f. -n, en Art Pil med ægdannede Blade.

Salz, n. -es -e, Salt, n.; fig. Vittighed (bidende).

Salz-amt, n. -es -ämter, Saltværks-collegium, n.; -brühe, f. -n, Lage, Salt-, c.; -brunnen, m. -s pl. f. sg. Saltbrønd, c.; -faß, n. -sses -ässer, Saltfad, n., Salttønde, c.; Saltkar, n. (at sætte paa Spisebordet, el. af Træ med Laag paa, at hænge i Rekkenet); -fleisch, n. -es ud. pl. saltet Kjød, n.; -fluß, m. -sses -üsse, Saltsted, n. (et Flod af saltagtige Vædster); -grube, f. -n, Saltgrube, c.; -hecht, m. -es -e, saltet Gede, c.; -icht, aj. saltagtig, lidt salt; -ig, aj. sgltet, salt; -korn, m. -es -örner, Saltkorn, n.; -kothe, f. -n, Salthytte, c. (hvor Salt koges); -quelle, f. -n, Saltkilde, c.; -schank, m. -es ud. pl. (n. St.) Saltbekeri, n.; -schreiber, m. -s pl. f. sg. Skriver ved et Saltværkscollegium; -schweiß, m. -es -e, Saltvand, som ligesom sveder ud af Klofter og Ridser; -sieder, m. -s pl. f. sg. Saltsyder, c.; -siederei, f. f. Saltværk; -sole, f. f. Sole; -stein, m. -es -e, Saltsteen, c. (som ved Kogningen sætter sig paa Saltpanden); -stück, n. -es -e, saa meget Salt, som paa engang bliver kogt i en Pande; -wasser, n. -s pl. f. sg. Saltvand, n.; -werk, n. -es -e, Saltværk, n., -grube, c., -syderi, n.

Salzen, v. (regl. undt. partic. gesalzen) a. salte, bestrøe med Salt; gesalzen, fig. d. T. meget dyr; gesalzener Häring, Spegesild, c.

Salzen, aj. salt, saltet.

Same, m. -ns -n, Frø-, -korn, n.; Sæd, c. (hos Mstr. og Dyr); fig. Fostenes og mange Insecters unge Yngel; (i Bibelen) Afkom, c., Efterkommere; (n. St.) den unge, grønne Sæd; god Lærdoms Frø, for saavidt den bringer Frugt; (undertr.) den første Foranledning til sædelig Forbedring.

Samen-baum, m. -es -äume, Træ, som bliver staaende til Forplantelse; -behälter, m. -s pl. f. sg. Frøgjemme, n.; -fluß, m. -sses -üsse, Sædflod, n.; (betragtet som en Sygdom); -gefäß, n. -es -e, Sædkar, n.; -gehäuse, n. -s pl. f. sg. Frøhuus (paa Vexter); -gerste, f. ub. pl. Saadbyg, n.; -holz, n. -es -ölzer, Skov af Træer, som blive staaende til Forplantelse; -korn, n. -es -örner, Sædekorn, Frø-, n.; -schule, f. -n, en Plantestole (i hvilken man opsiger Frugttræer af Frø); -stängel, m. -s pl. f. sg. Frøstilk, c.; -staub, m. -es ub. pl. Sædstov, n.; -thierchen, n. -s pl. f. sg. Sædhyr, n.; -weizen, m. -s ub. pl. Saadhvede, c.

Sämerei, f. -en, d. T. Frøart, flere Arter Plantefrø.

Sämisch, aj. -es Leder, Semslæder, n.; -gerber, m. -s pl. f. sg. Hvidgarver, som tilbereder Semslæder.

Sammeln, v. a. samle, sanke (mest om livløse Ting: Geld, Schätze; sjeld. om levende Skabninger for ver-); fig. sich, samle, sætte sig.

Sammelplatz, m. -es -ätze, Samlingsplads, c.

Sammet el. Sammt, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Fløiel, n.

Sammet-blume, f. -n, Fløielsblomst, c.; -burste, f. -n, F-børste, c. (at børste Fløiel med); -weber, m. -s pl. f. sg. F-væver, c.

Sammler, m. -s pl. f. sg. Samler, c.

Sammlung, f. -en, Samlen; Samling, c.

Sammt, m. f. Sammet.

Sammt, 1) præp. med Dat. (sjeld. og d. T. for: mit) med, tilligemed, samt. 2) av. (sjeld. og blot i Sanc.) - und sonderes, alle tilsammen og hver for sig.

Sammten, aj. Fløiels-, af Fløiel.

Sämmtlich, aj. samtlig, alle tilsammen.

Samstag, m. -es -e, (især Sydt.) [Løverdag, c.

Sanct, aj. indecl. hellig, (sættes foran Hegeners Navne, og betegnes sædv. blot med S, Sct. el. St.): St. Paulus.

Sand, m. -es ub. pl. Sand, c.

Sand-aal, m. -es -e, Tobiesen (Fisk) c.; -allee, f. -n, en med Sand opfyldt Allee; -bank, f. -änke, S-banke, c.; -beere, f. -n, Bjørnebær, Meel-, n.; -berg, m. -es -e, S-bjerg, n.; -boden, m. -s -öden, S-bund, c.; -büchse, f. -n, S-huus, n.; -gang, m. -es -änge, en med Sand opfyldt Gang; -grube, f. -n, S-grav, c.; -grund, m. -es -ünde, S-grund, c.; -guß, m. -sses, 1) ub. pl. smeltede Metallers Støbning i Sandformer. 2) pl. -üsse, Jernvare, støbte i Sandformer; -hase, m. -n -n, et Slags Harer; einen - hasen machen, slaae Fiæsk (i Keglespil); -hausen, m. -s pl. f. sg. S-bynge, -bunke, c.; -ig, aj. sandig, sandet; -kloß, m. -es -ösze (i Læget.) en inflammeret, opsvulmet Testikel; -korn, n. -es -örner, S-skorn, n.; -mann, m. -es -änner, d. T. S-mand, c. (som fører, sælger Sand); der - - kommt, Dieluk kommer (siges i Spøg til En, især et Barn, som begynder at blive sønnig); -reiter, m. -s pl. f. sg. Græsrytter, c.; -schimmel, m. -s pl. f. sg. en Art hvide Heste, som synes ligesom at være bestrøede med Sand; -stein, m. -es -e, S-steen; den mindste og fletteste Sort Bernsteen; -torte, f. -n, S-tærte, c. (som falder hen i Munden ligesom Sand); -uhr, f. -en, Timeglas, n.; -wespe, f. -n,

Rovhsepse, c.; -wüste, f. -n, S-ørk, c.; -zucker, m. -s ub. pl. Puddersukker, n. [Slags udenlandst Ved).

Sandel, m. -s ub. pl. Sandel (et Sanden, v. a. staae Sand, bestrøe med Sand. [(Fisk) c.

Sander, m. -s pl. s. sg. Sandart (Fisk) c.

Sanft, aj. blid, mild, jævn, rolig, øm, lemfældig; eine -e Stimme, sagte, stille, svag; ein -er Hügel, jævnt strauende; eine -e Bewegung; ein -er Wein; eine -e Farbe (ikke stærk); ein -es Gemüth; -es Betragen; ein -er Mensch.

Sänfte, f. -n, en lukket Bærestol, Portechaise, c.; (forældl.) s. Sanftheit; -nträger, m. -s pl. s. sg. Porteur, Portechaisebrager, c.

Sanftheit, f. ub. pl. Blidhed, Mildhed, Roligheb, Ømhed, Lemfældighed, c.

Sänftig, aj. straa opgaaende.

Sänftigen, v. a. gjøre blid, mild, rolig; (digter.) for be-.

Sanftmuth, f. ub. pl. Sagtmodighed; Sindsroligheb, c.

Sanftmüthig, aj. sagtfærdig, sagtmodig; -keit, f. ub. pl. S-hed, e.

Sang, m. -es -änge, (forældl.) s. Gesang.

Sangdrossel, f. -n, Bægdrossel, e.

Sangen, pl. ub. sg. (i Bibelen) tilstede Ar.

Sänger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Sanger, (-inde); (undert.) Digter (-inde), c. [e.

Sangvogel, m. -s -ögel, Sangfugl,

Saphir, m. -es -e, Saphir, e.

Sappe, f. -n, Sappe (Lobegrav), e.

Sardelle, f. -n, Sardelle, Anstovis, e.

Sarg, m. -es -ärge, Ligkiste, c.

Sarkophag, m. -es -e, Sarcophag, e.

Sarraß, m. -sses -sse, b. T. en stor Kaarde, Sabel. [Ksi).

Sarsche, f. -n, Sars, n. (et Slags

Sarter, m. -s pl. s. sg. Medellen og bet kristtige Udkast til et Stik, og sammes hele Bygningsmaade.

Satan (-as), m. -s -e, Satan, c.; -isch, aj. sataniff; især fig. meget ondskabsfuld, djævelff. [verdag, e.

Saterlag, m. -es -e, (Nordt.) Lø-

Satin (l. -ting) m. -s -s, Satin, n. (et Slags halvt Silketøi).

Satire, f. s. Satyre.

Satrap, m. -en -en, Satrap, e. (Statholder i Persien).

Satt, aj. mæt; fig. mæt, træt; kjed af: einer S. (Gen.) el. eine S. -seyn, werden; b. T. som av. nok; (undert. om Farven) mørk nok.

Sattel, m. -s -ättel, Sadel, c.; fig. b. T. mange Dele af andre Ting formedelst nogen Ligheb med en Sadel, f. Ex. i Valnøbber, det Skillerum, som deler Kjærnen i fire Dele.

Sattel-baum, m. -es -äume, og -bogen, m. -s pl. s. sg. Sadelbom, e., -træ, n.; -decke, f. -n, Sadeldækken, Skaberak, n.; -gurt, m. -es -e, Sadelgjord, Bug-, c.; -knecht, m. -es -e, Ridekneat, c.; -knopf, m. -es -öpfe, Sadelknap, e.; -kissen, n. -s pl. s. sg. Sadelpude, e.; -pferd, n. -es -e, Sadelhest, Kjørehest, hvorpaa Vognmanden rider; -zeug, n. -es ub. pl. Ridetøi, n.

Satteln, v. a. sadle: ein Pferd.

Sattheit, f. ub. pl. Mætheb, e.

Sättig, aj. d. T. mættende.

Sättigen, v. a. mætte, tilfredsstille: einen Hungrigen, sich mit el. an etw.; seinen Geiz; (i Chymien) einen Körper mit etw., blande saa meget af eet Legeme i et andet, som dette kan modtage; saaledes ogsaa: eine Farbe mit einer andern; -gung, f. -en, M-lse, T-lse, e.

Sattler, m. -s pl. s. sg. Sadelmager, c.; -arbeit, f. -en, S-arbeide, n.; -gesell, m. -es -e, S-svend, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. S-mester, e.

Sattlerei, f. -en, Sadelmagerhaandværk; -gerværkstet, n.

Sattsam, aj. tilstrækkelig, nok; -keit, f. ub. pl. T-hed, e.

Satyr, m. -s -n (bedre end -en) Satyr, Skovgud, e.

Satyre, f. -n, Satire, e.; -nschreiber, b. T. -tyriker, m. -s pl. s. sg. Satiriker, c.; -risch, aj. satirisk.

Satz, m. -es -ätze, Sætning, c.; (i nogle Jilfælde) ub. pl. Sætten, c.; (om Dyr især Heste) Sæt, Spring, n.; Bundfald, n.; Indsæt, n., Ting, som sættes paa el. til andre; ogsaa flere til hverandre hørende Ting af eet Slags.

Satz-hase, m. -n -n (Jagtsp.) Hunhare, c.; -stock, m. -es -öcke, Pilestøtte, som sættes i Jorden for at groe; -teich, m. -es -e, Sættedam, c.; -ung, f. -en, Sætten, e. (Handlingen at sætte, ub. pl. og kun sjeld.); Forordning, Lov, e. især i Sammens.; -weide, f. -n, Sættepill, Pileqvist, som stikkes i Jorden for at groe.

Sau, f. 1) pl. Säue, Svin, n. (uden Forskjel paa Kjøn); So, e. (tamt Hunsvin); fig. vulg. et skidenfærdigt Mst. især Fruent.; Klat, især Blæklat, e. 2) pl. -en, Vildsvineso, e.

Sau-bohne, m. -s pl. s. sg. (Jagtsp.) afrettet Vildsvinehund, c.; -blume, f. -n, Løvetand (Urt) e.; -bohne, f. -n, Bønne-Vikke (Plante) e.; -borste, f. -n, Svinebørste, c.; -erei, f. -en, Svineri, n.; -fang, m. -es -änge, Vildsvinefangst, e.; Stedet, hvor de fanges; et Stik af Jagtkniven; -finder, m. -s pl. s. sg. -beller; -berg, f. -en, Vildsvinehidsning, e.; -hirt,

m. -en -en, Svinehyrde, c.; -hund, m. -es -e, f. -beller; -igel, m. f. Skvælmigel; -jagd, f. -en, Vildsvinejagt, c.; -leder, n. -s pl. f. sg. Svineskind, n.; fig. vulg. Svinebeest, n., -pels, c. (Skjældsord); -mutter, f. -ütter, Griseso, c.; -sack, m. -es -äcke, d. T. f. Magenwurst; -schneider, m. -s pl. f. sg. d. T. Svinegilder, c.; -stall, m. -es -älle, d. T. Svinesti, c.

Sauber, aj. reen og pyntelig; fig. ufortalfket, ublandet; fiin og ziirlig; d. T. varsom og forsigtig. (Spotvois dem. - ogsaa undert. det Modsatte); -keit, f. ub. pl. Reenhed, Pyntelighed, Fiinhed, Ziirlighed, c.

Säuberlich, aj. blot fig. varsom, forsigtig, lemfældig, mild.

Säubern, v. a. eine S., rense, giøre reen (især naar det steer ved Gnidning).

Sauce (I. Soße) f. -n, Sauce, c.

Sauen, v. n. m. h. vulg. svine, omgaaes ureenligt med Noget.

Sauer (-er el. saurer, sauerst) aj. suur; fig. mølsom og besværlig; (undert.) ubehagelig; knarvorn, fortrædelig.

Sauer, m. -s pl. f. sg. d. T. et suurt Legeme; især: Suurdei, c.

Sauer-ampfer, m. -s ub. pl. Syre (Urt), c.; -braten, m. -s pl. f. sg. Suursteg, c.; -brunnen, m. -s pl. f. sg. Suurbrønd, c.; -klee, m. -s ub. pl. Suurkløver, Skovsyre (Urt), c.; -kraut, n. -es ub. pl. Suurkaal, c.; -sichtig, aj. suursseende, som seer vranten, fortrædelig ud; -stoff, m. -es -e, Suurstof, c.; -süß, aj. suur og sød; -teig, m. -es ub. pl. Suurdei, c.; -topf, m. -es -öpfe, fig. d. T. Suurmule, Suurpotte, c.; -töpfisch, aj. d. T. suurmulende.

Säuerlich, aj. syrlig.

Sauern, v. n. m. h. blive suur, syres.

Säuern, v. a. syre, giøre suur (om Suurdeien); den Teig zum Brode -, komme Suurdei i.

Saus-aus, m. pl. f. sg og -bruder, m. -s pl. f. sg. vulg. f. Saufer; -gelag, n. -es -e, Drikkegilde, n.; -lied, n. -es -er, vulg. Drikkevise, c.

Saufen, v. i. a. og n. m. h. drikke; (især om Dyr); fig. vulg. og foragt. om Mfer., drikke over Tørsten, suppe.

Säufer, m. -s pl. f. sg. Drukkenbolt, Suppebrø'r, c.

Saufferei, f. -en, vulg. Suppen, c., Drukkenskab, Fylderi, n.

Saugamme, f. -n, Patteamme, c.

Sauge, f. -n, Trækrør i en Maltkolle.

Saugesbeutel, m. -s pl. f. sg. Sut, c. (som smaae Børn patte paa); -ferkel, m. -s pl. f. sg. Pattegriis, c.; -fisch, m. -es -e, Sugefist, Pilotfist, c.; -glas, n. -es -äser, Patteglas, n.; -horn, n. -es -örner, Pattehorn, n.; -lamm, n. -es -ämmer, Pattelam, n.; -loch, n. -es -öcher, Sugehul, n. (hvori Grøvlingen stikker Snuden, medens den ligger i Dvale); -rohr, n. -es -öhre, Sugerør, n.; -rüssel, m. -s pl. f. sg. Sugebraad, c. (hos Insecter); -werk, n. -es -e, Sugeværk, n.

Saugen, v. i. a. og n. m. h. suge: den Saft aus einem Apfel; die, patte: an der Brust.

Säugen, v. a. give Die, lade patte.

Säugerinn, f. -en, et Fruentimmer, som giver Die; Amme, c.

Saugethier, n. -es -e, Pattedyr, n.

Säugling, m. -es -e, Pattebarn, spædt Barn, n.; ein - an Verstand, som et Barn. [Grad ureenlig.

Säuisch, aj. vulg. svinsk, i høieste

Säule, f. -n, Søile; Støtte; (hos Tømmerm.) Stolpe; Pille, c.

Säulen-fuß, m. -sses -üsse, Pillefod, Støtte-, c.; -gang, m. -es -änge, Pillegang, Støtte-, c.; -ordnung, f. -en, Pilleorden, Støtte-, c.; -stellung, f. -en, f. -gang; -stuhl, m. -es -ühle, Fodstykke til en Støtte.

Saum, m. -es -äume, Sem, c. (en syet); Rand, Kant, c.; (mange St. i Handel og Vandel) en vis Mængde, Last el. Tyngde; især et vist Maal, en vis Vægt, især om uldne Tøier; 22 Stykker høert paa 32 Alen; pl. efter et Talord sg.

Säumen, v. 1) a. fomme: ein Schnupftuch. 2) n. m. h. tove, nøle, bie; sich -, forsinke sig; -mung, f. ub. pl. sædvanligere das Säumen, Tøven, Nølen, Bien, c.

Säumig, aj. (sjeldn.) f. Saumselig.

Säumniß, f. -sse, sjeld. f. Ver-.

Saumsal, n. -s ub. pl. (digter.) f. Saumseligkeit.

Saumsattel, m. -s -ättel, Pakssadel, c.

Saumselig, aj. nølevorn, seendrægtig; -keit, f. ub. pl. N-hed, S-hed, c.

Saumthier, n. -es -e, (Sydt.) Lastdyr, n.

Säure, f. ub. pl. Syre, Syrlighed, c.

Saus, m. -es ub. pl. Susen, c.; blot fig. - und Braus, Suus og Duus.

Säuseln, v. n. m. h. og f. suse sagte; hvile.

Sausen, v. n. m. h. suse; fig. forsnele sig paa en vild, larmende Maade; føre. [Øvrighedsbetjent i Italien).

Sbirre, m. -n -n, Sbirre, c. (en

Scala el. Scale, f. -n, Scala, c.

Scandal, n. (ogsaa m.) -s -e, Scandal, c. [kekappe; Rosenkrandsen.

Scapulier, n. -es -e, en kort Munk-

Scarteke, f. -n, Charteque, c.

Scene, f. -n, Scene, c.

Scepter, f. Zepter.

Schaaf, Schaale, Schaam, Schaar, f. Schaf, Schale, Scham, Schar.

Schabab, n. (indeck.) Affkrab, n.

Schabe, f. -n, Skrabe, c. (et Redskab at skrabe med); Mid, Mel, Kaserlat, Skrukketrold, c.; d. T. Fnat, Kab, n.

Schabe-eisen; n. -s pl. s. sg. Skrabejern, n.; -hobel, m. -s pl. s. sg. Skrubhøvl, c.; -meſſer, n. -s pl. s. sg. Skrabekniv, c.

Schaben, v. a. skrubbe, gnide; skrabe, skave: den Käſe; eine Leiſte mit einem Stücke Glas; Rüben.

Schäben, pl. ub. sg. Skjæve, c. (af Hør).

Schaber, m. -s pl. s. sg. Skrabe, c. (et Redskab at skrabe med); (foragt.) Optrækker, Pengepuger, c.; -ei, f. -en, Skraberi; (foragt.) Optrækkeri, Pengepugeri, n.

Schabernack, m. -es -e, d. T. Skjelmsſtykke, Skalke-, Puds, n.; -en, v. a. Linen, ſpille et Puds.

Schäbig, aj. vulg. ſnattet, ſkabet.

Schabkäfer, m. -s pl. s. sg. Klanner, c. (Inſect). [bætken, n.

Schabracke, f. -n, Skabrak, Heſte-

Schabſel, n. -s pl. s. sg. Affkrab, n., det ſom afſkrabes.

Schach, m. Schachen (Kongen i Perſten); (i Skakſpil) Kongen, Spillet ſelv; (iſær ub. Art. og unbert. n.); et i Spillet brugeligt Ord: - dem Könige, Skak for Kongen; (n. St.) Skakbræt, n.

Schach-brett, n. -es -er, Skakbræt, n.; -mat, aj. Skak mat (i Skakſpil; fig. d. T. ganſke udmattet); -ſpiel, n. -s -e, Skakſpil, n.; -ſpieler, m. -s pl. s. sg. Skakſpiller, c.; -ſtein, m. -es -e, Skakbrikke, c.; -tafel, f. -n, Skakbræt, n.

Schächer, m. -s pl. s. sg. (forælb., nu blot unbert. n. St.) Røver, Mordder, c. (iſær om de to med Chriſtus korsfæſtede Misdædere); fig. du armer -! din ſtakkels Tyv!

Schachern, v. n. m. h. d. T. ſkakkre, handle i det Smaa paa en vindeſyg Maade.

Schacht, m. -es -ächte, et i Længden udtrakt Legeme; deraf Nordt. en Træſtang; en lang og bred Flade; (i Skovv.) en Strækning Skov; (i Landm.) et Legeme, hvis Længde og Brede er lige ſtor, men hvis Tykkelſe udgjørende Delen af Længden; enhver Quadrat; (i Bjergv.) Skakt, c. (hvorigjennem Perſoner og Ting komme ned i og op af Gruben).

Schachtel, f. -n, (Dim. -ächtelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Æſte, Buddik, c.; -deckel, m. -s pl. ſ. sg. Æſtelaag, n.; -halm, m. -es ub. pl. og -heu, n. -es ub. pl. Skavegræs (Skavg-), Studeknæ, (en Plante); -macher, m. -s pl. ſ. sg. Æſtemager, c.

Schachteln, v. a. ſkave, gnide, polere med Studeknæ (Skavgræs).

Schachten, v. a. dele i Firkanter.

Schächten, v. a. (hos Jøderne) ſlagte; -chter, m. -s pl. ſ. sg. Slagter, c.

Schachtruthe, f. -n, (hos Landm.) et Maal, ſom er een Rode lang, een Rode bred og een Fod tyk.

Schäcke, **Schäckig**, ſ. Sche-.

Schadbar, aj. (undert.) beſkadiget.

Schade, m. -ns el. -n, m. -s -äden, Skade, c. ub. pl.; Tab, Forliis, n.; iſær enhver legemlig Beſkadigelſe; fig. Skade! ſom interj.: es iſt - um die S.; -, daß ꝛc.; ligel. ſpotviis med für: - für die Ehre, ſtor Skade med den Ære; wer den -n hat, darf für den Spott nicht ſorgen, Stam og Skade følges ad.

Schädel, m. ſ. Skedel.

Schaden, v. n. m. h. Eins. el. einer S., ſkade. [hed, -frød, c.

Schadenfreude, f. ub. pl. Skadeſro-

Schadenfroh, aj. ſkadefro.

Schadhaft, aj. beſkadiget, ſom har en legemlig Skade; -igkeit, f. -en, Beſkadigelſe, c. [pl. Sk-hed, c.

Schädlich, aj. ſkadelig; -keit, f. ub.

Schadlos, aj. ubeſkadiget; iſær: ſkadesløs; -igkeit, f. ub. pl. U-hed, Skadesløsholdelſe, c.

Schaf, 1) n. -es -e, Faar, (bedels uden Hensyn til Kjønnet, bedels iſær Hunfaar, n.); fig. et fromt el. ogſaa enfoldigt Menſke. 2) m. (ogſaa n.) Hovl, c.

Schaf-blattern, pl. ub. sg. ſ. -pokken; -bock, m. -es -öcke, Bæder, c.; -fell, n. -es -e, Faareſkind, n.; -garbe, f. -n, en Art Rollike; -herde, f. -n, F-hjord, c.; -hirt, m. -en -en, F-hyrde, c.; -hund, m. -es -e, F-hund, c.; -hütte, f. -n, F-hytte, c.; -käſe, m. -s pl. ſ. sg. F-oſt, c.; -kameel, n. -es -e, Lama, c.; ogſaa Vikuna; -knecht, m. -es -e, Hyrdedreng, c.; -laus, f. -äuſe, F-lus, c.; -leder, n. -s pl. ſ. sg. F-ſkind, n.; -lorbeere, f. -n, F-meg, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. (ved ſtore Skæferier) den øverſte Forefatte over Hjorden; -milbe, f. -n, F-mel, n.; -milch, f. ub. pl. F-mælk, c.; -miſt, m. -es ub. pl. F-meg, n.; -mutter, f. -ütter, et Faar ſaa længe det ſaaer Lam; -pelz, m. -es -e, F-ſkindspels, c.; -pocken, pl. ub. sg. F-kopper; -ſchere, f. -n, F-ſax, c.; -ſcherer, m. -s pl. ſ. sg. F-klipper, c.; -ſchur, f. ub. pl. F-klipning, -ſtid, c.; -ſkleid, n. -es -er, F-ſkindspels, c.; (i Bibelen) F-klæder, Skin af Fromhed; -skopf, m. -es -öpfe, F-hoved, n.; fig. om et Heſtehoved, og et lant Skjældord paa et dumt Menſke.; -ſtall, m. -es -älle, F-ſti, c.; -trift, f. -en, F-græs-

gang, c.; -wolle, f. -n, F-uld, c.; -zäcke, f. -n, F-mel, n.; -zucht, f. ub. pl. F-avl, c.

Schäfchen, n. -s pl. ſ. sg. (Dim. af Schaf, ſ. dette Ord); fig. d. T. mange Træers uldne Blomſter.

Schäfer, m. -s pl. ſ. sg. Hyrde, Faare-, c.; (digter.) Elſter, c. (uſkyldig, em).

Schäfer-ei, f. -en, Faareavl, Faaretillægning, c. (Skæferi, n.); -gedicht, n. ſ. Hirten-; -inn, f. -en, Hyrdinde, (digter.) Elſterinde, c.; -knabe, m. -n -n, Hyrdedreng, c.; -leben, n. -s ub. pl. Hyrdeliv, n.; -ſpiel, n. -es -e, Hyrdeſpil, n.; -ſtunde, f. -n, Hyrdetime, c., Øieblikket, i hvilket Elſterinden overgiver ſig til Elſteren.

Schaff, n. -es -e, (Sydt.) Trækar, n., Bytte, Spand, c.; iſær et Kornmaal (omtrent en Skjeppe).

Schaffen, v. 1) rgl. a. og n. m. h. ſkaffe, for-; Eim. etw.; Rath; gjøre, beſtille: viel zu - haben; mit Eim. zu - haben; anſkaffe, kjøbe: ſich Kleider, Bücher -; (n. St.) arbeide; (Sydt.) beſale: was ſchafft der Herr? 2) i. a. ſkabe: (om Gud) frembringe af Intet; fig. frembringe; ſ. Er-.

Schaffner, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Huushoomeſter, Forvalter, Kegemeſter; Skaffer; Conducteur, Poſtfører, c.; -ei, f. -en, Forvalterens Embede, Bolig, Diſtrict; Poſtføreremhede, n.; -inn, f. -en, Huusbeſtyrerinde, Meierſke, c.

Schaffot, n. -es -e, Skafot, n.

Schaft, m. -es -äfte, Skaft, n.; Stangen paa et Spyd, en lige Træſtamme, Stovleſkaft, Sølleſkaft, n., Pillebul, c. (den mellemſte Deel af Søilen); Skæfte, Gevær-, Hæfte, n.

Schäften, v. a. fkæfte, ſætte Skaft, Skæfte paa: ein Gewehr; (Jagtſp.) ſplidſe en ſprungen Line; (Skibsbygn.) ein Schiff auf ſo und ſo viel Kanonen geſchäftet, ſom kan føre ſaa og ſaa mange Kanoner.

Schaft-geſimſe, n. -s pl. ſ. sg. den nederſte Deel af Pillebullen, hvorpaa Pillen hviler; -halm og -heu, n. ſ. Schachtelhalm.

Schäftung, f. -en, Skæftning, c.

Schakal, m. -es -e, Schakal, Guldulv (Canis aurens).

Schake, f. -n, en Træklods om Heſtens Fod, for at hindre den i at løbe bort fra Græsgangen; (Nordt.) Been, Laar, n.; (hos Maalem.) et Slags Kjede af enkelt Metaltraad; ogſaa -nkette.

Schäker, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Spasgefugl, lyſtig Fyr, c.; -ei, f. -en, d. T. Gjækkeri, Fjaſeri, n., ſtøiende Spas, c.; -haft, aj. d. T. ſpøgefuld; -n, v. n. m. h. d. T. ſjaſe, ſpøge paa en ſtøiende Maade.

Schal, aj. kraftløs, doven (om Ting, ſom drikkes); fig. mat, flau, kraftløs, tynd.

Schälbe, f. -n, (n. St.) Ovie, c., en Ko, ſom endnu ikke har kalvet.

Schale, f. -n, (Dim. -älchen, n. -s pl. ſ. sg.) Skaal, c.; eine - Thee, Kop, c.; kalte -, Koldſkaal, c.; Skal, c.: Sirn-, Eier-, Nuß-; Skræl, c.: Apfel-. [beſlaae, beklæde.

Schalen, v. a. forſyne med Skal;

Schalen, v. a. ſkræle: die Aepfel; ſkalle: die Bäume.

Schalfiſch, m. -es -e, Skælfiſk, c.

Schalk, m. -es -älke, Skalk, Skjelm, c.; (undert.) ſnedig Bedrager, c.; (fordum) Tjener, c.

Schalk-haft, aj. ſkalkagtig, Skjelmſk; -haftigkeit, f. -en, St-hed, Skjelmſkhed, c.; -heit, f. Skalkagtighed, Snedighed; ub. pl.; Skalkeſtykke, Skjelms-, n.; pl. -en; -ſdeckel, m. -s pl. ſ. sg. Skalkeſkjul, n.; -ſtreund, m. -es -e, falſk Ven, c.; -snarr, m. -en -en, En, ſom af Liſtighed gjør ſig til Nar.

Schall, m. -es -älle, Lyd, Tone, Klang, c.; Skrald, n.; -en, v. n. m. h. ſkralde, ſkingre, kliuge; -loch, n. -es -öcher, Lydhul, n.; iſær paa Klokketaarne; -ſtück, n. -es -e, den vide Aabning nederſt paa mange Blæſeinſtrumenter.

Schalmei, f. -en, Skalmei, c.

Schalmen, v. a. (n. St.) afhugge Skalden el. Barken; die Bäume -, mærke dem paa ſaadan Maade.

Schalotte, f. -n, Schalotte, c. (en Art Løg).

Schalten, v. a. og n. m. h. kalte, haandtere: mit etw.; mit etw. - und walten, ſkalte og valte; (foræld.) ſtyde, ſtede.

Schaltbier, n. -es -e, Skalbyr, n.

Schalt-jahr, n. -es -e, Skudaar, n.; -monat, m. -es -e, Skudmaaned, c.; -tag, m. -es -e, Skuddag, c.

Schaluppe, f. ſ. Chaloupe.

Scham, f. ub. pl. Skam, Vanære; (undert.) Skamfuldhed, Blufel, Blusfærdighed, Undſeelſe, c.; fig. Legemets Negenhed; d. T. i den Talem. ſeine - (Schande) nicht bedecken können; Blufel, Fødſelsdeel, c. (hos begge Kjøn).

Scham-bein, n. -es -e, Skambeen, n. (os pubis); -glied, n. -es -er, Blufel, Skambeel, c.; -haft og -haftig, aj. ſkamfuld, blufærdig, undſeelig; -haftigkeit, f. ub. pl. St-hed, B-hed, U-hed, c.; -leſze, f. -n, Skamlæde, c.; -los, aj. ſkamløs, ublu; -loſigkeit, f. ub. pl. St-hed, U-hed, c.; -roth, aj. ſkamrød, ſom rødmer af Skamfuldhed; -röthe, f. ub. pl. Skamrødme, Rødmen af Skamfuldhed; -theil, n. -es -e, Blufel, Skambeel, c.

Schämen, v. a. sich; sich vor Vim.; sich einer S. el. einer Person (Gen.), skamme sig for, undsee sig, blues ved

Schand=balg, m. -es -älge, Foite, c. (Skjeldord paa et letfærdigt Frucent.); et uægte Barn, Bastard, c.; -=bar, aj. skændig, skammelig; (undert.) lastefuld; -barkeit, f. ub. pl. Skændighed, Sk-hed, c.; -bube, m. -n -n, vulg. skammelig Knægt, Slyngel, Skurk, c.; -deckel, m. -s pl. f. sg. Skamfyld, n.; -fleck, m. -es -e, Skamplet, c.; d. T. Skamflik, c.; fig. vulg. en Ting el. Person, som gior en anden Skam; -gebot, n. -es -e, Skambud, n.; -geld, n. -es -er, syndige Penge (skammeligen erhvervede); Skamprils, c., Skamskjeb, n.; -gemälde, n. -s pl. f. sg. et skammeligt Maleri (som behandler en smudsig Gjenstand); et satirisk Maleri; -hure, f. -n, en offentlig Skjøge; -lüge, f. -n, skammelig Løgn, c.; -mahl, n. -es -e, Skammerke, Brænde-, n.; -maul, n. -es -äuler, skammelig Kjæft, c.; -name, m. -ns -n, Øgenavn, Spotte-, n.; -pfahl, m. -es -ähle, Gadestok; Skamstotte, c.; -rede, f. -n, raaben Snak, c.; -säule, f. -n, Skamstotte, c.; -schrift, f. -en, Skandskrift, n., Pasquil, c.; -that, f. -en, Skændselsgjerning, c.

Schande, f. ub. pl. Skam, Skændsel, c.: eine ewige -; Vim. alle - anthun, Skam, Beskæmmelse, c.; eine - begehen, en skammelig Handling; etw. zu - (el. -n) machen, vanskabe, forbære, gjøre ubrugbar; seine - nicht bedecken können, sin Blusel, Regenbed, c.; d. T. Skamfuldhed, Rødmen af Skam; (n. St.) Cloak, Vandhuus, n.

Schanden, v. a. beskadige, skænde, skamfere; fig. soælke, beskæmme, vanære; især: skænde, krænke (et Fruent.); -, n. -s pl. f. sg. og -dung, f. -en, Beskadigelse, Beskæmmelse, Krænkelse, Krænken, c.

Schänder, m. -s pl. f. sg. Skænder, Skamferer, c.; brugeligst i Sammensf.: Ehrens- ꝛc.

Schändlich, aj. d. T. vanskabt; fig. skamfuld; skammelig, skændig; udsu, skamles; -keit, f. -en, V-hed, Sk-hed, Sk-ghed, Skæ-ghed, U-hed, Sk-shed, c.

Schank, m. -es ub. pl. Smaahandel, c.; ogsaa Rettigheden dertil.

Schanz=gräber, m. -s pl. f. sg. Skandsegraver, c.; -kleid, n. -es -er, Skandsekloede, n. (som i Fegtning bliver trukket om Skibet); -korb, m. -es -örbe, Skandskurv, c.; -pfahl, m. -es -ähle, Palisade, c.; -zeug, n. -es ub. pl. Forskandsningsredskab, n.

Schanze, f. -n, Skandse, c.; (n. St.) enhver Vold; (forældl.) et Kast med Tærninger, Tærningspillet selv, og overh. ethvert Spil; et Skjul, en Bekladning; sein Leben in die - schlagen, sætte paa Spil, vove paa Lykke og Fromme.

Schanzen, v. a. forrette misemmeligt Arbeide; skandse, grave ved Skandseanlæg; (forældl.) kaste (i Tærningspil), og overh. spille. [s. Pflug-.

Schar, f. -en, Skare, Hob, Flok, c.; Scharbbrett, n. -es -er, Skærebret, n.

Scharbe, f. -n, Skarv, c. (Svømmefugl).

Scharben el. -ärben, v. a. d. T. (i Kokkener) skære i lange, smalle Stykker: Kraut-. [c. (Sagdem).

Scharbock, m. -es ub. pl. Skjørbug,

Scharenweise, av. skareviis, i skare Skarer.

Scharf (-ärfer, -ärfest) aj. skarp: ein -es Messer; ein -er Schuß; ein -er Wind, skrap; -e Kälte, streng, haas; -er Ton, klar, gjennemtrængende; - bewacht werden, nøie; sie ist -, er selv hjemme; -angezogen, stramt.

Scharf=blick, m. -es -e, Skarpsynethed, c.; -richter, m. -s pl. f. sg. Skarpretter, c.; -schießen, n. -s ub. pl. Skarpskydning, c.; -schütz, m. -en -en, Skarpskytte, c.; -sichtig, aj. skarpsynet; fig. (om Forstanden) gjennemtrængende; -sichtigkeit, f. ub. pl. Skarpsynethed, c. især fig.; -sinn, m. -es ub. pl. blot fig. Skarpsindighed, c.; -sinnig, aj. skarpsindig; -sinnigkeit, f. -en, Skarpsindighed, c.

Schärfe, f. -n, Skarphed, Strenghed, Strenghed, Haardhed, c. ub. pl.; Skarpen, den skarpe Deel paa en Ting; Strenghed, streng Behandling, c. ub. pl.; skarp, forbærvet Vædske.

Schärfen, v. a. skærpe, hoesse, gjøre skarp; (Jagtsp.) skære; d. T. vidse lidet: sich an etw. -; fig. (i forskjellige Bem.) skærpe, gjøre skarpere: das Gesicht, die Aufmerksamkeit; -, n. -s og -fung, f. -en, Skærpelse, Skærpen, Hoesen, c.

Scharlach, m. -es -e, Farveurt (Plante) c.; Skarlagen, n.

Scharlach=baum, m. -es -äume, Skarlagentræ (et Slags Egetræ); -beere, f. -n, Skarlagenbær (en Art smaae Insecters Reder paa Skarlagentræet); -en, av. Skarlagen; -farbe, f. -n, Skarlagenfarve, c.; -fieber, n. -s pl. f. sg. Skarlagensfeber, c.; -roth, aj. skarlagenred; -röthe, f. -n, Skarlagensfarve, c.; -wurm, m. -es -ürmer, polsk Cochenille, c. (Insect).

Scharlei, m. -es ub. pl. et Navn paa forskjellige Planter, som Christusie, Farverode, Dyetunge ꝛc.

Scharmützel, n. -s pl. f. sg. (i Krigen) Skarmydsel (Skjer-), c.; (Sydt.) Krømmerhuus, n., Papirskut, c.; -ein el. sædv. -ugiren, v. n. m. h. skarmydsle,

levere en Skarmydsel.

Schärpe, f. -n, Bindsel, Skjærf, især: Officierskjærf, n.

Scharre, f. -n, Skrabe, c. (Redskab at skrabe med); Affrab, n., Skovre i Gryden. [bejern, n.

Scharreisen, n. -s pl. s. sg. Skra-

Scharren, v. a. og n. m. h. skrabe: mit den Füßen -; Geld zusammen -, især fig. skrabe sammen paa alle Maader.

Scharren, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Bod, c. (hos Bagere og Slagtere).

Scharrfuß, m. -sses ub. pl. Skraben ud, c., Buk, n.; -üßeln, v. n. m. h. gjøre sin Skraben ud; bukke.

Scharricht el. -rrsel, n. -s ub. pl. Affrab, Sammenskrab, n.

Scharte, f. -n, Skure, c.; Skaar, n.; (n. St.) et Slags Kobberforme med Fedder og Laag; (Sydt- og Nordt.) et afbrudt Stykke, et Skaar; Navnet paa nogle Planter, især de, hvis Blade bruges til at farve gult med; Engestjær.

Schartecke, f. s. Scarteke.

Schartig, aj. skaaret, med Skaar i.

Schar-wache, f. -n, (n. St.) Patrouille, c.; -wächter, m. -s pl. s. sg. en patrouillerende Borger el. Soldat; -weise, av. skarevis, som Skare.

Schatten, m. -s pl. s. sg. Skygge, c. (egentl. og fig.).

Schatten, v. 1) n. m. h. skygge. 2) a. d. T. skattere, gjøre Skygge.

Schatten-bild, n. -es -er, Skyggebillede, n.; -gang, m. -es -änge, Sk-gang, c.; -reich, n. -es -e, Sk-rige, n.; -reich, aj. sk-fuld; -riß, m. -sses -sse, Sk-ribs, -billede, n.; -seite, f. -n, Sk-side, c.; -spiel, n. -es -e, Sk-spil, n. (paa Vaggen).

Schattig, aj. skyggefuld.

Schattiren, v. a. skattere, gjøre Skygge: einen Umriß; -rung, f. -en, Skatsering, c.

Schatulle, f. -n, Skatol, n.

Schatz, m. -es -äze, Skat, c. (Samling af Kostbarheder især Penge); ein - im Himmel, et Liggendefæ; d. T. en kjælen Benævnelse paa en elsket Person: mein -! (Dim. -äzchen, n. -s pl. s. sg.) min Skat! min Engel! (Sydt. n. St.) Skat, Afgift, c.; et Maal paa terre Vare.

Schatz-bar, aj. (Sydt. n. St.) skatskyldig; -frei, aj. skattefri; -geld, n. -es -er, sjeldne Penge, Kistepenge; -gräber, m. -s pl. s. sg. Skattegraver, c.; -kammer, f. -n, Skatkammer, n.; -kasten, m. -s pl. s. sg. Skatkiste, Penge-, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Skatmester, c.; -pflichtig, aj. (Sydt.) skatskyldig.

Schätzbar, aj. prisværdig, dyrebar, agtværdig, fortræffelig; -keit, f. ub. pl. P-hed, A-hed, T-hed, c.

Schatzen, v. a. skatte, betale Skat.

Schätzen, v. a. anslaae, holde for; fig. skatte, agte høit; das Fleisch -, taxere, vurdere, sætte Priis paa; sich etw. zur Ehre, holde for, agte; geschätzter Freund! hoiskjærede Ven!

Schätzer, m. -s pl. s. sg. Taxerer, Vurderer, c. [ring, c.

Schätzung, f. -en, Skatten, Vurdes-

Schatzung, f. -en, (Sydt.) Skat, c.

Schau, f. ub. pl. Skue, n.; (Ssp.) Siou, et oprullet Flag, hvorved Fartøier kaldes fra Land til Skibet; (Sydt.) Besigtelse, c., Syn, n.; især efter Øvrighedsbefaling.

Schau, av. (sjeld.) aabenbarligen.

Schaub, m. -es -e, d. T. (n. St.) et Knippe Langhalm, et Bundt Straa.

Schaube, f. -n, (Sydt.) en lang Kappe el. en samme lignende Klædning. [rund Straahat.

Schaubhut, m. -es -üte, en stor,

Schaubrod, n. -es -e, (hos Jøder) Skuebrød, n.

Schaubühne, f. -n, Skueplads, c.

Schauder, m. -s pl. s. sg. Gysen, c.; -icht, aj. som vækker lidt Gysen; -ig, aj. som feler Gysen, opfyldt med Gysen; som vækker Gysen; -n, v. 1) a. foraarsage Gysen; blot upers.: es schaudert mich, el. es schaudert mir die Haut. 2) n. m. h. d. T. gyse; -s voll, aj. s. Schauervoll.

Schauen, v. a. og n. m. h. beskue, betragte (nsie, opmærksomt); (Sydt.) skue, see.

Schauer, m. -s pl. s. sg. Gysen, c.; (n. St. og af Nogle n.) Ly, Skuur, n.; (d. T. Syd- og Nordt.) Regnbyst, Iling, c., en hurtig fordisarende Storm.

Schauerig, aj. gysende, ræbselsfuld; (sjeld.) i Ly (for Veiret).

Schauern, v. n. m. h. gyse; især blot treble Person: es schauert mir die Haut; es schauert ihm davor; (digter.) a. opvække Gysen; b. T. n. St. es schauert, det hagler.

Schauervoll, aj. gyselig, ræbselfuld, strækkende.

Schauessen, n. -s pl. s. sg. Skuemad, c. (der sættes paa Bordet for at sees paa).

Schaufel, f. -n, Skuffe, Skovl, c. (at skuffe med); (i nogle Allefælde) en flad, tynd Deel paa en Ting til at skyde el. paa anden Maade bringe frem, f. Ex. paa et Vandhjul; en bred, jævn Fjæde, f. Ex. de brede, skuffedannede Grene paa Hjortens og Elsdyrets Horn, som da hedde -gehörn, n. -es -örner; -birsch, m. -es-e, Skuffelhjort, c.; -n, v. a. skuffe; forsyne med Skovler, f. Ex. et Vandmøllehjul; -rad, n. -es -äder, et Vandmøllehjul, forsynet med Skovler; -zahn, m. -es -ähne, en bred

Land, dannet som en Skurke.

Schaugeld, n. -es -er, Skuepenge, c.

Schaukel, f. -n, Gynge, c., -bræt, n.; -n, v. a. og n. m. h. gynge: Vinen, sich -.

Schaum, m. -es ub. pl. Skum, n., Fraade, c.; -kelle, f. -n, Skumsiev, c.; -kette, f. -n, Skumskæde, c. (paa et Bidsel); -löffel, m. -s pl. s. sg. Skumskee, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Skumhestrække, c. (Insect).

Schäumen, v. 1) n. m. h. skumme, (give Skum fra sig); vor Wuth, vor Iorn -, snyse af Vrede. 2) a. skumme; (befrie for Skum): das Fleisch -.

Schaumig, aj. d. T. skummende, som indeholder Skum.

Schaumünze, f. -n, Skuemynt, c.

Schauplatz, m. -es -ätze, Skueplads, c.

Schauspiel, n. -es -e, Skuespil, n.; -er, m. -s pl. s. sg. (-erinn, f. -en) Skuespiller (-inde), c.; -haus, n. -es -äuser, Skuespilhuus, n.; -kunst, f. -ünste, Skuespillerkonst, c.

Schaustück, n. -es -e, Skuepenge, c.

Schebecke, f. -n, Schebekke, c. (et Slags Fartei).

Schecke, f. -n, et spættet, broget Dyr; især: en spættet Hest.

Scheckig, aj. spættet, tigret.

Scheckel, m. -s pl. s. sg. Pandeskal, Hjerne-, c.; (foragtl) det hele Hoved; -bohrer, m. -s pl. s. sg. Hjernebor, n., Trepan, c.; -stätte, f. ub. pl. (i Bibelen) Hovedpandested, n., Golgatha.

Scheffel, m. -s pl. s. sg. Skjeppe, c.; (n. St.) en Skjeppe Land (hvori kan saaes en Skjeppe Sæd); -n, v. n. m. h. d. T. give i Skjeppen.

Scheibe, f. -n, Tridse, Rulle, c., Hjul, n.; Rude, Vindues-, c.; (undert.) et Kar.

Scheiben-apfel, m. -s -äpfel, smaae Sliver Vikler i Æbleskiver; -bohrer, m. -s pl. s. sg. et Slags Drillbor; -könig, m. -s -e, Skivekonge, c. (som gjør det bedste Stud til Skiven); -schießen, n. -s pl. s. sg. Skiveskydning, c.; -schütz, m. -en -en, Skiveskytte, c.

Scheibig, aj. skiverund.

Scheide, f. -n, Stede, c.; Stjel, Afstillelsested, n. (hvor to Ting stilles).

Scheidebrief, m. -es -e, Skilsmissebrev, n.; -erz, n. -es -e, det gode Ærts, afstilt fra det slette; -junge, m. -n -n, en Dreng, som bruges ved Ærternes Afstillen; -kunst, f. ub. pl. Chymie, c.; -münze, f. -n, Skillemynt, Smaa-, c.; -punkt, m. -es -ünkte, Skillepunkt, n.; -wand, f. -ände, Skillevæg, c.; -wasser, n. -s pl. s. sg. Stedevand, n.; -weg, m. -es -e, Skillevei, Korsvei, c.

Scheiden, v. i. 1) n. m. s. skilles fra; forlade, (især for lang Tid): von Sim.; aus diesem Leben -, dee. 2) a. (ogsaa rgl.) sich - (i nysanførte Bem.); stille, afstille: das Gold von dem Silber; zwei Eheleute von einander; -, n. -s pl. s. sg. Skillen, Afskillen, Afskillelse, c.

Scheider, m. -s pl. s. sg. Afskiller, c.; som stiller Noget (især i Bjergv.).

Scheidung, f. -en, Skillsmisse, Afskillelse, c.

Scheik, m. -es -e, Scheik, c. (Underbefalingsmand ved de arabiske Horder).

Schein, m. -es ub. pl. Skin, n.; fig. Skin, Anseende (udvortes); Tilsyneladende, n.; unter dem -e der Freundschaft, under Venskabs Maske; etw. zum - thun, for et Syns Skyld, paa Skrømt; Beviis, n., Attest, c., Skudsmaal, n., Sedbel, c. (angaaende et stelt Ting, deg blot d. T. om smaae Vidnesbyrd) pl. -e; i denne Bem. ogsaa d. T. -chen, n. -s pl. s. sg.

Schein-andacht, f. ub. pl. hyklet Andagt, c.; -bar, aj. tilsyneladende, sandsynlig, forstilt; (undert. d. T.) sandsynlig, anseelig, som falder i Sinene; -barkeit, f. ub. pl. T-ladenhed, S-hed, F-hed, T-hed, c.; -begriff, m. -es -e, falsk Begreb, n.; -beweis, m. -es -e, falsk Beviis, n.; -christ, m. -en -en, Hykler, c.; -freund, m. -es -e, falsk Ven, c.; -fromm, aj. hyklersk from; -glaube, m. -ns ub. pl. Skinnet af Iro; -grund, m. -es -ünde, Skingrund, c.; -heilig, aj. skinhellig; -heiligkeit, f. ub. pl. Skinhelighed, c.; -kauf, m. -es ub. pl. Kjøb paa Skrømt; -klug, aj. indbildt klog; -todt, aj. skindød; -tugend, f. -en, forstilt Dyd, c.

Scheinen, v. i. n. m. h. skinne; fig. synes, lade som; es scheint mir, det synes.

Scheißbeere, f. -n, vulg. et Navn paa mange Slags Bær og Buske.

Scheiße, f. -n, vulg. Makke el. Dyrestarn, Lort, c.; -n, v. i. a. vulg. stide.

Scheit, n. -es -e (d. T. -er) et afsplittet Stykke, Brag, n.; især et Stykke klovet Brænde af nogen Størrelse, Brændestykke, n.

Scheitel, m. -s pl. s. sg. (ligesaa ofte f. -n) Isse, c.; fig. (undert.) Top, c.; -punkt, m. -es -e, Tæsepunkt, Zenith, n.; -recht, aj. lodret; vertikal.

Scheiteln, v. a. die Haare, dele med Kammen til begge Sider af Issen.

Scheiterhaufen, m. -s pl. s. sg. Baal, n.

Scheitern, v. 1) n. m. s. strande; fig. blive til intet; gaae overstyr. 2) a. faae til at strande.

Scheitholz, n. -es ub. pl. Storsparet Ved (Brænde); Favnestykke, n.

Schel, aj. skjelende; ofte: [illegible]sunder

lig, utilfreds.

Schelde, f. ſ. Schälbe.

Schelfe, f. -n (d. Æ. n. St.) Bælg, Skræl, c.; -n el. -rn, (d. Æ. n. St.) Fnælle.

Schelle, f. -n, Bjælde, Klokke; Bøile, Bolt, c. (at fængſle med): d. Æ. Munddaſk, Dreſigen, n.

Schellen, v. a. ringe.

Schellengelæut, n. -es, Bjældelyd, c. ud. pl.; Bjældetøi, n. (til Kanefart) pl. -e. [v.

Schellfiſch, m. -es -e, Kuller (Fiſk),

Schellkraut, n. -es ud. pl. Svaleurt, c. [lak, n.

Schellack, m. -es ud. pl. Gummi-

Schelm, m. -es -e, Skjelm, Tyv, Bedrager, c.; et ærelöſt Mſte., en Trcmarksmand; d. Æ. Skjelm, Skalk, Skjelmsmeſter, c.; ein armer -, d. Æ. en ſtakkels Tyv, en arm Djævel, et Mſte., ſom fortjener Medynk; -erei, f. Skjelmeri, n. ud. pl.; Skjelmsſtykke, n.; pl. -en; -iſch, aj. ſkurkeagtig, bedragerſk, ærelös; ſkjelmſk, ſkalkeagtig; -ſtreich, m. -es -e, og -ſtück, n. -es -e, Skjelmsſtykke, n.

Schelſucht, f. ud. pl. Avindſyge, Avind, Nid, c.; -ſüchtig, aj. avindſyg, nidſk.

Schelten, v. a. og n. m. h. ſkjælde, ſkænde: Linen, auf Linen; d. Æ. laſte, dadle; (d. Æ. undert.) kalde: Linen einen gnadigen Herrn; (Sydt. undert.) bande. [ord, n.

Scheltwort, n. -es -örter, Skjelds-

Schema, n. pl. -s el. -ta, Dat. pl. -ten, Schema, n.

Schemel, m. -s pl. ſ. sg. Skammel, c. (i nogle Tilfælde) Stillads, n. (ſom bærer Noget).

Schemen, m. -s pl. ſ. sg. d. Æ. Syd- og Nordt. Skygge, c.; iſær: Billedet af en Ting i Vandet; en Larve, Maſke.

Schenk, 1) m. -en -en, Mundſkjenk; Vertshusmand, Brændevins-, Skrapper, c. 2) n. -es -e, Foræring, Gave, c.

Schenk-gerechtigkeit, f. ud. pl. Retighed til Smaahandel; -ſtube, f. -n, Skjenkeſtue, Kro-, c.; -tiſch, m. -es -e, Skjenkebord, n., Skjenk, c.; -wirth, m. -es -e, (-inn, f. -en) Skjenker, Vertshusholder, Skrapper (-ſke), c.; -wirthſchaft, f. -en, Vertshusholdning, n.

Schenke, f. -n, Kro, c., Vertshus, Øl-, n.; (forældr.) Drikkekar, Bæger, n.

Schenkel, m. -s pl. ſ. sg. Fod, c., Been, n.; Skank, c.; d. Æ. Laar, n., Lend, c.; -bein, n. -es -e, og -knochen, m. -s pl. ſ. sg. Laarbeen, n.

Schenken, v. a. ſkjenke: Wein in den Becher; ſig. d. Æ. Elm., række ham det Skjenkede; Wein, Bier ꝛc., ſælge i Skillingsviis; Skjenke, forære: Elm. etw.; ſig. Elm. ſein Herz; eftergive, tilgive: Elm. das Leben, eine Schuld; -, n. -s pl. ſ. sg. og -kung, f. -en, Skjenkning, c.; (n. St.) Foræring, c.

Scherbe, f. -n, (-n el. -l, m. -s pl. ſ. sg.) Skaar, iſær Potte-, n., Potte, c.

Schere, f. -n, Sax, c.; Skjær, n. (Klippe i Havet).

Scheren, v. i. a. og n. m. h. klippe: die Schafe -; rage: vulg. den Bart -; beklippe: die Hecken; overſkære: Tuch -; d. Æ. ſich hinaus -, pakke ſig, ſkynde ſig bort, ud; Linen, trække op, fore bag Lyſet, narre; Linen, plage, trykke, forurolige (uden Nødvendighed el. Nytte); das ſchiert mich nichts, det rager mig ikke, det bekymrer jeg mig ikke om; (undert.) meie; er hat ſein Schäfchen geſchoren, meiet ſin Kage.

Scherenflotte, f. -n, Skærflaade, c.

Scherenſchleifer, m. -s pl. ſ. sg. Skærſliber, c.

Scherer, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom rager, ſkærer el. klipper paa Overfladen af en Ting; Overſkærer, c.

Schererei, f. -en, d. Æ. ondſkabsfuld Krykken, Plagen, c.; Bryderi, n.

Scherf, m. el. n. -es -e, (-chen el. -lein, n. -s pl. ſ. sg.) Skjerv, Hvid, c.

Scherge, m. -n -n, (fordum) enhver Dorigheds-betjent; (nu) Politibetjent, Raadſtuetjener, Bysvend, c.; (undert.) Beddelmegt, c. [knid, c.

Schermeſſer, n. -s pl. ſ. sg. Rage-

Scherpe, f. -n, Fuglekirſebær, Hægebær, n. (og flere Slags Bær og Buſke); (n. St.) Skillingsöl, n. (da ogſaa -n, m. -s ud. pl.); ſ. Schärpe.

Scherwenzel, m. -s pl. ſ. sg. Skærvendſel (et Slags Kortſpil), og deri det laveſte Kort i alle Farver; d. Æ. et virkſomt, ſoieligt Menneſke, ſom lader ſig bruge til alle Ting; en Ring, hvoraf man mere af Sedvane end af Nødvendighed betjener ſig; -n, v. n. m. h. ſpille Skærvendſel; alt for villig yde underordnet Tjeneſte.

Scherz, m. -es -e, Spog, Skjemt, c.; -en, v. 1) n. m. h. ſpøge, ſkjemte: mit etw., über etw. 2) a. (ſjeldn.) Linen, ſpotte, forhaane.

Scherz-gedicht, n. -es -e, Skjemtedigt, n.; -haft, aj. ſpøgende, ſkjemtende; ſkjemtefuld, ſpøgefuld; -haftigkeit, f. ud. pl. Skjemtſomhed, c.; -rede, f. -n, Tale i Spog, Skjemtetale, c.; -wort, n. -es -örter, Ord i Spog, Skjemteord, n. [red, Dvelg, n.

Schetter, m. -s pl. ſ. sg. ſtift Lers

Scheu, aj. ſky, bange, rød, frygtſom, utidig bly.

Scheu, f. ud. pl. Sky, Frygtſomhed,

e.; – vor den Gesetzen, Ugrelse, e.; vor den Göttern, Urefrygt; (forældr.) Affry, Modbydelighed, e.

Scheuche, f. -n, Skræmme, Fugle-, e.

Scheuchen, v. a. skræmme, gjøre bange, gjøre fly (især Dyr); fig. fordrive, forjage.

Scheuen, v. a. fly, grue for: die Arbeit; sich vor der Arbeit; undsee sig for, skamme sig ved: sich vor Nm.; thue Recht, scheue Niemand; (forældr.) flye. [Lade, e.

Scheuer, f. -n, Skuur, n.; især: Scheuerfaß, n. -es -äßer, Skurekar, n. Scheuerfrau, f. -en, Skurekone, e.

Scheuern, v. a. gnide, skrubbe; især: skure, skrubbe af; fig. d. T. Linen, skrubbe, give en dygtig Irettesættelse.

Scheuleder, n. -s pl. f. sg. Skylap, e. (paa Seletei).

Scheune, f. -n, d. T. f. Scheuer.

Scheuntenne, f. -n, Loen paa Laden; Logulv, m.

Scheusal, n. -es -e, Skrækkebillede, n. (at forskyse andre Skabninger med); Afskyelighed, Vederstyggelighed, e.; en Ting, men især en Person, som vækker Affky; Afskum, n.

Scheußlich, aj. vederstyggelig, afskyelig, rædsom, fæl; -keit, f. ub. pl. U-hed, A-hed, R-hed, F-hed, e.

Scheve, f. -n, (Nordt.) Skjæve, e. (af Hør).

Schicht, f. -en, Lag, n.; fig. d. T. (i Bjergv.) en til Arbeidet bestemt Tid og dette Arbeide selv; ligel. der, som paa engang arbeides el. forarbeides; d. T. Ophøren med Arbeidet: – machen; (d. T. i nogle Tilfælde) Skifte, n., Deling, e.; en Deel af et Hele.

Schichten, v. a. pakke, stuve, stable; d. T. skifte, dele, af-, adskille.

Schichtmeister, m. -s pl. f. sg. (i Bjergv.) Opsynsmand over Minerne.

Schichtsemmel, f. f. Eck-.

Schichtung, f. -en, Deling, e.; Skifte, n. (af fælles Formue, naar den efterlevende Ægtefælle igjen vil gifte sig); Glassefication, e.

Schichtweise, av. lagvis.

Schicken, v. a. sich –, (undert.) ile, skynde sig; Linen, eine S. zu, in, nach, an, auf ꝛc. –, skikke, sende; (om vigtigere Personer og Ting er senden bedre); fig. føie, ordne, anordne, bestikke: wie es Gott schickt; es kann sich noch –; d. T. som v. n. (undert.) foretage, bestille, gjøre; d. T. sich zu etw. –, ruste, forberede, lave sig til; (undert.) holde sig rede; sich zu etw., skikke sig, komme overeens med; sich in etw., skikke sig i, finde sig i, rette sig efter; somme sig, skikke sig, være anstændig; blot i tredie Pers.: es schickt sich wohl; es schickt sich nicht für dich.

Schicklich, aj. passende, passelig, sømmelig; -keit, f. ub. pl. Passelighed, S-hed, e.

Schicksal, n. -es -e, Skjebne, Skikkelse, e.; Kaar, n.; -sbuch, n. -es -ücher, Skjebnens Bog, e.; -stragödie, f. -n, Skjebnetragedie, e.

Schickung, f. -en, Skikkelse, Forelse, e.; Guds Forsyn.

Schieben, v. i. 1) a. skyde: den Tisch an die Wand; fig. d. T. sich –, skyde sig, blive forrykket af sin Plads; Kegel –, spille; Sim. etw. in das Gewissen –, lægge ham paa Hjerte; die Schuld auf Linen –, skyde Skylden paa; etw. auf die lange Bank –, trække i Langbrag. 2) n. m. h. (en Dyr) skifte Tænder; (om Vexter undert.) skyde sig, vore; ām Gehen –, lude, strukke, gaae med bukket Hoved; d. T. gaae hurtigt, skyde Fart.

Schieber, m. -s pl. f. sg. en Person, der skyder Noget fremad, f. Ex. Kegleskyller, e.; et Dyr, et Redskab, hvormed Noget fremskydes; en Ting, som fremskydes, f. Ex. en Skuebøe.

Schiebkarren, m. -s pl. f. sg. Skubkarre, e.

Schiebochs, m. -en -en, en Oxe, som trækker med Panden. (Er Laget spændt om Halsen, hedder den Jugoche).

Schiebsack el. Schub-, m. -es -äcke, (Sydt.) Lemme, e.

Schiedlich, aj. adstillelig; blot i unter-; fig. (undert.) forbragelig, taalelig, rolig. [muur, e.

Schiedmauer, f. -n, Skillerums-

Schieds-mann, m. -es -änner, og -richter, m. -s pl. f. sg. Voldgiftsmand, e.; -spruch, m. -es -üche, Voldgiftskjendelse, e.

Schief, aj. skjev; d. T. krum, beiet, skraa; fig. – gehen und stehen, d. T. gaae skjevt, galt, (om en Sag, der ikke gaaer, som den skulde gaae); – denken, urtheilen, skjevt, urigtigt, galt.

Schiefe, f. -n, Skjevhed, e.

Schiefer, m. -s ub. pl. Skifer, e. (Steenart); (sjeldn. og d. T.) en Ting, som lader sig flække i tynde Blade.

Schiefer-blau, n. -es ub. pl. Skifferblaat, n.; -bruch, m. -es -üche, S-steensbrud, n.; -dach, n. -es -ächer, S-steenstag, n.; -decker, m. -s pl. f. sg. S-tækker, e.; -icht, aj. S-agtig; -ig, fliset, som bestaaer af Skifer; -platte, f. -n, S-steensplade, e., -blad, n.; -schwarz, n. -es ub. pl. S-sort, n.; -stein, m. -es -e, S-sten, e.; -tafel, f. -n, S-tavle, Tavle, Regne-, e.; -weiß, n. -es ub. pl. S-hvidt, n. (det fineste Slags Blyhvidt).

Schiefern, v. a. sich, falde af, flille ad i Blade.

Schielen, v. n. m. h. skele; fig. (om

Farver) spille af en Farve i en anden; ikke være passende, være holdende, stjev: ein schielender Sag.

Schieler, m. -s pl. ſ. sg. Skeelsie, c., en skelende Mandsperſon; en Ting, som spiller i andre Farver (i mange forbeles Tilfælde).

Schienbein, n. -es -e, Skinnebeen, n.

Schiene, f. -n, Skinne, c.; -n, v. a. forsyne med Skinner: ein gebrochenes Bein. [Hjulskinner.

Schiennagel, m. -s -ägel, Nagle til

Schier, aj. (foræld.) hurtig, pludselig; fig. snart, nær, med det Forte, næsten; hartad, morzen; glindsende lys; fig. hvid, fær, reen, glat, jævn.

Schieren, v. 1) a. fremskynde en Tings Bevægelse; fig. opmuntre, skynde paa. 2) a. og n. m. h. (Nordt.) betragte neie, om en Ting er reen el. blandet; klare.

Schierling, m. -es ub. pl. Skarnskyde, c.; -safft, f. ub. pl. Sk-saft, c.

Schießen, v. i. 1) a. skyde: mit einer Flinte; mit Kugeln; nach einem Vogel; einen Vogel; Einen; fig. Brod in den Ofen, Geld zuſammen -, skyde; die Sonne ſchießt ihre Strahlen, kaster; zornige Blicke auf Einen -, kaste. 2) a. m. ſ. skyde frem, fare fremad: der Strom ſchießt vom Berge; der Raubvogel ſchießt auf ſeine Beute; ein Seil - laſſen, fire; einem Pferde den Zügel - laſſen, give Tøilen; (om Planter) opvoxe, skyde op.

Schießen, n. -s pl. ſ. sg. Skyden, c.; Skydeforſamling, c.

Schieß-geld, n. -es -er, Skydepenge (til Jægeren for et skudt Vildt); -gewehr, n. -es -e, Skydegevær, n.; -graben, m. -s -äben, en Deel af en udtørret Stadsgrav, hvor Borgerne skyde til Skive; Skydegrav, c.; -haus, n. -es -äuſer, Skydehuus, n.; -loch, n. -es -öcher, ſ. -ſcharte; -plan, m. -es -äne, Skydebane, c.; -platz, m. -es -ätze, Skydeplads, c.; -pulver, n. -s ub. pl. Krud, n.; -ſcharte, f. -n, (i Feſtningsv.) Skydehul, n.; -taſche, f. -n, Jægertaske, c.

Schiff, n. -es -e, Skib, n.; kleine -e, Smaaskibe; zu - gehen, gaae omborð; - und Geſchirre, alt til Landvæsenet hørende Huusgeraad; huult Rum; hule Kar uden Fødder og Hank; Begravelsesskib, Skibet i en Kirke.

Schiff-bank, f. -änke, Skibsbænk, Toste, c.; -bar, aj. ſeilbar; -barkeit, f. ub. pl. S-hed, c.; -bau, m. -es ub. pl. Skibsbyggeri, n.; -bauer, m. -s pl. ſ. sg. Skibsbygger, c.; -baukunſt, f. ub. pl. Skibsbygningskonſt, c.; -beſen, m. -s pl. ſ. sg. Svadert, c.; -bett, n. -es -en, Skibsseng, Koie, c.; -bruch, m. -es -üche, Skibsbrud, n.; -brüchig, aj. b. T. skibbruden, som har lidt Skibbrud; -brüche, f. -n, Skibsbrø, c. (som hviler paa Fartøier, el. bestaaer af tæt ved hverandre liggende Skibe); -fahrer, m. -s pl. ſ. sg. (underr.) Søfarende, c.; -fahrt (el. Schiffahrt) f. -en, Seereiſe, c., Reiſe til Skibs, Skibsfart, c.; Søfart, c., Konſten at ſeile, og dens Udøvelſe, Seilads, c. ub. pl.; (ſjeld.) Farvand, n.; -fracht, f. -en, Skibsfragt, c.; -geld, n. -es -er, Hyre, c. (Skibsfolks Løn); -geſell, m. -en -en, Matros, Somand, c.; -junge, m. -n -n, Skibsdreng, c.; -kleid, n. -es -er, Skibsklæder, Somands-; -lände, f. -n, Landingsſted, n.; -laſt, f. -en, Skibslæſt, c.; -leute, pl. ub. sg. Skibsfolk; -mann, m. -es -änner, Skibsmand, Styr-, c.; -mühle, f. -n, Vandmølle, c. (bygget paa et Skib i en Flod); Meieren derpaa kaldes -müller, m. -s pl. ſ. sg.; -münze, f. -n, Matroshue, Skipper-, c.; -pfund, n. -es -e, Skippund, n.; -reich, aj. riig paa Skibe; -bekleidung, f. -en, Forbudning, c.; -capitän, m. -es -e, Skibscapitain, c.; -sgelegenheit, f. -en, Skibslelighed, c.; -herr, m. -n -en, Skibsherre, Reder, c.; -holm, m. -es -e, Skibsholm, c., -værft, n.; -koch, m. -es -öche, Skibskok, c.; -küche, f. -n, Skibskjelken, n., Kabys, c.; -laſt, f. ſ. Skibslaſt; -spatron, ſ. Patron; -sraum, m. -es -äume, Lasten, Rummet; -svolk, n. -es ub. pl. Skibsfolk, Mandſkab, n.; -werft, n. ſ. -holm; -wurm, m. -es -ürmer, Pæleorm, c.; -zoll, m. -es -ölle, Skibstold, c.; Toldſted, n.

Schiffen, v. 1) n. m. ſ. (ſjeld.) ſeile; gaae, ſeile med Skibet. 2) a. forsende til Skibs.

Schiffer, m. -s pl. ſ. sg. Skipper, c.

Schild, 1) m. -es -e, Skjold, n.; fig. en kraftig og ſikker Beſkyttelse; Vaabenſkjold, n.; (Jagtſp.) det paa Lerred malede, i en Ramme opſtillede Dyr, som bruges ved Fuglevildtfangst; en ſvag Muur mellem to ſtærke Piller; i mange Tilfælde en Ting, som ligner et egentligt Skjold, f. Ex. Skibpaddeskal, Skilt paa Brystet, Skilt til en Laas, Bruſt paa et Vildsvins Ryg x. 2) n. -es -er, Skilt, n. (Vaabenmærke el. Tegn paa Husene; Sølv- el. Metalskrater paa forskjellige Ting).

Schild-d'or, m. -s -e, en fransk Guldmynt, som ligner en Carolin; -förmig, aj. skjoldbannet; -halter, m. -s pl. ſ. sg. (i Vaabenkonſten) Skjoldholder, c.; -käfer, m. -s pl. ſ. sg. Skjoldbille, c. (Inſect); -knappe, m. -n -n, ſ. -träger; -krot, n. -es -e, d. T. ſ. -kröte; -kröte, f. -n, Skildpadde, c.; fig. Skildpaddeskal, c.; -laus, f.

-äuse, Skarlagenslus, Cochenille, c. (Insect; Cocous); -träger, m. -e pl. s. sg. Baabendrager, c.; -wache, f. -n, Skildvagt, c. [m.

Schilderei, f. især pl. -en, Skilderi, Skilderhaus, n. -es -äuser, Skilderhuus, n.

Schildern, v. 1) a. forsyne med Skilt; (Jagtsp.) die Feldhühner -, drive Agerhønsene for sig med det ovennævnte maslede Dyr, s. Schild; skildre, male meget omhyggeligen; fig. Linien el. etw., skildre, beskrive, fremstille levende og meget nøie. 2) n. m. h. staae og vente; især: staae Skildvagt; -rung, f. -en, blot fig. Skildring, c. (en Tings levende og omstændelige Beskrivelse).

Schilf, n. (Sydt. m.) -es pl. (om flere Slags) -e, Siv, n. og flere Vandvæxter.

Schilf-brücke, f. -n, Fastindre, c. (over Morads); -gras, n. -es -äser, Sivgræs, n.; -icht, aj. sivagtig; -ig, aj. fuld af Siv; sivbevoxet; -klinge, f. -n, Huulklinge, c.; -meer, n. -es -e, et med Siv stærk bevoxet Hav. I den tydske Bibel er -meer Navnet paa det røde Hav el. den arabiske Havbugt.

Schillern, v. n. m. h. glimre, spille i flere Farver.

Schilling, m. -es -e, (naar med Udeladelse af Ordet und en større Myntsort er nævnet foran kan pl. være s. sg.: 4 Mark 8 Schilling) Skilling, c.; (n. St.) et bestemt Antal af visse Ting; (andre St.) et vist Maal; fig. Tugtelse, c. (med Stok, Pidsk el. Riis, især paa Rumpen).

Schimäre, f. s. Chi-.

Schimmel, m. -s, 1) pl. s. sg. Skimmel, c. (Hest). 2) ub. pl. Skimmel, c. (Muggenhed).

Schimmel-sicht, aj. skimmelagtig; -sig, aj. skimlet; -n, v. n. m. h. skimle.

Schimmer, m. -s ub. pl. et zittrende Lys; især den svageste Grad af Lys, Glimmer, c.; Glimt, n.; fig. ofte: Glands, c., Skin, n.; -n, v. n. m. h. glimte, glimre, funkle.

Schimpf, m. -es ub. pl. Beskæmmelse, Vanære; d. A. Skam, Spot, Haan, Lemlæstelse, c.; (forældr.) Spøg, c.; -en, v. a. Linen, beskæmme, vanære; d. A. udskjelde, bespotte, forhaane; lemlæste; (forældr.) spøge.

Schimpf-lich, aj. skammelig, ærerørende, vanærende, haanlig; -lichkeit, f. ub. pl. Et-hed, Vanæren, H-hed, c.; -name, m. -ns -n, Øgenavn, n.; -rede, f. -n, ærerørig Tale; -wort, n. -es -örter, Skjældsord, n.

Schindanger, m. -s pl. s. sg. vulg. Rakkerkule, c.

Schindel, f. -n, Tagspaan, b.; smaae spaltede Bræder; -dach, n. -es -ächer, Spaanetag, n.; -decker, m. -s pl. s. sg. Spaanetækker, c.; -n, v. a. forsyne med Tagspaan.

Schinden, v. i. a. staae (mest foregt.); fig. d. A. das Vieh -, drive vort Kræfter; Linen -, udsuge, behandle yderst ubilligt.

Schinder, m. -s pl. s. sg. vulg. Rakker, Ratmand, Skinder, c.; fig. Undertrykker, Snyder, Optrækker, Blodsuger, c.; -ei, f. -en, Ratmandens Bolig; hans Arbeide, Rakkerarbeide, n.; fig. Optrækkeri, Blodsugeri, n.; enhver grov Overstriden af Billighed i Handel og Vandel; -grube, f. -n, Rakkerkuil, c.; -karren, m. -s pl. s. sg. Rakkerstuffe, c.; -knecht, m. -es -e, Rakkerknegt, c.

Schinken, m. -s pl. s. sg. Skinke, c.; (forældr.) Laar, n.; -bein, n. -es -e, Skinkebeen, n.; -kessel, m. -s pl. s. sg. Børstekjedel, c.

Schippe, f. -n, d. A. Skuffe, Skovl, c.; -n, v. a. d. A. skuffe.

Schirbel og -irben, s. Scherbe.

Schirm, m. -es -e, Skjerm, c.; fig. Beskjermelse, Beskyttelse, c. (ub. pl. og sædv. blot i Forbindelse med Skuz); Skygge, c. (paa en Fruentimmerhat); -dach, n. -es -ächer, Skuur, Hænge-, n.; -fell, n. -es -e, Skjødskind, n.; -gott, m. -es -ötter, s. Skuzgott; -herr, m. -n -en, Skytsherre, c.; -hut, m. -es -üte, Faldhat, c.; -vogt, m. -es -ögte, (fordum) Skytsherre for et Stift el. Sted; (endnu undert). Formynder, c.

Schirmen, v. a. skjerme, be-, skytte, be-, bedække, bevare. [Be-, c.

Schirmer, m. -s pl. s. sg. Skjermer, Schirrmeister, m. d. A. s. Ge-.

Schiz, m. -sses -sse, vulg. Skiden, c.; Skidt, n., Lort, c.

Schlabbern, v. n. m. h. flubre; vulg. fludre, tjabbre, pjatte.

Schlacht, f. -en, Slag, n.

Schlacht-bank, f. -änke, Slagterbænk, c.; -bar, aj. slagtelig, som med Nytte kan slagtes; -beil, n. -es -e, Slagteræxe, c.; -feld, n. -es -er, Valplads, c.; -haus, n. -es -äuser, Slagterhuus, n.; -messer, n. -s pl. s. sg. Slagterkniv, c.; -monat, m. -es -e, Slagtemaaned, November, c.; -opfer, n. -s pl. s. sg. Slagtoffer, n.; -ordnung, f. -en, Slagorden, c.; -schwert, n. -es -er, Slagsværd, n.; -vieh, n. -es ub. pl. Slagtekvæg, n.

Schlachten, v. 1) a. slagte: das Vieh. 2) n. m. h. (undert.) d. A. slagte paa: nach Lim.; Lim. nach -.

Schlächter, m. -s pl. s. sg. (n. St.) Slagter, c.

Schlacke, f. -n, Skum, n., Slagge, c. (Urenlighed af Mineralier); (n. St.)

Endetarm, c.; -ckdarm, m. -es -ærme, Endetarm, c.; en Pølse deraf -ckwurst, f. -ürste. [Slagger.

Schlacken, v. n. m. h. give Skum,

Schlackern, v. n. m. h. regne bestandigt; sele. [veir, n.

Schlackerwetter, n. -s ub. pl. Sole-

Schlackig, aj. skumfuld, slagget, som indeholder Slagger; d. T. (n. St.) -es Wetter, vedholdende Regnveir.

Schlaf, m. -es, 1) pl. -äfe, Binding, c. 2) ub. pl. Sovn, Dvale, c.; fig. der - eines Gliedes; der - des Gewissens.

Schlaf-gänger, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Nattevandrer, c. (-ske); **-gemach**, n. -es -ächer, Sovegemak, n.; **-gesell**, m. -en -en, Sovekammerat, o.; **-kammer**, f. -n, Sopekammer, n.; **-los**, aj. sovnløs; **-losigkeit**, f. ub. pl. S-heb, c.; **-mittel**, n. -s pl. s. sg. Sovemiddel, n.; **-mütze**, f. -n, Natlue, c.; **-pelz**, m. -es -e, en varmt foret Slaaprok; **-pulver**, n. -s pl. s. sg. Sovepulver, n.; **-ratz**, m. -es -e, d. T. Murmeldyr, n. el. Hasselmuus, c.; fig. Sovetryne, c. (en Person, som sover længe og gjerne); **-rock**, m. -es -öcke, Slaaprok, c.; **-sucht**, f. ub. pl. Sovesyge, c.; **-süchtig**, aj. sovesyg; **-stelle**, f. -n, Sovested, n.; **-trank**, m. -es -änke, Sovedrik, c.; **-trunk**, m. -es -ünke, det man drikker før man lægger sig; **-trunken**, aj. halvt i Sovne, døsig; **-zeit**, f. -en, Sovetid, c.; **-zimmer**, n. -s pl. s. sg. Soveværelse, n.

Schläfchen, n. -s pl. s. sg. Blund, n.; Luur, c., en kort Sovn.

Schlafen, v. i. n. m. h. sove; fig. bei einer Person, overnatte, sove hos, have legemlig Omgang med; (i den bibelske Skrivemaade) være død.

Schläfer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Sover (-ske), c.

Schläferig el. **-frig**, aj. sovnig; fig. dorsk, doven, sovnagtig, slæbende; **-keit**, f. ub. pl. S-heb, D-heb, D-nskab, S-heb, c.

Schläfern, v. 1) n. m. h. være sovnig; sædv. blot uperf. es schläfert mich. 2) a. gjøre sovnig.

Schlaff, aj. slap, slattet; fig. slov; **-heit**, f. ub. pl. Slaphed, Slovhed, c.

Schlaffen, (sjeldn.) v. 1) n. m. h. være slap, slov. 2) a. slappe, slove.

Schlag, m. -es -äge, Slag, n.: (den med et Slag forbundne Lyd, Knaldet; (om nogle Fugle) Sang; Klokkeslag; Pulsslag; et Legemes heftige og hurtige Bevægelse mod et andet); blot pl. d. T. Hug, Prygl; (i nogle Tilfælde) Drab ved et Slag; fig. Slags, n., Art, c. ub. pl.; Slag, n., Retelse, c. ub. pl.; Slag, et Stibs Leb fra een Vending til en anden i Laveren; hvad der slaaes; ligel. hvad der frembringes ved Slagen, i forskjellige Tilfælde, som: Takt i Musikken, Myntpræg, n. o. s. v. ub. pl.; (i Skovv.) Stedet, hvor Træer fældes; det, som slaaer; deraf d. T. Slaghorn, Falbder, Lem, c., Dueslag, n.; især: Karetder, c.; en Række af flere ved Siden af hverandre liggende Ægre.

Schlag-ader, f. s. Puls-; **-balsam**, m. -es -e, en Balsam mod Slag, (Retelse); **-bar**, aj. fældelig, som er klikket til at fældes; **-baum**, m. -es -äume, Bom, Slag-, c.; **-faß**, n. -sses -ässer, Paktende, c.; **-feder**, f. -n, Slagfieder, c.; (i Fuglevinger, og et Slags Staalfieder især i Geværlaase); **-fertig**, aj. slagfærdig; **-fluß**, m. -sses ub. pl. Slagflod, Slag, n.; **-gold**, n. s. Knaldgold; **-loth**, n. -es -e, Slaglod, n. (i et Uhr, og en Masse, hvormed der loddes); **-pulver**, n. -s pl. s. sg. Pulver mod Slag; **-regen**, m. -s pl. s. sg. Slagregn, Pladsk-, c.; **-schatten**, m. -s pl. s. sg, Slagskygge, c. (i Malerk.); **-uhr**, f. -en, Slaguhr, Stueuhr, n.; **-wasser**, n. -s ub. pl. et Slags Vand, som bruges mod Slag.

Schlage, f. s. Schlägel. [Prygl.

Schlägel, m. -s pl. s. sg. et Redskab til at slaae med; især en Kølle, Træhammer; Slagelen paa en Pleiel; Afløbstrende i Fiskedamme; det Sted i Gruberne, hvor Bjergmanden arbeider paa Stenene; Kelle, c., Baglaar, n.

Schlägeln, v. n. m. h. (Jagtsp.) lamme, halte; fig. d. T. feile af Ubesindighed og Uagtsomhed, plumpe til.

Schlagen, v. i. 1) n. m. s. slaae: falde heftigt og hurtigt: mit dem Kopfe auf einen Stein -; bevæges med Heftighed og Magt: die Flammen - in die Höhe; fig. om visse hurtige Forandringer: die Tinte schlägt durch; dazu -, komme til (om Tilfælde i Sygdom); dieß schlägt nicht in mein Fach, hører ikke dertil; den ganzen geschlagenen Tag, den hele udslagne Dag; aus der Art -, udarte. 2) n. m. h. slaae: knalde; om nogle Fugles Sang; om et Legemes pludselige og heftige Bevægelse mod et andet; fig. die Uhr, der Puls, das Herz schlägt; das Gewissen schlägt, vaagner; in sich -, gaae i sig selv, levende erkjende sin Ure; Wurzeln -, slaae, faae, o. a. fl. 3) a. slaae: etw. in Stücke; den Tact, Feuer, Oel, Münzen -; om mange Slags især heftige og hurtige, virksomme Bevægelser: die Füße über einander -, vende rette: die Augen zur Erde, sich rechter Hand; lægge: Zoll auf etw.; Ei-

nen, slaae, pibske, prygle ꝛc.; fig. tugte, straffe, plage; (forældr.) saare, brøde; fig. sich - el. ogsaa alene -, paa en el. anden Maade kæmpe med hverandre; fig. den Feind -, tilfegte sig Seieren; etw. in den Wind -, slaae Noget hen i Veiret, ikke agte det; sich etw. aus den Gedanken, slaae af Tankerne, søge at forglemme; -, n. -s ub. pl. Slaaen, c.; -gung, f. -en, Slaaen, Slagning, c.

Schläger, m. -s pl. s. sg. Slagsbroder, c.; (undert.) Kelle, c.

Schlägerei, f. -en, Slagsmaal, n.

Schlägeschatz, m. -es ub. pl. Myntskat, c.: Undersaatternes Afgift til Myntningsomkostningerne; (fordum) Forpagtningsafgift af en Mynt.

Schlagewerk, n. -es -e, Slagværk, n. (i et Uhr).

Schlamm, m. -es ub. pl. Dynd, Mudder, c.; (i Bjergv. pl. om flere Slags -ämme) enhver pulveriseret og med et flydende Legeme blandet, fast Substants.

Schlämmen, v. a. (om et pulveriseret Legeme) afsondre det fine Pulver fra det grovere ved ofte at slaae Vand derpaa, og lade det afløbe; einen Teich, opmuddre, rense fra Dynd; -mmung, f. -en, Opmuddring, c.

Schlammicht, aj. mudderagtig, som ligner Dynd.

Schlammig, aj. muddret, fuld af Dynd.

Schlampamp, m. -s ub. pl. sammenrodet Mad af alle Slags; -en, v. n. m. h. spise og drikke godt, fraadse: -er, m. -s pl. s. sg. Fraadser, c.; -erei, f. -en, Fraadseri, n.

Schlampe, f. 1) ub. pl. Hundefode, c. 2) pl. -n, Skidenso, Sloie, et uordentligt, ureenligt Fruentimmer; -n, v. 1) n. m. h. sloie; gaae i lasede, smudsige Klæder. 2) a. sudre i sig.

Schlampig, aj. -es Esser, tynd, alt for tynd; fig. ein -es Mädchen, fidenfærdig, uordentlig, fjedesløs.

Schlange, f. -n, (Dim. -ängelchen, n. -s pl. s. sg.) Slange, c.; fig. en Benævnelse paa nogle slangedannede Ting, f. Ex. et Slags lange Kanoner, Vandstraalen paa Sprøiter, et Instrument ꝛc.; et falsk, bedragerst Mske.

Schlängeln, v. a. sich, bugte, bevæge sig frem i Slangelinier, snoe sig.

Schlangen-artig, aj. slangeagtig; -biß, m. -sses -sse, S-bid, n.; -förmig, aj. s-formig; -haut, f. -äute, S-hud, S-ham, c.; -linie, f. -n, S-linie, c.; -sprize, f. -n, S-sprøite, c.

Schlank, aj. rank, smækker, smal, lang, tynd og bsielig; -heit, f. ub. pl. R-hed, S-hed, c.

Schlapp, s. Schlaff.

Schlappe, f. -n, en stor, hængende Mund; Krefigen, n.; en slædende Ting: alte -n, Slæber, Tøfler; fig. d. T. (undert.) et smerteligt Tab.

Schlappen, v. n. m. h. være slap; sudre, flikke. [groot Mst.

Schlappo, m. -es -e, et plumpt,

Schlaraffe, m. -n -n, vulg. (Efterbetyd) Lediggænger, c. (om begge Kjøn); -nland, n. -es ub. pl. Slaraffenland, n. (et opdigtet Land fuld af Dovenskab og Lediggang).

Schlarfe, f. -n, Tøffel, Slæber, nedtraadt Sko, c.; -n, v. n. m. h. d. T. slæbe (med Tøfler).

Schlau, aj. slu, snu, snedig, forslagen; ofte: listig, klog.

Schlaube, f. -n, Skal, Bælg, c.

Schlauch, m. -es -äuche, et hult el. dydt Rum; Sprøiteslange; Lederflaske, c.; Lederrør, n.; -bohrer, m. -s pl. s. sg. Vindhøver, c.

Schlaudern, v. n. m. h. d. T. slaae, vakle fra een Side til en anden; (især om en Maskines bevægelige Dele).

Schläudern, s. Schleudern.

Schlaue, f. -n, Skal, c.; -n, v. a. tage ud af Skallen.

Schlauheit, valg. Schlauigkeit, f. ub. pl. Snuhed, Snedighed, Forslagenhed; List, c.

Schlaukopf, m. -es -öpfe, d. T. en snu, snedig, listig Person.

Schlecht, aj. slet; -er Wein; von -en Aeltern, ringe; ein -er Mensch, ondt; ein -er Trost, daarlig; ein -er Bezahler, mislig; ein -es Kleid, simpel, uden Pynt; - und recht, slet og ret, ligefrem, uden Omsved; (foræld.) slet, jævn, glat.

Schlecht-denkend, aj. slettænkende; -erdings, av. ganske, aldeles, uden Modsigelse, absolut; -heit, f. -en, (sjeld.) Slethed, slet Beskaffenhed, c.; -hin, av. slet og ret; ligefrem, uden Indskrænkning; ubetinget; (undert.) aldeles; -igkeit, f. -en, Slethed, slet Handling, c.; -weg, av. slet og ret, ligefrem.

Schlechte, f. ub. pl. Slethed, slet Beskaffenhed, c.

Schlecken, v. a. og n. m. h. sikke; smaske paa.

Schlecker, m. -s pl. s. sg. d. T. Lækkertand, Slikmund, c.; -ei, f. -en, Slikkeri, n., Lækkerbidsken, c.; -haft, aj. slikvorn, slikken, kræsen.

Schleckern, s. Schlecken.

Schleh, aj. skarp, snærpende.

Schlehe, f. -n, Slaaen, Frugten af -ndorn, m. -es -e, Slaaentorn, c.

Schleichen, v. i. 1) n. m. s. sikte uformærket, snige, krybe; fig. ein -des Fieber, langsom tærende; fig. hykle, handle underfundigt, skjulende sine Hensigter og Midler. 2) a. snige, ind-, smugle.

Schleicher, m. -s pl. s. sg. Kryber,

c., en Ting el. Person, som lister, kryber frem; Sledfter, c.

Schleich=erei, f. -en, Kryberi, n., Snigen, c.; **Sledfteri**, n.; **-handel**, m. -s ub. pl. Snighandel, Smug-, c.; **-handler**, m. -s pl. f. sg. Snighandler, Smugler, c.; **-weg**, m. -es -e, Fodfti i Skoven, at belure Vildtet paa; **Snigvei**, c. [(Fisk).

Schleie (Schleihe) f. -n, Suder, c.

Schleier, m. -s pl. f. sg. Slor; Flor, n.; **-taube**, f. -n, Parrydue, c.

Schleiern, aj. Flors-, af Flor.

Schleiern, v. a. flere, til-.

Schleif=bahn, f. -en, Glidebane, c.; **-kanne**, f. -n, Tudekande, c.; **-mühle**, f. -n, Slibemelle, c.; **-ſtein**, m. -es -e, Slibeſteen, c.; **-trog**, m. -es -öge, Slibetrug, n.; **-weg**, m. -es -e, Snigvei, c.

Schleife, f. -n, det, som fleifes; iſær: Sleife, c.; Slæb, n. (paa Klæder); Sluffe, c.; Glidebane, c.

Schleifen, v. 1) rgl. a) n. m. h. ſlæbe. b) a. fleife: 3wei Noten; ſlaae en Sleife; ſlæbe frem; fore bort paa Slæbe; fig. eine Feuermauer -, anlægge ſkraa; eine Stadt, ein Schloß -, fleife. 2) i. a) n. m. h. kurre (om Igerhens i Parretiden); glide (paa Is). b) a. ſlibe, hvæſſe, polere; (forbum) gjøre fødelig, cultivere.

Schleifer, m. -s pl. f. sg. en ſlæbende Ting; (i Musiken) to el. flere forbundne Noder; Sliber, Skærſliber, c.; Slæbetrin i Dands.

Schleifung, f. -en, Sleifning; Slibning, Polering, c.

Schleibe, f. -n, Suder, c. (Fisk).

Schleim, m. -es -e, Sliim, c.

Schleim=artig, aj. ſlimagtig; **-drüſe**, f. -n, Sliimkjertel, c.; **-fieber**, n. -s ub. pl. S-feber, c.; **-iſch**, m. -es -e, Talemoder, c.; **-fluß**, m. -ſſes -üſſe, S-ſlod, m.; **-haut**, f. -äute, S-hinde, c.; **-icht**, aj. ſ-agtig; **-ig**, aj. ſlimet.

Schleimen, v. 1) n. m. h. ſlime, forsaarſage, give Sliim. 2) a. befrie, renſe for Sliim.

Schleiße, f. -n, tynde, lange, ſpaltede Spaaner; (n. St.) Charpie, opplukket Linned.

Schleißen, v. i. 1) n. m. ſ. (foræld. og nu blot Sybt.) rive, ſpalte, afbenytte, blive forſlidt, forgaae. 2) a. rive: die Federn, rive de blede Fieber af Stilkene; ſpalte; digte, tætte: 3wei Bretter, tilſtoppe Furerne. [ſe.

Schlemmen, v. n. m. h. ſvælge, fraadſe

Schlemmer, m. -s pl. f. sg. Fraadſer, Dranker, c.; **-ei** / f. -en, Fraadſeri, Fylderi, n.

Schlender, m. -s Slentren, Slendrian, c. ub. pl.; **Adriene**, c. pl. f. sg.; **-gang**, m. -es ub. pl. en ſlentrende Gang; Slendrian, c. [tre.

Schlendern, v. n. m. ſ. og h., ſlentre

Schlendrian, m. -s -e, d. T. og fig. gammel Vane, Slendrian, c. ub. pl.; en Handling, foretaget efter gammel Vane.

Schlenkern, v. 1) n. m. h. d. T. ſlingre; ſvaie, dingle. 2) a. ſlænge; ſlynge.

Schlepp=kleid, n. -es -er, Slædekjole, c.; **-netz**, n. -es -e, og **-ſack**, m. -es -äcke, Slædenet (ſom under Trækningen ſlæbes hen paa Bunden); fig. Sloie, c.; **-tau**, n. -es -e, Slæbetoug, n.

Schleppe, f. -n, Slæb, n. (paa Klæder); et Redſkab til at ſlæbe Noget paa; (hos Papirm.) et Stillads, hvorpaa de vaade Papirark lægges.

Schleppen, v. 1) n. m. h. ſlæbe (hen paa Jorden). 2) a. ſlæbe, trække, bære langſomt: eine Laſt; fig. d. T. drages, trækkes med (en ubehagelig Person el. Ting): ſich mit einer Krankheit -.

Schleuder, f. -n, Slynge, c.; **-er**, m. -s pl. f. sg. Slyngekaſter, c.; **-n**, v. 1) n. m. h. f. ſchlaudern; fig. hjaſſe af, udføre ſljedesløſt; mit einer Waare -, ſælge under den ſædvanlige Pris, for at blive af med Varene. 2) a. ſlynge: einen Stein; **-ſtein**, m. -es -e, Slyngeſteen, c.

Schleunig, aj. hurtig, haſtig, illſom.

Schleuſe, f. -n, Sluſe, c.; (n. St.) Afledsrende fra Husene; **-ngeld**, n. -es -er, Sluſepenge; **-nmeiſter**, m. -s pl. f. sg. Opſynsmand ved et Sluſeanlæg; **-nraumer**, m. -s pl. f. sg. Cloakrenſer, c.

Schleye, f. f. Schleihe.

Schleyer, m. f. Schleier.

Schlich, m. -es 1) ub. pl. (d. T. og i Hytteo.) et pulveriſeret med Vand blandet Legeme, Dynd, Mudder, n. 2) iſær pl. -e, Sjult, hemmelig Vei; Smuthul, hemmeligt Opholdsſted, n.; fig. hemmeligt Konſtgreb, Kneb, n.

Schlicht, aj. jævn, lige, flet, glat; fig. ukonſtlet; **-art**, f. -arte, (hos Tømmerm.) Sletøre, c. (en lige, tynd Øre med et kort Skaft); **-en**, v. a. ſlette, jævne, gjøre lige; Holz -, ſtable; fig. jævne, bilægge, bringe til Forlig; **-ung**, f. -en, Jævnen, Bilæggen, c.; **-hobel**, m. -s pl. f. sg. Slethøvl, c.

Schlick, m. -es ub. pl. (iſær Nordt.) fedt, meget ſeit Dynd.

Schlickermilch, f. ub. pl. tyk Melk, ſuur Melk.

Schlief, m. -es ub. pl. d. T. n. St. fig. klægede Steder paa Bred.

Schliefen, v. rgl. og i. n. m. ſ. (ſjeld. og Sybt.) ſmutte, krybe, ſnige. ind i et ſnevert Rum.

Schliefig, aj. klæget.

Schließ-baum, m. -es -äume, Bom, Slagbom, c. (hvormed en Havn el. et andet Sted tillukkes); -feder, f. -n, Slutfieder, c. (paa et Lommeuhrs Zifferplade); -haken, m. -s pl. ſ. sg. Sluthage, c. (paa Kiſtelaage, Dere ꝛc.); -lich, aj. d. T. ſlutteligen, endeligen, til Slutning; -nagel, m. -s -ägel, Slutnagle, c., en Jernbolt at lukke med for Porte ꝛc.

Schließe, f. -n, det, der ſlutter, tillukker, forbinder en anden Ting; Splid, c. (for Enden af en Bolt); Stigbord, n.

Schließen, v. i. l) n. m. h. lukke op (om en Nogle); ſlutte tæt til, paſſe nslagtigen (paa en Aabning); ſlutte, endes, faae Ende. 2) a. lukke, til-(med Laas): die Thore; ſlutte (i Jern): einen Verbrecher; lukke: die Augen; fig. ſlutte: einen Kreis; Minen in ſeine Arme; die Hände in einander; einen Vertrag, Handel, Frieden ꝛc.; einen Brief; etw. aus etw.; eine geſchloſſene Geſellſchaft, ſluttet.

Schließer, m. -s pl. ſ. sg. (i nogle Allfælde) en Person, ſom tillukker, indeſluttet; Slutter, c.

Schließung, f. -en, Lukning, Slutten, c.; ſ. Schließen.

Schlimm, aj. ſlem, ond, ilde, ſlet; es wurde ihm -, han fik ondt; im -ſten Falle, i det værſte Allfælde; er iſt -er daran, er værre faren; die Madam iſt -, meget ſtrap; (Nordt. d. T.) fiev; -ern, v. a. forværre.

Schlinge, f. -n, Slynge, c.; fig. Snare, c.

Schlingel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Slyngel, c.; -ei, f. -en, Slyngelagtighed, c.; -haft, aj. ſlyngelagtig, grov.

Schlingen, v. i. 1) a. ſlynge: die Arme in einander. 2) a. og n. m. h. fluge, ſvælge. [gre.

Schlingern, v. n. m. h. (Sø.) ſlin-

Schlinkſchlank, m. -es -e, et i Paaklædning ſjedesløſt Mſk.; Sludſke, c.; -en, v. n. m. h. ſludſe; ſlentre omkring.

Schlippe, f. -n, d. T. en ſnever Vei, et ſnevert Sted; Sybe, c.; iſær et ſnevert Rum mellem to Huſe.

Schlitten, m. -s pl. ſ. sg. Slæde, Kane, c.; (hos Papirm.) et Stillads, hvorpaa de vaade Papirark lægges; -bahn, f. -en, en til Kanefart bequem Vei; Kanefører, m.; -fahrt, f. -en, Kanefart, c.

Schlittſchuh, m. -es -e, Skøite, c.

Schlitz, m. -es -e, Split, c., en lang Aabning, iſær paa Klædningsſtykker; (ſordum) Rift, Ridſe, Skramme; -en, v. a. ſplittе, ſpalte: eine Feder.

Schlohweiß, aj. d. T. kridhvid, hvid ſom Snee.

Schloß, n. -ſſes -öſſer, (Dim. -ößchen, n. -s pl. ſ. sg.) Laas, c.; Slot, n.; d. T. ogſaa Pallads, Ridderſæde, n.; (undert.) Stedet, hvor en Ting lukkes; Schlöſſer in die Luft bauen, bygge Caſteller i Luften.

Schloß-garten, m. -s pl. ſ. sg. Slotshave, c.; -graben, m. -s pl. ſ. sg. Slotsgrav, c.; -hauptmann, m. -es -anner, Slotsherre, -forvalter, c.; -hof, m. -es -öfe, Slotsgaard, c.; -kirche, f. -n, Slotskirke, c.; -nagel, m. -s -ägel, Laasefem, n., Bolten (ſom holder For- og Bagvognen ſamlet); -thor, n. -es -e, Slotsport, c.; -thurm, m. -es -ürme, Slotstaarn, n.; -weiß, aj. d. T. kridhvid, hvid ſom Snee.

Schloße, f. -n, Hagl, c. (et enkelt Hagelkorn); -nwetter, n. -s pl. ſ. sg. Hagleveir, n. [det hagler.

Schloßen, v. impers. es ſchloßet, Schlosſer (Schlöſſer) m. -s pl. ſ. Laasesmed, Kleinsmed, c.; -arbeit, f. -en, Kleinsmedarbeide, n.

Schlot, m. -es -öte, (d. T. n. St.) Canal, Afledsrende; iſær: Skorſten, c.

Schlotter, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) et tykt Dynd. [ſunken.

Schlotterig, aj. ſjedesløs, ſlubret, Schlottermilch, f. ud. pl. tyk Mell, ſuur Melk.

Schlottern, v. n. m. h. zittre, rafle, ryſte; være ſjedesløs, ſlap.

Schlucht, f. -en, Huulvei, Kleft, c. (en ſmal, dyb Dal mellem to Bjerge; ligel. en af Vandet paa en Bakke udvaſket Huuling).

Schluchzen, v. n. m. h. hikke; hulke.

Schluchzen, m. -s ub. pl. Hikke, c.

Schluck, m. -es, Slurken, c. ub. pl.; Slurk, c. pl. -e og -ücke.

Schlückchen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. Taar, c., en lille Slurk.

Schlucken, m. -s ub. pl. d. T. Hikke, c.

Schlucken, v. 1) n. m. h. ſvælge; fig. fluge; d. T. hikke. 2) a. ſvælge, fluge: eine Speiſe hinunter -; fig. (om livløſe Legemer) drikke i ſig.

Schlucker, m. -s pl. ſ. sg. Slughuls, Praadſer, c.; -Enpltegjeſt, c.

Schluckfieber, n. -s ub. pl. en Feber, hvormed Hikke er forbundeu.

Schluft, f. -üfte, ſ. Schlucht.

Schlummer, m. -s ub. pl. Slummer, c.; -n, v. n. m. h. ſlumre.

Schlump, m. -es ub. pl. d. T. Slump, Slumpelykke, c., Træf, Lykketræf, n.

Schlumpen, v. n. m. h. d. T. være ſlunken; fig. gaae ſjedesløſt; ſlumpe til.

Schlumper, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Slæbekjole, c., Slæb, n.

Schlumpig, aj. d. T. ſlunken, ydeſt ſjedesløs i Paaklædning.

Schlund, m. -es -ünde, Svælg, n., Strube, c.; fig. en Hules, en Afgrunds Aabning; Afgrund, c., Havſvælg, n., ethvert dybt Sted i en Flod el. i Havet.

Schlupe, f. -n, Slup, Sluppe, c.
Schlupfe, f. -n, ſ. Schlippe.
Schlupfen, (Sydt. ſchlupfen) v. n. m. h. ſmutte.
Schlupfloch, n. -es -öcher, Smuthul, n.; fig. d. T. et Sted, hvor man hemmelig kan ſkjule ſig, og udemærket undvige fra.
Schlüpfrig, aj. ſlibrig, glat; es iſt - auf der Straße, ſidtet; -e Gedichte, equivoque; -e Stellen in einer Schrift, Tvetydigheder; fig. ein -er Beweis, ikke grundigt, utilforladeligt; eine -e Zunge, bsielig, ſmidig, ſnakſom; betænkelig, farlig; tvetydig, paa en ſkjult Maade pirrende til Vellyſt; -keit, f. ud. pl. Slibrighed, Glathed, c.
Schlupfwinkel, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -loch.
Schlürfen, v. a. ſlubre; d. T. ogſaa ſom v. n. ſlæbe (med Tøfler).
Schluß, m. -ſſes -üſſe, Slutning, c.; Ende, Tilendebringelſe, Beſlutning, Fornuftſlutning; einen guten - haben (i Ridning) et godt Slut, ſlutte godt til Heſten.
Schluß-anmerkung, f. -en, Slutningsbemærkning, c.; -art, f. -en, S-maade, c.; -balken, m. -s pl. ſ. sg. Slutbjelke, c.; -chor, m. -es -e, Slutningskor, n.; -folge, f. -n, Felgeſlutning, c., Reſultat, n.; -kette, f. -n, S-kjede, c.; -punkt, m. -es -ünkte, S-punkt, n.; -rechnung, f. -en, endelig Afregning, c.; -rede, f. -n, S-tale, c.; Fornuftſlutning, Syllogisme, c.; -ſatz, m. -es -ätze, S-ſætning; Slutning, Concluſion, c.; -ſtein, m. -es -e, Sluſteen, c. (i en Bue el. Hvælving); -wort, n. -es -örter, S-ord, n.
Schlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Regle, c.; fig. Grændſeſæſtning, c., -pas, n.; Regle, c. (Middelet, hvorved en ellers udeſjendt Sag erfjendes; og i Muſiken); er hat es unter ſeinem -, hans Lukke; (i Theolog.) Binde-; Löſe-, Magt til at binde, til at löſe.
Schlüſſel-bein, n. -es -e, Nøglebeen, Kravebeen, n. (clavicula; under Halſen overſt paa Bryſtet); -blume, f. -n, Kodriver, Kodrevel (Primula veris); -büchſe, f. -n, Neglebøſſe, c.; -haken, m. -s pl. ſ. sg. Neglehage, c.; -loch, n. -es -öcher, Nøglehul, n.; -ring, m. -es -e, Neglering, c.; -röhre, f. -n, Neglerør, n.; -pibe, c.; -ſchild, m. -es -e, Neglefkilt, n.
Schluſſig, aj. beſtemt; ſie ſind - geworden, de have beſluttet ſig.
Schmach, f. ub. pl. Forhaanelſe, Spot og Spee, c.; Skam, Vanære, c.
Schmachten, v. n. m. h. vanſmægte, (ſjeld.) ſmægte: vor Hunger, vor Durſt; vor Hitze; fig. aftøres: vor Hunger; ſmægte af Længſel, inderlig længes efter: nach einer Perſon; -d, aj. ſmægtende.
Schmächtig, aj. d. T. ſmækker, lang, ſpinkel, tynd og mager; (Sydt og Nordt.) hungrig, uſel, elendig; -keit, f. ub. pl. Smækkerhed, c.
Schmächtling, m. -es -e, en ſmækker, tynd og mager Perſon.
Schmachtriemen, m. -s pl. ſ. sg. Sadelgjord, c.; Ridebælte, n.
Schmachvoll, aj. beſkjæmmende, forhaanende, ſkammelig, ſkjændig.
Schmack, m. -es -e, Smak, c. (Fartøitet).
Schmacke, f. -n, (Nordt.) Smakke, c.
Schmackhaft, aj. ſom har Smag, iſær: ſmagfuld, velſmagende; -igkeit, f. ub. pl. S-hed, Velſmagenhed, c.
Schmackios, aj. (digter.) ſmagløs.
Schmadderig, aj. beſudlet, beklakket.
Schmaddern, v. a. og n. m. h. d. T. ſmøre, klakke, ſtrive ſlet.
Schmähelich, aj. d. T. ſjændig, ſkammelig, foragtelig; vulg. meget, overmaade ſtor, forſmædelig; -ſchrift, f. -en, Skandſkrift, n., Pasqvil, c.; (ſjeldn.) Smædeſkrift, n.; -ſucht, f. ub. pl. Spotteſyge, Vagtaleſeds-, d. T. Skjændeſyge, c.; -ſüchtig, aj. ſpotteſyg, ſkjændeſyg; -wort, n. -es -örter, ærerørigt Ord, Skjeldsord, n.
Smähen, v. a. ſpotte, forhaane; Linnen; auf Linen, ſkjelde, ſkjænde paa; -hung, f. -en, Skjeldsord, n.; Skjelden og Smelden; Forhaanelſe, c.
Schmal (-äler, älteſt), aj. ſmal; fig. d. T. (undert.) ſmal, ringe, ſlet, udetydelig; (forældr.) liden, tynd, mager.
Schmälen, v. n. m. h. d. T. auf Linen, ſkjænde.
Schmälern, v. a. forringe, gjøre mindre, ſmallere, indſtrænke: Lines guten Namen; -rung, f. -en, Forringelſe, Formindſkelſe, Indſtrænkning, c.
Schmalhans, m. -es -e, Smalhans, c.
Schmalholz, n. -es ub. pl. Pindebrænde, n.
Schmalte, f. -n, Blaafarve, Koholt, c.
Schmalz, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Fjter, Fedtſlomme, c.; (Sydt.) Smer, n. (iſær ſmeltet); -birn, f. -en, en Art ſaftige, velſmagende Pærer; -en, v. i. a. komme Fjter, Fedt el. Smør i; -grube, f. -n, fig. et Land, forſaavidt det har indbringende og god Kvægavl.
Schmant, m. -es (Nordt.) Flede, c.; pl. (om flere Slags) -e, (i Bjergv.) en Jordart, ſom ved Vitriolfydningen falder til Bunds, og hvoraf der brændes en röd Farve.
Schmaragd, m. -es -e, ſ. Smaragd.
Schmarotzen, v. n. m. h. ſnylte, være Snyltegjeſt; -zer, m. -s pl. ſ. sg. Snyltegjeſt, c.; -zerei, f. -en, vulg. Snylteri, n.; -zerpflanze, f. -n, Snyl-

teplante, c.; -zerisch, aj. snylteagtig.

Schmarre, f. -n, (Dim. -arrchen, n. -e pl. f. sg.) Smørr, Skramme, c., et stort, langt Saar.

Schmaſche, f. -n, flint, tilberedet Skind af ufødte Lam.

Schmatz, m. -es -ätze, ogsaa -ätzchen, n. -e pl. f. sg. d. Æ. et dygtigt Kys; Smask, n.; -en, v. n. m. h. smaske.

Schmauch, m. -es ub. pl. Smeg, tyk Røg, Damp, c.; -en, v. 1) n. m. h. ryge, give Røg fra sig. 2) a. Tabak -, vulg. smøge.

Schmäuchen, v. a. frembringe Røg; iſær: tilrøge; (n. St.) Kjeisch -, røge.

Schmaucher, m. -e pl. f. sg. Smeger, Røger, stærk Tobaks-, c.

Schmaus, m. -es -äuſe (Dim. -äuschen, n. -e pl. f. sg.) Gilde, Gjeſtebud, n.; -bruder, m. -e pl. f. sg. f. Schmauſer; -en, v. n. m. h. deeltage i et Gilde, spise og drikke godt; -er, m. -e pl. f. sg. god Selskabsbroder, c., En som tager Deel i et Gjeſtebud; -erei, f. -en, Gilde, Gjeſtebud, n.

Schmecken, v. 1) a. smage: das Salz; (d. Æ. undert.) smage paa; fig. d. Æ. nyde: ein Vergnügen; (i Bibelen) fornemme, erfare: den Tod nicht -. 2) n. m. h. smage: gut, ſchlecht; smage efter, forraade ved Smagen: die Speiſe ſchmeckt nach dem Rauche; fig. nydes med Lyst: es ſchmeckt mir; fornemmes, iſær med Behag; smage efter; es ſchmeckt nach der Schule.

Schmeer, n. -es ub. pl. tyk Fedt, Smerelse; Iſter, Flomme, c.; -bauch, m. -es -äuche, b. Æ. Iſterbug, c., Underliv, n.; -wanſt, m. -es -anſte, Fyldevom, Fraadser, c.

Schmeichelei, f. Smigrerri, n., Smigren, c. ub. pl.; Smigrerri, n., smigrende Ord el. Handlinger; pl. -en.

Schmeichelhaft, aj. smigrende; -igkeit, f. -en, Smiger, c.

Schmeicheln, v. n. m. h. Einem, smigre, hykle, smidſte, ſledſte for; fig. smigre: opvække behagelige Forestillinger, iſær Haab: ich ſchmeichle mir mit der Hoffnung, el. ogsaa blot: ich ſchmeichle mir; (Sydt.) ſich einer, iſtdſ. mit einer S. -; Einem, smigre.

Schmeichler, m. -e pl. f. sg. Smigrer, Hykler, c.; -iſch, aj. smigrende.

Schmeidig, aj. b. Æ. undert. smidig; -keit, f. -en, S.-hed, c.; -en, v. a. gjøre smidig; ſich -en, blive smidig.

Schmeißen, v. i. n. m. ſ. vulg. hinfalde pludseligen og heftigt. 2) a. vulg. smide, kaste, kyle; b. Æ. gjøre (sit Behov); iſær om Fugle og Insecter; om de ſtøfte, ogsaa: lægge Æg.

Schmeißfliege, f. -n, Spyflue, c.

Schmelz, m. -es -e, Smelteglas, Email; fig. (digter.) der - der Blumen, de ſtjønne, glindsende Farver, der ſpille paa Blomsterne; Glands, c.

Schmelz-arbeit, f. ub. pl. Smelteardeide, n.; Metallernes Smeltning; emailleret Arbeide; -bar, aj. smeltelig; -barkeit, f. ub. pl. Smelteligheed, c.; -butter, f. ub. pl. smeltet Smør; -glas, n. -es -äſer, Smelteglas, et metalagtigt Glas, hvormed der emailleres; Email, c.; -hütte, f. -n, Smeltehytte, c.; -kunſt, f. ub. pl. Smeltekonst, c. (ved Smeltning at bringe Metallet af Ertserne); Konsten at emaillere; -löffel, m. -e pl. f. sg. Smelteſkee, c.; -maler, m. -e pl. f. sg. Emaillemaler, c.; -malerei, f. -en, Emaillemaleri, n.; -ofen, m. -e -öfen, Smelteovn, c.; -tiegel, m. -e pl. f. sg. Smeltedigel, c.; -werk, n. -es ub. pl. (hos Guldsmedene) ophøjede, emaillerede Figurer.

Schmelzen, v. 1) i. n. m. f. smeltes; smelte. 2) rgl. og i. a. smelte: Wachs, Blei; emaillere; -, n. -e pl. f. sg. og -zung, f. -en, Smelten, Smeltning, c. [ter, c.

Schmelzer, m. -e pl. f. sg. Smel-

Schmer, n. f. Schmeer.

Schmergel, m. -e ub. pl. Smergel, c. (en Ertś, som bruges til at polere Jern og Staal med).

Smerl, m. -e -e, Lærkehøg, c.

Schmerle, f. -n, Grundling (Fisk), c.

Schmerz, m. -ens (ogsaa -es) Dat. -en (høppigere -e) Acc. (sædvanligst) Schmerz; pl. (altid) -en, Smerte, Pine, Vee; Sorg, Græmmelse, Bedrøvelse, c.

Schmerz-haft, aj. smertelig, vaandefuld; (Sydt.) smertefuld, bedrøvet; -lich, aj. smertelig; (dog mere om Sinbets end Legemets Smerter); -los, aj. uden Smerte, smertefri; -loſigkeit, f. ub. pl. Smertefrihed, c.; -ſtillend, aj. smertestillende.

Schmerzen, v. n. m. h. smerte; (iſær blot i tredie Person): es ſchmerzt mich; b. Æ. gjøre ondt.

Schmerzengeld, n. -es -er, Godtgjørelse for Sote og Smerte; Bødstørrelsen, c. [fuzl. c.

Schmetterling, m. -es -e, Sommer-

Schmettern, v. 1) n. m. h. knittre, give en heftigt zittrende Lyd fra sig; die Trompeten -, kralde, klingre, kratte. 2) a. kaste, slaae saa det knager igjen: etw. in tauſend Stücke -, brugeligere: zer-.

Schmied, m. -es (el. sæbn. Schmid -e) -e, Smed, c.; Smelder, c. (Insect).

Schmiede, f. -n, Smedie, c., Smedeværksted, n.

Schmiede-knecht, m. -es -e, Grovsmedsvend, c.; -kohle, f. -n, Smedekul, Steenkul, n.; -meiſter, m. -e pl. f. sg. Smedemester, c.; -ſchlacke, f.

-s, Smedeskal, Hammer-, u.

Schmieden, v. a. smede: ein Hufeisen; man muß das Eisen –, wenn es warm ist, man maa smede, medens Jernet er varmt; fig. Ænen in Eisen –, sutte i Fern, til Karren ꝛc.; eine böse S. –, opspinde, bringe til Virkelighed.

Schmiege, f. -n, Smig, Stumpvinkel, c.; Smigstok, Vinkelmaaler, -passer, c.

Schmiegen, v. a. bøie; sich –, krumme, bøie; fig. sich vor Ænm., ydmyge.

Schmiele, f. -n, (b. T. n. St.) en Græsart, som har et langt, bsieligt Straa; Siv, n.

Schmier-alien, pl. ub. sg. b. T. Smøreri, n., en elendig Skrift; (i Spøg) Smørelse, Bestikkelse, c.; -buch, n. -es -ücher, Kladdebog, c.; -büchse, f. -n, Tjærekande, c.; -eimer, m. -s pl. f. sg. og -faß, n. -sses -æsser, Tjærekande, c.; -käse, m. -s pl. f. sg. blød Ost, som lader sig smøre; -schaf, n. -es -e, stadet Faar, n.; -vieh, n. -es ub. pl. stadet Qvæg, n.; -wolle, f. ub. pl. uren Uld.

Schmiere, f. -n, b. T. Smørelse; ofte: Salve, c.; feed, klæbende Smuds, Urenlighed, c.

Schmieren, v. a. smøre: Butter auf Brod; fig. skrive el. male slet og hjasket; forfalske Vin ꝛc.; bestikke: einen Richter ꝛc.; vulg. prygle; smigre, tale efter Munden.

Schmierer, m. -s pl. f. sg. Smører, e., især En, som skriver el. maler slet; -ei, f. -en, Smøreri, n. [fig.

Schmierig, aj. besmurt, fedtet, smudsSchmink-bohne, f. -n, Sminkbønne, tyrkisk Bønne, c.; -fleckchen, n. -s pl. f. sg. Sminkeflor, n.; -pflästerchen, n. -s pl. f. sg. Skjønhedsplet, c.; -wasser, n. -s pl. f. sg. Sminkevand, n.

Schminke, f. pl. (om flere Slags) -n, Sminke, c.; fig. (undert.) Anstrøg af, Skin af; Sminkbønne, c.

Schminken, v. a. sminke; fig. geschminkt (undert.) forstilt.

Schmirgel, m. -s ub. pl. f. Schmergel; b. T. Saft, især Tobakssaft, c. (som samler sig i Piben ved Regningen).

Schmiß, m. -sses -sse, b. T. et dygtigt, heftigt Slag.

Schmitz, m. -es -e, Slag af -e, f. -n, Pidskesnert, c.

Schmitzen, v. 1) a. b. T. snerte, slaae med en Snert; (n. St.) b. T. bestryge, smøre. 2) n. m. h. b. T. (n. St.) smitte, smitte af.

Schmollen, v. n. m. h. suurmule.

Schmoren, v. a. og n. m. h. (Nordt.) lasge under lukt Laag ved Dampen.

Schmu, m. (indecl.) vulg. Jux, c. utilladt Fordeel).

Schmuck, aj. smuk, stjøn.

Schmuck, m. -es -ücke, Glands, c. og overh. en Tings forstjønnede Stikkelse; Smykke, n., Prydelse, Stads, c.; ub. pl.; Ædelstene og Perler; -kästchen, n. -s pl. f. sg. Juvelæske, c.; -los, aj. uden Smykke, uden Prydelse.

Schmücken, v. a. smykke, pryde, pynte: eine Kirche; sich prächtig –.

Schmudelei, f. -en, (især Nordt.) Svineri, n.; -delig, aj. svinsk, stiden, urenlig; -deln, v. a. og n. m. h. gjøre stident; blive stident.

Schmuggelei, f. -en, (Nordt.) Smugleri, n.; -ggeln, v. a. og n. m. h. smugle; -ggler, m. -s pl. f. sg. Smugler, c.

Schmunzeln, v. n. m. h. b. T. smile med Velbehag, gotte sig, lee i Skjæget, lee svinepolisk.

Schmutz, m. -es ub. pl. Smuds, c., Skarn, n., Urenlighed, c.

Schmutz-ärmel, m. -s pl. f. sg. halve Ærmer af grovere Tøi, som man ved smudsigt Arbeide trækker over den halve Arm; -ig, aj. smudsig, snavset, stiden; fig. smudsig, uanstændig, usædelig; (undert.) stadelig; vulg. styg; -igkeit, f. ub. pl. Smudsighed, c.; -titel, m. -s pl. f. sg. Smudstitel, c. (paa en Bog).

Schmutzen, v. n. m. h. smudse, smitte af; blive smudset, tilsmudses.

Schnabel, m. -s -äbel (Dim. -äbelchen, n. -s pl. f. sg.) Snabel, c., Næb, n.: fig. forstjellige en Fuglesnabel lignende Ting; vulg. (i Spøg) Mund, c.

Schnabeleisen, n. -s pl. f. sg. (hos Parykm.) et Slags Brændejern, Toupeejern, n.

Schnabeliren, b. T. og -beln, v. a. og n. m. h. (i Spøg) spise (især lækre Spiser); gjøre sig til Gode.

Schnäbeln, v. a. sich, næbbes, ligesom tyskes med Snablerne; (i Spøg ogsaa om Mstr.); geschnäbelt, (undert.) snablet, forsynet med Snabel: ein -es Schiff.

Schnacke, f. -n, Myg, c. (langbenet; forstjellig fra Mücke); b. T. (undert. m.) et spøgefuldt lystigt Indfald, en lystig Fortælling; (n. St.) almindelig Spøg, c.; Faar, Moder-, n.; en Art smaat Faar. [snurrig, pudsig.

Schnackisch, aj. spøgefuld, lystig,

Schnalle, f. -n, (Dim. -ällchen, n. -s pl. f. sg.) Spænde, n.; (n. St.) en smeldende Ting, et knaldende Redskab.

Schnallen, v. 1) n. m. b. (n. St.) slaae Knep; smelde, knalde. 2) a. spænde: die Schuhe.

Schnalzen, v. n. m. h. (n. St.) slaae Knep; smelde, knalde.

Schnapel, m. -s pl. f. sg. Helt, c. (en Fisk af Lareslægten).

Schnapp el. -s, b. T. et Ord, der

efterligner den Lyd, som ofte er ledsaget med Snappen; undert. der –, Snap, n. [lisær med Munden.

Schnappen, v. n. m. h. snappe; Schnäpper, m. -s pl. s. sg. Flitsbue, c.; Lancet, c., Aareladeredskab, Ladejern, n.

Schnapphahn, m. -es -ähne, d. T. Snaphane, Partigænger, c.; en mild Benævnelse paa en Stratenrøver, Etimand, c. [næsvilis.

Schnäppisch, aj. knibsk, snerpende, Schnappe, m. -es -e, d. T. Snaps, Sopken, Sup, Dram, c. (en Slurk Brændevin); Brændevinet selv.

Schnappsack, m. -es -äcke, d. T. Madpose, c. (paa Reisen).

Schnappsen, v. n. m. h. snapse, tage en Dram. [hajse, c.

Schnappweise, f. -n, d. T. Knæk-

Schnarchen, v. n. m. h. snorke; fjelde og smælde, forekaste med Heftighed.

Schnarcher, m. -s pl. s. sg. Snorker, c.; En, som heftig fjender.

Schnarre, f. -n, Skralde, c., en Ting el. et Værktøi, som skralder, skratter; Snaredrosset, c.; -n, v. n. m. h. skralde, skratte, snurre; im Reden -n, snurre paa Vogstavet r. [Snurreværk, n.

Schnarrwerk, n. -es -e, (i Orgeler)

Schnattern, v. n. m. h. snadbre; (især om Gjæs og Ænder); d. T. tale hurtigt, pludre.

Schnauben, v. a. men især n. m. h. (ogsaa undert. i.) puste, trække Veir, snøfte, snuse; d. T. snyde: die Nase –; fig. snyse: vor Zorn; blge efter, yttre vilde heftige Begjerligheder og Sindsbevægelser: nach Golde.

Schnaue, f. -n, (Nordt.) et Slags tomastede Skibe, som en Brig.

Schnaufen, v. n. m. h. snuse stærkt; snøfte. [-neppe og -nuppe.

Schnaupe, f. -n, (n. St.) s. -auze,

Schnauze, f. -n, (Dim. -äuzchen, n. -s pl. s. sg.) Snude, Tryne, c.; fig. Tud, c.; vulg. Tryne, Snude, c.; (undert.) om et Mæs. Næse og Munden.

Schnäuzen, v. a. sich –, die Nase –, snyde; fig. das Licht, pudse; d. T. Linen, ostrække, bedrage.

Schnecke, f. -n, Snegl, c., Snegleshuus, n.; fig. forskjellige Ting, der have lignende Snoeninger som et Snegleshuus, f. Ex. en Vindeltrappe, Snegleagangen i Øret ɔc.

Schnecken-auge, n. -s -n, Snegleøie, n. (Middelpunktet af enhver Snegelilinie); -berg, m. -es -e, Sneglebakke, c. (i Lysthaver); -bohrer, m. -s pl. s. sg. Sneglebor, n.; -gang, m. -es -änge, Sneglegang, c.; -gewölbe, n. -s pl. s. sg. Sneglehvælving, c. (som snoer sig i Retret om en Pille); -haus, n. -es -äuser, Sneglehuus, n.; -linie, m. -s ud. pl. Sneglelover, c.; -linie, f. -n, Sneglelinie, c.; -post, f. -en, d. T. Sneglepost, c.; (i Spog) en meget langsom Befordring; -stein, m. -es -e, Sneglesteen, c.: jen liden, hvid, rund Steen, som findes i Sneglenes Hoved; et Marmor, hvori findes forstenede Snegle); -treppe, f. -n, Vindeltrappe, c. [ud. pl. Snee, c.

Schnee, m. (1 Stav.) -s (2 Stav.)

Schnee-ammer, f. -n, Sneefugl, -spurv, -kok, c.; -bahn, f. ud. pl. Sneefore, n.; -ball, m. -es -älle, Sneebolt, c.; -blume, f. -n, f. -glöckchen; -bruch, m. -es -üche, (i Skovv.) den ved Sneens Tyngde foraarsagede Skade paa Træerne; -brüchig, aj. beskadiget af Sneen; -eule, f. -n, Lemænsugle, c.; -flocke, f. -n, Sneeflokke, c.; -gebirge, n. -s pl. s. sg. Sneebjerg, n.; -gestöber, n. -s pl. s. sg. Sneefog, n.; -huhn, n. -es -ühner, Rype, c. (Fugl); -glöckchen, n. -s pl. s. sg. Sneeklokke, Sneebloms, c., Sommergjæk og Vinternar; -ig, aj. d. T. sneebarkt, bedækket med Snee; -tropfen, m. -s og -viole, f. -n, s. -glöckchen; -vogel, m. s. -ammer; -wasser, n. -s ud. pl. Sneevand, n.; -weiß, aj. sneehvid; -wetter, n. -s ud. pl. Sneevejr, n.; -wind, m. -es -e, Sneevind, c. (med hvilken det sneer); -wolke, f. -n, Sneesky, c.

Schneide, f. -n, Æg, c. (paa en Kniv ɔc.).

Schneide-bank, f. -anke, Skærebænk, Baandstol, c.; -lade, f. -n, Halekelsliste, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. Skærekniv, c.; -muhle, f. -n, Skærremølle, Sav- (hvorpaa Lommer saves til Bræder); -zahn, m. -es -ähne, Skæretand, Fortand, c. (paa Mkr. og Dyr); -zeug, n. -es -e, Skrujern, n. (hvormed Struegangen indskæres).

Schneideln, v. a. (undert.) beskære: die Bäume.

Schneiden, v. i. 1) n. m. h. skære; være skarp; fig. skære, pine, forvarsage en gjennemtrængende Smerte; das schneidet in den Beutel, vulg. koster mange Penge; -de Umrisse, -de Farben, (hos Malerne) skærende, ikke blode nok. 2) a. skære: Brod, sich mit dem Messer; frembringe, bearbeide ved Skæren: Breter, Soe; in Holz, in Stein ɔc.; fig. Geld –, viel bei einer S. – el. ogsaa: seinen Schnitt dabei haben, have sit Snit ved, gjøre sig en betydelig, utilladelig Fordeel, snyde; Alienen, Gesichter, Capriolen –, d. T. gjøre usædvanlige Miner el. Geberder.

Schneider, m. -s pl. s. sg. Skræder, c.; (i Sammens.) Skærer, c., En, som skærer, el. hvis fornemste Bestjftigelse er at skære; fig. d. T. (i mange Spil) den, som taber Spillet, el. ogsaa blot har et bestemt ringe Antal Pine.

Schneider-arbeit, f. -en, Skrædder-arbeide, n.; -rechnung, f. -en, Skræddersregning, c.; -zunft, f. -unfte, S-laug, n.

Schneiderei, f. -en, Skrædderi, Skrædderhaandværk, n.

Schneidern, v. a. d. T. forfærdige Skrædderarbeide, fræddererе.

Schneidig, aj. (i Sammenſ.) egget, ſom har Eg; ſom let lader ſig ſkære, klippe.

Schneien, v. impers. es ſchneiet, det ſneer.

Schnell, aj. hurtig, ſnar, pludſelig; haſtig, meget hurtig, uventet; vulg. brat, ſteil; (i Stovv.) ſtjev, vind.

Schnell-füßig, aj. ſnarfodet; rap til Fods; -galgen, m. -s pl. ſ. sg. Vippegalge, c.; -igkeit, f. ub. pl. Hurtighed, Haſtighed, Snarhed, c.; -kraft, f. ub. pl. Fjederkraft, Elaſticitet, c.; -käulchen, n. d. T. og -kugel, f. -n el. -kügelchen, n. -s pl. ſ. sg. Springkugle, c. (hvormed Børn lege); -läufer, m. -s pl. ſ. sg. Hurtigløber, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Hurtigſkriver, c.; -ſegler, m. -s pl. ſ. sg. Hurtigſeiler, c.; -wage, f. -n, Bismer, c.

Schnellen, v. 1) n. m. h. ſpringe frem og tilbage med Fjederkraft; ubindret ſtige hurtigt op og ned. 2) a. knøppe, laae Knep; iſær: drive el. ſtøde hurtigt frem, løs; fig. Linen, d. T. ſnyde, optrække, liſtig bedrage.

Schneller, m. -s pl. ſ. sg. en med et Knep ledſaget Forandring; Knep, m., Næſeſtyver, c.

Schnepel, m. ſ. Schnäpel.

Schnepfe, f. -n, Sneppe, c.; -nfang, m. -es -änge, Sneppefangſt, c.; -njagd, f. -en, Sneppejagt, c.

Schneppe, f. -n, Snip, c. (ſom Fruentimmer nogle Steder bære, iſær i dyb Sorg); Tud, c. (paa Kander).

Schnepper, m. ſ. Schnäpper.

Schnerkel, m. ſ. Schnörkel.

Schneuzen, ſ. Schnäuzen.

Schneyen, v. impers. ſ. Schneien.

Schnickſchnack, m. -s ub. pl. d. T. Snikſnak, Slibberſladder, c.

Schnieben, v. i. n. m. h. ſnuſe, ſnøfte (ſnøſole) lidet, ſagte.

Schnipfeln, -ippeln, -ippern, v. a. og n. m. h. d. T. ſmaaklippe, klippe i ſmaae Stykker. [n. (med Fingrene).

Schnippchen, n. -s pl. ſ. sg. Knep,

Schnippen, v. 1) n. m. h. knebre, give en knebrende Lyd fra ſig; d. T. laae Knep. 2) a. ſnubbe af, afſtumpe, beklippe; knøppe (med Fingrene); fremſtyde, fremſtøde 'hurtigen.

Schnippiſch, aj. knibſk, ſnerpende, nærvøis.

Schnippo, m. -es -e, Knep, n.

Schnirkel, ſ. Schnörkel.

Schnitt, m. -es -e, Snit, n., Handlingen at ſkære; fig. Maaden at ſkære paa, hyppigt om konſtige Maader; Snit, utilladelig Fordeel; Snit, Skaar, n., det ved Snittet foraarſagede Saar el. Ar; Skive, c., et afſkaaret Stykke; iſær om ſpiſelige Ting; en ved Skæringen frembragt Ting; iſær: Papirsmenſter, n.; Stedet, hvor Noget afſkæres el. beſkæres; d. T. Pralen, c., Pralerі, n.

Schnitt-hobel, m. -s pl. ſ. sg. (hos Bogbind.) Snithovl, Beſkære-, c.; -kohl, m. -es ub. pl. Snitkaal, c.; -lauch, m. -es ub. pl. Snitløg, Purløg, n.; -ling, m. -es -e, Snitling, c.; en afſkaaret Ting; Pumpeſtud, n., Viinſtokafſkygger, c.; -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. Snitteknіv, c.

Schnitter, f. -n, Skive, c., et afſkaaret, ſtadt Stykke af en ſpiſelig Ting.

Schnitter, m. -s pl. ſ. sg. Meier, Høſtmand, c.; -mahl, n. -es -e, Høſtgilde, n.

Schnig, m. -es -e, en liden Spaan, en tynd Strimmel (Papir), en tynd Skive (ſom af et Æble).

Schnig-bank, f. -änke, Skærebænk, Baandſtol, c.; -bret, n. -es -er, Allſkærebræt, n.; -kunſt, f. ub. pl. Udſkærekonſt, c.; -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. Allſkæreknіv, Udſk-, c.; -werk, n. -es -e, Snitværk, udſkaaret Arbeide, n.

Schnigel, m. ſ. Schnig.

Schnigeln, v. a. og n. m. h. ſnitte, ſkære ſmaat, beſkære en Ting ofte og meget paa en unyttig Maade.

Schnigen, v. a. ſnitte, ſkære, ud- (i Træ).

Schnitzer, m. -s pl. ſ. sg. Udſkærer, Billed-, c.; et Værktei til Udſkæren, iſær en Kniv med et langt Skaft; Feil, Buk, c.: iſær Sprogfeil; Snidſer, Bommert, c.

Schnitzern, v. n. m. h. begaae en Feil, en Buk, iſær en Sprogfeil.

Schnoben, v. n. m. h. lugte til, ſege ſnuſende.

Schnöde, aj. lav, ringe, foragtelig, ſtolt, overmodig; (foræld.) ſlet, uduelig; -digkeit, f. ub. pl. Lavhed, Ringhed, F-hed, D-hed, c.

Schnoppern, v. n. m. h. vulg. ſnøfte, ſnuſe ſtærkt; (egentl. blot om Hunde).

Schnörkel, m. -s pl. ſ. sg. Snirkel, Sneglelinie, c. [vulg. ſnøfte.

Schnuffeln el. -üffeln, v. n. m. h.

Schnupfen, v. a. og n. m. h. ſnuſe; (Sybt.) Tabak -, ſnuſe; fig. das Licht -, (n. St.) pudſe, ſnyde.

Schnupfen, m. -s pl. ſ. sg. Snue, c.

Schnupftabak, m. -es -e, Snustobak, c.; -sdoſe, f. -n, S-sdaaſe, c.

Schnupftuch, m. -es -ücher, Lommetørklæde, n.

Schnuppe, f -n, Tande, Lyſe-, c.

Schnuppen, m. -e, d. T. ſ. Schnupfen.

Schnur, f. (Dim. -ürchen, n. -s pl. ſ.sg.) 1) pl. -en (forældd. og nu blot Sybst.) Svigerdatter, c. 2) pl. -en og -üre (hiint sædv. lange dreiede Traader, dette som Besætning paa Klæder og disses Fastgjøren ved Snorehuller) Snor, c.; en Mængde paa en Snor trukne Ting: eine – Perlen; alles am -ürchen haben, som ved en Snor; stor Lethed i.

Schnur-band, n. -es -ander, Snorebaand, n.; -bruſt, f. -üſte, Snerlio, Corſet, n.; -leib, m. -es -er, Livſtykke, n.; -leibchen, n. -s pl. ſ. ug. et lille Snerlio; -loch, n. -es -öcher, Snorehul, n.; -nadel, f. -n, Snorenaal, c.; -ſtiefel, m. -s pl. ſ. sg. Snoreſtovle, c.

Schnüren, v. 1) n. m. h. (i Bjergv.) ligge nær ved hinanden, grændse tæt sammen. 2) a. lægge Snor paa: eine Wage; snere, gjøre fast med en Snor; (hos Haandv.) afpasse, afmaale med Snor; (Nordk.) trække paa Snor.

Schnurgerade, aj. snorlige.

Schnurrbart, m. -es -ärte, d. T. Knebelsbart, n.; et Mſte. med et saadant.

Schnurre, f. -n, Snurre, Skralde, c., en snurrende Ting, et Værktoi, hvormed man snurrer; fig. d. T. et spegefuldt Indfald, en latterlig Fortælling, Narrestreg, c.; Snurrepiberi, n., en ubetydelig Ting; vulg. Næse og Mund.

Schnurren, v. 1) n. m. h. snurre, surre; fig. (undert.) snurre rundt, bevæge ſig hurtigt omkring: zuſammen–, d. T. terre ſammen, krybe ind. 2) n. d. T. bette, tigge. [lig, pudseerlig.

Schnurrig, aj. d. T. snurrig, leier-

Schnurrpfeife, f. -n, -rei, f. -en, Snurrepiberi, n., en ringe, uvigtig Ting. [Linie.

Schnurrſtracks, av. d. T. lige, i lige

Schob, m. -es -öbe el. -e, f. -n (Nordv. og Sydt.) Knippe, Bundt, n. (Straa).

Schober el. -öber, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. -öberchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stak, c. (hos el. Halm); iſær: en ſtor Stak, Hesſe, c. [i Hesſe.

Schobern, v. a. ſtakke, ſætte i Stak.

Schock, n. -es –e, Skok, c. (et Antal sædv. af 60); (forældd. el. blot d. T.) Hob, Mængde, c.

Schocken, v. 1) a. ſætte i, tælle i ſkokkevis. 2) n. m. h. (i Landv.) give mange Fold, give godt i Skjeppen: die Gerſte ſchockt gut.

Schockweiſe, av. ſkokkevis.

Schofel el. -ig, aj. vulg. yderſt ſlet, uſel, elendig. [ſlet Sei.

Schofel, m. -s ub. pl. vulg. Udkſud.

Scholar, m. -en -en, Lærling, Diſcipel, c.

Scholarch, m. -en -en, Opſynsmand over een el. flere Skoler, hvis Embede og Værdighed kaldes -at, n. -es -e.

Scholaſter, m. -s pl. ſ. sg. Domherre ved et Domſtift.

Scholaſtiker, m. -s pl. ſ. sg. Scholaſtiker, c.

Scholie, f. el. -lion, n. pl. -lien, Scholion, n., Ordforklaring, c.

Scholle, f. -n; (Dim. -ölichen, n. -s pl. ſ. sg.) Klump, Flage, Brokke, c., Stykke, n. (Jord el. Jis); Flynder, Rodſpætte, c.

Schon, 1) av. allerede; desuden; nok, rigtig nok, alt, til rette Tid; ofte et det et Slags Forſikkring, el. staaer ogſaa overflødigt, og kan ikke overſættes. 2) cj. d. T. vel, sagtens; endog, ogſaa, omendſkjøndt.

Schön, 1) aj. ſkjøn, smuk; fortræffelig, behagelig, herlig, henrykkende, god; fig. d. T. – mit einer Perſon thun, forelſket i, kaste, forelſkede Blikaſt til; venlig, smigrende: – danken; d. T. hei, meget ſtor, betydelig, meget god; og undert. betegner det ogſaa vedtvis det Modſatte: ein -er Herr; (forældd.) glindſende, klar, reen. 2) interj. meget vel! det var ypperligt!

Schön-blind, aj. d. T. (om Heſte) maaneblind; -druck, m. -es –e, (hos Bogtr.) den første trykte Side paa et endnu hvidt Ark; -fahrſegel, n. -s pl. ſ. sg. Skonfarſeil, n. (et Slags ſtort Seil); -färber, m. -s pl. ſ. sg. Skjønfarver, c.; -fleckchen, n. -s pl. ſ. sg. Skjønplet, c.; -geiſt, m. -es –er, Skjønaand, c.; -heit, f. -en, Skjønhed, c.: (Egenſtaben ved en Ting, at den er ſkjøn; ub. pl.; en ſkjøn Deel af en Ting; en ſkjøn Perſon; iſær Fruent.); -heitsgefühl, n. -es -e, Skjønhedsfølelſe, c.; -pflaſterchen, n. -s pl. ſ. sg. Skjønpflaſter, n.; -ſchreiben, n. -s ub. pl. Skjønſkrivning, c.

Schöne, f. -n, den Skjønne, et ſkjønt Fruentimmer; d. T. ethvert Fruentimmer; (forældd.) Skjønhed, c.

Schonen, v. a. Linen; etw.; (i den høiere Stil) einer S. (Gen.), ſkaane; ſich –, vogte ſig; tage ſig i Agt; (forældd.) vægre ſig; (kun undert.) undſlaae ſig for at udgive el. bortgive: das Geld.

Schönen, v. 1) n. m. h. være ſkjøn, blive ſkjøn. 2) a. gjøre ſkjøn; geſchönter Wein, forfalſket.

Schoner, m. -s pl. ſ. sg. Skonnert, c. et Slags Skib).

Schonung, f. -en, Skaanſel, c.; -slos, aj. uden Skaanſel; uſkaanſom.

Schooß, m. -es -öße (Dim. -ößchen, n. -s pl. ſ. sg.) Skjød, n.; fig. det Inderſte, det Midterſte i en Ting; Skjød, n., Flig paa Mandsklæder.

Schooß-fell, n. -es –e, Skjødkind, n.; -hund, m. -es –e, eg -hündchen, n. -s pl. ſ. sg. Skjødehund, Fruer-, c.; -kind, n. -es -er, Skjødebarn, Kjæ-

ledægge, c.; -synde, f. -n, fig. Stjødesynd, c.

Schopf, m. -es -öpfe, (Dim. -öpfchen, n. -s pl. f. sg.) Dusk, c., især af Fjeder el. Haar; (i Skovv.) Toppen af et Træ. [Træbrænd, c.

Schöpfbrunnen, m. -s pl. f. sg.

Schöpfe, f. -n, d. T. et Sted, hvor man øser Vand; s. Schöppe.

Schöpfeimer, m. -s pl. f. sg. Spand, at trække Vand op af Brønden med.

Schöpfen, v. 1) n. m. h. trække Vand; (Jagtsp. om Vildtet) drikke; (om Humlen) blomstre. 2) a. øse: Wasser; drage, trække: Athem, Luft; die Schuhe - Wasser, trække; fig. fatte, faae: Muth, Hoffnung, Trost, einen Argwohn ꝛc.; (foræld.) dømme, fælde Dom, afgjøre; skabe, frembringe, danne.

Schöpfer, m. -s pl. f. sg. Øse, c.; Øser, e., en Person, som øser; Skaber, c.; (især om Gud).

Schöpferisch, aj. Skaber-, grundet i Skabereene. [-strippe, c.

Schöpfgelte, f. -n, Øsebøtte, -spand,

Schopfig, aj. dusket.

Schöpfung, f. ub. pl. Skabelse, c.; fig. Skabning, c.; ogsaa med pl. -en; -swerk, n. -es ub. pl. Skabningsværk, n.

Schöppe, m. -n -n, Bisidder, (i en Ret); Meddomsmand, c. (blot n. St. og især paa Landet); (i Stæderne) Assessor, c.

Schoppen, m. -s pl. f. sg. Skuur, n.; (Dim. -öppchen, n. -s pl. f. sg.) Øse, c., et huult Kar; (Sydt.) et bestemt Maal for flydende Ting; omtrent en Pægel.

Schoppen, v. a. stoppe, mæste, fede.

Schöppen-bank, f. -anke, -stube, f. -n og -stuhl, m. -es -ühle, en Ret, hvori er Bisiddere; en Ret, i hvilken Medlemmerne efter gammel Brug kaldes Bisiddere.

Schöps, m. -es -e, Bede, c. (gildet Bæder); fig. d. T. et dumt Mske., Tosehoved, Faarehoved, n., Dumrian, c.

Schöpsen-braten, m. -s pl. f. sg. Bedesteg, c.; -fleisch, n. -es ub. pl. Bedefjed, n.; -keule, f. -n, Bedekølle, c.

Schorf, m. -es -e, d. T. Roe, Skorpe paa Saar ved Fnat ꝛc.; Skurv, n.

Schorfig, aj. skurvet, skabet.

Schörl, m. -es ub. pl. en Steenart, der indeholder Jern, og udvendig ligner Jernerts.

Schornstein el. Schorstein, m. -es -e, Skorsteen, Camin, c.; -feger, m. -s pl. f. sg. Skorsteensfeier, c.

Schoß, m. -sses -sse el. -össe (Dim. -öschen, n. -s pl. f. sg.) Skud, n. (paa Træer og Planter); Stokværk, n.; Grage, c.; pl. -össe; Gruus, n.; (foræld.) Gevær, n., Flint, Bøsse, c.; sammenskudte Penge; Skat, Afgift; især -öschen, Træskrude paa Vinduer.

Schoß-bar, aj. skattydig; -buch, n. -es -ücher, Skattebog, c.; -frei, aj. skattefri; -kelle, f. -n, det bageste Rum paa en Reisevogn; -rede, f. -n, et ungt Skud paa en Vinstok.

Schossen, v. 1) n. m. h. skyde, vore i Veiret; især om Sæd. 2) a. skatte, give i Skat.

Schosser, m. -s pl. f. sg. (m. St.) Skattefoged, Amtsforvalter, c.; -ei, f. -en, dennes Embede, Bolig, og Stedet, hvor han oppebærer Skatter.

Schößling, m. -es -e, et ungt Skud; Kvist, Pynpe, c.

Schote, f. -n, Bælg, Skal, c. (især d. T.) grønne Ertebælger; (i Søfp.) et Reb i Hjørnet af Seilet.

Schoten, v. a. pille (Erter, Bønner).

Schoten-dorn, m. -es -en, Acacie, c.; -erbsen, pl. ub. sg. grønne Erter (i Bælgerne).

Schotte, m. -n -n, og -ttländer, m. -s pl. f. sg. Skotte, Skotlænder, c.

Schoversegel, n. -s pl. f. sg. Skonsarseil, n. (et Slags stort Seil).

Schraffiren, v. a. straffere (i Tegnen og Kobberstik); -rung, f. -en, Straffering, c.

Schräg, aj. skraa; d. T. ofte: skjev.

Schrage, f. -n, Skraaheb, c.

Schragen, m. -s pl. f. sg. (i Skovv.) en Bunke Brænde, som sædv. udgjør tre Favne; But, c. (at lægge Noget paa); -holz, n. -es ub. pl. Brænde, som fælges i Bunkevis.

Schramme, f. -n, Skramme, Rift, Flenge, c.; -n, v. a. gjøre Rift, flenge.

Schrank, m. -es -änke, (Jagtsp.) Hjortens Stridt og Sporene deraf; (Dim. -ankchen, n. -s pl. f. sg.) Skab, n. (at gjemme i).

Schranke, f. -n el. -n, m. -s pl. f. sg. sædv. blot pl. Skranke, c., Gitter, Rækværk, n.; Grændse, c. (efter Billigheds, Klogskabs el. Velanstændigheds Love).

Schränken, v. 1) n. m. h. (Jagtsp.) sætte Benene fra hverandre (om Hjortene); d. T. (undert.) sætte Fødderne over Kors ved at gaae. 2) a. lægge over Kors; (sjeld.) indhegne, forsyne med Skranker.

Schrankenlos, aj. uden Skranker, grændseløs; især fig.; -igkeit, f. ub. pl. G-hed, c.

Schranne, f. -n, (Sydt.) Skranke, Indfatning, c.; et med Skranker indesluttet Sted.

Schranz, m. -en -en, el. -e, m. -n -n, Fraadser, Ader, Kværsylding, c.; fig. Snyltegjest, Spytslikker, c.

Schrapen, v. a. og n. m. h. d. T. skrabe, krabse.

Schraube, f. -n, Skrue, c.; fig. auf

-n ſtehen, ſtellen, ſtaae, ſætte paa Struer, være ubeſtemt, vaklende.

Schrauben, v. (ſjeld. i.) a. ſtrue; fig. Linen - el. Linen um ſein Geld -, ſnyde, optrække; Linen -, drille, fjrere.

Schrauben=bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Struebor, n.; -gang, m. -es -änge, Struegang, c.; -linie, f. -n, Struelinie, c.; -mutter, f. -ütter, Struemoder, c.; -zieher, m. -s pl. ſ. sg. Struetrækker, c.; -zwinge, f. -n, Struetvinge, c. [ſtikke, c.

Schraubſtock, m. -es -öcke, Strue=

Schreck, m. -es -e, Skræk, Angeſt, Rædſel, c.; (n. St.) Ridſe, Spalte, Sprække, c. (i et faſt Legeme); (Jagtſp.) opſtillet Figur, hvormed man ſtræmmer Vildtet bort.

Schreck=bild, n. -es -er, Skrækkebillede, n.; -haft, aj. ſkrækſom, ræd, bange; d. Æ. (undert.) ſkrækkelig, rædſom; -lich, aj. ſkrækkelig, græsſelig, forfærdelig; -lichkeit, f. ub. pl. Sk=hed, G-hed, F-hed, c.; -niß, f. ub. pl. el. n. -ſſes ub. pl. Skræk, Forſkrækkelſe, c.; Gjenſtanden derfor; -ſchuß, m. -ſſes -üſſe, et Stud, ſom ſkeer blot for at forſkrække; fig. d. Æ. en pludſelig, ugrundet Frygt, ſom man vækker hos Nogen.

Schrecken, v. 1) rgl. a. ſkrække, ſtræmme, forfærde, lyſe: Linen mit etw.; (undert.) brune, riſte lidet. 2) i. n. m. h. give pludſeligen et høit Skrig (iſær Jagtſp.) a) i. n. m. ſ. briſte; ſkrattes (Dog forekommer det i denne Betydn. ſjeld., men kun i det ſammenſatte erſchrecken).

Schrecken, m. -s pl. ſ. sg. Skræk, Forſkrættelſe, Forfærdelſe, c.; Handlingen, at forſkrække Andre; Gjenſtanden for Skrækken. [Vraal, n.

Schrei, m. -es -e, Skrig, Skraal,

Schreib=art, f. -en, Skrivemaade, Stiil, c.; -feder, f. -n, Skriverpen, c.; -fehler, m. -s pl. ſ. sg. Skrivefeil, c.; -freiheit, f. ub. pl. Skrivefrihed, c.; -material, n. -s -ien, Skrivematerial, n.; -papier, n. -es -e, Skrivpapir, n.; -pult, n. -es -e, Skriverpult, c.; -ſchule, f. -n, Skriveſkole, c.; -ſelig, aj. ſkrivеſalig; -ſeligkeit, f. ub. pl. Skriveſalighed, c.; -ſtube, f. -n, Skriverſtue, c.; -ſtunde, f. -n, Skrivetime, c.; -ſucht, f. ub. pl. Skriveſyge, c.; -ſüchtig, aj. ſkriveſyg; -tafel, f. -n, Skrivertavle, c.; -tiſch, m. -es -e, Skriverbord, n.; -zeug, ſ. -ezeug.

Schreibe= (Schreib=) buch, n. -es -ücher, Skriverbog, c.; -gebühren, pl. ub. sg. Skrivergebyr, c.; -geld, n. -es -er, Skriverpenge; -kunſt, f. ub. pl. Skrivekonſt, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Skrivemeſter, c.; -pult, n. -es -e, Skriverpult, c.; -ſchrank, m. -es -änke, et Skab med et Skriverbord ved; -tiſch, m. -es -e, Skriverbord, n.; -zeug, n. -es -e, Skriverkſi, n.

Schreiben, v. i. a. ſkrive: mit Kreide, mit einer Feder; eine gute Hand; die Feder ſchreibt nicht; einen Brief; ſich -, underſkrive ſig: (undert.) affkrive; blot - er underſt. faa meget ſom: forfatte et Skrift: über etw., wider Einen, og iſær: ſkrive et Brev: nach Dresden; an Einen; ogſaa fig.: wo ſchreibt ſich das her? fra hvem, hvorfra kommer det? (med Hensyn til Udtrykket alene): ſchön, erhaben -.

Schreiben, n. -s pl. ſ. sg. Skriven, c.; Handlingen at ſkrive, ub. pl.; Skriveiſe, c., Brev, n.

Schreiber, m. -s pl. ſ. sg. Skriver, Af-, Copiſt, c.; Skribent, Forfatter, c.

Schreiberei, f. -en, d. Æ. Skriverkonſt, c.; ligel. Skriveri, n. ub. pl.; (foræld.) det Skrevne, Skriften.

Schreiberiſch, aj. ſkrivermæssig.

Schreibung, f. 1) ub. pl. Skriven, Handlingen at ſkrive. 2) pl. -en, Skrivemaade, c. (i Henſeende til de brugte Bogſtaver).

Schreien, v. i. a. og n. m. h. ſkrige: Lim. etw. in die Ohren; aus Zorn; vor Schmerzen; um Hülfe; fig. tale med ubehagelig hei Stemme; græde høit; eine -de Ungerechtigkeit, himmelraabende.

Schreier, m. -s pl. ſ. sg. Skriger, Skraaler, c., En, ſom ſkriger; fig. En, ſom gjør meget Væſen. [Skraal-, c.

Schreihals, m. -es -e, Skrighals,

Schrein, m. -es -e, (n. St. iſær Sydt.) Skriin, n.; -er, m. -s pl. ſ. sg. Snedker, c.

Schreiten, v. i. n. m. ſ. ſkride, trine; gaae med faſte, afmaalte Skridt; über einen Graben -, ſtræve over; fig. begive ſig, ſkride til: zum Werke, zur Sache.

Schrepfen, ſ. Schröpfen.

Schrick, m. -es -e, Ridſe, Spalte, Sprække, c. (i et faſt Legeme).

Schrift, f. -en, Skrift, c.; d. Æ. (undert.) Skrifttræk, n., Haandſkrift, c.; (i Bogtrykkerier) blot pl. Skrifter, Typer; (Dim. -chen, n. -s pl. ſ. sg.) Skrift, n., et ſkrevet Værk, en Bog; die - el. die heilige -, Skriften, den hellige Skrift, Bibelen.

Schrift=beurtheiler, m. -s pl. ſ. sg. Recenſent, c.; -beurtheilung, f. -en, Recenſion, c.; -bewahrer, m. -s pl. ſ. sg. Regiſtrator, c.; -gebräuchlich, aj. ſom er brugelig i Skriftſproget; -gelehrte, m. -n -n, (i Bibelen) Skriftklog, c.; Skriftlærd, c.; enhver i den hellige Skrift bevandret Perſon; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Skriftſtøber, c.; -gießerei, f. -en, Skriftſtøberi, n.; -

kasten, m. -s pl. ſ. sg. Skriftkaſſe, c.; (iſær hos Bogtr.); Documentkiſte, c.; -lich, aj. ſkriftlig; -mäßig, aj. ſkriftmæſſig, grundet i Skriften (i Bibelen); -mäßigkeit, ſ. ub. pl. Skriftmæſſighed, c.; -ſaß, m. -ſſen -ſſen, en Vaſal, hvem Lehns- og Landsherrens Villie gjennem Cancelliet umiddelbar, ſkriftlig bekjendtgjøres; -fäſſig, aj. ſom umiddelbar er undekorbnet den landsherrlige Regjering (til Forſkjel fra amtsſæſſig); -ſprache, ſ. -n, Skriftſprog, n. (ſom bruges i Skrifter); -ſtelle, ſ. -n, Skriftſted, n. (af Bibelen); -ſteller, m. -s pl. ſ. sg. Skribent, Forfatter, Autor, c.; -ſtellerei, ſ. ub. pl. Forfatterſtab, n.; -ſtellerinn, ſ. -en, Skribentinde, Forfatterinde, c.; -ſtelleriſch, aj. Skribent-, forfattermæſſig; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Skrifttegn, n.; -zug, m. -es -üge, Skrifttræk, n.

Schrillen, v. n. m. h. pibe, lade høre en ſiin, ſtærende, zittrende Lyd.

Schritt, m. -es -e, Skridt, n.; (ogſaa fig.); -linge, av. i Skridt; -über einem Graben ſtehen, ſtaae ſtrævende derover; -ſchuh, ſ. Schlitt-; -ſtein, m. -es -e, Steen, ſom lægges paa et ſlet Sted, for ved Hjelp deraf at gaae tørt derover. [drat, ſtrikt.

Schroff, aj. ujævn, ſtenet, knortet; Schroffe, ſ. -n, (Sydt.) Klippevæg, c.; Klippen ſelv. [hed, c.

Schroffheit, ſ. -en, Ujævnhed, Steilhed

Schröpfe, ſ. -n, Sædens Afſtæren før den ſaaer Straa.

Schröpfen, v. a. kopſætte; (undert.) ridſe; das Getreide, afſtære før den ſaaer Straa. [(til Kopſætning).

Schröpfkopf, m. -es -öpfe, Kop, c.

Schröpfſchnäpper, m. -s pl. ſ. sg. Kopſættelancette, c.

Schrot, n. -es -e, et afſtaaret, afhugget el. afſavet Stykke, og d mange Tilfælde ethvert Stykke af et Hele; (i Myntv.) de af den valſede, lange Plade udhugne, runde Stykker, ſom ſkulle præges; fig. dette Stykkes beſtemte Vægt, iſær i Forbindelſe med Korn; ein Mann von altem - und Korn, af gammelt Præg; - und Korn, indvortes Godhed; (Dim. -ötchen, n. -s pl. ſ. sg.) Affald ved Stæren, Saven el. Huggen; Straa, n. (ſmaahaggede Stykker Bly el. Jern); Hagl, n. (at ſkyde med) iſær ub. pl.; Straa, n. (grovtmalet Sæd); ub. pl. d. Æ. (undert.) et huult Rum, et Gjemme; (m. St.) de yderſte Ender af pavet Vei.

Schrot-axt, ſ. -äxte, Tømmerexe, Skov-, c.; -baum, m. -es -äume, Stedſtykkerne paa Læſſeledderne; -beutel, m. -s pl. ſ. sg. Haglpung, c.; -büchſe, ſ. -n, Hagldøſſe, c.; -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Beſtæreknib, Tilſtære-, c.; -hobel, m. -s pl. ſ. sg. Skrubhøvl, c.; -korn, n. -es, Grut, grovtmalet Korn; ub. pl.; Haglkorn, n.; pl. -örner; -leiter, ſ. -n, Ledder, c. (til Varers Af- og Paalæsning); -mehl, n. -es ub. pl. Gryttemeel; -ſack, m. -es -äcke, Straaſæk, c. (ſom udſtydes); -ſchere, ſ. -n, en ſtor Sax; -ſtück, n. -es -e, et afhugget, afſtaaret el. afſavet Stykke; en Kanon af ſvær Caliber; -wage, ſ. -n, d. Æ. Lodvægt, Batteepas, c., Vandmaal, n.; -wurm, m. -es -ürmer, Muldvarpegrylle, Jordkrebs (Inſect); -zahn, m. -es -ähne, Skæretand, c.

Schröten, v. i. a. gnave, ſor-; ſtraae, grutte, male grovt, iſær Sæd; udhule; ſave, hugge, ſtære tværtover; ſtyde, rulle, vælte; dog blot om tunge Legemer: ein Faß Wein in den Keller -.

Schröter, m. -s pl. ſ. sg. et Værktøi til at ſave, hugge el. ſtære tværtover med; d. Æ. Drevkiſt, c.; en Arbeider, ſom vælter fyldte Fade i Kjelderne og ud af ſamme; der Bier-, Wein-.

Schröting, m. -s -e, afhugget, afſtaaret el. afſavet Stykke.

Schrubben, v. a. ſkrubbe.

Schrumpel, ſ. -n, el. -umpf, m. -es -e, (ſjeldn.) Rynke, Fold, c.

Schrumpfen, v. n. m. ſ. ſtrumpes, faae Rynker; ſuſammen-, ſammentrækkes.

Schrumpfig, aj. ſtrumpen, rynket.

Schrunde, ſ. -n, (ſjeldn.) Riſt, Ridſe, Spalte, c.; -n, v. n. m. ſ. ræves, ſprække.

Schub, m. -es -übe, Sted, n., Skyden, c.; (Sydt.) Transport, Forſendelſe, c.: auf einen -, paa engang, i en Ruf; ein - Semmel (hos Bagerne), ſaa mange Simler, ſom paa engang ſkydes frem; ein - Kegel, et Spil Kegler.

Schub-biack, m. -es -e, ſ. Skuft; -fenſter, n. -s pl. ſ. sg. Trækvindue, n., ſom ſkydes op og ned; -karren, m. ſ. Karren; -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. en Kaſſe i en noget ſtørre, ſom den kan ſkydes ud af og ind i; d. Æ. Skuffe, c.; -lade, ſ. -n, Skuffe, c.; -riegel, m. -s pl. ſ. sg. Slaa, Skodde, c.; -ſack, m. -es -äcke, d. Æ. Lomme, c.

Schüchtern, aj. ſtræksom, frygtagtig, ræd; ſky; -heit, ſ. ub. pl. Sk-hed, F-hed, c.

Schuckeln, v. a. d. Æ. iſær Nordt. gynge hurtig, vippe hurtig op og ned.

Schuft, m. -es -e, vulg. Stymper, Stakkel, Luſehund, c., en foragtelig Benævnelſe paa et liggefærdigt Mikke.; Skurk, Kjeltring, c.

Schufut el. Schubut, m. -es -e, d. Æ. Bjergugle, c.

Schuh, m. -es -e, (Dim. -ühchen og vulg. -üchelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Sko, c. (at gaae med og i nogle Tilfælde

en Bedækkelse af en Tings udvendige Deel); Fod, c. (Længdemaal; efter et Aalord pl. ſ. sg.).

Schuh-børſte, f. -n, Skobørſte, c.; -flicker, m. -s pl. ſ. sg. Skoflikker, c.; -knecht, m. -es -e, Skomagersvend, c.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Skomager, c.; -puzer, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) Skopudſer, Kjener, c.; -ſchalle, f. -n, Skoſpænde, n.

Schuhen, v. hvoraf ikkun undert. forekommer geſchuhet, beſkoet, forſynet med Sko.

Schul-amt, n. -es -ämter, Skolembede, n.; et Kammer-Collegium, hvis Indkomſter er beſtemt til en Skole; -buch, n. -es -ücher, Skolebog, c.; -camerad, m. -en -en, Skolekammerat, c.; -freund, m. -es -e, Skolven, c.; -freundſchaft, f. -en, Skolevenſkab, n.; -fuchs, m. -es -üchſe, Skolefux; Pedant, c.; -füchſerei, f. -en, Skolefuxeri, Pedanteri, n.; -gebäude, n. -s pl. ſ. sg. Skolebygning, c.; -geld, n. -es -er, Skolepenge; -gelehrſamkeit, f. ub. pl. Skolelærdom, c.; -gerecht, aj. ſkolemæſſig, ſkolerigtig; -geſell, m. -en -en, Skolekammerat, Medbiſcipel, c.; -halter, m. -s pl. ſ. sg. Skoleholder, c.; -haus, n. -es -äuſer, Skolebygning, c.; -herr, m. -n -en, Skolelærre, -patron, (n. St.) Rector, c.; -jahr, n. -es -e, Skoleaar, n.; -junge, m. -n -n, vulg. Skolebreng, c.; -kind, n. -es -er, Skolebarn, n.; -knabe, m. -n -n, Skolebreng, c.; -krank, aj. ſkulleſyg; -krankheit, f. -en, Skulleſyge, c.; -leben, n. -s pl. ſ. sg. Skoleliv, n.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Skolelærer, c.; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. Skolepige, c.; -mann, m. -es -änner, Skolemand, c.; -mäßig, aj. ſkolemæſſig; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Skolemeſter, c.; -meiſtern, v. n. m. h. og a. ſkolemeſtrere; -ordnung, f. -en, Skoleanordning, c.; -patron, m. -en -en, Skolepatron, c.; -pferd, n. -es -e, Skoleheſt, c. (i Rideſkole); -rath, m. -es -äthe, Skoleraad, n.; -ſtaub, m. -es ub. pl. ſig. Skoleſtov, n.; -ſtunde, f. -n, Skoletime, c.; -weſen, n. -s ub. pl. Skolevæſen, n.; -witz, m. -es ub. pl. Skoleklegt, c. (Kundſkaber og Færdighedser, ſom erholdes i Skolen, til Forſkjel fra Mutterwitz); -zeit, f. -en, Skoletid, c.; -zucht, f. ub. pl. Skoletugt, c.

Schuld, f. -en, Skyld, Feil, Forſeelſe, c.; ſammes Aarſag, og Forpligtelſen til Erſtatning el. Straf, ub. pl.: ohne meine -; an wem liegt die -? an etw. - ſeyn; Skyld, Gjeld, Forbindtlighed, Pligt, c., ſjeld. med pl.; ſyndert.) Aarſag, c.; (ſjeld.) en Forbrydelſe og dens Følger; Brøde, Synd, c.

Schuld-brief, m. -es -e, Gjeldsbrev, n.; -buch, n. -es -ücher, Skyldbog, Gjeld-, c.; -frei, aj. ſkyldfri; brødefri; -heiß, m. -en -en (el. -es -e, ſammendraget Skulze, m. -n -n) (fordum) den, ſom var forpligtet til at holde Andre til Opfyldelſe af deres Forpligtelſe; (nu; n. St.) Foged, Sogne-, By-, Birkedommer, c.; -herr, m. -n -en, ſ. Gjældiger; -los, aj. ſkyldfri, uſkyldig; -loſigkeit, f. ub. pl. Skyldfrihed, U-hed, c.; -mann, m. -es -leute, d. T. Skyldner, c.; -opfer, n. -s pl. ſ. sg. Skyldoffer, n.; -poſt, f. -en, Gjeldspoſt, c.; -ſache, f. -n, Gjeldsſag, c.; -ſchein, m. -es -e, Gjeldsbevis, n.; -thurm, m. -es -ürme, Gjeldsfængſel; Slutteri, n.; -verſchreibung, f. -en, Gjeldsforſkrivning, c.

Schuldig, (-ſte blot i Brevſtil) aj. ſkyldig: eines Mordes; (ſjeld.) forpligtet til at lide Straf for en Forbrydelſe: des Todes -; ſkyldig, forbunden, forpligtet: Eim. etw.; iſær Penge ſkyldig: Eim. - ſeyn; - ſeyn, være gjeldbunden, have Gjeld.

Schuldigen, v., a. (foræld.) beſkylde, anklage.

Schuldiger, m. -s pl. ſ. sg. (i Bibel.) Skyldner, c.

Schuldigkeit, f. Skyldighed, Forbindtlighed, c. ub. pl.; Pligt; d. T. en ſkyldig Pengeſum; pl. -en.

Schuldner, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Skyldner (-ſte), Debitor, c.

Schule, f. -n, Skole, c.; eine hohe -, Høiſkole, c., Univerſitet, n.

Schüler, m. -s pl. ſ. sg. Lærling, Skolar, Diſcipel, c.; -haft, aj. ſkoleagtig, lærlingagtig, ſom en Lærling.

Schulter, f. -n, Skulder, c.; ogſaa den overſte Deel af Heftens Forſiedder; -blatt, n. -es -ätter, Skulderblad, n.; -n, v. a. das Gewehr -, fuldre, tage paa Skulderen.

Schultheiß, m. ſ. Schuldheiß.

Schulze, m. -n -n, ſ. Schuldheiß.

Schummel, f. -n, en Fjedesløs, uordentlig, ſmudſig Perſon; -haft el. -haftig, aj. Fjedesløs, uordentlig, ſmudſig.

Schund, m. -es ub. pl. vulg. Snavs, Skarn, n., Excrementer af Mæſter. og Dyr.

Schupfen, v. a. ſ. Schuppen.

Schupp, m. -es -e, Skud, n.

Schuppe, f. -n, Skæl, n.

Schuppen, v. a. vulg. Linen el. etw., ſkubbe; forſyne med Skæl; ſkrabe Skællene af, ſkælle: die Fiſche.

Schuppen, m. -s pl. ſ. sg. Skuur, n.

Schuppenthier, n. -es -e, Skeldyr, n.

Schuppicht, aj. ſkælagtig.

Schuppig, aj. ſkællet, forſynet med Skæl.

Schur, f. ub. pl. Skæring, Klipning, c.; ſig. vulg. Fortræd, c., Bryderi, n.

Schüren, v. a. d. T. rage om i Ilden for at faae den til at brænde desto stærkere; gjøre Ild; bedre: anschüren.

Schurf, m. -es -ürfe, Aadning, c., Saar, Hul, Snit, n.

Schürfen, v. a. d. T. (n. St.) ridse, kræve, gjøre Hul. [v.) Ertsfeger, c.

Schürfer, m. -s pl. f. sg. (i Bjerg-

Schurigeln, v. a. Linen, vulg. pine, plage.

Schurke, m. -n -n, d. T. Skurk, c.; -nſtreich, m. -es -e, og -rei, f. -en, Skurkeſtreg, c.; -riſch, aj. skurkeagtig.

Schurz, m. -es -urze, Skjørt, n.; en Ting, som tjener en Anden til Forbindelse; fig. (undert.) fiere med hverandre forbundne Ting af een Art.

Schürzband, n. -es -änder, Skjørtebaand, Forklæde-, n.

Schürze, f. -n, Forklæde, n.; fig. (undert.) Fruentimmer, n.

Schürzen, v. a. knytte: einen Knoten, eine Schleife; opbinde, opkiltre; -zung, f. ud. pl. Knytten, c.

Schürzfell, n. -es -e, Skjedskind, n.

Schuß, m. -ſſes -üſſe, Skud, n. (i dette Ords forſtjellige Bem. i Dansk); Sigtet, Maalet, hvorhen man syder, ud. pl.; (undert.) Kast, n., f. Er. ved Pengetælling, saa mange, som paa engang kastes; einen - haben, fig. være skudt, være forelsket i en Person, el. ogsaa være en Nar.

Schüſſel, f. -n, Fad, n., Skaal, c.; nur ſechs -n, Retter; -hecht, m. -es -e, en Gjedde af middelmaadig Størrelse; en Gjedde, som er stegt i dens eget Fedt; -ring, m. -es -e, Bordkrands, c.; -tuch, n. -es -ücher, Karklud, c.

Schußfrei, aj. skudfri.

Schußgerecht, aj. skudvant; om en Hest, paa hvilken man kan sidde og skyde, uden at den bliver sky.

Schußmäßig, aj. (Jagtsp.) som er i den tilbørlige Afstand, i hvilken man ved et Skud kan naae Dyret.

Schußwunde, f. -n, Skudsaar, n., et ved et Skud foraarsaget Saar.

Schuſter, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Skomager, c.; -n, v. a. forfærdige Skomagerarbeide; fig. i Triktrak, være sin Modspiller saa vidt overlegen, at man allerede har dobbelt Stene i det halve Spil. [lidet Skib).

Schüte, f. -n, Skeite, Skude, c. (et

Schutt, m. -es, 1) pl. -ütte, Jordvold, c. 2) ud. pl. Grus, n.; Malt, n. (det fornedne til een Brygning); (i Landv.) Sæd, c. [n.

Schuttboden, m. -s -öden, Kornloft,

Schütte, f. -n, (n. St.) Knippe, Bundt, n.: eine - Stroh; (Sybt.) Kornloft, Opbagshuus, n. (for Sæd); Bunke, Hob, c.

Schütteln, v. a. ryste; den Kopf, einen Baum; nedryste: Pflaumen.

Schütten, v. 1) a. styrte, slaae (med en vis Hestighed): Korn in einen Sack; Erde an die Bäume; Oel ins Feuer; fig. meddele rigeligen; (om Melk) ſich -, løbe sammen, blive tyk; fig. (n. St.) give Sæd, udrede som Afgift; (foræld.) skulpe, skumple; bedække, beskytte; (Jagtsp.) fig. kaste, føde. 2) n. m. d. T. (undert.) give i Skjeppen.

Schuttern, v. 1) n. m. d. zittre, ryste. 2) a. bringe til at zittre; brugeligere er-. [hob, c.

Schuttbauſen, m. -s pl. ſ. sg. Grus-

Schuttbaus, n. -es -äuſer, Opbagshuus, n. (for Kornvarer).

Schuz, m. -es, 1) pl. -üze, (ved Vandværker) Stigbord, n. (til at standse det indtrængende Vand). 2) ud. pl. Beskyttelse, Beskjermelse, Varetægt, Skyts, c.

Schuz-blattern, pl. ud. sg. Kokopper; -bret, n. -es -er, ſ. Schuz 1.; -brief, m. -es -e, Leidebrev, n.; -engel, m. -s pl. ſ. sg. Skytsengel, c.; -gatter, n. -s pl. ſ. sg. ſ. Schuz 1.; -geiſt, m. -es -er, Skytsaand, c.; -geld, n. -es -er, Afgift for erholdt Beskyttelse; -gerechtigkeit, f. ud. pl. Rettigheden, at beskytte visse Personer el. Sogne, og nyde den dermed forbundne Fordeel; -gott, m. -es -ötter, (-öttinn, f. -en) Skytsgud (-inde), c.; -heilige, m. el. f. -n, Skytshelgen, c.; -herr, m. -n -en, Skytsherre, Beskytter, Patron, c.; -herrſchaft, f. -en, Rettighed (ogsaa Magten) at have Beskyttelse over Andre; -jude, m. -n -n, en Jøde, som under Øvrighedens Beskyttelse nyder visse Friheder paa et Sted; -mauer, f. -n, Skytsmuur, c.; -ort, m. -es -e, Beskyttelsessted, Tilflugtssted, Asyl, n.; -rede, f. -n, Forsvarstale, c.; -verwandte, m. -n -n, et Steds Indbaaner, som hverken er Borger el. Undersaat, men under Øvrighedens Beskyttelse mod en vis Afgift (ſ. -geld) driver borgerlig Næring; Øvrighedens Bevilis herfor kaldes -zettel, m. -s pl. ſ. sg.; -wehr, f. -en, Værn, Skyts-, n.

Schüze, m. -n -n, Skytte, c. (En som syder); Skytten (Stjernebillede); (hos Væverne) Skytte el. Skyttel, Væver-, c.; (n. St.) Gadevægter, c.; (foræld.) Hyrde, c.

Schüzen, v. a. beskytte, beskjerme: Linen el. etw. vor el. gegen etw.; stemme, dæmme (for Vandet).

Schüzen-bruder, m. -s -üder, Skydebroder, c. (Medlem af et Skydeselskab); -haus, n. -es -äuſer, Skydehuus, n.; -könig, m. -es -e, Skydekonge, Fugle-, c.; -übung, f. -en, Skydeøvelse, c.

Schützer, m. -s pl. ſ. sg. Beſkytter, Beſkjermer, c.; ſ. Be-; den, hvis Beſtilling det er, at ſtemme for Vandet.

Schützling, m. -es -e, Myndling, Client, c. [ſkjermelſe, c.

Schützung, f. -en, Beſkyttelſe, Be-

Schwabbeln, v. 1) n. m. h. d. T. ſkvulpe. 2) a. ſætte i ſkvulpende Bevægelſe; geſchwabbelt voll, pladderfuld.

Schwabe, 1) f. -n, Skrukketrold, Meelorm, c. 2) m. -n -n (-ädinn, f. -en) Svaber, Beboer af Svaben.

Schwabenſtreich, m. -es -e, d. T. en uoverlagt, dum Streg.

Schwäbiſch, aj. ſvabiſk. [tynd.

Schwach (-ächer, -ächſt) aj. ſvag;

Schwach=feuer, n. -s 1) ub. pl. en ſvag, liden Ild. 2) pl. ſ. sg. Sildeglimt, n. (Luftſyn); -heit, f. -en, Svaghed, c.; -heitsſünde, f. -n, Svaghedsſynd, Skrøbelighedѕ-, c.; -herzig, aj. ſvaghjertet, bleg-; -herzigkeit, f. ub. pl. S-hed, B-hed, c.; -köpfig, aj. ſvagshovedet; -ſinn, m. -es ub. pl. Sindsſvaghed, c.

Schwäche, f. -n, Svaghed, Skrantenhed; Stedet, hvor en Ting er ſvag; (undert.) Afmagt, c.

Schwächen, v. a. ſvække; forringe: Vines Anſehen; (i Bibelen) kranke, beſvangre; -chung, f. -en, S-iſe, F-iſe, Krænken, Beſvangren, c.

Schwächlich, aj. ſvagelig; d. T. ſygelig; -keit, f. -en, Sv-hed, Sy-hed, c.

Schwächling, m. -s -e, Skranting (-tning), c. [gjøres med Løen).

Schwad, n. -es -e, Skaar, n. (ſom

Schwaden, m. -s pl. ſ. sg. (Jagtſp.) Hjortens korte Hale; (i mange Tilfælde) en tyk Dunſt; nogle Græsarters ſpiſelige Frø, f. Ex. Hirſe, Mannagrøn; ſ. Schwad, n.; -gras, n. -es -äſer, Hirſegræs, Manna-, n.

Schwadrone, f. -n, Eſcadron, c.; -roniren, v. n. m. h. hugge om ſig med Kaarden; ſig. d. T. prale.

Schwager, m. -s -äger, Svoger, c.; ſig. d. T. et Navn, hvormed de Reiſende paa en Poſtvogn kalde Poſtillionen. [Svigerſøn, c.

Schwägerinn, f. -en, Svigerinde,

Schwägerſchaft, f. -en, Svogerſkab, n.

Schwäher, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) (forældl.) Svigerfader (-moder), c.

Schwalbe, f. -n, Svale, c.; -nſchwanz, m. -es -änze, Svalerumpe, -hale, c.; ſig. om mange denne lignende Ting; -nſtein, m. -es -e, Svalerſten, c.

Schwalch el. -alg, m. -es -e, (hos Klokkeſtøbere) en Aabning i Smeltevovnen; Bølge, Strøm, c.; (Nordt.) Aabning, c., Svælg, n., den øverſte Deel af et Dyrs Svælg.

Schwall, m. -es ub. pl. en Mængde ſig bølgeformig bevægende Ting; Strøm, c.; enhver ſtor Mængde uden Orden.

Schwamm, m. -es -ämme, (Dim. -ämmchen, n. -s pl. ſ. sg.) Svamp, c.; -icht, aj. ſvampagtig; -ig, aj. ſvampet. [-en) Svane, c.

Schwan, m. -es -äne, (i Sydt. -en

Schwanen, v. impers. m. h. d. T. es ſchwänet mir, det aner mig, mig børes for.

Schwanen=bett, n. -es -en, Svanedunns=Seng; -boi, m. -es, Svanebal, n.; -geſang, m. -es -änge, Svaneſang, c.; -hals, m. -es -älſe, Svanehals, c.; ſig. om ſtere en ſaadan Hals lignende Ting.

Schwang, m. -es ub. pl. Sving, n., en ſvingende Bevægelſe; ſig. im -e ſeyn el. gehen, være, gaae i Svang, bedrives.

Schwängel, m. -s pl. ſ. sg. en Ting, ſom ſvinges, iſær Klokkeknevel, c.; en Ting, hvormed en anden Ting bringes i en ſvingende Bevægelſe, ſ. Ex. Høvеſtangen ved en Klokke; (ved Trækbrønde) den lange Stang, ved hvilken Spanden bringes ned i og op af Brønden; Hammelſtok, Svingel, c.

Schwanger, aj. ſvanger, frugtſommelig; ſig. fuld af; mit etw. - gehen, gaae ſvanger med, have Noget, iſær noget Ondt i Sinde.

Schwängern, v. a. beſvangre; ſig. i Planteriget; undert. befrugte; -rung, f. -en, Beſvangren, c. [gerſkab, n.

Schwangerſchaft, f. ub. pl. Svan-

Schwank, aj. tynd og bleg; d. T. rank, ſmækker; ſig. ubeſtemt.

Schwank, m. -es -änke, et ſpøgefuldt Ord, et lyſtigt Indfald; Farce, c.

Schwanken, v. n. m. h. ſvie; d. T. vakle, tumle; ſig. være ubeſtemt, ureſolvert; have Mangel paa de til Klarhed nødvendige Kjendemærker.

Schwänken, v. a. ſylde; ein Glas.

Schwänkkeſſel, m. -s pl.]. sg. en Kjedel, at ſylde Glas i.

Schwanz, m. -es -änze, (Dim. -änzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Svands, Hale, Stjert, Rumpe, c.; d. T. den tynde, bevægelige Ende paa en Ting; vulg. Haarpidſk, c.; (undert. foragt.) Sleng, n., et unødvendigt Paahæng.

Schwanz=bein, n. -es -e, Rumpebeen, n.; -feder, f. -n, Halefjeder, c.; -floſſe, f. -n, Halefinne, c.; -meiſe, f. -n, langhalet Meiſe, c.; -perücke, f. -n, Pidſkeparyk, c.; -riemen, m. -s pl. ſ. sg. Rumperem, c. (paa Seletøi); -ſchraube, f. -n, Svandsſtrue, c.; -ſtern, m. -es -e, (n. St.) Komet, c.

Schwänzein, v. n. m. h. (blot om Hunde) logre med Halen.

Schwänzelpfennig, m. -es -e, Jur. c., utilladelig Fordeel ved Indkjøb og

Salg.

Schwänzen, v. 1) n. m. h. logre, viste med Halen; fig. d. T. svandse, krikke med Rumpen ved Gangen; slingre om, drive om. 2) a. forsyne med Svands; ein Pferd, binde Halen op; f. auf-; bedrage; d. T. (blot i nogle Tilfælde) forsømme; skulke (af Skole).

Schwänzig, aj. halet, som har Hale.

Schwappeln, v. f. Schwabbeln.

Schwär, m. -es -e, f. Schwären, m.

Schwaren, v. i. n. m. h. (blot i tredie Person) buldne.

Schwaren, m. -s pl. f. sg. Byld, Svulst, Høvelse, c.; Dim. den - ausstechen, fig. vise En, hvor han mangler Reget, el. hvor han har feilet.

Schwarm, m. -es -ärme, Sværm, c.; fig. (sjeld.) et Anfald af forvirrede Forestillinger; -ärmen, v.n.m.h. sværme.

Schwärmer, m. -s pl. f. sg. Sværmer, c.; -ei, f. -en, Sværmeri, n.; -isch, aj. sværmerisk. [(Biernes).

Schwärmzeit, f. -en, Sværmetid, c.

Schwarte, f. -n, (Dim. -ärtchen, n. -s pl. f. sg.) (undert.) et haardt, tykt Dække; den tykke Hud paa Mstr. og Dyr; Svær, Flesk-, n.; de fra de yderste Sider af en Planke affaarne Bræder; Bragbrædt; (m. St.) Grønsvær, n.

Schwarten-magen, m. -s pl. f. sg. en med staaret Flesk, Svineblod, Fleskesvær ɔc. fyldt Pølse, som ogsaa kaldes -wurst, f. -ürste.

Schwartig, aj. som har Svær, som har haard Hud.

Schwarz (-ärzer, -ärzest) sort; mørk; fig. die -e Kunst, den sorte Konst, Trolddomskonst, ogsaa: en egen Maade at stikke i Kobber paa; -es Brod, Rugbrød; fig. i høieste Grad forgelig, ulykkelig; meget lastefuld, endskabsfuld, afskyelig. [sort Farve, Sværte, c.

Schwarz, n. indecl. og ub. pl. Sort,

Schwarz-äugig, aj. forteiet; -bäcker, m. -s pl. f. sg. Rugbrødsbager, c.; -binder, m. -s pl. f. sg. Bødker, c.; -braun, aj. forbrunn, mørke-; -brod, n. -es -e, Rugbrød, n.; -dorn, m. -es -en, (m. St.) Slaaentorn, c.; -drossel, f. -n, Solfort, c.; -gelb, aj. forteguul, mørke-; -grau, aj. fortegraa, mørke-; -holz, n. -es -ölzer, Naaletræ, n.; Skov, Lund af Naaletræer; -kehlchen, n. -s pl. f. sg. Blodstjerten; -kopf, m. -es -öpfe, et Mske. el. Dyr med sort Hoved; -künstler, m. -s pl. f. sg. Mester i den sorte Konst, Hexemester, c.; -schecke, f. -n, en fortpletted, fortspettet Hest; -schimmel, m. -s pl. f. sg. en Skimmel, hvis hvide Pletter falde lidt Sorte; -wälsch, aj. bruges om et Slags Kunstkokke, hvis Druer have forteblune Bær; -wild, n. -es ub. pl. Vildsvin, n.; (n. St. ogsaa) Bjørn og Grævling, c.

Schwarze, f. -n, Sorthed, Mørkhed, c. ub. pl.; Sværte, c.; et sort Legeme; fig. (undert.) Afskyelighed, c.

Schwärzen, v. a. sværte, gjøre sort; smudse, skidne, gjøre mørk; fig. sværte, bagtale (bedre an-); (digter.) gjøre bedrøvet; ein geschwärztes Gewissen, en betynget Samvittighed; (Sydt.) drive Smughandel; indsmugle.

Schwarzlich, aj. fortagtig, fortladen, fortsmudset, mørk.

Schwatzen, v. n. m. h. svadse, sludre, pluddre, prate.

Schwätzer, m. -s pl. f. sg. Svadser, Sludrer, Sladdermund, c.

Schwatzhaft, aj. (d. T. -ig) sludreragtig; sladdervorn; -igkeit, f. ub. pl. E-hed, c.

Schwebe, f. ub. pl. Svæven, c.

Schweben, v. n. m. h. svæve; fig. -de Gänge, (i Bjergv.) stadt liggende (modsat lodrette); svæve: es schwebt wir auf der Zunge, vor Augen; zwischen Furcht und Hoffnung -, in Gefahr -. [fra Sverrig.

Schwede, m. -n -n, Svenske, c., En

Schweden, n. -s ub. pl. Sverrig, n.

Schwefel, m. -s ub. pl. Svovel, n.

Schwefel-dampf, m. -es -ämpfe, Svovldamp, c.; -erz, n. -es -e, Svovlerts, c.; -faden, m. -s -äden, Svovltraad, c.; -gelb, aj. svovlguul; -s-grube, f. -n, Svovlgrube, c.; -hölzchen, n. -s pl. f. sg. Svovlstikke, c.; -hütte, f. -n, Svovlhytte, c.; -icht el. -flicht, aj. svovlagtig; -ig el. -flig, aj. svovlet; -kies, m. -es -e, Svovlkies, c.; -leber, f. -n, Svovllever, c. (i Chymien); -regen, m. -s pl. f. sg. Svovlregn, c.; -säure, f. -n, Svovlsyre, c.; -werk, n. -es -e, Svovlværk, n.

Schwefeln, v. a. svovle.

Schwefelicht -lig, f. Schwefelicht -ig.

Schwehl, f. Schwelen.

Schweif, m. -es -e, Svøv, n., en Ring, som sveier (i nogle Tilfælde); iser: Hale, Rumpe, c. (fornemmelig Hestens); Sløb, n. (paa Kløder); en Komets Hale; Skøget omkring en Ysters ɔc.; fig. den yderste Ende af en Ring; iser blot i Bjergv. der - eines Ganges.

Schweif-bügel, m. -s pl. f. sg. et Slags Stigbøile, hun hænges paa Sadelknappen; -säge, f. -n, en Sav til at save buedannet med; -stern, m. -es -e, (n. St.) Komet, c.

Schweifen, v. 1) n. m. h. stryge om, bevæge sig i et vidt Rum frem og tilbage, slingre, vanke; im Lande umher. 2) a. geschweift, forsynet med en Fjøn, lang Hale; (iser om en Hest); fig. udstære buedannet; f. Aus-; de-

vøge frem og tilbage; ausgedroschene Getreide –, feie Aonerne fra.

Schweigen, v. 1) i. n. m. h. tie, von, zu etw. –; fig. ophøre, ikke mere være virksom; (Sybk.) a. fortie. 2) rgl. a. (foræld. og endnu blot n. St.) bringe til Taushed, stoppe Munden paa.

Schweigsam, aj. (foræld.) taus; –skeit, f. ub. pl. Taushed, c.

Schweimel, m. –s ub. pl. og –ig, aj. f. Schwindel –ig.

Schweimen, v. n. m. h. (sjeld.) svimle, tumle; besvime, falde i Afmagt; das Geſicht –met mir, forgaaer, forsvinder.

Schwein, n. –es –e, Svin, n.; vulg. So, c.; fig. vulg. om et meget ureenligt Mſke.; Klat, Plet, c.; enhvør grov Feil; det stærke Lemmer, hvori Masten gjøres fast ved Kjelen.

Schwein=aas, n. f. Aas; –braten, m. –s pl. f. sg. Svinesteg, c.; –chen, n. –s pl. f. sg. lille Svin; n., Grits, c.; –fleisch, n. –es ub. pl. Svinekjød, Flesk; –hirt, m. –en –en, Svinehyrde, c.; –hund, m. –es –e, Svinehund, c.; fig. et Skjældsord; –igel, m. –s pl. f. sg. (n. St.) Pindsvin, n.; fig. Svin, n.; et svinsk Mſke.; –isch, aj. fig. d. A. svinsk; –borste, f. –n, Svinebørste, c.; –schmeer, m. –es ub. pl. Svinefedt, Ister, n.; –schneider, m. –s pl. f. sg. Svinegilder, c.; –sell, n. –es –e, Svinestind, n.; –sjagd, f. –en, Vildsvinejagt, c.; –seite, f. –n, Flæskestikke, c.; –stall, m. –es –älle, Svinestald, c.; –trog, m. –es –øge, Svinetrug, n.; –wildpret, n. –es ub. pl. Vildsvin, n.

Schweinerei, f. –en, vulg. fig. Svineri, n., Svinskhed, c.; Smudspleet, grov Forseelse, c.

Schweiß, m. –es –e, Sved, c.; fig. besværligt Arbeide, sjuur Møie; (Jagtsp.) Dyrenes Blod.

Schweiß=bad, n. –es –äder, Svedebad, n.; –fuchs, m. –es–üchse, et Slags redagtig Hest, hvis mørke Haar saaledes ere dækkede med Hvidt, at de synes at være vaade af Sved; –hund, m. –es –e, en afrettet Jagthund, som opsøger det anskudte Vildt ved Hielp af det udflydte Blod; –ig, aj. svedet, vaad af Sved; (Jagtsp.) blodig; –loch, n. –es –öcher, Svedehul, n.; –tuch, n. –es –ücher, Svedebug, c.; –würst, f. –ürste, Blodpølse, c.

Schweißen, v. 1) n. m. h. svede (om Jernet, naar det begynder at smelte i Ésen); (Jagtsp.) bløde (om Vildtet). 2) a. svelse: das Eisen, smede to Stykker sammen.

Schweiz, f. Schweits, u. –; –er, m. –s pl. f. sg. (–erinn, f. –en) Schweitser (–inde); Sveitser, c.; –erisch, aj. schweitsisk.

Schwelen, v. 1) n. m. h. ulme, ligge og sive. 2) a. svie, riste, saae ved langsom Ild.

Schwelgen, v. 1) n. m. h. fraadse, tylde i sig; (foræld.) sluge, svælge. 2) a. (blot Nordt.) qvæle.

Schwelger, m. –s pl. f. sg. (–inn, f. –en) Fraadser, Dranker, Fyldesvom, Slughals, c.; –ei, f. ub. pl. Fraadseri, Drikkeri, n., Umaadelighed, c.; –isch, aj. fraadsende, umaadelig i Spisen og Drikken.

Schwelle, f. –n, Dørtærskel, c.; fig. Døren selv, som ogsaa: en Kings Begyndelse; Grundtømmer, Fodstykke, n. (ved en Bygning); en Sags Begyndelse: bis an die – des Altars.

Schwellen, 1) v. i. n. m. f. svulne, svulme, hvone, buldne, bvone, stige; fig. tiltage, vore, blive stærre eg underk. ogsaa stærkere, blive talrigere. 2) v. rgl. a. saae til at svulne, hvone; høve, forhøie.

Schwemme, f. –n, Badning, c., Reengjøren i Vand, ub. pl.; Vandsted, Kjer, n. (hvor Dyr vandes og afvaskes).

Schwemmen, v. a. saae til at svømme; skylle op: viele Erde an das Ufer; skylle: den Koth von etw.; svømme, rense, afsøe ved at lade svømme: die Pferde –; –mmung, f. –en, Skyllen op, Skyllen, c. {Schwimmer.

Schwemmer, m. –s pl. f. sg. f.

Schwenden, v. a. (foræld.) forstyrre, ødelægge; (n. St.) afbrænde en Skov, for at gjøre Pladsen til Agerland.

Schwengel, m. f. Schwängel.

Schwenken, v. a. svinge: die Fahne; sich –, vende sig med et Sving; recht schwenk! heire sving! (Commando); –kung, f. –en, Svingning, c. 2) f. Schwänken.

Schwer, aj. svar, tung; fig. tung: som fordrer megen Flid, mange Kræfter; svar; vanskelig; haard, stærk; d. A. (undert.) stor, megen; – an etw. geben, gaae nødig til.

Schwere, f. ub. pl. Tunghed, Svarhed, Vanskelighed, Haardhed, Storhed, c.; Tyngde, c.

Schwer=fällig, aj. tungfærdig, ubequem, klodset, som er i Fare for at falde tungt; fig. om alle Ting, som formedelst deres Tyngde have en meisommelig Bevægelse; kedsommelig; –fälligkeit, f. ub. pl. T–heb, U–heb, K–heb, c.; –flüssig, aj. (om Metaller) som vanskeligen smelte; –kraft, f. ub. pl. Tyngde, c.; –lich, av. vanskeligen, neppe, knap; er hat – gesündigt, groveligen; –muth, f. ub. pl. Tungsindighed, Melankolie, c.; –müthig, aj. tungsindig, melankolsk; –müthigkeit, f. d. A. f. –muth; –punct, m. –es –e, (i Mekaniken) Tyngdepunkt, c. og a.

Schwert, n. -es -er, (undert. -e) Sværd, n.; fig. (undert.) aabendar Voldsomhed, Krig, c.; (i nogle faae Tilfælde) en Ring, som i Dannelse har Lighed med et Sværd.

Schwert-bohne, f. -n, Sværdbønne, c.; **-feger**, m. -s pl. ſ. sg. Sværdfeier, c.; **-fiſch**, m. -es -e, Sværdfiſk, c. (Xiphias gladius); **-groſchen**, m. -s pl. ſ. sg. Sværdgroſchen, c. (en ikke meer gjældende churſachſiſk Mynt); **-lilie**, f. -n, ſ. Schwertel; **-mage**, m. -n -n, (forældr.) en Beſlægtet paa Sværdſiden (Mandslinien); **-ſchlag**, m. -es -äge, Sværdſlag, n.; fig. Blodsudgydelſe, c.; **-ſeite**, f. -n, Sværdſide, Mandslinie, c.

Schwertel, m. -s pl. ſ. sg. Sværdlilie, c.

Schweſter, f. -n, Søſter, c.; ogſaa fig.

Schweſter-kind, n. -es -er, Søſterbarn, n.; **-lich**, aj. ſøſterlig; **-mann**, m. -es -änner, Svoger, Søſters Mand; **-ſchaft**, f. -en, Søſterſkab, n.; **-ſohn**, m. -es -öhne, Søſterſøn, c.; **-tochter**, f. -öchter, Søſterdatter, c.

Schwibbogen, m. -s pl. ſ. sg. hvalt Bue, Hvælving, Buehvælving, c.

Schwichtigen, v.a. bringe til Taushed.

Schwiegel, f. -n, Orgelpibe, c.

Schwieger, f. -n, (forældr.) Svigermoder, c.

Schwieger-ältern, pl. ub. sg. Svigerforældre; **-kind**, n. -es -er, S-barn, n.; **-mutter**, f. -ütter, S-moder, c.; **-ſohn**, m. -es -öhne, S-ſøn, c.; **-tochter**, f. -öchter, S-datter, c.; **-vater**, m. -s -äter, S-fader, c.

Schwiele, f. -n, et haardt og tykt Sted i Huden, Vribblegn, c.; en Stribe i Huden, iſær af et Pidſkeſnert.

Schwierig, aj. utilfreds, misfornøiet; vanſkelig, beſværlig; **-keit**, f. -en, Indvending, Betænkelighed, c.; Vanſkelighed, Beſværlighed, Hindring, c.

Schwimm-blaſe, f. -n, Svømmeblære, c.; **-fuß**, m. -ſſes -üſſe, S-fod, c.; **-käfer**, m. -s pl. ſ. sg. Vandloppe, lille Vandtorbiſt, c.; **-vogel**, m. -s -ögel, S-fugl, c.

Schwimmen, v. i. n. m. h. og ſ. ſvomme, flyde paa Vandet: auf, in dem Waſſer, m. h., men naar Maalet el. Retningen for den i Svømmingen gjorte Bevægelſe udtrykkes m. ſ.: an das Land; zurück; fort; fig. ſvomme: have Overflødighed af: im Blute, in Freuden; (i den høiere Skrivemaade) bevæge ſig jævnt og ſolgeformigt.

Schwimmer, m. -s pl. ſ. sg. Svømmer, c.; en i Remmer hængende, magelig Reiſevogn.

Schwindel-flechte, f. -n, Ringorm, c. (Hudſygdom); **-grube**, f. -n, Skarnkiſte, c.; **-ler**, m. ſ. Schwindeler; **-lig**, aj. ſ. Schwindelig; **-ſucht**, f. ub. pl. Svindſot, Tæring, c.; **-ſüchtig**, aj. ſvindſotig. [Slags Hudſygdom].

Schwinde, f. -n, Ringorm, c. (et

Schwindel, m. -s ub. pl. Svimmel, Hoved-, c.; fig. (undert.) en ubeſindig Handlemaade; iſær Projectmageri, n.

Schwindeler el. -dler, m. -s pl. ſ. sg. Projectmager, Vindmager, Fuſentaſt, c.

Schwindelei, f. -en, d. Z. Luftkaſtel, n., Project, c.; et taabeligt, ugrundet Foregivende.

Schwindel-geiſt, m. -es -er, Projectmageri, Fuſentaſteri, n.; Fuſentaſt, Projectmager, c.

Schwindelig el. -dlig, ſvimmel, hoved-; fig. fuſentaſtagtig, ubeſindig.

Schwindeln, v. n. m. h. ſvimle, faae Hovedſvimmel; blot impers. mit ſchwindelt; fig. handle ubeſindigt; iſær: bygge Luftkaſteller, projectere.

Schwinden, v. i. n. m. ſ. ſvinde, hen-; fig. forſvinde, forgaae; (brugeligere: ver-); d. Z. - laſſen, lade fare, give Slip paa: einen Verdacht; (forældr.) ſnurre rundt.

Schwinge, f. -n, Svingetræ, n., et Redſkab, hvormed der ſvinges, for at renſe Noget, f. Ex. Hør, Hamp, Sæd ꝛc.; Kaſteſtvol, c.; (digter.) Fuglenes ſtærke Slagfjeder; Vingerne ſelv; fig. Lætte, c. (paa en Vogn).

Schwingel, m. -s ub. pl. Svingel, n., giftig Reigræs.

Schwingen, v. i. 1) n. m. h. ſvinge, iſær med ſich: ſich in die Luft; fig. ſich auf den Thron, ſich zu Ehren. 2) a. ſvinge: die Fahne; behandle, bearbeide, renſe med en ſvingende Bevægelſe: den Flachs, das Getreide; **-ung**, f. -en, Svingning, c.

Schwippe, f. -n, d. Z. Vaand, c., en meget tynd Qvist; Smelden paa en Pidſt. [re; ſmaaqviddre, pidе.

Schwirren, v. n. m. h. ſnærre, ſur-

Schwitz-bad, ſ. Schweiß-; **-bank**, f. -änke, en Bank i Svedebadſtuer; fig. d. Z. auf der - - ſitzen, lade ſig Noget være ſuurt og moiſommeligt; **-ig**, aj. d. Z. ſvedet, fuld af Sved; **-kaſten**, m. -s pl. ſ. sg. Svedekaſſe, c. (at ſvede i); fig. et Sted, hvor, el. en Ring, hvorved man har ſtor Beſvær og Angeſt; **-pulver**, n. -s pl. ſ. sg. Svedepulver, n.; **-ſtube**, f. -n, Svedeſtue, c.

Schwize, f. ub. pl. Sveden, c.

Schwitzen, v. 1) n. m. h. ſvede; fig. d. Z. have en høi Grad af Beſvær, Arbeide og ubehagelig Fornemmelſe. 2) a. give fra ſig ſom Sved, i Stikkelſe af Sved: Blut -; faae til at ſvede: das Leder -, (hos Garverne ved at komme Salt paa).

Schwören, v. i. a. og n. m. h. ſværge: bei Gott, bei dem Himmel; dyrt

forsikkre: ich wollte darauf –; einen Eid – ei. blot –, aflægge Ed.

Schwude, f. Sott.

Schwul, aj. lummer, -hed, qvalm.

Schwule, f. ub. pl. Lummerhede, Qvalme, c.

Schwulst, f. ub. pl. Svulst, Hævelse, c.; fig. m. -es ub. pl. (i Skrivemaade) Svulst, c.

Schwülstig, aj. svulmet; brugeligere: geschwollen; fig. svulstig.

Schwung, m. -es -unge, Sving, n.; egentl. og fig.; -feder, f. -n, -Svingfieder, Slag-, c. (paa Fugle); -riemen, m. -s pl. f. sg. Svingrem, c. (hvori Fadningen hænger paa en Karet).

Schwur, m. -es -üre, Sværgen, Band, en, c.; Ed for Retten, f. Eid-; -vergessend, aj. forglemmende sin Ed; uordholden, troløs.

Schwüria, aj. d. T. hulden, hoven.

Sclave (Sklave), m. -n -n, (-vinn, f. -en) Slave (-inde), c.; fig. Eines el. einer S. – seyn.

Sclaven-arbeit, f. -en, Slavearbeide, n.; -handel, m. -s ub. pl. S-handel, c.; -kleid, n. -es -er, S-klædning, c.; -markt, m. -es -ärkte, S-torv, n.; -sinn, m. -es -e, S-sind, n.

Sclaverei, f. -en, Slaveri, n.

Sclavisch, aj. slavisk.

Scontriren, v. a. skontrere.

Scontro, m. (indecl.) Skontratie, c.

Scorbut, m. -es ub. pl. Skjørbug (Sygdom), c.; -isch, aj. som har Skjørbug, Kjørbugagtig.

Scorpion, m. -es -e og -en, Skorpion, c.: (et Insect og et Himmeltegn).

Scribent, m. -en -en, Skribent, c.

Scrupel, 1) m. -s pl. f. sg. Skrupel, c.: (Tvivl, Betænkelighed). 2) n. -s pl. f. sg. Skrupel, c. ($\frac{1}{60}$ af en Grad; $\frac{1}{3}$ af et Qvintin; ogsaa der –).

Scrupul, aj. scrupul, plat, ubehevlet.

Sech, n. -es -e, Plovskjær, n.

Sechs, M:Tal, sex; (det deklineres ikke, undtagen naar det staaer uden Subst., da har det i Dat. -en: mit -en fahren).

Sechs, f. -en, Sex, c.: (Talfiguren; Sextallet; Kortbladet; Sexen); -eck, n. -es -e, Sexkant, c.; -eckig, aj. sexkantet; -er, m. -s pl. f. sg. Sexer, c. (et af sex Tenere bestaaende Hele; især en saadan Mynt); -erlei, aj. indecl. sex Slags; -fach, aj. sexfold, sexdobbelt; -halb, aj. indecl. halvsiette; -jährig, aj. sexaarig; -mal, av. sex Gange; (rigtigere: sechs Mal); -malig, aj. som skeer sex forskjellige Gange; -te, O:Tal, sjette; -tel, n. -s pl. f. sg. Sjettedeel, c.; -tens, av. for det sjette; -wochen, pl. ub. sg. d. T. de første sex Uger i Barselseng; -wöchnerinn, f. en, Barselkone, c. (i de første sex Uger).

Sechzehn, M:Tal, sexten; -er, m. -s pl. f. sg. Sextener, c. (et Hele bestaaende af 16 Tenere); -te, O:Tal, sextende; -tel, n. -s pl. f. sg. Sextendedeel, c.

Sechzig, M:Tal, tredsindstyve; -er, m. -s pl. f. sg. en Treds; et af 60 Tenere bestaaende Hele; især i Piketspil; en Person paa 60 Aar el. d. T. imellem 50-og 70; hvad der er fra 1760; -ste, O:Tal, tredsindstyvende; -stel, n. -s pl. f. sg. Tredsindstyvendedeel, c.

Seckel, m. -s pl. f. sg. (hos Jøderne før Christi Tid) en Vægt af forskjellig Storrelse; (ved Christi Tid) en Vægt af omtrent et Lod; en Mynt; omtrent en Gylden; (Spdt.) Pung, Lomme; især Pengepung, c.; fig. Kasse, c.; -meister, m. -s pl. f. sg. Kassemester, Kasserer, c.

Secret, n. -es -e, Secret, n.: (Prævet; forræld. den regjerende Fyrstes Segl).

Secretair el. -tar, m. -s pl. f. sg. Sekretair, c.; -tariat, n. -s -e, Sekretariat, n.

Sect, m. -es (-e), Sect, c., et Navn paa den søde Vin fra Spanien og de canariske Øer.

Secte, f. -n, Secte, c., Religiens-Sectirer, m. -s pl. f. sg. Stifter el. Tilhænger af et Religionsparti.

Seculum, n. -s -cula, Seculum, n.

Secundant, m. -en -en, Secundant, c.

Secunde, f. -n, Secund, n. og c.

Sedez, n. ub. pl. Sedez, c.

See, 1) f. (1 Stav.) -n (2 Stav.) Hav, Verdens-, n. ub. pl.; en enkelt Deel af samme. 2) m. (1 Stav.) -s (2 Stav.) -n (2 Stav.) Sø, Ind-, c.

See-bär, m. -es -en, Sebjørn, c.; -blume, f. -n, Lakande (Plante), c.; -einhorn, n. -es -örner, Enhjørning, Narhval, c.; -fahrer, m. -s pl. f. sg. Søfarer, c.; -fahrt, f. -en, Søfart, c.; -fisch, m. -es -e, Søfisk, Saltvandsfisk, c.; -garnele, f. -n, almindelig Reie; -gefecht, n. -es -e, Søetagning, c., Søslag, n.; -grün, aj. søgrøn; -hasen, m. -s -äsen, Søhare, c; -hahn, m. -es -ähne, Knurfisk, c.; -handel, m. -s -ändel, Søhandel, c.; en Stridighed og overh. enhver Sag, som angaaer Søvæsenet; -held, m. -en -en, Søheld, c.; -hund, m. -es -ünde, Sæl, Sælhund, c.; en Art store Rovfisse; -igel, m. -s pl. f. sg. Igelkjær, Søpindsvin, n.; -kalb, n. -es -älber, Søkalv, Hav-, c.; -karte, f. -n, (Nordt.) Kyst, Sø-, c.; -karte, f. -n, Søkort, n.; -krank, aj. søsyg; -krankheit, f. -en, Søsyge, c.; -krebs, m. -es -e, Søkrebs, Hummer, c.; -krieg, m. -es -e, Søkrig, c.; -kuh, f. -ühe, Søko, Hav-, c.; -küste, f. -n, Søkyst, Strandbred, c.; -land, n. -es ub. pl. Sjæl-

land, Sjølund, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Sjellænder, Sjellandsfar, c.; -ländiſch, aj. ſjellandſk; -lerche, f. -n, Brokfugl, Pytter-Heilon (Sumpfugl); -leute, pl. ub. sg. Søfolk; -löwe, m. -n -n, Søløve, c.; -luft, f. -üfte, Søluft, c.; -macht, f. Sømagt, c.: (et Antal Krigsſtibe med deres Tilbehør, ub. pl.; en Stat, ſom har Sømagt, pl. -ächte); -mann, m. -es -änner og -leute, Sømand, c.; -mannskunſt, f. ub. pl. Sømandskonſt, c.; -meile, f. -n, Sømil, c. (ſædv. henimod 20 paa een Grad); -mewe, f. -n, Sømaage, Strand-, c.; -officier, m. -s -e, Søofficier, c.; -pferd, n. -es -e, Søheſt, Hav-, c.; en Art Søorme; -rabe, m. -n -n, Skarv, Søraan, c.; -rauber, m. -s pl. ſ. sg. Sørover, Fribytter, Corſar, c.; -räuberei, f. -en, Søreveri, Fribytteri, n.; -räuberiſch, aj. ſøreveragtig; -recht, n. -es ub. pl. Søret, Skibsartikel, c.; -reiſe, f. -n, Søreiſe, c.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Søretsdommer, c.; -rüſtung, f. -en, Søruſtning, c.; -ſalz, n. -es ub. pl. Søſalt, Hav-, n.; -ſchildkröte, f. -n, Søſkildpadde, c.; -ſchlacht, f. -en, Søſlag, n.; -ſoldat, m. -en -en, Søldat, ſom gjør Tjeneſte til Sees; -ſtaat, m. -es, Søvæſenets hele Indretning og Forfatning hos en Nation, ub. pl.; en Stat, ſom har Sømagt; Søſtat, c. pl. -en; -ſtadt, f. -ädte, Søſtad, c.; -ſtern, m. -es -e, Søſtjerne, c. (et Slags Orme; Asterias); -ſturm, m. -es -ürme, Søſtorm, c.; -thier, n. -es -e, Sødyr, n.; -treffen, n. -s pl. ſ. sg. Søtrefning, c.; -trifft, f. -en, (Nordt.) ſ. -wurf; -ufer, n. -s pl. ſ. sg. Søkyſt, c.; -uhr, f. -en, Søuhr, n.; -ungeheuer, n. -s pl. ſ. sg. Søuhyre, n.; -vogel, m. -s -ögel, Søfugl, c.; -wärts, av. ſøværts, ad Søen til, ved Søen, til Sees; -waſſer, n. -s ub. pl. Søvand, n.; -weſen, n. -s ub. pl. Søvæſen, n.; -wurf, m. -es -ürfe, alt hvad Søen kaſter op paa Strandbredden.

Seele, f. -n, (ſ. Sonne) Sjæl (Sjel) c. (i Bibel. undert.) Liv, n., Livskraft, c.; fig. die Liebe iſt die - aller Tugenden, Sjælen i; eine dienſtfertige -, Mke.; ſo viele -n, Sjæle, Mſtr. (i ſtatiſtiſke Tabeller); d. T. Sjælen, Marven (i en Pennepoſe).

Seelen-adel, m. -s ub. pl. Sjæleadel, c.; -amt (Seelamt), n. -es -ämter, (i den romerſke Kirke) Sjælemeſſe, c.; -angſt, f. ub. pl. Sjæleangeſt, c.; -freund, m. -es -e, Sjæleven, c.; -friede, m. -ns ub. pl. Sjælefred, c.; -größe, f. ub. pl. Sjælsſtorhed, c.; -hirt, m. -en -en, Sjælehyrde, c.; -kraft, f. -äfte, Sjælskraft, c.; -krank, aj. ſjælesyg; -krankheit, f. -en, Sjælesygdom, c.; -lehre, f. -n, Sjælelære, Pſychologie, c.; -los, aj. ſjælløs, ſjæleles; -meſſe, f. -n, Sjælemeſſe, c.; -regiſter, n. -s pl. ſ. sg. Mandtalsliſte, c.; -ruhe, f. ub. pl. Sjælero, c.; -ſchlaf, m. -es ub. pl. Sjæleſøvn, c.; -ſchwäche, f. ub. pl. Sjælsſvaghed, c.; -ſtärke, f. ub. pl. Sjælsſtyrke, c.; -troſt, m. -es ub. pl. Sjæletroſt, c.; -verkäufer, m. -s pl. ſ. sg. Menneſtehandler, Sjælepranger, Hoerver, c.; -wanderung, f. -en, Sjælevandring, c.

Seelmeſſe, f. -n, Sjælemeſſe, c.

Seelſorge, f. -n, Sjæleſorg, c.

Seelſorger, m. -s pl. ſ. sg. Sjæleſorger, c.

Segel, n. -s pl. ſ. sg. Seil, n.; fig. (undert.) Skibet ſelv, Seiler, c.

Segeler el. **Segler**, m. -s pl. ſ. sg. Seiler, c., Skib, n.; fig. et Faar, ſom har Svimmel.

Segeln, v. 1) n. ſeile (uden Beſtemmelſe af Retningen m. h.: wir haben den ganzen Tag geſegelt; med Beſtemmelſen af ſamme m. ſ.: wir ſind auf den Grund geſegelt). 2) a. (kun i nogle Tilfælde) ſeile: ein Schiff in den Grund.

Segel-fertig, aj. ſeilfærdig; -garn, n. -es -e, Seilgarn, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Seilmager, c.; -meiſter, m. -s pl. ı. sg. Takkelmeſter, c. (til Skibs); -ſtange, f. -n, Seilſtang, Skibsraa, c.; -tuch, n. -es -ücher, Seildug, n.; -werk, n. -es ub. pl. Seilene med alt Tilbehør.

Segen, m. -s pl. ſ. sg. Korſets Betegnelſe (i den romerſke Kirke); forſjellige med Korsberegnelſe forbundne Bønner; Velſignelſe, c.; fig. ub. pl. Velſignelſe, c.; (iſær betragtet ſom en Guds Gave); -bar, aj. og -reich, aj. velſignelſesrig.

Segler, m. ſ. Segeler.

Segnen, v. a. velſigne; ſich -, korſe ſig; der Papſt ſegnete das Volk, lyſte Velſignelſe over; die Welt - (Ordſp.) doe; die Stunde -, priſe; in geſegneten Leibesumſtänden ſeyn, være i velſignede Omſtændigheder, være frugtſommelig; geſegnete Mahlzeit! vel bekomme! (forældd.) tage heitidelig Afſked fra; takke med Korſets Betegnelſe; (ogſaa) ønſke Ondt, forbande; -gnung, f. -en, Velſignelſe, c.

Sehe, f. -n, Seeevne, c., Syn, n.; ub. pl.; den lyſe Plet i Øiet; Øiets Chryſtalhinde; d. T. (Jagtſp.) Øie, n.

Sehen, v. i. 1) n. m. h. ſee ud, ligne, have Skikkelſe: blaß, roth, ſauer; vende, ligge mod (iſær Sydt.): der Saal ſieht nach dem Meere; das ſieht nicht gut, klæder, ſitter ſig. 2) a. ſee: Linen; etw.; nach, auf etw. -; Linen kommen -; er will ſich - laſſen, viſe ſig; komme frem; ſiehe da! d. T.

see der! sig. see: fornemme, erfare; sluttе, domme; saae, oplеve; vogte sig; ønske, bestræbe sig for; auf etw.–, tage i Betragtning.

Sehenswerth, -würdig, aj. seeværdig; -würdigkeit, f. -en, S-hed, c.

Seher, m. -s pl. f. sg. Seer, Prophet, c.

Sehnader, f. -n, Seneaare, c.

Sehne, f. -n, Sene, c.; Buesnor, c.; (i Geometrie) Chorde, c.; (fordum) enhver Snor til Spænden el. Udstrækning.

Sehnen, v. a. sich, længes: nach etw.

Sehnerv, m. -en -en, Seenerve, c.

Sehnig, aj. senet, senefuld.

Sehnlich, aj. med Længsel, inderlig, heftig, indstændig; (foræld.) ængstelig, smertelig.

Sehnsucht, f. ub. pl. Længsel, heftig Attraa, Higen, c.; -süchtig, aj. længselfuld; -suchtsvoll, aj. længselfuld.

Sehr, av. meget, saare, særdeles.

Sehrohr, n. -es -öhre, Kikkert, c.

Seichsblume, f. -n, Lovetand, c.; -topf, m. -es -öpfe, Natpotte, c.; -winbel, m. -s pl. f. sg. Blee, c.; -winkel, m. -s pl. f. sg. Pisselrog, c.

Seiche, f. -n, vulg. Urin, Pis, c. ub. pl.; d. T. (i Bjergv.) en liden Bæk; -n, v. a. og n. m. h. vulg. lade Vandet, pisse.

Seicht, aj. lav, sid (især i Bjergv.); lavt, grundet (ikke dyb); fig. overflasdisk, ikke grundig; -heit, d. T. ogsaa -igkeit, f. ub. pl. Lavhed, Sidhed, D-hed, c.

Seide, f. ub. pl. Silke, c.

Seidel, n. -s pl. f. sg. (især Sydt.) Pægel, c., -maal, n. [hals.

Seidelbast, m. -es ub. pl. f. Kellers-Seiden, aj. Silke-, af Silke.

Seiden-bast, m. -es -e, et af Træbark vævet Tøi, som ligner Silke; -kebast, c.; -bau, m. -es ub. pl. Silkeavl, c.; -färber, m. -s pl. f. sg. Silkefarver, c.; -pflanze, f. -n, Silkeplante, c. (paa hvis Frø sidder noget Silke lignende Haar); -raupe, f. -n, f. -wurm; -schmetterling, m. -es -e, den Sommerfugl, som lægger Silkeormeæg; -schwanz, m. -es -änze, Sidenssvands (Fugl), c.; -watte, f. -n, Silkevat, n.; -weber, m. -s pl. f. sg. Silkevæver, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Silkeorm, c.; -zeug, n. -es -e, Silketøi, n.; -zucht, f. ub. pl. Silkeavl, c.

Seife, f. pl. (om flere Slags) -n, Sæbe, c.; (i Bjergv.) Metalvask, c., Stedet el. Anstalten, hvor Metallet vaskes. [udvaske, rense.

Seifen, v. a. indsæbe; (i Bjergv.)

Seifen-artig, aj. sæbeagtig; -blase, f. -n Sæbeblære, -bolle, c.; -kugel, f. -n, Sæbekugle, c.; -sieder, m. -s pl. f. sg. Sæbesyder, c.; -siederei, f. -en, Sæbesyderi, n.; -wasser, n. -s pl. f. sg. Sæbevand, n.

Seificht, aj. sæbeagtig.

Seifig, aj. sæbet.

Seigen, f. Seihen.

Seiger, aj. (i Bjergv.) lodret, perpendikulair.

Seiger, m. -s pl. f. sg. (i Bjergv.) en lodret Linie; d. T. (n. St.) Ur, Timeglas, n.

Seigergerade, aj. f. Seiger; -hütte, f. -n, Masovn, c., en Bygning, og overth. den hele Anstalt, hvor Sølv stilles fra Kobberet ved Blyets Hjelp; -linie, f. -n, lodret Linie, c.; -ofen, m. -s -öfen, Masovn, c.; -recht, aj. f. Seiger; -schacht, m. -es -ächte, en lodret Grube.

Seigern, v. a. stille Solvet fra Kobberet ved Hjelp af Bly.

Seihe, f. -n, Si, Sigte, Saald, c., Dørslag, n.; Bundfald, n., det ved Sieningen tilbageblevne Tykke; ub. pl.

Seihen, v. a. sie, sigte, sælde, filtrere.

Seiher, m. -s pl. f. sg. Si, Sigte, Saald, c., Dørslag, n. [Siekurv, c.

Seihkorb, m. -es -örbe, Kurvef.

Seihtuch, n. -es -ücher, Sieklud, c.; -klæde, n. [d. T. ofte: Strikke, c.

Seil, n. -es -e, Reb, n., Line, c.; Seilen, v. a. fastsurre, fastbinde, forsyne med Reb.

Seiler, m. -s pl. f. sg. Rebslager, c.; -bahn, f. -en, Rebербane, c.

Seiltanzer, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Linedandser (-inde), c.

Seim, m. -es -e, tynd Vælling, et tykt, flydende, klebrigt Legeme; (i nogle Tilfælde) Sliim, c.

Seimen, v. 1) n. m. h. jævnes, blive jævn. 2) a. den Honig, rense.

Seimhonig, m. -es ub. pl. f. Honigseim. [Vælling.

Seimicht, aj. som ligner en tynd

Seimig, aj. jævntyk.

Sein, 1) pron. poss. sin, sit, hans, dens, dets. a) i Forbindelse med Subst. bøjes det som dein, f. dette Ord. Urigtigt siges: meines Bruders sein Garten, istedetfor: meines Bruders Garten. Naar - foraarsager Utydelighed, betjener man sig istdf. samme af dessen. b) ub. Subst. som av. es ist –, d. T. det tilhører ham; d. T. for der, die, das Seinige, i hvilket Tilfælde det har i Nom. sg. -er –s -es og i Acc. sg. -en -e -es. 2) prom. poss. Gen. masc. og neut. for seiner, f. Er og Es. 3) v. f. Seyn.

Seiner, f. Er og Es.

Seinethalben, -wegen, um - willen, av. for sin, hans Skyld, til sin, hans dens, dets Nytte.

Seinige (der, die, das) el. (forældr.) **Seine**, **pron.** 1) ub. Subst. saa meget som sein. 2) som Sbst. selv: das Seinige, sin, hans Eiendom, Formue, Skyldighed; die -n, sine, hans Slægtninge, Paarørende.

Seising, f. -en, (Sosp.) Seising, c. (fort Toug).

Seit, av. siden, efter; ogsaa som en egentlig præp. med Dat.: - dem Tage, - dem daß (ogsaa uden daß); - welcher Zeit, i den Tid, -wenn, hvor længe siden, naar; - vielen Jahren, for mange Aar siden.

Seite, f. -n, Side, c.; fig. Side: med hverandre forbundne Personer, Parti: auf Jemandes - seyn; hyppigt ogsaa om enkelte Personer: von - seiner el. von seiner -, fra ham; auf, von meiner -, hvad mig angaaer; Kant: die östliche - des Himmels; Maaden, hvorpaa en Ting viser sig for os, el. hvorpaa man betragter den; Jemanden von der - ansehen, see over Skuldrene; auf die - gehen, gaae bort, gaae sin Vei; von der - stehen bleiben, blive staaende affides; sich auf die - machen, liste sig bort; Scherz bei -, uden Spog.

Seiten-blatt, n. -es -ätter, Sideblad, n.; **-blick**, m. -es -e, Sideblik, n.; **-bret**, n. -es -er, Sidebræt, n.; **-gang**, m. -es -änge, Sidegang, c.; **-gebäude**, n. -s pl. s. sg. Sidebygning, c.; **-gewehr**, n. -es -e, Kaarde, Sabel, Pallask, c.; **-hieb**, m. -es -e, Sidehug, n.; **-linie**, f. -n, Sidelinie, c.; (fig. i Slægtskab); **-schmerz**, m. -ens -en, Sidesmerte, c.; **-stechen**, n. -s ub. pl. Sidestik, n.; **-straße**, f. -n, Sidegade, c.; **-stück**, n. -es -e, Sidestykke, n.; **-tasche**, f. -n, Sidelomme, c.; **-thür**, f. -en, Sideder, c.; **-verwandte**, m. -n -n, en Slægtning i Sidelinien; **-weg**, m. -es -e, Sidevei, c.; **-weh**, n. -es ub. pl. Sidesmerte, c.; **-wind**, m. -es -e, Sidevind, c.; **-zimmer**, n. -s pl. s. sg. Sideværelse, n.

Seither, av. hidindtil; siden, siden den Tid.

Seitwärts, av. paa, til, fra Siden, ad Siden til, affides.

Selb, av. el. pron. forældr. og nu blot i Sammensætn. med Ordenstal: -andern el. -zweite, -dritte ꝛc., selv anden, tredie ꝛc. For Vellydens Skyld bruge nogle Skribenterе, som Lessing, Voß, Gothe, Selb for Selbst, naar det dermed sammensatte Ord begynder med ſ el. ſt, f. Ex. Selbſucht, ſelbſtändig, ſ. Selbſtſucht, ſelbſtſtändig.

Selbe, pron. (forældr.) for: ſelber (ſelbſt) og derſelbe.

Selber, av. d. A. det ſamme ſom ſelbſt, kun at det hellere ſtaaer bag ved dets Subſt. el. Pronomen.

Selbiger, **-bige**, **-biges**, pron. demonstr. det ſamme, ſom derſelbige el. derſelbe.

Selbſt, av. ſelv: er iſt es -, ham ſelv, i egen Person; - backen, - brauen, i Huſet; ſom et Subſt. indecl.: ſein -, ſit eget Jeg, ſin egen Person; fig. endog; ſie iſt die Güte -, Godheden ſelv.

Selbſt-befleckung, f. -en, Selvbeſmittelſe, Onanie, c.; **-beherrſcher**, m. -s pl. ſ. sg. Selvbeherſker, c.; **-beherrſchung**, f. -en, Selvbeherſkelſe, c.; **-betrug**, m. -es ub. pl. Selvbedrag, n.; **-beurtheilung**, f. -en, Bedømmelſe over ſig ſelv; **-bewußtſeyn**, n. -s ub. pl. Selvbevidſthed, c.; **-eigen**, aj. egen; **-erhaltung**, f. ub. pl. Selvopholdelſe, c.; **-erkenntniß**, f. ub. pl. Selvkundſkab, Selverkjendelſe, c.; **-gefällig**, aj. ſelvtilfreds, ſelvbehagelig; **-gefälligkeit**, f. ub. pl. Selvbehag, n.; **-gefühl**, n. -es -e, Selvfølelſe, c. (Følelſe af eget Værd); **-geſpräch**, n. -es -e, Enetale, Samtale med ſig ſelv; Monolog, c.; **-haß**, m. -ſſes ub. pl. Selvhad, n.; **-heit**, f. ſ. **-ſucht**; **-herrſcher**, m. -s pl. ſ. sg. Selvherſker, Enehersker, c.; **-hülfe**, f. ub. pl. egen Hjelp; **-ig** el. **-iſch**, aj. egoiſtiſk, ſelvkjær; **-klug**, aj. ſelvklog; **-klugheit**, f. ub. pl. Selvklogſkab, c.; **-laut**, m. -es -e, Selvlyd, Vocal, c.; **-lautend**, aj. ſelvlydende; **-lauter**, m. -s pl. ſ. sg. Vocalregnet, Vocalbogſtavet; **-ler**, m. -s pl. ſ. sg. **-ling**, m. -es -e, Egoiſt, c.; **-liebe**, f. ub. pl. Selvkjærlighed, Egen-, c.; **-lob**, m. -es ub. pl. Selvros, c.; **-mord**, m. -es -e, Selvmord, n.; **-mörder**, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Selvmorder (-ſte), c.; **-prüfung**, f. -en, Selvprøvelſe, c.; **-rache**, f. ub. pl. Selvhevn, c.; **-ruhm**, m. -es ub. pl. ſ. **-lob**; **-ſtändig**, aj. ſelvſtændig; **-ſtändigkeit**, f. ub. pl. Selvſtændighed, c.; ſ. Selb; **-ſucht**, f. ub. pl. Selvſyge, c., en høi Grad af Egenkjærlighed; **-ſüchtig**, aj. ſelvſyg, i høi Grad egenkjærlig; ſ. Selb; **-thätig**, aj. ſelvvirkende; **-thätigkeit**, f. ub. pl. Selvvirkſomhed, c.; **-überwindung**, f. -en, Selvovervindelſe, c.; **-verleugnung**, f. -en, Selvfornegtelſe, c.; **-vertheidigung**, f. ub. pl. Selvforſvar, n.; **-vertrauen**, n. -s ub. pl. Selvtillid, c.; **-wille**, m. -ns ub. pl. Egenvillie, c.; **-zufrieden**, aj. ſelvtilfreds; **-zufriedenheit**, f. ub. pl. Selvtilfredshed, c.

Selig, aj. ſalig; d. A. afdød; (umdert.) lykſalig; **-keit**, f. -en, Salighed, c.; (undert.) Lykſalighed, c.; den høieſte Grad af Fornøielſe.

Sellerie, f. el. m. Selleri, c.

Selten, (-er el. ſeltner, -ſt) aj. ſjelden; **-heit**, f. Sjeldenhed, c. ub. pl.;

en ſjelden Ting, Raritet, c.; pl. -en.
Seltſam, aj. ſelſom, beſynderlig; d. T. (undert.) ſjelden; fig. (forældd.) forunderlig, beundrings-værdig; -keit, f. -en, Selſomhed, Beſynderlighed, c.
Semeſter, m. (u.) -s pl. ſ. sg. Semeſter, n.
Semikolon, n. -s pl. ſ. sg. Semikolor, n. -s ub. pl. Semikor, c. (et Metal).
Seminariſt, m. -en -en, Seminariſt, c.; -narium (el. -nar) n. -s -rien, Seminarium, n.
Semmel, f. -n, Simle, Hvede-, Bolle, c.; -brei, m. -en ub. pl. Brødſuppe, Barnemad, c.; -kloß, m. -ſſes -ſſe, Brøddolle, c.; -mehl, n. -es ub. pl. fint Hvedemeel.
Senat, m. -es -e, Senat, n.; -or, m. -s -en, Senator, c.
Sendbrief, m. -es -e, ſ. -ſchreiben.
Sendel, m. -s ub. pl. det ringeſte, tyndeſte Slags Taft.
Senden, v. i. a. ſende.
Sendſchreiben, n. -s pl. ſ. sg. Sendebrev, n., Circulair, c.
Sendung, f. -en, Sendelſe, c.
Senes-baum, m. -es -äume, Seneestræ, n.; -blätter, pl. ub. sg. Sennesblade.
Senf, m. -es ub. pl. Senep, c.; -brühe, f. -n, Dyppelſe med Senep i; -kanne, f. -n, Senepskande, c.; -korn, n. -es -örner, Senepskorn, n.; -mühle, f. -n, Senepsqværn, c.
Sengen, v. a. die Haare, ſoie. 2) n. m. ſ. ſoies.
Senior, m. -s -en, Senior, c.
Senkblei, n. -es -e, ſ. Bleiwurf.
Senke, f. -n, Aflæggeres Aſtagen til Forplantning; (hos Fiſterne) ſ. Senkgarn; (n. St.) en lav ſid Egn.
Senkel, m. -s pl. ſ. sg. (Syd- og Nordt.) Snorebaand, n.; (i Bjergv.) en liden Jernklammer; (undert.) en Ting, ſom nedſænkes.
Senkelblech, n. -es ub. pl. Snorebaandsdop, c.
Senken, v. a. ſænke, ned-; eine Leiche in das Grab; ſich -, dale, ſynke lidt efter lidt; fig. aflægge, forplante ved Aflægger; (i Bjergv.) grave nedad.
Senker, m. -s pl. ſ. sg. Aflægger, c.; et ſtikkantet, noget pungeformigt Fiſternet paa to delelige Stænger.
Senkgarn, n. -es -e, Fiſkergarn, ſom formedelſt Blyſtykker ſænkes i Vandet; Sænkevod, Bundgarn, n.
Senkler, m. -s pl. ſ. sg. Snorebaandmager, c.; meget tyndt Blik, ſom banner Dopperne paa Snorebaand; ogſaa -bleck, n. -es ub. pl.
Senkrecht, aj. lodret, perpendiculair.
Senkung, f. -en, Sænkning, Ned-, c.
Senne, 1) m. -n -n, (i Schweits) en Qvæghyrde, ſom græsſer Qvæget Sommeren over paa Alperne (ogſaa der Senner). 2) f. -n, (i Schweits) en Hjord tamt Qvæg iſær Hornqvæg, ſom opholder ſig Sommeren over paa Alperne; (n. St.) Sene, c.; ſ. Senesbaum; -enalpe, f. -n, et Alpebjerg, hvorpaa der findes en Senne.
Sennhirt, m. -en -en, Alpehyrde, c.
Senſal, m. -es -e, Mægler, c.
Senſation, f. -en, Senſation, c.; -machen, gjøre Opſigt, vække Opmærkſomhed.
Senſe, f. -n, Lee, c.; -nſchmid, m. -s -e, Leesmed, c.; -ntag, m. -es -e, Høveridag i Høſtens Tid med Lee.
Sentenz, f. -en, Sententš, c.
September, m. -s pl. ſ. sg. September, Høſtmaaned, c.
Sequeſter, m. -s pl. ſ. sg. Sequeſter, c.
Serail, n. -s pl. ſ. sg. Serail, n.
Seraph el. -im, m. -es -e, Seraph, c.
Serenade el. -ade, f. -n, Serenade, c.
Sergeant (l. -ſchant) m. -en -en, Sergeant, c.
Serpentin el. -ſtein, m. -es ub. pl. Serpentin -ſteen, c. (en Art Fedtſteen).
Servan-te, f. -n, Servante, c.
Servellatwurſt, f. -ürſte, Hjernepolſe, c.; ogſaa en italienſk, ryget Kjødpolſe.
Service, n. (m.) (l. -wihß) Servic, n.
Serviette, (l. v ſom w) f. -n, Servict, c.
Servitüt, f. -e, Servitut, c.
Seſſel, m. -s pl. ſ. sg. Stol, c. (udſtoppet, iſær uden Ryggſtød).
Seßhaft, aj. (n. St.) for: anſæſſig, ſ. dette Ord.
Sez-haſe, m. ſ. Sax-; -karpfen, m. -s pl. ſ. sg. Sættekarpe, c.; -ling, m. -es -e, en Ting, ſom ſættes (iſær Ranker, unge Vexter, Karper ꝛc. beſtemte til Forplantelſe); unge Læg, ſom vore ved Siden af Hovedlegen; -teich, m. -es -e, Sættedam, c.; -wage, f. -n, Vatterpas, c.; -weide, f. -n, Sættepiil, c.; -zeit, f. -en, Kaſtetid, c. (om Dyr, den Tid de fede).
Setzen, v. 1) a. ſætte: etw. auf den Tiſch; ſich; ſich zu Tiſche; fig. ſich über etw. hinweg, ſætte ſig ud over, ikke agte; ſich - (om det Aykke i ſtyrtende Legemer) ſætte ſig, ſynke til Bunds; ſich - (om en Hævelſe) lidt efter lidt blive mindre; ſich -, nedſætte ſig; ſich mit Einem -, forene ſig i Mindelighed; ſich -, (om en Armee) tage en ſikker Stilling; ſ. geſetzt; Einen zur Rede -, fordre ham til Anſvar, til Regnſkab for hans Opførſel; Ziel und Maß -, foreſtrive; ſich zur Wehre -, modſætte; etw. aus den Augen, bintenan, zurück -, ikke agte; (i Jagtſv. om forſkjellige Dyr) fede, kaſte; eine

Zeit, anordne, bestemme; den Fall, antage som sand el. rigtig; (hos Bogtr.) sætte (Stavelser, Ord ꝛc.); fig. i mange særegne Tilfælde: in die Lotterie –; etw. ins Geld –, gjøre i Penge, selge; etw. aus einander –, gjøre tydeligt; sich el. Dim. etw. in den Kopf – o. s. v.; om Frembringelsen af en vis Forandring: Einen in den Stand, ausser Stand, in Unruhe, in Erstaunen, in Furcht – o. s. v. 2) u. m. h. sætte: med Heftighed bevæges frem: über einen Graben; d. T. (i nogle Tilfælde) impers. der vanker; der opstaaer: es setzt Schläge; es wird Streit –.

Setzer, m. -s pl. s. sg. Sætter, c.: (et Redskab, især: Ansætter, Ladestok, c. (til Kanoner); en Person, som sætter Noget; (især hos Bogtr.); Componist, c.

Seuche, f. -n, Syge, Sot, smitsom Sygdom, c.; (forældr.) enhver langvarig Sygdom.

Seufzen, v. 1) n. m. h. sukke: über Einen, nach etw. 2) a. sige med Suk, bevirke ved Suk.

Seufzer, m. -s pl. s. sg. Suk, n.

Sevenbaum, s. Säben–.

Seyn, v. i. være: 1) som et for sig bestaaende v. n.: er ist gut, nicht weit, geborgen; sein Bruder ist mein Freund; wider Einen –; ohne Geld –; hier ist gut gehen, fahren ꝛc.; was ist zu thun? ogsaa impers.: es ist warm, kalt; i mange Tilfælde ogsaa med et Subst. i Gen.: er ist guten Muthes, meiner Meinung, anderes Sinnes; fig. i mange Tilfælde, og bemærker især: være tilstede, befinde sig; udeblive, være borte; lade Noget være; d. T. undlade; ogsaa: lade det blive; impers. el. i tredie Person næsten om alle Arter Fornemmelser: mir ist übel, wohl, bange; ligel. for: synes: es ist mir, als wenn ꝛc.; Dim. –, (Eines) tilhøre; für Einen –, bestemt for; være beskaffen; skee; blot i nogle Tilfælde, især om Tidsbestemmelse, naar en Ting er skeet: es sind nun zwei Jahre, daß ꝛc.; være muligt: das kann seyn; være Aarsagen (i nogle Tilfælde); være tilstede, være virkelig; i forskjellige særegne Talem.: das wäre! d. T. det var meget! det var besynderligt! was soll das –? d. T. hvad skal det betyde? hvorfor skeer det? was soll –, d. T. hvad skal det være? hvad vil I have? wie wäre es, wenn, var det ikke gjerligt ꝛc.; da sey Gott vor! d. T. det bevare Gud for! was ist denn nun, ob ꝛc., hvad magtpaaliggende er der, om; es sey darum el. es mag darum –, det skee ogsaa; undert. bliver es sey flere Gange brugt, for med Eftertryk at adskille flere Sætninger fra hverandre: es sey Hochmuth, es sey Zurückhaltung. 2) som et Hjelpeverbum til at danne de forbigangne Tider ved de v. n., som udtrykke en mere lidende end handlende Tilstand: er ist gegangen, gelaufen. [n.

Shawl, (l. Schahl) m. -s -s, Shawl.

Sich, pron. recip. sig, dem; (undert.) hverandre, hinanden: sie lieben –.

Sichel, f. -n, Segl, c. (noget forstjellig fra en Lee); -förmig, aj. i Form af en Segl; -klee, m. -s ub. pl. seglformet Klover.

Sicheln, v. a. afskære med Segl; forsyne med Segl; afbilde med Segl; sich –, faae Skikkelse af en Segl.

Sicher, aj. sikker, tryg, uden Fare; tilforladelig, vis; -heit, f. Sikkerhed, c.; ub. pl.; Sikkerhed, c., det, som forskaffer os Sikkerhed; pl. -en; -lich, av. d. T. sikkerligen, visseligen, tilforladeligen; -n, v. a. sikkre; (i Bjergv.) vaske, rense Erts en; -stellung, f. -en, Sikkerhedsstillen, c.; -ung, f. ub. pl. (i Bjergv.) Udvaskning, c. (Ertsens).

Sicht, f. Syn, n.: 1) for sig alene blot i Vexelbreve, Sigt, Betalingstid, c.: auf –, strax forfalden, saasnart den forevises; auf acht Tage –, otte Dage efter Forevisning. 2) i Sammensk.: Ab–, Nach–, Vor– ꝛc.

Sichtbar, aj. synlig; som av. (undert.) paa en i Øine faldende Maade, sienssynlig, aabenbar; -keit, f. ub. pl. Synlighed; Sienssynlighed, c.; -lich, av. synlig. [sigte, sælde.

Sichten, v. a. d. T. (Syds- og Nordt.)

Sichtlich, aj. (undert.) for sichtbar.

Sichtung, f. -en, Sigten, Sælden, c.

Sickern, v. n. m. h. s. Siekern.

Sie, f. -en, d. T. Hunnen (især om Fugle).

Sie, pron. pers. Gen. ihrer (ihr); Dat. ihr; Acc. sie, hun, hende; den, det; pl. Nom. sie; Gen. ihrer; Dat. ihnen, Acc. sie, de, dem. Ogsaa i Talen til den anden Person betjener man sig af dette pron. pers. i sg., naar man taler til et Fruentimmer af ringe Stand men i pl., naar man taler med Agtelse og Høflighed saavel til et Fruentimmer som en Mandsperson. Ofte staaer det ogsaa for dieselbe, –n, selbige.

Sieb, n. -es –e, Sold, Sigte, c.; –en, v. a. sælde, dreste, sigte: Mehl –.

Sieben, M:Tal, indecl. syv.

Sieben, f. pl. s. sg. Syvtal, n.; Syven (i Kortspil); sie ist eine böse –, en styg Kjærling, en ond Kvind.

Sieben=blatterig, aj. syvbladet; –eckig, aj. syvkantet; –er (Siebner) m. -s pl. s. sg. Syver, c., et af syv Genere bestaaende Hele; -erlei (siebnerlei) aj. indecl. syv Slags; -fach (forældr. -fältig) aj. syvfold; -füßig, aj. syvfods; -gestirn, n. -es ub. pl. Syvstjerne, c.;

-jährig, aj. spvaarig; -mal, (rigtigere sieben Mal) syv Gange; -malig, aj. som seer syv Gange; -schläfer, m. -s pl. s. sg. Sybsover, c.; en Art Retter (Glis esculentus); -te, O.Tal, syvende; -tehalb, aj. indecl. halvsyvende; -tel, n. -s pl. s. sg. Syvendedeel, c.; -zehn, s. Siebzehn; -zig, (Sydt.) s. Siebzig. [temager, c.

Siebmacher, m. -s pl. s. sg. Sigte-

Siebzehn, M.Tal, indecl. sytten; -er, m. -s pl. s. sg. Syttener, et af sytten Eenere bestaaende Hele; især en saadan Mynt; -te, O.Tal, syttende; -tel, n. -s pl. s. sg. Syttendedeel, c.

Siebzig, M.Tal, halvfjerdsindstyve; -er, m. -s pl. s. sg. et af halvfjerdsindstyve Eenere bestaaende Hele; deraf d. T. en Person, som er 70 Aar el. mellem 70 og 80 Aar; hvad der er fra 1770; -ste, O.Tal, halvfjerdsindstyvende.

Siech, aj. syg, sygelig, skrøbelig. Siech-bett, n. -es -en, Sygeleie, n.; Sotteseng, c.; -haus, n. -es -äuser, Sygehuus, n.; (især Sydt.); -heit, f. -en, (sjeldn.) Sygelighed, c.; -ling, m. -es -e, en Syg, Skrøbelig, c.

Siechen, v. n. m. h. være syg, skrøbelig, have langvarig Svaghed.

Siede, f. ub. pl. (n. St.) Skoldkorn (til Kreaturers Fode).

Siedel, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Sæde, n.; især: Stol, Sadel, Bænk, c.; Landsæde, n., Landgaard, c.; en Forraadskasse; et høit Krug.

Siedeln, v. a. og n. m. h. nedsætte sig, tage stadigt Ophold et Sted; (undert.) tove; opholde sig.

Sieden, v. l. 1) n. m. h. syde, kaage. 2) a. kaage, bringe i Kaag, tillave ved at kaage: Fische.

Sieder, m. -s pl. s. sg. Syder, c.; (især i Sammensætninger); -ei, f. -en, Syderi, Kaagerie, n.

Sieg, m. -es -e, Seier, -vinding, c.

Siegel, n. -s pl. s. sg. Segl, n.; Signetet, hvormed Selskabers, Collegiers og deslige Indretningers Segl aftrykkes; fig. Forsikringsgrund (en Rings), Bekræftelse, c.

Siegel-bewahrer, m. -s pl. s. sg. Seglbevarer, Kantsler, c.; -erde, f. -n, Segljord, c.; -kunde, f. ub. pl. Kundskab i ældre Segl; -lack, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Lak, Segl-, n.; -n, v. a. einen Brief, forsegle; -ring, m. -es -e, Signetring, c.; -stecher, m. -s pl. s. sg. Signetstikker, c.; -wachs, n. -es ub. pl. Seglvox, n. (til offentlige Forhandlingers Forsegling).

Siegen, v. n. m. h. seire; (forældl.) trække sig lodret i Dybden; sive, dunste bort. [Seierherre, Seierwinder, c.

Sieger, m. -s pl. s. sg. Seirer.

Siegern, v. n. m. s. udsive, lidt efter lidt rinde ud i smaae Dele.

Sieges-bogen, m. -s pl. s. sg. Triumphdue, Vreport, c.; -fest, n. -es -e, Seiersfest, c.; -gepränge, n. -s pl. s. sg. Triumph, c., Seiersoptog, n.; -geschrei, n. -es -e, Seiersskrig, n.; -göttinn, f. -en, Seiersgudinde, c.; -kranz, m. -es -änze, Seierskrands, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Seierstegn, n., Trophæe, c.

Siegbaft, aj. seirende.

Siegreich, aj. seierrig, i en høi Grad seirende.

Siehl, n. -es -e, Digesluse, c.; bedækt Vandrende fra en Grøft til en anden.

Sieke, f. -n, Hunnen blandt Fugle.

Siekern, v. n. m. h. d. T. sive, lidt efter lidt trænge i smaae Draaber igjennem; lække: das Faß siekert.

Siele, f. -n, Bringetøi, n.

Signal, n. -es -e, Signal, n.

Signatur, f. -en, Signatur, c.

Signêt, n. -es -e, (undert. i Canc.) Signet, n.

Silbe, f. -n, Stavelse, c.; -nmaß, n. -es -e, St-maal, n.; -nsteckerei, f. -en, Haarkloveri, n.

Silber, n. -s pl. (blot om flere Arter og Qvantiteter) s. sg. Sølv, n.; fig. Sølvtøi; myntet Sølv; (digter.) sølvhvid Farve.

Silber-arbeiter, m. -s pl. s. sg. Sølvarbeider; d. T. Guldsmed, c.; -barre, f. -n, el. -barren, m. -s pl. s. sg. Sølvbarre, c. (Stangsølv); -bergwerk, n. -es -e, Sølvbjergværk, n.; -blech, n. -es ub. pl. Sølvblik, c.; -blick, m. fig. en glimrende men hurtig forbigaaende Tilstand; -diener, m. -s pl. s. sg. Sølvkammerbetjent, c.; -farbe, f. -n, Sølvfarve, c.; -farben (-farbig), aj. sølvfarvet; -flotte, f. -n, Sølvflaade, c. (som forhen bragte Sølv fra Amerika til Spanien); -geld, n. -es ub. pl. Sølvpenge, c.; -geräth, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. og -geschirr, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. Sølvtøi, n.; -glanz, m. -es ub. pl. Sølvglands, c.; -glatte, f. ub. pl. Sølvergleb, c.; -grube, f. -n, Sølvgrube, c.; -haltig, aj. sølvholdig, som indeholder Sølv; -lahn, m. -s ub. pl. Sølvlahn, n.; -krone, f. -n, Sølvkrone, Krondaler, c.; -ling, m. -es -e, Sølvmynt, c.; især en Myntfort hos de gamle Jøder; -münze, f. Sølvmynt, -penge, ub. pl.; en enkelt Sølvmynt, pl. -n; -reich, aj. sølvrig, rig paa Sølv; -spinner, m. -s pl. s. sg. Sølvspinder, c. (som overspinder Silketraaden med Sølvlahn); -stoff, m. -es -e, Sølvstof, n.; -stück, n. -es -e, d. T. Sølvstof, n.; -ton, m. -es -öne, Sølvtone, c. (digter.) en klar, behagelig Tone, som Sølvets Klang;

-weiß, aj. solvhvid; -werth, m. -es ub. pl. Sølvværdi, c.

Silbern, aj. Sølv-, af Sølv: ein -er Teller; das -e Weltalter, Sølvalderen; (digter.) lig Sølv i Farve og Klang: - war sein Haar; eine -e Stimme.

Silbern, v. a. brugeligere ver-.

Silge, f. ub. pl. Persille, (Urt) c.

Silhouette, f. -n, Silhouette, c.

Similor, m. s. Semilor.

Simmer, n. -s pl. s. sg. (Sybt.) et Maal til tørre Ting; (især Sæd; omtrent et Fjerdingkar, men ikke overalt lige stort).

Simpel, (-pler, -pelst) aj. d. T. simpel, ukonstlet, ligefrem; eenfoldig, noget dum. [ogsaa Ge-.

Simse, m. -es -e, Karmøse, c.; s. Sinecure, f. -n, Sinecure, n.

Sing-bar, aj. syngelig; -chor, n. -es -öre, Syngechor, Chor af Sangere; -kunst, f. ub. pl. Syngekonst, c.; -lehrer, m. -s pl. s. sg. Syngelærer, c.; -pult, n. -es -e, Syngepult, Nodestol, c. (at synge ved); -spiel, n. -es -e, Syngespil, n.; -stimme, f. -n, Syngestemme, c.; -stück, n. -es -e, Syngestykke, n.; -stunde, f. -n, Syngetime, c.; -vogel, m. s. Sangvogel, m.

Singen, v. i. 1) n. m. h. synge: im Concerte; Eim., til Ens Roes; fig. digte, gjøre Vers. 2) a. synge, udtrykke ved Sang: ein Lied; fig. digter. Einen, besynge.

Singrün, n. -s ub. pl. Singrøn, n. (Vinca minor). [Enkelttallet.

Singular, m. -es -e, Singularis, Sinken, v. i. 1) n. m. s. synke; fig. fornedres, nedværdiges (til en vis Grad); (i nogle Tilfælde) tabe, lidt efter lidt aftage. 2) a. (blot fig. og i Bjergv.) grave i Dybden: einen Schacht; -, n. -s ub. pl. Synken, c.; -kung, f. -en, Graven i Dybden.

Sinn, m. -es -e, Følelse; Sands (udvortes); fig. Forstand, c., -skræfter; mest ub. pl. Sind, Sindelag, n.; so viel Köpfe, so viel -e, saa mange Hoveder, saa mange Sind; etw. im -e haben, have i Sinde; - für etw. haben, have Sands for; Villie, c. (i nogle Tilfælde, og ub. pl.: anderes Sinnes werden); Forstand, Mening, c. (af et Ord el. en Tale); bei -en seyn, være ved Samling, være ret klog.

Sinn-bild, n. -es -er, Sindbillede, n.; -bildlich, aj. sindbilledlig; -gedicht, n. -es -e, Epigram, n.; -lich, aj. sandselig; -lichkeit, f. sjelden med pl. -en, Sandselighed, c.; -los, aj. sandseløs; (undert.) bersvet Fornuften, vanvittig; meningsløs, intetbetydende, uden fornuftig Betydning; -losigkeit, f. ub. pl.; Sandseløshed, Meningsløshed, c.; (undert.) en ufornuftig Handling, pl. -en; -pflanze, f. -n, Mimose, c.; -reich, aj. sindrig, vittig; (undert.) konstig, klogtig; -spruch, m. -es -üche, en kort Sætning, forsaavidt den forklarer et Sindbillede; (undert.) Tankesprog, n., Sentents, c.; -verwandt, aj. som har beslægtet Betydning; -voll, aj. sindrig, betydningsfuld; -werkzeug, n. -es -e, Sandseredskab, n.

Sinnen, v. i. 1) n. m. h. grunde, pønse paa, overtænke. 2) a. udgrunde.

Sinnen-eindruck, m. -es -ücke, Sandseindtryk, n.; -genuß, m. -sses, ub. pl. Sandsenydelse, c.; -lust, f. ub. pl. Sandselyst, c.; -täuschung, f. -en, Sandseforblindelse, c.; -welt, f. -en, Sandseverden, c.; -werkzeug, n. s. Sinnwerkzeug; -wesen, n. -s pl. s. sg. sandseligt Væsen.

Sinnes-änderung, f. -en, Sindsforandring, c.; -art, f. ub. pl. Sindsbeskaffenhed, c.

Sinnig, aj. sindig, betænksom; - da stehen, i Tanker; (Nordt.) stille, rolig, langsom, fortrædelig; (mest foræld. og i Sammens.: un-, scharf-).

Sinopel, m. -s pl. s. sg. jernholdig Jaspis af forskjellig Farve.

Sint, 1) av. (foræld.) siden efter. 2) cj. (foræld.) efterat, idet, fordi. 3) præp. med Dat. (Sybt.) for: seit, siden.

Sintemal, cj. (næsten foræld.) da, fordi, idet, forsaavidt.

Sinter, m. -s pl. s. sg. Sinter (Hammerskæl); (i Meneral.) Drypsteen, c.

Sintern, v. n. m. s. (i Mineral., om flydende Legemer) dryppe, sive; størkne.

Sipmaß, n. -es -e, (n. St.) et Maal til tørre Ting; omtrent et Fjerdingkar.

Sippe, m. -n -n, (f. -n) Slægtning, Paarørende, c.

Sippen, v. n. m. h. være beslægtet.

Sippschaft, f. -en, (foræld.) Slægtskab, Familieskab, n.

Sirene, f. -n, Sirene, c.; -ngesang, m. -es -änge, Sirenesang, c.

Sirocco, m. -s ub. pl. Sirroccovind, c.

Sitte, f. -n, Stik, Sædvane, Brug, c.; Sæder; blot pl.: gute -n; (foræld.) Lov, c.

Sitten-gesetz, n. -es -e, moralsk Lov; Sædelighedslov, c.; -lehre, f. -n, Sædelære, Moral, c.; -lehrer, m. -s pl. s. sg. Sædelærer, Moralist, c.; -los, aj. usædelig; -losigkeit, f. -en, Ulyd, c.; -spruch, m. -es -üche, moralsk Sætsætning, Sentents, c. [Papegoie, c.

Sittig, m. -es -e, (Sybt. og digter.)

Sittig, aj. (foræld.) sædelig; blid, mild; -keit, f. ub. pl. S-hed, c.

Sittigrün, aj. papegøiegrøn.

Sittlich, aj. sædelig, moralsk; ländlich, sittlich, (Talem.) hvad der er Brug i et Land, er ogsaa sikkeligt; ländlich,

-; moralſk; -keit, f. ub. pl. Sædelighed, c.

Sittſam, aj. ſædelig, beſkeden, anſtændig; -keit, f. ub. pl. S-hed, B-hed, A-hed, c.

Situation, f. -en, Situation, c.

Siz, m. -es -e, Sæde, n. (at ſidde) ub. pl.; iſær fig.: - und Stimme haben; Sæde (Stedet, hvor man ſidder); Stoleſæde, n., Stol, Bænk, c. og deslige.

Sizarbeit, f. -en, ſiddende Arbeide.

Sizbein, n. -es -e, Rumpebeen, n. (Ischion).

Sizen, v. i. n. m. h. ſidde; (Sybt.) ſætte ſig; fig. ſidde: om Forretninger, ſom ſker ſiddende: Einem Beichte -, ſiddende høre Ens Skriften; mit im Rathe -, være Medlem af; der -de Rath, det nu regierende Raadscollegium; befinde ſig i en med Mangel af Bevægelſe forbunden Tilſtand: im Gefängniſſe; (om livloſe Ting) befinde ſig paa et Sted, ſidde faſt; (om Klædningsſtykker) paaſe.

Sizfleiſch, n. -es ub. pl. b. T. og fig. Lein - haben, ikke gjerne ſidde, have Knappenaale i Rumpen, Biſſelæder i Skoene.

Sizung, f. -en, Forſamling, c., Møde, n. (en Rets, et Collegiums); Seſſion, c. [dende Ord, ſ. Sc.

Skala, f. og flere med Sk begyn-

Skalde, m. -n -n, Skjald, c., Digter hos de gamle nordiske Folkeſlag.

Skelett, n. -es -e, Skelet, n., Beenrad, c. [tiker, c.

Skeptiker, m. -s pl. ſ. sg. Skeptiſkize, (Skizze) f. -n, Skitſe, c.

Sklave, m. ſ. Sclave.

Smalte, ſ. Sch.

Smaragd, m. -es -e, Smaragd, c.; -en, aj. Smaragd-, af Smaragd; -fluß, m. -ſſes -üſſe, en Smaragden lignende grøn Krystal; eftergjort, ægte Smaragd.

So, 1) pron. relat. indecl. for welcher, -che, -ches, ſom, der, hvilken; ſjeld. og blot ved et Verb., ſom fordrer Nom. el. Acc., men iſær i en Periode, hvor welcher ꝛc. flere Gange er forekommet. 2) av. (med Tonen) ſaa, ſaaledes, paa denne Maade, i den Grad: ſo? ſaaledes? paa den Maade? er det muligt? wie ſo? hvorledes det? paa hvad Maade? ſo, ſo, ſaa, ſaa, nogenlunde; bald ſo, bald ſo, ſnart paa den ene, ſnart paa den anden Maade; -eben, ſo ein, d. T. ſaadan En; -ſo was, ſaadan noget; (uden Tonen) paa ſaadan Maade, i en ſaadan Grad: ja, es iſt ſo; med aj. ſo viel, ſo gleich; ogſaa tjener det ofte til Forſtærkning; d. T. ſaavel, desuden; til at betegne en Maade, ſom i det Følgende nærmere beſtemmes, i nogle Tilfælde med und, men oftere med wie og daß; at udtrykke en Sammenligning, naar wie el. als følger derpaa, hvilket als ofte efter ſo viel, ſo lange, ſo oft ꝛc. udelades. 3) ej. til at knytte forſkjellige Dele af Talen til hverandre, iſær ſtaaer det foran Efterſætningen, for at betegne ſammes Forbindelſe med Forſætningen; undert. ſtaaer ſo i Forſætningen for: wenn, naar, ifalb, derſom; ſo aber, d. T. for: aber el. allein.

Sobald, av. ſaaſnart.

Socke, f. -n, Sokke, c.; -n, v. a. forſyne med Sokker; ſædvanligere: be-.

Sod, I) m. -es ub. pl. ogſaa -brennen, n. -s ub. pl. Halsbrynde, c. 2) m. og n. -es pl. -e el. Söder, (Nordt.) ſaa meget Vand, ſom behøves til een Bryg; (Sybt. og Nordt.) Saus, Dyppelſe, c.; (d. T. undert.) for Sud.

Soda (Sode) f. et Slags Potaſke.

Sodann, av. da. [brynde, c.

Sodbrennen, n. -s ub. pl. Hals-

Sodomit, m. -en -en, Sodomit, c.

Sofa (Soffa el. Sopha) n. (undert. m.) indecl. Sofa, c.

Sofern (ſo fern) av. forſaavidt, ſaafremt, derſom.

Sofort, av. ſtrax.

Soff, m. -es ub. pl. vulg. Drikkeri, n.; Sviir; Slurk, c.

Sogar, av. endog.

Sogleich, av. ſtrax, paa ſtaaende Fod, paa Timen, paa Dieblikket; - als, ſaaſnart ſom.

Sohle, f. -n, Saale, Fod-, Sko-, c.; (hos Tømmerm.) en Bjælke, ſom giver det første Grundlag til en Forbindelſe; Tunge, Fiſke- (en Fiſk); ſ. Sole.

Söhlig, aj. (i Bjergv.) horizontal.

Sohlleder, n. -s pl. ſ. sg. Saalelæder, n.

Sohn, m. -es -öhne, (Dim. Söhnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Søn, c.

Söhnen, v. a. (digter.) ſone, for-, ub-.

Söhnopfer, n. -s pl. ſ. sg. Soneoffer, Synd-, n.; (hos de gamle Jøder).

Sohnſchaft, f. ub. pl. Senne-Forhold, n. [Tei; (omtrent ſom Mek).

Soje, f. ub. pl. et Slags ulbent

Solcher (-che, -ches) pron. demonst. 1) med et Subſt. ſaadan, ſlig; ſaa ſtor, ſaa megen ꝛc. 2) ub. Subſt. den, de, dem. I begge Tilfælde kan ein og kein ſættes foran; ſolch ein, ſolch eine, ſaadan En.

Solcherfalls, av. d. T. i ſaa Fald.

Solchergeſtalt, av. ſaaledes, paa ſaadan Maade. [ſaadant Slags.

Solcherlei, aj. indecl. (forælb.) af

Sold, m. -es ub. pl. Sold, Lønning, c.

Soldat, m. -en -en, Soldat, c.; -endienſt, m. -es -e, Soldatertjeneſte, c.; -enkind, n. -es -er, S-barn, n.; -enſtand, m. -es ub. pl. S-ſtand, c.; -enweib, n. -es -er, S-kone, c.; -en-

weſen, n. -s ub. pl. S-væſen, n.; -iſch, aj. d. T. ſ-agtig, pua S-maneer.

Sölde, f. -n, (n. St.) Bondehytte, c., Huusmands-Huus, n.

Söldner, m. -s pl. ſ. sg. Soldat, Krigsmand, c.; Eier af et Huusmands-Huus.

Sole, f. ub. pl. Saltvand, n.; (iſær ſaaledes, ſom det qvælder af Jorden).

Solei, n. -es -er, et i Saltvand (Sole) kogt Æg.

Solennitat, f. -en, Solennitet, c.

Sollen, v. i. u. m. h. ſkulle, være forbunden til; du hätteſt es thun – (for geſollt), du ſkulde have; was ſoll ich? hvad ſkal jeg? (foretage mig, gjøre); wem ſoll das? wozu ſoll das? (hielpe, tjene, nytte); ſie ſoll auch noch ſo reich ſeyn, jeg vil agtage, at hun ꝛc.

Söller, m. -s pl. ſ. sg. d. T. (Sydog Nordt.) Loft: Korn-, Kornloft, n.; (i Bibelen) et ſtadt Aag; (Sydt.) Altan, c.; ethvert tillukket Rum foran Dørene og Væxtlſerne; (Nordt.) Forhsining, c. (paa Gulvet ved Vinduer).

Solo, n. (indecl.) Solo, c.

Somit, av. følgeligen, derved, paa denne Maade.

Sommer, m. -s pl. ſ. sg. Sommer, c., fig. (digter.) Aar, n.; ſ. -faden.

Sommer-abend, m. -es -e, Sommeraften, c.; -aufenthalt, m. -es ub. pl. S-ophold, n.; -bau, m. -es ub. pl. S-avl, c. (undert.) S-ſæden ſelv; -birn, f. -en, S-pære, c.; -faden, m. -s -äden, de fine Traader, ſom ved Sommerens Ende ofte bedække Træer og Planter; -feld, n. -es -er, en Mark, ſom beſaaes med S-ſæd; -fleck, m. -es -e, Fregne, c.; -fleckig, aj. fregnet; -flur, f. -en, Agerland med S-ſæd; -frucht, f. -üchte, S-frugt, c.; (n. St.) Jordbundens nødvendige Frugtbarhed om Sommeren; ub. pl.; -gerſte, f. -n, S-byg, c.; -getreide, n. -s ub. pl. S-ſæd, c.; -gewächs, n. -es -e, S-vært, c.; -haſt, aj. d. T. ſ-agtigt; -kleid, n. -es -er, S-klædning, c.; -laube, f. -n, Løvhytte, c., S-løſthuus, n.; -lich, aj. ſommerlig; -monat, m. -es -e, S-maaned, c.; -nacht, f. -ächte, S-nat, c.; -obſt, n. -es ub. pl. S-frugt, c.; -rocken, m. -s ub. pl. S-rug, c.; -ſaat, f. ub. pl. S-ſæd, c.; -ſeite, f. -n, S-ſide, c.; -ſproſſe, f. -n, d. T. Fregne, c.; -ſproſſig, aj. d. T. fregnet; -tag, m. -es -e, S-dag, c.; -vergnügen, n. -s pl. ſ. sg. S-forneielſe, c.; -vogel, m. -s -ögel, Fugl, ſom kun om Sommeren lader ſig ſee hos os; d. T. S-fugl, c.; -wärme, f. ub. pl. S-varme, c.; -weizen, m. -s ub. pl. S-hvede, c.; -wende, f. -n, S-ſolhverv, c.; -wetter, n. -s ub. pl. S-veir, n.; -wolle, f. -n, S-uld, c. (ſom voxer om Sommeren); -zeit, f. ub. pl. S-tid, c. [ver Sommer.

Sommern, v. n. m. h. es -rt, blis

Sommern, v. 1) a. d. T. ſole, ſætte, lægge ud i Solen: die Betten –; fig. die Bäume –, udſkære Grenene, for at Solſtraalerne kunne trænge ind; Gewachſe, Thiere–, holde Sommeren over; (i Landhuush.) dyrke en Brakmark med Sommerſæd. 2) n. m. h. (iſær om Træer) ſtygge, give Skygge; -rung, f. ub. pl. Solen, c.

Sonach, av. derfor, altſaa, følgeligen.

Sonde, f. -n, Sonde, c., Søgeſern, n. (hos Saarlæger).

Sonder, 1) aj. (forældl.) ſ. be-. 2) præp. med Acc. (meſt forældl.) uden, for-.

Sonderbar, aj. ſynderlig, be-, ſærdeles, ſærlig, ſær, ſæregen; ſelſom; -s keit, f. -en, Synderlighed, Be-, Særhed, Selſomhed, c.

Sonderlich, aj. ſynderlig; fig. d. T. paa forttrinlig Maade; (forældl.) ſæregen, affondret fra andre Ting; das klingt nicht –, ikke ſaa rart; -keit, f. Synderlighed, c. ub. pl.; en beſynderlig Ting. [ret ſærſindet Mſke.

Sonderling, m. -es -e, Særling, c.,

Sondern, v. a. (ſjeldn.) affondre, adſille; -rung, f. -en, Affondring, A-liſe, c.

Sondern, ej. men (bruges, naar en Negtelſe ſtaaer i den foregaaende Sætning): nicht nur, nicht allein, – auch.

Sonders, av. (blot i Canc.) ſamt und –, En for Alle og Alle for En; ſamtlige og hver iſær.

Sonnabend, m. -es -e, Løverdag, c.; -s, av. og am -d, om Løverdagen.

Sonne, f. -n, (Sonne har ſom flere f., ſaaſom: Erde, Frau, Seele ꝛc. iſær i Sydt. og hos Digtere ſom ogſaa i de fleſte Sammenſ. i Gen. og Dat. sg. -n, f. Ex. Sonnenſtrahl; glücklich auf Erden ſeyn; unſerer lieben Frauen Kirche; meiner Seelen Friede iſt dahin) Sol, c.; fig. d. T. Solſtraaler; (i Bibelen) Gud; ogſaa en ophøiet Perſon; (hos Digterne) Dagens Indtrud; -n, (digter.) ſmukke Pine. [ten.

Sonnen, v. a. d. T. ſole: die Bet-

Sonnen-aufgang, m. -es ub. pl. Solens Opgang; fig. Orienten; -bahn, f. -en, ſ. -zirkel; -blick, m. -es -e, Solblink, Solglimt, n.; -blume, f. -n, Solblomſt, Solſikke, c.; -fächer, m. -s pl. ſ. sg. Viſte, Sol-, c.; -ferne, f. -n, Afſtand fra Solen; og det Punkt, i hvilket en Planet er længſt borte fra Solen; -finſterniß, f. -ſſe, Solformørkelſe, c.; -geier, m. -s pl. ſ. sg. Munkegrib, c.; -glanz, m. -es ub. pl. ſ. -ſchein; -hitze, f. ub. pl. Solhede, c.; -hof, m. -es -öfe, Solring, c., en lys Ring el. Kreds omkring Solen; -jahr,

n. -es -e, Solaar, n.; -käfer, m. -e pl. ſ. sg. Marikhøne, c.; -klar, aj. ſoleklar; iſær fig. have den høieſte Grad af Tydelighed; -koller, m. -e ub. pl. Soltuller, c. (Hjerneſygdom); -lauf, m. -es ub. pl. Solens Løb, n.; -monat, m. -es -e, Solmaaned, c.; -regen, m. -e pl. ſ. sg. Solregn, c. (Regn medens Solen ſtinner); -reich, aj. ſolrig; ſom har megen Sol; -ring, m. -es -e, Solring, c.; -ſcheibe, f. -n, Solſkive, c.; -ſchein, m. -es ub. pl. Solſkin, n.; en Dienſvaghed, ſom medfører en ſmertelig Stikken i Øinene; -ſchirm, m. -es -e, Solſkjerm, Parasol, c.; -ſchuß, m. -ſſes -ſſe, ſ. -koller; -ſtaub, m. -es ub. pl. Solſtøv, n.; ogſaa -äubchen; fig. noget umærkeligt Lidet; -ſtich, m. -es -e, Solſtik, n.; -ſtrahl, m. -es -en, Solſtraale, c.; -ſtraße, f. -n, ſ. -zirkel; -ſyſtem, n. -es -e, Solſyſtem, n.; -uhr, f. -en, Soluhr, n., Solſkive, c.; -wärme, f. ub. pl. Solvarme, c.; -weg, m. -es -e, ſ. -zirkel; -wende, f. -n, Solhverv, n.; -zeiger, m. -e pl. ſ. sg. ſ. -uhr; -zirkel, m. -e pl. ſ. sg. Solzirkel, c., den Vei paa Himmelen, ſom Solen i dens egen Bevægelſe ſynes at gjennemlebe; en Række af 28 Aar, efter hvis Forløb Søndagen og de øvrige Ugedage igjen falde ind i de forrige julianſke Aars Dage.

Sonnett, n. -es -e, Sonnet, c.

Sonnicht, aj. ſolrig, ſom har megen Sol.

Sonntag, m. -es -e, Søndag, c.; -s, av. om Søndagen; -sbuchſtab, m. -ens -en, Søndagsbogſtav, n.; -kind, n. -es -er, Søndagsbarn (ſom er født en Søndag); (i Spog) Lykkensbarn, n.; -kleid, n. -es -er, Søndagsklæder; -sſchule, f. -n, Søndagsſkole, c.

Sonntägig, aj. ſom er el. ſkeer om Søndagen.

Sonntäglich, aj. hver Søndag, ſøndagsagtig, ſom er el. ſkeer om Søndagen.

Sonnung, f. -en, Solning, c.

Sonſt, av. ellers, desuden; d. T.: er hat - (forresten) nichts gethan; komm - (en anden Gang) wieder; - (forhen) waren wir Freunde; ich könnte, wenn ich - (kun, bare) wollte.

Sonſtig, av. (Sydt.) for ſonſt.

Sopha, n. ſ. Sofa.

Sophiſt, m. -en -en, Sophiſt, c.; -erei, f. -en, Sophiſteri, n.; -iſch, aj. ſophiſtiſk.

Sorg-ſalt, f. ub. pl. Omſorg, Omhu, Omhyggelighed, c.; -fältig, aj. omhyggelig; -faltigkeit, f. -en, Omhyggelighed, c.; -lich, aj. (ſjeldn.) ſorgelig, bedrevelig; -lichkeit, f. ub. pl. (ſjeldn.) Sorgelighed, c.; -los, aj. ubekymret, ligegyldig, ſjæleløs; -loſigkeit, f. ub. pl. Ligegyldighed, Sjæleløshed, c.; -ſam, aj. omhyggelig; -ſamkeit, f. -en, Omhyggelighed, c.

Sorge, f. -n, Sorg, Bekymring; (ſjeldn. med pl.) Omſorg, Omhu, c.

Sorgen, v. 1) n. m. h. ſorge, ſørge for; beſrygte. 2) a. beſrygte, bedre: be-.

Sorgen-frei, aj. ſorgfri; -freiheit, f. ub. pl. Sorgfrihed, c.; -los, aj. ſorgløs, ſorgfri; -loſigkeit, f. ub. pl. Sorgløshed, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Lænestol, c.; -voll, aj. ſorgfuld.

Sorte, f. -n, Sort, c., Slags, n.

Sortement el. -timent, n. -es -e, Sortiment, n.

Sortiren, v. a. ſortere: die Waaren; Linen, forſyne med alle Slags Varer.

Sothan el. -ig, aj. (Sydt. og Nordt. og i Canc.) ſaadan, ſaaledes, paa den Maade.

Sottiſe, f. -n, Sottiſe, c.

Souffleur (l. Sufföör) m. -s -s, Souffleur, c.

Soupé, n. (m.) -s, Soupé, c.

Soutien, n. (ogſaa m.) -s, Soutien, n.

Souvenir, n. -s -s, Souvenir, c.

Souverain (l. Suw-) 1) m. -s pl. ſ. sg. Souverain, c.: (uindſkrænket Landsherre; en ſpanſk og brabanſk Guldmynt). 2) aj. ſouverain, uindſkrænket; -ität, f. ub. pl. Souverainitet, c.

Spadille (l. -biljе) f. -n, Spadille, c. (Pikas i l'Hombre).

Spah, f. ub. pl. Speldning, c., Spioneri, n.

Spähen, v. a. og n. m. h. ſpeide, ſpionere, ſee overalt omkring; efterſætte, efterſtræbe: auf etwas, auf Einen.

Späher, m. -s pl. ſ. sg. Speider, Spion, c.

Spallier, n. -es -e, Espalier, n.

Spalt, m. -es -e el. -e, f. -n, Spalte, Ridſe, Sprække, Riſt; (i en Pen) Split, c.

Spalten, v. (ſ. i.) 1) n. m. ſ. ſpaltes, revne. 2) a. ſpalte, kløve, ſkræke: Holz; eine Feder; ſich -, ſpaltes; fig. dele, om mange Slags af legemlig Sammenhængs Ophævelſe; ſkilles ad formedelſt Uenighed.

Spaltig, aj. ſpaltet, revnet; ſom gaar laber ſig ſpalte, kløve.

Spaltung, f. -en, Adſkillelſe formedelſt Uenighed.

Spalze, f. -n, Axne, c. (iſær af Bygg).

Span, m. -es -äne, Spaan; fig. vulg. Strid, Uenighed, c.

Spanbett, n. -es -en, Stændſeng, c.

Spänen, v. a. d. T. (n. St.) patte, die; vænne fra Patten, afvænne.

Spanfarbe, f. -n, Farvetſpaan, c.

Spanferkel, n. -s pl. ſ. sg. Pattegris, c.

Spange, f. -n, Spang, c., Spænde, n., Spylle, c.; Armbaand, Brystsmykke, n.; (foræld.) en Spidse, en spids Ring.

Spangrün, n. -es ub. pl. (Sybt. for spanisches Grün) Spanskgrønt, n.; en Spanskgrønt lignende, grøn Farve; (ogsaa som aj.)

Spanisch, aj. spansk; paa spansk Maade; fig. d. T. fremmed, udenlandsk, besynderlig; -es Rohr, Spanskrør, n.; -e Fliege, spansk Flue; -e Wand, Skjermbræt, n.; -e Reiter, spanske Ryttere.

Spann, 1) m. -es -e, Vrist, c. 2) n. -es -e, Spænd, n. (Hefte); (i Skibsbygn. pl. -en) Spant, n., Ribber, Ribbeen (i Skibets Skrog).

Spann-ader, f. -n, Sene, Nerve, c.; -dienst, m. -es -e, Høviditjeneste med Kjørsel. Den til saadan Tjeneste forpligtede kaldes -dienster, m. -s pl. s. sg.; -haken, m. -s pl. s. sg. Spændhage, Stram-, c.; -kette, f. -n, Spændekjæde, c.; -kraft, f. ub. pl. Spændkraft, Spænde-, Elasticitet, c.; -nagel, m. -s -ägel, Slutnagle, c.; -riemen, m. -s pl. s. sg. Spænderem, c.; -ring, m. -es -e, Klemmering, c.

Spanne, f. -n, Spand, Spænd, n. (med Fingrene); eine kleine - Zeit, meget kort; (i Skovv.) en i Favne, Fod ꝛc. beelt Kjæde, hvormed Træernes Tykkelse maales.

Spannen, v. 1) a. spænde: einen Bogen, Zeug in den Rahmen; spænde fast: das Eisen in den Schraubestock; der Schuh spannt mich, trykker mig; fig. einen Fluß -, dæmme for; die Pferde vor, an den Wagen -, spænde; mit einander gespannt seyn, være Fjender; zu hoch gespannt, alt for overdrevent; spænde (med Fingrene); anstrenge (Legems og Aandsevnerne). 2) n. m. b. fig. d. T. anspænde, anstrenge Tankekraften, mærke, lure paa Noget; -nung, f. -en, Spændning, Anstrengelse, c.

Spanner (Spänner) m. -s pl. s. sg. Spænder, c.: (En, som spænder; især blot i Sammensætninger: An-, Büchsen- ꝛc.; et Redskab til at spænde andre Ting med).

Sparbüchse, f. -n, Sparebesse, c.

Sparen, v. a. spare.

Sparer, m. -s pl. s. sg. Sparer, c.

Spargel, m. -s ub. pl. Asparges, c.; -beet, n. -es -e, Aspargesbed, n.; -klee, m. -s ub. pl. (n. St.) Lucerne, c.

Sparkalk, m. -es ub. pl. b. T. Spekkekalk, c.

Sparkunst, f. ub. pl. Konsten at spare.

Sparlich, aj. knapt, knebent, netop til Nødtørft; som av. neppe, med Nød og Neppe.

Sparren, m. -s pl. s. sg. Spær, n., Sparre, c.; einen - zu viel haben, have en Skrue los; -kopf, m. -es -öpfe, (i Bygningsk.) Spærhoved, n.

Sparrwerk, n. -es -e, Spærværk; Sparre-, n.

Sparsam, aj. sparsom; huusholderisk, sparsommelig, som holder til Maade; fig. liden; sjelden; -keit, f. ub. pl. S-hed, H-hed, S-hed, c.

Sparseide, f. ub. pl. (hos Skrædderne) fiin Traad, som bruges der, hvor Stingene ikke saldе i Dine, for at spare Silken.

Spaß, m. -es -äße, (Dim. -äßchen, n. -s pl. s. sg.) d. T. Spog, Skjemt, c.; -en, v. n. m. h. d. T. spøge, skjemte; -haft, aj. spøgefuld, skjemtefuld; -haftigkeit, f. ub. pl. Sp-hed, Sk-hed, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. og -vogel, m. -s -ögel, d. T. Spøgefugl, c.

Spät (spat) aj. silde, sildig, sen; især: mod Enden af Dagen el. af Sommeren.

Spät-erbse, f. -n, sildig modne Erter; -gärste, f. ub. pl. sildig moden Byg; -herbst, m. -es -e, sildig Høst; -jahr, n. -es -e, Høst, c., Efteraar, n.; -ling, m. -es -e, (om Frugt) sildig moden Frugt; (om Mkr.) Sildesødning, c.; -obst, n. -es ub. pl. Vinterfrugt, o., sildig moden Frugt; -sommer, m. -s pl. s. sg. Eftersommer, c.

Späte, f. ub. pl. Sildighed, c.

Spatel, m. -s pl. s. sg. et lidet Redskab i Form af en Spade, s. Ex. i Apoth. Spadel, Spatel, Spade, c. (til at tage Salve med).

Spaten, m. -s pl. s. sg. Spade, c.

Späterhin, av. senere hen, sildigere.

Spath, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Spat, c. (Hestesygdom); Spath, c. (et Mineral).

Spathartig, aj. spathagtig.

Spathig, aj. som har Spat; spathagtig, som ligner Spath.

Spaz, m. -es -e, d. T. (især Sybt.) Spurv, Spurre, c.

Spazieren (-aziren) v. n. m. s. Spadseren.

Spatzier-fahrt, f. -en, en Lystkur (til Vogns el. til Hest); -gang, m. -es -änge, Spadseregang, c.; -reise, f. -n, Forneielsesreise, Lystkur, c.; -weg, m. -es -e, Spadserevei, c.; -wetter, n. -s ub. pl. Spadsereveir, n.

Specerei, f. s. Spezerei.

Specht, m. -es -e, Spæt (en Fugl).

Special el. speciell, aj. speciel.

Species, 1) f. pl. s. sg. d. T. Art, Species, c.: den almindelige Regnekonstes Hovedbele; (i Apotheker) iutstaarne, torrede og sammenblandede Urter. 2) m. -'s pl. s. sg. Speciesdaler, c.; -thaler.

Speck, m. -es ub. pl. d. T. Spek (Spæk), Flesk, n.

Speck-bohne, f. -n, Spekbønne, c.,

en Art Pralbønne; -bückling, m. -es -e, røget Flækkesild, c.; -fett, aj. d. T. smækfed, meget fed; -käfer, m. -s pl. s. sg. Springer, c. (i Fleſk); -Fleſtlanner, c.; -kuchen, m. -s pl. s. sg. Fleſkekage, c.; -maus, f. -äuſe, almindelig Flagermuus, Aftendakke, c.; -ſchwarte, f. -n, Fleſkeſvær, n.; -ſeite, f. -n, Fleſkeſide, c. (iſær røget); -ſtein, m. -es -e, Fedtſteen, c.; -wurm, m. -es -ürmer, Springer, c. (i Fleſk).

Spectakel, 1) m. -s pl. s. sg. vulg. Spectakel, Alarm, c. 2) n. -s pl. s. sg. Skuespil af uædelt Slags.

Speer (i. Spär) m. -es -e, (i nogle Allfælde) en med en lang, tynd Spids forſynet Ting; Spyd, n.

Speiche, f. -n, Hjulege, c.

Speichel, m. -s ud. pl. Spyt, n.; -cur, f. -en, Spyttecuur, Salivation, c.; -drüſe, f. -n, Spyttkjertel, c.; -ſlecker, m. -s pl. s. sg. Spytſlikker; -n, v. n. m. h. (Sybt.) ſpytte.

Speicher, m. -s pl. s. sg. Oplagshuus, Magasin, n. (for Korn og andre Varer).

Speien, v. i. a. og n. m. h. ſpytte; Blut -; fig. Feuer -, udkaſte; ſpye, brække ſig. [gab, n.

Speigat, n. -es -e, Spyegat, Spye-

Speiler, m. -s pl. s. sg. d. T. Spid, n., Spækkenaal, c.; -n, v. a. ſpidde.

Speiſe, f. -n, Spiſe, Mad, Føde, c.; Næringsmiddel, n.; tillavet Mad, Ret, c.; Metalblanding, c.

Speiſe-anſtalt, f. -en, Spiſeanſtalt, c.; -bier, n. -es -e, Madøl, Bordøl, n.; -fiſch, m. -es -e, et Navn til de ſmaae, ringere, ſpiſelige Fiſke; -gewölbe, n. -s pl. s. sg. Madkjelder, c.; -kammer, f. -n, Spiſekammer, Fabbuur, n.; -meiſter, m. -s pl. s. sg. (i Bibelen) Kokkenmeſter, c.; -opfer, n. -s pl. s. sg. Madoffer, n. (i det gamle Teſtamente); -röhre, f. -n, Spiſerør, n., Madpibe, c.; -ſaal, m. -es -äle, Spiſeſal, c.; -ſchrank, m. -es -änke, Madſkab, n.; -wein, m. -es -e, Madvin, Bord-, c.; (n. St.) den Vin, ſom bruges ved Communion; -wirth, m. -es -e, Spiſevært, c.; -zimmer, n. -s pl. s. sg. Spiſeværelſe, n.

Speiſen, v. 1) n. m. h. ſpiſe; (om Maden) nære, mætte. 2) a. ſpiſe: Fiſche; Einen, beſpiſe; Einen mit leeren Worten, afſpiſe; einen Kranken, give Sacramentet; (undert.) uddele, række; -ſung, f. -en, Beſpiſining, c.

Spelz, m. -es ud. pl. Spelt, c. (en Art Hvede). [Sæd).

Spelze, f. -n, Avne, c. (af tærſket

Spencer, m. -s pl. s. sg. Spencer, c.

Spende, f. -n, offentlig Almiſſe-Uddeling.

Spenden, v. a. d. T. (n. St.) udgive, uddele; -bung, f. -en, Uddeling, c.

Spendiren, v. a. og n. m. h. d. T. ſpendere. [haandet.

Spendabel, aj. ſpendabel, rundSpenen, ſ. Spanen.

Sperber, m. -s pl. s. sg. Høg, Lærke-, Spurve-, c.; -baum, m. -es -aume, Renne, c., -bærtræ, n.

Sperbern, hvoraf blot bruges partic. geſperbert, ſpættet, ſpraglet.

Sperling, m. -es -e, Spurv, Spurre.

Sperr-baum, m. -es -aume, Tværbom, Slag-, c.; -geld, n. -es -er, Bompenge, Port-; -holz, n. -es -ölzer, Spiledom, c. (hos Slagterne); -kegel, m. -s pl. s. sg. Spærrekegle, c. (ſom ſtandſer et Hjuls Bevægelſe ved Maſkiner); -kette, f. -n, Spærrekjede, c.; -rad, n. -es -äder, Spærrehjul, n.; -weit, aj. vidt aaben, paa vid Væg; -zeit, f. ud. pl. Spærretid, c. (paa hvilken en Skads Porte blive lukkede).

Sperre, f. -n, fig. Spærren, Hemmen, Standſen, c.; (Sybt.) Arreſt, c.; (i Sammenſ.) et Redſkab at ſpærre med.

Sperren, v. a. ſpile, ud-, op-, bringe vidt fra hinanden: die Füße; die Zeilen; ſpærre: die Thore; fig. ſtandſe ved en Hindring, indſtrænke: den Handel; ſich -, heftig modſætte ſig; d. T. vægre ſig.

Speſen, pl. ud. sg. Omkoſtninger, Udlæg, Expeditionsgebyr.

Speyen, v. ſ. Speien.

Spezerei, f. -en, Specerie, n.; -händler, m. -s pl. s. sg. Specerihandler, Materialiſt, c.

Sphäre, f. -n, Sphære; Kreds, c.; iſær fig. -riſch, aj. ſphæriſk.

Spicken, v. a. ſpække; fig. d. T. rigeligen forſyne, rigeligen beſætte: -cknadel, f. -n, Spækkenaal, c.

Spiegel, m. -s pl. s. sg. Speil, n. (egentligen og fig.); (ferælb.) ethvert Redſkab, ved Hjelp af hvilket man ſeer, ſom: Vinglas, n., Kikkert, c.

Spiegel-artig, aj. ſpeilagtig; -bekken, n. -s pl. s. sg. Barbeerbekken, n. (ſom er ubhængt til Skilt); -decke, f. -n, Speilloft, n. (glat Gipsloft); -ei, n. -es -er, Speilæg (et Slags Tilavning af Æg); -ente, f. -n, Speilaand, c.; -fabrik, f. -e, Speilfabrik, c.; -fechten, n. -s pl. s. sg. -fechterei, f. -en, Spilfegteri, Narrevært, n.; -fenſter, n. -s pl. s. sg. Speilglasvindue, n.; -gewölbe, n. -s pl. s. sg. Hvælving, Gipsloft med et glat Parti i Midten; -glas, n. -es -äſer, Speilglas, n.; -glatt, aj. ſpeilglat; -hell, aj. ſpeilklar; -hütte, f. -n, Speilglashytte, c. (hvori Speilglas forfærdiges); -icht el. -ig, aj. ſom ligner et Speil; glindſende; -karpfen, m. -s pl. s. sg.

Spillkarve, c. (med ſtore, glindſende Skæl); -kaſten, m. -s pl. ſ. sg. Perſpectivkaſſe, c.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Spillmager, c.; -rahmen, m. -s pl. ſ. sg. Spillramme, c.; -zimmer, n. -s pl. ſ. sg. Spilværelſe, n. (hvis Vægge ere beklædte med Speile).

Spiegeln, v. 1) n. m. h. glimre, glindſe (ſom et Spejl). 2) a. ſich -, ſpeile; eine Torte (hos Sukkerb.) give en glindſende Overflade; fig. ſich an Eim. el. etw., ſpeile ſig i, tage til Monſter el. til Advarſel.

Spieke, f. ud. pl. Lavendel, c.; -köl, n. -es ud. pl. Lavendelolie, c.

Spiel, n. -es -e, Spil, n.: das - iſt zu Ende; ein gutes - haben; ein - Karten; Spil, n., Leg, Tidsfordriv, c.; Spil, n., Gang, c., enhver beſtemt Bevægelſe: das - des Perpendikels; Spil, n., Klang (iſær af viſe muſikalſke Inſtrumenter); (hos Soldaterne) Tromme, c.: das - rühren; d. T. n. St. Alarm, Trummel, Steï, c.; (forældr.) Tale, Hiſtorie, c.

Spiel-art, f. -en, Spillemaade, c.; (i Naturhiſt.) et Legeme, ſom ved tilfældige Afvigelſer adſkiller ſig fra de øvrige Legemer af dens Art, Varietet, c.; -ball, m. -es -älle, Spillekugle, -bolt, c.; -geld, n. -es -er, Spillepenge; -genoß, m. -ſſen -ſſen og -geſell, m. -en -en, Medſpiller; Legekammerat, c.; -geſellſchaft, f. -en, Spilleſelſkab, n.; -haus, n. -es -äuſer, Spillehuus, n.; -karte, f. -n, Spillekort, n.; -leute, pl. ud. sg. Spillemænd; -mann, m. -es -leute, Spillemand, c.; -platz, m. -es -ätze, Legeplads, c.; -raum, m. -es -äume, Spillerum, Raadе-, n.; -ſache, f. -n, Legetøi, n.; -ſchuld, f. ud. pl. Spillegield, c.; -ſtunde, f. -n, Legetime, c.; -ſucht, f. ud. pl. Spilleſyge, c.; -ſüchtig, aj. ſpilleſyg; -teller, m. -s pl. ſ. sg. Pulie, c. (hvorpaa Spillepengene lægges); -tiſch, m. -es -e, Spillebord, n.; -uhr, f. -en, Spilleuhr, n.; -werk, n. -es -e, Spilleværk, n.; -zeug, n. -es -e, Legetei, n.

Spielen, v. a. og n. m. h. ſpille: auf der Violine, auf dem Claviere; die Violine, das Clavier; ein Lied; eine Menuett; ſpille (om viſe heftige Bevægelſer blot i nogle Tilfælde): eine Miene -, lade ſpringe; ſpille (om viſſe lette og frie Bevægelſer): die Winde -; Eim. etw. aus der Hand -, fig. paa en behændig Maade bringe ud af Haanden; lege, ſpille: mit den Fingern, mit der Puppe; d. T. ſvæge: mit der Religion; fig. frembringe tilfældige Forandringer: die Natur, das Glück ſpielt; ſpille: Schach, Billiard, in der Karte, mit Würfeln; Ball; um Geld; hoch; niedrig; ſich arm; eine Comödie; den Herrn, fig. foreſtille, ville være; fig. der Demant ſpielt; die Farbe ſpielt in das Gelbliche, falder i; (foræld.) tale, ſnakke, gjøre Alarm.

Spieler, m. -s pl. ſ. sg. Spiller, c.; -ei, f. -en, d. T. Legeværk; Spilleværk, n.

Spierling el. Spierling, m. -es -e, Sardelle, Anchiovis, c.

Spierſchwalbe, f. -n, ſ. Mauer-.

Spieß, m. -es -e, Spid, (Brad-, Lyſ- ꝛc.) n.; Spyd, n.; fig. Spids, c., en ung Hjorts førſte Hornſpidſer.

Spieß-bock, m. -es -böcke, (Jagtſp.) en ung Raaduk, ſom har Horn uden Takker; -bürger, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) Spidsborger, c. (fordum) en med Spyd bevæbnet Borger; -bürgerlich, aj. ſpidsborgerlig; -gerte, f. -n, Spidsrod, Ridepidſt, c.; -geſell, m. -en -en, Kammerat; Medhjelper i en Sag; Ledſtogsmand, c.; (foræld.) Krigskammerat bevæbnet med Spyd; -glas, n. -es ud. pl. Spidsglas, n.; Antimonium; -hirſch, m. -es -e, ſ. Spießer; -ruthe, f. -n, Spidsrod, c.; -zahn, m. -es -ähne, Spidstand, c. [thäter.

Spießen, v. a. ſpidde: einen Miſſe-

Spießer, m. -s pl. ſ. sg. (Jagtſp.) Spidshjort, c.

Spießig, aj. ſpids, brøddet, ſom har lange Spidſer; d. T. m. St. ſtrøbelig, fjær, alt for tør. [Spidſen.

Spiken, v. n. m. h. ſidde faſt med

Spiker, m. -s pl. ſ. sg. en ſpids Ring; (Nordt.) Sem, n.; iſær en liden Piſk, c.; (i Skibsbyg.) Spiir, n.

Spillbaum, m. -es ud. pl. -äume, d. T. Valdirk, c.

Spille, f. -n, ſ. Spilling og Spindel; (paa Skibe) Spil, n. (at vinde Ankeret op med).

Spilling, m. -es -e, Spilling, c. (et Slags ſmaae, gule Blommer).

Spillmage, m. -n -n, (foræld.) Slægtning paa Spindeſiden.

Spinat, m. -es ud. pl. Spinat, c.

Spind, n. -es -e, el. -e, f. -n, (n. St.) Skab, n. (iſær til Fødevare).

Spindel, f. -n, en lang, tynd, til een el. til begge Ender tilſpidſet Pind; Træn, c.; den øverſte Spids af et Aaarne ſpiir; Spindel, Valtſe, c.; -baum, m. -es -äume, en Spindel i Form af et Træ; Navnet paa flere Slags Træer, ſ. Gr. Valdirk, c.; -preſſe, f. -n, Skruepreſſe, c. [blegrøde Rubin.

Spinell, m. -es -e, Navnet paa den

Spinett, n. -es -e, Spinet, n. (et Inſtrument).

Spinn-ſtiege, f. -n, Tægſlue, c.; -haus, n. -es -äuſer, Spindehuus, n.; -jungfer, f. -n, Guldſmed, c. (Inſect); -maſchine, f. -n, Spindemaſkine, c.,

-mühle, f. -n, Spindemaskine, c. (hos Guldtrækkerne); -rad, n. -es -äder, Spindehjul, Rokke-, n.; -rocken, m. -s pl. f. sg. Spinderok, c.; -stube, f. -n, Spindestue, c.

Spinne, f. -n, Edderkop, c.; -feind, aj. usædelig fiensk; -ngewebe, n. -s pl. f. sg. og b. T. -ewebe, f. -n, Spindelvæv, c.

Spinnen, v. i. a. og n. m. h. spinde: einen Faden; Garn; Flachs; Wolle; Tabak -, spinde, sammensnoe; bevirke.

Spinner, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Spinder (-ske), c.; -ei, f. b. T. Spindemaade, c. ub. pl.; Spinderi, n. ub. pl.; Spindefabrik, c.; pl. -en.

Spint, 1) m. -es -e, (n. St.) Klægget Brød; (undert.) Splint, c. (mellem Basten og Vedet paa Træer). 2) n. -es -e, (med et Talord foran pl. f. sg.) et n. St. brugeligt Kornmaal, omtrent $\frac{1}{8}$ Skjeppe. [culere.

Spintisiren, v. a. b. T. gruble, spe-

Spion, m. -es -e, Spion, c.; -iren, v. n. m. h. T. spionere.

Spiritus, m. (indecl.) Spiritus, c.

Spital, n. -es -äler, Hospital, Fattighuus, n.; (Sydt. n. St.) Gjestgiversted, Værtshuus, n.

Spitz, aj. b. T. spids.

Spitz, m. -es -e, Spids, c. (en Hund med en lang, spids Snude); b. T. Snidser, c. (en liden Kuus).

Spitzbart, m. -es -ärte, Fipskæg, n.; -blatter, f. -n, en Art spidse Kopper; -bolzen, m. -s pl. f. sg. Spidsbolt, c.; -bube, m. -n -n, b. T. Gaustyv, c., en listig Bedrager; -büberei, f. -en, Gavtyveri, listigt Bedrageri, n.; -bübisch, aj. gautyveagtig; -findig, aj. spidsfindig; -findigkeit, f. -en, Spidsfindighed, c.; -glas, n. -es -äser, Spidsglas, n. (af spids Dannelse); -hacke, f. -n, Spidshakke, c.; -harfe, f. -n, Spidsharpe, c. (modsat David-); -haue, f. -n, Spidshakke, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et spidst Hoved, b. T. ogsaa en Person med et saadant Hoved; fig. b. T. et listigt, spidsfindigt Mske.; -köpfig, aj. spidshovedet; -maus, f. -äuse, Spidsmuus, c.; -name, m. -ns -n, Øgenavn, n.; -nase, f. -n, Spidsnæse, c.; -pocken, pl. ub. sg. en Art spidse Kopper; -winkelig, aj. spidsvinklet; -wort, n. -es -örter, Skose, Stikpille, c.; -zahn, m. -es -ähne, Spidstand, Hunde-, c.

Spitze, f. -n, Spidse, Ød, Alp, Pynt, c.; blot pl. Kniplinger.

Spitzen, v. a. spidse: die Feder; fig. die Ohren; sich auf etw., b. T. giøre sig Haab om; spidse Næsen til; (undert.) berøve Spidsen, afstudse, afstubbe.

Spitzen-fabrik, f. -en, Kniplingsfabrik, c.; -grund, m. -es -ünde, K-grund, c.; -handel, m. -s ub. pl. K-handel, c.; -händler, m. -s pl. f. sg. K-handler, c.; -stick, m. -es -e, K-sting, n.

Spitzig, aj. spids; fig. b. T. stikkende, bidende, haanende; (forblum) listig, forslagen. [(Sygdom).

Spleen, m. -s ub. pl. Spleen, c.

Spleiße, f. -n, Splint, Flise, c.

Spleißen, v. i. a. og n. m. h. (n. St.) spalte, kløve, splitte.

Spleißig, aj. som let lader sig spalte.

Splint, m. -es -e, Splint, c. (mellem Basten og Vedet paa Træer); (n. St.) Splint, c. (en spids Flise).

Splissen, v. a. splidse (to Ender Toug).

Splitter, m. -s pl. f. sg. Splint, c. (en spids Flise); -ig, aj. som splinter, giver Splinter; -n, v. n. m. h. splintre; ogsaa a.: das Holz; -nackend, (-nackt) aj. b. T. splitternegen; -richten, v. a. gjennemhegle ringere Jeil; -richten, n. -s ub. pl. en saadan Gjennemhegling; -richter, m. -s pl. f. sg. en saadan Gjennemhegler; Krager, Criticus, c. [Sengested, n.

Sponde, f. -n, (foræld.) Seng, c.,

Sponton, m. -s -e, Sponton, c., Korsgevær, n.

Sporenstreichs, f. Sporn-.

Sporer, m. -s pl. f. sg. Sporemager, c.

Sporei, n. f. Windei.

Sporn, m. -es -en (undert. pl. -oren) Spore, c.; -leder, n. -s pl. f. sg. Sporelæder, n.; -streichs et Sporen-, av. b. T. lige, i fuld Galop, i Hul og Hast; -träger, m. -s pl. f. sg. Sporetnegt, c.

Spornen, v. a. spore, give af Sporen: das Pferd; fig. anspore, drive heftigt; gespornt, besporet, forsynet med Sporer.

Sporteln, pl. ub. sg. Sportler.

Spott, m. -es ub. pl. Spot, Spe, c.; b. T. Skam, Vanære, c.; Gjenstanden for Spotten; b. T. Spotpriis, c., Skamkjøb, n.; Skadefryd, c. (naar den yttrer sig ved Ord); (foræld.) Spog, Leg, c.

-Spott-gedicht, n. -es -e, Spottedigt, n.; -geld, n. -es -er, Spottpriis, c., Skamkjøb, n.; -name, m. -ns -n, Øgenavn, n.; -schrift, f. -en, Spottestrift, m.; -vogel, m. -s -ögel, b. T. Spottefugl, Spotter, c.; -wohlfeil, aj. b. T. for Skamkjøb.

Spotteln, v. n. m. h. spemte, spotte libet, drive Spot med.

Spöttelei, f. -en, en liden Bespotten.

Spotten, v. 1) n. m. h. spotte med: mit etw. el. über Einen; ogsaa einer

S. cl. Tinkes; (forældr.) spege, fjemte. 2) a. (fjeld.) for: ver-.

Spötter, m. -s pl. s. sg. Spotter, Spottefugl, c.; -ei, f. Bespotten, Forhaanen, c. ub. pl.; -Spotteord, n.; pl. -en.

Spöttisch, aj. spodsk, spydig.

Spöttlich, aj. (fjeld.) spodsk. 2) (forældr.) skammelig, skændig.

Sprach-ähnlichkeit, f. ub. pl. Sproglighed, Analogie, c.; -art, f. -en, Dialect, c.; -fehler, m. -s pl. s. sg. Sprogfeil, c.; -fenster, n. -s pl. s. sg. Talevindue, n.; -forscher, m. -s pl. s. sg. Sprogforsker, c.; -gebrauch, m. -es ub. pl. Sprogbrug, c.; -gelehrte, m. -n -n, Sproglærd, c.; -gitter, n. -s pl. s. sg. Talegitter, n.; -kenner, m. -s pl. s. sg. Sprogkjender, c.; -kenntniß, f. -isse, Sprogkundskab, c.; -kunde, f. ub. pl. Sprogkyndighed, c.; -kundig, aj. sprogkyndig; -lehre, f. -n, Sproglære, c.; -lehrer, m. -s, Sproglærer, c.; -los, aj. maalløs, stum (især blot i nogen Tid); -losigkeit, f. ub. pl. Maalløshed, Stumhed, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Sprogmester, -lærer, c.; -regel, f. -n, Sprogregel, c.; -richtig, aj. sprogrigtig, grammatikalsk rigtig; -richtigkeit, f. ub. pl. S-hed, c.; rohr, n. -es -e, Taleror, n., Raaber, c.; -schnitzer, m. -s pl. s. sg. vulg. Sprogfeil, c.; -zimmer, n. -s pl. s. sg. (i Nonneklostere) et Værelse, hvori Nonnerne gjennem et Vindue med Gitter for tale med Fremmede.

Sprache, f. -n, Maal, Mæle, n. ub. pl.; Stemme, c.; Sprog, Tungemaal, n.; fig. (undert.) Udsagn, n., Bekjendelse, c.; (forældr.) Folk, n.; eine S. zur - bringen, paa Tale; eine schwere - haben, Udtale, c.; er ändert die -, nedstemmer Tonen, stikker Piben ind.

Sprazen, v. n. m. b. (i Ehymicn) springe i Ilden med et Knald.

Sprechart, f. -en, Udtale, c., Maaden, paa hvilken man taler; (undert.) Mundart, c.

Sprechen, v. i. 1) n. m. b. tale, snakke: Einen, mit Einem, fur Einen; (forældr.) give en Lyd fra sig; f. an-. 2) a. tale, sige: eine Sprache, ein Wort; udsige, frem-: etw. gut -; den Segen -, lyse; Einen heilig -, erklære for; ein Urtheil -, fælde, afsige; hier hat er nichts zu -, at befale; vulg. ich spreche, er wird heute kommen, mener, troer.

Sprecher, m. -s pl. s. sg. Taler, Sprehe, f. -n, (Nordt.) Stær (Fugl).

Spreiten, v. a. sprede, udbrede.

Spreize, f. -n, Stive, Støtte, c.; -n, v. 1) n. m. b. d. T. (n. St.) sprøite, sprutte. 2) a. udspile, aadne vidt; støtte, stive, sætte Støtte til; fig. d. T. modsætte sig; sich mit etw., gjøre sig til af, bryste sig af.

Sprengel, m. -s pl. s. sg. Stænkekost, c.; d. T. (fjeld.) Omkreds, Strækning, c., District, n. f. Ex. Kirch-, Herred, n.

Spreng-kanne, f. -n, Vandkande, c.; -kugel, f. -n, Bombe, c.; -trichter, m. -s pl. s. sg. Vandertragt, c.; -wedel, m. -s pl. s. sg. Stænkekost, c.; -werk, n. -es -e, (hos Smedene) Springkelværk, n.; -wisch, m. -es -e, (hos Bagerne) Stænkevist, c.

Sprengen, v. a. saae til at springe, bringe hurtig afsted: Einen in der Stadt herum -; ogsaa som n. m. b. og s., ride i Galop; sprænge: einen Ball (i Billardspil); einen Stein (med Krud); die Bank, fig. (i Spil); stænke, sprænge: Wasser auf, über etw.

Sprengen, n. -s pl. s. sg. Sprængen, Stænken, c. [Galopriden, c.

Sprengung, f. -en, Sprængning, Sprenkel, m. -s pl. s. sg. Fuglesnare, c., Sprinkel, n.; især pl. Spætte, Plet, Fregne, c.; Græshoppe, c.; -n, v. a. gjøre spaltet, besprænge; -nklein, pl. Sprinkler (en Sygdom); -nklich, aj. fpættet, besprængt.

Spreu, f. ub. pl. Avne, c.

Sprichwort, n. -es -örter, Ordsprog, n.; (i Bibelen) en billedlig Udtryksmaade, Lignelse, c.; -wörterspiel, n. -es -e, Ordsprogsleg, c.; -wörtlich, aj. ordsproglig, som ligner et Ordsprog.

Spriegel, m. -s pl. s. sg. Bøile, halvrund Bue, c.; Hætte, c. (over en Vogn); -n, v. a. forsyne med Bøile, gjøre Bue, Hætte, Dækkel over.

Sprießen, v. i. n. m. f. spire, skyde op, sætte Knop (især digter.).

Spriet, n. -es -e, en paa den ene Ende med en Gaffel forsynet Stang; Bugspræd, n.

Spring, m. -es -e, Fremspring, n., Stedet, hvor en Ting hæver sig; Kilde, c., Vandspring, n., Vandstraalen.

Spring-brunnen, m. -s pl. s. sg. Springvand, n., Fontaine, c.; -feder, f. -n, Springfjeder, c.; -fluth, f. -en, Springflod, c. (havets pludselige Stigen); -glas, n. -es -äser, Sprengglas, n. (Bolognesersflasker); -kafer, m. -s pl. s. sg. Smælder, c. (Insect); -hengst, m. -es -e, Springhest, Stedhingst, c.; -ochs, m. -en -en, Springtyr, c.; -stock, m. -es -öcke, Springstok, c.; -wasser, n. -s ub. pl. Springvand, n.; -wurm, m. -es -ürmer, liden Spolorm, c.; -zeit, f. -en, Springetid, c.

Springen, v. i. n. m. f. og uden Hensyn til Stedet m. h. springe, briste itu; springe (i mange Tilfælde); sig

springe, bedække (om Hingster, Tyre ꝛc.).
Springer, m. -s pl. s. sg. Springer, c. (Person el. Dyr).
Sprizebuchse, f. -n, d. T. Plaffert, Hyldebøsse, Hyldespreite (som Børn lege med); -kanne, f. -n, Sprøitekande, c.; -kuchen, m. -s pl. s. sg. Sprutbakkelse, c.
Sprize, f. -n, Sprøite, c.; -n, v. 1) n. m. s. springe op, stænke op, sprøite. 2) a. sprøite: Dim. Wasser in das Gesicht; -nhaus, n. -es -äuser, Sprøitehuus, n.; -nmeister, m. -s pl. s. sg. Sprøitemester, c.
Spröck, aj. sprød.
Spröde, aj. sprød, fjer, som let springer; fig. ligegyldig; især (om Fruent.) snerpet, spødsk, knibsk; -digkeit, f. ud. pl. Skjørhed, Spødskhed, c.
Sprosse, 1) f. -n, Stigetrin, n.; Tværpindene paa Vognlætter; det Træ, hvori Vinduesruder sættes; Fregne, c. 2) m. -n -n, (Dim. -össchen, n. -s pl. s. sg.) Spire, c., et ungt Skud (paa Træer og Planter).
Sprossen, v. i. n. m. s. (unbert. m. h.) spire, fremskyde.
Sprosser, m. -s pl. s. sg. en Art [Nattergale.
Sprößling, m. -es -e, Spire, c., et ungt Skud; fig. Barn, n.
Sprotte, f. -n, Bretling (en Art Sild).
Spruch, m. -es -üche, Sprog, Skriftsted, n., Sententš, c., Tankesprog, n.; (i Retsfp.) Dom, Paadømmelse, Paakjendelse, c.; -buch, n. -es -ücher, Sprogbog, c. (fuld af bibelske Skriftsteder); -reich, aj. fuld af Sententser, sindrig, lærerig.
Sprüchwort, n. s. Sprich-.
Sprudeln, v. n. m. h. sprude, sprutte; spreite med Munden; fig. d. T. sætte sig paa Bagbenene.
Sprühen, v. 1) a. sprude, sprutte, stænge omkring, stænke. 2) n. m. h. stænges om, stænke.
Sprung, m. -es -ünge, Rift, Ridse, Revne, Bræk, c.; Spring, n.; fig. auf dem -e stehen, staae i Begreb med, staae paa Springet; Springen, Bedækken, c. (om større Dyr); et Been i Forfoden; Spring, n. (i Tankegang); pl. d. T. Konstgreb, Rænker, Kneb.
Sprungriemen, m. -s pl. s. sg. Springerem, c. (paa Hefte).
Spucke, f. ud. pl. d. T. Spyt, Sagl, n.; -n, v. n. m. h. d. T. spytte, sagle.
Spuden, v. a. sich, d. T. (især Nordt.) ile, skynde sig med.
Spük, m. -es ud. pl. besværlige Hindringer af mange Slags; Spøgelse, n., Gjenganger, c.; d. T. Larm, Støi, c.; -en, v. n. m. h. spøge, gaae igjen; larme, støie.
Spule, f. -n, Teen, Spole, c.; Pennepose, c.; -n, v. a. spole: das Garn.

Spül-faß, n. -sses -ässer, og -gelte, f. -n, Skyllekar, n.; -kumm el. -kumpf, m. -es -e, Spelkumme, c.; -lappen, -lumpen, m. -s pl. s. sg. Karklud, c.; -magd, f. -ägde, Opvaskerpige, c.; -napf, m. -es -äpfe, Spelkumme, c.; -wasser, n. -s ud. pl. Skyllevand, n.
Spülen, v. 1) a. skylle: die Gläser. 2) n. m. h. skylle ind paa; overskylle.
Spülicht el. -lig, n. -es ud. pl. Kattvand, n. (hvori Kokkenkar ere opskyllede).
Spulrad, n. -es -äder, Spolehjul, n.
Spulwurm, m. -es -ürmer, Spolorm, c.
Spund, m. -es -ünde, (Dim. -ündchen, n. -s pl. s. sg.) Spunds, n., Spundshul, n.; (i nogle Tilfælde) Rand, Rende, Fure, c.; (i andre) en Aabning, et huult Rum.
Spundbret el. Spünde-, n. -es -er, et Slags stærke Bræder, som bruges til Sammenpleining.
Spünden, v. a. spundse, til-; Bretter, plske, sammen-; panele.
Spundloch, n. -es -öcher, Spundshul, n.
Spur, f. -en, Indsnit, Indtryk, n.; Spor, n. (hvor et Mkke. el. Dyr har gaaet); Spor, Kjendemærke, n.
Spuren, v. n. m. h. holde Spor; s. Spuren.
Spüren, v. a. og n. m. h. opspore, gaae paa Spor: nach etw.; spore, fornemme, spaagt mærke: eine S.
Spürer, m. -s pl. s. sg. og
Spürhund, m. -es -e, Sporhund, Stover-, c.
Sputen, v. s. Spuden.
Spützen, v. n. m. h. (forælb. og Sydt.) spytte.
St! interj. tys! stille!
Staar, m. -es -e, Stær, c.: (en Fugls Navn; en Øiensvaghed); -blind, aj. stærblind.
Staat, m. -es, 1) pl. -en, Stat, c. 2) ud. pl. Stads, Pragt, c.; d. T. prægtige Klæder; großen - von etw. machen, mange Dphævelser, meget Væsen; - auf etw. machen, forlade sig trygt derpaa.
Staaten, pl. ud. sg. de Deputerede fra de forenede Nederlandes Provindser.
Staats-angelegenheit, f. -en, Statsanliggende, n.; -besuch, m. -es -e, Stadsbesøg, n.; -casse, f. -n, Statskasse, c.; -dame, f. -n, Stadsdame, c.: (ved Hoffet; d. T. (i Spøg) et meget pyntet Fruentimmer); -geheimniß, n. -sses -sse, Statshemmelighed, c.; -geschäft, n. -es -e, Statssag, c.; -geschichte, f. -n, Statshistorie, c.; -gesetz, n. -es -e, Statslov, c.; -klug, aj. statsklog, bevandret i Politik; -klugheit, f. ud. pl. Politik, Statsklogskab, c.; -kunst, f. ud. pl. Statskonst, c.;

-kutſche, f. -n, Statskaret, c.; -lehre, f. -n, Statslære, c.; -mann, m. -es -ænner, Statsmand, c.; -miniſter, m. -s pl. ſ. sg. Statsminiſter, c.; -rath, m. -es -æthe, Statsraad, n. og c.; -ret, n. -es -e, Statsret, c.; -ſache, f. -n, Statsſag, c.; -ſchrift, f. -en, Statsſkrift, n.; -ſchuld, f. -en, Statsgield, c.; -wirthſchaft, f. ub. pl. Statshuusholdning, c.

Stab, m. -es -æbe, (Dim. -æbchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stav, c. (Stok, Kjep); Stav (Stave, Staver), Stang, c. (af Metal); fig. Maalestok, c.; (i Bygningsk.) halvrund Prydelse, c.; (i Krigsv.) Stab, c. [jern, n.

Stabeisen, n. -s pl. ſ. sg. Stang-

Stabelerbſe, f. -n, Stangert, c.

Stabeln, v. n. d. T. ſtænge, ſætte Stang, Stage til: die Erbſen.

Staberrad, n. -es -æder, (ved Vandm.) et lidet Vandhjul, ſom kun driver een Mølgang. Et ſaadant Hjul med alt dets Tilbehør kaldes Staberzeug, n. -es ub. pl.

Stabholz, n. -es ub. pl. Stavtræ, n. (hvoraf Tønder gjøres).

Stabs-capitain, m. -s -e, Stabscapitain, c.; -chirurgus, m. -gi, Stabschirurg, c.; -officier, m. -s -s el. -e, Stabsofficier, c.; -quartier, n. -es -e, Stabsquarteer, n. [(Plante).

Stabwurz, f. ub. pl. Abrod, Bynke

Stachel, m. -s -n, (Syht. undert. f.) Braad, Pig, c.; wider den - lekken, ſtampe mod Brqadden.

Stachel-beere, f. -n, Stikkelsbær, n.; fig. d. T. ſpydige Ord; -icht, aj. ſom ligner Braadde; -ig el. -chlig, aj. pigget, forſynet med Braad; fig. (undert.) bidende, ſpydig; -n, v. a. d. T. ſtikke med en Pig, en Spids; forſyne dermed; -ſchrift, f. -en, Satire, c., bidende Skrift, n.; -ſchwein, n. -es -e, langpigget Pindſvin, n.

Stacket, n. -es -e, Stakit, -værk, Gitter, n.

Stad, m. -es -e el. -en, m. -s pl. ſ. sg. Bred, Kyſt, Havn, c.

Stadt, f. -ädte, (Dim. -ædtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stad, Kjøbſted, c.; fig. eſte: en Stads Indvaanere.

Stadtsamt, n. -es -ämter, Byembede, n.; -arreſt, m. -es -e, Stadens Arreſt; -gericht, n. -es -e, Stadsret, Kjøbſtedsret, c., Byting, n.; -graben, m. -s pl. ſ. sg. Stadsgrav, c.; -hauptmann, m. -es -änner, Stadshovedsmand, c., Anfører for Borgerſtabet; -haus, n. -es -äuſer, Raadhuus, n.; -kind, n. -es -er, Kjøbſtedbarn, n.; -knecht, m. -es -e, Bøsvend, Raadſtuetjener, Politibetjent, c.; -kündig el. ſædv. -kundig, aj. byſjendt, bekjendt i Staden; -mauer, f. -n, Stadsmuur, v.; -obrigkeit, f. -en, Stadsøvrighed, Magiſtrat, c.; -pfarrer, m. -s pl. ſ. sg. Kjøbſtedpræſt, c.; -rath, m. -es -æthe, Magiſtrat, c., Stadsraad, c. og n., Raadmand, c.; Lem af Magiſtraten; -recht, n. -es -e, Stadsret, Borgerret, c.; -richter, m. -s pl. ſ. sg. Staddommer, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Byſkriver, Raadſtue-, c.; -ſchule, f. -n, Kjøbſtedſkole, c.; -ſoldat, m. -en -en, Stadsſoldat, c.

Städter, m. -s pl. ſ. sg. Kjøbſtedmand, c. [ſtedvis.

Städtiſch, aj. Kjøbſteds-, paa Kjøb-

Staffel, f. -n, (Syht. m.) Trin, Trappetrin, n.; fig. Trin, n., Grad, c.: die - der Ehre; - og -lei, f. -en, Staffelie, c.

Stafette, f. -n, Stafet, c., Jilbud, n.

Staffiren, v. a. ſtaffere, beſætte, pynte, kante: ein Kleid, einen Hut; -rung, f. -en, Staffering, c.

Stag, m. -es -e, Stag, n. (et Toug, ſom holder Maſtetræet faſt forud).

Stagnol (l. Stanjol) n. -s ub. pl. Bladetin, n.

Stahl, m. -es 1) ub. pl. Staal, n. 2) pl. -ähle, (Dim. -ählchen, n. -s pl. ſ. sg.) Staal, n., forſkjellige af Staal forfærdigede Værktei m. m.; d. T. iſær Nordt. Prøve (af Noget). 3) pl. -e, Arter af Staal.

Stahl-arbeiter, m. -s pl. ſ. sg. Staalarbeider, c.; -feder, f. -n, Staalfieder, c.; -grau, aj. ſtaalgraa; -hütte, f. -n, Staalhytte, c. (hvor Staal forfærdiges); -ſpiegel, m. -s pl. ſ. sg. Staalſpeil, n.; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Staalvand, n., mineralſk Vand.

Stahlen, v. a. ſtaalhærde, ſtaalſætte, lægge Staal paa; fig. giøre haardt ſom Staal, hærde i hei Grad; -lung, f. ub. pl. Staalhærden, Staalſætten, c.

Stahlern, aj. Staals, af Staal.

Stahr, m. -es -e, d. T. (n. St.) Bøeder, Buk, c.

Stahr, m. ſ. Staar.

Staken, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Stang, Stage, c.

Stall, m. -es -älle, Stald, c.

Stall-baum, m. -es -äume, Staldbom, c.; -fütterung, f. -en, Staldfodring, e.; -geld, n. -es -er, Staldpenge; -knecht, m. -es -e, Staldkarl, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Staldmeſter, c.; -thür, f. -en, Stalddør, c.

Stallen, v. 1) n. m. d. fig. og d. T. eenes, komme tilrette ſammen. 2) a. ſtille, ſætte, an- (i nogle Sammenſ.); ſtalde, ſætte i Stald: ein Pferd. 3) a. og n. m. d. ſtalle, piſſe (om nogle Dyr, iſær Heſte og Øsler); -lung, f. -en, Anſættelſe, Beſtikkelſe, c.; Stalden, Sætten paa Stald; Stald, c., Staldrum, n.; ub. pl.; (i Jagtſp.) ein

med Jagttøiet indesluttet Plads i en Skov.

Stamm, m. -es -ämme, (Dim. -ämmchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stamme (et Træes), Bul, c.; ogſaa: et ungt Træ; d. A. Stængel, c.; fig. det hvoraf een el. flere Ting af een Art udſpringe, Herkomſt; Stamme, c. (i Kortſpil); de Ting af een Art, ſom have et fælles Udſpring; iſær: Slægt, Slægtsſtamme, c.; Hovedſtol, c., en paa Renter udſat Capital; (i mange Spil) Pulje, c. (de udſatte Penge, hvorom der ſpilles); en Mængde Dværg, forſaavidt ſammes Antal og Godhed ſtedſe bevares, Beſætning, c.; (i Bjerge.) et Antal af 4 Kuxer.

Stamm-ältern, pl. ub. sg. Stammeforældre; -baum, m. -es -äume, S-træ; Slægtregiſtret, n. (i Form af et Træ); -buch, n. -es -ücher, en Bog med Slægtregiſter i; Stambog, c.; -ende, n. -s -n, Rodende, c.; -erbe, m. -n -n, retmæſſig Arving; Arving til Stamhuſet; -gut, n. -es -üter, Stamgods, n.; -haft, aj. tyk og ſtærk; -haftigkeit, f. ub. pl. Stærke, Førhed, c.; -haus, n. -es -äuſer, Stamhuus, n.; -holz, n. -es ub. pl. Stammetræ, n.; ſtorſlaget Brænde, Fyrnebrænde; Overſtov, c.; -mutter, f. -ütter, Stammoder, c.; -ochſe, m. -n -n, Tyr, c.; -regiſter, n. -s pl. ſ. sg. Slægtregiſter, n.; -ſprache, f. -n, Stammeſprog, n. (hvorfra et andet nedſtammer); -ſilbe, f. -n, Grundſtavelſe, c.; -tafel, f. -n, Stamtavle, c.; -vater, m. -s -äter, Stamfader, c.; -wort, n. -es -örter, Stamord, n. (hvorfra et andet nedſtammer).

Stammeler (Stammler) m. -s pl. ſ. sg. Stammer, c. (et Mſk., ſom ſtammer).

Stammeln, v. n. m. h. ſtamme.

Stammen, v. n. m. ſ. ſtamme fra, nedſtamme.

Stämmen, v. a. ſ. Stemmen.

Stampfe, f. Stampen, c. ub. pl.; Stampe, c. pl. -n; -n, v. a. og n. m. h. ſtampe; -r, m. -s pl. ſ. sg. Stamper, c., en Perſon, ſom ſtamper; Stampe, Steder, c.

Stampfmühle, f. -n, Stampemølle, c.

Stampftrog, m. -es -öge, Stampetrug, n.

Stand, m. -es -ände, Staaen: -halten, holde Stand; ogſaa fig. zu Stande kommen, zu - bringen, komme, bringe i Stand; Stand, Tilſtand, Forfatning, c.: keinen guten - haben; der ledige -; der - der Ehe; Stand, Rang, c.; det beſtemte Sted, hvor man ſtaaer, Baas, c., Stade, Sted, Stolestade, n.; en Perſon, ſom har Sæde og Stemme i et Lands Deputeredes Forſamlinger; (Jagtſp.) Urhaners og Heirers Fodder.

Stand-baum, m. -es -äume, Spilltoug, n., (i en Stald); Baas, c.; -geld, n. -es -er, Stadspenge; -haft, aj. ſtandhaftig; (undert.) beſtandig, faſt; (Sydt.) varig; -haftigkeit, f. ub. pl. Standhaftighed, c.; -ort, m. -es -e, Plads, Standpunkt, c.; -punct, m. -es -uncte, Standpunkt, c.; -quartier, n. -es -e, Standquarteret, n.; -recht, n. -es ub. pl. Standret, c.; -rede, f. -n, Tale, ſom holdes ſtaaende; Liigtale, c.; -riß, m. -ſſes -ſſe, Profiltegning, Fazade-, c.; -ſchaft, f. ub. pl. Deputeret; Landſtænderne tilſammentaget.

Standarte, f. -n, Standart, c., Banner, n.; -nſchuh, m. -es -e, Standartſko, c. (hvori Staadarten bæres).

Ständchen, n. -s pl. ſ. sg. Gaardmuſik, Serenade, c.

Stande, f. -n, ſ. Ständer.

Standen, m. -s pl. ſ. sg. en ſtaaende Ting; en Ting, hvori man har Noget ſtaaende; en trebenet Bakke, Stritze ꝛc.; en liden Fiſkedam, et Hyttefad.

Standesmäſſig, aj. ſtandsmæſſig.

Standesperſon, f. -en, Standsperſon, c. [lig.

Ständig, aj. (ſjeld.) beſtandig, jævn-

Ständiſch, aj. (ſjeld.) ſtændig, ſom tilhører Riges el. Landſtænderne; Stænder-.

Stange, f. -n, (Dim. -ängelchen, n. -s pl. ſ. sg. d. A.) Stang, Stage, c.

Stängeln, v. a. die Hopfen ꝛc., ſtænge, ſætte Stænger til.

Stangen-eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Stangjern, n.; (Jagtſp.) Fangjern til Ulve, Ræve og Løſer; -leinwand, f. ub. pl. et Slags Dreiel, ſædvanlig med lange Striber i; -pferd, n. -es -e, Stangheſt, c.; -zaum, m. -es -äume, Stangbidſel, n.; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Stangpasſer, c.

Stank, m. -es ub. pl. ſ. Gic-; - für Dank haben, have Utak til Løn, Skam til Takke.

Stänker, m. -s pl. ſ. sg. Stinker, c., en ſtinkende Perſon el. Ting; d. A. Snushane, c., en Person, ſom af Nysgjerrighed gjennemſeger Alt; d. A. et trættekjært Mſk.; iſær: Urolighedsſtifter, c.; -ei, f. -en, Stank, c. ub. pl.; vulg. Næsviished, c.; ub. pl.; Strid, c., Trætteri, n.; -n, v. n. m. h. vulg. ſnuſe efter; blot fig. gjennemſege af Nysgjerrighed; ſtinke, foraarſage Stank; begynde Trætte; yppe, opmuntre til Klammeri.

Staniol, m. ſ. Stagnol.

Stanze, f. -n, Stanze, c. (i et Digt).

Stapel, m. -s pl. ſ. sg. Stabel, c.: ein - Holz; Underlag, Stillads, n.; iſær: Stabel, c. (hvorpaa Skibe bygges); Oplagsſted, n. (for Varer); Stabelret, c.; (n. St. undert.) Pæl, Stiur,

Støtte, c.

Stapel-bar, aj. Stabelretten underkastet; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Stabelret, c.; -plaz, m. -es -æze, Stabelplads, c.; -recht, n. -es ub. pl. Stabelret, c.; -stadt, f. -ædte, Stabelstad, c.

Stapeln, v. 1) n. m. ſ. (iſær Nordſt.) ſparke af, ſpanke, gaae langſomt med høie Skridt. 2) a. ſtable. [trampe.

Stapſen, v. n. m. h. (forælb.) ſtampe,

Stær, m. ſ. Stahr.

Stark (-ærker, -ærkſt) aj. ſtærk: haard, ubielig, ubevægelig; fig. tyk, fed, fyldig; talrig; ſtiv, betydelig (i Henſeende til Tid og Rum); ſtærk (ſom har mange Kræfter til at overvinde Modſtand); heftig, om en høi Grad af indvortes Kraft.

Starkgeiſterei, f. ub. pl. Fritænkeri, n.

Stark-kleiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stivelſeklifter, n.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. St-mager, St-fabrikør, c.; -mehl, n. -es ub. pl. Kraftmeel, n. (det fineſte Meel); -wäſche, f. ub. pl. ſtin Waſ (ſom ſkal ſtives); -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Stivelſevand, n.

Stärke, f. ub. pl. Styrke, Kraft, c.; Stedet, hvor en Ting har ſin fornemſte Styrke; Forhed, Tykkelſe; Stivelſe, c.

Stärken, v. a. ſtyrke, forlene Kraft, Areſt, Munterhed, Virkſomhed: einen Bekümmerten; die Wäſche, ſtive; -ung, f. ub. pl. Styrkning, Styrkelſe, Forfriſkning, c.

Staroſt, m. -en -en, Staroſt, c.; (i Polen fordum) Forſtander for -ei, f. -en, Staroſtie, Statholderſkab, n.

Starr, aj. meget ſtiv og ubielig (iſær om Ting, ſom ſkulde være det Modſatte); fig. Einen - anſehen, ſee ſtivt paa; ein -er Sinn, et ſtivt, ubieligt Sind.

Starr-blind, aj. ganſke blind, ſtokblind; -kopf, m. -es, Stivſind, n. ub. pl.; et ſtivſindet Mſke.; pl. -öpfe; -köpfig, aj. ſtivſindet; -ſinn, m. -es -e, Stivſind, n., -ethed; Paaſtaaelighed, c.; -ſucht, f. ub. pl. en Art Lamhed i eet el. flere Lemmer.

Starrig, aj. (Sydt.) ſ. Starr.

Stät, aj. faſt, ubevægelig; beſtandig, vedvarende, uafbrudt.

Stätig, aj. beſtandig, vedvarende, uafbrudt; (om Heſte) ſtadig; -keit, f. ub. pl. B-hed, Vedvarenhed, c.; Stædighed, c.

Statik, f. ub. pl. Statik, c.

Station, f. -en, Station, c.

Stätiſch, aj. ſtadig.

Statiſtik, f. -en, Statiſtik, c.

Statiſt, m. -en -en, Statiſt, c.

Stativ, n. (m.) -s -e, Stativ, n.

Statt, f. ub. pl. Sted, n.; iſær i nogle adverbiale Talemaader, ub. Art. og ſædv. fig. - haben, bevilges; - finden, finde Sted, være mulig; an meiner - el. - meiner, ſ. anſtatt; von -en gehen, gaae fra Haanden; zu -en kommen, komme til Nytte, til Pas.

Stätte, f. -n, Sted, n., Plads, c. (hvor Noget ſtaaer el. har ſtaaet).

Stättegeld, n. -es -er, Stadepenge.

Statthaft, aj. antagelig, ſom kan tilſtaaes; lovlig, retmæſſig, gyldig.

Statt-halter, m. -s pl. ſ. sg. Statholder, c.; -halterei, f. -en, Statholderens Bolig og Diſtrict; -halterſchaft, f. -en, Statholderſkab, n.

Stattlich, aj. ſtadfelig, prægtig, koſtbar; fortræffelig, fortrinlig; tilſyneladende, Stin.

Statue, f. -n, Statue, Billedſtotte, c.

Statur, f. -en, Statur, c.

Statüt, n. -es -en, Statut, c.

Staub, m. -es ub. pl. Støv, n.; fig. (i nogle Talem.) den høieſte Lavheds og Ydmygheds Tilſtand; -beutel, m. -s pl. ſ. sg. (i Botaniken) Støvpung, c.; -faden, m. -s -äden, (i Botanik) Støvtraad, c.; -ig, aj. ſtovet; -mantel, m. -s pl. ſ. sg. Støvkappe, c.; -s mehl, n. -es ub. pl. Meelſtøv, n.; -s regen, m. -s ub. pl. Støvregn, c.; -s ſand, m. -es ub. pl. Støvſand, c.; meget fiin Sand; -weg, m. -es -e, (i Botanik) Støvvei, c.; -wolke, f. -n, Støvſky, c. [gran, n.

Stäubchen, n. -s pl. ſ. sg. Støv-

Stauben, v. n. m. h. blot impers. es ſtaubt, det ſtøver, giver Støv fra ſig.

Stäuben, v. a. ſtøve, forraarſage Støv; ſtroe; renſe fra Støvet: das Getreide; ein Zimmer.

Stäuber, m. -s pl. ſ. sg. Støver, c. (et Slags Jagthunde); (n. St.) Afſtøver, en Perſon, ſom har gjort det til ſin Forretning, at afſtøve og udſtoppe Sengeklæder; Fjederdvinge, Støvekoſt, c.

Stäubern, v. 1) a. afſtøve, udſtøve, renſe for Støv; fig. opſtøve, opjage og forjage. 2) n. m. h. fig. b. T. og foragt. opſtøve, ſøge begierligt.

Stauchen, v. a. ſtuve: Waaren in ein Faß; fig. den Hanf, Flachs -, henſætte for at vindes, tørres; das Waſſer -, dæmme for, hindre dets Afløb; -chung, f. -en, Stuvning, c.

Staude, f. -n, (Dim. -äudchen, n. -s pl. ſ. sg.) Buſk, Buſkvæxt) c.; d. T. Hovedet (af Urter, Kaal og Salat); (undert.) en ſtaaende Ting, ſom: Poſt, Stotte, Pille, c.; -ngewächſe, n. -es -e, Buſk, Buſkvæxt, c.; -nſallat, m. -es -e, d. T. Hovedſalat, c. (ſom ſyder ſammen i Hoveder).

Staudicht, aj. buſkagtig.

Staudig, aj. buſket.

Staunen, v. n. m. h. ſtudſe, undre, forundres, forbauſes.

Staupbeſen, m. -s pl. ſ. sg. Bodbetrlis, n., Kagſtrygning, c.

Staupe, f. -n, Einen zur-ſchlagen, pidſte til Kagen; fig. d. T. (n. St.) ſmitſom Sygdom; (foræld.) et ſtort Riis.

Staupen, v. a. pidſte; iſær: kagſtryge.

Staupenſchlag, m. -es ub. pl. Kagſtrygning, c.

Stechapfel, m. -s -äpfel, Pigæble [ſ(en giftig Plante).

Stechbahn, f. -en, en lang, jævn Plads, hvor man for Fornøielſe ſtikker til Maals med Landſer.

Stechen, v. i. 1) n. m. ſ. ſtikke, hurtig forandre Sted (blot i nogle Tilfælde, iſær om et Skib): in die See -. 2) a. ſtikke: die Bienen -; Einen mit der Nadel -; in Kupfer -; ein Petſchaft -; Lim. den Staar -; ein Kalb -; nach einem Ringe -; mit einer Karte -; die Sonne ſticht; d. T. i mange Talem.: das iſt weder gehauen noch geſtochen, hverken hugget eller ſtukket (har ikke de fornødne Egenſkaber); der Kigel ſticht ihn, han er overgiven, el. ogſaa forelſket; Silben -, give ſig ængſtlig af med at opſege Ords Betydning; das ſticht ihn in die Naſe, in die Augen, ſtikker ham i Næſen, i Øinene, det pirrer ham.

Stecher, m. -s pl. ſ. sg. Stikker, Seger, c.: (en Perſon, ſom ſtikker, iſær i Sammenſ.; et Redſkab, hvormed der ſtikkes); (paa en Geværlaas) Snelle, c.

Stechfliege, f. -n, Stingflue, Stikflue, almindelig Dvægſtikker (Insect).

Stechpalme, f. -n, Stikpalme, c. (en Buſk).

Stechplatz, m. -es -äze, ſ. -bahn.

Stechbrief, m. -es -e, Stikbrev, n.

Stecken, m. -s pl. ſ. sg. Stok, Stav, c.; iſær: en liden Stok; Stikke, Kjep, c.

Stecken, v. 1) n. m. b. (Mange bruge urigtigt ich ſtack, for: ich ſteckte), ſtikke, ſidde, være ſtukket; fig. in Noth, in Schulden -, zwiſchen Thür und Angel -, være i ſlem Knibe; fig. blive ſtikkende, blive ſiddende: die S. ſteckt el. geräth ins Stecken, hindres, har ingen Fremgang. 2) a. ſtikke, ſætte: den Degen in die Scheide; frembringe el. tilberede ved ſtere Stik: Sauben -, opſtikke Sæt; fig. Einen in das Gefängniß -, ſætte; Geld in etw. -, d. T. ſtikke Penge i; Lim. etw. -, d. T. give hemmeligt Efterretning om; in den Brand -, ſtikke i Brand, antænde.

Steckenknecht, m. -es -e, Stokkeknegt, c., Profoſſens Medhjelper (hos (Soldaterne). [(egentl. og fig.).

Steckenpferd, n. -es -e, Kjepheſt, c.

Steckfluß og Steckhuſten, m. d. T. ſ. Stick-.

Stecknadel, f. -n, Knappenaal, c.

Steckrübe, f. -n, Rapsæd, Kaal; borſelſt Roe, c.

Steg, m. -es -e, Sti, Fod-, Gang-, c.; fig. Stol, c. (paa Strengeinſtrumenter); en liden ſmal Bro for Fodgængere over en Grøft el. en Aa; (umdert.) et ſmalt i Længden ſig ſtrækkende Legeme; (ſom et Konſtord).

Stegreif, m. -es -e, fig. etw. aus dem -e thun, paa ſtaaende Fod, uden lang Forberedelſe; (foræld.) Stigbøile, c.; -dichter, m. -s pl. ſ. sg. Improviſator, c.

Stehen, v. i. n. m. b. (i Sybt. og ogſaa undert. af gode Skribenterne m. ſ.) ſtaae, (foræld.) ſtande: den ganzen Tag; ſchief; auf ſeinen Füßen; Lim. -, ſtaae for, byde Spidſen, give Svar; er ſtand nicht lange bei ſich an, betænkte ſig ikke længe; fig. Schildwache, Gevatter; die Jahre bei Lim., indkære hos; ihm - die Haare zu Berge, reiſe ſig paa hans Hoved; - bleiben, blive ſtaaende, ſtandſe; hoch am Brette -, høit anſtrevet; i Kridhuſet; auf dem Sprunge -, ſtaae paa Springet, være nær ved; es ſteht bei ihm, ſtaaer til ham, beroer paa ham; der Fluß ſteht, er tilfroſſen; für Einen, für etw. gut -, ſtaae god for, indeſtaae for; ſich gut -, ſtaae ſig godt, være velhavende: wie ſteht's mit ihm? mit der Geſundheit? zu - kommen, d. T. koſte; gut, ſchlecht - (om Klæder) klæde godt, ilde.

Stehlen, v. i. a. ſtjæle: ſich aus dem Hauſe -; Lim. etw. -.

Stehler, m. -s pl. ſ. sg. blot i den Talem. der Fehler iſt ſo gut wie der -, Hæleren er lige ſaa god ſom Stjæleren. [og fig. Bem. i Dansk).

Steif, aj. ſtiv (i dette Ords egentl.

Steife, f. -n, Stivhed, c.; ub. pl.; hvad der gjør andre Legemer ſtive; d. T. Stivelſe, c.; (hos Tømmerm.) Stiver, Støtte, c.; -n, v. a. ſtive, gjøre ſtiv; ſtøtte: ſich auf etw. - (iſær fig.).

Steifheit, f. -en, Stivhed, c.

Steig, m. -es -e, (undert.) Sti, Fod-, Gang-, c.; (foræld.) Vei, c.

Steigbügel, m. -s pl. ſ. sg. Stigbøile, c.

Steige, f. -n, Sti, Henſeſti, c.; (n. St.) Trappe, Stige, c.; (Sybt.) Sneds, c. (20 Stykker).

Steigen, v. i. n. m. ſ. ſtige (op el. ned): hinauf, herab, auf einen Berg, vom dem Pferde -; eine Treppe, Leiter, einen Berg hinauf -; fig. ſtige, hæve ſig i Veiret, tiltage (i Rang og Værdighed, i Antal og Mængde).

Steiger, m. -s pl. ſ. sg. Stiger, c.; (en Perſon, ſom ſtiger, iſær i Bjerge.).

Steigern, v. a. blot fig. forhøie, iſær Prisen paa Varer, drive høiere; ſich -, (om Hefte) ſtrile.

Steigerung, f. -en, Auction, c.; (i

Grammat.) Comparation, c.

Steigriemen, m. -s pl. ſ. sg. Stigrem, c.

Steil, aj. ſteil, brat.

Steile, f. Steilhed, c. ubd. pl.; en ſteil Flade, en ſteil ſtaaende Ting; pl. -n.

Steilen, v. a. gjøre ſteil, reiſe i Veiret; ſich -, (Nordt.) ſteile (om Heſte).

Steilheit, f. ubd. pl. Steilhed, c.

Stein, m. -es -e, Steen, c.: (Maſſen; ubd. pl. og ſædv. ogſaa uden Artikel; enkelt Steen, ſædv. for: Markſteen, undert. Hvidſteen; en Sygdom, Steenſmerter); lit. Steen, c.: (en Ting, et Værktøi af Steen, iſær en Vægt af en beſtemt Tyngde, ſædv. $\frac{1}{5}$ Centner; pl. med et Talord focan ſ. sg.); Kjærneſteen (i Frugter).

Stein-ader, f. -n, Steenaare, c.; -adler, m. -s pl. ſ. sg. Steenørn, c.; -alt, aj. d. T. ældgammel; -aſſel, f. -n, Armadill: Strukketrold, c. (Inſect); -bank, f. -änke, Steenbænk, c.; -bau, m. -es ubd. pl. Steenbygning, c.; -beißer, m. -s pl. ſ. sg. Steenbider (Fiſk); Kjærnebider (Fugl), c.; -beſchwerden, pl. ubd. sg. Steenſmerte, c.; -bock, m. -es -öcke, Steenbuk, c.; -bohrer, m. -s pl. ſ. sg. Steenbor, n.; -brech, m. -es ubd. pl. Steenbræk, Fieldroſe (Plante), c.; -brecher, m. -s pl. ſ. sg. Steenbryder, c.; -bruch, m. -es -üche, Steenbrud, n.; -brücke, f. -n, Steenbro, c.; -butte, (bütte) f. -n, Pigvare el. Pighvar, c. (en Fiſk af Flyndreſlægten); -druck, m. -es -e, Steentryk, n.; -druckerei, f. -en, Steentrykkeri, n.; -eiche, f. -n, Steeneg, c.; -eule, f. -n, Kirkeugle, Steenugle, c.; -fiſch, m. -es -e, Kabliau, c. (naar den er tørret og ſaltet); -flachs, m. -es ubd. pl. Steenhør, c.; -flechte, f. -n, Steenmos, c.; -frucht, f. -üchte, Steenfrugt, Kjærne-, c.; -fuchs, m. -es -üchſe, Polarræv, c.; -gut, n. -es ubd. pl. Steengods, Steentøi, Fayence, n.; -handel, m. -s ubd. pl. Handel med ægte Stene; -hart, aj. ſteenhaard; -härte, f. ubd. pl. Steenhaardhed, c.; -hauer, m. -s pl. ſ. sg. Steenhugger, c.; -icht, aj. ſteenagtig, ſom ligner Steen; -ig, aj. ſtenet: (ſom indeholdbr, ſom beſtaaer af Steen); -kalk, m. -es ubd. pl. Steenkalk, c.; -kohle, f. -n, Steenkul, c.; -lerche, f. -n, Steenlærke, c.; -linde, f. -n, Steenlind, c.; -marder, m. -s pl. ſ. sg. Steenmaar, Huusmaar, c.; -meißel, m. -s pl. ſ. sg. Steenmeiſel, c.; -metz, m. -en -en, Steenhugger, c.; -obſt, n. -es ubd. pl. Steenfrugt, Kjærne-, c.; -öl, n. -es -e, Steenolie, c.; -reich, n. -es ubd. pl. Steenrige; (undert.) Mineral-, n.; -reich, aj. d. T. (i Speg) ſteenrig, ſom har mange Stene, rigt beſat med Stene; fig. hovedrig; -ſäge, f. -n, Steenſav, c.; -ſalz, n. -es ubd. pl. Steenſalt, n.; -ſchleifer, m. -s pl. ſ. sg. Steenſliber, c.; -ſchmerzen, pl. ubd. sg. Steenſmerter, c.; -ſchnalle, f. -n, Steenſpænde, n., Spænde beſat med Stene; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Steenſkærer, c. (ſom forſtaaer at ſtære i Steen; en Læge, ſom opererer for Steenſmerter); -ſchnitt, m. -es ubd. pl. Steenſnit, n. (Operation for Steen); -ſetzer, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, ſom ſætter Grændſeſtene paa foreſtreven Maade; (n. St.) Brolægger, c.; -ſtück, n. -es -e, en ſtor Kanon, af hvilken der ſkydes Steen og Steenkugler; -topf, m. -es -öpfe, Steenkrukke, -potte, c.; -weg, m. -es -e, Steenvei, brolagt Vei, c.; -wein, m. -es -e, en Viin, ſom voxer ved Würzburg, og er meget afholdt; -wurf, m. -es -ürfe, Steenkaſt, n.; iſær d. T. et derefter beſtemt Maal.

Steinern, aj. Steen-, af Steen; fig. haard ſom Steen, ſteenhaard.

Steinigen, v. a. Linen, ſtene; -gung, f. -en, Stening, c.

Steiß, m. -es -e, d. T. Stjert, Rumpe, Bagdeel, c. (ſaavel paa Mſkr. ſom Dyr); -bein, n. -es -e, Rumpebeen, n.

Stellage (l. -laſche) f. -n, d. T. Stillads, n.

Stell-dichein, n. ubd. pl. Stevnemøde, n. rendez-vous; -macher, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Hjulmager, Hjulmand, c.; -rad, n. -es -äder, Stillehjul, n. (i Lommeuhre); -vertreter, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, ſom træder i en Andens Sted; Vicarius, Mandatarius, c.; -zirkel, m. -s pl. ſ. sg. Stillepaſſer, c.

Stelle, f. -n, Sted, n., Plads, c.; fig. Betjening, c., Embede, n.; et Sted, et Stykke, en Sentents (af en Bog); auf der -, paa Stedet, ſtrax.

Stellen, v. a. ſtille, faae til at ſtaae, (i mange Tilfælde) ſætte: Linen in die Mitte, eine Uhr, einen Bürgen -; fig. udkaſte, forfærdige: eine Schrift (næſten foræbd.); ſich -, ſtille; ſich ungebärdig -, ſtabe ſig ilde; ſich krank -, anſtille, lade ſom; Linen vor Gericht -, møde for; dahin -, lade ſtaae ved ſit Værd; in Zweifel -, drage i Tvivl; -llung, f. -en, Stillen, Stilling, Poſitur, c.

Stelze, f. -n, Stylte, c.; Træfod, c., Træbeen, n. [c.

Stemme, f. -n, d. T. (undert.) Støtte,

Stemmen, v. a. ſtemme, dæmme for: das Waſſer; ſtøtte imod: die Füße an die Wand; (n. St.) hugge tvært over; einen Baum, fælde.

Stempel, m. -s pl. ſ. sg. (rigtigere Stä-) Stempel, n.; (paa Blomſter) Stevvei, c.; -geld, n. -es -er, Stemplingspenge; -n, v. a. ſtemple; -papier,

n. -es -e, ſtemplet Papir, n.; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Stempelſkærer, c.

Stenge, ſ. -n, (Skibsſp.) Stang, hvormed Maſten oventil forlænges.

Stengel, m. -s pl. ſ. sg. Stængel, Pind, c.; (paa en Plante) Stilk, c.; -n, v. n. m. h. lyde Stængel.

Steppe, ſ. -n, (n. St.) Hede, c., -land, n. [der.

Steppen, v. a. ſtikke, udſye paa Klæ-

Steppſeide, ſ. ub. pl. Stikningsſilke, c.

Steppſtich, m. -es -e, Stikningsſting.

Sterbe-bett, n. -es -en, Dødsſeng, c.; -fall, m. -es -älle, Dødsfald, n.; Rettighed til ved en Livegens Død at tilegne ſig en Deel af ſammes Efterladenſkab; -haus, n. -es -äuſer, Liighuus, Sørge-, n.; -hemd, n. -es -e, Liigſkjorte, -ſærk, c.; -jahr, n. -es -e, Dødsaar, n. (i hvilket En er død); -kleid, n. -es -er, Liigklæde, n., -bug, c.; -lied, n. -es -er, Liigſang, -pſalme, c.; -liſte, ſ. -n, Dødeliſte, c.; -ſtunde, ſ. -n, Dødstime, c.; -tag, m. -es -e, Dødsdag, c.

Sterben, v. l. n. m. ſ. døe: an einer Krankheit; vor Alter; Hungers; über etw., medens man var beſkæftiget dermed; auf etw., døe paa, paaſtaae Sandheden af en Ting til det Yderſte; fig. ophøre at være, uddøe.

Sterben, n. -s ub. pl. Død, Dødstime, c.; d. T. ſmitſom Sygdom.

Sterbenskrank, aj. dødſyg, dødelig ſyg.

Sterblich, aj. dødelig, Døden underkaſtet; ſom av. til Døden, meget heftigt: ein Mädchen - lieben; der -e, den Dødelige, Mkt.; das -e, det Dødelige, -Mſtes dødelige Legeme; -keit, ſ. ub. pl. Dødelighed, c.; det timelige, forgængelige Liv; Dødeligheden (i et viſt Tidsrum paa eet Sted, i eet Land).

Sterbling, m. -es -e, et dødt Kreatur, iſær Faar; en Dødelig, et dødeligt Mſte.; fig. en forgængelig Ting.

Steriotypen, pl. ub. sg. Steriotyper.

Sterlet, m. -es -e, Steriet, c. (Fiſk).

Sterling, m. -es -e, Sterling (en engelſk Regningsmynt; blot i Forbindelſe med Pfund, Schilling og Pfennig).

Stern, m. -es -e, Stjerne, c.; fig. hvad der i Stikkelſe ligner en Stjerne, ſ. Ex. den midterſte, ſorte Plet i Piet, Bliſ; Ordensſtjerne, c.

Stern-anis, m. -es ub. pl. Stjerneanis, c.; -bild, n. -es -er, St-billede, n.; -deuter, m. -s pl. ſ. sg. St-tyder, Aſtrolog, c.; -deutung, ſ. -en, St-tydning, c.; -deuterei, ſ. -en, St-tyderi, n., Aſtrologie, c.; -dell, aj. d. T. ſt-lyſt; -himmel, m. -s ub. pl. St-himmel, c., det umaadelige Rum, hvori St-rne ere; -klar, aj. ſt-klar; -kunde, ſ. ub. pl. Aſtronomie, c.; -kundige, m. -s pl. ſ. sg. Aſtronom, c.; -puze, ſ. -n, d. T. St-ſtud, n.; -rad, n. -es -äder, Kamhjul, n.; -ſchanze, ſ. -n, St-ſtandſe, c. (i Form af en Stjerne); -ſchnuppe og -ſchnauze, ſ. -n, St-ſtud, n.; -ſeher, m. -s pl. ſ. sg. (fordum) Aſtronom; (nu undert.) St-tyder, c.; -voll, aj. ſt-fuld; -warte, ſ. -n, aſtronomiſk Taarn, Obſervatorium, n.

Sternen-bahn, ſ. -en, Stjernebane, c.; -heer, n. -es -e, St-hær, c.; -himmel, m. -s ub. pl. St-himmel, c.; -lauf, m. -es ub. pl. St-løb, n.; -licht, n. -es -er, St-lys, n.

Sterz, m. -es -e el. -e, ſ. -n, d. T. Stjert, Hale, Svands, Rumpe, c.; (undert.) en lang Stav, en Stang.

Stets, av. ſtedſe, beſtandig, altid.

Steuer, 1) ſ. -n, Skat, Afgift, c.; fig. d. T. Skattecollegium, Rentekammer, n.; Stedet, hvor Skatten erlegges; Gavt. Almiſſe, c.; (næſten forældl.) Styr, n., Hjelp, Biſtand, c. ub. pl. 2) n. -s pl. ſ. sg. Ror, Skibsror, n.

Steuer-amt, n. -es -ämter, Skattecollegium, Rentekammer, n.; -anſchlag, m. -es -äge, Skatteregiement, n.; -bar, aj. ſkatpligtig, -ſkyldig; -bord, m. (n.) -es -e, Styrbord, c. (Skibets heire Side); -buch, n. -es -ücher, Skattebog, c.; -collegium, ſ. -amt; -einnehmer, m. -s pl. ſ. sg. Skatteindkræver, Rodemeſter, Amtsforvalter, c.; -frei, aj. ſkattefri; -mann, m. -es -änner, Styrmand, c.; -mannskunſt, ſ. ub. pl. Styrmandskonſt, c.; -pflichtig, aj. ſkatſkyldig; -ruder, n. -s pl. ſ. sg. Ror, Skibs, n.; -ſchein, m. -es -e, Skattebevis, n.; -ſchock, m. -es -e, (i Sachſen) Beregning over et Godſes Værdi, hvorefter Skatten ſoares; -ſtange, ſ. -n, Rorpind, -ſtang, c.; -weſen, n. -s ub. pl. Skatteveſen, n.

Steuern, v. a. og undert. n. m. h. ſtyre; ein Schiff -, regjere; mit vollen Segeln -, ſelle; einer S. (Dat.) ſtandſe, afværge, hæmme, forebygge; den Armen, hjelpe, underſtøtte; ſkatte til; ſich auf etw., d. T. forlade ſig paa; (n. St.) ſtøtte, læne; (Nordt.) attraae med Heftighed; auf etw., være forbidt paa. [(paa et Sted).

Steven, m. -s pl. ſ. sg. Stavn, c.

Stibigen, v. a. og n. m. h. d. T. muſe, begaae Smaatyverier.

Stich, m. -es -e, Stik, n.; - halten, holde Stik, være ſtandhaftig; Einen el. etw. im -e laſſen, fig. d. T. lade i Stikken, forlade; nicht einen - ſehen, d. T. ikke ſee en Prik, ikke det ringeſte; Sting, n. (med Synaalen); Stik, n. (i Kortſpil); Kobberſtik, n.; Stedet, hvor der ſtikkes (iſær hos Slagterne); Byrten, Tuſthandel, c.

Stich-axt, ſ. -äxte, Stikexe, c. (hos

Tømmermænd); -blatt, n. -es -ätter, Stikblad, n., Pareerplade, c. (paa Kaarder); fig. Eim. zum - blatte dienen, til Paaskud, Undskyldning; -ling, m. -es -e, almindelig Hundestetle, c.; -sage, f. -n, Stikspv, c.; -wort, n. -es -örter, Stikord, n.

Stichel, m. -s pl. s. sg. (i nogle Tilfælde) et Værktei til at stikke med; især: Graverstik, c.; -ei, f. blot fig. Stikkelen, e. ub. pl.; Stikleri, n., stikkende Ord; pl. -en; -härig, aj. stridhaaret; (om Hefte) stikkelhaaret (som har graae Haar blandt andre af anden Farve); -n, v. a. og n. m. h. fig. auf Einen, stikke, kose, give Stikpiller; (sjeld.) stikke ofte og med smaae Sting; -name, m. s. Spitzname; -rede, f. -n, Stikletale, c.; -wort, n. -es -örter, Stikkeord, n.

Stick-fluß, m. -sses -üsse, Stikflod, c.; -husten, m. -s pl. s. sg. Qvælehoste, c., en qvælende Hoste; -kunst, f. ub. pl. Broderekonst, c.; -muster, n. -s pl. s. sg. Broderemønster, n.; -stoff, m. -es -e, Qvælstof, n.; -werk, n. -es -e, Broderi, broderet Arbeide, n.

Stickel, aj. (Sydt.) steil.

Sticken, v. a. og n. m. h. udsye, baldyre, brodere; (foræld.) qvæles.

Sticker, m. -s pl. s. sg. Broderer, c.; -ei, f. b. T. Broderekonst, c. ub. pl.; Broderi, broderet Arbeide, n. pl. -en.

Stieben, v. i. 1) n. m. s. syge, fare afsted, flyve omkring som Støv; b. T. støve; gestoben und geflogen, stoiet eller fleiet. 2) a. faae til at støve om, stille ab.

Stief-altern, pl. ub. sg. Stifforældre (maaskee rettere Stiv-); -bruder, m. -s pl. s. sg. Halvbroder, c.; -geschwister, pl. ub. sg. Halvsøskende; -kind, n. -es -er, St-barn, n.; -mutter, f. -ütter, S-moder, c.; -ütterchen, n. -s pl. s. sg. S-moderblomst, c.; -mütterlich, aj. s-moderlig; -schwester, f. -n, Halvsøster, c.; -sohn, m. -es -öhne, S-søn, c.; -tochter, f. -öchter, S-datter, c.; -vater, m. -s -äter, S-fader.

Stiefel, m. -s -n, Støvle, c.; (unbest.) Ker, n.; -ette, f. -n, Gamask, Støvlet, c.; -holz, n. -es -ölzer, Støvleblok, c.; -knecht, m. -es -e, Støvleknegt, c.; -n, v. n. m. h. sich -, tage Støvler paa; især gestiefelt, bestøvlet; Erbsen, Bohnen-, stænge, sætte Stænger til; -schaft, m. -es -äfte, Støvleskaft, n.

Stieg, m. -es -e, underl. for Steig.

Stiege, f. -n, Snees, c. (20 Stykker); (n. St.) Stige, Trappe, c.

Stieglitz, m. -es -e, Stillits (Fugl), c.

Stiel, m. -es -e, Skaft, n.; Stilk, Stængel, c.; (n. St.) Støtte, c.; -en, v. a. sætte, forsyne med Skaft: eine Axt.

Stier, aj. vulg. s. starr.

Stier, m. -es -e, Tyr, c.

Stieren, v. b. T. 1) a. springe (især om Tyre). 2) n. m. h. (om Kjør) være tyregal; stirre paa.

Stiergefecht, n. -es -e, Tyrefegt-[ning, c.

Stift, 1) m. -es -e, Stift, c., et hovedløst Søm; især et tilspidset Redskab at skrive el. ridse med; en Stump af en afbrukket Tand. 2) n. -es -e og -er, Stift, n., Stiftelse, Fundation, c.; (i Bibelen) Pagt, c., Forbund, n.

Stiften, v. a. forsyne med Stift el. Stifter; ein Schnürband -, sætte Dop paa; stifte, oprette: ein Reich, eine Schule, ein Bundniß, viel Gutes, Bøses.

Stifter, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Stifter (-inde) c. [tilhørende.

Stiftisch, aj. et Stift, en Stiftelse

Stifts-brief, m. -es -e, Stiftsdocument, n.; -frau, f. -en, Stiftsfrue, Canonesse, c.; -fräulein, n. -s pl. s. sg. Stiftsfroken, Kloster-, c.; -herr, m. -n -en, Stiftsherre, Dom-, Canonicus, c.; -mäßig, aj. som kan optages i et adeligt Stift.

Stiftung, f. -en, Stiften, Stiftelse, c.; -sbrief, m. -es -e, Indstiftningsbrev, Fundations-, n.; -sfest, n. -es -e, Stiftelsesfest, c.; -stag, m. -es -e, Stiftelsesdag, c.

Stilet, n. -es -e, Stilet, Dolk, c.

Still, (-e) aj. stille, (især med Verber: - stehen, sitzen, liegen, halten); (undert.) uden heftig Bevægelse; uden al Lyd og Tone; deraf stille! interj. stille! tys! uden stærk Støi, uden megen Larm: die -e Woche, der -e Freitag; -e Wasser sind tief, det stille Vand har den dybe Grund.

Stille, f. ub. pl. Stilhed, c.

Stillen, v. a. das Blut -, standse, stille; fig. stille: einen Aufruhr, die Schmerzen, seinen Hunger, seinen Durst; (om Begjerligheder) tilfredsstille; ein Kind -, give Die, give Bryst; (sjeld.) bringe til Taushed.

Stilleben, n. -s ub. pl. et stille, idyllisk Liv; et huusligt Liv.

Stillschweigen, n. -s ub. pl. Taushed, Stiltienhed, c.; - gilt für ja, den, der tier, samtykker; -d, aj. taus, stiltiende.

Stillstand, m. -es ub. pl. Stillestaaen, c.; fig. Stilstand, Standsning, c.

Stillstehen, n. -s ub. pl. Stillestaaen, c.; -d, aj. stillestaaende.

Stillung, f. -en, Standsning, Stillen, Dæmpning, Tilfredsstillelse, Patning, c.

Stimm-fähig, aj. stemmeberettiget; -gebung, f. -en, St-givning, c.; -hammer, m. -s -ämmer, St-hammer, c.; -pfeife, f. -n, St-pibe, c.; -recht, n. -es ub. pl. St-ret, c.

Stimme, f. -n, Stemme, især Menneske-, c. (i dette Ords Bem. i Dansk);

-nmedrheit, f. -en, Stemmefleerhed, c.; -nsammlung, f. -en, Stemmesamling, c.

Stimmen, v. 1) u. m. h. stemme, - sammen, give sin Stemme. 2) a. stemme, egentl. et Instrument, men fig. ogsaa andre Ting: etw. nach etw.; Linen -, stemme En, underhaanden sige ham, hvorledes han skal bomme el. handle; -mmung, f. -en, Stemning, c.

Stimmer, m. -s pl. s. sg. c.: (en Person, som stemmer musikalske Instrumenter; et Redskab dertil).

Stinken, v. i. u. m. h. stinke: nach etw.; vor Faulheit.

Stinkicht og -kig, aj. d. T. stinkende.

Stinkkäfer, m. -s pl. s. sg. stinkende Skarnbasse, c. [amerikansk Stinker.

Stinkthier, n. -es -e, Stinkdyr, n., Stint el. Stinz, m. -es -e, et Navn paa forskjellige Slags spiselige Flodfisse; Dvadde; Grundling, Smelt, c.

Stipendiat, m. -en -en, Stipendiat, c., som nyder godt af -dium, n. -s -dien, Stipendium, n.

Stirn, f. -en, Pande, c.; -bein, n. -es -e, Pandebeen, n.; -binde, f. -n, Korsklæde, Hovedbaand, n.; -rad, n. -es -äder, Kamhjul, n.

Stöber, m. -s pl. s. sg. d. T. Stover, c. (et Slags Jagthunde).

Stöberig, aj. -es Wetter el. Stöberwetter, n. -s ud. pl. Sneefog, n.; Fygen med Snee.

Stöbern, v. a. og n. m. h. d. T. støve, flyve omkring som Støv, fyge.

Stocher, m. -s pl. s. sg. et Redskab at stange med; især brugelig i Zahn-; -n, v. a. stange: die Zähne -.

Stock, m. -es 1) pl. -öcke, (Dim. -öckchen, n. -s pl. s. sg.) Stok, Stamme, c. (især kun om nogle Slags Planter); Wein -, Rosen -, Nelken -; en Zirat, som Bogtrykkerne anbringe i Begyndelsen og ved Enden af en Bog, og Bogbinderne paa Bindet; Vignette, c.; Stok, Kjep; d. T. Knippel, Prygl, c.; (n. St.) et Maal af en bestemt Længde; Stotte, Bjelke, Pille, c. (som et Konstord i nogle Tilfælde); Stang, c., Skaft, n., Blok, Klods, c., især Klods, hvortil Fangerne i Fængslet lænkes; ofte ogsaa Fængslet selv; Bistade, n. 2) pl. -e, Etage, c., Stokværk, n.; die -e, Fonds, Capital, Actier.

Stock-band, n. -es -änder, Stokkebaand, n.; -blind, aj. stokblind (reent blind); -dumm, aj. erkedum; -feder, f. -n, Skaftfieder, c., den yderste Fiederpose i en Gaasevinge; -fiedel, f. -n, f. -geige; -finster, aj. bælmørk; -fisch, m. -es -e, Stokfisk, c.; fig. et enfoldigt Mske.; -fleckig, aj. plættet (af Fugtighed), jordslaget; -fremd, aj. ganske fremmed; -geige, f. -n, en lille Violin, Stokfiolin, c.; -haus, n. -es -äuser, Stokhuus, n.; -holz, n. -es ud. pl. Knudebrænde, n.; -ig, aj. d. T. f. -fleckig; -knopf, m. -es -öpfe, Stokkeknap, c.; -laterne, f. -n, Stanglygte, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. Stokmester, c.; -narr, m. -en -en, Erzenar; (fordum) Hofnar, c.; -rose, f. -n, Stokrose, c.; -scheit, n. -es -e, Kobbrænde, Knude-, n.; -schilling, m. -es -e, Stokkeprygl; Pidsning, Hudflætning i Fængselet; -schlag, m. -es -äge, Stokkeprygl, Slag af en Stok; -schnupfen, m. -s ud. pl. ter Snue, c. (som ikke vil flyde); -steif, aj. stiv som en Pind; -stille, aj. blikstille, bomstille; -wache, f. -n, (hos Soldaterne) Stokhusvagt, Arrestantvagt, c.; -werk, n. -es -e, Stokværk, n., Etage, c.; im ersten -e, i Stuen; im zweiten -e, paa første Sal; (i Bjergv.) en stor Masse Ertz; -zahn, m. -es -e, Viisdomstand; (n. St.) Kindtand, c.

Stocken, v. 1) u. m. h. blot fig. standse, ophøre at bevæge sig; holde inde i Talen; stivkne, lede sammen, blive tyk, blive jordslaget, stimle. 2) a. die Tucher (hos Dugm.) oprulle; sich - (om Vexter) drive Sideskud; den Wein - (Sydt.) stænge, sætte Stænger til.

Stöcken, v. a. lægge i Volt og Jern.

Stöckisch, aj. forstokket, haardnakket, egensindig, tvær.

Stoff, m. -es -e, Stof, n., Materie, c.; fig. Aarsag, Anledning, Leilighed, c.; Stof, Silkestof, n. [Stof.

Stoffen, aj. Stoffes-, forfærdiget af

Stöhnen, v. n. m. h. stønne, give sig, vaande sig.

Stolle, f. -n, og -n, m. -s pl. s. sg. (Dim. -öllchen, n. -s pl. s. sg.) (i nogle Tilfælde) Masse, Deel, c.; Stykke, n.; især Blok, c. (kort, tyk Masse); (n. St.) et langt, smalt Hvedebrød, Simle, c.; (i mange Tilfælde) Stotte, Stive, Stolpe, Fod, c. (under Noget); (blot i nogle Tilfælde) Afsætning, Fremragen, c.

Stollen, m. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Stolle, c. (en horizontal Gang el. Canal, hvis Eier kaldes -Uner, m. -s pl. s. sg.).

Stolpern, v. n. m. s. d. T. snuble, dingle, tabe Ligevægten i Gangen; sig. snuble, begaae en Feil, forsee sig.

Stolz, aj. stolt: auf etw., af Noget; (undert.) hovmodig, over-; (næsten forældr.) prægtig, stjen, i sit Slags fortræffelig.

Stolz, m. -es ud. pl. Stolthed, c.; et Fortrin, i hvis Besiddelse man feler sig ophøiet over Andre.

Stolziren, v. n. m. h. d. T. mit etw., prange, prunke; auf etw., være stolt af, broute.

Stöpfel, m. -s pl. s. sg. Prop, c.;

ſig. et lille, tykt Mſte.; undert. ogſaa et bumt Mſte.

Stopfen, v. a. ſtoppe: den Tabak in die Pfeife, el. d. T. eine Pfeife Tabak; fig. ſtoppe: d. T. Eim. den Mund, ſaae til at tie; Ganſe ꝛc. –, gjøre fede; ein Loch in einem Zeuge; einen Strumpf ꝛc.; (i nogle Tilfælde) ſtandſe, hæmme: den Durchfall; das Naſenbluten.

Stopfer, m. -s pl. ſ. sg. Stopper, c.: (En, ſom ſtopper; et Redſkab til Stoppen).

Stopfgarn, n. -es -e, Stoppegarn, n.

Stopfnadel, f. -n, Stoppenaal, c.

Stoppel, f. -n, Stub, c. (paa en afmeiet Ager); Vore, n.; de endnu i Huden værende Fjederpoſer paa Fjederkreature; -butter, f. ub. pl. Vorefmør; Auguſtmaanedsſmør, n.; -korn, n. -es ub. pl. Sommerſæd, c.

Stoppeln, v. a. efterſamle (den ved Meiningen affaldne Sæd; enkelt opſamle andre tilbagebleone Frugter); første Gang pløie den med Stubbe bedækkede Mark; fig. ſamle og ſege meiſommeligen, uden Valg; ſtrive ſammen af andre Bøger, compilere.

Stoppine, f. -n, Kanonlunte, c.

Stoppler, m. -s pl. ſ. sg. en Sammenplukker; (foragt.) en Compilator.

Stöpſel, m. -s pl. ſ. sg. Prop, Tol, c., Spunds, n.

Stör, m. -s -e, Stør (Fiſk), c.

Storax, m. -es ub. pl. Storax, en Gummi, ſom udſiver af -baum, m. -es -äume, Storaxtræet.

Storch, m. -es -örche, Stork, c.; -ſchnabel, m. -s -äbel, Storkeſnabel, c. (fig. Navnet paa en Plante; Høvedredſkab, n., Kran, c.; et Redſkab til at eftergjøre en Afridsning ſtørre el. mindre med).

Stören, v. 1) n. m. h. rode omkring i, iſær for at ſøge. 2) a. forſtyrre: Einen, eine S. –.

Störer, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Forſtyrrer, (-inde) c.

Störrig, aj. ubøielig, dog blot fig. haardnakket, ſtoſindet, halsſtarrig; gjenſtridig; ſtreng, haard; -keit, f. ub. pl. U-hed, H-hed, St-hed, H-hed, G-hed, St-hed, H-hed, ..

Störung, f. -en, Forſtyrrelſe, c.

Stoß, m. -es -öße, (Dim. -ößchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stød, n.; (undert.) Stik med en Sabel; fig. ſeinem Herzen einen – geben, paalægge ſig Tvang; das giebt ſeiner Geſundheit einen –, et Stød, Knæk; (i nogle Tilfælde, iſær ſom et Konſtord) det, hvorpaa man ſteder, el. hvorpaa Noget ſteder; Enden af et Rum; f. Nabe; Hob, Dynge, Bunke, c. (ſom ſtaaer lodret); (n. St.) fig. Gump, c., Bagdelen paa Fjederkreature; Kalvekelle, Bede-, c.

Stoßdegen, m. -s pl. ſ. sg. Kaarde at ſtøde med; -gebet, n. -es -e, d. T. Hjerteſuk, n., en kort Bøn; -gewehr, n. -es -e, ethvert Vaaben at ſtøde el. ſtikke med; -klinge, f. -n, en Klinge at ſtøde el. ſtikke med; -maus, f. -äuſe, Markmuus, c.; -ſeufzer, m. -s pl. ſ. sg. Hjerteſuk, n.; -trog, m. -es -öge, Hakketrug, -dræt, n.; -vogel, m. -s -ögel, Rovfugl, c.; -weiſe, av. ſtødeviis.

Stößel, m. -s pl. ſ. sg. Støder, c. (at ſtøde med).

Stößen, v. i. 1) a. ſtøde: etw. zu Boden, Linen über den Haufen, over Ende; Pfeffer; ſtikke med Kaarden; fig. etw. von ſich –, viſe med Foragt tilbage; ſich an etw. –, have en Betænkelighed ved; es ſtößt ſich noch an etw., der hindres, opholdes derved; zwei Stücke zuſammen –, nærme med Enderne til hinanden; forbinde paa den Maade, iſær hos Strædderе og Snedkere. 2) n. m. h.: an etw. –, ſtøde ned paa (om Rovfuglene); in das Horn, in die Trompete –, ſtøde. 3) n. m. ſ. ſtøde, iſær om et Stik: auf den Grund –; fig. zu Eim. (i Krigsv.), forene ſig med; auf Linen –, møde uformodentlig; auf etw. –, finde, træffe af en Hændelſe; an etw. –, grændſe til, berøre.

Stößer, m. -s pl. ſ. sg. en Perſon, ſom ſteder, f. Ex. i et Apotheк; et Dyr, ſom ſteder, hugger ned, iſær: en Rovfugl; Steder, c. (et Redſkab at ſtøde med).

Stößig, aj. tilbøielig til at ſtøde; (iſær om Dyr med Horn) ſtangende.

Stotterer, m. -s pl. ſ. sg. Stammer, c.

Stottern, v. 1) n. m. h. ſtamme, hakke, ſtøde i Talen. 2) a. etw. –, fremſtamme.

Strack, aj. (foræld.) lige; -es Fußes, paa ſtaaende Fod; -es Weges, lige fremme.

Stracks, av. fig. (ſjeld.) ſtrax, paa Stedlikket; (foræld.) lige; punktlig, nøie; ogſaa ſtracklich.

Straf-bar, aj. ſtraſbar, ſtraſſkyldig; -barkeit, f. ub. pl. St-hed, c.; -fall, m. -es -alle, (Retsſp.) et Tilfælde, hvor Straf finder Sted; -fällig, aj. ſtraſfældig, ſtraſſkyldig; -fälligkeit, f. ub. pl. St-hed, c.; -geld, n. -es -er, Pengebød, Mulkt, c.; -gericht, n. -es -e, (i Theol.) Straffedom, c.; -geſetz, n. -es -e, Straffelov, c.; -göttinn, f. -en, Straffegudinde, c.; -los, aj. ſtraſles, ſtraffri; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. Straſfemiddel, n.; -prediger, m. -s pl. ſ. sg. Straffeprædikant, c.; -predigt, f. -en, Straffeprædiken, c.; -tag, m. -es -e, Straffedag, c.; -würdig, aj. ſtraſværdig; -würdigkeit, f. ub. pl. Straſværdighed, c.

Strafe, f. -n, Straf, Revselse, Tugtelse, c.; (undert.) Pengestraf, Mulkt, c.; -n, v. a. straffe: Linen wegen eines Verbrechens; Linen am Leben; an Geld; ein Verbrechen, afstraffe; (undert.) tugte, revse, bebreide, forekaste; Linen Lügen -, bestylde for.

Straff, aj. stram; -heit, f. ud. pl. Stramhed, c.

Sträflich, aj. lastværdig, som kan dadles; d. T. streng; (sjeld.) straffældig, strafværdig; -keit, f. ub. pl. L-hed, Strenghed, St-hed, c.

Strahl, m. -es -en, Straale; Lys-, Vand-, c.; fig. om mange Slags lige Linier; (især Sydt.) Lyn, n., Lynstraale, c.; (forældt.) Pil, c.; -en, v. a. og n. m. h. straale; -enbrechung, f. ub. pl. Straalebrækning, Refraction, c. (i Optiken); -enkrone, f. -n, Straalekrone, Glorie, Nimbus, c.; -icht, aj. straaleagtig; -ig, aj. blot fig. straalefuld, som har Straaler.

Strähne, f. -n, (hos Naalem.) en Pakke afmaalt Traad til Knappenaale; Fed, n., et bestemt Antal Traader spundet Garn.

Strämm, aj. d. T. stram.

Strampeln, v. a. og især n. m. h. tripps, trampe. [stampe.

Strampfen, v. a. og især n. m. h. stampe.

Strand, m. -es ub. pl. Strand, c.; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Strandings-Jurisdiction; -gut, n. -es -üter, Strandingsgods, strandet Gods, n.; -recht, n. -es -e, Strandret; Strandrettighed, c.; -reiter, m. -s pl. s. sg. Strandrider, c.

Stranden, v. n. m. s. strande; -dung, f. -en, Stranding, c.

Strang, m. -es -änge, Strikke, Streng, c. (at trække i); især: Strikke, c. (som bruges ved Hængning); fig. Straffen at hænges.

Stranguliren, v. a. strangulere.

Strangurie, f. ub. pl. Strangurie, Koldpis, c.

Strapaze, f. -n, Strabads, Meie, Besvær, c.; -aziren, v. a. strabadsere.

Straße, f. -n, Vei, Lande-; Gade, c.; Strøde, n. (et snevert Vand mellem to Lande); -nbereiter, m. -s pl. s. sg. Veipatrol, c.; -nraub, m. -es ub. pl. Stratenrøveri, n.; -nräuber, m. -s pl. s. sg. Stratenrøver, Stimand, c.; -nräuberei, f. -en, Stratenrøveri, n.; -nräuberisch, aj. stratenrøveragtigt.

Straube, f. -n, (i nogle Kilfælde) en med en ru Overflade forsynet Ring; en saadan ru Overflade.

Sträuben, v. a. reise i Veiret; især sich -; fig. sich wider etw. -, heftig modsætte sig, vægre sig for, krympe sig ved.

Straubig, (-räubig) aj. stridt, som staaer i Veiret som Børster; især om Haar og Fjeder. [big.

Sträubig, aj. modstrøbende; s. Strau-

Strauch, m. -es -äuche og d. T. -äucher, Buff, Buskvæxt, c.; -artig, aj. buskagtig; -dieb, m. -es -e, Stratenrøver, Stimand, c.; -werk, n. -es -e, Buskværk, n.

Straucheln, v. n. om Personer m. s. om Fødderne m. h. snuble.

Strauß, m. -es 1) pl. -äuße, d. T. ogsaa pl. -äußer (Dim. -äußchen, n. -s pl. s. sg.) Buff, Dusk; især Blomsterkost, Bouquet, c. 2) pl. -e, Strudse, c. 3) pl. -außе, (forald.) Kamp, Dyst, Strid, Træfning, c.; -ei, n. -es -en, Strudsæg, n.; -feder, f. -n, Strudsfjeder, c.; -hahn, m. -es -ähne, Brushane, c.; -vogel, m. -s -ögel, Strudsfugl, c. [hos Kjøbmænd.

Strazze, f. -n, Strazze, Kladdebog

Strebe, f. -n, en Straa staaende Stolte, Stiver, c.; ud. pl. Mobstand, c. (n. St.) Affiven, c.

Streben, v. n. m. h. strøbe; wider etw. -, modstrøbe, sætte sig imod; nach etw. -, tragte ivrig efter.

Strebepfahl, m. -es -ähle, Affivningspæl, c. [ningspille, c.

Strebepfeiler, m. -s pl. s. sg. Stiv-

Strebsam, aj. strøbsom; -keit, f. ub. pl. St-hed, c.

Streckbar, aj. som lader sig udstrække, udstrækkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Strecke, f. -n, Strækning, c., et Rum af en ubestemt Størrelse, c.; (undert.) et Værktøi til at strække med.

Strecken, v. a. strække, række; fig. strække, kaste: sich in das Gras; das Gewehr.

Streich, m. -es -e, Stryg, især: Slag, Hug, n.; Streg, c., Pudz, n.

Streichbrett, n. -es -er, Muldbræt, n., -fjæl, c.; -garn, n. -es -e, s. Streichen, v. a.; -käse, m. -s ub. pl. blødgiort Ost, som lader sig smøre ligesom Smør; -nadel, f. -n, (hos Guld- og Sølvarb.) Strygenaal, Probere-, c.; -stein, m. -es -e, Strygesteen, Probersteen, c.; -vogel, m. -s -ögel, Trækfugl, c.; -zeit, f. -n, den Tid, paa hvilken Trækfuglene komme el. drage bort; Lødetid, Parre-, Lege-, c. (vilde Dyrs).

Streiche, f. -n, et Værktøi at stryge med, som Uldkarte, Uldkam; (hos Bøgerne) en Pensel af Kornax.

Streicheln, v. a. stryge (med Haanden), klappe.

Streichen, v. i. 1) n. m. s. stryge ved Hidsning, (blot Nordt. hos Arbeidsfolk); herum - (foragt.) stryge om, gaae, lebe hurtigt. 2) n. m. b. undert. ogsaa m. s. stryge, bevæge sig hurtigt (om Luften og Vinden); strøge.

drage, flyve, (om nogle Fugle især Rovfugle); fig. stryge, fare hen af et andet Legeme; strække sig; (Jagtsp. om Hunde, Ræve, Ulve og Losser) løbe, parre sig; (om Fiskene) lege. 3) a. stryge: (i Skibsfp.): die Segel, die Flagge; ogsaa vor Einem -; eine Katze -, klappe; især: Butter auf das Brod, ein Pflaster -, smøre; das Messer auf dem Stahle -; Lerchen -, fange med et Garn (Streichgarn), som trækkes over dem paa Jorden; mit Ruthen -, slaae; fig. etw. heraus -, udhæve, rose urimeligt, udbasune.

Streicher, m. -s pl. f. sg. Stryger, en Person, som stryger; et Værktøi, at stryge med.

Streif, m. -es 1) -en, el. -n, m. -s pl. f. sg. Strimmel, c., et langt smalt Legeme; Stribe, c. 2) pl. -e, Streifetog, n.

Streif-erei, f. -en, Streiferi, n.; -ig, aj. fribet; -jagen, n. -s pl. f. sg. Klappejagt, c.; -partei, f. -en, Streifparti, n.; -schuß, m. -sses -üsse, Streifstud, n.; -wunde, f. -n, Streifesaar, n.; et let Saar; -zug, m. -es -üge, Streiftog, n.

Streifen, v. 1) n. m. h. og undert. m. f. strabe, sture, streife, stryge skarpt hen af: sich ein wenig an die Sand; (om Soldater, Politibetjente og deslige) streife om, stryge omkring. 2) a. strabe, forsyne med Striber; afstrænge Huden, slaae: einen Hasen; afrive: die Blätter von einem Zweige.

Streinen, v. n. (Sydt.) stryge omkring; -einer, m. -s pl. f. sg. Landstryger, c.

Streit, m. -es -e, Strid, c.; fig. Strid, Modstand, Modsigelse, c.: der - der Pflichten.

Streit-axt, f. -äxte, Stridsøxe, c.; -bar, aj. stridbar; d. T. (undert.) for: stridig; -barkeit, f. ub. pl. Stridbarhed, c.; -frage, f. -n, Stridsspørgsmaal, n.; -genoß, m. -ssen -ssen, Medstrider, Vaabenbroder, c.; -hammer, m. -s -ämmer, Stridshammer, c.; -ig, aj. stridende, i Strid sammen; stridig, som strides om; -igkeit, f. -en, Stridighed; Ordstrid, c.; -kolben, m. -s pl. f. sg. Stridskølle, c.; -kräfte, pl. Stridskræfter; -lust, f. ub. pl. Stridslyst, c.; -punkt, m. -es -ünkte, Stridspunkt, m.; -roß, n. -sses -sse, Stridshest, c.; -sache, f. -n, Sagen, hvorom der strides; -schrift, f. -en, Stridsskrift, n.; (undert.) Disputats, c.; -sucht, f. ub. pl. Trættelyst, Disputeresyge, c.; -süchtig, aj. trættelysten, disputeresyg; -wagen, m. -s pl. f. sg. Stridsvogn, c.

Streiten, v. i. n. m. h. stride: für das Vaterland; mit Ein. wider, über eine S.; sich -, trættes; fig. mit Mangel; wider die Natur, stride.

Streiter, m. -s pl. f. sg. Striber, Stridsmand, c.

Streng (-er, -gst) aj. streng, ueftergivende, haard; d. T. skarp; (om Kulden især) streng, skarp, haard; (undert. som av.) af al Magt; af alle Kræfter; snever, tæt til Kroppen; (i Bjergn.) haard.

Strenge, f. ub. pl. Strenghed, Haardhed, Skarphed, Punktlighed, c.

Strengflüssig, aj. haard, vanskelig at faae til at smelte.

Streu, f. 1) ub. pl. Strøelse, c. 2) pl. -en, Straaleie, n.

Streubüchse, f. -n, Streebøsse, som: Sukker-, Peber-, c.; især: Sandhuus, n.

Streuen, v. a. strøe: Strøh, Sand; fig. udbrede, udsprede.

Streusand, m. -es ub. pl. Strøesand, n.

Strich, m. -es -e, Streg, n., en heftig Bevægelse (især Fuglenes); Strøg, n., Vei, Retning, c. (en Tings); Flok, Hob, c. (Fugle, som flyve med hverandre); (om Fiskene) Legen og den unge Yngel i det første Aar; ub. pl.; Streg, n. (paa langs af en Tings Overflade); (undert.) Streg, n. (paa et Instrument); der - der Lerchen, Lærkefangst med et eget Slags Garn; f. Streichen, v. a.; Streg, Linie; Stribe, c., Streg, Penne-, n., Strækning, c.

Strichelchen, n. -s pl. f. sg. d. T. en liden Streg, en liden Linie.

Strichregen, m. -s pl. f. sg. Bygregn, Iling, c.

Strick, m. -es -e, Strikke, c.; -beutel, m. -s pl. f. sg. Strikkepung, c.; -garn, n. -es ub. pl. Strikkegarn, n.; -leiter, f. -n, Strikkestige, Toug-, c.; -nadel, f. -n, Strikkepind, c.; -zeug, n. -es -e, Strikketøi, n.

Stricken, v. a. strikke: Nøze, Strømpe. (-er, Strikker (-ste, c.)

Stricker, m. -s pl. f. sg. (-inn, f.

Striefe, f. -n, d. T. (n. St.) Strimmel, c.

Striegel, f. -n, Strigle, c.; (i Bjergv.) Tap, c.; -n, v. a. strigle; fig. d. T. Einen, gjennemhegle, prygle dygtig af.

Strieme, f. -n, Stribe, c. (især af et Pidskeslag).

Striemen, v.a. blot partic. gestriemt, stribet, som har Striber.

Striemig, aj. stribet.

Striez, m. -es -e, el. -el, m. -s pl. f. sg. (egsaa f. -n) d. T. (n. St.) et langt, smalt og tykt Legeme; især et i langagtig Form bagt Brød.

Strippe, f. -n, Stroppe, c.

Strittig, aj. f. Streitig.

Stroh, n. -es ub. pl. Halm, Straa, n.

Strohband, n.; -ände, Halmbaand, n.; -bett, n. -es -en, Straaleie, n.; -butter, f. ub. pl. Vinter-

ſmør, n.; -dach, n. -es -ächer, Straatag, n.; -decke, f. -n, Straatæppe, n.; -farben el. -big, aj. ſtraafarvet; -fidel, f. -n, Straafiol, c., et muſikalſk Inſtrument, ſom beſtaaer af tynde, paa Straa liggende Pinde, hvorpaa man ſlaaer med ſmaae Hammere; -gelb, aj. ſtraagul; -halm, m. -es -e, Halmſtraa, n.; -hut, m. -es -üte, Straahat, c.; -hütte, f. -n, Straahytte, c.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. (foragt.) Straajunker; Landjunker, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Dumrian, c.; -korb, m. -es -örbe, Straakurv, c.; -kranz, m. -es -änze, Straakrands, c.; -mann, m. -es -önner, Straamand, c.; -ſack, m. -es -äcke, Halmſæk, -dyne, c.; -teller, m. -s pl. ſ. sg. Straatallerken, c.; -wein, m. -es -e, en Art Vin, ſom preſſes af Druer, der nogle Uger ligge udbredte paa Straa; -wiſch, m. -es -e, Halmviſk, c.; -wittwe, f. -n, Kone og -wittwer, m. -s pl. ſ. sg. en Mand, ſom en kort Tid er uden Ægteſællen (i Spog). [af Straa.

Strohern (ſtrö-) aj. (ſjeldn.) Straa-,

Strom, m. -es -öme, Strømmen, c.; Strøm, c.; fig.: der - der Zeit; ogſaa: en ſtor Mængde: ein - von Thränen. [me; ſtimle.

Strömen, v. n. m. h. og a. ſtrøm-

Strömling, m. -es -e, Sild, almindelig -, øſterſøiſk -, c.

Stromweiſe, aj. ſtrømmevis.

Strophe, f. -n, Strophe, c.; d. A. Vers, n. [Stroppe, c.

Stropp, m. -es -e (el. -en) (Søfv.)

Stroſſe, f. -n, (i Bjergv.) en Afſats i Ertsgangene. Den, der afhugger Ertſen i ſaadanne Afſats kaldes -nhauer, m. -s pl. ſ. sg.

Ströter, m. -s pl. ſ. sg. (forældr.) Stratenrøver, c.

Strotzen, v. n. m. h. overfylde, i høieſte Grad opſpændt, ſtiv af indvortes Fylde; bugne; fig. mit etw. -, (undert.) prale.

Struck, m. -es ub. pl. et let Uldtøi af alleſlags Farver.

Structur, f. -en, Structur, c.

Strudel, m. -s pl. ſ. sg. Strudel, Hvirvel, c., Havſvælg, n.; -n, v. n. m. h. hvirle ſig, være meget urolig, ſættes i heftig Bevægelſe; -kopf, m. -es -öpfe, et libenskabeligt, hidſigt, opfarende Meſte.

Strumpf, m. -es -ümpfe, Bul, Stamme, Krop, c.; Strømpe, Hoſe, c.; -band, n. -es -änder, Strømpebaand, Hoſe-, n.; -ſtricker, m. -s pl. ſ. sg. Strømpeſtrikker, c.; -wirker, m. -s pl. ſ. sg. Strømpevæver, c.

Strunk, m. -es -ünke, Stilk, Stok, Stamme, c. (paa Planter).

Strunt, m. -es ub. pl. (Nordt.) Snavs, Dræk, n.; -jäger, m. -s pl. ſ. sg. Struntjæger (Fugl) c.

Strunze, f. -n, vulg. og foragt. et ſtort, ſtærkt Fruentimmer. [dom).

Struppe, f. -n, Muk, c. (Hæſteſyg-

Struppen, v. a. aktive med Magt; (Sydt.) ſammenkrympe, indſvinde.

Struppe, f. -n, ſ. Strupfe; d. A. ſ. Strippe. [(om Haaret).

Struppig, aj. d. A. pjuſket, ſtridt,

Stubbe, f. -n el. -n, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Stub, c.

Stübchen, n. -s pl. ſ. sg. et libet Kar; en liden Stue; Stob, n. (et Maal paa to Potter).

Stube, f. -n, Stue, c.

Stubensarreſt, m. -es -e, Stuearreſt, c.; -burſch, m. -en -en, d. A. Stuekammerat (Contubernal) c.; -gelehrte, m. -n -n, Stuelærd, c. (ſom ikke hjemler Verden uden af Bøger); -genoß og -geſell, m. -en -en, ſ. -burſch; -hündchen, n. -s pl. ſ. sg. Stuehund, c.; -mädchen, n. -s pl. ſ. sg. Stuepige, c.; -ſtech, aj. ſyg af for megen Indeſidden; -thür, f. -e, Stuedør, c.; -uhr, f. -en, Stueuhr, n.

Stüber, m. -s pl. ſ. sg. Næſeſtyver, c.; Styver, Kjøſtilling, c.

Stubich el. -übich, m. -es -e, Pakſad, n., -tønde, c.

Stück, n. -es -e, (med et Talord foran pl. ſ. sg.) Stykke, n. (i dette Ords Bem. i Dansk); die -e losbrennen, Kanonerne; in allen -en, i alle Sager, alle Omſtændigheder; von freien -en, af egen Drift.

Stück-faß, n. -ſſes -äſſer, Stykfad, n. (et ſtort Vinfad); -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Kanonſtøber, c.; -gut, n. -es -üter, Stykgods, n.; -junker, m. -s pl. ſ. sg. Stykjunker, c.; -knecht, m. -es -e, Stykknegt, -kudſk, c.; -kugel, f. -n, Kanonkugle, c.; -pulver, n. -s pl. ſ. sg. Kanonkrud, n.; -weiſe, aj. ſtykkevis; Stykke for Stykke; -werk, n. -es -e, Stykkeværk, n.: ſammenſat af enkelte Stykker; fig. ufuldkommen Kundſkab; -wiſcher, m. -s pl. ſ. sg. Kanonviſter, c.; -zapfen, m. -s pl. ſ. sg. Kanonprop, c.

Stückchen, n. -s pl. ſ. sg. et libet Stykke; ogſaa: en liſtig Handling, en Streg.

Stückeln, v. a. udſtykke, dele i ſmaae Stykker; ſammenſtikke, ſammenſætte af ſmaae Stykker.

Stücken, v. a. udſtykke, dele i Stykker; ſtykke ſammen, ſammenſætte af Stykker: ein Kleid, das Tuch.

Student, m. -en -en, Student, c.; -jahre, pl. Studenteraar; -leben, n. -s ub. pl. Studenterliv, n.

Studium, n. -s -dien, Studium, n.

Studiren, v. a. eg n. m. h. ſtudere,

ſege at udforſke; auf etw.; eine S. –.

Studium, n. -s -dien, Studium, n.

Studirſtube, f. -n, Studereſtue, c.

Stufe, f. -n, Trin, Trappe-, n.; fig. Trin, n., Grad, c.; (i Bjergv.) et i Stenen indhugget Tegn; et afhugget Stykke Malm el. Steen.

Stufen, v. a. (i Bjergv.) ſlaae, hugge med Meiſelen.

Stufenerz, n. -es -e, (i Bjergv.) reen Ertz, ſom klot behøver at udſlaaes; -gang, m. -es -änge, gradviis Fremſkriden, Gradation, c.; -leiter, f. -n, Trappeſtige, c.; -jahr, n. -es -e, hvert ſyvende Aar af et Mſtes Levealder; Voxelaar, n.; -weiſe, av. gradvils; iſær fig. lidt efter lidt, efterhaanden.

Stuhl, m. -es -üble, (Dim. -ühlchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stol; Natſtol, c., Natſtrin, n.; fig. Stolgang, og Excrementerne ſelv; fig. (foræld.) fortſteligt Sæde; Dommerſæde, n.; nu blot om geiſtlige Fyrſters Throne, iſær Pavens; i Sammenſ. for: Ret, Jurisdiction, c.; f. Ex. Schöppen-; fig. blot i Haupt-, Hovedſtol, c. (foræld.) Støtte, c.

Stuhl-gang, m. -es -änge, Stolgang, Aadning, c.; ligel. Excrementer; -kappe, f. -n, Stolebetræk, n.; -lehne, f. -n, Rygſtød, n.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. holſteenſk Vogn; -zapfen, m. -s el. hyppigere -äpfchen, n. -s pl. ſ. sg. Stolgangspille, Purgeer-, Stik-, c.; -zwang, m. -es ub. pl. haardt Liv, Forſtoppelſe, Obſtruction, c.

Stülpe el. Stulpe, f. -n, Dækſel, Laag, n.; Hatteſtygge; Stovlekrave, c.

Stülpen, v. a. bedække med Laag, lægge Dækſel paa; omvende, omſtyrte, vende op og ned paa, endevende; ſlaae om, ſlaae op; iſær i Sammenſ.

Stumm, aj. ſtum, maalløs; ogſaa fig.

Stummel el. Stü-, m. (undert. n.) -s pl. ſ. sg. d. Æ. Stump, c., et lidet Stykke.

Stümmeln, v. a. afſtumpe, ſtubſe; brugeligere ver-; -lung, f. -en, Afſtumpning, c. [Maalesheb, c.

Stummheit, f. ub. pl. Stumhed,

Stümper, m. -s pl. ſ. sg. Stymper, Fuſker, c.; -ei, f. -en, Fuſkeri, n.; -haft, aj. ſtymperagtig; -n, v. a. og n. m. h. fuſke paa; ogſaa ſtümpeln.

Stumpf, aj. ſtumpet, af-; ſtump, ſløv; fig. er wird -, d. Æ. affældig, af Alder ſvag og kraftløs; -e Zähne, beige, ſmme af ſuur Frugt; -er Wein, ſlau, mat; -e Augen, tykke, dumme.

Stumpf, m. -es -ümpfe el. -en, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. -ümpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Stump, c., et lidet Stykke.

Stumpf-näſe, f. -n, Stumpnæſe, Brak-, c.; -näſig, aj. ſtumpnæſet, brak-; -ſchwanz, m. -es -änze, Stumprumpe, c.; -ſchwänzig, aj. ſtumprumpet; -ſinn, m. -es ub. pl. Sandſeſløvhed, Dumhed, c.; -ſinnig, aj. ſandſeſløv, dum, ſtupid; -ſinnigkeit, f. ub. pl. Sandſeſløvhed, c.; -winkel, m. -s pl. ſ. sg. Stumpvinkel, c.; -winkelig, aj. ſtumpvinklet.

Stümpfen (ſtu-), v. a. ſløve, gjøre ſtump, ſløv; d. Æ. gjøre ſtumpet, kappe.

Stümpler, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Stümper.

Stunde, f. -n, Time, c.; vor, auf einer -, for, paa en Times Tid; Dieblikt, n., Stund, c.: keine ruhige - haben; zur -, paa Dieblikket; zur gewöhnlichen -, til ſædvanlig Tid; ſobald die - ſchlägt, Klokken; ¼ Miil; en liden Deel af et ſtort Rum; (hos Landm.) ¼ Deel af en Cirkel; fig. d. Æ. Underviisning, ſom gives timevis; Time, c.

Stunden, v. a. beſtemme Tiden; give Tid, give Stunder, give Friſt.

Stunden-glas, n. -es -äſer, Timeglas, n.; d. Æ. Time, c.; -lang, aj. ſom varer een el. flere Timer; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. Timelærer, c.; -rufer, m. -s pl. ſ. sg. Nattevægter, c.; -weiſe, aj. timevis; -zeiger, m. -s pl. ſ. sg. Timeviſer, c.; d. Æ. Timeglas, n.; Solviſer, c.

Stündig, aj. ſom varer een Time; blot i Sammenſ. zwei - ꝛc.

Stündlich, aj. ſtedſe, beſtandig, til enhver Time; fra Time til Time.

Stunze, f. -n, (n. St.) et Slags Kar, Balle, Strippe, c.

Stur, aj. (Nordt.) ſuur; fig. vred, forbittret.

Sturm, m. -es -ürme, Storm, c. (i dette Ords Bem. i Danſk).

Sturm-bock, m. -es -öcke, Stormbuk, c. og -dach, n. -es -ächer, St-tag, n. (ſom fordum brugtes ved Stormlyden); -glocke, f. -n, St-klokke, c.; -haube, f. -n, St-hue, c.; Kruſſnekke (Musling); -hut, m. -es -üte, St-hat, c.; -leiter, f. -n, St-ſtige; Brand-, c.; -ſchritt, m. -es -e, St-ſtridt, m.; -vogel, m. -s -ögel, St-fugl (Procellaria), Petrel, c.; -voll, aj. ſt-fuld; -wetter, n. -s pl. ſ. sg. St-veir, n.; -wind, m. -es -e, St-vind, c.

Stürmen, v. 1) n. m. h. ſtorme (gjøre en heftig af en voldſom Bevægelſe hidrørende Larm; iſær om Vinden); ogſaa impers. es ſtürmt; d. Æ. klemte, røre Stormklokken. 2) a. ſtorme, be-: ein Haus -; eine Feſtung -, løbe Storm mod.

Stürmer, m. -s pl. ſ. sg. Stormer, Be-, c.; et ſtormende Mſte.

Stürmiſch, aj. ſtormende, heftig, frembruſende.

Sturz, m. -es -ürze, Styrtning, c., et pludſeligt Fald, et pludſeligt Anfald;

Stump, c., Stykke, n., Strid, c. (unødvendt.) Kar, n.; det som styrtes; (i Bjergv.) f. Stürze.

Stürzacker, m. -s -äcker, den for første Gang pløiede Ager.

Stürze, f. -n, Laag, Dækſel, n. (i Bjergv.) Stedet, hvor den udbrugbare Jord henkaſtes.

Stürzel el. -urzel, m. -s pl. ſ. sg. Stump, c., et libet Stykke.

Stürzen, v. 1) n. m. ſ. styrte: mit dem Pferde, in das Zimmer. 2) a. styrte: Einen; ſich ins Waſſer; einen König von dem Throne; Einen in Unglück -; styrte: vende det øverſte nederſt; pløie en Brakmark førſtegang; lægge Laag paa; d. T. (undert.) dække, be-; -zung, f. ub. pl. Styrtning, c.

Stürzkarren, m. -s pl. ſ. sg. Styrtekarre, c.

Stute, f. -n, Hoppe, c.; -nfüllen, n. -s pl. ſ. sg. Hoppefol, n.; -nmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Stutmeſter, c.; -rei, f. -en, Stutteri, n.

Stutfüllen, n. ſ. Stuten-.

Stutz, m. -es -e, Stump, c., en kort, ſtumpet Ting (kortere end andre af dens Art); Sted, Puf, n.; Stubſighed, Egenſindighed, Haardnakkenhed, c.; auf den -, i en Stubs, Haandsvending.

Stutzärmel, m. -s pl. ſ. sg. Halværme, n. (paa Fruentimmerklæder); -bart, m. -es -ärte, Knebelsbart, n.; -büchſe, f. -n, en kort, tyk Kugledsſe, kortere end ſædvanlig; -glas, n. -es -äſer, Stubsglas, n. (Vinglas med en kort Fod); -ig, aj. ſtubſende, forbauſet; -ohr, n. -es -en, et Dyr, iſær en Heſt el. en Hund med afſtubſet Øre; -perrücke, f. -n, en kort, rund Paryk, ſom ikke naaer længer end til Nakken; -rohr, n. -es -e, ſ. -büchſe; -ſchwanz, m. -es -änze, Stumprumpe, c.; -uhr, f. -en, Taffelur, n.

Stütze, f. -n, Støtte, Stive, c.

Stutzen, v. 1) a. ſtubſe, ſtække, afkappe: einem Hunde die Ohren; einen Baum. 2) n. m. h. ſtubſe, blive forundret over; prange, falde i Øinene; (n. St.) bytte, tuſſe; (fjeld.) ſtede heftig til hinanden.

Stützen, v. a. ſtøtte, understøtte, ſætte Stive til; fig. ſich auf etw. -, ſtøtte ſig til, ſtole paa, forlade ſig paa.

Stützer, m. -s pl. ſ. sg. en kort, ſtumpet Ting; d. T. Stadsjunker, Sprabebadſe, c.

Styl, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Stil, Skrivemaade, c.; -iſt, m. -en -en, Stilliſt, Skribent, c.

Styx, m. -es (el. ſ. Nom.) pl. -e, Styx, c.

Suade, f. ub. pl. Suada, c.

Subaltern, m. -en -en, Subaltern, c.

Subject, n. -es -e, Subject, n.

Sublimat, n. -es -e, Sublimat, n.

Subordination, f. ub. pl. Subordination, c.

Subſcription, f. -en, Subſcription, c.

Subſidien, pl. ub. sg. Subſidier.

Subſiſtenz, f. ub. pl. Subſiſtens, c.

Subſtantiv, n. -s -e el. -a, Subſtantiv, Hovedord, n.

Subſtanz, f. -en, Subſtans, c.

Subſtitut, m. -en -en, Subſtitut, c.

Subtilität, f. -en, Subtilitet, c.

Subtraction, f. -en, Subtraction, c.

Succeſſor, m. -s -en, Succeſſor, c.

Succurs, m. -es ub. pl. Succurs, c.

Suche, f. ub. pl. (Jagtſp.) Stovershundenes Opſnuſen; Hundeſnuden.

Suchen, v. a. ſøge, lede efter: etw. -; ſøge, anſøge om: ein Amt; gjøre ſig Umage for, tragte efter: etw. zu erlangen -; fig. d. T. was haſt du hier zu -? at gjøre, at beſtille? etw. darunter -, have en Hensigt med, have Noget under; er ſucht etw. darin, ſætter et Slags Fortrin i; geſucht, ſøgt, libt tvungent (om Landsprodukter).

Sucher, m. -s pl. ſ. sg. Søger, c.: en Perſon, ſom ſøger; (hos Saarlæger) et Inſtrument, hvormed et Saar og dets Dybde underſøges.

Sucht, f. ub. pl. Syge, c., en heftig iſær uordentlig Begierlighed; die fallende -, Epilepſie, c.; (forbum) ſmitſom Syge; nu blot brugelig om enkelte Sygdomme, iſær i Sammenſ.

Süchtig, aj. uſund, ſom libt efter libt foraarſager Bylder og Saar; eine -e Haut, ſom er ſeen til at læges; (i Sammenſ.) ſom har Syge, ſyg.

Sud, m. -es -üde, Kog, n.; Kogning, c., ſaa meget, ſom paa engang koges.

Süd, m. -es ub. pl. Syd, Sønden, Sønder; Sydvind, Sønden-, c.

Süd-frucht, f. -üchte, Sydfrugt, c.; -gegend, f. -en, ſydlig Egn; -land, n. -es -änder, Sydland, n.; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Sydlænder, Sydbo, c.; -lich, aj. ſydlig; -oſt, aj. indecl. ſydoſt; -oſtwind, m. -es -e, Sydoſtvind, c.; -pol, m. -es -e, Sydpol, c.; -ſee, f. ub. pl. Sydhavet, det ſtille Hav; -wärts, av. mod Syd, ad Sønder til; -weſt, aj. indecl. ſydveſt; -wind, m. -es -e, Sønden-vind, c.

Sudel, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Pyt, Pøl, c.; -buch, n. -es -ücher, d. T. Kladde, Kladdebog, c.; -ei, f. -en, Sudleri, Svineri, Fjødsleſt Arbeide; -koch, m. -es -öche, ſvinſk, urenlig Kok; Svinepels, c.; -n, v. a. og n. m. h. ſudle, ſvine; arbeide, malt, ſkrive ꝛc. urenligt og ſlet.

Süden, av. (blot med nogle præp.) Syd, Sønden: aus, nach, gegen -.

Süder, aj. (blot i Sammenſ.) ſydlig.
Süderſee, f. ub. pl. ſ. Sudſee.
Sudler, m. -s pl. ſ. sg. Sudler, Fuſker, c. iſær: en ſlet Maler.
Suhle, ſ. ſ. Sühlache.
Sühlen, v. a. d. T. (n. St.) ſole; ſich herum –, ſole ſig i Snavſet.
Sühlache, f. -n, Sole, n., Pol, c.
Sühne, f. -n, Soning, Ud-, c.; (Retsſp.) mindeligt Forliig: die – verſuchen. [ſone, ſor-.
Sühnen, v. a. (digter. óg foræld.) Sujet (l. Süſchäb) n. -s -e, Sujet, n.
Suite (l. Swite) f. -n, Svite, c.
Sultan, m. -s -e, (-inn, f. -en) Sultan (-inde), c.
Sulze, f. -n, Sylte, c., en ſalt, ſtorknet Suppe; ogſaa Sülze; (n. St.) Saltværk, n. [melk.
Sülzmilch, f. ub. pl. tyk, ſuur Faare-
Sumach, m. ſ. Schmack.
Summarien, pl. ub. sg. ſummariſk Indhold; -ariſch, aj. ſummariſk.
Summe, f. -n, Sum, c.; -n, v. 1) a. ſummere, addere. 2) n. m. d. lobe op, blive til en Sum; ſich –, ſumme ſig.
Summen, v. n. m. h. ſurre, brumme ſom Bier ꝛc.
Sumpf, m. -es -ümpfe, Sump, Pol, Pyt, c.; (undert.) Vandbeholdning, c.; -ig, aj. ſumpig; (undert.) morads; -vogel, m. -s -ögel, Sumpfugl, c.
Sumſen, v. n. m. h. ſurre, brumme ſom Bier.
Sund, m. -es -e, Sund, n.
Sünde, f. -n, Synd, Overtrædelſe, c.; -nfall, m. -es -alle, Syndefald, n.; -nknecht, m. -es -e, Syndetræl, c.; -nluſt, f. -üſte, Syndelyſt, c.; -nſchuld, f. ub. pl. Syndeſkyld, c.
Sünder, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Synder (-inde) c.
Sündfluth, f. -en, Syndflod, d. T. ofte: Overſvømmelſe, c.
Sündhaft, aj. ſyndig, tilbøielig til Synd; -igkeit, f. ub. pl. S-hed, c.
Sündig, aj. ſyndig, ſyndefuld, tilbøielig til Synd.
Sündigen, v. n. m. h. ſynde.
Sündlich, aj. ſyndig; -keit, f. ub. pl. S-hed, c.
Superfein, aj. ſuperfiin.
Superintendent, m. -en -en, Superintendent, c.
Superlativ, m. -s -e, Superlativ, n.
Suppe, f. -n, (Dim. Süppchen, n. -s pl. ſ. sg.) Suppe, c.; fig. Maaltid, n.; d. T. (undert.) enhver tyk Fugtighed; -nlöffel, m. -s pl. ſ. sg. Suppeſtee, c.; -nſchüſſel, f. -n, Suppeſkaal, Terrin, c.; -nteller, m. -s pl. ſ. sg. Suppetallerken, c. [Suppe.
Suppicht, aj. ſuppeagtig, ſom ligner
Supplement, n. -es -e, Supplement, n.
Supplik, f. -en, Supplik, c.; -ant, m. -en -en, Supplikant, c.
Surrogat, n. -es -e, Surrogat, n.
Süß, aj. ſød (i dette Ords Bem. i Dansk); -es Waſſer, ferſk Vand (modſat Sovand). [ge; en Ælſterinde.
Süßchen, n. -s pl. ſ. sg. en ſød Pi-
Süße, f. ub. pl. Sødhed, c.
Süßelei, f. -en, ſede Ord, Smiger, Sletfhed, c. [vædmelig ſødt.
Süßeln, v. n. m. h. lugte el. ſmage
Süßen, v. 1) n. m. h. ſødme. 2) a. ſøde, gjøre ſød. [c.; Lakritsſtræ, n.
Süßholz, n. -es ub. pl. Lakritsrod,
Süßigkeit, f. Sødhed, c.; ub. pl.; et ſødt Legeme, en meget behagelig Ting; Smigreri, n.; pl. -en.
Süßlich, aj. ſødagtig.
Suſter el. Süſter, f. -n, (Nordt.) Søſter, c.
Sybarit, m. -en -en, Sybarit, c.
Sylbe, f. -n, ſ. Silbe.
Sylphe, m. -n -n, Sylphe, c.
Symbol, n. -s -e el. -um, n. pl. -bola, Symbol, n.
Symmetrie, f. ub. pl. Symmetrie, c.
Sympathie, f. (3 Stav.) -n (4 Stav.) Sympathie, c.; -thiſiren, v. n. m. h. mit Einem, ſympathiſere.
Symphonie, f. -n, Symphonie, c.
Symptom, n. -es -e, Symptom, n.
Synagoge, f. -n, Synagoge, c.
Syndicat, n. -es -e, Syndicat, n.
Syndicus, m. -ci -ci, Syndicus, c.
Synode, f. -n, Synode, c.
Synonym, n. -es -e, Synonimum, n.
Syntax, f. -en, Syntax, c.
Syphilis, f. ub. pl. Syphilis, c.
Syrup, m. -es pl. (om ſtere Slags) -e, Sirup, c.
Syſtem, n. -es -e, Syſtem, n.; -atiſch, aj. ſyſtematiſk.

T.

T, en Conſonant; det tyvende Bogſtav i ABC, udtales med Luftens ſtærkere Udſtødelſe end d. Th betegner kun en enkelt Lyd, ſom ligner t.

Tabak, m. -s pl. (om ſtere Slags) -e, Tobak, c.; -sblatt, n. -es -ätter, Tobaksblad, n.; -sdoſe, f. -n, Tobaksdaaſe, c.; -shändler, m. -s pl. ſ. sg.

Tobakshandler, c.; -spfeife, f. -n, Tobakspibe, c.; -spinner, m. -e pl. f. sg. Tobakspinder, c.; -spinnerei, f. -en, Tobakspinderi, n.

Tabelle, f. -n, Tabel, c.

Tableau, n. -s -s, Tableau, n.

Tabulàt, n. -es -e, Tabulat, n.

Tabulett, n. -es -e, Tabulet, c.; -kræmer, m. -e pl. f. sg. Bisfekræmmer, c. [Haanden.

Tachtel, f. -n, Daft, n., Slag med

Tact, m. -es -e, Takt, c.; -fest, aj. taktfast; -festigkeit, f. ub. pl. Taktfasthed, c.; -mæßig, aj. taktmæssig.

Tactik, f. ub. pl. Taktik, c.

Tadel, m. -s pl. f. sg. Ufuldkommenhed, Feil, Mangel, Bræk, Lyde, c.; Dadel, c.; mest ub. pl.; -hæft, aj. dadelværdig; d. S. (undert.) dadlesyg; -hæftigkeit, f. ub. pl. D-hed, c.; -los, aj. dadelfri; -n, v. a. dadle: Einen, eine S., etw. an Dim.; -sucht, f. Dadlesyge, -lyst, c.; -süchtig, aj. dadlesyg, dadlelysten.

Tadler, m. -s pl. f. sg. Dadler. c., et dadlesygt Møe.

Tafel, f. -n, (Dim. Täfelchen, n. -s pl. f. sg.) Tavle, Skriver-, Regne-, c.; et stort Bord, især Spisebord; fig. og ub. pl. Taffel; Maaltid, n.

Tafel-bier, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Bordøl, Madøl, n.; -decker, m. -s pl. f. sg. Taffeldækker, c.; -gelder, pl. ub. sg. Taffelpenge (som ønskes til en fornem Herres Taffel); -gut, n. -es -üter, Taffelgods, n. (hvis Indkomster ere bestemte til en fornem Herres Taffel); -musik, f. ub. pl. Taffelmusik, c.; -schneider, m. -s pl. f. sg. (hos Skræddere) en Svend, som efter Mesterens Død forestaaer Værkstedet; -tuch, n. -es -ücher, stor Borddug, c.; -uhr, f. -en, Tafleluhr, n.; -zeug, n. -es ub. pl. Bordtøi, Dækketøi, n. (til store Spiseborde). [Taffel, spise.

Täfeln, v. n. m. h. (i Spøg) holde

Täfeln, v. a. panele, beklæde med Bræder; -lung, f. ub. pl. Panelen, c.

Täfelwerk, n. -es -e, Panelværk, n.

Taffet (Tafft) m. -s pl. (om flere Slags) -e, Taft, n.; -band, n. -es -änder, Taftes Baand, n. [Taft.

Taffeten el. Tafften, aj. Taftes, af

Tag, m. -es -e, Dag, c.; Døgn, n.; fig. en paa visse Dage bestemt, høitidelig Forsamling; blot i Sammensætninger: Landtag ꝛc.; blot pl. et Menneskes Levetid; (i Bjergv.) Jordens Overflade; (undert.) en ubestemt Tid overh.: nærmester -e, med det første; heut zu -e, i vore Dage; in den - hinein leben, leve ubekymret; etw. an den - bringen, forlyste; es liegt am -e, det er aabenbart.

Tag-blind, aj. dagblind; -eule, f. -n, Lemændsugle, c.; -gehalt, m. -es ub. pl. daglig Løn; Dagpenge; -scheu, aj. dagskyg; -schläfer, m. -s pl. f. sg. Natteravn, c., almindelig Aftenbakke (Fugl); -täglich, aj. dagligdags; -wache, f. -n, Dagvagt, c.; -weise, aj. dagvis.

Tage-arbeit, f. -en, Dagarbeide, n. (som foretages om Dagen); Dagværk, n.; -bericht, m. -es -e, Dagberetning, Bülletin, c.; -blatt, n. -es -ätter, Dagblad, n.; -buch, n. -es -ücher, Dagbog, Journal, c.; -dieb, m. -es -e, d. S. Dagtyv, Lediggænger, c.; -fahrt, f. -en, (i Retssp.) en bestemt Tidspunkt, Frist, Termin, c.; -lohn, m. (n.) -es, Dagløn, c.; -löhner, m. -s pl. f. sg. Daglønner, c.; -marsch, m. -es -e, Dagmarsch, c.; -reise, f. -n, Dagreise, c.; -ronde, f. -n, Dagrend, c.; -schläger, m. -s pl. f. sg. Natteravnens Hørunge (Fugl); -wähler, m. -s pl. f. sg. Dagvælger, c. (Spøgmand, som beregner heldige og uheldige Dage); -weise, av. dagvis; -werk, n. -es -e, Dagværk, n.; saa meget Arbeide, som en Haandarbeider paa een Dag kan forrette; (m. St.) et Markmaal, saa megen Ager, som kan pløies paa een Dag; -zeit, f. -en, Dagstid, Dag, c.; bestemt Tid, Termin, Frist, c. (ved Kjøbsluttninger).

Tagen, v. n. m. h. mest upers. es tagt, det dages.

Tages-anbruch, m. -es ub. pl. Dagens Indbrud, n.; Dagbrækning, c.; -befehl, m. -es -e, Dagbefaling, c.; -helle, f. ub. pl. Dagslysning, c.; -licht, n. -es ub. pl. Dagslys, n.; -zeit, f. -en, Dagstid, c.

Tägig, aj. (blot i Sammensætninger) som varer een el. flere Dage: ein -, zwei-.

Täglich, aj. daglig.

Taille (l. Talje) f. -n, Taille, c.

Takel, n. -s pl. f. sg. Skibsblok, Talje, c.; Takkel, n.; -n, v. a. takle, til-: ein Schiff; -werk, n. -es ub. pl. Takkelværk, n.

Taktik, f. f. Tactik.

Talàr, m. -es -e, Talar, c.

Talent, n. -es -e, Talent, n.

Talg, m. og n. -es ub. pl. Talg, Tælg (udtales Tælle), c.; -en, v. b. S. 1) n. m. h. indeholde Talg. 2) a. tælle: das Haar; bringe, foraarsage Talg el. Fedt; -icht, aj. talgagtig, som ligner Talg; -ig, aj. besmurt med Talg, tælet; -licht, n. -es -er, Talglys, (Tælle-), n.

Talisman, m. -s -e, Talisman, c.

Talje, f. -n, Taille, c.

Talk, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Talk, -steen, c.

Talmud, m. -s ub. pl. Talmud (Jødernes Lovbog), c.

Tamarinde, f. -n, Tamarinde; c.

Tamariske, f. -n, Tamarisk (Busk-vært). [sg. Tambur, c.

Tambour (l. Tambur) m. -s pl. s.

Tamis, m. -es pl. (blot om fiere Slags) -e, Tamis (et Slags glat, glindsende Bomuldstøi).

Tand, m. -es ub. pl. Tant, Forsænglighed, Fjas, c.; Spog, Skjemt, c.; (foræld.) Sladder, c.

Tandelei, f. -en, Fjas, c., Legeværk, Børneværk, Narteri, n.; d. T. Noleri, n., Tøyen, c.

Tandeler el. -ndler, m. -s pl. s. sg. Fjante, c., En, som fjaser; d. T. Nøs-ler, Nøleryer, c.

Tandelhaft, aj. fjasende, naragtig, fjantet, legende; d. T. nelevorn; -ig-keit, f. -en, N-hed, F-hed, c.; Tilbøieligheden og Færdigheden til Fjaseri.

Tandeln, v. n. m. h. fjase, spøge, lege; d. T. nøle, tøve. [græs, n.

Tang, m. -es ub. pl. Tang, c., Hav-

Tangel, f. -n, Granbar, n.; de runde, spidse Blade paa -holz, n. -es -ölzer, Naaletræ, n.

Tangent, m. -en -en, Tangent, c.

Tannapfel, m. s. Tannenzapfen.

Tanne, f. -n, Fyr, c.; -napfel, m. -s -äpfel, s. -nzapfen; -nbaum, m. -es -äume, Fyrretræ, n.; -nfink, m. -en -en, Dvæker, hen uægte Bogfink (Fugl); -nheher, m. -s pl. s. sg. Skovskade, c. (Fugl); -npapagei, m. -en -en, Korsnæb, korsnæbbet Kjærnebider (Fugl); -nzapfen, m. -s pl. s. sg. Grantop, c.; -nöle, n.; -kogle, c.

Tannen, aj. Fyrres, af Fyrretræ.

Tannicht, m. -es -e, et Krat af Fyrretræer.

Tante, f. -n, Tante, c.

Tanz, m. -es -änze, (Dim. Tänzchen, n. -s pl. s. sg.) Dands, c.; fig. Larm, Stri, c.; -boden, m. -s -öden, D-e-bod, D-esal, c.; -kunst, f. ub. pl. D-e-konst, c.; -lust, f. ub. pl. D-elyst, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. D-emester, c.; -saal, m. -es -äle, D-esal, c.; -schuh, m. -es -ühe, D-esko, c.; -stunde, f. -n, D-etime, c.

Tanzen, v. a. og n. m. h. dandse.

Tänzer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Dandser (-inde) c.

Tapet, n. -es -e, foræld. og endnu blot i den Talem. etw. auf das - bringen, bringe paa Tapetet, gjøre til Gjenstand for Samtalen.

Tapete, f. -n, Tapet, n.; -nhändler, m. -s pl. s. sg. Tapethandler, c.

Tapezerei, f. -en, Tapetseri, Betræk, n.; -ziren, v. a. tapetsere, betrække; -rung, f. Tapetsering, c.; -zirer, m. -e pl. s. sg. Tapetmager, Tapetserer, c.

Tapfer, aj. tapper; (foræld.) god, nyttig, brugbar, fast, stærk ɔc.; -keit, f. ub. pl. Tapperhed, c.

Tapir, m. -s, Tapir, Anta, c. (et amerikansk Pattedyr).

Tappe, f. -n, d. T. (foragt.) Lab, c.; en bred, plump Haand; ligel. en saadan Fod; -n, v. n. m. h. rore plumpt paa; klunte, gaae klodset; rave omkring, famle i Mørke.

Tappisch, aj. d. T. klunket, plump, ubegavet i sine Bevægelser.

Tara el. **Tare**, f. ub. pl. Thara, c.

Tarantel, f. -n, Tarantel (et Slags Ebberkop).

Tarif, m. -es -e, Tarif, c.

Tarok el. **Tarock**, n. -es ub. pl. Tarok, c., -spil, n.

Tartane, f. -n, Tartane, et Slags smaae Skibe i det middellandske Hav.

Tartar, m. -s -n, tartarsk Hest.

Tartar, m. -en -en, Tartar, c.

Tartsche, f. -n, (fordum) et libet, halvrundt Skjold.

Tasche, f. -n, (Dim. Täschchen, n. -s pl. s. sg. Lomme, Taske, c.; (n. St.) Dask, n., Slag med den flade Haand.

Taschen-buch, n. -es -ücher, Lommebog, c.; -geld, n. -es -er, L-penge; -krebs, m. -es -e, Taskekrabbe, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. L-kniv, c.; -spieler, m. -s pl. s. sg. Taskenspiller, c.; -tuch, n. s. Schnupftuch; -uhr, f. -en, L-uhr, n.; -wörterbuch, n. -es -ücher, L-ordbog, c.

Taschner, m. -s pl. s. sg. en Haandværksmand, som overtrækker Kofferter, udstopper Stole ɔc.

Tas, m. -sses -sse, Hob, Bunke, c. (især Halm, Neg ɔc.); Gulv, n. (i en Lade). [pl. s. sg.) Kop, c.

Tasse, f. -n, (Dim. Täßchen, n. -s

Tastatur, f. ub. pl. Taskatur, c.

Taste, f. især pl. -n, Taster (paa Instrumenter).

Tasten, v. a. og n. m. h. berøre, tage fat paa, føle med flad el. udspændt Haand.

Taster, -zirkel, m. -s pl. s. sg. en Passer med krumme Been.

Tatsche, f. -n, d. T. (Dim. Tätschchen, n. -s pl. s. sg.) Dask, især: Mund-, n.

Tatze, f. -n, (Dim. Tätzchen, n. -s pl. s. sg.) Lab (Dyrefod), c.; d. T. (foragt.) en plump Haand.

Tau, n. -es -e, Toug, n. (især paa Skibe).

Taub, aj. døv; fig. (undert.) ufølsom; kraftløs; tom; uden Kjerne, gold: eine -e Nuß; -e Kohlen; -e Nesseln, dode; das ist keine -e Nuß werth, ikke en Pibe Tobak værd.

Taube, f. -n, Due, c. (Uden Forskjel af Kjøn, men skal dette nærmere bestemmes, saa hedder Hannen der Tauber el. Täuber, Täuberich, Duerik, Handue, c., og Hunnen die Taube

el. Täubinn); -nhaus, n. -es -äuſer, Duehuus, n.; -nmiſt, m. -es ub. pl. Duemøg, n.; -nneſt, n. -es -er, Duerede, c.; -nſchlag, m. -es -äge, Duesſlag, n. [dæmpe.

Täuben, v. a. ſ. Betäuben; fig.

Tauber, m. -s pl. ſ. sg. og Täuberich, m. -es -e, Duerik, Handue, c.

Täuberling, m. -es -e, ſ. Täubling.

Taubheit, f. ub. pl. Døvhed, c.

Täubinn, f. ſ. Taube.

Täubling, m. -es -e, en Art ſpiſelige Champignoner.

Taubſtumm, aj. døvſtum.

Tauchen, v. 1) n. m. h. dykke, dukke; fig. ſtjule. 2) a. dyppe ned; ſtjule; ſich -, dukke i Vandet.

Taucher, m. -s pl. ſ. sg. Dykker, c., En, ſom dykker i Vandet; Lommen, en Art Svømmefugl; -glocke, f. -n, Dykkerklokke, c.; -huhn, n. -s -ühner, Solommen (Fugl).

Tauchvogel, m. -s -ögel, Dykker, c.; en Art Vandfugle, ſom dukke i Vandet.

Tauf-becken, n. -s pl. ſ. sg. Døbebækken, n., -fond, c.; -bund, m. -es ub. pl. Daabspagt, c.; -name, m. -ns -n, Døbenavn, n.; -ſchein, m. -es -e, Døbeſeddel, c.; -ſtein, m. -es -e, Døbefteen, -fond, c.; -zeug, n. -es ub. pl. Chriſtentøi, n.; -zeuge, m. (-ginn, f.) ſ. Pathe.

Taufe, f. -n, Daaben, Daabens Sacramente; -n, v. a. døbe: ein Kind; eine Glocke; ein Schiff; (foræld.) dukke i Vandet. [Døbren.

Täufer, m. -s ub. pl. (i Bibelen)

Täufling, m. -es -e, et Barn el. en Proſelyt, ſom ſkal døbes.

Taugen, v. n. m. h. due, være brugelig til Noget; d. A. (undert.) nytte, være god.

Taugenichts, m. pl. ſ. sg. d. A. Drog, n., Degenigt, Uſelstyg, c.

Tauglich, aj. duelig, brugbar; -keit, f. ub. pl. D-hed, B-hed, c.

Taumel, m. -s ub. pl. Svimmel, Dvhed, Tumlen, c.; fig. Tummel, c. (Lidenſkabernes); -ig, aj. fortumlet, ſvimmel, ør; -n, v. n. m. h. tumle, ſvimle. [c., et Slags Duer.

Taumler, m. -s pl. ſ. sg. Tumling,

Tauſch, m. -es -e, Tuſken, c.; Bytte, n.; Tuſkhandel, c., Magelkifte, n., Byttehandel, c.; -en, v. n. m. h. tuſke, bytte: mit Dim.; undert. ogſaa a. eine S., tildytte ſig.

Täuſchen, v. a. Dinen, føre bag Lyſet, ſtuffe, bedrage; -chung, f. -en, Stuffelſe, c., Bedrageri, n.

Täuſcherei, f. -en, (ſjeld.) Bedrageri, Bedrag, n. [handel, c.

Tauſchhandel, m. -s ub. pl. Tuſk-

Tauſend, M-tal, (indecl. undt. naar det ſtaaer uden Subſt., da har det i Dat. -en) tuſind; oſte: overmaade mange.

Tauſend, n. -es -e, Tuſinde, n., en Mængde af tuſind Eenheder; zu -en, i tuſindvis; der -! interj. for Pokker! hillemænd! daß dich der -! Pokker tomme efter dig!

Tauſendſer, m. -s pl. ſ. sg. (i Regnet.) Tuſinder, c.; -erlei, aj. indecl. tuſind Slags; -fach og -fältig, aj. tuſindfold, tuſinde Gange; -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. d. A. Tuſindkonſtner, c.; -mal, av. rigtigere: tauſend Mal, tuſinde Gange; -malig, aj. ſom ſteer tuſinde Gange; -ſchön, n. -es ub. pl. Tuſindſkjøn, -frydd (Plante), c.; -ſte, D-tal, tuſindſte, hver tuſinde.

Tauwerk, n. -es ub. pl. Tougværk, n.

Tax, m. -es -e, ſædvanligere der Taxus, Taxusbaum, Tax, c., Taxustræ, n.

Taxation, f. -en, Taxation, c.

Taxator, m. -s -en, Taxerer, Vurderingsmand, c. [lag.

Taxe, f. -n, Taxt, c.; en Art Paa-

Taxiren, v. a. taxere, vurdere; -rung, f. -en, Taxering, c.

Taxordnung, f. -en, Taxtanordning, c.

Taxus, m. (indecl.) Taxustræ, n., Tax, c. [Narciſſer).

Tazette, f. -n, Tazet, c. (en Art

Teich, m. -es -e, Dam, Park, c.; -fiſch, m. -es -e, Damfiſk, Ferſkvands-Fiſk, c.; -fiſcherei, f. -en, Ferſkvands-Fiſkeri, n.; -gräber, m. -s pl. ſ. sg. Damgravet, Park-, c.

Teig, m. -es pl. (om ſtere Slags) -e, Dei, c.; -icht, aj. bleb ſom Dei, deiagtig; -ig, aj. deiet; -ige Birnen, melede Pærer; -rad, n. -es -äder, (Dim. -ädchen, n. -s pl. ſ. sg.) Deihjul, Sperrefern, n. (ſom bruges i Kjøkkener).

Telegraph, m. -en -en, Telegraph, c.

Telle, f. -n, d. A. Pyt, Vand-, c.

Teller, m. -s pl. ſ. sg. Tallerken, c.; -lecker, m. -s pl. ſ. sg. Tallerkenſlikker, Snyltegjeſt, c.; -münze, f. -n, et Slags ſlade Pærer i Form af en Tallerken; -tuch, n. -es -ücher, Servet, c.

Tempel, m. -s pl. ſ. sg. Tempel, Gudshuus, n.; -herr, m. -n -en, Tempelherre, c. [ment, n.

Temperament, n. -es -e, Tempera-

Temperatur, f. -en, Temperatur, c.

Tempo, n. -s, Tempo, n.

Tempus, n. pl. -pora, Tempus, n.

Tenakel, n. -s pl. ſ. sg. Tenakel, Manuſkript-Klemme, c. (hos Bogtr.).

Tendenz, f. -en, Tendents, c.

Tenne, f. -n, Lo, c., Loguld, n.

Tenor, m. -s -e, Tenor, c. (i Muſiken); -iſt, m. -en -en, Tenoriſt, c.

Teppich, m. -es -e, Tæppe, Dække, Betræk, n. [weiſe, av. terminoliſ.

Termin, m. -es -e, Termin, c.; -

Terne, f. -n, Terne, c. (i Lotteri).
Terpentin, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Terpentin, c.; -ōl, n. -es ub. pl. Terpentinolie, c.
Terasse, f. -n, Terrasse, c. (hos Maslerne) Forgrund i et Landskab.
Terrine, f. -n, Terrine, c.
Tertie, f. -n, Terts, c. (i Musiken, Fegtekonsten, og i forskjellige Kortspil; 60de Deien af et Minut).
Terzerōl, n. -es -e, Terzerol, c.
Terzett, n. -es -e, Terzet, c.
Tesching, f. -n, et Slags smukke Ringer.
Test, m. -es ub. pl. (n. St.) Bliant, c. (et leeragtigt Mineral); en tyk, sei Urenlighed.
Testament, n. -es -e, Testament el. -e, n.; -arisch, -ntlich, aj. testamentarisk, Testaments-.
Teufe, f. -n, (i Bjergv.) Dybde, c.
Teufel, m. -s pl. s. sg. Djævel, c.; fig. er meget ondt Mskr.; ein armer, natrischer -, et stakkels, naragtigt Mske.; des -s werden, fortvivle.
Teufelei, f. -en, Djævelskab, n.; Djævels Kei; især fig. en slet Streg.
Teufelsdreck, m. -es ub. pl. Djevelsbræk, n.
Teuflisch (teufelisch) aj. djævelsk; især fig. hoist lastefuld, ond, slem.
Teute, f. -n, (n. St.) s. Düte.
Teutsch, (de forkrinligste Skribentere skrive deutsch) s. Deutsch.
Text, m. -es -e, Text, c.; Dim. den - lesen, fig. læse En sin Text, give Irettesættelse.
Thal, n. -es -äler, (i den høiere Stil -e) (Dim. -älchen, n. -s pl. s. sg.) Dal, c.; -lille, f. -n, Lilledal, c.
Thaler, m. -s pl. s. sg. Daler, c. (Sølvmynt el. et Repræsentativ af denne Myntś Værdi).
That, f. -en, Daad, Gjerning, Handling, Bedrift, c.; in der -, fig. virkeligen, sandeligen, i Sandhed.
Thatenreich, aj. baadrig.
Thäter, m. -s pl. s. sg. Gjerningsmand, c.: (i Sammensk.) En, som foreteger en Gjerning; Ophavsmand til en ond Bedrift.
Thatig, aj. virksom; især: driftig, arbeidsom; -keit, f. ub. pl. B-hed, D-hed, A-hed, c.
Thätlich, aj. voldsom, vældelig; Einen - beleidigen, ved Handlinger og ikke alene med Ord; -keit, f. -en, B-hed, c. [Uvirksomhed, c.
Thatlosigkeit, f. ub. pl. Daadløshed.
Thatsache, f. -n, Kjendsgjerning, en virkelig Begivenhed.
Thau, m. -es pl. (sjeldn.) -e, Dug, c.; -bogen, m. -s pl. s. sg. en Bue, som sees, naar Solstraalerne brydes i Duggens Dunster; -en, v. n. m. h. blot uperf. es thauet; dugge, der falder Dug; tes; -ig, aj. d. A. dugget, vædet af Dug; -wetter, n. -s ub. pl. Tøveir, n.; -wind, m. -es -e, mild Vind (hvormed det tør).
Theater, n. -s pl. s. sg. Theater, n.; -wesen, n. -s ub. pl. Theatervæsen, n.; -atralisch, aj. theatralsk.
Thee, (1 Stav.) m. -s (2 Stav.) pl. (om flere Slags) -e (2 Stav.) Thee, c.
Thee-büchse, f. -n, Theedaase, c.; -kanne, f. -n, Theekande, c.; -kessel, m. -s pl. s. sg. Theekjedel, c.; -staude, f. -n, Theebusk, c.; -tisch, m. -es -e, Theebord, n.; -wasser, n. -s ub. pl. Thevand, n.
Theer (el. bedre Ther) m. el. n. -es ub. pl. Tjære, c.; -en, v. a. tjære; -hütte, f. -n, Tjærehytte, c.; -ig, aj. tjæret; -quelle, f. -n, Tjærevæld, n.; -tonne, f. -n, Tjæreande, c.
Theidung el. Theiding, f. (forældr.) Frist, Termin, c.; Forliig, n.; Forsvarstale, c.; Sladder, c.
Theil, m. (n.) (m. naar et Hele er deelt i ubestemte, uligе Dele: der - eines Buches; n. naar det er deelt i bestemte, lige Dele: das Erbtheil, das Drittheil) -es -e, Deel, Part, c.; fig. Indeel: - an etw. haben, nehmen; (i Bjergv.) das -, den 32te Deel af et Interessentskab (Zeche); (undert.) to modsatte Personer el. Hobe; (i Retssp.) Part, c., Parti, n.; ich an meinem -e, el. meines Theils, for min Deel, hvad mig angaaer.
Theil-bar, aj. deelig, afkillelig; -barkeit, f. ub. pl. D-hed, A-hed, c.; -genoß, m. -ssen -ssen, og -haber, m. -s pl. s. sg. Deelhaver, Deeltager, En, som har Deel med i; Participant, c.; -haft, aj. deelagtig, som har Deel i: einer S. (Gen.) -; d. A. delelig; -haftig, aj. deelagtig: einer S. (Gen.); -haftigkeit, f. ub. pl. Deelagtighed, c.; -nahme, f. ub. pl. Deeltagelse, c.; -nehmend, aj. deeltagende; -nehmer, m. -s pl. s. sg. Deeltager, c.; En, som bestræber sig for at faae Deel i; -nehmung, f. -en, Deeltagelse, c.; -weise, av. deelvis.
Theilen, v. a. dele: etw. in vier Theile; -lung, f. -en, Deling, c.
Theiler, m. -s pl. s. sg. Deler, c.; (i Regnek.) Delingstal, n., Divisor, c.
Theilig, aj. (blot i Sammensk.) som bestaaer af Dele.
Theils, av. el. snarere ej. deels, tildeels, for en Deel.
Theilungs-glied, n. -es -er, (i Logik) Delingsled, n.; -recht, n. -es ub. pl. D-ret, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. D-tegn, n. [c. s. Deist.
Theist (2 Stav.) m. -en -en, Theist,
Thema, n. pl. -ten, Thema, n.
Theolog, m. -en -en, Theolog, c.;

-le, f. ub. pl. Theologie, c.

Theorbe, f. -n, et muſikalſk Inſtrument, ſom ligner en Lut.

Theorem, n. -s -e, Theorem, n.

Theorie, f. -n, Theorie, c.

Theriak, m. -es ub. pl. Theriak (en vis Medicin mob Gigt, og for mange Dvægſygdomme). [Thermometer, n.

Thermometer, n. el. m. -s pl. ſ. sg.

Theuer, (-er el. theurer, -ſt), aj. dyr; dyrebar; ſig. die -e Zeit, (Dyrtid, c.); er iſt -, han ſælger altid til høie Priſer; wie - iſt das? hvad koſter det? høitidelig; iſær i: hoch und - verſichern, høit og helligt; (forældr.) ſtor; ſtærk og tapper. [Dyrhed, c.

Theuere el. Theure, f. ub. pl. (ſjeldn.)

Theuerung el. Theurung, f. -en, Dyrhed, Koſtbarhed, c.; dyr Tid (Dyrtid), c.

Thier, n. -es -e, enhver levende Skabning; Dyr, n.; iſær: et firfoddet paa Landet levende Dyr; (Jagtſy.) Hunnen blandt Raa- og Daa-Vildtet.

Thier-art, f. -en, Dyreart, c.; -arzneiſchule, f. -n, Veterinairſkole, c.; -arzt, m. -es -ärzte, Dyrlæge, Veterinair, c.; -fell, n. -es -e, Dyreſkind, n.; -garten, m. -s -ärten, Dyrehave, c.; -gefecht, n. -es -e, Dyrefegtning, c.; -geſchichte, f. -n, Dyrenes Naturhiſtorie; -geſchlecht, u. -es -e, Dyreſlægt, c.; -haut, f. -äute, Dyrehud, c.; -heit, f. ub. pl. Dyriſkhed, c.; -iſch, aj. dyriſk; ufornuftig, uſædelig, fælk; -kampf, m. -es -ämpfe, Dyrekamp, c.; -kreis, m. -es -e, (i Aſtronomien) Dyrekredſen; -maler, m. -s pl. ſ. sg. Dyrmaler, c.; -pflanze, f. -n, Dyreplante (Zoophytum); -reich, n. -es -e, Dyrerige, n.; -ſtück, n. -es -e, Dyrſtykke, n.

Thon, m. -es ub. pl. Leer, n.; -art, f. -en, Leerart, c.; -artig, aj. leeragtig; -erde, f. ub. pl. Leerjord, c.; -gefäß, n. -es -e, Leerkar, n.; -icht, aj. leeragtig; -ig, aj. leeret.

Thönern, aj. Leer-, af Leer.

Thor, 1) n. -es -e, Port; iſær Stads-, c. 2) m. -en -en, Daare, Taabe, Gjæk; vulg. Nar, c.; (i Bibelen) en Ryggesløs, Ugudelig; (forældr.) Affindig, c.

Thor-fahrt, f. -en, ſ. -weg; -flügel, m. -s pl. ſ. sg. Portfløi, c.; -geld, n. -es -er, Portpenge; -glocke, f. -n, Portklokke, c.; -riegel, m. -s pl. ſ. sg. Portſlaa, c.; Skudde for Porten; -ſchlieſſer, m. -s pl. ſ. sg. Portner, c.; -ſchluß, m. -ſſes ub. pl. Portens Lukkelſe; Tiden, naar Porten lukkes; -ſchlüſſel, m. -s pl. ſ. sg. Portnegle, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Portſkriver, Acciſe-, c.; -wärter, m. -s pl. ſ. sg. Portner, c.; -weg, m. -es -e, Portvei, c., en Port, ſom blot er beſtemt til at Vogne kunne kjøre derigj-; -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Portſeddel, c.

Thran, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Tran, c.; -brennerei, f. -en, Tranbrænderi, n.

Thräne, f. -n, en rindende Draabe; iſær: Taare, c.; (n. St.) Drone, Randbl, c.; -nfiſtel, f. -n, Taarefiſtel, c.; -nlos, aj. taareles; -punct, m. -es -e, Taarepunkt, c. (to Huller i Øienkrogene); -nſtrom, m. -es -ſme, Taarestrom, c.; -nvoll, aj. taarefuld.

Thränen, v. n. m. h. lade Draaber rinde: der Weinſtock thränt; iſær: fælde Taarer.

Threſor, n. ſ. Treſor.

Thron, m. -es -en el. -e, Throne, c.; ſig. den høieſte Øverighed, iſær den kongelige og keiſerlige Magt og Værdighed; -erbe, m. -n -n, Thronarving, c.; -fähig, aj. thronberettiget; -folge, f. ub. pl. Thronfølge, c.; -folger, m. -s pl. ſ. sg. Thronfølger, c.; -himmel, m. -s pl. ſ. sg. Thronhimmel, c.

Thronen, v. n. m. h. (digter.) throne, ſidde paa Thronen, herſke; ſig. befinde ſig paa et Sted, ſom paa en Throne.

Thun, v. i. a. og n. m. h. gjøre, handle, forrette, beſtille, lade, anſtille ſig: recht, übel, wider das Geſetz -; ſeine Arbeit -; Dim. etw. kund -; eine Bitte -, bede; eine Heirath -, ægte; eine Predigt -, prædike; eine Frage -, ſpørge; einen Angriff -, angribe; zur Sache -; dazu -; mit Dim. el. etw. zu - haben; es iſt mir darum zu -; es iſt darum zu -, det angaaer dette, kommer derpaa an; es iſt darum el. damit gethan, det er ude, det er tabt; Waſſer in den Wein -, komme, helde, ſkjænke, øſe; blöde -, bekannt-, lade, anſtille ſig; ſehr nach etw. -, forlange heftigt; ſehr um Einen -, beklage; böſe - el. er thut, als wenn er böſe wäre, lader ſom, anſtiller ſig; Dim. nichts -, gjøre En intet Dadt, ingen Skade; es thut Noth, det er nødvendigt. [ſien, Handling, c.

Thun, n. -s ub. pl. Gjøren, Hand-

Thunfiſch, m. -es -e, Thunfiſk, ſpanſk Makrel.

Thunlich, aj. gjerlig, mulig; raadelig; let; -keit, f. ub. pl. G-hed, M-hed, R-hed, c.

Thür, f. -en (-e, f. -n) Dør, c.; vor der -, ſig. for Døren, nær (ſaavel om Tiden ſom Stedet).

Thür-angel, f. -n, Dørhængſel, -ſtabel, c.; -feld, n. -es -er, Dørfylding, c.; -flügel, m. -s pl. ſ. sg. Dørfløi, c.; -hüter, m. -s pl. ſ. sg. Dørvogter, c.; -pfoſte, f. -n, Dørpoſt, c.; -ſchwelle, f. -n, Dørtærſkel, c.; -ſteher, m. -s pl. ſ. sg. Dørvogter, c.; -ſtück, n. -es -e, Dørſtykke, n. (Maleri over en Dør);

-wärter, m. -s pl. ſ. sg. Dørvogter, c.
Thurm, m. -es -ürme, (Dim. -ürmchen, n. -s pl. ſ. sg.) Taarn, n.; fig. Fængſel, n.; -bau, m. -es -e, Taarnbygning, c.; -falke, m. -n -n, Kirkefalk, c.; -glocke, f. -n, T-klokke, c.; -ſpitze, f. -n, T-ſpidſe, c.; -uhr, f. -en, T-uhr, n.; -wachter, m. -s pl. ſ. sg. T-vægter, c.
Thurmen, v. a. taarne.
Thurmer, m. -s pl. ſ. sg. Taarnvægter, c.
Thymian, m. -s ud. pl. Timian, c.
Tief, aj. dyb: ſechs Zoll -; eine -e Schüſſel; ein -er Fluß; - in das Land hinein; -e Töne; ſich - neigen; ein -es Stillſchweigen; ein -er Schlaf.
Tiefe, f. -n, Dydde, Dydhed, c. (ſaavel egentl. ſom fig.).
Tiefſinn, m. -es ud. pl. Dydſindighed.
Tiefſinnig, aj. dydſindig; -keit, f. ub. pl. D-hed, c.
Tiegel, m. -s pl. ſ. sg. Digel, trebenet Leerpotte, c.; en tung Meſſingcl. Jernplade ved en Bogtrykkerpreſſe, ſom falder paa Arket, der ſkal trykkes.
Tiene, f. -n, (m. St.) Strippe, trebenet Ballie, c.
Tiger, m. -s pl. ſ. sg. Tiger, c.; fig. ethvert andet Dyr, der er plettet lig en Tiger; -fell, n. -es -e, Tigerſkind, n.; -fleckig, aj. tigerplettet; -hund, m. -es -e, Tigerhund (en tigret Hund); -katze, f. -n, Tigerkat, c.: (en Art vilde, tigrede Katte; en tam, tigret Huuskat); -n, v. a. tigre, forſyne med Tigerpletter; iſær partic. getigert, tigret; -thier, n. -es -e, Tiger, c., -dyr, n.
Tilgen, v. a. udrydde, ødelægge: das Ungeziefer -; eine Schuld -, udſlette af Gjeldsbogen el. betale Gjelden, afgjøre; -gung, f. -en, U-liſe, D-liſe; Afgjørelſe, c. [mien og Medicinen).
Tinctur, f. -en, Tinctur, c. (i Chymie).
Tinte, f. -n, Blæk, n.; (hos Malerne) Tinte, Farvernes konſtige Sammenblanding; -nfaß, n. -ſſes -aſſer, Blækhorn, -huus, n.; -nfiſch, m. -es -e, Blækfiſk, -ſprutte, c.; -nflaſche, f. -n, Blækflaſke, c.; -nwein, m. -es -e, et Slags mørkered Viin; -nwurm, m. ſ. -fiſch.
Tirade, f. -n, Tirade, c.
Tiſch, m. -es -e, Bord, n.; fig. Spiisning ved et Bord, Maaltid, n. ub. Art. og pl.; Maden, Retterne paa Spiſebordet.
Tiſch-bier, n. -es -e, Bordøl, n.; -freund, m. -es -e, Bordven, Mundven, Snyltegjeſt, c.; -ganger, m. -s pl. ſ. sg. Koſtgænger, c.; -gebet, n. -es -e, Bordbøn, c.; -geld, n. -es -er, Koſtpenge; -genoß, m. -ſſen -ſſen, Koſtgænger; Bordkammerat, c.; -gerätd, n. -es ub. pl. Bordtøi, n.; iſær Dækketøiet til et Bord; -geſellſchaft, f. -en, Bordſelſkab, Spiſe-, n.; -korb, m. -es -örbe, Dækkekurv, c.; -meſſer, n. -s pl. ſ. sg. Bordkniv, c.; -rede, f. -n, Tale over Bordet, munter Tale under Spiisningen; -trunk, m. -es ub. pl. Bordbrik, c.; -tuch, n. -es -ücher, Borddug, c.; -wein, m. -es -e, Bordviin, c.; -zeit, f. ub. pl. Spiſetid, c.; -zeug, n. -es -e, Bordtøi, n.
Tiſchen, v. n. m. h. b. T. bække Bordet; ſpiſe, ſidde til Bords. [ker, c.
Tiſcher, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Snedker, c.; -arbeit, f. -en, S-arbeide, n.; -handwerk, n. -es -e, S-haandværk, n.
Titel, m. -s pl. ſ. sg. Titel, c.: (paa en Bog; Rang og Værdighed); d. T. (undert.) Paaſkud, n., Forevendding, c.; (forældl.) Tøddel over Bogſtaver; -blatt, n. -es -ätter, Titelblad, n.; -ſucht, f. ub. pl. Titelſyge, c.
Titular, av. titulair (blot i Sammenſ.).
Titulatur, f. -en, Titulatur, c.
Toaſt, m. (l. Tohſt) Toaſt, Skaals Udbringen.
Toback, m. ſ. Tabak.
Toben, v. n. m. h. raſe, bruſe, tage grumt affted, ſteie meget.
Tobſucht, f. ub. pl. (forældl.) Raſeri, n., Galenſkab, c.
Tochter, f. -öchter, Datter, c.
Tochter-kind, n. -es -er, Datterbarn, n.; -mann, m. -es -änner, D-mand, Svigerſøn, c.; -recht, n. -es -e, D-ret, c.; -ſohn, m. -es -öhne, D-ſøn, c.
Töchterchen, n. -s pl. ſ. sg. en lille Datter; iſær: en kjær Datter.
Töchterſchule, f. -n, Dattreſkole, c.
Tockiren, v. a. (i Malerk.) gjøre ſtærke, kjække Streg.
Tod, m. -es ub. pl. Død, c.; mit -e abgehen; eines natürlichen -es ſterben; zum -e krank ſeyn, være dødſyg; ich bin des -es, dødſens; durch tauſend -e gehen, døe tuſind Gange.
Tod-bett, n. -es -e, blot fig. Dødſeng, c.; -feind, m. -es -e, Dødsfjende, dødelig Fjende, c.; -feindſchaft, f. -en, Dødsfjendſkab, n.; dødeligt Fjendſkab; -krank, aj. dødſyg, dødelig ſyg; -ſünde, f. -n (i Theol.) Dødſynd, c.
Todes-angſt, f. ub. pl. Dødsangſt, c.; -art, f. -en, Dødsmaade, c.; -engel, m. -s pl. ſ. sg. Dødsengel, c.; -fall, m. -es -älle, Dødsfald, n.; -furcht, f. ub. pl. Dødsfrygt, c.; -gefahr, f. -en, Dødsfare, c.; -jahr, n. -es -e, Dødsaar, n.; -kälte, f. ub. pl. Dødskulde, c.; -kampf, m. -es ub. pl. Dødskamp, c.; -qual, f. ub. pl. Dødsqval, c.; -ſchlaf, m. -es ub. pl. Dødsſøvn, c.; -ſchweiß, m. -es ub. pl. Dødsſved, c.; -ſtrafe, f. -n, Dødsſtraf, c.; -ſtunde, f. -n, Dødstime, c.; -tag, m. -es -e, Dødsdag, c.; -urtheil, n.

-es -e, Dødsdom, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Dødstegn, n.

Tödlich, (af Nogle tödtlich) aj. dødelig, ſom foraarſager Døden, ſom er forbunden med Livsfare; -keit, f. ub. pl. Dødelighed, c.

Todt, aj. død; ein -er, en Død (om begge Kjøn); fig. død, livløs, ikke fyrig: eine -e Sprache; eine -e Farbe; ein -er Ort; Linien - ſchießen, ſkyde ihjel.

Tödten, v. a. dræbe; ogſaa fig. i nogle Tilfælde, døde, undertrykke.

Todten-acker, m. -s pl. ſ. sg. Kirkegaard, c.; -amt, n. -es -ämter, Sjælemesſe, c.; -bahre, f. -n, ſ. Bahre; -blaß, aj. dødbleg; -bläſſe, f. ub. pl. Dødbleghed, c.; -eule, f. -n, et Slags Natugle; -farbe, f. ub. pl. Ligfarve, en Afdøds blege Farve, Dødsfarve, c.; -farbig, aj. ligfarvet, dødbleg; -geſpräch, n. -es -e, Samtale i de Dødes Rige; -glocke, f. -n, Ligklokke, c.; -gräber, m. -s pl. ſ. sg. Graver, c.; Aadselgraver (Insect); -hemd, n. -es -e, Ligſkjorte, c.; -knochen, m. -s pl. ſ. sg. Dødningbeen, n.; -kopf, m. -es -öpfe, Dødningehoved, n.: fig. d. T. Blaakorn, Kornblomſt, c.; en Art Aber; en Art Sommerfugle; -mal, n. -es -äler, Gravſ. Begravelſesgilde, n.; -ſchein, m. -es -e, Dødsattеſt, c.; -ſchlaf, m. -es ub. pl. d. T. Dødsſøvn, c.; -topf, m. -es -öpfe, d. T. Urne, c. (hvori en Afdøds Aske gjemmes); -uhr, f. -en, ſ. Holzwurm.

Todtſchlag, m. -es -äge, Drab, Mord, n., Ihjelſlagen, c.; -ſchläger, m. -s pl. ſ. sg. Drabsmand, Morder, c.

Tödtung, f. ub. pl. Dræben, Myrden; Døden, Undertrykkelſe, c.

Tof, m. -es -e el. Topfſtein, m. -es -e, en kalkagtig, meget porøs Steenart, Sandſteen, c.

Toga, f. -'n, Toga, c.

Toilette, f. -n, Toilette, c.

Toleranz, f. ub. pl. Tolerance, c.

Toll, aj. raſende, forrykt, gal; uforſnuftig, urcajerlig: der -e Pöbel; d. T. beſynderlig, forunderlig, - taabelig, urimelig: ein -es Betragen.

Toll-apfel, m. -s -äpfel, Natſkygge (Plante; Solanum); -beere, f. -n, Galnebær, giftig Galnebær (Atropa Belladonna); -haus, n. -es -äuſer, Daarekiſte, c., Peſthuus, n.; -heit, f. Galſkab, Affindighed, c., Raſeri, n.; ub. pl.; Daarſkab, c., en beſynderlig, taabelig Handling; pl. -en; kopf, m. -es -öpfe, d. T. et opbruſende, illſindet Mſke.; -kraut, n. -es -äuter, et Navn paa forſkjellige Urter, hvis Nydelſe foraarſager Raſeri; -kühn, aj. dumdriſtig; -kühnheit, f. -en, Dumdriſtighed, c.; -wurm, m. -es -ürme, en langagtig Orm, ſom Hundene ſkal have under Tungen, og ſom ſkal foraarſage Galenſkab.

Tollen, v. n. m. h. være gal, handle ſom en Gal.

Tölpel, m. -s pl. ſ. sg. (foreld.) Klods, c.; fig. vulg. Tølper, c.; -ei, f. -en, vulg. Tølperagtighed, c.; -haft, aj. tølperagtig; -n, v. n. m. h. d. T. opføre ſig tølperagtig; -piſch, aj. vulg. tølperagtig.

Tomback, m. -es ub. pl. Tombak, n.

Ton, m. -es -öne, Tone, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); d. T. Melodi, c.

Ton-art, f. -en, Tonearf, c. (i Muſiken); -kunſt, f. ub. pl. Tonekonſt, c.; -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. Tonekunſtner, c.; -leiter, f. -n, Scala, c. (i Muſiken); -los, aj. tonels; -feyer, m. -s pl. ſ. sg. Componiſt, c.; -ſilbe, f. -n, den Stavelſe i et Ord, paa hvilken Tonen ligger; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Betoningstegn, n. (over en Stavelſe; i Muſiken) Node, c.

Tönen, v. 1) n. m. h. tone. 2) a. give ved Lyd tilkjende.

Tonne, f. -n, (Dim. Tönnchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tønde, c.; eine - Goldes (100,000 ₹).

Tonſur, f. -en, Tonſur, Kronragen, c.

Tontine, f. -n, Tontine, c.

Topas, m. -es -e, Topas, c., en guul gjennemſigtig Ædelſteen; -ſtein, m. -ſes -üſſe, en ægte, eftergjort Topas; en Topaſen i Farve lignende Kryſtal.

Topf, m. -es -öpfe, (Dim. Töpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Potte, c.; -gucker, m. -s pl. ſ. sg. Pottekiger, c.

Töpfer, m. -s pl. ſ. sg. Pottemager, c.; -arbeit, f. -en, P-arbeide, n.; -handwerk, n. -es -e, P-haandværk, n.; -thon, m. -es ub. pl. P-leer, n.; -werkſtatt, f. -ätte, P-værkſted, n., -zeug, n. -es -e, d. T. P-arbeide, n.

Töpfern, aj. Leer-, af Leer.

Topfſtein, m. ſ. Tof.

Topographie, f. -n, Topographie, c.

Topp! interj. d. T. top! nu vel! velan!

Topp, m. -es -e, (Sydt.) Top, c., øverſte Spids af en Mast; -ſegel, n. -s pl. ſ. sg. Bramſeil, n.

Torf, m. -es -e el. ogſaa Törſe, Tørv, c.; (n. St.) Tørvejord, c.; -moor, n. -es -e, Tørvemoſe, c.

Torkel, f. -n, (Sydt.) Vinpreſſe, c.

Torkeln, v. n. m. h. vulg. tumle.

Torniſter, m. el. n. -s pl. ſ. sg. Tornifter, m.

Tort, m. -es ub. pl. Tort, Stem, Vanære, Skade, Uret, c.

Torte, f. -n, (Dim. Törtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Tærte, c.

Tortur, f. ub. pl. Tortur, c.

Toſen, v. n. m. h. larme, ſuſe, bruſe (iſær om Vandet og Vinden).

Toffen, m. -s pl. ſ. sg. Klippetinde, c.

Toft, m. -es -e (Nordt.) Top, c., det Øverſte af en Ting; Buſk, c., en nedhængende Dvaſk.

Total, blot i Sammenſ. total, ganſke.

Toupet (l. Toupeh) n. -s -e, Touxpe, c.

Tour, f. -en, Tour, c.

Trab, m. -es -e, Trav, n.

Trabant, m. -en -en, Drabant, c.

Traben, v. n. m. h. trave, gaae i Trav; (forældr.) gaae, lobe.

Träber (af Andre Treber) pl. ub. sg. Maſk, c.; ogſaa det ſamme ſom Treſker.

Tracht, f. -en, Dragt, c.: (Byrde, ſom bæres; Klædedragt, Paaklædning); (i nogle Tilfælde) en Ting, ſom bæres, ſ. Gr. Lag, n. [beſtræbe ſig for.

Trachten, v. n. m. h. tragte efter,

Trächtig, aj. d. T. (om Dyr) drægtig, med Unger; (Sybt.) frugtbar; -keit, f. ub. pl. Drægtighed, c.

Tractament, n. -es -e, (naar der tales om et Gjeſtebud, en Behandling ꝛc. l. -mang; men om Soldaters Løning l. -ment) Tractement, n.

Tractat, m. -es pl. -e, naar det er Afhandling, men pl. -en, naar det er Tractat (Handels-, Freds-); -enmäßig, aj. tractatmæſſig.

Tractiren, v. a. behandle, opfere ſig mod; ſom v. n. underhandle; tractere, beværte.

Träg, aj. d. T. doven.

Tragant, m. -es ub. pl. Tragant, guul el. rødlig Gummi.

Tragbar, aj. ſom kan bæres, transporteerlig; frugtbar, frugtbringende; (om Dyr) drægtig.

Trage, f. -n, Bør, Bære-, Baare, c. (at bære Byrder paa).

Träge, aj. lad; d. T. doven.

Trage-balken, m. -s pl. ſ. sg. Dragebjælke, Stag-, c. (i Bygningsk.); -bett, n. -es -e, Bæreſeng, c., Portechaiſe til liggende Syge; -himmel, m. -s pl. ſ. sg. Bærehimmel, Baldachin, c.; -knoſpe, f. -n, Frugtknup, c.; -korb, m. -es -e, Bærekurv, c.; -ſeſſel, m. -s pl. ſ. sg. Bæreſtol, Portechaiſe, c.

Tragen, v. i. a. og n. m. h. bære: eine Laſt, etw. bei ſich -; fig. bære: frembringe: die Erde, der Baum trägt Früchte; (om firfoddede Dyr) være drægtig, gaae med Unger; kaſte af ſig, indbringe, bringe Nytte; have paa: einen Degen, ein Kleidungsſtück; ſich -, klæde ſig, være klædt; der Zeug, das Kleid trägt ſich gut, bliver ikke ſtetvere, idet man bærer det; etw. -, taale, bære, lide, lade udgaae over ſig; die Koſten -, betale; den Kopf hoch -, den Leib gerade -, holde; davon -, erholde, faae; etw. in das Buch -, indſkrive, indføre; Eines Namen, Freundſchaft für Einen, føre, have; blot ſom v. n. die Kanone trägt nicht ſo weit, naaer, rækker ikke; das Fernrohr trägt nicht weit, trækker ikke.

Träger, m. -s pl. ſ. sg. Drager, Bærer, c.: en Perſon, ſom bærer Noget; en Ting, ſom bærer Noget; iſær en Bjælke, Dragebjælke, Slag-, c.; -lohn, m. -es ub. pl. Dragerlon, c.

Trägheit, f. ub. pl. Ladhed; d. T. Dovenſkab, c.

Tragiſch, aj. tragiſk. [dragelig.

Traglich, aj. (forældr.) taalelig, for-

Tragödie, f. -n, Tragoedie, c., Sorgſpil, n.; fig. en ſorgelig Begivenhed.

Trällern, v. a. og n. m. h. tralle, ſmaanynne.

Tram, m. -es -e, (ſjeldn.) Bjælke, c.

Traminer, m. -s pl. ſ. sg. en Art Vinſtokke og dens Vær.

Tramontana, f. Tramontana.

Trampel, m. -s pl. ſ. sg. Klods, Klodrian, Klumpfod, c.; -thier, n. -es -e, Dromedar, c., Trampeldyr, n., Kameel med to Pukler.

Trampeln, og **trampen**, v. n. m. h. d. T. trampe, ſtampe. [dvæle.

Trandeln, v. n. m. h. d. T. nele,

Trank, m. -es -änke, Drik, c., et flydende Legeme, ſom man drikker, ub. pl. og blot i Forbindelſe med Speiſe; ellers Getrank; en flydende Medicin; i denne Bem. ogſaa das Tränkchen.

Tranke, f. -n, Vandeſted, Drikkeſted, n. (for Kreature).

Tranken, v. a. vande, give at drikke, (meſt om Dyr); fig. vande, forſyne med Vand: eine Wieſe; befugte, lade gjennemtrække af Vandet: Papier mit Oel -.

Trankgeld, n. ſ. Trink-.

Trankſteuer, f. -n, (n. St.) Skat af Drikkevare.

Transperent, n. Transparent, n.

Transport, m. -es -e, Transport, c.; -ſchiff, n. -es -e, T-ſkib, n.

Trappe, 1) ſ. -n, d. T. Spor, Fodtrin, n. 2) m. -n -n, Trappegaas, (Fugl) c.

Trappen, v. n. m. h. trampe, træde haardt; (Nordt.) gribe, paa-, attrapere.

Traſſant, m. -en -en, Transſant, c.; -ſſat, m. -en -en, Trasſat, Acceptant, c.; -ſſiren, v. n. m. h. trasſere: auf Einen; einen Wechſel.

Tratte, f. -n, Tratte, c.

Trau, f. ſ. Trauung.

Traube, f. -n, (Dim. -äubchen, n. -s pl. ſ. sg.) Drue, iſær Vin-, c.; -nartig, aj. drueagtig; -nbeere, f. -n, Vindruebær, n.; -nblut, n. -es ub. pl. Drueblod, n., -ſaft, c.; -nförmig, aj. drueformig; -nleſe, f. ub. pl. Vinhøſt, c.; -nſaft, m. -es -äfte, Drueſaft, c.; -nſtock, m. -es -öcke, Vin-

ſtok, c.; -weiſe, aj. druevilś.

Traubig, aj. indeholdende Druer.

Träublich, aj. drueagtig, ſom ligner Druer.

Trauen, v. 1) a. vie, copulere; (forældr.) ægte. 2) n. m. h. Tim., troe; (undert.) auf Einen, auf etw., forlade ſig paa, ſtole paa, lide paa; ſich, d. T. for: ſich getrauen: ich traue mir, jeg driſter, underſtaaer mig til; mem: ich traue mich nicht hin, vover ikke at begive mig derhen.

Trauer, f. ub. pl. Sorg, Sorgmodighed, Kummer, c.; fig. Sorg, Sorgeklædning, c.

Trauer-binde, f. -n, Sorgeſlor om Armen; -fall, m. -es -älle, ethvert ſorgeligt Tilfælde; iſær Dødsfald, n.; -flor, m. -es -öre, Sorgeſlor, n.; -gedicht, n. -es -e, Sorgedigt, n.; -geſchichte, f. -n, en ſorgelig Hiſtorie el. Tildragelſe; -haus, n. -es -äuſer, Sorgehuus, Lig-, n.; -jahr, n. -es -e, Sorgeaar, n.; -kleid, n. -es -er, Sorgeklædning, c.; -mantel, m. -s -äntel, Sorgekappe, c.; -muſik, f. -en, Sorgemuſik, c.; -rede, f. -n, Sorgetale, c.; -ſchleier, m. -s pl. ſ. sg. Sorgeſlør, n.; -ſpiel, n. -es -e, Sorgeſpil, n.; -zeit, f. ub. pl. Sorgetid, c.

Trauern, v. n. m. h. ſørge: være ſorgfuld, bedrøvet: um el. über Einen el. etw.; bære Sorgeklæder: um el. über ſeinen Vater; d. T. ogſaa wegen ſeines Vaters; tief -, med ganſke ſorte Klæder.

Traufe, f. -n, Tagdryp, n.; det Sted, hvor Tagdryppene falde; (n. St.) Tagrende, c.; aus dem Regen in die - kommen, af Aften i Ilden, af Dynen i Halmen.

Träufeln, v. a. og n. m. h. og ſ. dryppe, falde draabevis ned.

Träufen (forældr.) traufen, v. a. og n. m. h. og ſ. (ſjeldn.) dryppe, falde draabevis.

Traulich, aj. fortrolig, tillidsfuld; -keit, f. -en, F-hed, T-hed, c.

Traum, m. -es -äume, Drømmen, c. ub. pl.; Drøm, c.; fig. Indbildning, forvirret Foreſtilling, c.; -bild, n. -es -er, Drømmebillede, n.; -buch, n. -es -ücher, Drømmebog, c.; -deuter, m. -s pl. ſ. sg. Drømmeudtyder, c.; -geſicht, n. -es -er, Drømmeſyn, n.; -gott, m. -es -ötter, Drømmegud, c.

Traumen, v. a. og n. m. h. drømme: ich träumte el. es träumte mir; fig. von etw., indbilde ſig det.

Träumer, m. -s pl. ſ. sg. Drømmer, c.; -ei, f. -en, d. T. blot fig. Drømmeri, n.; -iſch, aj. ligeſom i Drømme.

Traun, av. (forældr.) ſandeligen, viſſeligen, i Sandhed.

Traurede, f. -n, Vielſestale, c.

Traurig, aj. ſørgmodig, ſorrigfuld, bedrøvet, bekymret; ſørgelig, bedrøvelig; -keit, f. ub. pl. S-ghed, S-dhed, Bedrøvelſe, Bekymring; Sørgelighed, c.

Trauring, m. -es -e, Fæſtenring, c.

Trauſchein, m. -es -e, Vielſesattest, c.

Träuſchen, v. n. m. h. (ſjeldn.) ſprøite, ſprudde.

Traut, aj. meget kjær, dyrebar.

Trauung, f. -en, Vielſe, Copulation, c.

Treber, f. ſ. Træber.

Trecken, v. a. og n. m. h. (Nordt.) trække.

Trekkſchüte, f. -n, (Nordt.) Trækkib, n. (et Slags Fartøier, ſom af Mſter. el. Hefte trækkes paa Kanalerne).

Treff, m. -es -e, vulg. et droit Slag.

Treffen, v. i. a. træffe, ramme: Einen mit einem Schuſſe; das Ziel; auf etw. -; fig. ſich getroffen finden, fühlen, ſole ſig truffet; Einen -, antræffe; die Reihe trifft mich, kommer til mig; den rechten Weg -, træffe, finde; getroffen, gjættet; das iſt nicht treffend, træffende, paſſende; eine Veirath -, foranſtalte; Anſtalten zu etw. -, gjøre.

Treffen, n. -s pl. ſ. sg. Træfning, Fegtning, c., Slag, n.; en Mængde i Slagordenen opſtillede Soldater.

Treffer, m. -s pl. ſ. sg. (i Spil, iſær Lotteri) det Nummer, det Lod, ſom træffer, vinder.

Trefflich, aj. blot fig. fortræffelig, ypperlig; (i Spog) meget, dygtig; -keit, f. ub. pl. F-hed, Y-hed, c.

Treib-eis, n. -es ub. pl. Drivis, c.; -haus, n. -es -äuſer, Drivhuus, n.; -jagen, n. -s pl. ſ. sg. et Slags Jagt, hvorved Vildtet, ſom ſkal jages, drives ſammen paa eet Sted. De Folk, ſom bruges til ſaaledes at ſammendrive Vildtet kaldes -leute, pl. ub. sg.; -ſchacht, m. -es -ächte, (i Bjergv.) en Grube, af hvilken Ertſen bringes ved Hjelp af Göpel, ſ. dette Ord; -zeug, n. -es -e, (Jagtſp.) Drivetoi, n.

Treibe-s (Treib-s) beet, n. -es -e, Drivkaſſe, Miſtbænk, c.; -herd, m. -es -e, (i Hytteværkerne) Drivovn, c. (hvori Veivet ſtilles fra Blæret); -ofen, m. -s -öfen, ſ. -herd.

Treiben, v. i. 1) n. m. h. og med Henſyn til Stedet m. ſ. drive, gaae omkring, blot d. T. i herum - el. ſich herum -; fig. drives frem, drive; iſær om livloſe Legemer, ſom om Vexterne, voxe ſærdeles ſtærk. 2) a. drive: einen Keil in den Spalt; den Teig -, udvide ved at ſlaae; getriebene Arbeit, drevet Arbeide; das Waſſer treibt ein Rad; die Gewächſe -, (ved kunſtig Varme); Wiſſenſchaften -, dyrke; (i Bjergv.) adſtille det med Solvet blandede Bly fra hinut; Erz -, trække Ert-

ſen op af Gruben ved Hjelp af Göpel, ſ. dette Ord; Linen in die Flucht; das Vieh; jage paa en egen Maade; ſ. Treibjagen.

Treiber, m. -s pl. ſ. sg. Driver, c. (et Mſk., ſom driver, næſten i alle Verbets Bem.) Tilſkynder, c.

Tremel, m. -s pl. ſ. sg. (n. St. d. T.) Knippel, Haandſpade, c.

Tremſe (Tramſe) f. -n, (Nordt.) blaa Kornblomſt, c.

Tremulant, m. -en -en, Tremulant, c.

Treunbar, aj. adſtillelig; -keit, f. ub. pl. K-heb, c.

Trennen, v. a. ſtille, ad-; -nnung, f. -en, Adſtillelſe, c.

Trenſe, f. -n, Trendſe, c.

Trepan, m. -es -e, Trepan, c., Hjerneboer, n. [f. -n, Trappetrin, n.

Treppe, f. -n, Trappe, c.; -nſtufe, Treſchäck, n. -es ub. pl. Treſak (et Slags Kortſpil).

Treſor, u. -s -e, Treſor, c.

Treſpe, f. ub. pl. vild Havre, Klinte, Heire, c.

Treſſe, f. -n, Treſſe, Galon, c.; -nhut, m. -es -üte, Treſſehat, c.; galoneret Hat.

Treſter, pl. ub. sg. Maſt, c.; iſær Skallerne af de udpreſſede Vindruer; -wein, m. -es ub. pl. ſlet Vin, tynd Vin.

Treten, v. i. 1) n. m. ſ. træde, trine: auf etw., in das Waſſer -; auf die Füße -, ſtaae op; zu Eim. -; an das Fenſter -; fig.: der Saft tritt in die Bäume; in ein Amt -, tiltræde; bei Eim. in Dienſte. 2) a. træde: Linen -; Linen auf die Zehen -; etw. in den Koth -; ſich etw. in den Fuß -; den Wein -; die Bälge der Orgel el. die Orgel -; fig. (om Hanfuglene) træde, befrugte.

Treter, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom træder; (iſær blot i Sammenſ.).

Treu, aj. tro, troſaſt, trolig.

Treu-fleißig, aj. meget flittig; -geſinnt, aj. troſaſt ſindet; -herzig, aj. trohjertet, troſtyldig; -herzigkeit, f. ub. pl. Trohjertethed, Troſtyldighed, c.; -lich, aj. trolig; -los, aj. troløs; -loſigkeit, f. ub. pl. Troløshed, c.

Treue, f. ub. pl. Troſaſthed, Troſtab, c.; auf Treu und Glauben, paa Tro og Love; bei meiner Treu, b. T. paa min Ære.

Triangel, m. -s pl. ſ. sg. Triangel, c.

Tribüne, f. -n, Tribune, c.

Tribunal, n. -es -e, (-äle) Tribunal, n.

Tribut, m. -es -e, Tribut, c.

Trichter, m. -s pl. ſ. sg. Tragt, c.; fig. en kegledannet Indning; -förmig, aj. tragtformig.

Trieb, m. -es -e, Skud, n., Spire, c. (paa Træer og Vexter); Drift, c. (blot i nogle Tilfælde) ub. pl.; iſær Rettigheden at drive ſit Kvæg paa el. igj- et Sted; Drift, c.; bet, der drives: ein - Ochſen; Driven, c.; fig. Drift, Tilbøielighed, c.

Triebfeder, f. -n, Drivefjeder, c.: (en elaſtiſk Fjeder; iſær fig. Bevægegrund, c.); -rad, n. -es -äder, Drivhjul, n.; -ſand, m. -es ub. pl. Flydeſand, c. [kerne) Baandbriver, c.

Triebel, m. -s pl. ſ. sg. (hos Bøs-

Triefaufe, n. -s -n, rindende, flydende Line; (foragt.) b. T. et Mſk. med ſaadanne Line; Suureie, c.

Triefaugig, aj. ſuureiet.

Triefen, v. rgl. og i. n. m. b. drype, ſalde i Draaber: das Blut trieft aus der Wunde; die Augen -; die Kleider - von dem Regen.

Triegen, Triegeri, Trieglich, ſ. Trü-.

Trieſter, f. ſ. b. T. Treſter.

Trift, f. -en, Flugt, Fart, Bevægelſe; ub. pl. Drift, Kvæg-, c.; Overbred, n.; iſær Brakmark, ſom tjener Kvæget til Græsning; ogſaa Rettigheden at græsſe ſit Kvæg paa en Andens Mark, ub. pl. das Triftrecht, die Triftgerechtigkeit, die Hut.

Triftig, aj. ſtærk, vigtig, gyldig: -e Gründe; eine -e Entſchuldigung; (om Skibe) drivende: das Schiff iſt -, driver; -keit, f. ub. pl. K-hed, G-hed, c.

Triller, m. -s pl. ſ. sg. Triller, c. (i Muſikken); -n, v. n. m. h. d. T. ſlaae Trille.

Trillion, f. -en, Trillion, c.

Trink-bar, aj. drikkelig; -keit, f. ub. pl. D-hed, c.; -gelag, n. -es -e, Drikkegilde, n.; -geld, n. -es -er, Drikkepenge; -geſchirr, n. -es -e, Drikkekar, n.; -glas, n. -es -äſer, Drikkeglas, n.; -lied, n. -es -er, Drikkeſang, -viſe, c.; -ſpruch, m. -es -üche, Skaal, Toaſt, c.

Trinken, v. i. u. og n. m. h. drikke: Wein, Bier, Waſſer -; den Brunnen -, bruge Brønden; beſidde Færdighed i og Vane til at drikke dygtig; fig. (digter.) drikke, trække begjerlig i ſig; ligel. blive meget vædet.

Trinken, n. -s pl. ſ. sg. d. T. Drikken, Drik, c. [iſær: Dranker, c.

Trinker, m. -s pl. ſ. sg. Drikker;

Trio, n. -s pl. ſ. sg. Trio, c. (i Muſikken).

Triole, f. -n, Triole, c. (i Muſikken).

Tripel, m. -s ub. pl. Trippelſe, c.

Tripel, blot i Sammenſ. trebobbelt.

Trippel, (Tripel) m. -s ub. pl. Trippel, c.

Trippeln, v. n. m. h. d. T. trippe.

Tripper, m. -s pl. ſ. sg. vulg. Dryppert, c. (Sygdom).

Triſenett, n. -es -e, Triſenet, n.

Tritetne, f. -n, Triterne, c. (hos Bogtr.).

Tritt, m. -es -e, Trin, Skridt, n.; Spor, Fod-, n.; (i nogle Tilfælde) Trin, n., det, hvorpaa man træder; Forhøining, c.

Triumph, m. -es -e, Triumph, c.; -bogen, m. -s pl. ſ. sg. T-bue, c.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. T-vogn, c.

Trocken, aj. tør; ogſaa fig.: -cknes Brod, bart; ein -cknes Huſten; -cknes Vieh, goldt, ſom ingen Melk giver; ein -cknes Scherz; ein -cknes Empfang, kold; ikke munter, ikke opvakt, ikke behagelig; -heit, f. ub. pl. Tørhed, c.; -platz, m. -es -ätze, Tørreplads, c.; -wein, m. -es -e, den bedſte Art ungerſk Vin, ſom presſes af næſten tørre Bær.

Trocknen, v. 1) n. m. ſ. torres. 2) a. torre; -cknung, f. ſædv. -cknen, n. Tørring, Tørren, c.

Troddel, f. -n, nedhængende Traade; iſær: en liden Qvaſt.

Trödel, m. -s pl. ſ. sg. gamle Klæder, gammelt Huusgeraad; Torvet, hvor ſlige Ting ſælges; -frau, f. -en, Kludekjærling, Bisekræmmerſke, c.; -haft, aj. d. T. nolevorn, ſeendrægtig; -kram, m. -es ub. pl. Pjaltekram, n.; gamle Klæder, gammelt Huusgeraad; -mann, m. -es -änner, Pjaltekræmmer, Bisſe-, c.; -markt, m. -es -e, Torv, hvor gamle Sager ſælges; -weib, n. ſ. -frau.

Trödeln, v. n. m. h. handle med gamle Klæder, gammelt Huusgeraad; (d. T. m. St.) nele, være ſeendrægtig.

Trödler, m. -s pl. ſ. sg. Neler, c., et ſeendrægtigt Mſke.; Pjaltekræmmer, Bisſe-, c., Marchandiſer, (ſom handler med gamle Klæder og andre gamle Sager).

Trog, m. -es -öge, (Dim. -ögelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Trug, n.; (foræld.) Kaſſe, Kiſte, c., Skab, n.

Trolle (Trulle), f. -n, et plumpt, grovt Fruentimmer.

Trollen, v. 1) n. m. ſ. trave frem med korte, runge Skridt; (foragt.) gaae. 2) a. og ſich, begive ſig bort, pakke ſig.

Trommel, f. -n, Tromme, c.; -fell, n. -es -e, T-ſkind, n.; T-hinde, c. (i Øret); -häutchen, n. -s pl. ſ. sg. T-hinde, c. (i Øret); -knöppel, m. -s pl. ſ. sg. T-ſtok, c.; -n, v. n. m. h. tromme, ſlaae paa Tromme; -ſchlag, m. -es -äge, T-ſlag, n.; -ſchlägel, m. -s pl. ſ. sg. T-ſtok, c.; -ſchläger, m. -s pl. ſ. sg. T-ſlager, c.; -ſucht, f. ub. pl. T-ſyge, c.; -taube, f. -n, Trommedue, Maanedsd-, c.

Trompete, f. -n, Trompet, c.; -n, v. a. og n. m. h. trompete, blæſe i Trompet; -r, m. -s pl. ſ. sg. Trompeter, c.

Tropf, m. -es -öpfe, (-ropfe el. ogſaa -opfen) d. T. en ſtakkels Tosſe, Taabenakke, c.; (foræld. og digter.) ſ. Tropfen.

Tropfbad, n. -es -äder, Dryppebad, n.

Tröpfeln, v. 1) n. m. h. og med Ingivelſe af Stedet m. ſ. falde ned i ſmaae Draaber, dryppe langſomt. 2) a. lade falde i ſmaae Draaber, dryppe.

Tropfen, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. -öpfchen, n. -s pl. ſ. sg.) Draabe, c.; fig. en meget ringe Mængde af et flydende Legeme; pl. en flydende Medicin, ſom tages draabevis.

Tropfen, v. 1) n. m. h. og med Betegnelſe af Stedet m. ſ. dryppe, falde draabevis ned. 2) a. lade falde draabevis: Arzenei auf Zucker.

Tropfen-fall, m. -es ub. pl. Tagdrup, n.; -haft, aj. ſom en Draabe; -weiſe, aj. draabevis.

Tropfnaß, aj. ſaa vaad, at det drypper, dyngvaad.

Tropfſtein, m. -es -e, Dryppſten, c.

Trophee (bedre -phäe) (3 Stav.) ſ. -n, Trophee, c.

Troß, m. -ſſes ub. pl. Tros, Bagage, c.; (foragt.) liderlige Folk, Pak, n.

Troß-bube, m. -n -n, og -junge, m. -n -n, Trosknegt, Stykknegt, c. (ſom opholder ſig ved Bagagen); -pferd, n. -es -e, Stykheſt, c.; -wagen, m. -s pl. ſ. sg. Trosvogn, Bagage-, c.

Troſt, m. -es ub. pl. Troſt, c.

Troſt-brief, m. -es -e, Troſtebrev, n.; -grund, m. -es -ünde, Troſtegrund, c.; -los, aj. troſtløs, troſtesløs; -loſigkeit, f. ub. pl. Troſtløshed, Troſtesløshed, c.; -reich, aj. troſterig, troſtefuld; -ſchrift, f. -en, Troſteſkrift, n.; -voll, aj. troſtefuld; -wort, n. -es -e, Troſteord, n.

Tröſtbar, aj. (ſjeldn.) troſtelig, ſom lader ſig troſte.

Tröſten, v. a. troſte: Einen; Einen wegen einer S. el. über eine S.; ſich mit etw., d. T. forlade ſig paa; (ſjeldn.) ſich einer S. (Gen.).

Tröſter, m. -s pl. ſ. sg. Troſter, c.

Tröſtlich, aj. troſtelig, troſtende, ermuntrende; d. T. (undertr.) behagelig, glædelig; der -en Hoffnung leben, tilidsfuldt, troſtigt. [ſtens).

Trott, m. -es ub. pl. Trav, c. (ſpec.

Trotte, f. -n, (n. St.) Preſſe; iſær Vinperſe, c.

Trotten, v. 1) a. (n. St.) perſe. 2) n. m. h. trave.

Trottiren, v. n. m. h. trave.

Trottoir, n. -s -s, Trottoir, n.

Trotz, m. -es ub. pl. Trods, Trodſighed, c.; trods! ſom et Udraabsord: - dem, der ꝛc.; ogſaa ſom en præp. med Dat.; - allen Gefahren; er lauft, - einem Läufer, lige ſaa godt ſom; ligegel. ſom en præp. med Gen. for uagtet: - aller Einwendungen, uag-

tet alle. Med Gen. betegner – det, hvis Modstand man foragter: – des Verbotes; med Dat. betegner – den Gjenstand, hvis Kraft og Styrke hæves og opnaaes ved Modkraft: er schreibt – einem Meister.

Trotzen, v. n. m. h. stole blindthen paa: auf eine S.; trodse: Dim.; einer S.; das Kind trogt; mit Dim. –, vredes paa.

Trotzig, aj. trodsig.

Trotzkopf, m. -es -öpfe, d. T. Trodsighed, c. ub. pl.; et trodsigt Mske.; Trodsbillen (Insect).

Trübe, aj. tyk, muddret, grumset; fig. alvorlig, ikke munter; (digter.) bedrøvet; im – fischen, fiske i oprørt Vand.

Trubel, m. -s pl. s. sg. d. T. Tummel, larmfuld Forvirring, Tumult, c.

Trüben, v. a. gjøre tyk, grumset; bedrøve, mørke.

Trübsal, f. og n. blot fig. Bekymring, Ængstelighed, c. ub. pl.; Lidelse, Kummer, Sorg, c.; pl. -e.

Trübselig, aj. bedrøvelig, kummerlig, sørgelig; -keit, f. -en, s. Trübsal.

Trübsinn, m. -es ub. pl. Sergmodighed; ofte: Tungsindighed, c.; -ig, aj. sørgmodig, tungsindig; -igkeit, f. ub. pl. s. Trübsinn.

Truchseß, m. -ssen -ssen, Overhjøkkenmester (hos fyrstelige Personer og ved geistlige Stiftelser).

Trudel, m. -s ub. pl. d. T. gamle Klæder og afdenyttet, ubrugbart Huusgeraad.

Trüffel, f. -n, Treffel, c. (en spiselig Jordsvamp); -hund, m. -es -ünde, Treffelhund, c. (som er afrettet til at opspore Trøfterne under Jorden); -jagd, f. -en, Treffeljagt, c.; -jäger el. -sucher, m. -s pl. s. sg. Treffeljæger, c. (som beskæftiger sig med at opsøge Træffer).

Trug, m. -es ub. pl. Svig, Falskhed, c., Bedrageri, n.; (hyppigst i Forbindelse med Lug); -bild, n. -es -er, Luftbillede, bedragerst Billede, Phantom, n.; -haft, aj. s. Trüglich); -los, aj. uden Svig; -schluß, m. -sses -üsse, en falsk Slutning (især forsaavidt man seger at bedrage Nogen dermed); -voll, aj. fuld af Svig.

Trügen, v. i. 1) n. m. h. bedrage, skuffe: der Schein trügt; das kann nicht –, selle. 2) a. Linen –, narre, bedrage; sich –, skuffe.

Trüger, m. -s pl. s. sg. Bedrager, c.; s. Be–; -ei, f. -en, Bedrageri, n.; s. Betrug: -isch, aj. bedragerst, bedragerisk.

Trüglich, aj. bedragerst, bedragelig, skuffende; -keit, f. ub. pl. B-hed, c.

Truhe, f. -n, (Sydt.) Kasse, Kiste, Kuffert, c.

Trumm, n. -es -ümme, et Stykke, en Stump; især blot pl. Brudstykke, n., Løsning, Rest af et ødelagt, fast Legeme; Ruin, c.; (i Bjergv.) en lang, smal Stribe af en Ertz el. Stenart i Stenen; en Arm el. Green af en Hovedgang; -scheit, n. -es -e, Monochord, n. (et musikalsk Instrument).

Trumpf, m. -es -ümpfe, (Dim. -ümpfchen, n. -s pl. s. sg.) Trumf, c. (i Kortspil); -en, v. a. trumfe, spille Trumf ud; Linen, fig. vulg. give et dreit Svar, bide kort af; (undert.) forkorte, afstumpe.

Trunk, m. -es ub. pl. Drikken, Svir, c.; Drik, Slurk, c.

Trunken, aj. drukken, beruset, besnænket; fig. med vor og von, bedøvet, fortumlet: vor el. von Freude –.

Trunkenbold, m. -es -e, Drukkenbold, Dranker, c.

Trunkenheit, f. ub. pl. Drukkenskab, Fuldskab, c., Fylderi, n.

Trupp, m. -es -e, (Dim. -üppchen, d. T. Trüppel, n. -s pl. s. sg.) Flok, Hob, Trop, c.

Truppe, f. -n, Truppe, c., Skuetruppen, pl. ud. sg. Tropper.

Trut-hahn, m. -es -ähne; -henne, f. -n, pl. ogsaa om begge -hühner, Kalkunsk Hane, – Hene, c., -t Høns.

Trutz, m. -es (forældr. og digter.) for Trotz; Schutz und –, Sikkerhed og Forsvar, Modstand og Angred.

Tschako, m. Chako, c.

Tuberose, f. -n, Hosthyacinth, c.

Tubus, m. Tubus, c.

Tuch, n. -es -ücher, Klæde, n.; et Slags grovt vævet Lerred; et Stykke Tøi af hvilkensomhelst Materie; (Sydt.) saa meget Klæde, som paa engang forfærdiges (med pl. Tuch el. Tuche); (forældr.) ethvert Slags vævet Tøi.

Tuch-artig, aj. klædeagtig; -bereiter, m. -s pl. s. sg. Overstærer; -handel, m. -s ub. pl. Klædehandel, c., -händler, m. -s pl. s. sg. Klædehandler, -skræmmer, c.; -haus, n. -es -äuser, (n. St.) Klædemagasin, -oplag, n.; -macher, m. -s pl. s. sg. Tøimager, Dug-, c.; -knappe, m. s. Knappe; -rahmen, m. -s pl. s. sg. Klæderamme, c.; -rasch, m. -es -e, Klæderast, n.; -schere, f. -n, Overstærersax, c.; -scherer, s. -bereiter; -weber, m. s. -macher.

Tüchelchen, n. -s pl. s. sg. d. T. et lille Klæde.

Tuchen, aj. Klædes-, af Klæde.

Tüchtig, aj. dygtig; duelig, vel skikket; varig og brugbar; d. T. stor og stærk; som av. tilgavns, overmaade meget; -keit, f. ub. pl. Dygtighed, c.

Tück, m. -es -e, sædvanligere -e, f. -n, Lumskhed, Trædskhed, Ranke, List, Undersundighed, c.

Tückisch, aj. lumsk, træsk, undersun-

dig, listig; d. T. som av. auf Einen - seyn, være hemmelig vred paa, bære Nag til.

Tuckmäuser, m. s. Duck-.

Tuf, -stein, m. s. Tof.

Tugend, f. -en, Dyd, c.; enkelte Dyder, især: Kydskhed, c.; Kraft, Evne til at frembringe visse især heldbredende Forandringer: die - einer Arzenei; fig. den Beskaffenhed ved en Ting, at den har alle til dens Bestemmelse nødvendige Egenskaber, ud. pl.; d. T. Dueslighed, Dygtighed, c.; især enkelte brugbare, gode Egenskaber; med pl.

Tugend-haft, aj. dydig; -held, m. -en -en, et Mste., hvis Dyd modstaaer enhver Fristelse; -lehre, f. -n, (n. St.) Dydelære, Sæde-, c.; -reich, aj. dydefuld, rig paa Dyd; -sam, aj. dydefuld, dydsiret, i høi Grad dydig.

Tulpe, f. -n, Tulipan, c.

Tummel, m. -s ud. pl. d. T. Svimmel, Hoved-, Ydhed, c.

Tummeln, v. 1) n. m. h. d. T. (n. St.) tumle, svimle; (forældr.) tumle, støie, larme. 2) a. tumle, om-, sætte i heftig Bevægelse; ein Pferd herum -; sich mit Einem herum -, brydes, fegte; d. T. sich -, skynde sig, ile.

Tummelplatz, m. -es -äze, Tumlesplads, c.

Tümpel el. Tümpfel, m. -s pl. s. sg. d. T. en dyb Pyt, Sump, et dybt Sted i en Flod el. en Sø.

Tumult, m. -es -e, Tummel, Støi, c.; Tumult, c., Oplsb, Oprer, n.; -uant, m. -en -en, Tumultuant, Urostifter, c.

Tünche, f. -n, Hvidtekalk, c.

Tünchen, v. a. hvidte: eine Wand, Mauer.

Tüncher, m. -s pl. s. sg. Hvidter, c.

Tüncher-pinsel, m. -s pl. s. sg. Hvidtekost, c.; -kalk, m. -es ud. pl. Hvidtekalk, c.

Tunke, f. -n, Saus, Dyppelse, c.; d. T. Jordbjælder, c.

Tunken, v. a. dyppe, ned-.

Tüpfel, m. -s pl. s. sg. Punkt, Prik, c.; -ig, aj. prikket, som har mange Punkter; -n, v. a. prikke, forsyne med Prikker el. Punkter.

Tüpfen el. Tupfen, v. a. og n. m. h. prikke fiint, berøre med Spidsen af en Ting, røre løseligen ved.

Turban, m. -es -e, Turban, c.

Türke, m. -n -n, Tyrk, En af den tyrkiske Nation; fig. d. T. ofte: Mahomedaner, c.; et raat, vildt, gruseligt Mste.

Türkei, f. ub. pl. Tyrkiet.

Türkenblau, aj. tyrkeblaa.

Türkisch, aj. tyrkisk; fig. d. T. mahomedansk; barbarisk, grusom.

Türkis, m. -sses -sse, et steenagtigt Mineral, som sædvanlig regnes blandt Ædelstene.

Turnen, v. n. m. h. udføre ridderlige Øvelser og Lege; holde gymnastiske Øvelser.

Turner, m. -s pl. s. sg. En der udfører ridderlige og gymnastiske Øvelser.

Turnkunst, f. ub. pl. Gymnastik, c.

Turnier, n. -es -e, Turneerspil, Ridderspil, n.

Turnieren, v. a. og n. m. h. (forældr.) turnere, holde Turneerspil; fig. d. T. larme, støie.

Turteltaube, f. -n, Turteldue, c.

Tusche, f. pl. blot om flere Slags -n, Tusk, n.; -n, v. a. tegne, male med Tusk.

Tute el. Tüte, f. s. Düte.

Tütsche, f. og -n, v. a. vulg. s. Tunke, f. og -n.

Tyne, f. s. Tiene.

Typograph, m. -en -en, Typograph, Bogtrykker, c.; -ie, f. ub. pl. Typographie, c.

Tyrann, m. -en -en, oprindeligen: enhver Landsherre; (sjeldn.) en Landsherre, som paa en ulovlig Maade har bemægtiget sig Regjeringen; fig. Tyran, c.; ethvert grusomt, haardt, følelsløst Mste.; -ei, f. den Egenskab, at En er en Tyran, blot fig. og ud. pl.; Tyranni, n.; pl. -en; -isch, aj. tyrannisk; -isiren, v. a. og n. m. h. tyranisere.

U.

U, en Vokal, det een og tyvende Bogstav i ABC; udtales enten langt, som i thun, ellen kort som i Sund.

Ue har blot en enkelt Lyd, som ü.

Uebel (-er el. übler, -st) aj. ilde; slet; slem; ond; ich befinde mich -, ilde, har ondt, har Qvalme; mir wird -, jeg faaer ondt; mir ist - zu Muthe, jeg er ilde til Mode; er ist - daran, ilde faren, ilde stædt, det er galt fat med ham; - deuten, vrangt, urigtigt, forkeert; - nehmen, tage ilde, forretbeligt op; er mag wohl od. - wollen, med det Gode el. Onde; (forældr.) meget; ulovlig.

Uebel, n. -s pl. s. sg. Ondt, Onde,

n.; alt, hvad der gjør Ens Tilstand ufuldkommen; Skade, Men, Legemsbræk, Brøst, c.

Uebel-befinden, n. -s ub. pl. Ildebefindende, n.; -berüchtigt, aj. ilde bestyget; -gesinnt, aj. ildesindet; -keit, f. -en, Ondt, n., Qvalme, Klegelse, c.; -klang, m. -es -änge, Misklang, Skurren, c.; -laut, m. -es ub. pl. Mislyd, c.; -stand, m. -es -ände, Vanzlir, Unode, c.; -that, f. -en, Udaad, Misgierning, Forbrydelse, c.; -thäter, m. -s pl. s. sg. Udaadsmand, Misdæder, Forbryder, Misgjerningsmand, c.

Ueben, v. a. sve: Einen, sich in etw.; eine Kunst; d. T. udøve: Rache an Einem -.

Ueber, av. paa den anden Side; blot i Sammensætninger med hin, her, hier og dar.

Ueber, 1) præp. over; fig. medens, ved, under; med Dat., naar man kan spørge hvor? - der Tafel, - der Mahlzeit; - dem Flusse wohnen, paa hiin Side; med Acc., naar der kan spørges hvorhen? og naar man hverken kan spørge hvor el. hvorhen? - die Maßen; - dieß (ikke saa rigtigt - dem); den ganzen Tag -, igjennem; - einen Monat, for mere end; - acht Tage komme ich wieder, om, efter; heute - acht Tage, i Dag otte Dage; - den klugen Mann, med den kloge Mand; - dem Spiele scherzte er, han spegte, medens Spillet varede; men - das Spiel scherzte er, han gjorde Spillet til Gjenstanden for sin Spøg. 2) av. blot i nogle Talem. es geht alles bunt -, det gaaer broget til, forvirret og uordentligt; - und -, d. T. aldeles, overalt, heelt igj-; - und - naß, gjennemvaad; es ist - und - voll, det er fuldt, saa det løber over. 3) Partikel i Sammensætninger med andre Ord især Verber, ved hvilke den deels er adskillelig med deels og som oftest uadskillelig uden Tonen.

Ueberall, av. overalt.

Ueberantworten, v. a. ins. Eim. etw., overantworde, overgive; -tung, f. ub. pl. Overgivelse, c.

Ueberarbeiten, v. a. ins. d. T. etw., bearbeide endnu engang; (bedre: um-); sich -, arbeide over sine Kræfter, og dereed tilføie sig Skade; forarbeide.

Ueberaus, av. overmaade, overmaade, overhaands, aldeles.

Ueberbau, -m. -es -e, Etage paa en Bygning, som rager frem over den underste; (sjeld.) Overbygning, c. (som er over en anden); -en, v. a. ins. bygge over, oven over; bygge saaledes, at en Etage rager frem over den anden; sich, d. T. bygge over Evne, bygge sig fattig, forbygge sig.

Ueberbein, n. -es -e, en Forvoxning paa Hænder og Fødder hos Mkr. og Dyr, bestaaende i Knuder paa Senerne og Knoklerne.

Ueberbieten, v. i. a. ins. Einen, overbyde; sich, byde meer end man vilde.

Ueberbinden, v. i. a. ins. etw., binde over; slaae et Baand over.

Ueberblättern, v. a. ins. eine Stelle, blade over, overse ved Gjennembladen; gjennemblade en Bog flygtigt.

Ueberbleibsel, n. -s pl. s. sg. Levning, Rest, c.

Ueberblick, m. -es ub. pl. Overblik, n.

Ueberbluhen, v. a. ins. sich (om Vexter) forblomstre sig, blomstre stærkere, end deres Kræfter tillade.

Ueberbreiten, v. a. sep. brede over: eine Decke -.

Ueberbringen, v. i. a. 1) ins. Eim. etw. -, overbringe. 2) sep. bringe over til den anden Side; -ger, m. -s pl. s. sg. Overbringer, c.; -gung, f. -en, Overbringelse, c.

Ueberdecke, f. -n, Dække, Laag, n.; -n, v. a. ins. etw. mit etw., overdække, dække over.

Ueberdem, s. Ueber.

Ueberdenken, v. i. a. ins. eine S., overtænke.

Ueberdieß, s. Ueber.

Ueberdreschen, v. i. a. ins. die Garben, tærske let hen paa Overfladen; sich, tærske over sine Kræfter.

Ueberdruß, m. -sses ub. pl. Lede, Kedsommelighed, c.; -rüssig, aj. einer S. (Gen.), led og ked af, som feler Kedsomhed over.

Ueberdüngen, v. a. einen Acker, udbrede Gjødning paa; gjøde for stærkt, for meget.

Uebereck, av. d. T. diagonal.

Uebereilen, v. a. ins. indhente ved anvendt større Hilfærdighed; overrøste; komme bag paa; overile; sich in el. mit etw., overile sig, forhaste sig; -lung, f. -en, Overilelse, Overrastelse, c.

Ueberein, av. overens, eens; især med Verb.: - kommen, - stimmen, -treffen, - lauten ꝛc., komme overeens ꝛc.; -kunft, f. ub. pl. Overeenskomst, c.; -stimmig, aj. overeensstemmende; -stimmung, f. ub. pl. Overeensstemmelse, c.

Uebereilen, v. i. a. ins. sich, forrise

Ueberfahren, v. i. 1) n. m. s. sep. fare over. 2) a. ins. overfare, overkjøre; strøge let over: ein Brett mit Leimwasser. I denne sidste Bem. -rung, f. -en, Strygen let hen over.

Ueberfahrt, f. Overfaren, Overkjøren, c.; ub. pl.; Overfart, c., Overkjørsel, Færgested, n., Stedet, hvor man oversætter, overfarer; pl. -en.

Ueberfall, m. -es -älle, Overfald, pludseligt og uformodet Anfald, n.; -en,

v. i. a. ins. overfalde, overrumple: die Fjende; (i Spog) overraske; (umbert.) anfalde: es überfiel ihn ein Schlaf.

Ueberfirnissen, v. a. ins. overstryge med Fernis, overfernisere.

Ueberflechten, v. i. a. ins. flette over, flette uden om.

Ueberfliegen, v. i. 1) n. m. s. sep. flyve over Noget. 2) a. ins. flyve over, overflyve. [over.

Ueberfließen, v. i. n. m. s. sep. flyde

Ueberflügeln, v. a. ins. overflöie (o: overgaae el. omringe en Krigshærs Flöie).

Ueberfluß, m. -sses ub. pl. blot fig. Overflod, Overfledighed, c.

Ueberflüssig, aj. (foræld.) overflydende, som flyder over; fig. overflödig, rundelig; unödvendig.

Ueberfracht, f. -en, Overfragt, c.; -en, v. a. ins. einen Wagen ꝛc., overfragte, overlæsse, overlade.

Ueberfressen, v. i. a. ins. sich -, (om et Dyr) forfluge, æde meer, end det kan fordöie; d. T. ogsaa om Mstr. for überessen.

Ueberfrieren, v. i. n. m. s. ins. overfryse, bedækkes paa Overfladen med Is.

Ueberführe, f. -n, (undert.) Overkjøren, c.

Ueberführen, v. a. 1) sep. føre over Noget. 2) fig. ins. Einen, kraftig, klarligen overbevise, overtyde, ved uimodsigelige Bevæggrunde bevæge til Tilstaaelse og til Bifald, og siger saaledes mere end überweisen og -zeugen; -hrung, f. -en, Overbevisning, Overtydning, c.

Ueberfüllen, v. a. ins. overfylde; -llung, f. -en, D-lse, c.

Ueberfüttern, v. a. ins. das Vieh, fore for stærkt, over det tilbörlige Maal.

Uebergabe, f. -n, Overgivelse, Overdragelse, c. [alt for meget.

Uebergähren, v. i. a. ins. sich, gjære

Uebergang, m. -es -änge, Overgang, c. (i dette Ords Bem. i Dansk).

Uebergattern, v. a. ins. overgitre; (i Tegnek.) dele et Stykke, som man vil copiere, i smaae Firkanter.

Uebergeben, v. i. a. ins. Eim. etw., overgive, overlevere; sich -, kaste op; -bung, f. -en, D-lse, Overlevering, Opkastelse, c.

Uebergehen, v. i. 1) n. m. s. sep. lebe over, flyde over; især blot om Aarer i den Talem. die Augen gehen ihm über; gaae over: zum Feinde; fig. overgaae, med in: in Faulniß -. 2) a. ins. gaae over, overgaae, gaae hen paa Overfladen af en Ting; især blot fig. hos Konstnere og Haandværkere for: overdrage, overstryge; ligel. gjennemsee: eine Rechnung; overstryde, overtræde; især blot fig. eine S., springe over, lade gaae, uden at foretage; fornemmelig om den dertil sædvanlige Tid: den Schlaf -; etw. im Lesen -, overspringe; etw. mit Stillschweigen -, intet tale om; etw. -, ikke bemærke; sich -, d. T. gaae over sine Kræfter.

Uebergewicht, n. -es ub. pl. Overvægt, c.; en större Vægt, og fig. större Magt, c., större Eftertryk, n.

Uebergießen, v. i. a. ins. etw., overgyde, overöse. 2) sep. gyde, øse saaledes i, at det flyder over.

Uebergolden, v. a. ins. sædv. ver-.

Uebergroß, aj. d. T. overvættes stor, overordentlig stor.

Uebergruß, m. -sses -üsse, det, som øses over noget andet.

Uebergut, aj. overordentlig god.

Uebergypsen, v. a. ins. overgipse.

Ueberhand, av. blot med nehmen, tage Overhaand; (især om Ting, der betragtes som et Onde).

Ueberhang, m. -es -änge, Overhængen, c., den Tilstand, at en Ting hænger ud over; ub. pl.: den overhængende Deel af en Ting; især et over Noget hængende Laag; Overhæng, n.

Ueberhangen, v. i. n. m. h. sep. hænge over (sin el. en anden Tings Grundflade).

Ueberhängen, v. a. 1) sep. hænge over Noget. 2) ins. behænge paa hele Overfladen.

Ueberharschen, v. n. m. s. ins. overdrages paa Overfladen med en fast Skorpe, sætte Skorpe.

Ueberhäufen, v. a. ins. overøse, overvælde, overbynge: Einen mit Wohlthaten; überhäuft, ofte: opbynget, overmaade meget; -fung, f. -en, D-selse, D-delse, D-gelse, c.

Ueberhaupt, av. overhovedet, alt tilsammentaget; i almindelige Udtryk.

Ueberheben, v. i. a. ins. sich, hevmode sig, gjøre sig til af; sich wegen einer S. el. sich einer S. (Gen.); Einen einer S. (Gen.), forskaane for, fritage for; -bung, f. ub. pl. Hovmod, Storagtighed, Forskaanelse, c.

Ueberhelfen, v. i. n. m. h. sep. Eim., hjelpe over Noget; fig. Eim., hjelpe tilrette, undskylde og forsvare med Ord, tage Ens Parti, (sædv. i en uretfærdig Sag).

Ueberhin, av. løseligen, ikke med tilbörlig Flid; (sjeld.) over, forbi; (Sydt.) hen over Noget.

Ueberhoch, aj. d. T. alt for höi, overordentlig höi; höiere end fornødent.

Ueberhören, v. a. ins. etw., ikke høre (af Mangel paa Opmærksomhed); d. T. Einen el. Eim. etw., overhøre, examinere; -rung, f. -en, Overhøring, Examination, c.

Ueberhüpfen, v. 1) n. m. h. sep. d. T. hoppe over. 2) a. ins. fig. etw.,

springe over, lade gaae forbi, f. Gr. i Læsen.

Ueberjagen, v. a. ins. jage Livet af, jage utilborligt: die Pferde.

Ueberjährig, aj. over et Aar gammel.

Ueberirdisch, aj. over Jorden; især fig. overjordisk, himmelsk.

Ueberkaufen, v. a. ins. sich, forkjøbe, kjøbe for dyrt; kjøbe mere end man bequemt kan betale.

Ueberkehr, f. ub. pl. Overfeining; Ærene ɔc., som fra den tærskede Sæd fries bort med en Fjedervinge.

Ueberkippen, v. 1) n. m. f. sep. vippe for over. 2) a. ins. faae til at vippe for over.

Ueberklafterig, aj. (i Skovv.) ein-er Baum, som indeholder meer end een Favn Brænde.

Ueberkleiben, v. a. ins. d. T. f. Ueberkleiden, v. a. ins. overklæde, overtrække med en klæbrig Fugtighed; overklistre. [ifær: Overkjole, c.

Ueberkleid, n. -es-er, Overklædning;

Ueberkleiden, v. a. ins. beklæde; -dung, f. -en, Beklædning, c.

Ueberkleistern, v. a. ins. overklistre.

Ueberklug, aj. superklog; ogsaa: næsvis.

Ueberkochen, v. n. m. h. koge over.

Ueberkommen, v. i. 1) n. m. f. sep. d. T. komme over. 2) a. ins. (sjeldn.) faae. [kommen over et Mellemrum.

Ueberkunft, f. ub. pl. d. T. Overkunft.

Ueberladen, v. i. a. ins. overlæsse, forlæsse: einen Wagen; sich -, besvære Maven med Spise; -dung, f. -en, Overlæsse.

Ueberlassen, v. i. a. 1) sep. (forældr.) lade tilovers; d. T. lade komme, slippe over. 2) ins. Eim. etw., overlade; -sung, f. -en, Overladelse, c.

Ueberlast, f. ub. pl. Overlast, c.: der, som er over den bestemte el. tilborlige Last; fig. d. T. Besværlighed, Betrykt, c.

Ueberlasten, v. a. ins. overlæsse.

Ueberlästig, aj. overlæsset; fig. d. T. besværlig.

Ueberlauf, m. -es -äufe, Overløb, Overhæng, n.; det øverste Dæk paa et Skib.

Ueberlaufen, v. i. 1) n. m. f. sep. løbe over: der Topf läuft über; zum Feinde -. 2) a. ins. Einen, løbe omkuld; overfalde, an-: Einen mit dem Degen -; fig. Einen -, overløbe, overhænge, løbe paa Døren; fig. es überläuft mich ein Schauer, overfarer; eine Rechnung -, gjennemløbe, flygtigt gjennemsee; d. T. løbe fordi, løbe hurtigere. [løber, Deserteur, c.

Ueberläufer, m. -s pl. f. ag. Over-

Ueberlaut, aj. overlydt, meget høit; -lachen, foggerlee. [overleve.

Ueberleben, v. a. ins. Einen el. etw.,

Ueberlegen, v. a. 1) sep. lægge over (en anden Ting). 2) ins. belægge for stærkt, lægge mere i el. paa, end en Ting kan taale; fig. eine S., overlægge, overtænke, overveie; -gung, f. -en, Overlæg, n., Overveielse, c.

Ueberlegen, aj. Eim. an el. in einer S., overlegen; -heit, f. ub. pl. Ø-hed, c.

Ueberlegsam, aj. betænksom; -keit, f. ub. pl. Ø-hed, c. [tænkt.

Ueberlegt, aj. overlagt, nøie overUeberlei, av. (foræld.) tilovers; overflødigt. [nemlæse flygtigt.

Ueberlesen, v. i. a. ins. etw., gjenUeberliefern, v. a. ins. Eim. etw., overlevere; -erung, f. -en, Overlevering, c.; Sagn, n., Tradition, mundtlig Overlevering, c.

Ueberlisten, v. a. ins. Einen, overgaae i List; føre bag Lyset, fuffe, besnære ved List; -stung, f. ub. pl. Overgaaen i List, ved at overgaae i List.

Uebermachen, v. a. ins. d. T. besørge over hele Overfladen; lægge over, dække over, hænge over o. s. v.; Eim. etw., oversende; -chung, f. -en, Overdækken, Oversendelse, c.

Uebermacht, f. ub. pl. Overmagt, c.

Uebermächtig, aj. overlegen i Magt; alt for mægtig. [overmale.

Uebermalen, v. a. ins. ein Gemälde,

Uebermannen, v. a. ins. Einen, overmande; -nnung, f. ub. pl. Ø-lse, c.

Uebermaß, n. -es ub. pl. Overmaal, n.; fig. en usædvanlig høi Grad af en Ting.

Uebermaße, f. ub. pl. Umaadelighed, c., usædvanlig høi Grad af indvortes Styrke. [maade, overhaands.

Uebermäßig, aj. umaadelig, overUebermeistern, v. a. ins. være Mester over, overvinde ved overlegen Magt og Færdighed; Einen -, være overlegen.

Uebermenschlich, aj. overmenneskelig; d. T. overordentlig, utrolig.

Uebermessen, v. i. a. ins. sige omtrent at udforske en Tings Maal; maale efter Øiesyn.

Uebermögen, v. i. a. ins. (sjeldn.) formaae over, overvinde (ved overlegen Kraft).

Uebermorgen, av. overmorgen.

Uebermuth, m. -es ub. pl. Overmod, n.; -müthig, aj. overmodig.

Uebernachten, v. n. m. h. ins. overnatte, blive Natten over.

Uebernächtig, aj. natgammel, som har staaet Natten over; vaagen hele Natten. [vertagelse, Paatagelse, c.

Uebernahme, f. -n, Modtagelse, Ø-

Uebernatürlig, aj. overnaturlig.

Uebernehmen, v. i. a. ins. modtage; eine Arbeit, paatage; sich -, gribe sig stærkt an, tage for meget paa el. til sig; overmande, overvinde, overvælde:

ſich den Zorn el. von dem Zorne -laſſen; -mung, f. ſ. Uebernahme.

Uebernehmer, m. -s pl. ſ. sg. Paatager, Entrepreneur, c.

Ueberraſchen, v. a. ins. overraske: Einen, etw.; vulg. overrumple; fig. overraskes, bevæges overilet til en Beſlutning; -ſchung, f. -en, D-liſe, D-peling, c.

Ueberrechnen, v. a. ins. eine S., overregne; -chnung, ſ. -en, Overregning, c.

Ueberreden, v. a. ins. Einen, Einen einer S. (Gen.)-, overtale; ſich ſelbſt -, indbilde; -dung, f. -en, D-liſe, c.; -dungsgabe, f. -n, Overtalelsesgave, c.

Ueberreichen, v. 1) n. m. h. sep. d. T. række, naae over. 2) a. ins. Eim. etw., overrække, overlevere; -chung, f. -en, Overrækken, Overleverelſe, c.

Ueberreif, aj. overmoden, alt for moden.

Ueberreißt, aj. forſtruet.

Ueberreiten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. d. T. ride over Noget. 2) a. ins. Einen, ride over Ende, ride omkuld; Einen, ride forbi; ein Pferd -, forride, ride forbærvet; einen Weg -, (Sybt.) berride, beſigte til Heſt.

Ueberrennen, v. i. a. ins. Einen, rende over Ende, rende omkuld; Einen, rende forbi, rende hurtigere.

Ueberreſt, m. -es -e, Reſt, Levning, c.

Ueberrheiniſch, aj. paa hiin Side Rhinen.

Ueberrinnen, v. i. n. m. ſ. sep. flyde over; d. T. løbe over.

Ueberrock, m. -es -öcke, Overkjole, c.

Ueberrumpeln, v. a. ins. overrumple, overraske; -lung, f. -en, D-ling, D-ſkelſe, c.

Ueberſäen, v. a. ins. beſaae; den Acker -, ſaae for meget, for tykt, for tæt; -ſäung, f. ub. pl. D-liſe, c.

Ueberſalzen, v. i. a. ins. ſalte for ſtærkt.

Ueberſättigen, v. a. ins. mætte for meget; -gung, f. ub. pl. Overmættelſe, c.

Ueberſatz, m. -es -ätze, overdreven Fordeel, c.; (undert.) det, ſom ſættes over en anden Ting; Opſats, c.

Ueberſchallen, v. a. ins. eine S., overlyde, lyde høiere.

Ueberſcharf, aj. d. T. alt for ſtarp, ſtarpere end behoves.

Ueberſchatten, v. a. ins. overſkygge; -ttung, f. ub. pl. Overſkygning, c.

Ueberſchätzen, v. a. vurdere alt for høit; ſætte for høit i Skat.

Ueberſchauen, v. 1) n. m. h. sep. ſtue over. 2) a. overſtue; -uung, f. ub. pl. Overſtuen, c.

Ueberſcheinen, v. i. n. m. h. sep. ſtinne over Noget. 2) a. ins. overſtinne, ſtinne paa Overfladen.

Ueberſchicken, v. a. ins. d. T. ſ. Ueberſenden.

Ueberſchießen, v. i. 1) n. m. h. sep. ſkyde over Noget; ſkyde til (foruden det beſtemte Antal). 2) a. ins. (Jagtſp.) ſkyde over, ſkyde hen over Noget; ſich -, d. T. ſkyde Kolbytte.

Ueberſchiffen, v. 1) n. m. ſ. reiſe over (til Vands). 2) a. sep. Waaren, Personen, ſkibe over, ſætte over; ins. ein Waſſer -, ſeile over.

Ueberſchlag, m. -es -äge, Overbeining, Om-, c. ub. pl.; Opſlag, Overſlag (paa Klæder); iſær: Omſlag, n. (paa en ſyg el. beſkadiget Deel af Legemet); Overſlag, n., Overregning, Calcul, c.

Ueberſchlagen, v. i. 1) sep. a) n. m. ſ. ſlaae over: hele ſig med den øverſte Deel hurtigt til en Side; falde med den øverſte Deel pludſelig bag over. b) a. ſlaae over, ſlaae om; warmen Wein -, ſlaae om et ſygt Øem. 2) ins. a) n. m. ſ. overtrækkes; mit Schimmel -, (undert. for beſchl-) ſtimle; ſlaae ſig, blive kuldſlaaet; ſædv. ver-. b) a. ſlaae alt for meget; (Jagtſp.) einen Hund, gjøre ſky og frygtſom ved alt for mange Hug; ſich, falde baglænds om; overſlaae, gaae over, blade over ved at efterſlaae; overregne, calculere; -gung, f. -en, (i nogle Tilfælde) Overſlaaen, c.

Ueberſchleichen, v. i. a. ins. ſnige ſig til, overraske.

Ueberſchleiern, v. a. overſløre, bedække med et Slør.

Ueberſchlingen, v. i. a. ins. kaſte over (hos Syerſter); en Maade at ſye paa).

Ueberſchmieren, v. a. 1) sep. ſmøre over Noget. 2) ins. overſmøre: eine S. mit etw.

Ueberſchnappen, v. n. m. ſ. sep. ſmække over, ſpringe ſmækkende over; fig. d. T. blive berøvet ſin Forſtands ſulde Brug.

Ueberſchneien, v. n. m. ſ. ins. overſnees, tilſnees; blot brugelig i infinit. og i de ſammenſ. Tider.

Ueberſchnellen, v. a. Jemanden -, gaae i Forkjøbet, narre, bedrage.

Ueberſchnüren, v. a. ins. binde overtrække over med Snore; maale omtrentlig med en Snor.

Ueberſchreiben, v. i. a. 1) sep. (ſjeldn.) ſtrive over. 2) ins. overſtrive, ud-, ſtrive uden paa; forſyne med Paaſkrift, Over- el. Ud-: einen Brief; Eim. etw. -, berette, lade vide ſkriftlig; -bung, f. -en, Overſtriven, c.

Ueberſchreiten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. ſtride over Noget. 2) a. ins. iſær fig. overſtride, overtræde; -tung, f. ub. pl. Overſtridning, c.

Ueberſchreien, v. i. a. ins. overſtrige; forſtrige, ſtrige forbærvet.

Ueberſchrift, f. -en, Overſkrift; (un-

dert.) Paaskrift, Ind-, c.

Ueberſchuß, m. -ſſes -üſſe, Overſtud, n.: det, der er over det beſtemte Tal, over beſtemt Maal og Vægt.

Ueberſchütten, v. a. 1) sep. øſe i, saa det løber over. 2) ins. øſe over Noget; ogſaa fig. overøſe; -ttung, f. -en, Overøsning, c.

Ueberſchwängern, v. a. ins. beſvangre for ſtærkt, meer end Naturens Lod fordrer.

Ueberſchwänglich, ſ. -klich.

Ueberſchwanken, v. n. m. h. sep. ſvulpe over; d. T. dingle, ſvaie ned over.

Ueberſchwänklich, aj. (bedre -ſchwänglich el. -englich) blot fig. overflødig, overvættes.

Ueberſchwemmen, v. a. ins. overſvømme; ſætte under Vand; -mmung, f. -en, D-liſe, c.

Ueberſchwer, aj. overmaade tung, tungere end fornødent.

Ueberſchwimmen, v. i. n. m. ſ. sep. ſvømme over.

Ueberſegeln, v. 1) n. m. h. og ſ. sep. ſeile over (et Vand). 2) a. ins. overſeile, gjennemſeile, befare; ein Schiff -, overſeile, ſeile omkuld; ſeile forbi; -lung, f. -en, Overſeiling, c.

Ueberſehen, v. i. a. ins. overſee: eine Gegend; im Leſen zwei Zeilen; fig. eine Schrift, flygtigt gi-ſee, gi-gaae; Einen; etw., overſee, ſee over Skuldrene (formedelſt et el. andet Fortrin); ikke agte; Eim. etw., overſee, overbære med, ſee igi-Fingre med, (iſær Feil og Forſeelſer); -hung, f. -en, Overſeen, c. (kun i nogle Tilfælde).

Ueberſenden, v. i. a. ins. Eim. etw., overſende; -dung, f. -en, D-liſe, c.

Ueberſetzbar, aj. overſættelig.

Ueberſetzen, v. 1) sep. n. m. h. ſegle, ſpringe, ſætte over. 2) ins. a. beſætte overalt: einen Ort mit Truppen; Einen, optrække, ſnyde, tage Æger af; fig. ein Buch, eine Schrift, overſætte.

Ueberſetzer, m. -s pl. ſ. sg. Overſætter, c.

Ueberſetzung, f. Overſætten, c. ub. pl.; Overſættelſe, c.; pl. -en.

Ueberſicht, f. ub. pl. Overſyn, n., ſlygtigt Gjennemſyn; -ig, aj. ſkeelsiet; -igkeit, f. ub. pl. Sk-hed, c.

Ueberſieden, v. i. a. ins. koge alt for meget; (ſjeld.) koge over.

Ueberſilbern, v. a. ins. forſølve; bedre: ver-.

Ueberſingen, v. i. a. ins. eine Arie, ſynge igi- til Prøve; ſich -, forſynge, ſkade ſin Stemme ved for megen og for ſtærk Sang; d. T. Einen, overſynge, ſynge bedre el. ſtærkere.

Ueberſinnlich, aj. overſandſelig.

Ueberſommern, v. a. overſomre, bevare Sommeren over.

Ueberſpannen, v. a. sep. ſpænde over Noget. 2) ins. overſpænde: ſpænde over, tage i et Spænd; ſtrække hen over en heel Overflade; ſpænde alt for meget, alt for ſtærkt; fig. overdrive, drive alt for høit; -nnung, f. -en, Overſpændelſe, c., det Overſpændte.

Ueberſpinnen, v. i. a. ins. overſpinde; -nnung, f. ub. pl. D-liſe, c.

Ueberſpringen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. ſpringe over Noget. 2) a. ins. ſich -, forſpringe, ſpringe ſig til Skade; fig. overſpringe.

Ueberſprung, m. -es -ünge, Overſpringen, c.; Overſpring, n., Noget, ſom ſpringer over, f. Ex. (Jagtſp.) en Snare til Fugle; et Sted, hvor man ſpringer over; en Ting, hvorover man ſpringer.

Ueberſtändig, aj. ſom har ſtaaet over den tilberlige el. beſtemte Tid; iſær om Sæden, naar den har ſtaaet for længe paa Straaet.

Ueberſtechen, v. i. a. ins. (i Kortſpil) ſtikke over, ſtikke høiere; Einen, ſtikke over.

Ueberſtehen, v. i. a. 1) sep. ſtaae over Noget. 2) fig. ins. overſtaae, udſtaae, udholde.

Ueberſteigbar, aj. overſtigelig.

Ueberſteigen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. ſtige over Noget. 2) a. ins. overſtige: eine S.; fig. overvinde: Hinderniſſe; overgaae: alle Begriffe; -gung, Overſtigen, Overſtigelſe, c.

Ueberſteigern, v. a. ins. ſtrue op, drive i Veiret (Priſen paa Varer); -gerung, f. -en, Opſtruening, c.

Ueberſteiglich, aj. overſtigelig.

Ueberſtimmen, v. a. ins. Einen -, overſtemme; ſtemme for høit; -mmung, f. -en, D-liſe, Overſtemning, c.

Ueberſtolz, aj. overdreven ſtolt.

Ueberſtoßen, v. i. n. m. h. 1) sep. ſtøde over Noget. 2) ins. ſtøde ofte imod den hele Overflade.

Ueberſtrahlen, v. a. ins. overſtraale: beſtraale paa hele Overfladen; overgaae i ſtraalende Glands.

Ueberſtreichen, v. i. a. 1) sep. overſtryge. 2) ins. beſtryge.

Ueberſtreifen, v. a. sep. ſtryge over (med Haanden el. andet).

Ueberſtreiten, v. i. a. ins. overſtride, overſtaae; ſkire over, overvinde.

Ueberſtreuen, v. a. ins. overſtrøe.

Ueberſtricken, v. a. ins. ſtrikke over.

Ueberſtrömen, v. 1) n. m. h. sep. overſtramme, ſnyde ſtrømmende over. 2) a. ins. overſtramme, bedække ſtrømmende; -mung, f. -en, D-ſe, c.

Ueberſtudieren, v. a. ins. d. T. etw. -, ſtudere over, overtænke; lære oder

paa; Einen –, overgaae i Studeren; sich, studere alt for meget.

Ueberstülpen, v. a. sep. slaae op over, styrte over.

Ueberstürzen, v. 1) n. m. s. styrte over, falde pludseligen oven over. 2) a. a) sep. s. Ueberstülpen. b) ins. sich, slaae Kolbytte i Faldet.

Uebersüß, aj. alt for sød.

Uebertafeln, v. a. panele, beklæde med Panneel.

Uebertäuben, v. a. ins. overdøve; -bung, f. -en, D-lse, c.

Uebertheuer, aj. alt for dyr.

Uebertheuern, v. a. ins. Einen, falskbøde, sælge for dyrt til En; -rung, f. ub. pl. for dyr Valbydelse.

Uebertölpeln, v. a. ins. vulg. Einen, narre lige op i Dinene, tage groot ved Næsen, bedrage el. bevæge til Noget paa en grov Maade.

Uebertragen, v. i. a. 1) sep. bære, føre, flytte over; overdrage; især blot fig. transportere. 2) ins. fig. Einen –, betale for En; (unbert.) taale, bære; aus einer Sprache in eine andere, overføre, oversætte; -gung, f. -en, Overdragen, Overdragelse, Transportering, Overbærelse, c.

Uebertreffen, v. i. a. ins. blot fig. Einen, overtræffe, overgaae: im Tanzen, an Ehre.

Uebertreiben, v. i. a. 1) sep. drive over (en Kings hele Overflade); drive over et fastsat Maal i Høiden. 2) ins. overdrive, drive et Dyr over Kræfter; fig. eine S. –, overdrive, gjøre for meget af; deraf übertrieben, partic. som aj. overdreven; -treibung, f. -en, Overdrivelse, c.

Uebertreten, v. i. 1) n. m. s. sep. træde over Noget; fig. zu Eim., træde over (til Ens Parti). 2) a. a) sep. die Schuhe –, gaae Skoene bag over. b) ins. og fig. overtræde: ein Gesetz, einen Befehl. [træder, c.

Uebertreter, m. -s pl. s. ag. Over-

Uebertretung, f. -en, Overtrædelse, c.

Uebertrieben, aj. overdreven.

Uebertrift, f. -en, Overgets Drift over en Andens Ager, og Rettigheden dertil; ub. pl.; Veien, hvorpaa Overget drives over en Mark.

Uebertritt, m. -es -e, Overgang, c. (til Ens Parti). [overkalke.

Uebertünchen, v. a. ins. overhvidte,

Uebervoll, aj. alt for fuld, overfuld, meer end fuld.

Uebervortheilen, v. a. ins. forbele, bespige, gjøre Uret; bedre: bevor-; -lung, f. -en, Forforbelelse, c.

Ueberwachsen, v. i. overvoxe: 1) n. m. s. sep. voxe over. 2) a. ins. Einen el. ein Ding, voxe større el. hurtigere; eine S., voxe over, bevoxe paa Overfladen.

Ueberwallen, v. a. sep. løbe bolgende over; fig. overstrømme.

Ueberwaltigen, v. a. ins. overvælde, overmande, overvinde ved Magt; -gung, f. -en, Overvældelse, c.

Ueberweben, v. a. ins. overdrage med en Væv el. som med en Væv.

Ueberweise, aj. superklog, alt for vis.

Ueberweisen, v. i. a. 1) sep. (sjeld.) anvise, assignere. 2) ins. overbevise: Einen des Diebstahls; ofte: overtyde; -sung, f. -en, Overbevisning, c.

Ueberweißen, v. a. ins. eine Wand, hvidte over; ein Gemälde, overhvidte; -ßung, f. -en, Overhvidtning, c.

Ueberwerfen, v. i. a. 1) sep. kaste bidover, herover; einen Mantel, kaste om, kaste over. 2) ins. blot fig. sich mit Eim. –; lægge sig ud med, blive uvens, komme i Haarene paa.

Ueberwichtig, aj. overvægtig; -keit, f. -en, D-hed, c.

Ueberwickeln, v. a. ins. bevikle paa Overfladen; vikle over, om, omkring.

Ueberwiegen, v. i. a. ins. ein Ding, vele over, være vægtigere, veie mere end; fig. overveie, overgaae, have mere Kraft, Dueslighed ꝛc.; (forældr.) overmande.

Ueberwinden, v. i. a. ins. vinde over, bevinde paa hele Overfladen; Einen, einen Widerstand, overvinde, vinde Seier over, forvinde; -inder, m. -s pl. s. ag. Overvinder, c.; -indlich, aj. overvindelig; -indlichkeit, f. ub. pl. D-hed, c.; -indung, f. -en, Overvindelse, c.

Ueberwintern, v. ins. overvintre: 1) n. m. h. tilbringe Vinteren over. 2) a. holde Vinteren over: ein Gewächs; bedre aus-; -rung, f. ub. pl. Overvintring, c.

Ueberwischen, v. a. ins. viske over.

Ueberwitzig, aj. altfor vittig; superklog.

Ueberwölben, v. a. ins. hvælve over.

Ueberwölken, v. a. ins. overtrække med Skyer. [dere.

Ueberwürdigen, v. a. ins. overvur-

Ueberwurf, m. -es -ürfe, (blot i nogle Tilfælde) en Ting, som kastes over Andet.

Ueberwürzen, v. a. ins. bestree med Krydderi; krydre for meget.

Ueberzahl, f. ub. pl. for stort Antal, overcomplet Tal, det Tal, som er over det fastsatte el. bestemte Antal.

Ueberzählen, v. a. ins. overtælle; -lung, f. -en, Overtælling, c.

Ueberzählig, aj. overcomplet; -keit, f. ub. pl. D-hed, c.

Ueberzahn, m. -es -ähne, en utigtig over en anden voxet Tand.

Ueberzäumen, v. a. ins. ein Pferd,

optomme, opbidsle alt for meget.

Ueberzeugen, v. a. ins. overbevise, overtyde: Einen von einer Wahrheit, Einen des Diebstahls; -gung, f. -en, Overbevisning, c.

Ueberziehen, v. i. 1) n. m. s. sep. drage, reise over, Hj- et Sted; drage, trække forbi. 2) a. ins. overtrække, beklæde, trække oven over: ein Bett; overfremme (med Krigstropper); (undert.) d. T. sep. drage hidover el. didover.

Ueberzinnen, v. a. ins. fortinne; -nung, f. -en, Fortinning, c.

Ueberzuckern, v. a. ins. oversukre, overdrage med Sukker.

Ueberzug, m. -es -üge, Overtræk, Be-, n.: der - eines Bettes; ogsaa Overtøiet til et Klædningsstykke (modsat Foderet).

Ueberzwerch, av. over tværs.

Ueblich, aj. brugelig, i Brug, sædvanlig, gængs; -keit, f. ub. pl. B-hed, c.

Uebricht, av. es ist mir -, det qvalmer for mig; det er som om jeg fuldte kaste op.

Uebrich, aj. ovrig, tilovers, til Rest, tilbage; d. T. unødvendig, undværlig, overflødig; ofte: anden. [Resten.

Uebrigens, av. iøvrigt, desuden, for

Uebung, f. -en, Øvelse, c.; -elager, n. -s pl. s. sg. Øvelseslejr, c.; -splatz, m. -es -ätze, Øvelsesplads, c.

Uhle, f. -n, (Nordt.) Ugle, c. (en Stavekost paa en lang Stang).

Ufer, n. -s pl. s. sg. Bred, Brædde, Strand-, c.

Uhr, f. -en, Uhr, n. (som viser Timerne); (i denne Bem. Dim. d. T. Uehrchen, n. -s pl. s. sg.); Klokke, Time, c. (dog blot om et Uhrs Timer i Forbindelse med et Talord og pl. s. sg.): es hat neun - geschlagen, Klokken er ni, det er den niende Time; was ist die -? Klokken? hvie viel - ist es? es ist halb sechs -.

Uhrband, n. -es -änder, Uhrbaand, n.; -feder, f. -n, Uhrfieder, c.; -kette, f. -n, Uhrkjæde, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. Uhrmager, c.; -schlüssel, m. -s pl. s. sg. Uhrnøgel, c.; -tasche, f. -n, Uhrlomme, c.; -weiser og -zeiger, m. -s pl. s. sg. Uhrviser, c.; -werk, n. -es -e, Uhrværk, n.

Uhu, m. -s pl. s. sg. Ugle, Steen-, Nat-, c. (det største Slags).

Ukase, f. -n, Ukase, c. (i Rusland) en Forordning.

Ukelei, f. -en, Hvidstallen, Hvidfisk, en Art Hvidling (Fisk).

Ulm, m. -es ub. pl. forraadnet Træ.

Ulme, f. -n, Alm, c.; -baum, m. -es -äume, Almetræ, n.

Ultramarin, n. -es ub. pl. s. Lasur.

Um, 1) præp. med Acc. om, omkring: - die Stadt gehen; ofte med av. herum og her: - einen Ort herum fahren, sie standen alle - ihn her, trindrom, rundt omkring; fig. i mange Talemaader; (undert.) hos, ved Siden af: - Einen seyn; omtrent, ved, henved: es ist - sechs Uhr, - Mittag kommen sie; for: - Lohn arbeiten; især naar Willen følger derpaa: - Gottes Willen; efter: eines um das andere, et efter det andet; om, af: wissen sie - die S.? med: es ist ein kitzliches Ding - das Lob; wie steht es - euch? hvorledes staaer det til med eder? Ved en Sammenligning betegner um Graden; - 4 Thaler theurer, 4 Daler dyrere; - so viel besser, saa meget desto bedre; sig. i særegne Talemaader: es ist ein häßliches Ding - die Trunkenheit, Drukkenskab er en hæslig Ting; - etw. kommen, miste, blive af med; um etw. bringen, fille ved. 2) ej. foran infinit. med zu, til at betegne en Hensigt, dog blot naar Talens Rundning og Fuldstændighed gjør det nødvendigt; især i Begyndelsen af en Sætning: - es zu thun, muß man ꝛc.; for at gjøre det ꝛc. 3) av. d. T. omkring, af Veien: dieser Weg führt -; saaledes ogsaa i nogle Sammensætninger med Verb.: -gehen, -fahren ꝛc.; til Ende, ude, forbi: die Woche ist -; - und -, rundt om, paa alle Sider. 4) Partikel i Sammensætninger med mange Ord, især med Verb., hvor det blandt andre Bem. fortriniligen ogsaa betegner Handlingens Gjentagelse, og er som oftest adskillelig med, men ogsaa undertiden uadskillelig uden Tonen.

Umackern, v. a. sep. omploie, vende, ploie saaledes, at det nederste kommer overst; omvloe ved Pleiningen; -s rung, f. -en, Omploining, c.

Umändern, v. a. sep. forendre, gandske omændre; -rung, f. -en, Forandring.

Umarbeiten, v. a. sep. bearbeide saaledes, at den nederste Deel kommer overst; omarbeide, bearbeide paa ny; -tung, f. -en, Omarbeidelse, c.

Umarmen, v. a. ins. eine Person, omarme, omfavne; fig. have legemlig Omgang med; -mung, f. -en, Omarmelse, Omfavnelse, c.

Umbauen, v. a. sep. bygge omkring; ombygge.

Umbehalten, v. a. sep. d. T. beholde om sig: den Mantel.

Umbiegen, v. i. a. ins. ombie; -gung, f. -en, Ombøining, c.

Umbilden, v. a. sep. omdanne; -dung, f. -en, O-lse, c.

Umbinden, v. i. a. 1) sep. binde omkring: die Schürze -; binde det allerede Bundne anderledes. 2) ins. etw. mit etw. -, ombinde; -dung, f. -en, Ombinding, c.

Umblasen, v. i. a. 1) sep. blæse

om. 2) ins. blæse fra alle Sider.

Umblicken, v. n. m. h. sep. see omkring; see tilbage.

Umbra el. **Umbererde**, f. ub. pl. Umbra, en mørkebruun Jordart, som bruges til Malen.

Umbrechen, v. i. a. sep. brække ved Ombøining; bryde op, saa at det Nederste kommer øverst (blot i nogle Tilfælde for umpflügen, umgraben ꝛc.); afbryde, bryde det allerede Brudte anderledes.

Umbringen, v. i. a. sep. ombringe, bersøe Livet; (især blot i Bjergv.) omarbeide; -gung, f. -en, D-lse, c., Drab, n.

Umdecken, v. a. sep. dække om igjen, dække anderledes; -ckung, f. -en, Omdækning, c.

Umdrehen, v. a. sep. dreie omkring; dreie om sin Axel; -hung, f. -en, Omdreining, c.

Umdrucken, v. a. sep. trykke om igjen, trykke anderledes; -ckung, f. -en, Omtrykning, c. [ombufte.

Umbuften, v. a. ins. (hos Digterne) **Umfahen**, v. a. (Sybt.) f. Umfangen.

Umfahren, v. i. 1) sep. a) n. m. f. kjøre omkring, kjøre en Omvei. b) a. kjørt omkuld, kjøre over Ende. 2) ins. kjøre rundt omkring; især: omseile; -rung, f. -en, Omfjerfel, Omseiling, c.

Umfall, m. -es ub. pl. Fald, n., Omstyrtning, Omfalden, c.

Umfallen, v. i. n. m. f. falde om; fig. (om Kvæg og større Dyr) styrte, falde død om.

Umfang, m. -es pl. (sjeldn.) -änge, Omfang, n., Omkreds, c.; fig. eine S. von einem großen -e, Omfang; (undert.) Omfved, n.

Umfangen, v. i. a. ins. omfatte, omringe, omgive, indslutte, omfavne.

Umfärben, v. a. 1) sep. farve om igjen, farve anderledes. 2) ins. (digter.) farve paa alle Sider; -bung, f. -en, Omfarvning, c.

Umfaſſen, v. a. 1) sep. fatte om, fatte anderledes: einen Stein. 2) ins. omfatte, omslutte, omfvænde, omarme; fig. omgive, indeslutte; -ſſung, f. -en, Fatten om, c. [flagre.

Umflattern, v. a. ins. (digterisk) om-

Umflechten, v. i. a. ins. omflette; -tung, f. -en, Omfletning, c.

Umfliegen, v. i. a. ins. omflyve.

Umfließen, v. i. a. ins. omflyde.

Umformen, v. a. sep. ombanne; -mung, f. -en, O-lse, c.

Umfrage, f. ub. pl. Spørgsmaal, som gaaer omkring til Flere ligesom i en Kreds.

Umfragen, v. n. m. h. sep. forespørge hos En efter den Anden; omspørge.

Umführen, v. a. sep. føre omkring, føre gj- en Omvei; narre, vise April.

Umfüllen, v. a. sep. fylde om igjen, fylde anderledes, paa et andet Fad; -llung, f. -en, Omfyldning, c.

Umgaffen, v. a. sep. gabe, gloe omkring.

Umgang, m. -es -änge, Omgang, c. (I dette Ords egentlige og figurlige Bem. i Dansk); Processjon, c.; Løg, n.; f. Umgehen.

Umgänglich, aj. omgængelig, selskabelig; -keit, f. ub. pl. O-hed, S-hed, c.

Umgangston, m. -es ub. pl. Omgangstone, c. [et Garn; omfnøre.

Umgarnen, v. a. ins. omgive med

Umgaukeln, v. n. m. h. omgegle.

Umgeben, v. i. a. 1) sep. give om igjen, give anderledes; give om, hænge om: Ein. den Mantel. 2) ins. omgive, indeslutte paa alle Sider; -bung, f. -en, Omgivning, Omgivelse, c.

Umgegend, f. -en, (sjeldn.) Omegn, den omliggende Egn.

Umgehen, v. i. 1) n. m. f. sep. b. T. gaae om, dreie sig om sin Axel; gaae omkring; dog blot b. T. fig. og m. h. es geht hier um, det gaaer igjen, det spøger her; gaae omkring i Kredsen; gaae en Omvei; fig. mit einer S., omgaaes, beskæftige sig med; mit el. auf etw. -, have fore, søge at udføre; mit Ein. gelinde, hart ꝛc. -, behandle; omgaaes, have Omgang med. 2) a. ins. einen Ort -, gaae omkring; fig. b. T. etw. -, undgaae, undvige; sædvanligere: es Umgang haben el. nehmen, undgaae, slippe for, være fri for.

Umgekehrt, aj. omvendt, modsat.

Umgießen, v. i. a. 1) sep. støbe om igjen, støbe anderledes. 2) ins. sst, gyde omkring: etw. mit Zucker.

Umgraben, v. i. a. 1) sep. vende ved Graavningen, riole. 2) ins. omgrave, grave omkring; -bung, f. -en, Omgravning, c.

Umgreifen, v. i. a. ins. gribe om.

Umgrenzen, v. a. ins. omgrændse, be-; -zung, f. -en, Omgrændsning, c.

Umgucken, v. a. sep. sich, d. T. see sig omkring.

Umgürten, v. a. 1) sep. omgjorde: den Degen; spænde, binde om, anderledes. 2) sep. ein Ding mit etw. -, omgjorde; -tung, f. -en, Omgjordning, c.

Umhaben, v. i. n. m. h. sep. d. T. have om (Klædningsstykker).

Umhacken, v. a. 1) sep. hakke el. hukke om; omarbeide med Hakke. 2) ins. omhakke, behakke paa alle Sider.

Umhalſen, v. a. ins. d. T. omarme, falde om Halsen.

Umhang, m. -es -änge, Omhæng, Forhæng, Gardin, n.

Umhangen, v. a. 1) sep. hænge om

en Ting; hænge anderledes. 2) ins. behænge paa alle Sider, omhænge.

Umhauen, v. i. a. sep. omhugge, af-; -hauung, f. -en, Omhugning, c.

Umher, av. om, omkring, hist og her.

Umhin, av. blot sig. især med Negtelse: nicht - können, ikke kunne undgaae, slippe for, være fri for; ikke kunne andet end. [-en, Omhylning, c.

Umhüllen, v. a. omhylle; -llung, f.

Umhüpfen, v. a. ins. (digterisk) hoppe omkring.

Umkehr, f. ub. pl. Venden om, Tilbagereise, Hjemreise, c.; fig. (underty) Gaaen i sig selv.

Umkehren, v. sep. 1) n. m. s. vende om, vende tilbage; fig. (undert.) forbedre, omvende sig. 2) a. vende om, dreie om; fig. Einen, omvende, gjøre anderledes til Sinds; es kehrt sich um, det Modsatte finder Sted; alles -, vende op og ned paa, endevende, bringe i yderste Forvirring; ein Land ꝛc. -, ødelægge i Bund og Grund; -rung, f. -en, Omvendelse, Venden om, Venden op og ned paa. [om, kantre, vælte.

Umkippen, v. a. og n. m. s. vippe

Umklaftern, v. a. ins. favne, omfatte med udbredte Arme.

Umklammern, v. a. ins. omklemme, holde fast om (med Hænder og Kloer).

Umkleiden, v. a. 1) sep. omklæde; især sich. 2) ins. beklæde paa alle Sider; -dung, f. -en, Omklædning, c.

Umkommen, v. i. n. m. s. sep. omkomme; fig. (ogsaa om livløse Ting) ubrugt forderves.

Umkrämpen, v. a. sep. omkrampe, lægge Noget om som en Kramps.

Umkränzen, v. a. ins. (digterisk) omkranse. [Omfang, n.

Umkreis, m. -es -e, Omkreds, c.,

Umladen, v. i. a. omlade, omlæsse; lade af et Fartøi paa et andet, læsse af en Vogn paa en anden; -dung, f. -en, Omladning, Omlæsning, c.

Umlagern, v. a. 1) sep. lette anderledes. 2) sep. omleire, beleire paa alle Sider; -rung, f. -en, Omleiring, c.

Umlauf, m. -es -äufe, Omløb, Kredsløb, n.; meft ub. pl.; omlebende Brev, n., Cirkulair-Skrivelse, c.

Umlaufen, v. i. 1) sep. a) a. d. T. løbe omkuld, løbe over Ende. b) n. m. s. løbe om sin Axel; løbe rundt, i en Kreds; især fig. circulere. 2) ins. løbe omkring Noget; omløbe.

Umlaut, m. -es -e, Omlyd, c. (naar det tydske a, o, u gaaer over i ä, ö, ü).

Umliegen, v. 1) sep. a) a. lægge om paa Siden, lægge ned; lægge om, lægge anderledes; lægge om sig el. Noget; folde, bøie om; das Schiff -, styre el. dreie i en anden Retning. b) n. m. b. (om Skibe og om Vinden) vende sig, dreie sig. 2) ins. lægge omkring en Ting; -gung, f. -en, Omlægning, c.

Umleiten, v. a. sep. lede en anden Vei, lede om; -tung, f. -en, Omledning, c.

Umlenken, v. a. sep. dreie, vende til en anden Retning, dreie om; -kung, f. -en, Omdreining, c.

Umleuchten, v. a. ins. omlyse, omskinne, omgive med et Lys.

Umliegen, v. i. hvoraf blot umliegend, omliggende, er brugeligt.

Ummachen, v. a. sep. vulg. tage om, give om (et Klædningsstykke); gjøre om igjen, gjøre anderledes.

Ummauern, v. a. ins. mure omkring, omgive med Muur.

Ummessen, v. i. a. sep. maale om igjen, maale anderledes; -ssung, f. -en, Ommaaling, c.

Ummünzen, v. a. sep. mynte om igjen, mynte paa ny.

Umnähen, v. a. 1) ins. sye rundt omkring. 2) sep. sye endnu engang, anderledes.

Umnebeln, v. a. ins. omtaage.

Umnehmen, v. i. a. sep. tage, hænge om sig.

Umnieten, v. a. sep. nette, ombøie en Rings fremragende Spidse.

Umpacken, v. a. 1) sep. pakke om igjen, pakke anderledes. 2) ins. ompakke, indpakke paa alle Sider; -ckung, f. -en, Ompakning, c.

Umpanzern, v. a. ins. (digter.) ompantsere, omgive med Pantser paa alle Sider. [give med Pæle.

Umpfählen, v. a. ins. ompæle, om-

Umpflanzen, v. a. 1) sep. omplante, plante anderledes. 2) ins. beplante rundt omkring; -zung, f. -en, Omplantning, c.

Umpflügen, v. a. sep. f. Umackern.

Umprägen, v. a. sep. omprøge, prøge anderledes.

Umrändern, v. a. 1) sep. forsyne med en anden Rand. 2) ins. omrande, forsyne med Rand.

Umreisen, v. 1) a. ins. reise omkring: die Welt. 2) n. m. s. sep. gjøre en Omvei paa Reisen.

Umreißen, v. i. a. sep. rive omkuld, rive over Ende; rydde op, pleie op; især rive op, ubehændigt gj-føge.

Umreiten, v. i. 1) sep. a) n. m. s. ride om, ride en Omvei. b) a. ride omkuld, nedride. 2) ins. a. omride: einen Ort.

Umrennen, v. i. a. sep. rende omkuld, over Ende, ned.

Umringen, v. a. ins. omgive med en Ring; især: omringe, omgive fra alle Sider; -gung, f. -en, Omringelse, c.

Umriß, m. -sses -sse, Omrids, Omtræk, n.

Umrühren, v. a. sep. røre rundt; omrøre; -rung, f. -en, Omrøring, c.

Umſacken, v. a. sep. komme af en Sæk i en anden.

Umſagen, v. a. sep. b. T. sige rundt, sige Rækken om.

Umſaqen, v. a. 1) sep. save af, save om. 2) ins. besave rundtom.

Umſaltzen, v. i. a. sep. salte om, salte anderledes.

Umſatteln, v. sep. a. sadle om, sadle anderledes; lægge Saddelen fra en Hest paa en anden; fig. n. m. b. b. T. omsadle, forandre sin Beslutning, sin Levemaade ꝛc.; -lung, f. -en, Omsadling, c.

Umſatz, m. -es -ätze, Omsætning, Omvexling, Omtuskning, c.

Umſchaffen, v. i. a. sep. omskabe; -ffung, f. -en, Omskabning, c.

Umſchanzen, v. a. ins. omskandse; -zung, f. -en, Omskandsning, c.

Umſcharren, v. a. sep. ved Skraben vende om, skrabe omkuld.

Umſchatten, v. a. ins. omskygge, skygge omkring; -ttung, f. -en, Omskygning, c.

Umſchau, f. (hos Haandv.) Forhøren om Arbeide hos et Steds Mestere.

Umſchauen, v. a. sep. sich -, see sig om; sich - laſſen, (om reisende Haandværkssvende) lade forhøre om Arbeide hos et Steds Mestere; -uung, f. Omkringkuen, c.; ogsaa det samme som Umſchau.

Umſchaufeln, v. a. sep. skuffe, skovle omkring, vende med Skuffen.

Umſcheinen, v. i. a. ins. omskinne, bestinne paa alle Sider.

Umſcheren, v. i. a. 1) sep. klippe om igjen, klippe anderledes. 2) ins. beklippe rundt omkring.

Umſchicken, v. a. sep. b. T. sende omkring.

Umſchiffen, v. 1) sep. a) n. m. f. seile en Omvei. b) a. Waaren ꝛc. -, omskibe, bringe af et Skib i et andet. 2) ins. omseile: eine Inſel.

Umſchlag, m. -es -äge, Omslag, n. (i dette Ords Bem. i Dansk).

Umſchlagen, v. i. sep. 1) n. m. f. slaae om, falde omkuld, over Ende; slaae om, pludseligen tage en anden Retning; fig. forandre sig pludseligen paa en afgjørende Maade; fornemmeligen til det Værre: das Bier ſchlägt um, bliver pludseligen suurt. 2) a. boie omkring ved at slaae; lægge om, vende om (i mange Tilfælde); slaae om, lægge om: Kräuter -, om et sygt Lem; fig. (n. St.) tuske, ombytte Vare.

Umſchleichen, v. i. a. ins. snige omkring.

Umſchleiern, v. a. ins. omsløre.

Umſchließen, v. i. a. omslutte, indeslutte paa alle Sider; -ßung, f. -en, Omslutning, c.

Um,chlingen, v. i. a. ins. omslynge: omgive med Slynge; snoe sig om Noget.

Umſchmeißen, v. i. n. m. f. og b. sep. b. T. s. Umwerfen.

Umſchmelzen, v. rgl. og i. a. sep. smelte anderledes, smelte om igjen; fig. aldeles forandre, omarbeide; -zung, f. -en, Omſmeltning, c.

Umſchmieden, v. a. 1) sep. smede anderledes, smede om igjen. 2) ins. smede omkring, smede Jern om Noget.

Umſchmieren, v. a. 1) sep. smøre anderledes, smøre om igjen. 2) ins. smøre omkring Noget.

Umſchnallen, v. a. sep. 1) spænde anderledes, spænde om igjen. 2) spænde omkring, spænde om Noget; -lung, f. -en, Omſpændelſe, c.

Umſchneiden, v. i. a. ins. beskære rundt omkring.

Umſchnüren, v. a. 1) sep. snøre anderledes, snøre om igjen; snøre omkring Noget. 2) ins. besnøre rundt omkring, omvinde med Snor: einen Ball.

Umſchränken, v. a. ins. omgive med Skranker; fig. begrændse, indskrænke.

Umſchreiben, v. i. a. 1) sep. skrive anderledes, skrive om igjen. 2) ins. (sjeldn.) skrive omkring Noget; eine S., omskrive, gjøre tydelig ved flere Ord; -bung, f. -en, Omskrivning, c.

Umſchrift, f. -en, Omskrift, c.; (især omkring Randen af en Mynt).

Umſchürzen, v. a. ins. omgive med et Forklæde el. Skjørt.

Umſchütteln, v. a. sep. omryste, omskumple; -lung, f. -en, Omryſtning.

Umſchütten, v. a. 1) sep. øse paa ny, øse om igjen; øse om, af et Kar i et andet; slaae, støde omkuld, vælte, omryste, omskumple. 2) ins. a. bestænke, begyde rundt omkring.

Umſchweben, v. a. ins. omsvæve.

Umſchweif, m. -es -e, en lang Omvei om Noget; fig. Omsvøb, n., Vidtleftighed, c., Omstændigheder.

Umſchweifen, v. n. m. b. sep. (forældet.) gaae vidt omkring Noget; (sjeldn.) flakke, vanke omkring.

Umſegeln, v. 1) sep. a) n. m. f. seile en Omvei. b) a. seile i Grund, overseile. 2) ins. a. omseile, seile omkring.

Umſehen, v. i. a. sep. ſich, see om, see tilbage; see sig omkring, for at opdage Noget; fig. ſich an einem Orte -, besee et Steds Mærkværdigheder.

Umſetzen, v. a. 1) sep. sætte omkring, sætte anderledes; omsætte (i Handel og Vandel). 2) ins. besætte rundt omkring, omsætte.

Umſicht, f. 1) ub. pl. Omkringseen, c.; fig. Forsigtighed, Betænksomhed, Agtsomhed, c. 2) pl. -en, Synskreds,

c.; -bild, n. -es -er, og -gemälde, n. -s pl. f. sg. Panorama, n.; -ig, aj. forsigtig, betænksom, agtsom; -igkeit, f. ub. pl. F-hed, B-hed, X-hed, c.

Umsinken, v. i. u. m. f. sep. segne om, synke ned.

Umsonst, av. omsonst: uden Løn, uden Betaling, uden Godtgjørelse; forgjeves, unyttig; for intet, uden Hensigt.

Umspannen, v. a. 1) sep. spænde anderledes, spænde om igjen: die Pferde; egsaa: vexle dem. 2) ins. omgive med en udspændt Snor ꝛc.; omspænde, omfatte med et Fingerspand.

Umspinnen, v. i. a. omspinde, bespinde rundtomkring.

Umspringen, v. i. a. sep. springe om, - omkuld, omstøde i Springet; fig. d. X. mit etw., omgaaes, behandle, haandtere.

Umstand, m. -es -ände, blot fig. Omstændighed, en Tings tilfældige Bestemmelse; Stand, Tilstand, c.; især pl. Omstændigheder; (i dette Ords Bem. i Dansk).

Umständlich, aj. omstændelig: med alle el. dog de fleste Omstændigheder; (sjeld.) tildeelig til at gjøre mange Vidtløftigheder; -keit, f. ub. pl. D-heb, c.

Umstechen, v. i. a. sep. omstikke, vende ved Stikken; især das Getreide ꝛc. -, kaste; -chung, f. -en, Omstikning, c.

Umstecken, v. a. 1) sep. stikke anderledes, stikke om igjen: eine Laube. 2) ins. befikke rundt omkring.

Umstehen, hvoraf blot bruges partic. -d, omkringstaaende, som staaer omkring.

Umstellen, v. n. 1) sep. stille om, stille anderledes. 2) ins. omstille, besætte rundt omkring; -llung, f. -en, Omstilling, c.

Umstimmen, v. sep. 1) n. m. h. stemme rundt. 2) a. omstemme.

Umstören, v. a. sep. vende op og ned paa, kalfatre.

Umstoßen, v. i. a. sep. støde anderledes: støde om, støde over Ende; fig. ein Testament, omstøde, gjøre ugyldigt, kuldkaste; -ßung, f. -en, Omstødning, c.

Umstrahlen, v. a. ins. omstraale; -lung, f. -en, Omstraalning, c.

Umstreichen, v. i. a. 1) sep. stryge omkring Noget; stryge om, stryge anderledes. 2) ins. bestryge rundt omkring.

Umstreuen, v. a. omstree, strøe rundt omkring; -uung, f. -en, Omstreening, c.

Umstricken, v. a. 1) sep. strikke om, strikke anderledes. 2) ins. omgive med strikket Arbeide, strikke omkring; besnære, omgive med Snare.

Umströmen, v. a. ins. strømme omkring Noget; -mung, f. -en, Omstrømning, c.

Umsturz, m. -es ub. pl. Omstyrtning, c.; fig. der - eines Reiches, Undergang, c.

Umstürzen, v. i. sep. 1) n. m. f. styrte om. 2) a. styrte omkuld; ein Gefäß, vende om; -zung, f. -en, Omstyrtning, c.

Umtausch, m. -es ub. pl. Omtusten, Ombytning, c., Magestifte, n.; -en, v. a. omtuste, ombytte, magestifte.

Umthun, v. i. a. sep. lægge om, tage om (om Klædningsstykker); d. X. sich nach etw., see sig om efter, søge at faae, være om sig.

Umtönen, v. n. m. h. ins. omtone.

Umtreiben, v. i. a. sep. drive omkring sin Axel; drive omkring i Kreds.

Umtreten, v. i. sep. 1) a. træde om, træde ned. 2) n. m. f. blot fig. træde over paa en anden Side, forandre sin Beslutning, sin Mening, sadle om.

Umtrieb, m. -es ub. pl. blot fig. Omleb, Kredsleb, Rænkespil, n.; geheime -e, Bevægelser.

Umtritt, m. -es ub. pl. (sjeld.) Beslutnings, Menings Forandring, c.

Umwachsen, v. i. a. ins. bevoxe rundt omkring.

Umwälzen, v. a. sep. vælte om, vælte over Ende; -zung, f. -en, Omvæltning, c.

Umwandeln, v. a. sep. vandre omkring; fig. forvandle, forandre.

Umwandern, v. a. sep. omvandre, vandre omkring.

Umwechseln, v. sep. 1) n. m. h. mit Eim., ombytte Embede og Forretning. 2) a. vexle om, bytte om: die Stelle; etw. el. mit etw.; -lung, f. -en, Omvexling, c.

Umweg, m. -es -e, Omvei, c.; fig. Omsvøb, n., Vidtløftighed, c.

Umwehen, v. a. 1) sep. blæse om. 2) ins. blæse paa alle Sider, omblæse.

Umwenden, v. i. a. sep. vende om; fig. Einen, omvende, bevæge til modsat Mening el. Beslutning; -dung, f. -en, Omvenden, Vending, c.

Umwerfen, v. i. a. sep. kaste om, tage i Hast om: einen Mantel; kaste omkuld, kaste over Ende; d. X. smide om; fig. vælte; (undert.) kantre, strande, komme galt afsted (om En, hvis Foretagende mislykkes); -fung, f. -en, Omkastning, c.

Umwickeln, v. a. 1) sep. svøbe om, anderledes: ein Kind; vikle omkring. 2) ins. bevikle rundt omkring; -lung, f. -en, Omvikling, Omsvøbning, c.

Umwinden, v. a. sep. svøbe om, anderledes.

Umwinden, v. i. a. 1) sep. vinde om, anderledes; vinde omkring, snoe

omkring. 2) ins. omvinde, snoe rundt omkring. [Skyer.

Umwölken, v. a. ins. omdrage med

Umwöhlen, v. a. sep. rode omkring, rode om; fig. kalfatre, vende op og ned paa.

Umzählen, v. a. sep. b. T. tælle endnu engang; tælle rundt.

Umzäunen, v. a. ins. omgjerde; -unung, f. -en, Omgjerdning, c.

Umzeichnen, v. a. 1) sep. tegne om, tegne anderledes. 2) ins. omtegne, betegne rundt omkring.

Umziehen, v. i. 1) sep. a) n. m. s. b. T. flytte, forandre Bopæl; (om Tjenestefolk) flytte; (forældr.) trække, vandre omkring. b) a. trække, drage om: einen Baum; bytte, flytte Klæder; sich -, omklæde sig. 2) ins. drage, reise, trække omkring; trække om, omspænde, omgive: einen Wald mit Netzen.

Umzingeln, v. a. ins. omringe, omgive.

Umzug, m. -es -üge, Omreise, Omvandring; Flytning, c.; Tog, n.; Tjenestefolks Skiftetid; Trækken, Dragen over Ende; det, som trækkes om Noget, som: Omhæng, n., Omrids, c.

Un, en Partikel (forkortet af ohne), som blot forekommer i Sammens. med Subst., aj., av. og næsten med alle præter. particip., f. Ex. ungegessen, ungeliebt, men hvilke da blot bruges som aj. og av. Un har altid Tonen, og betegner en Mangel, en Benegtelse el. ogsaa en Modsætning af det med samme forbundne Ord, og staaer overh. for: ikke, hvorfor adskillige af disse Ord ikke her ere anførte, da man blot behøver at see hen til deres bekræftende Bemærkelser, og sætte u foran samme. Nogle af disse sammensatte Ord ere ikke meer brugelige uden Sammensætningen. [keit, f. -en, U-hed, c.

Unabänderlich, aj. uforanderlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unabhängig, aj. uafhængig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unablässig, aj. uafladelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unabsehbar, aj. uoverseelig; -keit, ub. pl. U-hed, c.

Unabsichtlich, aj. uforsætlig.

Unabwendbar, aj. uafvendelig, uomgængelig.

Unächt, aj. uægte, eftergjort; b. T. n. St. uærlig; -heit, f. ub. pl. Uægthed, c. [-en, U-hed, c.

Unachtsam, aj. uagtsom; -keit, f.

Unadelig, aj. uadelig.

Unähnlich, aj. ulig; -keit, f. -en, Ulighed, c.

Unangebauet, aj. ubyrket, øde.

Unangefochten, aj. uanfegtet, ufriistet.

Unangekleidet, aj. upaaklædt.

Unangemeldet, aj. uanmeldt.

Unangenehm, aj. ubehagelig.

Unangerührt, aj. urørt.

Unangesehen, aj. uanset, uagtet.

Unangesessen, aj. ubosat.

Unangetastet, aj. urørt, uangreben.

Unangezündet, aj. uantændt.

Unannehmlich, aj. uantagelig; ubehagelig; -keit, f. -en, Ua-hed, Ub-hed, c.

Unansehnlich, aj. uanseelig; ringe; ubetydelig; -keit, f. -en, U-hed, Ringhed, U-hed, c.

Unanständig, aj. uanstændig, usømmelig; -keit, f. -en, Ua-hed, Us-hed, c.

Unanstößig, aj. uanstødelig.

Unanwendbar, aj. uanvendelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unart, f. -en, Vanart, ond Natur, c. (hos en Person); Usædelighed, Uskik. **Unode**, c. (om et vanartigt Barn bruges undert. m.). [U-hed, c.

Unartig, aj. uartig; -keit, f. -en, Unaufbringlich, aj. utilveiebringelig.

Unaufgefordert, aj. uopfordret.

Unaufgeklärt, aj. uoplyst.

Unaufgelöst, aj. uopløst.

Unaufhaltbar, -ltsam, aj. uophældelig, uforhalelig.

Unaufhörlich, aj. uophørlig.

Unauflösbar, -olich, aj. uopløselig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unaufmerksam, aj. uopmærksom; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unaufschieblich, aj. uopsættelig.

Unausbleiblich, aj. udeblivelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unausforschlich, aj. f. Unerf-.

Unausführbar, aj. uudførlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unausführlich, aj. uudførlig.

Unausgelöscht, aj. uudslukt.

Unausgemacht, aj. uafgjort.

Unausgesetzt, aj. som bestandig fortsættes, uafladelig.

Unauslöschbar, -schlich, aj. uudslukkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unaussprechlich, aj. uudsigelig; fig. meget, overordentlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c. [f. ub. pl. U-hed, c.

Unausstehlich, aj. udstaaelig; -keit,

Unaustilgbar, aj. udslettelig.

Unbändig, aj. ubændig, ustyrlig, balstyrig; -keit, f. -en, Ub-hed, Ust-hed, B-hed, c.

Unbarmherzig, aj. ubarmhjertig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbärtig, aj. ustægget, skæggeløs; -keit, f. ub. pl. St-hed, c.

Unbeachtet, aj. ikke agtet paa, forsømt.

Unbeantwortet, aj. ubesvaret; -wortlich, aj. ubesvarlig, som ikke lader sig besvare.

Unbearbeitet, aj. ubearbeidet.

Unbebauet, aj. ubyrket, ubeboet, ubebygget, øde.

Unbedacht, aj. ubetænkt, ikke betænkt.

Unbedächtig, -dachtſam, aj. ubetænkſom, overilet; -dachtſamkeit, f. -en, U-hed, D-hed, c.
Unbedeckt, aj. ubedækket.
Unbedeutend, aj. intet betydende. ſig. uvigtig; -tenheit, f. ub. pl. Ingetbetydenhed, c.
Unbedingt, aj. ubetinget; ſig. uindſtrænket; -heit, f. ub. pl. Ub-hed, Ui-hed, c. [uforment, ubehindret.
Unbeeinträchtigt, aj. uforhærmet, u-
Unbeerbt, aj. uden Arvinger, ſom er uden retmæſſige Livsarvinger.
Unbefangen, aj. i ſit Hjertes Uſkyldighed; ſom bemmer, ſom handler uden tilbageholdende Henſyn; fordomsfri; -heit, f. ub. pl. Hjertets Uſkyldighed, Fordomsfrihed, c.
Unbefeſtigt, aj. ubefæſtet.
Unbefeuchtet, aj. uvædet.
Unbefleckt, aj. ubeplettet, ubeſmittet; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unbefördert, aj. ubefordret.
Unbefolgt, aj. ikke fulgt.
Unbefragt, aj. uadſpurgt.
Unbefriedigend, aj. utilfredsſtillende.
Unbefriedigt, aj. utilfredsſtillet.
Unbefugniß, f. ub. pl. Ubefeiethed, c.
Unbefugt, aj. ubefoiet; -heit, f. og -gniß, f. ub. pl. U-hed, c.
Unbegabt, aj. ubegavet.
Unbegehrt, aj. ubegiert.
Unbegeiſtert, aj. ubegeiſtret.
Unbegreiflich, aj. ubegribelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unbegrenzt, aj. ubegrændſet, grænſeløs; -heit, f. ub. pl. U-hed, G-hed, c.
Unbegrüßt, aj. uhilſet.
Unbegünſtigt, aj. ubegunſtiget.
Unbegütert, aj. ubemidlet.
Unbehaart, aj. haarløs, uden Haar.
Unbehaglich, aj. ubehagelig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unbehauen, aj. utilhuggen; ſig. grov.
Unbeholfen, aj. ubehjelpſom, ubehændig; -heit, f. ub. pl. U-mhed, U-ghed, c.
Unbehülflich, aj. utjenſtfærdig; ubehjelpſom; -keit, f. ub. pl. U-ghed, U-mhed, c.
Unbehutſam, aj. uvarſom, uagtſom; -keit, f. ub. pl. Uv-hed, Ua-hed, c.
Unbekannt, aj. ubekjendt; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.; -ſchaft, f. ub. pl. U-ſkab, n. [etw.
Unbekümmert, aj. ubekymret: um
Unbelebt, aj. ikke beleven; livløs; død; ſig. uopvakt, ikke munter.
Unbeleſen, aj. ubelæſt; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unbelieben, n. -s ub. pl. Misbag, u.; -liebig, ad. ſom misbager, ubehagelig; -liebt, aj. uelſket.
Unbelohnt, aj. ubelønnet.
Ubemerkbar, -klich, aj. ubemærkelig.
Unbemerkt, aj. ubemærket.
Unbemittelt, aj. ubemidlet.
Unbenannt, aj. ubenævnet.
Unbeneidet, aj. umisundt.
Unbenommen, aj. iſær av. uforment, uhindret, ikke forbudt.
Unbenutzt, aj. ubenyttet.
Unbequem, aj. ubeqvem; -heit, f. -en, U-hed, c.; -lich, aj. ubeqvem; -lichkeit, f. -en, Ubeqvemmelighed, c.
Unberathen, aj. raadvild, uden Raad; ikke udſtyret; ugift.
Unberedt, -ſam, aj. uveltalende; -ſamkeit, f. ub. pl. U-lenhed, c.
Unbereitet, aj. uberedt.
Unbereuet, aj. uangret. [tiget.
Unberichtigt, aj. ſom ikke er berig-
Unberitten, aj. ikke tilreden; ikke forſynet med Heſt.
Unberüchtigt, aj. uberygtet.
Unberufen, aj. ukaldet; uden at have det tilbørlige Kald.
Unberühmt, aj. uberømt; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unberührt, aj. uberørt.
Unbeſchadet, aj. uſkadt, uſkaaren; med Gen.: - meiner Ehre; el. meiner Ehre -.
Unbeſchädigt, aj. ubeſkadiget.
Unbeſchäftigt, aj. ubeſkæftiget.
Unbeſcheiden, aj. ubeſkeden; -heit, f. ub. pl. U-hed, c. [bende om.
Unbeſchlagen, aj. ubeſlaaet; ſig. uvi-
Unbeſcholten, aj. ulaſtelig.
Unbeſchränkt, aj. uindſtrænket.
Unbeſchreiblich, aj. ubeſkrivelig.
Unbeſchrieben, aj. ikke friſtlig fremſtillet; ubeſkrevet.
Unbeſchwert, aj. ubeſværet, ubetynget; d. T. i Høſtighedsſp., ſom av. uforuleiligt; uden Uleilighed: geben ſie mir - das Buch.
Unbeſeelt, aj. ubeſjælet.
Unbeſehen, aj. ubeſeet.
Unbeſetzt, aj. ubeſat.
Unbeſiegbar, aj. ſom ikke lader ſig beſeire; uovervindelig.
Unbeſonnen, aj. ubeſindig, uoverlagt, yderſt ubetænkſom; -heit, f. -en, U-ghed, U-thed, c.
Unbeſorgt, aj. ubekymret.
Unbeſtand, m. -es ub. pl. Ubeſtandighed, c. [f. ub. pl. U-hed, c.
Unbeſtändig, aj. ubeſtandig: -keit, **Unbeſtechlich**, aj. ubeſtikkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unbeſtellt, aj. ubeſørget.
Unbeſtimmt, aj. ubeſtemt; -heit, f. -en, U-hed, c. [dig.
Unbeſtreitbar, aj. ubeſtridelig, uſtri-
Unbeſtritten, aj. ubeſtreden.
Unbeſucht, aj. ubeſøgt.
Unbetaſtet, aj. ubeſølt.
Unbetitelt, aj. ubetitlet.
Unbetont, aj. uden Tonen.

Unbetræchtlich, aj. uvigtig, umærkelig, ringe; -keit, f. ub. pl. Uv-hed, Um-hed, c.

Unbetreten, aj. ubetraadt; fig. ikke beſtyrtet.

Unbetriebſam, aj. uvirkſom; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbetroffen, aj. ikke beſtyrtet.

Unbetrogen, aj. ubedragen.

Unbetrübt, aj. ikke bedrøvet.

Unbeugſam, aj. ubøielig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbewachſen, aj. ubevoxet.

Unbewacht, aj. ubevogtet.

Unbewaffnet, aj. ubevæbnet.

Unbeweglich, aj. ubevægelig; -e Güter, urørligt Gods; fig. haard, ubøielig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbeweint, aj. ubegrædt.

Unbeweisbar, -weislich, ſ. Unerweislich.

Unbewilligt, aj. ubevilliget.

Unbewohnbar, aj. ubeboelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbewölkt, aj. uden Skyer, ſkyfri.

Unbewußt, aj. ubevidſt.

Unbezahlbar, aj. ubetalelig.

Unbezahlt, aj. ubetalt.

Unbezähmbar, aj. ubetæmmelig.

Unbezähmt, aj. utæmmet.

Unbezeichnet, aj. ubetegnet.

Unbezeugt, aj. ubevidſt.

Unbezweifelt, aj. ubetvivlet.

Unbezwingbar, -glich, aj. ubetvingelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbezwungen, aj. ubetvungen.

Unbiegſam, aj. ubøielig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbild, n. -es -er, (Sydt.) et hæſligt Billede; en afſkyelig Skikkelſe; en Vanſtabning.

Unbilde, f. ſ. Unbill.

Unbildlich, aj. ubilledlig.

Unbildſam, aj. udannelig.

Unbill, -bilde, f. (af Nogle m.) ub. pl. Forurettelſe, Ubilligheb, c.

Unbillig, aj. ubillig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unblutig, aj. ublodig.

Unbrauchbar, aj. ubrugbar; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unbrüderlich, aj. ubrodertig.

Unbündig, aj. ugyldig.

Unbußfertig, aj. ubodfærdig.

Unchriſt, m. -en -en, Ikkechriſten; fig. et ureligiøſt, ugudeligt Menſke.; -lich, aj. uchriſtelig; -lichkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Uncultivirt, aj. ucultiveret, udennet.

Und, ej. og.

Undank, m. -es ub. pl. Utak, Utaknemmelighed; -bar, aj. utaknemmelig; -barkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Undenkbar, aj. utænkelig, ſom ikke kan tænkes.

Undenklich, aj. umindelig, utænkelig, ſom formedelſt Tidens Længde ikke kan tænkes. [-en, U-hed, c.

Undeutlich, aj. utydelig; -keit, f.

Undeutſch, aj. utydſk. ikke godt Tydſk; d. T. (undert.) uforſtaaelig.

Undienlich, aj. utjenlig, unyttig; -keit, f. ub. pl. Ut-hed, Un-hed, c.

Undienſtfertig, aj. utjenſtfærdig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unding, n. -es -e, Uting, c.; et Jntet, en Umulighed.

Undurchdringlich, aj. uigjennemtrængelig; fig. uudforſkelig; -keit, f. -en, Ui-hed, Uu-hed, c.

Undurchſichtig, aj. uigjennemſigtig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Uneben, aj. ulige, ujævn; fig. (blot med Negtelſe) ueffen: das iſt gar nicht -; -heit, f. -en, Ujævnhed, c.

Unebene, f. 1) ub. pl. Ujævnhed, c. 2) pl. -n, et ujævnt Sted.

Unecht, aj. uægte.

Unedel, aj. uædel, lav; uadelig.

Unehelich, aj. ein -es Kind, uægte, Slegfredbarn; -e Beiwohnung, Samleven uden at være gift; Skierlevnet.

Unehrbar, aj. uærbar; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unehre, f. ub. pl. Vanære, Skam, c.

Unehrerbietig, aj. uærbødig.

Unehrlich, aj. uærlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Uneigennützig, aj. uegennyttig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Uneigentlich, aj. uegentlig.

Uneigendenk, av. (med Gen.) einer S. -, uden Erindring om, ikke erindrende. [domsfri, upartiſk.

Uneingenommen, aj. uindtagen; for-

Uneingebüllt, aj. uindhyllet.

Uneingeladen, aj. uinbbuden.

Uneingeſchränkt, aj. uindſtrænket.

Uneinig, aj. uenig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Uneinnehmbar, aj. uindtagelig.

Uneins, aj. uenig, uens.

Unempfänglich, aj. utilgængelig, uſikket; -keit, f. ub. pl. U-ghed, c.

Unempfindbar, aj. ſom ikke føles.

Unempfindlich, aj. ufølſom, følelös; ligegyldig, koldſindig; -keit, f. ub. pl. U-hed, F-hed, L-hed, K-hed, c.

Unempfindſam, aj. ufølſom.

Unendlich, aj. uendelig, uindſtrænket i Væſen, i Omfang; d. T. overmaade meget; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unentbehrlich, aj. uundværlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unentgeltlich (ikke -geldlich) av. uden Betaling, omſonſt, for intet.

Unenthaltſam, aj. uafholden; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unentheiligt, aj. uvanhelliget.

Unentſchieden, aj. uafgjort, uvis, upaadomt; -heit, f. ub. pl. U-hed'

U-hed, U-thed, c.
Unentſchloſſen, aj. tvivlraadig, ureſolveret; -heit, c. ub. pl. Æ-hed, U-hed.
Unentſchuldigt, aj. uundſkyldt.
Unentſtellt, aj. uforandret, uforvendt.
Unentweihet, aj. uvanhelliget.
Unentwickelt, aj. uudviklet.
Unenzündet, aj. uantændt; (om Saar ꝛc.) ikke inflammeret.
Unerachtet, ſ. Ungeachtet.
Unerbaulich, aj. uopbyggelig.
Unerbaut, aj. ikke opbygget; fig. nopbygget (af en Tale ꝛc.).
Unerbittlich, aj. ubeielig, haard, ſom ikke lader ſig bevæge ved Bønner; -keit, f. ub. pl. U-hed, H-hed, c.
Unerbrochen, aj. ubrudt, uopbrudt.
Unerfahren, aj. uerfaren; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerforſchlich, aj. uudforſkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerfüllbar, aj. uopfyldelig.
Unerfüllt, aj. uopfyldt.
Unerfunden, aj. uopfunden.
Unerganzlich, aj. ufuldſtændelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unergründlich, aj. uudgrundelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerheblich, aj. uvigtig, ubetydelig; -keit, f. ub. pl. Uv-hed, Ub-hed, c.
Unerhört, aj. uhørt: ubenhørt; hvorom man intet har hørt; ufædvanlig, overordentlig. [dres.
Unerinnerlich, aj. ſom ikke kan erinUnerinnert, aj. hvorom ikke er erindret.
Unerkannt, aj. ukjendt.
Unerkenntlich, aj. ukjendelig; uerkjendtlig, ufkjenſom; -keit, f. ub. pl. Uk-hed, Ue-hed, Uk-hed, c.
Unerklärbar, -klarlich, aj. uforklarlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerkünſtelt, aj. ukonſtlet.
Unerläßlich, aj. ueftergivelig, nødvendig.
Unerlaubt, aj. utilladt.
Unerlöſt, aj. ſom ikke er forløſt.
Unermeßlich, aj. umaalelig; b. Æ. overordentlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, O-hed, c. [bleven trætt.
Unermüdet, aj. utrættet, ſom ikke er
Unermüdlich, aj. utrættelig, ſom ikke lader ſig trætte; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerneuert, aj. uforvnyet.
Unerobert, aj. uerobret.
Uneröffnet, aj. uaabnet.
Unerreichbar, aj. uopnaaelig.
Unerreicht, aj. uopnaaet.
Unerrichtet, aj. uopreiſt.
Unerſättlich, aj. umættelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerſchaffen, aj. uſkabt.
Unerſchöpflich, aj. uudtommelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerſchrocken, aj. uforfærdet; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerſchütterlich, aj. uroffelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerſchwinglich, aj. utilvelebringelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerſetzlich, aj. uerſtattelig, ubodelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerſteigbar, -glich, aj. ubeſtigelig; -barkeit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerſtiegen, aj. ubeſtegen.
Unertraglich, aj. utaalelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerwachſen, aj. ſom ikke er voxen.
Unerwartet, aj. uventet, uforventet, uformodet.
Unerwecklich, aj. uopvækkelig: ſom ikke lader ſig opvække; uopbyggelig.
Unerweislich, -sbar, aj. ubeviislig; -lichkeit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unerwiedert, aj. ubeſvaret.
Unerwieſen, aj. ubeviiſt.
Unerzogen, aj. uopdragen, ikke opdragen.
Unfähig, aj. ubuelig, uſtikket, ikke i Stand til; zu etw. el. einer S. (Gen.); -keit, f. -en, U-hed, c.
Unfall, m. -es -älle, Uheld, n., ulykkeligt Tilfælde, Ulykke, c.
Unfehlbar, aj. ufeilbar; ſom av. ufeilbarligen, vis; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unfern, 1) aj. ikke fiern, ikke langt fra: - von ſeinem Zimmer. 2) præp. med Gen., ſ. Unweit.
Unflath, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Snavs, n., ſtem Smudsighed, Vammelſe opvækkende Urenlighed; fig. vulg. et ſviinſk Mſte.; et meget forfaldent Mſte.; -flätber, m. -s pl. f. sg. Svin, n.: et paa en vammelig Maade tilſolet Mſte.; fig. et meget ukydſt Mſte. (om begge Kjøn); -flätberei, f. -en, Svinert, n.; en vammelig ſmudſig Handling; ſmudſige, ukydſke Ord og Handlinger; -flätbig, aj. ſviinſt, vammelig ſmudſig; ukydſk; -flathige Reden, raaden Tale; -flätbigkeit, f. ub. pl. Sviinſthed, c., Svinert, n.
Unfleiß, m. -es ub. pl. Uflid, c., Mangel paa Flid; Dovenſkab, c.; -ig, aj. ikke flittig. [pl. U-hed, c.
Unfolgſam, aj. ulydig; -keit, f. ub.
Unförmlich, aj. uformelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unfrankirt, aj. ufrankeret.
Unfrei, aj. ufri, ſlaviſk.
Unfreiwillig, aj. ufrivillig.
Unfreund, m. -es -e, Uven, c.; -lich, aj. uvenlig, ublid; -lichkeit, f. ub. pl. Uvenlighed, Ublidhed, c.; -ſchaft, f. -en, b. Æ. Uvenſkab, n.; -ſchaftlich, aj. uvenſkabelig.
Unfriede, m. -ns ub. pl. Ufred, c.; -dfertig, -dlich, -dſam, aj. ufredelig,

ufredsom. [ub. pl. U-hed, c.
Unfruchtbar, aj. ufrugtbar; -keit, f.
Unfug, m. -es ub. pl. Ugrund, Uret. c.; en ubefalet Handling, uanſtændig Opførſel; iſær forſaavidt den er forbunden med Stei; Ovalm, c.; -fügslich, aj. upaaſende, ubillig; -fügſam, aj. ubevægelig, haardnakket, halsſtarrig; -fügſamkeit, f. ub. pl. U-hed, H-thed, H-ghed, c.
Unfühlbar, aj. ufølelig.
Unfurchtſam, aj. ufrygtſom.
Ungangbar, aj. ſom man ikke kan gaae paa, uſtremkommelig; (om Mynt) ikke gangbar.
Ungar, 1) (Tonen paa Un) m. -s -n, ungarſk Heit, c. 2) (Tonen paa ar) m. -en -en, Ungarer, c.
Ungeachtet, 1) aj. ikke agtet, ikke ſkattet, ringeagtet. 2) præp. med Gen. (ſtaaer ſnart foran ſnart bag efter det ſtyrede Ord) uagtet, uanſeet; deſſen – (ikke dem –) desuagtet. 3) cj. med Indicativ, omendſtjøndt.
Ungeackert, aj. upløiet.
Ungeahndet, aj. uſtraffet, upaaanket.
Ungeahnet, aj. uanet, ikke anet.
Ungeändert, aj. uforandret.
Ungebahnt, aj. ubanet.
Ungebändigt, aj. utæmmet.
Ungebaut, aj. (om en Bygning) ubygget; (om en Mark) ubyrket.
Ungeberdig, aj. ſuur, fortrædelig, ſom gier uanſtændige Leder, Miner og Fagter.
Ungebeſſert, aj. uforbedret.
Ungebeten, aj. ubedet; uindbudet.
Ungebeugt, aj. ubøiet.
Ungebildet, aj. udannet.
Ungebleicht, aj. ublegt.
Ungeboren, aj. ufødt.
Ungebrannt, aj. ubrændt.
Ungebräuchlich, aj. ubrugelig.
Ungebraucht, aj. ubrugt.
Ungebrochen, aj. ubrudt; ubændig.
Ungebühr, f. ub. pl. Utilbørlighed, Uſømmelighed, Uanſtændighed, c.; det ſom ikke ſømmer, ikke paaſer ſig; ſom av. zur –, paa en utilbørlig Maade; -end, aj. ſom ikke tilkommer; -lich, aj. utilbørlig, ubillig; uanſtændig; -lichkeit, f. -en, -niß, f. -ſſe, ſ. Ungebühr.
Ungebunden, aj. ubunden; (om Bøger) uindbunden; fig. (om Skrivemaade) ikke metriſk, proſaiſk; ikke hindret ved nogen Indſtrænkning; ofte: teileløs, udſvævende; -heit, f. ub. pl. U-hed, Teileløshed, c.
Ungedämpft, aj. udæmpet.
Ungedeckt, aj. udækket; uden Bedækning.
Ungedruckt, aj. utrykket.
Ungeduld, f. ub. pl. Utaalmodighed, c.; -ig, aj. utaalmodig.
Ungeehrt, aj. uæret; ikke æret.
Ungefähr, 1) aj. omtrentlig; uformodet, uventet. 2) av. omtrent, tilfældigvis; næſten; d. T. von –, tilfældigvis. 3) subſt. -n. -s ub. pl. Hendelſe, c., blindt Tilfælde, n., Skjebne, c.
Ungefällig, aj. ubehagelig; utjenſtvillig, vrangvillig; -keit, f. -en, Ubhed, Ut-hed, U-hed, c. [uhyklet.
Ungefärbt, aj. ufarvet; fig. uforſtilt,
Ungefaßt, aj. ikke indfattet.
Ungefeſſelt, aj. ulænket; fig. ubunden.
Ungefiedert, aj. ubefjedret.
Ungeflochten, aj. uflettet.
Ungeflügelt, aj. ubevinget.
Ungeformt, aj. uformet.
Ungefragt, aj. uſpurgt.
Ungegeſſen, 1) aj. (ſjeld.) ikke ſpiſt. 2) av. uden at have ſpiſt.
Ungegründet, aj. ugrundet, uſand, urigtig.
Ungehalten, aj. ſom ikke holdes raa; fig. uvillig, fortornet, ſtødt, fortrydelig: auf Einen; über eine S.
Ungeheilt, aj. uhelbredet.
Ungeheißen, aj. ikke befalet.
Ungehemmt, aj. uſtandſet.
Ungeheuchelt, aj. uhyklet.
Ungeheuer, 1) aj. uhyre; d. T. overordentlig; fig. vild, ubændig, afſkyelig. 2) subſt. – n. -s pl. f. sg. Uhyre, n.
Ungehindert, aj. uhindret.
Ungehobelt, aj. ikke høvlet; fig. d. T. ubehøvlet, plump, grov.
Ungehofft, aj. uhaabet.
Ungehöhnt, aj. uhaanet.
Ungehörnt, aj. kullet, uden Horn.
Ungehorſam, 1) aj. ulydig. 2) subſt. -, m. -s ub. pl. Ulydighed, c.
Ungehört, aj. ikke forhørt.
Ungehudelt, aj. vulg. uplaget.
Ungeiſtlich, aj. ikke geiſtlig.
Ungekämmt, aj. ukæmmet.
Ungekocht, aj. ukogt.
Ungekränkt, aj. ukrænket.
Ungekünſtelt, aj. ukonſtlet.
Ungeladen, aj. uindbunden; (om et Gevær) ikke ladt.
Ungeläufig, aj. ikke flydende.
Ungelegen, aj. ubeleilig; ſom ligger fra Haanden; -heit, f. -en, U-hed, c.
Ungelehrig, aj. ulærevillig; tungnem; -keit, f. ub. pl. U-hed, T-hed, c.
Ungelehrt, aj. ulærd, læg.
Ungeleſen, aj. ulæſt.
Ungeliebt, aj. ikke elſket.
Ungelobt, aj. urøſt.
Ungelöſcht, aj. ulæſket; ikke ſluket.
Ungemach, n. -es ub. pl. Beſværlighed, Byrde, Meie, Lidelſe, Gjenværdighed, c.; (undert.) Umagelighed, c.
Ungemächlich, aj. umagelig; -keit, f. -en, U-hed, c. [uredt.
Ungemacht, aj. ugjort; (om Senge)
Ungemäß, aj. uovereensſtemmende.
Ungemein, aj. ualmindelig, ſjelden;

færdeles, overmaade.
Ungemeſſen, aj. umaalt; fig. (undert.) umaadelig, uindſtrænket.
Ungenannt, aj. unævnt, ubenævnt.
Ungeneigt, aj. ubevaagen; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Ungenießbar, aj. ſom ikke kan nydes; -keit, f. ub. pl. Umuligheb at nybe.
Ungenirt (l. Unſche-), aj. ugenert, utvungen.
Ungenoſſen, aj. unydt; d. T. das wird ihm nicht - hingehen, uhævnet, uſtraffet.
Ungenöthigt, aj. unødt.
Ungenügſam, aj. uneiſom; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Ungeöffnet, aj. uaabnet.
Ungeordnet, aj. uordnet.
Ungepflaſtert, aj. ikke brolagt.
Ungeplundert, aj. uplyndret.
Ungeprüft, aj. uprøvet.
Ungeräcbt, aj. uhævnet.
Ungerade, aj. ulige, ujævn, krum.
Ungerathen, aj. ikke velopdragen; vanartet.
Ungerechnet, 1) aj. uberegnet. 2) av. ikke taget i Beregning med.
Ungerecht, aj. uretfærdig; -igkeit, f. -en, U-hed, c.
Ungereimt, aj. ikke rimet, riimfri; urimelig; -heit, f. -en, U-hed, c.
Ungereinigt, aj. urenſet.
Ungern, av. ugjerne.
Ungerochen, aj. uhævnet.
Ungerügt, aj. uſtraffet, upaatalt, ubadlet.
Ungerührt, aj. urørt.
Ungerüſtet, aj. uruſtet, uberedt; uden Vaaben.
Ungeſagt, aj. uſagt.
Ungeſalzen, aj. uſaltet.
Ungeſattelt, aj. uſadlet.
Ungeſauert, aj. uſyret.
Ungeſäumt, aj. uſommet, uden Som; uforfavet, hurtig, uden Nølen.
Ungeſchehen, aj. uſkeet.
Ungeſcheut, aj. uden Sky; uden Undſeelſe, uden Ærbodighed; uformuftig, uklog.
Ungeſchicklich, aj. f. Ungeſchickt; -keit, f. -en, Ubehændighed, Ubequemhed, Ubehjelpſomhed; Uerfarenhed, c.
Ungeſchickt, aj. uſkikket, uduelig, uvidende, ubehændig, plump.
Ungeſchlacht, aj. (ſjeld.) raa, vild, ubannet, af ſlet Art; (foræld.) ſ. Unſchlachtig; -heit, f. ub. pl. R-hed, B-hed, U-hed, c.
Ungeſchlagen, 1) aj. ikke ſlaaet. 2) av. uden Slag, uden Kræfning, uden Duel.
Ungeſchliffen, aj. uſleben; fig. uhøflig, grov; -heit, f. ub. pl. Uſ-hed, Ukſ-hed, G-hed, c.
Ungeſchmack, m. -es ub. pl. Smag-
Ungeſchmählert, aj. ubeſtaaren.
Ungeſchmeidig, aj. uſmidig, ubeielig; -keit, f. ub. pl. Uſ-hed, Ub-hed, c.
Ungeſchminkt, aj. uſminket.
Ungeſchmückt, aj. uſmykket.
Ungeſchoren, aj. uſtaaren, uklippet; fig. vulg. Einen - laſſen, ikke foraarſage Beſværlighed, lade være i Ro.
Ungeſchrieben, aj. uſkrevet.
Ungeſchwächt, aj. uſvækket.
Ungeſchwänzt, aj. uden Hale.
Ungeſegnet, aj. uvelſignet, ulykkelig.
Ungeſehen, aj. uſeet.
Ungeſellig, aj. uſelſkabelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Ungeſetzlich, aj. ulovlig, lovſtridig.
Ungeſittet, aj. uſædelig.
Ungeſpornt, aj. uſporet; ikke beſporet; ikke ſporet.
Ungeſtalt, -et, aj. vanſkabt, ikke velſkabt; -etheit, f. ub. pl. B-hed, c.
Ungeſtillt, aj. (om Tørſt, Hunger, Uro, Lorm) ikke ſtillet; ikke beroliget; (om et Barn) ſom ikke har pattet.
Ungeſtimmt, aj. uſtemmet.
Ungeſtört, aj. uforſtyrret.
Ungeſtraft, aj. uſtraffet.
Ungeſtüm, aj. (om Veiret) heftig, voldſom, bruſende; (om Mſtr.) uſædvanlig heftig, fremfuſende, opfarende; -, m. (n.) -s ub. pl. H-hed, B-hed, Fremfuſenhed, Larm, Støi, Grovhed, c.
Ungeſund, aj. uſund, ſkadelig for Sundheden; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Ungetadelt, aj. ubadlet.
Ungetauft, aj. ubebt.
Ungethan, aj. ugjort.
Ungetheilt, aj. udeelt, uſkiftet.
Ungethüm, n. -es -e el. -er, d. T. (n. St.) Spogelſe, n., Niſeſbuk, Gjenganger, c.
Ungetragen, aj. ubaaren.
Ungetrennt, aj. uadſkilt.
Ungetreu, aj. utro.
Ungetrocknet, aj. ikke tørret.
Ungetröſtet, aj. utroſtet.
Ungetrübt, aj. klar, ikke oprørt.
Ungeübt, aj. uøvet.
Ungewarnt, aj. uadvaret.
Ungewartet, aj. uventet.
Ungewaſchen, aj. uvaſket.
Ungewäſſert, aj. ikke vandet; ikke ubbledt i Vand; ikke fortyndet ved Vand.
Ungewebt, aj. ikke vævet.
Ungeweihet, aj. uindviet.
Ungewiß, aj. uvis; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Ungewitter, n. -s pl. j. sg. Uveir, n.; iſær et heftigt med Storm forbundet Nordenveir; -vogel, m. -s -ögel, Uveirsfugl, Stormfugl, Petrel, c.
Ungewogen, aj. uveiet; ubevaagen.
Ungewohnheit, f. ub. pl. Uvanthed, c.

Ungewöhnlich, aj. usædvanlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Ungewohnt, aj. ikke vandt til: einer S. (Gen.).

Ungewölbt, aj. uhvælvet.

Ungewürzt, aj. ukrydret.

Ungezähmt, aj. utæmmet, uregierlig; -heit, f. ub. pl. U-thed, U-ghed, c.

Ungeziefer, n. -s ub. pl. Utøi, n., fadelige Smaadyr; især Insecter og Orme; fig. Affium, n. (et ondt Mfke.).

Ungeziemend, aj. usømmelig, uſkikkelig.

Ungezogen, aj. uopdragen; især fig. ikke velopdragen; -heit, f. ub. pl. U-hed, c. blot fig.

Ungezügelt, aj. tøileløs.

Ungezweifelt, aj. uomtvivlet, hvorved ingen Tvivl finder Sted.

Ungezwungen, aj. utvungen; uden Tvang; fig. ukonſtlet, naturlig; -heit, f. ub. pl. U-nhed, U-thed, N-hed, c.

Unglaube, m. -ns ub. pl. Vantro, c.; -aubig, aj. vantro; -aubigkeit, f. ub. pl. Vantroenhed, c. (alle tre især i Theol.); -aublich, aj. utrolig; -aublichkeit, f. ub. pl. Utrolighed, c.; -aubwürdig, aj. utroværdig; -aubwürdigkeit, f. ub. pl. Utroværdighed, c.

Ungleich, aj. (ſjeldn.) trum, ikke lige; fig. ulig, ſig ikke lig i alle Dele; ſom ikke har ſamme Væſen, Beſkaffenhed og Omſtændigheder ubillig, haard, uvenlig, uretfærdig; ſom forſtærkende Partikel ved Comparativ iſtdſfor. weit, langt, ulige: -größer; -artig, aj. uligartet; -formig, aj. ueensformig; uligedannet; -förmigkeit, f. ub. pl. Ueensformighed, c.; -heit, f. -en, Ulighed, c.

Unglimpf, m. -es ub. pl. Ulempfældighed, c.; -lich, aj. ulempfældig.

Unglück, n. -es ub. pl. Ulykke, c.; -lich, aj. ulykkelig; -licherweiſe, av. ulykkeligviis; -sbote, m. -n -n, Ulykkesbud, n.; -sbotſchaft, f. -en, Jobspoſt, c.; -ſelig, aj. ulykſalig; -ſeligkeit, f. ub. pl. Ulykſalighed, c.; -sfall, m. -es -alle, Ulykkestilfælde, n.; -sgefährte, m. -n -n, Ulykkeskammerat, c.; -skind, n. -es -er, Ulykkesbarn, n.; -sſtifter, m. -s pl. ſ. sg. Ulykkesſtifter, c.; -tag, m. -es -e, Ulykkesdag, c.; -vogel, m. -s -ögel, Ulykkesfugl, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Ulykkestegn, n.

Ungnade, f. ub. pl. Unaade, Ugunſt, c.; -adig, aj. unaadig, ugunſtig.

Ungöttlich, aj. (i Bibel.) mishagelig for Gud; ſom ikke hidrører fra Gud; ikke guddommelig; (ſjeldn.) ugudelig.

Ungriechiſch, aj. ugræbſk.

Ungrund, m. -es ub. pl. fig. Ugrund; Falſkhed, Uſandhed, c.

Ungründlich, aj. ikke grundig.

Ungültig, aj. ugyldig; -keit, f. ub. U-hed, c.

Ungunſt, f. ub. pl. (ſjeldn.) Ugunſt, c.; -unſtig, aj. ugunſtig.

Ungut, aj. i den Talem. etw. für - nehmen; in -em vermerken, tage ilde op.

Ungütig, aj. umild, ſtreng; -keit, f. ub. pl. U-hed, St-hed, c.

Unhaltbar, aj. ſom ikke holder; hvori der ikke er Hold; ein -es Verſprechen, utilforladeligt, ſom ikke kan opfyldes; eine -e Stadt, ſom ikke kan forſvares; -es Erz, ſom har liden el. ingen Ertz; ein -er Grund, ſvag; -keit, f. ub. pl. ringe Hold, n.; liden Faſthed, c., Svaghed, c.

Unharmoniſch, aj. uharmoniſk.

Unheil, n. -es ub. pl. Uheld, n., Ulykke, c. [ub. pl. U-hed, c.

Unheilbar, aj. ulægelig; -keit, f.

Unheilig, aj. uhellig, vanhellig; -keit, f. ub. pl. U-hed, V-hed, c.

Unheilſam, aj. utjenlig, fadelig.

Unhöflich, aj. uhøflig; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unhold, aj. ugunſtig, ubevaagen.

Unhold, m. -es -e, Trolddmand, -qvinde, Hexemeſter, Hex, Utyſke, Trold, c.; -e, m. -n -n, (-inn, f. -en) (ſeldn.) Fjende, c., Djævelen.

Unhörbar, aj. uhørlig.

Uniform, f. -en, Uniform, c.

Union, f. -en, Union, c.

Univerſal-, Univerſal-, ſ. Ex. -erbe, m. -n -n, U-arving, c.

Univerſität, f. -en, Univerſitet, n.; -sfreund, m. -es -e, U-sven, c.; -slehrer, m. -s pl. ſ. sg. U-slærer, c.

Univerſum, n. -s ub. pl. Univerſum, n.

Unke, f. -n, Kjeldertudſen, et Slags Fro; (forældl.) almindelig Snog, c.

Unkenntlich, aj. ukjendelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unkenntniß, f. -ſſe, Mangel paa Kundſkab; Ubekjendtſkab, n.

Unkeuſch, aj. ukydſk; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unkindlich, aj. ubarnlig.

Unklug, aj. uklog, daarlig; gal; -heit, f. ub. pl. U-ſkab, D-hed, c.

Unköniglich, aj. ukongelig.

Unkörperlich, aj. ulegemlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unkoſten, pl. ub. sg. Omkoſtninger (især unødvendige, beſværlige).

Unkräftig, aj. kraftløs, ſvag, uvirkſom, ugyldig; -keit, f. ub. pl. K-hed, S-hed, U-mhed, U-ghed, c.

Unkraut, n. -es pl. om flere Slags -äuter, Ukrud, n.; fig. et Mfke., ſom gjør Skade; en fadelig Tildeielighed ꝛc.

Unkriegeriſch, aj. ukrigerſk.

Unkunde, f. ub. pl. Ukyndighed, Uvidenhed, c.; -dig, aj. ukyndig, uvidende: einer S. (Gen.). [liden.

Unlängſt, av. nu nylig, for kort Tid

Unlaugbar, aj. unegtelig.
Unlauter, aj. ureen, uklar; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, U-rheder, c.
Unleidlich, aj. ulidelig, uraaelig, uforbragelig; **-keit**, f. ub. pl. Ul-heder, Ut-heder, Uf-heder, c.
Unleserlich, aj. ulæselig.
Unlieblich, aj. næsten ubehagelig, ikke elskelig; **-keit**, f. ub. pl. Ub-heder, c.
Unlöblich, aj. uroesværdig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unluft, f. ub. pl. Ulyster, Lede, Fortrædelighed, c.; (sjeld.) Mangel paa sandselig Attraa, paa Appetit; **-ig**, aj. ulysten, fortrædelig; (sjeld.) ulystelig, som vækker Ulyst. [kraftløs.
Unmächtig, aj. ikke mægtig, svag,
Unmanierlich, aj. umanerlig, ikke manerlig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unmannbar, aj. ikke mandbar.
Unmännlich, aj. umandig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unmaßgeblich, aj. uforgribelig; uden at foreskrive Art og Maade.
Unmäßig, aj. umaadelig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unmensch, m. **-en -en**, Umenneske, n.; **-lich**, aj. umenneskelig; **-lichkeit**, f. **-en**, U-heder, c.
Unmerklich, aj. umærkelig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unmild, aj. umild.
Unmittelbar, aj. umiddelbar; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unmittheilbar, aj. umeddelelig.
Unmodisch, aj. ikke paa Moden.
Unmöglich, aj. umulig; **-keit**, f. **-en**, U-heder, c.
Unmoralisch, aj. umoralsk.
Unmündig, aj. umyndig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unmuth, m. **-es** ub. pl. Mismod, n., Uvillie, Tungsindighed, Fortrædelighed, Harme, c.; **-ig**, og **-svoll**, aj. mismodig, uvillig, tungsindig, fortrædelig, harmfuld.
Unmütterlich, aj. umoderlig.
Unnachahmlich, aj. uefterlignelig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unnachsichtlich, aj. ueftergivelig.
Unnachtheilig, aj. Dim., uskadelig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unnatürlich, aj. unaturlig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unnennbar, aj. unævnelig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unnöthig, aj. unsdvendig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unnütz (sjeld. **-lich**), aj. unyttig; **-slichkeit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unordentlich, aj. uordentlig; **-dnung**, f. **-en**, Uorden, c.
Unpartheiisch, aj. upartisk.
Unpartheilich, aj. upartisk; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unpaß, **-päßlich**, aj. upasselig, utilpas, ikke ret vel; **-paßlichkeit**, f. **-en**, U-heder, c.
Unperſönlich, aj. upersonlig.
Unpoetisch, aj. upoetisk.
Unpolitisch, aj. upolitisk.
Unquittirt, aj. uqvitteret.
Unrath, m. **-es** ub. pl. Skarn, Snavs, n., Ureenlighed, c.; **- merken**, mærke Uraad, Urigtighed; (undert.) unyttig Ting, Ødselhed, Overflødighed, Overdaad, c.; (foræld.) Forvirring, Uorden/ Fortræd ɔc.; **-rathlich**, aj. edsel, overdaadig, ikke sparsom; som ikke holder tiltaade; **-sam**, aj. unyttig, unødvendig; utilraadelig.
Unrecht, aj. uret, urigtig, ikke rigtig, gal; uretmæssig, uretfærdig, ubillig; fig. die **-e** Seite, Vrangen, Vrangsiden; die **-e** Kehle, Vrangstruben.
Unrecht, n. **-es** ub. pl. Uret, c.; **-mäßig**, aj. uretmæssig; lovstridig, ufortjent; **-mäßigkeit**, f. **-en**, U-heder, L-heder, c. [U-heder, c.
Unredlich, aj. uredelig; **-keit**, f. **-en**,
Unregelmäßig, aj. uregelmæssig; feilagtig; **-keit**, f. **-en**, U-heder, F-heder, c.
Unreif, aj. umoden; **-e**, f. ub. pl. U-heder, c. [delig, affindig.
Unreimisch, aj. d. T. urimelig, taa-
Unrein, aj. ureen; **-e**, f. ub. pl. og **-heit**, f. **-en**, U-heder, c.; **-igkeit**, f. **-en**, Ureenheder, Smuds, c.; **-lich**, aj. ureenlig, smudsig; **-lichkeit**, f. **-en**, Ureenligheder, Smudsighed, c.
Unrichtig, aj. urigtig, falsk; **-keit**, f. **-en**, U-heder, F-heder, c.
Unruhe, f. **-n**, Uro, Urolighed, c.; **-big**, aj. urolig.
Unrühmlich, aj. uberømmelig, uroesværdig; **-keit**, f. ub. pl. Ub-heder, Ur-heder, c.
Uns, pron. pers. os; ſ. Ich.
Unſäglich, aj. usigelig, uudsigelig.
Unſanft, aj. umild, ublid, haard, streng, stiv; ubeqvem, ubehagelig.
Unſauber, aj. ureen, smudsig, stidsfærdig; **-keit**, f. **-en**, U-heder, Sm-heder, Sk-heder, c.
Unſchadhaft, aj. ukadt, ubeskadiget.
Unſchädlich, aj. uskadelig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, c.
Unſchambaft, aj. skamløs.
Unſchätzbar, aj. uskatteerlig; meget kostbar; fortrinlig; **-keit**, f. ub. pl. U-heder, F-heder, c.
Unſcheinbar, aj. mat, dunkel, ikke synlig; **-keit**, f. ub. pl. M-heder, D-heder, c.
Unſchicklich, aj. upasſende, usømmelig; **-keit**, f. ub. pl. Upasselighed, U-heder, c. [ub. pl. U-heder, c.
Unſchiffbar, aj. useilbar; **-keit**, f.
Unſchlitt, m. **-es** ub. pl. (d. T. især Sydt.) Talg (Tælle), c.
Unſchlüſſig, aj. tvivlraadig, raadvild;

-keit, f. ub. pl. T-hed, R-hed, c.

Unschmackhaft, aj. uvelsmagende, smagles; -igkeit, f. ub. pl. Uvelsmagenhed, S-hed, c.

Unschuld, f. ub. pl. Ustyldighed, c.; -ig, aj. ustyldig: an einem Vergehen.

Unschwer, aj. letteligen, ikke vanskelig; uden stor Umage.

Unschwesterlich, aj. usøsterlig.

Unselig, aj. usalig; høist ulykkelig, høist ond og lastefuld, fordømt; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unser, pron. pers. os; f. Jch; - einer, En af vor Stand, af vort Folk, som jeg.

Unser, pron. poss. vor, vort, vores, vore. Det bruges 1) med Subst. og bøjes da: sg. Nom.: unser, unsere (unsre) unser; Gen. unseres (unsers), unserer (unsrer), unseres (unsers); Dat. unserem, (unserm), unserer (unsrer), unserem (unserm); Acc. unseren (unsern), unsere (unsre), unser; pl. Nom. og Acc. unsere (unsre), Gen. unserer (unsrer), Dat. unseren (unsern). 2) ub. Subst. som av.: es ist -, d. T. det tilhører os; d. T. for der, die, das Unserige (Unsrige), i hvilket Tilfælde det bøjes som Ovenstaaende undtagen Nom. m. og f. sg. hedder, unsrer, unsere (unsre), og Nom. og Acc. sg. i Neut. unsers; - einer, En af os, af vore Landsmænd; Gn som vi.

Unserige (unsrige), der, die, das, pron. 1) ub. Subst. saa meget som unser. 2) som Subst. selv: das -, vor Eiendom, Formue el. Skyldighed; die -n, vore Slægtninge.

Unserthalben, -wegen, um - willen, av. d. T. for vor Skyld.

Unsicher, aj. usikker, uvis; -heit, f. ub. pl. U-rhed, U-shed, c.

Unsichtbar, aj. usynlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unsinn, m. -es ub. pl. Uforstand, Aflindighed, Mangel af Bevidsthed, c.; Mangel paa al sund Sands; Dumhed, c.; Udtryk, som ingen fornuftig Mening har; Vaas, n.; Pelfesnak, c.; -ig, aj. aflindig, gal, fra Vid og Forstand, i høi Grad ufornuftig, dum, tosset; -igkeit, f. -en, Aflindighed, Galskab, c. [U-hed, c.

Unsittlich, aj. usædelig; -keit, f. -en, Unsittsam, aj. usædelig; -keit, f. -en, U-hed, c. [ub. pl. U-hed, c.

Unsorgsam, aj. ubekymret; -keit, f.

Unstandhaft, aj. ustandhaftig; -igkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unstät, aj. (undert. -ig) ustadig, urolig, ubestandig; -igkeit, f. -en, Ust-hed, Ur-hed, Ub-hed, c.

Unstatthaft, aj. uantagelig, som ikke kan tilstaaes; ugyldig, ulovlig; -igkeit, f. ub. pl. Ua-hed, Ug-hed, Ul-hed, c.

Unsterblich, aj. udødelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unstern, m. -es ub. pl. blot fig. Ulykkesstjerne, ulykkelig Stjebne, Ulykke, c.

Unsträflich, aj. ulastelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c. [uimodsigelig.

Unstreitig, aj. ustridig, unegtelig, Unsündlich, aj. usyndig, ustyldig.

Untadelhaft, aj. ulastelig, ustraffelig, upaaklagelig; -igkeit, f. ub. pl. Ul-hed, Ust-hed, Up-hed, c.

Untauglich, aj. ubuelig, ubygtig; -keit, f. ub. pl. Ubu-hed, Uby-hed, c.

Unten, av. neden, under, neden under, - til, - for (modsat oben); fig. nede, paa et tilsyneladende dybere liggende Sted; nede, neden, paa den ringere, ikke saa fortrinlige Plads: - an sitzen.

Unter, 1) præp. under: a) med Dat. sædv. paa Spørgsmaalet hvor? - dem Tische liegen; fig. i mange færegne Tilfælde, i hvilke det sammenligen et modsat über. Undert. kan det overfættes ved: imellem, iblandt, fra, af, ved, i, medens (i denne sidste Bem. fordum ogsaa med Gen.; deraf endnu unter Weges, underveis: unterdessen el. unterdeß, imidlertid). b) m. Acc. sædv. paa Spørgsmaalet hvorhen? og naar der hverken kan spørges hvor? el. hvorhen? sich - einen Baum setzen; fig. staaer det ogsaa undert. for in, i, og zu, til: Einen - seine Freunde rechnen. 2) av. d. T. i: mit -, midt iblandt andre Ting: es muß mit - gehen, med i Kjøbet; fig. undertiden, af og til, alt imellem. 3) Partikel i Sammensl. med andre Ord, især med Verb., snart adskillige, snart og som oftest uadskillige.

Unter-, f. Untere. [ling.

Unterabtheilung, f. -en, Underafde-

Unterackern, v. a. sep. nedpleie.

Unteramt, n. -es -ämter, Underbetjening, c., subordineret Embede, n.

Unterarbeiten, v. a. sep. ved Arbeiden bringe under en anden Ting.

Unterarm, m. -es -e, Underarm, c.

Unteraufseher, m. -s pl. s. sg. Unopsynsmand, c. [derhjælke, c.

Unterbalken, m. -s pl. s. sg. Un-

Unterbau, m. -es ub. pl. Grundlag, n., Bygning i Jorden, forsaavidt samme hører til Grundens Lægning til en Bygning; -en, v. a. ins. bygge (Fod, Stette) under; -ung, f. -en, Grundlægning, c.

Unterbediente, m. -n -n, Underbetjent, c. [Underbefalingsmand, c.

Unterbefehlshaber, m. -s pl. s. sg.

Unterbett, n. -es -en, Underdyne, c.

Unterbinden, v. i. a. sep. binde under en anden Ting. 2) ins. underbinde, binde et Baand om den nederste Del

af en Ting: die Nabelschnur –; -dung, f. -en, Unterbindung, c.

Unterbleiben, v. i. n. m. s. ins. blive ugjort, forblive, beroe; staae hen; -sbung, f. ub. pl. Forbliven, Beroen, Henstaaen, c.

Unterbrechen, v. i. a. ins. eine S., afbryde; -chung, f. -en, Æ-lse, c.

Unterbreiten, v. a. sep. brede under.

Unterbringen, v. i. a. sep. bringe under Tag, i Huus; bringe an, anbringe paa et sikkert Sted, især blot paa nogen Tid; ein Capital, udsætte paa Rente; Einen –, forserge; -gung, f. ub. pl. Anbringelse, Forsørgelse, c.

Unterdessen, av. s. Jn-.

Unterdrücken, v. a. ins. undertrykke: Einen, das Unkraut; især hemmeligt: seinen Verdruß; -drücker, m. -s pl. s. sg. Undertrykker, c.; -drückung, f. -en, Undertrykkelse, c.

Untere, der, die, das, aj. (sjeld. -r, unterst, men ogsaa som av.) under, lavere, nedre; fig. under, ringere; a) med Hensyn til Værdighed, Rang, ogsaa i mange Sammens.: -amtmann, -srichter, o. s. v. b) med Hensyn til Magt; især: die Untern, Ringe, Undergivne, Subalterne.

Unteregen, v. a. sep. harve ned.

Untereinander, rigtigere unter einander.

Unterfangen, v. i. a. ins. sich einer S. (Gen.) forbriste sig til, vove; (sjeld.) foretage sig noget Tungt, Vigtigt.

Unterfeldherr, m. -n -en, Underfeltherre, c.

Unterfläche, f. -n, Underflade, c.

Unterfuß, m. -sses -üsse, den nederste Deel af Benet.

Unterfutter, n. -s ub. pl. Foder (under Klæder), Under-, n.; -üttern, v. a. sep. fore, sætte Foder under.

Untergang, m. -es, 1) ub. pl. Nedgang, c. (Stjernernes, Maanens og især Solens). 2) pl. -en, Undergang, Ruin, c., Forfald, n., et Skibs Synken.

Untergeben, v. i. a. ins. undergive; især fig. underkaste, hengive under en Andens Tugt: ein Kind einem Lehrer; -bene, m. -n -n, Undergiven, c.; -bung, f. ub. pl. Undergivelse, Underkastelse, c.

Untergehen, v. i. n. m. s. sep. gaae ned (om Solen, Maanen og Stjernerne); synke, gaae under (om Skibe); fig. undergaae, forgaae, gaae til Grunde.

Untergericht, n. -es -e, Underret, c.

Untergeschoß, n. s. Bodengesc-.

Untergestell, n. -es -e, Understats, n.

Untergewehr, n. -es -e, Sidegevær, n.

Untergraben, v. a. ins. grave under, undergrave; ogsaa fig. Eines Glückseligkeit; -bung, f. -en, Undergravning, c.

Unterhalb, av. med Gen. neden for: – der Stadt.

Unterhalt, m. -es ub. pl. Underhold, [Livsophold, n.

Unterhalten, v. i. a. 1) sep. holde under Noget. 2) ins. blot fig. underholde, vedligeholde: ein Feuer; ein Gespräch; Einen; Einen mit Gespræchen, mit Musik ꝛc.; sich von etw.; sich mit Ein.; især: Einen, underholde, opholde, ernære; -d, partic. underholdende, morsom; -tung, f. Underholden, c. ub. pl.; Underholdning, især: Samtale, c.; pl. -en.

Unterhandeln, v. a. og n. m. h. ins. underhandle: einen Vergleich, mit Ein.; -handler, m. -s pl. s. sg. Underhandler; d. T. Mellemmand, c.; -shandlung, f. -en, Underhandling, c.

Unterhaus, n. -es ub. pl. den nedre Deel af et Huus; et lavere liggende Huus; Underhuset (i England).

Unterhemd, n. -es -en, Underskjorte, c.

Unterhöhlen, v. a. ins. d. T. udhule neden under.

Unterholz, n. -es -hölzer, Underskov, c.; det nederste Stykke Træ.

Unterjochen, v. a. ins. blot fig. bringe under Aaget, underkue, undertvinge; -chung, f. ub. pl. U-uelse, U-gelse, c.

Unterirdisch, aj. undersordisk.

Unterkehle, f. -n, den dobbelte Hage, Kjødfolden under Hagen. [kjæve, c.

Unterkiefer, m. -s pl. s. sg. Under-

Unterkinn, n. -es -e, den underste af en dobbelt Hage.

Unterkleid, n. -es -er, Underklædning, c.; især Vest og Benklæder.

Unterkommen, v. i. n. m. s. sep. komme an, faae Huus, komme under Tag; d. T. overh. finde sit Ophold, komme i Tjeneste; –, n. -s pl. s. sg. Forsørgelse, c., Levebrød, n., Sted hvor man kan fortjene sit Brød; Bepæls Erholdelse, ex. [Vice-, c.

Unterkönig, m. -es -e, Underkonge,

Unterköthig, aj. d. T. som har Materie neden under.

Unterkriechen, v. i. n. m. s. sep. krybe under Noget.

Unterlage, f. -n, Underlag, n.

Unterland, n. -es -änder, den lavliggende Deel af Landet, Lavland, n.; modsat Oberland; -länder, m. -s pl. s. sg. En fra den lavere Deel af Landet; Lavlænder, c.; -landisch, aj. lavlandsk.

Unterlaß, m. -sses ub. pl. blot med ohne, uden Ophør, uafladeligen.

Unterlassen, v. i. a. ins. efterlade, undlade; forsømme; – zu spielen, el. das Spielen; seine Schuldigkeit; ofte: lade være, lade beroe; -ssung, f. -en, E-lse, F-lse, c.

Unterlaufen, v. i. 1) n. m. s. sep. (sjeld.) lebe under Noget; mit –, sig.

b. T. lede med iblandt andre Ting, især blive ubemærket iblandt flere dette. 2) a. ins. i ſamme Bem.; ſjeld.: Jemanden den Degen –, lede under Ens dragne Kaarde, og derved gjøre ham vœrgeles. 3) n. m. f. ins. die Saut iſt mit Blut –, Blodet er ledet ud mellem Huden og Kjødet.

Unterleſze, f. -n, Underlæbe, c.

Unterlegen, v. a. sep. og ins. lægge under Noget; mit untergelegten Pferden reiſen, med forud beſtilte, med Forbud; -gung, f. ub. pl. Underlæggelſe, c.

Unterleib, m. -es -er, Underliv, n.

Unterliegen, v. i. n. m. h. 1) sep. ligge under; iſær fig. bukke under, overvindes, undertrykkes. 2) ins. Bim., einer Laſt, i ſamme Bem.

Unterlippe, f. -n, Underlæbe, c.

Untermarſchall, m. -es -älle, Undermarſkal, c.

Untermauern, v. a. ins. eine Wand, forſyne med Muur neden under.

Untermengen, v. a. ins. mœnge, blande, ſammen-.

Unterminiren, v. a. ins. underminere, undergrave; -rung, f. -en, U-nering, U-oning, c. [men-.

Untermiſchen, v. a. ins. blande, ſam-

Untern, pl. ſ. Untere.

Unternähen, v. a. ins. ſye neden til.

Unternehmen, v. i. a. ins. foretage, paatage ſig (noget Vigtigt); virkeligen begynde derpaa: einen Bau; –, n. -s pl. ſ. sg. f. -hmung; -d, partic. driftig, virkſom, raſt i ſine Foretagender; -hmer, m. -s pl. ſ. sg. En, der foretager ſig Noget; Entrepreneur, c.; -hmung, f. 1) ub. pl. Foretagende, n. 2) pl. -en, en foretaget Sag.

Unterofficier, m. -s -e, Underofficier, c.

Unterordnen, v. a. sep. underordne: Bim. untergeordnet ſeyn.

Unterparlament, n. -es -e, Underparlament, n.

Unterpfand, n. -es -änder, Pant, Underpant, Hypothek, n.; -pfändlich, aj. ſom Pant, ſom Underpant.

Unterpflügen, v. a. sep. pløie ned.

Unterreden, v. a. ins. ſich mit Bim. –, have Samtale med, tales ved, ſamtale; -dung, f. Samtalen, c. ub. pl.; Samtale, c.; pl. -en.

Unterricht, m. -es -e ub. pl. Underviisning, Information, c.; -en, v. a. ins. Einen, Einen im Rechnen, underviſe, informere; Einen von etw., underrette, give Efterretning om.

Unterrichter, m. -s pl. ſ. sg. Underdommer, c.

Unterrinde, f. -n, Underbark, c.; den underſte Bark.

Unterrock, m. -es -öcke, Underkjole, c.; -ſtjert, n., Klokke, c.

Untersagen, v. a. ins. Bim. etw., forbyde; -gung, f. -en, Forbud, n.

Untersatz, m. -es -ätze, Undersats, det, ſom ſættes under en anden Ting.

Unterſchale, f. -n, Underſkaal, -kop, c.

Unterſcheiden, v. i. a. og n. m. h. ins. (forœld.) ſtille, adſtille, affendre; fig. gjøre Forſkjel imellem, give forſkjellig Beſtemmelſe, gjøre ſjendelig fra hinanden, adſtille, ſjelne; -dung, f. -en, (forœld.) Affondring; fig. Adſtillelſe, Sjelnen, c.; -dungskraft, f. ub. pl. Sjelnekraft, den Evne i Sjœlen, at kunne ſjelne Tingene; -dungszeichen, n. -s pl. ſ. sg. Adſtillelſestegn, n.

Unterſchieben, v. i. a. sep. ſtyde under; fig. ſtyde under, ſtikke under, bringe uformœrket noget Uœgte eller Falſk i det Œgtes eller Sandes Sted: ein Teſtament –.

Unterſchied, m. -es -e, Skillerum, n., Skillevœg, c., det, hvorved Noget adſtilles i to forſkjellige Dele; fig. Forſkjel, c.; -lich, aj. b. T. adſtillig, forſkjellig. [meller) Underfalds-.

Unterſchlächtig, aj. b. T. (ved Vand-

Unterſchlagen, v. i. a. 1) ins. begaae Underſlæb, beholde hemmeligen og af Ondſkab det, ſom er beſtemt for en Anden: Geld; Bim. einen Brief. 2) sep. b. T. blot i den Talem. Bim. das Bein –, ſpœnde Been for; -gung, f. -en, Underſlæb, n. [Underfalds-.

Unterſchlägig, aj. (ved Vandmøller)

Unterſchleif, m. -es -e, Underſlæb, n., Snighandel, c.; (undert.) Heleri, n.

Unterſchreiben, v. i. a. ins. underſtrive: einen Brief; -ſchrift, f. -en, Underſkrift, c. [ſeil, n.

Unterſegel, n. -s pl. ſ. sg. Under-

Untersetzen, v. a. 1) sep. ſætte under Noget: eine Stütze. 2) ins. (ſjeld.) tilſætte, blande (med andre Ting); untersetzt, fig. underſætſig, liden og tyk.

Unterſiegeln, v. a. ins. ſætte Segl under: einen Vertrag; -lung, f. -en, Seglets Undertrykken. [under.

Unterſinken, v. n. m. ſ. sep. ſynke

Unterſpannen, v. a. sep. ſpœnde under Noget.

Unterſprizen, v. a. sep. og ins. ſpreite under Noget.

Unterſt, zu –, av. nederſt.

Unterſtadt, f. -ädte, den nederſte Deel af Staden.

Unterſtallmeiſter, m. -s pl. ſ. sg. Underſtaldmeſter, c.

Unterſte, der, die, das, Nederſte; das – zu oberſt kehren, vende op og ned paa.

Unterſtecken, v. a. sep. ſtikke under Noget; Soldaten –, ſtikke ind imellem (et andet Compagnie el. et andet Regiment).

Unterſtehen, v. i. 1) n. m. ſ. sep. b. T. ſtaae under, ſtaae i Ly, træde hen

under et Tag. 2) a. og ſich, ins. underſtaae ſig, driſte ſig til, vove. Blot med den ubeſt. Art. og zu; ligel. med es og was og nogle aj.

Unterſtellen, v. a. sep. ſtille under en anden Ting.

Unterſtoßen, v. i. a. sep. ſtøde under en anden Ting; blande ſammen ved at ſtøde.

Unterſtreichen, v. i. a. ins. underſtrege; -chung, f. -en, U-gning, c.

Unterſtreuen, v. a. sep. ſtree under Roget: Sand; den Pferden Stroh.

Unterſtube, f. -n, Stue i underſte Etage.

Unterſtützen, v. a. 1) sep. ſætte en Støtte under en Ting. 2) ins. ſtotte; fig. underſtøtte: Eines Anſuchen; Einen mit etw.; -zung, f. -en, Underſtøttelſe, c.

Unterſuchen, v. a. ins. eine S., underſoge; -chung, f. -en, U-lſe, c.

Untertauchen, v. a. og n. m. b. sep. dukke under i Vandet; ogſaa ſich -; -chung, f. -en, Dukken under, c.

Unterthan, av. (ſjeld.) underkaſtet, underdanig, afhængig.

Unterthan, m. -es (-en) -en, Underſaat, Underdan, c.; -thänig, aj. ſom Underſaat, undergiven, underhavende; fig. ſom et Høflighedsudtryk mod meget fornemme Perſoner, underdanig; ogſaa -thänigſt; -thänigkeit, f. ub. pl. Underdanighed, c. [deel, c.

Untertheil, m. og n. -es -e, Under-

Untertreten, v. i. 1) n. m. ſ. sep. træde ind under Huus, i Ly. 2) a. a) sep. træde dybt ned. b) ins. ſjeld. og fig. nedtræde, undertrykke meget; -tung, f -en, Undertrædelſe, Nedtr., Undertrykkelſe, c.

Untertuſchen, v. a. ins. nedbyſſe: eine S., neddæmpe i Stilhed; -ſchung, f. -en, N-lſe, c.

Unterverdeck, n. -es -e, Underdæk, n.

Untervogt, m. -es -ögte, Underfoged.

Unterwachſen, hvoraf blot partic. unterwachſen bruges, mellemvoxen, indvoxen; iſær om Kjød: mit Fett -; undervoxet, bevoxet neden til.

Unterwarts, av. ned ad, ned efter.

Unterweges, av. rigtigere: unter Weges, undervejs, paa Veien, medens Reiſen varer; fig. d. T. etw. - laſſen, undlade, lade fare, lade beroe.

Unterweilen, av. d. T. undertiden, imellemſtunder.

Unterweiſen, v. i. a. ins. underviſe: Einen in der Muſik; -ſung, f. -en, Underviſning, c.

Unterwelt, f. ub. pl. Underverdenen.

Unterwerfen, v. i. a. ins. underkaſte, giøre underdanig, afhængig: ſich Eim.; -fung, f. -en, U-lſe, c.

Unterwinden, v. i. a. og ſich, ins. driſte ſig til, underſtaae ſig til, vove.

Unterwühlen, v. a. ins. rode under, undergrave.

Unterwürfig, aj. underkaſtet, underdanig, undergiven; -keit, f. ub. pl. Underkaſtelſe, c.

Unterzahn, m. -es -ähne, Tand neden i Munden.

Unterzeichnen, v. a. ins. undertegne, og overh. underſtrive; -chnung, f. -en, U-lſe, c.

Unterziehen, v. i. a. I) sep. trække under Roget: eine Schwelle -, anbringe et nyt Fodſtykke under et Huus. 2) ins. i forrige Bem. ein Gebaude mit einer Mauer -; fig. ſich einer S., tage ſig paa at udrette; die Pferde -, bringe under Tag, i Huus.

Unthat, f. -en, Ugierning, Uhaab, Misgjerning, Forbrydelſe, c.; -äthchen, n. -s pl. ſ. sg. d. T. Plet, Meen, Lyde, Mangel, liden Feil, c.

Unthätig, aj. uvirkſom; -keit, f. ub. pl. U-hed, c. [ub. pl. U-hed, c.

Untheilbar, aj. udelelig; -keit, f.

Untheilhaft, aj. udeelagtig; -igkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Untheilnehmend, aj. udeeltagende.

Unthier, n. -es -e, Udyr, n., ethvert glubende, ſkadeligt el. vanſkabt Dyr; fig. d. T. et laſtefuldt, vildt el. udueligt Menneſke. [pl. U-hed, c.

Unthunlich, aj. ugjerlig; -keit, f. ub.

Untiefe, f. -n, Mangel paa den forønbne el. tilborlige Dybde, ub. pl.; (i Skibsfarten) et grundet Sted, en Banke i Vandet; et Sted i Vandet, ſom ikke har den tilborlige Dybde; Grund, c., Badeſted, n.

Untödlich, aj. udødelig, ikke dødelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Untragbar, aj. ubærelig, ſom ikke kan bæres; ufrugtbar.

Untreu, aj. utro: Eim.; einer S.

Untreue, f. ub. pl. Utroſtab, c.

Untrinkbar, aj. ubrikkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Untröſtlich (-ſtbar) aj. utroſtelig.

Untrüglich, aj. ubedragelig, ufeilbar, tilforladelig; -keit, f. ub. pl. U-ghed, U-hed, T-ghed, c.

Untüchtig, aj. udygtig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Untugend, f. -en, Udyd, Lyde, Vanart, Unode, ſlem Vane, c.; (fordum) Synd, Laſt, Forbrydelſe, c.; -haft, aj. udydig. [ub. pl. U-hed, c

Unüberlegt, aj. uoverlagt; -heit, f.

Unüberſehbar (-blich), aj. uoverſeelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unüberſetzbar (-zlich) aj. uoverſætteltg; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unüberſteiglich, aj. uoverſtigelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unüberwindlich, aj. uovervindelig;

-Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unüberzeugt, aj. ooverbeviiſt.
Unumgänglich, aj. ikke omgængelig, uſelſkabelig; uomgængelig, aldeles nødvendig; -Keit, f. ub. pl. Uſ-hed, Uo-hed, c.
Unumſchränkt, aj. uindſtrænket.
Unumſtöplich, aj. blot fig. uomſtødelig, uimodſigelig; -Keit, f. ub. pl. Uo-hed, Ui-hed, c.
Unumwunden, aj. uden Omſtændigheder, ligefrem, aaben, fri, uomvunden.
Ununterbrochen, aj. uafbrudt.
Ununterwurfig, aj. naſhængig, fri, ikke underkuet.
Unväterlich, aj. uſaderlig.
Unverachtlich, aj. uforagtelig.
Unveränderlich, aj. uforandertig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.; -dert, aj. uforandret.
Unverantwortlich, aj. uanſvarlig, uforſvarlig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unveräußerlich, aj. naſhændelig.
Unverbeſſerlich, aj. uforbederlig: ſom ingen Feil har; ſaa ſlet at det ikke meer er at forbedre; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverbindlich, aj. ikke forbindende; uforbindtlig, uhøflig; -Keit, f. ub. pl. Uforbindtlighed, c.
Unverblümt, aj. uforblommet.
Unverborgen, aj. uforborgen, vitterlig.
Unverboten, aj. uforbudt, uformeent.
Unverbrannt, aj. uforbrændt.
Unverbrennbar (-nnlich), aj. uforbrændelig; -nnlichKeit, f. ub. pl. U-hed.
Unverbrüchlich, aj. blot fig. ubrødelig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverbunden, aj. uforbunden.
Unverbürgt, aj. utilforladelig, ueſterrettelig, ikke authentiſt.
Unverdachtig, aj. umiſtænkelig, umiſtænkt; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverdammlich, aj. uforbommelig.
Unverdaulich, aj. uforbøielig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverderblich, aj. uforbærvelig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverderbt, aj. uforbærvet.
Unverdient, aj. ufortjent.
Unverdorben, aj. uforbærvet; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverdroſſen, aj. ufortrøden; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unvereblicht, aj. ugift, eenlig.
Unvereinbar, aj. uforenelig; ſom ikke kan rummes ſammen; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverfälſcht, aj. uforfalſket.
Unverfänglich, aj. uforнærmelig, uſkadelig, uden Forfang.
Unverfault, aj. uforraadnet.
Unverfertigt, aj. uforfærdiget.
Unverfünſtert, aj. uformerket.
Unverfolgt, aj. uforfulgt.
Unvergänglich, aj. uforgængelig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unvergeben, aj. ikke bortgivet.
Unvergeblich, aj. utilgtoelig.
Unvergeltlich, aj. ugjengjeldelig.
Unvergeſſen, aj. uforglemt.
Unvergeßlich, aj. uforglemmelig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unvergleichbar (-chlich), aj. uforligneelig; d. T. fortræffelig, fuldkommen; -Keit, f. U-hed, F-ghed, F-nhed, c.
Unvergoldet, aj. ikke forgoldt.
Unvergolten, aj. ugjengjeldt, ubelønnet.
Unvergrößert, aj. ikke forſtørret.
Unverhaltnißmäßig, aj. uforholdsmæſſig.
Unverheert, aj. ikke ødelagt.
Unverheirathet, aj. ugift.
Unverhindert, aj. uforhindret.
Unverhofft, aj. uventet, ikke haabet, uformodet; - kommt oft, tidt det ſteer, man mindſt forudſeer.
Unverhohlen, aj. uforbulgt, ikke ſjult, aabenlyſt, ligefrem.
Unverhöhnt, aj. uforhaanet.
Unverhört, aj. ikke forhørt.
Unverhüllt, aj. utilhyllet.
Unverjährlich, aj. uforhændelig.
Unverkäuflich, aj. uſælgelig.
Unverkauft, aj. ufolgt.
Unverkennbar, aj. umiskjendelig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverkleinerlich, aj. uforkleinelig, uforнærmelig; (i Regnek.) uformindſkelig.
Unverkümmert, aj. uforminbſket, u-
Unverkürzt, aj. uforkortet.
Unverlarvt, aj. umaſkeret.
Unverläumdet, aj. ubagtalt.
Unverletzlich, aj. uſaarlig, ſom ikke kan ſaares; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverlegt, aj. heel og holden, uſkadt, uſaaret, i god Stand, i god Behold; ubeſmittet; -heit, f. ub. pl. Uſkadthed, c., den gode Behold.
Unverlierbar, aj. utabelig.
Unverlobt, aj. uforlovet.
Unverloren, aj. utabt.
Unverlöſchbar, aj. uudſluffelig.
Unvermacht, aj. ikke teſtamenteret.
Unvermählt, aj. uformælet.
Unvermauert, aj. ikke tilmuret.
Unvermehrt, aj. uformeret.
Unvermeidlich, aj. uundgaaelig; -Keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unvermerkt, aj. uformærkt, hemmelig, ubemærket.
Unvermindert, aj. uforminbſket.
Unvermiſcht, aj. ublandet.
Unvermögen, n. -s ub. pl. Uformuenhed, Svaghed, Skrøbelighed, Mangel paa Kræfter af alle Slags; -d, aj. uformuende, ikke i Stand til, ſvag, udygtig.
Unvermuthet, aj. uformodet, uventet.

Unvernehmbar (-mlich) aj. uforneemmelig, uforstaaelig; -mlichkeit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unvernunft, f. ub. pl. Ufornuft, c.; -ünftig, aj. uforнuftig.
Unverpfändet, aj. ikke pantsat.
Unverpflichtet, aj. uforpligtet.
Unverrichtet, aj. uforrettet, ubesørget, ugjort; især i den Talem.: -er Sache.
Unverrückt, aj. uforrykket, uforandret paa dets Plads; fig. uafbrudt, bestandig.
Unversagt, aj. uformeent, ikke negtet.
Unverschamt, aj. uforskammet; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverschlossen, aj. utillukt.
Unverschont, aj. uforskaanet.
Unverschuldet, aj. uforskyldt, ufortjent; ikke forgjeldet, gjeldfri.
Unverschwiegen, aj. ikke taus, aabenmundet; ikke fortiet, aabenbar.
Unversehen, aj. og -s, av. uforvarende, uformodet, uventet.
Unversehrlich, aj. uforterlig, som ikke kan fortæres; -sehrt, aj. uforteret; -slichkeit, f. ub. pl. Uforterlighed, c.
Unversiegelt, aj. uforseglet.
Unversilbert, aj. ikke forsølvet; fig. ikke følgt.
Unversöhnlich, aj. uforsonlig; uforligelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unversorgt, aj. uforsørget.
Unversperrt, aj. utilspærret.
Unversprochen, aj. ikke lovet.
Unverstählt, aj. ikke forstaalet.
Unverstand, m. -es ub. pl. Uforstand, c.; -ändig, aj. uforstandig; -ändigkeit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverständlich, aj. uforstaaelig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unversteckt, aj. ikke skjult, uforstukken.
Unverstellt, aj. uforandret, uforvandret; uforstilt.
Unverstopft, utilstoppet.
Unverstümmelt, aj. uafstumpet, ubeskaaren, heel og holden. [prevet.
Unversucht, aj. uforsøgt; uovet, u-
Unvertheidigt, aj. uforsvaret.
Unverträglich, aj. ufordragelig; uforenelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverurtheilt, aj. udømt.
Unverwandt, aj. ufravendt; ikke aldeles anvendt; ikke beslægtet.
Unverwehrt, aj. uforhindret, uformeent.
Unverweigerlich, aj. uvægerlig.
Unverweislich, aj. uvisnelig, uforvisnelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverwerflich, aj. uforkastelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverweslich, aj. uforraadnelig, uforkrænkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverwindlich, aj. uforvindelig, ubøielig.
Unverwirrt, -worren, aj. uforvirret.
Unverwundbar, aj. ufaarlig; -wundet, aj. ufaaret.
Unverwüstet, aj. ikke ødelagt.
Unverzagt, aj. uforsagt; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverzehrt, aj. uforteret.
Unverzeihlich, aj. utilgivelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unverzinset, aj. uforrentet; rentefri.
Unverzollt, aj. ufortoldet.
Unverzüglich, aj. ufortøvet.
Unvollbracht, aj. ufuldbragt.
Unvollendet, aj. ufuldendt.
Unvollkommen, aj. ufuldkommen; -heit, f. -en, U-hed, c.
Unvollständig, aj. ufuldstændig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unvorgefaßt, aj. ikke forudfattet.
Unvorhergesehen, aj. uforudseet.
Unvorsetzlich, aj. uforsætlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unvorsichtig, aj. uforsigtig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unvortheilhaft, aj. ufordeelagtig; -igkeit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unwachsam, aj. uaarvaagen; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unwahr, aj. usand; -haft, aj. usandru, usandfærdig; -haftigkeit, f. ub. pl. U-uhed, U-ghed, c.; -heit, f. -en, Usandhed, Løgn, c.; -scheinlich, aj. usandsynlig; -scheinlichkeit, f. -en, Usandsynlighed, c.
Unwandelbar, aj. uforanderlig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unweg, m. -es -e, Uvei, c., Ufere, n., Brudvei; Afvei, uret Vei, c.; -sam, aj. ueisom, ufremkommelig, som ingen banet Vei har; -samkeit, f. ub. pl. Ueisomhed, c.
Unweigerlich, aj. uvægerlig.
Unweise, (Sybr. -ielich), aj. uviis, uforstandig, daarlig; -isheit, f. ub. pl. Uforstand, Daarlighed, c.
Unweit, av. og præp. med Gen. el. med von, ikke langt fra: - der Stadt el. von der Stadt.
Unwerth, aj. uværdig; -, m. -es ub. pl. Uværd, n., Mangel paa Værd, Ringhed, c. [stor Uorden, c.
Unwesen, n. -s ub. pl. Uvæsen, u., Unwesentlich, aj. uvæsentlig.
Unwichtig, aj. uvigtig; ubetydelig; som ikke har den rette Vægt; -keit, f. ub. pl. Uv-hed, Ub-hed, c., Mangel af den rette Vægt. [drivelig.
Unwiderlegbar (-glich), aj. uigjen-
Unwidersprechlich, aj. uimodsigelig; -keit, f. -en, U-hed, c.
Unwiderstehlich, aj. uimodstaaelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unwiederbringlich, aj. uigjenbringelig, ubodelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.
Unwiederruflich, aj. uigjenkaldelig;

-keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unwille, m. -ns ub. pl. Uvillie, Fortrydelighed, Harme, c.; -lig, aj. uvillig, vredladen, lidt vred; ugierne.

Unwillfahrig, aj. utjenstagtig, ufoielig; -keit, f. ub. pl. Ut-hed, Uf-hed, c.

Unwillkommen, aj. uvelkommen.

Unwillkührlich, aj. uvilkaarlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unwirksam, aj. uvirksom; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unwirthbar, aj. ubeboelig, ufrugtbar; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unwirthlich, aj. ikke som god Vert; ugiestfri.

Unwissend, 1) aj. uvidende, ukyndig; einer S. (Gen.), uerfaren i. 2) av. ubevidst, uden Bevidsthed; (om stedte Ting) ikke vidende om; das ist mir nicht -, uvitterligt; -ssenheit, f. ub. pl. Uvidenhed, Vankundighed, c.; -fsentlich, av. d. T. uafvidende, ubevidst.

Unwitzig, aj. uvittig, eenfoldig.

Unwohnbar, aj. ubeboelig.

Unwürdig, aj. uværdig; einer S. (Gen.) - seyn; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzahlbar, aj. uforfalden, som ikke er at betale.

Unzählbar, aj. utællelig, som ikke lader sig tælle; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzählig, aj. utallig; d. T. overmaade meget.

Unzärtlich, aj. ukiærlig, haard; -keit, f. ub. pl. U-hed, H-hed, c.

Unze, f. -n, Unse, c. (2 Lod); et Dyr af Tigerarten i Amerika; Felis Uncia; -nweise, av. unsevis.

Unzeit, f. ub. pl. en upassende, ubequem Tid; Utide, c.; sædv. som av. zur -; -ig, aj. utidig, som er el. steer til Utide; umoden; -igkeit, f. ub. pl. Utidighed, Umodenhed, c.

Unzerbrechlich, aj. ubrækkelig, ubrydelig; -keit, f. ub. pl. Ubræ-hed, Ubry-hed, c.

Unzerbrochen, aj. ubrækket, ubrudt.

Unzerlegbar, aj. uadskillelig, udelelig.

Unzerstörbar, -örlich, aj. uforstyrrelig; -barkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzertrennbar, og -nnlich, aj. uadskillelig; -lichkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unziemlich, aj. usømmelig, upassende; -keit, f. -en, U-hed, c.

Unzierde, f. ub. pl. Vanzire, c.

Unzierlich, aj. uzirlig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzinsbar, aj. afgiftsfri, skattefri, rentefri; -keit, f. -en, A-hed, Sk-hed, R-hed, c.

Unzucht, f. ub. pl. Utugt, c.; -üchtig, aj. utugtig, lesagtig; -üchtigkeit, f. -en, U-hed, L-hed, c.

Unzufrieden, aj. utilfreds; -heit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzugängig, -änglich, aj. utilgængelig; -änglichkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzugeritten, aj. utilreden.

Unzulänglich, aj. utilstrækkelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzulässig, aj. utilladelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, c.

Unzünftig, aj. uden for Lauget.

Unzurückrufsich, aj. utilbagekaldelig.

Unzusammenhängend, aj. usammenhængende.

Unzuverlässig, aj. utilforladelig, uetterrettelig; -keit, f. ub. pl. U-hed, U-hed, c.

Unzweckmässig, aj. uhensigtsmæssig.

Unzweideutig, aj. utvetydig.

Unzweifelhaft, aj. utvivlsom, upaatvivlelig; -igkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Ueppig, aj. yppig, overdaadig; d. T. (undert.) utugtig, vellystig; -keit, f. -en, Y-hed, O-hed, U-hed, c.

Ur, m. -s -e, Urexe, vild Oxe, c.

Urahn, m. -en -en, (især Sydt.) Oldefader, c.; -e, f. -n el. -frau, f. -en, Oldemoder, c.

Uralt, aj. oldgammel.

Urältermutter, f. -ütter, Tipoldemoder, c.

Urältern, pl. ub. sg. Tipoldeforældre; alle Forfædre over Bedsteforældrene.

Urältervater, m. -s -äter, Tipoldefader, c.

Urbar, aj. (om Jordoverfladen og dens Dele) frugtbærende, frugtbringende; dyrket.

Urbeginn, m. -es -e, (sjeldn.) den første, oprindelige Begyndelse.

Urbild, n. -es -er (n. St.) Original, c., Ideal, n.

Urenkel, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Sønnesøns-, Dattersøns Søn (Datter), Sønnedattersø-, Datterdattersøn (Datter).

Ursehde, f. -n, (i Retsfp.) det ældste Led, at man ikke vil hævne sig for en liden Fornærmelse, og især for en paalagt Arrest.

Urgebirge, n. -s pl. s. sg. første oprindelige Bjerg. [dens Historie.

Urgeschichte, f. -n, den første Ver-

Urgroß-ältern, pl. ub. sg. Bedsteforældres Bedsteforældre; -mutter, -vater, Bedsteforældres Bedstemoder, -fader.

Urheber, m. -s pl. s. sg. Ophavsmand, Stifter, første Begynder, c.

Urin, m. -es ub. pl. Urin, Pis, c.; -glas, n. -es -äser, Uringlas, n.; -ren, v. a. og n. m. h. lade Vandet, pisse; -treibend, aj. urindrivende.

Urkraft, f. -äfte, Grundkraft; den første, oprindelige Kraft.

Urkunde, f. -n, skriftlig: Vidnesbyrd, Bevisst i Slutningen af en skriftlig Forhandling; Document, Bevisskrift, n.; enhver skriftlig, især offentlig Forhandling, forsaavidt den i sildigere Tider tje-

ner til et fuldt Bevis; -n, v. a. bevidne (blot i strictlige, offentlige Forhandlinger); -dlich, av. vidnesfast, authentist; til Bekræftelse, til Bevis.

Urlaub, m. -es ub. pl. Forlov, Frihed, Orlov; (hos Soldaterne) Permission, c.

Urne, f. -n, Urne, Askekrukke, c.

Urplötzlich, aj. meget pludselig.

Urquell, m. -es ub. pl. blot fig. første Udspring, den oprindelige Kilde, Hovedkilde, c.

Urſache, f. -n, Aarsag; Grund, c.

Urſchrift, f. -en, Original, c., Grundskreg, n., Grundtext, c.

Urſprung, m. -es ſjeld. med pl. -ünge, Udspring, n., Kilde, første Oprindelse, c., Kilde, virkende Aarsag, c.; -unglich, aj. oprindelig, fra først af.

Urſtoff, m. -es -e, Grundstof, n.

Urtheil, n. -es -e, Dom, c., Dømmemme, Tykke, n., enhver Mening om en Tings Beskaffenhed; (i Philosophien) Foreſtillingen om to Begrebers Forhold; -en, v. a. og n. m. h. dømme, fælde Dom; brugeligere: das Urtheil fällen, ſprechen; über Einen el. eine S., von Ein. el. etw., bedømme, mene om, ſjønne, have el. yttre ſin Mening om; (i Philosophien) erkjende Forholdet imellem to Begreber, og yttre denne Erkjendelse; -skraft, f. ub. pl. Dømmekraft, c. (en Evne i Sjælen).

Ururgroßmutter, f. -ütter, og -vater, m. -s -äter, Tipoldemoder, -fader, c.

Urwelt, f. ub. pl. den første, ældste Verden.

Urweſen, n. -s pl. ſ. sg. Grundvæsen, det første, oprindelige Væsen.

Urwort, n. -es -örter, Grundord, et ældgammelt Ord; Stamord, n.

Urzeit, f. -en, Urtid, den allerfjerneſte Tid; Hedenold, c.

Uſurpator, n. -s, Uſurpator, c.

V.

V, en Consonant; det to og tyvende Bogstav i Alfabetet; udtales jævn. ſom f, men i Midten af nogle Ord og i mange fremmede Ord ogſaa ſom et blødt w, f. Ex. i Stüver, Vaſe ꝛc.

Vacanz, f. -en, Vacance, c.

Vaccination, f. ub. pl. Vaccination, c.

Vagabund, m. -en -en, Vagabond, c.

Valentins Krankheit, (m. St.) Epilepſie, c., den faldende Syge.

Valuta, f. Valuta, c.

Vampir, m. -s -e (el. -en -en), Vampyr, Blodſuger, c.

Vanille (l. Wanilje) f. ub. pl. Vanille.

Variation, f. -en, Variation, c.

Varinas, m. -es ub. pl. Varinas, (en amerikanſk Tobak).

Vaſall, m. -en -en, Vaſal, c.; ofte: enhver Undersaat.

Vaſe (l. Waſe) f. -n, Vaſe, c.

Vater, m. -s -äter, (Dim. Väterchen, n. -s pl. ſ. sg.) Fader, c. (i dette Ords Bem. i Dansk); unſere Väter, vore Fædre, Forfædre.

Vater-freude, f. -n, Faderglæde, c.; -güte, f. ub. pl. F-godhed, c.; -hand, f. -ände, F-haand, c.; -herz, n. -ens -en, F-hjerte, c.; -land, n. -es -änder, Fædreland, Fædreneland, n. (i hvilket man er født); (undert.) det Land, i hvilket man boer; -länder, m. -s pl. ſ. sg. Patriot, c.; -ländiſch, aj. fædrelandsk, Fædrelands-, patriotisk; -landseifer, m. -s ub. pl. Patriotisme, c.; -landsliebe, f. ub. pl. Fædrelandskjærlighed, c.; -liebe, f. ub. pl. Faderkjærlighed, c.; -los, aj. faderløs; -mord, m. -es -e, F-mord, n.; -mörder, m. -s pl. ſ. sg. F-morder, c.; pl. Flipper; -name, m. -ns -n, F-navn, n.; -ſbruder, m. -s -üder, Farbroder (fadro'er), Faders Broder, c.; -ſchaft, f. ub. pl. Faderforhold, n.; ſeine - - läugnen, negte at være Barnets Fader; -ſchweſter, f. -n, Faſter, Faders Søſter, c.; -ſtadt, f. -ädte, Fædrenestad, Fødeby, c.; -theil, n. -es -e, Fædrenearv, c.; -unſer, n. -s pl. ſ. sg. Fader vor, Herrens Bøn.

Väterlich, aj. fædrene-, Faders; faderlig.

Väterzeit, f. -en, Fædrenes Tid, Fortiden.

Vaudeville, f. -n, Vaudeville, c.

Vauxhall, n. -s, Vauxhal, n.

Vehm, f. ſ. Fehm.

Vegetabilien, pl. ub. sg. Vegetabilier.

Vehikel, n. Vehikel, n.

Veilchen, n. -s pl. ſ. sg. Viol (Blomſt), c.; -blau, aj. violblaa; -wurzel, f. -n, Violrod, c.

Vene, f. -n, Vene, c.

Veneriſch, aj. veneriſk.

Ventil, n. -es -e, Ventil, c.; -ator, m. -s pl. ſ. sg. Ventilator, c.

Venus, f. ub. pl. Venus, c.: (Kjærlighedsgudinden i Fabellæren; fig. Kjærligheden selv; en Planets Navn).

Ver, en uadſtillelig Partikel, ſom aldrig har Tonen, og ſammenſættes med mange Ord iſær Verber, hvilke da i

præterit. partic. ikke have Forsøgelsesstavelsen ge.

Verabfølgen, v. a. d. T. Eim. etw., afgive, oversende, aflevere; -gung, f. -en, A-lse, O-lse, Aflevering, c.

Verabreden, v. a. eine S., aftale, gjøre Aftale om; -dung, f. -en, Aftale, c.

Verabsäumen, v. a. d. T. forsømme; -mung, f. -en, F-lse, c.

Verabscheuen, v. a. Einen, etw., afskye, have Afsky for; -uung, f. ub. pl. Afsky, c.; -uungswerth, aj. som fortjener Afsky.

Verabschieden, v. a. Einen, give Afsked, afskedige; -dung, f. -en, Afskedigelse.

Verabschossen, v. a. d. T. eine S., betale sjette el. tiende Penge af Formuen. [give Accise af.

Veraccisen, v. a. d. T. eine Waare,

Veraccordiren, v. a. d. T. Eim. etw., blive enig om en Priis.

Verachten, v. a. Einen, etw. -, foragte. [ter, c.

Verachter, m. -s pl. s. ag. Forag-

Verächtlich, aj. foragtelig; -keit, f. -en, F-hed, c.

Verachtung, f. ub. pl. Foragt, c.; -swerth, aj. som fortjener Foragt.

Verallgemeinen, v. a. gjøre almindelig, udstrække til det Hele.

Veralten, v. n. m. s. forældes; formedelst Alder blive ubrugbar el. gaae af Brug: veraltete Wörter.

Veranderlich, aj. foranderlig; som kan forandres; udebtandig; -keit, f. -en, F-hed, U-hed, c.

Verändern, v. a. forandre: ein Testament; seine Wohnung; sich -, faae en anden Form el. Beskaffenhed; (urigtigt) forvandle; d. T. sich -, gifte sig; (undert.) forandre sin Levemaade, sin Bolig; -rung, f. -en, Forandring, c.

Veranlassen, v. a. eine S. -, foranledige; Einen zu etw. -, bevæge; -fsung, f. -en, Foranledning, c.

Veranschaulichen, v. a. gjøre anskuelig.

Veranstalten, v. a. eine S., etw. zu etw. -, foranstalte; -tung, f. -en, Foranstaltning, c.

Verantworten, v. a. forsvare, undskylde (med Ord): eine S.; sich; svare for, være ansvarlig for; -tlich, aj. ansvarlig; forsvarlig, hvad der som Handling lader sig forsvare; -tlichkeit, f. ub. pl. Ansvarlighed, c., Ansvar, n.; Forsvarlighed, c.; -tung, f. -en, Ansvar, Forsvar, n., Undskyldning, c.

Verarbeiten, v. a. forarbeide, forædle ved Arbeide; bruge som Material til sit Arbeide: Holz -; oparbeide; -tung, f. -en, F-lse, Forarbeidning, c.

Verargen, v. 1) a. Eim. etw., forarge, udlægge ilde, fortænke. 2) n. m. s. (sjeld.) blive baarligt. [paa.

Verargwohnen, v. a. kaste Mistanke

Verarmen, v. n. m. s. forarmes.

Verarrestiren, v. a. vulg. arrestere, belægge med Arrest, tage i Beslag: Eim. seine Güter; -rung, f. -en, Arrestering.

Verarten, v. n. m. s. (sjeld.) udarte, vanslægte.

Verarzeneien, v. a. d. T. medicinere bort, forbruge i Lægemidler.

Verauctioniren, v. a. d. T. eine S., forauctionere, sælge til den Høistbydende; -rung, f. -en, Forauctionering, c.

Veräußern, v. a. eine S., afhænde, overdrage, forøde; især: sælge; -rung, f. -en, A-lse, O-lse, c., Salg, n.

Verbacken, v. i. a. forbage: (bruge som Material ved Bagning; opbruge ved Bagning; forbærve i Bagningen).

Verband, m. -es -ände, Forbindning, Bandage, c.

Verbannen, v. a. forvise, gjøre landflygtig; bandlyse; fig. forjage, fordrive; (i Bibelen) udrydde, fælde, ødelægge; sammensværge sig; (fordum) forbyde; -nnung, f. ub. pl. Forvisning, Bandlysning, Forjagelse, c.; -nungsort, m. -es -e, Forvisningssted, Exil, n.; ein -nnter, en Landsforvist, Bandlyst.

Verbauen, v. a. bygge for, tillukke, spærre, betage ved en Bygning: Eim. das Licht; opbygge, anvende paa en Bygning: sein Geld; forbruge ved Bygning; sich -, d. T. forbygge sig, anvende flere Penge paa en Bygning, end man har; (i Bjergv.) sich - (om et Interessentskab), give saa meget Udbytte, som udfordres til Omkostningerne; -uung, f. -en, Byggen for, c.

Verbeißen, v. i. a. afbide, undertrykke, holde tilbage, æde i sig: das Lachen, den Zorn; fig. die Wörter -, nedsluge Endestavelsen i Udtalen; sich -, bide saa fast, at Tænderne ikke kan bringes fra hverandre; (især om Hunde); -ßung, f. -en, U-lse, Tilbageholdelse, c.

Verbergen, v. i. a. skjule, dølge, holde hemmeligt: sich vor Eim.; ein Geheimniß -; -gung, f. -en, Fordølgelse, Fortielse, c.

Verbesserer, m. -s pl. s. ag. (-sserinn, f. -en) Forbedrer, Reformator, c.

Verbesserlich, aj. forbederlig.

Verbessern, v. a. forbedre; -rung, f. -en, Forbedring, c.

Verbeten, v. a. d. T. afbede, gjøre godt igjen ved at bede: seine Sünden; tilbringe bedende.

Verbeugen, v. a. sich (om begge Kjøn) gjøre sin Compliment (bukke el. neie); -gung, f. -en, Buk, Knigs, n., Neien, c.

Verbiegen, v. i. a. forbøie; -gung, f. -en, Forbøining, c.

Verbieten, v. i. a. forbyde: Eim. etw. -; Eim. etw. (uden nicht) zu thun -.

Verbilden, v. a. forbanne, misbanne, vanskabe; -dung, f. -en, F-lse, M-lse, c.
Verbildlichen, v. a. billedliggjøre.
Verbinde-mittel ꝛc. f. Verbindungs-.
Verbinden, v. i. a. binde feil, binde galt; **tilbinde, forbinde**: ſich die Augen; **eine Wunde**; (unbert.) **ſammenbinde, binde iblandt andre Ting**; ſich mit Eim., forbinde; ſich zu etw. -, ſich fur Einen, forpligte ſig til, heitideligen love at gjøre; Einen -, paalægge ſom Pligt; ſich Eim. -, være forbunden, være forpligtet til Tak.
Verbindlich, aj. forbindende, forpligtende; **forbindtlig**; artig, hefliq; Eim., forbunden, vilſe Tjeneſter ſkyldig; iſær af Taknemmelighed; -keit, f. -en, forbindende Kraft, c.; ub. pl.; Forbindtlighed, Høflighed; Forpligtelſe, c.
Verbindung, f. -en, Forbindelſe, Forbindning, Tilbindning, Ombindning, c.
Verbindungs-mittel, n. -s pl. ſ. sg. Forbindelſesmiddel, n.; -ſtrich, m. -es -e, **Forbindelſesſtreg**, c.; -wort, n. -es -örter, **Forbindelſesord**, n.; Conjunction, c.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Forbindelſestegn, n.
Verbitten, v. i. a. (blot i Høflighedsſp.) **fraabede**: einen Beſuch.
Verbittern, v. a. meſt fig. forbittre: ſich ſein Leben; (ſjeld.) opirre; -rung, f. -en, F-lſe, c.
Verblaſen, v. i. 1) n. m. h. (undert.) puſte ud, trække Veiret. 2) a. tilbringe blæſende; opbruge ved at blæſe; ſich -, blæſe falſke Toner; (hos Malerne) male mattere. [ſen.
Verblaſſen, v. a. ſædvanligere erblaſ-
Verblättern, v. a. eine Stelle, blade forbi i en Bog; -rung, f. -en, Forbibladen, c.
Verblechen, v. a. beſlaae med Blik.
Verbleſſen, v. 1) n. m. h. (Jagtſp. om Fuglevildtet) lokke af, ikke mere lokke ſammen; ſich -, begaae en Feil imod Konſtregler, bomre. 2) a. d. T. (n. St.) forbluffe, ſtramme, kyſe.
Verbleiben, v. i. n. m. ſ. forblive.
Verbleichen, v. i. n. m. ſ. afblege, blive bleg; hendlegne; brugeligere: erbleichen; des Todes verblichen, død; (om Skrift og Farver) blive ukjendelig, falme; (om Anſigtsfarve) blive bleg.
Verblenden, v. a. forblinde; -dung, f. 1) ub. pl. Forblinden; Forblindelſe, c. 2) pl. -en, Skjul, n., den falſke Ting, ſom unddrager os Synet af den ſande.
Verblinden, v. 1) n. m. ſ. blive blind. 2) a. gjøre blind.
Verblüffen, v. 1) n. m. ſ. være beſtyrtet, forbluffet. 2) a. forbluffe, kyſe, ſtramme.
Verblühen, v. n. 1) m. ſ. afblomſtre; fig. forgaae; iſær om den udvortes Ynde. 2) m. h. (om Vexter) lade Blomſterne falde.
Verblümen, v. a. ſkjule under Blomſter; fig. etw. verblümt ſagen, ſige forblommet, ikke ligefrem.
Verbluten, v. n. m. h. iſær med ſich, forblode; -tung, f. -en, Forblødning, c.
Verbohren, v. a. ſich -; forbore ſig, bore feil; (hos Tømmerfolk) forbinde ved borede Huller og deri ſlagne Træ-nagler.
Verborgen, v. a. borge, laane ud; ſælge paa Borg, paa Credit.
Verborgen, aj. forborgen, ſkjult, hemmelig, lønlig; -heit, f. ub. pl. F-hed, c., Skjul, n., H-hed, Lønbom, c.
Verbot, n. -es -e, Forbud, n.
Verbrämen, v. a. bebræmme, baldyre; (unbert.) **ein Kleid mit Treſſen** -, beſætte; fig. forſee med unødvendige Prydelſer; -mung, f. B-lſe, Galonering, c.
Verbrauch, m. -es ub. pl. Forbrug, n.; -en, v. a. bruge ſom Materialier til et Arbeide; brugeligere: forarbeiden; forbruge, op-.
Verbrauen, v. a. bruge til Bryggning; brygge op, forbruge til Brygning.
Verbrauſen, v. n. m. h. ophøre at bruſe, uddruſe.
Verbrechen, v. i. a. (ſjeld.) afbrække, afbryde; (Jagtſp.) betegne ved afbrudte Ting, iſær ved Grene; fig. forbryde, ſynde. [delſe, c.
Verbrechen, n. -s pl. ſ. sg. Forbry-
Verbrecher, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Forbryder, (-ſte), c.; -iſch, aj. forbryderſk.
Verbreiten, v. a. og iſær med ſich, udbrede; hyppigſt fig.; -tung, f. -en, U-lſe, c.
Verbrennbar, aj. forbrændelig.
Verbrennen, v. rgl. og i. 1) n. m. ſ. opbrændes. 2) a. brænde, opbrænde: Holz, Oel; forbrænde: ſich die Hand -; von der Sonne verbrannt, ſolbrændt, ſortebruun af Solen; -nung, f. -en, Opbrændelſe, Forbrænding, c.
Verbrennlich, aj. forbrændelig.
Verbringen, v. i. a. fuldbringe, bringe i Stand, udrette; (foræld.) forøde, ſætte til. [ter; ſich -, ſmulre hen.
Verbröckeln, v. a. dele i Smaaſtyk-
Verbröſeln, v. a. das Brod ꝛc., ſmulre bort til Unytte.
Verbrüdern, v. a. forbinde neie; ligeſom broderligen forene; iſær med ſich; -rung, f. -en, broderlig Forening.
Verbrühen, v. a. ſtolde, for-, ſtolde forbørvet.
Verbuhen, v. a. d. T. hore bort, ſætte til ved Udſvævelſer, ſlette Streger ꝛc.
Verbügen, v. a. ſich, ſtede Boven, Bringen forbørvet; (hos Slagterne) ein Schwein, ſtikke tæt over Boven.

Verbublt, aj. hengiven til Coquetterie, Boleri; coquet, bolerft, forlibt.

Verbum, n. des Verbum el. -s, pl. Verba hellere end Verben, men Dat. pl. Verben, Verbum, Tidsord, Gjerningsord, n.

Verbünden, v. a. gjøre Forbund, forene ved Forbund, alliere.

Verbündner, m. -s pl. f. sg. Alliert, Bundsforvandt, c.

Verbündniß, n. f. Bündniß.

Verbürgen, v. a. borge for, være Caution for; iſær: ſich für Einen el. etw.; -gung, f. ub. pl. Borgen, Caveren for.

Verbürger, m. -s pl. f. sg. Cautioniſt, c.; -gungsmittel, n. -s pl. f. sg. Hypothek, n.

Verbutten, v. n. m. f. d. T. forknyttes i Væxten, blive liden og uanſeelig.

Verclauſuliren, v. a. d. T. clauſulere, forſyne med Clauſuler: einen Contract.

Verdacht, m. -es (ſjeld. pl. -e el. -ächte) Mistanke, c. (med objective Grunde); -los, aj. umistænkelig; -loſigkeit, f. ub. pl. U-hed, c.

Verdächtig, aj. mistænkelig; fordægtig; ſom ikke er at troe: dies Goldſtuck iſt -, ſynes at være falſk; -keit, f. ub. pl. M-hed, c.

Verdächtigen, v. a. gjøre mistænkt; have mistænkt.

Verdämmen, v. a. dæmme for, tildæmme; -mmung, f. -en, Tildæmning, c.

Verdammen, v. a. fælde Dom, lovfælde: Einen zum Tode; (i Theologien) fordømme; fig. fordømme: erklære for ſtrafværdig; eine S., erklære for ſtadelig, forkaſte; ſich zu etw., overtage frivillig ſom et Onde; verdammt, d. T. fordømt, forbandet, i høi Grad laſtefuld el. afſkyelig; overh. for: en høi Grad; ofte ogſaa blot ſom en interj.

Verdammer, m. -s pl. f. sg. Fordømmer, c.

Verdammlich, aj. (i Bibelen) fordømmelig.

Verdammniß, f. ub. pl. (i Bibelen) Fordømmelſe, c., den evige Straf efter dette Liv.

Verdammung, f. ub. pl. Fordømmen, Fordømmelſe, c.; (iſær i theologiſk Bem.); -surtheil, n. -es -e, Fordømmelſesdom, Straffedom, c.

Verdampfen, v. 1) n. m. f. (ſjeldn.) bortdampe, gaae bort i Damp. 2) a. dampe bort, opbruge ved at dampe.

Verdämpfen, v. a. (ſjeldn.) lade dampe bort; (om Træer) betage Luften, qvæle i Væxten.

Verdanken, v. a. Dim. etw. - el. zu - haben, takke for, tilſkrive, være taknemmelig for; af Taknemmelighed ſøge at gjengjelde et modtaget Gode paa lignende Maade.

Verdauen, v. a. fordøie; fig. umbert. d. T. taale, finde ſig i, drikke i ſig, putte i Lommen; -uung, f. ub. pl. F-iſe, c.; -uungs-mittel, n. -ſaft, f. -werkzeug, n. ꝛc. (ogſaa Verdauungsmittel ꝛc.) Fordøielſesmiddel ꝛc.

Verdaulich, aj. fordøielig; -keit, f. ub. pl. F-hed, c.

Verdeck, n. -es -e, Dæk, Skibs-, n.

Verdecken, v. a. tildække: das Geſicht; dække feil; fig. (undert.) ſkjule; -ckung, f. -en, T-iſe, c.

Verdenken, v. i. a. fortænke: Dim. etw. -; miſtænke: Einen, Einen darum -.

Verderb, m. -es ub. pl. Fordærv, n., en Handling, hvorved Noget ødelægges, d. T. (undert.) Fordærvelſe, Ulykke, c., Ondt, n.

Verderben, v. rgl. og iſær i. 1) n. m. f. og i. fordærves, blive ubrugbar; gaae i Gjæring, faae en Tanke; er iſt dazu verdorben, duer ikke dertil; an ihm iſt ein Soldat verdorben, han havde været duelig til Krigsmand, naar han havde uddannet ſine Talenter; fig. d. T. komme i Nærings Forfalk; ruineres, gaae til Agters; (undert.) omkomme, gaae til Grunde. 2) a. ogſaa rgl. iſær Sydt. fordærve, gjøre ubrugelig: eine Arbeit; fig. Dim. die Freude; (ſjeldn.) gjøre ulykkelig; (forældr.) forſtyrre, ødelægge; -bung, f. ub. pl. Fordærvelſe, c.

Verderben, n. -s ub. pl. Forderven, Fordærvelſe, Ruin, c.; iſær: den høieſte Ulykkes Tilſtand, Fortabelſe, Fordømmelſe, c.; -ber, m. -s pl. f. sg. Fordærver, c.; -rberiſch, aj. i høi Grad fordærvende; -blich, aj. fordærvelig: ſom let fordærves: eine -e Waare; ſom foraarſager Fordærvelſe; ofte: i høi Grad ſtadelig; -blichkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -bniß, n. -ſſes ub. pl. Fordærvelſe, fordærvet el. udartet Tilſtand, c.; -btheit, f. ub. pl. Fordærvelſe, c. dog blot fig. og i moraliſk Forſtand.

Verdeutlichen, v. a. tydeliggjøre; -chung, f. -en, Tydeliggjørelſe, c.

Verdeutſchen, v. a. fortydſke, overſætte paa det tydſke Sprog; -ſchung, f. -en, Fortydſkning, c.

Verdichten, v. a. digte til, tætte, gjøre tæt; condenſere; tilbringe ved at digte; -tung, f. ub. pl. Tætten, c.

Verdicken, v. a. fortykke, gjøre tyk el. tykkere; -ckung, f. ub. pl. Fortykken, c.

Verdienen, v. a. yde Tjeneſte for Noget, tjene op; viel Geld, fortjene; fig. Lob, Dank, Strafe ꝛc. -; ich habe es nicht um ihn verdient, jeg har ikke fortjent, forſkyldt det af ham; ſich um Einen verdient machen, gjøre fortjent

ein verdienter Mann, fortjent.

Verdienst, 1) m. -es ub. pl. Fortjeneste, c., Løn for Arbeide, Erhverv, n. 2) n. -es -e, Fortjeneste, c. (for udført Tjeneste), erhvervet Ret til Agtelse: sein - anerkennen; -lich, aj. fortjenstlig; -lichkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -los, aj. uden Fortjeneste; -voll, aj. fortjenstfuld.

Verding, 1) m. -es -e, en Mynt. 2) n. -es -e, Tingen, Vorttingen, c.

Verdingen, v. i. a. vorttinge: Eim. eine Arbeit -; -gung, f. -en, V-lse, c.

Verdolmetschen, v. a. fortolke; oversætte; -schung, f. -en, F-kning, O-lse, c.

Verdonnern, v. (digter.) 1) u. m. h. ophøre at tordne. 2) u. das ist ein verdonnerter Streich, Kerl ꝛc., fordømt.

Verdoppeln, v. a. eine S. -, fordobble; fig. ofte: forstærke, formere; -lung, f. -en, F-bbling, c.

Verdorben, aj. forværret; -heit, f. ub. pl. Fordærvelse, fordærvet Tilstand.

Verdorren, v. n. m. s. fortørres, tørres bort.

Verdrängen, v. a. Einen, fortrænge; fig. berøve sin Fordeel; -gung, f. ub. pl. F-lse, c.

Verdrehen, v. a. forvride, fordreie: das Bein, die Augen; fig. die Worte, das Recht; -hung, f. -en, F-delse, F-else, c.

Verdrießen, v. i. a. mest impers. el. dog blot i tredie Person, fortrydе: trænke, smerte lidet: es el. die S. verdrießt mich; føle Ulyst over vedvarende Besværlighed; blot med lassen: sich keine Mühe - lassen; d. T. angre; ogsaa blot med lassen: sich keine Kosten - lassen, spare.

Verdrießlich, aj. d. T. fortrædelig, ærgerlig, vranten, tvær, misfornøiet; ubehagelig; -keit, f. -en, F-hed, c., fortrædeligt Sind, ub. pl.; d. T. en ubehagelig Strid, Bryderi, n.

Verdrossen, partic. af verdrießen, - zu etw., tvær til, doven, treven, med Ulyst; -heit, f. ub. pl. Tværhed, Trevenhed, c.

Verdrucken, v. a. trykke feil; viel Papier, optrykke, forbruge som Material til Trykning; sein Geld, anvende som Omkostninger ved Trykken.

Verdrucken, v. a. fortrykke, trykke ud af sin Plads; fig. (sjeld.) undertrykke.

Verdruß, m. -sses ub. pl. Fortrædelighed, Fortrydelse, c.; Bedrøvelse, c.; Ulyst og Uvillie; især over Andres Opførsel; Ubehagelighed, c.; Bryderi, n.

Verdüften, v. n. m. s. bortdufte.

Verdunkeln, v. a. fordunkle; gjøre usynlig, ukjendelig; ofte fig.: Eines Verdienste; -lung, f. -en, Fordunkling, c. [f. ub. pl. F-lse, c.

Verdünnen, v. a. fortynde; -nnung,

Verdunsten, v. n. m. s. bortdunste.

Verdünsten, v. a. (sjeld.) afdunste, lade dunste ud.

Verdursten, v. n. m. s. fortørste; omkomme, forgaae af Tørst; -stet, d. T. meget tørstig.

Verdüstern, v. 1) n. m. s. blive mørk. 2) a. (sjeld.) formørke, gjøre stummel.

Verdutzt, aj. forbauset, bestyrtet.

Verecken, v. a. kante til, foldse til; især Jagtsp. som v. n. der Hirsch hat verecket, har faaet alle Takkerne paa sine Horn.

Veredeln, v. a. forædle; sich -, forædles; die Erzeugnisse eines Landes -, forarbeide; -lung el. -edlung, f. ub. pl. Forædling, c.

Verehelichen, v. a. ægte, gifte; især med sich; -chung, f. -en, Giftermaal, n.

Verehren, v. a. Einen, ære; Gott, tilbede, dyrke; have Ærbødighed for (gegen); einen Wechsel - (i Hamborg) honorere; d. T. Eim. etw., forære, skjenke; -brer, m. -s pl. s, sg. En, der viser en høi Grad af Ærbødighed for en Person; Beundrer, Tilbeder, c.; -brung, f. dyb Ærbødighed, Tilbedelse, Høiagtelse, c., ub. pl.; zur -, for at ære; (næsten forældr.) Foræring, c.: Handlingen at give, ub. pl.; Gaven, Foræringen selv, pl. -en; -brungswürdig, aj. meget ærværdig; tildedelsesværdig.

Vereiden, v. a. Einen, forbinde ved Ed, tage i Ed; -dung, f. ub. pl. Tagen i Ed, c.

Verein, f. hyppigere m. -s -e, (især Sybt.) Forening, c., Forbund, n.; bedre Vereinigung.

Vereinbar, aj. forenelig; -keit, f. ub. pl. F-hed, c.; -lich, aj. forenelig, sammenselig. [men.

Vereinbaren, v. a. forene, rime sam-

Vereinen, v. a. forælд. og endnu blot hos Digterne for -einigen, v. a. forene, forbinde, sammenføie; gjøre enig; sich mit Eim. über etw., (undert.) forlige; forene, rime sammen, opbage en Overeenstemmelse mellem to Ting til een og samme Hensigt; -einigung, f. -en, Forening, c.; -einigungspunct, m. -es -ūncte, Foreningspunkt, c. (n.)

Vereinfachen, v. a. gjøre simpel, simplificere.

Vereinzeln, v. a. overdrage, sælge et Hele i enkelte Stykker el. Dele, udstykke; ein Münzcabinet; -lung, f. -en, Udstykning, c.

Vereiteln, v. a. forstyrre, kuldkaste, omstøde, tilintetgjøre: Jemandes Hoffnung; -lung, f. -en, F-lse, K-lse, T-lse, c. [(om Saar).

Vereitern, v. a. sich, sætte Edder

Verekeln, v. a. Eim. etw., gjøre ækel, gjøre væmmelig for; -lung, f. -en,

Vemmeliggjøren, c.

Verengen, v. a. indknibe; gjøre snevrere; **-gung**, f. **-en**, F-lse, c.

Vererben, v. a. etw. **auf Einen**, overlade som Arv, efterlade; **-bung**, f. **-en**, E-lse, c. [(i Ehym.).

Vererben, v. a. forvandle til Jord

Vererzen, v. a. forvandle til Erts.

Verewigen, v. a. forevige; i den høiere Skrivemaade for: dee; sønen Navnen ꝛc., forevige, gjøre uforglemmeligt.

Verfackeln, v. 1) n. m. s. blusse op, brænde hurtigt bort som en Fakkel. 2) a. d. T. vinke bort, ved unyttig Frem- og Tilbagebevægelse faae til at brænde op.

Verfahren, v. i. 1) n. m. s. n. St. ogsaa m. b. behandle (en Ting paa en vis Maade, hvilken Maade udtrykkes ved av. og ved Omskrivning): gütig, streng mit Einem.; forfare, gaae frem paa, omgaaes, gaae til Værks, bære sig ad; Todes -, afgaae ved Døden, fare hen, døe. 2) a. Waaren, kjøre bort; brugeligere: verführen; fare (kjøre, seile, reise) forbi: den Zoll -, i Farten ikke erlægge; d. T. sich -, fare ilde, fare galt; seine Schicht -, (i Bjergv.) forrette det bestemte Arbeide.

Verfahren, n. -s ub. pl. Adfærd, Medfart, Behandling, Opførsel, c., Forhold, n. [maade, Methode, c.

Verfahrungsart, f. -en, Behandlings-

Verfall, m. -es ub. pl. Forfald, n.: in - kommen, gerathen, blot sig. i Aftagen; især i slet Næringstilstand; der - eines Wechsels, Udleb, n.; -en, v. i. u. m. s. forfalde: falde; dog blot sig. henfalde, geraade i et Ønde: in Strafe, in Laster; auf etw. -, af en Hændelse falde paa, faae et Indfald; (om Bygninger og deres Dele) falde ind, falde sammen; (om et Stik) komme af fra dets Leb; die Zeit ist -, forfalden, forleden; især om Gjeldsforskrivninger; der Wechsel ist -, forfalden; ein Pfand verfallt, forfalder, hjemfalder, falder tilbage, naar det ikke indløses til den bestemte Tid; komme i Forfald, aftage i god Velstand, i blomstrende Sundhed; døe, omkomme, falde bort fra (ved Døden); -zeit, f. -en, Forfaldstid, Betalingstid, c.

Verfalſchen, v. a. eine S. -, forfalske; **-ſcher**, m. -s pl. s. sg. Falskner, Forfalsker, c.; **-ſchung**, f. -en, Forfalskning, c.

Verfangen, v. i. 1) a. og sædv. med ſich, (forældr.) lade sig fange ligesom i et Næt; der Wind verfängt ſich, hvirvler sig sammen, naar den i et snevert Rum ingen frie Udgang har; -e Güter, i Besiddelse tagne; in Streit -ſeyn, indviklet i; die Wache -, overtage, afløse; ſich im Reden -, modsige sig; **man verfängt ſich**, forvrøvler sig, naar man i heftig Bevægelse indaander alt for megen Luft, saa at Tandedrætret bliver tungt; (om Hunde) ſich, bide saa fast, at Tænderne ikke kan bringes fra hverandre. 2) n. m. b. hjelpe, slaae an, frugte, som Middel gjøre den forønskede Virkning.

Verfänglich, aj. listig, fuul, underfundig; fadelig, til Forfang; **-keit**, f. **-en**, L-hed, F-hed, U-hed, c.

Verfarben, v. a. forandre Farve; især ſich, skifte Farve, blive bleg, red; forbørve i Farvning.

Verfaſſen, v. a. sammenfatte, forbinde, forene; fig. eine Schrift, ein Buch ꝛc.; forfatte, skrive; **-ſſer**, m. -s pl. s. sg. (-ſſerinn, f. -en) Forfatter (-inde), c.; **-ſſung**, f. -en, Forfatteſse, Sammenfatten, c.; ub. pl.; undert. d. T.: især fig. Forfatning, c.: die - eines Landes, eines Menſchen, einer Sache; ogsaa ub. pl. Indretning, Anstalter, Beredskab, n.

Verfaulen, v. n. m. s. forrædne, opraadne.

Verfaulenzen, v. a. **vulg.** forspilde, tabe ved Dovenskab.

Verfechten, v. i. a. eine S., forsvare, forsvare, især med Ord; **-ter**, m. -s pl. s. sg. Forsvarer, Forsvarer, c.; **-tung**, f. -en, Forsvarelse, Forsvarelse, c.

Verfehlen, v. a. forfeile: den Weg el. des Weges; Einen -, ikke træffe; nicht -, (Sanct.) ikke undlade.

Verfeinden, v. a. d. T. (undert.) hade.

Verfeinen, v. a. gjøre fiin; ſich -, forfines.

Verfeinern, v. a. forfine; især sig. die Sitten; **-rung**, f. -en, F-lse, c.

Verfertigen, v. a. forfærdige, frembringe; dog blot om Kunstværker: ein Gemælde; **-ger**, m. -s pl. s. sg. Forfærdiger, c.; **-gung**, f. -en, Fo-lse, c. Fr-lse, c.

Verfeuern, v. a. opbrænde, erfare viel Holz; alles Pulver, opskyde.

Verfilzen, v. a. forpjuske, filtre sammen: die Haare.

Verfinſtern, v. a. m. h. formørke, fordunkle, gjøre mørkt; **-rung**, f. -en, F-lse, c.

Verfirſten, v. a. ein Dach, tække Mønningen paa Taget, forsyne med Mønning.

Verflgen, v. a. d. T. forvirre, forvikle, bringe i Vildrede.

Verflechten, v. a. flette i hinanden, sammenflette; indfl-, opflette, forbrude til Flætning; d. T. flette feil; **-tung**, f. -en, S mmenfletning, Indfl-, c.

Verflicken, v. a. flikke op, lappe er, opbruge til Lapper.

Verfliegen, v. i. n. m. s. flyve bort (om Dunster, Dampe og lignende Ting); fig. die Zeit - laſſen; (om Tiden) ꝛc.

hurtig forbi; flyve for længt; forvilde sig i Flugten.

Verfließen, v. i. u. m. s. flyde bort; flyde ud; (om Tiden) gaae hen, gaae forbi; (ogsaa om en bestemt Tid) forløbe; -ßung, f. -en, Forløb, Henløb, n.

Verflößen, v. a. Tolz, flaade bort; -ßung, f. ub. pl. Bortflaaden, c.

Verfluchen, v. a. forbande; deraf verflucht, som aj. d. T. forbandet, meget afskyelig; og som av. vulg. om ubehagelige Ting, forbandet, bandsat, meget; sich -, forsikre med en Ed; d. T. forsværge, forlove med en Ed: das Spielen -. [løse i Dampe.

Verflüchtigen, v. a. (i Chymien) op-

Verfluchung, f. -en, Forbandelse, c.

Verfluß, m. -ſſes ub. pl. Forløb, n. (en bestemt Tids og dens Deles).

Verfolg, m. -es ub. pl. Følge, Fortsættelse, c. (af en Handling el. Fortælling).

Verfolgen, v. a. forfølge: die Feinde; fig. forfølge; Einen, ved alle Leilighéder stade uden hans Foranleden; ved udvortes Tvangsmidler nøde til at antage en Religion; einen Weg, fortsætte; -lger, m. -s pl. f. sg. Forfølger, c.; -lgung, f. -en, Forfølgelse, c.; -lgungsſucht, f. ub. pl. Forfølgelsessyge, c.

Verfrachten, v. a. d. T. give Fragtpenge af Noget; fragte bort, sende bort som Fragt. [fraadse op.

Verfressen, v. i. a. d. T. opæde,

Verfreunden, v. a. gjøre til Ven.

Verfrieren, v. i. n. m. s. d. T. (bedre erfrieren) fryse bort, fryse forbærvet; verfroren, (undert.) være forfrossen, kuldskær. [Hoveritjeneste af.

Verfröhnen, v. a. ein Gut ꝛc., yde

Verfuchsſchwänzen, v. a. vulg. Einen bei Eim., bagtale (En), for at smigre sig ind (hos en Anden).

Verfügen, v. a. eine S. -, foranstalte, især ved udbedte Befalinger, anordne; ogsaa: Verfügung treffen; sich an einen Ort -, forføie sig, begive sig hen; -gung, f. -en, Foranstaltning, Anordning, Anstalt, Disposition, c.

Verführen, v. a. føre vild, føre fra rette Vei; Waaren ꝛc., føre bort, transportere; d. T. (undert. som Forstærkelsesord til führen) Reden -, føre; ein Geſchrei, opleſte; einen Lärm, affødkomme; fig. forføre, forlede: Einen zu etw.; bevæge til: Einen zu einem Spaziergange; -hrer. m. -s pl. f. sg. Forfører, c.; -hrerinn, f. -en, Forførerske, c.; -hrerisch, aj. forførisk, forførerisk; -hrung, f. -en, Bortførelse, Transport; Forførelse, c.; -hrungskunſt, f. -ünſte, Forførelseskonst, c.

Verfuttern, v. a. bruge og forbruge til Foder, Underfoder; sein Geld, fortære.

Verfüttern, v. a. bruge som Foder: nichts als Safer; fore op, forbruge som Foder: alles Heu; ein Pferd -, fore for stærkt el. med skadeligt Foder.

Vergaffen, v. a. forgabe: ſich in etw. -; sie iſt in ihn vergafft.

Vergähren, v. i. n. m. b. udgjære, ophøre at gjære; forgjære sig, gjære for meget.

Vergallen, v. n. m. s. blive til Galde, blive bitter som Galde; ein -ltes Gemüth, bittert, hadst, hadefuldt.

Vergallen, v. a. gjøre bitter med Galde; einen Fiſch, rive Gallen ifu, idet man tager den ud, og derved give Fisken en bitter Smag; fig. Eim. etw. -, forbittre.

Vergalopiren, v. n. m. b. fig. sich, forgaloppere, forlede, forsee sig.

Vergangen, partic. forgangen, hensvunden, forbi; -heit, f. ub. pl. den forbigangne Tid (Forgangenheden ?).

Vergänglich, aj. forgængelig; -keit, f. ub. pl. Ø-hed, c.

Verganten, v. a. (Sydt.) forauctionere, sælge ved Auction; -tung, f. -en, Ø-ring, c.

Vergatten, v. a. (foræld.) forbinde, sammenføie; (n. St. om Marken) byrke.

Vergattern, v. a. tilkukke, forvare med et Gitter; (hos Soldaterne) kalde sammen ved Trommeslag, tromme sammen; -rung, f. ub. pl. Tillukning med Gitter.

Vergeben, v. i. a. give feil: die Karten; afgive (den bestemte Afgift af Noget): eine Waare, den Zoll, acciſe, forvolde, give Skat af; omkomme med Gift: Einen mit Gift, el. ogsaa blot: Einen, forgive; give uden at opnaae sin Hensigt; foræld. og nu blot undert. partic. vergeben, forgivesk; bortgive, give bort, give til en Anden: (blot i nogle Tilfælde): ein Amt; sich el. Eim. etw. -, afstaae, give Slip paa fordeelagtige Rettigheder; fig. Eim. etw. -, forlade, tilgive; -bung, f. -en, Feilgivelse, Bort-, men især: Forladelse, Tilgivelse, c. [opnaae sin Hensigt.

Vergebens, av. forgjeves, uden at

Vergeblich, aj. tilgivelig; forgjeves, frugtesløs; -keit, f. ub. pl. Ø-hed, Frugtesløshed, c.

Vergegenwärtigen, v. a. gjøre det Forbigangne nuværende, det Fraværende nærværende; -gung, f. -en, levende Foreſtilling, c.

Vergehe, f. d. T. en Hududſlet, som kommer og gaaer bort hurtigt.

Vergehen, v. i. 1) a. og sich, forsee sig, forglemme sig, begaae et Feiltrin, enten med Forsæt el. af Overilelse. 2) n. m. s. fig. forgaae; das Geſicht vergeht Eim., naar Onen at see lidt efter lidt aftager hos ham; (om Tiden)

gaae forbi, henglide; lidt efter lidt tabe sin Tilværelse, ophøre.

Vergehen, n. -s pl. ſ. sg. og -bung, f. -en, Forſeelſe, c., Feiltrin, n.

Vergelten, v. i. a. gjengjelde: Tim. etw. -; i god Bem. ogſaa: belønne; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Gjengjelder, c.; -tung, f. -en, Gjengjeld, Gjengjeldelſe, c.; ofte ogſaa: Belønning, c.; -tungsrecht, n. -s ub. pl. Gjengjeldelsesret, c.

Vergeringern, v. a. d. T. forringe, formindſke.

Vergeſellſchaften, v. a. ſich mit Tim. el. etw., træde i Forbindelſe med; iſær fig.

Vergeſſen, v. i. a. glemme, forglemme: Tinen el. eine S. -; (undert. ogſaa) Tines el. einer S.; iſær fig. etw.; etw. bei Tim.; Tinen, glemme hvad man havde tænkt at gjøre for ham; ſich -, forglemme ſig, forſee ſig.

Vergeſſen, aj. einer S. (Gen.), glemt, glemſom, ſom let glemmer; iſær i Sammenſ.: pflicht- ꝛc.; -heit, f. ub. pl. Forglemmelſe; Glemſomhed, For-, c.; -ßlich, aj. forglemmelig; glemſom; -ogſaa vergeſſen; -ßlichkeit, f. ub. pl. F-hed, G-hed, c.; -ſſung, f. -en, Forglemmelſe, c.

Vergeuden, v. a. (Sydt.) forøde, bortødſle; -dung, f. -en, Foreden, Bortødſlen, c.

Vergewiſſern, v. a. (meſt Sydt.) ſtadfæſte, bekræfte, gjøre viſt, ratificere; Tinen von etw.; ſich -, overbeviſe; -rung, f. -en, Et-lſe, B-lſe, Overbevisning, c.

Vergießen, v. i. a. ein Gewäcks, vande for meget, forværve ved for megen Vanden; alles Waſſer, vande op, forbruge til Vanden; Thränen, Blut, udgyde, udøſe; ſtøde faſt; d. T. ſich, øſe feil; -ßung, f. -en, Udgydelſe, Udøſen, c.

Vergiften, v. a. forgifte, gjøre giftig, blande med Gift; forgive; -tung, f. -en, Forgiftelſe, c.

Vergißmeinnicht, n. -s -e, Forglemmigei, Forgjetmigei, c. (Blomſt).

Vergittern, v. a. tilgittre, forſyne med Gitter; -rung, f. -en, Tilgittring, c.

Verglaſen, v. a. forvandle til Glas; glaſere; (undert.) forſyne, indfatte med Glas, ſætte Glas for; -ſung, f. -en, Glaſering, c.

Verglaſiren el. -ſuren, v. a. glaſere.

Vergleich, m. -es -e, Forlig, n.; Overeenskomſt, c.; d. T. (undert.) Sammenligning, c.; -bar, aj. ſammenligneli; -en, v. i. a. gjøre lige: jævne, ſlette (blot hos Haandværkere og d. T. i nogle Tilfælde); fig. erſtatte, vederlægge, give en Ting af lige Værd med en anden; ſich mit Tim. wegen etw., forlige, gjøre enige, forene; zwei Dinge mit einander, Tinen mit dem andern, ſammenligne, jævnføre, ligne; -chung, f. -en, Sammenligning; Forligelſe, c.; -chungsweiſe, av. ſammenligneliſesvis.

Verglimmen, v. i. n. m. ſ. ophøre at ulme; gaae ud, ſlukkes. [glød.

Verglühen, v. n. m. ſ. ophøre at

Vergnügen, v. a. forneie; (undert.) d. T. gjøre godt igjen, erſtatte; Tinen, foldeſtgjøre, tilfredsſtille, betale; Tinen, ſtaffe Forneielſe; ſich an el. mit einer S. -, forlyſte ſig ved; -, n. -s pl. (ſjeld.) ſ. sg. Forneielſe; ofte: Lyſt, Glæde, Forlyſtelſe, c.; -glich, aj. forneielig: god at forneie, neiſom; ſædvanligere: -gſam el. genügſam; til Forneielſe, ſom vækker Glæde; ſom av. (ſjeld.) med Forneielſe; -glichkeit, f. ub. pl. Forneielighed, c.; -gſam, aj. neiſom, tilfreds med ſine Omſtændigheder; -gſamkeit, f. ub. pl. Neiſomhed, c.; -gt, aj. forneiet, forneielig; -gung, f. -en, Forneielſe, c.

Vergolden, v. a. forgylde; -lder, m. -s pl. ſ. sg. Forgylder, c.; -dung, f. -en, Forgyldning, c.

Vergönnen, v. a. Tim. etw., forunde, tillade, tilſtaae.

Vergöttern, v. a. forgude; -rung, f. -en, F-lſe, c.

Vergraben, v. i. a. indgrave, indgrefte; nedgrave; -bung, f. -en, Indgravning, Ned-, c.

Vergrafen, v. 1) a. (n. St.) den Getreide, afſtøre, for det ſaaer Straa. 2) n. m. ſ. voxe til med Græs.

Vergreifen, v. i. a. rive bort; blot fig. die Waare iſt el. hat ſich vergriffen, er udſolgt; ſich el. ſich die Hand, fortage, ved et urigtigt Greb forvride; ſich, gribe feil, gribe et for et andet; ſich an einer fremden S. -; ſich an Tim. -, forgribe ſig paa; -, n. -s pl. ſ. sg. Forgriben, Feilgriben, c.; -fung, f. -en, Forgribelſe, c.

Vergrößern, v. a. forſtørre; ofte: formere; fig. eine S. -, foreſtille ſtørre, end den er; -rung, f. -en, F-lſe, Formerelſe, c.; -rungsglas, n. -es -äſer, Forſtørrelſesglas, n.

Vergrünen, v. n. m. ſ. blive grøn; tabe ſin grønne Farve, viſne.

Vergunſt, f. (forældr.) ſ. Vergünſtigung.

Vergünſtigen, v. a. (Sydt.) tillade; -gung, f. ub. pl. T-lſe, c.

Vergüten, v. a. godtgjøre, erſtatte, gjøre god igjen; -tung, f. -en, G-lte, Erſtatning, c.

Verhaaren, v. n. m. h. (Jagtſr. om Rovvildtet) fælde Haar, ſkifte Haar; d. T. ophøre at fælde.

Verhack, m. -es -e, d. T. ſ. Verhau.

Verhacken, v. a. hakke ſmaat; hakkeſeil; forbruge ved at hakke; ein Pferd.

einen Sund, afhugge Halen.

Verhadern, v. a. b. T. trætte bort, tabe ved unyttig Striden og Procederen: sein Vermögen.

Verhaft, m. (f.) -es ub. pl. Heftelse, Arrest, c., Fængsel, n.; især om Personer; -en, v. a. Einen, hefte, sætte fast, arrestere; brugeligere: in Verhaft nehmen; Eim. verhaftet seyn, ansvarlig, forpligtet; -ung, f. -en, Heftelse, Ansvarlighed, c.

Verhäkeln, v. a. b. T. hægte sammen, hægte til; -lung, f. -en, Sammenhægtning, c. [lyde.

Verhallen, v. n. m. h. ophøre at

Verhalt, m. -es ub. pl. Forhold, n.

Verhalten, v. i. a. forholde: holde tilbage: den Urin; fig. sich, b. T. (undert.) opholde sig, bvæle, tove; das Feuer hatte sich lange -, holdt sig skjult i Aften; Eim. etw., sortle, for at skjule, dølge; forholde: die Sache verhält sich so; die Höhe verhält sich zur Breite wie zwei zu eins; wie verhält sich das Blei im Feuer; sich, forholde, opføre sig; -, n. -s pl. (sjeld.) s. sg. Forholden, Tilbageholden, Fortien, Dølgen. c.; især: Forhold, n., Opførsel, c.

Verhältniß, n. -sses -sse, Forhold, n., Proportion, c.; -mäßig, aj. forholdsmæssig.

Verhaltung, f. -en, Tilbageholdelse, Fortielse, Fordølgelse, c.

Verhandeln, v. a. forhandle, afgjøre, især fristligen: einen Frieden, underhandle: eine S., handle om, accordere om, sælge, bytte; -lung, f. -en, Forhandling, Underhandling, c.

Verhängen, v. a. hænge til, bedække med Forhæng; lade hænge les, blot i den Talem. mit verhängtem Zügel, i fuld Galop; tilade, tilstede, tilstikke (et Ondt); mest om Gud med Præposit. über: Gott hat dieses über ihn verhängt; -gniß, n. -sses -sse, Tilstikkelse; ofte: Stiedne, c.; -gnißvoll, aj. fjednefuld, fjednefvanger.

Verharren, v. n. m. h. og n. St. egsaa m. s. blive, forblive; tove, bvæle; vedblive, fremture.

Verharrlich, aj. og die -keit, bedre: bed-, f. dette Ord.

Verharschen, v. n. m. s. blive haard, blive tør, sætte Skorpe.

Verhärten, v. 1) n. m. s. hærdes, blive haard. 2) a. hærde, for-, gjøre haard; fig. forhærde, gjøre ufølsom: sein Herz, sich; -tung, f. -en, Forhærdelse, c. [klinke.

Verhaspen, v. a. tillukke med Dør-

Verhaßt, aj. forhadt.

Verhätscheln, v. a. vulg. forkjæle.

Verhau, m. -es -e, Forhugning, Forskandsning af omhugne Træer.

Verhauchen, v. a. udaande, udpuste, opgive Aanden.

Verhauen, v. i. a. forhugge, hugge sønder og sammen, forbærve ved Hugning; b. T. (undert.) hugge kortere el. mindre; tilhugge, (blot i nogle Tilfælde); gjøre Forhugning, tilspærre ved nedhugne Træer: Eim. den Weg; sich, forhugge, hugge feil; især i Fegtekonsten.

Verheben, v. i. a. sich, forløfte sig, løfte forbærvet; løfte feil, tage galt op.

Verheeren, v. a. das Land, eine Stadt ꝛc., hærje, ødelægge; -rung, f. -en, Hærjen, Ø-lse, c.

Verheften, v. a. hefte sammen; hefte feil; -tung, f. -en Sammenheftning, c.

Verhehlen, v. rgl. undtagen partic. undert. verhohlen) a. paa en pligtstridig Maade forbølge, skjule, hæle: eine gestohlne Sache -; fortie: die Wahrheit -; -lung, f. -en, Forbølgen, Fortien, c.

Verhellen, v. a. og n. m. f. b. T. hele, læge; -lung, f. ub. pl. Helen, Lægen, c.

Verheimlichen, v. a. holde hemmelig: eine S. vor Eim.; -chung, f. -en, Hemmeligholdelse, c.

Verheirathen, v. a. gifte bort, gifte: seine Tochter an Einen, mit Eim.; sich; -thung, f. -en, Giftermaal, n.

Verheißen, v. i. a. (i Bibelen og i den høiere Stil) forjætte, tilsige, love noget Godt: Eim. etw.; -ßung, f. -en, Forjættelse, c., Tilsagn, Løfte, n.

Verhelfen, v. i. n. m. h. forhjelpe, hjelpe til: Einen (b. T. Eim.) zu etw.; -fung, f. ub. pl. Forhjelpning, Bistand.

Verhenkert, aj. b. T. Pokkers, Fandens, forbistret, bandsat.

Verherrlichen, v. a. forherlige; -chung, f. -en, H-lse, c.

Verhetzen, v. a. tirre, tærge; Einen zu etw.; ophidse; -zung, f. -en, Tirren, Ophidsning, c.

Verhinderlich, aj. hinderlig.

Verhindern, v. a. etw., Einen an etw., forhindre, c.; -rung, f. Forhindren, c. ub. pl.; Forhindring, c. pl. -en.

Verhoffen, v. a. og n. m. h. haabe, forvente; -tlich, av. b. T. for: hosfentlich. [f. -en, H-lse, c.

Verhöhnen, v. a. forhaane; -nung,

Verhöken, v. a. udhøkre.

Verhör, n. -es -e, Forhør, n.; -en, v. a. forhøre: die Zeugen; overhøre: einem Schüler das Gelehrte; ikke høre: etw.; sich -, høre feil.

Verhudeln, v. a. forhutle.

Verhüllen, v. a. tilhylle; fig. skjule; -llung, f. -en, T-lse, Skjulen, c.

Verhundertfachen, v. a. forøge hundrede Gange; formere mange Gange.

Verhungern, v. n. m. h. forhungre, omkomme af Hunger; -gert, forhungret,

meget hungrig.

Verhunzen, v. a. vulg. eine S., stamfere, lemlæste; fig. fordærve, forhutle.

Verhuren, v. a. vulg. hore bort: sein Vermögen; verhurt, forhoret, hengiven til Horeri.

Verhüten, v. a. das Vieh –, vogte galt, stisdesløst, saa at der flyder Skade af; ein Uebel, forebygge, forhindre, forekomme; Gott verhüte es, Gud forbyde det; -tung, f. ub. pl. Forebyggelse, Forhindring, Forekommelse, c.; -tungsmittel, n. -s pl. s. sg. Forebyggelsesmiddel, n.

Verinteressiren, v. a. b. T. forrente, give Interesse, Rente af.

Verirren, v. n. m. s. og især m. h. og sich, forvildes, forvilde sig, fare vild; -rung, f. -en, Forvildelse, Vildfarelse, c. (brugeligere das Verirren).

Verjagen, v. a. forjage; -gung, f. ub. pl. F-lse, c.

Verjähren, v. n. m. s. faae Hævd paa, el. ogsaa frahændes, tabe Ret til ved en lang Række af Aar; -rt, aj. forældet, hævdet; -rung, f. -en, Hævd, c.

Verjüngen, v. a. forynge, gjøre ung igjen; sich –, forynges; fig. gjøre tyndere: ein Stück Stein; formindske, gjøre mindre efter formindsket Maalestok: einen Riß; der verjüngte Maßstab, den formindskede Maalestok; -gung, f. -en, F-lse, Formindskelse, c.

Verjungfräulichen, v. a. gjøre ungdommeligt, en Jomfru lig.

Verjünglichen, v. a. gjøre til Yngling igjen.

Verkalben, v. n. m. h. kalve for tid.

Verkalken, v. a. brænde til Kalk.

Verkälten, v. a. sich, s. Erkälten.

Verkappen, v. a. tilhylle, skjule med en Kappe; fig. bemærker verkappt, maskeret, forklædt, En, som i ond Hensigt skjuler sig under et fremmedt Navn; -pung, f. ub. pl. Tilhylleise, c., Skjul, n.

Verkauf, m. -es -äufe, Salg, n.; -en, v. a. sælge; -käufer, m. -s pl. s. sg. Sælger, c.; -käuflich, aj. sælgelig, affættelig, t Fals.

Verkehr, m. (n.) -es ub. pl. b. T. Handel og Vandel, c.; Omgang, Forbindelse, c.; Søgning, c.; Samqvem, n., Færsel, Commers, c.

Verkehren, v. 1) a. vende om, op og ned paa, feil; vende anderledes; (Syds og Nordt.) mit Eim., omgaaes, have Omgang; (foræld.) forvandle; die Augen, fordreie; bedre verdrehen; fig. fordreie, i mange Tilfælde: Eines Worte; (i Bibelen) forbærve, forlede til Synd. 2) n. m. b. d. T. n. St. handle, drive Handel og Vandel, affætte Vare; spille Triktrak.

Verkehrt, aj. forkeert, bagvendt, vrang; (i Bibelen) lastefuld, ond; die -e Seite, Vrangsiden; -heit, f. -en, F-hed, B-hed, c.; -schnabel, m. -s pl. s. sg. Vandstærer, (Fugl).

Verkeilen, v. a. forkile; -lung, f. -en, Forkiling, c.

Verkennen, v. i. a. miskjende: Einen; eine S., tage feil af.

Verketteln, v. a. lænke fast, tillukke med een el. flere Lænker; -lung, f. -en, Fastlænkning, c.

Verketten, v. a. sammenkjæde; især fig. forbinde meget nøie; -ttung, f. -en, S-bning, c.

Verketzern, v. a. Einen, forkjætte, erklære for Kjætter; -rung, f. -en, Forkjættring, c.

Verkielen, v. a. forsyne med Kjel.

Verkitten, v. a. tilkitte; -ttung, f. -en, Tilkitning.

Verklagen, v. a. Einen bei Eim., forklage, anklage; -gung, f. -en, F-lse, Klage, c.; -kläger, m. -s pl. s. sg. Forklager, Anklager, c.

Verklammen, v. n. m. s. b. T. stivne, blive stiv af Kulde.

Verklammern, v. a. klamre til, befæste med Klamre.

Verklaren, v. a. (sjeld.) opklare, forlyse; fig. (i Bibelen) forklare, herliggjøre; meddele en høiere Grad af Fuldkommenhed; -rung, f. -en, Forklaring, Herliggjørelse, c.

Verklatschen, v. a. vulg. Einen, bagtale, gjøre Nar af, bringe i ondt Rygte ved Sladder; etw., sladdre ud, fordærve ved Sladder; -schung, f. -en, Bagvaskelse, Udsladdren, c.

Verklecken, v. a. klatte bort.

Verkleiben, v. a. kline op; tilkline; for-, sammen-; -bung, f. -en, Opklining, Til-, For-, Sammen-, c.

Verkleiden, v. a. forklæde: sich in einen Bauer, el. als ein Bauer; (des Haandv.) beklæde; -dung, f. -en, Forklædning, Be-, c.

Verkleinerlich, aj. fig. forkleinelig, forkleinende, som er skadelig for en Tings Værd el. gode Rygte; (i Regnek.) -e Bruchzahlen, formindskelige.

Verkleinern, v. a. forringe, nedsætte, formindske; forestille mindre, end en Ting er; fig. Einen, forkleine, gjøre ringere, end han er, nedsætte; -rung, f. -en, F-lse, R-lse, F-lse, Forkleinelse, c.; -rungsglas, n. -es -äser, Formindskelsesglas, n.; -rungswort, n. -es -örter, Formindskelsesord, n.

Verkleistern, v. a. tilklistre; Eim. die Augen –, bestikke, bilde ind; -rung, f. -en, Tilklistring, c.

Verknicken, v. a. ved Ituknækken forbærve. [feil.

Verknöpfen, v. a. tilknappe; knappe

Verknüpfen, v. a. knytte saaledes,

at man ikke igjen kan løse det op; sammenknytte; fig. neie forbinde; -pfung, f. -en, S-knytning, c.

Verkohlen, v. a. koge ind, koge bort.

Verkohlen, v. a. brænde til Kul, brænde op; ſich -, blive til Kul.

Verkommen, v. i. u. m. ſ. d. T. komme fort, komme frem, beſtaae: bei einer S. nicht - können; mit Eim., komme overeens; blive ſlettere, forværre ſin Tilſtand.

Verkommiß, n. -ſſes -ſſe, (n. St.) Overeenskomſt, Forening, c.

Verkörpern, v. a. give et Legeme; legemlig fremſtille.

Verköſtigen, v. a. ſ. Be-.

Verkramen, v. a. d. T. forlægge ved Oprydning.

Verkriechen, v. i. a. og n. m. ſ. forſtikke; ſkjule ſig; fig. ſich vor Eim. - müſſen, ſtaae langt under, ikke hamle op imod.

Verkrümeln, v. a. das Brod ꝛc., ſmulre, ſpilde i Krummer; ogſaa verkrümen; ſich -, d. T. tabe ſig lidt efter lidt.

Verkrummen, v. n. m. ſ. krummes, kreges, blive krum; (iſær paa Lemmerne) blive lam.

Verkrüppeln, v. a. og n. m. ſ. d. T. lemlæſte, gjøre til Krøbling, blive Krøbling; faae, give en gal Retning.

Verkümmern, v. a. gjøre Arreſt, Beſlag, Forbud paa: Eim. ſeine Beſoldung; forbitre, blande med Kummer, gjøre Nydelſen af en ellers behagelig Sag ſorgelig; -rung, f. ud. pl. Beſlag, n., Arreſt, c.

Verkündigen, v. a. forkynde, bebude, -gung, f. -en, F-lſe, B-lſe, c.; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Forkynder, c.

Verkündſchaften, v. a. brugeligere auch-, ſ. dette Ord.

Verkünſteln, v. a. forkonſtle, forbørve ved Konſtlerí; -lung, f. -en, Forkonſtling, c.

Verkuppeln, v. a. ſammenkoble: eine Perſon, ſaavel forføre ſom forhjelpe til utilladelig legemlig Omgang; (foragt.) forbinde i Ægteſtab med en Anden; -lung, f. -en, S-bling, c.

Verkürzen, v. a. forkorte: ſein Leben; ſich die Zeit; afkorte, formindſke; -zung, f. -en, Forkortning, Aft-, Formindſkelſe, c.

Verlachen, v. a. Einen, eine S., belee, udlee; tilbringe leende.

Verlag, m. -es ud. pl. Forlag, n.; forlagte Bøger; Forſtud, Udlæg, n.; -sbuch, n. -es -ücher, Forlagsbog, c.; -srecht, n. -es ud. pl. Forlagsret, c.

Verlahmen, v. n. m. ſ. blive lam.

Verlähmen, v. a. (ſjeldn.) gjøre lam.

Verlammen, v. n. m. h. lemme med døde el. ufuldbaarne Lam.

Verlanden, v. n. m. ſ. (om Floder, Seer ꝛc.) blive til tørt Land.

Verlangen, v. a. længes: nach Eim. el. einer S.; iſær impers. es verlangt mich zu wiſſen, jeg længes efter, gad gjerne vide; ſtundom, tragte efter, ville have, ønſke, attraae; forlange, begjære, udfordre.

Verlangen, n. -s ud. pl. Længſel, Attraa, c., Ønſke, n., Lyſt, Begjering, Villie, Begjerlighed, c.

Verlangern, v. a. forlænge; -rung, f. -en, F-lſe, c.

Verlarven, v. a. maſkere, forklæde, gjøre ukjendelig; -vung, f. -en, Maſkering, Forklædning, c.

Verlaß, m. -ſſes -ſſe, d. T. Efterladenſtab, n.; Aftale, Accord, Forening, c.

Verlaſſen, v. i. a. efterlade (ved Døden); bedre: hinterlaſſen; Eim. etw., d. T. (undert.) overlade; etw. fo -, aftale, anordne, tilbagelade ſom Aftale, ſom Befaling; Einen, einen Ort, forlade; fig. forlade: Haus und Hof; Einen, forlade hjelpeløs; ſich auf etw. -, forlade ſig paa, haabe med Tillid, bygge paa; -heit, f. ud. pl. Forladthed, c.

Verlaſſenſchaft, f. -en, Efterladenſtab, Bo, n.

Verläſtern, v. a. beſpotte, tale ilde om, ſkumle; -rung, f. -n, B-lſe, c., Skumleri, n. ſter.

Verlatten, v. a. indeſlutte med Læg-

Verlauf, m. -es ud. pl. Forløb, n., Hengang, c.; Maaden hvorpaa en Ting ſteer; Begivenheden ſelv; -en, v. i. 1) a. ſpærre Veien for En, ved at løbe imod; ſich, løbe bort; iſær om Vandet, rinde bort; fig. (fordum) tilbrage ſig, ſtee; ſich, løbe feil, forløbe, forvilde ſig ved at løbe; løbe bort, løbe fra hverandre. 2) n. m. ſ. blot fig. om Tiden, forløbe, hengaae hurtigt.

Verläugnen, v. a. negte, ſkjule ved Negten; d. T. Einen, negte hjemme; fornegte: die Religion; fig.: die Natur; ſich -; (forældl.) Einen, fornegte; -gnung, f. -en, Negten, Fornegtelſe, c.

Verlaut, m. -es ud. pl. blot i den Talem. dem -e nach, efter Sigende, Forlydende, Rygte; -en, v. i. u. m. h. ſich - laſſen, lade ſig forlyde med; impers. es verlautet, man ſiger, der fortælles.

Verleben, v. 1) a. d. T. henleve. 2) n. m. h. udleve; verlebt, meget gammel; afdød.

Verlebendigen, v. a. levendegjøre.

Verlechzen, v. n. m. ſ. (om Træer) blive aaben, utæt, læk.

Verlegen, v. a. forlægge, lægge et andet Sted hen: einen Jahrmarkt; einen Tag, anſætte, beſtemme til en anden Tid; eine S., forlægge (faa man ikke kan finde det); ſpærre, ſtoppe (ved

en henlagt Hindring); fig. (i Handel og Vandel) forsyne med Noget: ein Land mit Waaren –; forstrække (med Penge); Geld –, forstyde; forlægge: ein Buch; -gung, f. -en, Forlæggelse, Ansættelse, Spærring, Forstrækning, c.; die -gung eines Buches, Forlag, n.

Verlegen, aj. forligget, fordærvet ved for lang Liggen; forlegen; -heit, f. -en, Forlegenhed, c.

Verleger, m. -s pl. f. sg. En, som gjør Forkub; især: Forlægger, c.

Verlehnen, v. a. og -hnung, d. T. f. verleihen, -hung.

Verleiden, v. a. d. T. Vim. etw., gjøre modbydelig, gjøre led og fied af.

Verleihen, v. a. laane ud, leie ud (for Penge): Pferde; forlehne: overdrage som Lehn; forunde, skjenke, give: Vim. Frieden; -hung, f. -en, Udlaan, n.; Forlehning, Forundelse, c.

Verleiher, m. -s pl. f. sg. Udlaaner, Udleier, c.

Verleiten, v. a. lede feil, mislede; især blot fig. forlede, forføre (til Synd): Einen zum Trunke; -tung, f. -en, Forledelse, Forførelse, c.

Verlernen, v. a. forglemme (det forhen lærte); vænne sig af med; -rnung, f. ub. pl. F-lse, c.

Verlesen, v. a. læse offentligen op, forelæse (blot i nogle Tilfælde); (hos Hattem.) udplukke, udsøge; -sung, f. -en, Oplæsning, c.

Verletzen, v.a. beskadige: einen Baum; især om levende Skabninger: sich an der Hand, saare libet; fig. saare, fornærme, krænke: Eines guten Namen; -zung, f. -en, B-lse, Saaren, F-lse, K-lse, c.; Saar, n.

Verletzlich, aj. som kan beskadiges, saares, krænkes.

Verleugnen, s. Verläugnen.

Verleumden, v. a. Einen, bagtale, klaffe; bringe i ondt Rygte; -der, m. -s pl. f. sg. Bagtaler, c.; -derinn, f. -en, Bagtalerske, c.; -derisch, aj. bagtalersk; -dung, f. -en, Bagtalelse, c.; -dungssucht, f. ub. pl. Bagtalelsessyge.

Verlieben, v. a. sich, forelske: sich in ein Mädchen; ogsaa fig.: sich in eine Person.

Verliebt, aj. forelsket, forlibt; Elskov-; -heit, f. ub. pl. forelsket (forlibt) Tilstand, c.

Verliegen, v. i. a. sich, forligge, ligge fordærvet, blive ubrugbar ved for megen Liggen.

Verlieren, v. i. a. tabe, miste: einen Freund, die Hoffnung; fig. tabe: den Prozeß, eine Schlacht; im Spiele ꝛc.; den Weg; etw. aus den Augen; die Zeit –, spilde: die verlorne Schildwache, verlorne Post (i Krigen), de yderste Forposter, den yderste Forpostvagt; etw. verloren machen, gjøre forloren, for det Løse, løseligen (for siden at gjøre det bedre); verloren seyn, være forloren, uden Redning ulykkelig; sich –, tabe sig; tabes, libt efter libt forsvinde; fig. sich in das Grüne –, tabe sig i, uformærket gaae over i; sich in einer Vorstellung, in einem Gedanken –, tabe, forbyde, forvilde sig i.

Verließ el. -liee, n. -es -e, et Sted, hvor man forsvinder, taber sig, gaaer til Grunde; en dyb Grav; en Afgrund: Stein –; en dyb Kjelder: Wein–; især et dybt under Jorden værende Fængsel i gamle Borge: Burg–.

Verloben, v. a. forlove, trolove, feste: Vim. seine Tochter, el. seine Tochter mit Vim.; sich mit einer Person; (foræld.) love bort, forbinde sig til ved et høitideligt Løfte; -bung, f. -en, Forlovelse, c.; -bungsring, m. -es -e, Forlovelsesring, c.; -bungstag, m. -es -e, Forlovelsesdag, c.

Verlöbniß, n. (f.) -sses -sse, Forlovelse, Trolovelse, c.; -ring, m. -es -e, F-ring, T-ring, c.; -tag, m. -es -e, F-dag, T-dag, c.

Verlochen, v. a. (blot hos Haandv.) gjøre Huller i, forsyne med Hul el. Huller; (n. St.) kaste, nedgrave i et Hul. [f. -en, F-lse, c.

Verlocken, v. a. forlokke; -kung, Verlockern, v. a. d. T. bortrodste.

Verlodern, v. n. m. s. ophøre at flamme; forteres af Flammeild.

Verlogen, aj. vulg. lognagtig, fuld af Løgn.

Verlohnen, v. a. d. T. (undert.) lønne, belønne, forskylde; es verlohnt die Mühe, sield. Gen. der Mühe nicht.

Verloosen, v. a. bortlodde, kaste Lod om; -sung, f. -en, B-odning, Lodkastning, c. [loren, s. verlieren.

Verloren, partic. af verlieren, for-

Verlöschen, v. rgl. og hyppigt i. n. m. s. Lukkes, gaae ud, udslukkes; -schung, f. -en, Udslukning, c.

Verlöthen, v. a. sammenlodde; tilodde; -thung, f. -en, S-lodning, c.

Verlust, m. -es -e, Tab, Forliis, n., Skade, c.; -ig, av. eines Dinges, bersvet, tabt, forloren; er ist seines Amtes -ig, han har mistet, er kommet fra sit Embede.

Vermachen, v. a. d. T. tillukke, tilspærre; Vim. etw., testamentere, legere, give bort ved sin sidste Villie; -chung, T-lse, Tilspærring, Testamenteren, c.

Vermächtniß, n. -sses -sse, Testament, n., sidste Villie; testamenteret Gods, Legat, n., Gave, c.

Vermählen, v. i. a. opmale: alles Getreide.

Vermählen, v. a. forbinde; formelk, gifte (blot om fornemme Personer); -

lung, f. -en, Formæling, c.

Vermahnen, v. a. d. T. for: -erm-, formane; -hnung, f. -en, Formaning, c.

Vermaledeien, v. a. d. T. forbande; -deit, forbandet, fordømt; -eiung, f. -en, F-lse, c.

Vermalen, v. a. opmale, forbruge til Malen; (undert.) udmale, skildre med Farver; -lung, f. -en, Opmaling, c.

Vermanteln, v. a. blot fig. tilhylle, søge at skjule, kaste Kappen over: seine Schande.

Vermarken, v. a. betegne med Grændsestene, indeslutte, indgrændse.

Vermauern, v. a. mure op, forbruge til Muurarbeide; tilmure; indmure; lukke for med Muur; -rung, f. -en, Opmuren, Tilmuring, c.

Vermauthen, v. a. (Sydt.) fortolde.

Vermehrbar, aj. formerelig, som kan formeres; -keit, f. ud. pl. F-hed, c.

Vermehren, v. a. formere, forøge: die Wörter einer Sprache; sich -, formeres, tiltage i Tal og Mængde (især ved Forplantelse); ogsaa: gjøre større, stærkere; -rung, f. -en, F-lse, F-gelse, c.; -hrer, Formerer, Forøger, Udvider, c.

Vermeiden, v. i. a. skye, undvige, undgaae; -dung, f. -en, Undvigen, c.

Vermeidlich, aj. undgaaelig; -keit, f. ud. pl. U-hed, c.

Vermeinen, v. n. m. h. formene, holde for, troe.

Vermeint, aj. formeent, indbildt; -lich, aj. formeentlig, formodentlig.

Vermelden, v. a. formelde; -dung, f. -en, F-lse, c.

Vermengen, v. a. mænge, blande; fig. forvirre; d. T. sich mit etw., give sig af med; -gung, f. -en, Blanding, Sammen-, Forvirring, c.

Vermerken, v. a. mærke, spore, formærke, blive vaer; fig. (i den høiere Stiil) optage, udlægge (vel, ilde); -kung, f. -en, Mærken, Formærkelse, Optagelse, c.

Vermessen, v. i. a. maale, ud-; sich -, formaale sig, maale feil; fig. sich -, rose sig af meer end man tilkommer, hovmode sig af; d. T. sich -, sværge høit paa; (forældd.) foretage alt for meget, være forvoven, formaste sig; -ssung, f. -en, Udmaalning, c.

Vermessen, aj. formastelig, dumdristig, paa en strafværdig Maade forvoven; -heit, f. -en, F-hed, D-hed, Formastelse, alt for stor Forvovenhed, c.; -tlich, aj. især av. formasteligen, dumdristigen.

Vermetzen, v. a. svare det anordnede Maal (Metze) af det Korn, som skal males.

Vermiethen, v. a. bortleie: Eim. sein Haus; eine Stube an Einen; Pferde -, udleie; (om Tjenestefolk) sich, bortfæste sig; -thung, f. -en, Bortleien, Ud-, c.; -ther, m. -s pl. s. sg. Bortleier, den Person, som bortleier, bortfæster Noget til en Anden; Eier, c.

Vermindern, v. a. formindske; eine Zahl, subtrahere; sich, formindskes; fig. gjøre svagere: den Kummer; -rung, f. -en, F-lse, c.; -rungswort, n. -es -örter, Formindskelsesord; Diminutivum.

Vermischen, v. a. blande, mænge: fig. sich mit einer Person, holde Bryllup med; have legemlig Omgang med; -schung, f. -en, Blanding; fleischliche -schung, legemlig Omgang.

Vermissen, v. a. savne.

Vermitteln, v. a. bilægge: einen Streit; mægle: einen Frieden; -lung, f. -en, B-lse, Mægling, c.

Vermittelst, av. el. præp. med Gen. formedelst, ved Hjelp af.

Vermittler, m. -s pl. s. sg. Mægler, Midler, c.

Vermodern, v. n. m. s. forraadne, [hensmulre.

Vermöge, av. med Gen. i Kraft af, i Følge, paa Grund af: - unserer Abrede.

Vermögen, v. i. n. m. h. og a. formaae: udrette, udføre, kunne: viel bei Eim.; have Kraft, Duelighed til, mægte, især i den Talem.: -d seyn, være i Stand til; besidde af timelige Ting; især blot -d, formuende, bemidlet; Einen zu etw., formaae, bevæge ved Forestillinger, overtale.

Vermögen, n. -s pl. s. sg. Evne, Formue, Kraft, Styrke, c.; Formue, c., Forraad af Penge og Eiendomme; -ssteuer (-steuer), f. -n, Formueskat, c.; -sumstände, pl. ud. sg. Formuesomstændigheder.

Vermummen, v. a. formumme, maskere, forklæde.

Vermünzen, v. a. mynte op, forbruge til Myntning; mynte.

Vermuthen, v. a. formode: eine S. el. ogsaa sich eine S.; Einen -, vente hans Ankomst; -, n. -s ud. pl. og -thung, f. -en, Formodning, Forventning, c.; -thungsgrund, m. -es -ünde, Formodningsgrund, c.; -thlich, aj. og især av. formodentlig, venteligen.

Vernachlässigen, v. a. forsømme, efterlade; -gung, f. -en, F-lse, E-lse, c.

Vernageln, v. a. fornagle: tilnagle; fordærve ved at tilnagle: die Kanonen; -lung, f. -en, Fornagling, c.

Vernähen, v. a. indsye, indeslutte ved at sye; opsye, forbruge ved at sye.

Vernarren, v. d. T. 1) a. sein Geld, fjase bort, anvende unyttigt; sich in etw., forgade sig i, taabeligt forelske sig i. 2) n. m. s. fortrylles, forgjøres, af Forundring el. Forbaufelse komme ud af sig selv.

Vernaſchen, v. a. das Geld, klikke bort, forsøde paa Slikkeri; d. T. vernaſcht ſeyn, være ſlikvorn.

Vernatürlichen, v. a. gjøre naturlig; fig. naturaliſere. [kan fornemmes.

Vernehmbar, aj. fornemmelig, ſom

Vernehmen, v. i. a. fornemme, mærke; fig. høre; agte paa; forſtaae; erfare, faae at vide af Rygtet; ſich -laſſen, (unbetr.) ſige, yttre, lade ſig forlyde med; Einen, forhøre (iſær i Retten); (foræld.) indſee, mærke, erkjende, forſtaae; -, n. -s ub. pl. Forlydende, Sigende, Rygte, n.; Forſtaaelſe, c., Maaden, paa hvilken man erfindet mod Andre; -hmlich, aj. holt, tydeligt og forſtaaeligt; -hmlichkeit, f. ub. pl. Stemmens Klarhed, Talens Forſtaaelighed; Tydelighed, c.; -hmung, f. -en, Forhør, n., Undersøgelſe, c. (for Retten).

Verneigen, v. a. og ſich, neie; -gung, f. -en, Neien, c., Buk, n.

Verneinen, v. a. negte; -inung, f. -en, N-liſe, c.; -inungsweiſe, av. negtelsesvis; -inungswort, n. -es -örter, Negtelsesord, n. [for ern-.

Verneuen el. -neuern, v. a. d. T.

Vernichten, v. a. tilintetgjøre; forſtyrre, forderve, ødelægge: eine Schrift, eine Freude; -tung, f. -en, T-liſe, F-relſe, F-velſe, D-liſe, c.

Vernieten, v. a. nette (nitte), omboie Hovedet af et Som; nette faſt, nette ſammen; -tung, f. -en, Netning, Sammen-, c.

Vernunft, f. ub. pl. Fornuft; ofte: Forſtand, Indſigt, c.; -grund, m. -es -ünde, Fornuftgrund, c.; -lehre, f. ſ. Logik; -los, aj. ufornuftig, vanvittig, affindig; -loſigkeit, f. ub. pl. U-hed, V-hed, A-hed, c.; -mäßig, aj. fornuftmæssig; -mäßigkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -ſchluß, m. -ſſes -üſſe, Fornuftſlutning, Syllogismus, c.

Vernünftelei, f. -en og -nfteln, n. -s ub. pl. Spidsfindighed, c., Sophiſteri, Haarkløveri, n. [bruge Sophiſteri.

Vernünfteln, v. n. m. h. haarkløve,

Vernünftig, aj. fornuftig; forſtandig, indſigtsfuld; fornuftmæssig; -keit, f. ub. pl. F-tighed; F-dighed, I-hed, F-ſighed, c.

Veröden, v. 1) n. m. ſ. blive øde. 2) a. gjøre øde, lægge øde.

Veroffenbaren, v. a. d. T. aabenbare.

Verordnen, v. a. anordne, foreſkrive, ſtriftlig befale, beramme, faſtſætte; beſtikke, udnævne, indſætte: Einen zu etw.; -dnung, f. -en, Forordning, Anordning, Befaling, Beſtemmelſe, Forſtrift; B-liſe, U-liſe, J-liſe, c.; -dnungsmäßig, aj. anordningsmæssig.

Verpachten, v. a. bortforpagte (til en Anden): ein Gut; -tung, f. -en, Forpagtning, c.; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Forpagter, c.

Verpacken, v. a. indpakke, emballere; forbruge ved at pakke; pakke feil.

Verpalliſadiren, v. a. forſyne med Palliſader; -rung, f. -en, Palliſadering.

Verpaſſen, v. a. (ſjeld.) forſpilde ved Nølen; (i Kortſpil) paaſe bort (et Spil, ſom kunde vindes).

Verperſönlichen, v. a. perſonificere.

Verpeſten, v. a. forpeſte.

Verpetſchieren el. -ſchaften, v. a. d. T. forſegle.

Verpfählen, v. a. forpæle, indpæle, omſlutte med Pæle; -lung, f. -en, Indgivning, c.

Verpfänden, v. a. pantſætte: Einen eine S.; -dung, f. -en, P-liſe, c.

Verpfeffern, v. a. d. T. pebre forſtærkt.

Verpflanzen, v. a. forplante; -zung, f. -en, Forplantning, c.

Verpflegen, v. a. forpleie, pleie, røgte, forſerge; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Forpleier, Forſerger, Pleiefader, c.; -gung, f. -en, Forpleining, Pleie, Forſørgelſe, c.; -gungsanſtalt, f. -en (Verpflegeanſtalt) Pleieanſtalt, c.; -gungshaus, n. -es -äuſer (Verpflegehaus), Pleiehuus, n.

Verpflichten, v. a. Einen, Einen el. ſich zu etw., forpligte; tage i Ed, forbinde ved Ed til at gjøre Noget; -tung, f. -en, F-liſe, c. [faſt-.

Verpflöcken, v. a. d. T. tilpleke,

Verpfründen, v. a. give Plads i en Stiftelſe, et Hoſpital.

Verpfuſchen, v. a. forfuſke.

Verpichen, v. a. tilbege; verpicht, ſ. erpicht; -chung, f. -en, Tilbegning, c.

Verplatzen, v. a. d. T. plaffe (fyde) bort (til Unytte): das Pulver ꝛc.

Verplaudern, v. a. ſladdre bort: die Zeit; ſladdre af Skole, bringe ud ved Sladder.

Verplempern, v. a. vulg. pladſte bort, ſpilde; ſich mit Jemanden, forplumre ſig (i Talen), tale ubetænkſomt, iſær om Ægteſtab.

Verpönen, v. a. belægge med Straf, forbyde ved Straffelove.

Verpraſſen, v. a. forsøde: ſein Vermögen; -ſſer, m. -s pl. ſ. sg. Forøder, c.

Verproviantiren, v. a. d. T. proviantere, forſyne med Levnetsmidler.

Verprozeſſiren, v. a. d. T. procedere bort; ſætte til ved Proceſſer.

Verpuffen, v. (i Chymien) 1) a. m. h. brænde af med et Puf. 2) a. lade afbrænde paa ſaadan Maade; fig. vulg. ſich -, af Ubeſindighed begaae en Feil; iſær: forkale ſig, ſige noget, ſom man ikke vilde eller ſkulde ſige.

Verpuppen, v. a. ſich (om Inſec-

terne) forvandle sig til Puppe.
Verquecken, v. n. m. s. (om Agrene) opfyldes med Græsrødder.
Verquellen, v. i. n. m. s. give sig ud, slaae sig, formedelst Udbuldnen blive ubrugbar.
Verquicken, v. a. (i Chymien) opløse med Qvikselv, amalgamere; -ckung, f. ud. pl. Amalgamering, c.
Verrainen, v. a. forsyne med Agerreen.
Verrammen el. -ammeln, v. a. tilspærre ved Nedrammen.
Verrasen, v. n. m. s. forgroe, grove til med Græs.
Verrath, m. -es -e, (i den høiere Skrivemaade) Forræderi, n.
Verrathen, v. i. a. forraade, røbe: ein Geheimniß; etw.; sein Vaterland; den ganzen Handel; fig. opdage; ich weiß nicht, ob ich - oder verkauft bin, hjedt eller solgt.
Verräther, m. -s pl. s. sg. Forræder, c.; -ei, f. -en, Forræderi, n.; -isch, aj. forrædersk.
Verrauchen, v. 1) n. m. s. ryge af, holde op at ryge. 2) a. fig. d. T. eine S. - lassen, lade falde vort af sig selv; dunste bort, tabe Kraft og Lugt ved Uddunstning; forbruge ved at ryge: viel Geld; dieser Tabak verraucht sich bald, opryges snart. [rydning.
Verräumen, v. a. forlægge ved Op-
Verrauschen, v. n. m. s. suse bort, forsvinde med en Susen; ophøre at suse.
Verrechnen, v. a. eine S., beregne, bringe med i Regning; sich, forregne, begaae Feil i Regning; -chnung, f. -en, Medregning, For-, Feil-, c.
Verrechten, v. a. s. Verprozessiren; (n. St.) fortolde, betale Skat.
Verrecken, v. n. m. s. vulg. styrte, dee; (især om Dyæg).
Verreden, v. a. d. T. eine S., forlove (hos sig selv, ikke at gjøre Noget igjen); sich, fortale.
Verreiben, v. a. rive tilstrækkeligt; opbruge ved at rive; rive bort.
Verreisen, v. 1) n. m. s. reise: nach Hamburg. 2) a. rejse bort, sætte til ved Reiser; sein Geld.
Verreißen, v. i. a. d. T. rive itu.
Verreiten, v. i. a. ride op, forøde ved Riden.
Verrenken, v. a. forvride, forstrække, faae af Led: sich den Arm ꝛc. -; -kung, f. -en, F-delse, F-kelse, c.
Verrennen, v. i. a. løbe i Veien, spærre ved at rende: Einem den Weg.
Verrichten, v. a. forrette: seine Arbeit; fig. seine Nothdurft -; -tung, f. -en, Forretning, Bestilling, Syssel, c.
Verriechen, v. i. n. m. s. men især: sich, tabe Lugt og Kraft.
Verriegeln, v. a. lukke med Slaa; fig. im Kopfe verriegelt seyn, have vanskeligt ved at begribe, være dum.
Verringern, v. a. forringe, formindske (i Antal og Værd); -rung, f. -en, F-gelse, F-kelse, c.
Verröcheln, v. 1) a. udstønne, give fra sig rallende. 2) n. m. h. stønne, ralle; dee.
Verrosten, v. n. m. s. forruste.
Verrucht, aj. forvorpen, ryggesløs, hoist lastefuld; -heit, f. -en, F-hed, R-hed, c.
Verrücken, v. a. forrykke: rykke af Lave, fra sit Sted; fig. forvirre, gjøre forkeert i Hovedet: Einem den Kopf; -ckung, f. -en, F-kelse, F-relse, c.
Verrückt, aj. forrykt, forvirret; -heit, f. -en, F-hed, F-rethed, c.
Verruf, m. -es ud. pl. Udraab, ondt Rygte, n.
Verrufen, v. i. a. udraabe, bringe i ondt Raab, Rygte; eine Münze, nedsætte, reducere el. forbyde; som partic. udraabt, berygtet.
Vers, m. -es -e, Vers, n. (i Ordets Bem. i Dansk).
Versäen, v. a. spærre ved at saae paa: einen Weg.
Versagen, v. a. og n. m. h. d. T. love bort, tilstaae Nydelsen af en Ting; Eim. etw., afslaae, negte; (om Skydegevære) klikke; (i Spog) ikke blive til noget, ikke blive noget af (om Handlinger, som afbrydes, just da de skulde skee); das Gedächtniß versagt mir, slaaer mig feil; -gung, f. -en, Bortlovelse, c., Afslag, n., Negtelse, c.
Versalzen, v. i. a. salte alt for meget; fig. ligesom forbittre, forbeeske; -zung, f. -en, alt for megen Saltning, c.
Versammeln, v. a. forsamle; sich -, forsamles, komme sammen; -mmlung, f. -en, Forsamling, Sammenkomst, c.
Versanden, v. n. m. s. overføres af, opfyldes med Sand.
Versart, f. -en, Versfart, c.
Versatz, m. -es -e, (n. St.) Udsætten, c. (paa Pant); (hos nogle Metalarb.) Tilsætning, c. og det, hvormed Metallerne blandes, som sættes til dem.
Versauen, v. a. vulg. soine til, forderve ved den høieste Grad af ureenlig Behandling. [deroed forderves.
Versauern, v. n. m. s. blive suur og
Versäuern, v. a. syre for meget, gjøre for suur: den Teig.
Versaufen, v. i. vulg. 1) n. m. s. s. Vertrinken. 2) a. s. Vertrinken; verspoffen, fordrukken.
Versäumen, v. a. forsømme: die Zeit; (undert.) efterlade; -mung, f. -en og -mniß, f. (n.) ud. pl. Forsømmelse, c.; (undert.) det ved Forsømmelsen foraarsagede Tab.
Verschachern, v. a. d. T. skakre bort.
Verschaffen, v. 1) rgl. a. Eim. etw.

forkaffe. 2) i. (forældr.) frembringe noget ringere; -ffung, f. -en, F-lfe, e.

Verſchalen, v. n. m. ſ. blive flau, ſmagløs, kraftesløs.

Verſchämt, aj. d. T. ſtamfuld; undſeelig, bluſærdig, beſteden; -heit, f. -en, S-hed, U-hed, B-ghed, B-nhed, e.

Verſchanzen, v. a. forſtandſe; -zung, f. -en, Forſtandsning, e.

Verſcharfen, v. a. gjøre ſkarpere.

Verſcharren, v. a. ved Skraben bringe i Uorden; bedække med Jord, nedgrave i Jorden, begrave.

Verſchäumen, v. n. m. h. ſkumme op, ikke give mere Skum.

Verſcheiden, v. i. n. m. ſ. ſtilles herfra, hensove, døe (blot om Mfer., og med Hensyn til viſſe Personer).

Verſchenken, v. a. eine S., bortſkjenke, give bort; Wein, Bier ꝛc., ſkjenke, ſælge pottevis; -kung, f. -en, B-lfe, Bortgivelſe, Udſkjenkning, e.

Verſcheren, v. i. a. ſtudſe, beklippe lidet: die Saare; forklippe, forſkære!

Verſcherzen, v. a. tilbringe ſpogende, henſpøge: die Zeit; fig. forſpilde: ſein Glück.

Verſcheuchen, v. a. kyſe bort.

Verſchicken, v. a. forſende, ſende bort; -ckung, f. -en, F-lfe, Bortſendelſe, e.

Verſchieben, v. i. a. ſkyde, forrykke; fig. opſætte, udſætte (til en anden Tid); -bung, f. -en, Forrykkelſe, D-lfe, U-lfe, e.

Verſchieden, aj. forſkjellig, ulige; adſkillige, flere end een; (partic. af verſcheiden) død; -artig, aj. af forſkjellig Slags; -heit, f. -en, Forſkjelligheb, Ulighed, e.; Forſkjel, e. ub. pl.; -tlich, av. paa adſkillige Maader, forſkjelligen, ulige; meer end engang.

Verſchiedlich, aj. forſkjellig, adſkillig.

Verſchießen, v. i. 1) n. m. ſ. (forældr.) ſkyde bort, fare haſtig hen; fig. (om Farver) falme, bleges af. 2) n. m. h. d. T. (n. St.) fig. feile, forvilde. 2) a. opſkyde: alles Pulver; ſich –, ſkyde ſig ſkjævt for Krud, Kugler ꝛc.; forſkyde, tage feil ved en hurtig Bevægelſe; ſ. Er. (hos Vogtr.) die Columnen –, ordne dem feil; (undert.) tilſpærre, beſæſte; (hos Malerne) die Farben –, gjøre ſvagere efter Tilſtandens Grader. [–en, Udſkibning, e.

Verſchiffen, v. a. udſkibe; -ffung, f.

Verſchilfen, v. 1) n. m. ſ. tilgroes, forſtoppes af Siv. 2) (hos Glarm.) das Glas, indlægge med Siv.

Verſchimmeln, v. n. m. ſ. ſimle forbærvet.

Verſchlacken, v. a. gjøre til Slagge.

Verſchlafen, v. i. a. forſove, ſove bort; ſove fra: die Zeit; verſchlafen, partic. ſovnagtig, ſom har et godt Sovehjerte, ſovelyg; -heit, f. ub. pl. Sovnagtighed, Sovelyge, e.

Verſchlag, m. -es -äge, Brædeſtillerum, n.; Skjerm, e.; Aflukke, n.; Trækaſſe, e. (at pakke Vare i).

Verſchlagen, v. i. 1) a. forbruge ved at ſlaae ind: alle Nägel; ſlaae til, ſlaae ſammen: Jäſſer; (ſjeldn.) afbøde (ved Brædeſtillerum): ein Zimmer; (Jagtſp.) einen Hund, forſlaae, gjøre frygtagtig ved at ſlaae meget; (Sſp.) forſlaae, ſlaae bort, drive bort; ein Schiff wird –, fordrevet, naar det af Vinden føres fra dets Leb; fig. d. T. ſich etw. –, forſpilde, berøve ſig den mulige Nydelſe af et Gode. 2) n. m. h. holde op at ſlaae; (iſær Jagtſp.); ſ. Verbleiſen; ſlaae ſig (om kolde Drikke, der komme paa et varmt Sted); ein Pferd verſchlagt (ogſaa m. ſ.), naar den formedelſt ſtandſet Uddunſtning pludſeligen bliver ſyg; ſ. Verfangen; b. T. ſlaae an, virke, forſlaae, datte, frugte; udgjøre, belobe ſig til, være om at gjøre: das verſchlägt mir nichts.

Verſchlagen, aj. forſlagen, liſtig, ſnu, ſnedig; -heit, f. ub. pl. F-hed, L-hed, Snuhed, S-hed, e.

Verſchlämmen, v. a. fylde, tilſtoppe med Mudder.

Verſchlechtern, v. a. forværre, gjøre ſlettere; -rung, f. -en, F-lfe, e.

Verſchleichen, v. n. m. ſ. og ſich, ſnige bort. [med Sler.

Verſchleiern, v. a. tilſløre, bedække

Verſchleifen, v. a. 1) rgl. bringe fort paa Slæbe; bringe hen til et uregtigt Sted; fig. ſlæbe bort ubemærket, paa en utilladelig Maabe; (n. St.) trække utilbørligen i Langdrag. 2) i. forſlide, forderve ved at ſlide el. ſlæbe.

Verſchleimen, v. a. og n. m. ſ. fylde el. tilſtoppe med Slim; ſich –, ſlimes, opfyldes med Slim; -mung, f. -en, Slimopfyldning, e.

Verſchleißen, v. i. (Nords og Sydt.) 1) n. m. ſ. forſlides, forbruges, forgaaes. 2) a. ſlide op, forderve ved Brugen; tilbringe; affætte, ſælge.

Verſchlemmen, v. a. fraaſe op; tilbringe med Fraadſeri: die Zeit.

Verſchlendern, v. a. die Zeit, drive bort, ſpentre hen.

Verſchleppen, v. a. ſlæbe bort; hemmeligen ſøge at kaffe til Side; b. T. die Kleider, ſlide af ſig ved ſvært Arbeide el. ved Skjødesløshed.

Verſchleudern, v. a. ſpilde, ſer-, ſlænge bort; fig. forøde paa en unyttig, en ſjødesløs Maade; -rung, f. -en, Forſpilden, Forødelſe, e.

Verſchließen, v. i. a. tilluffe; lukke i Laas; fig. ſein Herz vor Einem; lukke inde, gjemme under Laas og Lukke; -ßung, f. -en, T-lfe, e.

Verſchlimmern, v. a. forværre, gjøre

ſlettere; ſich -, forværres; -rung, f. -en, F-liſe, c.

Verſchlingen, v. i. a. ſlynge i hverandre, ſlaae Kurre paa; nedſluge; ſig. ſluge i ſig: af Mad og Drikke; en Stavelſe, et Ord; læſe begierligt: eine ſchöne Stelle; ſee begierligt paa; -ung, f. -en, Slyngen i hverandre, Nedſlugning, Sluging, c.

Verſchloſſen, aj. tillukket, forſtoppet; ſig. taus, tilbageholden; -heit, f. ub. pl. Tausheed, T-hed, c.

Verſchlucken, v. a. ſvælge, ſluge ned, forſluge; ſig. ſluge i ſig, afſnuppe c. Ord, en Stavelſe; d. T. ſig. tvinge, holde tilbage (fra at udbryde): das Weinen; drikke i ſig, putte i Lommen: Vorwürfe, Verweiſe ꝛc. [bort.

Verſchlummern, v. a. ſlumre, ſove

Verſchluß, m. -ſſes ub. pl. Lukke, n.; Lukken, Lukning, c.; (n. St.) Afſætning, c. (paa Vare).

Verſchmachten, v. n. m. h. forſmægte, van-: vor Hunger, vor Hitze -; -tung, f. ub. pl. F-liſe, V-liſe, c.

Verſchmähen, v. a. forhaane; forſmaae; vrage: ein Geſchenk; -hung, f. -en, F-nelſe, Forſmaaen, Vragen, c.

Verſchmauchen, v. a. opryge.

Verſchmauſen, v. a. gjeſterere bort; tilbringe med Gjeſtereren.

Verſchmeißen, v. i. a. d. T. forkaſte, ſmide paa et urigtigt Sted.

Verſchmelzen, v. 1) i. n. m. ſ. (forældr.) ſmeltes. 2) rgl. a. opſmelte; (i Maleri) ſammenſmelte, blande ſaaledes, at een Farve uformærket gaaer over i en anden; -zung, f. -en, Smeltning, Op-, Sammen-, c.

Verſchmerzen, v. a. forvinde: einen Verluſt; finde ſig i, bære taalmodigen, undertrykke ſin Smerte.

Verſchmieden, v. a. ſmede op, forbruge til Smedning; ſammenſmede.

Verſchmieren, v. a. ſmøre op, kline op; tilſtoppe, tilklime.

Verſchmitzt, aj. ſnu, liſtig, trædſk, forſlagen; -heit, f. ub. pl. S-hed, L-hed, F-hed, c.

Verſchnappen, v. a. og ſich, d. T. ſnappe feil; ſig. gaae Glip af; fortale ſig, røbe ſig ved Ord.

Verſchnauben, bedre -ſchnaufen, v. n. m. h. puſte ud, komme til Veir igien.

Verſchneiden, v. i. a. opſkære; forſkære; beſkære; gilde, caſtrere, ſkære; (n. St.) udſkære, ſælge i ſmaae Partier; -dung, f. -en, Opſkæring, For-, Be-, Caſtrering, Udſkæring, c.

Verſchneien, v. n. m. ſ. tilſnee.

Verſchnieben, v. i. n. m. h. d. T. puſte ud, komme til Veir igien.

Verſchnittener, ein, Gilding, Caſtrat.

Verſchnitzeln, v. a. ſkære op i Strimler.

Verſchnupfen, v. 1) a. opſnuſe: viel Tabak; forbruge ved at ſnuſe: viel Geld. 2) impers. das -pft ihn, fornærmer, fortryder, krænker. 3) -pft ſeyn, være fuld af Snue.

Verſchnüren, v. a. ombinde med Snører; (i Bjergv.) udmaale med Snorer.

Verſchollen, aj. borte, fraværende, uden at have hørt noget derom.

Verſchocken, v. a. betale Skat (et Slags Afgift) af Noget.

Verſchonen, v. a. einer Perſon el. einer S. (Gen.) forſkaane, ſpare (for); Eines el. einer S., ofte for ſchonen, ſkaane; ſædv. Einen mit etw. -; -ung, f. ub. pl. Forſkaanelſe, c.

Verſchönen el. -nern, v. a. forſkjønne; -rung, f. -en, F-liſe, c.

Verſchoſſen, v. a. betale Skat af.

Verſchragen, v. a. -gung, f. -en og

Verſchranken, v. a. (n. St.) lukke, indeſlutte med korsviis ſatte Pinde el. Træer; -kung, f. -en, Lukken inde, c.

Verſchrauben, v. i. a. d. T. ſtrue til, ſtrue faſt; forſtrue, fordreie.

Verſchreiben, v. i. a. opſtrive: alle Tinte; forſtrive, ſtrive feil; ligel. med ſich; Eim. etw., forſtrive, overdrage ſkriftligen til Eiendom; pantſette ſkriftligen; Waaren, forſtrive, ſtrive efter; (om Læger) ordinere ſkriftlig; -bung, f. -en, Forſkrivning, Forſtrivelſe, c.

Verſchreien, v. i. a. udraabe, bringe i ondt Rygte; deraf dog uſædv. die Verſchrienheit, ub. pl. ondt Rygte.

Verſchroten, v. i. a. ſtraae op, grovtmale: alle Malz.

Verſchrumpfen, v. n. m. ſ. krympes ſammen, vanzires af Rynker.

Verſchub, m. -es ub. pl. brugeligere Aufſchub, ſ. dette Ord.

Verſchulden, v. a. forgjelde, bebyrde med Gjeld; iſær partic. verſchuldet, forgjeldet; (ſjeldn.) forſynde; etw. el. etw. an Eim., forſkylde; d. T. (undert.) gjengjelde; -, n. -s pl. f. sg. Skyld, Brøde, Forſkyldelſe, Forſeelſe, c.; -dung, f. -en, Forſyndelſe, c.

Verſchütten, v. a. kaſte til, ſpærre ved en ſammenkaſtet Hindring; ſvilde, lade udſtyde i Mængde: das Waſſer; die Leibesfrucht -, (n. St.) abortere.

Verſchwägern, v. a. beſvogre; -rung, f. ub. pl. Beſvogring, c.

Verſchwärmen, v. n. m. h. (om Bier) ophere ut ſværme; ſich, forſværme ſig, ſværme for meget, og derved udmattes.

Verſchwärzen, v. a. d. T. Einen bei Eim., ſværte, bagtale.

Verſchwatzen, v. a. ved utidig Sladder forſpilde, forbærde; ſich -, fortale; Einen, ved Sladder bringe i ondt Rygte; bagtale.

Verſchweigen, v. i. a. eine S., fortie; -gung, f. ub. pl. F-liſe, c.

Verſchwelgen, v. a. ſvire bort, fraadſe

op; -ger, m. -s pl. s. sg. Fraadser, Skiredreder, c.; -gerei, f. -en, Fraadseri, Svinerí, n.

Verschwellen, v. 1) a. forsyne med Fodstykke: ein Haus. 2) n. m. s. foulme til, bedækkes med en Hæveise.

Verschwemmen, v. a. skylle til, tilstoppe; bedække med en opskyllet Ting.

Verschwenden, v. a. forede, bortødsle: sein Geld mit Spielen, an einem Baue; seine Zeit, tilbringe unyttet; -der, m. -s pl. s. sg. Forøder, Ødeland, c.; -derinn, f. -en, Forederske, c.; -derisch, aj. ødsel, overdaadig; -dung, f. -en, Foredelse, Bortødslen, c.

Verschwiegen, aj. fortiet; taus, som kan tie; -heit, f. ud. pl. Færdighed i at kunne tie; Taushed, c.

Verschwinden, v. i. n. m. s. forsvinde.

Verschwistern, v. a. gjøre til Søster; især fig. forbinde Ting (hvis Navn er f.) paa det nøieste med hinanden.

Verschwitzen, v. 1) a. d. T. forbærve ved Sved: die Wäsche; udsvede; bruge giere ausch-. 2) n. m. s. svede bort. 3) n. m. b. svede af, ophøre at svede.

Verschwören, v. i. a. eine S., forsværge, love med Ed, at lade fare; d. T. sich, forsværge sig, sværge høit og dyrt paa; sich mit Einem, sammensværge sig med; -rung, Sammensværgelse, Forsværgelse, c.; der -schworne, En af de Sammensvorne, pl. die -schwornen.

Versehen, v. t. a. see feil; overse, af Mangel paa Opmærksomhed ikke see; fig. forsee; sich el. etw., es, af Uagtsomhed begaae en Feil; sich an etw. -, forsee sig paa Noget (om Frugtsommelige, til Skade for Fosteret); fig. forsee; forsyne, forsørge; ein Amt, eine Stelle, forvalte, forestaae; (unbert.) anordne; (sjeld.) udsee, udkaare, bestemme: Einen zu etw.; forudsee, dlot sig. formode, haabe, vente; med sich: ich versehe mich dessen zu euch, lover mig det af Eder; ich hatte mich seiner nicht -, ikke ventet, ikke formodet; das hatte ich mir von ihm nicht -; ehe ich es mir versah; -, n. -s pl. s. sg. Forseelse, Feil, c.; -hung, f. -en, Forvaltning, Besørgelse; Forsynelse, c., Forsyning, c.

Versehren, v. a. beskadige, saare let; -rung, f. -en, B-lse, c.

Versenden, v. rgl. og i. a. forsende; -dung, f. -en, F-lse, c.

Versengen, v. a. svie: sich die Haare; -gung, f. ud. pl. Svien, c.

Versenken, v. a. sænke ned, nedsænke; -kung, f. Nedsænkelse, c.

Versessen, aj. auf etw. - seyn, forhippet paa.

Versetzen, v. 1) n. m. b. (om Dyr) kaste, kalve ꝛc. for tidlig. 2) a. forsætte: sætte feil, sætte paa et urigtigt Sted; sætte paa et andet Sted; fig.: Einen in bessere Umstände -, sætte; einen Beamten, forsætte, hensætte; (hos Sværdfeierne) indlægge; eine Thür, spærre, sætte en Hindring for; fig. d. T. das versetzt mir den Athem, hindrer Aandedrættet; den Wein mit Wasser, forsætte; blande; eine Farbe, forbinde med en anden; Einem einen Schlag, einen Stich ꝛc., give, bibringe; Einem eins -, give et Slag, Huk el. Stik; fig. eine S., udsætte, pantsætte; især om bevægelige Ting; auf etw., gjenmæle, svare; -zung, f. -en, Feilsætelse, For-, Ud-, Pant-, Spærring, c.

Verzeufzen, v. a. hensukle: den Tag; fortære ved Suk; ligesom udsukke.

Versichern, v. a. forsikre: Einm. el. sich etw.; ich versichere Ihnen (ikke Sie); Einen el. sich einer S. (Gen.); Einen von einer S.; von etw.; (sjeld.) einer S. versichert seyn, troe med Visheb; sich einer S. el. von einer S., erholde Visheb, indhente visse Efterretninger om; ein Schiff, forsikre, stille Sikkerhed for; assurere; ein Capital auf etw., anvise, sætte til Underpant; sich einer Person el. S., sætte sig i Besiddelse af, bemægtige, tage i Beslag; -rung, f. -en, Forsikring, Visheb, Sikkerhed, Caution, c.

Versieden, v. i. a. koge ind, koge bort; bruge til Kogning.

Versiegbar, aj. henterrelig, som let hensiver.

Versiegeln, v. a. forsegle: einen Brief; (unbert.) sætte Segl under, bekræfte med paatrykket Segl; fig. etw. mit seinem Blute, besegle, bekræfte, bevidne; -lung, f. -en, Forsegling, Besegling, Bekræftelse, c.

Versiegen, v. n. m. s. sive bort; fig. henterres.

Versilbern, v. a. forsølve; fig. d. T. Waaren, sælge, gjøre i Penge; -rung, f. -en, Forsølvning, c.

Versingen, v. i. a. synge bort: die Sorgen; forsømme ved Syngen: die Mahlzeit; tilbringe syngende.

Versinken, v. i. n. m. s. synke ned, komme af Syne; fig.: in seinem Elende -, forgaae i sin Elendighed; in tiefen Schlaf, synke hen i.

Versinnlichen, v. a. sandseliggjøre; -chung, f. -en, S-lse, c.

Versitzen, v. i. 1) n. m. s. auf etw. versessen seyn, være forhippet paa. 2) a. sidde bort, miste ved at sidde; d. T. sich, forsidde sig, sidde sig forbærret.

Vers-kunst, f. ud. pl. Versekonst, c.; -macher, m. -s pl. s. sg. Versemager, c.; -maß, n. -es -e, Versemaal, n.

Versoffen, aj. fordrukken, drikfældig; drukket op.

Verſohlen, v. a. d. T. undert. for: beſ-.

Verſöhnen, v. a. forſone: zwei Perſonen mit einander, ſich mit Dm., forlige; Dinen –, gjøre igjen til Ven; Dines Zorn, formilde; (meſt i Bibelen) udſlette Synden og dens Følger; -bner, m. -s pl. ſ. sg. Forſoner, c. (meſt i Bibelen); -bnlich, aj. forſonlig; -bnlichkeit, f. ub. pl. Forſonlighed, c.; -bnung, f. -en, Forſoning, c.; -bnungsmittel, n. -s pl. ſ. sg. Forſoningsmiddel, n.; -bnungstod, m. -es ub. pl. Forſoningsdød, c.

Verſorgen, v. a. Dinen mit etw., forſyne, forſørge; Dinen, forſørge, underholde; -gung, f. ub. pl. Forſørgelſe, c.; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Forſørger, c.

Verſparen, v. a. ſpare, opſætte til en anden Tid; -rung, f. -en, Sparen, Beſparelſe, Opſættelſe, c.

Verſpäten, v. a. (ſjeldn.) forhale, udſætte, lade komme ſildigere; ſich, forſinke ſig, komme ſildigere, end man vilde; d. T. verſpätigen; -tung, f. -en, Forhaling, Forſinkelſe, c.

Verſpeien, v. rgl. og i. a. (forældn.) ſpytte ab, ſpytte paa (af Foragt).

Verſpeiſen, v. a. ſpiſe op.

Verſperren, v. a. ſpærre, til-: Dim. den Weg; (undert.) indeſpærre, tillukke; -rung, f. -en, Spærring, Til-, Inde-, c.

Verſpielen, v. a. og n. m. h. forſpille; tabe i Spil, ſpille bort; fig.: ſein Glück –.

Verſpillen, v. a. forſpilde, klatte bort.

Verſpinnen, v. i. a. ſpinde op.

Verſplittern, v. a. ſ. Verſpillen.

Verſpotten, v. a. Dinen, ſpotte over, beſpotte; -ttung, f. -en, Beſpottelſe, c.

Verſprechen, v. i. a. Dim. etw., love, tilſige; eine Waare, tinge bort; ſich mit einer Perſon, love Ægteſtab, trolove; ich bin ſchon verſprochen, forlovet, engageret, har lovet mig andetſteds den; tilbringe med at tale; ſich, fortale; fig. love, give Haab om: ſich viel von Dim. el. einer S.; (ſjeldn.) die Zeit –, tilbringe med Tale; -chung, f. -en, brugeligere das –, Tilſagn, Løfte, n., Fortalelſe, c.

Verſpreiten, v. a. (ſjeldn.) ſprede langt bort; udſprede.

Verſpreizen, v. a. forſyne med Stiver, afſtive; -zung, f. -en, Afſtivning, c.

Verſprengen, v. a. ſprænge, jage langt bort: einen Ball – (i Billardſpil); ſich –.

Verſpriegeln, v. a. forſyne med Pelle.

Verſpringen, v. a. forſpringe: ſich den Fuß.

Verſprützen, v. a. ſprøite bort; fig. ſein Blut –, udgyde; -zung, f. -en, Bortſprøitning, Udgydelſe, c.

Verſpünden, v. a. tilſpundſe.

Verſpüren, v. a. ſpore; -rung, f. -en, Sporen, c.

Verſtaben, v. a. forſyne med Stave.

Verſtählen, v. a. lægge Staal paa.

Verſtand, m. -es ub. pl. Forſtand; ofte: Fornuft; Mening, Betydning, c. (af Tale, af Ord); -esſchwach, aj. ſvag paa Forſtanden; -esſchwäche, f. ub. pl. Forſtandsſvaghed, c.; -esübung, f. -en, Forſtandsøvelſe, c.; -ſtändig, aj. forſtandig; ofte: fornuftig, klog; -ſtändigen, v. a. d. T. Dinen, gjøre forſtaaeligt; forklare, oplyſe; ogſaa: tilkjendegive, underrette om; -ſtändlich, aj. forſtaaelig, ſom er klar og tydelig; (undert.) helt og tydeligt; -ſtändlichen, v. a. forſtaaeliggjøre; -ſtändlichkeit, f. ub. pl. Forſtaaelighed, c.; -ſtandlos, aj. uden Forſtand; -reich, -voll, aj. rig paa, fuld af Forſtand; -ſtändniß, n. -ſſes -ſſe, Forſtaaelſe, c.: Medviden og Deeltagen i et hemmeligt, ſjær utilladeligt Foretagende; Overeensſtemmelſe, Enighed, c.: in einem guten -ſſe mit Dim. leben; (forældn.) Forſtand, c.

Verſtärken, v. a. forſtærke; formere; -kung, f. -en, Forſtærkning, F-lſe, c.

Verſtarren, v. n. m. ſ. d. T. for erſt-; bedøves, ligeſom forſtenes af Forundring og Forbauſelſe.

Verſtatten, v. a. blot fig. tilſtede, tilſtaae, tillade, forunde: Dim. etw.; -ttung, f. -en, T-delſe, T-elſe, T-delſe, F-lſe, c.

Verſtauben, v. n. m. ſ. ſtyve bort i Stov; bortſtøve; -bung, f. -en, Bortſtøvning, c.

Verſtauben, v. a. lade ſtyve bort i Stov; bortſtøve; -bung, f. -en, Bortſtøvning, c.

Verſtauchen, v. a. forſtuve, forſtrække: ſich die Hand; -chung, f. -en, F-lſe.

Verſtechen, v. i. a. ſtikke til, ſtikke ſammen: ein Loch in einem Kleide; d. T. Waaren –, bytte, tuſſe.

Verſteck, n. (m.) -es ub. pl. d. T. Skjul (en Børneleg); Baghold, n.; -en, v. a. forſtikke, ſkjule, putte bort; ſtikke for, ſparre ved at ſtikke Noget for; d. T. ſich, ſtikke flere Penge i en Ting, end man bequemt kan undvære.

Verſtehen, v. i. l) n. m. ſ. ſtaae over Tiden, ſtaae for længe (iſær om Panter), forfalde. 2) a. ſich, forſtaae ſig, ſtaae ſig forbørvet, ſtaae ſig tæt; ſich zu etw., finde ſig i, bequemme ſig til, beſlutte ſig til en ubehagelig Ting; Dinen –, (hans Ord); das verſteht ſich von ſelbſt, forſtaaer ſig, indſees, begribes; Dim. etw. zu – geben, give underhaanden at forſtaae, lade mærke paa en ſkjult Maade; eine Sprache, ſich auf das Reiten, forſtaae, kunne, have Indſigt i; ſich mit Dim. –, ſtemme overeens med. [bort, berøve.

Verſtehlen, v. i. a. (ſjeldn.) ſtjæle

Verſteigen, v. i. a. og ſich, forſtige,

ſtige for vidt; fig. gaae for vidt, overſtige det fornuftige Maal.

Verſteigern, v. a. forauctionere; -rung, f. -en, F-nering, c.

Verſteinen, v. a. beſætte med Grændſeſtene. Markeſteen.

Verſteinern, v. a. forſtene; -rung, f. Forſtenelſe; ub. pl.; Forſtening, c., en forſtenet Ting; pl. -en.

Verſtellen, v. a. udſtamme, vanzire: ſein Geſicht durch eine Perrücke; ſich, forſtille; -llung, f. -en, U-liſe, Vanzering, F-liſe; -llungskunſt, f. -ünſte, Forſtillelseskonſt, c. [om Mſtr.).

Verſterben, v. i. a. m. ſ. dse (blot Verſtieben, b. T. ſ. Verſtauben.

Verſtielen, v. a. b. T. forſyne med Skaft.

Verſtimmen, v. a. forſtemme; -mmung, f. -en, Forſtemning, F-liſe, c.

Verſtöbern, v. a. tilſpge med Snee.

Verſtocken, v. 1) n. m. ſ. ſtimle, mugne. 2) a. fig. forſtokke, forhærde, gjøre halsſtarrig; -ckung, f. -en, Forſtokkelſe, Forhærdelſe, Halsſtarrighed, c. Om Tilſtanden ogſaa -ckтheit, f. ub. pl. [lønlig; (fjeld.) tvoagtig.

Verſtohlen, aj. ſtjaalen, hemmelig,

Verſtollen, v. a. (i Bjergv.) forſyne med horizontale Gange.

Verſtopfen, v. a. tilſtoppe, for-; verſtopft, ogſaa fig. forſtoppet; -pfung, f. -en, T-liſe, F-liſe, c.

Verſtorben, partic. bed.

Verſtören, v. a. b. T. forſtyrre, adſprede; die Diebe, lyſe, ſtræmme bort; verſtört ausſehen, ſee forſtyrret, forvirret ud; (foræld.) adelægge; -rung, f. -en, F-liſe, A-liſe, c.

Verſtoß, m. -ſſes -ſſe (ogſaa -ße), en liden Feil, Forſeelſe, Forſynd elſe, Bud, c.; et Misgreb; b. T. ein Pferd hat den -, vil ikke ſpiſe, uden at man veed Aarſagen hvorfor.

Verſtoßen, v. i. 1) n. m. h. ſtede an, begaae en liden Feil, en Forſeelſe; ogſaa: ſich in etw.; afgjære, gjøre noi. 2) a. forſtede, udſtede; b. T. eine S., feie ud, ſælge af Trang; fig. Einen, forſtyde, ſloae Haanden af, udſtede; forbruge ved at ſtede; -ßung, f. -en, Forſtedelſe, Ud-, Forſtyden, c.

Verſtrahlen, v. 1) n. m. ſ. ophøre at ſtraale. 2) a. udſende ſtraalende; udtomme ſtraalende.

Verſtreichen, v. i. 1) a. ſtryge op, forbruge ved Strygen; tilſtryge, tilſtoppe ved et paaſtroget Legeme. 2) n. m. ſ. ſtryge, ile, fare forbi; (iſær om Tiden).

Verſtreuen, v. a. ſtrøe op, opbruge til Strøelſe; ſtrøe bort, ſpilde ved at ſtrøe; (foræld.) adſprede.

Verſtricken, v. a. ſtrikke op, forbruge til Strikning: alles Garn; indvikle i Snare, beſnære; (foræld.) ſammenſoerge ſig; (Sybt.) Linen, belægge med Irreſt; -ckung, f. -en, Beſnærelſe, Indvikling, Hilding, c.

Verſtrömen, v. 1) a. udgyde ſtrømmevis. Af n. m. ſ. fjerne, lade ſig ilig en Strøm; henſtrømme.

Verſtudiren, v. a. b. T. ſtudere bort, ſætte til ved Studeren.

Verſtufen, v. a. (i Bjergv.) mærke med indhugne Tegn.

Verſtümmeln, v. a. lemlæſte, ſtamfere, ſtamfære, afſtumpe: einen Baum -; die Wörter, forkorte urigtigt; b. T. ogſaa verſtümpeln; -lung, f. -en, U-liſe, Skamfering, Skamfæring, c.

Verſtummen, v. n. m. ſ. forſtumme, blive ſtum; fig. pludſeligen ophøre at tale.

Verſtürzen, v. a. ſtyrte til, ſylde, ſtjule ved at ſtyrte Noget i; -zung, f. -en, Tilſtyrtning, c.

Verſtuzen, v. a. ſ. Stuzen og Abſt-.

Verſuch, m. -es -e, Forſøg, m.: einen - machen, gjøre Forſøg, forſøge; -en, v. a. forſøge: ſmage: den Wein, die Speiſen; prøve, probere: ſein Glück in der Welt; es mit Einem; fig. ſich etw. -, ville erfare meget i Verden, iſær ved Reiſer; deraf verſucht, partic. forſøgt, ſom har megen Erfaring; (blot i theologiſk Skrivem.) friſte, ſtille ved Prøve; -er, m. -s pl. ſ. sg. Friſter, -mand, c.; -erinn, f. -en, Friſterinde, c.; -ung, f. -en, Friſtelſe, c.

Verſudeln, v. a. opbruge, forderve ved Sudleri.

Verſündigen, v. a. og ſich, forſynde: ſich an Einem; -gung, f. -en, F-liſe, c.

Verſüßen, v. a. forſøde; das Waſſer -, gjøre ferſt; -ßung, f. -en, F-liſe, c.

Vertagen, v. a. opſætte, udſætte til en anden Dag, til en vis Dag; forſømme den beſtemte Dag.

Vertändeln, v. a. b. T. ſjaſe bort; ſpilde til Unytte; tilbringe med Fjaſen; ſich - (undert.) for ſich verplemperen.

Vertanzen, v. a. bandſe bort.

Vertaumeln, v. a. tilbringe, forøde el. forgaae i Tummel.

Vertauſchen, v. a. bytte bort, ombytte; -ſchung, f. -en, Bortbytning, Om-, c.

Vertauſendfachen, -fältigen, v. a. tuſindfoldgjøre; gjentage, lade ſtee tuſinde Gange.

Verteufelt, aj. vulg. djævelſk, djævleblændt; meget liſtig, forſlagen; ofte blot: meget ſlem, bandſat.

Verteutſchen, ſ. Verd-.

Vertheidigen, v. a. forſvare (mundtlig, ſkriftlig og ved Magt og Baaben): ſich; Einen vor Gericht; ſein Leben; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Forſvarer, c.;

-gung, f. ub. pl. Forſvar, n.
Vertheidigungs-anſtalt, f. -en, Forſvarsanſtalt, c.; -krieg, m. -es -e, F-krig, c.; -los, aj. f-les; -mittel, n. -s pl. ſ. sg. F-middel, n.; -rede, f. -n, F-tale, c.; -ſchrift, f. -en, F-ſkrift, n.; -ſtand, m. -es ub. pl. F-ſtand, c.; -waffen, m. -s pl. ſ. sg. F-vaaben, n.; -weiſe, aj. f-viis; -werk, n. -es -e, F-værk, n.
Vertheilen, v. a. fordele; udbele; -lung, f. -en, Fordeling, c.
Vertheuern, v. a. fordyre, opſtrue.
Verthulich, aj. overdaadig, libt ødſel; -keit, f. -en, D-hed, c.
Verthun, v. i. a. forøde, ſætte overſtyr; d. T. forbruge; (næſten foræld.) fordærve, gjøre ulykkelig.
Vertical, aj. vertikal, lodret.
Vertiefen, v. a. fordybe; gjøre dybt el. dybere; ſtich in etw., indlade ſig for vidt i; -fung, f. -en, Fordybning, Fordybdelſe, c.
Vertilgen, v. a. ødelægge, udrydde, udſlette; -gung, f. -en, Ø-elſe, U-delſe, U-telſe, c.
Vertrag, m. -es -äge, Forening, c., Forbrag, n., Pagt, Contract, c.; ofte: Forliig, n.; Overeensskomſt, c.
Vertragen, v. i. a. opſlide; brugeligere: abt-; børe bort (til et urigtigt el. ubekjendt Sted); d. T. børe, forbrage, taale, udholde: Hitze, Kälte; forſone, udſ-: Einen mit Einm.; zwei Perſonen; ſich mit Einm.; forliges, forbrage: ſich mit Einm. gut, ſchlecht ꝛc.; ſich mit Einm. -, enes med.
Vertraglich, aj. forbragelig, omgængelig, ſom er god at omgaaes med, ogſaa vertragſam; (undert.) forſonlig; -keit, f. -en, F-hed, D-hed, c.
Vertragmäßig, aj. contractmæſſig; efter Forliig; -keit, f. ub. pl. C-hed, c.
Vertrakt, aj. yderſt forvirret, forbiſtret, Pokkers.
Vertrauen, v. 1) n. m. d. Einm. el. einer S. el. auf Einen el. etw., forlade ſig paa, ſtole paa; (ſædvanligere: ſein Vertrauen darauf ſetzen). 2) a. Einm. etw., f. Anvert-; iſær: fortroe; ſich Einm., fortroe ſig til, aabenbare for; (foræld.) forlove, trolove.
Vertrauen, n. -s ub. pl. Tillid, Tro, Tillid, Fortroſtning, c.; kein - zu Einm. haben, ingen Tro ſætte til hans Ord; Fortrolighed, c.; Einm. etw. im - ſagen; -voll, aj. tillidsfuld.
Vertrauern, v. a. ſørge hen, ſørge bort. [-en, F-hed, c.
Vertraulich, aj. fortrolig; -keit, f.
Verträumen, v. a. hendrømme, døſe bort.
Vertraut, aj. fortrolig; paalidelig, ſom man kan betroe ſig til; dog blot ſom av.; ſom har Deel i en Andens Hemmeligheder, fortrolig; -heit, f. ub. pl. F-hed, c.
Vertreiben, v. i. a. fordrive: Räuber; ſich el. Einm. die Zeit; Waaren -, affætte, ſælge; (hos Malerne) die Farben, drive ud, gjøre ſvagere og ſvagere; -bung, f. -en, Fordrivelſe, c.
Vertreten, v. i. a. fortræde, træde fordærvet: ſich den Fuß; træde fore og ſpærre: Einm. den Weg; træde iſtedetfor, træde i en Andens Plads; Einen, el. Eines Stelle, forrette hans Arbeide; fig. Einen el. Einen bei Einm., undſkylde, forſvare, gaae i Forbøn for; (foræld.) fordærve ved at træde; nedtræde; -ter, m. -s pl. ſ. sg. Fuldmægtig, Procurator, Advocat; Talsmand, Forbeder, c.; -tung, f. -en, Sendertrædelſe; Fuldmægtigs-Forvaltning, c.; Forſvar, n.; Forbøn, Undſkyldning, c.
Vertrieb, m. -es ub. pl. Afſtræt, n., Affætning, c. (paa Varer).
Vertrinken, v. i. a. tilbringe med at drikke: die Zeit; forſomme, medens man drikker; ved Drikken fortære, (drikke op); ved Drikken fordrive: die Grillen.
Vertrocknen, v. n. m. ſ. borttørres, hentørres; (undert.) fortørres, henvisne.
Vertrödeln, v. a. ſælge ſom gamle, ubrugbare Sager; ſeie ud, ſælge paa en letſindig Maade; d. T. die Zeit -, døſe bort.
Vertröſten, v. a. d. T. Einen auf etw., fortroſte, faae til at haabe paa, og derved tilfredsſtille; (foræld.) forſikre, forunde Sikkerhed; indgive Mod; -ſtung, f. -en, Fortroſtning, c., Haab, n.
Vertuſchen, v. a. forbruge til Tuft, af Tuft; tuſtere feil; ſig. bolge, forbolge, fortie, hæle, forſikre.
Verübeln, v. a. d. T. Einm. etw., tage ilde op, ublægge til det Værre, fortænke.
Verüben, v. a. forøve, begaae (noget Ondt); -bung, f. -en, F-lſe, c.
Verumſtändlichen, v. a. fortælle, fremlægge omſtendeligen, detaillere.
Verunedeln, v. a. forringe, vanzire, udſtæmme; ſich -, vanzires, udſtæmmes.
Verunehren, v. a. d. T. vanære; -rung, f. -en, V-lſe, c.
Veruneinigen, v. a. gjøre uenige; ſich -, blive uenes; -gung, f. -en, Uenighed, c.
Verunglimpfen, v. a. Einen, fornærme (med Ord), forkleine, forulempe; bagvaſke, bagtale; -pfung, f. -en, Forulempelſe, Forkleinelſe, B-lſe, c.
Verunglücken, v. n. m. ſ. forulykkes; fig. mislykkes.
Verunheiligen, v. a. d. T. vanhellige; -gung, f. -en, V-lſe, c.
Verunreinigen, v. a. beſmitte, gjøre ureen; -gung, f. -en, V-lſe, c.
Verunruhigen, v. a. d. T. foruro-

lige; -gung, f. -en, F-lse, c.

Verunstalten, v. a. vanskabe; vanzire; -tung, f. -en, V-lse, c.

Veruntiesen, v. a. gjøre grundt, lavt Vande.

Veruntreuen, v. a. eine S., ved Utroskab forvandske, lade komme bort; -uung, f. -en, Forvandskelse, c.

Verunwilligen, v. a. sich, blive uvillige paa hinanden, blive uvens.

Verunzieren, v. a. d. T. vanzire.

Verursachen, v. a. foraarsage, forvolde: Eim. viel Verdruß; (undert.) forunledige; -chung, f. -en, F-gelse, F-delse, F-gelse, c.

Verurtheilen, v. a. domfælde, dømme (skyldig til Straf): Einen zum Tode; -lung, f. -en, D-lse, Dom, c.

Vervielfaltigen, v. a. mangfoldiggjøre, multiplicere; sich -, formere sig; -gung, f. -en, M-lse, Multiplication, c.

Vervollkommen el. -komnen, v. a. fuldkommengjøre, el. dog gjøre fuldkommere; -mmnung, f. -en, F-lse, c.

Vervollständigen, v. a. fuldstændiggjøre.

Vervortheilen, v. a. d. T. forfordele, besvige, forurette; -lung, f. -en, F-lse, V-lse, F-lse, c.

Verwachen, v. a. henvaage, tilbringe med at vaage: die Nächte; sich -, stade sig ved al for megen Vaagen.

Verwachsen, v. 1) n. m. f. forvoxe: vore til; sammenvoxe; voxe vanskadt; især partic. verwachsen, forvoxet, stiev, puklet. 2) a. d. T. die Narben ꝛc., forvoxe, voxe bort, blive qvit med Væxten; seine Kleider, voxe fra.

Verwagen, s. Verwiegen.

Verwahren, v. a. forvare, bevare, gjemme, beskytte: Einen; etw.; eine Thür mit Schlössern; sich vor der Kälte; -rung, f. ud. pl. Forvaring, Bevaring, Beskyttelse, c.; -hrlich, av. (blot i Canc.) i Forvaring, forvarlig.

Verwahrlosen, v. a. forsømme, behandle sjødesløst: ein Kind; ikke passe paa, omgaaes uagtsom med, saa at der flyder Skade af: das Feuer; -sung, f. -en, F-lse, Uagtsomhed, c.

Verwahrt, partic. af der ellers ubrugelige v. verwähren, (blot i Retsfp. og Cancelliestil) hævdet; udleden (om Tiden).

Verwaisen, v. n. m. s. blive Faderog Moderles; sig. (undert.) blive ene, forladt; uden Ven ꝛc.

Verwalten, v. a. forvalte: Eines Stelle, ein Amt; -tung, f. -en, Forvaltning, c.; -ter, m. -s pl. s. sg. Forvalter, c.

Verwandeln, v. a. forvandle; in etw., (forælb.) forandre, omskifte; d. T. i den Talem. sich im Gesichte -, forandre sin Ansigtsfarve; -lung, f. -en, Forvandling, c.

Verwandt, aj. beslægtet, paarerende: mit Eim. - seyn; die -e, Slægtninge, Paarerende; (i mange Sammensf.) Lem, Medlem, forbunden med ved fælles Levemaade, ved Religion ꝛc. og sig. som har lignende Bestemmelser og Egenskaber: Kunst-, Sandels-, Glaubens-; er ist mir mit hundert Thalern -, (sjeld.) skyldig; -schaft, f. Slægtskab, Familieskab, n.; ud. pl.; Beslægtet, Paarerende, c.; pl. -en; -schaftlich, aj. Familie-, Slægtskabs-.

Verwarnen, v. a. advare eftertrykkeligen; -rnung, f. -en, eftertrykkelig Advarsel, c.

Verwaschen, v. i. a. vaske op, forbruge til Vask; vaske bort; tilbringe med at vaske; sladdre bort, tilbringe med at sladdre; ved utidig Sladder bringe ud iblandt Folk; forsømme for Sladderes Skyld.

Verwässern, v. a. spæde for stærkt med Vand.

Verweben, v. a. væve op, forbruge til Vævning; sammenvæve, være ind i; især sig.; -bung, f. -en, Sammenvæverning, c.

Verwechseln, v. a. vexle: Geld; bytte, tuske: ein Ding mit einem andern; især: forvexle (af Feiltagelse el. Ukyndighed); -lung, f. -en, Vexling, For-, c.

Verwegen, aj. forvonen, dumdristig; -heit, f. -en, F-hed, D-hed, c.

Verweben, v. a. viske bort, blæse bort; tilblæse.

Verwehren, v. a. Eim. etw., med Magt hindre i, formene, forbyde, afværge.

Verweichen, v. a. og n. m. s. blede for stærkt; blive alt for blød.

Verweichlichen, v. a. bledagtiggjøre, gjøre qvindagtig.

Verweigern, v. a. Eim. etw., negte, afslaae; -rung, f. -en, N-lse, c., Afslag, n.

Verweilen, v. n. m. h. og sich, dvæle, tøve, bie, opholde sig; -, n. -s ud. pl. Dvælen, Tøven, Bien, c.

Verweinen, v. a. d. T. sich, forgræde sig, udmatte sig ved Graad; tilbringe grædende; udtømme ved Graad; lindre ved Graad.

Verweis, m. -es -e, Bebreidelse, Forkastelse, Irretsættelse, c.; -en, v. i. a. henvise; forvise, vise i Landsforvisning; sig. Eim. etw., bebreide, forholde, irretsætte; -ung, f. -en, Henvisning, Forvisning, Bebreidelse, F-lse, I-lse, c.

Verwelken, v. n. m. s. visne, falme.

Verwenden, v. i. a. vende bort: kein Auge von Eim.; anvende, forbruge: sein Geld, vielen Fleiß ꝛc. auf

etw.; ſich für eine Perſon, eine S., opoffre ſig, tale for, arbeide for; d. T. (undert.) vende om, vende paa den anden Side; -dung, f. -en, Bortvenden, Anvendelſe; Forbøn, Anbefaling, Understøttelſe, c.

Verwerfen, v. i. 1) n. m. h. (om nogle ſlirfoddede Dyr) kaſte (fede) for tidlig. 2) a. forkaſte: ſich, kaſte feil; kaſte ſig lænds; (om Bræder) kaſte ſig, ſlaae ſig; forlægge, kaſte paa et urigtigt og tillige ubekjendt Sted; ſlænge omkring, paa en ſjedesløs Maade bringe ud af Orden; kaſte bort ſom ubrugeligt; iſær fig. forſtyde: Eines Meinung; -ſung, f. -en, Forkaſtelſe, c.; -ſlich, aj. forkaſtelig; ein -es Verhalten, laſtværdig, fordømmelig; -ſlichkeit, f. ub. pl. Forkaſtelighed, c.

Verweſen, v. 1) n. m. ſ. forraadne, blive til Stov. 2) a. (undert.) ein Amt, beklæde, forvalte; -ſer, m. -s pl. ſ. sg. (undert.) Forvalter, Vicarius, Fuldmægtig, c.; -ſlich, aj. forgængelig, forkrænkelig, forraadnelig; -ſlichkeit, Forgængelighed, F-hed, c.; -ſung, f. -en, Forraadnelſe, c.; (undert.) Forvaltning, c., Vicariat, n.

Verwetten, v. a. tabe i Væddemaal, vædde bort; ich will mein Kopf -, ſætte mit Hoved paa; -ttert, aj. vulg. forbiſtret, forbandet, Pokkers, Fandens.

Verwichen, aj. afvigt, forgangen, forleden; ſom av. nylig.

Verwickeln, v. a. forvikle, ind-; forvirre; -lung, f. -en, Forvikling, Ind-; Forvirring, c.

Verwiegen, v. i. a. afveie, ſælge efter Vægten, udveie; ſich, forveie, tage Feil i Vægten.

Verwildern, v. 1) n. m. ſ. forvildes, blive vild: das zahme Vieh -; der Acker -dert, forvoxer, bliver fuld af Ukrud; ein -dertes Gemüth, forvildet. 2) a. (ſjeld.) gjøre vild, give et vildt Udſeende; -rung, f. -en, Forvildelſe, c.

Verwilligen, v. 1) n. m. h. (foræld.) ſamtykke, indvillige. 2) a. Ein. etw., bevilge; -gung, f. -en, Bevilgning, c.

Verwinden, v. i. a. (ſjeld.) ſlette, ſlynge i hinanden; fig. forvinde: den Schaden; -dung, f. -en, Fletning, Forvindelſe, c.

Verwirken, v. a. das Mehl, opælte, forbruge til Dei; ſein Leben, forbryde; d. T. (undert.) etw., begaae, bedrive, forſtylde; -kung, f. -en, Opæltning, Forbrydelſe, Forſkyldning, c.

Verwirklichen, v. a. virkeliggjøre; -chung, f. ub. pl. V-liſe, c.

Verwirren, v. i. a. gjøre uredt, ſaa man hverken kan finde Begyndelſe eller Ende; forvikle; forvirre; fig. bringe i ſter Uorden; d. T. ſich in el. mit etw., blande ſig i, beſatte ſig neie med; Einen -rrt machen, forvilde, gjøre tvilſom; -rrt, formænget, uordentlig, utydelig; ofte: forrykt, forvirret; -rrung, f. -en, Forvikling, Urede, Forvirring, c.

Verwiſchen, v. a. viſte ud fra hinanden; udviſte, viſte bort.

Verwittern, v. 1) n. m. ſ. forvittres, henſmulte, opløſes ved Luftens Indvirkning; (Jagtſp.) forſyne med den tilderlige Lokkemad.

Verwittwen, v. n. m. ſ. blive Enke; iſær partic. -ttwet: die -wete G., Enke af, ſalig G.; die -wete Königinn, Enkedronningen.

Verwöhnen, v. a. Einen, forſœvne, forkjæle; -nnheit, f. ub. pl. Forventhed, c. [kaſte for tidlig Unger.

Verwölfen, v. n. m. h. (Jagtſp.) kaſte for tidlig Unger.

Verworfen, aj. forkaſtet, forſtudt; forvorpen, ryggesløs, nederdrægtig; -heit, f. ub. pl. Forvorpenhed, R-hed, N-hed, c.

Verworren, aj. formænget, forvirret; -heit, f. ub. pl. Forvirrethed, c.

Verwundbar, aj. ſaarlig, ſom kan ſaares.

Verwunden, v. a. ſaare: Einen, Einnes Herz; beſkadige: einen Baum; -dung, f. S-liſe, B-liſe, c.; ub. pl. Saar, n.; pl. -en.

Verwundern, v. a. ſ. Wundern; iſær: ſich, ſich über etw., forundre; -rung, f. ub. pl. Forundring, c.

Verwünſchen, v. a. forbande, ønſte Pokker i Vold; fortrylle, forhexe, forgjøre, -ſcht, aj. d. T. fordømt, forbandet, bandſat; -chung, f. -en, Forbandelſe, Fortrylleſe, c.

Verwürzen, v. a. krydre for ſtærkt.

Verwüſten, v. a. gjøre øde; fig. ødelægge, forderve; -ſter, m. -s pl. ſ. sg. Ødelægger, Forderver, c.; -ſtung, f. -en, Ødelæggelſe, Fordervelſe, c.

Verwüthen, v. n. m. h. (ſjeld.) udraſe, ophere at raſe.

Verzagen, v. n. m. h. forſage; opgive alt Haab, fortvivle; -gung, f. ub. pl. F-gelſe, F-lelſe, c.; -gt, aj. forſagt, modfalden, modles, mistrøſtig, fortabt; -gtheit, f. -en, Forſagthed, M-nhed, M-ɔshed, M-ighed, c.

Verzählen, v. a. fortælle, tælle feil; ſich -, fortælle ſig.

Verzahnen, v. 1) n. m. h. ophere at faae Tænder. 2) a. fig. ſom et Konſtord, forſyne med de fornedne Tænder.

Verzapfen, v. a. Bier, Wein -, udtappe, ſtjenke ud i det Smaa; (i Bygningsk.) ſammenføie med Tapper; -pfung, f. -en, Udtapning, Sammenføining med Tapper.

Verzappeln, v. n. m. h. vulg. og fig.: Einen in der Noth - laſſen, lade fortvivle, omkomme i ſin Elendighed.

Verzärteln, v. a. fortjæle: ein Kind, ſich, ſeinen Leib; -lung, f. -en, Forkjæling, c.

Verzaubern, v. a. fortrylle; trylle [bort.

Verzäunen, v. a. omgjerde, indſlutte med Gjerde; -unung, f. -en, Omgjerdning, c.; ogſaa: Gjerde, Hegn, n.

Verzechen, v. a. ſpire op.

Verzehenten, v. a. give, ſvare Tiende af; kaſte Lod om, hvem af ti Lodder ſkal træffe; beclmere.

Verzehren, v. a. fortære, ſpiſe op; iſær fig.: ſein Vermögen, viel Geld; fortære, lidt efter lidt ødelægge: von dem Feuer verzehrt werden; ogſaa for abzehren, aus-; -hrer, m. -s pl. ſ. ag. Fortærer, Ører, c.; -rung, f. ub. pl. Fortæring, Foredelſe; ogſaa d. T. en udtærende Sygdom, Tæring, c.

Verzeichnen, v. a. fortegne, tegne feil; ſich -, fortegne ſig; optegne, angive, opſkrive ſtykkevis, ſpecificere; -chniß, n. -ſſes -ſſe, Fortegnelſe, Specification, c.; -chnung, f. -en, Fortegning, Optegning, Optegnelſe, c.

Verzeihen, v. i. a. ſich einer S. (Gen.), afſtaae fra, affige, renoncere paa; brugeligere: Verzicht darauf thun; Sim. etw., tilgive, forlade; undert. einer S. (Gen.); overh. ikke være vred paa, ikke tage ilde op; -hlich, aj. tilgivelig; -hung, f. ub. pl. Tilgivelſe, Forladelſe, c.

Verzerren, v. a. vanſkabe ved unaturlige Træk, forvrænge; -rrung, f. -en, Fordreining, Forvrængelſe, c.

Verzetteln, v. a. d. T. lade bratte klatteviis, lidt hiſt og lidt her, ſpilde; fig. Geld -, klatte bort; forlægge, forkaſte.

Verzicht og -leiſtung, f. ub. pl. Afkald, Afſtaaelſe, c.; ſ. Verzeihen.

Verziehen, v. i. 1) a. ſich -, fortrække ſig, trække feil, iſær i viſſe Spil; ein Kind, opdrage feil, optugte ilde; iſær fordærve ved utidig Eftergivenhed for Barnets Feiler; den Mund, fordreie, vrænge; (om Bræder ꝛc.), trække ſig, kaſte ſig, ſlaae ſig; ſich -, drage bort, trække bort; (om Skyerne, om en Byld ꝛc.), fordgle ſig; (ſjeld.) opholde, holde tilbage, opſætte, forſinke, trække i Langdrag. 2) n. m. h. tove, vente, ble, hvæle, opholde ſig; die S. verzieht ſich, el. es verzieht ſich mit der Sache, den bliver langvarig; -hung, f. -en, Fordreielſe (Anſigtets); feil Opdragelſe.

Verzieren, v. a. udpynte, forſkjønne; -rung, f. -en, Udpyntning, Forſkjønnelſe, Zirat, c.

Verzimmern, v. a. fortemre, forſyne med fornsdent Tømmerværk; iſær i Bjergv.

Verzinnen, v. a. fortinne; -nnung, f. -en, Fortinning, c.

Verzinſen, v. a. forrente, betale Renter af; -ſung, f. -en, Forrentning, c.

Verzögern, v. a. forhale; iſær eine S., opholde utilbørlig; -rung, f. -en, Forhaling, c.

Verzollen, v. a. fortolde, give Told af; -llung, f. -en, Fortolding, c.

Verzucken, v. a. (Sydt.) henrykke.

Verzuckern, v. a. d. T. ſukre for meget. [og Sliden i Lemmerne.

Verzuckung, f. -en, Trækken, Riven

Verzug, m. -es ub. pl. Forhaling, Opſættelſe, c., Ophold, n.

Verzweifeln, v. n. m. h. opgive alt Haab, fortvivle: an einer S.; -felt, partic. ſom aj. fortvivlet, forbandet ſlem, gal og forvirret: es iſt eine -e S. um (med) die Liebe; -felung, f. -en, Fortvivlelſe, c.; -felungsvoll, aj. fortvivlelſesfuld.

Verzwicken, v. a. knibe af fortil, ſtude; -ckung, f. -en, Studsning, c.

Veſper, f. d. T. Middaften, c., Tiden henimod Aften, ub. pl.; Aftenſang, c. pl. -n; -brod, n. -es ub. pl. Middagtensmad, c.; -n, v. n. m. h. ſpiſe Middagtensmad; -prediger, m. -s pl. ſ. ag. Aftensangspræſt, c.; -predigt, f. -en, Aftenſang, c.; -zeit, f. ub. pl. Middagtenstid, Eftermiddagstid, c.

Veſt, aj. (forældl.) faſt; endnu blot ſig. for: mandhaftig, og blot ſom Titel til Riddere og ridderlige Perſoner.

Veſtalinn, f. -en, Veſtalinde, c.

Veſuv, m. -s ud. pl. Veſuv (det ildſprudende Bjerg).

Veteran, m. -s -e, Veteran, c.

Vettel, f. -n, vulg. Taſſe, Stjeg, Tolte, c.

Vetter, m. -s -n, Fætter, c.; Sønſtendebarn, n.; enhver Beſlægtet, ſom ikke er Fader, Broder el. Svoger; -s lich, aj. fætterlig; -ſchaft, f. ub. pl. Fætterſkab, n.

Vexiren, v. a. d. T. forurolige, bryde, gjøre Beſvær, have til Bedſte, fixere; -ireri, f. -en, Foruroligelſe, c., Bryderi, n., Beſvær, c., Drilleri, n., Fixeren, c.

Vezier, m. -s -e, Vezier c.

Vicar, m. -s -e, Vicar, Vicarius, c.; -iat, n. -s -e, Vicariat, n.; -iren, v. a. vicariere.

Vice, indeck og blot i Sammenſ.: Vicekönig, -kanzler ꝛc., Viſekonge, -kantsler, c. ꝛc.

Victorie, f. -n, Victorie, c.

Victualien, pl. ub. sg. Victualier, Spiſevare.

Vidimiren, v. a. (i Retsſp.) vidimere el. ſidemere, bevidne, bekræfte.

Vieh, n. -es -e, Fæ, n., umælende Dyr; fig. et meget dumt el. meget ſandſeligt Menſke.; iſær: Qvæg, Kreatur, n.

Vieh-arzenei, f. -en, Lægemiddel for Qvægſygdom; -arzeneikunſt, f. ud. pl. Veterinærvidenſkab, c.; -arzt, m. -es -ärzte, Dyrlæge, c.; -dieb, m. -es -e, Qvægtyv, c.; -handel, m. -s ud. pl. Qvæghandel, c.; -hirt, m. -en -en, Qvæghyrde, c.; -hof, m. -es -öfe, Qvægfold, e.; -iſch, aj. fælſt (helſt ufornuftig, dum og ſandſelig); -magd, f. -ägde, en Pige, ſom paſſer Kreaturene, Malkepige, c.; -markt, m. -es -ärkte, Qvægmarked, Qvægtorv, n.; -ſeuche, f. -n, Qvægſyge, c.; -ſtall, m. -es -älle, Fæſtald, c.; -weide, f. -n, Vang, c., Overdrev, n.; -zucht, f. ud. pl. Qvægavl, c.

Viel, aj. megen, meget, pl. mange: 1) ſom aj. a) med Subſt., hvor det deklineres ſom et andet aj. uden Artikel, men bliver dog ogſaa i d. E., naar intet Pronomen ſtaaer foran, uforandret i Nom. og Acc.: Bim. - Freude machen; - Reichthümer beſitzen; ofte har det ogſaa Gen. hos ſig: es giebt der Leute viel; viel Redens machen; i ſg. ſtaaer det ogſaa høyligt for: meget ſtor; undert. har det ogſaa i ſg. den beſtemte Artikel foran. b) uden Subſt., dog med Henſyn til et, og altid uden Artikel, meget, en ſtor Mængde af en vis, beſtemt Ting. 2) ſom av. i de ſamme Bem.; gleich -, ligemeget, ligegyldigt; - foran Comparativus forhøier Bem.: - lieber, - beſſer, meget, langt hellere, bedre.

Viel-artig, aj. mangeartet; mangehaande; -artigkeit, f. ud. pl. M-hed, c.; -äſtig, aj. mangegrenet, grenefuld; -deutig, aj. ſom kan forſtaaes i mange Betydninger, tages i mange Meninger; -eck, n. -es -e, Mangekant, Polygon, c.; -eckig, aj. mangekantet; -erlei, aj. indecl. mangeſlags, mangehaande; -fach, aj. mange Gange, mangefold; -fältig, aj. mange Gange, mangefold; iſær fig. høyplg, ofte, mangfoldig; -fältigkeit, f. ud. pl. Mangfoldighed, c.; -färbig, aj. mangefarvet; -fraß, m. -es -e, Jerv, c. (Pattedyr); (foragt.) Fraadſer, c., et Mſte. el. Dyr, ſom øder uſædvanlig meget; -fräßig, aj. graadig, ſlugen; -fräßigkeit, f. -en, G-hed, S-hed, c.; -fuß, m. -ſſes -üſſe, Tuſindbeen, n., et Dyr iſær et vidt Inſect med mange Fødder; -füſſig, aj. mangefødder; -geliebt, aj. høitelſket (blot i Titler og Taler); -götterei, f. ud. pl. Fleergudseri, n., Polytheismus, c.; -häutig, aj. med mange Skind el. Hinder; -heit, f. ud. pl. (ſjeld.) Fleerhed, Mængde, c.; -jährig, aj. mangeaarig; -mal el. -s, av. mange Gange, ofte; -malig, aj. ofte gjentagen, høppig; -männerei, f. ud. pl. Polyandrie, n.; Ægteſtab mellem een Kone og flere Mænd paa eengang; -mehr, 1) av. (undert.) mere. 2) ej. meget mere, langt meer, langt heller, ſnarere; -ſeitig, aj. mangeſidet; ſig. mangeſidig; -ſeitigkeit, f. ud. pl. M-hed, M-digheb, c.; -ſilbig, aj. med mange Stavelſer; -ſtimmig, aj. med mange Stemmer; -theilig, aj. ſom beſtaaer af mange Dele; -vermögend, aj. megetformaaende; -weiberei, f. ud. pl. Polygamie, Fleerkoneri, n.; -weniger, ej. langt mindre, meget mindre; -wiſſend, aj. ſom veed meget, ſom har mange Kundſkaber; ſprænglærd. [ligen.

Vielleicht; av. maaſkee, kanſkee, mu-

Vier, M-Tal, fire. Med et Subſt. er det indecl., men uden Subſt. har det i Nom. og Acc. (undert.) viere og i Dat. vieren.

Vier, f. -en el. -e, f. -n, Fire, c.: Talfiguren, Fiirtallet; Kortbladet, Fiiren; der -er.

Vier-beinig, aj. firbenet; -dräthig, aj. firtraadet, firvundet; -eck, n. -es -e, Fiirkant, c.; -eckig, aj. firkantet; ogſaa viereckt; ſig. firſtaaren; -erlei, aj. indecl. fire Slags; -fach, aj. firefold, firedobbelt; (forældr.) -fältig; -fürſt, m. -en -en, (i Bibelen) Fierdingsfyrſte, c. (ſom kun herſtede over den fierde Deel af det jødiſte Land); -füßig, aj. firfoddet; -geſang, m. -es -e, firſtemmig Sang; -groſchenſtück, n. -es -e, Fiirgroſchen, c.; -jährig, aj. fireaarig, fire Aars; -kantig, aj. firkantet; -ling, m. -es -e, et Hele, ſom beſtaaer af 4 Eenheder, Fierdedeel, Fierding, Qvart, c.; en Skillemynt, ſom gielder 4 Penninge; -mal, av. bedre: vier Mal, fire Gange; -malig, ſom ſteer fire Gange, fire Gange igientaget; -pfünder, m. -s pl. ſ. ſg. Firepundinger, c.; -pfündig, aj. firepundig; -ſchrötig, aj. firkantet, ſpaltet i fire Dele; ſig. vulg. firſtaaren, ſtærk og plump af Lemmer; overh. for: plump og grov; -ſeitig, aj. fireſidet; -ſtig, aj. firſidet; -ſpaltig, aj. firſpaltet; -ſpännig, aj. med fire Heſte for; -tägig, aj. ſom varer fire Dage, fire Dages; das -e Fieber, fierdedags; -te, O-Tal, fierde; -tens, av. for det fierde; -thalb, av. halvfierde (3½); -theil, n. -es -e, ſ. Viertel; -theilen, v. a. dele i fire Dele; iſær: partere (en Mand at ſtraffe Forbrydere paa); -theilig, aj. ſom beſtaaer af fire Dele; -theilung, f. -en, Delen i fire Dele; iſær Parterering, c. (en Misdæders); -ung, f. -en, Cirkelens Qvadrering; (undert.) Firkant, Qvadrat, c.; -zehn, M-Tal, indecl. fiorten; -zehner, m. -s pl. ſ. ſg. et Hele beſtaaende af 14 Eenere; -zehnte, O-Tal, fiortende; -zehntehalb, aj. (indeck.) halvfiortende; -zig, M-

Tal, indeel. fyrgetyve; -ziger, m. -s pl. ſ. sg. et Medlem af et Collegium paa 40 Personer; et af 40 Genere beſtaaende Hele; iſær: en Mandsperſon mellem 40 og 50 Aar; om et Fruentimmer i den Alder bruges -ziegerinn, f. -en; -zigſte, O.-Tal, fyrgetyvende.

Vieren, v. a. quadrere.

Viertel, n. -s pl. ſ. sg. Fjerdepart, Qvart, Fjerding, c., fire Dele; Qvarteer, n. (¼ Alen; ¼ Time og Maanefiftet).

Viertel-elle, f. -n, Qvarteer, n. (¼ Alen); -jahr, n. -es -e, Fjerdingaar, n.; -jährig, aj. Fjerdingaars-, et Fjerdingaar gammel; -jährlich, aj. Fjerdingaars-, ſom ſteer hvert Fjerdingaar; -meile, f. -n, Fjerdingmiil, c.; -n, v. a. d. T. ſ. Viertheilen; -note, f. -n, Fjerdedeelsnode, c.; -pfund, n. -es pl. ſ. sg. Fjerdingspund, n., Fjerding, c.; -pfündig, aj. Fjerdingspunds-, ſom veier et Fjerdingspund; -sbauer, m. -s -n, (n. St.) Bonde paa en Fjerdingsgaard; -smeiſter, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Qvarteermeſter; en Borger, ſom har Opſigt med viſſe Dele af Politiedſtyrelſen i en Fjerdedeel af Staden; -ston, m. -es (i Muſiken) Fjerdedeelstone, Fjerdedelen af en Takt; -stunde, f. -n, Qvarteer, n. (¼ Time); -stündig, aj. ſom varer et Qvarteer.

Vigilie, f. -n, Vigilie, c. (i den katholſke Kirke).

Vigilant, aj. vigilant, vagtſom.

Vigiliren, v. n. m. h. auf etw., vigillere, være opmærkſom paa.

Vignette (l. Winjette) f. -n, Vignette, n.

Viole, f. -n, Fiol, c. (forſkjellige Slags Inſtrumenter med Strenge) ogſaa: die Viola; Fiol, c. (Blomſt) iſær: Martsfiol.

Violett, aj. violet.

Violine, f. -n, Violin, c.; -iniſt, m. -en -en, Violinſpiller, Violiniſt, c.; -lon, m. -s -s, Bas, Basfiol, c.; -loncell (l. Wiolongſchell) n. -es -e, Fielonſel, Basfiolin, c.; -loncelliſt, m. -en -en, Violoncelliſt, c.; -loniſt, m. -en -en, Basſiſt, c.

Viper, f. -n, Hugorm, c.; (undert.) Ogle, Otterſlange, c., men iſær en ſaadan Art giftige Slanger, ſom føde levende Unger.

Virtuoſe, m. -n -n, Virtuoſe, c.

Viſir (-ſier), n. -es -e, Viſir, n.: (i nogle Tilfælde) det, hvorigj- man ſeer; iſær Gitteret paa Hielme; Kornet paa et Skydegevær, hvorigj- man ſigter; das Viſirkorn; vulg. Synet, godt Sigte, Anſigter.

Viſiren, v. a. auf etw., ſigte; fig. udmaale et Fads Indhold; deraf die Viſirkunſt, das -maß, der -ſtab; beſtrive og forklare efter Konſtens Regler et Vaadens Dele og Figurer.

Viſirer, m. -s pl. ſ. sg. Juſterer, en ødſvoren Mand, ſom viſerer Vinfade; der Wein-.

Viſitation, f. -en, Viſitation, Beſigtelſe, Underſøgelſe, c., iſær Huusunderſøgelſe af Retten.

Viſite, f. -n, Viſite, c., Beſøg, n.

Viſitiren, v. a. viſitere, beſigte, underſøge, gjennemſøge.

Viſpern, v. a. og n. ſ. Fliſpern.

Vitriol, m. -es pl. (om ſtere Slags) -e, Vitriol, c.

Vitriol-erde, f. -n, Vitrioljord, c. (ſom indeholder Vitriol); -ertz, n. -es -e, Vitriolerts, c.; -geiſt, m. -es -er, Vitriolſpiritus, c.; -hütte, f. -n, Vitriolhytte, c. (hvor Vitriol tilberedes); -iſch, aj. vitriolagtig; ſom indeholder Vitriol; -öl, n. -es -e, Vitriololie, c.; -ſäure, f. -n, den mineraliſke Syre, ſom er Vitriolen væſentlig; Vitriolſyre, c.; -ſieder, m. -s pl. ſ. sg. Vitriolſyder, c. (ſom beréder Vitriol af Ertſen); -ſiederei, f. -en, og -werk, n. -es -e, ſ. -hütte.

Vicedom el. Vicedom, m. -es -e, (fordum) Viceregent, Viceherre, c.; (nu undert.) Stattholder, Beſtyrer over et geiſtligt Gods; -ei, f. Victhum, n. ſammes Embede.

Vließ, ſ. Fließ.

Vocal, m. -es -e, Vocal, Selvlyd, c.

Vocativ, m. -es -e, Vocativ, c.

Vogel, m. -s -ögel, (Dim. Vögelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Fugl, c.; iſær de vildt levende; ogſaa en Fugl af Træ, at ſtyde til; fig. Menneſke, n., Skalk, c.: ein loſer, liſtiger, leichtfertiger ꝛc. -.

Vogel-bauer, n. ſ. Kaſtich; -beerbaum, m. -es -äume, Rønnebærtræ, n., Røn, c.; -beere, f. -n, Rønnebær, n.; -dunſt, f. Spurvehagel, c.; -falke, m. -n -n, Spurvehøg, c.; -fang, m. -es ub. pl. Fuglefangſt, c.; -fanger, m. -s pl. ſ. sg. d. T. ſ. -ſteller; -finke, f. -n, Fuglefinke, Hagelbøſſe, c.; -flug, m. -es ub. pl. Fuglefugt, c.; -frei, aj. fredløs; -geſang, m. -es ub. pl. Fuglefang, c.; -hecke, f. -n, ſ. Hekke; -herd, m. ſ. Herd; -kirſche, f. -n, Fuglekræge; vildt Kirſebærtræ, n.; -leim, m. -es -e, Fugleliim, c.; -neſt, n. -es -er, Fuglerede, c.; -pfeife, f. -n, ſ. Locke; -ſcheuche, f. -n, Fuglſtræmſel, c.; -ſchießen, n. -s pl. ſ. sg. Fuglefkydning, c. (for Fornøielſe efter en Træfugl); -ſpieß, m. -es -e, Fuglelpid, n.; -ſtange, f. -n, Fuglefang, c.; -ſtellen, n. -s ub. pl. Fuglefangſt med Garn, Fælder ꝛc.; -ſteller, m. -s pl. ſ. sg. Fuglefanger, c.; -ſtrich, m. -es ub. pl. Fugletræk, n., Fuglenes Bortdragen i Efteraaret og Tilbagekom-

men om Foraaret; Tiden, naar dette sædvanligen sker; -wicke, f. ub. pl. Fuglevikke, en Art vild Vikke, c.

Vogler, m. -s pl. s. sg. (forældr.) s. Vogelsteller.

Vogt, m. -es -ögte, (n. St.) Foged, c.: (fordum) Beskytter, Sagfører, Advocat, c.; (nu undert.) Formynder, Curator; Statholder, Amtmand, Bestyrer, c.; Præses i en Ret; Forvalter paa et Gods; Foged, c. (paa Landet); -ei, f. -en, Fogderi, n., en Fogeds Bolig, Embede, Værdighed ꝛc.; -eilich, aj. som hører til en Fogeds Værdighed, Magt og Embedsdistrict.

Volk, n. -es, Folk, n.: 1) ub. pl. Familie, (forældr. undert. i Spog) das Völkchen, Huusegne; vulg. Soldater; en Mængde Mkr. tilsammen paa eet Sted; ein - Rebhühner, en Flok; d. T. Mængden, den store Hob, den laveste Folkeklasse. 2) pl. Völker, Nation, c., Folkeslag, n.

Volk=arm, aj. lidet befolket; -gefällig, aj. behagelig for Folket, populair; -gefälligkeit, f. ub. pl. Popularitet, c.; -leer, aj. folketom; -mäßig, aj. forstaaelig for Folket; -reich, aj. folkerig.

Völker=recht, n. -es ub. pl. Folkeret, c.; -schaft, f. -en, Folkeslag, Folkefærd, n., Nation, c.; -wanderung, f. -en, Folkevandring, c.

Volks=auflauf, m. -es -äufe, Folkeopløb, n.; -aufruhr, m. -s ub. pl. Folkeoprør, n.; -fest, n. -es -e, Folkefest, c.; -freund, m. -es -e, Folkeven, c.; -gunst, f. ub. pl. Folkegunst, c.; -lied, n. -es -er, Folkesang, c.; -redner, m. -s pl. s. sg. Folketaler, c.; -sage, f. -n, Folkesagn, n.; -thum (Volkthum) n. -es ub. pl. Folkets Eiendommelighed; -thümlich, aj. overeensstemmende med Folkets Eiendommelighed, national; -thumlichkeit, f. ub. pl. Nationalitet, c.; -tracht, f. -en, Folkedragt, Nationaldragt, c.; -versammlung, f. -en, Folkeforsamling, c.

Volkthum, -thümlich, -thümlichkeit, s. Volks-.

Voll, (-er, -este el. -ste) aj. fuld, fuldt: ein -es Glas; das Glas ist - von Wein, el. sædv. - Wein; saaledes ogsaa i Sammensf.: kummervoll ꝛc.; ligel. med Gen.: -süßen Weines; saaledes ogsaa i Sammensf.: segensvoll ꝛc. Naar Gen. Endelsen mangler ved Navneord, saa pleier man at føie Stavelsen er til voll: -er Schlaf, isdf. voll Schlafes; fig. fuld: vulg. drukken, besjenket, beruset; (undert.) fuldkommen, ganske fuldstændig, heel; være fuld af Noget, bestræftige alle sine Aandskræfter dermed, og yttre dette. I Sammensf. med nogle Verber er - uadstillelig, følgelig uden Tone, og taaler ogsaa ikke Forstegelsesstavelsen ge.

Voll=ährig, aj. fuldaxet, som har fulde Ax; -auf, av. d. T. fuldt op, i Overflødighed; -blütig, aj. fuldblodig; -blütigkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -bringen, v. i. a. fuldbringe, -ende, -føre; -bringung, f. -en, F-gelse, F-delse, F-reise, c.; -bürtig, aj. (i Retssp.) -e Geschwister, Heelsødstende, kjødelige Sødstende; -bürtigkeit, f. Slægtskab som Heelsødstende; -enden, v. a. fuldende, bringe til Ende; fig. (i Theol.) fuldkomme, bringe til Fuldkommenhed; -endung, f. -en, F-lse, c.; -ender, m. -s pl. s. sg. Fuldender, Fuldfører, c.; -ends, av. d. T. alt, altsammen, ganske, reent; endogsaa, desuden endnu, oven i Kjøbet; -führen, v. a. fuldføre, -ende, bringe i Stand; -führung, f. -en, F-lse, c.; -gültig, aj. fuldgyldig; -gültigkeit, f. -en, F-hed, c.; -heit, f. ub. pl. (sjeld.) Fuldskab, Druktenskab, c.; -jährig, aj. myndig; -jährigkeit, f. ub. pl. M-hed, c.; -kommen, aj. blot fig. fuldkommen; egentligen blot om Gud, men bruges dog ogsaa om Mkr. og menneskelige Ting, og staaer da ofte d. T. for ganz, heel, dygtig, ypperlig; d. T. (undert.) fuldkommen: heel, uforkortet, ubeskadiget; fuldstændig, fuldtallig; fyldig, tyk, corpulent; (om Klædningsstykker og lignende Ting) som har den tilbørlige Vidde og Sterrelse; -kommenheit, f. -en, Fuldkommenhed, c.; -kraft, f. ub. pl. fuld Kraft, c.; -macht, f. -en, Fuldmagt, c.; -mond, m. -es ub. pl. Fuldmaane, c.; -ständig, aj. fuldstændig; -ständigkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -stimmig, aj. (i Musiken) fuldstemmig; -stimmigkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -strecken, v. a. fuldbyrde, udføre: ein Urtheil; -streckung, f. -en, F-lse, U-lse, c.; -tönig, aj. fuldtonende; -wichtig, aj. fuldvægtig; -wichtigkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -wort, n. -es -e, (n. St.) Fuldmagt; især Bevilgning, c., Samtykke, n.; -zählig, aj. fuldtallig; -zähligkeit, f. ub. pl. F-hed, c.; -ziehen, v. i. a. fuldbyrde, iværksætte, udrette: Eines Befehl; -ziehung, F-lse, F-lse, c.; -zieher, m. -s pl. s. sg. Fuldbyrder, Iværksætter, c.

Völlerei, f. ub. pl. Fylderi, n.; umaadelig Drikken.

Völlig, aj. (undert.) fuld, fuldstændig, ganske, aldeles; d. T. (om Mkr.) fyldig, tyk, corpulent; -keit, f. ub. pl. Fyldighed, c.

Volontär (l. Wolongtär), m. -s -e, Volte (l. Wolte), f. -n, Volte, c.

Vom, sammentrukket af von og dem, s. Von.

Vomitiv, n. -es -e, Vomitiv, Brek-

Von, præp. med Dat. af, fra, om: - dem Dache fallen; fig. i mange Tilfælde og særegne Talem. f. Ex. ein Mann vom Stande, von Vermögen; ein Teufel - einer Frau; klein - Person; der König - Preußen; Herr - Falkenberg; Die Frau - Adlerfeld, Fru von A.; wir sind - (fra, paa) allen Seiten umringt; - Tag zu Tag, Dag fra Dag; - ganzem Herzen, af ganske Hjerte; von Herzen gern, hjerteligen (hjertens) gjerne; i disse Talem. undert. med Gen.: - Amtswegen, paa Embedsvegne; - Rechts wegen, med Rette; - Alters her, fra gammel Tid af; ich kaufe das von dem Krämer A., hos; - etw. sprechen, tale om; -außen, av. uden fra; -dannen, av. derfra, affted, bort; - einander, av. fra hinanden, hver for sig; af hinanden; - ferne, av. langt fra, langt borte; - innen, av. indenfra; - neuem, av. paa ny, fra ny af; - nun an, av. fra nu af; - oben, av. ovenfra; - unten, av. nedenfra; - vorn, av. forfra, paa ny.

Vonnöthen, av. (blot med seyn og haben) fornøden, nødvendig, behov.

Vor, 1) præp. med Dat. og Acc. for, af, fremfor. Paa Spørgsmaalet vorhen? betegnende en Bevægelse eller Retning med en Tings forreste Deel bruges - med Acc., men i alle andre Tilfælde med Dat. ſ. Fur 2. Vor brugt fig. staaer blot i Dat.: - allen Dingen; sicher seyn - Dieben; sich - den Gespenstern fürchten; - Freuden außer sich, af Glæde; - dem Thore gehen, udenfor; - Zeiten, tilforn; - Hunger sterben, dee af Hunger; - Alters, fordum, fra umindelige Tider; - Nachts, - Abends, for Natten, for Aftenen, ere adverbiale Talemaader; - diesem, ſ. Vordem. 2) av. (forældr.) for, forud, forhen, fordum, tilforn. 3) Partikel i Sammenſ. med alleſlags Ord, især med Verb., hvor - er adskillelig og beholder Tonen.

Voràbend, m. -es -e, Helligaften, e.

Vorackern, v. a. Lim., foreploie: for at lære en Anden; komme foran en Anden ved at ploie hurtigere.

Voràltern, pl. ub. sg. Forfædre.

Voràn, av. foran, især blot med Verb.: - gehen, reiten, fahren ꝛc.

Vorarbeit, f. -en, et foregaaende, forberedende Arbeide; -en, v. a. Lim., arbeide hurtigere, komme foran ved Arbeide; give Exempel el. Undervisning ved Arbeidet; sich, Lim., arbeide forud (til Binding i paafølgende Arbeide).

Vorarten, v. a. ploie en Ager tredie Gang. [især: foran op.

Vorauf, av. b. T. (undert.) foran,

Voraus, av. forud: (med Hensyn til Stedet) foran, (til Tiden) i Forveien, for den bestemte Tid; fig. etw. - setzen, forudsætte; viel von Andern - haben, forud fremfor.

Voraus, n. (indecl.) Forlod, n. (især ved Arv); fig. Forspring, Fortrin, n. (fremfor Andre); sich ein - nehmen, fremhæve sig, som var man fortrinligere end Andre.

Voraus-bezahlung, f. -en, Forudbetaling, e.; -ſetzung, f. -en, Forudsætning, e.; -ſicht, f. ub. pl. Forudseen, e. (og adskillige flere saadanne Sammenſ., som saaledes oversættes).

Vorbauen, v. a. bygge foran (for at afholde el. hindre); fig. einem Dinge, forebygge; -uung, f. -en, Forebyggelſe, Forhindring, e.; -uungsmittel, n. -s pl. ſ. sg. Forebyggelſesmiddel, Præservativ, n.

Vorbedacht, m. -es ub. pl. Overlæg, n.; velberaadt Hu; sædv. kun med mit og ohne; -dächtig, aj. vel overlagt, forud betænkende.

Vorbedeutung, f. -en, (af det usædv. vordeuten og -bedeuten, forud betyde, varsle) Forudbetydning, Forvarsel, Anelſe, e. [-en, Forudbetingelſe, e.

Vorbeding, m. -es -e, og -ung, f.

Vorbehalt, m. -es -e, Forbehold, n., Undtagelſe, Betingelſe, e.; -en, v. i. a. ſich etw., forbeholde; umbert. for vorenthalten, ſ. dette Ord; -ung, f. -en, F-lſe, e.; -hältlich, aj. forbeholdende, med Forbeholdenhed.

Vorbei, av. b. T. forbi: (om Stedet) ved Verb. gehen, reiten, ſchiffen, ſchießen ꝛc.: bei el. vor Einem - gehen; Einen - gehen, fig. overgaae; (om Tiden) til Ende, ude, omme. S begge Bem. ogſaa vorüber.

Vorbeigehen, n.; im -, i Forbigaaende; -hung, f. -en, Forbigaaelſe, Tilſideſættelſe, e.

Vorbemeldet, aj. (Canc.) forommeldt.

Vorbenannt, av. (Canc.) forbenævnt, ovennævnt.

Vorbereiten, v. a. forberede; -tung, f. -en, F-lſe, e.

Vorbericht, m. -es -e, Forerindring, e., kort Fortale til en Bog.

Vorbeſagt, aj. ſ. Vorbenannt.

Vorbeſcheid, m. -es -e, Varſel, Stævning, e. (at møde for Retten); en forelsbig Beſked; (i Sachſen) Indkaldelſe til Forligelſescommiſſionen; -en, v. i. a. varſle, ſtævne, indkalde for Retten; give forelsbig Beſked; -ung, f. -en, Varslen, e.

Vorbeſtimmung, f. ſ. Vorher-; -glaube, m. -ns ub. pl. Tro paa Forudbeſtemmelſe, Prædeſtination, e.; -lehre, f. ub. pl. Lære om Forudbeſtemmelſe, Determinismus, e.

Vorbeten, v. a. Einen, bede i Ens Nærværelſe, for at han skal ſige Bønnen

efter, eller tage Mønster deraf; fig. (foragtl.) foreſige, hvad man vil, en Anden ſkal ſige efter.

Vorbeugen, v. a. bøie forover; fig. einer S., forebygge; -gung, f. -en, Forebyggelſe, c.

Vorbewußt, m. -es ub. pl. Vidende, Forud-, n.; blot med præp. mit, ohne ꝛc.; ſædv. das Vorwiſſen.

Vorbiegen, v. i. a. bøie fremad.

Vorbieten, v. i. a. ſtævne, citere.

Vorbild, n. -es -er, Forbillede, n.: et til Efterligning for en Anden fremſtillet Billede; fig. (ſjeld.) Mønſter, Exempel, n.; -en, v. a. afbilde, foreſtille, fig. blande; iſær: forebilde, foreſtille, forud betegne; -lich, aj. forbildelig, mønſterlig, ſom er til Forbillede.

Vorbinden, v. i. 1) a. binde for ſig, tage Noget for Underlivet. 2) n. m. h. Eim., binde Negene ved Høſtning haſtigere end en Anden; Eim. etw., binde i Ens Nærværelſe, for at lære ham det.

Vorbitte, f. ſ. Fürbitte.

Vorblaſen, v. i. a. Eim. etw., foreblæſe (paa et Inſtrument); Eim., blæſe haſtigere.

Vorbohren, v. a. bore for (med et mindre Boer); Eim., bore haſtigere.

Vorbote, m. -n -n. Forbud, n.; iſær fig. et Tegn paa noget Foreſtaaende.

Vorbringen, v. i. a. bringe frem; bedre herbei bringen; iſær fig. foredbringe, foredrage, yttre i Tale; (forældl.) frembringe, bringe til Virkelighed; -gung, f. -en, Foredbringelſe, Frembringelſe, c.

Vorbühne, f. -n, den forreſte Deel af Skueplabſen, Proſcenium, n.

Vordach, n. -es -ächer, Tagſkæg, n.

Vordem, av. (bedre: vor dem) fordum, tilforn, i forrige Tider.

Vorder (der, die, das -e, -ſte) aj. For-, foran, forreſt, fremmeſt, (fremmerſt). Saaledes ogſaa i Sammenſ.: der -arm, Forarmen; die -bruſt, Forbryſtet; der -bug, Forboven; -bühne, f. ſ. Vorbühne; -fuß, m. Forbenet (paa Dyr, men paa Mſtr. Forſoden, Overdelen af Foden over Tæerne); das -gebäude, Forbygningen; das -gebirge, Forbjerget; das -glied, det forreſte Led; det forreſte Geled; der -grund, Forgrunden; das -haar, Forhaaret; die -hand, den forreſte Deel af Haanden; das -haupt, Forhovedet; das -haus, Forhuſet; der -hof, Forgaarden; das -leder, Forlæderet; der -mann, Formanden; der -maſt, Formaſten; der -ſatz, Forſætningen; der -ſegel, Forſeiler; der -ſitz, Forſædet; det forreſte Sæde; das -ſtück, det forreſte Stykke; der -theil, den forreſte Deel; das -viertel, Forfjerdingen; der -zahn, Fortanden.

Vordrängen, v. a. Einen, ſich, trænge fremad; -gung, f. -en, Fremtrængen, c.

Vordringen, v. i. n. m. ſ. trænge fremad; -gung, f. -en, Trængen fremad.

Voreilen, v. n. m. ſ. ile fremad; Eim., komme haſtig foran.

Voreilig, aj. overilet, alt for ilfærdig; -keit, f. -en, D-hed, c.

Voreinnehmen, v. i. a. forud indtage; -eingenommenheit, f. ub. pl. Forudindtagenhed, c.

Voreltern, ſ. Vorältern.

Vorempfinden, v. a. fornemme forud, have Anelſe om.

Vorende, n. -s -n, det nærmeſt Veien liggende Stykke af en Mark, ſom er udyrket.

Vorenthalten, v. i. a. Eim. etw., forholde, holde uberettiget tilbage; -tung, f. -en, F-lſe, Tilbageholdelſe, c.

Vorerinnern, v. a. (ſjeld.) forerindre, minde forud; -rung, f. -en, F-dring, c.

Vorernte, f. ub. pl. Høſtens Begyndelſe, c.

Vorerſehen, v. i. a. forudſee, forud beſtemme; -hung, f. -en, F-lſe, c.

Vorerſt, av. allerforſt, fremfor alle andre Ting.

Vorerwählen, v. a. (ſjeld.) udvælge forud; -lung, f. -en, Prædeſtination, c.

Vorerwähnt, aj. forommeldt, ovennævnt.

Voreſſen, v. i. 1) n. m. h. Eim., ſpiſe fore: for at viſe ham, hvorledes han ſkal ſpiſe; overgaae i at ſpiſe. 2) a. ſpiſe forud.

Voreſſen, n. -s pl. ſ. sg. Forret, c. (ſom ſættes paa Bordet for en Hovedret).

Vorfahr, m. -en -en, Formand, Forgænger, c.; ub. sg. Fædre, For- (modſat Efterkommere).

Vorfahren, v. i. 1) a. kjøre frem: den Wagen - laſſen, lade kjøre for Døren. 2) n. m. h. Eim., komme foran ved at kjøre hurtigere.

Vorfall, m. -es -älle, det, der falder foran en Ting; iſær: Moderbrok, n.; Hændelſe, c.; ethvert uventet Tilfælde (meſt om ſmaae, uvigtige Begivenheder); -en, v. i. n. m. ſ. falde foran en anden Ting; fig. forefalde, hænde ſig, tildrage ſig, ſtee uformodet; møde, frembyde ſig; -enheit, f. -en, Begivenhed, Hændelſe, c., Tilfælde, n.

Vorfaſſen, v. 1) n. m. h. gribe, holde hen for; fig. (ſjeld.) gribe ubeſeet. 2) a. forudfatte: eine Meinung.

Vorfechten, v. i. n. m. h. Eim., fegte fore: i Ens Nærværelſe, for at lære ham; overgaae i Fegten, være hans Meſter; -chter, m. -s pl. ſ. sg. (i Fegteſkoler) den, ſom under Fegtemeſterens Opſigt giver Underviisning i Fegtning.

Vorfest, n. -es -e, Helligaften, c.
Vorfiedeln, v. a. d. T. Tim. etw., forespille paa Fiolin.
Vorfinden, v. i. a. forefinde, træffe.
Vorfinger, m. -s pl. f. sg. Pegefinger, c.
Vorflöße, f. ub. pl. Forflaadningsret.
Vorfluth, f. -en, Vandets første Tilvært i Flodriden.
Vorfordern, v. a. fordre for sig; især, indkalde for Retten; -rung, f. -en, Indkaldelse, c.
Vorführen, v. a. fremføre, føre frem; -rung, f. -en, F-lse, c.
Vorgang, m. -es 1) ub. pl. Gaaen foran, Forrang, c., fig. ofte: Exempel, Mønster, n. 2) pl. -ange, det, som foregaaer; især: Begivenhed, Hændelse, c.; det Passerede; en Corridor; -ganger, m. -s pl. f. sg. Forgænger, c.; Veiviser, Vejleder; Formand, c.; (sjeld.) En, som gaaer foran, Anfører, c.; -gängig, aj. (undert.) for Vorlæufig.
Vorgaukeln, v. a. Tim. etw., foregøgle.
Vorgebäude, n. -s pl. f. sg. f. Vorder-.
Vorgeben, v. i. a. give først; (i forskjellige Spil) give forud: Tim. zwölf im Billard; (sjeld.) forelægge; fig. forebringe, sige; især: foregive; anføre som Aarsag, som Undskyldning; forevende, bruge til Paaskud: eine Krankheit; -, n. -s pl. f. sg. Foregivende, n., Given forud.
Vorgebirge, n. -s pl. f. sg. Forbjerg.
Vorgeblich, aj. foregivende.
Vorgedacht, aj. forommeldt.
Vorgefühl, n. -es -e, Forudfølelse, c.
Vorgehen, v. i. n. m. f. Tim., gaae foran; fig. have Fortrin, overtræffe i Rigtighed; Tim., gaae hurtigere; die Uhr geht vor, alt for hurtigt; das geht mir vor, det bæres mig for, staaer mig for, aner mig; foregaae (for at lære Eq at gaae); ogsaa fig. Tim. mit einem guten Beispiele; roge frem; foregaae, flee, tildrage sig, hændes.
Vorgemach, n. -es -ächer, Forgemak.
Vorgemeldet, aj. forommeldt.
Vorgenannt, aj. forudnævnt.
Vorgericht, n. -es -e, Underret, c.; f. Voressen.
Vorgeschmack, m. f. Vorf-.
Vorgesetzte, m. -n -n, Foresat, c.
Vorgestern, og vorgesterig, aj. f. Evegestern, -rig.
Vorgiebel, m. -s pl. f. sg. Forgavl, c.
Vorglänzen, v. n. m. h. kaste stærkere Glands, overtræffe med sin Glands; fig. stinne med sit Exempel, lyse fore.
Vorgraben, m. -s pl. f. sg. Forgrav, den yderste Grav.
Vorgreifen, v. i. a. gribe foran; das Pferd greift vor, tager store Skridt; fig. Tim., foregribe, gjøre Indgreb; -fung, f. -en, F-lse, c.; -flich, aj. foregribende; paa en foregribende Maade.
Vorgriff, m. -es -e, (undert.) Foregribelse, c.
Vorhaben, v. i. a. d. T. have for (et Klædningsstykke, især et Forklæde); fig. d. T. Einen, have for sig, (enten for at bebreide el. forhøre), have i Skole, examinere; eine S., have føre, have i Sinde, i Værk, have besluttet; -, n. -s pl. f. sg. Forehavende, n.; ofte: Plan, c., Udkast, n.; ich bin -s, jeg har føre.
Vorhalle, f. -n, Forhald, c.
Vorhalten, v. i. a. holde for, - føre: Tim. einen Spiegel; die Hand -, holde Haanden for Ansigtet; fig. Tim. etw., foreholde, forestille; ogsaa: forekaste, bebreide; (forældr.) forholde; -, n. -s pl. f. sg. og -tung, f. -en, Forehelelse, Forekastelse, c.
Vorhand, f. -ande, den forreste Deel af Haanden; den forreste Deel af en Hest; den heire Haand, Forhaand, c.; især i Kortspil: die - haben; d. T. ofte: Fortrin, n.
Vorhanden, aj. forhaanden; i Nærheden, tilstede, nærværende; især om Ting; av. i Live, være til, existere; være aabenbart; være nær forestaaende, for Døren.
Vorhang, m. -es -änge, Forhæng, n.; -en, v. i. n. m. h. hænge, være hængt for Noget; hænge frem, hænge for over; -hängen, v. a. hænge for, - føre; -hangeschloß, n. -sses -össer, Hængelaas, c.
Vorhauen, v. i. a. Tim., hugge for, - føre: for at lære ham saaledes at hugge; hugge forrest, - først; overgaae En i at hugge; hugge for det Øst, for videre at bearbeide.
Vorhaus, n. -es -äuser, Forhus, c.
Vorhaut, f. -äute, Forhud, c.
Vorhelfen, v. i. n. m. h. hjelpe fremad, hjelpe forud.
Vorhemde, n. -s -n, Krave, c.
Vorher, av. forud; tilforn, forhen, før, i Forveien; forud; -bestimmen, v. a. forud bestemme; -bestimmung, f. -en, Forudbestemmelse, c.; -geben, v. i. n. m. f. gaae forud; -gehend, partic. forudgaaende; -sagen, v. a. forudsige; -sagung, f. -en, Forudsigelse, c.; -sehen, v. i. n. m. h. forudse; -verkündigung, f. -en, Forudforkondelse.
Vorherig, aj. sjeld. for vorig.
Vorherrschen, v. n. m. h. herske for Andre; eine -de Macht, fremherskende.
Vorheucheln, v. a. forehykle: Tim. etw.
Vorhieb, m. -es -e, Forhug, n. (blot i nogle Tilfælde), f. Ex. (hos Slagterne) et vist Stykke Suppekjød af en Oxe.

Vorhin, av. forhen, fordum; især: for nylig, for kort siden, nys; (foræld.) forud, foran; **-ig**, aj. forhenværende, forhen skete.

Vorhof, m. -es -öfe, Forgaard, c.; Vestibule, c.; (undert.) den forreste Gaard (Vorderhof). [Deel af en Skov.

Vorholz, n. -es -ölzer, den forreste

Vorhören, v. n. m. h. høre fremfor Andre; høre fore, forelpørge.

Vorhut, f. ub. pl. Forgræsningsret, c.

Vorig, aj. forrige, forhenværende, som har været før; sidstafvigte, forledne: die -en, de Gamle, Forfædrene.

Vorjagd, f. -en, Forjagtsret, c.

Vorjagen, v. 1) n. m. h. Lim., turde benytte Jagtrettigheden et Sted før en Anden; jage, ride hurtigere, og derved komme foran. 2) a. jage el. drive fremad.

Vorjahr, n. -es -e, Foraar, n.

Vorjährig, aj. i forrige Aar, forrige Aars.

Vorjetzt, av. s. Jetzt.

Vorkauen el. **-käuen**, v. a. tygge for, - til: einem Kinde die Speise; fig. d. T. Lim. etw., ligesom lægge En i Munden de Ord, han skal sige.

Vorkauf, m. -es ub. pl. Forkjøb, n., Forprang, c.; s. **-käuferrecht**; **-en**, v. n. m. h. Lim., gaae i Forkjøb, forekomme i at kjøbe; **-käufer**, m. -s pl. s. sg. Forpranger, c.

Vorkehren, v. a. vende foran; fig. anvende, bruge: Mittel; alles Nöthige, foranstalte; **-rung**, f. -en, A-lse, Foranstaltning, c.

Vorkenntniß, f. -sse, Forkundskab, c.

Vorklage, f. -n, forelebig Anklage.

Verkleben, v. a. d. T. klæbe, klistre for. [lyde høiest.

Vorklingen, v. i. n. m. h. klinge,

Vorknien, v. n., m. s. knæle foran; knæle for.

Vorkommen, v. i. n. m. s. d. T. komme for, faae Audients; komme frem; fig. forekomme, hændes, tildrage sig, møde, forefalde; forebygge; es kommt mir vor, als ꝛc.; forekommer, synes mig; (foræld.) komme foran, forud.

Vorkopf (Vorder-), m. -es -öpfe, Forhoved, n.

Vorkost, f. ub. pl. d. T. Viret mellem Suppen og Kjødet.

Vorkunde, f. ub. pl. Forudkjendskab, n.

Vorkünsteln, v. a. forekonstle; **-gekünstelte Empfindungen**, forekonstlede, affecterede.

Vorladen, v. i. a. lade, læsse foran; indstævne for Retten; citere; **-dung**, f. -en, Laden, Læssen foran; Indstævning, Citation; Forladning, c.

Vorlage, f. -n, (i nogle Tilfælde) det, som lægges for under en anden Ting, - f. Ex. en Steen under en Tønde, for at den ikke skal rulle.

Vorlallen, v. a. Lim. etw., forelalle.

Vorland, n. -es ub. pl. Strand, c., den lavere Deel af en Kyst; die österreichischen -lande, de forrige østerrigske Lande i Schwaben.

Vorlangen, v. a. d. T. lange, række frem. [siden.

Vorlängst, av. for længst, for længe

Vorlaß, m. -sses ub. pl. (blot i nogle Tilfælde) Indladelse, Fremladelse, og det, som fremlades; **-lassen**, v. i. a. Linen, lade komme frem, foran; lade komme for sig, give Adgang, Audients.

Vorlauf, m. -es ub. pl. Forudløb, n.; (i nogle Tilfælde) det, som løber snareſt, s. Ex. det stærkeste Brændevin, som ved Destillering først gaaer over; **-en**, v. i. 1) n. m. s. løbe snarere end en anden Ting; løbe foran, frem; Lim., være hans Mester i at løbe; Lim., løbe fore, for at vise ham, hvorledes han skal løbe. 2) a. (i Bjergv.) Erz ꝛc. -, bringe frem for Smeltevognen; **-läufer**, m. -s pl. s. sg. Forløber, c.; og fig. Forbud, n. (som bebuder, nærsler); den, som bringer Malm ꝛc. til Smeltevognen; **-läufig**, aj. forelobig, løselig, indtil videre; (foræld.) som gaaer foran en Ting, og ligesom forkynder den; foregaaende.

Vorlaut, av. før den rette Tid høirøstet; ofte: overilet; overlydt, tydeligere end alle Andre.

Vorlegelöffel, m. -s pl. s. sg. Skee til at lægge Maden for med; **Potagestee**, c.; **-messer**, n. -s pl. s. sg. Forskærerkniv, c.; **-schloß**, n. -sses -össer, Hængelaas, c.

Vorlegen, v. a. lægge, hænge, sætte for en anden Ting: ein Schloß, hænge for; frische Pferde, sætte for, spænde for; Lim. eine Speise, lægge for; ligel. alene Lim. vorlegen, lægge for; fig. forelægge: Lim. eine Frage, einen Zweifel, einen Aufsatz; forelægge, fremlægge til Valg, til Antagelse; **-gung**, f. -en, Forelægning, Forelæggelse, Fremlægning, c.

Vorleger, m. -s pl. s. sg. Forskærer; (næsten foræld.) Skaffer, c.

Vorleimen, v. a. lime for en Aabning.

Vorlese, f. ub. pl. Begyndelsen af Vinhøsten; Rettigheden til at turde indhøste sin Vin før Andre; **-n**, v. i. a. høste tidligere end Andre: den Wein; forelæse: Lim. etw.; **-r**, m. -s pl. s. sg. **-rinn**, f. -en, Forelæser, c.; **F-inde**, c.; **-sung**, f. -en, Forelæsen; Forelæsning, c. [nær den sidste.

Vorlezt, aj. næstsidst; d. T. paa een

Vorleuchten, v. n. m. h. lyse klaret (iblandt flere); Lim., lyse foran; fig. lyse fore: Andern mit seinen Tugenden.

Vorlieb, av. ſ. Fürlieb; -e, f. ub. pl. Forkjærlighed, c.

Vorliegen, v. i. u. m. h. ligge foran Noget; -d, liggende for oſ., lige for; foreværende; foran ved et Lands Grænder. [lyde.

Vorlügen, v. i. a. Eim. etw., fore-

Vormachen, v. a. Eim. etw., gjøre En Noget fore (for at han kan eftergjøre det); Eim. einen blauen Dunſt -, ſætte En Blaar i Øinene, binde Noget paa Ærmet; ein Bret -, ſlaae for; eine Schürze -, binde for; einen Zaun -, ſætte for.

Vormagen, m. -s pl. ſ. sg. Kro, Fuglekro, c.

Vormähen, v. 1) u. m. h. meie forreſt; Eim., overtræffe i at meie; Eim., meie for ham, for at han kan gjøre det efter; -äher, m. -s pl. ſ. sg. den forreſte af Meierne.

Vormalen, v. a. foremale; Eim. etw., male fore, at han kan ſee og eftergjøre det; fig. forelyve.

Vormalen, av. (undert.); -alig, av.; -als, av. for, forhen, fordum, i forrige Tider; ſ. Ehemalig, -als.

Vormann, m. -es -änner, d. Æ. Formand (ſom ſtaaer foran i en Række); ſjeld. for Vorgänger. Formand, c. (i et Embede); (i Spil) Forhaanden.

Vormaſt, m. ſ. Fockmaſt.

Vormauer, f. -n, Formuur, c. (til Beſkyttelſe, til Sikkerhed); fig. Værn, n.

Vormerken, v. a. mærke forud; mærke foran.

Vormeſſen, v. i. u. Eim. etw., maale fore (at han kan ſee derpaa).

Vormittag, m. -es -e, Formiddag, c.; heute -, (naar den alt er forbi) i Formiddags; (naar den er el. ſkal komme) i Formiddag; -ttägig, aj. Formiddags-; -ttäglich, aj. hver Formiddag; -ttags, av. om Formiddagen; -ttagspredigt, - -ſchule, -ſtunde ꝛc., Formiddagsprædiken, F-ſkole, -time ꝛc.

Vormund, m. -es -ünder, og -münder, m. -s pl. ſ. sg. Formynder, c.; (næſten forældr.) en Perſon, ſom ſørger for en Andens Bedſte og Sikkerhed; -ünderinn, f. -en, Formynderſte, c.; -ſchaft, f. i enkelte Tilfælde med pl. -en, Formynderſkab, Værgemaal, n.; -ſchaftlich, aj. formynderlig; Formynders-; Værgemaals-; -ſchaftsamt, n. -es -ämter, Formynderi, Over-, n.

Vorn, (d. Æ. -e og -en) av. foran, for, fortil; von -e, for fra.

Vornächtig, aj. d. Æ. fra forrige Nat; forrige Nats.

Vornagein, v. a. nagle for.

Vorname, m. -ns -n, Fornavn, Døbenavn, n.

Vorne, av. d. Æ. ſ. Vorn.

Vornehm, aj. fornem, anſeelig; -ſte, ſom aj. fornemſte, vigtigſte, fortrinligſte, ſterſte.

Vornehmen, v. i. a. tage for ſig (et Forklæde ꝛc.); fig. foretage; eine S., befigte, underſøge, begynde at beſkæftige ſig med; eine Perſon -, tage for ſig, examinere, have i Skole; ſich etw., beſlutte ſig til at gjøre, foreſætte ſig.

Vornehmen, n. -s pl. ſ. sg. Foretagende; Forſlag, Anſlag, n., Beſlutning, ſ.

Vornehmheit, f. ub. pl. Fornemhed, c.

Vornehmigkeit, f. ſ. Vornehmheit.

Vornehmlich, av. fornemmeligen, iſær, i Særdeleshed.

Vornehmthun, n. -s ub. pl. Fornemladen, c.

Vorpfeifen, v. i. a. Eim. etw., pibe, fleite En Noget fore.

Vorplatz, m. -es -ätze, Pladſen foran.

Vorplaudern, v. a. Eim. etw., foreſladdre.

Vorpoſten, m. -s pl. ſ. sg. Forpoſt, c.

Vorpredigen, v. a. prædike for En (at han kan høre det; iſær fig. Eim. etw., foreprædike, gjøre begribeligt med mange Ord.

Vorragen, ſ. Serv-.

Vorrang, m. -es ub. pl. Forrang, c. (for en Anden).

Vorrath, m. -es -äthe, Forraad, n.; ein - an el. von etw.; -räthig, aj. i Forraad; -shaus, n. -es -äuſer, Forraadshuus, Magaſin, n.; -skammer, ſ. -n, Forraadskammer, n.

Vorrechnen, v. a. regne for En (for at lære ham det); Eim. etw., opregne ſtykkevis og ſammentælle.

Vorrecht, n. -es -e, Fortret, c. (fremfor Andre); Fortrin, n., Fyhed, c.

Vorrede, f. -n, Fortale, c.; (blot undert. d. Æ. og ub. pl.) Andres Tale om en Ting, før den ſkeer; -n, v. 1) n. m. h. d. Æ. Eim., tale for En, tale forſt; tale, for at lære en Anden at tale. 2) a. Eim. etw., foreſnakke; -dner, m. -s pl. ſ. sg. Foreſnakker, c.; Forfatteren til en Fortale i en Bog; En, ſom fremſiger en Prolog; Prologus, c.

Vorreiben, v. i. a. Eim. etw., rive for En (for at lære ham det); ſich Eim. etw., rive forud (for ſiden at ſpare Umagen): der Maler reibt ſich die Farben vor; fig. Eim. etw., rive i Næſen; bebreide.

Vorreichen, v. 1) a. d. Æ. række frem. 2) n. m. h. rage ſtrem (foran eller forneden).

Vorreihen, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Forhands, c. ub. pl.; de forbandſende Perſoner, det forſte Par.

Vorreißen, v. i. a. Eim. etw., ridſe, tegne fore; gjøre de forſte Omrids til en Figur, anlægge.

Vorreiten, v. i. 1) u. m. f. ride fremad; Eim., ride foran; Eim., overtræffe, komme forud ved Ridning; Eim., ride fore (for at lære ham). 2) a. Eim. ein Pferd, ride en Hest for En, for at han kan bedømme dens Gang; -ter, m. -e pl. f. sg. Forrider, Rideknegt, c.

Vorrennen, v. i. u. m. f. d. T. løbe, rende frem; Eim., komme foran i Løbet.

Vorrichten, v. a. d. T. eine S., stille tilrette; lægge ilave; forberede; bemme forud; -tung, f. -en, Indretning i Forveien, forudgaaende Foranstaltning.

Vorritt, m. -es -e, Forriden, c.

Vorrücken, v. 1) u. m. f. rykke frem. 2) a. bringe ved et Ryk fremad; rykke fore; rykke frem for: den Tisch - (for en Aabning); fig. Eim. etw., forekaste, kaste i Næsen, bebreide; -ckung, f. -en, Fremrykning; Forekastelse, Bebreidelse.

Vorrufen, v. i. a. d. T. fremkalde.

Vorsaal, m. -es -säle, (Dim. -sälchen. n. -s pl. f. sg.) (n. St.) Forsal, c.

Vorsabbath, m. -es -e, f. Rüsttag.

Vorsagen, v. a. Eim. etw., sige fore: for at han kan lære at sige det efter; for at han kan høre det, og tage Beslutning derefter. [ger, c.

Vorsänger, m. -s pl. f. sg. Forsan-

Vorsatz, m. -es -ätze, Forsæt, n.; (i Biergv.) Opheining fra den horizontale Linie; Trin, n.; (hos nogle Sprogkrere) Tilføining af et Bogstav el. en Stavelse fortil i Ordet.

Vorsätzlich, aj. forsætlig; -keit, f. ub. pl. F-hed, c.

Vorschein, m. -es ub. pl. blot i de Talem. zum -e kommen, komme tilsyne; og zum -e bringen, bringe for Dagen, gjøre synlig; -en, v. n. m. h. fig. stinne frem: das Unterfutter scheint unter dem Oberzeuge ꝛc. vor; f. Vorleuchten.

Vorschicken, v. a. d. T. skikke frem, skikke forud.

Vorschieben, v. i. a. skyde frem; skyde fore, sætte -, skubde -; -ber, m. -s pl. f. sg. (i nogle Tilfælde) en Ring, som skydes fore, f. Ex. en Vinduesslem, der skydes op og ned; Dorskud, n.

Vorschießen, v. i. 1) u. m. f. skyde sig frem; undert. fig. rage vidt frem; (sjeld.) hurtig fremkomme; falde pludseligen for Noget. 2) u. m. h. Eim., skyde fore: skyde forend han; skyde nærmere til Maalet; for at lære ham; overgaae i at skyde. 2) a. skyde (sætte) hurtig fore; (paa Klædningsstykker) ein Gebräme, kaste, sætte foran; Eim. Geld, tælle til el. fore i Kast; især fig. forskyde, forstrække.

Vorschiffen, f. Vorsegeln.

Vorschimmern, v. n. m. h. glimre, blinke frem.

Vorschlag, m. -es -äge, Forslag, n., det, som slaaes for; (blot som Konstord i mange Tilfælde, f. Ex. i Musiken); (sjeld. og ub. pl.) Forslagen, c., første Slag; fig. Forslag, n., Proposition, c.; -en, v. i. 1) u. m. h. slaae frem; (om Jagthunde) gjøe for tidlig, før de see Vildtet; (i Biergv.) give et Tegn ved Slagen. 2) a. slaae i Ens Nærværelse, (for at han kan høre det el. efterligne det); slaae frem; slaae til den forreste Deel, fortil; slaae for det Løse (især hos Læderarbeidere); nagle fore: ein Brett -en (for en Aabning); fig. (ved Salg af Varer) forlange mere, end man vil sælge dem for, for at kunne lade afprutte; fig. Eim. etw., foreslaae, proponere.

Vorschleppen, v. a. d. T. slæbe frem.

Vorschmack, m. -es ub. pl. Forsmag, c.

Vorschmecken, v. 1) u. m. h. smages fremfor det Øvrige. 2) a. (forældr.) have Forsmag, smage forud.

Vorschneidemesser, n. -s pl. f. sg. Forskæreknib, c.

Vorschneiden, v. i. 1) u. m. h. Eim., skære fore: skære foran, forrest; især om Høstfolk, meie forrest; skære i Ens Nærværelse (for at lære ham det, el. give ham et Begreb derom). 2) a. skære for: die Speisen; -der, m. -s pl. f. sg. Forskærer, c.

Vorschnell, aj. for hastig, meget overilet; -igkeit, f. ub. pl. Overilethed, c.

Vorschnitt, m. -es ub. pl. Rettighed til i Høsten at begynde Afmeiningen.

Vorschreiben, v. i. a. skrive foran; einem Rinde etw., skrive fore; fig. Eim., foreskrive.

Vorschreien, v. i. a. og u. m. h. Eim. etw., skrige fore (at En kan høre det, el. ogsaa skrige det efter); Eim., skrige skærkere; skrige frem, høiest blandt flere Skrigende.

Vorschreiten, v. i. u. m. f. skride fremad; Eim., komme foran ved Fremskriden.

Vorschrift, f. -en, Forskrift, c.; -lich, -mäßig, aj. efter Forskriften; som Forskrift.

Vorschritt, m. -es -e, Fremskridt, n.

Vorschub, m. -es ub. pl. Skyden, Skubden frem; (i nogle Spil) Forslag, Forskud, Forskub, n.; Hjelp, Understøttelse, c., Forskud, n.; især fig.: Eim. - thun.

-Vorschuß, m. -sses -üsse, Forskud, n.; det, som skydes for; -weise, av. forskudsvis.

Vorschützen, v. a. skøse fore; især Foder for Øvrigt.

Vorschützen, v. a. opfore som Børn for sig; især fig. skyde Skylden paa; d. T. foregive, indvende.

Vorschwatzen, v. a. Eim. etw., foreskadre. [svære fore.

Vorschweben, v. u. m. h. Eim.,

Vorschwimmen, v. n. m. s. Eim., komme forud ved at svømme; foreſvømme (for at lære ham det).

Vorschwören, v. i. a. og n. m. h. Eim. etw., sværge, saa En herer det, sværge En til; Eim. so und so viel Gläſer –, drikke ham dem til, paa det at han skal drikke lige saa mange.

Vorſegeln, v. n. m. s. ſeile fremad; Eim., ſeile for (at han kan lære det); komme foran ved at ſeile.

Vorſehen, v. i. 1) a. (kun ſjeld. og d. Æ.) forudſee. 2) n. m. h. ſich, ſee ſig fore, tage Vare; (foræld.) einem Dinge, forudſee og beſtemme alle mulige Forandringer ved en Ting; -hung, f. ub. pl. Forudſeen, c.; iſær: Forſynet (det guddommelige).

Vorſetzen, v. a. ſætte for, – fore: einen Laden, Skud (for Vinduerne), Eim. zu eſſen, zu trinken –; d. Æ. ſætte foran; fig. anbetroe Opſyn over Noget, ſætte over, beſtikke; foreſætte; ſich, foreſætte ſig; -gſenſter, n. -s pl. ſ. sg. Forſætsvindue, n.; -glich, aj. forſætlig; -glichkeit, f. ub. pl. Forſætlighed, c.; -gen, n. -s pl. ſ. sg. ogſaa -gung, f. -en, Sætten fore, Foreſætning, c.

Vorſeyn, v. i. n. m. ſ. være forud; være fore; forhandles; da ſey Gott vor, derfor bevare os Gud.

Vorſicht, f. ub. pl. Forſigtighed, c.; (digter.) Guds Forſyn, n.; -ig, aj. forſigtig, varſom; -igkeit, ub. pl. Forſigtighed, Varſomhed, c. [ſynge.

Vorſingen, v. i. a. Eim. etw., fore-

Vorſitz, m. -es ub. pl. Forſæde, øverſte Sæde, n.; den – haben, præſidere, være Præſes; -en, v. i. n. m. h. have Forſæde, præſidere; (ſjeld.) have Sæde, Rang foran; -er, m. -s pl. ſ. sg. Præſes, Præſidept, c.

Vorſommer, m. -s pl. ſ. sg. (undert.) Foraar, n.; den tidlige Sommer.

Vorſorge, f. ub. pl. foregaaende Omſorg, Omhyggelighed, c.

Vorſpann, 1) m. -es ub. pl. Forſpænd, n. 2) f. ub. pl. Hoveri, n.; -en, v. a. die Pferde, ſpænde for; Eim., give Forſpænd; -pferd, n. -es -e, Forſpændsheſt, c.; -en, n. -s ub. pl. Forſpænden, c.; -ung, f. -en, Forſpændelſe, c.

Vorſparen, v. a. ſpare for Fremtiden.

Vorſpiegeln, v. a. Eim. etw., indbilde, binde paa Nermet, blænde med Noget; -lung, f. ub. pl. I-iſe, falſk Foreſtilling.

Vorſpiel, n. -es -e, Forſpil, n.; -en, v. a. Eim. etw., foreſpille (for at han kan høre det, el. lære at ſpille det efter); fig. (undert.) for vorſpiegeln.

Vorſpitzen, v. a. tilſpidſe, gjøre ſpids fortil.

Vorſprache, f. ſ. Fürſ-.

Vorſprechen, v. i. 1) a. Eim. etw., ſige fore (for at han kan ſige det efter). 2) n. m. h. høres for lydt over de andre; iſær om en Orgelpibe; bei Eim. –, beſege, ſee ind til; fig. (hos Materne) grine igjennem: die Farbe ſpricht vor.

Vorſpringen, v. i. n. 1) m. h. Eim., ſpringe fore (at han kan ſee det, el. ogſaa lære at ſpringe efter). 2) m. ſ. Eim., komme foran ved at ſpringe; ſpringe frem; iſær fig. rage frem.

Vorſprung, m. -es -ünge, Forſpring, n.; iſær fig. einen – vor Eim. haben; det, ſom ſpringer frem (i nogle Tilfælde) f. Ex. ved Deſtillering det førſte, ſom gaaer over.

Vorſpucken, v. n. m. h. d. Æ. forevarsle, varsle forud.

Vorſtadt, f. -ädte, Forſtad, c.; -ſtädter, m. -s pl. ſ. sg. d. Æ. Forſtads Beboer, c.

Vorſtand, m. -es -ände, perſonligt Mode for Retten; Caution, Sikkerhed, c. (for anbetroet fremmed Eiendom).

Vorſtänder, m. -s pl. ſ. sg. (i Skovv.) ungt Træ, ſom ved den anden Hugning er bleven ſtaaende, for at voxe til.

Vorſtechen, v. i. 1) n. m. h. ſtikke frem, tage ſig ud fremfor andet; ſtikke frem, rage –. 2) a. ſtikke fore, ſtikke Huller med et ſpidſt Redſkab; -chung, f. -en, Fremſtikning, c.

Vorſtecken, v. a. ſtikke, ſætte fore.

Vorſtecker, m. -s pl. ſ. sg. d. Æ. Stikke, c., en Ting, ſom ſtikkes for en anden, for at den f. Ex. ikke ſkal falde af.

Vorſtehen, v. i. n. 1) m. h. ſtaae frem, rage frem. 2) m. ſ. ſtaae fore, ſtaae foran; iſær fig. (m. ſ. og h.) mede perſonlig for Retten; d. Æ. es ſteht mir vor, det børes mig fort, jeg anet; einem Dinge, foreſtaae, have Opſyn med; -her, m. -s pl. ſ. sg. (-inn, f. -en) Forſtander, (-ſte); ogſaa: Kirkeværge, c.

Vorſtellen, v. a. ſtille frem, ſtille for; einen Stuhl; fig. fremſtille, foreſtille: Einen dem Könige; auf der Bühne den König; Eim. etw.; das kann ich mir leicht –; ſich etw.; -ilbar, aj. foreſtillelig; -lig, av. blot med mechen, foreſtille, gjøre anſkuelig, begribelig; -lung, f. 1) ub. pl. Fremſtilling, Fremſtillelſe, c. 2) pl. -en, Foreſtilling, c.; Idee, Tanke, c.; -lungskraft, f. ub. pl. Foreſtillingskraft, c.; -lungsvermögen, n. -s pl. ub. sg. Foreſtillingsevne, c.

Vorſtopfen, v. a. ſtoppe for, – fore.

Vorſtoß, m. -es -öße, Det, der ſtøder frem; iſær en fremragende Deel, og Fremragningen ſelv (i nogle Tilfælde);

-en, v. i. 1) n. m. ſ. (undert.) rage frem; (m. St.) mede uformodet, ſtede paa, træffe. 2) a. ſtede frem.

Vorſtrecken, v. a. d. T. ſtrække frem, - forud; Eim. etw., forſtrække, laane; -ckung, f. ud. pl. Strakten frem, - forud, Forſtrækning, c., Laan, n.

Vorſtreichen, v. i. a. ſtryge frem; in einem Buche ꝛc. -, bemærke ved at ſætte en Streg foran; -chung, f. -en, Fremſtrygning, c.

Vorſtreuen, v. a. ſtree fore.

Vorſtricken, v. a. einen Strumpf, ſtrikke ny fortil, ſætte Fod el. Taa i en Strompe.

Vorſuchen, v. 1) a. d. T. ſoge frem. 2) n. m. h. (Jagtſp.) gaae med Stöverhunden ved en Skov, for at ſee, hvad Slags Vildt der har været i Marken. I denne Bem. ogſaa die Vorſuche.

Vortanzen, v. n. m. h. dandſe forreſt, dandſe forſt; Eim., foredandſe (for at lære ham det); Eim., overgaae i at dandſe; -tänzer, m. -s pl. ſ. sg. Fordandſer, c.

Vortheil, m. -s -e, den forreſte Deel; (ogſaa n.); den forud bekomne Deel; (blot fig.) Fordeel, Nytte, Gavn, Profit, c.; -en, v. 1) a. dele og lægge for; dele for en Anden. 2) n. m. h. bringe Fordeel, være betænkt paa ſin Fordeel, drage Fordeel af; -haft, aj. fordeelagtig, nyttig, beleilig; ſegende ſin Fordeel; vulg. egennyttig, intereſſeret; -ig, aj. ſ. -haft; ſegende ſin Fordeel, være betænkt derpaa; ogſaa -iſch.

Vorthun, v. i. a. d. T. tage, hænge, brede, ſlaae, ſkyde ꝛc. for el. fore; ſich -, bedre ſig hervor thun.

Vortrab, m. -es ud. pl. Fortrop, Forleber, c.; iſær Fortropper; -en, v. n. m. ſ. Eim., trave forbi, ride forbi i Trav; trave fore (for at lære En det).

Vortrag, m. -es -äge, Foredrag, n.; mundtlig Underretning, c.; Forſlag, Referat, n.; -en, v. i. a. drage, bære foran; bringe fore: (foræld. om Mad) ſætte fore; Eim. etw., foredrage; -s gung, f. ud. pl. Dragen, Bæren foran, c.

Vortrefflich, aj. fortræffelig, ypperlig, i høi Grad fortrinlig; -keit, f. -en, F-hed, Y-hed, c.

Vortreiben, v. i. a. drive frem: ſich das Vieh - laſſen, lade drive frem for ſig, for at beſigte det.

Vortreten, v. i. a. træde frem; træde for el. fore: Eim., gaae langſomt foran; (undert.) gaae foran el. over En i Rangen.

Vortrieb, m. -es el. Vortrifft, ſ. ub. pl. Vortriften.

Vortrinken, v. i. a. og n. m. h. Eim., drikke fore (for at han kan lære at drikke efter); d. T. overgaae i at drikke.

Vortritt, m. -es ub. pl. (kun undert.) Fortrin, n., Rang, c.

Vortrupp, m. -es -e, Fortrop, c.; blot pl. Fortropper; Avantgarde, c.

Vorüben, v. a. (ſjeld.) øve forud, - i Forveien; -bung, f. -en, Forudøvelſe, c.

Vorüber, av. forbi, over, omme; -gehend, aj. forbigaaende.

Vorurtheil, n. -es -e, Fordom, forudfattet Mening, c.; -frei, -los, aj. fordomsfri; -voll, aj. fordomsfuld.

Vorwägen, v. a. d. T. Eim. etw., veie fore (for at overbeviſe ham om Vægtens Rigtighed, el. ogſaa lære ham at veie efter).

Vorwalten, v. n. m. h. (Sydt.) ſtikke frem, yttre ſig fortrinlig ved overlegen Kraft, være kjendelig.

Vorwand, 1) f. -ände, Forvæg, Formuur, c. 2) m. -es pl. (ſjeld.) -ände, Forevending, Undſkyldning, c., Paaſkud, n. [dert.) forover, fortil.

Vorwärts, av. frem, fremad; (un-

Vorwaſchen, v. a. Eim., vaſke fore, (at han kan ſee det, el. lære at vaſke); ſig. Eim. etw., (foragt.) foreſladdre.

Vorweg, av. d. T. forud, foran, i Forveien; etw. - - nehmen, anticipere.

Vorweinen, v. a. og n. m. h. Eim., græde fore, græde i Ens Nærværelſe, for at rære ham.

Vorweiſen, v. i. a. fremviſe, fore-, op-; -iſer, m. -s pl. ſ. sg. Foreviſer, c.; -ſung, f. -en, Forevisning, c.

Vorwelt, f. ub. pl. Forverdenen, de Mſter., ſom have levet længe før os.

Vorwenden, v. rgl. og i. a. vende den forreſte Side frem; ſig. forevende, foregive, ſkyde Skylden paa, anføre til Undſkyldning; -dung, f. -en, Forevending, Udflugt, c.

Vorwerfen, v. i. a. kaſte for el. fore: dem Hunde einen Knochen; ſig. Eim. etw., forekaſte, bebreide, lade høre.

Vorwerk, n. -es -e, Ladegaard, Parcel-, Avls-, c.; Udenværk, n. (ved en Fæſtning).

Vorwiegen, v. i. 1) a. ſ. Vorwägen. 2) n. m. h. veie mere end.

Vorwimmern, v. a. og n. m. h. ſukke og klage i Ens Nærværelſe, for at han kan høre det. [Vorwimmern.

Vorwinſeln, v. a. og n. m. h. ſ.

Vorwiſſen, n. -s ub. pl. Vidende, Fore-, n.

Vorwitz, m. -es ub. pl. ſkadelig, utidig Nysgjerrighed, c.; Nyfigenhed, c.; -ig, aj. utidigerrig nysgjerrig; nyfigen.

Vorwort, n. -es -örter, Forord, n., Fortale, c.; (i Sproglæren) Forord, n., Præpoſition, c.; urigtigt for: Fürſprache, Fürwort.

Vorwurf, m. -es -ürfe, Forekaſtelſe, Bebreidelſe, c.; (af Nogle) Gjenſtand, c., Object, Stof, n.; (Jagtſp.) Aadſel, n., Lokkemad, c. (ſom lægges for Vildtet),

Vorzählen, v. a. Eim. etw., tælle fore (at han kan see Summens Rigtighed, el. ogsaa (undert.) lære at tælle efter).

Vorzeichen, n. -s pl. s. sg. forvarslende Tegn, Forvarsel, Omen, n.

Vorzeichnen, v. a. Eim. etw., foretegne; betegne, afmærke forelebigen; -chnung, f. -en, Fortegning, c.; (i Musiken) Fortegn, n., Regle, c.

Vorzeige, f. ub. pl. Forevisning, c.; -n, v. a. forevise, frem-; -r, m. -s pl. s. sg. Forevieer, Frem-, c.; -gung, f. -en, Forevisning, Frem-, c.

Vorzeit, f. ub. pl. Fortid, c.; -en, av. fordum, i forrige Tider; rigtigere vor Zeiten; -ig, aj. tidlig moden.

Vorziehen, v. i. 1) a. trække frem; trække for: den Vorhang; fig. foretrække: seinen Brüder allen andern -. 2) n. m. s. drage forud.

Vorzimmer, n. -s pl. s. sg. Forværelse, n.

Vorzug, m. -es -üge, Fortrin, n.; (i Skak) det første Træk.

Vorzüglich, 1) aj. som har Fortrin fremfor Andre; fortrinlig. 2) av. fortrinligen, fornemmeligen, især, helynderligen; -keit, f. -en, Fortrinlighed, c.

Votiren, v. n. m. h. votere.

Votum, n. -s pl. Vota, Votum, n., Valgstemme, c.

Vulkan, m. -s -e, Vulkan, c.; -isch, aj. vulkansk.

W.

W, en Consonant; det tre og tyvende Bogstav i A B C.

Waare, f. -n, Vare, Handels-, c.; -nlager, n. -s pl. s. sg. Varelager, -oplag, n. [kage i en Bikube.

Wabe, f. -n, (n. St.) Voxstive, Voxkage i en Bikube.

Wach, av. (sjeld. aj.) vaagen, aavaagen.

Wach-feuer, n. -s pl. s. sg. Vagtild, c.; -frei, aj. vagtfri; -freiheit, f. ub. pl. Vagtfrihed, c.; -frau, f. -en, Vaagekone, c.; -geld, n. -es -er, Vagtpenge; Vaagepenge; -habend, aj. b. T. vagthavende; -halter, m. -s pl. s. sg. s. Wächter; Varsten (en Fiirboen i Ost- og Vestindien); -haus, n. -es -äuser, Vagthuus, n.; -meister, m. -s pl. s. sg. Vagtmester, c.; -parade, f. -n, Vagtparade, c.; -sam, aj. aarvaagen; især fig. som har ugfrubt Omsorg for Noget; -samkeit, f. ub. pl. Aarvaagenhed, c.; -schiff, n. -es -e, Vagtskib, n.; -schreiber, m. -s pl. s. sg. Vagtskriver, c.; -stube, f. -n, Vagtstue, c.; -sucht, f. ub. pl. Vaagesyge, c.; -thurm, m. -es -ürme, Vagthaarn, n.; (undert.) Varetaarn, n.

Wache, f. -n, Vagt, c.; Vagthuus, n.

Wächeln, v. (n. St.) 1) a. viste. 2) n. m. h. sættes i en mildt viftende Bevægelse: die Stube wächelt vor Sitze.

Wachen, v. n. m. h. vaage: bei Eim.; die ganze Nacht; fig. für etw., bare ugfrubt Omsorg for.

Wachholder, m. -s pl. (om flere Slags) som sg. Enebær, n. Deraf der -baum, die -beere, das -öl, der -strauch, Enebærtræ, Enebær, -olie, -buft.

Wachs, 1) n. -es pl. (om flere Slags) -e, Vox, n. 2) m. -es ub. pl. (forælb.) Vært, c.

Wachs-bild, n. -es -er, Voxbillede, n.; -bleiche, f. -n, Voxbleg, c.; Voxblegeri, n.; -bleicher, m. -s pl. s. sg. Voxbleger, c.; -farbe, f. -n, Voxfarve, c. (Voxets gule Farve; en af Vox tillavet Farve); -farbig, aj. voxfarvet, guul som Vox; -flecken, m. -s pl. s. sg. Voxplet, c.; -gelb, aj. guul som Vox; -handel, m. -s ub. pl. Voxhandel, c.; -leinwand, f. ub. pl. Voxdug, n.; -licht, n. -es -er, Voxlys, n.; -scheibe, f. -n, Voxstive, c.; -stock, m. -es -öcke, Voxstabel, c.; fig. vulg. et Fjog, et enfoldigt Mske.; -tafel, f. -n, Voxstive, Voxkage; Voxtavle, c. (hvorpaa i ældre Tider blev skrevet); -taffet, m. -s -e, Voxtaft, n.; -tuch, n. -es -ücher, (Nordt.) Voxdug, n.; -winde, f. -n, et Navn paa de udpressede Voxstiver; -zieher, m. -s pl. s. sg. Voxstabelmager, c.

Wachsen, v. i. n. m. s. voxe; fig. an einer S., voxe, tiltage; Eim. gewachsen seyn, være voxen (lig i Indsigter, Styrke, Mod ɔc.); einer S. gewseyn, have fornoden Duelighed dertil.

Wächsern, aj. Vox-, af Vox.

Wachsthum, m. (undert. n.) -es ub. pl. Vært, c. [thurm, s. Wach-.

Wacht-haus, -meister, -schiff, -

Wachtel, f. -n, Vagtel, c. (Fugl); -fang, m. -es ub. pl. W-fangst, c.; -fänger, m. -s pl. s. sg. W-fanger, c.; -hund, m. -es -e, W-hund, c.; -könig, m. -es -e, W-konge, c.; -pfeife, f. -n, W-pibe, W-fløite, c.

Wächter, m. -s pl. s. sg. Vægter, c.

Wachtmeister, m. -s pl. ſ. sg. (forældr.) Vagtmeſter, c.
Wacke, ſ. -n, ſ. Wake.
Wackelhaft, aj. og
Wackelig, aj. vaklende, uſtadig.
Wackeln, v. n. m. b. vakle; fig. b. T. gaae vrikkende, tumle; rokke: mit etw.
Wacker, 1) aj. vakkér, flink, brav, raſk til ſin Beſtilling. 2) av. dygtigen, tilgavns, meget; (forældr.) vagen, aar-.
Waddick, f. ub. pl. (Nordt.) Melkevalde, c.
Wade, ſ. -n, (Dim. b. T. -ädchen, n. -s pl. ſ. sg.) Læg, c.
Waden, v. ſ. Waten.
Waffe, f. iſær pl. -n, Vaaben, n.; fig. (hos mange Haandv.) Redſkab, Værktøi, n.
Waffel, f. -n, Vaffel, c. (et Slags Kage); -eiſen, n. -s pl. ſ. sg. Vaffeljern, n.; -kuchen, m. -s pl. ſ. sg. Vaffel, c. (Kage).
Waffen-bruder, m. -s -üder, Vaabenbroder, c.; -fähig, aj. ſom kan føre Vaaben; -glück, n. -es ub. pl. Vaabenlykke, Krigs-, c.; -hammer, m. -s pl. ſ. sg. Vaabenfabrik, c.; -kammer, f. -n, Ruſtkammer, n.; -platz, m. -es -ätze, Vaabenplads, c.; -ſchmied, m. -s -e, Opſynsmand ved en Vaabenfabrik; Vaabenſmed, Bøſſeſmed, c.; (m. St.) Grovſmed, c.; -ſtillſtand, m. -es -ände, Vaabenſtilſtand, c.; -tanz, m. -es -änze, Vaabendands, c.; -träger, m. -s pl. ſ. sg. Vaabendrager, c.; -übung, f. -en, Vaabenevelſe, c.
Waffnen, v. a. væbne, be-, brufte.
Wagamt, n. -es -ämter, Veierbod, c.
Wägbar, aj. veielig.
Wage, f. -n, Ligevægt, c.; ub. pl. f. Ex. d. T. einander die - halten, holde hinanden Stang; Vægt, Vægtſkaal, c.; fig. Veierbod, c.; Stedet, hvor der holdes offentlig Vægt; den omtrking et Middelpunkt bevægelige Tværſtang; iſær Vognhammel, c.; en beſtemt Vægt, iſær paa Jern, men ſom er forſkjellig efter de forſkjellige Steder (fra 44 til 165 Pund); vulg. Vove, c., Vovespil, n.
Wage-balken, m. -s pl. ſ. sg. Vægtbjælke, c.; -geld (Wäge-), n. -es -er, Veierpenge; -gerecht, n. ſ. -kloben; -hals, m. -es -e, Vovethals, c.; -halſig, aj. ſom en Vovethals; halsbrækkende; -kloben, m. -s pl. ſ. sg. den togrenede Deel af en Vægt, hvori Tungen bevæger ſig; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Veiermeſter, c.; -recht, aj. vandret, horizontal; -ſchale, f. -n, Vægtſkaal, c.; -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Veiſedbel, c.; -zunge, f. -n, Vægttunge, c.
Wägegeld, n. ſ. Wage-.
Wagen, m. -s pl. ſ. sg. ofte ogſaa Wägen, Vogn, c.
Wagen, v. a. vove: udſætte ſig for den Fare at tabe: ſein Leben; forſøge: eine Bitte; ofte: fordriſte ſig til; friſch gewagt iſt halb gewonnen, driſtig vovet, halvt er vundet; friſt Mod er halv Æring; - gewinnt, - verliert, hvo intet vover, intet vinder.
Wägen, v. rgl. og i. a. og n. veie, ſøge at udfinde et Legems Tyngde; ſege at beſtemme den horizontale Flades Afvigelſer ved Vaterpas; fig. veie, over-, nøie udforſte.
Wagen-achſe, f. -n, Vognaxel, c.; -baum, m. -es -äume, Bommen (paa en Vogn); -burg, f. ub. pl. Vognborg, c., Forſtandsning af Vogne; -deichſel, f. -n, Vognſtang, c.; -flechte, f. -n, Kurvefading, c.; -geleiſe, n. -s pl. ſ. sg. Hjulſpor, n.; -halter, m. -s pl. ſ. sg. (ved Hoffer) en Stalbbetjent, ſom har Opſyn med Stadsvognene; -haus, n. -es -äuſer, Vognhuus, -ſkuur, n.; -leiſe, f. -n, Hjulſpor, n.; -leiſte, f. -n, Vognkjep, c.; -leite, f. -n, Vognhaver med Spoler i; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Vognmager, Hjulmand, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Vognmeſter, c., En, der har Opſyn med ſlere beſæſede Vogne; iſær Poſtfører, c.; -rad, n. -es -äder, Vognhjul, n.; -remiſe, f. -n, Vognremiſe, c.; -rennen, n. -s pl. ſ. sg. Veddekjørſel, c.; -ſchauer, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Vognſkuur, n.; -ſchmiere, f. -n, Vognſmørelſe, c.; -ſchoppen, m. -s pl. ſ. sg. Vognſkuur, n.
Wäger, m. -s pl. ſ. sg. Veier, c., en Perſon, ſom veier.
Waghals, m. ſ. Wage-.
Waglich, aj. vovelig, farlig; -keit, f. -en, W-hed, F-hed, c.
Wagner, m. -s pl. ſ. sg. Vognmager, Hjulmand, c.
Wagniß, n. -ſſes ub. pl. Vove, Voven, c., Vovespil, Vovethykke, n.
Wahl, f. -en, Valg, n.; ſ. Wall.
Wahl-capitulation, f. -en, viſe Betingelſer, hvortil en Valgt maa forbinde ſig; Valgcapitulation, c.; -fähig, aj. valgberettiget, i Stand til at vælge, og iſær at blive valgt; -fähigkeit, f. ub. pl. Valgrettighed, c.; -fürſt, m. -en -en, Valgfyrſte, c.; -kind, n. -es -er, et adopteret Barn; -platz, m. -es -ätze, Valgſted, n. (hvor et Valg foretages); Valplads, c.; -recht, n. -es -e, Valgret, c.; -reich, n. -es -e, Valgrige, n.; -ſpruch, m. -es -üche, Valgſprog, Symbolum, n.; -ſtadt, f. -ädte, Valgſtad, c.; -ſtatt, f. -ätte, Valgſted, n. (hvor et Valg foretages); Valplads, c.; -ſtimme, f. -n, Valgſtemme, c.; -tag, m. -es -e, Valgdag, c.; -verſammlung, f. -en, Valgforſamling, c.; -verwandt-

schaft, f. Valgslægtskab, n.; (i Thym.) den Legemernes Forbindelse, ved hvilken et treble Stof saaledes forener sig med det ene af to for forbundne Legemer, at det andet nødes til at adskille sig derfra; -zettel, m. -s pl. f. sg. Valgseddel, c.

Wählen, v. a. vælge: einen König; ogsaa: udvælge, udsøge, udkaare.

Wähler, m. -s pl. f. sg. Vælger, c.

Wählig, aj. (Nordt.) vælig, munter, levende, frodig.

Wahn, aj. foræld. og endnu blot i nogle Sammensf. tom, ledig; fraværende, manglende; taabelig, urimelig; feilfuld, som har Mangel.

Wahn, m. -es ud. pl. (foræld.) Mening, Formodning, c. (nu) vrang Indbildning, Skuffelse, c., Blændværk, n.; ugrundet, urigtig, falsk Mening, c. Saaledes i adskillige Sammensf.: -begriff, -bild, -ehre, -gedanke, -glaube, -gut, -hoffnung, -korn, (gold), -schluß ꝛc., falsk, urigtigt Begreb ꝛc.

Wahn-bett, n. -es -e, (Jagtsp.) et af Hjorten forladt Leie; -kante, f. -n, Vankant (urigtigt Vandkant) c. (paa Bræder og Tømmer); -kantig, aj. vankantet, som har Vankant; -macht, f. ud. pl. Vanmagt, c.; -müthig, aj. modløs, mismodig; f. -sinnig; -sinn, m. -es ud. pl. Vanvittighed, Aandssvaghed, c.; -sinnig, aj. vanvittig, aandssvag; b. T. urimelig, naragtig; -witzig, aj. vanvittig, aandssvag.

Wähnen, v. n. m. h. indbilde sig; (foræld.) holde for, mene, troe, formene.

Wahr, av. (foræld.) for ge-, vaer.

Wahr, 1) aj. sand, ægte, uforfalsket, uforstilt. 2) av. virkeligen; især som en Forsikkring; etw. - machen, opfylde; - werden, indtræffe, gaae i Opfyldelse.

Wahr-haft, aj. sand, sandfærdig; sanddru, paalidelig; -haftig, 1) aj. f. Wahrhaft. 2) av. sandeligen, i Sandhed; ved Gud! saa Gud! (fu, fgu); -haftigkeit, f. Sandfærdighed, Sanddruhed, c.; -heit, f. 1) ud. pl. Sandhed, c. 2) pl. -en, en sand Sætning. 3) ud. pl. Sammenhængen af sande Sætninger; b. T. en ubehagelig Sandhed: Eim. die - - sagen, læse en Texten; -heitseifer, m. -s ud. pl. Sandhedslyst, c.; -heitsfreund, m. -es -e, Sandhedsven, c.; -heitsliebe, f. ud. pl. Sandhedskjærlighed, c.; -lich, av. sandeligen, visseligen, i Sandhed; -losigkeit, f. ud. pl. Skjødesløshed, Uagtsomhed, c.; -nehmen, v. i. a. eine S., blive vaer, see; eine el. einer S., iagttage, nytte, gjøre Brug af; skjelnere ere: fornemme ved Sandserne, erkjende, indsee; einer S., iagttage, for at vogte sig for; einer S., bære Omsorg for; -nehmung, f. -en, Jagttagelse, Fornemmen, c.; -sagen, v. n. m. h. d. T. Eim., spaae, sandsige; -sager, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en), Spaamand, (-qvinde), Sandsiger (-ske), c.; -sagerei, f. ud. pl. d. T. og foragt. Spaadomskonst, c., Sandsigeri, n.; -scheinlich, aj. sandsynlig, rimelig; -scheinlichkeit, f. -en, Sandsynlighed, Rimelighed, c.; -zeichen, n. -s pl. f. sg. d. T. Vartegn, Kjendetegn, n.

Wahren, v. a. (foræld.) blive vaer; (Nordt.) sich -, vogte sig, see sig for.

Währen, v. n. m. h. vare ved (især om Tiden).

Während, 1) partic. vedvarende. 2) præp. med Gen. medens, under: - des Krieges. [dehod, c.

Wahrgeld, n. -es -er, (foræld.) Mand-

Wahrung, f. ud. pl. Penges Værdie efter en vis Myntfod; f. Dauer.

Währwolf, m. -es -ölfe, Varulv, c.

Waid, m. -es ud. pl. Vaid (Plante), c.; -asche, f. ud. pl. Aske af brændt Vidunbundfald, som især bruges af -farber, m. -s pl. f. sg. Blaafarver, c., som farver med Vaid.

Waise, f. -n, fader- og moderløst Barn, n. (m. St., for at adskille Kjønnet m. -en -en el. f. -n); -nhaus, n. -es -äuser, Vaisenhuus, n.; -nkind, n. -es, mest pl. -er, -nknabe, m. -n -n og -nmädchen, n. -s pl. f. sg. Vaisenhuusbarn, n., -dreng, -pige, c.; -nmutter, f. -ütter og -nvater, m. -s -äter, Plejemoder, -fader, c. (ved et Vaisenhuus).

Waizen, m. f. Weizen.

Wake, f. -n, Navnet paa en haard Klippesteen; sædv. Wacke; (især Nordt.) Vaage, c., et Hul i Isen; bedækkind, n.; -akig, som indeholder, som bestaaer af nysnævnte haarde Steenart.

Wald, m. -es -älder, (Dim. -äldchen, n. -s pl. f. sg.) Skov, c.; wie es in den - schallt, so schallt es wieder heraus, som man raader i Skoven, faaer man Svar.

Wald-bauer, m. -s -n, Skovbonde, c. (som boer i en Skovegn); -biene, f. -n, Skovbi, c.; -bruder, m. -s -über, Skovbroder, Eremit, c.; -esel, m. -s pl. f. sg. (fjeld.) vildt Æsel, Skovæsel, n.; -gegend, f. -en, Skovegn, c.; -gott, m. -es -ötter, Skovgud, c.; -horn, n. -es -örner, Baldhorn, n.; -hornist, m. -en -en, Baldhornist, c.; -huhn, n. -es -ühner, Rype (Fugl), c.; -icht, aj. skovagtig; -ig, aj. skovrig, bevoxet med Skov; -leute, pl. ud. sg. Skovfolk (som boe i Skoven); -mann, m. -es -änner, Skovbeboer; Skovmand, et vildt Mske., som kun opholder sig i Skoven; Drang-Utang; -männchen, n. -s pl. f. sg. Ellefolk; Skovdjævel, c.;

-mensch, m. -en -en, et vildt i Skoven levende Mske.; Drang-Utang, c.; -ochs, m. -en -en, et Slags vild Dyr, c.; -teufel, m. -s pl. f. sg. Skovdjævel, Satyr, c.; -thier Art store Aber; -weg, m. -es -e, Skovvei, c.

Waldung, f. -en, Skov, Skovstrækning, c.

Walgen, walgern el. wälgern, v. a. d. T. rulle blede Legemer frem og tilbage.

Walke, f. -n, Valkning; Valkeindretning, -maskine, c.; -n, v. a. valke: Strømpe, Zeuge, Tücher, Felle; -r, m. -s pl. f. sg. Valker, c.; -rerde (Walkerde) f. -n, Valkejord, c.; ogsaa -rthon, m. -es -e; -lkmühle, f. -n, Valkemølle, c.; -lkmüller, m. -s pl. f. sg. Valkemøller, c.

Wall, m. -es, 1) pl. -älle, Vold, Skandse, c.; (i Søv.) Kyst, c.; Land, Landingssted, n.; (foræld.) enhver Forhøining af Jord. 2) pl. -e, d. T. det fogende Vands Bobler; Opkog, n. 3) pl. f. sg. (n. St.) Øl, Øel, c. (et Antal af 80 Stykker).

Wallach, m. -es 1) pl. -en (ogsaa -e, m. -n -n) en Beboer i Wallachiet. 2) pl. -e (ogsaa -en) Vallak, en gildet Hest; -en, v. a. einen Hengst, stære, gilde, gjøre til Vallak; -er, m. -s pl. f. sg. Hestegilder, c.

Wallachei, f. ub. pl. Wallachiet.

Wallbirke, f. -n, Valbirk, c.

Wallbruder, m. -s -üder, (foræld.) Pilegrim, c.

Wallen, v. n. 1) m. h. bølge, have en bølgeformig Bevægelse; bruse, flyde; das Meer wallet; das Getreide wallet auf dem Felde; das Herz wallet mir vor Freude. 2) m. f. (sjeld.) bevæges paa et flydende Legeme bølgeformig frem; vandre, gaae.

Wällen, v. a. d. T. (n. St.) give et Opkog.

Waller, m. -s pl. f. sg. (digterisk) Vandrer, Vandringsmand, Pilegrim, c.

Wallfahrt, f. -en, Valfart, Pilegrimsreise, c.; (foræld.) Reise, især Fod-; -en, v. n. m. f. gjøre Valfart, c.; -er, m. -s pl. f. sg. Pilegrim, c.

Wallfisch, m. -es -e, Hvalfisk, Hval, c.; -fang, m. -es ub. pl. Hvalfangst, Hvalfiske-, c.; -fänger, m. -s pl. f. sg. Hvalfanger, c.

Wallkeller, m. -s pl. f. sg. Voldhjelder, Casematte, c.

Wallnuß, f. -üsse, d. T. Valnød, c.; -baum, m. -es -äume, Valnøddetræ, n.; -schale, f. -n, Valnøddeskal, c.

Wallrath, m. -es ub. pl. Hvalrav, n.

Wallroß, n. -sses -sse, Hvalros, Søhest, Havhest, Rosmer, c.

Wallung, f. -en, stærk Bevægelse, c.; das Blut geräth in -, i Dyrer, i Kog.

Wallwind, m. -es -e, Fralandsvind, c. (som blæser fra Landet).

Walm, m. -es -e, (i Bygningsk.) Valm, c., et Tags el. en Hvælvings Skraaning paa den smalle Side; -dach, n. -es -ächer, skraadt Ende el. Sidetag paa en Bygning. At forsyne med et saadant Tag kaldes -en, v. a.

Walplatz, m. -es -ätze, Valplads, c.

Walpurgis, Navnet paa en Helgen i den romerske Kirke, og den samme helligede Dag, den 1ste Mai; -abend, -s nacht, Valpurgisaften ꝛc.

Wälsch, aj. blot med nogle Navne: fremmed, udenlandsk; fransk; især italiensk; ein -er Huhn, kalkunsk Høne; das kommt mir - vor, besynderligt; -korn, n. -es -örner, Mais, c.; -land, n. -es ub. pl. Vælskland, Italien.

Wälschen, v. n. m. h. samtale i et for en tredie uforstaaeligt Sprog.

Walten, v. n. m. h. mit el. in einer S. schalten und -, skalte og valte; (sjeld.) über etw., raade, regiere, herske; deraf waltet Gott, (forælb.) Gud give; (foræld.) være virksom.

Walze, f. -n, Valse (Valtse), Tromle, Rullestok, c.

Walzen, v. 1) a. tromle: den Acker; (hos Uhrmagerne), valse, give Form af en Valse; (hos Bagerne) rulle Deien sammen ved Viltningen. 2) n. m. h. fig. valse, danse en Vals.

Walzen, v. a. vælte: einen Stein; fig. die Schuld von sich auf Einen, vælte, kyde; -zung, f. -en, Væltning, c.

Walzenförmig, aj. valseformig.

Walzer; m. -s pl. f. sg. Vals, c. (en Dands); En, som valser, Valser, c.

Walzer, m. -s pl. f. sg. (undert.) d. T. Klump, c., et plumpt, tungt Legeme; ogsaa en usædvanlig stor, tyk Bog.

Wamme, f. -n, Doglæp, c., de nedhængende Kjøddele under Hagen, især paa Hornqvæg; (n. St.) Indvolden af slagtede Dyr, Kallunet med Tilbehør; (hos Feldberedere) Bugfkind, n.

Wammer, f. -n, d. T. en forvoxen Green.

Wamms, n. -es -ämmser, (Dim. Wämmschen, n. -s pl. f. sg.) Vams, Kofte, c.; Dim. das - aueklopfen, Eim. -e geben, Prygl; -en, v. a. Einen, vulg. prygle.

Wampe, f. -n, vulg. Vom; Bug, c., Underliv, n.; Doglæp, c. (paa Hornqvæg).

Wand, 1) n. -es ub. pl. (forælb.) Tøi, pavet Tøi, n. 2) f. -ände, Væg, c.; et Bjergs, en Klippes fraa Side, især naar den næsten er lodret; (i Bjergv.) den Bjergmanden modstaaende Steen el. Jord; fig. enhver Steen; (i

mange enkelte Allefælde) en lodret el. næsten lodret Flade; ofte enhver Sideflade; (paa et Skib) Vant, n.

Wands-bank, f. -änke, en op til en Væg staaende Bænk; -flechte, f. -n, guul Lav, guul Skorpemos (Plante) c.; -haken, m. -s pl. ſ. sg. en Knage, Krog paa Væggen, Tapetkrog, c.; -s-laus, f. -äuſe, Væggeluus, Sengetæge, c.; -leuchter, m. -s pl. ſ. sg. Lyſearm, Lampet, c.; -ſchraube, f. -n, Skrue i Væggen, Panelſtrue, c., -s-uhr, f. -en, Stueuhr, n.

Wandel, m. -s, 1) pl. ſ. sg. Byttehandel; blot i Forbindelſe med Handel; Handel og Vandel; (forældr.) Forandring, c.; fig. (forældr.) Mangel, Feil, c.; ligel. Straf derfor. 2) ub. pl. fig. Vandel, c., Levnet, n., Opførſel, c., Forhold, n.; (forældr.) Gaaen, Vandren, c.; -bar, aj. udeſtandig, foranderlig, omſkiftelig; brøſtfældig, ſtrøbelig; (forældr.) feilagtig, feilfuldt; (Nordt. undert.) gangbar; -barkeit, f. ub. pl. U-hed, F-hed, O-hed, B-hed, St-heb, c.; -n, v. a. og n. m. h. og ſ. gaae, vandre, reiſe; iſær fig. vandre: die Bahn der Tugend; einen Weg, eines Weges; fig. og digter. om livlose Ting, bevæge ſig let og langſomt frem; opføre ſig, indrette ſine ſædelige Handlinger; erſtatte, godtgjøre; (forældr.) forandre; handeln und -n, (forældr.) handle og tuſte; -ſtern, m. -es -e, (af Nogle) Planet, c.

Wander-buch, n. -es -ücher, Vandrebog, c. (hos Haandværksſvende); -er, m. -s pl. ſ. sg. Vandrer, Vandringsmand, c.; -jahr, n. -es -e, Vandringsaar, n. (den Tid, en Svend er forpligtet til at vandre, før han kan blive Meſter); -n, v. n. med Stedet m. ſ. uden ſamme m. h. vandre, reiſe til Fods; iſær om Haandværksſvende; -ſchaft, f. -en, Vandring, -ſtand, c.; iſær hos Haandværkerne; -mann, m. -es -änner, d. T. Vandringsmand, c.; -ſtab, m. -es -äbe, Vandringsſtav, c.; -ung, f. -en, Vandring; iſær Ub-, Folke-, c.

Wange, f. -n, Kind, c.; fig. vidſe Sidedele, ſ. Ex. Vange, c., Sideſtykke, ſom ſættes til Skibsmaſter.

Wankel, aj. (forældr.) vaklende, ikke faſt; -muth, m. -es ub. pl. Vankelmodighed, c.; -müthig, aj. vankelmodig, vægtſindet, udeſtandig; -müthigkeit, f. ub. pl. Va-hed, Væ-hed, U-hed, c.

Wanken, v. n. m. h. vanke, vakle, rokke, bevæge ſig langſomt frem og tilbage; fig. vakle: vige, bevæge ſig lidet af ſin Stilling; begynde at forandre ſig, iſær til det Værre: in der Rede -, modſige ſig ſelv, ſnakke frem og tilbage; begynde at blive udeſtemt, af anden Mening.

Wann, av. blot brugeligt i denn und -, nu og da, af og til, undertiden. Nogle Sprogforſkere afſtille dette av. fra ej. wenn, naar, derved, at de bruge wenn om en Betingelſe og wann om en Tid. I Sydt. ſtaaer det ſom av. og ej. uden Forſkjel for wenn.

Wanne, f. -n, (Dim. -änncben, n. -s pl. ſ. sg.) en aflang Balie med flad Bund til huusligt Brug; Vandtrug, n.; Kaſtekvol, Kornharpe, c. (at renſe Kornet med); fig. (undert.) Fuglenes Svingfjeder, Slagfjeder, c.

Wannen, v. a. drøſte, kaſte, renſe ved Kaſtning: das Getreide.

Wannen, av. (forældr.) endnu blot undert. von -? hvorfra?

Wannenher el. -hero, (forældr.) 1) av. hvorfra. 2) ej. derfra.

Wanſt, m. -es -änſte, Vom, Bug, c. (ſtirfeddede Dyrs, og foragt. ogſaa Mſtrs.: ſeinen - füllen).

Wanze, f. -n, Tæge, Væggeluus, c.; -zig, aj. d. T. fuld af Væggeluus.

Wappen (Wapen) n. -s pl. ſ. sg. Vaaben, Skjoldmærke, n.

Wappen-brief, m. -es -e, Vaabenbrev, -patent, n.; -buch, n. -es -ücher, Vaabenbog, c.: (hvori Vaabener ere afbildede); hvori gives Underviisning i Heraldikken); -König, m. -es -e, (n. St.) En, ſom forſtaaer Vaabenkonſten, gjør Udkaſt til Vaabener, ogſaa undert. har at underſøge de adelige Slægtregiſtere; -kunde, f. ub. pl. Kundſkab om Vaabener og deres Dele; -kunſt, f. ub. pl. Vaabenkonſt, Heraldik, c.; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Vaabenſkjærer, -ſtikker, c.

Wappnen, v. a. (ſjeld.) væbne, ruſte.

War (ich) og wäre (ich) ſ. Seyn.

Wardein, m. -es -e, Guardein. Myntprøver, c.

Warlich, ſ. Wahrlich.

Warm (-ärmer, -ärmeſt), aj. varm.

Warm-flaſche, f. -n, Varmeflaſke, c. (at varme Senge med); -pfanne, f. -n, Varmepande, c., Ildfad, Fyrfad; Varmebækken, n., Sengevarmer, c.; (i Saltv.) en Pande, hvori man leder Saltvandet forelebigen afdunſte; -ſtein, m. -es -e, Varmeſteen, c.

Wärme, f. ub. pl. Varme, c.; -s-meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Varmemaaler, c., Thermometer, n.; -n, v. a. varme, gjøre varm; -r, m. -s pl. ſ. sg. Varmer, c., en Ting til at varme med; iſær: Sengevarmer, c.; -ſtoff, m. -es -e, Varmeſtof, n.

Warnen, v. a. advare, varſkoe: Einen vor der Gefahr, vor Schaden; -rnung, f. -en, Advarſel, c.

Warte, f. -n, et høit Sted, hvorfra man kan overſee og iagttage en heel Egn; Varetaarn, n.; (forældr.) Vagt.

Opsigt, c.

Warten, v. 1) n. m. h. die, vente: vor der Thür; eine ganze Stunde; auf Linen el. etw.; ofte: eines Dinges; mit einer S., opsætte sammes Fuldbyrdelse; fig. auf Linen; (om livløse Ting) forestaae; warte, warte nur, (Trudsel) die kun! (forældr.) see; iagttage. 2) a. regte: passe: seines Amtes, eines Dinges; opvarte, pleie, sørge for: einen Kranken, einen Garten; undert. ogsaa i den høiere Skrivemaade eines Dinges.

Wärter, m. -s pl. ſ. sg. Opvarter, Oppasser, c.; -inn, f. -en, D-ske, c.

Wartfrau, f. -en, d. Z. Opvartningskone, c.

Wartgeld, n. -es -er, Vartpenge; Holdepenge, Opvartnings-.

Wartthurm, m. -es -ürmer, Varetaarn, n. [Regt, c.

Wartung, f. -en, Opvartning, Pleie, Omsorg, av. hoorfor, af hvilken Aarsag.

Warze, f. -n, (Dim. -arzchen, n. -s pl. ſ. sg.) Vorte, c.; -zig, aj. d. Z. fuld af Vorter, besat med Vorter.

Was, pron. indecl. hvad, 1) (spørgende efter meget ubestemte Ting: - ist das? - für Geld ist das? hvad Slags; ogsaa i et Udraab: o! was für eine Thorheit; d. Z. ofte for: hoorfor, hvor meget mere. 2) som, der, hvad, tilbageførende med Hensyn paa dasjenige og das: das, - du mir sagest; ligel. i Forbindelse med für; d. Z. staaer det urigtigt for etwas, noget, wie sehr, hvor meget, og so sehr, saa meget. Ofte ledsager det ogsaa en Forsikkring: - ich Ihnen sage, er ist todt, som jeg siger dem, jeg forsikrer dem. An -, aus -, durch -, für -, von - ꝛc. er urigtigt for woran, woraus, wodurch, wofür, wovon ꝛc.

Wasch-bank, f. -änke, Vasterbænk, c.; -bär, m. -en -en, Vaskebjørn, c.; -becken, n. -s pl. ſ. sg. Vaskebækken, n.; -blase, f. -n, Vasterkjedel, Destilleer-, c.; -erz, n. -es -e, vasket el. til Vaskning bestemt Ertz; -faß, n. -sses -ässer, Vasterfad, n.; -frau, f. -en, Vasterkone, c.; -geld, n. -es -er, d. Z. Vasterlon, c.; -gold, n. -es ub. pl. Vaskguld, n. (som udvaskes af Bundfald; Jordart, hvort der er Guld); -haft el. -haftig, aj. (foragt.) sladdervorn, -agtig; -haftigkeit, f. ub. pl. Sladdervornhed, -agtighed, c.; -haus, n. -es -äuser, Vasterhuus, Vaskers, n.; -junge, m. -n -n, en Dreng, som bruges ved Ertsvætten; -kessel, m. -s pl. ſ. sg. Vasterkjedel, c.; -korb, m. -es -örbe, Klædekurv, c.; -lappen, m. -s pl. ſ. sg. Karklud, c.; -leine, f. -n, Klædesnor, c. (at tørre Klæder paa); -maschine, f. -n, Vaskemaskine, c.; -wasser, n. -s ub. pl. Vaskevand, n.; -weib, n. -es -er, vulg. Vasterkjærling, c.; -werk, n. -es, 1) pl. -e, en Anstalt, hvor Erts vaskes. 2) ub. pl. vasket Erts; -zettel, m. -s pl. ſ. sg. Vaskesedel, c. (hvorpaa det til Vask leverte Tøi er opskrevet).

Wasche, f. -n, Vask, Tvæt, c.; vasket Tøi, Lintøi, n. ub. pl.; Bygningen, hvori Ertsen vaskes.

Waschen, v. i. a. og n. m. h. vaske, toe, tvætte: das Gesicht; sich die Hände; das leinene Geräth; die Erze; Bim. den Kopf, vaske, irettesætte dreit; das hat sich gewaschen, vasket sig, er tilgavns; (i Maleri) udjevne den paamalede Farve med Vand; fig. (foragt.) vaase, sudbre, pjatte, lade Munden løbe uden Eftertanke.

Wäscher, m. -s pl. ſ. sg. Vasker, Tvætter, c.; fig. (foragt.) Sludbrer, Vaaser, Sludderhæft, c.; -ei, f. -en, Slidderſladder, c.; -inn, f. -en, Vaskerkone, c.; fig. Sladdertaſſe, c.; -slohn, m. (u.) -es ub. pl. Vasterlon; c.

Wasen, m. -s pl. ſ. sg. (Nordt.) Damp, Dunſt, c.; (n. St.) Græstorv, c.; Riisknippe, n.; -meister, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Mestermand, Skarpretter, c.

Wasser, (foræld.) hvad for.

Wasser, n. -s pl. (om flere Slags, og flere Samlinger) ſ. sg. Vand, n.: ein Glas -; en Samling af Vand; See, Flod, Dam, c.; fig. Vand, n.: Taare, c.; Sved; Blod; Urin, Pis, c.; Vatring, c., vatret Udseende, n.; (ved Diamanter og Perler) den rene, Vandet ligende Glands; stille - sind tief, det stille Vand har den dybe Grund; er reicht ihm das - nicht, bærer ikke Vand (betyder intet) mod ham; er thut, als wenn er kein - trüben könnte, lader, som han ikke kunde gjøre noget Barn Fortræd; zu - werden, gaae overstyr, slaae feil.

Wasser-auge, n. -s -n, Vanddlegn paa Dict; -bad, n. -es -äder, Vandbad, n., Bad af reent Vand uden Tilsætning; (i Theol.) Daaben; -bau, m. -es ub. pl. Vandbygning, Sluse-, Dæmning, c.; -baukunſt, f. ub. pl. Konsten at bygge dette; Hydraulik, c.; -baum, m. -es -äume, Vandtræ, n., et konstigt Vandspring i Form af et Træ; Bom for en Flod; -becken, n. -s pl. ſ. sg. Vandbækken, n. (at vaske sig i); Basin, n., Vandbeholdning, c.; -behälter, m. -s pl. ſ. sg. og -behältniß, n. -sses -sse, Vandkam, Cisterne, c.; -bett, n. -es -en, Vandsamling, c.; -biene, f. -n, Vandbi, Handi, Drone, c.; -blase, f. -n, Vanddlegn, c. (paa Huden); Vanddlære, Lufthoble, c. (i Vandet); -blattern, pl. ub. sg. Vandkopper, Skoi-

de-; -blei, n. -es -e, Bliant, c.; -brei, m. -es -e, Vandgrød, c.; -bruch, m. -es -üche, Brænding, c. (i Søen); Vandbræt, n.; -damm, m. -es -æmme, Banddige, n.; -dampf, m. -es -æmpfe, Banddamp, c.; -dicht, aj. vandtæt; -eimer, m. -s pl. f. sg. Vandspand, c.; -fall, m. -es -älle, Vandfald, n., Fos, c.; -farbe, f. -n, Vandfarve, c.; Vandets Farve; ub. pl.; -farbig, aj. som ligner Vandets Farve; -faß, n. -sses -ässer, Vandfad, n., -tønde, c.; (hos Fyrværkere) et Træfar, fyldt med Fidskugler og Smærmere, som det udkaster, medens det flyder paa Vandet; -feuerwerk, n. -es -e, Vandfyrværkeri, n. (som afbrændes paa Vandet); -flache, f. -n, Vandflade, c.; -flasche, f. -n, Vandflaske, c.; -floh, m. -es -öhe, Vandloppe, c. (Insect); -fluth, f. -en, Vandflod, Oversvømmelse, c.; -frosch, m. -es -ösche, Vandfrø, Kildefrø, c.; -furche, f. -n, Vandfure, c. (paa en Ager); -galle, f. -n, en ufuldkommen Regnbue; Vandpyt, c. (paa en Ager); -gallig, aj. sumpig, morads; -gang, m. -es -änge, Vandgang, c.; -geflügel, n. -s ub. pl. Vandfugl, c.; -geschwulst, f. -ülste, Vandbyld, c.; -gewächs, n. -es -e, Vandvæxt, -plante, c.; -glas, n. -es -äser, Vandglas, n.; -graben, m. -s -äben, Vandgrav; Vandgreft, c.; -hälter, m. -s pl. f. sg. Vandkumme, Cisterne, c.; -hart, aj. (hos nogle Haandv.) vinder; ikke haardere end Læret, naar Vandet er bortdunstet; -hell, aj. klar som Vand; -höhe, f. -n, Vandheide, c.; -holen, n. -s ub. pl. Vandhenten; -holunder, m. -s pl. f. sg. Vandhyld, c.; -hose, f. -n, Vandhvirvel, c.; -huhn, n. -es -ühner, Vandhøne, Blishøne, c. (Sumpfugl); -hund, m. -es -e, Vandhund, c. (som henter det skudte Vildt op af Vandet); (i Bjergv.) en liden Pumpe, som hæver Vandet op paa Hoveddrivhjulet; -jagd, f. -en, Vandjagt, c. (hvorved Vildtet jages igj- et Vand); (Jagtsp.) Vandfugl, c.; -jungfer, f. -n, Guldsmed, c. (Insect); -käfer, m. -s pl. f. sg. Vandkalv, c. (Insect); -kanne, f. -n, Vandkande, c.; -kessel, m. -s pl. f. sg. Vandkjedel, c.; -kopf, m. -es -öpfe, et af Vand opsvulmet Hoved; -krug, m. -es -üge, Vandkrukke, c.; -kunst, f. -ünste, konstig Vanddrift; Vandspring, n.; -laus, f. ub. pl. Vandlus, c.; -leitung, f. -en, Vandledning, c.; -malerei, f. -en, Vandmaleri, n.; -mangel, m. -s ub. pl. Vandmangel, c.; -mann, m. -es -änner, Vandmand, c. (et af de 12 Himmeltegn); -mauer, f. -n, Vandmuur, c. (opført i Vandet); -maus, f. -äuse, Vandmus, c.; -melone, f. -n, Vandmelon, c.; -mühle, f. -n, Vandmølle, c.; -müller, m. -s pl. f. sg. Vandmøller, c.; -muß, n. -es -üße, Vandsuppe, -vælling, c.; -noth, f. ub. pl. Vandsnød, c.; -nuß, f. -üsse, Vandnød, Pigc.; -paß, aj. horizontal, vandret; -perle, f. -n, Vanddraabe, Glas-, c.; -pflanze, f. -n, Vandplante, c.; -platz, m. -es -äze, Vandplads, c., en dertil beqvem Plads ved en Kyst, hvor et Skib kan forsyne sig med ferst Vand; -pocken, pl. ub. sg. d. T. Vandkopper, Skoldt-; -probe, f. -n, Vandprøve, c.; -pumpe, f. -n, Vandpumpe, c.; -quelle, f. -n, Vandkilde, c., Kildevæld, n.; -rabe, m. -n -n, Storavn, Vandravn, c.; -rad, n. -es -äder, Vandhjul, n.; -rauze, f. -n, Vandrotte, c.; -recht, aj. vandret, horizontal; -recht, n. -es ub. pl. Vandrettighed, c.; -reich, aj. vandrig; -reich, n. -es ub. pl. Vandriget (betragtet som et Naturrige); -reis, n. -es -er, Vandqvist, gotd Dvist, c.; -rinne, f. -n, Vandrende, c.; -röhre, f. -n, Vandrør, n.; -schaden, m. -s -äden, Vandskade, c. (foraarsaget ved Vand); -schatz, m. -es -äze, stort Vandforraad, n. (i mange Kilsælde) Vandkumme, c.; -scheu, aj. vandskyg; -scheu, f. ub. pl. Skyg, Frygt for Vand; Vandstræt, c. (hos gale Hunde el. hos Mst., der ere bidte af dem); -schierling, m. -es -e, Vandkarntyde, c.; -schildkröte, f. -n, Vandskildpadde, c.; -schlange, f. -n, Vandslange, c.; -schlauch, m. -es -äuche, Vandlæderslaske, c.; -schnecke, f. -n, Vandsnegl, c.; -schöpfer, m. -s pl. f. sg. Vandsøser, c.; -schraube, f. -n, Vandskrue, c. (at true Vandet i Veiret med); -snoth, f. ub. pl. Vandsnød, Oversvømmelse, c.; -spiegel, m. -s pl. f. sg. Vandspeil, n., Vandets Overflade, c.; -spinne, f. -n, Vandedderkop, n.; -sprize, f. -n, Vandsprøite, c.; -stand, m. -es ub. pl. Vandets Høide i en Flod el. Sø; -ständer, m. -s pl. f. sg. Vandkam, Vanddeholdning, c.; -strahl, m. -es -e, Vandstraale, c.; -streife, f. -n, Vandstribe, c., et ikke gjennembagt Sted i Brød; -streifig, aj. vandstribet, dsbdagt; -sucht, f. ub. pl. Vattersot, c.; -süchtig, aj. vattersottig; -suppe, f. -n, Vandsuppe, c.; -thier, n. -es -e, Vanddyr, Sødyr, n.; -tonne, f. -n, Vandtønde, c.; -träger, m. -s pl. f. sg. Vanddærer, c.; -treter, m. -s pl. f. sg. En, som kan gaae opreist paa Vandet; Strandleder, c. (Fugl); -trinker, m. -s pl. f. sg. Vanddrikker, c.; -trog, m. -es -öge, Vandtrug, n.; -tropfen, m. -s pl. f. sg. Vanddraabe, c.; -uhr, f. -en, Vandur, n.; -vogel, m. -s pl. f. sg. Vandfugl, c.; -wage, f. -n, Vandvægt, c.; et Instrument til at be-

ſtemme et flydende Legemes Falden; og enhver horizontal Fladeſ Hælden; en Vægt til at beſtemme Saltvandets og andre flydende Legemers Gehalt; -s wanze, f. -n, Vandtæge, almindelig Rygſvømmer, c. (Inſect); -werk, n. -es -e, Vandværk, n., et af Vandet drevet Værk; iſær: Vandſprøjte, n.; -s zoll, m. -es -ölle, Sptold, c.; Stedet, hvor den erlægges.

Waſſericht, aj. vandagtig, ſom ligner Vand.

Waſſerig, aj. vandet, ſom indeholder meget Vand; fig. (om et Digt, en Skrivemaade) vandet, mat; -keit, f. ub. pl. V-hed, c.

Wäſſern, v. 1) a. vande, væde, befugte med Vand; die Wieſen -, ſætte under Vand; den Wein -, blande, forttynde med Vand; Fleiſch -, udvande, bløde i Vand; die Zeuge -, vatre; fig. eine Rede, ein Gedicht -, gjøre vandet (ordrigt men tankefattigt). 2) n. m. h. (Jagtſp., om Vildtet) vande, ſtaae Vandet fra ſig, piſſe; der Mund waſſert ihm, løber fuld af Vand, Tænderne løbe i Vand; han faaer Lyſt til; -rung, f. -en, Vanding, Vanden, Vatren, c.

Waten, v. n. m. ſ. vade: ira Waſſer, im Graſe. [garn.

Wathe, f. -n, Vod, n., et ſtort Ræk-

Watſack, m. -es -äcke, Vadſæk, c.

Watſchein, v. n. m. h. vulg. vralte (ſom en And).

Watte, f. -n, Vat, n. (et Slags Tøi); -ttiren, v. a. lægge Vat under, fore med Vat. [vau, c. (Plante).

Wau, m. -es ub. pl. Bau, Farve-

Webe, f. -n, Vævning, c., et Stykke Lærred af en vis Længde, fædv. 60 til 70 Alen; -n, v. 1) n. m. h. bevæge ſig; foræld. og endnu blot d. T. i den Talem. alles lebt und webt an ihm. 2) a. væve: Tuch, Leinwand, Spitzen; bevæge ſig langſomt frem og tilbage; foræld. og kun i Bibelen om et Slags Offer; -r, m. -s pl. ſ. ag. Væver, c.; -baum, m. -es -äume, Væverbom, c.; -rei, f. ub. pl. d. T. Væveri, Væverhaandværk, n.; -rinn, f. -en, Væverſke, c.; -ſtuhl, m. -es -ühle, Væverſtol, Væv, c. [ſ. Wefel.

Webel, 1) m. ſ. Feldwebel. 2) n.

Wechſel, m. -s pl. ſ. ag. Vexlen, Afvexling, Forandring, Omſkiftelſe, c.; fædv. ub. pl. og blot i Henſeende til Tidsfølgen; Vexlen, Byttten, Tuften, c.; iſær Pengevexlen. 3) fig. Vexel, c., Vexelbrev, n.; trasſeret Vexel, Tratta, c.; d. T. (undert.) overleverede rede Penge; (i nogle Tilfælde) det, der afvexler med et andet; (meget ofte) Stedet, hvor to Ting af eet Slags afvexle med hinanden, el. ſtøde ſammen, ſ. Ex. hvor to Vandløb, el., paa et Hjul, hvor to Fælger forbindes ſammen.

Wechſel-balg, m. -es -älge, Skifting, Bytting, c., et af Hexe forbyttet Barn; (ſom Skjældsord) et vanartet Barn; -bank, f. 1) pl. -änke, (n. St.) en Vexlerens Bord, Kontor el. Bod. 2) pl. -en, Vexelbanke, c.; -brief, m. -es -e, Vexel, c., Vexelbrev, n.; -scours (l. -curs) m. -es -e, Vexelcours, c.; -fieber, n. -s pl. ſ. ag. Vexelfeber, c. (hvis Anfald kun kommer til viſſe Tider); -geld, n. -es -er, Vexelpenge, (ſom bruges i Vexelhandel); -gericht, n. -es -e, Vexelret, c.; -geſang, m. -es -e, Vexelſang, c.; -händler, m. -s pl. ſ. ag. Banquierer, c.; -herr, m. -n -en, Banquierer, c.; -rechnung, f. -en, Vexelregning, c.; -recht, n. -es -e, Vexelret, c.; -reiterei, f. -en, Vexelrytteri, n.; -ſeitig, aj. gjenſidig; -s weiſe, av. vexelviis; -wirkung, f. -en, Vexelvirkning, c.; -wirthſchaft, f. Vexelbrift, c.

Wechſeln, v. 1) a. vexle, bytte, ſkifte: Briefe mit Eim.; die Ringe; Kleider; Worte -, tale med hinanden; ogſaa: trættes; Geld -, vexle, bytte. 2) n. m. h. vexle, af-, om-, lide Forandring; d. T. (undert.) gaae, trække frem og tilbage; man wechſelt von einem Orte nach dem andern, naar der er indſert Vexelcours mellem begge Steder; -lung, f. -en, Vexling, c.

Wechsler, m. -s pl. ſ. ag. Vexelerer, c.; Geld-, Banquierer, c.

Weck, m. -es -e el. -e, f. -n, Struvde, c. (et Slags Hvedebrød); et Stykke Smør, langagtigt og ſpidſt til begge Ender; (foræld.) Kile, c.

Wecken, v. a. vække, op-; -cker, m. -s pl. ſ. ag. Vækker, c.; -ckuhr, f. -en, Vækkeuhr, n.

Wedel, m. -s pl. ſ. ag. Hale, Stjert, c. (paa mange ſirfisbbede Dyr); Stænkekoſt, c.; -n, v. n. m. h. ſvandſe, logre med Halen.

Weder, aj. hverken; ſ. Noch.

Wefel, n. -s pl. ſ. ag. Iſlæt, c. (hos Bøverne); fig. Vexlkive, c.

Weg, en Partikel, væk, bort, borte. Saavel et Udraabsord: - mit ihm! bort med ham! in einem -, hinter einander -, i et væk, uafbrudt; ſom et av.: ſchlecht -, d. T. ſlet hen, ukonſtlet. I Sammenſ. iſær med mange Verb. ſom et afſlilleligt Forord med Tonen.

Weg, m. -es -e, Vei, c.; fig. Middel, n.; Maaden at komme til Noget; keines -es, paa ingen Maade; ruhig ſeines -es gehen; geh deiner -e! gaae din Vei! gaae væk! (med Uvillie).

Wegarbeiten, v. a. arbeide bort.

Wegbegeben, v. i. a. ſich, begive ſig bort. [væk.

Wegbeißen, v. i. a. bortbide; bide

Wegbeizen, v. a. beitse bort.
Wegblæsen, v. i. a. blæse bort.
Wegbleiben, v. i. n. m. s. blive borte, udeblive, ikke komme; fig. falde i Afmagt.
Wegbrennen, 1) v. rgl. og i. a. bortbrænde. 2) v. i. n. m. s. opbrændes, lægges i Aske.
Wegbringen, v. i. a. bortbringe; bringe med sig fra et Sted.
Wege-aufseher, m. -s pl. s. ag. Veiopsynsmand, c.; -bau, m. -es ub. pl. Veianlæg, n.; -bedring, -reparation, c.; -bereiter, m. -s pl. s. ag. Veivæsen, c., en tildende Opsynsmand over Landeveiene og for at forebygge Voldsvig; (n. St.) En, som har at forge for Veienes Udbedrelse; Veiinspecteur, c.; -besserung, f. -en, Veibedring, c.; -breit, m. -es ub. pl. Veibred, c. (Plante); -dorn, m. -es ub. pl. Veitorn, Kors-, c.; -geld, n. -es -er, Veipenge, Bom-; -messer, m. -s pl. s. ag. Veimaaler, c., et Redskab at maale en Veis Længde med; -rich, m. -es ub. pl. Veibred, c. (Plante); -saule, f. -n, Milepæl; Veiviser, c.; -scheide, f. -n, Stillevei, c.; -stein, m. -es -e, Veisteen, c. (som betegner den offentlige Landeveis Grændse el. Brede); -tritt, m. -es ub. pl. Veigræs, Fugle-, n.; -warte, f. ub. pl. Hegsurt, c.
Wegeilen, v. n. m. s. ile bort.
Wegen, præp. med Gen. for, formedelst, for (dens, dets) Skyld: - einer S. el. einer S. -.
Wegessen, v. i. 1) a. opspise. 2) n. m. h. spise fort uden at lade sig afbryde.
Wegfahren, v. i. 1) n. m. s. kjøre bort, selle bort; kjøre sin Vei; fare bort, hurtig bortfjerne sig fra et Sted. 2) a. kjøre bort, skaffe bort ved Kjørsel el. til Stads.
Wegfallen, v. i. n. m. s. falde bort; fig. (om Ting) bortfalde, udelades, blive borte.
Wegfaulen, v. n. m. s. bortraadne.
Wegfischen, v. a. bortfiske; b. T. fig. fiske bort.
Wegfliegen, v. i. n. m. s. flyve bort.
Wegfliehen, v. i. n. m. s. flygte bort.
Wegfließen, v. i. n. m. s. flyde bort.
Wegfressen, v. i. a. bortæde, opæde.
Wegführen, v. a. bortføre.
Weggabeln, v. a. b. T. og fig. fiske bort.
Weggang, m. -es ub. pl. Bortgang, c.
Weggeben, v. i. a. bortgive, give bort.
Weggehen, v. i. n. m. s. gaae bort, gaae sin Vei; (undert. om Varer) gaae af, have Aftræk.
Weggießen, v. i. a. bortgyde, bortøse, spilde.
Weghaben, v. i. a. b. T. eine S., have faaet, have modtaget; etw., indsee, forstaae; er hat es bei mir weg, har lagt sig ud med mig, forspildt min Gunst.
Weghalten, v. i. a. holde borte, holde væk.
Weghängen, v. i. a. hænge bort.
Weghaschen, v. a. snappe bort.
Weghauen, v. i. a. hugge bort.
Wegheben, v. i. a. løfte bort; fig. gaae bort, vige bort.
Weghelfen, v. i. n. m. h. Dim., hjelpe bort.
Wegholen, v. a. hente bort.
Weghüpfen, v. n. m. s. hoppe bort.
Wegjagen, v. a. bortjage.
Wegkapern, v. a. b. T. og fig. bortkapre, fiske bort.
Wegkehren, v. a. vende bort; feie bort, blive borte; slippe fra; b. T. komme ud af sin Bolig.
Wegkönnen, v. i. n. m. h. kunne komme bort.
Weglassen, v. i. a. lade fra sig, lade slippe; stille sig ved, lade en Anden faae; udelade, forbigaae, ikke berøre, ikke omtale; -ssung, f. -en, Udeladelse, Forbigaaelse, c.
Weglaufen, v. i. n. m. s. løbe bort.
Weglegen, v. a. lægge bort.
Wegleihen, v. i. a. leie ud, bortleie.
Wegmachen, v. a. b. T. bortvifte, bortfeie, udslette ꝛc.; sich, liste sig bort, gaae sin Vei.
Wegmüssen, v. i. n. m. h. maatte bort; maatte bringes bort.
Wegnahme, f. ub. pl. Borttagelse, c.
Wegnehmen, v. i. a. borttage fra et Sted; ogsaa Dim. etw.; das nimmt mir viel Zeit weg, koster mig megen Tid; -mung, f. -en, B-lse, c.
Wegpacken, v. a. pakke bort, hen paa et andet Sted; sich -, vulg. pakke sig; gaae sin Vei.
Wegpartiren, v. a. b. T. fralifte.
Wegpeitschen, v. a. pidske bort.
Wegprakticiren, v. a. praktisere bort.
Wegputzen, v. a. pudse bort.
Wegreise, f. -n, Bortreise, c.; -n, v. n. m. s. reise bort.
Wegreißen, v. i. a. Dim. etw., fravive; etw., rive løs med Magt; nedrive, nedbryde: ein Gebäude; -ssung, f. -en, Fraviven, Nedrivelse, Nedbrydelse, c.
Wegreiten, v. i. n. m. s. ride bort.
Wegrücken, v. n. m. h. bortrykke.
Wegsam, aj. veibar, fremkommelig.
Wegschaffen, v. a. skaffe bort; -ffung, f. ub. pl. Bortskaffelse, c.
Wegschenken, v. a. bortskjænke.
Wegscheuchen, v. a. bortkyse.
Wegschicken, v. a. bortsende.
Wegschieben, v. i. a. skyde bort.
Wegschießen, v. i. a. bortskyde.
Wegschiffen, v. 1) n. m. s. selle bort.

2) a. forsende til Stibs.
Wegschlagen, v. i. a. slaae bort.
Wegschleichen, v. i. n. m. s. snige bort.
Wegschleppen, v. a. slæbe bort.
Wegschnappen, v. a. snappe bort.
Wegschneiden, v. i. a. bortskære.
Wegschwimmen, v. i. n. m. s. svømme bort.
Wegsegeln, v. n. m. s. seile bort.
Wegsehen, v. i. n. m. h. vende Øinene bort, see andensteds hen, see bort.
Wegsenden, v. a. sende bort; -dung, f. -en, Bortsendelse, c.
Wegsetzen, v. 1) a. bortsætte; ein Kind, hensætte (hemmeligen paa et offentligt Sted, for at blive det qvit); sich über Andere, høve sig over, troe sig bedre, klogere; sich über etw., sætte sig ud over, ikke agte. 2) n. m. s. sætte bort over (ved et Spring): über einen Graben; -zung, f. -en, B-lse, c.
Wegseyn, v. i. n. m. s. være fraværende, være borte fra; være borte, tabt, forsvunden; über etw., høve sig over, rive sig los fra med Flid.
Wegspielen, v. a. spille bort.
Wegsprechen, v. i. n. m. h. og a. tale frist væk, tale af Hjertet; bortsnakke. [2) n. m. s. sprænge bort.
Wegsprengen, v. 1) a. bortsprænge.
Wegstecken, v. a. sætte, stikke et andet Sted hen; skjule, forstikke, stikke til Siden.
Wegstehlen, v. i. a. stjæle bort.
Wegsterben, v. i. n. m. s. bortdøe.
Wegstoßen, v. i. a. bortstøde.
Wegstreichen, v. i. 1) n. m. s. trække bort; (især om Trækfugle). 2) a. stryge bort; udstrøge.
Wegthun, v. i. a. b. A. bortlægge, bortkaste; bortsende, bortgive.
Wegtragen, v. i. a. bære bort.
Wegtreiben, v. i. a. drive bort.
Wegtreten, v. i. 1) n. m. s. træde bort fra. 2) a. bortslide ved at gaae.
Wegwandern, v. a. vandre bort.
Wegwärts, av. bort (fra den Talende).
Wegwehen, v. a. blæse bort.
Wegweichen, v. i. 1) a. adstille ved at vige. 2) n. m. s. vige bort.
Wegweisen, v. i. a. bortvise.
Wegweiser, m. -s pl. s. sg. Veivisser, c. [bort fra.
Wegwenden, v. i. a. bortvende, vende
Wegwerfen, v. i. a. bortkaste; sigte borte, udelade, ikke tælle, ikke skrive; apostrophere; -rfzeichen el. -rfungszeichen, n. -s pl. s. sg. Bortkastelsestegn, n., Apostroph, c. (').
Wegziehen, v. i. 1) a. bortdrage, trække bort. 2) n. m. s. drage bort fra et Sted, flytte bort.
Wegzug, m. -es ub. pl. Bortdragen, Bortreise, Bortflytten, c.

Weh el. -e, 1) interj. vee: au weh, wehe mir. 2) av. weh el. wehe (wehe er, am wehesten) ondt (værre, værst); især blot med thun: es thut mir wehe, det gjer mig ondt, det smerter mig.
Weh, n. -es -e, el. -e, n. -s pl. s. sg. Vee, n.: das - über Jemanden ausrufen; Smerte, c.; især i Sammensf.; Ulykke, Vanlykke, c.; -en, pl. Veer, Kynder (Fødselssmerter).
Weh-frau, f. -en, Fordemoder, c.; -klage, f. -n, Veeklage, c.; -klagen, v. n. m. h. veeklage; -muth, f. ub. pl. Veemod, c.; -muthvoll (-muthsvoll), aj. veemodsfuld; -müthig, aj. veemodig; -müthigkeit, f. -en, Veemodighed, c.; -mutter, f. -ütter, Fordemoder, c.; -tage, pl. ub. sg. Sygdomsdage.
Wehen, v. a. og n. m. h. blæse (om Vinden); die Fahnen -, vaie.
Wehr, 1) n. -es -e, Dige, n., Dæmning, c.; (i Bjergv.) et Maal af 14 Favnes Længde; pl. efter et Talord som sg. 2) f. -en, el. Wehre, f. -n, Værge, Mod-, n.; foræld. og nu blot i Sammensf. og i den Talem. sich zur Wehre stellen, sætes; (foræld.) Vaaben, Gevær, n., Værn, n., Forstandsning, c.; nu blot i Sammensf.
Wehren, v. a. Eim., Eim. etw., einer S., forhindre, afvende, standse; sich -, værge sig, forsvare sig: sich gegen einen Feind.
Wehrgehäng, n. -es -e, Kaarbeghæng, n.; især Jagtsp.
Wehrhaft, aj. vaabenbygtig: (Jagtsp.) om Lærlinge, der have udlært, og nu maae bære Sabel; i Stand til at værge el. forsvare sig; -igkeit f. ub. pl. V-hed, c.
Wehrlos, aj. vaabenløs; værgeløs; -igkeit, f. ub. pl. Vaa-hed, Væ-hed, c.
Wehrstand, m. -es ub. pl. Krigsstand, Soldater-, c.; Forsvars-, c.
Weib, n. -es -er, Fruentimmer, n.; Kone, Hustru, Viv, c.; et gift Fruentimmer, især af ringe Stand, albrende, el. ogsaa, i den høiere Skrivemaade, om behjertede Fruentimmer; ein altes -, Kjærling, c.; -bar, aj. (om en Yngling) i mandbar Alder; -chen, n. -s pl. f. sg. d. A. og især i hjertlig Tiltale, Kone, c.; Hunnen (blandt alle Dyr).
Weiber-adel, m. -s ub. pl. Qvindeadel, c.; -art, f. -en, Qvindeart, c.; -bruft, f. -üfte, Fruentimmerbrøst, n.; -feind, m. -es -e, Fruentimmerfiende, c.; -freund, m. -es -e, Fruentimmerven, c.; -geschwätz, n. -es ub. pl. Kjærlingesnak, c.; -haft, aj. qvindeagtigt, kjærlingagtigt; -haß, m. -sses ub. pl. Qvindehad, n.; Affky for Fruentimmer; -hasser, m. -s pl. s. sg. Qvin-

dehader, Misogyn, c.; -hemde, n. -s-n, Sæk, c.; -herrſkaft, f. -en, Qvindernes gimente, n.; -lehn, n. -es ub. pl. Qvindelehn, n.; -liebe, f. ub. pl. Qvindekjærlighed, c.; Kjærlighed til et Fruentimmer; -liſt, f. ub. pl. Qvindeliſt, c.; -mann, m. -es -änner, d. S. Qvindemand, c., qvindagtig Mand; vulg. Fruentimmernar, c.; -narr, m. -en -en, Fruentimmernar, c.; -neſſel, f. -n, bvo Nælde, c.; -rock, m. -es -öcke, Fruentimmerkjole, c.; -ſattel, m. -s pl. ſ. sg. Tværſadbel, c.; -ſchule, f. -n, Fruentimmerſkole, c. (for F-, el. hvor F- give Undervisning); -ſüchtig, aj. qvindesyg; -thräne, f. -n, Qvindetaare, c.; -zeit, f. Fruentimmers Alder.

Weibesſohn, m. -es -öhne, Søn af en Qvinde, Mkf., n., Dødelig, c.

Weibheit, f. ub. pl. Qvindens Natur.

Weibiſch, aj. (foræld.) fruentimmeragtig; (foragt.) qvindagtig, kjærling-; iſær: feig.

Weiblich, aj. qvindelig, Qvindes-, Fruentimmer-; das -e Geſchlecht (i Grammatik) Hunkjønnet (femininum); eine -e Pflanze, Hunplante, c.; -keit, f. -en, Qvindelighed, qvindelig Natur, c.; ub. pl. qvindelig Svaghed, Feil; (ſjeldn.) Fruentimmernes Fødselsdele.

Weibling, m. -es -e, Qvindekarl, c.; en under Qvindeherredømme ſtaaende Mand.

Weib-los, aj. qvindeløs, uden Kone; -mann, m. -es -änner, Toetulle, c.; ſ. Weibling; -ſüchtig, aj. ſ. Weiber-.

Weibs-bild, n. -es -er; -perſon, f. -en, -leute, pl.; -ſtück, n. -es -e, og -volk, n. -s ub. pl. d. S. og ſædv. foragt. Qvinde, c., -menneſte, n., Qvindefolk, n.

Weich, aj. blød, blødt: - wie Wachs, - liegen; -e Speiſen, ſom er let at fordøle; -es Waſſer, ſom har faa jordagtige Dele i ſig; fig. blød: ein -er Buchſtab, ſom fordrer liden Anſtrengelſe at udtale; ein -er Ton, (i Muſiken) Moll; eine -e Manier, (hos Malerne) naar Farverne paa en behagelig Maade ere ſammenſmeltede; let rørt: ein -es Herz; forkjælet, vellyſtig, qvindagtig.

Weich-bild, n. -es -er, (næſten foræld.) Staden, Kjøbſtaden med dens Jorder; iſær dißes Omfang; -e, f. -n, Lykke, c. (paa Legemet); d. S. Blød, Indbleskning, c. ub. pl. ſ. Weichheit; -en, v. 1) rgl. u. bløde, bledgjøre; u. m. h. blødes, ligge i Blød. 2) i. u. m. ſ. einem Dinge, vige, give efter for; egentl. og fig.: Dim. an Gelehrſamkeit; -heit, f. ub. pl. Blødhed, c.; -herzig, aj. bledhjertet, øm-; -herzigkeit, f. ub. pl. Bledhjertighed, c.; -ſüſig, aj. blødhovet; -lich, aj. bledagtig; fig. mat, kraftløs, flau (iſær om Mad, ſom ikke pirrer Ganen); forkjælet, ſvag, ſtympetagtig, forſagt; -lichkeit, f. ub. pl. Bledagtighed, Mathed, Forkjælethed, Forſagthed, c.; -ling, m. -es -e, et forkjælet Menneſte, Stræling, Stymper, c.; -müthig, aj. bledhjertet; bløbſindet; -müthigkeit, f. ub. pl. Bledhjertighed, Bløbſindighed, c.; -ſel, f. ub. pl. Veichſelen (en Flod); -ſelzopf, m. -es -öpfe, Marelot, c.

Weid, m. ſ. Waid.

Weide, f. -n, Pil, c., Piletræ, n.; Spiſe, Næring, c.; ub. pl. blot undert. fig.; (udtales Waid) Græs og Urter, ſom Qvæget æder paa Marken; Græsgang, Fælled, c., Overdrev, n.; (foræld.) Jagt, c. ub. pl.; Indvolde, nu blot i Inge-.

Weide- (udtales Waide-) land, n. -es -änder, Engbund, -jord, c.; -loch, (Weidloch) n. -es -öcher, (Jagtſp.) Rumpehul, n. (paa Vildtet); -mann, (Weidmann) m. -es -änner, (Jagtſp.) en udlært Jæger; Dim. einen - - ſetzen, ſpille ham et Pudſ, ſ. Ex. gjøre, at han Gevær klikker ꝛc.; -männiſch, (weidm-) aj. jægermæſſig; -manneſchaft, (Weidm-) f. ub. pl. Jagtkonſt, c., Jagtvæſen, n.; -meſſer, (Weidm-) n. -s pl. ſ. sg. Jagtkniv, c.; (Jagtſp.) Hjortens Tunge; -platz, m. -es -ätze, Græsningsplads, c.; -recht, n. -es ub. pl. Græsningsret, c.; -ſpruch, (Weidſp-) m. -es -üche, viſſe Jagtudtryk; -werk, n. -es ub. pl. Jegeri, n.; alle Dyr, ſom henregnes til Jagten; -wund, aj. ſom er ſaaret i Underlivet.

Weiden, aj. Pile-, af Pil.

Weiden, v. 1) u. m. h. græſſe; vogte (Qvæg paa Marken). 2) a. vogte; gøre, frembyde og finde Stof til Fornøielſe: ſeine Augen an einem Gegenſtande -, el. die Augen - ſich an x.; ſich mit leerer Hoffnung -, afſpiſes; (foræld.) for aus-, tage Indvolden ud.

Weiden-baum, m. -es -äume, Piletræ, n.; -blatt, n. -es -ätter, Pileblad, n.; -erde, f. ub. pl. Jord blandet med forraadnet Piletræ; -gebüſch, n. -es -e, Pilekrat, n.; -korb, m. -es -örbe, Pilekurv, c.; -röschen, n. -s pl. ſ. sg. Dueurt (Plante) c.

Weiderich, m. -s ub. pl. Dueurt (Plante), c.

Weidicht, n. -es -e, d. S. Pilekrat, n.

Weidlich, aj. d. S. iſær i Sprog, brabelig, tapper, ſtærk, dygtig, ſaa det har Klem; tilgavns; drav; ſyrlig, hurtig; ſom av., meget.

Weife, f. -n, Haſpe, Garn-, c.; -n, v. a. haſpe.

Weigern, v. a. (ſjeldn.) eine S., negte, afſlaae; ſich, vægre ſig ved: ſich - etw. zu thun el. ogſaa ſich einer S. (Gen.);

-rung, f. -en, Vægring, c., Afslag, n.

Weih-bischof, m. -es -öfe, (hos Catholikerne) en indviet Biskop, men som intet Bispedømme har; -kessel, m. -s pl. s. sg. Vievandskjedel, c.; -nachten, pl. ud. sg. Julen, Julehelligdage; -s nachtsabend, m. -s -e, Juleaften, c.; -nachtsfest, n. -es -e, Julefest, c.; -s nachtsgabe, f. -n, Julegave, c.; -s nachtstag, m. -es -e, Juledag, c.; -s rauch, m. -es ub. pl. Virak, c. (et Slags Regelse); (hos Catholikerne) en vellugtende Regelse ved Gudstjenesten; fig. Lov og Priis til Gud; overh. Rocs, Berømmelse, c.; -wasser, n. -s ub. pl. Vievand, n.; -wedel, m. -s pl. s. sg. Stænkekost, c. (til Vievandet).

Weihe, f. -n, en Art Hyg, Glent, c.; Indvielse; fig. Helligelse, c.; -n, v. a. vie, ind-: Altare, Glocken, die Hostie; Einen zum Bischof; fig. ovrofre, hellige: sein Leben dem Vaterlande; opheie, gjøre ærværdig: die Frömmigkeit weihet alle andere Tugenden; -r, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Dam; især: Fiskedam, c.

Weihel, f. s. Weihwedel; et Sier, som Nonnerne kaste over sig.

Weil, 1) av. (næsten forældr.) saa længe som. 2) cj. medens, i den Tid; fordi, efterdi, siden.

Weiland, 1) av. (forældr.) fordum, forhen. 2) aj. indeel. (blot i Prædikener og i Cancell.) salig, hoi-: der - Hochedle. [liden Stund.

Weilchen, n. -s pl. s. sg. d. A. en

Weile, f. ub. pl. ethvert ubestemt Tidsrum, Tid, Stund, Tidlang, c.; eile mit -! far med Mag! Fritid, ledig Time, c.; lange Weile haben, føle Kedsomhed; wir sind nicht für die lange - hier, vor at drive Tiden hen.

Weilen, v. n. m. h. dvæle, tove, bie, vente.

Weiler, m. el. (sjeldnere) n. -s pl. s. sg. (Sydt.) en liden Landsby, Bondeby, Torp, c.

Wein, m. -es pl. (om flere Arter og Qvantiteter) -e, Vin; -drue, -stok, -s ranke, c.

Wein-apfel, m. -s -æpfel, Vinæble, n.; -bau, m. -es ub. pl. Vinavl, c.; -bauer, m. -s pl. s. sg. Vingaardsmand, c.; en Landmand, hvis fornemste Drift er Vinavl; -beere, f. -n, Vindruebær, n.; -berg, m. -es -e, Vinbjerg, n., Vingaard, c.; fig. de heri værende Vinstokke; -birn, f. -e, Vinpære, c.; -blatt, n. -es -ätter, Vinblad, n., Blad paa Vinstokken; -blüte, f. -n, Vinstokkens Blomst; Tiden, naar den blomstrer; -brühe, f. -n, Vinsuppe, -saus, c.; -ernte, f. ub. pl. Vinhøst, c.; -essig, m. -es ub. pl. Vineddike, c.; -faß, n. -sses -asser, Vinfad, n.; -flasche, f. -n, Vinflaske, c.; -garten, m. -s pl. s. sg. Vingaard, c.; -gartner, m. -s pl. s. sg. Vingaardsmand, c.; -gegend, f. -en, Vinegn, c.; -geist, m. -es ub. pl. Vingeist, e. (Spiritus vini); -gelander, n. -s pl. s. sg. Rækværk, hvortil Vinrankerne fastbindes; -glas, n. -es -äser, Vinglas, n.; -gott, m. -es -ötter, Vingud, c.; -grün, aj. vingrøn (om Fade, hvori der allerede har været Vin); -hacke, f. -n, Vinhakke, c.; -handel, m. -s ub. pl. Vinhandel, c.; -handler, m. -s pl. s. sg. Vinhandler, c.; -haus, n. -es -äuser, Vinhuus, n.; -heber, m. -s pl. s. sg. Vinhøvert, c.; -hefen, pl. ud. sg. Vinbærme, c.; -holz, n. -es ub. pl. Vinstokkens Ved; Vinstokken med dens Grene og Ranker; -icht, aj. d. A. vinagtig, smagende som Vin; -ig, aj. som indeholder Vin; -jahr, n. -es -e, Vinaar, n.; (et Aars Frugtbarhed med Hensyn til Vinavlen); -keller, m. -s pl. s. sg. Vinkjelder, c.; -kern, m. -s -e, Kjerne i Vindruer; -kranz, m. -es -änze, Vindruekrands, c. (som Skildt paa et Vinhuus); -lager, n. -s -äger, Underlag, hvorpaa Vinfadene ligge; Vinoplag, -lager, n., Forraad af Vin; -land, n. -es -änder, Vinland, n.; -laub, n. -es ub. pl. Vinløv, n.; -lese, f. -n, Vinhøst, c.; -monat, m. -es -e, et Navn paa October Maaned, fordi Vinhøsten indtræffer i samme; -muß, n. -es -üße, Vinkundeel, c.; -mutter, f. ub. pl. Vinbærme, c.; -presse, f. -n, Vinpresse, Drue-, c.; -rebe, f. -n, Vinranke, c.; -sauer el. -säuerlich, aj. vinsuur, som har Rhinskvinens behagelige, syrlige Smag; -saure, f. ub. pl. Vinsyre, -syrlighed, c.; -schank, m. -es ub. pl. Vintappen, c., Vinens Udskjænk i smaae Partier; ligel. Rettigheden dertil; -schenk, m. -en -en, Vintapper, c.; -schenke, f. -n, Vinhuus, n.; -schröter, m. -s pl. s. sg. en af Øvrigheden beskikket Arbeidskarl ved Vines Indlægning og Udtagen; Vinstuver, c.; almindelig Træhjort, c.; -stein, m. -es ub. pl. Vinsteen, c.; -steinrahm, m. -es ub. pl. Vinsteens salt, c. (Cremor tartari); -stock, m. -es -öcke, Vinstok, c., -træ, n.; -suppe, f. -n, Vinsuppe, c.; -träber, pl. ud. sg. Skallerne af de udpressede Vindruer; Vinmask; -traube, f. -n, Vindrue, c.; -trieſter, pl. ud. sg. f. -träber; -visirer, m. s. Visirer; -wachs, m. -es ub. pl. Vinvært, c.; -wage, f. -n, Vinprøver, c.; -zeichen, n. -s pl. s. sg. Vintapperstildt, n.

Weinen, v. n. og n. m. h. græde: bittere Thränen; über etw.; vor Freude; fig. (undert.) dryppe, lade Draaber

falde.

Weinerlich, aj. d. Æ. grædefærdig, klædende, ynkelig, bedrøvelig; -keit, f. ub. pl. E-hed, c.

Weis, av. d. Æ. med machen og undert. med werden: Lim. etw. - machen, gjøre En vis paa; især: binde paa Armet, bilde ind; etw. - werden, komme efter, mærke, blive vaer.

Weise, aj. vis; ofte: erfaren, lærd.

Weise, 1) m. -n -n, Vis, c.; ein Weiser, en vis Mand. 2) f. -n, Vis, Maade; ofte: Stik, Sædvane; naar - undert. for Eftertrykkets Skyld føies til Art, saa oversættes det ikke: die Art und -, sich zu benehmen, Maaden at opføre sig paa; d. Æ. Melodie, c.; (undert.) Sang, c. [dronning, c.

Weisel, m. -s pl. ſ. sg. Viser, Bi-

Weisen, v. i. a. Lim. etw., vise, lade see; fig. anvise, hen- (med Hensyn til Stedet); undervise, underrette: er läßt sich nicht -.

Weiser, m. -s pl. ſ. sg. Viser, c.: (en Person, blot i nogle Sammenſ.; en Ting: der - an einer Uhr; (i Bistader) Bidronning, c.).

Weisheit, f. ub. pl. Vidsdom, c.; -zahn el. -zahn, m. -es -ähne, Vidsdomstand, c.

Weislich, av. viseligen.

Weiß, aj. hvid, hvidt; fig. -es Papier, reent, som ikke er skrevet paa; -e Wäsche, nylig vasket; -es Brod, -er Wein ꝛc., som kommer den hvide Farve nærmere, end et andet Legeme af samme Slags; sich - brennen, gjøre sig hellig, lade som uskyldig.

Weiß, n. -es ub. pl. Hvidt, Hvide, m.: hvid Farve, et hvidt Farvelegeme; et hvidt Legeme (Æiweiß); den hvide Farve.

Weiß-bäcker, m. -s pl. ſ. sg. Hvedebrødsbager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl (Hvidtøl); -binder, m. -s pl. ſ. sg. ſ. Böttcher; -birke, f. -n, Hvidbirk, c.; -buche, f. -n, Hvidbøg, c.; -büchen el. -buchen, aj. Hvidbøgs-, af Hvidbøg; -dorn, m. -es -en, Hvidtorn, c.; -fichte, f. -n, Hvidgran, c.; (med meget hvid Bark); -fisch, m. -es -e, d. Æ. et Navn paa alle smaae Fiske, som have hvide Skæl; Hvidling, Helt (en Art Lax); Hvidskalle (en Art Karudse); en Art Hvalfiske af hvid Farve; -gar, aj. hvidgarvet; -gerber, m. -s pl. ſ. sg. Feldereder, c.; -glühend, aj. hvidglødende (om Jern); -grau, aj. hvidklar, gjennemsigtig; -kohl, m. -es ub. pl. Hvidkaal, c.; -kopf, m. -es -öpfe, Hvidhoved, n., Navnet paa adskillige Fugle med hvide Hoveder; d. Æ. ogsaa om Mstr.; -kraut, n. -es ub. pl. d. Æ. Hvidkaal, c.; -lich, aj. hvidagtig, blond; -ling, m. -es -e, Platfisk, c. (en Art Stokfisk); Venusbryst (en Art Conchylie); en Art Sommerfugle; en Art Ænder; -sieden, n. -s ub. pl. og -sud, m. -es ub. pl. Hvidkaagen, c. (Selvets el. Mesſingets hos Metalarbeidere); -tanne, f. -n, Hvidfyr, c. (med meget hvid Bark).

Weissagen, v. a. (især i Bibelen) forudsige, spaae; -ger, m. -s pl. ſ. sg. Forudsiger, Spaamand, Prophet, c.; -gung, f. -en, Forudsigelse, Spaadom, Prophetie, c.

Weiße, 1) n. -n, ub. pl. det hvide, et hvidt Legeme. 2) f. ub. pl. Hvidhed, hvid Farve, c. 3) m. og f. den hvide (modsat den Sorte; Negeren).

Weißen, v. a. gjøre hvidt; især blot d. Æ. hvidte (med Kalk).

Weisung, f. -en, Vidsning; Befaling; Bestedt; lemfældig Bebreidelse, c.

Weit, aj. vid, rummelig, stor; (om Stedet) lang, langt: - von hier, zehn Meilen -; von weitem, langt fra; fig. (om Tiden) blot som av. lang; (i begge Bem. ogsaa fern); fig. vidt; især blot som av.: so - hast du Recht; fig. langt, meget; især ved Comparativ: - besser; bei weitem, langt fra, ikke nær, uden Sammenligning; tjener ligeledes til at forstærke det følgende Udtryk.

Weite, 1) f. -n, Afstand, Fra-, Længde, Strækning; Vidde, Rummelighed, c., Omfang, n. 2) n. -n ub. pl. blot i nogle fig. Talem.: die S. in des -spielen, trække i Langdrag. [fig.

Weiten, v. a. gjøre vid; sich, udvide

Weiter, aj. videre, længere.

Weitern, bruges blot i er-.

Weiterung, f. -en, (ſjeld.) videre Foranstaltninger og Følger; Vidtløftighed.

Weitläufig, aj. vidtløftig: langt ude (især om Slægtskab); omstændelig; udstrakt; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschichtig, aj. vidtløftig, meget stor; -keit, f. -en, V-hed, c.

Weitschweifig, aj. vidtsvævende, langtrukket (især blot i mundtlige og skriftlige Foredrag); -keit, f. -en, Langtrukkethed, c., Omsvøb, n.

Weitsichtig, aj. langsynet, som blot seer tydeligt langt fra; -keit, f. ub. pl. S-hed, c.

Weizen, m. -s ub. pl. Hvede, c.; -acker, m. -s -äcker, Hvedeager, c.; -bier, n. -es -e, hvidt Øl; Hvidtøl, n. (brygget af Hvede); -brod, n. -es -e, Hvedebrød, n.; -feld, n. -es -er, Hvedemark, c.; -kleie, f. ub. pl. Hvedeklid, n.; -korn, n. -es -örner, Hvedekorn, n.; -mehl, n. -s ub. pl. Hvedemeel, n.

Welch, -er, -che, -ches, 1) pron. relat. som, der, hvilket, hvilken, Gen. hvis. Istedetfor Gen. sg. welches og welcher er dessen og deren, og for Gen.

pl. welcher er deren brugeligere og bedre. 2) pron. interrog. hvilken, hvilket. Det spørger bestemtere end wer og was. Ved Udraab staaer det ogsaa for: was für, f. Ex. welch eine Liebe, hvad for en (ikke welche eine); saaledes ogsaa welch ein (ikke welcher einer). 3) d. T. et almindeligt Talord, nogen, noget, pl. nogle, hvorfor bedre og rigtigere bruges einiges, einige.

Welcherlei, aj. indecl. (forælb.) hvilket Slags.

Welgern, f. Valgen.

Welk, aj. visken, slattet; d. T. terret: -es Obst; -en, v. 1) n. m. f. visne, falme, hensvinde; tabe Kraft, Mod, blive forsagt. 2) a. terre; -heit, f. ub. pl. Visenhed, Slattethed, e.

Welle, f. -n, Bølge, e.; fig. (unbert.) Vandet selv; en omkring sin Axel bevægelig Cylinder; Hjulaxel, e.; d. T. Riisknippe, n.; -nförmig, aj. valseformig; bølgeformig; især: slangeformig.

Weller-mauer, f. -n, (Syd- og Nordt.) Leermuur, e.; -n, v. a. og n. m. h. opkline med Leer og Halm; -wand, f. -ände, Leerkvæg, e.

Wels, m. -es -e, Malle (Fisk) e.

Welsch, aj. Wälsch.

Welt, f. -en, Verden, e.; alle -, al Verden, enhver; in aller - nicht, aldeles ikke, paa ingen Maade; er hat -, Leremaade.

Welt-achse, f. -n, Jordens Axe; -all, n. (indecl.) Verdensalt, Universum, n.; alt det Skabte; -alter, n. -s pl. s. sg. Verdens Alder; ligel. en betydelig Deel deraf; -bau, m. -es, 1) ub. pl. Verdens Bygning, dens mechaniske Indretning. 2) pl. -e, s. -gebäude; -begebenheit, f. -en, en vigtig Begivenhed i Verden, Verdensbegivenhed; en Begivenhed, som tildrager sig paa Himmellegemerne; -berühmt, aj. meget beremt, vidt og bredt beromt; -beschreibung, f. -en, Verdensbeskrivelse, Kosmologie, e.; -bürger, m. -s pl. s. sg. Verdensborger, e.; -gebäude, n. -s pl. s. sg. Verdensbygning, alle Himmellegemer tilsammentagne, betragtet som en konstig Bygning; -gegend, f. -en, Verdenskant, e.; -geistlich, aj. (i den romerske Kirke) som ikke hører til nogen Klosterorden; Deraf der -geistliche, og die -geistlichkeit, Geistligheden, som ikke herer til nogen Klosterorden; -gericht, n. -es -e, Verdens Dom, Domsmedag, e.; -geschichte, f. -n, Verdenshistorie, e.; -gesinnt, aj. verdslig sindet; -karte, f. -n, Verdenskort, n. (over hele Jorden); -kind, n. -es -er, (i Theologien) Verdensbarn, n., et sandselig sindet Mske.; -klug, aj. verdensklog, klog paa Verden og det menneskelige Selskabs Anliggender; -klugheit, f. ub. pl. Verdensklogskab, e.; -körper, m. -s pl. s. sg. Verdenslegeme, n.; -kugel, f. -n, Jordkugle, Globus, e.; Riisæble, n.; -kundig el. -kündig, aj. vidt og bredt bekjendt, bekjendt over hele Verden; -lauf, m. -es ub. pl. Verdens Løb, Tingenes sædvanlige Gang i Verden; især Menneskenes sædvanlige Handlemaade; -lehre, f. -n, Lære om Himmellegemerne og deres Forhold til hverandre; -lich, aj. verdslig: ikke geistlig, ikke kirkelig; jordisk, sandselig sindet; -lichkeit, f. ub. pl. Verdslighed, e.; -ling, m. -es -e, (sjeld.) Verdensbarn, n.; -mann, m. -es -änner, Verdensmand, e.: en jordisk, sandselig sindet Mand; en verdensklog Mand, en Mand af fiin Levemaade; -meer, n. -es -e, Verdenshav, Ocean, n.; -mensch, m. -en -en, Verdensbarn, n.; -priester, m. -s pl. s. sg. (i den romerske Kirke) en Præst, som ikke hører til nogen Klosterorden: -system, n. -es -e, Verdenssystem, n.; -theil, m. -es -e, Verdensdeel, e.; -weise, m. -n -n, Verdsligvlis, Philosoph, e.; -weisheit, f. ub. pl. verdslig Viisdom, Philosophie, e.

Wende, 1) m. -n -n, Vender (er gammelt tydsk Folkeslag). 2) f. -n, Venden, e., Vendepunkt, n.

Wende-cirkel, m. -s pl. s. sg. og -kreis, m. -es -e, Vendekreds, e. (Tropicus).

Wendeltreppe, f. -n, Vindeltrappe, e.

Wenden, v. rgl. og i. 1) a. vende, dreie: den Wagen; die Augen auf etw.; sich; vende om, dreie om; (forældl.) vende bort; ein Kleid -, vende; den Acker, ein Feld, plsie anden Gang, risse; i nogle fig. Talem.: den Rükken -, vende Ryggen til, bortfierne sig; sein Gemüth auf etw. -, rette; sich an Einen -, henvende sig til, forlange af; Fleiß auf etw. -, anvende; Geld auf etw., an Einen -, anvende paa, udgive for. 2) n. m. h. (unbert.) vende med, vende sig: mit dem Wagen, -; -dung, f. -en, Venden, Dreining, e.; (unbert.) Stedet, hvor man vender; die -dung einer S., Vending, Retning, e.; (i Talekonsten) Vending, e., Sving, n.

Wendgesicht, n. -es er, (sjeld.) Profil, e.

Wenig, aj. liden, libet, lille, faa (mindre, færre, ringere, mindste, færreste, ringeste), Smule: - Geld; in - Jahren; - Geduld haben; er ist zu - dazu. Saaledes brugt er det i Positiv, naar det har sit Subst. efter sig, og intet Pronomen el heller den bestemte Artikel gaaer foran, sædv. indecl. Ogsaa bruges - som Partikel og især som ej.: so - el. eben so -, als; so -, daß;

nicht -er, wie auch; je -er, deſto; viel -er; noch -er; nichts deſto -er; zum -ſten; aufs wenigſte; ſagen Sie mir ein -, dog.

Wenigkeit, f. ub. pl. Lidenhed, Ringhed; Smaating, c., et ringe Antal, Ubetydelighed, Bagatel, c.; meine, ſeine ꝛc. -, min, hans ringe Perſon.

Wenigſtens, av. i det ringeſte, i det mindſte; for zum wenigſten.

Wenn, 1) av. naar, paa hvilken Tid (ſ. Wann); i hvilket Tilfælde, under hvilken Betingelſe. 2) cj. naar, om, derſom, ifald, hvis, jaafremt.

Wenzel, m. -s pl. ſ. sg. (i Kortſpil) Knegt, Bonde, c.

Wer, Gen. weſſen (weß), Dat. wem, Acc. wen, pron., relat. og interrog. hvo, hvem, hvilken, hvo ſom. Som pron. pers. vulg. iſær Nordt. for Jemand, Nogen.

Werbegeld, n. -es -er, Hvervingspenge; (undert.) Haandpenge.

Werben, v. i. 1) n. m. h. um eine S., ſege, beſtræbe ſig for at erhverve, ſege at naae; um eine Perſon, frie, frie til; (ſjeld.) omlede, være i Omlob, cirulere. 2) a. hverve: Soldaten; es wird ſtark geworben; d. T. (n. St.) erhverve, faae ved Arbeide og Anſtrengelſe; -bung, f. -en, Frieri, n., Hvervning, c.

Werber, m. -s pl. ſ. sg. Hverver; Frier, c.; -plaz, m. -es -äze, Hververpladſ, c.

Werden, v. i. 1) n. m. ſ. blive, vorde: er wird ein Soldat; König -; Bürge für Jemanden -; es wird nichts aus der S.; zur Wittwe -; zu Waſſer -; krank, klug -; wie ward es denn, d. T. hvad blev deraf; was wird mir dafür, hvad faaer jeg derfor; es wird Tag, es wird Rath, es - ſich Mittel ausfindig machen laſſen; d. T. (undert.) vare, vedvare: es wird nicht lange mit mir -; (foræld. og nu blot n. St.) reiſe, gaae. 2) ſom Hjelpeverb: for at danne Futurum, ville, ſtulle, og for at danne hele Paſſivum, blive, vorde, hvor præterit. partic. altid hedder worden (ikke ge-), og første og tredie Perſon impers. bedre wurde end ward. [Holm, c., en D i en Flod.

Werder, m. -s pl. ſ. sg. (m. St.)

Werfen, v. i. a. kaſte: einen Stein in das Waſſer; einen Stein nach Eim.; Einen mit Steinen el. mit Steinen nach Eim.; Eim. die Augen aus dem Kopfe; fig. kaſte: ſtede: Einen zu Boden; ſlænge: ſich auf das Bett; blot om Bevægelſe og Retning: die Augen auf etw.; ſich -, (om Træ) kaſte ſig, ſlaae ſig; Einen -, d. T. ſtyrte, foraarſage hans Ruin; (i Maleri) anlægge; (om mange firfødede Dyr) fode Unger; ogſaa n. m. h.

Werft, n. -es -e, Værft, Skibs-, n.; (m. St. hos Bæverne) Rending, c.; ogſaa -e, f. -n.

Werg, n. -es ub. pl. Blaar, n.; -wand, f. ub. pl. Blaarlerred, n.

Werk, n. -es, 1) ub. pl. ſ. Werg. 2) pl. -e, Værk, n.; Gjerning, Daad, c.; en ved Konſt frembragt Ting, Konſtværk, Feſtningsværk ꝛc.; viel Werks aus etw. machen, d. T. giere meget Væſen af, mange Opheerelſer om.

Werk-bank, f. -anke, (hos Haandv.) Arbeidsbord, n.; -biene, f. -n, (n. St.) Arbeidsbi, c.; -garn, n. -es ub. pl. Blaargarn, n.; -haus, n. -es -äuſer, Arbeidshuus, Tugt-, n.; -heilig, aj. ſinhellig, godgjørende for et Syns Skyld; -heiligkeit, f. ub. pl. Sk-hed, c.; -kunſt, f. ub. pl. Mekanik, c.; -künſtler, m. -s pl. ſ. sg. Mekanikus, c.; -leinwand, f. ub. pl. Blaarlerred, n.; -leute, pl. ub. sg. Arbeidsfolk; -los, aj. (i Theol.) ein -er Glaube, en død Tro (uden gode Gjerninger); -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Fabrikmeſter, c.; (hos mange Haandv.) Meſterſvend, c.; -ſchuh, m. -es -e, Fod, c. (½ Alen); iſær hos Haandv.; -ſtatt, f. -ätte, el. -ſtätte, f. -n, Værkſted, n.; -ſtätter, m. -s pl. ſ. sg. Kobberſmed, c.; -ſtellig, av. udfert, iværkſat; -ſtellig machen, udfore; -ſtück, n. -es -e, Qvaderſteen, tilhuggen Bruhſteen til Bygninger; -tag, m. -es -e, Hverdag, Sognedag, Arbeidsdag, c.; -thatig, aj. overflødigt for: thatig; ſ. -ſtellig; -tiſch, m. -es -e, (hos Haandv.) Arbeidsbord, n.; -zeug, n. -es -e, Værktei, Redſkab, n. [dag, c.

Werkeltag, m. -es -e, d. T. Arbeids-

Werken, aj. Blaars, af Blaar.

Wermuth, m. -es ub. pl. Malurt, c.; -bier, n. -es ub. pl. M-el, n.; -trank, m. -es -änke, M-drik, c.

Werre, f. -n, Muldvarpgrylle, Jordkrebs, c. (Inſect).

Werrig, n. ſ. Werg.

Werſt, f. -e, Verſt, c. (en ruſſiſk Miil, ⅔ tyhſt).

Werth, aj. værd: das Haus iſt tauſend Thaler -; er iſt -, daß, han er det værd, han fortjener; es iſt der Mühe (Gen.) nicht -. I diſſe Tilfælde iſær ſom av. og uden Comparation; værdig, agt-, kjær, dyrebar: mein -er Freund.

Werth, m. -es ub. pl. Værd, n. (iſær med Henſyn til Penge); Værdi, Priis, c.; -achtung, f. ub. pl. Agtelſe, c.; -en, v. a. taxere; -geſchätzt, aj. høiagtet, dyrebar; -haltig, aj. ſom har indvortes Værd; -los, aj. ringe, verdiløs; -ſetzung, f. -en, Taxation, c.

Weſen, blot brugelig i ver-.

Wesen, n. -s pl. ſ. sg. Væsen, n.; das böſe -, Epilepſie, c., Slag, n.; viel Wesens von etw. machen, gjøre meget Væsen af, mange Ophævelser om; ſein - an einem Orte treiben, d. T. drive ſin Haandtering.

Wesenheit, f. ub. pl. (Sybt.) Væſen, n., væſentlig Beſtaffenhed, c.

Wesenlos, aj. uvæſentlig, uſelvſtændig; -igkeit, f. ub. pl. U-lighed, U-dighed, c.

Wesentlich, aj. ſand, virkelig; væſent- [lig.

Wespe, f. -n, Hvepſe, Stik-, Gedehams, c. (Inſect); -nneſt, n. -es -er, Hvepſerede, Gedehams-, c.; in ein - - ſtören, gjøre ſin Sag værre, ſtaffe ſig Flere paa Halſen.

Weß og **weſſen**, ſ. Wer.

Weßhalb og **weswegen**, aj. hvorfor, af hvilken Grund, formedelſt hvilket.

Weſt, m. -es -e, (hos Digterne) Veſtenvind, c.

Weſt, av. ſ. Weſten.

Weſte, f. -n, Veſt, c. (ſom bæres under Kjolen); -ntaſche, f. -n, Veſtelomme, c.

Weſten, av. veſten, i Veſt; blot med præp. aus, von, gegen, nach ꝛc. I Sofſ. fædv. Weſt. [ſat Øſten).

Weſten, m. -s ub. pl. Veſten (mod-

Weſterhemd, n. -es -en, (n. St.) Chriſtentøi, n. (hvori Børn døbes).

Weſtlich, aj. veſtlig.

Weſtwärts, av. Veſter paa, mod Veſten.

Weſtwind, m. -es -e, Veſtenvind, c.

Wett, av. (ſjeldn.) gjengjældet; etw. - machen, gjengjælde; ſie haben es einander - gemacht, gjengjældt hinanden Ondt med Ondt.

Wette, f. -n, Veddemaal, n.; in el. fædv. um die -, om Kap.

Wetteifer, m. -s ub. pl. Kappen, c., Stræben om Kap; -n, v. n. m. h. kappes, ſtræbe om Kap.

Wetten, v. 1) a. vedde: zehn Thaler gegen einen -. 2) n. m. h. vedde, ſlaae til Vebs: um zehn Thaler; ich wette, daß ich ꝛc.; ich wollte darauf-.

Wetter, 1) m. -s pl. ſ. sg. Vedder, c., En, ſom gjør Veddemaal. 2) n. -s pl. ſ. sg. Veir, Veirlig, n.; ub. pl.; Storm, c.; Uvelr, Tordenveir, n.; fig. vulg. voldſom Larmen, c.: (i Bjergv.) Luft og Dunſter.

Wetter-ableiter, m. -s pl. ſ. sg. Jordenafleder; (dedre Blitz-); -baum, m. -es -äume, d. T. en tyk Sky med lyſe Striber, ſom fædv. ſpaaer Regn; -dach, n. -es -ächer, Brædetag over Dør og Vinduer, for at afholde Storm og Regn; Tagſtuur, n., Viſlag, n.; -fahne, f. -n, Flei, Vind-, c.; -fiſch, m. -es -e, Spaaſmerling, c. (Fiſk); -glas, n. -es -äſer, Veirglas, n.; -hahn, m. -es -ähne, Veirhane, c.; fig. et foranderligt Meſte.; Vendercabe, c.; -haufen, m. -s pl. ſ. sg. en liden Stakke afmeiet, men ikke ganſte tør Hø; Kogge, c.; -häuschen, n. -s pl. ſ. sg. Hygrometer, n.; -kerl, m. -s -e, Spectakelmager; forbandet Karl; -kluft, f. -üfte, en Byd ved Froſten fremkommet Spalte i Træer, men ſom ſiden igjen voxer til; -klüftig, aj. ſom har -kluft, ſ. dette Ord; -launiſch, aj. i ondt Lune ſom en Følge af daarligt Veir; lunegod; -läuten, n. -s ub. pl. d. T. Ringen med Klokkerne i Tordenveir; -leuchten, v. impers. m. h. d. T. lyne langt borte, ſaa at Torbenen ikke høres; ſmaalyne, lyſne med Kornmod; -loch, n. -es -öcher, Veirhul, n., Hul el. Hule i Bjergene, hvoraf i varme Sommerdage en kold Luft udgaaer; -männchen, n. -s pl. ſ. sg. Veirmand, c., en liden Træmand i et Barometer, ſom viſer Luftens forſkjellige Lyngde; -prophet, m. -en -en, Veirprophet, c.; -ſchaden, m. -s -äden, Skade paa Sæden ved ſtærk Regn og iſær Hagl; -ſcheide, f. -n, el. -ſcheidung, f. -en, et ſaadant Sted paa Jordoverfladen, hvor Tordenſkyer fordeles, fordi de opſtigende Dunſter ingen Lynilbsmaterie indeholde; -ſchlag, m. -es -äge, ſtærk Pladſtregn med Hagl, og den derved foraarſagede Skade paa Sæden; -ſtrahl, m. -es -en, Lynſtraale, c.; -vogel, m. -s -ögel, et Navn paa Brokfuglen, fordi den fædv. forkynder Regn og Uveir; -wendiſch, aj. d. T. ſom afhænger af Veirliget og dets Beſtaffenhed; foranderlig, ubeſtandig, lunefuld, vægelſindet; (i nogle Tilfælde) til modſatte Retninger, f. Ex. (om Haar) uredt; -wolke, f. -n, Tordenſky, c.; -zote, f. -n, en hvid, laaden Materie, ſom ved fugtigt Veir ſætter ſig paa Træværk og Vægge; vulg. Hexeſmør, n.

Wettern, v. n. m. h. impers. d. T. tordne og lyne; ſtorme og regne; fig. bande; tage ſlemt affted.

Wettkampf, m. -es -ämpfe, Væddekamp, c.

Wettlauf, m. -es -äufe, og -rennen, n. -s pl. ſ. sg. Veddelsb, n.

Wettſtreit, m. -es -e, Veddeſtrid, Kappen, c.

Wetzen, v. 1) n. m. h. ſlibes, gnides, ſkabe. 2) a. ſkærpe, hvæſſe; ſlibe: ein Meſſer. [Slibe-, c.

Wetzſtein, m. -es -e, Hvæſſeſteen, **Whiſt**, n. -ſpiel, n. -es, Whiſt, -ſpil, n.

Wibbeln (wiebeln) v. n. m. h. vrimle.

Wichſe, f. ub. pl. Voxet, hvormed der voxes; -n, v. a. voxe, overdrage med Vox; fig. vulg. pryle.

Wicht, m. -es -e, en Skabning, iſær et Meſt., dog blot foragte og iſær et

ſtet, ſvagt, ubrugbart Mſk.; en Flab, en Slyngel; Uſling, c., ſælle Skrog, u.; den rette Kegle; (foræld.) et Noget.

Wichtel, n. -s pl. ſ. sg. ſædv. -e pfeife, f. -n, (Jagtſp.) et Slags Lokkefoite for Vagteler og andre Fugle.

Wichtig, aj. vægtig, tung, ſvær; fuldvægtig, ſom har den tilbørlige Vægt; fig. vægtig: anſeelig, ſom formaaer meget; ſom virker ſtærkt paa Forſtanden og Villien; vigtig, ſom har mange Følger; -keit, f. ub. pl. Vægtighed; iſær fig. Vigtighed, c.

Wicke, f. -n, Vikke (Plante), c.

Wickel, m. (n.) -s pl. ſ. sg. Vindſel, n.; Papirkrolle, c.; fig. Paryk, c.; ein - Flachs, ſaa meget Hør, ſom paa engang ſnoes om Rokkehovedet.

Wickel-band, n. -es -ander, Svøbebaand, n., -liſt, c. (til nyfødte Børn); -kind, n. -es -er, Svøbebarn, n.; -raupe, f. -n, Bladvikleren (en Art Inſect, ſom vikler ſig ind i et Blad); -ſchnur, f. -üre, Svøbeliſt, c.; -zeug, n. -es ub. pl. Svøbetøi, n. (til et Barn).

Wickeln, v. a. vikle, vinde: Zwirn auf einen Knaul; ſvøbe, ind-: etw. in Papier; ein Kind; fig. ſich aus einer S., ſnoe ſig fra; rede (hjelpe) ſig ud af. [foder, u.

Wickfutter, n. -s pl. ſ. sg. Vikke-

Widder, m. -s pl. ſ. sg. Vædder, c. (ſtriørs ogſaa Bæder).

Wider, 1) præp. med Acc. mod, imod (med Bibegreb af Modſtand): - den Strom ſchwimmen; fig. - Einen ſtreiten; - ſeine Pflicht handeln; ofte ogſaa uden nogen Modſtand for gegen. 2) Partikel i Sammenſ. iſær med Verber, hvor det ſnart er adſtillelig med, ſnart uadſtillelig uden Tonen.

Widerbellen el. -bellern, v. n. m. h. sep. (foragt.) modſige, være gienſtridig.

Widerdruck, m. -es ub. pl. (hos Bogtrykt.) et Ark Trykning paa den dageſte Side.

Widerfahren, v. i. n. m. ſ. ins. blot fig. ſædv. kun i tredie Person: es widerfährt mir, ihm ein Glück, ein Unglück, vederfares, hænde, ſkeer.

Widerhaken, m. -s pl. ligg. Modkrog, en Hage el. Krog paa en Ting, ſom ſtaaer imod ſammes ſædvanlige Retning el. Bevægelſe.

Widerhalt, m. -es ub. pl. Modhold, -trøkt, n.; -ſtand, -virkning, c.; -en, v. i. n. m. h. sep. holde imod, ſtaae imod, holde igien. [tra-, c.

Widerklage, f. -n, Modklage, Con-

Widerlage, f. -n, (i nogle Tilfælde) en Ting, ſom holder igien, f. Ex. (i Bygningsk.) Pille under en Bue; fig. (i Retsſp.) ſ. Gegenvermächtniß.

Widerlegbar, aj. gjendrivelig.

Widerlegen, v. a. ins. blot fig. eine S., gjendrive, afbeviſe; Einen, overbeviſe om en Vildfarelſe; -gung, f. -en, Gjendrivelſe, Afbeviſning, c.

Widerleglich, aj. gjendrivelig, ſom kan afbeviſes.

Widerlich, aj. modbydelig, ufordragelig, ækel; (ſjeld.) viderlig; undert. ogſaa for widrig; (Nordt.) knarrorn, fortrædelig; -keit, f. -en, M-hed, U-hed, c.

Widern, v. n. m. h. (ſjeld.) opvække Modbydelighed, Væmmelſe; blot i tredie Person: dieſe Speiſe widert mir; el. es widert mir dieſe Speiſe.

Widernatürlich, aj. naturſtridig, ſtridende mod Naturens Love; -keit, f. f. ub. pl. N-hed, c.

Widerpart, m. (f.) -es -e, vulg. Modſtander, Vederpart, Modpart; Modſigelſe, Modſtand, c.

Widerrathen, v. i. a. ins. eine S.; Einm. etw., fraraade, ſøge at hindre ved et godt Raad.

Widerrechtlich, aj. lovſtridig, retsſt-; -keit, f. ub. pl. L-hed, R-hed, c.

Widerrede, f. -n, Modſigelſe, Indvending, c.

Widerriſt, m. -es -e, den Deel af Heſtens Hals, ſom er mellem Mannen og Boven; das Widerroß.

Widerruf, m. -es ub. pl. Tilbagekaldelſe, c.; -en, v. i. a. og n. m. h. tilbagekalde; -lich, aj. tilbagekaldelig; -lichkeit, f. ub. pl. L-hed, c.

Widerſacher, m. -s pl. ſ. sg. Modpart (for Retten); Modſtander, c.; (iſær i Theologien) Djævelen.

Widerſetzen, v. a. ins. blot med ſich; ſich Einm., modſætte; -gung, f. -en, M-lſe, c.; -zlich, aj. opſætſig, gienſtridig; -zlichkeit, f. -en, Opſætſighed, Gienſtridighed, c.

Widerſinn, m. -es ub. pl. modſat Betydning, modſat Mening af en Talt; Fornuftſtridighed, Urimelighed, c.; (ſjeld.) modſat Sindelag el. Tilbøielighed; en ringe Grad af Afſky; -ig, aj. urimelig, fornuftſtridig; imod Skik og Brug; gienſtridig, opſætſig; -igkeit, f. -en, U-hed, F-hed, G-hed, O-hed, c.

Widerſpanſtig (-ſpenſtig), aj. gienſtridig; -keit, f. -en, G-hed, c.

Widerſpiel, n. -es pl. (ſjeld.) -e, det Modſatte.

Widerſprechen, v. i. n. m. h. ins. Einm., modſige, modſtride, gjendrive; -cher, m. -s pl. ſ. sg. Modſiger, c.; -chlich, aj. modſigelig. [gelſe, c.

Widerſpruch, m. -es -üche, Modſi-

Widerſtand, m. -es ub. pl. Modſtand, c.

Widerſtehen, v. i. n. m. h. ins. modſtaae: Einm. in einer S.; der Tcurigkeit; -hlich, aj. modſtaaelig.

Widerſtreben, v. n. m. h. ins. Elm., modſtræbe, modſætte.

Widerſtreit, m. -es -e, Modſtrid, Modſigelſe, c.; -en, v. i. a. og n. m. h. ins. (ſjeld.) modſtride, modſige.

Widerwärtig, aj. modbydelig, helſt ubehagelig, uheldig; d. T. (undert.) tilbsielig til at ſige imod; (i Sosp. undert.) imod: ein -er Wind, Modvind, c.; -keit, f. ub. pl. M-hed, Ubehagelighed, Uheldighed, Modgang, c.

Widerwille, m. -ns ub. pl. Modvillie, Ulyſt, c., en ringe Grad af Affky; -willig, aj. (ſjeld.) modvillig, gjenſtridig; unillig, meget utilbsielig.

Widmen, v. a. opoffre, beſtemme, tilegne, hellige: ſich der Freundſchaft (Dat.); eine S. zu etw.; -mung, f. Opoffrelſe, Helligelſe, c., ub. pl.; Tilegnelſe, Dedication, c. pl. -en.

Widrig, aj. modſat, modſtridende; ubehagelig, ſtem, ublid, uheldig; imod, modbydelig, ækel, vammelig; -keit, f. ub. pl. Modſtridighed, U-hed, Uovereensſtemmelſe, Modbydelighed, Ækelhed, c.

Wie, 1) av. hvor, hvorban, hvorledes. 2) cj. ſom, ligeſom; da, dengang; ſiden, ſaaſom; - heißt er? hvad hedder han?

Wiebel, m. -s -n, (n. St.) Kaalorm, c.

Wiebeln, v. n. m. h. d. T. vrimle, mylre, myle.

Wiede, f. -n, Vidiebaand, n.

Wiedehopf, m. -es -e, Hærfugl, c.

Wieder, av. igjen, atter, paa ny, nok engang; tilbage: etw. -thun; etw. -erſtatten; etw. -ſchicken. I Sammenſ. med Verber er - abſtillelig og altſaa med Tonen, undtagen i wiederholen, ſ. dette Ord. Naar - intet andet betyder end paa ny, el. endnu engang, ſaa udgior det ingen Sammenſ. med Verb. (wieder erlangen), men vel med det deraf afledede Subſt. (die Wiedererlangung). [tagelſe, c.

Wiederaufnehmung, f. -en, Gjenop-

Wiederausbruch, m. -es -üche, Gjenudbrud, n.

Wiederbeißen, v. i. a. bide igjen (fordi en Anden har bidt forſt); bide efter, nok engang.

Wiederbekommen, v. i. a. faae igjen, faae tilbage.

Wiederbieten, v. i. a. byde efter en Andens Bud; blot i den Talem.: bieten und - macht Kaufleute.

Wiederbringen, v. i. a. bringe igjen, bringe tilbage til den forrige Beſiddet; -gung, f. -en, (Tonen paa bring) Bringen igjen, Iſtandfættelſe, c.

Wiederdonnern, v. impers. n. m. h. give Gjenſtrald (om Tordenen).

Wiedererinnerung, f. ub. pl. Tilbagerindring, Gjenerl-, c.

Wiedererlangung, f. ub. pl. Tilbageerholdelſe, Gjen-, c., Opnaaelſe paa ny. [ning, c.

Wiedererſtattung, f. ub. pl. Erſtat-

Wiederflug, m. -es -üge, (Jagtſp.) Tilbagekomſt (Trækfuglenes om Foraaret). [fordre igjen.

Wiederfordern, v. a. tilbagefordre,

Wiedergabe, f. -n, Tilbagegivelſe, c.

Wiedergebären, v. i. a. blot ſig. (i Theolog.) gjenfødes; iſær partic. wiedergeboren. [give igjen.

Wiedergeben, v. i. a. tilbagegive,

Wiederglänzen, v. n. m. h. gjenſtinne, kaſte Skinnet tilbage.

Wiedergrüßen, v. a. hilſe igjen, beſvare en Andens Hilſen.

Wiederhaben, v. i. n. m. h. etw., have igjen.

Wiederhall, m. -es -e, Gjenlyd, c., Ekko, n.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Ekko.

Wiederherſtellen, v. a. bringe i Stand igjen, oprette igjen; -lung, f. ub. pl. Iſtanddringelſe; Oprettelſe; iſær: Helbredelſe igjen, c.

Wiederholen, v. a. 1) sep. hente igjen, hente tilbage. 2) ins. og med Tonen paa Verb., gjentage, repetere, paa ny ſige el. gjøre: Eines Worte; -lung, f. -en, Gjentagelſe, Repeteren, c.

Wiederkauen (-käuen), v. a. og n. m. h. drøvtygge, tygge Drev; fig. (foragt.) gjentage.

Wiederkauf, m. -es -äufe, Tilbagekjøb af en ſolgt Ting, og Rettigheden dertil; -en, v. a. gjenkjøbe, kjøbe en ſolgt Ting tilbage; -käuflich, aj. og iſær av. tilbagekjøbelig, med Forbehold af Tilbagekjøbningsret.

Wiederkehr, f. ub. pl. Tilbagekomſt, c. (brugeligere Rückkehr); -en, v. n. m. ſ. vende tilbage (brugeligere zurückkehren).

Wiederklingen, v. i. n. m. ſ. gjenlyde, give Gjenklang.

Wiederkommen, v. i. n. m. ſ. komme igjen, komme tilbage.

Wiederkunft, f. ub. pl. Gjenkomſt, Tilbage-, Hjem-, c.

Wiederl n, v. a. indløſe igjen; -ſung, f. - , Gjeninblesning, c.

Wiedernehmen, v. i. a. tage igjen, tage tilbage.

Wiederſagen, v. a. etw., ſige igjen, gladdre, (iſær det, der var En betroet ſom en Hemmelighed).

Wiederſchaffen, v. a. ſkaffe igjen, ſkaffe tilbage.

Wiederſchall, m. -es -älle, Gjenſtrald, n., Gjenlyd, c.; -en, v. n. m. h. gjenlyde, give Gjenſtrald, give Ekko.

Wiederſchein, m. -es -e, Gjenſkin, n.

Wiederſchelten, v. i. n. m. h. ſkjelde igjen, beſvare Skjeldsord med Skjeldsord.

Wiederschicken, v. a. tilbagesende, sitte igjen.
Wiederschimpfen, v. a. spotte igjen, gjengjelde Spot med Spot.
Wiederschlagen, v. i. a. og n. m. h. slaae igjen (naar en Anden slaaer).
Wiederschreiben, v. i. a. og n. m. h. skrive igjen, skrive tilbage, besvare.
Wiedersehen, n. -s ub. pl. Gjensyn, n.; bis aufs -, til vi ses igjen.
Wiederstrahlen, v. a. og n. m. h. gjenskaale; gjenstraales.
Widerstrich, m. -es -e, (Jagtsv.) Tilbagekomst (Trækfuglenes om Foraaret). [(det Vortkomne).
Wiedersuchen, v. a. eftersøge, opsøge
Wiedertaufe, f. ub. pl. gjentagen Daab, Gjendaab, c; -äufer, m. -s pl. s. sg. Gjendøber, Anabaptist, c.
Wiedertönen, v. n. m. h. gjentone, gjenlyde, give Gjenlyd.
Wiederum, av. igjen, atter, paa ny, dernæst.
Wiedervereinigung, f. -en, Gjenforening, c.
Wiedervergeltung, f. ub. pl. Gjengjeldelse, c.; -erecht el. ogsaa blot Vergeltungsrecht, n. -s -e, Gjengjeldesret, c.
Wiederwechsel, m. -s pl. s. sg. en med Protest tilbagekommen Vexel, naar den paa ny trasseres tilbage paa Remittenten.
Wiederwuchs, m. -es ub. pl. Fremvext paa ny.
Wiege, f. -n, Vugge, c.; fig. en Tings første Oprindelse, Udspring, n.; et Kobberstikkerværktei, hvormed ved den sorte Konst Pladen raderes.
Wiegen, v. 1) rgl. a. vugge: ein Kind; kære smaat med en Krumkniv; fig. b. T. in einer S. gewiegt seyn, være erfaren, duelig. 2) i. a) a. s. Wagen. b) n. m. h. veie, have en vis bestemt Vægt: zwei Pfund; d. T. være tung.
Wiegen-lied, n. -es -er, Vuggevise, -sang, c.; -messer, n. -s pl. s. sg. Krumkniv, c. (i Kjøkkener); -pferd, n. -es -e, Gyngehest, c.
Wiehern, v. n. m. h. vrinske.
Wieke, f. -n, Linstav, m., Charpi, c. som lægges i Saar.
Wiener, m. -s pl. s. sg. Viner, c.; -isch, aj. vinsk. [Hyben.
Wiepe, f. -n, d. T. Frøhuus af
Wiesbaum, m. -es -äume, Læsfetræ, n. [lille Lovise.
Wieschen, n. -s pl. s. sg. (Nordt.)
Wiese, f. -n, Eng, c.
Wiesel, n. -s pl. s. sg. das gemeine -, den almindelige Væsel, den Kjenne, Bruden (n kort); das große -, Hermelinen, Læratten.
Wiesen-blume, f. -n, Engblomst, c.; -gras, n. -es ub. pl. Enggræs, n.; -grund, m. -es -ünde, Engbund, c.; -klee, m. -s ub. pl. Engkløver, c.; -lerche, f. -n, Englærke, c; -pfad, m. -es -e, Engsti, c.
Wiesewachs, m. -es ub. pl. Høstet, Wiewohl, ej. hvorvel, omendskjøndt.
Wigand el. Weigand, m. -es -e, (foræld.) Krigsmand, en tapper Soldat.
Wild, aj. vild: udyrket, utæmmet, balstyrig, usædelig, rå; -es Fleisch, dødt Kjød i Saar.
Wild, n. -es ub. pl. Vildt, n.; rothes -, Hjort, c., Raadyr, n.; schwarzes -, Vildsvin, n.; das kleine -, Hare, Fiedervildt.
Wild-acker, m. -s -äcker, Vildtmark, c. (som i en Dyrehave besaaes til Fode for Vildtet); -bad, n. -es -äder, et mineralsk, af Naturen selv beredet Bad; -bahn, f. -en, Vildbane, c., Jagtdistrict, n.; en opploiet Vei i Jagtdistrictet, for derved at opspore Vildtets Gang; en ubanet Vei ved Siden af den ordentlige Kjørevei; fig. en trædie ved Siden af to andre forspændt Hest; -bann, m. -es -änne, Rettighed at afholde Andre fra visse Jagtdistricter; Vildbane, c.; -braten, m. -s pl. s. sg. Dyresteg, c.; -dieb, m. -es -e, Vildttyv, Krybeskytte, c.; -fahre, f. -n, en opploiet Vei i Jagtdistrictet, for derved at opspore Vildtets Gang; -fang, m. -es -änge, Vildtets Fangst (modsat dets Skyden); ethvert vildt fanget Dyr, som først maa tæmmes; en vild Ting; et vildt, udesindigt Mæske.; Vildbas, c.; -forst, m. -es -örste, Dyrehave, c.; -fraß, m. -es -e, s. -schaden; -fremd, aj. vild fremmed, ganske -; -fuhre, f. -n, et lidet Jagtdistrict; Hoverkiørsel med det skudte Vildt; Agerreen, c.; s. -fahre; -gefälle, pl. ub. sg. Indtægterne af det fældede Vildt; -graf, m. -en -en, et Navn paa nogle Grever ved Rhinen; -heit, f. Vildhed, c. (Vilstanden); ub. pl.; Vildskab, c. (Handlingen); pl. -en; -hüter, m. -s pl. s. sg. Ledsvogter, c. (som holder Vildtet borte fra Vinbjergene og Markerne); -kalb n. -es -älber, Hindkalv, en ung Hind; -ling, m. -es -e, en Ting, som endnu er vild, ikke forædlet ved Kultur, f. Ex. vilde Frugttræer, som sættes i Haven for at ocules; Vildling, c.; -meister, m. -s pl. s. sg. en Jagtbetjent, som har Opsyn over Vildtet i et vist Jagtdistrict; Dennes Embede og Bolig kaldes -meisterei, f. -en; -niß, f. -sse, en vild, øde, udyrket Egn, Ørken, Labyrinth, c.; -pret, n. -es ub. pl. Dyrefjød, n.; Dyr, n., spiseligt Vildt; -pretbraten, m. -s pl. s. sg. Dyresteg, c.; -schaden, m. -s -äden, den Skade,

som det frebede Vildt gjør paa Marken og paa ung Skov; -schuppen, m. -s pl. ſ. sg. Remiſſe, c., Skuur i Skoven, hvor Vildtet om Vinteren føres; -schur, f. -en, en ſtor, laadden Pels med Haarene vendte udad; -schütze, m. -n -n, Jæger, c.; Vildttyv, Krybſkytte, c.; -ſtand, m. -es -ände, det Sted i Skoven, hvor Vildtet hyppigſt og helſt opholder ſig; Forraad af frebet Vildt; -weg, m. -es -e, ſ. -bahn.

Wildenzen, v. n. m. h. ſ. Wilpern.

Wildern, v. (ſjeldn.) 1) n. m. h. forvildes; (n. St.) ove Krybſkytteri. 2) a. forvilde.

Wilpern, v. n. m. h. d. T. være ankommen, have en Tanke, lugte el. ſmage ilde; (iſær om Vildt).

Wille, m. -ns ud. pl. Wilie, c.; -ns ſeyn, have i Sinde, have beſluttet; um Willen el. um willen, ſom av. for Skyld: um Gottes -, for Guds Skyld; den letzten -n eröffnen, aabne Teſtamentet.

Willenlos, aj. villeles.

Willens-äußerung, f. -en, Villiesytring, c.; -erklärung, f. -en, Villieserklering, c.; -meinung, f. -en, rene Mening, Hjertensmening, c.

Willentlich, aj. (ſjeldn.) med Villie.

Willfahren, v. n. m. h. (ich willfahre ꝛc.; gewillfahret) Eim., tjene, opfylde Ens Forlangende, føie, være til Tjeneſte; -rung, f. ſ. Willfährigkeit.

Willfährig, aj. føielig, tjenſtagtig, beredvillig; -keit, f. ub. pl. F-hed, T-hed, B-hed, c.

Willig, aj. villig, redeben; ogſaa ſom av. gjerne; -keit, f. ub. pl. V-hed, R-hed, c.

Willigen, v. 1) n. m. h. in etw., indvillige i, give ſit Samtykke til. 2) a. (undert.) bevilge, tilſtaae.

Williglich, av. (forældr.) villig, gjerne.

Willkommen, 1) aj. velkommen; iſær d. T. ſom av.; tjær, behagelig. 2) subst. m. -s pl. (ſjeldn.) ſ. sg. Velkomſt, c.

Willkühr, f. ub. pl. Godtbefindende, Behag, Tykke, n.; (Sydr.) frit Valg; -lich, aj. vilkaarlig; -lichkeit, f. ub. pl. V-hed, c.

Wimmeln, v. n. m. h. vrimle, myldre: die Ameiſen -, der Käſe wimmelt von Maden; es wimmelt hier von Menſchen.

Wimmer, f. -n, en haardere, forvikket Deel i en bladere, f. Ex. en Knude, Knaft (i Træ); -ling, m. -es -e, en altid klynkende Skabning; -n, v. n. m. h. klynke, pibe, jamre ſig.

Wimpel, m. -s pl. ſ. sg. (f. -n) Vimpel, c. (paa Skibe).

Wimper, f. -n, Øienhaar, n.; -ig, aj. (i Botan.) beſat med en Række lange Haar; -n, v. a. (ſjeldn.) blinke, klippe med Øinene.

Wind, m. -es -e, Vind, Blæſt, c.; Vind, c. (indeſluttet Luft i Tarmene); fig. - machen, prale; - von etw. bekommen, b. T. faae Nys om, faae hemmelig Efterretning om.

Wind-beutel, m. -s pl. ſ. sg. blot fig. Vindmager, Praler, c., et vindigt Mſke.; et Slags Bagværk, ſom er huult indvendig; -beutelei, f. -en, Vindmagert, n.; -beuteln, v. n. m. h. gjere Vindmageri; -blaſe, f. -n, Vindblegn, en Blegn fyldt med Luft paa det menneſkelige Legeme; -blatter, f. iſær pl. -n, Vindkopper; -bruch, m. -es -üche, (i Skovv.) Vindfeld, n., et af Vinden foraarſaget Brud paa Træer, og det paa ſaadan Maade beſkadigede og fældede Træ; (i Chirurgien) Vinddrok, n.; -büchſe, f. -n, Vinddøsſe, c.; -dorn, m. -es -e, et Slags Beenſtade; -dürre, aj. tørret af Vinden el. Luften; fig. vindtør, ſtindmager; -ei, n. -es -er, Vindøg, n. (ufrugtbart Vg); -fackel, f. -n, Vegfakkel, c.; -fahne, f. -n, Vindfløi, c. (ſom viſer Vindens Retning); -fall, m. -es -älle, ſ. Windbruch; (i Seſp.) et heftigt, uventet Vindſtød; -fang, m. -es -änge, Vindfang, n.; -gott, m. -es -ötter, Vindens Gud; -hetze, f. -n, et Slags Jagt med Vindſpillere; -hund, m. -es -ünde, Vindſpiller, Mynde, c.; -inſtrument, n. -es -e, Blæſeinſtrument, n.; -klappe, f. -n, Vindklap, Luft-, Ventil, c.; -kunſt, f. -ünſte, Vinddrift, ſom ſættes i Bevægelſe af Vinden; -lade, f. -n, (i Orgeler) den Kanal, ſom fører Vinden fra Bælgerne til Piberne; (i Bjergv.) en Maſkine til at bringe friſk Luft ind i Gruberne; -lichkaſe, c.; -licht, n. -es -er, Vegfakkel, c.; -macher, m. -s pl. ſ. sg. f. -beutel; -meſſer, m. -s pl. ſ. sg. Vindmaaler, c., Anemometer, n.; -monat, m. -es -e, et Navn paa November Maaned; -mühle, f. -n, Vindmølle, Veir-, c.; -müller, m. -s pl. ſ. sg. Veirmøller, c.; -ofen, m. -s -öfen, Vinddvn, c.; -piſtole, f. -n, Vindpiſtol, c.; -pocke, f. -n, d. T. Vindkopper; -rebe, aj. (om Hefte) ſtakaandet, aanderuſtet; -rehe, f. ub. pl. Stakaandethed, c.; -roſe, f. -n, Vindroſe, c.; paa Compaſſet; en Blomſt, Anemone, c.; -ſbraut, f. ub. pl. (forældr.) Storm, Kaſtevind, c.; heftig Vind; -ſchaden, m. -s -äden, Vindſtade, c. (Skade af Storm); -ſchief, aj. vindſkjev, (iſær om Træværk); -ſchirm, m. -es -e, Vindſkjerm, c., Skjermbræt, n.; -ſchlag, m. -es -äge, ſ. -bruch; -ſeite, f. -n. Vindſide, den Side, hvorfra Vinden kommer; -ſpiel, n. -es -e, Vindſpiller, Mynde, c.; -ſtille, aj. vindſtille,

blik-; -stille, f. ub. pl. Vindstille, Havblik, n.; -stock, m. -es -öcke, en liden Vindsbøsse; -stoß, m. -es -öße, Vindstød, n.; -strick, m. -es -e, Vindstreg, n.; -sturm, m. -es -ürme, (Sydt.) Storm, c.; -sucht, f. ub. pl. Trommesyge, c. (hos Hornqvæg); Vinde, Kolik, c.; -trocken, aj. vindtør, torret i fri Luft; -wage, f. -n, et Redskab til at udforske Vindens Styrke med; Anemometer, n.; -wagen, m. -s pl. s. sg. en Vogn, som drives frem af Vinden isdf. af Hefte; -wärts, aj. henimod Vinden; -wasserſucht, f. ub. pl. Vindvatterſot, c.; -wehe, f. -n, d. T. Sneedunke, c., en sammenblæst Sneehob; -weiſer, m. -s pl. s. sg. et Redskab, som i et indesluttet Rum viser Vindens Retning; Vindfløi, c.; -wirbel, m. -s pl. s. sg. (Sydt.) Hvirvelvind, c.; -zeiger, m. -s pl. s. sg. s. -weiſer.

Winde, f. -n, Garnvinde, c.; Spil, n., Vinde, c. (at bringe svære Laster i Veiret med); Snerle (Convolvulus, Plante), c.

Windel, f. -n, Sveb, n. (til nyfødte Børn); Blee, c.; -n, v. a. ein Kind, svøbe; -band, -ſchaur, -kind, s. Vikkelband ꝛc.

Winden, v. 1) rgl. a. (Jagtsp.) lugte (især om Jagthunde). 2) i. a. snee: die Fußpfade - sich hier; vride: Tim. etw. aus der Hand; die Hände; flette: Kränze; vikle, vinde: Jåden auf einen Knauel; vinde, hisse, heise i Veiret: Lasten in die Höhe.

Windemacher, m. -s pl. s. sg. Vindemager, c. (som forfærdiger Vinder).

Windig, aj. vindig, som har Vind, lustig; fig. vindig; d. T. (undert.) sammensnoet; -keit, f. -en, V-hed, c.

Windung, f. -en, Vinden, Omvikling, Ombreining, c. ub. pl.; en snoet Gang el. Flade; Sneglegang, Struegang, c.

Wink, m. -es -e, Vink, Nys, n., egentl. og fig.

Winkel, m. -s pl. s, sg. Vinkel, Huk, Vraa, Krog, c.; d. T. Hjørne, n.; et forborgent, hemmeligt Sted; Smuthul, n.; (n. St.) Krambod, c.; mange Haandværkeres Værksted.

Winkel-ehe, f. -n, (foragt.) Vinkelægteskab, n. (hemmeligt); -eiſen, n. -s pl. s. sg. Vinkeljern, n.; -faſſer, m. -s pl. s. sg. Vinkelpasser, c.; -haken, m. -s pl. s. sg. Vinkelhage, c.; -holz, n. d. T. blot fig. og pl. -hölzer, Udflugter, tomme Undskyldninger; -icht, aj. vinkelagtig; -ig, aj. vinklet, som har Vinkler, blot i Sammens.: recht-; som har mange Vinkler el. Kroge: ein -es Haus; -maß, n. -es -e, Vinkelmaal, n.; -meſſer, m. -s pl. s. sg. Vinkelmaaler, c., ethvert Redskab til at maale Vinkler med; Transporteur, c.; -münze, f. -n, falsk Mynt, c. (som er mynter i Smug; Stedet, hvor den er mynter); -paſſer, m. -s pl. s. sg. Vinkelpasser, c.; -recht, aj. retvinklet, vinkelret; -ſchule, f. -n, d. T. Pugeskole, uprivilegeret Skole, c.; -zahn, m. -es -ähne, een af de nederste Kindtænder; -zirkel, m. -s pl. s. sg. et Slags Passer til at udmaale Vinkler med; -zug, m. -es -üge, blot fig. d. T. Finte, hemmelig Ænke; Udflugt, tom Undskyldning, c.

Winken, v. 1) u. m. h. (n. St.) blinke, klippe med Øinene. 2) a. vinke ad: Øinen zu ſich.

Winkeler, m. -s pl. s. sg. Flæber, Klynker, Piber, c. [pibe.

Winkeln, v. n. m. h. flæbe; klynke, pibe.

Winter, m. -s pl. s. sg. Vinter, c.

Winter-abend, m. -es -e, Vinteraften, c.; det Sted paa Himmelen, hvor Solen den korteste Dag gaaer ned; ub. pl.; -apfel, m. -s -äpfel, Vinteræble, Gjemme-, n.; -arbeit, f. -en, Vinterarbeide, n.; -aufenthalt, m. -es ub. pl. Vinteropholb, n.; -birn, f. -en, Vinterpære, Gjemme-, c.; -fällig, aj. (om Hornqvæg) om Vinteren kraftesløs og mager; -feld, n. -es -er, Vintermark, c.; -frucht, f. -üchte, Vinterfrugt, c.; -getreide, n. -s ub. pl. Vinterſæd, c.; -gewächs, n. -es -e, Vintervæxt, c.; -grün, n. -es ub. pl. Vintergrønt, n.; -haſt, aj. vinteragtig; -haus, n. -es -äuſer, (hos Gartnerne) Drivhuus, n.; -holz, n. -es ub. pl. Vinterbrænde, n.; -icht, aj. d. T. vinteragtig; -kälte, f. ub. pl. Vinterkulde, c.; -kleid, n. -es -er og -kleidung, f. -en, Vinterklædning, c.; -lich, aj. d. T. vinterlig, vinteragtig; -mewe, f. -n, Perlemaage, c.; -monat, m. -es -e, Vintermaaned, c.; ogsaa en Benævnelse paa November Maaned; -nacht, f. -ächte, Vinternat, c.; -obſt, n. -es ub. pl. Vinterfrugt, Gjemme-, c.; -quartier, n. -es -e, Vinterquarteer, n.; -ſaat, f. ub. pl. Vinterſæd, c.; -ſchlaf, m. -es ub. pl. Vintersøvn, -dvale, c.; -ſeite, f. -n, Vinterside, nordlig Side, Nordside, c.; -ſtoppel, f. -n, Stub, Vinter-, c., Vore, n.; -tag, m. -es -e, Vinterdag, c.; -wetter, n. -s ub. pl. Vinterveir, n.; -wolle, f. ub. pl. Vinteruld, c.; -zeit, f. ub. pl. Vintertid, c.

Wintern, v. 1) impers. m. h. es wintert, det bliver Vinter. 2) a. (sjeldn.) overvintre; -rung, f. -en, (sjeldn.) Overvintren, Bevaren Vinteren over; (hos Gartnerne) Drivhuus, n.

Winzer, m. -s pl. s. sg. Vingaardsmand, c.

Winzig, aj. d. T. (n. St.) meget ringe, meget liden, lille bitte.

Wipfel, m. -s pl. ſ. sg. Top, Træ-, ofte (i Skovv.) den hele med Kviſte bevoxede Deel af et Træ; -bruch, m. -es -üche, Trætoppenes Knækken af Sneens og Iisſlagets Tyngde; -dürre, aj. ter, hentørret (om Trætoppe); -n, v. a. einen Baum, kappe, afhugge Toppen; -reich, aj. ſom har en ſtor, tyk Top.

Wippe, f. -n, Vippen, c.; blot d. T. fig. og ud. pl.: auf der - ſtehen, ſtaae paa Vippen, være i Fare for; Vippe, c., et Redſkab, ſom vipper; Gyngebræt, n.; -n, v. a. vippe: einen Verbrecher; die Münzen, beklippe; -rei, f. -en, Myntens Beklippen; uredelig Handel med Myntſorter.

Wippgalgen, m. -s pl. ſ. sg. Vippegalge, c. [voi, ſ. Ich.

Wir, pron. pers. første-Person pl.

Wirbel, m. -s pl. ſ. sg. Hvirvel, iſær -ſlag paa Trommen; fig. Hvirvel, c.: en kredsformig Bevægelſe; en ſig i Kreds bevægende Ting: Waſſer-; et Sted paa Mſtr. og Dyr, hvor Haaret er voxet i en Kreds; d. T. Iſſe; ogſaa: voldſom Bevægelſe: der - von Geſchäften, en ſtoiende Mængde; (efte) Skrue, c.: der - an einem Fenſter, an einer Violine ꝛc.

Wirbel-bein, n. -es -e, Hvirvelbeen, n.; -baft, aj. hvirvelagtig; -ig, aj. hvirvlende; iſær fig. ſvimmel; beruſet, fortumlet; -knochen, m. -s pl. ſ. sg. Hvirvelbeen, n.; -n, v. n. m. h. ſlaae en Hvirvel; iſær paa Trommen; hvirvle, bevæge ſig i Hvirvler; have en hvirvelagtig Fornemmelſe; -wind, m. -es -e, Hvirvelvind, c.

Wirkeiſen, n. -s pl. ſ. sg. Hovjern, n.

Wirken, v. 1) n. m. h. virke, gjøre Virkning: eine Arzenei wirkt; die Mäſſe wirkt auf den Körper. 2) a. bearbeide (i nogle Tilfælde): den Teig, ælte; den Suf eines Pferdes, udſtærre med Hovjernet; være paa en konſtig Maade: Strümpfe, Borde, Spitzen; frembringe Forandringer; iſær om moralſke Forandringer; (Sybt.) væve.

Wirker, m. -s pl. ſ. sg. Bearbeider, Virker; en Bagerſvend, ſom giver Deien den ſidſte Vitning; Væver, c.; iſær i Sammenſ.: Strumpf-.

Wirklich, aj. virkelig; ſom av. virkeligen, i Sandhed; -keit, f. ud. pl. W-hed, c. [jern, n., Hovkniv, c.

Wirkmeſſer, n. -s pl. ſ. sg. Hov-

Wirkſam, aj. virkſom; (undert.) arbeidſom, driftig, flittig; -keit, f. ud. pl. W-hed, A-hed, D-hed, c.

Wirkung, f. -en, Virkning, c.; -s-fähig, aj. iſtand til at frembringe Virkning; -skreis, m. -es -e, Virkekreds, c.; -slos, aj. virkningsløs.

Wirr-bund, n. -es -ünde, et Bundt ituknækket Halm; -en, v. a. virre, hvirre, ſammenfiltre, gjøre uredt; -garn, n. -es ub. pl. d. T. ſammenfiltret, uredt Garn; -ſtroh, n. -es ub. pl. ſ. Krumm-; -warr, m. -es -e, Virvar, Miſmaſk, n., forvirret Tsi.

Wirſing, m. -es ub. pl. Savoikaal, c.

Wirtel, m. -s pl. ſ. sg. Rokketeens-tridſe, c.

Wirth, m. -es -e, (-inn, f. -en) Huusholder, (-ſte); Huusvert, (-inde); Vert, (-inde), c.

Wirth-bar, aj. (ſjeld.) beboelig, beboet; -lich, aj. ſ. -ſchaftlich; -ſchaft, f. -en, Vertſkab, n.; d. T. ofte: Anſtalt, Huusholdning, Haandtering; das iſt eine - -, Tummel, ſtet Forvaltning af enhver Forretning; -ſchaften, v. n. m. h. holde Huusholdning; holde Huus; haandtere; iſær: drive Vertſkab, have Vertshuus; fig. huſere; -ſchafter, m. -s pl. ſ. sg. en Person, ſom driver Vertſkab, fornemmelig med Henſyn til Maaden, hvorpaa han forvalter ſamme; iſær Huusholder, c.; -ſchaftlich, aj. huusholderſk; Huusholdnings-, Landhuusholdnings-; (undert.) huuslig, ſparſom; -ſchaftlichkeit, f. ub. pl. Huuslighed, Sparſomhed, c.; -ſchaftsgebäude, n. -s pl. ſ. sg. en alene til Vertſkabet, Haandteringen beſtemt Bygning; Landvæſensbygninger, Udhuſe; -haus, n. -es -äuſer, Vertshuus, n.

Wiſch, m. -es -e, Viſt, c.: til at afviſke med; en Halmviſt paa en Stang til Mærke paa Noget; Varetegn, n.; (foragt.) et ſlet, ubetydeligt Skrift; -en, v. 1) n. m. ſ. d. T. ſmutte, liſte uformærket: unter den Händen davon -. 2) a. viſke, af-: ſich den Mund; er mag ſich nur das Maul -, maa tøre ſig om Munden med Taalmodighed; er hat ſich die Naſe gewiſcht, er dumpet paa Næſen; -er, m. -s pl. ſ. sg. (ſjeld.) Afviſter, c., en Person, ſom afviſter; (undert.) Viſter, c. (at afviſke med); fig. d. T. Viſter, c., en drei Trettefattelſe; -lappen, m. -s pl. ſ. sg. Viſkeklud, Karklud, c.; -tuch, n. -es -ücher, Viſkeklæde, n.; -waſch, m. -es ub. pl. Viſvas, c.

Wismuth, m. -es ub. pl. Vismut, n. (en Art Tinerts).

Wiſpel, m. -s pl. ſ. sg. et Maal til tørre Ting, iſær Korn (2 Malter el. 24 Scheffel).

Wiſpern, v. a. og n. m. h. d. T. (undert.) hviſke.

Wißbar, aj. ſom kan vides.

Wißbegierde, f. ub. pl. Videbegjerlighed, c.; -gierig, aj. videbegjerlig.

Wiſſen, v. l. a. og n. m. h. vide: eine Geſchichte -; ich weiß, daß er kommt; nichts von einer S. -; ich weiß es von ihm, har erfaret det af

ham; um eine S. –, tilligemed Andre have Kundſkab om; ſich ſicher –; ſich viel mit etw. –, være ſtolt af, prale med; Linen (ikke Linem) etw. – laſſen; Eim. etw. zu – thun, give Efterretning om; gjøre vitterligt for; es ſteht zu –, det er et Spørgsmaal; Eim. Dank –, takke ham, el. holde ſig forbunden til at takke ham; wiſſe, du ſollſt –, man muß – ꝛc., bruger man, for at bekjendtgjøre Noget med Alvor og Eftertryk; d. T. bruges dette Verb. i nogle ſæregne Talem.: weißt du was el. – Sie was, naar man vil forkynde noget Nyt el. Uventet; wer weiß, hvem ved; wer weiß was, ret meget; man kann nicht –, man kan ikke vide, det er muligt; ſo viel ich weiß, el. daß ich wüßte, el. ſo viel mir bewußt (urigtigt wiſſend) iſt, el. meines Wiſſens, ſaavidt jeg ved, ſom jeg troer, formoder, el. ſom jeg erindrer; was man nicht weiß, macht einem nicht heiß, det Øret ei hører, det Hjertet ei rører; kunne, vide udenad; vide, fuldkommen være overbeviſt om; (med et derpaa følgende zu) kunne: er weiß nichts zu antworten, han kan intet ſvare derpaa.

Wiſſen, n. –s ub. pl. Kundſkab, Viden, Vidſkab, Videnſkab, c.; Vidende, n.; ub. Artikel: ohne mein –; wider –; meines –s.

Wiſſenſchaft, f. -en, Videnſkab, c.; (kun ſjeld. og ub. pl.) Kundſkab, c.: Vidende om; Kundſkaber (overh.); -ſlich, aj. videnſkabelig; -lichkeit, f. ub. pl. B-høb, c.

Wiſſenswürdig, aj. videværdig.

Wiſſentlich, aj. vitterlig, bekjendt, med Vidende og Villie.

Wiſt, ſ. Sott.

Wiſtſock, m. –es -öcke, vulg. Dessmer, c., et dumt Mſte.

Wittern, v. 1) n. m. h. es wittert, det tordner; fig. (foræld.) raſe, tage grumt affted, holde ſtemt Huus; d. T. (m. St.) om Veirligets Beſtaffenhed, være (godt, daarligt) Veir. 2) a. lugte; (iſær Jagtſp.) der Hund wittert den Haſen; fig. ſpore, mærke: ſich – laſſen; ſich – el. aus –, ſole ſig, glæde ſig over det ſjenne Veirlig; -rung, f. -en, Veir, Veirlig, n.; (Jagtſp.) Lugt, c.; enhver ſtærkt lugtende Lokkemad for vilde Dyr.

Wittfrau, f. -en, ſ. Wittwe.

Witthum, n. -es -e, (næſten foræld.) vilſe af Standsperſoner for Gemglinden i hendes Enkeſtand beſtemte Indkomſter.

Wittmann, m. -es -änner, ſ. Wittwer.

Wittwe (Witwe), f. -n, Enke, c.; Paradisoverlingen, Enken (Fugl).

Wittwen- (Witwen-) caſſe, f. -n, Enkekaſſe, c.; -gehalt, m. -es -e, el. -geld, n. -es -er, Enkepenſion; det, der er udſat for en Enke; -haft, aj. enkeagtig; -jahr, n. -es -e, Enkeaar, Naadſensaar, n.; -ſchaft, f. ub. pl. Enkeſtand, c.

Wittwer (Witwer), m. -s pl. ſ. ag. Enkemand, c.; -haft, aj. enkemandsagtig; -ſchaft, f. ub. pl. Enkemandsſtand, c.

Witz, m. -es ub. pl. Vittighed, c.; Vid, Klegt, c. (foræld. og endnu blot i Mutter- og Schul-); d. T. (undert.) Forſtand.

Witz-arm, aj. fattig paa Vittighed; -bold, m. et vittigt Mſte.; -elei, f. -en, en ſøgt, en tvungen Vittighed; Vittighedsytring, c.; -eln, v. n. m. h. pine Vittighed frem, være vittig i Utide; -jäger, m. -s pl. ſ. ag. Vittighedsjæger, c.; -ig, aj. vittig; (efte) fornuftig, klogtig; -igkeit, f. -en, Vittighed, c.; -ler, m. -s pl. ſ. ag. og -ling, m. -es, -e, Vittighedskræmmer, c. (ſom gjerne og ofte i Utide kommer med Vittigheder); -los, aj. uden Vittighed; -reich, aj. rig paa Vittighed.

Wo, 1) av. et eller andet Sted, negenſteds; hvor, paa hvilket Sted; (om Tiden) da; (undert.) hvoraf, hvorfra og hvorledes; i Sammenſ.: -bei, -für o. ſ. v. 3) cj. hvis, om, dersom; iſær i Forbindelſe med nicht.

Wobei, av. (med Henſyn til Ting) hvorved, ved hvilken, hvorhos.

Woche, f. -n, Uge, c.; fig. d. T. die –n, el. die ſechs –n, Barſelſeng, c.

Wochen-beſuch, m. -es -e, Barſelbeſøg, n., Barſelviſit, c.; -bett, n. ſ. Kindbeit; -fieber, n. -s pl. ſ. ag. Barſelfeber, c.; -geld, n. -es -er, Ugepenge; -geſell, m. -es -e, Ugeſvend, c. (ſom arbeider for Ugeløn); -kind, n. -es -er, Svobelfedbarn, n., et nyfødt Barn til ſex Uger efter Fødſelen; -lang, aj. en heel Uge; flere Uger; -lohn, n. -es ub. pl. Ugelen, c.; -markt, m. -es -ärkte, Ugemarked, ugentlig Marked; -prediger, m. -s pl. ſ. ag. Ugedagsprædikant, c. (ſom præſiker om Søgnedage); -predigt, f. -en, Ugepradiken, c.; -ſtube, f. -n, Barſelſtue, c.; -tag, m. -es -e, Ugedag, c.; Dag i Ugen; Hverdag, Søgnedag, c.; -viſite, f. -n, Barſelviſite, c.; -weiſe, av. d. T. ugevis; ugentligen; -zettel, m. -s pl. ſ. ag. Ugeſeddel, Ugeliſte, c. (over hvad der er ſkeet el. ſkal ſkee Ugen igje-); -zimmer, n. -s pl. ſ. ag. ſ. -ſtube.

Wöchentlich, aj. ugentlig, om Ugen.

Wöchner, m. -s pl. ſ. ag. Ugedagsmand, c.; den, hvem Teuren træffer til vilſe ugentlige Forretninger.

Wöchnerinn, f. -en, Barselkone, e.
Wocken, m. -s pl. f. sg. d. T. (n. St.) Rok, Spinderok, e.
Wodurch, av. hvorigjennem, hvorved; ved hvilken, ved hvilket.
Wofern, cj. ifald, saafremt, dersom, hvis. [hvilket, for hvad.
Wofür, av. hvorfor, for hvilken, for
Woge, f. -n, Bølge; især: Vove, Havbølge, e.; -n, v. n. m. h. bølge; rugge. [hvilket, hvorfor.
Wogegen, av. (sjelb.) hvorimod, imod
Wogig, aj. bølgefuld.
Woher, av. hvoraf, hvorfra; fig. af hvilken Kilde, af hvad Aarsag. Kan undert. udstilles: wo kommt er her?
Wohin, av. nogenstedshen, et eller andet Sted hen; hvorhen, til hvilket Sted. Kan undert. udstilles: wo geht er hin?
Wohl, 1) av. vel, godt; tilgavns, paa behørig Maade; ganske vel, ret: ja -, visseligen; ofte tjener det blot til en Forstærkelse for: tilstrækkelig, nok; ledsagende andre aj. staaer det især for: maaskee, omtrent, rigtig nok. 2) interj. med Dat. - dir, vel dig, en Lykke for dig. [færd, Gavn, e.
Wohl, n. -s ub. pl. Vel, u., Vel-
Wohl-achtbar, aj. velagtbar (blot i Titulatur især i Cancell.); -an! interj. velan! -anständig, aj. velanstændig; -anständigkeit, f. ub. pl. B-hed, e.; -auf! interj. (forældet.) velan! frisk op! op! (med Verb. seyn): ist alles - -? vel? -bedacht, aj. velbetænkt; -bedächtig, aj. velbetænksom, med godt Overlæg, med velberaad Hu; -befinden, n. -s ub. pl. Velbefindende, n.; -begütert, aj. velhavende, velholden; -behalten, aj. heel og holden, uskadt, i god Behold; -beleibt, aj. trivelig, vel ved Magt; s. Beleibt; -edel, aj. velædel, (blot i Titler om borgerlige Personer); -edelgeboren, aj. velbyrdig; (blot i Titler om borgerlige Personer af en fortrinlig Rang); -ehrwürdig, aj. velærværdig (blot i Titler til geistlige Personer); -ergehen, n. -s ub. pl. Velgaaende, n.; Medgang, e.; -fahrt, f. ub. pl. Velfærd, e., Vel, n.; -feil, aj. godt Kjøb, ikke dyr; -feile, f. ub. pl. (sjeld.) godt Kjøb, n., lette Priser; Billighed, e.; -feilheit, f. ub. pl. d. T. godt Kjøb, n., lette Priser; -geartet, aj. velartet, sødelig; -gebauet, aj. velbygget; fig. veldannet; -gebildet, aj. veldannet, velskabt; -geboren, aj. velbaaren (blot som Titel til fornemme borgerlige Personer, især naar de staae i adelige Embeder); -gefallen, n. -s ub. pl. Velbehag, n.; -gefallig, aj. velbehagelig; -gefälligkeit, f. ub. pl. B-hed, e.; -gehen, n. -s ub. pl. Velgaaende, n.; -gelehrt, aj. vellærd (blot i Titler til lærde Personer af ringere Rang); -gemeint, aj. velmeent (ikke saa rigtigt wohlmeinend); -gemuth, aj. vel til Mode, oprømt, fornøiet; -gemuth, n. -es ub. pl. vild Merian; -geneigt, aj. velvillig; -geordnet, aj. velordnet; -gerathen, aj. velartet, som sikker sig vel; -geruch, m. -es -üche, Vellugt, e.; -geschmack, m. -es ub. pl. Velsmag, e.; -gesinnt, aj. velsindet, velsindende; -gesittet, aj. meget sødelig, anstændig; -gestalt, f. -en, smuk Skabning, e., godt Udseende, n.; -gewogen, aj. bevaagen, gunstig; -gewogenheit, f. ub. pl. Bevaagenhed, e.; -gezogen, aj. velopdragen; -habend, aj. velhavende, bemidlet, formuende; -habenheit, f. ub. pl. Velhavenhed, Formuenhed, e.; -klang, m. -es -änge, Velklang, e.; -laut, m. -es -e, Vellyd, e.; -leben, n. ub. pl. Velevnet, n.; -meinend, aj. velmenende; -redenheit, f. ub. pl. Veltalenhed, e.; -riechend, aj. vellugtende; -schmeckend, aj. velsmagende; -seyn, n. -s ub. pl. Velgaaende, n., Sundhed, Helbred, e., Velbefindende, n.; auf dein -, din Sundhed! din Skaal! -stand, m. -es ub. pl. Velanstændighed, e.; Velstand, e.: der - eines Landes; im -e leben; -that, f. -en, Velgjerning, e., Velbaad, e.; -thäter, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Velgjører, (-inde), e.; -thätig, aj. velgjørende, velbødig; meget fordeelagtig, nyttig, heldbringende; -thätigkeit, f. ub. pl. Velgjørenhed, Velbødighed, e.; -thun, v. n. m. h. gjøre godt, vække behagelig Følelse; das thut mir -, behager mig; sich - thun, gjøre sig tilgode; seinen Feinden - -, gjøre vel, bevise Velgjerninger; -verdient, aj. velfortjent; -verhalten, n. -s ub. pl. godt, pligtmæssigt Forhold, n.; -verstanden, aj. vel at forstaae, det er at sige; -versucht, aj. velforsøgt; -weise, aj. vis; -wollen, v. i. n. m. h. Vim., ville vel; -wollen, n. -s ub. pl. Velvillie, Bevaagenhed, e.; -wollend, aj. velvillig.
Wohlig, aj. s. Wählig.
Wohn-bar, aj. beboelig; -barkeit, f. ub. pl. B-hed, e.; -haft, aj. boende, bosat, bosiddende; -haus, n. -es -äuser, Baaningshuus, n., Bolig, e.; -ort, m. -es -e, og -platz, m. -es -äze, Bopæl, Bolig, e.; fig. Opholdssted, n.; ogsaa -statt, f. -atte el. -stätte, f. -n; -stube, f. -n, og -zimmer, n. -s pl. s. sg. Dagligstue, e.
Wohnen, v. n. m. h. boe, have sit bestandige Ophold: in der Stadt; in einem Sause; bei Vim.; fig. have hjemme, være hjemmeherende: die schönsten Vögel - in Amerika; -hnung, f. -en, Bolig, Bopæl, e.

Woiwode, m. -n -n, en Fyrste i Moldau og Wallakiet; Statholder i Polen.

Wölben, v. a. hvælve, forsyne med Hvælving; -bung, f. -en, Hvælving, c.

Wolf, m. -es -ölfe, Ulv, c., et beskjendt fiirsbdet Dyr; uden Forskjel af Kjøn, men skal dette adskilles, saa hedder Hannen, der -, og Hunnen, Ulvinden, die Wölfinn; (Jagtsp.) en ung Hund; wird der - genannt, so kommt er gleich gerannt, naar man tænker paa Fanden, saa er han nærmest; (i mange enkelte Tilfælde, og hos Haandv.) en Benævnelse paa forskjellige Redskaber; d. T. et Navn paa forskjellige, skadelige Insecter; Kornmøl, n., hvid Kornorm, c.; fig. Hudløshed, c., Betændelse i Huden; især af stærk Gnidning; sich einen - reiten el. gehen.

Wölfen, v. n. m. h. (Jagtsp. om Ulve, Hunde og Losser) kaste Unger.

Wölfinn, f. -en, Ulvinde, c.

Wölfisch, aj. ulveagtig.

Wolfram, m. -s ud. pl. Wolfram, (i Bjergv.) Navnet til en graaagtig Jernerts; ogsaa Wolfarth, Wolfert.

Wolfs- (Wolf-) angel, f. -n, Ulvesax, -fælde, c.; -balg, m. -es -älge, Ulvehud, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Ulvesax, -fælde, c.; et Slags Spyd til Brug ved Ulvejagt; -fang, m. -es -änge, Ulvefangst, c.; ud. pl.; Huggetand, c., Ulvens store, lange Tænder; -gebiß, n. -sses -sse, Ulvegab, n., Ulvekjæft, c.; et Slags Bidsel til haardmundede Heste; -grau, aj. ulvegraa; -grube, f. -n, Ulvegrube, -grav, c.; -hetze, f. -n, Ulvehidsen, c.; -hund, m. -es -e, Ulvehund, c.: som bruges til Ulvejagt; en af en Hund og en Ulvinde avlet Hund; -hunger, m. -s ud. pl. d. T. Ulvehunger, en unaturlig, heftig Hunger; -klinge, f. -n, Ulvsklinge, c., et Slags Kaardeklinge; -magen, m. -s pl. s. sg. Ulvemave, en Ulvs Mave; fig. d. T. en umættelig Mave, et graadigt Mske.; -milch, f. ud. pl. Ulvemelk, c.: Ulvindens Melk; fig. en Plantes Navn; Vorteurt, c.; -pelz, m. -es -e, Ulveskindspels, c.; (hos Bundtmagere) Ulvebalg, c.; -riß, m. -es -e, et af Ulve dræbt Dyr; Skaden, som Ulve foraarsage paa andet Vildt; -saite, f. -n, Ulvestreng, c., Streng af Ulvetarme; -schrot, n. -es -e, Ulvehagel, n.; -zahn, m. -es -ähne, Ulvetand, c.: Tanden af en Ulv; smaae, spidse Tænder hos Grisene, som hindre dem fra at spise; -zeug, n. -es -e, Alt, hvad der herer til Ulvejagt.

Wolke, f. -n, (Dim. Wölkchen, n. -s pl. s. sg.) Sky, c.; fig.: eine - von Rauch, en Røgsky; -nbruch, m. -es -üche, Skybrud, n.; -nhimmel, m. -s pl. s. sg. Skyhimmel, c., den mellemste Deel af Atmosphæren; -nleer og -nlos, aj. uden Skyer; -nsaule, f. -n, Skystette, c.

Wölken, v. a. overtrække med Skyer; mørkne; fig. gjøre misfornøiet.

Wolkicht, aj. skyagtig, som ligner Skyer. [med Skyer.

Wolkig, aj. skyet, skyfuld, overtrukket

Woll-arbeit, f. -en, Uldarbeide, n.; (undert.) uldent Arbeide; -arbeiter, m. -s pl. s. sg. Uldarbeider, c.; -baum, m. -es -äume, Navnet paa et udenlandsk Træ, som giver Bomuld; -bereiter, m. -s pl. s. sg. Uldberedер, Uldkæmmer, c.; -handel, m. -s ud. pl. Uldhandel, c.; -handler, m. -s pl. s. sg. Uldhandler, c.; -icht, aj. uldagtig, uldlignende; -ig, aj. laadden, forsynet med Uld; -kamm, m. -es -ämme, Uldkam, c.; -kämmer, m. -s pl. s. sg. Uldkæmmer, c.; -markt, m. -es -ärkte, Uldmarked, n.; Tiden, naar, og Stedet, hvor samme holdes; -pelz, m. -es -e, laadden Pels, Lammepels, c.; -rad, n. -es -äder, Uldrok, Skotrok, c.; -sack, m. -es -äcke, Uldsæk, c.; -schur, f. -en, Uldklipning, Faare-, c.; -spinner, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Uldspinder (-ske), c.; -streicher, m. -s pl. s. sg. Uldkæmmer, c.; -wage, f. -n, Uldvægt, c.; -wäscher, m. -s pl. s. sg. Uldvasker, c.

Wolle, f. ud. pl. Uld, c.; (Jagtsp.) Harens og Kaninens Haar; de unge Fjederkreatures Dun.

Wollen, aj. ulden, Ulds, af Uld.

Wollen, v. i. a. og n. m. h. ville: er will es thun; er hat es sagen - (istedetfor gewollt); er will es geschrieben haben, vil have det skrevet, befaler, at det skal skrives; Geld -, ville have; er will lieber schlafen als arbeiten, vil, gider; - Sie es wohl thun; wollte Gott, daß ꝛc.; Gud give; er will es gesehen haben, han paastaaer, forsikrer, at have seet det; wo will er so viel Geld hernehmen, hvor formaaer han, at tage saa mange Penge fra; das Haus will einfallen, er i Begred med; die Glashütten - viel Holz, udkræve, fordre. Ofte staaer det overflødigt: ich will nicht hoffen, jeg haaber ikke. [hæver, c.

Wollenweber, m. -s pl. s. sg. Uld-

Wollust, f. -üste, Vellyst, c.; -üstig, aj. vellystig; -üstling, m. -es -e, Vellystling, n., et vellystigt Mske.

Womit, av. hvormed, med hvilken.

Wonach, av. hvorefter, efter hvilken, efter hvilket.

Woneben, av. ved Siden af hvilket.

Wonne, f. ud. pl. sød Glæde, Fryd, Henrykkelse, Salighed, c.; -monat, m. -s -e, (forældl.) en Benævnelse paa Mai

Maaned; -trunken, aj. glædedrukken; -voll, aj. frydefuld, salig.

Wonnig, aj. (sjeld.) som forunder sig Glæde, henrykkende, fortryllende.

Woran, av. hvori, hvorpaa.

Worauf, av. hvorpaa, paa hvilken.

Woraus, av. hvoraf, af hvilken, af hvilket, hvorud.

Worein, av. hvori.

Worfeln, v. a. das Getreide, kaste imod Vinden, for at rense.

Worf-schaufel, f. -n, Kastestovl, c.; -tenne, f. -n, Loen, hvorpaa Sæden kastes.

Worgen, v. a. og sich, med Anstrængelse nedsluge el. bringe op gjennem Halsen. [ket.

Worin, av. hvori, i hvilken, i hvilWort, n. -es, 1) pl. Wörter, Ord, u. (enkelt), et Udtryk. 2) pl. -e, Ord, u. (i Sammenhæng med andre Udtryk), Tale: wozu so viele Worte; das -nehmen, tage Ordet, begynde at tale; ette betyder ein -, ein Wörtchen, en kort Tale; Ordet: Parolen; et formeligt Løfte, Tilsagn; Guds Ord, Bibelen og enkelte Dele af samme.

Wort-arm, aj. (om et Sprog) fattigt paa Ord; -erklärung, f. -en, Ordforklaring, c.; -forscher, m. -s pl. s. sg. Ordforsker, Etymolog, c.; -forschung, f. ud. pl. Ordforskning, Etymologie, c.; -fügung, f. -en, Ordføining, Ords Sammenføining, Syntax, c.; -führer, m. -s pl. s. sg. Ordfører, c.; -fülle, f. ud. pl. Ordmængde, c., Overflødighed af Ord; -gepränge, n. -s pl. s. sg. Ordbram, Ordprunk, c., unyttig Overflødighed af Ord; -gezänk, n. -es -e, (foragt.) Kjævleri om Ord; -karg, aj. ordknap; -kargheit, f. ud. pl. Ordknapheb, c.; -klauber, m. -s pl. s. sg. Ordklover, c.; -klauberei, f. -en, Ordkloveri, n.; -kram, m. -es ud. pl. Ordgyden, Vaasen, c.; -krämer, m. -s pl. s. sg. Ordgyder, Vaaser, c.; -krämerei, f. -en, Ordgyderi, Vaas, n.; -räthsel, n. -s pl. s. sg. Ordgaade, c.; -register, n. -s pl. s. sg. Ordregister, n.; -reich, aj. ordrig; -spiel, n. -es -e, Ordspil, n.; -stellung, f. -en, Ordføining, c.; -streit, m. -es -e, Ordstrid, c.; -verstand, m. -es ud. pl. begstavelig Forstand; -wechsel, m. -s pl. s. sg. Ordveksel, Ordstrid, c.

Wörterbuch, n. -es -ücher, Ordbog, c., Lexicon, n.

Wörtlich, aj. som bestaaer af Ord; som er grundet i Ord; som av. ordret, ordlydende, bogstaveligen, lige efter Ordene; Ord for Ord.

Worüber, av. hvorover, hvorom, over hvilken; d. T. over Noget.

Worum, av. (sjeld.) hvorom.

Worunter, av. hvorunder, hvoriblandt; under hvilken; d. T. under Noget.

Woselbst, av. (foræld.) hvor, hvorsomhelst, paa hvilket Sted.

Wovon, av. hvoraf, hvorom, af hvilken; d. T. om, af Noget.

Wovor, av. hvorfor, hvorudover, for hvilket; d. T. for Noget.

Wowider, av. (sjeld.) hvorimod, mod hvilken.

Wozu, av. hvortil, til hvad Ende, i hvilken Hensigt ɔc.; d. T. til Noget.

Wrack, n. -es -e, (Nordt.) Vrag, Skibs-, u.; -vogel, m. -s-ögel, (Nordt.) et Navn til Strandmaagen.

Wucher, m. -s ud. pl. Aager, ulovlig Rente, c.; fig. Gevinst, Fordeel, c., den Indkomst, man har af sin Formue; -blume, f. -n, Kern-Oxeie, Aagerurt (Plante), c.; -ei, f. ud. pl. Aageri, n.; -haft, aj. aagermæssig, aagertagtig; -isch og -lich, aj. Aager-, aagertagtig; grundet i, stilet paa Aager; -zinse, f. -n, Aagerrente, c.

Wucherer, m. -s pl. s. sg. Aagrer, Aagerkarl, c.

Wuchern, v. 1) n. m. h. formere sig, udbrede sig (klot om Vexter); fege at erhverve Fordeel; især: aagre. 2) a. aagre, drive Aager, sammenaagre: viel Geld zusammen -; sich reich -.

Wuchs, m. -es ud. pl. Vext, c.; i nogle Sammensætninger, det, som er voxet: der Jahr -, Afgrede, c.

Wucht, f. -en, (Nordt.) en stor Tyngde, Last; ud. pl.; (i nogle Tilfælde) et meget tungt Legeme; -en, v. 1) n. m. h. være i høi Grad tung. 2) a. løfte ved Hjelp af en Haandspade; neie i Haanden; sætte en tung Last i vaklende Bevægelse.

Wudeln, v. n. m. h. d. T. (især Nordt.) vrimle; lykkes, formere sig.

Wühlen, v. a. og n. m. h. rode; især om Svin; (om Vandet) udhule; fig. (foragt.) rode: in alten Büchern herum -. [i Jsen).

Wuhne, f. -n, Vaage, c. (Aadning Wulst, m. (s.) -es -ülste, Krands, Malke-, c.; Pude; Hoftepude; Pelse, (undert. for) Geschœulst; Rand oven og neden om Kurve; (hos Blikkenslagerne) Tagrer, n.; -ig, aj. pudeagtig, tarmformig, pølseagtig.

Wund, aj. saaret, tilblods, beskadiget; sich - reiben, gnide sig huudlos; fig. bekymret.

Wundarzenei, f. -en, Saarlægemiddel, n. (især naar det bruges indvendig); Saarlægekonst, Chirurgi, c.; ud. pl.; -arzt, m. -es -ärzte, Saarlæge, Badsker, Chirurg, c.; -balsam, m. -s -e, Saarbalsem, c.; -eisen, n. -s pl. s. sg. Saarjern, n., Sonde, c.; -esfenz, f. -en, Vundessents, c.; -fieber,

n. -s pl. ſ. sg. Sundfeber, c.; -hols, n. -es -ölzer og -kraut, n. -es -äuter, ethvert Træ, enhver Urt el. Bærk, ſom tillægges lægende Kraft; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. Saarpflaſter, n.; -pulver, n. -s pl. ſ. sg. et Pulver, ſom ſtiller Blodet ved friſke Saar; -ſalbe, f. -n, Saarſalve, c.; -waſſer, n. -s pl. ſ. sg. Saarvand, n.

Wunde, f. -n, Saar, n., Bunde, c.; fig. Kummer, Hjerteſorg, c.

Wunden=frei, aj. ſaarfri; -mahl, n. -es, Ar, n.; -voll, aj. fuld af aabne Saar.

Wunder, n. -s 1) ub. pl. og Artikel, Forundring, c.: es nimmt mich -, det ſætter mig i Forundring; ſein - an etw. ſehen, forundre ſig over Noget. 2) pl. ſ. sg. Under, -Bidunder, Mirakel, n.; -s halber, for Curioſitetens Skyld; ich dachte -, wo ſie wäre, jeg kunde ikke begribe.

Wunder=bar, aj. underlig, for-, vid-; ſelſom, beſynderlig; -barlich, aj. ſ. -bar; -bild, n. -es -er, (i den romerſke Kirke) et Under gjorende Billede; Underbillede; -ding, n. -es -e, en forunderlig, ſelſom Ting; -gabe, f. -n, (i Theol.) Gave til at gjøre Under; -geburt, f. -en, underfuld Fødſel; -geſchichte, f. -n, forunderlig Hiſtorie, vidunderlig, ſelſom Tildragelſe; -geſchöpf, n. -es -e, en vidunderlig, en ſelſom Skabning; -glaube, m. -ns ub. pl. (i Theol.) en Tro, ſom kan gjøre Under; en forunderlig ſtærk Tro; Tro paa Under; -groß, aj. d. T. overordentlig ſtor; -kind, n. -es -er, Underbarn, et overordentligt, et ſelſomt Barn; -klein, aj. overordentlig liden; -kraft, f. -æfte, en overordentlig Kraft; ſ. -gabe; -lich, aj. beſynderlig, ſelſom, underlig; egenſindig; (foræld.) forunderlig; -lichkeit, f. -en, Beſynderlighed, Selſomhed, Underlighed, c.; -regen, m. -s pl. ſ. sg. i det daglige Liv, en med overordentlige Omſtændigheder ledſaget Regn, f. Ex. at det regner Ærter, Blod ꝛc.; -ſam, aj. (foræld.) forunderlig, vidunderlig; -ſchön, aj. underſkøn, overordentlig ſkjøn; -ſtern, m. -es -e, en forunderlig, ualmindelig Stjerne; -that, f. -en, en overordentlig, ubegribelig Gjerning; Undergjerning, c., Mirakel, n.; -thäter, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom gjør Undergjerninger, Mirakelmager, c.; -thätig, aj. undergjørende, ſom gjør Underværker; -thier, n. -es -e, et beſynderligt, et ualmindeligt Dyr; -voll, aj. underfuld; -werk, n. -es -e, Underværk, Mirakel, n.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Undertegn, n., forunderligt Tegn.

Wundern, v. n. m. h. undre; blot i treble Perſ.: es, die S. wundert mich; ſich -, forundre ſig.

Wunſch, m. -es -ünſche, Ønſke, n.

Wünſchel=hut, m. -es -üte, (Dim. -ütchen, n. -s pl. ſ. sg.) Ønſkehat, c.; -ruthe, f. -n, Ønſkequiſt, e.

Wünſchen, v. a. ønſte: Dim. alles Gute; ich wünſche, daß ꝛc.; er wünſcht es zu wiſſen; ofte: begjære, attraae.

Wünſchenswerth, aj. ønſkværdig.

Würde, f. -n, Værdighed: die Königliche -; en hoi Grad af Anſtændighed; d. T. ethvert Fortrin (Tings el. Perſons). [viteriſt.

Würdevoll, aj. værdighedsfuld, gra-

Würdern, v. a. (i Cancell.) vurdere, ſætte, taxere.

Würdig, aj. værdig, anſtændig; fortjent: einer Ehre, eines Amtes -; agtværdig; (undert.) værd; -keit, f. -en, W-hed, c., Værd, n.

Würdigen, v. a. værdige, holde for værdig til: Einen eines Vorzuges; vurdere, ſætte, taxere; recenſere; -ſcher, f. -en, W-iſe; Vurdering, Recenſion, n.

Wurf, m. -es -ürfe, Kaſt, n.: Handlingen at kaſte; den kaſtede Ting, ub. pl. og kun ſjeld.; ſaa meget, ſom man paa eengang pleier at kaſte; ſ. Ex. et Antal Pengeſtykker, ſom man tæller paa eengang; ſaa mange Unger, ſom et Dyr kaſter paa eengang; Dragt; (ſjeld.) et Redſkab, hvormed man kaſter; Elm. in den Wurf kommen, blive truffen af en kaſtet Ting; fig. møde En hændelsesvis; der - iſt geſchehen, det lader ſig nu ikke mere gjøre om.

Wurf=anker, m. -s pl. ſ. sg. Varpanker, n.; -erde, f. ub. pl. udkaſtet el. udgravet Jord; -garn, n. -es -e, Kaſtegarn, n. (ſom ved Udkaſtningen hurtig ſynker til Bunds, og indeſlutter alle de Fiſke, det træffer); -haube, f. -n, ſ. -garn; -pfeil, m. -es -e, Kaſtepiil, c.; -ſchaufel, f. -n, ſ. Worf-; -ſcheibe, f. -n, Kaſteſkive, c.; -ſpieß, m. -es -e, Kaſteſpyd, n.; -weiſe, av. efter Kaſt.

Würfel, m. -s pl. ſ. sg. Tærning; Endus, c.

Würfel=förmig, aj. og -ich -icht, aj. tærningformig, rudret, tavlet; -ig, aj. tærnet; -ſpiel, n. -es -e, Tærningſpil, n.; -ſpieler, m. -s pl. ſ. sg. Tærningſpiller, c.

Würfeln, v. 1) n. m. h. ſpille med Tærninger: um etw. 2) a. danne tærningformig; etw. -, letſindig ſætte paa Spil.

Würgen, v. a. ſich, ſvælge el. trække Lande med ſtor Beſvær, være nær ved at qvæles; ogſaa: qvalme; etw. heraus, hinunter -, med Anſtrengelſe preſſe ud af Munden el. nedſluge; qvæle; brugeligere er-; ombringe, myrde, dræbe: fig. d. T. om forſtjellige med ſtor In-

strengelse forbundne Arbeider.

Würgengel, m. -s pl. ſ. sg. (i Bibel.n) Morderengel, c.; fig. en Art smaae Falke; Tornſkade, c.; Kæmpeſlangen; ofte for Würger.

Würger, m. -s pl. ſ. sg. Morder, Dræber, Drabsmand, c.; (iſær blot hos Digterne); graa Tornſkade, graa Harpax (Rovfugl); Kæmpeſlangen.

Würken, ſ. Wirken.

Wurm, m. -es -ürme el. ſædv. -ürmer, (Dim. Würmchen, n. -s pl. ſ. sg.) Orm, c.; fig. Orm, c.: en Sygdom; einen - im Kopfe haben, være lidt forrykt, have Fluer i Hovedet, have en Skrue les; ein - im Herzen, nagende Kummer; (hos Bogtr.) den korte Betegnelse af Titelen nede paa Arkets første Side.

Wurm-arzt, m. -es -ärzte, Ormedoctor, c., Markſkriger, ſom ſælger Middel mod Orm; -doctor, m. -s -en, Ormedoctor; -eſſenz, f. -en, Ormeeſſents, c.; -fieber, n. -s pl. ſ. sg. Ormefeber, c.; -förmig, aj. ormeformig, ſom ligner en Orms Bevægelſer, ormedannet; -fraß, m. -es ub. pl. Ormeforgnaven, c., Ormefik, n.; -ig, aj. ormſtukken; (ſjeld.) fuld af Orme; fig. ſelſom, forunderlig, ærgerlig, fortrædelig; -loch, n. -es -öcher, Ormehul, n.; -mehl, n. -es ub. pl. Ormemeel, n.; -neſt, n. -es -er, Ormerede, c.; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. Ormeplaſter, n.; -pulver, n. -s pl. ſ. sg. Ormepulver, n.; -ſalbe, f. -n, Ormeſalve, c.; -ſamen, m. -s ub. pl. Ormefrø, n.; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. Ormeſkærer, c. (ſom udſkærer Hundene den ſaakaldte Tollwurm, ſ. dette Ord); -ſtich, m. -es -e, Ormeſtik, n.; -ſtichig, aj. ormſtukken.

Wurmen, v. n. m. h. fig. das wurmt ihn, det gior ham urolig, ærgrer, opreterer, trænter ham; (undert.) krybe ſom en Orm.

Wurſt, f. -ürſte, (Dim. Würſtchen, n. -s pl. ſ. sg.) Pølſe, c.; ſ. Wurſtwagen.

Wurſt-bügel, m. -s pl. ſ. sg. Pølſehorn, n.; -dorn, m. -es -örner, Pølſepind, c.; -horn, n. -es -örner, Pølſehorn, n.; -reiter, m. -s pl. ſ. sg. Snyltegjeſt, c.; -ſchlitten, m. -s pl. ſ. sg. Pølſeſlæde; ſ. -wagen; -ſuppe, f. -n, Pølſeſuppe, c. (kogt paa Pølſer); -wagen, m. -s -ägen, Pølſevogn, c.; (hvorpaa flere Perſoner kunne ſidde paa langs med Roggen mod hverandre, el. iſær ſidde ridende paa et langt, ſmalt Sæde i Midten); d. T. die Wurſt.

Wurz, f. ub. pl. Rod, c. (forældr. og nu blot brugelig i nogle ſammenſatte Plantenavne).

Würz-haft, aj. ſ. Gewürz-; -handel, m. -s ub. pl. Krydderihandel, c.; -händler, m. -s pl. ſ. sg. Krydderihandler, Materialiſt, c.; -kram, m. -es ub. pl. Urtekramhandel, c.; -krämer, m. -s pl. ſ. sg. Urtekræmmer, c.; -laden, m. -s -äden, Urtebod, c.; -nelke, f. -n, Krydernellike, c.; -weihe, f. -n, (i den romerſke Kirke) viſe Urters Indvielſe paa Mariæ Himmelfartsdag; denne Dag ſelv (den 15 Auguſt).

Würze, f. -n, Krydderi, n.; (hos Bryggerne) Urt, c. (ugjæret, ukogt Øl).

Wurzel, f. -n, (Dim. Würzelchen, n. -s pl. ſ. sg.) Rod, c. pl. Rødder; d. T. (n. St.) et Slags gule Peſtinakrødder; fig. (i nogle Tilfælde) den underſte Deel af en Ting, Foden; Grund, Oprindelſe, c.

Wurzel-gewächs, n. -es -e, Rodvæxt, c. (hvis Rod er ſpiſelig); -mann, m. -es -änner, en Mand, ſom indſamler Væxternes Rødder for Apothekerne; -n, v. n. m. h. rodfæſte, ſlaae Rødder; (Jagtſp. om Grævlingerne) ſøge Rødder, rode i Jorden; -ſilbe, f. -n, Grundſtavelſe, c.; -torf, m. -es -e, Rodtørv, c. (med Trærødder i); -wort, n. -es -örter, Rodord, Stammeord, Primitivum, n.; -zahl, f. -en, Rodtal, Grundtal, n.

Würzen, v. a. krydre: eine Speiſe; fig.: ein gewürzter Scherz.

Wuſt, m. -es ub. pl. Smuds, Urenlighed, c.; Vrimmel, c., en Mængde ſlette Ting.

Wüſt, aj. øde, vild, ubeboet, ubyrket; fig. forvildet, forvirret, i høi Grad uordentlig; der Kopf iſt mir -, jeg er bedøvet af dette el. hiint udvortes Tilfælde; (ved Vandmøller) das -e Gerinne, ſom bortfører det overflødige Vand; (Sydt.) ſmudſig, ſtiden, ſnavſet; hæslig.

Wüſte, f. -n, Ørk, Ødemark, c., en ubeboet, ubyrket Landſtrækning.

Wüſten, v. n. m. h. d. T. mit einer S., ødsle, rutte med, omgaaes med paa en fordærvelig, bortødslende Maade.

Wüſtenei, f. -en, ſ. Wüſte.

Wüſtig, aj. (Sydt.) ſmudſig, ſtiden, ſnavſet; hæslig.

Wüſtling, m. -es -e, Svirebroder, c.; et forſtyrret, udſvævende Menneſke.

Wüſtung, f. -en, en forhen dyrket, men nu øde liggende Jord, iſær naar Stedet er bevoxet med Træer.

Wuth (Wut), f. ub. pl. Raſeri, n., Galſkab, c.; Forbittrelſe, c., en heftig Lidenſkab, iſær: Harme, c., høi Grad af Vrede.

Wüthen (wüten), v. n. m. h. raſe, fnyſe, tage grumt affeed: das Feuer, der Sturm wüthet; -d, partic. raſende, bindegal.

Wütherich (Wüte-), m. -es -e, et grumt, blodtorſtigt Mſte.; en Tyran; (ſjeld.) en raſende Perſon; Skarntyde (Plante) c.

Wüthig (wütig), aj. raſende, afſindig, gal; overordentlig heftig.

X.

X, en Conſonant; det fire og tyvende Bogſtav i ABC, udtales ſom ks. I tydſke Ord forekommer dette Bogſtav aldeles ikke i Begyndelſen, og kun meget ſjelden i Midten og Enden.

Xantippe, f. -n, fig. dieſes Weib iſt eine wahre -, Xantippe, c.

Y.

Y, en Vocal; det fem og tyvende Bogſtav i ABC, er i egentlige tydſke Ord et langt i el. et ij. I Ord, ſom nedſtamme fra det græſke og latinſke Sprog, har dette Bogſtav en Mellemlyd mellem ü og i.

Yagt, f. Jacht.

Ygel, Yſop, ſ. Igel, Iſop.

Z.

Z, en Conſonant; det ſex og tyvende Bogſtav i ABC, udtales meget haardt, iſær naar der gaaer et t foran.

Zack, aj. d. Z. (n. St.) for: zähe.

Zäcke, f. -n el. -n, m. -s pl. ſ. sg. (Dim. Zäckchen, n. -s pl. ſ. sg.) d. Z. Takke, Spids, c.; (Nordt.) en liden Green; -ecken, v. a. takke, gjøre takket, forſyne med Takker, udtunge; -ckig, aj. takket.

Zagel, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Ha[le, Pidſt, Top, c.

Zagen, v. n. m. h. tabe Modet, zittre af Frygt, være bange.

Zaghaft, aj. bange, tevende af Frygt, forſagt; -igkeit (undert. Zaghеit) f. ud. pl. Banghed, Frygt, Forſagtheд, c.

Zähe, aj. ſei; fig. ein -s Leben, ein -r Bezahler. [Seihed, c.

Zäheit, d. Z. Zähigkeit, f. ud. pl.

Zahl, 1) f. -en, Tal: die - eins, zwei ꝛc.; Talfigur; en Mængde ligeartede Ting, ſom tilſammen udgjøre et Hele, ud. pl.; Antal, n.; Fleerhed, c., Fleertal, n.; ud. pl.; (i Grammat.) Pluralis; d. Z. (undert.) et beſtemt Antal af Ting, med pl. Zahl: eine Zahl Garn hält 10 oder 20 Gebinde. 2) m. ſ. Zagel.

Zahlsamt, n. -es -ämter, Ind- og Udtællings-Kontor, Zahlkammer, n.; -bar, aj. forfalden (til Indfrielſe el. Betaling); -buchſtab, m. -ens -en, Talbogſtav, n.; -figur, f. -en, Talfigur, c.; -los, aj. talløs; -loſigkeit, f. ud. pl. Talløshed, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. en Embedsmand, ſom beſørger viſſe Udbetalinger; Kaſſerer, c.; -perle, f. -n, et Slags ſtore Perler, ſom ſælges efter Tal; -pfennig, m. ſ. Rechen-; -reich, aj. talrig; -tag, m. -es -e, Betalingsdag, Forfaldsdag, c.; -weiſe, f. ſ. Schnapp-; -woche, f. -n, (paa Meſſerne) Betalingsuge, c., den ſidſte Uge i Meſſen; -wort, n. -es -örter, Talord, n.; -zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Talregn, n.

Zählbar, aj. tællelig; -keit, f. ud. pl. Z-hed, c.

Zählbrett, n. -es -er, Tællebret, n. (hvorpaa der tælles).

Zahlen, v. a. betale; (ordrageligere be-); -lung, f. -en, Betaling, c.

Zählen, v. a. tælle; Linen unter ſeine Freunde -, regne med, ſætte i Claſſe med; (forældl.) tale, fortælle.

Zahler, m. -s pl. ſ. sg. (ſjeld.) Betaler, c.

Zähler, m. -s pl. ſ. sg. Tæller, c. (en Perſon, ſom tæller; det overſte Tal af en Brek).

Zählgeld, n. -es -er, Tællepenge; Godtgjørelse for Pengetællen.

Zählung, f. -en, Tælning, é.

Zählung, f. -en, Betaling, c.

Zahm, aj. tam: (om Dyr) bersvet det Vilde; (om Mstr.) bielig, eftergivende; (om Værter) dyrket ved Mstrs. Flid.

Zähmen, v. a. tæmme; vilde Dhiere, gjøre tam; feine Junge, feine Begierden, holde i tilbørlige Skranker; -ung, f. ub. pl. Tæmmen, Tæmmelfe, c.

Zahn, m. -es -ähne, (Dim. Zahnchen, n. -s pl. f. sg.) Tand, c. pl. Tænder; fig.: die Zähne eines Rades, eines Kammes, einer Säge ꝛc.; ofte: Takke, c.

Zahn-arzt, m. -es -ärzte, Tandlæge, -doctor, c.; -balfam, m. -es -e, Tandbalfam, c.; -brecher, m. -s pl. f. sg. (foragt.) en daarlig Tanddoctor; -bürfte, f. -n, Tandbørfte, c.; -eifen, n. -s pl. f. sg. (hos Billedhuggere) en Meifel med fmaae Tænder; (hos Fernarbeidere) det i Riffer fmeddede Stangjern til fiint Arbeide; -fleber, n. -s pl. f. sg. Tandfeber, c.; -fleifch, n. -es ub. pl. Tandfjed, n.; -höhle, f. -n, Tandhule, c., Tandhul, n.; -künftler, m. -s pl. f. sg. Tanddoctor, c.; -los, aj. tandløs; -loſigkeit, f. ub. pl. Tandløshed, c.; -pulver, n. -s pl. f. sg. Tandpulver, n.; -ſchmerzen, pl. ub. sg. Tandpine, c.; -ſchmid, m. -s -e, en Arbeider, fom udfmeder -eifen, f. dette Ord; -ſilber, n. -s ub. pl. Stangfølv, n., Selvbarre, c.; -ſtocher, m. -s pl. f. sg. Tandſtikker, c.; -weh, n. -es -e, d. T. Tandpine, c.; -zange, f. -n, Tandtang, c. (at udtrække Tænder med).

Zähneln, v. n. m. h. d. T. faae Tænder; ein Uhrrad, forſyne med fmaae Tænder.

Zahnen, v. 1) n. m. h. faae de første Tænder. 2) a. forſyne med Tænder; (hos Billedh.) arbeide med den Meifel, fom har fmaae Tænder.

Zähnklappen, n. -s ub. pl. Tændernes Klappren (iſær af Kulde).

Zähre, f. -n, Taare, c. (iſær blot i den høiere Stil).

Zain, m. -es -e, et langagtigt Stykke fmeltet Metal, Stang, c.; (n. St. hos Bødkerne) et Piledaand.

Zain-eiſen, n. f. Zahneiſen; -hammer, m. -s pl. f. sg. et Værk, hvor Jernet fmedes til Stænger; -ſilber, n. f. Zahn-. [Stangjernfmed, c.

Zainer, m. -s pl. f. sg. (i Hammerv.)

Zander, m. f. Sander.

Zange, f. -n, (Dim. Zängelchen, n. -s pl. f. sg.) Tang, c.; de to forreſte Tænder hos Heſtene; fig. et Slags Udenværk ved Feſtningsv. i Form af en Tang; ogſaa das -nwerk.

Zank, m. -es ub. pl. Trætte, heftig Ordſtrid, c.; -apfel, m. -s -äpfel, fig. Troiſtens Æble.

Zankeln, v. n. m. h. Dim. klamres, kives faa fmaat.

Zanken, v. 1) n. m. h. trættes, kives, klamres: um el. über eine S.; mit Einm. 2) a. ſich, i famme Bem. ſich müde, trætte ſig træt.

Zänker, m. -s pl. f. sg. Trættebror, Skjændegjeſt, c.; -ei, f. -en, Trætteri, Klammeri, n.

Zänkiſch, aj. trættekjær.

Zankſucht, f. ub. pl. Trættefyge, Trætteſjærhed, c.; -ſüchtig, aj. trættefyg; -ſuchtigkeit, f. -en, Trætteſyge, c.

Zapfen, m. -s pl. f. sg. (Dim. Zäpfchen, n. -s pl. f. sg.) Tap, Knag, c.; fig. kaldes ſaaledes to Kirtler i Munden paa begge Sider bag i Ganen; Ganekirtler; Drøbel, c.

Zapfen, v. a. tappe, af-; d. T. ogſaa fom v. n. udtappe, udſkjenke i det Smaa.

Zapfen-bier, n. -es -e, Lækøl, Øl, fom drypper fra Tappen ned i det derunder ſtaaende Kar (-faß); -brett, n. -es -er, Knagrække, c.; -bohrer, m. -s pl. f. sg. Tapbor, n.; -faß, n. -ſſes -äſſer, Tappekar, n. ſ. -bier; -kohle, f. -n, Grenekul, n., langagtigt, rundt Kul, ſaaledes fom det erholdes af de brændte Grene; -lager, n. -s pl. f. sg. (i Melle- og Uhrværker) den Deel, hvorpaa Valtſetappene hvile; -loch, n. -es -öcher, Taphul, n.; -ſtreich, m. -es ub. pl. Tappenſtreg, c. (hos Soldaterne); -topas, m. -es -e, en Topas, ſom findes i tapformige Stykker; -wein, m. -es -e, Lækvin, c.; ſ. -bier; -wurzel, f. -n, Taprod, Hjerterod, c.

Zappeln, v. n. 1) m. h. ſprætte, ſprælde, zittre, ryſte, bæve. 2) m. ſ. trippe, gaae med korte, hurtige Trin.

Zarge, f. -n, (underkr.) Indfatning, Rand, Karm, c.

Zärt (zarter, zärteſt), aj. fiin, tynd, beſtaaende af meget ſmage, fine Dele; fig. ſvag, ſpæd; øm, delicat, følſom; det ſamme ſom zärtlich.

Zarte, f. -n, Flirren, en Art Karuſer; ſ. Zartheit. [for.

Zärteln, v. n. m. h. kjæle med, kjæle

Zartfühlend, aj. fiintfølende.

Zartgefühl, n. -es ub. pl. fiin Følelſe, Delicateſſe, c.

Zartheit, f. ub. pl. (ſjeld.) Fiinhed, Spædhed, Følſomhed, c.

Zärtlich, aj. kjølen; øm, kjærlig; følſom; -keit, f. (underkr.) for Zartheit, ub. pl.; Ømhed, Følſomhed, en høi Grad af Kjærlighed, ub. pl.; Kjærtegn, Kjærlighedsbevis, n.; pl. -en.

Zärtling, m. -es -e, Skrælling, Kjæ-

ledægge, c., et forkjælet Barn, en forkjælet Person.

Zaser, f. -n, Trævl, c.; især: de fine Rodtrævler; -chen, n. -s pl. s. sg. en meget fiin Rodtrævl.

Zaserig, aj. trævlet; især om Rødder.

Zasern, v. a. trævle op; især sich -, optrævles.

Zaspel, f. -n, Haspe, c.; især (Syd- og Nordt.) et Maal paa det haspede Garn. [fjæle; leste for.

Zätscheln, v. a. vulg. (m. St.) for-

Zauber, m. -s pl. s. sg. Fortryllen, Forhexen, c.; Tryllerі, n.; ub. pl.; Tryllemiddel, n., Trylledrik, c. 2c.; fig. en høi Grad af Pynde, fortryllende Skjønhed, Indtagenhed, c.

Zauber-becher, m. -s pl. s. sg. Tryllebæger, n.; -ei, f. -en, Trolddomskonst, c.; ub. pl.; b. T. Hexeri, n.; Trolddomsarbeide, n.; fig. fortryllende, henrivende Kraft; -isch, aj. Trolddoms-, Hexe-; -kraft, f. -æfte, Trolddomskraft, c.; -laterne, f. -n, Tryllelegte (laterna magica); -mittel, n. -s pl. s. sg. Tryllemiddel, n.; -ring, m. -es -e, Tryllering, Trolddoms-, magisk Ring; -stab, m. -es -e, Tryllestav, Hexestav, c.; -werk, n. -es ub. pl. Tryllerі, Trolddomsværk, n.; -wort, n. -es -e, Trolddomsord, n.

Zauberer, m. -s pl. s. sg. (berinn, f. -en) Trolddmand, (-qvinde); b. T. Hexemester (Hex), c.

Zaubern, v. a. og n. m. h. øve Trolddom; b. T. hexe; fig. fortrylle: Vergnügen in die Seele.

Zauche, f. -n, (n. St.) Tæve, Tiſpe, c.

Zauderer, m. -s pl. s. sg. (-derinn, f. -en) Nøler, Dvæler, Nølepeer, c., et nølende Mæste.

Zauderhaft, aj. nølevorn, ſeendragtig; -igkeit, f. -en, N-hed, S-hed, c.

Zaudern, v. n. m. h. nøle, dvæle, være ſeen: mit einer S.

Zauen, v. a. ſich, b. T. ile, haſte, ſtynde ſig.

Zaum, m. -es -äume, (Dim. Zäumchen, n. -s pl. s. sg.) Tømme, c., Bidſel, n.; fig.: ſeine Zunge im -e halten; (forældd.) Baand, n., Strikke, c.; -geld, n. -es -er, de Penge ved en Hestes Salg, ſom Kjøberen betaler Stalddrengen for Bidſelet; -los, aj. uden Bidſel; især fig. utæmmet, tøileløs; -recht, aj. tilreden, tilkjørt.

Zäumen, v. a. ein Pferd, lægge Tøile paa; fig. tæmme, holde i tilbørlige Skranker.

Zaun, m. -es -äune, (Dim. Zäunchen, n. -s pl. s. sg.) Gjerde, Hegn, n.; (forældd.) alt det, hvormed Noget omgives.

Zaun-gerte, f. -n, Gjerdedriis, n.; -könig, m. -es -e, Gjerdesmutte, c., Thomas i Gjerdet (Fugl); -pfahl, m. -es -ahle, Gjerdepæl, -stave, c.; -recht, n. -es -e, Rettighed til at indgjerde en Plads, Gjerdeslæret, c.; -ruthe, f. -n, Gjerdekiis, n. [indgjerde.

Zäunen, v. n. m. h. hegne, ind-,

Zausen, v. a. b. T. purre, ruſte; især om Haaret: Tim. den Kopf.

Zechbruder, m. -s -üder, b. T. Svirebroder, c.

Zeche, f. -n, Svirgilde, Drikkelag, n.; fig. b. T. Fortæringen, Omkostningen derved, og overh. Enhvers Andeel dertil; (n. St.) Laug, Haandværks-, n.; (i Bjergv.) Interessentskab, n, bestaaende af 32 Dele el. 128 Kuxer; (m. St. paa Landet) Raden, Ordenen, hvori en Forretning tilhører et Districts, et Sogns Beboere; -n, v. a. og n. m. h. staae en Svirr af, drikke dygtig; spise og drikke for sine Penge hos en Vært; -nmeister, m. -s pl. s. sg. Regnskabsfører for Kuxeierne; -nregister, n. -s pl. s. sg. (i Bjergv.) Fortegnelse over det daglige Arbeide.

Zecher, m. -s pl. s. sg. Svirer, c.

Zechine, f. -n, Zechine, c. (Guldmynt).

Zechtag, m. -es -e, (hos Haandv.) Qvartalsforsamlingsdag, c. [sect).

Zecke, f. -n, b. T. Faareliuus, c. (In-

Zehe, f. -n, Taa, c. pl. Tæer; (n. St.) et spidst, spaltet el. ogsaa klet langagtigt Stykke, f. Ex. eine - Meerrettig. [ti.

Zehen el. sædv. zehn, M-Tal, indeel.

Zehend, n. -es -e, et Tal af ti Eneer.

Zehent, m. -en -en, el. -e, m. -n -n, den tiende Deel af Noget; især: Tiende, c.

Zehents-acker, m. -s pl. s. sg. Tiendeager, c. (hvoraf der ſoares Tiende); -amt, n. -es -ämter, Tiendeamt, -collegium, n.; -bar, aj. ſom der ſoares Tiende af; tiendepligtig; -barkeit, f. ub. pl. Tiendepligtighed, c.; -e, m. -n -n, ſ. Zehent; -er, m. -s pl. s. sg. Tiendetager, c.; -flur, f. -en, Tiendemark, c.; -fröhner, m. -s pl. s. sg. en Bonde, ſom istedetfor at give Tiende maa gjøre Hoveri for Godsherren; (n. St.) der Zehenter; -garbe, f. -n, Tiendeneg, n.; -geld, n. -es -er, Tiendepenge; -gericht el. Zehnt-, n. -es -e, Tienderet, c.; -herr, m. -n -en, Tiendeherre, c.; -korn, n. -es ub. pl. Tiendekorn, n.; -mann, m. -es -änner, Tiendeyder, c.; -pflichtig, aj. tiendepligtig; -recht, n. -es -e, Tiendret, c.: Ret, at hæve Tiende; ub. pl.; ſamtlige Anordninger angaaende Tiende; Rettigheb, ſom Tiendet har; -ſammler, m. -s pl. ſ. sg. Tiendetager, c.; -zug, m. -es -üge, Tiendetagen, c.

Zehig, [illegible]r Tæer (diet i nogle Sammen[illegible]

Zehn= (zehen=) fach, aj. tifold; -fältig, aj. tifold; -jährig, aj. tiaarig; Tiaars=; -mal, av. ti Gange; d. T. ofte; -malig, aj. ti Ganges, som ſteer ti Gange; -tauſend, N=Tal, ti Tuſinde; -te, O=Tal, tiende; -tel, n. -s pl. ſ. sg. Tiendedeel, c.

Zehne (Zehene), f. -n, Tital, n.; Tien (i Kortſpil).

Zehner (Zehener), m. -s pl. ſ. sg. Tier, c.; ti Eenere betragter ſom et Hele; (n. St.) et Collegium af ti Perſoner, ſom ogſaa et af ſammes Medlemmer; -lei, aj. indecl. ti Slags.

Zehr=frei, av. koſtfri; -freiheit, f. ub. pl. K=hed, c.; -geld, n. -es -er, Tærepenge; iſær: Reiſepenge; -pfennig, m. -es ub. pl: Reiſepenge (-geld); iſær naar ſamme gives ſom Almiſſe; (undert.) d. T. alle til Underhold fornødne Penge.

Zehren, v. n. m. h. tære; fortære; ſig. formindſkes; iſær om flydende Ting: der Wein zehrt auf dem Faſſe, formindſkes ved Uddunſtning el. Bundfald; gjøre mager: der Thee zehrt; vække Appetit til Spiſe; (foræld.) ſpiſe; -rung, f. ub. pl. Fortæring, c. (paa et fremmedt Sted); Betalingen for Fortæringen; Reiſepenge; (næſten foræld.) Spiregilde, Drikkelag, n.; -rungskoſten, pl. ub. sg. Fortæringsomkoſtninger; -rungsſteuer, f. Conſumtion, Accise, c.

Zeichen, n. -s pl. ſ. sg. Tegn, n.; Kjendetegn, Mærke, n.; Vink, Kjendemærke, n. (paa en tilkommende Ting); (undert.) Figur, c.; en Tings Afbildning; (foræld.) Under, n.

Zeichen=buch, n. -es -ücher, Tegnebog, c.; en Bog med Figurer, hvorefter man tegner; -deuter, m. -s pl. ſ. sg. Tegntyder, Aſtrolog, c.; -deuterei, f. -en, Tegntyderi, n., Aſtrologie, c.; -kunſt, f. ub. pl. Tegnekonſt, c.; -lehrer, m. -s pl. ſ. sg. og -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Tegnemeſter, -lærer, c.; -papier, n. -s -e, Tegnepapir, n.; -ſchule, f. -n, Tegneſkole, c.; -ſprache, f. -n, Tegnſprog, n.; -ſtunde, f. -n, Tegnetime, c.

Zeichnen, v. a. og n. m. h. tegne: mit Bleiſtift; nach der Natur; einen Baum; betegne, mærke: eine Stelle in einem Buche; einen Pack.

Zeichner, m. -s pl. ſ. sg. Tegner, c.

Zeichnung, f. Tegnekonſt, ub. pl. Tegning, c.; en tegnet Figur, pl. -en; -skunſt, f. ub. pl. Tegnekonſt, c.

Zeidel=bär, m. -en -en, Honningbjørn, c. (en Art ſmaae Bjørne, ſom ere meget lyſtne efter Honning); -recht, n. -es, Rettighed til at holde Bier i en Skov; ub. pl. Samlingen af de derom handlende Love; -weide, f. -n, Skovſtrækning til Biavl; Biavl i en Skov, og Rettigheden dertil; ub. pl.; -zins, m. -es ub. pl. Afgift til Skovejeren for Rettigheden at have Biavl.

Zeideln, v. a. beſkære Biſtaderne; (foræld.) tage Honningen bort.

Zeidler, m. -s pl. ſ. sg. (n. St.) Birøgter; En, ſom forſtaaer ſig paa at paſſe Bier; En, ſom har Rettigheden til at holde Bier i en Skov. [ſinger, c.

Zeigefinger, m. -s pl. ſ. sg. Pege=

Zeigen, v. a. viſe: Elm. etw. mit dem Finger; mit dem Finger auf etw.; Elm. den Weg; Elm. ein Buch; ſich als Mann.

Zeiger, m. -s pl. ſ. sg. Viſer, c.; iſær paa et Uhr; d. T. for: Vor=, Foreviſer, c.; -ſtange, f. -n, Viſer, -ſtift, c. (paa en Solkive); -uhr el. Zeigeuhr, f. -en, et Uhr, ſom blot viſer Timerne, men ikke Slaaer.

Zeihen, v. i. a. (ſjeld.) Einen eines Vergehens, overbeviſe, beſkylde, ſigte.

Zeile, f. -n, Linie, c.; (d. T. undert.) Rad, Række, c.; -ngerſte, f. ub. pl. Radbyg, n. (ſom har flere Kader Korn i Aret); -nweiſe, av. linievis.

Zeilig, aj. radet; blot i Sammenſ.: zwei=.

Zeilſemmel, f. -n, (n. St.) Hvedeknopper, der hænge ſammen.

Zeiſelbär, m. -en -en, d. T. en tam Bjørn, ſom føres omkring til Skue.

Zeiſig, m. -es -e, (Dim. Zeiſchen, n. -s pl. ſ. sg.) Sisgen (Fugl), c.; -grün, aj. ſisgengrøn.

Zeit, f. -en, Tid, c.: die - wird es lehren; die künftige -; die - wird mir lang; ſich in die - (el. -en) ſchikken, bequemme ſig efter Omſtændighederne, bruges ſnart alene ſom sg. ſnart ſom pl.; es iſt nicht mehr -; es iſt ſchon ſpät an der -; welche - iſt es? hvad er Klokken? ſie hat ihre -en, d. T. hun har det Maanedlige; (Søfv.) Ebbe og Flod; Tiden naar den indtræder; von - zu -, fra Tid til Tid; undertiden; nach der -, ſiden efter, herefter; zur -, nu for Tiden, til nu; zu -en, imellemſtunder, undertiden; bei -en, i Tide, til rette Tid; unter der -, imidlertid; - genug, d. T. tidsnok, tidlig nok; vor -en, tilforn, i forrige Tider; du meine -! ak! min Gud!

Zeit=alter, n. -s pl. ſ. sg. Tidsalder, c.; -beſchreibung, f. ub. pl. Tidsregning, Chronologie, c.; Tidsbeſkrivelſe el. Hiſtorie efter Tidsfølgen, Chronographie, c.; -beſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Chronolog og Chronograph, c.; -buch, n. -es -ücher, Aarbog, Krønike, c.; -dauer, f. ub. pl. Tidslængde, c.; -folge, f. -n, Tidsfølge, c.; -forſcher, m. -s pl. ſ. sg. Tidsforſker, Tidsregner, Chronolog, c.; -forſchung, f.

ud. pl. Chronologie, c.; -geist, m. -es ud. pl. Tidsaand, c.; -gemaß, aj. overensstemmende med Tiden; -genoß, m. -ssen -ssen, Jævntidig, c., En, som lever paa samme Tid, Samtidig, c.; -geschichte, f. -n, Tidshistorie, Aarbog, c.; -hafen, m. -s -afen, en Havn, i hvilken man kun til visse Tider kan lede ind; -her, av. hidintil, siden; -herig, av. d. T. s. Seitherig; -ig, aj. paa nogen Tid, som varer blot en bestemt Tid; tidlig, for-; betids, bettimelig, som steer til rette Tid; moden; tig.: der Anschlag ist noch nicht -; (Sybt.) nærværende, fungerende; -igen, v. 1) a. modne. 2) n. m. h. modnes, blive moden; -igung, f. ud. pl. Modenhed, c.; -kunde, f. ud. pl. Tidsregning, Chronologie, c.; -kürzung, f. s. -vertreib; -lauf, m. -es -äufe, Tidsløb, n.; pl. ofte: -äufte, af det forældl. Lauft; -lebens, av. paa Livstid; hele Levetid; -leben, n. -s pl. s. sg. Lehn paa bestemt Tid; -lich, aj. timelig; ogsaa som Subst.: nach dem -en trachten; verdslig; d. T. betimelig; (Sybt.) nærværende; -lichkeit, f. det Timelige, det Jordiske; ud. pl.; verdsligt Gods og verdslige Rettigheder; pl. -en; -lose, f. -n, Gaasefurt; Narcissillie (Blomst), c.; -maß, n. -es -e, Tidsmaal, n.; (i Musiken) Takt, c.; (i Prosodien) Stavelsernes Quantitet; -messer, m. -s pl. s. sg. Tidmaaler, c.; ethvert Instrument, at maale Tiden med; -ordnung, f. ud. pl. Tidsorden, c.; -pacht, m. -es -e, Contract paa en vis Tid; -punkt, m. -es -e, Tidspunkt, n. og c.; -raum, m. -es -äume, Tidsrum, n.; -rechner, m. -s pl. s. sg. Tidsregner, Chronolog, c.; -rechnung, f. -en, Tidsregning, c.; -schaf, n. -es -e, toaarigt Faar; -schrift, f. -en, Tidsskrift, n., Journal, c.; -schriftler, el. -schriftler, m. -s pl. s. sg. Udgiver af et Tidsskrift, Journalist, c.; -strom, m. -es ud. pl. Tidens Strem; -tafel, f. -n, chronologist Tabel, c.; -üblich, aj. som er Brug paa den Tid; -umstand, m. -es -ande, Tidsomstændighed, c.; -verderb, m. -es ud. pl. Tidsspilde, Tidens unyttige Anvendelse; -verkürzung, f. -en, Tidsfordriv, c.; -verlust, m. -es ud. pl. Tidsspilde, c.; ohne -, uden Dysættelse, uden Udsættelse, straz; -vertreib, m. -es -e, d. T. Tidsfordriv, c.; -vertreiber, m. -s pl. s. sg. en Person el. Ting, som fordriver Tiden; -verwandte, m. f. -genoß; -wort, n. -es -örter, Tidsord, Verbum, n.; -zahl, f. -en, et Talord, som tillige angiver en bestemt Tid, f. Ex. ein Neunziger.

Zeitung, f. -en, Tidende, Avis, c.; (forældl. og nu blot d. T.) Efterretning, c. (om en skeet Begivenhed); -sexpedition, f. -en, Aviseexpedition, c.; -snachricht, f. -en, Aviseefterretning, c.; -sschreiber, m. -s pl. s. sg. Avisskriver, c.; -sträger, m. -s pl. s. sg. Avisombærer, c.

Zelle, f. -n, Celle, c.: Munke-, Nonne-; et lidet Kloster, som afhænger af et Abbedie; en liden Huling el. Afdeling ved Siden af andre; -nförmig, aj. celleformig; -ngewebe, n. -s pl. s. sg. celleformig Indretning.

Zellernuß, f. -üsse, et Slags store, velsmagende Nødder.

Zellig, aj. brugeligere zellenförmig.

Zelt, 1) m. -es ud. pl. Pasgang, c. 2) n. -es -e og d. T. -er, Telt, n.; ein Ge-.

Zelt-bett, n. -es -e, Teltseng, c.; -dach, n. -es -ächer, Teltag, n. (som leder sammen til alle fire Sider); -decke, f. -n, Teltdække, n.; -pfahl, m. -es -ähle, Teltpæl, c.; -pflock, m. -es -öcke, Teltpæl, c.; -schneider, m. -s pl. s. sg. Teltstrædder, -mager, c.; -seil, n. -es -e, Teltreb, n.; -stange, f. -n, Teltstang, c.; -wagen, m. -s -ägen, Teltvogn, c.

Zelter, m. -s pl. s. sg. Pasgænger, c.

Zendel, m. s. Sendel.

Zenith, n. -es -e, Zenith, c.

Zent, f. -e, (n. St.) Criminalret, Halsret, c.; -bar, aj. hørende under Halsretten; -graf, m. -en -en, Criminalretsdommer, c.

Zentner, m. -s pl. s. sg. Centner, n. (100, m. St. 120 Pund).

Zephyr, m. -s -e, Zephyr, Vestenvind, c.

Zepter, n. (sjeld. m.) -s pl. s. sg. [Scepter, n.

Zer, en Forstavelse, som forbindes som et uadskilleligt Forord med Verber og de deraf afledede Ord; Sender-.

Zerarbeiten, v. a. sich, arbeide sig fordærvet. [dærvet, stambide.

Zerbeißen, v. i. a. itudide; bide for-

Zerbersten, v. i. n. m. s. itubriste.

Zerblasen, v. i. a. blæse fra hinanden.

Zerblauen, v. a. (Nordt.) prygle dygtig af, mørbanke.

Zerbohren, v. a. bore fordærvet.

Zerbrechen, v. i. 1) a. sønderbryde, brække itu; fig. sich den Kopf über etwo. -, d. T. bryde sit Hoved med, grunde paa. 2) n. m. s. gaae itu, sønderbrydes; -lich, aj. skjør, forsød, skrøbelig, som let gaaer itu; -lichkeit, f. ud. pl. Skjørhed, Sprødhed, Skrøbelighed, c.; -chung, f. ud. pl. Sønderbrydelse, c. [Stykker; smulre.

Zerbröckeln, v. a. brække i smaae

Zerbröseln, v. a. d. T. smulre.

Zerdreschen, v. i. a. tærske itu; tærske paa, prygle dygtig.

Zerdrücken, v. a. itutrykke.

Zerfahren, v. i. 1) a. kjøre itu. 2) u. m. ſ. fordele ſig, fare fra hinanden.

Zerfallen, v. i. 1) a. ſlaae itu ved at falde: ſich den Kopf. 2) u. m. ſ. falde fra hinanden, falde ſammen; fig. dele ſig i; mit Wim., blive uenig med.

Zerfeilen, v. a. file itu; file fordærvet. [ſtære fordærvet.

Zerfetzen, v. a. forſlænge, forhugge,

Zerflattern, v. u. m. ſ. flyve fra hinanden. [derrive.

Zerfleiſchen, v. a. ſlænge itu, ſønZerfließen, v. i. u. m. ſ. henflyde; fig. in Thränen –, græde bitterligen; in Wehmuth, in Mitleiden, hengive ſig til. [Grad.

Zerfoltern, v. a. martre, pine i høi

Zerfreſſen, v. i. a. ſøndergnave, gnave fordærvet; opæde.

Zergehen, v. i. u. m. ſ. ſmelte.

Zergen, v. a. (Nordt.) tærge, tirre.

Zergliedern, v. a. ſønderlemme, anatomere; fig. einen Satz, opløſe i dens enkelte Dele, og forklare disſe; -rung, f. -en, S-liſe, A-mering, c.; -rungskunſt, f. ub. pl. Anatomie, c.

Zerhacken, v. a. ituhakke; hakke fordærvet.

Zerhämmern, v. a. ituhamre.

Zerhauchen, v. a. blæſe, puſte fra hinanden.

Zerhauen, v. a. ituhugge, ſønderhugge; forhugge, hugge fordærvet.

Zerkauen, v. a. tygge ſmaat.

Zerklopfen, v. a. banke itu; banke, ſlaae dygtig.

Zerknacken, v. a. og

Zerknicken, v. a. itukneekke.

Zerknirſchen, v. a. knuſe ſmaat, ſønderknuſe; fig. ſønderknuſe, fylde med heftig Græmmelſe, med tung Kummer; ein -ſchtes Herz, (i Theol.) et ſønderknuſt Hjerte; -ſchung, f. ub. pl. S-liſe, c.

Zerkochen, v. a. kaage ud, opløſe ved at kaage; fordærve ved at kaage for længe.

Zerkratzen, v. a. forkradſe.

Zerkrümeln, v. a. krumme, brække i Krummer.

Zerlappen, v. a. laſe, ſønderrive.

Zerlaſſen, v. i. a. ſmelte, gjøre flydende.

Zerläſtern, v. a. d. A. ſtamfere, ilde tilrede, i høi Grad vanſtade.

Zerlaufen, v. i. a. og u. m. h. forløbe; ſvinde bort.

Zerlechzen, v. u. m. ſ. (om Træfar) gaae fra hinanden, falde ſammen (af Tørke).

Zerlegen, v. a. lægge fra hinanden: eine Maſchine; lægge for, ſtære itu: das Fleiſch; analyſere: einen Satz.

Zerlöchern, v. a. fordærve ved at gjøre for mange Huller i.

Zerlumpt, aj. pjaltet, forlaſet, ſønderrevet.

Zermahlen, v. rgl. (undt. partic. -hlen) a. male ſmaat, knuſe.

Zermalmen, v. a. knuſe, ſønder-; -mung, f. ub. pl. Sønderknuſelſe, c.

Zermartern, v. a. d. A. martre i meget høi Grad; pine til Marv og Been. [el. ſtære ubehændigt.

Zermetzeln, v. a. forſlænge, hugge

Zernagen, v. a. ſøndergnave, for-, gnaae fordærvet.

Zernichten, v. a. forſtyrre, ødelægge; tilintetgjøre; -tung, f. -en, F-liſe, D-liſe, A-liſe, c.

Zerplagen, v. a. d. A. plage meget.

Zerplatzen, v. u. m. ſ. ſpringe itu med et Knald, briſte.

Zerpreſſen, v. a. itupreſſe; preſſe fordærvet.

Zerquetſchen, v. a. knuſe, ſønder-.

Zerrbild, n. -es -er, Carricatur, c.

Zerreiben, v. i. a. rive ſmaat; -belich, aj. ſom kan rives ſmaat.

Zerreißen, v. i. 1) a. iturive: einen Brief; ſønderrive (om vilde Dyr); afbryde (en Tings Fortſættelſe paa en pludſelig og voldſom Maade); ſich –, anſtrenge overmaade; Jemandes Herz, foraarſage heftig Smerte; (om Toner) ſaare i høi Grad. 2) u. m. ſ. ſpringe itu; -ßung, f. -en, Sønderrivelſe, c.

Zerren, v. a. trække heftigt frem og tilbage; ſlide, ruſte. [ricatur, c.

Zerrgemälde, n. -s pl. ſ. sg. Car-

Zerringen, v. i. a. forvride, fordærve med at vride.

Zerrinnen, v. i. u. m. ſ. ſmelte; bort-, hen-; wie gewonnen, ſo zerronnen, ſom vundet, ſaa ſvundet.

Zerrigen, v. a. forridſe, fordærve ved at ridſe for meget.

Zerrühren, v. a. røre ud i hinanden.

Zerrütten, v. a. forſtyrre, forvirre, bringe i Uorden: den Staat; -ttung, f. -en, F-liſe, Forvirring, Uorden, c.

Zerſägen, v. a. ituſave.

Zerſchaben, v. a. ſtrabe fordærvet, forſlide. [i Skum.

Zerſchäumen, v. u. m. ſ. opløſe ſig

Zerſcheitern, v. n. m. ſ. ſplittes ad.

Zerſchellen, v. 1) a. ſlaae itu med et høit Knald. 2) n. m. ſ. ſpringe itu med et Knald, briſte.

Zerſchießen, v. i. a. ſkyde mange Huller i, og derved fordærve; -ſchoſſen, forſkudt.

Zerſchlagen, v. i. a. ſlaae fordærvet; ituſlaae; fig. ſich, dele ſig: die Wellen – ſich; ikke komme i Stand, ikke faae Fremgang: der Handel hat ſich –.

Zerſchlitzen, v. a. ituſpalte; ſpalte fordærvet. [ſmide itu.

Zerſchmeißen, v. i. a. d. A. kaſte,

Zerſchmelzen, v. rgl. og i. 1) a. ſmelte. 2) u. m. ſ. henſmelte, bortſmelte.

Zerſchmettern, v. a. knuſe, med ſtor Magt ſlaae i Stykker; -rung, f. -en, Knuſning, Sønderſlaaen, c.

Zerſchneiden, v. i. a. ituſkære, ſønder-; forſkære, forbærve ved at ſkære for meget. [ker; gnave itu.

Zerſchroten, v. i. a. hugge i Stuk-

Zerſetzen, v. a. (i Bjergv.) ituſlaae.

Zerſpalten, v. i. a. ituſpalte.

Zerſplittern, v. a. og n. m. ſ. ſplinstre, - itu; fig. die Zeit, ſpilde Tiden, anvende den unyttigt; das zerſplittert mir das Herz, ſmerter mig dybt; das zerſplittert ſich, klattes bort.

Zerſprengen, v. a. ſprenge, itu-; das feindliche Heer wurde zerſprengt, jaget fra hinanden. [ge; briſte.

Zerſpringen, v. i. n. m. ſ. ituſprin-

Zerſtauben, v. a. forvandle til og drive fra hinanden ſom Støv; fig. adſprede ſom Støv.

Zerſtechen, v. i. a. forbærve, vanſtabe ved at ſtikke. [ſom Støv.

Zerſtieben, v. i. n. m. ſ. adſpredes

Zerſtörbar, aj. forſtyrrelig; -keit, f. ub. pl. F-hed, c.

Zerſtören, v. a. forſtyrre, ødelægge, tilintetgjøre; -rer, m. -s pl. ſ. sg. Forſtyrrer, Ødelægger, c.; -rung, f. -en, F-liſe, Ø-liſe, T-liſe, c.; -rungskrieg, m. -es -e, Ødelæggelſeskrig, c.

Zerſtoßen, v. i. a. ſtøde i Stykker, ſtøde ſmaat; forſtøde, ſtøde forbærvet.

Zerſtreuen, v. a. ſprede, adſ-: Staub; fig.: das Licht, (hos Malerne) forbele uritigt; Linen Furcht, gjøre umærkelig; Linen, ſich, adſprede, diſtrahere; -ſtreut ſeyn, være diſtrait, tankeadſpredt; -ſtreutheit, f. -en, Diſtraction, c.; Tankeadſpredthed, c.; -uung, f. -en, Adſpredelſe, c. [ker.

Zerſtückeln, v. a. dele i ſmaae Styk-

Zerſtücken, v. a. dele i Stykker, udſtykke.

Zerſtümmeln, v. a. brugeligere ver-.

Zertheilen, v. a. dele, for- (et Hele i flere Dele); ein -des Pflaſter, fordelende; -lung, f. -en, Deling, For-, c.

Zertrennen, v. a. adſkille; -nnlich, aj. adſkillelig; -nnung, f. -en, A-liſe, c.

Zertreten, v. i. a. ſøndertræde, træde itu; forbærve ved at træde paa.

Zertrümmern, v. a. knuſe, ſønderſlaae, ſplitte ad. [blede for meget.

Zerweichen, v. a. og n. m. ſ. ud-

Zerwerfen, v. i. a. kaſte itu.

Zerwirken, v. a. (iſær i Jagtſp.) lægge for, hugge ud.

Zerwühlen, v. a. rode forbærvet.

Zerzauſen, v. a. d. A. forvirre, forruſke, forpjuſke. [hinanden.

Zerzupfen, v. a. udplukke, pille fra

Zeter, et Udraab, ſom: Bee (over Forbryderen), Hevn (over Morderen); ſ. Zeterſchreier; -geſchrei, n. -es ub. pl. Beeraab, n., et heit Raab ved paafort Voldſomhed; ethvert heftigt Raab, ynkeligt Skrig; -ſchreier, m. -s pl. ſ. sg. (m. St. i Criminalretten) en af Dorigheden beſtikket Perſon, ſom ved en Morders Domfældelſe i den Myrdedes Navn offentligen udraaber Zeter!

Zettel, m. -s pl. ſ. sg. Sedbri, c.; (hos Væverne) Rending, c. ub. pl.; -bank, f. -en, Seddelbank, c.; -ende, n. -s -n, (hos Væverne) Enden af et Stykke Tøi; -n, v. a. d. T. ſ. ver-.

Zeug, 1) m. -es -e, Materie, c., Stof, m. (hvoraf Noget kal tilberedes); iſær hos mange Haandværkere, ſ. Ex. (hos Papirmagerne) fuldſtampede Kluder; der halve -, kun eengang ſtampede Kluder; Tøi, n. (til Klæder); iſær uldent, ſom enten ſler ikke el. kun halvt er valket; (undert.) Værktøi, n. ſ. Ex. (i Bjergv.) en Pumpe og enhver Vandmaſkine; (Jagtſp.) alle til Fagten henhørende Redſkaber; (forældr.) Krigsher og alt hvad der hører til den. 2) n. -es -e, Tøi, n.: Redſkab, Værktøi; iſær i Sammenſ. Reiſe-, Reit-; Huusgeraad, n.: hölzernes -, Tiſch-; (forældr. og endnu blot undert.) Ting, ub. pl.: albernes - reden; vulg. liederliches -, Tøi om Mkr.).

Zeug-fabrik, f. -en, Tøifabrik, c.; -haus, n. -es -äuſer, Tøihuus, Arſenal, n.; hvor Redſkaber ꝛc. af et eller flere Slags og i Mængde opbevares; iſær Skyts og andre Krigsfornødenheder; (i Papirfabriker) Kammer, hvor de halvt ſtampede Kluder opbevares; -kammer, f. -n, Munkeringskammer, Pulter-; Ruſt-, n.; -kleid, n. -es -er, en Klædning af let, uldent Tøi; -macher, m. -s pl. ſ. sg. Tøimager, c.; -meiſter, m. -s -äntel, Tøikappe, c. (af let, uldent Tøi); -manufactur, f. -en, Tøimanufaktur, n.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Tøimeſter, c., en Opſynsmand over Jagttøi, over Skyts ꝛc.; bedre: Feldz-; -niß, n. -ſſes -ſſe, Vidnesbyrd; Studsmaal, n. (om Ens moraliſke Charakteer); (fjeld.) enhver Ting, forſaavidt den er Beviis; (forældr.) enhver høitidelig Forſikring; -pritſche, f. -n, (i Papirfabrikerne) et Redſkab, til at klappe de kun halvt ſtampede Kluder ſammen med; -raſch, m. -es -e, Tøiraſt, n.; et Slags let Raſk; -ſchmid, m. -s -e, en Smed, ſom fornemmeligen kun forfærdiger Jern- og Staalværktøi for Haandværkere og Konſtnere; dennes Værkſted kaldes -ſchmide, f. -n; -ſchneider, m. -s pl. ſ. sg. en Strædder, ſom forfærdiger og reparerer Jagttøi; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. sg. Tøihuusſkriver, c.; -wagen, m. -s -ägen, en Vogn, hvorpaa Jagtteiet kjøres; -wärter, m. -s pl. ſ. sg. ſ. -meiſter.

Zeuge, m. -n -n, (om begge Kjøn; sjeld. -ginn, f.) Vidne, n.; fig. (om livløse Ting) Minde, Bevis, Kjendetegn, n.; -fall, m. -es -alle, Genetiv, n.; -nausfage, f. -n, Vidneudsagn, n.; -nführer, m. -e pl. s. sg. Vidneferer, c.; -nrodel, n. -e pl. s. sg. Vidneprotokol, c.; -nverhör, n. -es -e, Vidnesforhør, n.

Zeugen, v. 1) n. m. d. vidne: für, wider Einen; Eim., aflægge Vidnesbyrd i hans Sag; von Eim. el. einer S., være et Bevis for. 2) a. avle, (om Manden): einen Sohn; Kinder mit seiner Frau; (om Mand og Kone): in der Ehe keine Kinder -; fig. forplante, frembringe ved Forplantelse: Bäume -; virke, være virkende Aarsag: Stolz zeuget Uebermuth; (sjeld.) for ziehen.

Zeugung, f. -en, Avlen, c.; -sglied, n. -es -er og -stheil, m. -es -e, Avlelem, n. [Rosiner.

Zibebe, f. -n, Cubebe, c., et Slags

Zibeth, m. -es ud. pl. Desmer, c.; -katze, f. -n, og -thier, n. -es -e, Desmerkat, c., Desmerdyr, n.

Zicke, f. -n, d. T. en ung Geb; -n, v. n. m. h. d. T. (om Geder) kaste Kid.

Zickzack, m. -es -e, Sikksak, c., en Linie, som bestaaer af vexelvis inds og udspringende Vinkler.

Ziehe, f. -n, d. T. Overtræk over Dyner og Puder.

Ziefer, n. -s pl. s. sg. Insect, n.

Ziege, f. -n, Geb, c., Smalkarpen.

Ziegel, m. -s pl. s. sg. Tegl, -steen; især: Tagsteen, c.; -brenner, m. -s pl. s. sg. Teglbrænder, c.; -brennerei, f. -en, Teglbrænderi, n.; -dach, n. -es -ächer, Tegltag, Teglsteenstag, n.; -decker, m. -s pl. s. sg. Teglstækker, c.; -erde, f. ud. pl. Teglsjord, c.; -farbe, f. ud. pl. Teglsteensfarve, c.; -farben el. -big, aj. teglsteensfarvet, blegrød; -hütte, f. -n, Teglhytte, c.; -lehm, m. -es -e, leeret Jord tjenlig til Tegl; -mehl, n. -es -e, Teglmeel, n.; -roth, aj. teglrød; -stein, m. -es -e, Teglsteen, c.; især brændt Murersteen; -streicher, m. -s pl. s. sg. Teglstryger, c., en Arbeider, som former Teglstenene; (undert.) Teglbrænder, c.; -werk, n. -es -e, Teglværk, n.

Ziegen-bart, m. -es -ärte, Gedeskæg, n.; -bock, m. -es -öcke, Gedebuk, c.; -fuß, m. -ffes -üffe, Gedefod, c.; -haar, n. -es -e, Gedehaar, n.; -hirt, m. -en -en, Gedehyrde, c.; -milch, f. ud. pl. Gedemelk, c.

Zieger, m. -s pl. s. sg. (n. St.) en stærknet Fugtighed; især (i Sveits) den fra Ostlavningen tilbageblevne Valle, hvoraf laves -käse, m. -s pl. s. sg.

Ziegler, m. -s pl. s. sg. Teglbrænder, c.

Zieh-band, n. -es -änder, Dragbaand, n.; et Jernbaand, som ved Skruening kan gjøres snevrere; -bank, f. -änke, Trækkebænk, c. (hvorpaa slige Arbeider gjøres, som skeer ved at trække); -brunnen, m. -s pl. s. sg. en Brønd, hvoraf Vandet drages op, forskjellig fra Pumpe; -bindebrend, c.; Trækbrønd, c.; -geld, n. -es -er, Kostpenge; Betaling for et fremmedt Barns Underholdog Opdragelse, c.; -kind, n. -es -er, d. T. Pleiebarn, Pensionair, c.; -klinge, f. -n, (hos Snedkerne) Skavjern, n.; -kloben, m. -s pl. s. sg. (hos Snedkerne) Spændskrue, c.; -mutter, f. -ütter, d. T. Pleiemoder, Foster-, c.; -pflaster, n. -s pl. s. sg. Trækplaster, n.; -seil, n. -es -e, Haletoug, n.; -stange, f. -n, en Stang, ved hvis Hjelp Noget trækkes; -weg, m. -es -e, den Vei ved Floder og Kanaler, som de gaae, der trække Fartøierne; Trækvei, c.

Ziehe, f. ud. pl. vulg. (n. St.) et fremmedt Barns Kost og Opdragelse; Einen zur - haben, drive Spot med, narre, fixere.

Ziehen, v. 1) i. a. trække, drage: die Pferde - den Wagen; den Degen -; den Hut -, tage af; fig. trække, drage: Noth -; Licht -, stebe; Saiten auf ein Instrument, lægge Strenge paa; Geld auf etw., trække, indtage; einen Wechsel auf Einen, el. ogsaa blot: auf Einen; die Pferde aus dem Stalle -, føre; den Wein auf Bouteillen -, tappe; eine Folge aus etw.; Vortheil, Nutzen aus etw.; die Wörter, d. T. udtale meget langsomt; etw. in Betrachtung, in Erwägung -, betænke, overveie; etw. auf sich -, tyde; Einen zu Rathe -, betjene sig af hans Raad; sich etw. zu Gemüthe -, lægge paa Sindet, foruroliges over; eine S. in die Länge -, trække i Langdrag; ein Kind, Einen zu allem Guten -, opdrage; Nelken aus dem Samen -, opelste; Sausthiere -, opklække; den Kürzern -, komme tilkort; sich -, trække sig; bevæge sig langsomt frem; lade sig udvide, udstrække; forandre sin Retning: das Bret hat sich gezogen, trukket sig, kastet sig; strække sig i Længden; lidt efter lidt trække ind i; (i mange enkelte Tilfælde) bevirke en langsom Forandring hos sig, f. Ex. sich ins Kleine, in die Enge -, indstrænke sin Virkekreds, formindske sine Udgifter. 2) n. m. s. fig. drage, trække: bevæge sig langsomt frem: die Vögel -; in den Krieg -, auf die Wache -; forandre sit Opholdssted, flytte: aus einem Hause; in ein Haus; auf das Land; ogsaa (om Tjenestefolk) flytte: zu Eim., von Eim.

Zieher, m. -s pl. ſ. sg. en Person el. Ting, som trækker.

Ziehung, f. -en, Trækning, c.; især Lottertets; -stag, m. -es -e, Trækningsdag, c.

Ziel, n. -es -e, Maal, n., Ende, Grændſe, c.; Gjenſtanden hvorefter man ſigter; fig. Diemaal, Meed, Diemed, n., Henſigt, c.; (Sydt.) Termin, især: Betalings-, c.

Zielen, v. n. m. h. ſigte: nach Ein. el. etw.; fig. ſigte paa, ſtikle paa (ved Talen): auf Einen el. etw.; have til Henſigt, ſigte til.

Zieler, m. -s pl. ſ. sg. den, ſom ved Stivelsydning viſer Stedet, hvor Strygejernet traf paa Skiven. [brugeligere.

Ziemen, v. n. m. h. ſ. Be-, ſom er

Ziemer, m. -s pl. ſ. sg. Snarebroſſel, c.; Dyreryg; (hos Slagterne) Rumpeſtykke (i denne Bem. er det i Sydt. n.); de ſtørre Dyrs mandlige Lem: der - eines Ochſen, en Tyremle.

Ziemlich, aj. temmelig, middelmaadig; (forældl.) ſommelig, anſtændig; ſom av. adv. alene; (undert.) næſten.

Ziepen, v. n. m. h. (n. St.) pibe (især om Fugleunger).

Zier, f. (forældl.) ſ. Zierde.

Zier-affe, m. -n -n, d. T. Pyntenar, et affecteret Mſke., en Laps; -bengel, m. -s pl. ſ. sg. Spradebasſe, c.; -bengelei, f. ub. pl. Spradevæſen, n.; -blume, f. -n, Blomſt til Zirr; -garten, m. -s -ärten, Have til Zirr; -lich, aj. zirlig, pyntelig, fjen; ein -er Bid (i Retsſp.), en høitidelig; -lichkeit, f. Zirlighed, Pyntelighed, c. ub. pl.; Zirr, Prydelſe, c. pl. -en; -pflanze, f. -n, Plante til Zirr; -puppe, f. -n, Pyntedukke, c.

Zierath, m. -es -en, Zirat, c.

Zierde, f. -n, Zirr, Prydelſe, c.

Zieren, v. 1) n. m. h. zirre, pryde, ſmykke, forſkjønne. 2) a. pudſe, pynte; ſich, af miſforſtaaet Velanſtændighed gjøre unaturlige og tvungne Geberder; vægre ſig, afſlaae imod ſin Lyſt.

Ziererei, f. -en, vulg. bedre Geziere.

Ziererbſe, f. ſ. Alcher.

Ziffer, f. -n, Ziffer, n.: Talfigur; et hemmeligt Skrifttegn; -blatt, n. -es -ätter, Zifferblad, n., Uhrſkive, c.

Ziffern, v. n. m. h. ziffre, ſkrive Tal, regne.

Zigeuner, m. -s pl. ſ. sg. Zigeuner, c.; -inn, f. -en, Zigeunerſte, c.; -s ſprache, f. -n, Zigeunerſprog, n.

Zikorie, f. -n, Cicorie, c.

Zimmel el. Zimmer, m. ſ. Ziemer.

Zimmer, n. -s pl. ſ. sg. Værelſe, n. d. T. Stue, c., Kammer, n.; (undert.) Zimmer, n. (40 Skind); (n. St.) Tømmer, Bygnings-, n.; (forældl.) Byggen, Bygning, c.; Materie, c., Stof, n. (til Reget).

Zimmer-arbeit, f. -en, Tømmerarbeide, n.; -axt, f. -äxte, T-mands Øxe, c.; -flöße, f. -n, el. -floß, n. -es -öße, T-flaadning; T-flaade, c.; -geſell, m. -en -en, T-ſvend, c.; -handwerk, n. -es ub. pl. T-haandværk, n.; -häuer, m. -s pl. ſ. sg. (i Bjergv.) den, ſom forretter T-arbeidet; -hof, m. -es -öfe, en Gaard, hvori Bygningstømmeret tilhugges; -holz, n. -es -ölzer, Bygningstømmer, n.; -kunſt, f. ub. pl. ſ. -handwerk; -ling, m. -es -e, ſ. -häuer; -mann, m. -es -leute, T-mand, c.; -mannskunſt, f. ub. pl. ſ. -handwerk; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. T-meſter, c.; -platz, m. -es -äze, T-plads, c.; -werk, n. -es -e, T-arbeide, n.

Zimmern, v. a. tømre; fig. d. T. forfærdige, gjøre; -rung, f. -en, Tømring, c.; (iſær i Bjergv.) Tømmerverk, n.

Zimmet el. Zimmt, m. -es ub. pl. Kaneel, c.; -baum, m. -es -äume, Kaneeltræ, n.; -farbe, f. -n, Kanelfarve, c.; bruunrød Farve; -mandel, f. -n, brændt Mandel, c.; -öl, n. -es ub. pl. Kaneelolie, c.; -rinde, f. -n, Kaneelbark, c.; -roſe, f. -n, Kaneelroſe, c. (ſom lugter ligeſom Kaneel); -waſſer, n. -s ub. pl. Kaneelvand, n., Kaneelaqvavit, c.

Zimperlich, aj. være unødelig og tilbageholden og derhos dog hjærlig; ogſaa ſig ſaaledes kaldes zimpern, v. n. m. h.

Zindeltaffet, m. ſ. Sendel.

Zink, et blot i Tærningſpil brugeligt Tal, for: fem.

Zink, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Zink, c. (et Halvmetal); ſ. Zinke.

Zinke, f. -n, (undert. Zink, m.) en tilſpidſet Ting el. Deel af en Ting, (i mange Tilfælde) f. Ex. d. T. Green paa en Gaffel; die - eines Rechens, Tænderne, (Jagtſp.) Enden af Hjortetakkerne; Sinke, c. (et Blæſehorn); et lidet Jagthorn; viſſe Pibet i Orgelet.

Zinkerz, n. -es -e, Zinkerte, c.

Zinn, n. -es pl. (om flere Slags) -e, Tin, n.; fig. Tintei, n.; ub. pl.

Zinn-aſche, f. ub. pl. Tinaſte, c., calcineret Tin; -bergwerk, n. -es -e, Tinbjergværk, n.; -erz, n. -es -e, Tinerts, c.; -folie, f. -n, Tinfolie, c., Bladetin, n.; -geſell, m. -es -e, ſ. Zinner; -gießer, m. -s pl. ſ. sg. Tinſtøber, c.; Kandeſtøber, c.; -graupe, f. -n, kryſtalliſeret Tinerts; -grube, f. -n, Tingrube, c.

Zinne, f. -n, (forældl.) Tinde, (undert.) Tinding, øverſte Rand, c. (af en Muur); Muren omkring et ſtadt Tog paa en Bygning.

Zinner, m. -s pl. ſ. sg. (i Blikfabriker) Fortinner, c. (den ſom fortinner

Blikket).

Zinnern, aj. Tin=, af Tin.

Zinnober, m. -s ub. pl. Zinnober, c. og n.; -erz, n. -es -e, Zinnoberertz, c.; -roth, aj. zinnoberrød.

Zins, m. -es -e, Landgilde, n., Grundstat; Leie, c., (foræld.) Skat, Afgift (ethvert Slags, som ydes Regjeringen); Rente, c.

Zins=bar, aj. skattepligtig; -barkeit, f. ub. pl. Skyld, c.; -bauer, m. -s -n, Skattebonde, Fæste=, c.; -brief, m. -es -e, Skattebrev, Fæste=, n.; -buße, f. -n, Skattebøder; -fällig, aj. skattepligtig; -frei, aj. skattefri; huusfri; -gans, f. -änse, Skattegaas, c.; -geber, m. -s pl. s. sg. s. Zinser; -groschen, m. -s pl. s. sg. Skattegroschen, c.; -gut, n. -es -üter, Fæstegods, n.; -hahn, m. -es -ähne, Skattehane, c.; -haus, n. -es -äuser, Fæstehuus, n.; -henne, f. -n, Skattehøne, c.; -herr, m. -n -en, Grundeier, Proprietair, Husbonde, c.; -hof, m. -es -öfe, Fæstegaard, c.; -huse, f. -n, Fæstejord, c.; -huhn, n. -es -ühner, Skattehøne el. -hane, c. pl. -høns; -korn, n. -es ub. pl. Skattekorn, n.; -leute, pl. ub. sg. Fæstefolk; -mann, m. -es -änner, s. Zinser; -pflichtig, aj. skattepligtig; -tag, m. -es -e, Skattedag, en bestemt Dag, paa hvilken en Skat skal erlægges; -zahl, f. -en, (i Aldsregningen) en tilbagevendende Række af 15 Aar.

Zinse, f. -n, (brugeligst i pl.) Rente, c.; -n, v. 1) n. m. h. (sjeld.) give Rente, indbringe. 2) yde, erlægge Afgift, skatte; -verzinsung, f. -en, Rentes Forrentning; -wucher, m. -s ub. pl. Nagerrente, c.; -nzins, m. Rentesrente, c. [Leier, c.

Zinser, m. -s pl. s. sg. Fæstebonde,

Zipfel, m. -s pl. s. sg. Flig, Flip, Snip, c., Hjørne, n., den tilspidsede, udvendige Deel af et, især hvilket Legeme; -ig, aj. som har Flip; -pelz, m. -es -e, et Slags Pelse, hvorpaa to Flipper hænge ned paa Ryggen.

Zipperlein, n. -s ub. pl. (næsten foræld.) Podagra, el. Chiragra, c.

Zirbel=baum, m. -es -aume, Navnet paa en Art Gran, hvis Tap kaldes -nuß, f. -üsse; -drüse, f. -n, Navnet paa en Kirtel i Hjernen.

Zirkel, m. -s pl. s. sg. Cirkel, Kreds; Passer, c.; fig. i en Kreds stillede Ting; deraf ogsaa: en Forsamling af Personer, en Kreds; en Række af Forandringer, som efter en vis Tid altid igjen begynde forfra; ein - im Definiren, Schließen ꝛc., er den Feil, at man kommer tilbage igjen paa det Begreb, hvorfra man er gaaet ud.

Zirkel=bogen, m. -s -ögen, Cirkelbue, c.; -figur, f. -en, Cirkelfigur, c.; -fläche, f. -n, Cirkelflade, c.; -linie, f. -n, Cirkellinie, c.; -n, v. n. m. h. cirkle, maale med en Cirkel; -punct, m. -es -e, Cirkelpunkt, Centrum, n.; Cirkelens Middelpunkt; -rund, aj. cirkelrund; -ründe, f. -n, Cirkelrunding, c.; -schmid, m. -s -e, Cirkelsmed, c.

Zirpen, v. n. m. h. pibe (om Faarekyllinger, Fugleunger ꝛc.).

Zischeln, v. a. og n. m. h. d. S. hviske, tale sagte.

Zischen, v. 1) n. m. h. hvisle, give en hvislende Lyd fra sig. 2) a. hvisse: Eim. etw. ins Ohr.

Zither, f. -n, Cither, c.

Zitz, m. s. Zitz.

Zitter=aal, m. -es -e, en Art electrisk Aal; Zittreaal, c.; -äspe f. -n, Bæveræsp, c.; -fisch, m. -es -e, Krampefisk, c.; -maal, n. -es -äler, s. Vergehe; -nadel, f. -n, Bævernaal, c. (et Slags Haarnaal); -pappel, f. -n, s. -äspe; -rochen, m. -s pl. s. sg. Krampefisken.

Zittern, v. n. m. h. zittre, ryste, bæve; fig. vor Furcht -, bæve af Frygt; vor einer S., undert. ogsaa bei etw.; ligel. vor Eim. el. etw., være i engstelig Frygt for; (i den høiere Skrivemaade) bevæge sig; eine -de Stimme, bævende, rystende.

Zitwer, m. -s ub. pl. en Krydderirod af en udenlandsk Plante, og Planten selv; Galgant; -same, m. -ns ub. pl. Frøet af nysnævnte Plante; d. S. Frøet af et Slags udenlandsk Bynke, som bruges imod Orm.

Zitz, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Stirts, n.; s. Zitze.

Zitze, f. -n, d. S. Brystvorte, c. (paa Fruentimmerbrystet); Yver, Patte, c. (paa Hundyr); -n, v. n. m. h. patte.

Zobel, m. -s pl. s. sg. Zobel, c. (Dyr); Pelsværket af Zobeldyret; -färber, m. -s pl. s. sg. s. Rauch=; -fell, n. -es -e, Zobelskind, n.; -pelz, m. -es -e, Zobelpels, c.; -thier, n. -es -e, Zobeldyr, n.

Zober, m. -s pl. s. sg. Trækar, n., Ballie, c. (sædv. med to Haandgreb).

Zofe, f. -n, (Dim. Zöfchen, n. -s pl. s. sg.) Terne, Kammerpige, c.; (foræld. og nu blot i den høiere Skrivemaade); -nrolle, f. -n, Soubrettrolle, c. [være seen, bryste.

Zögern, v. n. m. h. nøle, dvæle,

Zögling, m. -es -e, Fosterbarn, Plejebarn, n., Lærling, Elev, c. (om begge Kjøn).

Zoll, m. -es, 1) pl. -e, og efter et Talord pl. s. sg. Tomme, c. ($\frac{1}{12}$ Alen). 2) pl. Zölle, Told, c.

Zoll=amt, n. -es -ämter, Toldvæsen, Toldsted; Toldkammer, Toldcollegium, n.; -bank, f. -änke, (n. St.) Toldbod,

e., Toldsted, n.; -bar, aj. toldbar; -barkeit, f. ub. pl. Toldbarhed, e.; -bemte, m. -n -n, Tolder, Toldkasserer, e.; -bediente, m. -n -n, Toldbetjent, e.; -bereiter, m. -s pl. s. sg. Grændsetoldriber, Strandriber, e.; -bude, f. -n, Toldbod, e.; -frei, aj. toldfri; -freiheit, f. ub. pl. T-hed, e.; -gerechtigkeit, f. ub. pl. Toldret, e., Rettighed til at fordre Told; -haus, n. -es -äuser, Toldsted, n., Toldbod, e., -huus, n.; -herr, m. -n -en, Toldherre, e., den, som har Toldret paa et Sted; -maß, n. -es -e, Tommemaal, n., Maal efter Tommer; -ordnung, f. -en, Toldanordning, e.; -pacht, m. -es -ächte, Toldforpagtning, e.; -pächter, m. -s pl. s. sg. Toldforpagter, e.; -pflichtig, aj. toldpligtig; -rolle, f. -n, Toldrulle, e.; -säule, f. -n, Toldstolte, e., (som er sat til Kjendemærke paa et Toldsted); -schreiber, m. -s pl. s. sg. Toldskriver, e.; -stab, m. -es -äbe, Tommestok, e.; -stadt, f. -ädte, Toldstad, e.; -stätte, f. -n, Toldsted, n.; -stock, m. -es -öcke, b. T. Tommestok, e.; -tarif, m. -es -e, Toldtarif, e.; -zettel, m. -s pl. s. sg. Toldsedbel, e.

Zollen, v. a. fortolke, betale Told; fig. give, yde som en Skyldighed.

Zoller, m. -s pl. s. sg. En, som giver Told; Tolder, e.

Zollig, aj. som holder een el. flere Tommer (blot i Sammens. med Talord).

Zöllner, m. -s pl. s. sg. Tolder, Toldforvalter, e.

Zone, f. -n, Zene, e., Jordbælte, Jordstreg, n.

Zoologie, f. -n, Zoologie, e.

Zope, f. -n, Bunken (Fisk).

Zopf, m. -es -öpfe, flettet og ombunden Haarpidst, e.; der Haar-; (i Stoov.) Rætop, e. (især Raaletrætsj); -ende, n. -s -n, Topende, e., den øverste Ende af Rætoppe; -haar, n. -es ub. pl. el. -e, pl. ub. sg. Rakkehaar, n., Haaret, hvoraf Rakkepidsten flettes; -holz, n. -es ub. pl. Topbrænde, n. (som faaes af Rætoppene); -taube, f. -n, Parykdue, e.

Zorn, m. -es ub. pl. Vrede, Harme, e.; d. T. undert. blot Voilie, Misfornøielse, e.; -entbrannt, aj. vredeoptændt; -feuer, n. -s ub. pl. Vredesild, e.; -ig, aj. vred, harmfuld, vredagtig; (Sybt.) heftig; -mütbig, aj. vredagtig; -ruthe, f. -n, Vredesrits, n.; -wort, n. -es -e, Vredesord, n.

Zote, f. -n, (Dim. Zötchen, n. -s pl. s. sg.) Tot, Haar-, Ulb-, e. (nedhængende og sammenklistret); b. T. ogsaa nedhængende Laser, især paa Klædningsstykker; et plumpt Udtryk, en grov Spøg; -in, v. n. m. h. b. T. slaae om sig med Smudsigheder og Plumpheder; En, som gier det kaldes -reißer, m. -s pl. s. sg.

Zoticht, aj. laseagtig, som ligner en Zotig, aj. pjusket, uredt, sammenfiltret; b. T. smudsig, plump, uanstændig.

Zottel, f. -n, b. T. Tot, Haar-, Ulb-, e.

Zotteln, v. n. m. s. vulg. vralte, Zottenblume, f. -n, Burkeblad (Plante).

Zu, 1) præp. med Dat., til, i, paa: zu Eim. gehen; zu dem, d. T. desuden. I mange Tilfælde staaer Substantiv ganske ub. Art.: zu Sause seyn, være hjemme; zu Tische sitzen, sidde til Bords; zu Lande reisen, reise til Lands; von Tag zu Tage, fra Dag til Dag; -hunderten, i Hundredevis; el. Dat. Mærke føies til zu: Papier zum Schreiben; ein Gefäß zur Milch; især staaer zum foran Adjectivernes Comparativ, og foran Talord, naar begge bruges som av.: zum besten, paa det bedste; zum ersten, for det første. 2) av. a) med Tonen: die Thüre ist zu, d. T. er lukket, er laaset; zu! zu! Udraabsord, til! til! fremad! hurtig! fort! er lief auf mich zu; er ritt nach der Stadt zu; sie kamen zu Paaren, parvis. b) uden Tonen ved infin., og oversættes da stedse med: at: es fängt an zu regnen; er kam nur her, es zu wissen; es ist Zeit, zu gehen; bereit es zu thun; hier ist etw. zu sehen; ich habe zu schreiben ꝛc.; ligel. ved aj. eg av. for: altfor: ein zu hohes Saus; es ist zu viel; es ist gar zu wenig ꝛc. 3) en adskillelig Partikel ved Verber, hvor zu har Tonen.

Zubauen, v. 1) a. d. T. tildygge, tillukke ved at bygge. 2) n. m. h. vedblive at bygge.

Zubehör, n. -s ub. pl. Tilbehør, n.

Zubeißen, v. i. n. m. h. bide til, begynde at bide stærkt.

Zuber, m. -s pl. s. sg. Trækar, n., Balkie, e. (sædv. med to Haandgreb).

Zubereiten, v. a. tilberede, tillave: die Speisen; -tung, f. Tilberedelse, e.; ub. pl.; Tilberedelse, e. pl. -en.

Zubiegen, v. i. a. tilbøie, tillukke ved at bøie.

Zubinden, v. i. a. tilbinde, binde for: einen Sack; Eim. die Augen.

Zublasen, v. i. 1) n. m. h. blæse til, begynde at blæse flinkt. 2) a. (i Glashytterne) blæse til, tillukke ved at blæse; Eim. etw., blæse hen til; fig. tilhviske.

Zubrennen, v. i. a. tilbrænde, lukke ved at brænde: eine Wunde; (i Smelthytter) die Erze -, rense ved at ubrænde; s. Rösten.

Zubringen, v. i. a. Eim. etw., tilbringe, bringe hen til; die Zeit mit

etw. –, tilbringe, forbrive.

Zubrocken, v. a. blot ſig. og d. T. Tid efter anden koſte paa, efterhaanden ſætte paa, anvende paa: bei einer S. zehn Thaler. [iſær blot i Bjergo.

Zubuße, f. -n, Tilſtud, Efterſtud, n.;

Zubüßen, v. a. gjøre Tilſtud, efterſtyde; d. T. anvende paa, tilſætte paa: ſein Vermögen bei etw. –.

Zucht, f. pl. (kun ſjeldn.) Züchte, Tillæg, m., Avl, Forplantelſe, c. (Dyrs, iſær en Dyreart): gut zur – ſeyn; iſær i Sammenſ.; tillagte Dyr, Kuld, Raſe, Yngel; (foragt.) ogſaa om Børn; Tugt, Ave, Optugtelſe, c.; Optugtelſens Virkning, iſær: Tugtighed, Sædelighed, Retſkaffenhed; in Zuchten und Ehren, (forældd.) i Tugt og Ære, paa en anſtændig Maade; (ſjeldn.) et Redſtab til at trække.

Zucht-haus, n. -es -äuſer, Tugthuus, Forbedringes-, n.; -los, adj. utugtig, vanartig, ryggesløs; -loſigkeit, f. ub. pl. U-hed, Ø-hed, R-hed, c.; -meiſter, m. -s pl. ſ. sg. Tugthuusforvalter, c.; (forældd.) Tugtemeſter, c.; -ochſe, m. -en -en, Springtyr, c.; -ruthe, f. -n, Riis, n.; fig. (i theologiſt Forſtand) Tugtens Riis; -ſau, f. -äue, Griſeſo, c.; -ſtute, f. -n, Stutterihoppe, c.; -vieh, n. -es ub. pl. Qvæg, Kreature, ſom holdes for Avlens (Racens) Skyld.

Züchtig, adj. (næſten forældd.) tugtig, anſtændig, ærbar; -keit, f. ub. pl. Æ-hed, A-hed, W-hed, c.

Züchtigen, v. a. tugte, arte; ein Kind mit der Ruthe, ſtraffe, revſe; -gung, f. -en, Æ-liſe, Revſelſe, c.

Züchtling, m. -es -e, Tugthuuslem, c.

Zuck, m. -es -e, et lille Ryk.

Zucken, v. 1) n. m. h. trække, gjøre en kort, hurtig Bevægelſe: mit dem Ellunde, mit den Füßen. 2) a. trække (med en kort, hurtig Bevægelſe): den Degen; die Achſeln.

Zucker, m. -s pl. (om flere Slags) ſ. sg. Sukker, n.

Zucker-bäcker, m. -s pl. ſ. sg. Sukkerbager, Conditor, c.; -bäckerei, f. -en, Sukkerbageri, Conditori, n.; -bohne, f. -n, Sukkerbønne, c.; -brezel, f. -n, Sukkerkringle, c.; -brod, n. -es -e, (Dim. -ödchen, n. -s pl. ſ. sg.) Sukkerbrød, n.; ofte: ethvert Slags Bagværk af el. med Sukker; -cand, m. -es ub. pl. ſ. Candelzucker; -erbſe, f. -n, Sukkerert, c.; -gebackene, n. -n ub. pl. ſ. -werk; ethvert Slags Bagværk af Meel, Æg og Sukker; -hut, m. -es -üte, Sukkertop, c.; -korn, n. -es -örner, Sukkerkugle, c.; -mandel, f. -n, Sukkermandel, c.; -melone, f. -n, Sukkermelon, c.; -mühle, f. -n, Sukkermølle, c.; -mund, m. -es -ünde, Sukkermund, c.; -papier, n. -es -e, Sukkerpapir, n.; -plätzchen, n. -s pl. ſ. sg. Sukkerpleskен, c.; -rohr, n. -es -e, Sukkerrør, n.; -rübe, f. -n, ſ. -wurzel; -ſchachtel, m. -s pl. ſ. sg. Sukkerdaaſe, c.; -ſchote, f. -n, Sukkererteskolg, c.; -ſieder, m. -s pl. ſ. sg. Sukkerkoger, c.; -ſiederei, f. -en, Sukkerkogeri, n.; -ſüß, adj. ſukkerſød; -werk, n. -es ub. pl. Sukkergodt, -tei, n.; -wurzel, f. -n, Sukkerrod, c.

Zuckern, v. a. ſukre, gjøre ſødt med Sukker. [kaarlig i Lemmerne).

Zuckung, f. -en, Trækning, c. (uvil-

Zudämmen, v. a. tildæmme.

Zudecken, v. a. tildække; das Geſicht, d. T. (undert.) ſkiule; Linen mit Prügeln, tildænge.

Zudem, av. desuden.

Zudenken, v. i. a. Dim. etw., tilkænke; brugeligſt i partic. zugedacht, tiltænkt.

Zudrehen, v. 1) a. tildreie, tillukke ved at dreie. 2) n. m. h. dreie til, blive raſt ved at dreie.

Zudrängen, v. a. ſich, (undert.) trænge ſig til el. ind paa.

Zudringen, v. a. trænge ind paa.

Zudringlich, adj. paatrængende, paahængende; -keit, f. ub. pl. Paatrængenheb, Paahængenheb, c.

Zudrücken, v. 1) a. trykke til, tillukke med et Tryk. 2) n. m. h. d. T. trykke til, begynde at trykke bygtigt.

Zuduften, v. a. (digter.) tildufte.

Zueignen, v. a. tilegne; iſær: ſich etw.; Dim. ein Buch, tilegne, dedicere; -gnung, f. -en, Tilegnelſe, Dedication, c.; den Deel af en Tale, i hvilken det forhen Sagte anvendes paa Tilhørerne; -gnungsſchrift, f. -en, Tilegnelſesſkrift, n., Dedication, c.

Zueilen, v. n. m. ſ. ile til.

Zuentbieten, v. i. a. (i Cancell.) kundgjøre, tilkjendegive.

Zuerkennen, v. i. a. Dim. etw., tilkjende, tildomme. [første Gang.

Zuerſt, av. først, allerførſt; d. T.

Zufächeln, v. a. tilvifte.

Zufahren, v. i. n. m. ſ. d. T. kjøre til, begynde at kjøre; kjøre hurtigt; auf etw., kjøre hen til; fig. fare paa; gleich –, blind –, handle uden Overlæg, ogſaa uden Beſtedenheb; vulg. løbe buus paa.

Zufall, m. -es -älle, Tilfælde, n.; ofte: Hændelſe, Skjebne, c., uventet Begivenheb; en uventet, mærkelig Forandring i Helbreden.

Zufallen, v. i. n. m. ſ. falde til, falde ned, og lukke: die Klappe iſt zugefallen; tillukkes ved at en anden Ting falder; tilfalde, blive til Deel; es fällt ihm alles zu; (Jagtſp.) komme flyvende i Mængde.

Zufällig, adj. tilfældig, ikke forudſeet,

hændelsesvilis; -er Weise, tilfældigvis; (i Philosophien) som ikke er nødvendigt, ikke væsentligt; (i Maleri) -e Lichter, Lys, som falder ind fra en Sidraabning; -keit, f. ub. pl. T-hed, c.

Zufertigen, v. a. (i Retsfp.) Eim. etw., tilsende, tilstikke.

Zuflechten, v. a. tilflette, tillukke ved at flette.

Zuflicken, v. a. tilflikke.

Zufliegen, v. i. n. m. f. b. T. flyve hen til.

Zufließen, v. i. n. m. f. tilflyde: flyde hen til; fig. uformærket blive til Deel: Eim. viel Gutes - laſſen.

Zufölßen, v. a. Holz, tilfaade, faade den til.

Zuflucht, f. ub. pl. Tilflugt, c.

Zuflug, m. -es ub. pl. Tilflyven, c.

Zufluß, m. -ſſes -üſſe, Tilflyden, c., Tilled, n.; egentl. og fig.; ub. pl.; den tilflydende Ting ſelv; Hjelpemidbel, n.

Zufolge, ſ. Folge.

Zuförderſt, ſ. Zuvörderſt.

Zufragen, v. n. m. h. b. T. foreſpørge.

Zufrieden, 1) aj. tilfreds: mit Eim.; mit einer S.; (undert.) fornøiet: ich bin es el. damit -; fig. eine -e Ehe, ſom ſkjenker Tilfredshed. 2) av. og ub. Comparation: Einen - ſtellen, ſtille tilfreds, tilfredsſtille; einen Zornigen - ſprechen, berolige, tilfredsſtille; ſich - geben, give ſig tilfreds; d. T. Einen - laſſen, lade have Fred; -heit, f. ub. pl. Tilfredshed, c.

Zufrieren, v. i. n. m. f. tilfryſe.

Zufügen, v. a. Eim. Schaden, Nachtheil, Verdruß ꝛc., tilføie.

Zufühlen, v. n. m. h. begynde at føle til Noget.

Zufuhr el. -e, f. ub. pl. Tilførſel, c.

Zuführen, v. a. tilføre; lede el. føre til Noget: Einen dem Untergange; (i Bjergv.) udvide et Sted.

Zufüllen, v. a. fylde til, fylde mere paa: Wein; fylde til, kaſte til: einen Teich.

Zug, m. -es -üge, Træk, n.: Handlingen at trække, ſaavel overh. og ub. pl., ſom ogſaa enkelte Handlinger af det Slags, og med pl. ſom: Marſch, c., Sværm, c., Tog, Fiſtedræt, Aandedræt, n.; in den letzten Zügen liegen, ligge for Døden; den Ting, ſom trækker; f. Ex. Luftræt, n.; det, ſom trækkes; Pennetræk, Skrift-, n.; die Züge des Geſichtes, Anſigtstræk, Lineamenter; ein -des Characters, Karakteertræk, n.; Spænd, Kobbel, n. (Hefte el. Dyer); er trank mit vollem -e, Drag.

Zug-arbeit, f. -en, et viſt Slags vøret Arbeide; Dambrets Menſter; -baum, m. -es -äume, Trækhorn, c.; -brücke, f. -n, Trækbro, Vindebro, c.; -fiſch, m. -es -e, Trækfiſk, c.; -graben, m. -s -äben, Afledningsgrøft, c.; -heuſchrecke, f. -n, Trælgrylle (Inſect); -leine, f. -n, Trækline, c.; -loch, n. -es -öcher, Trækhul, n.; -luft, f. ub. pl. Træk, -luft, c.; -ochſe, m. -n -n, Trækoxe, Arbeids-, c.; -pferd, n. -es -e, Arbeidshest, c.; -pflaſter, n. -s pl. ſ. sg. Trækplaſter, n.; -ring, m. -es -e, Trækring, c. (til at trække Noget tæt ſammen med); -ſchraube, f. -n, Trækſkrue, c.; -ſeil, n. -es -e, Halerep, n.; -ſtange, f. -n, Pumpeſtang, c.; -ſtiefel, m. -s pl. ſ. sg. Trækſtevle, Suk-, c.; -thor, n. -es -e, Trækport, c. (den Deel af en Vindebro, ſom lukker Porten); -vieh, n. -es -e, Kvæg, ſom bruges til at trække; -vogel, m. -s -ögel, Trækfugl, c.; -weiſe, av. i Drag; i Tog; ſtarevis; -wind, m. -es -e, Trækvind, c.

Zugabe, f. -n, Tilgift, c.; (undert.) Tilføring til en Hovedſag.

Zugang, m. -es -änge, Tilgang, Ad-, c.; fig. (undert.) Hjelp, Underſtettelſe, c.

Zugänglich, aj. tilgængelig; -keit, f. ub. pl. T-hed, c.

Züge, f. ſ. Zieche.

Zugeben, v. i. a. give til, give oven i Kjøbet; (i Kortſpil) kaſte til, bekjende; Eim. alles, indremme, tilſtaa; tillade, give ſit Samtykke til, tilſtæde.

Zugedacht, aj. tiltænkt.

Zugegen, av. med ſeyn, være tilſtede, nærværende.

Zugehen, v. i. n. m. f. gaae til, gaae i, lade ſig lukke; tilgaae, ſker; meſt impers. es geht hier ordentlich zu, das geht nicht mit el. von rechten Dingen zu; d. T. gaae til, gaae hurtigt.

Zugehör, n. -es ub. pl. Tilbehør, n.; -en, v. n. m. h. tilhøre: das gehört mir zu; (forældr.) være ſkyldig, pligtig; -ig, aj. tilhørende.

Zügel, m. -s pl. ſ. sg. Tøile, c.; ogſaa fig.; -los, aj. tøileles; fig. ryggesløs; -loſigkeit, f. -en, blot fig. T-hed, R-hed, c.; -n, v. a. lægge Tømme paa; tæmme.

Zugemüſe, n. -s pl. ſ. sg. en Ret af Planteriget; Kobber, Grønt til Kjøbbet. [Tilnavn.

Zugenamt, av. b. T. (undert.) med

Zugeſellen, v. a. omgaaes, have til Selſkab: ſich Eim.; fig. forbinde, forene.

Zugeſtehen, v. i. a. eine S., tilſtaae, indrømme; (ſjeldn.) tillade, bevilge.

Zugethan, partic. ſ. Zuthun.

Zugießen, v. i. 1) n. m. h. b. T. øſe til, begynde at øſe raſt. 2) a. øſe til, øſe mere i; tilſtøbe, lukke ved at hælde et ſmeltet Legeme i: ein Loch mit Blei.

Zügig, aj. tjenlig til Trækken.
Zugittern, v. a. tilgittre, tillukke med et Gitter.
Zugleich, av. paa een og samme Tid; [tillige.
Zugleichen, v. i. a. gjøre lige; især ved Myntning.
Zugreifen, v. i. n. m. h. d. T. gribe efter Noget, gribe til; fig. hjelpe; gribe begierligt; bemægtige sig; bruge Øvrighedsmagt.
Zugrunderichten, v. a. ødelægge.
Zugürten, v. a. tilgjorde, lukke, ved at sætte Gjord for.
Zuhaben, v. i. a. d. T. have til, faae som Tilgift: er will etw.-; have lukket.
Zuhakeln, v. a. hægte til.
Zuhaken, v. a. lukke med een el. flere Hager; tilhage.
Zuhalten, v. i. 1) a. holde til, lukke, (om Legemets Dele): die Augen, den Mund; holde for, bedække med Haanden: Tim. den Mund; sich die Ohren; holde tillukket. 2) n. m. h. d. T. mit einer Person -, holde til med, have fortrolig, især uhyðst Omgang med; holde sit Løfte; -tung, f. -en, Holden til, Lukning, c.
Zuhämmern, v. 1) n. m. h. vedblive at hamre. 2) a. hamre til.
Zuhauen, v. i. 1) n. m. h. d. T. hugge til, begynde at hugge raft. 2) a. tilhugge: Bauholz.
Zuhefteln, v. a. tilhefte.
Zuheilen, v. 1) n. m. f. læges. 2) a. læge. [til.
Zuhorchen, v. n. m. h. Tim., lytte
Zuhören, v. n. m. h. høre til, paa, efter: Tim. aufmerksam; -rer, m. -s pl. f. sg. (-inn, f. -en) Tilhører, (-inde), c.
Zujauchsen, v. a. og n. m. h. tilsjuble, tilraabe: Tim. Beifall.
Zukehren, v. a. vende øen til: Tim. den Rücken.
Zukeilen, v. a. tilkile.
Zuketteln, v. a. tilkjede, tillukke med en liden Kjede.
Zuklammern, v. a. gjøre fast, tillukke med Klamre.
Zuklatschen, v. a. og n. m. h. tilklappe: Tim. Beifall.
Zukleben el. -kleiben, v. a. tilkline.
Zukleistern, v. a. tilkliſtre.
Zuklinken, v. a. die Thür, tilklinke, tillukke med Klinke.
Zuknöpfen, v. a. tilknappe.
Zuknüpfen, v. a. tilknytte.
Zukommen, v. i. n. m. f. blive sendt, blive overleveret: die Nachricht ist mir von Berlin zugek-; Tim. etw. - laſsen, overlade, meddele, sælge; (blot i tredie Person) das kommt mir zu, tilkommer mig, er min Pligt el. min Ret; er tilladt for mig; (forældl.) komme til Noget.
Zukost, f. ub. pl. (Nordt.) f. Gemüse, Zuge-; (m. St.) Suul, n.
Zukunft, f. ub. pl. Fremtiden, den kommende Tid; in -, i Fremtiden; (forældl.) Ankomst, Advent, c.; -ünftig, aj. kommende, til-.
Zulächeln, v. 1) n. m. h. Tim., smile ad. 2) a. tilsmile: Tim. Beifall.
Zulage, f. -n, Tillæg, n., Tilæggen, c. ub. pl.; især (hos Tømmermænd) Tilpasning, c.
Zulangen, v. 1) n. m. h. d. T. lange, række hen til; have den fornødne Længde; fig. zu etw., strække til, være tilstrækkelig, forslaae. 2) a. Tim. etw., række, lange.
Zulänglich, aj. blot fig. tilstrækkelig; -keit, f. ub. pl. T-hed, c.
Zutaſſen, v. i. a. lade være tillukket; lade gaae ind, tillade Indgang; tilstede, ikke hindre, tillade: Tim. etw.; -ſſung, f. ub. pl. Indladelse, Adgang, Tilladelse, Tilstedelse, c.
Zuläſſig, aj. tilladelig, som kan tillades; -keit, f. ub. pl. T-hed, c.
Zulauf, m. -es ub. pl. Tilløb, n.; -en, v. i. n. m. f. d. T. løbe til, begynde at løbe hurtigt; løbe stærkt; løbe efter; gjøre en Gjenstand til Maal for Løbningen: auf Einen el. etw. -; d. T. løbe til, forsamle sig hurtigt; spitzig -, løbe sammen, ende sig i en Spids.
Zulegen, v. 1) a. tillukke: eine Grube mit Bretern; sammenlægge: einen Brief; lægge til: Tim. 100 Thaler zu seiner Besoldung; d. T. lægge sig til, anskaffe: sich ein Pferd; lægge tilrette, lægge sammen; især hos Tømmermænd, afpasse: ein Gebäude; (hos Landmaalere) aflægge, aftegne paa-Papiret: einen Riß. 2) n. m. h. Tim., tillægge; brugeligere beilegen, beipflichten.
Zuleimen, v. a. tillime.
Zuletzt, av. tilsidst: for sidste Gang; sidst, bagest; endeligen.
Zulp, m. -es -e, vulg. Sut, c., hvorpaa smaae Børn sutte; -en, v. n. m. h. vulg. sutte, patte. [Zu.
Zum, sammentrukket af zu dem; f.
Zumachen, v. 1) a. gjøre, at Noget paa en el. anden Maade lukkes; lukke, tillukke, tilknappe, lægge sammen: ein Loch, den Rock, einen Brief. 2) n. m. h. ile, ſtynde sig.
Zumal, ej. med et derpaa følgende da, især, fornemmeligen derfor, ferdi.
Zumauern, v. a. tilmure.
Zumeſſen, v. i. a. tilmaale: Tim. das Getreide; (ſjeldnere) tillægge, tilskrive.
Zumurmeln, v. a. mumle hen til.
Zumuthen, v. a. Tim. etw., forlange, anmode om, (uden at bestemme Maaden, hvorpaa det skeer); -thung, f. -en, Forlangende, n., Anmodning,

Begiering, c.

Zunächſt, av. nærmeſt, meget nær, tæt ved: - bei mir; ogſaa ſom præp. med Dat.: er ſtand - mir; fig. først og fornemmeligen, om kort Tid.

Zunageln, v. a. tilnagle. [ſpe.

Zunahen, v. a. ſye til, lukke ved at

Zunahme, f. ub. pl. Tiltagende, Tilvært, Forøgelſe, c.

Zuname, m. -ns -n, Tilnavn; ofte: Binavn, n. [ub. pl. -hed, c.

Zündbar, aj. antændelig; -keit, f.

Zünden, v. n. m. h. tænde; fænge; antænde, ſtikke i Brand; (forældl.) lyſe.

Zunder, m. -s pl. ſ. ag. Treſte, c., Tønder, n. (til at tænde Ild op); ogſaa fig. (n. St.) glødende Hammerſkæl; ſædv. der Zunder.

Zünder, m. -s pl. ſ. ag. (hos Kulbrænderne) Minen, ſaa længe den endnu ikke er fuldt opſat; (hos Fyrværkere) Tænderen, et med Krud fyldt Rør, til at antænde med; ſ. Zunder.

Zunderſchwamm, m. -es -ämme, Fyrſvamp, c.

Zünd-kraut, n. -es ub. pl. Fængkrud, n.; -kugel, f. -n, Brandkugle, Bombe, Granat, c.; -loch, n. -es -öcher, Fænghul, n.; -pfanne, f. -n, Fængpande, c. (paa Geværer); -pulver, n. -s ub. pl. Fængkrud, n.; -ruthe, f. -n, Luntekok, c.; -wurſt, f. -ürſte, Brandrør til Miners Antændelſe.

Zunehmen, v. i. 1) n. m. h. tiltage, voxe, foreges: an Kräften, an Verſtande -; (om Dagene) længes. 2) a. (blot i Strikning) tage ud.

Zuneigung, f. ub. pl. Tilbøieligheb, c.

Zunft, f. -ünſte, Laug, Haandværks-, Amt, n.; (forældl.) en Mængde Mſtr. af eet Slags, een Stand; (undert.) et Selſkab forenede Mſtr. af eet Slags, een Glaſſe.

Zunft-gemäß, aj. ſ. -mäßig; -genoß, m. -en -en, ſ. -verwandte; -herr, m. -n -en, ſ. -meiſter; -mäßig, aj. laugsmæſſig; overeensſtemmende med et Laugs Love og Skikke; -meiſter, m. -s pl. ſ. ag. Oldermand, c.; ogſaa det ſamme ſom -herr, et Laugs Foreſatte fra Magiſtraten; -recht, n. -es -e, Laugsret, c. ub. pl.; Laugsrettighed, c.; -ſchreiber, m. -s pl. ſ. ag. Laugsſkriver, c.; -verwandte, m. -n -n, Laugsbroder, Laugsmeſter, c.; -zwang, m. -es ub. pl. Laugstvang, c.

Zünftig, aj. laugsberettiget, hørende til et Laug; laugsmæſſig.

Zunge, f. -n, (Dim. Züngelchen, n. -s pl. ſ. ag.) Tunge, c.; fig. Land-, Jord-; en Fiſkes Navn; i Gaffelen paa en Vægt; aus allen Völkern und -n, Tungemaal, n.

Züngeln, v. n. m. h. bevæge Tungen frem og tilbage, lalle.

Zungen-band, n. -es -änder, Tungebaand, n.; -buchſtabe, m. -ns -n, Tungebogſtav, n.; -drescher, m. -s pl. ſ. ag. Lovtrækker, Rabuliſt, c.; -fehler, m. -s pl. ſ. ag. Feil i Udtalen, hidrørende fra Tungen; Feil, ſom begaaes ved Talen; -förmig, aj. tungeformig; -frei, aj. ſiges om et Slags Mundſtykker til Heſtene, hvorved de have Tungen fri; -held, m. -en -en, Skryder, Pralhans, c.; -ſünde, f. -n, Synd, ſom begaaes ved Talen.

Zunicken, v. 1) n. m. h. Dim., nikke til. 2) a. tilnikke: Dim. Beifall.

Zunichte, bedre zu nichte, ſ. Nicht.

Zunöthigen, v. a. (ſjeldn.) paanøde, paatvinge: ſich Dim.

Zuordnen, v. a. Dim. Tinen, tilforordne, beſtikke til Hjelp.

Zupeitſchen, v. n. m. h. d. A. pidſte til, pidſte dygtig paa.

Zupfeifen, v. i. n. m. h. Dim., ſkeite til; give Vink ved at ſkeite.

Zupfen, v. a. nappe: Einen bei dem Aermel; plukke, pille: Wolle; zupfe dich ſelbſt bei der Naſe, tag.

Zupflaſtern, v. a. brolægge.

Zupflöcken, v. a. tilplekke.

Zupflügen, v. a. tilpleie.

Zupfſeide, f. ub. pl. Pluſſilke, c.

Zupichen, v. a. tilbege, tætte med Beg. [ſ. ſ. Zufahren.

Zuplatzen og zuplumpen, v. n. m.

Zurathen, v. i. a. b. A. tilraade: Dim. etw.

Zurauſchen, v. a. tilraabe, tilbruſe.

Zurechnen, v. a. ſkrive paa Ens Regning; tilregne, tilſkrive: etw. ſeiner Dummheit; Dim. eines Andern Sünde; -chnung, f. -en, Tilregnelſe, c.; -chnungsweiſe, aj. tilregnelſesviis.

Zurecht, av. blot i Forbindelſe med Verber, tilrette.

Zurede, f. ub. pl. brugeligere das -n, Tiltale, c.; -n, v. n. m. h. Dim., tiltale; bevæge; formaae til.

Zureichen, v. 1) a. række hen, lange hen (til en Anden). 2) n. m. h. ſtrække til, være tilſtrækkelig.

Zureiten, v. i. 1) n. m. ſ. ride til, begynde at ride, ride hurtigt; auf Einen, ride hen til. 2) a. ein Pferd, tilride, ſkole.

Zurichten, v. a. tillave, tilberede; anrette; fig. d. A. tilſmudſke; ſich -, rakke ſig til; vanſtikke, forderve: Einen übel, ilde tilrede; -tung, f. -en, Tillavning, Tilberedelſe, c.

Zuriegeln, v. a. tillukke med Slaa, ſkyde Slaaen for.

Zürnen, v. n. m. h. vredes, blive vred: auf Einen; poetiſk, Dim., trættes med.

- Zurollen, v. 1) n. m. h. rulle til. - aſſted, begynde at rulle. 2) a. rulle

hen til: Eim. ein Faß.

Zurosten, v. n. m. s. tilruste, tillukkes af Rust.

Zurück, av. tilbage: -gehen, fahren, reiten ꝛc.; fig. -denken, sehen ꝛc.; etw. - geben, fordern; in eine Krankheit -fallen; - gesetzt werden, sættes tilbage i den forrige Tilstand; ikke blive agtet, maatte-staae tilbage; die S. geht -, der bliver intet af; sein Wort - nehmen; seine Meinung - halten. Dette av. maa ikke sammendrages med Verberne, men vel med præs. partic.: zurückkehrend, og med Subst. paa ung: die Zurückkehrung.

Zurück-blick, m. -es -e, Tilbageblik, n.; -fließend, aj. tilbageflydende; -gang, m. -es ub. pl. Tilbagegang, c.; -gezogenheit, f. ub. pl. Privatstand, c., et fra offentlige Forretninger fjernet Liv; -haltend, aj. tilbageholdende, koldsindig; -haltung, f. ub. pl. Tilbageholdenhed, c.; -kehr, f. og -kunft, f. ub. pl. Tilbagevenden, -komst, c.

Zurücken el. zurucken, v. n. m. h. d. T. gjøre Plads; rykke til.

Zuruf, m. -es ub. pl. Tilraab, n.; de tilraadte Ord; -en, v. i. 1) n. m. h. Eim., raade paa, kalde paa. 2) a. tilraabe, give tilkjende ved Tilraab.

Zurüsten, v. a. og n. m. h. ruste til, gjøre sig færdig til; -stung, f. -en, Tilrustning, c. [Saaeningen.

Zusäen, v. n. m. h. tilsaae, fuldende

Zusage, f. -n, Tilsagn, Løfte, n.; -n, v. 1) n. m. h. (blot n. St.) sige til, give Skyld, dutte paa; være lige, stemme overeens med; das sagt ihm zu, bekommer ham vel, er ham behageligt, forsnsket, bequemt. 2) a. love, tilsige: Eim. etw.

Zusammen, av. sammen, til-: etw. -binden; -fordern; -kommen; -setzen; -hangen, hænge sammen, være forbunden med hinanden. Med Verber bliver dette Ord ikke skrevet i eet Ord, men vel med de deraf afledede Substantiver.

Zusammen-fluß, m. -sses, Tilsammenflyden, to el. flere flydende Legemers Sammenflyden, og Stedet, hvor dette sker; fig. Forsamling, Forbindelse, c.; -hang, m. -es ub. pl. Sammenhæng, c.; -hangend el. -hängend, aj. sammenhængende; -klang, m. -es ub. pl. Samklang, Harmoni, c.; -kunft, f. -ünfte, Sammenkomst, c.; -setzung, f. -en, Sammensætning, c.; -stimmend, aj. samstemmende; fig. overeensstemmende; -stimmung, f. ub. pl. s. -klang; -stoß, m. -es -öße, Sammenstød, n.; Collision, c.; -stoßen, v. i. a. og n. m. h. sammenstøde; stede sammen; -ziehung, f. -en, Sammentrækning, -dragning, c. [sats, c.

Zusatz, m. -es -ätze, Tilsætning, Til-

Zuschanzen, v. a. d. T. Eim. etw., forskaffe paa en god Maade; lirke til.

Zuschärfen, v. a. tilspidse: die Zaunpfähle. [ved at skrabe; tilkaste.

Zuscharren, v. a. udfylde, tildække

Zuschauen, v. n. m. h. see til; -uer, m. -s pl. s. sg. (-inn, f. -en) Tilskuer, (-inde), c. [tilskuffe,

Zuschaufeln, v. a. eine Grube ꝛc.,

Zuschicken, v. a. d. T. Eim. etw., tilsende; fig. (om Gud) tilskikke; d. T. tilberede, gjøre Anstalt til, foranstalte; -ckung, f. -en, T-belse, T-kelse, Tilberedelse, c.

Zuschieben, v. i. 1) n. m. h. skyde til, begynde at skyde raft. 2) a. Eim. etw., skyde hen til; tilskyde, lukke ved at skyde. [lægge til.

Zuschießen, v. i. a. Geld, tilskyde,

Zuschlag, m. -es -äge, Tilslag, n.; især ved Auctioner; det, som tilslaaes; især (i Bjergv.) Tilsætning af Bly ꝛc.; -en, v. i. 1) n. m. h. slaae til, begynde at slaae dygtigt; slaae hurtigt; d. T. (sjeld.) bekomme vel: das Reisen will ihm nicht -. 2) a. die Thür, slaae til, lukke ved at slaae; Eim. etw., tilslaae, egentl. ved Salg, især ved Auction; tilsætte; især i Smeltehytterne: dem Erze Blei.

Zuschleppen, v. a. Eim. etw., slæbe til; især: paa en sjult Maade bringe til.

Zuschließen, v. i. a. tillukke.

Zuschmeißen, v. i. d. T. 1) n. m. h. smide, kaste, slænge til: begynde og vedblive raft at kaste. 2) a. tilkaste, tilslaae.

Zuschmiegen, v. a. sich, nærme sig krybende; fig. sich, tilsmidske, indsmigre.

Zuschmieren, v. a. tilsmøre, tilstoppe ved at smøre.

Zuschnallen, v. a. tilspænde.

Zuschnappen, v. 1) n. m. s. fare til, springe. 2) n. m. h. snappe efter. 3) a. lukke, slaae i (med en smækkende Lyd).

Zuschneiden, v. i. 1) n. m. h. skære til, skære frisk væk, begynde og fortsætte med at skære. 2) a. tilskære: der Schneider schneidet ein Kleid zu.

Zuschnitt, m. -es ub. pl. Tilskæring, c., Tilsnit, n.

Zuschnüren, v. a. tilsnøre.

Zuschrauben, v. i. 1) n. m. h. skrue til, skrue raft væk, begynde og vedblive at skrue fink. 2) a. tilskrue, tillukke ved at skrue til.

Zuschreiben, v. i. a. Eim. ein Buch, tilegne, dedicere; sch etw. aus Stolz, tilskrive, tillægge, tilegne; Eim. etw., creditere, skrive tilgode paa Regning; Eim. ein Haus -, skrive paa Ens Navn; (foræld.) skrive til En.

Zuschreien, v. i. 1) n. m. h. Eim., raade, skrige paa. 2) a. Eim. etw.,

tilkaabe, tilstrige.

Zuschrift, f. -en, Brev, n.; Tilegnelse, Dedication, c.

Zuschüren, v. a. og n. m. h. d. T. lægge Brænde til Ilden; fig. puste til Ilden; søge at gjøre en Strid heftigere.

Zuschuß, m. -sses -üsse, Tilskud, n.

Zuschütten, v. 1) n. m. h. øse, kaste, smelte til, begynde og vedblive kast dermed. 2) a. tilkaste, fylde til: eine Grube; d. T. øse, smelte til, i.

Zuschwären, v. i. n. m. s. d. T. buldne til.

Zuschwellen, v. i. n. m. s. [til.

Zuschwören, v. i. a. Eim. etw., tilsværge.

Zusehen, v. i. n. m. h. see til, være Tilskuer ved: Eim. el. einer S.; fig. lade ustraffet, see igj-Fingre med: dem Unwesen nicht länger -; see til, bære Omsorg for; vogte sig for: siehe zu, daß ꝛc.; -d el. -ds, av. hjendeligen, mærkeligen. [sende.

Zusenden, v. i. a. Eim. etw., til-

Zusetzen, v. 1) a. sætte hen til, hen paa: die Speisen -, paa Ilden; tilsætte, forsøge ved Tilsolning; sætte til, tabe lidt efter lidt: sein ganzes Vermögen bei dem Handel; tillukke ved at sætte en Ting fore; (i Sesp.) die Segel, sætte til, dreie for Vinden. 2) n. m. h. Eim., sætte ind paa, gaae paa Klingen; dem Feinde scharf -, angribe heftigt; Eim. mit dem Trunke, nøde til at drikke; (i Landhuusholdningen. om Faar) blive fire Aar gamle og ikke faae flere Tænder.

Zusichern, v. a. tilsikkre, for-, love; -rung, f. -en, Tilsikkring, For-, c., Løfte, n. [-en, Forsegling, c.

Zusiegeln, v. a. forsegle; -lung, f.

Zuspeise, f. -n, (Nordt.) s. Zugemüse.

Zusperren, v. a. tilspærre, tillukke.

Zuspitzen, v. a. tilspidse; zugespitzt ofte for: spidig.

Zusprache, f. -n, (foræld.) s. Zuspruch.

Zusprechen, v. i. 1) a. Eim. Trost, indgive, søge at indgyde ved Talen; Eim. etw., tildomme, tilkjende ved Retsdom. 2) n. m. h. Eim. freundlich, tiltale; søge at overtale ved venlige Ord; Eim., bei Eim., besøge (for en kort Tid).

Zuspringen, v. i. n. m. s. springe til, ile hid; springe i; d. T. lobe hurtigt.

Zuspruch, m. -es -üche, Opmuntring ved Ord, trøstende Tiltale; Besøg, n., Sogning, c.; (foræld.) Paastand, Fordring (paa Noget).

Zuspünden, v. a. ein Faß, tilspundse.

Zustand, m. -es pl. (sjeld.) -ände, Tilstand, c.; s. Stand.

Zuständig, aj. Eim., tilhørende; -keit, f. ud. pl. det Tilhørende.

Zustechen, v. i. 1) n. m. h. stikke til, begynde el. vedblive at stikke tæst. 2) a. stikke til, spe, stoppe til.

Zustecken, v. a. stikke til, lukke ved at stikke Noget, f. Ex. en Knappenaal i; Eim. etw., stikke hemmeligen til.

Zustehen, v. i. n. m. h. blot i tredie Person: es steht ihm zu, tilkommer ham, er hans Pligt, anstaaer, sitter sig.

Zustellen, v. a. tillukke, lukke for ved at stille en Ting fore; Eim. etw., tilstille, tilsende: einer Person el. S. Glauben -, sætte Tro, Tillid til; brugeligere: beimessen.

Zusterben, v. i. n. m. s. tilfalde ved Ens Død: seine Güter sind Fremden zugestorben.

Zustimmen, v. a. samtykke, bifalde; -mung, f. ud. pl. Samtykke, Bifald, n.

Zustopfen, v. a. tilstoppe.

Zustoßen, v. i. 1) n. m. h. støde til, begynde, el. vedblive at støde tæst. 2) n. m. s. tilstøde, blot i tredie Person: es ist ihm eine Ohnmacht zugestoßen. 3) a. støde til, lukke, tilstoppe ved at støde.

Zustreichen, v. i. 1) n. m. h. stryge til, begynde el. vedblive at stryge tæst. 2) a. tilstryge, udfylde ved at stryge i.

Zuströmen, v. n. m. s. tilstrømme.

Zustutzen, v. a. tilstudse; danne; sætte Skik paa, lære; pudse op.

Zutappen, v. n. m. h. tage plumpt og ubehændigt paa.

Zuthat, f. pl. (sjeld.) -en, alt hvad der udfordres til et Værks, en Tings Forfærdigelse; især d. T. Tillæg af Traad, Silke ꝛc., som Strædderne strive paa Regning.

Zuthätig, aj. tjenstagtig, hjelpsom, for at erholde en Overmands Gunst; -keit, f. -en, T-hed, H-hed, c.

Zutheilen, v. a. Eim. etw., tildele.

Zuthulich, aj. s. Zuthätig.

Zuthun, v. i. 1) a. lukke, (i nogle Tilfælde): die Augen; sich, sich Eim. el. bei Eim., søge at gjøre sig elsket, insinuere sig, (dog blot om Ringere); zugethan, som av. Eim., gunstig, bevaagen, velvillig, hengiven; -, n. -s ud. pl. Medvirkning, Hjelp, c.

Zutragen, v. i. a. Eim. etw., bære hen til; sich, blot i tredie Person, es trägt sich zu, det tildrager sig, sker tilfældigvis.

Zuträglich, aj. Eim. el. einer S., gavnlig, nyttig, fordeelagtig; -keit, f. -en, G-hed, N-hed, F-hed, c.

Zutrauen, v. a. Eim. etw., tiltroe, holde for at være dygtig til.

Zutrauen, n. -s ud. pl. Tillid, Tiltro.

Zutraulich, aj. tillidsfuld, troskyldig; -keit, f. ud. pl. T-hed, T-ghed, c.

Zutreffen, v. i. n. m. h. blot i tre-

die Person: es trifft zu, indtræffer, slaaer til.

Zutreiben, v. i. u. m. h. drive til, begynde, el. vedblive at drive rask; drive til, sammendrive, ved at slaae til; (i Hytter.) ved Afdrivningen faae mere Sølv, end man havde gjort Regning paa. Dette Overskud kaldes Zutrieb.

Zutreten, v. i. 1) u. m. h. træde til, begynde, el. vedblive at træde rask. 2) a. træde til, udfylde, tilstoppe ved at træde.

Zutrinken, v. a. og u. m. h. Dim., drikke til; drikke paa Ens Sundhed.

Zutritt, m. -es ub. pl. Adgang, Tilgang, Tiltrædelse, c.

Zuverlässig, aj. tilforladelig, vis; -keit, f. ub. pl. T-hed, V-hed, c.

Zuversicht, f. ub. pl. fast Tillid, den høieste Grad af Tiltro; -lich, aj. (om Ting) tillidsfuld; som forunder fast Tillid; (undert.) tilforladelig, paalidelig; -lichkeit, f. ub. pl. Tillidsfuldhed, fast Tiltro, c.

Zuvor, av. forhen; først, i Forhjesbet; (forældr.) fordum, tilforn; - thun, overgaae. [fortrinlig, især.

Zuvörderst, av. fremfor alt, først.

Zuvorkommen, v. i. u. m. s. Dim., forekomme, komme i Forkjøbet.

Zuvorthun, v. i. n. m. h. Dim., overgaae (i en Færdighed el. Handling).

Zuwachs, m. -es ub. pl. Tilvæxt, c.: alt hvad der voxer paa Marken til Landmandens eget Brug, og ikke til Salg; Foregelse, Formerelse, c.; Afgrede, c.; -en, v. i. u. m. s. især blot i tredie Person, voxe, groe til, tillukkes ved Væxten; voxe til Ens eget Brug: die Feldfrüchte wachsen dem Landmanne zu.

Zuwege, av. blot d. T. ved nogle Verber: etw. - bringen, tilvejebringe; -bringung, f. ub. pl. T-lse, c.

Zuwehen, v. a. tilvifte, vifte hen til.

Zuweilen, av. undertiden, sommetider.

Zuweisen, v. i. a. Dim. etw., anvise, vise el. sige En, hvor han kan faae Noget; Dim. Einen, vise hen til.

Zuwenden, v. i. a. Dim. den Rükken, vende hen til; Dim. etw., tilvende, forskaffe: (forældr. og endnu blot i Schweits) forbinde med: zugewandte Orte, de med Cantonerne forbundne Landskaber.

Zuwerfen, v. i. 1) u. m. h. kaste til, begynde el. vedblive at kaste rask. 2) a. tilkaste, lukke ved at kaste; fylde ved at kaste; Dim. etw., kaste hen til; give med Vilkie, slænge hen til.

Zuwider, præp. med Dat., (staaer dag ved det Ord, den styrer) imod: dem Gesetze -; er mir -, han er mig imod, ubehagelig, jeg kan ikke lide ham.

Zuwinken, v. a. og u. m. h. Dim., vinke ad; Dim. seinen Beifall, tilvinke.

Zuwintern, v. n. m. s. d. T. blot i tredie Person, tildækkes af Is og Snee.

Zuwölben, v. a. tilhvælve, lukke ved en Hvælving.

Zuzahlen, v. a. Dim. etw., tilælle.

Zuzäunen, v. a. tilgjerde, tillukke med et Gjerde.

Zuziehen, v. i. u. m. h. trække til, lukke ved at trække; junges Vieh, lægge til, opklække; fig. sich Schaden, paadrage, være Aarsag; betjene sig af Ens Raad el. Medvirkning, i hvilken Bem. blot die -hung, Raad, Medvirkning, er brugelig. [Ungqvæg, n., Opdræt, c.

Zuzucht, f. ub. pl. ungt, tillagt Qvæg;

Zwacken, v. a. knibe, klemme; fig. Einen, drille, narre, bedrage.

Zwang, m. -es ub. pl. Tvang, c.; tvunget Væsen, n.; (i enkelte Tilfælde og i Sammensætn.) den Tilstand, i hvilken Delene paa et Legeme hestige sig af Ens trækkes, el. hestigt trænges til Noget; s. Ex. Koldpis, c. (hos Heste); s. Suf-, Ohren-, Stuhl-.

Zwang-dienst, m. -es -e, Tvangsarbeide, Pligt-, n.; -gesinde, n. -s ub. pl. Pligtarbeider, c., et Ayende, som er forpligtet til at tjene for ringere Løn end frie Ayende; -los, aj. tvangsløs, -fri; -losigkeit, f. ub. pl. T-hed, c.; -mühle, f. -n, en Melle, paa hvilken man er tvungen til at lade sit Korn male; -ofen, m. -s -öfen, en Bagerovn, hvori et heelt Sogn er forpligtet til at lade bage; -recht, n. -es -e, Tvangsret, -rettighed, c.; -schenke, f. -n, en Kro, som er forpligtet til at kjøbe dens Drikkevare hos Grundeieren; -smittel, n. -s pl. s. sg. Tvangsmiddel, n.; -pflicht, f. -en, (i Retsfp.) en Forpligtelse, til hvis Opfyldelse man i Nødsfald kan tvinges; -weise, av. tvungent, paa en tvungen Maade; -treiben, n. -s pl. s. sg. et Slags Jagt, hvorved Vildtet drives meget tæt sammen. [med Magt trykke sammen.

Zwängen, v. a. tvinge, gjøre Tvang,

Zwanzig, M-Tal, indecl. undt. naar det staaer ub. Subst., da har det i Dat. -en, tyve.

Zwanzig, f. -en, Tyvetallet.

Zwanzig-jährig, aj. tyveaarig, tyveaars, paa tyve Aar; -pfündig, aj. tyvepundig; -ste, O-Tal, tyvende.

Zwanziger, m. -s pl. s. sg. en Deel af et af 20 Eenere bestaaende Hele; et saadant Hele selv; Snees, c.; en Ting, især et Møt., som er 20 Aar gammel.

Zwar, cj. vel, vist nok, rigtig nok; og det, og det endog, eg hvad mere er, ydermere; nemlig.

Zweck, m. -es -e, Maal, Diemed, n. (ofte) Hensigt, c.; Pløk, Dykkert, c, et lidet Sem med rundt Hoved; Cen-

trum, n. (i en Skive); Maalet hvoreſter man leder; (i diſſe 4 ſidſte Bem. ogſaa -e, f. -n).

Zweck-fall, m. -es -älle, (i Grammat.) Dativ, c.; -los, aj. hensigtsløs; -løsigkeit, f. ub. pl. Ø-hed, c.; -mæßig, aj. hensigtsmæssig; -mæßigkeit, f. ub. pl. Ø-hed, c.; -widrig, aj. hensigtsstridig, uhensigtsmæssig; -widrigkeit, f. ub. pl. Ø-hed, U-hed, c.

Zwecken, v. I) a. ſtaae ſmaae Sem i; blot i an-, auf- ꝛc. 2) n. m. h. auf etw., ſigte til, have til Formaal: das zweckt dahin.

Zwei, M=Tal, to, tvende, nogle Steder ſiger man, men urigtigt i m. zween, f. zwo, n. zwei. Det er indeel. undt. naar ingen Art. el. intet Pronomen gaaer foran, el. intet Nomen ſtaaer hos, el. ogſaa Endelſen ikke kan kjendes af det hoſſtaaende Nomen, da har det i Gen. -er og i Dat. -en. [ſpil.

Zwei, f. -en, Totallet; Toen i Kort-

Zwei=blätterig, aj. tobladet; -deuteln, v. n. m. h. (ſjeldn.) tale tvetydigt; -deutig, aj. tvetydig; ikke beſtemt not, vuis; -deutigkeit, f. -en, Æ-hed, Uviſhed, c.; -drähtig, aj. totraadet; -erlei, aj. indeel. to Slags; -fach og -fältig, ſ. Zwie-; -falter, m. -s pl. ſ. sg. et Navn til Sommerfugien; ogſaa Zwiefalter; -füßig, aj. tofødder; -händig, aj. ſom har to Hænder; ſom kan bruge den venſtre Haand ligeſaa bequemt, ſom den høire; -herrig, aj. ſom tilhører to Herrer; -jährig, aj. toaarig; -kampf, m. -es -ämpfe, Tvekamp, Duel, c.; -malig, aj. ſom er el. ſteer to Gange; -männiſch, aj. ſom er indrettet til to Perſoner; -ſchneidig, aj. tvegget; -ſeitig, aj. toſidet; ſtjæg, aj. toſædet; -ſpännig, aj. forſpændt med to Hefte; -ſtimmig, aj. toſtemmig; ſom har og yttrer to Meninger om den ſamme Sag; -ſilbig, aj. toſtavelſes-; -tägig, aj. to Dages, ſom er to Dage gammel, ſom varer to Dage; -te, O=Tal, anden; -tel, n. -s pl. ſ. sg. Halvdeel, c.; -tens, av. for det andet; -theilig, aj. ſom er deelt i to Dele; -wuchs, m. -es ub. pl. b. T. dobbelte Leder, engelſk Syge; ogſaa Zwiewuchs; -wüchſig, aj. ſom har dobbelte Leder, den engelſke Syge; -zackig, aj. totakket; -züngig, aj. tvetunget; fig. (undert.) om et falſkt Mſte.

Zweier, m. -s pl. ſ. sg. d. T. Toer, c. (i Skillemynt: 2 Pfenninge).

Zweifel, m. -s pl. ſ. sg. Tvivl, c.; ohne -, uden Tvivl, viſſeligen; -haft, aj. tvivlſom, uvis; -haftigkeit, f. ub. pl. T-hed, Uviſhed, c.; -n, v. n. m. h. tvivle: an einer S.; -sgrund, m. -es -ünde, Tvivlegrund, c., Grund, hvorfor man tvivler; -ſucht, f. ub. pl. Tvivleſyge, c.; -ſüchtig, aj. tvivleſyg.

Zweifler, m. -s pl. ſ. sg. Tvivler, c.; -inn, f. -en, T-ſte, c.

Zweig, m. -es -e, Qviſt, tynd Green, Baand, c.; fig. en Deel, ſom liig en tynd Green affondrer ſig fra det Hele.

Zweitgeboren, aj. næſtfødte, næſtfødte, anden.

Zwerch, aj. tvært; iſær blot Sydt. og i nogle Sammenſ.; -fell, n. -es -e, Mellemgulv, n.; -ſtück, n. -es -e, Tværſtykke, n.

Zwerg, m. -es -e, Dværg, c. (om begge Kjøn); dog bruges ogſaa undert. -inn, f. -en, Dværginde, c.; fig. enhver Ting, ſom i Sammenligning med andre af dens Art, er uſædvanlig liden; -baum, m. -es -äume, et uſædvanlig lidet Træ; (i Haverne) et lavſtammet Træ; -bohne, f. -n, Krybbenne, c.; -erbſe, f. -n, Krybert, c., et Slags lavtvoxende Sukkererter.

Zwetſchge (-ſchke, -ſche), f. -n, Svedſteblomme, c. [ſket Sem.

Zwick, m. -es -e, Plok, Dykkert, li-

Zwickbohrer, m. -s pl. ſ. sg. Svibor, n.

Zwickel, m. -s pl. ſ. sg. Svikkel, c. (paa Strømper); (undert.) en Kile, en tilſpidſet Ting; -bart, m. -es -ärte, Knebelsbart, n.

Zwicken, v. a. knibe: einen Verbrecher mit glühenden Zangen; (undert.) trykke kort og hurtigt; fig. foraarſage en Smerte, ſom ligner den, der foraarſages ved Knibning: es zwickt mich im Leibe, det kniber, ſmerter mig i Maven.

Zwicker, m. -s pl. ſ. sg. En, ſom kniber; (hos forſtjellige Haandv.) Knibtang, c.

Zwickmühle, f. -n, Svikmølle, c. (en vis Stilling af Stenene i det Brætſpil, ſom kaldes Mølleſpillet).

Zwickzange, f. -n, Knibtang, c.

Zwie=back, m. -es -e, Tvebak, c.; -bracke, f. -n, (i Viinavlen) den tredie Hakten; -brachen, v. a. og n. m. h. (n. St.) pleie andengang; -fach (foræld. -fältig) aj. dobbelt; -licht, n. -es -e, Morgendæmring, Skumring, c.; Tuſmørke, n.; -ſel, m. -s pl. ſ. sg. d. T. en i to Grene el. Dele deelt Qviſt el. Green; enhver gafſelformig Ting; -ſelig, aj. d. T. togrenet, tvetſpaltet, gafſelformig; -ſpalt, m. -es pl. (ſjeldn.) -e, blot fig. Tvedragt, Splid, Uenighed, Tvistighed, Uſamdrægtighed, c.; -ſprache, f. -n, Dialog, c.; -tracht, f. ub. pl. det ſamme ſom -ſpalt, dog mere med Hensyn til Tilbøielighed; -trächtig, aj. ſplidagtig, uenig, uſamdrægtig; -wuchs, m. ſ. Zwiewuchs.

Zwiebel, f. -n, Svibel, c., Blomſterleg, Løg, n.; enhver rundagtig,

Blomsterløg lignende Rod; -gewächs, n. -es -e, Løgvæxt, c.; -handel, m. -s ub. pl. Svibelhandel, c.; -tragend, aj. løgbærende; -n, v. a. gnide med Læg; fig. vulg. Linen, behandle haardt, presse Taarerne af Dinene.

Zwier, av. (forældr.) to Gange.

Zwillich, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Dvælg, n. (et Slags Lærred).

Zwilling, m. -es -e, Tvilling, c.; -bruder, m. -s -üder, Tvillingbroder, c.; -schwester, f. -n, Tvillingsøster, c.

Zwinge, f. -n, Tvinge, c., Drev, n., et Værktøi til at tvinge to Ting sammen med.

Zwingen, v. i. a. Linen, tvinge, nøde; (undert. om livløse Ting; tvænge) betvinge (hyppigst hos Digterne); fig. gezwungen, tvungen, fremkonstlet, unaturlig.

Zwinger, m. -s pl. s. sg. Tvinger, c., en Person el. Ting, som tvinger; blot i Sammensætn.; et omsluttet Rum; især det snevre Rum mellem to Stadsmure ved de paa gammel Maade befæstede Stæder; Fængsel, n., et Buur til vilde Dyr.

Zwing-herr, m. -n -en, Despot, Tyran, c.; -herrisch, aj. despotisk, tyrannisk; -herrschaft, f. ub. pl. Despotie, Tyrannie, n.

Zwirn, m. -es pl. (om flere Slags) -e, Traad, c.; -mühle, f. -n, Tvindemølle, c., en Maskine til at tvinde mange Traader paa engang paa; -rad, n. -es -äder, Tvinderok, c.; -spaden, m. -s -äden, tvunden Traad, c.

Zwirnen, v. a. tvinde.

Zwirnen, aj. Traads, af Traad.

Zwischen, præp. imellem, midt-, 1) med Dat., naar det antyder en Være i Midten af to Ting: es ist ein Unterschied - mir und dir. 2) med Acc., naar det betegner en Bevægelse til det Rum, som afskiller to Ting: - die Räder eines Wagens kommen. Ofte staaer der i begge Tilfælde for unter, omendskjøndt z- altid har Hensyn til to særegne Gjenstande, som have en tredie ligesom i Midten, men unter bruges om en Sammenblanding af flere Ting.

Zwischen-deck, n. -es -e, Mellemdække, n.; -gebäude, n. -s pl. s. sg. M-bygning, c.; -handel, m. -s ub. pl. M-handel, c.; -mauer, f. -n, M-muur, c.; -ort, m. -es -örter, M-sted, n.; -raum, m. -es -äume, M-rum, n.; -reich, n. -es -e, M-regjering, c. (Interregnum); -satz, m. -es -ätze, M-sætning, c.; -spiel, n. -es -e, M-spil, n.; -wand, f. -ände, M-væg, c.; -wort, n. -es -örter, (af nogle Sproglærere) Udraabsord, n. (Interjectio); -zeit, f. -en, M-tid, c.

Zwischgold, n. -es ub. pl. Bladguld, som paa den ene Side er Selv.

Zwist, 1) m. -es pl. (om flere Slags) -e, Tvist, n. (et Slags Haardug, ogsaa et Slags fiint Bomuldsgarn). 2) m. -es -e, Tvist, Trætte, Kiv, Splid, Uenighed, c.

Zwistig, aj. tvistig, uenig, splidagtig; -keit, f. -en, T-hed, U-hed, S-hed, c.

Zwitschern, v. a. og n. m. h. qvidre; ogsaa: pibe (om Græshopper og Faarekyllinger).

Zwitter, m. -s pl. s. sg. s. Mannweib; Hermaphrodit; en Skabning el. Ting, som er Han- og Hunkjøn paa engang, el. ogsaa har noget ved sig af begge Kjøn; Bastard, Blanding, c.; ogsaa i mange Sammensætn.: -blume, -kæfer; en Benævnelse paa forskjellige Legemer, som efter Tilsyneladende ere af tvetydig Art; (især i Bjergv.) ureen Tinertz; Zinn-.

Zwo, s. Zwei.

Zwölf, M-Tal, tolv. Det er indecl., undt. naar det staaer uden Subst., da har det i Nom. og Acc. urigtigt -e, bedre zwölf, (Gen. sjeld. -er) og i Dat. -en.

Zwölf, f. -en, Talfiguren tolv.

Zwölf-eck, n. -es -e, Tolvkant, c., en tolvkantet Figur; -fach, aj. tolvdobbelt; tolvfold; -fingerdarm, m. -es -ärme, Tolvfingertarm, c.; -jährig, aj. tolvaarig, som er tolv Aar gammel; tolvaars, som varer tolv Aar; -löthig, aj. tolvlødig (om en Mark Selv, som bestaaer af 12 Lod reent Selv og 4 Lod Kobber); -malig, aj. som steer tolv Gange; -pfünder, m. -s pl. s. sg. Tolvpunder, Tolvpunding, c. (tolvpundig Kanon); -te, O-Tal, tolvte; -tel, n. -s pl. s. sg. Tolvtedeel, c.; -tens, av. for det tolvte; -theil, m. -es -e, Tolvtedeel, c.; -theilig, aj. som er deelt i tolv Dele.

Zwölfer, m. -s pl. s. sg. en Deel af et af tolv Eenere bestaaende Hele, el. et saadant Hele selv; Dosin, n. Tylt, c.

Rettelser.

Pagina	Columne	Linie	staaer	læs
8	2	4 f. o. *)	Abſchieren	Abſchirren
26	2	30 f. o.	Hoverie	2) f. Hoverie
=	=	31 f. o.	m.	1) m.
40	1	20 f. o.	Auffetzen	Aufſetzen
58	2	29 f. n. **)	Bechen	Becken
=	=	24 f. n.	Becher	Becker
68	1	22 f. o.	thſchlagen	-thſchlagen
87	1	16 f. n.	Brændeovn	Brændovn
117	1	21 f. n.	Aviſer	Afviſer
137	2	34 f. o.		(tilfeies) aflunke
169	1	16 f. n.		(tilfeies) Geværſteen
171	2	30 f. o.	(udgaaer)	
185	2	16 f. n.	nyttig	nyttig
187	2	16 f. o.		(tilfeies) Aflukke, n.
212	1	33 f. o.	Hyven	Hyden
=	=	34 f. o.	Hyvenbuſk	Hydenbuſk
262	2	5 f. n.	Kielder i	Kielder, Magaſin i
293	2	23 f. o.	Marketenter	Marketender
350	2	12 f. o.	Pſalmebog	Davids Pſalmer
391	2	32 f. o.	Smaaben	Schmähen
392	2	31 f. o.	Smerl	Schmerl
402	2	33 f. o.	Swängern	Schwängern
468	2	mellem 22 og 23 f. o.		(tilfeies) Unheimlich, aj. ubeqvem, uhyggelig, utilpas, ikke rigtig; ikke hemmelig.
486	1	16 f. n.	t Fals	til Fals

*) fra oven. **) fra neden.